Digitized by Google

XXIX

2. 5. 36

2
5
36

IVLIANI VIVIANI
DE
IVRE PATRONATVS.

860

PRAXIS
IVRISPATRONATVS
ACQVIRENDI, CONSERVANDIQVE

Illud, ac amittendi modos breuiter continens.

DENVO PLVRIBVS IN LOCIS AVCTA, ET LOCVPLETATA;
Et Sac. Rot. Rom. Deciſionibus firmata, & ornata, & adſingulas materias ſecundum ſtylum Romanæ Curiæ accommodata.

EPISCOPIS, VICARIIS, CÆTERISQVE IN FORO Eccleſiaſtico verſantibus vtilis, & neceſſaria.

AVCTORE

IVLIANO VIVIANO PISANO I. V. D.
Primatialis Piſanæ Eccleſiæ Decano, ac Protonotario Apoſtolico.

In hac poſtrema editione alijs quamplurimis eiuſdem Sacræ Romanæ Rotæ Deciſionibus poſterioribus, ac nouiſſimis amplificata.

Addito Locupletiſſimo Librorum, Capitum, Deciſionum, Rerum, & Verborum Indice.

VENETIIS, Bertanorum Sumptibus, M. DC. LXX.
SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIO.

PETRO OTTHOBONO

VIRO PATRICIO

Sacræ Romanæ Rotæ Duodecim Viro Illuſtriſsimo.

(Nunc verò S. R. E. Cardinalis.)

IOANNES DOMINICVS FRANZINVS.

LEgum imperia potentiora quam hominum eſſe, ex eo facilè patet, Illuſtriſſime Petre, quod earum præſidio authoritas Romana antiquos Imperij limites, potentiſſima legislatrix, ſupergreſſa, vetuſtæ Maieſtatis amplitudinem non inuideat. Eò tamen ſpecioſius nunc eius ſceptrum habetur, quod, non armorum, militumq; terroribus vim ſuam, vt olim, exerceat; ſed Sapientiſſimis Sacri huius potiſſimùm Rotæ Auditorij Conſultis, Reſponſiſq; ſanctiſſimis, tranquilla manſuetudine, amantiſſima pòtius parens quàm Domina, rerum publicarum Summæ præſideat. Cumque Vos ij ſitis Duodecimuiri præſtantiſſimi, glorioſis quorum laboribus Pontificia, ac Cæſarea poteſtas ſuam obtinet dignitatem; non aliunde etiam, quam a Vobis petenda ornamenta cenſui, quibus Romanarum Legum Conſultiſſimum, ac de re Forenſi meritiſſimum Viuianum nouæ nunc luci, meis typis, reſtituam; Ac de tua præcipuè, Illuſtriſsime Petre, benignitate confiſus, qua te omnibus expoſitum, atque obuium humaniſſimè præbes, clariſsimis eum Nominis tui fulgoribus decoratum emiſi. At enim triumphanti tanti viri doctrinæ, non alia proculdubio, quam ea laurea debebatur, quæ, & Iuriſprudentia ipſa admirabiliter fulget, & Iuſtitia met coronata triumphat; cuique tot Populi, quibus ius æquiſsimus, ac ſapientiſsimus dixiſti, & Nationes omnes, quæ ad Auguſtiſsimum hoc Tribunal, tamquam ad Oraculum confluunt, promerita fauſtiſsimarum acclamationum tributa perſoluunt. Tanti autem honoris inſigne ex eo libentius quin etiam Viuiano deferendum ſtatui, quod dum eius laudibus, æquus, indulgeo, non tam priuatæ deuoti in te animi mei pro penſioni obſequar, (qua me, meaque omnia tibi volens, ac lubens ſubieci,) quam publicæ rei conſulam, cuius ex vſu ſit, bonorum augmentis cæteros ad imitationem prouocare, quo æmula induſtria alienæ gloriæ ſtimulis excitata, aſsiduis lucubrationibus, ad eas palmas adſpiret, quibus Romanum in dies magis magiſque Forum eniteat. Cum & præter id, quantum eidem

publi-

publici fauoris ſit Otthobonum Nomen additurum, ſatis ſuperque plaudentis famæ præconia dicant, quæ eam gentem, ex Tranſalpina Nobilitate in hanc Prouinciarum Dominam, ab antiquiſſimis temporibus feliciſſimè aduectam, Italicos Faſtus, ac Triumphos, optimos Ciues, Milites ſtrenuiſſimos, Doctores eximios, Equites ornatiſſimos, Senatores, Patricios, ac Vexilliferos ampliſſimos, multiplici rerum, tum pace, tum bello geſtarum gloria, admirandum in modum amplificaſſe, ac maiorem ſuis ſemper ætatibus celebritatem, ac decorem addidiſſe teſtatur. Nec eſt quod verear, quin doctiſſimum Viuianum ad te accurrentem repellas, cum præter bonarum artium ſtudia, quibus, & doctrina præditos amantiſſimè colis, & ab eis viciſſim excoleris, ea Domo prodieris, quæ, perpetuum Virtutum omnium domicilium, innumeros per tot ſæcula Laureatos dedit; eoque inſuper Patre genitus ſis, qui liberalibus omnibus diſciplinis, Muſarum, & Palladis alumnus excultiſſimus, in tanta Auguſtiſſimi Imperij Veneti negociorum mole, quæ ſingulariſſima, atque incredibili ea propemodum prudentia tractat, quam ab aſsiduo centum ferè iam annorum experimento hauſit, non aliud publicarum curarum ſolatium habeat, quam eruditos quoſque ſuo ſinu excipere, ac fouere; eiſque ſeſe adeo munificum præbere, vt non tam noſtri temporis Neſtor nuncupari, quam Mecenas haberi mereatur. Vnde haud immeritò a ſupremo omnium largitore ſolus ſine æmulo, aſſecutus videtur, quod centenarius ferè, integris adhuc viribus, in maxima exiſtimatione, ac dignitate, ſpecioſiſsima optimorum, ac probatiſsimorum filiorum corona exultet, in quib. Senatoriam ſuam Maieſtatem, cęteraſq; ſuas Regias, ac Politicas artes, quibus vtiliſsimam Sereniſsimę, ac Sapientiſsimæ Reipublicæ operam nauat, mirabiliter propagari videat: Quod eoſdem Patrię ac Religioni, velut tot publicæ fęlicitatis obſides, ac pignora dediſſe glorietur: Quod, ſe adhuc ſuperſtite, *immortalib.* monumentis ſuam gloriam demandatam fauſtiſsimè aſpiciat: Quod te præſertim, *Illuſtriſsime Petre*, in hac Aula ad maiora nouis quotidie meritis adnitentem, nouos Murices, ac Faſces ſuæ poſteritati certiſsimè præparantem contempletur: illudque tandem confirmatum ſentiat, proprium, ac peculiare Otthobonæ ſtirpis eſſe, vbicunque florere, ac præpollere, nullamque vllo tempore Prouinciam adijſſe, in qua ad ſuprema, ac ſumma, per inſolitæ virtutis admirationem, ſibi viam non aperuerint. Sed cum Auitis, ac paternis laudibus poſthabitis, in propria tantummodo virtute glorieris, atque in Viuiano tibi ſiſtendo, non niſi nouam ei, ex te, lucem adijcere mihi propoſuerim, eo magis te, & eximij huius viri dignitati, & reuerentiſsimis meis in te officijs arriſurum confido, quo quicquid eidem honorificentiæ contuleris, non tam ſplendidiſsimo legalis prudentiæ lumini; quam Litteratorum Vniuerſitati tribui agnoſcas; Cum omnibus vbique compertiſsimum ſit, Viuianum ſpecioſiſſima, ac fulgentiſsima quauis laurea digniſsimum, æque ac meritiſsimum, communibus bonorum omnium plauſibus prædicari.

FRAN-

FRANCISCVS ROSSERMINVS
PATRICIVS PISANVS
Theologus & I. V. D. ad Auctorem.

DVm qua lege patent, & ſeruent iura Patroni.
Ac demum amittant ô Viuiane refers.
Tam benè partita moliris qualibet arte,
Ordine vt exponi non meliore queant.
Tam benè difficiles diſſoluis ſedule nodos.
Et munis validis dicta probanda modis,
Vt nil, quod firmet dubijs aduerſa, ſuperſit,
Siue quod aſſertis poſſit obeſſe tuis.
Denique tam doctè pertractas cuncta tuo nunc
Aſtræam in terris vt rear ore loqui.

Leonardi Campilij Patritij Piſani.

ARma per Hatruſcas fulgebant Martias Piſas,
Dum Cruce purpureus mœnia luſtrat Eques
Vidit ab aſtriferi Pallas penetralibus orbis
Credita belligero ſceptra regenda Deo.
Nec patitur tanta ſolum moderarier Vrbis
Sceptra Deum, Piſis agmina docta ciet.
Tu docta vexilla Dea Viuiana ſubiſti.
Nam Cœlo Aſtræam Palladis arte vocas.

Incerto ad poſteritatem.

QVos olim Piſis diſperſit inanibus auris
Gemmarum doctos aurea lingua globos,
Colligit exiguo conſtrictos limite dextra,
Vnica ne Vrbs alijs inuidioſa foret.
Accipe poſteritas, nam tanto ornata decore.
Sit æquare ſolum ſæcula noſtra potes.

TABVLA BENEFICIALIS

Beneficium eccleſiaſticum eſt ius percipiendi fructus ex bonis Deo dicatis, clerico propter officium Diuinum competens mediante canonica inſtitutione, & requirit quod

- *ſit fundatum auctoritate Epiſcopi.*
- *habeat quid ſpiritualitatis annexum.*
- *Clerico conferri debeat.*
- *& a perſona eccleſiaſtica.*
- *conferens non poſsit illud ſibi conferre, & purè, & ſine conditione conferatur.*
- *& ſit perpetuum.*

Beneficium eſt multiplex, quia aliud eſt

- *maius, aliud minus.*
- *curatum, aliud ſimplex, & non curatum.*
- *ſæculare, aliud regulare.*
- *collatiuum, aliud electiuum.*
- *eccleſiæ collegiatæ, aliud eccleſiæ non collegiatæ.*
- *duplex, id eſt cum dignitate, & iuriſdictione, aliud ſimplex ſine dignitate, & iuriſdictione:*
- *ſacerdotale, aliud non ſacerdotale.*
- *patrimoniale, aliud magiſtrale, ſeu doctorale, aliud præſtimoniale.*
- *conciſtoriale, aliud non conciſtoriale.*
- *de menſa, aliud non de menſa.*
- *eccleſiæ numeratæ, aliud eccleſiæ non numeratæ.*
- *monoculare, aliud non monoculare.*
- *manuale, ſeu amouibile, aliud perpetuum.*
- *effectum, aliud reſeruatum aliud deuolutum.*
- *liberum, aliud iuriſpatronatus.*
- *iuriſpatronatus eccleſiaſtici, aliud iuriſp. laicalis, aliud iuriſp. mixti.*
- *confertur in titulum, aliud in commendam.*
- *prouidetur præuio concurſu, aliud cum ſimplici examine.*
- *requirit reſidentiam, aliud non requirit.*
- *litigioſum, aliud non litigioſum.*
- *compatibile, aliud incompatibile.*
- *vniforme, aliud difforme.*
- *proprium, aliud improprium.*
- *nominatum, aliud innominatum.*

Beneficium confertur

- *habenti clericatum, ordinem, & ætatem requiſitam.*
- *ſimplex confertur habenti primam tonſuram, & annum decimumquartum.*
- *curatum habenti annum vigeſimumquintum, Epiſcopatus habenti annum trigeſimum.*
- *canonicatus, & dignitas non habens curam animarum habenti annum vigeſimum ſecundum.*

Beneficium confertur

- *a Papa, vel eius executore.*
- *ab Epiſcopo, ſeu eius Vicario.*
- *ab inferioribus habente in Epiſcopalia.*

Beneficium acquiritur

- *Electione. Collatione. Poſtulatione. Translatione. Impetratione. Permutatione. Renunciatione, & inſtitutione ad patroni præſentationem.*

Beneficium amittitur, & vacat.

- *morte naturali.*
- *profeſsione in religione approbata.*
- *reſignatione, ſeu ceſsione.*
- *contractu matrimonij.*
- *delicto.*
- *ſententia, &*
- *vnione.*

TABV-

TABVLA IVRISPATRONATVS.

Iuſpatronatus eſt eius honorificum, onoroſum, & vtile, quod eſt, vel
- *Eccleſiaſticum*
  - *Collegij eccleſiaſtici.*
  - *perſonæ eccleſiaſticæ.*
- ſeculare, quod eſt, vel
  - *familiare, & gentilitium tranſitorium ad illos de familia.*
  - *perſonale quod cum perſona extinguitur.*
  - *hereditarium tranſitorium ad hæredes.*
  - *priuatarum perſonarum.*
  - *Regum, & Principum.*
  - *antiquum, ſeu modernum.*
  - *paſsiuum, aliud actiuum.*
- *Mixtum ex eccleſiaſtico, & ſæculari.*

Iuſpatronatus acquiritur cum conſenſu diœceſani ab omnibus qui non reperiuntur prohibiti.
- *fundatione.*
- *conſtructione.*
- *dotatione.*
- *reædificatione.*
- *priuilegio.*
- *præſcriptione.*

Iuſpatronatus transfertur
- *ſucceſsione hereditaria.*
- *permutatione.*
- *venditione cum vniuerſitate bonorum.*
- *donatione, ſeu legato cum conſenſu diœceſani.*

Iuſpatronatus haberi poteſt
- *in eccleſia Cathedrali, & Collegiata.*
- *eccleſia curata.*
- *cappellania.*
- *Altari.*
- *Baſilica.*
- *Monaſterio.*
- *Hoſpitali.*
- *Oratorio.*
- *Collegio, &c.*

Iuſpatronatus conſeruatur
- *per quaſi poſſeſsionem procedentem ex præſentationibus quæ ſortita ſint effectum ex inſtitutione, & beneficij poſſeſsione.*
- *per præſentationem, quæ fit intra quadrimeſtre a patrono laico, qui variare poteſt, & intra ſemeſtre a patrono eccleſiaſtico, ſeu mixto a die ſcitæ vacationis beneficij, & præſentantur habentes qualitates requiſitas.*

- **Iuriſpāt. probatio.**
  - *facilis inter compatronos, ſi conſtet de xiſtentia iuriſpatron.*
  - *difficilis inter eccleſiam vindicantemſe in libertatem, & patronum iuſpatr. habere dicentem, &*
  - *cognitio cauſa iuriſp. ſpectat adiuicem eccleſiaſticum.*

- **Iuſpat. probatur reſpectu.**
  - *priuatarum perſonarum*
    - *per athentica documenta fundationis, & dotationis.*
    - *per multiplicatas præſentationes per antiquiſsimum temporis curſum, qui hominum memoriam excedat, & tres præſentationes ſufficiunt.*
    - *aliſue ſecundum iuris diſpoſitionem.*
  - *perſonarum potentium habentium iuriſdictionem in loco beneficij*
    - *per authentica documenta cum præſentationibus continuatis ſaltem per 50. annos, & regulariter centenaria cum titulo ſufficit.*

- **Iuſpatron. amittitur.**
  - *ad tempus vel*
    - *per præſentationem ſcienter facta de indigno*
    - *ob lapſum temporis dati ad præſentandum*
    - *ob derogationem factam a Papa.*
  - *perpetuo*
    - *ex deſtructione eccleſia.*
    - *vnione.*
    - *non vſu.*
    - *donatione, ſeu ceſsione.*
    - *delicto patroni, ſi iuſpatr. vendat*
    - *ſi labatur in hæreſim, vel in crimen læſæ maieſtatis.*
    - *ſi ſit proditor patria.*
    - *ſi occidat rectorem beneficij, vel*
    - *ſi vſurpet bona beneficij patronati.*

IN-

I N L E X
PARTIVM IIBRORVM;
ET CAPITVM PRAXIS IVRISPATRONATVS.

Pars Prima continens modos acqirendi iuriſpatronatus.

Liber Primu.

QVID ſit beneficium eccleſiaſticum, quotuplex,ui conferatur, & quomodo, & quando amittatur. cap.1
Ponitur difinitio iuriſpatronatus. cap.2
Quotuplex ſit iuſpatronatus. cap.3

Liber Secundus.

Qnomodo creetur iuſpatronatus. cap.1
Quomodo acquiratur iuſpatronatus per fundantes,conſtruentes,ſeu doantes. cap.2
Iuſpatronatus acquiritur re perfecta. cap.3
Quæ dos eccleſiæ aſſignanda ſit,& quando tradi debeat. cap.4
Eccleſia indotata ſi dotetur,an dotans tunc efficiatur patronus,& de eccleſię priuil. cap.5
Omnes poſſunt acquirere iuſpatronatus,qui non ſunt prohibiti. cap 6
Eccleſia matrix an efficiatur patrona nouæ eccl.fund.intra limites ipſius eccl. matr. cap.7
Fundantes,conſtruentes eccleſias,ſeu capellas,an poſſint ſibi aliquid reſeruare, & in limit fundationis conditionem apponere. cap.8
Quando iuſpatronatus,ſeu ius præſentandi competat ei,qui non eſt patronus, etiamſi nõfundauerit, conſtruxerit, vel dotauerit. cap.9

Liber Tertius.

Iuſpatronatus haberi poteſt in eccleſijs cathedralibus,monaſterijs,in eccleſijs curatis,in apella, altari, & baſilica: cap.1
Iuſpatronatus haberi poteſt in hoſpitali,oratorio,collegio,& ſedilibus. cap.2

Liber Quartus.

Quibus modis iuſpatronatus transfertur. cap.1
Quomodo iuſpatronatus tranſeat ad hęredes,& ad quos hęredes. cap.2
Iuſpatronatus quomodo ex permutatione transferatur. cap.3
Iuſpatronatus quomodo ex donatione transferatur. cap.4
Iuſpatronatus quomodo transferatur per venditionem vniuerſitatis. cap.5
Iuſpatronatus an poſſit in feudum concedi. cap.6
Iuſpatronatus an poſſit cum vniuerſitate obligari,ſeu dari in dotem. cap.7
Iuſpatronatus quomodo transferatur præſcriptionem. cap.8
De iurepatr. familiari,& quando iuſpat.hæreditarium fiat familiare. cap.9
De iurepatron. competente ex priuilegio. cap.10

Index Capitum.

Pars Secunda continens modus conſeruandi iuſpatronatus.

Liber Quintus.

Quid ſit præſentatio,prouiſio,poſtulatio,diſpoſitio,nominatio,electio,commendatio,& coadiutoria,optio,&c. c.1
De iure præſentandi. cap.2
Omnes poſſunt præſentare,qui non ſunt expreſsè prohibiti. cap.3
De exiſtentibus in quaſi poſſeſſ. iuriſp.ſeu iuris præſentandi,& de eorum præſent. cap.4
Præſentatio habet locum,quando vacat beneficium patronatum. cap.5
Patronus,vel exiſtens in quaſi poſſeſſione iuriſpræſentandi, per ſe, vel procuratorem conſtitutum ad præſentandum, debent præſentari Rectorem,quando vacat beneficium. cap.6

Liber Sextus.

Clerici debent præſentari,qui omnes poſſunt præſentari,ſi non reperiantur prohibiti,& de clericatu tractatur. cap.1
Regulares præſentantur ad beneficia regularia, non ad ſecularia. cap.2
Mulieres,laici,& filij familias,numquid præſentari poſſint. cap.3
Seruus,infidelis,illegitimus,irregularis,ſeu ſuſpenſus ab ordine, præſentari non poſſunt. cap.4
Enumerantur criminoſi,qui præſentari non poſſint. cap.5
Ætas quæ requiratur in præſentandis. cap.6
Idonei,& digni vt præſententur,qui ſint,& quid ſi præſentetur minus idoneus, vel indignus. cap.7
Clericus præſens,non abiens præſentari debet cap.8
Clericus patronus an poſſit ſeipſum præſentare. cap.9
Beneficiatus vnius beneficij an poſſit præſentari ad aliud beneficium , & an duo ad idem beneficium præſentari poſſint. cap.10
Clericus diœceſanus præſentari debet,alijſque præferri. cap.11

Liber Septimus.

Præſentatio intra quod tempus ſit facienda cap.3
Tempus datum patronis ad præſentandum,quando currere incipiat. cap.2
Lis vertens ſuper iurepatronatus,intra quod tempus ſit terminanda. cap.1
Quadrimeſtre , ſeu ſemeſtre datum patronis ad præſentandum quomodo computetur , & numquid ſemper ſit continuum,& quando patronis competat nouum tempus ad præſentandum. cap.4
Procurator patroni ſi præſentet,quid agere debeat. cap.5
Præſentatio vtrum ſit inualida,ſi patronus errans præſentauit coram ordinario,qui coram alio præſentare tenebatur. cap.6
Ordinarius numquid abbreuiare poſſit,ſeu prorogare tempus datum ad præſentandum. cap.7
Eccl.vac.cuſtodia ad quem pertineat,& quid ſi inter patronos ſit diſcordia cum ſcandalo. cap.8

Liber Octauus.

Præſentatio quo loco,& quomodo fieri debeat. cap.1
Præſentatio a populo,a collegio,& a patronis particularibus qualiter ſit facienda. cap.2
Collegium,ſeu vniuerſitas e cuius mandato conuocari debeat, ſi iuſpatr. ad collegium, ſeu vniuerſitatem pertineat cap.3
Præſentatio quomodo fiat ſi iuſpatronatus pro parte ad collegium,& pro parte ad alium exiſtentem de collegio pertineat. cap.
Patronis quæ actio competat contra impedientes eos præſentare. cap.5
Præſentatio quomodo ſit facienda, nunquid poſſint plures præſentari , ſeu præſentatio compromitti , vel fieri poſſit ſub conditione.
Præſentatio fieri debet coram habente inſtituere,& præſentatus debet præſentationem acceptare, & ponitur forma præſentationis. cap.7
Præſentatus habet ius ad rem,non in re. cap.8

Liber Nonus.

Præſentatio quomodo ſit admittenda ab habente inſtituere. cap.
Ponitur forma edicti continentis præſentationem. cap.
Nunquid poſt terminum edicti poſſit aliquis comparere,& an ſit audiendus. cad

Liber Decimus.

atron.laic.poteſt variare,& plures ſucceſſiue præſentare,ſecus eſt in patrono eccleſiaſt. cap.1
tronus laicus,ſi promiſit præſentare vnum an variare poſſit. cap.2
rocurator patroni poteſt variare,ſicut ipſe patronus,& quomodo variato fiat.

Va-

Index Capitum.

Variatio eſt permiſſa, ſed duo tantum præſentare poſſunt. cap.4

Habens inſtituere, ſi præſentationem abſq. cauſa non admittit quid ſit agendum. cap.5

Liber Vndecimus.

Inſtitutio quomodo, & a quo petatur, & tunc iudex quid diſcutere debeat. cap.1

Quę opponi poſſint contra præſentantes, & præſentatos. cap.2

Quid agendum, ſi Superior pręſentationem ſpernat, & ad quod teneatur tunc d. Superior. cap.3

Contradictores certi ſpeciali, citatione ſunt citandi, incerti vero edicto generali. cap.4

Iuſpatronatus quomodo probetur. cap.5

Quaſi poſſeſſio iuriſpatronatus iuriſpræſentandi quomodo probetur. cap.6

Præſentatio, & inſtitutio quomodo probetur. cap.7

De exceptionibus, quæ opponi poſſunt contra probationes iuriſpatronatus, & iuriſpræſentandi, & de proceſſus publicatione, & terminatione. cap.8

Sententia diffinitiua in tali iudicio eſt neceſſaria, & ob eam poteſt appellari cap.9

Iudex laicus nunquid aliquando ſit competens in cauſa iuriſpatronatus. cap.10

Poſſeſſorium cauſarum beneficialium an ſit mixti fori. cap.11

Cauſarum beneficialium an aliquæ poſſint eſſe mixti fori, & an valeat conſtitutio laicorum ſuper beneficiorum poſſeſſionibus capiendis. cap.12

Liber Duodecimus

Inſtitutio quid ſit. cap.1

Inſtituendi poteſtas penes Epiſcopum, & eius Vicarium reſidet. cap.2

Ius inſtituendi Prælatis inferioribus poteſt competere. cap.3

Inſtitutio quando, quomodo, & vbi fieri debeat, utrum poſſit iterari, & an ſit valida ſi fiat per errorem, metum, aut non canonicè. cap.4

Inſtitutio facta ſpreto patrono nunquid ſit ipſo iure nulla, an vero ſit annullanda. cap.5

Habens inſtituere ſi fiat patronus, vel beneficium vt deuolutum conferre debeat an hæc vnico actu expediet. cap.6

Inſtitui qui debent, vel reijci. cap.7

Inſtitui quis debeat, quando plures à diuerſis patronis ſunt præſentati. cap.8

Inſtituendus quis ſit, quando plures æqualiter fuerunt præſentati, & quis ſit præferendus. cap.9

Beneficium iuriſp. nunquid concedi poſſit in commendam, & an habens inſtituere poſſit ſine patronorum præſentatione inſtituere. cap.10

Liber Decimustertius.

Inſtitutio quibus verbis fiat, & an requirat ſcripturam, & abſens nunquid per procuratorem inſtitui poſſit. cap.1

Per inſtitutionem quid transferatur in inſtitutum. cap.2

Inſtitutio, ſeu electio quorum expenſis fiant. cap.3

Ponitur forma literarum continentium inſtitutionem, prouiſionem, & collationem. cap.4

De executione, & executore litterarum Apoſtolicarum. cap.5

Gratia nunquid expiret morte Summi Pontificis, qui eam conceſſit. cap.6

De ſubrogatione. cap.7

De clauſulis apponi ſolitis in litteris Apoſtolicis ſuper prouiſionibus beneficiorum, & commiſſionibus appellationum cauſarum beneficialium. cap.8

Penſio nunquid imponi poſſit ſuper beneficijs iuriſpatr. abſque conſenſu patroni. cap.9

De reſignationibus beneficiorum, & an beneficium iuriſpatronatus poſſit reſignari ſine conſenſu patroni. cap.10

Liber Decimusquartus.

Summus Pontifex conferre poteſt omnia beneficia etiam iuriſpatronatus, & quando per literas Apoſtolicas dicatur derogatum iuriſpatronatus. cap.1

Summus Pontifex in quibus caſibus ſoleat iuripatronatus derogare. cap.2

Derogatione qualitatum fundatione beneficij appoſitarum. cap.3

De mutatione ſtatus eccleſiarum, & beneficiorum. cap.4

De vnionibus beneficiorum. cap.5

De deuolutionibus. cap.6

Præſentatio, quæ fit a patronis regularibus ad eccleſiam paroch. quomodo expediatur. cap.7

In fructibus inexactis relictis a clerico beneficiato defuncto, nunquid ſuccedat Camera Apoſtolica, ſucceſſor in beneficio, vel hæres defuncti. cap.8

Liber Decimusquintus, & vltimus.

Iuſpatronatus quando amittatur ſine patroni delicto. cap.1

Iuſpatronatus quando amittatur ex patroni delicto. cap.2

Clericus beneficiatus reſpectu beneficij ad quid teneatur. cap.3

FINIS.

AVCTO-

AVCTORIS PRÆFATIO

Vias tuas Domine demonſtra mihi.

DOMINI *eſt terra, et plenitudo eius, ideoque in c. omnes*, 16. *q*. 7. habetur, omnes decimas terræ, ſiue de frugibus, ſiue de pomis arborum Domini eſſe, & illi ſanctificari, & ibidem *in c. maiores*, maiores noſtri ideo copijs omnibus abundabant, quia Deo decimas dabant, & Cæſari cenſum reddebant, & ibi ex *D. Auguſt. lib*. 50. *hom. hom*. 48. à Deo enim data viciſſim Deo reddere debemus, vt vnde exeunt reuertantur. Hinc Chriſti fideles moti ex proprijs pecunijs, & donis fundare, & conſtruere, dotareque cæperunt Eccleſias, Cappellas, & Altaria, & ex eo huiuſmodi eccleſiarum conditores nullam poteſtatem conſequebantur, vt ex Concilio Toletano IV. habetur *in c. nouerint* 10. *q*. 1. poſtea vero tales fundatores nihil iuris proprij ibidem habebant præter proceſſionis aditum, qui omni chriſtiano debetur, *c. piæ mentis* 16. *quæſt*. 7. *et cap. frigentius ibidem, inde ex d. Concil. Tolet. IV. in cap. quicunque* 16. *quæſt*. 7. ſtatutum fuit, tales fundatores, aut eorum filios redactos ad inopiam, ab eadem Eccleſia ſuffragium vitæ pro temporis vſu percipere; deinde ex Concilio Toletano Nono relato *in c. filijs* 16. *q*. 7. tales fundatores, vt bonæ intentionis ſolertiam habeant, ſi Sacerdotem, vel miniſtrum aliquid ex collatis rebus præuiderint defraudare, aut commonitionis honeſtæ conuentione compeſcant, aut Epiſcopo corrigenda denuncient, quod ſi talia Epiſcopus agere tentent, Metropolirano eius hæc inſinuare procurant, ipſis tamen hæredibus in eiſdem rebus non liceat quaſi iuris proprij poteſtatem referre: poſtea ex eodem Concilio Toletano Nono relato *in cap. decernimus*, 16. *q*. 7. haberur, quod quamdiù fundatores Eccleſiarum in hac vita ſuperſtites extiterint, in eiſdem locis curam permittantur habere ſollicitam, vtque Rectores idoneos in eiſdem Eccleſijs, ſeu baſilicis ijdem ipſi offerant Epiſcopis ordinandos, quod ſi rales forſan non inueniantur ab eis, tunc quos Epiſcopus loci probauerit Deo placitos, ſacris cultibus inſtituat cum eorum conniuentia ſeruituros, ſique ſpretis eiſdem fundatoribus Rectores ibidem præſumpſerit Epiſcopus ordinare, & ordinationem ſuam irritam nouerit eſſe, & ad verecundiam ſuam alios in eorum loco, quos ijdem ipſi fundatores condignos elegerint, ordinari.

Patet igitur ab inirio omnes Eccleſias, ſeu baſilicas in Epiſcopi poteſtate fuiſſe, in cuius territorio, ſeu diœceſi ſunt poſitæ ex *cap. omnes baſilicæ* 16. *q*. 7. & liberè ab Epi-

ſcopo conferri ſolitas. Sed vt Chriſti fideles ad fundandas, conſtruendas, & dotandas, eccleſias, cappellas, altaria, & alia, quæ beneficiorum eccleſiaſticorum appellatione continentur, facilius inuitarentur, eiſdem ex gratia conceſſum fuit, vt ius honoris quoad Rectoris præſentationem, ius oneris quoad Eccleſiæ defenſionem, & ius vtile quoad alimenta in eorum inopia, & egeſtate haberent, indeque ſicuti patroni temporale iuſpatronatus habent in libertos, ita huiuſmodi eccleſiarum fundatores patroni ſunt appellati, & in eccleſijs a ſe fundatis iuſpatronatus habere cœperunt tam ipſi, quam eorum ſucceſſores, quibus illud ius reſeruauerunt, cuius iurispatronatus, cum laici eſſent incapaces, ex gratia, Epiſcopi tamen accedente conſenſu fiunt capaces, illudque acquirunt, & ad alios donatione, aliove licito modo tranſmittunt.

Fundatæ igitur eccleſiæ conſtructæ, & competenter dotatæ patronus exiſtit fundans, conſtruens, & dotans, ſi velit, & non renuat, & in ea iuſpatr. habere dicitur, quod communiter definitur eſſe ius honorificum, oneroſum, & vtile, & de quo iurepatronatus acquirendo, illiuſque conſeruatione, & amiſſione in hac Praxi pertractatur.

Aggredior equidem materiam ſubtilem, difficilem, vtilem, neceſſariam, & frequentem, quam Viri Præclariſſimi, & methodo, & eminenti ſtylo enucleauerunt, ex quorum dictis apum exemplo carpſi quicquid boni hac in Praxi continetur, & quamuis fruſtra ſolem facibus adiuuare videar: Fructuoſum tamen, & vtile duxi Solis obiectu illuminari, & caliginem meam præbere illius fulgoribus illuſtrandam. Frequens eſt, videmus etenim fundatores, & eccleſiarum dotatores omni ferè tempore ſibi patronatus iura præſeruare, & pauca ſunt, quæ a fundatoribus libera beneficia relinquantur, quippe in eo potiſſimum intendunt, vt propria vota implere videantur, dum idoneum Epiſcopo Rectorem præſentant, neque hoc contenti ad filios, hæredes, & familiam ipſam iuſpat. tranſmittere conſueuerunt, & ipſe docet rerum vſus, dum aſſiduè videmus in foro eccleſiaſtico frequenter circa iuriſp. exiſtentiam, & pertinentiam, lites, cauſas, & controuerſias ſuboriri. Vtilis eſt, & neceſſaria, quandoquidem & vtilitatem ex eo patroni interdum percipere poſſunt, & ab eis præſentati beneficia ipſa, eorumque reditus, & prouentus obtinere. Hinc neceſſarium fuit circa iuſp. decreta, ſacroſque canones a Summis Pontificibus, & in Concilijs conſtitui, & promulgari, quibus enaſcentes controuerſiæ facilius deciderentur. Subtilis demum, & difficilis eſt, cum & difficultatum multitudine, diſputationum varietate, quæſtionum, ſeu articulorum ſubtilitate & deciſionum copia iſthæc materia ſatis abundet. Itaque difficili in re mea verſabitur tractatio, quod profectò alioquin arduum, mihi iucundum erit ſi aliqua ex parte tibi ò Lector gratum factum eſſe affirmaueris.

Quoniam vero diuiſio animum incitat, mentem præparat, & memoriam reformat, vt dicit gl. in §. igitur, in verbo, eaſdem, in fine in proæmio inſtit. Ideo materiam huius Praxis tripartitam conſtitui, Vlpianum Iuriſconſultum imitatus, dicentem, totum ius conſiſtere, aut in acquirendo, aut in conſeruando, aut in amittendo, aut enim hoc agitur quemadmodum quid cuiſque fiat, aut quemadmodum quis rem ſuam, vel ius ſuum conſeruet, aut quomodo alienet, vel amittat, ſic habetur in l. vlt. ff. de legibus, quem ordinem ſeruaturus non videor diſſentire ab eo, quem ſibi præfixit Petrus Rebuffus Iuriſconſultus præclariſſimus, qui rem beneficiariam triplici hac methodo expoſuit. Tres igitur erunt huius Praxis partes.

In prima agetur de modis acquirendi iuſpatronatus, & quia iuſpatr. ſine beneficio non datur, nec ſine eo exiſtere poteſt, cum ipſum beneficium ſit cauſa ipſius, quand

quidem patronus ſuper beneficio eccleſiaſtico iuſp. habere dicitur, & extincto beneficio, ipſum iuſp. perit, ideo primo loco explicatur, quid ſit beneficium eccleſiaſticum, quotuplex, cui, & quomodo conferatur, & quando amittatur, deinde quid ſit iuſpatronatus, quotuplex, quomodo creetur, & acquiratur, & in quibus locis, & quomodo transferatur.

In ſecunda parte de modis conſeruandi iuſp. videlicet de præſentatione, quæ, coram quo, vbi, quando, & quomodo fiat, & de probatione iuriſpatronatus, & iuriſpræſentandi, & de præſentati inſtitutione.

In tertia parte, de modis amittendi iuſpatronatus, ideſt, de derogatione iuriſpatr. & qualitatum in fundatione beneficij appoſitarum, quando amittatur iuſp. ſine delicto, vel ex delicto patroni, & demum, ad quid teneatur clericus beneficiatus ratione beneficij, & ſic hæc tripartita Praxis in quindecim libros diuiditur, & quilibet liber in ſua capita, & totam hanc materiam Sacræ Rotæ Romanæ nouiſſimis, & recentiſſimis Deciſionibus illuſtratam, & auctam nunc denuo editam libenti animo Lector excipere non graueris, nec mireris Deciſionum aliquas poſitas eſſe in Praxi, aliquas poſt Praxim, quia ab initio aliquas deciſiones in ipſa Praxi dumtaxat inſerere cogitaui, deinde & Iuriſperitiſſimorum conſilio, & amicorum auctoritate motus poſt Praxim alias ponere non recuſaui.

PRAXIS IVRISPATRONATVS PARS PRIMA

Continens modos acquirendi Iuſpatronatus.

LIBER PRIMVS.

SVMMARIVM.

1 *Homines ad Dei cultum natura excitantur.*
2 *Deus eſt principium rerum omnium.*
3 *Deus cultu latriæ adoratur.*
4 *In Religione erga Deum quatuor actus ſpectari poſſunt.*
5 *Homo ex ſe nihil eſt.*
6 *Cultus Deo debitus exercetur per actus internos, & externos.*
7 *Actus interni, deuotio, & oratio externi, adoratio, ſacrificium, oblatio primitiarum, &c.*
8 *In Lege naturæ Deo ſacrificia ſunt oblata.*
9 *Idque apud omnes gentes ſeruatum fuit.*
10 *Ad ſacrificia peragenda fuerunt electi aliqui pij, & præſtantes.*
11 *A ſacris adminiſtrandis ſacerdotes ſunt appellati.*
12 *Et in ſummo honore ſemper ſunt habiti.*
13 *Militantibus ſtipendia tribuenda.*
14 *Altari ſeruiens de Altari viuere debet.*
15 *Sacris miniſtris certi reditus decreti*
16 *Decimæ olim ſacerdotibus ſoluebantur.*
17 *Et in lege naturæ miniſtris in Dei honorem dabantur.*
18 *Et in lege ſcripta.*
19 *Decimæ ſunt de iure Diuino.*
20 *Decima alia perſonalis, alia realis, alia mixta.*
21 *Collectæ, & eleemoſynæ egenis diſtribuebantur.*
22 *Gradus ordinum eccleſiaſticorum quando conſtituti.*
23 *Et quando Epiſcopi, & Præſules per ciuitates.*
24 *Patriarchæ, Primates, & Archiepiſcopi conſtituti fuerunt in vrbibus inſignioribus.*
25 *Limites eccleſiarum Parochialium quando poſiti.*
25 *Eccleſia Romana quando cœpit prædia poſſidere.*
26 *Excommunicatio comminata contra alienantes bona eccleſiaſtica.*
27 *S. Vrbanus Papa ſacra vaſa argentea fecit.*
28 *Et etiam aurea vaſa facta ſunt.*
29 *Dona ampliſſima eccleſiæ data à Conſtantino.*
30 *Sacerdos, & Altare ad ſacrificium requiruntur.*
31 *Sacerdotis munus eſt ſacrificium offerre.*
32 *Altare ad ſacrificium ſit.*
33 *Conſtantinus eccleſias ædificauit, & dotauit etiam pro miniſtris.*
34 *Eccleſia ſine dote non debet ædificari.*
35 *Iuſpatronatus fundantib. eccleſias fuit conceſſũ ex gratia.*
36 *Beneficia eccleſiaſtica cõſtituta ſunt ex bonis eccleſiæ datis.*
37 *Beneficium diuerſimode nuncupatur.*
38 *Beneficium aliquando dicitur ſanctuarium Dei, eccleſia, & ſacerdotium.*
39 *Reditus beneficiorum olim in quatuor partes diſtributi.*
40 *Reditus prædicti poſtea ſunt magis diſtincti.*
41 *Pauperes alendi ex reditibus beneficiorum.*
42 *Bona eccleſiæ ſunt Chriſti patrimonium.*
43 *Beneficiatus reditus beneficij impendere debet pro ſuo, & ſuorum vſu, & pauperum.*
44 *Beneficiatus malè impendens reditus peccat mortaliter, & reſtituere tenetur.*
45 *Beneficiatus de reditibus beneficij teſtari non poteſt.*
46 *Niſi ex Papæ priuilegio.*
47 *Clericus Piſanus ex concordia inita cum Camera Apoſtolica quid poſſit.*
48 *Beneficiatorum bona patrimonialia, quaſi patrimonialia, & eccleſiaſtica.*
49 *Patrimonialia quæ per ſucceſſionem vel alias veniunt.*
50 *Quaſi patrimonialia ſunt quæſita ratione clericalis ordinis, vel officij.*
51 *Clerici de patrimonialibus vel quaſi poſſunt teſtari.*
52 *Eccleſiaſtica bona ſunt quæſita ex reditu beneficiorum.*
53 *Clericus bonorum eccleſiæ adminiſtrator non dominus eſt.*
54 *Et eſt maior vſuario, ſed minor vſufructuario.*
55 *Beneficiati res Eccleſiæ non donent conſanguineis.*

56 *Beneficium in genere definitur quid ſit.*
57 *Beneficium iterum definitur.*
58 *Beneficium dupliciter capitur large, & ſtrictè.*
59 *Beneficium eccleſiaſticũ deſcribitur, & tripliciter capitur.*
60 *Beneficium eccleſiaſticum ad hoc vt ſit tale, ſex requiſita habere debet.*
61 *Beneficium eccleſiaſticum auctoritate Epiſcopi fundari debet.*
62 *Et debet habere aliquid ſpiritualitatis annexum.*
63 *Et clerico debet conferri.*
64 *Et ab eccleſiaſtica perſona.*
65 *Et quod ſit perpetuum.*
66 *Et quod conferens non poſſit ſibi illud conferre, & ponitur deciſio Rota.*
67 *Beneficij appellatione omnia beneficia cuiuſcunq. generis comprehenduntur.*
68 *Beneficij eccleſiaſtici definitiones variæ.*
69 *Beneficij eccleſiaſtici vera diffinitio.*
70 *Beneficium eſt ius ſpirituale cui eſt annexum temporale.*
71 *Et eſt facultas à iure proueniens.*
72 *Beneficium datur propter officium.*
73 *Beneficium à laico poteſt conferri ex priuilegio.*
74 *Nec tunc aliqua Epiſcopi confirmatio requiritur.*
75 *Beneficium eccleſiaſticum quotuplex ſit.*
76 *Beneficium aliud maius, & aliud minus.*
77 *Beneficium aliud curatum, aliud ſimplex.*
78 *Beneficium in dubio cenſetur ſimplex, & quod non ſit ſimplex beneficium, & ponitur deciſio Rotæ.*
79 *Beneficium aliud ſeculare, aliud regulare.*
80 *Beneficium ſeculare aliud cum iuriſdictione, ſeu adminiſtratione, aliud non, ſed ſine iuriſdictione.*
81 *Beneficium ſeculare clerico ſeculari conferendum.*
82 *Beneficium in dubio cenſendum eſt ſeculare.*
83 *Beneficium regulare aliquando clerico ſeculari poteſt conferri, & è contra.*
84 *Beneficium regulare quale.*
85 *Beneficium ſeculare fit regulare 40. annis.*
86 *Beneficium regulare fit ſeculare per decem annos, quod ibi limitatur.*
87 *Beneficium aliud collatiuum, aliud electiuum.*
88 *Beneficium aliud eccleſia collegiata, aliud non.*
89 *Eccleſia collegiata quæ ſit, & ponitur deciſio Rotę.*
90 *Beneficium aliud duplex, ideſt cum dignitate, & iuriſdictione, aliud ſimplex.*
91 *Dignitas Eccleſiaſtica quæ ſit.*
92 *Dignitas perſonatus, & officium differunt.*
93 *Perſonatus quid ſit.*
94 *Officium quid ſit.*
95 *Dignitas pro perſonatu ſumitur aliquando.*
96 *Capellania eſt ſimplex beneficium ſine dignitate, & iuriſdictione.*
97 *Beneficium aliud eſt ſacerdotale, aliud non.*
98 *Beneficium ſaceredotale quale.*
99 *Beneficium ſacerdotale non eſt, ſi dicatur quod capellanus celebret bis in hebdomada.*
100 *Et ibi ponitur ratio.*
101 *Beneficium aliud eſt præſtimoniale, aliud patrimoniale, aliud magiſtrale, ſeu Doctorale.*
102 *Præſtimonium quid ſit.*
103 *Patrimoniale beneficium quale.*
104 *Patrimoniale dicitur tanquam à paterna hæreditate veniens.*
105 *Beneficiorum tituli aliquando fiunt de ipſis patrimonijs clericorum.*
106 *Eccleſia receptiua quæ ſit, & eſt eadem cũ patrimoniali.*
107 *Magiſtrale, ſeu Doctorale beneficium Doctori, ſeu Magiſtro conferendum.*
108 *Beneficium aliud eſt de menſa, aliud non.*
109 *Beneficium de menſa quale.*
110 *Et in eo datur vacatio.*
111 *Beneficium vnitum non dicitur vacare.*
112 *Beneficium aliud conciſtoriale, aliud non.*
113 *Beneficium conciſtoriale quale.*
114 *Beneficium aliud eccleſiæ numeratæ, aliud non numeratæ.*
115 *Eccleſia numerata quæ ſit, & quæ non numerata.*
116 *Beneficium eccleſiæ non numeratæ eſt verè beneficium.*
117 *Et poteſt permutari, & reſignari ad alterius fauorem.*
118 *Sed verior eſt opinio, quòd tale beneficium non vacet, ſed morte titularis expiret.*
119 *Beneficium aliud monoculare, aliud non.*
120 *Beneficium monoculare quale ſit.*
121 *Beneficium monoculare non dicitur, quando collator illius poteſt ad aliud præſentare.*
122 *Vel ſi habeat ſimultaneam collationem alterius beneficij cum alio.*
123 *Beneficiũ aliud perpetuum, aliud manuale ſeu amouibile.*
124 *Beneficium perpetuum quod ſit.*
125 *Beneficium manuale quod ſit.*
126 *Beneficium manuale præcario comparatur.*
127 *Beneficia regularia ſunt manualia.*
128 *Beneficia ſecularia ſunt perpetua.*
129 *Beneficia regularia poſſunt eſſe perpetua, & ſecularia poſſunt eſſe manualia.*
130 *Beneficia omnia ſunt Papę manualia.*
131 *Reſeruatio non cadit in beneficijs manualibus.*
132 *Clericus non poteſt ad Sacros ordines promoueri ad titulum beneficij manualis.*
133 *Titulus ad quem quis Sacris ordinibus initiatur debet eſſe perpetuus.*
134 *Capellania cenſetur beneficium in dubio, ſi conſtet de una prouiſione ordinarij.*
135 *Beneficium reſeruatum quid ſit.*
136 *Beneficium affectum quid ſit.*
137 *Beneficium deuolutum quid ſit.*
138 *Deuolutio fit ab inferiore ad ſuperiorem cum eiſdem qualitatibus.*
139 *Beneficium confertur in titulum, ſeu in commendam.*
140 *Commenda alia temporis, alia perpetua.*
141 *Commenda perpetua, quæ ſit.*
142 *Beneficia alia ſunt libera, alia iuriſpatronatus.*
143 *Beneficialia Iuriſpatron. Eccleſiaſtici, alia Laicališ, alia mixti.*
144 *Iuſpatronatus Eccleſiaſticum quid ſit.*
145 *Iuſpatronatus Laicale quid ſit.*
146 *Iuſpatronatus mixtum quid ſit.*
147 *Ecleſia Parochialis prouidetur præuio concurſu.*
148 *Parochialis Eccleſia reſeruata, vel affecta prouidetur cum concurſu.*
149 *Quę lapſo ſemeſtre ſi ab ordinario non conferatur à Papa ſine concurſu confertur.*
150 *Parochialis ex cauſa reſignationis ſine cõcurſu prouidetur.*
151 *Vicaria perpetua cum cura animarum confertur cum concurſu.*
152 *Beneficia alia præuio examine ſine concurſu conferuntur.*
153 *Parochialis Iuriſpatr. Laicorum confertur ſine concurſu etiam deuoluta.*
154 *Beneficia, quæ reſidentiam requirunt recenſentur.*
155 *Reſidentia triplex, præciſa continua, non continua, et continua cauſatiuè.*
156 *Beneficia, quæ non requirunt reſidentiam ponuntur.*
157 *Beneficium litigioſum quod ſit.*
158 *Beneficium litigioſum quando fiat.*
159 *Beneficium non pacificum quale.*
160 *Beneficium litigioſum non fit per dictum fieri ſolitum ante inſtitutionem.*
161 *Beneficium litigioſum non fit ex lite calumnioſa.*
162 *Subrogatio à Papa fit de collitigiante cedente, vel deſcendente alio collitigante.*

163 *Beneficium litigioſum etiam Iuriſpatr. Laicorum liberè à Papa confertur.*
164 *Beneficium incompatibile quale.*
165 *Incompatibilitas quid ſit, definitur.*
166 *Beneficia incompatibilia ex Papa diſpenſatione licitè retinentur.*
167 *Beneficium compatibile quale.*
168 *Beneficium vnicum cuilibet Clerico conferri debet tantũ.*
169 *Beneficia duo ſimplicia reſidentiã non requirentia ſine diſpenſatione licitè retinentur.*
170 *Beneficia plura minima quando licitè ſine diſpenſatione retineantur.*
171 *Beneficia reſidentiam requirẽtia hodie ſunt incõpatibilia.*
172 *Beneficium vniforme quale.*
173 *Beneficium difforme quale.*
174 *Beneficium proprium quid ſit.*
175 *Beneficium improprium quid.*
176 *Beneficium nominatum quale ſit.*
177 *Beneficium innominatum quale,*
178 *Poſtulatio quid ſit.*
179 *Translatio quid ſit.*
180 *Beneficia interdum acquiruntur per impetrationem.*
181 *Beneficiorum permutatio quæ ſit.*
182 *Et quolibet menſe fieri poteſt coram ordinario.*
183 *Et de ea fieri debet publicatio.*
184 *Beneficij reſignatio duplex, tacita, & expreſſa, alia pura, alia conditionalis.*
185 *Beneficium confertur habenti clericatum, & Ordinem, & ætatem requiſitam, & alia.*
186 *Clericus vt quis fiat, tria requiruntur ætas, habilitas, & forma.*
187 *Prima tonſura requirit ſeptem annos completos, vbi de alijs Ordinibus.*
188 *Ætas in Epiſcopatu, dignitate canonicatu, & parochiali quæ.*
189 *Penſio requirit ſeptem annos, quamuis alij dicant 14. inceptos.*
190 *Ætas in Canonico pænitentiario quę.*
191 *Dignitas habens annexam curam animarum quam ætatem requirat.*
192 *Beneficium acquiritur per titulum habilem, & canonicum.*
193 *Inſtitutio canonica quę ſit.*
194 *Inſtitutus canonicè quis dicatur?*
195 *Beneficium multis modis poteſt obtineri.*
196 *Poſſeſſor beneficij abſque inſtitutione eſt iniuſtus.*
197 *Papa habet omnium beneficiorum diſpoſitionem pleniſſimam.*
198 *Beneficia aliquando conferuntur a Legato, Nuntio, & Ordinario, & ab alijs.*
199 *Piſanum Capitulum confert beneficia, & inſtituti.*
200 *Beneficia an ſint conferenda digniori.*
201 *Beneficij prouiſio gratis fieri debet, et libere, aliaq. requirit.*
202 *Beneficium prouiſum non ſeruatis ſeruandis illicitè retinetur.*
203 *Beneficium confertur ſi vacet, & quando debeat conferri.*
204 *Tempus ad conferendum currit a die ſcientiæ.*
205 *Quæ ſcientia debet eſſe certa, ponitur deciſio Rotę.*
206 *Beneficium multis modis ammittitur.*
207 *Beneficium amittitur ob crimen reſignationem, &c.*
208 *Beneficium extinguitur vnione, ſuppreſſione, &c.*
209 *Beneficiũ alteratur per diſmembrationẽ, diuiſionem, &c.*
219 *Beneficium ſine redditibus non eſt beneficium.*
211 *Canonicus ſine præbenda dicitur Canonicus in herba.*
212 *Canonicatus quid ſit.*
213 *Canonia quid ſit.*
214 *Præbenda alia ſpiritualis, alia temporalis.*
215 *Beneficium quando poſſit conferri non habenti qualitates quiſitus.*
216 *Ætas requiſita in beneficijs requiritur etiam in coadiutorijs eorundem beneficiorum.*

Quid ſit beneficium Eccleſiaſticum, Quotuplex, cui conferatur, & quomodo, & quando amittatur.

CAP. PRIMVM.

1 HOmines cum ad Deum colendum naturæ
lumine excitentur, vt in *Pſ.4.* quo agnoſcunt Deum eſſe, & eum eſſe Omnipoten-
2 tem, Sapientiſſimum, Optimum, & eius voluntate cuncta regi, ac gubernari, cumque
eſſe Principium rerum omnium includens omnes perfectiones omnium attributorum, fontem totius eſſe, omnis perfectionis, continentem in ſe omnem rationẽ eſſendi, & Deum colendum, & adorandum eſſe cultu
3 latriæ ſignificante noſtram ſubiectionem, & dependentiam ab ipſo Primo Principio, atque in religione
4 erga Deum quatuor actus ſpectari poſſunt, qui quò perfectiores ſunt, eo perfectior eſt huius virtutis functio. Primus eſt, conſideratio infinitę maieſtatis Dei, &
5 omnia ab ipſo pendere. Secundus eſt, conſideratio noſtri nihili, ideſt, nos ex nobis nihil eſſe, nihil habere, ſed quidquid ſumus, & habemus Dei eſſe, & a Deo aſſidue pendere. Tertius, pro fundamentis ſubmiſſio, & inclinatio coràm Deo, qua mens hęc ipſa interius teſtetur. Quartus, eorumdem profeſſio exterior verbis, geſtu corporis, vel alijs modis.
6 Etenim cultus Deo debitus exercetur per varios
7 actus internos, & externos, internos, deuotionem, & orationem, externos adorationem ſacrificium, oblationem primitiarum, donorum, & decimarum, votum, iuramentum, adiurationem, laudem, & gratiarum actionem, *S. Thom. 2. ſecundæ quęſt. 83. art. vlt. Leonardus Leſſius de Iuſtitia, & Iure lib. 2. c. 36. n. 6. & c. 37. in princ.* Et in ipſa lege naturæ patet Deo Sacrificia fuiſſe obla-
8 ta, *Gen. 4.* vbi Enos cæpit inuocare nomen Domini, idque penes omnes gentes ſeruatum fuit, licet in cognitione veri Dei, & Sacrificiorum qualitate plerique er-
9 rauerint, vt apud *Macrob. lib. 1. Saturn. c. 5. & 7. & lib. 3. c. 6. Alex. dierum genialium lib. 6. cap. vlt.* Hinc eſt, quod cum ad eadem ſacrificia peragenda hominũm opera
10 eſſet neceſſaria, apud omnes populos aliqui fuerunt electi pietate alij præſtantiores, qui eadem ſacrificia peragerent, & à Sacris adminiſtrandis Sacerdotes ſunt appellati, vel alio nomine, & in varios ordines diſtinguebantur, vt ait *Ariſtotil. politic. libro ſexto, capitu-*
11 *lo vltimo, & libro 3. capitulo 6. & Plato ſexto, de legibus.*
12 Iſtique in ſummo honore ſunt habiti ſemper, vt quibus Rempublicam, patriæ ſalutem, domos, & omnia eorum credita æſtimarent, vt refert *Valer. Max. libro 1. Dion. Halicarn. lib. 2. & Corn. Tacit. de moribus German. libro quarto.* Cumque æquitas ſuaderet, vt
13 talibus militantibus ſtipendia tribuerentur, quia non eſt alligandum os boui trituranti, & qui altari ſeruit
14 de Altari viuere debet, *capit. extirpanda, & capit. cum ſecundum de præbend.* inde certis redditus Sacris
15 Miniſtris fuerunt applicati. *Cornel. Tacit. 4. Annal.*
16 Decimæ etiam à veteribus ſoluebantur Sacerdotibus, vt teſtatur *Plinius lib. 19. capit. 14. ad finem*, &
17 etiam in lege naturæ decimæ, & alij fructus Miniſtris in Dei honorem dabantur, *Gen. 4.* idque in lege ſcri-
18 pta præcipitur. *Exodi 22. & Leuit. 27.* quæ dantur Deo in recognitionem ſupremi dominij, & ideo decimæ
19 ſunt de iurę Diuino. *Doct. in rubr. & cap. 1. de d[illegible] m.*

Io.Petrus Meneta in tract.de decimis capitulo 1. quæſtione
2.n.5.& ſequentibus , & decima eſt triplex perſonalis,
20 realis,ſeu prædialis,& mixta , vt per *Monetam vbi ſu-*
pra quæſt.2.cap.3.& de redecima per tractat ibidem cap.
10. & quamuis Dominus noſter IESVS CHRI-
STVS Apoſtolis dixerit , vt nihil poſſiderent , non
aurum,argentum,&cæt.ſed ſcirent ſe nutriendos eſſe
à Domino,*Matth.10. & Luca 9.* promittens eis merce-
de copioſam in Cœlis , & tempore Apoſtolorum ,
qui cathechizabatur in Fide communicabat in omni-
bus bonis ei , qui illum catherhizabat , *Paulum ad*
Galat.6. & fiebant collectæ , & eleemoſinæ , quæ age-
nis diſtribuebantur , atque tunc eſſent omnia com-
21 munia , creſcente tamen populo Chiſtiano , & publi-
cato Euangelio in vniuerſo terrarum orbe , vt do-
cet , *Iren.lib.1.& Iuſtin.lib.aduerſus Triphonium* creuit
etiam numerus miniſtrorum , & Gradus Ordinum
Eccleſiaſticorum conſtituti , ſeu verius in vſum re-
22 dacti fuerunt , ideſt , Oſtiarij , Lectores , Exorciſtæ ,
Acholithi , Subdiaconi , Diaconi , Presbyteri , & per
Ciuitates Epiſcopi , vel Præſules diſtributi ſunt. *capit.*
23 *Cleros diſtin. 21. & diſtin. 23. per tot.* & docet Clemens
Romanus Diuum Petrum Apoſtolorum Principem id
ſtatuiſſe *Epiſt.prima ad Iacobum , refert Eminentiſſ.Car-*
dinalis Baronius Annalium Eccleſ.Tom.primo,anno Domi-
ni 44.fol.324.& ſeqq. & præterea Apoſtoli eorumque
24 ſucceſſores in Vrbibus præcipuis , & inſignoribus
conſtituerunt Patriarchas , Primates , & Archiepi-
ſcopos , qui de cauſis principalibus cognoſcerent ,
cap.vrbis diſtin.80. & Presbyteros in modicis pagis ,
25 *c. Epiſcopi d. diſtin.* 80. Deinde S.Dionifius Papa in to-
to orbe diuiſit Parochialium Eccleſiarum terminos
concedens ſingulis Presbyteris ſua cœmeteria,& deci-
mas anno Domini 270. vt habetur in *c.primo 13. quæſt.*
*1.& c.paſtoralis , de his quę fiunt à Prę.ſine conc.Cap.*re-
fert *Card.Baron.vbi ſupra to.2.prędict.anno 270.fol. 590.*
Nauar.in c.placuit de Pæniten.diſt.6.n.3. Tempore autē
S.Vrbani Papæ anno Domini 231. Eccleſia Romana
26 cœpit prædia poſſidere,& prædictus Papa pęnam ex-
communicationis promulgauit contra alienantes bo-
na Eccleſiaſtica *c.videntes 12.q. 1.* & latiſſimè de deci-
mis & bonis Eccleſiaſt *Card.Baron.vbi ſupra to.primo ,*
anno Domini 57.fol.448.49.50. & 51. & tom.2 anno Do-
*mini 233.fol.357.*refert , quod S. Vrbanus Papa prædi-
27 ctus fecit omnia miniſteria ſacra argentea , & adeò
his abundaſſe Eccleſias,vt etiam lucernas habere ſole-
rent argenteas ; & quod pertinent ad Romanam Ec-
cleſiam de ſacris vaſis argenteis certum eſt dum refo-
deretur crypta illa, qua fideles ſacras agentes occluſi
fuerant,inuenta ſunt in ea multa ſacra miniſterialia
vaſa ex argento confecta , & in rebus geſtis S.Lauren-
tij,quas Prudentius ſacro Hymno cecinit , non argen-
28 to tantùm , ſed & auro offerre Romanos Pontifices
incruentum ſacrificium conſueuiſſe narratur , & de
ampliſſimis donis Deo , & Eccleſiæ datis à Conſtanti-
no Imperatore tempore S. Silueſtri Papæ latiſs. *Car-*
dinal.Baronius , vbi ſupra tomo tertio , anno Domini 324.
*folio 228.229.& ſequentib.*Quia agitur ad ſacrificium
29 requiritur Sacerdos,& altare , etenim offerre ſacrifi-
cium proprium munus eſt Sacerdotis , *Epiſtol.S.Paul.*
30 *ad Hebr.5.*& Altare ad vſum ſacrificij dumtaxat erigi-
31 tur,*Leſſius vbi ſupra cap.38.dubit.ſeconda num.7.*ea pro-
pter præfato tempore Conſtantinus Eccleſias , & Al-
taria,& Capella ædificauit, ornauit , & dotauit , & ſti-
pendia miniſtris Eccleſiarum ex collatis à ſe bonis di-
32 ſtribuit , & decreto publico permiſit , vt cuilibet li-
33 citum eſſet bona Eccleſijs donare, *c.futuram , c.viden-*
tes,12.q.1.leg.1.de ſacroſan.Eccl. & poſtea ſtatutum eſt
34 ne Eccleſiæ ædificarentur ſine dote, ex qua conſerua-
ri poſſint , & victus clericis præſtaretur , *cap.nemo, de*
conſecr.diſt.1.& cap.ad audientiam , de Eccl.ædific.& §.ſi
quis Authen.de Eccleſiaſt.titul. deinde ex pietate fide-
35 lium Eccleſię fundatę,dotatę ſuit, Cappellæ, & Alta-
ria, & vt facilius ad id inuitarentur fideles , eiſdem ſu-
per Eccleſijs, Cappellis;& Altaribus ex gratia,& largi-
tate Iuſpatronatus conceſſum , & reſeruatum fuit de
quo Iurepatronatu latiſſimè in hac Praxi eſt per tra-
ctandum .
36 Ergo ex prædictis bonis Eccleſiæ tributis conſtitu-
ta ſunt beneficia Eccleſiaſtica , quæ diuerſimode nun-
37 cupantur,quandoq. Id dicitur beneficium , *c.cum in*
cunctis,de elect.cap.1. de regul.iur.libro 6. interdum ap-
pellatur ſanctuarium Dei,*c.conſuluit,& cap.vlt.ne præl.*
vic.ſuas . Aliquando Sacerdotium à ſacris tractandis ,
cap.pen.ne præl.vic.ſuas,& l.vitricus,cum ſeqq.ff.de donat.
inter vir , & vxor. Redditus autem beneficiorum Ec-
cleſiaſticorum olim ita erant diſtributi in quatuor
partes,prima pro Epiſcopi alimentis,ſecunda pro ali-
38 mentis,clericorum,tertia pro pauperibus,quarta pro
fabrica Eccleſiæ,*c.vlteranæ,& c.de redditibus , et c. qua-*
*tuor,12.q.2.*ſucceſſu vero temporis prædictis redditus
39 ſunt magis diſtinti , & ſeparati,quia Epiſcopi habent
40 ſeparatos redditus, & ſic alij Clerici , & de prædicta
dictorum redituum diuiſione optimè , *Nauarrus in*
tract.st. de redditibus Eccleſiaſt.quęſtion. prima monit.51.
num. 1.& ſeqq. & ex dictis redditibus tenentur bene-
ficiati alere pauperes , *cap.aurum , et cap.gloria Epi-*
*ſcopi , 12.quæſt.2.*cum bona Eccleſiarum dicantur eſſe
41 patrimonium Chriſti *c.cum ex eo,circa med.de elect.lib.*
42 *6.& cap.quoniam,quicquid 16.quęſt.1.*vbi dicitur quo-
niam quicquid habent Clerici pauperum eſt,& domus
illorum omnibus debet eſſe communis , ſuſceptioni
peregrinorum,& hoſpitum inuigilare debent , &cæt.
43 non enim poteſt beneficiatus iuſte impendere red-
ditus ſui beneficij , niſi in ſuos , ſuorumque neceſſa-
rios vſus , & in remunerationem de ſe benemerito-
rum,& pauperum alimoniam,intelligendo tamen per
pauperes etiam alia opera pia , & conſequenter pec-
cant mortaliter ſi in alijs expenderint , *ità S. Tho.2.2.*
q.185.art.7.Innocent.in cap.indecorum , de ætat.& qualit.
44 *Nauarr.latiſſim.vbi ſupra monit.20. & ſequentibus* , &
tenentur ad reſtitutionem , *Nauarr.vbi ſupra quæſt.1.*
monit.prima , & ſeptima , neque de talibus fructibus, &
45 redditibus Eccleſiaſticis Clerici teſtari poſſunt , *c.re-*
latum,2.de teſtam.c.Epiſcopi , & c.ſint manifeſtè 12.quæſt.
*1.*latè *Nauarr.vbi ſupra quæſt.3.monit.prima,* niſi facul-
tatem teſtandi habeant à Summo Pontifice ex priuile-
gio , vel ex concordia facta inter Cameram Apoſtoli-
cam , & Clerum alicuius Diœceſis ſuper ſpolijs Cleri-
46 corum,vt eſt in hac Piſana Dięceſi,in qua Clerici poſ-
ſunt teſtari ex concordia inita ſuper ſpolijs,pro quibus
ſingulis annis ſoluitur in Feſto Sanctorum Apoſtolo-
47 rum Petri,& Pauli Camerę Apoſtolicæ nomine totius
Cleri quædam quantitas pecuniæ in concordia taxa-
ta , & conſtituta , eſt tamen notandum quod Cleri-
48 cus beneficiatus poteſt habere triplicia bona , patri-
49 monialia,qualia ſunt , quæ per ſucceſſionem , indu-
ſtriam donationē, vel alias artes adepti ſunt,alia qua-
50 ſi patrimonialia , quæ quæſita ſunt ratione Clericalis
Ordinis,vel officij , puta ex lucro quæſito ex celebra-
tione Miſſarum , pro Cappellania ex Vicariatus offi-
cio,prædicatione , vel Confeſſiones audiendo, & de
his concludit *Nauar. vbi ſupra d.quęſt.prima monit. 19.*
51 Clericos poſſe ad libitum diſponere,& teſtari,alia au-
52 rem ſunt bona Eccleſiaſtica , quę lucrantur Clerici ex
redditibus ſuorum beneficiorum , & in his concludit
*Nau.*ibidem ſeruanda eſſe ſupradicta *ex S.Thom.et In-*
53 *noc.*ea ratione, quia Clericus non eſt Dominus bono-
rum

54 rum Eccleſiæ,ſed adminiſtrator, eſt tamē maior vſna-
rio,quia nudum vſum non haber,eſt minor vſufructua-
rio quia vſufructuarius de fructibus diſponit ad libi-
tum,vide *Cardinal,Seraphinum deciſione* 594.*nu.ſeptimo.*
Clericus autem tenetur eos diſpenſare prout ſupra cō-
cluſum eſt,*Nauarrus ubi ſupra quęſtione prima monit.* 21.
n.quarto,& facit quod dicit *Concil. Tridentin.ſeſſion.*25.
de reformation. c.primo, vbi hęc habentur , Epiſcopi , &
Beneficiati res Eccleſiaſticas,quæ Dei ſunt,conſangui-
55 neis non donent,ſed ſi pauperes ſint,ijs vt pauperibus
diſtribuant,eas autem non diſtrahant, nec diſſipent il-
lorum cauſa , immo quam maximè poteſt , eos Sancta
Synodus monet , vt omnem humanum hunc erga fra-
tres, nepotes , propinquoſque carnis affectum , vnde
multorum malorum in Eccleſia ſeminarium extat,pe-
nitus deponant .

Quoniam igitur tractatus noſter eſt dę Iurepatro-
natus,quod cadit in beneficio Eccleſiaſtico, & ſine be-
neficio non datur Iuſpatronatus,bene eſt,vt ptius bre-
uiter videamus , quid ſit beneficium Eccleſiaſticum ,
quotuplex , cui conferatur , & quomodo , & quando
amittatur .

56 Quoad primum.Beneficium eſt gratia conceſſa prę-
ter ius,& ſic differt à reſcripto , & definitur in *c.quib.
mod. feud. amit.in vſib. feud. & a Ioan. de Silua in tract.de
benefic.p.prima,q.1. & a Rebuffo in prax. benefic. tit.* quid
57 ſit,& quot modis dicatur beneficium.Igitur beneficiū
eſt beneuola actio gaudiū tribuēs capienti,quod dupli-
58 citer recipitur primo largè, & cōprehendit reſcriptū ,
mandatum,& omne id,per quod alicui benefit. *Bartol.
& alij,in l.ultima,ff.de conſtit. Princ. & lege cum de bene-
ficio , ff.ad legem Falcidiam.* Secundò capitur ſtrictè pro
Principis liberalitate,ſeu gratuita conceſſione,ſeu gra
tia,*c.quāuis,de pręb.lib.6. c.decet, de reg.iur. lib.6.l.bene-
ficiū,ff.de Cōſt.Princ.et* quot modis hoc nomē beneficiū
accipiatur tradit Moneta in ſuo doctiſſimo tractatu ,
de commutationibus vltimarum voluntatum , *cpait.*
10. *de derogat. qualit. benefic. in fundat. appoſit. numero*
11.

59 Verum de iure Canonico hæc obuentionis Eccleſia-
ſticæ portio, quæ pro ſeruitio datur, vocatur beneficiū
Eccleſiaſticum,quia a benefactis hominum tempore ,
naſcentis Eccleſię proceſſit,&quia bene fit illi,cui con-
fertur,*Cardin.in clement.*2 .*not.*8.*de iudicijs* .

60 Quod triplicitur capitur,largè pro omni prouentu ,
& commodo , quod ab Eccleſia percipitur , interdum
pro præbendam , *cap. ex parte , de conc. prab.* & inter-
dum pro titulo beneficij,*Card.in clem. cauſam , not.*5.*de
elect.*

61 Beneficium igitur Eccceſiacum ad hoc vt ſit tale ſex
requiſita habere debet tradita ab *Abb.conſ.47.n.1.p.2.
Dec.in rubr.de reſcript.n.1.refert Hieron.Gonzalez,in com-
mentar.ad Reg.octauam Cancell.gl.5.n.ſexto,et ſequentibus
Ioan.Aloiſius Riccius in praxi rerum fori Eccleſiaſtici,in
praxi Sacramenti ordinis, deciſione* 300. Primum requiſi-
quiſitum eſt , quod ſit fundatum auctoritate Epiſcopi
*gl.in clem.2.decimis,*in verbo , ſi beneficiorum *c.quaſi-
tum,1.q.3.Gomeſius in Reg.de annali q.* 20. ſecundum re-
62 quiſitum eſt , quod habeat quid ſpiritualitatis anne-
xum,cum ob diuinum officium detur beneficium,*c.fin.
de reſcrip.lib,6.*

63 Tertium requiſitum eſt,quod ſit conferendum Cle-
rico,non autem Laico,*c.cum adeo de reſcript.& ibi gl. in
verb.nec Clericus .*

64 Quartum requiſitum,quod conferri non poſſit , niſi
ab Eccleſiaſtica perſona,*c.ſi quis deinceps,etc.per Laicos*,
16.*q.*7.

65 Quintum requiſitum , quod ſit perpetuum , ideſt,
quod non conferatur ad certum tempus ; ſed perpe-
tuo,& ad vitam illius,cui cōfertur,*c.Sanctorum,diſt.*70.

66 Sextū requiſitum,eſt quod conferens non poſſit ſibi
ipſi illud conferre,nec retinere,*c.fin.de inſtitut.* & pure,
& ſine conditione conferatur,*c.ſi quis pręb endas* 1. *q.* 3.
& hæc ſunt ſubſtantialia requiſita in beneficio Eccle-
ſtico.*Felin.in c.noſtra n.9.de reſcriptis,*& ſuit dictum in
Firmana Hoſpitalis 27.Nouembris 1577.coram Graſ-
ſo ſub his , verbis : In propoſito dubio Domini duas
quæſtiones diſtinguebant,prima,an Eccleſia S. Mariæ,
de qua eſt contrauerſia,ſit beneficium Eccleſiaſticum,
ſecunda an ſit Hoſpitale, &c. & quoad primam quæ-
ſtionem pro affirmatiua,quod ſit beneficium Eccleſia-
ſticum allegabatur per Dominos informantes , quod
habet dotem,campanille,percipit decimas, quæ non
poſſunt deberi loco Laicali ex allegatis. Hoc funda-
mentum , ſecundum Dominos videtur concludere ,
quod hæc Eccleſia non ſit oratorium priuatum , ſed
Eccleſia iuxta *conſ.Card.4.de relig.dom.Butr. conſ.*19.*nu.*
19.*Abb.in c.patentib.n.1.de priuil.Rom.conſ.477.n.12.&*
13.ſed quod propterea ſit beneficium Eccleſiaſticum
non videtur concludenter inferri , quia Eccleſia, & be-
neficium Eccleſiaſticum differunt , vt per Barbat.*in
clem.cauſam,§.quod ſi forſan,n.24.de elect.*nā beneficium
ex ſequentibus ſignis cognoſcitur , videlicet , ex ratio-
ne perſonę conferentis illius,cui confertur , & modi ,
quo confertur,& oneris annexi,*Barb.vbi ſupr.n.27.cum
ſeq.Ægid.late in c.ſuper hoc,n.16.de re iudic. & in c.in no-
ſtra.n.10.de reſcrip.Abb.conſ.47.col.1.lib.2.Gig. de penſio-
nibus,q.86.n.7.Dec.in rubr.de reſcript.n.3.verſ. & ibi con-
cludit.* hic autem non conſtat de aliqua collatione
iſtius Eccleſiæ,niſi de vna,de cuius etiam effectuatione
adhuc dubitatur:tamen Domini hoc etiam non atten-
to per modum inclinationis erant,quod dicta Eccleſia
eſſet nihilominus beneficium Eccleſiaſticū moti quia
cum iſte ſit locus publicus ex ſupradictis,& non orato-
rium priuatum,ſed Eccleſia,quę vt habet dotem præ-
ſumitur erecta auctoritate Epiſcopi, *Card.conſ.4.Ægid.
latè in d.c.ſuper hoc nu.* 21. vnde ſtante erectione huius
Eccleſiæ,item quod habeat dotem,*iuxta not.in c. nemo
de conſecr. diſtinct.*1.Item quod habeat onus ſpecialiter
annexum , nempe celebrationem continuam diuino-
rum,vt conſiderat,*Ægid.d.n.21.& Barboſ.in d. §. quod ſi
forſan.nu.*30.videtur omnino iudicandum beneficium
Eccleſiaſticum .

Concurrit etiam,quod licet dicta Eccleſia non con-
feratur alicui perpetuo , quod eſt vnum ex ſignis bene-
ficij Eccleſiaſtici.*Butr.vbi ſup.verſ.cognoſcitur beneficium
Eccleſiaſticum.Ægid.ſub n.21.verſ. et quia perpetuum eſſe
debet,*& ibi(hoc enim eſt proprium ipſorum beneficio-
rum Eccleſiaſticorum,vt ſint perpetua)tamen hęc ipſa
Eccleſia ſemper committitur perſonæ Eccleſiaſticæ ,
vt patet ex dictis teſtium,ergo reputatur beneficium
Eccleſiaſticum.*Barboſ.ubi ſupra n.*29. immo ex eo ſolo ,
quod locus ſit erectus auctoritatem Epiſcopi præſumi-
tur beneficium,vt videtur velle, *gl.in clem. ſi beneficio-
rum in gloſſ.1.in fine,de decim.Guid.Pap.deciſion.187.n.* 1.
*Bertrand.conſ.*379.*numero* 1.*lib.6.Rip. in cap. decreuimus,
numero* 69. *verſ.in iſto puncto de iudic.immo Rebuff. in cap.
quid ſit,et quomodo numer.*8. *in fine dicit* , quod Capella
fundata à ſeruientibus Deo licet non appareat de au-
ctoritate Epiſcopi , tamen præſumitur beneficium
Eccleſiaſticum : *Ægid.tamen quem ipſius allegat non ita
loquitur in quęſtion.* 16. *in fine verſic.Secundo , quia et ſe
teſtatur,*vbi in dubio vult rem debere recipi in caſu , in
quo eſt .

Et quamuis non conferatur in titulum , tamen ſatis
videtur eſſe , quod poſſit conferri , quando eſt locus
conſecratus,& habet dotem vt ſenſit, *Abb.in c. auctori-
tate in fine,de cenſib.*& ita videtur etiam intelligendus,

*Sarnen.de infirm.q.23.*vbi dicit, quod oratoria veniunt appellatione beneficiorum, quæ dari poſſunt in titulum & per omnia tanto magis quia Eccleſia ponitur pro beneficio, *c.2.de conceſ.preb.c.cum non ignores de prebend.Rebuff.in tit.qual.ſint, inſtitut.benef.n.9.*& hæc quoad primam quæſtionem,an Eccleſia ſit beneficium Eccleſiaſticum,in qua,vt dixi,pro affirmatiua, ex prædictis eſt inclinatum per Dominos, quoad ſecundam, &c.vt ibi, & in eadem 14.Martij 1578. coram eodem.

Domini dixerunt conſtare ex deductis,quod Eccleſia S.Mariæ,ſit beneficium Eccleſiaſticum moti fuerũt, quia omnia ſigna de quibus per *Calder. conſ. 4. de prebend.*quod ſit Eccleſia,& non oratorium priuatum, vel Hoſpitale concurrunt in hoc caſu, vt in alia poſitione fuit etiam dictum:quo ſtante ſequitur,quod cũ ſit Eccleſia erecta auctoritate Epiſcopi, & dotata, dicatur conſequenter beneficium Eccleſiaſticum *Guid. Pap. dec.187.Pertr.& Rip.*alias allegati, & ratio eſt, quia tunc poteſt conferri perpetuo, *vt per Abb.in c.auctoritate in fin.de cenſib.Sarn.de infirmit.q.23.*

Nec obſtat,quod non conſtet de aliqua collatione, quia doct.qui exemplo alleguntur non requirit, quod fuerit collata Eccleſia ſed tantum, quod ſit talis, quæ non poſſit conferri Laico, & ita loquitur *Abb.conſ.47. lib.2.Gig.de penſ.q.86.num.7.& ita loquitur Anch.in cap. 1. num.3. de reg. in 6.*ad quem ſe remittit *Dec.in rub. de reſcrip.n.3.*quod in hoc caſu procedit ex quo,vt, & ſupra dictum eſt,fuit erecta auctoritate Epiſcopi, maxime, quia habet onus ſpeciale annexum, nempe celebrationem diuinorum officiorum, vt in alia poſitione fuit etiam conſideratum.

67 Et appellatione beneficij comprehenduntur omnia beneficia cuiuſcumque generis, *gl.in c.beneficium & in c.ſi gratioſe de reſcript.lib.6.Rebuff.in praxi,tit.quid ſit beneficium, n.10.*Nicolaus Gartia in ſuo doctiſſimo tractatu de benefici) Eccleſiaſticis, *p.1.c.6.n.37.Mareſcot. Variar.reſolut.lib.2.capitulo 3.*

68 Quod beneficium Eccleſiaſticum varie a Doctoribus diffinitur,prout refert *Gonzal.dicta gl.5.n.3.et Garz. vbi ſup.p.1.c.2.n.1.& ſeqq.* mihi tamen placet diffinitio allata a Lelio Zechio *in tr.de benefic.& penſionib.c.1.n.8. & ab Eminentiſſ.Card.Toleto in inſtruct.Sacerd. lib. quinto capit.76.*cum aliqua tamen additione, & pertractat etiam *Leſſius vbi ſup.lib.2.c. 34.dubit.prima de beneficijs.*

69 Et definitur ita beneficium Eccleſiaſticum eſt ius percipiendi fructus ex bonis Deo dicatis clerico propter Diuinum officium:competens,mediante Canonica inſtitutione,adduntur hęc verba mediante ead.inſt. quia beneficium Eccleſiaſticum non poteſt abſq.Canonica inſtitutione obtineri *cap.beneficium de reg. iur. lib.6.*

70 Eſt ius,ideſt ſpiritnale ius, *c.dilecto 25.de preb.Felin. in c.conſulere de ſimonia*, eſt ius ſpirituale principaliter, & hebet annexum temporale, cum ſit ius percipiendi fructus,ius,ideſt facultas,&poteſtas,ſicut dicitur,actio eſt ius,i.facultas a iure proueniens,ex bonis Deo dica-

71 tis ad differentiam rerum ſæcularium, Clerico,quia Laico, non poteſt conferri, propter diuino officium, quia per hoc datur beneficium, *cap.vlt de reſcript. lib.*

72 *6.*mediante Canonica inſtitutione, quia per eam obtinetur beneficium *d.cap.beneficium*, quæ inſtitutio datur ab Epiſcopo,vel alio inferiore facultatem habente, vt infra dicetur.Poteſt tamen Laicus,etiam fæmina ex priuilegio Apoſtolico beneficia conferre. *Adrianus*

73 *cap in Sinodo diſt.63. Abb.Conſ. & Fel.in cap.dilecto de teſtib.Gonzal.vbi ſup.gl. 22. n.13. Garz. vbi ſup. n. 33.&* quando Laicus poteſt conferre,per talem collationem acquiritur beneficium, nec requiritur inſtitutio, aut confirmatio Epiſcopi;alias Laici ſunt omnino talis ma-

74 tris,& facultatis incapaces *Garz.ibid.n.35.& fuit dictum in Aquinaten.Monaſterij 26.Ianuar.1601.coram Eminentiſſ.Card.Seraſino*, in qua Domini ſine difficultate cenſuerunt nullum ius competere Domino Ioanni Zappate ex collatione ei per Proregem facta ſuper monaſterio,de quo agitur, non quidem ratione tituli,quia talis iuris conferendi Laici ſunt incapaces, eiuſque ius reſiſtit,*c.ſi quis deinceps, c.per Laicos, c.Laicis.16.q.7.*& iam fuit in hac cauſa reſolutum.Nam licet ex priuilegio Papę, Reges poſſint aliquando conferre beneficia, *c.Adrianus il 2.63.diſt.c.dilectus il 3.de preb.c.cum inter de conſuetud.Io.Montaygn.de bigam.q.5.*tamen adhuc requiritur priuilegium, *d.c.ſi quis deinceps 16.q.7.Rebuff. de nominat.q.21.n.58.Silua de benef.p.2.q. 23. ex traditis per Io.Andr.in c.2.in fine de preb. in 6. Anch. in c.1.n.3. verſ.circa perſonam,de reg.iur.in 6.*& ideò tale ius neque præſcriptione, neque conſuetudine queritur *Abb.in d. c.dilectus,n.6 de preb.Alex.conſ.74.n.17.& 19.lib.4.Dec. conſ.134.n.3.Felin.in c.2.n.3.de maior.& obed.& in c. dilecto, n.1.de teſtib.Balb.de præſcript.1.p.q.7.n.* 16. & fuit reſolutum in cauſa *Tolecan.iuris nominandi coram Eminentiſſ.Blanchetto* 27.Aprilis 1584. vltra quod de præſcriptionis interruptione conſtat,vt bene deducitur,in facto; non obſtat diſpoſitio *c.conſultationib. de iurepat.* quia non concurrunt requiſita nempe titulus ſaltem coloratus;pręſentatio corã ordinario,& bona fides, vt per *gl.ibid.& Butr.n.8.verſ.4.caſu*, & quod eſt maximè animaduertendum, textus ille loquitur in terminis iuriſpatronatus,cuius Laici non ſunt incapaces, nos autẽ ſumus in collatione facta a Laico nomine regis, quę habet manifeſta iuris reſiſtentiam,& cum hoc ius conferendi ſit ſpirituale, & ſpiritualia poſſideri non poſſint à Laicis,*c.meſſana, de elect.non inducitur* ius *aliquod ex collationib.*de facto emanatis aduerſus iuris diuini diſpoſitionem,*c.quanto,de conſuetud.Anch.in c.ſi quãdo, de off.deleg. in 6. Card.in clem.2.in princ.de Magiſtr.Bal.in §.ſi Clericus,*de pace tenenda, & ita concluſum pro informante.

75 Quoad ſecundum. Quotuplex, ſit beneficium eccleſiaſticum Variæ,& plures deciſiones beneficiorum ponuntur à *Rebuff.vbi ſup.in tit. quotuplex ſit beneficium,ab Hoieda in tract.de benefic.compatib.& incompatib. in præfatione n.7.à Gonzal.vbi ſup.gl.7.n.39.vbi alios refert, a Garc.vbi ſup.p.1.c.6.n.1.& ſeqq.à Card.Toleto vbi ſup.& a Leſſio ubi ſup.lib.2.c.34. dubitat.2. & a Moneta vbi ſup. n.18.& ſeqq.*ex quorum omnium dictis poſſunt plures adduci diuiſiones,ex quibus breuiter quaſi in quodam compendio apparebit, & declarabitur denominatio omnium beneficiorum.

76 Prima eſt diuiſio,quia beneficia alia ſunt maiora vt papatus,Cardinalatus,Epiſcopatus,&Abbatia,& ſimilia, & maiora dicuntur ratione maioris dignitatis, vel maiorum prouentuum,alia & cætera beneficia ſunt minora,*Garc.d.c.6.n.2.c.maioribus,8.de pręb.Zecchius ubi ſup.c.1.n.10.*

77 Secunda diuiſio,alia ſunt beneficia curata,ideſt,curam animarum habentia,ſeu parochiam, *extrauagant. execrabilis, §.quantum, de preb.*& quæ requirantur ad conſtituendã eccleſiam parochialem, tradit *Staphileus de liter.gratia, tit.de qualitate, & ſtatu beneſic.§.circa ſecundum n.1.Sarnen.in Reg.de idiomate, q.11. Hoieda ubi ſup.c.13.a n.2.Gonzal.ubi ſup.gl. 6. a n.34. Mareſcot. ubi ſup.lib.2.c.95.*& quæ ſit eccleſia parochialis doctiſſimè declarat *D.Io.Antonius Maſſobrius Archipresbyter. Alexandrię in Praxi habendi concurſum ad paroch.eccleſ.prælud.3.de eccleſia parochiali.*

78 Alia ſunt beneficia ſimplicia non curata,& in dubio beneficium cenſetur ſimplex, & qui dicit curatum probare debet, *Staphil.ubi ſupra §.1.num.1.Rebuff.ubi ſup.*

*ſup.tit.ſecularè benef.quot num.*11.*Menochius de arbitr.iudicium,lib.*2.*caſu* 301 *n.*62.*&* 75.*Hoieda d.c.*13.*nu.*2. & fuit dictum in *Calag.congruarum* 16. *Non.* 1571.*coram Oradino*. in qua fuit concluſum per omnes dominos, quod omnes beneficiati in dictis eccleſijs exerceant ſimul curam,itaut intret pro eis ſupradicta deciſio ad effectum, de quo agitur,ſcilicet vt dictis beneficiatis debeatur congrua portio de iure communi, ſed quod cura committatur ab Abbate vni ex dictis beneficiatis, & quod ille dicitur parochus, ſiue curatus,& moti ſunt Domini, quia in hoc caſu plura concurrunt; primo,concluſio iuris, quod beneficia præſumantur eſſe ſine cura.*Æg.d.dec.*676. *incip. ſi impetrans. Staph. in* 2.*p. in tit.de qual.& ſtat.benef.in princ.*Secundo, quia omnes teſtes etiam ipſorum beneficiorum deponunt, quod beneficia in dictis locis ſunt ſimplicia, ergo ſequitur, quod ſint ſine cura.*Staph.in d.loco Rebuff. in prax. benef.* 1.*in p. in tit.*quod duplex ſit beneficium. Tertiò,quia notorium eſt tam in in Regno Hiſpaniarum,quàm in curia,& ita atteſtantur practici in diuerſis locis, & dicunt teſtes examinati,quod in diœc. Calaguritana beneficia non ſunt curata duob.exceptis,videlicet.eccleſia de ſancta pia,ſed cura eſt apud Epiſcopum, & apud clericum, cui Epiſcopus curam demandat. cum ergo hæc beneficio ſint in diœc. Calaguritana dicuntur eſſe ſine cura,& in eis videtur Abbas eſſe loco Epiſcopi, & ideo ipſe domandat.curam, vt dicunt plerique teſtes. Quartò,quia multi teſtes deponent,quod Abbas mandat curam vni ex dictis beneficiatis, qui eam exercet, & ille appellatur curatus,& modò rector, & modò parochus, vt de vltima deponunt aliqui teſtes beneficiatorũ, præſertim 26.27.& 28.de quibus in quarto præſuppoſito,& de alijs alij teſtes,vnde ſequitur,quod non omnes dicti beneficiati exercent curam, & iſte ſtatus eſt attendendus per allegata in princ. duobus fundamentis. *& not.in c.cum non ignores, de præb.* Quintò faciunt verba poſita in inſtrumento compromiſſi, de quibus in præſuppoſito 18.in quo clare hæc omnia ab ipſis partib.ideſt Abbate,& beneficiatis narrantur, & hoc intellexerunt Domini,præſuppoſito, quod inſtrumentum ſit in forma probante.Sextò, quia beneficiati in articulis, vt in 19.præſuppoſito, ponunt, quod hæc beneficia ſit ſimplicia.& quod diuiduntur per medias, tertias,& quartas,quod eſt argumentum,quod beneficia non ſunt curata, cum ea non ſoleant diuidi, vt in *l:t. vt eccleſiaſtica beneficia.not.in cap.de maiorib. de præb.* Septimò,accedit, quod vnus ex dictis beneficiatis poſuit in articulis remiſſiue, quod in dictis eccleſijs conſueuit cura animarum vni committi, cui vltra ordinarios fructus ſui beneficij datur alia portio pro cura, vt in præſuppoſito 20.ergo apertè fatetur, quod omnes beneficiati non exercent curam, ſed ille,cui Abbas illam committit, nec obſtat reuocatio confeſſionum per Garziam Michaelem, tum quia fuit facta poſt ſupradictam reſolutionem,& ſic intempeſtiuè, & eo magis,quia idem probatur per teſtes, tum quia non allegatur iſta confeſſio pro fundamento præcipuo,ſed pro confirmatione.Octauò,prædicta omnia confirmantur, quia teſtes beneficiatorum, de quibus in præſuppoſito 12.& multi alij dicunt,quod Abbas, & monachi percipiunt omnes decimas,ergo conſequens eſt,quod beneficia non ſint curata, nec in eis exerceantur cura principaliter, & naturaliter, quia obtinentes ipſi perciperent decimas,cum decimæ de iure debeantur obtinentibus beneficia curata.*toto tit.de decim.*Nonò accedit, quod domini,*in d.dec.*conſiderarunt exercitium curæ, quod non poſſit conferri,& tum in pluribus præſuppoſitis expreſſe conſtar,quod Abbas committit,& aufert curam vni vel alijs beneficiatis.Decimò, quia in literis collationis, de qua in 15.preſuppoſito apparet, quod
Abbas confert beneficia,& forſan confert curam, & ſic
iniungitur cura, & eius exercitium connexe ipſi bene-
ficio, quia ſufficeret illud contuliſſe, in quibus rema-
net firma concluſio contra beneficiaros, & non obſtat
quod dd. beneficia ſint ſecularia perpetua, nec etiam
ſecundum multos teſtes patrimonialia,vt in 2.preſup-
poſito,& alijs quia ex iſtis non infertur,quod beneficia
habeant curam animarum, & quod ea obtinentes cu-
ram exerceant,maximè cum conſtet,quod ea ſint ſim-
plicia,vt apparet ex deductis in princ. &c.*vt ibi.Gonz.*
*vbi ſup.n.*91. & quæ ſint beneficia ſimplicia, & in quo
differant.vide *Abb.in c.de multa.n.*21.*& ibi Doctores.de*
*præb.& Garc.vbi ſup.n.*3.*& ſeqq.*

79 Tertia diuiſio.Beneficia alia ſunt ſecularia, alia re-
gularia,ſecularia ſunt,Papatus,Cardinalatus, Patriar-
chatus,Primatus,Archiepiſcopatus,Epiſcopatus, Ab-
batia ſecularia,Decanatus, Archidiaconatus, Archi-
presbyteratus,Primiceriatus,Sacriſtia,Theſaureria,
Præpoſitura,Prioratus ſecularis,officium, & perſona-
tus, eccleſia parochialis,vicaria perpetua,quæ omnia
beneficia regulariter habent iuriſdictionem,ſeu admi-
80 niſtrationem: deinde ſunt alia beneficia ſecularia ſine
adminiſtratione,vt Canonicatus ſecularis, & præben-
da,præſtimonia,cappellaniæ,Altaria, Hoſpitalia, de
quibus *Io.de Sylua de benefic.p.*1.*q.*2.*à n.*35.*ad finem,Pe-*
*trus Gregorius Tholoſanus in nouis inſtitut.rei benefic.c.*10.
*per tot.Gonzal.vbi ſup.Gl.*5.*per totam,& gl.*7.*num.*39.*&*
81 *ſeqq.* & ſecularia ſunt, quæ clericis ſecularibus debent
regulariter conferri, qualia ſunt cẽſenda omnia bene-
ficia,niſi contrarium probetur, *Rot.dec.*2.*de præb.in no-*
82 *uis Staphil.vbi ſup.tit.de forma expectatiuarum,in decima*
*forma n.*10.*Rebuff.vbi ſup.tit.quotupl.ſit benef.n.*30.*Gon-*
*zal.vbi ſup.gl.*6.*n.*2.*& gl.*7.*n.*1.*& gloſſ.*8.*nu.*9. & fuit di-
ctum in *Pampilonen.Prioratus* 21.*Iunij* 1599.*coram Emi-*
83 *nentiſ.Card.Pamphilio.Garc.d.c.*6.*nu.*12. aliquando ta-
men regulare beneficium poteſt conſerri ſeculari cle-
rico, & beneficium ſecula re regulari viro.*Moneta vbi*
*ſup.à n.*88.*ad* 100.

84 Regularia vero beneficia ſunt: quæ per regulares
regi debent.*c.cum de beneficio.de præb.lib.*6.vt Abbatia,
prioratus,& canonicatus regulares,& alia poſita à *Re-*
85 *buf.tit.beneficia regularia multiplicita. à Garc. d.c.*6.*n.*13.
*& p.*7.*c.*10.& ad præſcribendum ſtatum regularitatis,
& quod beneficium ſeculare fiat regulare requiruntur
86 quadraginta anni, *c.cum de beneficio,de præb.lib.*6.ſed
ad præſcribendum ſtatum ſecularitatis decem anni
ſufficiunt,*Staphil.d.n.*10.*& Gonzal.vbi ſup.gl.*7.*nu.*8.*&*
9.ſed ſi completa ſit quadragenaria pro regulari, tunc
etiam quadragenaria requiritur ad illud efficiendum
beneficium ſæculare.*Rot.dec.*2.*de præb.in nouis*, *n.*1. &
de beneficio ſeculari,& regulari tractat. *Marius Anto-*
*ninus var.reſol.lib.*1.*reſol.*20.

87 Quarta diuiſio.Beneficia alia ſunt collatiua,quę per
collationem obtinentur.alia electiua, quæ obtinentur
per electionem à Superiore cōfirmandam,præſertim
quando in electione ſeruatur forma *capituli*, *quia pro-*
*pter.de elect.Rot.dec.*1.*de elect.in antiquis,gl.in clem.quia*
contingit,§.vt autem,verbo,electionem,de relig.domib.&
ibi Card.Fel.in c.noſtra, *de reſcript.Rebuff.vbi ſup.tit.de*
*elect.Gonzal.vbi ſup.gl.*10.*n.*11.beneficia autẽ,quæ pro-
uidentur per electionem,quæ non æget confirmatione
ſuperioris,non ſunt electiua, ſed potius collactiua, &
electio tunc dicitur prouiſio,*gl.Felin.& Rebuff.ibidem.*
Rot.in Vercellen.Canonicatus 4.*Maij* 5598.*coram D.Cor-*
duba, & de eccleſia electiua tractat *Maſſobrius vbi ſup.*
*prælud.*8.& nunquid beneficia electiua veniant in man-
datis de prouidendo,niſi de electione.fuerit facta men-
tio ſpecialis,vide *Garc.d.c.*6.*n.*27.*& ſeqq.*

88 Quin-

88 Quinta diuiſio. Beneficia alia ſunt eccleſiæ collegia-
89 tæ.& collegiata eccleſia eſt,in qua tres,vel plures cle-
rici ita ordinantur cum auctoritate ſuperioris,vt vnum
corpus efficiant, vel collegium cum ſigillo, & ſindico
ſeu cameratio. Petr.Greg.Tholoſanus in partit. iur.canon.
lib.1.n.27.c.2.n.5. Moneta de commut. vlt. vol.c.11.n.34.
Lambert.de iurepatr.lib.2.p.1.q.5.art.1.n.30. Maſſobr. ubi
ſup.prælud.2.& fuit dictum in Pampilon.beneficij 11.Maij
1590.coram Eminentiſſ.Card. Mantic. & fuit dictum in
Zamoren. Canonicatus de thoro. 12. Ianuar. 1598. coram
Card.Seraphino.in qua fuit reſolutum ſatis conſtare de
incompatibilitate ad effectum iuſtificationis gratiæ
Antonij, nam cum probetur, eccleſiam de thoro eſſe
collegiatam,& habere Canonicos, vt patet ex ſtatuto
antiquiſſimo anni 1493.quod in alijs ſtatutis recentio-
ribus eſt repetitum,& habeatq.arcam & ſigillium, quę
ſunt ſigna eccleſiæ collegiatæ. Alex.conſ.75.num.2.lib.
4.Tib.Decian.conſ.6.n.2.lib.2.ex quibus omnibus pro-
batur ſufficienter etiam eſſe collegiatam.vt per Innoc.
in c.in c.poſtulati, de iurepatr.Io. Andr. Hoſt.Abb.& alij
in c.nobis eod.tit.& fuit dictum coram Eminent. Mantica
in Placentina Præpoſitura. 12. Februarij 1596.vltra te-
ſtes idem deponentes ſequitur huiuſmodi Canonica-
tum requirere perſonalem recidentiam ex decreto ſa-
cri Concil.Trid.ſeſſ.24.c.12.§.pręterea obtinentibus. Al-
phonſ.Hoied.de incompat.benef.p.1.c.17.n.3. cumq. pro-
betur pacificè poſſidere canonicatum in d.eccleſia, &
parochialem S.Mariæ del Portal, vt bene concludunt
teſtes, ſequitur eum poſſidere duo incompatibilia,
quia vtrumque requirit perſonalem reſidentiam. &c.
pront ibi.& dec.422.in recentiorib.apud Farinacium.alia
ſunt beneficia eccleſię non collegiatę,quę eccleſia non
habet corpus ſeu collegium, ſed beneficia ſunt diſtin-
cta,& omnino ſeparata quo ad reditus, ſeruitia, & re-
ctores.

90 Sexta diuiſio,Beneficia alia ſunt duplicia,ideſt,cum
dignitate,& iuriſdictione, vt Archidiaconatus, Deca-
natus,Archipresbyteratus,& ſimilia, quia dignitas eſt
91 quędam prærogatiua in eccleſia,g oſſ.in c.quia nonnulli,
de cleric.non reſidentib.in verb.dignitates. propriè tamen
quando adeſt facultas miniſtrandi in eccleſia cum iu-
riſdictione, gl.& Archidiacon.in c.1. de conſuetud. lib.6.
dignitas attamen, perſonatus,& officium differunt, vt
92 ait Garc.ubi ſup.p.1.c.9.n.9.10.nam dignitas eſt admini-
ſtratio rerū eccleſiaſticarum cum iuriſdictione. Abb.in
93 cap.de multa n.21.de pręb.perſonatus eſt honor, & prę-
cedentia in eccleſia, qua canonicus alij etiam ante re-
ceptis tàm in choro, quàm in Capitulo præfertur, &
94 officium eſt adminiſtratio rerum eccleſiaſticarum ſi-
ne iuriſdictione. Doctores in c.1.de conſuetud.lib.6.Maſſo-
br.ubi ſup.prælud.15.16.& 17.largè tamen dignitas ſu-
95 mitur pro perſonatu, & ſunt ſynonima, & dignitas
ſumitur pro perſonatu, itaut iura, quæ videntur
exprimere, & ponere iſta duo tanquam diuerſa, & ſe-
parata,potius faciant ad tollendas cauillationes,quam
vt denotent differentiam inter iſta, Hoieda ubi ſup.p.1.
96 c.9.n.1.& Maſſobr.d.prælud.10.n.4.& 5. alia ſunt bene-
ficia ſimplicia,ideſt,ſine dignitate, & iuriſdictione, vt
capellania, & ſimilia, & declarat Zecchius ubi ſup.n.10.
verſ.8.Rebuff.ubi ſup.tit.benefic.ſecul.quotup.

97 Septima diuiſio, Beneficia alia ſunt ſacerdoralia,
98 quando in fundatione fuit dictum, quod conferri de-
beant ſacerdoti,qui per ſeipſum celebret tot Miſſas in
qualibet hebdomada,vel quod fuit dictum,quod bene-
ficium ſit ſacerdotale, vel quod ad illud prætentetur
ſacerdos,qui ſit actualiter ſacerdos, Rocch.de Curte de
iurepatr.verbo honorificum.n.21.Decius conſ.129.n.5.Gon-
zal.ubi ſup.gl.5.n.75.& 100.& de beneficio ſacerdota-
li latè Mar.Antonin.ubi ſup.lib.1.reſolut.3.& 4. Moneta
ubi ſup.de comm.ult.vol.c.20.n.135.& ſeqq.& Maßobr.
99 ubi ſup.prælud.7.dub.20.a n.35.ſi autem in fundatione
fuit dictum,quod conferri debeant capellano, qui ce-
lebret bis in qualibet hebdomada, tunc poſſunt prę-
ſentari clerici non ſacerdotes,qui ſubſtitutum celebra-
ri faciant. Lapus allegat.35.n.2.& allegat.117.n.2.Card.
100 in c.de multa de pręben. quia verba illa non reſpiciunt
ipſum factum celebrationis, neque obligationem ſa-
cerdotij,ſed potius ſunt poſita ad denotandum dictum
onus,& dictam obligationē Rot.in Lucana Capellania 12.
Decembr.1593.coram Gipſio.Gonzal.ubi ſup.glo.5.n.74.ad
89.& Garc.ubi ſup.p.3.c.4.n.1.& p.7.c.1. n.40. Alia be-
neficia non ſacerdotalia ſunt,quæ cuilibet clerico con-
ferri poſſunt & nullo modo requirunt in clerico proui-
dendo ordinem ſacerdotalem.

101 Octaua diuiſio. Beneficia alia ſunt præſtimonia-
lia,alia patrimonialia, alia magiſtralia,ſeu doctoralia.
102 Præſtimonium dicitur quaſi præſtans munium,quod
ab initio fuit introductum pro ſtudentibus, & pro ſub-
ſidio contra infideles,quod pręſtimonium ſi detur in
titulum perpetuum, & habeat annexum aliquid ſpiri-
tualitatis dicitur beneficium, alias non dicitur benefi-
cium, Caßador.dec.3.n.32.de præb.Mandoſ.in Reg.de an-
nali.q.12.n.3. Menech. de arb. ind. lib. 2. caſu 201. n. 55.
Hoieda ubi ſup.p.2.c.8.n.11.& ſeqq. Gonzal.d.gl. 5.§.2.

103 Patrimonialem beneficium eſt, quod ex Apoſtoli-
ca conceſſione vel ſtatutis: ſeu ſynodalibus conſtitu-
tionibus Apoſtolica auctoritate confirmatis, vel ex
immemorabili conſuetudine neceſſario confertur na-
tis,incolis,vel originarijs alicuius patriæ,ciuitatis, op-
pidi,vel parochię, itaut, qui filij naturales, & patri-
moniales ſint, prouideri debeant de beneficio, & non
alij forenſes Caſſad. dec.8.n.1.de præb.Couarruuias. pract.
q.c.36.n.3.Hoieda d.p.1.cap.24.n.86. & dicitur patrimo-
104 niale, quia venit à paterna hęreditate, & quia à pa-
tribus, ſeu auis fuit inſtitutum,vt detur filijs,& eorum
ſucceſſoribus in infinitum. Staphil. ubi ſup. in quinta for-
ma expectatiuarum n. 3. vel dicitur patrimoniale, quia
datum fuit ordinandis ab aliquo de proprio patrimo-
nio, vt ad titulum illius ordinaretur, & poſtea titula-
re beneficium remanſit, & ſic de patrimonijs efficiun-
105 tur tituli perpetui beneficiorum. Mandoſ. in reg.19. de
infirm. ſignant. q.15. n.17. vel dicitur patrimoniale à pa-
tria ex eo, quod ſit conferendum dumtaxat natis vel
oriundis illius patrię, Mandoſ.d.n.17.et Hoieda d.n.86.la-
tè Gonzal.ubi ſup.gloſ.9. §.1.n.1.et per totum.Maſſobr.ubi
106 ſup.prælud.4.& eccleſia patrimonalis eadem eſt cum
receptiua, quę receptiua non habet certum numerum
beneficiatorum, in qua beneficiati ſunt liberi collato-
res, & Epiſcopus examinat tantum prouiſum ante im-
miſſionem in poſſeſſionem Card. Serafin. dec. 942. n.2.
Maſſobr.ubi ſup pręlud.quinto.

107 Doctorale, ſeu Magiſtrale beneficiū eſt,quod per cō-
curſum conferri debet vni magiſtro, vel Doctori, ſeu
licentiato in Theologia,vel in iure canonico, aut in
iure ciuili de quo Gonzal.ubi ſup. d. gloſſ. 9. §. 2. per to-
tum.

108 Noua diuiſio.Beneficia alia ſunt de mēſa,quæ ſūt in-
109 corporata perpetuo mēſæ Epiſcopali,aut Capitulari
ſeu Abbatiali,ita quod nunquam vacent, neque in ta-
libus beneficij datur negligentia in prouiſione. gloſſ.in
clem.1.in uerbo, de menſa de ſuppl. neglig.prel. ubi Imola
n.42.et Card.n.5.ſub §.prémiſſa.Rot.dec.2.n.3. de exceſſib.
110 prælat.in nouis.& ſic in iſtis nō datur vacatio,ſed con-
ſolidantur in menſa mortuo Prælato Geminian.in c.ſi
propter.n.3.de reſcript.lib.6.Gonzal.ubi ſup.gloſſ. 5.§. 6.n.
63. et 64. vide pulchram deciſ. Rotę dec. 204. vbi ha-
berēt quando eccleſia dicatur de menſa in recentiorib.
apud Farinacium p.2.idem eſt in beneficijs vnitis, quæ
cum

eum non vacent impetrari non poſſunt, *Gonzal.d.gloß.*
111 *5.§.7. num.22.*& de beneficijs de menſa vide *Maſſo-*
bi.vbi ſupra præl. 12. alia beneficia non ſunt de men-
ſa,neque vnita,quæ multipliciter vacare poſſunt,vt in-
fra dicetur.
112 Decimadiuiſio. Beneficia alia ſunt conciſtoralia,
113 quæ non expediuntur per ſupplicationem,ſed per co-
dulam Papa in ſuo Conciſtorio coram Cardinalibus ea
proponit,& de illis in eodem Conciſtorio interuenien-
tibus Cardinalibus prouidet, prout ſunt Epiſcopatus,
Abbatię,& quædam aliæ dignitates tam ſeculares,quã
regulares,de quibus per *Lapum allegat.*84.& per *Gome-*
*ſium in Regula de infirm.reſignant.q.*14.& in *regula de an-*
nali.q.18.& 19.& hæc omnia ſunt reſeruata,de quibus
*Gonzal.vbi ſup.d.gl.9.§.1.num. 38.& 39.*alia beneficia
non ſunt conciſtorialia,quæ extra Conciſtorium,& per
ſupplicationem expediuntur ſecundum ſtylum com-
munem.
114 Vndecima diuiſio.Beneficia alia ſunt eccleſiæ nume-
115 ratæ alia eccleſiæ non numeratæ. Eccleſia numerata
eſt,in qua certus eſt,& definitus numerus Canonicorũ,
eccleſia non numerata,eſt ſeu receptiua, in qua non
adeſt certus numerus Canonicorum,ſeu aliorum bene-
ficiorum, ſed ſecundum ſuper creſcentiam, vel decre-
ſcẽtiam fructuum beneficiati creſcunt, ſeu decreſcunt,
116 & nihilominus beneficia eccleſiæ non numeratæ ſunt
verè beneficia eccleſiaſtica, *c.ex par. 10.de conc.pręb.* &
poſſunt permutari,& reſignari in fauorem alterius fa-
cta tamen expreſſione quod ſint in eccleſia non nume-
rata,*Flamin.Pariſius de reſignat.benef.lib.2. quæſt.13. nu.*
117 *1.& 2.*attamen ſecundum veriorem opinionem bene-
ficia talia nunquam vacant, ſed ſtatim ac titularis de-
118 cedit,ſupprimuntur,expirant,ceſſant, ac eſſe deſinunt
c. dilect.25.vbi Abb.n.9.& communiter omnes,*de præb.*
Ancbaran.in c.ſi gratioſe de reſcript.lib. 6.facit tex. in d.c.
*ex parte,de conceſſ.præb.*latè *Gonzal.vbi ſupr. d.gl. 9.§.3,*
per tot.& Maſſobr.vbi ſupr.prælud.5.& 6.
119 Duodecima diuiſio. Beneficia alia ſunt monocula-
ria, alia non,monocularia beneficium eſt, quando in
120 vna Eccleſia vnum dumtaxat beneficium conſiſtit,
vel ſi alicui competit tantum collatio vnius beneficij,
& venit in Reſeruatione *Regulæ Octauæ Cancell. Gonzal.*
*d.gl.9.§.4.num.1.& 14.*non dicitur tamen monoculare,
121 quando habens collationem illius beneficijs dumta-
xat,habet præſentationem ad alterum beneficium, *Fe-*
*lin.in c.in noſtra. coroll. 24. de reſcript.*neque dicitur mo-
122 noculare, quando habens liberam collationem illius
beneficij tantum haberet etiam ſimultaneam collatio-
nem cum alia perſona,vel collegio, vel alio, vel alijs
beneficijs.*Felin.vbi ſup.Menoch.de arbitr.iud.caſu* 201. *n.*
96.Rot.decif.40.de reſcriptis in antiquis. Gonzal.d.§. 4. n.
26. & 27. & Maſſobr. vbi ſupra prælud. 9. beneficium
autem non monoculare eſt, quando in vna Eccleſia ad
ſunt plura beneficia, vel quando collator habet colla-
tionem plurium beneficiorum ex ſupra dictis.
123 Decimatertia diuiſio,Beneficia alia ſunt perpetua,
alia manualia:ſeu amouibilia: perpetua ſunt beneficia
124 quæ non conferuntur ad certum tempus, ſed perpe-
tuo,& ad vitam eorum quibus conferuntur,hoc enim
eſt proprium beneficiorum *c.ſanctorum.diſt.70.c. ſi gra-*
tioſe,de reſcript.lib.6.Rebuff.de pacifico poſſeſſore,nu. 287.
Achil.deciſ.1.num.44.de off.Vicarij.Gonz.vbi ſupr.gloſſ.5.
n.11.
125 Manualia beneficia ſunt;quę non conferuntur alicui
in perpetuum,ſed ad nutum conferentis, vel alterius,
ita vt pro libito illius amoueri poſſit quandocunque,
& quomodocunque voluerit, *c.cum ad monaſterium, §.*
tales de ſtatu monachorum, c.1.§.final. de priuileg. lib. 6.
Staphil.de lit.grat.titul.de expect. in 9.forma expect. num.
29.Caſſad.deciſio.8.& 12.de præb.Rebuff. in praxi in tit.de
diſpenſation.cum irregularibus,num.3.Grac.p.1.c. 2.n. 65.
& ſeq. Maſſobr. vbi ſupr. prælud. 10. & manuale benefi-
cium præcario comparatur. *Mand. in reg. 33. de annal.*
126 *quæſt.11.nu.5.*& omnia beneficia regularia de ſui na-
tura ſunt manualia,& talia præſumuntur niſi ſint cura-
127 ta,& electiua,*d.§.tales,Grac.vbi ſup.n.66.& 67.*ſed be-
neficia ſecularia perpetua,& non manualia præſumun-
128 tur,quia natura ſecularium eſt,quod ſint perpetua,
c.præcepta,diſt.55.Caſſad.deciſ.4.numer. 2. de præb.Pariſ.
de reſignat.benefic.lib.55. quæſt. 3. num.92. regularia ta-
129 men poſſunt eſſe perpetua, & ſecularia manualia ex
fundatione, aut ſtatuto à Papa confirmato. *Rebuff. de*
130 *pacifico poſſeſſore num.* 280. & veriſſimum eſt, quod
omnia beneficia mundi ſunt Papæ obedientialia, &
manualia. *Bald.in l.reſcripta num.7.C. de præcib. Impera-*
ratori, offerend.Gomeſ.in proœmio Regul.Cancell.quæſt.2.
*num.7.*latè *Gonzal.vbi ſupr.gl.5.§. 7.per totum.* & in be-
131 neficijs manualibus non intrat reſeruatio, nec cadunt
ſub reſeruatione. *Calderinus conſ. 26. de præb.* & iſta ma-
nualia ſunt verè beneficia, & in eis poteſt committi ſi-
monia,& confidentia,*Pariſius de confident. quæſtione 16.*
& 18.& de beneficio manuali facienda eſt mentio in
ſecundi beneficij impetratione.*Calder.conſ.9.de reſcript.*
Rebuff.de nomination. quæſt.29.n. 25.& 27.& Menoch. de
132 *arb.iud.caſu 202. n.46.*non tamen poteſt quis promo-
ueri ad ſacros ordines ad titulum capellaniæ ad nutum
amouibilis,nec alterius beneficij manualis de commu-
ni *Pariſ.de reſignat.benefic.lib.2.quæſt.6.n.2.& 3.Marcus*
Ant.Genuenſis in Praxi Archiepiſ. Cur. Neapol.c.81.n. 2.
Sairus de cenſuris,lib.4.c.14.n.vigeſimo, nam titulus, ad
133 quem qui ſacris ordinibus ordinatur debet eſſe per-
petuus,tam ex parte dantis,quam ex parte recipientis,
vt colligitur ex *Con.Trid.ſeſſ.21.de reformat. c.2.* nec in
beneficio manuali procedit regula de trienali quomi-
nus prouiſus poſſit amoueri,*Mandoſ.in reg.34.quæſt.11.*
Grac.d.c.2.n.89.& ibi vſque ad n. 113. loquitur de capel-
lanijs fundatis non vt ſint beneficiati, ſed ad nutum
patroni conſtituatur,& remoueatur capellanus, ſi ta-
men conſtet de vna collatione,vel inſtitutione ordina-
rij, in dubio capellania cenſetur beneficium, *Rebuff.de*
pacif.poſſeſſ.n.349.Creſcent.deciſ.12.de probat. ſed in cla-
134 ris quando fundator noluit capellaniam eſſe benefi-
cium,non ſufficit fuiſſe colatum vt beneficio ſpatio 40.
annorum,ſed requiritur tempus immemorabile, *ad c.*
1.de præſcript. lib. 6. contra tamen tenet Azorius rela-
tus à *Grac.d.c.2.num.115.& 116.ex c.cum de beneficio. de*
præb.lib.6.& ibi notatis *Grac.p.7.c.9.a n.34.& d.c.1.* lo-
quitur vbi eſt ius commune contrarium, non lex pri-
uata fundatoris.

Quarta decima diuiſio.Beneficia alia ſunt reſeruata
alia affecta,alia deuoluta.

135 Beneficium reſeruatum dicitur ex eo, quia reſerua-
tio eſt prouiſionis eccleſiaſticorum beneficiorum in
certis menſibus vacatorum per Papam ad ſe generalis
facta auocatio,quæ reſeruatio eſt ita fortis, & potens,
quod ſit gladio ancipite penetrabilior,eiuſq.decretum
omnia interiora conſtringit. *Æn. de Falcon. tract. de re-*
ſeruationib.q.4.princ.effectu primo, n.1.Simonetta eodem
tract.de reſeru. latè *Gonzal. vbi ſupra gl.* 31. exemplum
eſt in reſeruationibus, quæ fiunt per Regulas Cancel-
lariæ relatas a Quaranta in ſumma Bullarij, in verbo,
Regulæ Cancellariæ, & reſeruationes regulæ octauæ
Cancell. doctiſſimè,& pleniſſimè declarat *Gonzal.in ſuo*
*comment.ad d.reg.8.vbi gl.*51.ponit caſus triginta ſex, in
quibus beneficia, ſunt reſeruata & de reſeruatione, &
affectione beneficiorum *Grac.de benef.p.5.cap.1.§.1. vſ-*
que ad 12.& Maſſobr.in dict.praxi hab.conc.ad part.eccleſ.
prælud.24.& 25.

136 Bene-

136 Beneficium affectum dicitur ex appoſitione manus
Papæ, c.vt noſtrum.56.de appell.vbi Abb.& Dec.n.1.c.1.
& 2.de confirm.vtili,vel inutili, & melius in extrauagan.
ad Romana,§.Romani, de præbend.in extrauag.communib.
Rota dec.25.n.1.& 4.de conc.præb.in antiq. Roman. conſ.
325.Caſſad.dec.1.n.8.de reſt.ſpoliat. Simonet. vbi ſupra q.
54.& 58.Rebuff.in praxi tit.de reſeruat.q.10. Æn.de Fal-
conibus vbi ſupra prælud.terzo, & differt a reſeruatione,
quia reſeruatio reſpicit actum verbalem, & expreſ-
ſum affectio autem reſpicit actum realem,& factum,
ex quo tacita reſeruatio oritur,veluti: quando Papa
apponit manum ſuper diſpoſitione alicuius beneficij,
nam tunc dicitur affectum, itaut omnes inferiores
amplius ſe intromittere non valeant. Æn. de Falcon.
de prælud.3.& iſta affectio eſt maioris efficaciæ quam
reſeruatio: Æn.de Falconib.vbi ſupr.quæſt.4.princ.effectu
1.Lancellot.de attentat.p.2.cap.10.num.10. & ideò iſta
affectio dicitur reſeruatio clauſa incorporis iuris. Pro-
bus in capit.præſenti, num.41.de offic.leg.lib.6. ſicque
facilius tollitur reſeruatio, quam affectio. Simonet.
vbi ſup.quæſt.63.nu.3.& q.64.num.8. & de his latè Gon-
zal.vbi ſup.gl.52. vbi refert vigintiduos caſus affectio-
nis.

137 Beneficium deuolutum, eſt quando intra ſemeſtre
à die vacationis Epiſcopus non prouidit beneficio de
rectore,quæ deuolutio quamuis de iure ſit gradatim
probanda per ſemeſtre lapſum cuilibet inferiori priuſ-
quam ad Papam tanquam ad ſupremum deueniat,
cap.2.& cap.licet,de ſupplen.neglig. prælat. cap.2.de con-
ceſs.præb.Abb.in cap.cum in cunctis, §.clericis, num.5.
de elect.Rebuff.in praxi tit.de deuolut.num.39.attamen
Papa ſtatim lapſo primo ſemeſtre prouidere poteſt
iure præuentionis, quia concurrit cum quolibet infe-
riore, vtpotè cum Epiſcopo,Capitulo, & quocumque
alio, Rota deciſ.3.iuncta addit.num.6.de offic.leg.in nouis,
Rebuff.vbi ſupra n.46.& 51.Gonzal.vbi ſup.§.3.proœm.n.
3.4.5.& §.4.proœm.n.88.quæ deuolutio ab inferiore ad
138 ſuperiorem ſemper fit cum eiſdem qualitatibus,cum
quibus inferior prouidere tenebatur. Silua de Silu.p.3.
q.49. Achilli dec.13.de Iurepatr. & beneficia deuoluta
non ſunt reſeruata. Æn.de Falconib.vbi ſup.de reſeru.q.2.
princ.n.12. ſicut è contrario beneficia reſeruata nō di-
cuntur deuoluta Caſſad.dec.8.num.3.& 8.de præb.Veral-
lus deciſ.53.num.1.& 2.p.1.Gonzal.vbi ſup. num. 60. &
61. & de deuolutione latè Garc.vbi ſup.p.10.c.3. per to-
tum, Maſſobr.vbi ſup.prælud.26.dub.25.& dub.35. num.
8.& requiſito 1.num. 23. circa princ. & quod deuolutio
ſemper fiat cum ſuis qualitatibus, & oneribus fuit de-
ciſum in Rota relata à Card.Seraſin.deciſ.1363.n.4.neq;
mutat modum vacādi,ſed præſupponit beneficium va-
care cum ſuis qualitatibus requiſitis. Card.Seraſin. dec.
1309.n.3.

Decimaquinta diuiſio.Beneficia alia conferuntur in
titulum,alia in commendam.

139 In titulum confertur beneficium, quando in perpe-
tuum,& ad vitam illius, cui confertur, datur c.ſancto-
rum,diſt.70.

140 Commenda alia eſt temporalis,quæ fit pro vtilitate
eccleſiæ, donec eidem ſit de rectore prouiſum, & in
hac nullus adeſt titulus, neque datur ius in re,ſeu ad
rem,& quandocumque reuocari poteſt, Gomeſ.in regu-
la de non tollen.iure quæſito, quæſt.4.num.22. etenim
commendare nihil aliud eſt quam deponere, leg.com-
mendare,ff.de verb.ſignif.Put.deciſ.25.num.2.lib.1.Alia
eſt commenda perpetua beneficij, quæ eſt titulus ca-
nonicus, c.ap.dudum, il 2. de elect.Gomeſ.in reg.de infir-
mis,quæſt.13.Hoieda vbi ſupr.p.1.c.14.nu.6. quæ com-
menda perpetua parum,aut nihil diſtat ab alijs proui-
ſionibus aliorum beneficiorum, Rebuff.in praxi tit.de
141 commenda, n.28. & dicitur talis commenda perpetua
diſpenſatio palliata ad obtinendum aliquod benefi-
cium alias obtineri prohibitum, ſicut etiam vnio tem-
poralis Caſſad.dec.33.num.5.ſuper regulis,et dec.3.n.9.de
vnionib.et de commenda. Gonzal. vbi ſup.gl.5.§.8. per to-
tum,et Garc.vbi ſup.p.4.c.4.

142 Decima ſexta diuiſio.Beneficia alia ſunt libera, alia
iuriſpatronatus, libera ſunt quæ liberè ab ipſo ordina-
rio & ad libitum conferuntur, vel per electionem eis
prouidetur,de quibus ſup.& infra beneficia iuriſpatro-
natus ſunt, quibus prouidetur ab ordinario non libe-
rè,ſed ad præſentationem patroni,ſeu alterius exiſten-
tis in quaſi poſſeſſione præſentandi, de quibus Maſſo-
brius vbi ſup.præludio 7.& latiſſimè infra videbimus in
hac Praxi Iuriſpatronatus,& diſtinctè.

143 Decima ſeptima diuiſio.Beneficia alia ſunt Iuriſpa-
tronatus eccleſiaſtici,alia Iuriſpatr.laicalis, alia iuriſ-
patr.mixti ex eccleſiaſtico,& ſeculari.Iuriſpatr. eccle-
144 ſiaſticum eſt,quod competit alicui collegio eccleſia-
ſtico, vel Capitulo, vel clerico ratione eccleſiæ, vel
quia benefiium fundatum, ſeu dotatum ſit de bonis
eccleſiæ, vel quando à laico iuſpat.donatur eccleſiæ
ſecundum,gl.in clem.1.& 2.de iurepat.c.dilectus,vbi om-
nes de off.d.c.1.de iurepat.lib.6.Pariſ.de reſign.benef.lib.2.
q.4.n.39.de quo infra.

145 Iuſpatronatus laicale eſt, quod competit laico ex
fundatione, conſtructione, ſeu dotatione ab eo facta
cum conſenſu diœceſani,de quo infra.

146 Iuſpatronatus mixtum partim laicale, & partim
eccleſiaſticum eſt quod percipiat de vtroq. de quo
etiam infra, & tradit Gonzal.vbi ſup.gl.18. & de quo
triplici Iurepatronatus tradit Maſſob.vbi ſup.prælud.7.

147 Decima octaua diuiſio. Beneficia alia prouidentur
præuio concurſu,alia ſine concurſu.

Concurſu præuio prouidetur eccleſia parochialis
iuxta diſpoſitionem Conc.Triden.ſeſſion. 24. de reformat.
cap.18. & ſecundum Bullam Pij Quinti ſanctæ memo-
riæ, incip.in conferendis,quam refert Quaranta,in
d.ſumm.Bull.in verbo, beneficiorum parochialium
collatio de qua re latiſs. Maßobr.in d. ſua praxi habendi
concurſum ad vacantes parochiales eccleſias requiſito 1. &
ſeqq.ad finem,Gonzal.vbi ſup.gl.6. num. 111. latiſs. Garc.
vbi ſup.p.9. cap. 2. de forma ſeruanda in prouiſione paro-
chialium.per totum. qui concurſus fit de parochiali ec-
148 cleſia etiam reſeruata,vel affecta,vel vacante in Cu-
ria, vel in menſibus reſeruatis, ſed tunc collatio fit à
Papa ei, quem ordinarius magis idoneum iudicauerit
in dicto concurſu cum examinatoribus in Synodo Diœ-
ceſana deputatis, & literæ expediuntur in Vrbe Gonz.
149 vbi ſup.gl.4.nu.110.& ſeqq. parochialis autem eccle-
ſia ſine concurſu à Sede Apoſtolica confertur poſt
lapſum ſemeſtre datum ordinario ad conferendum.
Gonzal.d.gloß.6. num.130. qui concurſus debet etiam
fieri in parochiali, quæ ſit mixti iuriſpatronatus.
Gonzal.d.gloſſ.6. num.135. ſi autem parochialis proui-
150 deatur per reſignationem factam ad fauorem alte-
rius,vel per permutationem,tunc ſine concurſu proui-
detur, & approbatur prouidendus ab examinatori-
bus. Gonz.dict.gloſſ.6. numero 121. & an, Vicaria
perpetua prouideatur præuio concurſu vide Maſſobr.
151 vbi ſupr. prælud.14. vbi dubit. 1. probat in vicarijs
perpetuis erectis, vt ibi ſit cura animarum, requiri
concurſum,& ita ſeruatur in Piſis in Vicaria perpetua
eccleſiæ Abbatiæ ſancti Zenonis,in qua adeſt cura ani-
marum.

152 Abſque concurſu prouidentur alia beneficia, ſed
tamen ſemper præuio examine facto coram Epiſco-
po, ſeu eius Vicario, & ſaltem tribus examinatori-
bus ſuper idoneitate prouidendi,etiāſi inſtitutio ſpe-

ctet

ſtet ad inferiorem in Epiſcopum ſecundum *Concil.*
Trid.ſeſſ.24.c.18.de reformat.& eccleſiæ parochiales de
153 iurepat. laicorum prouidentur ſine concurſu, & da-
ta deuolutione ob negligentiam patronorum ordina-
rius eaſdem confert ſine concurſu quia deuolutio fit
cum ſuo onere,& ſua qualitate,& impetrans talem ec-
cleſiam a Papa habet tres menſes ad publicationem
faciendam *ex conſtitut.Greg.xiij.de publ.reſign.*prout de-
clarat idem *Maſſobr.vbi ſup.requiſito 1.dub.20. ad quem,*
& ad Garciam in hac materia concurſus te remitto.

Decima noua diuiſio. Beneficia alia requirunt reſi-
dentiam, alia vero eam non requirunt.

154 Requirunt reſidentiam beneficium curatum, digni-
tates, Canonicatus, & ſimilia, vt in *Conc.Trid.ſeſſ.6.de*
reform.cap.1.& ſeſſ.23.de reform.cap. 1. & ſeſſ. 24. de re-
form.cap.12.& extat Bulla Pij V. incipien. cupientes,
quam refert Quaranta vbi ſupra in verbo,reſidentia,
vbi ponit cauſas; ex quibus excuſatur aliquis à reſi-
dentia *Gonzal.vbi ſup.gloſſ.6.num.270.& 271.late Gar-*
cia vbi ſup. part. 3. cap. 2. & Maſſobr. vbi ſup. requiſito
*primo, dub.3.*Reſidentia autem eſt triplex ſecundum
155 *Butrium, & Imolam in cap. vltim. de cler. non reſid.*
alia eſt reſidentia continua, præciſa ſub priuatione ti-
tuli,quandoque reſidentia non continua, ſed in certis
temporib. quandoque requiritur reſidentia continua
non tamen ſimpliciter ſed cauſatiuè, & ſolum reſpectu
priuationis fructuum,ita quod quamuis non reſidendo
priuetur fructibus, titulo tamen priuari non poteſt:
Cardin.conſil.3.Rot.deciſ.487.num.primo, part.1.in nouiſſ.
Hoieda vbi ſup.p.1.c.17.n.35.& ſeqq. Gonzal. ubi ſup.gl.
15.n.21.

156 Reſidentiam vero non requirunt omnia beneficia
ſimplicia exceptis dignitatibus, canonicatibus & por-
tionibus in eccleſijs Cathedralibus, & Collegiatis con-
ſiſtentibus,& hoc eſt ratione vniuerſalis conſuetudinis
Imol. in d.c.vlt.n.9.Felin.in c.dilectus,il ſecundo,n.1.de re-
ſcrips.Rebuff.in praxi,tit.de diſpenſat.de non reſidendo, n.
8.Gonzal.ubi ſud.d.gl.15.n.26.

157 Vigeſima diuiſio.Beneficia alia ſunt litigioſa,alia
non litigioſum beneficium eſt, quando ſuper eo pen-
det lis, adeo quod ea pendente ſuſpenditur poteſtas
Ordinarij,itaut illud conferre non poſſit, donec futu-
rus litis declaretur euentus,*Clem.1.§.ſi uerò,ut lite pend.*
Mandoſ.in regula de impetrantib. benef. per obit.Card. q.9.
n.5.6.& 7. & Gomeſ.in eadem regula qu.8.num.4.Gonzal.
158 *ubi ſup.in §.7.proem.n.118.*litigioſum ergo fit benefi-
cium per commiſſionem citationis, citationem decre-
tam,& executam *gloſſ.in clementina ſecunda,vt lite pend.*
Abb.in c.ultim.col.uls.de offic.leg.Gomeſ.de ſubrogan.colli-
tig.q.3.circa princip.& præterea datur beneficium non
pacificum, vt ibi, quando poſſeſſor moleſtatur per ci-
159 tationem nullam, & inualidam *Gomeſ.in Reg.de annali*
*quæſt.45.*nec fit beneficium litigioſum per edictum fa-
ctum ſecundum *cap.ult.de elect.lib. 6.* quod edictum fit
in omni præſentatione facta ad aliquod beneficium,
quia vbi certus eſt contradictor debet citari citatione
160 certa particulari. *Lamb.de iurepatr.lib.2.p.2.articulo*
nono, 10.& 11.& lis iniuſta, & calumnioſa non inducit
vitium litigioſi. *Rebuff.in praxi,in Regula de ſubrogan.col-*
litig.gloſſa 5.& 7.Caſſad.deciſ. 7.de dolo, & contum. Cre-
ſcent.dec.19.de probationibus,Mar.Antonin.var.reſol.lib.
1.reſolut.29.n.2. alias ſequeretur abſurdum, quod qui-
libet mouendo litem calumnioſam poſſet obtinere de-
rogationem tamquam de beneficio litigioſo, prout
ſubtiliter conſiderauit Eccellen. D.Petrus Roncionus
Canonicus Piſanus, & ſacrorum Canonum profeſſor in
161 Piſano Gymnaſio olim collega meus in ſuo doctiſſimo
reſponſo pro D.Hieromino de Vecchiano in cauſa
Parochialis Eccleſiæ S.Luciæ de Ricuchis Piſarum.

162 Si autem alter collitigantium cedat, vel decedat,
ſiue poſſideat,ſiue non,cum ab Ordinario alius ſubro-
gari nequeat,ne multiplicentur collitigantes, neque
collitiganti ſuperuienti præiudicium irrogetur, *c.1.*
& 2.vt lit.pend.lib.6.d.clement.1.ut lit.pend.Pariſ.de reſi-
gnat.benefic.lib.2.q.3.a num. 97. Lancellot. de atten: p.1.
*c.3.a n.97.ad finem,*ſolet Sedes Apoſtolica alium col-
litigantem ſubrogare quoad ius defuncti, & ſic vt plu-
rimum ſubrogatur collitigans ſuperuiuens, ſecundum
Regulam 18.Cancellar.de ſubrog.collitigantib. & Papa po-
163 teſt libere prouidere de beneficio Iuriſpatronatus
etiam laicorum, quando beneficium eſt litigioſum.
Gonz.d.gl.6.n.142.& ſeq.Maſſobr.ubi ſup. de beneficio li-
tigioſo,præludio 22. Beneficium autem non litigioſum
eſt,de quo nulla pendet lis,de quo prouidetur clericus
omni lite ceſſante ab ordinario,vel ac alio habente fa-
cultatem ſuper tali prouiſione.

Vigeſima prima diuiſio. Beneficia alia ſunt compa-
tibilia,alia ſunt incompatilia.

164 Incompatile beneficium dicitur ab incompatibili-
tate,quæ nihil aliud eſt, quam concurſus rerum, quæ
commodè ſimul ſtare non poſſunt, & quoad incompa-
165 tibilitatem beneficiorum eſt notandum quod ſic diſ-
finitur, incompatibilitas eſt in vna perſona beneficio-
rũ concurſus a iure ex cauſa reprobatus. *Hoieda ubi ſup.*
in tr.de beneficiorum compatibilitate,atq.incompatibilitate
in præfatione,n.8.et 9. vbi in prima parte per totam tra-
ctat de incompatibilitate duarum eccleſiarum curata-
165 rum,duorum Epiſcopatuum, duarum Abbatiarum,
duarũ Dignitatum, duarum Canonicatuum, &c.vt ibi
mediante tamen diſpenſatione Papę poſſunt plura etiã
beneficia incompatibilia ſimul obtineri,retineri, vt la-
tè per Hoiedam *ubi ſup.part. 2.c.12.per totum, & per*
Paulum Piaſecium in ſua praxi Epiſcop. p. 2.c. 5. tit.quo-
*modo ſint beneficia conferenda n.25.*Compatibile benefi-
cium eſt, quod ſimul cum alio beneficio retineri libe-
167 re, & licitè poteſt, & *gloſſ.in c.dudum.il 2.de electione*
in uerbo intitulatam prope finem. dicit quod licet habere
168 plura beneficia ſimplicia in titulum,& intitulari ideſt
ordinari,vel præfici,ſi reſidentiam non requirunt,ita
etiam *Innoc.in c.cum iam dudum, de præb.*ſed hodie ex
decreto *Conc.Trid.ſeſſ.24.de reformat. c. 17.* vnicum be-
neficium eſt vni clerico conferendum, quod ſi ad vi-
tam eius honeſte ſuſtentandam non ſufficit, poteſt ei-
dem aliud beneficium conferri dummodo vtrumque
perſonalem reſidentiam non requirat, & Hoieda *vbi*
*ſupra p.2.c.1.n.24.& ſeqq.*tenet,quod poſſunt plura be-
neficia ſimul retineri vſque ad congruam ſuſtentatio-
nem,ſede melius,& tutius eſt,& ita ſeruatur,quod duo
169 beneficia ſimplicia perſonalem reſidentiam non re-
quirentia licite retinentur abſque aliqua diſpenſatio-
ne, ſed vltra duo ſuper multiplicante petitur diſpen-
ſatio a Papa,niſi eſſent beneficia minima,& exigui red-
ditus,itaut neque pro victu duorum menſium, vel pa-
rum plus eſſet ſufficiens,quia tũc dici poſſet,quod quis
poſſet dicta beneficia retinere abſque diſpenſatione ea
ratione quia Conc.Trident.prętendit,quod beneficia-
tus habeat congruam ſuſtentationem, *Hoieda d.c.1.nu.*
170 *34.uide Garc.p.11.c.5.§.3.n.329.* & ſubnotandum, eſt
quod incompatibilitas ratione eiuſdem recti quando
adeſſe dicatur,& quando dicatur beneficium conſiſte-
re ſub eodem recto. vide *Gonzal. ubi ſup. gloſſ. 10.n.32.*
33.& 34.& ſeqq.& poſt Concil. Trid. omnia beneficia
171 requirentia reſidentiam ſunt incompatibilia, itaut
ipſo iure vacent per aſſecutionem ſecundi *Gonzal.*
ubi ſup.gl.15.n.18.cum ſeqq.& incompatibilitatem indu-
cit etiam commenda perpetua. *D.Auguſt. Barboſ.de off.*
& poteſt, Epiſcopi.p.3.alleg.59.n.4.

172 Vigeſima ſecunda diuiſio. Beneficia alia ſunt vni-
formia,

172 forma,alia difformia. Vniforme beneficium eſt, ſeu
conforme,quod eſt eiuſdem nominis. *Lapus alleg.116.n.*
5.Rebuff.in praxi,tit.de non promotis int.ann.n. 75. Pariſ.
de reſig.ben.lib.3.q.5.n.128.

173 Difforme beneficium eſt , quod non eſt conforme,
nec eiuſdem nominis,vt dignitas,& Canonicatus , ſeu
Canonicatus,& beneficiatus, ſeu capellania. *Nauarr.*
conſil.21.de præb.Rebuff. vbi ſupr.titul.de diſpenſat.rat.et.
num.4.Put.deciſ.441.n.2.lib.1. Gonzal. vbi ſupr. gloſ.10.
à n.35.& Grac.vbi ſup.p.11.c.5.§.2.n. 230. & 243. & §.
3.n.305.

174 Vigeſima tertia diuiſio,alia beneficia ſunt propria,
alia impropria propriũ beneficium illud dicitur,quod
habet portionem diſtinctam , & in perpetuum confer-
tur ab Epiſcopo,ſeu Ordinario,& habet munera ſpiri-
tualia adiuncta , & quod prouiſus eſt perſona eccleſia-
ſtica , ideſt clericus , & ſimilia *Anchar.in c.1.de iureiur.*
lib.6.Decius in rubr. de reſcripc.

175 Improprium beneficium eſt , quod caret prædictis
qualitatibus.at *Hoſpitale.clem.per litteras.de præb.Lelius*
Zecchius vbi ſupra in tract. de benefic. & penſionibus c.1.
n.10.

176 Vigeſima quarta diuiſio.alia ſunt nominata,alia in-
nominata,nominatum beneficium eſt,quod habet no-
men ſpeciale vltra nomen commune beneficij , vt Ar-
chidiaconatus,Decanatus,Archipresbyteratus , & ſi-
milia,quæ ſunt beneficia,ſed habet præcipuum, & ſpe-
ciale nomen .

177 Innotatum eſt beneficium ſimplex carens ſpeciali
nomine,& ideo in impetrationibus,appellatione bene-
ficiorum non venit Dignitas,niſi exprimatur:*clem.1. de*
cauſ.poſſeſſ.& proprie.Zecch.vbi ſup.

Vigeſima quinta diuiſio.Beneficia alia acquiruntur
per electionem , alia per collationem , alia per po-
ſtulationem,alia per translationem, alia per impetra-
tionem,alia per permutationem,alia per renunciatio-
nem,& alia per inſtitutionem factam ad patroni præ-
ſentationem .

Beneficia acquiruntur per electionem,collationem,
ſeu inſtitutionem ad præſentationem patroni, vt ſupra
latè dictum eſt .

178 Beneficia acquiruntur per poſtulationem , quæ eſt
quędam petitio Capituli ſupplex facta coram Superio-
re de promouendo aliquem ad prælaturam ad quam
iure communi ob aliquod impedimentum , vel defe-
ctum , non autem ob vitium promoueri non poterat
Abb. in rubr. de poſtulat. prælat. & omnis qui poteſt eli-
gere,poteſt & poſtulare,*c.bona , 2.de elect.*

179 Beneficia acquiruntur per translationem,quę eſt de
vna Eccleſia ad aliam Eccleſiam translatio, vel muta-
tio,*c.cum mutationes.7.q.1. & in rubr. de translat. Epiſc.*
Zecchius.ubi ſup.c.6.

180 Beneficia acquiruntur per impetrationem,vt quan-
do per reſcriptum Apoſtolicum ex gratia impetrantur
à Papa beneficia vacantia , cum expectatiuæ ad futura
beneficia ſunt ſublatæ à *Conc.Trid.ceſs.24.de ref.cap. 19.*
c. 1. de conc. præb.Zecchius vbi ſup. de cap. 9. vbi decla-
rat prædicta,vel quando beneficia impetrantur certo
modo .

181 Beneficia impetrantur per permutatiooem , quæ eſt
beneficij ad beneficium auctoritate ſuperioris facta
mutua commutatio,quę debet fieri cum auctoritate
Superioris ex cauſa vtili,& neceſſaria,& quod vterque
ius habeat in beneficio & cum conſenſu eorũ , ad quos
præſentatio,vel electio ſpectat , & quod permutetur
Spirituale,cum Spirituali, & cum alijs requiſitis à *Zec-*
182 *chio vbi ſup.c.10.* permutatio autem beneficiorũ po-
teſt fieri in quolibet menſe anno coram Epiſcopo loci,
& cuilibet permutanti dę beneficio permutato,& reſi-
gnato poteſt per Epiſcopum , vel eius Vicarium fieri
collatio ceſſante omni fraude,niſi ex aliquo capite be-
neficia ſint reſeruata.*capit.cum olim. & c.cum vnicer,o-*
rum.de rerum permut.c.vnico de rer.permut.lib.6.vbi om-
nes Rebuff.in praxi , tit.de permut.benef.nu.36. Fuſcus in
tract.de viſitat.c.18.n.32.Gregorij.XIII.edita ſuper publi-
183 *cat.reſignat.§.de beneficijs autem.* Vbi dicit,quod debet
fieri etiam publicatio de beneficijs reſignatis ex cauſa
permutationis in manibus ordinariorum. *de hoc latè*
Gonzal.vbi ſup.gl.14.à n.32.Grac.vbi ſup.p.5.n. 543.

184 Beneficia denique acquiruntur per renunciationem,
quæ renunciatio,ſeu reſignatio eſt tacita,vel expreſſa,
expreſſa eſt dimiſſio ſpontanea,& libera beneficij ob-
tẽti facta cum cauſa corã Superiore:eſt dimiſſio,quia
renuncians cedit, dimittit, derelinquit , & donat ius
ſuum.*l.hoc iure.§.1.ff.de donat.*Fit cum cauſa' , quæ in
reſignatione requiritur c. *ſuper hoc de renunciat.* & co-
ram ſuperiore,*Abb.in c.audita n. 3. de reſt. ſpoliat.* quę
reſignatio alia eſt pura , & libera , alia conditionalis
& in fauorẽ tertij, quæ renunciatio in fauorem,vel eſt
ſimplex abque vlla reſeruatione , vel eſt qualificata
cum reſeruatione penſionis ipſi reſignanti, vel cum
reſeruatione omnium fructuum pro reſignante , de
quibus latiſſ.*Pariſ.vbi ſup.in tract.de reſign. benefic. lib.*
1. & 2. & per totum tractatum doctiſſimè dilucidatur
materia reſignationis beneficiorũ . *Et Gonzal.vbi ſup.*
gloſſ.14.Grac.vbi ſup.p.11.c.4.de reſign. benef. & ibidem
c.3.tract.de pulicantis reſign.Barboſa.vbi ſupra p. 2. alleg.
19.Maſſobr.vbi ſupra requiſito 7.dub.1.2.5.37.21.31.38.
& alij dubijs dicti requiſiti,

185 Quoad Tertium,cui beneficium eccleſiaſticum con-
ferendum ſit. Beneficium igitur confertur habenti
clericatum,& ordinem,itaut ſaltem ſit clericus primæ
tonſuræ,per quam clericalis ordo confertur,*cap. cum*
contingat.de ætat.& qualit.& ex Conc.Trid.ſeſs. 23.c. de
*reform.*requiruntur clericatus, & ordo , et ætas anno-
rum quatuordecim ſaltem inceptorum,et quod ſit de
legitimo matrimonio,non irregularis,non excommu-
catus neq;habens aliud impedimentum, *Tolet. vbi ſup.*
*in inſtruct.confeſs.lib.5.c.79.*infra latè dicemus. *& hodie*
ex conſtitutione Sixti V.de habitu, & tonſura per clericos ,
& c.relata à Quarãta vbi ſup.in ſum.bull.in verbo habitus
*clericalis.*requiritur,quod tempore collationis benefi-
ciorum prouidendi ſint actu clerici incidentes in ha-
bitu clericali , & tonſura,alias collatio eſt nulla , *Grac.*
vbi ſupr.par. 7.cap.1. numer. 15. niſi ex fundatione be-
neficij requiratur , quod quis ſit ſacerdos, vel diaco-
nus , vel aliam qualitatem requirat , quia tunc ſa-
cerdos,& habens illas qualitates debet aſſumi , & non
aliter .

186 Clericus autem vt fieri poſſit,tria requiruntur,ętas,
habilitas,& forma.Ætas, quia clerici fieri non poſſunt
ante ſeptem annos.*c.vlt.de temp.ordin.lib.6.*tunc.n.pri-
187 mam tonſuram ſumere poſſunt *c.vlt. de cler.coniu.* &
iſte annus ſeptimus debet eſſe completus,*teſte.Prapoſ.*
in c.de his.in priuc.diſt.28.Card.Tolet.vbi ſup.lib.1.c. 56.
Abbas Raguccius in ſua lucerna parochorum.de ſacramen-
to ordinis q.9.de ætate ordinandorum. diſpenſatur tamen
quis à Papa interdum vt in ſexto anno poſſit inſigniri
prima tonſura.*Rebuff.in praxi.tit.de clericis & à quib.et*
quomodo creentur.& decretum fuit in Conc.Trid.ſeſſ.24.c.
*4.de refor.*quod prima tonſura non initientur , qui ſa-
cramentum confirmationis non ſuſceperint & fidei
rudimenta edocti non fuerint , quique legere , &
ſcribere neſciant , & de quibus probabilis coniectu-
ra non ſit , eos non ſecularis iudicij fugendi frau-
de , ſed vt Deo fidelem cultum præſtent , hoc vi-
tæ genus elegiſſe ad primam tonſuram igitur requi-
runtur ſeptem anni completi , ad alios tres mino-

res

res ordines à ſeptimo vſq;ad duodecimum; ad accolithatum duodecimus annus completus, ad ſubdiaconatus vigeſimus ſecundus, ad diaconatum vigeſimus
188 tertius, ad presbyteratum vigeſimus quintus, & ſatis eſt, quod in his annus ſit inceptus *Concil. Trident. ſeſſ. 23. cap. 12. de ref.* ad epiſcopatum requiritur trigeſimus annus completus. *Conc. Trid. ſeſſ. 7. de reformat. c. 1. Garc. vbi ſup. p. 7. cap. 6. Paulus Piaſecius in ſua praxi epiſcopali part. 1. c. 1. de conferendis ordinibus in tit. de requiſitis ætatis, confirmationis, natalium.* ad dignitates, & Canonicatus in cathedralibus requiritur ętas
189 viginti duorum annorum, *Conc. Tridentin. ſeſſ. 24. de reform. c. 10.* ad parochialem eccleſiam vigeſimus quintus inceptus, & quod infra annum ad præsbyteratum promoueatur, *Conc. Trid. ſeß. 24. de reform. c. 10.* & ad obtinendam penſionem ſuper beneficij eccleſiaſticis requiritur ſeptimus annus completus, cum tunc poſſit recipere primam tonſuram, quæ ad obtinendam penſionem neceſſaria eſt, *Garc. vbi ſup. p. 1. c. 5. num. 127. & ibi num. 129. dicit ex Emanuele Sà in aphoriſm. confeſſ. in verbo beneficium. num. 30.* talem ætatem requiri ad penſionem, quę ætas requiritur in beneficio ſimplici. in praxi tamen clerico ſeptenni ſolet reſeruari penſio dúmodo talis ætas in ſupplicatione exprimatur in cano-
190 nico aut pænitentiario in cathedrali requiritur ętas quadraginta annorum completorum, quod ſit doctor, aut licentiatus in iure canonico, vel theologia, *Garc. vbi ſup. p. 7. cap. 4.* & eſt notandum, quod ſi dignitates in
191 cathedralibus habent annexam curam animarum, & requirant ordinem presbyteratus, tunc in prouidendis requiritur annus vigeſimuſquintus inceptus, *Garc. vbi ſup. part. 7. cap. 4. num. 69.* & in beneficijs ſimplicibus requiritur ætas annorum quatuordecim inceptorum; *Conc. Trid. ſeſſ. 23. de ref. capit. 6.* ita, & in canonicatibus in eccleſijs collegiatis, cum *Conſil. Trid. in his nihil innouauerit Gonzal. ubi ſup. gloſſ. 5. numer. 5. Piaſecius ubi ſup. part. 2. cap. 5. de iuriſd. volunt. titulo quomodo ſint. beneficia conferenda,* ex quibus habetur quæ ætas, & habilitas requirantur ad clericatum, & ordines, forma autem eſt, qua vtitur epiſcopus in ordinibus conferendis, de qua in Pontificali Romano.

192 Quoad Quartum, quomodo conferuntur beneficia eccleſiaſtica, dicendum eſt ea conferri, & acquiri per titulum habilem, & canonicum, *de quo in cap. beneficium de regul. iur. in 6.* vbi beneficium eccleſiaſticum ſine canonica inſtitutione obtineri non poteſt, ergo cum canonica inſtitutione iuſtè obtinetur, quę inſtitutio ſumitur pro quacunque prouiſione vt declarant, *Pa-*
193 *norm. & alij in rubr. & in c. auctoritate, de inſtit. poſt Dynum, & alijs in dicto c. beneficium,* & canonica inſtitutio dicitur, quæ facta eſt ſecundum canones, teſte *Io. Andr. in cap. non poteſt. in princ. de pręb. lib. 6.* & canonicè inſtitutus dicitur qui iure prouiſus eſt. *in cap. extirpandæ. §.*
194 *qui vero, de præb.* & canonicè dicitur quis obtinere beneficium quando illud ab eo habuit, qui iure conferre poterat. *cap. ſi gratioſè reſcript. lib. 6. et cap. ſtatutum*
195 *de præb. libr. 6.* obtinetur autem beneficium iure per collationem, electionem, & inſtitutionem ad præſentationem patroni, per tranſlationem, permutationem poſtulationem, & reſignationem, de quibus ſupra in vltima diuiſione beneficiorum, & latè *Rebuff. in praxi tit. quot modis acquirantur beneficia.* cum multis ſequentib. *Garc. vbi ſup. p. 8. 9. et 10. Leſſius. ubi ſup. de iuſt. et iu-*
196 *re lib. 2. cap. 34. dub. 3.* & quicunque non habet canonicam inſtitutione iniuſtè poſſidet, & ſi per ſimoniam, vel per vim vſurpauit, vel alias auctoritate propria intrauerit in poſſeſſionem beneficij, quo caſu dicitur intruſus. *Rebuff. ubi ſup. in forma prouiſionis, uerſiculo po-*
Viuian. de Iur. patr.

ſtea dicitur, per ſe, uel per alium. Conferuntur autem be-
197 neficia à Papa, ad quem ſuæ poteſtatis plenitudine pertinet pleniſſimam omnium beneficiorum diſpoſitio *c. 2. de præb. lib. 6. Gonzal. ubi ſup. in §. 1. proæm.* & con-
198 currit cum quolibet ordinario, cum ſit ordinarius ordinariorum *c. cuncta per mundum. nona. quæſt. 3. Garc. ubi ſup. part. 5. c. 1.* item conferuntur à legato, Nuntio, et ordinario. *Garc. ubi ſup. cap. 3.* et ab alijs, qui ex conſuetudine præſcriptione, ſeu priuilegio conferunt, vel ad præſentationem patronorum præſentatos inſtituunt, vt per Capitulum Piſanæ Primatialis eccleſiæ quod confert quędam beneficia dum vacant in men-
199 ſibus non reſeruatis: & inſtituit reſtores tam ſimplicium, quam curatorum beneficiorum ad præſentationem patronorum à tempore antiquiſſimo ultra tercentum annos, et de præſenti eſt in tali pacifica poſſeſſione talis iuris conferendi, & inſtituendi, et quis conferre poſſit beneficia, et quomodo quis dare beneficia alteri, tradit etiam *Card. Tolet. vbi ſup. c. 77. & 78.* et an beneficia ſint conferenda digniori, an ſatis ſit
200 digno conferre, tradit *Garc. vbi ſup. p. 7. cap. 16. per totum,* et prouiſio beneficij debet fieri gratis, libere, ſine pacto modo, conditione, ac ſine diminutione, *Garc. ubi*
201 *ſup. p. 8. c. 1. per totũ,* pure nõ conditionaliter, nec alternatiue, nec copulatiue, *Garc. d. p. 8. c. 2.* et quod non ſit ſubreptitia, *Garc. d. p. 8. c. 3.* et quod fiat publice, et palam non clandeſtine, *Garc. d. part. 8. cap. 4. ideſt coram teſtibus* et regulariter in tali prouiſione ſeruanda eſt forma à iure, ſtatuto conſuetudine, vel fundatione præſcripta, aliàs nulla eſt *Put. deciſ. 338. lib. 1.* & contra dictam for-
202 mam prouiſus, non eſt tutus in foro conſcientiæ, nec beneficium retinere poteſt. *Couarr. in reg. peccatum. p. 2. §. 3. num. 9. de reg. iur. lib. 6. Molina de iuſt. & iure tomo 1. tract. 2. diſputat. 81. circa finem. verſ. ad dictum Innocentij Garc. ubi ſup. p. 9. c. 1. n. 1. 2. & 3.*

203 Beneficium autem non poteſt conferri niſi vacet, et ideo beneficium nondum vacans non poteſt conferri, vel promitti, ne inducatur votum captandæ mortis *cap. 2. & 3. de conceſſ. præb. Garc. ubi ſup. part. 10. cap. 1. n. 1. et ſeq.* dictaque beneficia quando vacant conferri debent infra ſex menſes, *cap. 2. de conceſſ. præb. cap. licet. de ſuppl. negl. prælat. Rebuff. in praxi. tit. de deuolut.* quod habet locum nedum in collatione, ſed etiam in electione. *Abb. in cap. dilectus. num. 2. de conceſſ. pręb.* niſi ſit cathedralis, vel regularis eccleſia, quæ intra tres menſes de prælato prouideri debent *cap. ne pro defectu. de elect.* in cæteris autem beneficijs habet locum ſemeſtre *Abb. in d. cap. ne pro defectu.* et d. ſemeſtre habet locum in prouiſione parochialium etiam ſtante *Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap. 18.* quando earum collatio ſpectat ad Epiſcopos, nam quando ſpectat ad Papam, Epiſcopi præuio concurſu debent eligere perſonam idoneam infra quadrimeſtre, et electam ſignificare Papæ, vt illi beneficium conferat ex *d. conſtit. Pij V. incip. in conferendis,* et intra ſemeſtre debent conferri hoſpitali, quę dantur in titulum. *Rebuff. in concordat. tit. de regia ad prælat. nominat. §. 1. verbo, intra ſex menſes.* item habentes à Papa indultum intra ſex menſes conferre debent, *Caſſad. dec. 8. de præb. Creſcent. dec. 15. de præb.* Papæ autem nullus terminus eſt præfixus, *Rebuff. d. uerbo intra ſex menſes. Mandoſ. in reg. de annali, quæſt. 90. num. 51.* et d. ſemeſtre currit die ſcientiæ vacationis, *cap. quia diuerſitatem, in fin. de conc. præb.* et dictum ſemeſtre non currit impedito ſiue fuerit impedimentum iuris, ſiue facti,
204 *Abb. in d. cap. quia diuerſitatem, num. 3.* vnde durante lite ſuper iure conferendi, ſeu eligendi non currit tempus, *Federic. conſ. 232. Rebuff. in d. uerb. intra ſex menſes.* et d. ſemeſtre habet locũ in præſẽtatione faciẽda à patrono eccleſiaſt. in laico autẽ habet locũ quadrimeſtre. *c.*

vnico.§.verum de iurepat.lib.6.& ibi.gl.& Doctor.& di-
ctis patronis currit d.tempus à die ſcientię vacationis.
Rot.deciſ.7.de præb.in antiquior.& deciſ.13.de iurepat.in
ant.Verall.deciſ.248.p. 3. & fuit dictum in legionem pa-
rochialis 7.Octob.1577.corā Blanchetto.in qua domini
in dec.prępoſiti dubij , an ex lapſu temporis collatio
beneficij de quo agitur , ſit deuoluta ad Sedem Apo-
ſtolicam difficultatem reſtrinxerunt,an à die notitiæ ,
vel potius vacationis currat tempus patrono ad præ-
ſentandum,& concordes fuerunt,quod quadrimeſtre
datum patronis laicis ad præſentandum.c.vnico,§.1.de
iurepatr.lib.incipiat à die ſcientiæ,non autem vacatio-
nis, pro qua plures vrgent auctoritates , veluti Hoſt.
Ægid.Io.Andr.in c.2.de ſuppl.negl.Bero.in c.quaecunq.n. 4.
& c.quoniam.n.40.de iurepatr.Rebuff.de deuolut.n. 10.in
fine Simonet.de iurepatr.q. 35. & hanc amplexa fuit Rota
in vna Barchinonen.S.Antonij. coram Peregrino dict. anno
1553. vel 54. quæ auctoritates vltra allegatas pro Al-
fonſo maximi fuerunt ponderis apud Dominos, nec ab
hac opinione diſcrepat.Abb.in conſ.28.lib.2.in fine, &
pro illa videtur eſſe ratio quod vbicunque à lege præ-
figitur certus terminus,neceſſe eſt,vt procedat notitia
cum ſine illa negligentia dari non poſſit,Bart.in l.gene-
ro,n.6.ff.de his,qui not.inf.im.Abb.in c.nos quidem, & ibi
Couar.de teſtam.non obſt.11,dec.Rota 38.in antiquis alias 1.
de iurepat.quę allegat.clem.9.de conc.præb.quia fundatur
ſuper vera,& præſcripta ſcientia expectantis.

Minus etiam obſtat ratio Lamber. folio 117. in nouis
videlicet,quod ſicut patrono impedito currit tempus,
ita & ingnoranti,quia non procedit hæc regula in om-
bus caſibus, ſed tantum, ſi duo patroni controuertant
ius ipſum præſentandi , quod eſt fauore eccleſiæ , vt
ſtudio conſeruandi ius ſuum,eius liti finem imponant,
& ne eccleſia careat paſtore qui minori temporis ſpa-
cio fieri potuerit , ſecus autem , ſi iudicium agatur
inter prę̨ſentatos ſuper idoneitate , vel cum epiſcopo
ſuper libertate beneficij,Abb.in c.quoniam,n. 6. & 7.de
iurepat.vbi & Bero.num.43.& idem Abb.in c. cum Papa
verſ.2.eod.tit.

Nec refragatur,quod iuſpat.ſit mera gratia , quia
gratia hæc conuerſa eſt in ius commune,Goffred.in ſum-
ma , tit.de iurepatr.n.12. & gratia nemo priuari debet
abſque culpa , & hæc exceptio allegari poteſt per Al-
phonſum,cum ex ea inducatur validitas ſui tituli,Caſſad.
except.dec.2.Lapus allegat.78.n.12.vbi Mandoſ. littera T,
qui ait hoc intelligi de ſcientia certa, & non interpre-
tatiua,& qui ſe fundat in deuolutione cauſata ob ne-
gligentia patronorum debet probare ſcientiam dd.pa-
tronorum ſufficienter,Rebuff.in praxi tit.de deuolut.n.12.
205 & fuit dictum in Firmana altaris coram D.Blanchetto,5.
Decemb.1594.de his vide Grac.vbi ſup.p.10.c.2.de tem-
pore,intra quod debet de beneficio prouideri.

Ad quintum, & vltimum, quando amittatur benefi-
cium , dico multis modis amitti beneficia relatis à Re-
buff.in praxi p.3.beneficia amittendi modos contine n-
206 te,hic agitur de amiſſione nō de vacatione ſimplici-
ter per obitum, vel aſſecutionē alterius,de quib.Grat.
p.11.cap.2. & 5.beneficium amittitur ex iuris diſpoſi-
tione, ob aliquod crimen , cui pęna amiſſionis ipſe fa-
207 cto a iure eſt conſtitura,per reſignationem,per trāſ-
lationem,per confeſſionem emiſſam in aliqua religio-
ne approbata,Leſſius de iuſt.& iur.lib.2.c.34.dubitat.34.
per cōtractū matrimonij,c.1.et c.diuerſis fallacijs,de cler.
coniug.& ibi gl.Grac.d.p.11.c.8.& per priuationem, Grac.
208 ibi c.9.& 10.item vnione , ſupreſſione,& extinctione
extinguitur beneficium, vt in cap.cum acceſſiſſent , de
conſtit.& ſic eo extincto beneficiatus illud amiſiſſe di-
209 citur . Grac.vbi ſup.p.12.cap.1.in princ.etiam per diſ-
membrationem licet non extinguatur beneficium,
alteratur tamen,& diminuitur in bonis fructibus , ſeu
redditibus Grac.d.p.12.c.2.idem eſt in diuiſione bene-
ficij,Grac.ibi c.4.alteratur etiam beneficiū , vt per ere-
ctionem in alium ſtatum ſuperiorem,vt cum eccleſia
collegiata erigitur in cathedralem , & Epiſcopalis in
metropolitanam,quod ſolus Papa facere poteſt,c.1.ne
Sed.vac. vel quando eccleſia ſimplex erigitur in cura-
tam,quod ex cauſa Epiſcopus facere poteſt,Rebuff. vbi
ſupr.tit.de erectione in curatam,et parochialem,vel quan-
do eccleſia erigitur in collegiatam quod videtur id
fieri poſſe ab Epiſcopo, licet ſemper ſoleat fieri aucto-
ritate Papæ Rebuff. in titul. de erectionem in collegiatam
Mandoſ.de ſignat.grat.tit.de erectionib.Grac.d.p.12.c.5. &
in praxi vidi eccleſiam in dięceſi Bergomenſi fuiſſe
hoc anno 1627.erectam in Collegiatam , & eccleſiam
Liburni diœceſis Piſane eſſe tunc erigendam in Colle-
giatam auctoritate Sanctiſſ.D.N. Vrbani Papæ VIII.
210 & Aduertes,quod beneficium ſine redditibus non di-
citur beneficium. Abb. in c. de multa de conc.præb. ſicut
enim corpus ſine anima non dicitur homo , ſed cada-
uer , ita beneficium ſine redditibus non poteſt dici be-
neficium, c.ſi quis obiecerit.1.q.3.nam tunc etymologia
nominis non eſt vera , quia dicitur beneficium quo-
niam bene fecit. Gomeſ.in reg.de annali. quęſt.47. verſ.
præterea , & ideo Canonicus ſine præbenda dici-
211 tur Canonicus in herba. Ioan.Andr. in cap.dilectis de
præb.& canonicatus eſt ius habendi ſtalum in choro ad
212 cantandum,& legendum,& locum & vocem in Capi-
tulo prouenientia ex electione & receptione in fratrem
Hoied.vbi ſup.p.1.c.12.n.1.quę receptio in fratrē fit per
Capitulum.Pariſ.de reſig.benef.lib.6. q. 5.n.32.& cano-
nia eſt ius proueniens ex eadē electione, & receptione
in fratrem.gl.in c.cum M.Ferrarienſis.verbo , receperunt,
de conſtit.& ibi Abb.n.22.quod ius canoniæ eſt ſpiritua-
213 le præbenda verò oritur ſicut filia à canonia, ſicut à
matre.Card.in Clem.vlt.q.20.de præb.& præbenda alia
214 eſt temporalis annexa beneficio conſiſtens in mera
temporalitate,alia eſt ſpiritualis annexa canonicatui ,
ſeu beneficio , & ideo Canonici habent præbendas.
Hoed. vbi ſup. vbi ait præbendam quinque ſumi modis.
Maſſob.ubi ſup.prælud,19.& dub. 1.
215 Et adde quando poſſit beneficium alicui conferri
non habenti qualitates in fundatione beneficij appoſi-
tas Monetam ubi ſup.de commut. vlt.uolunt.c.10. de derog.
qualit.in fund.benefic.appoſit. a n.76.ubi n.100.& ſeqq. &
187.tractat de ętate requiſita ad beneficia,de qua ęta-
te tractat Leonius in ſua praxi Archiepiſc. p.2.c.18.de col-
216 lat.benef. n.14.& ætas requiſita in beneficij requiritur
etiam in coadiutorijs eorumdem beneficiorum, Grac.
vbi ſup.par.7.cap.4. numer.90.& quoad canonicos vide
elegantem tractatum D. Abbatis Raguccij. de voce
Canonicorum in capitulo officio in choro , & Miſſa in
eccleſia.

SVMMARIVM.

1 Iuſpatronatus triplex,libertorum reſpectu aduocatorum,
& reſpectu iuris, ad præſentationem in eccleſia compe-
tentis.
2 Iuſpatronatus definitur cadens in eccleſia,& beneficio, &
eſt ius honorificum,& oneroſum,& utile.
3. Iuſpatronatus eſt ius & quid incorporale.
4 Iuſpatronatus eſt ius partim ſpirituale partim tempora-
lia.
5 Iuſpatronatus eſt conceſſum ex gratia.
6 Iuſpatronatus eſt ius ad ſpiritualia ordinatum.
7. Iuſpatronatus eſt indiuiduum , ſed diuiduum quoad præ-
ſentationem.
8. Iuſpatronatus eſt triplex,eccleſiaſticum , laicale , & mix-
tum.

9 Iuſpa-

9 *Iuſpatronatus eccleſiaſticum quid ſit.*
10 *Iuſpatroantus laicale quid ſit.*
11 *Iuſpatronatus mixtum quid ſit.*
12 *Patronus recipit honorem ex præſentatione, & honorari debet in eccleſiis, & in proceſſionibus.*
13 *Patronus quando, & quomodo honorari debet.*
14 *Tempus datum patronis ad præſentandum abbreuiari non poteſt.*
15 *Patronus habet onus defendendi eccleſiam.*
16 *Alias punitur, & commodis priuatur.*
17 *Patronus tenetur magis idoneum præſentare in foro conſcientiæ.*
18 *Patronus tenetur prouidere, vt intentio fundatoris ſeruetur.*
19 *Patronus debet ieiunare die præcedenti ante conſecrationem.*
20 *Patronus egenus eſt alendus de bonis eccleſiæ, & ponitur deciſio Rotæ.*
21 *Alimentorum appellatione, quæ veniant.*
22 *Patronus egenus tunc eſt alendus quando eccleſia ſupereſt.*
23 *Patronus aliquod annum poteſt exigere ab eccleſia, ſi in fundatione cum Epiſcopi conſenſu id fuerit factum.*
24 *Iuſpatronatus, & maſculo, & fœmina competit.*
25 *Illegitimis etiam competit.*
26 *Pupillo, & infanti.*
27 *Filij familias quando habeant vocem in iurepat. competente vniuerſitati.*
28 *Iuſpatronatus quando competit patri, patre viuente filius non habet vocem.*
29 *Iuſpatronatus poteſt haberi in eccleſia Cathedrali.*
30 *Iuſpatronatus poteſt haberi in eccleſia Collegiata.*
31 *Iuſpatronatus an poſſit haberi in eccleſia conuentuali regularium.*
32 *Iuſpatron. haberi poteſt in Hoſpitali.*
33 *Iuſpatronatus in ſepulcro haberi non poteſt.*
34 *Iuſpatronatus non acquiritur niſi Epiſcopo conſentiente.*
35 *Vicarius Epiſcopi ſine ſpeciali mandato non poteſt alicui reſeruare iuſpatronatus.*
36 *Vicarius Epiſcopi non poteſt conſenſum præſtare ſuper donatione iuriſpat. ſine ſpeciali commiſſione.*
37 *Epiſcopi conſenſus quando requiratur caſu, quo iuſpatronatus de vno in alium transfertur.*
38 *Inferioris habentis iura Epiſcopalia conſenſus requiritur in translatione iuriſpat.*
39 *Piſanum Capitulum tamquam Ordinarius inſtituit, & conſenſum præſtat in quibuſdam beneficijs.*
40 *Conſenſus in traslatione iuriſpatronatus poteſt interuenire etiam ex poſt facto.*
41 *Ordinario ſi renuat conſenſum præſtare ſuper translatione iuriſpat. quid agendum.*
42 *Epiſcopi conſenſus ſi dubitetur an interuenerit, quando præſumatur interueniſſe.*
43 *Epiſcopi loci, in quo fundatur eccleſia, conſenſum præſtare debet.*
44 *Capitulum ſede Epiſcopali vacante conſenſum præſtat ſuper reſeruatione, & translatione iuriſpatronatus.*
45 *Epiſcopus non poteſt aliquem facere patronum ex priuilegio.*
46 *Fundare eccleſiam quis dicatur.*
47 *Eccleſia deſtructa ſi alibi ædificetur, dominus primi fundi non erit patronus.*
48 *Fundi, & dotis aſſignatio fit cum Epiſcopi conſenſu.*
49 *Patronus quis efficitur ſi poſt factum conſentiat fundationis.*
50 *Iuſpatronatus acquiritur etiamſi fundans, vel dotans iuſpatronatus ſibi non reſeruauerit, & ponitur Rot. deciſio.*
51 *Iuſpatronatus ſibi reſeruans, ſuis hæredibus reſeruaſſe cenſetur.*
52 *Conſtruere quis dicatur eccleſiam.*

Viuian. de Iur. patr.

53 *Iuſpatronatus acquiritur ex conſtructione.*
54 *Iuſpatronatus quando acquiratur ex refectione, vel reparatione eccleſiæ.*
55 *Hæres intra annum reſpectu operis inchoandi debet eccleſiam conſtruere à die monitionis ei facta per Epiſcopum, ſi teſtator mandauit conſtrui ſine præfinitione temporis.*
56 *Eccleſia ſi ex relicto teſtatoris ſit in certo loco conſtruenda, ſi poſtea fieri nequeat, a ibi conſtruetur.*
57 *Eccleſia an conſtrui debeat ex relicto facto in teſtamento imperfecto.*
58 *Eccleſia conſtructa cenſetur ex fidelium oblationibus ſi aliter non conſtet.*
59 *Iuſpatronatus hodie interdum ex ſola dotatione acquiritur.*
60 *Ioſephus Mazzolius fundator Capellæ S. Dominici in eccleſia Piſana.*
61 *Iuſpatronatus ex dotatione cum Epiſcopi conſenſu acquiritur.*
62 *Iuſpatronatus non acquiritur ex augumento dotis.*
63 *Iuſpatronatus non acquirit relinquens aliquid eccleſiæ.*
64 *Dotatio facienda eſt ante conſecrationem eccleſiæ.*
65 *Dos quanta ſit eccleſiæ aſſignanda.*
66 *Dotans inſufficienter non fit patronus.*
67 *Dotantes plures fiunt omnes patroni.*
68 *Iuſpatronatus quatuor modis de vno in alium transfertur.*
69 *Iuſpatronatus transfertur ſucceſſione.*
70 *Iuriſpatronatus ſucceſſio fit in ſtirpes, aliquando in capita.*
71 *Patronorum maior pars minorem abſorbet.*
72 *Iuſpatronatus quando ex fundatione tranſire debet ad hæredes ſanguinis, non tranſit ad extraneus.*
73 *Iuſpatronatus non tranſit in fideicommiſſarium.*
74 *Iuſpatronatus ſi competat collegio, ſeu familiæ, præſentatio fit per capita.*
75 *Iuſpatronatus transfertur permutatione.*
76 *Iuſpatronatus transfertur donatione.*
77 *Donatarius an poſſit donantem præſentare.*
78 *Iuſpatronatus transfertur translatione vniuerſitatis.*
79 *Vniuerſitas quæ dicatur.*
80 *Iuſpatronatus an veniat in locatione vniuerſitatis.*
81 *Vniuerſitas ſi pignori data ſit, in qua ſit iuſpat. creditor pignoris præſentare non poteſt.*
82 *Iuſpatronatus tranſit cum vniuerſitate data in dotem.*
83 *Iuſpatronatus an ex bonorum confiſcatione tranſeat in fiſcum.*
84 *Patronus in præiudicium deſcendentium poteſt à ſe abdicare iuſpat.*
85 *Iuſpatronatus vtrum ex præſcriptione acquiratur.*
86 *Patronus ſolus eſt, ſi ſolus fundet, & dotet, ſecus ſi plures.*

Ponitur definitio Iuriſpatronatus.

CAP. II.

PRimò igitur loco, quæritur, quid ſit Iuſpatronatus, et vt rectè definiatur, opus eſt videre de quo iurepatronat. loquamur; Iuſpatronatus enim eſt termi-
1 nus æquiuocus, cum triplex ſit; *Abb. in rubr. num. 1. de iurepat.* primum namque eſt iuſpatr. liberorum, quod prouenit ex manumiſſione *c. liberti. & c. ſeq. 12. q. 2. & toto tit. ff. de iurepat.* et de hoc nihil ad nos. Secundum eſt iuſpatronatus reſpectu Aduocatorum, qui dicuntur patroni cauſarum, *cap. vlt. ne cleric. vel monac. vbi gl. in verbo, audiantur, l. rem non nouam, §. patroni, C. de iudic.* Tertium eſt iuſpatronatus, quod ſumitur pro iure competente in eccleſijs quoad Rectoris præſentatio-

nem, & alia, & de hoc tertio nos loquimur, & de hoc habetur in toto *tit.de iurep.in Decretalib. in lib.6.Decretal.& in Clemetin.*

2 Communis definitio iuriſpatronatus, de quo loquimur ponitur ab *Abb.vbi ſup.num.3.* & ponitur etiam à *Rocho.de Curt.de iurepatr.in princ.num. 3. vbi num. 4.* addit in fine definitionis quædam verba. Ergo iuſpatronatus eſt ius honorificum, onerosum, & vtile alicui competens in eccleſia pro eo, quod de Diœceſani conſenſu eccleſiam fundauit, conſtruxit, vel dotauit ipſe, vel is, à quo cauſam habuit, ſolus vel alio concurrente.

3 Iuſpatronatus eſt ius, ideſt, quid incorporale, & intellectuale, quod oculis corporeis videri non poteſt, vt habetur in *tit.de reb.corpor.& incorp.in Inſt.*& ibi Io. Oinotomus elegãter declarat quod incorporalia ſola animi cognitione, & intellectu percipiuntur, & à iure creantur ſubſtãtiantur, & nominãtur ſecundũ Fabrũ, & Aretinum ibidẽ, vel eſt ius, ideſt facultas quędam, ſicut dicimus vſusfructus eſt ius, ideſt facultas alienis rebus vtẽdi fruẽdi, *Inſt.de vſufruct.in princ.l.1.ff.de rer.diuiſ.& l.1.ff.de vſufr.& ibi doct.Marius Viuianus in ſuo rationale inſtitut.in d.tit.de vſuf.n.1.*& actio eſt ius, ideſt, facultas peſequendi in iudicio quod ſibi debetur, *Inſtit.de actionib.in prin.*eſt autem iuſpatronatus ius partim ſpirituale, partim temporale, ſpirituale, quia vendi non poteſt

4 *c.de iure.16.de iurepatr.*eſt temporale, quia poſſidetur à laicis, *cap.pcimo, de iurepatr.*& melius dicitur huiuſmodi ius temporale annexum ſpirituali, *c.quanto de iud.d.cap.de iure*, & regulariter regulatur, prout alia

5 iura ſpiritualia, *d.c.quanto*, & eſt ius gratioſum, & ex gratia conceſſum, *Abb.in c.1.num.4.de preb.per textum in cap.3.verſ.ſuſtinuit, de iurepatr. Lambertinus* in ſuo elegantiſſimo, & copioſiſſimo tractatu, *de iurepatr. lib. 3.quæſt.9.Eminentiſſ.Cardin.Tuſchus, Pract.concluſ.iuris, lit.I.concl.596.*& vt ait *S.Thomas Doctor Angelicus in 4.*

6 *ſentent.*iuſpatr.eſt ius ad ſpiritualia ordinatum, *Sebardus in ſuo lexico.in verbo, iuſpatronatus, in fine*, & iuſpatronatus laicis conditur, vt alij inducantur & alliciantur ad fundandas, & dotandas eccleſias, *c.nobis de iurepatr.Caſſad.deciſ.3. num. 6. de iurepatr. Card. Mantica de*

7 *tacit.& ambig.lib.13.tit.20.n.28.* & hoc iuſpatronatus eſt indiuiduum, *c.1.de iurepatr.* & ratio eſt, quia iuſpatronatus eſt quid incorporale, & incorporalia diuidi nequeunt, *l.1.ſi vſusfructus, ff.ad legem falc.* & ſic eſt indiuiduum in ſubſtantia, & apud vnumquemque hæredem eſt inſolidum, *gl.in d.c.1.verbo non debeat, de iurepatr.Gars.de beneficio.p.5.c.1.n.591.propè finem*, vt fuit dictum in *Firmana. Beneficij 13.Maij 1596. coram Card. Pamphil.& Aretina Capellaniæ, 24. Ianuar. & 9. Maij* coram eod.ſed eſt diuiduum quoad ius præſentãdi, præſentatio enim in penes hæredes pro rata, vt eſt ſimile de iuriſdictione, quæ aliquando eſt apud plures inſolidum, ſed exercitium eſt pro parte, *c.prudentiam, in prin. de off.deleg.Card.in clem.plures, n.3.verſ.quia verò ad hęc. de iurep.*

8 Et hoc iuſp.eſt triplex, eccleſiaſticum, laicale, & mixtum, de qua diuiſione *Gonzal.in comment. ad reg. 8.Cancell.gl.18.à num.4.& Garc.vbi ſup.par.5.cap.1.num. 553.& ſeqq.Moneta in tractat.de commut.vlt.volunt.cap. 10.de derogat. qualit.in fund. benef. appoſit. num. 220. & ſeqq.Aug.Barboſa, de off.& pot.Epiſc.par.3. alleg.72.num. 128.*

9 Iuſpatronatus eccleſiaſticum eſt, quando clericus illud habet nomine eccleſiæ ſuæ, ſeu quando ipſa eccleſia, vel aliqua vniuerſitas, vel collegium religioſorum, ſeu clericorum habet iuſp. *Rot.Rom.dec.8.de iurep. in antiquis*, eſt etiam iuſpat.eccleſiaſticum illud, quod licet ortum habuerit à laici patrimonio, tamen fuit fundatione reſtamento, donatione, aut alio quouis titulo translatum in eccleſiam, capitulum, ſeu collegium eccleſiaſticum canonicorum ſecularium, ſeu regularium, vel in aliquam eccleſiaſticam perſonam ratione eccleſię, dignitatis, aut beneficij, *Rebuff.praxi, tit.de præſentat.n.5.& 7.& in p.3.ſignatura, n.8.Couar. pract. qu. c. 36.n.2.et 3.Io.Aloyſ.Riccius in praxi rerum fori eccleſiaſt. dec.152.Pariſ.de reſignat.benef.lib.2.quæſt.4.nu. 39. Mar. Antonin.var.reſol.lib.1.reſol.8.n.14.Gonzal.& Garc.vbi ſup.*

10 Aliud eſt iuſpatronatus laicale, ſeu laicorum, quod eſt, quando laicus, vel clericus ratione patrimonij ſui habet iuſpat.*gl.in d.clem.plures, in verbo, præſentare*, & quod alij dicantur patroni eccleſiaſtici, alij laici dicit *tex.in c.vnic.in fin.de iurep.lib.6.*& ſi eccleſia, & ſi laicus

11 ſimul habeant, iuſpatronatus tale iuſpatronatus erit mixtum, & regulabitur vt eccleſiaſticum *gl. vlt.d.c.unico.*& de his latè in c.ſequenti.

12 Honorificum, id importat honorem, quem habet patronus in præſentando rectorem, quia ſine patroni præſentatione non poteſt Epiſcopus inſtitutionem dare regulariter in beneficio iuriſpatr.alias inſtitutio eſt nulla, *c.decernimus 16.q.7.*Item importat honorem, quem habet patronus in eccleſia, quia præ alijs debet honorari, *c.nobis de iurepat.* debet enim patronus non ſolum prçſentare rectorem, ſed debet honorari in proceſſione, & prælatione, *d.c.nobis*, rector enim debet patrono ad eccleſiam venienti obuiam ire, & in proceſ-

13 ſione poſt Prælatum ante omnes laicos debet patronus incedere, & in pace, & thuribulo alijs præferri: & extra eccleſiam debet rector patronum honorare, illi aſſurgendo, illum ſalutando, neque debet patronum, abſque venia ad ius vocare, *argum.text.in l.vlt. ff. de in ius vocando, & in l.qui manumittit.C. de oper. libert. Paul.de Citadinis de iurep.p.6.quæſt.2.* & tenetur rector pro patrono orare. *Ludou.Roman.conſ.339.* non tamen per hęc patronus dicetur dominus eccleſiæ, niſi abuſiuè loquendo. *Paul.de Citad.vbi ſup.quæſt.12.*& quando patrono, auferretur talis honor, poteſt ab eo vindicari. *cap.Piſanis, de reſtit.ſpol.*vbi *Innoc.*& de his, latè *Lambert.vbi ſup.lib. 3. quæſt. 1.* per omnes articulos dictæ quæſtionis, eſt tamen aduertendum, quod textum in *d.c.decernimus*, ſex modis limitat *Felin. in c.cum Bertoldus, num.8.9.& ſeqq.de re iudic.*& limitatur etiam, quando præſentatus per patronum eſt ſcandalo populo, *c. quoniam de iurepatr.*vel quando non conſtat de iurepatronatus legitimè; vel quando patronus eſt eccleſiaſticus, vt infra dicetur, nec poteſt per ordinarium tem-

14 pus quadrimeſtre, vel ſemeſtre conceſſum patronis ad præſentandum abbreuiari, præſertim quando patronus comparet, & vult vt tali beneficio, *Felin.vbi ſup. num.18.*& ob talem honorem nihil fieri poterit in præiudicium patroni ab Epiſcopo ſine dicti patroni conſenſu, neque ab alio inferiore, *Abb.in c.cum acceſſiſſent. num.5.de conſtitut.* quod tribus modis limitat *Roc. de curte vbi ſupra in verbo, honorificum, num.10.11.& 12.*

15 Onerosum, & ſi ex iurepatronatus prouenit honor, & onus, patronus enim tenetur defendere eccleſiam, & ſollicitudinem, et diligentiam adhibere, ne bona eccleſiæ dilapidentur, et poteſt Epiſcopo denunciare rectorem dilapidatorem, vel inhoneſtum, *c.filij & c.decernimus, 16.q.7.Rocch.de curte vbi ſup.verbo, one-*

16 *roſum, num.2.* et ſi patronus hęc negligat, et non faciat, punitur, et remanet priuatus commodis et fructibus prouenientibus ex iurepatronatus. *Paul. de Citad. vbi ſup.quæſt. 1. in fine.* Inſuper patronus habet

17 onus præſentandi magis idoneum quoad forum conſcientiæ, *Abb.in c.3.de iurepatr.num.12.* et habet onus

præ-

præſentandi pauperem potius, quam diuitem. Hoſtienſ.
in ſumma tit. de iurep. §. in quib. differant. n. 11. in fine. item
18 tenetur patronus prouidere, vt recte eccleſiæ proui-
deatur, & ordinata per Fundatorem ſeruentur. Abb. in
d. cap. nobis. col. 3. de iurep. atr. Paul. Citad. vbi ſup. q. vlt.
19 quinti articuli, & ſimiliter patronus debet ieiunare
præcedenti die ante conſecrationem ad text. in c. quod
à patribus. diſt. 75. & notatur in c. cum ſicut de conſecr. ec-
cleſ. vel altar. & quamuis patronus habeat onera ſu-
pradicta, non tamen poteſt compellere rectorem ad
ſibi reddendum rationes, nec habet cuſtodiam eccle-
ſiæ vacantis, nec eius conſenſus requiritur in alienatio-
ne bonorum eccl. patronatæ; & quamuis patronus te-
neatur eccleſiam defendere proprijs ſuis ſumptibus,
non tamen concurrere debet cum rectore ad ſolutio-
nem collectę ſeu decimæ Papalis, & de his latè Lam-
bert. vbi ſupr. lib. 3. q. 2. per omnes articulos dictæ quæ-
ſtiones.

20 Et vtilæ conſiſtit in hoc vtilitas, quia ſi patronus de-
ueniat ad inopiam eſt alendis de bonis eccleſiæ, c. qui-
cunque il ſecondo. iuncta gl. 16. q. 7. Hoſtienſ. vbi ſupr. §.
quid competat. patrono. num. 3. c. nobis §. vlt. vbi Abb. &
alij de iurepatr. Rocch. de Curte vbi ſup. in verbo & vtile.
in princ. Card. Seraph. dec. 668. n. 5. & fuit dictum in Nea-
politana alimentorum 31. Maij 1613. coram Reueren-
diſſimo Manzanedo, in qua monaſterium montis Oli-
ueti Neapolitan. non teneri ad alimenta præſtanda
domino Equiti Ianuario Olitiæ, Domini reſoluerunt,
quia quamuis Gurellus Olitia fundauerit hoc mona-
ſterium de anno 1411. & eccleſia teneatur patronis ad
inopiam vergentibus ſuccurrere per text. in cap. quicum
que 16. quæſt. 7. & in cap. nobis. de iurepatr. Nihilomi-
nus dominus Eques Ianuarius non probat deſcenden-
tiam a d. fundatore, & licet illam probaſſet, non con-
ſtat de requiſitis à iure ad hoc, vt à monaſterio ali-
menta ſint illi miniſtranda. requiritur namque, quod
patronus ad ægeſtatem peruenerit, & quod Eccle-
ſię ſuperſit, nempe quod primo miniſtri eccleſiæ
alantur, & neceſſaria ad ſeruitium eccleſiæ ſuppe-
ditentur, quibus miniſtratis, ſi bona eccleſiæ ſuper-
ſint, ab illa patronus erit alendus iuxta gl. fin. in d. c. qui-
cunq. & Abb. in d. c. nobis num. 6. & ibi Butr. nu. 22. Lam-
bert. de iurepatr. lib. 3. art. 2. tertię q. princ. n. 2. Paul. de ci-
tadin. eod. tract. 6. p. art. 4. num. 3. & 5. cum ſeq. Rocch. eod.
tract. in uerbo & utile. num. 1. & 2. Roland. conſ. 2. n. 33. lib.
3. Caſſador. deciſ. 3. n. 2. de iurepatr. Surdus de aliment. tit.
7. q. 32. n. 1. & 2. cum ſeqq. ſed ſic eſt, quod de dicta ægeſtate
Domini Ianuarij non conſtat, cum aut habeat an
nuos ducatos 360. ſibi à fratre Carolo aſſignatos aut
habeat bona ſibi ab eodem Carolo retroceſſa, vt cunq;
ſit, non poteſt dici, ita egenus, vt prædicta alimenta
a monaſterio habere debeat ad tradita in d. gloſ. fin. in
d. c. quicunque, quam ſeq. Bald. in l. fin. in d. C. de reuoc. do-
nat. & ad tradita à Lambert. lib. 2. art. 3. tertia quæſtionis
princ. n. 2. cum ſeqq. & a Citadino ubi ſupra num. 5. & & a
Surdo ubi ſupra tit. 1. q. 54. a n. 15. tum etiam quia detra-
ctis impenſis neceſſarij pro alimentis 24. monachorũ
& familiæ, eidem monaſterio ſeruientium, & pro cul-
tu diuino, & reparatione eccleſię neceſſarijs, non con-
ſtat ſupereſſe bona, ex quibus monaſterium poſſit
Dom. Ianuarium alere.

Tum etiam, quia Eccleſia non tenetur patronum
alere, ſi ipſe alius habeat, à quo ali debeat, Sur. d. tit. 1.
q. 54. num. 16. Dominus autem Ianuarius quamuis eſſet
patronus habet dictum fratrem, qui D. Ianuario in
egeſtate conſtituto tenetur alimenta miniſtrare gloſſa
fin. in l. qui filium, ff. ubi pup. educ. deb. Cinus in l. 2. num. 2.
de alen. libert. & ibi Alberic. iſtam dicens commune n. 1. latè
Surd. ubi ſupr. tit. 2. q. 25. in princ. vlterius, cum dominus
Vrsian. de Iur. patr.

eques Ianuarius ſit eques S. Ioannis Hieroſolimitani
quam ingredientes tria vota ſubſtantialia emittunt, &
per conſequens dicuntur veri religioſi ex Mohed. deciſ.
10. de cauſ. poſſ. & prop. & Rota dec. 436. n. 2. p. 3. lib. 3. di-
uerſ. vnde religio, quę illum admiſit, tenetur ad alimen-
ta eidem præſtanda, cum monaſterium teneatur alere
monachum, quem ad religionem admiſit. Caſtrenſ. conſ.
76. num. 1. lib. 1. qui mouetur duabus rationibus, quas
refert, & ſequitur Surd. ubi ſupra tit. 1. quæſt. 75. num. 1.
& tit. 9. quæſt. 27. numer. 10. Licentius de Piſa in tractatu
de curia Piſana, ſiue de origine decurionum, libro 2. capite
18. num. 32. & ibi additio Alphonſi de Azeuedo, & fuit
dictum in Imo'cn. confidentiæ 4. Februar. 1594. coram Car-
dinal Pamphilio 4. & 20. May 1594. coram Penia, & Re-
gien. Prioratus 19. Ianuary 1598. coram Penia, quod pro-
cedit, quando patronus ad ſummam egeſtatem deue-
nit, & quando eccleſiæ ſupereſt, §. ultim. uigeſimaquinta
quæſtione 2. eo enim libertus tenetur alere patronum,
lege ſi quis a liberis, §. ſolent iudices, ff. de liberis agnoſcend.
& ſic patronus eſt alendus de fructibus beneficij pa-
tronati remanentibus detractis neceſſarijs ſeruitijs,
et expenſis, et victu beneficiati, et eſt alendus in do-
mo ſua, Ioan. Andreas & Card. in dicto c. nobis, eique
ſunt mittenda alimenta ſumptibus eccleſiæ, et deben-
tur alimenta patrono, eiuſque familię egeſtate labo-
ranti, quod ſi rector alimenta non præſtabit, poterit
patronus agere actione proueniente ex dicto cap. nobis,
ubi hac dicit Ioan. Andr. Cardin. & Abb. & in tali cauſa
procedetur Summariè, et ſi patronus moriatur, eo
quia rector ei alimenta denegauit, rector tenetur de
homicidio, ſicut, et pater negando alimenta filio, per
text. in l. necare, ubi gloſſa, ff. de lib. agnoſcend. malum enim
committi, & qui malo debet. & poteſt obuiare, & non
obuiat, cap. paſce, diſtinct. 86. Paul. de Citadin. vbi ſupra
21 parte ſexta, quæſtione 8. princ. art. 4. et appellatione ali-
mentorum veniunt victus, et potus, cibaria, veſtimen-
ta, calciamenta, domus, cubile, ſeu ſtratum, om-
nia neceſſaria pro victu, et conſeruatione hominis
quæ omnia veniunt alimentorum appellatione, vt la-
tè per Surdum, in tractatu de alimentis, titulo quarto, non
tamen ſunt vendenda bona ſtabilia eccleſiæ pro dictis
alimentis. Si autem patrona ſit vniuerſitas, ſtante ino-
pia omnes illi de vniuerſitate non ſunt alendi, quia
iuſpatronatus quando ſpectat ad vniuerſitatem ſin-
guli de dicta vniuerſitate non ſunt patroni. Geminian. in
d. c. unico. de iurepatr. lib. 6.

22 Adde quod patronus Eccleſię ab illius rectore eſt
alendus licet non ſit in ſumma egeſtate, ſolum ad ino-
piam vergat, niſi aliquid poſſideat, quo mediante ali
modeſte poſſit, et dummodo rector tot fructus perci-
cipiat, qui ſuperſint ſuis, et eccleſiæ neceſſitatibus,
Mareſcottus uar. reſolut. lib. 2. c. 83. n. 58. & ſeq. Surd. vbi
ſupra tit. 7. q. 32. Auguſtin. Barboſa in collectan. ad d. c. no-
bis, n. 7. & ſeqq.

23 Eſt vtile, quia poteſt patronus aliquid annuatim
exigere ab Eccleſia patronata in recognitionem iuriſ-
patronatus ſi ita in fundatione ordinatum ſit cum
Epiſcopi conſenſu, cap. præterea il ſecundo, ubi Abbas
num. tertio, & quarto de iurepatronat. non tamen poteſt
patronus pecuniam pro præſentatione recipere, alio-
quin ſimoniam committit, c. quæſitum, de rerum permut.
eſt vtile, quia poteſt patronus præſentare filium
ſuum, vel ſuos conſanguineos, et affines dummodo
ſint idonei, et de is videas Lambert. vbi ſupra lib. 3. quæſt.
3. per omnes articulos dictæ quæſtionis, et iura ſu-
pradicta honoris, oneris, et alimentorum debentur
patronis etiam inæqualiter fundantibus, conſtruen-
tib. et dotantibus, et procedunt in patronis, et in eorũ
hæredibus, et qui plus cõtulit pinguius ius habet, et in

his attenditur locorum conſuetudo *Lamber. ubi ſup. q.*
4.per omnes articulos dictæ quæſtionis nec nouus hæręs ,
patronus poſtquam Eccleſia eſt ordinata poteſt ali-
quid immutare . *Lambert. ubi ſup. q.5.Moneta ubi ſup.d.*
c.10.
24 Competens alicui , hoc iuſpatronatus competit ita
fœminæ ſicut maſculo , ratio eſt , quia iura concedunt
iuſpatronatus fundatoribus, conſtructoribus., dotato-
ribus eccleſiarum , *c.quoniam cap.nobis , de iurepat.Roc-*
*ch.de curt.vbi ſup.in verbo,competens alicui num.*1.item
25 iuſpatronatus competit etiam illegitimæ natis,*Rocch.*
*ibid.num.*8.cum iuſpatronatus omni chriſtiano compe-
tere poſſit,*c.piæ men. is,c.frigentius.*16.q.7.& hoc eſt in-
telligendum quando iuſpatronatus ex fundatione eſt
ad fœminas & ad illegitimos traſmiſſibile , *Alex.in l.ex*
26 *facto §.ſi quis rogatus,n.49.ff.ad trebellianum*,item com-
petit pupillo , vel infanti , qui ſi ſit intra ſeptem annos
non poteſt pręſentare , ſed tutor eius nomine præſen-
27 tabit, *Abb.in c.vlt.num.9.de conceſ.præb.* & quando iuſ-
patronatus competit vniuerſitati,puta populo,an filij
familias habeat vocem , diſtinguas cum *Roccho ubi ſup.*
*num.*19. ſi filijfamilias habeant domicilium in domo
patris,non habent vocem in præſentando , ſecus ſi ha-
beant domicilium alibi , idque probatur per doctri-
nam *Innoc.in capit.cum ex iniuncto , in fine , de oper.non,*
*nunc.*qui dicit , quod in generalis ab vniuerſitate filij-
familias ſunt vocandi,ſi alibi quam in domo patris ha-
bet domicilium,ſed vbi cum patre domicilium habent
pater tantum eſt vocandus, & generaliter quando iuſ-
patronatus patri competit , nunquam patre viuente
28 filius habet vocem,*Card.in Clem.3.n.8.de iurepatr.*alia
circa quaſi poſſeſſionem , quę competit alicui circa
pręſentationem pertractabuntur infra ſuo loco .
29 In eccleſia. Iuſpatronatus enim poteſt haberi in ec-
cleſia Cathedrali *d.c.nobis de iurep.Roch.vbi ſup.in verb.*
eccleſia , num. 1. ſed patronus non præſentabit Epiſco-
pum in dicta eccleſia , ſed bene alios clericos ad alia
beneficia particularia.
30 Item Iuſpat.haberi poteſt in eccleſia collegiata , *di-*
cto cap.nobis , ſed Prælatus non præſentabitur à Patro-
no , ſed eligetur a Collegio , & electioni factæ patroni
poſtulabitur aſſenſus,*d.c.nobis , quod fallit* , quando pa-
tronus in fundatione ſibi reſeruaſſet præſentationem
Prælati, ſibique fuiſſet conceſſa , ita *Card.in d.clem.plu-*
res.§.quibus n.3.in fine de iurepat.& ad alia beneficia in
eccleſia collegiata exiſtentia præſentabit patronus ,
31 *Rocch.ibidem , num.*4 & an iuſpatronatus poſſit haberi
in eccleſia conuentuali religioſorum , & regularium
videas *Rocchum ibidem num.7. & Card. Tuſchum pract.*
32 *concl.lit.I.concluſ.*615.item iuſpatronatus haberi poteſt
in Hoſpitali publico de conſenſu Epiſcopi conſtructu,
§.ſi quis ædificationem Auth.de eccleſiaſt. tit. Abb.in c.de
*Xenodochijs,n.2.de religioſ.domib.Rocch ibid.n.8.*ſed in ſe-
pulchro iuſpatr. haberi non poteſt , ſed appellatus
33 ius funerandi, vt per *Rocch.ibid.n.*13.de quib.infra la-
te videbimus .
34 Pro eo,quod de Diœceſani conſenſu , ex hoc patet,
quod iuſpatronatus non acquiritur , niſi Epiſcopo, vel
diœceſano conſentiente , quinimo non dicitur eſſe be-
neficium,eccleſia,vel capella , niſi ſecuta approbatio-
ne Epiſcopi , & ita conſenſus diœceſani debet interue-
nire in fundatione,conſtructione, vel donatione , *c.piæ*
mentis,c.frigentius , & c.conſiderandum 16.q.7.& c.nobis
*de iurepat.*Vicarius autem Epiſcopi ſine ſpeciali com-
miſſione, ſeu conceſſione habita ab Epiſcopo non po-
35 teſt alicui fundanti,conſtruenti, vel dotanti reſeruare
iuſpatronatus *Garc.ubi ſup.de benefic.p. 5. c. 9. num.* 75.
36 nec etiam poteſt in donatione iuriſpatronatus decre-
tum interponere , vel conſenſum præſtare ſine ſpeciali
commiſſione,*Io.Aloyſ.Riccius in praxi rer.fori eccleſ.de-*
*ciſ.*469.*Azorius inſtit.moral.p.2.lib.3.c.45.in princ. Aug.*
Barboſa ubi ſup.de offic.& poteſt Epiſc.p.3. Allegat.54.n.
74.& 75.
37 An autem conſenſus Epiſcopi , ſeu diœceſani inter-
uenire debeat , quando iuſpatronatus transfertur de
vno in alium dicas cum *Abb.in c. illud de iureſpatrona-*
*tus n.3.& ſeq.*quando iuſpatronatus tranſit in alium
cum vniuerſitate puta cum hæreditate,& tunc Epiſco-
pi conſenſus non requiritur , *cap.ex literis, de iurepatro-*
natus ſi autem iuſpatronatus transferatur inter viuos
ex contractu in eccleſiam,vel locum religioſum , valet
translatio ſine Epiſcopi conſenſu, *d.c.illud , & cap.uni-*
*co de iurepat.lib.6.*ſi autem fiat translatio in laicum ex
contractu non valet ſine Epiſcopi conſenſu , *d.c. vnico*
*in princ.*a contrario ſenſu , & idem eſt quando transla-
tio fit de vno patrono in compatronum , idem eſt ſi
iuſpatr.ex vltima voluntate transferatur puta ex lega-
to, quod eſt donatio , tunc enim non valet , niſi cum
conſenſu Epiſcopi , *Abb.in cap.cum ſeculum , num.6.de*
iurepatr.& de is *Roccho de Curt.vbi ſupra in verbo,pro eo,*
num.4.5.6.& 7.& ponit rationes prædictorum , poteſt
etiam conſenſus alterius Prælati interuenire ſi habeat
38 iura Epiſcopalia , & Epiſcopalem poteſtatem , *Abb.*
conſil.59.col.ult.& conſil.89.part. 2. vt eſt in Capitulo
39 Illuſtrium , & admodum Reuerendorum Doct. Ca-
nonicorum Metropolitanæ , & Primatialis eccleſię Pi-
ſanæ,in quo reſidet ordinaria poteſtas circa altaria, &
40 capellanias d.eccleſiæ & circa alia beneficia d. Capi-
tulo ſubiecta, qui conſenſus poteſt interuenire etiam
poſt ſactam donationem & legatum,*cap.cura de iurepa-*
tr.Rota Roman.dec.ultim.de iurepatr.in antiq. late *Rocch.*
num.9.ubi ſupr.& ſi Ordinarius ex legitima cauſa nolit
41 conſentire translationi,ſi non poſſit cogi,tunc vel be-
neficium liberum remanebit Ordinario,vel remanebit
apud eum,qui donauit,vel legauit,vel apud eius hære-
dem,ex quo legatum,vel donatio non valuit, *Card.in d.*
*cap.cum ſeculum num.3.de iurepatr.*vel ſi ordinarius no-
lit conſentire,poterit adiri Summus Pontifex , qui ve-
riſimiliter conſentiet,ſi nihil obſtat petitioni factę, ita
42 *Rocch.ibidem num.*17.& ſi dubitetur, an in conſtructio-
ne eccleſiæ interuenerit Epiſcopi conſenſus, ſi eccleſia
ſit in forma eccleſiæ , præſumitur dictus conſenſus in-
teruenisſe , *Felin.in cap.de quarta,num. 12. de præſcript.*
maxime ex diuturnitate temporis,& conſenſus tacitus
Epiſcopi aliquando ſufficit , de quo vide *Rocch.ubi ſup.*
*num.*20.& ſi quęratur , cuius Epiſcopi conſenſus requi-
43 ratur,an Epiſcopi loci,vbi ſita eſt eccleſia, an Epiſcopi
loci illius, qui vult conſtruere , vt ſi Piſanus velit Senis
eccleſiam conſtruere,& dicas,quod requiritur conſen-
ſus Epiſcopi loci,in quo fundatur eccleſia , *Card.in cap.*
*nobis,in princ.de iurepat.& Rocch.ubi ſup.num.*21. & Se-
44 de Epiſcopali vacante poſt Capitulum conſenſum
pręedictum præſtare , *Gemin.in cap.unico , de maiorit.&*
45 *obed.lib.6.q 23.num.*5.nec poteſt epiſcopi conſenſus fa-
cere patronum vnius capellæ,vel eccleſiæ ex priuilegio
aliquem,qui non fundauerit,nec conſtruxerit , neque
dotauerit eccleſiam ipſam,vel capellam, *Abb.in conſil.*
106.*num.4.part.*2.quia non poteſt Epiſcopus rei Sacræ
ſine legitima cauſa hanc ſeruitutem iuriſpatronatus
imponere, quod non procedit quando verus patronus
cum conſenſu Epiſcopi vult in alium iuſpatronatus
transferre,vt patet ex ſupradictis .
46 Eccleſiam fundauit, Fundare quis dicitur eccleſiam
quando aſſignat fundum , vbi conſtrui debet eccleſia ,
c.nobis,& ibi *Doct.de iurepat.*vulgo tamen dicuntur fun-
datores , qui eccleſiam conſtruxerunt , vel in eſſe de-
duxerunt ; ſed ex ſola fundi aſſignatione non effi-
citur quis patronus in totum , & ideo ſi quis das fun-
dum

dum pro eccleſia conſtruenda,& alter ea conſtruit,alter antem eam dotet, omnes erunt patroni, *Abb.in rub.de iurepatr.num.6.*& eccleſia deſtructa, ſi alibi ædificetur, dominus primi fundi non erit amplius patronus,*Innoc.in d.rubr.de iurepatr.n.2.in fine*, & ſi ipſe qui
47 fundum dedit, venit etiam eccleſiam conſtruere, & dotare Epiſcopus non debet alium admittere, vt euiteturdiſſenſio,*Card.in c.nobis,n.6.q.7.*
48 Et fundi conſtructionis,& dotationis aſſignatio fieri debet cum conſenſu Epiſcopi ad hoc, vt acquiratur iuſpat.*Card.in d.c.nobis, in princ.*qui conſenſus requiritur tam in caſibus ſupradictis, quàm in translatione ipſius iuriſpatronatus,*Steph.Gratianus diſcept.for.c.177.n.8.*etſi eccleſia ſit conſtructa in fundo meo me inſcio, ſi poſtea ſim contentus dominium fundi in eccleſiam transferre, efficior patronus, *Card. in d.c.nobis,n.3.op-*
49 *poſit.* 40. & acquiritur iuſpatronatus etiam quando quis ſimpliciter aſſignauit fundum pro eccleſia con-
50 ſtruenda,ipſamque conſtruxit, dotauit, nec dixit ſe velle patronum, dummodo expreſsè illud non remiſerit, *Rot.Roman.dec.5.de iurepat.in antiquis,c.ſignificauit, vbi Card.& Felin.de teſtib.*vt fuit dictum in Imolen.*Iuriſpatronatus 7.Iunij 1577.coram Cantuccio*, Domini cum duobus præſuppoſitis, vno quod Abbas monaſterij Eccleſiæ Sanctæ Mariæ in regula Imolenſis diœceſis iuriſdictionem habeat ordinariam: altero, quod non conſtet,capellam Sancti Sigiſmundi in dicta eccleſia exiſtentem,habuiſſe dotem tempore, quo Nicolletus de Tartagnis ſenior in eius teſtamento reliquit dictæ capellæ pro dote tot bona,quæ aſcenderent ad ſummam quingentarum librarum Bonon. Domini (inquam) cum iſtis duobus præſuppoſitis dixerunt conſtare de iurepatronatus illorum de Tartagnis ad dictam capellam ex dotatione, vigore dicti legati dotis,ita ut prouiſio Apoſtolica Scipionis de Caldetinis non intret,non obſtat,quæ pro parte Scipionis deducuntur,& in primis non obſt.quod Alex. & Nicolettus iunior ex conſignatione certorum bonorum per eos Abbati, & Commiſſario d.eccleſię S.Mariæ facta,non potuerint iuſpat.acquirere,attento, quod huiuſmodi conſignatio fuit facta pro ſolutione, & ſatisfactione legati dotis, per Nicolettum ſeniorẽ d.Capellę S.Sigiſmundi ſimpliciter, & ſine vlla reſeruatione iuriſpatr. relicti, & talis conſignatio debet tribui Nicolletto ſeniori leganti non autem Alexandro, & Nicoletto iuniori hæredib.ſoluentibus,cum actus ordinanti, non autem exequenti tribuatur, *cap.ſuper litteris,de reſcrip. Roman.conſ.366.ſub num.1.Butrius conſ.73.num.4. Dec. conſ.381.ad fin.*benè *Aim.conſ.144.num.2.ad fin. & num.3.*ſi quidem pro reſpoſione dicitur iuſpat. quæſitum fuiſſe ex dote per Nicolettum relicta, licet ex ſimplici donatione, legato, & largitione bonorum non acquiratur iuriſpatr.tamen ſecus eſt,ſi hæc fiant pro dote, quia ſimpliciter donans, vel legans videtur potius benefactor, quam dotator, & acquiſitor iuriſpatr.iura enim indulgant iuſpatr.non benefactori,ſed dotanti, *c.filij, 16.quæſt.7.ita Abb.in c.quoniam, num.10.de iurepatr.& conſ.59.num.2.poſt medium, verſ.quinimo lib.2.& conſ.106.ſub num.2.verſ.1.enim requiritur, eod. lib.* hoc idem voluit *Ioan.Andr.in c.1.circa medium, verſ. ideo dictum eſt,de iurepat.Roc.de iurepatr.in verbo,& dotauit num.9.verſ.contrarium tamen Summ. Ang.in verbo, iuriſpatronatus, num.4.verſ.& not.Paul. de Cittadin. de iurepatr.parte 3.can.2.quæſtione 13.num. 77. in fine*, & latiſſimè *Lambert.de iurepatr.art.1.quæſt.6.par.1.libro 1.nu.9.vſque ad 17.fol.50.* ſecundum vltimam impreſſ. & hanc eſſe magis communem opinionem inquit, *Bero d.c.quoniam,n.89.poſt princ.*& licèt Nicolettus ſenior in prædicto dotis legato non reſeruauerit iuriſpat.tamen ſat eſt eum expreſsè illud non remiſiſſe, eſt enim receptiſſima concluſio, vt fundans conſtruens, vel dotans eccleſiam acquirat iuriſpat.etiamſi non reſeruauerit, dummodò expreſsè illud non remiſerit, *Ioan.Andr. Card.Butr.Bald.Imol.Abb. Aret. & Felin. in c.ſignificauit,de teſtib.Anch.Ioan.Andr.Gem.& Fran.in c.1.de iurepatr.lib.6.Rot.deciſ.5.de iurep.in antiq.Roc.de iurep. in verbo,eccleſia fundauit,q.8.num.12.*latè *Lambert.eodem tract.lib.1.p.1.q.2.art.4.fol.21.vbi ſupr.num.14.* teſtatur hanc eſſe communem opin. eamq; ab omnibus teneri. Secundo, non obſtat, quod prædicta bonorum conſignatio non potuerit operari acquiſitionem iuriſp.quia facta fuit ab Alexandro,& Nicolletto,iuniore non ſponte, & ex mera liberalitate, ſed ex neceſſitate, quia aſtringebantur propter aditionem hæreditatis Nicoletti ſenioris, vnde intrat regula, quod explicans actum non ſponte, ſed ex neceſſitate, vel pro exercitio officij ſui premium conſequi non debet, *l.3. §.vtrum,ad Syllanian.Nell.de bannit.2.p.2.temp.q.12.*nã reſpondetur, Alexandrum, & Nicolletum iuniorem grauatos à Nicoletto ſeniore ad conſignanda tot bona pro d.capellæ,non coactè,& iuſſu iudicis,ſed voluntariè hanc conſignationem feciſſe, & propterea intrantque ſcribit *Paul.de Cittad de iurepatr.3.p.can.1.q.17.n.55.*quem refert,& ſequitur Lamber. *in lib.1.p.1.q.4 art.7.fol.*30. quod hæres grauatus à teſtatore fundare eccleſiam, ſi cogeretur à iudice non haberet iuriſpat.ſecus ſi voluntariè fundaret, Tertio non obſtat, quod ad impediendum prouiſionem apoſtolicam,non ſufficit quem habere iuſpat. ſed oportet eum habere quaſi poſſeſſionem præſentandi, cum præſentatio ſit fructus quaſi poſſeſſionis, ideo valet collatio Papæ de beneficio iuriſp.ſi patronus nõ eſt in quaſi poſſeſſione pręſentandi,vt poſt *Innoc.*tradit *Card.conſ. 69.n.4.verſ. ſufficit,*dicens,quod quando adſunt veri patroni non exiſtentes in quaſi poſſeſſione præſentandi,& alij non patroni exiſtentes in quaſi poſſeſſione,in litteris apoſtolicis non eſt opus facere mentionem de veris patronis,ſed de exiſtentib.in quaſi poſſeſſione, quia per litteras apoſtolicas non præiudicatur veris patronis quoad poſſeſſionem,quando non ipſi:ſed quaſi poſſeſſores facere debent,& Card.referunt, & ſequuntur Felin.*tract.quand.lit.ap.no.ap.col.antep.in 9.limit.Dec.conſ.117.n.2.ante med.verſ.& quantum ad propoſitum, conſ.124.n.1.circ.med.& conſ.126.n.3.circa med.conſ.129.n.2.verſ.& propterea,conſ.134.n.1.ante med.verſ.ideò not. voluit Lamb.de iurep.art.1.q.3.p.1.lib.2.& latius art.23.q.9.p.3.lib.2.*& propterea pręſentatus ab exiſtẽte in quaſi poſſeſſione præſentandi præfertur pręſentato a vero patrono,*Butr.in c.conſultationib.n.9.circa med. verſ.per hoc,et ibi Abb n.6.de iurep.idẽ Abb.conſ.54.n.2.ante med.verſ.quinimo,lib.1.Dec.cõſ.112.n.2.ante med.verſ.et ideo pręſentatio,conſ.124.n.1.poſt med.verſ.& ideo dicunt,cõſ.126.n.3.verſ.& adeo quod præſentatio,conſ.129.n.1.conſ.134.ſub n.1.verſ.& adeo iſta quaſi poſſeſſio Craueтт.conſ.322.n.5.verſ.imò pręſent.ab eo.Lamb.poſt alios art.6.q.3.p.1 lib.2.n.1.& 2.f.19.Rip.*dicens hanc eſſe cõmunem concluſionẽ *in c.cum eccleſia ſutrina,n.130.de cauſ.poſ.& prop.* Vnde licet conſtaret de proprietate iuriſp.illorum de Tartagnis, tamen cum ipſi tempore vltimæ vacationis d. capellę non eſſent in quaſi poſſeſſione præſentandi, ſed ordinarius in quaſi poſſeſſione libere conferendi, ſequitur, vt collatio d.capellę ſpectaret ad Epiſcopum, non autem pręſentatio ad patronos *Rot.deciſ.14.de iurepatr.in antiq.* Doctor. ſupr. citati cum multis alijs congeſtis per *Men.conſil.90.num.124.* ſed pro reſponſione dicitur permiſſa procedere,quando fuit proceſſum ad inſtitutionem, & antequam conſtaret de iuriſpatronatus proprietate, at ſecus ſi

prius

prius conſiſterit de proprietate, quia tunc proprietas
abſorbet cauſam poſſeſſionis, cap. cum dilectus, de cauſ.
poſſ. & prop. & ita declarat Abb. in d. cap. conſult. num. 9.
verſic. quod ego intelligerem. ſequitur Paul. de Citad. de iu-
repatronatus part. 6. art. 3. q. 7. num. 16. Dec. conſil. 127. nu.
1. & conſil. 140. num. 2. poſt med. uerſ. & retenta iſta conclu-
ſione, Lambert. de iurepatronatus art. 6. q. 3. part. 1. lib. 2.
num. 4. verſ. tertius eſt caſus fol. 19. ſed in caſu noſtro an-
tequam Ordinarius, immo executor litterarum Apo-
ſtolicarum faceret collationem d. capellaniæ Scipioni
de Caldetinis, habenti mandatum de prouidendo in
forma dignum, conſtituit eidem Ordinario de pro-
prietate iuriſpatr. iſtorum de Tartagnis, merito, &c.
fuit dictum in Salernitana iuriſpatr. 2. deciſ. 1587. coram
Card. Seraph. & in Lucana plebis 11. Martij 1591. coram
Gipſio, & in Romana iuripreſentandi 10. Martij 1595. co-
ram Card. Millino in Lucana Cappellaniæ, 27. Maij 1598.
coram Penia, & in Gerunden. beneficij 14. Decembr. 1598.
Coram Corduba, & in Iacen. portionis, 16. Decemb. 1591. co-
ram Card. Pamphilio de communi Beron. in rubr. de iure-
pat. num. 81. & 82. & iuſpat. dicitur quædam ſeruitus
& onus, & indubio non præſumitur, ſed eccleſia præſu-
mitur libera, Innoc. in c. cum venerabilis in fin. de except.
Put. dec. 192. num. 3. lib. 1. Verall. dec. 130. p. 2. & fuit di-
ctum in Compoſtellan. parochialis 29. Ianuar. 1590. coram
Card. Mant. & in Aquinat. beneficij 22. Apr. 1600. coram
Card. Seraph. & ſi quis reſeruet ſibi iuſpat. cenſetur etiã
reſeruaſſe ſuis hæredibus, Calderin. conſ. 4. de iurepat. &
51 ſiquis habeat aliquod ius ſuper fundo, ſuper quo ec-
cleſia conſtruitur, ſi conſentiat conſtructioni efficitur
compatronus, vt ſi quis vtile, alter directum dominium
fundi habeat, Rocch. ubi ſup. in uerb. eccleſiam fundauit, n.
19. Aug. Barboſ. ubi ſup. de off. & pot. Epiſc. p. 3. alleg. 70.
n. 3.

52 Conſtruxit conſtruere dicitur is qui facit expenſas
in conſtruendò eccleſiam, non autem faber, qui eam
conſtruit. Card. in d. c. nobis, num. 6. 8. & 9. ille enim dici-
tur facere, cuius nomine fit, cap. qui facit, de reg. iur.
lib. 6. niſi faber operam ſuam gratis ponat vt ſit patro-
nus, Card. in d. c. nobis, q. 4. in princ. nec ex ſola conſtru-
ctione acquiritur iuſpatronatus, ſed vt ſupra dictum
eſt, requiritur, quod quis prius fundum dederit, alius
conſtruxerit, & alius dotauerit, & omnes erunt patroni
& ſi quis eccleſiam conſtruxerit poteſt cogi ab Epiſco-
po, vt eam dotet. Abb. in c. cum ſicut, num. 3. de conſec.
53 eccleſ. uel alt. & omnia hæc fieri debent cum dicto con-
ſenſu Epiſcopi, an autem ex refectione, vel reparatione
eccleſiæ quis patronus efficiatur, dicendum eſt, quod
ſi eccleſia non eſt funditus deſtructa, tunc reficiens nõ
efficiuntur patronus gl. 1. in c. 3. de iurepat. reficiẽs enim
non dicitur propriè facere ſi vero eccleſia ſit funditus
54 deſtructa, tunc reficiens efficitur patronus accedente
conſenſu Epiſcopi gl. 1. in d. c. 3. & qui primo conſtruxit
proferendus eſt alijs in reficiendo, hoc enim eſt æquũ.
Card. in d. c. 3. n. 3. Azorius ubi ſup. p. 2. lib. 6. c. 11. q. 10. Ric-
cius ubi ſup. dec. 123. Garc. ubi ſup. p. 5. c. 9. à n. 51. Steph. Gra-
tian. ubi ſup. c. 177. n. 26. Auguſt. Barboſa ubi ſup. de off. &
poteſt. Epiſc. p. 3. allegat. 70. n. 6. & 7. ſi teſtator manda-
uit eccleſiam conſtrui ſine præfinitione temporis, tunc
per hæredes conſtruenda erit infra annum computan-
dum à die monitionis faciendæ per Epiſcopum, c. nos
quidem, & ibi Doct. de teſtam. reſpectu operis inchoandi
55 datur annus, ſed reſpectu operis complendi conſide-
randa eſt qualitas operis, Abb. in d. c. nos quidem, & ſi
teſtator mandet eccleſiam conſtrui in certo loco in
quo poſtea conſtrui non poſſit hæres cogetur con-
56 ſtruuere in alios ſecundum voluntatem Epiſcopi, d.
c. nos quidem & ibi Doctores, & ſi teſtator mandet con-
ſtrui eccleſiam, nec dicat in quo loco eo caſu locus eli-
57 getur de conſenſu Epiſcopi, Rocch. ubi ſup. n. 20. et ſi te-
ſtator mandet eccleſiam conſtrui, ſed teſtamentum ſit
imperfectum, an hoc ſit adimplendum fauore piæ cau-
ſæ, de hoc Rocch. ubi ſup. n. 27. Bart. in l. in teſtamento. ff. de
58 fideicom. libertat. & Doctores in l. hac conſultiſſima, §. ex
imperfecto. C. de teſtam. et ſi eccleſia ſit conſtructa, et nõ
conſtet quiſnam conſtruxerit, præſumitur conſtructa
ex oblationibus fidelium qui non intendebant in ea
acquirere iuſpat. et ſic quod eccleſia ſit libera, præſu-
mitur, non autem quod ſit patronata Abb. in c. quære-
lam, n. 9 in fine de elect.

59 Et dotauit. Acquiritur ergo iuſpatronatus ab eo, qui
fundauit, ab eo, qui conſtruxit, & ab eo, qui dotauit,
quamuis hodie de conſuetudine aliquando aliud ſer-
uetur, ſi enim in Altari, vel Capella fundata ſub nomi-
ne alicuius Sancti, vel Sanctæ, in quam iam ſit creatum
iuſpatron. per vnum, ſi alter ordinet alium capellanum
& docere dicendo ſe ibi fundare vnam cappellam, ſub
vocabulo alterius Sancti, quod talis nouus fundator, &
dotator admittitur tanquam patronus ad præſentan-
dum cappellanum, & rectorem, nec eſt compatrona
eccleſia ratione fundi, vel conſtructionis, & in proui-
ſione beneficiorum maximè conſuetudo præfertur iu-
ri communi, cap. cum eccleſia Vulterrana, ubi Abb. col.
ult. num. 10. de elect. & id ſeruatur in eccleſia Primitiali
Piſana, in qua adſunt capellæ ſexaginta ſeptem, & ſi
quis de nouo Capellam funder, & dotet nihil noui
conſtruit, ſed tantum ad aliquod vetus Altare ordinat
cum dote nouum Capellanum ſub titulo alicuius San-
cti, & ipſe dotans eſt ſolus patronus, vt fecit cariſſimus
auunculus meus D. Ioſephus Mazzolius Ciuis Piſanus,
qui ex teſtamento mediante perſona ſuorum hæredũ
60 fundauit, & dotauit in dicta eccleſia Primatiali Piſa-
na nouam Capellaniam ſub titulo S. Dominici ad Al-
tare Glorioſiſſimæ Virginis Mariæ nuncupatæ ſub or-
gano ex Ordinarij approbatione, & dictis hæredibus
ſolis fuit reſeruatum totum iuſpatronatus, hæredesq.
prædicti præſentauerunt rectorem, qui fuit præuio edi-
cto inſtitutus, & nunc eſt in pacifica poſſeſſione, & ſi
eccleſia ſit fundata, & conſtructa ſine dote, ex dona-
61 tione poſtea cum conſenſu Epiſcopi acquiritur iuſp.
tam ſi dotetur ante conſecrationem eccleſia, gl. in cap.
piæ mentis 16. q. 7. quam poſt conſecrationem Innoc. Car-
din. & alij in Rubr. ext. de iurepat. & Rocch. in hoc uerbo, &
dotauit n. 4. ſi autem eccleſia ab initio ſit dotata & po-
ſtea diminuta ſit dos, ſi alius dotem ſuppleat, & au-
62 gear non acquirit, iuspatronatus. Card. in c. 3. n. 2. q. 1.
de iurepatron. ſi tamen primus patronus conſentiret au-
gumento dotis, et eſſet contentus augentem dotem
eſſe compatronum ſuum, id facere poſſet Epiſcopo
conſentiente. Rocch. ubi ſup. num. quinto, ſi quis autem
non in pœnam delicti per iudicem cogatur eccleſiam
dotare, vt quia eam conſtruxit efficitur patronus, Car-
din. in d. rubric. num. 3. de iurepatron. quamuis Rocch. hic
n. 7. contrarium ſentiat, ſi quis autem eccleſiæ aliquid
63 relinquat ex legato, donatione, vel relicto, non ta-
men acquirit iuſpatronatus ea ratione, quia iſte non
dicitur dotator, nec fundator ſeu benefactor, iura au-
tem indulgent iuſpat. dotanti non benefactori, cap. fi-
liis. 16. quæſtion. 7. Abb. in dicto cap. 3. num. 10. de iurepatro-
nat. dotatio autem regulariter fieri debet ante con-
64 ſtructionem eccleſiæ. cap. nemo 9. de conſecration. di-
ſtinction. 2. ſi autem ante non ſit conſtituta dos, debet
poſt conſtructionem conſtitui, gloſſ. in capit. pia mentis
in verbo collata 16. quæſt. 7. quanta autem dos ſit eccle-
ſiæ aſſignanda dicitur in d. c. nemo, quod ſcilicet tantum
debet aſſignari eccleſiæ, quod ſufficit ad neceſſa-
64 ria miniſtrorum, & ad luminaria, tradit Abb. in c.
cum ſicut n. 5. de conſecr. eccl. vel alt. & gloſſ. in c. vt quiſ-
que,

que, verbo, clericum, de vita, & honeſt. cleric. & ſi in rei
66 veritate dos eccleſiæ aſſignata non ſit congrua, &
Epiſcopus conſentiat, tamen talia inſufficienter dotãs
non ſit patronus, gl. 1 in c. quicumque, il 2.16. q. 7. & ar-
gumento eius, quod dicit Abb. in c. 1. not. 1. de cenſib. &
in dotatione quamuis congrua ſemper requiritur con-
ſenſus Epiſcopi, Doctores, in cap. nobis, de iurepatr. & ſi
67 plures dotent eccleſiam, omnes erunt patroni, Abb. in
d. rub. ante finem, de iurepatr. & ſi plures dotent, & vnus
plus conferat quam alius, omnes ſunt ęqualiter patro-
ni, Hoſtienſ. in ſumma tit. de iurepat. §. qualiter transfera-
tur, verſ. quid ſi plures, n. 7. Rocch. vbi ſup. n. 21. & 22. niſi
aliter eſſet expreſsè inter eos diſpoſitum, & qui dat
precium pro emenda dote ſit patronus, Io. Andr. in d.
cap. nobis, ſuper verbo, conſtruxit, de iurepatr. & efficitur
quis patronus præbendæ Cathedralis, vel collegiatæ
eccleſiæ, ſi dotem aſſignet pro præbenda cum conſen-
ſu Epiſcopi, & Capituli, Abb. in c. ſuggeſtum, num. 3. de iu-
repat.
68 Ipſe, vel is, a quo cauſam habuit, agendum eſt hic
quot modis iuſpatronatus de vno in alium transfera-
tur, quod ſit quatuor modis, ſucceſſione, donatione,
permutatione, & translatione vniuerſitatis, in qua vni-
uerſitate ſit iuſpatr. ita dicit, & probat gl. in c. pię men-
tis in verbo, fundatione, 16. q. 7. & in c. cum ſeculum, in ver-
bo, emptorum de iurepat. quæ dicit, iuſpat. tranſire facit
nouus hæres, res permutata, donatio, venditioque &
ita communiter alij, & infra latius.
69 Primo transfertur iuſpat. ſucceſſione; quæ fit in ſtir-
pes, non in capita, & ideo ſi plures vni ſuccedant, habē-
70 tur loco vnius, clem. plures, & ibi Doctores, de iurepat. &
& ideo ſi duo patroni decedant, vnus relinquat dotem
hæredes, alios duos, ità potens erit vox illorum duorũ,
ſicut illorum decem: ſi autem vnus ſolus ſit eccleſiæ
patronus, & decedat pluribus relictis hæredibus, tunc
iſti hæredes ſuccedũt in capita, ſi tamen poſtea vnus
ex his hæredibus, vel omnes decedant, & quilibet eo-
rum relinquat hæredes, tunc ſucceſſio fit in ſtirpes, &
hæredes vnius hæredis habentur pro vno, Card. in dict.
clem. plures, idque procedit tam in hæredibus ex teſta-
mento, quam ab inteſtato, & d. clem. plures, dictaq; de-
claratio procedit quando iuſpat. deſcenderet ad plu-
res per viam contractus, puta ex donatione, procedit
etiam idem, ſi ſint hæredes ſui, vel extranei, maſculi,
ſeu fęminæ, cum ergo plures hæredes patroni in caſu
ſupradicto habeantur pro vno, ſi in præſentando ſint
diſcordes inter ſe, tunc maior pars omnium minorem
71 abſorbet, non autem maior pars comparatione mino-
ris, Card. in d. clem. plures, col. 4. verſ. item per hæc dicta,
Rocb. hic, n. 6. in verbo ipſe, vel is, a quo, & ſi quatuor ſint
patroni, & vnus patronus ſit hæres alterius patroni
72 duas voces habebit quod iuſpat. non tranſit ad hære-
des extraneos quando in fundatione fuit expreſſum,
quod tranſiret tantum ad hæredes ſanguinis cum con-
73 ſenſu Epiſcopi, Rocb. hic, n. 18. neque tranſit iuſpat. in
fideicommiſſarium vniuerſalem, ſed remanet apud hę-
redem grauatum, quia in talem fideicommiſſarium ea
tranſeunt, quæ concernunt commodum pecuniarum,
Bart. & alij communiter in l. quia perinde, ff. ad treb. &
poteſt hæres præſentare etiam ſi non ſit in poſſeſſione
hæreditatis, quia in puris incorporalibus ſufficit habe-
re ius, Innoc. in c. cum noſtris n. 3. verſ. item nonne pecca-
ret, de conc. pręb. Card. vbi ſup. n. 9. ſi autem iuſpat. com-
74 petat collegio, ſeu familiæ, vt ad vniuerſos, tunc præ-
ſentatio fit per capita, non per ſtirpes, quia conueniũt
non vt diuerſa corpora, ſed tantum vt vnum corpus,
idq. cognoſci poteſt ex circunſtantijs facti, ideſt, an
conueniant tamquam diuerſa corpora, an tanquam
vnus corpus, docet Aug. Barboſa in ſua collect. ſuper c. 1.
n. 8. de iurepatr. qui refert hæc contineri in deciſ. Rot. Ro-
manæ in vna Taurinen. iuriſpat. 10. Ianuarij 1595. coram
Eminentiſſ. Card. Pamphilio.
75 Secundo transfertur iuſpat. permutatione, quæ fie-
ri poteſt tantum cum alio iure ſpirituali, Hoſtien. vbi
ſup. §. qualiter transferatur verſ. res permutata, alias eſſet
ſimonia ſi dicta permutatio fieret de iurepatr. cum re
temporali, ideoque in dicta permutatione requiritur
Epiſcopi cõſenſus, idem etiam eſt, ſi quis habeat com-
patronum, illique relaxet iuſpatr. tunc enim etiam re-
quiritur Epiſcopi conſenſus, Abb. in c. ex inſinuatione, n.
5. de iurepat.
76 Tertio transfertur iuſpatr. donatione, in qua requi-
ritur Epiſcopi conſenſus ſi donatio ſit facta laico, ſe-
cus ſi facta ſit loco religioſo. Hoſtienſ. vbi ſupra in verſ.
donatio, & hæc eſt communior, & verior opinio, Abb. in
d. c. illud, n. 5. de iurep. poteſt etiam fieri donatio præ-
ſentationis faciendæ retento iurepatronatus d. clem.
plures, an autem donatarius iuriſp. poſſit donantem
77 præſentare, dicas, quod ſi conceſſio facta ſit donata-
rio tanquam procuratori, non poteſt præſentari do-
nans, ſi autem conceſſio ſit facta tanquam donatario,
tunc poteſt donans a donatario præſentari, Roch. vbi
ſup. n. 37.
78 Quarto modo transfertur iuſp. translatione vniuer-
ſitatis, vt in venditione hæreditatis euenit, vel alte-
rius vniuerſitatis ad text. in l. qui tibi, C. de hæred. vel act.
vend. Doct. communiter in c. ex litteris, de iurepat. & vni-
79 uerſitas in propoſito noſtro ea dicitur, quæ abſque
alia expreſſione iura vniuerſitatis in ſe continet, ſicuti
eſt Villa, vel Caſtrum, & ſimilia, vel aliter vniuerſitas
eſt, quæ continet iuriſdictionem, honorem, diſtrictum,
& ſimilia, vel vniuerſitas dicitur quæ continet in ſe
corporalia, in locatione etiam vniuerſitatis tranſit
80 iuſpatr. & præſentatio ſpectat ad conductorem, ſi ec-
cleſia vacet locatione durante, dummodo locatio ſit
perpetua, vel talis, per quam dominium vtile in con-
ductorem ſit translatum, niſi in locatione fuerit exce-
ptum iuſp. ſecus in locatione ad modicum tempus ca-
ſus eſt in d. c. ex litteris, & ibi Doct. et hæc eſt magis
communis opinio teſte Rocho vbi ſup. n. 58.
81 Si autem vniuerſitas ſit pignori data, et vacet eccle-
ſia, creditor pignoris nomine dictæ vniuerſitatis præ-
ſentare non poteſt, ita ſecundum communem intelle-
ctum, vt per Abb. ibi in not. 1. in c. cum Bertold. & ibi gl.
82 vlt. de re iud. quæ gl. reddit rationem communem, ſci-
licet, quia creditor tenetur reſtituere omnem fructũ,
vel quaſi, quem capit ex pignore, vel in ſortem com-
putare, ſed ſi iuſpatr. tranſiret in creditorem, qui præ-
ſentaret, non poſſet reſtitui ipſe fructus, ideſt, ipſa prę-
ſentatio, nam ſi præſentatus ſit inſtitutus non debet
poſtea remoueri, cap. conſultationibus, de iurepat. non
poſſet etiam dari æſtimatio, quia præſentatio eſt ine-
ſtimabilis vti res annexa ſpiritualitati: tranſit etiam
iuſpatr. cum vniuerſitate data in dotem, Rot. Roman.
83 deciſ. 10. de iurepat. in nouis, ex confiſcatione etiam bo-
norum alicuius tranſit iuſpatr. in fiſcum. Rocch. hic nu.
65. quamuis alij velint, quod tali caſu iuſpatr. redeat
ad eccleſiam patronatam, et ſic eccleſia remaneat li-
bera, quæ opinio æquior eſt, vt ibidem per Rocch. et
poteſt patronus in præiudicium deſcendẽtium, et ſuo-
84 rum legitimorum hæredum renunciare iuſpatronat.
Rot. Rom. dec. vlt. n. 4. de iurep. in antiquis, ſecus ſi iuſpa-
tro. competit illis de parentela tantum, Roch. hic num.
85 73. an autem iuſpatr. transferatur de vna perſona in
aliam per præſcriptionem, et ſic an iuſpat. præſcribi
poſſit, latè id examinat Rocch. hic n. 81. vſq. ad 90. et in-
fra latè dicemus.
86 Solus vel alio concurrente, ex hoc patet, quod ſi
quis

quis ſolus fundet, conſtruat, & dotet, ſolus eſt patronus ſi autem vnus fundet, alius conſtruat, & alter dotet tunc omnes erunt patroni, vt ſupra dictum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus triplex, eccleſiaſticum, laicorum, & mixtum.*
2 *Iuſpatronatus eccleſiaſticum quid ſit.*
3 *Iuſpatronatus eccleſiaſticorum eſt competens Epiſcopo ex dominio temporali ſuæ eccleſiæ.*
4 *Et competens laici religioſè viuentibus, &c.*
5 *Iuſpatr. eccleſiaſticum eſt ſpectans ad Magiſtros, & equites, ſeu milites ordinum, & Militiarum Calatrauæ, & ſimilia.*
5 *Et competens operarijs eccleſiæ deputatis ab Epiſcopo.*
7 *Iuſpat. competens confraternitati laicorum ab Epiſcopo approbatæ eſt eccleſiaſticum.*
8 *Iuſp. eccleſiaſticum eſt, quando eccleſiaſtici præſentant nominatum a laico.*
8 *Iuſpatron. laicale eſt, quando eccleſiaſticus præſentat de conſenſu laici.*
10 *Iuſpatronatus eccleſiaſticus eſt competens clerico ratione ſuæ eccleſiæ, vel collegio clericorum, ſeu religioſorum.*
11 *Iuſp. laicorum eſt competens laico, vel clerico ratione ſui patrimonij, & ponitur Rotę deciſio.*
12 *Iuſp. laicale eſt ſi Epiſcopus fundet Capellam, & habeat indultum teſtandi, & ponitur Rotę deciſio.*
13 *Iuſp. competens operarij eccleſiæ ſemper eſt eccleſiaſticum id declaratur.*
14 *Iuſp. competens Hoſpitalario eſt eccleſiaſticum.*
15 *Iuſp. competens laicorum confraternitatibus non cadit ſub reſeruatione.*
16 *Neque Iuſpatr. competens collegijs ſtudentium pauperum.*
17 *Iuſp. mixtum quid ſit.*
18 *Iuſpatr. mixtum ſtante alternatiua inter compatronos, in turno laici erit laicale, & in turno eccleſiaſtici erit eccleſiaſticum.*
19 *Iuſpatronatus an ſit eccleſiaſticum, vel laicale, inſpicitur quis ſit in quaſi poſſeſſione præſentandi.*
20 *Iuſpatronatus quamuis tranſeat in eccleſiam, quando laicale maneat, & quare.*
21 *Iuſpatronatus quæſitum a clerico ex bonis beneficij eſt eccleſiaſticum.*
22 *Iuſpatronatus eccleſiaſticum, & laicalem differunt in quadraginta, & octo caſibus.*
23 *Laici ex gratia ſunt capaces iuſpatronatus.*
24 *Patronus eccleſiaſticus poteſt in fundatione cum Epiſcopi conſenſu apponere, quod non requiratur inſtitutio.*
25 *Patroni eccleſiaſtici, & laici in decem, & quinque caſibus differunt.*
26 *Iuſpatronatus beneficiorum, liberorum differunt in ſex caſibus.*
27 *Iuſpatronatus aliud hæreditarium.*
28 *Iuſp. hæreditarium quid ſit.*
29 *Iuſp. familiare quid ſit.*
30 *Iuſp. aliud paſſiuum, aliud actiuum.*
31 *Collatorem, vel patronum eſſe aliud eſt; quam habere ius conferendi, & præſentandi.*
32 *Ius præſentandi habens non per hoc habet iuſpatronatus.*

Quotuplex ſit iuſpatronatus.

CAP. TERTIVM.

1 IVſpatronatus autem, quod in capite præcedenti eſt definitum, triplex eſt, aliud enim eſt eccleſiaſticum, aliud laicorum, & aliud mixtum competens eccleſiaſticis perſonis, & laicis quę diuiſio probatur *in cap. vnico de iurep. lib. 6.* & declarat *Gonzal. in comment. ad regul. octauam Cancellariæ gloſſ. 18. num. 5. & ſeq. Garcia de benefic. part. 5. cap. 1. num. 553. & ſeq. Io. Petr. Moneta de commutat. vlt. volunt. c. 10. de derog. qualit. in fundat. benec. appoſit. n. 220. & ſeq. Aug. Barboſ. de off. & poteſt. epiſc. p. 3. alleg. 72. n. 128. & ſeq.*

2 Iuſpatronatus eccleſiaſticum eſt, quod vel de bonis
eccleſiaſticis fundatum, & creatum fuit iuxta *c. dilectus
de off. leg. & c. cum dilectus, de iurepat.* & facit *d. c. vnic.*
vel competit clerico ratione ſuæ eccleſiæ eidem à laico datum quamuis ab initio eſſet laicale, & a laico fundatum *d. cap. vnico Couarru. pract. quæſt. cap. 36. num. 2. &
5. Gonzal. vbi ſup. num. 5. & Garc. vbi ſup. n. 553. & num.
555.* ait iuſpatronatus fieri eccleſiaſticum, ſi patronus
3 profiteatur in aliqua Religione approbata, & ſi ſit iuſpatr. familiæ ſpectat ad d. religionem durante tantum
4 vita naturali illius profeſſi ex *Probo ad Monachum in rubr. num. 2. de iurepatr. lib. 6.* eſt etiam iuſp. eccleſiaſticum, quod competit Epiſcopo ratione dominij temporalis dicto Epiſcopo ratione ſuæ eccleſiæ competentis
vt eſt Epiſcopus Lucæ, qui eſt Comes, nam ſi in d. Comitatu habeat iuſp. illud eſt eccleſiaſticum, *Garc. vbi
ſupr. num. 556. vbi num.* 556. dicit eſſe iuſp. eccleſiaſticum, quod competit laicus, vtriuſque ſexus religioſè
viuentibus, & habitum religioſorum deferentib. & gaudentib. priuilegio fori, & canonis vt ſunt illi tertij ordinis S. Franciſci, & beguinę, ſi iuſp. ſpectat ad dictas
perſonas non vt ſingulas ſed vt vniuerſas, *Maſc. de prob.
concl. 960. n. 2. 6. &* 8. & facit quod tradit *Suar. tom. 5. de
cenſuris, diſputat. 22. ſect. 1.* & inde iuſpatronatus ſpectans ad Magiſtros, ſeu Milites ordinum, & Militiarum
5 vt D. Iacobi, Calatrauę, Alcantaræ, & ſim etiam coniugatos ratione magiſtratuum, præceptoriarum, aut
commendarum erit eccleſiaſticum, *Maſcard. vbi ſupr.
num. 3. 4. & 5.* & facit declaratio S. Congreg. relata à
Garc. vbi ſup. p. 9. c. 2. n. 263. eſt etiam iuſpatr. eccleſia-
6 ſticum, quod competit ędituis, ſeu operarijs eccleſię
deputatis ab Epiſcopo, & competens deputatis à laici
eſt laicale, *Maſſobr. in praxi hab. conc. ad vac. par. eccleſ. requiſito 8. dub. 4. Gambarus, de poteſt. legati, lib. 3. num.
382. Garc. vbi ſup. d. c. 1. num. 598. & 599.* competens autem Confraternitati laicorum eſt laicale, ſi tamen
7 Confraternitas ſit ab Epiſcopo approbata, & affixa
alicui eccleſię, in qua confratres coadunantur, tunc
iuſpatr. d. Confraternitati competens eſt eccleſiaſticum, *Garc. ibid. n. 604. 605. & 606. Maſſobr. vbi ſup. dub. 5.*
8 Eſt etiam iuſpatronat. eccleſiaſticum, quando eccleſiaſtici præſentant quem laici nominant plures nominando *Gambar. vbi ſup. de poteſt. legati, lib. 3. n. 392. Maſſobr. vbi ſup. dub. 6.* & eſt laicale iuſpatr. quando eccle-
9 ſiaſticus non poteſt præſentare niſi de conſenſu laici,
ſecus ſi de conſilio *Garc. vbi ſup. d. c. 1. n. 616.*
10 Et ſic eſt iuſpatr. eccleſiaſticum, quando clericus illud habet nomine ſuæ eccleſiæ, vel aliqua vniuerſitas, ſiue collegium religioſorum, ſeu clericorum, *Rot. Rom. dec. 8. de iurep. in antiquis,* idem eſt, ſi iuſp. ortum habuerit a patrimonio laici, fundatione tamen teſtamento donatione, aut alio quouis titulo tranſlatum fuit in eccleſiam, Capitulum; ſeu Collegium eccleſiaſticum, religioſorum, ſeu clericorum, vel in aliquam perſonam eccleſiaſticam, quæ receperit pro ſua eccleſia, dignitate, aut beneficio, *Rebuff. in praxi, tit. de præſentat. n. 7. & p. 3. ſignaturæ n. 8. Couarrun. vbi ſup. Riccius in Praxi rer. fori eccleſ. dec. 152. Flamin. Pariſ. de reſignat. benefic. lib. 2. q. 4. num. 39. Mar. Antonin. var. reſolut. lib. 4. reſolut. 8. n. 14. Gonzal. vbi ſup. Garc. dict. num. 553. & ſeqq. Auguſt. Barboſ. de off. & poteſt. epiſc. p. 3. allegat. 72. n. 128. & Moneta vbi ſup.*

11 Iuſ-

11 Iuſpatronatus laicorum eſt, quod laico: ſeu clerico ratione ſui proprij patrimonij competit, *gl. in Clem. plures, verbo præſentare, de iurep. Rebuff. vbi ſup. in par. 3. ſignaturæ, n. 7. Hoeda de benefic. compatib. & incompatib. cap. vlt. num. 113. c. decernimus, cum ſeqq. 16. quæſt. 7. cap. 1. 2. & 3. & fere per totum tit. de iurepatr. d. c. cum dilectus, de iurepatr. facit Concil. Trident. ſeſſ. 14. de reform. cap. 12. Mohedan. deciſ. 9. de iurep.* & fuit dictum in *Auximana iuriſpat. 7. Febr. 1586. coram Card. Seraphin.* & in *Valentina benef. 15. Decembr. 1577. coram Penia, Moneta vbi ſup. num. 220.* & ſimiliter *Garc. dict. cap. 1. par. 5. num. 594.* refert, in vna Piſana, in qua Archiepiſcopus Piſanus reliquerat quędam prædia Capellæ poſita in eccleſia Piſana referens ea prædia empta de proprijs pecunijs, & relinquens iuſp. hæredibus ſuis de anno 1526. fuit pro maiori parte reſolutum eſſe iuſp. laicale ex fundatione, vt apud *Gambarum deciſ. 53. in manuſcript.* & refert *Mandoſ. reg. 1. quæſt. 10. & tit. de derogatione iuriſp. à verſ. pro præmiſſorum declaratione*, & ibi *in verſ. quintus caſus eſt*, in fine dicit, Domini de Rota pro maiori parte tenuerunt eſſe iuſpat. laicale, licet per errorem dicatur ibi clericale, quod etiam videtur militare in Epiſcopis habentibus indultum, & facultatem teſtandi à Papa, fundantibus eccleſias cum reſeruatione iuriſp. ex bonis acquiſitis ex Epiſcopatu, & iuſpatronatus reſeruantibus eorum conſanguineis, *Garc. vbi ſup. n. 595.* vt eſt Piſis, vbi Illuſtriſſimus Dominus Carolus Antonius Puteus Archiepiſcopus Piſanus bonæ memoriæ fundauit capellam dicatam S. Hironymo, reſeruatq; iurepatronatus ſuis hæredibus, ſtante facultate teſtandi ſibi à Papa conceſſa, & *Garc. ibid. num. 596.* ſi Epiſcopus inter viuos, etiam ſine indulto fundet capellam ex prędictis bonis ſtante conſuetudine, prout eſt in Hiſpania, & quando nec verè, nec præſumptiuè conſtat
12 ex quib. ſit fundatũ iuſpatronatus tunc tale præſumitur, qualis eſt perſona illud poſſidens, vnde ſi laici reperiantur in quaſi poſſeſſione præſentandi, dicitur iuſpatronatus laicale, vt habetur apud *Mohedanum deciſ. 9. de iurepatron.* & apud *Puteum deciſ. 228. n. 2. lib. 2.* & fuit etiam dictum & reſolutum in cauſa *Valentina beneficij, 15. Decembris 1597. coram Domino Penia*, & facit id, quod fuit reſolutum in *Piſtorien. Decanatus de anno 1554. coram D. Montis flaſconen.* quam adducit *Guidobonus deciſ. 118. in manuſcriptis*, in qua fuit reſolutum, quod erecto beneficio de iurepat. laicorum in titulum dignitatis Decanatus, reſeruato iurepat. ipſius decanatus pro quatuor vocibus patronis beneficij, & pro quinta parte fratri laico ipſius poſſeſſoris beneficij conſentientis erectioni, & dotem augentis de proprijs bonis ſibi à Deo collatis iſtud iuſpat. non eſt mixtum, ſed purè laicorum ex fundatione & dotatione, nam quoad quatuor voces, domini dixerunt ſæpius eſſe tentum, quod ſi conſtat beneficium eſſe de iurep. prout in iſto caſu, ſemper præſumitur ex fundatione, & dotatione, ſecus ſi de illo non conſtet, ſed patroni ſunt in quaſi poſſeſſione præſentandi, & in hærendo huiuſmodi quaſi poſſeſſioni pręſentauerunt, quia tunc præſumitur ex vſurpatione, vel priuilegio, niſi talis quaſi poſſeſſio ſit vltra centum annos, quia eo etiam caſu præſumitur ex fundatione, & dotatione, quoad quintam vocem, quamuis clericus dotaſſet etiam de bonis quæſitis intuitu eccleſię, ex quo in electione iuſpat. reſeruatur laico fratri ipſius clerici, non poteſt dici clericorum, nec eſt curandum, vnde proueniat dos quando iuſp. datur laico, ſecus ſi daretur ipſi clerico, quo caſu intraſſet dubium, an dotaſſet de bonis proprijs, vel ab eccleſia prouenientibus, vt per *Roc. in verb. ius, q. 7.*

13 Iuſpat. autem ſpectans ad operarios, vel œconomos eccleſię, de quo ſup. dixi, quamuis *Felin. in tract. quando lit. Apoſt. & c. limit. 3.* teneat eſſe laicale, tamen verior eſt opinio illud eſſe indiſtinctè eccleſiaſticum, *Hier. Paulus, in pract. Cancell. verſ. in cauſa mea Maioric. & Lamb. de iurepat. par. 1. lib. quæſt. 1. art. 10. num. 6.* quia licet ſint laici, tamen eis competit ratione officij, & dictę adminiſtrationis, *Rebuff. in praxi tit. de præſent. num. 6. Garc. vbi ſup. n. 599.* & ita fuit dictum in vna *Salamantina Capellania del voto, 5. Iulij 1593. coram Cardin.*
14 *Pamphilio*, idem eſt in iure patron. ſpectante ad Hoſpitalarios etiam laicos fundatum, Hoſpitalis fundati cum Epiſcopi auctoritate, *Gambar. de off. leg. lib. 3. num. 413.* attamen *Garc. vbi ſupr. num. 602.* probat idem eſſe, etiam ſi Hoſpitale non ſit erectum, neque approbatum auctoritate Epiſcopi, cum ſemper ſit locus pius ex *Conc. Trid. ſeſſ. 22. de reform. c. 8. & 9.* eſt autem notandum, quod iuſpat. eccleſiaſticum competens confraternitatibus laicorum cauſa pietatis inſtitutis, & ab
15 Epiſcopo approbatis, & gaudentibus tanquam locis pijs priuilegijs eccleſiarum, & fori, non cadit ſub reſeruatione regulę octauę Cancell. idq. ex quadam ęquitate, *Garc. d. c. 1. n. 608. & n. 612.* probat idem eſſe in iu-
16 repat. competente collegijs inſtitutis pro ſuſtentatione ſtudentium pauperum, vel aliorum egenorum, quę ſunt loca pia, & iuriſdictioni eccleſiaſticę ſubiecta, *Gironda de Gabellis p. 7. n. 42.*

17 Iuſpatronatus autem mixtum eſt, quod pertinet partim ad eccleſiaſticum, & partim ad laicum. *Felin. in d. tract. quando lit. apoſt. & d. ampliat. 6. Gonzal. vbi ſup. gloſſ. 18. num. 8. Moneta vbi ſupr. n. 220.* & ſi tunc ſit facta concordia de alternis vicibus pręſentando. *iuxta d. clem. plures, §. vt facilius, de iurepat.* in turno laici cenſebitur totum laicale, & in turno eccleſiaſtici, cenſe-
18 bitur totum eccleſiaſticum, et vacans in turno eccleſiaſtici in menſe apoſtolico erit reſeruatum, *Io. Andr. in c. cum in illis, §. fin. in fine de præb. lib. 6.* & tunc eccleſiaſticus conſumeret ſuum turnum, è contra ſi beneficium vacet in turno laici non caderet ſub reſeruatione, & ſi prouideretur tunc à Papa cum derogatione iuriſp. mixti non haberet locum derogatio ad *deciſ. Achill. 315. ſeu 3. de iurepatr.* & *Putei deciſ. 107. lib. 3.* nec obſtat, quod prouiſiones Apoſtolicę non conſumat turnum, *Rot. dec. 21. de prob. in antiquis*, & fuit dictum in *Salamantina pationis, 16. Maij 1603. corã D. Iuſto. Gonzal. vbi ſup. gl. 45. §. n. 31.* nam id procedit data ęqualitate idelt quando reſpectũ vtriuſq. poteſt intrare reſeruatio, vt in turno Epiſcopi, & Capituli, ſecus vbi reſeruatio intrat reſpectu vnius, & non reſpectu alterius, vt in propoſito de turno patroni eccleſiaſtici, et laici, nam ſi prouiſio tunc locum haberet magnum laico fieret prędiudicium, *Coſmus in pragm. ſanctione, tit. de collat. §. item quod, omnia, verbo, facienda, in fine, Garc. d. c. 1. n. 614. & 615.*

19 Item ſubnotes, quod ad cognoſcendum, an beneficium ſit iuſp. eccleſiaſtici, vel non an ſit fundatum ex bonis intuitu eccleſię acquiſitis, vel de bonis patrimonialib. eſt, inſpiciendum, an laicus ſit in quaſi poſſeſſione pręſentandi, quia tunc pręſumitur laicale, ſi verò eccleſia vel eccleſiaſtica perſona ſit in dicta quaſi poſſeſſione, iudicabitur eccleſiaſticũ, *Puteus dec. 282. lib. 2. & dec. 90. lib. 3. Creſc. dec. 9. de iurep. Maſc. de prob. concl. 860. n. 12. Gonz. vbi ſup. gl. 5. n. 5. & 51. & gl. 18. n. 107. et ſeqq. & gl. 45. §. 2.* et tamen in facto vidi quemdam Nobilem exiſtentem in quaſi poſſeſſione per ſpacium centum, et quatuordecim annorum, mediante quaſi poſſeſſione ſuorum aſcendentium, iuris pręſentandi ad quoddam beneficium ſitum in quadam eccleſia Cathedrali non obtinuiſſe, et fuit collatum tanquam liberum ea ratione, quia fuit fundatum ex teſtamen-

to

to clerici, qui in exordio teſtamenti dixit ſe velle reddere, quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo, & in quo teſtamento nominauit patronos dicti beneficij quoſdam ſuos conſanguineos, qui eorumq. deſcendentes ſemper abſq. aliqua contradictione tanquam patroni præſentauerunt rectorem ad d. beneficium, & ego fui conſtans ſemper, quod d. iuſpat. eſſet laicale ex ſupradictis anctoritatibus, & pro veritate.

20 Item eſt aduertendum, quod iuſpatron. quamuis de laico tranſeat in eccleſiam, ſeu clericum aliquando non fit eccleſiaſticum, vt eſt, quando fuit relictum eccleſię, vel clerico ratione ſuę eccleſię, vel beneficij à laico cum natura iuriſp. laicalis tantum, & non aliter nam tunc ſemper erit laicale, ut exemplificat *Maßob. vbi ſup. prælud. 7. dub. 21. n. 39.* niſi eſſet iuſpat. acquiſitum ex priuilegio, vel ex fundatione facta à clerico de bonis acquiſitis ex beneficio, quo caſu eſſet eccleſiaſticum. *Gonzal. d. gl. 18. n. 5.* vel ex præſcriptione, quod eſt ſublatum per *Conc. Trid. ſeſſ. 25. de reform. c. 9.*

Cum autem hic tractetur de iurepatronatus eccleſiaſtico, & laicali benè eſt videre de differentijs, quę ſunt iuter d. iuſpatr. eccleſiaſticum, & iuſpatr. laicale, & differentias quadraginta, & octo refert. *Lambert. vbi ſupr. de iurep. lib. 3. q. 10. pr. art. 1.*

Prima eſt differentia, quia patroni eccleſiaſtici erant, & ſunt capaces d. iuriſp. laici vero non, qui ex gratia fiunt d. iuriſp. capaces.

Secunda quia, patronus eccleſiaſticus ſi velit beneficium eſſe iuriſp. eccleſiaſtici, in lumine fundationis poteſt opponere conditionem cum conſenſu Epiſcopi, quod nulla requiratur inſtitutio, ſed quod per ſolam electionem, ſeu pręſentationem plenum ius prouiſo acquiratur, patronus autem laicus id non poteſt.

Tertia, quia laicus non poteſt acquirere iuſp. ex priuilegio Epiſcopi, eccleſiaſticus autem poteſt.

Quarta, laicus non poteſt præſcribere iuſpatro. contra eccleſiam liberam, eccleſiaſticus autem poteſt.

Quinta, iuſpatrona. ſi tranferatur de laico in laicum debet fieri cum conſenſu Epiſcopi, ſecus ſi transferatur in eccleſiaſticum.

Sexta eſt differentia, quia patronus eccleſiaſticus poteſt cum electoribus eligere, ſeu præſentare rectorem eccleſiæ Collegiatæ laicus autem id non poteſt.

Septima, *c. vt lit. pend. lib. 6.* diſponens, quod pendente lite inter duos electos, vno præmoriente, vel cedente, non poſſit alias alegi, procedit in eccleſiaſtico, non in laico.

Octaua, *c. 2. ibid. vt lit. pend. lib. 6.* diſponens, quod beneficiato in poſſeſſione exiſtente cedente, vel decente lite pendente, electores nequeunt alium eligere, vt cum collitigante ſuperſtite litiget, procedit in eccleſiaſtico non in laico.

Nona, *c. 2. de præb. lib. 6.* diſponens, quod beneficia in Curia ſunt reſeruata, procedit; ſi beneficia ſint iuſp. eccleſiaſtici, non laicalis.

Decima, quia patronus laicus non poteſt ſe ipſum præſentare, neque etiam per interpoſitum patronum eccleſiaſticus autem præſentari poteſt.

Vndecima, *c. per inquiſit. de elect.* puniens eligentem indignum procedit in eccleſiaſtico patrono, non in laico.

Duodecima eccleſiaſticus patronus pręſentans indignum ſcienter, vel ignoranter priuatur illa vice iure præſentandi laicus autem patronus ſi ignoranter id fecerit, non priuatur iure præſentandi.

Decimatertia, quia Patronus laicus habet quadrimeſtre ad præſentandũ à die ſcitæ vacationis, eccleſiaſticus, autem habet ſemeſtre, & idẽ ſi ſit mixtum iuſpat.

Decimaquarta; ſi lis ſit inter patronos laicos ſuper iurep. cum præſentato debet terminari intra quadrimeſtre alioquin ſit deuolutio ad Epiſcopum; ſecus ſi ſit inter patronos eccleſiaſticos, quia tunc terminari debet intra ſemeſtre.

Decimaquinta ſi præſentatus à patrono eccleſiaſtico intra ſemeſtrem non conſenſit præſentationi, dictus patronus habet aliud ſemeſtre ad præſentandum, ſi autem ſit præſentatus à patrono laico, et non conſentit, & tranſeat quadrimeſtre, ſit deuolutio ad Epiſcopum.

Decimaſexta, ſi præſentatio patroni eccleſiaſtici non teneat ob crimen occultum præſentari, non poteſt alius ab eodem eccleſiaſtico præſentari, ſi autem tali caſu ſit facta præſentatio à laico ſecus eſt quia intra quadrimeſtre poterit alium præſentare.

Decimaſeptima patronus eccleſiaſticus habet cuſtodiam eccleſiæ vacantis patronus autem laicus non habet.

Decimaoctaua; præſentatio laici ita facta, ſi dicat Epiſcopo, præſento quem talis præſentabit, valet, ab eccleſiaſtico autem ſi ita fiat, non valet.

Decimanono, patronus laicus poteſt plures præſentare, vt habens inſtituere inſtituat quem vult, *Clem. plures; §. vlt. de iurep.* eccleſiaſticus autem id efficere nequit.

Vigeſima, patronus laicus poteſt alternatiue præſentare; *per d. clem. plures. §. vlt.* eccleſiaſticus autem non poteſt.

Vigeſimaprima præſentatio facta a patrono laico conditionalis, incerta, dubia ſeu obſcura, ſed verificanda valet, ſecus ſi facta eſſet ab eccleſiaſtico quia non valet.

Vigeſimaſecunda, terminus datus electo ad acceptandum electionem ſecundum tex. *c. quam ſit. de elect. lib. 6.* procedit in patrono eccleſiaſtico, non autem in patrono laico.

Vigeſima tertia, *c. vt quis duas. de elect. lib. 6.* poteſt habere locum in præſentatione patroni eccleſiaſtici in certis caſibus, non autem in pręſentatione patroni laici.

Vigeſimaquarta, præſentatus a patrono laico habet ius ad rem, præſentatus autem à patrono eccleſiaſtico dicitur habere ius in re, ex quo variare non poteſt, vel verius præſentatus ab eccleſiaſtico habet ius ad rem, ſed pinguius, & magis certam.

Vigeſimaquinta, præſentatus ab eccleſiaſtico poteſt ex vi conſuetudinis ante inſtitutionem adminiſtrare bona eccleſiæ, non autem præſentatus a laico.

Vigeſimaſexta, patronus laicus poteſt variare duos cumulatiuè præſentando, eccleſiaſticus autem variare non poteſt.

Vigeſimaſeptima, in concurſu patronorum ſi ęqualiter diuiderent eorum vota, dignior, & pinguior eſt vox eccelſiaſtici, quam laici; & ideo præſentatus ab eccleſiaſtico eſſet præferendus.

Vigeſimaoctaua, legatus delatere poteſt conferre beneficia à iuriſp. eccleſiaſtici, non autem laici.

Vigeſimanona, Papa poteſt conferre omnia beneficia tam iuriſp. eccleſiaſtici, quam laicorum attamen ſi diſponat de iurep. laici, nunquam intelligitur præiudicare laico, niſi expreſsè de iurepat. laici faciat mentionem, & illi deroget, ſecus ſi ſit iuriſp. eccleſiaſtici, cui præſumitur cum quacumque generali derogatione præiudicare.

Trigeſima, *Extrauagans, execrabilis de præb. & dign. Io. 22.* includit beneficia iuriſp. eccleſiaſtici, non autem laicalis.

Trigeſimaprima, ſi clericus beneficiatus, & depo-

ſitus

ſitus à Papa reſtituatur ad ſuum beneficium iuriſp.non præſumitur derogatum iurepatron. laici in tali reſtitutione, niſi illi expreſsè deroget, iurep.autem eccleſiaſtico ſic.

Trigeſimaſecunda, patroni eccleſiaſtici poſſunt habere temporalia eccleſiæ ſecundum *c.de monach.c.auaritia,& c.in Lateranenſis,de præb.* laici autem non.

Trigeſimatertia, patronus eccleſiaſticus poteſt à beneficiato petere ſibi reddi rationem adminiſtrationis redditunm eccleſiæ, laicus autem non.

Trigeſimaquarta differentia, in alienatione bonorum eccleſiæ patronatę requiritur conſenſus patroni eccleſiaſtici, laici verò non.

Trigeſimaquinta, rector eccleſiæ iuriſp.eccleſiaſtici ſolus non poteſt repudiare legatum rei immobilis factum eccleſię, rector autem eccleſiæ, iuriſp.laicorum ſolus aliquando poteſt.

Trigeſimaſexta, rector eccleſiæ iuriſp.eccleſiaſtici non poteſt agere in iudicio abſq. conſenſu dicti patroni eccleſiaſtici, ſecus ſi ſit iuriſp.laicorum.

Trigeſimaſeptima, eccleſiaſticus patronus tenetur ad onera cum rectore, ideſt procurationis Epiſcopi, conſecrationis, ſeu reconciliationis eccleſię patronatę, & ſimil.laicus autem non tenetur.

Trigeſima octaua, eccleſiaſticus patronus tenetur concurrere ad ſolutionem collectæ à Papa impoſitæ, laicus vero non tenetur.

Trigeſimanona, rector eccleſiæ iuriſp.laicorum poteſt aliquem ordinari facere ad titulum dictę eccleſiæ inuito patrono, ſecus autem ſi ſit iuriſp.eccleſiaſtici.

40. Rector eccleſiæ iuriſp.laicorum poteſt in ea vicarium, & quos voluerit clericos ſeruientes ſine conſenſu patroni ponere, id tamen non poteſt ſi ſit de iurep.eccleſiaſtico.

41. Ius deſtituendi beneficiatum licèt poſſit patrono eccleſiaſtico competere ex priuilegio, vel præſcriptione, laico tamen non poteſt competere niſi ex priuilegio Papæ.

42. Patronus eccleſiaſticus non tenetur ad fabricam eccleſiæ, & domus ſacerdotis, laicus autem non.

43. Iuſp.eccleſiaſticum dicitur merè ſpirituale, ſed iuſp. laicorum non dicitur merè ſpirituale, ſed annexum ſpirituali.

44. Patroni laici ſuccedunt in iurep.iure hæreditario per ſtirpes, non in capita, ſed iuſp.eccleſiaſtici cum tranſit iure ſucceſſionis in eccleſia per capita, non per ſtirpes.

45. In iurep.laicorum ſufficit præſentatio facta ſingulariter, & nõ ſimul conueniendo, ſed in iurep.eccleſiaſtico, in quo ſucceditur per capita, debet fieri omnibus vocatis, ſimul conuenientib. quod idem eſt ſi iuſp. pertineat ad vniuerſitatam laicorum, quia tunc omnes ſunt vocandi.

46. In iurep. eccleſiaſtico ad hoc vt præſentatio valeat, debeat fieri à maiori parte reſpectu omnium, non autem reſpectu minorum partium, at præſentatio patronorum laicorum valet etiam non facta à maiori parte omnium, ſed à maiori parte reſpectu minorum partium.

47. Laici fiunt patroni fundatione, conſtructione, & dotatione, ſed clerici fiunt patroni ex conceſſione tẽporalium alicuius eccleſiæ eis facta. *Abb.per illum tex. in c.de monachis, in verſ.4.modo, de præb.Roc. de iurep.in verbo, competens, alleu.q.25.*

48. Epiſcopus ſi ſit patronus in dięceſi aliena poteſt prę́ſentare quem vult etiam non illius dięceſis, *c.ſi quis Epiſcoporũ, 16.q.5.* ſecus eſt in patrono laico, qui debet præſentare de clero, & de diœceſi, idẽ in patrono eccleſiaſtico, ſed hoc de ſtilo non ſeruatur, quia quilibet patronus præſentat quem vult dummodo idoneum.

Et de his differentijs alijq; ponuntur ab *Hoſt. in ſum. tit.de iurep.§.in quibus differant, et ab Abb.in c.ex litteris, col.pen.in c.cum propter, in fine, & in c.cum dilectus, in 2. not.de iurep.& à Fel.in c.cum Bertold.col.3.de re iud.Roc. de Curte.vbi ſup.in verbo, ius, col.vlt.& Paul.de Citadin, de iurep.p.13.*

25 Differentibus autem, quæ ſunt inter patronos eccleſiaſticos habentes bona temporalia cum iurep. & patronos eccleſiaſticos non habentes bona temporalia, ſed tantum iuſp.ponit vſq; ad quindecim, *Lambert. vbi ſup.lib.3.q.10.princ.art.2.*& ibi *q.11.prin.art.1.* ponit ſex differentias inter hoc iuſp.& iuſp.libertorum.

26 Prima, quia hoc noſtrum iuſp.acquiritur ex fundatione conſtructione, & dotatione iuſp.libertorum ex ſola manumiſſione.

Secunda, iuſp.hoc transfertur gratuitò, iuſp.autem libertorum poteſt transferri alio titulo.

Tertia, hoc iuſp.poteſt diuidi quoad ſuos effectus, iuſp.autem liberti non recipit diuiſionem, *l.quad.in in fine, ff.famil.erciſc.*

Quarta, quia iuſp.libertorum non poteſt aliqua remiſſione tolli, quin ſemper cogatur præſtare reuerentiam, & poteſtatem reuocandi in ſeruitutem, *l.ſi quis in poſterum der.reuerentiam, C.de bon.liber.* hoc autem iuſp. beneficiorum ſic *c.illud, de iurep.*

Quinta, iuſp.libertorum tranſit in ſuos etiam non hæredes, *l.filij, ff.de iurep.* iuſp.autem noſtrum tranſit ad hæredes.

Sexta eſt differentia inter iuſp.liberti eccleſię, & laici, quia ſi eſt eccleſiæ, & recedens non reuerteretur ad eccleſiam, vt ingratus reuocaretur ad ſeruitutem, ſecus in liberto, laici *gl.in c.liberti, 12.q.2.* & hoc iuſp. conuenit in ſex cum iurep.libertorum, de quib. *Lamb. vbi ſup.q.11.princ.art.2.*

27 Secunda eſt diuiſio, quia aliud eſt iuſp.ſamiliare,
28 aliud hæreditarium, hæreditarium eſt, quod tranſit ad quoſcunq.hæredes etiam extraneos, niſi vocati ſint ad iuſp. tantũ hæredes ſanguinis, qui naſcuntur ex maſculis, vel etiam fœminis quamuis non ſint eiuſdem fami-
29 lię. Familiare iuſp.eſt illud, quod competit, & relictum eſt tantum illis de familia, vt ſi ſit reſeruatum familiæ Nobilium de Spina, qui volunt præſentare debent eſſe deſcendentes de d.familia, de quibus *Maſſobr. vbi ſup. prælud.7.dub.21.n.54.*

30 Tertia eſt diuiſio quam ponit *Moneta vbi ſup.d.c.10. n.200.* iuſp.aliud eſt paſſiuum, aliud actiuum, paſſiuum eſt, per quod certi de tali familia sũt præſentãdi aliud actiuum, per quod fit, ne quis beneficium conferat, niſi ad præſentationem talis perſonæ, quæ declarat, vt ibi per eum.

31 Prædictorum occaſione eſt notandum, quod aliud eſt eſſe collatorem, vel patronum, & aliud habere ius conferendi, vel præſentandi, quia primum reſpicit petitorium, et alterum, hoc eſt, habere ius conferendi, et præſentandi reſpicit poſſeſſorium, *Franch.in c.vnico, de iurep.lib.6.Caſſad.dec.2.n.3.in fin.de probat.Rot. dec. 349. n.3.& dec.1178.lib.3.diuerſ.* ſicut nec ſequitur, habeo ius
32 præſentandi, ergo mihi competit iuſp. cum ex alia ratione poſſit competere dictum ius prę́ſentandi prę́terquam ex iurepatronatus, vt latè tradit *Roc.de Curt. vbi ſup.in verbo, competens, q.25.n.57 58.& 59.Lambert. vbi ſup.lib.1.q.10.art.8.n.1.& per tot.Gonzal. vbi ſupr.gl.45. §.2.n.27.& 28.& gl.18.n.90.& ſeq.*

LIBER SECVNDVS.

Continet, quomodo Iuſpatr. creetur, & acquiratur.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatron. eſt ius artificiale, & creatur hominis opera.*
2 *Fundare quis dicatur eccleſiam.*
3 *Conſtituere quis dicatur eccleſiam.*
4 *Dotare quis dicatur eccleſiam.*
5 *Fundantes conſtruentes, & dotantes fiunt patroni.*
6 *Iuſpatronatus conſideratur aliud in abſtracto, aliud in concreto.*
7 *Iuſpatronatus acquiritur, ſi accedat Epiſcopi conſenſus.*
8 *Iuſpatronatus vt acquiratur licet non requirantur copulatiuè fundatio, conſtructio, & dotatio, tamen non acquiritur, niſi accedat epiſcopi conſenſus.*
9 *Fundans, conſtruens, & dotans non reſeruantes ſibi iuſp. tamen fiunt patroni.*
10 *Epiſcopus ſolus conſenſum dat ſuper reſeruatione iuriſpat. non eius Vicarius, niſi habeat ſpeciale mandatum.*
11 *Conſenſus epiſcopi quare requiratur in acquirendo iurepatronatus.*
12 *Conſenſus epiſcopi in reſeruatione iuriſpatr. debet eſſe expreſſus.*
13 *Conſenſus epiſcopi quando præſumatur interueniſſe, & ponitur Rotæ deciſio.*
14 *Conſenſus epiſcopi loci, in quo fundatur eccleſia requiritur.*
15 *Capitulum ſede epiſcopali vacante conſenſum præſtat ſuper reſeruatione iuriſpatronatus.*
16 *Conſenſus epiſcopi requiritur, ſiue laicus, ſiue clericus eccleſiam fundet, vel dotet.*
17 *Iuſpatronatus ortum docuit à die præſtiti conſenſus ab epiſcopo.*
18 *Conſenſus ex poſt facto poteſt interuenire.*
19 *Iuriſpatronatus in creatione poteſt interuenire conſenſus inferiores.*
20 *Ordinarij appellatione venit quilibet Prælatus habens poteſtatem epiſcopalem, & ponitur deciſio Rotæ.*
21 *Conſenſus epiſcopi, non Capituli requiritur in reſeruatione iuriſpatr.*
22 *Epiſcopus ſi nolit conſentire reſeruationi iuriſp. quid agendum.*
23 *Eccleſia fundata ſine epiſcopi conſenſu, eius iuſſu demoliri poteſt.*
24 *Iuſpatronatus olim acquirebatur priuilegio, præſcriptione, ſeu conſuetudine.*
25 *Iuſp. acquiritur ex multiplicatis præſentationibus.*
26 *Conſtructio venit ſub nomine fundationis.*

Quomodo creetur iuriſpatronatus.

CAP. I.

NVnc videndum eſt quomodo iuſp. creetur, & acquiritur. Iuſpatronatus ergo eſt ius artificiale,
1 non naturale, nam creatur, & ineſſe deducitur mediante hominis opera, ſeu artificio, videlicet, quando aliquis dat fundum pro eccleſia conſtruenda, ſeu conſtruit, vel dotat eccleſiam, capellam ſiue Altare, & ſic artificialiter deducit rem de non eſſe ad eſſe. *Card. Abb. & alij in rubr. de iurepat.* fundare quis dicitur ec-
2 cleſiam, quando aſſignat fundum vbi conſtrui debet, *c. nobis, & ibi Doct. de iurepat.* ita fuit dictum *in Hiſpalen iuriſp. 22. Martij 1591. & 13. May 1593. coram Cardin. Pamphilio*, *quæ fundatio probatur ex aſſertione Papæ ad clem. 1. cum ibi not. de probat, Gabriel. eodem tit. concl. 2.* & fuit dictum *in Albanen. prioratus 8. Iunij 1588. coram Orano, & in portuen. iuriſp. 9. May 1594. coram Corduba.*
3 conſtruere is dicitur, qui facit impenſas in conſtruendo eccleſiam, non faber, qui eam conſtruit, niſi id gra-
4 tis faciat, vt ſit patronus *Card. in d. c. nobis, n. 6. 8. & 9.* & dotare quis dicitur ad effectum conſequendi iuſp. qui eccleſiam fundata, & conſtructam ſine dote, dotat ſufficienter tam ante eccleſiæ conſecrationem *gl. in c. piæ mentis 16. q. 7.* quam poſt conſecrationem, *Rocch. de curte de iurep. in verbo, & dotauit, n. 4.*
5 Iuſpatronatus itaque creatur ex collatione fundi, ex conſtructione, ſeu dotatione, ideoq. prædicta facientes acquirunt iuſpat. *c. filijs, 16. q. 7. vnde verſus*, Patronum faciunt dos, ædificatio, fundus, ita demum acquiritur iuſp. ex fundatione, dotatione, & conſtructione, ſi hæc fiant proprijs expenſis, ſecus ſi facta ſint iuxta terminos capituli ad audientium *il 1. cum ibi not. de eccl. ædific.* & cum proteſtatione recuperãdi expenſas ab ipſa eccleſia, tunc enim iuſpatr. acquiritur eccleſiæ, ex cuius bonis fuit eccleſia conſtructa, & dotata, *gloſſ. in c. Apoſtolicos, in verbo conſtruxiſſe 17. quæſt. 2. Felin. in cap. cum venerabilis, num. 37. poſt medium, de except.* & fuit dictum *in Toletana Iuriſp, 18. Martii 1602. coram Corduba, vide Cardinalem Tuſcum pract. concl. iuris, liter. i. concluſ. 600. Praxim Archiepiſc. Leonis part. 2. c. 21. num. 35. de iurep. Rot. Rom. dec. 269. n. 2. p. 2. diuerſor. Caſsadorum deciſ. 6. n. 2. de iurep. Gonzalez in comment. ad regulam octauam Cancell. gl. 18. n. 33. Garciam de beneficiis p. 5. c. 9. à n. 36. & Cammillum Borellum in ſumma omnium deciſionum tit. 32. à num. 1. Auguſtinum Barboſam de off. & pot. epiſc. p. 3. alleg. 70. num. 1. & ſequentibus. Monetam in tract. de comutationib. vltim. volunt. c. 10. de derogation. qualit. fundat. benef. appoſit. num. 202. & ſeqq.* & quid fundum tradit fit patronus ſi tranſtulit dominium fundi in eccleſiam *Lambert. de iurep. lib. 1. p. 1. quæſt. 2. art. 2. num. 1. & 2.* & iuſpatronatus aliud fuit creatum in abſtracto quatenus eſt ius, & ſic quid incorporale, quando fuit in-
6 uentum à legiſlatore, aliud eſt iuſpatronatus in concreto, quod creatur, & ineſſe deducitur, quando eccleſia, Capella, Altare, ſeu quodcunque beneficium creatur, neque ſufficit fundatio, conſtructio, & dotatio, ſed
7 requiritur conſenſus Epiſcopi, & diœceſani in ædificatione, fundatione, & dotatione, & in reſeruatione iuriſpatronatus *ad textum in cap. placuit. 1. quæſt. 2. & ibi gloſſ. Lambert. vbi ſupra, art. 3. n. 5. & ſeqq. Card. Tuſch. vbi ſupr.* & diœceſanus is eſt, in cuius diœceſi fundatur, conſtruitur, & dotatur eccleſia, *Lambert. d. art. 3. in fine.*
8 Eſt tamen notandum, quod quamuis non requirantur copulatiue illa tria media ad acquirendum iuſpat. nempe vt fundatio, conſtructio, & dotatio ſimul ab vno fiant, ſed poſſint à plurib. non ſolum dotari, ſed etiam conſtrui, & fundari eccleſiæ, ita vt ex qualibet concurrentia per ſe poſſint omnes, & ſinguli acquirere iuſpatronatus & quilibet modus fundationis, conſtructionis, ſeu dotationis poſſit ſiue ab vno, ſiue à plurib. perfici, attamen non poteſt acquiri iuſpat, niſi ad prædicta accedat conſenſus diœceſani *Maſsobr. in praxi habend. conc. ad vac. paroch. eccleſ. prælud. 7. dub. 6. num. 1. & ſeq.* & ſi fundans, conſtruens, & dotans nihil dixerint de reſeruatione iuriſpatronatus, tamen acquirunt
9 iuſpatronatus, dummodo expreſſe illud non remiſerint, ita eſt cõis opinio. de qua *Lambert. vbi ſup. art. 4. n. 12. Doct. in d. c. nobis de iurep. & ibi Aug. Barboſ. in collect. n. 1. et d. alleg. 70. n. 20. Io. Aloyſius Riccius in praxi rer.*

for.

for.eccleſiaſt.deciſ.123.num.21.& in collectan. deciſ. parte
5.deciſ.1646.Campanil.in diuerſario iuris canonici rubr.11.
c.13.n. 335.Grac.in d.c.9.n.68.& d n.71.Bart.Vgolinus de
poteſtate Epiſcopi, c.51.in princ. & ad ſolos epiſcopos
10 ſpectat dictũ conſenſum prꝗſtare, & creare ſeu confir-
mare iuſpatronatus non antem ad ius Vicarium niſi
ad id habeat ſpeciale mandatum. Auguſt. Barboſa alle-
gat.54.nu.74.& d.alleg.70.num.33.& Sbrozzius de off.
Vic.q.31.Calderin.conſ.3.de offic.Vic.Garcia d.p.5.c.9.nu.
11 75.Gratian.diſceptat.Forenſium,c.303.nu. 12. ratio au-
tem quare dictus conſenſus requiratur eſt, quia cum
ius iſtud ſit ſpirituale, non poſſunt laici propria aucto-
ritate ſpiritualia tractare. Lambert. vbi ſupr.articul.5.
12 c.2.de iudic.& iſte conſenſus debet eſſet expreſsus nec
ſufficit, tacitus Præſumitur tamen interueniſſe, maxi-
me cum diu eccleſia pro eccleſia fuerit habita, & in ea
ſint celebratæ Miſſæ, & adſunt campanæ, Lambert.
vbi ſup.articul.6.& 7.numer.2. Card. Seraphin. dec.871.
Rot.Rom.dec.674.p.2.in recentioribus Farinac.Grac.dicto
capit.9.numer.7.Barboſa dicta alleg.70.numer. 22. & fuit
dictum in Auximana.Iuriſpatr.Ven.26.Apr.1613. coram
13 Eminentiſ.Card.Sacr. in qua fuit reſolutum conſtaret de
iurepatr.niſi obſtet defectus conſenſus ordinarij, quod
reſeruatunt domini particulariter videre ad firmandũ
iuſp.moti ſunt Domini quia conſtat de dotatione Al-
taris, de quo agitur, qui eſt vnus ex modis acquirendi
iuſp.c.filys 16.q.7.gl.in c.pia mẽtis, 16.q.7.Innoc.in rubr.n.
2.de iurep.& ibi Abbas n.6. Lamber.de iurep.lib.1.p.1.q.2.
princip.art.2.num.1. quod procedit etiam ſi eccleſia,
ſeu Altare eſſet iam ꝗdificatum, dummodo non
eſſet dotatum, prout nũc erat iſtud de quo agitur Roc-
ch.de iurepatr.verbo, & dotauit quæſt.2.numer.3.Rota in
lucana Decanatus deciſ.528.numer.2. part. 1.in nouiſſ. &
prꝗdicta habent locum etiam ſi eccleſia, vel Altare
iam reperiatur conſecratum. Innocent. vbi ſupra & ibi
Card.nu.3. Hoſt.num.4. Abb.conſ.59.num.3.lib.2.Rocch.
dict.quæſt.2.num.4. vbi de communi Berous in cap.3. nu.
69.de iurep. vbi de magis communi. Rota deciſ. 99. num.
13.p.3.in nouiſſ.Lambert.vbi ſup. quæſt. 6. art. 1.numer.
6. vbi pariter de communi, & ibidem poſt Rocchum,
& alios reſpondet ad obiectum gl. in piꝗ mentis, 16.
quæſt.7. quod ſcilicet rei ſacrꝗ non poteſt imponi ſerui-
tus, vt eſt iuſpatronatus, dicit enim retrotrahi dotatio-
nem, & fingi prout ab initio Addi poteſt, multa ſpecia-
lia eſſe conſtituta in hac materia, vt homines allician-
tur ad fundandas, vel dotandas eccleſias, qua ratione
laici alias incapaces rerum eccleſiaſticarum poſſunt
obtinere iuſpatr. vt animaduertit. Archid. in dict. c. pia
mentis, numer.7.Butrius in c.quoniam, n.8. & ibi Anch.n.
2.de iurepatr.Boich.in c.cum dilectus, num.4.de iurepat.
Lambert. vbi ſupr.q.2.art.9 n.13. vnde nil mirum ſi pro-
pter eãdem rationem poſſit ſuper eccleſia conſecrata
prout ex nunc imponi ſeruitus iuriſp. non obſtat, quod
teſtator ſimpliciter mandauerit dotari Altare nulla
facta mentione iuriſp. vnde non potuerit hæres qui
dotauit imponere nouum onus reſeruationis iuriſp. ad
Calder.conſ.5.in fine de iurep. quia iuſpat. non eſt nouum
onus, cum veniat ipſo iure, niſi dotans illi expreſsè re-
nunciat. Abb.in c.ſignificauit, n.1. Felin.n.2.de teſtib. Roc-
ch.vbi ſupr.in ver.eccleſiam fundauit, n.12.in fi.Rot.dec. 5.
de iurep.in antiq.& deciſ.167.n.4.p. 2. in nouiſſ. & in Cor-
dub.angiportus.16.Iunij 1600.coram bon.mem.Iuſto, & pe
rinde ſicut ſi teſtator dotaſſet, & ſuperuixiſſet ipſo iure
habuiſſet Iuſp. ex quo illi nõ renunciauit, ita illud de-
bet habere hæres, qui eſt eadem perſonam cum defun-
cto §.1. Auth.de iureiur. a mar. præſt. Lamb. vbi ſup. q. 2.
art.12.n.7. & proinde exprimendo reſeruationem iuriſ.
nihil noui egit, cum talis reſeruato tacitè in eſſet, &
hoc in puncto tenuit Paul.de citadin. de iurep.p.3. cauſa
Viuian.de Iur.patr.

1.n.31.verſ.per hac etiam Lamb.vbi ſup.q.4.art.7.num.2.
Rot.d.dec.167.n.5.et 6. Minus facit, quod hæres minime
expreſſerit, quod dabat pro dote, prout requiritur
alias donans eccleſiæ, vel altari iam conſecratis vide-
tur potius benefactor quam dotator. Io.Andr.in d.c. 3.
n.2.& Bero. qui de magis com.n.89. qui fuit reſponſum,
quod ex quo teſtator ordinauerat, quod datur pro
dote, datum præſumitur iuxta obligationem prꝗcedẽ-
tem ad l.quꝗdam mulier, ff.de re ibid.cum ibi notat, Felin.
in c.ſi cautio, num.17.de fid.inſtr.Ruin.conſ.61.n.9.lib.1.
Franc.conſ.158.n.13.Cephal.conſ.156. n. 13. cum plurib.
ſeq.& ceſſare difficultatem, quia cum hæres eodẽ con-
textu dederit bona, ſeu centũ altari, & ad illud præſen-
tauerit rectorem, ſatis declarauit, quod intẽdebat bo-
na data ſeruirent pro dote quia alias nõ potuiſſet prꝗ-
ſentare ad regulam, qui vult conſequẽs vult neceſſariũ
antecedens, de qua in l.illud ff.de acq.hæred.in leg.2.ff.de
iurid.omn.iud.l.ad rẽ mobilem, ff.de procur. Nõ etiã facit,
quod hæres dotauerit coacte, quia commiſſarius fabri
cæ S.Petri ſibi dixerit, quod niſi dotaret infra annum,
ipſe declararet legatum acquiſitum d. fabricæ iuxta
ſuas facultates ad tradita per Signor.conſ.83. n. 9. Paul.
de Citad vbi ſup.p.3.cauſa 1.q.22.n.31.Lambert.d.art.7.n.
1.cum concordan. quia domini intelligebant dictas do-
ctrinas de coactione prꝗciſa nõ autẽ de iſta, quæ poteſt
dici ſimplex admonitio ad faciẽdũ, ea quæ alias de ſui
natura afferũt reſeruationẽ iuriſ. vt ſupra probatũ eſt.

Ex quibus videbatur tota difficultas reduci ad con-
ſenſum ordinarij, nam quod illud adeſſet, deducebatur
quia interuenit conſenſus Vicarij in abſentia, ut præ-
tendebatur, epiſcopi, vnde dicebatur illud ſufficere ex
doctrina Archid.in c.reatina, 63.Sarnen. ſuper reg. de im-
pet. benef per ob.fam.Card.q.22. vbi de com. Lamber.vbi
ſup.q.9.n.93.& facit quia præſtare cõſenſum, vbi inter-
uenit dotatio, videtur actus neceſſarius ad tradita in
c.nullus vbi gl.& Abb.n.1.iurep.Felin.in c.ex parte, nu. 1.
verſ.non obſtat, & verſ.alia declaratio de iurep. vnde vide-
tur, quod Vicar. poſſit expedire ea, quꝗ ſunt neceſſita-
tis ad tradita per Rocch.vbi ſup.in ver.competens q.31.n.
num.66.Rot.deciſ.5. num. 3.de off.vic.in nou. In contra-
rium concluſio videbatur pati difficultate in re iure
ex tradit. in Pientina iuriſp.22. Apr.1611. & 23. Mart.
1612.coram R.P.D.Decano, & in applicatione, facti quia
dicebatur, iura prædicta loqui quando epiſcopus eſt in
longinquis partib. quo caſu militat ratio, ne interim,
donec conſulitur epiſcopus, pæniteat laicum dotare
eccleſiam. In propoſito antem caſu Eminentiſ. Card.
Gallus Epiſcopus Auximanus erat in curia, & ſic infra
octo dies poterat haberi reſponſum, Vltra quod hoc
caſu non poterat cadere pænitentia, cum hꝗres ſtante
ordine teſtaoris teneretur omnino dotare de quib. ſuo
loco requiritur autem conſenſus illius diœceſæni, in
cuius, diœceſi fundatur eccleſia. Card.in d.c.nobis, de iu-
14 rep.n.1.Lamber.vbi ſupra art.8.& ſede epiſcopali vacan-
te poteſt Capitulum dare licentia, & conſenſum præ-
ſtare ad fundãdã conſtruendam, & dotandam eccleſiã
15 vt talib. acquiratur iuſp.& eſt cõmunis opinio, de qua
Lamb.vbi ſup.art.9.n.6.Pauin. de poteſt. capituli ſede va-
cante, p.5.q.2, n.5.Grac.d.c.9.n. 79. & prꝗdictus cõſẽſus
16 requiritur ſiue ſit laicus, ſiue ſit clericus, qui eccleſiã
fundat, cõſtruit, vel dotat. Lamb.vbi ſup.art.10.& dictus
cõſenſus ẽt requiritur in Capella fundãda ex iuſſu te-
ſtatoris, & tũc cũ d.cõſenſus interuenerit; poteſt eius
mortẽ iuſp.ortũ duxiſſe dicitur à die d. præſtiti cõſen-
ſus, & ideo d.iuſp. nõ dicitur eſſe in hæreditate teſtato-
17 ris. Lamb.ubi ſup.art.11.n.2. qui cõſẽſus poteſt ẽt ex poſt
facto poſt fundationẽ, conſtructionẽ, & dotationẽ inter
18 uenire, Lamber. ubi ſup.ar.12.& fuit d. in Aquen. iuriſp.
7.Nouemb.1601.coram Eminent.Cardin. Lancell. Grac. d.

tract.de beneſ.p.12.c.2.n.209.Riccius d.dec.123.n.3. cum
ergo ſemper requiratur d. Epiſcopi conſenſus, ſi heres
fundet alibi Eccleſiã, quam iuſſerat teſtator, Epiſcopo,
ſic iubẽte, in pęnam à teſtatore comminatam nõ inci-
dit, *arg.c.nemo, il 1.de conſecr.diſt.1.Lamb.vbi ſup.ar.13.* &
in creatione iuriſp. poteſt interuenire conſenſus infe-
19 rioris Epiſcopo, dummodo habeat poteſtatem Epiſco-
palẽ, quia nomine Ordinarij in hac materia venit qui-
libet prælatus etiam inferior, dummodo habeat pote-
20 ſtatem Epiſcopalem fuit dictum *in Imolen.iuriſpatr.18.
Nouembr.* 1578. *coram Cantuccio* pro parte Dominorũ
de Tartagnis prætendentium iuſpatronatus ad capel-
laniam S. Sigiſmundi exiſtentem in eccleſia S. Mariæ
in regula ciuitatis Imol.dicebatur iuſpatr. fuiſſe ab eis
acquiſitum auctoritate, & conſenſu Abbatis d.eccleſię
S.Mariæ pro parte vero Domini Scipionis de Calde-
rinis prouiſi Apoſtolici reſpondebatur, iuſp.de iure nõ
acquiri, niſi de conſenſu Ordinarij, *c.nobis,* & ibi omnes
*de iurepatr.Calder.de iurepatr.conſ.vlt.ver. in contrarium
videtur, Lambert.de iurepatr.lib.1. p.2.q.2.art.3.n.1.* nec
aliter conſtare, Abbatem S.Mariæ habere ordinariam
iuriſdictionem ad effectum de quo agitur, qui eſt præ-
ſtatio auctoritatis, & conſenſus ſuper creatione, & ac-
quiſitione iuriſpatronatus, & rurſus pro parte illorum
de Tartagnis replicabatur, de tali ordinaria iuriſdi-
ctione prædicti Abbatis ſatis conſtare ex Bulla Inno-
centij Quarti, vbi inter alia voluit, vt nullus poſſet edi-
ficare aliquam eccleſiam inter parochiam d. Abbatis
ſine licentia Summi Pontificis, vel ipſius Abbatis, pro-
pterea die Veneris 28.Nouembris 1578. dubitant, an
ſtante Bulla Innocentij Quarti dicatur conſtare, d.Ab-
batem habere ordinariam iuriſdictionem in caſu, &
ad effectum, de quo agitur, quod dubium affirmatiuè
reſoluerunt, quia cum d.Abbas vigore bullæ Innocen-
tij Quarti habeat poteſtatem dandi licentiam ædifi-
candi eccleſias intra ſuam parochiam, vtique in quan-
dam conſequentiam habebit etiam facultatem præ-
ſtandi auctoritatem, & conſenſum creationi, & acqui-
ſitioni iuriſp. cum regulariter; & a communiter acci-
dentibus, non ſoleant eccleſiæ ædificari ſine acquiſi-
tione iuriſp.& ſic poteſtas dandi licentiam conſtruen-
di eccleſiam trahit ſecum, tamquam quid conſecuti-
uum, poteſtatem conſentiendi acquiſitioni iuſp. nam
ex ędificatione eccleſiæ cum conſenſu Ordinarij pro-
uenit, & acquiritur iuſp. *c.nobis, & ibi Doct. de iurepatr.
Hoſt.Abb.* & alij de quibus per Lambert. *vbi ſupra, ſub
n.4.* & poteſtas dandi licentiam ædificandi eccleſiam
videtur concedi ad finem, vt ædificans acquirat iuſpa-
tronatus, vt poſt *Calder.de iurepatr.conſ.3. in princ. tra-
dunt Gemin.in c.vnico, col.penult.verſ.23. & ibi Franc. n.
9.poſt med.verſ.21.de maior.& obed. lib.6.* ex quibus ceſ-
ſant deducta pro parte Scipionis, *Barboſ. d. allegat. 70.
num.30.* & in tali fundatione ſolus Epiſcopi conſenſus
21 requiritur, nec eſt neceſſarius conſenſus Capituli,
*Lambert.vbi ſupr.art.14.& 15.Barboſa d.allegat.70.num.
24.* & ſi Epiſcopus diæceſanus non ſit conſentire, po-
22 teſt ad d.conſenſum præſtandum compelli a ſuperio-
re, videlicet Archiepiſcopo, vel Primate, vel ſuperior
ipſe poteſt conſentire. *Card.in d.cap.nobis, q.6.de iurep.
Abb.conſ.59.col.3.verſ.tertio principaliter conſidero, p.2.
Lambert.vbi ſup.art.16.& 17. Azorius inſtit. moral. p.2.
lib.9.cap.3.quæſt.10.Barboſa d.alleg.70.num. 26.Maſſobr.
vbi ſup.prælud.7.dub.7.& 8.& 10.* & ſi eccleſia ſit fun-
23 data ſiue diœceſani conſenſu poterit per dictum diæ-
ceſanum demoliri, & reuocari, non autem per fundan-
tem maximè nolente, & contradicente diœceſano,
Lamber.vbi ſupra art.18. eſt nunc ſubnotandum, quod
24 olim iuſpatronatus acquirebatur non ſolum ex cauſis
ſupradictis, ſed etiam ex priuilegio Papæ, ex pręſcri-
ptione, ſeu conſuetudine vt per Barb. *de off.& pot.Epi-
ſc.p.1.c.3.tit.1.n.33.* quod ſublatum à *Concil. Trid. ſeſſ.
25.de reform.c.9.Garc.vbi ſupr.p.5. c.9.n.117.& 124.&
ſeqq.Gonz.vbi ſup.gl.9.§.2.n.67.& glo.18.n.18.19.20.&
ſeqq.& a n.93.ad n.106.Maſſobr. vbi ſupra prælud.7. dub.* 25
3.per tot.& ideo Leonardus Leſſius de iuſtitia & iure lib.2.
26 *c.34.de beneficijs, dub.5,* ait quinque modis acquiri iuſ-
patronatus, ideſt fundatione, conſtructione, dotatione,
multiplicatis pręſentationibus; & Papæ priuilegio,
quod tamen à Conc.Trid.*d.c.9.* eſt ſublatum, cum ibi
tantum faciat mentionem fundationis, et dotationis,
26 ſub quibus conſtructio venit, et ius multiplicatorum
præſentationum, ita habetur apud Monetam *vbi ſupr.
de comm.volunt.c.10.n.206.*

Et aduertendum eſt, quod communis doctorum
concluſio eſt, quod pro eccleſia conſtruenda, vel am-
plianda fauore religionis, cogi poteſt quilibet ad ven-
dendum domum ſuam: ita Bald. & Ang. *in l.1.ff.ſolut.
mat.Cæpol.de ſeruitut.vrb. prælat.c.82.* de communi *Co-
uar.variar.reſolut. lib.3.c.14.n.7.* & ibi contrarium te-
net, ſed verior eſt d.communis opin. vt per *Vinc. de
Franc.deciſ.223.* quia fabrica, & ornamenta eccleſiæ
pertinent ad cultum Diuinum, *c.vlt. de teſtam.* qui cul-
tus pręfertur cuilibet publicę vtilitati temporali, *vt in
§.ſed etiam hoc pręſent.auth.de ſanctiſ.Epiſcopis, leg.ſanci-
mus, C.de ſacr. eccl.* tanto magis debet pręferri vtilitati
priuatę ſoluto prætio, quia regulariter vtilitas publi-
ca pręfertur priuatę, *auth.res, quæ in fin.Cod.comm. deleg.
vide Marc.Ant.Genuen.in ſuis practical. eccleſ. tr.centario
9.q.242.* & in ſimili qui conſtruit palatium poteſt co-
gere vicinos ad vendendum domunculas coherentes,
ſicut poteſt officialis domum priuati deſtruere pro
decore ciuitatis, vt tradit Paril.de Puteo *in tract.de ſin-
dicatu, §.iudicis ſuprema poteſtas, Rom.ſing.710.* et eiuſdẽ
eccleſiæ fauore meretrix expellenda eſt de vicinia, et
a propria domo, *Luc.de Pen.in l.ſi quæ in publicis, Cod.de
ſpect.& ſcenicis, lib.11.per l.non aliter, ff.de vſu, & habit.* et
omnia quæ aduerſantur reuerentiæ eccleſiarum pro-
hiberi debent, *c.de certo de immun.eccl. lib.6.* ſic et mal-
leatores, et ſimilia, *Doct.in rubr.ff.ſolut.matr.* multò ma-
gis meretrices expelli debent ob ſcãdalum, *Mar. Ant.
Genuen.vbi ſup.q.243.* ita etiam eccleſiæ fauore vicinus
non poteſt extollere domum ſuam, ſeu facere fene-
ſtras, ex quibus habeatur proſpectus ad monaſterium
monialium, de communi *Doct.in l.altius, C. de ſeruit. &
aqua Carol.Tapia in pragmatica de monialib. Mar. Anton.
Genuen.vbi ſup.q.244.*

SVMMARIVM.

1 *Fundans, conſtruens, & dotans eccleſiam ſunt patroni in-
ſolidum.*
2 *Idque procedit alternatiuè vnum, vel alterum faciendo.*
3 *Patroni plures fiunt, ſi plures ſimul fundent.*
4 *Patroni etiam plures fiunt, ſi plures ſimul conſtruant.*
5 *Fabri, & murarij dantes operam ad eccleſiæ conſtructio-
nem, ſiunt patroni.*
6 *Patroni fiunt, ſi plures ſimul dotent.*
7 *Patronus vnicus erit ſi ipſe tantum fundet, conſtruat, &
dotet cum conſenſu diœceſani.*
8 *Iuſpatronatus eſt indiuiduum, ſed quoad executionem di-
uiduum.*
9 *Eccleſia vbilibet ædificari poteſt, niſi ſit prohibitum.*
10 *Patronus quis efficitur, ſi det domum pro eccleſia ædifi-
candę.*
11 *Iuſpatronatus acquirit fundi dominus, ſi eo inſcio in ſuo
fundo ędificetur eccleſia, ſit ratificet.*
12 *Et ſi conſtruens bona fide conſtruxit ex fundo alieno, re-
manet patronus ratione conſtructionis.*

13 Er-

13 Eccleſia fundata in fundo inſcio domino, iuſſu domini dirui non poteſt.
14 Eccleſia pro ædificatione aliquando quis cogitur fundum vendere.
15 Eccleſia poteſt ædificari intra fines matrici eccleſiæ inuito plebano.
16 Eccleſia ſeu altare poteſt conſtrui inuito rectore.
17 Altare poteſt cõſtrui in eccleſia patronata inuito patrono.
18 Iuſpatronatus eccleſię acquiritur, ſi eccleſia in fundo eccleſiæ fundetur.
19 Eccleſiam conſtruens in ſuo fundo ex aliena pecunia quomodo iuſpat. acquirat.
20 Patroni fiunt domini fundi habentes directum, ſeu vtile dominium.
20 Eccleſia ædificari poteſt in fundo ſubiecto fideicommiſſo.
22 Eccleſia ſi fundanda ſit in fundo communi ſocius cogitur partem ſuam uendere.
23 Eccleſia alibi cum diœceſani conſenſu poteſt ædificari, ſi ædificari nequeat vbi teſtator iuſſit.
24 Eccleſia ab Ordinarijs erit deſignanda, ſi teſtator non deſignauerit.

Quomodo acquiratur Iuſpatronatus per fundantes, conſtruentes, ſeu dotantes.

CAP. II.

1 DAns fundum, conſtruens, ſeu dotans eccleſiam cũ
conſenſu Diœceſani, quilibet iſtorum erit patro-
nus, inſolidum, c. piæ mentis, c. frigentius, 16. q. 7. c. nobis,
de iurep. Abb. in rubr. de iurep. Zecchius de benef. & penſat. c. 12. in princ. cum iuſpat. ſit indiuiduum in ſubſtan-
tia, vt dixi ſup. lib. 1. c. 2. n. 6.
Ampliatur primo dicta concluſio, vt procedat al-
ternatiuè, id eſt, ſi quis dederit fundum, vel conſtruxe-
2 rit, ſiue dotauerit, & non cumulatiue, & ſic quod ſuffi-
ciat vni fundaſſe, vel conſtruxiſſe, vel dotaſſe, & ſic
vnum ex his feciſſe, quamuis alia facta non fuerint.
Lambert. de iurepat. p. 1. lib. 1. q. 3. art. 1.
3 Ampliatur ſecundo, vt non ſolum omnes illi ſupra
dicti ſint patroni inſolidum, ſed etiam ſi plures ſimul
darent fundum, omnes erunt patroni inſolidum cum
conſtruẽte, & dotante, Abb. in rub. vt ſup. de iurep. Lambert. vbi ſupr. art. 2. dummodo dent fundum pro eccle-
ſia ſufficientem.
4 Ampliatur tertio, vt procedat, ſi plures ſimul eccle-
ſiam conſtruxerint, omnes erunt patroni inſolidum
cum fundante, & dotante. Abb. in ſup. ubi in rub. ante
fin. Card. in d. c. nobis, col. ult. de iurepat. Lamb. ubi ſupr. art.
3. dummodo iſti ſufficienter conſtruxerint eccleſiam,
nã ſi vnus nunc parũ daret, nunc alter, dicerentur be-
nefactores, non conſtructores, & fundatio, & dotatio
probatur ex aſſertione Papæ ad clem. 1. de prob. & fuit
dict. in Alban. prioratus 8. Iunij 1588. coram Orano, & in
Portuen. iuriſp. 9. Maij 1594. coram Corduba non, tamen
probatur ex inſtrumento reſeruationis iuriſp. facto ab
Epiſcopo cum narratiua fundationis, & dotationis, vt
fuit dictum in Alban. iuriſp. 17. Maij 1595. coram Penia.
5 Ampliatur quarto, vt procedat etiam ſi faber, ſeu
murarius dederit operam ſuam abſq. pretio, & merce-
de, alter ligna, alius cæmenta, alius pretium, ſi. n. ita
conuenerit omnes erunt patroni inſolidum cum fun-
dante, & dotãte, Card. in c. nobis, q. 9. Lamb. ubi ſup. art. 4.
6 Ampliatur quinto, vt procedat in pluribus dotanti-
bus, æqualiter, vel inæqualiter, ſi ſimul conuenerint
dotante ſufficienter, omnes erunt inſolidum patroni
Viuian. de Iur. patr.
cum fundante, & conſtruente. Abb. in c. 3. de eccl. ædifi-
cand. nu. 4. & in d. Rubr. de iurep. Lamb. ubi ſup. art. 5 & ſi
7 vnus voluerit, ſiue velit fundare, conſtruere, & dota-
re eccleſiam, non admittitur alius, niſi eo volẽte, quia
expedit eccleſiæ, magis habere patronum vnum, quam
plures. Secundum. Card. in Clem. plures, col. 3. de iurep.
Lamb. ubi ſup. art. 6. & ſemper, quando vnus implet om-
nia prædicta, vel plures, ſemper in quolibet ipſorũ qui
veliut eſſe patroni, ad tale iuſp. acquirendum dioeceſa-
ni conſenſus requiritur. Lamb. ubi ſupr. art. 7. & ſi plures
ſint, vt ſupra, omnes erunt patroni inſolidum, eo, quia
8 iuſpatronatus eſt indiuiduum, ſeu indiuiſibile in ab-
ſtracto, ſed quoad executionem eſt diuiduum, & diui-
ſibile, vt dixi ſupr. lib. 1. c. 2. n. 6. & ideo ſi vnus fundauit,
& conſtruxit, habebit duas voces, & alius dotauit ha-
bebit vnam vocem. Lamb. ubi ſup. art. 8. n. 8. & 10. Eccle-
9 ſia autem debet, & poteſt ædificari in omni loco, niſi
reperiatur expreſſe prohibitus aliquis locus c. eccle-
ſias 1. conſecrat. diſtin. 1. dumodo locus ſit liber ab omni
ſeruitute, & onere, Lamb. ubi ſup. art. 9.
10 Acquirit etiam iuſp. qui domum ſuam pro eccleſia
ædificanda relinquit, & ſic vt ſit eccleſia, & ſi ſit apta
ſiue noua conſtructione ad ſacrorum adminiſtratio-
nem erit patronus, quia dedit fundum, & quia conſtru-
xit, alias ſi eget conſtructione, erit tantum patronus
pro fundo dato. Lamb. ubi ſupr. art. 10. & ſi ſuper fundo
alieno ſcienter fundetur, & ædificetur eccleſia inſcio
domino fundi, dominus fundi acquiret iuſp. reſpectu
11 fundi, & conſtructionis. Card. in d. cap. nobis, oppoſit. 4. ea
ratione, quia ædificans ſcienter ex ſuo in alieno ſolo
perdit ædificium, §. ex diuerſo Inſtit. de rerum diuiſ. vbi
doctiſſimè D. Marius Viuianus nobilis Vrbinas in ſumm.
Rationali Inſtit. iur. ciuil. dummodo dominus fundi ratũ
12 habuerit, & diœceſanus conſenſerit, ſecus ſi conſtruens
bona fide fecit, et dominus fundi ratũ habuit, tũc enim
dominus lundi erit patronus ratione fundi, & con-
ſtructor erit patronus ratione conſtructionis. Lamb. ubi
ſupr. art. 12. & quamuis eccleſia ſit fundata in fundo
alieno inſcio domino, non tamen poteſt diſtrui iuſſu
13 domini. gloſ. in c. Apoſtolicos. verbo conſtruxiſſe. 12. q. 2.
Lambert. ubi ſup. art. 13. quia tunc fauore eccleſiæ ſolum
cedit ædificio. Spec. de empt. et uend. §. tertio loco. uerſ. quid
ſi cleric. ſoluto tamen ab eccleſia pretio ſoli quod de-
clara vt per Marc. Ant. Gennen. in practic. eccl. tricennario
9. q. 250. Ferdin. Vaſq. de ſucceſſ. reſol. lib. 1. §. 9. n. 64. Et po-
14 teſt quis cogi vendere fundum pro eccleſia ædifican-
da, quando ex aliqua neceſſitate populi, pro Sacra-
mentis adminiſtrandis eccleſia ſit ædificanda. Lamber.
15 ubi ſupr. art. 14. & inuito Plebano intra fines illius ma-
tricis eccleſiæ fundari altare, capella, & eccleſia de
16 conſenſu tamẽ diœceſani. Lamb. ubi ſup. art. 15. & taliter
fundans acquirit iuſp. & ita etiam acquiritur iuſp. per
conſtructionem altaris in eccleſia contradicente illius
rectore: cum conſenſu tamen diœceſani arg. c. omnes ba-
ſilicæ. 16. q. 7. Lamber. ubi ſupr. art. 16. & idem eſt, ſi quis
conſtruat, et dotet capellam in eccleſia patronata,
17 quia non requiritur conſenſus patroni, ſeu dœceſani.
Lambert. ubi ſup. art. 17. et ſi Epiſcopus pro noua eccle-
ſia ædificanda aſſignet fundum alicuius eccleſiæ, tunc
iuſpatronatus acquiritur ratione dicti fundi illi eccle-
18 ſiæ cuius antea erat fundus. Lamb. ubi ſupr. art. 18. ſi quis
autem in fundo proprio conſtruat eccleſiam ex aliena
pecunia acquirit iuſpatr. tam ex datione fundi quam
19 ratione conſtructionis. Lamb. ubi ſupr. art. 19. niſi eſſet
pecunia priuilegiata, ſcilicet eccleſię militis, vel
pupilli, et ratum habeat id, quod factum eſt à domi-
20 no fundi, tunc enim dominus pecuniæ ratione conſtru-
ctionis, et dominus fundi ratione fundationis erunt
patroni; et ſi plures ſint domini fundi, puta, quia vnus

directum: alter vtile dominium habeat omnes erunt
compatroni, *Abb. in d. rub. cap. de iurepat. Lamb. vbi ſupr.*
21 *art.* 20. poteſt etiam ædificari eccleſia in fundo ſubie-
cto fideicommiſſo, ſi hæres ex eo quartam detrahere
debeat, nam tunc fauore eccleſiæ condominus tenetur
pro reptecium recipere, vel habere iuſp. pro ſua rata,
per doctrin. *Bald. in l. 2. §. vlt. per illum text. C. de comm.*
ſer. manum. Lambert. vbi ſupra art. 21. & ſi teſtator man-
22 det per hæredem eccleſiam conſtrui in fundo com-
muni cum alio, ſocius cogi debet vendere partem ſuã
23 hæredi. *Lambert. vbi ſupr. artic.* 22. eademque ratione, ſi
teſtator mandet eccleſiam conſtrui in certo loco, &
ibi conſtrui non poſſit, conſtruetur in alio loco cum
diœceſani conſenſu, & hæres erit patronus; atque ſi te-
ſtator non deſignet eccleſiæ longitudinem, vel latitu-
24 dinem, diœceſanus arbitrabitur, quid agendum fuerit.
Lambert. vbi ſupr. artic. 24. *&* 25. *vide Cardin. Seraphin.*
deciſ. 1149. & ad materiam huius capitis videas. *Aug.*
Barboſ. de off. & poſ. Epiſc. par. 3. alleg. 70. Garc. de benefic.
par. 5. cap. 9. a n. 45. & Maſſobr. in praxi hab. conc. ad vac.
paroch. eccleſ. prælud. 7. dub. 13. num. 3. & prælud. 7. dub. 11.
num. 3.

Sed pulchra ſuboritur quæſtio, nunquid eccleſiæ conſtruendæ donari poſſit, & quod ei non poſſit donari *eſt text. in c. Abbate ſane de ſent. & re iud. lib. 6.* ſed ei legari poteſt, vnde poteſt teſtator mandare eccleſiam conſtrui, & illi legare, *c. nos quidem, de teſtam. l. ſeruos, ff. de alim. & lib. leg.* & ibi Bart. ponit rationem diuerſitatis, dicens non poſſe donari, quia donatio eſt contractus, qui requirit perſonam veram, vel fictam, cum qua contrahatur, & cum qua quis loquatur, non ſic in legato vnde dicit ibi Bart. quod eccleſia conſtruenda poteſt inſtitui ſicut poſthumus alienus, vt in *l. gallus, §. ille caſus de liber. & poſth.* hæc autem regula quod eccleſiæ non poſſit donari limitatur ſi fieret donatio alij, qui promitteret reſtituere eccleſiæ ædificandæ, ita *Bart. in d. l. ſeruos*, item limitatur vt ſufficiat ſtipulatio notarij pro eccleſia conſtruenda, ita *Berous conſil. 21. vol. 2. vbi latè Marc. Ant. Gennen. Epiſc. Iſernen. in practicab. eccleſ. tricenario 9. q. 247.* & ſi ſit factum legatum eccleſiæ conſtruendæ, debet tradi cum fructibus medij temporis, ſi eccleſia ſic conſtructa poſt ſex vel decem annos, ita *l. ſi ita relictum, §. pegaſus, ff. de leg. 2.* & ratio eſt, quia dies impoſita eſt fauore eccleſiæ, non hæredis, quia ſi eccleſia fuiſſet conſtructa tempore teſtamenti, teſtator reliquiſſet de præſenti, non in diem, facit *tex. in cap. nos quidem de teſtam. & ibi Abb. & Car. vide Gennen. vbi ſup. quæſt. 248. & Steph. Gratian. diſcept. forenſ. c.* 358. idem exiſtimo in legato relicto altari, ſeu capellæ conſtruendæ, vt debeantur fructus medij temporis in augumentum beneficij, & nè hæres moroſus in ſolutione legati diues fiat de alieno, quia mora ſua cuilibet debet nocere, non prodeſſe, *capit. moral. de regul. iur. lib. 6.*

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus acquiritur perfecta re.*
2 *Iuſpatronatus non acquiritur eccleſia, quę nondum eſt.*
3 *Iuſpatronatus incepta eccleſia ędificari acquiritur, ſed non quoad exercitium.*
4 *Iuſpatronatus non incipienti, ſed perficienti acquiritur.*
5 *Iuriſpatronatus exercitium cadere videtur ſi eccleſia non adhuc integrè conſtructa in limine fundationis ſit dotata.*
6 *Et tunc rector pręſentari poterit.*
7 *Eccleſiam ædificare incipiens, eam perficere cogitur.*
8 *Eccleſiæ ædificatio intra quinquennium eſt complenda.*
9 *Eccleſiam conſtruere promittens, id implere cogitur.*
10 *Et à quo cogi poſſit, & quo actione.*
11 *Patronus quis efficitur etiamſi coactus eccleſiam perficiat.*
12 *Hæres coactus ædificare eccleſiam à teſtatore fit patronus.*
13 *Philippus Decius hęredibus non credidit.*
14 *Epiſcopi ſunt executores piorum relictorum.*
15 *Eccleſiam quis aliquaddo cogitur ædificare.*
16 *Eccleſiam ædificare quæ perſonæ compelli poſſint.*
17 *Dotans incompetenter non fit patronus niſi ex priuilegio.*
18 *Iuſpatronatus reſeruari poteſt hæredibus, & extraneis.*
19 *Hæres hæredis tenetur ædificare eccleſiam, ſi prædecedat primus hæres.*
20 *Relictum pro eccleſia ædificanda ſi ſit inſufficiens in alium pium vſum conuerti poteſt.*
21 *Eccleſiam tenetur ædificare hæres ex teſtamento imperfecto ſi probari poteſt.*
22 *Hoſpitale ſi conſtrui debeat, aliud eius vice non poteſt conſtrui.*
23 *Eccleſiam ædificans eam dotare tenetur.*
24 *Eccleſia verſus Orientem ædificari ſolent.*
25 *Epiſcopus in eccleſia ędificatione primum lapidem ponit.*
26 *Eccleſia materialiter ſumpta eſt domus orationis publica.*
27 *Eccleſia materialis ſpiritualem deſignat.*
28 *Eccleſia ſpiritualis triplex.*
29 *Eccleſia eſt vacabulum græcum, latine congregatio.*
30 *Eccleſia varias habet ſignificationes.*
31 *Eccleſia dicitur mater clerici.*
32 *Clericus ob ingratitudinem factam in ſuam eccleſiam, ea priuari poteſt.*
33 *Eccleſia dicitur vxor clerici.*
34 *Eccleſia dicitur ſponſa beneficiati.*
35 *Beneficium omne eccleſiaſticum poteſt dici eccleſia.*
36 *Eccleſia non ſemper poteſt dici beneficium eccleſiaſticum.*

Iuſpatronatus acquiritur re perfecta.

CAP. III.

1 IVſpatronatus non acquiritur niſi res ſit perfecta, &
perfectum quid non dicitur donec aliquid remanet
addendum, non enim ſufficit fundare, & conſtruere
Eccleſiam, ſed requiritur dotatio, & illius perfectio ab
ipſo fundatore, vel ab alijs, non enim ſtatim acquiritur
Iuſpat. ſed omnib. adimpletis cum conſenſu diæceſani.
Abb. conſ. 106. p. 2. Roccb. curte de iurep. in prin. num. 3. &
in verbo fundauit q. 2. & Lamb. de iurep. p. 1. lib. 1. q. 4. art.
1. Garc. de benefic. p. 5. c. 9. num. 44. Aug. Barb. de off. & pot.
Epiſc. p. 3. alleg. 70. n. 8. Zecchius de benef. & penſ. c. 12. n. 2.
2 & ratio eſt, quia non poteſt quis dici patronus Eccle-
ſiæ, quæ nondum eſt, & fortè futura non eſt, *cap. ad au-*
dientiam il 2. de Eccleſ. ędific. & ibi gloſſ. in verbo, non poſ-
3 *ſumus*. Eccleſia tamen, ſeu Capella incepta ædificari,
ſeu poſito primo lapide cum conſenſu ordinarij dię-
ceſani ſtatim etiam ante perfectionem videtur acquiri
iuſpatr. licet non eius exercitium, & effectus ſtabilis
procedet ex adimpletione, & rei perfectione, *Lambert.*
4 *4. q. 4. art. 9.* ſi enim pœnituit, & reliquit ædificium, non
ei acquiritur iuſpatronatus, ſed perficienti, *Paul. de Ci-*
tad. de iurepatron. p. 3. cauſa prima quæſt. 14. Garc. vbi ſup.
num. 45.
5 Sciendum eſt attamen quod ſi dotaretur Eccleſia
in ipſo limine fundationis, vel poſt ante conſecratio-
nem, vel ante perfectionem ædificij, adhuc tamen dice-
retur cadere exercitium iuriſpatr. vt præſentetur re-
ctor ſaltem pro dicta dote adminiſtranda, licet non
quoad alia, nam Eccleſia incepta ſtatim eſt capax do-
6 tis, *Lambert. d. art. 9. Garc. vbi ſupr. num. 47. & 48.* & ſi
quis incepit, & morte impeditus, vel alio iuſto impe-
dimento deſtitiſſet, & alius perficiat, perficienti ac-
7 quiritur iuſpatr. ex ſupradictis. Et ſi quis cępit eccle-
ſiam

ſiam ædificare, poteſt cogi, vt illam perficiat, *§. ſi quis*
autem voluerit, *Auth. Eccleſiaſt. tit. c. nemo il primo de*
conſecra. diſt. prima Lambert. vbi ſupr. art. 2. & tenetur
8 quis ædificationem prædictam complere intra quin-
quennium à die exordij ſi ſit Eccleſia, ſi autem locus
pius intra annum, tam ipſe, quam eius hæres, *§. ſi quis*
ædificationem, d. Auth. de Eccleſiaſtic. titulo, vbi loquitur
de hærede: qui cum ſit eadem perſona cum defuncto,
idem de defuncto videtur dicendum, vel hoc totum
arbitrabitur Epiſcopus, *dicto capitulo nemo ubi gloſſ. ver-*
bo, domum gloſ. in cap. ad audientiam, il primo verbo, honor.
de Eccleſ. ædific. Lambert. vbi ſupr. art. 3. Idem eſt, ſi quis
9 promittat Eccleſiam conſtruere, quia id implere com-
pellitur, *Lambert. vbi ſup. art.* 4. poteſt autem quis com-
10 pelli per diœceſanum ex officio ſuo, vel poteſt cogi
actione in factum ab eo, cui facta eſt promiſſio, vel à
quolibet de populo fauore Eccleſiæ, quæ actio in fa-
ctum datur vbicumque æquitas ſuadet talem actionem,
dari, & vbi actio non eſt expreſſa, *l. quia*, 11. *ibi Bart. ff.*
de præſcript. verb. Lambert. art. 5. *vbi ſup.* quamuis coa-
ctus quis Eccleſiam perficiat, tamen acquirit iuſpatro-
11 natus *Lambert. art. 6. nu. 7. vbi ſup.* quamuis alij teneant
hoc caſu talem non acquirere iuſpat. Idem eſt in hæ-
12 rede, qui ex iuſſu teſtatoris tenetur fundare Eccleſiã,
quamuis enim talis hæres coactus illud faciat (prout
fere omnes hæredes facere ſolent, & ideo Philippus
13 Decius I. C. Excellentiſſ. in ampliſſimo Campo San-
cto Piſarum ſibi ſepulchrum viuens conſtrui fecit, &
in eius inſcriptione poſuit hæc verba, ne ſuis hæredi-
bus crederet, & vt negeligentiæ hæredum remedium
14 adhiberet *Sacroſanctum Conc. Trid. ſeſſ. 22. c. 8. de refor-*
mat. conſtituit executores omnium piarum diſpoſitio-
num, tam in vltima voluntate, quam inter viuos reſi-
ctarum Reuerendiſſ. Epiſcopos tanquam ipſius Sedis
Apoſtolicæ delegatos, & quot hæredes ſpernunt im-
plere relicta à teſtatore, tam circa fundationem, & do-
tationem beneficiorum, Altarium, & Capellarum, &
de die in diem differunt, & nihil adimplent, væ miſeris;
impiè ſe gerunt vbi piè teſtatores diſpoſuerunt) ta-
men talis hæres coactę faciens acquirit iuſpatr. *Lam-*
bert. vbi ſup. art. 7. & ita fuit dictũ in Auximana iuriſpa-
tronatus Veneris 26. Aprilis 1613. *coram Eminentiſſ.*
Card. Sacrato. ſup. relata in c. 1. huius libri, & aliquando
15 qui nec incepit, neque promiſit ędificare Eccleſiam,
poteſt cogi ad Eccleſiam ędificandam ex cauſa neceſ-
ſitatis, vt in caſu *c. 3. de Eccleſ. ædific.* vbi Alexander III.
Papa mandat Archiepiſcopo Eboracenſi, vt nouam
Eccleſiam ędificet in quadam villa, quę nimium di-
ſtabat ab Eccleſia Parochiali ita vt tempore hyemali
cum pluuiæ inundant non poterant Parochiani ſine
magna difficultate ipſam Eccleſiam adire, aliquando
16 enim Epiſcopus, aliquando populus, interdum curatus
cogi poteſt ad Eccleſiam ædificandam, vt per *Lamber.*
vbi ſup. art. 8. & per eos acquiritur iuſpatronatus, nun-
quam autem competit iuſpatronatus, niſi re perfecta,
17 ſcilicet, Eccleſia fundata conſtructa, & dotate compe-
tenter, nam ſi dos non ſit competens, tunc iuſpatronat.
non dicitur ex dotatione competere, ſed ex priuilegio
Eminentiſſ. D. Card. Mantica. dec. 320. *n.* 3. etiam ſi ſit
conſecrata, quod & in Altari procedit, ſecus in Hoſpi-
talibus, & alijs pijs locis, in quib. nõ cadat conſecratio.
Lambor. art. 9. vbi ſup. & poteſt ille, qui fundat, cõſtruit,
& dotat Eccleſiam, reſeruare ſibi iuſpatr. & ſuis hære-
18 dibus, & alteri extraneo de conſenſu tamen Epiſcopi.
Lambert. vbi ſup. art. 10. & ſi teſtator mandet conſtrui
19 Eccleſiam per ſuum hæredem intra certum tempus,
alias ſit priuatus hæreditate, ſi intra dictum tempus
moriatur hæres, tenetur hæres hæredis ad illam pæ-
nam. *Lambert. art. 11, vbi ſupr.* ſit autem teſtator leget
20 centum Eccleſia, vel Capella conſtruenda, & illa cen-
tum non ſufficiant, æres non tenetur ſupplere, ſed il-
lam centum conuerti poſſunt per hæredem in alium
pium vſum cum conſenſu Epiſcopi. *Abb. in c. nos qui-*
dem de teſtam. vbi n. 6. & 14. de hoc diſtinguit, Lamb. art.
12. vbi ſup.
21 Accedit, quod ſi teſtator mandet Eccleſiam con-
ſtitui in teſtamento imperfecto, voluntas illa eſt ſer-
uanda, & venientes ab inteſtato ad hoc tenentur, ſi id
probari poteſt fauore piæ cauſæ, *Bart. per illum textum*
in l. in teſtamento, ff. de fideicom. libertatib. faciunt dicta per
Felinum in c. cum venerabilis, col. 7. n. 27. de exceptionib.
tradit Lambert. vbi ſupr. art. 13. ſi autem teſtator man-
22 det per hęredem conſtrui Hoſpitale. hæres vice illius
non poterit conſtruere monaſterium, *Card. in clem. quia*
contingit. quęſt. 4. num. 11. in princ. de religioſ. domib. Lam-
bertin. vbi ſup. art. 14. & regulariter ædificans eccleſiam,
23 eandem dotare tenetur, alioquin Epiſcopus permit-
tens ædificari ſine dote de proprio obligaretur ad do-
tandum, *c. cum ſicut iuncta gl. in uerbo, conſecranda. de con-*
ſecrat. eccl. vel alt. & antiqua conſuetudine ſeruatum
24 fuit, vt verſus Orientem eccleſiæ ædificarentur, de
qua conſuetudine teſtatur, *Clemens in 2. lib. Apoſt. conſt.*
cap. 61. & Durandus in rationali lib. 1. cap. 4. & Card. Ba-
ron. Annal. Eccleſiaſt. tomo primo Anno Domini 57. fol.
25 457. *liter. E.* Eccleſiæ autem ædificari non poſſunt ſine
conſenſu Epiſcopi, qui locum ędificationis aſſignat,
Crucem figit. lapidemq. primarium ponit, *d. c. nemo*
Eccleſiam, de conſecra. diſt. 1. & poteſt Epiſcopus impoſi-
tionem primarij lapidis alteri ſubdelegare, *gl. in d. cap.*
nemo verbo veniat. Paulus Piaſecius in ſua Praxi Epiſco-
pali p. 1. c. 5. de conſecrat. eccl. altar. & parament. eccl. n. 1.
& 2.
26 Et eſt notandum quod hic capitur Eccleſia mate-
rialiter, quę eſt domus publica materialis, Epiſcopi
auctoritate fundata per primi lapidis cruce ſignati
impoſitionem, & conſecrata, ſeu benedicta, in qua, fi-
deles conueniunt ad offerenda ſacrificia, Sacramenta
percipienda. Deumq. Summum Creatorem orandum,
27 & benedicendum, *Nic. Gimont. de grat. expect. c. 1. n.* 34.
Alex. Perez. de immun. Eccl. c. 1. n. 8. & quia plerũq. nomẽ
ſignati, attribuitur ſignãti, & ideo eccleſia materialis,
ſpiritualem deſignat, tradit *Io. de Silua, de beneficijs, p.*
1. quęſt. 5. num. 30. & ſeqq. etenim eccleſia ſpiritualis
eſt triplex, nimirum triumphantium in Paradiſo, pur-
gantium in Purgatorio, & militantium in hoc mundo,
28 & hoc nomen eccleſię eſt vocabulum Gręcum, quod
29 Latinè idem ſonat, conuocatio, ſeu congregatio,
Abb. in rubr. num. 2. de conſecrat. eccleſia, quia eccleſia
omnes publicè vocat, & conuocat, & eccleſiæ, vox hęc
30 varias habet ſignificationes, vt obſeruat *gl. in c. cum*
clerici 19. de verb. ſignif. in verbo, eccleſiæ, & regulari-
ter deſignat congregationem Chriſti fidelium, *c. eccle-*
31 *ſia. de conſecrat. diſtin.* 1. eccleſia igitur materialis, quæ
conſtituit ipſum beneficium eccleſiaſticum, dicitur
mater clerici, *c. ad Romanam 2. quæſt. 6.* ideo clericus ec-
32 cleſiæ tanquam matri debet honorificentiam, et gra-
titudinem, et ideò qui contra eccleſiam, à qua benefi-
cium habet pro extraneis ſit aduocatus, ſeu procura-
tor tanquam ingratus poteſt tali beneficio ſpoliari
capit. ſi clericus, de poſtulando. Spec. de aduoc. §. 1. num.
16. & 17. Diaz. in praxi criminal. can. cap. 65. cum ibi
33 traditis à *Salcedo*, item eccleſia dicitur etiam vxor
clerici *c. ſicut, 7. q. 1. & gloſſ. in c. cum per bellicam, in ver-*
bo, in coniugorum, 34. q. 2. et ideo tanquam vxor debet
habere dotem competentem, nam eccleſia ſine dote
non dicitur eccleſia, *Lambert. vbi ſupr. lib. 1. par. 1.*
quæſt. 1. art. 12. d. cap. nemo il 1. de conſil. diſtinct. 1. dici-
34 tur verò eccleſia ſponſa beneficiati, quia eccleſia di-

ci-

citur ſponſa Chriſti, æquidem coniungitur in matrimonium Sacerdoti repræſentanti Chriſti perſonam.
35 *Lambert. vbi ſup. quaſt. 5. artic. 1. num. 4.* ſcias quod omne beneficium eccleſiaſticum poteſt appellari eccleſia. *Anaſtaſius Germonius in tract. de indultis S.R.E. Card. in §. regularia num. 53.* non tamen e contra omni eccleſia poteſt dici beneficium eccleſiaſticum ſunt enim ali quæ eccleſiæ, quæ non conferuntur perpetuo, quod eſt contra naturam beneficij eccleſiaſtici quod perpetuo, debet conferri *c. præcepta diſt. 55. Calder. conſ. 4. de præb. de his vide Maſſobr. in praxi hab. conc. ad vac. p. eccl. prælud. 1. à n. 16.*

SVMMARIVM.

1 *Dos ſufficiens, & perpetua eſt eccleſię aſſignanda.*
2 *Dos dicitur à dando.*
3 *Dos eccleſiæ in immobilibus, & mobilibus conſiſtere debet.*
4 *Dos ſi detur in mobilibus, ea venduntur, vt bona emantur.*
5 *Dos eccleſiæ ſi detur à minore, nullum iudicis decretum requiritur.*
6 *Dos eccleſiæ conſtitui poteſt in re emphiteutica, ſeu feudali.*
7 *Dos eccleſiæ non poteſt dari in vſufructu alicui relicto, niſi ex eo precium haberi poſſit.*
8 *Dos eccleſię ſicut mulieri conſtituitur.*
9 *Dos ſponte, non coacte aſſignatur.*
10 *Dos quibus modis conſtituatur.*
11 *Dos eccleſiæ habet priuilegia dotis mulierum.*
12 *Dotis octo priuilegia referuntur.*
13 *Dotare coactus debet reſtituere expenſas litis facta ſuper tali conſtitutione.*
14 *Dos conſtitui debet ante conſtructionem eccleſiæ.*
15 *Epiſcopus antequam conſentiat ędificationi eccleſiæ, debet dotis aſſignationem habere.*
16 *Epiſcopus conſecrans eccleſiam indotatam, eam dotare tenetur.*
17 *Dotis in aſſignatione requiritur dięceſani conſenſus.*
18 *Dotans inſufficienter non efficitur patronus.*
19 *Dos ſi ſit pinguis, poteſt dotans in limine fundationis aliquid reſeruare.*
20 *Dans pro emenda dote pręcium acquirit iuſpatronatus.*
21 *Iuſpatronatus acquiritur ex ſola dotatione alij concurrentibus, &c.*
22 *Dotatione ſola aliquando acquiritur iuſpatronatus.*
23 *Epiſcopus de bonis eccleſię ſuæ aliam eccleſiam dotare poteſt.*
24 *Clericus ſi conſtruat eccleſiam in ſuo fundo, & dotet de bonis ſuæ eccleſię, ambo fiunt patroni.*
25 *Fundans, & conſtruens cogi poſſunt dotare eccleſiam.*
26 *Patronus qui tenetur dotare ſi non ſit ſoluenda, quis pro eo teneatur.*
27 *Altare; ſeu Capellam conſtruens cogitur etiam dotare.*
28 *Dos ſufficiens aſſignari debet eccleſiæ.*
29 *Dos competens eccleſiarum Cathedralium, parochialium, ſimplicium Capellarum, & ſimilium quę ſit.*
30 *Dos ſufficiens, & competens quæ.*
31 *Dos eccleſię cathedralis talis, quę in quatuor partes diuidi poſſit.*
32 *Dos eccleſię collegiatæ quæ ſit competens.*
33 *Regularium monaſteria mendicantium erigi debent vbi eleęmoſinis ali poſſint.*
34 *Dos eccleſię parochialis quę ſit.*
35 *Dos eccleſię ſimplicis quæ ſit.*
36 *Dos Capellę, ſeu Altaris quæ ſit.*
37 *Altari ſeruiens de Altari viuere debet.*
38 *Dięceſanus debet examinare de dotis ſufficientia.*
39 *Eccleſię pręter dotem aliquod aſſignatur pro fabrica eccleſię.*
40 *Piſana Primatialis eccleſia habet redditus diſtinctos pro Archiepiſcopo, Capitulo, Capellanis, Seminario, & opera, ſeu fabrica.*
41 *Vrbeuetana eccleſię fabrica.*

Quæ dos eccleſię aſſignanda ſit, & quando tradi debeat.

CAP. IV.

1 DOs de neceſſitate debet deſignari eccleſiæ, vel pio loco ſufficiens, & perpetua, quę tradi debet in limine fundationis, & acquiſitionis iuriſp. *c. nemo. il 1. de conſecr. diſt. 11. Zecchius, de benefic. & penſionib. cap. 12. num. 3.* quę dos dicitur a dando quia communiter da-
2 tur, & eccleſię datur (quamuis dos in alijs caſibus conſtituatur) propter onera matrimonij, ſpiritualis ſupportanda, ideſt, datur eccleſiæ dos ad cuſtodiendum ipſam, ad luminaria, & ad dicendum Diuina officiã, *d. cap. nemo*, & tradit late *Lambert. de Iurepatr. lib. 1. p. 1. quaſt. 5. art. 1.* & quamuis in matrimonio carnalis dos
3 poſſit conſiſtere tam in bonis mobilibus quam immobilibus, tamen dos eccleſiæ partim debet conſiſtere in bonis mobilibus, vt ſunt illa, quæ ſunt neceſſaria pro eccleſia ſcilicet, ſacerdotum veſtes, ornamenta Altaris, Calices, Patenæ, Cruces, & alia, quæ requiruntur de neceſſitate, vt per *Doct. in d. cap. nemo, & in c. placuit 1. quaſt. 2.* & partim debet dicta dos conſiſtere in bonis immobilibus, vt ex illorum fructibus Sacerdotes, & rectores poſſint ſuſtentari, cum dos danda ſit pro clericorum ibi ſeruientium ſuſtentatione; poſſunt bene dari pro dote mobilia, vt illis venditis ex pręcio emantur immobilia *Lambert. art. 2. vbi ſup.* quæ dos ſi à mi-
4 nore pubere tamen eccleſię datur nullum requiritur decretum iudicis etiam quod conſiſtat in bonis immobilibus, ſiue fiat inter viuos, ſiue in vltima voluntate, præſertim cum in tali datione dotis ſit neceſſarius conſenſus Diæceſani, qui tamquam Iudex ordinarius conſentiendo ſuum videtur aliquo modo decretum
5 interponere *Lambert. vbi ſup. art. 3.* dos autem conſtitui poteſt etiam in re emphiteutica ſeu feudali dummo-
6 do dominus directus etiam remittat dominium, quo caſu vterque, & vtilis, & directus dominus erit patronus, vel poteſt dari res emphiteutica pro dote etiam ſine conſenſu domini directi cum hoc, vt vendatur vtile dominium, & de precio emantur alia bona *Lambert. vbi ſup. art. 4. & art. 6.* non poteſt autem dicta dos con-
7 ſtitui in vſufructu, qui multis modis extinguitur, vt habetur in *tit. de vſufruct. in Inſtitut.* & dos debet eſſe perpetua ſi vero aliquod precium dicti vſusfructus haberi poſſit, vt ex illo emantur pro dote aliqua bona,
8 valet. *Lambert. vbi ſup. art. 5.* Dos verò eccleſiæ fere eiuſdem modis conſtituitur: quibus mulieri conſtituitur propter omnimodam ſimilitudinem conſtituitur
9 autem dos ex voluntate quando quis ſponte; dat dotem, vel quando eam dat, ex neceſſitate, vt quia eccleſiam fundauit, & conſtruxit quo caſu cogitur eam
10 dotare, & dicta dos conſtituitur pollicitatione, ſtipulatione traditione, & delegatione debitoris, & aliter, vt per *Lambert. vbi ſup. art. 7.* Dos autem, quæ
11 eccleſiæ conſtituitur fruitur eiſdem priuilegijs, quibus dos mulierum, & etiam maioribus
12 Primum priuilegium eſt, quia ſicut pater cogitur dotare filiam, & etiam iudæus filiam Chriſtianam, ita qui fundauit eccleſiam licet eſſet iudæus tenetur eam dotare ſufficienter.

Sed

Secundum priuilegium, qui promiſit dotem ſiue maſculis, ſiue fœmina, eam dare tenetur, nulloq; beneficio iuuari poteſt.

Tertium priuilegium, dos promiſſa eccleſiæ peti poteſt certi conditione.

Quartum priuilegium, quia eccleſia pro dote præfertur in hypotheca cuicunq. creditori

Quintum priuilegium, pro tali dote fingitur actio ex ſtipulatu pro maiori vtilitate.

Sextum priuilegium, pro dote inducitur tacita hypotheca bonorum ipſius dantis etiam pro euictione.

Septimum priuilegium, bona minoris etiam immobilia vendi poſſunt pro dicta dote.

Octauum priuilegium, dos præfertur omnibus creditoribus tam in actione reali, quam perſonali etiam
prioribus tempore, & habentibus tacitam hypothecam in bonis, & triginta ſeptem priuilegia dotis cum
13 multis illationibus ponit, *Lambert. art. 7. vbi ſupr.* ſi autem quis coactus ſit dotare, debebit etiam expenſas litis factæ ſuper tali dote reſtituere Prælato agenti, ſi fuit in expenſis condemnatus, vel ſi nullum adſit remedium, Prælatus recuperabit expenſas ex fructibus bonorum in dotem datorum, ne dos diminuatur, *Lamber. art. 9. vbi ſupr.*

14 Dos itaque conſtitui debet ante conſtructionem eccleſiæ, *d. c. nemo, de conſecr. diſt. 1. gloſſ. in c. cum ſicut,* in verbo conſecranda, *& ibi. Abb. de conſecrat. eccl. vel alt.*
15 & Epiſcopus antequam præſtet conſenſum ſuper eccleſiæ ædificatione, debet ex neceſſitate requirere, quod fundans aſſignet cum effectu ſufficientem dotem
16 pro ipſa eccleſia per publicum inſtrumentum, & ſi Epiſcopus eccleſiam conſecret non accepta dote, de ſuo eam dotare tenetur *d. c. cum ſicut, Lambertin. art. 10. vbi ſup.* in cuius dotis datione, & aſſignatione requiri-
17 tur Diœceſani conſenſus, ſicut in fundatione, & conſtructione, qui diœceſanus antea qualitatis dotantis exquirat, & quomodo velit dotem conſtituere, & an ſit dos congrua, & ſufficiens alias ſi dos ſit inſufficiens taliter dotans non acquireret iuſpatronatus, &
18 dos liberè remaneret ipſius eccleſiæ, *Io. Andr. in c. nobis col. 1. de iurep. Lambert. art. 11. vbi ſupra,* & quod dans dotem inſufficientem non acquirat iuſpatr. probatur in *d. c. nemo,* & dicit *Abb. in rubr. de iurepatr. circa finem. Lambert. vbi ſupr. art. 12.* & ſi in datione dictæ dotis inſufficientis conſenſerit Diœceſanus, attamen taliter dotans non acquirit iuſpatr. ſecundum vnam opinionem, ſed ſecundum aliam opinionem acquiritur dotanti iuſpatronato ſed ab eo peti poterit ſupplementum, *Lamber. vbi ſupra art. 3.* & ſi ſit dos exuberans po-
19 teſt dotans de conſenſu Diœceſani in limine fundationis ſibi cenſum reſeruare, vel aliquod ſeruitium, *c. præterea, il. 2. de iurepatr. vbi gloſſ. in verbo, à locorum Epiſco-*
20 *pi.* & qui dat precium pro emenda dote acquirit iuſpatronat. ſi accedat conſenſus diœceſani, *Io. Andr. d. cap. nobis, vbi ſup.* qui enim vtitur precio, intelligitur vti re principali *l. quia qui precio ff. de vſufruct. Lambert. vbi ſup. art. 14.* & ex ſola dotatione acquiritur iuſpa-
21 tronatus ipſi dotanti concurrente ſimul fundatione, & conſtructione eccleſiæ, vel ſi ad Altare iam fundatum, & dotatum conſtituatur alius Capellanus nouus eidem ſufficientem dotem aſſignando, ex tali ſola dotatione de conſuetudine dotanti acquiritur totum iuſpatr. in eo caſu, *Lambertin. vbi ſupra art. 15.* quæ omnia proce-
22 dunt, ſi interueniat Diœceſani conſenſus, & non aliter, *& dixi ſupr. lib. 1. c. 2. n. 59.*

23 Poteſt autem Epiſcopus dotare aliam eccleſiam vel Capellam de bonis propriæ eccleſiæ ſecundum declarationem *text. in c. Apoſtolica, vbi Doct. de donationibus, Lambert. vbi ſupra art. 16.* & in caſu neceſſitatis ſi parochialis eccleſia ſit à populo diſtans, poteſt alia commoditati populi ædificari, & dotari de bonis eccleſiæ parochialis, ſi id commode fieri poſſit, ita habetur in *c. 3. de eccleſ. ædifican.* ſi vero clericus in ſuo fundo con-
24 ſtruxerit eccleſiam eamq. dotauerit de pecunia alterius ſuæ Eccleſiæ, ambo erunt patroni, ille ratione fundi, eccleſia ratione dotis per notat. in *d. c. 3. de eccl. ædific. Lambert. art. 17. vbi ſupra.*

25 Et quamuis regulariter in principio conſtructionis debeat dos aſſignari, attamen ſi quis ſine dote eccleſiam fundauit, & conſtruxit cogi poteſt eam dotare, *d. c. nemo,* Et dato, quod Eccleſia ſit conſtructa ſine dote, tamen conſtructor poteſt directè compelli officio Iudicis Eccleſiaſtici, & aliter ad eam dotandam *Abb.*
26 *in d. c. cum ſicut, n. 3 de conſec. eccl. vel alt.* poteſt etiam indirectè compelli, ſcilicet, quod non conſecretur eccleſia, niſi prius data dote, ſi autem ſit fundata, & conſecrata, non tamen dotata, & tunc ſimiliter patronus, qui fundauit cogi poteſt pro dote, & eius ſupplemento; ſi autem eo caſu patronus, vel eius heres non eſt ſoluendo, ſed tempore conſecrationis fuit cautè prouiſum per inſtrumentum, & tunc ille tenetur, cuius culpa non fuit dos erecta, ſi vero non fuit caute prouiſum, tunc tenetur conſecrator, dummodo id fiat ſine
27 ænormi læſione eccleſiæ, & fiat de bonis patrimonialibus Conſecratoris, vel de fructibus ſuæ eccleſiæ, *Lamb. art. 18. vbi ſup.* idem procedit in Capella, vel Altare, ſi enim conſtruatur Capella, vel Altare, conſtructor tenetur, & compellitur etiam ad aſſignandam congruam dotem, & ſufficientem, *ita Lambert. vbi ſup. art. 8. num. 7. verſ. ſublatis igitur,* niſi altare fieret dumtaxat ad ornatum eccleſiæ, & licet coactus quis dotet, attamen acquirit ius patronatus, vt dixi ſupra *hoc 2. lib. c. n. 6.* quamuis non deſit, qui dicat non acquiri iuſpatr. ex dotatione facta ex neceſſitate, et coactè non voluntariè vt per *Rotam dec. 167. num. 5. & 6. par. 2. In nouiſſ. Annot. ad Ludouiſium, qui fuit Gregorius XV. Summus Pontifex fel. rec. dec. 397. num. 5. vide Aug. Barboſam de off. & poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 70. num. 9. & 10. & Garciam de benefic. p. 5. c. 9. num. 52. & 53.* Et eſt notandum quod
28 non ſufficit eccleſiam fundare, conſtruere, et dotare, ſed opus eſt eam competenter, et ſufficienter dotare, vt dicitur in *d. c. nemo de conſecr. diſt. 1.* vbi dicitur, quod nullus ædificet eccleſiam, niſi ante aſſignet dotem, quæ ſufficiat ad luminaria, ad cuſtodiam, et ad diſpendia cuſtodum, & quod dos debeat eſſe ſufficiens eſt *text. in cap. placuit, 1. quæſt. 2.* & de hoc latè pertractat *Lambert. vbi ſup. art. 21.* vbi *num. 12. & ſeq.* ponit
29 octo caſus, in quibus apparet, quando, & qualiter dos dicatur, et ſit competens, & ſufficiens, vbi ponendo dictus caſus, dicit, quæ ſit dos competens eccleſiarum cathedralium, parochialium, ſimplicium, capellarum, et ſimilium; et iſti omnes tam fundans, quam conſtruens, et dotans eccleſiam ſunt æqualiter patroni, vt latè per *Lambert. vbi ſup. art. 22. verſ. in contrarium tamen faciunt, n. 1.* et ſupra dictum eſt.

30 Vt autem melius liqueat, quæ ſit dos competens, et ſufficiens cum *Lambert. d. art. 21. cum Abb. conſ. 57. n. 3. p. 1. cum Io. Aloyſio Riccio in praxi rerum fori eccleſ. dec. 181.* et nouiſſime per *Maſſobr. in praxi hab. conc. ad uac. paroch. eccl. prælud. 7. dub. 14.* conſtituendi ſunt infraſcripti caſus.

31 Primus eſt caſus in dotatione eccleſiæ cathedralis, quę tot debet pro dote habere bona ita quadripartita, videlicet, prima pars ſit pro alimentis habentium in ea dignitates, canonicatus, & pro alijs clerici, ſecunda pars pro alimentis Epiſcopi ſuæq. familiæ, tertia pars pro pauperibus, quarta pars pro fabrica eccleſiæ, *cap. Epiſcopo, & ſeq. 12. quæſt. 1.* hodie autem ex decre-

creto *Conc.Trid.ſeſſ.24.cap.13.de reformat.* congrua pro
ſolo Epiſcopo eſt ſcutorum mille,& pro parocho ſcut.
centum illarum partium vbi ſunt eccleſię, *Lud.dec.507.
n.6.*
32 Secundus eſt caſus in monaſterio,vel eccleſia colle-
giata, & tunc tot debent habere redditus, quod ſuffi-
ciant pro monachis, vel Canonicis, ac alijs miniſtris
neceſſarijs, & vt poſſit ſeruari hoſpitalitas, & iura
Epiſcopalia ſolui, in monaſterijs autem regularium
33 mendicantium, & eorum qui nequeunt bona immo-
bilia poſſidere nulli redditus deſiderantur, ſed is nu-
merus religioſorum conſtituitur, qui veriſimiliter ſe-
cundum loci qualitatem ex piorum eleemoſynis ſu-
ſtentari valeat.
34 Tertius eſt caſus in eccleſia parochiali, ſi cura ani-
marum ſit in collegiata, aſſignatur congrua pro cura-
to, quæ dependet ex quantitate redditaum, qualitate
perſonarum, & loci, ſi cura animarum ſit in ſimplici
eccleſia parochiali, tunc tot redditus requiruntur pro
ea, qui ſufficiant pro rectore,& vno miniſtro, necnon
pro hoſpitalitate ſeruanda,& procurationem viſitato-
rum,& Epiſcopalium iurium ſolutione,& in *Conc.Trid.
ſupra alleg.* ſaltem ſcut. centum pro parocho deberet
eſſe.
35 Quatrus eſt caſus in eccleſia ſimplici,& ſine cura,&
tunc tot debet habere redditus, quot ſufficiant pro
ſuſtentatione rectoris & vnius clerici addictorum, ſer-
uitio ipſius eccleſiæ,& ad ornatum, cuſtodiam, & lu-
minaria.
36 Quintus eſt caſus in capellis,& altaribus in aliqua
eccleſia exiſtentibus, quæ ſi ordinata ſunt, vt propriũ
rectorem habeant, & tunc redditus eſſe debent ſuffi-
cientes pro ipſo rectore,et pro ſatisfaciendo oneribus,
vel debent habere redditus æquales aliorum benefi-
ciorum ibidem exiſtentium, *Abb.d.conſ.57.n.3.* et ra-
37 tio prædictorum eſt, quia qui altari ſeruit, de altari
viuere debet, *c.cum ſecundum, de præb.c.ſacerdos, verſ.
qui in ſacrario, 1.q.2.* nemo enim cogitur ſuis ſtipendijs
militare, *c.de monachis,cum ibi not.de præbend.* et ad diœ-
ceſanum ſpectat, examinare de quantitate dotis ſuffi-
cientis in ſupradictis omnibus caſibus, *Calder.conſ.20,*
38 *de iurep.Lamb.d.art.21.n.30:* optimè autem prouide-
tur eccleſiæ, ſi vltra dotem pro clericis, et miniſtris,
pro fabrica eccleſiæ aliquid certum conſtituitur,vt eſt
39 in primatiali eccleſia Piſana, in qua adeſt menſa Ar-
40 chiepiſcopi redditus annui ſcut.fere decem millium.
Menſa Capituli cum ſuo redditu Maſſa Cappellano-
rum cum ſuo annuo redditu.
Seminarium cum ſuo redditu, quod de nouo ere-
ctum eſt hoc anno 1626.ex pietate,et liberalitate Illu-
ſtriſſimi, et Reuerendiſſimi Domini Iuliani Medices,
Archiepiſcopi Piſani, qui in dictum Seminarium 12.
clericos immiſit,vbi aluntur, et litteris dant operam,
adeſt opera,quæ alibi vocatur fabrica, quæ habet an-
nuos redditus ſcutorum fere ſex millium, et honorifi-
cè, et magnificè per Dominum operarium, (qui de
Nobilibus ciuitatis Piſanæ eligitur, et nunc eſt Illuſtr.
D.Curtius Ceulus) expenduntur tam pro conſeruatio-
ne,et reparatione ipſius eccleſiæ, quam eccleſiæ S.
Ioannis Baptiſtæ,Campi Sancti, et Campanarum pro
Sacriſtia,ſacris veſtibus,et ſacra ſupellectile,pro ſacris
imaginibus,vaſis argenteis multis factis pro includen-
dis Sanctorum reliquijs ſex candelabris argenteis cum
cruce pro altare,ſex alijs candelabris magis argenteis
magnæ altitudinis ante altare, tribus lampadibus ma-
gnis,et pulcherrimis argenteis ante d. altare ardenti-
bus,et ad ſunt magnæ impenſæ factæ,mirabiliq; artifi-
cio portæ tres nouæ ex ære figuratæ, et magnificè, et
vna antiqua ex ære,in dictoq; altare maiore adeſt San-
ctiſſimi Ieſu Chriſti Domini Noſtri Redemptoris Cru-
cifixi imago ex ære confecta,et in lateribus duo Ange-
li ſimiles tenentes in manibus candelabra, opus inſi-
gnis viri Ioannis Bolognæ, ita adeſt magnifica fabrica
inſignis Cathedralis eccleſiæ Vrbis veteris, quæ habet
magnos redditus,et ipſam eccleſiam ſpecioſiſſimam
reddit: ita conſeruantur eccleſiæ, ſi pro earumdem
conſeruatione,reſtauratione,et reparatione certi red-
ditus conſtituuntur,alias labuntur, et deſtruunt, vt ſæ-
pè hiſce temporibus accidiſſe videmus.

SVMMARIVM.

1 *Dotans eccleſiam indotatam cum Ordinarij conſenſu, fit patronus.*
2 *Ditans eccleſiam cum primo dotante fit patronus.*
3 *Benefactor dicitur tradens aliquid eccleſiæ iam dotatæ, & non fit patronus.*
4 *Iuſp.plurib.modis acquiritur.*
5 *Readificans eccleſiam funditus deſtructam fit patronus.*
6 *Eccleſia tunc dicitur deſtructa,quando readificata eſt conſecranda.*
7 *Patronus antiquus ratione dotis eſt patronus etiam eccleſiæ reędificatæ.*
8 *Idem eſt in patrono ratione fundi ſi ibidem readificetur.*
9 *Sed quid in patrono antiquo ratione conſtructionis.*
10 *Patronus Monaſterij non fit patronus alterius monaſterij, quod primo veniatur.*
11 *Redotans eccleſiam acquirit iuſpatronatus.*
12 *Supplens autem dotem non acquirit iuſpatronatus.*
13 *Diſpoſita in fundante,conſtruente,& dotante procedunt in refundante,readificante,& redotante.*
14 *Dotans de nouo altare,vel aliud in eccleſia iam perfecta in totum fit patronus.*
15 *Iuſpatronatus competens ex priuilegio,eſt ſublatum.*
16 *Iuſpatronatus competens ex priuilegio, ſed ex cauſa oneroſa non eſt ſublatum.*
17 *Iuſpatronatus competens ex augumento dotis ſubijcitur reuiſioni.*
18 *Iuſpatronatus competens ex aucta dote,ſed non pro medietate,eſt ſublatum.*
19 *Iuſpatronatus ob augumentum tertiæ partis nil prodeſt.*
20 *Dotem augens ad medietatem acquirit iuſpatronatus,ſi id exprimat.*
21 *Patronus non priuatur poſſeſſione,dum per ordinarium,reuidetur iuſpatronatus.*
22 *Iuſpatronatus nõ poteſt competere ex Epiſcopi priuilegio.*
23 *Poſſeſſio centenaria non prodeſt quando conſtat de inualido priuilegio.*
24 *Epiſcopus non poteſt concedere iuſpatr.ſuper eccleſia libera.*
25 *Eccleſia gaudet priuilegijs fiſci militum,alimentorum,dotis,pupillorum,reip.& iure imperij.*
26 *Merum,& mixtum imperium an tranſeat in eccleſiam ex donatione caſtri ei facta.*
27 *Princeps poteſt alienare ciuitates,& regalia,dando eccleſiæ.*
28 *Bona Eccleſię reuerſa quando dicantur effecta de menſa.*
29 *Prælatus nouus non tenetur ſoluere velenium pro feudo.*
30 *Solita infeudari quãdo dicantur,& ex quot conceſſionibus, & tunc quando conſenſus Apoſtolicus præſumatur.*
31 *Dominus directus poteſt donare feudum eccleſię in præiudicium vaſalli,non autem vaſſallus.*
32 *Legitimatus ad beneficia eccleſiaſtica,non cenſetur legitimatus ad feuda.*
33 *Decimę non poſſunt concedi in feudum niſi ex Papæ priuilegio.*
34 *Eccleſia deſtructa de Papa aſſenſu,feudum eius euaneſcit, ſecus ſi ex bello deſtructa ſit.*

35 Prę-

35 *Prelatus quãdo poſſis infendare alij rem adhuc non reuerſam, & non tenetur inueſtire conſanguineos defuncti.*
36 *Eccleſia decepta in feudi conceſſione habet priuilegium l. 2. C. de reſcind. vend.*
37 *Feudum eccleſię 40. annis præſcribitur & per ſolam inueſtituram tranſit in eccleſia.*
38 *Locatio perpetua quando cenſeatur contracta.*
39. *Eccleſiaſtica bona poſſunt emphitenticari aliquando cum diminutione ſextæ partis.*
40 *Penſio vera quæ dicatur in eccleſiaſtica emphiteuſi, vt eccleſia non dicatur læſa.*
41 *Emphiteuſi conceſſa pro ſe, & perſona nominanda, quid agendum, & quid ſi perſona nominata obierit.*
42 *Emphiteuſis recepta pro ſe filijs, &c, intelligitur ordine ſucceſſiuo.*
43 *Emphiteuſis an finiatur, ſi vnus ex comprehenſis non ſoluerit canonem.*
44 *Emphiteuta alienans partem rei non cadit a toto, & in ea habet locum ius accreſcendi.*
45 *Eccleſiæ datur reſtitutio aduerſus præſcriptionem 30. & 40. ann. quæ reſtitutio ſemper competit data iuſta ignorantia.*
46 *Eccleſia quando reſtituatur contra præſcriptionem centenariam.*
47 *Quadriennium ad petendam reſtitutionem non currit ignoranti.*
48 *Eccleſia reſtituitur ſemper, quando læſio eſt enormiſſima, & aduerſus alienationem factam cum decreto Commiſſarij.*
49 *Legatum factum eccleſiæ pro celebratione miſſarum annuatim cum pacto reſolutiuo, quomodo intelligatur, & tria requiruntur.*
50 *Mora purgari poteſt, vbi eſt pœna adiecta, & incerta dies.*
51 *Donatio facta eccleſiæ ſub modo reuocari nequit, & tunc modus adiectus cenſetur cauſa impulſiua.*
52 *Procurator eccleſiæ non poteſt vendere, & habere fidem de pretio.*
53 *Hipotheca tacita in bonis conſtruentis eccleſiam inducitur pro dote eccleſiæ.*
54 *Et in bonis Prælati male adminiſtrantis.*
55 *Priuilegia dotium competunt doti eccleſiæ.*
56 *Eccleſię non obligatur ex mutuo, & quando.*
57 *Dominium transfertur in eccleſiam ſine traditione.*
58 *Prelatus non poteſt mutuam dare pecuniam eccleſiæ.*
59 *Eccleſia habetur loco filij.*
60 *Legatum factum filiæ maius ſi nupſerit, ei debetur ſi fiat religioſa.*
61 *Donatio facta eccleſiæ abſenti non poteſt reuocari etiam ante acceptationem.*
62 *Eccleſiæ ſi legetur calix intelligitur de aureo, & quando.*
63 *Eccleſiæ priuilegium non perditur per non vſum.*
64 *Priuilegium a Principe conceſſum eccleſiæ reuocari non poteſt.*
65 *Eccleſia hærede inſtituta, & vxore relicta vſufructuaria, vxor ali debet.*
66 *Eccleſia relicta vſufructuaria, & filio hærede inſtituto, filio legitima cum fructu debetur.*
67 *Eccleſia vulgariter ſubſtituta per tacitam pupillarem excludit matrem.*
68 *Anima cunctis rebus eſt præferenda.*
69 *Filius per tacitam pupillarem excludit matrem.*
70 *Eccleſia gaudet priuilegio l. 2. C. de repud. hæred.*
71 *Legata facta eccleſiæ diminuunt legitimam filij.*
72 *Si teſtator mandet ſolui debitum, quando debeat ſolui, etiamſi ſit præſcriptum.*
73 *Confeſſio facta pro exoneratione conſcientiæ probat debitum, & quando.*
74 *Confeſſio quando in teſtamento habeat vim legati.*
75 *Confeſſio facta de vſuris reuocari non poteſt.*
76 *Eccleſia ſi conſtrui debet in fundo, non cenſetur donatus totus fundus.*
77 *Eccleſiæ fauore tenetur quis contra ſe arma edere.*
78 *Hipotheca tacita fauore animæ inducitur in bonis debentis reſtituere ablata.*
79 *Eccleſiæ fauore ſeruanda eſt æquitas, non rigor.*
80 *Eccleſię ſi fiat legatum mobilium quid comprehendat.*
81 *Eccleſia ſi recipiat feudum in pignus a vaſallo quando non computat fructus in ſortem.*
82 *Legata pecunia pro miſſis celebrandis, ſi augeatur eleemoſyna, quid agendum.*
83 *Sententia lata contra eccleſiam indefenſam nulla eſt.*
84 *Eccleſiæ fauore, amiſſo inſtrumento teſtes non periti poſſunt examinari.*
85 *Legatum eccleſiæ relictum ab hærede vno, poteſt ab alijs peti.*
86 *Eccleſiæ fauore valet pactum futuræ ſucceſſionis.*
87 *Eccleſiæ re aliena legata ſcienter, non debetur æſtimatio.*
88 *Donatio non preſumitur in eccleſia ex taciturnitate, & redditione rationum.*
89 *Eccleſię fauore poteſt quis perpetuo locare operas ſuas.*
90 *Filio non debetur legitima in bonis patris viuentis effecti religioſi.*
91 *Eccleſiæ ſuccurritur, ſi dominus non colit agrum, vt decimam non ſoluat.*
92 *Clericus quando teneatur eccleſiam reparare.*
93 *Eccleſię acquiritur per alluuionem.*
94 *Eccleſiæ fauore, ſi filia in fauorem fratrum ceſſit bonis paternis, eis defunctis, poteſt repetere.*
95 *Et ſi ſit facta monialis, ſuccedit monaſterium.*
96 *Eccleſię ſi legetur cum certo onere miſſarum, aucta re, an augeatur miſſarum numerus.*
97 *Eccleſia ſecularis facit deficere conditionem, & ſi ſine liberis deceſſerit.*
98 *Eccleſia ſi conſtruenda eſt poſt mortem ſubſtitutorum, omnium mors attendi debet.*
99 *Eccleſia non poteſt exigere pœnam conuentionalem vltra intereſſe.*
100 *Eccleſia poteſt exigere pœnas legales.*
101 *Eccleſiæ conſtruendę ſi dos legetur, quando debeatur.*
102 *Filij in conditione poſiti fauore eccleſię cenſentur poſiti in diſpoſitione.*
103 *Fideicommiſſum vniuerſale tranſit ipſo iure in eccleſiam.*
104 *Eccleſia pro ędificanda quando quis cogatur vendere rem ſuam.*
105 *Donatio omnium bonorum facta eccleſiæ reuocatur per ſuperuenientiam liberorum.*
106 *Eccleſia victa in lite non condemnatur in expenſis.*
107 *Prelatus per conſtitutum non transfert poſſeſſionem rerum eccleſię.*
108 *Filius detrahit duas quartas, ſed non ex fideicommiſſo ad pias cauſas.*
109 *Donatio facta eccleſię non reuocatur ob ingratitudinem.*
110 *Eccleſia poteſt agere ſine ceſſione.*
111 *Donatio omnium bonorum facta eccleſię valet.*
112 *Appellatio a precepto de reſidendo non datur.*
113 *Promiſſio facta eccleſię non redditur nulla ob incertitudinem.*
114 *Eccleſię etiam regularium incapacium legari poteſt.*
115 *Sindicus Apoſt. pro regularibus incapacibus eſt medium habile ad acquirendum.*
116 *Vſusfructus legatus eccleſię durat centum annis, ſecus in annuis legatis.*
117 *Bona alienari probibita a teſtatore, poſt quartum gradum alienari poſſunt.*
118 *Eccleſia poteſt conſtrui ſuper fundo ſubiecto fideicommiſſo.*
119 *Minor poteſt fundare eccleſiam ſine decreto iudicis, ita & mulier,*

mulier, & mandatum de eccleſia conſtruenda non poteſt reuocari.
120 *Legata res eccleſiæ ſi alienetur non cenſetur extinctum legatum.*
121 *Bona dotantis eccleſiam ſunt hypothecata pro euictione.*
122 *Comes fundans eccleſiam, & acquirens iuſpatr, priuata perſona reputatur.*
123 *Eccleſiæ neceſſitas præfertur egeſtati patroni.*
124 *De dotæ eccleſię non eſt defalcanda portio.*
125 *Eccleſia poſſidens pro dote ſibi legata, lucratur fructus.*
126 *Epiſcopus ſi expendat in ædificatione eccleſiæ plus quam reliquat teſtator, an poſſit illud exigere.*
127 *Legatum factum eccleſiæ in teſtamento imperfecto quando debeatur.*
128 *Theſaurus inuentus in loco eccleſiæ, ipſius eccleſiæ eſt.*
129 *Tranſactio facta cum eccleſia quando ſit inualida.*
130 *Legatum factum eccleſijs alicuius Ciuitatis non continet eccleſias poſt conſtructas.*
131 *Literæ Apoſtolicæ ſuper beneficio vacaturo non comprehendunt beneficium poſtea erectum.*
132 *Legatum factum eccleſiæ parochiali debetur ei, in qua moritur teſtator.*
133 *Legatum factum Canonicis non cenſetur factum eccleſiæ.*
134 *Falcidia, quæ non detrahitur de legato facto eccleſiæ, an detrahatur de legato alteri facto, & diſtinguuntur tres caſus.*
135 *Eccleſia ſi rem emat, quando valeat pactum ſuper hypotheca.*
136 *Eccleſia ſi petit reſtitutionem contra tres conformes, impedit earum executionem.*
137 *Eccleſia quando petitur, dicitur iudicium vniuerſale.*
138 *Libellus generalis recipitur regulariter.*
139 *Eccleſiæ ob neceſſitatem poteſt quis ordinari ad titulum alterius.*
140 *In cauſa beneficiali non defertur iuramentum ſuppletorium.*
141 *Eccleſiæ prædiolum quando alienari poſſit.*
142 *Eccleſia quando non reſtituatur aduerſus licitationem.*
143 *Eccleſiæ fauore in contractibus innominatis non eſt locus pœnitentiæ.*
144 *Eccleſia præfertur poſſeſſori, & in eum transfert onus probandi.*
145 *Eccleſiæ fauore tempus eſt modus inducendæ obligationis.*
146 *Indebitum eccleſię ſolutum non repetitur, & quando.*
147 *Legatum relictum piæ cauſæ ſub conditione mixta quando debeatur, item quando defecit conditio poteſtatiua.*
148 *Eccleſiæ fauore conditio exiſtens retrotrahitur.*
149 *Eccleſiæ, & piæ cauſę fauore in legatis lenior conditio attenditur.*
150 *Legatum relictum eccleſię a ſubſtituto ſub conditione, ſi inſtitutus hæres non erit, debetur ab inſtituto.*
151 *Legatum factum pro exoneratione conſcientiæ a damnato ad mortem valet.*
152 *Conſueto dari eccleſiæ pro eleemoſyna ex ſtatuto, auferri non poſſunt.*
153 *Prælatus non poteſt compromittere concernentia eccleſiam.*
154 *Eccleſiam circum nihil poteſt conſtrui in eius præiudicium.*
155 *Seruitutes contra eccleſiam præſcribuntur 40. annis.*
156 *Anno biſſextili fauore eccleſię duo dies non computantur pro vno.*
157 *Bonæ fidei poſſeſſor rei eccleſiæ non facit fructus ſuos etiam conſumptos.*
158 *Queſibile priuilegio eſt queſibile conſuetudine.*
159 *Diſtributiones quotidianæ non debentur infirmis ex propria culpa.*
160 *Eccleſiæ, & ſic alteri poteſt quis ſtipulari.*
161 *Maſculinum non concepit fœmininum in damnum eccleſiæ.*
162 *Legatum factum eccleſiæ cancellatum in teſtamento debetur.*
163 *Ius accreſcendi habet locum in legatis relictis eccleſię.*
164 *Creditor eccleſiæ differens exigere quando non poſſit amplius petere.*
165 *Eccleſia quando poſſit conuenire debitorem ſui debitoris.*
166 *Clerici non ſunt litibus inquietandi.*
167 *Eccleſia habet priuilegium leg. 1. Cod. de debit. conuit. lib. 11.*
168 *Repreſalię contra eccleſiam fieri non poſſunt.*
169 *Eccleſiæ fauore odia non reſtringuntur.*
170 *Excommunicatio quandoque fertur pro culpis futuris fauore eccleſię.*
171 *Eccleſię legari poſſunt res hoſtium.*
172 *Legatum factum eccleſiæ ita, quiſquis mihi hęres erit, quando debeatur.*
173 *Procurator eccleſiæ quando non poſſit remittere caducitatem.*
174 *Pręlati obitu procurator reuocatur.*
175 *Legatum factum eccleſiæ quando 40. ann. præſcribatur.*
176 *Eccleſię donatio facta in dubio inter viuos cenſetur.*
177 *Eccleſia diligit litteratos.*
178 *Eccleſię doctores ſunt lucernę ardentes.*
179 *Beneficiatus non reparans eccleſiam poteſt cogi.*

Eccleſia indotata, ſi dotetur, an dotans tunc efficiatur patronus, & de eccleſiæ priuilegijs.

CAP. V.

1 DOtans Eccleſiam fundatam, et conſtructam ſine dote repertam, de conſenſu diœceſani in ea acquirit iuſpatronatus, et ſi eccleſia ſit fundata, conſtructa, et conſecrata, ſed indotata, ſi dotetur cum dicto conſenſu, dotans fit patronus, dummodo dotans det ſua bona eccleſiæ titulo dotis, non ſimplicis donationis, dummodo etiam ille, qui fundauit, et conſtruxit, id permittat, vel is, qui eam conſecrauit non ſit ſoluendo, et hæc procedent, quando nunquam dos aliqua fuit eccleſiæ aſſignata, et de his laté *Lamb. de iurep. lib. 1. p. 1. q. 6. art. 1. n. 5. & ſeq.* vt fuit dictum in *Lucana Decanatus, 8. Iunij* 1576. *coram Clemente Octauo fel. rec.* ſub his verbis. Domini dixerunt ſubeſſe hic plures difficultates, prima eſt, an verſemur in prima vel ſecunda parte reg. Adriani, ſecunda, an ſimus in iurepat. ex dotatione, vel ex eo, quia cum dote duorum millium à dominis Gilijs datorum, vt Collegiata de nouo erigatur, vel ex eo, quia tale augumentum fuit omnino neceſſarium, tertia an verba d. regulę applicentur huic caſui, ex quo ea videtur præſupponere, beneficia, ad quæ fuerant conceſſa iurepatronatus, quæ Papa reuocare intendit, antea præſtitiſſe, non autem præſupponere videtur ea tunc oriri, et creari ſimul cum hac ſeruitute iuſp. et quoad primam, nihil firmatum fuit, licet aliquibus ex dominis videretur, quod cum Decanatus in collegiata ſit dignitas electiua, *Abb. in c. cum venerabilis, n. 45. de except. Caſſad. dec. 22. de pręb. in fin.* verſaretur conſequenter in prima, non autem in 2.

Quo vero ad ſecundam difficultatem, ſimiliter nihil firmare potui, licet nonnullis ex dominis hoc fundamentum videretur pati magnam difficultatem, nam licet dotans eccleſiam iam ædificatam de iure communi

muni acquirat iuſp.hoc tamen intelligitur de eccleſia prorſus indotata,& ita loquitur *Roc.de iurep.in verbo, & dotauit,q.2.& Abb.conſ.28.lib.* 2.quod adeo verum eſt, quod, & ſi dos eſſet depauperata ſi tamen in totum ſublata non eſſet, illam ſupplens non efficeretur patronus,*Roc.vbi ſup.q.3.*vbi in ſpecie reprobat. opin. & *Hoſt.& Abb.*Vnde cum ambæ eccleſiæ, ex quibus erecta fuit collegiata haberēt redditus notabilis quatitatis,non poterant dici indotatæ,& addebant aliqui ex Dominis ex eo etiam demonſtrari hoc iuſp. 'eſſe merè ex priuilegio,quia dos hęc fuit pro maxima parte aſſignata ex redditibus aliorum beneficiorum, quo caſu nec Epiſcopus poteſt iuſp.ex hac cauſa concedere,vt poſt *Inn.Io.Andr.Imol.& alios tradit, Roch.in d. verbo,& dotauit,q.16.circa fin.* & quamuis illa duo millia,quæ erogarunt iſti domini Guij,eſſent data in dotem collegiatæ,cum tamen non eſſet congrua dos pro erigenda tali collegiata, ex huiuſmodi dote de iure communi non poteſt quæri iuſp. *Roch.vbi ſup.q.8.& 9.* quod autem hoc augumentum fuerit neceſſarium, & propterea locum non habeat regula, vt per *Put.deciſ. 331.in vna conchen. Achil.dec.13.de reg.cancell.* patitur etiam difficultatem,quia non videtur poſſe cōſiderari neceſſitas,cum iam iſtæ Eccleſię eſſent in rerum natura cum ſuis dotibus,& id, quod dicitur, cum dote neceſſaria, videtur procedere, quando eccleſia deducitur de non eſſe ad eſſe,*Roc.vbi ſup.q.6.verſ.non eſt*, vel quando eccleſia,quæ nunc reperitur conſtructa,amiſit dotem totaliter, vel ab initio fuit indotata, *Roc.vbi ſup.verſ.ſi autem,& tertio*.

Quo autem ad tertiam difficultatem, ad quam domini dixerunt, quod me reſtringerem, aliquibus ex dominis videbatur fundamentum magnæ conſiderationis, aliqui verò conſiderabant contra hoc fundamentum, quod hic non deducitur eccleſiam de non eſſe ad eſſe;Licet de regulari fiat ſecularis, & erigatur in collegiatam,negari enim non poteſt, quin exiſteret eccleſia,eaq.conſiderabiles redditus haberet, & cōſequenter non videtur poſſe dici, quod eccleſia deducatur ad eſſe,ſed potius mutari videtur ſtatus beneficij, & forma ſeruitij in eccleſia, & licèt particularia beneficia in dicta eccleſia de nouo creari videantur, nō tamē deducuntur in eſſe ex non præexiſtenti, ſed ex iam præexiſtente eccleſia notabiles fructus habent, quos per huiuſmodi ſuppreſſiones non amittunt, alioquin cum regula velit reuocare omnia iura patronatus ex priuilegio non auctis fructibus vſque ad medietatem durum videbatur aliquibus ex dominis, quod cum hic non adſit conſtructio, nec fundatio, nec vera dotatio, & ipſa collegiata, & particularia ipſius beneficia ex maxima parte dotentur ex fructibus earumdem eccleſiarum antea præexiſtentium, poſſet dici, quod regula non applicetur,& conſiderabant,quod licet tollatur iuſpatronatus, remanebit fortaſſe nihilominus collegiata,& ita tolleretur *dec.Creſcent.* 141. & dum in regula dicitur,quod beneficia redeant ad primam naturam,intelligi poterit de prima natura libertatis, cum beneficia in dubio præſumantur libera, quæ ſi vera eſſent,tollerent fundamentum, quod fit ſuper augumēto cultus diuini, quia etiam quod tolleretur iuſp.remanet collegiata, nec diminueretur prædictus diuinus cultus,quę omnia fuerunt à dominis dicta,vt maturius conſiderentur, quando particulariter dubium diſputabitur,quod ſecundum dominos erit,an in caſu,de quo agitur,applicētur verba regulæ Adriani,& fuit dictum in *Imol.iuriſp.23.Martij 1579. coram Cātuccio*,domini pro maiori parte dixerunt, reſolutionē vltimo loco factā in caſu de quo agitur intrare non obſtātibus deductis pro parte Scipionis Calderini,quę ad duo potiſſimum rediguntur, vnum eſt, quod ille conſenſus Abbatis, ſine quo nemo poteſt conſtruere Cappellam intra cōfines parochiæ ipſius Abbatis iuxta bullam Innocentij Quarti, debet intelligi pro intereſſe eiuſdem Abbatis ne ſibi præiudicetur in conſtructione alicuius Capellę intra limites ſuę parochię quoad concurſū,oblationes,& alia:nō autem debet intelligi pro authoritate ſiue conſenſu præſtando in reſeruatione iuriſpatronatus,qui reſidet penes Epiſcopum *c.nobis de iurep.* Alterum quando prędicta bulla loquitur de conſenſu Abbatis in Cappella cōſtruēda,& ideò non debet trahi ad cappellam iam conſtructam prout erat iſta,de qua agitur, quia nō fit extenſio de actu ad actum *Pariſ.conſ.17.n.151.lib.1. Aym.conſ.55.in princ. Mohed.dec.224.* Et in terminis tradit *Lambert.de iurep. lib.1.part.1.q.6.art.1.num.8.in fin. fol. mihi* 50. tenens, Vicarium, qui poteſt dare iuſpatronatus ex conſtructione, non poſſe dare ex donatione in eccleſia prius conſtructa. Quoad primum fuit dictum conſenſum Abbatis requiri etiam pro auctoritate in reſeruatione iuriſpatronatus, tum quia qui vult conſequens, vult etiam ſuum neceſſariū antecedens. Vnde ſi Papa voluit Abbatem poſſe conſentire ædificationi nouæ capellæ, voluit etiam in neceſſariam antecedentiam,eum poſſe conſentire reſeruationi iuriſpatronatus, ſine quo ædificans non ædificaret, tum etiam quia alias Papa præbuiſſet occaſionem retrahendi laicos ab ædificatione eccleſiæ, quia potuiſſet contingere, quod Epiſcopus nollet conſentire reſeruationi iuriſpatronatus, & Abbas nollet conſentire ædificationi. Tum etiam, & tertio, quia in caſu noſtro in perſona Abbatis militat ratio,cur authoritas, ſine conſenſus Epiſcopi in creatione iuriſpatronatus requiratur:nam ſiue illa ſit,quia ad Epiſcopum ſpectat examinare locum erectionis eccleſiæ, & dotem, & diſponere qualiter ſit regenda, vel gubernanda ſecundum *Card.conſ.vltim. verſ. ſed ratio de iurepat.*ſiue ſit illa, quod Epiſcopi conſenſus requiratur fauore Eccleſiæ, ne contingat opus inchoari, & non conſummari,vel non ſufficienter poſtmodum dotari quia fortè vires patrimonij ædificantis minimè ſufficiant ſecundum *Abbat.conſ.89.nu.2.verſ. tamen illud,lib.2.*ſiue etiam ea ſit quod iſta ſpiritualia nō poſſunt à laicis propria authoritate tractari, ſecundum eundem *Abbat.conſ.59. ſub nu.3.ante medium verſ.ſatis enim,lib.2.*quas rationes refert.&ſequitur *Rocch.de iure patronatus in verbo pro eo, quod de diœceſani conſenſu q.3. num.7.verſ.tunc ratio eſt*. Omnes iſtæ rationes bene conueniunt ei, qui debet conſentire ædificationi eccleſiæ iuxta *text.in c.nemo de conſecration.diſt.1.*Quo vero ad ſecundum domini dixerunt, quod Papa dando Abbati facultatem conſentiendi ædificationi,cenſetur etiam dediſſe facultatem conſentiendi dotationi cum ſine dote Eccleſia ædificari nequeat, *d.c.nemo.*Præſertim quia hoc caſu viget eadem ratio, cur conſenſus Epiſcopi in aſſignatione dotis requiratur, ut ſcilicet videat,quomodo dos ſit conſtituta, & an ſit congrua, vt poſt *Cald.d.conſ.vlt.not.Roch.in ver.& dotauit, q.10. num.18.verſ.præterea dignum.*Non obſtat ſi dicatur, id procedere in dotatione facta ab initio, nō in dotatione facta poſt conſecrationem, prout in caſu noſtro, quia reſpondetur fauore eccleſiæ dotationem retrotrahi,& fingi eccleſiam dotatam ante conſecrationē, vt quis inducatur ad dotādum propter acquiſitionem iuriſp.ita *Io.And.in c.1.col.vlt.in pr.verſ. & tunc fauore eccl.fingamus, de iurep.Card.ad rub.eod.tit.q.6.verſ.dic primum verius Abb.in c.3.n.9.in fin.& ibi Bero.n.71.verſ. non obſtat quod res ſacra eod.tit. Abb.d.conſ.59.n.3. verſ. quod tamen limitauit,lib.2.Rocc.in verb.& dotauit, nu.4. ad fin.verſ.non obſtat igitur Paul.de Citadin.de iurep.p.3.*

conſ.2.q.1.n.77.verſ. & fauore eccleſiæ. Lambert.lib.1. q.
6.art.1.n.6.verſ.nec obſtat fundamentum, fol. mihi 50.&
omnes mouentur per ſimile c.tanta,qui fil.ſint legit. vbi
fauore matrimonij geniti ante contractum matrimo-
nium finguntur geniti poſt. Minus obſtat quod ſcri-
bit Lambert.lib.1.p.1.q.6.art.1.n.8.in fin.verſ.dicerem,&
aliud, nam eius opinio non videtur de iure ſubſiſtere.
In primis enim non eſt verum conſenſum Epiſcopi ſu-
per dotatione facta poſt conſtructionem, & conſecra-
tionem eccleſiæ,eſſe priuilegiatiuum, ita vt dotans ef-
ficiatur patronus quaſi ex priuilegio, quia huiuſmo-
di conſenſus non poteſt eſſe priuilegiatiuus, cum de
iure communi liceat dotare eccleſiam iam conſtructã,
& conſecratam quando dotem non habuit vel quando
dos habita perierit,& iſta eſt communis opinio,de qua
teſtatur Roc.in verbo,& dotauit,n.4. circa med. & magis
communis ſecundum Ber.in cap.3.n.69.de iurep. deinde
ratio,qua mouetur Lamb.quia ſcilicet agitur de præiu-
dicio Epiſcopi non videtur magis militare in caſu do-
tationis eccleſiæ iam conſecratæ, quam in caſu ædifi-
cationis.Et ſi dicatur eccleſiam iam conſtructam libe-
ram eſſe,& pertinere ad collationem Epiſcopi,reſpon-
detur illa eſſe ſine dote, & conſequenter ſine miniſtris,
& ex hac reſponſione introductum eſſe fauore eccle-
ſiæ,vt fingatur dotata ab ipſo initio. Præterea in caſu
noſtro obſeruantia ſubſecuta id declarauit,tradit.Ricc.
in praxi rerũ fori eccl.in praxi iuriſp.dec.140.n.3.& Grac.
de benef.p.5. c.9. n.55. Ditans autem eccleſiã cũ primo
dotãte acquirit iuſp.de conſenſu diœceſani, & patroni,
2 ſi vero eccl.ſit ſufficienter iã dotata & cõſecrata, ſiue
non cõſecrata,tunc ſi aliquis eidẽ det, & conſerat bo-
3 na, dicitur benefactor,& ſic non acquirit iuſp.Lamb.
vbi ſup.art.2.n.9.quia iura indulgent iuſp.dotanti, non
benefactori,c.filijs,16.q.7.Ricc.vbi ſupr.nu. 3. & fuit di-
ctum in Nolana beneficij,19. Ianuarij 1594. coram Card.
Arigono,quamuis Paulus de Citadin.in ſuo tractatu de Iu-
repatr. p.3.in princ. ſimpliciter ponat has cauſas eſſe
acquirendi Iuſpatronatus,ſcilicet,fundationẽ,conſtru-
ctionem,dotationem,ditationem,reparationem, & vl-
4 timo priuilegium, de quibus Lambert.vbi ſupr.n.2.ex re-
paratione, vel reædificatione, ſeu reſtauratione non
acquiritur iuſpatronatus, Lamb.vbi ſup.art.3.in princ.
& nu.11.& Card.Tuſch.pract.concl.iuriſ.lit.I, concl.601.
& Card.Seraph.deciſ.555 & 907.quod procedit, quan-
do eccleſia non eſt omnino deſtructa, tunc enim re-
ædificans non efficitur patronus, verum ſi eccleſia ſit
5 funditus deſtructa ſi aliquis velit eam reædificare cum
conſenſu Epiſcopi acquirit iuſpatronatus, & tunc
6 dicitur deſtructa,quando ſi reædificetur indiget noua
conſecratione ſecundum textum in c.de fabric. vbi gl.in
verbo,innouata de cõſec.diſt.1.ſi autẽ antiquus patronus
velit eam reædificare,non eget Epiſcopi conſenſu,gl.in
c.3.de iurepat.quam Doct.ſequuntur,Staph.de liter.gratiæ,
tit.de modo,& for.impetrandi,§.iuſpatronatus prærogatiua
numer.6.& 7.Mandoſ.tit.de reſcru.iuriſpatronat.verſ.ma-
gna eſt diſputatio,Grac.vbi ſup.d.cap.9.n.51.vbi refert plu-
res Rotæ deciſiones,Ricc.vbi ſup.d.deciſ. 140. num. 3. verſ.
declaratur 6.Maſſobr.in praxi hab.conc.ad uac. paroch. ec-
cl.'præludo 7.dubio 3. n.17.Aguſt.Barboſa de off.& poteſt.
Epiſcop.p.3.alleg.70.num.7.& fuit dictum in Senen. bene-
ficij 17.Iunij 1588.coram Orano, & in Patauina Iuriſpatr.
29.Ianuar.1590.coram Card.Seraph.quæ eſt d. deciſ. 907.
7 qua ſtante reædificatione,tamen primus patronus ra-
tione dotis eſt patronus in eccleſia diruta reædificata
& ſi ſuper antiquo fundo ſit reædificata,patronus an-
8 tiquus, qui dedit fundum erit adhuc patronus: Sed
dubium eſt in illo, qui erat patronus ratione conſtru-
9 ctionis,in quo ita eſt dicendum, quod ſicut cum plu-
res ſimul eccleſiam conſtruunt, ſimul etiam ratione
conſtructionis fiunt patroni,ita in hoc caſu tam ille,
qui primus conſtruxit,quam ille qui reædificat ratio-
ne conſtructionis fiunt ſimul patroni à primo enim
conſtructore lapides,cæmenta, & fundamenta pro-
ueniunt,ità latè Lambert.vbi ſupra,art.4.num.8. Item
10 ſciendum eſt, quod patronus alicuius monaſterij,
quod quia deſolatum eſt, vnitur alteri Monaſterio
non efficitur patronus ſecundi Monaſterij,ſed tantum
primi remanet patronus, ſi primum dotauit, ſi tamen
primum monaſterium ſit dirutum,& ſecundum,cui ſit
vnio ſit omnino ſine dote,tunc,quia iſta vnio eſt loco
dotationis,patronus primi erit etiam patronus ſecun-
di ratione dictæ dotationis, Lambert. ubi ſupr. art. 5.
11 Adde,quod redotans eccleſiam cum conſenſu diœce-
ſani,quæ in totum dotẽ amiſit,acquirit iuſpatronat.ra-
tione dictæ redotationis, & primus patronus,ideſt ille,
qui eandem antiquitus dotauit, nullum cauſa dictæ
dotationis iuſpat.in tali eccleſia habebit; verum ſi ec-
cleſia dotem amiſit, ſed non in totum, tunc ſupplens
12 dotem non acquirit iuſp.quia tunc dicitur benefactor
ſed volente primo patrono,& conſentiente Diœceſano
efficietur compatronus dictæ eccleſiæ cum primo do-
tante,ità latè Lambert.ubi ſup.art. 6. n.1. Stephan. Grat.
13 diſcept. forenſ.c.177.nu.24.& omnia diſpoſita in funda-
te, conſtruente, & dotante habebunt locum in nouo
dante fundum,reædificante,& redotante, cum hoc ta-
men quod accedat Diœceſani conſenſus, & quod non
admittatur alius inuito primo fundante, & perfice-
re volente, vel primo conſtruente, vel dotante vo-
lente reædificare, & redotare, & alia quæ in primo
fundante conſtruente, et dotante procedunt ponit
14 Lambert. ubi ſupra art. 7. Item ſi in eccleſia fundata,
conſtructa,& dotata,& etiam conſecrata erigatur ali-
qua dignitas,vel præbenda, altare, ſeu aliud benefi-
cium ab aliquo, & dotaretur cum conſenſu Diœceſani
ſi ſit in eccleſia Cathedrali, vel ſi ſit præbenda in ec-
cleſia Collegiata cum conſenſu Capituli dictæ eccle-
ſiæ tali caſu dotans acquirit iuſpatronatus,Lamb.art.8.
ubi ſupr.
15 Quo autem ad iuſpatronatus competens ex priui-
legio cum quibuſuis clauſulis conceſſo eſt ſublatum,
ſicut erat illud, quod competit ex præſcriptione a
Conc.Trid.ſeſſ.25.c.9. de reform. dicit Card. Seraph. deciſ.
1395.n.4.Rota deciſ.88.num.2.& 3.p.1.recentioribus apud
Farinaccium, Ludouiſ.qui fuit Sanctiſs. Gregorius XV.dec.
307.n.3.& ibi annot.nu.6.Flamin.Pariſius in tract.de con-
fidentia,q.28.n.239.& 240.Gonzal.in comment.ad reg. 8.
Cancell.gl.18 num.18.& ſeqq. Grac. de benefic. vbi ſupra
p.5.c.9.n. 115. ſecus ſi priuilegium fuiſſet conceſſum
ex cauſa oneroſa, Card.Seraph.deciſ. 499.n. 4. annotat.
add.deciſ.Ludouiſ.latiſſ.Grac.ibidem,num.120. Riccius ubi
ſup.deciſ.168.n.99. & ante d. deciſ. loquitur de iurepatr.
competens ex priuilegio, quod ſi ſit conceſſum itaut
eſſet eiuſdem naturæ,ac ſi ex fundatione,& dotatione,
competeret, cum ſit ad inſtar, & non propriè ex
fundatione,& dotatione,eſt ſublatum Gonzal.d.gloſ.18.
numer.202.Grac.ubi ſup.num. 117. & 118. neque ſuffra-
gatur quaſi poſſeſſio, neque immemorabilis, Grac. ibi
n.119.
16 Ratio autem,quare iuſp.ex priuilegio competens ſi
ſit conceſſum ex cauſa oneroſa non ſit ſublatum à
Concilio,eſt, quia talis conceſſio non poteſt dici mere
priuilegium, vt ſæpe deciſum fuiſſe per Rotam refert
Grac.d.numer.120. & faciunt dicta à Gonzal. ubi ſup. gl.
28.à numer.22.& gl.36.nu. 36. quod eſt verum ſi in to-
tum eccleſia dotetur, non ſi pars dotis ſuppleatur,
Gonzal.d.gl.18.n.53.Grac.d.n. 122. & 123.& ſi ex augu-
17 mento dotis per Papæ priuilegium cõpetat iuſp.à 40.
annis citra,ſubijcitur reuiſioni, & examini Ordinarij
ex

ex d.c.9.Conc.Trid.Hier.Gabriel.conſ.195.lib.1.& ita plu-
res deciſiones Rotæ refert *Garc. vbi ſup. n. 115. 126. &
127.*& tale iuſpatr.competens ex priuilegio cadit ſub
reſeruatione,*Gonzal.d.gl.18.n.6.& 18. Maſſobr.vbi ſup.
prælud.7.dub.2.n. 3.* niſi dotis augumentum aſcendat
ſaltem ad medietatem, *annot.ad dec.197.Ludouiſij*,nam
ſecundum conſtit.Innoc.VIII.& Adriani VI.reuocan-
tur iuſpatr.conceſſiones; ſi dos non fuit aucta ad me-
dietatem, quas conſtit.refert *Maſſobr. vbi ſup.prælud.*
18 *7.dub.3.num.82.& ſeq.*& quod iuſpatr. competens ex
priuilegio ratione dotis non auctæ vſque ad medieta-
tẽ ſit ſublatum, & cadat ſub reſeruatione probat latiſ-
mè *Maſſobr.vbi ſup.dub.3.n.27.ad n.18.* vbi refert *deciſ.
in Compſana iuriſp.3.Decembr.1604. coram Litta*, & in
alia *Paduana iuriſp.1.Iul.1601.coram Corduba, quæ eſt in
recentiorib.apud Farinac.dec.46.n.98.part.2.*& in cauſa
*Ceſaraugustana coram Illuſtriſſimo D.Coccino Decano 14.
Nouembris 1616.& die 6. Nouembris 1617.& die 31.Ia-
nuarij 1618.in eadem, & die 13.Nouembr.1620.* & adeo
iuſpatr.competens ex priuilegio ſubijcitur regulæ re-
ſeruatoriæ,quod alia derogatione non ſit opus,*Maſſob.
d.dub.3.n.38.& 89.* & ad probandum valorem augu-
menti tertiæ, vel alterius partis dotis beneficij, neceſ-
ſarium eſt probare illum valorem de tempore reſer-
nationis *Maſſob.d.dub.3.n.40.& 89.*

19 Eſt etiam notandum quòd beneficia iuriſpat. ex
priuilegio ob augumentum tertiæ partis non cadunt
ſub alternatiua,neq.quaſi poſſeſſio patronorum ſuffra-
gatur contra regulam octouam, nunc nonam cancell.
Maſſob.vbi ſup.d.dub.3.n.45.& 92. & ad acquirendum
iuſp.ex dotatione,ſeu ex redotatione requiritur dota-
tio formalis,aut augumentum tale quod habito reſpe-
ctu ad dotem eccleſiæ, adeo ſuperet, vt dos ſit nullius
conſiderationis, itaut priuilegium operetur magis
conceſſionem ex iuſtitia,quam ex gratia, quod euenit
quando fructus beneficij augentur ſaltem ad medieta-
tem, alioquin ſi ſit minus augumentum, ſemper iuſp.
dicetur ex gratia, non ex cauſa oneroſa. *Maſſob.d.dub.
3.n.48.& 94.*& talis augens dotem etiam ad medie-
tatem debet exprimere ſe velle acquirere iuſp. alio-
quin diceretur benefactor, quippe qui nemo poteſt
acquirere iuſpat.ex augumento dotis ſine priuilegio
Apoſtolico,neque poteſt induci ex obſeruantia, *deciſ.
355.lib.2.in nou.Rot.dec.179. p.2.in nouiſs. Maſſob.d.dub.
3.n.56.* quamuis alias ſufficiant coniecturæ ad proban-
dum quod fundans, & dotans voluerit reſeruare ſibi
iuſp.*Lambert.vbi ſup.lib.1.p.1.q.6.art. 1. num. 16.Berous*
20 *in c.3.num.90.de iurep.Rocch.de Curte de iurep. verbo &
dotauit.q.6.n.11.in fine.*dum tamen cognoſcitur ſuper va-
liditate iuriſp.in caſu quo poteſt per Ordinarium reui-
deri ſecundum terminos. *Concil.Trid.in d.c.9.*patronus
interim non eſt priuandus ſua quaſi poſſeſſione quan-
21 do vacauit in menſe non reſeruato, & poſſunt ſtare ſi-
mul,quod iuſp.non poſſit reuideri, & tamen ſit ex pri-
uilegio, *Maſſob.d.dub.3.n.65.& 79.& 100.& 101.*vide
Riccium vbi ſup.dec.107.n.93.

22 Notandum eſt etiam,quod iuſpatr.non poteſt com-
petere ex conceſſione, & priuilegio Epiſcopi *c. 2. de
reb.eccleſ.non al.lib.6.Staphil.vbi ſup. n. 3. & 4. Rebuf. in
praxi part.3.ſignatura, verbo necnon iuriſpatronatus num.
3.Lambert.vbi ſup.quæſt.10.art.4.Garc.d.cap.9. n.128.*ne-
que prodeſt etiam centenaria poſſeſſio cum conſtet de
23 inualido priuilegio conceſſo ab Epiſcopo, quod iuſp.
eſt ſublatum per *Concil. Trid.d. cap. 6. Pariſius vbi ſupra
quæſt.28.num.240.*neque poteſt Epiſcopus concedere
24 iuſpatr.ſuper eccleſia libera ſine authoritate Papæ,
*Calderin.conſilio vlt.de iurepatron.*quia non poteſt eam
redigere in ſeruitutem, *Abb.conſi.106.parte 2.Garc.di-
cto cap.9.n.130.Riccius vbi ſup. deciſ.190.*eadem ratione
Viuian.de Iur.patr.
non poteſt epiſcopus eccleſiam patronatam liberam
effectam propter extinctionem iuriſpatronatus iterum
reducere in ſeruitutem, & alteri ſuper eam iuſpatro-
natus concedere abſque auctoritate Papæ, *Calderin.
conſil.vlt. de iurepat. Rota in vna Nolana Capellaniæ, ſeu
benef. 19. Ianuarij 1594. coram Card. Arigono.* vbi fuit
reſolutum Epiſcopum per ſuam donationem non poſ-
ſe redigere in ſeruitutem iuſpatronatus cappellam re-
uerſam ad priſtinam libertatem, *Abb.conſ.106.p.2.
Rocc.de Curt.de iurep.uerbo,pro eo nu.34. Berous conſ.44.
num.33.lib.2.Lambert.vbi ſup.lib. 1. p.1. quæſt. 10.art. 4.
num.4.* & fuit dictum in *Alban. iuriſpatronatus 17. Maij
1595.coram Penia,& in Lunen.Sarzanen.beneficij 15. Iulij
1599.coram Card.Mellino.*

Et cum hactenus ſit de fundatione, conſtructione,
& dotatione eccleſiæ, dictum neceſſarium duxi etiam
eccleſiæ priuilegia adducere vt clerici eccleſiarũ recto
res facile in hac praxi inueniant quid vigore dictorum
priuilegiorum peragere poſſint.

25 Igitur eccleſia gaudet multis priuilegijs,& Primo,
gaudet omnibus priuilegijs fiſci temporalis, ita quod
valeat argumentum de Fiſco ad eccleſiam vel tantum
ei æquiparetur in omnibus à iure expreſſis ita *Vaſ-
quius de ſucceſ.reſol.lib.2.§.18.num. 10.Marc. Ant.Pere-
grin.de iure fiſci lib.3.n.2.*& valet argumentum de fiſco
ad eccleſiam ſubſiſtente tamen identitate rationis, &
dummodo non reperiatur contrarium in iure expreſ-
ſum,tenet *Euerard.*in loco, à fiſco ad eccleſiam per *l.
fin.C.de ſacr.eccl.*vbi fiſcus,& eccleſia ſunt exequati, *gl.
in c.auditis vbi Abb.de in int.reſt.Tiraq.de priuileg. C. piæ
cauſæ priuil.143.Doct.communiter. in c. 1. de prob. Marc.
Ant.Genuen.Epi.Iſernien.in ſuis practicab. eccleſ. tricena-
rio 9.q.252.*immo eccleſia eſt magis priuilegiata quam
fiſcus, qui dicitur vltimus priuilegiorum, & con-
tra quæ in dubio eſt iudicandam iuxta *l.non puto. ff.de
iure fiſci Card.Serab.dec.594.*& priuilegia fiſci enume-
rat *Bal.in l.1.C.de hæredit.vel act.vend.& Pereg.ubi ſup.*

Secundo gaudet eccleſia priuilegij militum, *gl.&
doct.in l.ſi ut proponis C.de rei uendit. & in c. inquirendum
de pec.cleric.Bal.in l.fin.C.de pact.Euerard.in loco militum
ad eccleſiam*, vbi militet eadem ratio. item omnia di-
ſpoſita in fauorem libertatis applicabilia eccleſiæ,ha-
bent locum in ea ſtante identitate rationis *Bal. in l.
2.C.de fideicom.libert.Euerar.in loco,de libertate ad piam
cauſam.*

Tertio gaudet priuilegijs alimentorũ,quando caſus
eſt applicabilis,& militat eadẽ ratio,quia cauſa alimẽ-
torũ eſt pia & fauorabilis,*l.mela.ubi gl.Bart.& alij ff.de
alim.et cib.l.Euerard.in loco ab alimentis ad piam cauſam.*

Quarto gaudet omnibus priuilegijs dotis, quia dos
& pia cauſa æquiparantur, *capit.1. §.donare qualiter
olim feudum alienari poterat.in uſib. feudum Bart. in l. 2.
§.fin.ff.de donat.& in l.ſi ego ff.de iur.dot.Euerar.in loco, à
dote ad piam cauſam.*

Quinto gaudet omnib.diſpoſitis in fauorem pupillo-
rum,& minorum *gl.in l.libertos C.de excuſat.tutel.& in
l.reſpublica, in fin.& ibi Bart.& alij C.ex quib.cauſ.maior
Euerard.in loco,a pupillo ad eccleſiam.*

Sexto gaudet omnibus diſpoſitis in fauorem rei-
pub.quia æquiparantur, *d.l.fin.C.de ſacr.eccl. Euerard.in
loco a rep.ad eccleſiam,*quæ procedunt ſtante identitate
rationis,quando caſus eſt applicabilis, & contrarium
non reperitur in iure deciſum.

Septimo gaudet priuilegijs,& iure imperii.*Abb.in c.
auditis.de præſcrip.*& priuilegia piæ cauſæ ponit *Tiraq.
in d.tractatu.*

26 Ideoque in donatione caſtri, vel terræ à Principe
facta eccleſiæ tranſit, etiam merum, & mixtum impe-
rium,non ſolum propter Principis perſonam, cuius li-

beralitas freno non ſubiacet, *l. donationes, quas, C. de do-*
nat. int. vir. & vx. ſed etiã ob perſonam donatarij, quæ
eſt eccleſia, *arg. l. vt inter diuinũ. C. de ſac. eccleſ. & ita eſt*
communis op. quam tenet Bald. in c. 1. de cap. qui cur. vendi
in vſibus feud. & in l. cum multa C. de bonis, quali. Rom.
conſ. 44. Boer. dec. 50. Poteſt contra enim Princeps alie-
nare ciuitates, caſtra, iuriſdictiones, & regalia, & do-
nare eccleſiæ, quia domini eſt terra, & plenitudo eius,
27 neque dicitur Conſtantinus, donaſſe, quin potius reli-
quiſſe vel dimiſiſſe, *c. ego. Lodouic. diſt. 63. Alex & Aret.*
in rubr. ff. de verbo. obl. Luc. de pennam in l. quicunque. C. de
omn. ag. deſ. lib. 11. quod alias Princeps facere nequit.
Andr. de Iſernia in rubr. quæ ſunt reg. alia & ibi Afflict.
quinimo feudum francum poteſt alienari in eccleſiam
Bald. in l. ſi plures C. de cond. inſp. quem ſecuti ſunt Fel. in c.
quę in eccleſiarũ. col. 3. de conſt. Dec. in præſentia col. pen. de
prob. Capic. dec. 64. Fran. Curt. de feud. parte 1. q. 8. nu. 29.
Rota dec. 41. num. 4. p. 1. in nouiſſ. vide Card. Seraphin. deciſ.
28 1505. & ſi res feudalis eccleſiæ reuertatur ad eccle-
ſiã, ſi deſcribatur inter bona menſę efficitur de menſa.
Bart. in l. ſi vacantia. C. de bon. vac. lib. 10. Curt. vbi ſupr. de
feud. p. 2. q. 2. numer. 5. & Card. in cap. 2. de feud. & ſi non
deſcribatur ſed per annum prelatus d. rem poſſideat
dicitur effecta de menſa, nec tanquam ſolida infeu-
dari poterit ſine nouis ſolemnitatibus, de nouo con-
cedi. *Archid. in c. 1. 35. q. 8. Abb. in c. vt ſuper de reb. eccleſ.*
non al. vide alios contrarium tenentes relatos a *Marc.*
Antonio Genuen. Ep. Iſer. in pract. eccleſ. tricenario 1. q. 12.
29 nec nouus prælatus habens feudum nomine ſuæ ec-
cleſiæ à Rege tenetur ſoluere releuium, quod eſt ſo-
latio fructuum vnius anni in Regno, quando moritur
feudatarius, ſeu dominus vtilis, & heres petit con-
firmationem, vt per *And. de Iſern. in c. 1. § ſimiliter de*
lege Corradi. quia prælatus non eſt dominus rerum
eccleſiæ, & feudum ſemper fuit, & remanet penes
eccleſiam *leg. iubemus. §. ſcientes. C. de ſacr. eccl.* & ſi le-
getur eccleſiæ feudum, debetur æſtimatio. *Io. Faber in*
§. non ſolum Inſt. de legat. Bald. in cap. 1. de ſucc. feud. in vſ.
feud. Andr. de Iſern. in cap. 1. §. fin. de inu. de re al. fac. Mar.
Frec. de ſu. inf. lib. 3. diff. 12. vbi de com. *Card. Mant. de con.*
vlt. vol. lib. 9. tit. 12. & quia in c. 1. qui feud. dar. poſſ. habe-
tur, quod prælatus eccleſiæ poteſt concedere in feudũ
bona eccleſiæ ſi ab antiquo conſueuerunt concedi, du-
bium eſt, per quot actus inducatur iſtud ſolidum, & re-
30 lictis allegatis per *Marc. Ant. Genuen. vbi ſup. q. 25. dico*
cum Rota apud Card. Seraphin. dec. 1451. quod ad hoc vt
res dicatur ſolita concedi in feudum, ſeu in emphiteu-
ſim, debet pręcedere vnica conceſſio ſolemnis, & vali-
da cum beneplacito ſed. Apoſtolicæ, vel adſint duæ
conceſſiones non ſolemnes cum curſu 40. ann. & in *d.*
dec. teſtatur de communi, & allegatur. *Iaſ. conſ. 155. n. 2.*
& Bald. de pręſcript. p. 1. 2. princ. q. 20. & ab hac op. in indi-
cando non eſt recedendum. tamen Andr. de Iſern. in d. cap. 1.
ait ſufficere 30. ann. cum duobus actibus, quia aſſenſus
Sedis Apoſtolicæ eſt omnino neceſſarius, *Extrauag.*
ambitioſè. de reb. eccl. eſ. non al. & præſumitur interueniſſe
per curſum 30. ann. etiamſi non enuncietur. *Imola poſt*
gl. in c. peruenit. de empt. & vend. fel. in c. cum albericus in
fine de teſtib. & hanc ſententiam perpetuo ſeruat Rota, vt
tradit Card. Seraph. dec. 1042. eſt enim ſolemnitas, quę
ex curſu longi temporis præſumitur. *l. faciendum. ff. de*
31 *verbo. obl.* Adde prędictis, quod dominus directus feu-
di in præiudicium vaſſalli poteſt donare eccleſiæ, vel
legare pro anima ſua feudum *c. 1. de allod. in vſib. feud.*
ſed vaſſallus non poteſt relinquere feudum, nec de eo
teſtari. *d. c. 1. de ſucceſſ. feud. c. 1. §. donare. rub. qual. feud.*
al. pot. & legitimatus ad benef. eccleſ. non cenſetur legi-
matus ad feud. eccleſ. *Fel. & alij in c. poſtulaſti de reſcrip.*
32 *Doct. in c. 1. de fil. presb. lib. 6.* decimæ autem nullo poſ-
ſunt modo concedi in feudum ab epiſcopo laicis qua-
33 rum ſunt incapaces; *c. ad hæc de decim. & c. prohibemus.*
eodem Doct. in cum apoſtolic. de his quę fi. à pra. niſi adſit
priuilegium Papæ, & tunc ſatis eſt probare poſſeſſio-
nem immemorabilem cum fama priuilegij. *Card. Sera-*
phin. dec. 1102. & ſi eccleſia deſtruatur cum Papæ aucto-
34 ritatę, feudum eccleſia reuertitur ad dominum, ſed ſi
deſtruatur ex bello, retinet omnia iura. *And. de Iſern. in*
cap. 1. ſi. d. c. ſi. Corrad. vel indiſtinctæ feudum remanebit
ſub diſpoſitione Papę *Genuen. vbi ſup. tricenar. 2. q. 42.*
35 poteſt autem Prælatus feudum ſolidum concedi, in-
feudare alij viuente vaſſallo, itaut poſt eius mortem
conceſſio ſortiatur effectum. *c. 1. quando ſucceſſor tenea-*
tur feudum confirmare. vbi *And. de Iſern. Genuen. vbi ſupr.*
q. 47. vbi habetur quando ſucceſſor Prælati teneatur
habere ratam huiuſmodi inueſtituram, & feudum Ec-
cleſiaſticum ſi ſit reuerſum ad eccleſiam ob lineam fi-
nitam non tenetur Prælatus de illo inueſtire conſan-
guineos defuncti, *c. 2. de feud.* & hodie in conceſſione
ſimili præſertim emphiteotica ſolet in litteris apponi
clauſula, quod renouatio peti nequeat vide *Genuen. vbi*
36 *ſup. q. 55.* & ſi eccleſia ſit decepta in conceſſione feudi
habet beneficium, *l. 2. C. de reſc. vend. per textum in c. ad*
noſtrã. de reb. eccl. nõ al. & quamuis feudum regulariter
30. ann. præſcribatur, vt habetur in *c. ſi quis per triginta.*
ſi de feud. def. cont. fuer. int. & dom. & cogn. tamẽ in eccle-
ſia 40. anni requiruntur. *Card. Alex. in d. c. ſi quis.* & per
ſolam inueſtituram feudi abuſiuam, quæ fit verbis,
37 transfertur dominium in eccleſiam ipſius fauore, quia
ex ſolo titulo in eam transfertur dominium *l. vltim.* &
ibi *Doct. C. de ſac. eccleſ.* & eſt notandum, quòd per ſolu-
38 tionẽ vniformem penſionis annuæ factam per 30. ann.
à colonis eccleſiæ cenſetur contracta perpetua locatio
itaut colonus ſoluendo dictam penſionem non poſſit
expelli. *Afflict. deciſ. 365. Card. Mant. de tac. et amb. lib. 5.*
tit. 2. n. 18 quando non conſtat de titulo. vt ibi. res au-
tem Eccleſiæ poteſt etiam hodie concedi, in emphi-
teuſim cum diminutione ſextę partis veri valoris red-
39 dituum ob periculum ſterilitatis, & aliorum caſuum
fortuitorum ad emphiteutam pertinentium iuxta
auth. perpetua. Cod. de ſacr. eccleſ. & Pet. Caball. conſ. 172.
dicit id fieri non poſſe cum requiratur euidens vtili-
tas, quę etiam poſt eſſe cum dicta diminutione, ſi ſol-
ueretur magna quantitas pro intratura. vide *Genuen.*
40 *vbi ſupr. tricen. 3. q. 70.* & penſio vera in eccleſiaſtica
emphiteuſi, ad hoc vt eccleſia non dicatur læſa ſecun-
dum *§. quia vero. in auth. de non al.* & in *d. auth. perpetua*;
ſi ſit res precioſa, & modici reditus & tunc penſio 20.
ann. ſimul collata veram æſtimationem rei conſtituit,
ſed ſi res ſit talis, cuius redditus ſunt diminuti propter
inundationem, vel aliter, tunc poteſt dari pro canone,
qui reperiri poteſt. *Bero. conſ. 85. lib. 1.* & remittitur arbi-
41 trio iudicis, vt ibi, & ſi eccleſiæ emphiteuſis ſit conceſ-
ſa pro ſe, & perſona nominanda, ſi nõ nominetur, hæ-
res eam nomina non poteſt. ita eſt communis opinio,
gl. in l. inter ſtipulantem. §. 1. ff. de verb. obl. de communi
Cagn. in l. edita. C. de edend. Mar. Freccia de ſub infeud. lib.
2. q. 44. Card. Mantic. de tac. & ambig. lib. 14. tit. 29. n. 18.
& ſi perſona nominata mortua ſit ante ipſum recipiẽ-
tem, poteſt ipſe recipiens aliam nominare, quia in
conditionib. primum locum obtinet mens diſponentis
l. in conditionib. primum locum ff. de cond. & dem. Bart.
in leg. 1. ff. ad leg. iul. maieſt. Abbas & Fel. in c. de tregua, &
& pac. Card. Seraphin. deciſ. 589. Burſat. conſ. 378. lib. 4. &
ſi emphiteuſis eccleſiaſtica ſit recepta pro ſe, & filijs,
& cæt. in talib. contractib. intelligitur ſtipulatio facta
ordine ſucceſſiuo. *Cardin. Mantic. de tac. & amb. libr.*
22. titul. 17. n. 18. Card. Seraph. deciſ. 89. & fuit tantum in
Romana domus 6. Martij 1595. corã Card. Pãphilio. Hier.

Gabr.

43 Gabr.conſ.76.lib.1.Alex.conſ.129.lib.4.et ſi vnus ex hæ-
redibus non ſoluerit ſuam partem canonis eccleſiæ,
res cadit in commiſſum ſecundum communem, ſed
contra eam tenet Card.Mantic.vbi ſupr.lib.12.tit.17. in-
ſpecta æquitate canonica, quę ſeruanda eſt in re eccle-
44 ſiæ ad not.in c.1.de op.no.nunciat.ita ſi emphiteuta alie-
nanit partem irrequiſito domino non cadit à toto, ſed
à parte vendita.Card.Mantic.vbi ſup.lib.22.tit.18.num.
13. & ſi emphiteuſis eccleſiaſtica ſit conceſſa duobus
vſq. ad tertiam generationem, habet locum ius accre-
ſcendi, Bart.in l.ſi mihi,& Titio,ff.de uerb.oblig.n.6.& ibi
Alex.n.15.Dec.conſ.73.lib.2.Car.Mant.vbi ſup.lib.22.tit.
34.n.30.
45 Eſt inſuper notandum, quod eccleſiæ datur reſtitu-
tio aduerſus pręſcriptionem 30.vel 40.ann.Clem.vnica
de in integ.reſtitut. quia verior opinio eſt, communiter
recepta, quod data iuſta, & probabili ignorantia, & ex
omni parti excuſabili datur reſtitutio in integrum cõ-
tra præſcriptionem 30.vel 40.ann.Bart.in l.1.§.ſi quis,
autem,ff.de itin.actuq.priu.& ibi Alex.Abb. in c. vigilan-
ti de præſcript. & ibi Felin.Afflict. dec. 37.& 329. Rota
deciſ.387.p.1.in noniſſ.diuerſ.ſic eccleſia reſtituitur con-
46 tra pręſcriptionem centenariam, & etiam alij, quando
intra quadriennium datum ad petendam reſtitutionẽ,
ex c.1.de in int.reſt.lib.6.conſiderari poteſt ignorantia,
idq. probatur ex doct.Baldi in l.falſam, C.ſi ex falſ.inſt.
47 vbi ait quadriennium non currere durante impedi-
mento ignorantiæ etiamſi per centum annos læſus eſ-
ſet dicto impedimento detentus.idq. ſequitur.Sf.Oddo
de reſt.in int.p.2.q.89.art.6.& 7.Iaſ.in auth.quas actiones
n.35.C.de ſac.eccleſ.Theſ.dec.133.Abb.in c.1.de præſcr.&
48 etiam poſt quadriennium data ſcientia læſionis datur
reſtitutio in integrum eccleſiæ quando læſio eſt enor-
miſſima.c.1.in fin.vbi gloſſ.communiter recepta, de reſt.
in int.lib.6.& ibi omnes Crauett.de antiq.temp.p.4.n.71.
Oddo vbi ſup.p.1.q.19.art.7. & quanta debeat eſſe iſta
læſio, tradit Soc.conſ.266.lib.2.col.1. & conſequenter
eccleſia reſtituitur aduerſus alienationem factam cum
decreto Commiſſarij Apoſtolici continente illam ce-
dere in euidentem vtilitatem, ſi poteſt probare ſe læ-
ſam ex illo contractu per l.ſiquidem,C.de præd.min. quæ
& ſi loquatur in minore, tamen eccleſia, & minor in
materia reſtitutionis æquiparantur, c.1.de reſt.in int.vi-
de Card.Mant.vbi ſup.lib.4.tit.6.num.55.Car.Seraph.dec.
508.& 1125.
49 Adde etiam, quod ſi legatum ſit factum eccleſię pro
celebratione anniuerſarij quolibet anno, cum pacto
reſolutiuo, quod in caſu negligentiæ tranſeat ad aliam
eccleſiam, quæ requiratur vti fiat reſolutio, de qua re
Doct.in c.verum de cond.appoſ.& Felin.conſ.34. tria di-
cit requiri.primo vt concurrat negligentia Prælati, &
Capituli.ita Abb.d.c.verum.ſecundo requiritur moni-
tio, quando dicitur, quod fiat aliquid quolibet anno, &
non exprimitur dies per gloſſ.not.in clem. quia contingit.
verbo, annis ſingulis, de relig.domib.tertio quando recto-
res eccleſiæ purgauerunt moram offerendo pecuniam
pro anniuerſario non facto adimplendo, & obtulerunt
50 ſeparatos omni anno: quia vbi eſt appoſita pœna, &
tempus non certę dici.ſed annuatim, poteſt mora pur-
gari ex Bart.in l.1.ff.de pen.leg.& ſi donatio facta ſit Ec-
cleſiæ ſub modo vt Titio præſtentur alimenta, non
51 reuocatur, etiam ſi modus non fuerit adimpletus, ſed
contra eam poteſt agi, vt modus adimpleatur, gl.Hoſt.
Card.& Abb.in d.c.verum, vbi Fel.n.13.Card.Mant.vbi
ſupra lib.13.tit.44.n.10.& ratio eſt, quia in d.donatio-
ne facta eccleſiæ, liberalitas collata pium vſum, cenſe-
tur cauſa finalis propter Deum, & in remiſſionem pec-
catorum, Tiraq.in tract.ceſſante cauſa, lim.1.n.58.& mo-
dus adiectus præſumitur cauſa impulſiua, ſicut de li-
Vmian.de Iur.patr.

bertate in l.meuia,ff.de manumiſſ.teſt.& hoc eſt ſpeciale
fauore eccleſiæ.
52 Inſuper fauore eccleſiæ, eius procurator non poteſt
vendere, & habere fidem de precio etiam ſi mandatũ
non fuerit limitatũ, ad l.ſi procurator, in fin.ff.de iur. fiſci,
Bart.in l.à diuo pio,§.ſed ſi emptor,n.3.ff.de re iud.& tunc
non transfert dominium, Bald.in l.in ciuile, C.de rei
uend.Card.Mantic.vbi ſupr.lib.4.tit.21.n.4.
53 Fauorem etiam eccleſiæ pro eius dote inducitur ta-
cita hypotheca in bonis conſtruentis, ſicut pro dote
matrimonij carnalis, ad l.1.C.de rei vx.act. vt latè Eue-
rard.in loco, de matrimonio carnali ad ſpirituale, Io.
54 de Imola conſ.50.de conſ.eccl.ita competit tacita hypo-
theca in bonis prælati malè adminiſtrantis, gl.ſing.in
c.ex literis, de pignor.& ibi Abb. quia prælatus æquipa-
ratur tutori, Neguſant.de pign.& hypot.p. 2. memb. 4.
55 n.139.& omnia priuilegia conceſſa doti carnali com-
56 petunt doti eccleſiæ, Paul.de Citadin.de iurep.p.3.q.12.
cauſa 2.ſimiliter priuilegium eccleſiæ eſt, vt non obli-
getur ex mutuo, niſi probetur pecunia verſa in eius
vtilitatem exemplo ciuitatis, ad l.ſi ciuitas,ff.ſi cert.pet.
Prob.in c.penult.de fideiuſſ.in auth.hoc ius porrectum, vbi
Bald.n.9.C.de ſac.eccl.Card.Mant.vbi ſup.lib.8.tit.12. &
onus probandi pecuniam verſam eſſem vtilitatem ec-
cleſiæ incumbit creditoribus d.auth.hoc ius porrectũ,
ibi verſam eſſe probauerit idem eſt in depoſito, Dec.
conſ.96.Card.Seraph.dec.338. & ita fauore eccleſiæ do-
57 miniũ transfertur in eccleſiam abſq; traditione, l.vlt.
C.de ſac.eccl.& Prælatus nõ poteſt pecuniã eccleſię mu-
58 tuo dare per l.vlt.C.de his, qui ex publ.rat.lib.10.ſed in-
digẽtibus dare non prohibetur per c.quoniam 16.q.1. &
eccleſię fauore præſumitur donatio, Menoc.de arb.ind.
caſu 88.n.7. Abb.& Felin.in c.ſi cautio, de fide inſtr.
59 Eccleſia inſuper habetur loco filij, l.in præſentia, de
prob.1.§.ſed & hoc præſenti, Auth.de ſanctiſſ.Epiſc. & ec-
cleſia regularis ita habetur loco filij, vt faciat deficere
conditionem, ſi ſine liberis deceſſerit, vt per Caſtr.&
Salic.in auth.niſi rogati, C.de fideicomm.& ſi filiæ pater le-
gauit, mille, ſi nupſerit, & ducenta ſi fiat religioſa, ſi ta-
men fiat religioſa, debentur mille, Ioan.Andr.in add.ad
60 ſpecul.in rubr.de ſtat.mon.circa med.Butr. Card. & Felin.
in d.c.in præſentia Card.Mant.de con.ult.vol. lib.11.tit. 18.
n.30.& probatur per l.Titiæ ſi non nupſerit,ff.de cond. &
dem.vbi ſi plus relinquatur filiæ, ſi non nupſerit, quam
ſi nupſerit, ſi nubat conſequitur quod ei fuit relictum,
ſi non nupſerit, idem dicendum in caſu noſtro fauore
religionis.
61 Similiter quamuis regulariter donatio facta abſenti
non valet, l.abſenti,ff.de donat. attamen donatio facta
eccleſiæ abſenti ante acceptationem non poteſt reuo-
cari, ſicut in ſimili valet donatio facta mulieri abſenti
ex cauſa dotis, l. vnica, §.accedit, cum gl.de rei ux.act.l.
fin.C.de iur.dot.hanc opin.tenet Cinus in l. illud C.de ſac.
eccl.n.4.& ibi Alberic.n.2.Tiraq.de priuil.pię cauſę priuil.
115.Card.Mantic.de tac.ambig.con.lib.3.tit.7.n.15. & ſi
62 eccleſiæ legatus ſit calix, intelligitur de meliori, & ho-
norabiliori fauore eccleſiæ, & ſic de aureo, per l.Titia,
§.Semproniæ,ff.de aur.& arg.leg.& ibi Bart. idem eſt de
planeta, quia fauore religionis intelligitur legatum
quod eſt maius, Bald.in l.3.C.de furt.attamen hæc pro-
cedunt conſideratis conſuetudine eccleſiæ, & faculta-
tibus teſtatoris, quia in relicti ad pias cauſas attendi
debet arbitrium boni viri, arg.d.l.Titia, §.fin.& l.fidei-
commiſſaria,46.ff.de fideicom.libert.
63 Pariter priuilegium eccleſię non amittitur per non
vſum, niſi longiſſimi temporis, quod ſecus eſt in pri-
uatis.de qua re in c.cum acceſſiſſent.d.conſt.& c.acceden-
tib.ubi Innoc.& alij de priu.& priuilegiũ à Principe con-
64 ceſſum eccleſiæ reuocari non poteſt, Innoc.& alij com-

muniter in *c.nouit.de iudic. Dec.in c, eccleſia S. Mariæ. de*
conſt.Ant.Gabr.de iure quæſito non tollendo. concl.7.
65 Notandum eſt etiam , quod ſi eccleſia ſit inſtituta
hæres , & vxor teſtatoris ſit relicta vſufructuaria om-
nium bonorum fauore eccleſiæ vxor tantum alimenta
habere debet . *Corn.conſ.112.n.16.vol.2.Paul. de monte-*
*pico in l.Titia.ff.de leg.2.*faciunt dicta per Bart. & alios
ibidem, & vbi vxori relictæ vſufructuariæ(filijs hæredi-
bus inſtitutis)tantum alimenta debentur : & ſi eccleſia
ſit relicta vſufructuaria,filio hærede inſtituto , habebit
66 integrum vſumfructum , excepta legitima filij , dum-
modo filius ex legitima tantum percipiat, vnde ſe ale-
re poſſit, *Paul.de monte pico in d.§.Titia.n.57.*
67 Eccleſia inſuper ſi ſit vulgariter ſubſtituta per taci-
tam pupillarem matrem excludit,quia relictum eccle-
68 ſiæ cenſetur relictum pro anima,*c.Pontifices, 12.q.3.*&
anima cunctis rebus præferenda eſt.*c.cum infirmitas,de*
*pæn.& rem.*quia in ſimili filius ſubſtitutus per tacitam
69 pupillarem excludit matre . *Bart.* & communiter alij
in *l.2.ff.de vulg.& pup.Alex.*& alij *in l.præcib.C. de im-*
*pub.*hanc opin. tenent *Ang. Caſtren. Alex.in d.l.præcib.*
de communi *Ripa in d.l.2.Dec.conſ.182. Card. Mantic. de*
con.vlt.vol.lib.5.tit.15.num.34.& hæc eſt uerior opinio,
& pro bono animæ, pari ratione eccleſia gaudet priui-
70 legio.*l.vlt.C.de repud.hæredit.*& habetur loco filij , vt
exemplo filij ab repudiatam hæreditatem intra trien-
nium redire poſſit, Eccleſia enim gaudet aliorum pri-
uilegij ex identitate rationis, etiam in caſibus non ex-
preſſis a iure tradit ſingulariter *Vaſq. de ſucc. progreſ.*
*lib.3.§.29.num.7.*vide *Marc. Ant. Genuen. in pract.eccl.*
71 *tricenario 6.q.166.& ibi q.167.*tenet legata facta eccle-
ſiæ diminuere legitimam filij tanquam relicta pro ani-
ma,cuiuſq.refrigerio,quia impenſa funeris, quæ reſpi-
cit corporis honorem,deducitur ante legitimam.*auth.*
*nouiſſima.C.de inoff.teſtam.*tanto magis relicta pro ani-
mæ auxilio.*auth. multo magis. C.de ſac.eccl.*& ſi teſtator
mandet debitum reſtituit eccleſiæ pro exoneratione
72 conſcientiæ,ſi fuit præſcriptum, hæres non poteſt op-
ponere de præſcriptione , *Card.Mantic. de con.vlt.vol.*
*lib.10.tit.1.num.8.*vbi ait , quod ſi teſtator mandet ſol-
ui debita,ſi alia debita non ſint,niſi præſcripta,ſoluen-
da ſunt , ne legatum reddatur inutile . *arg.l.quib.dieb.§.*
*dominus . ff.de cond.& demon.*ſimiliter confeſſio facta
73 parte abſente pro exoneratione conſcientiæ prodeſt
abſenti, & probat debitum.ita *Io.Andr.& Butrius in c.*
74 *ſi cautio . de fid.inſtr. Rot.diuerſ.deciſ.685.n.7.*& ſi talis
confeſſio fiat in teſtamento habet vim legati , & reuo-
cari poteſt.*Butr.in c.fin.de ſucc. ab inteſt. Aret. conſ.64.*
vbi de magis communi , niſi eſſet iurata in teſtamento
& niſi notarius ſtipulatus eſſet,& eam recipiſſet nomi-
ne alterius,& niſi facta fuiſſet parti præſenti , & acce-
ptanti,ſi tamen confeſſio ſit vſitatum extortarum va-
75 let irreuocabiliter , vide de his , *Felin.in c.cum olim.de*
reſcript.n.8.& ſi teſtator mandet eccleſiam conſtrui in
76 fundo ſuo non cenſetur donaſſe totum fundum. *Franc.*
*c.Abb.de re iud.lib.6.*ſimiliter legata annua quantitate
eccleſiæ ſuper aliqua domo non intelligitur legatũ do-
miniũ domus,*Card. Mant.de cõ.vlt.vol.lib.9.tit.11.n.46.*
77 Notandum eſt iam ſuper quod fauore eccleſiæ te-
netur quis edere arma contra ſe.*Bald.Abb.Butr.in c.1.*
& ibi Doct.teſtatur de communi.*de prob.* quia in ſimili
fauore fiſci tenetur quis edere arma contra ſe *l.prima.*
vbi Doct.ff.de edendo . eccleſia autem fiſco æquiparatur
quoad priuilegia.*l.vlt.C.de ſac.eccl.*& ex æquitate iuris
78 canonici fauore animæ,& eccleſiæ cui facienda eſt re-
ſtitutio , indicitur tacita hypotheca in bonis debentis
reſtituere res ablatas, itaut ſi bona eſſet apud hæredes
poſſunt peti à damnificato tamquam hypothecata. ita
Bald. in l. furti & ibi *Salicet C.de furt.arg. c.parochiano*
de ſepult.Neguſant.de pign.& hyp.p. 2. memb. 4.n.143.&
fauore eccleſiarum , & eccleſiaſticorum , æquitas ſer-
79 uanda eſt , & non rigor ſcriptus , dummodo non fiat
alij præiudicium quoad intereſſe . ita in *c.1.de dolo &*
80 *contum.*& eccleſiæ fauore legatum mobilium compre-
hendit etiam mobilia quæſita poſt teſtamentum. vide
Card.Mant.de con.vlt.vol.lib.3.tit.11.n. 23. & eccleſia
81 directa dominia feudi,ſi recipiat feudum in pignus ab
eius vaſſallo,non computat fructus in ſortem,ſi vaſſal-
lus abſtineat ab eius ſeruitio *c.1.feu.& ibi gl.* ait id eſſe
fauore eccleſiæ,& ibi Abb.
82 Accedit , ſi ſit legata pecunia pro tot miſſis cele-
brandis , ſi augeatur eleemoſyna danda ſacerdotib.
quia augumentum eſt intrinſecum,tenetur hæres ſup-
plere ex veriſimile mente teſtatoris,ſecus ſi augumen-
tum ſit extrinſecum , vt ſi augeretur numerus miſ-
ſarum,ita ex *Bald.in l.non,modus,C.de ſerui.& aqua* vide
Card.Mant.de con. vlt.vol. lib.3 tit.11.n.21.
83 Inſuper ſi ſententia lata ſit contra eccleſia indefen-
ſam ob abſentiam procuratoris, & aduocati , nulla eſt
ipſo iure . *Caſtrenſ.in l.velamento C.de poſtulando.Eue-*
*rard.*in loco,à fiſco ad eccleſiam, ſicuti eadem ratione
retractatur ſententia lata contra eccleſiam per inſtru-
menta de nouo reperta. *l.imperatores, ff.de re iud.Felin.*
84 *in c.cum dilectus,n.18.de fid.inſtrum.*ita etiam fauore ec-
cleſiæ inſtrumento deperdito , teſtes non periti poſ-
ſunt deponere ſuper tenore inſtrumenti . *Euerardo*
85 *vbi ſup.* prout & fauore fiſci ; & legatum relictum
eccleſiæ ab vno hærede nominati poteſt peti ab alijs
cohæredibus ſi eccleſia cedat illis iura contradictum
hæredem *arg. l.4. §. Lucius ff.de aliment. et cib. leg.Dec.*
conſ.182.n.3.Euerardo in loco , an alimentis ad piam
cauſam.
86 Pariter fauore eccleſiæ valet pactum futuræ ſuc-
ceſſionis , in vim vltimæ voluntatis. *Bald.in l.vlt.C.de*
pact.Alex.in l.pactum,quod dotali C.de collat. Euerard.in
loco à milite ad eccleſiã, ſi tamen legetur eccleſiæ res
aliena etiam ſcienter , de benignitate canonica non
87 debetur æſtimatio *c.filius noſter de teſtam.*de qua re vi-
de Doct.ibid.& *Marc. Ant. Genuen. vbi ſup. tricen. 7.q.*
*188.*ita licet ex taciturnitate per longum tempus , &
computatione rationum ſæpius facta , præſumatur re-
miſſio,ſiue donatio eius,quod debetur *l.proculus, ff. de*
*probat.*ſecus tamen eſt in eccleſia , *Iaſ.in l.cum quid n.*
*19.ff.ſi cert.pet.*de communi *Pariſ.conſ.8.vol.4*
88 Fauore etiam eccleſiæ poteſt quis perpetuo locare
operas ſuas, quod interpretatur , vt non cogatur con-
ductus præciſe operari,ſed poſſit vel per ſubſtitutum
ſeruire,vel ſoluendo intereſſe liberari,*gloſſ.Bart.Bal.Sa*
89 *licet.in l.cum antiquitas.de vſufruct.*immo fauore eccle-
ſiæ poteſt cogi præciſè ſeruire.*Inn.in c.inter dilectos.per*
*illum tex.*et ibi *Abb.n.11.Rom.ſingul.629.*
90 Similiter non debetur filio legitima in bonis patris
religionem ingreſſi , niſi poſt mortem patris , & inte-
rim ali debet.ita eſt communis opinio *Bart.in auth.ſi*
*qua mulier.C.de ſac.eccl.vbi Iaſ.*de communi.*Surd.conſ.*
298.lib.2.& Butr.in c.in præſentia n.19. de prob. vbi *Fe-*
lin.n.5.& Dec.n.67.per c.cum ſimus.de regular.
91 Et eccleſiæ ſuccurrendum eſt, ſi dominus agri non
colit illum ne ſoluat decimam ex *c. aliquibus , de decim.*
vide latè *Genuen. vbi ſup. tricen. 7. q. 198.* et ſi clericus
ſit diues ex patrimonio ſuo & redditus eccleſiæ non
ſufficiunt ad reparandam eccleſiam,tenetur de ſuo re-
parare illam alias peccat mortaliter *S. Thom.2.2.q.*
181.art.7.per c.de his,de eccleſ.ædific.
92 Et quamuis *Bart.in tract.de fluminib.in princ.§. noſtro.*
dicat,quod flumen addat per alluuionem eccleſiæ, vel
cæmeterio , dominium ex d.alluuione eccleſiæ non
acquiritur , tamen veritas eſt in contrarium , quia
eccle-

eccleſia habet rectorem, redditus, ius agendi, & exigen-
93 di, & ſuccedendi l. Deo nobis. C. de ep. et cler. Gennen. ubi
ſupr. quæſt. 206.
94 Item fauore eccleſię, & religionis, ſi filia fauore ſuo-
rum fratrum paternæ hæreditate renunciauit, defun-
ctis fratribus poteſt eandem petere, ita Blad. in l. pactũ
quod dotale. C. de collat. & ibi Doct. Couarr. in c. quamuis. de
pact. lib. par. 3. §. 3. numer. 4. idem enim eſt, ſi filia quæ
95 renunciauit, effecta ſit monialis, quia tali caſu ſucce-
dit monaſterium. ex. §. ſed & hoc præſenti. auth. de ſan-
ctiſſ. Epiſ. vide Couar. var. reſol. lib. 1. c. 19. Card. Mantic. de
con. vlt. vol. lib. 11. tit. 7. num. 21. & Gennen. vbi ſup. tric. 8.
q. 212.
96 Quid ſi ſit legata res eccleſiæ cum certo onere miſ-
ſarum, & augeatur, res an augeri, debeat numerus miſ-
ſarum, & in hoc cum And. de Iſer. in §. & ſi quidem domi-
nus de controuerſ. feud. dicas, quod augumentum eſt ma-
gnum, debet imponi maius ſeruitium, ſecus ſi ſit augu-
mentum modicum arg. l. quod dicitur ff. de impenſis, etc. et
l. verum. ff. de don. int. vir. vx.
97 Item eccleſia ſecularis facit deficere conditionem
ſi ſine liberis deceſſerit, ſicut monaſterium vt in §. ſed
& hoc præſenti. Auth. de ſanctiſſ. epiſc. vt ſi filius fiat cleri-
cus. ita eſt cõmunis opin. Oddo de compend. ſubſt. p. 6. vlt.
art. tit. an legitimi tantum. Menoch. de præſumpt. p. 1. lib. 4.
præſumpt. 83. n. 61. de communi Dec. in d. cap. præſentia. de
prob. & probatur per tex. in d. §. ſed & hoc præſẽti. ibi mo
naſteria ingrediantur, aut clerici fiant. idq. procedit in
clerico conſtituto in ſacris, & quod bona eccleſiæ ac-
quirantur, & quòd clericus in domo eccleſię habitet,
ita Felin. Dec. & alij in d. c. in præſentia. Card. Mant. de conſ.
vlt. vol. lib. 11. tit. 7. n. 22.
98 Et ſi ſubſtitutio fideicommiſſaria ſit facta pluribus
ſimpliciter ſub conditione, ſi ſine liberis deceſſerint,
poſt mortem conſtruatur eccleſia, mors omniũ expe-
ctanda eſt, Bart. in l. hæredes mei §. cum ita. ff. ad trebell. &
ibi Ripa de communi. Card. Mant. de conſt. vlt. vol. lib. 11.
tit. 5. n. 17.
99 Item notandum eſt, quod eccleſia non poteſt exige-
re pęnam conuentionalem vltra intereſſe ex c. ſuam de
pęnis. Abb. in c. vnico de plus petit. Card. Seraph. dec. 794. et
dec. 279. p. 1. Diuerſ. Menoch. de arb. iud. caſu 260. num. 14.
100 Afflict. dec. 135. poteſt tamen eccleſia exigere pęnas
legales, cap. procurationes de cenſib. Card. Seraph. dec. 279.
& 819.
101 Inſuper ſi fuit legata dos eccleſiæ conſtruendæ
debetur à principio quando mittitur primus lapis non
expectata conſtructione. Innoc. in c. nos quidem de teſt.
102 Similiter filij poſiti in conditione cenſentur poſiti in
diſpoſitione, quando eccleſia eſt ſubſtituta Iaſ. in l. ſi
quis id quod n. 22. ff. de iur. om. iud. Prim. tur. conſ. 661. num.
103 29. Dec. reſp. 44. n. 52. vol. 3. item fideicommiſſum vni-
uerſale tranſit ipſo iure in eccleſiam, & ſtatim ei com-
petit actio ante realem, ſeu verbalem reſtitutionem,
Bart. in l. vlt. C. de ſac. eccl. & ibi Bald. Innoc. in c. cum tibi.
de teſtam. Peregrin. fideicom. art. 2. n. 61. ſimiliter fauore
104 eccleſiæ ſi habens domum communem, manet in ea
conſtrui eccleſiam, tenetur ſocius inuitus vendere par-
tem ſuam ex doctrina Bald. in l. 1. C. de comm. ſeru. man.
Vaſq. de ſucceſſ. progreſſ. lib. 3. §. 29. n. 4. & ſeq.
105 Donatio etiam omnium bonorum facta eccleſiæ in
totum reuocatur per ſuperuenientiam liberorum do-
natoris. ex l. ſi vnquam. C. de reuoc. don. Vaſq. ubi ſupr. lib.
3. §. 26. n. 7. & in donatione facta eccleſiæ nõ requiritur
inſinuatio arg. in l. penul. C. de don. hanc eſſe communem
teſtatur Ruin. conſ. 182. vol. 2. Tiraquell. de priuil. piæ cauſæ
106 priuileg. 124. & fauore eccleſiæ ſi ſuccumbat in lite, &
victa ſit, non eſt condemnanda in expenſis, Boer. dec.
324. eadem ratione prælatus non transfert poſſeſſionẽ
107 rei eccleſię per conſtitutum; ſeu præcarium Alex. in l.
ff. de acq. poſſ. & ibi Ripa n. 69. Tiraq. de iur. conſtit. limit. 16.
niſi cum Epiſcopo Capitulum alienet Matheſilan. ſin-
gul. 167. Tiraq. vbi ſup. Card. Seraph. dec. 567. vide Gennen.
ubi ſupr. tricen. 11. q. 303.
108 Item eſt notandum, quia filius grauatus fideicom-
miſſo detrahit duas quartas, legitimam, & trebelliani-
cam Rainut. de Teſtam. trebellianica tamen non detra-
hitur ex fideicommiſſo ad pias cauſas. Bart. & alij in
l. Marcellus ff. ad trebel. legitima autem detrahitur a fi-
lio ex l. quoniam in priorib. C. de inoff. teſtam. hęres tamen
filij poteſt grauari in legitima, l. ſi fundum per fideicom-
miſſum, §. fin. & l. ſeq. ff. de l. 1. ita Alex. in l. centurio, ff. de
vulgar. & pup. & ibi Iaſ. & Ripa de communi teſtatur
item donatio facta eccleſiæ non reuocatur ob ingrati-
109 tudinem. Ripa in l. generaliter. C. de reuoc. don. num. 170.
niſi in donatione ſit appoſitum pactum, quod ob in-
gratitudinem reuocetur, vide Gennen. vbi ſup. q. 308.
110 Similiter eccleſia poteſt agere ſine ceſſione. Bald. c.
vigilanti de præſcrip. quamuis regularitar ſoluens pro
alio non poſſit agere ſine ceſſione. Bar. & Caſtrenſ. in l.
modeſtinus, ff. de ſolut.
111 Valet etiam donatio omnium bonorum præſentium
& futurorum factæ eccleſiæ Bald. in cap. in præſentia. col.
pen. de prob. & ibi Abb. Felin. & Dec. teſtatur de commu-
ni. Tiraq. de priu. piæ cauſæ priu. 100. & pariter fauore ec-
112 cleſię non datur appellatio à ſententia, ſeu præcepto
de reſidẽdo. c. peruenit. il ſecondo, de appell. & tãto magis
quando beneficium eſt curatum, vt in c. relatum. de cler.
113 non reſid. & promiſſio facta eccleſia non redditur
nulla propter incertitudinem, ſed debet certificari
arbitrio boni viri, arg. l. quidam teſtamento ff. de l. 2. Abb.
in c. ex parte de decim. Fel. in c. 1. de pact. Gennen. vbi ſupra
q. 325.
114 Et poteſt fauore eccleſiæ, ei legari, etiamſi ſit regu-
rium incapacium, vt Fratrum minorum de Obſeruan-
tia. clem. exiui. de uerb. ſign. c. exij de uerb. ſign. lib. 6. Bart. in
tract. minoritarum. quia eccleſia minorum licèt non ſit
115 Eccleſia Romana, tamen adeſt ſindicus Apoſtolicus
nomine Papæ conſtitutus, qui eſt medium habile ad
acquirendum eccleſiæ Romanæ quæ eſt capax, & pari
ratione ſi legetur iuſp. tali eccleſiæ, valebit legatum, &
patronata eccleſia fiet libera ad collationem Papę, cui
ex tali legato acquiritur. faciunt dicta per Gennen. vbi
ſup. q. 328.
116 Inſuper legatum vſusfructus factum eccleſiæ non
adiecto tempore non durat niſi per centum annos, ac
proprietas apud hæredes ſit ſemper inutilis, ſecus in
annuis legatis Dinus in l. in ſingulos. ff. de ann. l. Couar. uar.
reſol. lib. 1. c. 9.
117 Et ſi prohibitia ſit alienatio à teſtatore, vt bona per-
petuò maneant in familia poſt quartum gradum po-
teſt fieri alienatio, §. nos igitur in auth. de reſt. fideicomm.
& multò magis poteſt alienari in eccleſia. Tiraquell. de
priu. piæ cauſæ priu. 148.
118 Et fauore eccleſiæ poteſt conſtrui eccleſia ſuper fun-
do ſubiecto fideicommiſſo. Paul. de Citad. de iurep. p. 3. q.
12. ſecunda cauſa. Euerard. in loco, de dote ad piam cauſam
& ſuper tali re dos conſtitui. Bart. in l. ſi locus. ff. de rel. &
119 ſump. fund. & poteſt minor 25. ann. fundare eccleſiam
abſque decreto Iudicis ex c. ſi annum. de iudic. lib. 6. & ibi
gl. & Doct. & idem eſt in muliere. vide Gennen. vbi ſupr.
q. 335. & ſi teſtator mandet eccleſia conſtrui cum con-
ſenſu Ordinarij cum iurepatron. non poteſt talis diſpo-
ſitio reuocari, & poteſt diſponens in vita compelli ad
executionem. Lambert. de iurepat. lib. 1. p. 1. q. 5. princ. art.
8. numer. 45. ea ratione, quia cum teſtator in abſtra-
cto creat beneficium in Eccleſia cum conſenſu Or-
dinarij negotium, ſiue beneficium eſt perfectum, &
ideo

ideo non poteſt reuocari.vide Genn.vbi ſup.q.336.
120 Et ſi res ſit legata eccleſiæ, ſi poſt alienetur non
cenſetur extinctum legatum, ſed remanet hypotheca-
ta pro legato. gl.in l.Caius.ff.de ann.l.Euerard.in loco de
alimentis ad piam cauſam.
121 Et bona dotantis eccleſiam ſunt tacite hypotheca-
ta pro euictione Paul.de Citadin. vbi ſupra part. 3. q.17.
ſecunda cauſa.Lambert.vbi ſup. num. 9. ſed non ad du-
plum, quod venit loco pęnę, quæ de iure canonico non
habet locum.
122 Item notandum eſt, quod ſi baro, vel comes fundet
& dotet, eccleſiam, & acquirat iuſpat. videtur id feciſ-
ſe tanquam perſona priuata, non tanquam comes. An-
dr.de Iſern.in capit. 1. in fine. de controuerſ. int. maſc. &
fœm. quia pręſumitur acquiſiuiſſe ex ſua induſtria, non
ex rebus feudalibus, niſi expreſsè dicat ſe dotare vt
comitem talem, vide Afflict. deciſ.167.& 123.Genuen.
vbi ſupra quæſt. 351. & eccleſiæ neceſſitas præfertur
alimentis patrono præſtandis, ſicut in ſimili habetur
123 de liberto, qui tenetur alere patronum l.ſi quis à libe-
ris, §.alimenta.ff.de lib.agnoſc. Abb.in c.nobis.de iurepat.
& de dote eccleſię non eſt defalcanda portio canoni-
ca Epiſcopalis, quia eſt aſſignata ad perpetuum cul-
tum diuinum, quo caſu non detrahitur cap.vltim.de te-
ſtam. Abb.in c.1. de cenſib. Petrus de peruſ. in tr.canonicę
124 epiſcopo cap.7.& dos eccleſię non poteſt præſcribi.ad-
dict.per Rotam diuerſ.deciſ.454.part. 1. Paul. de Citadin.
vbi ſup.p.3.q.12.cauſa ſecunda Lambertin.vbi ſup. d.art.
7.& ſi Eccleſia miſſa ſit in poſſeſſionem ratione legatę
125 ſibi dotis ſeruandę, fructus lucratur l. pen.ff.vt l.no.
cau.Lamb.vbi ſup.
126 Etiam eſt res notanda, ſi epiſcopus in ædificatione
eccleſię expendat plus quam reliquit teſtator an poſ-
ſit illud exigere ab hęredibus, & quado; & videtur
quod poſſit argumento.cap.cum teſtamento.C.de teſtam.
manumiſſ. ſed in contrarium facit text.in l.qui aliena §.1.
ff.de neg.geſt.& Hoſt.in cap. nos quidem. de teſtam. dicit
ex qualitate, & dignitate defuncti conſuetudine, & ef-
fectu, & qualitate eius id eſſe metiendum, & ibid.Card.
vide Gennen.vbi ſup.q.389.
127 Item ſicut ex l.1.C. de fideicommiſſ. ſi legentur ali-
menta in teſtamento imperfecto ratione ſolemnitatis
& hæres ſciens inualiditatem teſtamenti, ea præſtite-
rit per triennium cogitur etiam pręſtare in futurum,
ita etiam procedit ſi ſit legatum factum eccleſię, vel
alteri piæ cauſæ Bart.& Ang. in l. ſi certis annis. C.de
pact.Butr.in cap.peruenit.de cenſib.Tiraq. de priuileg. piæ
cauſę priuileg.6.& Alciat.in dict. l. ſi certis annis. aut
idem etiam procedere ſi ſit legatum dotis.
128 Et ſi theſaurus ſit inuentus in loco eccleſiæ, rema-
net eccleſiæ, & non acquiritur rectori, quia theſaurus
non pertinet ad vſufructuarium l.diuortio. §.ſi fundum,
ff.ſol.matrim.& ibi Bartol.Boer.deciſ.51.vide Genuen. vbi
129 ſup.q.394.& fauore eccleſiæ tranſactio facta cum il-
la eſt inualida, niſi res de qua agitur apud eam rema-
neat. Abb.in cap.contingit.de tranſact.quod ampliat. Bar.
in l.nulli.ff.de tranſact.vt procedat non ſolum quando
eccleſia poſſidet, ſed etiam quando poſſidet aduerſa-
rius.Tiraq.de retract.lig.§.1.gloſſ.14.
130 Notandum eſt etiam quod ſi fuerit legatum ec-
cleſijs alicuius ciuitatis, puta Piſarum, non intelligitur
relictum eccleſijs poſtea conſtructis, ex magis commu-
ni, de qua Bal.Imol.A.e.& Cum.in l.qui filiab.in princ.ff.
de leg.1.Card.Mant.de con.vlt.vol. lib. 8.tit.6.n.9.clem.li-
teras.de reſcript.vbi litteræ Apoſtolicę ſuper beneficio
vacaturo non extenduntur ad beneficium creatum
131 poſt datam litterarum. niſi aliud ex coniectutis eſſet
dicendum, vt ibi per Mant.& ſi teſtator legauit eccle-
132 ſię parochiali, & teſtator tempore teſtamenti habi-
tabat in vna parochia, & tempore mortis in alia, debe-
tur illi, in qua morabatur tempore mortis in alia, de-
betur illi, in qua morabatur tempore mortis, ſi teſta-
tor in totum mutauit domicilium. Anch.in c.cum quis
de ſepult.lib.6.quoniam tempus mortis. ſpectandum eſt ar-
gumento l.placet cum ſeq.ff.de lib.& poſth. Boer. dec. 176.
niſi aliud appareat ex mente teſtatoris, Card.Mant.de
133 con.vlt.vol.lib.8.tit.6.n.18.& legatum factum Cano-
nicis non cenſetur factum eccleſiæ, gl.in c.requiſiſti, de
teſt.Card.Mant.vbi ſup.n.11.
134 Quid ſi detrahenda ſit falcidia, quæ non detrahi-
tur de legato facto eccleſiæ, an tota detrahatur de le-
gato defalcabili facto alteri etiam pro parte eccleſię
Rom.in auth.ſimiliter, C.ad l.falcid. dicit, primo, quod vbi
legatum defalcabile, & non defalcabile ſit vni perſo-
næ, tunc de defalcabili deducitur duplex falcidia l.pla-
ne, & l.ſed ſit non ſeruus, §.ſi ſolus, ff.ad falcid. & ſi eccle-
ſia ſit hæres inſtituta, non detrahet falcidiam de lega-
to facto alteri eccleſiæ, Rom. vbi ſup. Tiraq. de priuil.
piæ cauſa priuil.26.
Secundo vbi legatũ defalcabile, & non defalcablie ſit
duabus perſonis, quæ ambæ reputantur pro vna, tunc
de legato defalcabili detrahitur falcidia pro vtroq. l.
cum quo, ff.ad l.falcidiam.
Tertio vbi legatum defalcabile, & non defalcabile
ſit diuerſis perſonis omnino, tunc de legato de falcabi-
li non detrahitur, niſi vna falcidia, & quomodo ſit de-
trahenda falcidia de legatis non pijs concurrentibus
cum pijs, quando eccleſiæ legantur decem ſoluenda
ſingulis annis vide Bart.Soc.in l.5. §.item ſi reipublicæ, &
ibi Caſtrenſ.ff.ad l.falcid.
135 Accedit, quod fauore eccleſię, ſi emat rem, non va-
let pactum obligationis, ſeu ſpecialis hypothecæ rei
venditę, donec ſoluatur precium, ſicut ſi emit minor
c.1.c.auditis, de reſt.in int.Euerar.in loco de minore ad ec-
cleſiam, ſecus ſi minor emat ab eccleſia, vt in l.1.§.fin.ff.
de reb.cor.Menoch.de adipiſc.poſſ. remed. 3. nu. 75. Steph.
136 Grat.diſcept.forenſ.c.242.n.15.& ſimiliter ſi eccleſia
petat reſtitutionem in integrum aduerſus tres ſenten-
tias conformes, eius executio impeditur eccleſiæ fauo-
re Salic.in l.1.C.de lic.ter.pron.quia clem.1.de ſen. & re iu-
dic.loquitur de petitione nullitatis, non de reſtitutione in in-
tegrum, vide Genuen.vbi ſup.q.421.
137 Sciendum eſt inſuper quod quando petitur eccle-
ſia, dicitur iudicium vniuerſale, gl.in c.cum ad ſedem, de
reſtitut.ſpol. ex quo ſequitur, quod licet libellus nimis
138 generalis non ſit recipiendus, niſi res petitę decla-
rentur c.2.de libel.oblat. l. ſi in rem, ff.de rei vend. tamen
quando petitur eccleſia cum poſſeſſionib. & pertinen-
tijs ſuis, non eſt neceſſe exprimere res particulares,
quia iudicium eſt vniuerſale, quo caſu ſuſtinetur talis
139 libellus, et Abb.in d.c.2.ait ex eo venire omnia perti-
nentia ad eccleſiam, et ob eccleſiæ neceſſitatum po-
teſt quis ordinari ſubdiaconus ad titulum beneficij, al-
terius clerici per c.per tuas, il 3.et ibi Doct.de ſim.ſi
redditus ſint ſufficientes pro vtroq. et fauore eccleſiæ
140 in cauſa beneficiali non defertur iuramentum ſup-
pletorium, Bald.in l.in bona fidei, C.de iureiur.Doct.in l.ad
monendi, ff.de iureiur.quod declara, vt per Genu.vbi ſup.
q.427.et quamuis prædiolum eccleſię poſſit ſine ſole-
141 nitate alienari c.terrulas, 12.q.1.tamen ibi Card.a
Turrecrem.ait id nõ poſſunt alienari ſine ſolemnitate
quia ſequuntur naturã ſui principalis, neq. eccl.reſti-
tuitur in lucro aduerſus licitationẽ factam opportuno
142 tẽpore ſi poſt aliquod dies alienationis aliquis plus
offerat, niſi de ſorde, vel fraude deceretur, Alberic.in l.
& ſi ſine, §.quaſitum, ff.de minorib.vide Afflict.& ibi add.
dec.340.
143 Succeſſiuè ſciendum eſt, quod fauore eccleſiæ in
con-

contractibus innominatis non eſt locus pęnitatię Bald.
in l.ſi pecuniam,ff.de cond:cau.data,& in l.ſicut,C.de act.et
obl.Tiraq.de priuil.piæ cau.priu.133.Card.Mant.de tac.&
amb.lib.1.tit.18.n.13.& fauore eccleſiæ in dubio eccle-
144 ſia præfertur poſſeſſori, vt transferat in eum onus
proband.Dec.in l.ſi.in ſi.C.de ed.d. Adr. toll. Card. Mant.
de con.vlt.vol.lib.6.tit.5.n.52.per c.vlt.de re iud. & pari-
ter fauore eccleſiæ tempus eſt modus inducendæ obli-
145 gationis,C.ad apoſtolicam,de ſim.Abb.in c.veniens, il 1.
de teſtib.Theſaur.dec.99.& in debitum ſolutum eccleſię
146 non repetitur, communiter Doct.relati à Gomeſ.in §.
ex maleficys,inſtit.de act.Vaſq.de ſucc.progreſſ.lib.3.§.21.
n.6.per tex. in §.vlt.Inſt.de oblig.quæ ex quaſ. cont. Tiraq.
de priu.piæ cau.priu.119.niſi ſoluens ex tali ſolutione ad
paupertatem reduceretur Gennen.ſup.q.783.
147 Sciendum eſt etiam, quod legatum relictum in
piam cauſam ſub conditione mixta,quę non fuerit im-
pleta ob aliquem cauſam fortuitum,debētur, & ſi non
ſteterit per hæredem,arguendo de libertate ad piam
cauſam per l.libertate cum gl.ff.de manumiſs. & l. 2.C.de
cond.in ſer.Euerard.in loco à libertate ad piam cauſā,Rom.
in d.auth.ſimiliter,C.ad l.falc.Tiraq.vbi ſup.priu.57. præ-
terea quando deficit conditio verè poteſtatiua ob ca-
ſum quemlibet impedientem,deficit & legatum,l.cen-
teſimis, §.vlt.& ibi Bar.ff.de ver.oblig.hoc tamen fallit
fauore eccleſiæ, vel alterius piæ cauſæ, gl.in l.1.& ibi
148 Ang.C.de inſt.& ſubſt.Inſuper licet alias in legatis cō-
ditio exiſtens non retrotrahatur, l.1.§.ſeri.ff.ad ſyllan,
tamen fauore eccleſiæ,vel alterius piæ cauſæ retrotra-
hitur,arg.l.neratius, ff.de manumiſſ.teſt.Rom.in d.Auth.
149 ſimiliter,& demum licet alias pluribus conditionibus
disiunctim, diuerſiſque partibus teſtamenti eidem le-
gato adſcriptis,vltima conditio debeat adimpleri pro
legati conſecutione,l.quod traditum, ff.de cond.& dem.
tamen fauore piæ cauſæ non eſt attendenda vltima
conditio,non prima,nec alia,ſed tamen leuior,l.ſub di-
uerſis, ff.de cond.& dem.Tiraq.ibid.priuil.61.vide Card.
Mant.de con.vlt.vol.lib.6.tit.3.n.48.ita legatum relictū
150 eccleſiæ à ſubſtituto ſub conditione, ſi inſtitutus hæ-
res non erit,debetur purè ab inſtituto,ſi hęres erit,fa-
uore eccleſię, vel alterius piæ cauſæ, arg.l.1.ff.de ma-
numiſſ.teſt.Rom.in d.auth.ſimiliter C.ad l.falc.Dec.conſ.
182.Tiraq.vbi ſupr.priu.62.Car.Mant.vbi ſup.lib.6.tit.3.
151 Et legatum relictum eccleſiæ pro exoneratione
conſcientiæ à damnato ad mortem, valet, & debetur
quia id non eſt propriè relinquere, ſed potius reddere
debitum,Tiraq.in l.ſi unquam,in verbo liberis,poſt n.88.C.
de reuoc.donat.& fauore eccleſiæ, conſueta dari eccle-
ſiæ pro eleemoſyna, vel alimentis ex ſtatuto ciuitatis
152 ſingulis annis, contrario ſtatuto auferri nequeunt,
Bart.in l.priuilegia,C.de ſac.eccl.Rom.ſing.433. Ita etiam
153 fauore eccleſiæ, prælatus non poteſt comptomittere
in aliquem tamquam in arbitratorem de iure,& de fa-
cto concernentia eccleſiam,Ang.in l.Imperatores, ff.de
pact.Vaſq.de ſucc.creat,lib.3.§.26.n.55.& fauor eccleſię
exigit,tamquam publicam continens vtilitatem, c.ius
154 publicum,diſt.1.vt nihil circa eam conſtruatur,vel to-
leretur, quod ei præiudicium afferat, etiamſi opus
pium contineat,c.pridem,18.q.2.Fel.in c.vlt.in ſi. de ind.
c.1.de op.no.nunc.c.ad audientiam de eccl.ed.vide Gennen.
vbi ſup.q.507.
155 Et ſicuti in præſcribendis ſeruitutib.continuis, vt
aquæductos,& ſimiles non requiritur titulus, ſed ſuffi-
cit ſolus vſus,dummodo non vi, nec clam, nec præca-
rio,ſciente domino,& non,contradicente,Innoc.in c.de
quarta,de præſcript. & ſufficiunt decem anni inter præ-
ſentes,& 20.inter abſentes, attamen contra eccleſiam
requirantur 40.anni, d.c.de quarta, vbi Abb.& alij, &
debet doceri de titulo, Bald.in l.ſeruitutes, la grande,
quem ibi ſequitur Caſtr.& alij,ff.de ſeruitutib.
156 Et fauore eccleſiæ in anno biſſextili non compu-
tantur duo dies pro vno, quia fauore libertatis non
computatur,l.4.§.ſtichus, ff.de ſtatu liber. & bonæ fidei
157 poſſeſſor rei eccleſiæ non facit fructus ſuos conſum-
ptos,ſed eos tenetur reſtituere,§.quia vero,il ſecundo,&
ibi gl.& Ang.auth.de non al.reb.eccl.
158 Et quamuis quæſibile priuilegio ſit quæſibile cōſue-
tudine,c.duo ſimul,de off.ord.c.cum cōtingat,de for.comp.
Abb.& alij in c.accedentes, de præſcript.ſecus ſi tamen
eſt quando conſuetudo eſſet oneroſa eccleſiæ, c.1. de
conſuet.Felin.in d.c.accedentes, & fauore eccleſiæ diſtri-
159 butiones quotidianæ, non ſunt dandæ infirmis ex
propria culpa,vt ſi laboret morbo gallico.Filip.probus
in c.vnico,de cler.non reſid. lib.6. licèt cōtrarium teneat
Cou.var.reſol.lib.3.c.13.n.8.vide Gennen.vbi ſupr. q.519.
160 Et quamuis regulariter nemo poſſit alteri ſtipula-
ri,l.ſtipulatio iſta,§.alteri,ff.de verb.obligat.tamen fauo-
re eccleſiæ,& piæ cauſæ,poteſt quilibet illi ſtipulari,&
acquirere iuxta gl.in c.quoties, 1.q.7. & hæc eſt magis
communis opinio quam tenet Iaſ.in d.§.alter. Bald.in
l.illud C.de ſacr.eccl.Felin.in c.ſi cautio,n.27.de fid.inſtr.&
161 maſculinum non concipit fęmininum, ſi redundet in
damnum eccleſiæ, Ant.Gab.de ver.ſign.concl.6.nu.102.
& Alex.conſ.61.lib.1.
162 Et ſi legatum factum eccleſiæ reperiatur cancelle-
tum in teſtamento, & non conſtet de voluntate teſta-
toris,præſumitur caſu deletū, & debetur arg.de legato
libertatis in l.proximè, ff.de his,quæ in teſt.del.& ibi Bar.
Tiraq.vbi ſup.priu.16.& in legatis relictis eccleſijs, vel
163 ad pias cauſas habet locum ius accreſcendi,Bal.in l.1.
n.48.C.de ſacr.eccl.niſi ſit legatū pro alimentis, vel niſi
poſita ſit dictio taxatiua, l.Lucius, §.quæ habebat, ff.ad
Treb.ſimiliter creditor eccleſiæ,qui tēpore ſuo differt
164 ab ea accipere annuas pręſtationes,ſi infra annū non
petit,nō poteſt amplius petere,arg.l.fortiſſimi,C.de ero-
gat.mil.ann.lib.12.& ibi Io.de P.atea, de cōmuni Dec.in
c.1.de prob. poteſt etiam eccleſia creditrix conuenire
165 debitorem ſui debitoris non excuſſo prius principali
debitore,prout dicitur in fiſco,ſi debitor debitoris fa-
ctus ſit debitor ex pecunia fiſcali ad l. 3. §. multa ff.de
iur.fiſci,ſed regulariter vt agatur cōtra debitorem de-
bitoris hæc requirūtur,Primo,quod principalis ſit cō-
uentus,l.1.C.de conu.fiſc.debit.lib.10.& debitū ſit liqui-
datum,vel quod debitor ſit cōdemnatus, l.2, C.quando
166 fiſc.vel priu.Secūdo quod ſit facta diſcuſſio,& pateat,
debitorē non eſſe ſoluendo,gl.in d.l.1.Tertio, quod de-
bitor debitoris confiteantur ſuum debitum, expreſsè,
vel tacitè,vide Genne.vbi ſup.q.536.& eccleſiæ fauore,
nè deſeratur ſeruitium clærici non ſunt litibus inquie-
tandi,ſed celerrimè eorum lites ſunt expediendæ,arg.
l.colonos,C.de agric.& cenſ.lib.11.l.omnes, & lege genera-
liter,C.de Epiſc.& cler.& ſimiliter eccleſia habet priui-
167 legiū, l.1.C.de debit.ciuit.lib.11.nempe priuilegium
prælationis in actione perſonali, vide Gennen. vbi ſupr.
q.540.& repræſaliæ contra eccleſiam,vel eccleſiaſticas
168 perſonas fieri nequeant,c.vnico,de iniur.& damno da-
to,lib.6.
169 Et fauore eccleſiæ odia non reſtringuntur, ſed am-
pliantur,quādo ex tali ampliatione,& extēſione magis
ei prouidetur,gl.in c.ſciant cunct.de elect.lib.6. Io. Andr.
in cap.odia de regul.iur.lib.6.& eccleſiæ fauore quando-
170 que pro futuris culpis fertur excommunicatio vt in
decimis perſoluendis,c.peruenit,de decim.gloſſ. in clem.
diſpendioſam,in verbo,præmoniti, de indic.& eccleſię le-
gari poſſunt res hoſtium, ſi de manibus eorum euaſe-
171 rint,Iaſ.in l.id,quod apud,ff.de leg.1. per c. Abbate ſanc.
de re iud.lib.6.& l.generaliter, §.1.ff.de fideicomm.libert.
172 & legatum factum eccleſiæ,vel altari, pię cauſæ, his
ver-

verbis,quiſquis mihi hæres erit, non cenſetur cōditionale, nec impeditur tranſmiſſio, quia debetur etiam hæreditate non dita, quæ tunc debentur ex diſpoſitione legis,non ex diſpoſitione teſtatoris, *Bart. in leg.3. ff. de leg.1.*

73 Et procurator eccleſiæ recipiendo penſionem ab emphiteota non remittit caducitatem,*Berous conſ.116. num.8.& 10.vol.1.Afflict.deciſ.129.num.10.Surd. deciſ. 181.num.9.Corbulus de canſ.priuat.ob can. non ſol. lim.21. num.14.Rot.diuerſ.deciſ.280. par.1.* niſi procurator, vel factor habeant facultatem renouandi inueſtituras.Rimin.*conſ.22.n.11. Corb. vbi ſup.* & per obitum Prælati,
174 ſeu rectoris fauore eccleſiæ reuocatur procurator ab eo pro eccleſia conſtitutus etiam quoad incepta, ita in *clem.ult. de procur.* & legatum factum eccleſiæ ſi
175 non petatur per 40.ann.præſcribitur *Anchar.in c.fine poſſeſſione,de reg.iur.lib.6.Stef.Grat.diſcep. for. c.118.* ſed contrarium videtur verius, ſit relictum pro anima, vt probat *Genuen.vbi ſupra q. 587.* & fauore eccleſiæ donatio dubia intelligitur inter viuos vt ſit irreuocabilis non cauſa mortis,*Bald.conſ.29.& 107.vol.2.* & eccleſia diligit ſapientes,literatos,& virtuoſos,*cap.de multa, de præb.*& appellantur doctores eccleſiæ, lucernæ arden-
176 tes ſuper cādelabrum in domo domini,vide *Genuen. vbi ſup. q.623.* & demum beneficiatus eccleſiam non
177 reparans poteſt compelli ad reparandum,& puniri,
178 *vide Felin.in c.irrefragabili de off.ordin.vide Genuen.vbi ſup.q.748.*

SVMMARIVM.

1 *Edictum de iurepatr.eſt prohibitorium.*
2 *Mulier poteſt acquirere iuſpatron.*
3 *Maſculinum concipit fœmininum.*
4 *Mulier non fit patrona quoad ius proceſſionis.*
5 *Iuſpatronatus hæreditarium tranſit in fœminas hæredes.*
6 *Iuſpatronatus relictum familiæ quando fœminis competat.*
7 *Iuſpatr.ſi contineatur in villa data in dotem, præſentat ne vir,an mulier.*
8 *Iuſpatronatus ſi ſpectet ad vxorem tanquam hæredem,vel ratione maioratus,ipſa debet præſentare, non vir.*
9 *Chriſtiani ſunt capaces iuriſpatr.*
10 *Iuſpatronatus acquirere poteſt qui poteſt contrahere, matrimonium,& in eccleſia orare.*
11 *Iudei, Turcæ, & infideles ſunt incapaces iuſpatronatus.*
12 *Hæretici non poſſunt acquirere iuſpatr.*
13 *Hæretici porci appellantur.*
14 *Hæretici quis dicantur.*
15 *Hæretici ſunt lupi rapaces,& infames.*
16 *Hæretici omnino extirpandi.*
17 *Schiſmaticis non poſſunt acquirere iuſpatronatus.*
18 *Apoſtata nequeunt iuſpatronatus acquirere.*
19 *Infames iuſpatronatus acquirere nequeunt.*
20 *Excommunicati ante factum ſunt incapaces iuriſpatronatus.*
21 *Iudæus ſi fiat Chriſtianus an recuperet iuſpatr.eccleſiæ a ſe fundatæ dum erat iudæus, & quid in hæretico conuerſo.*
22 *Iudæus factus Chriſtianus interdum recuperet iuſpatronatus.*
23 *Simoniaci nequeunt iuſpatron.acquirere.*
24 *Meretrix an ſit capax iuriſpatronatus.*
25 *Meretrix aliquando acquirit iuſpatronatus quo ad habitum tantum.*
26 *Decima non ſunt exigendæ ex illicitè acquiſitis.*
27 *Iuſpatronatus ab Antonio quæri poteſt, ſi ædificet eccleſiā ex bonis ſibi donatis ab infami,excommunicatio, & ſim.*
28 *Illegitimi ſunt capaces iuſpatronatus.*
29 *Pupilli,& infantes ſunt capaces iuriſpatr.*
30 *Vniuerſitas,collegium,& cæteræ perſonæ factæ ſunt capaces iuriſpatr.*

Omnes poſſunt acquirere iuſpatronatus, qui non ſunt prohibiti.

CAP. VI.

1 EDictum de Iurepatronatus eſt prohibitorium, ita ut omnes ex fundatione, conſtructione, & dotatione acquirere poſſint iuſpatronatus, qui non ſunt à iure ſpecifici prohibiti, idque ex gratia procedit, & ratio eſt, quia in iure omnia licent, quæ non reperiuntur expreſſa prohibita, *l. ſtatuas.§.de religion. & ſumpt. fund.*maxime in hoc opere pio, *Lambertin. de iurepatr. lib.1.p.1.q.7.art.1.Zecchius de benefic.& penſ.cap.12.n.3.*
2 *verſ.an vero omnes*, & ideo etiam mulier ex prædictis cauſis poteſt acquirere iuſpatronatus, vt probatur ex *cap.nobis de iurepatronatus,cap.vltim. de conceſſ. præb. & ibi Io.Andr.in verbo,ſi quis,& Auguſt.Barboſa in ſuis collectan.ad cap.ex litteris 7.de iurepatron. num.12. Garc. de benefic.p.3.cap.9. num.142.& ſequentibus,Caſſador.deciſ. 1.de iurep.*quando enim, dicitur, ſi quis tam maſculis,
3 quam fœmina continetur *l.1.ff.de verb.ſignific.vbi gloſſ. dicit id eſſe quoad mentem legiſlatoris, cum maſculinum concipiat fœmininum,noc.in c.ſi quis ſuadente, 27. q.4.in c. generali de elect.lib.6.vbi gloſſ.in verbo, vniuerſos*, maxime cum profertur a lege,*Iaſon.in l.ſi quis, id quod, num. 1.ff.de iuriſd.omn.iudicum,latiſſ.Decius in l.2.ff.reg.iuriſd. a num.90.vſque ad finem,& ibi Caguolas, Card. Mantica, de tacitur.& ambiguis conuentionalibus, lib.22. tit.14.& de coniecturis vltim.volunt.lib.7.tit.14. num.2.13.& 19. Gonzalez ad regulam octauam Cancellar. gloſſ. 22. num.2. 3.9.& 10.Garc.de benefic. part.5. cap.1. num.622. Tiraq. de retractat.lignag.§.1.gloſſ.9. à num. 177. Antonius Gabriel concluſ. 6. de verbor. ſignific. Menochius de præſumptionibus,lib.4.præſumpt.84.num.1. cum ſequentibus. Peregrin.de fideicommiſſis art.25. num.1. Valaſc. de iure emphit.quæſt.51.num.2.Auguſt.Barboſa in collectan.ad capit. ſignificauit num.5. de reſcriptis,latè Franc.Molina, de ritu*
4 *nuptiarum lib.3.q.16.num.1. & ſeqq.* non tamen mulier acquirit iuſpatronatus quoad ius proceſſionis, niſi eſſet mulier Illuſtriſſ.*Lambertin.vbi ſup.art.2. num.30. & 48.*quinimo iuſpatronatus hæreditarium tranſit etiam in fœminas hæredes, *Rocch.de Curt. de iurepatron. verbi, ipſi, vel is,quæſt.6.Lambertin.vbi ſup.par.1. lib.1. quæſt.2.*
5 *art.14. & iuſpatr.* relictum conſanguineis ſeu his, qui ſunt de genere,parentela,domo, ſeu familia competit fœminis etiam nuptijs, & deſcendentibus ex illis, præſertim in Hiſpania ad tradita per *Molinam de Hiſp.pri-*
6 *mogen.lib.3.cap.4.Caſſador.d.deciſ.1. de iurepatr.* niſi fœmina ſit expreſsè excluſa,*Couarru.pract.q.c.38.num.13. Molina de iuſtitia,& iure,tomo 3.diſputatio.627.num.13. Garc.d.cap.9.num.143.& ſequentibus*,quid ſi villa in dotem data contineat iuſpatronatus præſentabit ne ma-
7 ritus, an vxor, & cum ex communi, & recepta doctorum ſententia maritus,ſit vere,& proprie dominus rerum dotalium.*Bart.in l.in rebus,n.3, C. de iure dot. vbi Bart.n.6.& Salicet.num. 5.* teſtatur de communi. *Aret. in princ.Inſtitut.quibus alien.lic.el non Iaſon. in §. fuerat. num.2.de actionibus,Bald,nouell.de dotib.par.8.priuileg.8. num.1. Pinellus in l.1.C.de bon.mater.par.3. à num.12. & diuerſas opin.refert,& confutat Garc.d. cap.9. à num.148. ad num. 177.* ideo conſequenter etiam iuſpatronatus rei dotali annexum tranſibit in maritum, *cap.cum ſecundum, de iurepatr.* & maritus adueniente vacatione præſentabit,*Rocch.vbi ſupra,q.28.Rebuff.de nomination. quæſt.17.num.56. Tiraquell. poſt leges connubiales, gloſſ. vlt.à n.5.Io.Gutierez de tutelis.p.3.c.29.n.3.Garc. d.c.9. num.*

nu.177.Riccius in praxi rei for.eccleſiaſt.dec.223.quamuis
*Imola,& Butrius in d.c.vlt.de conceſſ. prab.*teneant tunc
præſentationem ſpectare ad vxorem,quia talis fructus
non confert ad onera matrimonij,attamẽ veriſſimum
8 eſt, quod ſi iuſpatronatus ſpectet ad vxorem non ra-
tione rei dótalis datæ in dotem,cui ſit annexum, ſed
ratione maioratus, aut ſucceſſionis hæreditariæ, vel
alio titulo,ad ipſam pertinet præſentare,neq; maritus
poterit ſe intromittere, niſi vxor ex vrbanitate velit
maritum ſimul præſentare,*Gutierez d.c.29.n.9.Garc. d.*
c.9.185.

9 Nunc conſequenter eſt videndum qui ſunt incapaces
iuriſpatronatus,& pro regula ſciendum eſt,quemlibet
Chriſtianum eſſe capacem re ipſa iuriſpatronatus *d. c.*
10 *pię mentis,et c.frigentius,16.q.7.*& qui poteſt matrimo-
nium contrahere,& in eccleſia orare poteſt, & iuſpa-
tronatus acquirere refert *Riccius in praxi rer. for. eccl.*
*166.n.91.Io.And.But.& Panorm.*ideo.

11 Primo Iudæi nullo modo poſſunt acquirere iuſpa-
tronatus eccleſiæ, capellæ, vel Altaris, & ſim.de quo
Iurep.nos loquimur,*d.c.pię mẽtis,d.c.frigentius.et c.qui-*
*cumq. fidelium 16.q.7.*latè *Lambertin.vbi ſupra lib.1.p.1.*
*q.7 art.3.& præſertim,num.21.*ſed tunc eccleſia, ſeu al-
tare reiecto omni iurepatron.erit liberæ collationis,
Lambertin. ibidem art.9. eadem ratione Turcæ & alij
infideles omnes ſunt incapaces tales Iuriſpatrona-
tus.

12 Secundo.Hæretici nullo modo poſſunt ex cauſis ſu-
pradictis aliquid faciendo acquirere iuſpat. eccleſia-
rum,neque etiam iure ſucceſſionis, vel quouis alio ti-
tulo,*d.c.pię mentis,& c.ſequenti,*eſt enim infidelis,& ex-
tra eccleſia,*c.1.& 2.de hæreticis,c.firmiſſime, eod.tit.de*
haret.& hęretici à iure appellantur porci, *c.in mandatis,diſt.43.*& quis dicatur hęreticus declarat latiſſimè
Arnaldus Albert.in ſuo tract.de agnoſcendis aſſertionibus
catholicis, & hæreticis, quæſt.2.& habetur *in Directorio*
Inquiſit.p.2.fol.138.in gl.ſuper decretalib. de hæreticis,&
fol.144.& 167. & q.30.fol.413. & ſecundum *S. Thom.*
4.diſt.13.artic.1.& hęreticus eſt, qui à communi fide,
quę catholica eſt, diſcedit, contrariæ opinioni vehe-
menter inhærens per electionem, & *S.Bonauent. in 4.*
13 *diſt.13.*dicit,quod hæreticus eſt,qui diuinę legis igno-
rantia vel contemptum pertinax,inuentor proprij er-
14 roris,aut alicuius ſectator, catholicæ veritati mauult
aduerſari,quam ſubijci, & hęc definitio fundatur in
15 *c.qui eccleſia.24.q.3.*& hæretici appellãtur, & ſunt lupi
rapaces filij prauitatum à patre nequitiæ, & fraudis
auctore deſtinati,colubri,& ſerpentes, vt in fine,*Directorij Inquiſ.inter litter.Apoſt.pro officio Santiſſimæ Inquiſ.*
*in litter.Federici Imperatoris,fol.14.& 46.*ſunt infames,
banniti,& diffidat,*d.litt.Feder.vbi ſupr.fol.15.29.& 47.*
item & eorum fautores,& qui ad preces hæreticorum
beneficia habuerunt,tenentur illam dimittere, *c.qui-*
cumque de hæret.lib.6.direct.Inquiſ.par.2.fol.104. vbi re-
feruntur,*Decretal.tit.de hæret.lib.6.* & hæreticis vtitur
demon ad animas decipiendos, doctiſſimus *Martinus*
del Rio diſquiſ.magic.in princip.in proloquio in lit.F,& in
iſtis prauis hominib. omnino extirpandis omnis Chri-
16 ſtianus laborare enixè debet,denunciando,accuſando
eoſdem Santiſſimo Tribunali Inquiſ. in quo tribunali
iam per annos quindecim,& vltra ſum Conſultator, &
minimus in hac Ciuitate Piſarum.

17 Tertio.Schiſmatici ſtrictiſſimè ſumpti,qui diuidunt
ſe ab vnitate Romanę Eccleſię, conſtituẽdo ſibi eccle-
ſiam,& ſacerdotes, vt per Abb. *in princip. in rubr. d.*
ſchiſmaticis,& tales tamquam verè hæretici, & infide-
les non acquirunt iuſpatronatus, ſi tamen à ſchiſmate
reuertantur,& redeant, & admittantur ad vnitatem
18 Eccleſiæ,recuperant iuſpatr. Eccleſiæ ab eis fundatæ,
dum erant in ſchiſmate,ita *Lamber.vbi ſup.art. 5. n. 3.*
*& 6.*idem in Apoſtata a fide *Lamber. ibidem art.6. &*
11. quauis largè accipiendo etiam hæreticus dici poſ-
ſet apoſtata, tamen apoſtata grauius eſt puniendus,
qui fidem Chriſti omnino reliquit, *Bart.in rubr. Cod.de*
apoſtatis,Albert.vbi ſup.q.2.n.3.

19 Quartos. Infames quamuis habitu poſſint acquire-
re iuſpatronatus, actu tamen nequeunt, *Lamber. vbi*
*ſup.ar.8.*ea ratione,quia iuſp.eſt ius honorificum,quod
non competit infamibus,*Dinus in c.infamibus,de reg.iur.*
lib.6. & infames à dignitatib. & honoribus remouen-
tur,*l.2.C.de dignit.lib.12.*

20 Quinto. Excommunicatus ante factum non acquirit
iuſpatronatus,ideſt,non eſt, habilis ad acquirendum
iuſpatr.neque debet ad id admitti, & malè facit Epi-
ſcopus admittendo talem excommunicatum,ſed poſt
factum,ideſt poſtquam ædificauit eccleſiam,vel alia
fecit cum conſenſu Epiſcopi,qui illum admiſit, benè
efficitur patronus,ſed exercitium non habet,ideſt,non
exercebit,donec erit excommunicatus ea, quæ perti-
net ad patronum,ante abſolutionem ab ipſa excõmu-
nicatione,*c.nobis de iurep & ibi Card.q.5.n.6.& Abb. n.*
3.& alij Doct communiter, *Lamb.vbi ſup.art.10.& 11.*
21 vbi quærit,quid ſi Iudæo,fiat Chriſtianus, an recupe-
ret iuſp.eccleſiæ, quam ſundauit dum erat Iudęus, &
quid de hæretico conuerſo, hæreticus conuerſus nun-
quam recuperat iuſp.eccleſiæ ab eo ſundatę,dum erat
in hæreſi,quia non habebat dominium rerum ſuarum,
neq. Iudæus factus Chriſtianus recuperat iuſp. qui dũ
venit ad fidem perdit omnia bona ſua, & ſunt diſtri-
buenda pauperib.*ad not.per Abb.& Doct.in c.Iudæi,il 2.*
*de Iudæis,*quia eorum bona illicitè acquiſita præſumũ-
tur ex vſuris, ſi verò Iudæos ex bonis licitè acquiſitis
de quibus poteſt diſponere,fundauit eccleſiam, & tũc
ſi Iudęos fiat Chriſtianus antequam aliquis ſit in d.ec-
cleſia inſtitutus,vel ante conſecrationem,poteſt effici
patronus accedente conſenſu Diœceſani,idẽ eſt in pa-
22 gano,turca,& ſaraceno conuerſis, qui ſi conuerſi ſint
poſtquam Ordinarius eccleſiam in ſuam meram di-
ſpoſitionem aſſumpſit, & tunc nullo modo recupera-
bunt iuſp.cum Eccleſia libera non poſſit effici ſerua
Laber.d.q.7.art.11.n.4.& ſeq.

23 Sexto. Simoniacus pari ratione non poteſt acquire-
re iuſpatronatus *Hoſt.§.1.de hæreticis in ſumma*, vbi di-
cit ſimoniacum eſſe hæreticum, *Paul.de Citadin.de iu-*
rep.p.7.& hoc poteſt procedere ſaltem quoad exerci-
tium iuriſp.quia ſimoniacus largè dicitur hæreticus,
ſed quoad proprietatem ſic,quia talis ſit patronus, vt
per *Lamb.d.q.7.art.12.n.4.*

24 Septimo. Meretrix non videtur eſſe capax iuriſp. cũ
ſit infamis,& iuriſp.ſit ius honorificum ſecundum *gl.in*
*c.nobis de iurep.*attamen *Riccius vbi ſup.dec.166.*conclu-
dit contrarium,quia licet meretrix turpiter faciat, nõ
tamen turpiter accipit,neq.tenetur ad reſtitutionem,
l.idem §.quoties, ff.de cond.ob turpem cauſam,Alex.conſ.
190.lib.2.Rocch.de Cur.in verbo,Competens alicui, q.1.col.
2.vbi ſupra, ideo ſi meretrix de meretricio quæſtu fa-
cit eleemoſynam,ſeu eccleſia conſtruit acquirere iuſp
vt per *gl.in c.non eſt putanda,& ibi Archid.1.q.1.*ſed hoc
dicas procedere quoad habitum, non quoad actum
25 durante vita meretricia, vt in ſimili dicitur de deci-
mis perſonalib. quæ debentur ex illicitè acquiſitis re-
ſtitutioni nõ obnoxijs, vt in meretrice,& in hiſtrione,
tamen ſacerdos non debet ab illis decimam accipere,
ne eis videatur immunitatem præſtare, & in eorum
26 peccatis communicare poterit tamen ea recipere
cum iſti pænitentiam egerint. *S.Thom.2.2.q.87. art. 2.*
n.42.& ſeq.

27 Si autem Infames excommunicati,& ſimiles donant
bona

bona ſua Antonio , poteſt iſte Antonius donatarius eccleſiam ex dictis bonis conſtruere , & dotare , & acquirere iuſpatr. niſi dicta bona reſtitutioni ſubiaceant, prout in ſimili dicit *gl. in c. vnic. de iurep. lib. 6.*

28 De illegitimè natis nullas eſt dubitatio , iſti enim omni caſu ſunt capaces Iuriſp. *Lambertin. d. q. 7. art. 13. Doctores in cap. cum ſecundum de iurep. Prapoſ. Gemin. & Card. in c. lege imperatorum, diſt. 10. Rocch. vbi ſup. q. 3. Cardin. Paleothus in tractat. de nothis, & ſpurijs, q. 61. per tot. Riccius, d. deciſ. 96. n. 89.*

29 Item pupillus, & infans ſunt capaces iuriſpatr. *c. nobis de iurep.* qui textus loquitur generaliter .

30 Perſonæ etiam fictæ ſunt capaces , & acquirere poſſunt iuſpatron. & Vniuerſitas, Ciuitas Capitulum Collegium, Confraternitas, & ſim. *gl. 1. in d. cap. piæ mentis, 16. q. 7.* & eſt communis opinio, de qua *Archid. in cap. ſi plures, 16. q. 7. & Cardin. in clem. plures, §. fin. q. 3. n. 3. de iurepatr.*

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia matrix quando fiat patrona eccleſiæ de nouo fundatæ intra ſuos limites .*
2 *Epiſcopus quando fiat patronus eccleſiæ fundatæ in ſua diœceſi .*
3 *Papa eſt ſupra omne iuſpatronatus .*
4 *Parochiani quando eccleſia iuſpatr. acquirant .*
5 *Parochialis eccleſia quæ ſit , & quæ requiſita habere debeat .*
6 *Parochia dicitur quaſi pars curæ .*
7 *Diœceſis dicitur parochia Epiſcopi .*
8 *Parochus quid denotet olim .*
9 *Diœceſis, ſeu diœceſa quid ſignificent .*
19 *Parochus more eccleſiaſtico quid ſignificet .*
11 *Diœceſis eſt diuiſio ab eccleſia , & Epiſcopatu alterius.*
12 *Diœceſis multipliciter ſumitur .*
13 *Diœceſis, ideſt territorium, vbi habetur iuriſdictio .*
14 *Diœceſani locorum qui dicantur .*
15 *Diœceſanorum appellatione non veniunt hi qui ſunt in ciuitate .*
16 *Parochialis eccleſia eſt , ad quam conueniunt populus ad recipiendum ſacramenta, &c.*
17 *Parochialis eccleſia non dicitur, quæ caret populo actu, licet habitu ſit talis .*
18 *Eccleſiam parochialem quatuor requiſita faciunt .*
19 *Parochus habet poteſtatem fori pœnitentialis in ſuum populum .*
20 *Parochialis eccleſia certos limites habere debet .*
21 *Parochialem eccleſiam habens , debet curam exercere nomine ſuo ad hoc vt dicatur parochus .*
22 *Parochus , vt ſit talis ſolus ad regimen parochiæ aſſumi debet, & ponitur deciſio Rotæ .*
23 *Parochialis eccleſia eſt , etiamſi fontem baptiſmalem non habeat .*
24 *Eccleſia quæuis poteſt habere aliquando ius in ea ſepeliendi .*
15 *Eccleſia non dicitur parochialis ſi percipiat decimas , & alia ſigna habeat, nec conuerſo , quia talia ex alio accidenti habere poteſt .*
26 *Curatum beneficium non dicitur ſi habeat poteſtatem fori contentioſi in foro exteriori .*
27 *Cura animarum largè, & ſtrictè ſumitur .*
28 *Cura large ſumpta continet etiam poteſtatem fori contentioſi in ſpiritualibus .*
29 *Cura proprie dicitur poteſtas ſoluendi , & ligandi in foro principali .*
30 *Parochialis in diœceſi adeſſe non dicitur , quando Epiſcopus ſolet alicui curam animarum committere, & Epiſcopus eſt rector ſolus .*
31 *Collegiata eccleſia ſit habeat curam animarum , cura illa ad collegium, non ad ſingulos ſpectat .*
32 *Epiſcopus quando ſolus eſt curator in diœceſi , deputati ab eo ad curam animarum non debent percipere decimas eccleſiæ debitas .*
33 *Epiſcopus iure exigit decimas, quando non ſunt diuiſæ parochiæ .*
34 *Eccleſia maior quando in ciuitate eſt ſola parochialis , decimas omnes habet .*
35 *Epiſcopus eſt rector Eccleſiæ Cathedralis ſtante diuiſione parochiarum .*
36 *Epiſcopus in parochijs ſuæ diœceſis habet ius circa quartam partem decimarum .*
37 *Curatum beneficium non eſt, quod non eſt actu tale .*
38 *Beneficium in dubio curatum non præſumitur .*
39 *Eccleſia parochialis dicitur beneficium curatum , non è contra .*
40 *Eccleſiam parochialem melius eſt exprimere, quam beneficium curatum .*
41 *Curatum beneficium non dicitur quando ad tempus curam habet .*
42 *Curatum beneficium non dicitur, ſi de facto habet requiſita ad beneficium curatum .*
43 *Conc. Trid. decretum ſeſſ. 24. de refor. c. 13. procedit quando verè eſt eccleſia parochialis .*
44 *Prioratus non dicitur beneficium curatum , ſi in eo Vicarius perpetuus deſeruiat .*
45 *Rector in ſua eccleſia dicitur prælatus .*
46 *Rectores in proprijs eccleſijs funguntur vice Apoſtolorum .*
47 *Beneficium vtrum ſit curatum, vel non, eſt vtile .*
48 *Parochiam decem perſonæ conſtituunt .*
49 *Eccleſia non fit patrona capellæ in ea de nouo fundata .*
50 *Eccleſia fit patrona , ſi de eius redditibus alia eccleſia conſtruatur .*
51 *Eccleſiæ de bonis acquiſita omnia per prælatum præſumuntur .*
52 *Vaſſallus conſtruens eccleſiam de bonis feudi non hereditarij patronus non fit .*
53 *Conſtituti ſub alterius poteſtate, vt filijfamil. ſerui, & ſimil. ſi ædificent eccleſiam non fiunt patroni .*
54 *Meretrix poteſt acquirere iuſpat. ſed durante meretricio præſentare nequibit .*
55 *Eccleſia fundari, & dotari poteſt de male quæſitis reſtitutioni non ſubiectis .*
56 *Eccleſia ædificata de male quæſitis ſubiectis reſtitutioni non debet deſtrui .*

Eccleſiæ Matrix an efficiatur patrona nouæ Eccleſiæ fundatæ intra limites ipſius eccleſiæ Matricis.

CAP. VII.

1 ECcleſia matrix , ſeu parochialis non efficitur patronus eccleſiæ de nouo fundatæ intra limites ipſius parochiæ ex eo tantum, quia ſit intra eius limites, niſi dederit fundum, conſtruxerit, vel eccleſiam dotauerit, *Abb. in c. 3. num. 8. de eccleſ. ædifican.* vbi de communi, *Card. Tuſch. practic. concluſ. iuris, lit. I, concl. 598.* pari ratione Epiſcopus non erit patronus eccleſiæ fun-
2 datæ in ſua diœceſi, nec Legatus de latere in eccleſia fundata intra limites ſuæ legationis, niſi alia fecerint , dando fundum, vel conſtruendo ſeu dotando, ſi tamen

Epi-

Epiſcopus ædificet eccleſiam in aliena diœceſi acqui-
3 ret in ea iuſpatr.*c.1.16.q.3.*Papa vero ad libitũ confert
qualcumque eccleſias vbicumq. fundatas, tam liberas,
quam iuriſp.cũ habeat omne ius pleniſſimũ in quibuſ-
cunque beneficijs, & eſt ſupra omne iuſp.ex mero iure
ratione ſupremi dominij vniuerſalis eccleſiæ. *Abb.in c.*
3.n.2.de iurep.& eſt ordinarius ordinariorum, & totius
mundi cum totus mundus ſit Papæ territorium, *c.cun-*
cta per mundum, *& c. per principalem 9. q 3. Mar. Man-*
tuan.ante rubr.de conſtit.verbo, Papa.

4 Plebs autem, populus, ſeu parochia non poſſunt ac-
quirere iuſpatronat.eccleſię, eo quia in propriam pa-
rochiam fundata ſit, ex ſupradictis.

Cum autem hic de parochia tractetur videamus
5 quæ requiratur ad hoc, vt eccleſia ſit, & dicatur paro-
chialis, & plura requiruntur poſita à *Hieronim. Gonza-*
lez in comment.ad regulam octauam Cancell.gl.6. num. 35.
& ſeq.à Garc.de beneficijs, p.1.c.6.n.3.& ſeq. à Riccio in
praxi rer.fori eccleſ.deciſ.739.à Maſſobr.in ſua praxi hab.
conc.ad vac.paroch. eccleſ. prælud. 3. ab Auguſt. Barboſa
de off.& pot.epiſc.p.3.allegat.53.num. 66. & ſeq. & alle-
gat.57.n.162.à Stephano Gratiano diſcept. Forenſium, cap.
298.num.42.& ſeq.à Staphileo, de lit.grat.tit.de qualit.&
ſtatu benefic.§.circa ſecundum, num. 1. & ſeq. Sarnen. in
reg.de idiomate, q.11.à Rebuff. in concordantis tit. de colla-
tionibus, §.ſtatuimus, 2.verbo, parochiales eccleſia à Cuc-
cho Inſtitut.maior.lib.2.tit.15.à Hoieda de benef.compatib.
c.13.n.2.& ſeq.à Maſcardo de probationibus, concluſ.469.
à Zecchio de republica eccleſiaſt.c.28.de parocho.n.2.& ab
Archid.in d.c.licet canon.elect.lib. 6.

6 Parochia ergo dicitur quaſi pars, ſeu diuiſio, & par-
titio curæ, *gl.in c.licet canon.in verb. parochialib.* ſicut
enim cura totius diœceſi ſpectat ad Epiſcopum, ſic
diœceſis diuiditur in plures partes, ex quib.conſtituun-
tur parochię, & tota diœceſis dicitur parochia Epiſco-
7 pi. *Marc. Ant. Genuen. in praxi Archiepiſc.cur. Neapol. c.*
56.num.7. Aug. Barboſa de off.& pot.epiſc.p.3.allegat. 53.
& in collect.ad c.1.de raptorib. n.2. ideo aliquando paro-
chia dicitur diœceſis, *c.2.de tempore ordin.lib.6. & Al-*
ciat.lib.1.prętermiſſorum col.8. in fine ait, cum Magiſtra-
tus Romani in prouincias ibant, ſiue alij accepto di-
plomate, diſpoſitis equis curſu publico vterentur, hi
qui eos hoſpitio ſuſcipiebant, & qui equos dabant, ſal-
gamumq. præſtabant, parochi dicebantur, idem apud
Horatium, vertè re pallor tum parochi faciem, & ali-
bi, proxima Campano ponti, quæ villula tectum præ-
buit, & parochi quæ habent ligna, ſalemq. hinc dictæ
parochiæ, & ex recentiorib. Pomponius Lętus in Con-
ſtantino, qui Comitib. inquit, & Ducib. qui pro augẽdo
Imperio cõſueuerant, dabantur agri, villæq. vt neceſſa-
ria ſuppeterent, quoad viuerent, parochias vocabant;
8 parochus autem ſignificat, eum, qui in currũ vti para-
nymphus aſcendat, ſcribit Pauſanias, cum noua nupta
ad ædes mariti deduceretur, in currũ aſcendere ipſam
ſolitam, & in eius medio collocatam, ab vna parte ma-
ritum ab alia parochum, qui ſibi affinitate proximus
eſſet accipere, Diœceſi *ex conſtit. Archigerontes C.de epi*
ſcopali audientia, ibi Archigerontes, diœceſæq. vbi Ac-
9 curſius explicat iſtos eſſe ſacerdotes, quibus delictam
ſua confitentur in metallum damnati: ſed *Alciat. lib.3.*
diſputationũ c.18. explicat illa verba ex græco ſermone,
ideſt principes ſeniorem, ſeu ſummi ſenes, diœcetę ſeu
vero procuratores, diſpenſatoresq. demõſtrat. ex quib.
etiam poteſt elici ſignificatio, vt diœcetæ, ideſt, diœceſa-
ni ſint diſpenſarores miniſteriorum Dei, vt ait S. Pau-
10 lus Apoſtolus, & parochi, qui fideles ſuſcipiunt, eiſq.
ſacramenta miniſtrant, & vere ſunt paranymphi, quia
hi debent anteire, & oues ducere ad Eccleſiam, &
ad Dominum, & ideo in caſu noſtro vt prædixi ſumi-
Viuian.de Iur.patr.

tur parochia pro diuiſione, & partitione curæ.
11 Diœceſis autem ſimiliter notat diſtinctionem, diui-
ſionem, ſeu partitionem ab eccleſia alterius Epiſco-
patus, *c.Epiſcopum 7.q.1.c.quicumque, 16. q. 3.* quando-
12 cunque tamen prouincia ſumitur pro diœceſi. *c.ſtudeat*
diſt.50. quandoq. è cõtra. *c.Epiſcopi, 9.q.2.* quandoq. diœ-
ceſis nomine continetur ciuitas, *c.ſacrorũ diſt.63.*& diœ
ceſis pro patriarcatu. *§.illud etiam Auth.quom.op.Epiſc.*
aliquãdo pro diſtrictu Profecti Prętori Aphricę. *Alber.*
in rubr.de off.pręfet. præt.aph. quandocumq; pro diſtrictu
cuiuslibet ciuitatis *l.1.circa prin.C.vt omnes tã ciu.quam*
milit.iud. quandoque pro parochia *gl.in c.13.quæſt.1.* &
13 diœceſis, ideſt territorum vbi habetur iuriſdictio in
temporalibus vel ſumitur pro adminiſtratione, & iu-
riſdictione; quę habetur in ſpiritualib. *not.in §. non ali-*
ter. Auth.quom. oport. Epiſc. & diœceſis dicitur vbi eſt
Epiſcopus, & Epiſcopatus, *& c.cum pro vtilitate 16.q.1.*
& c.licet. 16.q.3. & diœceſani locorum dicuntur Epi-
14 copi, & Superioris, vt habetur *in clement. vnica, de ſup-*
plet.negl.prælat. Archiepiſcopo tamen non eſt diœceſa-
nus loci Epiſcopi, ſed Epiſcopus, *c.in apibus, 7.q.1.& ibi*
not. quãdoq; diœceſani dicitur ille, qui habet in diœceſi
domicilium, *gl.in c.ſtatutum, de reſcr.lib.6.*& diœceſanorũ
15 appellationem non continentur, hi qui ſunt in ciuita-
te. *Bart.in conſ.inciſ.Ciuitati Camerini*, verum an, &
quando appellatione diœceſani, vel Ordinarii ſolum
intelligatur de ipſo Epiſcopo, vide *Felin. in c. cum olim,*
in princ.de reſcript.

His præmiſſis pro intelligentia dicendorum, con-
16 cludo, quod parochialis eccleſia eſt illa, ad quam con-
uenit populus ad recipienda Sacramenta, & ad au-
dienda ſacra dieb.feſtis vbi, ſunt ſepulturæ, & vbi pa-
rochiani audire debent verbum Dei, ac rudimenta Fi-
dei, ac ei decimas, & oblationes ſoluere. *Aug. Barboſ.de*
off.& pot.epiſc.p.3.alleg.53.num.66. Doct.in c.cum in cun-
ctis, §.inferiores, de elect. Staphil. vbi ſupr.n.1.& ſeq. Card.
Seraphin.deciſ.1227. Riccius in d.praxi rer.for.eccleſ.deciſ.
739.n.1. Maſſob.ubi ſup.n.6. Card. Mantica deciſ.48.& me-
lius eccleſia parochialis dignoſcitur, eo quod habeat
populum certis limitibus, ac finibus diſtinctum, quaſi
non ſufficiat, ſi ſacri baptiſmatis fontem habeat, & ſe-
peliendi actum excerceat. *Rebuff.in praxi, tit. de diſpenſ.*
ſuper ætate, verſ.etiamſi curam habeat animarum, & in
concordat.tit.de collat.§.ſtatuimus, il 2.fol. 666. Maſcard.
de probat.concluſ.888. Azorius inſtit.moral.p.2. lib.3. c.2.
q.3. Gonzal.d.gl.6. n.37. Steph.Grat. diſcept. forenſ. d. cap.
17 *298.n.42. & ſeq.* non dicitur tamen parochialis eccle-
ſia, ſeu curata, nec tamquam talis regulatur illa, quæ
non eſt actu curata, ſed tantum habitu, vt quia populus
ſit deſtructus, liceat remaneat ſemper parochiali. *Re-*
buff.d.verſ.etiamſi curam, & c. Gonzal.d.gl. 6.n.89.& 90.
Azor. vbi ſup.quæſt.9. Barboſa d.allegation.53. num.68.&
ſi parochiani reuertantur, erit actu & habitu paro-
chialis, *gloſſ.* communiter approbata *in dict. capit.licet*
canonicar. in verbo parochia, de electio.libr.6. quam ibi
ſequitur *Ancharan.num.5.& Geminianus, nu. 6. Franch.*
n.22.

Ad hoc autem, vt eccleſia dicatur parochialis, & be-
neficium curatum hæc requiruntur.
18 Primum, poteſtas fori, pænitentialis, ideſt, poteſtas
ligandi, & ſoluendi in ſuo foro pænitentiali, quæ non
cadit niſi in ſacerdotem. *capit. in nono. diſtinct. 21. cap.*
omnis. de penitent.& remiſſ. & talem poteſtatem habet
ille ſacerdos, qui neceſſitate aſtringitur miniſtrare ec-
19 cleſiaſtica Sacramenta, & fideles, quibus adminiſtrat,
ad eum accedere coguntur *gloſſa, in clementina dudum,*
verbo, impediant, de ſepultur. quam ibi ſequitur *Imola nu.*
32. Abbas, n.24.& Ancharan.n. 20. Dec.in c. ab aures de
reſcript.n.6.

30 Secundum requiſitum eſt, quod ſit certa parochia, ſeu locus certis finibus, & limitibus conſtitutus, & deſignatus, in quo populus alicui eccleſiæ deputatus degit, *c. eccleſias, 13. q. 1. in prin. & Conc. Trid. ſeſſ. 24. de refor. cap. 13.*

31 Tertium requiſitum eſt, vt obtinens parochialem eccleſiam exerceat curam nomine ſuo, non alieno ad hoc vt dicatur curatus, *c. extirpandæ, §. qui vero, de præb. Milis in repertorio, verbo, eccleſia parochialis, quæ dicatur*, & ſi quis eſt principalis dignitas in Collegiata, & pro cura eligatur in rectorem, & prælatum, tunc ſemper eſt curatum beneficium, *Milis, vbi ſup. verbo, beneficium, n. 22.*

32 Quartum requiſitum eſt, vt talis, vt dicatur curatus tamquam rector exerceat curam nomine ſuo, & non cum alijs, & ad regimen parochialis eccleſię aſſumatur, nam in eccleſia vnus debet eſſe ſacerdos, & ſponſus, & rector, *d. c. in capibus, 7. q. 1. c. ſicut in vna 21. quæſt. 2. latè Oldrad. conſil. 67. Felin. in capit. in noſtra, decimo corollario prope finem, de reſcriptis*, & fuit dictum *in Recanaten. parochialis, 20. Maij 1577. coram Cantuccio, vt infra.*

Concluſum fuit, Eccleſiam S. Michaelis, de qua agitur, non eſſe beneficium ſimplex, ſed parochialem curatam, qui in ea concurrunt illa omnia, quæ ad conſtruendam eccleſiam parochialem concurrere debent, quæ quidem quatuor ſunt, de quibus per *Staphil. d. lit. grat. tit. de qualit. & ſtat. benef. §. circa ſecundũ, n. 7. 8. 9. & 10. fol. 127. cum ſeq. & ſequitur Sarnen. in reg. de idiomate, q. 11. fol. 126. in litt. C. D. E. F.* aſſerens ita Rotam tenuiſſe corã eo in vna *Virdunen. parochialis de menſe Octob. 1539.* primum autem requiſitum eſt poteſtas fori pœnitentialis, hoc eſt, poteſtas ligandi, & ſoluendi, quæ non cadit, niſi in Sacerdotem, *c. in nouo, 22. diſt. c. omnis de pœnit. & remiſſ.* & licet etiam poteſtas fori contentioſi, ſeu iudicialis beneficium reddat curatum, vt per *Innoc. in c. dudum, il 2. num. 11. verſ. nam modus agendi*, & ibi Abb. *nu. 7. in fine, de elect. latè Capra reg. 90. num. 12. Dec. in c. ad aures, num. 6. de reſcript. cum ſimil.* nihilominus ſtrictè, & propriè beneficium curatum dicitur illud, quod habeat poteſtatem fori pœnitentialis, cura enim animarum dupliciter conſideratur, largè, & ſtrictè ſiue propriè vel impropriè, ſecundum *Innoc. in c. cum ſatis, nu. 2. & ibi Butr. n. 8. & Abb. n. 2. verſ. circa primum, de off. Archid. Cardin. conſ. 48. num. 9. & Sarnen. d. fol. 126. in litt. E. verſ. & ideo*, & idem latius voluit *Abb. in c. dudum, il 1. n. 6. in 9. not. de elect. & in cap. de nulla. num. 24. verſ. quoad primum, de præbend. Ferret. conſ. 255. num. 11. & Capra d. reg. 90. num. 11.* large ſiue impropriè cura dicitur poteſtas fori contentioſi, ſiue iudicialis, quæ verſatur circa exercitium iuriſdictionis ſpiritualis, prout eſt, ſuſpendere, excommunicare, abſoluere, viſitare, & alia huiuſmodi, quæ ad correctionem morum ſpectant, *c. dudum, eccleſia, de elect.* & hanc curam poſſunt habere Archidiaconi, & alij inferiores prælati, *cap. 1. de offic. Archid. Doct. in c. cum contingat, de foro compet.* Strictè verò, ſiue propriè cura dicitur poteſtas ligandi, & ſoluendi in foro pœnitentiali, cuius nemo eſt capax, niſi Sacerdos *c. d. nouo diſt. & d. c. omnis de pœn. & remiſſ.* non tamen omnis Sacerdos hanc curam habere dicitur ſed his tãtum, qui neceſſitate aſtringitur eccleſiaſt. adminiſtrare Sacramenta, & fideles, quibus adminiſtrat, ad eum accedere coguntur, vt per gl. *in clem. dudum in verbo, impediant, de ſepult.* quam vltra. *Paul. & Zenzelin.* ſequitur ibi Imola, *n. 30. Abb. in d. c. dudum, il 2. num. 4. in 9. not. & in d. c. de multa, n. 24. Dec. in d. c. ad aures, nu. 5. verſ. & curatum, Ferret. d. conſ. 255. num. 11. Rebuff. de nominat. q. 19. nu. 10. Staphil. vbi ſupra fol. 129. num. 9. Sarnen. dicta q. 10. fol. 126. in litt. C.* & tanto magis in caſu noſtro debet intelligi cura fori pœnitentialis, quia agitur ad effectum priuationis beneficij ob non promotionem ad Sacerdotium infra annum iuxta, *c. licet canon. de elect. lib. 6.* quo caſu neceſſario requiritur cura fori pœnitentialis, nec ſufficit cura iudicialis, ſiue contentioſi, quia talis cura non requirit Sacerdotium, *vt not. Card. d. clem. 1. quæſt. 1. & ibi Vital. q. 12. num. 61. de off. vic. Mil. in repert. in verbo curatum beneficium obtinens adfinem*, & probatur ſecundum eos exemplo Archidiaconi, qui habet curam animarũ in foro contentioſo, *c. 1. de off. Archid.* & tamen in Archidiacono non requiritur Sacerdotium, ſed ſufficit Diaconatus, *c. cum in cunctis, §. inferiora, de elect.* Secundum requiſitum eſt, certa parochia, hoc eſt, locus certis finib. conſtitutus in quo populus alicui eccleſię deputatus degit, dicitur enim parochia quaſi partitio curæ, *c. eccleſia, 13. q. 1.* nam rector talis eccleſiæ dicitur populum regere, *c. 1. de capel. monach. vt de his per Rom. conſ. 356. num. 1. & 2. Doct. omnes in rubr. de parochijs Archid. & Io. Andreas in c. licet canon. in princ. in verbo, parochia*, & ibi *Gemin. q. 2. & Butr. ſub num. 3. de elect. lib. 6. Staphil. de lit. grat. tit. de var. mod. vacat. §. quartus principalis, num. 3.* latè Rebuff. *ſupr. concordat. tit. de collat. §. ſtatuimus. in 2. in verbo, parochialis.* Tertium requiſitum eſt, vt obtinens eccleſiam parochialem ad hoc, vt dicatur curatus, exerceat curam nomine ſuo, & non alieno, *vt in c. extirpandæ, §. qui verò, & ibi Doct. de præb. Archid. in clem. 1. num. 4. verſ. in non annexis, de offic. vic. Milis in repert. in verbo, eccleſia parochialis quæ dicatur, Staphil. d. fol. 128. num. 9. Sarnen. d. fol. 126. in lit. C. verſic. requiritur etiam, Rebuff. in ſua prax. benefic. tit. de non promot. inter. ann. num. 36.* Quartum, & vltimum requiſitum eſt, vt parochialem habens dicatur curatus, quod tamquam rector ſuo nomine ſingulariter, & non cum alijs ad regimen parochialis eccleſiæ aſſumatur, ita vt ſi illi duo, vel plures præficiantur, qui confeſſiones audiant, baptizent, & alia ad curam ſpectantia faciant, nõ tamen dicuntur curati, quia quemadmodum vna ſpõſa non poteſt duos vel plures ſponſos habere, *cap. 1. de ſponſ. duor.* ſic nec eccleſia duos, vel plures curatos, *cap. cum non ignores, de præb.* & in vna eccleſia vnus debet eſſe Sacerdos, ſponſus, & rector, qui curam habeat, *c. in apibus, 7. q. 1.* & melius *c. ſicut in vna, 11. q. 2.* ibi, ſed vnum tantummmodo habeat Sacerdotem, qui eam caſtè & ſincerè regat, vt latè per Oldrad. *conſilio 67. Staphil. d. fol. 128. num. 10. verſ. requiritur, & num. ſeq. Sarnen. d. fol. 126. in lit. D. Felin. in c. in noſtro, in 10. coroll. prope finem, verſ. ſcias, etiam de reſcript.* latè *Rebuff. in d. tit. de non promot. intra annum n. 39. cum alijs ſeqq.* Quod autem in eccleſia, de qua agitur, hæc quatuor requiſita ſimul concurrant, deducitur nam quoad primum, de poteſtate fori pœnitentialis, illud patet ex confeſſionum auditione tempore Paſchatis, quam probant teſtes Horatij, quartus, iuxta quintum, & vltimus, iuxta quintum, & octauum. Item ex adminiſtratione Sacramenti Euchariſtiæ eodem tempore Paſchali, quam probant teſtes curię epiſcopalis, videlicet primus ſuper ſecundo, & ſuper quarto, & iuxta ſeptimum tertius ſuper primo, & ſuper quarto, & iuxta quartum, quintus, ſuper ſecundo, & ſuper quarto, ſextus ſuper primo, & ſecundo, & teſtes, Horatij, quartus iuxta quintum, & vltimus iuxta quintum, & octauum. Item ex adminiſtratione Sacramenti extremæ vnctionis, quam probant teſtes dictæ curiæ, quintus iuxta tertium in fin. ſextus ſuper primo, & quarto. Item ex benedictione domorum cum acqua benedicta die Iouis Sancti, de qua deponunt teſtes d. curiæ, videlicet primus, ſuper ſecundo, & iuxta ſeptimum, quintus ſuper ſecundo iuxta ſeptimum, tertius ſuper ſecundo, ſextus ſuper primo, & iuxta ſeptimum quæ quidem benedictio

ex conſuetudine non niſi ad parochum pertinet. de ſecnndo requiſito diſtInctionis limitum conſtat per teſtes d. curiæ, videlicet, ſecundum, tertium, quartum, quintum, & ſextum omnes ſuper tertio. Quoad tertium requiſitum exercitij curæ nomine proprio non alieno, illud per teſtes ſatis probatur, excepto tempore Paſchatis, quo fratres Dominicani, & alij Præsbyteri a rectorib. in eorum auxilium aſſumpti audiebant confeſſiones, & adminiſtrabant Sacramentum Euchariſtię: quod quidem nihil obſtat, cum de iure præsbyter parochialis poſſit in ſuum auditorium alium præsbyterum, vel religioſum ad tempss etiam ſine licentia ſuperioris aſſumere, vt puta tempore quadrageſimæ pro audiendis confeſſionibus, vel pro adminiſtranda Euchariſtia die Paſchatis, vel promiſſis celebrandis, dum tamen ſibi conſtet de ſufficientia aſſumpti, vt poſt Laud. tradit *Card. in clem. 1. in princ. q. 21. de priuil. Domin. in c. perfectis, ad finem 25. diſtinct. Io. Andr. in c. cum ex eo n. 3. de elect. lib. 6. idem Card. in clem. q. 15. & ibi Imol. n. 8. in fine, & n. 9. Anch. n. 4. verſ. ſed hic requiritur, & Vital. n. 61. cum ſeqq. de off. vic. Abb. in c. extirpanda, §. qui vero, n. 2. verſ. hoc intelligo, de præbend.* Quoad quartum, & vltimum requiſitum nulla eſt inter partes controuerſia, quin rectores ſuo nomine ſiugulariter, & non cum alijs ad regimen parochialis, de qua agitur, aſſumpti fuerint. Accedit, quod etiamſi hęc duo poſteriora requiſita in caſu noſtro deficerent, tamen ex quo reſpiciunt perſonam obtinentis eccleſiam, an ſit curatus, vel non, idcirco eccleſia non deſineret eſſe parochialis curata, cum ſatis ſit eam habere, & curam fori pœnitentialis, & diſtinctionem limitum. Præterea præmiſſa ſecundum dominos confirmantur ex prouiſione Epiſcop. Ricabellę, ex viſitatione Epiſcop. Melchionis, ex præſentatione facta ab Horario, & eius fratre, & ex confeſſione eiuſdem Horatij quæ non fuit ſublata per reuocationem ex quo de errore non conſtat; imo potius de contrario; non obſtat exempla deducta, & in primis, quod in eccleſia, de qua agitur, non adſunt ſepulturæ, nec ibi mortui ſepeliuntur, quia ſepultura, ſiue actus ſepeliendi non arguit eccleſiam curatam, cum ſine cura poſſit eccleſia habere cæmeterium ex conſuetudine, vel ex conceſſione Epiſcopi, *Federic. de Sen. conſ. 135. num. 2. Staphil. d. fol. 127. num. 3. Sarnen. d. fol. 126. in litt. E. Gambar. de offic. & pot. leg. de lat. fol. 148. num. 18. Hoſt. in c. quia nonnulli col. penult. verſ. quid ſi aliquis, & ibi Io. Andr. pariter col. penult. eodem verſ. quid ſi aliquis Butr. num. 10. Card. q. 11. de cleric. non reſid.* Secundo uon obſtant, quod in eccleſia S. Michaelis, de qua agitur deficiat fons baptiſmalis, quia ex actu baptizandi non colligitur cura, cum baptiſma poſſit exerceri etiam a laico, *c. ad limina 30. q. 1.* & valet omni caſu dummodo fiat forma debita, cum intentione baptizandi & ſic actus baptizandi non ſpectat ad curam, neque pœnitentialem, neque iudicialem cuius quidem laicus, ſicut, & mulier eſt incapax, *capitulo omnes, & capitulo noua quadam, de pænitent. & remiſſ. capitulo dilect. de maior. & obed. c. bene quidem. 90. diſtinct. ita poſt Paul. concludit Card. in clem. 1. de baptiſm. q. 4. n. 5. & Imol. n. 6. Anch. in 2. not. circa med. & Vital. n. 66. & 67. Hoſtien. Io. Andr. Butr. & Card. in d. c. quia nonnulli. in locis ſupra citatis. Feder. de ſen. conſ. 80. num. 3. & conſ. 135. in fine. Mil. in repert. in verbo, curatum non dicitur Dec. in d. c. ad aureus, ante n. 7. de reſcript. Staphil. d. fol. 127. n. 5. Sarnen. d. f. 126. lit. E. verſ. nec etiam Gambar. vbi ſup. n. 19.* Tertio non obſtat. *conſ. Roman. 356. n. 1. 2. 3. & 4.* quem ſequitur *Rebuff. de nominat. q. 16. num. 10.* quia quatenus *Roman. ſub num. 3.* dicit eccleſiam parcohialem curatam colligi ex probatione plurium, nempe, vt parochiani diebus feſtiuis Miſſam in eccleſia parochiali audiant, vt Sacramenta eccleſiaſtica ibi percipiant, ac etiam ibi ſepeliantur, & ſoluantur decimæ perſonales, & fiant oblationes, & Sacramentum baptiſmatis miniſtretur: vtique Roman. loquitur contra communes Doctorum traditiones, quia quoad ſepulturam, & baptiſma, cura ex illis non infertur, vt ſupradictum eſt. Quo vero ad decimas, & oblationes illarum perceptio non efficit eccleſiam curatam, vt per *Hoſt. Ioan. Andr. Card. & Butr. in d. cap. quia nonnulli, in locis ſupra citatis, & licet Hoſtien.* quem cæteri ſequuntur, moueat quęſtiouem de rectore nullos habente parochianos, quia omnes mortui ſunt, tamen in fine quæſtionis concludit generaliter propter perceptionem decimarum, oblationum, primitiarum, & aliarum rerum, de quibus ibi, non dici eccleſiam habere curam & ſic patet Romanum *d. conſ. 356. n. 4.* non bene reſpondere *ad not. per Hoſt. in d. c. quia nonnulli.*

Pręterea enumerata per Romanum quib. probatis inquit collegij eccleſiam parochialem; atque curatam non ſunt ea, quę neceſſario requiruntur pro conſtituēda eccleſia parochiali curata, ſed ſunt ea, in quibus ius parochiale conſiſtit, inter quæ duo longa eſt differentia, nam actus baptizandi, & ſepeliendi: item perceptio decimarum, oblationum, & primitiarum, vt ſupradictum eſt, non denotant curam et tamen ſunt iura parochialia. Quod autem enumerata per Roman. ſint iura parochialia, ex eo oſtenditur, quod *Roman. allegat. Io. Andr. in rubric. de paroch. vbi poſt Innoc. & Hoſt.* Inquit ius parochiale couſiſtere in quibuſdam ibi enumeratis, qua ſunt illa eadem, qui recenſet *Roman. d. conſ. 356. n. 3.* & idem voluerunt *Card. Butr. Abb. & alij in d. rub. de paroch. Hoſt. Goffred. in eorum ſum. titul. de paroch. poſt princ. & ſum. Angel. et ſumm. Tabien. in verbo parochia.* Quarto non obſtat, quod deducta pro parte Ioan. Baptiſtæ demonſtrant eccleſiam, de qua agitur, eſſe parochialem, non autem parochialem curatam, quia reſpondetur, omnem parochialem eccleſiam dici curatam, licet non omne beneficium curatum dicatur eccleſiam parochialis, vt per *Io. Andr. et alios in c. ſuper eo, de præben. in 6. Rebuff. ſuper conſ. tit. de collat. §. ſtatuimus, il 2. in verbo, parochiales, et in format. mandant. apoſt. in verbo. paroch. eccl. fol. 164.* & eccleſia parochialis eo ipſo quod eſt parochialis, dicitur curata, vt tradit *Vital. in clem. 1. num. 1. ff. de off. vic.* & probatur quia parochialis dicitur a parochia, quę nil aliud eſt, quam partitio curę, vt ſupradictum eſt, ergo qualitas parochialis neceſſario implicat curam, & hinc eſt, quod in iure Canonico, & in Conc. Trid. paſſim fit mentio ſimpliciter de eccleſiis parochialibus abſque expreſſione qualitatis curę. Quinto, & vltimo non obſtat, quod adhoc, vt eccleſia cenſeatur parochialis requiritur auctoritas ſuperioris conſtituentis eam parochialem, *capitulo nullus omnino. 16. q. 7. c. ſicut de exceſſibus prælat. Io. Andr. Imol. But.* & alij *in c. quia nonnulli, de cler. non reſid. Alex. conſ. 74. n. 1. lib. 4. Rebuff. ſuper concord. tit. de collat. §. ſtatuimus il 2. in verb. parochialis eccleſia, circa med.* quia auctoritas Superioris in caſu iſto ex curſu temporis prȩſumitur interueniſſe, vt late per Gabr. poſt alios, *lib. 1. de præſumpt. concl. 1. n. 9.* ex quib.

23 Primo infertur, quod non deſinit eſſe eccleſia parochalis ſi non habeat fontem baptiſmalem *Card. in clem. 1. de baptiſm. n. 7. et 26. Imol. num. 6. et Anchar. in 2. not. et Bonifat. de vitalinis n. 66. et 67. Dec. in d. c. ad aureus n. 6. in fine.*

24 Secundo infertur, quod idem dicendum eſt ſi in ea non ſint ſepulturæ, quia quęlibet eccleſia, quæ non ſit parochialis poteſt habere ex conſuetudine, vel ex Epiſcopi conceſſione cęmeterium, & ius in ea ſepeliendi. *Feder. conſ. 135. n. 2. Hoſt. Io. Andr. Card. et Butr. in c. non-*

nulli de cler.non reſid.Maſcard.de probat. concl. 469.*n*.10.
25 Tertio infertur,quod non ſequitur,hæc eccleſia non
percipit decimas,neque primitias,vel in illa diebus fe-
ſtiuis Chriſti fideles non audiunt miſſam , vel alia ſa-
cramenta (excepto ſacramento Penitentiæ) non per-
cipiunt,ergo non eſt parochialis,neq.è contra,hæc ec-
cleſia habet prædicta iura,ergo eſt parocgialis , quia
quamuis hæc ſint iura, et quædam ſigna eccleſiæ paro-
chialis, ac non leuem præſumptionem inducant, vt ait
*Rom.conſ.*336.*n*.3.*&* 4.*Maſcard.de probat.concl*. 589.*n*.6.
non tamen ex illis infertur neceſſario , quod ſit paro-
chialis , cum ex aliquo accidenti eſſe poſſint. *Butrius in
d.c.quia nonnulli,n*.10.
26 Quarto infertur,quod poteſtas fori contentioſi, ſeu
iudicialis,ideſt quod quis habeat iuriſdictionem in ſpi
ritualibus in foro tantum exteriori non facit ſtrictè, et
proprie beneficium curatum , vt per Inn. *in c. dudum il
2.num.*11.*& ibi Abb.num*.8. *de elect.Dec. in d.c. ad aures
num.*6.*Papinianus de viſitatione,p.*1.*q.num*.28.*&* 48.nam
curam animarum dupliciter conſideratur largè,et im-
27 propriè , ſtrictè, propriè ſecundum Inn.*in c.non ſatis n*.
2.*Butr.n*.8.*& Abb.n*.2.*de offic.Archidiac*.largè enim , et
impropriè cura dicitur etiam poteſtas fori conten-
tioſi,ſeu iudicailis,quæ verſatur circa exercitium iuriſ-
dictionis ſpiritualis, prout eſt ſuſpendere excommuni-
care,abſoluere,viſitare, et alia huiuſmodi ſpectantia
ad morum conectionem , *c.dudum eccleſia , de electione*,
et talem curam poſſunt habere Archidiaconi, Decani,
et alij inferiores Prælati, *c.*1.*de off.Archid.Doct.in c.cum
28 contingat.de foro comp.Maſc.concl*.469. *n*. 2. ſtrictè verò
et proprie cura dicitur poteſtas ſoluendi, et ligandi in
foro pænitentiali , *Dec.in d.c. ad aureus n*.17.*Mandoſius
conſ*.20.*n*.6.*& fuit reſolutum in Conchen. Archipresbyte-
29 ratus*,28.*Ianuarij* 1594.*coram D.Pegna* .
30 Quinto infertur,quod in Diœceſi,in qua nullus adeſt
rector , ſed adſunt plures beneficiati in qualibet eccle-
ſia , et Epiſcopus ſolet committere alicui ex illis exer-
citium curæ animarum, quod tunc nullum beneficium
adeſt curatum,ſed ſolus Epiſcopus eſt rector omnium
parochialium totius diœceſis, et penes illum ſolum re-
ſidet curam animarum vt fuit reſolutum *in Calaguri-
tana iuriſprouidendi,de Menſe Maij* 1591.*coram Card.Sera-
phino , & Rot.dec*.17.*p*.1.*n*.1.*&* 3.*diuerſ*.et tales clerici.
quibus Epiſcopus demandat exercitium curę non ſunt
rectores, ſed potius coadiutores ad participationem
oneris Epiſcopi , *c.vlt.de off.Archipresbyter. Abb. in c.
Apoſtolicę in prin.de donat*.nullo enim apparente recto-
re,Epiſcopus eſt curatus totius diæceſi , *cap. nullus de
parochiis*,et tota diæceſis eſt ſub eius cura *gl.in c.in c.di-
ſtinct*.50.
31 Sexto infertur, quod quando eccleſia collegiata ha-
bet curam animarum,talis cura non ſpectet ad ſingu-
los Canonicos illius,ſed ad Collegium , ſeu Capitulum
repræſentans vnicam perſonam rectoris.*Oldrad.d.conſ*.
67.*n*.1.*in fine , Mandoſ.d.conſ*.20.*n*.9.*Put.dec*.290.*lib*.1.et
totum Capitulum mandat exercitium curæ alicui vica-
rio ad hoc approbato .
32 Septimo infertur , quod quando cura non reſidet
penes aliquem particularem rectorem,ſede penes Epi-
ſcopum , tunc beneficiati ipſarum eccleſiarum non ha-
bent intentionem fundatam de iure communi , in iure
percipiendi decimas debitas eidem eccleſię , ſed ſolus
Epiſcopus,qui vere eſt rector, et ad rectorem ſpectant
de iure,*c.cum contingat,& ibi gl.& Doct. & c,cum in tua
de decim.Doct.in c.de quarta de præſcript. Put. dec*.37.*n*.2.
lib.1 ſicut etiam Epiſcopus habet fundatam intentio-
tionem ſuper recipiendis decimis,quando non ſunt di-
33 uiſæ parochię ſuæ diæceſis,*c.fin.vbi gl. fin.de paroch*.
34 Et quando in Ciuitate ſola eccleſia maior eſt paro-
chialis,et ſuſtinet onera parochialia, tunc dicitur ciui-
tas habere vnicam parochiam,et conſequens ad eam
pertinent decimæ *Capicius , dec*.23. *num*.5.quando au-
tem ſunt diſtinctæ parochiæ , et in qualibet adeſt pro-
prius rector,tunc Epiſcopus eſt rector eccleſiæ Cathe-
dralis,et Prę latus ſuper omnes rectores ſuæ diæceſis,et
iſti rectores habent fundatam intentionem de iure in
35 perceptione decimarum *Bonifac.de Vitalin.in clemen*.1.
n.112.*de decimis*.et tunc Epiſcopus habet fundatam in-
tentionem in omnib.parochijs ſuæ dięceſis circa ſolam
36 quartam partem decimarum, *ita tex.in c. conquerente
de off.ord.vbi Hoſt.n*.15.*Io.Andr.n*.4.*Card.not*. 15. *Butrius
n*.44. *Imola n*. 8. *&* 27.*Abb.n*. 2.*et* 60. *idem Abb.in d. c.
de quarta , n*.2. & quoad decimas, *vide Monetam in ſuo
tract.de decimis* .
37 Octauo infertur , quod non dicitur curatum benefi-
cium,nec tamquam tale regulatur , quod non eſt actu
curatum,ſed habitu:*Abb.in c.de multa,num*.24.*de preb.
Syluestr.in ſumma verbo,beneficium* 4.*q*.4.*verſ*.2.
38 Nono infertur,quod in dubio beneficium nō præſu-
mitur curatum,ſed quod ſit ſimplex,et qui dicit bene-
ficium eſſe curatum habet onus probandi eſſe tale,*Bel-
lamera deciſ*.676.*Staphil.vbi ſup.§.vt ſciri poſſit Rebuff.in
praxi,tit.quotuplex ſit beneficium ſeculare , n*.11.*Rot.d.dec*.
17.*diuerſ.p*.1.
39 Decimo infertur,quod eo ipſo , quod eccleſia eſt pa-
rochialis,erit conſequenter beneficium curatum , non
è contra , quia poteſt eſſe beneficium curatum abſque
eo,quod ſit eccleſia parochialis, vt ſi ex commoditate
in villa homines accedant , ad aliquam nouam eccle-
40 ſiam , *Io.Andr.et alii in c. ſuper eo de preb. lib*.6.et ideo
melius eſt exprimere , quod ſit eccleſia parochialis,
quam quod ſit beneficium curatum *Hoieda vbi ſup.p*.1.
c.13.*n*.2.*Rot.dec*.52.*n*.37.*et* 38.*p*.1.*diuerſ*.
41 Vndecimo infertur,quod non dicitur beneficium
curatum,quando non habet curam perpetuam, ſed ad
certum tempus , *Io. Andr.in c. de liberatione,n*.1.*de off.l.
lib*.6.*Abb.in c.de multa,n*.33.*Hoieda d.c*.13.*n*.52.
42 Duodecimo infertur,quod tantum de facto , et non
de iure habet eſſentialia requiſita ad tale beneficium
curatum,vt ſi rector exercet curam de facto,et vſurpa-
ret iuriſdictionem,vt poſt *Doct.in d.c.de multa tenet Ca-
pra in reg*.90.*n*.8.tamen tunc non dicitur beneficium
curatum .
43 Decimotertio infertur, ad *Conc.Trid.ſeſſ*.24.*de ref.c*.
13.vbi decernitur quod parochiales eccleſiæ non
vniantur quod decretum iſtud locum habet , quando
vere eſt eccleſia parochialis,et habet certos fines*Gonz.
d.gl*.9.*n*.76.
44 Decimoquarto infertur quod Prioratus per Vica-
rium perpetuum ſolitus deſeruiri non dicetur benefi-
cium curatum , *Probus in addition.ad Monachum in c.ſu-
per eo,n*.37.*de preb.lib*.6. cum actualis cura transfera-
tur in vicarium perpetuum .
45 Decimoquinto infertur, quod rector in ſua propria
eccleſia parochialis dicitur prælatus , *d.c.in apibus* , 7.
q.1.*Abb.in c.decernimus,nu*.16.*et ibi Dec.num*.34.*de iud*.
et tantam habet poteſtatem,quantam habet Prælatus
cum Capitulo in Eccleſia Collegiata:*Abb.in c*.1. *nu*.28.
de dol.et contum. inde rector in propria eccleſia debet
præcedere omnes alias maiores in dicendis Miſſis ſo-
lemnibus , et aliis præeminentiis concernentibus ip-
ſius rectoris officium ; *Caſſan.in catalogo gloria mundi
parte quarta conſideratione* 81.nam maior debet cedere
minori , dum eſt in domo minoris , *Luc.de penna , et
Ioann.de platea , in lege nihil.C.de pal.libro* 12.et rectores
in proprijs eccleſijs funguntur vices Apoſtolorum ,
Rom.in conſil.vlt.ſeu ſermone incip.Vos eſtis ſal terrę,n.11.
46 cura enim animarū eſt tanto precioſior,quanto eſt pe-
rico-

ricoloſior, Bonif. Vital. in clem. 1. n. 30. de præb.
47 Decimoſexto inſertur, quod eſt vtile, & neceſſariũ
cognoſcere, vtrum beneficium ſit curatum, vel non,
quia ſi eſt curatum quamuis ſit reſeruatum, tamen li-
cet vacet in menſib. apoſtolicis, debet prouideri con-
curſum, ita quod Ordinarius proponet edicta, & corã
illum fiet examen, & magis idoneo approbato Eccleſia
conferenda eſt. Conc. Trid. ſeſſ. 24. de ref. c. 18. & conſt. Pij
V. incip. In conferendis, 1566. de quo concurſu ad eccle-
ſias parochiales latè Gon. vbi ſup. d. gl. 6. à n. 111. ad num.
242. vbi ponit caſus duodecim, in quibus ceſſat dictus
concurſus, & de hac re latiſſimè Maſſobr. in d. praxi ha-
ben. conc. ad vac. parochiales eccl. per totam, & infra etiam
48 latius de hac materia videbimus, & ad conſtituendam
parochiam quod decem perſonæ ſufficiant probat Ric.
vbi ſup. d. dec. 739. in fin.

Illud tamen verum eſt, quod ſi ædificetur Capella,
ſeu altare in eccleſia parochiali, & dotetur, tunc ipſa
eccleſia ratione fundi erit patrona cum ædificante, &
dotante, Abb. in c. 3. n. 14. de eccl. ædificand. quamuis con-
trarium hodie ex generali conſuetudine ſeruetur, ideſt,
49 quod eccleſia ratione fundi nullum acquirit iuſpatro-
natus, ſed totum iuſp. eſt conſtruentis, & dotantis, vt di-
xi ſupra, lib. 1. c. 2. num. 55. & dicit Gonz. vbi ſup. gl. 10. nu.
8. & ſeqq.

50 Sed ſi prælatus, vel rector alicuius eccleſiæ, aliam ec-
cleſiam, ſiue capellam ædificauit de redditib. vel bonis
eccleſiæ, tunc eccleſia, cuius conſtruens erat rector, erit
patrona, c. Apoſtolicos, in fin. & ibi Archid. 12. q. 2. omnia
51 enim acquiſita per Prælatum præſumuntur acquiſita
de bonis eccleſiæ, c. 1. de peculio clericorum, ſed ſi credi
poſſit, quod ex patrimonio rectoris partim ſit fundata,
tunc fiet diuiſio iuriſp. inter eccleſiam, & hæredes re-
ctoris pro rata, vt per Abb. in c. 3. n. 3. de pecul. cler. Eadẽ
52 ratione vaſallus conſtruens eccleſiam ex facultatibus
feudi non tranſitorij ad ſuos hęredes, non acquirit iuſp.
de quibus videas Felin. in c. cum venerabilis, n. 33. & ſeq.
de except. vel dicas iuxta tradita per Lamb. vbi ſup. lib. 1.
p. 1. q. 8. princ. art. 8. n. 6.

53 Item conſtituti in alterius poteſtate, vt filijfamilias,
ſerui, monachi, & regulares poſſeſſi in aliqua religione
approbata ſi fundet, conſtruent, & dotent eccleſias, ſeu
capellas nõ acquirunt iuſp. quia iſti nõ habet liberã re-
rũ adminiſtrationẽ, l. placet, ff. de acq. hæred. auth. ingreſſi,
C. de ſacr. eccl. niſi filiusfamilias haberet peculiũ caſtrẽ-
ſe, vel quaſi, in quo habetur tamquam pater familias, &
de eo poteſt diſponere ad libitum, §. 1. Inſt. qui teſt. fac.
poſ. tunc enim acquireret iuſp. ſed regulariter quicquid
acquirit filius acquirit patri, ſeruus domino, mona-
chus monaſterio.

54 Meretrix autem poteſt ędificare, & dotare eccleſiam
ex male quęſitis ex meretricio, & iuſp. acquirit, ſed du-
rante meretricio tamquam infamis, & excommunicata
carebit illius exercitio, quia non poterit præſentare,
prout dicitur de alijs criminoſis, Lamb. vbi ſup. art. 10. et
dixi in c. præced.

55 Et ſic eccleſia fundari, & dotari poteſt de male quæ-
ſitis, quorum dominium abſq. obligatione reſtitutionis
translatum eſt in accipientem, ſed de male quæſitis, &
reſtitutioni obnoxijs minimè, neq; etiam de fructibus
quæſitis ex iiſdem rebus, gl. in c. non eſt putanda, in verbo,
ex illicitis rebus, 1. q. 1. & gl. ſumma, 14. q. 5. ſi autem eccle-
56 ſia fuerit cõſtructa, & dotata ex male quęſitis obnoxij
reſtitutioni, non per hoc debet deſtrui gl. in d. c. non eſt
putand. Sed Epiſcopus, qui illam conſecrauit tenetur
reſtituere dominis æſtimationem bonorum in eccleſiã
tranſlatorum, c. comperimus, 14. q. 6. c. aurum 12. q. 2. & ibi
gl. & Archid. quod procedit, ſi non poſſit haberi recur-
ſus ex alio capite ad conſtruentem, & dotantem, vt det
Viuian. de Iur. patr.

bona non ſubiecta reſtitutioni, quo caſu acquirit iuſp.
eccleſia illa, cui facta eſt iniuria, ſicut in ſimili precium
iuriſp. venditi applicatur illi eccleſiæ, cui facta eſt iniu-
ria, ad notata in c. de iure, & in c. quia clerici, & ibi gl. vlt.
de iurep.

SVMMARIVM.

1 *Fundantes, conſtruentes, & dotantes eccleſiam poſſunt ſibi aliquid reſeruare, vel conditionem apponere cum conſenſu Ordinarij.*
2 *Eccleſia fundari poteſt cum reſeruatione alicuius rei temporalis dummodo ius Epiſcopi non minuatur.*
3 *Inſtitutio in beneficijs hodie Epiſcopus non inferioribus reſeruanda eſt.*
4 *Beneficium ſi ex fundatione conſanguineis ſit conferendum, id ſeruari debet.*
5 *Diſpoſitio generalis ad habilia reſtringitur.*
6 *Conditio non poteſt imponi poſt factum fundationem.*
7 *Fundator in limine fundationis poteſt multa facere.*
8 *Pacta in limine fundationis appoſita ſeruanda ſunt.*
9 *Pœna appoſita in caſu quo contrafiat reſeruationi in fundatione appoſita, ſeruari debet.*
10 *Patronus vtrum aliquando poſt fundationem poſſit conditiones apponere.*

Fundantes, conſtruentes, & dotantes Eccleſias, ſeu Capellas an poſſint ſibi aliquid reſeruare, & in limine fundationis conditionem apponere.

CAP. VIII.

1 FOrma fundationis, & dotationis beneficiorum ſem-
per eſt attendenda, cum poſſint fundantes, con-
ſtruentes, & dotantes eccleſias, vel capellas in limine
fundationis conſtructionis, & dotationis ſibi reſeruare
aliquid pecuniæ, vel ſeruitij, vel aliquam conditionem
apponere, ſeu pacta, dummodo ſint rationi, & iuri cõ-
muni conſona, & non diſponant, de ſpiritualib. & ſi
contra fiant, ſemper fiant cum conſenſu, & auctoritate
Diœceſani, ad c. cum dilectus vbi gloſſa, in verbo, conſtitu-
tum, de conſuetud. & capitulo nobis de iurepatronat. vbi
gloſſa, in verbo, niſi aliter capitulo verum, de condition. ap-
poſit. Rota Romana, deciſione 4. de teſtament. in antiquis, &
declarat Cardin. in clemen. quia contingit. num. 5. de relig.
domib. Zecchius de beneficij, & penſionibus capit. 12. nume-
ro 3. verſiculo an vero fundantes, Garc. de beneficijs, parte
7. capitul. 15. numero tertio Gonzal. in commen. ad regul. 8.
Cancellat. gloſſa 9. numero 42. & ſequentibus Riccius in pra-
xi rer. for. eccleſ. deciſione 163. Lamber. libro primo parte
1. quæſtione nona princ. 1. articulo 1. numero 2. & Conc. Trid.
ſeſſ. 25. de ref. c. 8. dictas conditiones ſeruari vult. Aug. Bar-
boſa de offic. & pot. Epiſcop. p. prima, titulo 2. gloſſ. 17. n. 30.
& parte 3. allegation. 60. numero 77. Laderchius conſilio
116. Franc. Marcus deciſion. 473. & 493. & fundari po-
2 teſt cum reſeruatione alicuius rei temporali, Abb. in
cap. 1. num. 2. in capit. grauis, num. 1. & in cap. quamquam,
de cenſibus, non poteſt tamen apponi conditio, qua ius
Epiſcopi minuatur, poteſt tamen cum Epiſcopi cõſen-
ſu conditio apponi, quoad inſtitutio in beneficij ſpe-
ctet ad inferiorem, puta ad Capitulum Decanum vel
alium, Rocc. de Curte, de iurepatr. verbo, pro eo, quod de diœ-
ceſani conſenſu, num. 25. Lambert. vbi ſup. n. 55. & 96. Ric-
cius vbi ſup. hodie autem ex Concil. Trid. ſeſſ. 14. de reform.
3 cap. 12. nullus poteſt impetrare, aut obtinere iuſpatro-

natus niſi ecclesiam, beneficium aut cappellam de no-
uo fundauerit,& conſtruxerit,ſeu iam erectam ſine ſuf
ficienti dote de ſuis bonis competenter dotauerit &
in caſu dictę fundationis , ſeu dotationis huiuſmodi
inſtituto Epiſcopo , & non alteri inferiori reſeruetur.
De his latiſſimè & doctiſſimè *Io.Petrus Moneta in tra-*
ctatu de commutation.vlt.voluntatum , c.10.derog.qual.in
4 *fund.beneſic.appoſ.*& ſi in limine fundationis ſit appoſi-
ta conditio , quod beneficium conferri debeat vni ex
conſanguineis fundatoris , ſeruanda eſt. *carc. vbi ſup.*
num.4. & fuit reſolutum in *Cęſaraugustana Capellaniæ*
*16.Maij 1587.coram Eminentiſſ.Cardin.Seraphin.*quæ eſt
impreſſa *dec.774.relata a Garc.ibid.num.5.*aliter facta
prouiſio non tenet *Card.conſ.48.* quod procedit data
habilitate dicti conſanguinei *ad l.vt gradatim , verſ.&*
*ſi lege,ff.de munerib.& honorib.*quia quælibet diſpoſitio
quantumuis generalis recipit interpretationem de ha-
bilitate,*leg.2.§.prętor.& ibi Bart.& Iaſon. num. 4. ff.qui*
ſ.tiſd.cogantur Azorius inſtitut.moralium , p.2.lib.6.cap.
4.q.25.verſ.obijciens,& ita fuit deciſum in Salamantina
5 *integrę portionis 24.Aprilis 1582. coram Aldobrandino ,*
qui fuit *Clemens VIII. Pontifex Maximus Felic. record.*
6 *Gonzal.vbi ſup.gloſſa 34. num. 60. & d. num. 71.* & hæc
ſupradicta procedunt , ſi in limine ipſius fundationis
apponatur cum prædicto conſenſu diœceſani , non au-
tem poſt factam,& completam fundationem, cum non
poſſit diœceſanus tunc ſeruitutem beneficio imponere
Abb.in c.pręterea 23.num.3.de iurepatronat. Cardin. in d.
*clem.quia contingit.num.5.*quod eſt verum , etiamſi pa-
tronus eſſet perſona eccleſiaſtica *c. ſignificatum , vbi*
Abb.num.1.de præbend.& ſupradicta adeo vera ſunt , vt
poſſit fundator in ipſo fundationis limine decernere,
vt beneficium conferatur tantum illi de ſua conſangui-
nitate , vt ſupra dixi , vel quod tot Miſſæ celebrentur,
aut quod abbreuiaretur , vel prorogaretur tempus
concedi ſolitum ad præſentandum,vel quod poſſit prę-
7 ſentare in eccleſia Collegiata,& quod ſemel præſenta-
tos,& inſtitutus mutare poſſit quoties ei,& ſuis ſucceſ-
ſorib. videbitur,& aliter *vt per Lamb.vbi ſup.d.q. 9. art.*
1.per tot.& per *Gonz. d. gl. 5. num. 42. & ſeq.* ſimiliter
8 pacta in limine fundationis appoſita ſeruari debent ,
neque mutari debent , etiamſi fuerit pactum appoſi-
tum,tale beneficium poſſideri poſſe abſque inſtitutio-
ne ei quod prædeceſſor tantum eligat ſucceſſorem ,
neque aliud requiratur,*Lamb.vbi ſup.art. 3.facit Card.*
Seraphin.deciſ.774.Moneta vbi ſupra d.cap.10. et ſi in li-
9 mine fundationis ſit facta reſeruatio cum conſenſu
Epiſcopi Diœceſani,et in caſu,quo contra fieret , eſſet
impoſita pœna, talis pœna ſeruanda eſt , ſi res ſacra ad
aliam rem ſacram pro pœna reuertatur , *dicto capitulo*
*verum de condit.appoſit.*et circa hæc omnino videatur
doctiſſimus *Felin.in c. cum venerabilis num.39. de exce-*
*ptionibus,& Riccius vbi ſup.deciſione 174.*et quod patro-
nus in limine fundationis poſſit pacta, conditiones ap-
ponere , cum conſenſu Epiſcopi fuit dictum in Toleta-
10 na,iuris nominandi 28.*Ianuarij, 1583.coram Blanchetto*
& in Lucana Decanatus , 1.Decembr. 1581. coram Santiſ-
ſim.Clement.VIII. vt in deciſione 965.num.3. parte 1.di-
*uerſor.*vnde poteſt apponere conditionem,quod poſſit
præſentari habens aliud beneficium ſub eodem tecto,
vt in *Cæſaraugustana Capellaniæ , 16.Maij 1587. coram*
Cardin.Seraphino , & 11.Martij 1588.coram Bubalo. ta-
men ex interuallo patronus non poteſt nouam legem,
vel conditionem beneficio apponere , *gloſ.in dicto capi-*
*tulo cum dilectus , & ibi Abb.*et fuit dictum in Toletana
Capellaniæ , 15.*Decembr.1591. coram Cardinal.Pamphi-*
*lio,*etiamſi concurrat Epiſcopi conſenſus,quando con-
ditio eſt contra iuris diſpoſitionem. ſecundum *gloſſ.&*
Abb.in c.cum di.ctus, et vide in *Vlixbonen.prioratus,28.*
Octobr.& 14.Decembr.1601.coram.Card.Seraphino, vnde,
quod beneficium detur vni de gremio , quia non eſt
conditio contra ius , *c.nullus , diſt.61.*poteſt apponi ex
interuallo cum Epiſcopi conſenſu,*gl.& Doct.in d.c.cum*
*dilectus.*et fuit dictum in d. Vlixbonen.conditiones au-
tem appoſitæ in fundatione ſunt ſeruandæ , *c.decerni-*
mus,16.q.7.c.illud , vbi gl.& Doct. de iurep. nec poſſunt
alterari per hæredem fundatoris . *Card.conſ.48.*& fuit
dictũ in Rauannatẽ.iuriſp.23.*Iunii 1589. coram Pena .*

SVMMARIVM.

1 *Iuſp.quibus modis acquiratur .*
2 *Ius pręſentandi aliquando non patrono competit .*
3 *Iuſp.ex priuilegio , & pręſcriptione acquiritur , quod ho-
die non habet locum .*
4 *Laici aliquando habent facultatem eligendi,& conferendi.*
5 *Iuſpatronatus acquiritur etiam in eccleſijs Cathedralibus.*
6 *Patronus ex priuilegio an reputetur eccleſiaſticus .*
7 *Epiſcopus non poteſt aliquem patronum facere priuilegio.*
8 *Iuſp.competit laicis ex gratia .*
9 *Iuſp.a Papa dumtaxat extendi poteſt ad alium .*
10 *Eccleſia libera non poteſt a laicis præſcribi , & effici pa-
tronata .*
11 *Eccleſia ſit patronata per tempus immemorabile .*
12 *Eccleſia,quę ab initio fuit libera,nunquam ex curſu cuiuſ-
uis temporis ſit patronata .*
13 *Priuilegium Papæ poteſt allegari,quando ex curſu tempo-
ris eccleſia patronata dicitur .*
14 *Præſcribit iuſpatronatus qui pręſcribit vniuerſitatem bo-
norum,in qua ſit iuſpatronatus .*
15 *Eccleſia poteſt aliam præſcribere ſpatio 40. annorum .*
16 *Populus & ſi non poſſit eccleſiam liberam præſcribere, po-
teſt tamen aliquod ius acquirere .*
17 *Iuſp.non acquirit populus , ſi ad eius preces Epiſcopus re-
ctorem eccleſiæ fecerit .*
18 *Rector eccleſiæ debet præfici gratus populus .*
19. *Epiſcopus debet rectorem parochianis conſtituere gratum.*
20 *Princeps poteſt recuſare Epiſcopum ſibi ſuſpectum .*
21 *Epiſcopus ſi exoſus ſit populo , poteſt induci ad renunci an-
dum .*
22 *Epiſcopi ſæpe eliguntur confidentes principi loci .*
23 *Capellanus præſentatus a patrono ad regimen eccleſiæ mo-
nialium poteſt reijci per monialium oppoſitionem .*
24 *Iuſpræſentandi habens non dicitur per hoc habere iuſpa-
tronatus .*
25 *Ordinarius circumſpectus ſit quando parochiani præſen-
tant .*
26 *Laicus præſcribit iuſpatranatus quoad illius pertinentiam
non quoad illius exiſtentiam .*

Quando Iuſpatronatus , ſeu Ius præſentandi competat ei , qui non eſt patronatus,etiamſi non fundauerit , conſtruxerit,vel dotauerit.

CAp. IX.

1 HActenus viſum eſt,iuſp.cauſari, et acquiri ex fun-
datione conſtructione , et dotatione et ita ex
tribus cauſis ſupradictis , et alij addunt interdum ac-
quiri ex dotatione,reparatione,ſeu reædificatione , ſeu
2 redotatione,de quibus dixi hoc eod.lib.1.c.5. et quan-
do ex reędificatione acquiratur iuſp. vide *Card.Seraph.*
*dec.555.& 907.*qua cauſæ ſub alijs ſupradictis compre-
hẽdũtur.Competit nihilominus aliquo caſu interdum
ius

ius præſentandi illi qui nunquam fuit,nec nunc eſt pa-
tronus vt per Steph. Grat.diſcept. forenſium, c.177. nu.7.
veluti quando ex conceſſione temporalium alicuius
eccleſiæ facta religioſis perſonis, in tales perſonas trāſ-
fertur ius præſentandi ad dictam eccleſiam. Abb.in c.
de Monach. num.1. 2. & 3. de præb. quæ præſentatio eo
caſu non competit ratione iuſpat. ſed ratione alterius
iuris, quod habet monaſterium in eccleſia ſubiecta.
3 Bene verum eſt, quod iuſpatr. aliquando competit
ex priuilegio Apoſtolico, & Summi Pontificis. Abb.
conſ.28.p.2.Card.Seraph. deciſ. 1395. quod iuſpat. com-
petens ex priuilegio fuit ſublatum à Conc.Trid.ſeſſ. 25.
4 de ref.c.9.& dixi ſupra in c.5.hoc lib.2.conceditur etiam
plus laicis aliquando ſcilicet, facultas eligendi, &
conferendi,c.in ſinodo, vbi gl. in verb.ac per hoc, & c.
Adrianus,diſt.63.Doct.in c.cum Berto d.de re iud.Card.in
clem.plures,num.5.in fine,& in c.1.nn. 24. & ſeq.de conſt.
5 de iurepatr.faciunt adducta per Felin.quod iuſpat. etiā
in eccleſijs Cathedralibus competere poteſt ex Papæ
priuilegio.Propoſitus in c.hortamur,col.1.diſt.71. an au-
tem talis patronus ex priuilegio reputetur laicus aut
eccleſiaſticus videas Abb.in d.conſil.28.& Card.in clem.
per litteras,num.4.de præb.Epiſcopus autem non poteſt
6 Eccleſiam liberam efficere patronatam,& ſic non po-
teſt aliquem efficere patronum ex priuilegio etiā cū
conſenſu Capituli.Abb.in conſ.106.n.4.p,2.& d.conſ.28.
7 Etenim iuſpatr.competit ex gratia ipſius laicis, vt in-
uitentur ad benefaciendum eccleſijs ex dictis tribus
cauſis in iure expreſſis, ſcilicet, fundatione, conſtru-
ctione,& dotatione,c.3.& c.nobis,de iurep.c.piæ mentis,
8 19.q. 7. ſi hoc eis competit ex gratia, ergo non poteſt
extendi niſi à Papa, qui eſt legiſlator, ſecus ſi eccleſia
9 eſſet dotata, tunc enim dans dotem competentem
cum conſenſu Epiſcopi acquirit iuſpat. Abb.in d.c.3. n.
10 9.ſed eccleſia libera fundata,conſtructa, & dotata, &
quæ ſemper libera fuit,præmanſit, non poteſt per lai-
cos aliquos, ſeu clericos, vel parochianos illius præ-
ſcribi in eadem iuſpatronatus adeo vt non ſit amplius
11 libera, ita Archdiacon.in dicto capit.hortamur diſtinct.
71.Abb.in c.querelam,n.9.de electione Felin.in c.cauſam,
nu.ſeptimo,de præſcriptionibus,ſed ſi cum præſcriptione
allegaretur,& concurret tempus,cuius initij,memoria
non extat,tunc quia ex tali,& tanto tempore præſumi
tur titulus iuriſpatronatus, eccleſia non diceretur li-
bera,ſed vere patronata,ita procedit opinio. Io. And.
in capitulo quod alicuius.de regul.iur.lib. 6. ita Fel. in d.c.
12 cauſam, vide Cardinalem Tuſchum pract. concl. iuris,
litt.I,concl.604.quod nunquam procederet,nec locum
haberet, ſi expreſsè per authentica documenta con-
ſtaret,eccleſiam ab initio fuiſſe liberam, tunc enim ex
curſu cuiuſuis temporis non poteſt in ea acquiri iuriſ-
pat.Cardin.in d.clem.plures num.5.in fine.de iurep. poteſt
13 tamen in tali caſu allegari priuilegium Papæ,cuius pri
uilegij vigore dicatur,& aſſeratur facta ſemper in caſu
vacationis quælibet præſentatio,quæ cōcluſio de præ-
ſcriptione ſupradicta poteſt ampliari;& reſtringi,pro-
14 ut per Lamb.d.q.30.art.5.num.47.vbi ſupr. Inſuper præ-
ſcribens vniuerſitatem bonorum, præſcribit etiam
iuſpatr.& ius præſentandi ad eccleſiam patronatam
exiſtentem in eadem vniuerſitate.Felin.in c.cauſam,nu.
15 8. de præſcript. qui teſtatur hanc eſſe magis commu-
nem, verum eccleſia poteſt præſcribere aliam eccle-
ſiam etiam liberum ſpatio quadraginta annorum,
& ſtante bona fide,cap.cura, vbi Abb. & aly. de iurepa-
tronat.
16 Quamuis autem populus non poſſit præſcribere
iuſp.in eccleſia libera,poteſt tamen populo compete-
re ex vi præſcriptionis quædam præſentatio per viam
ſimplicis petitionis, veluti quando populus porrigit
Epiſcopo,& ordinario loci,vt inſtituat in eccleſia va-
cante talem,puta Rainutium rectorem populo carum,
& gratum,ad text.in c.quod Dei timorem, de ſtatu mona-
chorum,c.1.diſt.23.c.1.diſt.61.c.de petro diſt. 47. c. 1. diſt.
24.& Archid.in d.c.hortamur,diſt.71.Decius in conſ.117.
17 129.& 134.quo caſu quamuis Epiſcopus ſolitus fuerit
prouidere eccleſię de Rectore ad preces, ſupplicatio-
nes,& ſatisfactiones populi,parochianorum eiuſdem
eccleſiæ ex mera ipſius Epiſcopi gratitudine, & libera-
litate,attamen non ex hoc competit dictis parochianis
aliquod iuſpatronatus, ſed dūtaxat eſt quædam hono-
rantia nominandi ſibi rectorem beneuolum,& gratum,
quæ nullum tribuit ius dictis parochianis, ita conſuluit
Geminian.conſ.45.n.8.& Dec.d.conſ. 129. n. 1. verſ.tertio
reſponderi poteſt.Ferretus conſ.33.num.4.conſ.212.num.4.
18 etenim ſemper quantum fieri poteſt animaduerten-
dum,quod nouus rector, qui prouidendus eſt, ſit per-
ſona grata eccleſiæ, cui perficitur, & parochianis il-
lius,d.capitulo quod Dei timorem. vbi notat Abbas num.
primo,& Anton.de Butrio numero ſecondo, de ſtatu mona-
chor.Philippus Probus in c.cum in illis, n. 34. de præbend.
19 lib.6.ac propterea collator curare debet, quantum
poſſit ſine ſui ipſius præiudicio ponere rectorem ad
populi,ſeu parochianorum beneplacitum, & volunta-
tem, data tamen in omnibus idoneitate, & habilita-
te in perſona a populo nominata,c.nullus,diſt.61.Ioan.
Selua in tract.de beneficijs p.2. q.vltima,n.35.et 36.Gonz.
in comment.ad Regulam octauam Cancel.gl. 4. num. 164.
& 165.
20 Hinc Epiſcopus debet eſſe amicus,nō inimicus Prin-
cipis,ne fortè reuelet aduerſarijs,& inimicis ſecreta
ſui Regni,ſuique Principatus,Innocent. in capitulo his,
n.8.in fine,de accuſationib. Abbas,in c.1.n.9.& in c.cū ter-
ra,n.2.& in c.quod ſicut,n.7. de electione,Hoſtienſ. in ſum-
ma, titulo de electione,§.quis poſſit eligere, n.5.verſ.ſed &
electione iam facta, Io.Andr. in capitulo nobis,n.12. de iu-
repatronat.Ioan.Selua vbi ſupra n. 65. Palatius Rubeus in
rubrica de donationibus,inter vir, & vxorem, in præfatio-
ne,§.decretalis,n.29.& 30.Gonzal.dicta gl. 4. nn. 166.&
21 & 167.Ideoque ſi Epiſcopus eſt exoſus populo, ita vt
graue immineat ſcandalum Epiſcopatum.Innocent.in
capitulo niſi cum pridem,n.4.verſiculo, & ideo quod dixi-
mus,de renunciat.Franciſcus Marcus deciſione 944.n.1.uol.
22 1.& bene eſt,quod qui eccleſijs præficiendi ſunt, ſint
confidentes,non inimici Principi loci, & Ciuitatis, vbi
reſidere debent, vt vnanimes adiuuent fideles, & in
23 pace cuſtodiant.His accedit,quod ſi Patronus alicu-
ius Monaſterij Monialem præſentat Capellanum ad
eccleſia illius Monaſterij, qui Capellanus nō ſit graua-
tus,ſed iuuenis,quod poſſunt Moniales ſe opponere,&
impedire, ne inſtituatur, vt tradit Federicus de Senis,
conſ.95.in 4.dubio,Lamb.de iurepatronatus, parte prima,
lib.ſecundo,q.5.princ.art.5.n.8.Gonzal.d.gl.quarta n.167.
vtinam tam Eccleſijs parochialibus, quam eccleſijs
Monialium ſemper præficerentur viri irræprehenſibi-
les,& vigilantes.
Et ideo eo in caſu prædictis parochianis nullum ius
præſentandi competit,niſi aliter legitimè doceant de
eorum iurepatronatus, vt poſt Innocent.Ioan.Andr.&
alios tradit Abb.in cap.querelam,n.2.ante finem de elect.
& ſecundum iſta eſſe intelligendam conſuetudinem
Mediolanenſem, vbi ad petitionem parochianorum
rectores ad eccleſias vacantes inſtituuntur, dixit Roc-
chus de Curte,de iurepatron.verbo,competens, q.15.nu.90.
& Lambert.vbi ſupr.p.1.lib.1.q.10.art.5.n.22.& 47.Gon-
zal.vbi ſupra gl.18.n.90.& 91.
24 Nec ſequitur,competit mihi ius præſentandi, ergo
habeo iuſpatronat. vt dixi ſupra, & docet Gonzal. vbi
ſupra gl.45.§.2. num. 28. præſertim quando reditus ec-
cle-

cleſię,& beneficiorum conſiſtunt in decimis,& primitijs de iure Diuino debitis,ex his,quæ poſt alios tradit *Lamber. vbi ſupra, dicta parte prima, lib. 1. qu. 5. art. 21. n. 14. & lib. 1. parte 1. quæſt. 16. art. 1. num. 2. Gonzal. dict. gl. 17. num. 92. & d. gloſſa 45. in principio, num. 26. & 27.* & ordinarius debet eſſe circumſpectus, quando ad vacãtem Eccleſiam præſentat parochiani, & videre quo titulo, & quo iure præſentent, quia multoties ex grattitudine fuerunt inſtituti rectores ad preces parochianorum, & poſtea viſo vltimo ſtatu de nouo admittuntur ad præſentandum, & ſic maximum infertur præiudicium ipſarum Eccleſiarum libertati.

26 Addo prædictis quoad præſcriptionem Iuriſpatronatus, quod quando non agitur contra eccleſiam, & ſic de præſcribenda exiſtentia iuriſpatron. ſed agitur contra patronum laicum de præſcribenda pertinentia iuriſpatronatus,tunc laicus poteſt illico præſcribere, *Io. Andr. in capitulo quod alicui gratioſè, de reg. iur. lib. 6. Card. in clem. plures q. 5. de iurep. Felin. in c. quando, num. 2. de iudic. vbi de commun. Couar. in regula poſſeſſor, parte 2. q. 11. art. 1.* & fuit dictum in *Auximana Iuriſpatronatus, 10. Ianuarij 1586. coram Cardin. Seraphin. & in Oueten. Abbatiæ, 3. Aprilis 1595. coram Penia.* & tunc quando agitur de præſcribenda pertinentia iuriſpatronatus contra patronum, non eſt neceſſaria præſcriptio immemorabilis,ſed ſufficit quadragenaria, *c. de quarta, de præſcript. Corn. conſ. 47. num. 5. lib. 3.* & fuit dictum in *Florentina iuriſpatronatus, quæ eſt deciſ. 229. n. 1. parte 1. diuerſ. & deciſ. 407. num. 1. & in Bracharen. parochialis 18. Febr. 1591. coram Cardin. Mantica, in Salernitana Rectoris 20. Maij 1591. coram Cardin. Pamphilio, & in Lucana iuriſpatronat. 10. Maij 1599. coram Litta.* Secus quando agitur de præſcribenda, exiſtentia iuriſpatronatus contra eccleſiam, quia tunc requiritur immemorabilis,vel quadragenaria cum titulo. *Feder. de Senis conſ. 239. num. 10. Felin. in c. cauſam, num. 2. de præſcription. & fuit dictum in Pamplonen. iuriſpatr. 26. Martij 1586. quæ eſt deciſ. 403. parte prima diuerſor.* & in præſcribenda pertinentia iuriſpatronatus requiritur quadrigenaria cum titulo puta donationis, vel legati ſaltem putatiuus, *Geminian. conſil. 103. num. 3. & fuit dictum in d. Lucana iuriſpatron. 10. Maij 1599. coram Litta*, ſed quod non requiratur tunc titulus tenet *Feder. de Senis conſil. 234. col. 2. in fine, Dec. conſ. 134. col. penult. Couarr. in d. regula poſſeſſor. parte 2. quæſt. 10. verſic. iterum in ſpecie Rota deciſ. 229. num. 1. par. 1. diuerſ.* in qua fuit reſolutum tunc ſufficere quadragenariam ſine titulo,alias requiretetur immemorabilis iuxta *cap. 1. cum ibi not. de præſcript. lib. 6.*

Accedit quod laicus in eccleſia conuentuali non poteſt præſcribere ius pręſentandi, ſeu eligendi etiam per tempus immemorabile, ex quo laicus eſt incapax iuris eligendi, *gl. in c. nobis, verſ. niſi aliter, de iurepatron. Abb. in c. de hoc, num. 10. de ſimon. & in c. meſſana, num. 4. de elect. & fuit dictum in d. Oueten. Abbatiæ, coram Penia*, vbi dicitur, quod tam in Congregatione Concilij, quam in Rota fuit reſolutum ad probandum iuſpatronatus in eccleſia conuentuali non ſufficere, immemorabilem, ſed requiri etiam famam priuilegii facinnt tradita, *per Io. Andr. & alios in c. 2. de præb. & per ſiluan. de benefic. par. 2. q. 23.* & in iurepatronatus laicorum ad effectum præſentationis rectorum ad nutum amouibilium requiritur immemorabilis cum fama priuilegia, vt in Toletana iuris nominandi, *17. Februar. 1584. coram Bubalo, & in Burg. beneficij, 16. Octobr. & 3. Nouembris, 1592. coram Penia. Fuit dictũ in Burgen. parochialis, 23. Febr. 1587. coram Serap. & in præſc. iuriſp.* demendum eſt tempus, quo poſſedit prouiſus Apoſtolicus, vt fuit dictum in *Tiraſonen. iuris præſentandi, 21. Octobris 1594. coram Litta, & in Bracharen. parochialis, 20. Nouemb. 1596. coram Penia.*

LIBER TERTIVS

Continet, in quibus Eccleſijs, Capellis, Beneficijs, vel alijs Pijs Locis cadat iuſpatr.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus haberi poteſt in Eccleſijs, Altaribus, Capellis pijſque locis.*
2 *Iuſpatronatus haberi poteſt in Eccleſijs Cathedralibus ex Papæ priuilegio.*
3 *Papa Epiſcopos creat.*
4 *Patronus præſentat clericos ad beneficia eccleſiæ cathedralis.*
5 *Laici non poſſunt Epiſcopos eligere.*
6 *Epiſcopi nomen græcum eſt, & quid denotet olim.*
7 *Epiſcopus græcè; latinè ſpeculator, & Præſul in eccleſia.*
8 *Epiſcopus eſt ſummus Sacerdos.*
9 *Epiſcopus, eſt maior ordo, quam ſit in eccleſia.*
10 *Epiſcopus dicitur Pontifex, & Antiſtes, & ſanctiſſimus.*
11 *Robertus Cardinalis Bellarminus Sanemorię.*
12 *Epiſcopus habet baculum paſtoralem in ſignum officij paſtoralis.*
13 *Papa Epiſcopos vacat fratres, quaſi æqualis ſibi.*
14 *Epiſcopatu nulla maior dignitas in eccleſia.*
15 *Papa aliquando ſe Epiſcopum vocat.*
16 *Epiſcopus eſt perſona egregia.*
17 *Epiſcopus dicitur præco, ſal, lucerna, Angelus, & dux, &c.*
18 *Apoſtoli a Domino miſſi ſunt in mundum ad prædicandum Euangelium.*
19 *Apoſtoli in eorum locum elegerunt epiſcopos.*
20 *Epiſcopi tenent Apoſtolorum locum.*
21 *S. Petro a Domino ſumma poteſtas data eſt.*
22 *Epiſcopalis dignitas lege Diuina inſtituta fuit.*
23 *Diœceſium, & plebium diuiſio facta eſt ab Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus.*
24 *Epiſcoporum electio diuerſimodè facta fuit.*
25 *Epiſcopus eligebantur a Clero, & populo.*
26 *Epiſcopus poſtea eligi cepit a Clero.*
27 *Epiſcopum interdum Principes eligebant propria auctoritate.*
18 *Eccleſiæ Romanæ auctoritate aliquando Epiſcopi eligebantur.*
29 *Laicis conceſſa licentia eligendi Epiſcopos fuit abrogata.*
30 *Epiſcopi eligi ſoliti à Clero vniuerſę diœceſis.*
31 *Epiſcopi à Capitulo Cathedralium, Abbates à collegio religioſorum eligi ſoliti ſunt.*
32 *Epiſcopi electio ad Capitulum Canonicorum ſpectat.*
33 *Epiſcopi electio ad Canonicos habentes vocem in Capitulo ſpectat.*
34 *Epiſcopi eligendi conſuetudo Capitulo quamdiu durauerit.*
35 *Papa hodie ſibi reſeruat eccleſias Cathedrales, Epiſcopales, &c.*
36 *Epiſcopi in Germania eliguntur etiam hodie a Capitulo.*
37 *Reges Galliæ, & Hiſpaniæ, & alij ex conceſſione Apoſtolica Epiſcopos nominat.*
38 *Iuſpatronat. haberi poteſt in cathedralibus etiam quoad epiſcoporum electionem.*

40 In-

40 *Iuripatronatus Regio derogari non cenſetur.*
41 *Epiſcopus hodie quando dicatur electus, & confirmatus*
42 *Epiſcopus tenetur intra trimeſtre conſecrationem recipere.*
43 *Epiſcopatus vniuerſi a quibus deſcripti ſint.*
44 *Iuſpatronat. haberi poteſt à Laico in collegiata eccleſia.*
45 *Iuſpatron. in collegiata quoad prelati præſentationem ex priuilegio Papę haberi poteſt.*
46 *Vel ſatis eſt immemorabilis cum fama priuilegij.*
47 *Eccleſia collegiata eſt curata.*
48 *Eccleſia collegiata nuncupata cum ſit curata præuio concurſu confertur.*
49 *Eccleſia collegiata Aquaſpartę diœc. Tudertina.*
50 *Cæſia familia nobiliſſima, & antiquiſſima.*
51 *Iuſpatron. haberi poteſt in monaſterijs regularium.*
52 *Iuſpatronatus haberi poteſt in Plebanatu, & in parochiali.*
53 *Iuſpatronatus haberi poteſt in Capellis.*
54 *Iuſpatronatus quando haberi poſſit in capellis eccleſiarum regularium.*
55 *Iuſpatronatus haberi poteſt in Altari immobili.*
56 *Iuſpatronatus haberi nequit in Altari portatili.*
57 *Iuſpatronatus haberi poteſt in Baſilica.*

Iuſpatronatus haberi poteſt in Eccleſijs Catredralibus, Monaſterijs, in eccleſijs curatis, in Capella, Altari, & Baſilica.

CAP. PRIMVM.

HActenus quomodo qualiter, quando, & à quibus
perſoni acquiratur iuſpatronatus ſatis dictum,
& demonſtratum fuit. Nunc autem videndum eſt, vbi,
ideſt, in quibus locis cadat, & acquiratur ius patronatus,
& Regulariter.
1 Iuſpatronatus haberi, & acquiri poteſt in eccleſijs
omnibus, Cappellis, Altaribus, & omnibus, pijs locis,
*gl. in c. piæ mentis, & c. filijs, 16. q. 7. & toto tit. de iurapat. in
decretalib. ſexto, & clement.* & vt ipſa definitio iuriſpa-
tronatus deſignat, quam declaraui *ſup. lib. 1. c. 2. per to-
tum, & tradunt Card. & alij in c. poſtulaſti, de iurepatr.
idem Card. in clem. ſecunda, q. 11. de iurepat. Zecchius, de be-
nefic. & penſionibus c. 12. n. 2. uerſ. an verò iuſpatr.*
2 Primo iuſpatron. haberi poteſt in eccleſijs Cathe-
dralibus à laicis ex Papæ priuilegio dumtaxat, Præpo-
ſitus in *c. hortamur, diſt. 71.* qui patronus ex dicto iure
patronatus non poterit Epiſcopum pręſentare, quia
3 ſolus Papa Epiſcoporum creat, & eligit ſecundum
Apoſtolicas conſtitutione, & coram Eminentiſſimis, &
Reuerendiſſimis Dominis S.R.E. Cardinalibus in con-
ciſtorio ſecreto præuio examine quoad doctrinam, &
præuio proceſſu quo ad vitam, & mores promouendi,
prout latè refert *Flamin. Pariſius in tract. de reſign. bene-
4 fic. lib. 6. q. 5. per totam, tom. 2.* præſentabit nihilominus
patronus eo caſu clericos ad alia beneficia exiſtentia
in dictis eccleſijs Cathedralibus, *Prępoſit. in c. imperium,
diſt. 10.* & habebit alios fructus omnes iuſpatronatus
excepta dicta præſentatione Epiſcopi, *c. venerabilem,
de elect. & c. nobis, de iurepatr.* & ea eſt ratio quia ius eli-
5 gendi Epiſcopum nō cadit in laicum, vt decidit textus
expreſſus in *c. ſacroſancta, 11. verſ. attendentes de elect.* &
contraria conſuetudo irrationabilis cenſenda eſt, cum
ſic contra eccleſiaſticam libertatem, & in grauem ec-
cleſiarum pernicem cederet iuxta *text. in c. 1. de conſue-
tudinę,* & ex hac ratione talem conſuetudinē improba-
rūt Pontifices, & ſacri Canones, vt habetur in *c. cū ter-
ra, 14. in c. quiſquis, 44. et in c. Maſſana, 50. de electione, Bal
bus de præſcriptionib. 1. p. quintæ partis, q. 7. n. 17. & q. 10.
nu. 4. Selua de benefic. p. 2. q. 23. nu. 12. & 21. Bertacchinus
ſiue Firmanus in tract. de Epiſcopo, lib. 1. p. 3. quæſt 60. &
lib. 2. par. 1. quæſt. 31.* Prædictorum occaſione breuiter, &
perfunctoriè dicamus aliquid de Epiſcopo, eiuſque
electione.
6 Epiſcopi nomen Grecum eſt, & apud ethnicos fuit
nomen Magiſtratus, cuius erat officium curam habere
panis, & aliarum rerum ad cibum, & victum pertinen-
tium, *vt in l. munerum. 2. §. irenarchæ, ff. de munerib. & ho-
7 norib.* Hodie vero eſt nomen in Eccleſia Catholica per-
tinens ad ſacros Præſules, & Antiſtites, eo quod illo-
rum pręcipuum munus ſit gregis ſibi commiſſi mores,
et vitam explorare, & inſpicere, & ideo Epiſcopos grę-
cè dictus eſt, qui latinè dicitur, Speculator, *c. cleros, §.
Epiſcopus, diſtin. 21. Hieronym. Gigas in tract. de reſidentia
Epiſcoporum c. 1. à n. 1. Anaſtaſ. Germon. de ſacrorum immu
nit. lib. 3. c. 8. Durand. in rationali Diuinorum lib. 2. c. 11. a n.
1. Azorius inſtit. moral. p. 2. lib. 3. c. 27. q. 1. Gonzal. vbi ſup.
gl. 42. n. 18. S. Ambr. de dignitate ſacerdotali, c. 5. & S. Au-
guſt. lib. 1. de Ciuitate Dei, c. 4.* & Epiſcopus ſummum Sa-
cerdos vocatur, *cap. 1. §. perfunctoriè, de ſacra vnct. & c.
vltimo, 3. quæſt. 1. & c. videntes, 12. q. 1. Ioſeph. Ludouic. Pe-
8 ruſin. deciſ. 74. n. 11.* et ſummus dicitur, quia vltra eū nul-
lus eſt ordo, *c. de his, & c. manus, de conſecrat. diſt. 5.*
9 quia Epiſcopatus eſt maior ordo, quam ſit in Eccleſia
Dei, *gl. & proœm. lib. 6. decretalium, in verbo, Epiſcopus, &
in c. quia periculoſum, in verbo, de Epiſcopis, de ſentent. ex-
commun. lib. 6. Caſſan. in Catalogo gloriæ mundi, p. 4. conſi-
derat. 25.*
10 Epiſcopus dicitur etiam Pontifex, *c. Pontifices, 7. q. 1.
Azor. vbi ſup.* item vocatur Antiſtes, quia ante alios
ſtat, & populo præeminent. *Duran. d. c. 11. n. 5.* inſuper Sā-
ctiſſimus appellatur, *in Auth. de ſanctiſſimis Epiſc. coll. 9.
in clem. 1. §. nec ſuper, de pænis,* & aliquando vocatur Le-
gatus Chriſti, *in c. accuſat. quoque in fine, 2. q. 7. & in dict.
clem. 1.* item vocatur Paſtor, & in *Conc. Trid. ſeſſ. 6. de re-
form. c. 1. & ſeſſ. 23. de reform. c. 1. Sotus de iuſtitia, & iure,
lib. 10. q. 3. art. 1. Fuſchus de viſit. lib. 1. c. 4. a n. 23. & lib. 2.
11 c. 33. n. 20.* Eminentiſſ. D. Robertus Cardinalis Bellar-
minus Societatis Ieſu ſingulare ornamentum, & æter-
næ, Sanctæque memoriæ, qui de Epiſcopo, & Paſtore
multa dicit *tomo 1. de Roman. Pontif. lib. 3. capit. 15.* & in
12 ſignum offici pastoralis datur Epiſcopo baculus pa-
ſtoralis, *capitul. vnico, in fine, de ſacra vnct. Durand.
vbi ſupr. lib. 3. capit. 15. Guido Panzirola in theſauro va-
riar. lect. lib. 1. c. 19.* fratres vocat Epiſcopus Papa, quaſi
13 ſibi æquales, *c. quam grauis 6. de crimine falſi, Felin. in
proœmio decretal. num. 1.* & cum nulla maior dignitas ſit
in Eccleſia ipſo Epiſcopatu, *c. 1. de priuileg. & c. penult.
14 de pręben.* Papa hoc nomine vacari aliquando non de-
dignatur cum vel Vrbis Romæ, vel Catholichæ Eccle-
ſiæ ſe Epiſcopū appellat, vt habetur in *proœm. Decreta-
15 lium, et Sexti, in principio, & Card. Baron. annal. eccleſiac.
tomo 8. anno Domini, 545. f. 64. & 68. Auguſtin. Barboſa in
ſuis collectan. in dicto proœm. Decretalium, numero 7. & ſe-
quentibus,* dicitur Epiſcopus illuſtris, *Bart. l. omnes popu-
li, q. 4. de iuſt. & iur.* & ad Epiſcopum tamquam ad egre-
16 giam perſonam mitti debet, vt in domo ſua ſi velit, te-
ſtimonium reddat, *gl. in l. ad egregias, ff. de iureiur.
Azorius dict. c. 27. q. 1. prope finem,* Epiſcopus vocatur
etiam præco *c. ſi rector, diſt. 43.* dicitur ſal, vt condiat
17 aliorum mores ſapientiſſimis inſtitutis, et præceptis,
dicitur lucerna poſita ſuper candelabrum, dicitur
Angelus, quia debet prędicare verbum Dei, habent
officium ducis, vt rectum iter ſubditis demonſtret,
dicitur cuſtos, leo, et aliter etiam à S. Gregorio Na-
zian-

zianzeno, à S.Ignatio, & ab alijs Sanctis Patribus, vt
optimè refert Auguſtinus Barboſa in dicto tractatu de of-
ficio, et poteſtate Epiſcopi, p.1.tit.1.c.2. de Epiſcopi nomi-
nis ethymologia, & ſignificatione.

18 Quo vero ad Epiſcopi electionem. Sciendum eſt,
quod Apoſtoli à Ieſu Chriſto Saluatore Noſtro miſſi
ſunt in vniuerſum Orbem ad prædicandum Euange-
lium, & baptizandum omnes gentes, & de illis Sancta
canit Eccleſia, in omnem terram exiuit ſonus eorum
& in fines orbis terræ verba eorum, deinde Apoſtoli
auctoritate accepta à Chriſto Domino noſtro in eo-
rum locum elegerunt, & crearūt Epiſcopos, & idoneos
19 præfecerunt eccleſiarum Paſtores, qui in c.quorum vices,
20 diſt.68. dicuntur tenere Apoſtolorum locum, poſtea
mortuis illi Epiſcopi creatis ab Apoſtolis totum ius
eligendi, & creandi Epiſcopos ad Romanum Pontificē
tanquam ad ſucceſſorem S. Petri Apoſtolorum Princi-
pis pertinuit, c.omnes, diſt.22. nam à Chriſto Domino S.
21 Petri ſumma poteſtas in totam eccleſiam data fuit, d.
c.omnes, & S.Petri ſucceſſ. vt in c.1. diſt.22. Epiſcopalis
22 enim dignitas lege diuina inſtituta fuit diſtincta à preſ
byteris inferiorib. vt definit Concil.Triden. ſeſſ.23.cap.4.
& can.6. & 7. diuiſio tamen plebium, & diœceſum, &
erectio, & diſtinctio beneficiorum facta fuit ab Apoſto
lis, eorumque ſucceſſoribus, d.cap.1. diſt.92. & à S.Dio-
23 niſio Papa, vt dixi lib.1.cap.1. ſucceſſiuis deinde tem-
poribus diuerſimodè Epiſcoporum electio à Papa facta
24 fuit, & à Papa alijs ius eligendi Epiſcopos conceſſa
fuit.

25 Namque primis illis temporibus totius Cleri, & po-
puli authoritate Epiſcoporum electiones fiebant, vt
in cap.vlt. diſt.79. cap.noſſe c.clericis, & cap.vota, cum ſeq.
diſt.63, & eſt in cap.vlt. §. ſed nec diſt.52. & cap.cum longe,
d.diſt.63. hanc rem per latè pertractat Franciſcus Burſ.
26 conſ.126. a nu.8. Azorius vbi ſupra p.2.lib.3.c.17. quæſt.3.
deinde autem conſtitutum fuit, vt Clerus Epiſcopum
eligeret, populus verò conſentiret, d.cap.noſſe, & d.cap.
vota.

Quoad præſumptam auctoritatem Principum ſecu-
larium in electionib. Epiſcoporum fuerunt multæ va-
rietates, nam interdum ipſi propria auctoritate Epiſco
27 pi electionem, & nominationem faciebant, aliquando
aliquibus fuit poteſtas eligendi, & nominandi Epiſco-
28 pus, c.Adrianus, 2. diſt.63. & c.hinc eſt, 16. quæſt.1. verum
29 talis poteſtas laicis etiam Principib. conceſſa abrogata
fuit quoad populum patet ex c.non eſt permittēdum, diſt.
63. & quoad Principes ex c.1. & 2. & c.ſi per ordinationē,
diſt.63. & contraria conſuetudo damnatur d. c. cum ter-
ra, c.quiſquis, & capit.Maſſana de elect. deinde abrogata
laicis, & Principib. prædicta poteſtate eligendi Epiſco-
pos, primum talis poteſtas remanſit apud omnes cleri-
30 cos, & religioſos cuiuſuis diœceſis, vt in c.obeuntibus,
diſt.63. Burſat.d.conſ.126.nu.16. ad finem Petrus Gregor. in
tract.de elect.c.6.n.1. & 2. Azorius d.q.3.verſ. quæ quidem,
31 poſtea autem clerici à Religioſis ſeparati ſunt, vt di-
cti Doctores aſſerunt, & conſtitutum fuit vt religioſi
eligerent ſuos Abbates, Priores, ſeu Præpoſitos, Cano-
ci vero ſuos Epiſcopos eligerent, vt conſtat ex d.c.1. &
ex d.cap.cum terra, & per totum tit.de electione. Nouiſſi-
mè autem iſtas poteſtas eligendi Epiſcopos ad ſolum
32 Collegium in Collegiatis, & ad ſolum Capitulū in Ca-
thedralibus redacta fuit, c.congregatio 16. quæſt.7. c.cum
eccleſias, 3. de cauſa poſſeſſ. & propriet. c.cum terra, c.cum
inter, c.auditis, c.quia propter, c.in Geneſi, c.congregatio, &
per tot. de elect. Bertacchin. in tract.de Epiſcopo lib.1.p. 3. à
princ. Petr.Gregor.d.c.6.num. 9. Zecchius de republ. eccle-
ſiaſt.cap.24. Garcias in tractatu de benefic. p. 5. c. 4. à n.6.
33 Et iſtæ conſtitutiones ſtatuentes, vt ſoli Canonici
Cathedralium eccleſiarum ſuos eligant Epiſcopos, om-
nium ſunt nouiſſimæ, & ſoli Canonici, qui vocem ha-
bent in capitulo ſunt admittendi ad electiones Epiſco-
porum, gl. in c.Cumana, in verb.conſuet. de elect. quam ibi
omnes ſequuntur, Bertachin. vbi ſup.p.3. a n. 2. poſt Abb.
in c.ſcriptum n.4. de elect. & habetur expreſſum in d.c.quia
propter.

34 Quę conſuetudo eligendi Epiſcopus à Canonicis Ca-
thedralium Eccleſiarum durauit vſq; ad tempora Bo-
nifacij VIII. & Clementis V. vt conſtat ex titulis de elec.
lib.6. & in Clementinis, etenim ad tollendas magnas di-
ſcordias, quæ quotidiæ oriebantur in huiuſmodi ele-
ctionib. à Capitulo, & Canonicis factis, vt dicit Lancel. in
ſuis Inſt.Canonicis, in tit. qui elegere, eligive poſſunt, in prin.
35 ideo cæpit Summus Pontifex ſibi reſeruare omnes Ec-
cleſias Patriarchales, Archiepiſcopales, & Epiſco-
pales vt habetur in extrauagant. ad regimen. de præbend.
cum clauſula tunc addita, nunc apud Sedem vacan-
tes, vel in futurum vacaturas, quæ reſeruatio dein-
de ſemper fuit facta ſimpliciter, & generaliter quo-
ad omnes prædictas eccleſias tam apud d. Sedem
quam extra curiam vacantes, & vacaturas, vt habe-
tur in 2. Regula Cancel. relata à Quaranta in Summa Bul-
larij in verbo Regulæ Cancell. Apoſt. quæ nunc eſt 3. reg.
in nouiſſimis Regulis Sanctiſſimi D.N. Vrbani Octaui. ſolum
36 in Germania antiqua conſuetudo canonicæ electionis
faciendæ à Capitulo Canonicorum ſeruari teſtatur
Azor.d.q.3.

37 Hæc tamen poteſtas nominandi Epiſcopos ex con-
ceſſione Summorum Pontificum conceſſa eſt, & con-
ſuetudo tolerata aſſeritur, Regib. Galliæ, & Hiſpaniæ,
Luſitaniæ, & alijs, vt per Aug.Barb. vbi ſup. de off. & pot.
Epiſc.d.p.1.tit.1.c.3. de Epiſcopi electione, nu.27. & ſeq. &
per Garc.p.5.c.1.n.214. ad 219. vbi latiſſimè, & doctiſſi-
mè pertractant ſupradictam materiam de Epiſcopo-
rum electione.

38 Et quod in Metropolitanis, & Cathedralib. eccleſijs
etiam quoad electionem, & præſentationem Archiepi-
ſcoporum, & Epiſcoporum haberi poſſit iuſpatronat.
probatur ex relatis à Quaranta in d. Summa bullarij in
Verbo, Concilium prouinciale, vbi n.16. deſcripſit eccleſias,
Metropolitanas, Cathedrales Regni Neapolitani, &
poſtea dicit, quod ſedes Archiepiſcopales numero
39 octo, & ſedes Epiſcopales decem & ſeptem ſunt ad Re-
giam præſentationem, ſi in caſu vacationis Potentiſſi-
mus, & Inuictiſſimus Rex Catholicus pręſentat Epiſco-
pum, qui prouidetur à Summo Pontifice in Conciſto-
rio præuio examine, & præuio proceſſu, de quibus ſu-
pra dixi, & ita audiui ſeruari.

40 Et huic iuſp. Regio non cenſetur derogatum per di-
ctam reſeruationem d.Regulæ 2. ſeu tertiæ Cancell. Apoſt.
etiamſi d.iuſp. competat ex priuilegio, ſeu conſuetudi-
ne, gloſſ. ad reg.40. Cancell. Palat. Rubius in lib. de benefic.
in curia vacantib. §.11. Rebuff. in praxi, in 3.p. ſignaturæ,
verbo nec non iuriſpatronatus, nu.64. Couarruuias, pract. q.
cap.36. num.2. & 6. & facit decretum, Conc.Trid. ſeſſ.25.
de ref.c.9. & tradit Gonz. vbi ſup. gl.51. nu.49. & Garc. vbi
ſup.d.p.5.c.1.n.219. & 220. & Flam. Pariſ. de reſignat. be-
nefic. tom.2. lib.8. d.q.5.n.36. & ſeq. refert prouiſionem
Narbonenſi eccleſiæ in Gallia factam in perſonam
D.Raimundi nominati à Rege Chriſtianiſſimo, & num.
59. refert prouiſionem eccleſiæ de Cuzco in Indijs,
ad quam Hiſpaniarum Rex Catholicus, cui ius præ-
ſentandi ad eamdem eccleſiam pertinet, nominauit,
& præſentauit ad illam vacantem per obitum Seba-
ſtiani illius vltimi Epiſcopi, R.D.Gregorium de Mon-
talno.

41 Et Epiſcopus electus, & confirmatus, qui hodie eſt
poſtquam Summus Pontifex in Conciſtorio propoſuit,
talem in Epiſcopum alicuius Cathedralis eccleſiæ, ei-
dem

dém illum perficiendo tenetur infra tres menſes ex
tunc conſecrationis munus recipere ſub pœna amiſ-
ſionis fructuum, & ſi per alios tres menſes negligens
extiterit ex ipſo iure eccleſia prædicta priuatus, *c.quo-
niam,diſt.75.& c.quoniam,diſtinct.*100. habetur in Con-
cil.Trid.*ſeſſ.23.de reform.c.2.Aug.Barboſa d.p.1.tit.1.c.
5.de conſecratione Epiſcopi, n.1.& ſeq.& c.6.* tractat de
Epiſcopalium graduum diuiſione,*& cap.7.de Epiſcopa-
43 tuum diuiſione,* vbi ponit deſcriptionem omnium Epi-
ſcopatuum Archiepiſcopatuum, & Patriarchatuum,
vt poſt eum *Maſſobr.in praxi hab. conc. ad vac. par. eccl.
prælud.1. a n. 76. ad fin.* & latiſſime *Aubertus Miræus in
ſuo libro inſcripto notitia Epiſcopatuum orbis Chriſtiani.*
44 Secundo principaliter iuſpatron. haberi poteſt à
laico in eccleſia Collegiata *d.c.nobis, de iurepatr.* exce-
pta tamen præſentatione prælati, niſi hæc fuerit ex-
preſſe conceſſa in fundatione,*gloſ.in d.cap.nobis,in ver-
45 bo,niſi aliter,*& ex Papæ priuilegio, & ad probationem
iuriſpatr.quoad præſentionem Prælati, & Superioris
in eccleſia collegiata,ſeu conuentuali non ſufficit etiã
expreſſa reſeruatio in fundatione,ſed requiritur priui-
legium Papæ,*gl.in d.c.nobis,* vel ſatis eſt immemorabi-
46 lis cum fama priuilegij,vel oſtendi debent tot præſen-
tationes validæ, & per authentica documenta per tan-
tum temporis ſpacium, ex quo præſumi poſſit priuile-
gium Papæ, & ita fuit reſolutum in vna Regien.Prio-
ratus, coram Eminentiſſimo Card.Pamphilio, prout
refert *Mareſcottus variar.reſolut.lib.2.c.52.Auguſt. Bar-
boſa in collect.ad d.c.nobis,n.3.& ſeq.de iurep.*non intelli-
go hic de cathedrali, quæ de iure communi eſt colle-
giata,*vt in c.ne pro defectu 12.de elect.Abb. in d.c. nobis,
n.8.& ibi Ioan.Andrea n.25. Henric. Boich. num.5. de iu-
repatron.* quamuis è contra non omnis collegiata ſit
cathedralis,Card.*in Clement.vt ij, q.2.de æt. & qualit.* &
omnis eccleſia collegiata eſt curata. *c. cum ab eccleſia-
47 rum de offic.ordin.& c.cum in eccleſiis, de maior.& obed.*
Eccleſia namque ſimul poteſt eſſe collegiata, & paro-
chialis,quia vnus ſtatus non eſt alteri contrarius, *c.ſta-
tutum,de elect.lib.6.Felin.in c.in noſtra,nu. 14. de reſcript,*
& fuit dictum in vna *Cremonen.Præpoſitura,20.Februar.
1622.coram Remboldo,*& quando eccleſia dicatur,& ſit
Collegiata dixi *ſupra lib.1.cap.1.n.89.& tradit Maſſobr.
in ſua praxi hab.conc.ad vac.paroc. eccl. præludio 2. Gon-
zalez, vbi ſupra gl.19.num.15.* ſed intelligo de mera
48 collegiata extra Cathedralem, & eueniente vacatio-
ne alicuius eccleſiæ non obſtante, quod alioquin col-
legiata ſit nuncupata,niſi verè ſit collegiata, & funda-
tione,ſeu erectione in collegiatam conſtet, vel ex alijs
ſignis,tunc poterit Epiſcopus ſtatim edictum pro con-
curſu proponere, & ſi eccleſia in ſuo menſe, & extra
curiam vacauerit,neque alia obſtet reſeruatio,poterit
etiam illam præuio dicto concurſu liberè conferre, vel
aliter ſi reſeruata ſit, vel collatio ad alium pertineat
eligere ex approbatis in concurſu,quem cæteris magis
dignum reputauerit,qui collationem a Sede Apoſtoli-
ca, vel ab alio cui de iure competit, recipere debet.
Maſſobr.d.prælud.2.num.31.& 32.& in facti contingen-
tia dum vacaret de anno 1623.in Diœceſi Tudertina
Prioratus Collegiatæ, & parochialis eccleſiæ Sanctæ
Ceciliæ Inſignis Oppidi Aqueſpartæ, cuius,& aliorum
49 caſtrorum eſt Dux Illuſtriſs.& Excellent. D.Federicus
50 Cæſius Nobiliſſ. Romanus ex cuius familia plures S.
R.E. Cardinales eminentiſſimi extiterunt, aliique viri
Principes,& Præſules,Marchiones,& Comites fuerũt,
& nunc viuunt, & inter eos omnium virtutum genere
ornatiſſimi excellentiſſimus D.Federicus dicti D. Du-
cis filius Princeps S.Angeli, eiuſque Illuſtriſſ. & Reue-
rendiſſ. Frater Germanus D. Angelus Sacræ Conſultæ
Prælatus, & olim Vicelegatus Bononiæ, & nunc Epi-
ſcopus Ariminenſis,dum vacaret d.Prioratus,qui erat
prima dignitas in d.Collegiata, & per conſequens re-
ſeruatus dicebatur vigore regulæ tertiæ Cancell.Apo-
ſtol.in qua reſeruantur dignitates principales in col-
legiatis, & quod ipſa eſſet eccleſia collegiata adduce-
batur, quia per certum temporis ſpacium ita denomi-
nata fuit,& in ea adſunt tres Clerici in Sacerdotio cõ-
ſtituti, qui communiter appellantur Canonici attamẽ
re maturè conſiderata,vt viſis ſcripturis, & documen-
tis in archiuio Epiſcopali Tudertino exiſtentibus cum
non conſtaret de aliqua erectione ipſius eccleſię in
Collegiatam neque concurrerent alia ſigna ſufficien-
tia ad collegialitatem inducendam, dum in d. Ciuita-
te, & Diœceſi eſſe Vicarius Generalis Eminentiſſ. &
Reuerend.D.D.Marcelli tit.SS.Quirici, & Iulitę Card.
Lantis Epiſcopi Tudertini de eius mandato edictum
apponi feci pro concurſu, quo per actu fuit d. priora-
tus collatus a d.Eminent.D.Cardinali D. Seraphin. de
Oddis tamquam magis digno; ſtante tamen d.de no-
minatione eccleſię Collegatę.
51 Tertio iuſp. in eccleſijs conuentualibus haberi po-
teſt à laicis ex Papæ priuilegio in limine fundationis,
ſeu dotationis conceſſo, quod priuilegium intelligitur
habere originem a fundatione,vel dotatione, *Put.dec.
392. num.3. lib. 2. & fuit dictum in Regien. prioratus 24.
Maij 1595.& 9.Maij,& 23.Iunij 1596.coram Card.Pam-
philio,nec tale iuſpatron.eſt ſublatum a Conc.Trid. ſeſſ. 25.
de reformat.cap.9. vt fuit dictum in Caputaq. iuſpatronat.
6.Maij 1587. coram Rubeo,* & ex curſu longiſſimi tem-
poris iuncta obſeruantia præſumitur tunc priuilegium
Apoſtolicum etiam quod non ſit enunciatum, *Abb. in
c.cura,num.4.de iurepatr.Dec.conſ.135.Put. deciſ.365. n.
4.lib.1.*ſi ceſſet præſumptio vſurpationis,& fuit dictum
*in d.Regien.& in Agaten.iuriſpatron. 4.Martij 1602. co-
ram Card.Pamphilio ergo iuſpatr.*haberi poteſt etiam in
Monaſterij regularium,excepta tamen præſentatione,
*c.monaſterium 16.q.7. d.cap.nobis, & cap. cum dilectus de
conſuetud.Abb.in conſ.59. num.7.p.2.* ſi tamen iuſpatro-
natus fuerit in fundatione reſeruatum. *Card. Seraphin.
dec.1305.*

Ideoque iuſpatr.in eccleſijs conuent.& regular. in-
telligitur de iure honorifico citra præſentationem
*Doct.in d.c.nobis,vbi Abb.n.10.Rocch.de Curt. iurepatron.
verb.in eccleſia, q.2.*& habetur in d.regien.prioratus,
niſi ex obſeruantia, & alij coniecturis aliud ſit dicen-
dum ad not.per Roman.*conſ.171.nu.4. & dicitur d. Re-
gien.prioratus.*

Intelligitur etiam de iure vtili, quia patronus ege-
nus debetur a dictas regularibus alimentari, vt habe-
tur in Neapolitana alimentorum,31.Maij 1623.*coram
Manzanedo,quam retuli ſupr. lib.1.c.2.num.* 20.et alia
ſigna honoris tali patrono ſolent exiberi, vt oblatio
candelæ benedictæ, et oliuæ, et frequens pro eo ora-
tio.

Nec vnquam intellexi quendam caſum,in quo anti-
quitus extabat quoddam monaſterium ord.Ciſterciẽ-
ſis,et ob bella deſolatum remãſit, ſed cum pingui red-
ditu, et quidam vt patroni ceperunt ad illud præſen-
tare,ſeu potius in reſignationibus conſenſum preſtare
per centum annos,et ſine vllo alio titulo, nec priuile-
gio continuant dictum aſſertum ius, et priorem præ-
ſentant, quia ius præſentandi non poteſt a laico præ-
ſcribi in eccleſia conuentuali,ſi eam fundauit, etiam
per tantum tempus, cuius initij memoria non extat in
contrarium, ex quo laicus eſt incapax iuris eligendi,
*gl.in d.c.nobis,verb.niſi aliter, Abb. in c.Maſſana, num.4.
de elect.Dec.in c.decernimus,n.28.de iud. & fuit dictum in
Oscen.Abbatia,3.Aprilis 1595.coram Penia,* quia tunc
acquiritur cum immemorabili fama priuilegij, et idẽ
eſt

eſt in iure præſentandi rectores ad nutum patroni amouibiles, quia nec hoc in caſu ob incapacitatem ſufficit immemorabilis, vt fuit dictum in Toletana iuriſpatr. 2. *Ianuarij* 1584. *coram Bubalo, & in Burgen. beneficij.* 16. *Octob. & 3. Nouembr.* 1591. *coram Penia*.

Et tale ius honorificū dumtaxat dici reſeruatum & competens fundatoribus Eccleſiarū fratrum, ſeu clericorum, Regularium, vt tales fundatores extiterunt Eminent. Alexander Farneſius Pauli III. nepos Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis Vicecancellarius qui eccleſiam fundauit, & conſtruxit dicatam Santiſſimo nomini IESV in vrbe pro clericis Societatis IESV, vbi requieſcit corpus Sancti Ignatij eiuſdem Societatis fundatoris, ita etiam Eminentiſſ. Alexander Perettus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis Montaltus Vicecancellarius fundauit Eccleſia Sancti Andreæ Apoſtolo dicatam in Vrbe pro clericis Regular. Theatinis.

Sic etiam nunc de anno 1627. Eminentiſſ. Ludouicus Cardinalis Ludouiſius Vicecancellarius eccleſiam fundat, & conſtruit in Vrbe dicatam Sancto Ignatio fundatori Societatis IESV;, & Eminent. Petrus Donatus Card. Cęſius, & Angel. Cæſius Epiſcopus Tudertinus eccleſiam S. Mariæ, & S. Gregorio dicatam pro Clericis Congregationis Oratorij Fundauerunt, & conſtruxerunt

52 Quarto prædicti laici habere poſſunt Iuſp. in Plebanatu, & in eccleſia Parochiali per ſupradicta, & cum pleno fructu Iuriſpatr. quando in eiſdem non adeſt Collegium *d. c. nobis*, a contrario ſenſu, et in Ciuitate, et Diæceſi Piſarum ad ſunt Plebanatus, et eccleſię parochiales de iurepat. laicorum multæ, quarum rector occurrente vacatione a patronis laicis præſentatur, vt eſt Plebanatus S. Chriſtinæ de Ananæ de iurepatr. Nobilium de Roncionibus, & Plebanatus Sancti Marci de Reguli de iurep. Nobilium de Lanfranchis, & aliorum, parochialis eccleſia S. Petri ad Hoſtiam in Ciuitate Piſarum de iurep. Nobilium de Galetis, & eccleſia S. Eufraſiæ de iurep. Nobilium de Sancaſcianis.

53 Quinto competit cuilibet iuſp. in Capellis *d. c. nobis de iurepatron. Abb. in d. conſ. 59. num.* 3. exceptis capellis fundatis in eccleſijs Regularium, Monachorum ſeu Mendicantium, aut non Mendicantium, in quibus nihilominus tales fundatores erunt patroni tantum quoad ius honoris, ſcilicet proceſſionis, & prælationis in Capella, ſeu eccleſiæ, vt in *dict. cap. nobis*, & erunt patroni quoad ius oneris, *vt in cap. filijs*, 16. *quæstion.* 7. ſi tamen in aliqua eccleſia ſint capellæ de iurepatronat. laicorum, & poſtea d. eccleſia ceperint habitare regulares conſtituendo ibi monaſterium, attamen patroni dictarum cappellarum erunt patroni, vt prius, & præſentabunt Cappellanum, & rectorem ad prædictas Capellas more ſolito, vt in praxi videmus, nam Piſis in
54 Eccleſia Monialium S. Martini in Chinſica ordin. S. Franciſci adſunt plures Capellæ de iurepatr. laicorum, & ita in eccleſia Monalium S. Matthęi, & patroni præſentant rectorem; ita eccleſia, & Præpoſitura S. Torpetis, quamuis ibi hodie conuentum habeant fratres S. Franciſci de Paula ord. Minimorum, attamen prępoſitura dictæ eccleſiæ prout eſt, & antea erat beneficium confertur à Sanctiſſimo D. N. Papa, apud quem reſidet pleniſſima omnium beneficiorum diſpoſitio.

55 Sexto etiam cuilibet competit iuſpatr. in altari immobili ex fundatione conſtructione, ſeu dotatione ædificato in aliqua eccleſia, vt ibi ſemper, & perpetuo maneat aliquando enim Cappella pro altari & altare interdum pro Cappella ponitur, *c. ſi quis, il primo*, 17. *q. 4. c. quæſitum* 1. *q. 3. Abb. in conſ. 80. p. ſecunda*, quod eſt verum, dummodo Altare, ſeu Cappella conſtruatur cum Ordinarij conſenſu, & alterius ius habentis in eccleſia, in qua altare, ſeu Cepella ædificatur, Altaris autem portatilis non datur, neque acquiritur iuſpatronatus, cum tale altare non ſit perpetuum, niſi aliter
56 per priuilegium Papę fuiſſet conceſſum,] et in perſonā eccleſiaſtica, vt per Lambert. *de iurep. lib. 1. p. 1. q. 11. princ. art. 9.*

57 Septimo competit laicis iuſp. Baſilicæ, idest eccleſiæ non conſecratę, quamuis Eccleſia, & Baſilica hodie ſint ſynonima, & vna pro alia accipiatur *Abb. in rubr. de conſ. eccleſ. vel altaris*, *n.* 3. et ante conſecrationem etiam acquiritur iuſp. in Baſilica. *c. nemo de conſecr. diſtinct. 1. & d. c. nobis, de iurep.*

58 Et eſt notandum, quod in iurepatronat. eſt locus iuri accreſcendi, ſeu potius non decreſcendi, vt alibi diximus, *Calder. conſ. 8. de iurep. lib. 1. p. 2. q. 4. art.* 5. et fuit dictum in *Parmen. beneficij.* 19. *Ianuarij*, & 19. *Martij* 1590. *coram Penia.*

Vnde iuſp. ab initio relictum Titio pro dimidia et Caio, et eius deſcendentibus pro alia dimidia, defuncti deſcendentib. Titij non tranſit ad hæredes extraneos, ſed per ius accreſcendi, vel non decreſcendi tranſit ad hæredes Caij, ex quo non ſolum Titius, et Caius, ſed etiam eorum deſcendentes reſpectu cuiuslibet ex deſcendentibus, ſunt verbis coniuncti, quia comprehenſi ſunt ſub eadem oratione, *l. re coniuncti*, *ff. de l.* 3. *& fuit* dictum *in d. dec. Parmen.*

Quod tamen non procedit, quando pluribus eſt ſimpliciter relictum iuſpat. quia tunc licet ſint verbis coniuncti tamen poſtquam eis fuit quæſitum, ceſſat ius accreſcendi, *l. 1. §. interdum*, *& de vſufr. accreſc. Bart. in d. l. re coniuncti, n. 43. & ibi Iaſ. n.* 220. et fuit dictum in d. Parmen. idem eſt ſi relinquatur pluribus vocatis ſub diuerſa ratione, et ſic non coniunctis verbis, tunc, non eſt locus iuris accreſcendi, quia partes ſunt diuerſæ, et non adeſt coniunctio, quamuis iuſp. ſit indiuiduum, et ſic portio vnius deficientis tranſeat, ab hæredes extraneos, vt in d. Parmen. et in *Aretina Capellania* 1. *Iunij* 1584. *coram Bubalo*.

Item quando portio vnius deficientis non accreſcit alijs compatronis, non tamen vadit ad Epiſcopum, qui pro ea portione deficiente eccleſia non acquirit libertatem, ſed iuſpatronatus remanet reſpectu aliorum ſuperſtituum. *Bald. conſ. 431. num. 1. in fine lib.* 2. ſed reuera ſi iuſpatronatus pro dicta portione non eſt pęnes aliquem, clarum eſt, quod pro ea portione eccleſia acquirit libertatem, itaut beneficium illud erit pro d. portione liberum, pro alia patronatum neque per electione in collegiatam cenſetur ſublatum iuriſpatronatus, vt ſi eccleſia ſimplex ſeu curata iuriſp. laicorum fiat collegiata, niſi expreſſe dicatur, quia Papa non cenſetur uelle pręiudicare patronis laicis *Lambert. de iurep. lib. 1. p. 3. q. 9. artic.* 2. et fuit dictum in *Tiraſonen. iuriſp.* 23. *Maij* 1588. *coram Bubalo.* ſed quoad electionem Prælati dicit eſſe ſublatum tunc iuſpat. *Didac. Perez. in ordinat. reg. lib. 1. l. 1. tit. 6.*

SVMMARIVM.

1 *Iuſp. haberi poteſt in Hoſpitali fundato cum Epiſcopo conſenſu.*
2 *Hoſpitale, & eccleſia in multis æquiparantur.*
3 *Hoſpitalium nomina varia.*
4 *Hoſpitale erectum cum Epiſcopi conſenſu, dicitur locus pius.*
5 *Hoſpitale ſine conſenſu Epiſcopum erectum non gaudet priuilegio eccleſiæ.*
6 *Hoſpitale an ſit erectum cum Epiſcopi conſenſu ex pluribus cognoſcitur.*

7 Ho-

7 Hoſpitale erectum præſumitur cum Epiſcopi conſenſu, ſi ſit in forma eccleſię, habeat campanile, & nomen Sancti, in eo ſeruetur hoſpitalitas, ibique ſint ſepulturæ, & in eo baptizetur, & recipiat decimas non ſoluat collectas.
8 Hoſpitale Charitatis Tuderti nobile.
9 Hoſpitale Conualeſcentium Piſarum.
10 Hoſpitale ſi per laicos regitur in dubio præſumitur prophanum.
11 Hoſpitalis bona alienari nequeunt ſicut res eccleſiarum.
12 Hoſpitale regulariter non eſt beneficium.
13 Hoſpitale eſt officium ad inſtar tutorum, ſeu edituorum.
14 Hoſpitale vnitum eccleſię eſt beneficium.
15 Hoſpitale eſt beneficium quando clericis in titulum conceditur.
16 Hoſpitale confertur in titulum, quando id fit ex fundatione, vel quando per electionem prouidetur.
17 Beneficium datur in titulum, quando legitimo modo alicui confertur, vt ſit ſuum.
18 Titulus beneficij ſumitur pro legitimo modo obtinendi beneficia.
19 Titulus multis modis ſumitur.
20 Titulus verus, & iuſtus quis dicatur.
21 Titulus coloratus quis ſit.
22 Titulus coloratus ad præſcribendum non ſufficit.
23 Titulorum multiplicatio datur in beneficialibus.
24 Titulus melior præſumitur data poſſeſſione, & ponitur Rotæ deciſio.
25 Hoſpitale quando confertur in titulum, venit appellatione beneficij.
26 Hoſpitale, quod datur in adminiſtrationem, eſt manuale.
27 Hoſpitale ſi eſt beneficium, debet exprimi quod ſit hoſpitale.
28 Hoſpitale poteſt reſignari, atque permutari, non vendi.
29 Hoſpitale S. Bartholomæi Apoſtoli ad balneum Piſarum eſt beneficium iuriſp. laicorum.
30 Balnei Piſani mirabilia.
31 Hoſpitale etiam in commendam datur.
32 Commenda alia perpetua, & alia temporalis.
33 Commenda temporalis etiam ab Ordinarij confertur.
34 Inferior Epiſcopo non poteſt eccleſiam commendare.
35 Hoſpitalia iuxta Conc. Trid. hodie ſunt gubernanda.
36 Hoſpitalia ſi non poſſunt ſeruare hoſpitalitatem, quid agendum.
37 Hoſpitale quando ad triennium concedatur alicui.
38 Iuſpatronatus competit in Oratorio.
39 Oratorium gaudet immunitate eccleſiaſtica.
40 Oratorium priuatum nō gaudet immunitate eccleſiaſtica.
41 Miſſa in Oratorijs priuatis quando celebrari poſſit.
42 Oratoria priuata ad Miſſæ celebrationem de licentia Papę hodie conſtituuntur.
43 Iuſpatronatus non cadit propriè ſuper ſepulchris.
44 Sepulchrum fundatum auctoritate Epiſcopi vendi non poteſt.
45 Locus religioſus vendi non poteſt.
46 Locus religioſus fit de Epiſcopo licentia.
47 Sepulchrum vel eſt familiare, vel hæreditarium.
48 Sepulchri prętium licite poteſt recipi.
49 Sepulchrum quoad proprietatem vendi poteſt.
50 Iuſpatronatus non cadit proprie in collegio ſcholarium.
51 Collegium Riccium Politianum Piſis ereptum.
52 Collegium Puteanum Piſis ereptum.
53 Campi Sancti Piſarum miranda.
54 Imago B. Mariæ magnę deuotionis in eccleſia Piſana.
55 Iuſpatronatus cadit impropriè in ſedilibus, & banchis.
56 Archiepiſcopi Piſani Primatis Sardiniæ, & Corſicę dignitas.
57 Primatię Piſanę multi mentionem faciunt.
58 Vrbanus ij. Theobertum Archiepiſcopum Piſanum, & Legatum in Sardinia fecit.
59 Innocentij iij. epiſtola ad Archiepiſcopum Turritanum.
60 Honorij iij. epiſtola Archiepiſcopis, & Epiſcopis Sardiniæ, & Capitulo, & Clero Piſano.
61 Donatio Archiepiſcopi Turritani.
62 Innocentii ij. priuilegium circa Primatum Piſanum.
63 Corſica Inſula Archiepiſcopo Piſano ſubiecta.
64 Eugenij iij priuilegium circa Primatum Piſanum.
65 Adriani iv. priuilegium circa Primatum Piſanum.
66 Alexandri iij. priuilegium circa Primatum Piſanum.
66 Alexandri iij. aliud priuilegium circa idem.
67 Lucij iij. priuilegium circa Primatum Piſanum.
68 Vrbani iij. priuilegium circa Primatum Piſanum.
69 Cæleſtini iij. priuilegium circa Primatum Piſanum.
70 Innocentii iij. priuilegium circa Primatum Piſanum.
71 Honorii iii. priuilegium circa Primatum Piſanum.
72 Gregorii ix. confirmatio, & reſtitutio Primitiæ Piſanæ.
73 Federicus Vicecomes Archiepiſcopus Piſanus Sardiniam viſitauit.
74 Archiepiſcopus Piſanus confert eccleſiam in Sardinia.
75 Auguſtini Barboſæ aſſertio declaratur.
76 Aliæ rationes ſuper dicta Primatia afferuntur.
77 Piſa Romanorum Colonia.
78 Piſa vrbs potentiſſima, & antiquiſſima.
79 Theobertus Archiepiſcopus Piſanus electus Patriarcha Hieroſolymitanus.
80 Piſani Baleares inſulas ſubiecerunt.
81 Piſani Templum magnificum coſtruxerunt.
82 Innocentius ii. Piſis Concilio celebrato Hugonem Epiſcopum Gratianopolitanum in Sanctorum numerum aſcripſit.
83 Eugenius iii. antea Canonicus Piſanus.
84 Alexander iii. antea, Canonicus Piſanus.
85 Gregorius viii. obiit Piſis.
86 Clementis iii. Piſis creatus fuit.
87 Vrbanus vi. origine Piſanus.
88 Alexander v. Piſis creato in Concilio Piſano, & Nicolaus v. Piſis eſt ortus.
89 S. Bernardinus Abbas præſens in Concilio Piſano.
90 Paulus iv. origine Piſanus.
91 Sanctiſſimus Dom. N. Vrbanus viii. Piſis literis operam dedit.
92 Piſanum Gymnaſium profeſſores celeberrimos habuit ſemper.
93 Auctor in Studio Piſano profeſſor.
94 Marcellus Lantes S.R.E. Cardinalis Piſanus origine.
95 S. Torpes Martyr Piſanus.
96 S. Rainerius de Scacceriis confeſſor Piſanus.
97 Eccleſiæ Piſanę reliquię Sanctorum plurimę.
98 B. Guido Confeſſor Piſanus.
99 Beati Laurentius, Lambertus, Iordanus, Aguellus, Petrus Cambacurtus, B. Vbaldeſca, B. Bona, B. Chriſtiana, B. Clara, & alii Piſani.
100 Spina ex Corona D. N. Ieſu Chriſti Piſis.
101 S. Petri ad gradus templum, vbi ſanguis S. Clementis aſſeruatur.
102 Frater Bartholomæus de Spina Ord. Præd. Piſanus.

Viuian. de Iur. patr.

Iuſpatronatus haberi poteſt in Hoſpitali, Oratorio, Collegio, & Sedilibus.

CAP. II.

1 COmpetit Iuſpatronatus in Hoſpitali, in quo etiam a laicis haberi poteſt, *Felin. in capitul. de quarta, numero 14. de præſcriptionibus*, & habetur in *cap. inter dilectos, vbi Abb. de donationib.* latiſſimè *Rota Rom. deciſ. 725. n. 6. p. 1. diuerſ.* dummodo tale Hoſpitale ſit fun-

datum,& dotatum cum auctoritate , & conſenſu Epiſcopi,vt per *Card.Hoſtienſem in ſua aurea ſumma in titulo, de Religioſ.domib.§. quis dicatur locus religioſus.Gonzalez in commentar.ad regulam octauam Cancellariæ gloſſ.5.§.4. n.22.& 23.*& eccleſia,& Hoſpitale in decem, & nouem
2 caſibus æquiparantur.vt per *Felin.in d.c.de quarta,à n.3 vſque ad nonum*.

3 Hoſpitalium autem varia ſunt nomina, & variæ ſunt ſpecies,de quib. in *l.illud, & in l.ſancimus.2. C.de ſacroſ. eccleſ.in cap.qualibet,§.ſancimus,23.q.8.& in c.ſi quis,omnem ad finem.1.q.7.& in Authen.de alienatione,& emphiteuſi in princip.& in Authen.de eccleſiaſtic.titulis , §.vltimo*, & de materia Hoſpitalium pertractant latiſſimè *Felin.in c.cauſam quæ a num.13.de reſcript.& in c.in noſtra coroll.22.& 23. eodem in tit.de reſcript. Pauinus de off.& poteſt.c.ſede vac. p.2. quæſt. 1.Pet. de Vbaldis,de canonica Epiſcopali c.4.quæſt.13.per totam. Selua de benefic.p.1.q. 3.num.9.& qu.7.num. 5.& 6.Lambertin. de iurep. part.1. lib.1.quæſ.11.art.11.Rebuff. de nominat. quæſt. 15.a num. 12.& de pacific.poſſeſſ.nu.94.& 95.81. & 82. Anton. Gabriel.de pia cauſa.concluſ. 2. Mandoſ. reg.1. Cancell. quæſt. 10 & reg.26.quæſt. 5. & reg. 34. quæſtione 10. Sfortia de Oddis,de reſt.integrum.p.3.q. 3. art. 6. Flamin. Pariſius de reſignat.benefic.lib.1. q. 14. & lib. 7. q.6. & lib.11. q. 3.a num.38.Gonzal.dicto gloſſ.5.§.4.Garcia de beneficijs part. 1.cap.4.& part.10.cap.2.Aug. Barboſa de off. & pot. epiſc.part.3.alleg.57.num.148.alleg.73.num.3.alleg.75.n.2. & ſeqq.alleg.77.& alleg.58.num. 4. & 87.n. 55.& Ioan. Aloyſius Riccius in praxi rerum fori eccleſiaſt. dec.40.per totam illam deciſionem*.

4 Hoſpitale igitur erectum cum Epiſcopi auctoritate dicitur locus pius , & venit appellatione eccleſiæ , & gaudet ipſius eccleſiæ priuilegijs,*c.ad hæc de relig.domibus c.2.de for.compet.Fel.in d.c.de quarta n.4.& 14.de præſcript.Lambert.d.art.11.Gabriel.d.concl.2.Maſcard.de probat.concl.869.n.9.& ſeq.*

5 Quando autem Hoſpitale fuit erectum abſque d.auctoritate Epiſcopi non dicitur nec locus pius , nec beneficium , *Mohedan.deciſ.18. de cauſ. poſs. & propriet. Creſcent.dec.1.de priuileg.Puteus dec. 161. p.1. Rot. Rom. dec.725.n.7.& dec.739.n.5.p.1.& dec. 114. p. 2. diuerſ.*& tali caſu Hoſpitale erit locus profanus, & nullo gaudebit eccleſiæ priuilegio,*Gloſ.in clem.quia contingit de religioſ.domib.Bald.in auth.hoc ius porrectum.C.de ſacroſ.Eccleſ.Roman.conſ.477.n.3.Lambert.d.art.11.Felin.in d.c.de quarta.n.1.& 5.Redoan.de reb.eccl.non alien. in rubr. ſed quid de bonis hoſpitalium n.1.& ſeq.*

6 Ex pluribus autem cognoſcitur vtrum Hoſpitale fuerit erectum cum Epiſcopi auctoritate .

7 Primo , ſi Hoſpitale fuit ædificatum in forma eccleſiæ.

Secundo , ſi in eo fuerit campanile erectum cum campana,ibiq;diuina celebrantur, *Archidiac.in c.nemo de conſecration.diſt.1.Roman.in d.conſ. 477. num.13. Maſcard.d.concl.869.Rot.d.dec.725. num.1. 2. & 5. in nouiſs. diuerſ.*

Tertio ſi haberet nomen Sancti ſibi appropriati, *Felin.in d.cap.de quarta num.13.Menoch.de præſumpt. libr.3. n.52.*

Quarto , ſi in eo fuerit ſeruata hoſpitalitas per tempus antiquiſſimum, *Ant.Gabr.d.concl.2.n.6.*

Quinto,ſi in eo eſſent ſepulturæ, vel cæmeterium,*gl. in clem.quia contingit.et Roman. d.conſ.477. n.12.*

Sexto,ſi in eo baptizaretur,*Roman.ibid.n.11.*

Septimo,ſi reciperet decimas,*Roman.ibid.n.12.*

Octauo,ſi non ſolueret collectas,*Roman.ibid.& Vala-*
8 *ſcus,dec.105.*& ex his dicitur Hoſpitale locus pius erectus cum auctoritate Epiſcopi , vt eſt Tuderti Nobile
9 Hoſpitale appellatum Charitatis pro infantibus expoſitis , & Piſis Hoſpitale Conualeſcentium erectum , & fundatum cum conſenſu,& auctoritate Illuſtriſſimi , & Reuerendiſſimi D.Caroli Antonii Putei Archiepiſcopi Piſani Inſularum Corſicæ,& Sardiniæ Primatis , & in eiuſdem Sedis Apoſtolicæ Legati nati propè , & contiguum,& vnitum cum eccleſia S.Leonardi,de anno Domini 1603.non exiſtentibus autem prædictis ſignis , hoſpitale in dubio præſumitur profanum , quamuis in eo pium opus exerceatur, *gloſſ.in clem.per literas.verbo, eccleſias de præb. vbi Anchanran.num. 10. et Abb. num. 5. Gonzal.gloſs.5.§.5.num. 24. Roman. d. conſ.477. num.13.*
10 præſertim ſi per laicos regeretur , licet hæc ratio non videatur tuta ſecundum *Rotam deciſ.275. num. 6.et dec. 106.et 122.p.2.diuerſ.Caualcan. deciſ. 17. nu. 70.part.2.*
11 & in alienationibus rerum hoſpitalis auctoritate Epiſcopi erecti requiritur eadem ſolemnitas , & cauſa quæ in alienatione rerum eccleſiæ *Felin.in d.c.de quarta,num.5.Gabriel.d.concluſ.2.num.9. Abb. conſ. 104.p.1. Puteus,dec.519.p.2.Magon.dec.16.Rot.Florent.Riccius d. dec.40.*

12 Hoſpitale autem regulariter non eſt beneficium,neque beneficij nomine venit , etiamſi habeat annexas eccleſias, vel capellas, decimas,& alia iura ſpiritualia, *dicta clem.per literas.*quando pro adminiſtratione committitur cuilibet,*d.clem.quia contingit,§.vt autem,de re-*
13 *ligioſ.domib.*& hoſpitale non beneficium, ſed officium tunc,&adminiſtratio eſt ad inſtar tutorum,curatorum ſeu edituorum ,*l.orphanotrophos.C. de epiſc.& cleric. & d.§.vt autem Selua de benefic.d.q.3.n.9. Coraſius de benef. p.1.c.3.n.1.Rota Rom. d. dec.106.n.6.& dec. 114. p. 2.diuerſ.*

14 Quod tamen non procedit, Primo quando hoſpitale eſſet vnitum eccleſiæ,ſeu eccleſiaſtico beneficio,nam tunc ſortitur naturam ſui principalis,illudque ſequitur cum ei ſit acceſſorium,*d.clement.per literas.*vbi *Cardin. q.17. Abb.num.5.Imola a num.14.et Bonif.de vital.a n.20.* niſi vnio eſſet facta æque principaliter *Gonzal. d. gl.5. §.4.n.16.*

15 Secundo non procedit,& limitatur , quando clericis & religioſis perſonis hoſpitale eſſet conceſſum,eiſque ſolitum in titulum conferri, quia tunc cum conferatur in titulum & in perpetuum prout alia beneficia eſt beneficium eccleſiaſticum,*d.clem.quia contingit,§.præmiſſa,et ibi gl.de relig.domib.Coraſ.d.c.3.n.1. Gonzal. d.§.4.n. 14.*& cadit ſub reſeruatione , *Selua vbi ſupra p.2.q.12. num.13.ad finem, Panin.vbi ſupra p.2.q.1.Rebuff.in praxi tit.de deuolut.num.73.Gomeſ.ſiue Sarnen.in regula triennali quæſtione 7.per totam Hoſeda de beneficiorum compatibilit.et incompatibil.in præfat.num.4.in fine,Simoneta de reſeruat.num.6.iuncta additione,Mohedan.d.dec.18.de cauſa poſseſs.et propriet.*ſi enim eſt beneficium , ergo venit in reſeruatione , *Mandoſ.in reg. de annali q. 10. num.2. Rota Rom.dec.739.num.9.part.1.diuerſ.Gonzal.d.§.4.numer.14.*

16 Tunc autem Hoſpitale confertur in titulum perpetuum , & ad vitam illius cui confertur , quando in fundatione ita cautum eſt , vel quando per electionem prouidetur,vt diſponitur in dicta *clement.quia contingit §.vt autem.*ibi niſi illorum fundatione.*Rebuff.de pacific. poſſeſs.n.81.*

17 Confertur autem,& conceditur alicui beneficium in titulum,quando ordinario modo, & legitimo obtinendi beneficia conceditur , & aſſignatur alicui , vt ſit ſuum vnde titulus hoc in caſu accipitur pro quolibet
18 modo legitimo obtinendi beneficia *Rebuff. vbi ſupra de pacific. poſſeſſ. num. 67. ſeu 53. Coraſ. vbi ſupra p.1.c.6.n.1.Petrus Gregor. Tholoſan.de benef. 49. num.19. Garc. vbi ſup. de benef. p.4. c.4. n. 1.et 2.* quamuis alias multis modis ſumatur titulus, vt per *gloſſ.in l.non eſt.C.*

famil.

famil.erciſc.& in Authen.de eccleſiaſt.titul.in rubr.& in c. dudum 2.verbo, in titulatam.de elect.& poſt alios *Mandoſ.in regul.Cancell.q.2.*

20 Titulus autem verus, & iuſtus dicitur, ſi nihil vitij
habet(alioquin quando colorem,figuram, & apparen-
21 tiam tituli habet,dicitur titulus coloratus,)vt quando
proceſſit ab Ordinario collatore,ſiue a b illo qui habet
poteſtatem diſponendi de beneficio, licet ſit inualidus
ob aliquem defectum recipientis, ſeu aliquod impedi-
mentum,*Doctores. in c.cum noſtris de conceſſ.præbend.Rebuff.de pacif.poſſeſſ.num.42.ſeu 32.Caſſad.dec.7.& dec.11. ſuper reg.Gomeſ.ſeu Sarnen.in reg.de triennali.q.27.cum ſeqq.Coraſius vbi ſupra d.c.6.num.2.& Mandoſius in reg. 16.quæſt.27.& Petrus.Greg. vbi ſupra d.cap.40.n.19.*&
præter ſupradictos de titulis coloratis tradunt, *Pontanus in tract.de ſpolio.lib.2.c.15.*& latiſſimè *Maſcard.vbi ſupr.de probation.concluſ.1380.num.9.& ſeqq.*& titulus
22 coloratus ad præſcribendum non ſuffragatur, quando
quis ignorat ſe illum habere. *Bald.in l.1.poſt princ.verſ. nunc venio.C.per quas perſonas. Felin.in cap.illud num.1. poſt medium verſ.dixit etiam Baldus de præſcript.*& cum
alijs multis latiſſimè tradit, *Balbus.in tract.de præſcriptionib.2.p.3.partis q.9.nu.1.& per totam Tiraq.in tract. de iure conſtituti p.3.limit.30.per totam.Menoch.de arbitr. iud.lib.3.caſu 185.a num.30.ad 50. Rot. Rom. dec.14.per totam.p.2.diuerſ.Gonzal.vbi ſup.in §.5.proœmiali n.135.*
23 & ſciendum eſt, quod in beneficialibus datur titulo-
rum multiplicatio.*cap.poſt electionem, de conceſſ.præbendæ,Lapus allegat.132.in fine, vbi additio litera I.Caſſadorus dec.21.num.5.ſuper Regalis & dec.3.num.8.de cauſa poſſeſſ.& propriet.Felin.in c.in noſtra num.2.de reſcript. Verrallus dec.339.num.4.p.1.Selua vbi ſup.de benefic.p.3. q.19.per totam* dato enim vno titulo licet inualido, vi-
24 gore tamen poſſeſſionis præſumitur alius melior, *Puteus,dec.356.num.2.lib.1.*& poteſt poſſeſſor beneficij
iuuari poſſibilitate alterius tituli, *Lapus allegatio.89. num.16.poſt principium.& num.17.ad finem.Creſcent.dec. 21.num.4.de probationibus*, & fuit reſolutum in vna Cæ-
ſaraugustana de *Merla* 8.*Nouembris 1599.corã Eminentiſſimo D.Card.Pamphilio.& in vna Romana parochialis 25.Ianuarij 1600.coram Reu.P.D.Corduba. Gonzal.vbi ſup.dicto §.7.proœmiali.n.129.130.& 131.*& quando quis
poſſit ſibi mutare cauſam poſſeſſionis ſuæ & de multa-
tione, & multiplicatione titulorum fuit dictum in Ale-
xandrina Archipresbyteratus *Lunæ 28.Iunij 1627.coram D.Merlino ſub his verbis.*

Maſſobrius fuit præſentatus ab Aruntio, &, ab Epiſcopo obtenta inſtitutione,appræhendit capitulariter poſſeſſionem Archipresbyteratur, pluresq;actu concernentes officium huiuſmodi Dignitatis, necnon etiam Curam animarum illi annexam exercuit:Verum monitus aſſertum iuſpatronatus non ſubſiſtere, imò cum vacatio contingerit de menſe Auguſti, illius collationem ſpectare ad Sanctiſſimum, ab eo impetrauit prouiſionem cum ſolitu tamen Decreto quod renunciaret d.præſentationi,prout his verbis Decreto paruit,*Renunciauit Præſentationi,& Inſtitutioni, ac Poſſeſſioni exinde ſecutæ,& d.Archipresbyteratum,vti reſeruatum & non aliter,in futurum poſſidere velle declarauit*, & continuando in reali poſſeſſione, poſt huiuſmodi renunciationem,interfuit Choro,Proceſſionibus,& alijs Functionibus capitularibus. Vnde fuit dubitatum: An eidem Maſſobrio dandum eſſet mãdatum de manutenẽdo:Et DD.ter,ac maturæ diſcuſſo articulo,affirmatiuè reſponderunt.

De poſſeſſione enim illius non poteſt dubitari; non conſtat de prima appræhenſione:ſolemniter,& capitulariter facta; & poſt renunciationem dantur teſtes, qui deponunt de viſu, quod Maſſobrius tamquam Ar-

Viuian.de Iur.patr.

chipresbyter interuenit publicis functionibus cum alijs Canonicis: Et conſtat quod congregato Capitulo pro tradenda poſſeſſione alteri Canonico,idem Maſſobrius recepit iuramentum ab eo, ex quibus actibus factis præſentibus alij Canonicis probatur poſſeſſio capitulariter capta, *Rota dec.17.de præb.in nou. Caſſad. dec.8. de cau.poſſeſſ.& dec.5.n.3.de iurep.Verall.dec.27.lib.1.in manuſcr.& coram Reuerendiſſimo D.meo Decano dec.235. n.12.in eius impreſſis.*

Nec obſtare viſũ fuit, quod pro Scipione adducebatur ſcilicet primã poſſeſſionem Maſſobrij capitulariter captam non eſſe attendendam, nec manutenibilem, cum illi renunciauerit, nec etiam ſecundam poſtquam renunciatur,quia non fuit appræhenſa capitulariter, & actus illi quamuis geſti præſentibus Canonicis, non tamen ſunt geſti cum ſcientia eorundem, quod ſcilicet Maſſobrius poſſideret in vim prouiſionis Apoſtolicæ cum potuerint credere ipſum continuaſſe tanquam præſentatum à patrono. Quoniam, & vtrumque poſſeſſionem Rota credidit validam eſſe, ac manutenibilem.

Et quoad primam aduertendum eſt Maſſobrium non renunciaſſe poſſeſſioni reali,& illi,quæ de facto eſt, vt apparet ex illis verbis,*Renunciat Præſentationi,& Inſtitutioni,ac poſſeſſioni inde ſecutæ, & declarat ſe velle poſſidere d.Archipresbyteratum tamquam reſeruatum*, vnde non poſſeſſioni in totum, & abſolutè renunciauit, ſed poſſeſſioni tamquam ex antecedente præſentatione prouenienti, & ſic ſolummodo renunciauit titulo, & cauſæ poſſidendi,quæ cauſa poſſidendi eſt,quid diuerſũ ab ipſa poſſeſſione, *l.3.§.ex plurib.ff.de acquir.poſſeſſ.*

Et iure merito Maſſobrius, ſuperueniente ſibi nouo titulo,ſcilicet prouiſione Apoſtolica,potuit continuare poſſeſſionem ipſam de facto, mutuo ſolum primo iure, & titulo poſſeſſionis,*l.non ſolum.§.quod vulgo, ff.de vſu cap.l.3.§.illud l.qui bona.§.1.cum ibi not.ff.de acquir.poſſeſſ.Rot.apud Achil.dec.4.de cauſ.poſſeſſ.et propr.Put.dec. 165.n.3.lib.1.& dec.441.eod.& in recent.deciſ.200.n.8.p. 1.Gab.conſ.51.n.1.& 28.lib.1.*Quæ mutatio ipſo iure ſtatim facta intelligitur, data notitia ſecundi tituli etiam abſque alia declaratione *iuxta conſil.Decij 400.quem ſequitur Rota,vt per Achil.dicto dec.4.Put.d.dec.441.lib. 1.Creſcent.dec.168.alias 5.de reſt.ſpol.Rot.dec.224.nu.2. part.1.diuerſ.& dec.601.num.3.p.3.diuerſ.Card.Mantica deciſ.7.num.1.*neque opus erat,vt exiret de poſſeſſione, & poſtea iterum ingrederetur *ad l.cum nemo,et ibi gloſſ.* in verbo *extrinſecus.C.de aeq.poſſ.Put.dec.441.lib.1.& Achil.d.deciſ.4.vbi quod hæc opinio eſt magis æqua,& conſona iuribus,& ſemper ſeruatur a Rota, vt in dec.345.n.4. & dec.615.num.5.p.1.& dec.143.n.4.p.2.diuerſ.& in Tuden.Parochialis.4.Nouembris.1592.coram bon.mem.Card. Pamphilio, in quibus fuit reprobatum conſ.131.lib.1.Soc. Sen.contrarium ſententijs.*

Et in puncto dixit Baldus *in l.2.num.63.verſ.ſed pone, C.de ſeru.& aqua.*Quod ſi ſalſus Canonicus diù ſteterit in poſſeſſione, & deinde à Papa obtinuit prouiſionem, non eſt neceſſaria noua appræhenſio, & inſtallatio, quia ipſo iure ſit quædam conuerſio ex nouo titulo ſuperueniente, & Baldum ſequitur Crauetta *conſ.131.nu. 1.verſ.ſecundo pro hac,*& licet ſub *num.19.*declaret Baldi ſententia non procedere quando ante prouiſionem Papæ ius tertio fuerit quæſitum & Crauettam ſequatur Rimin.Iun.*conſ.100.num.25.*attamen non applicatur caſui noſtro hæc limitatio,quia ante prouiſionem Apoſtolicam Maſſobrii nullum ius erat quæſitum Scipioni; & propterea ſi Maſſobrius tenuit poſſeſſionẽ de facto mutauitque ſibi ſolummodo ius, & titulum poſſidendi adhuc ei manutentio danda eſt ad ſtatũ ſuæ poſſeſſionis *c.querelã cum ibi not.de elect.l.Aqui-*

ſius, vbi Caſtr.n.5.ff.de donat.Caſſad.dec.14.n.8.ſuper reg. & Rota coram ſanct.mem.Greg.XV.dec.560. In manutentionem enim nudum factum, & ſola detentio conſideratur Caſtr.in d.l. Aquilius ſub n.5.de donat.Ceph. conſ.16. n.5.lib.1.Card.Seraph.dec.582.n.5.Rot.diuerſ.dec.50.n.29. & dec.64.n.2.p.2.

Hæcq. videntur certiora euadere quia Maſſobrius ſibi prouidit, & conſeruauit ſuam primam poſſeſſionem de facto per declarationem; quod volebat poſſidere ex titulo prouiſionis Apoſtolicę Archipresbyteratum, quem prius poſſidebat ex titulo præſentationis, & in eodem inſtanti renunciat, & declarat, & ſic renunciatio eſt correſpectiua ad declarationem; eatenus enim renunciauit, quatenus credidit eſſe conſultum ſuæ poſſeſſioni, & continuationi. Siq. hæc declaratio nõ ſuffragaretur, renunciatio quoq. ex defectu conſenſus non operaretur, & conſequentur primam poſſeſſionem à ſe non abdicaſſet Maſſobrius. Ad dimittendum enim poſſeſſionem remiſſionem requiritur animus, l.3.§.in amittenda, vbi Alex.ff.de acq.poſſ.Caſſad.dec.4.n.3.de reſt.ſpoliat.Pariſ.114.n.7.lib.4.Rota apud Achill.dec.111.de penſ. & renunciatio ſtrictè eſt interpretanda, vt minus lædat renunciantem quam fieri poſſit, l.ſi domus, ff.de ſeru.urb. præd.Becc.conſ.111.ſub n.31 Surd.conſ.446.n.22. & propterea renunciatio reſtrictiuè ad præſentationem, & poſſeſſionem inde ſecutam, non eſt tradenda ad omnem poſſeſſionem ad Clem.quoad circa de electione, Bald. in l.2.n.2.C.de leg.Rol.conſ.86.n.33.lib.2.

Et hæc duo, ſcilicet quod quis renunciet præſentationi, & poſſeſſioni inde ſecutæ, & quod velit poſſidere ex prouiſione Apoſtolica, non inuicem repugnant, quia vult inſiſtere in poſſeſſione de facto, & reijcere primum titulum poſſeſſionis.

Secunda quoque poſſeſſio (ſcilicet poſtquam renunciauit) eſt manutenibilis, quia etiã liberè cedens, et renuncians, licet dicatur perdere dominium, et poſſeſſionem, ſaltem de iure, attamen ſi poſtea incumbat de facto, et realiter inhæreat poſſeſſioni, adhuc ad ſtatum eſt manutenendus, imò, et reintegrandus ſi ſpolietur, Inn.in c.ſuper hoc de renunt.Calder. conſ.4.eod.tit. & ſequitur Rot.dec.1.n.2.in nou. eod.tit. & Caſſad.dec. 4. de reſtit. ſpoliat.n.2.& 4.verſ.credit tamen, vt firmat dictum Innocentij procedere etiam in beneficialibus, ſi incumbens poſſeſſioni de facto debeat titulum præſumptum; vnde multo magis quãdo habet verum, et Canonicum ex prouiſione Apoſtolica, et ſequitur Gomeſ.ſuper regula de annal.q.5.in princ.Pariſius de reſign.beneſ.lib.1.q. 5.n.28.

Neque obſtat quod renunciatio Maſſobrij fuerit in executionem Decreti litterarum Apoſtolicarum, in quibus committitur Executori, vt Maſſobrium introducat in poſſeſſionem: quia acquiſitio nouæ poſſeſſionis de manu executoris non contradicit retentioni primæ poſſeſſionis naturalis: Et mentis Papæ, aliquibus ex Dominis ſatisfactum videbatur, ſi inteligatur d.Decretum ad cumulandum poſſeſſionem poſſeſſioni, ad trad. per Caſſ.d.dec.4.n.12.& ſeq.de reſt.ſpol.Menoch.de adipiſc. Rem.4.q.43.n.317.et ſeqq.Gabr.concl.7.n.6.de acq.poſſ. vbi quod vtraque poſſeſſio de per ſe eſt conſiderabilis: Et demum in hoc ſummariſſimo iudicio retinendę attendi debet, quod Maſſobrius fecit, non quod facere debebat.

Nec obſtat quod Canonici ignorauerint, vel ignorare potuerint huiuſmodi mutationem tituli in Maſſobrio, quoniam, quidquid ſit an requiratur talis ſcientia etc. ex tot actibus, et ex ipſa facti ſerie, ſcientia hæc benè inferri, et præſumi poteſt Abb.in c.cum eccleſia, n.25. de cauſ.poſſ.Rot.dec.179.n.2.p.1.diuerſ.& dec.685.n.4.p. 1.recent. Præſertim quia non agitur de appræhenſione de nouo facienda, ſed de continuanda poſſeſſione, mutato ſolum titulo. Inn.in c.bene il 2.n.6. verſ.pro prima de poſtul.prælat.Ripa c.cum eccleſia Sutrina, n.64.verſ. 3. declara de cauſ.poſſeß.& propriet. et agitur ad effectum manutentionis, quæ datur ad ſtatum vt dixi, quo caſu nec ſcientia videtur neceſſaria iuxta Rot.dec.17.n.7.p.2. diuerſ.à qua nec receſſit in recent.d.dec.685.n.3.p.1. Et in plenario poſſeſſorio poterit Maſſobrius docere de ſcientia Capituli.

His etiam intelligimus non obſtare quod capitulariter non fuerit appræhenſa poſſeſſio per Maſſobrium, iuxt. dec.8.Caßad.de cauſ.poſſ. Quoniã ſi attendimus primam poſſeſſionem, illa fuit capitulariter appræhenſa, et in mutatione tituli non eſt opus noua appræhenſione, et inſtallatione, vt ſupra ex Baldo, et Crauetta dictum eſt; Si verò actus poſteriores conſideremus tamquam inducentes ſecundam, et nouam appræhenſionẽ poſſeſſionis, non autem continuatiuè ad primam poſſeſſionem capitulariter obtentam, tunc ſat eſt quod Maſſobrius petierit manuteneri, et quatenus opus ſit admitti capitulariter ipſiq. Canonici nulla vrgenti ratione denegauerint huiuſmodi capitularem receptionem, hoc enim caſu habetur pro capitulariter capta, Rota coram ſancta mem.Greg.XV.dec.364.n.2. et in Piſtorien.Canonicatus, 16.Iunij 1625.coram Eminent.D.Car.Caualerio, et in Leodien.Canonicatus, 3.Iulij 1617.coram eodem, quas ſecuta etiam fuit in Cæſarauguſtana onerum 3. Iulij 1623.coram R.P.D.meo Pirouano. Et ex actis ſupra ponderatis, quæ coram Canonicis capitulariter congregatis geſta ſunt, reſultat etiam appræhenſio capitulariter facta, vt ſupra in principio dictum fuit. Et ita concluſum, etc.

25 Hoſpitale igitur quando datur, et confertur in titu-
lum, eſt beneficium, et appellatione beneficij comprę-
26 henditur, Flamin.Pariſ.de reſign.benefic.vbi ſup.lib.11.q.
3.n.44.& 76.vbi n.41.ait hoſpitalia, quę dantur in ad-
miniſtrationem dumtaxat ſunt manualia, et amouibi-
lia.
27 Quando autem Hoſpitale eſt beneficium, eſt ſemper
exprimendum, quod ſit Hoſpitale, Pariſ.ubi ſup.lib.10.q.
28 2.n.33.et poteſt reſignari Pariſ.ibidem lib.2.q.14.n.2.et
poteſt etiam permutari d.q.14.n.3.vbi n.5. ait contine-
ri ſub conſtitutione de publicãdis reſignat.neq; poteſt
tale hoſpitale vendi abſq; labe ſimoniæ.Pariſ.vbi ſup.d.
q.14.n.7.
29 Ita in titulum ſemper fuit collatum hoſpitale ſub ti-
tulo S.Bartholemæi Apoſtoli ad balneum propè mon-
tem Piſanum, quod Hoſpitale eſt de iurepatronatus
Nobilium Piſanorum de Gualandis, et hodiè eiuſdem
eſt Rector Reuer. D.Ioan. Petrus Lantes Nobilis Piſa-
30 nus vtriuſq; Signaturæ Referẽdarius, et de balneo prę-
dicto, et quas infirmitates aſſiduè cum magna omnium
admiratione curet breui temporis, ſpacio videas præ-
clariſſimum virum Hieronymum Mercurialem Foro-
liuien. ſupra ordinarium Medicinæ Profeſſorem in hac
florentiſſima Piſana Academia in ſuo libro de Balneis,
vbi latiſſimè de vi, & efficacia prædicti Balnei diſertiſ-
ſimè more ſuo pertractat.
31 Hoſpitale autem, et quodcumque illud beneficium
conceditur etiam alicui in commendam, in cuſtodiam
ſeu adminiſtrationem, commendare enim nihil aliud
eſt, quam deponere, l.commendare, ff.de verb.ſignific.c.ne
quis arbitretur, 22.q.2.gl.in c.nemo, verbo commendare de
elect.lib.6.& Coraſius vbi ſup.d.c.6.n.4.& Gonz. vbi ſup.
gl.5.§.8.num.38. & eſt duplex alia commenda perpe-
tua cum facultate diſponendi de fructibus, ſicut verus
32 beneficiatus, alia autem temporalis, & ad tempus pro-
pter vtilitatem eccleſiæ, & ſolus Papa poteſt perpetuò
commẽdare beneficium ſecundum Gomeſ.ſeu Sarnen. in

regn-

reg.de triennali.q.5. ex *d.c.nemo. Æneas de Falconibus in-*
tract.de reſeruation.q.3.n.11.Cucchus in inſtitutionib. maior
lib.3.tit.6.nu.4.& Zecchius de benefic. & penſionib. eccle-
33 *ſia c.7. nu.* 2. commendæ tamen temporales pro eccle-
ſiatum vtilitate etiam hodie ab ordinarijs fieri poſſunt
c.qui plures 21.q.1.c.dudum de elect.Rebuff.de pacific. poſ-
ſeſſ. n.45.ſeu 58.Hoieda vbi ſup.p.2.c.4.n. 7. exceptis ec-
cleſijs parochialibus, & curatis, in quibus adueniente
vacatione, Epiſcopus debet deputare Vicarium cum
congrua fructuum aſſignatione iuxta decretum *Conc.*
*Trid.ſeß.24.c.18.*de quo pertractat latè *Grac. vbi ſupra*
p.9.c.2.a n.21.
34 Inferior autem Epiſcopo non poteſt eccleſiam, ſeu
beneficium commendare. *Gemian.in d.c.nemo.nu.* 14.&
ibi Francus n.8.Felin.in c.auditis nu. 12.*de præſcriptionib.*
Coraſius d.c. 6.num.3. Gambarus de officio legati in libr.4.
rubr.de poteſtate legati in commendando beneficia q. 21. an
165.*Cucchus.vbi ſupr.n.46.Pariſ.vbi ſup. de reſignat. be-*
nefic.lib.7.q.10. nu. 23. niſi talis inferior habeat iuriſdi-
ctionem quaſi Epiſcopalem, quia tunc poterit ad tem-
pus pro eccleſię vtilitate commendare ſicut Epiſco-
pus, exceptis tamen parochialibus, in quibus ſolus
Epiſcopus poteſt conſtituere Vicarium, & de com-
mendis vide *Grac.vbi ſup.p.4.c.4.n.1.& ſeqq.*
35 Hodie autem ſeruari debet circa hoſpitalia decre-
tum. *Conc Trid.ſeſſ.25.de reform.c.* 8. quo decernitur, &
præcipitur illis, qui hoſpitalia vulgo nuncupata, ſeu
alia pia loca ad peregrinorum, infirmorum, ſenū, pau-
perumue vſum pręcipuè inſtituta, & in commendam,
adminiſtrationem, aut quemcunque titulum, aut etiam
eccleſijs ſuis vnita, & obtinet vel ſi eccleſiæ parochiales
hoſpitalibus fortæ, vnitæ aut in hoſpitalia erectæ,
earumq. patronis in adminiſtrationem conceſſæ ſint,
illis in quam percipit omnino, vt impoſitum illis onus,
& officium adminiſtrent, atque hoſpitalem, quam de-
bent, & fructibus ad id deputatis, actu exerceant iuxta
conſtitutionem Conc. Viennenſis, alias in hac eadem
Synodo innouatam, quæ eſt *d.clement. quia contingit. de*
relig.domib.& in d.Concil.ſeſſ.7.c.vlt. & ſibi hoſpitalia
36 ſunt non poſſit ſeruari hoſpitalitas, quia non adſit po-
pulus, tunc Ordinarius cum duobus de Capitulo po-
teſt fructus dictorum hoſpitalium in alium pium vſum,
qui eorum inſtitutioni proximior ſit conuertere, & ſi
hoſpitalitatem vbi ſeruari poteſt, non ſeruauerint, per-
petuò cura, & adminiſtratione dictorum hoſpitalium
prædicti poſſint priuari, & in foro conſcientiæ tenean-
tur etiam ad fructuum reſtitutionem, & in futurum
37 adminiſtratio, ſeu gubernatio talium locorum vni, &
eidem perſonæ vltra triennium non committatur, niſi
aliter in fundatione cautum reperiatur, hæc in decre-
to d. Concil. Trident. ſi ergo in fundatione aliter ſit
cautum illud, eſt ſeruandum, vt ſi in fundatione dictum
ſit, vt conferantur in titulum. ita etiam nunc conferri
debent, & compelli illa in titulum obtinentes, vt illa,
ad quæ tenentur, ad vnguem ſeruent, & prout d. decre-
to fuit ſtatutum. ideoque, cum d. decretum excipiat
vnum tantū caſum, ſcilicet, quando aliter in fundatio-
ne cautum eſt comprehendit etiam hoſpitale, cuius
collatio, & inſtitutio in perpetuū titulū adminiſtratio-
nis dari conſueuit etiam à 30. annis, & citra hoc enim
caſu huiuſmodi hoſpitale debet pro adminiſtratione
committi alicui probo viro ad triennium dumtaxat, de
quibus videas *Garciam vbi ſupr.p.1.c.3.n.7.& ſeqq.* Vti-
nam hodie in hoſpitalibus ſeruaretur hoſpitalitas, &
quicquid in fundatione ſtatutum fuit pereunt pię fide-
lium diſpoſitiones, hoſpitalia interdum pereunt adeo,
vt nec ſignum aliquod hoſpitalis remaneat, & fructus
percipiuntur, & ſe tuentur in non vſu, & de viſitatione
hoſpitalium, & quando ſint viſitanda tradit. *Paulus*
Vinian. de Iur. patr.
Piaſecius in ſua praxi epiſcopali.p.2.c.3. de viſitatione be-
neficiorum ſimplicium Seminarij Confraternitatum, Hoſpi-
talium n.38.
38 Competit etiam iuſpatronatus in Oratorio religioſo
conſtructo, et fundato cum conſenſu Epiſcopi, cum
Hoſpitale, & Oratorium æquiparentur. *Abb.in c.vlt. n.*
4.de cenſib.& de hoc *Innoc.Card.& Abb.in d.c.inter dile-*
39 *ctos de donationib.*& gaudet tale Oratorium immunita-
te eccleſiæ. *Abb.in c.eccleſiæ 9.n.7. de immunit.eccl.*& ibi
Auguſt.Barboſa in collectan. n.10. Marius Italia de immu-
eccleſiarum. lib.2.c. 4.§.4.Azor.inſtit.moral.p.2.lib.8.q.3.
et quādo dicaretur Oratoria publica, et quādo priua-
ta, tradit *Mar.Italia d.§.4.*et refert *Barboſ. in collect.in c.*
40 *tua nos.n.2.de eccleſ.ædif.*quod nō intelligo de Oratorio
priuato exiſtente in priuata domo alicuius, quia tale
Oratorium priuatum cum non ſit à domo diſtinctum
ſed potius ſit pars domus, eius erit cuius eſt domus,
ipſeque dominus domus poterit ad libitum deſtrue-
re, neque pro beneficio accipitur; ſed tantum ad
adorandum, et cum licentia Superioris ad ibi Miſ-
ſam celebrandam pro maiori commoditate conſti-
tuitur, & quamuis. *Piaſecius vbi ſupr. capit. 3. de vi-*
ſitatione eccleſiæ parochialis. numer. 21. dicat, quod in
domibus priuatis non poſſunt Miſſæ celebrari ex *Conc.*
*Trid.ſeß.*22.in decreto, de obſeruandis, et euitandis in
celebratione Miſſæ, niſi in tali domo priuata Orato-
41 rium conſtruatur de licentia Epiſcopi, qui tunc poteſt
concedere, vt licitè Miſſa ibidem celebretur, et quod
magna circūſpectione vti debet Epiſcopus in tali con-
ceſſione, et non niſi ex cauſa grauis neceſſitatis, dicta-
que Oratoria ſingulis annis viſitet: et præcipuè in hu-
iuſmodi conceſſione apponi debet, vt Oratorium de-
center extructum, et ornatum, et ab omnibus actibus
domeſticis liberum exiſtat, vt dicta conceſſio intelli-
gatur ſine eccleſiæ parochialis pręiudicium, et exci-
piantur dies Natiuitatis, et Reſurrectionis Domini. N.
Ieſu Chriſti, et Pentecoſtes, quibus ibidem celebrari
non liceat, ſed parochialis, frequenter, quandoque alij
prætcrquam ſeruitio perſonę, cuius intuitu Oratorium
conceditur, neceſſarij ibidē Miſſam audientes, ab obli-
gatione audiendi Miſſam in eccleſia per hoc non li-
bentur, quæ, et ſtylo Romanæ curiæ in facultatibus ex-
truendi huiuſmodi Oratorio conſueuerunt apponi.
42 Hodie tamen ex conſtitutione Pauli Quinti ſanctæ
memorię. licentia celebrandi Miſſam in Oratorijs pri-
uatis exiſtentibus in domibus ſolum a Sūmo Pontifice
conceditur per breue cum ſupradictis conditionibus
et alijs, et ita ſeruari vidi Piſis, Tuderti, et alibi breue
autem pro executione dirigitur Epiſcopo loci, ſeu
eius Vicario generali.
43 Super ſepulchris autem in eccleſijs, ſeu cœmeterijs
exiſtentibus non acquiritur propriè, et verè iuſpatro-
natus, attamen large, et impropriè is, qui habet ius in
ſepulchro poteſt appellari patronus ſepulchri. et ſi ſe-
pulchrum ſit fundatum cum auctoritate Epiſcopi ven-
44 di, et pignorari non poteſt, neque etiam ius ſepeliendi,
*c.poſtquam.13.q.2.*ſi tamen factum ſit ſine dicta aucto-
ritate Epiſcopi, vendi, et alienari poteſt quam in illo
ſit aliquis ſepultus, *Felinus in c.quanto nu.4. de iudic.* ne-
que obſtat, quod eo ipſo, quod inferatur mortuus in
45 ſepulchrum efficiatur religioſus *l.2.C.de relig.et ſumpt.*
*fun.*qui locus religioſus non poteſt vendi, nec alienari
*l.ſi in emptione.§. omnium.ff. de cont.empt.*quia id proce-
46 dit de iure ciuili; hodie autem de iure Canonico,
quod eſt ſeruandum, ſecus eſt, cum nullus locus ef-
ficiatur religioſus niſi præuia Epiſcopi licentia, *c.ad hæc*
de relig.domib. Decius in dict. cap. quanto numer. 5. latè
Molinam de Hiſpaniarum primog.lib.1.cap.24. numer.38.
39.& 40.Gonzal.in comment.ad dict.regulam octauam gl.

regulam oƈauam Cancellar.gloſſ.41.num.14.Rofred.Beneuentanum in ſuo opere, in titulo de turibus, quæ competunt Prælato num. 2. Leandr. de Albertis in ſua deſcriptione Hetruriȩ fol.29.latiſſimè Aug.Barboſ. in traƈtat.de off. & poteſt.Epiſcop.parte prima, titulo 3.& cap.7.num.10.11. & 12.Io.Anton.Maſſobr. in diƈta ſua praxi habend. concurſ.ad vac.paroch.eccleſ.prælud.primo, num.93. Aubert. Miræum in ſuo libro ſcripto notitia Epiſcopatuũ orbis Chriſtiani lib.1.cap.14.18.& ſequentibus, & cap.22.& Eminentiſſimum Cardin.Baronium, Annal. eccleſiaſt. tomo 12. ſub anno Domini 1132.aſſerit Archiepiſcopum Piſanum fuiſſe creatum Archipreſulem Sardiniæ,*& tomo 11.anno* 1092.*ſeu* 1095.referr,quod Vrbanus Secundus Papa Dagobertum,ſeu Teobertum Epiſcopum Piſanum in
58 Archiepiſcopum promouit cum ſuppoſitione omniũ Epiſcoporum Corſicæ,vt in ea Metropolitanus, & in Sardinia Sedis Apoſtolicæ legatus cum perpetua ſucceſſione exiſteret, & antea Gregorius Septimus anno 1078.in circa Landulpho Piſano Epiſcopo eiuſque ſucceſſoribus vices ſuas comiſit in Inſulæ Corſicæ, & Honorius Secundus anno 1126. prædiƈta priuilegia confirmauit,quæ prius reuocauerat Calixtus ſecundus.

Inſuper Innocentius Secundus anno 1138. prædiƈta confirmauit Archiepiſcopo Piſano, eique dedit Primatum in Sardinia ſuper Prouincia Turritana, et quæ poſtea etiam confirmata fuerunt anno 1146.ab Eugenio Tertio, et ab Adriano Quarto anno 1157. et Alexander Tertius de anno 1161. omnia prædiƈta confirmauit, et etiam Primatum ſuper diƈta Prouincia Turritana, et inſuper eidem Archiepiſcopo Piſano conceſſit Primatum in eadem Inſula Sardiniæ ſuper Calaritanam,et Arborenſem prouincias, et Legationem iam conceſſam confirmauit anno 1176. vt ex infra dicendis apparebit, et omnia ſupradiƈta poſtea confirmauerunt Lucius III. anno 1181. Vrbanus III. anno 1187.Celeſtinus III. anno 1191. Innocentius III. anno 1197. Honorius III. anno 1217. et Gregorius Nonus anno 1229.et hic placet referre hęc ſequentia ex libro
59 anni ſexti Epiſtolarum Innocentij Tertij, qui in Vrbe in Bibliotheca Vaticana aſſeruatur, a fol.28. Epiſtola 110.

Archiepiſcopo Turritano.

LIcet V.F.N.Piſanum Archiepiſcopum, et eius eccleſiam non velimus ſuper collatio ſibi a prædeceſſoribus Noſtris priuilegio legationis, et Primatis, quod nos poſtmodum confirmauimus moleſtare,pati, tamen nec volumus, nec debemus, vt beneficio Sedis Apoſtolicę abutatur. Cum igitur certis temporibus auƈtoritate noſtra legationis officium in Sardinia valeat exercere,F.T.P.A.S.M. quatenus, cum terram ipſam iuxta tenorem priuilegij eccleſiæ Piſanæ conceſſi datis temporibus viſitauerit, quandiu in eadem prouincia fuerit, et tamquam legato Sedis Apoſtolicæ intendas,abſenti tamen, vel alio tempore venienti nõ tenebris auƈtoritate legationis aliquatenus reſpondere,auƈtoritate vero Primatis non plus poteſt in prouincia Turritana, quem Primatibus vniuerſis conce-
60 dunt canonicæ ſanƈtiones. Datum Laterani.V.Nonas Iulij item ex libro epiſtolarum Honorij Tertij aſſeruato in d.Bibliothec.pag.125.

Archiepiſcopis,& Epiſcopis,& Nobilibus Viris,Turritan. & Galluren. Iudicibus, alijſque. Nobilibus per Sardiniam conſtitutis.

CVm quidam prædeceſſores noſtri Piſanis Archiepiſcopis contulerint in Turritan.Aboren. & Calaritan. Prouincijs primatus, & in Sardinia legationis honores.Nos V.F.N.Vitali Piſano Arch.benignè conceſſimus, quod Noſtri prædeceſſores ipſius Archiepiſcopi prædeceſſoribus conceſſerunt.

Ideoq.VV.attẽte mouemus P.A.S.M. quatenus eadem Archiepiſcopo in ijs, quæ in prædiƈta terra ſibi ſunt ab Apoſtolica Sede conceſſa tanquam Primati noſtro,ac Apoſtolicæ Sedis legato debitum honorem, & reuerentiam impendatis, eiuſq. ſalubribus monitis curetis deuotem,& humiliter obedire. Datum Laterani Non.Februar.anno ſecundo,& ſucceſſiuè.

Capitulo,Clero,& Populo Piſano.

QVid circa eccleſiam, & Ciuitatem Veſtram exuberat noſtræ ſinceritatis affeƈtus poteſtis perpendere per effeƈtum, nam præter alia, in quibus vos multipliciter honorauimus, V.F. N. Vitali Archiepiſcopo veſtro conceſſimus in Turritan.Aboren.& Calariten. prouincijs primatus, & in Sardinia legationis honores,ſicut prædeceſſores noſtri eiuſdem Archiepiſcopi prædeceſſoribus conceſſerunt. Dat.vt ſupra ego Balthaſar Anſideus Bibliothecæ cuſtos extraxi, & in fidem die 22.Februar.1613. Bald.Anſideus manu propria.

61 Donatio Archiepiſcopi Turritani.

Albertus Monachus de Montecaſſino,& Turritanus Archiepiſcopus, dileƈtis filijs Petro magiſtro Hoſpitalis de Stagno,eiuſque fratribus,tam præſentib.quam futuris in perpetuum.

Venerabilib. locis, in quibus Dei ſeruitum iugiter exercetur,debemus pro amore Dei temporalia conferre ſubſidia,proinde dileƈti in Domino filij, nos hoſpitalitatis,& caritatis opera,quæ in veſtra domo aſſiduè fiunt attendentes,precib.Domini Villani Piſanorum Archiepiſcopi Sardiniæ Primatis, & apoſtolicæ Sedis legati,aſſenſu etiam,& conſilio Domini Paraſolis Turritani Iudicis, necnon epiſcoporum noſtrorum S.Souens, eccleſiam S.Gregorij de Oleaſtro cum terris, omnibuſq.pertinentijs ſuis ad honorem Dei, & ſubſtentationem veſtræ Hoſpitalaris domus vobis donamus,vt in veſtra,veſtrorumq; ſucceſſorum poteſtate, & iure permanet, hoc eſt aƈtum anno Dominicæ Incarnationis 1176.

Et ſequens eſt priuilegium Innoc. II.

62 INnocentius epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Venerabili fratri Balduino Piſano Archiepiſc. eiuſque ſucceſſoribus canonicè promouendis in perpetuum.

Tunc Apoſtolicæ Sedi, & Romanus Pontificib. honor integre conſeruatur, ſi vnicuiq.eccleſiæ ſua dignitas cuſtoditur. Romanæ ſiquidem eccleſiæ conſueta benignitas,et diſcreta humilitas,quos deuotos,et mãſuetos filios reperit, alios dignitatibus, et honoribus ſibi amplius facit obnoxios, alios familiaritatis, et dileƈtionis prærogatiua ſublimat. æquum etenim, et rationabile eſt,vt quorum beneficia, et obſequia nos ſuſcepiſſe recolimus, eorum deuotioni non menſura pari,nec quantitate æquali, ſed ex abundantis gratiæ beneuolentia libenti animo reſpondere curemus.Quia igitur de diſcordia,et guerra,quæ inter Piſanam,et Ianuenſem ciuitates extitit, multæ hominum clades, et chriſtianorum captiuitates innumerę prouenerunt. Nos quorum præcipuè intereſt ſingulorum ſaluti tam temporaliter,quam ſpiritualiter paterna ſollicitudine prouidere,pro bono pacis, et recompenſatione epiſcopatuum, quos vtiq. a prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus eccleſiæ Piſanæ conceſſos in inſula

Çor-

Corſicæ à prædeceſſore tuo bo.mem. fratre noſtro Archiepiſcopo Hubert.accepimus in Gallurienſi iudicatu duos epiſcopatus Galtelinęnſem,videlicet, & Ciuitatenſem & Populonenſem epiſcopatum tibi tuiſq.ſucceſſorib.& per vos eccleſię Piſanæ concedimus, & Metropolit.iure ſubijcimus. Voſq.Primatus honore ſuper Turritanam prouinciam decoramus,legationem quoque Sardiniæ à prædeceſſore noſtro Papa Vrbano prædeceſſorib. tuis conceſſam tibi tuiſq. ſucceſſorib. præſentis ſcripti pagina roboramus, deniq.vt Piſana Ciuitas, quę fauore cæleſtis numinis de inimicis Chriſtiani nominis victoriam frequenter obtinuit, & eorum Vrbes plurimas ſubiugauit amplium honoretur, equo albo cum nano albo in proceſſionibus vtendi, & Crucem vexillum ſcilicet Dominicum per ſubiectas vrbis prouincias portandi tibi tuiſque ſucceſſoribus licentiam damus, Pallei quoque vſum fraternitati tuæ concedimus, vt videlicet eo ſecundum conſuetudinem Piſanæ eccleſiæ perfruaris, & in conſecrationibus trium epiſcoporum in Corſica, Alerienſis ſcilicet Aiacenſis, & Saguntini, ac prædictorum duorum in Sardinia,& Populonienſis Epiſcopi,quorum Metropolitanus exiſtis. Si qua igitur in poſterum eccleſiaſtica, ſecularíſve perſona huius noſtræ conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temerè venire tentauerit, ſecundo,tertiove commonita niſi præſumptionem ſuam congrua emendationem correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reumque ſe diuino iudicio exiſtere dę perpetrata iniquitate cognoſcat, & à Sacratiſſimo Corpore, & ſanguine Dei, ac Domini Redemptoris Noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat,atq.in extremo examine diſtrictè vltioni ſubiaceat. Cunctis autem hæc ipſa ſeruantibus ſit pax Domini Noſtri Ieſu Chriſti,quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Iudicem pręmia æterna pacis inueniant.Amen.Amen.

Innocentius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſſ.

† Ego Deſiderius presb.Card.tit.S.Praxedis ſſ.
† Ego Petrus Card.presb.tit.S.Suſannæ ſſ.
† Ego Gerardus presbyt.Card. tit.s. Crucis in Hieruſalem ſſ.
† Ego Anſelmus presb.Cardin.tit.s.Laurentij in Lucina ſſ.
† Ego Littifredus presb.Card.tit.Veſtinæ.
† Ego Lucas presb.Card.tit.s.Ioannis & Pauli ſſ.
† Ego Stiantius presb.Card.tit.s.Sauinæ ſſ.
† Ego Martinus præsb. Card. tit. s. Stephani in celio monte ſſ.
† Ego Petrus Papienſis Epiſcopus ſſ.
† Ego Oddo diacon.Card.s.Georgij ad velum aureum ſſ.
† Ego Guido diac.Card.s.Adriani ſſ.
† Ego Boetius diac.Card.ss.Viti,& Modeſti ſſ.
† Ego Guido diac.Card.ss. Coſmæ, & Damiani ſſ.
† Ego Chriſogonus diac.Card.s.Mariæ in porticu ſſ.
† Ego Vbaldus diac.Card.s. Maria in via lata ſſ.
† Ego GG.Diac.Card.s.Angeli ſſ.
† Ego Octauianus diac.Card.s.Nicola in carcere ſſ.
† Ego Iacintus Prior Subdiaconorum Sacri Palatij.
† Ego Bernardus Sacri Palatij Subdiaconus ſſ.
† Ego Ioannes Sacri Palatij ſubdiaconus ſſ.
† Ego Baro Sacri Palatij Subdiaconus, & prior ſcolæ Crucis ſſ.
† Ego Ioannes Paparo Rom.Eccleſię ſubdiaconus ſſ.
† Ego Rainerius ſacri Palatij Subiaconus ſſ.
† Ego presb.ſacri Palatij ſubdiaconus ſſ.
† Ego Galganus ſacri palatij ſubdiaconus ſſ.
† Ego Monachus ſacri Palatij ſubdiaconus ſſ.
† Ego Baldicio ſacri palatij ſubdiaconus ſſ.
† Ego Vulgarus ſacri palatij ſubdiaconus ſſ.

Datum Laterni per manum Aimerici S. Romanæ Eccleſię Diaconis,Card.& Cancellarij,10.Kal.maij,Indictione Prima. Incarnationis Dominicæ anno milleſimo centeſimo trigeſimo octauo.Pontificatus verò Domini Innocentij Papæ ſecundi anno quarto.

Hoc exemplum litterarum Innocentij Papæ II. eſt fideliter deſumptum ex authentico in carta pargamena Archiuij Apoſtolici Caſtri S. Angeli, die 5.Iunij, 1618.

S.Card.S.Suſannę S.R.E Bibliothecarius.

Locus † Signi dicti
Bibliothecarij

Bartholomęus Carrara Sec.

Et in Archiuio Monaſterij monialium S. Laurentij Piſarum adeſt epiſtola Archiepiſcopi Turritani in carta hædina ſcripta ad Archiepiſcopum Piſanum primatem ſuum.

63 Et de Inſula Corſice Archiepiſcopo Piſano ſubiecta hęc habentur,nam de anno 1078.circiter Greg.7.Landulpho Epiſcopo Piſano in Corſica vices ſuas commiſit, & pro labore, quam primus in ea reſtituenda ad Romanæ Eccleſię dominium ſuſcepit, medietatem, duobus vero eius ſucceſſoribus quartam partem omnium redditaum largitus eſt, arces tamen ſub ditione Romanę Eccleſię reſeruauit, quorum cuſtodes illis, ſi neceſſitas exegerit,vult obedire, ita patet ex *lib.6.epiſtola Greg.7.epiſtola* 12.deinde Vrbanus II. conſtitutione ſua Dat.Beneuēti 3.kal.Iunij ann. 1091. Pontificat. ſui 4.de d.Greg.7.& de Landulpho Epiſcopo mentionem faciens ita ait, quia multis iam dudum obſequijs Piſanorum glorioſa nobilitas Romanam ſibi Eccleſiam fecit obnoxiam, prędictam inſulam de conſilio clericorum Cardinalium,aliorumque fidelium Piſanę, eccleſiæ commiſit, & condonauit, ea conditione interſita, vt per annos ſingulos liberas quinquaginta Lucanę monetę Lateranenſi palatio perſolueret. Deinde anno 1091. idem Vrbanus alia conſtitutione Dat. Anagniæ per manus Ioannis Sanctæ Rom. Eccleſiæ Diaconi Cardinal. Epiſcopum Piſanum in Archiepiſcopum promouit,palliumq. conceſſit cum ſuppoſitione omnium Epiſcorum Corſicæ, &c.vt ſupradictum eſt.

Sequuntur priuilegia aliorum Summorum Pontificum exarata in membrana exiſtentia in archiuio publico reformationum ciuitatis Florentiæ fideliter extracta à Franciſco Segalonio notario publico,& ſiue Florentino,& a Pamphilo Guerrino Piſtorienſe,& ſiue not.publ.Flor.miniſtris dicti Archiuij ſub die 10.Iunij 1619.ſtylo Florent.cum approbatione Vicarij Generalis Illuſtriſſ. & Reueren. D. Archiepiſcopi Florentini.

Priuilegium Eugenij III.Papæ.

64 EVgenius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Venerabili fratri Villano Archiepiſcopo Piſano eiuſque ſucceſſoribus canonicæ promouendis in perpetuum.

Tunc Apoſtolicę Sedi, & Romanis Pontificibus honor integrè conſeruatur, ſi vnicuiq.eccleſię ſua dignitas cuſtoditur. Romanæ ſiquidem eccleſię conſueta benignitas,& diſcreta humilitas,quos deuotos,& manſuctos filios reperit, alios dignitatibus, & honoribus

ſibi

ſibi amplius facit obnoxios, alios familiaritatis, & dilectionis prærogatiua ſublimat. Æquum enim, & rationabile eſt, vt quorum beneficia, & obſequia ſe recolit ſuſcepiſſe, eorum deuotioni non menſura pari, nec quantitate æquali, ſed ex abundantis gratiæ beneuolentia libenti animo ſtudeat reſpondere, prædeceſſor ſi quidem noſter felicis memoriæ Papa Innocentius de diſcordia, & guerra, quæ inter Piſanam, & Ianuenſem ciuitates extitit, multas hominum clades, & Chriſtianorum captiuitates innumeras proueniſſe conſiderans, vtriuſq; partis ſaluti, tam temporaliter, quam ſpiritualiter paterna ſollicitudine ſtuduit prouidere, atque pro bono pacis, & recompenſatione epiſcopatuum, qnos vtique à prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus eccleſiæ Piſanæ conceſſos in Inſula Corſicę a prędeceſſore tuo bonę memoriæ fratre noſtro Archiepiſcopo Hubero accepimus in Gallurienſi iudicatu, duos Epiſcopatus, Galtellinenſem videlicet, & Ciuitatenſem, & Populonienſem Epiſcopatuum tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & per vos eccleſiæ Piſanæ conceſſit, & Metropolico iure ſubiecit. Nos itaqne qui in Sedis Apoſtolicæ adminiſtratione licet indigni diſponente Domino ſibi ſucceſſimus, eandem conceſſionem auctoritate Apoſtolica confirmamus, & ratam manere cenſemus, ciuſdem quoque prędeceſſores noſtri veſtigijs inhærente vos primatus honore ſuper Turritanam prouinciam decoramus, legationem quoque Sardinię a prędeceſſore noſtro Papa Vrbano prędeceſſoribus tuis conceſſam, tibi, tuiſque ſucceſſoribus præſentis ſcripti pagina roboramus, denique vt Piſana ciuitas, quæ fauore cæleſtis uuminis de inimicis Chriſtiani nominis victoriam frequenter obtinnit, et eorum Vrbes plurimas ſubiugauit, amplius honoretur, equo albo cum nauo albo in proceſſionibus vtendi, et Crucem vexillum ſcilicet dominicum per ſubiectas vrbis prouincias portandi tibi, tuiſque ſucceſſoribus licentiam damus, Pallei quoque vſum fraternitati tuæ concedimus, vt videlicet eo ſecundum conſuetudinem Piſanæ eccleſiæ perfruaris, et in conſecrationibus trium Epiſcoporum in Corſica, Alerienſis ſcilicet Aiacenſis, et Saguntini, ac prędictorum duorum in Sardinia, et Populonienſis Epiſcopi, quorum Metropolitanus exiſtis. Si qua igitur in poſterum eccleſiaſtica, ſeculariſve perſona huius noſtræ cōſtitutionis paginam ſciens, contra eam temerè venire tentauerit, ſecundo, tertioue commonita niſi pręſumptionem ſuam congrua emendatione correxerit, poteſtatis, honoriſq. ſui dignitate careat, reumque ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, et a ſacratiſſimo corpore, ac ſanguine Dei, et Domini Redemptoris Noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atq. in extremo examine diſtrictè vltioni ſubiaceat. Cunctis autem hæc ita ſeruantibus ſit pax Domini Noſtri Ieſu Chriſti, quatenus, et hic fructuum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Iudicem præmia æterna pacis inueniant. Amen. Amen. Amen.

Signum Eugenij Tertij.

Fac mecum Domine Signum in bonum.

† Ego Eugenius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſſ.
† Ego Conradus Sabinenſis Epiſcopus ſſ.
† Ego Albericus Hoſtienſis Epiſcopus ſſ.
† Ego Imacus Tuſculanus Epiſcopus ſſ.
† Ego Guido presbyter. Cardinalis S. Chriſogoni ſſ.
† Ego Hubaldus presbyter Card. tit. S. Praxedis ſſ.
† Ego Hubaldus presbyter Cardin. tit. SS. Ioannis, & Pauli ſſ.
† Ego Manfredus presb. Card. tit. S. Sauinæ ſſ.
† Ego Aribertus presb. Card. tit. S. Anaſtaſiæ ſſ.
† Ego Vbaldus presbyt. Card. tit. S. Crucis in Hieruſalem ſſ.
† Ego Bernardus presb. Card. tit. S. Clementis ſſ.
† Ego Iordanus presb. Card. tit. S. Suſannæ ſſ.
† Ego Oddo Diaconus Cardinalis S. Georgij ad velum aureum ſſ.
† Ego Guido Diac. Card. SS. Coſmæ, & Damiani.
† Ego Octauianus Diac. Card. S. Nicolai in carcere Tulliano ſſ.
† Ego Rodulphus Diac. Card. S. Luciæ.
† Ego Ioannes Diac. Card. S. Mariæ Nouæ ſſ.
† Ego Aſtaldus Diac. Card. S. Euſtachij ſſ.
† Ego Berardus Diac. Card. Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ſſ.
† Ego Guido Diac. Card. s. Mariæ in Porticu ſſ.
† Ego Petrus Diac. Card. S. Mariæ in via lata ſſ.
† Ego Cinthius Diaconus Card. SS. Sergij, & Bacchi ſſ.

Datum Viterbi per manum Roberti S.R.E. presbyteri Cardinalis, & Cancellarij, quarto kalend. Iunij, Indictione nona, Incarnationis Dominicæ anno 1146. Pontificatus vero Domini Eugenij III. Papæ anno ſecundo.

Priuilegium Adriani IV. Papæ.

65 ADrianus Epiſcopus ſeruus, ſeruorum Dei Venerabili fratri Villano Archiepiſcopo Piſano eiuſque ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

Tunc Apoſtolicæ Sedi, & Romanis Pontificibus honor integrè conſeruatur, ſi vnicuiq. eccleſiæ ſua dignitas cuſtoditur. Romanæ ſiquidem eccleſiæ conſueta benignitas, & diſcreta humilitas, quos deuotos, & manſuetos filios reperit alios dignitaribus, & honoribus ſibi amplius facit obnoxios, alios familiaritatis, & dilectionis prærogatiua ſublimat. Æquum enim, & rationabile eſt, vt quorum beneficia, & obſequia ſe recolit ſuſcepiſſe, eorum deuotioni non menſura pari, nec quantitate æquali, ſed ex abundantis gratiæ beneuolentia libenti animo, ſtudeat reſpondere. Prædeceſſor ſiquidem noſter fælicis memoriæ Papa Innocentius de diſcordia, & guerra, quæ inter Piſanam, & Ianuenſem ciuitates extitit multas hominum clades, & Chriſtianorum captiuitates innumeras proueniſſe conſiderās, vtriuſq; parti ſaluti tam temporaliter, quam ſpiritualiter paterna ſollicitudine ſtuduit prouidere, atque pro bono pacis, & recompenſatione Epiſcopatuum, quos vtiq. a prædeceſſoribus noſtris Romanis Pōtificibus eccleſiæ Piſanæ conceſſos in inſula Corſicæ a prædeceſſore tuo bon. mem. fratre noſtro Archiepiſcopo Huberto accepit in Gallurienſi iudicatu duos Epiſcopatus, Galtellinenſem videlicet, & Ciuitatenſe, & Populonienſem Epiſcopatum tibi, tuiſq. ſucceſſoribus, & per vos eccleſiæ Piſanæ conceſſit, & metropolitico iure ſubiecit. Nos itaque, qui Sedis Apoſtolicæ adminiſtratione licèt indigni diſponente Domino ſibi ſucceſſimus, eamdem conceſſionem auctoritate Apoſtolica confirmamus, & ratam manere cenſemus, eiuſdem quoque prædeceſſoris noſtris veſtigijs inhærentes, vos primatus honore ſuper Turritanam prouinciam decoramus. Legationem quoque Sardiniæ à prædeceſſore noſtro Papa Vrbano prędeceſſoribus tuis conceſſam, & à fęlicis memoriæ Innocentij, & ſanctæ recordationis Eugenij, atque Anaſtaſij Romanorum Pontificum priuilegijs in perpetuum roboratum, tibi, tuiſque ſucceſſoribus præſentis ſcripti pagina confirmamus, & confirmatione ipſam ratam, & conuulſam perpetuis temporibus decernimus permanere. Denique vt Piſana ciuitas, quæ fauore cœleſtis numinis de inimicus Chriſtiani nominis victoriam frequenter obtinuit, &

eorum

eorum vrbes plurimas ſubiugauit, amplius honoretur, æquo albo cum nauo albo in proceſſionibus vtendi, & Crucē vexillum ſcilicet dominicū per ſubiectas vobis prouincias portandi, tibi, tuiſq; ſucceſſoribus licentiam damus, pallei quoque vſum fraternitati tuæ concedimus, vt videlicet eo ſecundum conſuetudinem Piſanæ eccleſiæ perfruatis, & in conſecrationibus trium Epiſcoporum in Corſica, Aletienſis ſcilicet, Aiacenſis, & Siguntini, ac prædictorum duorum in Sardinia, Populonienſis Epiſcopi, quotū metropolitanis exiſtis. Si qua igitur in poſterum eccleſiaſtica, ſeculariſue perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentauerit, ſecundo, tertiòue commonita, niſi præſumptionem ſua digna ſatisfactione correxerit poteſtatis. . . . riſq; ſui dignitate careat, reamq. ſe Diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat & à ſacratiſſimo corpore, & ſanguine Dei, & Redemptoris Noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atq; in extremo examine diſtrictę vltioni ſubiaceat. Cūctis autem eidem eccleſię hęc ipſa ſeruantibus ſit pax Domini Ieſu Chriſti, quatenus, & hic fructuum bonę actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem prēmia æternæ pacis inueniant. Amen. Amen. Amen.

Signum Adriani Quarti.

Oculi mei ſemper ad Dominum

† Ego Adrianus Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſſ.
† Ego Gregorius Sabinenſis Epiſcopus ſſ.
† Ego Manfredus presb. Card. tit. S. Sauinæ ſſ.
† Ego Vbaldus presb. Card. tit. S. Crucis in Ieruſalem ſſ.
† Ego Guido presb. Card. tit. Paſtoris ſſ.
† Ego Bernardus presb. Card. tit. S. Clementis ſſ.
† Ego Octauianus presb. Card. tit. S. Ciciliæ ſſ.
† Ego Ioannes ss. Ioannis, & Pauli presb. Card. tit. Pamachij ſſ.
† Ego Aſtaldus presb. Card. tit. S. Priſcæ ſſ.
† Ego Gerardus presb. Card. tit. S. Stephani in Celio monte ſſ.
† Ego Henricus presb. tit. ss. Nerei, & Archilei ſſ.
† Ego Ioannes presb. tit. ss. Silueſtri, & Martini ſſ.
† Ego Ildibrandus presb. Card. Baſil. XII. Apoſt. ſſ.
† Ego Oddo Diac. Card. s. Gregorij ad velum aurum ſſ.
† Ego Guido Diac. Card. s. Mariæ in Porticu ſſ.
† Ego Iacintus Diac. s. Mariæ in Coſmedin.
† Ego Oddo Diac. Card. S. Nicolai in carcere Tuliano ſſ.
† Ego Bonadeis Diac. Card. s. Angeli ſſ.
† Ego Ardicio Diac. Card. s. Theodori ſſ.
† Ego Boſſo Diac. Card. ss. Coſmæ, & Damiani.
† Ego Albertus Diac. Card. S. Adriani ſſ.

Datum Laterani per manum Rolandi S. Romanæ Eccleſiæ presbyteri Card. & Cancell. kal. Iunij. Indict. v. Incarnationis Dominicæ anno MCLVII. Pontificatus vero domini Adriani Papę iv. anno iij.

Priuilegium Alexandri III. Papę.

66 ALEXANDER Epiſcopus ſeruorum Dei Venerabili fratri Villano Archiepiſcopo Piſano, eiuſq; ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

Tunc Apoſtolicæ Sedi, & Romanis Pontificibus honor integre conſeruatur, ſi vbicuique eccleſiæ ſua dignitas cuſtoditur. Romanę ſiquidem eccleſiæ conſueta benegnitas, & diſcreta humilitas, quos deuotos, & manſuetos filios reperit, alios dignitatibus, & honoribus ſibi amplius facit obnoxios, alios familiaritatis, & dilectionis prærogatiua ſublimat. Aquum enim, & rationabile eſt, vt quorum beneficia, & obſequia ſe recolit ſuſcepiſſe, eorum deuotioni non menſura dari, nec quantitate æquali, ſed ex abundantis gratiæ beneuolentia libenti animo ſtudeat reſpondere. Prædeceſſor ſiquidem noſter felicis memoriæ Papa Innocentius de diſcordia, & guerra, quæ inter Piſanam, & Ianuenſem ciuitates extitit, multas hominum clades, & Chriſtianorum captiuitates innumeras proueniſſe conſiderans vtriuſque partis ſaluti, tam temporaliter, quam ſpiritualiter paterna ſollicitudine ſtuduit prouidere, atque pro bono pacis, & recompenſatione Epiſcopatuum, quos vtique à Prædeceſsoribus noſtris Romanis Pontificibus eccleſiæ Piſanæ conceſsus in inſula Corſicæ à prædeceſsore tuo bonæ memoriæ fratre noſtro Archiepiſcopo Huberto accepit, in Gallutienſi iudicatu duos Epiſcopatus, Galtellinenſem videlicet, & Ciuitatenſem, & populonienſem Epiſcopatum tibi, tuiſq. ſucceſsoribus, & per vos eccleſiæ Piſanæ conceſſit, & Metropolitico iure ſubiecit. Nos itaque, qui in ſedis Apoſtolicæ adminiſtratione licet indigni diſponente Domino ſibi ſucceſſimus, eandem conceſſionem antecelsoris noſtri bonæ memoriæ Adriani Papę veſtigijs inhærentes, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & ratam manere cenſemus, eiuſdem quoque prædeceſsoris noſtri veſtigijs inhærentes, vos primatus honore ſuper Turritanam prouinciam decoramus, legationem quoque Sardiniæ à prædeceſsore noſtro Papa Vrbano predeceſsoribus tuis conceſsam, & à felicis memorię Innocentij, & ſanctę recordationis Eugenij, atque Anaſtaſij Rom. Pont. priuilegijs in perpetuum roboratam, tibi tuiſq; ſucceſsorib. preſentis ſcripti pagina confirmamus, & confirmationem ipſam ratam, & inconuulſam perpetuis temporibus decernimus permanere. Deniq; vt Piſana Ciuitas, quę fauore cæleſtis numinis de inimicis Chriſtiani nominis victoriam frequenter obtinuit, & eorum vrbes plurimas ſubiugauit, amplius honoretur, equo albo cum nauo albo in proceſſionibus vtendi, & Crucem vexillum ſcilicet Dominicū per ſubiectas vobis prouincias portandi, tibi tuiſque ſucceſsoribus licentiam domus Pallei quoq. vſum fraternitati tuę concedimus, vt videlicet eo ſecundum conſuetudinem Piſanæ eccleſiæ perfruaris, & in conſecrationibus trium Epiſcoporum in Corſica, Aletienſis ſcilicet, Aiacenſis, & Saguntini, ac prędictorum duorū in Sardinia, & Populonienſis Epiſcopi, quorum Metropolitanus exiſtis. Si qua igitur in poſterum eccleſiaſtica, ſeculariſue perſona hanc noſtrę conſtitotionis paginam ſciens contra eam temere venire tentauerit ſecundo tertioue commonita, niſi prę̄ſumptionem ſuam digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſq. ſui dignitate careat reamq; ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore, ac ſanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atq; in extremo examine diſtinctè vltioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem eccleſię hęc ipſa ſeruantib. ſit pax Dom. N. Ieſu Chriſti, quatenus, & hic fructuum bonę actionis percipiant, & apud diſtrictum Iudicem prēmia ęternę pacis inueniant. Amen. Amen. Amen.

Signum Papæ Alexandri Tertij.

Vias tuas Domine demonſtra mihi.

† Ego Alexander Catholicę Eccleſię Epiſcopus ſs.
† Ego Vbaldus Hoſtienſis Epiſcopus ſs.

† Ego

† Ego Bernardus Portuenſis,& S.Rufinæ Epiſcopus ſſ.
† Ego Gnalterius Albanenſis Epiſcopus ſſ.
† Ego Hubaldus presb.Card.tit.S. Crucis in Hieruſalem ſſ.
† Ego Ioannes presbyter Card.tit.S.Anaſtaſiæ ſſ.
† Ego Albertus presb.Card.tit. S. Laurentij in Lucina ſſ.
† Ego Iacintus Diac. S.Mariæ in Coſmedin ſſ.
† Ego Ardicio Diac.Card.S.Theodori ſſ.
† Ego Ioannes Diac.Card.S.Mariæ in porticu ſſ.

Datum Ian.per manum Hermanni S. R. E. Subdiaconus, & notarij, vij.Kal.Febr.Indict.10.Incarnationis Dominicæ anno M. CLXI. Pontificatus D.Alexandri Papæ 3.anno tertio.

Aliud Priuilegium Alexandri Papa III.

67 ALexander Epiſcopus ſeruus ſer . . . .
fratri Hubaldo Piſano Archiepiſcopo Apoſtolicæ Sedis legato, eiuſq. ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis . . perpetuum.

Tunc Apoſtolicæ Sedis,& Rom. . . . . integrè cuſtoditur ſi vnicuique eccleſiæ ſuæ dignitas conſeruatur, Romanæ ſiquidem eccleſiæ conſueta benign. . . . . , humilitas, quos deuotos, & manſuetos filios reperit alias dign. . . . . . . amplius facit obnoxios, alios familiaritatis,& dilectionis prerogatiua ſublimat Equum enim, & rationab. . . . . . orum beneficia,& obſequia ſe recolit ſuſcepiſſe, eorum deuotioni non n. . . . . antitate æquali,ſed ex abundantis gratiæ beneuolentia,libenti,animo ſtudeat reſpondere,prædeceſſor ſi quid . . . memoriæ Papa Innocentius diſcordia,& guerra,quę inter Piſan. . . . . enſem ciuitates extitit multas hominum clades,& Chriſtianorum captiuitates innumeras proueniſſe conſiderans, vtriuſq; partis ſal . . ſpiritualiter quam temporaliter paterna ſollicitudine ſtuduit prouidere,atq.pro bono pacis, & recompenſatione Epiſcopatuum,quos vtiq; ad prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus eccleſiæ Piſanæ conceſſos in Inſula Corſicæ à prædeceſſore tuo bonæ memoriæ Archiepiſcopo Huberto accepit in Gulluren.iudicatu duos Epiſcopatus Galtelinenſem, videlicet,& Ciuitatenſem, & Populonienſem Epiſcopatum ſibi,ſuiſque ſucceſſoribus, atque per eos eccleſiæ Piſanæ conceſſir, & Metropolitico iure ſubiecit. Nos itaq. qui in Sedis Apoſtolica adminiſtratione, licet indigni diſponente Domino ſibi ſucceſſimus, eamdem conceſſionem antéceſſoris noſtri bonæ memoriæ Adriani Papæ veſtigijs inhærentes auctoritate Apoſtolica confirmamus, & ratam manere cenſemus, prædeceſſorum quoque noſtrorum veſtigijs inhærentes, vobis primatus honorem Turritanæ prouinciæ confirmamus. Ad maiorem etiam honoris cumulum Piſanæ ciuitatis, vt Piſana eccleſia cum vniuerſo eiuſdem populo ciuitatis in fidelitate, atque deuotione ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ iugiter perſeueret, & in ipſa quotidie augmentetur, pro deuotione quoque & honeſtate tua frater Hubaldę Piſanæ Archiepiſcopę perſonam tuam, & per te Piſanam eccleſiam ampliori munere volumus decorari. Tibi ergo, tuiſque ſucceſſoribus Primatum ſuper Calaritanam,& Arborenſem prouincias datum concedimus, & auctoritate ſedis Apoſtolicę confirmamus, ita quidem, vt eos ad Concilium vocandi, exceſſus eorum corrigendi, & in doctrina Apoſtolica confirmandi atque cętera omnia, quę ad ius Primatus pertinent in eos exercendi habeatis liberã facultatem. Verũ tamen ſupradictarum duarum prouinciarum Archiepiſcopos ad Concilium non ,vacabitis Piſas ſine conſcientia Romani Pontificis.Super Turritanam vero prouinciam dignitatem Primatus ſicut à prædeceſſoribus noſtris eccleſię Piſanę conceſſum eſt habeatis. Legationem quoque Sardinię à prædeceſſore noſtro Papa Vrbano prędeceſſoribus tuis conceſſam & felicis memorię Innocentij,& ſanctæ recordationis Eugenijs, atque Anaſtaſij Romanorum Pontificum priuilegijs in perpetuum roboratam,tibi, tuiſque ſucceſſoribus præſentis ſcripti pagina confirmamus,& confirmationem ipſam ratam, et inconuulſam perpetuis temporibus decernimus permanere. Denique,vt Piſana Ciuitas,quæ fauore cæleſtis numinis de inimicis Chriſtiani nominis victoriam frequenter obtinuit, et eorum Vrbes plurimas ſubiugauit amplius honoretur,equo albo cum nauo albo in proceſſionibus vtendi,et Crucem, vexillum ſcilicet Dominicum per ſubiectas vobis Prouincias portandi,& per ſpatium illud Vulterran.Epiſcopatus, quo de Piſano Epiſcopatu ad Pompullonienſem tranſitur, tibi,tuiſq; ſucceſſoribus licentiam damus.Pallei quoque vſum fraternitati tuæ concedimus,vt videlicet eo ſecundum conſuetudinem Piſanæ eccleſiæ perfruaris& in conſecrationibns trium Epiſcoporum Alarienſis, ſcilicet Aiacenſis & Saguntini, ac prædictorum duorum in Sardinia & Populonienſis Epiſcopi, quorum Metropolitanns exiſtis.Si qua igitur in poſterum eccleſiaſtica,ſeculariſue perſona,hanc noſtrę conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentauerit ſecundo tertiouè commonita, niſi præſumptionem ſuam digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à Sacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat,atque in extremo examine diſtrictæ vltioni ſubiaceat, Cunctis autem eidem eccleſię hæc ipſa ſeruantibus ſit pax Domini Noſtri Ieſu Chriſti,quatenus,& hic fructuum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Iudicem pręmia æternę pacis inueniant.Amen.Amen. Amen.

Signum Papæ Alexandri Tertij.

Vias tuas Domine demonſtra mihi.

† Ego Alexander Catholicæ eccleſiæ Epiſcopus ſſ.
† Ego Hubaldus Hoſtienſis Epiſcopus ſs.
† Ego Bernardus Portinuenſis,& S.Rufinæ Epiſcopus ſs.
† Ego Ioannes presb.Card.ss.Ioannis, & Pauli, tit.Pamachij ſs.
† Ego Albertus presb.Card.tit.s.Laurentij in Lucina ſs.
† Ego Gulielmus presb.Card.tit.s.Petri ad vincula ſs.
† Ego Bonſo presbyter Card.Sanctæ Pudent.tit.Paſtoris ſs.
† Ego Ioannes presb.Card.s.Marci ſs.
† Ego Theodinus presb.Card.s.Vitalis.....ſs.
† Ego Manfredus presb.Card.tit.S.Ceci....ſs.
† Ego Petrus presb.tit.s.Suſanæ Subdiaconus.
† Ego Iacintus diac.Card.s.Marię in Coſmedin ſs.
† Ego Cinthius diac.Card.s.Adriani ſs.
† Ego Hug.diac.Card.s.Euſtachij iuxt. templum Agrippæ ſs.
† Ego Laborans s.Mariæ in porticu diac.Card.ſs.
† Ego Rainerius diac.Card.s.Georgij ad velum aureũ ſs.

Datum Anagniæ per manum Gratianis Romanæ eccleſię Subdiaconi, & Notarij.III.Id. Aprilis Indictione IX.anno Incarnationis Dominicę 1176.Pontifica-

catus verò Domini Alexandri Papæ III. anno ſeptimo
decimo.

Priuilegium Lucij III. Papæ.

67 LVcius Epiſcopus ſeruus, ſeruorum Dei Venerabili
Fratri Hubaldo Piſano Archiepiſcopo Apoſtolicę
Sedis legato eiuſq. ſucceſſoribus canonicæ ſubſtituen-
dis in perpetuum.
Tunc Apoſtolicæ Sedis, & Romanorum Pontificum
honor integrè cuſtoditur, ſi vnicunq. eccleſiæ ſua di-
gnitas conſeruatur Romanæ ſiquidem eccleſiæ con-
ſueta benignitas, & diſcreta humilitas, quos deuotos
manſuetos filios reperit alios dignitatibus & honori-
bus ſibi amplius facit obnoxios, alios familiaritatis, &
dilectionis prærogatiua ſublimat, Equum etiam, & ra-
tionabile eſt, vt quorum beneficia, & obſeqnia ſe reco-
lit ſuſcepiſſe eorum deuotioni non menſura pari, nec
quantitate æquali, ſed ex abundantis gratiæ beneuolē-
tia libenti animo ſtudeat reſpondere, Predeceſſor ſi-
quidem noſter fęlicis memoriæ Papa Innocentius de-
diſcordia, & guerra quæ inter Piſanam, & Ianuen. Ciui-
tates extiterunt multas hominum clades, & Chriſtia-
norum captiuitates innumeras prouenisse conſiderans
vtriuſque parti ſalnti tam ſpiritualiter, quam tempo-
raliter paterna ſollicitudinę ſtuduit prouidereatq. pro
bono pacis, & recompenſatione Epiſcopatuum, quos
vtiq; a prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus
eccleſiæ Piſanæ conceſſos in Inſula Coſicæ a prædeceſ-
ſore tuo bonæ mem. Archiepiſcopo Huberto accepit
in Gallurien. iudicatu duos Epiſcopatus Galtellinen.
videlicet, & Ciuitaten. & Populnien. Epiſcopatum ſibi,
ſuiſque ſucceſſoribus & per eos eccleſię Piſanę conceſ-
ſit, & Metropolitico iure ſubiecit. Nos itaque qui in
Sedis Apoſtolicæ adminiſtratione licet indigni diſpo-
nente Domino ſibi ſucceſſimus eandem conceſſionem
anteceſſoris noſtri fælicis memoriæ Alexandri Papæ
veſtigijs inhærentes auctoritate Apoſtolica confirma-
mus, & ratam manere cenſemus. Prædeceſſorum quo-
que noſtrorum veſtigijs inhętentea vobis Primatus ho-
norem Turritan. prouinciæ confirmamus. Ad maiorē
etiam honoris cumulum Piſanæ ciuitatis, vt Piſana ec-
cleſia cum vniuerſo eiuſdem ciuitatis populo in fideli-
tate, atque deuotione ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ
jugiter perſeueret, & in ipſa cotidie augmentetur, pro
deuotione quoque, & honeſtate ſua frater Hubalde
Piſan. Archiepiſcope perſonam tuam, & per te Piſan.
eccleſiam ampliore munere volumus decorari. Tibi
ergo, tuiſq. ſucceſſoribus Primatum ſuper Calaritanam
& Arboțenſem prouinciam datum concedimus, & au-
ctoritatę Sedis Apoſtolicæ confirmamus, ita quidem
vt eos ad concilium vocandi exceſſus eorum corrigen-
di, & in doctrinam Apoſtolica confirmandi, cætera
omnia quæ ad ius Primatus pertinent in eoa exercendi
habentis liberam facultatem, vetumtamen ſupradicta-
rum duorum prouinciatum Archiepiſcopos ad Conci-
lium non vocabitis Piſas ſine conſcientia Romani Pon-
tificis. Super Turritan. verò proninciam dignitatem
Primatus ſicut a prędeceſſoribus noſtris eccleſiæ Piſa-
nę conceſſum eſt, habeatis. Legationem quoque Sardi-
nię à prædeceſſore noſtro Papa Vrbano, prædeceſſori-
bus tuis conceſſam, & fælicis recordationis Innocentij,
Eugenij, Anaſtatij, atque Alexandri Romanorum Pon-
tificum priuilegijs in perpetuum roboratam tibi, tuiſ-
que ſucceſſoribus præſentis ſcripti pagina confirma-
mus, & confirmationem ipſam ratam, & inconuulſam
perpetuis temporibus decernimus permanere. Deni-
que Piſana ciuitas, quæ fauore cœleſtis numinis de ini-
micis Chriſtiani nominis victoriam frequenter obti-
nuit, & coram Vrbes plurimas ſubiugauit, amplius ho-
noretur, equo albo cum nauo albo in proceſſionibus
vtendi & Crucem vexillum ſcilicet dominicum per ſu-
biectas vobis prouincias portandi, & per ſpatium illud
Vulterani Epiſcopatus, quo de Piſano Epiſcopatu ad
Populonienſem tranſitur tibi tuiſque ſucceſſoribus li-
centiam damus, Pallei quoque vſum fraternitati tuæ
concedimus, & videlicet eo ſecundum conſuetudinem
Piſanæ eccleſiæ perfruaris, & in conſecrationib. trium
Epiſcoporum in Corſica, Alarienſis ſcilicet Aiacenſis,
& Saguntini, ac prædictorū duorum in Sardinia, & Po-
pulonienſis Epiſcopi, quorum metropolitanus exiſtis.
Si quia igitur in poſterum eccleſiaſtica, ſecularisue
perſona hujus noſtræ conſtitutionis paginam ſciens,
contra eam temere venire tentauerit, ſecundo, tertio-
ue commonita niſi præſumptionem ſuam digna ſatiſ-
factione correxit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate
careat, reamque ſe diuino iudicio exiſtere. de perpe-
trata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore,
ac ſanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri Ieſu
Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ
vltioni ſubiaceat, Cunctis, autem eidem eccleſiæ hæc
ipſa ſeruantibus ſit pax Domini Noſtri Ieſu Chriſti,
quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, &
apud diſtrictum Iudicē Pręmia ęterne pacis inueniant,
Amen. Amen. Amen.

Signum Lucij Tertij.

Adiuua nos Deus ſalutaris noſter.

† Ego Lucius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſſ.
† Ego Theodinus Portuenſis, s. Rufinæ ſedis Epiſco-
pus ſſ.
† Ego Paulus Prænestinus Epiſcopus ſſ.
† Ego Petrus tit. s. Suſannæ præsb. Card. ſſ.
† Ego Viuianus presb. Card. tit. s. Stephani in Celio
monte.
† Ego Hug. presb. Car. tit. s. Clementis ſſ.
† Ego Arduinus præsb. Card. tit. s. Crucis in Ieruſalem
ſſ.
† Ego Matthæus præsb. Card. tit. s. Marcelli ſſ.
† Ego Laborans presb. Card. s. Mariæ tranſtiberim tit.
Caliſti ſſ.
† Ego Iacinthius diacon. Card. s. Mariæ in Coſmedin. ſſ.
† Ego Rainerius diacon. Card. s. Gregorij ad velum au-
reum ſſ.
† Ego Gratianus ss. Coſmæ, & Damiani diac. Card. ſſ.
† Ego Rainerius diac. Card. s. Adriani ſſ.
† Ego Matheus s. Mariæ nouæ diac. Card. ſſ.
Datum Laterani per manum Alberti S. Romanæ
Eccleſię presb. Card. & Cancellarij 9. Kal. Nouembris
indictione xv. Incarnationis Dominicæ anno milleſi-
mo centeſimo ſeptuageſimo . . . .

Priuilegium Vrbani III. Papæ.

68 VRbanus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Vene-
rabili fratri Hubaldo Piſano Archiepiſcopo
Apoſtolicæ Sedis legato, eiusque ſucceſſoribus cano-
nicè ſubſtituendis in perpetuum.
Tunc Apoſtolicæ Sedis Romanorum Pontificum
honor integrè cuſtoditur, vnicuique eccleſiæ ſua di-
gnitas conſeruatur: Romanę ſiquidem eccleſię conſue-
ta benignitas, & diſcreta humilitas, quos deuotos, &
manſuetos filios reperit, alios dignitatibus, & honori-
bus ſibi amplius facit obnoxios, alios familiaritatis, &
dilectionis prærogatiua ſublimat. Æquum enim, & ra-
tionabile eſt, vt quorum beneficia, & obſequia ſe reco-
lit

ſit ſuſcepiſſe, eorum deuotioni non menſura pari, nec quantitate æquali, ſed ex abundantis gratiæ beneuolentia libenti animo ſtudeat reſpondere. Prædeceſſor ſiquidem noſter felicis memoriæ Papa Innocentius de diſcordia, & guerta, quæ inter Piſanam, & Ianuenſem ciuitates extitit, multas hominum clades, & Chriſtianorum captiuitates innumeras proueniſſe conſiderans, vtriuſq; parti ſaluti tam ſpiritualiter, quam temporaliter paterna ſollicitudine ſtuduit prouidere, atque pro bono pacis, & recompenſatione Epiſcopatuum, quos vtique a prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus eccleſiæ Piſanæ conceſſo in Inſula Corſicæ a prædeceſſore tuo bonæ memoriæ Archiepiſcopo Huberto accepit . . . Gallurien. iudicatu duos Epiſcopatus Galtellinenſem, videlicet, & Ciuitatenſem, & Populonienſem Epiſcopatum ſibi &c. . . . . Eccleſiæ Piſan. . . . . metropoliti . . . . ſubiecit, Nos itaque qui Sedis Apoſtolicæ adminiſtratione licet indigni diſponente Domino ſibi ſucceſſimus eandem conceſſionem anteceſſorum noſtrorum bonæ memoriæ Adriani . . . . vestigijs inhærente auctoritate Apoſtolica confirmamus, & ratum manere cenſemus, ad exemplar quoque prædeceſſorum noſtrorum vobis Primatus honorem Turritanæ prouinciæ confirmamus . . . . etiam honoris cumulum Piſanæ ciuitatis, vt Piſana eccleſia cum vniuerſo eiuſdem Ciuitatis populo in fidelitate, atque deuotione ſacroſanctæ Romanæ eccleſiæ iugitur perſeueret, vt in ipſa quotidie augmentetur, pro deuotio . . . . quoque, & honeſtate tua frater Hubalde Piſanum Archiepiſcopo perſonam tuam, & per te Piſanam Eccleſiam ampliori munere volumus decorari. Tibi ergo, tuiſque ſucceſſoribus Primatum ſuper Calaritanam, & Aborenſem prouincias datum concedimus, & auctoritate Sedis Apoſtolicæ confirmamus, ita quidem vt eos ad concilium vocandi exceſſus eorum corrigendi, & in doctrina Apoſtolica confirmandi, atque cætera omnia quæ ad ius Primatus pertinent in eos exercendi liberam habeatis facultatem. Verumtamen ſupradictarum duorum prouinciarum Archiepiſcopos ad Concilium non vocabitis Piſas, ſine conſcientia Romani Pontificis. Super Turitanam vero prouinciam dignitatem Primatus ſicut a prædeceſſoribus noſtris eccleſiæ Piſanæ conceſſum eſt habeatis. Legatione quoque Sardiniæ a prædeceſſore noſtro Papa Vrbano prędeceſſoribus tuis conceſſam, & felicis memoriæ Innocentij, & Sanctæ recordationis Eugenij Anaſtaſij, Alexandri, & Lucij Romanorum Pontificium priuilegij in perpetuum roboratam, tibi, tuiſque ſucceſſoribus pręſentis ſcripti pagina confirmamus, & confirmationem ipſam ratam, & inconuulſam perpetuis temporibus decernimus permanere. Denique vt Piſana Ciuitas, quæ fauore Cœleſtis numinis de inimicis Chriſtiani nominis victoriam frequenter obtinuit, & eorum Vrbes plurimas ſubiugauit amplius honoretur, equo albo cum nauo albo in proceſſionibus vtendi, & Crucem vexillum ſcilicet dominicum per ſubiectas vobis prouincias portandi, & per ſpatium illud Vulterranen. Epiſcopatus, quo de Piſano Epiſcopatu ad populonienſem tranſitur, tibi tuiſque ſucceſſoribus licentiam damus, Pallei quoque vſum fraternitati tuæ concedimus, vt videlicet eo ſecundum conſuetudinem Piſanæ eccleſiæ perfruaris, & in conſecrationibus trium epiſcoporum in Corſica, Allerien. ſcilicet Aiacenſis, & Saguntini, ac prædictorum duorum in Sardinia, & Populonienſem Epiſcopi, quorum Metropolitanus exiſtis. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica ſecularisvè perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eã temerè venire tentauerit, ſecundò, tertiòue cõmonita, niſi præſumptionem ſuam digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reãq; ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſs. Corpore, ac ſanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſt. Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ vltioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem eccleſiæ hæc ipſa ſeruantibus ſit pax Domini Noſtri Ieſu Chriſti quatenus, & hic fructuum bonæ actionis percipient, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Amen. Amen.

Viuian. de Iur. patr.

Signum Vrbani Tertij.

Ad te Domine leuaui animam meam.

† Ego Vrbanus Catholicę Eccleſię Epiſcopus ſſ.
† Ego Henricus Albanen. Epiſcopus ſſ.
† Ego Paulus Preneſtinus Epiſcopus ſſ.
† Ego Petrus de bono presb. Card. tit. s. Suſannę ſſ.
† Ego laborans presb. Card. s. Marię Tranſtiberim tit. Calixti ſſ.
† Ego Pandulphus presb. Card. tit. xii. Apoſtolorum ſſ.
† Ego Melior presb. Card. s. Ioannis, & Pauli tit. Pamachij ſſ.
† Ego Adelardus tit. S. Marcelli presb. Card. ſſ.
† Ego Iacintus s. Marię in Coſmedin. diac. Card. ſſ.
† Ego Gratianus ss. Coſmę, & Damiani diac. Card. ſſ.
† Ego Bobo ſancti Angeli diaconus Card. ſſ.
† Ego Soffredus s. Marię in via lata diac. Card. ſſ.
† Ego Rollandus ss. Marię in porticu diac. Card. ſſ.
† Ego Petrus s. Nicolai in Carcere Tulliac. diac. Card. ſſ.
† Ego Rodulfus s. Georgij ad velum aureum diacon. Card. ſſ.

Datum Veronę per manum Alberti S. Romanę Eccleſię presb. Card. & Cancellarij, 3. Kal. Nouembris Indictione quinta, Incarnationis Dominicę Anno MCLXXXVI. Pontificatus vero Domini Vrbani Papę III. anno primo.

Priuilegium Celeſtini III. Papæ.

70 CEleſtinus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Venerabili Fratri Hubaldo Archiepiſcopo Piſano Apoſtolicę Sedis Legato, eiuſque ſucceſſoribus Canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Si ſua cuique iura illibata ſeruantur, & eos, qui in eccleſia Dei pro iniuncto ſibi officio, & deuotione ſincera plus alijs elaborant dignæ retributiones viciſſitudine diligentet ſpecialius honoramus, quod noſtrum eſt iuxta commune debitum ſicut debemus exequimur, & Apoſtolicæ Sedis honorem integrè cuſtodiamus. Proinde cum fælicis memoriæ prędeceſſor noſter Innocentius Papa de diſcordia, & guerra, quæ inter Piſanam, & Ianuenſem ciuitates extitit, multas hominum clades, & Chriſtianorum captiuitates innumeras proueniſſe conſiderans vtriuſque partis ſaluti tam temporaliter, quam ſpiritualiter paterna ſollicitudine ſtuduerit prouidere, atque pro bono pacis, & recõpenſatione Epiſcopatuum, quos vtiq; a prędeceſſorib. noſtris Romanis Pontificibus eccleſiæ Piſanæ conceſſos in Inſula Corſicæ a prædeceſſore tuo bonæ memoriæ. Archiepiſcopo Huberto acceperit, in Galluren. iudicatu, duos Epiſcopatus Galtellinenſem videlicet, & Ciuitaten. & Populonien. Epiſcopatum tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & per eos eccleſiæ Piſanæ conceſ-

ceſſe-

ceſſerit,& Metropolitico iure ſubiecerit. Nos qui in Sedis Apoſtolicæ adminiſtratione licet indigni. diſponente Domino ſibi ſucceſſimus, eandem conceſſionem anteceſſorum noſtrorum bonę memorię Adriani, Alexandri,& Clementis Pap. veſtigijs inhærentes auctoritate Apoſtolica confirmamus, & ratam manere cenſemus. Prædeceſſorum quoque noſtrorum veſtigijs inhærentes vobis Primatus honorem Turritanæ prouinciæ confirmamus. Ad maiorem etiam honoris cumulum Piſanæ ciuitatis, vt Piſana eccleſia cum vniuerſo eiuſdem ciuitatis populo in fidelitate, atq. deuotione ſacroſanctę Rom. Eccleſiæ iugiter perſeueret,& in ipſa quotidie augumētetur, pro deuotione quoq. & honeſtate ſua frater Hubaldæ Piſanæ Archiepiſcopæ perſonam tuam, & per te Piſanam eccleſiam ampliori munere volumus decorari. Tibi ergo, tuiſque ſucceſſoribus Primatum ſuper Calaritan. & Arboren. prouincias datum concedimus, & auctoritate Sedis Apoſtolicę confirmamus, ita quidem vt eos ad Concilium vocandi exceſſus eorum corrigendi, & in doctrina Apoſtolica confirmandi, atque cætera omnia, quæ ad ius primatus pertinent in eos exercendi habeant liberam facultatem. Verumtamen ſupradictarum duarum prouinciarum Archiepiſcopos ad concilium non vocabitis Piſas ſine conſcientia Romani Pontificis, ſuper Turritan. vero prouinciam dignitatem primatus, ſicut à prædeceſſoribus noſtris eccleſiæ Piſanæ conceſſum eſt habeatis legationem quoque Sardiniæ à prædeceſſore noſtro Papa Vrbano prędeceſſoribus tuis conceſſam,& fælicis memoriæ Innocentij, Eugenij, atq; Anaſtaſij Romanorum Pontificum priuilegijs in perpetuum roboratam tibi, tuiſque ſucceſſoribus præſentis ſcripti pagina confirmamus,& confirmationem ipſam ratam,& inconuulſam perpetuis temporibus decernimus permanere. Deniq. vt Piſana ciuitas, quæ fauore cæleſtis numinis de inimicis Chriſtiani nominis victoriam frequenter obtinuit, & eorum Vrbes plurimas ſub iugauit, amplius honoretur, equo albo cum nauo albo in proceſſionibus vtendi,& Crucem vexillum ſcilicet dominicum per ſubiectas vobis prouincias portandi, & per ſpatium illud Vulterrani Epiſcopatus, quo de Piſano Epiſcopatu ad Populonienſem tranſitur, tibi, tuiſq; ſucceſſoribus licentiam damus, Pallei quoq. vſum fraternitati tuæ concedimus, vt videlicet eo ſecundum conſuetudinem Piſanæ eccleſiæ perfruaris,& in conſecrationibus trium epiſcoporum in Corſica, Allerienſis videlicet Aiacenſis,& Saguntini, ac prædictorum duorum in Sardinia, & Populonienſis Epiſcopi, quorum metropolitanus exiſtis. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica ſecularisve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentauerit, ſecundo tertiòue commonita, niſi reatum ſuum digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſq; ſui careat dignitate reamq; ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat,& à ſacratiſſimo Corpore, ac ſanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atq; in extremo examine diſtrictæ vltioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco ſua iura ſeruantibus ſit pax Domini Noſtri Ieſu Chriſti, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Iudicem præmia ęternę pacis inueniant, Amen. Amen. Amen.

Signum Papæ Cæleſtini Tertij.

Perfice greſſus meos in ſemitis tuis.

† Ego Cæleſtinus Catholicæ Eccleſię Epiſcopus ſſ.
† Ego Albinus Albanenſis Epiſcopus ſſ.
† Ego Octauianus Hoſtienſis, & Velletrenſis Epiſcupus ſſ.
† Ego Pandulphus presb. Card. Baſilicę xij. Apoſtolorum ſſ.
† Ego Mel. ss. Ioannis,& Pauli presb. Card. tit. Pamachij ſſ.
† Ego Iordanus presb. Card. s. Pudent. tit. Paſtoris ſſ.
† Ego Ioannes tit. s. Clementis Card. Tuſcan. Epiſcopus ſſ.
† Ego Romanus tit. s. Anaſtaſij presb. Card. ſſ.
† Ego Hugonus presb. Card. ss. Martini tit. Equutij ſſ.
† Ego Ioannes tit. s. Steſani in cælio monte presb. Card. ſſ.
† Ego Gratianus ss. Coſmæ,& Damiani diacon. Cardin. ſſ.
† Ego Gerardus s. Adriani diac. Card. ſſ.
† Ego Ioffredus s. Mariæ in via lata diac. Card. ſſ.
† Ego Bernardus s. Mariæ nouæ diac. Card. ſſ.
† Ego Gregorius s. Mariæ in Aquiro diac. Card. ſſ.
† Ego Gregorius s. Georgij ad velum aureum diac. Card. ſſ.
† Ego Lottarius ss. Sergij,& Bacchi diac. Card. ſſ.
† Ego Nicolaus s. Mariæ in Coſmedin. diac. Card. ſſ.

Datum Romæ apud S. Petrum per manum Egidij S. Nicolai in carcere Tullian. diaconi Card. Nonis Februarij, Indictione decima, Incarnationis Dominicæ anno 1191. Pontificatus vero Domini Cæleſtini Papæ Tertij, anno primo.

Priuilegium Innocentij III. Papę.

70 INNOCENTIVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Venerabili Fratri Hubaldo Piſano Archiepiſcopo, eiuſq; ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

Si ſua cuique iura illibata ſeruamus, & eos, qui in eccleſia Dei pro iniuncto ſibi officio,& deuotione ſincera plus alijs elaborant digna retributionis viciſſitudine diligentius, ac ſpecialius honoramus, quod noſtrum eſt iuxta commune debitum, ſicut debemus exequimur, & Apoſtolicæ ſedis honorem integrè cuſtodimus. Proinde cum felicis memoriæ prædoceſſor noſter Innocentius Papa de diſcordia,& guerra, quæ inter Piſanam,& Ianuenſem Ciuitates extitit multas hominum clades,& Chriſtianorum captiuitates innumeras prouenisse conſiderans vtriuſque parti ſaluti, tam ſpiritualiter, quam temporaliter, paterna ſollicitudine ſtuduerit prouidere, atque pro bono pacis, & recompenſatione Epiſcopatuum, quos vtique à prædoceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus eccleſiæ Piſanæ conceſſos in Inſula Corſicæ à prædeceſſore tuo bonæ memoriæ Archiepiſcopo Huberto accepit, in Gallurienſi iudicatu, duos Epiſcopatus Galtellinenſem videlicet, & Ciuitatenſem; & Populonienſem Epiſcopatum ſibi, eiuſque ſucceſſoribus, & per eos eccleſiæ piſanæ conceſſit, & metropolitico iure ſubiecit, Nos qui in Sedis Apoſtolicæ adminiſtration

. . . .

nente Domino ſibi ſucceſſimus eandem conceſſionem anteceſſorum noſtrorum fęlicis memoriæ Adriani, Alexandri, Clementis,& Cæleſtini Papę veſtigijs inhęrentes auctoritate Apoſtolica confirmamus, & ratam manere cenſemus. Prędeceſſorum quoque noſtrorum veſtigijs inhærentes vobis Primatus honorem Turritanæ prouinciæ confirmamus. Ad maiorem etiam honoris cumulum Piſanę ciuitatis, vt Piſana eccleſia cum vniuerſo eiuſdem ciuitatis populo in fidelitate, atque deuotione ſacro ſanctæ Romanæ Eccleſiæ iugiter perſeueret, & in ipſa quotidie augmentetur,

pro

pro deuotione quoque & honeſtate ſua frater Hubalde Piſan. Archiepiſcopo perſonam tuam, & per te Piſanam eccleſiam ampliore mnnere volumus decorari. Tibi ergo, tuiſque ſucceſſoribus Primatum ſuper Calaritanam, & Arborenſem prouincias datum concedimus, & auctoritate Sedis Apoſtolicæ confirmamus, ita quidem vt eos ad Concilium vocandi exceſſus eorum corrigendi, & in doctrina Apoſtolica confirmandi, atque cętera omnia, quæ ad ius Primatus pertinent in eos exercendi habeant liberam facultatem verum tamen ſupradictarum duorum prouinciarum Archiepiſcopos ad Concilium non vacabitis Piſas ſine conſcientia Romani Pontificis, ſuper Turritanam vero prouinciam dignitatem primatus, ſicut à prædeceſſoribus noſtris eccleſiæ Piſanę conceſſum eſt habeatis, legationem qnoque Sardiniæ à prędeceſſore noſtro Papa Vrbano prædeceſſoribus tuis conceſſam, & fælicis memoriæ Innocentij; & Sanctæ recordationis Eugenij, Anaſtatij, & Celeſtiui Romanorum Pontificum priuilegij in in perpetuum roboratam tibi tuiſq. ſucceſſoribus pręſentis ſcripti pagina confirmamus, & confirmationem ipſam ratamq́, & inconunlſam perpetuis temporibus decernimus permanere. Deniq. vt Piſana Ciuitas, quę fauore Cęleſtis numinis de inimicis Chriſtiani nominis victoriam frequenter obtinuit, & eorum Vrbes plurimas ſubiugauit amplius honoretur, equo albo cum nano albo in proceſſionibus vtendi; & Crucem vexillum ſcilicet dominicum per ſubiectas vobis prouincias portandi, & per ſpatium illud Vulterran. Epiſcopatus, quo de Piſano Epiſcopatu ad Populonien. tranſitur, tibi, tuiſq. ſucceſſoribus licentiam damus Pallei quoque vſum fraternitati tuæ concedimus, vt videlicet eo ſecundum conſuetudinem Piſane eccleſiæ perfruaris, & in conſecrationibus trium epiſcoporum in Corſica, Allerien. videlicet Aicen. & Sanguntin. ac prędictorum duorum in Sardina & Populonien. Epiſcopi, quorum Metropolitanus exiſtis. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica ſeculariſue perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temerè venire tentauerit, ſecundò, tertiòue commonita, niſi reatum ſuum digna ſatiſfactione correxerit, poteſtatis, honoriſq. ſui dignitate careat, reamq. ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo Corpore, ac ſanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ vltioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco, ſua iura ſeruantibus ſit pax D N. Ieſu Chriſti quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen, Amen. Amen.

Signum Papæ Innocentij Tertij.

Fac mecum Dominę ſignum in bonum.

† Ego Innocentius Catholicæ Eccleſię Epiſcopus ſſ.
† Ego Octanianus Hoſtienſis, & velletrenſis Epiſcopus ſſ.
† Ego Petrus Portuenſis, & s. Rufine Epiſc. ſſ.
† Ego Petrus tt. s. Ceciliæ presbyter Card. ſſ.
† Ego Iordanus presb. Card. s. Pudentianæ tt. Paſtoris ſſ.
† Ego Ioannes tt. s. Clementis Card. Viterbien. & Tuſcan. Epiſc. ſſ.
† Ego Guido presa. Card. S. Mariæ Tranſtiberim tt. s. Calixti ſſ.
† Ego Hug. presb. Card. s. Mart. tt. Equitii ſſ.
† Ego Ioannes tt. s. Stephani in cęlio monte præsb. Cardin. ſſ.
† Ego Soffreſſus tt. s. Praxedis presb. Card. ſſ.

† Ego Gratianus ss. Coſmæ, & Damiani diacon. Card. ſſ.
† Ego Gerardus s. Adriani diac. Card. ſs.
† Ego Gregorius s. Marię Aquiro diac. Card. ſs.
† Ego Gregorius s. Georgii aa velum aurenm diac. Card. ſs.
† Ego Nicolaus s. Mariæ in coſmedin. diac. Car. ſs.
† Ego Petrus s. Mariæ in via lata diac. Card. ſs.
† Ego Cenc. s. Lucia in Orthea diac. Card. ſs.

Datum Lateran. per manum Rainaldi Domini Papę Notarii Cancelarii vicem agentis, Indictione 1. Incarnationis Dominicæ anno 1198. Pontificatus vero domi-
71 ni Innoſientii Papæ III. anno primo, & Honorius III. anno 1217. pontificatus ſui anno 2. confirmauit prædicta priuilegia per eadem verba ſub datum Lateranum per manum Rainerii S.R.E. Vicecancellar. 6. idus Februarii.

72 Et in d. Archiuio publico Reformationum Florentię adeſt reſtitutio dignitatis Archiepiſcopalis Vrbi Piſanę, & confirmatio omnium pręcedentium priuilegiorum facta à Gregorio Decimo, ſub datum Florentię xii Kalend. Iulii 1273. pontificatus eius anno 2.

73 Et de anno 1265. Federicus Vicecomes Archiepiſc. Piſanos viſitauit inſulam Sardinæ, vt conſtat ex libro Rodulphini notarii exiſtente in Archiuio Archiepiſcopatus Piſani.

74 Ad illud autem quod affert *Auguſt. Barboſa in collectanea ſuper c. ſi diligenti. n. 6. de præſcriptionib.* nempe, quod indulta per me ſupra relata non ſunt conceſſiua, ſed confirmatiua propter verbum in dd. indultis appoſitum, ideſt datum concedimus, & auctoritate Sedis Apoſtolicę confirmamus, itaut importent confirmationem, non nouam conceſſionem, & de conceſſione non conſtet.

Quia vt patet ex ſupra deductis adſunt duo indulta Alexandri III. primum de anno 1161. Pontificatum ſui anno tertio, per quod ſolum confirmat Adriani IV. conceſſionem, & pimatum ſuper Turritanam prouinciam, & legationem Sardiniæ a ſuis prædeceſſoribus Vrbano II. Innocentio II. Eugenio III. conceſſam, ſed in alio indulto de anno 1176. pontificatus ſui anno 17. habetur hæc, prius confirmat primatum ſuper Turritanam prouinciam, poſtea quod Hubaldum Archiepiſcopum Piſanum, & cum eo Piſanam eccleſiam ampliori munere voluit decorari, ſic ſubiungit, Tibi ergo tuiſque ſucceſſoribus primatum ſuper Callaritanam, & Arborenſem prouincias datum concedimus, & auctoritate Sedis Apoſtolicæ confirmamus; & poſt pauca, verum tamen dd. duarum prouinciarum Archiepiſcopos ad Concilium non vacabitis ſine conſcientia Romani Pontificiis, ſuper Turritanam verò prouinciam dignitatem primatus ſicut à predeceſſoribus noſtris eccleſiæ Piſanæ conceſſum eſt, habeatis, legationem quoque Sardinæ, &c, cum hæc duo exiſtant indulta, ceſſat allegata inueriſimilitudo, quòd non extarent, quia in claris non egemus coniecturis *l. ancillæ, C. de furtis.* Accedit, quod Alexander III. in primo indulto primatum ſuper Turritanam prouinciam confirmauit, et non dixit datum concedimus. Sed in ſecundo indulto ſup. allegato anno 1176. dicit, quod vult eccleſiam Piſanam ampliori mnnere ornare, et ſic aliquid de nouo concedere, videlicet, primatum ſuper Callaritan. et Alborenſis prouincias eidem concedendo prout ibi explicat, et illud verbum, datum, ita eſt intelligendum,
75 ideſt primatum datum (ideſt quod antea Piſano Archiepiſcopo conceſſum erat ſuper Turritanam prouinciam) ſuper Callaritan. et Arborenſis prouincias concedimus, et quod ſit noua gratia, et conceſſio, patet, quia in d. ſecundo indulto poſt d. nouam conceſſionem addit, ſuper Turritanam vero prouincia pri-

matus dignitatem,&c. & illud verbum, datum, debet intelligi intranſitiue,non tranſitiuè,ideſt,datum, ſcilicet quod ex hoc noſtro indulto damus,vt cum dicimus perſonam Petri, intelligimus,intranſitiuè, ideſt, quæ eſt Petrus,ad doctrinam,*Decii in l.1.ff.de reg.iur. n.5.* & ibi additio *lit. C.* & ſic datum in caſu noſtro intranſitiuè accipitur, quia ipſa datio, ipſum indultum immediatè eſt ius,& ipſa conceſſio, quæ non eſt ſeparata, nec diſtincta ab ipſa datione, & nõ fit trãſitus in aliud ſubiectum,ſed eſt vnicum,et vnica conceſſio,et idem ſubiectum; minus obſtat, quod ſecunda gratia non faciens mentionem de prima, non valeat tamquam ſubrepetitia,*ex c.veniens de præſcrip. vbi Barboſa in ſuis collectan.num.3.* quia vt patet ex *Menoch.de arbitr.iud.caſu 203.n.32.* illud procedit in impetratione alicuius gratiæ, vel ſuper dilectis, vel ſuper diſpenſatione alicuius defectus,et ſim.ſed in caſu noſtro, in quo Summus Põtifex ex certa ſcientia,motu proprio,et de plenitudine poteſtatis, non ad præces alterius Eccleſiam Piſanam voluit ornare, et primatum prædictum ſuper Callaritan.et Arboren. prouincias concedere, non eſt idem dicendum,imò indultum, et priuilegium prædictum latiſſimè eſt interpretandum, neq. vllo ſubreptionis, vel obreptionis vitio ſubiacere poteſt, tum ex prædictis, tum etiam, quia ante d.conceſſionem confirmat primatum ſuper Turritanam a ſuis prædeceſſoribus conceſſum neque mirum eſt, quod Alex.III. tam liberalem ſe præbuerit Eccleſiæ piſanæ, cum ante Pontificatum in dicta Eccleſia Piſana Canonicus extiterit, vt infra ex Card.Baronio diremus.

Et quamuis Archiepiſcopus Piſanus iam à multis annis eccleſias Sardiniæ non viſitauerit, attamen ex actu negatiuo in his, quæ ſunt mere facultatis non acquiritur poſſeſſio, aut non vſus in contrarium. *Verral. dec.306.n.4.p.1.*& præſertim non conſtando de permiſſione,& patientia Archiepiſcopi Piſani, ſine qua non acquiritur libertas a ſubiectione,*Alex.conſ.136.nu.19. lib.2.Purpurat.conſ.665.n.3.* nec ſufficeret docere de non vſu ſubiectionis, niſi probaretur, quod ſubiectio fuiſſet alteri quæſita, cum talis libertas videatur imperſcriptibilis,niſi aliter acquiratur,*Veral.vbi ſup. n.7.* item ad retinendum vſum priuilegij ſufficit conſtare de ipſo vſu reſpectu alicuius rei,vel actus,*Felin.in c.auditis,n.19.de præſcript.* quo ſtante, cum Archiepiſcopus Piſanus pro ſe habeat claram erectionem primatiæ innixam authenticis priuilegijs, & conceſſionibus Summorum Pontificum cum ſubiectione totius Sardiniæ, & anno 1514. in diario Magiſtri Cæremoniarum Papæ appellatur primas,& habeat vſum ex eo,quia in omnibus litteris patentibus,inſtrumentis,actis,ſententijs,& alijs rebus publicis, & priuatis, ſemper primas Sardiniæ,& Corſiç exprimitur,itaut nullus relinquatur ambigendi locus, neque ex enunciatiua, ſi quæ in contrarium reperiretur, poteſt induci exemptio a Primatia Piſana,& ſubiectio ad fauorem alterius. *Rom. conſ.180. n.3.& 4.Innoc.c.inter dilectos,n.6.de fide inſtrum.Gabr.de probat.concl.2.num.50* & enunciatiua non diſponit,nec poteſt deſeruire pro titulo etiam putatiuo,*Felin.in c.de quarta n.3.de præſcrip.Veral.deciſ.361.n.4.p.2.*

77 Hæc Ciuitas Piſana Nobiliſſima Romanorum Colonia, vt patet ex monumentis in lapide marmoreo deſcriptis exiſtentibus in Campo ſancto Piſarum, temporis infraſcripti,videlicet.

Colonia Iulia Piſana,nunciata morte L.Cæſaris Augusti F.cenſuit,quotannis in ferias illius manibus certo ritu mittendas per Magiſtratus, eoſve, qui ibi iuri dicendo præceſſent,poſt Vrbem conditam, anno 1256. Chriſti anno 4.

Colonia Iulia Piſana, audita morte C.Cæſaris Auguſti F.cenſuit,vt a die,quo illius obitus nunciatus eſt, vſque ad eumdem diem, quo oſſa relata ſunt, ab omni lætitiæ genere abſtineretur, vtque illi eodem modo, quo L.fratri parentatum fuerat, parentaretur, Arcus inſuper,& ſtatuæ ponerentur, poſt Vrbem conditam, ann.1257.Chriſti verò ann.5.

78 Hæc Piſana Ciuitas, & terra, marique potentiſſima Regina ſubiecit, & Saracenos fugauit, quam Populoſam,& multum potentem appellat Clemens V.*in clem. paſtoralis*, *§. notorium de re iud.* & Philippus Dominus Argentoni in ſua hiſtoria nominat eamdem Nobilem, & Magnam, illamque multum Nobilem, & Antiquam dicunt Cato,Strabo,Polibus, Plinius, Pomponius, Mela,Liuius, Trogus, Solinus, Dionyſius Alicarnaſſeus, Virgilius, Antoninus, Tolomeus, Agathius, Rutilius Numantius,alijque plurimi ſcriptores, vt teſtatur Reuerendus frater Albertus vbi ſup.fol.28.& ibi ex Liuio eamdem Coloniam Romanorum dicit, ibi. Piſanis agrum pollicentibus, quo latina Colonia deduceretur, gratiæ à Senatu actæ, Triumuiri creati ad eam ream. Q.Fabius Buteo,M.& P.Popilij Lenates, & in Hieroſolymitana expeditione Piſani cum ingenti claſſe fuerũt, vt ex Archiepiſcopi Tiri hiſtoria, de bello ſacro habe-
79 tur, & cum eis Theobertus Archiepiſcopus Piſanus
fuit, quem Vrbanus II.legatum miſit in Hieroſolymã
ad exercitum Chriſtianum, vbi anno 1099. celebrato
concilio, idem Archiepiſcopus electus fuit Patriarcha
Hieroſolymitanus, qui inueſtituram Regni Hieruſalem dedit Godefredo, ſeu Gottifredo, vt habetur apud Card.Baronium in dictis annis.

80 Et ſub Paſchale II. Piſani Petro Archiepiſcopo Piſano Duce, claſſe ccc. Triremium, Baleares Inſulas profligatis Saracenis in ditionem redegerũt, Chriſtianoq; nomini adiunxerunt, captaque Regia Coniuge, ac fi-
81 lio,præclaram victoriam Illuſtri,pioq. Triumpho exor
narunt. Anno Domini 1115.& anno 1119.Templo Deo
omnipotenti,& Glorioſæ Virgini Mariæ, vt auctæ potentiæ, & inſigne pietatis monumentum poſteris extaret, à Piſanis ex Saracænorum ſpolij capta Panormo ædificatum, & Reliquijs Sanctorum è Paleſtina vſque aduectis auctum Gelaſius II. P.M. ſolemni pompa conſecrauit, & anno 1133. Innocentij II. Piſis morabatur, & prout referunt S.Bernardus, & Card. Baronius ſplendidè a Piſanis tractabatur,& anno ſequen-
82 te 1134.Piſis celebrato Concilio Generali, Hugonem
Epiſcopum Grationopolitanum in ſanctorum numerum adſcripſit, & bulla dictæ Canonizationis habetur in Bullario, tomo 1. fol.18. et feſtum eiuſdem Sancti celebratur die 1.Aprilis, et anno 1145. Petrus Bernar-
83 dus eccleſiæ Piſanę Vicedominus, ſeu (vt alij volunt)
Canonicus, qui a S.Bernardo Abbas ſanctorum Vin-
84 centij, et Anaſtaſij de Vrbe factus fuit ſummus Pon-
tifex electus, et dictus Eugenius III. ad quem S.Bernardus multa ſcripſit, anno 1159. Rolandus de Senis eccleſię Piſanę Canonicus, et poſtea Cardinalis Summus Pontifex eligitur, et dictus fuit Alexander III. et anno 1187. Gregorius VIII. Piſas venit, ibique obijt,
85 et ſepultus fuit in eccleſia Metropolitana, et ſuccedẽ-
86 te anno 1188.Piſis electus fuit Clem.III. et anno 1388,
87 Bartholomeus Perignanus piſanus natus Neapoli
88 Summus Pontifex creatus fuit, dictus Vrbanus VI. et
89 Piſis ortus eſt etiam Nicolaus V.qui fuit electus Sum-
mus Pontifex anno 1447. et in concilio Generali Piſis celebrato ſub Innocentio II. Inter fuit S. Bernardus, et abolito ſchiſmate Piſis fuit electus ſummus Ponti-
90 fex Alex.V.anno 1409.et anno 1555.Ioannes Petrus ex
Nobiliſſima, et Antiquiſſima familia Carafa, quæ an-
91 tiquitus Piſis morabatur, et Florebat, fuit electus
Summus Pontifex, et dictus Paulus IV. et plurimi ad

ſum-

ſummum Pontificatum aſcenderunt, qui in celeberri-
mo,& Antiquiſſimo Piſano Gymnaſio literis operam
dederunt, prout etiam ſanctiſſimus D. N. Vrbanus
VIII. Pontifex Optimus Maximus, Virtute, Maieſtate,
& Regiminæ Æternus.
Et Eminentiſſimus Franciſcus S.R.E. Cardinalis Bar-
berinus eius ex fratre Nepos reb. fęliciter geſtis vni-
uerſo orbi clariſſimus, Piſis Theologiæ, & vtriuſq. iuris
Doctoratus lauream recepit, & ita Eminentiſ. Lauren-
tius S.R.E. Card. Nagalottus ingenij acumine, & virtu-
tis ſplendore coruſcans, in quo Gymnaſio profeſſores
fuerunt, Bartolus, Baldus, Felinus, & Decius, & his tem-
porib. Alex. Rò Mediolan. Paulus eius filius, Iacob. An-
gelius piſ. eques s. Stephani. & Prior Andreas Facchi-
næus Foroliuien. & Vicentius Mazzolius Decanus piſ.
auunculus meus, Iuriſconſ. præſtantiſ. præceptores mei
Philippus Bonauenturius Flor. Polidorus Ripa Medio-
lan. Iacobus Ant. Matta Neapol. Iuriſconſ. excellen-
tiſ. & alij & ego ibidem fui profeſſor, & cum alijs
Collegam habui Reuer. Ioan. Angelium, nunc vtriuſ-
que ſignat. Refer. & nunc dict. Gymnaſium Floret. ſub
fœliciſſimis auſpicijs Sereniſſ. Ferdinandi II. Magni
Ducis Etruriæ V. & ex dicta Ciuitate Piſana ortum
traxerunt viri Clariſſimi, & literis, & armis S.R.E. Car-
dinales, Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates,
Duces, & exercituum, & Claſſium Doctores, vt patet
ex hiſtorijs, inter iſtos fuerunt frater Bartholomeus de
piſis ordin. min. conuent. S. Franciſci, qui fecit inſigne
opus conformitatum, item fratres Rainerius Bartho-
lomæus piſani ordin. Prędicar. quorum primus Panteo-
logiam compoſuit, alius Summam Caſſium Conſcien-
tiæ Piſanellam ab eo dictam, & Bartholomæus de
Spina Nobilis Piſanus ord. Prædicat. qui fuit Magiſter
Sacri Palatij Apoſtolici anno Domini 1523. & ſe-
quentibus, & his temporib. Odoardus Gualandus
93 Nobilis Piſanus, Epiſcopus Cæſanæ, qui liberos
quindecim dé moribus ſcripſit, & Camillus Gualan-
dus eius nepos pariter fuit Epiſcopus Cæſanæ, & ex ea-
dem piſana Ciuitate, ex antiquiſſima, & nobiliſſima fa-
94 milia ortum ducit Eminentiſſimus Marcellus S. R. E.
Cardinalis Lantes pietate fulgens, & in dicta Ciuitate
Piſana à Sereniſſimo Coſmo Medices I. Magno Etru-
rię Ducæ fundatus fuit Ordo Militum, & Equitum San-
cti Stephani Papæ, & Martyris, auroram inter, & He-
ſperum conſpicuus, & felix.
95 Sed multo Illuſtrior eſt ortu Sanctorum, & Marty-
rio, ibi enim ſub Nerone Imperatore Martyrium
ſubijt S. Torpes ex eiuſdem Neronis domo, & familia,
cuius ſancti Caput conſeruatur in Theca argentea pi-
ſis in eccleſia S. Torpetis, vbi morantur Religioſi fra-
tres Ordin. Minimor. S. Franciſci de Paula, & Sancti
Torpetis corpus conſeruatur in eccleſia Oppidi ab eo
dictis S. Torpetis in Gallia, de cuius martyrio per tra-
ctat Card. Baronius Annal. eccleſiaſt. tomo primo, an-
no Domini 59. pagina 561. & anno 69. pagina 740. eiuſ-
dem ſancti feſtum ſolemne piſis celebratur die 29.
Aprilis. Nobilis ex eadem Ciuitate fuit s. Ranerius ex
96 familia Scacceria Confeſſor, cuius corpus in eccleſia
piſana conſernatur in Altare marmoreo eidem San-
cto dicato, & Caput in theca argentea in dicta eccleſia
eiuſque feſtum ſolemne celebratur die 17. Iunij in qua
eccleſia Piſana adſunt, caput cum manu detra-
cta pelle Sancti Bartholomæi Apoſtoli Mentum S.
97 Lucæ Euangeliſtæ Brachium Sancti Andreæ Apoſto-
li. Brachium Sancti Stephani Protomartyris, quod ex-
penſis meis incluſi in theca argentea facta ad inſtar
brachij anno 1625. Corpora ss. Gamalielis, Nicodemi
& Abibæ Martyrum, & ss. Ephiſi, & Pontiti Martyrum
& multæ aliæ ſanctorum Reliquię conſeruantur in

Viuian. de Iur. patr.

thecis argenteis, & cum maxima veneratione, & adeſt
pars Ligni Santiſſimæ Crucis D.N. Iuſ. Chriſti, in qua
98 Opus Redemptionis noſtrę perfecit, & in hoc ſigno
vincimus.
99 Item ex dicta Ciuitate ortus eſt Beato Guido ex
Comitibus Gherardeſchę, cuius caput aſſeruatur in
eccleſia piſana, & obijt anno Domini 1100. eiuſque
feſtum celebratur die 20. Maij, pariter Balduinus S.R.
E. Card. & Archiepiſcopus Piſanus, qui obijt. 1146. prid.
non. Octobr. & inter Beatos in Calendario Ciſtercien-
tium adnotatur, vt in vita Innocent. 2. habetur apud
Ciacconem, in noua impreſſione.
Beatus Laurentius de Ripa fracta piſanus Ordin.
prædic. cuius corpus requieſcit in Ciuitate Piſtorij in
eccleſia s. Dominici.
Beatus Lambertus Gambaſius piſanus ord. præd.
Beatus Iordianus piſanus Ord. præd. qui obiit anno
Domini 1321. cuius corpus requieſcit in eccleſia s. Ca-
tharinæ piſarum Ord. præd.
Beatus Angellus de Angellis nob. piſanus Ord. Min.
conuent. S. Franciſci, qui obiit anno Domini 1230. &
de eodem oridine fuit B. Albertus de Tigrinis de piſis,
qui obiit anno 1239.
Beatus Petrus Gambacurtus nob. piſanus fundator
Congregationis Erimetarum s. Hieronymi, qui Eremi-
tę morantur Romæ in eccleſia, & Conuentu s. Onufrij
prope Vaticanum, & obiit anno 1340.
Beata Vbaldeſcha piſana Virgo, monialis in Mona-
ſterio s. Ioannis Baptiſtæ de fieris de piſis Ordin. S. Io.
Hieroſolymitani, vbi adeſt eiuſdem Beatæ Caput, &
eius Corpus aſſeruatur in ęccleſia Prioriæ s. Sepulchri
Piſarum eiuſdem ord. Hieroſolymit. cuius feſtum cele-
bratur die 29. Maii, & obiit anno 1206.
Beata Bona Piſana Virga, quæ obijt anno 1208.
cuius corpus conſeruatur piſis in eccleſia s. Martini
Monaſterij monialium Ord. s. Franciſci, & eius feſtum
celebratur die 24. Aprilis.
Beata Chriſtiana à s. Cruce Vallis arni comitatus
piſarum, quæ obiit anno 1310.
Beata Clara de Gambacurtis piſana Virgo, monia-
lis in Monaſterio s. Dominici de piſis Ord. prædic. vbi
eius corpus conſeruatur, obiit anno Domini 1440. &
multi alii inter Beatos referuntur, qui ex piſana Ciui-
tate ortum traxerunt, vt habetur apud Abbatem D.
Siluanum Razzium Ord. Camaldulen. in ſuo libro de
vitis ſanctorum Etruriæ.
100 In qua ciuitate piſana eiuſq. diæceſi plurimæ ſan-
ctorum reliquię honorifice conſeruantur, & in eccleſia
ſeu oratorio confraternitatis s. Spiritus adeſt in vaſe
argenteo vna ex ſpinis Corone Domini Noſtri Ieſu
Chriſti, & alia ex dictis ſpini conſeruatur in eodem
ciuitatę in eccleſia nűcupata s. Maria de Spina, & pro-
pe Piſas ad tria milliaria adeſt antiquiſſimum, & inſi-
gne templum s. Petro Principi Apoſtolorum dicatum
ad quem locum ideſt, ad lictus maris applicuit s.
Petrus, ibique Altare lepideum erixit, & ſuper
illud celebrauit, *audi Cardin. Baronium Annal. Eccleſiaſt.
tom. 1. anno Domini* 44. *pag.* 310. vbi hęc dicit, tradunt in-
ſuper ipſum, ideſt, ſanctum Petrum Neapoli ſoluentem
vt ventorum delatum eſſe Liuurnum ideque piſas pro-
ximę poſitas conſcendiſſe, ibique ex more incruen-
tum ſacrificium obtuliſſe, quem locum tante rei me-
moria celebrem à poſteris ſummo honore habitam
eſſe conſtat, inde vero Romam veniſſe, hæc *Card. Barō.*
dictumque Altare, & eccleſiam poſtea conſecrauit S.
Clemens Papa primus, qui dum Miſſam Romæ cele-
braret, ſtatim obdormire viſus eſt, & poſt tres horas ad
ſe ipſum reuerſus, vt videbatur excuſationem populo
attulit, quod iuſſu B. Pętri ſibi neceſſarium fuit illo

temporis ſpatio, piſanam eccleſiam, quæ Dino Petro
dicata fuerat, conſecrare, in cuius rei fidem indubiam,
tres guttas proprij ſanguinis piſis in eccleſia iſta reli-
quit ſuper marmoreum lapidem, quæ in hanc vſque
diem in ſumma veneratione habentur in eccleſia Piſa-
na, & quotannis feria quinta in Cęna Domini, in Aſcē-
ſione Domini, in feſto SS. Apoſtolorum, Petri, & Pauli,
& in die octauo dicti feſti, quo die S. Clemens d. eccle-
ſiam conſecrauit, dictæ guttæ ſanguinis, de quibus duæ
tantum integræ ſunt, deuotè ſub vmbella, & cum lumi-
natibus ad d. eccleſiam S. Petri ad gradus deferuntur
comitantibus Reuerendis Cappellanis eccleſiæ piſa-
næ, & Confratribus Confraternitatis S. Iuliani Marty-
ris, cum magna fidelium frequentia, cui eccleſiæ S. Pe-
tri multæ Indulgentiæ fuerunt conceſſæ a Summis Pō-
tificibus, & hodie dicta eccleſia conceſſa eſt Reueren-
dis Fratribus S. Franciſci de Obſeruantia Reformat. ab
Illuſtriſſ. Iuliano Medices Archiepiſcopo Piſano, Inſu-
ſularum Corſicæ, & Sardiniæ primatæ, & ſedis Apoſto-
licæ Legato nato, & hanc S. Clementis actionem plenè
refert prædictus Venerabilis frater Bartholomæus de
Spina Nobil. Piſan. Ord. Prædicat. in ſua quæſtione de
102 ſtrigibus, c. 11. verſ. huic etiam, ex iſta familia de Spi-
na fuit Franciſca filia Pauli de Spina Nobilis Piſani
vxor Gulielmi Antonij de Viuianis, vt conſtat ex pu-
blico inſtrumento dotis rogato a Ser Dauino Nannis
Simonis Notarij Piſani, ſub die 10. Nouemb. 1517. exi-
ſtente in domo mea, ex qua Franciſca, & Gulielmo or-
tus eſt Paulus, & ex Paulo orti sūt Gulielmus, qui obijt
Valentiæ relictis ſex filijs ex ſe, & vxor Valentina, &
Antonius pater meus bonæ memoriæ, qui obijt die 10.
Octobr. 1627. ætat. ſuæ ann. 89. cuius anima requieſcat
in pace, & honoris gratia memoriam feci, dictæ Fran-
ciſcæ proauiæ meæ, cuius conſanguineis fuit dictus vir
clariſſimus frater Bartholomeus.

Hic placet referre epiſtolam S. Bernardi ad Piſanos, quæ in eius opera eſt epiſt. 130.

Piſanis noſtris conſulibus cum conſiliarijs, & ciuibus vniuerſis, Bernardus Abbas dictus de Claraualle, pacem & ſalutem & vitam æternam. Benefaciat vobis Deus, & meminerit fidelis ſeruitij, & piæ compaſſionis, & conſolationis, & honoris, quæ ſponſæ filij eius in tempore malo, & in diebus afflictionis ſuæ exhibuiſtis, & exhibetis, Et quidem hoc iam impletur ex parte, & orationis huius nonnullus capitur fructus. Digna plane retributio celeri iam compenſatur effectu. Iam pro meritis tecum actitat Deus populus quem elegit in hereditatem ſibi: omnino populum acceptabilem, ſectatorem bonorum operum. Aſſumitur Piſa in locum Romæ, & de cunctis vrbibus terræ ad Apoſtolicæ ſedi culmen eligitur. Nec fortuitu ſiue humano contigit iſtud conſilio; ſed cęleſti prouidentia, & Dei benigno fauore fit, qui diligētes ſe diligit, qui dixit Chriſto ſuo Innocentio: Piſam inhabita, & ego benedicens benedicam ei. Hic habitabo, quoniam elegi eam. Me auctore tyranni Siculi militiæ Piſana conſtantia non cedit, nec minis concutitur, nec donis corrumpitur, nec circumuenitur dolis. O Piſani Piſani, magnificauit Dominus facere vobiſcum, facti ſumus lætantes. Quæ ciuitas non inuidet? Serua depoſitum vrbs fidelis, agnoſce gratiā, ſtude prærogatiuæ non inueniri ingrata. Honora tuū, & vniuerſitatis patrem, honora mundi Principes, qui in te ſunt, & iudices terræ: quorum te præſentia reddit illuſtrem, glorioſam, famoſam. Alioquin ſi ignoras te, ò pulchra inter ciuitates, egredieris poſt greges ſodalium tuorum paſcere hædos tuos. Sapientibus ſat dictum eſt. Commendo vobis Marchionem Engelbertum, qui Domino Papæ, & amicis eius miſſus eſt in adiutorium, iuuenis fortis, & ſtrenuus, &, ſi non fallor, fidelis. Habetote eum veſtris precibus magis commendatum, quia & ego ei vos amplius commendare curaui, monuique vt veſtris potiſſimum conſilijs innitatur.

LIBER QVARTVS

Continet, quomodo iuſpatronatus de vno in alium transfertur.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus transfertur de vno in alium quatuor modis.*
2 *Iuſpatronatus transfertur ſucceſſione, donatione, permutatione, & venditione vniuerſitatis.*
3 *Iuſpatronatus tranſit in emptorem vniuerſitatis ex communi opinione.*
4 *Iuſpatronatus contentum ſub feudo, vel ſimilibus tranſit in emptorem feudi.*
5 *Secus in venditione omnium bonorum.*
6 *Venditio vniuerſalis quando reſoluatur in ſuas ſingularitates.*
7 *Iuſpatronatus quando tranſit cum vniuerſitate, tranſit licèt non exprimatur.*
8 *Principaliter actum debet inſpici.*
9 *Iuſpatronatus non tranſit cum vniuerſitate, quando opus eſt exprimere res ſingulares.*
10 *Iuſpatronatus de per ſe vendi non poteſt.*
11 *Iuſpatronatus adhærens caſtro, vendito caſtro, acceſſoriè tranſit iuſpatronatus.*
12 *Iuſpatronatus tranſit in quemlibet hæredem, quia hęredē.*
13 *Iuſpatronatus familiare exiſtenti de familia competit.*
14 *Iuſpatronatus quando tranſit in hæredem, non requiritur diœceſani conſenſus.*
15 *Iuſpatronatus quando tranſit acceſſoriè, non requiritur diœceſani conſenſus.*
16 *Iuſpatronatus ſi eccleſiæ donetur, non requiritur Ordinarij conſenſu.*
17 *Iuſpatronatus ſi laico donetur, requiritur Ordinarij conſenſus.*
18 *Iuſpatronatus ſi laico legetur, requiritur Ordinarij conſenſus, ſecus ſi legetur eccleſiæ.*
19 *Legatum eſt donatio quędam.*
20 *Iuſpatronatus ſi transferatur ex donatione cauſa mortis, vel ceſſione, conſenſus Ordinarij requiritur.*
21 *Iuſpatronatus quando transfertur conſenſus diœceſani quarè requiratur.*
22 *Capituli tamen conſenſus copulatiuè non requiritur.*
23 *Inferior Epiſcopo aliquando conſenſum dat in translatione iuriſp.*
24 *Capitulum Piſanum habet iura Epiſcopalia.*
25 *Vicarius Epiſcopi ſine ſpeciali mandato non dat conſenſum in translatione iuriſpat.*
26 *Capitulum ſede vacante an poſſit donationem iuriſp. confirmare.*
27 *Vicarius Epiſcopi ſine ſpeciali mandato donationem iuriſp. confirmans operatur pręſcriptionem.*
28 *Conſenſus in translatione iuriſp. expreſſus eſſe debet.*
29 *Quamuis aliquando tacitus ſufficiat, &*
30 *Conſenſus prædictus in dubio præſumitur interueniſſe.*
31 *Iuſpatronatus donatum compatrono non requirit conſenſum Ordinarii.*
32 *Iuſpatronatus ſi à patre filio donetur, requiritur conſenſus Ordinarii.*
33 *Iuriſpatr. donatio facta eccleſię ab altera eccleſia requirit con-*

conſenſum Papæ, & ponitur deciſio Rotæ.
34 Conſenſus diœceſani, in cuius diœceſi ſita eſt eccleſia, cuius iuſpat. donatur eſt neceſſarius.
35 Eccleſia ſit libera ſi ipſi donetur iuſpatronatus.
36 Conſenſus vbi requiritur, poteſt præcedere & ſubſequi.
37 Iuſpat. donatio facta eccleſię à laico detentore poteſt poſtea ab Epiſcopo confirmari.
38 Iuriſpat. donatio facta laico à laico confirmari poteſt ex poſt facto.
39 Sed non poſt mortem donatoris.
40 Iuriſpatr. legatum poſt mortem teſtatoris ab Epiſcopo confirmari debet.
41 Præſentatio facta a donatario antę confirmationem Epiſcopi, eſt nulla.
42 Iuſpatron. donatum addito iuramento, ſemper poteſt confirmari.
43 Iuramentum valida donationem omnium bonorum.
44 Donatio iurato non poteſt reuocare ob ingratitudinem.
45 Donatio iuriſp. quæ præferatur.
46 Donatio iuriſp. ea attenditur, quę facta eſt cum Epiſcopi conſenſu.
47 Donatio ſi multiplex ſit, ea valet, quæ cum conſenſu Epiſcopi facta fuit.
48 Diœceſanus ſi nolit conſenſum dare ſuper translatione iuriſpatr. quid ſic agendum.
49 Conſenſus Epiſcopi requiritur in limine fundationis beneficij, in acquiſitione, & translatione iuriſp.
50 Diœceſanus quando cogi poſſit ad conſenſum præſtandum translatione iuriſp.
51 Epiſcopo nolente conſentire trunslationi iuriſp. penes donantem iuſpatr. remanet.
52 Iuſpatronatus hæredi extraneo competit a die adita hæreditatis, ſuo a die, quo ſe hæredicati immiſcuit.
53 Poſthumo ſi competat iuſpat. quomodo ſit facienda præſentatio.
54 Poſthumus ſi non naſcatur, ſed fiat abortus, eius nomine facta præſentatio an ſuſtineatur.
55 Iuſpatron. ſi transfertur titulo particulari, competit a die pręſtiti conſenſus ab Epiſcopo.
56 Iuriſpatronatus diuiſio quomodo fiat.
57 Iuſpatronatus quomodo diuidatur quoad pręſentationem.
58 Iuſpatronatus tranſit in hæredes per ſtirpes, non per capita.
59 Pręſentatio quando, & quomodo ſit facienda per ſtirpes, ſuper capita.
60 Filij vnius patroni ſuccedunt in capita ſed nepotes in ſtirpes.
61 Vniuerſitates plures ſi habeant iuſp. quęlibet vnam vocem habet.
62 Succeſſio in iurepatr. iure legati, vel donationis quomodo fiat.
63 Iurepatr. quando competit collegio, pręſentatio non fit per capita, &
64 Obſeruantia attenditur tali caſu.
65 Hæredes vnius habentur pro vno.
66 Voces primitiuæ ſi non appareant iuſp. quid agendum.
67 Iuſpatronat. translatum in Collegium, & in certam perſonam dimidiatur.
68 Iuriſpatr. ſucceſſio, & translatio fit ex gratia, non de iure.
69 Patroni poſſunt eſſe concordes, de alternis vicibus præſentando.
70 Alternatiua in præſentando tollit lites.
71 Exemplum de alternatiua in præſentando, & ponitur Rotæ deciſio.

Quibus modis Iuſpatronatus transferatur.

CAP. PRIMVM.

HActenus vidimus, qualiter, quando, & vbi acquitur iuſpat. ex fundatione, conſtructione, ſeu dotatione, vel ex Papę priuilegio. Nunc eſt videndum, quomodo iuſp. de vno transferatur in alium.

1 Iuſpatronatus de vno in alium trãsfertur principaliter quatuor modis, *gl. 1. in c. piæ mentis, 16. q. 7. Zecch. de benefic. & penſion. c. 12. n. 5. Card. Tuſcus pract. concl. iuris literæ I, concl. 613. n. 17. Aug. Barboſa in tract. de off. & poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 71. n. 1. & ſeq. Steph. Grat. diſcept. forenſ. c. 177. n. 3.*

2 Primò, ſucceſſione, *c. conſiderandum 16. q. 7.*

Secundo donatione *c. ex inſinuatione, de iurep.*

Tertio, permutatione, *c. nemini, 16. q. 7.*

Quartò. venditione vniuerſitatis bonorum, in qua ſit iuſpatronatus. *c. cum ſeculum, de iurepat. vbi gl. in verbo, emptorem,* quæ ait.

Iurapatronata tranſire facit nouus hæres, res permutata, donatio, venditioque *Innoc. Abb. & alij in rubr. de iurep.* ſed videre oportet, an in talibus translationibus requiratur conſenſus Dięceſani, & de his dixi ſupr. *lib. 1. c. 2. n. 68.*

3 Sed prius videamus, an ſit verum quòd cum vniuerſitate bonorum vendita tranſeat in emptorem iuſpatronatus exiſtens in dicta vniuerſitate.

Communis, & recepta eſt omnium ſententia affirmatiua in talem emptorem tranſire iuſpat. & probatur
ex c. ex litteris, et d. c. cum ſeculum, de iurep. Lamb. de iurep. lib. 1. p. 2. q. 5. per totam, Tiraq. de primog. q. 36. Couar. var. reſ. lib. 2. c. 18. n. 8. Boch. de Curte de iurep. in verbo, ipſe, vel is q. 22. nu. 40. Paul. de Citad. de iurep. p. 9. q. 3. Mol. de Hiſp. prog. lib. 1. c. 24. nu. 25. Ioſeph. Lud. in com. concl. tit. de iurep. concl. 3. Gratian. reg. 341. n. 5. Graſſus de ſucceſſionibus, lib. 2. art. tranſmiſſio quæſt. 30. Marc. Ant. Genuenſ. in praxi Archiepiſc. curię Neapolit. c. 61. n. 26. Hoſtienſ. Abb. & alij communiter in d. c. ex lit. & Fel. in c. cauſam q. n. 8. de pręſcr. & in capitulo cum Bertoldus in fine, de re iudicat. & de communiter teſtatur Lambertin. vbi ſupra articulo 15. & ſequitur Achiles deciſione 9. de iurepatronat. Io. Aloyſius Riccius in praxi rer. fori eccleſiaſt. deciſione 179. in princip. Barboſa de alleg. 71. numero 7. Nicol. Gurtia de beneficijs. parte quinta, capit. 9. num. 11. & ſequentibus Card. Mant. de tac. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 9. num. 22. & ſeq. & tit. 12. num. 7. & ſeq. & tit. 14. num. 40. ea ratione, quia hæreditas eſt ius vniuerſale, ſeu quid vniuerſum, *l. hæreditas, ff. de petit. hæredit. l. bonorum 2. ff. de verb. ſignific. & ita teſte Garc. vbi ſupra, numero 12. Riccio vbi ſupra, num. 140. tenuit Rota in Lucana iuriſpatron. ſeu Capelaniæ. 6. Nouembris 1598. coram Litta.* in qua fuit reſolutum,
4 quod licet iuſpatron. veniant, quando fit ceſſio, vel
alienatio vniuerſalis reſpectu rei, vt quia fit venditio
de caſtro, feudo, hæreditate, vel ſimilibus, quæ ſub ſe
vere vniuerſitatem, continent, non tamen tranſit mediante
ceſſione, ſeu venditione omnium bonorum, iu-
5 rium, ſeu actionum facta verbis generalibus, niſi ſub tali
ceſſione verè compræhendatur tale quid vniuerſale,
cui adhæret ipſum iuſpatronat. vtputa, villa, caſtrum,
ſeu hęreditas, *Innoc. in c. ex litteris, num. 2.* vbi alij, de iurepat.
& fuit dictum *in Pampilonen. iuriſpatr. 9. Februar.
1588. coram Card. Pamphilio,* & ratio eſt, quia quando
6 fit ceſſio vel alternatio vniuerſalis reſpectu verborum
tantum, reſoluitur in ſuas ſingularitates, *Rot. deciſ.
1152.*

1152.lib.3.p.3.diuerſ.Riccius vbi ſupra n.346.& Garc.vbi
ſupr.num.12. & tali caſu iuſpatronatus tranſit cum tali
vniuerſitate bonorum, cui adhæret, ſine ſpeciali ex-
preſſione, immo ſi venditione ſpecificaretur, & expri-
meretur iuſp. & eſſet contractus ſimoniacus, & nulla
venditio, & ita eſt communis opinio, de qua Lamber.
vbi ſupra p.2.lib.1.art.2.ſecunda q.princ.Io.Andr.in c.1.
8 de iurep.lib.6.Menoch.conſ.451.vol.3. & tunc habet lo-
cum pæna vendentis iuſp.cum id, quod principaliter
agitur, ſit inſpiciendum, & conſiderandum, l. ſi quis nec
cauſam ff.ſi cert.pet.ita etiam Sotus,de iuſtit.& iure,lib.6.
q.7.art.1.& fuit dictum in Galaguritana præeminentiarum
18.Decembr.1592.coram Giptio,& in d.Pampilon. iuriſp.
vbi dicitur illud eſſe verũ quando iuſp.principaliter,&
coniunctiuè per copulam exprimitur, ſecus ſi declara-
tiuè,& acceſſoriè, Abb.in c.illud,n.4.de iurep.Riccius vbi
ſup.deciſione 154.

9 Quamuis autem verum ſit iuſpatronat. trãsferri cum
vniuerſitate bonorum,attamen id non procedit, nec
tranſit,quando rerum particularium, ſeu ſingularium
dictæ vniuerſitatis eſt neceſſaria ſpecifica traditio, ſi-
cut eſt quando venditur hereditas,l.qui tibi C.de hered.
vel act.vendit.alioquin ſequeretur,quod in ſpecie ven-
deretur iuſpatronatus contra text.in c.de iure, de iurep.
10 ita tenent Paulus de Eleazaro Rofredus,& Barboſa,
quos refert,& ſequitur Lamb.d.q.5.art.15.& Emanuel.
Coſta in cap.ſi pater. de teſtam.lib.6.verbo trebellianica, n.
7.& Bonifat.de vitalinis in clem.plures,§.vltim.num. 12.
de iurepatron.& refert Garc.vbi ſupr.num.13.& 14.& ſe-
quitur; Spin.in ſpe.cum teſtam.gl.4.num.116.Soar.de re-
lig.libr.4.de ſimonia, capit.28.num.12.& 17.Ceneda ad
decretal.collect.5.num.2.Barboſa dicta allegat.71.num.8.
nam hæres vendendo hæreditatem, non dicitur ve-
re vendere hereditatem,cum per ipſius aditionem de-
ſierit eſſe hereditas, & ſit effecta proprium ipſius pa-
trimonium,& re vera tunc eſt venditio vniuerſalis dũ-
taxat reſpectu verborum, quæ reſoluitur in ſingulari-
tates,vt ſupra dictum eſt quarè venditis dd.bonis non
intelligitur venditum iuſpatr.quia eſſet contra d. tex.
11 in c.de iure.quo cauetur ne iuſpatronat. vendi poſſit,
quod debet intelligi, quando iuſpatronatus eſſet de
per ſe,principale,& diſtinctum,ſeu perſonale: etenim
ſi in hæreditate, ſeu bonis hæreditarijs eſſet villa, ſeu
caſtrum,cui iuſpatronat. adhæret, & eſſet annexum,
tunc ratione villæ, ſeu caſtri acceſſarie, & in conſe-
quentiam tranſiret iuſpatr. in emptorem hæreditatis
ex d.cap.ex litteris, & cap. cum ſeculum de iurepat.vt re-
ctè dicunt Lambert.& ſupracitati Gar.vbi ſupra nu.10.&
Barboſa vbi ſupra num.8. Item iuſpatron.non tranſit
in venditione vniuerſitatis, quando venditor nil aliud
habet quam iuſp.Card.in c.ex litteris,q.11.de iurep. Roc-
ch.de Curt.de iurepatr.in verbo,ipſe,vel is à quo quaſt.23.
nu.42.

His præmiſſis, cum ſupradictum ſit, quando de ac-
quirendo iurepatron.locuti ſumus, quod nunquam
acquiri poteſt iuſpatronat. niſi cum expreſſo Diœce-
ſani conſenſu, & quando iuſpatronatus transfertur
de vno in alium, ille, in quem transfertur, de nouo
acquirit iuſpatr.& eccleſia nouum recipit patronum,
ideo neceſſarium eſt videre,an in talibus translationi-
bus,quę ſæpiſſimè fiunt,iſte conſenſus diœceſani requi-
ratur.

12 Et primo ſi transferatur iuſpatronatus cum vniuer-
ſitate,puta ex hæreditate, in qua quis ſuccedit,& tran-
ſit in hæredem non vt heredem,ſed quia hæredem, &
acceſſorie,ſiue ſit hæres ſuus,ſiue extraneus, ſiue ſuc-
cedat ex teſtamento,ſeu ab inteſtato,clem.plures,de iu-
repatr.Riccius in collectan.deciſ.p. 4.collect.1025.Vgolin.
de poteſt.epiſcop.c. 51. in princip.num. 6. Leo in praxi Ar-
chiepiſc.part.2.capitul.6.num. 25. Maranta in repetit. l.ſi
poteſt.num.33.ff.de acquir.hered.vbi reſoluit,quod non
poteſt filius renunciare hæreditati paternæ, & retine-
re iuſpatr.eccleſiæ immò tunc perdit illud, niſi eſſet
iuſpatr.familiare competens tantum illis de familia,
13 quia tunc ſatis eſt eſſe de tali familia: hinc curator da-
tus hæreditati iacenti poterit præſentare ad beneficiũ
iuriſp.d.hæreditatis, Ricc.in deciſ. Cur. Archiep. Neap.
par.1.deciſ.11.Barboſa d.allegat.71.num.3.4.5.& 6.ſi in
tali caſu non requiritur conſenſus diœceſani,vt in pra-
xi quotidie videmus hæredes præſentare ad beneficia
14 vigore ſolius ſucceſſionis hæreditariæ, d.c.ex literis,&
c.cum ſeculum,& ibi Abb.de Iurep.idem eſt trãsferatur
ex venditione villæ, ſeu caſtri, in quo ſit annexum iuſ-
patronatus, quia acceſſoriè transfertur, ex ſuprapi-
15 ctis,tunc enim tranſit acceſſoriè.Cardinal. Mantica de-
ciſione 140.num.2.Cardinal. Tuſcus vbi ſupra concl.612. in
fine.

16 Secundò ſi iuſpatr.principaliter, & de per ſe trans-
feratur inter viuos ex contractu,vt ex donatione,trãſ-
feratur in eccleſiam,vel in locum religioſum,tunc non
requiritur dictus conſenſus, cap.vnico de iurepatr.lib.6.
Abb.in c.illud,n.4.de iurep.Steph.Grat.vbi ſup.d.c.177.n.
3.Suarez.d.lib.4.de ſimonia,c.28.n.15.Barboſa d.alleg.71.
n.11.

17 Tertio,ſi iuſp.principaliter,& de per ſe transferatur
inter viuos ex contractu, puta ex donatione in laicum
tunc ex neceſſitate requiritur prędictus Diœceſani con
ſenſus.Card.Mantica dec.86.n.5.Rot.Rom.dec.517.n.8.p.
1.to.2.in recentiorib.apud Farrinacium,Abb.in d.c. illud,
num.5.de iurepatr.alias ſine d.conſenſu non valet Card.
Seraph.deciſ.794.Borellus in ſumma omnium dec. tit. 32.
nu.3.

18 Quarto, ſi iuſp.principaliter transferatur ex vltima
voluntate,puta ex titulo legati cũc ſi legetur eccleſiæ,
non requiritur dictus conſenſus;verum ſi fiat laico, vel
clerico recipienti nomine proprio, requiritur dictus
conſenſus quia legatum eſt donatio quædam à defun-
19 cto relicta.Inſtit.de legat.in princip.ita Abb.in d.c. cum
20 ſeculum n.6.& in d.c.illud,n.4.de iurep. idem dicendum
eſt ſi transferatur ex donatione cauſa mortis,vel qua-
cunque alia ceſſione, ex eiſdem rationibus. Ratio au-
tem,quare prędictus conſenſus requiratur in huiuſmo-
21 di translatione, eſt, vt ordinarius aduertat, an inter-
uenerit labes ſimoniaca Abb.in d.c.illud,n.6.vel quia
ſicuti fundatione reſeruatur iuſp.cum prędicto Diœce-
ſani conſenſu ex gratia,& ita laicus fit capax ipſius iu-
rispatronatus, ſic in translationem per dictum conſen-
ſum inducitur dictas capacitas in eum,in quẽ fit trans-
latio,Lamb.vbi ſup.lib.1.p.2.q.1.art.4.non tamen requi-
22 ratur conſenſus Capituli copulatiuè cum conſenſu
Epiſcopi, Card.& alij in d.c.illud vbi faciunt mentio-
nem de ſolo Epiſcopi conſenſu,& nunquam fit mentio
de conſenſu Capituli,& quod lex non dicit;nec nos di-
cere debemus.

23 Et eſt notandum, quod aliquando requiritur con-
ſenſu alterius Inferioris habentis iura Epiſcopali,Abb.
conſ.59.& 89.n.1.p.2.vt eſt in Capitulo Primatialis Ec-
24 cleſiæ Piſane habẽte iura epiſcopalia, nam aliqui Ca-
nonicatus, & fere omnes Capellaniæ prædictæ eccle-
ſiæ,& alia quædam beneficia curata in Vrbe,& Diœce-
ſi Piſana exiſtentia ad inſtitutionẽ d.Capituli pertinẽt,
& quædam ad illius liberam collationem, & in trans-
latione iuriſp.dictorum beneficiorum Capitulum prę-
dictum, tanquam in hac parte ordinarius præſtat
conſenſum,& ita ego cum ſim Decanus dictæ eccleſiæ,
& de capitulo prædicto, vnus pluries votum meum de-
di cum alijs circa conſenſum talium.Sed cogita,quia
quando Sacri Canones loquuntur de præſtando di-
cto

ďto conſenſu , ſemper intelligunt de Epiſcopi conſenſu
non autem alterius, quod adeo eſt verum, quod non
poteſt Vicarius Epiſcopi talē conſenſum præſtare niſi
25 ad hoc habeat ſpeciale mandatum, & ſpecialem auďo-
ritatem *Grac. vbi ſupr. de beneſic. p. 5. c. 9. n. 75. Riccius in*
d. praxi rer. for. eccleſiaſt. deciſ. 469. Azorius inſtit. moral. p.
26 *2. lib. 3. c. 45. in princ. Auguſt. Barboſa vbi ſupr. alleg. 54. n.*
74. & 75. & dixi ſup. lib. 1. c. 2. in verſ. pro eo, quod de diœce-
ſani conſenſu, neque Capitulum Sede Epiſcopali Vacā-
te donationem iuſpatron. poteſt confirmare *Stephan.*
Gratian. vbi ſupra c. 303. n. 10. & ſequentibus Calderin. au-
tem conſ. 4. de iurepatronatus, quem refert Riccius in praxi.
rer. for. eccleſ. deciſ. 180. n. 149. tenet capitulum id poſſe,
27 cum ſit iuriſdiďionis : ſi tamen de faďo Vicarius epi-
ſcopi, d. conſenſum præſtiterit , præſtabit titulum ad
præſcribendum, *Card. Seraph. deciſ. 884. n. 2. Barboſa d. al-*
leg. 71. n. 25.

28 Qui conſenſus in prędiďis translationibus requiſi-
tus ſemper debet eſſe expreſſus , cum ordinarius de-
beat indagare , an aliqua in ſimili translatione fraus
interuenerit, aut labes ſimoniaca, ad notata in *d. c. illud*
niſi patronus abſque diďo conſenſu fuerit ab ordina-
rio ſcienter admiſſus ad ea , quæ ſpeďant ad patro-
29 num, tunc enim ſufficit talis conſenſus tacitus, ita pro-
cedit diďum Cardinalis *in c. cura , numer. 3. de iurep.* &
30 eo caſu in dubio talis conſenſus interueniſſe præſumi-
tur , & pariter ſi donatio iuriſpatr. faďa fuerit ſine
conſenſu epiſcopi, tamen diďus conſenſus ex legitima
præſcriptione, ideſt quadragenaria præſumitur, *d. c. cu-*
ra de iurep.

31 Item in donatione faďa inter compatronus alicuius
beneficij, puta Lelius habens partem iuſpatr. in eccle-
ſia, eandem donat Coſmo eiuſdem eccleſiæ compatro-
trono, & eo caſu dicunt aliqui non requiri diďum con-
ſenſum , quia verè non transfertur iuſpatr. tunc in no-
uam perſonam , ſed in compatronum , qui iam eſt ca-
pax diďi iuſpatronatus. *Verallus deciſ. 31. num. 1. par. 2.*
Rota in Recentioribus. apud Farinac. deciſ. 707. numer. 4.
parte prima , tom. 2. Io. Andr. in capitulo ex inſinuatione,
de iurep. & ibi Abb. dicit id eſſe verius Campanil. in diuerſ.
iur. canon. capitulo 13. num. 368. Azor. vbi ſupr. parte ſe-
cunda , capitulo 20. quæſt. 6. non tamen filio compa-
troni poteſt fieri donatio iuriſpatronatus ſine diďo
conſenſu viuente patre *Barboſa d. allegat. 71. n. 28. & 29.*
tutius tamen eſt etiam tali caſu diďum conſenſum ad-
hibere, vt omnis ſuſpicio euitetur , nam vidi in ſimili
caſu donationem vnius fratris faďum alteri fra-
tri comprono addita hac cauſa , propter benemeri-
ta, & quia non ad fuit diďus conſenſus, dubium fuit de
aliqua ſuſpicione, quæ non adfuiſſet, ſi cum d. conſenſu
eſſet faďa , ſi autem per patronus donet iuſpatr. filio
32 ſuo, requiritur Epiſcopi conſenſus, quia viuente patre
filius non eſt patronus, *ita Steph. Grac. vbi ſupr. cap. 577.*
num. 37.

33 Idem eſt , ſi fiat donatio iuriſpatronatus ab vna
eccleſia alteri eccleſiæ , tunc enim requiritur diďus
conſenſu , & ea tunc eſt ratio , quia non poteſt alie-
nate ſine diďo conſenſu immo requiritur Papæ con-
ſenſu argumento *cap. ambitioſe , de reb. eccleſ. non alie-*
nand. in extrauagant, & capit. ſine exceptione, 12. quæſt. 2.
& fuit diďum in Bracaren. iuriſpatronatus de Padornello.
Die Veneris 7. Maij 1599. coram Cardinal. Seraphino , vt
infra.

Fuit reſolutum non conſtare de iurepatronatus Illu-
ſtriſſimi Domini Marchionis. Illud enim prætenditur
competere ex donatione illi faďa a monaſterio de an-
no 1558. in qua enunciatur conſenſus D. Andreę de No
rogna tunc diďi monaſterij Commendatarij: verum
cum bona eccleſię non poſſit ſine cauſa alienari, & ma-
ximè transferendo iuſpatronatus eccleſiaſticum in
perſonam laicam, non valuit talis donatio , cum non
fuerit faďa cum debitis ſolemnitatibus , & ex cauſa
euidentis vtilitatis, nec interceſſit perſona legitima
Abbatis, cum tunc ille eſſet Commendatarius, non au-
tem Abbas, neque de conſenſu aliter apparet, quam ex
aſſertione Prioris. Nec ſuffragatur confirmatio expe-
dita per pęnitentiariam , quia cum non conſtet de di-
ďo conſenſu , nec ſtetur aſſertioni illius , qui aďum fa-
cere non potuit, *ad Bartolus in lege ſi forte num. quinto, de*
caſtr. & pecul. Alexandr. in conſ. 17. num. quinto, & ſexto ,
lib. 4. vtique confirmamatio in forma communi non
ſuffragatur, cum ſine conſenſu Abbatis non potuerint
diſtrahi iura monaſterij, *c. Abbatibus 12. q. 2. c. in vendi-*
tionibus, 17. q. 4. nec Commendatarius potuit donare,
c. ſine exceptione, 12. q. 2. Prętereа ex diſpoſitione ſacri
Concilij Tridentini iuſpatronatus debet eſſe ex funda-
tione, & dotatione , & ideo in perſonam Marchionis
non poteſt eſſe niſi ex priuilegio , vt Congregatio
ſacri Concilij cenſuit , & ideo cenſetur ſublatum , per
eiuſdem Concilij diſpoſitionem, *ſeſs. 24. c. 9.* Et ita con-
cluſum.

Ex tali autem translatione eccleſiæ transfertur tan-
tum iuſp. non autem transferuntur temporalia diďę
eccleſiæ , *de quo Abb. in d. c. illud, n. 9. gl. in c. nemini 16.*
q. 7. & in c. nullus, in verbo, eccleſiam, de iurep.

34 Cum autem diďum ſit , quod requiritur conſenſus
Epiſcopi, & Dięceſani, intelligitur de Epiſcopo, & Dię-
ceſano, in cuius Diœceſi ſita eſt eccleſia per *c. nemo ; de*
conſecrat. diſt. 1. c. omnes Baſilicæ, 16. q. 7. et facit d. c. nullus,
35 & ita communiter ſeruatur. Verum ſi donatio iuriſpa-
tronatus fiat ipſi eccleſiæ patronatę, tunc prędiďa ec-
cleſia ſit libera, *gl. in d. c. vnico, de iurepatr. lib. 6. c. ſi quis*
in atrio 37. q. 4. c. ſignificauit, de teſtibus, Abb. in c. quia cle-
rici de iurepatr.

Verum cum certum ſit requiri prædiďum conſen-
ſum in translatione iuriſpatronatus, neceſſe eſt videre
quando, & quo tempore adhibendus ſit.

36 Et ſcias , quod vbi conſenſus in aliquo aďa requiri-
tur, ſufficit regulariter , quod quandocumque præſte-
tur, cum aďus ſemper ſit validus, ſiue diďus conſenſus
præcedat, ſiue ſequatur. *Tiraq. de iure primog. gl. 6. a n. 1.*
Flaminius Pariſ. de reſignat. beneſic. lib. 8. q. 8. n. 105. Cald.
Pereira de extinď. emphyt. c. 11. n. 7. Barb. d. alleg. 71. n. 9.

37 Et ſi donatio fiat eccleſiæ per laicum detentorem ,
tunc Epiſcopi conſenſus poteſt interuenire poſt ipſam
donationem, eamque validabit, *c. cura, & c. ſugeſtum, de*
iurepatr. & etiam poſt mortem donatoris, ſed quando de
laico in laicum transfertur iuſpatronatus , quamuis ſit
38 inter Doďores controuerſia , nihilominus communi-
ter ſeruatur quod cōſēſus epiſcopi ex poſt faďo poſſit
adhiberi, & aďus valeat, *Abb. in d. cura, & in d. c. ſugge-*
ſtum, & in ſua diſput. incip. Angerio, Rota Roman. in anti-
quiſ. deciſ. 17. de iurepatron. Campanil. in d. diuerſ. iur. ca-
non. rubr. 11. c. 13. n. 361. Flamin. Pariſ. vbi ſupr. lib. 8. q. 10.
n. 7. & 8. Menoch. de præſumptionib. lib. 6. q. 3. num. 14. cum
ſeq. Barboſa d. alleg. 71. n. 18. qui conſenſus poſt mortem
39 teſtatoris, vel donatoris non poteſt interuenire , neq.
diďam translationem validat in præiudicium hęredis,
Abb. in d. diſput. Angerio, in d. c. cum ſeculum, de iurepatr.
latè Lambertin. de iurepatron. lib. 1. par. 2. q. 1. artic. 17.
vbi n. 15. affirmat ſe vidiſſe ita ſeruari, & iudicari , ſed
in legato iuriſpatronatus poteſt poſt mortem teſtato-
40 ris diďus conſenſus interuenire ſtante diďa deciſione
Abbatis, *ita Roch. de Curte de iurep. in verbo, ipſe, vel is , a*
quo, q. 7. n. 15. quia in vita teſtatoris d. conſenſus habe-
ri non poterat, cum legatum ſit reliďum in teſtamēto,
quod morte confirmatur, & ſi fiat præſentatio ab illo,
cui faďa eſt donatio iuriſpatronatus ante prędiďum di-

ďum

ctum conſenſum ab Epiſcopo, erit nulla *Calder. conſ. 6, de iurep. Riccius in praxi vbi ſup. d. dec. 180. n. 150.*

42 Sed aduertendum eſt, quod ſi in inſtrumento dona-
tionis iuriſpat. donator iurauerit ſe donationem habi-
turum firmam, ratam, & irreuocabiliter donauerit,
quia hoc caſu vi iuramenti d. inſtrumentum habet pa-
ratam executionem *Bart. in l. 2. vbi Bald. Alex. & Iaſon.
ff. de iureiur.* latè *Seraph. de priuil. iuramenti, priuil. 77. nu,*
2. immo iuramentum validat donationem omnium
bonorum ſaltem præſentium, quia donans videtur vo-
luiſſe valere omni meliori modo, *Salic. in l. vlt. C. de pa-*
43 *ctis, per textum in leg. ſancimus, C. de donation.* ſequitur
*Aret. conſ. 54. ad finem, Ruinus conſ. 51. in fine, vol. 1. Cor-
neus conſ. 252. col. 3. vol. 3. Soccin. iunior, conſ. 65. num. 50.
& conſ. 143. num. 37. vol. 1. Cranetta, conſ. 139. Gratus lib.
1. reſponſo 70. n. 25. & ſeq. Seraphin. vbi ſupr.* latiſſimè *pri-
uil. 107. num. 3. & ſeq. Cardin. Mantica, de taci. & ambig.
conuent. lib. 13. tit. 27.* & in tantum iuramentum opera-
44 tur, vt ſi donans iurauerit numquam reuocare talem
donationem ex quauis cauſa ingratitudinis, quod
iuramentum operatur vt ex ingratitudine neqneat re-
uocari, *Seraphin. vbi ſupra priuileg.* 108. quod decla-
ra vt per *Card. Manticam, vbi ſupr. tit. 41. prẹſertim num.*
15. ideoq; ſi in donatione iuriſpatron. ſit appoſitum
iuramentum, quod inſtrumento vires addit, nõ video,
cur ſtante donatione iurata non poſſit præſtari con-
ſenſus ab Epiſcopo ſuper tali donatione etiã poſt mor-
tem ipſius donantis, præſertim cum hæres repræſentet
perſonam defuncti, & iuris fictione defunctus, & hæres
vna, eademq; perſona videatur, & factum à defuncto
ſit ab hærede ſeruandum, & nemo poſſit venire con-
tra factum proprium, quod eſſet, ſi hæres veniret con-
tra donationem factam à defuncto teſtatore, cuius eſt
hæres.

45 Inſuper ſi iuſpatronatus ſit legatum, vel donatum
alteri, & ante præſtitum dictum Epiſcopi conſenſum
moriatur teſtator, aut donator, tunc ſi legatarius do-
nat iuſp. eccleſiæ, & hæres alteri eccleſiæ, quo caſu non
requiritur Epiſcopi conſenſus, tunc atẹndi donatio hẹ-
redis per ſupradicta.

46 Concurrentibus autem pluribus diuerſis donatio-
nibus de vno, eodemque iurepatronatus, illa atten-
ditur, quæ habet Epiſcopi conſenſum, ita in *d. c. ſugge-
ſtum de iurepatron.* & ſi duobus ſeparatim ſit facta
donatio, & in qualibet adſit dictus conſenſus, pʒima
tenet, & eſt valida. Si autem patronus donauerit iuſ-
47 patron. vni ſinẹ dicto conſenſu, poterit alij donare
cum dicto conſenſu, & hæc ſecunda donatio erit vali-
da, quod videtur ſentire, *Abb. in d. c. ſuggeſtum, num. 1.
& 2.* & facit *tex. in c. continebatur, de his, quæ fiunt à Præ-
lat. &c. & in c. illud de iurep.* faciunt dicta per *Felin. in c.
ex tenore col. 2. de reſcript.* etenim non præſtat impedi-
mentum, quod de iure non ſortitur effectum, *c. non præ-
ſtat. de reg. iur. lib. 6.*

48 Si autem Diœceſanus, ſeu Superior nolit conſenſum
ſuum præſtare ſuper tali iuſpatronatus translatione,
ſine iuſta cauſa, & rationabili, poteſt adiri eiuſdem diœ-
ceſani ſuperior, qui eum compellat ad conſentiẽdum,
vel ipſe ſuperior conſenſum præſtabit ita in *c. nullus,* &
ibi *Abb. de Iurep. Io. Aloiſ. Ricc. vbi ſup. in d. praxi rer. for.
eccleſ. deciſ. 150. num. 152.* qui conſenſus ſicut requiritur
in limine fundationis, *c. nemo, de conſec. diſt. 1.* & in ac-
49 quiſitione iuriſpatr. *cap. nobis, de iurepat.* item, & quan-
do in limine creationis beneficij apponitur conditio
contra ius commune, iuxta textu iuncta *gl. in cap. cum
dilectus de conſuet.* ita dictus conſenſus requiritur, quan-
do de vno in alium iuſpatron. transfertur, *c. quod autem
& c. illud, de iurepatr.* & ſuper huiuſmodi conſenſibus in
50 prædictis caſibus poteſt compelli diœceſanus, non au-
tem compelli poteſt, quando quis velit dotare eccle-
ſiam iam fundatam inuito Epiſcopo, qui non poteſt
compelli ad dictum conſenſum præſtandum, cum hoc
proueniat ex priuilegio ipſius Epiſcopi, qui Epiſcopus
ſi compellatur à ſuo Superioriore, poterit ad Superio-
rem dicti Superioris compellentis: vt ſi Epiſcopus cõ-
pellatur à ſuo Metropolitano, poterit recurrere ad
Summum Pontificem, quem textum *in d. c. nullus,* de-
clara vt per *Lambertinum vbi ſup. art. 20.* & caſu, quo
51 Epiſcopus nolit conſentire donationi factæ de aliquo
iurepatronatus iuſp. remanebit penes donantem, eiuſ-
que hæredem, *Card. in c. cum ſeculum, q. 4. in fine de iure-
pat.*

52 Et eſt ſciendum, quod in materia translationis iuriſ-
pat. dictum iuſp. incipit competere hẹredi extraneo à
die aditæ hæreditatis hæredi autem ſuo à die, quo ſe
hæreditati immiſcuit.

53 Et ſi caſus eueniat, quo præſentatio ſit facienda, &
hæres nondum ſit natus, ſed poſthumus expectetur, &
venter ſit prægnans, & tunc quia poſthumus habetur
pro iam nato, quando de eius commodo agitur, *l. qui in
vtero, ff. de ſtatu hominum,* tunc à iudice competen-
ti dato curatore, ab eodem curatore fiet præſen-
tatio, cum de poſthumi commodo agatur, vt con-
54 ſeruetur in ſua quaſi poſſeſſione præſentandi, ſed
quid ſi poſthumus non naſcatur, ſed fiat abortus, præ-
ſentatio prædicta facta à dicto curatore erit valida
ſi iam ſecuta ſit inſtitutio, tenebit ex *reg. legis, patre, fu-
rioſo, ff. de his, qui ſui, vel al. iur. ſu.* multa facta tenent, ſed
ſi non ſit facta inſtitutio, & duret tempus datum ad
præſentandum, poterit ſucceſſor in d. iurep. alium præ-
ſentare.

Prædictorum occaſione inſurgit pulchra facti ſpe-
cies Antonius deceſſit relictis ex ſe, & D. Maria eius
vxore, & filijs Paulo, Vicentio, Simone, Coſmo,
ſororibus Catharina, & Franciſca monialibus, & à D.
Rainerio eorumdem filiorum auo materno fuit reli-
ctum fideicommiſſum in perſonam Pauli, eique dece-
denti ſine filijs maſculis, ſubſtituit Vicentium, eiq. ſi-
ne filijs maſculis pariter decedenti ſubſtituit, & voca-
uit maſculum ex dictis Antonio, & Maria naſciturum,
qui fuit Simon. dictum fideicommiſſum peruenit
in Vicentium, qui obijt relicta Caſſandra eius vxo-
re prẹgnante, & fuit tunc data bonorum poſſeſſio
ventris nomine, & relicto d. Simone ad fideicom-
miſſum vocato, qui poſt Vincentium ſuperuixit per
40. dies, et obijt, et antea obierat etiam Coſmus, d.
Caſſandra adhuc prẹgnante, quẹ poſtea peperit filiã,
et ſic nullo exiſtente maſculo fideicommiſſum eua-
nuit, et cum à Statuto Piſano ẹqualiter vocentur ad
fratris hẹreditatem, tam ſorores, quam filiæ alterius
fratris monaſterium, in quo erant profeſſæ dd. monia-
les hæreditatem d. Simonis adiuit, et Vincentij, quate-
nus opus eſſet, et egit coram Vicario Piſ. contra filiam
d. Vincentij petendo medietatem bonorum, et iurium
in hæreditate Simonis remanſorum in qua hæredita-
te aderant multa iurepatronatus, quæritur quid iu-
ris.

Et primò videbatur dicendum omnia bona pertine-
re ad filiam d. Vincentij.

Primò, quia cum d. Simon non adierit hæreditatem,
dictumq. fideicommiſſum non acceptauerit, nullo mo-
do potuit ad alios, et ad illas ſorores tranſmittere,
quia hẹreditas non adita non tranſmittitur, *l. ſi emanci-
pata, C. qui admitti.*

Secundo, quia d. fideicommiſſum fuit ſub conditio-
ne relictum Simoni, ſi Vicentius frater deceſſerit
ſine filijs maſculis, quæ verba conditionem important
caſualem, vt illa, ſi nauis ex Aſia venerit, *Barz. conſil.*

vnico,

vnico Colleg. Bon. poſt eius deciſ. n. 114. Decian. conſ. 129. n. 31. & 29. lib. 3. Pariſ. optime conſ. 18. n. 2. 3. et n. 16. & 17. lib. 2. tex. optimus in l. cũ pater §. hæreditatem ff. de l. 2. l. ex facto §. vlt. ff. ad treb. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſump. 201. n. 67. & 68. & decedente fideicõmiſſario cõditione pendẽte nihil ab hærede tranſmittitur, ſed apud grauatũ remanet, & in eius hæreditate ita in l. vnic. §. ſin autẽ C. de caduc. toll. ibi ſpectare oportet conditionis euentum, vt tunc cedat, cum vel conditio impleatur. & ibi, quod ſi medio js, ex teſtamento lucrum conſecuturus eſt deceſſerit. ex quo receptiſſima deducitur concluſio, quod decedente fideicommiſſario pendente conditione nihil ad hæredes tranſmittit ſuos. vt late exornat. Gabriel. tit. de hæredib. inſtit. concl. 2. nu. 1. & 2. Decian. d. conſ. 129. n. 29. lib. 3. deducitur inſuper ex l. huiuſmodi 13. ff. quando de l. ce. vbi in relicto ſub contrarijs, ſiue nauis ex Aſia venerit, ſiue non, non tranſmittitur legatum ſi legatarius deceſſerit antequam conſtiterit de adimplemento, vel defectu conditionis l. cum ita legatum 16. l. 24. verſ. argumentum. ff. quando d. l. ce. Alex. conſ. 250. nu. 2. lib. 6. Decian. d. conſ. 129. n. 32. & 33. Pariſ. d. conſ. 18. n. 66. & 69. latè Boer. deciſ. 354. n. 13. Pereg. de fideicom. art. 31. n. 6. & 17. poſt med. Cæphal. conſ. 37. nu. 1. 2. 3. lib. 1. Caballus conſ. 136. n. 6. lib. 1. Mareſcot. variar. reſol. lib. 2. c. 31. num. 1. Menoch. vbi ſupr. præſumpt. 201. n. 71. Card. Mantica de con. vlt. vol. lib. 11. tit. 20. n. 4.

Tertio magis in ſpecie eſt text. celebris in l. 157. ff. de reg. iur. in illis verbis, ſi quis prægnantem vxorem reliquit, non videtur ſine liberis deceſſiſſe, vbi Dec. & Caguol. latius n. vlt. in ſimili facti ſpecie concludit cum Anchar. & alijs non tranſmittit fideicommiſſum relictum ſub conditione, ſi abſque filijs deceſſerit, dum fideicommiſſarius decedit pendente natiuitate poſthumi, & ventre prægnante. Cæphal. conſ. 529. n. 9. lib. 4. eſt etiam tex. optimus, & expreſſus in l. iubemus. §. ſin. autem C. ad Trebell. vbi gloſſ. Caſtr. & communiter Doct. leg. vlt. ff. de ventre inſpic. Coſta in c. ſi pater verbo. ſi abſq. liberis. de teſtament. lib. 6.

Quarto eſt text. in l. ventre prȩterito ff. de acq. hȩredit. a ſpeciali, dum inſtituitu ſuo hærede concedit tranſmiſſionem ſi ipſe pendente natiuitate poſthumi deceſſerit, qua vtroque caſu ſiue naſceretur, ſiue non, ſemper ſuccedere debebat; igitur ſecus ſi dicendum erit, ſi inſtitutus fuiſſet extraneus, vel ille, qui nato poſthumo excluderetur ad textum in l. is, qui hȩres, in princip. verſ. cæterum ff. de acq. hȩredit. & per Bart. ibi. qui aſſerit ita conſuluiſſe ad excluſionem tranſmiſſionis decedente agnato, pendente poſthumi natiuitate, optimè ibi Caſtrenſ. n. 8. verſ. nam ſi non erat, vbi quod non datur tranſmiſſio, quoties ille, qui decedit ventre prȩgnante, in omnem euentum non erat debiturus hȩreditatem, & infra verſ. item, ibi non erat delata hæreditas, non tamen contingit negotium culpa teſtatoris, quia conditio pendebat.

Nec negocium facit ſi quis dixerit hæc rectè procedere, dum poſteà naſcitur maſculus non autem vbi fœmina fuit nata, quæ non facit deficere conditionem, ſi abſque filijs, &c. & ex vi retrotractionis ius acquiritur ſororibus iſtis dominis Simonis.

Quia reſponderetur primo, in vltimis voluntatibus non dari retrotractionem conditionum, ſicut in contractibus arg. tex. in l. 1. §. ſeruus, ff. ad Syllan. Surd. conſ. 403. num. 47. & propterea inſpicitur ſtatus negocij ad tranſmiſſionem tempore obitus grauati ex l. ſi poſt ff. quando dies l. ced. vbi quod ad tranſmiſſionẽ requiritur, vt ante mortem grauati prius conditio ſit adimpleta. d. l. vnica §. ſin autem verſ. quod ſi.

Reſpondetur ſecundo, quòd ante conditionis euentum non poteſt dici fideicommiſſum conditionale fuiſſe collatum in fideicommiſſarium, l. 1. ff. de reg. catonian. Alex. in l. ita tamen, §. qui ſuſpectam, n. 6. ff. ad trebell. & poſt conditionis euentum non poteſt dici ſibi videri datum, quia nõ eſt in rerum natura. Eug. conſ. 61. n. 3. & 4. Peregrin. vbi ſupr. art. 13. n. 7. verſ. ut eſt. vbi hanc adducit rationem regulæ ſupra deductæ excluſiuæ tranſmiſſionis.

Reſpondetur tertio, ſi adimplementum conditionis eueniens poſt mortem fideicommiſſarij retrotraheretur ad fauorem hȩredum eius, ſine dubio corruerent, & de nihilo ſeruirent leges ſupradeductæ in tribus fundamentis, quibus communiter ab omnibus eſt receptum, requiri conditionis adimplementum ante mortem fideicommiſſarij, & deficere relictum, ſi ipſe decedat pendente conditione, tandem ad hanc rẽ optima eſt doctrina Bald. cõſ. 132. col. 2. verſ. præterea, lib. 2. de qua Honded. d. conſ. 16. n. 46. ad fin. quod idẽ operatur ad impediendam tranſmiſſionem ſuſpenſiua dilatio, quod operatur perpetuum obſtaculum, ex l. ſi quis in graue. §. vlt. ff. ad Syllan. iunctis ibi not. per Bar.

His tamen non obſtantibus fuit per ſententiam duorum Iuriſperitorum deciſum contrarium idest, medietatem omnium bonorum ſpectare ad prȩfatum monaſterium.

Nec obſtant in contrarium adducta, nam omnia ex infraſcriptis reſponſionibus tolluntur, ex quib. apparebunt fundamenta talis deciſionis, nam.

Ad primum reſpondetur: illud eſſe verum in hæreditate, ſecus in fideicommiſſo, in quo, ſi eſt purè relictum a die mortis teſtatoris, & etiam ante aditam hȩreditatẽ cedit dies relicti, & ex tunc fideicommiſſum ei acquiritur quoad effectum tranſmiſſionis ad hæredes, d. l. ſi poſt diem. ff. quando d. l. ced. d. l. vnica §. cum igitur C. de cad. toll. & ideò fideicommiſſarius licet vniuerſalis decedens ante agnitum fideicommiſſum illud agnoſcendum tranſmittit ad ſuos hæredes, d. l. vnica, §. in nouiſſimo, et §. ſed hȩc quidem, & l. cogi, §. idem metianus, & l. poſtulante in princ. ff. ad treb. l. a teſtatore, ff. de cond. & demonſt. & l. 3. C. de fideic. Bart. in l. cum filiofam. n. 12. & 13. ff. de legat. 1. & ibi ſequitur communiter Doct. Dec. conſ. 478. col. 2. & conſ. 490. col. vlt. Soc. iun. conſ. 129. n. 15. Natta conſ. 471. n. 14. Rolan. a Valle conſ. 46. n. 14. & in hoc differt fideicommiſſaria hæreditas ab hæreditate directa, quæ licet ſit delata, ſi tamen non ſit adita non tranſmittitur Pereg. vbi ſupr. art. 22. n. 3.

Ad ſecundum reſpondetur fatendo regulariter conditionale fideicommiſſum non tranſmitti pendente conditione, & ſic cum D. Simon obierit ſtante ventre pregnante, & pendente conditione illud non potuit tranſmittere.

Attamen d. regula multas patitur limitationes, cum in multis caſibus conditionale fideicommiſſum etiam tranſmittatur, &

Primo ſi ex voluntate teſtatoris tacita, vel expreſſa colligeretur trãſmiſſio, quia teſtator poteſt facere trãſmiſſibile, quod alias tranſmitti non poterat. Pereg. vbi ſupr. art. 31. n. 9. ſed in caſu noſtro ſi ſpes fideicommiſſi non tranſmitteretur, hæreditas, & fideicommiſſum tranſiret ad fœminas, & Simon maſculus fuiſſet excluſus, quod eſt contra manifeſtam mentem teſtatoris, nam, & in caſu ſuo maſculi erant inſtituti, & in conditione poſiti.

Item conditio illa, & caſu quo Vincentius obierit ſine filijs, inſtituo filium natum, ſeu naſciturum ſuſpendit quidem actionem ad fideicommiſſum, ſed non tranſmiſſionem, ad tex. in l. ſi dies, §. vlt. ff. quando d. l. ce. idẽ; eſt, ſi relinquatur a ſubſtituto pupillarẽ ſub conditione, ſi pupillus deceſſerit in pupillari ætate, nam talis conditio nõ impediti tranſmiſſionẽ, l. hȩredis, aditio, ff. quando d. leg. ce. Card. Mantica de coniect. vlt. vol.

lib.

lib.10.tit.5.num.4. & facit *tex.in l.qui parte, ff.de acq.hęred.* vbi heres ſubſtitutus pupillo tranſmittit pupillarem ſubſtitutionem, quamuis conditionaliter ſit ſubſtitutus, *Pereg.vbi proxim.n.23.*

Accedunt in caſu noſtro vrgentiſſimæ coniecturæ, quibus teſtator videtur voluiſſe habere locum tranſmiſſionem, quarum.

Prima eſt, quia ſi teſtator fuiſſet interrogatus, ita verisimiliter reſpondiſſet ad *gloſſ.in l.tale pactum §.vlt. ff.de pac.* quia ſuæ agnationis prouidit, præcipiendo, quod iſti vocati denominarentur de ſua familia, & expreſſit, quod vnus alteri ſuccedat *Card.Mantic. dict.t.20. n.23.*

Secunda eſt quia, fecit plures gradus ſubſtitutionum quo caſu, ſi grauatus ſine filijs deceſſerit, ad ſubſtitutum ſpe fideicommiſſi tranſmittit, *Card. Mantic. vbi prox.n.24.*

Accedit, quod in hoc caſu, ſi tranmiſſio locum non haberet, ad extraneos bona deuoluerunt, & ad non vocatos a teſtatore, quæ coniecturæ ex d.teſtamento colliguntur.

Tertia eſt coniectura, quia ex d.teſtamento apparet teſtatorem prædilexiſſe nepotes maſculos ex filia priuſquam extraneos, quod ſi non haberet locum tranſmiſſio, ſequeretur abſurdum, quod extranei minus dilecti honorabili tractarentur, & ſuccederent excluſo vocato, faciunt dicta per *Dec.d.conſ.129.n.23.& ſeq.* vnde potens coniectura ſuccedit pro tranſmiſſione, ſcilicet, quia melior fieret conditio minus dilecti, & prior magis dicti. *Iaſ.conſ.52.col.fi.de communi Marzarius conſ. 51.n.7.Gabriel.concl.2.nu.22. lib.4.de hæred.inſtit. Craſſus in recept.ſent. de ſucceſſion.tam ex teſtament.quam ab inteſtat. art. tranſmiſſio,q.28.n.10.*

Item, quod fideicommiſſum conditionale tranſmittatur ex coniecturata mente teſtatoris fuit deciſum in Rot.*deciſ.380.in recent.part.2. vbi num.4.* vna ponitur coniectura, nempe, quod teſtator filios ſuæ filiæ vocauit ſucceſſiue, & ex tali commemoratione colligitur affectio teſtatoris, & voluntas tranſmiſſionis, *Gabr.d. concl.2.num.25.Hond.conſ.70.num.33.lib.1.ibiq.n.7.in d. dec.380.* conſideratur, quod teſtator fecit plures gradus ſubſtitutionum, quæ coniecturæ ſimul iunctæ debent ſufficere pro tranſmiſſione, *Pariſ.conſ.66.num.79. lib.3.Card.Mant.d.t.26.num.16.ad fi.* accedit alia coniectura poſita in *deciſ.59.d.part.2.num.3.in recent.* nempe, quia d.teſtatori dicti Vincentius, Simon, & Coſmus nati ex filia ſua æqualiter ſucceſſuri erant ab inteſtato, & ideo præſumitur teſtator ſe voluiſſe conformare cum diſpoſitione iuris communis, *l.gallus, §. quidam recte, cum ibi not.ff.de lib.poſth. Alex.conſ.55.num.2. lib.4. Socein.iun.conſ.63.lib.4.* & fideicommiſſum extenditur de perſona ad perſonam, quando alias ſequeretur abſurdum, vt *Iaſ.conſilio 148.col.3.vol.2.Surd.deciſiones 319. num.11.* ea ratione, de remotiores, & minus dilecti ſint melioris conditionis, quam proximiores, & prædilecti.

Nec dicatur, non eſſe quærendum de tranſmiſſione, vbi facta eſt ſubſtitutio, quia, reſpondetur, forſan vtilius eſse ſuccedere ex tranſmiſſione, quam ex ſubſtitutione, *Laderchius conſ.142.num.6.verſ.nec dicatur.*

Ex quibus ſatis remanet probatum fideicommiſsum conditionale etiam tranſmitti, & ſic non obſtante ſecundum fundamentum.

Ad tertium deductum ex *l.147. ff.de reg.iur.* Reſpondeo, *Cagnolum ibid.in fine* hunc præſupponere caſum, quotieſcumque is, qui putatur, vel præſumitur eſse in ventre, naſceretur, omnes excluderet prætendentes ius in hæreditate, & impedit aditionem hæreditatis quamdiu incertum eſt, an naſcatur naſciue poſſit, *l.antiqui l. illud, §.quod dicitur, ff.ſi pars hęredit.pet.* & ſic ſupponit *Cagnol* quod ſiue maſculus ſiue fœmina naſceretur, ſemper omnes alios excluderet, quod nō eſt in caſu noſtro, in quo Simon excludebatur per filij maſculi natiuitatem dumtaxat.

Ad quartum ex *d.l.ventre*. ibi habere locum tranſmiſſionem, quia ſiue naſceretur, ſiue non naſceretur poſthumus, filius hæres eſse debebat.

Reſpodetur, non obſtare caſui noſtro, in quo ex coniecturis ſupra adductis locum habet tranſmiſſio, pariq. ratione ceſsat quod dicitur, fideicommiſsum conditionale non poſse dici collatum in fideicommiſſarium ante conditionis euentum, nam hoc ceſsat pręſuppoſita, & ſtante tranſmiſſione ex ſupradictis; vel illud eſse verum pendente poſthumi natiuitate ſi decedat agnatus, non tranſmittit illud ius, quia id poteſt procedere ab inteſtato, ſecus in caſu noſtro, in quo adeſt diſpoſitio teſtatoris, qua vocatus tranſmittere potuit.

Quod autem in vltimis voluntatibus non detur retroactio conditionum, ſicut in contractibus. *arg.l.1.§. ſerui ff.ad Syllanian.*

Reſpondetur, quod ibi ſerui ſunt ſub conditione legati, & interim, ideſt, medio tempore, & conditione pendente ſunt ipſius hęredis, ſed in caſu noſtro data tranſmiſſione, quamuis venter in medio extaret prægnans, & in poſseſſione ventris nomine maneret curator *ex l.1.ff.de vētre in poſſ.mill.* attamen dominium bonorum erat in ſuſpenſo, donec partus naſceretur, adeo ut in caſu noſtro non dicitur retrotrahi conditio; ſed quod ſtat in pendenti propter prægnantiam ventris, vt in ſimili dicit, *Peregrin.art.31.n.23.* de conditionibus legalibus, quæ non impediunt legati tranſmiſſionem, ſed ſuſpendunt actionem ad illud petendum.

Et ex his fuit concluſum, & deciſum cum ad hæreditatem d. Simonis quatuor perſonæ ſint vocatæ à Statuto Piſano, ideſt dictæ duæ moniales, & monaſterium, filia poſthuma d. Vincentij, & Flammetta filia d.Pauli, medietatem omnium bonorum, & iurium dicto Simonis tam hæreditariorum, quam fideicommiſsariorum vna cum iurepatronatus quorumdam beneficiorum, ſpectare ad d.monaſterium, & aliam medietatē ad dictas Flammettam, & poſthumam, & ita poſt deciſionem fuit facta executio concorditer inter partes prædictas.

Et cum huic agatur de curatore, obiter videamus, an datio curatoris ſpectet ad Ordinarium an ad delegatum, & in facto habui de anno 1626. nam cum mihi fuiſset à S.D.N.Vrbano VIII.Pont.Opt. Max. delegata quędam cauſa ſuper validitate, ſeu inualiditate, certæ conceſſionis liuellariæ bonorum inter N. clericum Piſ.diœceſis, & N.laicum eiuſdem diœc.emanatis literis citatorijs comparuit quidam conſanguineis d. Clerici, & expoſuit d.clericum eſse mentecaptum, & egere curatore, &c. ideo d. laicus actor petijt, vt ego d.clerico curatorem decernerem, dubitatum fuit, an talis datio curatoris ad me vti delegatum ſpectaret, an autem ad D. Vicarium Ordinarium.

Et prima fronte videbatur dicendum ad d.Vicarium id pertinere ex *§.1. Inſt. de curatorib.* & ex *doctrina Innoc.in cap.petitio.num.2.in fine de procur.* vbi ait, quod curator ſiue generalis, ſiue ad litem tantum datur auctoritate iudicis ordinarij, non delegati, quia eſt mixti imperij *§.2.Inſtit.de attil.tut.l.muto §.tutoris, ff.de tutel. l.nec mandante 8.ff.de tut.& cur.dat.ab his,* His tamen nō obſtantibus contrarium fuit reſolutum, nempe id ſpectare ad delegatum, Primo ex *doctrina Aretini in d.§.1.num.3.* vbi dicit dictum Innocentij nō procedere

quando

quando lis coram delegato mouetur quia tunc dele-
gatus in d.lite curatorem dare poterit.
Secundo ex *l.vltima §.1.C.de admit. tut. ibi.* ſancimus
continuò curatorem ei in competēti iudicio ordinarij,
cura,& prouiſione tam iudicis, ſub quo lis vertitur,
quam cognatorum,&c.ſed in caſu noſtro lis coram de-
legato,ergo ab eo curator eſt dandus.
Tertio,ex *Bart.in d.l.vlt.§.1.* qui ait,quod de curato-
re dando liti,non eſt dubium, quod poteſt dari auctο-
ritate iudicis,qui præeſt liti.
Quarto ex *Marc.Soccin.c. ſi quis clericus.nu.23. de for.
comp.fol.mihi 77.* vbi ſi clericus litem habeat coram iu-
dice ſeculari,& indigeat curatore,ei datur à iudice ſe-
culari,quia curator non poteſt dari niſi ab eo,coram
quo lis eſt.
Quinto ex *c.vlt.de iudic.libr.6. ibi.* delegatus etiam
Apoſtolicę Sedis,& ſubdelegatus ab eo tibi curatorem
dare valeant, vel auctoritatem conſtituendi procura-
torem præſtare ad illas cauſas,vel lites dumtaxat,quę
coram ipſis fuerint ventilandæ,& idem eſt furioſo, &
mente capto circa dationem curatoris, quod eſt in
pupillo,& minore,*Specul.de libell.oblat.§.iam nunc.verſ.
porro.Mar.Soccin.c.1.de libell.obl.n.137.fol.145.*
Sexto ex doctrina *Anchar.in d.c.vlt.de de ind.lib.6.n.
4.verſ.8.not.& ibi Gemin.n.3.* qui dicunt opinionem In-
nocentij eſſe reprobatam,& per *d.textum vt ait Io.An-
dr.* eſt ſopita quæſtio quantum ad curatorem dandum
à delegato,quam formauit *Specul.tit.de cur. §. vlt. verſ.
quid ſi volens*, ea ratione poteſt id delegatus à Papa,vt
per *Geminian.ibi n.4.* quia delegato videntur ea omnia
conceſſa,ſine quibus cauſa expediri non poteſt,*c.præte-
rea.de off.de l.gl.in d.c.vlt.verb.ventilandę* ad cauſam au-
tem pertinet,quod perſona legitima cauſa compareat,
l.in vniuerſis C.qui dar.tut.vel.cur.
Septimo ex doctrina *Alex.in l.1.n.21.& ibi Caſtrenſ.
numer.5.ff.de iuriſd.om. ind. & Specul. de curat. in princ.*
qui aiunt delegatum poſſe dare curatorem ad litem
coram ſe motam;& habetur apud Afflictum *deciſ.262.*
vbi fuit datus curator liti pro infante à iudice dele-
gato.
Et ita fuit concluſum delegatum in cauſa prædicta
poſſe dare curatorem dicto clerico mente capto, cum
quo lis erat.
55 Quando autem Iuſpatronatus trāsfertur titulo par-
ticulari, tunc iuſp.incipit competere à die præſtiti con
ſenſus ab Epiſcopo per ſupradicta,& ſi plures ſint hęre
des uel plures ſiut hęredes,vel plures donatarij,omnes
ſunt patroni inſolidum. *c.1.& ibi gl.de iurepat.* cum iuſ-
patronatus ſit quid indiuiduum,& indiuiſibile, vt di-
xi *ſupr.lib.1.c.2.*
56 Quomodo autem cadat diuiſio in iurepatronatus,
vide *Lambert.vbi ſupra lib.1.quaeſt.2.princ.artic.36.* quòd
procedit, etiāſi ſint ſucceſſores inæqualiter in hæredi-
tate,vel donatione.*Doct.& præſertim Card.in clem.plu-
res,& ibi gl.de iurep.*& hæc eſt communis opinio, quæ
57 non procedit,vbi viget conſuetudo, vt iuſpatronatus
diuidatur.quo ad præſentationem per vncias. *Cardin.
in cap. 1. quaeſt. 2. de iurepatron.* quia habens plures vn-
cias plures habebit partes vocum iuſpatronatus; vt
eſt., vbi Iuſpatronatus ex antiquiſſima conſuetudine
diuiditur in duodecim vncias aliquando in vigintiqua
tuor, & præſentatus à maiori parte obtinet inſtitutio-
nem.
58 Quod Iuſpatronatus tranſit in hæredes per ſtirpes,
non per capita. *dicta clem. plures. de iurepatr.* vbi ſi duo
ſint fratres,& vnus frater habet vnum filium,alius fra-
ter duos filios tantum habebit iuſpatronatus ille vnus,
quantum illi duo.*vide Zecchium de benefic.& penſ. capit.
12.n.6. verſ. quo vero ad translationem. Tiraquell. de iure*

*primog.q.36.num.3.Gonzal.in comment.ad Regulam octa-
uam Cancell.gl.45.n.61.Cenedа ad ſextum collectan.7.n.1.
Grac.de benefic.p.5.c.9. num. 143. Auguſtin. Barboſa vbi
ſupra de off.& pot.epiſc.parte 3.alleg. 72. nu. 70. Riccius.
vbi ſup.in d.praxi.rer.for.eccleſ.deciſ.210. & in collectan.
1733.& in deciſ.cur.Archiep.Neapol. deciſ. 120. num.1.
parte 2.*
59 Et quādo,ſeu quomodo cognoſcatur,an ſit facienda
pręſētatio per ſtirpes, ſeu per capita,docet latè *Steph.
Gratian.diſcept.forenſ.cap.521.per totum,& Card.in dicta
clem.plures. quaeſtione 2.* dicit illud ſupra dictum proce-
dere,quando ſunt plures patroni ſed quando vnus eſt
patronus dumtaxat, & moritur relictis poſt ſe pluri-
bus filijs,& hæredibus, tales filij ſuccedunt in capita,
60 quia tunc non adeſt præiudicium alterius compatro-
ni,ſed poſtea filij dictorum filiorum ſuccedunt in ſtir-
pes,vt ſi erant tres filij,Petrus,Antonius,& Franciſcus.
Petrus reliquit quatuor filios,Antonius quinq;& Fran-
ciſcus octo,nam iſti filij ſuccedunt in ſtirpes, & non in
capita, & tantum operabitur vox octo filiorum Fran-
ciſci,quantum vox illorum quinque, ſeu illorum qua-
tuor, cum illi octo repræſentent. d. Franciſcum. illi
quinq.d.Antonium, & illi quatuor d. Petrum. *per dict.
clem.plures.de cuius ratione vide celebrem gl.in c. ſi plures
in verbo,communi*, 16.q.7.& ſi plures vniuerſitate ha-
61 beant iuſpatronatus quælibet vniuerſitas habetur pro
vna voce, neque ſunt conſideranda ſingula capita ho-
minum dictæ vniuerſitatis.*Menoch.conſ.316.vol.4. Ric-
cius vbi ſupra d.deciſ.210.n. 268.*& ſupradicta procedūt
in deſcendentibus,& etiam in collateralibus cum *text.
in d.clem.plures.* loquatur generaliter de pluribus reli-
ctis hæredibus ab vno patrono.*vide Caſſadorum deciſ.2.
de iurep.*& illud procedit quando ſucceditur iure hære-
62 ditario,ſecus ſi alio iure,nempe legati,vel donationis,
quia tunc ſi donetur iuſpatronatus familiæ,omnes de
familia ſuccedunt in capita, & non in ſtirpes. *Alexand.
conſ.63.n.1.& 4.lib.1.Bald.in l.2. n.4. C. de ſuis & legiti-
mis.*ita tenuit *Rota in vna Regien.13. Nouemb. 1610. co-
ram Penia*;
63 Item non procedit, quando iuſpatronatus pertinet
ad ſingulos vti ſingulos, non vti vniuerſos,nam quan-
do competit alicui collegio,ſeu familię,vt vniuerſis,fit
præſentatio, ſimul, non per capita.*Lambert.vbi ſupra
parte 2.lib.1.quęſt.1.princip.art.25.num. 17.*& ita tenuit
Rota in vna Staturicu.iuſpatronatus 11.Ianuarij 1583.*co-
ram Eminent.Card.Pamphilio,* item illud non procedit,
64 quando obſeruantia eſſet in contrarium. vt fuit reſo-
lutum in vna *Burgen. Abbatia 16. Iunij.1589. coram Pe-
nia.Riccius in praxi d.deciſ. 210. n. 269.*& de computa-
tione diuerſarum vocum deſcendentium à patronis.
late Lambert.dict. parte 2. lib. 1.q.1.princ.art.25. quod ſi
65 plures hæredes, ſeu legatarij, & donatarij vnius,
qui pro vno habentur,& habent,vnam vocem, ſint in-
ter ſe diſcordes,ad perficiendam dictam vocē tunc at-
tenditur maior pars ab vno patrono deſcēdentiū,neq;
ſufficit maior pars comparatione minorum, quia cum
ſit vna vox eſt apud omnes, apud maiorem partem
omnium prædictorum. *Card.in d.clem.plures. vbi ſupra.*
66 Quod ſi non appareant primitiuæ voces hæredes cui-
libet patroni; & patronorum dicentur facere corpus
de per ſe,tunc enim filij patronorum demortuorū ſuc-
cedūt in iurepatronatus ſuperſtitibus alijs cōpatronis,
67 & ſi iuſpatron. ſit tranſlatum in aliquos ſub nomine
collectiuo,& in aliam ſingularem perſonam puta,quia
ſit legatum iuſpatronatus tali Collegio, & Petro, tan-
tum ius habebit Petrus, quantum totum collegium
prædictum,*per textum in l. vltima,& ibi Doct.Cod. de im-
puberum,& alijs ſubſtitut.* vbi plures contenti ſub nomi-
ne collectiuo habentur pro vno, & ſi ſint quatuor

68 compatroni habentes quatuor voces, poſtea ſi vnus
ex eis ſit donatarius alterius ex illis, habebit duas vo-
ces, *Io. de Imola in d. clem. plures, n. 7. de iurepatr.* & quæ-
libet ſucceſſio, & tranſlatio, quæ fit de iurepatronatus
ex titulo habili, dicitur fieri ex gratia, nõ ex iure com-
muni. *Abb. in c. 1. n. 3. de præbendis, per textum in c. 3. de
iurep.*

69 Et poſſunt hæredes, & ſucceſſores patronorum pro-
pria auctoritate abſq. ſuperioris conſenſu facere inter
ſe concordiam de alternis vicibus præſentando Recto-
rem. *Tiraquell. de iure prim. q. 17. op. 6. num. 9. Cenedus ad
ſextum decret. collect. 7. n. 2. Barboſa vbi ſupra d. alleg. 71.*
70 *nu. 30.* & paſſim ad tollendas lites, & diſcordias, com-
patroni faciunt concordiam de alternis vicibus præ-
ſentando, & Superior admittit præſentatum ab vno ex
compatronis, ad quem pro illa vice ſpectat præſenta-
re rectorem, ipſumque inſtituit; & ita ſeruatur in pra-
71 xi, & pluries ſeruari vidi, vt eſt in beneficio, ſeu Alta-
ris. Luciæ in priorali, & parochiali eccleſia S. Sixti Pi-
ſarum, quod beneficium eſt de iurepatronatus Nobi-
lium, de Lanfranchis, & Nobilium Piſanorum de Gal-
lettis, & inter eos adeſt concordia iam pluries firmata
de alternis vicibus præſentando, & ita in parochiali
eccleſia S. Margaritæ Piſarum, cui eſt vnita eccleſia S. Clementis, controuerſia etiam eſt inter Doctores an in translatione iuris præſentandi requiratur Epiſcopi conſenſus, prout requiritur in translatione iuriſpatronatus, & verior, & fauorabilior eccleſiæ videtur eſſe affirmatiua, quam tenet *Lambert. vbi ſupra lib. 1. p. 2. q. 6. art. 4. vbi num. 2.* ait non eſſe permittendum, vt laici tractent ſpiritualibus annexa, prout eſt fructus præſentationis, *c. quanto de iudic. Caſſador. dec. 7. num. 35. de cauſ. poſſ. & proper.* & hoc caſu militant omnes rationes, quæ allegantur à doctoribus, vt in translatione iuriſpatronatus requiratur conſenſus Epiſcopi, *Lambert. vbi ſup. q. 1. art. 4.* & hanc tenet *Mar. Antonin. var. reſol. lib. 1. reſol. 87. n. 25.*

Et placet referre *Rotæ deciſionem coram Card. Lancellotto in Florentina iuriſp. de Ricaſolis 10. Martij 1603.*

Dubium erat, an iuſpatronatus de quo agitur deferatur in ſtirpes, vel in capita, quo pluries propoſito reſtricta fuit difficultas, ad obſeruantiam, nam licet de iure præſentatio fieri debeat in ſtirpes, & non in capita, Clem. plures de iurepatronatus tamen ſecus eſt, vbi obſeruantia fuit in contrarium, vt fuit reſolutum in cauſa Burgenſis Abbatiæ de Sobarzo 16. Iunij 1589. coram R.P. Dom. Penia, & in Taurinenſis iuriſpatronatus prima Aprilis 1585. coram R.P. D. Decano, & maximè quando obſeruantia viguit in iurepatronatus familiari, & gentilitio, quod regulariter defertur, in capita, & in eo habet locum, *clem. plures, vt tradit Alex. de Neuo conſil. 63. num. 2. & 3. Bald. in l. 2. ſub num. 4. C. de ſuis, & legit. hæred.* & fuit reſolutum in cauſa Regien. Prioratus 16. Nouembris 1601. coram R.P.D. meo Penia, quòd verò iuriſpatronatus ſit gentilitium non hæreditarium pendet etiam ex obſeruantia patronorum, *Gabr. conſ. 196. n. 6. lib. 2.*

De qua obſeruantia præſentandi in capita, & non in ſtirpes ſatis in caſu noſtro conſtare Domini poſt maturam cauſę diſcuſſionem reſoluerunt, potiſſimum verò ex eo, quia pater, & filius ſimul fuerunt pluries admiſſi ad præſentandum, quòd tamen eſſe non poſſet ſi iuſpatr. deferretur hæredibus in ſtirpes cum viuo patre filius hæres ei non poſſit, *Cald. conſ. 10. verſ. 1. ex ordine verborum de iurepat. Roch. de Curt. eod. tract. in verbo. competens q. 7. num. 19. ad fin. verſ. indubitatum tamen eſt. Lamber. 2. p. primi lib. 2. art. 6. q. princ. n. 3. Caputaq. deciſ. 284. n. 2. p. 1. & dec. 131. n. 3. p. 2.*

Idque in facto probatur ex Bulla Nicolai V. anno 1448. qua combuſto Oppido Brolij commiſit Abbati de Coltibono examinationem iſtius iuſpatr. vbi nominantur patroni, Braccius filius Andreæ tunc viuentis, nulla d. Andreæ facta mentione, necnon Albertaccius filius Caroli, pariter viuentis, & ipſe quoque Carolus eius pater, quæ narratiua fuit verificata coram D. Iudice Commiſſario, vt in ſententia, qua pronunciauit narrata fuiſſe vera ann. 1451. & iuſpatr. ſpectare ad prædictus omnes in litteris nominatos, & licèt in ſententia non repetantur nomina Braccij, & Albertaccij tamen id emanauit ex eo quod eo tempore defuncti iam fuerant, vt fuit expoſitum in libello tunc porrecto Iudici Commiſſario.

Et in præſentationibus, & alijs actibus idem fuit obſeruatum; prout in præſentatione facta de anno 1470. per Antonium Galeotti, nomine proprio, & Bettini eius filij, & in alia de anno 1480. Laurentij nomine Rainerij, & eius filiorum, & de ann. 1561. conſtituerunt procuratorem ad conſentiendum vnioni Dominus Bernardus nomine proprio, ac deinde Marcus eius pater ſimiliter nomine proprio quilibet de per ſe, ac ſeparatim vti principales patroni, & in compromiſſo de anno 1563. facto vbi Io. Baptiſta Epiſcopus Piſtorien. nomine Petri eius fratris, & Simonis eiuſdem Petri filij, & D. Bernardus nomine proprio, ac ſeparatim nomine procuratorio Marci eius patris, & ad coadiuuandum adducitur præſentatio ad Eccleſiam S. Petri in Venano, de anno 1477. admiſſa ab Ordinario atteſtante, quod de conſenſu expreſſo Rainerij, & filiorum ipſius inſtituit Antonium de Monte Varchio, qui conſenſus habetur pro præſentatione, *Creſc. dec. 5. de iurep.* & creditur Ordinario de conſenſu voluntate, & præſentatione ab eo narrata, *Rota dec. 11. de iurepat. in nou. Lamber. de iurepat. 2. p. 2. lib. q. 10. art. 4. n. 60. & ſeq. Put. dec. 172. lib. 2.*

Nec obſtat, quòd non conſtat de mandato procuræ parentum, qui præſentauerunt nomine filiorum, nam vltra quòd ex prædictis conſtat filios ſæpius ſeorſum à patribus pro patronis, ſe geſſiſſe, ac reputatos fuiſſe, de iure non erat neceſſarium mandatum, cum Pater dicatur habere adminiſtrationem in bonis filiorum *Lamber. de iurep. p. 1. lib. 2. art. 17. q. 4. princ. n. 12.* nam in generali adminiſtratione venit præſentatio, vt in matre adminiſtratrice, fuit reſolutum in cauſa, *Forolin. iuriſp. 28. Octobris 1599. & 15. Maij 1600. coram me.* vltra quod in hac materia antiquiſſimum mandatum poſſet præſumi. *Dec. conſ. 36. n. 8.*

Effectuatio verò dd. præſentationum probatur ex admiſſione illarum, & ſignanter præſentatio Bertini filij in perſonam Antonij de Pazzis, habuit effectum, quia per eius obitum de anno 1480. fuit prouiſus Philippus de Alemannis, *iuxt. vulg. conſ. Oldrad. 229.* & præſentatio Philippi de Alemannis, ex voto Rainerij, & filiorum ipſius, habuit effectum, quia conſtat de inſtitutione, & per admiſſionem factam ab Epiſcopo, etiam conſtat habitam fuiſſe conſiderationem de uoto filiorum, nam ſi ius non habuiſſent Ordinarij non admiſiſſent; ad *dec. Rot. 11. de iurep. in nou.* tanto magis, quia effectuatio præſentationum ad effectum, de quo agitur non videtur neceſſaria, cum non agatur modo ad effectum vt per eas ſit acquiſita aliqua quaſi poſſeſſio, ſed ad effectum obſeruantiæ, quo caſu ſatis eſt oſtendere, quid in hac familia obſeruatum fuerit.

Non obſtat, quod in iurepatr. hæreditario, vel mixto filij emancipati poſſint præſentare viuis parentibus, nam omiſſo, quod non conſtat de emancipatione omnium prædictorum, id omnino repugnant intentioni DD. de Mileto, quod ſcilicet hoc iuſpatronatus vti mixtum, non deferatur niſi hæredibus. *Couar. var. lib. 2,*

lib.2. cap.18. num.7. verſ.3. nam clarum eſt, quod filij emancipati non poſſunt eſſe hęredes patris viuentis, prout concludunt Lambert. *de iurep. lib.2. p.1. q.2. art.5. n.13. Rocc. in verſ. competens, n.19. in fin.*

Secundo principaliter obſeruantia probatur quia negari non poteſt, quin ſemper remotiores de familia ſimul cum proximioribus admitti conſueuerint, quod implicat contradictionem cum iurep. mixto deſcendentib. de familia reſeruato, quod defertur inſtirpes, in eo enim proximiores tantum de familia admittuntur remotioribus prorſus excluſis *Bald. in conſ.1. nu.8. lib.3. Cald. in conſ.19. de iurep. Ferret. conſ.134. num.2. Lambert. de iurepat. 2. parte lib.1. quæſt.2. princ. artic.6. n.10. Gabr. conſilio 196. libr.2. num.4. Couar. var. lib.2. capitulo 18. numero* 10. & fuit reſolutum in cauſa *Pientina iuriſpatronatus de Martij* 10. *Iunij* 1602. *coram* R. P. D. *meo Litta.*

Tertio, quia in proceſſu productę fuerunt quamplurimæ pręſentationes, in quibus nullam vnquam reperitur factam fuiſſe mentionem, aut diſtinctione ſtirpium neque vocum, neque portionum hæreditarium, ex quo apparet, non fuiſſe habitam, rationem ſucceſſionis hæreditariæ in hoc patronatu, quod etiam ex alio deducitur, quia in legitimatione perſonarum nũquam fuit articulata proximioritas, nec hæreditaria ſucceſſio, prout faciendum fuiſſet d. iuſpatronat. mixtũ, vel ſimplex hæreditarium fuiſſet ex tradit. per *Iaſ. in rubr. n.1. & 2. C. qui admitt.* præſertim, quod fuit ſemper articulatum, quod præſentare volentes, erant de ſanguine, & de legitimo matrimonio nati, quę qualitas legitimatis non eſt neceſſeria in iurepatronat. hęreditario, *Baldus conſ.374. poſt medium, verſ. ex hoc ſequitur neceſſario, lib.1. Rocch. de Curt. de iurepatronat. verſ. competens, n.9. verſ. in hoc puncto, et n.20. et pluribus ſeq. Lambert.2. p. primi libri, 26. artic.2. q. prin. n.2. & multis ſeq.* & eſt neceſſaria in iurepatr. gentilitio, & familiari, *Rocch. d. verſ. competens, n.13. ad finem, verſ. hanc tamen. Lamb. vbi ſupra art.27. nu. primo, & 2.* & idem obſeruatum apparet in pluribus articulis, & pręſentationibus, etiam ad alias eccleſias iſtius familiæ vſque in pręſentem diem.

Et confirmatur quoque ex eo, quod nihil de hac ſucceſſione hęreditaria doctum fuit, & tamen credendum eſt, quod per tot actus geſtos ab hac familia in tot annis circa huiuſmodi patronatum ſi re vera eſſet hæreditarium, aliquid oſtenderetur, cum quo argui poſſet d. hæreditaria ſucceſſio, quod minimè factum fuit, & ideo, ſequitur, quod familiare exiſtat per ſupra deducta.

Quinimo duab. tantum vicibus argui poteſt pręſentationes ab aliquo ex patroni factas fuiſſe ad eccleſiam S. Marcellini, & S. Leolini nomine hæreditario ad augendam vocem, prout fuit anno 1577. & 1580. quas tamen conſtat non habuiſſe effectum imò admiſſas fuiſſet pręſentationes illorum tantum, qui nomine proprio tanquam ſinguli de familia præſentauerint, & ſortius in vacatione, de qua agitur admiſſus fuit ad præſentandum, Iulius Bettini, qua repudiauerat hęreditatem paternam, nec obſtat, quod ſucceſſerit patruo, per fideicommiſſum, quia per textu fideicommiſſi vniuerſalis non potuiſſet admitti ad pręſentandum ſi iuſpatron. eſſet aliquo modo hęreditarium ſecundum communem opinionem. *Rocch. de iurep. ver. ipſe, vel is a quo num.21. & ſeqq. latius Lambert.2. parte primi lib.2. quęſt. princip. art.35. & Couar. var. lib.2. capitulo 18. nu. 8. verſ. quibus, & alia ratio, Pereg. de fideicom. art.60. n.37. & fuit allegata deciſ. in vna Aretin. Cap. 1. Iunij 1584. coram bo. mem. Bubalo.*

Quarto ex diſtributione expenſarum facta inter omnes patronos, ſiue proximiores, ſiue remotiores nulla ſtirpium diſtinctione habita in hac eccleſia, de qua agitur, & in alijs, ſed ſecundum numerum perſonarum, quod ſignificat delationem in capita, & quamuis non ſit iſte actus, pręſentationis, non tamen eo minus concludit ad effectum de quo agitur, vel ſaltim negari non poteſt, quin multum deſeruiat pro adminiculo.

Nec obſtat, quod in ſubeundis expenſis procedat ratio ſpecialis, quod onus defendendi tamquam indiuiduum, ad omnes equaliter ſpectat, vt tradit *Berou. in c.1. n.69. de iurep. Vital. in clem. plures de iurep.* quia diuerſum eſt in contributione expenſarum, quę tamquam diuidua proportionatur honori, & voci vniuſcuiuſque ex deductis per Peregr. *conſ.32. n.14. & in conſ.33.* qui in hac cauſa ſcripſit.

Quinto, prædicta comprobatur ex multis documentis pręcipuè vero ſententia Abbatis de Coltibono, & alijs enunciatiuis antiquiſſimis, quibus obſeruatum apparet iuſp. quo agitur ſpectare ad omnes, & ſingulos deſcendentes maſculos D. Bindacij Militis, ſic enim fuit, ab Angelo, & Carolo, coram Abbate de Coltibono dictum, & petitum, & ab eod. Abbate per ſententiã declaratur, & per eos acceptum vice, & nomine omnium, & ſingulorum deſcendentium D. Bindacij Militis de domo de Ricaſolis, & dd. nominib. & quolibet dd. nomine, & ſub hac petitione, & acceptatione facta pro omnib. & ſingulis deſcendentibus D. Bindacij, Andr. quoque, & Ant. Galeotti eandem ſententiam acceptauerunt, & ratificauerunt cum quo aperte demonſtratur, quod omnes dē Ricaſolis deſcendentes a d. D. Bindacio, vocantur in capita, & ęqualiter ad huiuſmodi patronatum; cum ſtipulatio facta pro omnib. & ſingulis attribuat omnibus deſcendentib. actum inſolidum. Hęc enim verba oſtendunt obſeruat. fuiſſe delationem iuris pręſentandi in capita *Butr. conſ.29. n.2. Anch. conſ.355. verſ. item quidquid ſit. Roc. de iurep. verb. ipſe, vel is, a quo n.10. Lamb.2. p. primi lib.1. q. princ. art.28. nu. 6. Cęſ. de Graſſ. deciſ.154. n.8.* & hoc fundamentum coadiuuatur, ex eo quod nouiſſime de anno 1598. ad eccleſiam SS. Martini, & Angeli de Lecchio Aretin. diœceſ. idem D. Leo quia pręſentauit Marcum Gianum, ex cuius ratione euenitur Domini de Mileto, præſentauit nomine proprio, & vice, & nomine ſuorum nepotum, omnium, vt ipſemet aſſeruit patronorum pro ęquali rata, & portione.

Supradictis accedit laudum Sereniſſ. magni Ducis, qui ad ſedandas lites, & vt in iuſp. in tota familia Ricaſulana conſeruaretur dixit ſibi conſtitiſſe habita diligenti informatione per eius Rotę Auditores, quod illud ſpectabat, ad totam familiam Ricaſulanam quodque omnib. de dicta familia communiter competebat: ac ideo, vt facilius in tota familia conſeruaretur ſtatuit, vt per ternos, præſentationes fierent, inter illos de Fibindacijs, & alios de Mileto: omnes de familia Ricaſulana, quod fuit deinde per felic. recordat. Pium Quartum confirmatum, & ſic patet huiuſmodi iuſpatronatus fuiſſe pro merè familiari, non autem pro hęreditario reputatum, & ſic locum non habet Clem. plures.

Non obſtat, quod cum in iſtis præſentationibus non conſueuerit adhiberi ſimultaneus, & collegialis patronorum conſenſus, iuſpatronatus non poſſit competere in capita ex deductis in cauſa *Taurin. Iuſpatronat.* 11. *Ianuarij* 1585. *coram R. P. D. meo Decano*, quia quamuis iſte ſit actus cognoſcendi iuſpatronatus ſpectare in capita, non tamen ex hoc neceſſariò ſequitur, quod ſi patroni non conuenerint collegialiter ad præſentandum, iuſpatronatus non poſſit ſpectare, vt ad ſingulos, & in capita, nam nec deciſio, nec doctores allegari

id tale dicuit, immo, quod quando iuſpatronatus ſpectat ad aliquos vti ſingulos, & nō vti vniuerſos patroni poſſint ſeparatim præſentare, dicit *Lamb.* qui alios allegat, *lib.2.p.2.q.2.art* 8.*n.*5. 10.*&* 11. nec valet conſequentia, quod iuſpatronatus ſit familiare ergo competit vti vniuerſis, ſicut quod præſentationes non ſint factæ ab omnibus ſimul congregatis, non autem quominus dici poſſint factæ in capita, non autem per ſtirpes, præſertim vbi numquam vnaquequne ſtirps ſeparatim, ac de per ſe præſentauit, vt declarauit *Rota in eadem Taurinen. iuriſpatronatus* 1. *Aprilis* 1585. *coram R.P.D.meo Decano*, allegata verò in contrarium procedunt quando iuſp. competit familiæ, vel Collegio vti vniuerſis.

Nec obſtat opinio *Abb.in c.3.n.22.de iurep.* quia eſt ſibi contrarius in *conſ.76.in 2.dub.p.* 2. & communiter reprobatur in iurepatronatus, quod vti ſingulis defertur, *Dec.in c.cum omnes, n.48.verſ.ſed tamen, in 1.lectura de conſtit.latè Aim.conſ.63.n.1.* & reprobauit *Rota apud Caſ.de Graſſis dec. 169.& 170. alias prima, & ſecunda n. 1.de iurepatr.* & in vna *Calag.benef.de Ali 20.Iunij* 1588. *&* 17.*Maij* 1591.*coram Comitulo, & in eadem ſub die 4. Martij* 1594.*coram Illuſtriſs. Mant. & in dicta Taurinen. iuriſp.*11.*Ianuarij* 1585.*coram R.P.D.meo Decano*.

Quod verò iuſpatronatus, de quo agitur competat vti ſingulis patet, tum ex ipſa obſeruantia præſentandi ſeparatim, & non collegialiter, iuxta prædicta, tum etiam ex enunciatiuis pernarratis, quę cū ſint antiquiſſimæ plenè probant, *Achil.dec.7.de iurep.* tum denique ex regula iuris quod in dubio præſumit competere vti ſingulis, & propterea non requiri ſimultaneum conſenſum, *Felin.in c.cum omnes, n.29.ad fin.verſ.in dubio autem, de conſtit.Lamber.de iurep.2.p.2.lib.q.2. princ. art.* 8.*n.*14.*Caſ.de Graſs.dec.169. &* 170. *n.*2. & fuit repetitum in omnibus præallegatis deciſionibus, & in vna *Pampbilonen.Rectoriæ* 19.*Decembr.*1585.*coram bon.mem, Orano*.

Non obſtat, quòd non poſſit dici iuſpatronatus mere gentilitium illud, quod extincta familia tranſit ad hæredes extraneos, quale eſt relictum familiæ ſine dictione tantum, vt fuit reſolutum in cauſa *Cremonen. iuriſpatronatus 6.Iunij* 1578.*coram Reuerendiſs.Patriarcha*, nam vltra quod illa deciſio procedebat in iurepatronatus mixto, quod extante familia deferabatur hæredibus de deſcendentia, *Aret.in c.ſignificauit nu.3.verſ. ſed poſito, de teſtibus, Gabr.conſ.196.num.5.lib.2.Dec.conſ.* 149.*n.*1.*in princ.verſ.ſiue etiam, Couar.var.lib.2.c.18.n.7. verſ.*3. id effectum habere poſſet extincta familia, ſed ea extante, nihil impedit, quin per omnia pro merè gentilitio reputari debeat, & in capita deſerri, & ſingulis de familia acreſcere ex vſu gentis Ricaſulæ, & obſeruantia inueterata, vt tradit *Pariſ.conſ.48.n.20.et 23. verſ.verum quia, lib.4.*

Quæ omnia eo magis ad propoſitum conducere videntur, quod agitur de iurep. nobiliſſimo, & antiquiſſimo nempe de anno 1165. à q. Nobili viro Alberto de Ricaſolis, nepote Illuſtriſſimi D. Cardinalis Vghi Comite Brolij, & Montis Gontij, & Montis Caſtelli, acquiſito, & ſic longè ante Clem. plures poſt annum 1300. in Concilio Vienen. conditam, cui propterea non videtur ita tenaciter inhęrendum, vt fuit dictum in cauſa Regien. Prioratus 16. Nouembris 1601. coram R.P. D. meo Penia, &c.

Et in eadem coram eodem, *Mercurij* 11. *Februarij* 1604.

Contra deciſionem in hac cauſa factam ſub die 10. Martij 1603. multa & copioſè appoſita fuerunt pro parte DD. de Meleto, & prępſupponebant ad eorum fauorem aſſiſtentiam iuris communis, quod iuſp. deferatur in ſtirpes & nō in capita, quodq; ex ſui natura, ſit hæreditarium, *clem.plures vbi Anch. Imol.Vital.& alij not.de iurep.Innoc.in rubr.n.4.eod.tit.Gabr.conſ.196.nu.1. lib.2.* & fuit reſolutum in cauſa Cremonen. Iuriſpatronatus coram bon. mem. Oriolen. quæ eſt *dec.289.n.1.p.* 1. & licet iuſpatronatus, de quo agitur fundatum eſſet ante d. Clem. tamen dicebatur, quod etiam antea erat magis communis opinio, quod præſentatio fieret in ſtirpes, & quamuis Clementin. approbat hanc opinionem, non tamen fuerat noui iuris inductiua.

Quo iacto fundamento, inferebant quod ſibi ad actis adducentibus limitationem à Rota canonizatam ex obſeruantia in contrarium incumbit onus plenè probandi d. obſeruantiam ex trad. à *Tiraq.de retract.lign.* §. 1.*gl.9.ſub n.211.verſ.quibus adde*, & ideo opus eſſe obſeruantia clara, nec ſufficere actus æquiuocos, vt deciſum fuerat in cauſa Parinen. ſtatus coram Robuſterio 14. Maij 1580. quæ eſt *dec.294.n.6.p.2.* ſed neceſſe eſſe quod concludant per neceſſe, *c.in præſentia, de probat. Mobed.dec.2.de prob.* Immo addebant probandam eſſe obſeruantiam obtentam in contradictorio iudicio cū ſimus in correctorijs iuris communis, vt fuit in ſimili reſolutum, in vna Burgen. Abbatiæ 23. Januarij 1598. coram R.P.D. Penia.

Et hinc dicebant D. Nereum non eſſe in probatis, & obſeruantiam ab eo allegatam in omnem euentū eſſe remotam, à tempore fundationis, & eſſe turbidam, non eſſe vniformem, neq. apparere quod nunquam fuerit controuerſum hoc, quod iuſp. competat in capita vel in ſtirpes, ideoq. ex actibus adductis tanquam ad alium effectum factis non poſſe reſultare obſeruantiam indiuiduo in caſu de quo agitur, prout requiritur *Aim. conſ.96.n.4.*

Quibus præmiſſis ad fundamenta deciſionis reſpondebant, illa non concludere perneceſſe, nam primum de præſentationibus filiorum viuis parentibus factis conabantur tollere pluribus modis, & primo, quia non conſtat quod fuerit habita ratio de vocibus filiorum, qui cum patre præſentarunt, & potuerunt præſentationes habere effectum propter vocem patris, vel potuit pro maiore cautela adhiberi vox filiorum, *Gabriel.conſilio 196.nu.7.libro ſecundo*, opus enim eſſet probare, quod in vim dd. vocum, & præſentationum factarum à filijs familias ſecuta fuerit effectuatio, alias probatio non eſt concludens ex his quæ *tradit Crauett. conſ.171.n.14.* & effectuationis probatio videbatur neceſſaria, quia ea ceſſante ceſſat obſeruantia, & ſtatus eſt turbidus.

Secundo, quia licet negari non poſſit, quin filij aliquando præſentauerint cum parentibus, tamen adſunt aliæ præſentationes, ante, & poſtea factæ, in quib. interuenerunt plures habentes filios, & de filijs non ſit aliqua mentio, immo in hoc D. Nereus habet contra ſe vltimum ſtatum cum in ſua præſentatione non interuenerint filij Alberti, qui ſunt quinq; nec filij Eque Mariæ qui ſunt ſeptem, quod reddit obſeruantiam ęquiuocam, ex quo varia modo fuit obſeruatum, vnde ex iſta obſeruantia, nihil concluditur, & attenditur id, quod frequentius fuit obſeruatum, *Bart.in l.de quibus n.16.ff.de l.Dec.conſ.11.ſub n.12. verſ.reſpondetur quod plerunque, & conſ.215.ſub n.2.verſ.hoc idem probatur. Pedemont.dec.99. n.7.* & ex actibus difformibus non inducitur conſuetudo, *Aim.conſ.96.num.5.& conſ.* 513. *nu.4.*

Tertio illud fundamentum non concludit, quia potuit eſſe, quod illi filij familias eſſent heredes aliorum, & ſic potuerunt habere ius ad hæreditate alterius, *Roſ.de iurepatr.in verbo, competens alicui, q.13.n.26.* qua pro-

propter non releuat probatio, quæ non excludit poſſibile in conttarium, *l. neque natales, C. de prob. cum ſimil.*

Quarto, quia non dantur actus ſufficientes, ſed ſolũ duæ præſentationes del anno 1470. & 1480. quæ non alterant naturam actus, ſed potius tanquam de facto non habentur in conſideratione, *c. cum eccleſ. de cauſ. poſ. & propr. Ruin. conſ. 155. n. 9. & 10. lib. 4.* quia perſona extranea interueniens actui non alterat naturam actus, *Caſ. de Graſ. dec. 2. in fin. de iurep.* & alij actus, quam præſentationes non debent attendi, vnde licet in Bulla, fuerit nominatus Carolus pater, & Albertaccius eius filius, tamen tunc non agebatur de præſentatione, & ſucceſſione in iurep. ſed de probatione pertinentiæ, quæ poteſt intelligi ordine ſucceſſiuo, & vbi agitur de defenſione Iuriſp. omnes quamuis remotiores poſſunt interuenire ratione iuris, quod habent ſaltem de futuro, & hoc modo, etiam reſpondent ad contributionem expenſarum.

Quinto, quia potuerunt eſſe filij emãcipati, vel ſeorſum a parentib. habitantes qui valent præſentare, *Roc. in verb. competens n. 19.* quod maximè credendum eſt, quia non eſt ita expeditum quod filius qui cum patre habitat, poſſit ſimul cum eò præſentare, quamuis iuſp. ſit gentilitium, vel vniuerſitatis, idem *Roch. d. verb. competens. q. 7. d. n. 19. & in verb. ipſe velis, a quo q. 35. ſub n. 31.*

Sexto, allegatur quod nunquam præſentauit pater cum filio, ſed ſolum pater nomine filiorum cum promiſſione de rato, de quo non conſtat, cum numquam oſtendatur aliqua ratificatio, & quamuis pater vti coniuncta perſona poſſit pro filio præſentare, hoc tamen intelligitur duobus ſimul concurrentibus, quod ſcilicet pater de rato promiſerit, & quod filius in tempore ratificauerit *Lambert. de iurepatr. lib. 2. p. 1. q. 4. art. 17.* tanto magis quia mandatum filiorum, & multo magis fratrum videbatur neceſſarium, cum in ſpiritualibus, vel quaſi non attendatur patria poteſtas, *Abb. in c. conſuluit, n. 3. de iurepatronatus, Bzioz. in tract. de dec. tut. cap. 24. num. 30. Ferron. in conſuetud. Burdegal. tit. de ſtat. et iur. perſon. §. 1. colum. 4. verſ. ſed hæc ſententia, Lambertin. vero in dec. allegatus*, procedit in iurepatr. quæſito per filiũ ex dotatione in bonis aduentitijs, & dum dicitur in deciſione mandatum præſumi ceſſat præſumptio, cum mandatum non ſit enunciatum, nec adſint aliquę coniecturæ, *Caſſad. dec. 3. de procurat.*

Ex ſecundo autem deciſionis fundamento defendentes DD. de Meleto argumentum pro ſe deſumebant, quia iuſpatronat. etiam gentilitium hoc eſt familiæ relictum, vel pro deſcendentibus in ſententia Abbatis Coltiboui Canonizatum defertur ordine ſucceſſiuo, iuxta proximitatem, & ſit in ſtirpes, non in capita, vt in conſ. Bald. cum alijs allegatis in Pientina iuriſpatronatus 10. Iunij 1602. coram R. P. D. Litta, & nihilominus negatur in facto, quod remotiores cum proximioribus promiſcue præſentauerint.

Ad tertium fundamentum reſpondebant, quod ſi nullibi reperiatur habita mentio, ſeu diſtinctio ſtirpiũ neque vocum, neque portionum hæreditariarum, tamen ea negatiua non concludit præſentationem in capita, nam DD. Meleto, habentes aſſiſtentiam iuris pro ſe non tenentur aliquid probare, & ideo eis ſufficit, quod neque etiam reperiantur præſentationes factæ in capita, *Felin. in c. 1. n. 7. de re iud. Dec. conſ. 565. nu. 3. & ſeq.* nec faciunt articuli, ſuper legitimitate, quia licet ea non requiratur in Iurep. merè hæreditario, tamen requirebatur in mixto, *Roch. verb. competens n. 13. in fin.* nec etiam facit præſentatio Iulij Bettini, qui repudiauerat hęreditatem paternam, tum quia eius præſentatio fuit admiſſa cum clauſula ſi & in quantum, quæ operatur vt cenſeatur reiecta, ſi de iure non eſt amitteu. *Rot. diuerſ. deciſ. 687. nu. 1. p. 1.* tum etiam quia potuit præſentare tanquam hæres fideicommiſſarius patrui ſtante prohibitione Trebellianicę, *Lamb. 2. p. prim. lib. 2. q. princ. art. 35. n. 12. & ſeq.*

Ad quartum de diuiſione expenſarum prætendebant ex ea non probari obſeruantiam præſentandi in capita, quæ deducenda eſt ex præſentationibus ideoq; non debet extendi de caſu ad caſum, *Aret. conſ. 44. n. 1. & conſ. 132. n. 4.* nec fit bona illatio de alijs actibus ad actum præſentandi, *Vital. in clem. plures, n. 41. in fin. de iurep.* præſertim cum diuiſio expenſarum habeat particularem rationem, vt in capita deferatur patronis habentibus onus indiuiduum defenſionis iuriſpatronatus *Bero in c. 1. n. 69. de iurep.*

Ad Quintum de litteris Nicolai Quinti, & ſententia Abbatis Coltiboni, retorquebant fundamentum quia cum conſtet de initio iſtius Iuriſpatronatus, dicunt recurren. eſſe ad litteras, & ſententiam prædictas quibus apparet, quod iuſpatronatus fuit diſtinctum in ſtirpes ſeparatas, cum tres in eis nominati principaliter fuerunt conſiderati, & eorum ſtirpes; item quia ſunt vocati eorum deſcendentes, quod præſupponit ſtirpes *Achil. deciſ. 9. de iurep.* quia deſcendentium appellatione in hac materia veniunt deſcendentes hæredes *Couarruuias variarum reſolutionum, lib. 2. cap. 18. num. 6. & ſeq.* nec obſtat quod illa verba, & omnes, & ſingulos attribuant ius vnicuique inſolidum per *conſilium Butr. 29. & Anch. 355.* quia dicta verba non leguntur in Bulla, nec in ſententia, ſed tantum in petitione qua propter cum ſola ſententia ſit attendenda, quæ vim fundationis habet. *Pereg. conſil. 33. num. 18. & ſeq.* ea probat iuſpatronatus, de quo agitur eſſe mixtum pertinens, ad deſcendentes hæredes, cum iuxta verbum deſcendentes, non legatur, taxatiua tantum vt fuit deciſum in illa Cremonenſis, Iuriſpatronatus 6. Iunij 1578. coram Reuerendiſſimo Patriarcha, & præterea illa verba, omnes & ſingulos poterant intelligi de canonizatione iuriſpatronatus ad omnes, & ſingulos deſcendentes deferendo ordine ſucceſſiuo, & prout de iure, maximè ſtante illa dictione deſcendentes, vltra quod Anchar. loquitur in verbis, quemlibet eorum, & in caſum vocationis in fundatione, vbi alias illa verba, eſſent ſuperflua.

His tamen non obſtantibus, cum cauſa fuerit per quinq. vices in rota propoſita, DD. pro maiori parte cenſuerunt ſtandum eſſe in reſolutis, ex deductis in alia deciſione, quæ eis placuerunt, & hic repetere eſſet ſuperfluum, ad quorum corroborationem, præmittebant non verſari in puris terminis contra diſpoſitionẽ iuris, nam etiamſi in Clem. plures dicatur iuſpatronatus deferri in ſtirpes tamen procedit in iurepatronatus hæreditario, ſecus in merè gentilitio, vt fuit deciſum in Regen. Iuriſpatronatus coram R. Pat. Dom. Penia, & quamuis de ſui natura iuſpatronatus hæreditarium cenſetur, tamen hic videtur eſſe in confeſſo, quod non ſumus in iurepatronatus merè hæreditario, ſed dubium eſt an ſit mixtum, ex eo quia fuit in ſententia canonizatum pro deſcendentibus Bindacij ſine dictione tantum iuxta deciſ. in prælleg. Cremonen. coram Reuerendiſſimo Seraphino, & ſic dubium verſatur præter diſpoſitionem, & præſumptionem iuris, quia vtraq. pars fatetur non eſſe hæreditarium ſimpliciter, nec tranſire ad extraneos hæredes nulla deſcendentiæ conſiderationе habita, prout de iure tranſire deberet, *iuxt. not. per omnes in c. 1. de iurep. Couar. var. lib. 2. c. 18. n. 6.* & fuit reſolutum in Aretina Capellaniæ 1. Iunij 1584. coram Bubalo.

Item quod iuſpatronatus, de quo agitur fuit funda-

tum longiſſimis temporibus ante Clem.plures & ideò non debet decidi eius diſpoſitione, *c.fin.de conſtit.* præcipuè cum antea, valdè controuerſa fuiſſet illa quæſtio inter Innoc.& Hoſtienſ.ex vna volentes ſuccedi in ſtirpes & Vincentium Bernardum, Goffredum, & alios volentes ſuccedi in capita exemplo iuriſpatronatus libertorum ad tollendas frandes, quibus mediantibus poſſet vnus patronus inſtituendo copioſum numerum hæredum ſi in capita ſuccederetur, præiudicare alijs patronis, vt ibi *Imol.num.4.in med.verſ. item pro hac opinione facit æquitas*, nec liquet prius contrariam opinionem fuiſſe magis communem, & ideò in huiuſmodi fundationibus antiquiſſimis non poſſe allegari diſpoſitionem Clement.plures, fuit deciſum in Regienſ.Prioratus 16.Nouembr.1601. coram R. P. D. meo Penia.

Quibus ſic ſtantibus facile ſequitur non requiri tam exactam Probationem obſeruantiæ præſentandi in capita, quinimo ſatis eſſe, quod ex circumſtantijs facti poſſit dignoſci an vti vnum corpus patroni in capita præſentauerint an potius vti diuerſa corpora in ſtirpes fuit reſolutum in cauſa Taurin.iuriſp.11.Ianuarij 1585. coram Reu.P.D.meo Decano ex Caccialup.in *l. omnes populi, num.141.& ſeq.de iuſt.& iur.* & ſufficere obſeruantiam ex ſimplici vſu, & nudo quodam facto collectam abſque alia contradictione, nec requiſitum fuit deciſum Burgenſ. Abbatiæ de Sobarzo 4. Decembris 1592.coram R.P.D.Penia ex *trad.per Dec.conſ.51. num. 55.verſ.3.eſt ſpecies conſuetudinis, & nu.61.& ſeq. vſque ad 69.libr.2.* nec opus eſſe oſtendere actus de tempore fundationis cum non conſtat de fundatione, vel de antiquiori ſtatu contrario fuit dictum in Regien. Prioratus 23.Iunij 1586.coram R.P.D.Decano, & in Salamantina Portionis 23.Apr.1586. coram Robuſterio.

Sed nihilominus concurrunt omnia requiſita ad pleniſſimam probationem, vt in alia deciſione ponderatum fuit, quib.nouiſſimæ additi fuerunt articuli per DD.de Meleto, producti de anno 1563. vbi enarrantur filij familias pro patronis, & teſtes coram M. Duce examinati, qui deponunt hoc ius præſentandi ſpectare ad totã, & vniuerſam familiam, & ad omnes homines de familia indifferenter indiſtincte, communiter, & abſque aliqua diſtinctione, & quod familia eſt patrona, quæ verba neceſſario important delationem, in capita, tũ quia probant eſſe iuſp.familiare ex allegatis in dicta deciſione, tum etiam quia ſi deferretur in ſtirpes maxima deberet adhiberi diſtinctio ac differẽtia, inter vnum, & alterum patronum, *Lamb.de iurep. 2.p.primi libri, q.1. art.25.n.8.verſ.2.pro iſta parte*, & cum dicti teſtes fuerint examinati ad inſtantiam patronorum, qui tuentur præſentatione D.Horatij eo fortius probant contra eos Iur.vulg.

Rurſus de nouo additur, quod in lineam Granelli, quæ præſentauit D. Nereum deueniſſe dicitur maior pars Caſtrorum Bindacij militis, & hæreditaſq. Nerei filij d.Bindacij, e contra vero in linea Bettini, à quo deſcendunt ij Ianum præſentarunt, plures hæreditates defecerunt, & ſignanter illimet, qui Ianum præſentarunt nempè, Iulius, Octauianus, & Bettinos abſtinuerunt ab hæreditate paterna, quæ adhuc hodie iacent, ergo nullo modo poteſt dici iuſp.delatum in ſtirpes, quod ſupponit eſſe hereditarium vel mixtũ in quo non ſuccedunt niſi habentes qualitatem hæreditariam, *Pariſ.conſ.48.n.9.lib.4.Gabr.conſ.196.n.5.lib.2. Anet. in c. ſignificauit n.verſ.ſed poſito de teſt.* nec admitti potuiſſet præſentatio hæreditate iacente in iurep.hæreditario, vel mixto. *Paul.de Cittadin.de iurep.p.9.n.9.Lamb.2. p.1. lib.34.art.2.q.princ.n.1.& per tot.*

Præterea allegantur quam plurimæ præſentationes factæ communiter à patronis nempe tam ab illis DD. de Meleto, quam de ſibindacijs coadunatis in vnum corpus, & vt dicitur illa rinfuſa, non autem ſeparatim per ſtirpes, prout fieri debuiſſet ſi non fuiſſet obſeruatum, præſentari in capita, *Abb.in cap.ſcriptum in princ. n.6.de elect, vbi Imol.num.6.verſ.nota quod Caccialup.in l.omnes populi num.141.& ſeq.de inſtit.& iur. Felin. in c. paſtoralis, n.9.verſ.adde etiam de reſcript, Lambertin.de iurep.2.p.1.lib.1.q.princ.art.25.n.* 18.alias enim ſi hoc iuſpatronatus deferretur in ſtirpes, non ſe vniuiſſet illa duo corpora ſimul, vt fuit dictum in prææallegata Burgen.de Sobarzo, 16.Iunij 1589.coram R.P.D.Penia, & Taurinen.Iuriſp.11.Ianuarij 1585.coram R.P.D.Decano.

Non obſtat in contrarium adducta, nam quod primo loco dicebatur contra primum deciſionis fundamentum, non probari voces filiorum habitas fuiſſe in conſideratione effectumq.ſecutum fuiſſe illarum vigore ex *conſ.Gabr.196.n.7.lib.2.* tollitur, quia hic agimus, dumtaxat de obſeruantia patronorum, quorum reſpectu debet attendi ſola admiſſio filiorum familias ad præſentandum, nec opus eſt oſtẽdere quod eorum voces effectum pepererint, prout in indiuiduo bene declarat *Rip.in c.cum Eccleſia Sutrina ſub n.43.ad med.verſ. ſed dubitatur de cauſ.poſſ.& propr.Lamb. de iurep. 1.p.2. lib.17.art.3.q.princ.per tot.* & in ſimilibus terminis fuit tãtum in vna Gadicen. portionis 7.Februarij 1582.coram Reu.Patriaccha Alexandrino quæ eſt 713.*n. 7. & 8.p.1.* inter impreſſas.

Et hoc idem ſupponit Gab.ex aduerſo citatus dum dicit, quod in caſu ſuo præſentationes extraneorum nõ obſtabant, quia fuerant Clandeſtinæ, & ſine notitia patronorum, nec ordinarij, vnde proculdubio ſecus eſt in propoſito dicendum, quia conſtat de admiſſione patronorum atq.etiam ordinarij, qui certè nõ admiſiſſet ſi filijſfamilias ius præſentandi non habuiſſent *Rot. dec. 11.de iurep.in non.* & effectuatio, quæ reſultat ex inſtitutione præſentati ſimpliciter facta cum poſſeſſione ſubſecuta, non poteſt magis attribui vnius quam alterius præſentationi, & ideo æqualiter referenda eſt ad vota filiorum, qui præſentarunt, ac ad vota parentum indifferenter admiſſa ex *reg.tex.in l.cũ qui edes, ff. de vſucap. l.iam hoc iure, ff.de vulg.& pup.l.quamuis, C.de impub. Dec.conſ.92.n.2.verſ.quia cum in vna oratione*, & latè deducit Surdus *conſ.31.n.15.*

Imò fuit producta præſentatio ad Eccleſiam S.Petri in Venano cui fuit vnita Eccleſia S. Poli, de qua agitur in cuius admiſſione ordinarius ipſe expreſſis verbis conſiderationem facit vocis filiorum familias, & quãuis hic actus non ſpectet ad Eccleſiam S.Poli, tamen cum pertineat ad eandem familiam declarat in alijs, etiam Eccleſijs eiuſdem familiæ ita actum fuiſſe *Pereg. conſ.33.n.* 24.nec refert, quod reſpectu dict. Eccleſiæ S. Petri in Venano, allegetur quædam præſentatio cum clauſula pro ſe, heredibus, & ſucceſſoribus, nam iſta clauſula non concludit præſẽtationem factam iure hereditario, ſed ad ſummum quod patroni, qui præſentarunt, eorumq; hæredes non contrauenient, nec negatur quod hæredes de familia ſint patroni, ſed dicitur quod illi, qui ſunt de familia, etiam ſi aliorum hæredes non ſint, poſſunt præſentare vt per *Bal.conſ. 373.n.4.verſ.præterea, lib.1. Anch.conſ.81.num.2.verſ.*& fortè, *Lamb.2.p.1.lib.2.q.princ.art.2.n.4.& 5.*

Non obſtat ſecundum, quod pluries filij familias non præſentauerint, quia hoc potuit prouenì eò quia fortè nõ erant neceſſariæ eorũ voces, vel filij erãt minores, vel abeſſent, & propterea dicitur quòd ex actib. negatiuis nihil infertur, *Fel.in c.cum acceſſiſſent, n.29.de conſt.*

conſ. & in omnem euentum ex ea negligentia non ſolum non cenſetur ipſis præiudicatum, quod imò per compatronorum pręſentationem cenſetur pręſeruata obſeruantia in alijs actibus ad illorum ſauorem inducta, & præſentario compatronorum ab illis filijsfãilias reputatur tacitè approbata Caputaq. *dec.364.n.6.par.2.Than,deciſ.97.Abb.conſ.54.ſub num.3.verſ. nec obſtat. ſi dicatur p.1.Feder.de Senis conſ. 202. nu. 2. verſi ad vltimum,& n.3.Calder.conſ.15. de iurep.Ruin.conſ.50.n.9. & & 10. lib.5.Roch de iurep.verb.competens num.37.Ferret, conſ.132.n.2.& 3.*

Non obſtat Tertium, quòd potuerit eſſe, quod illi filijsfamilias qui præſentarunt fuiſſent hæredes aliorũ quia hoc eſſet diuinare, quod in iure reprobatur *l.ſi procurator ff.ad l. Aquil.* præſertim cum in dubio actus non præſumatur geſtus nomine hæreditario. *Surd. dec,267.n.8.* ſed tantum eo nomine, quod ſuit ex expreſſum nempè ſamiliari deſcendentium de Ricaſolis ex alleg. per *Menoc,de pręſump.lib.3.præſump.49.n. 17. & multis ſeq.* vel proprio nomine dumtaxat, vt per *Dec.conſ. 221. n.6.verſ.& in dubio,* vnde cum qualitas hæreditaria de iure non præſumatur non eſt neceſſe, quod d. Nereus in ſuis probationibus eam excludat, *Felin. in 1. probem, decret,n.22.*

Quinimo cum præſentationes omnes admiſſæ appareant ab ordinarijs præuia cauſæ cognitione, pront de iure requiritur, & legitimatis perſonis, eo ipſo dicitur probatu, non reſpexiſſe ad qualitatẽ hęreditatis, quod iſta qualitas nunquam ſuit articulata, nec deducta in actis, quia iudex præſumitur motus ex ſola cauſa quæ fuit deducta in actis, *l.ait prætor, §.ſi iudex ff.de re iud.l.ſi quis ad exhibend.ff.de excep.rei iud. Bald.in capit, cum ſuper in fin. de cauſ. poſſeſ.Alex.conſ.66.n.2.lib.5.*

Non obſtat Quartum, quod non dentur niſi duę tantum præſentationes, quibus interuenerint parentes, & filij ſimul nam vltra quod illæ videtur ſufficere præſertim cum hodie non agatur de inducenda præſcriptione, ſed tantum de ſola obſeruantia, & ideo ſufficeret etiam vnicus actus, *Dec.conſ.126.n.2.verſ.& iſta, Rip. in c.cum eccleſia n.91.de cauſ.poſſ.* maximè ext edente longiſſimo temporis curſu, *Feder, de Senis conſ.234. n.4.Dec.conſ.134.n.1.ad fin.verſ.* at in caſu noſtro ceſſat difficultas ex facto, quia articulis productis de anno 1563. corã Sereniſſimo M. Duce. DD. de Meleto enarrarunt pro patronis plures filios familias, & in illa Bulla Nicolai pariter alij filij familias referuntur eſſe in quaſi poſſeſſione pręſentandi, quę neceſſario ſupponit eos præſentaſſe, ac eorum præſentationes ſortitas effectum fuiſſe, & ſic non agebatur de ſola probatione vel defenſione pertinentiæ iuriſpatronatus, *Caputaq. deciſ.420.p.2.Than.dec.15.Achil.5.de cauſ.poſſ.* & adſunt plures alij actus, nempè conſenſus præſtiti ab hiſce filijsfamilias vnioni de anno 1562. & alia mãdata procuræ, diuiſiones expenſarum, & ſimilia ad patronatum huiuſmodi incumbentia, quibus ſimul cum patrib. & alijs compatronis admiſi fuere, quæ non minus, quam præſentationes faciunt ad obſeruãtiam de qua agitur *vt trad.Feder.de Sen.conſ.234.nu. 4. verſ. vnde cum appareat, Roch.verb.competens, nu.34.*

Non obſtant, 5. quod potuerit eſſe emancipati, vel ſeorſum à patrib. habitantes, qui poſſint præſentare, *Roc.in verb.competens n.19.* quia ipſe loquitur in iurep. mere familiari, vel vniuerſitatis, alias enim in hæreditario, vel mixto clarum eſt, quod filius nunquam ſuccedere poſt etiam ex propria perſona, quandiu eius pater, viuit ex *trad.per Menoch.conſ.172.ſub n.3.verſ.10.* & dum ex aduerſo dicitur, quòd nec in iurepatronatus gẽtilitio admittatur pater, & filius familias, contrariũ firmat, *Feder.de ſen.q.111.n.9.verſ.præterea ſi filius,* præterea diſtinctio *Roc*, procedit, quando iuſpatr. competeret habitantibus in loco, ſiue facientib. domum tunc .n. deſertur parentib. tantum ſecus quando competit populo, vel facientib. populum ſiue familiam, prout hic, declarat *Lamb.lib.1.p.2.q.1.ar.6.* Et in omnem euentũ in magis augeret rationem deciſionis, & ius D. Nerei, cum in hoc iurep. etiam filij familias dicantur ad præſentandum admiſi, quod ſupponit nõ eſſe hæredirarium, ſed potius pluſqnam gentilitium, *auth. multo magis, C.de ſacroſ.eccl.* vltra quod ſufficit, quod præſentauerint emancipati per prędicta.

Non obſtat Sextum de defectu ratificationis, nãm vltra reſponſiones in deciſione datas contrarium in facto colligitur ex ſentẽtia Abbatis de Coltibono qua filiusfam. pronunciãtur poſſeſſores iuris præſentãdi, & ex dd. articulis datis per DD. de Meleto, & ex cõpromiſſio facto partonus del 1563. cui Bernardus ipſe filiusfam. nomine proptio conſenſit, tum etiam quia ratificatio tacitè fuit inducta a filijsfamilias per non improbationem præſentationis eorum nomine facta *Caputoq.dec,364 n.6.p,2.* rum denique, quia ad effectũ de quo agitur ſatis eſt quod vel ordinarij, vel etiam compatroni admiſerint præſentationes eorum nomine factas, qnoad ipſorum præiudicium vt per Rip. *alleg.in d.c.cum eccleſia Sutrina ſub n. 93. de cauſ. poſſeſ.* potuerunt enim agnoſcere bonam fidem mãdatl procuræ, etiam eo non producto, *Fel.in c. cum inter ſub n. 1. de accuſ.* & pro adminiculis dantur de nouo duæ ſcripturæ de auno 1447. & 1488. qnibus ipſemet filij cum parentibus compromittunt; & dant mandatum procurę ad pręſentandnm ad eccleſiam S. Laurentij de Coltibono iuriſpatronatus eiuſdem familiæ nec applicatur quod in ſpiritualib. non attendatur pattia poteſtas quia uon ratione patria poteſtatis, patres admittuntur de iure pręſentandum nomine filiorum, ſed tan quã coniunctę perſonæ, vel etiam ratione adminiſtrationis generalis, vt per *Lamb.in deciſ.allegatum,* & concurrunt plura adminicula ad præſumendum mandatum, quæ deſumi poſſunt ex alijs actibus quibus cum patribus filij interuenerunt.

Quo verò ad ſecundum deciſionis fundamentum non obſtat, quod, etiam iuſp. familiare deferri debeat ſaluagradus prærogatiua, vt in *Pientina iuriſp. coram* R. P. D. *Litta* quia id procedit in iurep. mixto non in merce gentilitio, & ita procedit deciſio in *Regien. Prioratus coram* R. P. D. Penia, vltra non excluditur ſucceſſio in capita ex eo, qnod ſeruari debeat gradatim ordo ſucceſſiuus, *auth. poſt fratres l.2.C.de legit.hered.ab inteſt. venientibus, §.ſi vero, neque fratres collat. 9.* & hic ceſſat difficultas ex obſeruantia, quia euidenter conſtat remotiores cum proximioribus præſentaſſe & alia incumbentia geſſiſſe.

Qnoad tertinm, non obſtat reſponſio data per DD. de Meleto, quod ipſi cum pro ſe habeant aſſiſtentiam iuris releuentur ab onere probandi, nam ex iam dictis conſtar non adeſſe hanc iuris aſſiſtentiam, & nihilominus adeſſe concludentes probationes in contrarium, 'vt dictum eſt', & maximam in ueriſimilitudinẽ, quod ex tot, tantiſque pręſentationibus nulla apparet facta nomine hęreditario, quodvè aliquando fuerit habita ratio alicuius quotę, vel patris, quod tamen admodum inueriſimile redditur vbi iuſpatronatus fuit hęreditarium, cum impoſſibile, ſit, quod hæreditas prædicti fundatoris, per tot ſecula ad omnes deſcendẽtes æqnaliter peruenerit pręſertim in familia adeo numeroſa, & in qua multi rami extincti ſunt non contingerit aliqua vnqnam ex illis intricationibus quas conſiderauit *Io.Andr. in d. clement.plures, in gloſſa 1.columna 2.de iurepronatus, & refert Lamber. lib.1. parte 2.*

arti-

art.25.q.1.ſub num.6.& fuit latè deductum, in cauſa *Aretina coram R.P.D.Decano*, & quod inueriſimile eſt ſpeciem ſalſitatis habet, *Bald.conſil.204.num.7.verſicul. & ideo lex cimilis, libro tertio*, nec facit quod articuli ſuper legitimitate requirebantur in iurepatronatus mixto, quia ſatis eſt, quod fuerit ſolum articulata præcipuè coram M.Duce, ſola deſcendentia maſculina, & legitima fundatoris, & non quod ad eos, æquipaliter peruenisſet hæreditas illius, quoduè omnes eſsēt in vno, & eodem gradu, quod vtique factum pariter fuiſſet, vbi iuſp.fuiſſet hæreditarium, vel mixtum, & præſertim cum hæc geſta fuiſſet in iudicio contentioſo, veriſimile non eſt, quod non fuiſſet contradictum, ſi minis legitimè facta fuiſſent.

Nec etiam releuat, quod præſentatio Bettini fuerit admiſſa cum clauſula, ſi & in quantum, quia nihilominus eſt efficax præſertim cum poſtea abſolute fuerit ab Ordinario exequutioni mandata, vt in cauſa *Valentina de Conſentiana 30.Ianuarij 1581. coram Reuerendiſſ. D.Alexandrino, quæ eſt inter impreſs.dec.687.n.2.p.1.* nec eſt verum, quod purè fideicommiſſi potuiſſet præſentare ſtante prohibitione trebellianicæ iuxta opinionem Lambert. quia eius opinio eſt ipſius ſingularis, & patitur multas difficultates, vt etiam in pia cauſa, quæ non detrahit trebellianicam fuit dictum in *Aretin.Capellaniæ*, quæ in deciſione allegatur: nam in fideicommiſſarium ſolum tranſeunt ea, quæ ſpectant ad commodum pecuniarium, vt deducit *Roc.verbo ipſe, vel is, a quo n.21.* vnde etiam ſi bona omnia tranſeant, tamen iuſp. debet penes grauatum remanere, latè *Decian.conſ. 107.n.9.lib.3.*

Quoad quartum non obſtat, quod diuiſio expenſarum ſit actus extrinſecus à præſentatione, quia dubium, de quo agitur, erat, an iuſp. ſaltem ex obſeruantia deferatur in ſtirpes, & ideo poteſt explicari tantum ex præſentationib. quantum ex alijs, etiam ex actib. patronalibus, vt per *Feder.de Senis Rocc.de Curtis, & alios præalleg.* quos ſecuta eſt *Rota in Imolen. iuriſpatronatus 28.Maij 1584.coram Cantuccio*, & quidem ſi expenſæ fieri debeant, à patronis nulla ratione fieri potuiſſent, vt remotiores, qui non eſſent patroni in ijs contribuerent ratione iuris de futuro contingentis æqualiter cum proximioribus patronis, nec dubium eſt, quod contributio expenſarum erat diuidua, quicquid ſit de iure indiuiduo præſentandi, vt diſtinguit *Peregr.conſ.32.n.14.*

Poſtremò quod quintum, non obſtat, quod in ſententia Abbatis de Coltibono, dicatur iuſpat. ſpectare ad deſcendentes Bindacij, quia non ſemper verbum deſcendentes debet ſuppleri de hæredibus deſcendentib. *Anch.conſ.81.num.2.verſ.& fort.Natt.conſ.531.nu. 18.* quē refert & ſequitur *Sim. de Pret.de interp.vlt.vol. lib.3.fol.11.n.24.* nec ſemper importat ordinem ſucceſſiuum, ſed potius æqualiter cum parentibus non ſolum ex obſeruantia, verum etiam ex alijs coniecturis, vt per *Caſ.de Graſſ.dec.4.num.9.& ſeq.de teſtam.* ſed in propoſito non ſolum concurrit obſeruantia in contrarium, verum etiam adſunt illa verba, omnes & ſingulos, &c. quæ tollunt difficultatem. *ex Butr.Ancharan, & alijs in deciſ.citat.* qui licèt loquantur de dictione, quemlibet eorum, &c. tamen idem importat dictio, omnibus, & ſingulis, *Bald.in rubr.C.qui accuſ.non poſs. Dec.conſ.619 num.2.Decian.reſp.2.num.1. lib. 2.* & facit *tex.in cap.ſolitæ de maior.& obed.* & concurrit clauſula inſolidum, quæ ad euitandum ſuperfluitatem debet attribuere vnicuique ius inſolidum, hoc eſt in capita, vt ſentit *Vital.in d.clem.plures, num.41.in fin.& n.42.de iurepatr.* & plus operari, quam fortè alias operetur, *Felin.in c.1.num.57.& ſeq.de reſcript. Aym.conſ.118.nu. 9.& conſ.139.num.24.Surd. conſ. 143. num. 38.* etiam ſi aduerſaretur diſpoſitioni iuris communis *Cranett.conſ. 301.num.13.* & quamuis iſta verba non videantur in ſententia exarata, tamen ſatis cenſetur expreſſa per relatione expreſſè habitam ad ſeriem literarum Nicolai V. & petitionis, in qua leguntur, *l.aſſe toto.ff.de hæred.inſtit.Caſtr.conſ.367.n.1.verſ.quod autem lib. 1.Crau. conſ.188.n.1.Felin.in c.2.n.35.de reſcript.*

Præterea d.ſententia, & literæ dicunt, quòd iuſpat. ſpectet ad deſcendentes, nec diſtinguunt ſtirpes, quamuis enim nominentur tres patroni de familia, tamen dicitur, quòd iuſpatronatus pertinebat ad cæteros de Ricaſolis, à q.Bindacio deſcendentes, & ſic patroni ſunt cæteri de Ricaſolis, verbum autem deſcendentes ponitur adiectiuè, & non ſubſtantiuè, *Menoch.conſ.461.num.5.* & ſi ſpectat ad cęteros, ergo ad omnes, quia hæc dictio, omnes comprehendit, & ſic in capita *l.cum optio.ff.de optio.l.* & per hunc tex. dicit *Bar. in l.ſi tibi in princ.ff.eod.tit.l.cæterum, ff.de verb.ſignific. c.quia 100.diſt.c.deinde 30.diſt.* & in diſpoſitiua dicitur ſi tibi conſtiterit Carolum nec non Angelum, & Albertaccium Bracchium prædictos, nec non eorum primogenitores, à d.milite deſcendentes, eſſe veros patronos, &c. quare nunquam reſtringit ſe ad deſcendentiam ordine ſucceſſiuo, imò in eadem ſupplicatione narratur, quod deſcendentes prædicti tunc exiſtentes, præſentauerunt vltimum plebanum, & tamen deſcendentes prædicti ſunt pater & filius qui ſupplicabant, & poſt verbum deſcendentes ſequitur verbum maſculos, quo caſu nomine deſcendentium veniunt omnes etiam non hæredes, *Dec.conſ.139.num.4.verſ.licèt non ſint hæredes, Caſſan.& alij, quos allegat. Peregr. conſ.33.n.16.* vnde ex hoc etiam reſpondetur ad *Conar.d.c.18.num.6. & Achil.dec.9.de iurep.* loquitur de iurepat. acquiſito pro filijs, & ſucceſſoribus, quod verbum ſucceſſoribus intelligitur de hæredibus *iuxta not. per omnes in l. Gallus, §.quidam rectè.ff.de lib.& poſthum,*

Accedit etiam, quòd in d.petitione fuit narratum quod Albertaccius filius Caroli, & Braccius nepos qui fuerant nominati in ſupplicatione porrecta Papæ erant defuncti, quæ narratiua fuiſſet omninò ſuperflua ſi iuſpatronatus fuiſſet delatum in ſtirpes, & in literis Papa voluit, quod verificatis narratis declararetur omnes ibi ſimul nominatos nempe patrem, filium, & nepotem, eſſe nec ne patronos, vnà cum omnibus deſcendentibus à Bindaccio, quod cum fieri non poſſit in iurepatronatus hæreditario, nec eſſe eſt fateri, quòd actum ſit de iurepatronatus familiari, prout in eiſdem documentis ſæpe enunciatur ex regula, quod qui vult conſequens &c, de qua in *l. 2. de iuriſd. om.iud.& in l.ad rem mobilem.ff.de procurat.*

Non obſtat, quod d.ſententia redarguatur erronea, ex quo Coppinus tunc prouiſus Apoſtolicus de hac eccleſia habuerit conſenſum Caroli, abſque eo, quod conſtet de interuētu Albertacij eius filij, quia reſpondetur, quòd ex inſtrumento conſenſus Caroli non probatur negatiua, quòd d. Albertaccius eius filius non conſenſerit cum id, facere potuiſſet in alio inſtrumēto. *Io.Andr.in c.1.n.4.verſ.in gloſ.vlt.de reſcrip. lib.6.* maximè cum conſtet plures ſcripturas ad hoc iuſpatronatus ſpectantes fuiſſe deperditas, quinimò dictus conſenſus Albertaccij, quatenus fuiſſet neceſſarius pro iuſtificatione ſententiæ antiquiſſimæ poſſet quoq. præſumi. ad *Bald.in l.de emancipatione, nu. 3.C.de fid. inſtrum.Caſſad.dec.3.n.3.de procur.*

Et denique conſideratis omnibus ſimul iunctis dicebant Domini præualere opinionem, quod competat

in

in capita, quia probationes in caleſcunt in hac partem pro qua adeſt fomentum actuum, & probationum, nam quod competat in ſtirpes nihil ſuadet, & in hoc conflictu magis inhærendum parti, quę fomentum probationis oſtendit, tanto magis enim nunquam appareat, fuiſſe controuerſum an voces ſint computandæ in capita, vel in ſtirpes, nec vnquam conſtet fuiſſe habitam rationem hæreditatum, quod facilè fuiſſet, ſi factæ fuiſſent præſentationes per ſtirpes, maximè cum iuſpatronatus ſit ante *Clem. plures*, vt dictum eſt, & intrat regula, quod etiamſi ſingula non proſunt ſimul collecta iuuant, & vnus actus recipit interpretationem ab alio. *Aym. conſ.* 118.

SVMMARIVM.

1 *Iuſp. tranſit ad quoſcumque hæredes, quia hæredes.*
2 *Et tranſit ordine ſucceſſiuo.*
3 *Fundatio eſt attendenda in materia iuriſpatronatus.*
4 *Iuriſp. in dubio præſumitur hæreditarium.*
5 *Pater ſtipulando pro ſe & filijs, pro filijs vt hæredibus ſtipulaſſe cenſetur.*
6 *Teſtator depoſitioni iuris communis ſe conformare præſumitur.*
7 *Fœmina in ſtatuto excluſa ab hæreditate excluditur à iuſp.*
8 *Patronus tranſmittit iuſp. in filios hæredes.*
9 *Filius hæres relictus non poteſt iuſp. acceptare, & hæreditatem repudiare.*
10 *Hæreditatis per aditionem omnia tranſeunt in hæredem prȩter poſſeſſionem.*
11 *Iuſpatronatus, vt acquiratur actualis apprehenſio requiritur.*
12 *Iuſp. poteſt reſeruari hæredibus ſanguinis.*
13 *Iuſpatr. an ſit gentilitium, ſeu hæreditarium, obſeruantia declarat.*
14 *Iuſpatr. reſeruatum vna cum taxatiua non tranſit ad alios & ponuntur Rotæ dec.*
15 *Iuſp. reſeruatum familiæ ſine taxatiua tranſit etiam ad hærede extraneos.*
16 *Iuſpatron. reſeruatum maſculis, ipſis deficientibus euaneſcit.*
17 *Iuſp. reſeruatum familiæ ſine taxatiua, tranſit ad extraneos ea extincta.*
18 *Iuſp. poteſt transferri in alium in præiudicium vocatorum.*
19 *Patronus an poſſit alij renunciare iuſp. in præiudicium filiorum, & hæredum.*
20 *Primus acquirens poteſt prȩiudicare vocatis in inueſtitura.*
21 *Vt eſt in emphyteuſi, & in feudo.*
22 *Prior in gradu ſeqq. præiudicare nequit, quando ſucceſſio ſit gradatim.*
23 *Prohibita alienari ſi alienantur, reuocatur alienatio à ſucceſſorib. vocatis.*
24 *Iuſp. non poteſt renunciari in præiudicium vocatorum in fundatione.*
25 *Iuſp. competens illis de parentela fundatoris non poteſt extraneo renunciari.*
26 *Adoptiuus nunquam acquirit iuſp. competens eis de parentela.*
27 *Verba propriè ſunt intelligenda, non fictè.*
28 *Iuſp. relictum familię quibus competat.*
29 *Caſata, domo, ſeu parentela vocata, omnes de ea veniunt ad iuſp.*
30 *Seniores de familia aliquando vocantur ad iuſp.*
31 *Iuſpatronatus familiare eſt, ſi taxatiuè ſit familiæ reſeruatum.*
22 *Familia ad vnum redacta, ille ſolus præſentat, quamuis tres prȩſentare deberent.*
33 *Iuſp. reſeruatum deſcendentibus a linea fundatoris, de linea directa intelligi debet.*
34 *Linea eſt collectio perſonarum ab eodem ſtipite deſcendentium.*
35 *Deſcendentes a linea fundatoris omnes veniunt ad iuſp. reſeruatum lineæ.*
36 *Linea a patre ſumit initium.*
37 *Fundans eccleſiam, & reſeruans iuſp. extraneo, non ſit patronus.*
38 *Iuſp. gentilitium competit illis de familia in capita.*
39 *Iuſpatronatus hȩreditarium, ſeu gentilitium quando dicatur.*
40 *Iuſp. gentilitium vt probetur leuiores probationes ſufficiunt, quando de illius pertinentia agitur.*
41 *Patre ob delictum priuato iurep. filius etiam priuatus remanet.*
42 *Iuſp. tranſit in filium hȩredem, quia hæredem, non in filium vt filium.*
43 *Iuſpatronatus regulariter tranſit ad maſculos, & ad fœminas.*
44 *Iuſpatronatus hæreditarium tranſit etiam ad fœminas hȩredes.*
45 *Iuſp. relictum conſanguineis competit etiam fȩminis deſcendentibus ex illis.*
46 *Agnatio in fœminis conſeruatur.*
47 *Etiam ſi ſint nuptæ.*
48 *Fȩmina dotata excluſa ab hæreditate non ſuccedit in iurepat. hȩreditario.*
49 *Quod procedit etiam in monialibus dotatis ab hæreditate excluſis.*
50 *Hȩres vniuerſalis remanet patronus excluſo alio hȩrede in re certa inſtituto.*
51 *Hȩres ſi nolit hȩreditatem non ſuccedit in iurepatronatus.*
52 *Filius non ſuccedit in emphyteuſi recepta pro ſe, & filijs hæredibus.*
53 *Hæres in re certa ſuccedit, ſi nullus alius ſit hȩres vniuerſalis.*
54 *Iuſp. tranſit ad eos, qui hȩreditatem acceptarunt, quando ſcriptus hæres non vult eſſe hæres.*
55 *Exhæredatus non ſuccedit in iurep.*
56. *Emancipatus ſi ſit hæres ſuccedit in iurep.*
57 *Bonorum poſſeſſor ſuccedit in iurep.*
58. *Primogenitus ſi ſolus ſi hæres ſolus erit patronus.*
59 *Primogeniti filius dicitur primogenitus, & patruum excludit.*
60 *Adoptiuus ſi hæres ſit ſuccedit in iurep.*
61 *Patronus ſi fiat religioſus, monaſterium ſuccedit in iurepatr.*
62 *Monaſterium habetur loco filij, & hæredis.*
63 *Monachus per ingreſſum religionis omnia ſua transfert in monaſterium.*
64 *Monaſterium ſuccedit in iurep. hȩreditario.*
65 *Illegitimus non dicitur de parentela.*
66 *Neque de familia.*
67 *Et repellitur a ſucceſſione bonorum.*
68 *Illegitimus non ſuccedit in iurep. hæreditario niſi ſit hæres.*
69 *Legitimatus à Papa ſuccedit in iurep.*
70 *Legitimatus à Principe ſeculari ſuccedit in iurepatronatus.*
71 *Illegitimus factus religioſus ſit legitimus.*
72 *Filius naturalis oblatus curiæ Principis, ſit legitimus.*
73 *Religionis per ingreſſum omnis tollitur macula.*
74 *Legitimi nati ex illigitimis ſuccedunt in iurep.*
75 *Iuſp. tranſit ad omnes hæredes inſolidum.*
76 *Iuſp. non tranſit in fideicommiſſarium, cui ſit reſtituta hæreditas.*

77 *Iuſp.*

77 Iuſp.tranſit in fideicommiſſarium ſi velit teſtator, & Epiſcopus conſentiat.
78 Iuſpatr.tranſit in fideicommiſſarium quando nulla debet quarta detrahi, vel quando eccleſia eſt fideicommiſſaria.
79 Patrono decedente nullo hærede relicto eccleſia ſit libera.
80 Fiſcus ſuccedit ei, qui obijt ſine hærede.
81 Iuſp.cenſetur reſeruatum deſcendensibus à fundatore ob eorum effectionem, & tranſit inſolidum in hæredes, & ponuntur Rotę deciſionis.

Quomodo Iuſpatronatus tranſeat ad hęredes, & ad quos hæredes.

CAP. II.

1 CVM ſupradictum ſit, iuſpatronatus tranſire ad
alium ex ſucceſſione hæreditaria. Ideò nunc ſpe-
cialiter dicimus, quod iuſpatronatus tranſit ad hære-
des vniuerſales tam ſuos, & ad ſanguinis, quam extra-
neos, & tam ex teſtamento, quam ab inteſtato, & in
eoſdem tranſit quia hæredes, ita communiter omnes
infraſcripti, Federic. de Sen. conſ. 225. Card. in clemen. plu-
res, num. 6. de iurepatr. Abb. in cap. cum ſeculum, & ibi gl.
de iurepatr. Zecchius de benefic. & penſionib. cap. 12. num.
6. Cardin. Tuſchus practic. concluſ. iuris, lit. I, concluſ. 610.
& 611. Lambert. de iurep. part. 2. lib. 1. q. 1. art. 15. Innoc. in
rub. de iurepat. num. 4. Couar. var. reſol. lib. 2. cap. 18. num.
6. Decius in l. precibus, de impub. & alijs ſubſtit. Spin. ſpe
culo teſtam. gl. 4. num. 45. Riccius in praxi rer. for. eccleſiaſt.
deciſ. 211. num. 273. & collectan. dec. parte 4. collect. 1025.
Vgolin. de pot. Epiſcopi, cap. 51. num. 6. Auguſt. Barboſa de
off. & poteſt. Epiſcop. par. 3. allegat. 71. nu. 2. & 3. ita fuit
reſolutum in Cremonen. iuriſpatr. 6. Iunij, & 21. Nouem-
br. 1578. coram Card. Seraph. in Aretina Cappellanię 8.
Nouembr. 1593. coram Penia, & in Lucana iuriſp. 6. No-
uemb. 1598. coram Litta, et in Lucana iuriſp. 21. Iunij 1602.
coram Card. Millino, & in Barenſ. beneficij 1. Decemb. 1589.
2 coram Penia, & tranſit ordine ſucceſſiuo, & gradatim,
Card. Tuſcus vbi ſup. concl. 608. Riccius in d. praxi vbi ſup.
dec. 194. num. 202. & ſequentib. & ſemper in dubio in
materia iuriſpatr. eſt ad vnguem attendendus tenor
3 inſtrumenti fundationis ita Bal. conſ. 322. vol. 2. Ale-
xan. conſ. 107. n. 5. & ſeq. lib. 2. Albanenſ. conſ. 51. num. 4. &
ſeq. Riccius vbi ſup. in d. praxi d. dec. 211. n. 270. dummo-
do prætendens iuſp. tamquam hæres, probet ſe ſucceſ-
ſiſſe iure hæreditario, & ſe eſſe hæredem, Card. conſ. 122.
n. 2. Dec. conſ. 149. n. 1. Abb. conſ. 54. circa fin. lib. 1. & fuit
dictum in Brachar. parochialis, 20. Nouemb. 1596. coram
Penia.
4 Et ſi in inſtrumento fundationis nihil appareat de
perſonis vocatis ad iuſpat. ſed conſtat ſimpliciter fuiſ-
ſe erectum, & tunc ea mente præſumitur erectum, vt
ad illud non admittantur, niſi hæredes fundatoris, ea
ratione, quia ſtipulando aliquis pro ſe intelligitur
etiam pro eius hæredibus, quamuis de illis nulla facta
fuerit mentio l. ſecundum reſponſe C. de contrahen. ſtip. l. ſi
hæres, ff. de prob. Rota Genuen. dec. 3. item quia etiam pa-
ter ſtipulando aliquid pro ſe & filijs, cenſetur ſtipulaſ-
5 ſe pro filijs vt hæredib. Gl. & Doctor. in l. ſi tibi decem,
§. ſi pactus, ff. de pactis, Bart. & alij in leg. quod dicitur, ff.
de verb. oblig. Bald. in l. 1. C. de ſuis, & legit. Afflict. dec.
314. & Franchus dec. 105. Verall. dec. 302. p. 1. item, quia
ſemper cenſetur, quod teſtator voluerit ſe conforma-
re diſpoſitioni iuris communis, Card. Seraph. dec. 378. n.
6 2. & conſequenter quod ad iuſp. noluerit admitti niſi
hæredes, ex quibus infertur, quod ſi fœmina à ſtatuto
excludatur à ſucceſſione hæreditaria ſtantibus ma-
ſculis, vt eſt ferè per totam Italiam, vt per Alb. Bru-
num, Albericum, & Georg. Nattam, et Campeg. in tractatu
ſtatutorum, erit pariter excluſa à iurepatronatus, Inn. in
d. rub. in fine, de iurep. Roc. de Curte de iurep. verbo, ipſe, vel
is, q. 6. Paul. de Citad. de iurep. p. 6. q. 1. regulariter enim
7 iuſp. tranſit ad fœminas hæredes, Abb. in c. 1. num. 3. de
iurep. & fuit dictum in Tudertina iuriſp. 23. Martij 1588.
coram Orano, & Comen. Cappellaniæ 8. Nouembr. 1593.
coram Penia. Item, ſi patronus alios filios reliquerit,
8 non ex hoc in eos tranſmittit iuſpat. niſi ſint hæredes,
quia non conſideratur qualitas ſanguinis, ſed hæredi-
tatis, quando in hæreditate iuſp. conſiſtit, ita intelligi-
tur, c. filijs, 16. q. 7. & c. conſiderandum, d. 16. q. 7. & eſt com-
munis opinio ſecundum Gulielmum de Bened. in c. Raynu-
tius, in verbo, eodem teſtamento il 1. nu. 261. de teſtamentis,
Bart. in l. vt iuſiurandi, §. ſi liberi, n. 4. ff. de oper. libert. & ſi
9 filius relictus ſit hæres non poterit iuſp. acceptare, &
hæreditatem repudiare Iaſ. in l. ſi quis in fundi vocabulo,
§. 1. ff. de l. 1. Card. in clem. 2. q. 5. de iurepatr. & alij relati à
Couarru. vbi ſupr. lib. 2. var. reſol. lib. 8. c. 8. nu. 6. non tran-
ſit iuſpat. in hæredem inſtitutum in re certa dato alio
vniuerſali cohærede, Lamber. de iurep. lib. 1. p. 2. q. 2. art.
16. n. 6. vbi de communi Mar. Ant. var. reſ. libr. 1. reſol. 7.
n. 7.
10 Quoniam autem per aditionem hæreditatis omnia
ipſo iure tranſeunt in hæredem, poſſeſſio autem non
tranſit niſi fuerit actualiter apprehenſa, l. cum hæredes,
ff. de acq. poſſ. quod procedit etiam in iurib. incorpora-
11 libus, vt per Bald. in c. paſtoralis, n. 3. & ſeq. de cauſa poſſ.
& prop. ideo idem procedit in iurep. id eſt, vt ad iuſp.
acquirendum actualis apprehenſio requiratur, ſecun-
dum, Gabr. conſ. 185. n. 17. vol. 4. Verall. dec. 135. p. 2. Achill.
de Graſſ. dec. 6. nu. 1. de iurep. Caſſad. dec. 7. de cauſ. poſ. &
prop. Bellam. deciſ. 701. Riccius in d. praxi vbi ſupr. dec. 192.
nu. 201.
12 Inſuper ſi in limine fundationis ſit appoſita condi-
tio cum Epiſcopi conſenſu, quod iuſp. tranſeat dunta-
xat ad hæredes ſanguinis, etiam ſi non ſint hæredes
vniuerſales, ea ſeruanda eſt, ita intelligitur Bald. in l. 2.
n. 1. C. de in ius vocand. & Pet. de Anch. conſ. 81. & an iuſp.
ſit gentilitium, ſeu hæreditarium pendet ex obſeruan-
tia patronum, ita Steph. Grat. diſcep. for. c. 521. n. 19. quod
procedit in iurep. ſepulchri, Abb. in c. penult. nu. 5. de ſe-
pult. vt ſcilicet ius ſepulchri tranſeat ād hæredes ſan-
guinis.
13 Quod ſi fundator reſeruet ſibi iuſp. cum aliqua qua-
litate qua appareat voluiſſe iuſp. durare ipſo funda-
tore viuente, tunc iuſp. non tranſit ad hęredes, cum ſit
fauor pro eccleſiæ libertate, quod eſt verum, & pro-
cedit, quando reſeruatum fuit vni cum taxatiua dum-
taxat, puta fundator reſeruauit iuſp. ſibi dumtaxat,
tunc enim non competit alij, alias ſi non adſit taxati-
ua, tranſit d. iuſp. ad hæredes.

Et fuit dictum in Cremonen. Iuriſp. 21. Maij 1577. coram Robuſterio.

Venetis 18. Maij propoſui in relationibus, an iuſpatronatus, de quo ſup. ceſſauerit, eccleſia fuerit effecta libera, extinctis omnib. de domo & caſata de Stephanis, vel trāſierit ad extraneos hęredes, & diuiſa fuit difficultas in tres partes. Prima, an in hac difficultate opin. Anch. conſ. 81. ſit communis. Secunda, an ſit de iure vera. Tertia, an applicetur ad caſum, de quo agitur. Circa primum hodie 2. Maij, quamuis nulla fuerint datæ informationes in facto, nec in iure, ſed ſola copia fundationis. Domini opin. Anch. d. conſ. 81. dixerunt eſſe communem, nam in effectu idem tenet

Cal-

Calderin. conſ.4.de iurep.Rocch.de Curt. relatus per Lambertin. cum quibus ipſe tranſit, de iurep.lib.1.part.2.q.2. art.5.fol.122.ſecundum veterem impreſſ. Caſſad. dec.1. num.3.de iurep.Pariſ.conſ.48.num.12.lib.4.Curt.iun.conſ. 257.num.2.& conſil.323.num.2.cum ſeq. lib.3. Dec.conſ. 149.num.2.& in l.2.num.2.C.de in ius voc.& in l.faming, num.42.verſ.notandum tamen eſt, de regul.iur.Couar.var. reſol.lib.2.cap. 18. num. 8. verſic. 3. ſi proximæ ſcriptę conſiderentur & latè Io. Baptiſta Ferret. qui contra alios exemplo conſulentes pro iſta parte, in conſ. 131. num.9.in fin.cum pluribus ſeqq. vbi num. 13. in fin. refert Rocch.de Curt.aſſerentem, quod Anch.& Calder.in iſtis conſ. non habent contradictorem, quamuis re vera Gem.conſ.45.n.7.in fin.cum ſeq.teneat de directo contrarium, ſed ex præmiſſis apparet opinion.Anchar. eſſe communem.

Circa ſecundam partem plures ex Dominis tenuenuerunt, quod opinio Ancharan.ſit de iure vera ex rationibus per eum conſideratis,& ad illam corroborandam conſiderabant,quod ſi iuſp.competit de iure communi ſeu ordinario ipſis laicis vera ſit gratia, iuſta ratione fundata, & in corpore iuris clauſa. Barbat.& alij, in cap.quanto, de iudic.Lambertin.de iurepat.lib.1.p.1.q.1. art.4.num.10.& 11.fol.7.de qua videatur prout de iure communi, Felin.poſt alios,in c.1.colum.8.n.10.in §.fallen.de reſcrips.Gomeſ.in §.fuerat, n.31.verſic.neque obſtat. Inſtitut.de action.imò difficilius tollitur gratia in corpore iuris clauſa, quam ipſum ius commune, Socin. conſil.299.n.4.vſq;ad finem, lib.2.Iaſon.in lege poſtquam liti.colum.final.Cod.de pact.Croti.in l.filiusfamilias,§.Diui n.92.poſt med.de leg.1.Zuccard.in rubr.ff.ſi cer.pet.n.24.in fin.cum ſeq. Tunc intrat regula quod prouiſio legis communis,& ordinariæ,quæ vult quod iuſpatronatus tranſeant ad quoſcunque hæredes etiam extraneos, non ceſſet per prouiſionē hominis, Bart.in l.ſi cum dotē col.1. in fin.ſol.matr.cum alijs per Ant.Gabr.de reg.iur.concl. 8.n.4.Si verò cōpetit de iure ſpeciali,ſiue extraordinario,tunc etiam procedit alia regula, quod prouiſio hominis non facit ceſſare prouiſionem legis ſpecialis,vel extraordinariæ, quando cōcurrunt circa diuerſa, Bart. in d.l.ſi cum dotem, & in l.ſi conſtante, ff.ſol.matr.& alij per Gabriel. d.concl.8. num.11.& 12.in 5. limit. prout hic.Quoniam lex prouidet de patronatu ipſi fundatori & ſuis hæredibus, & fundator prouidet ipſis de domo de Stephanis,vt benè conſiderat,Cald.d.conſil.4. ante fin.de iurepat.ibi, præterea plures eſſe patronos. Et idem quando prouiſio legis prouenit ex diuerſo fonte,& hominis prouiſio non eſt æquæ plena, vt bene conſiderat,Bald.in l.certi iuris, in fin.C.locat.Angel.in §. item Seruiana, col.3.verſic. item ſi locator Inſtitut. de action.& ibi etiam Iaſ.n.67.& in leg.2.n.195.cum ſeq.de iure emphyt.& in l.item quia,num.4. de pact. Prout contingit in caſu iſto, & benè declarat Gomeſ.in d.§.fuerat num.31.in princ.Ad idem facit,quod ſicut fauore dotis temporalis per prouiſionem hominis non cenſetur à prouiſionis legis ſpecialis, & extraordinariæ receſſum gloſ.& Bald.in l.fin.C.de pact.conuent.Rom.in l.1. colum. antep.in fin.ſolut.matrim.Bald.Nouell.in tract. de dot.p. 6.priuil.68.Anton.Gabriel.vbi ſup.n.10.in 4.limit.ita dicendum eſt fauore dotis ſpiritualis, Nam licet onerosum ſit iſti particulari eccleſiæ habere iuſpatronatus, vniuerſali tamen eccleſiæ fauorabile eſt fauore iſtis patronis,vt eccleſiæ dotentur,& reædificentur, vt paſſim Doct.conſiderant, & poſt alios Lambertin.d.4. art.num. 3.& 4.fol.6. ideò bene dixit Calderin. d. conſ. 4. in fin. quod hæc pars videtur æqua, vt laici alliciatur ad fundandas eccleſias.

Vltimo, ſi in dubio, quando lex mortua aut viua concedit aliquod ius,vel exercitium ipſius, vel priuatus ſe immiſcet alicui iuri alteri competenti,intelligitur concedere,& ſe immiſcere cumulatiue, & non priuatiue cum illo,qui iam habet idem ius, Dec.poſt alios conſ.3.num.3.& in patrono donante ius præſentandi,vt intelligatur donaſſe cumulatiue,& non priuatiuè,Dec. conſ.542.num.5.in fin.& conſ.609.num.4.cum ſeq. & in pluribus patronis, Feder.de Sen.conſ.147.ver.quæritur, Abb.conſ.54.col.2.poſt med. ver. nam vbicunque, lib.2. Rum.10.num.9.cum ſeq.in 5.& in alio ſimili Calder.conſ. 2.circa med.de prǣſcript. Fel. in c. aditis col.5. in fin. eod. tit.Balb.in tract.de præſcript.in 2.p.5.part. princ. q.5.num. 7.cum ſeq. Multo magis idem fundato conſtituendo alios patronos noluit ſe ipſum,& ſuos hæredes priuare ſed,illos accumulare, nam prima charitas incipit à ſe ipſo,& ſemper vbi fieri poteſt,debet actus interpretari ne inducat renunciationem proprij beneficij. c.ſane.de renunc.vbi gl.& Doct.cum alijs per Zabar. conſ.30.num. 7.circa med.& etiam conſiderat Calder.in d.conſ.4. in fin. de iurep.

Non obſtat, quod in dubio deberet præſumi fundatorem voluiſſe vti iure communi, & non iure ſpeciali, etiam in corpore iuris clauſo, l.quamquam l.in teſtam. & ibi not. Alexan.Iaſ.& alij.C.de teſtam. mil. l.fin.quando ff.de inoff.teſtam.& poſt alios Iaſ.conſ.109.in 4 libro, q.8. col.3.& 4.

Quoniam verum eſſet retentis eiſdem terminis, vbi daremus, quod ius commune, & ſpeciale tendunt ad idem. Et ſic ſi daremus, quod circa illam eandem diſpoſitionem competeret fundari iuſpatronatus de iure cōmuni,& de iure ſpeciali,tunc intraret,quod videretur ſibi reſeruaſſe ius præſentandi competens de iure communi,& non de iure ſpeciali. Lancell.Polit. in tract. ſubſtit.in materia vulgar.ſubſtit.q.44.col.4.ibi, non obſtat quidem Rip.in l.Centurio, num.25.in princ. & poſt. med.de vulgar.& pupill.Zuccard.in rubr.ſi cert. pet. num. 26.verſ.præterea,& in ſimili Bald.Paul.& alij per Dec. in l.in teſtamento n.11.poſt med.de teſta.mil.Aym.in tract. de antiq.tempor p.1.num.39.num.39.cum seq. & ita procedunt Alex.& alij in d.l.quamquam. C.de milit. teſtam. cum alijs ſupra allegatis. Sed vbi diuerſi ſunt termini, vt hic,tunc ſecus eſt.per Polit.Zuccard.Rip.& alios ſup. citatos,Dec.in d.l.in teſtamento num.12.in fin.C.de teſtam. milit.& in l.in contrahendo.n.7.cum ſeq.de reg.iur.Hippol. ſing.84.Alc.de præsūpt.reg.3.præſump.36.per tot. Et ideo in iſtis potius regula firmatur, quod vtrumque remedium eſt in conſideratione, & ordinarium,& extraordinarium,ſeu ſpeciale prout commodius, & vtilius eſt facienti, Fe.in.in c.cum ex officij n.31.verſ.ſexta concluſio de præſcript.Alciat.de præſumpt.reg.3. prǣſumpt. 36.n.3. Præterea reg.l.quamquam.& in l.in teſtamento C. de mil. teſtam.limitatur in priuilegio, et iure ſpeciali fauorabili,in quo præſumitur,quod quis elegerit viam vtiliorem,et fauorabiliorem.Item quando via iuris ſpecialis eſt ęquior,et humanior. Item quando reſultat aliquod prǣiudicium parti. Nam ſemper fit interpretatio ne inducatur renūciatio iuris proprii, item quod attento iure communi actus nihil operaretur,quę omnes limitationes applicantur hic, et illas cumulat,et corroborat, Alciat.in d.præſumpt.36.per tot.

Non obſtat Gemin.d. conſil. 45. Quoniam ipſe non examinat,plene iſtam difficultatem, nec animaduertit, ad rationes, quas Anch.adducit.Mouetur enim ſolum ex eo, quod iuſpatronatus inductum in fauorem maſculorum non includit fœminas,quaſi vnius incluſio ſit alterius excluſio, cui fundamento bene reſpondent Anch.Calder.et alii relati.Nō enim procedit d.regula, quoties hominis prouiſio non facit ceſſare prouiſionē legis,vt bene declarat, Dec.conſil.99.col.fin.verſic. quia ad hoc reſpondetur Cephal.conſ.57. num. 4. & conſ. 257. n.31.

*num.21.& 26.*ut etiam apparet ex præmiſſis; & pluros limitationes ad illam reg.*l.cum prætor.de iud.*adducunt *Riminal.iun.in princ.Inſtit.de donat.n.309.vſq.ad 314.& Benincaſ.in §.actionum,n.126.vſq; ad 226.de art.*quarum aliquæ poſſunt applicari ad hunc caſum.

Non obſtat,quod patronus fundans eccleſiam, poteſt in totum, vel pro parte remittere iuſp. & limitatè illud inducere in præiudicium deſcendentium, vel extraneum hæredum,vt ſit placet,*c.ſignificauit,de teſt.c.1. de iurep.in 6.vbi Archid.& alij.* Et ita videtur fundator in caſu iſto voluiſſe limitate inducere iuſp. pro illis de Stephanis,prout *Gemin.in d.conſ.45.num.8.* conſiderat. Quoniam id verum, eſſet, ſi expreſſe excluſiſſet alios, vel limitatè, & taxatiuè induxiſſet ſolummodo pro illis de Stephanis, & in altis terminis loquitur *Bald.in d.l.2.in princ.C.de in ius vocan.*& ita illum intelligunt, *Felin.*& alij, quos refert, *Roc.de Curt.in tract.de iurep.in verbo,ipſe,velis à quo,n.18.verſ.ſed hic ſuboritur q.Pariſ.d.conſ.48.n.6.*Non autem quando prout hic ſimpliciter exprimit aliquos,qui poſſint præſentare,nam non ideo excludit ſeipſum,& ſuos hæredes, vt per Anch.& Calder.vbi ſupra.

Non obſtat,quod ſicut expreſſio maſculorum,& deſcendentium cenſetur facta ad excluſionem feminarũ, *Abb.conſ.56.col.2.lib.1.*ita etiam expreſſio iſtorum de Stephanis cenſetur facta ad excluſionem aliorum, vt per Gemin.vbi ſupra.Quoniam diuerſa eſt ratio, nam vbi ad vniuerſam hæreditatem vocantur maſculi, aut adeſt expreſſa excluſio feminarum,vel illi æquipollẽs, non poſſunt bona ad alium deuenire, quia duo non poſſunt eſſe Domini inſolidum eodem tempore.Non ſic in caſu iſto, in quo nihil impedit, vt ex eadem, vel diuerſa cauſa,plures non poſſint eodem tempore eſſe patroni eiuſdem beneficij, vt inquit, *Calder.d.conſ.4.* Sed vbi ceſſat expreſſa,& tacita excluſio feminarum,& concurrunt diſpoſitio legis,& hominis cum regulis ſupra firmatis,tunc quod dicitur in iurepatronatus,eſſet in hæreditatibus,& alijs bonis,prout inquit,*Bald.in d.l.2.C. de in ius voc.*cum alijs per *Pariſ.d.conſ.48.numer.6.in 4.*

Non obſtat,quod fundator, & ſui hæredes videntur in caſu iſto ſimpliciter excluſi, non autem temporaliter,aut ſub conditione,vel modo, quo caſu perpetuo, vt dicitur fæmina ſimpliciter per maſculos excluſa, vt perpetua cenſeatur excluſa, vt habetur, in *l.1.§.ſi ſit agnatus,& §.ſi ſit conſanguineus,ad Tertull.*

Quoniam ſemper negant Anchar.& Calderin. quod ipſe fundator, & ſui hæredes fuerint vnquam ab illis de Stephanis excluſi,quinimò ab initio cum illis incluſi,cum affirment, & de iure verum,ſit quod in iſto caſu prouiſio hominis non facit ceſſare prouiſionem legis.

Non obſtat,quod in iuſp.videtur perſonale,& non reale,vt conſiderat *Dec.conſ.149.col.2.Lamb.de iurep.lib.2.p.2.q.2.art.2.in fin.*Quoniam diuerſus eſt caſus noſter ab illo,cum non fuerit tranſlatum omne ius in illos de Stephanis,ſed remanſerit etiam penes fundatorem, & eius hęredes,vt apparet ex pręmiſſis,patet igitur quod *conſ.Gemin.45.* in iſta parte forte eſt de illis,quæ Rota non ſolet tenere,vt de pluribus refert, *Sarnen.in reg.de publ.q.11.n.5.*

Circa ſecundam difficultatem dixerunt Domini quod cum ex facto ius oriatur,& ipſi non habeant plenam facti cognitionem,& de illis omnibus circumſtantijs, & quamprimum erunt de facto huiuſmodi informati,dabunt reſolutionem.

Iſta deciſio fuit confirmata coram Eminentiſ.Card. Seraphino,cui poſtea iſta cauſa commiſſa fuit die Veneris 6.Iunij 1578.*quę eſt impreſſa 364.infraſcrip.tenoris.*

Stephanus de Stephanis de anno 1514. condito teſtamento inſtituit hæredem Catharinam neptem in octuaginta libris Imperialibus, & mandauit quibuſdã fideicommiſſarijs exequutoribus, vt conſtruerent Capellam in Eccleſia ſancti Laurentij ſub inuocatione S. Stephani;eamq.dotarent; & voluit quod illi de domo, ſeu caſata de Stephanis eſſent patroni dictæ Capellæ, & quod electio Capellani fieret per duos, vel tres ex ſenioribus dictæ domus, &c. Contingit tandem familiam deficere per mortem Ioſephi de Stephanis, qui inſtituit ſuos vniuerſales hæredes Nicolaum, & Cæſarum de Chiſſolis,qui vacante prædicta Capellania prętendentes ſe eſſe patronos præſentarunt Dominum Bartholomęum Padernum,contra quem Dominus Iulius Brinus prouiſus Apoſtolicus vigore Breuis de capiendo poſſeſſionem egit coram Auditore Cameræ, & demum cauſa in Rota per appellationem introducta dubitaui. An ſe ſufficienter conſtet de iurepatronatus illorum de Chiſſolis ad effectum excludendi Dominum Iulium Brinum: & fuerat alias hæc dubitatio propoſita de ordine Sanctiſſimi in Rota per R. P. D. Robuſterium,& tunc Rota in abſtracto cenſuerat iuſpatronatus tranſlatum fuiſſe in hærades extraneos Ioſephi vltimi de familia de Stephanis; Reſeruatum tamen fuerat videre, An prædicta deciſio applicaretur ad caſum,de quo agitur, & pro parte Domini Iulij negabatur, prætendebaturque vna cum familia extinctum fuiſſe iuſpatronatus, his potiſſimum rationibus. Et primo, quia iuſpatronatus familiæ relictum, ea extincta,extinctum quoque cenſetur,*vt per Lamber. de iurepatr.lib.1.par.2.art.2.& art.4. num.6. 2. quæſt. principal.folio 132.in nou.impreſ.& magis in terminis Gemin. conſ.45.in tertio dubio, Cardin.conſil.48.in primo dubio, Roch.de iurepatr.in verb.ipſe vel is, quæſt.33. in fine.* Secundo quia cum teſtator ſe reſtrinxerit ad familiam, relinquendo illis da familia, non poteſt competere alijs non habentibus hanc qualitatem, argumento eorum,quæ tradit,*Bald.concl.304.num.1.vol.5.Rip.l. filius famil.§.Diui.n.110.de legat.1.*Tertio, quia iuſpatronat. de quo agitur,non fuit relictum vna cum hæreditate, cum fundator alium hæredem inſtituerit, ſed fuit relictum perſonis,& ita cohærebat perſonæ Ioſephi vltimi de familia, & ideo non potuit tranſire vna cum hæreditate, cui non cohærebat, *adnotat.per Dec.conſ.119. col.1.& 2.*Quarto,quia hoc iuſp. conceſſum familiæ ſimile eſt iuriſpatronatus conceſſo Vniuerſitati, quod non poteſt transferri in eos,qui ſunt extra Vniuerſitatem, ſed debent aſſumi in Vniuerſitatem vel in familiam illi,in quos volumus transferre,*vt per Lamb.lib.1. p.2.art.9.q.2.n.12.fol.135.in nou.impreſſ.*

His tamen non obſtantibus, contrarium fuit deciſum inhærendo deciſioni alias factæ, nempe ſatis conſtare de iurepatronatus illorum de Chiſſolis ad effectum,de quo agitur: Moti ſunt Domini auctoritate: *Ancharan.conſ.81.& Calderin.conſ.4. de iurepat.* qui optimis rationibus probant prouiſionem hominis hoc caſu non tollere prouiſionem legis. Vnde cum iuſpatronatus de ſui natura ſit tranſitorium ad hæredes extraneos, *vt per gloſ.in cap.conſiderandum 16.quęſt.7. Abb.cap.1.de iurepatr.Aret.cap.ſignificauit, col.3.de teſtib.Car.Anchar.& Imol.in Clem. 2.de iurepat.cum alijs quos citat.Didac.variar.reſolut.lib.2.cap.18.num.6.* prouiſio facta ſibi,& filijs,vel certis perſonis non excludit eorum hæredes, dummodo non ſit factæ taxatiuè, & hanc ſententiam communiter receptam eſſe conſtat ex Doctoribus cumulatis in deciſ. R. P. D. mei Robuſterij:& ideo applicando ad caſum,de quo agitur,licet teſtator voluerit iuſpatronatus eſſe illorum de familia de Stephanis non tamen hoc voluit taxatiuè, itaut

ad

ad eos tantum ſpectare poſſet, & non ad eorum hæredes, qui eſt caſus Cardinalis,& Rocchi in locis allegatis,pro vt animaduertit *Pariſ.conſ.48.n.6.lib.4.* & ideo non eſt attendenda opinio Geminiani loquentis contra communem. Facit optimum ſimile,quod quando in fideicommiſſis aliquis caſus eſt omiſſus relinquitur diſpoſitioni iuris communis,*l.ſi cum dotem , in princ. ſolut.matrim.l.commodiſſime,de liber.& poſth.* caſus autem deficientis familiæ a fundatore fuit omiſſus , ergo relinquendus diſpoſitioni iuris,quod permittit,vt iuſpatronatus ad extraneos hæredes transferatur, & ſic prouiſio ipſius non conuenit cum prouiſione legis , ſed ſunt illę prouiſiones circa diuerſa. Neq.obſtant allegata ex *Lambertin. referente Calderinum in 2. part. primi libr. artic.4.2.quæſt.* quia procedunt,vbi ex verbis fundatoris apparet ipſum limitare voluiſſe iuſpatronatus , vt ad alios non tranſiret,quam expreſſos,ex ſupra deductis,alias quereretur cõtra communem opinionem.Neq. obſtat , quod reſeruatum fuerit illis de familia, quia illa verba ſtant demonſtratiuè , & non taxatiuè , & quatenus aliquam importent taxationem , ea intelligitur durante familia ſcilicet , vt quamdiu fuerit aliquis de dicta familia, is ſit patronus , alias iuſpatronatus reſeruatum pro ſe & filijs non tranſiret ad heredes extraneos,qui non habent qualitatem filiationis,quod eſt falſum. Neque obſtat, quod hoc iuſpatronatus non fuerit annexum hęreditati teſtatoris, quia hoc non eſt neceſſarium ad conſtituendum iuſpatronatus , ſed eſt obſeruanda lex ab initio fundationis appoſita: ſed hinc non infertur , quominus hoc ius non fuerit in hæreditate Ioſephi , poſtquam ei fuit acquiſitum , & nullus alius extat eſt de familia,per quem hæredes extranei excludantur. Neque etiam obſtant allegata *ex Dec.conſ.149.* quia loquitur de iurepatronatus rei cohęrentis puta Caſtro , quia ſine illo transferri nequit , ſed hoc nulli rei cohęrebat, & licet ſit perſonale , ex fundatione,non tamen eſt taxatiue ita perſonale , vt ad extraneos hæredes peruenire nõ poſſit, iuxta regularem iuriſpatronatus non eccleſiaſtici naturam.Nec obſtat,quod ſit ſimile iuriſpatronatus Vniuerſitates, quod non poteſt concedi ei,qui non eſt de illa Vniuerſitate, quia in hoc procedit ſimile , vt quamdiu adſunt aliqui de familia,non poſſit iuſpatron. competere extraneis , ſed deficiente famila incipit caſus omiſſus a fundatore regulandus,iuxta iuris diſpoſitionem,& in hoc non procedit ſimile Vniuerſitatis vel Collegij , quorum non datur hæres,vel ſucceſſor,ſicut in familia. Vltimo non obſtat,quod in *conſilijs allegatis Ancharani, Calderini*,adſint aliquæ circumſtantiæ diuerſæ a caſu propoſito ex quibus moti fuerunt ad ita decidendũ vt conſiderant ſubtiliter ſcribentes pro Domino Iulio,quia vis ſit non in ſimilitudine factorum , ſed in identitate rationis generalis, quæ eſt , quod prouiſio hominis non tollit prouiſionem legis,*prout latè fuit deductum in præallegata deciſione R.P.D. mei Robuſterij.* Et ita fuit concluſum.

15 Ibique dicunt,iuſpatronatus , reſeruatum familiæ trãſire etiam ad hæredes extra familiam,niſi ſit reſeruatum dumtaxat,& cum taxatiua,tunc enim prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis.*Caſſador.deciſ. prima,n.3.de iurepatronat.Caualcan.deciſ.17.num.20.p.2. Rota dict.deciſion.385.numer.1.p.t.diuerſor.Calderin.conſil.1.de iurepatronatus Ferretus conſil.131.& conſil.143. num.23.Riccius vbi ſupra dict.praxi deciſion. 206. numer. 253.*

16 Eadem ratione , ſi patronus reſeruauit iuſpatronatus ſibi,& filio ſuo , eiuſque deſcendentibus maſculis, tunc prædictis maſculis deficientibus eccleſia remanat libera , cum amplius non extent vocati d.iure-

patronatus,quamuis *Pet.de Anchar.in conſ.81.* contra-
17 rium teneat, & verius ſecũdum magis receptam Doct. ſententias iuſpat.reſeruatum illis de familia , tranſit ad extraneus ſi ſit finita linea,& familia *Caſſador. d. deciſ.1.n.3.de iurepat.* ſi non adſit dicta taxatiua,& fuit dictum in dicta Cremonenſ. iuriſpatronatus 6. Iunij 1578. coram Cardinali Seraphino & in Salernitana iuriſpatronatus. 7. Febr. 1576. coram Robuſterio in Cremonenſ.Capellaniæ.14.Ianuar.1594. coram Card. Mellino in Lucana Cappellaniæ 20.Iunij, 1597.coram Card. Seraf.in Lucana iuriſpatronatus 21.Iunij 1602. coram Card.Millino , & in Parmenſ.beneficij. 1. Decembr.1589.coram Penia.

18 Item eſt notandum,quod Iuſpatronatus poteſt in alium transferri in præiudicim vocatorũ,niſi repugnet pactum appoſitum in ipſa fundatione , *Calderin. conſil. 19.de iurepat.Cardin.in d.clem.plures,num. 8. de iurepatr. Steph.Gratianus.vbi ſupr.diſcept.for.cap.177.numer. 3.& ſeq.*

19 In quo tamen caſu eſt diſtinguendum , videlicet , quando querimus an patronus poſſit renunciari alteri iuſpatronatus in præiudicium ſuorum filiorum,& legitimorum hæredum,Aut eſt iuſpatronatus deſcendentes ab ipſo renunciare,& tunc cum idem ſit, qui illud fundauit, poterit illud etiã renunciare in præiudicium filiorum.*Archid.in c.vnico, de iurep.lib.6.Alex.conſ.13.n. 20.libr.5. Pariſ. conſ.22. lib.1.* primus acquirens ſemper
20 poteſt præiudicare vocatis in inueſtitura , vt eſt communis opinio de qua *Clarus in §.feudum,quęſt.41.& in §.emphiteuſis , q.19.recept.ſen.*

21 Ideoque pater primus acquirens emphyteuſim poteſt filijs præiudicare alienando,vel renunciando ſecũdum *Gab.concl.2.de iure emphyt.Capoll.conſ.31.n.10.Affl. deciſ.112.n.6.Cephal.conſ.458.n.32.& conſ.608.n.31.lib.*
22 *4.*&teſtatur hanc eſſe magis communem opinionem , eadem ratione primus acquiſitor feudi poteſt filijs pręiudicare ſecundum Iaſonem communiter receptum , *in l.2.col.vlt.C. de iure emphit. Pariſ.conſ.98.n.12. Alex. conſ.12.lib.1.Decius conſ.390.Curt.Sen.conſ.83. Afflict. d. deciſ.112.Maſtrill.deciſ.56.*

Aut iuſpatronatus non ab ipſo patrono renunciare volente,ſed a ſuis antenatis deſcendit , & tranſit ordine ſucceſſiuo, & gradatim de vno in alium , quo caſu prior in gradu ſequentibus præiudicare non poteſt, *gl. in l.peto,§.fratre,verbo,ex familia,ff.de l.2.* quæ ait,quod
23 ſi res alienari prohibita cunctis de familia conſentientibus alienatur, poſſunt illi , qui poſtea naſcuntur dictam alienationem reuocare , *Gulıel. de Bened. in repet. d.c.Rainucius,verbo,ſobole,quam geſtabat in vtero, nu. 49. de teſtam Nicol.Boer.deciſ.12.n.4.Anchr.& Franc.in d. c. vnico,de iurep.lib.6.Couar.d.lib.2.var.reſolut.c.18. nu. 14. qui reprobat Lamb. in contrarium tenentem.* & ex quibus
24 concluditur,quòd hoc caſu non poteſt iuſpatronatus renunciari in præiudicium vocatorum,& filiorum,quibus competit ex beneficio fundatoris , *ex leg. vnum ex familia.§.1. leg. 2.* ideoque ſucceſſor dicti fundatoris non poterit alijs præiudicare per textum in *leg.duobus, §.ſin autem ſub conditione,& in auth.res , quæ Cod. communia de legat.& fideicom.Ricc.vbi ſup.in dict.praxi deciſ. 216.* & ſi iuſpatronatus competat dumtaxat illis de
25 parentela fundatoris,tunc vnus de parentela non poteſt illud renunciare extraneo.*Card.in conſ.48.* quo ca-
26 ſu,ſi quis per adoptionem fiat de parentela,nunquam tamen erit patronus , quia in diſpoſitione hominis appellatione filij non venit adoptiuus. *Ioan. Andr. in addit.ad Specul. in ſucceſſionibus ab inteſt. in fin. literæ. E.* &
27 quia verba debent intelligi naturaliter , & propriè, non ciuiliter , & fictè. *leg.ultim. vbi Doct.Cod. de his , qui ven. ætat. impet.* Et quia ſi aliter rerum eſſet,

numqnam parentela extingueretur in præiudicium Eccleſiæ,eiuſq.libertatis,quamuis contrarium,teneat, *Lamb.vbi ſup.lib.1.p.2.q.2.art.9.n.12,*

28 Et in iurepatronatus relicto alicui familiæ,puta de Gualfreduccijs,qui nam ſuccedant,& quomodo ſuccedatur. Dicas,quod omnes de dicta familia ſunt admittendi, *Borgnin.Caualc.deciſ.9.nu.17,& deciſ.43.p.1. Beccius conſ.43.num.7.Menoch.de præſumptionibus,lib.6.præſumpt.16.num.47.* ſi fundator vocauit omnes de ſua
29 caſata,domo, ſeu parentela,tunc veniunt omnes prædicti.*Pariſ.conſ.1.nu. 70.& conſ.75.n.1.& conſ.47.n.53.vol.3.*& quod omnes admittantur probatur , *in l.cum ita,§.in fideicommiſſo,ff.de legat.2,& in l.peto,§.fratre , ff.de legat.2.Peregrin.de fideicomm.art.12.num.17. Lamb. vbi ſup.lib.1.par.2.quæſt. 2. art. 9. num. 12.* & ita tenuit *Rota in vna Papien.iuriſpatronatus , 19.Februarij 1601. coram Cardinali Lancelloto, & in vna Placentina iuriſpatronatus,10.Iunij,1602.coram Litta.*& idem eſt ſi fundator vocauerit tres de ſamilia,puta ſeniores , vt eſt in
30 Canonicatu in eccleſia Piſana de iurepatronatus Nobilium Piſanorum de Lanfranchis, ad quem præſentāt tres ſeniores de d.familia Lanfrancorum , quia tunc etiam comprȩhenduntur omnes de ipſa familia , *leg. pronunciatio.§.familia, ff.de verb.ſignif.l.fin.C.de verb.ſignif.Card.Mantic.de coniect.vlt.volunt.lib 8.tit.12.n. 12.*
31 & quando teſtator voluit iuſpatronatus eſſe de ſua familia non intelligitur taxatiuè,niſi id exprimat , vt ad eos tātum de familia pertineat, ſed demonſtratiuè *Card.Seraph.d.dec.364.* & ſi tres de familia præſentare
32 debeant,& familia redigatur ad vnum tantum, non per hoc extinguitur iuſpat.ſed ipſe ſolus præſentabit , *Card.Seraph.d.dec.364.& Riccius vbi ſup.in d.praxi,dec, 198.*

33 Si autem iuſpatronatus in fundatione fuerit reſeruatum pro ipſo fundatore , & deſcendentibus à ſua linea,& ſic de fundatione fuerit dictum, pro me , & deſcendentibus ex linea mea , & cum linea ſit collectio
34 perſonarum ab eodem ſtirpe deſcendentium gradus continens,& numeros diſtinguens , *Io.Anch.in arbore conſanguinitatis , Capic.dec.159.num. 5. Tiraquell.de retract.lignag.§.vltimo.gloſſ.9.n.2.*ideo in hoc caſu noſtro debet intelligi de linea directa , non de inflexa , ſeu tranſuerſali,ſecundum *Bald.in conſil.171,vol.3.& verſ. 121.vol.vlt.Caſtr.conſ.199.vol.2.* ideo ad dictum iuſpatronatus cenſentur vocati omnes deſcendentes à li-
35 nea ipſius fundatoris, quia linea alicuius propriè eſt, quæ habet originem , & deſcendit ab illo per directum,non per tranſuerſum *Ruin.conſil. 23.numer.6.vol. 3. Corneus conſ. 198. vol. 3.* & à patre lineam debere ſumere initium teſtatur,*Bald.conſ.394.vol.3.& Berrous*
36 *conſil.77.num.15.lib.2.*nec ſufficit,quod ſint de eodem cognomine , ſeu familia d.fundatoris ſecundum *Ruin. conſ.153.num.10.lib.2. Cuman. conſ. 2.* ſed neceſſe eſt , quod deſcendant à d.linea fundatoris . *Rolan. à Vallo conſ.23.n.39.& 40.lib.4.Riccius d.praxi,dec.152.n.14.& ſeqq.*

37 Quod ſi quis fundet eccleſiam , & conſtituat patronos extraneos , hæredes dictorum patronorum extraneorum erunt patroni,non ipſe fundator, nec eius hæredes,*Calder.conſ.5.de iurep.*

38 Et eſt notandum, quod in iurpatronatus gentilitio, & familiæ ſuccedunt deſcendentes,qui ſunt de familia in capita , & non in ſtirpes etiamſi non ſint hæredes . *Rota deciſ.251.nu.1.par.1.in recentior.* & quando iuſpa-
39 tronatus dicatur hæreditarium, ſeu gentilitium , vide *Rot.dec.670.in recēt.p.1.*& cũ dubitatur, an ſit gentilitiũ ſufficiunt leuiores probationes quādo agitur de perti-
40 nentia Iuriſpatronatus, non de illius exiſtentia,& ſubſtantia . *Rota d.deciſ.675, num.3.par.1.in recentioribus , Auguſt.Barboſa in collectan.ad capit.1. nu. 5. & 6. de iure patr,*

41 Si autem patronos ob delictum priuatus ſit de iure-
42 patronatus,etiam filius erit priuatus, qui eo caſu cum filius non ſit hȩredes patris,& iuſpatronatus non tranſeat in filium,vt filium,ſed in filium hæredem,quia hæredem,ceſſante dicta qualitate hæredis , ceſſat eius af-
43 fectus prædictæ ſucceſſionis in iurepatronatus. *Card.in d,clem.plures,n.8.de iurep.* quòd iuſpatronatus regulariter eſt tranſitorium,tam ad maſculos , quàm ad fæminas, *Abb.in c.1.nu.3.& in d.c.cum ſeculum.num. 4. de iurepat.Cardin.in d. clem. plures , num.6.* & ibi omnes
44 communiter , *Caſſador. deciſ. 1. de iurepatr.* etenim iuſpatronatus hæreditarium etiam in fæminas heredes tranſit ſecundum *Dec.conſ.127.num.3.in fine , Rolan.à Valle conſil.47.num.7.vol.1.*& hoc tam ſi eſſent hæredes ex teſtamento,quam ab inteſtato , *gloſſ.in clem. vlt. & ibi.Card. quæſt.7. de iurepatr.* immo iuſpatronatus relictum conſanguineis,& eis , qui ſunt de genere , paren-
45 tela, domo , ſeu familia tali competit etiam fœminis nuptis deſcendentibus ex illis , *Gabr.conſil.195. lib.3. Molin.de Hiſp.primog.lib.3.c.4.Riccius vbi ſup. in d. praxi deciſ.175.num.120.& ſequentibus,*vbi de communi,nam in fæminis etiam durat agnatio, & in illis familia con-
46 ſeruatur . *Laderch.conſ.19.num.3.Rot.deciſ.203.num. 7. & deciſ.282.num.2.par.2.in recentior.apud Farinac.* quia
47 etiamſi nupſerint in aliena familia,tamen dicuntur de agnatione,*l.voluntas , vbi Bald.n.2.C.de fideicomm.Dec. conſ.287.num.12.*quæ dum viuunt conſeruant bona in agnatione . *Pariſ.conſ.47.num.61.68.& 104. lib.3. Iaſ. conſ.142, num. 24 & 25.* & poſt illarum vitam poſſent agnati proximiores admitti , excluſis alijs cognatis prout dixit.*Alb.Brunus de ſtatut.exclud.fem. prop. maſc. art.6.memb.2.q.3.*

48 Si verò iuſpatronatus ſit hæreditarium , & fæmina hæreditati renunciaſſet,ſeu eſſet excluſa à ſtatuto tanquam dotata,ab hæreditate paterna,tunc non ſuccedit in iurepatronatus cum fratribus,quia non eſt d. fœmina hæres patris,*Petr.de Anchar.in d.clem.plures, columna 2.de iurepatr.Cardinal. in Rubrica quæſt. 8. de iurepatr.*
49 quod etiam procedit in monialibus dotatis excluſis ab hæreditate paterna,*Felin.in capit.eccleſia Sanctæ Mariæ num.78.de conſtitut.*Quod ſi patronus decedat relicto hærede vniuerſali,& alio hærede inſtituto re certa ,
50 tunc iuſpatronatus tranſit ad hȩredem vniuerſalem dumtaxat per doctrinam *Io.Andr.in d.c.cum ſeculum,de iurep.Card.in d.rubrica , quæſt.8.de iurepat.facit doctrina Bart.in l.vt iuſiurandi,§.ſi liberi, verſic.ſecundum dubium eſt , ff.de oper.libert.quamuis Federic.de Senis in conſ. 225.*
51 contrarium teneat , quod ſi filius nolit hæreditate m patris & ab abſtineat, ſi hæres extranena nolit hæreditatem,& eam repuliet,tunc vterque non ſuccedit in iurep.quia non eum hæres , *Card.in d.rubrica,d.q.8.in fin. Abb.in d.cap.cum ſeculum , n.5.vbi alij de iurep.* quod
52 idem eſt in emphiteuſi recepta pro ſe, & filijs hæredibus , qui ſi non ſint hæredes non ſuccedunt in emphiteuſi,ita eſt communis opinio,de qua *Clarus recept.ſen.*
53 *§.emphiteuſis, q.37.verſ.& ex hac.* quæ neque tranſit in hæredem inſtitutum in re certa , ſi adſit alius hæres vniuerſalis , ſi autem nullus adſit hæres vniuerſalis,
54 tunc tranſit in ipſum inſtitutum re certa.*Couarru.var. reſolut.lib.2.c.18.n.5.Clarus,vbi ſupra q.38.* & ſi ſcriptus hæres , vel filius nolit eſſe hæres , tunc iuſp. tranſit ad eos,qui hæreditatem acceptauerunt , & ſunt hæredes, *Lambert.vbi ſup.art.8.d.q.2.*

55 Idem eſt in filio legitimæ exhæredato, qui quoniam non eſt hæres non habebit iuſp.

56 Emancipatus autem filius ſi hæres exiſtat ſuccedit , quia hæres in iurepatr.fuit dictum *Iaſon.in d.l.2.n.226. et 227.*

57 & 227.C.de iure emphit.item bonorum poſſeſſor ſucce-
dit in iurep.cum ſit tamquam hæres §. quos autem , &
ibi Doct.inſtitut.de bonor.poſſeſſ.Lambertin.vbi ſup.articu-
lo 24.& ſi legitima conſuetudine introductum ſit,quod
58 ſolus primogenitus ſuccedat iu hæreditate paterna
iſte ſolus erit patronus alij fratre autem non erunt pa-
troni,Io.Andr.in cap.ex inſinuatione , & ibi Cardinal.&
Abb.in iurepat.& ideo tali caſu nepos ex primogenito
59 excludit patruum , nam filius primogeniti dicitur pri-
mogenitus non ſolum fictè , ſed etiam vere , Abb.conſ.
85.col.penult. verſicul. item pars remanet lib.1 .Dec. in
auth.præterea num. 20.Cod.vnde vir.& vxor.& eſt textus
in c.quæritur § item opponitur,22.q.2.Bald.in leg. cum an-
tiquioribus , Cod.de iure de lib.Iaſon.in leg.maximum vi-
tium , num.4.verſic.vbi indeciſus reſtat.C.de liber.præter.
Capella Toloſan.deciſione 433.vbi Stephano Aufred.teſta-
tur hanc eſſe veram,& communem opinion. Caſſan.in
catalogo glor.mund.parte 5.conſiderat.42. verſic.1. latiſs.
Tiraquell. in tract.primogen. quæſtione 40. & Couarruu.
practicarum quæſt. capit. 38. n.13. Riccius vbi ſupra in d.
praxi dec.222.vbi n.328. refert alios contrariam opin.ſe-
quentes.

60 Quod ſi filius ſit adoptiuus,& ſit hæres , cum ſit hæ-
res ſuccedit in iurep.hæreditario , Abb.in c.tanta, n.9.
61 qui fil.ſint legit.& ſi patronus per profeſſione efficia-
tur religioſus in aliquo monaſterio , dictum monaſte-
rium ſuccedit in iurep.quia monaſterium habetur lo-
co filij,& hæredes c.in præſentia,de probat.vbi Abb.num.
62 74.Card.& alij.Maſtrill.dec.65.Franc.dec.29.Caualc.dec.
1.p.3.Valaſc.dec.6.

63 Nã monachus per ingreſſum religionis , & per pro-
feſſionem transfert in monaſterium ſe , & omnia ſua.
auth.ingreſſ.C.de ſacroſ.eccleſ.ergo iuſp.quod trãſit cum
vniuerſitate bonorum , gloſ.in clem.vlt.verbo hæredis,de
iurep.Bologn.conſ.25.num.6.Iaſ.in l.1. num. 71. ff. de leg.
1.quod procedit etiam in præiudicium legitimorum
ſucceſſorum ad notata per Archid.in d.c.vnico, de iure-
pat.lib.6.& Card.in d.clem.plures q.8.de iurep. Moneta in
tr.de commut.vlt.vol.c.11.n.134.& ſeqq.

64 Et ſi monachus moriatur , monaſterium ſtat loco
hæredis,& iuſp.habebit , niſi eſſet iuſpatronat.gentili-
tium,& familiare , ſeu perſonale , quod extingueretur
extincta perſona, quod declara vt per Riccium vbi ſup.
in d.praxi dec.220.

65 Illegitimi autem quia non dicuntur eſſe de parentela
Bart.communiter receptus in l.tutel. ff. de cap. diminut.
Guid.Pap.dec.536.Gaſp.theſaur. dec.19.neq.dicuntur de
linea, Peregrin.de fideicomm.artic.22.num.81.Farinac.de
66 inquiſition.q.14.num.52.cum ſeqq. & num. 73. neque di-
67 cuntur eſſe de familia Iaſ. in l.ſuggeſtioni , in princ.C.de
verbor.ſignif.ita etiam repelluntur a ſucceſſione bono-
rum , authent.ex complexu.C.de in c.nupt. ideo ſimiliter
non ſuccedunt in iurepatr. niſi ſint hæredes patrono-
68 rum , quia tunc tamquam hæredes in iurep.hæredita-
rio ſuccederent , & hoc quomodo , & quando ſic latè
dicit Præpoſit.in repetit.c.per venerabilem,§.quod autem,
col.44.Qui filij ſint legitimi,Rocch.de Curt. vbi ſup.de iu-
rep.in verb.competens alicui. q.2.prin.vbi ait tales illegi-
timos nullo modo ſuccedere in iurep.competente illis
de parentela.

69 Legitimatus autem à Papa , vel ab eo dependentibus
ſuccedit in iurep.quia tunc tollitur omne obſtaculum
tam iuris,quam facti , l.3.C.de natalib.reſtitut.Rota dec.
505.part.1.diuerſ.num. 6. dummodo qualitas defectus
fuerit ſpecificata.Pariſ.conſ.9.num.86.& conſ. 19.num.
54.vol.2.Gozadin. conſ.6.num.61.Roman.conſ.194. Dec.
conſ.18.Menoch.de arbitr.iud.lib.2.cent. 3.caſu 203.num.
2.& ſeqq.& talis legitimatus a Principe ſeculari etiam
70 ſuccedit in iurepatronatus ſecundum veriorem opi-
Viuian.de Iur.patr.

71 nionem,& in iurepatr.hæreditario legitimatus ſucce-
dit ſi ſit hæres,Præpoſit.& Rocch. vbi ſup. & latè Lam-
bertin.vbi ſup.artic.900.vide Card. Tuſcum vbi ſup. con-
cluſ.609.& Riccium vbi ſup.in d.praxi dec.203.& pariter
ſi illegitimus per profeſſionem fiat religioſus ſit legi-
72 timus, & ſuccedit cum fratribus ſuis in hæreditate pa-
terna, & iurepatronatus , & enim ſicut filius naturalis
oblatus curiæ Principis ſecularis , & terreni ſit legiti-
mus, §.vlt.Inſtit.de nuptijs.ita maiori ratione ſit legiti-
mus,ſi ingrediendo religionem offeratur curiæ Princi-
pis æterni , ita Bald.in lectura in l.1.C.de ſacroſ.eccleſ.ex
ingreſſu enim religionis tollitur omnis macula . c.non
73 liceat , 19.q.3.& ibi gloſs.legitimi , autem nati ex ille-
74 gitimis ſuccedunt in iurepatronatus . Ant.de Butr.conſilio
29.Pet.de Anchar.conſil.355.& Rocch.vbi ſup.

75 Quod iuſp.tranſit ad omnes hæredes inſolidum , &
non venit in diuiſione bonorum.Steph.Gratian.vbi ſup.
diſceptation.forenſium c.552.n.33.

76 Iuſp.autem non tranſit in fideicommiſſarium , cui
reſtituta ſit hæreditas, ſed remanet penes hæredem
per textum in l.quia perinde, ff.ad Trebellian.inducendo
prout ibi inducit A.ex. l.quamuis ff.ad Trebell.l.familia-
ria,& l.ſeq.ff.de relig.& ſumptibus fun.ita Bart.in d.l.quia
perinde , vbi Caſtrenſ.& alij , de commun.Roch.de Curte,
vbi ſupra verbo , ipſe vel is à quo quæſt. 9. de communi
etiam Marcus Antonius Peregrinus in tract. de fideicom-
miſſis,art.6.num.37.etiam ſi tota hæreditas fuerit reſti-
tuta , Garc.vbi ſup.parte,5.cap.9.num. 17.& 18.& n.20.
de communi teſtatur , & ita tenuit Rot.in vna Aretina
Cappellaniæ,1.Iunij 1584.coram D.Bubalo , & Molina de
iuſtitia , & iure , tractatu 2.diſputat.188. ad finem Camill.
Borell.in ſumma omnium dec.tit.32. num.63. Auguſt.Bar-
boſa,vbi ſupra de offic.& poteſtat.Epiſcop. part. 3. allegat.
71.num.9.Couarruu.d.lib.2.variar.reſolut.cap.18. num.8.
& in cap.Rainutius de teſtam.§.9.num.8.Emanuel.Suarez.
in theſauro recep.ſentent.verbo, patronatus ius Gutierez.de
77 tutelis part.3.cap.29.num.15.ex voluntate tamen , & ex
expreſſa diſpoſitione teſtatoris poteſt fideicommiſſa-
rius conſequi iuſpatr. accedente tamen licentia Epi-
ſcopi Lambertin.dict.q.2.artic.35. ad fin.Garc.vbi ſupra ,
num.19.

78 Si verò fideicommiſſum ſit factum eccleſię,quo caſu
nulla detrahitur quarta Trebellianica , vt per Tiraq.in
tract.de priuileg.piæ cauſæ , priuil.27.vel quando a teſta-
tore trebellianicæ deductio eſt prohibita , tunc iuſpa-
tronatus,tranſit in fideicommiſſarium ſecundum Lam-
bertin.vbi ſup.d.art.35.n.8.quod tamen patitur multas
difficultates,& eſt opinio ſingularis ipſius Lambertini,
Garc,vbi ſup.n.20.

79 Si autem moriatur patronus abſque hærede ex te-
ſtamento, ſeu ab inteſtato , vt quia nullum fecit teſta-
mentum,vel fecit,irritum fuit ad textum in §.1.Inſtitut.
de hæredit.quæ ab inteſt.defer.ideo tunc nullo patron.exi-
ſtente hærede eccleſia libera remanet , & beneficium,
eique prouideri debet libere ab Ordinario abſque al-
terius prę́ſentatione, Abb.cap.1.num.10.de electione , &
hæc eſt verior opinio , quamuis aliqui dicant hoc caſu
ſuccedere fiſcum in iurepatronatus , quia quando quis
moritur nullo relicto hærede ex teſtamento , vel ab
inteſtato , in eius hæreditate ſuccedit fiſcus , l.1.C.vnde
80 vir.& vxor.ergo debet ſuccedere etiam in iurepatro-
natus tum ſit hæres,quod non placuit, quia tunc fiſcus
eſt hæres in ſubſidium , non autem ex prouiſione fun-
81 datoris , qui reſeruando ſibi & ſuis deſcendentibus
iuſpatronatus videtur motus ex affectione , & dilectio-
ne ſuorum , ſi enim extinctis omnibus deſcendentibus
fundatoris non extinguerentur iuſpatronatus , num-
quam beneficia eſſent libera , & vtrum iuſpatronatus
aliquando tranſeat in fiſcum videbimus inf. lib.15.c.2.

Inſuper eſt notandum, quod iuſpatron. æqualiter, & inſolidum tranſit quoad omnes iuris effectus in hæredes etiam quod ſint inęqualiter inſtituti, *gloſ. in c. 1. in verbo, non debeat*, vbi Doct. communter, *de iurep. gl. 1. in clem. plures*, vbi *Card. col. 2. & vitalm. num. 13. de iurepatr.* de communi *Lambert. de iurep. lib. 1. p. 2. q. 1. art. 24. nu. 2. & art. 25. nu. 5.* & fuit dictum in *Senen. iuriſp. 9. Ianuarij, 1598. coram Pema*, & in *Forolinien. iuriſpatr. 24. Ianuar. 1601. coram Card. Lancellotto*, idque etiam procedit, licet præſentatio ſit reſeruata maiori natu, quia nihilominus iuſpatr. remanet penes omnes hæredes inſolidum ipſaque præſentatio eſt ex effectibus iuriſpatronat. & poteſt ab eo ſeparari ad tradita per *Calderin. conſil. 19. de iurep. Doct. in d. clem. plures*, & fuit dictum in *Caſſanen. beneficij, 29. Aprilis 1580. coram Card. Seraph.* & in iurep. hæreditario poteſt fundator, & alius ſucceſſor præiudicare alijs illud donando, *Roch. de iurep. in verbo, ipſe, vel is à quo q. 33. nu. 32. Lambert. de iurep. lib. 1. p. 2. q. 1. art. 3.* vbi de communi, *Couar. var. reſol. lib. 2. c. 18. nu. 9. Molin. de primog. Hiſpan. lib. 1. c. 24. num. 30. Alex. conſ. 18. lib. 5.* vt dixi ſupra. Et placet referre infraſcripta deciſ. videlicet vnam in *Ianuen. iuriſp. coram Litta 20. Decemb. 1604.*

Octobonus Fliſcus, qui fuit Adrianus fel. record. Papa V. dum erat Card. tituli S. Adriani anno 1270. fundauit, & dotauit in Territorio Trigaudio in Valle Segeſtri Iannen. diœceſis poſito, eccleſiam quandam ſub inuocatione, S. Adriani, cum vna Præpoſitura, & nonnulis Canonicatibus, quorum omnium iuſpatronatus in limine fundationis, & dotationis ſibi primo reſeruauit, & poſt eius mortem Perciuallo eius fratri Clerico, & poſt obitum Perciualli voluit iura dicti patronatus deuenire ad vnum ex filij D. Nicolai eorumdẽ Adriani Papæ, & Perciualli fratris, ſi Clericus fuerit, & quamdiu in ordine clericatus permanſerit, & ſi plures eſſent dicti Nicolai filij Clerici, maior illorum natu dicta iura haberet, & prout latius continetur in Inſtrumento ipſius fundationis, cuius copia hinc inde data fuit.

Huius fundationis exemplo Lucas Fliſcus bo. mem Cardinalis tituli S. Mariæ Inuiolatæ filius ſupradicti Nicolai anno 1306. ex teſtamento ſibi vniuerſalem hęredem fecit patronum pro tempore dictæ Eccleſiæ S. Adriani, cum hoc, quod ille conſtrui faceret vnam eccleſiam, ſub inuocatione Beatæ Marię Inuiolatæ in Ciuitate Ianuen. ad ſimilitudinem, & formam dictæ Eccleſię S. Adriani, ibiq; erigi procuret vnum Decanum, cum nonnullis alijs Canonicis, mandans dotari de omnibus ſuis bonis, & voluit, quod reſeruaretur iuſpatronatus, & præſentandi eiſdem modo, & forma, prout reſeruatum fuerat in Eccleſia Sãcti Adriani per Octobonum in limine fundationis, ita vt ad quem ſpectaret pro tempare iuſpatronatus, & præſentandi in Eccleſia Sancti Adriani, pariformiter etiam ſpectaret in cleſia S. Mariæ Inuiolatæ, & prout latius cauetur in dicto teſtamento, cuius copia pariter hinc inde data fuit.

Hoc iuſpatronatus dictarum Eccleſiarum poſt obitum Adriani Papæ V. & Cardinalis Sanctæ Mariæ Inuiolatæ fundatorum deuenit ad Ioannem de Fliſco, qui fuit Cardinalis S. Marci filius Luchini fratris dicti Cardinalis s. Mariæ Inuiolatæ, & filij dicti Comitis Nicolai fratris præfati Adriani Pontificis, quorum deſcẽdentia oſtenditur ex arbore, de qua in actis, quam vtraque pars admittit, & quod idem Ioannes fuerit patronus, apparet ex litteris confirmationis Apoſtolicæ iuriſpatronatus per dictum Cardinalem S. Marci impetratis ad inſtantiam ipſius Ioannis filij dicti q. Luchini Lauiniæ Comitis, tamquam patroni tunc temporis dictæ eccleſiæ S. Adriani.

Conueniunt etiam partes, quod ex linea præfati Comitis Nicolai fratris Adriani Papæ deſcendat Comes Io. Ludouicus, ex quo nati ſunt Antonius Maria, Io. Philippus, Ibletus, & Ioan. Ludo. Item quod de Antonio Maria, & Ioanne Philippó nulli extent hodie deſcendentes, ſed ſolum ex dicto Ibleto, & ex Ioanne Ludouico vltimo natu.

Non etiam controuertitur iuſpatronatus deueniſſe in perſonam dicti Ibleti, ſed cum ex d. Ibleto Clerico, ac patrono natus ſit, vt præfertur Laurentius, ex Laurentio Stephanus, ex Stephano alter Laurentius, ex Laurẽtio Sinibaldus, & ex Sinibaldo Ioannes Stephanus, qui vti Clericus, & d. Ibleti ſemper à maiori natu deſcendens ſub die ſeptimo Iunij 1601. præſentauit D. Innocentium Fliſcum eius germanum fratrem. Et ex dict. Ioanne Ludouico minore natu, ac fratre dict. Ibleti nati fuerint, vt præfertur quatuor filij, & ex vltimo eorum nomine Sinibaldo nati etiam fuerint quatuor filij inter quos fuit Scipio quarto genitus, qui ſolus habuit filios, & ex eo natus eſt Comes Franciſcus, qui die 11. Auguſti eiuſdem anni 1601. præſentauit D. Ludouicum Fliſcum, ſicque cum inter prædictos Ioannem Stephanum, ſcilicet deſcendentem ex dict. Ibleto, & Comitem Franciſcum deſcendentem ex dict. Ioanne Ludouico fratre præfati Ibleti præſentantes, ac inter præſentatos ab eis reſpectiuè orta fuerit lis in partibus coram Ordinario, tam ſuper pertinentia iuris præſentandi, quam ſuper illorum prælatione, & illa demum fuerit deuoluta ad Curiam, ad mihi commiſſa. Hinc ſub die 29. Nouembris proximè præteriti de conſenſu partium Dubitaui, An Comes Franciſcus de Fliſcis ſit pręferendus D. Io. Stephano in iurepatronatus, ſeu præſentandi ad Decanatum, & Præpoſituram, de quibus agitur, vel non, in caſu, & ad effectum de quo agitur. Quo dubio vtraque parte informante in Rota propoſito, Domini aduertentes plura hinc inde inculcari, quorum ſingula particularem diſputationem deſiderare videbantur, mandarunt propterea cauſam ipſam reſtringi. Vnde ipſe Dominis meis obtemperando, Dubium infraſcriptum partibus ipſis diſputandum ſubſcripſi, videlicet,

Præſuppoſita fundatione iuriſp. de quo agitur, cuius copia in neceſſarijs detur.

Et quod Ibletus Clericus fuerit patronus.

An eo mortuo ius hoc patronatus ſpectauerit ad vnum ex fratribus illius Clericum, & aliquo non exiſtente, ad vnum ex nepotibus ex fratre eiuſdem Ibleti, vel potius ad vnum ex filijs dict. Ibleti, & illis non exiſtentibus, ad vnum ex deſcendentibus eiuſdem Ibleti defuncti in caſu de quo agitur.

Quo dubio die Mercurij 15. Decembris propoſito, placuit Dominis reſolutionem ipſam ad aliam Rotam differre in gratiam informantium pro Io. Stephano, & litis conſortibus: Repropoſita demum cauſa hac die 20 Decembris vtraq; parte informante, fuit per Dominos vnanimiter concluſum mortuo Ibleto iuſp. ſpectaſſe ad vnum ex fratribus, & nullis exiſtentibus ad vnum ex nepotibus ex fratre d. Ibleti, ſeu illis non exiſtentibus, ad vnum ax deſcentibus eiuſdem Ibleti, patroni mortui.

Ratio deciſionis fuit, quia attentis verbis fundationis ordo ſuccedendi in hoc iurepatronatus talis eſſe videtur, quod ſcilicet primo loco ſuccedere debeat fratre maior natu Clericus, & eo defuncto ſucceſſiuo ſpectet gradatim ad alios fratres habentes tamen dictam qualitatem Clericatus: ita vt donec exiſtant, fratres, ſemper ſuccedat frater fratri defunctis autem

tem

tem frattibus non vocantur filij patroni, aut ex eis deſcendentes, ſed nepotes ex fratre, ſeu ex fratribus, & tam intér ipſos fratres quam inter ipſos nepotes ſemper præferri debet primogenus quatenus ſit Clericus.

Quæ diſpoſitio claræ videtur colligi ex tota fundatione, & in ſpecie ex eo, quod Octobonus fundator eccleſiæ Sancti Adriani, ſecundum quam regulari etiam debet iuſpatronatus eccleſiæ Sanctæ Mariæ Inuiolatæ, poſt mortem Ferciualli fratris ſui vocanit filios Comitis Nicolai ipſius fundatoris, ac dicti Perciualli nepotes, & ibi dicitur expreſse, quod in dictis iuribus frater fratri ſuccedat ſemper primo natus, ſubdens quod ſi non ſupereſſet frater, qui poſſet ſuccedere fratri, iura deuoluantur ad nepotes ſuos, hoc idem etiam expreſsè ibi caueri videtur, dum ex poſt declaratur modus ſuccedendi ſucceſſiuis temporibus, vt ſcilicet eodem modo de vno ad alium prædicta, iura ſucceſſiuè deueniant, ſicut ſupra dictum eſt, ſcilicet, quod frater fratri ſuccedat, & deficientibus fratribus deuoluantur ad nepotes, ex quibus quidem verbis ſatis conſtare videtur, quod defuncto patrono iuſpatronat. deuolui deberet ad fratres habentes tamen d. qualitatem Clericatus, & eis non exiſtentibus ad nepotes ex fratre, ſeu fratribus, & non ad filios, aut deſcendentes ipſiuſmet patroni defuncti.

Quod etiam optima ratione factum fuiſſe dicebatur, ne ſcilicet patronus quem clericum eſſe voluit fundator, ipſe inuitaretur ad peccandum, & ſic ad ſobolem procreandam, vt ſic in filios, & deſcendentes eius perpetuaretur, quantum fieri poſſet, dict. iuſpatronatus contra veriſimilem mentem ipſius fundatoris, qui Cardinalis, & Papa fuit, & ſie per conſequens ipſius caſtitatis, ac pudicitiæ amator, & qui dum voluit patronum eſſe clericum, & iura prædicta penes eum dumtaxat durare debere, donec in eo concurrat dicta qualitas clericatus, & non vltra, neceſſe eſt etiam fateri filios ipſius clerici patroni, ſeu deſcendentes ex eo, vti magis odibiles legi, noluiſſe aliquo modo poſt eum vocare, ne hoc pacto incontinentia patris loco pene præmium conſequatur contra omnes iuris regulas. Vnde prædicta omnia applicando calui noſtro, iure merito factum fuit, vt omnes Domini in ſupradictam ſententiam venerint, quod nempè mortuo Ibleto patrono iuſpatronatus ſpectarit ad filios Io. Lodouici, qui erant nepotes ex fratre, dicti Ibleti, & non ad filios, ſeu deſcendentes ipſiuſmet Ibleti.

Quod obſeruantia ipſa ſubſequuta benè declarauit, iuxta *text. in l. ſi de interpretatione, ff. de legib. cum vulgaribus*.

Mortuo enim dicto Ibleto patrono pluribus relictis filijs, & deſcendentibus, ad ipſos filios & deſcendentes non deuenit dict. iuſpatronatus, ſed ad filius Ioannis Ludouici fratris præfati Ibleti, videlicet primo ad Octobonum nepotem ex fratre eiuſdem Ibleti, & deinde ad alios deſcendentes ex d. Io. Ludouico, in cuius linea ſtetit per centum annos, & vltra vt benè deducitur per informantes pro Comite Franciſco.

Nec prædictis repugnare videntur declarationes & expreſſiones factæ, ac pluries à fundatore repetitæ, quibus nituntur informantes pro Ioanne Stephano, ibi quod ſuccedere debeant filij primogeniti, vel filius antenatus primogeniti, quaſi quod cum ſint vocati filij primogeniti ſuccedere debuerint etiam filij ipſius Ibleti patroni, qui natus fuit ante Comitem Ioannem Ludouicum.

Quia fuit reſponſum, quod dicta verba ſunt intelligenda in concurſu, vt ſcilicet mortuo patrono, inter vocatus ſuccedere debeat ſemper primogenitus habens tamen qualitatem requiſitam, vtpotè inter fratres ille prius ſuccedat, qui tunc primogeniti locum obtinet, & fratribus non exiſtentibus inter nepotes ex fratre ſemper præferatur primogenitus, & inter nepotes plurium fratrum, ad eos primo ſucceſſio deuoluatur, qui ſunt filij primogeniti, hoc eſt illius fratris, qui, dempta perſona patroni mortui, primogeniti locum obtineret, ſi viueret, & demum ad alios.

Et hoc eodem modo fuit reſponſum ad illa verba, ſed, & deficientibus fratribus iura prædicta deuoluantur ad filios nepotes, &c. Quia ſunt intelligenda ſingula ſingulis referendo, vt ſcilicet, deficientibus fratribus, iura deuoluantur ad filios ipſorum fratrum nepotes, ſcilicet ipſius patroni & ſic tam attentis verbis ipſius fundationis, quam veriſimili mente fundatorum nullo modo filij, & deſcendentes ipſius patroni clerici poſſunt dici vocati ad iuſpatronatus, de quo agitur, & ita concluſum fuit, &c.

Et in ead. coram eod. 28. Februarij 1605.

Quia tota huius cauſæ difficultas verſabatur ſuper verbis fundationis iuriſpatronatus ideo dict. fundatione præſuppoſita, et cauſa bis diſputata emanauit deciſio, in qua fuit firmatum tam attentis verbis, quam mente fundatoris, iuſpatronatus deficiente patrono Clerico, ſpectare ad fratres, ſeu ad nepotes, ex fratribus patroni, et non ad filios, aut nepotes ex filijs ipſius patroni, ſed quoniam iſta reſolutio videbatur ponere falcem ad radices huius litis, agentes pro D. Ioanno Stephano porrecto memoriali Sanctiſſimi Domini Noſtri, expoſuerunt, cupere ſuper eiſdem audiri, & ſibi non deficere rationes, ex quibus tàm quoad dubium deciſum, quam quoad alia dubia proponenda ſperent poſſe conſtare de ſuo bono iure, & quod attenta grauitate cauſæ, ac perpetuo præiudicio ex facta reſolutione reſultante, dignaretur Sanctitas ſua ordinare, vt omnes Domini cauſam viderent, & votarent, & Sanctiſſimus in hanc formam reſcripſit, videlicet a *Monſignor. Litta, che, ſe non e veduta, ſi veda con diligenza*.

Vnde licet cauſa fuiſſet per Dominos diligenter iuxta ſtylum Tribunalis diſcuſſa, tamen agentes pro Domino Ludouico pro faciliori expeditione inſteterunt cauſam ſuper eiſdem reproponi, & agentibus pro Domino Ioanne Stephano ſæpius citatis, & informare recuſantibus, immo potius ad diuerſa trahere diſputationem contendentibus, iterum propoſui dubium reſolutum ſub die 20. Decembris anni præteriti, & Dominis placuit confirmare deciſionem ex fundamentis in illa deductis, quæ hic repetere viſum fuit ſuperfluum, &c.

Et fuit etiam dictum in eadem coram eodem, 9. Iunij 1605.

Tertiò propoſita cauſa ſuper eiſdem, Domini ſteterunt in reſolutis rationibus, de quibus in deciſionibus in hac cauſa factis.

Nec obſtare dixerunt, quod verbum nepotes toties repetitum in fundatione debeant intelligi de filijs filiorum, & ſic commode verificari poſſit, etiam in filijs Ibleti patroni. Quia fuit reſponſum, quod attento tenore fundationis, qui omninò ſeruari debet ſecundum *Ancharanus, in clementina quia contingit in 9. not. de relig. dom. Rocch. de Curte in ſuo tractatu de iurepatronatus, in ver. ipſe, vel is a quo, num. decimonono, & Guid. Pap. deciſione centeſima vigeſimaquarta*, non poteſt dici filios patroni eo mortuo immediatè vocatos cenſeri debere, cum voluerit fundator, quod in prædi-

ctis caſibus frater fratri ſuccedat ſemper primo natus, ſiue maior ætatæ, ſi ſit, vel fiat Clericus, & dum extiterit Clericus, & vbi non ſupereſſet frater, qui poſſet fratri ſuccedere, voluerit quod prædicta iura deuoluantur ad nepotes ſuos, vt legitur in dicta fundatione ibi ſub numero ſeptimo, & octauo. Vnde cum verbum illud nepotes ſit excluſiuum filiorum, & illud pronomine ſuos referatur ad perſonam patroni, per cuius obitum ſit locus ſucceſſioni, idcirco dicebatur neceſſe eſſe fateri filios ipſius patroni ſic defuncti immediatè vocatos non eſſe, ſed fratrem maiorem natu, & qualitatem requiſitam a fundatore habentem, & fratribus non ſuperexiſtentibus, nepotes ſuos, & hoc eſt filios fratris prædefuncti maioris natu tamen.

Minus obſtare dixerunt illa verba ſubſequentia ibi, videlicet filios primogeniti, ſiue maioris natu, quaſi quod voluerit fundator in caſum non exiſtentiæ fratrum, iurepatronatus deuolui indiſtinctè ad filios primogeniti, vnde inferendo ad caſum noſtrum, mortuo Ibleto patrono, & nullis tunc ſuperexiſtentibus fratribus illius, de iure apertus videatur locus ſucceſſioni ad fauorem filiorum eiuſdem Ibleti primogeniti, vbi tamen ex alio prædicti filij non fuerint incapaces, & non ad fauorem filiorum fratris eiuſdem præmortui, & ſic ad fauorem Octoboni, qui tamen de facto ſucceſſit in dictis iuribus, cum reſpectu illius minimè verificari potuerit illa qualitas filiationis primogeniti à fundatore requiſita ad *text. in l. mancipia, C. de ſeru. fugit. cum vulgaribus*.

Quia huic intellectui pluribus modis reſponſum fuit.

Primo, quod non parum repugnat verbis illis præcedentibus, ad nepotes ſuos, quæ nullo pacto verificari poſſunt in filijs ipſius patroni, per cuius obitum aperitur ſucceſſio, vt dictum eſt.

Secundo, quòd facilè fuerat fundatori dicere, & fratribus non ſuperexiſtentibus iurapatronatus deuoluantur ad filios primogeniti, quòd cum non dixerit, credendum eſt id noluiſſe, ad *tex. in c. ad audientiam, de decim.*

Tertio, quòd ex verbis illis ſubſequentibus (ſiue maioribus natu filij prædicti Domini Nicolai) tolli videtur difficultas, cum ſtare videantur expoſitiuè ad verbum illud præcedens primogeniti, & conſequenter attento communi vſu illius verbi nepotes, excluſiuè ad filios ipſius morientis patroni, & incluſiue ad filios fratris maioris tamen natu dicti patroni, per cuius obitum fit locus ſucceſſioni.

Quartò, & vltimò, quòd obſeruantia ſubſequuta hanc ipſam fundationis intelligentiam approbauit, contrariam improbando, dum mortuo Ibleto primogenito nullis tunc ſuperexiſtentibus fratribus iurapatronatus facto ipſo deuenerunt ad Octobonum filium fratris præmortui d. Ibleti, & non ad filios ipſius Ibleti, reſpectu quorum qualitas illa filiationis primogeniti concurrebant ad *text. in l. ſi de interpretatione, ff. de l. & c.*

Et fuit etiam dictum in *d. Ianuen. Iuriſpatr. 23. Ianuarij 1612. coram R.P.D. Pamphilio*.

Cum in hac cauſa fuiſſent factæ plures, deciſiones coram bon. mem. D. Litta, in quibus fuerat dictum illegitimos an hoc iuſpatronatus non eſſe vocatos, & informantes pro Ioanne Stephano, & Innocentio fratribus illis non acquieſcerent, ſub die 12. Februarij 1607. coram Eminentiſſimo Cardinali Lancellotto in locum Littæ ſubrogato, fuit ſuper hoc particulariter dubitatum, & Domini attento tenore fundationis, cenſuerunt illegitimos in hoc iurepatronatus non fuiſſe ſemper excluſos, ſed ſolum in concurſu legitimorum, & in hoc caſu debere procedere prædictas deciſiones D. Littæ, ſed cauſa ad me deuoluta, vt ſatisfacerem Comiti Franciſco, ſupradicta die dubitaui. An Ioannes Stephanus deſcendens ex linea Nicolai illegitima ſit vocatus in fundatione de qua agitur, ita vt ſit recedendum vel ne à dicta deciſione Eminentiſſimi Cardinalis Lancellotti, & Domini re maturè diſcuſſa cenſuerunt Ioannem Stephanum eſſe vocatum, & propterea à dicta deciſione non eſſe recedendum, niſi illi obſtet ſpurietas de qua volunt, quòd particulariter videatur, ſiquidem, vt optimè in prædicta deciſione conſideratur, cum fundator illegitimos expreſsè non excluſerit, cenſetur illos voluiſſe relinquere ſub diſpoſitione Iuris communis ad *leg. commodiſſime, ff. de lib. & poſthum.* ſecundum quàm ſunt capaces iuriſpatronatus, vt per *Bald. in leg. cum quam in fine, Cod. de fideicomm. Roch. de iurepatr. verbo competens, num. 9.* cum alijs, tam in eadem deciſione, quàm per informantes pro Io. Stephano allegatis.

Quam concluſionem eo facilius Domini in hoc caſu admiſerunt, quia verba fundationis ex ſui natura ſunt apta compræhendere, etiam illegitimos, cum ad iſtum patronatum ſint vocati filij, & deſcendentes Nicolai non per verba ciuilia, & legitimitatem importantia, ſed per verba merè naturales, *Bartol. in tutelas ſub num. 3. & ſeq. ff. de capit. diminut. & in leg. ex facto, §. ſi quis rogatus, il primo, & ibi Angel. Imol. Alex. ff. ad Trebell. Felin. in cap. in præſentia, num. 22. de probat. cum alijs per Illuſtriſſ. Manticam de coniect. vlt. vol. lib. 11. tit. 9. num. 2.* & fuit dictum in *Tiraſonen. eleemoſinaria, 26. Aprilis, 1602. coram eod. Eminentiſſ. Cardin. Lancelloto*.

Præſertim, quòd quando fundator præ oculis habuit qualitatem legitimitatis, & ad legitimos voluit diſpoſitionem ſuam reſtringere id expreſſit, vt fecit linea Alberti, & Vgonis, in quo ad hunc patronatum vocauit ſolum illorum filios, & deſcendentes legitimos, quod cum non fecerit in filijs, & deſcendentibus Nicolai, & Federici, vtique datur intelligi, quòd noluit, quoad ipſos reſtringere ſucceſſionem ad ſolos legitimos, ad *tex. in leg. vnica, §. ſin autem ad deficiendum, C. de caducit. tollen. Anan. conſil. 22. num. 3. verſic. eſt etiam multum ponderandum cum ſimil.* & fuit dictum in *Bononien. de Maluetij, 23. Martij 1609. coram R.P.D. meo Sacrato*.

Et præmiſſa ſua debentur ex eo, quod fundator in verſ. ſi vero acciderit, dum vocauit deſcendentes Nicolai, & Federici, tam legitimos, quam naturales cum illa diſiunctiua, vel, quæ non poteſt violari, nec reſolui in coniunctiuam dum poteſt in vtraque ſui parte verificari. *Bart. in l. ſi is, qui ducenta, §. verum numer. 3. verſ. aut inter alia, & §. item ſi pater, in princ. & ibi Soccin. num. 5. ff. de reb. dub. Ruin. conſ. 6. num. 1. lib. 3.* ex hoc enim non ſolum apparet, quòd naturales non abhorruit, ſed etiam reſultat, quod inuocatione facta de filijs, & deſcendentibus eorumdem Nicolai, & Federici ſenſerit quoque de naturalibus, *Bart. in l. ex facto, §. ſi quis rogatus il primo, num. 2. ff. ad Trebell. cum alijs deductis in hac cauſa, ſub die 30. Ianuarij 1609. coram bo. mem. D. Iuſto*.

Quòd etiam clarius, & expreſſius colligitur ex teſtamento per quinquennium poſt hanc fundationem ab eodem fundatore facto, in quo conſtituit primogenituram in bonis patrimonialibus ad fauorem eorundem, quos prius ad iſtum patronatum inuitauerat, vocando illos eodem ordine, & cum eadem qualitate clericatus, prout vocauit in fundatione patronatus, & in illo in defectum legitimorum, expreſſe vocat naturales deſcendentes à prædictis Nicolao, & Federi-

derico, & ex prædicto autem teſtamento declaratur qualis fuerit eius voluntas in præcedenti fundatione, vt latè per *Illuſtriſſ. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 3. tit. 1. n. 2. cum multis ſeqq.*

Non obſtat, quod fundator videatur vſus verbis ciuilibus, & excindentibus naturales, dum voluit proximioribus ſuccedere, & ſucceſſionem deuolui ad propinquiores, necnon ad fratres, & illis non exiſtentibus ad nepotes, ex latè adductis pro Comite Franciſco, quia præter id, quod fundator expreſſe mentionem fuit de naturalibus, fuit reſpõſum, quod cum fundator vſus fuerit dictis verbis ciuilibus poſtquam iam vocauerat filios, et deſcendentes, & ſic poſt factã vocationẽ per verba naturalia, expreſſio proximiorum, & propinquiorum dicitur facta ad oſtendendum ordinem ſuccedendi, non autem ad reſtringenda ſucceſſionem iam antea per verba naturalia expreſſam alias reſultaret, quod fundator incontinenti ſe correxiſſet, quod non eſt dicendum, *l. non ad ea iunct. gloſ. verb. prorſus ad fin. ff. de cond. & demonſtr.* & fuit dictum in *Ciuitate Caſtelli fideicommiſſi*, 10. *Nouembr. 1578. coram Bubalo.*

Non obſtat etiam, quod dicebatur illegitimos de iure nõ eſſe capaces iuriſpatronatus gentilitij, & agnatitij, vt per *Rocch. de iurepat. verb. competens. nu. 10. verſ. hanc tamen.* cum alijs allegatis, quia cum ad dictum patronatum fuerint vocati filij, & deſcendentes nulla facta mentione generis, vel agnationis, nõ poteſt dici, quod verſemur in patronatu gentilitio, & agnatitio, Mentitio enim maſculorum dumtaxat operatur, vt cenſeatur contemplata qualitas maſculinitatis, non autem agnationis, *vt per Surd. conſ. 448. nu. 24. lib. 3.* vbi de magis communi teſtatur, & tenuit *Rota in Tudertina fideicommiſſi de Corradis 13. Aprilis 1587. coram Gypſio.* Et vlterius ceſſat difficultas, quia ut ſæpe dictum, eſt fundator in iſto patronatu naturales non abhorruit, ſed eos inuitauit.

Pariter non obſtant ea, quæ dicuntur de nobilitate, & eminenti qualitate fundatoris nec non de veriſimili vocatione illegitimorum, qui de iure clerici eſſe non poſſunt, quia fuit reſponſum omnia ceſſare, eo quod tam fundatione, quam in dicto teſtamento, de naturalib. mentio facta reperitur cum eademqualitate clericatus, quo fit vt nullatenus dici poſſit de eis fundatorẽ non cogitaſſe, *Bartol. in d. leg. ex facto, §. ſi quis rogatus, il 1. verſ. vel ſi alia parte teſtament. Angel. numer. 2. in fin. Alex. numer. 6. in 2. Fallentina, & Ripa, num. 17. ff. ad Trebell. Illuſtriſſ. Mantica de coniectur. vlt. volunt. lib. 11. tit. 9. numero 12.* Vltra, quod cum non requiratur niſi ſimplex clericatus ſuper quo Ordinarius diſpenſare poteſt, *cap. 1. & ibi gloſſa, & Doct. de filijs, presb. in 6.* & de facili etiam diſpenſetur, veriſimile eſt fundatorem de naturali etiam cogitaſſe, *Roland. conſil. 11. nu. 15. lib. 2.*

Poſtremo non obſtant abſurda per informantes pro Comite Franciſco conſiderata, nempè quod illegitimi excluderent legitimos, quia quantum attinet ad legitimos, deſcendentes ex Nicolao, & Federico, nullum poteſt conſiderari abſurdum, cum domini intelligant, illegitimos eſſe ſolum vocatos ceſſantibus legitimis per rationes deductas in deciſionibus Littæ, & Cardinalis Lancellotti. Reſpectu vero deſcendentium ex Alberto Vgone, Opizone, abſurdum ceſſat ex voluntate teſtatoris, qui lineam Nicolai, & Federici ante alias vocauit, & ſic prædilexit *leg. hæredes mei §. ſi. ff. ad Trebell. Aym. conſ. 62. n. 7. & conſ. 161. num. 5. verſ. ex alio.* Ex qua prædilectione ceſſat quoque fundamentum inæqualitatis, quæ ea ſtante conſiderari non poteſt. Et ita deciſum.

Et in eadem coram eod. 10. Iunij 1513.

Poſt deciſionem in hac cauſa factam ſub die 23. Ianuarij 1611. ſuper vocatione Ioanni Stephani. Iterum propoſui cauſam ſuper eiſdem, & Domini ſub die 4. Martij præteriti ordinarunt, vt particulariter dubitaretur an deſcendẽtia à patrono obſtaret Ioannes Stephano, quod dubium ſupradicta die fuit per Dominos affirmatiue deciſum ratio deciſionis fuit quia Ioannes Stephan. deſcendit ab Ibleto, clerico, & Prothonotario Apoſtolico, qui deceſſit patronus relictis quinque filijs illegitimis, qui filijs patronorum, vt patet ex tenore fundationis non reperiuntur vocati fundathr enim poſt mortem ipſius vocauit ad hoc iuſpatronatus Perciualium eius fratrem clericum, & poſt mortem Perciuali vocauit filios Comitis Nicolai ipſius fundatoris, ac dicti Perciualli nepotes pariter clericos expreſſe diſponendi, quod fratri prædefuncto ſemper ſuccedat frater primo natus clericus, & dum extiterit clericus, & deficientibus fratribus iura deuoluantur ad nepotes ſuos, qui eodem modo ſuccedere debeant, quo ſupradictum eſt de fratribus. Ex quibus ſatis Dominis viſum fuit conſtare, quod defuncto patrono iuſpatronatus deuolui debeat ad fratres habentes ſupradictas qualitates, & eis non extantibus ad nepotes ex fratre, vel pronepotes ſuos ideſt patroni vltimo loco prædefuncti, de quo immediate fundator locutus fuerat iuxta *tex. in lege regula, §. fin. ubi gloſſa, uerbo. initium, ff. de iur. & fact. ignorant.* non autem ad filios, & deſcendentes ipſiuſmet patroni defuncti, qui non fuerint vocati, cenſentur excluſi ad *text. in leg. quidam, circa finem, uerſ. res in extraneo, ff. de verb. oblig. & ibi Bartol. num. 6. & leg. fratres, numero 2. ubi etiam Bald. num. 6. C. de inoffic. teſtament. Pariſ. conſilio 23. numero 4. lib. 2. Surd. conſil. 5. numero 59. conſilio 292. numer. 14. Decian. conſil. 64. num. 15. libr. 3. Illuſtriſſ. Card. Mantica, de coniectur. ult. nolunt. lib. 11. tit. 15. n. 1. uerſ. quia quod de uno.*

Et hoc etiam ſuadetur ex eo, quod fundator non ſolum generaliter procedendum ad plures gradus ſubſtitutionum ſemper poſt obitum patroni vocauit fratres, & ex fratre nepotes, et pronepotes, et nunquam filios patronorum, vt colligitur ex ipſa fundatione, *n. 7. et pluribus ſeqq.* ſed in ſpecie poſt Perciuallũ eius fratrẽ, quem prædilexerat, non vocauit eius filios, ſed filium maiorem natu Nicolai, et poſt huiuſmodi primogenitum Nicolai vocauit fratres eiuſdem primogeniti, et non eius filios, quę omni clare oſtendunt, fundatorem non inconſulto, ſed libertatè voluiſſe excludere patronorum filios, quorum alias de iure erat prima cauſa ſucceſſionis, *§. 1. inſtit. de hæred. ab inteſt. deferunt, §. 1. auth. eod. tit. Cephal. conſ. 283. n. 4. vol. 2. cum ſimilibus.*

Præterea pro huiuſmodi intellectu adducebatur vlterius obſeruantia ſubſecuta nam mortuo Ibleto patrono pluribus relictis filijs illegitimis, iuſpatronatus non deuenit ad filios Ibleti, ſed ad filios Ioannis Lodonici fratris Ibleti, et ſic ad nepotes ex fratre ipſius Ibleti, quæ quidem obſeruantia multum operatur, *lege ſi de interpretatione, ff. de legibus*, et fuit in hac cauſa ponderatum coram bon. memor. Litta, *ſub dia 20. Decembris 1604. 36. Ianuarij 1606.*

Quod tanto magis viſum fuit dicendum, quando agitur de filio nato ex aliquo patrono clerico, provt in caſu iſto, qui cum non poſſet eſſe niſi illegitimus tanto minus eſt dicendum fundatores de eo cogitaſſe propter plures qualitates fundatorum, et alias circumſtantias ponderatas in deciſione bonæ memoriæ *Litta ſub dicta die 20. Ianuarij 1606. quas non repeto.*

Nec viſum fuit ſubſiſtere, quod dicebatur, fundato-

to-

torem expreſse vocaſſe filios patroni ex quo poſt mortem Perciualli vocauit filium maiorem Natu Nicolai, & poſtea non extantibus fratribus patroni vocauit filium primogeniti, ſeu maioris natu eiuſdem Ncolai, & ſic filium illius, qui ad patronatum fuerat vocatus. Quia fuit reſponſum ex hoc non reſultare, quod filius illius, qui fuit patronus, ſit vocatus, ſed potius per illa verba fundatorem voluiſſe, quod poſt obitum patroni non extantibus fratribus admitteretur nepos ex fratre, qui eſſet primogenitus, vt fuit latè deductum in decisionibus in hac cauſa factis ſub die 20. Decembris 1604. & Octaua Iunij 1605. coram bon. mem. Litta, & colligitur ex ſupradicta vocatione Fratris primogeniti Nicolai poſt obitum ipſius primogeniti non autem eius filiorum quorum vt dixi, erat prima, cauſa ſucceſſionis, & de facili potuiſſet fundator, ſi voluiſſet eos vocare ad *text. in l. vnica, §. ſin autem, C. de caduc. tollen. d. Surd. d. conſ. 262. n. 14. verſ. facile Card. Mantic. de coniectur. vltim. volunt. d. lib. 11. tit. 15. n. 1. verſ. ex quo manifeſtè*.

Neque obſtare, quod poſſint dari plures caſus, quod patronus habuerit filios etiam legitimos, vel antequam fuerit patronus, vel poſtquam deſierit eſſe patronus, qui filij licet non reperiantur vocatus ad ſucceſſionem patronatus immediate poſt mortem patris, qui fuit patronus, quando reperitur frater, vel nepos, tamen poterant ſuccedere, vel quando non adeſt frater, aut nepos, vel mediatè poſt patrem, poſt mortem, ſcilicet alicuius patrui, & in alijs diuerſis caſibus conſideratis per informantes pro Ioanne Stephano: ex quibus inferebant, quod deſcendentia ab eo, qui fuit patronus non poteſt ſimpliciter abſolutè obſtare. Præſertim, quod ipſe non prætendit ſuccedere in hoc patronatu tamquam deſcendens Ibleti, ſed tanquam vnus ex deſcendentibus Nicolai, qui reperiuntur a fundatore vocati vt legitur in ipſa fundatione, Quia pro reſponſione fuit dictum quidquid ſit de illis caſibus non poſſe ex eis benè inferri ad filios illegitimos, Ibleti, qui vt dictum eſt, non reperiuntur à fundatore vocati, prout pariter Ioannes Stephanus non poteſt prætendere, ſe eſſe vocatum, poſtquam deſcendit ab vno ex dictis filijs illegitimis, & ſic à radice infecta, & non vocata.

Quod autem Ibletes, deceſſerit patronus, & ſuſceperit Laurentium filium, ex quo deſcendit Ioannes Stephanus dum eſſet patronus, viſum fuit probari ex inſtrumento apprehenſionis patronatus per Octobonũ eius nepotem pro parte Ioannis Stephani producto cum alijs deductis per informantes pro Comite Franciſco, & fuit etiam dictum in deciſione in hac cauſa facta ſub dicta die vigeſima Decembris 1604. coram bo. mem. Litta.

Et ita deciſum, &c.

Et in eadem coram eodem 9. Decembris 1613.

Domini perſtiterunt in deciſis ſub die 10. Iunij præteriti, quod ſcilicet deſcendentia à patrono obſtet Ioanne Stephano, ea præcipuè ratione quia Ioannes Stephanus deſcendit ab Ibleto patrono clerico mediante perſona Laurentij eius filij illegitimi nati, dum Ibletus erat patronus, quia filij patronorum cum in fundatione non reperiantur vocati, ſequitur quòd tã ipſi, quam omnes alij ab eis deſcẽdentes, tanquam à linea, ſeu radice infecta: & minimè vocata remaneãt excluſi, *Cephal. conſ. 581. nu. 38. cum duobus ſeqq. Menoch. conſ. 172. per tot. & de præſumpt. libr. 4. præſumpt. 79. nu. 24. Card. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 11. tit. 2. num. 33. & ſeq. Peregr. de fideicomm. art. 26. num. 6.* Qui omnes ea potiſſimum ratione mouentur, quia deſcendentes non debent eſſe melioris conditionis, quam ipſorum parentes, per *text. in leg. ſi viua matre. Cod. de bonor. matern.*

Quod autem fundator huiuſmodi filios patronorum illegitimos in hoc patronatu vocare noluerit, viſum fuit Dominis ſatis conſtare non ſolum ex eo, quod de illis expreſsè mentionem non fecit, ad *tex. in l. quidam, cum filium, & ibi Bald. in fine, ff. de hæred. inſtit. l. commodiſſime, ff. de lib. & poſthum. Aym. conſ. 161. n. 10. Menoch. conſ. 85. num. 86. & ſeq.* Sed etiam ex pluribus in alijs deciſionibus in hac cauſa factis ponderatis, ex quibus patet fundatorem de filijs patronorum non ſenſiſſe, ſeu cogitaſſe, nam poſt mortem Perciualli eius fratris clerici, & patroni non vocauit illius filius, ſed filios Comitis Nicolai ipſius fundatoris, ac dicti Perciualli nepotes pariter clericos diſponens, quod frater fratri ſemper ſuccedat, & deficientibus fratribus iura deuoluantur ad nepotes, idque etiam obſeruauit in alijs ſubſtitutionibus, vt poſt obitum patroni ſuccedere deberent fratres, & ex fratre nepotes, & pro nepotes, prout colligitur ex ipſa fundatione, num. 7. & ſeqq. in qua numquam fecit mentionem de filijs, & deſcendenbus patronorum, quos propterea cenſetur uoluiſſe excludere, iuxta *tex. in l. quidam, circa fin. verſ. res in extraneo, & ibi Bart. n. 6. ff. de verbor. oblig. Surd. conſ. 5 num. 59. et conſ. 262. n. 14. cum alijs allegat ſub dicta die 10. Iunij præteriti.* maximè quia ſi voluiſſet, de facili illus vocare potuiſset, *l. vnic. §. ſin autem C. de caduc. tollen. Surd. d. conſ. 262. n. 15. verſ. & facile, Card. Mantica de coniect. vlt. volunt. d. lib. 11. tit. 15. num.. verſ. ex manifeſtè*, nec ita ſubſtituiſset fratres nulla facta mentione de filijs quorum alias de iure erit prima cauſa ſucceſſionis, *§. 1. inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. defer. §. 2. auth. eod. tit. Ceph. conſ. 283. n. 4. vol. 2.*

Quod etiam ſuadetur ex eo, quod fundator voluit, & quis tamdiu eſset patronus, quamdiu eſset clericus & in clericatu permaneret, ex quo ſequitur, vt eo ipſo, quod patronus ducebat vxorem, deſinebat eſse patronus quod clare oſtendit fundatorem in patrono conſideraſse ſtatum clericalem, & cælibatum, & per conſequens non potuiſse cogitare de filijs natis ex aliquo exiſtente patrono, & multo minus de illegitimis propter illius dignitatem, & alias eius qualitates, & circumſtantias bene penderatas in deciſione coram bon. bon. mem. *Litta, ſub die 30. Ianuarij 1606.* Quibus addi poteſt alia coniectura deſumpta ex cõfirmatione fundationis facta à Gregorio X. & Clemen. VI. quæ veriſimiliter non emanaſset ſi in fundatione vocati fuiſsent filij illegitimi patronorum, qui erant futuri, clerici ne ſcilicet ſub ſpe ſobolis procreandæ allicerentur ad incontinentiam.

Non obſtat, quod deficientibus fratribus, qui poſſint aut uelint ſuccedere, uocentur nepotes ſui, quorum appellatione comprehenduntur etiam filij patronorum, ſiue illud uerbum referatur ad nepotes ex filijs Nicolai, de quo ibi fuerat facta mentio ſecundum propriam illius uerbi ſignificationem, *l. 1. ff. de grad. l. iuſta, ff. de verb. ſignif. Dec. in l. fin. ſub n. 11. C. de ſucceſſ. edict.* ſiue ad nepotes ex fratri patroni prædefuncti ſecundum minus propria illius ſignificationem, de qua per *Felin. in c. per tuas, n. 45. de probat. Alex. conſ. 49. nu. 8. lib. 1.* Quia placuit Dominis reſponſio, illa uerba eſse referenda ad nepotes patroni ultimo loco prædefuncti, de quo fundator immediatè locutus fuerat, ad *text. in l. regula, §. fin. & in gloſ. verb. initium, ff. de iur. & fact. ignorant.* Nec propterea ſequi, quod compræhendat etiam filios illegitimè natos ex aliquo exiſtente tunc patrono, quos fundator non uocauit, nec de eis cogitauit, vt ſupra dictum eſt, ſed ſatis eſse, ut uerificentur in alijs nepotibus patronorum, nam etiam uerba

uni-

vniuerſalia reſtringuntur ſecundum ſubiectam materiam, *l.3.§.ſi quis haredi,ff.de ſtat.liber.cum ſimilib.*& vna pars fundationis declaratur ab alia,ad *tex. in l.3. §. ſed etiam inter duos,ff.de liber.& poſth.,Aym.conſ.62.n.10.*

Neque refragatur,quod ſupradicti Nepotes,ſeu filij patronorum poſſint eſſe illegitimi in pluribus caſibus, vel quia antequam quis fuerit clericus, & patronus illos ſuſceperit, vel poſtquam deſierit eſſe patronus, & poſtea vxore defuncta rurſus ad clericatum reuerſus ſit, quia quicquid dicendum eſſet in dictis caſibus, & ſimilibus per informantes pro Ioanne Stephano ponderatis, placuit reſponſio in alia deciſione data, quod ex vocatione filiorum legitimorum ex patronis ante acquiſitionem patronatus, vel eo dimiſſo, non poteſt aliquo modo inferri ad filios illegitimè natos ex aliquo patrono de tempore, quo erat patronus, qualis erat Laurentius filius Ibleti patroni, quem ex ſupra deductis patet fundatorem noluiſſe vocare.

Et ex hoc tollitur etiam aliud fundamentum deductum, quod in hac fundatione illegitimi non ſint ſemper excluſi, vt fuit deciſum coram Illuſtr. Cardinali Lancellotto,& confirmatum coram me,quia quicquid ſit de hoc in omnem euentum id poſſet intelligi de illegitimis aliorum, non autem de natis ex patronis de tempore,quo erant patroni,in quibus ſi fundator conſiderauit vitam clericalem,prout expreſſit in tota fundatione,multò magis cenſetur in eiſdem conſideraſſe continentiam propter eius eximias qualitates, & alias circumſtantias ad iſtum effectum in alijs deciſionibus ponderatas,& per conſequens non cogitaſſe de eorum filijs illegitimis..

Nec placuit, quod pro vocatione iſtorum deſcendentium a patronis deducebatur ex verbis fundationis,ſub n.19.ibi,ſi contigeret aliquo tempore,quod de ſupradictis,ad quos iura prędicta deuolui debent modo, & ordine ſupradictis, vel deſcendentibus eorumdem,iuxta hanc ordinationem noſtram aliquis,vel aliqui eſſent,&c. quaſi quòd per illa verba fuerint vocati omnes deſcendentes Nicolai, quia fuit reſponſum illa verba, deſcendentes, & ſimilia, eſſe reſtringenda ad fratres,nepotes,& pronepotes patronorum, qui ſupra in præcedentibus numeris fundationis reperiebantur vocati,ponderando illas reſtrictiuas, ibi, modo, & ordine ſupradictis, & ibi iuxta hanc ordinationem noſtram, quæ operantur, vt ſecundum præcedentes diſpoſitiones intelligi debeant, *Alex. conſ.173.n.6.lib.5. Surd.conſ.123.n.15.Magon.dec.Lucen.25.n.54.*et per cõſequens ex huiuſmodi verbis non poſſunt dici vocati dicti filij patronorum illegitimi,qui ſupra nullibi reperiuntur vocati,vt dictum eſt.

Nec poteſt controuerti,quin Laurentius,ex quo deſcendit Ioannes Stephanus,natus ſit ex Ibleto,de tempore, quo erat patronus, nam in inſtrumento appræhenſionis patronatus per Octobonum de anno 1498. narratur Ibletum per quadraginta, & plures annos fuiſſe patronum, et de illo tempore deceſſiſſe, quæ narratiua viſa fuit remanere ſatis iuſtificata ex mandato dato ab eodem Ibleto vti patrono ad obligandũ loca Sancti Georgij de anno 1459. necnon ex alijs diuerſis partitis medio tempore creatis de mandato eiuſdem, nempè de annis 1487. 1488. et pluribus ſequentibus, ideoque cum Laurentius, vt conſtat ex diſpenſatione ad beneficia Sixto Quarto per ipſum obtenta,natus ſit de anno 1469. vel circa, ſequitur quod fuerit procreatus tempore quo Ibletus erat clericus, et patronus.

Et ita deciſum,etc.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus permutari poteſt.*
2 *Laicus non poteſt permutare iuſp.cum eccleſia.*
3 *Patroni laici poſſunt inter ſe permutare iuſp.*
4 *Iuſpatronatus quando permutatur cum eccleſia, non requiritur conſenſus Epiſcopi.*
5 *Iuſpatronatus de per ſe conſideratum non poteſt permutari.*
6 *Stante ſtatuto, quod vir vxori nil relinquere poſſit, an relinquere iuſpatronatus.*
7 *Iuſp.ſi relictum ſit religioſis, qui immobilia nequeunt poſſidere,quid fiet.*
8 *Forenſis an excludat fęminas exiſtentes in loco, vbi viget ſtatutum fœminarum excluſiuum.*
9 *Si duo litigent ſuper iurep.an pauperi a diuite ſint pręſtanda litis alimenta.*
10 *Patronus ſi captus ſit ab hoſtibus, quomodo prouidebitur eccleſiæ vacanti.*
11 *Eccleſia patronata ſi vi belli in manibus infidelium remanſerit,& iterum ad fideles peruenerit,erit ne libera?*
12 *Patronus præbendæ in Collegiata,ſi ea fiat Cathedralis,an poſſit præſentare habentem 14.ann.*

Iuſpatronatus quomodo ex permutatione transferatur.

CAP. III.

1 TRanſit etiam iuſpatronatus de vno in alium per permutationem, *cap.nemini, 16.quæſt.7.* tradit *Azor.inſtit.moral.p.2.c.20. q.7. Rocch. de Curte de iurep. verbo,ipſe,vel is à quo,q.16. num.28. Zecchius de benefic. & penſ.c.12.n.7. Aug.Barboſa de off.& poteſtat. Epiſcop.*
2 *p.3.alleg.71.num.31.* attamen non poteſt laicus permutare iuſpatronatus cum eccleſia accipiendo aliam eccleſiam, niſi quando laicus habet in iurepatronatus communionem cum eccleſia, *Archidiac. in c.vnico, col. 2.de iurepatr.lib.6.vide Card.Mant de tacit.& ambig.conuent.lib.25.tit.9.n.42. & 44.* & tunc enim ratione dictæ communionis fit permutatio etiam abſque Epiſcopi conſenſu.

3 Patroni autem laici diuerſarum eccleſiarum, ſeu diuerſorum beneficiorum poſſunt inter ſe permutare iuſpatronatus, *Doct.in rubr.& in c.cum ſeculum,de iurep. clem.plures,vbi gl.in verbo,libere,de iurep.*& tunc requiritur Epiſcopi conſenſus, *Rocch.de Curt. vbi ſup. d.q.16. n.28.* quando autem fit permutatio iuriſpatr. cum eccleſia non requiritur Epiſcopi conſenſus, *d. c. vnico, de iurepatr. lib.6.* Iuſpatronatus autem de per ſe conſideratum non poteſt permutari cum alia re prophana, quia committeretur ſimonia, *Card.in d.c.cum ſeculum, de iurep.gloſ.in d.elem.plures,in verbo, libere,de iurep. Hoſtienſ.in ſumma,tit.de iurepatron. §.qualiter transferatur, verſ.res permutata,* tangit etiam *Abb.in c.quarimoniam, n.4.de iurep.*

Nunc obiter videamus de infraſcriptis.

6 Stante ſtatuto Ciuitatis Piſarum,quod vir nil poſſit relinquere ſuæ vxori eiuſque conſanguineis vſque ad quartum gradum, exceptis libris quindecim annuis, alias relictum ſit inualidum, quid,ſi vir ſuæ vxoris, vel eius conſanguineis reliquerit iuſp. eius ne validum relictum?

Et concluſio eſt tale relictum eſſe inualidum, quia vbi militat eadem ratio,ibi idem ius ſtatuitur, *l.illud ff. ad leg.aquiliam,* ſed ratio, quare ſtatutum id vetat, & eſt,

eſt ne maritus ſpoliet ſuos,& alienis relinquat,& vt familię cōſeruentur,& ratio militat etiam in iurep.quod eſt ius honorificum,& vtile,vt dixi ſupra lib.1.cap.2.& quamuis non poſſit ęſtimari , tamen vtilitatem offert , quia patronos poteſt filios habiles pręſentare , & egenus debet de fructibus beneficij alimentari,vt d.cap.2. dixi. ideo dicendum eſt ſtatutum voluiſſe etiam iuſpatron.compræhendęrę , vt non poſſit relinqui , ſicut bona.

7 Quid,ſi relictum ſit iuſp.religioſis mendicātibus Capuccinis,ſeu de Obſeruātia reformatis, qui nō poſſunt ſtabilia,ſeu immobilia poſſidere,& ex dictis ſup. lib. 2. c.5.n.114.& ſeq.cum tales religioſi habeant ſindicum Apoſtolicum nomine Papæ conſtitutum , qui eſt medium habile ad acquirendum Eccleſiæ Romanæ , quæ eſt capax,ideo ſi talibus religioſis relictum ſit iuſp. legatum erit validum , & beneficium patronatum fiet liberum ad collationem Papæ, cui ex tali legato acquiretur faciunt dicta per *Genuenſ. Epiſcop. Iſernien. in ſuis practicabilib.eccl.q.*328.& ſindicus Apoſtolicus fratrum S. Franciſci de Obſeruantia commorantium in Conuentu S. Crucis prope Piſas eſt dominus Simon frater meus cariſſimus.

8 Et in materia ſucceſſionis quæritur , vtrum ſtante ſtatuto excluſiuo fęminarum ſtantibus maſculis ex eadem agnatione vſque ad ſextum gradum, vt eſt Florētiæ,forenſes maſculis agnati alibi habitantes vbi non viget tale ſtatutum,admittantur ad fęminarum excluſionem,tam ad ſucceſſionem bonorū in territorio ſtatuentium , exiſtentium quam iuſpatronatus exiſtentis in tali hæreditate.

Et in ſimili cauſa,quæ in Rota Flerentina vertebatur inter quaſdam fœminas de Attolinis habitantes in Caſtro Roſignani diœceſis Piſarum ſubditas ſtatuto Florentino , & quoſdam forenſes maſculos Attolinos habitantes in Caſtro nouo Caroſenianæ,fuit deciſum ſub die 24.Ianuarij 1625.prædictos forenſes excludere dictas fęminas,eaſque ad dictam hæreditatem , & omnia iura ex dicto ſtatuto ſuccedere:& moti ſunt Domini de Rota ex infraſcriptis,qui hanc partem tenuerunt *Calderin.*quem citat *Alexandr.conſ.19.num.5.lib. 6. Lapus allegat.101.Anchar.c.1.col.47.verſ. quæro iuxta prædicta.de quæſtione tali,de conſtit.Iaſ.conſ.163.lib. 2. Pariſ. conſ.84.nu.42.& ſeq.lib.1.Rubeus conſ.71.in fin.Socc. iun. conſ.20.& n.8.& n.12.lib.2.& conſ.92.num.7. lib. 3.* qui dicit hanc eſſe veram,& communem opinionem. *Curt. iun.conſ.5.Natta conſ.148.num.1.& ſeq.conſ.139.& conſ. 51.num.23.Crauet.conſ.201.num.65.& conſ. 271. num. 2. & conſ.407.nu.2.& conſ.844.num.16. & ſeq. Alba conſ. 50.num.40.& ſeq.& conſ.370.num.4.Alciat.conſ.10. nu. 15.lib.2.*qui hanc omnium communem opinionem eſſe dicit *Aldobrand.conſ.2.num.21.& ſeq.Curt.Sen.conſ.5. n. 42.Gratus conſ.21.col.fin.lib.1.Riminal.ſen.conſ.655.num. 64.& conſ.515.num.35.Caſtren.conſ.87.lib.2.Ruin.conſil. 49.num.9.lib.3.Gozad.in conſ.49.num.8.& num. 11.& in fine,Cephal.conſ.309.num.75.& ſeq.Portius conſ.86. num. 4.& conſ.127.num.13.Rimin. iun. conſ. 357. Beccius conſ. 63.num.23.Bero conſ.155.num.41.lib.2. Burſat.conſil. 59. num.36.& conſil.198.num.43.& ſeq.lib.2. Decian. conſil. 71.n.8.& conſ.78.n.7.lib.Surd.conſ.91.n.9.et conſ.257.n. 15.& conſil. 343.n.8.& ſeq.& num.27.& conſ.553.n.17. Brunus de ſtat.exclu.fœmin.art.8.quæſt.25. Abbas conſ.52. num.2.lib.2.Campeg.de dote.p.5.quæſt.69.col.fin. verſ. ſed parum.*vbi ita in praxi obſeruari dicit. *Tiraq. de retract. lignag.§.1.gloſſ.1.per tot. Rauden.variar. cap.44.num.30. Odd.conſ.54.numer.46.Theſaur.deciſ.107.num.5.Amatus deciſ.81.num.10.Rota Bonon.diuerſ.deciſ.79.num.2.& ſeq. & ibi per tot.Margil.de imput.quæſt.81.numer.25.& 26. & num.71.& ſeq.Maſcard.de ſtat.concl.6.nu.180.& 182. Peregrin.conſ.10.num.5.lib.3.Michael. de Graſſis commun. opin.lib.1.c.3.Franc.Thurſan.commun.opin.q.46.num. 2. Thobias Nonius conſ.1.n.57.Carpan.ad ſtat. Mediolan. in præfat.nu.668.& ſeq. Gaſpar. Theſaur.q. forenſ.c.4.lib.2. Aſin.de execut.§.1.c.74.n.19.Puteus deciſ.29.lib.2. Rota diuerſ.deciſ.304.n.3.et n.8.p.1.et dec.379.n.3.p.1.*& alias fuit deciſum in Rota in vna *Balneoregien. bonorū 8. Iunij 1587.coram Card.Platto.*& in alia *Iannen.fideicom.4.Maij 1590.coram Orano,* & ſæpius fuit in iſta Rota deciſum vt in motiuis datis.

Et prædicti Doctores hanc concluſionem pluribus pariter fundamentis exornat.

Nam cum ſtatutum prædictum loquatur per verba generalia vocando agnatos in ſexto gradu ad fęminarū excluſionem , huiuſmodi ſtatuti verba ex verborum proprietate , à qua non eſt recedendum tam agnatos forenſes,quam ſubditos complectitur.

Et cum huiuſmodi ſtatutū agat de ſucceſſione bonorum defuncti,& ſic bona reſpiciat , idcirco dictam ſtatutum quoad bona tam ſubdictum , quàm forenſem compræhendit,& ſemper ſtatutum, dicitur diſponere de bonis,vt dicunt Doct.*Ruin.conſ.39.num.15.& 16. lib. 1.& conſ.99.n.7.lib.3.Soc.iun.conſ.25.n.13.lib.3. Rot. diuerſ.deciſ.295.n.9.& deciſ.304.p.1.Surd.conſ.257.nu.15. & 291.n.9.& conſ.343.n.8.& ſeq.& conſ.553. n. 17.& ſeq.* Et cum ſtatutum conditum fuerit fauore agnationis, & Principi, & Ciuitati,& defuncto,de cuius ſucceſſione agitur, fauorabile ſit , agnationem prędictam conſeruare , adeout ſub dicto ſtatuto etiam forenſis veniat.

Prout pariter Principis, & Ciuitatis intereſt , vt forenſes ad habitandum in ſuo feliciſſimo ſtatu alciantur Principis namque intereſt , ſuum ſtatum numero ſubditorum augeri,& ampliari.*l. cum ratio , verſ. cum ampliari imperium hominum adiectione , ff.de bon, damnatorum.*

Nam prout vbi teſtator diſponit pro ſua agnatione conſeruanda fauore ſibi agnatorum , eius diſpoſitio etiam forenſes agnatos continet, ita pariter eſt dicendum in dicta diſpoſitione ſtatuti cum a ſtatuto ad teſtamentum argumentum teneat.*Socc.ſen.conſ.19. nu. 8. lib.3. Crauet.conſ.884.n.13.*

Et ſicuti ſtatutum diſponens de rebus ſuo in territorio ſitis præiudicaret forenſi ita pariter dicto ex ſtatuto iuuare debet forenſis.*Natta conſ.148. n. 2. Crauet. conſ.201.Surd.conſ.91.n.9.& conſ.343.nu.* 27. qui quam plures alios allegat.ſic videmus , quod iudex dat curatorem forenſi ratione bonorum in iudicis territorio ſitorum,*l.1.vbi Bald.C.vbi tutores,vel curatores , Bart.in l. pupill.ff.de tutoribus,& curatoribus,*datis ab his , *Alex. conſ.46.n.17.lib.3.*

Sic & forenſis ratione bonorum in territorrio ſitorum reſpondere compellitur; vbi bona ſunt ſita , & ibi forenſis forum ſortitur,*l.fin.C.vbi in rem action.& c. ſane.& c.fin.de for.competen.Crauet.conſ.210. n.24.*

Item in alienatione rei minoris ſuper loci , licet minor alienans non ſit ei ſubdictus decretum pro minore interponit *gl.in cap.hoc ius porrectum,12.q.2.Ruman.conſil.450.*

Prout autem , ſi adeſſet mulier forenſis proximior agnato Florentino , excluderetur a dicto agnato ita pariter mulier ſubdita debet ab agnato forenſi excludit.*Crau.conſ.844.verſ.quia vbi Alex.*& alios citat.

Inſuper pro dictis actoribus deducebatur , quod dum ſtatutum,& dicta reformatio loquitur per verba excluſiua vniuerſalia fęminarum, videlicet , nulla mulier poſſit ab inteſtato ſuccedere extantibus agnatis perſonæ defunctæ in quarto, & poſtea in ſexto gradu , quo caſu agnatus non ſubditus ſtatuentia ad fęminarum

rum

rum ſubditarum excluſionem admittitur, ex quo ſtantibus dictis verbis mulier habetur pro mortua, & perinde ac ſi in rerum natura non eſſet incapax ad ſuccedendum redditur, quo circa ius apertum videtur agnato etiam non ſubdito ſtatuentibus ad ſuccedendum ad excluſionem fęminarum ſubditarum, anteſignanus huius opinionis fuit loquens in indiuiduo in ſtatuto Florentino *Lapus allegat.* 110. *&* n.14. *num.*24. *Alex.conſ.*111.*n.*3.*& num.*14.*lib.*7.*& conſ.*44. *numer.*6. *lib.*5. *Roman.ſingul.*456.*Rimin.ſen. conſ.*246. *numer.*6. *& ſeqq.Ruin. conſ.*39. *num.* 16. *lib.* 1. *Ripa reſponſ.*2.*num.*8. *Crauet.conſ.*844.*numer.*7.*&* 10. *verſ. ſecundo reſpondetur Cephal.conſ.*309.*n.*16.*Surd.conſ.*343.*num.*27.*& conſ.*553. *num.*11.

Domini concorditer cenſuerunt omnem dubitationem ceſſare in huiuſmodi ſucceſſione, & ſic fauore dictorum actorum forenſium contra dictas filias D. Iulij ſententiauerunt, & hoc ſtante ſtatuto ſub rubr.17. lib. 2. in cuius rubrica dicitur, quod forenſes non ſuppoſiti non audiantur, niſi ſatisdatione præſtita. Et in nigro dicti ſtatuti dicitur quælibet perſona vniuerſitates, eccleſia, conuentus, capitulum, collegium, ſeu forenſis quilque, vel quod non fuerit ſuppoſitus iuriſdictioni communis Florentiæ vel eius officialibus agere vel experiri volens, &c. teneatur, & debeat ſatisdare in cauſa conuentionis, & reconuentionis de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo, &c. quod ſi fecerit vtatur, & vti poſſit beneficio ſtatutorum Communis Florentiæ, & ſecundum ipſa ei reddatur ius, quod ſi facere neglexerit ei reddatur ſecundum ius commune tantum.

Quæ ſtatuti diſpoſitio cum expreſſe loquatur, quod forenſis vtatur, vt poſſit beneficio ſtatutorum Communis Florentiæ, & ſecundum ipſa ius reddatur, forenſis agnatus admittitur ad ſuccedendum ad excluſionem fęminarum ſubditarum, cum iſtud ſit beneficium ſtatuti, & ita ei ſecundum ſtatutum ius reddatur, ex quo dicti forenſes ſatisdationem prædictam præſtiterunt.

Et prout quando ſtatutum forenſi ſuum non denegat beneficium, forenſis ad ſuccedendum admittitur, *Alex.conſ.*115.*n.*5.*& num.*13. *lib.*7. & deciſum fuit in iſta *Rota anno* 1602.*in cauſa DD.de Zanchinis*, à fortiori ſtante ſtatuto admittente forenſem præſtita ſatiſdatione prædicta ad beneficia ſtatuti, forenſis admittitur ad ſuccedendum ad excluſionem fœminarum, vt dicit *Alex.d.conſ.*111. & in dicto motiuo deciſum fuit.

At cum non præſtita ſatiſdatione per forenſem ipſius ſit reddendum ſecundum ius commune, quod quidem ius commune comprehendit modum ſuccedendi in bonis, & hæreditate defuncti, id circo dictum ſtatutum dum dixit forenſi præſtita ſatiſdatione ius reddatur ſecundum ſtatuta communis Florentiæ, compræhendit modum, & ordinem ſuccedendi ab inteſtato, *l. iam hoc iure, ff. de vulg.* & hoc argumentum vti ſolidiſſimum adducitur in dict. motiuo in d. cauſa de Zanchinis.

Vt in ſimili de ſtatuto ſanciente, vt ius reddatur forenſi in patria forenſi, ſicut ius redderetur ſubdito dicti loci, tunc ſi in patria forenſis admitteretur ſubditus dicti loci ad ſuccedendum, ita pariter admittitur forenſis ad ſucceſſionem. Rim.ſen.*conſ.*246.*in fin. & conſ.*314.*num.*49.*Iac.conſ.*19.*num.*3.*& ſeq.lib.*3.*Aſinius d.*§.1.*c.*75.*n.*1.

Et in indiuiduo quod ſtante dicto ſtatuto ſub rubrica 17. quod forenſis agnatus præſtita ſatisdatione admittatur ad excluſionem fœminarum ſubditarum vide *Iac.conſ.*292.*num.*2.*in fine, & n.*3.*lib.*2.*& conſ.*19. *numero* 3.*& ſeqq.lib.*3.*Crauet.conſil.*844.*n.*17.*verſ.*4. *Alc. conſ.*13.*n.*4.*&* 5. *lib.* 4. *Brunus de ſtatuto excluſ. fœminarum, art.*8.*q.*25.*col.*1.*in fin. Aſinius dicto loco cap.*75. *in fine*, qui ita in iſta Rota deciſum fuiſſe atteſtatur, prout etiam apparet ex dicto motiuo in cauſa de Zanchinis, & nullus Doctor, qui in contrarium ſentiat, inuentus fuit, qui huic opinioni, & concluſioni contradicat.

Nec obſtare viſum fuit, quod prædictum ſtatutum intelligi debeat, & procedat quoad ordinatoria tantum non autem quod deciſoria.

Quia cum ſtatutum in rubrica dicat, quod forenſes non ſuppoſiti non audiantur, niſi pręſtita ſatiſdatione, dictio niſi importat, quod forenſes præſtita ſatisdatione audiantur, *Corn.conſilio* 184.*col.*1.*libro* 1.*Surd.conſilio* 11.*n.*1.*& ſeqq.* verbum namque audiatur importat etiam deciſoria. *Bal.conſil.*128.*n.*1.*lib.*5.*Vinc.de Franch. deciſ.*1931.*n.*15.*&* 16.

Pariter in dicto nigro ſtatuti habetur, quod forenſi, qui præſtiti dictam ſatiſdactionem ius reddatur ſecundum ſtatuta communis Florentiæ, verbum namque, ius reddatur, reſpicit quoque deciſoria. *Aſinius, d.c.*75. *n.*3.*&* 4. nam ſi forenſi ſatiſdatione non præſtita, ius reddendum eſt ſecundum ius commune, quod reſpicit pariter deciſoria, pari iure præſtita dicta ſatisdatione forenſi ius eſt reddendum quoad deciſoria ſecundum diſpoſitionem ſtatutorum communis Florentiæ. *Aſin. d.*§.1.*c.*74.*n.*4.

Præterea cum dictum ſtatutum de cauſa conuentionis, & reconuentionis loquatur, quæ conuentio, & reconuentio deciſoria etiam continet, vt ad ſenſum patet, & fuit deciſum vt in motiuo lib. 23. fol. 509. de anno 1600. idcirco obiecto prædictum non ſubſiſtit.

8 Idem colligitur ex verbis dicti ſtatuti de iudicatum ſoluendo, quoniam iudicatum ſoluere reſpicit pariter deciſoria, vt notorium eſt, & dicitur in dicto motiuo dicto fol. 509.

Et in terminis terminantibus, quod forenſis præſtita fideiuſſione prædicta fruatur beneficio ſtatuti excluſiui fœminarum ſubditarum ſuperius allegati fuerunt, *Soc. Alciatus Brunus Aſin.* & alia motiua huius Rotæ.

Et in terminis, quod forenſis agnatus beneficio dicti ſtatuti ſub rubr.17. effectus per ſatisdactionem præſtitam ad ſuccedendum habilis excludat fœminam ſubditam, cui interim nullum ius in hæreditate defuncti delatum fuit, *dicit Soc.conſil.*19.*n.*4.*& ſeq. lib.*3. *Alciat. conſ.*13.*n.*4.*&* 5.*lib.*4.*Aſin.d.c.*75.*&* 76. & fuit deciſum in d. motiuo allegato in cauſa de Zanchinis.

Paterque dictum ſtatutum ſub rubr.17. forenſi concedere beneficia quorumcunque ſtatutorum in materia ius reddendi, vt in cauſa tenutæ bonorum, & in pręcepto de diſgumbrando conſuluit *Socin.iun.conſ.*181. *n.*76.*lib.*1. quod forenſis, cui alias de iure commodum d. tenutæ, & præcepti de diſgumbrando non competit, quod præſtita d. fideiuſſione commodo ſtatutorum Florentiæ prædicto potiatur.

Quo circa ſtatutum etiam fauore ſubditorum factū forenſem quoque qui ſatiſdedit comprehendit, quia ex d. ſatiſdatione effectus fuit capax vt beneficijs ſtatutorum, & illicò poſt præſtitam d. fideiuſſionem per forenſem, ipſi eſt delata hæreditas, & ſic ſtatim effectus fuit ſubditus. *Feder. de Sen.conſil.*182.*Geminan.conſ.*58. *col.*2.*vt ex Crau.conſ.*844.*n.*8.

Præſtita namque d. ſatiſdatione per forenſem, ipſe ſortitus fuit forum huius ciuitatis, & forum ſortiri, ſtatutis ligatis commodoque ſtatutorum potiri paria ſunt, *Boer.deciſ.*13. Attamen *Mareſcottus, var. reſol.lib.*1. *cap.*9.*num.*1. tenet contrarium, nempe dictos forenſes non excludere dictas fœminas ex præſumpta mente ſtatuentium, qui Ciuibus ſuis, & illorum agnationibus pro-

proſpicere voluerunt, non extiteris, vt qui onera non ſubeunt, nec beneficij, gaudeant ſtatutorum, & ita fuit ſæpius reſolutum *in Rota in Terracinen. hæreditatis, 16. Martij 1576. coram Blanchetto, & in Romana ſupplementi legitimæ, 21. Octobris. 1580. coram Epiſcopo Lauretano, & in Camerinen. Hæreditatis, 29. Ianuarij 1588. coram Cardinali Pamphilio*, & ideo cauſa dictorum de Attolinis fuit iterum delegata, & adhuc pendet indeciſa, & interim dictæ fęminæ ſunt in poſſeſſione, & ſi aliquod beneficium vacaret, ipſe præſentarent, cum ad eas fructus pertineant, & præſentatio ſit fructus iuſp.

9 Quæritur inſuper ſi duo litigent ſuper iurep. eiuſque pertinentia, ſeu ſuper iure præſentandi, vtrum pauperi ſint a diuite præſtanda litis alimenta, & expenſæ, & quoties, & in qua quantitate.

Et in hoc ad exemplum aliarum litium, in quibus etiam in prima inſtantia quando regulariter habent pro ſe boni iuris præſumptionem debent habere ſumptus litis *ad l. ſi inſtituta, de inoff. teſtam. Afflict. deciſ. 11. num. 1. Biſignet. dec. 2. de iud. Couarr. pract. q. c. 6. n. 6. Guid. Pap. dec. 365.* & fuit dictum *in Romana bonorum de Cæulis 29. Martij 1586. coram Orano 3. Decembr. 1584. coram felic. recordat. Clemente Octano*, & procedunt dicta, ſi aliunde non habeant alias ſecus, Ripa alios allegans *in leg. 2. num. 4. ff. de iud. Felin. in rubr. de appellat. num. 1. Couarr. vbi ſup.* & taxatio tunc eſt arbitraria iudicis, *Menoch. de arbitr. iudic. caſu 169. num. 12.* & habetur in dicta Romana, & pari ratione ſi pauper patronus habeat boni iuris præſumptionem pro ſe exiſtimo à compatrono diuite ei ſubminiſtrandos eſſe ſumptus litis, vt iuſtitiæ ſit locus.

Quid ſi patronus capiatur ab oſtibus, dum captiuus ibi morabitur, quomodo eccleſiæ vocanti prouidebitur & quid ſi reuertatur, vel ibi moriatur.

Si patronus ſit captiuus, eo tempore vacanti eccleſia prouidebitur ab ordinario tanquam de libero, quia eo tempore ſicut ſtat in pendenti ius liberorum, *§. ſi ab hoſtibus, Inſtitut. quib. mod. iuſpatron. pot. ſol.* ita quodcumque aliud ius prout eſt *iuſpatronatus*, nec filij poſſunt præſentare, quia *iuſpatronatus* regulariter tranſit in hæredes, & filij tunc non ſunt hæredes, quia pater viuit ſecus ſi ſit *iuſpatronatus* familiare, quia alij de familia præſentarent, ſi autem patronus ab hoſtibus reuertatur recuperabit omnia iura, quia fingitur ſemper in ciuitate fuiſſe, & ibi moriatur fingitur mortuus quando fuit captus, & ex tunc filij ſunt eius hæredes, & ſic etiam in iurepatronatus ad *d. §. ſi ab hoſt. & ibi gl. verbo pend.*

Quid ſi eccleſia patronata vi belli in manib. infidelium remanſerit, & poſt plures annos iterum ad fideles peruenerit, iuſp. erit ne, vel eccleſia erit libera, dicendum eſt iuſp. durare, quia per nõ vſum regulariter non amittitur iuſp. præſertim cum non ſteterit per patronum, nec eccleſiæ vnquam fuerit prouiſum, cum eſſet penes infideles, vt dixi *lib. 5. c. 1. poſt n. 17.* & fuiti in dictum in *Imol. iuriſp. 27. Martij 1595. coram Card. Pamphilio.*

Quid ſit, ſi aliquis ſit patronus præbendæ, & Canonicatus in Eccleſia collegiata, ad quem canonicatum obtinendum ſufficit ætas 14. annorum ſi d. Collegiata fiat Catedralis, an patronus poſſit præſentare clericũ 14. ann. ſecundum ſuam quaſi poſſeſſionem, an vero debeat præſentare clericum ann. 22. iuxta decretum Concilij Triden. *ſeſſ. 24. de reform. c. 10.* dicendum eſt præſentandum eſſe clericum ætat. 22. annorum, cum tales in Cathedralibus ad Canonicatus præſentari debeant ex d. decreto Concilij, quia dum collegiata erigitur in Cathedralem ad augendum cultum Diuinum, augetur etiam illius eccleſiæ dignitas, & plus honoris habet patronus habere iuſpatronatus ſuper canonicatu in Cathedrali, quam in Collegiata, nec aufertur patrono facultas præſentandi, ſed limitatur, vt præſentet clericum ann. 22. & ita fuit reſponſum, dum hoc, ann. *1627.* vacaret Canonicatus iuriſpatronatus Cathedralis eccleſiæ Sanct. Miniat, in Tuſchia, quæ olim erat collegiata.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus transfertur per donationem.*
2 *Iuſp. donatio valet cum epiſcopi conſenſu.*
3 *Iuriſpatronatus donatio valet etiam, ſi poſt d. conſenſus præſtetur.*
4 *Præſentatus à donatario præfertur præſentatio ab hærede donantis.*
5 *Vicarius epiſcopi ſine ſpeciali mandato, non poteſt confirmare donationem iuriſpatronatus.*
6 *Conſenſus epiſcopi ex lapſu 30. annorum præſumitur in donatione iuriſp.*
7 *Donatio iuriſpatronatus facta compatrono non eget confirmatione.*
8 *Donatio iuriſpatronatus à patre facta filio debet confirmari.*
9 *Donans iuſpatronatus aliquo accepto committit ſimoniam.*
10 *Donatio iuriſp. facta cum hoc, quod præſentatio ſit facienda ad alterius voluntatem non valet.*
11 *Donatio iuriſp. poteſt fieri additis conditionibus ſecundum iura.*
12 *Donatio iuſp. ſi facta ſit pluribus, ſi aliqdis repudiati, alijs accreſcit.*
13 *Ius accreſcendi non habet locum in contractibus.*
14 *Niſi in contractibus interueniat res indiuidua.*
15 *Donatio iuriſpatronatus quomodo fiat.*
16 *Iuſpatronatus continetur in donatione omnium bonorum, & actionum ſecundum communem opin. & ponitur deciſio Rotę.*
17 *Iuſpatronatus venit iurium appellatione.*
18 *Iuſpatronatus quando cum vniuerſitate transferatur.*
19 *Donatio liberalis caret omni ſuſpicione.*
20 *Iuſpatronatus quando in generali bonorum venditione veniat.*
21 *Donatio omnium bonorum, & iurium valet ſaltem quoad præſentia ratione iuramentis.*
22 *Donatio iuriſp. confirmata an reſcindatur in caſu l. ſi vnquam. de reu. donat.*
23 *Iuriſpatronatus cauſa connumeratur inter ſpirituales, & for. eccl.*
24 *Iuſpatronatus legib. laicorum non ſubijcitur.*
25 *L. ſi vnquam C. de reuoc. don. fuit facta in fauorem filiorum.*
26 *Lex ciuilis ſacris canonibus non contraria, eſt fauorabilis & ſeruanda.*
27 *Cauſa eccleſiæ aliquando decidi debet ſecundum ius ciuile.*
28 *Ius ciuile ſeruari debet in rebus temporalibus, & prophanis.*
29 *Patronus habens iuſp. duntaxat, non poteſt illud cedere creditoribus.*
30 *Iuſpatronatus eſt ineſtimabile.*
31 *Donatio iuriſp. reſcinditur per ſuperuènientiam filiorum donantis.*
32 *Donatio per ſuperuenientiam filiorum reuocatur de iure ciuili, & canonico.*
33 *Etiam in foro conſcientiæ.*
34 *Iuſpatronatus eſt in bonis noſtris.*
35 *Iuſp. venit cum ſucceſſione hereditaria, & bonorum appellatione.*

36 *Res qualibet quoad affectionem eſt aſtimabilis.*
37 *Donatoris filiorum intereſt habere iuſpatronatus.*
38 *Donatio facta ſub conditione, ſi donans deceſſerit ſine liberis, an locum habeat, ſi donans fiat religioſus.*
39 *Et tunc per ingreſſum religionis d.conditio dicitur defeciſſe, non extitiſſe*
40 *Hæres grauatus reſtituere hæreditatem ſi ſine liberis deceſſerit, ſi fiat religioſus, ſuccedit monaſterium.*
41 *Donationis conditio, ſi deceſſerit ſine liberis ex communi opin. ſi donans fiat religioſus dicitur conditio extitiſſe.*
42 *Donatio eſt contractus irreuocabilis.*
43 *Donatio etiam perfecta ob ingratitudinem reuocatur.*
44 *Donatori malefacere non licet, eiuſq. bona capere.*
45 *Patronus ſi eccleſiæ ſit ingratus perdit iuſpatronatus.*
46 *Pactum de non reuocanda donatione ob ingratitudinem an valeat.*
47 *Ingratitudo ex miſericordia remitti poteſt.*
48 *Conuentio, qua quis inuitatur ad delinquendum non valet.*
49 *Ingratitudo alia cum dolo alia ſine dolo committitur.*
50 *Pactum etiam iuratum de non reuocanda donatione ob ingratitudinem non valeat.*
51 *Iuramentum non debet eſſe uinculum iniquitatis.*
52 *Iuramentum non attenditur quando continet peccatum, ſeu eius occaſionem.*
53 *Iuramentum non confirmat pactum odio pactis aduerſæ improbatum.*
54 *Abſolutio à iuramento quid operetur.*
55 *Iuramentum actum non facit irreuocabilem, ſi erat reuocabilis.*
56 *Ingratitudo cum dolo commiſſa non remittitur.*
57 *Ingratitudo ex lata culpa commiſſa remitti poteſt.*
58 *Dolus præſumptus, etiam de futuro poteſt remitti.*
59 *Donatio ob ingratitudinem reuocatur ſi conſtet legitimè de ingratitudine.*
60 *Donatio iuriſpatronatus facta abſenti an valeat per ſtipulationem notarij.*
61 *Abſenti an per ſtipulationem notarij acquiratur.*
62 *Donatio facta abſenti per ſtipulationem notarij valet.*
63 *Notarius tanquam ſeruus publicus poteſt acquirere pupillo.*
64 *Notarius poteſt donationem ſtipulari etiam naſcituris & non conceptis.*
65 *Ratihabitio illius, cui per ſtipulationem acquiritur, ſufficit tacita.*
66 *Iuſpatronatus an per donationem transferatur durante tantum linea donantis.*
67 *Lex fundationis eſt ſeruanda in iurepatronatus.*
68 *Donans ius quod habet tantum donare cenſetur.*
69 *Iuſpatronatus familiare extinguitur extincta familia, hæreditarium quando nullus eſt hæres.*
70 *Donatio iuriſpatronatus præiudicialis beneficijs.*
71 *Quia quod erat hæreditarium in donante fit hæreditarium in donatario.*
72 *Donans iuſpatronatus non poteſt præiudicare compatronis.*
73 *Emphyteuta donans emphyteuſim non poteſt præiudicare comprehenſis.*
74 *Donatio iuriſpatronatus quando poſſit ab epiſcopo confirmari, & ponuntur Rotæ deciſiones.*

Iuſpatronatus quomodo ex Donatione transferatur.

CAP. IV.

1 IVſpatronatus tranſit etiam de vno in alium per donationem. *gl. in c. piæ mentis. 16. q. 7. Doct. in rubr. & Viuian. de Iur. patr.*
in c. cum ſeculum de iurepat. & eſt textus in c. ex inſinuatione. vbi gl. in verbo liberaliter, et in c. nullus. de iurepat. &
hanc eſſe communem opinionem teſtatur *Lambert. de*
iurepatr. lib. 1. p. 2. quæſt. 4. art. 1. transfertur autem iuſpa-
2 tronatus per donationem factam a patrono cum epi-
ſcopi conſenſu, *Zecchius de benefic. & penſ. c. 12. n. 8. Card.*
Mant. dec. 86. n. 5. alias abſque dicto conſenſu non valet
Card. Seraph. deciſ. 884. n. 1. de quo conſenſu habetur *in c.*
præterea, il 2. de iurepatr. & per Lambert. vbi ſupra art. 2.
Annotat. ad deciſ. Ludouiſij, qui fuit Gregorius XV. deciſion.
420. num. 7. & ſatis eſt, quod d. conſenſus poſt interue-
3 niant, *Mantica ibidem*, etiam poſt mortem donantis,
Rota deciſ. 337. n. 7. p. 2. in recentioribus apud Farinaccium,
4 & tali tempore d. conſenſus præſtitus eſt adeo validus
quod præſentatus a donatario præfertur præſentato ab
hęrede donãtis, *Put. dec. 16. n. 2. lib. 2. Cãpanil. in diuerſorio*
iur. canon. rubric. 11. c. 13. n. 372. Auguſt. Barboſa de offic. &
poteſt. epiſc. parte 3. allegat. 71. numer. 32. & talis conſenſus
debet eſſe epiſcopi. Vicarius autem non poteſt talem
5 præſentare conſenſum niſi ad hoc ab epiſcopo habeat
ſpeciale mandatum, & fuit dictum in *Lucana iuriſpa-*
tronatus, 21. Iunij, 1602. coram Card. Millino, quod proce-
dit etiam in Vicario capitularia, fuit dictum in *Compo-*
ſtellana Parochialis, 15. Martij 1602. coram Card. Lan-
cellotto, adde tamen, quod Vicarij conſenſus etiam ſine
ſpeciali Epiſcopi mandato præſumitur coloratus, *Mo-*
bedan. deciſ. 10. d. reſt. ſpol. & præſtat titulum ad præſcri-
bendum, vt fuit dictum in *Salernitana S. Nicolai 9. Iunij*
1589. coram Card. Seraph. & 27. Nouembr. 1589. coram
Card. Mantica, Grac. in tract. de benefic. p. 5. c. 9. n. 76. Rota
d. deciſ. 337. n. 1. par. 2. in recentioribus apud Farinac. & ex
6 lapſu temporis triginta annorum talis conſenſus præ-
ſumitur interueniſſe iuncta obſeruantia *Alexan. conſi-*
lio 135. numero 17. lib. 4. Crauet. de antiquit. temp. p. 3. §. ui-
dimus, nu. 30. & fuit dictum in *Firmana iuriſpatronat. 10.*
Decemb. 1584. coram Orano, & 16. Nouembr. 1592. coram
eodem, & laccnt. portionis, 16. Decembr. 1591. coram Card.
Pamphilio, & in Roman iuriſpatron. 10. Martij, 1595.
coram Card. Millino, & in Firmana altaris, 11. May, 1601.
coram Pena, & in Aretina Capell. 1. Iuny 1584. coram
Bubalo, & Lucana Parochialis, 26. Iunij 1589. coram Comi-
tulo, Card. Mantica d. deciſ. 86. Rota dicta deciſione 337. nu.
5. p. 2. in recentioribus, Stephan. Gratian. diſceptation. Forenſ.
7 *capit. 303.* latè, ſi autem Epiſcopus inſtituat ad præ-
ſentationem donatarij, tunc valet donatio facta ſine
Epiſcopi conſenſu ex quo inſtituendo videtur conſen-
tire, *Lambert. ubi ſupra leg. 1. parte 2. quæſt. 1. artic. 7. in*
fine, & artic. 8. & fuit dictum in *Bononien. iuriſpatrona-*
tus, 27. Nouembr. 1597. corã Gipſio, & eſt ratio, quia dicta
conſenſus poteſt quandocunque interuenire, & ſufficit
tacitus, *Calderin. conſ. 6. de iurepatr.* & ſi legentur, vel do-
nentur plura iurapatron. & Epiſcopus in aliquibus in-
ſtituat ad præſentationem donatarij, vel legatarij,
non præſumitur d. conſenſus in omnibus, quia con-
ſenſus, qui colligitur ex aliquo actu tacite, non
extenditur vltra illum actum, *Bart. in l. 1. §. ſi quis hoc,*
in fin. ff. de itin. actuque priuil. & fuit dictũ in *d. Lucana Pa-*
rochialis 26. Iunij, 1589. coram Comitulo, ſi tamen iuſpa-
tron. ſit translatum auctoritate Papæ, tunc ſupplet Epi-
ſcopi conſenſum, & omnes alia ſolemnitates, *Abb.*
in c. 1. de confirm. util. uel inutil. Oldrad. conſ. 131. numer. 2.
& fuit dictum in *Lucana iuriſpatronatus 25. Iunij, 1602.*
coram Cardin. Millino, In donatione autem factam com-
patrono non eſt neceſſarius dictus conſenſus, *Archil.*
deciſ. 19. numer. 2. de iurepatron. Verall. deciſ. 284. numero 1.
part. 1. Rota deciſ. 707. numero 4. parte 1. in recentioribus,
Auguſt. Barboſa in collectan. ad dict. cap. ex inſinuatione,
8 *num. 3. de iurepatron.* ſi autem patronus donet filio iuſ-
patronatus, requiritur Epiſcopi conſenſus, quia filius

in vita patris non eſt compatronus, *Stephan. Gratian, vbiſup.c.57 7.n.38. & c.521. n.4.*
9 Si vero donans pro tali donatione iuriſpatronatus
aliquid accipiat committit ſimoniam; *dicto cap.ex inſi-*
nuatione, ibi *liberaliter contuliſſet*, & ibidem *Abbas de*
iurepatronat. dictaque donatio non valet, videm *Ric-*
cium in praxi rer.for.eccleſiaſt,dec.154. Item ſi in inſtru-
10 mento donationis dicatur, quod donatarius teneatur
præſentare ad voluntatem alterius etiam Epiſcopi,
talis conuentio non valet, *c.nulla,c.conſtitutus, & c.vlt.*
de conceſſ.præbend.Ioann.Andr. in c.vnico, de iurepat.lib,
ſexto, dicta enim conuentio vitiatur, & non vitiat, *ad c,*
11 *vtile.de regul.iur.lib.ſexto,* poſſunt tamen apponi cum
Epiſcopi conſenſu conditione ſecundum iura, *Abb.inc,*
cum dilectus,de conſuetud.
12 Quod ſi donatio iuriſpatronatus ſit facta pluribus,
& alter eorum, vel altari repudient, accreſcit talis re-
pudiatio alijs conſocijs, & condonatarijs non repu-
13 diantibus, quia iuſpatronatus eſt quid indiuiduum, &
quamuis in contractibus inter viuos non habeat lo-
cum ius accreſcendi excepto vſufructu, *leg.prima, §.in*
proprietate,ff.de vſufructu accreſcendo, tamen ſecus eſt, ſi
in contractu interueniat res, & proprietas indiuidua,
14 quia tunc habet locum, ius accreſcendi, *l.proprium ff*
comm.præd.Bartol,in l.re coniuncti, num.65.ff.de legat.3.
ita Baldus in capite quanto, num. ſecundo, & tertio, de
iudic. ita etiam *Rocchus de Curte de iurepatronat. verbo,*
15 *ius, quæſtione ſeſta.* In donatione autem iuriſpatrona-
tus ſeruatur *textus in capite vnico, de iurepatronat. lib,*
ſexto, vt dono tibi iuſpatronatus, quod habeo in tali ec
cleſia, vel in tali beneficio & in donatione eccleſiæ,
concedo, & do talem eccleſiam, vt per *Speculat.in tit.*
de donat.
16 Vtrum autem in donatione omnium bonorum,
quorumcumque mobilium, & immobilium præſen-
tium, & futurorum, iurium, & actionum comprehenda-
tur etiam iuſpatronatus, quod habet donans, &
omiſſa diſputatione, reſolutio eſt affirmatiua, quod eo
caſu compræhendatur iuſpatronatus, & ita eſt com-
munis opinio, de qua *Dec.conſ.127. n.quarto* vbi de
communi teſtatur *Ferretus conſ.176.n.ſecundo, Put.dec.*
341.lib.ſecundo.
Et fuit dictum in *Cremonen.Hoſpitalis, 5.Martij, 1586.*
coram Cardinale Seraphino, quæ eſt impreſſa 725.
Controuerſum fuit ſuper donatione quadam facta
ab Antonio Maria Paueſio Dominæ Lucretiæ vxori
omnium, & quorumcumque bonorum mobilium, &
immobilium, iurium, & actionum vniuerſarum, An ſci-
licet in ea compræhenderetur iuſpatronatus, quod
idem Antonius Maria habebat ad quoddam Hoſpita-
le, & pro negatiua deducebatur *Innocent.in cap. ex lit-*
teris,num.primo, & ibi Card.quæſt.11.de iurepatronat.Dec.
in cap.ſedes, num.3.de reſcript.Couarruuia variarum reſo-
lutionum,lib.tertio,cap.decimotertio,numero quarto,Lam-
bert.de iurepatronat.libro primo, parte ſecunda, quæſtione
quinta, articulo 14.per tot. Sed contrarium cenſuerunt
Domini, ex quo opinio Innocentij non eſt recepta,
vt animaduertit. *Abb.in dict. capite ex litteris num. 12.*
& Dec.in c.ſedes, loquitur in iuribus ad certum locum
reſtrictis, & eodem modo Doctores relati à Conar-
ruuia vbi ſupra. Neque opinio Lambertini eſt vera,
fundat enim ſe in reſtrictione, quæ inducitur ex parti-
cula illa mea, quę nihil facit, vt animaduertit, *Rebuff.*
in l.bonorum, de verbor.ſignific. & contrarium tenuit
Abb.vbi ſup.Dec.in conſ.127.nu.2.prope fin. vbi de com-
muni *Put.deciſ.351.lib.2 Ferret. conſ.179.n.2.* Non ob-
ſtat, quòd dictio, bonorum, ſit reſtricta ad mobilia, &
immobilia, quia vlterius proceſſum fuit ad iura, &
actiones vniuerſas, & ideo ceſſat obiectum, quòd ſit,
appellatione bonorum in contractib. non venire vni-
uerſitatem, vt per *Bald.in conſ.1.n.4. lib.3. Tiraq.de re-*
tract.lignag.§.1.gl.7.n.5. venit enim iuſpatronatus ap-
pellatione iurium vniuerſorum. *Bald.in conſ.32.n.3.lib.*
1. tranſit enim cum vniuerſitate *d.c.ex litteris, & c.cum*
ſæculum,de iurepat.Bero.conſ.66.n.29. & conſ. 78.n.2.lib.
3. quæ deducuntur contra validitatem donationis, &
pręſentatoinis reſeruata fuerunt ſuo loco diſcutienda.
August.Barboſa de offic.& pot.Epiſc.allegat.71.num. 29.
Bald.l.fin.n.48.verſ.dicit Innoc.C. de ed. diu. Adr. toll. &
fuit etiam dictum in *Piſana Cappellaniæ, 10.Decemb.*
1597.coram Card.Milino, Riccius in praxi rer.for.eccleſ.
impreſ.Colon.allobrog. 1621. & ſecundum hanc impreſ-
ſionem ſemper allego dictum authorem, *dec. 164.&*
179.n.141. appellatione enim iurium venit iuſpatrona-
17 tus, quod eſt ius, *Baldus conſ.32.n.3.lib.1.* & tranſi cum
vniuerſitate, *c.ex litteris, & c.cum ſæculum de iurepatr.*
Neque obſtat *Innocen.in d.c.ex litteris, n.2.* & ibi *Card.*
q.11.Lambert.de iurepat.lib.1.p.2.q.5.art.14. per totum,
qui dicunt contrarium quia ad hoc reſpondeo cum
Abb.in d,c.ex litteris,n.12, quod dict. doctrina Innocen-
tij non eſt recepta, ut per *Riccium d.dec.164. n. 82.* &
procedit quando donantur bona, uel iura ad certum
locum reſtricta, prout etiam loquitur *Dec.in c, ſedes n.*
3.de reſcript.
18 Neque obſtat, quod *Garc.vbi ſup.de benefic.p.5.c.9.n.*
12. teſtetur apud Rotam deciſum coram Litta pro opi-
nione negatiua, uidelicet transferri iuſpat.uniuerſali-
ter, & cum uniuerſitate, quando aut caſtrum, aut
uilla transfertur, cui ipſum iuſpatronat. adhæret,
alias reſoluitur alienatio in ſuas ſingularitates, quia
ad hoc.
Reſpondetur ibi diſputati non de donatione om-
nium bonorum & iurium, ſed de eorumdem ceſſione,
ſeu uenditione, & ita loquitur Litta apud Garc. ibi
enim reſpondet deciſioni Putei dicens eam non obſta-
re, quia loquitur in donatione, qua ualet de iurepat. ſi-
ue ſit donatio uniuerſalis ſiue particularis, & ratio di-
19 uerſitatis eſt, quia liberalis donatio multo magis eſt
aliena ob omni ſuſpicione ſimoniæ, & eſt maiori fauo-
re digna, ut ait *Franc.Suarez. lib. 4. de ſimonia cap. 28.*
num.17, vnde in d.dec.Put.341. habetur ibi, & fuit per
maiorem partem concluſum, quòd ſi donatio eſſet
uniuerſalis omnium bonorum ſuorum, quòd non erat
dubium, quòd ſub tali uniuerſitate veniret iuſpatro-
natus deinde ſi eſſemus in caſu uenditionis, idem uide-
retur dicendum, nam ea, quæ in contrarium afferun-
tur, ualent in iurepatronatus reali, quòd competit
ratione rei, cui adhæret, ut caſtro, uel uillæ, non autem
in iurepatronata perſonali, quòd competit ratione
fundationis, uel ſucceſſionis, & quod generali omnium
bonorum uenditione transfertur, & ita diſtinguit
Suar.ubi ſupra n.19. ubi cum Abb. de communi Cano-
20 niſtarum ſententia teſtatur, licet ab hac ſententia ri-
gore iuris eſſe recedendum exiſtimet & quod dona-
tio omnium bonorum præſentium, et futurorum iuriũ
et actionum ualeat ſaltem quoad præſentia tum ra-
tione iuramenti tenet *Seraphinus de priuileg. iurament.*
priuileg,107.n.3 Card.Mantica de tacitum.& ambig. lib.
13.tit.27. tum ratione clauſulæ omni meliori modo
21 *Auguſt.Barboſa clauſul.52.num. 5.* et ita in iudicando
non eſt recedendum a dicta communi opinione, ſe-
cundum quam fuit reſolutum in donatione ſimili om-
nium bonorum, iurium, et actionum facta generali a
Reuerendiſſimo D.Iulio Galletto Epiſcopo Aleſſanen.
in perſona Illuſtr.D.Nicolai Colatti ſui fratris, nã ex
tali donatione fuit reſolutũ iurep.cõpetẽtia d.Epiſco-
po priuato nomine eſſe translata in dictum D. Nico-
laum, qui eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi.

22 Inſuper nunc eſt videndum, vtrum in donatione iu-
riſpatronatus facta, & firmata com Epiſcopi cooſen-
ſum habeat locum diſpoſitio legis *ſi vnquam*, *C. de re-
uoc. donat.* id eſt, an dicta donatio reuocetur per ſuper-
ueniențiam liberorum ipſius donantis, &
23 Negatiuam opio. tuetur *Dec. conſ. 625.* motus, quia
de iurepatronatus idem iudicatur, quod de cauſis ſpi-
ritualibus, *cap. quanto de iudic.* ideo non poteſt cauſa
24 iuſpatr. diffiniri, niſi iudicio eccleſiaſtico *d. cap. quanto*,
oeque legibus, & cooſtitutionibus laicorum ſubijcitur,
quia a pari procedunt forum laicorum ſortiri, & legi-
bus eorum ſubijci. *Innoc. in rubr. de conſuetudo Archid. in*
25 *cap. quo iure. diſt. 8. Bart. Bald. & alij in l. 1. C. de ſumma
Trinitate, & fide Catholica. Alex. conſil. 150. lib. 2. & conſ.
257. colum. 4. lib. 2. & conſ. 44. colum. 3. lib. 5. & conſ. 13.
colum. penult. lib. 7.* Neque obſtat dicit *Dec. quod dicta
leg. ſi vnquam*, videatur facta principaliter in fauorem
filiorum, quo caſu ex communi concluſione leges, &
iura ciuilia videntur eſſe approbata de iure canonico.
26 *Abbas in capitul. eccleſia colum. 4. de conſtitut.* qui dicit,
quod quando lex ciuilis eſt generalis, & rationabilis,
nec ſacris canonibus contradicit eſt fauorabilis, & eſt
ſeruanda etiam quoad clericos.
27 Et quod cauſa eccleſiæ decidi debet ſecundum ius
ciuile, ſi canones deficiant, *Abb. in c. 1. not. 3. de oper. nou.
nunc.* & eccleſia legum ſecularium non reſpicit famu-
latum, quæ ęquitatis, & iuſtitię veſtigia imitantur, *c.
ſuper ſpecula de priuileg.*
28 Quia ad hoc reſpondetur habere locum in rebus
temporalibus, & prophanis, in quibus iura ciuilia ha-
bent poteſtatem ſtatuendi, ſecus videtur iurep. quod
reputatur in ſpirituale, neque poteſt ęſtimari *cap. de
iure, de iurepatron. notat Abb. in c. quærimonia, de iurep. vbi
col. 2.* aſſerit, quod patronus, qui nihil habet in bonis
pręter iuſpatron. non poteſt illud ius cedere credito-
29 rib. quia non recipit ęſtimationem & ſtatutum loquēs
de re ęſtimabili non habet locum in re ineſtimabili.
Bart. in l. 4. §. prætor ait, in fin. ff. de dam. infect. & in d. l. ſi
30 *vnquam*, loquatur de bonis, quę poſſunt ęſtimari, non
debet habere locum in iurepatr. quòd eſt inæſtimabi-
le, accedit, quòd iuſpatronatus ſimpliciter non eſt in
bonis noſtris ſecundum *Bald. in l. eam quam, in fine, C. de
fideicomm. & in conſ. 335. col. 1. lib. 2.*
31 His tamen non obſtantibus contrariam ſententiam,
& ſic affirmatiuam puto veriorem, ſcilicet *d. l. ſi vnquā*,
habere locum in donatione iuriſpatronatus.
32 Moueor, quia non ſolum de iure ciuili per oatiuita-
tem liberorum reuocatur donatio, *ex d. l. ſi vnquam*,
ſed etiam de iure canonico, *cap. quicumque 17. q. 4.* vbi
33 cauetur, id procedere etiam in foro conſcientiæ, in
quo donatarius tunc tenetur ad reſtitutionem rei ſibi
donatæ, *Cardin. Hoſtienſ. in ſumma, tit. de donat. §. qualiter
reuocetur, verſ. item propter ſuperuenientiam* & alij relati
34 a Doctiſſimo *Tiraquello in d. l. ſi unquam, uerſ. reuerta-
tur, num. 293.* nec eſt verum, quod iuſpatronatus non
ſit in bonis noſtris, cum pro eo habeamus actionem, &
35 exceptionem, ideoque in bonis eſſe dicitur, *leg. rem in
bonis, ff. de acquir. rer. domin. & not. Bartol. in leg. rem
alienam, colum. 2. ff. de pignor. act.* & in eo ſucceditur cum
hæreditaria ſucceſſione, *capit. cum ſeculum, de iurepa-
tron.* & quod iuſpatronatus veniat bonorum appella-
tione voluit, *Abb. in dict. cap. ex litteris, colum. ultim. uerſ.
quid autem, de iurepatron. Neq. dict. leg. ſi unquam*, requi-
rit, quod res recipiat æſtimationem, ſed tantum re-
ſpicit ad veriſimilem, & præſumpta donantis volunta-
tem, an ſcilicet donaturus fuiſſet ſi de liberis cogitaſ-
36 ſet, quia quæcumque res quantum ad affectionem, &
37 voluntatem eſt æſtimabilis, & æſtimari poteſt, At in
caſu noſtro multum intereſt, & donatoris, & filiorum
eius, ne ipſum iuſpatronatus amittant, quod eſt ius ho-
norificum, & vtile, vt latè per *Tiraquel. in d. l. ſi unquam,
uerſ. donatione largitus, n. 353. ad un. 357.*
38 Subſequitur pulchra dubitatio, an donatio iuriſpa-
tronatus facta ſub conditione, ſi donans deceſſerit
ſine liberis, ſi donans monaſterium ingrediatur, & per
profeſſionem fiat religioſus, an donatio locum ha-
beat.

Iſta quæſtio pendet ab ea, an ſi quis omnia bona
ſua donauit ſub conditione, ſi deceſſerit ſine liberis,
an ſi donans ingrediatur monaſterium, donatio lo-
cum habeat, quam latè examinat *Card. Mantica de ta-
cit. & ambiguis conuentionibus, lib. 13. tit. 46. per totum.*
39 Vbi concludit d. caſu conditionem non extitiſſe, ſed
defeciſſe, quia talis ingreſſus non dicitur deceſſiſſe
ſine liberis cum monaſterium ſtet loco filiorum, *c. in
preſentia, de probat.* & quia ſumma eſt ratio, quæ pro
religione facit, *l. ſunt perſonæ, in fine, ff. de relig. & ſumpt.
fun.* & in ſimili ſi d. conditio fuerit ſcripta in teſtamen-
to, & adiecta hæredi grauato, vt alicui reſtituat hære-
40 ditatem, ſi deceſſerit ſine liberis, per ingreſſum reli-
gionis intelligitur defeciſſe, & monaſterium admitti-
tur, *§. ſed & hoc præſenti, in Auth. de ſanctiſſ. epiſcop. &
Auth. niſi rogati, C. ad Trebel. & d. c. præſentia.*
41 Si tamen magis placeat contraria Doctorum ſen-
tentia, quæ eſt communis ſcilicet eo caſu in donatione
conditionem non defeciſſe, extitiſſe, & monaſterium
non admitti, debet tamen intelligi, vt donatio poſt
mortem ipſius donatoris effectum ſortiatur, qui donec
in monaſterio vixerit, monaſterium bonis vti & frui
debet, & iurepatron. argumento *l. ſtatius, §. Cornelio Fe-
lici, ff. de iur. fiſci Bald. conſ. 407. n. 13. uerſ. donec ergo monachus uiuit, lib. 1. Card. mant. vbi ſup. d. tit. 46. in fine.*

Inſuper Quæritur, an donatio iuriſpatronatus re-
uocetur ex ingratitudine donatarij, & regulariter do-
natio inter viuos eſt de ſui natura contractus irreuo-
cabilis, *l. ariſto. ff. de donat. Innoc. in c. ultim. num. 25.* vbi
42 de communi teſtatur, *de donat. Clarus recept. ſentent. §.
donatio, q. 1. in fine.*
43 Attamen propter ingratitudinem donatio etiam
perfecta reuocatur, *l. ultim. C. de reuoc. donat.* vbi Impe-
rator refert quinque cauſas ingratitudinis, & *d. cap.
vltim. de donat.* & ea eſt ratio, ne liceat alicui bona alie-
44 na capere, & poſtea donatorem irridere, & ei malefa-
cere, *Clarus d. §. donatio, quæſtione 21.* & quod donatio
ob ingratitudinē donatarij reuocetur latè refert *Au-
guſtin. Barboſa in collectan. ad dict. cap. ultim. de donation.
num. 1. & 2. Tiraquell. in dict. leg. ſi unquam, uerbo, dona-
tione largitas, num. 195. Cardin. Tuſcus practicar. concluſ.
tomo 2. littera D. concluſ. 711. Mozz. de contractibus, tra-
ctat. de donation. titul. quomodo reuocetur donatio, num.
ſecundo, Gutier. de iurament. confirm. part. 1. cap. 10. Riccius
in collectan. deciſione parte 1. collectan. 197. & Molina de
iuſtit. & iur. & tractat. 2. diſputat. 281. à princ. Leſſius de
iuſtit. & iur. libro ſecundo, cap. 18. dub. 14. num. 104. cum
ſeqq. Rebellius de obligat. iuſtit. part. 2. lib. 18. quæſtione 9.
& Franc. Molina de ritu nuptiarum, lib. 3. q. 20. num. 15.*
ait ſuperfluam eſſe clauſulā adiectam in inſtrumento
donationis, qua donator donationem non reuocare
promittit etiam prætextu ingratitudinis, de quo
infra videbimus, & adeò, hoc eſt uerum vt ſi patronus
45 ſit ingratus eccleſiæ perdat iuſpatronatus, *Surd. de
aliment. titulo ſeptimo, quæſtione 32. nu. nono, & decimo, &
quæſt. 38. numero ſecundo, Barboſa dicto capit. ultim. nu-
mer. 7.*
46 Quid ſi donator promiſerit ex pacto donationem
non reuocare ex cauſa ingratitudinis, tale pactum eſt
ne validum? & quidem quoad ingratitudinem com-
47 miſſam antę d. pactū valet, quia ingratitudo ex miſe-

ricordia remitti poteſt, c.tria diſt.45.ita Bart.in l. vlt. n.
3.& ibi Bald.n.21.C.de pact. ſed quoad ingratitudinem
committendam illud pactum non valet, quia donata-
rius ex tali pacto inuitaretur ad delinquendum, nulla
48 enim conuentione fieri poteſt, vt donis malus non pre-
ſtetur l.ſi vnus, §.illud, ff.de pact.l.conuenire, ff.de pact. do-
talib.& hanc opin.tenet ſpec.tit.de dona.verſ.quid ſi actum
ſit Bart.& Bald.in d.l.vlt.vbi ſup. & hæc eſſe communem
teſtatur & ſequitur, Alex.in l.ſtipulatio hoc modo conce-
pta n.23.ff.de verb.oblig.& Felin.in c.ſi diligenti, n.33.de
for.comp.Card.Mant.de tac.& ambig.conuen. vbi ſup.lib.13.
tit.41.n.6.verum Bald.conſ.18.num.2.in fine,lib.1.& in l.1.
n.43.ff.de rer.diuerſ.relatus à Card. Mantica ibi num. 7.&
ſeq.

49 Diſtinguit, quòd alia eſt ingratitudo, quæ tranſit in
delictum, & quæ dolo malo committitur, & hæc ante-
quam committatur remitti non poteſt, quia donata-
rius inuitatur ad delinquendum d.§. illud, alia eſt in-
gratitudo, quæ committiur abſque dolo malo, & ſine
crimine, & hæc antequam comittatur poteſt remitti,
quia non præbet occaſionem delinquendi, ſed tamen
Ripa in d.l.vlt.C.de reuoc.donat.n.181.dicit, quod ſi quis
poteſt facere, quod ingratitudo non ſit ingratitudo,
tunc pactum ſeruandum eſt, alias non.

50 Sed quid ſi dictum pactum, quod donatio non poſſit
reuocari etiam per ingratitudinis cauſam, ſit iuramen-
to donantis firmatum, erit validum.

Et dicas etiam tali caſu pactum non eſſe ſeruandum,
quia præbet occaſionem delinquendi, d.§. illud, & ideo
non obligationum ſuper eo præſtitum iuramentum,
c.non eſt obligatorium, ff.de reg.iur.lib.6. & quia iuramētū
51 non debet eſſe vinculum iniquitatis, c.quanto, de iureiu.
c.1.de iureiur.lib.6. nam iuramentum reprobatur non
52 ſolum quando continet peccatum, ſed etiam quando
poteſt eſt occaſio peccati. Abb.in c.cum contingat n.22.
de iureiur. nec iuramentum confirmat pactum quod
odio partit aduerſæ eſt improbatum, c.1.& c.debitores,
de iurriur. & referendo alios hanc opin. ſequitur Card.
53 Mantica d.tit.41.n.11.12.& 13.vbi n.15.& ſeqq. ait ſi ob-
ligatio oriatur, tunc ex iuramento, abſolutione obten-
54 ta à iuramento, agenti nulla obſtabit exceptio pacti,
Abb.in d.c.cum contingat, n.8.& ſi non obtinuerit d.ab-
ſolutionem, poterit tamen donationem reuocare, li-
cet efficiatur periurus ex doct.gl.in capit. vlt. de procur.
lib.6.

55 Quia iuramentum non facit actum irreuocabilem,
qui ſui natura poteſt reuocari, vt ſcribit Corn.conſ.102.
nu.11.lib.1.Soc.ien.conſ.58.n.6.lib.3.& Nat.conſ.607.per
totam.

Verum Seraph.de priuil.iuram.priuil.108.n.10. diſtin-
56 guit, aut ingratitudo committitur per dolum & tunc
non poteſt remitti, & iuramentum præſtitum nil ope-
ratur, quia verus dolus futurus remitti non poteſt,
aut ingratitudo committitur per dolum præſumptum,
57 ſeu latam culpam, & tunc poteſt remitti, quia dolus
præſumptus vel lata culpa etiam de futuro poteſt re-
58 mitti l.ſi vt certo, §.interdum, ff.commod. Dec.conſ.192.
Gozad.conſ.18.col.2.n.5.& conſ.94.& 178.col.3.

59 Et quod donatio per ingratitudinem reuocetur pro-
cedit ſi de ingratitudine legitimè conſtet, nec ſatis erit
eam probare per vnum teſtem cum iuramento ſupple-
torio, tex.eſt not.quem ponderat Bal.in l.vlt.C.de ſec.
nupt. dum ibi tex.requirit liquidas, & indubitatas pro-
bationes, Seraph.vbi ſup.n.12.& priuil.33.n.85.& 86.&
Guid.Pap.q.180.

60 Vtrum autem donatio iuriſpatronatus facta abſenti
per ſtipulationem notarij valeat, & perfecta ſit, id pen-
det, an abſenti per ſtipulationem notarij acquiratur de
61 quo ait latè Clarus in d.§.donatio, quæſt.13.& Cardinal
Mantica de tac.& ambig.conuent.lib.13.tit.8.per totum,
vbi nu.9.& ſequitur opinion.legib.& rationibus probatam,
62 quod donatio facta abſenti per ſtipulationem notarij
valeat ab initio, nec à donante poteſt reuocari, idque
probatur per l.non aliter, ff.de adopt.iuncto §.cum autem
impubes, inſtitut.de adoption. vbi notarius tamquam ſer-
uus publicus poteſt ſtipulari, atq. acquirere pupillo, &
63 quod dicitur de pupillo intelligitur etiam de abſente,
item probatur ex l.2.iuncta leg.4.ff.rempub.ſal.for.& ex
leg.1.§.plane, ff.de magiſtr.conuention.& hanc opinion.pra-
ſupponit gloſ.in §.ſi quis alij Inſtitutionib. de inutilib. ſtipu-
lat. Bartolus in lege ſtipulatio iſta, §.ſi ſtipulare, ff.de verbo-
rum obligat, & alibi Imola in lege qui Romæ, §.Flauius, nu.
30.& Alex.n.9.ff.de verbor.obligat, Corn.conſilio 50. num.
8.& 13.libro primo, Rum.conſ.119.num.6, & conſilio 126,
in decimo, & conſilio 172.num. 16. lib.1. Rol. à valle conſi-
lio 119.numero 24. & ſeqq. libro 1. Couarru. variar. reſo-
lut.libro 1.cap.14.numero 11.Cephal.conſilio 33.num.5. &
ſeqq.Ozaſch.deciſione 33.ad finem, etenim poteſt nota-
rius donationem ſtipulari etiam naſcituris, qui non
ſunt concepti probatur ex lege ſi quis operas cum gloſſa,
64 in verbo, poſthumos, ff.de oper.lib.& ex l. quod dicitur la 2.
de verb.oblig.vbi Bartol.numero 12.& Iaſ.num.45. & ita
affirmant Oldrad.conſ.95.numero tertio, & decimoſexto,
Guid.Pap.deciſione 297.& Decius conſilio 39.numer. quin-
to, ad finem, & dato, quod in caſu quo notarius ſtipula-
tur abſenti ſecundum ſententiam, Caſtrenſ. in conſ. 195.
numero 2.libro 2.& leg.huiuſmodi, in fine, princip. ff. de leg.
1. quam refert Cardinal.Mantica dicto titulo 8.in princip.
65 ſit neceſſaria ratihabitio illius, cui per ſtipulationem
acquiritur, tamen non requiritur, quod dict. ratihabi-
tio verbis ſit expreſſa, ſed ſufficit tacita, ſi ex facto co-
nijci poſſit, lege paulus reſpondit, ff.rem rat.hab. Dec.conſi-
lio 586.numer.12.& 13.Cardinal.Mantica d.tit.8.num.16.
& 17.

66 Pro complemento huius materiæ donationis iuriſp.
propono nouum articulum vtrum per donationem iu-
riſp.tranferatur in donatarium iuſp. & in eius hæredes
in perpetuum, an vero per tantum tempus, per quan-
tum perſeueraſſet in domo, familia, & hereditate do-
nantis, & in hoc articulo exiſtimo iuſpatronatus du-
rate apud donatarium eiuſque hæredes quantum du-
raſſet in donante, eiuſque hæredibus, & non vl-
tra.

67 Moueor, quia vt dixi ſupra pluries, ſi fundator in
fundatione reſeruauit iuſp.ſibi, & ſuis filijs dumtaxat,
talis lex fundationis eſt ad vnguem ſeruanda, ſi ergo
fundator reſeruauerit ſibi iuſp.ſuiſq.hæredib. ſi poſtea
illud donet, non debet excedere legem fundationis ſed
donatio debet valere quouſq; durent donantis hære-
des.

68 Item donans non cenſetur donare, niſi ius, quod ha-
bes, c.paſtoralis, & ibi Aug.Barboſ.in collect.n.4.de donat.er-
go donans non transfert in donatarium plus iuris,
quam ipſe habet.

69 Item ſi donetur iuſpat. familiare non eſt perpetua
donatio, quia tale iuſp.familiare extinguitur extincta
familia, item ſi eſt iuſp. hæreditarium, & nullus ſit hæ-
res, perit, & extinguitur iuſp.& eccleſia remanet libera,
vt dixi ſupra par.1.hoc lib.cap.2.in fine, quia iuſpa-
tr.tranſit in hæredem, quia hæredem, & mortuo pa-
trono ſine herede, euaneſcit iuſpatron.quod non eſ-
ſet ſi perpetuaretur in donatario, eiuſque hæredibus,
& experientia docet, quod multi antiquitus fundaue-
runt, & dotauerunt eccleſias, & beneficia ſeu cappel-
las, iuſpatronatus acquiſierunt, & hodie non adſunt
neque deſcendentes, neque hæredes, neque alij ex
familia, ſeu domo dictorum fundatorum, & tamen
multi tanquam donatarij prædictorum, ſeu eorum
hære-

hæredum habent multa iurapatronatus,& ſic per tales donationes iurepatronatus fiunt perpetua, quia quod
71 prius erit hæreditarium in donante fit hęreditarium in donatario ,& quod plus eſt aliquando ipſius donatarij hæredes quando ad egeſtatem deducuntur , vel remanent ſine ſpe filiorum donant eadem iurapatronatus alteri,& in eo denuo perpetuantur contra mentem ipſius legislatoris, contra legem ipſius fundationis & contra ipſius eccleſiæ libertatem quod ſi per *Concil. Trid.*ſublata ſunt in *ſeſſ.25.de reform.c.9.*;iurep. competentia ex priuilegio , quantomagis ceſſare deberent talia iurap. & quando nulli exiſtunt fundatorum', hæredes, & deſcendentes?Cogitas.

72 Vnum adde , quod qui non fundauit , & acquiſiuit iusp.donando, non poteſt alijs comprehenſis præiudi-
73 cium affere vt dixi ſupra hoc lib.cap.2.n.22.ſicut dicitur de emphiteuta , qui donando emphyteuſim non poteſt facere præiudicium compræhenſis in inſtrumento emphyteuſis,*Imol.et Alexand.in l.ſi domus,§.vlt. ff.de l.1.*niſi in ipſa inueſtitura fuerit data a dominio facultas alienandi , vide *Cardin.Mantica , vbi ſupra , de tacit.& amb.conuent.lib.22.tit.28.n.63.*

Adde inſuper quod donatio facta in remuneratione ſeruitiorum non valet,quia res ſpiritualis,vel ſpirituali annexa pro mercede promiſſa , vel debita ſine ſimonia concedi non poteſt, *c.ſunt nonnulli , vbi gloſſ.* 1.q.1. *c.cum eſſent,vbi Abb.de ſimon.* & fuit dictum in *Calaguritana pręeminentiarum* 24. *Aprilis* 1598. *coram Gipſio*, quod procedit in donatione remuneratoria ſeruitiorum , pro quibus donans potuiſſet conueniri , ſecus ſi non potuiſſet pro ſeruitio a donatario conueniri, quia tunc eſt donatio a liberalitate.proueniens , *Goffred.in ſumma de ſimonia,num.5.*& fuit dictum in *dict.Calaguritana.*

74 Iuſp. ſine conſenſu Ordinarij' donari non poteſt , *Cardin.Mantica dec.86.num.6.Rota dec.337.num. 5.part. 2.in recentioribus*& ſi non adſit d.conſenſus, nullum ius abdicatur a donante', *Rota d.dec.337.n.7.*qui conſenſus ex lapſu 30.ann,præſumitur iuncta obſeruantia , *Rot. dec.707.num.1.p.1.in recentior.*& ſufficit conſenſus tacitus Ordinarij,qui colligitur ex præſentationibus per ipſum admiſſis , vt fuit dictum *Aquen.iurispatron.coram Card.Lancelloto impreſſa penes Marchesanum de commiſſ.tom.1.fol.454.*& ſupra latè de hoc dictum fuit, & nunc eſt notandum , quod d dict. conſenſus non eſt neceſſarius in ipſo actu donandi , ſed ſufficit, quod interueniat poſt quandocumque , *Rot.dec.17.de iurep.in Antiq.Cardin.Mantic.d.deciſ.86.num.7.* & fuit dictum in *Tuden.parochialis,9.April.1612.coram Vbaldo*, & in *Pientina iurispatronatus,13.Martij,1609.coram D.Coccino Decano* , immo etiam poſt mortem donantis poteſt Epiſcopus ſuo conſenſu confirmare donationem , *Rot. dec.vlt.de iurepatr.in antiq.& d.deciſ.337. num. 7.part.2. in recent.*vbi dicitur, quod Epiſcopus poteſt confirmare donationem in præiudicium hæredis donatoris;, vide *annotat.ad Ludouiſ.dec.420.n.7.*Sed alias fuit obtentum donationem iurisp.non eſſe confirmandam poſt mortem donatarij.

Vt fuit dictum in *Piſana Cappellanię*, 24.*Nouembr.* 1586.*coram Bubalo vt infra.*

Domini de Tottis Ciues Piſani , vti patroni Cappellæ ad altare S.Nicolai de Baris ſitæ in Metropolitana eccleſia Piſana donarunt ius præſentandi ad dict. Cappellaniam pro vna vice ,tantum in prima vacatione bon.mem.D.Epiſcopo Martio de Martijs, & D.Angelo nepoti rectori d.Cappellaniæ, & obtinuerunt cõfirmationem Apoſtolicam d.conceſſionis in forma cõmiſſaria directa Archiepiſcopo Piſano,cum clauſula, verificato prius iurepatronatus , ſed ante illius exe-

cutionem ambo donatarij deceſſerunt , quorum hæredes prætendentes ius præſentandi ad illos ſpectare , cum inſtetiſſent coram Archiepiſcopo , illos reiecit, vnde commiſſa cauſa appellationis Nuncio Apoſtolico Florentiæ commoranti,Nuncius reuocauit ſententiam Archiepiſcopi , & confirmauit donationem præfatam , poſtea cum cauſa appellationis fuiſſet mihi commiſſa,dubitaui,an facultas præſentandi conceſſa D.Martio , & Angelo fuerit tranſlata ad eius hæredes & Domini vnanimiter concluſerunt pro negatiua , ratio dominorum fuit , quia huiuſmodi conceſſio fuit nulla , & inualida abſque confirmatione Papæ vel Ordinarij , vt poſt *Hoſtien.in ſumma de iurepatronat. num.ſeptimo,verſic.1.mihi videtur, Abb.in capitulo illud, num.quinto, & ibi Bero.numer.vndecimo,de iurepatronat.* qui teſtatur de communi , *Dec.conſil.541.num.1.& 2.* quo fit , vt cum hæc donatio non fuerit confirmata viuentibus donatarijs,nihil prætendere poſſunt,quia cum in vita donatariorum nihil fuerit quæſitum , nihil quoque potuerunt tranſmittere in eorum hæredes.

Neque obſtat, quod viuentibus donatarijs fuit obtentum mandatum de confirmando , quia mandatum de confirmando non eſt confirmatio , *c.ſi ſuper gratia, cum ibi , not.de off. de leg. lib. 6.* & ad ſummum hoc mandatum non præſtabat, niſi quoddam ius conditionale , quod de iure ad hæredes tranſmitti non poterat *l.1.cum ibi not.C.de his,qui ante apert.tab.*

Nec dici poteſt , quod ſicut ius eligendi tranſmittitur ad hæredes , *leg.ſi ſtipulatus fuerim , vbi Bart. ff.de verb.oblig.§.optionis , Inſtitut.de legat.l.illud , de opt.leg.* ita etiam ius petendi confirmationem debet tranſire ad hæredes,tum quia hoc procedit, quando ius eligendi competit ad vtilitatem alterius', vt per Doct.in dd. locis , tum etiam quia cum ante confirmationem donationis non fuerit ſubdicatum ius a patronis , vt per *Abb.in c.cum ſeculum , num.6.de iurep.* potuerunt donantes occurrente vocatione ante confirmationem præſentare , vt per *Puteum dec.15.lib. 2.* & hoc tollit omnem difficultatem.

Et fuit in eadem reſolutum *die 1.Iulij 1587.coram Comitulo*,ſub his verbis.

Arguebãt ſcribentes pro Dominis de Martijs, cõceſſionem iuris præſentandi pro vna vice ad Cappellam, de qua agitur , factam , per illos de Totti bon. mem. Epiſcopo Martio , & Angelo eius nepoti rectori dict. cappellaniæ,non egiſſe conſenſu Ordinarij, aut confirmatione Apoſtolica,tum quia laicus valide donat iuſpatr.clerico etiam ſine auctoritate Epiſcopi , cum videatur ex hoc fieri melior conditio eccleſiæ, *Archid.in c.pia mentis , 16.q.7.& in c. vnico de iurep.lib.6. Io.de Anan.in c.illud , eod.tit.Rot.dec.9.in nouis , eod.tit.*tum quia ceſſat in prædicta conceſſione votum captandæ mortis , propter quod inhibitum fuit dare poteſtatem præſentandi antequam beneficium vacet, *c.fin.de conc. præb.*cum lõgè abſit a veriſimili ſuſpicione , vt Epiſcopus nepotis,aut rector ſui ipſius mortem fuerit capturus,quo locus fieret præſentationi.

Verum hæ conſiderationes non mouerunt Dominos,nam quicquid ſenſerit Archid.aliter excepit, *Archid.in d.cap.vnico , num.3.& 4.*quam referat *Abb.in diſput.Augerius ſub num.2.*communis eſt illa diſtinctio, vt laicus abſque conſenſu Epiſcopi poſſit tranſferre in clericum iuſpatron. quando transfert contemplatione eccleſiæ , ſecus ſi iure proprio , & bono ipſius clerici . *Hoſt.Bald.Abb.*qui teſtantur de communi , & alij in *d.c.illud.10.Andr. in c. ſignificaſti , de iurep. & ibi Franch.& Anchar.in.Lambert.de iurep.lib.1.p.2.q.3.art. 2.& 13.*& iuxta hos terminos procedit *deciſione. Rota*

*alleg.*prout eam intellexerunt *Franc.Lamber.& alij*.

Nec ad rem pertinet,quod inter prædictos donatarios ceſſauit ſuſpicio voti captandæ mortis,primo quia conſenſus Epiſcopi non ideo requiritur,vt obuietur huiuſmodi voto, quando quidem nec poteſt Epiſcopus validare donationem iuriſpræſentandi ad beneficium vacaturum,vt per *Roland.conſ.47.n.53.lib.1.* Secundò quia auctoritas Epiſcopi interuenire debet in translatione iuriſpatr. vt videat an expediat eccleſiæ mutare patronum, vt euitentur fraudes, ac fictæ venditiones,prout aduertunt communiter *Doct.in c.illud.* nec non ex alijs rationibus quas explicat *Lamber. vbi ſup.art.10.n.5.*& liquet eas poſſe habere locum, vbi donatio fit clerico iure proprio,tertio,qui negari non poteſt quia ſaltem non fuerit neceſſarius talis conſenſus reſpectu hæredum, qnos poſſibile eſt eſſe laicos, & potentiores,vt contra eo militent ratio voti captandę mortis ſuſpicio fraudis, incapacitas perſonarum detrimentum eccleſiæ,& aliæ conſiderationes, quæ concludunt neceſſitatem conſenſus Epiſcopi, vel confirmationis Apoſtolicæ.*Lamber.vbi ſup.art.13.n.1.* ſi autem interpretamur huiuſmodi conceſſionem factam fuiſſe Epiſcopo Martio, & Angelo, rectori ratione ſuarum eccleſiarum ad *Bart.in leg.annua,* §.*attia. ff.de ann. leg.*prout inſinuant ſcribentes pro DD.& Martijs, & in dubio interpretandum cenſuit *Lamber. vbi ſup. art.13. nu.2.* ipſi hæredes non eſſent audiendi,*cap.non ſolent.2. quaſt.6.*

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus tranſertur per venditionem verè Vniuerſitatis.*
2 *Et tunc tranſit acceſſorie.*
3 *Decima non veniunt in venditione Vniuerſitatis.*
4 *Ius ſepulchri vendi poteſt cum Vniuerſitate.*
5 *Iuſpat.tranſit cum hæreditate vendita, & cum vniuerſitate bonorum.*
6 *Curator hæreditatis iacentis poteſt præſentare ad beneficium iuriſp.d.hæreditatis.*
7 *Iuſp.eccleſiæ non venit vendito fundo, ſuper quo eſt eccleſia.*
8 *Iuſpatron. tranſit cum vniuerſitate ſine Epiſcopi conſenſu.*
9 *Iuſp.de per ſe vendi non poteſt.*
10 *Iuſp.ſi venditum ſit, venditor eo priuatur, & eccleſia remanet libera.*
11 *Iuriſpatr. venditor excommunicatur,& ſi ſit vniuerſitas, interdicitur.*
12 *Iuriſp.ſi pars ſit vendita,pro ea eccleſia ſit libera.*
13 *Iuſp.expreſſio in venditione vniuerſitatis facit actum nullum.*
14 *Si expreſſio fiat coniunctiue,ſecus ſi declaratiue.*
15 *Iurep.ipſi eccleſiæ vendito,eccleſia fit libera.*
16 *Pretium datum in emptionem iuriſpatron. eccleſiæ tribuitur.*
17 *Iuſp.non poteſt a patrono cedi creditoribus.*
18 *Præſentatio ad beneficia æſtimari non poteſt.*
19 *Præſentatio vendi,& locari non poteſt.*
20 *Senior de familia ſi præſentare debeat, & ius ſuum vendat, non venditor,ſed alius ſenior excluſo venditore præſentabit.*
21 *Secus ſi ſenior patronus præſentare debeat.*
22 *Iuriſp.expreſſio in venditione vniuerſitatis, non inuadat venditionem quoad alia.*
23 *Emtio pro iurepatr.non cadit.*
24 *Iuſp.transfertur etiam per legatum.*
25 *Iuſpatron. conſiſtens in re data in dotem, tranſit in maritum.*
26 *Iuſp.an tranſeat in conductorem ad longum tempus, ſeu præſentatio.*
27 *Sequeſter præſentat, ſequeſtrata re,in qua adſit eccleſia patronata.*
28 *Iuſp.tranſit cum bonorum poſſeſſione.*

Iuſpatronatus quomodo transfertur per venditionem vniuerſitatis.

CAP. V.

1 TRansfertur etiam in iuriſpatron.de vno in alium per venditionem veræ vniuerſitatis, in qua ſit iuſpatr.*c.ex literis de iurep. & ibi D. Ioannes Baptiſta de Viuianis Nobilis Vrbinas in ſuo rationali iuris Pontificij*
2 *lib.3.pag.370.* nunc enim acceſſoriè tranſit iuſpatronatus cum Vniuerſitate,*Abb.& Innoc.in d.cap.ex litteris,*
3 *Zecchius de benefic.& penſ.cap.12.n.9.* & dixi ſatis ſupra hoc libro cap.1.non tamen veniunt decimæ in tali vni-
4 uerſitatis venditione. *Innoc. vbi ſupr.* & venditio iuris ſepulturæ facta cum vniuerſitate valet. *Abb.in dicto c. ex literis, nu.14.* & quando ex venditione hæreditatis, ſeu bonorum tranſeat Iuſpatronatus videas *Lamber. de iurep.lib.1.p.2.quæſt.5.art.14.& 15.*etenim tranſit iuſpa-
5 tron. cum hæreditate vendita, & cum vniuerſitate bonorum, quibus adhæret ſed non tranſit quando eſt neceſſaria ſpecifica traditio rerum particularium *Garc.*
6 *de benefic.p.5.cap.9.n.13.& ſeqq.*& non tranſit, quando donantur,vel venduntur bona ad certum locum reſtricta,quia tunc diſpoſitio non dicitur vniuerſalis ob loci commemorationem, *Berous in d.cap. ex litteris, n.6.* & fuit dictum in *Cremon.Hoſpitalis 5.Martij, 1586. coram Card. Seraphino,* & curator hæreditatis iacentis poteſt præſentare ad beneficium iuriſpatronatus dictæ hæreditatis.*Riccius deciſ.Cur.Archiepiſc.Neapolit.deciſ.11.p. 1.Auguſt.Barboſ.de offic.& poteſt.Epiſcop.p.3. allegat.71. n.7.& 8.*

7 Scias tamen, quod cum venditione fundi, ſeu prædij,non tamen venit iuſpatronatus Eccleſiæ, quæ eſt in fundo, ſeu prædio, ſed vendito palatio an Capella Pa-
8 latij videatur vendita,videas *Lambertin.vbi ſup. art.18.* transfertur autem iuſpatronat. cum vniuerſitate ſine aliquo epiſcopi conſenſu, *Cardin. Mant. deciſ. 140. num.2.*

9 Iuſpatronatus de per ſe vēdi non poteſt, alias committitur ſimonia,*cap.de iure, de iurepatronat.* nec etiam
10 cum conſenſu epiſcopi, quod ſi vendatur iuſpatronatus,& emptor illud detineat, debet eo ſpoliari, & venditor priuatus eſt,& eccleſia remanet libera, *cap. quia clerici, vbi Abb.& gloſſ.de iurepatron. & ibidem D. Ioan. Baptiſta Viuianus in d. ſuo rationali iuris Pontificij lib. 3. pag.470.*Hodie autem ex decreto Concilij Tridentini,
11 *ſeſſ.25.de reform. c.9.* ſi ſingulares perſonæ vendiderint iuſpatronatus,debēt excommunicari, ſi verò ſint Vniuerſitates,& Collegia,& Capitula, eccleſiaſtico ſubijci debent interdicto,& iurepatronatus ipſo iure priuari,
12 & ſi plures ſint compatroni; & vnus tantum vendat partem ſuam, pro dicta parte vendita beneficium fit liberum, & pro ea parte collatio libera eſt epiſcopi, ſeu præſentatio, ſi ſit ad alterius inſtitutionem. *Lambert.vbi ſup.lib.3.q.8.art.vlt.*

13 Accedit, quòd ſi in venditione Vniuerſitatis exprimatur iuſpatronatus ideſt, quod venditur etiam iuſpatronatus,tunc talis actus non valet, neque transfertur iuſpatronatus.*Lambertin.vbi ſupra dicto lib.1. par. 2. quaſt.5.art.20.Rota deciſ.399.par.2. tom.1.in recent. apud Farinac.*

14 *Farina*.quod tamen ita eſt intelligendum,vt procedat,
quando in venditione caſtri , ſeu vniuerſitatis ſit ex-
preſſio iuriſpatronat. coniunctiuè,tunc enim d. vendi-
tionem non transſertur, ſi verò exprimatur iuſpatro-
natus declaratiuè , & tunc tranſit, & transfertur, ita
*Ioann.Andr.& Card.in cap.vnico de iurepatr.lib.6.Couar.
variar.reſolut.lib.2.cap.18. num. 8. Aug. Barboſa in colle-*
15 *ctan.ad dict.cap.de iure,num.3.de iurepatr.* ſi tamen ipſa
Eccleſia emet iuſpatron.ſit libera , neque debet priua-
ri,*Rocch.de Curt.de iurepatron.verbo ipſe,vel is à quo num.*
55. Prætium autem datum pro emptione iuriſpatro-
natus,nec emptor , neque venditor habere debet , ſed
eccleſiæ,cui ob talem ſimoniam illata fuit iniuria, dari
debet,ita communiter *Abb.Card.& alij in d.cap.de iure,*
16 & ibi *gloſ.vltim.*etiamſi eccleſia ipſa emiſſet, *Lambert.
d.quæſt.5.art.6.* Quo ſtante Iuſpatronatus non poteſt
17 cedi creditoribus à patrono nihil aliud in bona ha-
bente , cum iuſpatronatus nullam accipiat æſtimatio-
nem , *dict.cap.de iure.*neque de per ſe poteſt dari in ſo-
lutum,cum vniuerſitate autem dari poteſt , *dicto cap.*
18 *de iure*,neque etiam poteſt æſtimari præſentatio , quæ
eſt fructus ipſius iuriſpatronatus. *Abb.in cap.cum Ber-
toldus,num.39.de re iudicat.*Et ideo neque ipſa præſen-
19 tatio vendi poteſt neque locari. *Card.in dicto cap.ex li-
teris,nu.4.de iurepatr.Lambertin.dicto lib.1.p.2.q.8.princip.*
20 Quod ſi plures poſſideant Caſtrum iure hæreditario ,
in quo Caſtro ſit iuſpatronatus alicuius eccleſiæ , & ex
antiqua conſuetudine ſenior de parentela ex prædictis
patronis ſoleat præſentare , ſi ſenior vendat partem,
quam habet in dicto Caſtro, tunc emptor non præſen-
tabit,ſed alius ſenior ex illis excluſa dicto ſeniore ven-
21 ditore,quòd ſi non ſenior de parentela, ſed ſenior pa-
tronus præſentare debeat , tunc ſi talis emptor ſit ſe-
nior patronus,ipſe præſentabit,ita *Lambertin.dicta q.5.
art.26.*

22 Aduertendum eſt tamen , quod quando venditio
vniuerſitatis eſt nulla , quia in ea fuit expreſſum iuſpa-
tronatus coniunctiuè , valida tamen eſt quoad alia.
*Abb.in cap.querelam , num.7.de ſimonia , Rocch.de Curte
vbi ſup,nu.52.* & pro hac re faciunt dicta per *Felin. &
Doctor.in cap.cum,ſuper,vbi Felin n.8.d offic.delegat.* Ne-
23 que aliquo caſu pro iurepatronatus cadit euictio,cum
non poſſit vendi , *d.c.de iure.*Cum ergo iuſpatronatus
tranſeat cum vniuerſitate, & per donationem , tranſit
24 etiam per legatum , & legari poteſt , cum legatum ſit
donatio, quod legatum quomodo fieri debeat ſupra-
dictum eſt,& ponit,*Lambert.d.lib.1.par.2.q.6. principali.*
25 Adde , quod iuſpatronatus conſiſtens in aliqua vil-
la,vel Caſtro dato in dotem tranſit in maritum , *Card.
Mantica dec.140.n.2.& 13.Garc.de benefic.vbi ſup.p.5.c.*
26 *9.n.147.*ita etiam tranſit in conductorem dicti caſtri,&
villæ,ſi ſit conductor ad longum tempus , ſed *Auguſt.
Barboſa in collectan.ad d.cap.ex literis 7.nu.4. de iurepatr.*
27 tenet eo caſu ad locatorem pertinere ius præſentan-
di,& ſequeſtrato dicto caſtro , ſeu villa ſi vacet benefi-
cium,ſequeſter præſentabit.ita *Barboſa in d.c.ex literis ,
num.8.*

28 Tranſit etiam iuſp.cum bonorum poſſeſſione,quibus
inſeparabiliter inhæreat , ita *Surdus in tractatu de ali-
mentis tit.9.q.22.n.27.& 28.*

Non tamen in fideicommiſſarium vniuerſalem , ſeu
generalem,tranſit iuſpatronatus,ſeu ius præſentandi ,
*Bart.in l.quia perind.§.reſtituta.*per illum textum , *ff.ad
trebell.Bald.in l.vlt.n.48.verſ.ſi hæreditatem,C.de ed. diu.
Adr.toll.Imola in l.ſit patroni,n.4.vbi Alex.* de commu-
ni *in fine.ff.ad trebell.Decius in l.precibus,num.21.& ſeqq.
C.de impuberum,Roc.vbi ſup.verſ.ipſe.vel is,quæſt.9.n.21.*
vbi de commun.*Lambert.de iurepatr.lib.1.par.2.quæſt.2.
artic.35.Couarr.var.reſolut.lib.2.cap.18. num.8.* & fuit
dictum in *Aretina Cappellaniæ,1.Iunij 1584.coram Buba-
lo.& iuriſpatr.18.Martij,1602.coram Cardin. Sacrato. &
in Florentina Canonicatus, 10.Martij , 1603.coram Card.
Lancellotto . & in Foroliuien.Iuriſp.7.Iunij 1599.coram
eod.Card.Lancell.*ſed tunc iuſpatronatus remanebit pe-
nes hæredem grauatum , qui adueniente vacatione
præſentabit,& frater profeſſus an poſſit præſentare ad
beneficium ſui iuriſpatr.vide *Card.Seraph.dec.1328.n.1.*

SVMMARIVM.

1 *Iuſp.in feudum concedi non poteſt.*
2 *Iuſpatronatus cum feudo acceſſoriè transferri poteſt.*
3 *Iuſpatronatus ex fundatione eccleſiæ in fundo feudali, non
amittitur amiſſo feudo.*
4 *Iuſpatronatus,neq.præſentatio locari poteſt.*
5 *Iuſp.ſi pertineat ad parochianos eccleſiæ, locatores, & do-
mini domorum præſentant.*
6 *Niſi conſuetudo ſit contraria,&*
7 *Secus in conductore ad longum tempus.*
8 *Piſis locatores præſentāt ad beneficia,& pro eis conducto-
res ad longum tempus.*
9 *Eccleſiæ parochiales S.Andreæ.SS.Coſmæ,& Damiani , &
aliæ Piſis ad parochianos pertinent.*
10 *Mulieres dominæ domorum intra parochiam exiſtentium
ad præſentandum admittuntur.*
11 *Iuſp.ſi pertineat ad parochianos in villis, coloni,& habita-
tores præſentant.*

Iuſpatronatus, an poſſit in feudum concedi.

CAp. VI.

1 IVſpatronatus de per ſe conſideratum non poteſt in
feudum concedi.*Rom.in conſ.368.*niſi ſolo à Papa,
Lambert.de iurepat.lib.1.par.2.quæſt.7.art.1 etiamſi alle-
garetur conſuetudo temporis immemorabilis , vt per
2 *Rom.ibidem* , acceſſoriè autem cum ſeudo continente
Vniuerſitatem,& ſic cum ipſa Vniuerſitate tranſit iuſ-
patronatus , vt dixi in præcedenti capite , & probatur
in *c.cum ſeculum , de iurepatr.vbi Cardin.Abb.*& alij , &
3 *ibi Auguſtin.Barboſa in collectan.num.2.* Quod ſi vaſſal-
lus conſtruxit eccleſiam in fundo feudali, amiſſo feudo
ex aliqua cauſa , non perdit tamen iuſpatronatus *Ar-
chidiac.in c.in ſacris , 19.quæſt.1.*eadem ratione ſicut iuſ-
4 patronatus non poteſt concedi in feudum , non poteſt
etiam locari , neque etiam præſentatio , vt dixi in ca-
pite præcedenti , & ait *Zecchius de benef. & penſ.cap.*
5 12. *num.* 11. Ideoque ſi iuſpatronatus eccleſiæ Paro-
chialis pertineat ad parochianos ipſius eccleſiæ , tunc
adueniente vacatione non debent præſentare condu-
ctores domorum in parochia exiſtentium , ſed do-
mini locatores , qui habent iuſpatronatus ex præ-
ſumpta fundatione , conſtructione , ſeu dotatione ,
6 *Abb.in cap.querelam,nu.19.de electione.* niſi conſuetudo
ſit contraria,& de qua re pulchre Illuſtr. D.Vincentius
Carocius Nobilis Tudertinus Iuriſconſultus Prædecla-
riſſimus,vt eius opera teſtantur , & recolendæ memo-
riæ,qui fuit amicus meus dum eſſem Tuderti Vicarius
Generalis Illuſtriſſimi ,& Reuerendiſſimi , D.Marcelli
Cardinalis Lantis Epiſcopi Tudertini, iſte vir in ſuo ce-
lebri tractatu de *locat. & conduct. parte 5. de iurepa-
tronatus , num.2.* dicit illud eſſe verum , ſed contra-
7 rium eſſe in conductore ad longum tempus , *Felin.in
cap.cum Bertoldus,col.penult.de re iudicat.* & hanc eſſe
magis communem teſtatur , *Rocchus de Curt.de iurepa*

tro-

tronatus uerbo ipſe, vel is, a quo, *num.58.ubi num.59.* ait attendendam eſſe conſuetudinem, & tunc admittuntur hi, qui poſſident domum pro ſua, nec eſt inquirendum, de eorum dominio, *gl. ultima, in c. cum Bertoldus de re iudic.* quia præſentatio cum ſit fructus iuriſpatronatus competit poſſeſſori *ad not. in c. conſultationibus de iurep.* & fuit reſolutum in *Pampilonen. parochialis. 11. Aprilis. 1603. coram Cardinali Lancellotto.* Piſis autem ex anti-
8 qua, & obſeruata communi conſuetudine pręſentat domini locatores, non conductores ſi autem ſint conductores ad longum tempus, puta emphyteutæ, iſti etiam pręſentat, excluſis quoad domos emphyteuticas dominis locatoribus.

9 Ita vidi pluries ſeruari in praxi in eccleſijs parochialibus Sancti Andreæ foris portæ, Sanctorum Coſmæ, & Damiani, S.Viti, S.Ceciliæ, quę eccleſiæ ſunt iuriſpatr. pro parte parochianorum exiſtentium intra limites parochiæ; eueniente enim vacatione Domini parochiani domorum exiſtentium intra limites parochię ſtatuta hora; & præuio ſigno Campanæ, conueniunt in eccleſia vacante, & dignior ex eis præſente officiali, & Cancellario Ciuitatis proponit prius aliquem Sacerdotem in parochum vacantis eccleſiæ, & miſſo partito ad fabas albas, & nigras, ſi per fabas nigras duæ ex tribus partibus conſenſerint in nominatum, ſcilicet ex triginta, viginti fabas nigras habuerit, ille erit parochus pręſentandus coram ordinario, tunc enim dicti parochiani ſic coadunati conſtituunt aliquem procuratorem ad dictam præſentationem faciendam; & ſi primus nominatus non obtinuerit poſt primum in ſeſſione, ſecundus nominat, & ſic ſucceſſiue vſquequoque
10 actus perficiatur, qua caſu mulieres etiam admittuntur ſi ſint dominæ domorum intra limites Parochiæ exiſtentium, *Innoc. in c. cũ ex iniuncto in fine, de nou. oper. nunciat.* ſed in praxi dict. mulieres ſolẽt vices ſuas alteri mãdare eſt tamẽ aduertendum, quòd tunc non admittuntur emptores domorum non iuſtę menſurę, vt puta, ſi quis emerit ab vno habente duas domos, qui tantum pro vna voce habebat pręſentationem. *Geminian. in cap. 1. §. laici numer. 3. de rebus eccleſ. non alien. lib. 6. Dec. conſil. 149. num. 4.* & fuit reſolutum in *Pampilonen. beneficij de Huarta. 29. Iunij, & 20. Nouembris, 1595. & 8. Martij 1596. coram Reu. P.D. Iuſto & 16. Decembris, 1596 coram R.P.D. Litta.*

Extra ciuitatem autem Piſanam in diœceſi, contraria eſt conſuetudo, nam quãdo iuſpatronatus pertinet ad parochianos, non domini prædiorum, & ciues eligunt, & præſentant rectorem, ſed habitatores, exiſtentes ibidem, & coloni partiarij ipſorum ciuium, vt eſt in plebania Sancti Alexandri de Vecchiano, in paroccialí eccleſia S. Michaelis de Caſciaula, & S. Bartholomæi de Orignano, & alijs, in his enim eueniente vacatione conueniunt dicti habitatores in eccleſia vacante præuio ſigno campanæ, & cum præſentia officialis, & Cancellarij actum peragunt vt ſupra. Quamuis hoc caſu iuſpatronatus dicatur pertinere ad communitates, & homines prædictorum locorum.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus etiam cum vniuerſitate obligari nequit.*
2 *Iuſpatronatus tranſit in eum, penes quem factum eſt ſequeſtrum.*
3 *Siue ſequeſtretur de per ſe, ſiue cum uniuerſitate.*
4 *Iuſpatr. non tranſit in depoſitarium.*
5 *Iuſpatronatus de per ſe non poteſt dari in dotem.*
6 *Dotis titulus eſt particularis, licęt dos ſit ius uideli-cet.*
7 *Iuſpatronatus tranſit cum vniuerſitate data in dotem.*
8 *Vxor vſufructuaria omnium bonorum etiam pręſentat ad beneficia, & ponitur deciſio Rotę.*
9 *Nec tunc requiritur conſenſus epiſcopi in tranſlatione iuriſpatronatos vſufructuarium.*
10 *Vſufructuarius eſt quaſi dominus, & procurator in rem ſuam.*
11 *Vſufructuarius omnium bonorum æquipollet hæredi naturali.*
12 *Vſufructuarius, & proprietarius, ſunt quaſi ſocij.*

Iuſpatronatus, an poſſit cum vniuerſitate obligari, ſeu dari in dotem.

CAP. VII.

1 IVſpatronat. etiam cum Vniuerſitate nõ poteſt obligari, faciunt dicta per *Bart. in l. ſi is, qui § iura n. 2. ff. de pignoribus* &: rationem ponit. *Lamb. de iurep. lib. 1. p. 2. q. 9. art. 21.*

2 Quod tamen tranſit ad illum, penes quem eſt factum ſequeſtrum itaut ille ſequeſter poſſit præſentare *Doctores in c. examinata. vbi Innoc. n. 1. & Felin. nu. 10. de iudic. idem Felin. in c. cum Bertoldus, n. 30. de re indic. Petr. de Anchar. in clem. vnica. col. 1. de ſequeſt. poſſeſſ. & fruct.*
3 idque procedit, ſiue iuſpatronatus ſequeſtretur de per ſe, ſiue ſequeſtretur aliqua vniuerſitas, in qua ſit iuſpatronatus, & hanc eſſe magis communẽ opinionẽ teſtatur *Lamb. vbi ſupr. art. 3.* in depoſitarium autem non
4 tranſit iuſpatronatus, niſi depoſitum factum ſit in vim ſequeſtri *Lamb. vbi ſup. art. 4.*

5 Inſuper Iuſpatronatus de per ſe conſideratum non poteſt dari in dotem, quia iuſpatronatus non tranſit titulo oneroſo, niſi cum vniuerſitate. *Doct. in c. ex literis & in c. cum ſeculum, de iurep.* titulus autem dotis regu-
6 lariter eſt particularis, quamuis dos ſi ius vniuerſale, ſi tamen detur vniuerſitas in dotem, cum es tranſit iuſ-
7 patronatus. *Lamb. vbi ſupr. q. 10. art. 2. nu. 10. Zecchius de benefic. & penſion. c. 12. n. 14. Garcia de beneficijs p. 5. c. 9. num. 21.*

8 Et eadem ratione, ſi vxor ſit relicta vſufructuaria omnium bonorum hæreditariorum, & in hæreditate ſit iuſpatr. ipſa debet præſentare, latè *Lamb. vbi ſupr. art. 3.*

Et fuit dictum in *Alexanen. Beneficij 29. Mart. 1591. coram Cardinal Mantica*, quę eſt impreſſa 140. vt infra.

Et memorabilibus propoſitis loco cauſæ, cum angeretur per audientiam contradictarum, apud me quaſi tum fuit an præſentatus ab vxore, quæ a marito relicta eſt vſufructuaria omnium bonorum debeat præferri præſentatio ab hęrede.

Et quidem contra informantem deciſum fuit, cum pręferri, qui pręſentatus eſt ab vxore.

Primum quia iuſpatronatus in alium tranſit cum vniuerſitate, etiam ſine conſenſu Epiſcopi, *c. ex literis, et c. cum ſeculum, de iurepat.* ergo tranſit etiam in vſufructuarium omnium bonorum quia huiuſmodi legatum intelligitur vniuerſale, *l. quoties, §. ult. ff. de uſuf. coniũcta l. cogi, in pr. cum l. pręced. ff. ad Trebell. & l. uxori meæ de uſuf. legat.*

Secundo quia vſufructu legato omnis fructus rei ad vſufructuarium pertinet, *l. uſufructu legato, ff. de uſufr.* ergo, cum in bonis defuncti iuſpatronatus comprahendatur, ius præſentandi magis ad vſufructuarium, quam ad hæredem, debet pertinere: quia eſt fructus

iuriſ-

iuriſpatronatus *Innoc. Anton. de Butr. Abb. & alij, in c. conſultationibus de iurepat. gl. ult. & ibi Doct. in c. cũ Bertoldus, de re iud. Rot. decif. 10. de iurepatr. in nou.*

Neque iure dici poteſt, quod illi dumtaxat fructus qui ſunt pro alimentis deſtinati, ad vſufructuarium pertineant, in quo genere, ius præſentandi non reperitur, vt ſcribit *Paul. a Monte Pico in l. Titia, §. Titia cum nuberet, q. 39. n. 106. verſ. nec obſtat, de l. 2.* quia reſpondetur primo vſufructu legato, omnes fructus ad vſufructuarium pertinere, *d. l. uſufructu legato, ff. de uſufr.* & nullam rem eſſe, quæ non cadat in vſumfructum, *l. uſufructu bonorum*, & ibi not. *Alex. ff. ad l. Falc. d. l. uxori meæ, ibi omnium pertinere, de uſufr. legat.*

Secundo reſpondetur vſumfructum omnium bonorum non videri relictum pro alimentis dumtaxat, nam ſi pro alimentis tantummodo relictus eſſet, deberet reſtringi ad vſum, & tamen inter vſum & vſumfructum magna eſt differentia, vt colligitur ex *l. 1. & tot. tit. ff. de uſufr. & l. plenum, poſt princip. ex tot. tit. de uſu, & habitu.* Conſtat etiam alium eſſe titulum de vſufr. legat. alium de alimentis legatis, Neque legatum vſusfructus reſtringi debet ad alimenta, niſi fuerit expreſſum. *Ang. in conſ. 338. n. 7.* & hoc certo certius eſt, vt ex prædictis iuribus apparet.

Et hanc opinionem quod ius præſentãdi magis pertineat ad vxorem relictam vſufructuariam omnium bonorum, quam ad hæredem, poſt longam diſputationem, tuetur *Lamb. in tract. de iurep. lib. 1. p. 2. q. 10. princ. art. 3.* vbi etiam *n. 22. verſ. poſſet etiam dici, cum ſeqq.* refert Anton. Corſ. qui poſtea fuit Auditor Rotæ, & Chriſtophorum Albam Iuriſconſultos primarios legentes in ſtudio Patauino, ita conſuluiſſe, & in Ciuitate Calabriæ ſic iudicatum fuiſſe.

Neque huic ſententiæ obſtat *Rotæ dec. 10. in fi. de iurep. in nou.* vbi tenet, quod ſi villa data fuerit in dotẽ, in qua ſit iuſpatronatus, & maritus, & vxor concurrant in præſentando, præſentatus ab vxore debeat præferri præſentato a viro, tametſi vir fructus dotis debeat percipere, *c. per veſtras de donat. inter vir. & uxor. & c. ſalubriter, de uſur. & l. dotis fructus in princ. ff. de iur. dot.* quia illa opinio non eſt deciſio Rotæ, ſed opinio collectoris, nã ſuperius dicitur per omnes Doctores fuiſſe concluſum, & determinatum, valere conſuetudinem temporis immemorabilis, quod maritus ratione villæ ſibi datæ in dotem, in qua conſiſtit eccleſia parochialis cuius iuſpatronatus ſpectet ad vxorem, poſſe ad eccleſiam vacantem, perſonam idoneam præſentare, & poſtea ſubijcitur, maritum ſecundum aliquos poſſe, quacumque etiam conſuetudine circumſcripta, & iure communi præſentare.

Et huius ſententiæ aſſignantur plures rationes, quibus explicitis, collector hæc verba ſubiunxit, ſi verò ambo maritus, & vxor concurrente in præſentatione, crederem præferendum præſentatum ab vxore. Vnde ex illo verbo, crederem, euidenter apparet, non fuiſſe a Dominus ita deciſum, ſed dictum a collectore, & ita intelligit *Abb. in c. ult. num. 8. in fin. de conceſſ. præbend.* Et quamuis ipſe ſequatur opinionem collectoris, illa tamẽ nõ videtur tuta, quia repugnant rationes Dominorum, & contrariam ſententiam ſequitur per illum textum & tuetur etiam *Rom. in l. ult. numer. 50. ff. ſolut. matr.*

Neque obſtat, quod obijcitur præſentatum à pupillo præferri debere præſentato a tutore, ex not. per *Io. Andr. in c. ex eo de elect. in nouella, l. 6.* quia tutor non eſt dominus, nec vſufructuarius bonorum pupilli, nec ſibi ipſi poſſidet, ſed pupillo, *l. 1. §. adipiſcimur, et ibi Bart. & alij, ff. de acq. poſſ.* & ideo hoc nihil communi habet cum marito, & vſufructuario, qui fructus percipiunt, & ſuos faciunt, vt nouiſſimi iuris eſt, & ita animaduertit *Ant. de Butr. in c. ult. n. 12. de conceſſ. præb.*

Præterea ſi collectoris opinio admittatur, illa ſine veri præiudicio poteſt habere locum quoad maritum qui fructus dotis percipit pro ſuſtinuẽdis oneribus matrimonij, *d. c. ſalubriter, de uſur. & l. pro oneribus. C. de iur. dot. & l. ſi is, qui, §. ibi dos, ff. eod. tit.* fructus autem præſentationis ad ſuſtinuenda onera matrimonij non poteſt pertinere, & ideo ſecundum aliquos ius præſentandi ad maritum non tranſit, ſed apud vxorem debet permanere, vt dicit *Ant. de Butr. in d. c. ult. n. 12. Abb. nu. 8. in fin. de conceſſ. præb. Iaſ. in l. diuortio. §. ſi uir in fundo, n. 7. ff. ſol. matrim.* Diuerſorum eſt in vſufructuario omnium bonorum, quia generaliter omnes fructus ad eum pertinent, nullaque habetur conſideratio alicuius oneris, ſeu alimentorum, vt dictum eſt.

Neque etiam obſtat, quod ſi creditori, datum ſit pignus vniuerſitatis bonorum, in qua exiſtat iuſpatronatus, is facultatem habeat fructus percipiendi, & tamen non poſſit præſentare, *c. cum Bertoldus*, & ibi not. *gl. ult. de re iud.* quia creditor percipit fructus nomine debitoris, eoſque ſoluto debito tenetur reſtituere, vel in ſortem imputare, ſeu cum credito compenſare, *cap. 1. & 2. de uſur. l. 1. & 2. C. de pign. actio.* fructus autem, qui conſiſtit in præſentatione, nec debitoris poteſt reſtitui, neque cum credito compenſari, vt dicit *gl. in d. c. cum Bertoldus*. At maritus fructus dotis perceptos conſtante matrimonio non tenetur reſtituere, nec cum aliquo recompenſare, vt declarat *Fel. in d. c. cum Bertoldus, n. 44.* Quod ſimiliter locum habet in vſufructuario omnium bonorum, quia iure proprio omnes fructus ſuos facit, ſuperius dictum eſt.

Quin etiam communis eſt hæc opinio, quod iuſpatronatus tranſeat in maritum cum vniuerſitate data in dote, vt atteſtatur *Roch. de Curt. in tract. de iurepat. in illis verbis, ipſe uel is, a quo, q. 28. nu. 62. ad fin.* & ideo comm. etiam intelligitur opinio, quod iuſpatronatus tranſeat in vſufructuarium omnium bonorum, vt profitetur *Lamb. in dict. tract. de iurep. lib. 1. p. 2. q. 10. princ. art. 3. in fin.*

Atque ex his conſtat præſentatum ab vxore vſufructuaria omnium bonorum ei præferendum eſſe, qui ab hærede eſt præſentatus, ita etiam *Ioan. de Caſtillo quotidian. controuerſ. iuris, c. 36. verſ. tertio infertur, lib. 5. Molina de Hiſp. primog. lib. 1. c. 24. n. 3. Menoch. conſ. 66. lib. 1. Barboſa in l. diuortio, §. ſi uir, n. 57. ff. ſolut. matrim. Cened. collect. 5. ad decretal. n. 5. Gironda de Gabellis, p. 2. §. 2. nu. 24. & nouiſſ. Ioan. Gutierez de tutel. et curat. p. 3. c. 29. n. 6. Riccius in deciſ. Cur. Archiep. Neap. p. 1. deciſ. 23. & in praxi rer. for. eccl. deciſ. 179. n. 142. & 143. Aug. Barboſa de off. & poteſt. Epiſcop. par. 3. alleg. 71. nu. 40. Borellus in ſumma omnium deciſ. tit. 33. n. 239. & Garc. ubi ſup. d. c. 9. num. 31.*
9 & tali caſu, quia tranſit in vſufructuarium omnium bonorum cum vniuerſitate non requiritur conſenſus Epiſcopi, *c. ex litteris, & c. cum ſeculum, de iurepat.* ita reſolutum fuit apud *Rotam in d. Alexanen. beneficij, 29.*
10 *Martij, 1590. coram Cardin. Mantic.* eſt enim uſufructuarius quaſi dominus, *l. 4. ff. de uſufruct.* ſeu quaſi procurator in rem ſuam a domino conſtitutus, *l. 3. in fine cum l. ſeq. ff. uſufr. quemad. cau. l. 1. §. ult. de non. oper. nunciat.* & ibi *gloſ. recepta, in uerbo, procuratorio*, etenim vſufructuarius omnium bonorum æquipollet hæredi vniuerſali, *l. ult. ff. de uſuf. l. facit deciſ. Guid. Pap. deciſ. 140.* de quo poſt alios relato, pertractat *Io. de Caſtillo de uſufructus*
11 *c. 20. & 32.* & ita vidi ſeruari in Praxi attamen cum
12 proprietarius, & vſufructuarius ſint quaſi ſocij, *l. 4. ff. de uſufructu*, ad lites tollandas non abs re eſſet, ſi ſimul præſentarent.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Iuſp.transfertur per prę*ſ*criptionem.*
2 *Prę*ſ*cribens vniuer*ſ*itatem bonorum præ*ſ*cribit etiam iuſpat. eis annexum.*
3 *Iuriſpat. vno fructu prę*ſ*cripto, alij fructus non cen*ſ*entur præ*ſ*cripti.*
4 *Iuſpatr. poteſt præ*ſ*cribi concurrentibus titulo, bona fide, & tempore 40. annorum.*
5 *Eccleſia libera nunquam poteſt fieri patronata per prę*ſ*criptionem.*
6 *Eccleſia patronata præ*ſ*cribi poteſt.*
7 *Iuſpatronatus prę*ſ*cribitur per tempus immemorabile.*
8 *Tempus immemorabile habet vim tituli.*
9 *Tempus immemorabile probat legitimum titulum.*
10 *Iuſpatronat. quando acquiratur 40. annis ex actu continuato.*
11 *Et tunc plures præ*ſ*entationes requiruntur, niſi ſemel eccleſia vacauerit.*
12 *Prę*ſ*cribens debet eſſe in bona fide cum ſcientia, & patientia domini.*
13 *Andreas Facchineus Foroliuienſis vir pręclariſſimus.*
14 *Iuſpatronatus inter compatronos poteſt prę*ſ*cribi 40. annis.*
15 *Iuſpatronatus ſecundum Concil. Trid. debet eſſe ex fundatione, ſeu dotatione, ſiue ex multiplicatis prę*ſ*entationibus.*
16 *Iuſp. non poteſt prę*ſ*cribi ex Conc. Trid. ſine titulo fundationis, vel dotationis.*
17 *Iuſpatronatus competens ex priuilegio hodie eſt ſublatum.*
18 *Iuſpatronatus transfertur per ſententiam.*
19 *Patroni poſſunt concordare de alternatim prę*ſ*entando.*
20 *Patroni plurium eccleſiarum poſſunt inter ſe diuidere iurapat.*

Iuſpatronatus quomodo transferatur per Præſcriptionem.

CAP. VIII.

1 TRansfertur etiam iuſpatronat. de vno in alium per
præſcriptionem, vt quando quis præſentando
per tantum tempus, quo inducitur præſcriptio, contra verum patronum præſcribit Card. Tuſcus pract. concl. iur. concl. 604. lit. I. Io. And. in c. quod alicui, de reg. iur. lib. 6. per textum in c. 2. de capell. monac. & in c. auditis, de prę*ſ*cr. Card. in clem. plures, n. 5. de iurep. Rota dec. 520. p. 1. in recentiorib. apud Farin. Couar. in c. poſſeſſor, p. 3. §. 10. nu. 1.
& 8. & præſcribens vniuerſitatem bonorum præſcribit
2 etiam iuſpatronatus eis annexum, quod quomodo
procedat declarat Felin. in c. cauſam, n. 8. de præſcript. &
Roch. de Curte de iurep. verbo, ipſe, vel is à quo, q. 36. n. 81.
3 & ſeq. præſcripto tamen vno fructu iuſpatronatus, puta præſentationis, videlicet alterius honoris, vtilitatis, vel oneris, non intelliguntur præſcripti alij fructus, quibus præſcribens vſus non fuit, ita debet intelligi Arch. in c. vnico de iurep. lib. 6. & de hoc Lamb. de iurep. lib. 1. p. 2. q. 11. art. 4.
4 Vera igitur, & probabilior eſt opinio, laicos temporis prę*ſ*criptione poſſe acquirere iuſpatronatus, dummodo adſint titulus, bona fides, & tempus quadraginta annorum, vel tantum tempus, quod hominum exce-
5 dat memoriam arg. tex. in c. 1. de prę*ſ*cript. lib. 6. quamuis
6 enim inter Doctores hac de re ſit controuerſia, & in
eam diſtinctionem multi conſenſerint, vt ſi eccleſia ſit libera, & non patronata nunquam præſcriptio locum habeat, ſi verò ſit patronata, tunc præſcriptio locum habeat, vt per Couar. vbi ſup. §. 10. Attamen probabilior eſt ſententia Archid. in c. hortamur, diſt. 71. ſimpliciter negantis laicos præſcriptione temporis poſſe acquirere iuſpatronat. quam ſequutus eſt Abb. in c. querelam,
7 de electione, & in ſua diſputatione incip. Augurius, & ex
conſ. 106. lib. 2. & Felin. in cap. cauſam 3. nu. 7. de præſcrip.
8 niſi præſcriptio ſit temporis hominum excedentis memoriam, quia talis præſcriptio habet vim tituli, arg. textus in d. cap. 1. de præſcript. lib. 6. & in c. quibuſdam de verb. ſignificat. Couarruu. vbi ſup. num. 2. Rota par. 3. dec. 243. diuerſ. Maſcard. de probat. concl. 758. nu. 3. & tempus
9 immemorabile probat legitimum titulum in fundatione, & dotatione, Abb. in d. cap. querelam, & Garc. de benefic. par. 5. c. 9. num. 82. vbi alios allegat. quamuis adſint aſſerentes contrarium, videlicet quadragenaria præſcriptione acquiri iuſpatronatus, ſicut acquirun-
10 tur cætera iura eccleſiaſtica, ex actu continuato gl. in c. cum eccleſia, in verb. breuitatem temporis, de cauſa poſſ. & proprietat. Federic. de Senis conſ. 234. Rol. à Valle conſ. 47. n. 41. lib. 1. per text. in c. generali de elect. lib. 6. & in c. cura de iurep. ibi niſi legitima, & in tali præſcriptione
11 requiruntur plures preſentationes ad hoc vt prædicta
præſcriptio probari poſſit. Abb. in d. c. querelam, n. 9. & d. c. cum eccleſia, & præſcribens debet eſſe in bona fide cum ſcientia, & patientia domini, contra quem prę*ſ*cri-
12 bitur, Auguſt. Barboſ. de offic. & pot. epiſcopi p. 3. allegat. 71. num. 44. & quod in curſu quadraginta annorum ſufficiat vna tantum præſentatio, quando ſemel in dicto tempore vacauit eccleſia probat. Dec. in conſ. 134. num. 3. & 4. & Zecchius de benefic. & penſ. capit. 12. numer. 4. & alijs, quæ ex aduerſo adducuntur doctiſſimè reſpon-
13 dit Præclariſſimus, & facundiſſimus recolendę memorię Præceptor meus D. Andreas Facchineus Foroliuienſ. Iuris Ciuilis ordinarius profeſſor in florentiſſimo Piſano gymnaſio, controuerſiarum Iuris, lib. 8. cap. 24.
14 Id autem ſine dubio procedit, quod inter compatronos laicos poteſt vnus aduerſus alium præſcribere quadraginta annis concurrentibus alijs ſupradictis. Couarru. vbi ſup. d. c. 10. nu. 8. Rota deciſ. 251. num. 3. part. 1. in recentior. apud Farinac. Auguſt. Barboſ. in collectan. ſuper cap. cura, num. 5. de Iurepatronatus, & Lancellott. de attent. in præfat. c. 4. nu. 651. Rota deciſ. 407. n. 1. lib. 1. diuerſ. Maſſob. in praxi hab. con. ad vac. pe. eccleſ. prælud. 7. dub. 19. num. 2.
Hodie autem ſeruari debet decretum Concilij Tridentini, ſeſ. 25. de reform. c. 9. vbi decernitur, quòd iuſpatronatus debet oſtendi ex fundatione, ſeu dotatione,
15 ſiue ex multiplicatis prę*ſ*entationibus per antiquiſſimum temporis curſum, qui hominum memoriam excedat, aliaſue ſecundum iuris diſpoſitionem, & ſic excluditur præſcriptio. Aug. Barboſa de offic. & pot. epiſc. p. 3. allegat. 71. n. 44. & allegat. 72. Maſſobr. vbi ſup. prælud. 7. dub. 12. n. 47. vbi ait, quod in d. c. 9. Conc. Trid. ſublata eſt
16 præſcriptio ea, quæ eſt abſque titulo fundationis, vel
dotationis, ſecus verò, ſi reperiatur præſcriptio con-
17 tra tertium, qui ius haberet à fundatione, ſeu dotatione. Card. Seraph. dec. 719. & per dictum Conc. Trid. ibidem ſublata ſunt omnia Iurepatronatus competentia ex priuilegio Maſſob. vbi ſup. d. prælud. 7. dub. 3. vt ſupra dixi.
18 Transfertur etiam iuſpatronatus per ſententiam, quæ tranſitum fecerit in rem iudicatam, ſiue fuerit litigatum ſuper iurepatronatus, ſiue ſuper vniuerſitate, in qua ſit iuſpatronatus, & ſimiliter transfertur iuramento, argumento ſumpto à iurepatronatus liberti

Bart.

Bart. in l.eum,qui.§.ſi libertus,ff.de iureiur.& de his *Lamb. vbi ſupra art.10.& Paul.de Cittadin, de iurepatronatus p.9.q.16.n.24.*

Et hic eſt notandum, quòd patroni poſſunt libere inter ſe concordare de præſentando alternatim, etiamſi in dicta concordia non accedat epiſcopi conſenſus, *Clement.plures vbi gloſ.in verbo, liberè de iurepatronatus,* qui conſenſus tunc non eſt neceſſarius, & ita fuit dictum in *Nolana Cappellaniæ,15.Nouembris, 1593.coram Cardinali Arigono,in Meliten.parochialis, 31.Maij 1596. coram Cardinali Seraphino,& in Lucana parochialis, 25. Iunij.1601.coram Cardinali Pamphilio,* & ſicut iuſpatronatus poteſt permutari cum alio Iurepatronatus, vt ſupra dictum eſt *hoc lib. c. 3*. ita patroni plurium ecclesiarum poſſunt inter ſe dicta iurapatronatus di, uidere ſcilicet, vt vnus ſit patronus in vna eccleſia, alius ſit patronus in alia eccleſia, *gloſſ. in dicto verbo* liberè & ibi *Abb, n. 6. & Card. & Bonifac. de Vitalinis.*

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus relictum familiæ quando deſinat.*
2 *Pactum ſactum ſuper ſucceſſione iuriſpatronatus, quod tranſeat ad maſculos, eis non exiſtentibus expirat.*
3 *Iuſpatronatus relictum familiæ cum taxatiua, non tranſit ad extraneos.*
4 *Iuſpatronatus familiare non tranſit ad extraneos, quando adſunt de familia.*
5 *Iuſpatronatus relictum propinquioribus in gradu, quibus debeatur.*
6 *Iuſpatronatus relictum illis de parentela, donari non poteſt extraneo.*
7 *Patronus, qui non eſt fundator in iurepatr.familia non poteſt præiudicare ſucceſſoribus.*
8 *Nec etiam faciendo concordiam.*
9 *Iuſpatronatus familiæ relictum competit omnibus de familia.*
10 *Si vocati ſint ſimpliciter illi de familia, ſecus ſi illi de familia ipſius teſtatoris.*
11 *Et tunc ſi plures ſunt familiæ eiuſdem nominis, de familia teſtatoris intelligitur.*
12 *Iuſpatronatus relictum parentibus debetur omnibus de familia.*
13 *Iuſpatronatus relictum proſapiæ, ſeu progeniti debetur illis de familia.*
14 *Iuſpatronatus relictum familia debetur gradatim, & ordine ſucceſſiuo.*
15 *Niſi aliqui ex familia ſint eligendi, vt tres ſeniores.*
16 *Iuſpatronatus relictum familiæ quomodo ad eos de familia tranſeat.*
17 *Deſcendentia ex familia quomodo probatur.*
18 *Iuſpatrronatus ſi competat familiæ vti vniuerſis, præſentatio ſit per capita, & quando, n.20.& 21.*
19 *Parentum appellatione quando veniat familia.*
22 *Iuſpatronatus quando ſpectat ad plures vt vniuerſos ſimul conſentire debent.*
23 *Iuſpat.ſi ſpectet ad plures, vt ſingulos, præſentatio poteſt fieri ſeparate.*
24 *Iuſpatronatus ſi ſpectet ad familiam habenda eſt ratio puerorum, & mulierum inuptarum in votorum computatione.*
25 *Et ſi conſuetudo ſit in contrarium, eſt plenè probanda.*
26 *Iuſpatronatus hæreditarium tranſit ad quoſcumque hæredes.*
27 *Et tranſit cum vniuerſitate bonorum.*
28 *Iuſpatronatus hæreditarium poteſt fieri familiare ex obſeruantia.*
29 *Obſeruantia ſubſecuta legem declarat.*
30 *Obſeruantia dicitur regina omnium interpretationum.*
31 *Conſuetudo ſuſtinet actum præſentationis contra fundationem.*
32 *Iuſpatronatus hæreditarium vt fiat familiare, eſt vtile eccleſiæ.*
33 *Beneficium iuriſpatronatus familiaris facilius effici poteſt liberum.*
34 *Iuſpatronatus hæreditarium ſit familiare ſine epiſcopi conſenſu.*
35 *Familiæ appellatione veniunt, hi qui proprie ſunt de illa, & qui deferunt eadem inſignia.*
36 *Iuſpatronat.familiare competit omnibus de familia quamuis ſint de diuerſis columnellis.*
37 *Sed proximior fundatori tantum præſentabit.*
38 *Valet argumentum de feudo ad iuſpat. quoad modum ſuccedendi.*
39 *Iuſpatronatus ſit familiare per duas continuatas præſentationes.*
40 *Conſuetudo, ſeu ſolitum ex bino actu inducitur.*
41 *Res ſolita in emphiteuſim concedi dicitur, quando bis fuit data in emphiteuſim cum debitis ſolemnitatibus.*
42 *Obſeruantia ſubſecuta immutari non debet.*
43 *Vltimus ſtatus debet attendi.*
44 *Iuſpatronatus quod eius exiſtentium quomodo probari debeat.*
45 *Iuſpatronatus ſit famillare ex obſeruantia etiam contra formam fundationis.*
46 *Compatroni poſſunt alium non patronum admittere ad præſentandum.*
47 *Iuſpatronatus, vt fiat familiare reſpicit intereſſe cum patronorum.*
48 *Hæredes ſactum defuncti impugnare non poſſunt.*
49 *Hæredes ſtare debent declarationi illius, cuius ſunt hæredes.*
50 *Præſentatio facta ab illis de familia ſpoliat hæredes.*
51 *Præſertim cum 40.anni tranſierunt.*
52 *Iuſpatronatus Cappellaniæ S.Mariæ Gratiarum, de hæreditario factum fuit familiare.*
53 *Iuſpatronatus reſeruatum familiæ dumtaxat, ea extincta perit.*
54 *Secus ſi familiæ fuit reſeruatum ſine taxatiua.*
55 *Iuſpatronatus competens ſeniori de familia, non ad deſcendentis de ſenioris ſed ad alium ſeniorem tranſit, & ponuntur Rotæ deciſione.*
56 *Iuſpatronatus poteſt fundari, vt ſemper ſit laicale, et refertur Rotæ deciſio.*

De iurepatronatus familiari, & quando iuſpatronatus hæreditarium fiat familiare.

CAP. IX.

1 IVſpatronatus relictum familiæ, vel filijs deſcendentibus non expirat eis extinctis, ſed tranſit ad hæredes quoſcumque, *Anch.conſ.81.n.2.Rocch.de Curte de iurep.in verbo, ipſe vel is,q.8.n.18.Lambert.& iurep.lib.1. p.2.quæſt.2.art.5 Pariſ.conſ.48.numer. 11.lib.4.Curt. iun. conſ.257.& 323.lib.3.Gig.conſ.54.Ferret.conſ.131.Caſſador.deciſ.1.num.3.de iurep.* & ita tenuit *Rota in Cremonen.iuriſpatr.18.Maij 1577.coram Robuſterio, in eadem 6. Iunij,& 21.Nouembris 1578.coram Card. Seraphin. relat. ſup.hoc lib.cap.2.num.16.in Salernitana iuriſp.7. Februar. 1576.coram Robuſterio,in Tudertina iuriſpatr. 23. Martij 1588.coram Orano.in Comen.Cappellaniæ, 8.Nouembris*

co-

coram Penia in Cremonen.Cappellanię, 14.*Ianuarij* 1594. *coram Eminentiſſimo D.Card.Millino, in Lucana Cappellania*,20.*Iunij*,1597.*coram Card.Seraphin.quæ eſt impreſſa*, 1232.*in Lucana iuriſpat.* 7. *Februarij* 1602.*coram Cardin. Millino.* vnde pactum factum à ſucceſſore iuſpatronat. antiqui,quod tranſeat ad maſculos,& non ad fęminas, data eius validitate,intelligitur exiſtentibus maſculis, & ideo illis deficientibus expirat.& iuſpatronatus trãſit ad fœminas iuxta *d.Anch.conſ.*81.*nu.*2. *cum alijs ſup. alleg.Comen.Cappellania*,8.*Nouembris* 1593.*coram Penia*

3 Limitatur primo,ſi teſtator taxatiuè reliquit iuſpatronatus illis de familia dumtaxat,vel ſolis filijs deſcẽdentibus, tunc enim eis deficientibus non tranſit ad hæredes extraneos, *Bald.in l.*2.*circa princ. C. de in ius voc.Roc.vbi ſupra n.*18.*Lamb.vbi ſup.art.*2.*n.*2.*art.*4.*n.* 5. *Gabr.conſ.*196.*n.*8.*lib.*2.& fuit dictum in *Lucana iuriſpat.* 21.*Iunij* 1602.*coram Card.Millino*.

4 Limitatur ſecundo,vt non procedat exiſtentibus illis de familia,quia eis exiſtentibus non trãſit ad extraneos, *Anchar.in c.*1.*nu.*3.*de iurepat.lib.*6.*Dec.in c. ſignificatum*,*n.*10.*de præb.Lamb.vbi ſup.lib.*1.*p.*1.*q.*9.*art.*1.*n.*3. *Couar.var.reſol.lib.*2.*c.*18.*n.*10.& fuit dictum in *Aretina Cappellaniæ* 1.*Iunij*,1584.*coram Bubalo, & in Rauenaten. iuriſpat.*1.*Iunij* 1589.*corã Penia,& in Parminen.beneficij* 1.*Decembris*,1589.*coram eodem*.

5 Vnde iuſpatronatus reſeruatum Titio pro ſuis hæredibus, & deſcendentibus,ex eis,& ipſis decedentibus ſine liberis,vel non extantibus propinquioribus ex eis in gradu parentelæ ſuæ conſanguinitatis,ſi primus hæres Titij decedat ſine liberis inſtitutis extraneis iuſpatronatus non tranſit ad eos, ſed debetur propinquioribus, *Bald.in l.*2.*circa princ.C.de in ius voc.*& fuit dictum in *Rauennaten.iuriſpatr.*24.*Ianuarij*,1594.*coram Penia*.

6 Item iuſpatronatus relictum illis de parentela, vel proximioribus donari non poteſt extraneo,qui non ſit de parentela in præiudicium vocatorum, *Anchar.in c. unico,n.*3.*in* 2.*not.et Frãc.n.*4.*de iurepat.lib.*6. *Card.conſ.* 48.*Rocch.de Cur.de iurep.in verbo ipſe,vel is à quo*, *q.*33. *num.*73.*Lambert.de iurep.lib.*1.*p.*2.*q.*2.*art.* 8. *Couarr. var. reſol.lib.*2.*c.*8.*n.*10. & fuit reſolutum in *Salernitana iuriſpat.*7.*Februarij,& 9.Iunij*,1586.*coram Robuſterio, in d. Aretina Cappellania* 1.*Iun.*1584.*coram Bubalo,in Rauennaten.iuriſpatronatus*,28.*Iunij*, 1589.*coram Penia, & in Bracharen.parochialis*, 18.*Februarij*,1591.*coram Card. Mantica*.

7 Item in iurepatronatus relicto familiæ, quamuis primus fundator poſſit ſequentibus præiudicare tamen, qui non eſt primus fundator non poteſt præiudicare, ſucceſſoribus mutando, vel alterando iuſpatronatus, *Pariſ.conſ.*48.*n.*7.*lib.*4.*Ferret.conſ.* 134.*nu.*12. *Molin. de primog Hiſp.lib.*1.*c.*24.*n.*31. & fuit dictum in *Pampilonen.Vicar.de Attan.*28.*Maij*, 1563.*coram Rubeo, &* 12. *Maij* 1595.*coram Penia,& in d.Aretina Capellaniæ*.

8 Item nec concordia facta ſuper tali iurepatronatus familiare præiudicat ſucceſſoribus, *Abb.in c.auditis, n.* 21.*de praſcript.Pariſ.conſ.*65.*nu.*45.*&* 47.*&* 85. *n.*15.& fuit dictum in *Pampilonen.Vicaria*, & iuſpatronatus relictum Iulio,& Franciſco,& eorumdem ſucceſſoribus, an tranſeat tantum ad ſucceſſores ſanguinis,vel ad extraneos,vide in *Forol:uien.iuriſpatronatus*, 7.*Iulij* 1599. *coram Card.Lancellotto.*

9 Inſuper ſciendum eſt iuſpatronatus relictum familiæ competere omnibus de eadem familia,non ſolum effectiuè,ſed etiam continente,*l.pronunciatio, l.familię, ff.de verb.ſign.l.vlt.C.eod.Bart.in l.*1.*nu.*1.*C.de conduct.& proc.præd.fiſc.lib.*11.*Alex.in l.ex facto* §.*ſi quis rogatus, n.* 55.*ff.ad trebell.Anchar.conſ.*27.*num.*6.*Dec.conſ.*32.*num.* 1.*Rim.iun.conſ.*482.*num.*46.*lib.*5.*Card. Mant. de coniect. vlt.volunt.lib.*8.*tit.*12.*Peregrin.de fideicomm.art.*22.*num.* 26.*Lamber.vbi ſup.lib.*1.*p.*2.*q.*2.*art.*8.*n.*3.*&* 8.& fuit dictum in *Placentina Cappellaniæ*,15.*Nouemb.*1593. *&* 10. *Ian.*1594.*coram Penia, & in Pientina Cappellaniæ* 30. *Maij* 1597.*coram Litta,& in Papien.iuriſpatr.*19.*Februarij*,1601.*coram Card. Lãcellotto & in Pientina iuriſpat.*11. *Iunij*, 1602.*coram Litta, & in eadem coram eod.*19.*Febr.* 1601.

10 Quod procedit,quando vocantur illi de familia ſimpliciter, ſecus ſi illi de familia ipſius teſtatoris, quia tunc propter illud pronomen poſſeſſiuum intelligitur de familia effectiuè,& ſic deſcendentibus ab ipſo teſtatore,vel ſaltem ab eodem ſtipite,& colonello, à quo ipſe teſtator deſcendit. *Salicet. inter conſ. Ancharan. conſ.*43.*n.*6.*Bald.conſ.*32.*lib.*1.*Ruin. conſ.* 153.*num.* 10. *lib.*2.*Pariſ.conſ.*51.*num.*4.*cum ſeqq.lib.*3.*Roland.conſ.*35. *n.*15.*lib.*3.& vide in d.*Pientina Cappellanię coram Litta*, 30.*Maij*, 1597.& in d. *Papien.coram Card.Lancelloto.* quamuis teneat contra *Card.Mant.vbi ſup.& Pereg.vbi ſup.*

11 Declarantur prædicta etiam,quando plures ſunt familiæ ſub eodem nomine,vel diuerſæ, tunc intelligitur de familia propria teſtatoris,ideſt de qua ipſe eſt, *Cin. in l.quoties,in fine,C.de fideicomm.Alex.conſ.*217.*n.*1.*&* 2. *lib.*6.*conſ.*92.*n.*5.*lib.*7.*Rol.conſ.*40.*n.*25.*lib.*3.*Card.Mant. d.tit.*12.*n.*1.& fuit dictum in *Recanaten.iuriſpat.*20.*Octobr.*1552.*coram Oradino*,& in dict.*Papien. coram Cardinali Lancellotto*.

12 Item iuſpatr.relictum parentibus debetur omnibus de familia, quia appellatione parentum in materia perpetua venit familia, *Aret.in l.cum quidam.*§.*quod dicitur,n.*3.*verſ.ſed quæritur,de verb.parentes,ff.de acq.hęred.*latè *Tiraq.de retract.lign.*§.1.*gl.*8.*n.*1.*&* 2. & in terminis iuriſpat.fuit dictum in *Regien.iuriſp.*16. *Nouemb.* 1601.*coram Penia*.

13 Item iuriſpat.relictum proſapiæ,ſeu progeniæ debetur omnibus de familia,quia huiuſmodi verba compręhendunt omnes de familia *gl.in l.ſi quis ex corpore.in verbo, proſapiam, C.de mun:leg.& c.lib.*11.*Franc.in c.ſi pater.num.*110.*de teſtam.lib.*6.*Berous conſ.*6.*num.*10.*lib.*2. & fuit dictum in terminis iuriſpat.in *Placentina Cappellania*, 15.*Nouembr.*1593.*&* 10.*Ianuar.*1594.*coram Penia*.

14 Inſuper iuſpatr.relictum familiæ debetur gradatim, & ordine ſucceſſiuo, & iuxta gradus prorogatiuam, & ita proximiori in gradu ſecundum *l.cum ita*, §.*in fideicommiſſo,de l.*2.*& l.peto*,§.*fratre,ff.eod.Corn.conſ.*26.*n.* 3. *lib.*4.*Card.Mantic.d.tit.*12.*nu.*3.*& Peregrin. vbi ſup.art.* 19.*n.*22.*& art.*22.*n.*26. *Calder. conſ.*19. *de iurepatr. Lambert.vbi ſup.lib.*1.*p.*2.*q.*2.*art.*6.*n.*1.*Couarr.pract.q.c.*37. *in fine*,& fuit reſolutum in *d.Pientina Cappellania*,3.*Maij* 1597.*coram Litta.*& in alia *Pientina iuriſc. coram eodem* 11.*Iunij*, 1602.& in dict.*Papien. coram Cardinalli Lancellotto.*

15 Idque eſt verum,quando relinquitur iuſpatr.familię ſimpliciter, ſecus quando aliqui in patronos ſunt eligendi ex familia,puta tres ſeniores,nam tunc cum non detur prærogatiua gradus, non attenditur proximitas,ſed eligi debent ſeniores,etiam quod ſint remotiores, iuxta tex.*in l.vnum,ex familia*, §.*ſi de falcidia, verſ. neq.ſi cum forte.*& ibi gl.*in verbo, vni Doct.ff.de l.*2.*Ruin. conſ.*101.*num.*14.*& conſ.*127.*num.*13.*lib.*2. *Molin. vbi ſup. lib.*1.*cap.* 4. *num.* 4. *&* 5. & fuit dictum in dict. *Papien. iuriſpatronatus* 19.*Februarij* 1601.*coram Cardinali Lancellotto*.

16 Item iuſpatronatus relictum familiæ regulariter non tranſit ad omnes de familia, niſi per deſcendentiam à teſtatore, vel alio legitimo titulo ad illos peruenisse doceatur. *Lambertin. vbi ſup. lib.*1. *part.* 2.*quæſt.*

quæſt.10.art.4.nu.11. Couarr.var.reſol. lib.2.cap.18.nu.
7.& fuit dictum in Parmen.prioratus. 12.Ianuerii.1590.
coram Cardin.Mantic.& tunc probatur deſcendentia
ex identitate familiæ, vbi concurrit, quod ſi poſſeſſio
præſentantium ſuorum anteceſſorum, Lambert.ibidem.
& fuit dictum in Salernitana rectoria, 22.Martii.1591.
coram Cardin.Pamphilio.& Iacen.penſionis.19.Decembris.
1591.coram eodem. licet quando agitur de probanda
parentela reſtricta ad certum gradum, ſit probanda
deſcendentia per gradus diſtinctos c.licet, ex quadam
vbi Doct.& Abb.num.12.de teſtib. Ancharan. conſ.52.n.
7.& in terminis iuripatr.fuit reſolutum in Sutrina benefic.18.Decembr.1587.coram Cardin.Pamphil.& 13.Martii.1588.coram Cardin.Platto. & in Placentina Cappellaniæ 15. Nouembr.1593.& 10.Ianuar. 1594. coram Penia,
& in Alexandrina Decanatus.17.Martii.1600.coram Cardin. Lancellotto,

17 Attamen quando non eſt reſtricta ad certum gradum,ſed agitur de probanda parentela in genere, ſufficit probatio generica, & ſic ſe eſſe de parentela,
quamuis nullus gradus diſtinctè probetur. Fulgoſ.conſ.
189.num.1.Pacian.de probat.lib.2.c.52.num.35.Peregrin.
vbi ſup.art.83.num.65.& fuit reſolutum in terminis iurispatron.& in dict.Placent.Cappellaniæ. coram Penia.&
in Burgen.Cappellaniæ.13.Martii.1595.coram Card.Blanchetto.& in Valentina beneficii.6.Martii.1598.coram Cardinal.Pamphil.& in d.Alexandrina coram Cardin.Lancellotto.

18 Et eſt notandum, quod in iurepatr.competente familiæ,ſeu collegio vti vniuerſis, præſentatio fit per capita,non per ſtirpes, Alex.de Neuo, conſ.63. num.1.&
3.Lambert.vbi ſup.lib.1. part.2. qu.1. art. 52. num.17.&
art.28.num.5.& fuit reſolutum in Taurinen. iuſpat. 16.
Nouembris.1602.coram Penia, & Burgen.Abbatiæ, 16.
iunii.1589.coram eodem.& in Florentina iuriſpat.10.Martii.1603.coram Card.Lancellotto.idemque procedit in
iurepatr.relicto parentibus, quia, vt ſupra dictum eſt,
appellatione parentum in materia perpetua venit familia, & ideo ſucceditur per capita, ſicut in iurepatr.
19 relicto familiæ,vt fuit dictum in Regien.iuriſpat.16.Nouemb.1601.coram Penia.& idem eſt,ſi iuſpatr.competat
pluribus collegijs, vel familijs, quando ſimul conueniunt ad præſentandum tamquam vnum corpus. Abb.
in capit.ſcriptum num.6.de elect.& in capit. paſtoralis, in
fine princ.& ibi Felin.numero 9.de reſcript. & fuit dictum
in Taurien. iuriſpatronatus. 11. Ianuar. & primo April.
1585.coram Cardin. Pamphil. & in d. Burgen. Abbatiæ,
coram Penia.

20 Secus vero ſi ſimul conueniant,vt diuerſa corpora,
ut dicũt Doct.præall.nã tunc habet locum clem. plures
de iurepat. & maior pars vnius collegii, ſeu familiæ facit vnam vocem, at aliam vocem maior pars alterius
collegii,ſeu familiæ.Abb.in c.ſcriptum. de elect.n.6.& in
d.c.paſtoralis. Card.d.clem.plures.§.in quib.q.3.Lambert.
vbi ſupra libr.1.part.2.quæſt.1.art ic.25.numer. 17. & fuit
dictum in d.Taurinen. iuriſpatronatus. coram Cardin.
Pamphilio.

21 An autem conueniant ſimul ut vnum corpus, uel
vt diuerſa corpora, colligitur ex circumſtantiis facti,
ex modo dandi uocem, vt per Abb.in d.c.ſcriptum.num.
6.& in d.c.paſtoralis. & fuit dictum in d.Taurinen.iuriſpatr.in d.Burgen.Abbatiæ.unde ſi non ſeparatim,ſed ſimul in vnum datæ ſunt voces, tunc dici non poteſt,
quod conueniunt niſi tamquam vnum corpus.Abb.in
d.c.ſcriptum.n.6.& Felin.d.c.paſtoralis.num.9.Item col-
22 ligitur ex modo conueniendi, quia quando iuſpatr.
ſpectet ad plures ut vniuerſos, requiritur ſimultaneus,
& collegialis conſenſus. tradunt omnes in cap.cum omnes,de conſtit.Ripa in cap.cum eccleſia Sutrina.num.13.de
Viuian.de Iur.patr.

cauſ.poſſ.& propiet.Bart.in l.omnes populi quæſt.2.princ.ff.
de iuſt.& iur. & in terminis iuſpatr. Io.Andr. in c.3. col.
1.de iurepatr.& fuit dictum in dd. Taurinen. & Burgen.
ſecus ſi iuſpatr.pertineat ad plures vti ſingulos, quia
tũc unuſquiſque poteſt ſeparatim, & de per ſe præſentare,Ioan.Andr.in d.cap.3.de communi Abb.in conſ.76.
part.2.Dec.in d.c.cum omnes, num.9. & ibi Berous numero 88.

24 Et in præſentatione iuriſpat.ſpectantis ad familiam
habenda eſt ratio puerorum,& mulierum innuptarum
in computatione uotorum, quia ad ipſos etiam pertinet iuſpatr.Rocch.de Cur.de iurepat.verbo,competens,q.1.
n.1.& 2.

25 Et ſi conſuetudo ſit in contrarium eſt plenè probanda, nedum, quod tales non præſentauerint, ſed
quod fuerint prohibiti præſentare, et alij priuatiue quoadipſos præſentauerint, ut fuit dictum in
Burgen. Abbatiæ, 23.Ianuar.1598.coram Penia, & in
Florentin.iuriſpat.11. Februarii 1604. coram Card. Lancellotto.

26 Iuſpatronatus autem hæreditarium tranſit ad quoſcumque hæredes etiam extraneos, ſecundum gloſ in c.
conſiderandum.16.q.6.& in clem. vlt.de iurepatr. & dixi
27 ſup.hoc libro cap.1.& 3.& tranſit cum vniuerſitate
bonorum,c.ex litteris.de iurepatr.Puteus dec.351.num.1.
par.2.

28 Verum tamen poteſt induci inter homines exiſtentes de aliqua familia,ut quod erat hæreditarium fieret
29 familiare,& ad illos de familia dumtaxat, non autem
ad extraneos pertineret, idque poteſt effici per obſeruãtiã ſubſecutã,quæ legẽ declarat, & ambiguã diſpoſitionẽ,l.minime.ff.de legib.Cornet.conſ.101.n.3. Honded.
30 late conſil.60.n.11 lib.2.& dicta obſeruantia dicitur regina omnium interpretationum,Surd.conſ.362.num.10.
lib.3.accedit,quod cõſuetudo ſubſtinet actum præſentationis etiam contra formam fundationis.Berous conſ.
31 5.num.20.lib.1. ſi non reſiſtit voluntati teſtatoris, &
non ſit contra bonos mores, & contra eccleſiam, ſed
32 quando iuſpatr. hæreditarium fit familiare, huiſmodi
conſuetudo,& obſeruantia eſt multum vtilis eccleſiæ,
cum reſtringat numerum patronorum, & quia faci-
33 lius poteſt effici liberum beneficium quando iuſpatronatus eſt familiare, quod perit extincta familia,
quam quando eſt iuſpatronatus hæreditarium, quod
eſt tranſitorium ad quoſcumque hæredes, Achill.de
34 Graſs.dec.10.n.3.de iurepatronatus ubi neque tunc Epiſcopi conſenſus inter compatronus requiritur, & per
hoc euitantur lites, & diſcordiæ. Marc. Antonin. var.
35 reſol.lib.1.reſol.87.num.17. & appellatione familiæ ueniunt illi, qui ſunt de dicta familia naturaliter, & propriè accipiendo, non ciuiliter, & impropriè, & fictè,
ſecundum Bar.conſ.67.num.12.& ſic ueniunt omnes de
familia deferentes eadem inſignia,& arma,Bart.in leg.
tutelas. num.4.ff.de cap diminut.Mar.Antonin.vbi ſup.
num.4.reſolut.82. num.9. vbi refert deciſionem Rotæ in
una Papien.iuriſpatronatus Collegii Chiſlerii 19. Februar.
1601.coram Card.Lancellotto. qua fuit reſolutum, quod
ueniunt omnes de familia etiamſi non ſint de ſtipite
ipſius diſponentis, & ibidem refert aliam Rotæ deciſionem in una Pientina iuriſpatronatus.10. Iunii 1602.coram
D.Litta ubi in uerſ. non obſtat, loquendo in materia iuſpatronatus, ait, quod quando iuſpatronatus eſt reli-
36 ctum familiæ,omnes de dicta familia cenſentur uocati
etiamſi ſint de diuerſis columnellis, & quod inter eos
aliqui gaudeant maiore nobilitate uirtutis,et fortunæ,
ut ſepè accedit & experientia docet, dummodo ſint
de eadem familia,quia omnes cenſentur uocati. Lambertin.de iurepat.lib.1.p.2.quæſt.2. princip. art.9.num. 12.
Gabr. conſ.132.nu.159.lib.1.

37 Sed non omnes de familia ſimul,& ſemel habent ius
præſentandi,ſed ille dumtaxat de familia,qui pro tem-
pore erit proximior teſtatori iuxta textum in *l. cum ita*
§.in fideicommiſſo,ff. de l. 2.cuius diſpoſitioné in iurepa-
tronatus habere locum voluit *Baldus conſ.*1. *n.* 8. *lib.* 3.
*Gabr.conſ.*196.*n.*3.*&* 4.*lib.*2. & ſentire videntur *Calder.*
*conſ.*19.*de iurepatron.& Couarr.pract.quaeſt.c.* 38. *numer.*
*fin.verſ.alioquin.Franc.Marc.deciſ.*1135.*numer.*4.*part.*1.
& benè faciunt adducta per *Iſerniam in tit. de his.*, *qui*
*feud.dar.poſſ.n.*23. *circa medium. verſ. item non vocantur*
omnes. & per *Curt.de feud.p.*5.*titul.* 10.*quib.cau.feud.am-*
*mit.numer.*5.*Capic.in ſua inueſtitura.feud.in rub.feud.ſuc.*
§.feminę, *ampliat.*13.*& limit.*8.cum valeat argumen-
tum de feudo ad iuſpatronatus quoadmodum ſucce-
dẽndi,vt poſt *Cardin.in clem.plures colum.fin.de iurepatr.*
38 tenent *Lamb. vbi ſupr. lib.*1.*p.*1.*quaeſt.*3.*princ. art.* 8. *&*
*Decian.conſ.*84.*num.*12.*lib.*1.& in praxi videmus, quan-
do iuſpatronatus pertinet ad omnes de familia, non
omnes de familia præſentant, ſed aliquando ſenior
de familia ſolus, interdum tres ſeniores de familia,
quia ita facilius, & breuius prouidetur eccleſia de re-
ctore.

39 Ergo ad hoc vt ex obſeruantia obſecuta iuſpatrona-
tus familiare fiat,ſatis erit,ſi per duas continuatas præ-
ſentiones cũ inde ſecuta inſtitutione,& ſubſecuta inſti-
tuti pacifica poſſeſſione appareat,& conſtet illos de fa-
milia dumtaxat præſentaſſe, cum ex bino actu, & ge-
minato continuato iudicatur ſolitum,& conſuetudo,
40 prout tradunt relati *per Reduan.in tract.de re eccleſ. non*
*alienand.quaeſt.*4.*c.*6.*nu.*20.*Rota deciſ.*160.*n.*5.*&* 6. *p.* 2.
diuerſorum,in ſimili enim dicitur res ſolita concedi in
41 emphyteuſim ita vt poſſit iterum abſque ſolemnita-
te aliqua concedi,quando reperiuntur duæ conceſſio-
nes factæ cum debitis ſolemnitatibus a iure requiſitis
cum curſu quadraginta annorum, & hanc eſſe com-
munem opinionem, teſtatur *Quaranta in Summa Bull.*
*verbo alienatio rerum eccleſiæ, n.*4.*verſ. notandum tamen*
eſt,vbi allegat Clar.recept.ſentent.§.feudum, *q.*13.*Ricc.in*
*praxi rer.for.eccleſ.deiſ.*27.*& Dec.conſ.*142. *numer.* 4. *&*
*in auth.qui rem,nu.*20.*C.de ſacroſ.eccl.& Capicius, in in-*
ueſt.feud.in verbo,feudum dant,verſ. prælati eccleſiarum,
*fol.*142.*ad* 148.

42 Illudque ſolitum,& obſeruantia prædicta non debet
mutari,*dicta lege minime*,& quomodo ſit procedendum
in tali iurepatr.declarat *Crau.conſ.*101.*n.*5.*& Marc.An-*
*ton. vbi ſup.reſol.*87.*n.*13.præſertim quia attendi debet
vltimus ſtatus *Benintend.deciſ.*29.*n.*11.*Lamb.vbi ſupr. de*
*iurepatr.lib.*3.*q.art.* 7.*n.* 7.*Marc.Anton.vbi ſupr. reſolut.*
55.*n.*6.

43 Neque obſtat,quod *Conc.Trid.ſeſſ.*25.*de reform. c.* 9.
requirat multiplicatas præſentationes, & tempus im-
memorabile. Quia illud procedit, quando dubitatio
44 eſt de ipſo iurepatronatus,illiuſque exiſtentia contra
eccleſiam,& eccleſiæ libertatem, ſecus vero quando
conſtat de iurepatr.eiuſq; exiſtentia,& agitur tantum,
& controuertitur cauſa inter compatronos, quo caſu
non eſt matura diſpoſitio iuris communis, *Borgn.Ca-*
*ualc.deciſ.*11.*n.*79.*&* 84.*p.*2.

45 Neque obſtat,ſi adeſſet aliquod teſtamentum,ſiue
dotatio,aut fundatio in contrarium, quia Reſponde-
tur, quod ſtante ſupradicto ſolito,& obſeruãtia nõ debet
attendi prædictum teſtamentum,dotatio aut fundatio
cum inter compatronos etiam ſine Epiſcopi auctori-
tate valeat diſpoſitio, & alteratio circa iuſpatronat.
dummodo non reſpiciat ſubſtantiam actus, & iuriſpa-
46 tronatus, vt eſt, quando inter compatronos conſti-
tuitur pactum de alternis vicibus præſentando, *Clem.*
*plures,vbi Doct.de iurepatron.Lamb.vbi ſup.lib.*1.*p.*2. *q.* 2.
*artic.*36.*numer.*6. *&* 13. ſimiliter poſſunt compatroni
admittere alium non patronum ad præſentandum,qui
eo caſu acquirit ius præſentandi.*Calder.conſ.*19.*de iure-*
47 *patr.*& quod iuſpatr.hereditarium fiat familiare non
minuit honorem Dei, neque obſtat animarum ſaluti,
ſed reſpicit dumtaxat intereſſe compatronorum *Marc*
*Anton.vbi ſupr.reſolut.*87. *nu.* 9.neque poſſunt hæredes
48 impugnare factum defuncti, ideſt, non poſſunt venire
contra præſentationes factas ab eorum auctorib. tan-
quam de familia, ſeu ſeniore de familia, ſed factum
illud ratum, & firmum habere debent Crauet. alios
referens *conſilio* 125.*numero ſecundo, tertio, & ſexto*,
*Simon de Pretis de interpretat.vltim.volunt.lib.*1.*ſolut.*5.
*n.*43.

49 Et quod ſucceſſores, & hæredes teneantur ſtare de-
clarationi illius,cuius ſunt hæredes,late *Decian.conſ.* 6.
*n.*115. *lib.* 1. & in terminis iuriſpatronatus tradit Rim.
iun.*conſ.*728.*n.*22.*lib.*6.*Borgn.Caualcan.deciſ.*18.*nu.*9. *&*
17.*p.*1.*& deciſ.*17.*n.*21.*p.*2.

50 Accedit,quod quando præſentauerunt illi de fami-
lia dumtaxat,& præſentatio ex ſecuta inſtitutione, ha-
buit effectum,ſpoliarunt,& habuerunt animum ſpoli-
andi quoſcunque hæredes extraneos non exiſtentes
de ipſa familia,quo caſu tales hæredes remanet priua-
ri dicto iurepatronatus, quod remanet penes illos de
familia faciunt dicta per *Lambertin.vbi ſupr.lib.* 2.*ar.*1.
*q.*4.*princ.art.*16.*num.*16.*tradit Rocch.de Curte de iurepat.*
*in verbo,competens,n.*42.*Marc.Antonin.vbi ſupra,reſolut.*
51 18.*num.*35.& coadiuantur ſupradicta, quando vna
cum præſentationibus factis ab illis de familia tranſie-
runt ſaltem quadraginta annis,qui ſufficiunt ad legiti-
mam præſcriptionem iurium incorporalium, & iuſpa-
tronatus,*Ioan.Andr.in capitulo quod alicui,de reg.iur. li-*
bro 1.*Alexandr.conſ.*75.*n.*5.*lib.*4.*Balbus de præſcriptio-*
*bus,p.*5.*§.*9.*numero* 4.*Roland.à Val.conſ.* 47. *nu.* 44. *lib.*3.
& in terminis iuriſpatronatus *Marc. Anton. vbi ſupra.*
*lib.*1.*reſolut.* 55. *num.* 13. *& reſol.* 108. *num.* 28.*& reſol.*
109.*& Rota deciſ.*229.*p.*1. *diuerſ.* & ita in facti contin-
gentia fuit deciſum, et iudicatum per Capitulum Pri-
matialis eccleſiæ Piſanæ ex voto Ill.& admod. Reuerẽ
dorum Dominorum Adriani Abramij, & Tiburtij
Mealdi Canonicorum dictæ eccleſiæ,& iuris vtriuſque
Doctorum peritiſſimorum,exiſtentibus pro ac parte
Aduocatis Excel.Domini Vicentio Mazzolio d. eccle-
ſiæ Decano,& Cypriano Paginio Iuris vtriuſque Do-
ctoribus preclariſſimis,& erudiſſitimi, ita inquam fuit
deciſum in cauſa Altaris, ſeu Cappelaniæ S. Mariæ
Gratiarum,exiſtentis in d.eccleſia Piſana, videlicet,
52 iuſpatronatus dictæ Capellaniæ pertinere, & ſpectare
ad Illuſtrem D.Ioannem de Vecchiano Nobilem Piſa-
num vti ſeniorem dictæ familiæ de Vecchiano, & con-
ſequenter D. Hieronymum de Vecchiano Clericum
Piſanum,et Nopotem d.D. Ioannis præſentatum a D.
Ioanne fuiſſe inſtituendum cum per duas vices, &
duas præſentationes,quæ plenum habuerunt effectum,
ſenior ex dicta familia dumtaxat preſentauerit, vide-
licet in vltima vacatione,vti ſenior præſentauit Reue-
rendiſſim. D. Hieronymus de Vecchiano Epiſcopus
Vulturarien.quamuis antiquitus omnes hęredes præ-
ſentauerint,et quæ ſententia Capituli fuit confirmata
a D.Vicario Generali Illuſtriſſimi,& Reuerẽdiſſimi D.
Archiepiſcopi Florentini Iudice de legato à Sancta
Sede Apoſtolica,& tranſitum fecit in rem iudicatam
& dictum D. Hieronymus fuit inſtitutus,& in pacifi-
ca poſſeſſione permanſit, & deinde de anno 1625.
per obitum dicti D. Hieronimi ad dictam Capella-
niam Vacantem D.Petrus de Vecchiano, dicti quon-
dam D.Ioannis filius vti ſenior de dicta familia præ-
ſentauit Rectorem,qui fuit inſtitutus, et eſt in pacifica
poſſeſſione.

Et denique hic eſt notandum, quod ſi præſentatio ſit facienda per ſeniores de familia, quia familiæ dumtaxat fuit reſeruatum iuſpatr. & taxatiuè, tunc extincta familia extinguitur iuſpatr. alias ſi non ſit reſeruatum familiæ cum dicta taxatiua tranſit ad hæredes etiam extraneos, *Steph.Grat.diſcept.forenſ.c.645.n.10.* vbi adducit Rotæ Romanæ deciſiones.

35 Inſuper ſi ſenior de familia decedat, non tranſit iuſpatr. ad eius deſcendentes, ſed reuertitur ad alium de dicta familia ſeniorem eo tempore, & ſic ſucceſſiuè de ſeniore in ſeniorem tranſit *Steph.Grat.vbi ſup.c.218.n.83.*

Quod iuſpatronatus dicitur ius ordinarium, ex quo habet particularem titulum clauſum in corpore iuris *Card.Seraph.dec.378. nu. 11.* & quòd iuſpatr. quod non eſt hæreditarium tranſit etiam ſine hæreditate in extraneos, ex voluntate diſponentis, ad quem pertinet. *vt per Card.Seraph.d.dec.378.n.4.*

Et placet referre ſequentes deciſiones quarum prima eſt cauſa. *Papien. Iuriſpatronatus Collegij Ghislerij 19. Februarii 1601. coram Card. Lancellotto*. huius tenoris.

Fel.rec. Pius V. in erectione Collegii Ghislerii, inter alia circa admiſſionem ſcholarium ita ordinauerat.

Scholares ſint ad nominationem, ſeu electionem pro tempore exiſtentium trium ſeniorum de familia noſtra Ghisleriorum oppidi Boſchi Therdonenſis Diœceſis vnde nos originem traximus.

Cum autem D. Pius Antonij filius, ad excludendos filios Paganini, videlicet DD. Sebaſtianum, Antonium & Michaelem, necnon D. Pium eorumdem ex Philippo fratre nepotem probaſſet per gradus diſtinctos, ſe eſſe de eadem familia Ghisleriorum, à qua ortum habuerat Pius V. dicti verò Sebaſtianus, & alij huiuſmodi, deſcendentiam per gradus ad effectum, de quo agitur, neceſſariam minime eſſe prætendentes, oſtendiſſent in actu ſufficienter, ipſos eſſe de familia Ghisleriorum Oppidi Boſchi, fuit apud me dubitatum.

An Domini Sebaſtianus, Antonius & alij ſupradicti eſſent de primo loco vocatis Cuius dubij reſolutio pendebat ab ea inſpectione. An Pius Quintus vocando familiam, intellexerit de ſuo proprio Collonello, vel de familia in genere.

Et ea propoſita, Domini reſoluerunt, D. Sebaſtianum, & alios eſſe de primo loco vocatis, & hoc tam ex verbis, quam ex veriſimili mente Papæ.

Ex verbis quia, cum vocauerit tres de familia, compræhenduntur omnes de familia. *l. pronunciatio §. familia ff. de verbor. ſignificat. l. fin. Cod. eodem tit. Gab. conſ. 132. num. 59. lib. 1. Illuſtriſſ. Card. Manticæ; de coniect. vltim. volun. lib. 8. tit. 12. num. 12.* & fuit reſolutum in conſilij *Placentina Capellania 18. Nouembris 1593. coram R.P. D. meo Penia, & in vna Pientina Capellania. 30. Maij 1597. coram Litta.*

Quod ex lectura tam primæ, quam ſecundæ Bullæ colligitur manifeſtè, cum Papa non ſe reſtrinxerint ad illos de ſuo Colonello, itaut voluerit diſtinguere familiam à familia, ſed tãtũ diſtinxit familias reſpectu loci, vt primo, ſcilicet admitterentur illi de Oppidó Boſchi, in ſecũdo verò gradu nati extra oppidum: voluit enim oppidum ſuæ natiuitatis ad Illuſtrandum ibi natos aliis præferre, non tamen intèr eos aliquam differentiam conſtituere.

Neque aliquid ſuadent ponderationes in contrarium factæ. Non prima de pronomine, noſtra, adiecto familiæ, quia eadam dictione vſus fuit, nedum reſpectu vocatorum primo loco, ſed etiam reſpectu vocatorum ſecum de loco, & in genere reſpectu totius familiæ Chisleriorum, nam loquendo de Ghisleriis extra oppidum Boſchi natis, & ſic de iis, qui non erant de ſuo Colonello, eos pluries appellat de familia, cum eodem pronomine, noſtra.

Nec ſecunda de aliis verbis, vnde nos originem traximus, quaſi de ea tantum familia intellexerit, a qua ipſe ortum, habuit quia ad urbem illud, vnde, refertur ad oppidum unde ortum habuerat Papa, tamquam ad proxima, non autem ad familiam. Quod colligitur etiam ex alia uocatione eorum, qui extra oppidum nati eſſent.

Secunda eſt in cauſa *Pientin. iuſpat. 10. Iunii 1602. coram Litta vt infra.*

Fuit reſolutum, iuſpatronatus, de quo agitur, ſpectare quidem generaliter ad familiam de Martijs de Senis, & conſequenter ad omnes collitigantes, cum omnibus æque conueniant, uerba fundatoris, ad textus in *lege hos accuſare. §. omnib. ff. de accuſat. c. indemnitatib. §. penult. de elect. lib. 6. cum aliis per Soc. iun. conſ. 186. nu. 3. lib. 2.*

Nam, quod dictus Federicus, & alij, qui litem hanc ſuſtinent contra D. Anibalem, ſint de familia de Martijs de Senis, utantur eiſdem inſignijs, & pro talibus fuerint etiam habiti a teſtatore, negari non poteſt, & clariſſimè ex actis conuincitur.

Nec obſtat, quod non fuerint æquales, cum eorum maiores, ut prætenditur per D. Annibalem, viles artes exercuerunt; Quia non eſt nouum, quod in eadem agnatione inter diuerſos Colonellos aliqui gaudeant maiori nobilitate uirtutis, & fortunæ, ut quotidie nos experientia docet. Vltra quod ſatis eſt illos eſſe de eadem familia, ut iam reſolutum fuit: Nam cum hoc iuſpatronatus ſit relictum d. familiæ, utique omnes de illa familia cenſetur uocati ad *tex. in l. cum ita, §. fideicommiſſo. & in l. peto. §. fratre ff. de leg. 2. bene Lamb. de iurep. it. lib. 1. p. 2. art. 9. 2. quæſt. princ. num. 12. verſ. & hanc concluſ. fol. 135. Gabr. conſ. 132. num. 59. lib. 1.* & fuit ſepè tentum ſignanter in *Placentin. Cappellan. 13. Nouembr. 1593. coram R.P.D. Penia.*

Sèd non ad omnes ſimul, & ſemel ſpectare ius præſentandi, ſed ad eum dumtaxat de familia, qui pro tempore erit proximior teſtatori iuxta *text. in d. l. cum ita, §. in fideicommiſſo. ff. de legat. 2.* cuius diſpoſitionem in iurepatronatus habere locum, uoluit *Rol. conſ. 1. n. 8. lib. 3. Gabr. conſil. 196. num. 3. & 4. lib. 2.* & ſentire uidentur. *Cald. conſil. 19. de iurepatr. & Couarr. pract. quæſt. c. 38. num. fin. verſ. alioquin. Franc. Marc. dec. Dolphin. 1135. num. 4. p. 1.* & alii hic allegati per informantes, & per hoc in cauſa bene faciunt deducta per *Iſern. in tit. de his qui feud. dar. poſſ. num. 23. circa med. verſ. Item non vocantur omnes, per Curt. de feud. in 5. parte, titul. ex quibus cau. feud. ammit. num. 5. vt per Capic. in ſua inueſtitura feud. in rubr. feud. ſucc. §. femina in 13. ampl. & in 8. limit.* cũ ualeat argumentum de feudo ad iuſpatr. quoad modum ſuccedendi ut poſt *Card. in Clemen. plures. col. fin. de iurepatr. tenent. Lambert. lib. 1. art. 8. q. 3. prin. 1. p. & Decian. conſ. 32. n. 12. lib. 1.*

Non obſtat, quod Bald. & alij ſupracitati loquantur in iurepatr. hæreditario; quod caſui noſtro applicari non poſſe, uidetur, ſtante quod ſolus Annibal. Martius fuit hæres inſtitutus, & iuſpatr. eſt relictum Dominis de familia de Martiis Senen. & non ipſi Domino Annibali.

Quia reſpondetur, quod licet abſolutè hæreditarium dici non poſſit; cum attenta mente fundatoris, habeat perdurare in familia de Martiis de Senia, & ea extincta, habeat peruenire ad illos de Bellantibus, & illis deficientibus, ad illos de Verdellis, attamen ad inſtar iuris fideicommiſſi reſpectu vocatorum ad effectum præfactum iudicari debere, cẽ-

fuerunt Domini,per *text.in l.cum ita,§. infideicommiſſo*
*ff.de l.2.*cum alijs,de quibus ſupra. Et quia negari non
poteſt quin,reſpectu præfatorum conſiderari etiam
poſſit ordo charitatis,& maioris affectionsi , quam
vniuſquiſque teſtator habere gradatim præſumitur er-
ga plures vocatos ſibi æqualiter non coniunctos , vt
conſiderat *Corn.conſ.26.n.3.lib.4.*

Cum tammen mihi non mediocrem difficultatem
in hac cauſa faciat; Tum concluſio illa quod vbi plu-
res ſub nomine collectiuo vocantur,illi omnes pro vna
reputantur , & conſequenter coæquale ius habere de-
bent,quam in terminis iuſpatronatus firmat *Dec. conſ.*
122. quem refert,& ſequitur *Lamb.de iurepatron.p.2.nu.*
28.art.1.q.princ. Tum denique deciſio facta in illa Regien.
iuriſpatronatus de Zacchis 26. Nouembris anni proximi
præteriti coram R.P.D.Penia,quę huic de directo aduer-
ſari videtur; ideò Libentur iterum partes ſuper hanc
eadem difficultate audirem.

56 Eſt etiam ſciendum quod laicus fundans de proprijs
bonis iuſpatronatus poteſt in limine fundationis re-
ſeruare iuſpatronatus eccleſiæ,& monaſterio,ea con-
ditione , vt in perpetuum ad eccleſiam ſpectet tam-
quam laicale , ita fuit reſolutum in Romana iuriſpa-
tronatus , 31. Maij 1613. coram Card. Sacrato , vt
infra.

Ex ordine Sanctiſſimi per Reuerendiſſimum Domi-
num Datarium mihi tranſmiſſio,dubitaui in Rota , an
laicus fundans de proprijs bonis iuſpatronatus poſſit
in fundatione reſeruare iuſpatronatus eccleſiæ,& mo-
naſterio ea conditione , vt in perpetuum ad eccleſiã
ſpectet tamquam laicale , & pro affirmatiua fuit ten-
tum,quia vt colligitur ex latiſſime cumulatis per *Lam-*
bert.in ſuo tract.de iurepat.lib.1.p.1.quæſt.9.art.1. poteſt
patronus apponere in fundatione quaſcumque condi-
tiones etiamſi ſint contra illud , quod ius regulariter
diſponit in materia iuriſpatr.ſeu beneficiorum, vt per
plura exempla docet *Lamb.ibidem. n. 52. & ſeqq.* dum-
modo tamen conditiones nõ ſint natura impoſſibiles ,
ſeu turpes , vel contra ſubſtantiam iuriſpatronatus , &
beneficiorum,alias à iure improbatę,quia Sacri Cano-
nes adeò fauent pijs eccleſiarum fundatoribus , vt ſi
quando de nouo diſponunt , ſoleant præſeruare con-
trarias fundatorum ordinationes , vt in *clem.quia con-*
tingit. §. vt autem. de relig. dom. & in capit. Eleutherius.
§.& igitur 18.q.2.Sac.Trid.Conc.ſeſſ.25. c.9. de reformat.
& alibi,quæ iuris indulgentia ex eo proceſſiſſe videtur,
ne ſcilicet laici retrahantur à fundatione eccleſiarum
qua ratione,& ipſumet iuſpatronatus,maximè laicale
conceditur , quod eſt contra iuris regulas. *Ancharan.*
conſ.113.n.2.Gemin.conſil.45.& 50.in princip. tum quia
per illud aufertur libera collatio Ordinarij contra no-
tata in *c.ſi quis Epiſcopor.16.q.5.et c.omnes baſilicæ 16.q.7*
tum quia datur occaſio laicis immiſcendi ſe rebus ſpi-
ritualibus , quarũ de iure ſunt incapaces, *c.decernimus,*
de iudic.Calder.conſ.1.n.1.de præb.Roman.conſ. 299. nu. 9.
verſ.laicis. præcipuè feminæ. *Innoc.in c.cum noſtris.n.1.de*
conc.præb.Lamb.d.tract.lib.2.p.1.q.7.art.2.nu.21.& ſeqq.
quæ tamen ſuccedunt in iurepatronat. *Abb. in c.1. num.*
3.de iurepatr.Card.in clem.2.n.2.eod.tit. tum etiam, quia
talia iura ſpiritualia tranſmittuntur ad hęredes contra
not.in cap.2.vbi Abb.numer. 4. de præb.Rocch. de iurepa-
tron. verbo ipſe , velis , quæſt.5.nu. 17. & non ſolum
in materia iuriſpatronat. ſed & in alijs ius diſpenſat
cum exercentibus liberalitatem erga eccleſia , vnde
poteſt laicus donarę prædium eccleſiæ,ea conditione
vt ſoluat collectas laicis, licet alias de iurę non fuiſſet
obligata ſoluere. *Ancharan.conſ. 317. Felin. in capit. ec-*
cleſia , S.Maria , numer. 77. de conſt. Item poteſt le-
gãs velle,quod ex legatis pijs a ſe factis detrahatur fal-
cidia. *Soc.conſ.48.numer.4.lib.1.* licet alias non fuiſſet de
iure detrahenda, *auth. ſimiliter C.ad leg. falcid.* item po-
teſt donarę eccleſiæ emphiteuſim ea conditione , vt
non reguletur ſicut bona eccleſiæ , vt fuit dictum in
cauſa *Mediolanen.bonorum 15.Decembris , 1597.coram*
bon.mem. Orano, ſimiliter poteſt retinerę eccleſia feu-
dum laicale, recognoſcendo pro illo dominum laicum.
capit. verum vbi Aretin.numer.1.Butr.num.5. Abb. n.12.
& 13. & Imola numer.3. de foro compet, & licet Doctor,
de quibus per *Lambert.loco ſupr. in princ. allegati* , di-
cant , quod quando fundator apponit conditiones
contra regulas iuris,debeat interuenire conſenſus Or-
dinarij , attamen dicunt etiam , quòd ſi conditiones
non patiantur defectus impoſſibilitatis,& alios de qui-
bus ſupra in principio,quod Ordinarius debet conſen-
tire. *Lambertin.* poſt alios dicto loco *n.82. & 83.* & me-
ritò, quia conſenſus in hoc caſu non dicitur requiſitus
pro libito voluntatis Ordinarij, ſed tamquam Iudicis
vt ſcilicet poſſit videre , an conditiones ſint de impro-
batis à iure,& ideò ſi non ſunt tales ex neceſſitate tene-
tur illas approbare cum ſit loco iudicis. *auth.ſtatuimus,*
vbi Bald.n.2.de Epiſcop.& cler. Alex.conſ. 11.n.8. lib.1.
Boer.deciſ.326.n.2.

Nec eſt neceſſe,quod conſenſus Ordinarij prę̨ſerue-
tur in fundatione , quia iuſpatronatus de ſui natura
præſeſert,tamquam ſuam cauſam efficientem,conſen-
ſum Ordinarij , cum nulla ſpecies iuriſpatronatus
poſſit fundari ſine illius conſenſu , & proinde non
eſt neceſſe exprimere illud , quòd ex ſui natura ta-
citè ,ineſt in ſpecie. *Lambert, vt ſupr,art.5.q.2.n.2. par.2.*
lib.1.

Difficultas igitur conſiſtit in eo , an iſta conditio ,
quòd eccleſia, ſeu monaſterium teneat iuſpat. tamquã
laicale,dicatur impoſſibilis natura, vel turpis contra
ſubſtantiam iuriſpat.& beneficiorum, vel ſit a iure im-
probata.

Et quantum ad impoſſibilitatem naturæ , quæ vi-
detur eſſe circa illud , quòd nullo modo fieri poteſt,
prout exemplificant Doct. in eo , qui dicit , ſi cœ-
lum digito tetigeris , non videtur , quod iſta ſit
talis , cum poſſit eccleſia non ſolum de facto tenere
aliquid,quòd habeat naturam laicalem , ſaltem quo-
ad modum illud exercendi,ſed immò etiam de iure,vt
ſupra in princip. per plura exempla demonſtratum
eſt,& infra demonſtrabitur , & vt non ſit impoſſi-
bilitas naturæ , ſufficit , quòd poſſit verificari de
facto. *§.ſi impoſſibilis cum ibi notat. Inſtit. de inutilib. ſti-*
pulat.

Nec videtur ſubſiſtere , quòd implicet contrarieta-
tē eſſe eccleſię,& eſſe laicale, ex eo quod,ſi eſt eccleſię
ergo eſt eccleſiaſticum,vnde erit dicere,quod hoc iuſ-
patr.ſit eccleſiaſticum , quæ contrarietas in eodem
ſubiecto importat impoſſibilitatem naturæ, *l. 3. §. ſi ex*
contrario,ff.de acq.poſſ.l.debitori,Cod.de pact.Fulgoſ. conſ.
99.n.2.Bald,in c.ex litteris , num.5. de probation. quia re-
ſpondetur,importare contrarietatem,& inde impoſſi-
bilitatem quod eodem reſpectu,quod ſit tale, & non
tale,ſecus diuerſis reſpectibus, *l.ſi duo,vbi Bart.n.4.ff.vt*
poſſidet.Oldrad,conſil.252.num.41.Alex.conſil.99.numer
9.libr. 5. & proinde reſpectu dominij , ſiue pertinentiæ
iuriſpatronatus erit eccleſiaſticum , & nullo modo lai-
cale reſpectu verò modi exercendi erit laicale,& nullo
modo eccleſiaſticum , & licèt fundator non faciat
hanc diſtinctionem,ſed ſimpliciter dicat , quòd iuſpa-
tronatus licèt reſeruatum eccleſiæ ſit laicale, attamen
illius verba ſunt intelligenda ſecundum ſanum intelle-
ctum , & eo modo,quo verificari poſſunt , vt benè ad
propoſitum *Rota deciſ.10.n.3.in fine, cum duob. ſeq. de te-*
ſtam.in antiq.

Quo-

Quoad turpitudinem, quæ conſiſtit in eo, quando lęditur pietas, exiſtimatio, verecundia, & generaliter aliquid fit, quod, ſit contra bonos mores, vt in *l.filius, ff.de cond. inſtit.* et latius per *Ang.in tract. de teſt. gl.*104.non videtur, quòd adſit aliqua turpitudo quòd eccleſia retineat aliquid habens naturam laicalem, ſaltem quoad modum exercendi, cum hoc concedatur in alijs caſibus nempe bonorum collectis laicorum ſubiectorum, emphiteuſis, & feudi laicalem naturam retinentis, vt ſupra demonſtrantis eſt.

Et quod non ſit turpe, vel indecorum perſonis eccleſiaſticis exercere iuſpatronatus admodum laicalem, expreſsè colligitur ex *c.cum dilectus, ibi, præfatus Archidiaconus tamquam laicus præſentaſſet, de iurepat. vbi Abb.n.4.& 5.& Butr.n.5.idem Abb.in c.cum vos, n.4.de off. ord.Imol.in c.dilectus, n.8.de off.deleg.Felin.in c.eccleſia S. Marię n.11.de conſt.& in tr.quan.lit.ap.noc.n.5. Rebuff. tr.nomin.q.8.n.22.Couar.pract.q.c.36.verſ.diſtinguitur autem in fine*, & admittunt poſſint ſcribentes in *c.dilectus, filius, il terzo, de præb.* vbi Anch.Card.Hoſt.& alij, dum diſtingunt, quando iuſpat.dicatur eſſe penes perſonam eccleſiaſticam, tanquam laicale, vel tanquam eccleſiaſticum, & ſignanter fuit dictum non continere aliquam turpitudinem illud, quòd fuit expreſſum in fundatione q.Flaminiæ Caſiæ, cuius occaſione fit iſta diſputatio, nempè, quod ſuum iuſpatr.reſeruatum RR.PP. Theatinis tamquam laicale, minimè debet cadere ſub regulis reſeruatorijs, quaſi quod ipſa voluerit derogare poteſtate Summi Pontificis, quia fuit cōſideratum, quam expreſſio non percutit poteſtatem Summi Pontificis, ſed voluntatem, etenim beneficia iuriſp. laicalis non deſinunt eſſe ſub reſeruationibus Apoſtolicis, quia Papa non poſſit, ſed quia non vult, *Lap.alleg.96.n.3.Gemin. in c.2.n.11.de prǽb.in 6.Felin.in d.tract. quand.lit.ap.voc. patr.in princ.et verſ.ſolutio.Rota in cauſa Toletana dimidię annatę 17.& 27.Iunij 1594.coram Gipſio.* Vnde eſt, ac ſi fundatrix rogaſſet Summum Pontificem, vt ſicut non ſolet derogare iurepatr.reſeruato laicis, ita nec velit in hoc caſu derogare reſeruato perſonis eccleſiaſticis.

Petitio autem videtur digna exauditione, nam ideo Papa in reſeruationibus compræhendit iuſpat.reſeruatum eccleſiæ, quia videtur reſeruatum intuitu, & contemplatione ipſius eccleſię, *Card.conſ.8.n.1.Pariſ. conſ.35.n.20.lib.4.* & proinde dum Papa reſeruat ſibi collationem beneficiorum, quæ ſunt ſub tali iurepatr. non videtur facere contra præſcriptam voluntatem fundatoris cum ipſe ſit Caput Eccleſiæ Vniuerſalis, & eminenter contineat in ſe omnes dignitates, & officia, particulariter eccleſiam, cui iuſpat.fuit renunciaram *c.ita dominus, 19.diſt.Anch.conſ.30.Bald.conſ.28.n.1.lib.3.& conſ.328.num.11.lib.1.Probus ad monachum in proœmio Sexti, n.55.& 59.Gemin.conſ.14.n.1.cum plurib.ſeq.*

Et ita videtur vera ratio differentię, quare iuſpat.reſeruatum per laicum perſonis eccleſiaſticis cadat ſub reſeruationibus Apoſtolicis pluſquam ſi eſſet rèſeruatum perſonis laicis, non autem aliter, nempe, vel quia Papa facilius præiudicat iurepat.eccleſiaſtico, vt per *Mandoſ.reg.1.reſeruat.n.5.* quia eſt ratio defectiua, cum rurſus ſit quærendum, quare facilius præiudicet iſti iuriſp. quam illi, ſicut nec etiam aliquid videtur concludere alia, de qua per *Gemin.in c.2.n.11.de prǽb.in 6.* nempe quod ideo ſit, in quia perſonis eccleſiaſticis præſētatio debet tollere electionem contra voluntatem fundatricis, nec minus altera, de qua per alios, quod ſcilicet ceſſet ratio, ne laici retrahuntur à fundatione eccleſiarum, quia ſi admitteremus reſeruationes eſſe cōtra mentem fundatorum, æque retraherentur, quando iuſpatronatus eſt reſeruatum perſonis eccleſiaſticis, ſicut quando eſſet reſeruatum laicis, cum vtroq; caſu fiat contra eius voluntatem.

Hoc ſtante, quod reſeruationes iuriſpatr.per laicum relicti perſonis eccleſiaſticis non ſint contra fundatorum præſumptam voluntatem, ſequitur, quod quando contrarium eſt expeſſum in fundatione, non debet cadere ſub reſeruationib.Apoſtolicis, quia expreſſum facit ceſſare contrarium, quod alias oriri ſolet ex tacito & prǽſumpto *l.cum ex filio, §.filio, vbi Bart.in ſummario, ff.de vulg. & pupill. Dec.conſ.416.numer.10.Crauet.conſ.32.n.2.* alias ſi diceremus fieri contra voluntatem fundatoris, in hoc caſu eſſet peioris conditionis qui exercet liberalitatem erga eccleſiam, reſeruando illi iuſpat.quam illę, qui nō exercet, ſed reſeruat laicis, quin etiam eſſet peioris conditionis eccleſia, quam laicus, nam in materia iuriſpat.conceditur laico habere iura ſpecialia, quorum de iure eſt incapax ex ſupr. allegatis, & in eadem materia non concederetur eccleſiæ habere iura laicalia, quorum de iure non eſt incapax, ſaltem quoad modum exercendi, ut ſupra demonſtratum eſt.

Quo vero ad tertium requiſitum, quod conditio non ſit contra ſubſtantiam iuriſpat. & beneficij, fuit ponderatum; quod illud dicitur eſſe contra ſubſtantiam, quod adiecto corrumpitur ſubiectum, *leg.cum prǽcario, ff.de prǽcario, Caſtrenſ.conſil.312.numero primo, libro primo, Abb.conſil.72.numero ſecundo, libr.1.Natta conſil.32.numaro 2.* qualitas autem quod iuſpatronat. tantum per eccleſiam exercetur ſecundum modum iuriſpatronatus laicalis, non modo non vitiat ſubſtantiam iuriſpatronatus ſeu beneficij, ſed immo nihil habet commune cum præfata ſubſtantia, vt patet ex definitione iuſpatronatus de qua per Abb. & Anan. *in rubr.de iurepatr.& Rocch.Cur. in prǽfat. tract. de iurepat.n.2.&* 3.& in definitione beneficij, de qua per *Saluam tract.de benefic.q.1.& Rebuff.in praxi benef. tit. quid ſit, & quot modis dicatur*, in quibus locis nihil de hoc habetur, & non modo illa qualitas nihil habet commune circa ſubſtantia iuſpatronatus, ſed neq. diuerſificat ſpeciem, ſed iuſpat. eccleſiaſticum, & laicale vnum, & idem ſunt, vt ait *Lamb.vt ſupra lib.1.p.1.q.1.art.5. n. 4. cum ſeqq.*

Deniq.circa illud, quod conditio nō ſit à iure improbata, fuit dictum nullo iure caueri, quod fundator non poſſit ordinare, quod iuſpatronatus reſeruatum eccleſiæ exerceatur in modo laicale, quod ſufficit dicere, quia permiſſum cenſentur, quod non reperitur prohibitum, *c.inter corporalia, de tranſlat.prǽl.l.mutus, ff.de procur.Oldrad.conſ.48.n.3.in fin.lib.1.*

Neq; ex eo, quod *tex.in c.vnico de iurepatr.in 6.* & ibi Doct.velint, quod eo ipſo, quod iuſpatr.prouenit ad eccleſiam exerceatur ad modum iuriſpatr.eccleſiaſtici reſultat.iuris improbatio, quia lex generaliter loquens habet tacitam conditionem, niſi diſpoſitores de rebus ſuis contrariam legem adiecerint; eſt enim trita Iuris concluſio, quod prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis, *l.fin.C.de pact.conu.l.maritus, C.de procur. Anch.conſ.217.n.2.*

Et poteſt diſponens de re ſua adijcere quaſcumq; conditiones, & pacta, *l.legem, C.de pact.l.ea lege, C.de condit.ob cauſam, l.2.& 3.C.de donat.quę ſub modo, l.1.§.1.ff.de reb.cor.Soc.conſ.48.n.4.lib.1.* quod procedit etiam in diſpoſitione facta ad fauorem eccleſiæ, *c.verum, de condit.app.Anch.conſ.217.n.2.Imola in c.cum dilecti, num.4. verſ.item potes notare, de don.Felin.in d.c.eccleſia S.Marię, n.67.de conſtit.Socc.d.conſ.48.n.5.lib.1.*

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatr. poteſt competere ex priuilegio.*
2 *Idque vel ex cauſa oneroſa, vel lucratiua.*
3 *Iuſpatronatus, quando dicatur conceſſum ex cauſa oneroſa.*
4 *Iuſpatr. ex cauſa oneroſa non eſt ſublatum.*
5 *Poteſt tamen reuideri.*
6 *Et interim donec reuidetur, patronus conſeruandus eſt in ſua quaſi poſſeſſione.*
7 *Iuſpatr. conceſſum ex augmento dotis non valet, niſi probato augmento.*
8 *Idem eſt, ſi fuit reſeruatum iuſpat. ex recuperatione bonorum.*
9 *Vel ex cauſa reędificationis.*
10 *Dotis augmentum præſumitur ex temporis diuturnitate.*
11 *Niſi adſit præſumptio vſurpationis.*
12 *Vel niſi conſtet de non adimplemento.*
13 *Adimplemento præſumitur factum ab eo, qui implere tenebatur.*
14 *Regula reuocatoria iuriumpatronatus competentium ex priuilegio de quibus intelligatur.*
15 *Iuſpatr. interdum competit ex mero priuilegio.*
16 *Iuſpatr. competentis ex priuilegio beneficium dicitur vacare in Curia, & eſt reſeruatum.*
17 *Etiamſi ſit conceſſum, cum quibuſuis clauſulis, & nu. 19.*
18 *Secus ſi conceſſum ſit ex cauſa oneroſa.*
20 *Iuſpatr. conceſſum ex cauſa oneroſa quare non ſit ſublatū.*
21 *Regula Innoc. VIII. & Adriani VI. ſuper reuocatione iuriſpatronatus.*
22 *Iuriſpatronatus competit ex priuilegio beneficium eſt reſeruatum.*
23 *Etiam quod dictum ſit iuſpatr. competere ac ſi ex fundatione & dotatione, eſſet.*
24 *Etiam quod dictum ſit, quod non poſſet derogari.*
25 *Nec eſt opus alia derogatione.*
26 *Regula reſeruatoria comprehendit omnia beneficia vacantia in menſibus reſeruatis.*
27 *Iuſpat. ſi competat ex donatione, requiritur formalis dotatio.*
28 *Affertur deciſio Rotæ Corduba.*
29 *Ponitur Rotæ deciſio in Compſana coram Litta.*
30 *Refertur Rotæ deciſio in Cæſarauguſtana coram Coccino Decanno.*
31 *Refertur alia deciſio in eadem coram eodem.*
32 *Refertur altera deciſio in eadem coram eod.*
33 *Alia ponitur deciſio in eadem coram eod.*

De iurepatronatus competente ex priuilegio.

CAP. X.

1 IVſpatronatus poteſt alicui competere in eccleſia ex Papæ priuilegio, vt colligitur ex Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de ref. c. 9. & dixi ſup. lib. 2. c. 5. n. 15. & ſeq.*

Non autem ea epiſcopi, ſeu alterius inferioris priuilegio *c. 2. de reb. eccl. non alien. lib. 6. Rebuff. in praxi p. 3. ſignaturæ verbo iurepatr. n. 3. & dixi ſup. lib. 2. c. 5. n. 22.*

2 Item Iuſpatronatus ex priuilegio poteſt dupliciter competere, videlicet, uel ex cauſa oneroſa uel ex priuilegio mero, & mera gratia.

3 Iuſpatronatus dicitur conceſſum ex cauſa oneroſa, quando habet commenſurationem ad cauſam de futuro, ſi & poſt quam tot pecunias impenderit. *Aretin. in nouis num. 29. de iudic. Dec. 292. num. 2. Cardin. Seraph. dec. 418. & faciunt not. per Tiraquell in l. ſi vnquam, verbo, donatione, largitus num. 335. & ſeqq. C. de reu. donat.* hoc tamen intelligitur, quando id, quod datur commenſuratur priuilegio, alioqnin in exceſſu eſt mera gratia. *Alex. conſ. 2. columna 1. lib. 2. Tiraquell. vbi ſup. num. 335. & 341. Seraph. ubi ſupra & fuit dictum in Florentina Archipresbyteratus, 2. Martij 1592. coram Eminentiſſimo Cardinal. Millino, & alleganti exceſſum incumbit onus probandi. Rolan. conſ. 13. num. 64. lib. 3. Seraphin. ubi ſupr.* & tale iuſpatronatus ex cauſa oneroſa conceſſum non comprehenditur in decreto *Conc. Trid. ſeſs. 25.*
4 *de ref. c. 9.* quatenus reuocat iurapatron. quæ non ſunt fundatione, ſeu dotatione *Rot. deciſ. 687. in fine, p. 1. diuerſ. & dec. 169. num. 3. p. 2.* & fuit dictum Tudertina *iuriſpatron. 13. Martij 1588. coram Orano, Cardin. Seraphin.*
5 *deciſ. 907.* comprehenditur tamen, quatenus illud reuideri mandat, ſi eſt conceſſum a 40. annis ante publicationem concilij, quia tunc debet reuideri ab ordinarijs, et reuocari, ſi reperiatur conceſſum in damnum eccleſiæ, donec tamen reuidetur, interim ſortitur effectum ſuum patronus exiſtens in quaſi poſſeſſione præſentandi manuteneri debet *ad c. conſultationibus. de iurepat. Rot. d. deciſione 687. & 269.* et fuit dictum in
6 Camerinen. 25. *Maij. 1602. coram Cardinal. Sacrato*, et ad effectum ne reuocari poſſit priuilegium, tunc neceſſaria eſt d. commenſuratio, ut poſſit dici, ualere in uim contractus irreuocabilis, *Alex. & Tiraq. ubi ſup.* ſed ad effectum præſumptæ mentis Papæ, an uoluerit reuocare, habetur ratio iſtius cauſæ, etiam quod non ſit æquiualens, et commenſurata exacte ad gratiam, *Rot. dec. 166. p. 3. diuerſ. Cardin. conſ. 147. Fel. in d. c. non nu. 10. Seraph. d. dec. 518.*

7 Iuſpatronatus autem conceſſum ex augmento dotis, et ſic ex cauſa oneroſa, ſcilicet poſtquam auxerit uſque ad tertiam partem, non ualet, niſi probetur augmentum, et d. dotis conſignatio, ut fuit dictum in *Paduana iuriſpat. 19. Ianuarij 1594. & 6. Martij 1595. coram Card. Mantic. & in Cremonen. præpoſituræ 26. Nouembris 1600. coram Card. Millino, & in Valentina parochialis de earlet. 4. Iulij, 1601. coram Card. Lancelloto.*
8 Idem eſt ſi fuit reſeruatum iuſpatr. ex recuperatione bonorum, nam non ualet niſi probetur recuperatio, *ut in comment. iuſpatr. 8. Iunij. 1601. coram Card. Seraph.*

9 Et idem etiam eſt, ſi ſit reſeruatum ex cauſa reædificationis, quia debet probari reædificatio, *ut in d. Valenua, & in Nolanua, beneficij, 19. Ianuar. 1594. coram Cardin. Agrigonio*, et ratio prædictorum eſt, quia cum huiuſmodi reſeruatio ſit conditionalis, non habet effectum antequam conditio adimpleatur, *l. 3. §. per fideicommiſſariam, ff. de hæred. inſtitut. l. cedere diem, ff. de uerbor. ſignificat. leg. qui hæred. in fine, ff. de condit. & demon. Bartol. in l. 2. §. ult. num. 3. ff. de don. Veral. deciſ. 338. n. 3. par. 1.*

10 Attamen dotis augmentum, ob quod fuit conceſſum iuſpatr. ſeu aliud adimplementum præſumitur ex temporis diuturnitate, iuncta obſeruantia *ad Bart. inter conſ. Bald. conſ. 400. num. 5. lib. 4. Bald. conſ. 402. num. 9. lib. 5. Rota dec. 598. p. 1. diuerſ.* et fuit dictum in *d. Camerinen. canonicatus 25. Maij 1602. cor. Card. Sacrato, & in Mediolanen. matrimonij 1602. cor. Card. Millino.*

11 Quod tamen non procedit in perſonis, in quibus cadit præſumptio uſurpationis, quia tunc etiam antiquitas iuncta obſeruantia non ſufficit, ſed requiritur plena, et concludens probatio, uide in Melpien. iuriſpatr. 19. Ianuarij 1594. coram Card. Mantic. idem eſt, ſi conſtet de non adimplemento, nam tunc quaſi poſſeſſor, et obſeruantia non releuant, ut in dicta Cremon. præpoſituræ, et in dicta ualentina, et ſi reperitur
12 adimplementum, præſumitur adimplementum ab eo
13 qui tenebatur adimplere, *ad l. cum ſeruus, ff. de uerb. oblig.*

oblig.leg.3.ff.de alim.pup.præ enim ibi not.per Doct.Verall. deciſ.276.n.1.p.2.& deciſ.598.n.6.p.1. & fuit dictum in Romana Capellaniæ,12.Iunij 1589.cor.Cardin.Pamphillo, & in Senen.beneficij,18 Martij.1596.coram Litta, & in Vercellen.Cappellaniæ, 8.Maij, 1601.coram Cardin.Milino.

14 Regula autem Adriani VI.Innocentij VIII.de quibus infra,reuocatoria iuriumpatr.ex priuilegio competentium,de quibus intelligatur vide *Rota deciſ.269.p.2. diuer.& in d.Senen.beneficijs 18.Martij 1596.coram Litta, & in d.Valentina de Carlettis,& in Neapolitana iuriſpatronatus,3.Iulij.1595.coram Blanchetto.*

15 Iuſpatron. autem aliquando competit ex mero priuilegio,& mera gratia,quando Papa alicui indulgent, & donat iuſpatronatus ſuper aliqua eccleſia ex mero titulo lucratiuo,non ex cauſa oneroſa,quia Papa eſt dominus omniũ beneficiorum,*c.2.de præb.lib.6.gl.ult.in c. felicis, de pœnis, lib.6.Gomeſ.in proœmio regul.Cancell. in verſ.conſiderata etiam n.7.Hieron.Gonzal.in comment. ad regul.8.Cancellariæ,§.2.proœm.n.44.& dicam infra lib.14. c.1.n.1.*

16 His præmiſſis clara,& communis eſt concluſio, quod beneficium iuriſpatr.competentis ex priuilegio dicitur vacare In curia, & cadit etiam ſub reſeruatione reg. octauę Cancell.ſeu nonæ,*Gonzal.vbi ſupr.gloſ.18.nu.6.et n.18.ad 22.Creſcent.deciſ.3.in princ. de iurepat.* nec eſt opus aliqua ſpeciali derogatione,cum per ſolam ſimplicem collationem factam à Papa cenſeatur derogatum tali iuriſpatr. *Caſſador.deciſ.4.n.11.de probation.& deciſione vltima in fine,de iurepatronatus. Maſſobrius, in*
17 *praxi babend.conſ.ad vac.p.eccleſ.prælud.7.dub.2.n.3.&* 4. quod iuſpatronatus ex priuilegio cũ quibuſuis clauſulis conceſſum eſt ſublatũ, ſicut illud quod competit ex pręſcriptione a *Cõc.Trid.ſeſſ.25.c.9.de reſ.ita Card.Seraph.deciſ.1395.n.4.Rota deciſ.88.n.2.& 3.p.1.recentioribus Sanctiſſ.Gregor.XV.fel.record.deciſ.307.n.4.& ibi annotat.n.6.Flam.Pariſ.de confidentia,q.28.nu.239.Gonzal. vbi ſupra,dicta gl.18.& ſeqq.Garc.de benefic.p.5.c.9.n.115.*
18 ſecus ſi priuilegium fuiſſet conceſſum ex cauſa oneroſa,*Card.Seraph.dec.499.n.4.annot.ad d.dec.Greg. latiſſimè Garc.vbi ſupr.nu.120.Riccius in praxi rer.for.eccleſ.deciſ. 168.n.99.*

19 Quod procedit etiamſi competeret ex priuilegio, quod ſit iuſpatr.eiuſdem naturę, ac ſi ex fundatione,& dotatione competeret, quia cum ſit ad inſtar, & non proprie ex fundatione, ac dotatione eſt ſublatum. *Gonz.ad.d.gl.18.n.202.Garc.vbi ſup.n.117.& ſeq.* neque ſuffragatur quaſi poſſeſſio,neque immemorabilis, *Garc. ibid.n.119.*

20 Ratio autem, quare iuſpatronat.competens ex priuilegio conceſſum ex cauſa oneroſa, non ſit ſublatum a Concilio,eſt,quia talis conceſſio non poteſt dici merè priuilegium,vt ſępius dixiſſe Rotam refert *Garc. vbi ſupra,d.n.120.*& fuit dictum à *Gonzal.vbi ſupr.gl.18,num. 22.et gl.36.*idque procedit ſi eccleſia in totum dotetur, non autem ſi dotis pars ſuppleatur, *Garc. vbi ſupra, numer.122.& 123.Gonzal.d.gl.18.nu.53.* & ſi competat iuſpatronatus ex Papæ priuilegio propter dotis augmentum a 20.annis citra,ordinatij reuiſioni, & examini ſubijcitur ex d.cap.9.Conc.Trident.Hieron.Gabr. *conſ.195. lib.1.*& pro hoc plures Rotæ deciſiones ponit Garc.*vbi ſupr.nu.125.126.& 127.* & tale iuſpatronatus competens ex priuilegio cadit ſub reſeruatione regul. cancell.*Gongal.d.gl.18.n.6.& 18.* niſi dotis augmentum aſcendat ſaltem ad medietatem, *Annotat.dicta deciſ. 195. Gregor. XV.* nam ſecundum conſtitutionem Innocen. VIII.& Adriani VI. reuocantur iurapatronatus conceſſa,ſi dos non fuit aucta ad medietatem, vt ſupra dixi

21 Et Summarium conſtitut.Innoc.viij.felic. recordat. edita anno 1485.quæ eſt quinta in compendio Bullari Domini Flauij Cherubini eſt iſlud.

Innocentius VIII. fel. rec. de anno 1485. reuocauit conceſſiones iuriſpatronatus à Romanis Pontificibus cuicunque ad beneficia electiua emanatas ab annis 25. citra,quo vero ad beneficia non electiua irritauit quatenus qui impetrarunt, fructus eorum ad medietatem veri valoris,non auxerit,vel eccleſias de nouo non edificarint, ſeu funditus dirutas non reædificauerint, vel loca, ſeu fundos ad eas ædificendum non conceſſerint.

Summarium item conſtitutionis, ſeu regulæ Adriani VI.fel.rec.editæ anno 1522.quę eſt tertia apud eumdẽ Cherubinum eſt huiuſmodi.

Adrianus VI.fel.rec.de anno 1522. reuocauit omnes conceſſiones iuriſpatronatus,quoad beneficia electiua ab anno primo Innocentij VIII.factas etiam conciſtorialiter, & ad fauore cuiuſcumque perſonæ, vel loci pij.

Inſuper reuocauit omnes huiuſmodi conceſſiones iuriumpatronatus etiam quoad non electiua, ſi impetrãtes fructus eorum ad medietatem veri valoris non auxerint,vel eccleſias de nouo conſtruxerint,ſeu funditus dirutas non reædificauerint.

Pro quorum omnium declaratione ſunt hæc infraſcripta notanda cum ſubſequentibus Rotæ deciſionibus,&

22 Primo notatur, quod beneficium iuriſpatronatus competentis ex priuilegio Papæ etiam cum clauſula, ut ſit,perinde ac ſi eſſet ex dotatione, vel fundatione, cum non dicatur verè,& propriè ex dotatione, & fundatione,cadit ſub reſeruatione regulę octauę idque firmatur ex declaratione *hoc Congregat.Concil. ſuper d.c. 9. ſeſſ.24.relata a Garc.d.c.3.n.118.p.5.*tenoris huiuſmodi, Patronatus, qui fuerunt conceſſi, vt eſſent eiuſdem prorſus naturæ, roboris, & *c. cuius iuſpatronat.* laicorum, & nobilium regularium, ac ſi ex fundatione, & dotatione forent. Congregatio cenſuit cenſeri ſublatos,quia cum ſint ad inſtar,& non propriè regum, nec ex fundatione ideo comprehendi ſub exceptuatis.

Nec iuuat immemorabilis ex eadem Congregatione apud *d.Garc.ibid.*119.relata, ita, remanet dubium, quando conſtat de origine priuilegij, vt pręſumitur eſſe ex priuilegio aliquod iuſpatronatus,& adeſt immemorabilis,proſit illa, vel non propter clauſulam derogatoriam,non obſtantibus, quibuſcumque conſuetudinibus,etiam immemorabilibus, quaſi referenda ſit etiam ad iuſpatronatus, & in hoc reſpondit non prodeſſe.

23 Secundo, notatur quod quamquam poſſit Papa facere,vt id,quod nõ eſt tale,habeatur tamen pro tali reſpectu certi effectus,attamen reſpectu d. regulę reſeruatoriæ dicitur procedere ex gratia,& priuilegio Papę non ex eo,quod ſit verè ex, dotatione,ſeu fundatione,cum illa qualitas inſit priuilegio, prout probat *Garc.vbi ſupra nu.117.* vbi refert quaſdam *Rotæ deciſ.*& præſertim in *Placent.de mirabel.19.& ult. Ianuar.1594. coram Orano*, vbi ita fuit dictum, quod minus dicitur iuſpatronatus eſſe ex priuilegio; quamuis in priuilegio dicatur iuſpatronatus competere ex vera,& reali fundatione,& dotatione,cum illa qualitas,quod non dicatur ex priuilegio, ſed ex fundatione,inſit in priuilegio,licet habeat aliquid plus prærogatiuæ quam patronatus in ſimplici priuilegio, impoſſibile enim eſt, quod concilium cum loquatur per verba importantia, veritatem,dum vult, quod titulus ſit ex fundatione, & dotationem, porrigatur ad patronatus, qui ſunt tales per fictionem.

24 Tertio notatur, quod illa clauſula, quod prouiſiones fieri non poſſint, niſi de conſenſu patroni, ſine quo non poſſint derogari, & ſi derogantur, non ſufficiat derogatio, ſed in perſtinum ſtatum reponatur, non præſeruat iuſpatr. quominus cadat ſub d.reg.reſeruatoria,ſed locum habet,quando Papa ordinarium præuenit, vel cum eo concurrit in menſe, ordinario, non autem in prouiſionibus factis per Papam in menſibus reſeruatis ex dicta regula.

25 Quarto notatur, quod iuſpatronatus ex priuilegio adeo ſubijcitur d.regulæ reſeruatoriæ, vt non ſit opus alia derogatione, & ad probandum augumentum tertiæ,vel alterius partis valoris beneficij, probandus eſt valor de tempore reſeruationis,& patronus negligens in effectuatione iuriſpatr.ſibi reſeruari cum illa clauſula,ſi & poſtquam fructus in tertia parte auxerit, non poteſt amplius effectuari, neque gratia dicitur ſortita effectum, ſi illius implementum tempore inhabili factum fuit.

26 Quinto notatur, quod regula reſeruatoria comprehendit omnia beneficia vacantia in menſibus,reſeruatis,& tollit conſuetudines etiam immemorabiles, priuilegia,& indulta licet habeant clauſulam, quod numquam comprehendantur ſub reſeruationibus, & habeant derogatorias derogatoriarum, neque beneficia iuriſpatronatus ex priuilegio ob augumentum tertiæ partis cadunt ſub alternatiua, nec quaſi poſſeſſio patronorum ſuffragatur contra d. regulam reſeruatoriam, & ab alternatiua excipiuntur beneficia quæ non ſunt libere collationis Epiſcopi,& patronus ex tali priuilegio non poteſt ſe iuuare contra d.regulam reſeruatoriam.

27 Sexto notatur, quod vbi agitur de acquirendo iurepatronatus ex dotatione, requiritur formalis dotatio ſeu tale augumentum, quod habito reſpectu ad dotem eccleſiæ, adeo ſuperet, vt dos nullius ſit conſiderationis, itant priuilegium magis operetur conceſſionem ex iuſtitia,quam ex gratia,quod euenit,quando fructus annui augētur ſaltem ad medietatem, alioqnin,ſi augeantur minus, quam ad medietatem,dicatur ſemper ex gratia,& augens dotem etiam vltra medietatem debet dicere, quod intendit acquirere iuſpatronat.alias diceretur benefactor,& nemo acquirere poteſt iuſpatronatus ex augumento dotis abſque Apoſtolico priuilegio,nec releuatur ab onere probando donationem,ſeu fundationem ex quaſi poſſeſſione, non ſolum ob regulam Adriani VI. verum etiam ex *Conc.Trid. d.c.9.ſeſſ.25.* quia conſtitutio Adriani tollit poſſeſſionem de præterito, & de futuro, niſi excedat 40.annos ante confirmationem Concil. Trident. ſecutam anno 1564.15.Kal.Auguſti,& dum cognoſcitur ſuper meritis iuriſpatronatus eaſu quo poteſt reuideri per ordinarium iuxta *d.cap.9.Conc.Trid.* interim non eſt priuandus patronus ſua quaſi poſſeſſione, quando vacauit in menſe ordinario, & poſſunt ſimul ſtare, quod non poſſit iuſpatr.reuideri, & quod tamen ſit ex priuilegio, & comprehendatur ſub regula reſeruatoria.

Ad quorum omnium declarationem, & confirmationem placet adducere quaſdam Rotæ deciſiones ſuper tali materia emanatas. Quarum.

28 Prima eſt in Paduana iuriſpatronatus 1. *Iulij* 1601. *coram Corduba*, *quæ eſt in recentioribus deciſ.46.part.2.* & fuit reſolutum vna parte informante non conſtare de effectuatione iuriſpatronatus dominorum de Boboncis, nam cum illud fuerit conceſſam a Pio IV.poſt augumentum fructuum in tertia parte valoris beneficij, neceſſarium erat probare illos de tempore reſeruationis, alias enim non poteſt haberi certitudo, an augumentum fuerit factum in d.tertia parte, vt in ſimili fuit reſolutum in cauſa *Paduana iuriſpatr. vlt. Maij* 1591.*coram R.P.D. meo Decano.*

Neque obſtat, quod in conceſſione ſit expreſſa certa annua ſumma redditum, nempe ducatorum 130. quia Papa illam expreſſit cum clauſula, vt accepimus, & adeſt in expreſſione *& forſan*. vltra quod ſine difficultate procedebat in prouiſo ab ordinario, tum quia poſt eius prouiſionem prætendebat adimpletam fuiſſe gratiam conceſſionis iuriſpatr. quod non exiſtebat ante illius implementum cum in ea ſit dictio *poſtquam*, quæ inducit conditionem, *Bart.in l.quibus, §. termilius,n.5.ff.de condit.& dem.l.ſi ita, §.fin.& ibi gloſſ. ff.de l.2.l.ab hoſtibus in fin.ff.ex quib.cauſ.maior.* tum quia Epiſcopus interim non debebat carere fructibus collationis,cum ſit in quaſi poſſeſſione conferendi, *c.querelam de elect.Put.dec.206.lib.1.*

Placuit etiam DD. fundamentum deductum ex negligentia patronorum, cum effectuatio iuriſputronatus nimis negligenter fuerit dilata *argum.capite ſi eleeus de præbend.libro 6.& capite tibi, §.in prædictis de reſcript.eodem libro 6.* maximè cum ſuperuenerit Concilium Tridentinum *ſeſſ.9.c.24.* quod reuocauit ſimiles gratias,& ita non poteſt dici hunc, de quo agitur ſortitum effectum, cum adimplementum ſit factum tempore inhabili.

Secunda deciſio eſt in *Compſana iuriſpat.23. Ianuarij 1603.coram Litta*,vt infra.

Fuit reſolutum ex capite regulæ reſeruatoriæ allegatam quaſi poſſeſſionem non ſuffragari Comitibus Compſæ,quia dato citra veri præiudicium, quod modernus Comes, qui nunquam præſentauit poſſit dici eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi ratione Comitatus,quem poſſidet, cuius veritas pendet ab eo an iuſpatronatus ſit annexum Comitatui, quem ipſe poſſidet, vel potius ſit iudicandum hæreditarium de quo poterit ad partem videri, ſi opus fuerit Cum tamen Abbatia,de qua agitur,vacauerit menſe Februarij Sedi Apoſtolicæ reſeruato per regulam Cancellariæ octauam ad talem reſeruationem excludendam non ſufficit quaſi poſſeſſio præſentandi, niſi probetur iuſpatronatus eſſe ex dotatione,vel fundatione cum alias ex priuilegio comprehendatur ſub dicta regula, neſque poſſeſſio inde procedens ſuffragari valet prætenſo patrono aduerſus Prouiſum Apoſtolicum ad *deciſ. Caputaq.29.lib.1.in manuſcriptis. Paleotus deciſ.519.lib.3.part.3.& fuit tentum in Cæſarauguſtana Parochialis* 10.*Iulij* 1556.*coram R.P.D.Gropperio,& in cauſa Valentina Parochialis de Carlettis*, 4.*Iulij* 1601.*coram R.P.D. meo Lancellotto.*

Et quod hoc iuſpatronatus non ſit ex dotatione, vel fundatione videtur probari ex Bullis Leonis X. & Pauli III.ex quibus illud deducitur, nam dum in eis narratur, quod ab initio Monaſterium erat liberum, quod Eccleſia erat ædificata, prout & Monaſterium, quod habebat dotem, & illius fructus erant taxati in libris Cameræ in ducatis 50. et tandem dum exprimitur valor dicti beneficij in ducat.100. ex his inquam excludi videtur dotatio, et fundatio reſpectu Commitum Compſæ,quibus tamen tunc iuſpatr.reſeruatur.

Nec facit, dum pro parte moderni Comitis dicitur, authorem ſuum reparaſſe Monaſterium,et Eccleſiam reſtauraſſe ac illa ornaſſe paramentis, liberis, calicibus, et alijs ad cultum diuinum neceſſarijs,dotemque illius auxiſſe, exponendo in dicto augmento et reſtauratione ſcuta mille, et idcirco dicto Comiti & ſucceſſoribus illius pro tempore tum a Leone X.tū denique a Paulo III.conceſſum fuit iuſpatron. cum

expreſſa declaratione, quod eis comportat non ex ſpeciali priuilegio; ſed ex donatione, & fundatione in omnibus, & per omnia, ac ſi illud ab initio fundaſſent, & dotaſſent,

Quia, vltra quod verè non conſtat de implemento reſpectu prædictorum, quod a moderno Comite vti fundamentum ſuæ intentionis plenè, & concludenter probandum eſſet iuxta theoricam Doctorum in *l. 2. C. de iur. emphit. Alex. conſ. 101. in fin. lib. 2. Corn. conſ. 40. num. 8. verſ. probabit itaque, lib. 4.* quem ſequitur *Roland. conſ. 57. num. 9. lib. 1.* & non per præſumptiones, & inditia, quæ minime ſuffragari poſſunt perſonis, in quibus probabiliter cadit ſuſpicio vſurpationis, quales eſſe videntur iſti Comites Compſe, attenta diſputatione Concilij Tridentini, *c. 9. ſeſſ. 25.* prout in ſimili fuit dictum in illa *Paduana iuriſpatronatus, vltima Maij 1591. coram Reuerendiſs. D. meo Patriarcha Alexandrino, & in Melphien. Iuriſpatron. 19. Ianuarii 1594. coram Illuſtriſs. D. Cardinali Mantica.* Nec dici poteſt ſatis conſtare de implemento prædictorum ex litteris Pauli III. tum, quia in illis ſolum narratur factum fuiſſe depoſitum ſcut. mille, & non quod illa poſtmodum intra ſtatutum tempus fuerint expoſita in cauſis, in quibus, attento tenore dictæ conceſſionis, exponi debebant: Tum etiã quia eſt narratiua partis, quæ ad eius fauorem non probat iuribus vulgatis,

Fuit reſponſum, quod etiam data probatione implementi reſpectu prædictorum omnium, non per hoc dici poſſet, iuſpatronatus Comitibus Compſæ competere ex dotatione, vel fundatione: ſed potius ex priuilegio, vt in ſimili tenuerunt Domini in vna *Placentina Parochialis de Mirabel. vltima Ianuarii 1594. etiam bon. mem. Orano,* recedendo in hoc a deciſione alias facta in quadam *Aſtoricen. coram Reuerendiſs. D. meo Alexandrino, quæ eſt inter impreſſas 137. p. 1.* & quidem optima ratione, quis ex ſola reparatione, ſiue reſtauratione non acquiritur Iuſpatronatus ex conſtructione, cum ad iſtum effectum opus ſit, quod Eccleſia eſſet funditus deſtructa: ita vt egeret noua conſecratione, *Lambertin. de iure patr. 3. artic. 6. q. principalis 1. p. primi lib. n. 16. Rocch. eod. tract. in verbo, conſtruxerit, n. 12.* & fuit ſepè reſolutum, Neque ex augumento dotis acquiritur iuſpatr. ex dotatione: cum potius ditari, quam dotari dicatur, nec iuridicum ſit, Eccleſiam liberam ex ſolo augumento dotis in ſeruitutem redigi, *gl. in cap. pia mentis., in verb. patronum, 16. q. 7.* ſed ad effectum prædictum eſſet neceſſe, quod Eccleſia totaliter dotem ſuam amiſiſſet, & eidem noua dos eſſet data, *Rocch. vbi ſup. in verſ. dotauit, q. 3. Bero. conſ. 4. n. 26. vol. 1.* & fuit tentum in vna *Lunen. Sarzanen. Beneficii 5. Iulii 1599. coram D. meo Millino, & alias ſæpe,*

Cum igitur attenta diſpoſitione iuris communis, non poſſe dici, Comitibus Compſæ ex dictis eorum prætẽſo augumẽto dotis, & reſtauratione Eccleſiæ, ſeu Monaſterij fuiſſe debitũ iuſpatr. ex fundatione, vel dotatione neceſſe eſt fateri eiſdem fuiſſe reſeruatum ex priuilegio,, quod ſubiacet dictę regulæ reſeruatoriæ, & hoc idem probari videtur ex illis verbis conceſſionis ibi *ac ſi illud ab initio fundaueritis, & dotaueritis,* quę denotant ſimilitudinem: ſed non per omnia, *l. ſi deferente, ff. quib. mod. pignus, vel hypothec. ſolu.* & fingunt factum, quod verè factum non eſt, vt *not. gl. in l. quamuis, ff. de bon. auct. iud. poſſid.*

Non obſtat, quod litteræ Pauli obtineant clauſulas prægnantiſſimas, & derogatorias, etiam quo ad futura, & quod propterea dici non poſſit hoc iuſpatronatus ſubiacere dictæ regulæ ad *deciſ. Put. 308. lib. 3.*

Quia fuit reſponſum, quod regula reſeruatoria S.D.N. habet clauſulas derogatorias ampliſſimas, & derogat quibuſcumque priuilegijs, & indultis, etiam cum quibuſcumque derogatoriarum derogatorijs, & fortioribus, & efficacioribus clauſulis etiam inſolitis, & etiam irritantibus, ita vt iure meritò effectus illius impediri non debeat, per clauſulas in dictis litteris Pauli III. appoſitas quibus ſatis ſuperque derogatum fuiſſe conſtat ex lectura eiuſdem regul.

Nec obſtat, quod iuſpatronatus videatur conceſſum ex cauſa onerosa, & ob id non cadat ſub regula quia fuit dictum, quod ad hunc effectum cognoſcendi, ſcilicet an fuerit conceſſum ex cauſa oneroſa, debet perpendi quod fuerit impenſum, & ſic an illud æquiualeat conceſſioni quia ſi non æquiuales conceſſio iudicari debet ex mera gratia, vt alias dictum fuit in vna *Peruſina de Confinio 3. Decembris, 1576. coram Illuſtriſs. D. Cardinali Blanchetto, & in Luccana Decanatus, 22. Martii 1577. coram Sanctiſs. D. N.* in quibus explicite dicitur vel nouam requiri dotis conſtitutionem, vel totalem ipſius Eccleſiæ funditus dirutæ reſtaurationem, quorum neutrum verificatur hoc in caſu.

Et ad illud, quod, dum diſcutitur ſuper qualitate huius iuriſpatronatus, debet patronus manuteneri in ſua quaſi poſſeſſione præſentandi. Fuit reſponſum, dicta quaſi poſſeſſionem hoc in caſu ei minime ſuffragari poſſe, propter decretum irritans, de quo in dicta regula reſeruatoria ad *tex. in cap. ſi eo tempore, de elect. in 6. & not. per Prob. ad Monach. in c. ſibi qui, n. 18. de præbend. in 6.*

Et in *ead. coram eod. die. 3. Decembris 1604.*

Repropoſita cauſa de ſuper dubio alias reſoluto, ſub die 23. Ianuarij præſentis anni ſtrictè tamen ad regulam reſeruatoriam 8. menſium, Domini ſteterunt indeciſis, hoc vno tamen præſuppoſito quod Monaſteria, & beneficia data in commendam cadant ſub dicta regula de quo erit peculiariter agendum moti, quia re vera hoc iuſpatronatus non eſt propriè ex dotatione, aut fundatione, quo fit; vt tamquam ex priuilegio competens ſub dicta regula videatur comprehendi ex alias latè deductis.

Nec obſtat, quod Papa decreuerit huiuſmodi iuſpatronus cenſendum eſſe perinde, ac ſi eſſet ex dotatione, & fundatione. Quia ex eiſdemmet verbis coniungitur illud non eſſe ex fundatione, aut dotatione, ſed ex priuilegio, & gratia Papæ, qui ita diſpoſuit, vt tenuit Rota in cauſa Placentina de Mirabellis coram Orano. alias in alia deciſione allegata.

Nec facit, quod Papa poſſit fingere & facere vt illud quod non eſt, pro tali tamen habeatur reſpectu certi effectus. Quia non negatur propoſitio: ſed dicitur illam non applicari reſpectu regulę, cum ſemper verum ſit dicere id procedere ex gratia, & priuilegio Papę, & non ex eo quod iuſpatr. ſit verè ex dotatione, vel fundatione vt in ſimili de iurepatronatus conceſſio cum clauſula, quod ſit perinde, ac ſi eſſet Regum, fuit dictum in Corduben. iuriſpatr. 20. Nouembris 1566. coram bon. memor. Ioane Aldobrandino, & cum dicta regula emanauerit per viam legis reſpectu illius fictio non poteſt ſibi vendicare locum: ſed dumtaxat veritas ipſa iuribus vulgatis.

Et ad illud, quod hoc priuilegium ſit ex cauſa oneroſa fuit reſponſum hoc minimè verum eſſe, cum ad hunc effectum ſpectari debeat, quod expenſum fuerit an ſcilicet illud æquiualeat conceſſioni, quia vbi non equiualet conceſſio, ipſa iudicari potius debet gratioſa, quam oneroſa, vt alias deductum fuit: Vnde cum hic in claris verſari videamur, quod expoſitum per Comitem Compſæ, non æquiualet ceſſioni, ex eo, præſertim, quia admodum irrationabile videtur quod

pro

pro ſcutis 1000. in circa in ſeruitutem redigatur eccleſia tam inſignis,& quidem notabilis valoris, etiam attento tempore dictæ conceſſionis hoc eſt ducat.centum, & vltra, vt ex literis perinde valere poſtea expeditis de quibus in actis conſtat, & ex eo quod commendata fuit nepoti eiuſdem Papæ, & Cardinali, cui ex eo Concilio Lateranen.non poterat prouideri, niſi beneficium excederet ducat. 200. ideo, &c.

Nec obſtare dixerunt Domini clauſulas conceſſionis Pauli Tertij. Quia, etſi illæ ſint ampliſſimæ, & ideò prægnantes, vt prima facie tolli minimè videantur per clauſulas appoſitas in regula reſeruatoria ex deductis in cauſa Ariſtocen. coram Illuſtriſſimo Domino Seraphino,& in alijs per informantes pro Comite allegatis: Attamen re maturius conſiderata hoc in caſu ex pluribus non obſtare dixerunt.

Primo, quia in caſu illarum deciſionum fuerat præſcripta certa forma ſcilicet derogandi in futuris derogationibus, quod non poſſet derogari, niſi de toto tenore plena ſpecifica, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes eſſet facta mentio, quæ forma derogandi non præſcribitur in litteris Pauli III. ſed ſolum adſunt clauſulæ derogatoriæ derogatoriarum ad ſequentes diſpoſitiones, quæ omnes tolli videntur, ex eo, quod in regula reſeruatoria expreſſe derogatur ex indultis, & priuilegijs, cum quibuſcumque derogatorijs derogatoriarum,& fortioribus, & efficacioribus, ac inſolitis clauſulis ad *deciſ.Put.*109.*n.*4.*verſ.dixerunt tamen, lib.*1. cum alijs per informantes pro Cardinale deductis.

Nec vim fieri poſſe dictum fuit ſuper clauſula reſtitutoria,de qua in litteris d.conceſſionis. Quia licèt ſit maximæ efficaciæ, tolli tamen videtur ex eo quòd in regula derogatur etiam efficacioribus, & fortioribus clauſulis.

Secundò, quia deciſiones in dicta Ariſtocen. & in alijs cauſis in contrarium allegatis per informantes pro Comite non emanarunt in terminis iſtius regulæ reſeruatoriæ S. D. N. ſed in terminis regulæ Pauli Quarti ſeu aliorum Pontificum, non habentes clauſulas, & derogatorias ita amplas & efficaces, vnde non mirum, ſi de dictis caſibus ad noſtrum inferri minimè poteſt, *vulg.leg.Papinianus exul, ff.de minor.*

Tertiò fuit reſponſum,quod omnes clauſulæ de quibus in litteris dictæ conceſſionis Pauli III. & ſignanter illa,*quod prouiſiones nō poſſint fieri,niſi de cōſenſu Patroni, ſine quo non poſſit derogari, & ſi derogetur, derogatio non ſufficiat, ſed in priſtinum ſtatum reponatur*, debent, ac commodè poſſunt ſuum affectum ſortiri in prouiſionibus, quæ alias Papa in menſibus ordinarij faceret, ordinarium ipſum præueniendo,quod facere poteſt,cum ſit ordinarius ordinariorum, & cum omnibus concurrat, iuribus vulgaris non autem vendicent ſibi locum in prouiſionibus factis per Papam in menſibus reſeruatis vigore dictæ regulæ: ea ratione, quia, cum hoc beneficium iuriſpatronatus ex priuilegio, ſub dicta regula ſui natura comprædendatur, non dicitur derogari dicto priuilegio, nec in aliquo eneruari clauſulas illius per prouiſionem, quam Papa fecit de dicto beneficio, & minus per clauſulas dictæ prouiſioni adhærentes: ſed totum præiudicium facit regula ipſa, & clauſulæ in ea contentæ, cui inquam regulæ adeo ſubijcitur iuſpatronatus ex priuilegio, vt alia derogatio non ſit opus,vt per *Mandoſ.ſuper regula* 1.*reſeruat.quæſt.*10.*numer.*3.latè *Couarr.pract.quæſt.cap.*36.*n.*6.*Dec.conſ.*149.*num.* 6. & fuit tentum in cauſa *Seguntina Dimidiæ Annatæ,*26.*Nouembr.*1593.*coram bon.mem. Orano.*

Quarto, reſponſum fuit, quod cum hic non agatur de clauſulis derogatorijs appoſitis in aliquo priuilegio vel gratia particulari perſonæ conceſſa: ſed de appoſitis in regula, quæ vim legis,ſeu conſtitutionis habet meritò ex eis cenſetur ſufficienter derogatum clauſulis quibuſcumque etiam derogatorijs derogatoriarum contentus in dicta conceſſione Pauli III. *Roman.conſ.*436.*n.*21.*verſ.reſpondeo illud verum Couuar. in rubric.de teſtamen.part.*2.*n.*19.*verſ. quartum noſtræ quæſtioni proprium,&c.* ita in proprijs terminis regulæ octauæ fuit dictum in vna *Cameracen.Canonicatus*, 4.*Iulij*, 1578.*coram bon.mem. Cardinali Lancellotto.* Immo cum inter clauſulas dictę regulæ adſit iſta *etiam, quod priuilegium contineat, quod beneficium ſub reſeruationibus non compręhendatur*: neceſſe eſt fateri non poſſe aliquo modo teneri contrariam ſententiam vigore clauſularum contentarum in dicto priuilegio qualeſcumq; illę ſint ne plus tribuatur tacito, quam expreſſo contra omnes iuris regulas.

Et in eadem coram Penia 12.Nouembris 1607.

Dubium, an Monaſterium Sanctæ Marię in Vice Compſanæ Diœceſis alias bon.memor.Card.Geſualdo commendatum, quod vacauit per obitum eiuſdem Card.extra Curiam in menſe Februario Papa reſeruato comprænderetur ſub regula octaua, felic.recordation.Clementis VIII.reſeruatoria octo menſium; ſæpè fuit propoſitum à bon.memor.Alexandro Litta, & à me.Et quia materia erat ſingularis,ſubtilis,& perplexa,tum propter Deciſiones Rotales, tum propter dicta Doctorum implicata ſæpè indeciſum euaſit, donec tandem in hac propoſitione omnium Dominorum ſuffragijs diſcuſſum, omiſſa præſertim diſputatione in genere & indiſtinctè, concepta de quibuſcumque beneficij,& Monaſterij commendatis, an comprændantur ſub dict.Regula, in hoc caſu affirmatiuè fuit reſolutum, videlicet hoc Monaſterium ſub dicta Regula compręhendi. Cum enim Regula octaua generaliter reſeruet diſpoſitioni Romani Pontificis omnia beneficia eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura ſæcularia, & quorumuis ordinum Regularia in octo menſibus in expreſſis quocumque modo vacatura pertinentia ad collationem,prouiſionem,quorumcumque collatorum & collatricum ſæcularium,& quorumuis ordinum Regularium: Et hoc Monaſteria quotieſcumque ceſſante Commenda per ceſſum, vel deceſſum Commendatarij vacare contingeret, vigore indulti Apoſtolici ad præſentationem Comitis Compſæ, poſſet Epiſcopus in titulum inſtituere,ſi ſibi pręſentaretur Clericus Regularis,& in Commendam, ſi præſentaretur Clericus ſęcularis conſequenter veniebat ſub Regula compręhenſum. Tunc enim ceſſante reſeruatione vigore indulti, per eadem Regulam ſublati, vt per duas deciſiones iam fuit in hac cauſa deciſum, diſpoſitio Regulę hoc Monaſterium comprehendebat. Quod non videbantur reſpuere prædicta verba Regulę, & pręſertim illa; *Et quamuis aliam diſpoſitionem*, Quibus comprehendi etiam prouiſiones per Commendas ſignanter voluerunt *Geminianus in c. nemo numer.* 7. *verſ.credo poſſe concludi,&* ibidem *Francus nu.*5.*verſ. cum verbum prouiſionis de elect.lib.*6.*& Rebuff.in regula de publicandis reſignationib.gloſſ.*16.*in princ.& Rota in vna Cremonen. Penſionis die* 18.*Maij* 1584.*verſ.hoc etiam fundamentum.* Et cum regula octaua ſit ſubſidiaria,& capiat beneficia in alijs non comprehenſa, vt fuit in terminis deciſum in cauſa Eugubina Prępoſiturę,die 3.Martij,1606.coram D.Ludouiſio, merito comprehendit hoc Monaſterium, in quo Ordinarius ad pręſentationem Comitis haberet

In-

inſtitutionem modo prædicto, & præſertim inſpecta voluntate Papæ, quam arguunt, tum verba ſupra ponderata, tum illa, *capiens pauperibus clericis, & alijs benemeritis perſonis prouidere, omnia beneficia Eccleſiaſtica diſpoſitioni ſuæ generaliter reſeruauit.* Tum verbum *prouidere*, quod eſt latiſſimum, & comprehendit omnem modum prouidendi, *gloſſ.in.clem.finali, de verbo prouiſioni, de elect.Gemin.nu.10. & Franchus n. 3.in c.1.de elect.lib.*

Non obſtabat quod per ceſſationem Commendæ, beneficia non dicantur de nouo vacare ſed vacent, vt prius & reuiuiſcat antiqua vacatio, *Caſſador. deciſione quinta, incip.commendauerat Papa, num.4.de Priuilegijs Verall. deciſ. 141. incip. commendatum beneficium p. 1. Mohedan.dec.4.incip.in curia vacauerat de præb. & deciſ. 16.incip.Monaſterium quoddam, n.1.de cauſ.poſſ.& proprietat.*

Quia fuit reſponſum primo, quod licèt per ceſſationem Commendæ beneficia commendata non dicantur verè, & propriè, uacare, vacant tamen improprie, ſiue largo modo, & datur aliqualis vacatio, Gometius in Regula de veriſimili notitia, *q.4.verſ.non obſtat*, quod per obitum *& in regula de impetran.benefic. vacan.per obit.familiar.q.6.n.4.& 5.verſ.mortuo tamen Commendatario, & verſ.qua vacatio velit largo modo*, quod bene applicàtur ad hunc caſum, in quo per ceſſationem commendæ Epiſcopus ad præſentationem Patroni vigore indulti Apoſtolici in hoc Monaſterio habebat inſtitutionem, quam regula octaua ſuſtulit, cum effectus reſeruationis ſit ligare poteſtatem inferiorum circa diſpoſitionem reſeruatorum Rot.dec.32. n.2.de præb.in antiq.

Doctores vero allegati pro D. Comite Compſano ad probandum, quod per ceſſationem Commendæ, non contingat noua vacatio, omnes ferè loquuntur, & intelligendi ſunt de vacatione, de iure, non tamen excludunt aliqualem vacationem, & impropriè, ſiue largo modo cõtingentem per obitum Commendatarij.

Secundo dicebatur, quod licet beneficij commendata non dicantur vacare ita verè, & propriè, ſicut beneficia, quæ in titulum conferuntur, dicuntur tamen ſuo modo vacare, cum Commendatarij aliqualem titulum habere dicantur in eccleſia commendata, licet non ita firmum, ſicut habet ille, cui fit collatio, *Fel.in c.cum olim, n.6, verſ.quia licet commendatarius, de maio.& obe.*

Quod videtur etiam probari ex *Clem.de ſupplend.negligen.Prælat.* vbi ſi Prælati Regulares intra ſex menſes non conferant Prioratus, eccleſias, Adminiſtrationes, aut quæuis alia beneficia ad eorum diſpoſitionem ſpectantia, cum vacant, prouiſio deuoluitur ad Ordinarios. Vnde notabatur, adminiſtrationes dici vacare quoad prouiſionem, Id hodie minorem dubitationem habet, cum Commendæ, & Adminiſtrationes ſint veluti tituli beneficiorum. Milis in repertorio in verbo. *Beneficium vacans gl. in pragmatica ſanctione titul. de pacif.poſſeſſor in princip.in verbo, titulum.* Et licet in Commendis ad certum tempus datis, quas Doctores temporales vocant, id poſſet pati difficultatem, cum Milis in repertorio in verbo. *Beneficium, vacans reſeruatum, Alex.96.incip.viſi narratis, num.2.lib.4.Soccin.conſ. 32.incip.ex his quæ ſuperius, num.17.lib.1.Felin.in cap. cum olim, quæſt.11.num.6.de maior.& obed.Bertrand.conſil.235.incip.etiam ſi commenda, nu.2.lib.3.* in antiquis, *Staphileus in tract.de litteris gratiæ, & iuſtitiæ, in præfatione, §.ſeptima igitur forma, Bartol.Caſſan. conſil. 20. incip. pro inſpectione tituli, numer.8.& Gometius in §. fuerat poſt num. 7. inſtit. de action.* communiter voluerint Commendatarium non eſſe verum Prælatum, ſed rerum eccleſiæ cuſtodem, & legitimum adminiſtratorem, id de commendatario intelligendum eſt, vt prudenter obſeruauit *Mandoſ.ad conſ.Roman.350.ſuper verbo, gloſ. littera B.* quia Commendatarij perpetui (quales ſunt fere omnes hoc ſeculo, nam Commenda temporalis multis ab hinc annis receſſit ab Aula, vt præcitato loco Mandoſius annotauit) veri Prælati dici poſſunt, cum huiuſmodi perpetuæ Commendæ, quæ ad vtilitatem Commendatariorum conceduntur, loco titulorum habeantur, veroſque Prælatos efficiant, *Alciat.in l.pactum curatoris, column.5.verſ.ſed an id Commendatario, C. de pact.* & ita pluries tenuiſſe Rotam teſtatur *Gometius ſuper Regula de infirmis reſignantibus, quæſt.13.num. ſeptimo. Et ſuper regula de Annali, quæſt.26.paulo ante finem. & latiſſimè ſuper regula de Triennali, quæſt.5.* Vnde cum Commenda perpetua largè ſit titulus Canonicus, ſicut alij, *Sarnen.ſuper Regula de Triennali, quæſtione 5. gloſſ.in pragmatica Sanctione tit. de pacificis poſſeſſoribus in princ.in verbo. Titulum* neque ineptè dicitur vacare, nec minus appoſitè affirmatur, ſibi Regula 8. comprehendi.

Supradictis accedebat, quia in caſu propoſito, Paulus Papa III. cum huius Monaſterij prouiſionem, quãdo ceſſante Commenda vacare contingeret, conceſſit Ordinario, verbo *vacationis*, uſus fuit.

Quamuis autem ſiue Commenda ſit temporalis, ſiue perpetuo, Cancellaria, & Camera ſemper retinuerint formam expediendi, & prouidendi per modum ceſſationis quocumque titulo fiat expeditio, vel quacunque appellatione vocentur, non tamen propterea immutatur ius Commendatarium: quia vbicunque verbum *vacare*, eſt propriè accipiendum, non intelligitur de Commendis, quæ propriè non dicuntur vacare: Nam licèt largo modo ſit titulus Canonicus, non tamen eſt omnino idem titulus cum illo beneficiorum, quæ conferuntur in titulum; Et propterea in reſeruatione *capite 2.de præbend.lib.6.* non venit Commenda, cum non dicatur propriè vacare. Secus autem eſt in hac Regula, vbi verba: *quocunque modo vacatura*, ſunt ampliſſima, & ideò ſiue contingat vacatio ratione adminiſtrationis, & Commendæ, quia non eſt alius modus vacandi, dummodo ſit facienda aliqua prouiſio, ſeu diſpoſitio, continetur ſub regula. Quod apertius inferunt ſubſequentia verba regulæ, *ad collationem prouiſionem, & quamuis aliam diſpoſitionem quorumcunque collatorum quomodolibet pertinentia.* Quibus proculdubio comprehenditur ius, quod habet Epiſcopus in hoc Monaſterio inſtituendi, & commendandi. Quia per hunc modum vocandi, ille ad quem ſpectat, poteſt facere prouiſionem, *Rom.d. conſ.350.num.22.ibi vacationem Præpoſituræ, quæ ad tit. Commendæ.*

Nec ad rem pertinebat, quod Ordinarius non diſponeret iure proprio, ſed vigore indulti Apoſtolici, quia idem erat in cauſa Eugubina Præpoſituræ, & tamen Papa voluit non impediri vigore indulti in ſuis menſibus. Et ideo dixit quomodocumq. ſpectantia: quæ verba ſunt magis ampla, quam illa, quæ vigebant tempore antiquarum deciſionum Rotalium, & Doctorum, qui contraria opinione.

Demum non obſtabat, quod cum Regula ſecunda, particulariter, & expreſsè reſeruet Monaſteria, fruſtra contendebatur hoc Monaſterium comprænhendi ſub Regula 8. Quia dicebatur primo ſuper eodem beneficio poſſe concurrere plures reſeruationes, vt ex Caſſadoro, Felino, & alij tenuit *Rot.*in cauſa *Brunduſina Archidiaconat.die 16.Ianuar.1604.coram Card.Millino*, tunc Rotæ Auditore, & fuit etiam dictum in cauſa *Eugubina Præpoſituræ, iuxta dec.32.de præb.in antiquis.*

Se-

Secundò dicebatur intentionem Papæ in Regula 8.fuiſſe reſeruare ſolum illa beneficia, quæ ad ſuam prouiſionem libere non ſpectabant, vt poſſet de illis Clerici pauperibus,& alijs benemeritis prouidere, Vnde oportuit Regulam octauam tamquam ſubſidiariam condere: hæc eſt enim ratio finalis Regulæ, vt patet ex eius proœmio, quæ ceſſat in beneficijs, alias Papæ reſeruatis, *Ripa reſponſ.6.nu.3.& 4.de conſtit. Oradin.deciſ.131.incip.Die lunę 20. Aprilis,lib.1.in manuſcriptis*.

Tandem reſpondebatur, quod licet hoc Monaſterium compræhenderetur ſub Regula 2. & eius vigore collatio, ſiue prouiſio ſpectaret ad Papam: quia tamen dubitari poterat. An priuilegium Pauli III. cum clauſulis ampliſſimis conceſſum Comitibus Compſę cum facultate data Epiſcopo inſtituendi in titulum, vel in Commendam, derogaret Regulæ ſecundæ, recurrere oportuit ad Regulam octauam pleniores, & copioſiores clauſulas habentem, ſub qua propterea veniebat comprehenſum, *Oradin. deciſ.131. lib. 1. Accorambonus deciſ.58. incip. Menſis non eſt de neceſſitate exprimendus, in fin.lib.2.* quibus cauetur, quod quando Papa impediretur prouidere beneficia alias reſeruata, tunc compræhenduntur ſub Regula 8. quæ eſt ſubſidiaria; Et ita fuit reſolutum in dicta cauſa Eugubina Præpoſituræ in eiſdem terminis procedente.

Tertia eſt deciſio in *Cæſaraunguſtana parochialis*, 14. *Nouembr.1616.coram Illuſtr.& Reuerendiſ.D. meo Corcino Decano*, tenoris infraſcripti.

Hæc parochialis vacauit in menſe Octobris, qui eſt vnus de octo menſibus vigore regulæ 8. Papæ reſeruatis, Epiſcopo autem gaudente alternatiua, eſt Ordinarij, & cum parochialis ſit de iurepatron.laicorum ex priuilegio Iulij II. conceſſo ex augumento dotis, &c. reualidato per Paulum III.aduerſus reg. Adriani Sexti, ideo dubitaui, an conſtaret de reſeruatione dictæ Parochialis, & Domini affirmatiuè reſponderunt Regula enim octaua in ſua reſeruatione compræhendit omnia beneficia vacantia, & tollit conſuetudines etiã immemorabiles,& priuilegia,& indulta Apoſtolica, nedum ſuper optione præbendarum, verum etiam ſuper diſpoſitione beneficiorum, etiam quod prædicta priuilegia,& indulta continerent, quod numquam ſub dictis reſeruationibus compræhenduntur, vt ſunt verba clara regulæ, & dicit ibidem *moder.gloſſat gloſ. 31.per totam*, & præſertim *num.24.& 30.*& ita fuit reſolutum in cauſa *Caſalen.Canonicatus 19. Ianuar.* 1604. *coram bon.memor.Litta*, quare cum d. Parochialis ſit de iurepat.ex priuilegio, comprehenditur ſub dict.regula quę tollit priuilegia,& indulta, vt fuit reſolutum in cauſa *Compſana iuriſpatronat. 23. Ianuar. & 3.Decembr. coram bon.memor. Alexandro Litta*, neque ſunt examinãdę cauſę priuilegij, cũ regula 8 habeat derogatorias derogatoriarũ, & ꝙ fuerit dictũ, quod beneficiũ numquam ſub reſeruationibus Apoſtolicis comprehenderetur, vt fuit conſideratum in allegata cauſa Compſana,& dicit *modern.gloſſat.gloſ.36.per totam*, neque obſtat, quod Epiſcopus gaudeat alternatiua, & ideo menſis Octobris eſt Ordinarij, vnde cum patroni ſint in quaſi poſſeſſionem pręſentandi, licet iuſpatron.non poſſit per Ordinariũ reuideri, cum ſit conceſſum ante 40. annos poſt confirmationem *Concilij vt in r. 9. de reformation.ſeſſion.*25.interim tamen patroni ſunt manutenendi in ſua quaſi poſſeſſione pręſentandi, vt cenſuit Congregatio Illuſtriſſimorum Interpretum, vnde ceſſat reſeruatio, nam fuit reſponſum prædicta non officere, quia d. parochialis non cadit ſub alternatiua Ordinarij, ſed eius collatio ſpectat ad Papã, ac proinde quaſi poſſeſſio pręſentandi non ſuffragatur aduerſus regulam 8. Cancell. propter decretum irritans in ea appoſitum, quod tollit omnia, quam poſſent impedire reſeruatoriam, *modern.gloſſat.reg.8.gl. 67.n.12.& ſeq.*& in puncto fuit reſolutum coram me in cauſa *Barthinonen.Prioratus 11.Maij*,1609.& alias ſępius,

Quod autem non cadat ſub alternatiua Ordinarij, ſatis patet, quia in regula ab alternatiua excipiuntur beneficia, quę nõ sũt liberę collationis Epiſcopi, vt sũt clara verba regulę,& dicit *d.gl. moder.gl.45.n.1.* qualis eſt iſta parochialis, ſtante iurepatronat.ex priuilegio, quia donec reuideatur iuſpat. patroni ſunt manutendi in quaſi poſſeſſione pręſentandi, cum priuilegium ſit conceſſum per 40.annos ante confirmationem Cõcilij, quod operatur reſpectu reſeruationis Papę, vt ſupra dictum eſt, & ita concluſum conſtare de reſeruatione.

Quarta eſt deciſio, in eadem coram eodem, 6.Nouembr.1617.

In hac cauſa duę principales difficultates oriuntur, prima eſt, an iſta parochialis ſit reſeruata vigore regula 8. etiam quod ſit de iurepatr. laicorum ex priuilegio, ſecunda eſt, poſito quod ſit de iurepat. laicorum ex priuilegio, an patronus, qui eſt, in quaſi poſſeſſione pręſentandi ſit in ea manutenendus, dum cognoſcitur, an huiuſmodi iuſpat.comprehendatur ſub regula.

Et quantum attinet ad primam difficultatem, ſi hęc parochialis non cadit ſub alternatiua Epiſcopi, de quo particulariter erit agendum, certum eſt, quod eſt reſeruata, cum vacauerit de menſe Octobris, qui Epiſcopo non gaudente alternatiua eſt vnus de 8. reſeruatis, vt expreſſe legitur in d.regula 8.non obſtante, quod d. parochialis ſit de iurepat. ex augumento dotis annuorum ſolidorum 200.hoc eſt ſcut. 10. vt habetur in litteris conceſſionis Iulij II.quia enim ſit ex priuilegio comprehẽditur ſub d.regula, vt ſunt illius verba clara cum tollat priuilegia, ac indulta, &c.& fuit reſolutum in cauſa *Compſana iuriſpatr.19.Ianuar. & 3. Decemb.1604.coram bon.mem.Litta*, vbi aliæ dec.allegantur, ac dicitur, quod regula tollit quaſcumq; clauſulas priuilegij, cum deroget priuilegijs,& alijs etiam, quod in illis fuerit dictum, quod nũquam ſub Apoſtolicis reſeruationibus comprehendantur,& fuit ponderatum in hac cauſa 14.Nouemb.ſuperioris anni.

Quod autem iſtud iuſpat.ſi ex priuilegio ſatis appareat, quia cum agatur de acquirendo iurepat.ex dotatione, indubitata concluſio eſt quod requiratur dotatio formalis, *c.filijs,16.q.7.Innoc.in rubr.de iurepat.nu. 2.Hoſt.in ſumma,eod.tit.§.ex quibus, verſ.idem videtur, ſi eccleſiam dotauit, Io.And.in c.1.gl.1.eodem tit. Card. in rub.eod.tit.n.3.Abb.in c.quoniam, nu.3.eod.tit.Roc.de iurep.verbo dotauit*, q.2 n.4.vbi de communi *Paul.de Citadin.p.3.tranſ.2.Lamb.lib.1.p.1.q.6.art.1.* & fuit dictũ in cauſa *Regien.iuriſp.9. Maij, & 13.Iunij*, 1586.*coram rec. mem.Hier.Card. Pamph. tunc Rotæ Auditor.* & in cauſa *Tiraſonen.iuriſpræſentandi 5.Maij 1594.coram bon. mem. Alexandro Litta*.

In noſtro autem caſu non adeſt dicta dotatio, ſed ſolum augumentum dotis, ex quo de iure communi non acquiritur iuſpatr.*gloſ.in c.pia mentis,in verb.patronatus. 16.q.7.Abb.conſ.59.lib.2.Rocch.de iurepat.verb. dotauit, q.2.& 3.*& fuit dictum in cauſa Lunen.*Sarzanen.beneficij,5.Iulij 1599.coram Illuſtriſſ.D.meo Milino*,& alias ſæpius,& propterea neceſſe fuit ad acquirendum iuſpat. quod eccleſia eſſet penitus depauperata, et eidem noua dos eſſet data, *Roc.vbi ſup.q.3.Bero.conſ.6.n.19.vol.1.* et fuit dictum in d.Lunen.*Sarzanen.coram Illuſt.Milino*

& in

& in alleg. cauſa Campſanæ iuriſp. 23. Ianuar. & 3. Decemb. coram bo. mem. Litta. & ſi admitteretur, prædictam concluſionem intelligendã eſſe, quando augumentum, quod datur, eſt parui momenti, & agatur de acquirendo iurepatron. via ordinaria, ſecus tamen eſſe, quando eſt tantę conſiderationis, vt dos, quam habet eccleſiæ, habito reſpectu ad augumento, nullius ſit conſiderationis, itaut priuilegium conceſſum a Papa magis operetur conceſſionem ex iuſtitia, quam ex gratia, prout videtur ſenſiſſe Rota in cauſa Peruſina de confinio 2. *Decemb. 1576. cor. fel. rec. Clem. VIII.* vbi quod iuſpatron. non dicitur acquiſitum ex cauſa onerosa, niſi illud, quod fuerit datum, æquiualeat conceſſioni factæ, & idem repetit Rota in vtraque deciſ. Compſana: fuit tamen dictum, hoc augumentum eſſe etiam modicum, vt in nulla ſit habendum conſideratione. *Rocc. de iurepatron. in verb. dotauit. q. 9. num. 36.* vbi quod modica dos non facit patronum, & nulla prorſus adeſt difficultas, quando augumentum dotis non aſcendit ad medietatem annui valoris fructuum beneficij, vt dixit *Rota in cauſa Valentina parochialis de Carlet. 1. Maij 1061. coram Illuſtr. D. meo Card. Lancell. tunc Rotæ Auditore.*

Non obſtat, quod Io. patronus ſoluerit ſcut. 4000. Capitulo de Pillar pro recuperatione trium partium fructuum eccleſiæ de Maella: quæ erant diſmembratæ, & vnitæ eccleſiæ del Pillar auctoritate Pij IV. quia quatenus iſta ſummam ſufficeret pro acquirendo iurepatr. ex augumento dotis, in hoc tamen caſu non fuit acquiſitum, nam licet verum ſit, quod in dotatione beneficij non debeat expreſſe reſeruari iuſpatr. & ſufficiat, quod non fuerit remiſſum, *cap. ſignificauit. vbi Doct. & præſertim Abb. in 1. not. & Felin. nu. 7. de teſt.* & fuit ſæpiſſimè in Rota dictum; attamen quando agitur de acquirendo iurepatr. ex augumento dotis, debet exprimi, quod bona dantur pro dote alias dans dicitur benefactor. *Io. Andr. in c. 1. col. 3. in princ. verſ. alius autem, de iurepatr. Abb. in c. 3. num. 10. vbi de magis communi, eod. tit. Abb. in conſ. 59. numer. 2. verſ. vnde ſi quis, & conſ. 106. ſub num. 2. verſ. primo enim, & c. p. 2. Rocc. de iurepatr. verb. & dotauit. quæſt. 29. Lamb. de iurepatr. lib. 1. p. 1. q. 6. art. 3. num. 9. cum plurib. ſeqq.* & fuit dictum in cauſa *Imol. Iuriſpatr. 7. Iunij 1577. coram. Cantuce.* vbi dicitur de magis communi opin. relata inter impreſſas *167. n. 3. p. 2. et in alia Lucana mainſculatis, 4. Decemb. 1587. coram Orano, & in Nolsana beneficij, 19. Ianuar. 1594. coram bon. mem. Card. Pamphilio.*

Quod autem Io. non ſoluerit pro dote, hoc eo ipſo probatur, ex quo non probatur pro dote ſoluiſſe, cum hoc ſit fundamentum partis. *Oldrad. conſil. 254. num. 14. verſ. ad formam vero, & num. 21. verſ. præterea aliud,* & bene facit *Aug. in conſ. 275. col. 5. num. 4. in fine, verſ. ſic in negatiua videmus,* & quamuis ſufficiant coniecturæ ad probandum, quod dans, vel ſoluens voluerit reſeruare ſibi iuſpatr. *Rocch. in verbo, & dotauit, q. 6. nu. 11. in fine, Lamb. lib. 1. p. 1. q. 6. art. 1. n. 16. Bero. in c. 3. n. 90. verſ. tacite etiam dicetur, vſque ad finem. de iurepatr. & fuit reſolutum in d. Lucana mainſculatus 4. Decemb. 1587. coram Orano.* attamen in hac facti ſpecie ceſſant omnes coniecturæ, quia cum cauſa agitaretur coram Gropperio ſuper nullitate diſmembrationis, vt patet ex deductis in ſummario Ludouici a n. 3. vſque ad 9. & licet in concordia, ſeu narratiua illius, cuius vigore d. ſumma ſoluta fuit, Ioannes enuncietur patronus, attamen dicta verba, ſunt aſſertiua, cum ibi dicitur, aſſerentem ſe patronum, & ſunt etiam relatiua ad litem, vt ſententiam, in quibus Io. non nominatur patronus, & propterea non concludunt, quod aſſignatio prædicta fuerit facta pro dote, iuxt. not. *in c. ſi Papa, de priuil. in 6. & in clem. ſi Viuian. de Iur. patr.*

ſummus, de ſentent. excom. & per Aret. in conſ. 33. n. 8. verumtamen & conſ. 13. col. fin. verſ. præterea, & ceſſat omnis difficultas, quia ſi agendum eſt via ordinaria ad acquirendum iuſpatr. fuiſſet opus, vt eccleſia eſſet penitus depauperata, & ageret noua dote, vt ſupra relatum eſt, ſi vero dicta dotatio ſufficeret, itaut iuſpatr. dici poſſe acquiſitum ex titulo oneroſo, quatenus tamen interueniſſet beneplacitum Apoſtolicum, ex pariter ſupradeductis in hoc caſu nullum adeſt beneplacitum Apoſtolicum, neque poteſt induci ex obſeruantia, *Put. deciſ. 355. lib. 2. in nou. Rot. deciſ. 179. p. 2.* & fuit ſępiſſime dictum.

Quantum attinet ad ſecundam difficultatem, an ex quo patronus eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi poſſit iuuari aduerſus d. reg. 8. ex d. quaſi poſſeſſione præſentandi, & reſolutum fuit non poſſe iuuari, quia cum ex prædictis clare conſtet beneficium eſſe de iurepatr. ex priuilegio, & ſic comprehendit ſub reg. 8. & illa propter decretum irritans inficit nedum titulum, ſed etiam poſſeſſionem. *Caſſad. deciſ. 1. num. 1. & per tot. de reſt. ſpol. Put. deciſ. 196. num. 1. lib. 3. in nou. Rot. deciſ. 510. numer. 5. lib. 3. part. 3. per tot. Modern. gloſſ. in reg. 18. gloſ. 31. numer. 8. & gloſ. 66. num. 29. Mandoſ. ſuper reg. 1. quæſt. 3. per totam,* & hęc cõcluſio procedit in caſu iſto, in quo habemus reſeruationẽ ex regula nulla habita diſtinctione, an reſeruatio ſit de certo, vel in certo corpore beneficij, vt per Caſſad. *dec. 1. n. 3. de reſt. ſpol. Germõ. de indul. in §. volumus, n. 30. et 31. Mode. gl. reg. 8. gl. 66. n. 32.* & iſta ſententia inter alias fundatur in optima ratione, quia hodie omnes reſeruationes ſunt generales ac per viam legis, & ex motu proprio, vt probat *d. Modern. in §. 2. proœm. n. 57.* & ſic inficiunt poſſeſſionem perinde ac ſi eſſent ſuper certo corpore expreſſæ. *Lancell. de attent. p. 3. c. 24. q. 9. n. 4. & 5. & fuit reſolutum in cauſa Salamant. fructuum 9. Martij 1587. coram bon. mem. Gypſio. Moder. gloſſat. d. gl. 66. n. 34. & ſeq.*

Neque facit, quod prędicta concluſio veriſſima ſit, quando decretum eſt iuſtificatum, vt ſi indubitanter conſtaret beneficium eſſe de iurepatr. ex priuilegio alias non inficiat poſſeſſionem *Caputaq. deciſ. 329. nu. 7. p. 3. Creſcent. deciſ. 5. de reſt. ſpol. moder. gl. allegata gl. 96. n. 39.* dic autem decretum non videtur iuſtificatum, nam licet adſint prædictæ probationes, attamẽ cũ probatio probationem non excludat, non poteſt dici decretum iuſtificatum, donec contrarium probari poteſt *Ægid. deciſion. 103.* & ad huc effectum videtur requiri res iudicata, vel confeſſio partis. *Rot. dec. 269. par. 2.* & fuit dictum in cauſa *Baren. benefic. 14. Maij, 1604. Illuſtr. Card. Lancellot.* nam fuit reſponſum, quod licet confeſſio partis, & res iudicata ſint liquidiſſimæ probationis, attamen non excludantur aliæ probationes a iure, *Gemin. conſ. 27. in princ. Oldrad. conſ. 139. in fin. verſ. 10.* hic autem, vt patet ex prædictis, probationes factæ ſuper iurepatronatus non releuant, & ideo indubitatum eſt, quod probatio deducta in inſtrumento ſit liquida, cum negotium ſit diſcuſſum, *Nat. conſ. 52. nu. 18. & 19. Rol. a Val. conſ. 75. n. 3. lib. 3.*

Vlterius reſponſum fuit omnia beneficia præſumi libera, *Innoc. in c. cum venerabilis, n. 9.* & ibi *Doct. de except. Io. Andr. in c. 1. de c. mon. in 6. Bald. in ſua margarita verſ. eccleſiæ, n. 19. Dec. conſ. 117. & conſ. 573. Rocch. de iurepat. in verbo: conſtruxit, n. 29.* quæ concluſio procedit, nedum in priuatis ſed etiã imperatore, & alijs Principibus, vt probat *Rodulph. Scarden. conſ. 20. lib. 2. inter conſ. Io. Barcholien. col. 22. fol. mihi 453. verſ. & licet hęc prima fonte,* & propterea cum alia pars det de iurepatronatus non plenè probat intentionem ſuam, vt patet ex dictis, quare non poteſt dici, ꝙ liquide conſtet de exceptione iuriſpatronatus, & ideo regula ope-

ratur effectum ſuum, quia exceptio non eſt clara, *Old. conſ.306.in princ.verſ.reſtat.Pariſ.conſ.67. in princ.lib..4 Iaſ.in l.Titij textores,inc .not.n.2.& ſeq.ff.de legat.1.* nec quaſi poſſeſſio ſuffragatur cum inficietur ex decreto irritanti, vt ſupradictum eſt, & ita fuit ſeruatum in *cauſa Compſana Iuriſpatronatus coram bon. mem. Litta*, vt patet ex vtraque deciſion. Comprobantur prędicta, quia non eſt nouum in iure, quod proprietas, quando de illa conſtat(prout conſtat in caſu noſtro ex prędictis)præferatur poſſeſſioni, vt in ſimilibus terminis dixit *Abb.in c.conſultatibus,n.9.de iurepatr .Butr.in c. ex liberis,n.8.eod.tit.Ripa in c,cum eccleſia,num.130.de cauſ. poſſ.& propriet.Dec,conſ,123.n.1.& conſ.149.n.2. Lamb, de iurepatr,lib.2.p.2.q.3.art.6.n.4.& ſeq.& art.9. num. 2. Roch.de iurepat.in verb.competens,q.15.n.45.Paul.de Citad.de iurep.p.6.art.53.n.16.* & fuit dictum in *cauſa Imolen.iuriſp.7.Iunij 1577.coram Cantuccio, & in cauſa Sen, iuriſp.9.Ianuarij 1598.coram bon.mem.Franc. Penia* & in alia *Romana de Publicolis, 21. Ianuarij 1600. coram Epiſcopo Pacen. & in Melitan. iuriſp.18.Aprilis 1608. coram Reuerend, Lugdunen.* & vltimo loco in cauſa *Lucana iuriſp.23.Ianuarij 1622.coram bon.mem.Penia*, quæ licet fuerit reuocata coram R.P.D.meo Vbaldo, hoc prouenit, quia factū nō ſubſiſtebat, nō autē iuris cōcluſiones.

Neque obſtat, quod dum cognoſcitur ſuper meritis iuriſpatronatus patronus non eſt ſua poſſeſſione ſpriuandus, vt fuit reſolutum in *cauſa Lucana Canonicatus, 18.Maij.1590.coram Bubalo*, quia placuit Dominis diſtinctio facta in *cauſa Barch.prioratus 11.Maij 1609. coram me*, videlicet, quod aut beneficium vacat in menſe reſeruatio, & quaſi poſſeſſio non ſuffragatur aduerſus clauſulas *reg.8.ex rationib.ſuper ponderatis*, aut non vacat in menſe reſeruato, & verſemur in caſu, quo iuſpatronatus poteſt reuideri per Ordinarium iuxta terminos *Concilij Trid.ſeſſ.25.c.9.de refor.* & interim dum reuidetur, patronus ſua quaſi poſſeſſione non eſt priuandus, & in iſtis terminis loquitur prædicta deciſio Bubali, & ita declarauit *Congregatio Illuſtriſ.Interpretum*, vt refertur in d.*cauſa Barchinon.* in noſtro autem caſu non agitur de reuiſione iuriſpatronatus ad effectum vt debeat reuocari, vel confirmari iuxta terminos d. Cōcilij Tridentini; ſed agitur an compræhendatur ſub regul. 8, quæ non reuocat beneficia de iurepatr. ex priuilegio, ſed ſolum reſeruat.

Ex prædicta reſponſione tollitur, quod iurepatronatus non poſſunt reuideri, ſi ante annos 40. a publicatione Concilij fuerunt conſtituta, quia quicquid dicendū ſit: an iſtud iuſpatronatus poſſit dici conſtitutum per 40. annos antē publicationem Concilij ſtante regula Adriani VI. quam difficultatem annotaui excogitaſſe Illuſtriſ.D.Card.Millinum tunc Rotæ Auditorem dum proponebatur dicta cauſa Valentina de Carlet, hic non agitur de reuiſione, ſed dicitur, quod iuſpatronatus eſt ex priuilegio, & quod propterea eſt reſeruatum per regulam 8. Stant enim ſimul, quod iuſpatronatus non poſſit reuideri, & quod nihilominus ſit ex priuilegio, ita vt compræhendatur ſub reſeruatione regulæ, 8. ex quibus, ſi hoc beneficium non cadit ſub alternatiua Epiſcopi, de quo erit videndum, ſtandum eſt in deciſis ſub die 14. Nouembris ſuperioris anni, vbi concluſum fuit conſtare de reſeruatione.

Quinta eſt deciſio in *eadem coram eodem 31. Ianuarij 1618.*

32 Dictum fuit, quod vbi augumentum non eſt comenſuratiuum ad cōceſſionem iuriſpatronatus, non deſinit eſſe ex priuilegio, nec priuilegij nomen amittit. *Aret. in c.nouit. n.28.Fel.n.8.verſ.dicitur autē de iudic.Soc. Sen. in conſ.4.n.5.& ſeq.lib.3.Oſaſeb.deciſ.139. n. 10. Boſſ. in pract.crim.tit.de principe,n. 152.& 153. Peregr. de iure fiſci,lib.1.tit.3.n.29.* & in terminis iuriſpatronatus fuit reſolutum in *Peruſina plebis de confinio, 3. Decembris 1576.coram bon.mem.Blanchetto, & in Lucana Decanatus 21.Martii 1577. coram Clem. 8.* quę habetur *p.1.dec. 457. nu.1.& in d.Campſana iuriſp. 23.Ianuarii 2603.& 3.Decembr.1604.coram Litta, ac in d. Caſaraugustana 14. Nouembr.1616.& d.6.Nouembr.1617.* Vbi etiam firmata fuit concluſio pro indubitato, quod beneficium de huiuſmodi iurepatronatus ſi vacat in menſe reſeruato, comprehenditur ſub reſeruatione regulæ de menſibus etiam quod patronus ſit in quaſi poſſeſſione præſentādi propter decretum irritans poſitum in regula, & ita in puncto pluries reſoluit Rota, *Veral.dec.29.& 312.& lib.1.* & fuit dictum in *Ceſaraug.parochialis 10.Iunii 1566. coram Gropperio, & in Valentina Parochialis de Carlet. 4. Iunii 1600.coram bon.mem.Laucel.et in Pampil.parochialis de Garag.18.Iunii 1555.coram Achil. de Grs.* quæ allegatur in primis deciſ. in quibus etiā citatur *Fel.quando lit.ap.voc.patr.n.11.lim.Aen.de Falconib.de reſer.q. 4. pr.effect.14.verſ.idē ſi iuſp. competeret ex priuilegio laicis Caſſad.deciſ.4.n.5.de prob.Roch.de Curte de iurep.in verbo, competens q.24.n.56,verſ.limita nunc concluſionem Lamb. tract.eod,lib.2.p.3.q.8,art.3.nu.1.iuncto conſ.65.n.1. Fed. de Sen.verſ.ſed ſi non habet præſentare & conſ.99. num. 3. Card.verſ.ad ſecundum dubium.*

Nec ibi Rota vim facit, quod iuſpatronatus huiuſmodi nullatenus cadat reſeruatione, tamquam conceſſum per quadraginta annos ante confirmationem Concilij, quo caſu non debet vlterius reuideri, quia dictū fuit, quod dato etiā quod nō poſſit reuideri, eſt nihilominus ſemper de iurepatronatus ex priuilegio, & ideo ſi vacat in menſe reſeruato comprehenditur ſub dicta regula, etiamſi patronus ſit in quaſi poſſeſſione preſentandi, nam regula de menſibus propter decretum, tollitur quaſi poſſeſſionem, quamquam ipſa quaſi poſſeſſio ſuffragetur, quando cognoſcitur inter patronum, & Epiſcopum, quia beneficium vacarit in menſe ordin. & ita decidit Sacra congregatio in cauſa de Ottonibus, & Rota diſtinxit in d. Barchinonen Prioratus, nec prædicta Domini reuocabant in dubium, ſed veriſſima reputarunt, & quamuis Domini receſſerint a d.deciſione 31.*Ianuarii* 1618. & ſteterint in deciſis ſub die 14. Nouembris, 1616. quæ eſt in præinſerta, nolui tamen prætermittere concluſiones iuri, in dictis deciſ. allatas cum vere ſint, vt patebit tam ex *d.deciſ.14.Nouemb.* quam ex ſequenti *in eadem coram eod.13.Nouemb.* 1620. & hæc eſt,

33 Sexta deciſio talis tenoris. Domini receſſerunt a deciſione facta ſub die 31. Ianuarij 1618. & ſteterunt in deciſis ſub die 14. Nouembris 1616, cum huiuſmodi parochialis vacauerit in menſe Octobris, qui eſt vnus de octo menſibus Papæ reſeruatis, Epiſcopo nō gaudente alternatiua, prout reſpectu ipſius parochialis nō gaudet, cum aſſerti patroni ſint in quaſi poſſeſſione præſentandi, in qua debent manuteneri *cap. conſultationib. de iurep.* alternatiua enim non habet locum niſi in beneficijs, quę ſint liberæ collationis epiſcopi, vt diſponitur in regula 8. quale non eſt iſta Parochialis, cum patroni ſint in quaſi poſſeſſione preſentandi, & ideo collatio non eſt libera epiſcopi, cum ab ipſo ſolo non poſſit fieri, ſed requiratur preſentatio, *c.2. ubi gl. in verbo libere, de reſcript.cap.2.de teſtib..n 6.clem.2. ubi gl. in verb.libere, de iurepatr.* & fuit reſolutum in cauſa *Tarracon.Sacriſtia, 9.Iulii 1600, coram bon.mem.Iſto*, neque eſt verum quod idem erit dicendum reſpectu Papæ, cum vna, & eadem res non debeat diuerſo iure cenſeri, *l.eum qui ades, ff. de uſucap*, quia regula non procedit reſpectu diuerſarum perſonarum, *l. ſi quis præferendum,35.in fine ff.de furt.* & propterea, aut patroni volūt

ſe iu-

ſeiunctæ ſola quaſi poſſeſſione prælent andi, & non poſſunt propter decretum irritans appoſitum in regula 8. quod inficit titulum, & poſſeſſionem, ita vt diſpoſitio *capite conſultationibus*, non ſuffragetur ad dictam regulã *Verall. deciſ. 29. & 326. & 312. lib. 1. in manuſcript.* & fuit reſolutum in *cauſa Valent de Carlet. 4. Iunij 1601. coram Illuſtriſ. Lancellotto*, quam refert, & ſequitur *Garc. de beneſic. p. 5. c. 9. num. 127.* Aut dicti patroni volunt vti titulo producto, & tunc ant ille titulus eſt conſiderandus tamquam a 40. anni, citra publicationem Conc. Trid. conceſſus, qui poteſt reuideri ab epiſcopo iuxta diſpoſitionem d. Concil. *ſeſſ. 25. c. 9. §. ſimiliter quoque de refor.* & conſter eſſe de priuilegio, & ſic comprehenditur ſua reg. 8. vt aliunde fuit deductum in dec. in hac cauſa facta, 6. Nouemb. 1617. & firmatum eſt in deciſione facta 31. Ianuar. 1618. beneficium enim pingue fuit actum in redditibus ſolum pro ſcut. 10. aut non poteſt reuideri, quaſi ſit conceſſus a. 40. annis vltra, & hoc caſu, quamuis firmus maneat, & non poſſit reuocar i, cum ſit in ſtatu validitatis *Gabr. conſ. 195. lib. 1. & cenſuieti Congreg. Ill. interpretum. & refert Garc. de beneſic. loc. ſupr. alleg. num. 124.* non tamen ceſſat quod ſit ex priuilegio, & quod præterea comprædhendatur ſub reg. 8. quæ tollit priuilegia, & indulta conferendi beneficia in menſibus & etiam conſuetudines immemorabiles, vt per *Gonzal. ſuper reg. 8. gl. 35. n. 21. & 24.* quod abſq. dubio Papa facere poteſt, vt per eumdem *Gonz. d. loco, n. 31. & ſeq.* maximè quia iſta reuocatio bene ſe compatitur cum firmitate priuilegij inducta a Concilio, cum reg. nõ deroget in totum priuilegiis, ſed illorum effectum ſuſpendat, vt non ſuffragetur contra reſeruationem regulæ. 8. *Gonz. loc. ſup. alleg. n. 34. & latius in gl. 40. n. 2.*

Neq. refert: quod patroni non produxerit hunc titulum, & ideo polsunt iuuari poſſibilitate alterius cum det multiplicatio titulorum, quia hoc non eſt verum in facti ſpecie, nam ſi nolunt ſe tueri titulo producto, ſola quaſi polseſſio non ſuffragatur, cum tollatur per regulam 8. ut ſupradictum eſt, non poſsunt ſe iuuari poſſibilitate alterius tituli, cum ſolum poſseſsor iſta poſſibilitatem inuetur *Caſſad. deciſ. vlt. num. 1. de procur. Creſc. dec. 21. n. 4. de probat.* ex quibus fuit receſsum a ſup. dicta deciſione.

Et faciunt dicta in *cauſa Spolet. prætenſi iuriſp. Abbatiæ S. Petri de Ferentillo cor. Reuer. D. de Rubeis Decano 6. Iunij 1580. 26. Decembris 1580. 19. Iunii 1581. 1. Decembris 1581. & in eadem Spoletana Abbatia cor. Reuerend. D. Coccino Decano 37. Iunij 1625. & 19. Decembris 1625.* vbi latiſſimè de iurepat. competente ex priuilegio prout infra adducuntur deciſiones coram D. Cocciuo Decano.

Quartum prima eſt in d. Spoletanæ Abbatiæ 27. Iunij 1625.

Sixtus IV. donauit bona Monaſterij ſancti Petri de Ferentillo: Bartolomeo de Ruuere nepoti per hæc verba. Volumus, & auctoritate Apoſtolica decernimus, quod cedente, vel decedente Ancaiano moderno Abbate, ſeu illud quomodolibet dimittente, dignitas Abbatialis, & Ordo ſancti Benedicti, Conuẽtualitas in ipſo Monaſterio extincta ſit, & eſse cenſeatur, & deinde Monaſterium ipſum Cappella ſine cura nuncupetur reputetur, & nihilominus omnes decimas necnon fructus redditus, prouentus, poſseſſiones, iuriſdictiones, iura, & bona mobilia, & immobilia dicti Monaſterii ex nunc tibi præſenti, & recipienti pro te, tuiſque hæredibus, er ſucceſsoribus habenda, et poſſidenda, ita quod illa uendere, alienare, donare, et de illis pro tua et hæredum prædictorum voluntatis arbitrio diſponere, et ordinare libere, et licite poſſis, et ualeas et poſſint, et ualeant, ea donatione, quæ dicitur inter uiuos tenore præſentium donamus, concedimus, et elargimur, etc. et Euenit caſus quod ſub Iulio II. prædictus Ancaianus réſignauit Monaſterium ad fauorem Aloyſij de Ancaianis, qui adhuc uiuens narrauit Leoni X. unã cum Ancaianis de Anno 1515. ſe per quadriennium licet deſacto, pacificè tamen Monaſterium poſse diſse, et heredes Bartholomei donaſse prædicta bona ipſi Ancaianis, prout in inſtrumento apparere dixerunt, et obtulerunt ſe daturos omnia bona prædicta ècclesiæ, ſi iuſpatronatus concederetur. Quapropter Summus Pontifex, poſtquam fructus, redditus, et prouentus, decimas iuriſdictiones, iura, et alia bona in dotem Monaſterio dederint, et conceſserint iuſpatr. et præſentandi perſonam idoneam ad dictum Monaſterium in forma commiſsaria concedi mandauit. ſta ute hac ſerie facti dubitaui, an conſtaret de iurepat. et DD. negatiuam ſequuti ſunt opinionem. Quia Summus Pontifex conceſſit iuſpatronatus ſub prætextu, dotationis quæ hic uere non adeſt, cum per dictam reſignationem Ancaiani fuerit ſuſpenſa gratia Sixti IV. Et intèrim ad fauorem illorum de Ruuere donatariorum non erat iuſta nata obligatio, neque actio, quamobrem nec ipſi potuerunt cedere bona tamquam libera Ancaianis, neque Aucaiani tamquam de bonis liberis potuerunt Eccleſiam dotare, ut in ſimili ſi quis de alieno feudo pure inueſtiatur inueſtiatura non valeat, vt enim ualet fieri debet ſub cõditione, et conferri in illud tempus quo polsefsor ſine hærede maſculo decedat *c. 1. qui ſucceſſ. dar. tenean. lib. 1. feud cap. 1. poſt princip. verbo, vbi verſ. de alterius feudo de Cler. qui inueſtit. fac. lib. 2. feud. Roſſent. de feud. capitul. 4. conal. 9. incip. atque hac ſufficiant, num. 1. & ſeqq. Clar. libro 4. ſentent. §. feudum, q. 14. num. 1. Haretim. Piſt. q. 25. n. 1. lib. 2. Schrader. de feud. p. 3. c. 2. num. 59.* Quare cum conceſſio iurilpatronatus fuerit facta ex falſa cauſa, uempe titulo dotationis, et dotatio corruat, curruit quoque conceſſio itaut nulla cenſeatur *l. & ſi præſes, C. de præd. minor. Alex. conſ. 69. num. 3. lib. 3. Menoch. conſ. 314. num. 27. ſanct. mem. Greg. dec. 496. num. 11.* adeo ut licet alia non obſtarent. Nihilominus Ancaiani poſt mortem Aloyſij, per cuius prouiſioncm eius uita durante fuerat ſuſpenſa gratia Sixti IV. non potuerint prætendere iuſpatron. cum conceſſio male fuerit facta: ſed poſſint repelli exceptione nullitatis, ut in terminis feudi a tertio poſseſſi, de quo quis pure inueſtitutus fuit, quod conceſſio non luſtineatur, etiam ſi poſtea feudum aperiatur, tenent *Roſſent. de feud. d. c. 4. concl. 9. num. 1. Affl. in c. ſi quis fecerit inueſtituram, quo tempore miles. num. 15. Hartm. Piſt. q. 25. num. 13. & ſeq. lib. 2. Fachin. controu. iur. lib. 7. capitulo 28. circa medium, verſ. quod attinet ad ſecundum controuerſiam.* Et prædicta eo amplius procedunt reſpectu Decimarum quas licet Summus Pontifex concedere potuerit. *Hoſt. in ſum. de decim §. 3. quæritur, num. 13. Rebuff. de decim. q. 13. num. 73.* tamen cum circa hanc conceſſioncm adſit prohibitio Concilii Lateranen. ſub Alex. iii. *in capite 14. §. prohibemus, relatum, in c. prohibemus, de decim.* ad effectum ualiditatis huius cõceſſionis requirebatur expreſsa derogatio dicti Concilii Generalis, quod cenſetur habere clauſulas derogatorias ad ſequentes diſpoſitiones adeo quod datur defectus uoluntatis in concedente *c. ex p. de capel. Men. capit. nonnulli §. 1. vbi Pelin. numer. 2. de reſcript. Archid. in capite primo numero ſecundo aute final. ver. vel dictum planius, de Conſt. in ſeſſo & fuit dictum in cauſa Imolen. Decim. 21. Maii. & nono Iunii 1586. coram Orano. Et in cauſa Vlixbonen decim. 24. Nouembr. 1583. coram Oriolen. & in Cauſa Valent. Decimarum de Ayora 27. Nouembr. 1602. coram bon. mem. Penia*, ubi aliæ dec. receſſ.

Quod autem gratia Sixti fuerit ſuſpenſa per reſignat. Ancaiani non poteſt controuerti, quia aut gratia Sixti ſapit vnionem prout voluit *Rota in puncto huius gratię in cauſa Spolet. prætenſi iuriſpatr. 14. & 19. Iunu. 1581. coram D. de Rubeis.* Cum vnio nihil aliud ſit, qua ſuppreſſio, & donatio, ex qua beneficium vnitur efficitur prædium & alteri loco applicatur, *Rota dec. 11. de reb. eccleſ. non alien. in antiq. Sarnen. in reg. de trienmal. q. 8. nu. 2. verſ. quia per vnionem, Felin. in capit. in noſtra, n. 30. de reſcript. Pariſ. conſ. 30. num. 11. lib. 4.* & ſatis expreſſis verbo vnioni fuit derogatum, prout paſſim ueri conſueuit in reſignat. ad fauorem. *Mandoſ. in praxi ſignat. grat. in verb. reſignatione, ver. datur Pariſ. de reſign. lib. 2. q. 3. num. 52.* Aut vero gratia Sixti non eſt habenda pro vnione, & nihilominus illi ſatis fuit derogatum: nam Iulius ij, in dicta prouiſione, ſuſpendit quaſcumque vniones, etiam ad inſtantiam Regum, & aliorum Principum, &c. cum quibuſuis clauſulis etiam derogatorium derogatorijs, etiam fortioribus, & inſolitis, & de plenitudine poteſtatis hactenus conceſſis, ſuſpendit quoque coadiutorias, & demum ſubditur. Cæteriſque in contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcumque cum clauſulis opportunis, & conſuetis. Vnde ex iſtis verbis duo fuerunt ponderata. Primum quod per clauſulam. Non obſtantibus fuit derogatum omnibus, quæ poſſent reſignationi obſtare, *Iaſ. conſ. 110. col. 4. in fin. ſub n. 12. verſ. 3. moneor, lib. 4. Bero. conſ. 147. n. 28. verſ. & licet, libro tertio, Roland. conſ. 67. num. 62. libro tertio.* Etiam priuilegio in corpore iuris non clauſo, *Clement. 1. in fine de ſepult. Io. Andr. in c. 1. num. 4. de exceſſ. prælat. in 6. Bartol. in extrauag. ad reprimendum, verſ. non obſtantibus, ſub num. 11. Ruin. conſ. 163. num. 17. & 18. lib. 5.* Secundo fuit ponderatum, quod iſta derogatio eſt apta ſuſpendere etiam donationem factam per Sixtum IV. cum non ſit minor vnione, quā Papa ſuſpenderat, vt in ſimili ſi fuit derogatum vni Concilio Generali, & poſtea dicatur, & alijs Concilijs, cenſetur derogatum etiam alijs Concilijs Generalibus etiam quod egeant derogatione ſpeciali, *Dec. conſ. 341. n. 10. in princ. lib. 2. Prob. ad Menoch. in c. cum in tua, n. 23. verſ. & quod neceſſaria ſit, de conſuet. in 6. Couar. in epit. de ſponſ. 2. p. c. 8. §. 9. verſ. quibus ego addo,* & fuit d. in cauſa *Conchen. exemptionis Decimarum, 17. Martij 1589. coram Orano*, & in ſimili videmus etiam quod licet fideiuſſo debeat ſpecialiter renunciare beneficijs excuſſionis, diuiſionis, & cedendarum. vt notat *Matth. Berlich. p. 2. concluſ. 22.* Iſta tamen regula fallit ſi fideiuſſor renunciat aliquibus beneficijs in ſpecie, & poſtea ſubdatur clauſula generalis, & omnibus alijs beneficiis *Valent. Franch. in tract. de fideiuſſ. c. 5. num. 355. verſ. hac tamen adiecta, cum ſeqq. Matth. Coler. tract. de Proceſſ. execut. p. 1. c. 10. num. 449. verſ. fallit. 3. & dec. 126. incip. fact. q. num. 46. verſ. 3. fallit, part. 2. Koppen. deciſ. 53. incip. Nihil. hodiernis temporibus, num. 12. ad finem, verſ. 3. limitatur iuncto n. 1. cum alijs per Berlic. loco prædicto, n. 17.* & prędictis non reſiſtit quod dicta clauſula generalis cęteriſque &c. derogatoria omnium obſtantiarum, per qua effectus gratiæ differti, vel impediri valeret, non operetur ſuſpenſionem vnionis, vt voluit *Rota in Eugubina beneficij S. Stephani 10. Decembris 1590. coram Card. Pamphilio relata apud Gare. de benefic. p. 11. c. 4. n. 41. & ſeq.* Et ſic nec ſuſpenſionem gratiæ Sixti IV. quia hoc procederet ſi ſolum adeſſet iſta clauſula, ſed cum adſit ſuſpenſio vnionem, & poſtea ſubſequatur iſta clauſula bene operatur, vt patet ex prędictis, & optime ſuffragatur *dec. Caſſad. 3. de renunc.* vbi nulla habetur mentio Vnionum, ſed ſolum aderat clauſula cum ſuſpenſione omnium gratiarum, & ideo per illam fuit reſolutum, quod vnio cenſebatur ſuſpenſa quod amittit etiam prædicta deciſio in cauſa Eugubina. Quare iure merito prędicta clauſula generalis, cæteriſq. &c. ſuffragatur in hac facti ſpecie,

Neque eſt verum, quod non conſtet Ancaianū reſignaſſe ad fauore Aloyſij, ſed quemdam Euſebium, quia ad diſſoluendum hanc difficultatem, prænotandum eſt, quod ſi prædicti Abbatis Ancaiani nomen fuiſſet Euſebius Ancaianus de Ancaianis, licet fuerit appellatus Ancaianus de Ancaianis ſolummodo, Nihilominus identitas perſonæ ſatis probata cenſeretur quamuis in litteris Sixti fuiſſet nuncupatus Ancaianus & in litteris Iulii Euſebius, *Io. de Anan. conſ. 17. n. 10.* vbi quod habens duo nomina puta Ioannes Antonius, poteſt vocari Ioannes diſtinctè & Antonius. Ideo identitas probatur licet libellus concludat de Antonio, & probatio de Ioanne Antonio, quod etiam procedit in nomine, & cognomine. cum quilibet poſſit ex ſola cognatione de nominari, *Bart. conſ. 179. in princ. lib. 1.* ubi quod Martinus de Baronciis poteſt etiam appellari Baroncius, & affert alia exempla legum indiſtinctè ponentium nunc nomen nunc ſolum cognomen ab agnatione pro eadem perſona, prout Publius Mæuius, quandoque Publius, & aliquando Mæuius appellatur, et Claudius Iuſtus, modo iuſti, modo Claudii cognomento denominatur, et bene facit *gl. in l. ſi nomine, in verbo cognomine, C. de teſtam.* immo eſt aduertendum, quod error in nomine proprio nō viciat inſtitutionē ſi de corpore conſtat, *§. ſi quis nomine. Inſtitut. de legat. l. ſi in nomine, C. de teſtame. l. ſi quis in fundi vocabulo, ff. de legat. 1. Bart. d. conſ. 179. num. 1. verſ. præterea poſito.* His ergo præmiſſis cum ex multis conſtet Ancaianum de Ancaianis ita nominatum in litteris Sixti fuiſſe illum, qui ſub nomine Euſebii reſignauit de tempore Iulii II. dicendum eſt, vel quod uocaretur Euſebius Ancaianus de Ancaiinis uel quod in litteris Iulii fuerit appoſitum nomen ſolum agnationis, uel quod adſit aliquis error in nomine. Cùm igitur conſtet eamdem eſſe perſonam Ancaiani, et Euſebii parum refert prædicta uariatio, ut patet ex prædictis. Quodque ſit eade perſona clarè deprehenditur, quia ipſimet Ancaiani faſſi ſunt in litteris Leonis ad ſupplicationem partis conceſſis Ancaianum reſignaſſe ad fauorem Aloyſii in manibus Iulii Papæ Secundi, idemq. expreſſerunt in litteris emanatis per ſanct. mem. Gregorium XIII. confirmationis, concordię initæ inter ipſos Ancaianos, et Patres Ieſuitas, quę quidem confeſſio probat identitatem perſonę, etiam quod dici poſſet facta ad alium finem, *l. cum precum, C. de liber. cauſ. Bart. in l. cum falſi n. 5 cum duob. ſeq. C. de iur. & fact. ignor.*

Neque dicatur, quod ſtant ſimul quod Ancaianus reſignauerat ad fauorem Aloyſii, et quod nihilominus Euſebius non ſit ille Ancaianus nominatus in reſignatione facta in manibus Iulii Secundi, cum Ancaianus potuerit reſignare ad fauorem Euſebii, et Euſebius ad fauorem Aloyſii, ac demum Ancaianus ad fauorem Aloyſii, dum fortè reſignatio ad fauorem Euſebii non habuerit effectum, et prędicta videntur ſufficere, cum reo ſufficiat excludere actorem ex poſſibilitate. Quia poſſet reſponderi hanc impoſturam eſſe ualidè inueriſimilem, cum non ita de facili reſignationes ad fauorem de Monaſterio præſertim alicuius cōſiderationis ſoleant fieri duobus maximè in eadem familia, ſed melior, ut plurimum eligatur concurrunt præterea plures etiam demoſtrationes, nimirum ueriſimilitudo facti ſupra ponderata, identitas cognominis, et reſignatio ſub Iulio Secundo. Quare uidetur dicendum ſatis conſtare perſonam, quæ reſignauit eſſe Ancaianum, cum tot demonſtrationes conueniant, ita ut aſſerens contrarium teneatur probare

ut

vt in puncto identitatis perſonæ conſiderat *Alexandr. conſilio 108.num.3.lib.7.* vbi ſi in legitimatione ſit ſcriptus Titius natus ex Chelda ſoluta, licet probetur. Titiũ natũ ex alias muliere, nõ tamẽ excluditur identitas perſonæ vbi alię, demonſtrationes concurrant *Iaſ. conſil.13.num.3.& 4.verſ. quia adhoc poteſt reſponderi lib.3.* Vbi non excluditur identitas perſonę etiam quod fuerit ſcriptum Præsbyter Ioannes quondam fratris Albertinis de Venturinis, & fuerit probatuum, quod non erat de Venturinis, ſed de Albritijs, vtq; bene conſiderat *Abb. in c. cum Ioanne, num. 26. et ante eum Card. col. 4. in verſ. his, de fid. inſtrum.* potuit eſſe, quod deſcriptus in inſtrumento ſibi nomen mutaſſe *argum. text. in leg. 1. C. de mut. nom.* Dicunt enim Card. & Abb. quod ſi inſtrumento ſunt deſcripti A.B. expreſſo eorum cognomine pro teſtibus, ſi Producantur duo, qui dicant ſe illis nominibus vocari, ſed non fuiſſe præſentes inſtrumento, hoc non ſufficit ad reprobandum inſtrumentum, quia deſcripti in inſtrumento potuerunt mutare ſibi nomina, ſequitur *Felin. in c. auditis. n. 27. verſ. & ibi dicit, de præſcription.* quoad bene applicatur ad caſum de quo agitur vt ſupra ponderatum fuit, ſcilicet quod Abbas Ancaianus, vel voceretur Euſebius Ancaianus de Ancaianis, vel vocaretur ex cognomine, vel quod fuerit erratum in nomine, & hoc dictum ſequitur etiam Alex. *conſ. 190. n. 32. in fine, verſ. ſecundo reſpondeo, lib. 6. Iaſ. conſ. 13. nu. 2. & 3. vol. 3.* qui licet loquantur ad ſaluandum inſtrumentum a falſitate, & regulariter mutatio nominis non præſumatur Tamen bene poſſunt huic caſui adaptari, in quo nec adeſt probatio in contrarium, & concurrunt tot veriſimilitudines, & non agitur de mutatione nominis, ſed de ommiſſione patris nominis, vt ſupradictum eſt.

Neque eſt verum, quod cum in litteris Sixti IV. fuerit dictum cedente, vel decedente Ancaiano Abbate Monaſterij, ſeu illud quomodolibet dimitente, &c. videatur comprehendere omnem reſignationem: quia fuit reſponſum hanc fuiſſe reſignationem ad fauorem in eadem enim ſupplicatione alter pro dimiſſione, alter pro prouiſione ſuplicat. *Caſſad. deciſ. 3. in fine, de renunciat. Put. deciſ. 511. libro 2. in nou. & fuit dictum in cauſa Regien. iuriſpatronatus 5. Martij 1625. coram Reuerend. Patre Domino meo Vbaldo*, Qua propter hæc reſignatio non compræhenditur ſub verbis ceſſum, vel deceſſum, ſeu per quamlibet dimiſſionem, nam hæc verba continet ſub ſe ſimplicem dumtaxat reſignationem ſeu ceſſionem, *Caſſad. dicta deciſion. 3. de renunciat.* in qua Papa confirmauerat creationem in Canonicum prouidendo ex nunc prout ex tunc quamprimum vacaret per ceſſum, vel deceſſum, &c. & ibi concluſum fuit non intelligi per ceſſum ad fauorem certæ perſonæ arguendo ab vſu patriſſam, qui nunquam conſueuit ſimiles reſignationes impedire, & alij prouidere quam regnatarijs, Ex longiſſimo enim, & quotidiano vſu Principis, colligitur mens illius. *argum. l. vel vniuerſorum, ff. de pignor. act. Felin. in c. in noſtra, corol. 5. numero 15. de reſcript.* & in his terminis loquitur *Put. deciſion. 347. numer 1. & 2. part. 1. in nouer. & deciſion. 511. part. 2.* vbi quod indultum conferendi beneficia etiam quod vacent in Curia per promotionem, amiſſionem, vel quamuis dimiſſionem, intelligitur de ſimplici non autem de ceſſione ad fauorem in manibus Papæ. *Mohed. deciſ. 36. de renunciat. Paleott. deciſ. 48.* & in puncto huius Abbatiæ dixit *Rota in cauſa Spoletana iuriſpatronatus, 6. Iunij, 1580. coram D. de Rubeis*, & eſt *deciſ. ſanct. mem. Gregorij 159. n. 1.* & fuit deciſum in *Eugubina S. Stephani 15. Mart. 1599. coram bon. memor. Card. Pamphil.* & in cauſa *Gerunden. Prioratus. 11. Martij 1615. coram R. P. D., meo Veroſpio.*

Viuian. de Iur. patr.

Neq. officit, quòd in prædicta prouiſione Aloyſij non fuerit derogatum. *Reg. de iur. quaſt. non toll.* nam cum huiuſmodi gratia contineret ſuſpenſionem gratiæ Sixti Quarti non afferebat præiudicium conſiderabile, poterat enim fieri, vt reſignatarius pręmoreretur ita eleganter conſiderat *Put. dicta deciſ. 347. n. 2. lib. 2. in nou. Pariſ. de reſignat. lib. 9. q. 9. tom. 2.* & fuit animaduerſum in prædicta *deciſ. Spoletana iuriſpatronatus. 14. & 19. Iunij, 1581. coram D. de Rubeis, & in præcitatis Eugubina, & Gerunden.* in quibus fuit reſolutum clauſulas ſuſpenſiuas compræhendere etiam vniones conſiſtoriales, etiam pro dote factas, & ſufficere, quòd dictæ clauſulæ legantur in ſupplicatione, vel in litteris, & è contra.

Neque rurſus refragatur, quod in litteris Leonis Aloyſius narrauerit, quod de facto licet pacificè per quadriennium poſſederat Abbatiam, quæ narratiua ſpatio 30. annorum præſumitur iuſtificata, narratiua autem in gratia Iulij, nec appareat, nec præſumatur iuſtificata, quia huic motiuo fuit reſponſum hoc caſu non eſſe locum pręſumptioni iuſtificationis gratiæ Leonis, nam quoad id, quod nimirum Aloyſius de facto poſſederit ex reſignatione ſibi facta ab Euſebio, vel Ancaiano per talem reſignationem fuit abdicatum omne ius a dicto Euſebio reſignante, ità vt nihil amplius haberet agere in beneficio *Butr. Abb. & Imol. in c. accepta, de reſtit. ſpol. Caſſad. deciſ. 4. eod. tit. nu. 3. Rot. deciſ. 1. de renunc. in nou. & deciſ. 2. eod. titul. in antiq.* Neque hic eſt conſtituenda differentia inter reſignationem puram, & ad fauorem, quia cum Aloyſius acquiſiuerit Abbatiam ex reſignatione, quamuis illa fuerit ad fauorem, omne ius fuit abdicatum ab Euſebio, ſeu ab Ancaiano reſignante. *Archil. deciſ. 10. num. 1. & 4. de reſtit. ſpol. Put. deciſ. 158. lib. 3. Rot. deciſ. 4. numer. 1. de rer. permut. in antiq. Iaſ. conſ. 86. in vlt. dub. lib. 3. Pariſ. conſil. 5. num. 7. & ſeqq. lib. 1. Mohed. deciſ. 25. de renunc. Guidob. deciſ. 59. Cotta deciſ. 318. & 321. Verall. deciſ. 2. lib. 1. in manuſcrip. Pontan. de ſpol. lib. 3. n. 72.* Et prædicta de plano procedunt, cum Aloyſius fuerit triennalis pacificus poſſeſſor, vt ſunt verba, *reg. de trienn.* & conſiderat *Vuameſius conſil. 328. numer. 19. lib. 1.* Cumque de tempore gratiæ Leonis eſſet defunctus Euſebius, ſiue Ancaianis ad effectum prædictæ regulæ non erat diſcutienda validitas tituli Aloyſij, de quo ſolum poterat opponere reſignans. *Sarnen. ſuper regul. de annal. q. 39. nu. 4. verſic. ſimiliter. Seraphin. deciſ. 457. in fine.*

Quod vero de tempore dotationis factæ per Ancaianum, vt in litteris Leonis non eſſet orta obligatio, nec actio illis de Ruuere ſatis deprehenditur, licet enim tunc eſſet mortuus Abbas Anchaianus, vt tamen dictum eſt, donatio facta per Sixtum fuerat ſuſpenſa per reſignationem factam ad fauorem Aloyſij, & propterea ſicuti viuente Ancaiano illi de Ruuere nullam, vel obligationem, vel actionem habebat, ita nec durante ſuſpenſionis tempore. *Dec. conſ. 497. numer. 2. Caſtrenſ. conſ. 229. col. fin. verſic. tertio probatur. lib. 1. & conſ. 390. per totum eod. lib. 1.* Quodque gratia Sixti ante obitum Abbatis Ancaiani non tribueret obligationem, vel actionem pro euidentiori demonſtratione diſtinguendũ eſt, quod obligationũ alia eſt pura, alia in die, alia ſub cõditione *l. cedere diē. ff. de verbor. ſignif.* In vltimis volũtatibus licet dies incerta omnino excitura faciat conditionẽ nõ diem. *l. talis ſcript. 30. §. ſed, & ſi ſub conditione. ff. de legat. 1.* ſecus tamen eſt in contractibus: vbi facit diem, qui differt actionem, licet non ſuſpendet obligationem. *l. ſi pupillus. §. qui ſub conditione ff. de nouat. gloſſ. vlt. & ibi Iaſ. in leg. ſub conditione numer. 2. ff. de cond. indeb. Bart. in leg. ſtipulatio iſta. §. incerta. verſ. venio ad 2. & in l. ita ſtipulatus. numer. 41. ff. de*

cond.& demonſtr. Oldrad. conſ. 114. *num.* 3. tamen hæc concluſio etiam in contractibus dupliciter fallit, ita vt differat obligationem, & actionem poſt obitum, *Alciat in l.cedere diem num.*19.& 20.*ff.de uerb. ſignif.* vt primo loco ſi vltra diem incertam alia quoque, quę in promiſſionem deducuntur incerta ſunt, videlicet, cum quis fructus ex fundo percipiendos promittit, iſto caſu neque obligatio interim oritur, neque actio *l.*1.*ff.de condit.& demonſtr.* Secundo loco cum non ſolum dies, ſed obligationis quoque ſubſtantia poſt mortem confertur, tunc enim obligatio poſt mortem incipit. Et in caſibus in quibus datur hęres ab hærede, *l.*1.*C.vt act.ab hered.*

In propoſito autem licet in litteris Sixti dicatur cedente, vel decedente Anchaiano, & ſic apponatur dies in certa omnino extitura, attamen vltra hanc diem fuit etiam obligationis ſubſtantia poſt morte collara, cum Papa voluerit, quod cedente, vel decedēte Ancaiano dignitas Abbatialis, ac ordo S.Benedicti, Cōuētualitas in ipſo Monaſterio extincta ſit, & eſſe cēſeatur, & ſic certū eſt, quod iſthæc fieri non poterant, niſi poſt obitum Abbatis, quod etiam liquido innuunt verba ſequentia, & deinde Capella ſine cura nuncupetur reputetur, &c. ponderando dictionem illam, deinde, quæ compræhendit tempus poſt extinctionem dignitatis Abbatialis Ordinis S.Benedicti, & Conuentualitatis, ita vt tempus ante dictam extinctionem, & ſic ante obitum Abbatis nullius ſit conſiderationis. *l.ſtipulationes non diuiduntur.*72.§.1.*ff.de verb.oblig.gloſ.in leg.qui ante Kalendas* 13.*in verſ.qui ante,& ibi DD.ff.eod.Bart.in l.*2.§.*creditum*, *n.*7.vbi etiam *Socin.ſen. nu.* 10. *ff.ſi cert.pet.* Et propterea cum ſubſequatur: & nihilominus omnes decimas, necnon fructus, redditus, & prouentus, poſſeſſiones, iuriſdictiones, iura, & bona mobilia, & immobilia, dicti Monaſterij ex nunc tibi præſenti, & recipienti pro tuis hæredibus, & ſucceſſoribus habenda, & poſſidenda, &c. donamus; & iſta ſint conceſſa poſt extinctionem dignitatis Abbatialis, ſequitur, quod nedum ſolum dies, ſad etiam obligationis ſubſtantia poſt mortem Abbatis confertur, maximè quia vtitur illo participio futuri temporis, videlicet habenda, & poſſidenda, quod neque ad præſens, neque ad præteritum poteſt trahi. *lege* 1.*ff.quod quiſque iur. Oldrad. conſil.*310.*in princ.& num.* 1.& 2. *Alex. conſ.* 77. *num.* 3. *lib.*1.*ſanct.mem.Gregorius deciſ.*328.*num.*5.& *deciſ.*371. *num.*1.

Neque obſtat, quod Papa vtatut dictione, ex nunc, & verbis præſentis temporis, videlicet poſſis, & valeas vendere, et alienare, etc. et verbo, donamus, et concedimus, quia cum obligatio, et actio, vt ſupra probatum eſt, eſſet collata poſt obitum Abbatis Anchaiani, dictio, et nunc, intelligitur ſequnto obitu, et ſic adueniente die, poſtquam oritur obligatio, et actio. *Imol. in clemen.*1.*num.*10.& 11.ibi poſt diem, vel conditionem debet dicere ex nunc, et iſta excommuncatio non operatur niſi adueniente die, vel conditione, idem dicit ibidem *Vital.num.*33.*verſ.& facit de conceſſ.prębend.* Et de illo tempore ſunt intelligenda verba præſentis temporis, quia cum ſint appoſita actuſ, ex quo oriebatur obligatio, et actio poſt obitum Abbatis Anchaiani, im poſſibile eſt, quod intelligantur de tēpore datæ litterarum et ſic ante obitum dicti Abbatis *Bart.in l.tutoribus* 33. *per illum textum in princ.& num.*1.& *Cald.num.*1.& 2.*ff.de teſtam.tut.* et licet in tex, adſit dictio, tunc, quæ denotat extremitatem temporis, nihilominus dicit *Bald.ibidem num.*2. quod Doctores dicunt hocnon prouenire ex dictione, tunc, ſed ex natura rei, quod actus debeant attendi tempore, quo robur ſortiuntur, prout eſt caſus noſter, quia donatio, de qua agitur, et quoad obligationem, et quoad actionem, non ſumebat robur niſi poſt obitum dicti Abbatis.

Neque releuat, quod clauſula cedente, vel decedente de ſui natura in iſtis gratijs importet diem, et ideo interim potuit per illos de Ruuere fieri donatio Anchaianis, et illi potuerunt dotare Abbatiam, prout vno facta per Papam cedente, vel decedente Rectore cenſetur in diem, ante cuius aduentum potuit ſine præiudicio Rectoris fieri vnio, vt per *Oldrad.conſ.*233. *per tot.& conſ.*257.*num.*1.& *ſeq.* vbi Epiſcopus ſtante ſimili gratia potuit facere unionem. *Felinus iu capitulo capitulum, num.*7.*verſ.quarta concluſio, de reſcript.Pariſ. conſil.*36.*num.*18.*in fine libri quarti Staphil. de litt. grat. tit.de ſecunda form.mand.de prouid.num.*1.& *ſeqq.fol.*62. *ſecundum paruam impreſſ.* fuit enim reſponſum terminos eſſe longe diuerſos, quia in caſu Oldradi ex verbis cedente, vel deſcendente, etc. erat nata obligatio, licet non actio, nam poſt obitum erat appoſita ſolum dies, non autem ſubſtantia obligationis, prout in caſu noſtro, in quo nedum dies, ſed etiam ſubſtantia graatię erat adiecta poſt obitum, ideò meritò illo caſu unio ſuſtinebatur, potuitque fieri ab Epiſcopo, cum bene fiat unio de beneficio pleno, ſine tamen præiudicio obtinentis, ut ipſemet Oldrad.concludit, et Staphil.locis citatis. Quare cum in caſu noſtro, nec aduenerit dies, nec ſubſtantia obligationis, illa enim fuit collata poſt obitum, fruſtra illi de Ruuere donarunt Ancaianis, ſi tamen de hac donatione conſtat, fuſtraque Ancaiani dotarunt. Eoque magis prædicta procedunt, quia in caſu Oldradi fuerat ſuppoſitum eſſe ortam obligationem, et actionem. Vnde quatenus iſta eſſet donatio ſimplex in diem, adhuc dotatio non ſuſtineretur, cum fuerit ſuppoſitum diem ceſſiſſe, et ſic etiam fuiſſe actionem, et obligationem, quod uerum non eſt, et ideo dotatio omni caſu non ſuſtineretur.

Neque uerum eſt, quod poſt obitum Aloſij fuit acquiſitu ius ſaltem quoad bona Ancaianis ceſſionarijs illorum de Ruuere. Nam primo non probatur hęc ceſſio, et quatenus probaretur non releuaret, quia cum Aloyſius uixerit uſque ad tempora Pauli III. ſub quo reſignauit, gratia Sixti IV. uidetur reuocata per ſubſequentes regulas ſub *num.*12.*de reuoc.vnion.* non obſtante, quod regulę modernę compræhendant diſmembrationem fructuum propter, uerba eorumuè domibus, prædijs, & locis, vt fuit reſolutum in cauſa *Valentina ſubſidij.*14.*Martij* 1616.*coram R.P.D.meo Pamphilio*, & in cauſa *Caranguſtana Diſmēbrationis*. 16. *Ianuar.*1623. *coram R.P D.men Vbaldo*. & regulę antiquè non compræhendunt applicationes fructuum, niſi fiant per viam vnionis. *Hoied.de in comp.benef. lib.* 2.*cap.*3.*num.*3. *Seraph.deciſ.* 982.*num.*1.*in fine.* fuit enim animaduerſum, quod *Mandoſ.ſup.d.reg.*12.*q.*2.*num.*6. dicit, quod de ſubtilitate iuris regulæ antiquę non comprehendunt diſmembrationes fructuum, ſecus autem ſecundum mentem reg. quæ mens reg. quicquid dicendum eſſet in aliis caſibus optime, & ſine difficultate militat in caſu iſto, cum regulæ fuerint adinuentæ, nè per vnionem diminuatur cultus diuinus, et facultas conferendi. *Creſc.deciſ.*1.*in fine.de paroch.Seraph.dict.deciſ.* 982.*in fine.Ioannes Koch. ſuper d. reg.* 12. *num.* 15. in hoc autem caſu cultus diuinus imminuitur, cum Eccleſia effici deberet cappella, et tolleretur dignitas Abbatialis, et Conuentualitas. Prętcrea pręiudicium inferebatur iuri conferendi, cum cappella regi debe ret per capellanum amouibilem ad nutum illorum de Ruuere, et propterea cum regula reuocatoria vnionum intret in hoc caſu, ſuppreſſio facta per Sixtum IV, nihil fuit operata, cum ſemper durauerit

ſpes,

ſpes, vel aliquis habitus. *Bald. in c. cum acceſſiſſent, nu. 45. verſ. porro, & n. 48.* vbi dicit extinctum non dici, quod pendet, de Conſtit. Et ſic Eccleſia remanſit ſemper in ſuo ſtatu, ac ſi bona nunquam ponata fuiſſent, *gl. in clem. literas in verſ. creatum, in principio de recript. vbi Anchar. n. 4. Imol. n. 1 1. Vital. n. 45. Rebuf. in Prax. titul. de reuoc. vnion. numer. 48. Petr. de Peruſ. de Vnion. titul. de reuoc. vnion. c. 7. in princ. Garz. de Benef. p. 12. c. 2. n. 309. Rot. dec. 708. n. 3. p. 2. in rec.*

Demum non dicatur quod hæc omnia ceſſent poſt conceſſionem iuriſpatronatus, factam per Leonem Decimum ad fauorem illorum de Ancaianis, quia cum iſta conceſſio non ſuſtineretur, & ante eius effectuationem ſuperuenerint Regulę reuocatorię, cenſetur etiam dicta gratia Sixti Qarti reuocata, vbi ſupra dictum eſt.

Et ita concluſum negotio pluries propoſito, & mature diſcuſſo, prout etiam alias per quatuor Deciſiones fuerat deciſum coram Rubeo, & lata diffinitiua ſententia contra Ancaianos ſuper iſta conceſſione.

Et in eadem coram eodem die. 19. *Decembris* 1625.

Vacante Abbatia de qua agitur S. mem. Gregorius xiij illam commendauit Ludouico Blanchetto, inter quem, & Ancaianos prætenſos Patronos, & ab his præſentatum orta lite in Rota coram Rubeo poſt primã reſolutionem pro libertate eccleſiæ factã aduerſus aſſertum priuilegiũ Leonis X. deuentum fuit ad concordiam per eundem Pontificem confirmatam, in qua præſentatus ceſſit ius ſuum Blanchetto, & ipſe conſenſit reſeruationi penſionis ducat. 300. ad fauorem certarum perſonarum, firma remanente lite ſuper iurepatronatus, ita vt ſi Blanchettus obtinuiſſet, teneretur ad ſolutionem dictæ penſionis: ſi vero ſuccubuiſſet teneretur vlterius impetrare nouam prouiſionem ad præſentationem Ancaianorum, ac conuenerunt ne dictus Blanchettus commendam dicti Monaſterij ſimpliciter, vel etiam ex cauſa permutationis cedere poſſet; alias nullius eſſet roboris, & valoris, eaque non obſtante ipſi Ancaiani alium præſentare poſſent. Iudicio proſequuto, & tribus, alijs deciſionibus pro libertate aduerſus dictum priuilegium Leonis emanatis fuit lata ſententia pro libertate Eccleſiæ, a qua Ancaiani appellarunt, & cauſa appellationis pendente Blanchettus ceſſit ius ſuum ad fauorem domus probationis ſocietatis Ieſu de Vrbe, cui idem Gregorius Abbatiam vniuit, vt claræ deprahenditur ex ſupplicationis libello, per quem Blanchettus pro ceſſione, & Dominus pro vnione ſupplicauerunt. *Caſſad. deciſion. 3. in fin. de Renunc. cum allegat. in vltima deciſ.* Poſtmodum dicta domus ſtante promiſſione Ancaianorum de ſoluẽdis intra ſex mẽſes ſcut. 4300. promiſit cedere illis omnia iure ſibi competentia ſuper bonis Abbatiæ, & conſentire diſſolutioni vnionis iuxta formam ſupplicationis de ſuper ſignãdæ, & nõ alias, aliter, &c. Et Sũmus Pontifex poſtquam Ancaiani dictam ſummam ſoluerint, diſſoluit vnionem, & ipſis conceſſit iuſpatronatus, cum clauſula; Ac ſi dicta ſcuta 4300. pro eiuſdem Monaſterij dotatione conceſſa, & donata eſſent. Stante hac ſerie facti, cum commenda dictæ Abbatiæ in menſe reſeruato ceſſauerit. Primo loco dubitaui, an conſtaret de iurepatronatus ex conceſſione Leonis, & negatiuè fuit reſolutum, vt in deciſ. ſub die 27. Iunij huius anni, quod etiam fuerat prius firmatum per quatuor deciſiones corã D. de Rubeis, Hodie vero ſecũdo loco dubitaui, an, priuilegium Gregorij xiij. obſtet, quominus Abbatia cadat ſub reſeruatione Regulæ VIII.

Quo articulo maxima cum maturitate diſcuſſo, & per omnes D. diligẽter perpẽſo, vnanimi conſenſu fuit reſolutam Abbatiam cadere ſub dicta reſeruatione regule viij. Quia licet illa regula non compræhendat beneficia iuriſpatronatus ex dotatione, compræhendi, tamen illa, quæ ſunt ex priuilegio. *Ros. deciſ. 58. & deciſ. 88. p. 1. in recent. & in Cæſarauguſt. Parochialis de Maella 31. Ianuarij,* 1618. coram me, quæ quidem regula propter generalitatem verborum compræhendit etiam ceſſationem commendarum in menſibus reſeruatis. *Rot. dec. 141. & 194. ead. p. 1. in rec.* Quæ omnia concurrunt in caſu de quo agitur ceſſatio enim commendæ menſe reſeruato indubitata eſt, cum illa ceſſauerit de menſe Auguſti 1617. per obitum Ioan. Baptiſtæ Ancaiani.

Ius autem patronatus ex priuilegio ſatis depræhenditur, quia illud de iure communi non acquiritur niſi ex fundatione, vel dotatione, aut ex conſtructione, vt per DD. *in c. 3. de iurepatr. gloſſ. in c. piæ mentis, 16. q. 7. Innoc. in Rub. de iurepatr. n. 2. Abb. n. 6. & conſ. 54. num. 1. & conſ. 56. num. 2. p. 1.* vbi quod de iure non reperitur alius modus expreſſus, *& conſ. 106. n. 1. p. 2.* Hoc autem iuſpatronatus prætenditur ex dotatione ob ſolutione ſcut. 4300. factam per Ancaianos Domui probationis, propter quam fuit diſſoluta vnio, cuius validitas ab euentu litis pendebat, & fuit in hoc caſu ſimplex remotio obſtaculi, qui terminus datur etiam in diſſolutionibus vnionum DD. *in clem. fin de reſcript. Anchar. n. 4. Barbat. nu. 22.* quamobrem ante dictam remotionem obſtaculi Abbatia dormiuit, & illo remoto quaſi expergefacta recuperauit bona ſua ex iure primæuo, vt bene per *Bald. in c. cum acceſſiſſent. num. 43. de conſtit.* vbi quod reſurgente dignitate reſurgit confirmatio dignitatis, cum ex diſpoſitione iuris communis illa reſurgat, nec ſit opus, quod de nouo Papa confirmet ſtatutum Eccleſiæ, ex quo non videtur noua creatio, ſed cenſetur quodammodo ad ſuam naturam redire, *ad l. deferre §. fin ff. de iur fiſc. et l. Vlt. ff. de minor.* & de ligato manibus, & pedibus, quod n õ recuperet poteſtatẽ ambulandi a ſoluente, ſed habeat à natura per remotionem obſtaculi exemplificat. *Monacus in cap. cum aliquibus de reſcript. in 6.* & bene etiam ad punctum *Gemian. ibid. n. 4.* & de collatione ordinarij habentis indultum conferendi beneficia reſeruata quod illa fiat ex poteſtate ſua ordinaria, non ex indulto, quod ſolum remouet obſtacula reſeruationum, & ius commune præſeruat, dicunt *Caſſad. deciſ. 8. n. 6. & deciſ. 10. de præb. & deciſ. 7. n. 2. & deciſ. 4. num. 2. de priuileg. Put. in nou. deciſ. 10. n. 1. lib. 1. & deciſ. 93. n. 3. & deciſ. 589. nu. 2. lib. 1. Caputaq. deciſ. 214. p. 2. Mohed. deciſ. 12. in fin. de prabend. & deciſ. 1. & 8. de priuil.* Qua propter cum Abbatia ex iure primæuo per ſolam remotionem obſtaculi ſua bona recuperauerit, non potuit acquiri iuſpatronatus Ancaianis ex dotatione, cum bona eſſent ipſiuſemet Abbatiæ *Rota deciſ. 658. n. 4. p. 1. in recent. S. mem Gregor. deciſ. 497.* iuſpatronatus nãque acquiritur dotatori Eccleſię, non ei, qui fuit author, vt Eccleſia dotaretur, prout in caſu iſto, vbi Ancaiani non fuerunt dotatores, ſed in cauſa, vt mediante ſolutione prędicta, remouetur obſtaculum prætenſæ vnionis. *Abb. in c. ad audientiam il 3. n. 10. per illum text. de eccleſ. ædif. & conſ. 57. circa finem verſ. ius autem patronus lib. 1.* vbi quod iuſpatronatus acquiritur illis, ex quorum bonis Eccleſia fuit dotata, non autem his, qui fuerunt dotationis aurhores, & idem reperit. *Felin. in c. venerabilis, n. 32. & 33. de except. Lambert. de iurepatr. lib. 1. p. 1. q. 8. art. 7. n. 1. & 2. per tot. Rocch. de iurepat. in uerb. eccleſiam fundau. nu. 8. & in uerbo dotauit. 26.*

Quod verò in hoc caſu, diſſolutio vnionis operata fuerit tantummodo remotionem obſtaculi, non autem noui beneficij, creationem, triplici fundamen

men

mento probatur, Primo, quia cum fuerit factum prædictum pactum inter Blanchettum, & Ancaranos, confirmatum à Papa, vt duraret lis ſuper iurepatronatus, & domus probationis fuerit ſubrogata, etiam quoad litem in litteris vnionis, certè ex hoc ſuperaret aliqua ſpes, vel inditium diſſolutionis vnionis, & remanebat quidam habitus, & figura Abbatiæ, ex qua per vnionem non dicebatur omninò extincta, *Bald. in d. cap. cum acceſſiſſent num. 38. verſ. ſed ſi in priſtinam faciem, & num. 45. verſ. porro de conſtit. & ibi Felin. numer. 33. col. fin. in princip. verſic. & rationes eorum Caſſador. deciſ. 2. num. 2. verſic. pro quo etiam Bald. de vnion.* & ideò Abbatia cenſetur rediſſe ad priſtinam ſuam naturam ex ſe per remotionem obſtaculi tantum, non ex quo de nouo fuerit creata, & ſic retrotranslata ad ſua principia attractiua, vt ſupra dictum eſt, & benè facit *Bald. in l. qui ea lege 3. in fine, C. de pact. int. empt. & vendit.* & fuit excitata tamquam à ſomno, non ſuſcitata tamquam à morte, *Bald. in l. 1. num. 36. in fine verſ. attendi hic, C. quand. non pet. par. Franch. deciſ. 64. nu. 11. & 12.* & in terminis vnionis non perpetuæ, ſed ad vitam, fuit ſententia *Io. de Lignan. quem referunt, & ſequuntur Imol. in Clem. fin. num. 13. de reſcript. Barbat. num. 22. Cardin. n. 6. Abb. in princ. Caſſad. deciſ. 2. num. 2. de vnion.* quorum rationes optimè applicantur huic caſui, in quo validitas vnionis pendebat à litis euentu.

Neque aduerſatur quod ſi vnio eſt temporalis, & illa diſſoluta remanet idem beneficium, ſi verò eſt perpetua, nouum creatur, iuxta diſtinctionem Io. Lignan. per dictos DD. relatam; Nam obiectum poſſet forſan conſiderari, ſi vnio fuiſſet ſimpliciter facta, ſed cum adeſſet pactum prædictum inter Blanchettum, & Ancaianos, vt ſcilicet duraret lis ſuper iurepatronatus, & ad litem fuerit ſubrogata domus probationis, vnio non cenſetur ſimpliciter facta, & perpetuo, ſed remanebat ſpes diſſolutionis, propter litem, ideo per diſſolutionem vnionis non cenſetur creata noua Abbatia, ſed cenſetur eadem per remotionem obſtaculi: Immo aliqui ex Dominis conſiderabant vlterius, quod Caſſador. perfunctoriè loquatur, & alij in terminis illius Clem. in qua diſponitur, quod beneficium de nouo creatum non compræhendatur ſub gratia de vacaturo.

Qua propter ſi vnio fuit perpetua, & diſſoluatur, beneficium non compræhenditur ſub gratia de vacaturo; quia de nouo creetur, qui non ſunt noſtri termini, & prædicta ad alium effectum conſiderantur à DD. vltra quod contrarium aſſerunt, poſt *Zenzelin.* quem allegat, & ſequitur *gloſſ. in d. clem. fin. in verb. creatum in princ.* Vbi quòd, non dicitur de nouo creatum, quod olim fuit idemque tenuit *Stephan. Prouinc. & Paul. de Eleaz. relati per Barbat. ibid. numero 21. in fin. Gulielm. de Montelaudun. in fin. Anchar. num. 4.* vbi quod aliud eſt de nouo facere, aliud remouere obſtaculum, nec poteſt induci ad dicendum, quod remotio obſtaculi importet nouam creationem beneficij, *Bened. Capr. ibid. num. 12. in fin. verſic. in gloſſa, & num. 13. & 14. Vitalin. num. 45. Butr. in cap. cum acceſſiſſent, num. 10. de conſtitut.* Et quod vnio faciat ceſſare ſolum effectum beneficij non autem extinguat illud ipſo iure, fuit ſententia Butr. quem refert in dicta Clement. *Barbat. numer. 12. verſ. Dom. Anton. Petr. de Peruſ. de vnion. c. 2. nu. 11. verſ. ſecundo quæritur,* vbi per quatuor fundamenta aſſerit dominium bonorum non amoueri ab Eccleſia vnita.

Præterea addebant prædicti Domini cum *Bald. in d. cap. acceſſiſſent, num. 44. iuncto num. 38.* quòd aut diſſolutio vnionis eſt pleniſſima quoad ſtatum, & bona, & cenſetur idem beneficium, aut quoad ſtatum tantum, & non cenſetur idem, *qui Bald. num. 44.* declarat ad hunc propoſitum *tex. in l. interdu, ff. de condit. & demon. numer. 38. allegat.* vt probaret. quod diſſolutio vnionis importet creationem noui beneficij; quia in illo text. dicitur, quòd damnatus ad mortem in integrum reſtitutus dicitur nouus homo, nec reſumit legatum, quod nimirum procedat, quando Princeps induſit, reſpectu ſtatus, non autem vbi concedit plenam reſtitutionem quoad ſtatum, & bona, hoc enim caſu reſuſcitatur teſtamentum, *vt in l. ſi quis exhæredato, §. pen. ff. de inuſt. teſtam.* & affert rationem, quia, talis, vt patet ex dicto tex. & ſecundum opinionem Iacob. de Arena æquiparatur poſt liminio reuerſis.

Secundo principaliter, quod diſſolutio vnionis prædictæ operetur dumtaxat remotionem obſtaculi, & non cenſeatur creata noua Abbatia ſatis probatur. Nam in concordia inter Blanchettum; et Ancaianos adeſt pactum expreſſum, iuratum à Papa confirmatum, quod Blanchettus commendam Monaſterij ad fauorem alicuius ſimpliciter, etiam ad effectum permutationis, abſque conſenſu Ancaianorum cedere non poſset, et nihilominus ſi ipſe, ſine conſenſu huiuſmodi cederet etiam ex cauſa permutationis, prouiſio ſeu commenda, quæ Monaſterio fieret, nullius eſset roboris, et momenti, etc. Quare cum huius pacti nulla fuerit facta mentio, dum Blanchettus ceſſit ius ſuum ad fauorem Domus probationis, cui Papa vnionem fecit, vnio prædicta fuit ipſo iure nulla, tamquam ſubreptitia, Forſan enim Papa non conceſſiſset, vel ſaltem difficilius conceſſiſſet. *Abb. conſ. 101. num. 4. verſic. & idem, & num. 7. verſ. ergo neſcio. par. 1. Felin. in c. poſtulaſti 27. num. 3. de reſcript. Rip. lib. 2. reſp. 10. & Milis in repert. in verbo vnio 1. Rebuff. in prax. in 3. p. ſign. in clauſula cum derogatione ſtatutorum numer. 20. & in reg. de vnion. gloſſ. 5. in verb. & ſubreptio, ſanct. mem. Gregor. dec. 450. n. 1. Rota coram Illuſtriſſimo Milino in Taruiſina Plebis. 2. Iunij 1593.* ſtante præſertim pacto nullitatem inducente, et à Papa confirmato, *Rol. conſ. 62. num. 17. & ſeqq. lib. 2. Rot. dec. 110. n. 3. p. 2.* Et ita procedunt, licèt etiam de concordia fuerit facta mentio in vnione, cum non fuerit facta mentio de qualitatibus ipſius concordiæ, et ſic de dicto pacto; idem enim eſt iudicium de toto, quoad totum, ac de parte, quoad partem, *Put. dec. 234. circa med. lib. 1. in nou. latiſſimè Rodriq. qq. reg. tom. 1. q. 13. art. 17. per tot.* Vnde, ſtante nullitate vnionis, diſſolutio indubitanter importat nudam remotionem obſtaculi, non autem creationem nouæ Abbatiæ, cum titulus, per vnionem nullam, non eſſet extinctus, quia, quod nullum eſt, nullum parit effectum *l. eius qui in prouincia, ff. ſi cert. pet. l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudic.* neq. vllum præſtat impedimentum, *c. non præſtat. de reg. iur. in 6.*

Quod uero facta mentione illius pacti, Papa non cõceſſiſset, uel ſaltem difficilius, non debet ambigi; quia intentio Principis eſt nullum vnquam inferre præiudicium iuri tertij, niſi de eo ſpecialem fecerit mentionem, *cap. ſuper ea, de off. deleg. l. 2. §. ſi quis à Principe, ff. de quid in loc. publ.* et in terminis vnionis, data ſubreptione, ſit nulla ipſo iure, et talis cenſeatur, non facta mentione de præiudicio tertij, vt in caſu noſtro, ſtante pacto cuius nulla fuit habita ratio, concludit, *Abb. in d. conſ. 101. num. 7. verſ. ergo neceſſario, lib. 1. & conſ. 102. n. 3. col. 3. ante fin. verſic. ſed ijs non obſtantibus, Rot. in d. cauſa Taruiſina modo allegata.* quodque ex taciturnitate concordiæ vel tranſactionis cauſetur ſubreptio, *eſt tex. in c. ex multiplici de decim. Abb. conſ. 41. in fin. verſ tamen, qui illa renouatio, lib. 1.* Quæ fortius procedunt ob iuramentum in pacto appoſitum, quo tacito. licèt fuiſſet

fuiſset facta mentio pacti, adhuc gratia vitio ſubreptionis laboraret, & per conſequens nullitati ſubiaceret, *Rom.conſ.379.n.11.& 12.verſ.cęterum,vbi Apoſtil,in verb.conſtitutus,Ægid.conſil.34.in princip.in 1.dub.num. 1.* Nec iuuat quod Domus Probationis non interuenerit, dicto pacto, & iuramento, illudque ignorauerit, quia ſatis eſt, quod Blanchettus, qui interuenit pacto, & iuramento, ſupplicauerit pro dimiſſione, & ceſſat omnis difficultas, quia etiam de iuramento tertij eſt facienda mentio, alias ſemper intrat ſubreptio, *capit. conſtitutus de reſcript,Rom.d.conſil.370.nu. 12. vbi Apoſtil.& ignorantia* non excuſat, cum ſubreptio proueniat ex intentione concedentis, quia alias non conceſſiſſet, vel difficilius conceſſiſſet *Cald.conſ.14. num. 3. verſ.non obſtat,de reſcr.clarus in c.ſuper lit.de reſcript*, cui non obſtat alius, *Gem.conſ.105.in fin.verb. ex his patet & ex text.in cap.gratia eod.tit.in 6.* vbi prouiſio beneficij non cenſetur ſubreptitia, non facta mentione alterius beneficij prouiſio ignoranti collati, *Lap.alleg.89. ante nu.3.verſ.reſpondeo.* quia hoc eſt ſpeciale in impetratione beneficij ex diſpoſitione d.c.gratia: ſi enim non adeſſet d. text. etiam in impetratione beneficij contrarium eſſet dicendum *per text. in d. c. ſuper litteris,vt aduertit Io.Andr.in d.c.ex gratia,n.2.verſ. ſic quod primum dictum,Butr.n.8.Gem.nu.4.poſt princ.verſ.Io. Andr.dicit.Abb.in d.cap.ſuper litteris,nu. 5. verſ.ad idem Io. Andr.*

Non obſtat, quod pactum prędictum, & iuramentum eſſet ad ſauorem Ancaianorum, qui non opponunt de iſto defectu, ad quorum arbitrium, debet fieri oppoſitio *Fulg.in leg.2.C.de iur,emphit.Soc.conſ.78.n.8. lib. 4.* Immo potius videantur ratificaſſe vnionem conſentiendo diſſolutioni *iuxta not.per Caſtr.conſ. 59.in princip. lib.1.*

Nam huic motiuo dupliciter reſpondetur. Primo quod ſubreptio conſideratur de tempore datæ *capit. ſi eo tempore, de reſcript.in 6.* & propterea cum non agatur in prophanis, & de re, quæ pendeat à ſola voluntate partis, ſed principaliter à gratia Papæ, gratiæ non conualeſcit ex voluntate partis, poſtea ſuperuenente, deficit enim conſenſus Papæ per ſubreptionem vt dicit *Cald.conſ.14.nu.3.verſ.non obſtat, de reſcr.Seraph.dec.398.n.4.* & ideo conſenſus Ancaianorum ſuperueniens non poteſt gratiam conualidare, *Innoc.in c.cum olim,n.2.de re iudic.vbi Butr. num. 9. Soc. conſ.120.n.10.vol.4.* qui loquitur in puncto de gratia ſubreptitia, ex quo non fuerit facta mentio pacti, *Caſſad. deciſ.3.num.7.de Penſ.Mohed.decis.12.num. 4. de renunc. Achil.decis.12.num.3.& 4.de Penſ.Seraph.n.398.n.15.&* fuit dictum in *Sabinen.Caſtrorum 1.Aprilis 1588. coram Bubalo.*

Secundo fuit reſponſum, quod quatenus prætenſus Ancaianorum conſenſus poſſet aliquid operari, quoad ipſos Ancaianos, non tamen in præiudicium Abbatiæ, nam cum vnio fuiſſet ſubreptitia, & ſic non attendenda, non potuit conſenſus Ancaianorum operari, vt eſſet valida in præiudicium Abbatiæ, quicquid dicendum eſſet præiudicium ipſorum conſentientium, *Caſſad.d.dec.7.n. 7. de penſ.* vbi quod reſeruatio penſionis fuit ſubreptitia ſi titularis noluit excipere, & illam ſoluere, licet poſſet ſibi præiudicare, ſoluendo, non tamen eccleſiæ, & beneficio præiudicat, vt ſcilicet remaneat onus, & beneficium dicatur eſſe ſeruum, cum non ſit dominus, & adducit alia exempla bene ad rem facientia. Neque applicatur hic, quod vnio facta ſine conſenſu Capituli habeat implicitum ſtatum validitatis, ſi Capitulum non opponat de nullitate, & ſic idem dicitur de alienatione rerum eccleſiæ ſine ſolemnitate. *Rot.dec.133.n.10.& 11.p.2.* quia caſus ſunt longè diuerſi: nam in caſu noſtro deficit conſenſus Papæ, ſine quo actus non ſuſtinetur, quod non eſt in caſu vnionis, & alienationis; licet enim deficiat conſenſus illius, cuius intereſt, non tamen deficit auctoritas ſuprema, prout in caſu iſto ſtante ſubreptione, & reſpectu iuris tertij, quo ab initio operatur deficientiam conſenſus Papæ.

Minus obſtat, quod in vnione fuerit facta mentio litis per clauſulam, litis ſtatum, &c. quia hæc clauſula operatur ſufficientem mentionem litis, ad euitandam ſubreptionem, *Gemini.conſilio 120.num.6. Achil.deciſione 9.de reſcript.Put.deciſio.2.de reſcript.Felin.in c.ex litteris,col,fin,de offic.deleg.* & non operatur vt cenſeatur facta mentio aliorum pactorum, & ſic pacti, de quo agitur, nec tollit alios litis effectus: ideo nec operatur quo minus poſſeſſio capta pendente lite vigore prouiſionis obtentæ cum tali clauſula dicatur attentata, quia eſt neceſſaria litis expreſſio quoad validitatem gratiæ, qua pendente non licet Principi ſupplicare, & reſcriptum obtinere non facta mentione litis, *Franc.in c.vt debitus,n.34.de appell.Ægid.dec.48.Caſſad.dec.18. n. 6.de priuil.* & fuit reſolutum in *Aquilana Cappellaniæ 1. Iulij 1588.coram Orano,& in Toletana Beneficij, 14. Nouembr.1605.coram bon.mem.Iuſto.*

Neque poteſt iuuari pars ex eo, quod omnia geſta fuerint per eundem ſummũ Pontificem Gregorium XIII. vt fuit reſolutum in cauſa *Policaſtrenſ. penſionis 27.Februarij 1587.coram Card.Platto.* quia in caſu illo ſciẽtia fuerat probata per teſtes, quę in hoc caſu nõ poteſt pręſumi ex breuitate temporis inter concordiam, & vnionem: nam iſta præſumptio ceſſat in Papa ob rerum multiplicitatem, & molem, *Soc.ſen.conſ.260.num. 3.lib.2.Vital.in clement.1.num.67. de prob. Creſcent. dec. 85.de preb.* & fuit dictum in cauſa *Parmen.penſionis, 15. Ianuarij, 1616.coram R.P.D.meo Remboldo.* Pręterea concordia fuit inita anno Pontificatus octauo, & vnio vndecimo, & ſic poſt longum temporis tractum, Neq. poteſt iuuari ex eo, quod in dicta gratia habeatur, quod de ſubreptione, aut defectu intentionis dari non poſſit, cum clauſula ſublata, & decreto irritanti. Hęc nimirum procedunt reſpectu tertij, non autem reſpectu Datariæ, quod hodię agit, & repræſentat Principem, cum non adſit clauſula, etiam per nos, &c. vt latę Gonzal.*ſuper reg.8.gl,97.num.24. verſ.in contrarium, Put.deciſ.408.lib.2.numer.2.* & fuit reſolutum in cauſa *Leodien.Canonicatus 2.Nouembris 1573.coram Cardin. Lancell.ſen.& in Meten.Canonicatus 8. Nouembr. 1577. coram D.de Rubeis* vbi quod ita ſeruat Rota, quod veriſſimum meo tempore, & indubitatum ſemper expertus ſum.

Tertio principaliter probatur diſſolutionem vnionis importare tantum in hoc caſu remotionem obſtaculi, ex quo, vt ſupradictum eſt, Ancaiani ſoluerunt ſcut.4300. Domui Probationis, & ideo non fuerunt dotatores, licet amouendo obſtacula, fuerint authores, vt dotatio reuiuiſcere, quemobrem non potuit eis iuſpatronatus ex dotatione acquiri, vt fuſius probatum eſt ſupra per Abb.Felin.Lambertin.& alios. Et hæc eo magis vigent; quia quatenus prædicta ſolutio eſſet conſideranda ad ſauorem Abbatiæ, cum illa eſſet redditus ſcut.620. ſolutio ſcut.4300. non eſt commenſurata ad conceſſionem iuriſpatronat. & gratia longe præponderat, ideo illud ex priuilegio debet cenſeri, nec priuilegij nomen amittit. *Soc.conſ.4.nu,5.& ſeqq.lib.3.Aret.in.c.nouit n.28.Felin. n.8.verſ. dicitur autem, de iud.Oſaſc.deciſione 139.num.10.Boſſ.in prax.crim. tit.de priuil.nu. 152.& 153.Peregr. de iur.fiſc. lib.1.tit. 3. nu.29.* & in terminis iuriſpatronatus fuit reſolutum in cauſa *Cæſaraguſtana parochialis de Macla, 31. Ianuarij*

rij 1618, coram mem. Rota deciſione 58. num. 5. & deciſione 88. n. 4. p. 1. in recentioribus. vbi aliæ cumulantur in quibus firmatur quod augumentum ſcut. 1000. non eſt ſufficiens pro dotatione beneficij annui redditus ſcut. 100. Neque in hoc caſu dicendum eſt, non eſſe conſiderandum quantum impenderint Ancaiani in recuperatione bonorum, ſed quantum acquiſiuerint eccleſiæ, quia hoc forſan poſſet animaduerti, quod dominium bonorum fuiſſet acquiſitum Ancaianis, de quo ſtatim, dicetur, & ſi ex bonis acquiſitis dotaſſent Abbatiam, & vnio fuiſſet perfecta, itaut diſſolutio importaret nouam beneficij creationem, quod fundamentum certe corruit, quia prædicta ſolutio nihil aliud operata eſt, quam, quod remoueretur obſtaculum vnionis, vel ex quo fuerat ſubreptitia, & ipſo iure nulla, vel ſaltem ex quo Abbatia per vnionem non erat omnino extincta, & validitas vnionis pendebat ab euentu litis, quæ operabatur, vt remaneret aliqua ſpes, vel inditium diſſolutionis, vt per Bald. Felin. & alios ſupra relatos, & ideo quatenus dicta ſumma ſcut. 4300. eſſet computanda ad fauorem Abbatię deberent ad hunc effectum attendi, quod minus eſt ſcilicet, impenſa nõ autem valor bonorũ Abbatiæ, *l. in fundo, vbi gl. in verb. pluſquam, ff. de rei vend. & Bart. verſ. ſecun. oppono, Alberic. n. 5. Fulgoſ. n. 3.* & propterea cum ad acquirendum iuſpatronatus pars dotis non ſufficiat, ſed cõgrua requiratur, *gl. in c. quicunque, 2. 16. q. 7. Abb. conſ. 106. nu. 2. verſ. ad hoc, gl. ſingularis, lib. 2.* hoc non poteſt intelligi iuſpatronatus ex dotatione, ſed ex priuilegio; vt in ſimili reſpondit *Pariſ. conſ. 114. n. 14. & 15. lib. 4. bene Mantic. dec. 320. n. 3.*

Non obſtat, quod valor Abbatiæ non probetur, niſi per locationem, quę regulariter non probat verum valorem, *Caſſador. deciſ. 10. ſuper reg.* nam fuit reſponſum valorem ſatis clarè deduci ex locatione effectum ſortita, vt fuit probatum ex quietantijs, cum quibus alia concurrunt adminicula, vt fuit reſolutum in cauſa Veronen. Penſionis, 23. Maij, 1607. coram bon. mem. Card. Sacrato, Hic autem conſiderabatur, quod ex duplici cauſa locationes non probant verum valorem. Primò, quia onera ſunt deducenda. Secundò, propter affectionem conductoris, vt ex eodem *Caſſad. colligitur Feret. conſ. 354. num. 16. lib. 2. Felin. in c. ad aures, num. 13. de reſcript. Sarnen. in reg. de valor. q. vlt.* Primum caput hic non conſiderandum, cum non agatur de valore narrato in gratia impetrationis beneficij, ſed de valore ſimpliciter Abbatiæ, ad effectum cognoſcendi, an augumentum dotis ſit inferius, æquiualens, vel exceſſiuum valoris Abbatiæ, quo caſu non eſt habenda ratio onerum, cum & augumentum dotis pro parte debeat illis oneribus ſubeſſe: nec onerum in recollectione fructuum, cum in locationibus conſiderentur fructus deductis oneribus. *Feret. dicto conſil. 354. num. 5. in fine, verſiculo non obſtant inſtrumenta.* Qua propter attento iſto primo capite, in hoc caſu licet locatio non probet verum valorem, ſatis tamen probat illum vſq. ad quantitatem expreſſam, quando non obſtat ſecundum caput affectionis conductoris, quod verè hic non obſtat ex coniecturis, nam in concordia inita inter Blanchettum, & Ancaianos fuit narratum Monaſterium non excedere ſcut. 600. de Camera, quæ narratiua licet ſuper non exceſſum, & propterea poſſit verificari in minori ſumma: iſtud tamen obiectum tollitur ex eo, quia in eadem concordia Blanchettus conſenſit reſeruationi penſionis ducat. auri 200. de Camera, quæ ſecundum valorem illius temporis poterant aſcendere ad ſcut. 250. monetæ. Nec erat veriſimile Blanchettum noluiſſe retinere etiam pro ſe notabilem ſummam, ſi conſideremus, quod Abbatia habeat ſua onera, & quod concordia fuit facta poſtquàm Rota declarauerat pro libertate ſenſum ſuum, cum poſt primam deciſionem concordia prædicta fuerit inita. Demum omnis difficultas remouetur ex quo conducentis affectio, non potuit adeo penſionem augere, vt dicendum ſit ſolutionem ſcut. 4300. fuiſſe æquiualentem redditibus Abbatiæ immo dato etiam quod affectio potuerit aliquam acceſſione facere, non tamen firmandum eſt tantum auxiſſe: vt augumentum ſcut. 4300. debeat cenſeri ęquiualens: vt enim aduertitur in dicta deciſione Cardinalis Sacrati, homines non ſolent eſſe fatui ad conducendum res multo pluris, quam poſſint percipere. Neque aliqua vis poteſt fieri in taxatione facta in deſcriptione, quæ habetur in libris Cameræ, quia illo deſcriptio pręſefert antiqui temporis conſuetudinem, & notum eſt, quod aliquæ eccleſiæ magni valoris parũ, aliæ vero minores multum taxatæ ſunt, & propterea quod dicta taxa non probet verum valorem dicũt. *Caſſad. dec. 19. n. 1. ſuper reg. Sarnen. ſuper reg. de valore, q. 10. Achill. dec. 402. Rot. dec. 189. n. 6. p. 1.* & fuit ſæpiſſimè dictum.

Denique non obſtat, quod mediante dicta ſolutione Papa conceſſerit iuſpatronat. ac ſi dicta ſumma pro eiuſdem monaſterij dotatione conceſſa, ac donata eſſet, quia cum eccleſia non fuerit dotata, verba illa, ac ſi dicta ſumma, &c. non important veram dotationem, ſed priuilegium, perinde ac ſi illa pro dotatione data fuiſſet, & ſic per fictionem: Dictio enim ac ſi, fingit quodammodo ea, quæ verè facta non ſunt, *leg. ſi alterius, ff. de hæred. inſtit. gl. in leg. quamuis, in verb. perinde, ff. de bon. auth. iud. poſſ. Paul. Montan. de tutel. & cur. c. 37. n. 54.* & fingit per ſimilitudinem, non per veritatem, cum non ſit fictio legis, *l. ſi defuncta, ff. quibus mod. pig. vel hypoth. ſolu.* & in puncto priuilegij iuſpatr. *Rota deciſ. 38. n. 6. & dec. 88. n. 2. p. 1. in rec.* vbi quod ex dicta dictione eo magis dignoſcitur iuſp. eſſe ex priuilegio. Quodque dictio, perinde, quæ idem prorſus ſignificat, denotet impropriętatem, & fictionem, *eſt text. in l. ſed & ſi l. §. perinde, ff. pet. hęred. l. ſacrilegij, vbi gl. in ver. condemnatus, ff. ad l. Iul. pecul. Surd. conſ. 375. n. 42.*

Poſtremo fuit conſideratum, quod admiſſo ſine veri prędicio, quod vnio fuerit perfecta, adhuc Ancaianis non fuit acquiſitum iuſpat. ex dotatione, quia mediante dicta ſolutione ſcut. 4300. ſolum fuerunt in cauſa, vnio, diſſolueretur ex qua diſſolutione Abbatia in ipſo iure ſuam dotem recuperauit, vt ſupradictum eſt. *Rebuff. in prax. tit. de reuocand. vnion. Decian. conſil. 19. in princip. lib. 5. Garc. de benefic. p. 12. c. 2. n. 309.* Quaſi iure poſtliminij, *c. 1. circa med. verſ. vt vnione penitus diſſoluta, ne ſed. vac. Soc. in c. ſicut. vnire, n. 150. de exceſſ. prę l. Caccialup. de vnione, artic. 10.* Quare non inde ſequitur, quod fuerint dotatores, cum iuſpatronatus acquiratur illi de cuius bonis eccleſia dotatur, non autem ei, qui fuit in cauſa, vt illa dotaretur, prout dictum eſt, & ſic licet Ancaiani fuerint in cauſa, vt vnio diſſolueretur, & per conſequens, vt Abbatia recuperaret ſuam dotem, non propterea fuerunt dotatores, nec illis fuit acquiſitum iuſpatron. ex dotatione, ſed ex mero priuilegio.

Nec obſtat, quod in concordia adſit ſtipulatio bonorum pro ſe, & hæredibus, quia non inde bona fuerũt acquiſita Ancaianis, & tradita Abbatiæ, cum prædicta ſtipulatio fuerit facto reſeruato beneplacito Apoſtolico, & non alias, aliter, &c. quæ verba inducunt conditionem, *Bal. in auth. ingreſſi, n. 7. ver. idem ſi protector, C. de ſacroſ. eccl. Abb. in c. inſinuante, n. 6. ver. item ſi fiat, qui cler. vel nou.* & ideo illa conditione pendente, non fuit acquiſitum dominium, *l. eadem §. Caio, ff. de verb. oblig. l. ſi quis ſub conditione, ff. ſi quis om. cau. teſt. l. pecunia, ff. ſi*

cert.

*art.pet.Bar.in l.ita ſtipulatus n.49.ff.de verb.oblig.*maximè cum non interuenerit aliqua traditio, quę in hoc caſu erat neceſsaria, *l.traditionibus*, *C.de pact.*nec demum fuit acquiſitum poſt ſignatam ſupplicationem, qua diſſolutio unionis, & reſeruatio iuriſpatr. fuit facta poſtquam Aucaiani ſoluerint dictam ſummam, qua ſolutione ſequuta, Abbatia ipſo iure ſua bona recuperauit, et ſi admittatur, abſque veri pręiudicio, quod aliquid fuerit acquiſitum Ancaianis, non eſt habendum in conſideratione, quia fuit tamquam neceſſarium antecedens ad ipſam diſsolutionem unionis ſique aliquam induxit acquiſitionem, fuit tantummodo ad effectum, vt Abbatia ſuam dotem recuperaret non ad effectum dotationis. Ergo ſi aliquod ius fuit acquiſitum tamquam momentaneum nullius debet eſſe conſiderationis, cum momentanea non habeantur in conſideratione *Socin.ſen.conſilio 53. numer. 27.lib.4. Natt.conſilio 441. numero 20. libr.ſecundo Rol.conſilio 15.numero 34.lib.1.Vinc.de Franc.deciſ.14.num.25.& ſeq. Put.deciſ.507. lib. 2. in nouiſ.* cum aliis adductis bon. mem. *D. Pacen.in Romana Portionis hæreditatis, 5.Maii* 1600.

Finis Primæ Partis.

PRA-

PRAXIS IVRISPATRONATVS PARS SECVNDA,

Continens modos conſeruandi Iuſpatronatus.

LIBER QVINTVS.

In quo tractatur de Fructu Iuriſpatronatus ſcilicet de Præſentatione.

SVMMARIVM.

1 Pręſentatio ad beneficia quid ſit.
2 Præſentatio eſt ius, deducta ad actum, eſt factum.
3 Præſentatio poteſt dici donatio, & impropriè electio.
4 Præſentatio tribuit ius ad rem.
5 Patronus dicitur eccleſiam ordinare.
6 Patronus non dicitur conferre.
7 Præſentatio prouenit ex iurepatron. electio ex iure canonię.
8 Præſentatio ab omnibus fieri poteſt, electio tantum ab eccleſiaſticis.
9 Fœmina præſentare, non eligere poteſt.
10 Ius præſentandi multipliciter transfertur ius eligendi ſecus.
11 Canonicus non dicitur habere ſucceſſorem.
12 Præſentatio etiam à ſingularibus perſonis fit, electio autem à collegio.
13 Præſentatio ex gratia competit, electio ex iure.
14 Electores pinguius ius habent, quam præſentantes.
15 Electio tribuit ius prælaturę, non autem præſentatio.
16 Electione initiatur matrimonium ſpirituale, non præſentatione.
17 Electio eſt ius ſpirituales præſentatio eſt ius mixtum.
18 Præſentatio cumulari poteſt, non autem electio.
19 Pupillus præſentare poteſt, non eligere.
20 Electio non admittit, vota alternatiua præſentatio ſic.
21 Electus in electione computatur in numero eligentium, ſecus in pręſentatione.
22 Electionis forma non eſt ſeruanda in pręſentatione.
23 Patroni poſſunt conſtituere procuratore ad præſentandum, non lectores.
24 Præſentatio fieri poteſt per litteras, electio non.
25 Electio fit à ſimul congregatis, poteſt pręſentatio fieri ſeparate.
26 Præſentatio à collegia facienda ſeparate fieri nequit.
27 Patronus non vocatus de contemptu agere nequit, ſecus in electione.
28 Electio poteſt compromitti præſentatio non.
29 Præſentatio admittit vota conditionalia electione non.
30 Electio de abſente valet, præſentatio ſecus.
31 Electionis iura ſtatuta non ſeruantur in præſentatione.
32 Trimeſtre datur in electione cathedralium.
33 ſemeſtre datur in eccleſiis inferioribus.
34 Laicus intra quadrimeſtre, eccleſiaſticus intra ſemeſtre præſentare debet.
35 Tempus electionis non currit impeditis, & præſentationis autem ſecus.
36 Lis ſuper iurep. debet finiri intra tempus datum ad pręſentandum.
37 Lis ſuper electione non eſt intra certum tempus terminanda.
38 Electio pro forma requirit verbalem electionem, & præſentatio non.
39 Electione facienda fit collatio zeli ad zelum, & c. in præſentatione non.
40 Pręſentatio facta ab exiſtente in quaſi poſſeſſione ualet electio ſecus.
41 Electio facta per procuratorem conſumit ius eligentis, ſecus præſentatio.
42 Electio confirmatur, præſentatus inſtituitur.
43 Prouiſio quid ſit.
44 Poſtulatio quid ſit.
45 Poſtulatio patrono competit.
46 Inhabilis an præſentari poſſit ſub ſpe futura diſpenſationis.
47 Diſpoſitio includit omnem modum prouidendi.
48 Optans dicitur diſponere.
49 Diſpoſitio non includit alias prouiſiones diſſimiles præcedentibus.
50 Nominatio quid ſit.
51 Nominatio quotuplex.
52 Electio quid ſit.
53 Beneficium electiuum quid ſit.
54 Et quando dicatur tale.
55 Beneficium electiuum eſt etiam, quando electio fit per Capitulum eccleſiæ Cathedralis.
56 Commendatio, ſeu commenda duplex.
57 Commenda beneficiati eſt titulus Canonicus.
58 Commendatarius perpetuus facit fructus ſuos.
59 Commenda perpetua dicitur palliata diſpenſatio.
60 Commenda requirit ætatem, & alias qualitates, ſicuti beneficia alia.
61 Commendatarius perpetuus Abbatiæ poteſt eſſe Iudex Apoſtolicus.
62 Commenda ſubiacet conſtitutioni de publican. reſignation.
63 Iura loquentia de titularibus procedunt in commendatarijs perpetuis.
64 Commendare eſt deponere.
65 Commendæ non datur vacatio, quia ſemper vacat vt prius.

66 *Im-*

66 *Impropriè tamen dicitur vacare etiam commenda.*
67 *Comenda in dubio perpetua cenſetur.*
68 *Actus certo temporis ſpatio non reſtrictus perpetuus cenſetur.*
69 *Coadiutoria quid ſit.*
70 *Coadiutor in Decanatu Piſano.*
71 *Sereniſſimus Dux Parmæ laudatur.*
72 *Coadiutoria ſiue perpetua ſiue temporalis non eſt beneficium.*
73 *Coadiutor non dicitur beneficius.*
74 *Coadiutoria hodie concedi ſolet ſtantibus litteris Epiſcopi, & Capituli.*
75 *Coadiutoria cum futura ſucceſſione continet in ſe duplicem gratiam.*
76 *Coadiutor non tenetur reſidere.*
77 *Coadiutor ratione Coadiutoriæ non tenetur recitare Diuinum officium.*
78 *Coadiutoria non dicitur proprie reſignatio.*
79 *Coadiutoria narratiua eſt verificanda.*
80 *Coadiutor debet habere requiſita, ſicut Coadiutus.*
81 *Coadiutor in beneficio patronata non datur ſine pat ron conſenſu.*
82 *Papa concedit Coadiutoriam cum futura ſucceſſione.*
83 *Coadiutor datur amenti ſine eius conſenſu.*
84 *Coadiutor ſedere debet poſt omnes, niſi ſit coadiutor dignitatis.*
85 *Coadiutor poteſt inſeruire Coadiuto volente.*
86 *Coadiutus infirmus, vt præſens reputatur.*
87 *Coadiutor mortuo coadiuto ſtatim fit titularis, & quomodo ſedere debeat*
88 *Coadiutor ad titulum coadiutoriæ odinarij poteſt ſi ex ea congruam habeat ſuſtentationem.*
89 *Coadiutor fabricæ eccleſiæ ſoluit ſolitũ mortuo coadiutor.*
90 *Coadiutor infirmus præſens reputatur.*
91 *Coadiutor habet vocem actiuam, & paſſiuam in Capitulo.*
92 *Coadiutus tenetur re ſidere, ſi beneficium reſidentiam requirat.*
93 *Coadiutor parochi reſidere tenetur.*
94 *Electio confirmatur, & præſentatio admittitur.*
95 *Colatio quid ſit.*
96 *Collatio, hoc verbum eſt latum, & a lege prolatum multa comprahendit.*
97 *Expectatio, ſeu expectatiua beneficij quid ſit.*
98 *Expectiuæ à Concil. Trident. ſublata.*
99 *Aſſignare quid ſit.*
100 *Ordinare quid ſit.*
101 *Committere quid ſit.*
102 *Inſtallatio quid ſit.*
103 *Inueſtitura quid ſit.*
104 *Inſtitutio quid ſit.*
105 *Optio quid ſit.*
106 *Optanda eſt præbenda maior non minor.*
107 *In beneficialibus debet qui aſcendere.*
108 *Maioribus honoribus decoratus non debet ad minores duci.*
109 *Dignitate maiorem habens, ad inferiorem non eligitur.*
110 *Optari poteſt etiam minor præbenda ſi adſit conſuetudo.*
111 *Antiquior dicitur quis prior fuit in poſſeſſione.*
112 *Optans acquirit nouum titulum.*
113 *Optio infra viginti dies fieri debet.*
114 *Canonicus Pænitentiarius, & Theologus optare nequeunt.*
115 *Optio non habet locum in beneficijs iuriſpatr.*
116 *Optans admitti a capitulo ad opcionem.*
117 *Optio quomodo facienda ſit.*
118 *Optio quotuplex ſit, quo iure introducta.*
119 *Ius quale transferatur ex electione, collatione, præſentatione, &c.*
120 *Promotio quid ſit.*

Quid ſit Præſentatio, Prouiſio, Poſtulatio, Diſpoſitio, Nominatio, Electio, Commẽdatario, & Coadiutoria, Optio, &c.

CAP. I.

1 NVnc conſequenter videndum eſt de primo fructu
iuriſpatronatus, ideſt, de Præſentatione compe-
tente patrono ratione ſui iuriſpatronatus.
Præſentatio igitur eſt exibitio quædam legitimè fa-
cta per patronum de clerico præſente ſenſibus corpo-
ris Epiſcopo, vel alteri ad quem pertinet inſtitutio.
Abbas in c. ea noſcitur, n. 3. de his, quæ fiunt a præl. ſin. conſ.
tacit. Rocchus de Curte de iurepatron. in princ. q. 3. Rebuff.
in concord. tit. de collation. §. præſ. tiq. Ordinarij, verbo, præ-
ſentationem, & in praxi benefic. tit. de præſentatione, nu. 3.
Garc. de beneficijs, p. 4. c. 1. n. 15. Card. Tuſchus pract. con-
2 *cluſ. iur. tomo 6. lit. P, concluſ. 192. Auguſt. Barboſa de off.*
& pot. Epiſc. p. 3. allegat. 72. n. 13. Riccius in praxi rerum
fori eccleſiaſtic. dec. 156. n. 58. quæ præſentatio antequam
ſit deducta ad actum ius, ſed quid iuris, deducta poſtea
ad actũ eſt factũ, ſeu quid facti. *Abb. in c. ſuper eo, n. 5. de*
off. delegat. & quod præſentatio ſit fructus iuriſpatrona-
tus probat *Felin. in c. cum olim, n. 2. de maiorit. & obed. &*
Card. Mantica d. c. 140. n. 5. quæ præſentatio dici poteſt
3 donatio, cum ſtet in libertati patroni præſentare, quẽ
vult, dummodo ſit idoneus. *Abb. in c. vlt. n. 5. de conceſſ.*
præb. patroni ergo præſentare dicuntur propriè lo-
quendo, quamuis largè, & impropriè etiam eligere di-
cantur, vt in *cap. 2. 3. & c. nobis, de iurepatr.* quia per præ-
4 ſentationem patroni non transfertur ius in præſenta-
tum, *c. quod autem. de iurepatr.* niſi tantum ad rem, non
in re, vt notatur *in cum bertoldus, de re iud.* ſed per ele-
5 ctionem transferatur ius in electum, *gl. in quanto. diſt*
63. & etiam large patronus dicitur eccleſiam ordina
6 re, *Abb. in c. ex inſinuatione, de iurepatr.* non tamen pa-
troni dicuntur conferre, *c. vlt. de iurepatr.* & triginta
tres differentias inter electionem, & præſentationem
ponit *Lamb. de iurepatron. lib. 2. p. 1. q. 1. art. 5.*
7 Prima eſt differentia, quia præſentatio prouenit ex
iurepatr. acquiſito a patrono ex fundatione, conſtru-
ctione, & dotatione, vt dixi ſup. electio autem prouenit
ex iure canoniæ canonice collato. *c. cum eccleſia de elect.*
c. 1, vbi Abb. not. 1. in fine, de electiõn.
8 Secunda eſt differentia, quia præſentatio poteſt fie-
ri a laico, & clerico, vt ſupra dixi, & infra dicetur ele-
ctio autem fit tantum à perſonis eccleſiaſticis, *c. meſſa-*
na, & c. ſacroſãncta de elect.
9 Tertia eſt differentia, quia etiam fœmina ſi ſit pa-
trona præſentare poteſt, vt ſupra dixi, eligere autem
non poteſt, niſi in monaſterijs monialium, *c. indemnita-*
tib. de elect.
10 Quarta quia ius præſentandi tranſit titulo ſucceſſio-
nis, permutationis, donationis, & venditionis vniuer-
ſitatis, vt dixi lib. præced. ſecus eſt in iure eligendi,
11 quod non tranſit cum ſucceſſione hæreditaria, & ideo
Canonicus non dicitur habere ſucceſſorẽ, vt vult *Abb.*
in c. relatum, il 2. de teſtam. neque poteſt quis ſibi ſucceſ-
ſorem eligere. *c. accepimus de pactis.*
12 Quinta, quia ad hoc, vt clerici habeant ius eligendi
debent eſſe in eccleſia vt collegium, non vt ſingulari-
ter beneficiati, *c. dilecta, vbi gloſſ. de exceſ. ſib. præl.* patro-
ni autem præſentat vt ſingulares perſonæ niſi iuſpatr.
pertineat ad collegiũ, vt per *Abb. et alios in c. 3. de iurep.*
13 Sexta, quia præſentatio gratiæ. *dict. capit. 3.* ele-

ctio antem nititur iure communi . *c.1.per tot.de elect. Abb.in d.c.3.col.2.in fine.*

14 Septima, quia pinguius ius habent electores quàm præſentantes, vt colligitur *ex gl.in c.quanto diſt.63.*

15 Octaua.quia per electionem tribuitur ius prælaturę & adminiſtrandi ſalutem in habitu *gl.in d.c.quanto, & Felin.in c.cum bertoldus,col.2.de re iud.* non autem per præſentationem.

16 Nona,quia per electionem initiatur matrimonium ſpirituale, vt in *c.cum inter canonicos , de elect.* ſed per præſentationem nullum contrahitur vinculum, *Abb.in d.c.querelam,not.penult.de elect.*

17 Decima nam electio eſt ius mere ſpirituale,*d.c.meſſana*,præſentatio verò non eſt ius mere ſpirituale , ſed annexum ſpiritualitati *c.quanto,vbi Abb.de iudic.*

18 Vndecima , nam in præſentatione admittitur cumulatio,quia patronus variare poteſt.*c. cum autem , & c. quod autem de iurepatr.*quod ſecus eſt in electione,*c.publicato de elect.*

19 Duodecima,quia pupillus poteſt præſentare,vt infra dicetur,non poteſt tamen eligere, *clem.vt hi qui de at.& qualit.*

20 Decimatertia,nam vota alternatiua non admittuntur in ellectionibus ,in præſentationibus autem ſic ſecundum *Lapum alleg.8.col.1.*

21 Decimaquarta , quia in electione perſona electa computatur in numerum elligentium *c.cumana , & c. cum in iure de elect.* in præſentatione autem vox præſentari non computatur. *Calder. conſ. 9.de iurepatr.*

22 Decimaquinta , quia circa electionem data eſt formam per canonem *c.quia propter , de elect.*quæ non eſt ſeruanda in præſentatione potronorum laicorum *Lapus d alleg.8.col.1.*

23 Decimaſexta , quia patroni etiam pręſentes, & non impediti poſſunt conſtituere procuratorem ad præſentandum *Feder.d Senis conſ.99.* quod fieri non poteſt In electione.*d.c.quia propter.§.illud , & c.ſi quis iuſto, de election.lib.6.*

24 Decimaſeptima,nam pręſentatio fieri poteſt per literas,vt inf.dicam,electio autem non , *d.c.ſi quis iuſto.*

25 Decimaoctaua quia omnes eligentes debent inſimul conuenire,nec poſſunt inter ſe paciſci, vt vna vice decem eligant,alia vice alteri , quia electio debet fieri a maiori parte.*d.c.quia propter* , quod ſecus eſt In pręſentatione patronorum.

26 Decimanona , nam licet eligentes debeant ſimul conuenire præſentantes autem non debent conuenire, niſi præſentet vt collegium. *Abb.in d.c.3.de iurepat.*

27 Vigeſima , quia licet in electionibus poſſit agi de contemptu.*d.c.quod ſicut,& c.bene de election.*in pręſentatione autem patronus non vocatus non poteſt agere de contemptu.*Abb.in d.c.3.in fine.*

28 Vigeſimaſeptima,quia maior pars poteſt compromittere electionem.*d.c.cum in iure* , quod tamen non poteſt fieri a patrono in præſentatione rectoris.

29 Vigeſimaſecunda , quia in electione non admittuntur vota alternatiua,conditionalia , ſeu incerta, *c.2.de elect.lib.6.*quod ſecus eſt in pręſentatione.

30 Vigeſimatertia , quia electio poteſt fieri de abſente argumento , *c.ſi tibi abſenti. de preb. lib. 6.* præſentatio autem debet fieri de pręſente tantum , *d.c.ea noſcitur de his,que fiunt a prel.&c.*

31 Vigeſimaquarta, quia in electione multa ſunt a iure ſtatuta,*c.quam ſit.de elect.lib.6.*quæ non habent locum in præſentatione,vt infra dicam.

32 Vigeſimaqinta,quia in alia ſunt ſtatuta per *c. auaritiæ.de elect.lib.6* .quę tamen pro omnia non habent locum in præſentationibus.

33 Vigeſimaſexta,nam in electione eccleſiarum Cathedralium ad eligendum datur trimeſtre. *c.ne pro defectu, de elect.*in eccleſiis autem inferioribus ſemeſtre . *c.2.de*
34 *præb.* patroni autem laici ad præſentandum habent quadrimeſtre,& patroni clerici ſemeſtre . *c.eam te , de iurepatr.& c.vnico de iurepat.lib.6.*

35 Vigeſimaſeptima , quia tempus præfixum electioni non currit Impeditis , d.c.ne pro defectu , vbi Abb.in not.5.tempus autem datum patrono ad pręſentandum currit ipſi patrono impedito , vel ignoranti.*Abb in c.2.& c.cum. propter,de iurepatr.*

36 Vigeſimaoctaua, quaſi lis eſt inter pręſentatos , & patronos pręſentantes pręſendentes ſe eſſe patronos & non finitur intra tempus datum ad pręſentandum,
37 Epiſcopus confert.*c.cum vos, vbi Doct.de off. ordin.*ſi tamen ſit lis ſuper electione non inuenitur tempus determinatum ad eam terminandam , *Io.Andr. in c.2.col.pen. de in integ.reſtit.*

38 Vigeſima nona,quia in electione requiritur pro forma ſubſtantiali verbalis electio,*Abb.in c.eccleſia veſtra not.2.de elect.*ſed in pręſentatione id non requiritur pro forma , ſed ſufficit pręſentantem quibuſcumque verbis vt vti infra dicam.

39 Trigeſima differentia,quia in electione fit collatio numeri ad numerum zeli ad zelum, & meriti ad meritum,*c.cumana,de election.vbi Abb.*quæ non fiunt in pręſentatione,vt infr.dicam.

40 Trigeſima prima,quia lite mota ſuper iurepatr.40. exiſtens in quaſi poſſeſſione iuris præſentandi ualide preſentat,& ſequi debet inſtitutio, quod non habet in electione quia non debet ſequi in non debet ſequi inſtitutio ſecũdũ *Io.Andr.in d.c.2.col.pen.de in integr.reſtitut.*

41 Trigeſimaſecunda, quia per electionem factam per procuratorem conſumitur ius eligendi , non tamen per præſentationem factam per procuratorem conſumitur ius preſentandi,vt infra dicam.

42 Trigeſimatertia,& vltima differentia,eſt quia firmatio ſequitur electionem , preſentationem aut ſequitur inſtitutio ,*Abbas in c.auctoritate , de inſtitut.*& abetur in titul.de electione,& de iurepatr.

Et quamuis de præſentatione ſit tractatus noſter, tamen bene eſt videre,quid ſignificent alij ſimiles termini,vt prouiſio, poſtulatio,diſpoſitio nominatio, electio,commendatio,& coadiutoria.

43 Prouiſio donat at omnes modos, per quos eccleſiæ prouidetur,cum ſit verbum generales continens omnes modos,per quos eccleſiæ prouidetur , *c.vt circa,& ibi gl.in verbo,electione,lib.6.& Felin.in d.c. cum bertoldus , col.2.de re iudic.gloſſ.in clement.vlt.verb.prouiſioni, de elect.gl.in c.1.verbo prouiſionem , & in c.quorumdam, verbo , prouiſionibus de elect.lib.6. Geminian. Franch.& alij in c.cum in illis , §.1.de præbend. lib.6.Cardin.in clem. in cauſam quæ quæſtione 4.de elect.Rebuff.in praxi beneficio. tit.de form. Vicariatus. num. 5. Mandoſ.in reg Cancellar. 32.in queſt.4.num.3. Rota dec.791.num. 9.part.1. diuerſ. late Gonzal.in comment.ad Regulam octauam Cancell.gl. 17.per totam.* vbi probat prouiſionem continere nominationem,& poſtulationem,electionem , præſentationem,confirmationem,inſtitutionẽ,& collationem.

44 Poſtulatio item alia eſt,qua quis poſtulatur , vt eligi poſſit,qui alias eligi non poſſet , alia eſt,qua poſtulatui conſequitur plenum ius nam tunc admiſſus à Superiore remanet electus. *Abb.in c.quia propter de elect.*
45 quę poſtulatio non competit patrono quia patronus
debet præſentare idoneum , *c.3.de iurepatr.*& in mate-
46 ria pręſentationis,an poſſit præſentari inhabilis ſub
ſpe futuræ impetrationis diſpenſationis vide *Riccium*
in d.praxi rer.for. eccleſ.dec. 205. nu.245.*et* 246.de quo
infra dicam.

47 Diſpoſitio habet latiſſimam ſignificationem , et

inclu.

includir omnem modum prouidendi, gl.in clem.vnica, verbo, diſpoſitionem, & ibi Card.n.2. de ſuppl. neglig. prӕl. & c.cum in illis, §.illis vero, vbi tradunt Doctores de prӕb.lib.6.Io.Selua de benefic.p.3.q.1.num.36.Puteus dec. 472.n.4.lib.2.& dec.190 n.2.p.3.Rebuff.in concordat. ſub rubr.de collationib.§.prӕfati Ordinarij, in verbo, diſpoſitio-
48 nem, Mandoſ.in reg.32.q.4.n.5. & comprehendit etiam optionem, nam qui optabat dicitur diſponere, Ægid. dec.1.& 63.

49 Et verbum, diſpoſitio non includit tamen alias prouiſiones diſſimiles prӕcedentibus, vide Gonz.vbi ſupr. gl.20.& gl.3.n.24.

50 Nominatio, item alia, quӕ fit de aliquo eligendo, vt in c quod ſicut.in princip.de elect. alia eſt nominatio ſolẽnis, cũ duo nominãtur vel plures, & petitus, vt ex illis vnus eligatur, ex tunc nominantes, non poſſunt variare.
51 Abb.in d.c.quod ſicut, §.ſuper eodem, n.1. & iſta nominatio poteſt etiam dicit prӕſentatio. Card.in clem.plures, §.quibus, not.2.de iurepatr.

52 Electio, quӕ propriẹ eſt, quando Canonici alicuius Eccleſiӕ Cathedralis, vel Collegiatӕ eligunt Prӕlatum, vt in d.cap.cum Bertoldus, vbi Felin.num.2.de re iud.
53 & Gonz.vbi ſup.gloſſ.19. & beneficium electiuum eſt, ad quod fit electio iuxta diſpoſitionem c. quia propter de elect. Staphil.d.lit.grat.in rubr.de qualit.dignit. vel dicitur beneficium electiuum, quando prouidetur per viã
54 electionis, quӕ requirit confirmationem ſuperioris, ſecus ſi d. confirmatio non requiratur gl.in clem. quia contingit, §.vt autem, in verbo, electionem, & ibi Card.n.4. de relig.domib.Felin.in c.in noſtra, n.25.de reſcript. & eſt
55 electiuum, quando electio fit per Capitulum Eccleſiӕ Cathedralis, Collegiatӕ, ſeu conuentualis, ita Verall. dec.195.num.1.& per totam p.1.vide Gonzal.vbi ſup.& Maſſobrium in ſua praxi habend.concurſ.ad vacand.paroc. eccleſ.prӕlud.8.

56 Commendatio, ſeu commenda, de qua dixi ſup.lib. 1.cap.2. eſt duplex, alia ad breue tempus pro eccleſiӕ vtilitate, alia perpetua, cum aliquod beneficium datur à Papa in commendam perpetuam, gloſſa in capitulo nemo, in verbo commendare, de election.libro 6. & perpetua adminiſtratio idem eſt, & talis commendӕ beneficij eſt titulus canonicus, c.dudum, il 2.de electione, Rebuff.de pacific.poſſeſs.numer.53.& ſeqq.Gomes, in
57 reg.de infirmis, quӕſt.13.Put.deciſ.158. num. 4. lib. 1. Et commendatarius perpetuus facit fructus ſuos ſicut
58 alij titulares perpetui, Caſsador.deciſ. 33.num.5. ſuper regulis, & commenda perpetua dicitur palliata diſpenſatio ad obtinendum beneficium alias obtineri prohibitum, ſicut vnio temporalis, nam vt plurimum commendantur beneficia regularia quӕ regularibus concedi ſolebant. Caſsador. deciſ. 33. numer. 5. &
59 in commenda requirunt ӕtas, & aliӕ legitimӕ qualitates, prout in alijs beneficijs, cap.nemo deinceps. de elect.libr.6. & commendatarius perpetuus Abbatiӕ,
60 & Monaſterij poteſt eſſe iudex Apoſtolicus iuxta cap.
61 ſtatutum de reſcript.lib.6. & ibi Gomes, numer.77.& habet liberam poteſtatem in ſpiritualibus, & temporalib. Abb.in c.cum nobis olim, not.vlt.de elect.& in commenda habet locum reg. de publicand. reſign. Gomes ſuper ead.reg.q.3.per totam, & commenda inducit incom-
62 patibilitatem. Hoieda de benef.compat.& incompat. p.1. c.14.n.16.& diſponitur à Conc.Trid.ſeſs.7.c.2.& 4. &
63 omnia iura loquentia de titularibus vbi vendicant locum in Commendataris perpetuis, Clementina vltima.et ibi Imola n.6. de procur.Mandoſ.regula 22.q.7.n.12.latiſſimè Gomes in reg.de triennal.q.5.à n.11.

64 Et commendare nihil aliud eſt, quam deponere l. commendare, ff.de verbor.ſignific.Put.deciſ.25.num.2. lib. 1.Simonet.de reſeruat.q.69.n.2. Et in commenda non
|Viuian. de Iurepatr.
65 datur vacatio, quia ceſſante commenda per obitum commendatarij, tunc dictum beneficium non dicitur vacare per obitum illius commendatarij, ſed vacat ſemper vt prius, ita vt non ſit attendendus menſis, in quo commendatarius obierit, & ita ſeruatur teſte Caſſad.deciſ.5.nu.2.q. 10. & 12.de priuil.dec.2.n.4. de vnionibus.Put.d.dec.25.n.6.& dec.158.lib.1. Gomes in reg. de triennali, n.5.Rebuff.in praxi, tit.de commenda.num.52.& 59.& in tit.de reſeruationib.n.31.Verall.dec.144.p.1.Nauar.in Manuali, c.25.n.126.in fin.& conſ.28.de prӕb. im-
66 propriè tamen & large dicitur vacare commenda per ceſſationem commendӕ, & in dubio commenda debet
67 iudicari perpetua, quia actus, qui certo temporis ſpa-
68 tio nõ cõcluditur perpetuus reputatur. l.iuriſperitos, in princ.& ibi Bart.ff.de excuſat.tut.gl.in Clem. 2. verbo electionem, de reſcript. & de his latè Gonza.vbi ſup.gl.5.§. 8.& Garc.de benefic.vbi ſupra p.4.c.1.& 4.

69 Coadiutoria eſt, per quam datur Coadiutor cum futura ſucceſſione alicui Prӕlato ſeni per Papam, prout & ego à Sanctiſſ.Clemente VIII.Fel. recordationis
70 fui datus Coadiutor cum futura ſucceſſione in Decanatu Primatialis Eccleſiӕ Piſanӕ recolendӕ memoriӕ, & prӕclariſſimo viro Vincentio Mazzolio Decano Piſano, Protonotario Apoſtolico, auũculo meo cariſſimo tunc in florentiſſimo Parmenſi gymnaſio in prima ſede Iuris Pontif.Profeſſori maximo ſtipendio, & priui-
71 legijs decorato à Sereniſſ. Raynuatio Farneſcio Parmӕ, Placentiӕ, &c.Duce, literatorum refugio, & virtutum omnium fœlici cultore, & coadiutoria prӕdicta ſi-
72 ue ſit ad tempus, ſiue cum futura ſucceſſione propter fauorem, & vtilitatem Eccleſiӕ, de qua coadiutoria, loquitur tit.de clerico ӕgrot.uel debil.in decretal.& lib.6. & Mandoſ.in praxi Signat.grat.tit.coadiutoriӕ, in princ. & de qua Gonzal. vbi ſup.gl.5.§.à n.18.ad 40.non eſt bene-
73 ficium, neq; illam obtinens dici tur beneficiatus, ſed beneficiati coadiutor, & dicitur coadiutor à coadiuuando. Io.Andr.in c.vlt.de cler.non reſid.n.4. & ideo talis coadiutoria non vacat, ſed ceſſat ceſſante vita, ſeu impedimento coadiuti, c.grandi, in fin.de ſuppl.neglig. Prӕlat.

Siue ſit Coadiutoria perpetua, & cum futura ſucceſſione, vt poſt ceſſum vel deceſſum coadiuti conferatur beneficium coadiutori, vt ipſe ſuccedat in illa, de qua Pet.Andreas, Gambar.de Offic.legat.tit.de coadiutoribus, n.13.& ſeqq.& Caſſad.dec.2.n.2.de reſtit.ſpoliat.Mandoſ.
74 in reg.11.q.5.n.4.& 5.& hodie ſolet concedi à Papa, ſi pro coadiutoria adſint literӕ commendatitiӕ Epiſcopi, & Capituli aſſerentiam eam fore vtilem Eccleſiӕ, & cum conſenſu coadiuti.

75 Coadiutoria perpetua cum futura ſucceſſione continet in ſe duplicem gratiã. Vna eſt gratia Coadiutoriӕ: alia eſt gratia continens futuram ſucceſſionem, cum primum vacet beneficium per ceſſum, vel deceſſum Coadiuti. Put.deciſ.98.lib.2.& dec.226.n.16.lib.3.

Et hӕc coadiutoria cum futura ſucceſſione, non eſt beneficium eccleſiaſticum. Pet.Gregor.Toloſanus in nouis, inſtitutionib.rei benefic.c.11.n.2.

76 Et talis coadiutor non tenetur reſidere prӕcisè, neque ad id poteſt compelli, cum non habeat beneficiũ, ſed ſolum tenetur ad cauſatiuam reſidentiam, ideſt, ſi non reſederit, fructus non lucrabitur, neq; per obitum coadiutoris vacat beneficium, Put.deciſ.236. numer. 3.
77 lib.3. neque ratione Coadiutoriẹ, ſi non adſit alia obligatio, tenetur Coadiutor ad recitandum diuinum officium. Nauarr.in tractat.de Oration.cap.20.num.18.
78 neque coadiutoria poteſt dici reſignatio propriè, ſed ſolum ad effectum, vt requiratur conſenſus coadiuti conſentientis coadiutoriẹ, Put.deciſ.108.num.2.lib.2. & per hoc dicit Gonzal. dict. §. 9. numero 7. quod in

iſtis coadiutorijs non requiritur publicatio, tamen in
praxi literæ meæ coadiutoriæ fuerunt publicatæ in Ec-
cleſia Piſana, & in eius valuis affixæ, & in tali coadiu-
toria eſt verificanda narratiua ętatis, & aliarum re-
79 rum, alias cēſebitur ſubreptitia, Put. dec. 62. lib. 2. Rot.
dec. 652. p. 3. diuerſ. & in tali coadiutore requiritur ea-
dem ętas, idoneitas habilitas, & ſufficientia, quæ re-
quiritur in titulari, Io. Andr. in d. c. vlt. n. 5. Selus vbi ſup.
80 p. 2. q. 4. n. 9. & in beneficio iuriſpatron. non poſſet dari
81 coadiutor talis ſine patroni conſenſu. Lamb. vbi ſup. de
iurep. lib. 2. p. 1. q. 6. princ. art. 2. n. 1. Mandoſ. de Signat. grat.
tit. coadiutorię col. 2.

82 Solus autem Papa, & non alius poteſt concedere
coadiutoriam cum futura ſucceſſione, Gambar. de legat.
lib. 5. tit. de coadiutorib. n. 13. Pariſ. de reſignat. benef. lib.
6. q. 3. num. 15. & lib. 7. quęſt. 20. & Nauar. conſ. 1. de cler.
ęgrot. conſuluit, quod ſtante amentia beneficiati poſſet
dari ei coadiutor ſine coadiuti conſenſu cum literis
83 commendatitijs Epiſcopi, & Capituli, qui coadiutor
ſedere debet poſt omnes Canonicos, vt probat. Gonzal.
d. §. 9. n. 101. & ſeqq. niſi ſit coadiutor dignitatis, Garc.
84 ibi num. 65. & ita ego ante Canonicos in ſede Decani
75 cum eſſem coadiutor ſedebam, & non poteſt coadiuto
abſente, ſeu ęgrotante pro eo deſeruire, & ſedere in
choro, & dare vocem in capitulo niſi coadiuto conſen-
tiente, & volente. Garc. vbi ſup. p. 4. c. 5. n. 58. 59. & 60.
86 & coadiutus habendus eſt pro præſenti ratione infir-
mitatis, & aliorum iuſtorum impedimentorum. Nauar.
conſil. 2. n. 6. de cler. ęgrot. & mortuo coadiuto cum tunc
coadiutor efficiatur canonicus, nec requiratur noua
87 collatio, debet ſedere in vltima ſede, ita vt eum præce-
dant Canonici ingreſſi etiam durante coadiutoria, &
poſt eius receptionem coadiutorem, ita ſeruari te-
ſtantur. Gonzal. d. §. 9. n. 110. & Garc. vbi ſup. n. 74. & ita
88 ſeruatur in Eccleſia Piſana. Et ſi coadiutor cum futu-
ra ſucceſſione ratione coadiutoriæ habeat congruam
ſuſtentationem poteſt ad titulum Coadiutorię ordi-
nari. Gonzal. d. §. 9. n. 6. Garc. d. c. 5. n. 132. & non tenetur
coadiutor ſoluere fabricæ Eccleſię, quod eſt conſue-
tum, niſi mortuo coadiuto, Garc. ibi nu. 78. et ſi coadiu-
89 tor ſit ęgrotus, vel legitimè impeditus debet reputari,
vt præſens. Nauarr. d. conſ. 2. num. 6. Si tamen coadiutor
90 erat actu ſeruiens tempore ſuperuenientis infirmita-
tis, ſeu impedimenti. Garc. ibidem n. 81. et coadiutor ha-
91 bet vocem actiuam, et paſſiuam in Capitulo proue
alij Canonici, ita fuit deciſum in Salamantina Coa-
92 diutorię, 1. Iulij 1594. coram D. Penia; cum ergo coa-
diutus dum viuit ſit ipſe beneficiatus, ſi beneficium
requirat reſidentiam, etiam quod habeat coadiuto-
rem non excuſabitur à reſidentia, vide Gonzal. d. §. 9. &
Garc. d. c. 5. per tot. Piaſecium in ſua praxi epiſcop. p. 2. c. 3.
de viſitationibus, n. 27. et coadiutor datus Parocho au-
93 ctoritate Apoſtolica tenetur reſidere, Gonzal. d. §. 9.
nu. 17.

94 Electio igitur confirmari dicitur, Abb. in c. auctorita-
te n. 5. de inſtitutionibus, vbi declarat infraſcriptos ter-
minos: item admittitur præſentato, et inſtitutio fit dę
pręſentato, quę largè poteſt dici confirmatio, c. 1. de in-
ſtit. lib. 6.

95 Collatio autem eſt, quando Epiſcopus libere con-
fert beneficium abſquę alicuius electione, ſeu præſen-
tatione c. vlt. de offic. vic. lib. 6. & c. relatum de prębend.
lib. 6. quę propriè dicitur translatio, ſiue libera iuris cō-
clusio. Abb. in c. auctoritate, n. 9. de inſtitut. Geminian. &
alij in c. cum in illis, §. 1. de prębend. lib. 6. et hoc nomen
collatio eſt latum, et prælatum à lege comprehendit
in ſe pręſentationem, electionem, confirmationem, et
inſtitutionem, vt in rubro, et nigro, vt eccleſiaſtica
beneficia ſi diminutione conferatur. Clementina vni-
ca iuncta gloſſa in verb. conferantur, in fine, vbi Doctor.
de rerum permut. Rebuff. ſuper concord. §. ſtatuimus, il 2. g'.
vltima, ſub rubr. de collationibus, Mandoſ. in regul. 32.
96 Cancell. quęſt. 4. num. 2. propriè tamen collatio prædi-
cta non comprehendit, vt probatur ex dicto capit. cum
illis, §. dum autem de præbend. libro 6. ſi in pręſcriptis
ponatur Gonzal. vbi ſupra, gloſſa 16. numero. vndecimo, vi-
de Garc. vbi ſupra parte 4. capitulo 1. num. 3. 4. & 5. et quę
differentia ſit inter collationem, et electionem ponit
Abb. in d. c. auctoritate, n. 5. & d. c. cum in illis, §. cum au-
tem.

97 Expectatio, ſiue expectatiua beneficij, ſeu mandatū
de prouidendo eſt gratia conceſſa à Papa ad vacatura
beneficia, de qua in c. 1. §. ex parte verò, & §. è contra, de
conceſſ. pręb. Mandoſ. in praxi ſignat. grat. tit. de expectati-
uis, in princ. et hodie omnes expectatiuę, ac mandata
98 de prouidendo, et alię quęcunq; gratiæ ad vacatura
ſunt ſublata per Conc. Trid. ſeſſ. 24. de ref. c. 19. tradit
Gonz. vbi ſup. §. 1. proemiali, n. 57. & ſeqq.

99 Eſt etiam verbum aſſignare, quod notat conferre,
ſeu prouidere ratione ſubiectæ, materiæ, gl. in c. pro il-
lorum, in verbo, inueſtiuit, de præb. vbi Innoc. tradit Abb.
n. 13. & Felin. in c. vlt. n. 33. de præſcriptionibus.

100 Eſt et verbum ordinare, quod importat totalem
prouiſionem, et diſpoſitionem, c. ſuper eo, & ibi gl. in
verbo, ordinet. & Doct. de off. deleg. c. cum vos, vbi Imol. n. 1.
& Butr. n. 2. de off. & ord. & c. vlt. §. in præbendis, vbi Ge-
min. n. 2. & Franc. n. 4. de conſuetud. lib. 6.

101 Item eſſe verbum committere, quando ad tempus
eccleſia alicui committitur, quod fieri dicitur per mo-
dum prouiſionis, Clem. vnic. & ibi gl. in verbo committe-
re, de ſupplic. neglig. Prælat.

102 Inſtallatio autem notat veram, & actualem poſeſ-
ſionem, Abb. in c. tranſmiſſam, n. 3. de elect. et quid notet
promotio docet Abbas in c. omnipotentis, de accuſat.

103 Inueſtitura eſt miſſio in corporalem poſſeſſionem
beneficij, quæ iure communi ad Archidiaconum ſpe-
ctare dicitur, c. ad hęc, & c. vt noſtrum, de off. Archid. gl. in
d. c. auctoritate de inſtit.

104 Inſtitutio eſt conceſſio eccleſiæ, ſeu beneficij aucto-
ritate legitima Epiſcopi, vel alterius auctoritatem ha-
bentis facta clerico patrono præſentato, et dicitur
translatio iuris non libera à ſuperiore facta, ex qua
plenum ius datur inſtitutio, Abb. in d. c. auctoritate, n. 7.
Aug. Barb. vbi ſup. de off. & poteſt. epiſcop. p. 3. alleg. 72. n.
174. & 175.

105 Optio, quę actius quoddam Capitulo, ſeu collegiali
eccleſię competens ex conſuetudines, vel ſtatuto, vt
antiquiores gradatim vacante pro obitum prebendā,
que reſeruata non ſit propria dimiſſa, intra certum tē-
pus eligere poſſint, de qua loquitur tex. in c. vlt. et ibi
gl. & Doct. de conſuetud. lib. 6. et nemo poteſt optare
minorem præbendam ſed debet optare maiorem, ita
vt conſuetudo contraria non valeat, Rota dec. 3. de con
ſuet. in nouis, ratio eſt, quia beneficialibus debet quis
106 aſcēdere, d. dec. 3. & ideo dicit tex. in l. maioribus, C. qui-
ad. ciu. mun. ind. lib. 10. quod in maioribus honorib. fru-
ctus ad minores reuocari rationis nō eſt. et habēs ma-
107 iorē dignitatē nō poteſt eligi ad dignitatē inferorē,
108 c. cum noſtris, vbi Butrius, n. 4. de conceſſ. pręb. ſi tamen
109 ex antiqua cōſuetudine quis poſſit optare alias præ-
bendas ſi velit poterit optare etiā minores præbendas,
110 Gemin. in d. c. vlt. n. 11. & antiquior dicitur, qui prior
fuit in poſſeſſione, licet ſit in prouiſione poſterior,
cum ſit antiquior in ſeruitio eccleſię, gl. in d. c. vlt. verb.
antiquiores, et ex optione acquiritur nouus titulus,
111 Rota deciſ. 6. de conſuet. in nou. Si enim optans non ac-
112 quireret nouum titulum haberet beneficium ſine ca-
nonica inſtitutione cōtra regulam primam, de reg. iur.
lib. 6.

libr.6. quæ optio fieri debet infra viginti dies a die
veriſimilis ſcientiæ vacationis *d.c.vlt. §.vlt. de conſue-*
tud.lib.6. & deinde gradatim in euentum quod primus
optare recuſet, alij tenentur optare infra aliud ſimile
tempus viginti dierum, *gl.penult.in d.c.vlt.Staphil.de li-*
te grat.tit.de vi.& pot.clauſul.§.ſucceſſiuè, n.3. quamuis
Moneta de optione, c.6.q.3. velit tempus tantum vi-
ginti dierum omnibus canonicis currere cogita.
114 Canonicus tamen pœnitentiarius & Theologus nō
poſſunt optare, quia officijs prędictis eſt perpetuo vni-
tus canonicatus, nec eorum prębendæ poſſunt optari
ab alijs, *Nauar.conſ.14.de reb.eccl.non al.*
115 Et notat, quod in beneficijs iurispatronatus non
habet locum optio. *Feder. de Sen. conſ. 62.num. 1.* ſicut
nec regulę reſeruatorię habent locum in beneficijs iu-
riſpatr.laicorum *Gemin.c.2.num.11.* & ibi *Franc.num.8.*
de præbend.lib.6.Lapus alleg.96.Rota decis. 3. de iurepat.
in antiquis, Put.dec.39.n.2.lib.1. & in optione hęc ſo-
lemnitas requiritur, vt qui optat admittatur per Capi-
tulum, vel eum, qui pręeſt Capitulo, tempore, quo ille
ſe petit admittit, ita *Rot.d.deciſ.6.num.7. de conſuetud.*
in nouis, & Acu. de Falconibus, de reſeruat. benefic. q.4.
116 *prime.effectu 5.nu.3.* & requiritur apprehenſio poſſeſ-
ſionis, & forma dictæ optionis ponitur a Moneta in
tractatu de optione *c.5.q.3.* Fit enim inſtrumentum
coram Capitulo legitime coadunato, & teſtibus, in
quo narratur vacatio præbendæ per obitum talis N.
& quod Petrus tamquam antiquior Canonicus optat
prædictam vacantem præbendam, cum proteſtatione
tamen præmiſſa, quod vbi talis præbanda optata vigo-
re dictæ optionis ſibi non debeatur, tunc & eo caſu re-
greſſum habeat ad ſuam primam prębendam, quam ex
117 nunc retinet et de optione vide *Gonzal.gl.34.nu.1.&*
ſeq.Garc.vbi ſupra part.4.c.5.a num.118.Aug. Barboſa de
118 *offic.& poteſt. Epiſcop.p.3. alleg.55.nu. 35.* et quotu-
plex ſit optio, quoue iure ſit inteoducta, quibus in re-
bus, ac beneficijs locum hbbeat, qui nam optare poſ-
ſint, quommodo, quo tempore, et quando ſit optan-
dum, de effectibus optionis, quomodo tollatur optio,
ſeu ius optandi, et quomodo ex conſuetudine induca-
tur, late declarat Moneta in d.tractat. de optione Ca-
nonica, per totum.
119 Et quod ius transferatur ex electione, et collatio-
ne præſentatione, et ex aliis ſupradictis ponit, et de-
clarat Felin.in d.c.cum Bertoldus col.1.et 2.de re iud.
de his Lambert.vbi ſup.q.1. per omnes articulos dictæ
quæſtionis.
120 Promotio item adeſt, quæ eſt, quando quis promo-
uetur ad aliquod beneficium, ſub quo vocabulo pro-
moueri, ſeu promotionis, includitur collatio, electio,
et præſentatio. Abb.in c. ſuper eo.n.4. de electione.

SVMMARIVM.

1 *Aliud eſt eſſe patronum, & aliud habere ius prçſentandi.*
2 *Ius præſentandi quid ſit deſcribitur.*
3 *Præſentatio eſt fructus iurispatr.*
4 *Et eſt effectus iuriſpat.& poteſt ab eo ſeparari.*
5 *Donatio iuris præſentandi de beneficio non vacante a Papa firmari debet.*
6 *Præſentatio competens ratione iurium dotalium à quo fieri debet.*
7 *Præſentatus a diuerſis patronis, quam præſentationem proſequi valeat.*
8 *Epiſcopus quando poſſit præſentare cum aliis compatronis.*
9 *Patronus vnus ſi ſine hærede decedat, an accreſcat aliis compatronis.*
10 *Filius viuo patre non poteſt præſentare in iurepatr. hæreditario.*

Viuian. de Iurepatr.

11 *Inſtitutio vt fieri poſſit, quæ requirantur.*
12 *Quaſi poſſeſſio præſentandi vt proſit, quę requirantur.*
13 *Quaſi poſſeſſio acquiritur per conſenſum etiam præſtitum præſentationi factæ ab alio.*
14 *Et per conſenſum præſtitum ſuper reſignatione.*
15 *Et per præſentationem factam pro portionibus ſibi tangentib. quod acquiratur.*
16 *Quæ quaſi poſſeſſio non tranſit in hæredem.*
17 *Niſi ſimul cum hęrede ſit alius, qui cum hæredis auctore præſentauit.*
18 *Et niſi ſit quaſi poſſeſſio adepta vigore dignitatis, quæ tranſit in ſucceſſorem.*
19 *Patronus laicus intra quadrimeſtre eccleſiaſticus intra ſemeſtre debet præſentare.*
20 *Et dictum tempus currit a die ſcientiæ.*
21 *Vel a die quo ſcire debuit, vel potuit ſcire.*
22 *Preſentatio facta poſt tempus quando ſuſtineatur.*
23 *Hæres, qui hæreditatem infra tempus datum ad præſentandum non adiuit inualide prçſentat.*
24 *Preſentatio laici effecti monachi quando fieri debeat.*
25 *Tempus datum ad prçſentadum in eccleſia de nouo constructa, quando currere incipiat.*
26 *Tempus datum ad præſentandum currit patronis etiam lite pendente.*
27 *Præſentatio quando a patrono poſſit iterari.*
28 *Prçſentatio facta lite pendente dicitur attentata.*
29 *Et quando dicatur facta lite pendente.*
30 *Prçſentationis cauſa commiſſa, an cenſeatur commiſſa ſuper inſtitutione.*
31 *Prçſentatio poteſt fieri coram Datario.*
32 *Patronus laicus poteſt variare, & plures præſentare.*
33 *Vacatio a patrono cumulatione fieri debet.*
34 *Patronus lite pendente poteſt interdum vnum ex collitigantib. prçſentare.*
35 *Præſentatio veri domini quando prçferatur prçſentationi quaſi poſſeſſoris.*
36 *Quaſi poſſeſſio attenditur quando conſtat de exiſtentia iuriſpatr.*
37 *Compatronus prçſentando prçſeruat ius alterius compatroni.*
38 *Niſi compatronus priuatiuè quoad alios prçſentaret.*
39 *Tutor, & pupillus quando prçſentare poſſint.*
40 *Prçſentatio ſi facienda ſit à vicinis habentibus domum habitabilem, quid eſt ſeruandum.*
41 *Villa pignorata, iuriſpatr. ob eam competens non tranſit in creditorem.*
42 *Procurator conſtitutus, an poſſit prçſentare procuratorem conſtitutum ad prçſentandam.*
43 *Patronus quando poſſit prçſentare.*
44 *Prçſentatio de ſe ipſo facta non valet.*
45 *Patronus poteſt conſentire præſentationi de ſe factè.*
46 *Præſentatus acquirit ius ad rem.*
47 *Et dicitur legitimus contradictor.*
48 *Præſentatio probatur ex inſtitutione ordinarii.*
49 *Præſentatus non poteſt denegari inſtitutio, & quando.*
50 *Prçſentatio de abſente non ſit regulariter.*
51 *Ordinario non eſt tempus præfixum ad inſtitutionem faciendam.*
52 *Et tamen poteſt à ſuperiore prçfigi tempus, & refertur deciſio Rotæ.*

De Iure præſentandi.

CAP. II.

QVoniam aliud eſt eſſe patronum, ſeu habere iuſpatron. alicuius beneficii eccleſiaſtici, et aliud eſt habere ius præſentandi, quia primum reſpic-

Condemnatus vero de adulterio manifeſto cum ſit
infamis non poteſt præſentare. Lambert. de iurepat. lib.
2.p.1.q.9.art.16.& 19. Rota in Lucana Parochialis 25.
Iunij.1601.coram Card. Pamphilio.

10 Filius etiam viuente patre præſentare non poteſt in
iurepatr. hæreditario, quia patre viuente nullum ius
habet. Calder. conſil.19.in fine de iurepatr. Card. in Clem.
plures, q.8.num.18.in fin.de iurepatr. Rocch. de Cur. de iure-
patr. ver. competens. q.7.num.18. Lambert. vbi ſupra lib.1.
part.2.q.2.art.13.num.3. Verallus deciſ.131.num.3.&
dec.363.par.2. Rota in Foroliuien. de Michaelis. 24. Ianuarij
& 30 Martij.1601.coram Card. Lancellotto in Florentina
Canonicatus 10. Martij.1603.coram d. Card. Lancel. et in Lu-
cana iuſpat. de Podiis 21. Aprilis 1621. coram Reuerendiſs.
D. meo Coccino Decano verſ. ſecundo principaliter probatur
in fine, & contrarium eſt in iurepat. competente fami-
liæ, vel vniuerſitati Feder. de Sen. conſ.111.col.4.num.9.
Rocch. vbi ſup. & fuit dictum in d. Florentina Canonicatus
vt ſupra & 11. Febr.1604.coram eodem Lancel. & in d.
Lucana.

11 Et requiritur vacatio beneficij, iuſpatronatus, ſeu
ius præſentandi præſentatio facta in tempore, & co-
rã habente inſtituere, & habilitates præſentati, vt quis
ſit inſtituendus, c. decernimus, & c. monaſterium, vbi gl.
vlt.16.q.7.c. cum Bertoldus, de re iud. Rota in dict. Lunen.
Sarzanen. Cappellaniæ, 20. Junii, 1601. coram Card. Sacrato
& in Lucana iuriſpatr.

12 Et quaſi poſſeſſio præſentandi, vt ſuffragetur, debent
concurrere requiſita per Calder. conſ.12. de iurepat. a Ro-
ta canonizata, vt deciſ.680. lib.3. part.3. diuerſ. & in Fir-
mana iuriſpatr.17. Iunii 1688. coram. Card. Pamphilio, &
in Aquinaten. beneficii 26. Iunii.1601. coram Card. Seraph.
& acquiritur vnico actu effectum ſortito, cap. querelam,
de elect. d.c. conſultationib. Put. dec.189. lib.1.& fuit di-
ctum in Bracheren. iuriſpat.17. Iunii, 1591. coram Card.
Mantica, & in Papien. iuriſpatr. 18. Iunii, 1593. coram
Card. Blanchetto, niſi actus eſſet admiſſus cum clauſula
ſine Præiudicio, &c. per quam præſeruatur ius tam in
petitorio, quam in poſſeſſorio ad tradita per Dec. in c.
cum acceſſiſſent, n.17.& Fel. n.30. de conſtit. Put. dec.188.
lib.3.& fuit dictum in Maioricen. iuriſpatr. 4. Decembr.
1587. coram Bubalo,

13 Quæ quaſi poſſeſſio acquiritur etiam per conſenſum
præſtitum præſentationi per alium factæ, conſ.54. num.
1.p.1. Put. dec.310. lib.3. Creſcent. deciſ.2. de iurepat. &
fuit dictum in Regien. prioratus, 24. Maii, 1585. coram
Cardin. Pamphilio, in Parmen. prioratus, 12. Januar.1591.
coram Card. Mantica, & in Vicen. beneficii 29 Nouembr.
1599. coram Card. Pamphilio, dummodo talis conſenſus
ſit petitus infra tempus datum ad preſentandum, alias
non ſuffragatur; vt fuit dictum in Auximana iuriſpatr.
10. Ianuar.1586. coram Card. Seraph. & procedit in con-
ſenſu puro, non autem ſub conditione, quatenus bene-
ficium ſit de iurepatr. & non alias, aliter, &c. vt fuit di-
ctum in Britorien. iuriſpatr. 2. April.1601. coram Card.
14 Lancellotto, & quaſi poſſeſſio in vacatione per obitum
ſuffragatur in vacatione per reſignationem, & è con-
tra Put. dec.310. lib.3.& fuit dictum in Firmana iuriſpat.
3. Iunii, 1594. coram Card. Blanchetto, nec quaſi poſſeſſio
acquiritur per præſentationem factam a procuratore,
de cuius mandato non conſtat, Put. dec.251. lib.2.&
fuit dictum in d. Parmen. prioratus. nec acquiritur ex eo
quod præſentatus a vero patrono, voluntariè facit ſe
ab alio præſentari ignorante primo, arg. l. ſi dictum, §. ſi
compromiſero, vbi Bart. & alii, ff. de euict. & in d. Maiori-
cen. iuriſpatr. & ex præſentatione facta pro portionibus
25 ſibi tangentibus non acquiritur quaſi poſſeſſio pro
tribus vocibus, nec pro eius datur manutentio, quia
illa qualitas trium vocum debet probari, Bart. in l.1.§.
quod ait ff. vti poſſidet. et fuit dictum in Taruiſina iuriſ-
pat.17. Martii 1603. coram Penia.

16 Quæ quaſi poſſeſſio præſentandi nam tranſit in hæ-
redem, niſi apprehendatur per l. cum heredes. ff. de acq.
poſſ. Veral. dec.420.p.2.& fuit dictum in Pampilo paro-
chialis de Barber: n.3 Iulii, 1589.& 20. Maii, 1591. coram
Orano, & in Parmen. prioratus, 12. Iannar. 1590. coram
17 Card. Mantica, & in d. Taruiſina. Verum ſi cum hærede
adeſſet aliquis, qui ſimul cum hæredis auctore præſen-
tauit, hæres tunc dicitur eſſe in quaſi poſſeſſione pre-
ſentandi, vt fuit dictum in Papien. iuriſpatr. 18. Iunii,
18 1593. coram Card. Blanchetto, pariter quaſi poſſeſ-
ſio acquiſita vigore iuriſpat. competentis dignitati
tranſit in ſucceſſores ſine apprehenſione, ex quo poſ-
ſeſſio dicitur ſemper retenta per dignitatem Rota dec.
1. de iurepat. in nouis, & fuit dictum in Campſana iuriſpat.
23. Iannar.1604. coram Litta, an autem patronus poſſit
petere ſe immitti in poſſeſſionem iuriſpreſentandi, &
priuatiuè quoad alios, quatenus ſui auctores fuerunt
in d. poſſeſſione, vide Rotam coram Cotta in dec.62.p.1.
diuerſ.

19 Patronus autem, ſeu habens ius præſentandi ad ac-
quirendam, & conſeruandam quaſi poſſeſſionem præ-
ſentandi, ſi ſit laicus debet præſentare in quadrimeſtre
ſi ſit laicus intra ſemeſtre c. vnico, §. verum, vbi Doct. de
iurepat. lib.6.& fuit dictum in Forolinien. iuriſpat. 8. Fe-
bruar.1599. coram. Card. Lancellotto.

20 Et d. tempus incipit currere à die ſcientiæ, & notitię
vacationis, Abb. in c. cum propter. de conc. præb. Rocch. vbi
ſup. ver. honorificum, q.27. num.57. Saraen. de annalis q.27.
& fuit reſolutum in Legionen. parochialis 7. Octob. 1577.
coram Blanchetto in Taurinen. iuriſpatr. 5. Nouembris,
1584. coram Card. Pamphilio, & in Pampilon. de Haarte,
10. Iunii, 1595. coram. Iuſto, & in Pampilonen. de Cicur.
maior. 30. Octobr.1602. coram Card. Lancellotto, quæ ſcie-
tia debet eſſe certa, non præſumpta, Rocch. vbi ſup. q.
27. in fine, Put. dec.142. lib.1.& fuit dictum in Parmen. be-
neficii 12. Nouembris 1588. coram Bubalo, & in Siguina iu-
riſpatr.12. Iunii 1596. coram Orano ſi autem vacatio fuit
adeo nota vt inde appareat negligentia patroni, qui
ſcire debuit, tunc tempus incipit currere a die quo ſci-
21 re debuit, vel veriſimiliter potuit, Doct. in c. licet, vbi
Abb. n.3. de ſupplic. neglig. præl. Rocch. d.q.27.n.57. ad fi-
nem, & fuit dictum in Pampilonen. de Illumdam.12. Decem-
br.1597. coram Litta, & quomodo probetur ſcientia va-
cationis, vide in Parm.12. Nouemb.1598. et 26. Iunii 1589.
22 & 26. Febrna. 1590. coram Bubalo, & licet præſentatio
a patronis poſt tempus datum ad præſentandum ſit
nulla reſpectu ipſorum, qui ſcierunt vacationem, ſuſti-
netur tamen reſpectu illorum qui ignorarunt dict. va-
cationem, ex quo ius præſentandi, & in vno ex patro-
nis conſeruatur, iuxta conſ. Fed. de Sen.102. in fin. & Abb.
conſ.14.n.4.p.1.& ita fuit reſolutum in Spoletana beneficii
23 28. Iunii, 1590. coram Card. Plato, & præſentatio facta
a Caio hærede, qui hæreditatem non adiuit intra tem-
pus datum ad præſentandum non valet, vt fuit dictum
in Aretina Cappellaniæ, 4. Iulii, 1603. coram Cardin. Pam-
philio.

Et ad validitatem præſentationis an ſit docendum
de iurepatr. intra tempus datum ad præſentandum
vide in Lunen. Sarzanen. Cappellaniæ, 20. Iunii 1601. co-
24 ram Card. Sacrato & præſentatio in iurepatr. laicale
quæ durante vita patroni monachi profeſſi ſpectat ad
monaſterium, an ſit facienda intra quadrimeſtre, ſeu
ſemeſtre, vide in Abulen. Cappellaniæ.12. Nouembr.1599
& 17. Iunii 1600. coram Card. Seraph.

25 Tempus autem datum ad præſentandum in eccle-
ſia nouiter constructa incipit currere a die completę
conſtructionis cum Epiſcopi conſenſu, Rocch. in d. ver.
hono-

tompa tronis pręſeruatur ius , & quaſi poſſeſſio alio-
liornm *Calder.conſ.15.de iurepatron.Abb.conſ.14. col. 2.
p.1.Roch.d.ver. competens,q.17.*fuit dictum in Romana
Capellaniæ.12 Iunij 1589.coram Cardin.Pamphilio,in
Papien.iuriſpatronatus 9.Iunij 1594.& 22.Maij 1595.
coram Cardin.Millino , & in d.Aretina Cappellaniæ.
24.Iauuarij 1603.coram Cardin.Pamphilio , vbi dici-
tur eſſe verum etiamſi compatroni nunquam prę-
38 ſentauerint,niſi patronus priuatiuè quoad alios præ-
ſentaret,& ſic animo eos ſpoliandi.*Calder. dicto conſil.*
15 vt fuit dictum in *Calagur.iuriſpatronat.9.Iunii. 1589.
coram Card.Seraphin.in Senen. iuriſpatronat .9. I anuarii*
1598.*coram Penia*, vbi quoad effectum priuandi com-
patronum requiruntur 40.anni, & in ſtudio talis præ-
ſentatio cenſetur facta nomine compatroni , vt per
eam præſeruetur in illius , & quaſi poſſeſſio , vt fuit
dictum in *Burgen.Cappellania. 19. Aprilis* 1587.*coram
Gypſio*.

39 Tutor tamen poteſt præſentare *Roch.in d.uer. com-
petens,q.4.num.13.*& fuit dictum in *Forolinien. iuriſpa-
tronat.21.Octobr.1599.& 15.Maii 1599.coram Card.Lan-
cellotto*, pręſentare quoque poteſt pupillus maior ſe-
ptennio ſine tutore,& in concurſu præfertur præſenta-
tus a pupillo,*Rota dec.10.in.fin.de iurepatr. in nou. Rocch.
d.n.13.*item curator furioſi poteſt præſentare,vt in *Co-
neten.parochialis*,10. *Nouembr.* 1603. *coram Card. Pam-
ph.* & coniunctus pro coniuncto,vt in d.*Forolinien.iuriſ-
patron.*& ſi præſentatio ſit facienda à vicinis habenti-
40 bus domum habitabilem,ſatis eſt,quod fiat ab eo,qui
domum poſſidet, *ad dict. capit. conſultationib. ut in dict.
Pampilonen.parochiali s.11.Aprilis 1603. coram Cardin.
Lancellotto*,ſimiliter præſentatio ſpectat ad conducto-
rem ad longum tempus , *c.ex litteris ubi gl. & Doct.de
iurepatr.*

41 Et pignorata villa , ius pręſentandi competens ra-
tione villæ non tranſit in creditorem ad *d. c. cum Ber-
toldus.ubi gloſſ.ultim.& Doct.*& fuit dictum reſolutum in
Legionen.parochialis 29.Ianuarii.1596.coram Litta, ſecus
eſt,quando creditor facit fructus ſuos,vt in *d.Legionen.*
42 & procurator datus ad præſentandum , ſimpliciter,
cum facultate ſubſtituendi,an poſſit a ſubſtituto pręſ-
ſentari,quia tunc non dicitur præſentatus à ſe ipſo,ſed
à domino mediante perſona ſubſtituti . vide *Rebuff
in praxi,informa Vicar.num.77. 79.* ſimiliter compatro-
nus poteſt à compatrono præſentari,*gl.in c.conſuluit ,
uerſ.concedant.de iurepatronat.* & fuit dictum in *Valenti-
na beneficii .16.Maii. 1583. coram Sanctiſſimo Clemente*
VIII.

43 Verum patronus poteſt pręſentare , quando Eccle-
ſia vacat per obitum, & quando vacat per reſignatio-
nem,vel alio quouis modo *Lapus alleg.78.Rocch.ubi ſup.
uerb. honorificum quæſtion. 51. numero 8.* & fuit dictum
in *Mediolanen.iuriſpatr.23.Maii.1588.coram Card. Blan-
chetto*.

44 Scias inſuper,quod præſentatio de ſe ipſo facta non
valet,*c.per noſtras de iurepatron.* & fuit dictum in *Valen-
tina beneficii , & in Papien. parochialis 13. Maii.1598
coram Orano.*nec valet ſi fiat mediante procuratore ,
vt ibi.

45 Poteſt tamen patronus præſentationi de ſe factæ
conſentire,ſi nominatio non fiat per via ſcrutinij , vt
per *Abb.in c.cum iure,n.5.de elect.Rota deciſ.185.n.1.p.5.
diuerſ.& in d.Papien. Parochialis 13.Maii 1598. coram
Orano.*& pluribus præſentatis,quis ſit præferendus dic
vt dixi *lib.12.c.9.*

46 Et pręſentato per præſentationem acquiritur Ius ad
rem,*c.cum dilectus,vbi Abb.n.3.de efficio. Creſcent. deciſ.
7.de iurepatronat.*& hoc ius præſeruato per clauſulam
*dummodo in alteri non ſit ius quaſitum.Felin. in cap. in no-
ſtra num.25.de reſer.* & fuit dictum in *Hoſtien. Cappella
9.Nouembris 1595.& 5.Martij.1599 coram Card.Seraph
& in Mediolanen.Cappellania 26.Iunij.1596.coram Card.*
47 *Pamphilio* ,& pręſentatus ante inſtitutionē dicitur le-
gitimus contradictor ad impediendam executionem
gratiæ in forma dignum,in qua adeſt d.clauſula , *dum-
modo,& c.vt in Tiraſonen.eleemoſinaria,28.Ian.1602.co-
ram Card.Lancellotto*.

48 Præſentatio autem probatur ex inſtitutione Ordi-
narij narrantis ſe id facere ad præſentationem talis
*c.poſt ceſſionem,vbi Felin.nu.12. de probat. Rota deciſ. 10.
de iurepatron.in nou.& deciſ.680.num.5.lib.3.p. 3. diuerſ.
in Lucana expenſarum,21.Maii 1061. coram Penia*,quod
procedit probata vacatione,& inſtitutione , tunc enim
præſumitur præſentatio,vt in *Hoſtunen.Cappellanię.17.
Nouembris 1600.coram Iuſto* , & ſi Ordinarius teſtetur
de preſentatione coram ſe facta,*vt in Iacen.portionis* ,
16.Decemb.1595.coram Card.Pamphilio.

49 Præſentatio autem ab vno patrono , alijs non præ-
ſentantibus non poteſt denegari inſtitutio.*gl.in c.1. ubi
Abb.n.7.de iurepatr.* & fuit dictum in *Firmana beneficij.
31.Maii.1496. coram Card.Pamph.*quæ,præſentatio non
poteſt fieri de abſente,alias eſt nulla,niſi ſit admiſſa,&
50 niſi ſit facta de abſente , noto d. habenti inſtituere.
*Abb.in c.ea noſcitur,n.3.de his,quæ fiunt a pręl.*fuit reſo-
lutum in *Valentina beneficii 16.Maii 1583.coram.Cardin.
Lancellotto,& in Firmana beneficii 20.Iunii,1597. coram
Penia*.

51 Et quamuis non ſit Ordinario prefixum tempus à
iure ad inſtituendum præſentatum,*gl.& Doct.in c.cum
in cunctis.§.1.de elect.Rota deciſ.4.de iurepatr.in nou..Abb
in c.2.n.de conc.pręb.Rocch.d.ver.honorificum,q.25.*& fuit
dictum in *Iacen.Vicarię , 31.Ianuarii.1590.coram Card.
Plato,& in Lunen.Sarzanen.20.Iunii,& 5.Decemb.1605
coram Card.Sacrato*.

52 Attamen poteſt adiri ſuperior ,qui præfigat termi-
num ad inſtituendum habentiſ inſtituere , & eo lapſo
inſtitutio deuoluitur ad ſuperiorem.*Rota d.deciſ.4.Roc-
ch.d.q.25.Rebuff.ſup.concord.tit.de nominat.§.1.uer.intra ſex
menſes*,& de his late,& regulariter eſt videndum infra
in ſuis locis , & de quaſi poſſeſſione iuris præſentandi
fuit dictum in *Lucana iuriſpatron.23.Ianuarii 1612. coram
Penia*,prout infra .

Die 22.Martij 1610.fuerat in hac cauſa deciſum ad
fauorem Lelij Guidoccionij:qui ad hoc altarare fuerat
præſentatus ab operario vero,& indubitato patrono ,
ex fundatione,& dotatione,non obſtante quod à Mon-
tecatinis,& Balthaſſarijs , & ab operario Eccleſiæ SS.
Paulini , & Donati de Luca , exiſtente in quaſi poſ-
ſeſſione pręſentandi , Thomas de Montecatinis fue-
rat præſentatus;ex eo potiſſimum,quod Lælius ratio-
ne proprietatis videbatur præferendus,nam operarius
qui illum præſentauerat , fuerat repertus verus pa-
tronus .

Cæterum,quia in fine deciſionis reſeruaueram ma-
turius diſcutiendum hunc articulum , ex quo doctrina
Panormitani *in cap.conſultationibus,num.9. de iurepatron.*
dicentis,quod ſi ante inſtitutionem,conſtiterit de pro-
prietate tunc verus patronus eſt præferendus, ex quo
proprietas abſorbet cauſam poſſeſſionis,*c.cum dilectus,
de cauſ. poſſeſſ. & proprietat.* non videtur procedere
ſimpliciter , & indiſtincte ; Sed requiritur ſuper pro-
prietate , vel partis confeſſio, vel res iudicata:quia
non poteſt dici conſtare de non iure , quamdiu de
eo doceri poteſt: ideo ſuper hoc articulo , qui omnino
viſus fuerat Dominis matura diſcuſſione dignus cau-
ſa fuit ſæpe propoſita , videlicet *die 29. Aprilis , &
die 27.Iunij* 1611.& tunc propter diſſidentes Domino-
rum ſententias non potuit capi aliqua reſolutio:quam
tan-

tandem in hac propoſitione ceperunt in deciſis perſiſtentes, & totam hanc materiam dilucidantes per infraſcriptas concluſiones.

Prima fuit quando iuſpatronatus non reuocatur in dubium, ad vali ditatem præſentationis, & ad effectum vt præſentatus inſtituatur, attenditur quaſi poſſeſſio ita vt præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi debeat inſtitui, nec ſemel Canonicæ inſtitutus eſt amouendus, *c.conſultationibus. de iurepatr. c. querelam de electione* & vtrobique notant *Canoniſtæ, & Caldertinus conſ. 23. incip. an ſi Papa num. 1. de præbend. Oldrad. conſ. 312. incip. thema quæſtionis tale eſt, num. 2.* & fuit ſæpiſſimæ in Rotæ firmatum. Et hanc concluſionem firmius ſtabiliendam pertinebant fere omnia deducta per Montecatinis.

Secunda concluſio fuit, quod quando cum præſentato a Patronis putatiuis videlicet exiſtentibus in poſſeſſione præſentandi concurrit alius præſentatus a vero patrono, de cuius iurepatronatus legitimè conſtat, vel per confeſſionem aduerſari, vel per rem iudicatam, vel per publicum inſtrumentum, tunc in concurſu præferendus eſt præſentatu (a vero patrono *Panormit. in d. capit. conſultationibus, num. 9. de iurepatr. Antonius de Butrio in capit. ex litteris, num. 8. eodem tit. Ripa in capitul. cum Eccleſ. num. 130. de cauſ. poſſeſſion. & proprietat. Decius conſilio 127. incip. plura dubia, num. 1. & conſilio 149. incipient. in cauſa Iuriſpatron. num. 2. Lambertinus de Iurepatron. libro 2. part. 1. quæſtion. 3. art. 6. num. 4. & ſequentibus & articul. 9. num. 5. Rocch. de Curt. in verbo competens quæſtion. 10. num. 45. Paulus de Cittadinis tractat. de iurepatronat. par. 6. art. 3. num. 16.* & hanc concluſionem tenuit etiam ſæpè Rota, & ſignanter in vna *Imolen. Iuriſpatron. die 7. Iunii 1577. coram bon. memor. Cantuccio tunc Rotæ auditore, & in cauſa Senen. Iuriſpat. die 9. Ianuarii 1598. coram me & in cauſa Romana de publicolis die 21. Ianuarii, 1600. coram bon. mem. Don. Andrea Cordona, & in Meleuitana Iuriſpatr. die 18. Aprilis 1608. coram R. P. D. Dionyſio de Marcomont.* vbi aliæ deciſiones Rotales recenſentur.

Hæc concluſio in hoc caſu veritate nitebatur; quoniam de proprietate iuriſpatr. in perſona operarij, qui Lęlium præſentauerat, conſtabat ex publico inſtrumento teſtamenti fundationis, & dotationis in forma probante in actis exhibito, vnde parebat, Franciſcum quondam Marci Parducii teſtatorem die 28. Octobris 1430. ordinaſſe, et mandaſſe, vt per Laurentiam eius matrem, et hæredem de bonis ipſius teſtatoris in Eccleſia Sanctorum Antonii, et Paulini erigeretur Altare ſub inuocatione Santi Acconcij, ad quod erectum per operarios eiuſdem eccleſiæ Sanctorum Antonii, et Paulini, perpetuo præſentaretur Sacerdos, qui miſſas celebraret, notum eſt enim publica inſtrumenta authentica, et in forma probanti exiſtentia, facere probationem probatam *c. licet cauſam*. vbi communiter Canoniſtæ *de probation.*

Euſdem verò ordinationis effectuario oſtendebatur ex multis, quæ ab informantibus pro Lælio deducebantur in facto, quæ cum veritate niterentur, non poterant in dubium reuocari.

Tertia concluſio fuit, vt de proprietate iuriſpatronatus conſtare dicatur ad effectum, vt præſentatus à veris patronis præſentato à putatiuis præfetatur, non requiritur vt de proprietate iuriſpatronatus deceatur vel per propriam aduerſſarii confeſſionem vel per rem iudicatam tantum, cum, et per publicum inſtrumentum de ea doceri poſſit. Doctores enim, et deciſiones antiquiores Rotales ſupra in ſecunda concluſione allegati non reſtrinxerunt probationem ad prædicta duo, videlicet ad confeſſionem, vel ad rem iudicatam; ſicut reſtrinxiſſe videtur bon. mem. Cardinalis Seraphinus tunc Rotæ Auditor in cauſa Valentina Parochialis de Coſentaina die 27. Ianuarii 1589. cum et per publicum teſtamenti inſtrumentum de proprietate doceri poſſit, ſicut in caſu prpoſito clarè fuit oſtenſum iuſpatronatus ſolius operarii ex teſtamento fundatoris niſi dicatur Seraphinum prædictæ deciſionis compilatorem non excluſiſſe alios modos legitimos verè probandi veritatem, & proprietatem iuriſpatronatus, nam conſultis Doctoribus allegatis, videlicet Panormit. Antonio de Butrio, Franciſco de Ripa Philippo Decio, Lambertino, Roccho de Curte, Paulo de Cittadinis apparebat, eos non reſtringere probationem ad prædicta duo genera probationum, quemadmodum neque antiqua Rota reſtrinxit apud Ioannem Paulum Tholomeum deciſion. 47. incipit Poſtnanien. Parochialis tit. de iurepatronatus cum ſimpliciter dixerit cum Doctorib. quos leganit, ꝙ præferatur præſentatus a veris patronis quãdo conſtat de proprietate, tum quia proprietas abſorbet poſſeſſorium, tum quia veritas dent præferri opinioni quod procedere cenjuit ibi Rota, etiamſi putatiuorum præſentatium voces eſſent plures, quam verorum patronorum, quia vincit ratio, quod petitorium abſorbet poſſeſſorium, ſicut nec reſtrinxit *Rota in cauſa Imolen. iuriſpatr. coram Cantuccio die 7. Iunii 1577.* neque in aliis deciſionibus quas recepſuit Domin Dionyſius de Marconon. in prædicta cauſa Meleuitana Iuriſpatron. & hæc opinio eo præſertim nomine videtur tuenda, quia non reperitur interdicta probatio, quæ poteſt fieri per publicum inſtrumentum.

Quarta concluſio, fuit, cum de proprietate iuriſpatr. Iudici conſtiterit ad effectum, vt præſentatus a veris patronis obtineat, non eſt amplius neceſſarium docere de non iure exiſtentium in poſſeſſione præſentandi *Panormitanus in d. c. conſultationibus num. 9. de Iurepat. Idem in c. ex litteris, n. 8. verſ. quandoq. vbi Antonius de Butrio n. 12. eod. tit.* quia ſi iſto caſu inſtitueretur præſentatus ab habẽte ſolam poſſeſſionem, proprietarius ſpoliaretur, & priuaretur fructu ſui iuriſpatron. quod nunquam recuperaret: nam ſine dubio contingere poſſet, quod premoreretur inſtituto, et nunquam alias preſentaret, vt prudenter conſiderauit, *gloſ. in c. ex litteris in verbo, antequam verſ. nec obſtant contraria*, vbi etiam *Panormitanus, num. 8. & 9. de iurepatr.* licet ad aliud fere propoſitum, et conſequenter non placuit Dominis doctrina Ripe in *d. c. cum Eccleſia num. 130. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. ſuper doctrina Panormitani in d. c. conſultationib. de Iurepatr.*

Et ex prædictis fuit concluſum, quòd cum operarius, qui præſentauerat Lelium, docuerit de iure ſuo ex fundatione, et dotatione Iuriſpatr. licet non docuerit de non iure præſentantis Thomam Montecatinum: nihilominus deberet obtinere, et ab Ordinario inſtitui, non expectato prius, ut uideretur de futuro litis euentu ne damnum irreparabile uero patrono inferatur.

Nec refert, quòd hoc modo ſummarium poſſeſſorum deſtrueretur, et euerteretur diſpoſitio *Sacri Canonis in d. c. conſultationibus.* Quia fuit reſponſum, terminos huius poſeſſorii ordinarii ob rationes præditas et ſignanter propter damnum irreparabile, quod inferretur ueris patronis, dum ſine culpa ſua ſui iuriſpat. fructibus priuarentur etc.

SVMMARIVM.

1 *Præſentare poſſunt qui prohibiti non ſunt.*
2 *Conceſſum videtur, quod non eſt expreſſe prohibitum.*

3 *Patroni , & exiſtentis in quaſi poſſeſſione pręſentare poſſunt.*
4 *Excomminicatus præſentare non poteſt.*
5 *Excommunicatus in dubio maior cenſentur.*
6 *Cardinaliũ appellatione veniunt S.Rom.Eccl.Cardinales.*
7 *Patronus eccleſiaſticus ſuſpenſus eligere nequit.*
8 *Hæretici, eorumq.fautores, ſcihſmatici, apoſtat , infames, &c.præſentare nequeunt.*
9 *Filius pro patre patrono præſentare poteſt.*
10 *Patre pro filio patrono præſentare poteſt.*
11 *Iuſpat.ſi competat populo , pater, & filius præſentare poſſunt.*
12 *Iuſpat.ſi filio, pater non poteſt pręſentare.*
13 *Iuſpatr.donatum filio quamuis ſi quid aduentitium tãquam ſpirituali annexum non acquiritur patri.*
14 *Iuſpat.annexum bonis filio donatis competit patri.*
15 *Pupillus pteſt præſentare ſine tutore.*
16 *Minor 25.annis poteſt præſentare ſine curatore.*
17 *Tutor pro pupilio præſentare poteſt.*
18 *Præſentatio pupilli præualet, quando ipſe , & tutor pręſẽtauit.*
19 *Furioſus ſemper furens , non poteſt pręſentare.*
20 *Furor quomodo probetur*
21 *Furor de pręſenti præſumitur in futurum.*
22 *Furioſi actus pręſumitur factus tempore furoris.*
23 *Religioſus ſuo nomine præſentare non poteſt.*
24 *Religioſus proprium habere non poteſt.*
25 *Religioſus conſtitui non poteſt procurator ad pręſentandum niſi cum licentia ſui Superioris.*
26 *Secus ſi nominare debeat pręſentandum.*
27 *Abbas pręſentare debes cum conſenſu ſui Capituli.*
28 *Conuerſi, & Nouitii non habente vocem in capitulo, ideo. que non poſſunt præſentare.*
29 *Moniales nomine proprio pręſentare nequeunt.*
30 *Capitulum ſede vacante beneficia non poteſt conferre, nec pro Epiſcopo pręſentare.*
31 *Benficia vacantia ſede Epiſcopali vacante ſunt Papę reſernata.*
32 *Capitulum ſede vacante ſuccedit in his, quę ſunt iuriſdictionis.*
33 *Patronus ſi ipſe , & alius eligendus ab eo pręſentare debebat , ſi Franciſcus in eo bis pręſentauit ,ſemper ita fieri debebit.*

Omnies poſſunt præſentare , qui non ſunt expreſſe prohibiti.

CAP. III.

1 PRæſentare autem poſſunt oumnes ,qui non reperiuntur expreſsè prohibiti, quoniam ius pręſentandi eſt prohibitorium , ideoque in eo conceſſum videtur quod non eſt expreſſe exceptum, ſiue prohibitum.
2 gloſſ.in capitulo ex literis.in verbo , non excepto.de iurepatron.& conſequenter patroni , &alii exiſtentes in quaſi poſſeſſione præſentandi , ſi non ſint expreſſe
3 excepti ſeu prohibiti licite poſſunt præſentare.*cap.pigmentis* , & ibi *gloſſ vlt.16.quęſt.7.*Zecchius *de benefic.& penſionib.cap.12.num.17.*
4 Excommunicatus autem maiori excommunicatione præſentare non poteſt, quia cum præſentatio ſit actus legitimus ,interdicitur huiuſmodi excommunicatis ad textum in c, in intelleximus ,& ibi gloſſ.vlt.de iudiciis& ibi Aug.Barboſa *in collectan.num.*15.probat ex *c.penult. de ſent. excomm.*quod in dubio diſpoſitio loquens de excõmunicatione debet intelligi de maiore , & in ſimili appellatione Cardinaliũ non veniunt Cardinale
6 Rauenatenſes , Piſani , &Compoſtellani , qui aliquã do vocantur Canonici Cardinales , ſed tantum Illuſtriſſimi S.R.E.Cardinales. , *gloſſa in cap.1.3.quæſt.2.in verbo, mundi. Abb.in cp.accedentes.num.2.de preſcrip.*
7 Patronus autem eccleſiaſticus ſi ſit ſuſpenſus non poteſt eligere neque preſentare.arg.text.in c.cum inter R.circa finem.de elect. et per *Lambertin.de iurepat-*
8 *ronat.lib. 2.p.1.queſt2.artic.3.* Inſuper hæretici, eorumque fautores ſchiſmatici, apoſtatæ, infames ſimoniaci, et ſimiles criminoſi præſentare non poſſunt per ſupradicta.
9 Et ſi patronus ſit pater, pro eo filius præſentare poteſt , ſicut quelibet alia coniuncta perſone pro coniuncta perſona cum promiſſione de rato preſentare, poteſt vt infra dicetur , ſed filius nomine proprio preſentare non poteſt , ita pater pro filio patrono tamquam coniuncta perſona poteſt preſentare.*Garc.de benefic.parte quinta , capitulo.9.numero 203.in additionibus.*et ſi iuſpatronatus competat populo, et pater, et filijsfamilias
11 interuenire debent in pręſentando *Lambertin. vbi ſup.*
12 *artic.6.*& ſi iuſpatronatus donetur filio eidem non patri competit ius præſentandi,quia quamuis ſit quid aduentitium , tamen cũ ſit annexum ſpiritualibus non ac-
13 quiritur patri ad textum in c.ſi annum circa fine ,& ibi *gloſſ.vlt.de.iudici.lib.6.& Garc.vbi ſub.num.*205. ſit vero
14 iuſpatronatus ſit annexum bonis aduentitii alicui filii famil.quorum bonorum pater eſt vſufructuarius, tunc cum preſentatio ſit fructus eiuſdem iuriſpa. preſentatio ſpectat ad patrem vſufructuarium vt fuit dictum in Florentina de Ricaſolis,10.Martii 1603. corã Card.Lancellotto, quam refert *Garc.vbi ſup. d.n.*205.
15 Pupillus etiã maior ſeptennio ſine tutore poteſt pręſentare , et valet preſentatio.*Archidiac.de decernimus in princ.16.q.7.Io.Andr.in c.ex eo.num.5.de elect. lib.6. in Abb.in cap.vltim.in fine de conceſſ.preb.* & multo magis poterit præſentari minor vigintiquinque annis ſine curatore.
17 Tutor autem poteſt preſentare pro pupillo minore ſeptennio maiore,;& non preſentante, & ſi ad ſit duplex preſentatio, & pupilli, & tutoris, preualet præſentatio pupilli.*Lambertin.vbi ſupra artic.*10.& ſi lis oriatur ſuper iurepatronatus,tutor debet eam proſequi,& tueri , *ad §.1.inſtit.de tutelis* .
19 Furioſus autem ſemper furens non poteſt pręſentare,quia neſcit , quod facit , ſed eius curator ut in ſimili matrimonium contractum a furioſo eſt ipſo iure nullum.*c.neque , furioſius , 32.quaſt.7.cap.dilectus , de ſponſalib.Prax.Archiep.Leon.part.2.cap. 24. num. 99.* & faciunt *dicta per Iaſ.in l.patre furioſo col.3.ff.de his , qui*
20 *ſunt ſui,vel al.iur.* & furor probatur ſpecificando plures actus , ac ſigna exteriora furoris , ex quibus probari furorem voluerunt , *Alex.de Neuo conſil.38. num. 5. Farinac.de pœnis temperand. quaſt.94.numero 5. Maſcard.de probat.concluſ.502.Rota Rom.deciſ. 107. & 134.*
21 *parte 2.diuerſ.* & furor de pręſenti pręſumitur in futurum . *Farinac. dict. quaſt. 94. numero 52. cum ſeqq.*
22 *Rot.d.deciſ.107.numero 26.*& actus geſtus à furioſo in dubio præſumitur factus tempore furoris quamuis habetur dilucida interualla , *Pariſ.conſil.87.numer.16. cum ſequentib.& probatur ex notat.per Iaſ.in d.l.patre furioſo .*
23 Religioſi inſuper,qui profitentur,& promittunt tria vota ſubſtantialia Regulæ,ſcilicet,paupertatem,caſtitatem,et obedientiam , ad textum in cap.cum ad mo-
24 naſterium de ſtatu monach.proprio nomine non poſſunt præſentare , quia proprium habere non poſſunt. *Concil.Trident.ſeſs.25.de regularib. & monial. cap. primo & 2.*ſed omnia ſuperiori ſunt tradenda , et conuentui in-

incorporanda , & ideo monaſterij nomine tunc fiet
præſentatio. *Card. Seraph. dec. 1328. & 1361.* & habetur in
toto titulo de regularib. & notatur in c. in præſentia,
de probat. *Nauar. conſ. 13. nu. 9. de ſtatu monachi, et in ſuis*
manuali c. 11. n. 50.

25 Neque poteſt talis religioſus à patrono conſtitui
procurator ad præſentandum, niſi cum licentia ſui Su-
perioris, ſi tamen plures patroni dicant ſe præſentare
26 quem elegerit talis religioſus, tunc talis religioſus, po-
terit id facere, & nominare præſentandum, ſed ſi com-
parere debeat coram Ordinario, id exequi debet cum
ſui Superioris licentia, et ſi Abbas debeat præſentare,
27 tenetur id facere cum conſenſu maioris, et ſenioris
partis ſui Capituli, cap. nouit. cap. ea noſcitur, & cap.
quanto de his, quę fiũt a præl. ſin. con. c. & de his videas,
Lamb. vbi ſupra art. 12. niſi conſuetudo, præſcriptio, vel
priuilegium aliter ſe haberent per d. capit. ea noſci-
tur.

28 Conuerſi autem, & Nouitij non profeſſi non admit-
tuntur ad præſentandum, quando iuſpatronatus com-
petit monaſterio, quia non habent vocem in Capitulo.
Abb. in c. 1. in fine de procurat. et idem procedit quod
29 dictum eſt de regularibus eadem ratione quoq. in
Monialibus.

30 Capitulum autem ſede Epiſcopali vacante non poteſt
beneficia conferre, neq; ad beneficia vice Epiſcopi prę-
ſentare cap. 2. ne ſede vac: *Archid. in cap. primo de inſtit.*
lib. 6. & per Pij Quinti ſanctæ memor. bullam, quæ inci-
pit, Sanctiſſimus in Chriſto Pater, publicatæ Romæ
1586. die 9. Martij Pontificat. ſui anno tertio, reſeruan-
tur Summo Pontifici omnia beneficia Epiſcopali, Ar-
chepiſcopali Parochiali, ſeu Primatiali ſede vacante
quomodolibet vacantia ad eorumdem Epiſcoporum
collationem, prouiſionem, præſentationem, electio-
nem, ſeu quamlibet aliam diſpoſitionem quomodoli-
bet pertinentia, quamuis Capitulum ſuccedat Epiſco-
po in his, quæ ſunt iuriſdictionis, ad ea quæ habentur
in *Conc. Tridentin. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 16. Quaranta in*
ſumma Bullarij in verbo, Capitulum ſede vacante in verſ.
nono quęro, & Lamber. ubi ſupra art. 14. Pauin. de aut. c. ſed
uac. par. 2. quæſt. 1. num. 2. Nauar. conſ. 1. ne ſede uac. Rebuff.
in praxi benefic. tit. de deuolut. num. 76. Hieron. Gonzal. in
comment. ad reg. 8. Cancell. §. 4. proœm. n. 35. Garc. ubi ſup. p.
5. c. 7. n. 51. 52. 53. & 54. Io. Aloyſius Riccius in praxi re-
rum fori eccleſiaſt. dec. 472. Aug. Barboſ. de off. & pot. Epi-
ſcop. p. alleg. 72. n. 182. & Maſſobr. in praxi hab. conc. ad
vac. paroch. eccleſ. requiſito primo dubio 10. numer. 6. &
19.

33 Et aduertas ad hunc caſum, quod ſi quis fundauit,
& dotauit eccleſiam, capellam, vel altare cum hoc,
quod ipſe, & alius a ſe eligendus rectorem præſentent,
ſi idem patronus cum Franciſco bis præſentauit, Frã-
ciſcus cum ipſo patrono ſemper præſentare debebit
ad tollendam infinitatem variandi, & poſt illos, eorum
hæredes, *Lamb. ubi ſupra art. 16.*

Item ſciendum eſt, quòd habentes iuſpatronatus,
ſeu ius nominandi ad cathedrales, & alia quæcumque
eccleſiaſtica beneficia, ſi talia beneficia propter hæ-
reſim vacauerint, tenentur tale ius habentes infra
legitima tempora præſentare perſonas idoneas co-
ram Summo Pontifice, alioquin eo tempore ela-
pſo, & non facta tali præſentatione, ſit pleno iu-
re deuolutio ad Summum Pontificem ex Conſtitu-
tione xix. Pauli Quarti ſub datum Romę 1559. quin-
to decimo Kalend. Martij, vt in *Bullario tomo 1. pag.*
740.

SVMMARIA.

1 *Exiſtens in quaſi poſſeſſione validè præſentant.*
2 *Malę fidei poſſeſſor prę̨ſentare non poteſt.*
3 *Inſtitutus prę̨ſentatus à malę fidei poſſeſſore, euicto iurep. non deſtitui debet.*
4 *Si ſeruatis ſeruandis inſtitutus fuerit.*
5 *Bonæ fidei poſſeſſor qui ſit.*
6 *Malæ fidei poſſeſſor qui ſit.*
7 *Bona, vel mala fides quando præſumatur.*
8 *Poſſeſſor violentus non admittitur ad præſentandum.*
9 *Bonæ fidei poſſeſſori lite mota, quid agendum.*
10 *Prę̨ſentatus à bonę fidei poſſeſſore debet inſtitui.*
11 *Etiam poſt ſibi motam litem, & ante litis conteſtationem.*
12 *Sed poſt litem conteſtatam, inſtitutio retardari debet.*
13 *Fraudibus via non eſt aperienda.*
14 *Nemo ex fraude ſua commodum reportare debet.*
15 *Conſtitutio facta vt fraus euitetur, eſt fauorabilis.*
16 *Conſtitutio obuians fraudibus eſt conformis iuri Diuino.*
17 *Præſentatus à bonę fidei poſſeſſore debet inſtitui, ſi lis finita non ſit intra quadrimeſtre, ſeu ſemeſtre,*
18 *Bonę fidei poſſeſſor debet conſeruari in ſua poſſeſſione.*
19 *Inſtituere debens viſis videndis ad inſtitutionem procedere debet.*
20 *Præſentatus à bonę fidei poſſeſſor prę̨fertur in concurſu prę̨ſentatorum*
21 *Petitorium abſorbet poſſeſſorium.*
22 *Prę̨ſentatio patroni prę̨ualet prę̨ſentationi factæ à malę fidei poſſeſſore.*
23 *Fructus pertinent ad proprietarium quando alius non poſſidet.*
24 *Prę̨do eſt in ſua poſſeſſione manutenendus.*
25 *Niſi ex eiſdem actis conſtet eum eſſe prę̨donem.*
26 *Præſentatio patroni non exiſtentis in poſſeſſione valet.*
27 *Prę̨ſentatio veri patroni in concurſu prę̨ſentationem prę̨fertur.*
28 *Quaſi poſſeſſio iuriſpat, ſeu iuriſprę̨ſentandi quomodo, acquiratur.*
29 *Quaſi poſſeſſio iuriſpatr. & iuriſprę̨ſentandi acquiritur ex unica præſentatione concurrentibus.*
30 *Primo, dummodo ſit realis præſentatio, & uera.*
31 *Secundo, ad ſit ſcientia, & patientiá eorum, quibus prę̨iudicatur*
32 *Et ſi ſint plures, requiritur omnium ſcientia.*
33 *Tertio, quòd prę̨ſentans credat iure ſuo uti.*
34 *Quartò, quòd ſit in bona fide.*
35 *Quinto, quòd poſt prę̨ſentationem ſequatur inſtitutio.*
36 *Sexto, quòd præſentatus, & inſtitutus poſſeſſionem ceperit.*
37 *Septimo, quòd actus, ex quibus acquiritur quaſi poſſeſſio, ſint clari.*
38 *Poſſeſſio turbida non debet manuteneri.*
39 *Poſſeſſio reſultans ex actu obſcuro non releuat.*
40 *Quaſi poſſeſſio ſecundum Conc. Trid. non ſufficit, ſed iuſpat ex fundatione, uel donatione probari debet.*
41 *Prę̨ſentatio dicitur ſortita effectum, quando fuit confirmata.*
42 *Quaſi poſſeſſio ammittitur caſſata præſentatione per ſententiam.*
43 *Quaſi poſſeſſio non amittitur per non uſum.*
44 *Quaſi poſſeſſio compatronorum conſeruatur per præſentationem aliorum compatronorum.*
45 *Si omnes compatroni ſint in quaſi poſſeſſione præſentandi, &c.*
46 *Si omnes compatroni ueniat ex eodem iure;*

47 Et

47 *Et niſi actus, ſint plures, & multiplicati.*
48 *Et niſi adſit actus excluſiuus aliorum compatronorum.*
49 *Et niſi præſentatio facta fuerit a compatrono animo alios ſpoliandi.*
50 *Et ſi alij compatroni ſint in quaſi poſseſſione.*
51 *Compatronus præſentando quando dicatur alios ſpoliare.*
52 *Quaſi poſseſſio acquiritur, ſi præſentato fuit confirmata præuio edicto.*
53 *Et dummodo non ſit effectuata contra decretum irritans.*
54 *Præſentatio non dicitur habuiſse effectum, ſi inſtitutio ſecuta ſit ex cauſa concordiæ.*
55 *Quaſi poſseſſio liberæ collationis dicitur acquiſita ſi beneficium uti liberum collatum ſit.*
56 *Et quod ſit facta collatio exprimendo, de beneficio libero.*
57 *Reſignatio facta ſine conſenſu patroni non facit beneficium liberum.*
58 *Quaſi poſseſſio patroni non perditur non præſentando una uice.*
59 *Prouiſio Apoſtolica non mutat ſtatum beneficij.*
60 *Prouiſio ordinarij non mutat ſtatum beneficij.*
61 *Patronus ſecum alium ad præſentandum admittens ſibi præiudicat.*
62 *Quaſi poſseſſio præſentandi non acquiritur per exercitiũ alterius actus, competentis patrono.*
63 *Præſentatio ultimo loco facta attenditur in poſſeſſorio.*
64 *Quaſi poſseſſio patris continuatur in filio, & hærede.*
65 *Iura non poſſidentur, ſed quaſi poſſidentur.*
66 *Iuſpat. cum ſit ius, quaſi poſſidetur, &*
67 *Quaſi poſseſso illius non tranſit in filium ſine apprehenſione.*
68 *Niſi ad ſit ſtatutum, quo poſseſſio tranſeat in hæredem ſine apprahenſione.*
69 *Quaſi poſseſſione authoris probatur pertinentia iuriſpatr. ad fauorem ſucceſſoris.*

De exiſtentibus in quaſi poſſeſſione Iuriſpatronatus, ſeu Iuriſpræſentandi, & de eorum præſentatione.

CAP. IV.

1 Exiſtentes in quaſi poſſeſſione iuriſpatr. ſeu iuriſ-
præſentandi, rectè, & valide præſentant. cap. con-
ſultationibus de pat. ubi Abb. n. 3. reddit rationem,
dummodo ſint bonæ fidei poſseſsores. *Rota dec. 7. de iu-
repat. in nouis. Card. Mantica dec. 360. n. 6. Verall. dec. 69. p.
1. Fachineus controuerſ. iuris. lib. 1. c. 57. Garc. de benef. p. 5.
c. 5. n. 1. & ſeqq. Card. Seraph. dec. 1382. n. 44.*

2 Quod ſi ſint malæ fidei poſseſsores non debent ad-
mitti ad præſentandum, & euicto iurepatronatus à ue-
ro patrono, rector inſtitutus ad præſentationem malæ
3 fidei poſseſsoris ſi inſtitutus fuit ritè, & iuris ordine
ſeruato, non debet remoueri, ſed patronus eueniente
uacatione præſentabit. *Lambert. de iurep. lib. 2. p. 1. q. 3.*
4 *art. 2. Roc. de Curte de iurepat. verbo competens alicui, q.
22. n. 50.*

5 Is autem eſt bonæ fidei poſseſsor, qui poſſidet cogi-
tatione domini, & exiſtimat ſe eſse dominum, & patro-
6 num. Ille autem eſt mala fidei poſseſsor, qui habet cõ-
ſcientiam rei alienæ. Abb. in dicto capitulo con-
ſultationibus, & an, & quando præſumatur bona, vel
7 mala fides i ncorporalibus docet, *Abb. in c. ſi diligenti,
nu. 12. & ſequent.* & ibi *Felin. n. 4. de præſcript.* Eadem ra-
tione non admittitur poſseſsor uiolentus, intruſus,
8 uel inuaſor, ſi pacificè non poſſideant, *Lamb. ubi ſup. art.
6.* & do intruſis vide *Felin in c. in noſtra, n. 11. & 12. reſcr.*
9 Quid autem, ſi exiſtenti bonæ fidei poſſeſsori in ſua
quaſi poſseſſione; & ſic patrono putatiuo lis moueа-
tur, cum Lambert. *ubi ſupra art. 4. & Garc. de benefic. p. 5.
c. 5. a n. 70. ad n. 99.* omiſſis difficultatibus, uarijſq; opi-
nionibus conſtituc plures caſus, quorum.

Primus eſt, quando à bonæ fidei poſſeſſore exiſten-
te in quaſi poſſeſſione facta eſt præſentatio: & poſteà
comparet alius dicens ſe eſſe proprietarium, & patro-
10 num; & tali caſu præſentatus à præſato bonæ fidei
poſſeſſore inſtituendus eſt, non obſtante dicta lite
mota, quæ reſpicit petitorium, Abb. in c. cum ueniſ-
ſent. n. 22. de reſt. in integ. Rocc. de Cur. de iurep. uer-
bo competens, q. 19. n. 45. & fuit dictum in Piſana Cap-
pellaniæ, 10. Decemb. 1597. coram Card. Millino, in
Senen. iuriſpat. 9. Januar. 1598. coram Penia, & in Pam-
pilonen. Parochialis de Cicur. maior. 11. April. 1603.
coram Card. Laucellot.

Secundus eſt caſus, quando uacat eccleſia, mouetur
bonæ fidei poſſeſſori lis ſuper proprietate ab aliquo
fatente illum poſſidere, idq. euenit, & non eſt lis conte-
11 ſtata; & tunc talis bonæ fidei poſſeſſor poteſt ualide
præſentare, & præſentatus ab eo eſt inſtituendus ea
ratione, quia ille fructus præſentationis tamquam
proueniens a dictæ bonæ fidei poſſeſſore ante litem
conteſtatam, non debet reſtitui, *l. certũ, cod. C. de rei uen-
dicat. & notatur in c. grauis, de reſtit. ſpoliat. Rot. deciſ. 1. &
iurepatronatus, in nouis.*

12 Tertius eſt caſus, quando ſumus poſt litem conte-
ſtatam, tunc poſſeſſoris præſentatio debet admitti, ſed
inſtituio debet retardari vſq; ad finem litis, & ita po-
teſt intelligi, *Bald. in c. 2. de reſtit. in integ.* niſi appareat
cum fraude fuiſſe litem motam quia tunc reiecta d. li-
te, & contradictione, præſentatus à bonæ fidei poſſeſſo-
13 re debet inſtitui, quia aliter aperiretur via fraudibus,
quod fieri non debet, *l. in fundo, 18. uerſ. neq. malitijs, ff.
de rei vendic. l. 1. §. penult. C. de latina liber. toll. c. ſedes, &
capitulo ex tenore de reſcript.* & nemo ex ſuo dolo, ſeu
14 fraude commodum reportare debet, *l. hæres, meus, 76.
§. quod infra, ff. de condit. & demonſtr. c. nobis, de ſimonia,
Hippolit. de Marſilijs ſingulari, 177. malitijs, Boerius deciſ.
287. n. 1.*

15 Propterea omnis conſtitutio emanata ad fraudes
euitandas eſt fauorabilis, *Felin. in c. de quarta, nu. 15. ad
fin. de præſcript. Verall. dec. 215. nu. 1. p. 3. Flamin. Pariſ. de
reſign. benefic. lib. 11. q. 3. n. 18. & plenius lib. 12. q. 2. a nu. 9.
Rota dec. 457. n. 8. p. 1. & dec. 42. n. 9. p. 2. diuerſ. Comes in
reg. de infirmis reſignant. q. 17. n. 4.* inſuper talis conſtitu-
tio obuias fraudibus eſt conformis iuri Diuino, & na-
16 turali, ſecundum quod fraus eſt prohibita, vt habetur
in *1. diſt. decret. in prin. Verall. d. dec. 215. n. 2. p. 3. & Pariſ.
d. q. 2. n. 12.*

17 Si tamen lis non ſit finita infra quadrimeſtre, ſi ſint
patroni laici, vel infra ſemeſtre, ſi ſint patroni Eccle-
ſiaſtici, vel mixti, tunc debet inſtitui præſentatus a bo-
næ fidei poſſeſsore; & hi caſus procedunt quando lis
eſt mota ſuper proprietate.

18 Quartus caſus: quando bonæ fidei poſseſsor præſen-
tat ante, vel poſt quam ſibi fuit mota lis ſuper ſua qua-
ſi poſseſſione, & tunc valet eius præſentatio, quia qui-
libet debet conſeruari in ſua poſseſſione, ſed inſtitutio
(ſi ceſset fraus) reſeruatur vſque ad finem litis, ideſt,
is coram quo eſt facta, præſentatio, & qui debet inſti-
19 tuere viſis videndis ab vtraq, parte productis ad in-
ſtitutionem procedere debet, *Bald. in d. c. 2. de reſtit. in
integr.* & in concurſu præſentatorum, præſentatus à bo-
20 næ fidei poſseſsore præferendus eſt, *Card. Mantic. dec.
86. num. 1. Innoc. in d. c. conſultationibus num. 3.* & ita ſi
verus patronus præſentet Titium, & bonæ fidei poſ-
ſeſsor præſentet Seium, Seius præferendus, & inſti-
tuendus eſt Innoc. & Abb. in d. capit. conſultationibus

de iurepatr. niſi ante inſtitutionem conſtaret de iure
& proprietate patroni, & quod poſſeſſori in petitorio
nullum ius compètat, quia proprietas abſorbet cauſam
poſseſſionis, ideſt petitorium abſorbet poſſeſſo-
rium *capit, dilectus vbi gloſſa. vlt. de cauſ. poſſeſſ. & pro-*
21 *priet.* tunc enim præſentatus a dicto proprietario, &
Patrono debet inſtitui, *Abb. in d. c. conſultationibus, n. 9.*
Dec. conſilio 126. num. 3. conſ. 127. num. 1. & conſ. 149. num,
2. Paul. de Citad. de iurepatr. p. 6. q. 7. artic. 3. num. 16. Rota
dec. 2. 166. num. 10. p. 1. & dec. 269. num, 6. part. 2. diuerſ. &
fuit deciſum in Aquilana Capellę 25. Iunij 1604. coram
D. Iuſto & in Baren. beneficiorum 11. Februarii 1605. co-
ram Cardinal. Millino, Gonzal. in comment. ad reg. 8. Can-
cell. gl. 45. §. 2. n. 43.
22 Verum ſi præſentatio facta fuerit a malæ fidei poſ-
ſeſsore, de cuius mala fide conſtat, & a patrono præ-
ſentatio patroni præualet ea ratione, quia quando
nullus eſt in poſſeſſione, vel aliquis eſt in poſſeſſione,
ſed cum mala fide, omnes fructus pertinet ad proprie-
23 tatium *l. mala fide, C. de cond. ex l. late Abb. in c. cumana*
num. 12. de elect. quia quamuis quilibet etiam prædo in
in ſua poſſeſſione manutenendus etſi ſpoliatus ſit, ad
illam ſit reſtituendus c. in lit. de reſtit. ſpol. attamen
24 quando ex eiſdem actis conſtat talem eſſe prædonem
ſeu male fidei poſseſsorem, tunc eidem denegatur
manutentio, & reſtitutio, Ita elegantes *Innoc. in c. cum*
eccleſia Sutrina vbi Abb. n. 26. de *cauſ. poſſeſſ. & propriet.*
25 & ita dicit eſse iudicandum *Menoch. de recuperat. poſ-*
ſeſſ. remed. primo n. 113. & Stephanum Gratianum, diſcept.
forenſ. c. 899. n. 21. & 22.
26 Si autem ſolus verus patronus non exiſtens, in quaſi
poſseſſione præſentandi præſentet, & conſtet de ſuo
iurepatronatus, eius præſentatio valet, *d. c. conſultatio-*
nibus a contrario ſenſu, & ibid. Abb. Si vero putatiuus, pa
tronus & verus patronus pręſentent, data paritate poſ-
ſeſſionis præfertur præſentatus à vero patrono *ita Bal.*
in l. 2. col. vlt. n. 82. Cod. de ſeruitut. & aqua, quod ſi patro-
27 nus verus non poſſideat, putatiuus autem ſit, dicas, vt
ſupra de quaſi poſſidente ciuilis muta, & de hoc *Lamb.*
vbi ſup. art. 9.
28 Hęc autem quaſi poſſeſſio iuſpatron. ſeu iuris præ-
ſentandi acquiritur, prout acquiritur poſseſſio, ſiue
quaſi poſſeſſio iurium corporalium, de quibus *Innoc.*
in d. c. in litteris, n. 6. de reſtit. ſpol. Abb. in c. bona il. 2. nu.
29. de poſſ. Prælat. Zecchius de benefic. & penſ. c. 12. n. 18.
29 Acquirit autem quaſi poſseſſio iuſpatr. ſeu iuriſprę-
ſentandi ex vnico actu, & ex vnicâ præſentatione, quæ
ſuū effectum ſortita ſit ex ſubſecuta inſtitutione, & prę-
ſentationis confirmatione pacifica, c. cum Eccleſia Su-
trina, & ibi gloſsa in verbo veritatis, & ibi Abb. latiſ-
ſimè, de cauſa poſses. & propriet. Rocch. de Curte vbi
ſup. verb. competens, q. 14. Cald. conſ. 12. de iurepatr.
Card. Puteus dec. 192. num. 1. *lib. 1. & dec. 136. n. 3. lib. 3.*
Card. Mantica, deciſ. 150. Stef. Gartian. diſcept. forenſ. cap.
557. num. 22. Ripa in d. c. cum Eccleſia Sutrina numero
92. & 93. Verall. deciſ. 337. num. 3. & dec. 338. & 339.
num. primo part. 2. Conz. vbi ſupra gloſſ. 18. n. 86. & gloſ. 45.
§. 2. n. 29. Oldrad. conſ. 312. circa finem, Federic. de Sen.
conſ. 134. Garc. de benefic. part. 5. c. 5. num. 56. & de com-
muni teſt. Lambert. vbi ſup. lib. 2. p. 1. quæſt. 3. art. 11. num.
5. Coraſ. de benefic. p. 2. c. 5. num. 3. Duarenus de benefic.
lib. 3. c. 9. Couuar. pract. quæſt. capit. 36. & in reg. poſſeſsor,
p. 2. in initio num. 6. Selua de benefic. p. 2. q. 7. num. 4. & 15.
& Maſſobrius in praxi hab. conc. ad vac. per eccl. prał.
7. dub. 16.

Quamuis autem talis quaſi poſseſſio in iſtis in-
corporalibus acquiratur etiam ex vnico actu, atta-
men debent concurrere ſimul hæc neceſsaria requi-
ſita.

30 Primo requiritur realis, & vera præſentatio, electio,
ſeu collatio *gl. in d. c. cum Eccleſia Sutrina, in verbo, vo-*
cem, vbi Rip. n. 92. & Geminian. Rebuff. in concord. in rubr.
de annatis, verb. poſseſſionem, Caſsad. dec. 7. n. 2. de cauſ. poſ-
ſeſs. & propriet.
31 Secundo requiritur ſcientia, & patientia eorum, qui-
bus prædicatur *l. 2. vbi omnes Doct. C. de ſeruit. et aqua,*
Calder. d. conſ. 12. in fine, Couarr. late in reg. poſſeſsor. part.
2. in princ. num. 8. Balbus de præſcriptionibus, part. 5. partis
quartę quęſt. 8. & p. 2. quinta partis quæſt. 2. & ad acqui-
32 rendum quaſi poſseſſionem contra plures, requiritur
omnium ſcientia, & patientia, & vnius contradictio
impedit d. quaſi poſseſſionem. *Io. And. in addit. ad ſpe-*
cul. tit. de his quæ fiunt a maiore p. capituli, in rubr, ſub
liter B.
33 Tertio requiritur, quod præſentans, eligens ſeu
prouidens creant, vti iure ſuo, & iure proprio faciant
gl. in d. c. cum Sutrina, in uerbo uocem, Calderin. in conſ. ult.
de cauſa poſs. & propriet. Menoch. de retin. poſſeſs. remedio
5. n. 18. Rot. dec. 109. n. 12. & 13. p. 1. diuerſo.
34 Quarto requiritur bona fides, vt in *d. reg. poſseſs.* &
ibi *Couar. p. 2. § 6. n. 1. de reg. iur. lib. 6. c. final. de præſcript.*
Menoch. d. remed. 5. n. 20. & remed. 6. n. 132.
35 Quinto requiritur, quod poſt præſentationem, ſeu
electionem ſequatur confirmatio, ſeu inſtitutio, *Calder.*
conſ. 6. de cauſ. poſ. & propriet. & d. *conſ. 12. de iurepat. Roc-*
ch. de Curt. d. verb. competens n. 35. & 36. Abb. in d. c. 2. n.
23. de integr. reſt. Selua de benef. p. 2. q. 7. a. 5.
36 Sexto requiritur, quod præſentatio, electio ſeu colla-
tio ſit effectuata, itaut præſentatus, ſeu prouiſus illius
vigore poſseſſionem ſæperit, & in dict. poſseſſionem
permanſerit, & fructus perceperit *Oldrad. ad conſ.* 220.
num. 2. Calderin. vbi ſupra, Ripa, vbi ſupra num. 93. Put.
deciſione 136. num. 3. lib. 3. Gomeſ. in reg. de annali, q. 47.
& in reg. de triennali. q. 60.
Septimo requiritur, quod actus, ex quo, vel ex qui-
37 bus prætenditur acquiſita d. quaſi poſseſſio, ſint clari,
& certi, non autem turbidi, dubij, & obſcuri, quia ex
turbidis præſentationibus, collationibus, ſeu electio-
nibus non acquiritur d. quaſi poſseſſio, præſertim
38 quando titulus præcedens eſset contratius, & tunc
quando poſseſſio non eſt clara, non eſt locus manuten-
tioni. *Verall. dec. 200. num. 1. part. 2.* nec poſseſſio reſul-
tas ex actu obſcuro releuat. *Abb. in c. 2. in fine, de cenſib.*
Fel. in cap. cum bertoldus num. 36. de re iudicat. & Decian.
in capitul. in præſentia, num. 58. de probat. faciunt dicta
per *Contardum in repetitione l. vnica, limit. 17. num. 1. &*
per totam, C. ſi de moment. poſs. fuer. app. vide dicta per
Card. Manticam dec. 322. n. 4. & per *Gonzal. vbi ſup. d. gl.*
45. §. 2. n. 30. & ſeq. & per Garciam vbi ſup. dec. p. 5. c. 5. n.
66. & ſeq.

Hodie autem ſeruanda eſt diſpoſitio Conc. Trid. ſeſs.
25. de reformat. c. 9. qua decernitur, quod non ſufficit
docere de quaſi poſseſſione, immo omnia ſunt irrita
cum quaſi poſseſſione inde ſequuta; ſi non ſint iure
pat. prouenientia ex fundatione, & dotatione, ſiue
fuit multiplicatę præſentationes per tempus imme-
morabile quod immemorabile non prodeſt, niſi etiam
præſentationes continuatæ non minori ſaltem quam
quinquaginta annorum ſpacio quæ omnes effectum
ſortitæ ſint, authenticis ſcripturis probentur, vide *Car.*
Seraph. dec. 1141. Gonzal. ubi ſup. gl. 18. n. 23. & Riccium in
prax. rer. for. eccleſiaſtic. dec. 153. n. 47. effectum autem
præſentatio ſortitur quando eſt confirmata, & ſic ha-
buit effectum, vt dicitur in c. cumana, de elect. & ideo
ſi præſentatio aliquo modo poſtea ſit reuocata puta
in cauſa appellationis, nihil releuat, nec facit ſtatum,
vt per *Lambert. vbi ſup. ar. 13.* quæ quaſi poſſeſſio amit-
titur caſsat præſentatione per ſententiam *Innoc. in c. 2.*
n. 2. de

n.2.de reſtit.in integ.& per non vſum autem non amittitur quaſi poſſeſſio,niſi appareat ralem poſſeſſorem fuiſſe ſpollatum,quia quando voluit præſentare,non fuit admiſſus, *ad tex.in l.3.& l. clam poſſidere, §.qni ad nundinas,ff.do acquiren.poſſeſſ.*

44 Verum ſi plures ſint compatroni vnius beneficij & aliqui præſentant, alij antem non præſentant, tales, non pręſentantes non admittunt quaſi poſſeſſionem, quia præſentãtes per eorum præſentationem conſeruant quaſi poſſeſſionem compatronorum non præſentantium,*Card.Seraph.dec.339.num.3.& dec.970.*& late per *Lambert.vbi ſup.artic.16.Federic.de Seu.conſ.102. in vlt.dub.Calder.conſ.21.de iurepatr. Surd.conſ.28.num.7. Card.Put.dec.291.lib.1.num.5.par.1.diuerſor. Verall.dec. 366.p.2.Rot.dec.229.Acchil. de Graſſis dec. 5. de cauſa poſſ.& propriet.*& per *Rotam* fuit reſolutum in vna Reatina iuriſconſerendi, coram Card.Seraph.quæ eſt impreſſas dec.1201.Garc.de benef. p.5.c.5.n.117. Riccius vbi ſup.dec.209.n.264.& ſuit etiam dictum in vna Papienſ. iuriſpat.9. Maii 1594.coram Illuſtr. D.Card. Millino D.meo.

45 Quę concluſio non procedit, Primo quando omnes compatroni non eſſent inquaſi poſſeſſione præſentandi,quoniam tnnc pet præſentationem vnius non præſeruatur ius aliorum compatronorum.Cardin.Seraph.
dec.339.item non procedit ſecundo, quando omnes
46 compatroni non venirent ex eodem iure,ſed ex diuerſo.Lambert.vbi ſup.d.artic. 16.num.7.Rota dec.229.
47 num.4.cum ſeq.p.2.dinerſ. Inſuper non procedit tertio ſi actus, in quibus ſocius non præſentauit ſint plures,& multiplicati, cum tnne deficiat animus, & tunc amittitur qnaſi poſſeſſio Ripa in d.c. cum eccleſia *Surrina*,n.11.Cæſar.de Graſſ.dec.1.num.3.de cauſa poſſ. & propriet.

48 Qnarto nou procedit, quando interuenit aliquis actus prohibitus,ſeu excluſiuus aliorum,compatronorum,Ripa vbi ſupra nu.55.Gonzal. vbi ſupra gloſſ. 45. num.70.Crauet.de antiq.temp.p.4.§. materia iſta, n. 81.& 82.

49 Quinto non procedit, quando præſentatio vnius compatroni ſuit facta animo priuandi, & ſpoliandi alios compatronos,idque cognoſcitur,quando patronus præſentans dicit ſe eſſe patronum in torum, vel eſſe vnicum patronum, & plenariè ad ſe iuſpatr. pertinere,*Rota dec.296.part.1.diuerſ.&* fuit reſolutum in *Aſſiſſen.Canonicatus,14.Iunij, 1600.coram Cardin.Sacrato.*

50 Sexto non drocedit, quando conſtat alios non præſentantes per prins non ſuiſſe in quaſi poſſeſſione pręſentadi,tunc enim non præſeruatur eorum ius per præſentationem aliorum compatronorum vt ſupra,Ludouicus,qui ſuit Gregorius XV. fælic.recordat. dec.417. n.10.& ibi annotat.n.15.& quando compatronus præſentando ſpoliet alios compatronos, & quid requiratur ad priuandum compatronos ponit *Steph. Grat. diſcept.forenſ.c.577.per tot.*

51 Eſt tamen aduertendum quoad requiſita neceſſaria ad acquirendam quaſi poſſeſſionem, quod ſi præſentatio fuit confirmata non præuio edicto ſecundum
*c.vlt.de elect.lib.6.*tunc non acqniritur dict. quaſi poſ-
52 ſeſſio licet inſtitutus de facto habuiſſet poſſeſſionem,
quia talis inſtitutio eſt ipſo iure nulla *d.c.vlt. Lambert. d.q.3.art.21.num.4.part.1.lib.2.*idem eſt ſi præſentatio
53 ſit effectuata contra decretum irritans poſitum in reſeruatione vel alia diſpoſitione ſeu indulto. Cræſcenſcius dec.4.de priuileg.in fine, quamuis alias ſufficiat patronis,quod præſentatio fuerit admiſſa, & habuerit effectum ad not. per *Calder. dict.conſilio 12.de iurepatronatus* cum abſque culpa patroni id factum eſſet

Vinign.de Iurepatron.

*Garc.d.cap.5.numer.104.*neque dicitur præſentatio habuiſse effectum, licet ſit ſecuta inſtitutio, & prouiſus
54 manſerit in poſſeſſione beneficii ex cauſa concordiæ ſubſecutæ inter illum,& aduerſarium, qui prætendebat aduerſarium non eſſe pattonum, ad Rot.dec.301. p.2.diuerſ.

55 Et ad effectum, vt poſſit dici acquiſita qnaſi poſſeſſio libere collationis contra patronum requiritur quod couſtet ordinorium contuliſse beneficium vt liberum,*Hieron.Gabr.conſ.185.lib.2.*& hoc ſciente, & patiente patrono,alias ſi collatio facta ſit non exprimendo, quod ſit de beneficio libro non præiudicatur
56 iuri & quaſi poſſeſſioni patronorum qnia quando ordinarius conſert ſimpliciter, videtur facta collatio ſub tacita conditioue,ſi patrono placuerit.Rota.deciſ.10. de Iurepatr.in antiq. ita *Calderin. conſ. 15. de iurepatr.*
57 & reſignatio facta ſine conſenſu patroni non facit ſtatum libertatis beneficij, quia quanſi poſseſſio non amittitur ex negligentia patroni non præſentatis vna
58 vice ſed requiritur,quòd non præſentet,quia non credit ad ſe pertinere ius præſentandi vel quod voluerit præſentare, & non ſit admiſsa præſentatio *Rocch.de Curte vbi ſup.verbo,competens,quæſt.*20.Prouiſio autem
59 Apoſtolica non mutat ſtatum ſeu quaſi poſseſſionem iuriſpatron.ſeu iuris confereudi.Acchill.*de Graſſ. deciſ. 13.de Iurepatronatus Verall. deciſione 289. part. 3. Caſſador.deciſione 6.num.5.de iurepatr. Card. ſeraph. deciſione 1367.et 799.ita nec mutat ſtatum prouiſio ordinarij,Caſſador.deciſione 7.numero ſecundo de iurepatronatus* quòd,
60 tamen nou procedit ſi concurreret ſcientia, & voluntas.ipſius Pontificis, quia tunc eius prouſio mutaret ſtatum *Card. Seraphin. deciſione.* 1301. *vide Garcia dictum capite numero* 118. *& Riccium vbi ſup. deciſ.* 204.

61 Adde prædictis, quod ſi patroni in præſentando ſimul amittant alium ad præſentandũ,qui non eſt patronus,ſibi præiudicant,& talis admiſsus,abſque vlla contradictione quaſi poſseſſionem acquirit, *Abb.in c.ſcriptum,de elect. Lambert. vbi ſup.art. 17.n. 10. & 11. Greg. XV.dec.417.n.5.& ibi annot.n.13.Rot.dec. 174.n.3.p.2.in recent.*

62 Sed iſta quaſi poſseſſio non acquiritur per exercitium alterius actus(vltra præſentationem)competentis patrono, veluti ſi quis vt patronus honoretur in Eccleſia, *Rocch.de Curt.verbo.competens, q.15.*ſtante maximè alio in quaſi poſseſſione illius actus, vel ipſius Præſetationis.

63 Quod ſi quis præſentauerit plutibus vicibus rectorem ad vacantem eccleſiam, vltimo autem loco alius præſentauit, iſte vltimus in poſseſsorio potior erit. *Card.& Abb.in c.ex litteris,de iurepatr. per textum in c. cum eccleſia Sutrina, vbi Abb.col.8.de cauſa poſſ.& propriet.*niſi in penultima præſentatione ambo præſentaſſet, quia tunc primus non amitteret quaſi poſseſſionem, licet ſecundum ſolus in vltima præſentatione præſentaſset per ſupradicta.

64 Eſt autem notandum, quod quaſi poſseſſio patris, ſeu anteceſsoris continuatur in filio, & hærede, ſeu ſucceſsore,*Bald.in l.in ſuis,ff.de lib.& poſth. in princ.* vbi
65 ait quaſi poſseſſionem iurium tranſire in ſucceſsores
66 etiam ſi ipſi ſucceſsores non exerceant actum, pet
67 quem inducitur dicta quaſi poſseſſio ea ratione quia iura non poſſidetur,ſed quaſi poſſidentur *gl.in d.c.cum eccleſia Sutrina,in verbo,quaſi poſſeſſionem de cauſ.poſſ.& propriet.*& ideo.cum iuſpatronatus ſit ius,et ſic quid in
68 corporale quaſi poſſidetur, *Bal. in c.quanto, in fine de iudic.*ſed talis quaſi poſſeſſio non tranſit in filium ſine
69 apprehenſione, Card. Mantica dec. 86. num. 5.Greg. XV.dec.222.num.7.et ibi annot.num.12.Rot.dec.260.

nu.4.et dec.337.num.3.p.2.in recentiorib.idem Ludo. uiſ.dec.417.num.7.et ibi annot.num.13.niſi adſit ſtatutum particulare alicuius loci,quo diſponatur, quod poſſeſſio tranſeat in hæredem ſine apprehenſione, *Garc.d.c.5.num.44.* adſunt tamen alij tenentes contrariam opin.quod licet dicta quaſi poſſeſſio tranſeat in ſucceſſorem abſq.apprehenſione,quos refert *Garc. vbi ſup.num.33.37.& 44.* illud tamen eſt verum,et ſine difficultate procedit, quod ex quaſi poſſeſſione authoris probatus pertinentia iuriſpatr,ad fauorem ſucceſſoris Rot.d.dec.337.num.3.p.2.in recentiorib. et eſt notandum,quod vbi eſſet ſuſpicio ut patroni ad preſentandum moueantur, non propter utilitatem eccleſiæ, ſed carnali affectione,poteſt Epiſcopus illos aſtringere iuramento, ut in preſentatione principaliter reſpiciant utilitatem eccleſie, pulchre *Abb.in c.conſtitutis, per illum tex.de appell.vbi Doct.et ibid.Decius* limitat quando contra patronos adeſſet præſumptio periurij, quia tunc non deberet iuramentum deferri *,clericos cum not.* ibi per *Abbat.de cohabit.cler.& mul.* uide *Marci Ant. Gennen.Epiſcopum Iſern.in ſuis practic. eccleſ.tricennario 11.q.318.*

Adde præditis, quod ſola quaſi poſſeſſio attenditur in iurepatr.et preſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione preſentandi præfertur alijs, *c.querelam,de elect.d. c.conſultation.de iurepatr.* & fuit dictum in Firmana iuriſpatr.17.Iunij 1584.coram Card.Pamphilio,& in Piſana Cappellaniæ 1597.coram Card.Millino, quod non procedit, quando ante inſtitutionem conſtat de proprietate alterius *Rota dec. 269. num.4. & 5.p.2. diuerſ.& in Aquinaten. beneficii 26.Ianuarij 1601. coram Card.Seraph.& in Senen. Iuriſpatr.9.Ianuar. 1598. coram* Penia, & quando certum eſt poſſeſſori in petitorio defenſionem non competere, vt fuit dictum in Lunen. Sarzannen,Cappellaniæ.1.Martij.1602.coram Cardin. Sacrato & ſimul concurrant requiſita à *Calderino in conſ.12.de Iurepatr.* canonizata a Rota in d. Aquinaten.beneficij, & in d.Firmana Iuriſpatr.item procedit, quando conſtat de exiſtentia iuriſpatr. & ſolum dubitatur ad quem pertineat, ſecus quando dubitatur de iuriſpatr.exiſtentia,quia tunc ſola quaſi poſſeſſio non ſuffragatur, niſi prius verificato iurepatr. cum cauſæ cognitione ad formam *Conc.Trid.vt in d.Firmana Iuriſpatr.& in Comen.Iuriſp.8.Iunij, 1601.coram Card.Seraph.* & an patronus exiſtens in quaſi poſſeſſione præſentandi ſit manutenendo,itaut prouiſus ab ordinario de beneficio tamquam de libero,qui eſt poſſeſſione beneficij non ſit manutenendus, vide in Oueten, beneficii 15.Ianuar.1597.coram Orano, vbi deciſio eſt negatiua.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatio fieri debet quando eccleſia vacat.*
2 *Patronus habet ius præſentandi in habitu, & actu quando eccleſia vacat.*
3 *Promiſſio facta à patrono de beneficio vacaturo non valet.*
4 *Præſentatio ſit quomodocumque cum effectu vacet beneficium.*
5 *Modi quibus beneficia vacant.*
6 *Vacationum genera tria.*
7 *Beneficia aliquando vacent de iure,& de facto,per mortē.*
8 *Mors omnia ſoluit.*
9 *Beneficium vacat per reſignationem.*
10 *Beneficia aliquando vacant de iure, & non de facto.*
11 *Beneficium intruſi dicitur vacare de iure.*
12 *Beneficia aliquando vacant de facto,& non de iure.*
13 *Clericus abſens à diœceſis debet citari ad exhibendum bullas ſui beneficij.*
14 *Clericus abſens quando priuari debeat beneficio.*
15 *Clericis interdicta eſt euagatio.*
16 *Poſſeſſio amittitur per decennium, & beneficium habetur pro derelicto.*
17 *Beneficium abſentis conferri poteſt accepta cautione de reddendis fructibus.*
18 *Beneficia quādo dicantur vacare de facto, & nō de iure*
19 *Beneficium poteſt vacare de facto per obitum vnius,& de iure per obitum alterius.*
20 *Vacationis appellatione venit vacatio tam de iure,quam de facto.*
21 *Vacatio de iure,& de facto eſt verior & potentior.*
22 *Et diſpoſitio loquens de vacatione, de hac intelligi debet.*
23 *Beneficium proprie vacare dicitur quando à nullo detinetur nec de iure.nec de facto.*
24 *Vacatio de iure.& de facto, vel de iure non de facto quando ſufficiat.*
25 *Beneficium vacat per mortem naturalem beneficiati*
26 *Beneficium de menſa, uel in eccleſia non numerata non vacat per obitum.*
27 *Beneficium commendatum non vacat per obitum commendatarij,ſed vt prius.*
28 *Reſignans,& cedens beneficium, quoad dictum beneficium poteſt dici mortuus,*
29 *Reſignatione ſimoniaca non vacat beneficium.*
30 *Præſentati ſi duo fuerint, & primus renunciat preſentationi,ſecundus debet inſtitui,*
31 *Patronus poteſt iterare preſentationes in multis caſib.*
32 *Præſentatio ſecunda quando fieri poſſit.*
33 *Beneficium vacat etiam ex cauſa permutationis.*
34 *Permutationi patroni conſenſus accedere debet.*
35 *Secus ſi permutatio fieret coram legato, & patronus eſſet eccleſiaſticus.*
36 *Beneficium vacat per aſſecutionem alterius beneficij incompatibilis.*
37 *Beneficium primum vacat per aſſecutionem ſecundi, ſi requirant reſidentiam.*
38 *Reſidentia alia continua, & præciſa aliena continua, ſed cauſatiue,alia non continua.*
39 *Beneficium vnicum ſingulis conferendum.*
40 *Beneficium non vacat ipſo iure per aſſecutionem ſecundi,ſi non requirant reſidentiam.*
41 *Ordinarius poteſt priuare obtinentem plura beneficia.*
42 *Diſpenſatio ad plura beneficia non inducitur ex narratiua obtentorum.*
43 *Sed in praxi ſeruatur contrarium.*
44 *Beneficij incompatibilis dimiſſio intra menſem fieri debet.*
45 *Beneficium primum vacat habita pacifica poſſeſſione ſecundi.*
46 *Beneficium primum non debet dimitti, quando ſuper ſecundo lis eſt,*
47 *Dimiſſio beneficij primi hodie fit intra bimeſtre.*
48 *Beneficium vacat ſi beneficiatus ducat vxorem.*
49 *Beneficium vacat, ſi beneficiatus religioſus fiat.*
50 *Beneficium vacat, ſi beneficiatus non promoueatur ad ordines requiſitos.*
51 *Beneficium vacat per translationem Prælati ad aliam eccleſiam,*
52 *Beneficium vacat, ſi electus intra tempus aſſignatum electioni non conſenſerit.*
53 *Beneficium vacat, ſi electus intra trimeſtre non petierit confirmationem.*
54 *Beneficium vacat, ſi electus ante confirmationem, vel præſentatus ante inſtitutionem adminiſtrauerit bona beneficij.*
55 *Et tunc priuatur ipſo iure, & beneficium vacat vt prius.*

56 *Bene-*

56 Beneficium vacat per promotionem beneficiati ad Epiſcopatum.
57 Niſi ſuper hoc fuerit diſpenſatus.
58 Beneficium vacat ipſo iure, ſi beneficiatus fiat miles.
59 Beneficium vacat per dilationem veſtium laicalium.
60 Beneficium vacat per caſſationem dilectionis.
61 Beneficium vacat per repulſionem poſtulationis.
62 Beneficium vacat ſi beneficium per vim occupetur.
63 Beneficium vacat per uiolationem ſequeſtri.
64 Beneficium uacat per non oſtenſionem tituli ſeu diſpenſationi.
65 Beneficium uacat per alienationem rerum eccleſia ſine ſolemnitatibus.
66 Beneficium uacat, ſi habeatur pro derelicto.
67 Beneficium uacat per crimen hæreſis.
68 Beneficia filiorum hæreticorum uacat ipſo iure.
69 Beneficium habitum ad preces hæreticorum uacat.
70 Beneficium uacat ipſo iure per crimen ſimoniæ realis.
71 Simonia conuentionalis reddit quem inhabilem ad beneficia.
72 Beneficium uacat per crimen læſæ maieſtatis.
73 Beneficium uacat ob crimen falſitatis litterarum Apoſtolicorum.
74 Beneficium uacat ob percuſſionem Cardinalium.
75 Beneficium uacat ob percuſſionem Epiſcopi.
76 Beneficium uacat, ſi beneficiatus fiat aſſaſſinus.
77 Beneficium uacat, ſi beneficiatus occidat rectorem ſuæ eccleſiæ.
78 Beneficium uacat ob carcerationem Clerici, & quando.
79 Beneficia uacant, ſi beneficiatus ſuſpenſus adminiſtrauerit.
80 Beneficium uacat ob crimen ſodomiæ.
81 Beneficium uacat, quando reſignans non ſuperuiuit per 20. dies poſt datum conſenſum.
82 Beneficium uacat ob non factam publicationem reſignationis.
83 Ordinarius infra menſem debet conferre beneficium coram ſe reſignatum.
84 Beneficium uacat ob non ſeruatam bullam Pij V incip. In conferendis.
85 Beneficium nacat, quando alij pro alijs ſe ſupponunt examini ad beneficia obtinenda.
86 Penſionem promittens pro habendo beneficio ſimoniam committit.
87 Beneficium uacat ſi beneficiatus adhæreat ſchiſmati.
88 Beneficium collatum ad Papæ beneplacitum, per eius obitum uacat.
89 Beneficium collatum ad certum tempus, eo lapſo uacat.
90 Beneficium manuale vacat per reuocationem prouidentis.
91 Beneficium vacat per depoſitionem, ſeu priuationem.
92 Beneficium uacat, ſi eius poſſeſſio capiatur ante litterarum expeditionem.
93 Beneficium uacat, quando quis retinet ſcripturas Camer. Apoſtolicæ.
94 Beneficium uacat, ſi quis offendat litigantes in Curia Romana.
95 Beneficia uacant per aſſumptionem Papatum.
96 Beneficium uacat quando quis inſordeſcit in excommunicatione.
97 Beneficium uacat per decretum, quando ex eo tenetur quis dimittere beneficium.
98 Et tunc tempus currit à die poſseſsionis pacificæ.
99 Beneficium collatum à Card. uigore indulti uacat ſi non expediantur literæ Apoſtolicæ in Vrbe.
100 Beneficia uacant per malam promotionem ad ordines.
101 Et ſi in eis miniſtrauerit ſit irregularis.
102 Excommunicatus ſi miniſtret, ſit irregularis, & priuatur beneficio.
103 Beneficia uacant, ſi confidentia committatur.

Viuiqn. de Iurepatron.

104 Beneficia uacant in caſibus in quibus ſecundum formam fundationis uacare debent.
105 Beneficium uacat ſtatim ac creatum eſt, & eget rectore.
106 Et tunc præſentationis tempus currit a die erecti beneficij.
107 Beneficium uacat quando a conſtitutione inducitur uacatio.
108 Beneficium uacat, ſi beneficiatus non incedat in habitu clericali.
109 Beneficium uacat, ſi collator conferat beneficium reſignatum ſuis affinibus, &c.
110 Beneficium uacat per intruſionem.
111 Beneficium uacat per ſubreptionem, uel obreptionem gratiæ.
112 Beneficium uacat per uſurpationem iuriſdictionis, & bonorum eccleſiæ.
113 Beneficium uacat ſi conferatur ei, qui de eodem beneficio alium priuauit ex conſtitutione Pij VI.
114 Beneficia pluribus modis dicuntur uacare de facto.
115 Vacationis uerbo omnes modi uacationis ueniunt.
116 Vacationis uno modo expreſſo, non uenit alius modus.
117 Caſus, in quibus quis non eſt ipſo iure priuatus beneficijs ſed uenit priuandus.
118 Beneficij priuatio imponi debet in caſibus a iure expreſſis.
119 Beneficium an uacat ipſo iure, uel per ſententiam, differt.
120 Beneficium quando uacat ipſo iure, ſtatim ualeat.
121 Beneficium quando uacat ipſo iure, ſi talis iam priuatus decedat, tamen per eius obitum non uacat.
122 Beneficium quando uacat ipſo iure, non poteſt in alterius fauorem reſignari.
123 Beneficio ſi quis priuari debet per ſententiam, ante poteſt reſignari ad fauorem.
124 Beneficium ſi ipſo iure vacet, poteſt impetrari tamquam uacans.
125 Beneficium ſi uacet ipſo iure, ex tunc beneficiatus non facit fructus ſuos.
126 Id, quod ipſo iure uenit, debetur etiam in foro conſcientiæ.
127 Pœnitentiæ non eſt locus, quando quid fit ipſo iure.
128 Nec mora purgari poteſt.
129 Beneficio cum quis ipſo iure priuatur, tunc illud conferri poteſt non citato poſſeſſore.
130 Beneficio ſi priuandus ſit per ſententiam, poteſt interim ius ſuum proſequi.
131 Beneficia vacantia per priuationem ſunt reſeruata.
132 Actus ipſo iure nullus iuramento non confirmatur.
133 Pœna ipſo iure impoſita non eget iudicis ſententia, quia canon latæ ſententiæ habet vim ſententiæ hominis.
134 Emphiteuta aliquando ipſo iure priuatur emphiteuſi.
135 Factum proprium impugnari non poteſt, niſi ſit ipſo iure nullum.
136 Nullum ab initio tractu temporis non validatur.
137 Tutus ipſo iure non habet opus opponere.
138 Acceſſorium ipſo iure cadit, principali ſublato.
139 Vacatio ipſo iure, vel priuatio per ſententiam quibus uerbis inducatur.
140 Beneficia quomodocumq. vacantia in menſibus ordinariorum, ab Ordinarijs conferri poſſunt.
141 Beneficium vacans concedi non poteſt iudici, qui ea priuatione beneficium vacare fecit.
142 Executor Apoſtolicus declarans litteras non eſſe exequendas, non poteſt d. beneficium impetrare.
143 Patronus poteſt præſentare, quando beneficium de iure uacat.
144 Et quando per ſententiam rector ob delictum fuit priuatus.
145 Etiam ſi ſit priuatus iniuſtè, & ſi non appellauit.
146 Lite pendente inter duos electos, ſeu præſentatos, ſi alter

eorum decedat, alius præſentari nequit.
147 *Niſi intra quadrimeſtre mortuus ſit, vel præſentationi renunciauerit.*
148 *Subrogatio ſit vincentis per obitum collitigantis, & num. 149.*
150 *Beneficium quomodocumque vacet, patronus præſentare poteſt.*
151 *Coadiutor cum futura ſucceſſione rectori eccleſiæ patronatæ datum cum conſenſu patroni.*
152 *Coadiutor ad vitam rectoris dari poteſt ſine d. conſenſu.*
153 *Beneficium non vacat per obitum illius, qui habet ius ad rem.*
154 *Beneficium primum ibi vacat, vbi ſecundi beneficij capitur poſſeſſio.*
155 *Beneficium ibi præſumitur vacare vbi beneficiatus domicilium habebat, vel reſidere debebat.*
156 *Beneficia vacantia in curia ſunt Papæ reſeruata.*
157 *Beneficia etiam iuriſp. perſonarum Eccleſiaſticarum.*
158 *Beneficia etiam laicorum, quæ tunc cum derogat. iuriſpatr. conferuntur.*
159 *Maſſobrii cenſura ad d. derogationem.*
160 *Auctoris reſponſio ad d. cenſuram.*
161 *Beneficia iuriſpat. laicorum vacantia per obitum in curia conferu. cum derog. iuriſpatr. in totum.*
162 *Secus ſi aliter vacent.*
163 *Beneficia curata Sede Apoſtolica vacante Epiſcopus poteſt conferre prævio concurſu.*
164 *Sede Apoſtolica vacante, ſi vacet Eccleſia cathedralis, quomodo prouidendum, & ponitur Rot. dec.*

Præſentatio habet locum, quando vacat beneficium Patronatum

CAP. V.

1 PRæſentatio autem fit per patronos, vel exiſtentes in quaſi poſſeſſione iuris præſentandi, quando Eccleſia vacat, *c. illud, de iurepatr. & c. vlt. de conc. præbend.*
2 *vbi Card. Abb. & alij*, quia quamuis patronus in habitu habeat iuſpræſentandi, tamen exercitium præſentandi non habet in actu, niſi quando Eccleſia vacat, dict. capit. illud. ideo præſentatio, ſeu promiſſio facta per pa-
3 tronum de beneficio vacaturo non valet, nec conualeſcit per mortem beneficiati, ad capit. vltim. vbi Doctor. & fuit dictum in Tullen. 4. Cappell. 16. Iun. 1594. coram Orano, & in Pampilonen. beneficii de Huarte 13. Februar. 1595. coram Iuſto *Auguſt. Barboſa*, de offic. & poteſtat. Epiſcop. part. 3. alleg. 72. numero 3.
4 4. 5. & 6. & ideo quomodocumque vero, & cum effectu vacet Eccleſia, ſeu beneficium, ſemper data tali vacatione poſſunt patroni præſentare, quia vbi datur vacatio ibi datur etiam præſentatio, dict. cap. vltim. & ibi Doct. *Lamber.* de iur. lib. 2. part. 1. quæſt. 9. num. 18. & ideo ad uacaturam Eccleſiam non fit præſentatio,
5 d. cap. vlt. Cum autem de vacatione beneficiorum dictum ſit, neceſſe eſt videre de modis, quibus beneficia vacant, de quibus latè, & doctè *Hieron. Gonzal.* in comment. ad reg. 5. cancell gloſſ. 15. §. 1. numero 1. & ſeq. Garcia de beneficiis part. 10. num. 1. & ſeq. *Aug. Barboſa*, vbi ſupra num. 7 & ſeqq. *Maſſobrius* in prax. habendi concurſum ad vac. paroch. eccl. req. 1. dub. 2. qui alios alleg. *Io. à Rocch. ſup. regul. 8. cancel. gl. 7.*
6 Vacationum ergo genera reducantur ad tria, quorum primum eſt quia aliquando beneficia vacant de
7 iure, & de facto, vt eſt per mortem naturalem beneficiati quia mors omnia ſoluit. §. deinc. Authen. de nu-
8 pt. aut per reſignationem illius, qui verum titulum, &
9 poſſeſſionem habebat, *Rebuff.* in praxi in titul. requiſita ad bona colationem.
10 Secundum eſt, quia aliquando vacant de iure, non de facto, vt per aſſecutionem alterius beneficij incompatibilis, tunc enim non dicuntur vacare de facto, niſi illorum poſſeſſio dimittatur, quia aliter de facto ſemper
11 ſunt occupata, cap. cum noſtris ibi, cum præpoſitura, de conc. præb. vel quando quis eſt intruſus in beneficio abſq. titulo, & de facto eſt occupatum beneficium, de iure tamen vacat *Lapus* alleg. 16.
12 Tertium eſt, quando vacant de facto, non de iure veluit, quando quis eſt abſens a beneficio, & ignorat. vbi ſit, quia de facto nullus eſt, qui beneficio deſeruiat.
13 facit. tex. in cap. 2. & in cap. ex parte il 1. de cleric. non reſid. & in praxi refert *Riccius* in praxi rer. for. eccleſ. dec. 725. quod quando clericus beneficiatus eſt abſens à diœceſi, debet per prædictum citari ad exhibendum bullas ſui beneficij, & ad probandum ſe ſatisfeciſſe
14 obligationibus ipſius beneficij etiam ſimplicis, & eo non comparente ſit priuatio data tamen abſentia ſaltem per decennium, & quod nulla notitia habeatur d.
15 beneficiati, & ratio eſt, quia euagatio eſt clericis interdicta, cap. vltim. & ibi *Boic.* num. 5. de cler. non reſid.
16 *Albanus* conſ. 93. num. 4. euagari enim eſt delictum *Burſat.* conſ. 397. num. 20. item quia tali caſu habetur beneficium pro derelicto, & per decennium taliter tranſactum amittitur poſſeſſio, *Menoch.* de recuper poſſ. remed. 1. nu. 271. *Flam. Pariſ.* de reſignat. benefic. lib. 5. num. 21. *Gerard. Mazzol.* conſ. 60. num. 6. et ita conſului uacare beneficium ob abſentiam cuiuſdam clerici, qui per triginta annos, et vltra, nulla de eo ha-
17 bita notitia, abfuit, et ad omnes difficultates euitandas poteſt conferri beneficium accepti cautione a prouiſo de reſtituendis fructibus primo rectori, ſi rediret, et ita olim uidi ſeruatum fuiſſe Piſis.
18 Vacant etiam beneficia de facto et non de iure, quando quis habet collationem, et non poſſeſſionem, quia cum ſit uacua poſſeſſio, uacat de facto, *Petr. Gregor. Toloſ.* de benefic. cap. 27. num. 4. et in una Compo-
19 ſtellana penſionis coram Cardin. Seraphin. queſt deciſ. 677. num. 2. fuit dictum, quod beneficium poteſt vacare de facto per obitum unius, et poteſt uacare de iure per obitum alterius, quod dicit etiam *Rota deciſ. 12. num. 6.* in fin. de præb. in antiq. *Biſigneti Caſſador. dec. 5. n. 5. de priuil.*
20 Et uacationis appellatione intelligitur uacatio tam de iure, quam de facto ſimul. c. cum in noſtris, de conc. præb. & ibi *Io. Ant. n. 5. & 24. Ant. de Butrio*, num. 6. et *Imol.* num. 7. & *Abb.* num. 4. *Franc. Paninus*, de offic. et poteſtat. Capituli ſed uac. prælud. 7. poſt princ. et num. 17. *Felin.* in cap. in noſtra num. 34. et ſeq. *de reſcript. Selua de benefic. p. 3. q. 11. num. 111. Put. deciſ. 290. num. 4. lib. 1. Mandoſ. conſ. 4. num. 20. & 24.* ubi dicit, quod iſta uacatio de iure, et de facto eſt uerior, naturalior plenior,
21 epetentior, uacatio, et ideo quælibet diſpoſitio loquens de uacatione debet intelligi de illa, et in potiori ſignificatu, quia propriè uacare dicitur, quando nullo
22 detinetur nec de iure, nec de facto, *Panin. vbi ſup. numer.* 17. et plenum dicitur beneficium, quando ab ali-
23 quo poſſidetur de iure. *Rot. dec. 18. de prebend. in antiq.* et quando ſufficiat uacatio de iure, et de facto, uel de
24 iure, non de facto, uel de facto, non de iure, declarat *Gonz. d. §. 1. n. 14. & ſeqq.*
Videamus nunc quibus modis uacent ipſo iure beneficia qui ſunt multi, quorum.
25 Primus eſt per mortem naturalem beneficiati *capitulo ſuſceptum, & ibi gloſſa penult. in verbo, non morte, de reſcriptis libro ſexo, Barboſa dicta allegat. 72. numer. 7.*

26 Si tamen ſit beneficium vel de menſa, vel in eccleſia
non numerata non vacat per obitum. Felin.in c. cum ac-
ceſſiſſent, num.1.& 2.de conſt.idem eſt ſi ſit beneficium
27 commendatum, quia non vacat per obitum com-
mendataris, ſed vacat ſemper prius, neq. attenditur
menſis,in commendatarius obierit Gonz.vbi ſupr gl.5.
§.8.n.49.

28 Secundus eſt,per reſignationem factam ab ipſo be-
neficiato,quia talis reſignans,& cedens quoad dictum
beneficium reſignatum poteſt dici mortuus, & ideo
tunc patronus poterit præſentare, facit Rot. de renun-
ciat. deciſ.19.in antiq.& habetur in toto.tit.de renunc.&
per Flamin.Pariſ.dicto tractatu de reſignat. benefic. ſi au-
29 tem ſit reſignatis ſimoniaca, tunc non vacat benefi-
cium, vt per Innoc.in c.cum vniuerſorum, de rer.perm.&
in dicta deciſion.16.Rotæ habetur, quod renunciante pri-
30 mo præſentato præſentationi de ſe factę,ſecundo prę-
ſentatus cumulatiuè a patrono, qui variauit, debet
31 inſtitui, patronus poteſt iterum præſentare quando
præſentatus non conſentit præſentationi, vel quando
poſt conſenſum renunciauit,vel quando moritur ante
inſtitutionem,vel quando non valet præſentatio ob ali-
quod occultum crimen præſentati, ſeu ob aliam cau-
ſam non procedentem ex culpa præſentantis, & dum-
modo iſtud ſit abſque fraude. Lambertinum vbi ſupra
32 dicta quæſtione 6.articulo 4.& art.5.præſentatione au-
tem prima non caſſata, niſi ſit euidenter nulla, & niſi
ſit locus variationi,non poteſt fieri ſecunda præſenta-
33 tio.Lambertinum vbi ſupra articulo 7.eodem modo va-
cat beneficium etiam ex cauſa permutationis,cap.1.de
rer.permut.& in permutationibus beneficiorum requi-
ritur vera,& libera renunciatio in manibus ſuperioris
beneficiorum permutandorum,ex quo tunc prædicta
beneficia vacare dicuntur, quæ ſi ſint patronata, pa-
troni non præſentant, ſed conſentiunt tali permuta-
34 tioni,& reſignationi. Flamin. Pariſ. de reſignat. benefic.
lib.2.q.4.n.10.tom.1.& lib.11.quæſt.5.n.30.tom.2.niſi in
35 tali permutatione concurreret vtilitas, ſeu neceſſitas
eccleſię, vel populi, & patronus eſſet eccleſiaſticus
permutatio fieret per legatum Sede Apoſtolicę Lamb.
vbi ſupr.art.6.

36 Tertius eſt per aſſecutionem alterius beneficij in-
compatibilis,c.referente,c.præterea, cap. de multa de prę-
bend. habetur in Conc.Trid.ſeſſ.7.c.4.de reform.Alphonſus
Hoieda de benefic.competat.& incomp.part.1.c.17.& ſic
37 primum beneficium vacat per aſſecutionem ſecundi,
etiam ſi ſint beneficia ſimplicia perſonalem reſiden-
tiam requirentia licet non ſint curata,quod eſt verum,
quando reſidentia eſt continua,& pręciſa ſub priuatio-
38 ne tituli;ſe quando requiritur reſidentia nō continua,
ſed in certis temporibus,vel requiritur reſidentia con-
tinua,non tamē ſimpliciter,ſed cauſatiuè ſolū reſpectu
priuationis fructuū ita,quod non reſidendo quis perdit
fructus, titulo tamen non poteſt priuari; de quibus
Cardin.conſ.3.Hoeida vbi ſupra,numero 35.Gonzal.d.gloſ.
15.num.20.& 21.& ſeqq.Stephan.Gratian.diſcept.forenſ.
c.133.num.25.ea propter Conc.Trident.ſeſſ.24.de re-
39 form.capitulo 17.decernit, quod vnum tantum benefi-
cium eccleſiaſticum ſingulis conferatur etiam ſi ſit be-
40 neficium ſimplex,& non inducit vacatio ipſo iure per
aſſecutionem ſecundi,ſi vtrumque non requirit per-
ſonalem reſidentiam,Nauar.conſ.10.& 14.de prebend.
41 poteſt tamen Ordinarius priuare obtinentem plura
beneficia ex d.c.17.Concil.Trid. Puteus deciſ.230.libro
4.& Nauar.vbi ſupra,neque ad retinendum plura be-
42 neficia ſatis eſt,quod in vltima prouiſione narrata
ſint omnia beneficia obtenta, quia ex tali narratiua
non inducitur diſpenſatio ſuper pluralitate ſed opera-
tur dumtaxat excuſationem ſubreptionis ob non ex-
preſſionem obtentorum,prout fieri debet, ita eſt tex.
in c.non poteſt,§.vltim.de præb.libro 6.Nauar.de oratione,
c.22.miſcellan 16.num.64.& facit ad hoc Regula 50.Can-
43 cell.Gonzal.d.gl.15.a nu.16.quamuis in praxi ſeruetur
contrarium, videlicet, quia per talem narratiuam in
ducitur dicta diſpenſatio ſuper pluritate pro congrua
ſuſtentatione,quia ſi habens duo beneficia prouidea-
tur de tertio tacite videtur diſpenſatus,vt illa tria lici-
te retinere poſſit.

44 Dimiſſio autem beneficij incompatibilis debet fieri
antequam labatur terminus ab Extrauagāte Execrabi-
lis,de præbend.in extrauag. communib. qui terminus eſt
vnius menſis,Garc.vbi ſupra,p.11.capit.4.numer 35.vbi
45 num 36.ait dimiſſionem fieri debere ſine mora,alias
vacant habita pacifica poſſeſſione ſecundi, Maſſobrius
vbi ſupra,requiſito 1.dub.6.Cardinal. Seraphin. deciſ.856.
46.nu.10. & quando quis non teneatur dimmittere bene-
ficium quando ſuper ſecundo ſibi ſunt illatæ moleſtæ
etiam extraindiciales, & de de facto, vide Cardin.Se-
raph.1254.deciſ.& 983.nu.5.nec dimittere quis tenetur
primum beneficium,donec patitur litem ſuper ſecun-
do Lodouiſ.qui fuit Gregor.XV. ſelic. recordat.deciſione
451. & ibi annotat. Beltramin. numero 9. Maſſobr. dicto
dubio 6.

47 Hodie adeſt règula Cancellarię de decreto, quod
ponitur in litteris Apoſtolicis, quo prouiſus de ſtylo
nunc intra bimeſtre tenetur admittere primum alias
vacat.

48 Quartus eſt per matrimonium per verba de præſen-
ti contractus a clerico beneficiato in minorib. ordini-
bus,conſtituto,non autem per ſponſalia, & per uerba
de futuro,in cap.1.& c.3. de cler. coniug. & habetur Reg.
57.Canc.Steph.de lit.grat.tit.d varijs modis vacationis, §.
quintus vacationis modus,vbi n.4.5.& 6.ait idem eſſe, ſi
poſtea ex aliquo defectu, ſeu impedimento matrimo-
niom ſit nullum.

49 Quintus eſt per ingreſſum Religionis poſt emiſſam
profeſſionem.c.beneficium,de reg.iur.libro ſexto,& habe-
tur in d.reg.Cancell.Steph.vbi ſup.§.ſextus vacationis mo-
dus, quod an habeat locum in Religioſis Venerab. So-
ciet.Ieſu in fine huius cap.cum Rot.dicetur.

50 Sextus eſt propter non promotionem, quando obti-
nens parochialem non promouetur intra annum ad
ſacerdotium,quia elapſo anno parochialis ipſo iure
vacat, ita habetur in c.licet canon,de elect.lib.6.c.ſtatu-
tum,c.cum ex eo,& c.commiſſa ,de elect. lib.6.Staphil. vbi
ſup.§.quartus principalis, & habetur in Concil.Trid.ſeſſ.
24.de reform.c.12.ibi aut in tali etate, ut infra tempus a
iure,& ab hac Synodo ſtatutum initiari ualeat, & ita
etiam declarauit ſacra Congregatio Concilij, & in d.
Concil.Trid.ſeſſ.7.de reform.c.3.

Septimus eſt per tranſlationem Prelati ad aliam ec-
51 cleſiam,quia tunc uacat prima,c.in apibus, §.tranſlatis,
7.q.1.& c.quanto,de tranſlat.Epiſcop.dummodo ſint ex-
pedirę litteræ ſecundę eccleſiæ,& Prelaturę,& oſtendā-
tur Capitulo iuxta,Extrauag.iniunctæ ,de elect.in extra-
cōm.Par.vbi ſup.de reſig.benef.lib.7.q.21.n.4.& q.23.n.47

Octauus eſt, ſi electus intra menſem à tempore ele-
52 ctionis ei præſentatæ,uel a tempore ſibi præſtituto nō
conſenſerit electioni de ſe factę, c. quam ſit, §. elect.
vero,de elect.lib.7.Menochi de arbitrar. iud.lib.2.cent.5.
caſu 477.

Nouus eſt,ſi electus intra trimeſtre poſt conſenſum
53 electioni prętitutum non patierit confirmationem,d.c.
quam ſit,§.cęterum,de elect.lib.6.

Deci mus eſt,quando electus, vel præſentatus ante
54 confirmationē,vel inſtitutionem perſe,vel per alium
ſe ingeſſerit,vel adminiſtrauerit bona,& reditus be-
neficij ita, eſt text.in c.auaritię de elect.lib.6.vbi habe-
tur

tur,quod tunc talis ipſo iure priuatur iure quæſito ,&
vacat beneficium vt prius,*Sarnen.in Reg.de triennali* ,*q.*
5.verſ.poſtremo,& iſti modi,8.9.& 10.ſunt improprij.
56 Vndecimus eſt per promotionem beneficiati ad
Epiſcopatum poſt adeptam poſſeſſionem ipſius Epi-
copatus,vel poſt lapſum tempus ad petendam conſe-
crationem,quis tunc ipſo iure vacant beneficia antea
obtenta per d.promotum,c.cum in cunctis,§.cum vero
de elect.& habetur *in Conc.Trid.ſeſſ.7.de reform.* c. 9. &
*ſeſſ.23.de reform.c.2.*niſi prorogatio,vel retentio dicto-
57 rum beneficiorum fit ex diſpenſatione obtenta, *Couar.*
pract.q.c.36.n.finali .
58 Duodecimus eſt , quia vacat ipſo iure beneficium
per malitiam ſecularem ſtatim ac quis fit miles , *gl.in*
c.vlt.verbo,redierint,de cleric.non reſiden t.Pariſ. vbi ſup.
de reſign.benef.lib.1.q.1.nu. 22. ita etiam vacat per dela-
59 tionem publicam , & continuatam habitus , & veſtiũ
laicalium per conſtitutionem Sixti V. fel. rec. incip.
Cum ſacroſancta,quam refert,*Quaranta* in ſumma Bul-
larij,verbo,habitus clericalis .
60 Decimus tertius eſt per caſſationem electionis cap.
conſidetamus,& c.ſuper eo de elect.
61 Decimusquartus per repulſionem poſtulationis,ex-
trauag.ex debito,§.huiuſmodi , de elect. in extrauag.
commun.c.2.& c.3.de poſtul.prælat.
62 Decimusquintus eſt, quando beneficium violenter
occupatur,vt ſi quis vi ingrediatur poſſeſſionem bene-
ficij,c.cum qui.de præb.lib.6. *Rebuff. in praxi tit.de mo-*
dis amitt.benef.n.28.Mandoſius in reg.21.de impetr.benef.
viuent.q.10.
63 Decimusſextus eſt per violationem ſequeſtri impo-
ſiti vigore ſententiæ diffinitiuæ in Romana Curia pro-
latæ in cauſa beneficiali,*Clem.1.de ſequeſtr. poſſ.& fruct.*
dummodo ſententia lata ſit ſuper petitorio,poſſeſſorio
ſecus ſi eſſet lata in cauſa attentatorum,*Lancel.de atten-*
*tatis,p.3.c.28.nu.*143.vel non ſit appoſitum ſequeſtrum
ob Iudicis offenſam,*Mobed.deciſ.1.n.3.& 4. de ſequeſtr.*
poſſ.& fruct.
64 Decimusſeptimus eſt per non oſtenſionem tituli,ſeu
diſpenſationis coram Ordinario, poſtquam beneficia-
tus fuerit monitus ad textum in c.*Ordinarij§.quo ſi forte*
& ibi *gloſſ. in verbo,eo ipſo, de offic. ordin.lib.6.*& habetur
in *Concil.Trid.ſeſſion.7.de reform.c.5.*
65 Decimusoctauus eſt per alienationem rerum,& bo-
norum eccleſiæ factam ſine debitis ſolemnitatibus ita
habetur in *extrauag.ambitioſè,§.inferiores vero* , *de reb.*
eccl.non alien. inter extrauag. comm. quam latè declarat
Guliem.Redoan.in tract.de rebus eccleſ.non alien.
66 Decimus nonus eſt,ſi habeatur beneficiũ pro dere-
licto per ſpatium decem annorum,ad not.in c. ex par-
te,de cleric.non reſid.*Pariſ.vbi ſup.de reſign.benef.lib.*
1.q.5.n.21.Rebuff.vbi ſup.nu. 57. *Riccius vbi ſup.d.deciſ*
725.& dixi ſupra in princip.huius c.n.14.
67 Vigeſimus eſt ob crimen hæreſis,*c.ad abolendam* , §.
1.vbi gl.de hæreticis,Rebuff.vbi ſup.a n. 4. Iulius Clarus in
praxi crim.§.hæreſis,n.14.Franciſcus Pegna Rota Rom. De-
canus in commentario 112. ad Directorium inquiſitorum ,
idem eſt in apoſtata a fide,Rebuff.*vbi ſupr.nu.*47.& ob
adhæſionem hæreticis factam.Gonzal.*vbi ſupr.d.gl.15.*
numer.92.& kochier. vbi ſupr. gloſſ. 7. caſu 18. ad reg. 8.
Cancell.
68 Vigeſimus primus eſt , quia etiam beneficia filio-
rum ipſorum hæreticorum vacant ipſo iure ex com-
muni opinione,de qua *Cou.var.reſol.lib.2.c.8.nu.4.Cla-*
rus vbi ſup.num. 14.*Simancas de Catholic.inſtit.c.* 19.*num.*
20. *Hoieda vbi ſup.c.23.num.* 11. *Roias de hæreticis aſſer-*
tion.44.
69 Vigeſimus ſecundus eſt , quia vacant beneficia ob-
tenta ſcienter ad preces hæreticorum,& tales etiam
fiunt inhabiles ad alia,*cap. 2.§. ad hæc,de hæretic.lib.6*
70 Vigeſimus tertius eſt,quia ipſo iure vacat benefi-
cium per crimen ſimoniæ realis,vt in *extrauag.cum de-*
teſtabile,de ſimonia,in extrauag.comm.Caſſador.deciſ.5.n.
1.de ſimonia,Bernardus Diaz in praxi criminali, c. 19.& ibi
71 *Ignatius de Salcedo in addit. ſub littera D.* ſola autem ſi-
monia conuentionalis in habilem reddit ad obtinen-
da beneficia,*Puteus deciſ.80.lib.2.*
72 Vigeſimus quartus eſt per crimen læſæ maieſtatis ,
Rebuſ.vbi ſupr.de mod.amitt.benef.num.32.Diaz vbi ſupr.
c.119.
73 Vigeſimus quintus eſt ob crimen falſitatis littera-
rum Apoſtolicarum , c.*ad falſariorum* , *de crimine falſi*
Diaz vbi ſupr.c.117.n.1.
74 Vigeſimus ſextus eſt ob percuſſionem S. R. E. Car-
dinalis,*c.felicis §. ſi qua vero,de pœnis.*
75 Vigeſimus ſeptimus eſt propter percuſſionem , ſeu
homicidium Epiſcopi,*Clement.1.§.a feudis,de pœnis.*
76 Vigeſimus octauus eſt , quando clericus beneficia-
tus ſit aſſaſſinus , per textum in cap. primo de ho-
micid.libro ſexto,*Diaz vbi ſup.c.96.n.primo* .
77 Vigeſimus nonus eſt , ſi quis occidat rectorem ſuæ
eccleſiæ,in qua habet beneficium, *c.in quibuſdam* , *de*
pœnis,Rebuff.vbi ſup.n.45. vide Fel.in c.inquiſitionis,n.3.
de accuſationibus .
78 Trigeſimus eſt,ſi quis clericum carcerauerit donec
ſuum beneficium reſignauerit,*Clem.multorum,§.quod ſi*
inferiores,de pœnis ,
79 Trigeſimus primus eſt,ſi quis tempore ſuſpenſionis,
& dum erat ſuſpenſus ſe adminiſtrationi ingreſſerit ,
capitulo 1.§.vlt.& cupientes,§.cæterum , *de elect.libro 6.*
80 Trigeſimus ſecundus eſt ob crimen ſodomiæ,*Rebuff.*
vbi ſupr.n.38.Salced.vbi ſupr.in add.ad c.86.*litt.*C. & ha-
betur in conſtitutione Pij V. ſanctæ mem.quæ incipit
Horrendum .
81 Trigeſimus tertius eſt,quando reſignans beneficium
non ſuperuiuit per viginti dies poſt præſtitum conſen-
ſum dictæ reſignationi. iuxta reg. 18. *Cancell. Pariſ. vbi*
ſupr.de reſignat.benefic.lib. 2, per totum .
82 Trigeſimus quartus eſt ; ob non factam publicatio-
nem reſignationis iuxta formam conſtitutionis Greg.
XIII.fel.record.de publ.regn.quam declarat *Pariſ.vbi*
ſupr.lib.11.per totum.
83 Et ſi beneficium ſit libere reſignatum coram Ordi-
nario,debet Ordinarius tunc conferre infra menſem,
alias deuoluitur ad Sedem Apoſtolicam. *Par. vbi ſupr.*
lib.1.q.2.num.6.
84 Trigeſimus quintus eſt ob nòn ſeruatam formam
conſtitutionis Pij Quinti , quæ incepit , *In conferendis*
quam refert *Quaranta vbi ſupra in ſumma bullarij* , *in*
verbo beneficiorum parochialium collatio. vbi reſoluit
multas dubitationes occaſione dictæ conſtitutionis, &
Maſſobr.vbi ſupr in prin.d.ſua praxis .
85 Trigeſimus ſextus eſt,quando aliqui pro obtinendis
beneficijs ſeipſos pro alijs ſupponunt examini , vel an-
nuas penſiones offerunt,ſeu beneficia pro alijs impe-
trant,aut ab eis aliquid conſequũtur,vel quando pro ſe
ipſis impetrant beneficia cum intentione illa reſignã-
di(reſeruata ſibi annua penſione,vel non reſeruata)ad
fauorem aliorum , nam ipſo iure tunc vacant prædi-
ctorum beneficia,ex conſt. Pauli IV. quæ incipit *Inter*
cæteras quam refert *Gonz.d.gl.15.n.90.*& qui vt facilius
conſequatur beneficium promittit ſoluere maiorem
penſionem,quam ipſum beneficium ferè poſſit com-
mittit ſimoniam,& venit priuadus , ità *Hieron.Gigas de*
de penſib.q.41.
86 Trigeſimus ſeptimus eſt per adhæſionem , vt ſi quis
ſchiſmate adhæreat Antipapæ,ſeu hæreticis.*Gonz.d.gloſ.*
15.n.92.

88 Trigeſimus octauus eſt per obitum Papę collatoris, quando ſuit collatum ad ipſius beneplacitum, *c.ſi gratioſe de rescript.lib.6.*

89 Trigeſimus nonus eſt, quando beneficium à Papa collatum eſſet ad certum tempus limitatum, tunc enim elapſo dicto tempore vacat beneficium, & idem eſſet, ſi ita eſſet ab ordinario collatum, *Rebuff.vbi ſupr.in praxi, in tit.requiſitam ad bonam collationem, à n.16.*

90 Quadrageſimus eſt in beneficio manuali, & amouibili, per reuocationem prouidentis, vel ad nutum conferentis, *Gonz.vbi ſup.gl.5.§.6.*

91 Quadrigeſimusprimus eſt per diſpoſitionem, ſeu priuationem, *c.ex litteris, & c.graue de exceſſib.prælat. Fel.in c.ad petitionem, n.2.de accuſat, Mandoſius in reg. 32.cancell.q.8.à n.13.*

92 Quadrageſimusſecundus eſt per apprehenſionem poſſeſſionis de beneficio collato à Papa ante literarum expeditionem *Felin.in c.veniens, num.3.de accuſ.& adeſt conſtit. Iulij III. ſub die 27.Maij 1553. de qua tractat Mandoſius in regul. 27. cancellar. de non iudicando iuxta formam ſupplicationis, queſt.3.à n.3. & quæſt. 4.n.2.*

93 Quadrageſimustertius eſt, quando quis indebitè retinet ſcripturas ſpectantes ad Cameram Apoſtolicam, illaſque non reſtituit, & iſtas ſciens, & non reuelans, *ut ex conſtitutione Iulij III. quę incipit, cum acceperimus in Bulario, & de retinentibus bona Palatij Apoſtolici, vide conſtit.6.Alex.VI.& Clementis VII.conſt.1. in bull.*

94 Quadrigeſimusquartus eſt, ſi quis offendit litigantes in Curia Romana, eorumq. Iudices, Aduocatos, & Procuratores, vel notarios, per *conſt.Alex.VI. quæ incipit in eminenti Sedis in bullar.de qua Put.dec.102.103.& 104.lib.1.*

95 Quadrageſimus quintus eſt, quia per aſſumptionem ad Papatum vacant beneficia Cardinalis aſſumpti, *ita Stephan.Gratian.diſcept.forenſ.c.296. n. 11.& 12.*

96 Quadrageſimus ſextus eſt, quando quis inſordeſcit in excommunicatione per annum, & amplius, quia tunc talis citabitur coram Iudice ad allegandum quas habeat defenſiones, quare non debeat declarari, vt hęreticus ad textum in *c.contummacia de heret. libro 6.* & facta tali declaratione, ille remanet ipſo iure priuatus beneficijs, *Menoch.de arb.iudic.p.2.centuria 6.caſu 416.n.52.& ſeqq.Conc. Trid.ſeſſ. 25. de reformat. c. 3. in fine.* quod tamen declarat, vt per *Gonz.d.gl.15.à n. 104 Steph.Gratian.vbi ſupra c.119.n.3.*

97 Quadrageſimusſeptimus eſt per decretum, ideſt quando Papa confert alicui beneficium cum hoc, quod infra ſe menſes dimittat primum beneficium in illius manib. alias eo ipſo vacet ſecundum, aut ſit ſimilis clauſula de ſolutione facienda, aut de litteris infra certum tempus expediendis, vel alias ſub eadem vacationis pœna, nam ſi non adimplentur, vacat beneficium, *Egidius deciſ.775.in princ.& Rota deciſ.12.de re iudic.in nouis*, & in caſibus prædictis tempus incipit
98 currere à die captæ poſſeſſionis pacificæ *Verall. deciſ. 248.p.1.& dec.226.p.2.Put.dec.51.n. 1. lib. 1.* & eſt neceſſaria notitia dictæ pacificæ poſſeſſionis, *Gonzal.d. gl.15.nu.110.* idem eſt ratione decreti contenti in In-
99 dultis Cardinalium, videlicet, quod prouiſi à Cardinalib. de beneficijs reſeruatis excedentibus valorem 24.ducatorum teneantur infra quatuor menſes ſi citra montes, & intra acto ſi vltra montes collationes fiant, à die collationis computandos, nouas prouiſiones à Sede Apoſtol. impetrare, & literas Apoſtolicas expedire, alioquin elapſo dicto tempore dicta beneficia eo ipſo cêſeatur vacere, & hoc in caſu dictũ tempus currit à die notitiæ integrę de reſeruatione, quando vacatio eſt talis, quæ potuit ignorari, vt ex vacatione per obitum cubicularij, & *ſimil.Put.deciſ.112.lib.1.vide Gonz.d.gl.15.a n.110.*

100 Quadrageſimus octauus eſt per malam promotionem ad ordines, vt ſi beneficiatus habens primam tonſuram, vel minores ordines fuerit ad maiores promotus, cum alias fuerit inhabilis ex aliquo vitio ſeu defectu, vel per ſaltum, vel aliter, nam ſi in dictis ordinibus miniſtrare prępsumpſerit efficitur regularis, & eius beneficia ipſo iure vacant per conſtit. Sixti V. incipien.
101 ſanctum, & ſalutare, quę conſtitutio relacta eſt ad terminos iuris communis, & Concilij Trident. à Clemente VIII. de qua *Gonz.d.gl.15.n.128.& gl.5.§.10. n.33.* idem eſt in excommunicato miniſtrante, ſeu cele-
102 brante, qui fit irregularis, & eſt priuandus beneficij, *c.fraternitati, de Cler.excomm.miniſtr.Garc.vbi ſup.p.11. c.10.n.49.*

103 Quadrageſimusnonus eſt per confidentiam, veluti quando quis reſignat beneficium Titio ſub confidentia, vt Titius illud reſignet Caio, vel in alijs caſibus de quibus in conſtitut. Pij IV. quæ incipit. *Romanum Pontificem*, & in conſtitutione Pij V. quæ incipit. *Intollerabilis in Bullar.latè Flamin.Pariſ.in tract.de confidentijs.*

104 Quinquageſimus eſt in omnibus caſibus, in quib. fundator beneficij ita diſpoſuit, vt ipſo iure vacet, vt ob non reſidentiam, vel per aſſecutionem alterius ſimplicis beneficij, vel aliter. *Verall.deciſ.290.num.1. parte 2. Rebuff.in praxi titulo de diſpenſat.rat. ætat. numer.6.*

105 Quinquageſimus primus eſt in primæua erectione, & creatione beneficij, quia tunc vacat, & ſtante d.vacatione debet à patrono præſentari rector, *Bo-*
106 *nifac.de Vitalinis in clem.vlt.num.18.de reſcript. vbi gl. vlt.* & omnes communiter, & tempus datum patronis ad præſentandum incipit currere ſtatim creato, & erecto beneficio, *Gonz.d.gl.15.num.132.& gl. 9. §. vlt. n.50.*

107 Quinquageſimusſecundus eſt, quando ab aliqua conſtitutione, ſeu ſtatuto inducitur ipſo iure vacatio beneficij *Gonzal.d.gl.15.n.133.*

108 Quinquageſimus tertius eſt, quia non incedentes in habitu, & tonſura ipſo facto abſque Iudicis decreto ſunt priuati beneficij ex conſtit. Sixti V. relata à Quaranta in ſumma bullarij, *in ver.habitu clericalis*, quamuis non ſtatim amittant fori priuilegium, *Stef.Grat.vbi ſup.c.440.n.1.*

109 Quinquageſimus quartus eſt per collationem factam conſanguineis, affinibus, vel familiaribus collatoris, uel reſignantis, in manibus ordinarij collatoris, vt per conſtitutionem Pij V. relatam a Quaranta vbi ſupra *in verbo beneficiorum reſignationes*, vbi etiam multa reſoluit dubia circa talem reſignationem.

110 Quinquageſimusquintus eſt per intruſionem, *c.ad aures, de exceſſib.prælat.*

111 Quinquageſimus ſextus eſt per ſubreptionem, vel obreptionem gratiæ, *Rebuff.vbi ſup.in prax.in tit.differentiæ inter reſcripta, gratię, & iuſtitiæ, n.1.*

112 Quinquageſimus ſeptimus eſt per vſurpationem iuriſdictionis Eccleſiæ bonorum, cenſuum, & iurium etiam feudalium, & emphiteoticorum, fructuum & emolumentorum, & quarumcunq; obuentionum, quæ in miniſtrorum, & pauperum neceſſitates conuerti debent per ſe, vel alios, vi, vel timore incuſſo, ſeu etiam per ſuppoſitas perſonas clericorum, ſeu quacumque arte, vel colore quæſito in proprios vſus conuerſionem, aut vſurpationem, ſeu impedimenti præſtationem, ne ab ijs, ad quos de iure pertinent, habeantur, *Conc.Trid.ſeſſ.22.de ref.c.11.Gonz.vbi ſup.gl.51.nu.152.*

qui

qui allegat.Tiraq.in l.ſi vnquam, verbo, reuertatur,C.de
*reuoc.donat.à n.168.ad n.463.vbi refert.*10 4.effectus, ſeu
differentias inter vacationem ipſo iure,& vacationem
per ſententiam.
113 Quinquageſimus octauus eſt in caſu conſtitutionis
Pij IV.quæ incipit *cupientes vnicuique iuſtitiam*, quæ eſt
conſtit. 20. in Bullar. per quam prohibetur iudicibus
cauſarum beneficialium, vel criminalium,concernen-
tium beneficiorum priuationem,etiam S. R. E. Cardi-
nal. Palatij Apoſtolici Auditoribus, Referendarijs,
& quibuſuis alijs etiam Archiepiſcopali, Parochiali,
& alia quauis maiori dignitate etiã legationis mune-
re fungentibus,eorumq. prænominatorum nepotibus,
conſanguineis,affinib. procuratorib. ſollicitatoribus,
ac domeſticis,vel familiaribus cuiuſcunque ſtatus,gra
dus ordinis, & conditionis fuerint impetrare,aut ab
aliis impetrati a ſancta Sede,aut eius legatis, vel qui-
buſuis ordinarijs collatoribus ſibi conferri, prouideri
facere eccleſia,monaſteria, prioratus, ac alia benefi-
cia Eccleſiaſtica tam in Romana curia, quam extra
eam, aut alias quomodolibet vacantia, & vacatura
per priuationem irrogatam,ſeu declaratam in ſenten-
tia, vel declaratione per ipſos lata, qui omnes, vt ſu-
pra nominati penitus inhabiles ad illa in poſterum
obtinenda fore,& eſſe declarantur,& quecumq. impe-
trationes,collationes,& prouiſiones,& quæuis aliæ di-
ſpoſitiones,aut conceſſiones de huiuſmodi eccleſiis,&
beneficijs, &c.etiam per Summum Pontificem motu
Proprio,&c.nullæ,& irritæ,ac inanes,nulliuſq;roboris,
vel momenti, ac nullius iuris quæſiti,vel de annali, &
triennali,aut aliæ regulæ Cancell.ſuffragij fore,& eſſe
denunciantur cum decreto, quod ſic priuati ab eis
Eccleſijs amoueantur,prout amotos eſſe in eadem
conſtitutione declaratur.
114 Pluribus etiã modis beneficia vacare poſſunt de fa-
cto tantum quos refert *Cocbier.vbi ſupr.gloſſ.7. num.* 4.
vt quando quis longo tempore abeſt, & ignorabatur
vbi ſit,vel quando prouiſus habeat collationem,& non
poſſeſſionem,uel quando beneficiatus de poſſeſſione
eiectus eſt,& nemo illam occupauit; aut quando ele-
ctus renunciauit;aut quando abſens prouiſus poſtea
non acceptauit,vel quando intruſus decedit,vel cedit.
Maſſobr.vbi ſup.requiſito 1.dub.2.n.36.
115 Notãdum eſt inſuper, quod omnes modi uacationis
ueniunt ſub uerbo uacationis præſertim, ubi eadem
eſſet ratio,*gl.in c.ſi propter in verbo, vacabunt de reſcrip.*
& in c.ſuſceptum,de reſcript.lib.6.Felin.in c.in noſtras,col.
roll.37.de reſcript.Pariſ.de reſignat.benefic.lib.11. q.14.n.
24.ſed expreſſo uno modo uacationis nõ ueniunt alij,
116 *d.c.ſuſceptum*,quod quinq.modis limitat,*Felin.vbi ſu-*
pra relatus a Garc.ubi ſupra p.11. c.1. de vacationis modis
*in communi a nu.9.*vbi refert multas Rotæ deciſiones,
& ibi in c.2.3.& ſeqq.per totam dictam partem late per-
tractat de modis uacationum, prout etiã *Auguſt.Bar-*
boſa,vbi ſupra,de offic. & poteſt.epiſcop.parte tertia, al-
legat.57.
117 Alijque ſunt caſus, in quibus ob diuerſa delicta
quis non eſt ipſo iure priuat. beneficij, ſed priuandus
uenit per ſententiam,ut homicida,publicus concubi-
narius,ſacrilegus,reſidere nolens,bannitus,& alij,de
quibus *Rebuff.vbi ſupr. in praxi, tit.de mod.amitten.be-*
neſ.a num.50.& alij etiam vt per Diaz. vbi ſupr.in praxi
118 *crimin. vbi c.131. num. 2,* ait priuationem beneficio-
rum imponendam eſſe dumtaxat in caſib. à iure ex-
preſſis,per textum *in c.is,qui in princ.de ſenten. excomm.*
& de cauſis,ex quibus clerici priuantur beneficijs ele-
ganter pertractat *Marcſcott. vbi ſupra var. reſol, lib. 2.*
cap.35.
119 Intereſt autem videre, an beneficium vacet ipſo iu-
re,ſiue per ſententiam, quia plures ſunt effectus, quo-
rum,
120 Primus eſt,quia quando beneficium vacat ipſo iure,
in ipſo puncto, puta ſtatim ac contrahitur matrimo-
nium,vacat,*Rot. dec.707.n.2.& 3.lib.3.p.3.diuerſ.*& ibi
vacat,vbi actus fuit conſummatus, Rota *vbi ſup.deciſ.*
728.n.3.
121 Secundus eſt effectus, quia quando beneficium va-
cat ipſo iure, ſi talis iam priuatus decedat, antequam
poſſeſſionem dimittat, non tamen vacat per obitum
illius,ſed per matrimonium ab eo contractum,& ſimi-
lia,*d.c.ſuſceptum,Fel.in c.2.n.23.de reſcr.Pariſ.vbi ſupr.*
de reſer.benef.lib.9. q. 25. n. 4. quia ſi iam vacat ex vno
capite,non poteſt uacare ex alio.
122 Tertius eſt effectus, quoniam beneficium, quod ip-
ſo iure vacauit non poteſt in fauorem alterius reſi-
gnari, quia nemo poteſt reſignare quod non habet, *c.*
quod autem in fine,d.ſurrep.latè Pariſ.vbi ſup.lib.1.q.15.n.
123 *1.& lib.2.q.22.n.2.* ſi autem quis uenitet priuandus
per ſententiam, ueluti quia commiſit homicidium,
poſſet ante ſententiam beneficium reſignare ad fauo-
rem alterius *gl.in c.2.verbo, finita vt lite pend.lib.6.Re-*
buſ.in praxi tit.de mod.amit.benef.n.51.Creſcent.dec.6. n.
3.de renunc.
124 Quartus eſt effectus,quia quando beneficium uacat
ipſo iure,poteſt tãquam uacans impetrari,ut uacuum,
ſecus quando quis per ſententiam eſſet priuandus,*Re-*
buf.vbi ſup.nu.52.& 53.Staphil.vbi ſup.tit.d.uar.mod.ua-
cat.§.conſiderandi,in fine.
125 Quintus eſt effectus, quia quando beneficium uacat
ipſo iure,ex tunc beneficiatus non facit fructus ſuos, &
ad illorum reſtitutionem tenetur, ſecus ſi per ſenten-
tiam ſit priuandus,*gl.vlt.in c.fraternitatis 12.q.2.Fel. in*
c.1.42.de conſtit.Tiraq.in d.l.ſi unquam,uerbo,reuertatur,
n.203.cum ſeq.Nauar.in manuali, c.23.nu.66.Hoieda ubi
ſup.p.1.c.13.n.63.vbi a n.59.ad n.67. in dicto propoſito
plures alios effectus enumerat.
126 Sextus eſt effectus,quia ad illud,quod uenit ipſo iu-
re, ſtatim quis tenetur in foro conſcientiæ, etiam ad
pænam. *Felin.in d.c.1.n.43.de conſtit.* & eſt communis
opinio.
127 Septimus effectus eſt, quoniam quando aliquid fit
ipſo iure nõ eſt locus penitentię,*gl.in clem.ne in agro, §.*
quia uero,uerb.ipſo facto,de ſtatu monach.Bal.in Auth.ha-
*bita,col.ult.C.ne fil.pro patre,Dec.conſ.138.*neq. tunc ad-
mittitur moræ purgatio,*l.ſi is,cui,& ibi Bart.ff.de leg.2.*
128 *gl.in c.cupientes,§. quod ſi per uiginti,uerbo expectari,&*
ibi Doctores de elect.lib.6.Salic.in l.ſemel mora, col.5.ff.
ſol.matr.
129 Octauus eſt effectus, quia cum quis ipſo iure priua-
tur beneficio, ſtatim dictum beneficium conferri po-
teſt nulla data mora,neque citato poſſeſſore, ſecus ſi
per ſententiam eſſet priuandus,*per tex. in c.cum in cun-*
ctis,in princ.iunctis dictis per Bal.ibid.de elect. & eadem
ratione ſi ſit beneficium iuriſpat.patronus poteſt præ-
ſentare.
130 Nonus eſt effectus,quia quando quis non priuatur
beneficio ipſo iure, ſed expectatur ſententia, non im-
peditur interim agere, & ius ſuum proſequi, ſecus ſit
ipſo iure ſi priuatus, *gl.in l.bis conſequenter,§.1.uerbo,*
non pertinere,ff.famil.erciſcund. & idem eſt in cauſa be-
neficiali,*Innoc.in c.inter dilectos,poſt princ.de exceſſ.præ-*
lat. & beneficia vacantia per priuationem ſunt reſer-
uata,uide *Maſſobrium ubi ſup.de requiſito 1.dub. 4. & 5.*
Eneam de Falcon.de reſeruat.q.3.n.12.
131 Decimus eſt effectus, quia quando actus eſt nullus
ipſo iure,non confirmatur iuramento, ſecus ſi ſit nul-
lus ope exceptionis,ſeu reſtitutionis,*Bald.in l.ſi non du-*
*bium,appoſit.17.C.de legib,*ea ratione,quia quãdo actus
eſt

eſt ipſo iure nullus non eſt confirmabilis. Rom. conſ. 12
num. 2.
132 Vndecimus effectus eſt, quia quando pœna imponi-
tur ipſo iure non eſt opus alia iudicijs ſententia decla-
ratoria commiſſi criminis antequam procedatur ad
executionem pœnæ Tiraquel. d. l. ſi vnquam, verbo, re-
uertatur, n. 398. Geminian. in c. vbi periculum, §. præterea
not. pen. de elect. lib. 6. &quiã canon latæ ſententiæ habet
vim ſententiæ hominis, gl. in l. amiſſione, §. qui deficiunt,
133 vbi Bal. ff. d. c. diminut. vt eſt in emphyteuta, qui ipſo
iure priuatus eſt emphiteuſi in certis caſibus, Innoc. in
c. potuit de locato, Dec. conſ. 146. Corbolus de iure emphit.
Licet alij contrarium teneant.
134 Duodecimus eſt, quia, quamuis ſint multę diſtin-
ctiones, vtrum quis poſſit venire contra factum pro-
prium, vt tradunt Bart. & Bald. in l. poſt mortem, ff. de
adopt. attamen quando factum eſt ipſo iure nullum,
tunc poteſt quis contra factum proprium venire, gl. in
l. 1. vbi Bald. C. de liberali cauſa.
135 Decimus tertius effectus eſt, quia quod ab initio
eſt ipſo iure nullum tractu, temporis non validatur,
etiam ſublato impedimento, quod reddebat illud nul-
lum, gl. in c. nõ confirmatur de reg. iur. lib. 6. neq; poteſt ra-
tificari, gl. vlt. in c. cũ nos, de his, quæ ſint a præl. ſine conſ. c.
136 Decimus quartus eſt, quia qui tutus eſt ipſo iure, nõ
habet neceſſe opponere, Bal. in l. ſi cum exceptione, in
princ. in 1. lectura, ff. quod quiſque iuris.
137 Decimus quintus effectus eſt, quia ſublato principa-
li, ipſo iure ſublatum eſt, & acceſſorium, l. cum princi-
palis, ff. de reg. iur. & centum, & quatuor effectus, & diffe-
rentias vacationis ipſo iure ſeu priuationis ponit Ti-
raq. in d. l. ſi vnquam, verb. reuertatur, a numer. 268. ad
463. C. de reu. don. & per quæ verba int elligatur, &
inducatur vacatio ipſo iure, uel priuatio, ſeu per
138 ſententiam tradit Fel. in c. Rodulphus, a nu. 24. de reſcr.
et Tiraq. vbi ſup. a nu. 41. ad 244.
139 Et quomodocunque vacent beneficia in menſibus
ordinariorum, poſſunt per ordinarios conferri, niſi ſint
reſeruata vel aliter cautum ſit, Nauar. conſ. 18. nu. 3. de
præb. ſed quãdo vacat beneficiũ ipſo iure vel per ſenten-
tiam ex aliqua de cauſis ſupradictis, non poſſunt proui-
deri de tali beneficio nec a Sede Apoſtolica, neque ab
ordinario illi, qui fuerunt iudices dictarum cauſarum
140 neque eorum nepotes, &c. prout ſupra dixi in 58. mo-
do vacat, ex conſt. Pij IV. quam etiam refert Gonzal.
d. gl. 15. num. 157. & 158. & in praxi notandum eſt, quod
141 ſi quis executor literarum Apoſtolicarum declaret
literas non eſſe exequendas tanquam ſubreptitias pu-
ta, quia non ſint expreſſa obtenta, non poteſt dictum
142 beneficium vacans ob illam cauſam impetrare, &
per dictam conſtitutionem remanet priuatus, & ita
per tres ſententias conformes fuit iudicatum in Vrbe.
143 Et eſt notandum, quod quando beneficium vacat de
iure, licet de facto, patronus poteſt alium præſentare,
Rot. dec. 9. de iurep. in antiq. Gonzal. d. gl. 15. §. 1. n. 43. c. licet
Epiſcopus, de præb. lib. 6. non vocato poſſeſſore, quod,
procedit in rectore priuato per ſententiam. Felin. in c.
certum, num. 24. de reſcript. Lambert. vbi ſup. d. quæſt. 6.
articulo 9. & 10. idem eſt ſi rector eccleſiæ patronatæ
ob delictum ſit ea priuatus & ea vacet, c. ſi Papa, diſt. 40.
capit. 2. & capit. vltim. de cler. non reſid. Abb. & alij in
capitulo ad petitionem de accuſ. quia tunc patronus po-
144 teſt pręſentare, niſi rector ſit priuatus ex delicto,
quo erat inquinatus tempore præſentationis, & quod
delictum erat notum patrono, qui tunc pro illa vice,
quia pręſentauit indignum ſcienter priuatur iure prę-
ſentandi. c. cum vos, vbi gloſ. in verb. minus, idonei, & ibi
Abb. de off. ord. facit diſtinctio. Abb. in c. innotuit, nu. 7. &
8. de elect. Lamber. vbi ſup. art. 8. ſi vero rector ſit priua-
145 tus ob iniuſtitiã iudicis ſi nõ appellauit patronus re-
cte alium pręſentare poterit, quia pro ſententia pręſu-
mitur, ſi non fuerit reuocata, c. cum inter, & cap. ſicut de
re iudic. & ideo facit ius inter partes, d. c. cum inter, et ibi
Abb.
146 Et ſi pendente lite inter duos electos, ſeu præſenta-
tos contingat vnum illum mori, vel liti cedere, non po-
teſt alius eligi ſeu præſentari, qui aſſumat illius iura. c.
1. vt lite pend. lib. 6. quod etiam indiſtincte locum ha-
bet in pręſentatis a patroni eccleſiaſticis, cum eorum-
dem præſentationes cenſeantur electiones, vt per Abb.
in c. cum autem, nu. 3. & in c. paſtoralis, n. 4. de iurepatr. &
tex. in capitulo paſtoralis, numero 4. de iurepatronat. &
text. in d. c. 1. habet etiam locum in duobus præſenta-
tis, a patronis laicis, quando vnus ex eis moritur, vel
renunciat poſt tempus quadrimeſtre datum laicis ad
pręſentandum, & ideo ſi alius tunc fuerit præſenta-
tus non tenet pręſentatio, c. 2. vt lit. pend. lib. 6.
147 Quod ſi mors, vel renunciatio eueniat ante lapſum
dicti quadrimeſtris, ſecus eſt, quia tunc laicus patronus
poteſt intra dictum tempus accumulando variare, aliũ-
que pręſentare, c. cum autem, de iurepatr. Lambert. vbi
ſupr. art. 12. & per mortem vnius ex collitigantibus fit
ſubrogatio viuentis, qui debet habere beneficium ex
cluſis alijs. Lodouiſius qui fuit Greg. XV. deciſ. 125. num. 1.
d. cap. 2. vt lit. pend. lib. 6. & intra menſem de peti ſubro-
148 gatio Greg. d. dec. 125. n. 16. & ſeq. & gratioſè ſubroga-
tus tenetur tantum iuſtificare clericatum, litem, ſeu
reſeruationem, & obitum collitigantis in poſſeſſione.
149 Greg. deciſ. 32. 103. 306. 307. 394. & 426. & ibi annotat
vide Lecc. de benef. & penſ. c. 12. n. 20. et Ricc. in d. prax. rer
for. eccl. dec. 176.
150 Et quomodocũque vacet beneficium, ſemper patro-
ni poſſunt pręſentare quia vbi datur, & vacatio, ibi da-
151 tur, & pręſentatio. c. vlt. & ibi Doct. de conc. præb. Lamb.
vbi ſup. art. 18. & ſi detur coadiutor cum futura ſucceſ-
ſione rectori eccleſiæ patronatæ requiritur conſenſus
patroni, niſi ei ſit expreſsè derogatum, ſi autem detur
coadiutor ad vitam rectoris tantum, tunc bene eſſet
152 habere conſenſum patroni cum agatur de intereſſe
eccleſiæ patronatę, vt per Doct. in c. vlt. de cler. ægrot.
Lambert. ubi ſupr. art. 20. nec poteſt rector eligere ſibi
153 ſucceſſorem, Lamb. ibi art. 21. non tamen dicitur vaca-
re beneficium per obitum illius, qui habet ius ad rem
dumtaxat gl. ſtr. inc. pen. de præb. lib. 6. Rot. 4. dec. 6. num. 2.
de elect. in nouiſ. ſed tunc vacat beneficium, vt prius
Gonzal. d. gloſſ. 15. §. 2. numer. 2. & ibi dicitur vacare pri-
mum beneficium, vbi apprehenditur poſſeſſio ſecundi
154 beneficii, & debet attendi locus ubi procurator pu-
ta ad contrahendum matrimonium exercet tale mini-
ſterium. gl. in clem. 1. verb. collatio, ubi Card. & Doct. com-
muniter, vt lit. pend. Gonzal. d. §. 2. num. 8. & ſeqq. ubi num.
25. ait in dubio ibi præſumi uacare beneficiũ, ubi bene-
155 ficiatus habebat domicilium, & ſi reſidentiam habe-
bat præſumitur uacare in loco reſidcatiæ. d. clem. 1. §.
quod ſi unum.
156 Cum autem beneficia uacantia in Curia ſint Papæ
reſeruata, c. 2. de præb. lib. 6. comprehẽduntur etiam be-
157 neficia iuriſp. perſonarum eccleſiaſticarum, cum ea-
rum pręſentatio ſit electio, laicorum autem non Card.
in d. clem. 2. q. 7. de præb. per gl. ibidem in uerbo Apoſtolicis,
& hanc eſſe communem teſtatur Rocc. de Curte de iurepat.
in uerb. Honorificum num. 7. & ſeqq. præſertim cum in d. c. 2.
non fiat mentio de præſentatione, & tamen ponatur
differentia inter conferre, eligere, prouidere, & pręſen-
tare, c. cum in illis. §. cum autem de præb. lib. 6. attamen
158 etiam beneficia iuriſpatr. laicorum comprehendun-
tur ind. generali reſeruatione, & papa ſolet conferre
cum expreſſa derogatione iuriſpatr. in totum pro ea
uice

uice excepto iurepatron. ad Reges pertinente, ita
alios adducens concludit *Pariſ.ubi ſupr.tomo 1.lib.2. q.*
4. n. 45. 46. & 47. vide praxi Arch. Leonis par. 2cap.20.
159 Et quatenus *Maſſobrius vbi ſupr. pralud. 7. de eccleſia*
*patronata dub.2.num.8.& 9.fol.47.*dicit,quod Pariſius,&
ego decipimur,eo quia,vt ipſe dicit, quando beneficiũ
vacat in Curia propter non facta in publicationem
reſignationis, vel ex vi decreti de dimittendo benefi-
cium incompatibile,tunc Papa non confert cum dero-
gatione iuriſpatr.in totum; ſed cum clauſula acceden-
te conſenſu patronorum,recte dicit Maſſobrius,ita lo-
cuti ſumus Pariſius, & ego, quia nititur auctoritate
160 *Steph.de grat.expectat. & liter ad vac.tit.de modo,& for-*
ma impetrandi,verſ.ſequitur uidere, fol. mihi 46. & Man-
doſ. de ſignat. grat. verbo derogationes iuriſpatronatus,
& aliorum quos ibi refert Pariſius, & ſecundum Do-
ctores,quos allegamus intelligendi ſumus,qui loquun-
tur;vt loquitur *Maſſobr. dicit Mand.* ibi dum vacant be-
161 neficia per obitum apud Sedem: tunc derogatur
etiam in totum *ex d. cap. 2.* quod non procedit in iure-
patron.regum, & cet. *& Staphil.ibi num.* 10. ait quod
in beneficijs vacantib.per obitum apud Sedem etiamſi
ſint iuriſpatron.locorum, ſolet derogari in totum
162 ſecus quando vacant ibidem aliter quam per obitũ
quia tunc non ſolet derogari, fuiſſet enim ridicu-
lum, quod Pariſius vir diſertiſſimus hæc ignoraſſet,
& aliter intellexiſſet,propterea bene locuti ſumus.
163 Si autem beneficia curata vacante in Curia Sede
Apoſtolica vacante, vel vacauerunt ante obitum Papę,
ſi de illis ante ſuum obitum non fuerit prouiſum, tunc
poteſt Epiſcopus loci in quo ſunt eccleſiæ curatæ va-
cante liberè illas conferre,*c.ſi Apoſtolica,de præb.lib. 6.*
vide Gonzal.vbi ſupr. in §.5.proæm. à num. 125. facto ta-
men concurſu iuxta diſpoſitionem *Conc. Trid. ſeſſ. 24.*
de ref.cap. 18.& cum per obitum Papæ expirent Regul.
Cancel.ſi Sede Apoſtolica vacante in partib. aliqua
Cathedralis Eccleſia vacaret, poſsent Capitulum &
Canonici nouum epiſcopum eligere, quem Metropo-
164 litus poſtea confirmaret,vt per Gonzal.ibi a *nu.*119.
ſed obſtant conſtitutiones Summorum Pontificum,
quibusuis datur forma examini, & proceſſui Epiſco-
porum promouendorum, quæ forma impleri non po-
teſt Sede vacãte,ideo erit expectãdũ,quod Papa eliga-
tur Et adhoc declarandum affert Rotæ deciſio,quæ eſt.

In *Andrien. Archidiac.5. Dec.1625.cor.Dom.Merlin.*

Sanctæ mem.Gregor.XV.è viuis ſublato, & ante-
quam Sanctiſſimus D.N. & ad Apoſtolatus apicem aſ-
ſumeretur, vacauit Archidiaconatus, de quo agitur
per obitũ Vangellæ,& de eo fuit per Ordinariũ proui-
ſus Ioannes,& poſt modum a Sanctiſſ. fuit collatus Ri-
cardo,& per A.C.vigore breuis relaxatum mandatum
cum declaratoria contradictum Ioannem, qui appel-
lauit,& cauſam mihi commiſſarum clauſula,parito,ar-
bitrio Rotæ,ſuper hodie propoſui dubium, & Domini
dixerunt illud; non intrare pro retardatione execu-
tionis, quoniam dicta clauſula, arbitrio, intelligitur
prout de iure *Bar. in extrauag.ad reprimendum, in verb.*
uidebitur n.8.et dicit Rota in Meten.Prioratus 2.Decem.
1622.cor.mem.& in alijs ibi allegatis, iuri autem con-
ſonum eſt,vt litteræ Apoſtolicæ ſi ſint iuſtificatæ, exe-
cutioni omnino demandentur.*Moh.deciſ.13.vt lit.pend.*
Rota recent.dec.588.n.2.p.1.& in Fanen.penſionis 20.Maij
*1624.coram mem.*in præſenti uero huiuſmodi litteræ iu-
ſtificatæ niſi ſunt.

Nam quod iſte Archidiaconatus ſit prima digni-
tas in Cathedrali, & ſit reſeruata iuxta regulam Can-
cellariæ tertiam,hodie quartam,præſumptio iuri ſua-
det,quia de regulariter Archidiaconatus eſt prima
dignitas.*Aretin.conſ.23.n.7.verſ.quia de iure communi,*
cum alijs cumulatis per Adden. *ad ſanctiſſim.mem. Gre-*
gor XV.deciſione 411, *nu.* 5. & concurrit etiam ſpecialis
conſuetudo huius eccleſiæ vltimus ſtatus, cum alias
hæc præbenda fuerit tanquam prima dignitas d. Van-
gello,& alijs collata,& demum dantur teſtes aſſerentes
hunc Archidiaconatum eſſe, & communiter reputari
primam dignitatem.

De obitu autem,& poſſeſſione Vangellæ, & alij nar-
ratis non dubitatur,quia cum iiſdem narratiuis vter-
que prouiſus impetrauerat.

Dubitatio vero tota verſabatur in reſeruatione, &
difficultatem faciebat, quod huius Archidiaconatus
vacatio contingerat Sede Apoſtolica vacante quo
tempore regulæ Cancell.deſinunt,nec aliquid operan-
tur,per mortem enim Pontificis conditoris, earum
vis& authoritas expirarunt.*Caput.dec.86 num. 3. lib.* 1.
Seraph.deciſ.980.n.12.Gomeſ.in proæm.reg.q.1.n.2.Par.de
reſig.lib.11.q.2.n.31.&;ideo Sede Apoſt. vacante omnes
menſes ſunt ordinariorum,poſſuntq. Epiſcopi tanquã
ad ius commmunem reuertentes prouidere de benefi-
cijs vacantib.in quolibet menſe,*Caput.d.dec.86.n.1.p.1.*
& dec.214.n.5.p.2.Gonz.ſupr.reg.8.§.5.proœm.n.46. Ve-
rum Domini in articulo diſtinguebant duos caſus Pri-
mus eſt,quando agitur de reſeruatione,quæ fit ratione
tẽporis,prout in reg.8.tunc enim reſeruatio,&affectio
non contrahitur,nec inducitur niſi menſib.in d. reg. 8.
ſtatutis vacatio beneficij contingat, & ad effectum
huius reſeruationis conſideratur illud tempus vacatio-
nis.*Caſſad.dec.8.n.9.12.de præb.Rota dec.774.nu.3. & 10.*
*lib.3.p.3.diu.*quia hæc reſeruatio beneficij inducitur ſolũ
in ipſo obitu poſſeſſoris,& vacationis contingentis tali
menſe Sedi Apoſt;ad conferendum aſſignato.

Vnde ſi talis vacatio contingeret Sede ipſa Apoſt.
vacante,etiamſi alias eſſet menſis Apoſt. nihilominus
collatio ſpectaret ad ordinarium, quia vacatio Sedis
Apoſt.impedit,& excludit reſeruationẽ,& reg.Cancel.
tunc non operãtur,& itaprocedũt DD.allegati,& con-
ſiderat*Gonz.ſupr.reg.8.§.1.proæm.n.74.poſt med. verſ.ſe-*
cus vero in reg.noſtra,& alij inferius allegãdi, alius vero
eſt caſus quando agitur de reſeruatione,quę inducitur
vel ratione perſonarũ,vtputa,quia poſſidens beneficiũ
erat familiaris Cardinalium vel collector,vel ſubcolle-
ctor vel,alia adeſſet reſeruatio,quæ perſonæ poſſeſſoris
hæreret,vel ratione ipſius beneficij,vt quia eſſet prima
dignitas,monaſterium vel alio modo ratione rei effe-
ctum Sedi Apoſt. tunc enim etiamſi vacatio contin-
gat Sede Apoſt. vacante, attamen collatio ſpectat ad
futurum Papam,quia hoc caſu reſeruatio non induci-
tur in ipſo obitu poſſeſſoris, & ſic in vacatione,quo
tempore iam reg. Cancell. expirarunt, ſed reſeruatio
fuit inducta,& iam infixa a principio ſtatim ac ille fuit
familiaris,collector,vel ſubcollector, uel beneficium
fuit prima dignitasvel alio modo antea effectum Sedi
Apoſt.quo tẽpore Reg.Cancel.uigebãt ſuũ effectũ n ẽ-
pe reſeruationem iam induxerant, & quamuis Sede
Apoſt.uacante d.reg. Cancell. tanquam authoritatis
tunc deſtitutæ non inducant eo tempore reſeruatio-
nem, non inde tamen reſeruationes prius uiuente Pa-
pa, & regulis uigentib.inductæ, & infixæ deſinunt, nec
expirant,imò beneficiũ ſemel affectum ſemper rema-
net effectum.*extrauag.ad Romani, de præb. Anch. conſil.*
138.nu. 3. Gom.conſ.93.n.16. qui hoc tritiſſimum dicit
axioma *Rot.deciſ.10.de præb.in nou.& deciſ.11.n.2.& de-*
ciſ.31.numer 1.eod.tit & in terminis reſeruationis ra-
tione familiaritatis uel alterius qualitatis perſona-
lis,q etiamſi familiaris,ut alius decedat Sede Apoſt.
vacante nihilominus collatio ſpectet ad papam, ordi-
narius non poſſit ſe intromittere,tradidit *Gom.ſeu po-*
tius Fel.ad dictum illius conſ.93.n.16. idẽ Fel.in c.noſtra.co-
rol.

ioll.2.n.20.verſ.& cauc.de reſcr.Sarnen.ſup.reg.de publicã reſign.q.6.n.6.verſic.ſic etiam Simon.de reſcr.quæſt.17.n.1. verſ.ad hodie,n.& 5. & etiã & in terminis reſeruationis ex eo, quod beneficium ſit prima dignitas, prout in caſu noſtro, *Gonzal. ſuper.reg.8.a §.5.proæm.num. 43, verſ. quia hoc rectè procedit. Cochier. in addit. ad antiq. gloſſ. in proœm.n.21.in fin Garc.de beneſic.p.5.cap.3.n. 789.* & fuit pro maiori parte Auditorum hoc idem reſolutum in Rot.tempore Ganbari, vt ipſo teſtatur *in tt.de off.l.lib. 3.n.180.et ſeq.* & idem cenſuit *Rota in Abulen.parochialis,24.Ianu.1594.coram bon.mem.Carduba*, quę eſt apud *Garz.d.loco n.791.*

Non obſtat, quod Riccardus in ſua gratia non narrauerit reſeruationem ex eo, quod beneficium eſſet prima dignitas, ſed quod vacauerit in menſe Apoſt. quia contrarium apparet ex lectura ipſius gratię.

Et ita vtraque parte informante, &c.

Quod autem Religioſis venerabilis Societate Ieſu per emiſſionem trium votorum ſimplicium non amittant beneficia, neque penſiones, fuit dictum in Nullius, ſeu Caput. *penſionis 18. Aprilis 1616. coram Martino Andrea, vt infra.*

Res non noua, ſed a Doct. non facta, & in hoc Sacro Auditorio nunquam propoſita, dedit cauſam diſputationi coram me ſpecie huiuſmodi, ex facto enim incideret, quod alias auctoritate Apoſtolica reſeruata annua penſio duc. 100. moneta Neapol. ſuper fructibus Abbatię S. Angeli ad Foſſanellam nullius diœceſis Prouincię Salernitanę, ad fauorẽ D. Franciſci Neri Presbyteri, qui cum poſt plurium annorum exactionẽ Venerabil. Religionem Societatis Ieſu ingreſſus fuiſſet, ac elapſo biennio probationis, in ea tria vota ſimplicia emiſiſſet, hinc Abbas pretendebat fuiſſe extinctam pẽſionem, quod negabat D. Franciſcus; ideoque cauſa commiſſa in Rota, dubitaui, an per emiſſionem trium votorum ſimplicium poſt biennium probationis eſſet extincta penſio, & Domini vnanimiter negatiuè reſpõdendum putarunt.

Quamuis enim adſcripti huic Societati poſtquam emiſerint tria vota ſimplicia, vere, & proprie ſint Religioſis, vt diffiniuit *S.mem.Greg.XIII.in ſua conſtit. incip. Quanto fructuoſius ſub Dat.Romæ Kal.Februar.anno 1582. & in alia incip. Aſcendente Domino, ſub dat.8.Kal.Iun. 1584. & tradunt Nauar.de regular.comment.1.n.19.Mandoſ.conſ.13.num.3.& ſeq.Eman.Roderic.quæſt.reg.to. 1. q. 1.art.4.Carol.Tap.in auth.ingreſſi verbo,monaſteria.to.10. n.8.C.de ſacroſ.eccleſ.Garz.de benef.q.7.c.10.n.53.verſ.& clarius patet.Sanch.de matrim.lib.7.diſput.25.n. 15.* nihilominus ſecundum ſtatuta dictæ religionis auctoritate Apoſtolica confirmata ante ſolemnem profeſſionem poſſunt retinere beneficia, quæ ante ingreſſum habebant, appellatione autem beneficij in hac materia larga, & fauorabili, & mox dicetur, venit penſio. *Abb.in c. audientiam,il 2.in 1.not.& ibi Felin.de princip. de reſcript. Gig.de penſ.q.28.n.1.& 18.idem q.57.n.5.in fine.& ſeqq.* vbi propterea concludit, quod ſicut per profeſſionem vacat beneficium, ita etiam extinguitur penſio, & idẽ tradit *Gabr. conſ. 187.nu.11.lib.2.Nauar. conſ.11.ſup.de temp.ord. Garc.vbi ſupr. p.1.c.5. num. 114.* ergo ſi à pari procedunt vacare beneficium, & extingui penſionem, vbi ſumus, in cauſa vacationis beneficij, quando, è contra non vacat beneficium, vt in caſu noſtro per emiſſionem trium ſimplicium votorum, nec dici poteſt extingui penſio, quia quod operatur propoſitum in propoſito, operatur oppoſitum in oppoſito. *l. & ſi contra ff.de vulg.l.vlt.§.fin.ff.l.3. & vtrobique Bart. & Doct.* Præſertim in vtraque conſtitutione Gregorij XIII. ſcilicet *in 1.in verſ.quod vero ad paupertatem, & in 2.verſ.et licet*, expreſſe conceditur, vt qui emiſerit dicta tria vota ſimplicia poſſit retinere ius, & dominium bonorum ſuorum, ad effectum ea diſtribuendi in pios vſus appellatio autem bonorum latiſſime patet, vt etiam comprehendat penſiones, ſaltem vbi viget eadem ratio, vt fuit dictum in Conchen. penſionis 6. Martij 1598. coram Peregrino, vbi quod alias hoc habuit pro abſoluto, & vbi prout hic concurrit fauor materie, ex infra dicendis in ver. minus etiam.

Vlterius hæc emiſſio trium votorum ſimplicium, quicquid ſit quoad ipſos emittentes, qui quantum in eis eſt, remanent perpetuo obligati, non ſit irreuocabiliter quoad ipſam ſocietatem, cuius ſuperior generalis poteſt eos ſemper dimittere cum cauſa etiã abſque illorũ culpa, iuxta ſtatuta dictę Religionis, & præfatas conſtitutiones, & confirmationes Apoſt. Vnde vt maiorem Societas haberet libertatem illos, ſi opus eſſet cum minori offenſa dimittendi, ſapienter fuit prouiſum, vt eis liceret retinere bona ſua, & beneficia, ne poſtea dimiſſi eis priuati remanerent, *vt in conſt.d.ſociet.p.4.c.4.littera E,in fine,& p.6.c.2.lit.H.et in examin gener.c.4.verſ.interrogetur, & nu.5.et in 1.Congreg.gener. tit.6.decret. 61.* qua ratio expreſſe legitur *in d. conſtitut. Gregoriana incip. Aſcendente Domino ant. med. verſ.* & licet, qui ad gradus profeſſorum, & eſt eadem, qua motus Beneficiatus VIII. in cap. beneficium de reg. in 6. decreuit beneficium ingreſſi Religionem intra annum probationis non vacare, vt in ſpecie animaduertit. *Ribadaney.in tract.de Rati.inſtit.Societ.cap.18. & ante med. verſ.y por eſta miſma cauſa, & ideo, Archid.ibid.n.fin.verſ. ab hoc dicas, poſt Tancerd. & Bartolom.Brix.* tenet, quod beneficiatus interim facit fructus ſuos quia poteſt ad ſeculum reuerti, ſequitur *Tiraquel.de retract.lignan.§.1. gl.8.n.34.in fine Silueſtr.in verbo,religio il 2.nu. 8.ad med. verſ.reliquum vero Eman.Roderic.vbi ſup.to.1.q.37.art. 1. verſ.3.nota.* quæ ratio militat etiam in penſione.

Et licet ille text.in d.cap.beneficium, loquatur de ingreſſo, qui nondum emiſit profeſſionem, attamen eius ratio attendenda eſt, quia ſcilicet ille poteſt ad ſeculũ redire, quę ratio quę militat in ea, quia emittit dicta tria vota ſimplicia, atq; ita idẽ ius debet procedere ad *tex.in l.illud ff.ad l.aquil.& d.in cauſis de re iud.* ratio enim dicitur communis lex ad omnes caſus. *Calder.conſ.1.ad med. verſ. nec obſtat. de regularib. Aym.conſ.190,numer.2. Rimin.Iun.conſ.67.n.17.& conſ.510.n. 30.* ideo non eſt curandum de caſuum diuerſitate, vbi adeſt eadem ratio, quia tunc non dicitur fieri extenſio, ſed comprehenſio *gl. in cap.1.verbo, Italiæ, de temp. ord. in 6. Calder. conſil.1.in princip.vt lit.pend.Crauett.conſil.183.numer.3. & d.conſil.190.n.2.Rimin.iun.dict.conſil.67.n.17.& ſeqq. Put.deciſ.55.num.3.verſ.et hoc ſine difficultate, lib.3.* & ita in propoſito rationem illius *tex.applicat Ribadaney. vbi ſup.*

Vni etiam ex DD. placebat, quod text.in dict.cap. beneficium, quem extendunt Doctores ad vacationem penſionis poſt emiſſam profeſſionem minime applicetur caſui noſtro quia loquitur de profeſſione expreſſa vel per ſuſceptionem habitus profeſſorum ſcienter, vt habetur in dict. text. quem intelligunt Doctores, quando ex ipſa ſuſceptione habitus profeſſorum inducitur profeſſio tacita alias ſecus. *Ioan. Andr. in dict. cap.beneficium in verb.profeſſorum Franc. num. 1. verſic. 3.nota.Eman. Roder.quæſt. reg. tomo 1. quæſt. 37. articul. ante med.verſic.* circa quam conſtitutionem, quæ profeſſio ſiue expreſſa, ſiue tacita, non conuenit huic emiſſioni trium ſimplicium votorum, & ideo bene arguere licet ab eo, quod nullibi cautum reperitur, quod per eam vacet beneficium, & per conſequens, nec dici poſſit extincta penſio, prout in ſimili arguit, *Archid.in d.c.beneficiũ, ad fin.ſuper verb.portione, verſ.qui*

tenes contra.& poſt eum Io. And.nu.3. poſt med.verſ. dicit autem Anchar.n.1.ad fin.ver.idem Archidiac.& ibi etiam *Dominic.n.7.circa med.in gl.fin.Franc.n.6.in prin.* & hanc differentiam inter profeſſionem expreſſam, & hanc ſimplicem emiſſionem votorum, ad iſtum effectum agnoſcit. *Ludou.Mirand.in manual.prelator.regular.q 10. art,3.ad fin.verſ.quod ſi Innocentius, & Rybadancy.d.c. 18.ad fin.ver.y repugna.*

Quibus optime conuenit, quod illi, qui emiſerunt dicta ſimplicia vota in hac ſocietate,donec expreſſe in ea profeſſi fuerint, ſemper dicantur eſſe in probatione,*vt in exam,gener.c.4.n.17.& in conſtit.p. 4.c.4. in declaratione,ſub litera.E.in fin.& p.5.c.2.et p.10.n.6.verſ.* non enim alij, & in d.cofirmatione Iulij III.ad finem verſ.hæc ſunt.

Vltimo pro hac parte facit obſeruantia ſubſecuta, & vniuerſalis, atque inconceſſus vſus dictæ Societatis,in qua tam Nouitij,quam illi, qui emiſerunt dicta ſimplicia vota retinent ius, & dominium bonorum ſuorum,non ſolum temporalium,ſed etiam in ſpecie retinent beneficia, & penſiones, quæ obſeruantia eſt optima legum interpres,*l.ſi de interpretatione cum ſeqq. ff.de legib.Surd.conſ.362.n.10.Put.dec.12.lib.3.* de cuius viribus non poteſt dubitari cum nedum non repugnet dictis conſtitutionibus Apoſtolicis, verum etiam illis ſit maxime conformis.

Hinc facile patet reſponſio ad omnia ex aduerſo deducta pro Abbate. nam quod ex omiſſione trium votorum ſimplicium dicti Patres Societatis Ieſu conſtituantur veri regulares non ſecus, ac alij quorumuis ordinum Regularium profeſſi iuxta dictam conſtitutionem Gregor.XIII.non impedit,quin ipſi interim poſſint retinere ius,& dominium bonorum ſuorum, donec ſuperior aliter mandauerit,vt cauetur expreſſe in dicta conſtitutione,& alijs ſupra relatis, in quo iſti Regulares non ſortiuntur naturam aliorum regularium,ſed penitus, diuerſam, ita quod non liceat ab alijs Regularibus ad iſtos arguere, cum ex diuerſis non fiat illatio,*l.Papinianus exuli, ff.de minorib.c.dilectus,de offic.ord.cum alijs per Euerar.in loco à ſeparatis n. 1.& 2.*& quod his temporibus, & in hac Religione hoc ſpeciale ſit,ac diuerſum ab alijs Religionibus in puncto tradunt,*Vaſq.in p.2.tom.2.diſput.165.nu.104.in fin.Eman.Rodric.vbi ſup.d.art.4.poſt princ.verſ. differt tamen.Leſſ.de iuſt.iur.lib.2.c.4.dubit.5.n.27. Molin. de iuſt. tract.2.diſput.139.col.3.verſ.illi,qui finito,Ludou.Miran. in manual.prælat.quæſt.10. in concluſione, & reſponſione ad primum Ribadaneyr.d.c.18.Garc.de benef.p.7.cap.10. nu.62.*

Nec obſtat quod cum dicta facultas retinendi bona ſua limitetur ad tempus iudicio generalis, nec illis poſſint vti ſine ſuperioris licentia,id non deſtruit præcedens votum paupertatis, quin operetur ſuos effectus:prout idem eſt de iure communi,quo inſpecto ſimilis conceſſio à Prælato facta non repugnat vero paupertatis,*Abb.in capit.2.num.4. in 2. not. de ſtat. Monach.Silueſt.in verb.religio 6.nu.7. verſ. ſi autem prælatus Rot.deciſ.772.num.2.& ſeq.par.1.& deciſ. 216. num. 12. & 13.par.2.diuerſ.& in hac Societate Gabr.conſ.28.nu.3, verſ.neque vero lib.1.* Vnde aut iſtud indultum conceſſum Societati retinendi bona propria, eſt conforme iuri communi,& ſicuti illo attento, nihilominus penſio extinguitur, ita etiam in hoc caſu non obſtante indulto propter paſſiuam interpretationem à iure communi, aut continet priuilegium contrarium, & tanquam exorbitans, cum loquatur de bonis, quæ propriè ſunt temporalia,& patrimonialia, non debet extendi ad beneficia,& penſiones, quæ ſunt eccleſiaſtica, & ſpiritualia. Quia reſpondetur, quod licet alij Regulares poſſint de licentia Prelati habere adminiſtrationem temporalem, & vſum quorumdam bonorum,non tamen poſſunt habere dominium, & proprietatem, cap. cum ad monaſterium in fin.ibid.nec eſtimet Abbas, quod ſuper habenda proprietate poſſit cum aliquo monacho diſpenſare. *de ſtatu monach.c. non dicatis,vbi Prepoſit.num.12.in 1.concluſ.12.quæſt. 1. Calder.conſ.2.in princip.uerſ.& ratio de regul.Carol. Tap. ubi ſup.in uerb.ipſo ingreſſu, capit. 3.num.33. Iacob. de Graff.deciſ.aur.par.2.lib.3.cap. 18. num. 23. & ideo in c. 2.de ſtat.monach.Butr.num.19.Abb.n.4.* & communiter Doctores notant,quod Abbas non poteſt diſpenſare cum monacho,vt teneat peculium,vt proprium, ſed quoad adminiſtrationem, & idem in penſione tradunt,*Panormit.in cap.niſi eſſent,n.12.de præb.Carol.Tap. ubi ſup.nu.43.Iacob.de Graff.d.c.18.n.47.*& in ſpecie in hoc differre iſtos Regulares Societatis ab alijs Regularibus,quod iſti,qui emiſerunt tria vota, poſſunt ad tempus,arbitrio Superioris retinere dominium bonorum,ſed ſine vſu,& adminiſtratione, cæteri vero poſſunt tenere adminiſtrationem:& vſum, & non tamen dominium. *trad.Eman.Rodric.ubi ſup.d.q.1. art. 4. pro princ.uerſ.differt tamen.*

Negari igitur non poteſt, quin illa facultas retinendi ius,et dominium bonorum ſuorum in perſona regulari attento iure communi, quodammodo efficiat, & limitet votum paupertatis, etiamſi de illis non poſſit ad libitum diſponere, & ſit etiam parata arbitrio Superioris illud dominium à ſe abdicaſſe. *Leſſ.ubi ſupra cap.41.dubit.8.nu. 7.ad med.uerſ. nihilominus,& nu.71.uerſ.ſecundo eſt.* Vnde neceſſaria fuit authoritas Romani Pontificis, qui ex cauſa poteſt ſuper huiuſmodi voto paupertatis cum monacho etiam remanente monacho diſpenſare,*ut poſt Innoc.in d.cap. cum admonaſterium.n.2.eſt communis op.Canoniſt.ibi, & in d.cap.non dicatis,ubi Prepoſ.n.12.in 1.concl.& num.13. dicit communem,& prout Nauar.ibid.in commen.2.de regular.n.17.*fatetur cõmunem,licet ab ea diſcedat. *Couarr.in cap.2.num.10.& ſeq.de teſtam.Gregor.Lop. in l. 2. uerbo, non puede.tit.6.p.1.Garc.de benef.par. 7. cap. 10. num.60.& 91.Eman.Roder.ubi ſup.in uerſ. cui obiectioni.* Qui omnes ita reſpondent.text.in d.cap. cum ad monaſterium in fine,vbi dicitur quod abdicatio proprietatis, ſicuti et cuſtodia caſtitatis adeo eſt annexa regulæ monachali, vt contra eum nec Summus Pontifex poſſit licentiam indulgere, vt ſcilicet intelligitur ſine cauſa, non autem cum cauſa, prout in caſu noſtro.

Et ratio eſt,quia voto paupertatis,et illius ſubſtantiæ non tam repugnat dominium,quam uſus, et ſola eccleſiæ conſtitutione monachus eſt incapax domini,quo fit,vt Papa,qui eſt ſupra ius, & eccleſiæ conſtitutionem recte poſſit illum facere habilem, et capacem dominij etiam manentem monachum, modo quoad vſum religioſam paupertatem ſeruet,et ſit paratus arbitrio Superioris quandocumq. dimittere, vt in puncto declarat *Vaſq.in 1.2.to.2.diſput.165.c.per tot. Leſſ.de iuſt.& iur.lib.2.c.4.dub.5.nu. 27. verſ. vbi notandum,Ludou.Miranda in manuali prelat.regular.q.10. art. 3.in concl.3.& reſpond.ad primam.Rybadaneyr .latiſſ. d. c.18.Couar.d.c.2.n.12.Garc.qui alios refert,ubi ſup.nu.64. & 87.*

Minus etiam obſtat, quod conſtitutiones Societatis non loquuntur de penſionibus, ſed de beneficijs, unde non ſunt extendendæ ad penſiones, quia in diſpenſationibus non valet argumentum ab identitate, uel maioritate rationis,hoc enim procedit in diſpenſationibus particularibus, et odioſis, ſecus verò in generalibus, et fauorabilibus,vt in caſu noſtro, in

quo

quo agitur de fauore religionis,& per viam legis proceditur, *Barboſ. in l. 1. p. 1. nu. 19. & 20. ff. ſol. matr. Sanch. de matrim lib. 8. diſp. 1. n. 8. 33. & 36. Eman. Roderic. q. reg. tom. 1. q. 11. art. 9. ad fin. verſ. nec his obſtat*. Vnde cum ſimus in materia larga,& fauorabili, appellatione beneficij venit penſio ex ſupra deductis in princ. & etiam comprehenditur appellatione bonorum, vti quid temporale, & prophanum ab ipſo beneficio eccleſiaſtico diuerſum, *Gig. de penſionib. q. 1. n. 1. Caſ. de graſſ. dec. 3. n. 8. de præb. Rota dec. 425. n. 2. p. 1. diuerſ.* & obiectum ſimiliter non procedit, quando diſpenſatio habet expreſſam cauſam, vel rationem, quæ militat etiam in caſu non expreſſo, tunc enim bene admittitur extentio. *Abb. in c. at ſi clerici, §. de adulterijs, n. 8. de iudic. verſ. poſſet tamen Rip. in c. ad aures, n. 41. limit. 1. de reſcrip. Sanch. d. diſp. 1. n. 34. cum adductis ſup. in verſ. & licet.* ratio autem expreſſa in d. conſtit. Greg. XIII. eſt, vt maiorem Societas habeat libertatem, eo, qui emiſerunt huiuſmodi tria vota cum minori offenſione dimittendi, quæ ratio tam militat in penſionibus, quam in beneficijs,& bonis temporalibus,& concluſum penſionem non eſſe extinctam.

Adde prædictis in præſenti cap. quod præſentatio dicitur ſimoniaca, quando aliquid datur, vel promittitur pro habendis vocibus, ſeu præſentationibus patronorum, *c. veniens, il 1. vbi Abb. & Dec. in 2. not. de teſtibus Summa Angelica, in ver. Simonia 3. n. 2. Sylueſt. eod. ver. q. 13. Nauarr. in manuali c. 23. n. 100. verſ. nam cum quis, & conſ. 21. num. 4. de ſimonia Rocch. de Curte de iurep. verb. & vtile, q. 3. n. 19. Lamber. de iurepat. lib. 2. p. 1. q. 9. art. 8.* & fuit dictum in *Comen. Cappellæ, 6. Martij 1595. coram Illuſtriſs. Card. Millino, & in Romana iuriſpatr. 29. Iannar. 1601. coram eod.* quod procedit etiamſi tales pactiones illicitæ fiant etiam ipſo præſentato ignorante, *c. pen. de elect. nobis, cum ibi not. de ſimon. Rota dec. 285. n. 3. p. 1. diuerſ. & in dicta Comen. Cappellæ*, niſi adſint aliquæ præſentationes de eodem præſentato factæ ſine dicta pactione, vt ibi, quod procedit etiamſi aliquid promittatur in fauorem eccleſiæ, *c. ex multis. §. conſtituimus, il 4. 1. q. 3. Creſcent. dec. vlt. de ſimon.* & fuit dictum in *c. quaſitum de rer. permut. Nauarr. d. c. 23. n. 110.* & habetur in dict. Romana iuriſpat. attamen præſentatio facta ſub conditione, ſeu onere celebrandi miſſas non dicitur ſimoniaca, vt habetur in d. Romana iuriſpatr. 19. Ian. 1601. & 10. Decemb. 1600. coram Cardin. Millino vbi hab. quod magis communiter ita intelligitur text. ſecundum veriorem intellectum in *c. ſi ſignificatum, de præb. & ibi gloſſ. 1. & Goffred. in ſumma d. tit. col. 2. in fine.* ſecus ſi onus miſſarum impoſitum præſentato ſpectaret ad ipſum præſentantem, nam tunc eſſet præſentatio ſimoniaca, cum per tale pactum releuetur a dicto onere,& videtur de mente Rot. in d. Romana iuriſpat. non tamen præſentatio eſt ſimoniaca ex onere defendendi iura beneficij, recuperandi bona, & cogerendi in vnum ſcripturas attinentes, ad beneficium, cum hæc ſpectet ad inſtitutum in beneficio, *vt per Lamb. vbi ſup. lib. 3. q. 2. in princ. n. 2.* & conditiones, quæ de iure ſunt, non inducunt ſimoniam, vt habetur in d. Romana iuriſpat.

SVMMARIVM.

1 *Patronus ipſe, vel eius procurator debet præſentare.*
2 *Procurator ad præſentandum conſtitui debet dum eccleſia vacat.*
3 *Abſens poteſt inueſtiri de beneficio in perſona ſui procuratoris.*
4 *Procurator ad præſentandum in beneficijs vacaturis non poteſt conſtitui.*
Viuian. de Iurepatronat.
5 *Collator ante vacationem procuratorem cõſtituere nequit*
6 *Votum captandæ mortis eſt tollendum.*
7 *Expectatiuæ ad beneficia vacatura ſunt ſublatæ:*
8 *Procurator in reſignatione, & permutatione conſtitui poteſt a patrono ad conſentiendum anteqnam fiant.*
9 *Procurator poteſt fieri ad uacatura, ſi non exprimetur perſona præſentanda.*
10 *Procurator ad vacatura fieri poteſt ex cauſa iuſta.*
11 *Conſuetudo Piſana circa tales procuratores.*
12 *Comes Nicolaus Galletus patronus plurium beneficiorum.*
13 *Procurator poteſt conſtitui ad præſentandum, in limine fundationis.*
14 *Præſentatio facta a patrono de beneficio tanquam vacante, quod non vacabat, reconualeſcit ſecuta vacatione.*
15 *Conferendi data poteſtate, & poteſtas præſentandi data intelligitur non è contra.*
16 *Minus ineſt in eo, quod plus eſt.*
17 *Minus non continet quod plus eſt.*
18 *Procuratores ſi duo ſint inſolidum dati ad præſentandum ſi vnus præſentet, alius præſentare nequit.*
19 *Niſi duret tempus ad præſentandum quia ſi ſit laicus poteſt variare.*
20 *Patronus poteſt præſentare, quamuis conſtituerit procuratore, ad præſentandum.*
21 *Et ſi procurator præſentauerit, patronus laicus poteſt alium cumulatiuè præſentare.*
22 *Mulier patrona poteſt procuratorem conſtituere ſine aliorum conſenſu.*
23 *Procurator à diuerſis patronis conſtitutus non poteſt diuerſos præſentare.*
24 *Iura loquentia de electione procedunt in præſentatione.*
25 *Falſus procurator reijcitur à præſentando.*
26 *Patronus poteſt præſentare etiamſi procuratorem fecerit cum iuramento.*
27 *Et ad euitandum periurium prius debet petere abſolutionem.*
28 *Procurator a patrono reuocari poteſt.*
29 *Procurator ignorans, quando reuocari poteſt.*
30 *Patronus poteſt præſentare per nuncium.*
31 *Patronus poteſt præſentare per litteras.*
32 *Literis ſtabitur, donec contrarium probetur.*
33 *Pater pro filio præſentare poteſt, & alij cum promiſſione de rato.*
34 *Præſentatio cum promiſſione de rato valet, ſi poſtea ratificetur.*
35 *Præſentatio quando ratificata cenſeatur.*

Patronus, vel exiſtens in quaſi poſſeſſione iuriſpræſentandi, per ſe, vel per procuratorem conſtitutum ad præſentandum debent præſentare Rectorem, quando vacat beneficium.

CAP. VI.

1 PAtronus igitur, uel alius exiſtens in quaſi poſſeſſione iuriſpræſentandi debet præſentare Rectorem per ſe, uel per procuratorem, quando eccleſia vacat, cap. ea noſcitur, ubi gloſs. Cardin. Abb. & alij, de his, quæ fiunt à prælar. ſin. conſ. capit. & capit. ult.
2 de conceſſ. præb. quod procedit in beneficio uacante, tunc enim poteſt conſtitui procurator ad præſentandum,& requiritur ſpeciale mandatum. *Card. Seraph. dec. 59. part. 1. Cardin. Put. deciſ. 312. lib. 3. Verall. deciſ. 365.*
3 *num. 1. par. 2. Riccius in praxi rer. for. eccleſiaſt. dec. 189. nu.*

193.& 194.& abſens poteſt inueſtiri beneficio ab ha-
bente auctoritatem in perſona ſui procuratoris, c.ac-
cedens, de præb. facit Felin. in c. cum venerabilis, in princ.
de exceptionib.

4 In vacaturis autem beneficijs patronus non poteſt
conſtituere procuratorem ad preſentandum, vel com-
mittere actum præſentationis faciendæ, c. vlt. de conc.
præb. & idem eſt ſi præſentatio vigore talis mandati
fiat poſt vacationem, quia non valet ex defectu dicti
mandati, ſed requiritur nouum mandatum, ex quo
5 conſenſus non præſumitur durare Caſſad. dec. 5. de iure-
patr. neque habens ius conferendi poteſt ante vacatio-
nem procuratorem conſtituere. c. quia propter. §. illud
6 autem. de elect. quia datetur votum captandæ mortis,
quod de iure improbatur, & aperiretur via fraudibus
7 d. c. vlt. & ex eadem ratione in ſimili, expectatiuæ gra-
tiæ ad beneficia vacatura omnino prohibentur à Conc.
Trid. ſeſſ. 24. de reform. c. 19.

8 Quæ concluſio de procuratore, primo declaratur
vt non procedat in reſignatione, & permutatione,
in quibus poteſt conſtitui procurator ad conſentien-
dum vice patroni tali renunciationi, & permutationi
etiam antequam fiant, Lambert. de iurepatr. lib. 2. p. 1. q.
4. art. 2. n. 6.

9 Secundo, non procedit, quando mandatum ad præ-
ſentandum factũ ante vacationem beneficij non ex-
primit certam perſonam præſentandam, tunc enim
eſt validum mandatum, ſecus quando fuit datum man
datum ad præſentandum certam perſonam, vt pluries
dixit Rota relata à Mareſcotto uariar. reſol. lib. 2. c. 33.
num. 1. & ſequentib. ita Caſsador. dec. 5. de iurepatr. Ric-
cius vbi ſup. dec. 182. Rota in vna Papilonen. iuriſp. 13. Fe-
br. 1595. coram Iuſto. Idque procedit, quando manda-
tum ad vacatura fuit factum ex cauſa iuſta, puta lon-
gæ abſentiæ ipſius patroni, tunc enim valet manda-
tum factum a patrono generaliter de omnibus ſuis
10 negociis, & etiam ad præſentandum ſuccedente vaca-
tione argumento tex. in c. quoniam. de iurepat. et in c. nihil
de elect. faciunt dicta per Innoc. in cap. 1. vbi Felin. col. 14.
de conſtit. Io. And. in d. c. vlt. num. 3. de conſ. præb. Rota dec.
521. num. 7. p. 1. in recentioribus, Mareſcott. vbi ſup. & ita
11 in praxi vidi ſeruari Piſis, & ita ſolet facere Illuſtriſ-
ſimus D. Nicolaus Galletus Centegles Comes Galea-
ni commorans Panhormi, qui habet multa beneficia
12 in Ciuitate, & Diœceſi Piſana, & in ea habet certum
procuratorem ad prædicta, qui præſentat euueniente
vacatione, & obtinet præſentationis confirmationem,
& inſtitutionem, & poſſeſſionem, validum ergo eſt
mandatum generale ad vacatura ſtante præſertim iu-
ſta cauſa & dicit Caſſad. d. dec. 5. de iurepatr. & fuit d. in
Pampilonen. de lauros 17. Maij 1595. coram Orano, & 19.
Ianuar. 1595. coram Peregrino, & in Barchinonen. benefi-
cij 17. Nouembris 1586. coram Card. Seraph. & melius eſ-
ſet ſi accederet. Epiſcopi conſenſus Io. And. in d. c. ult. con-
ceſs. præben.

13 Tertio non procedit, quando mandatum ad præſen-
tandum ad beneficium, antequam vacet dum fuit in
limine ipſius fundationis, tunc enim eſt validum. Rot.
deciſ. 530. num. 2. part. 1. in recentiorib. Gregor. & ibi ad
notat. deciſione 420. num. 7. & de his late Garc. de benef.
part. 10. c. 1. num. 14. & ſequentib. & præſentatio facta ſi-
ne dolo à patrono de beneficio tamquam vacante,
14 quod vere non vacabat reconualeſcit ſecuta uera va-
catione, ſi patronus non diſſentiat, vt probat Mare-
ſcott. ubi ſup. num. 5. & ſequentib. ex Rota dec. 16. n. 3. de
renunc. in antiq.

15 Et ſi ſit data poteſtas conferendi beneficium, intelli-
gitur data etiã poteſtas præſentandi, cum in vtraque
ſit eadem ratio, cum maius ſit conferre, quam præ-
ſentare, & in eo, quod plus eſt ineſt, quod eſt minus
c. cui licet de reg. iur. lib. 6. l. in eo, quod plus. ff. de reg. iur.
16 ſed data facultate præſentandi, non dicitur, data fa-
cultas conferendi, cum minus non cõprehendat id,
quod eſt maius, vt notat Abb. in c. cum cauſis. col. 3. de
17 elect. Quod ſi duo dati ſint procuratores in ſolidum
ad preſentandum, & vnus preſentet, & preſentatus re-
nunciet preſentationi, ille alter procurator non pote
rit preſentare, quia preſentationis actus fuit occupa-
tus per primum, ad text. in c. ſi duo de elect. lib. 6. Ioan.
18 Andr. in c. ſi quis, de elect. 6. niſi adſit, et duret tempus
ad preſentandum alium, quia ſi ſit laicus variare po-
teſt. cap. quod autem de iurepatr. et melius facit pro-
19 curator, qui prius preſẽtauit, ſi duos cumulatiue pre-
ſentet, quia ita impedit omnem aliam alterius procu-
20 ratorem preſentationem. Patronus autem quamuis
conſtituerit procuratorem ad preſentandum, poterit
tamen præſentare, Dec. conſ. 542. num. 7. quo præſen-
tante procurator poſtea non poterit præſentare, quia
tunc ex facto videtur reuocatum mandatum, ſi verò
21 prius procurator præſentauerit, poterit, tunc patro-
nus alium cumulatiue præſentare, ita Geminianum in
22 cap. dudum. num. quinto, de præbend. lib. 6. ſimiliter mu-
lier patrona poterit procuratorem conſtituere abſq.
conſenſu propinquorum, libere præſentare per dicta
à Doctoribus, & præſertim a Felin. in c. Eccleſia San-
ctæ Mariæ, de conſtit. ſi quis autem conſtituitur pro-
curator à diuerſis patronis, non poteſt diuerſos præ-
23 ſẽtare. c. penult. §. porro, de elect. lib. 6. qui tex. loquitur
24 de elect. et procedit etiam in præſentatione, quia iura
loquentia de electione procedunt, & in præſentatione
per tex. in c. fin. & ibi gl. in verb. electione de elect. lib. 6.

25 Falſus autem procurator reiiciendus eſt à præſen-
do, ſi conſtet de falſitate, vt per Lambert. vbi ſup. art.
26 12. Si autem patronus conſtituerit procuratorem,
quem non reuocare iurauit poterit tamen præſenta-
re, ſed erit periurus. Paulus de Caſtro conſ. 362. quod in-
cipit. in Chriſti nomine amen, venerabilis utr, p. 1. Innoc.
in c. dilecto, num. 5. & ibi Io. And. de præb. cautela tamen
27 eſt, vt iſte patronus, antequam præſentet, ad euitan-
dum periurium, quod adeat Epiſcopum, & faciat ſe
abſoluere a vinculo dicti iuramenti prædicti ad effe-
ctum, vt abſque incurſu periurii libere, & licite præ-
ſentare poſſit, quo ſolitum eſt fieri, de qua abſolutio-
ne ſeu relaxatione, à iuramento latè D. Ioan. Baptiſta
Marcheſanus p. 1. commiſſionum ſiue reſcriptorum utriuſq.
ſignaturæ, c. 1. 2. 3. 4. 5. & 6. commiſſ. 1. de commiſſione
relaxationis iuramenti ad effectum agendi.

28 Poterit etiam talis procurator a patrono reuocari
ad hoc vt præſentatio non teneat, etiamſi reuocatio
non perueniat ad notitiam reuocati Paul. de Caſtro
29 ubi ſup. conſ. 57. vbi ponit, quando procurator igno-
rans poſſit reuocari, & reuocatio teneat, id tamen
non procedit in caſu clement. cum illuſio, de renun-
ciat. poterit etiam patronus præſentare per nuncium,
30 quoniam illa, quæ poſſunt expediri per literas poſ-
ſunt etiam expediri per nuncium. Abb. & alii in c. pru-
dentiam. ſup. gl. in uerbo, per certum nuncium, ubi Abb. nu.
21. de offic. deleg. & Lambert. ubi ſup. art. 15. & enim pa-
31 tronus poteſt per literas, præſentare quando vacat ec-
cleſia ſeu beneficium, c. ea noſcitur, de his, quæ fiunt a
prælat. ſin. conſc. ubi Card. Abb. & alii. & dictis literis
32 ſtabitur, donec contrarium probetur, c. poſt ceſſio-
33 nem probat. poteſt etiam pater præſentare pro filio
patrono, frater pro fratre, coniunctus, pro coniun-
cto, amicus maxima amicitia aſtrictus pro amico
patrono, ſed cum promiſſione de rato ad textus in leg.
ſed, & hæ. ff. de procur. quæ præſentatio cum promiſ-
34 ſione de rato valet, ſi poſtea ſit ratificata à patro-
ne

no infra tempus ei à Iure conceſſum ad præſentandũ;
alias non ſecuta dicta ratificatione, deuoluitur benefi-
cium ad Superiorem, qui illud tunc libere confert, vo-
43 luit tamen *Lamb. vbi ſup. art. 17.* quod cenſeatur ratifi-
cata pręſentatio, quando patronus infra dictum tem-
pus alium non præſentauit.

S V M M A R I V M.

1 *Patronus vbi habet iuſp. ibi præſentat.*
2 *Patronus non poteſt pręſentare rectorem eccleſiæ colle-
giatę.*
3 *Eccleſia collegiata eſt eadem cum conuentuali.*
4 *Patronus ex Papæ priuilegio poteſt pręſentare rectorem
collegiatæ.*
5 *Patronus conſenſus de ęquitate requiritur, quando rector
collegiatæ eſt electus.*
6 *Patronus poteſt eſſe quis, & non habere ius præſentandi*
7 *Patronus poteſt præſentare ad beneficia in eccleſia colle-
giatæ exiſtentia.*
8 *Patronus in conuentum Regularium non poteſt ſuperio-
rem pręſentare.*
9 *Patronus poteſt præſentare cappellanum in eccleſia mo-
nialium.*
10 *Abbatiſſa elegitur per ſcrutinium.*
11 *Abbatiſſa ex Conc. Trid. quomodo eligatur.*
12 *Superior regularis in ſuis monaſterijs pręeſt electioni Ab-
batiſſę præſente Epiſcopo, ſeu eius Vicario.*
13 *Abbatiſſa electa benedicitur.*
14 *Patronus poteſt moniales nominare, ſi in limine fundatio-
nis ſit ei talis facultas reſeruata.*
15 *Et tunc ſeruari debet Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 15. & 17. de re-
gul. & mon.*
16 *Sereniſſima Criſtina Lotharingia magna Duciſſa Hetruriæ
Monaſterij fundatrix.*
17 *Patronus clericum pro auxilio rectoris præſentare po-
teſt.*
18 *Iuſpat. vbi cadit, ibi cadit præſentatio, & ponitur deciſio
Rotę.*

Præſentatio non cadit in Eccleſijs Collegiatis.

C A P. VII.

1 PAtronus ergo, vel alius exiſtens in quaſi poſſeſſio-
ne præſentandi præſentant in Eccleſijs, & locis, in
quibus habent iuſpatronat. uel iuriſpręſentandi, toto
tit. de iurepatronatus in decretalibus in ſexto, vt Cle-
mẽtinis, non poſſunt tamen præſentare, ſiue eligere in
2 Eccleſia Collegiata rectorem, *Card. Serap. deciſ. 1944.
num. 1. cap. nobis. §. cęterum, & ibi gl. de iurep.* ubi habe-
3 tur, quod eccleſia collegiata eſt eadem cum conuentuali,
& eadem eſt eccleſia, quæ habet Capitulum conuen-
tum, collegium, & vniuerſitatem, vt per *Doct. in c. cum
terra. de elect.* & eccleſia collegiata, *dixi ſup. lib. 1. c. 1. &
lib. 3. cap. 1.* & niſi ex priuilegio Papę patronus habeat
facultatem præſentandi in dicta eccleſia collegiata.
*Lamber. de iurepatr. & lib. 2. p. 1. quæſt. 5. art. 1. Rota deciſ.
4* 4. *tom. 1. in recent. & in d. §. cęterum*, habetur, quod
quamuis patronus non eligat rectorem in collegiata,
5 electioni tamen factæ huiuſmodi eius poſtulatur con-
ſenſus de honeſtate, & æquitate, niſi aliter de neceſſi-
tate ex priuilegio, vel alio iure requiratur dictus con-
6 ſenſus, vt per *Lambertin. vbi ſupr. art. 2.* & per *Abb.
7 in c. de hoc, n. 10. de ſimonia*, quia poteſt quis eſſe patro-
nus eccleſiæ, & non habere ius pręſentandi in *ca. Zecch.
Vinian. de Iurepatron.*

de beneſic. & penſ. c. 12. num. 3. in fin. Poteſt nihilominus
patronus præſentare ad dignitates, & præbendas, &
beneficia exiſtentia in dicta eccleſia collegiata, ſi ſu-
per illis habeat iuſpatronatus. *Io. And. in c. vlt. in princ.
8 de conceſſ. præb. Abb. in c. ſuggeſtum, nu. 3. de iurepatronat.*
& pari ratione patronus nõ poteſt pręſentare in mona-
ſterio, & conuentu Regularium, neque monialium, Ab-
batem, ſeu Priorem Abbatiſſam, ſeu Prioriſſam: pote-
rit tamen præſentare Cappellanum idoneum perpe-
9 tuum ad regimen eccleſiæ monaſterij monialium. *ita
Federic. de Senis conſ. 95.* Abbatiſſa autem eligitur per
10 ſcrutinium ſeruata forma *text. in cap. quia propter, de
elect. & in c. indemnitatibus, §. ſanè de elect. lib. 6. & ſerua-
to decreto Conc. Trid. ſeſſ. 25. de reg. & mon. c. 6. & 7.* quo
11 diſponitur, vt Abbatiſſæ, Prioriſſæ, ſeu Præfectæ mo-
nialium eligantur ab Epiſcopo, ſeu illarum Superiore,
qui ante Cancellorum Feneſtellam vota ſingularium
audiat, ſeu accipiat, quę vota debent eſſe ſecreta, alias
non valeret electio tanquam facta contra formam di-
cti Concilij, vſu tamen receptum eſt, vt Epiſcopus vna
cum ſuo Vicario, & ſuo Cancellario aſſiſtat dictæ ele-
ctioni. hodie tamen ex conſtitutione Greg. XV. fel. re-
cor. regularis ſuperior non poteſt, ſolus eligere Abba-
tiſſas, ſeu Prioriſſas in monaſterijs ſibi ſubiectis, ſed
12 debet eſſe præſens Epiſcopus, vel eius Vicarius, & of-
ficium prædictarum non poteſt vltra triennium dura-
re, neq. poſſunt confirmari, ſed per trienniũ debent ab-
ſtinere a tali adminiſtratione ſec. conſt. Gregor. XII.
fel. rec. quam refert Quaranta in Summa Bullarij, in
verbo Abatiſſa, & ita in praxi ſeruaui decretum d.
Conc. Trid. per nouennium dum eſſem Vicarius mo-
nialium Piſarum, dum eſſem Vicarius Generalis Tur-
13 deti, quæ Abbatiſſę per D. Archiepiſcopum, ſeu Vica-
rium ſacris ritib. ſeruatis benedicuntur, pro prima
vice, & ita Piſis ſeruatur ex inueterata conſuetudine,
de qua benedictione. *Nauar. conſil. 2. de ſtatu Monach.
lib. 3.*
14 Eſt tamen notandum, quod ſi monaſterium, monia-
lium ſit fundatum, & in limine fundationis ſit patrono
reſeruata facultas eligendi, ſeu nominandi moniales,
tale ius eſſet ſeruandum, dummodo in moniales nomi-
narentur puellæ habentes qualitates requiſita à *Conc.
Trid. vbi ſup. c. 15. et 17.* vt eſt Piſis, vbi à Sereniſſima Chri-
ſtina Lotharingia magna Duciſſa Hetruriæ fundatum
15 eſt anno Domini MDCX. monaſterium mulierum cõ-
uertitarum, ſeu pęnitentium, quæ aluntur ſumptibus
dictæ Sereniſſimæ, cuius Pietas, liberalitas, charitas, et
religio in omnibus rebus ſplendeſcunt, & mulieres ad
nutum, & voluntatem ſuæ celſitudinis Sereniſſimę ad-
mittuntur in prædictum monaſterium.
Et Illuſtr. Petrus Vſimbardus Epiſcopus Aretinus, prę-
ter cætera, quæ Florentiæ, & Aretij ſuæ in Deũ pietatis
monumenta reliquit in Ciuitate Collis, vbi eius maio-
res ciuilibus diſcordijs Remp. Floren. in qua hęc fami-
lia opibus, & honoribus floruit, pertinaciter vexanti-
16 bus deterriti olim ſeſe recuperant, Monaſterium mo-
nialium à fundamentis extructum apoſt. Auctoritate
fundauit, vtque plures virgines per ſeniorem ex ipſi-
us familia nominandæ, ſine dote reciperentur, annuo
reditu ad id conſtituto, mandauit, quod poſtea inſti-
tutum, eius conſanguinei æmulati, vt numerus talium
gratis recipiendarum in dies augeſcat, curãuerunt, &
quę eſt ipſorum pietas, in poſterum curaturos cre-
ditur.
17 Poterit etiam patronus præſentare clericum pro au-
xilio rectoris, quando talis clericus deberet inſtitui ad
text. in c. principali, diſt. 63. ſi autem ad libitum remo-
ueri poteſt, ſolus rector poteſt ſibi talem clericum de-
putare, argumento textus *in c. ut quiſquis clericus, de*

vita , & honeſt cleric.& ita videtur velle. Ioann. Andr. in capite poſtulati de iurepatronatus & regulariter in
18 omnibus locis, in quibus ſupra dixi cadere iuſpatron. cadit & præſentatio, vt in hoſpitali oratorio, & ſimilibus.

Et quomodo cognoſcatur Eccleſia collegiata, & quę ſit talis fuit dictum in *Brixien. Archipresbyteratus* 12. *Aprilis 1625. coram Remboldo*, prout inf.

Domini dixerunt conſtare ; quod Eccleſia S. Laurentij ; ſeu ſanctæ Mariæ Vrceorum nouorum ſit Collegiata quod enim Eccleſia ſit Collegiata probatur etiam ſignis, & coniecturis , quando alias non conſtat de fundatione *Innoc. in capite poſtulaſti in princ. de iurepatronatus Ioan. Andr. Abb. & alij in capite nobis , eod. tit. Menoch. de praeſūpt. lib. 3. prę ſūpt. 89. ſub n. 24. cum alijs cumul.* in vna Cremonen Præpoſituræ 24. Maij 1621. coram me , & in Placentina Archipresbyteratus 17. Mart. 1623. coram R.P.D. Pirouano , & in Aſculana Plebaniꝗ 12. Ianuarii 1624. coram R.P. D. meo Merlino.

Et in caſu iſto plura ſigna , & coniecturæ concurrunt , quinimo adeſt etiam plena ; & concludens probatio. In primis enim apperet quod anno 1237. ordinatum fuit per Epiſcopum tunc Brixienſ. quod in dicta Eccleſia perpetuis futuris temporib. adeſſent nouem Canonici ſub ordinibus tamen diſtinctis , nempè vnus Archipresbyter, tres Presbiteri , vnus Diaconus & vnus Subdiaconus , & tres Clerici, quibus onus reſidendi, & Eccleſiæ inſeruiendi iniunxit , & eos in vnum viuere & mori iuſſit , vt patet ex litteris d. Epiſcopi Brixien. datis 11. Maii dicti anni 1237. ex quibus ſatis videtur probata Collegialitas, aut ſaltem , quod in dicta Eccleſia adeſſent plures Canonici , & vnus Archipresbyter , tanquam caput Canonicorum , quæ ſunt pręcipua ſigna collegialitatis *Alex. conſ. 75. n. 31. lib. 4. Card. Mantica dec. 175. n. 1.* cum aliis adductis in alia Brix. S. Nazarii 13. Iun. 1605. coram bon. memor. Penia, & in d. Cremonenſ. prępoſituræ 24. Maii 1621. coram me.

Secundo eadem Collegialitas probatur ex collatione d. Archipresbyteratus facta , vti de dignitate in Eccleſia Collegiata cuidam Beneuennto de Zanuchis anno 1444. & dicta collatio probatur effectuata , eo quod apparet eundem Archipresbyteratum fuiſſe collatum vt vacantem per obitum d. Beneuenuti cuidam Zachariæ Triuiſano , qui ſub die 9. Februarij 1487. mandatum coram executore Apoſtolico ad capiendam poſſeſſionem Eccleſiæ obtinuit , & etiam litteras conualidatorias prioris ſuæ gratiæ ſub Dat. Romæ 20. Nouembr. eiuſdem anni 1487. expeduit , in quibus dicta Eccleſia exprimitur Collegiata.

Tertio accedit , quod conſtat dictum Archipresbyterum Beneuentum *annis* 1449. & 1451. & 1457. 1467. vna cum canonicis Capitulariter congregatis locaſſe quoſdam petias Terræ ad d. Eccleſiam ſpectantes in emphyteuſim , vnde plurimum corroboratur d. Collegialitatis exiſtentia pręſertim cum dictæ locationes probentur effectuatæ Barbat. inter *conſ. Alex. conſ. 84. nu. 4. lib. 4.* et fuit ponderatum in d. Brixien. S. Nazarii coram bo. me. Penia.

Quarto concurrunt plures prouiſiones Apoſtolica Canonicatuum in d. Eccleſia exiſtentium , & ſubſequutæ poſſeſſiones per prouiſos captæ cum aſſignatione ſtalli in Choro, & loci in capitulo , de quibus *in ſummario* , *n. 7 & 8. & 9.* quod pariter manifeſtum Collegialitatis ſignum eſt.

Quinto probatur eadem collegialitas ex pluribus alii enunciatiuis antiquiſſimis, quæ cum habeant vim famæ plene probant in antiquis puncto Eccleſiæ Collegiata; *Card. Seraph. dec.* 1021. *n. 1.* fuit d. in d. Cremonen. præpoſituræ coram mem.

Et denique multum facit ad comprobandum eamdem Collegialitatem Viſitatio S. Caroli, Tabella, ſeu ordo Miſſarum, Teſtes, Citationes, & Decreta aliaque per Scribentes pro Hieronymo deducta & latè ponderata, quæ proculdubio probationem d. Collegialitatis plurimum coadiuuuant , itaut omnibus ſaltem ſimul iunctis de ea nullatenus dubitari valeat.

Nec obſtant enunciatiuę, quod d. Eccleſia ſit Parochialis, et Plebana, quia poſſunt ſtare inſimul, quod Eccleſia ſit Parochialis Plebana, et etiam Collegiata, atque ita dictę Enunciatiuę non deſtruunt qualitatem d. collegialitatis , vt in puncto dixit Rot. in d. Brixien. S. Nazarij cor. bo. mem. Penia, et in allegata Cremonen. prępoſiturę coram me , et in Aſculana Plebanię coram R.P.D. meo Merlino.

Minus facit aſſerta Viſitatio Epiſcopi Bolani facta anno 1565. quia quatenus in ea, vt prętenditur , dicatur, quod dicta Eccleſia non eſt collegiata , manifeſtè detegitur erronea tam ex ſupra deductis, quam etiam ex circunſtantijs in eadem Viſitationem relatis , et in omnem euentu aſſertio dicti Epiſcopi in Viſitatione intelligi deberet de Collegialitate actu , non autem habitu, vt ita ad concordiam reducatur cum alijs Viſitationibus, et ludicidiſſimis probationibus.

Nec denique obſtant aſſertæ Collationes factæ per Ordinarios, quia dato, quod ſint veræ, quodq. fuerint ſortitæ effectum , non potuit per dictas Collationes mutari ſtatus antiquus Eccleſiæ , de quo conſtat ex ſupra deductis , deficit enim vtrumq. requiſitum ad hunc effectum, poteſtas ſcilicet, et voluntas, vt fuit d. in ſæpius allegata Aſculana Plebaniæ, coram R. P.D. meo Merlino.

Et ita fuit reſolutum vtraque parte informante etc.

LIBER SEXTVS

In quo explicatur materia præſentatorum.

SVMMARIVM.

1 *Præſentari poſſunt qui non ſunt prohibiti ideſt clerici.*
2 *Beneficia clericis conferri debent.*
3 *Laicus eſt incapax ſpiritualium.*
4 *Beneficium eſt res ſpiritualis.*
5 *Beneficium habet principale ſpiritualitatem, & acceſſorium temporalitatem.*
6 *Præſentandus dum pręſentatur debet eſſe clericus.*
7 *Et debet incedere in habitu, & tonſura, & primam tonſuram habere.*
8 *Prima tonſura clericalis ordo confertur.*
9 *Ordines ſunt nouem ſecundum Canoniſtas*
10 *Ordines ſunt ſeptem ſecundum Theologos.*
11 *Clerici beneficiati , ideſt in ſacris conſtituti in habitu , & tonſura clericali incidere debent.*
12 *Habitus clericalis conſiſtit in tonſura, & veſtibus.*
13 *Clericalis habitus eſt veſtis talaris nigri coloris.*
14 *Clerici corpus veſte nigra totum tegitur, & quare.*
15 *Clericatus non requiritur, quando quis nominatur a patrono, ſed quando præſentatur.*
16 *Præſentandus debet eſſe clericus, & 14. annorum.*

17 *D. Alean-*

17 *D. Alexnader Baudenſis, & D. Paulus eius filius viri eximij.*
18 *Clericus prima tonſura gaudet priuilegio fori, & Canonis.*
19 *Et circa priuilegium fori Conc. Trid. diſponit,*
20 *Clericus primæ tonſuræ vel minorum Ordinum gaudet priuilegio fori, ſi habeat beneficium, vel ſi eccleſiæ deſeruiat.*
21 *Nec trina monitio requiritur ad hoc, vt clericus perdat fori priuilegium.*
22 *Clericus ſi non gaudet ex Conc. Trid. priuilegio Canonis, gaudet priuilegio fori.*
23 *Et contra eum delinquentem Epiſcopus animaduertere poteſt.*
24 *Clericus quando poſſit clericatui renunciare.*
25 *Clericus primæ tonſuræ ad Beneficium poteſt præſentari niſi beneficium alium ordinem requirat.*
36 *Clerici capacitas attenditur tempore præſentationis.*
27 *Clericus coniugatus præſentari nequit quamuis veniat clericorum appellatione,*
28 *Coniugatus non poteſt perfectè Domino famulari.*
29 *Clericatus quando dicatur receptus a proprio Epiſcopo.*
30 *Rotæ deciſio circa clericatum.*
31 *Epiſcopus non poteſt conferre Ordines, niſi ſuo ſubdito origine, domicilio, vel beneficio.*
32 *Domicilium ut conſtituatur animus, & factum requiruntur.*
33 *Puer non videtur habere animi contrahendi domicilium.*
34 *Domicilium acquiritur, ſi quis in loco habitet cum familia, & maiori parte fortunarum.*
35 *Præfectus arcis etiam quod per decennium moretur non contrahit domicilium.*
36 *Scholaris permanens in ſtudio non contrahit domicilium.*
37 *Domicilium ſola emptione, & poſſeſſione bonorum non acquiritur.*
38 *Domicilium patris accidentale non eſt domicilium filij.*
39 *Domicilium originis eſt immutabile.*
40 *Voluntas potentior eſtque factis, quam ea, quæ verbis declaratur.*
41 *Domicilium momento contrahitur, quando quis declarat ibi velle perpetuo manere.*
42 *Probatio debet eſſe concludens.*
43 *Clericatus eſt de iure Diuino.*
44 *Clerici vnde dicti ſunt.*
45 *Clerici ſunt in famulatu Domini.*
46 *Clerici dicuntur ſerui Dei.*
47 *Clerici debent eſſe iuſti.*
48 *Clerici debet eſſe literati, & non auari.*
49 *Clerici ſobrij, & honeſti eſſe debent.*
50 *Clericatus non præſumitur.*
51 *Clericatus quando præſumitur.*
52 *Clericatus probatur per litteras teſtimoniales Epiſcopi.*
53 *Per ſcripturam ſuper ipſo clericatu.*
54 *Ex confeſſione partis aduerſæ.*
55 *Per inditia, & argumenta,*
56 *Ex communi reputat. & opinione.*
57 *Per famam concurrentibus alijs.*
58 *Per teſtes qui fuerunt præſentes.*
59 *Per aſſertionem Cardinalis.*
60 *Per verba enunciatiua bullæ.*
61 *Clericus in bulla nominatus gaudet fori priuilegio.*
62 *Clericatus an probetur ex ipſius quaſi poſſeſſione.*
63 *Et quando dicta quaſi poſſeſſio proſit, & ponuntur Rotæ deciſ.*
64 *Clericum quem non eſſe quomodo probetur.*
65 *Ordo non præſumitur.*
66 *Clerici nomen eſt generale.*
67 *Clericorum appellatione qui veniant, & num. 69. 70. & 71.*
68 *Religioſorum appellatione, qui veniant.*
72 *Clericalis habitus in veſte, & tonſura conſiſtit.*
73 *Clericalis tonſura quæ, & quid denotat.*
74 *Clericales ordines ſunt nouem.*
75 *Et gradatim ſuſcipiendi.*
76 *Clerici non ſunt ſub iuriſdictione Principis ſæcularis.*
77 *Non tamen dicuntur forenſes.*
78 *Clerici in fauorabilibus veniunt appellatione diſtrictualium.*
79 *Et gaudent prærogatiuis Ciuium.*
80 *Clerici veniunt appellatione populi.*
81 *Et vaſſallorum appellatione.*
82 *Iurans, vel vouens non clericari fit irregularis,*
83 *Clericus Minor. Ordin. expreſſe renuncians clericatui, non eſt amplius admittendus.*
84 *Puella ſi fiat monialis debet habere relictum maius, quod habere debebat, ſi nuberet.*
85 *Puella ingrediendo monaſterium dicitur nubere.*
86 *Alimenta præſtanda in domo debentur eidem effecto religioſo.*
87 *Inſtitutus ſub conditione, ſi deceſſerit ſine filijs, ſi fiat religioſus, ſuccedit monaſterium.*
88 *Quid ſi fiat clericus.*
89 *Filiusfamilias poteſt clericari parte inuito.*
90 *Clericorum priuilegia ſunt latiſſimè interpretanda.*
91 *Donatio a patre facta filio vt ordinetur, non computatur in legitima.*
92 *Clerici inter perſonas miſerabiles comprehenduntur.*
93 *Clericum ſe dicens, cum non ſit, de falſo punitur.*
94 *Et ſi clericali veſte vtatur, qualiter puniatur.*
95 *Miſſam dicens non ſacerdos comburi debet.*
96 *Clericatus effectu ſunt multi.*
97 *Clerici ſumpti exempti a laicorum iuriſdictione.*
98 *Non ſolum de iure poſitiuo, ſed etiam de iure diuino.*
99 *Laici ſunt incapaces iuriſdictionis in eccleſiaſticos, tam criminalis, quam ciuilis.*
100 *Tam in actione reali, quam perſonali.*
101 *Et clericorum bona.*
102 *Clericus in actione reali conuenitur coram ordinario loci, vbi res eſt ſita.*
103 *Clerici ſunt exempti à iuriſdict. laicorum in quolibet iudicio.*
104 *Fori priuilegium non poteſt clericis auferri.*
105 *Aliquando tamen ex cauſa poteſt.*
106 *Clerici non poſſunt fori priuilegio renuntiare.*
107 *Nec etiam cum conſenſu Epiſcopi.*
108 *Clerici coniugati quando gaudeant fori priuilegio.*
109 *Tertiarii an gaudeant fori priuilegio.*
110 *Moniales gaudent fori priuilegio.*
111 *Et Heremitæ.*
112 *Regulares etiam fori priuilegio gaudent.*
113 *Milites Hieroſolymitani, & ſimiles gaudent fori priuilegio.*
114 *Hoſpitalarii gaudent fori priuilegio.*
115 *Canonica ſæcularis gaudet fori priuilegio.*
116 *Capitula, & collegia clericorum gaudet fori priuilegio.*
117 *Familia Epiſcopi gaudet fori priuilegio.*
118 *Epiſcopus poteſt habere familiam armatam.*
119 *Clericus eiuſque conſortes coram eccleſiaſtico conueniri debent.*
120 *Et an in rebus inſeparabilibus, aut inſeparabilibus.*
121 *Fammilia clericorum coram eccleſiaſtico, conueniri debet.*
122 *Quamuis aliqui contrarium teneant.*
123 *Coloni clericorum gaudent priuilegio.*
124 *Index laicus iudicans clericum priuatur officio.*

125 *Et*

125 *Et ſi non remittat clericum ad eccleſiaſticum, peccat, excommunicatur & committit ſacrilegium.*
126 *Index laicus nullo modo poteſt de clericorum delictis cognoſcere.*
127 *Proceſſus contra clericum factus coram laicos eſt nullus.*
128 *Confeſſio clerici facta coram laico eſt nulla.*
129 *Poteſt tamen cogi à ſuo indice, vt in d. confeſſione perſeueret.*
130 *Laicus non poteſt clericum abſoluere, nec condemnare.*
131 *Clericus laudatus ab emptore non poteſt conueniri coram laico.*
132 *Nec clericus hæres laici.*
133 *Index laicus nec contentioſam, nec voluntariam iuriſdictionem habet in clericos.*
134 *Epiſcopus poteſt interdicere locum, ſi laicus index nolit remittere clericum.*
135 *Laicus debet remittere clericum etiam nemine petente.*
136 *Clericum trahens coram indice laico eſt excommunicandus.*
137 *Clerici poßunt torqueri à laicis coram eccleſiaſtico indice.*
138 *Officialis laicus capiens clericum, excommunicatur, ſi ſtatim eum non remittat ad indicem ſuum.*
139 *Clericus non poteſt coram laico conueniri ex quacumque conſuetudine.*
140 *Laicus index non poteſt ſe intromittere in cauſis rei ſpiritualis.*
141 *Nec in cauſis annexis ſpiritualibus.*
143 *Agens contra clericum coram laico cauſam, perdit.*
143 *Et ſi actor clericus irregularitatem incurrit.*
144 *Clericus, & laicus ſi ſint cohæredes, eorum index eſt eccleſiaſticus.*
145 *Clericus per infamiam non perdit fori priuilegium.*
146 *Compromiſſum ſi ſit in clericum, & laicum, reductio fit coram eccleſiaſtico.*
147 *Clericus à laico delegatus nec etiam poteſt de cauſis clericorum cognoſcere.*
148 *Clericus depoſitus gaudet fori priuilegio donec actualiter degradetur.*
149 *Clericus repertus in fraganti crimine poteſt capi a laico, vt ad eccleſiaſticum remittatur.*
150 *Epiſcopus non poteſt laico delegare cauſas clericorum.*
151 *Index laicus poteſt punire laicum, qui clericum offendit.*
152 *Index eccleſiaſticus eſt competens in mixt. for. inter laicos.*
153 *Punitus in delictis mixti foro à laico, an poſſit puniri ab eccleſiaſtico.*
154 *Et quomodo.*
155 *Index eccleſiaſticus eſt competens ſuper laicis hoſpitalium adminiſtratoribus.*
156 *Index laicus poteſt punire laicum in eccleſia delinquentem.*
157 *Clericus a non ſuo Epiſcopo ordinatus gaudet fori priuilegio.*
158 *Sed non poteſt conſequi beneficium.*
159 *Et gaudet fori priuilegio ordinatus ab Epiſcopo impedito ordines conferre.*
160 *Clericus Min. Ord. ſi poſt delictum dimittat habitum, puniri debet ab eccleſiaſtico.*
161 *Clericus poteſt a patre emancipari coram laico.*
162 *Clericus incorigibilis poteſt à laico puniri.*
163 *Clericus incorigibilis quis ſit.*
564 *Clericus exercens ſe in enormitatibus à laicis puniri poteſt.*
165 *Clericus aßaſſinus quando a laico puniri poſſit.*
166 *Clericus degradatus à laico puniri poteſt.*
167 *Clericus gaudet fori priuilegio, ſi poſſideat beneficium.*
168 *Penſionem habens quando gaudeat fori priuilegio.*
169 *Clericus habens beneficium ſine redditibus gaudet fori priuilegio.*
170 *Index eccleſiaſticus eſt competens, vt decidat, an quis ſit clericus.*
171 *Vel quis ſit captus in loco ſacro.*
172 *Laicus debet remittere cum modeſtia clericum ad iudicem ſuum.*
173 *Index eccleſiaſticus poteſt prohibere, ne laici habitum clericalem deferant.*
174 *Clericus priuatus clericali priuilegio remanet clericus.*
175 *Fori priuilegium vt perdatur, quæ requirantur.*
176 *Clerici non ligantur ſtatutis laicorum.*
177 *Nec eorum bona.*
178 *Etiamſi eſſet ſtatutum priuilegiatiuum.*
179 *Neque clerici ſponte poſſunt ſe ſubijcere ſtatutis laicorum.*
180 *Statuta contra libertatem eccleſiaſticam ſunt nullam ſtatim.*
181 *Satutum laicorum non valet ſuper matrimonio, iuramento, & ſimilibus.*
182 *Statutum laicorum non valet, ſi piæ cauſæ præiudicet.*
183 *Statutum fœminas, an excludat ab hæreditate clerici.*
184 *Clerici ſi ligentur ſtatutis ab Eccleſiaſtico poſſunt adſtringi.*
185 *Statuta fauorabilia competunt etiam clericis.*
186 *Clerici ſunt exempti a ſolutione onerum.*
187 *Et laici, exigentes collectas a clericis puniuntur.*
188 *Coloni clericorum ſunt exempti a ſolutione onerum, & quando.*
189 *Emphiteuta quando ſit exemptus a ſolutionem onerum.*
190 *Clerici nec ſponte poſſunt ſoluere collectas.*
191 *Epiſcopi tenentur inquirere contra exigentes collectas a clericis.*
192 *Clerici ſunt exempti a gabella impoſita pro capita animalis.*
193 *Famuli clericorum quando ſunt exempti a ſolutione onerum.*
194 *Clerici an poſſint collectari pro communi vtilitate, & neceſſitate, &*
195 *Clerici vt poſſint collectari, quæ requirantur.*
196 *Clerici non poſſunt ſuccedere in feudis.*
197 *Idque declaratur in multis caſibus.*
198 *Clerici in ſacris conſtituti non poſſunt contrahere matrimonium.*
199 *Idque non procedit in clericis Min. Ord.*
200 *Clerici non poſſunt negotiari.*
201 *Clerici non poßunt pro cauſa ciuili carcerari, & quando.*
202 *Clericus non poteſt eſſe tabellio.*
203 *Clericum percutiens eſt excommunicatus.*
204 *Moniales percutiens eſt excommunicatus.*
205 *Clericus vt præcipitet, dans cauſam eſt excommunicatus.*
206 *Milites Hieroſolymit. & ſimiles percutiens eſt excommunicatus.*
207 *Clericum mortuum percutiens eſt excommunicatus.*
208 *Excomunicati percuſſores clericorum a Papa ſunt abſoluendi.*
209 *Clericum percutiens per errorem, vel aliter quando excuſetur.*

210 *Clericus non poteſt teſtificare coram iudice laico, neque ibi eſſe laici procurator, nec poteſt eſſe officialis inter laicos.*
211 *Clerici beneficiati, & in ſacris conſtituti, & religioſi tenentur ad recitandum officium diuinum.*
212 *Clerici non poſſunt eſſe aduocati coram iudice laico.*
213 *Clerici litigantes non tenentur iurare de calumnia.*
214 *Clerici venari non poſſunt, non poſſunt legitimari à ſeculari, & ſi confugiant ad eccleſiam poſſunt extrahi.*
215 *Clericus patronus eccleſiæ intra ſemeſtre præſentare debet, & de alijs dub.*
216 *Clericus ſi vendidit rem duobus, primus emptor præfertur, & per clericatum quis nobilitatur.*
217 *Clerici non poſſunt pœna conuentionales exigere vltra intereſſe, & cum duobus teſtibus teſtamentum facere, poſſunt, &c.*

Clerici debent præſentari, qui omnes poſſunt præſentari, ſi non reperiuntur, prohibiti, & de clericatu tractatur.

CAP. I.

NVnc eſt videndum, qui preſentari poſſint in eccleſia patronata, ſeu beneficio dum euenit vacatio.

1 Præſentari ergo poſſunt omnes, qui non reperiuntur
prohibiti, vt in toto *tit. de iurepatr. & 16. quæſt. 7. per tot.
nempe clerici Aug Barboſa de off. & pot. Ep. p. 3. alleg. 72.
nu. 72. Zecch. de benef. & penſ. c. 12. nu. 21. Gonz. in comm.
ad reg. 8. Canc. gl. 2. num. 60. & Garc. de benef. p. 7. c. 1. nu. 1.*
2 quia beneficia eccleſieſtica ſunt conferenda clericis,
non autem laicis, c. cum adeo, de reſcrip. c. ex literis,
de tranſact. & c. 2. de inſtit. & vbiq; tradunt communiter
Doctores, Rebuff. in praxi, tit. de clericis, & a quib. &
quomodo creentur, *num. 4. Mandoſ. in reg. 24. de male
promotis, num. 3 Lamb. de iurepatr. lib. 2. p. 1. q. 7. art. 7. n.
2. & ſeq. Menoch. de arb. ind. caſu 201. numer. 33. Alfonſ.
Hoieda de comp. & incomp. benef. part. 1. c. vlt. num. 71. &
ſeq. Flam. Pariſ. de reſign. benef. lib. 4. quæſt. 2. num. 2. &
per tot. Nau. conſil. 1. de præb. Carol. de Graſ. in tract. de
effectib. cler. effect. 15.* vbi optime materiam iſtam declarat.

3 Et ratio eſt quia laicus eſt incapax ſpiritualium, c. ſi
quis deinceps, 16. q. 7. c. cauſamque, de preſcr. & c. quãuis dedecimus, & beneficium eſt res ſpiritualis, c. dilecto, & ibi *Abb. n. 16. de præb. Hoied. vbi ſup. d. n. 71.* etenim
4 omnia beneficia duo in ſe continent, ideſt ſpiritualitatem, quod eſt principale, & temporalitatem, quod eſt
5 acceſſorium, *c. ſanctorum, §. quis, diſt. 70. c. eos qui diſt. 81.
Mandoſ. in reg. 22. Cancell. q. 4. n. 2. Selua de benef. p. 1. q. 1. n.
5.* niſi laicus ex diſpenſationem Papæ beneficium habuerit *Fel. in d. c. cauſam quæ, n. 6. Veral. dec. 138. par. 2. &
deciſ. 24. p. 3. Doct. in c. Ioannes, de cleric. coniug. & alias
limus, refert Gonz. vbi ſup. d. gl. 2. a numer. 60. ad fin. vide
Lambert. vbi ſup. lib. 2. par. 1. quæſt. 7. art. 3. & 7. & d. Pariſ. d. q. 2.*

6 Ergo ad hoc vt quis præſentari poſſit a patrono ad beneficium vacans debet eſſe clericus, & capacitas attenditur, ipſius præſentationis tempore *Rota deciſ. 69.
p. 3. lib. 1. diuerſ. M. Ant. var. reſol. lib. 1. reſol. 19. n. 1. Barboſ.
d. alleg. 72. nu. 78.* & ſimul requiruntur clericatus, & ordo, vt incedat in habitu, & tonſura, & ſaltem primam tonſuram illi collatam a ſuo ordinario habeat, quia licet incederet in habitu, & tonſura, & communiter clericus reputaretur, ſi tamẽ poſtea cõſtet veritate, nõ te-
7 net collatio beneficij, *Steph. de lit. gra. tit. de expectatiuis,
noua forma expectat inar. num. 24. Selua vbi ſup. p. 3. q. 5.
num. 24. Pariſ. de q. 2. Gonzal. de gl. 2. num. 64. Garc. vbi ſupr. num. 11. & 12. & Barboſa vbi ſupr. n. 73.* & ſatis eſt quo
fit clericus primę tonſurę, per quam ordo clericalis
confertur, c. cum contingat. & ibi Doct. de æt. & qual.
8 & communis Canoniſtarum ſententia. vt per *Fel. in c.
ſicut. el 3. num. 2. de ſimonia, Mandoſ. in reg. 24. Canc. q. 1. n.
2. Couarr. in c. quia nos, numer. 4. de teſtam. Rota deciſ. 731.
num. 5. & 6. p. 1. diuerſ. & Guido Pap. dec. 449. num. 1. vbi*
9 additio, quia ſecundum Canoniſtas nouem ſunt ordines addendo pſalmiſtarum, ideſt, primam tonſuram,
& Epiſcopatum ſecundum nouem ordines Angelorum
Eccleſiæ triumphantis, c. clericos *diſt. 21. Abb. in c. cum
in cunctis, §. cum vero, num. 2. de elect. gl. & Doct. in princ.*
procemij Sexti Decretalium, in verbo, Epiſcopus, & in
*d. c. cum contingat. Nauar. conſ. 11. nu. 1. & 3. de temp. ord
Suarez, de relig. tract. 3. lib. 4. c. 13. n. 8. & c. 56. n. 5.* & ideo
Decretum *Conc. Trid. ſeſſ. 7. de ref. c. 10.* quo ad principalem diſpoſitionem compræhendit primam tonſuram
Garc. vbi ſup. p. 5. c. 7. n. 95. & decretum c. 18. de ref. ſeſſ. 23.
ibi vnuſquiſq. a proprio Epiſcopo ordinetur, copręhendit etiam primam tonſuram *Garc. d. p. 1. c. 1. de cler. et ord.
n. 7. &* 8.

10 Quamuis Theologi ſeptem tantum ordines ponant
ob ſeptimformem gratiam Spiritus ſancti, vide Diuum
Thomam Doctorem Angelicum in ſupplemento ad
tertiam partem, q. 37. art. 2. & ſecundum eos primam
tonſura non eſt ordo, ſed diſpoſitio, & præparatio ad
ordines, de qua re, & quot ſint ordines an nouem, vt
volunt Canoniſtę, an ſeptem, vt volunt Theologi tractant Albertus Trot. de vero, & perfecto clerico, *lib. 1.
c. 2. Lamb. vbi ſup. p. 1. lib. 2. q. 7. ar. 2. Couar. var. reſ. lib. 11.
c. 10. a n. 10. Nauar. in man. c. 22. num. 18. Ang.* Syluester,
Roſella, Tabiena, Armilla, & alij Summiſtæ in verbo,
ordo Catechiſmus ad parochos, de Sacramento Ordinis, ver. docendum igitur erit, Bar. Ledeſma in Summario de Sacramentis, de Sacramento Ordinis, difficultate 5. Candelabrum aurum, tit. de Sacramento Ordinis
n. 6. 10. & 11. Eman. Rudrig. in ſum. *to. 2. c. 13. Card. Tuſch.
pract. concl. iur. concl. 189. lit. O.*

11 Adde quod hodie adeſt Conſtit. Sixti V. relata a
Quaranta in ſum. Bullarij, in ver. habitus clericalis per
quam ordinatur vt collatio beneficij fiat clericis in
habitu, & tonſura incedentib. & ſaltem prima tonſura
inſignitis, & ita omnes clerici beneficiati, vel in ſacris
ordinib. conſtituti in habitu clericali, & tonſura incedere debent ex d. conſtitutione, & ſic habitus clericalis
12 cõſiſtit copulatiue in tonſura, & veſtib. Bal. in l. ſi qua
per calumniã, *C. de Ep. et cler. n. 1. & Pacian. de prob. lib. 2.
c. 34. nu. 25. & ſeq.* veſtes talares ſunt clericis congruen-
13 tes ideſt, qui hominem vſq. ad pedes tegunt, vt habetur in Calepino, in verbo talares, Pet. Ledeſma in ſum.
p. 2. tra. 7. c. 2. concl. 14. circa fin. Garc. d. c. 1. n. 21. & ſeq. &
coloris nigri vt dicam in c. vlt. huius prax. totum enim
14 corpus clericorum tegitur, & nigro colore, forſan quia
ſunt mortui mundo, nec amplius vt laici debent palam
apparere, ſed manus, & pedes tantum expedite habere debent ad faciendam, & operandum, os autem
15 ad populum docendum, & laudandum Deum. Et li-
16 cet quis non ſit clericus quando a patronis fuit nominatus, tamen ſufficit quod ſi clericus, quando præſentatur, ita *Rot. in vna Imol. iuriſpatronat. 19. Nouembr.
1584. coram D. Orano, & latè Garc. vbi ſupra dict. capit.
1. numer. 32. & ſeq. vide Riccium in praxi rer. fori eccleſ.
deciſ. 157.*

17 Præſentandus debet eſſe clericus vt ſupra dictum eſt,
& an-

& ante 14. annum inceptum non poteſt beneficium
obtinere, vt habetur *in Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reform. c. 6.*
Nau. d. conſ. 11. n. 3. de præb. de Pariſ. de reſig. benef. lib. 3. q.
7. et lib. 4. q. 1. n. 7. et q. 9. n. 3. Prax. Archiep. leon. p. 2. c. 18.
nu. 14. M. Ant. ubi ſup. lib. 1. reſ. 122. caſu 51. D. Alexãdri
Rauden. Patritius Mediol. & Comes Burgeti dec. 135. n. 22.
& ſeqq. qui olim Primarius Iuris Ciuilis Interpres Præ-
18 ſtantiſſimus in Piſano Gymnaſio fuit præceptor meus
cariſſimus, & pariter D. Paulus eius filius vir peritiſſi-
mus dum in prædicto Gymnaſio Inſtitutiones legeret
fuit præceptor meus, quibus plurimum debeo, Ricius
vbi ſupr. dec. 187. & de alijs requiſitis ad beneficim ob-
tinendum *dixi ſupr. lib. 1. cap. 1. & dicam infra eodem lib.*
6. cap. 10. vide Garc. vbi ſupr. d. quæſt. 7. per omnia capita
d. partis.

19 Qui clericus primæ tonſuræ gaudet priuilegijs cleri-
calibus, videlicet priuilegio canonis, ſi quis ſuadente,
17. *quæſt.* 4. et priuilegio fori, cap. ſi. diligenti, de foro
comp. Hodie vero circa priuilegium fori adeſt decre-
20 tum Conc. Trid. ſeſſ. 23. de refor. c. 6. quo decernitur, vt
clericus gaudeat fori priuilegio, clericus, ideſt primæ
tonſuræ, vel minorum ordinum, ſi habeat beneficium
eccleſiaſticum, aut clericalem habitum, & tonſuram
21 deferens alicui eccleſiæ ex mandato Epiſcopi inſer-
uiat, vel in Seminario clericorum, aut aliqua Schola,
vel Vniuerſitate de licentia Epiſcopi, quaſi in via
ad maiores ordines ſuſcipiendos uerſetur, de quo vi-
de *M. Ant. vbi ſupr. lib. 3. reſol. 48. per totam, & Stephan.*
Grat. diſcep. foren. c. 212. num. 40. & d. licentia Epiſcopi
ſufficit etiamſi oretenus ſit data ſine ſcriptis, ita de-
22 claraſſe Sacram Congregationem refert Riccius vbi
ſup. deciſ. 599. neq. hodie requiritur trina monitio ad-
hoc vt clericus non incedens habitu, & tonſura amittat
fori priuilegium, ſed ſtatim ex d. c. 6. conc. illud amit-
23 tit. pulc. declar. Ricc. vbi ſup. dec. 606. qui clericus quã-
uis ex d. conc. non gaudeat fori priuilegio, tamen gau-
det priuilegio canonis etiam poſt d. concilium, Gutie-
rez *de iuram. confir. p. 2. c. 17. n. 12. Garc. vbi ſup. p. 2. c. 2. n.*
3. & ita ſeq. Maſtril. dec. Rot. Sicil. 104. & declaraſſe Sacrã
Congregationem refert *Ricc. vbi ſupr. dec. 607. vbi n. 3.*
refert eandem S. Congregationem declaraſſe, quod
licet *ex d. c. 6. clericus non incedens, &c.* perdat fori pri-
24 uilegium, tamen id non obſtat Epiſcopo, quominus
in tales clericos delinquentes, ſi adhuc permanent cle-
rici poſſit animaduertere, & quod talis clericus poſſit renũ-
ciare clericatui probat *Ricc. vbi ſupr. dec. 597.* qui ait in
praxi tali clerico delinquenti pro pœna imponi, vt ha-
bitum dimittat.

25 Clericus autem primæ tonſuræ rectè præſentatur ad
beneficium, niſi ſit tale beneficiũ, quod, ex fundatoris
ordinatione requirat in præſentato maiorem ordinem
ſacrum, eo enim caſu talis habens ordinem requiſitum
debet præſentari, c. ſignificatum de præb. attenditur
igitur natura beneficiorum, iuxta notata in c. cum *ac-*
ceſſiſſent de conſtitut. Lambert. vbi ſupr. lib. 2. p. 1. quæſt. 6.
art. 2. Garc. vbi ſupra d. p. 7. c. primo, n. 7. et ſeqq. & beneficij
attenditur capacitas clerici tempore præſentationis ſi
26 beneficium ſit iuriſpatr. ſeu collationis, ſi beneficium
ſit liberum. *Rota d. deciſ. 69. Marc. Anton. vbi ſup. lib. 1. re-*
ſolut. 19. n. 1. Barboſa d. alleg. 72. n. 78.

27 Clericus autem coniugatus licet veniat appellatio-
ne clericorum, & poſſit habere vxorem vnicam, & uir-
ginem. *capit. 1. de cleric. coniug.* nihilominus non poteſt
habere beneficium *d. cap. 1. cap. 2. cap. diuerſis, & cap. Io-*
annes, de cler. coniug. ratio eſt ſecundum *Abb. in d. c. diuer*
ſis, n. 1. quia talis coiugatus nõ poteſt præfectæ Domino
famulari cum non habeat ex toto ſui corporis pote-
28 ſtatem, & amore filiorum, & coniugis eccleſiarum
ſubſtantia dilapidaretur, & quia reputatur immundus
reſpectu obſequij ſpiritualis, *c. quod de cler. coniug. vbi*
idem Abb. notat, ſi tamen incedat in habitu, & tonſura
poteſt ex Apoſtolica diſpenſatione habere benefi-
cium ſimplex. *gloſſ. vltim. in dict. cap. Ioannes,* cum con-
ſenſu patroni ſi beneficium ſit iuriſpatt. *Lamb. vbi ſupr.*
art. 3.

29 Et placet afferre in materia clericatus, quando di-
catur receptus a proprio Epiſcopo, deciſionem *Rotæ*
coram Orano in Cæſaraugustana Penſionis 9. Martij 1598.
quæ eſt tali,

30 Reſeruata fuerat Apoſtolica auctoritate q. Baldui-
no Epiſcopo Auerſano penſio 400. ducat. ſuper fructi-
bus Prioratus, & menſæ Capitularis eccleſiæ S. Mariæ
de Pilari, cum facultate eam in vnam, vel plures perſo-
nas transferendi, quam cum in perſonam D. Chriſto-
phori eius ex fratre nepotis transferri deliberaſſet.
Chriſtophorus impetratis literis dimiſſorijs ab eiuſdẽ
Epiſcopi Vicario ad effectum, vt a quouis Catholico
Antiſtite poſſet ad primam tonſuram promoueri, ob-
tinuit in vim earum per Epiſcopum Caſertanum ſibi
eã conferri, & ſucceſſiuè præfatam penſionem ad ſuifa-
uorem transferri, ſed quia oriundus erat ex diœceſi
Lucana, dubium fuit, an ad hunc effectum clericatus
ſibi ſuffragetur,

31 Et Domini venerunt in ſententiam negatiuam, quia
clari iuris eſt, Epiſcopum non poſſe validè mandare
alicui conferri, vel etiam conferre tonſuram aut ordi-
nem, niſi ille, vel ratione originis, vel beneficij, uel etiã
domicilij fuerit ſibi ſubditus, *c. cum nullus, de temp. ord.*
lib. 6. Ant. in c. quoad translationem, n. 3. & ibi Abb. n. 2.
de temp. ord. Aegid. in c. adeo, de reſcript. Pariſ. conſ. 136. n.
4. lib. 4. cũ alleg. vnde cũ in D. Chriſtophoro nulla præ-
miſſarum qualitatum ineſſet, propter, quam tempore
dimiſſoriarum fuerit factus Epiſcopi Auerſani ſubdi-
tus ſequitur, quod clericatu vigore dimiſſoriarum ob-
tento iuuari non poteſt, ut enim oſtenſum eſt, origo
eum ſubditum facere Epiſcopo Auerſano non potuit,
cum eſſet Lucanæ diœceſis, neq. beneficium, quia ante
primam tonſuram illius incapax, erat minus domici-
32 lium, quoniam ad illius conſtitutionem duo con-
currere oportuit animum ſcilicet, & factum, *l. domici-*
lium, & ibi Doct. ff. ad municipal. Bart. in placet, ff. eod. Ga-
briel. conſ. 189. n. 22. vol. 2. animus autem cum a priori,
& poſteriori, & inquit *Bald. in l. tres denunciationes, n. 5.*
C. quom. & quand. iudic. colligitur ſi inſpicimus initium,
in eo defuit, quia eius pater cum filij ſe contulit Auer-
ſam, vt ibi permaneret cum Epiſcopo fratre, ſicut per-
manſit, & vt filij operam nauarent literis, quo fit
33 veriſimile non ſit ipſum, qui erat puer, habuiſſe ani-
mum ſibi in ea ciuitate conſtituendi domicilium, licet
enim in ea ætate conſtitutus poſſit habere domici-
lium facto, vbi maior pars eſt fortunarum ſuarum,
nihilominus non poteſt animo illud habere. *Bart. in*
l. placet, 2. q. ff. ad municip. & in l. 1. ff. de tutor. & curato-
rib. Soccin. & alij, de quibus per Silu. conſ. 25. nu. 37. & ad
hoc facit ratio tradita per *Pet. de Vbald. de canon. Epiſc.*
p. 2. c. 7. num. 25. vbi pupillus traductus ad aducandum
extra domicilium originale non contrahit domicilium
accidentale, quia animum intellectualem non habet. *l.*
placet, l. aſſertio, §. fin. ff. ad municip. Gabriel. conſ. 180. col.
pen. vol. 2.

Quod etiam reſpicimus tempus poſt mortem Epi-
ſcopi, patet ex dictis teſtium ipſum Auerſa diſceſſiſſe,
in patriã rediſſe, quod efficax reddit argumentũ ipſũ
non habuiſſe animum ibi conſtituendi domiciliũ ſed
permanendi cũ patruo Epiſcopo. *Rimin. iun. conſ. 168. n.*
71. per text. in §. pauonum, Inſtitut. de rer. diuiſ. maximè
quod Iulius eius frater remãſit Auerſæ vbi vxorẽ duxit, &
cũ quo vlterius Auerſæ nũ habitauit Quod, ſi vero me-
dium

diũ tẽpus attẽdimus,cũ ſe contulerit ad patriã et ſte-
terit abſens a ciuitate Auerſana per annum , mani-
feſtum ſit non fuiſſe eius animum contrahere domici-
lium in ciuitate Auerſana. *Rim.iun.conſ.* 515. *num.* 33.
quibus accedit, quod non fuit habitus ibi pro incola,
cum non conſtaret ipſum ea intentione habitatum
Auerſam veniſſe,vt ibi perpetuo eſſet,*l.pupillus,§.inco-
la,vbi Alc.n.*11.*de verb.ſignific.*nec diſtraxerat bona,
quæ habebat in patria,nec in ciuitate Auerſana habe-
bat maiorem partem fortunarum *iuxta l.Ciues . C.de
incol.lib.*10.*vbi gl.in verb.larem* , neque ibi ſubſtituit
onera *Bald..conſ.*47.*lib.*3.*& conſ.*339.*eod.vol.*

Non obſtant coniecturę adductæ per informantes
per D.Chriſtophoro, vt eſt habitatio per decenniũ in
d.ciuitate, quia cum illa fuerit in domo aliena, nem-
pe Epiſcopi ſui patrui,apud quem permanebat, iſta
cauſa excludit præſumptionem , quod permanſerit
cauſa conſtituendi domicilium,nam vt acquireret do-
micilium,neceſſarium fuit, quod domum propriam,
vti paterfamilias habitaret,& tranſtuliſset larem cum
familia,& maiori parte fortunarum , *d.l.ciues,vbi gl.in
verb.larem , C.de col.lib.* 10. *Bald.in rubric.C.ſi a non
compet.iud.n* 2.*Socc.iun.conſ.*7.*vol.*2.ibiq. animum per-
petuo manendi retineret,ſiquidem alias ex quantum-
uis longeua habitatione num dicitur contraxiſſe do-
micilium.*Bart.in l.quæſitum,in princ. ff.de l.*3.*Felin.in c.
dilectus , il.*2.*n.*2.*de reſcr.Caſtrenſ.in l.*2.*n.*2.*verſ.& per
pred.C.vbi Senatores.*

35 Hinc præfectus arcis, etiam quod per decennium,
vel vltra moram trahat extra locum originis , anti-
quum domicilium non mutat, nec nouum conſtituit.
*Alc.reſp.*55.*n.*9.& ſcholaris , qui per quam plurimos
annos cauſa ſtudiorum in aliqua ciuitate, vel vniuer-
ſitate degit non ideo contrahit ibi domilicum *l.*2.*vbi*
36 *Doct.C.de incol.Bart.in l.lex cornelia , §.ſi tamen , ff.de
iniur.Caſtrenſ, in l.hæres abſens, §.vt ſi quis , ff.de iudic.
cum ſimil.per Cephal.in conſ.*451.*num.*132.quia animum
recedendi à ſtudio habet.*Alber.Salic.& Rom. in l.cum
filius , ff.ſi cert.pet.Ruin.conſ.*112.*n.*12. *lib.* 5. & in his
terminis fuit reſolutum coram *R. P. D.Mellino in vna
Romana Cambiorum,4.Decembris* 1592.

37 Non obſtat emptio feudi, quia fuit facta à patre,
& conſtitutio domicilij requirit factum proprium.
*l.libertus.§.patris domicilium , ff.ad municip.Bal.in l.*1.*n.*
6.*C.de munic.& orig.ſola* emptio,ac poſſeſſio bonorum
non acquirit ementi domiciliũ,*d.l.libert.§.ſola poſſeſſio,*
ſed extra locum originis ad conſtituendum domici-
lium oportet , concurrat tranſlatio maioris partis
facultatum cum familia , & animo perpetuo ibi habi-
tandi,Alc.*lib.*2.*parerg.c.*7.

38 Neq.domicilium patris accidentale eſt domicilium
filij *d.l.libert.§.filius ciuitatem , ff.ad municip.l.non vtiq.
ff.eod.gl.in l.filius , C.de munic.& orig. lib.* 10.*vbi Io.de*
39 *Platea dicit*, quod domicilium originis ſit immutabi-
le,ſecus domicilium accidentale , quia poteſt ſæpiſ-
ſimè mutari.*Marian.in c.fin.num.*53.*de foro competent.
gl.in l.ſenatores in verbo,adlectionem,in fine , ff.de ſenato-
ribus.*

40 Non obſtat declaratio per D.Chriſtophorum ,
quod volebat habitare Auerſæ,quia potentior eſt vo-
luntas,quæ factis,quam quæ verbis declaratur, *l.ſi ta-
men.§.ei qui dicit.ff.de edil. ed. Caſtrenſ. in l. ſi procurator
falſo,num.*3.*ff.de condit.ob cauſam , & fuit dictum in cau-
ſa Oriolen.beneficij.*6.*Martij* 1595.*coram Illuſtriſſ. Man-
tica.*nam ſæpius contra intentionem aliquod dicitur ,
quod non contingit in factis.*Aym.conſ.*292.*num.*15.*&
conſ.*301.*n.*13.ideoque quod dicitur momento contra-
hi domicilium , cum quis declarat perpetuo velle ma-
41 nere in aliquo loco,procedit, vbi voluntas perducitur
ad factum transferendo ſe ad locum , & ibi habitan-
do in propria domo , vel ſaltem conductitia, vel gra-
tuita,*Bal.conſ.*198.*num.*3.*lib.*2.*Menoch.de arb. caſu* 86.*n.*
2.præterea teſtis primus eſt vnicus, qui de eo deponit.
ſuper ſeptimo,cui nulla poteſt fides adhiberi, cum fue-
rit periurus,& conuincatur de mendacio, dum reſpon-
dit de crimine aliquo non fuiſſe inquiſitum , quod ta-
men ex proceſſib. conuincitur falſum , & iſtius depoſi-
tio valde dubia redditur dum hoc audiuiſſe ait ante, &
poſt mortem Epiſcopi , potuit enim audiuiſſe imme-
diate poſt clericatum,aut dum eſſet in pupillari ætete
conſtitutus , & cum vis ſit in tempore probatio debet
42 eſſe concludens DD.*in c.præſentia, de teſtib.*

Alij vero teſtes in genære de declaratione animi de
ponentes non præſumuntur conteſtes,vt fuit reſolutum
in vna Romana de Incoronatis.7.Febr.1575.coram
Cotta.

Vlterius habitatio non poteſt hoc caſu coniungi cũ
declaratione animi , nam illa habet ſuam cauſam , &
ideo non ſeruit , declaratio vero non probatur , niſi
per dictum vnius conteſtis,quæ probata,vt ex premiſ-
ſis liquet,non releuat,cum illi repugnent facta , vt be-
ne deducunt hic informantes,qui omnibus contrarium
conſideratis reſpondent.

Et in ſimili adeſt dec.742. Card. Seraph.in Neapo-
litana Canonic.vbi taliter ordinatus dicitur clericus,
ſed non quoad ordinis executionem .

Quoniam autem Clericus præſentari debet ad bene-
ficia Eccleſiaſtica , & ſæpe de clerico in hac praxi fit
mentio , ideo neceſſarium eſt breuiter de clericatu ip-
ſo,& eius effectibus breuiter videre .

43 Clericatus igitur de iure Diuino conſtitutus eſt ,
c.continua , & c.ſacerdotibus 11.*q.*1.*&* 11.*c.ſi Imperator
diſt.*69.*Abb.in c.ſoſitę,de maior. & obed. Anaſt. Germon.
de ſacror.immunit.lib.*3.*c.*3.*num.*35.appellantur autem
44 clerici a verbo Græco , cleros quod idem eſt , quod
ſors,ſeu hęreditas latinè ſonat,*c.cleros,vbi gl.diſt.*1.*Iſid.*
45 *lib.*7.*etimolog.tit.de cler.* & ſtatim ac quis ad clericatu
aſſumptus eſt , translatus dicitur ad Domini famula-
rum & a cætu laicorum eſt ſegregatus , *Hoſt.in ſumma
tit.de temp,ordin,*ex quo clerici ſerui Dei dicuntur , ac
46 Deo obſequi,& ſeruire profitentur,*d.c.cleros, c.cui por
tio,*12.*q.*1.*c.cum ſecundum Apoſtolum , de præb.& de cle-
ricorum vita habetur in Concil. Trid.ſeß.* 22. *c.* 1. *de ref.*
ideoque clerici omnino caſti , & continentes eſſe de-
47 bent,*c.vt clericorum,de vit.& hon.cler.* & in ipſis igno-
rantia cæterorum malorum mater damnatur , c.igno-
48 rantia , diſt.38.atq.a clericis auaritia abeſſe debet,
quæ eſt idolorum ſeruitus,*c.cum omnis,*1.*q.*1.*c.auaritię,*
49 *de præb.*clerici etiam debent eſſe ſobrii , honeſti, & a
crapula alieni,*c.a crapula , de vit. & hon.cler.c.vinolen-
tum,& c.ante omnia , diſt,*35.debent eſse miſericordes,
& charitatiui,*c.*2.*diſt.*41.& ſuis actibus nullam debent,
& adhibere fraudem.*Graſſ.dec.aur.p.*2.*lib.*3.*c.*1.*num.*7.
et rebus temporalibus , ſe immiſcere non debent , *c.*1
et 2.2.q.1.componentes vitam,et mores habitu,inceſ-
ſu,viſu,et ſermone,ita ut a planta pedis vſque ad ver-
ticem capitis honeſtatem præſeferant. *Graſſ. de effecti-
bus cleric.in prælud.num.*76.et tales eſſe debent , prout
eos deſcribit *Iſidor.lib.*2.*de eccleſiaſt. offic. c.* 2. *& in c.is
igitur.diſt.*23.*Belletus in p.*1.*diſquiſitionis clericalis , de di-
ſciplina clericali.§.*1.*& ſeqq.* et quia clericatus a natu
ra non venit,ſed fit extrinſece,in dubio non præſumi-
tur,*c.presbyteris , & ibi gl.diſt.*68.*Maſcar.de probat.con-
cl.*302.*num.*13.*Gomeſ.ſuper reg. Cancel. tit.de anali poſſeſ-
ſione,q.* 58. quando tamen quis in quaſi poſſeſſione
clericatus reperitur per longam habitus delationem
tunc clericus præſumitur Dec.*in c.ſi ſcriptura , num.*48.
de fide inſtrument. Maſcard. vbi ſupr. concluſione 304.*n.*1

vel

50 vel ſi tanquam clericus in poſſeſſione beneficii
reperiatur, *Rota deciſione 13. de prob. in antiq. Maſc.*
51 *vbi ſupr. concluſione 302. nu. 16.* vel ſi per aliquod tem-
pus vt clericus eccleſiæ inſeruiſſet Fel. *in c. illud, nu. 5. de*
præſump. Belletus vbi ſup. §. 14. de fauore clericorum per-
ſonali,

52 Clericatus autem probatur per literas teſtimonia-
les ſeu dimiſſorias Epiſcopi ateſtantis ſe ordinem cō-
tuliſſe illi qui ſe dicit eſſe clericum *Abb. in c. 1. nu. 4. de*
cler. peregr. Fel. in c. poſt ceſſionem, n. 3. & 15. de prob. Maſc
vbi ſup. concl. 305. n. 1.

53 Secundo probatur per ſcripturam de ipſo cle-
ricatu confectam, *cap. legum 2. quæſt. 1. c. tua de cler. pe-*
regr.

54 Tertio probatur ex confeſſione partis aduerſæ,
Maſc. d. concluſ. 305. num. 6. quod procedit, quando eſ-
ſemus in poſſeſſorio, quia tunc ad colorandam poſſeſ-
ſionem confeſſio rei facta de clericatu actoris, prodeſt
actori, ſecus in petitorio, *Gem. in c. 1. n. 6. de eo, qui mit-*
tit. in poſſ. lib. 6. vbi Franc. col. vlt. Graſſ. vbi ſup. nu. 201. &
ſeqq.

55 Quarto probatur per inditia, & argumenta, *c. inter*
quatuor, vbi gl. in verb. per argument. de cler. pereg. Barſius
dec. 3. n. 13.

56 Quinto ex communi opinione, & reputatione, vt ſi
quis tanquam clericus fuiſſet communiter habitus, &
reputatus per multum tempus *Innoc. innotuit, de eo, qui*
mittit n. in poſſ. Barſ. dec. 3. n. 15.

57 Sexto probatur per famam concurrentibus ali-
quibus alijs adminiculis, ita Maſcard. *d. concluſ. 305.*
num. 1.

58 Septimo probatur per teſtes, qui actui clericandi
interfuerunt, *capit. 2. & 3. de cler. pereg. Guid. Pap. dec.*
474. Maſcard. vbi ſup. concl. 303. n. 1. & 11. & probatur
etiam per vnum teſtem. *Bald. & Felin. in c. licet vniuer-*
ſis, in fin. de teſtibus, quod declara, & limita, vt per Graſſum
vbi ſup. à n. 212.

59 Octauo probatur per aſſertionem Cardinalis atte-
ſtantis quem eſſe clericum, *Bald. in proem. decretal. in*
princ. num. 23. Maſcard. d. concluſ. 305. num. 15. non ta-
60 men probatur per verba enunciatiua Papæ, vel præ-
lati dicentium in bulla talem eſſe clericum, *Petr. de*
Anch. in cap. ſi iudex laicus, de ſent. exc. lib. 6. Marcheſan.
de commiſſion. p. 1. c. 14. num. 60. attamen talis nomina-
tio pro nominato inducit præſumptionem, quæ trans-
fert onus probandi contrarium in aduerſarium, *Felin.*
in c. à nobis, col. 3. de teſtib. Barboſ. d. dec. 3. num. 12. & ſi
61 talis nominatus clericus captus ſit per iudicem lai-
cum, abſque alia probatione remitti debet ad iudi-
cem eccleſiaſticum, *Felin. in c. nonnulli, §. ſunt, & alij,*
col. 3. in 4. ampliat. de reſcript. ſed talis nominatio non
ſufficit, ſi talis nominatus ita vellet vendicare benefi-
cium ab alio poſſeſſum. *Maſcard. vbi ſupr. concluſ. 304.*
num. 23.

62 Et licet quaſi poſſeſſio clericatus non probet cleri-
catum *Maſcard. vbi ſupra concl. 314. n. 8. & 19.* tamen
transfert onus probandi contrarium in contradicen-
tem. *Maſcard. concl. 303. n. 6. & 12. & concl. 304. num. 10.*
63 quæ quaſi poſſeſſio prodeſt, quando quis in ſua patria
reperitur, ſecus ſi ſit alienigena, ignotus *Maſcard. &*
Menoch. vbi ſup. vide Belletum vbi ſup. p. 1. de fauore cleri-
ci perſonali §. 14. & de probatione clericatus fuit dictū
in *Neapolit. canonic. 9. Decemb. 1585. coram Card. Seraph.*
prout infra.

Fuit reſolutum clericatum Stephani eſſe ſufficien-
ter probatum nam de eo per literas ordinantis con-
ſtat, neque obſtat, quod fuerit à non ſuo Epiſcopo, ne-
que conſtet de locatione, ea namque ex multis conie-
cturis præſumitur, & primo, quia tonſuratus fuit in
propria diœceſi ſui ord. quod non ex veriſimile factum
fuiſſe ſine eius licentia, vt coram me alias dictum fuit
in vna Iſpalen. 2. quia inceſſit per longum tempus in
habitu, & tonſura, vt probant teſtes, ſextus, & ſepti-
mus *ſup. 3. articul. 3,* quia in ſententia lata per Vica-
rium vocatur clericus 4. & adeſt remiſſio facta a Cu-
ria ſæculari ad Curiam Archiepiſcopalem de eo tam-
quam clerico, quæ omnia ſunt ſufficientia ad inducen-
dam præſumptionem licentiæ, cum ſimus in materia,
in qua leuiores probationes ſufficiunt, *Rot. dec. ult. de*
fil. præb. in nou. & potuit licentia ſeparatim concedi, vt
veriſimile eſt in ordinante in aliena diœceſi, tunc enim
non particulares licentiæ dantur ijs, qui volunt ſuſpi-
cere ordines, ſed ſufficit generalis licentia, quia datur
ei, qui ordines confert, quæ facile præſumitur, *Bell.*
conſ. 46. nu. 4. Cap. dec. 4. n. 30. decedit etiam ordinantis
auctoritas, quę præſumptionem coadiuuat *c. niſi eſſent.*
& ibi Abb. in 1. not. de præb. Oldrad. conſ. 215. num. 9. ma-
ximè accedente tempore ſatis longo. *gl. in c. peruenit.*
de empt. & uend. ſimil. bene facit Peregr. deciſ. 53. dubitaui
in cauſa Aſtoricen. lib. 1. & quod verſamur in præſum-
ptione ſolemnitatis, non autem ſubſtantiæ actus iuxta
adducta per *Aymon. de antiq. temp. par. 3. num. 2. & 3.* &
quantum ad ætatem, licet ex teſtibus Ioannis Domini-
ci videretur probari, tamen quia pars contraria ſuper
eo ex profeſſo informauit, & cæpit particulariter audi-
ri, non fuit capta reſolutio, & ob id iterum cauſam ſu-
per hoc articulo proponam, & de probatione clerica-
tus vide eundem, *Card. Seraphin. dec. 162. 962. 1292. Ro-*
tæ decíſ. 248. num. 2. 572. num. 1. 613. num. 4. 101. num. 1.
321. num. 5. 629. num. 3. 257. num. 6. 700. num. 5. & 715.
num. 3. par. 1. in recent. & dec. 455. num. 7. 605. numer. 2.
736. num. 4. 252. num. 6. part. 2. in eiſdem recentiorib. &
fuit dictum in *Seguntina parochialis, 24. Jan. 1614. coram*
Buratto, vbi gratioſe ſubrogato dari immiſſionem iu-
ſtificato ipſius clericatu, reſeruatione, quæ notoria
ſit, & poſſeſſione, ad quam fit ſubrogatio, indubia eſt
in Rota concluſio, cum itaque hæc tria bene præſtitiſ-
ſet Gaſpar, reſolutum fuit immiſſionem illi conceden-
dam de clericatu deponunt duo teſtes reddentes cau-
ſam ſcientiæ, quia viderunt illum ſæpius, & pluribus
annis Miſſam celebrantem, in habitu, & tonſura ince-
dentem, & communiter pro tali reputatum, quorum
vnus etiam de fama formiter, cū tamē cōmunis repu-
tatio ſufficiat. *Rot. dec. 14. de prob. in antiq. Ægid. dec. 134.*
ſi impetrans Gabriel. qui de communi obſeruantia, conſil.
182. num. 14. lib. 2. Rota in Colonien. canonicat. 20. Maij,
1620. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in Narnien. *ca-*
nonicatus 30. Aprilis 1594. coram bon. me. Litta, & in alijs
plurib. reſeruatio eſt patens ex decreto appoſito in
prouiſione Apoſtolica facta Ioanni Camer. &c. vt ibi,
& poſſeſſio dicti Ioannis probetur ex ijdem teſtibus,
vt ibidem habetur.

64 Quomodo autem probetur, quod quis non ſit cleri-
cus vide *Graſſum vbi ſup. a n. 233.* vbi refert quatuor
modos.

65 Ordo etiam non præſumitur, et probato clericatu,
ſi non conſtet in quo ordine ſit, preſumitur, habere
primam tonſuram dumtaxat. *Butr. in c. 1. col. 1. de cle-*
ric. Pereg. Rebuff. in praxi, de forma lit. prim. tonſ. num. 22.
Menoch. de præſumpt. 76. n. 2. 3. & 28. et aſſerens ſe ordi-
natum debet oſtendere literas teſtimoniales ſui Epi-
ſcopi. *Pariſ. de reſign. benef. lib. 4. q. 2. n. 86.*

66 Sciendum eſt inſuper, quod hoc nomen, clericus,
eſt generale compræhendens omnes ſpecies, et in quo
cumque ordine exiſtentes, et tam maiores, quam mi-
nores. *c. de perſona 11. quæſt. 1. c. duo. 12. quæſt. 1.* et omnes
ordinatos compræhendit *Henr. Botta de Synodo Epiſc.*
part. 1. num. 60. et compræhendit omnes inſeruientes

Diuinis

miniſterijs,& omnes,qui non ſunt laici. *Roſela in ſumm.,in verbo, clericus. el 1. in princip.*& clericorum ap-
67 pellatione veniunt monachi, & religioſi cuiuſcum-
que regulæ.*Vitalis.in clem. ſi vero.num. 12. de ſepult.*ſic
è contra religioſorum appellatione lato ſumpto vo-
68 cabulo veniunt etiam clerici ſæculares . *gloſſ. in cap. præſent.20.quæſt.3.Fel.in c. tua nos. num. 1.de iureiur.*&
clericorum appellatione veniunt nouitij,conuerſi , &
moniales cuiuſque religionis approbatæ . *c.locum de*
69 *ſent.excomm.*et tam clerici ſeculares, quam regulares
*cap.1.& c.generaliter,q.1.*Item veniunt milites Hiero-
ſolymitani,S.Iacobi, S.Stephani , S.Mauritii , et Sim.
70 *Io.monachus in c.ex ee.in fin.de elect. doct. in c. 2. de for. comp.vbi Abb.num.11.& Felin.num.10. Graſſus vbi ſup. effectu 1.num.109.*veniunt etiam Heremite , qui ſunt
ſub obedientia alicuius ſuperioris,*gloſſ.in c.qui vere.&*
71 *ibi Archid.16.quæſt.1.*et veniunt clericorum appella-
tione omnes in quacunque dignitate Eccleſia poſiti,
*c.cum tibi.de verb.ſignif.*et hoc in materia fauorabili ,
ſecus in odioſa,*Graſſ.vbi ſup.in prælud a n.260.*

72 Clericalis autem habitus in duobus cumulatinè
conſiſtit,ideſt,in veſte , et tonſura,nec vnum ſine alio
ſufficeret *cap.ſi iudex circa med. de ſent. excom. lib.6.*et
de veſte, habituque clericali quamuis in iure non ſit
determinatum, conſuetud.eſt attendẽda,*gl.in cap.penult.de vit.& honeſt.cler* et hodie adeſt Conſtitutio Sixti
V.de habitu cleric.qui debet eſſe talaris ex Commu-
niter eſt nigri coloris , *Maſcon.in tract. de maieſt.milit. eccleſ.lib.1.part.2.cap.2.*de habitu autem.quoad tonſu-
73 ram raſuram , clericam,ſeu coronam,quæ videntur
ſynoninam , quæ eſt pars capitis pilis denudata per
modum corone circularis,de qua in *c.prohibente . diſt. 23.& in d.c.duo 12. quæſt.1.*vbi habetur, quod pilorum
raſura liberam mentem a mundi cogitationibus de-
notat .

74 Clericales autem ordines ſunt nouem, *vt dixi ſupra num.9.*prima tonſura , oſtiariatus,lectoratus , exorci-
ſtatus,acolithatus,ſubdiaconatus,diaconatus,et Preſ-
byteratus, et Epiſcopatus,*gl.in praem.Sixti.decr.verb. Epiſcopus Card.a tunc crim.in d.c.cleros n 10.diſt.21. Fel. in c.ſicut de ſimonia* et hoc ſecundum Canoniſtas , ſed
ſecundũ Theologos ordines ſunt ſeptem, vt ſupra ex-
ceptis,pri.tonſura,et Epiſcopatu *Bart Vgolinus,de ſimonia tabula. t.c.43.n.3. Graſſus vbi ſup.in prælup.a n.282*
et prædicti ordines gradatim ſunt ſuſcipiendi, et non
75 per ſaltum *cap.unico de cleric.* per ſaltum promoto,et
ordines ſacri non poſſunt conferri , niſi ſeruatis inter-
ſtitijs decretis à *Conc.Trid. ſeſſ.23.de ref.c.11.*

76 Item eſt etiam ſciendum,quod quamuis clerici non
ſint in iuriſdictione Imperatoris, Regis, ſeu Principis
Io Bapt.Aſinius de execut.§.9.cap.16.& non eiſdem ſub
diti.*Bald.in l.de quibus verſ.ſexto quæritur , ff.de legib.*
attamen non dicuntur forenſes , ſed de loco , in quo
ſunt nati *Dec.in cap.eccleſia Sanctæ Mariæ . num. 220.*
77 *conſtit.*& naturaliter , & originariæ dicuntur eſſe de
loco , & ditione illius Principis , in cuius terris nati
ſunt.*cap.de capitulis , diſt.10. Clarus in §. crimen læſæ*
78 *maieſtatis nu.7.*ideoq.in fauorabilibus clerici veniunt
appellatione diſtrictualium , ſecus in odioſis.*c.vlt.vbi Anchar.in 4.not.de off.de leg. lib.6. Dec.in d.cap.eccleſia S.Mariæ, num.34.*& tunc clerici veniunt appellatione
ciuium.*c.de his.diſt.12.*& dicunt alij relati a *Graſſ. d. prælud.num.368.*& non ſolum dicuntur ciues ciuitatis
in qua ſunt nati, verum etiam illius,in qua habent be-
neficium.*capit,3.de tempor. ord. lib. 6. Surd. deciſ. 301. num.7.*& tales beneficiati gaudent prærogatiuis con-
79 ceſſis ciuibus *Freccia de ſubinfeudat.car. 46.& idem eſt in regularibus . Nauarr.conſ.6. num. 3. de teſtament.*et
80 tunc etiam clerici veniunt appellationi pupili , *capit. 1.de præb.Dec.vbi ſupra num.8.*& veniunt appellatione
vniuerſitatis . *Card.clem.1.quæſt.3.de immunit. eccl.*&
81 veniunt appellatione vaſſallorum quatenus conſi-
derantur , vt ciues , & in his, quæ non repugnant ec-
cleſiaſticæ libertati , *Aluar.Valaſc. deciſ. 100. num.7.*
ita in fauorabilibus veniunt appellatione prouincia-
lium *cap.dilecti de for.compet.*et veniunt hominum ap-
pellatiene,et ideo conceſſo priuilegio hominibus ali-
cuius loci , veniunt etiam clerici ſi velint , et poſſint
dict.cap.dilecti.quæ declata , *vt per Graſſum d.prælud. a num.378.*

82 Inſuper ſciendum , eſt quod iurans, vel vouens non
clericari,fit & dicitur irregularis , quamuis votum et
iuramentum ſint nulla,*c.archidiaconum, diſt.85.Maiol. de irregularit.lib.5.cap.24.num.3.*vbi ait clericum m in
ord.expreſſe renunciantem ordinib.ſuis , et clericatui
non eſſe vlterius ad clericatum admittendum , et ſi
83 relinquatur alicui legatum ſub conditione , quod ei
non debeatur,ſi ingreditur monaſterium, et fiat reli-
gioſus,dicta conditio tanquam impeditiua vitæ ſpiri-
tualis reijcitur , et delegatum debetur.*Bald.in l.cum ita.ff.de cond.& demon.*eadem ratione,ſi puellæ relicta
ſint mille,ſi nubat, et quingenta , ſi fiat monialis , de-
84 bentur mille.*Butrius Abbas Felinus , & alij in cap.in præſentia.de probat.Dec.conſ.419.*quia ingrediendo mo-
85 naſterium dicitur nubere.*Leander.Galganettus Aduocatus Romanus de condit.& demonſtr. p. 1.cap. 8.num.44.*
86 *& ſeq.*hinc fit, vt ſi relicta ſint alimenta præſtanda in
domo teſtatoris tantum ad *Bart.in l.Caio. §.Imperator ff.de al.& cib.leg.*tamen ſi legatarius fiat religioſus.et
monaſterium ingrediatur, ibi debet habere illa ali-
menta , *Anton.Corduba in repetit.l.ſi quis a liberis. §.ſi quis ex his.num.174. ff. de lib. agnoſc.* hinc etiam eſt ,
87 quod ſi inſtitutus ſit ſub conditione de reſtituendum
hæreditatem alteri , ſi ipſe ſine filijs deceſſerit ,vt fiat
religioſus,et decedat ſine filijs ,erit excluſus ſubſtitu-
tus,et ſuccedet monaſterium,quod quomodo proce-
dat,declarat *Simon.de Pretis conſ.39.num.10.Vinc.Honded.conſ.62.num.50.51.& 52.Maſtrill.deciſ.152.num.18. Nic.Intriglíolus de feudis.centuria 1.quæſt.46.num.83.& ſeq.*et dummodo religio , ad quam inſtitutus tranſit,
ſit capax ſucceſſionis hæreditariæ. quid ſi talis inſti-
88 tutus fiat clericus ſæcularis , an ſubſtitutio euaneſcat
dixi ſup.lib.2.cap.5.& uide Io.Aloyſ.de Leo in l. 1.n.16.C. de inſtit. & ſubſtit. hinc etiam filiusfam. etiam patre,
89 inuito,et contradicente poteſt clericari,et monacari
nec per hoc erit ingratus.nec exhæredari poterit.*Salicet.in l.Deo nobis.C.de Epiſcop.& cler. Ant.Scappa de iure non ſcripto.lib.1.c.55.n.1.& 2.*

90 Sciendum eſt etiam priuilegia clericis conceſſa eſ-
ſe latiſſime interpretanda *l.priuilegia , C.de ſac.eccleſ.*
91 et quod donatio a patre facta filio , vt ad ordines ſa-
cros promoueatur , non computatur in legitima ,
Faber in §.ult.Inſtit.de inoff.teſtam. Cranetta conſ.136 lib.1.

92 Et inſuper clerici , et perſonæ eccleſiaſticæ com-
prehenduntur inter perſonas miſerabiles . *Innoc.&*
93 *Butr.in c.ſignific.ntibus de off.deleg.* & dicens ſe eſſe cle-
ric cũ non ſit,falſi pœna punitur , *Bal.in l.ſub prætextu.*
94 *C.de ſac.eccleſ.Fel.in c.tertio loco , num.1.de probat.*& ſi
vtatur veſt clericali.vel monacali,pœna exilij.& corpo-
rali] *punitur.Menoch.de arb.ind. cent.6. caſu.561.numer.*
95 *7.*& ſi quis non ſacerdos audeat miſſam celebrare ,
debebet comburi ex conſtitutione Clementis VIII.

96 His præmiſſis Videamus de effectibus ipſius,&

97 Primus effectus eſt , quia clerici eximuntur à iuriſ-
dictione,et poteſtate laicorum,et coram laico iudice
conueniri nequeunt *cap.1.& ſeqq.11.qu.1.c.ſi diligenti & c.ſignificaſti.de for.comp. Azor.inſtit. moral. lib.4.c.22*

verſ.in hoc procul dubio Aufrer.in trac,de pot.iud.ſec ſup.
perſ.eccel.n.5.Surd.conſ.193.n.4.Honded.conſ.3.n.12.lib.
1.Abb.in c.ſoli te,nu.14.de maior.& obed.Marc.Ant.Eu.
genius conſ 26.num.23. Hieron. Papponius Concinis meus
conſ.29.num.10.Farinac.in ſuo tract. crim,queſt.8. num. 1.
Flam.Cartarius in quaeſt.de interrogand.reis,lib.1.c.1,n.12.
& de exemptionem conſequuntur clerici nedum de iu-
re poſitiuo, verum etiam de iure Diuino, vt in Pſalmo
104. Nolite tangere Chriſtos meos.c.continua 11.q.1.& c.
futuram,12.q.1.& laici incapaces iuriſdictionis in per-
ſonas eccleſiaſticas, Baldus in lege ſi quis ex aliena, ff.de
99 iudic.tam in ciuili cauſa, quam in criminali, Rol.a Val-
le conſil.23.numer.13. libro 2. Ludon. Molin. de iuſtit. &
iure, tract.2.diſput,30.in princ.Lelius de Zanchis de priui-
100 leg.eccleſ.priuileg.85.n.2.quod eſt verum tam ſi cleri-
cus conueniatur actione reali, quam perſonali, quia
ſicut clerici iudici laico non ſubijciuntur, ita nec eius
101 bona, Auth.ſtatuimus, Cod.de epiſc. & cleric. ſtatuimus
11.q.1.Farinac.d.c.8.num.8.numer.21.vbi de communi,
102 & magis communi, & ſi clericus conueniatur actione
reali debet conueniri coram iudice eccleſiaſtico loci
vbi res eſt ſita, l.vlt.vbi Doct.C.vbi in rem actio.Scaccia
de iudicijs, part.1.capit.11.numero 31.& prædicta procce-
103 dunt in quolibet iudicio, ordinario, extraordi-
nario, ſummario, petitorio, poſſeſſorio, reali, perſonali,
104 vel mixto, Soccin.ſen.conſilio 95.numero 7.volum.3.ne-
que hic fori priuilegium poteſt clericis auferri. Signo-
rol.de homod.conſilio 21.column.2.Dec. conſ. 279. numero
105 2. poteſt tamen Papa aliquo caſu auferre priuile-
gium clerico, vel clericis certi ordinis, c. bene quidem
diſt.69.Farinat.dict. queſt.8. numero 4. Couaruuias practi-
carum quaeſtionum capit.31.numer.4.& 6.vel ſi Papam
delegaret iudici laico ſuper certis clericis, vt habetur
in cap.mennam,2.quaeſt. 7. & in cap.verum, de foro
106 competent.clerici autem dicti fori priuilegio renun-
ciare nequeunt, d.c.ſi diligenti, & d. c. ſignificaſti. Couar.
vbi ſupr.c.10.n.4.Marcheſ.de commiſſio.parte 2.c.3.quarti
c.princip.num.34. Scaccia de iudic.p.1.c.11.nu.35.Farinac.
dicta quaeſt.8.num. 10. neque tacite poſſunt hoc facere
permittendo ſe conueniri coram iudice laico capit.
nolite 11.q.1.Doct.in d. cap.ſi diligenti, Vinc. de Franch.
107 deciſ.329.numer. 2. nec etiam cum Epiſcopi conſenſu
poteſt clericus renunciare fori priuilegio, gloſſa, &
Doctores in dicto c.ſignificaſti, idem eſt etiam in clericis
coniugatis, qui non poſſunt conueniri, niſi coram iudi-
108 ce eccleſiaſtico ſi habitum, & tonſuram deferant, &
vnicam, & virginē vxorem habuerint, & deſeruiant
eccleſiæ, Conc. Trident.ſeſſ.23.de reformat. cap. 6. dum-
modo ſe negotijs ſecularibus non immiſceant cap. Io-
annes, in fine, vbi gloſſa, & Butrius de cler.coniug. eodem
109 priuilegio fruuntur tertiarij S. Franciſci, ſeu alterius
regula, Marc.Anton.Eugen.conſil 26. num. 1. ſed contra-
ria opinio verior eſt in talibus tertiarijs. Feſtaſius de
extimo.par.4.cap.1.num.10. quod declarat vt per Graſ.
ſum vbi ſupr. effectu primo, num. 9. Moniales etiam eo-
110 rum foro priuilegio gaudent, c.de perſona 11.q.1. Abb.
in cap.cum Monaſterium, num.3. de elect. & idem eſt in
111 heremitis.capit.indemnitatib. Innoc. & Doct.in d.c.cum
monaſterium, uide Decianum in tract.crim.lib.4. c. 9.num.
32.vbi refert contrarium tenentes, eoſque diſtinctione
112 conciliat, eodem fori priuilegio gaudent regulares
religionum approbatarum, cap.vlt.de relig. domib, in c.
2.de for. compet. Decian.dict.cap.9.numer.29.& 30.idem
eſt in militibus Hieroſolymit.S.Iacobi, S.Stephani, &
113 ſim.Io.monachus, in c.ex eo de elect.doct.in dict. capitu-
lo 2.. & idem eſt in Hoſpitalaris, & Rectoribus Xe-
114 nodochiorum, qui in manibus Epiſcopi aliquam
regulam approbatam profitentur. Abb, in dict. capit. 2.
num.11.

115 Et eſt idem in Canonica ſeculari, dummodo eius re-
gula ſit approbata a Papa vel Epiſcopo Mar. Soc.in cap.
1.num.15.de for.compet.nec etiam clericorum collegia,
ſeu Vniuerſitates, vel Capitula eccleſiarum conueniri
poſſunt coram iudice ſeculari. Aufrer.vbi ſupra numero
116 12. inſuper familia Epiſcopi etiam laica gaudet fori
priuilegio, notatur in c.cum non ab homine, de iudic. Abb.
117 in d.c.2.nu.6.de foro comp.Vulpel.de libert.eccleſ. par. 3.
num.24.Farinac.d.q.8.num.46. vbi de communi Leonis
in Theſ.for.eccl.par.1.cap.11.nu.19.Theſaur.deciſ.22. num.
6.ſi tamen viuat de expenſis Epiſcopi aut pro admini-
ſtratione ſuæ iuriſdictionis, Marc.Anton. variar. reſolut.
lib.1.reſolut. 75. & Epiſcopus poteſt habere familiam
118 armatam pro tuitione, & executione ſuę iuriſdictio-
nis, Rolan.à Valle, conſilio 37. lib. 4. Aufrer.vbi ſupr. de
aut.de ind.eccl.ſupr.laic.num.18.Menoch.de arbitr.iud caſu
394.num.7.

119 Clericus autem ſemper conuenitur coram iudice
eccleſiaſtico, & ſecum trahit litis conſortem, vel cum
eo delinquentem, quia maius dignum trahit ad ſe mi-
nus dignum, l.d.honoratio, C.de off.praeſ. praet. Aufr. vbi
ſupr.n.13.Clar.§.fin.q.36.n.41.Menoch.vbi ſup.caſ.371.n.
12.& 13.vbi de magis communi Marcheſan.de commiſſ.
p.1.commiſſ.2.cap.2.num.27.& ſeqq.Rimin.iun. conſ. 551.
120 nu.67.lib.5.Surd.conſ.222.num.1.lib.2.& conſ. 396. nu.
16.lib. 3. & an in rebus inſeparabilib. & quæ diuidi ne-
queunt procedat dicta opinio, aut in rebus etiam ſe-
parabilibus, vide Bart.in l.praecipimus.§. eod. obſeruando,
C.de appell.& in l.iuriſperitos.§. fin. de excuſ. tutor. Couar.
vbi ſupr.pract.quaeſt.c.34.n.2.Gail.obſeru.37.n.2.lib.1.Vinc.
de Franch. deciſione 426.num.4.lib.2.annot.ad afflict.dec.
213.numer.7.Mandoſ.de inhibit.q. 69. per totam Farinac.
vbi ſupra.

121 Familiam inſuper ipſorum clericorum conueniri de-
bet coram eccleſiaſtico iudice, gloſſa in c.clericum il 11.
q.1.Marania in prax ind.p.4.diſt.11.n.23.vbi addit. Deci.
an.d.c.9.num.47.vbi hoc declarat.Vulpell. de libert. eccl.
p.3.n.24.& contrarium tenent Capicc.deciſione 12.num.
2.vbi communi Farinac.d.q.8.num.46.Scaccia de iudic.p.
122 1.c.11.n.22.& Clar.dict.§.fin.q.35.Menoch.vbi ſupr.ca.
ſu 562.n.4.& ſeqq.

123 Et coloni clericorum, & eccleſiarum gaudent fori
priuilegio, quia clerici non poſſent commodè uti ſuo
priuilegio, niſi ipſi coloni eodem priuilegio potirentur
Fel.in c.quam ſit,n.1.de iudic.& in c.2.n.2.de foro compet.
Surd.conſ.304.n.11. lib.3.

124 Verum iudex laicus audeat iudicare de clerico co-
ram ſe conuento, priuatur ſuo officio, de c. inolita. Syl-
ueſt.in ſumma, in verbo index il 1.n.3. & iudex laicus non
125 remittat clericum ad ſuum iudicem eccleſiaſticum
peccat mortaliter, c.ſit rector, vbi gl.diſt.41.Sairus in claui
regia, lib.2.c.7.num.6.& iudex laicus attentas procedere
contra clericum ipſo facto excommunicationem incur-
rit, Guid.pap.deciſ.77.& ſi detinat clericum carceratum
committit ſacrilegium, cap.ſi diligenti, de for.comp.non
126 enim poteſt etiam incidenter de delictis clericorum
cognoſcere, cap.ſi iudex laicus, de ſent.excomm.lib.6.Doct.
in c.at ſi clerici de ind.Rol.a Valle conſ.12.num.38.& 41.
lib.2.quamuis contrarium teneat Butr. in capit. tua in
fine, de ord. cognit. proceſſus autem factus contra cleri-
127 cum coram iudice laico eſt ipſo iure nullus, tam in
eius contumacia, quam eo comparente. l. 1.§.hac aut
verba ff. quod quiſque iur. Aſin. vbi ſupra §.6.capit. 49.
numero 8. Alu. Valaſc. deciſion. 65. numero 3. Vant. de
128 nullit.ex def.iuriſdict.num.4.& confeſſio facta a cleri-
co coram iudice laico eſt ipſo iure nulla ſibique non
praeiudicat.dict.capit. at ſi clerici, vbi Abb. & alij De-
cian.dict.capit.9.num.64.Aſin. vbi ſupr. §.14.n.7.cap. 1.
129 poteſt tamen cogi a ſuo iudice ad perſeuerandum

in tali confeſſione, ſi coniecturis adinuetur, Felin.in d.
cap.at ſi clerici num.5.immò dicta confeſſio facit admi-
niculum,& corroborat alias probationes, & inditia.
Io.Andr.in d.cap.at ſi clerici, num.2. minus poteſt iudex
laicus condemnare ſeu abſoluere clericum coram ſe
130 conuentum Bald.in auth. clericus, num. 20. & ibi alij,
C.de Epiſc.& cler.& in d.cap.at ſi clericis,nec poteſt cle-
ricus conueniri coram iudice laico, etiamſi in iudicio
131 clericus ſit laudatus, & nominatus ab emptore.gloſ.
in cap.clericum il.2.11.q.1.Aretin.in §. actionum autem,
num.43.Inſtit.de actionib.Lud.Molin.de contractib.diſput.
380.num.11.vbi alios allegat; & de communi teſtatur
ſecus ſi laicus nominetur à clerico coram iudice ec-
cleſiaſtico Aufrer.de pot.ind, laic.reg. 3, fall.5.n.6.Gail.
obſer.31.n.7.lib.1.

132 Clericus etiam ſucceſſor,& hæres laici nulla actio-
ne coram laico poteſt conueniri gloſſ.in c.15, qui in ius,
de reg.iur.lib.6.Abb.& alij in c.quia,de ind.Surd.dec.110.
n.4.& conſ.57.n.2.lib.1,& alij relati a Graſſo d.effectu 1.
n.282.& ſeq.

133 Inſuper eſt notandum. quod iudex laicus nullam
habet iuriſdictionem contentioſam in clericos,et per-
ſonas eccleſiaſticas,nec etiam voluntariam. Dec.conſ.
150.num.4.Surd.dec.229.num.6.et Epiſcopus poteſt in-
134 terdicere locum quando, officiales temporales no-
lint remittere clericum ad curiam eccleſiaſticam. Au-
frer.de pot.iud.eccl.ſup.laic.num.8.et poteſt petere cle-
ci remiſſionem etiam inuito clerico, et contradicente
d.c.ſi iudex laicus.Sbrozz.de vic.epiſc.lib.2.cap.191.num.
11.idque tenetur ex officio facere,alias poſſet deponi.
135 Abb.in cap.dilectis,num.4.& ibi alii de appellat.immo
laicus debet clericum remittere ad iudicem ſuum,
etiamſi id non ſit petitum, aliàs peccaret mortaliter
d.c.ſi iudex laicus,in princ. iuncta ibi gl. Sbrozz.vbi ſup.
num.3.ideoque ſententia laici contra clericum lata
eſt nulla cap.nullus iudicum,11.q.1.d.c. at ſi clerici, Guid.
136 Pap.dec.450.et trahens clericum coram iudice laico
excommunicari debet,d.c.inolita,vbi Archid.Quaranta
137 in Summ.bull.in verb.forum competens. poteſt tamen
clericus laicis miniſtris torqueri in cauſa criminali
coram iudice eccleſiaſtico, Bald.in c.decernimus, de
ind.

138 Et officialis laicus capiens, et carcerans clericum
ſi ſtatim eum non remittat ad iudicem eccleſiaſticum
incidit in excommunicationem, cap.nuper.in princ.
de ſent.excomm.etiamſi eſſet delegatus iudicis eccle-
ſiaſtici,gloſſ.in c. cum non ab homine. de indic. quamuis
Felin.in cap.vt fame, de ſentent. excomm.teneat contra-
rium.

139 Neque ex quauis conſuetudine poteſt clericus
conueniri coram iudice laico.c. clerici,vbi gl.de ind..d.
cap.inolita.Innoc.in cap. poſtulaſti de for. compet. Abb.&
alij in d.cap.eccleſia S.Mariæ de conſtit.& in cap.ſolita,de
maior.& obed.Rot.deciſ.10.num.4. de conſuetud. in antiq.
Pariſ.de reſignat.benef. lib. 7. quæſt. 9. num.6. Caualcan.
deciſ.27.num.31.lib.1.etiamſi eſſet conſuetudo imme-
morabilis,& præſcripta. Rot.deciſ.10. Aufrer.in add.ad
Cap.Tholoſ. deciſ.126.Cened. in collect. iur. canonic. p.1.
collect.57.num.1.

140 Pari ratione laicus iudex non poteſt ſe intromit-
tere in cauſa rei ſpiritualis inter laicos, vt eſt, cauſa
vſurarum,matrimonij, decimarum, hæreſis legitima-
tionis,iuriſpatronatus, & ſimilium, in quibus eccle-
ſiaſticus eſt iudex competens. cap.tuam. vbi Abb.de
ord.cognit.Gail.lib.1.obſeru.38. num. 1. Alex. Raudenſis
præceptor meus in conſ.17.num.15.lib.1. Moneta decimus,
cap.8.num.1.2.11. & 12. Vantius vbi ſup, tit. de nullit. ex
def.iuriſ,num.54.vbi ait, ſit ſiue cauſa ſpiritualis ciuilis
criminalis,realis,ſeu perſonalis,tam poſſeſſorij. quam
Viuian.de Iurepatronat.
poſſeſſorij.quia laicus eſt incapax ſpiritualium.cap. be-
ne diſt.96.& idem eſt in cauſis annexis ſpiritualibus.
141 cap.quanto.de iudic.& laicus de iſtis nequit cognoſce-
re nec principaliter,neque incidenter. Garz. de vlt.fin.
iur.canon.& ſim.n.229.Decius in d.c.at ſi clerici, n.3.in fi-
ne.de iudic.

142 His præmiſſis, actor agens contra clericum coram
iudice laico, debet cauſam amittere, & ſi eſt clericus
arcetur à Sacramentorum communione, & fit irregu-
laris,ſiue ſit cauſa ciuilis, ſiue criminalis.cap. placuit.
143 11.q.1. Auth.ſtatuimus.vbi Bald.num.2.C.de Epiſcop.&
Cler.Menoch.de arbitr,iud.caſu 346.num.5.Scaccia de in-
dic.p.1.c.11.n.45.

Quod procedit etiamſi dumtaxat actor facit cita-
re clericum coram laico iudice.Syluest.in ſumma, ver-
bo,iudex,il.1.num,3.& taliter citatus non tenetur com-
parere, Doct.in cap.bonæ.de elect.Guid. pap. deciſ. 450.
144 Scacc.vbi ſup.num.45.& ſi clericus, & laicus ſint co-
hæredes,vel ſimul executores dati in teſtamento, eo-
rum iudex eſt eccleſiaſticus.Card.in cap. Ioannes, de te-
ſtam.Aufrer,de pot.ind.eccl.ſup.laic.num.13. idque pro-
145 cedit in omnibus caſibus ſupradictis,etiamſi clericus
eſſet infamis, quia per ſolam infamiam non amittitur
priuilegium clericatus, addentes ad Baldum in l.quod
ait,num.3.ff.de his, qui not.infam. & ſi compromiſſum
fuerit in clericum, & laicum, poſtea reductio fieri de-
bet coram eccleſiaſtico iudice.Bart.in l.1.§.ſi quis in ap-
146 pellatione,ff.de appellat. Aufrer. vbi ſup. num.11. & 12.
13.& ſimiliter ſicut ipſe laicus non poteſt de cauſis
clericorum cognoſcere, ita nec clericus à laico dele-
gatus,qui nihil habet ex ſe ſed à delegante,ad l.1.§.qui
147 mandata.ff.de off.eius &c.nec clericus poteſt conue-
148 niri niſi coram iudice eccleſiaſtico etiamſi pro deli-
cto inducente irregularitatem fuerit depoſitus, qui
tunc gaudet fori priuilegio, donec realiter fuerit de-
gradatus.c.dictum,diſt.81. Abb.Dec.& alii.in c.cum non
ab homine.de indic. Decian.d.c.9.n.19.

149 Eſt tamen notandum, quod clericus repertus in
fragranti crimine, ideſt, in actu delinquendi poteſt
capi à iudice laico,eiuſque miniſtris, vt infra viginti-
quatuor horas illum ſuo iudici eccleſiaſtico remittat.
Bart.in l.ſi quis in ſeruitute.num. 2.ff. de furt.& in l.ſimi-
les.C.de exib.reis,Doct.in d.cap.cum non ab homine. Card.
in clem.1.quæſt.1.de off.deleg.Io.Gaz.de nobilit. gl.9.n.32.
& 39.Scac.dict.capite vndecimo,num.99. Menoch. de ar-
bitr. indic.caſu 180.num.18.& 23.Decian.d.capit.9.num.
118.Scappa de iure non ſcripto.libr.1.cap.1.num.11.& cap.
4.num.6.

150 Non poteſt tamen Epiſcopus delegare iudici lai-
co,vt de cauſis clericorum cognoſcat. gloſſ. in capite 2.
verbo,non præſumat.& ibi Doct.de indic.Ripa in d.cap.de-
cernimus,num. 34.vbi de communi Farinac. d.q. 8.num.4.
nec etiam poteſt delegare ſimul laico, & clerico Dec.in d.
c.decernimus,n.5.in fine. Franch. vbi ſupr. ibiq. teſtatur
de communi.

151 Poteſt tamen iudex laicus punire laicum, qui cleri-
cum offendit gl.in Auth.item nulla, communitas, verbo,
eccleſia.C.de Epiſc.& cler. Aufrer. de pot. iud. eccl. ſuper
laic.num.38.& hoc caſu, cum ſit delictum mixti fori,
eſt locus præuentioni, Guid.pap.dec.562. nam iudex
eccleſiaſticus eſt competens,etiam inter laicos in cau-
ſis,& delictis mixti fori cap. tua.de procurat. vbi Doct.
Felin.in cap.cum de for.comp. Farinac.in tract. crim.part.
1.quæſt.7.num.52.& in dictis mixti fori, quando quis
ab vno ex iudicibus eſt abſolutus, vel condemnatus,
vtrum poſſit ab alio iudice iterum puniri, vel abſolui,
vide clarum in §.fin.quæſt.37. num. 9. Decian.in tr. crim.
lib.7.c.27.n. 16. & quando iudex eccleſiaſticus pœnis
ſpiritualibus, & aliis poſſit punire delinquentem,

& iudex laicus pęna ſanguinis,vide *Kircon.in com. opin.*
*centur.3.concluſ.93.*quo caſu vterque procedere poteſt
Bart.in l.ſi cui.§.fin.ff.de accuſat. Abb. in c. inter alia ubi
Felin.& alij,de immunit.eccleſ.Petr. Caball.reſolut. crim.
155 *caſu 64.*item iudex eccleſiaſticus eſt competens ſuper
laicis adminiſtratoribus rerum eccleſiæ, ita notatur *in*
cap.iudicatum eſt,diſt.89.dicit Gail.obſeru.37.num.7.lib.1.
poteſt tamen iudex laicus punire laicum in eccleſia
156 delinquentem, quia hoc eſt , ſacrilegium , quod
eſt mixti fori , & in eo habet locum pręuentio. *Bart.*
in leg.ſenatus,col.1.ff.de accuſ.Abb.in dict.cap. inter alia,
num.29.
157 Clericus autem gaudet fori priuilegio, etiamſi eſſet
bona fide ordinatus à non ſuo Epiſcopo ſine literis di-
miſſorialibus , nam ordines collati à non ſuo Epiſcopo
tenent,& is,cui conferuntur,efficitur clericus,& impri-
mitur character.*cap.eos.de temp.ord.lib. 6. Guid.pap. de-*
ciſ.449.numer.3.Arch.& Prap.in cap.vlt.9.quaſt.2. licet
158 non quoad conſecutionem beneficij , quod tunc
obtinere non poteſt.*Gemin. conſ. 133. & Caphal. conſil.*
572.numer. 11. lib.4.& ratio eſt , quia taliter ordinatus
remanet ſuſpenſus,& irregularis , nec habet ordinis
executionem.*c:1.2.et 3.9.q.2.pariter* clericus potitur fo-
159 ri priuilegio etiãſi ordinatus ſit ab Epiſcopo, qui erat
impeditus ordines conferre aliquo iuris impedimento
Brunus in tractat.quod ſtant. maſc. fœm. non ſucc. artic. 6.
num.54.& etiam ſi clericus ſit excommunicatus, inter-
dictus,& ſuſpenſus , attamen gaudet fori priuilegio.
Foller.in fragm.poſt pract.crim.tit.de ijs , qui ad eccl. conf.
160 *nu. 20. ex d. cap.dictum.* & ſi clericus minorum ordi-
num habitum dimiſerit poſt commiſſum delictum,non
poterit puniri, niſi per iudicem eccleſiaſticum. *Bald.in*
l.affinitatis,in fine.C.comm.de ſucceſſ.Vinc.de Franch. dec.
417.num.4.lib.2.Sarrus in claui regia lib.12.c.7.numer. 9.
quia attenditur ſtatus , in quo delinqnens erat tem-
pore patrati delicti. *Aufrer. in addit. ad Cap. Theol. de-*
ciſ.377.
161 Item clericus à patre emancipari poteſt coram iu-
dice laico,quia illa emancapatio eſt actus patris,& nõ
filij *Dec.in cap.2.n.220.de iudic.& conſ.150. num.3. Rota*
dec.7.de iudic.in nou.Ioan. Maria Bellettus Vercellen. diſ-
*quiſitionis Clericalis,p.1.*de fauore clericorum perſonali
§.5.n.12.
162 Clericus autem incorrigibilis poteſt a iudice laico
puniri,*d.c.cum non ab homine.vbi Hoſt. n.11.Abb. nu. 5.*
*Felin.n.9.Dec.num.70.de iudic.*dicitur autem incorrigi-
bilis , quando fuit excommunicatus , & anathematiza-
163 tus, & tam diſpoſitionis , quam excommunicationis
fuit contempore,& eſt actualiter degradatus , *d.c.cum*
non ab homine,& ibi *Felin.num.9.*ſi tamen verbaliter de-
poſitus,gaudet fori priuilegio,cum tunc etiam clerica-
liter viuere teneatur,*d.cap.dictum diſt. 81.* & requiritur
actualis degradatio.*Abb.in c.tuę.n.2.de pęnis.Bellet. ubi*
ſup.§.6.
164 Poteſt etiam clericus punire a iudice laico quando
ſe exercet in enormitatibus. *cap. perpendimus* , & ibi
Abb.& alij.de ſent. excommunic. ſi hæc concurrant. 1.ſi
præceſſit trina monitio 2. ſi plura commiſit delicta. 3.
quod incedat ſine habitu,& tonſura.4. vt prius degra-
detur 5.quod in illis enormitatibus deprahendantur
& captus ſit in fraganti. 6. delicta ſint enormia. *Bellet.*
vbi ſupr.§.7.
165 Et quãuis pro aſſaſſinij crimine dicatur,quod iudex
laicus poſſit punire clericum,qui ex tali delicto priua-
tur omni priuilegio.*Gemin.in c.1.vbi alij. de homic. lib.6*
tamen id procedit tantum ſi prius conſtet de crimi-
ne aſſaſſinij coram iudice eccleſiaſtico,& ab eo fuerit dã-
natus, & degradatus *Bellet.vbi ſup.d. §.7.ubi alios refert.*
166 quia tũc clericus actualiter degradatus poteſt puniri a
iudice laico.*c.2.de pęnis .lib.6. Abb.in d.c.cum non ab ho-*
mine n.5.& ibi Alciat. num. 108. Bellet.vbi ſupr.§.10. &
ibi in §.9.tract.de clerico ioculatore ſeu exercente artem ſor-
*didam,& in §.21.*de diſciplina clericali , pertractat de
clerico negociatore .
167 Clericus autem gaudet fori priuilegio , ſi habeat
titulum beneficij,eiuſque poſſeſſionem. *Farinac.d. q. 8.*
*n.85.*etiamſi de facto ſit in poſſeſſione beneficij.*Vinc.de*
Franch.dec.189.num.1,lib.3. & habens beneficium gau-
det fori priuilegio etiamſi non deferat habitum , quia
*Conc.Trid.ſeſſ.23.de reform.c.7.*loquitur alternatiuè ibi,
niſi beneficium eccleſiaſticum habeat, aut clericalem
habitum , & tonſuram deferens , & cæt. faciunt dicta
per *Vrſillum in addit. ad Afflictum deciſ.24.numer.19.ita*
Cam.de Curte in diuerſorio,ſeu comprehenſ.iuris feud.p. 2.
*c. 2.numer.91.*habens autem penſionem , & primam
168 tonſuram ſi incedat in habitu, & tonſura gaudet fori
priuilegio.*Pariſ.de reſign.benef.lib.2.q.15.num.14.* & re-
fert ita declaraſſe Sacram Congregationem , Clericus
autem gaudet fori priuilegio etiamſi habeat benefi-
169 cium ſine redditibus , faciunt dicta per *Pariſ. vbi ſupr.*
*lib.2.q.8.n.2.*idem eſt,ſi habeat Hoſpitale in titulum,
*Card.conſ.117.*vel ſi habeat beneficium in commendam,
quæ eſt titulus.*c.qui plures 21.q. 1. Gambar.de off. & po-*
teſt.l.lib. 4.n. 16.& 17. & ſexaginta ſeptem limitationes
ad regulam quod clericus gaudet fori priuilegio , ad-
ducit *Graſſus d.effect.1.à n.668. ad 1256*
170 Iudex autem eccleſiaſticus ſolus eſt iudex compe-
tẽs ad decidẽdũ an quis ſit clericus.*Doct. in d.c.ſi iudex*
laicus d.ſent.excõ.lib.6.Menoch.de pręſump. lib.6.pręſump.
76.num.30.& ſeqq.Lancellot.de attent.p. 2. c. 20. in præ-
*fat.q.3.num.*80.idem eſt,ſi diſputetur,an quis fuerit ca-
171 ptus in loco ſacro,quia iudex eccleſiaſticus ſolus de
hoc cognoſcet. *Couar.pract.quęſt.c.23.verſ.primum iſtud*
ita etiam ſi diſputetur de inualiditate clericatus. *Vinc.*
de Franch.deciſ.189.num.3.lib.1. & tali pendente diſpu-
tatione ,clericus cuſtodiri debet pęnes iudicem eccle-
172 ſiaſticum.*d.c.ſi iudex laicus.*ſecularis autem iudex de-
bet remittere clericum ad iudicem eccleſiaſticum
cum modeſtia,alias,ſi eum remitteret cum ignominia,
incideret *c.ſi quis ſuadente.17.q.4.cap. nuper. de ſent.ex-*
com.Sbroz.de off.uic.epiſc.lib.4.c.132.num.30.Clar. d. §.
fin. q. 36. num. 43. & cuius expenſis debeat fieri dicta
remiſſio vide Menoch.*de arb.iud.caſu 228.n.8.& Couar.*
173 *vbi ſupr.c.33.n.5.* Iudex autem eccleſiaſticus poteſt
prohibere,ne laici deferant habitum , & tonſuram cle-
ricalem.*Geminian.& Franc.in cap. vlt. in fine , de bigam.*
lib.6.Genuenſ.in praxi cur.Arch.Neapol. c. 33. num.3. &
quando clericus clericali priuilegio priuatur,poſſeſſio-
174 ne clericatus dumtaxat priuatur,quia remanet cleri-
cus, cum character clericalis ſit indelebilis *Alex .de no-*
uo , conſ.62.num.6. & qua requirantur , vt quis perdat
175 *fori,& clericatus priuilegium vide Ioan. Franc . à Ponte*
conſ.24.n.4.& 5.Decian.in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.n.103.et
106.& Menoch.conſ.912.n.33.lib.4.
176 Secundum effectus clericatus eſt , quia clerici non
ligantur ſtatutis laicorum , *cap.bene quidem diſt.96.at ſi*
clerici,& c.clerici,de iudic.c.2.de for.comp. Auth. caſſa,&
irrita,C.de ſacroſ.eccl.Lapus allegat.101.num.22. Seraph.
de priuil.iuramenti,priuil.77.n.24.Surd.conſ.201.14.lib.1.
& tàm clerici ſacrorum,quam minorum ordinum, *d.c.*
2.Decian.dict.cap,19.num,59.Abb.in c.vlt. de vit. honeſt.
cler.Marſil.ſingul.295.Bellet. vbi ſupr. de exemp. cleric.a
ſtatut.laicorum , §.1.& ſeqq. nec etiam bona eccleſia-
177 rum , ſeu clericorum ligantur ſtatutis laicorum .
c.vlt.de vit.& hon.cler.c.1.de immunit.eccleſ.lib.6.d.cap.
eccleſia S.Marię,de conſt.c.non minus,de immun.eccl. Rota
*dec.5.de for.compet.in antiq.Oldrad.conſ.23.*neque Eccle-
ſię ipſę ſubijciuntur ſtatutis laicorũ *d.c.eccleſia S.Marię*
vbi

178 vbi Doct. C. de Sum. Trin. & fid. cat. & idem eſt etiamſi
eſſet ſtatutum priuilegiatum clericorum, niſi eſset a
Papa approbatum. Io. And. & Calder. in c. 1. de nou. oper.
nunc. Surd. conſ. 2. n. 15. lib. 1. Gail. obſer. 32. n. 2. lib. 2. vbi
de communi, quod non procederet, ſi ſtatutum diſpo-
neret non præcipiendo, ſed mere priuilegiando. Abb.
in d. c. eccleſia S. Mariæ, num. 4. & Fel. nu. 81. Dec. conſ. 83.
num. 4.

179 Neque poſsunt clerici volunrarie ſe ſubijcere ſtatu-
tis laicorum, etiam per pactum iuratum, c. ſi diligenti
de for. compet. contrarium tamen tenet, Abb. conſ. 33. p.
2. nec ligantur clerici ſtatutis laicorum etiam reſpectu
iuris indiuidui, quod habent cum laicis. Dec. in tractat.
crim. p. 1. lib. 2. c. 35. n. 6. Roc. de Curte, conſuetud. ſect. 8. nu.
62. & ſtatuta contra libertatem eccleſiaſticam ſunt
ipſo iure, & ipſo facto, d. Auth. caſſa, & irrita, vbi Doct.
Dec. vbi ſup. c. 34. n. 7. & ſtatuentes tunc ſunt excommu-
170 nicati, c. nouerint de ſent. excomm. & ſtatutum ſex mo-
dis dicitur contra libertatem eccleſiaſticam, vt decla-
rat Caſſad. vbi ſup. effect. 2, num. 69. & ſeqq. nec valet ſta-
tutum laicorum ſuper matrimonio, iuramento deci-
181 mis, & ſim. vt ſunt ſtatuta pęnalia contra contrahen-
tes matrimonium ſine conſenſu parentũ, ſeu cum exte-
ris, quia ſtatuere circa ſpiritualia pertinet ad ſummũ
Pontificem, c. tuam de ord. cognit. c. lator, qui fil. ſint legit.
Felin. in d. c. eccleſia S. Mariæ n. 59. & 63. & in c. 1. n. 13. de
ſponſalib. Dec. conſ. 231. Clar. d. §. fin. q. 82. & ſuper libertate
matrimonij adeſt decretum Concily Triden. ſeſſ. 24. de refor.
cap. 9.

182 Non valet etiam ſtatutum laicorum, ſi præiudicet
alicui piæ cauſæ, Alex. conſ. 103. nu. 8. libr. 3. Dec. vbi ſup.
par. 1. lib. 2. cap. 3. num. 6. in fine, ideſt ſi ſtatutum puniat
conſanguineos clericorum ratione eorumdem cleri-
corum. Fel. in d. c. Eccleſia S. Mariæ num. 70. in fin. & ſeqq.
de conſtit. & regulariter ſtatutum laicorum eſt nullum
ſi diſponat tam directè, quam indirecte de eccleſijs, &
eccleſiaſticis perſonis. Surd. conſ. 301. nu. 77. lib. 3. quod ſi
ſtatutum, ligat clericos. Bald. in d. c. eccleſia S. Mariæ, nu.
14. dummodo in ſtatuto confirmato fiat expreſſa mẽ-
tio de clericis, Decian. vbi ſupra cap. 35. num. 15. quia
tunc dicuntur ſtatuta Apoſtolica, & Papalia, & om-
nes ligant. Alciat. in capit. cum contingat, num. 209. de iu-
reiur.

183 Quid ſi ſtatutum excludat fœminas propter maſcu-
los ab hæreditate, excludit ne etiam fœminas ab hæ-
ditate clerici. Rom. ſing. 449. tenet affirmatiuam, alij ne-
gant, vt per Rimin. ſen. conſ. 268. & conſ. 483.

184 Et pro tali intelligentia huius ſecundi effectus cleri-
catus ſciendum eſt, quod in caſu, quo clerici ligantur
laicorum ſtatutis ad eorum obſeruantiam a ſolo iudi-
ce eccleſiaſtico poſſunt adſtringi. Salicet. & Dec. in d.
185 Auth. caſſa, & irrita, & ſtatuta fauorabilia laicorũ cõ-
petunt etiam clericis. Dec. in d. c. Eccleſia S. Mariæ n. 52. ſi
clerici illis vt uoluerint. Surd. conſ. 301. n. 14. lib. 3.

186 Tertius effectus clericatus eſt, quia clerici ſunt
exempti, & liberi à ſolutione onerum perſonalium,
& realium, & ſic ſunt immunes à gabellis collectis,
vectigalibus, ac cæteris muneribus tam patrimoniali-
bus, quam perſonalibus, cap. clericos, de immunit. eccleſ.
lib. 6. c. quamquam de cenſibus, lib. 6. c. non minus, de immu-
nit. eccleſ. Conc. Trid. ſeſſ. 25. de reform. cap. 20. l. vniuerſi,
C. de vectigalibus, l. placet, Auth. omnis, & Auth. item nul-
la communitas, C. de ſacroſ. eccleſ. Azor. inſtit. moral. lib. 5.
cap. 12. verſ. iuris ciuilis Franc. Marc. deciſ. 372. num. 4. par.
1. & alij relati a Graſſo ubi ſup. effectu 3. num. 3. & à Bellet.
ubi ſup. de exemptionibus clericorum, & eorumdem bono-
rum a muneribus publicis, §. 1. & ſeq. & laici exigentes
187 collectas a clerici ſubijciuntur banno imperiali, et
mulctantur ad triplum illius quod receperunt, dicta
Vivian. de Iurepatron.

Authent. item nulla communiter, vbi Bart. & alij Doctor.
in d. c. non minus, & quotannis in Bulla Cœnæ Domini
excommunicantur, & ita ſunt excommunicati, et te-
nentur ad reſtitutionem prædicti, & conſulentes ad
talem impoſitionem, & exactionem gabellarum fa-
ciendam, Paul. de Leazaris, in clem. 1. de immunit. eccleſ.
& bona patrimonialia clericorum potiuntur eodem
priuilegio ſicut bona eccleſiaſtica, cap. 1. de immun. ec-
cleſ. lib. 6. et idem procedit in coloris eccleſiæ, et eccle-
188 ſiaſticæ perſonæ vt non poſſint grauari onere colle-
ctarum, nec teneantur ſubire munera perſonalia, ſeu
realia. gl. in l. bi penes, in verbo recepta, C. de agric. & cenſ.
lib. 10. Capyc. dec. 12. quia ſi coloni grauarentur, per in-
directum lęderentur clerici, qui non ita faciliter inue-
nirent, qui colerent eorum prædia, niſi cum eorum
graui damno, et eſſent adſtricti locare prædia tantomi-
nus, Soc. ſen. conſ. 297. lib. 2. Rol. à Valle conſ. 61. num. 18.
lib. 4. Rim. ſen. conſ. 724. num. 47. lib. 4. Surd. conſ. 301. n. 75.
lib. 3. contrarium tenet Specul. in tit. de immun. eccleſia-
ſtic. §. 1. in ult. uerſ. 1. et ideo in hoc articulo ſunt tres ca-
ſus conſtituendi.

Primus caſus eſt in colono partiario, qui ſi grauetur
ratione omnium fructuum, quos ex fundo percipit,
tunc quia clerici per indirectum grauarentur non va-
let talis impoſitio, ſecus ſi tantum grauentur pro par-
te colonica. ita Feder. de ſen. conſ. 111. n. 9. Bertachin. de
gabellis, p. 7. n. 13. & 17. Nauar. in man. c. 22. n. 128. & Me-
noch. de arb. iud. caſu 180. nu. 8. & caſu 592. num. 35. Fel. in
cap. 2. nu. 3. de for. comp. Surd. d. conſ. 301. n. 85. & 89. lib. 3.

Secundus caſus eſt in colonis perpetuis, et adſcripti-
tijs clericorum, et iſti ſunt immunes, et fruuntur omni
immunitate eccleſiæ, et clericis conceſſa. Menoc. ubi
ſup. d. caſu 462. n. 20. Theſ. dec. 116. n. 72.

Tertius eſt caſus in colonis conductitijs, et iſti nulla
potiuntur immunitate Menoch. ibidem, n. 17. Abb. in c. ex
parte, il. 1. n. 4. de decimis, et de colonis clericorum tra-
ctat Graſſ. ubi ſup. effect. 3. nu. 50. & ſeqq. & ſi emphiteuta
189 ſoluat annuum canonem eccleſiæ correſpondentem
fructibus gaudet tali immunitate, ſecus ſi quid modi-
cum ſoluat in recognitionem directi dominij. Corbul. de
iur. emphyt. de cauſ. priu. ob alienat. ampliat. 35. n. 6. Menoc.
d. caſu, 562. n. 29.

190 Neque poſsunt clerici etiam volentes, et ſponte
ſoluere gabellas, et collectas, ſeu alia munera ſubire
ſine licentia Papæ, cap. exigit, et ibi gloſ. in uerb. uolentes,
de cenſib. lib. 6. quamuis communiter alij teneant poſse
ſponte clericos ſoluere gabellas, et laicos recipere
poſse libere. Specul. in tit. de cler. coniug. §. 1. non tamen
poſſe munera perſonalia etiam ſponte ſubire Alex.
conſ. 101. num. 10. lib. 1. Graſſus ubi ſupra num. 99. & ſeqq.
191 et Epiſcopi tenentur inquirere contra exigentes col-
lectas a clericis etiamſi clericis non recurrant. Berta-
cch. de gabell. par. 7. num. 23. & 24. & pariter clerici ſunt
immunes a gabella impoſita pro quolibet, capite ani-
192 malis, l. ſacroſancta, & ibi gl. C. de ſacroſ. eccleſ. Cald. conſ.
2. de cenſib. inſuper eadem immunitate gaudent ſerui
et famuli clericorum ſi perpetuo ſint obligati ſeruire
193 ſecus ſi ad tempus, Bald. in l. 1. numer. 2. & in l. 2. nu-
mer. 4. C. de Epiſc. & cler. Abb. in d. cap. non minus, numer.
14. de immunit. eccleſ. Vtrum autem clerici poſſint col-
194 lectari, quando adeſſet communis vtilitas, & ne-
ceſſitas pro conſeruatione ciuitatis, vel regni, vel
pro aggeribus fluminum reparandis, vijs, pontibus,
vide Ozaſcum deciſ. 68. n. 5. & deciſ. 181. num. 6. Rim.
iun. conſil. 2. num. 30. & conſil. 4. num. 20. lib. 1. Laderch. conſ.
145. numer. 3. lib. 1. Surd. conſ. 301. lib. 3. & alios relatos à
Craſ. ubi ſup. num. 200. & ſeqq. et tunc illud fieri debet
ſemper cum licentia Papæ, et vidi ſeruari Piſis circa
extimum exigendum à clericis pro conſeruatione ag-

gerum, foucorum, & cęt. cap. quia id fuit conceſſum à fęl.recordat. Clem. VIII. Paulo V. & Greg. XV.& ad hoc vt clerici poſſint collectari, hæc requiruntur.

195 Primum, quando facultates laicorum non ſuppetũt ad onera ſuportanda, de quibus *Caualc.dec.44.nu.100. lib.1.*

Secundum, quod contributio fiat conſulto, & conſentiente Papa. *d.c.non minus,& c.aduerſus de immunit. eccleſ.*

Tertium, quod adſit neceſſitas, de qua couſtet, ſecus ſi fieret ad pompam, ſeu ad ornatum, *Bald.in c.1.n.15. de pace, Conſtant.in vſib.feud.*

Quartum, ſi pecunia, pro qua gabella imponitur, ſit conſumpta, vel ad illum vſum conſumi debeat. *Caſtr. conſ.438.*

Quintum, & tunc non ſufficit conſenſus populi imponentis collectam, ſed requiritur conſenſus clericorum. *Abb.in d.c.non minus,n.20.*

Sextum, quod immineat neceſſitas, & vtilitas magna, *Abb.ibid.*

Septimum, quod vtilitas, ſeu neceſſitas debet etiam principaliter, & immediate tangere clericos, & eccleſiam, *Rim.ſen.conſ.174.n.8.lib.4.*

Octauum, quod Princeps, in cuius dominio ſunt tales neceſſitates, ſit in habilis ad faciendum tales expenſas de per ſe, vel cum laicis. *Caualc.d.dec.44.n.100. lib.1. vide Lup.de immunit.eccl.q.4.n.3.*

196 Quartus effectus clericatus eſt, quia clerici non poſſint ſuccedere in feudis, *Curt.iun.de feud.p.3.ſecundę p.princ.n.13* quæ eſt res controuerſa, & deducitur *ex c.1.in fin.de feud.femin.in vſib.feud. Graſſ.vbi ſup. effectu 4.numer.1.& ſeqq.vbi alios allegat,& ibi numer.3.* refert alios contrarium tenentes, quamuis prima opinio ſit communis, *Bellet. vbi ſupra de bonis clericorum, §.19.*

197 Limitatur tamen talis quartus effectus vt non procedat, quando ſeruitium pro feudo ſit tale, quod poſſit per clericum præſtari, vel ſi clericus minorum ordinũ, vel desereret clericatum de licentia Papæ, vel niſi eſſet Cardinalis, Epiſcopus, ſeu magnus Prælatus, vel niſi adeſſet conſuetudo in loco, qua clerici ſoleant in feudis ſuccedere, vel niſi ſit feudum improprium, vel niſi clericus habilitatus ſit à dominio feudi, vel ita dictum ſit in inueſtitura, vel niſi ſeruitium pro feudo præſtari poſſit per ſubſtitutum, vel niſi ſit feudum tranſitorium ad omnes, & quoſcunq. hæredes, vel niſi ſit feudum francum, & liberum, vel emptitium, vel femineum, de quibus *Graſſ.vbi ſup.d.eff.4.Fel.in c.in præſentia,a n.43. & ibi Abb.n.69.de prob.Bell.d.§.19.*

198 Quintus effectus clericatus eſt, quia clerici ſacrorum ordinum, ſeu religioſi non poſſunt contrahere matrimonium. *Clem.1.de conſang.& affin.cap.1.in fine, ne cler. vel mon.* alias peccant mortaliter, *cap.ſecundum,ne cler. vel mon.*& ſunt ſuſpecti de fide, & priuantur officio, *c. ſane,de cler.coniug.* incurrunt in pęnam excommunicationis *c.eos, qui, de conſang.& affin.*& filij nati ex tali matrimonio fiunt ſerui eccleſiæ, *c.cum multa 15.q.8.* perdunt immunitatis priuilegium *c.vnico, de cler.con. lib.6.ſunt ſuſpenſi, Abb. in c.ſane,il 2.num. 2.de cler.coniu.* poſſunt puniri per ſuos ſuperiores, *Fel.in c.tua nos, n.4. de iureiur.*& perdunt beneficia. *Abb.& alij in cap. 1. de cler.coniug.& penſiones Gig.de penſionibus,q.53.n.3.* quod

199 tamen non procedit in clericis minorum ordinũ, iſti namq. ſolum amittunt beneficia per ſententiam, *gl.in d.c.1.de cler.coniug.* vel quando vxor ſit contenta intrare monaſterium, & vouere caſtitatem, & ipſe vir velit iterum effici clericus, quia poterit habere beneficium. *Maiol.de irregular.lib.1.c.34.n.1.& 5.*

200 Sextus eſt effectus, quia clerici non poſſunt negociari, neque exerceri mercaturam, *cap.fin.de uit.& honeſt.cler.ubi gloſſ.* nec etiamſi negociatio eſſet honeſt, poſſunt tamen emere animalia paſcenda in eorum prædijs, vel ea vendere, ſeu eorum partum. *Molin.de contract.diſput.342.n.24.* vel ſi ſemel tantum emerent, & venderent, nullam pœnam incurrunt, *Diaz in praxi crim.c.55.* vel quando per ſubmiſſam perſonam negociarentur, *arg.c.1.de uit.& hon.cler. Molin.ubi ſup.* vel niſi eſſent clerici pauperes in neceſſitate conſtituti, *c.1. ne cleric. uel monach.* uel niſi exercent agriculturam pro victu quærendo clericis permiſſam caſu, quo non poſſunt aliter honeſte viuere, cap. dilecto, de decimus, vel niſi eſſet negociatio mixta artificio. *Cardin.in clem.fin.not.3.de cenſib.Bellet.ubi ſup.de diſciplina clericali,§.21.*

201 Septimus effectus eſt, quia non poſſunt pro cauſa ciuili carcerari, *c.peruenit,de fideiuſſ.c.Odoardus,de ſolut. Marcheſan.de commiſſ.p.3.c.7.nu.1.* & tam clerici in ſacris, quam in minoribus ordinibus conſtituti, *Anchar. in d.c.Odoardus*, quod tamen non procedit in clerico, qui reperitur in dolo, vel quando debitum proceſſit ex delicto, vel quaſi, vel ſi debitum negaret, vel niſi eſſet condemnatus per tres ſententias conformes; vel niſi eſſet beneficiatus, qui pro penſione ſoluenda carcerari poteſt, vel niſi bona cõſumpſerit in rebus turpibus, vel niſi conueniatur pro rerum alienarum adminiſtratione, vel niſi ſit excommunicatus, vel niſi ad pinguiorem fortunam deuenerit, vel niſi eſſet debitor alicuius, qui eſſet magis pauper, quam clericus ipſe, vel niſi eſſet debitor pro depoſito apud ſe facto, uel niſi factus ſit clericus, poſtquam condemnatus fuit ad ſoluendũ, uel niſi ſe immiſceat negocijs ſecularibus, ut per *Graſſum ubi ſupra effectu 7.*

202 Octauus eſt effectus, quia clericus non poteſt eſſe tabellio. *c.ut officium,§.ad conſcribendas,de hæret.lib.6.c. ſicut ne cler.uel mon.ubi Abb.n.1.* quod non procedit in clerico minorum ordinum, *d.c.ſicut, & ibi Doct.nec in cauſa hæreſis, d.§.ad conſcribendas, neque in magiſtratu eccleſiaſtico. Abb.in d.c.ſicut,nu.6.ſeu in cauſis ſpiritualibus, Iaſ.in l.1.§.huius ſtudij,n.8.ff.de iuſt.& iur.* uel quando clericus non haberet unde uiueret, *Abb.& alij, in d.c.ſicut.ex d.c.ſicut.*& quando eſſet ſuper hoc à Papa diſpenſatus, *ex d.c. ſicut.*

203 Nonus effectus clericatus eſt, quod ſi quis violentas manus in clericum ſæculare, ſeu regularem, minorum, uel ſacrorum ordinum, iniecerit, eſt ipſo facto excommunicatus. *c.ſi quis ſuadente, 17.q.4.* idem etiam eſt in mandante, inſtigante, conſulente, & ſollicitante. *Gaetanus in ſummula in uerbo, excommunicatio,c.10.* idemque eſt in ratam habente percuſſionem, *gl.in c.mulieres, de ſent.excomm.*& idem eſt in eo, qui potuit prohibere percuſſionem ſine ſuo periculo, & non prohibuit. *gloſſ. ult.in c.mulieres.*

204 Idem procedit in percutiente moniales. *Abb. in cap.ueniens,numer.2.de ſent.excom.*& ipſe clericus enormiter ſeipſum uerberans excommunicatur. *Archid.in d.c.ſi quis ſuadente.Graſſ.deciſ.aurear.par.1.lib.2.cap.49. num.21.Henric.Boich.in c.ſuper eo,num.5.de ſent.excomm. Belletus ubi ſup.de fauore clericorum canonis, §.1.& ſeqq.*

205 incidit etiam in d. excommunicationem dans cauſam, ut clericus præcipitet, & cadat ut equum tenendo, ſeu percutiendo, & frenum retinendo, & ſimilia faciendo. *Decian.in tractat.crim. p.2.lib. 6.cap 19.nu.11* item qui in clericum puluerem, aquam, ſputum, oleum, uel quid ſimile iniecerit eum aſpergendo. *Caietan.d.c.10.*& idem eſt ſi quis clericorum conſanguineis iniuriam inferat cõtemplatione ipſorum clericorum. *Felin.in d.capit.eccleſia S.Maria, nu.99.de conſtitut.*

Decian.

206 *Decian. vbi ſupra cap.17.num.15.* eamdem excommu-
nicationem incurrunt percutientes Milites S.Ioannis,
S.Iacobi, & ſimiles. *Nauarr. conſ.11.de regular. Decian.
cap.17.num.11. Mar. Antonin. var. reſolut. lib. primo reſo-
lut.112.caſu 63.* idem eſt in offendente familiam Papæ,
vel Cardinalium. *cap. Fælicis. de pœnis.* & in ſponte tor-
207 quente clericum. *Decian. ubi ſup. cap.19.numer.5.* idem
eſt in percutiente clericum mortuum, qui eodem gau-
det priuilegio. *cap. quod in te de pœnit. & remiſſ. Abb.*
208 *& Felin. in cap. a nobis il 2. de ſent. excomm.* & tales ex-
communicati à Papa abſolui debent. *d. cap. ſi quis ſua-
dente excepto articulo, ſeu periculo mortis, Felin. in cap.
paſtoralis. § præterea num.12. de off. ord.* & in multis alijs
caſibus poſſunt ab alijs abſolui relatis à *Craſſo ubi ſupr.
effectu 9. a num.153.* & præſertim ſi eſſet percuſſio leuis
& quando dicatur leuis, *vide Clarum in d. §. fin. q.77.
num.14. & ibi Baiardum in addit. num.17. & Decian. ubi
ſupra cap. 34.* & quando percutiens clericum per er-
209 rorem, & ignoranter; vel pro ſua defenſione excuſe-
tur, vide alios referentem *Graſſum ubi ſupr. a num.186.*
vbi refert quadraginta-quatuor limitat. *ad d. c. ſi quis
ſuadente.*

210 Decimus effectus eſt, quia clericus non poteſt fer-
re teſtimonium coram laico iudice ſine ſui Epiſcopi
licentia. *c. quamquam. 14.q.2. cap. teſtimonium 11. q.1.*
quod amplia, & limita vt per Graſſum vbi ſupra effe-
ctu decimo, neque poteſt eſſe iudicialis procurator
laici. *cap. denique. 14.q.5. cap. prælatum. diſt. 88.* nec po-
teſt accuſare laicum de aliquo delicto, præſertim vbi
veniret imponenda pœna ſanguinis. *capite. nullus
clericus 11.q.1.* neque poteſt eſſe officialis, nec iudex
inter laicos. *cap. ſacerdotibus. ne cler. vel mon.* nec clericus
pro quouis delicto poteſt torqueri, niſi valde fuerit
diffamatus. *Diaz. in praxi criminic.135. in princip.* nec po-
teſt in teſtamento, neque per curiam dari tutor. *c. Ci-
prianus. & ibi gl. 21.q.3.* nec poteſt capi pro repræſalijs, *c. &
pignorationes. de iniur. & damno dato.*

211 Vndecimus effectus eſt, quia clerici beneficiati, &
in ſacris ordinibus conſtituti, & religioſi tenentur
quotidie recitare ſeptem horas canonicas, alia peccat
mortaliter. *Nauarr. in comment. de orat. & hor. can.* &
nullus poteſt eccleſiaſticum beneficium obtinere, niſi
ſit clericus. *Abb. Dec. & alij in c. cum adeo de reſcript.* &
clerici tantum, poſſunt eſſe Vicarij Epiſcopi, & non
laici. *cap. decernimus 3 de iudic. ubi Abb. num.12. Felin. nu.
6. Dec. num.15. & ibi alij Doct.* qui clerici potiuntur pri-
uilegiis conceſſis militibus. *gl. & Doct. in l. miles ubi
Iaſ. num.11. ff. de re iud.* clericis attamen magis eſt inter-
dictus armorum vſus, quam laicis, *c. clerici. ubi Doct. de
uit. & hon. cleric. Menoch. de arbit. iud. caſu 394. num.13.*
& clerici pugnare manu propria prohibentur. *c. quicun-
que clericus. & cap. clerici. 23.q.8.* nec poſſunt eſſe obſides
Felin. in c. ex reſcripto, num.10. de iureiur. & clerico dece-
denti nullis relictis conſanguineis ab inteſtato non fiſ-
cus ſecularis ſuccedit, ſed eccleſia, & Epiſcopus. *Rot.
dec.7. de teſtam. in antiq. Peregrin. de iure fiſci. lib.4. tit.3.
num.10.*

212 Duodecimus effectus eſt quia clerici non poſſunt
eſſe Aduocati in curia, & coram, ſæculari iudice. *capit.
1. ubi Abb. ne cler. vel mon. Card. a Turrecrem. in c.1. 15.q.
2. Maiol. de irregul. lib.5. c.9. in fine.* alias peccant mor-
taliter. *Nauar. conſ. 2. de poſtul.* & poterunt mulctari
ab Epiſcopo eius arbitrio. *Hoſt. & Ian. in cap.1. de iu-
ram. calum.* quod tamen non procedit in cauſis pro-
prijs. *cap.1. de poſtulat. prælat.* neque in Curia Romana.
Maiol. ubi ſup. cap.19. num.4. nec in curiis eccleſiaſticis.
Redoan. de ſpolijs eccleſ. quæſt.2. num.22. nec pro perſona
miſerabili. *d. c.1. de poſt. præl.* nec in cauſis eccleſiæ, vel
pij loci. *Redoan. ubi ſup. num.19. & 22.* nec in cauſis ami-
ci, ſeu coniunctæ perſonæ *Butr. in cap. ult. de poſtul.* nec
in vno negotio tantum. *Innoc. in cap. 1. & 2. de re iud.*
nec in allegationibus in ſcriptis. *Emanuel. Rodriquez in
ſumma. caſ. conſcient. p.1. c.1. num.1.* nec procedit in cle-
ricis minorum ordinum. *Redoan. vbi ſup. quæſt. 8. num.
48.* ad offenſam tamen clericus nunquam per-
mittitur in cauſis criminalibus aduocare. *Henr. Boich.
in c. clerici. num.2. de poſtul.* nec ad defenſam. *c. ad ſenten-
tiam ne cler. mon.* & clerici a ludis debent abſtinere.
Conc. Trid. ſeſſ 22. de reform. c.1.

213 Decimustertius eſt effectus, quia clerici quando
litem habent non tenentur iurare de calumia. *c.1. cum
ibi not.* de iuramento calumniæ, item clerici peregrina-
ri non poſſunt, nec ab eorum diæceſi diſcedere ſine li-
centia Epiſcoporum ſuorum. *c. non oportet. de conſec.
diſt.5.* niſi ad Papam accederent in cauſa appellationis
c. omnis oppreſſus. 2.q.1. nec poſſunt in eorum domibus
habere mulieres ſuſpectas, & ſi monitis eas non eiece-
rint ſuſpenduntur, & poſt vt incorrigibiles deponun-
tur. *c.1. & 2. de cohabit. cler. & mul. c. ſed ſi forte. diſt. 81.
Conc. Trid. ſeſſ.25. de refor. c.14.* & dum conueniuntur,
nunquam poſſunt opponere exceptionem excuſſionis,
Caroccius de excuſſ. p.2. q.51. n.3.

214 Decimus quartus effectus eſt, quia clerici venari
non poſſunt *cap. Eſau. diſt. 86.* ſecus ſi venatio ſi ſine
ſtrepitu, & cauſa recreationis. *Card. in c. qui venatoribus.
diſt.86. Belles. ubi ſup. de diſciplina cleric. tit. §. 19.* poſſunt
etiam piſcari. *cap. nunquam, de conſecr. diſt.5.* & cum re-
tibus venari. *Graſſ. ubi ſup. p.2, lib.3. num.9. & 14.* & cleri-
ci dicuntur potentiores laicis ratione officii. *Auchar.
in cap ex parte num.4. de alien. iud. mut. cauſ. fa.* & clerici,
ſeu eorum filii non poſſunt legitimari a Principe ſæcu-
lari. *Dec. conſ.150.* & dum iurant, id faciunt tacto pecto-
re *c. ſi quis præsbyter. 2.q.5. & cap. vlt. de iureiur.* nec poſ-
ſunt barbam nutrire *c. clericus. de uit. & hon. cler.* & con-
fugientes clerici ad eccleſiam pro quolibet delicto
poſſunt ab ea extrahi iuſſu ſuorum Prælatorum, *Abb.
in c. inter alia. numer. 13. de immunit. eccl. Diaz. in praxi
crim. cap.115.* vbi teſtatur de communi conſuetudine,
nec poſſunt ediſcere artem medendi, ſeu eam exerce-
re, alias excommunicati ſunt *c. ult. ubi Doct. ne cler. uel
mon.* nec leges ciuiles, vt ibi, nec in digitis anulos defe-
re poſſunt, niſi ſint doctores, vel in dignitate eccleſia-
ſtica conſtituti. *Abb. in c. decorem. de uit. & hon cleric.*

215 Decimusquintus effectus eſt, quia clericus patro-
nus eccleſiæ habet ſemeſtre ad præſentandum recto-
rem *c. unico, de iurepatr. lib.6.* & ſi clericus ſacris conſti-
tutus inſtituatur hæres cum conditione iſta, ſi decede-
ret ſine liberis legitimis, & naturalibus ex ſuo corpore
legitime deſcendentibus, tunc dicta conditio, vt im-
poſſibilis reiicitur, & purificatur fideicommiſſum. *Sali-
cet. in l generaliter. §. cum autem C. de inſtitut. & ſubſtit.
Card. Paleot. de noth. & ſpur. c.28.* nec pater poteſt pro
neceſſitate vendere filium clericum *Marſil. ſingul.101.*
nec clerici poſſunt eſſe fideiuſſores *c.1. de fideiuſſorib.
cap. non ſatis. diſt.86.* alias puniuntur à ſuis prælatis pœ-
na arbitraria, *gl. in cap. penult. in verb. graniori de fideiuſſ.*
niſi facerent cauſa pietatis. *gl. in cap. quod quibuſdam
de fideiuſſ.* nec puniuntur ex crimine læſæ maieſtatis
per patrem commiſſo, *gloſ. in cap. ſatis. peruerſum. diſt.
56.* nec pro delicto puniri poſſunt pœnam ſanguinis,
capit. pœnam de cleric. uel mon. ſed detruduntur in per-
petuum carcerem, vt ibi dicitur, & filius poſt com-
miſſam aliquam cauſam ingratitudinis in patrem, fiat
clericus non poteſt a Patre exhæredari. *cap. non liceat.
ubi Doct. 19.q. ultim.* & filius clericus ſtudens non de-
bet conferre libros in diuiſione paternorum bono-
rum cum alijs fratribus. *Iaſ. in l. filia licet. col. C. de collat.*
& clerici in cauſa pecuniaria non debent cauere

de iudicio ſiſti, ſed ſatis eſt hypothec a bonorum. *Abb. in cap. vlt. §. in alti numero 2. vt lite non cont.* & fideiuſſor de iudicio ſiſti eſt liberatus, ſi is, pro quo fideiuſſit fiat clericus, vel monachus. *Card. clem. 1. q. 4. de cenſibus.*

216 Decimus ſextus effectus eſt, quia ſi clericus vendidit rem duobus, præfertur primus emptor, quamuis ſecundus fuerit poſſeſſionem adeptus. *Io. And. in cap. continebatur de his, quæ fiunt a prœl. ſiu. cap. & ibi Hoſtiens. quamuis contrarium teneat. Baldus. Card. Abb. & Imola ibidem in d. c. continebatur,* & donatio à patre facta filio clerico in ſua poteſtate exiſtenti, valet *Surd. conſ. 259. n. 1. lib. 1.* & per clericatum quis nobilitatur. *Io. Andr. in c. libentius. de ſerv. non ord. Pacian. in tract. cui in c. on. prob. vrg. lib. 2. c. 34. num. 4. Tiraq. de nobilit. c. 9. nu. 4.* filio illegitimus, & ſpurius per clericatum, ſeu Religionis ingreſſum notabilitatur *Bald. in l. 1. col. 4. C. de ſacroſ. eccl.* & clericus in cauſa criminali poteſt cõparere per procuratorem, & ſe defendere. *Farinac. in tract. crim. q. 99. num. 9.* & in cauſa beneficiali, ſeu ſpirituali clericus filiusfam. poteſt ſtare in iudicio ſine conſenſu patris. *c. vlt. in fine, de iudic. lib. 6.*

217 Decimusſeptimus, & vltimus effectus eſt, quia clerici non poſſunt pęnas conuentionales, exigere, niſi quatenus eorum interſit. *Innoc. in cap. dilecti, de arbitr.* & clerici nunquam permittuntur occidere furem nocturni, ſeu maleſactorem. *Decian. in tract. crimin. lib. 2. cap. 12. num. 4.* & ſi clericus, & laicus commiſcentur in executione alicuius negocij, ſemper eſt præponendus clericus. *Ancharan. in cap. Ioannes. numer. 7. de teſtam.* & clericus, qui fatetur, ſe mutuo accepiſſe pecuniam, infra biennium negando pecuniam ſe recepiſſe, tenetur probare, quod ſibi non fuerit numerata. *capit. ſi cautio. vbi Doct. de fide inſt.* & clerici poſſunt teſtari coram duobus teſtibus, *c. cum eſſes, de teſtam. & ibi Doct. Aluar. Valaſc. deciſ. 74.* & in materia clericatus vide *Graſſ. vbi ſupra*, & præſertim. *Bellet. dict. tract. diſquiſit. clerical.* vbi pertractat de diſciplina clericati, de fauore clericorum canonis, de fauore clericorum perſonali, de fauore clericorum reali, de exemptionibus clericorum, & eorundem bonorum à muneribus publicis, de exemptionibus clericorum à ſtatutis laicorum, de clerico debitore, de clerico teſte, & de bonis clericorum.

SVMMARIVM.

1 *Monachi, & alij regulares veniunt clericorum appellatione.*
2 *Regulares non poſſunt præſentari niſi ad beneficia regularia.*
3 *Regularia beneficia regularibus ſunt conferenda.*
4 *Eccleſiis non debent præfici homines, diſparis profeſſionis, & vel habitus.*
5 *Regulares poſſunt promoueri ad Epiſcopatus.*
6 *Beneficium regulare ſi impetretur a clerico ſæculari, non facta mentione quod beneficium ſit regulare gratia erit nulla.*
7 *Beneficium ſæculare fit regulare per ſpacium 40. annorum.*
8 *Beneficium regulare fit ſæculare decennio.*
9 *Beneficium vt ſit ſęculare, vel regulare, attenditur vltimus ſtatus.*
10 *Beneficium regulare poteſt conferre clericis ſæcularibus ob defectu regularium.*
11 *Clerici ſæculares apponi poſſunt in monaſterio, quando religioſi ſint incorrigibiles.*
12 *Clericatum, & ordinem aliquando quis recipere cogitur.*
14 *Rigor legis quando ob neceſſitate moderetur.*
13 *Milites Hieroſolymitani ſunt vere religioſi, & præſentantur ad beneficia religionis.*
15 *Regularia beneficia ab Ordinario poſſunt conferri clericis ſęcularibus cum hoc, vt habitum religionis aſſumant.*
16 *Equites Capellani S. Stephani Piſarum præſentantur ad eccleſias ſæculares.*
17 *Milites de Alcantara, & ſimiles non ſunt vere religioſi.*
18 *Milites S. Iacobi de Spatha non ſunt incapaces beneficiorum ſæcularium.*
19 *Religionis S. Sptephani laudes, fundatio.*
20 *Pij IV. priuilegium conceſſum religioni S. Stephani.*
21 *Sixti V. priuilegium conceſſum religioni S. Stephani.*
22 *Pauli V. priuilegium conceſſum religioni S. Stephani.*
23 *Beneficia in dubio ſæcularia præſumuntur.*
24 *Beneficia ſecularia ſunt multiplicia. vt*
25 *Papatus, Cardinalatus, Patriarchatus, Primatus, Archiepiſcopatus, Epiſcopus, Abbatia ſecularis, Decanatu Archidiaconatus, Archipresbyteratus, &c.*
26 *Cardinalatus eſt beneficium ſæculare.*
27 *Patriarchatus eſt beneficium ſæculare.*
28 *Primatus eſt beneficium ſæculare.*
29 *Archiepiſcopatus eſt beneficium ſæculare.*
30 *Epiſcopus eſt beneficium ſæculare.*
31 *Abbatia ſæcularis eſt beneficium ſeculare.*
32 *Decanatus eſt beneficium ſæculare.*
33 *Archidiaconatus eſt beneficium ſæculare.*
34 *Archibresbyteratus eſt beneficium ſæculare.*
35 *Primiceriatus eſt beneficium ſęculare.*
36 *Sacriſtia eſt beneficium ſæculare.*
37 *Theſaureria, ſeu cuſtodia eſt beneficium ſæculare.*
38 *Præpoſitura eſt beneficium ſęculare.*
39 *Prioratus ſęcularis eſt beneficium ſeculare.*
40 *Perſonatus, & officium eſt beneficium ſæculare.*
41 *Parochialis eccleſia eſt beneficium ſęculare.*
42 *Vicaria perpetua eſt beneficium ſęculare.*
43 *Canonicatus ſæcularis, & prębenda ſęcularis.*
44 *Præſtimonium, capellania, & ſim. ſunt beneficia ſæculare.*
45 *Regularia beneficia quædam ſunt duplicia.*
46 *Regularia beneficia quę ſint.*
47 *Regularia beneficia quædam ſunt ſimplicia.*

Regulares præſentatur ad beneficia Regularia, non ad ſecularia.

CAP. II.

1 Monachi, Canonici Regulares, Fratres Ordinum Mendicantium, Clerici Regulares, Hæremitę, & ſimiles quamuis tanquam in ſortem Domini vocati veniat clericorum appellatione. *gloſſ. in cap. duo ſunt genera. 12. q. 1.* attamen non poſſunt præſentari, niſi ſint
2 capaces de iure prout eſt in beneficijs regularibus ad textum in *c. ex eo. §. vlt. de elect. lib. 6.* vel ſint capaces ex
3 ſpeciali fundatorum diſpoſitione, ſeu ex Papæ priuilegio. *Lambert. de iurepatr. lib. 2. p. 1. quæſt. 7. art. 4. & 10.* etenim clari iuris eſt, quod beneficia regularia regularibus ſunt conferenda. *c. cum de beneficio de præb. lib. 6. Rebuff. in praxi tit. de diſpenſ. cum regul. Coraſ. de benefic. p. 3. capit. 5. num. 13. Mandoſ. de ſignat. grat. tit. de promiſion. verſ. beneficia regularia. & tit. de dipenſat. monac. pro obtinen. beneſ. Couarr. in cap. 2. de teſtam. nu. 2. et 3. Nauar. conſ. 3. de præbendis. Flamin. Pari. de reſig. beneſ. lib. 4. quæſt. 5. Hoieda de ben. compat. et incompat. capit. vltim. num. 92. Hieron. Gonzalez in comment. ad reg. 8. Cancel. gloß. 7. à num. 3. et gloſ. 8. Garçia de beneſ. part. 7. cap. 10. numer. 1. et ſeqq. Cardin.*

Tuſ-

Tuſcus,practic.concluſ.neris, lit. B. Riccius in praxi aurea
reſolut.332.et par.4.collectan.in collectan.763. Aug. Bar-
boſa de off.& pot.Epiſc.p.3.alleg.57. num. 170. & habetur
in Conc.Trid.ſeſſ.14.de reform.cap.10. & in clem.1. §. ſane
prioratus de ſtatu monach. Cardin. Mantica deciſ.68.num.
5.regularis enim ſine diſpenſatione eſt incapax bene-
4 ficii ſæcularis, & ſæculari eſt incapax beneficij regu-
laris.Card.Seraphin.deciſ. 1165. num. 12. & 13. & 1305.
num. 4.etenim eſt indecorum & rationi non congruit
5 eccleſiis præficere homines diſparis profeſſionis. vel
habitus,aut in eadem eccleſia tales ſociari clem.1. de
elect.poteſt tamen monachus, & quilibet alius regula-
ris promoueri ad Epiſcopatum. c.1. 18.q.1.c. quorum-
dam c.ſi religioſus. & c.nullus religioſus de elect. lib.6.d.
clem.1.de elect.Gonzal.d.gl.7.n.48.
6 Et ideo beneficium regulare ſi impetretur a clerico
ſæculari non facta mentione, quod beneficium ſit re-
gulare,gratia erit nulla.Felin.in cap.in noſtra num.41.de
reſcript.Selua de benefic. p.3.quæſt.11. num.122.Caſſador.
deciſ.4.d num.1.de præb.ſicut è contra non valeret col-
latio facta monacho, vel alio regulari de beneficio
ſæculari, non facta mentione, quod beneficium ſit ſe-
7 culare.Felin.in d.cap.in noſtra num.44. Bellam deciſ.171.
Menoch.de arbitr.iud.lib.2.centur. 3. caſu 201.num.86.&
87.& quamuis ad preſcribendum ſtaturum regulari-
tatis,& efficiendum, quod beneficium ſæculare fiat
regulare requiratur præſcriptio quadragenaria,d.cap.
cum de beneficio. ibi vt præſcriptio legitima ſit com-
pleta.de præb.lib.6.Staphil.de lit.grat.in 8.forma expecta-
tiuarum,num.40.Rebuff.in praxi, tit.quotuplex.ſit benefi-
cium.num.5.tamen ad præſcribendum ſtatum ſæcula-
8 ritatis ſufficiunt decem anni, cum ob aſſiſtentiam iu-
ris communis, quo beneficia preſumuntur ſecularia,
fiat reductio ad primæuum ſtatum, & res de facili re-
deat ad priſtinam naturam. Staphil. vbi ſupr.in 10.for.
ma expectat.num.3.Gomeſ.de expectatiuis, num. 106.ve-
rum ſi per 40.ann.beneficium fuit regulare, non ſta-
tim per decem annos ſit ſeculare, prout differit Gon-
zal.d.gloſ.7.num.15. & ſeqq. & in dubio ad hoc vt be-
9 neficium dicatur ſeculare,vel regulare, attenditur vl-
timus ſtatus illius, ideſt an vacauerit pro obitum
perſonæ regularis, vel ſecularis. Rota deciſ.2.de præb.in
nou.Geminian.Franch. & alii in d.c.cum de benefic.Miſis
in repertorio.in uerb.beneficium ſi eſt impetratum. Felin.in
cap.eam te,num.vlt.de reſcript. Calderin,conſ. 23.de præb.
Put.dec.189.& 192.lib.1.Rocch. de Curte in c.ult. de con-
ſuet.ſect.4.n.82.
10 Attamen propter defectum regularium beneficia
regularia poſſunt conferri ſecularibus clericis, quia
tunc neceſſitas non habet legem. capite ſi quis propter
de furtis, cap.inter quatuor §. ſed ſi regulares, de relig.
domib.& cap. Abbate,in fine, de uerb. ſignif.& Abb.in ca-
pite relatum,nu.5.ne cler.uel monach.dicit, quod ſi mo-
11 naſterium habeat monachos incorrigibiles, neque
alij idonei reperiantur, poſſunt apponi clerici ſecula-
res:vide Gonzal.d.gl,7.ſumm.43.& ſeqq.Garc.d.c.10.num.
26.Barboſam d.alleg.57.num. 171. & in caſu neceſſitatis
deficientibus clerici poterunt laici prudentes, & di-
12 gni præuiis benignis monitionibus compelli ab ordi-
nariis eccleſiaſticis, vt ordinem ſacrum recipiant, &
miniſtri fiant ſacramentorum, & rerum eccleſiaſtica-
rum.Scotus in 4.ſenten.diſt.25.quæſt.1.art.2.Hoieda ubi ſu-
pr.part.2.cap.9.num.15. & 22. Lambert. de iurepat. lib.2.
p.1.q.7.princ.a num.17.per totum, & quando propter
neceſſitatem rigor legis infringatur, & moderetur,
13 plene tractant Hoieda d.cap.9.per totum Felin. in capit.1.
num.49.& 50.de conſtit.Iaſon.in l.1.C.de precip.Imper.off.
Tiraquell.de retract.lignag.§. 26. gloſ.1. num.16. & ſeqq.
Rola Valle conſil. 56.lib.4.& Menoch. de arbit. iud.lib.2.
cent.2.caſu 182.per totum, & quando dicatur benefi-
cium ſeculare,vel regulare,uide Doctores ſup.citatos, &
& dixi ſup.lib.1.c.1.
14 Et ideo Milites ſacræ, et Illuſtriſſimæ Religionis
Hieroſolymitanæ, et ſimiles emittentes tria vota ſub-
ſtantialia,obedientiæ, paupertatis,& caſtitatis,cum
vere ſint religioſi præſentari poſſunt dumtaxat regu-
lariter ad beneficia ſuarum religionum. Lambert,vbi
15 ſup.art.5.et regularia beneficia poſſunt ab ordinariis
collatorib.conferri clericis ſecularibus qui habitum
illius Religionis vbi conſiſtit beneficium ſuſcipere, et
profeſſionem emittere ſe ad ſtrinxerint ex dict.capit.
10.de ref.ſeſſ.14.Conc.Trid. & concordant text. in cap.of-
ficij,& in cap.cum in magiſtrum, de elect.& in d. clemen.
1.de elect.& in clementin.prima §.ad prioratum, de regu-
laribus Put.dec.262.lib.3.
16 Vſu tamen receptum eſt, et ita deciſum eſt Piſis in
clericis,qui vocanter æquites Cappellani Sacræ,et Il-
luſtriſſimæ Religionis S. Stephani Papæ, et Martyris,
vt etiamſi regulares videantur, et habeant Eccleſias
proprias eidem Religioni ſubiectas præſentantur ad
alias Eccleſias ſeculares, et inſtitutionem obtineant,
et poſſeſſionem,ita habetur in libro ſtatutorum d.Re-
ligionis S.Stephani,fol.26.& ſeq.vbi ſunt relatæ deciſio-
nes Rotæ Romanæ Dominorum Robuſterii. Cardin.
Seraphini.Card.Pamphilij, & Card.Arigonii, & de qua
reperitractat. Nauar.conſil.10. de regularibus & Garc.ubi
ſupr.p.1.& capit.4.num.17.& ſeqq.dicit iſtos non eſſe
verè religioſos, et maximè cum proprio non careant,
et cum deficiat uotum ſubſtantiale paupertatis Azor.
inſtit.moral.lib.13.cap.3.quæſt.3.ad fin.idem fuit dictum
17 de militibus de Alcantara in vna Placentina de Me-
delinis.coram Card.Seraph.4.Iun.1582.& eſt impreſſa
deciſ.587.& ita declaraſſe Sacram Congregationem,
die 10.Nouemb.1609.refert. Garc.in ad d.capit.4.num.24.
milites regulares S.Iacobi de Spatha alioſque huiuſ-
18 modi non obtinentes dicta tria ſubſtantialia uota non
eſſe incapaces beneficiorum ſecularium ſimplicium,
curatorum,& penſionum. uide Garc.d. c.10.num.32
p.7.
19 Quæ inclyta Diui Stephani Religio fundata fuit an-
no Domini 1562. in nobiliſſima Ciuitate Piſarum a
Sereniſſimo, et prudentiſſimo Coſmo Medice Floren-
tiæ,et Senatum tunc Duce poſtea primo Magno Duce
Hætruriæ ad Dei laudem, et gloriam ac Fidei Catho-
licæ defenſionem, Mariſque mediterranei ab infideli-
bus tutionem,ac poſteritatis ſuæ decus, et honorem
ſub Ordine ſancti Benedicti, et approbata a Pio Quar-
to fæl. record. ſub die 1. Febr.1562 a quo deinde eo-
dem anno nonis Iul. fuit eidem Coſmo d. religionis
primo Magno magiſtro, eiuſque ſucceſſoribus,eidem-
que Religioni conceſſum ampliſſimum priuilegium
exemptionis in bulla, quæ incipit altitudo diuæ pro-
uidentiæ,vt in Bullario tom.2.fol.86.& 87. per quam
motu proprio Pius IV.omnes, et ſingulos d.militiæ
milites,priorem, cæteroſque miniſtros Eccleſiæ dicti
conuentus,et alias perſonas etiam in ſacris, et preſbi-
20 terratus ordinibus conſtitutas etiam, quecunque,
quotcunque, & qualiacumque cum cura, & ſine
cura beneficia eccleſiaſtica obtinentes, eorumque
beneficia commendas, res, & bona quæcumque
ab omni iuriſdictione, ſuperioritate, et viſitatio-
ne, dominio, et poteſtate quorumcunque Archi-
piſcoporum, aliorumque locorum ordinariorum
Apoſtolica auctoritate ex certa ſcientia perpetuo exe-
mit,& totaliter liberauit, illoſque d.Coſmo Duci, &
magno magiſtro in ſpiritualib. & tẽporalib.immedia-
te ſubiecit, & ſuppoſuit, ita quod ipſi locorum or-
dinarij nullam in eos iuriſdictionem,ſuperioritatem
domi-

dominium, vel poteſtatem etiam ratione cujuſcunque contractus, delicti, vel alterius rei, vbicumque ineatur contractus committatur delictum & res ipſa conſiſtat, exercere valeant, ſed milites, Prior, & aliæ perſonæ huiuſmodi de iuſtitia coram ſolo Magno magiſtro prædicto, vel eius deputato reſpondere debeāt, & à Sixto Quinto ſel. rec. decimo Calendas Iunij 1598 vt in *Bullar. tom. 2. fol.* 681. fuit conceſſum priuilegium quo milites S. Stephani etiam bigami, & abſque habitu
21 clericali incedentes annuas penſiones eccleſiaſticas vſq; ad ducatos ducentum retinere, & transferre poſſint, quod fuit à *Paul. V. fel. record. 14. calend. Iul.* 1608, *vt in Bulla tom. 3. fol.* 237. extenſum adhuc quatuorcentum, vbi initio d. Bullæ ait Summus Pontifex Paulus Quintus.

22 Dum generoſa militum militiæ S. Stephani Papæ, & Martyris ſub fælici Religioſiſſimi Principis Ferdinandi Magni Hætruriæ Ducis, & d. militiæ magni Magiſtri auſpicio, guberno, & directione plurimum progredientis geſta, laudabileſque, & glorioſas contra nefarios turcarum auſus reportatas victorias animo perpendimus; dignum, quin potius debitum arbitramur, vt eoſdem milites, vtpote D. N. Ieſu Chriſti athletas accerrimos peculiari beneficientiæ noſtræ largitate proloquamur, eorumque commodis, & congruæ ſuſtentationi opportune conſulamus, vt ipſi exinde ad maiora ab ipſorum turcarum copijs, trophæa reportanda alacriores reddantur, & promptiores, & paulo poſt relatis ſuorum prædeceſſorum priuilegij d. Religionis conceſſis, ſubijcit ſequentia, cum autem ſicut nobis innoteſcit dicta militia ſub felicibus ipſius Ferdinandi Magni Ducis auſpicijs fortium, & ſtrenuorum militum triremumq. & aliorum nauigiorum bellicis, & nauticis apparatibus optimè inſtructorum numero copioſo aucta ipſique illius milites piratarum infidelium oras tyrrenique maris paſſim infeſtantium excurſionibus, & deprædationibus, armata claſſe obſiſtentes, non ſolum Italiam ipſam pluries ab incurſionum huiuſmodi damnis, & incommodis, magno eius bono, egregia animi fortitudine tutati ſunt, ſed etiam in ipſorummet infidelium dominia, & regiones, magni cauſis ſummo cum vitæ, fortunarumque diſcrimine irrumpentes, graues eis clades oppidorumq. expugnationes, & direptiones intulerint, ac partis non ſemel de illis inſignibus victorijs eorumdem audaciam repræſſerint, vires fregerint, impios conatus confuderint, ac perinde ſeſe magna ſui gloria, & nominis Chriſtiani commendatione formidabiles eis reddiderint. Hiſce, & alijs rebus præclare geſtis de ipſa Italia, atque adeo tota Republica Chriſtiana optime meriti, & apud etiam exteras nationes inclytam magnanimitatis, reique militaris peritiæ famam adepti ſint, ipſaque militia tum dicti Ferdinandi Magni Ducis, qui maiorum ſuorum veſtigijs inſiſtens, in hoc eius eminentiori animi ſtudio, & cura incumbit, præſtanti virtute, & potentia, tum etiam propriorum militum fortitudine eximia, clarior, & illuſtrior in dies euadat, & quemadmodum hucvſque Reipublicæ Chriſtianæ aduerſus infidelium incurſiones magno propugnaculo fuit, ita etiam de cætero in expeditionibus contra eoſdem infideles, pro Fidei Catholicæ defenſione pari, vel maiori adiumento eſſe poſſit, nos idcirco eam magis in dies florere, ac nouis incrementis augeri deſiderantes, illiuſque milites pro inſigni eorum virtute ſe in nos, & Sedem Apoſtolicam deuota propenſione, ſpeciali aliqua apoſtolica beneficientiæ gratia cohoneſtare volentes, &c.

Hæ ſunt laudes, hæc præconia Sanctiſſimi Vicarij Ieſu Chriſti Domini noſtri, & alia addere non eſt opus, cum tantus ad fuerit laudator, & merito laudauit, cum, & ab omnibus dicta militia ſemper ſit collaudata, nihil enim eſt laudabilius, quam quod ab omnibus laudari poteſt, & eiuſdem militiæ præclariſſimæ res geſtæ in vniuerſo terrarum orbe prædicantur, eiſq; triremes Auroram inter, & Heſperum inſignes, & fortiſſimi Equites, ſub fæliciſſimis auſpicijs Sereniſſimorum, et Inuictiſſimorum Magnorum Ducum Hetruriæ, & Magnorum Magiſtrorum Coſmi Primi, Franciſci, Ferdinandi, & Coſmi Secundi, et nunc ſub fæliciſſimo Imperio Sereniſſimi Ferdinandi Secundi filij Sereniſſimi Coſmi Secundi, et Sereniſſimæ, et Auguſtiſſimæ, Archiduciſſæ Mariæ Magdalenæ Auſtriacæ ſororis incomparabilis Potentiſſimi Ferdinandi Secundi Romanorum Imperatoris captis Turcarum triremibus, locis, opidis, Vrbibus munitiſſimis, demumque reſtituta Mediterraneo Matri tranquillitate, & ſecuritate ob debellatos Turcarum impetus, ſemper incolumes liburnum multo rediere triumpho adeò, vt meritò dicantur Turcarum terror, ſalus publica, infidelium exterminium, et Tutela nauigantium, et conſequenter liburnum nobiliſſimum, celeberrimum, & munitiſſimum, nedum Italiæ, ſed totius Europæ emporium effectum eſſe conſtat, et magno ditiſſimorum mercatorum numero ex vniuerſo fere toto terrarum orbe, illuc confugentium eſſe repletum.

23 Adde nunc, quod in dubio omnia beneficia præſumuntur ſecularia, niſi regularia probentur, quia cum Sanctus Petrus Apoſtolorū Princeps fuerit ſecularis præſumuntur ſic fundata beneficia ſequendo iſtum primum patronum, et primum ſtatum, *Rota deciſ. 2. n. 4. de præb. in nouis, Franchus poſt alios in d. ca. cum de beneficio, nu. 5. de præb. lib. 6. & ibi Filippus Probus, in addit. ad Monachum num. 5. Staphil. de lit. grat. in decima forma expectatiu. num. 3. Rebuff. in praxi, tit. quotuplex ſit beneficium, num. 4. Hoieda vbi ſup. in præfat. num. 6. Maſcard. de probat. concl. 172. Gonzal. vbi ſup. gl. 7. n. 1. & 2. Garc. vbi ſup. p. 1. c. 6. nu. 1. & 12. & p. 7. c. 10. n. 1. Barboſa d. allegat. 57. n. 167.*

24 Secularia autem beneficia ſint multiplicia, et

25 Primo eſt Papatus, c. 1. de maledicis, ibi in depreſſionem beneficij.

26 Secundo eſt Cardinalatus, qui dicitur beneficium ſeculare lata ſaltem interpretatione ratione tituli adhærentis, *vt in c. 1. de cler. non reſid.*

27 Tertiò eſt Patrarchatus, cap. antiqua, de priuilegijs.

28 Quarto eſt Primatus, qui præeſt Archiepiſcopis, et habet primam Sedem in Religione, *cap. 1. cap. null diſt. 99.*

29 Quinto eſt Archiepiſcopatus, qui dicitur Metropolitanus, et preeſt Epiſcopis ſuffraganeis, *d. capit. nulli.*

30 Sexto eſt Epiſcopatus, *c. fal icis, §. quod ſi quis, de pœnis lib. 6. c. cleros, §. Epiſcopus, diſt. 21.*

31 Septimo eſt Abbatis ſecularis, *c. ex tranſmiſſa, de renunc. c. 2. de iudicijs.*

32 Octauo eſt Decanatus, *cap. ex parte Decani, de reſcript. poſt electionem. de conceſſ. præb. c. cum inter vniuerſa, iuncta ibi gl. in verbo, ad Decanum, elect. Rot. dec. 17. de conceſſ. præb. in antiquis.*

33 Non eſt Archidiaconatus, de quo in rubro, & nigro de officio Archidiaconi.

34 Decimo eſt Archipræsbyteratus, vt in rubro, & nigro, de officio Archipresbyteri.

35 Vndecimo eſt Primiceriatus, ideſt cantoria, vt in rubro, & nigro de officio Primicerij.

36 Duodecimo eſt Sacriſtia, vt in rubro, & nigro

gro

gru de officio Sacriſtæ.

37 Decimotertio eſt Theſaureria, ſeu cuſtodia, vt in rubro, & nigro, de officio cuſtodis.

38 Decimoquarto eſt Præpoſitura, *c. quamuis, de verb. ſignif. c. Saluator. 1. q. 3.*

39 Decimquinto eſt Prioratus ſecularis, *capitulo vltim. de offic. ordin. libro 6. clement. 2. cum ibi notat. de reſcript.*

40 Decimoſexto eſt officium, & Perſonatus, *vt in capit. cum acceſſiſſent, de conſtitut. capit. 1. de conſuetud. lib. 6.*

41 Decimoſeptimo eſt Eccleſia Parochialis, ſeu beneficium curatum, *c. cum in cunctis, de elect. c. extirpandæ, & c. de multa, de præb.*

42 Decima octaua eſt Vicaria perpetua, *vt in clem. 1. de offic. vic.*

43 Decimonono eſt canonicatus ſæcularis, & præbenda, *capit. 2. de renunciat.* & ſunt alia; vt canonicatus ſimilia beneficia ſecularia ſine adminiſtratione.

44 Vigeſimo adſunt præſtimonia, Cappellaniæ, Altaria, Hoſpitalia, & alia ſimplicia beneficia ſecularia, de quibus vide *Saluam de benefic. part. 1. quæſt. 2. d. n. 350. Rebuff. vbi ſupra Hoiedam, & alios vbi ſup. & Gonz. d. gl. 7. n. 38.*

45 Regularia beneficia quædam ſunt duplicia ex eo, quod illa obtinentes duplici onere fruguntur, & ſunt,

46 Primo Abbatia Regularis, capit. quinto in fine, de offic. ordin. capit. cum ad monaſterium, de ſtatu monachor.

Secundo officium, *c. cum ſingula. de præb. lib. 6. d. c. cum ad monaſterium, verſ. tales autem, & c. ſeqq.*

Tertio Prioratus conuentualis, qui in Conuento Religioſorum vbi non eſt Abbas, prelactus eſt, & cap. clem, ne in agro, §. cæterum, de ſtatu monach. c. niſi eſſent, de præb.

Quarto Prioratus clauſtralis, ideſt ſecunda perſona, in monaſterio videlicet poſt Abbatem, d. cap. cum ad monaſterium, §. prior.

47 Alia ſunt regularia beneficia ſimplicia, ideſt prioratus ſimplex, monachatus, & canonicatus regularis, hi enim ſimplici fruguntur onere, cap. quod Dei timorem, & cap. vltim. de ſtatu monachor. de quibus omnibus vide Saluam *vbi ſupra gloſ. 5. §. 3. de vicarijs, & §. 6. & gl. 7. & gl. 8. num. 111. & ſeq. & dixi ſupr. lib. 1. cap. 1.*

ADDITIO.

Eiuſdem Auctoris.

QVod Canonici regulares ſine ſpeciali diſpenſatione obtenta à Sede Apoſt. cum ſola licentia ſuorum Superiorum Regularium etiam beneficia ſæcularia in titulum obtinere poſſunt, Idque probatur ex cap. quod Dei timorem, & ibi Abb. de ſtatu monac. & ex Concil. Triden. *ſeſſ. 14. de reformat. cap.* 11. vbi prohibet Canonicum translatum aſſumi ad ſæculare beneficium etiam curatum, nam à contrario ſenſu innuere videtur, non translatum aſſumi poſſe ad talia beneficia, & ita hunc textum intellexit Rota in Papien. Iurispatronatus 6. Martij 1598. coram Cardinali Seraphino, quæ in impreſſ. deciſione 1269. ita, & Rota dec. 5. de iurepatr. in nouis, ibi enim fuit quæſitum, an Canonico Regulari cum Superioris licentia conferri poſſet beneficium curatum ſæculare, & fuit concluſum, poſſe, tales enim Canonici quādo profeſſionem emittunt, addunt ita, & quod nunquam abſque licentia Capituli Generalis, vel eius auctoritate fungentis aliquod cum cura, vel ſine cura beneficium accetabo intus, vel extra ordinem noſtrum; renunciando omnibus iuribus, & priuilegijs, & conſuetudinibus in contrarium mihi competentibus, vel quomodolibet competituris, & cum effectus Carolus præuio concurſu anno 1584. 4. Idus Ianuarij, contulit parochialem eccleſiam S. Remigij Vicemodroni diœceſ. Mediolanen. D. Theophilio Variſio Theologo Canonico Regulari Congregationis Lateranenſis, habenti talem facultatem à ſuo Generali, *ita in vltima impreſſ. Gonz. in comment. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 7. num. 55. verſ. cæterum*, & à Clemente Octauo fælic. record. fuit collata Præpoſiture D. Paulo Tapparello Pedemontano Canonico Regulari Lateran. & ante collationem viſum fuit, an decretis Concilij Tridentini obſtaret, & S. Congregatio reſpondit non obſtare, niſi eſſet translatus, ſimiliter Canonicus Regularis fieri poteſt ſimplex beneficium, *gloſſ. in c. præterea, de præbend. & Paulus Quintus fel. recor. anno 1616.* contulit Canonicatum eccleſiæ Caprien. D. Antonio Caracciolo Neapolitan. Canonico Regulari, & D. Franciſcus Iuſtinianus Canonicus Reg. obtinuit Canonicatum eccleſiæ Cathedrali Iuſtinopolitan. et de tali materia doctiſſime pertractat Admod. Reuerendus D. Gabriel. Pennotus Nouarien. ex Congreg. Lateranen. Abbas S. Iuliani apud Spoletum, et Theologus eruditiſſimus in ſua tripartita Hiſtoria Generali totius ſacri Ordinis Clericorum Canonicorum, libro 2. de ſacri, Apoſtolicique Ordinis Canonicorum Regularium origine, et progreſſu cap. 72.

S V M M A R I V M.

1 *Fæmina non poteſt præſentari ad beneficium, neque ordinari.*
2 *Fæmina ad omnibus officijs ciuilibus remouetur.*
3 *Fæmina non poteſt eſſe iudex, nec magiſtratum gerere.*
4 *Fæmina poteſt præſentari vt fit monialis.*
5 *Abbatiſſa quæ eligenda ſit.*
6 *Fæmina poteſt eſſe canonica regularis.*
7 *Piſis adeſt Societas Canonicorum.*
8 *Fæmina aliquando poſſunt eſſe Canonica ſeculares.*
9 *Fæmina eſt capax iuriſdictionis.*
10 *Fæmina non poteſt beneficia conferre.*
11 *Niſi id habeat ratione dignitatis, vel ex priuilegio.*
12 *Laicus præſentari non poteſt beneficia conferre.*
13 *Laicus poteſt habere præbendam ſeparatim à Canonicatu.*
14 *Filiusfamilias poteſt ad beneficium præſentari.*

Mulieres laici, & filijfamilias, numquid præſentari poſſint.

CAP. III.

1 MVlier autem non poteſt præſentari ad beneficium, quia non poteſt ordinari ſexu impediente. *c. diaconiſſam, & ibi gloſſa 27. quæſt. 1. Doctor, in cap. noua, de pœniten. & remiſſ.* & ratio etiam eſt, quia cum clericus ordinatur, tacitæ coniugatur eccleſiæ tanquam ſponſus ſponſæ, quod myſterium non poteſt cadere in fæmina, quæ ipſa eſt ſponſa. Piaſecius *in praxi Epi-*
2 *ſcop. p. 1. c. 1. de fam. gentil. & infid. iud. non ordinandis, nu.* 17. vbi idem dicit de hermaphrodito, ſi in femineum ſexum magis inclinet, *c. illiteratos, diſtinct. 26. Doctor. in cap.*

cap. ſi teſt. 15. §. hermaphoditus, 5. q. 4. ſic videmus a iure
ciuili fœminas ab omnibus ciuilibus, vel publicis eſſe
remotas, & ideo neque iudices eſſe poſſe, nec Magi-
ſtratum gerere, nec poſtulare, nec pro alio interueni-
re, neque procuratrices exiſtere, ita habetur in *l. fœmi-
næ, 2. & ibi latè Decius, & Cagnolus, ff. de reg. iuris*, & in
multis caſibus fęminę, ſunt melioris conditionis, quam
3 maſculi, & quibuſdam prærogatiuis fruuntur, de qui-
bus *Dec. in d. l. fœmina, n. 71. & ſeqq.* Poteſt tamen mulier
præſentari, ſeu nominari, vt ſit Monialis, vt dixi *ſupr.*
4 *lib. 5. c. 5.* & Monialis poteſt eligi in Abbatiſſam ſi ſit
5 ætatis annorum quadraginta, & octo annis poſt ex-
preſſam profeſſionem laudabiliter vixerit, & ſeruata
forma tradita a *Conc. Trid. ſeſſ. 25. de regul. & monialib.
cap. 7.*

6 Poſſunt etiam mulieres eſſe Canonicę, Regulares,
*cap. dilecta, ibi Canonicas ſuas, de maiorit. & obed. & clem.
attendentes, §. illas quoque mulieres, de ſtatu monach.* quæ
tamen viuunt ſecundum vitam, & ordinem Canonico-
rum ſecularium, *d. §. illas quoque.* Piſis etiam in inſigni
Primatiali eccleſia adeſt Societas quædam nuncupata
7 Canonicarum Altaris Beatiſſimæ Mariæ ſemper Vir-
ginis Reginæ Cęlorum, quæ Canonicæ venerabiles
ſunt mulieres matronę ætate graues, & honeſtæ, &
quolibet ſabbato congregantur apud Altare prædi-
ctum, in quo cantatur Miſſa de B. Virgine, & poſtea
fit proceſſio per eccleſiam à clericis Seminarij, & à
duobus Capellanis, qui curati officium in d. eccleſia
exercent, & vna ſimul incedunt dictæ Canonicæ in
proceſſione, quę multis gaudent Indulgentijs, & gra-
tijs, earumque Societas, ſeu Congregatio confirmata
fuit a Sanctiſſimo Leone Papa Decimo fel. recor. ei-
demque Societas fuerunt conceſſæ quędam alię In-
dulgentię a Clemente Papa Octauo fęl. record. & an-
tea etiam ab alijs Summis Pontificibus, & quod ad-
8 ſint Canonicę ſæculares ponit *Gonzal. in Comment. ad
regul. 8. Cancel. gloſ. 22. num. 16. & 17.* quę numquam fa-
ciunt profeſſionem, nec renunciant proprijs, immo
quandoque contrahunt matrimonium, *c. indemnitati h.
§. ſupradicta, de elect. lib. 6. Rota deciſ. 8. de iud. in nouis,
Lambert. de iurep. lib. 2. part. 1. quæſt. 7. art. 6. num. 4.* & fę-
9 mina eſt capax iuriſdictionis, quamuis excommunica-
re non poſſit, *Abb. in d. cap. dilecta, per dictum textum de
maiorit. & obed.* Quamuis fœminis de iure ſit prohibi-
tum beneficia eccleſiaſtica conferre, & quamcumque
10 iuriſdictionem habere, *cap. mulierem, 33. quæſt. 3. cap. 2.
vbi notant Doct. de Iudic. d. l. fęmina, Selua de benefic. par.
2. quæſt. 5. num. 2.* quod tamen fallit, ſi ratione dignita-
tis fœmina habeat ius conferendi, *d. cap. dilecta, & ibi
11 not. gloſ. 1. vbi Abb. num. 5. & Felin. num. 1. de maiorit.
& obed. Decian. in d. l. fœminæ, num. 8. & ibi addit. in ver-
bo, beneficiorum, Tiraquell. de primog. quæſt. 50. num. 13.
cum ſeqq.* vel ſi mulier tale ius conferendi habeat ex
priuilegio Apoſtolico, *cap. dilecto, 40. vbi Abb. numer. 1.
& alij de teſtibus Selua vbi ſupr. d. quæſt. 5. n. 1. & ſeq. Boer.
deciſ. 32. num. 20. & Gonzal. vbi ſup. d. gloſ. 22. num. 12. &
ſeq.*

12 Quoad laicum, dicas, quod cum non ſit clericus, non
poteſt a patrono præſentari, *c. eccleſia S. Mariæ de con-
ſtit. & gloſ. in c. cum M. in verbo, receperunt, vbi Abb. Fe-
lin. et alij, de conſt.* quę gloſſ. ait laicũ poſſe haberẽ prę-
bendam ſeparatam a Canonicatu, vt quia ſit magiſter
13 in eccleſia vel cauſa remunerationis, et ſic quando
pręhenda non eſt annexa canonię, et videas quæ dixi
ſupra hoc eodem libro cap. 1. et Doctores ibi allega-
tos, et Riccium in praxi rerum fori eccleſiaſtici, dec.
157.

14 Filiusfamilias demum cum poſſit eſſe Sacerdos, et
Epiſcopum poteſt etiam ad beneficium præſentar
quod probatur in *cap. ſi annum, in fine, de iud. lib. 6.* vbi
præſuponit textus filiumfamilias habere beneficium
Lamb. vbi ſup. art. 8. dummodo talis filiusfam. habeat
omnia alia re quiſita neceſſaria ad obtinendum be-
neficium eccleſiaſticum.

SVMMARIVM.

1 *Seruus pręſentari non poteſt, quia non poteſt ordi-
nari.*
2 *Clericus qui vult effici debet eſſe liber.*
3 *Seruus ſi manumiſſus ſit, poteſt præſentari.*
4 *Infidelis præſentari non poteſt.*
5 *Ordo nequit conferri non baptizato.*
6 *Illegitimus pręſentari non poteſt.*
7 *Illegitimi ſunt, qui non ſunt nati ex legitimo matrimo-
nio.*
8 *Fama promouendi in nullo debet vacillare.*
9 *Infantes expoſiti in Hoſpitali habentur pro legiti-
mis.*
10 *Legitimatus per ſubſequens matrimonium ſit legtimus
quoad omnia.*
11 *Dummodo tempore, quo genitus fuit nullum adfuerit im-
pedimentum.*
12 *Illegitimus ſi de facto ordinetur, remanet ſuſpenſus ad or-
dines ſuſcepto.*
13 *Illegitimus non legitimatur per ſubſequens matrimonium
inualidum.*
14 *Spurij, & ſim. non legitimantur per ſubſequens matrimo-
nium.*
15 *Et quod tempus ſit conſiderandum, vt filij iudicentur na-
turales, vel ſpurij.*
16 *Filij nati ex inceſtu legitimi fiunt per ſubſequens matri-
monium ex Papę diſpenſatione contractum.*
17 *Legitimati per ſubſequens matrimonium an admittantur
ad fideicommiſſa.*
18 *Filij nati in figura matrimonij ex matrimonio putatiuo
quando ſint legitimi.*
19 *Filij nati ex legitimis parentibus ignorantibus impedi-
mentum ordinari poſſunt.*
20 *Filij nati ex infidelibus ſi baptizentur, legitimi
ſunt.*
21 *Illegitimi per ingreſſum religionis fiunt legitimi.*
22 *Illegitimi à Papa legitimati vt legitimi habentur.*
23 *Idem eſt ſi diſpenſentur ab habentib. poteſtatem.*
24 *Epiſcopus poteſt diſpenſare cum illegitimis ad minores
ordines, & beneficium ſimplex.*
25 *Non tamen ad ordines maiores, & beneficia cura-
ta.*
26 *Papa tantum diſpenſat cum illegitimis ad ordines, maio-
res, & Canonicatus.*
27 *Epiſcopus poteſt diſpenſare, expoſitos quoad omnes ordi-
nes.*
28 *Epiſcopus ſuper quibus irregularitatibus diſpenſare poſ-
ſit.*
29 *Homicidium iuſtum non poteſt dici ex delicto.*
30 *Occultum dicitur prout opponitur notorio, & publi-
co.*
31 *Excommunicatus occultè ſi publicè celebret, contrahitur
occulta irregularitas.*
32 *Forum ad contioſum res dicitur deducta, quando reus fuit
in iudicium citatus.*
33 *Nec ſufficit, ſi Curia ſuper delicto capiat confirmatio-
nem.*
34 *Epiſcopus in omnibus irregularitatibus poteſt diſpenſare
quoad minores ordines, & ſimplex beneficium.*
35 *Et ad ordines maiores in caſibus à iure non vetitis.*

36 Ne-

36 Neceſſitas ſemper intelligitur excepta in quibuſuis prohi-
bitionibus.
37 Epiſcopus ſcienter ordinans aliquem habentem impedimē-
tum, ſuper eo cenſetur diſpenſare.
38 Diſpenſatio ſuper irregularitate gratis eſt danda.
39 Epiſcopis poteſt diſpenſare cum criminoſis.
40 Et cum haretico, & neophyto.
41 Irregularis pręſentari non poteſt.
42 Irregularis quis fit 23. modis.
44 Vincentius Mazzolius Decanus Piſ. auctoris auunculus.
45 Irregulari collatio facta eſt nulla.
46 Etiam ſi neſciret ſe eſſe irregularem.
47 Irregularitatis ignorantia non facit quem capacem ad be-
neficia.
48 Irregulari ob pęnam, vel aliam cauſam, ſi fiat collatio, eſt
ipſo iure nulla.
49 Irregularis ſupenſus eſt ab officio.
50 Suſpenſus praſentari non poteſt.
51 Excommunicatus praſentari non poteſt.
52 Suſpenſus ſi celebret, fit irregularis.
53 Interdictus perſonaliter, praſentari nequit.
54 Prouiſio Apoſtolica de ſtylo continet abſolutionem a cen-
ſuris, &c. ad effectum, &c.
55 Clauſula abſolutionis poni poteſt in prouiſione Ordinarij.
56 Epiſcopus poteſt diſpenſare, vt quis poſt abſolutionem reti-
neat beneficium ſibi antea collatum.
57 Quia tunc d. diſpenſatio eſt quędam beneficij collatio.
58 Epiſcopus non poteſt diſpenſare ſuper beneficio affecto.
59 Epiſcopus non poteſt diſpenſare, quando ſcienter contulit
beneficium, cuius collatio ad alium ſpectabat.
60 Epiſcopo non poteſt diſpenſare cum intruſo.
61 Epiſcopus poteſt diſpenſare cum clerico per ſaltū promoto.
62 Epiſcopus poteſt diſpenſare cum eo, qui vna dies plures or-
dines ſacros ſuſcepit.
63 Epiſcopus poteſt diſpenſare cum miniſtrante in ordine,
quem non habet.
64 Epiſcopus poteſt diſpēſare cū eo, qui furtiue ordines ſuſcepit
65 Epiſcopus poteſt diſpenſare cum ordinato ſine dimiſſorijs a
non ſuo Epiſcopo.
66 Epiſcopo poteſt diſpenſare cum ordinato ab Epiſcope ſchiſ-
matico.
67 Epiſcopus abſoluit ab excommunicatione, ſuſpenſione, &
interdicto Superioris reſeruatis.
68 Epiſcopus quando cum ſimoniaco diſpenſare poſſit.
69 Sed cum ſimoniaco in ordine ſcienter, diſpenſare nequit.
70 Et cum ſimoniaco in beneficio, ſi ſit occultum, poteſt diſpē-
ſare.

Seruus, Infideles, Illegitimus, irregularis, ſeu ſuſpenſus ab ordine, pręſentare non poſſunt.

CAP. IV.

1 SEruus non poteſt præſentari, etiam ſi baptizatus,
& Chriſtianus ſit, qua non poteſt ad ordines pro-
moueri, niſi prius manumittatur, c. 1. 2. & 5. diſt. 4. ete-
2 nim debet eſſe immunis ab alijs, qui Diuinæ Militiæ
eſt aggregandus, d. cap. 1. ſi ergo manumiſſus ſit, & fiat
clericus poterit præſentari, dummodo habeat alia re-
3 quiſita ad obtinendum eccleſiaſtica beneficia, vide
text. in c. conſuluit, de ſeruis non ordinandis, Henriq. in ſum-
ma, lib. 14. c. 8. §. 7 in com. lit. k, Bellet. diſquiſ. cleric. p. 1. tit.
de diſciplina cler. §. 14. Aug. Barboſam de offic. & pot. Epiſ.
p. 3. alleg. 72. n. 79.
4 Infidelis, quia eſt extra eccleſiam, & de his, qui foris
ſunt nihil ad eos, cap. gaudemus, de diuortijs, c. multi
Viuian. de Iurepatron.

2. q. 1. tamquam incapax non poteſt præſentari, quia
præſentandus debet eſſe clericus, & clericatus confir-
mato, Lamb. de iurep, p. 1, lib. 2. q. 7. art. 9. nec etiam neo-
phytus, c. 1. diſt. 48. c. neophytus, diſt. 61. cap. ſi clericatus,
16. quaſt. 1. Bellet. vbi ſup. §. 13. Barboſa vbi ſup. num. 80.
& 81.
5 Nam qui non ſunt baptizati non debent, nec poſſunt
ordinari, & ordinati non recipiunt characterem, quia
baptiſmus eſt Ianua, & fundamentum omnium ſacra-
mentorum, c. 1. & c. 3. de presb, non bapt. & ibi Abb. Inno.
& Hoſtienſ. in ſumma, eodem tit. Nauarr. in manual. cap.
27. num. 307. idem eſt in rebaptizatis, cap. qui bis igno-
ranter, de conſecr. diſt. 4. Nauar. vbi ſupr. numer. 246.
non idem eſt in iterantibus alia ſacramenta ordinis,
ſeu confirmationis, quamuis peccent, Nauar. ibid.
nu. 247.
6 Illegitimus autem quocumque nomine cenſetur
prohibetur ordinari, c. per venerabilem, qui fil. ſint le-
git. ideo non poteſt eligi, nec præſentari, arg. tex. in c. ac-
cepimus, de atat. & qualit. Card. Seraph. dec. 1442. n. 9. Gar-
cia de beneficijs, par. 7. c. 2. de legitimitate, n. 1. & ſeqq. & re-
pellitur tamquam inhabilis, cum neque ad ordines,
neque ad clericatum admittitur, c. innotuit, de elect. c.
vlt. de fil. pręsbyt. & c. 1. de fil. præsbyt. lib. 6. facit Con-
cil. Trident. ſeſſ. 23. de reformat. cap. 5. ibi natalib. & c.
7. ibi ordinandorum genus. Quaranta in ſumma Bul-
larij in verbo Illegitimi, & intelliguntur illegitimi, qui
non ſunt nati ex legitimo matrimonio, vt in cap. 1. de
reform. ſeſſ. 7. in Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap. 1. nam
7 ex parentum incontinentia quaſi maculatus eſt ille-
gitimus, & in honeſtatus cenſetur verum fama promo-
uendi in nullo debet vacillare, cap. laici, diſt. 33. ſi ta-
men de facto ordinetur, tenet ordinatio, cap. vlt. de
8 tempor. ordinat. & de illegitimorū inhabilitate ad or-
dines, & beneficia, ſeu de irregularitate, & eius mate-
ria, pręter ſupracitatos videndi ſunt Doctores in tit. de
fil. præsbyt. Hoſtienſ. in ſumma, tit. de fil. præsbyt. Albert.
Trottius de vero, & perfecto clerico, lib. 2. c. 1. & 2. Lamber.
de iurep. p. 1. lib. 2. q. 7. art. 11. Rebuff. in praxi, tit. de diſpen-
ſat. ſuper def. natal. Coraſius de beneficijs, p. 3. cap. 2. Mand.
de ſign. grat. tit. de diſpenſ. Diaz in praxi crim. c. 14. & ibi
add. Card. Paleo. de nothis, et ſpurijs, pręſertim c. 57. Menoc.
de arbitr. iudic. libr. 2. caſu 201. à nu. 35. Flamin. Pariſ. de
reſign. benef. lib. 4. q. 4. à num. 8. Vgolin. de irregularitate, c.
44. lib. 12. tit. 6. p. 1. Nauar. in manuali c. 27. nu. 201. Ang.
Syluest. Roſell. Armilla, & alij Summiſtæ, in verbo illegi-
timus, Ludou. Lopez, in inſtructor. conſcient. tom. 2. part. 2
c. 23. Emmanuel Rodriquez in ſumma, tom. 1. cap. 16. & in
quęſt. regul. tom. 1. quaſt. 13. Petr. de Ledeſm. in ſumma de
matrimon. cap. 34. Card. Tolet. in inſtruct. confeſſ. lib. 1.
capit. 58. Sayrus de cenſuris, libr. 6. cap. 10. & Suarez tom.
5. diſputat. 50. Auila de cenſuris, part. 7. diſput. 2. lib. 6.
& ſeqq. Barboſa d. allegat. 72. num. 83. Paul. Piaſecius in
ſua praxi Epiſcop. par. 1. cap. 1. de requiſitis ętatis, confirma-
tionis, Natalium, fol. 34. & in quibus caſibus poſſit diſpē-
ſare Epiſcopus cum inhabilibus ad ordines, fol. 62. idem
Piaſ.
9 Infantes autem, & expoſiti in publico Hoſpitali,
quorum parentes ignorantur, habentur pro legitimis,
et poſſunt abſque diſpenſatione promoueri, quia
etiam multi legitimi exponuntur, & pro legitimate
in dubio fit interpretatio ad textum in c. ex tenore,
qui fil. ſint legitimi ibi in fauorem prolis potius decli-
namus, hanc opinionem ſequitur Fel. in c. cum deputa-
ti, num. 1. de iud. Card. Paleot. vbi ſupra, cap. 63. vbi dicit
id eſſe receptum, Menoch. vbi ſupra caſu 396. Emanuel
Rodriq. d. quaſt. 13. art. 1. & q. 14. art. 3. Garc. vbi ſupra, dict.
par. 7. cap. 1. num. 7. vbi num. 8. & ſeqq. adducit tenentes
contrarium, ſed quod ſint legitimi habendi ibi nu. 27.

refert quod Henriquez in ſumma *lib.14.§.8.gl.10.lit. k.*
quod Greg.XIV. fæl.record.per ſuam bullam declara-
uit,vt tales expoſiti habeantur pro legitimis ad omnes
præbendas, Piaſecius vbi ſupra,de requiſ.ætat.confir.
natal.n.27.& quod illegitimi ſint inhabiles ad ordines,
& beneficia adeſt, conſtit.8. Gregorij XI. in bullar.
tom.1.
10 Limitatur primo, ſi illegitimus fuerit per ſubſequẽ
matrimonium legitimatus, nam tunc fit legitimus
quoad omnia (præter Cardinalatum ex conſtit. Sixti
V.)*c.tanta,& ibi gl. Abb.& alij,qui fil.ſint legit.d.c.inno-
tuit.de elect.Card,Mantica de coniect.vlt.volunt.lib.11.tit.
12.Peregr.de fideicomm.art.24.a nu.1.Vgolin.de irregul.c.
44.§.3.Enriq.vbi ſupra lib.11.c.20.§.1.& 2. Sayrus d. lib.
6.c.10.a n.13.Theſaur.dec.83.Garc.d.c.2.n.28.& ſeqq.*vbi
alios adducit, dummodo tempore, quo genitus fuit
11 nullum ad fuerit impedimentum, quę minus contrahi
poſſet matrimonium,alias ſi ad fuerit impedimentũ,
quamuis poſtea diſpenſetur ſuper impedimento ad ef-
fectum contrahendi, & contrahat filij tamen antea
nati manebunt illegitimi,niſi in diſpenſatione cum il-
lis,quoque expreſſe diſpenſetur,Prępoſit.in d.c.tanta,
*q.7.& ibi Abb.n.14.Piaſ.vbi ſupra,de req. at. confir. nat.
n.26.verſ.limitatur autem primo, & fuit dictum in vna
Hiſpalen.legitimationis,4.Febr.1613.coram D.ubaldo.*& ſi
12 illegitimus ordinetur, & poſt ipſius parentes contra-
hant matrimonium quamuis talis legitimetur per ſub-
ſequens matrimonium,attamen ordinũ ſuſceptio,non
conualidatur,& manet ſuſpenſus ab ordine ſuſcepto,
donec cum ipſo diſpenſetur, Vibald.*de irregular.n.* 119.
& intellige per matrimonium,etiam putatiuum,bona-
fide contractum ſaltem vnius coniugum,d.c.tanta iun-
cto d.c.ex tenore.Caſſad,dec. vnica,de ſponſalib, Ant.
Gabr.*c.1.concl.1.n.4.Men.de pręſum.lib.4.præſump.81.n
3.Mol.de iuſt.& iur.tract.2.diſp.172.*
13 Dummodo matrimonium non ſit clandeſtinum,vel
interdictum,tunc enim per ipſum inualidum non legi-
timatur,c.vlt.§.de clandeſt.de ſp. Conc. Trid. ſeſſ. 24.
de refor.matrim.c.1.filij tamen ſpurij,putatini, & ſim.
14 non legitimantur per ſubſequens matrimonium, Caſ-
ſad.*vbi ſup.Gabr.d.concl.2.Pereg.d.art.24.Molin. d.diſp.
172. Garc.d.c.2.n.33.*
15 Et quod tempus ſit conſiderandum conceptionis,
vel natiuitatis vt filij iudicentur naturales,vel ſpurij,
aut legitimi,dicas, quod illud tempus conſiderari de-
bet,quod vtilius fuerit proli argumento,*text.in §.ſuffi-
cit,inſt.de ingenuis,& l.nuper,C.de natur. lib.& in Auth.
quib.mod.nat.eff.ſui,§.ſi quis igitur,* ita tenent *Hoſt. Io
Andr.Card.Butr.Anch.& alij in d.c.tanta, Gabr.d.concl.
2.nu.10.Facbineus controuerſ.iur.lib.3.c. 50.Sanchez de
matrim.lib.8.diſput.7.n.19* & alij relati a Garc.*d.c.2. n,*
35.ubi ex Cou.ait hanc eſſe communem licet, n.36.&
ſeq.referat attendendum eſſe tempus conceptionis,&
ita teneat,ubi refert illam opin.tenentes.
16 Et an filij habiti ex inceſtu,quorum parente poſtea
contraxerunt matrimonium ex Papæ diſpenſatione,
cum ſolita clauſula,prolem ſuſceptam, ſi qua ſit,& ſu-
ſcipiendam exinde legitimam decernendo,efficiantur
legitimi per ſubſequens matrimonium, & ex eo ue-
re legitimi cenſeantur, quoad omnia etiam ad ſuc-
ceſſiones,fideicommiſſa,& maioratus ſicut naturales,
an uero legitimatio iſta cẽſenda ſit ſicuti ſi eſſet facta
Papa ſeparatim abſq; matrimonio itaut ſolum proſit
ad ſpiritualia, & eccleſiaſtica tanquam facta per re-
ſcriptum Papæ.
Et dicas, quod efficiuntur legitimi per ſubſequens
matrimonium,& ex eo uere legitime cenſentur ad om
nia,*Sanchez,ubi ſupra,lib.8.diſput.6.n.26. & diſputat. 7.
num.15.*licet contra ſit,*Rota deciſ. 107.p.1.diuerſ.Gonz,
in commen.ad reg.8.Cancell.gloſſ.5.§.9.num.57.* Additio
*ad quarantam in ſumma Bullarij, in verbo matrimoniales
diſpenſationes ad fin.Abb.in d.cap.tanta,nu.14. latè Garc.
d.cap.2.num.40.* & ibi adducit quaſdam Rotæ deciſ. &
an legitimati per ſubſequens matrimonium admittan-
tur ad fideicommiſſa,ſeu primogenia, ad quæ uocan-
tur nati ex legitimo matrimonio vide Ruin. *conſ. 92.
libro 3.Crauett.de ſucceſſ.§.fideicommiſſum,quęſt. 38. nu.
5.& 7.Molinam de Hiſp.primog.lib.3.c.11 num.10.Cardin.
Mantica,vbi ſupra dicto lib.11.tit.12. Sfort. Oddo de com-
pend.parte 6.art.vlt.uerſ. legitimati Ioannes Garc.de No-
bilitate gl.21.n.21.& 62. Anton.Theſaur.dec.196. Menoc.
de præſump.lib.4.pręſum.81.Pereg.de fideicomm.d.art.24.
a n.14.Surd.deciſione 319.Facbineum ubi ſupra, lib.7.c.51.
Molinam d.diſput.172.Garc.d.c.2.num.43.* ubi affirmati-
uam tenet, & de filiis natis in figura matrimonii ex
17 matrimonio putatiuo,an,& quando ſint legitimi uide
18 tex.& ibi Doct.in d.c.ex tenore,*& in c.2.c.per latum,
& in cap.peruenit,qui fil.ſint legit.Card.Paleot. ubi ſupr.
cap.9.*
19 Limitatur ſecundo,quando parentes ſtante impedi-
mento contraxerunt,prolemq. ſuſceperunt,ſed impe-
dimentum alter eorum,uel uterque ignorauit, nam
dicta proles ſuſcepto erit habilis ad ordines, *d.c.teno-
re,iuncta ibi gl.in verbo legitimum.*
20 Limitatur tertio in illis,quorum parentes in infide-
litate exiſtentes in gradu a ſacris Canonib. prohibito
contraxerunt, ſic enim nati ſi conuertuntur,& fiant
Chriſtiani poſt conuerſionem legitimi habentur,& or-
dinari poſſunt,niſi ex alia cauſa prohibeantur,*c.ult.qui
fil.ſint legit.Hoſt.in ſumm.vbi ſup.n.11.*
21 Limitatur quarto in illegitimis ingredientibus Re-
ligionem iura enim cum talibus diſpenſarunt fauore
Religionis, *c.1.de fil.pręsb.*& Gregor.XIV.anno 1590.
moderando conſtitutionem Sixti V. permiſit arbitrio
ſuperiorum Regularium ſuſceptionem illegitimo-
rum.
22 Limitatur quinto,quando illegitimi fuerunt per Pa-
pam legitimati nam tunc habentur vt legitimi ad or-
dines,& beneficia,*Coraſ.vbi ſupra parte 3.cap. 2.num. 1.
Doct,in d.c.1.§.1.de fil.præsb.lib.6.& in c.per uenerabilem,
qui fil.ſint legitim.Tiraq.in l.ſi vnquam,uerbo, ſuſceperit
liberos,a num.64.C.de reuoc.donat.*Nauar.*conſ.1.& 2.qui
fil.ſint legit.Molina ubi ſup.diſput.173.Garc.d.c.2.nu. 45.
& 46.*
Limita ſexto,quando cum illegitimis fuerit diſpen-
23 ſatum per habentem poteſtatem ad id, *dicto cap.1.de
fil.pręsb.libr.6.* & quidem Epiſcopus poteſt diſpenſare
cum illegitimis ex quocunque etiam damnato coitu
24 natis ad minores ordines tantum, & beneficium ſim-
plex,& ſine cura,*d.cap.1.de fil.presb.libro 6.& Io.Andr.
Syluester in ſumma,in verbo, illegitimis, num.8.Sayrus di-
cto capit.11.num.8.* cum ſunt honeſtæ vitæ, & virtute
prædicti *Lambertin.vbi ſupra, parte 1.libro 2. quæſtione
7.art.11.n.12.*& ſic diſpenſatio fit ex cauſa, ad maiores
tamẽ ordines,& beneficia curata Epiſcopus diſpenſa-
re non poteſt,ſed Papa.*dicto cap.1.uerſ.ad ordines, & ibi
25 gloſſ.* & ſolus Papa cum eis diſpenſat ad dignitates,
perſonatus, ſeu canonicatus in cathedrali, de qui-
bus latè *Garc.d.capit.2,numero 53.& ſequentibus,* cum
26 expoſitis autem ſi velimus eos habere pro illegitimis
Epiſcopus poteſt diſpenſare ad omnes ordines, quia
cum talibus facilius diſpenſatur, *Abb.in d.c.apit. cum
27 deputati, de indic.Conarruuias, in clementina vnica, de
homicid.parte prima,numero 9.*& quamuis Epiſcopus,
ex capit.6.ſeſſ.24.de reformat.Concil.Trident. poſſit diſ-
penſare ſuper irregularitatib.ex occulto delicto pro-
uenientibus, attamen non poteſt diſpenſare ſuper il-
legitimitate, quę non prouenit ex delicto, nec ſuper
biga-

bigamia,ſeu corporis defectu,immo *Nauar. in manual. cap.27.num.252.* dicit homicidium iuſtum ex defectu
29 perfectæ lenitatis prouenięns non poſſe dici ex deli-
cto,*& in conſil.39.de hom.cid.*& occultum eo caſu dici-
tur prout opponitur notorio manifeſto, vel publico
ita quod ſciatur ab aliquibus etiam pluribus non tá-
30 men à maiori parte viciniæ, & tergiuerſatione cælari
poſſit *Nauar.d.c.27.num.255.Henriquez de irregular. c. 20.*& attendenda eſt radix delicti,quod ſit occulta,
31 vnde ſi excommunicatus occulte publice celebret, li-
cet celebratio ſit notoria, irregularitas tamen dicetur
occulta ob occultam excommunicationem,à qua de-
ſcēdit.*Nauar.ibidem Genuenſ.in prax. Archiepiſc. Nea-
politan.cap.67.num.4.*& dummodo non ſit deductum
ad forum contentioſum, quod tamen deductum
32 eſt, quando reus pro tali delicto fuit in iudicium ci-
33 tatus.*Genuenſ.dicto capit.67.numero quinto.*nec ſufficit,
ſi ſuper delicto curia capiat informationem, vel ſi
ſocius criminis fuerit tractus ad iudicium, vel ſi reus
fuerit abſolutus,ſed ex falſis probationibus.Genu.ibidem.

34 Regulariter autem circa diſpenſationum materiam
teneas, Epiſcopum in omnibus irregularitatibus diſpenſare poſſe quoad minores ordines, & ſimplex beneficium,excepta bigamia,& homicidio voluntario, *c.vnico,de biga.lib.6.*in bigamia ſimilitudinaria Epiſcopus etiam diſpenſat.*Piaſ.vbi prox.n.60.Doct.communiter in c.audientiam,de homic.Viuald.vbi ſup.n.317.*

35 Item & ad maiores ordines in omnibus caſibus,in quibus diſpenſare a iure non prohibetur expreſſe; *c. nuper,de ſent.excom.iuncta gl.in verbo, non retinuit,gl.in c.at ſi clerici,verbo,diſpenſare,& ibi Inn.de iud.*

36 Vt ſemper à quibuſuis legibus,& prohibitionib.excepta intelligitur neceſſitas,quæ legem non habet, &
in omni caſu Eccleſiæ neceſſitate, vel vtilitate,
vrgente,maximè ex poſt facto, & ibi iuſta ignorantia
excuſat,Epiſcopus poteſt diſpenſare, ita *Hoſt.in ſumma, tit.de temp.ord.num.34.& in tit.de ætat.& qualit. num.1.*Si vero Epiſcopus ordinaret aliquem habentem
impedimentum,in quo ipſe diſpenſare poſſet,& ſciret
37 de impedimento, cenſeretur ipſo facto diſpenſare
cum ordinando, licet aliquo actu id non expreſſiſſet.
Hoſtienſ.vbi ſupra tit.de ſeruit.in ord,num.6.Syluester in ſumma, verbo irregularitas, quæſtione 2.& gratis,& ſine
præmio,& mercede danda eſt diſpenſatio Concil.Tri-
38 dent.*ſeſſ.25.capit.18.de reformat.*Nauar.*conſil.ſeptimo,*
de ſimonia, ſuper de factu ætatis Epiſcopus non po-
teſt diſpenſare,*c.uel non eſt compoſ.de temp.ord.prax. Archid.Leonis,c.23.n.53.* cum criminoſis autem poteſt di-
ſpenſare,*d.c.at ſi clerici,& ibi gl.in verbo,diſpenſare.* Itē
39 cum hæretico,neophyto, non poteſt diſpenſare Epi-
40 ſcopus,*Nauar.d.c.27.n.205.Piaſecius,vbi ſup.*in quibus
caſibus diſpenſare poſſit Epiſcopus eum inhabilibus
ad ordines, numer. 6. & ibi ponit alia ad hanc materiam.

41 Irregularis etiam,qui extra regulam poſitus eſt, nō
poteſt præſentari,cum non poſſit ad ordines promoueri,niſi fuerit diſpenſatus, quia irregularitas eſt impedimentum canonicum de facto proueniens, quod
impedit ad ordines Eccleſiaſticos promoueri, & iam
promoto in illis prohibet adminiſtratione,*ad tex.in c. vlt.de temp.ord.* & poteſt quis fieri irregularis viginti
42 trib.modis poſitis per Syluestrum in ſua ſumma, verbo irregularitas, & irregulares ſunt corpore viciati,
43 bigami, & alij, quos elegantiſſimè recenſet D.meus
Vincētius Mazzolius Primatialis Eccleſiæ Piſanæ Decanus,auunculus meus cariſſimus recolendæ mem. in
44 ſua breuis regula ad Confeſſarij,& confitentis munus
ritę obeundum compoſita parte ſecunda in verbo ir-
Viuian.de Iurepatron.

regularitas,*n.269.& ſeq.Lambertin.vbi ſupr.art.12.13. & 14.*

45 Et ideo collatio,(ſeu prouiſio beneficij) facta irregulari eſt nulla.*Dinus in cap. 1.de reg.iur.lib.6.n.23.Felin.in c.inquiſitionis,n.7.de accuſ.Rebuff.de pacific.poſſeſſ.n.280 Achil.dec.341.n.3.Verall.dec.236.n.4.par.2. Couar. in c. alma mater par.1.§.7.num.1.& in regul.peccatum, parte 2.§.8.n.6.Nauar.in manuali,cap.27.num.249.verſ. 6.& conſ.1.num.3.de ſacram.nouiter,& conſil.7.de tempor. ordin.Hoieda de compat.& incompat.benefic.p.2.c.24. a nu. 83.Flam.Pariſ.de reſignat.benefic.libro 4.quæſtione 3.a n. 32.Vgolin.de irregularitate,c.65.in princ.Sairus de cenſuris,libr.6.c.2.n.21.Azorius inſtitut.moral.par.2.lib.6.c.7. q.2.Leſius de iuſtit.& iur.lib.2.c.54.n.120.Molina de iuſtit.& iur.tract.3.diſputat.78.n.2.Garc.vbi ſup.p.7.c.7.n. 1.& ſeqq.Ricc.in prax.rer.for.eccleſiaſt.deciſ.185.Auguſt. Barboſa d.allegat.71.n.82.* quæ concluſio probatur *ex c.2.in fine,de cler.pug.in duello,& ex c. 2. de cler. non ord. min.ex c.vlt.in ſua ratione,ibi.pro eo quod,& cap.de cleric.excom.min.*

46 Quod procedit etiamſi neſciret ſe eſſe irregularem,
*Alex.de Neno,conſ.95.n.3.& ſeq.Comitul.conſ.93.*quia
huiuſmodi ignorantia non efficit capacitatem acqui-
47 ſitionis,*Nauar.d.c.27.n.171.Emanuel.Sa.in aph. confeſſ. verbo,beneficium,n.24.*imò ſi collatio beneficij illi fiat,
48 qui ob pœnam,vel ob aliā cauſam ſit irregularis, erit
ipſo iure nulla,nullum ius tribueret tali beneficiato,
imo teneretur beneficium dimittere, & fructus perceptos reſtituere,*Fel.in c.2.de reſcript.Lamb.vbi ſup.lib. 2. p.1.q.9. art.4.& Couar.in reg.peccatum,d.§.8.n.6.* Item
irregularis ſuſpenſus eſt ab officio, cuius cauſa datur
49 beneficium *c.vlt. vbi gl.de reſcript.lib.6.Abb. in c.cum dilectus.n.20.de conſuetud.*

50 Suſpenſus demum ab ordine,ſeu ab officio, & beneficio non poteſt præſentari, quia ſuſpenſio æquipollet
excommunicationi,cum ipſa quoque inter eccleſiaſticas cenſuras numeretur,*c.querenti de ver.ſign. Bal. in c. præterea n.3.& ſeq.de appell.Fel.in c.de cætero nu.5.de re*
51 *iud.* ſed excommunicatus non poteſt ad beneficium
præſentari,*Lamb.vbi ſup.q.6.princ.art.1.Rot.dec.4.de iurepat.in antiq.*ergo nec ſuſpenſus,*Lamb.vbi ſup.q.9. in princ.art.2.*Nauar.*d.c.27.n.163.* item quia ſi ſuſpenſus
celebrauerit ſit irregularis,*c.1.de ſent.excom.lib.6.c.1. in*
52 *fine,de re iud.lib.6.Garc.vbi ſup.d.p.7.c.14.nu.1.& ſeq. Ricc.vbi ſup.dec.183.*& fuit reſolutum per Rotam in
vna *Militen.Abbatia,24.Ianua.1590.coram R.P.D.Gypſio,relata a Garc.vbi ſup.n.3* idem eſt in interdictis per-
53 ſonaliter,*gl. in c.tanta de exceſſib.prēl.*Nau.*in manual. c.*
54 *25.n.133.*& ideo in prouiſionibus Apoſt. ſit abſolutio
nedum ab excommunicatione,ſed etiam à ſuſpenſione
& interdicto ad effectum gratiæ conſequendum per
illam clauſulam,te q; a quibuſuis,&c.*Garc.vbi ſup.nu.6. & d.p.7.c.13.n.59.& ſeq.*& eadem clauſula abſolutionis
55 poſſunt vt etiam ordinarij in eorum prouiſionibus, &
per eam tantum abſoluent,ab iis, a quibus alias poterant,*Cucc.in inſt.maior.lib.4.tit.1.n.189.Suar.5.to.de cenſuris,diſp.38.ſect.3.n.5.*qui idem ait in ceſſione,*diſp.39. ſect.4.n.4.Garc.d.c.13.n.71.& 72.*

56 Epiſcopus autem poteſt diſpenſare, vt quis poſt
abſolutionem retineat beneficium, quod ſibi fuerat
tempore excommunicationis collatum,*gl.in c.poſtulaſtis,in verb.diſpenſatum,de cler.excom.min.quā ibi ſequun-*
57 *tur,Abb.n.8.*& alij,quia hæc diſpenſatio eſt quædam
virtualis beneficij collatio,licet tutius eſſet vt fiat noua collatio,*Garc.d.c.13.n.73.& ſeq.*non poteſt tamen
Epiſcopus diſpenſare quando beneficium illud non
poteſt conferre.Nauar.*d.c.27.n.271.* quia ad aliū ſpectet collatio,electio, ſeu præſentatio, & etiam quan-
58 do Papa prouidet de beneficio Epiſcopus non poteſt

diſpenſare, quia beneficium manet affectum, *Gonzal. vbi ſup. gl. 52. n. 27.* nec poteſt Epiſcopus diſpenſare, quando ſcienter tale beneficium contulit, *Abb. in d. c.*
59 *poſtulaſtis, n. 9.* nec poteſt Epiſcopus diſpenſare quādo
60 quis eſt ſcienter intruſus in beneficio ob inhabilitatem ex intruſione contractam, *Garc. d. c. 13. n. 88.*

61 Poteſt etiam Epiſcopus diſpenſare cum clerico per ſaltum promoto, ſi in ordine non miniſtrauerit, & etiā ſi miniſtrauerit, ſed hoc fecerit ignoranter ex *Conc. Trid. ſeſſ. 23. de refor. c. 14. Nauar. d. c. 27. n. 24.*

62 Item cum eo, qui plures ordines ſacros vno die ſuſcepit, quoad vſum ſuſceptorum poteſt diſpenſare, niſi ipſemet Epiſcopus circa hoc deliquerit, *Inn. in c. dilectus, de temp. ord.*

63 Item cum eo, qui miniſtrat in ordine, quem nō habet, *c. 2. de cler. non ord. min. iuncta gl. ibi ver. miſericordiā,*
64 *Inn. vbi ſup.* ſimiliter cum eo, qui furtiuè ordines ſuſcepit ſeruata diſtinctione, *c. 1. de eo, qui furtiuè, & c. Epiſcopus ante ordinationē non prohibueris ſub excommunicationis pœna accedere ad ordinationē nō approbatos.* poteſt
65 etiā Epiſcopus diſpenſare cum ordinato abſq; dimiſſorijs, à non ſuo diœceſano, vel extra tēpora à iure ſtatuta. *c. conſultationi, iuncta gl. in ver. poterit, de temp. ord.*

66 Item cum ordinato ab Epiſcopo ſchiſmatico, hæretico, excommunicato, cuius denunciationem ordinatus ignorauit, *Nauar. ibid. n. 241.* & excommunicatio-
67 nem, ſuſpenſionem, & interdictum abſoluit Epiſcopus, ſi nō fuerit Superiori reſeruata, *Nau. vbi ſup. n. 244.*

68 Cum ſimoniaco extra ordinem, & quoad beneficiū poteſt Epiſcopus diſpenſare, cum nullibi prohibeatur, *Hoſt. in ſumma, tit. de ſimonia, n. 16.* ſed cum ſimoniaco in
69 ordine ſcienter non poteſt diſpenſare ſtante prohibitione Sixti Quinti, & Clementis VIII. relata à *Piaſecia vbi ſup. fol. 64.*

70 Et cum ſimoniaco in beneficio, ſi occultum ſit poteſt Epiſcopus diſpenſare non tamen vt retineat d. beneficium per ſimoniā quæſitum, etiam ſi in conferendo d. beneficium deliquerit Epiſcopus, *Nauar. conſ. 97. nu. 5. & 12. de ſimon. & alia vide apud Piaſecium ubi ſup. p. 1. c. 1. de diſpenſationib.*

SVMMARIVM

1 *Clericus criminoſus præſentari non poteſt.*
2 *Excommunicatus præſentari non poteſt nec eligi.*
3 *Iura loquentia in electione procedunt in præſentatione.*
4 *Excommunicato beneficia conferri non poſſunt.*
6 *Cenſura quid ſit.*
6 *Cenſura dicitur à cenſendo.*
7 *Cenſura eſt triplex, excommunicatio, ſuſpenſio, & interdictum.*
8 *Excommunicatio quid ſit.*
9 *Excommunicatio eſt duplex, maior, & minor.*
10 *Excommunicatio maior, & minor, quid ſit.*
11 *Excommunicatio quomodo feratur ab homine, &c.*
12 *Excommunicationis effectus, &c.*
13 *Excommunicationis abſolutio quomodo detur.*
14 *Excommunicatione in lata bullę Cœnæ Domini, & lata ob percuſſionem clerici.*
15 *Excommunicationes a iure reſeruatæ Papæ, vel nemini.*
16 *Suſpenſus, nec eligi, nec præſentari poteſt.*
17 *Suſpenſio quid ſit.*
18 *Suſpenſio quotuplex ſit quis poſſit ſuſpendere.*
19 *Suſpenſus violans ſuſpenſionem peccat, & fit irregularis.*
20 *Suſpenſionis abſolutio quomodo fiat.*
21 *Interdictus perſonaliter pręſentari non poteſt.*
22 *Abſolutio a cenſuris in litteris Apoſtolicis ponitur.*
23 *Excommunicari, & interdici poſſunt fideles, clerici ſuſpenduntur.*
24 *Clericus ſeruans interdictum generale, ſeu ſpeciale poteſt præſentari.*
25 *Clericus cui ſit interdictus ordo præſentari nequit.*
26 *Interdictum quid ſit.*
27 *Interdictum eſt locale, vel generale loci vel perſonale.*
28 *Interdicti tempore quæ ſacramenta miniſtrari poſſint.*
29 *Interdicti tempore quid agendum circa ſepultura, & alia*
30 *Interdicere poteſt is, qui poteſt excommunicare, & ſuſpendere.*
31 *Interdicti ſententia quomodo ſit ferenda.*
32 *Interdictum violantes peccant mortaliter.*
33 *Interdictum violantium clericorum pęna.*
34 *Ceſſatio a Diuinis, quid ſit.*
35 *Degradationis, & depoſitionis pœna.*
36 *Irregularis præſentari nō poteſt, quia non poteſt ordinari.*
37 *Irregulari collatio facta eſt ipſo iure nulla.*
38 *Et debet priuari beneficijs.*
39 *Clericus acceptans officium habens annexam iuriſdictionem ſæcularem, & criminalem fit irregularis.*
40 *Irregularitas quare ſic dicta.*
41 *Irregularitas quid ſit.*
42 *Irregularitas multipliciter contrahitur.*
43 *Irregularis interdum quis fit ſine culpa.*
44 *Irregularis qui fit ex defectu ſacramenti.*
45 *Corpore vitiatus eſt irregularis.*
46 *Corpore vitiatus quis ſit.*
47 *Illegitimi ſunt irregulares.*
48 *Irregularis quis eſſet ex defectu ætatis, et ex defectu anim*
49 *Irregularitas contrahitur etiam ex defectu lenitatis.*
50 *Iudex proferens ſententiam mortis, aut mutilationes fit irregularis, & eam ſcribentes, & ſim.*
51 *Irregularitas alias cōtrahitur ex defecto, ut ex homicidio.*
52 *Rebaptizans, & rebaptizatus ſunt irregulares.*
53 *Excommunicatus, ſuſpenſus, ſeu interdictus miniſtrantes in aliquo ſacro ordines fit irregulares.*
54 *Cenſura aliqua irretitus ordines recipiens fit irregularis.*
55 *Recipiens plures ordines vna die, vel ante ætatem fit irregularis.*
56 *Furtiue, & ſine examine ordines recipiens fit irregularis.*
57 *Infamis eſt irregularis.*
58 *Irregularitas tollitur per baptiſmum, & per ingreſſum religionis.*
59 *Irregularitas omnis tollitur per Papæ diſpenſationem.*
60 *Epiſcopi poſſunt diſpenſare in irregularitatibus ex occulto delicto prouenientibus.*
61 *Occultum quod ſit.*
62 *Occultum eſt, quod non poteſt probari.*
63 *Superiores regulares poſſunt diſpenſare in irregularitatibus cum eorum ſubditis.*
64 *Degradatus præſentari non poteſt.*
65 *Degradatio eſt duplex.*
66 *Hæreticus præſentari non poteſt.*
67 *Hęretici debent repelli ab Ciuitatib.*
68 *Hæreticorum fautores ſunt excommunicati.*
69 *Schiſmaticus nec eligi, nec præſentari poteſt.*
70 *Etiamſi conuerſus ſit, niſi diſpenſetur.*
71 *Apoſtata quis ſit.*
72 *Apoſtata pręſentari non poteſt.*
73 *Apoſtata à religione præſentari non poteſt.*
74 *Apoſtata ab obedientia quid operetur.*
75 *Apoſtata conuerſus poteſt præſentari.*
76 *Simoniacus pręſentari non poteſt.*
77 *Simonia dicitur peſtis.*
78 *Simonia quomodo committatur.*
79 *Simonia quid ſit.*
80 *Simonia eſt triplex.*
91 *Ambitioſus non poteſt pręſentari.*
82 *Simonia, & lex Iulia de ambitu æquiparentur.*

83 Re-

83 *Requiſitus vt præſentetur,ſi ante præſentationem conſentiat præſentationi,præſentari non poteſt.*
84 *Periurius nec eligi,nec præſentari poteſt,*
85 *Periurius quando poſſit beneficijs priuari.*
86 *Periurius eſt infamis ſi venit contra iuramentum oppoſitum in contractu.*
87 *Infamis repellitur a dignitatibus.*
88 *Dignitas aliquando capitur pro quolibet beneficio.*
89 *Accuſatus de aliquo crimine interim promoueri non debet,*
90 *Promoueri verbum includit collationem,præſentati onem, & electionem.*
91 *Infames ſecundum leges ſunt infames ſecundum canones,*
92 *Infamia triplex.*
93 *Infamias iuris que.*
94 *Infamia facti qua.*
95 *Infamia Canonica quę,& quomodo tollatur.*
96 *Infamis infamia iuris,& facti,non poteſt prȩſentari,*
97 *Infamis a dignitatate habita remoueri debet.*
98 *Infami facta collatio eſt nulla.*
99 *Infamis eſt irregularis.*
100 *Sodomita præſentari non poteſt.*
101 *Sodomia crimen grauiſſimum.*
102 *Sodomia videtur irregularis.*
103 *Sodomiti pæna qua.*
104 *Sodomiti pęna ex bulla pij V.*
105 *Sodomiæ pęna procedit in exercentes beſtialitatem, & præpoſteram venerem.*
106 *Adulter prȩſentari non poteſt.*
107 *Dummodo adulterium ſit manifeſtum.*
108 *Concubinarius notorius nec eligi,nec præſentari poteſt.*
109 *Concubinatus puniendus ex Concil. Triden. & ex bulla Pij V.*
110 *Vſurarius manifeſtus,nec eligi,nec præſentari poteſt.*
111 *Vſurarius triplici pæna punitur,repellitur a communione, ab oblationibus,& a ſepultura eccleſiaſtica.*
112 *Vſura quid ſit.*
113 *Vſura duplex,mentalis,& realis.*
114 *Mutuum recipiens ſub vſuris, a ſolito fænerari,ob ſui neceſſitatem non peccat.*
115 *Vſurarius mutuans ſub vſuris ſemper peccat, & tenetur reſtituere.*
116 *Lucri ceſſantis,ſeu damni emergentis ratione quando quid exigi poſſit.*
117 *Vſurarius mentalis tenetur acceptum reſtituere,ſimoniacus mentalis non.*
118 *Et ratio diuerſitatis affertur.*
119 *Falſificans litteras apoſtolicas præſentari non poteſt.*
120 *Sacrilegi præſentari non poſſunt*
121 *Inſequentes,percutientes,aut capientes Card.ipſo iure priuati ſunt beneficijs.*
122 *Criminoſus regulariter præſentari non poteſt.*
123 *Illiteratus non poteſt præſentari nec eligi.*
124 *Illiteratus eſt irregularis.*
125 *Collatio facta illiterato eſt nulla.*
126 *Conferentes beneficia illiteratis peccant, & tenentur ad intereſſe eccleſiæ.*
127 *Conc.Trid.prouiſio circa literatorum promouendorum.*
128 *Litteratura ſufficiens ad primam tonſuram,et minores ordines quæ ſit.*
129 *Inſtituendus ab inferiori prius ab Epiſcopo debet examinari.*
130 *Illiterati ſunt reijciendi tanquam indigni.*
131 *Inſtitutio quando fit à Capitulo Piſano,ſit præuio examine Ordinarij.*
132 *Litteratura ad beneficium ſimplex,quæ requiratur.*
133 *Ordinatus ordine ſacro cenſetur idoneus ad beneficium ſimplex.*
134 *Litteratura in beneficiando requiritur ea, quam ordo annexas beneficio requirit.*
Viuian.de Iurepatron.
135 *Clericus ſemel,vel bis admiſſus ad beneficium, poteſt iterum examinari,*
136 *Beneficium non poteſt conferri laico clerico exiſtenti ſola animi deſtinatione.*
137 *Beneficium conferri de clerico.*
138 *Furioſus,nec ordinari,nec præſentari poteſt.*
139 *Morbo caduco laborans quando præſentari poſſit.*
140 *Clericus hoſtrio,ſcurra,ſe minus, præſentari non poteſt nec eligi,*
141 *Nec iſtæ admittitur ad ſumendum Euchariſtiam.*
142 *Nec gaudet priuilegijs clericalibus.*
143 *Clericus ſemel reiectus tamquam criminoſus non debet amplius admitti eodem cauſa durante.*
144 *Patronus ſcienter præſentans indignũ quomodo puniatur.*

Enumerantur Criminoſi, qui præſentari non poſſunt.

CAP. V.

1 CLericus criminoſus generaliter prȩſentari non poteſt,&c
Primo præſentari non poteſt excommunicatus, qui ſicuti eligi non poteſt,*c.illa, & c. per inquiſitionem, vbi*
2 *gloſ.de elect.Archidiac.in cap. nullus, diſtinct.63.* quod
procedit etiam in excommunicato excommunicatione minori,*Abb.in d.cap.*illa,ita talis non poteſt prȩſentari per vulgatam regulam,qua habetur,quod iura lo-
3 quentia in electione, locum habent in prȩſentatione,
cap.vlt.iuncta gloſſ. in verbo, de elect. lib. 6. Rocchus de Curte de iurepatron.in verbo, honorificum, quæſt. 4. princ.
vbi de excommunicato minori excommunicatione ſe remittit ad textum *in cap.ſi celebrat.vbi Doc.* ita concludunt,*de cler.excomm.miniſt.*quod idem fit in excommunicato excommunicatione minori *Garc.infra numer. 27. Riccius in praxi rei fori eccleſiaſt. deciſ. 184. num. 169. Couarr.in c.alma mater,p.1.§.7.in princ.col.1.de ſent. excõmunic.Garc.de beneficijs,p. 7. cap. 13. numer. 3. Gonzal. in comm.ad reg.8.Cancell. gloſſ. 58. num. 23. & ſeq.* nam ex-
4 communicato beneficia conferri non poſſunt, *cap.poſtulaſtis de cler.excom.min.*& collatio facta excommunito eſt nulla etiam in foro conſcientiæ,vt *in d.c. Selua de benef.p.3.q.4.Card.Tolet.in inſt.ſacerd.lib.1.c.13.Sairus de cenſuris lib.2.c.5.n.1.Put.dec.78.lib.3.*
Horum occaſione breuiter videamus quid ſit cenſura,&c.
5 Cenſura ergo eſt ſententia lata a capace ordinis mediate iuriſdictione eccleſiaſtica fori exterioris, qua quis priuatur communione Sacramentorum,vel hominum,vel exercitio diuinorum ſpiritualium, vel prohibentur officia diuina,vel Sacramenta vel ſepultura,ita Nauar.in manual.c.28.num.1.vel cenſura eccleſiaſtica
6 eſt pęna ſpiritualis fori exterioris eccleſiæ, qua ſpiritualium vſus impeditur,vt à contummatia diſcedatur.
Bar.Vgolin.de eccleſiaſt.cenſur.tab.1.cap.16.§.4. numer. 5. & dicitur cenſura a cenſendo,& ſumitur pro ſententia, ſe correctione,vide Sairum *vbi ſupr. de cenſur.eccleſiaſt. lib.1.c.1. in princ. ubi num.* 4. ait cenſuram illam eſſe tri-
7 plicem excommunicationem,ſuſpenſionem, & interdictum,& cenſurarum appellatione iſta tria veniunt, nam ceſſatio a diuinis non videtur eſſe cenſura,ibidem Sairus.
8 Excommunicatio autem eſt cenſura eccleſiaſtica à canone,vel a iudice eccleſiaſtico prolata, qua Chriſtianus a communione eccleſiæ quoad fructum & ſuffragia generalia eius, & conuictu fidelium excluditur,*Sair.vbi ſupr.cap.5.num.10.*& eſt, duplex, maior,

quę priuat actiua, & paſſiua participationę Sacramen-
torum, quam violans ſi ſit clericos ſit irregularis, ſi ſit
ordine ſacro inſignitus, & actum aliquem d. ordinis
exercet, & appellatione excommunicationis dę maio-
ri inteligitur.
10 Minor autę ſola participatione paſſiua priuat om-
nium ſacramentorum, d. cap. ſi celebrat, Sair. d. cap. 5.
11 numer. 18. quomodo autem excommunicatio feratur
ab homine, qui poſſunt excommunicari, de cauſis pro-
pter quas ſit ferenda excommunicatio, & quando poſ-
ſit iterarari, quæ ſit forma excommunicationis, & quæ
conditiones, & circumſtantiæ ad ferendam excommu-
nicationem requirantur, dę ordine, loco, & tempore
in ea ferenda obſeruandis, de cæremoniis in ſolemni
excommunicatione adhiberi ſolitis, & de fine excõmu-
nicationis quando excommunicatio ſit nulla, ſeu inju-
ſta, de cauſis, quæ excuſant ab excommunicatione,
vide Sairum vbi ſup. dict. l. 1. cap. 1. & ſeq. per d. librum
totum.
12 Et de effectibus excommunicationis, de benefi-
cijs excommunicato collatis, de obligatione vi-
tandi excommunicatos, de pœnis violantium ex-
communicationem, de forma abſolutionis ab excom-
municatione, de pertinentibus ad dandam ab ſolutio-
nem ab excommunicatione ad cantelam, quomodo
13 abſolutio ab excommunicatione legitimè conferan-
tur, & quibus præmiſſis, de abſolutione excommunica-
tionis latę ab homine de abſolutione ab excommuni-
catione minori, vide Sairum vbi *ſup. lib. 2. cap. 1. & ſeq.
per d.* totum liberum, & de excommunicatione lata
14 per Bullam Cænæ Domini, vide Sairum *vbi ſupr. li-
bro 3. cap. 1. ad cap. 25.* & de excommunicatione ob cle-
rici percuſſionem, vide eundem *d. lib. 3. c. 26. 27. 28. &*
de alijs excommunicationibus a iure reſeruatis Sum-
mo Pontifici d. Sair. *dict. libr. 3. cap. 29.* & de excommu-
nicationibus Papæ reſeruatis ex extrauagantibus in
15 corpore iuris inſertis, ibidem *cap. 30.* & de aliis ex-
communicationibus Papæ reſeruatis ex extrauaganti-
bus nondum inſertis in corpore iuris, ibidem *cap. 31.* &
demum de excommunicationibus quarum abſolutio
nulli reſeruatur, vide *ibidem. cap. 32. 33. 34. & 35. &
Card. Tolet. in inſt. ſacerd. lib. 1. c. 5. & ſeq.*
16 Secundo ſuſpenſus ſicut eligi non poteſt, *gloſſa &
Doct. in d. c. illa, ubi Abb. de elect.* ſiue ſit ſuſpenſus a be-
neficio, *vt in cap. per inquiſitionem, & ibi gl. de elect.* ſiue
ab officio *vt in c. cum dilectus, & ibi Abb. num. 17. de
conſuetud.* ita non poteſt præſentari. Lambert. *de iure-
patr. lib. 2. part. 1. q. 7. princip. artic. 2.* etiamſi defectus eſ-
ſet occultus, & toleratus, *Cardinal. Tolet. vbi ſupra, lib.
1. cap. 14. num. 5. Nauarr. in manuali cap. 27. num. 163. Ric-
cius vbi ſup. deciſ. 183. Garc. d. p. 7. cap. 14. ubi num. 3. refert
Rotæ deciſionem in una Melıten. Abbatiæ, 24. Ianuarij
1590. coram D. Gypſio.* qua fuit reſolutum quod quidam
tanquam ſuſpenſus non potuit conſequi d. Abbatiam,
quod eſt verum quando eſſet ſuſpenſio ab omnibus
ordinibus, ſecus ſi eſſet ſuſpenſus ab vno ordine ſacro
tantum, quia ratione alterius ordinis, quem tenet ſine
ſuſpenſione poteſt obtinere beneficium, *text. aureus, in
c. uel non eſt compoſ. de temp. ordin. firmat Abb. in c. cum bo-
næ. nu. 6. de ętat. & qualit. Lamber. de iurepatr. lib. 2. p. 1. q.
9. art. 2. Marc. Ant. uar. reſol. lib. 1. reſol. 19. n. 6.* quod decla-
ra, vt ibi per eum.
17 Suſpenſio autem eſt eccleſiaſtica cenſura, qua cleri-
co quatenus clericus eſt, ob ſuam culpam prohibetur
exercitium ordinis officii, vel beneficii a poteſtate ha-
bente ad tempus, vel in perpetuum, in totum, vel in
partem, *Sair. ubi ſupra lib. 4. cap. 1.* quotuplex autem ſi
18 ſuſpenſio, quis poſſit ſuſpendere, de formam illam fe-
rendi, de variis modis, quib. fertur, de octo modis, & de
aliis tribus modis ſuſpendendi, de ſuſpenſione a bene-
ficio ſeu beneficii de ſuſpẽſione ab officio, & beneficio,
ſeu ab ingreſſu eccleſiæ, ne duratione ſuſpenſionis,
de effectu appellationis ſuſpenſione, de violatione
ſuſpenſionis, & quod clericus violans ſuſpenſionem
19 peccat mortaliter, & fit irregularis, de ſuſpenſione
irregularis, de ſuſpenſione contra Epiſcopos, & Præla-
tos in iure lata, ſeu contra iudices eccleſiaſticos, reli-
gioſos, & capitula ſeu Conuentus, ſiue clericos, quibus
20 caſibus ſuſpenſus irregularitatem incurrat, de abſolu-
tione a ſuſpenſione, vide eumdem *Sairum, ubi ſup. d.
lib. 4. c. 1. & ſeq.* per totum *d. librum. Garc. Tolet. ubi ſup.
d. lib. 1. c. 43. & ſeqq.*
21 Tertio interdictus perſonaliter non poteſt conſequi
beneficia *c. tanta, de exceſſibus, prælat. Lambert. in. ubi ſup.
art. 2. Coraſ. dę beneficio part. 4. cap. 3. num. 22. Nauar. in
manual. cap. 25. num. 133. Vgolin. de cenſuris, tab. 5. cap. 13.
§. 1. num. 2. Leſſius de iuſt. & iur. lib. 2. cap. 34. num. 116.
Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 7. q. 2. Garc. d. part. 7. q. 2.
cap. 14 num. 5. ubi num. 6.* ait in prouiſionibus Apoſtoli-
cis fieri abſolutionem non ſolum ab excommunica-
22 tione, ſed etiam a ſuſpenſionę, & interdicto, ad effe-
ctum gratiæ conſequendum, cum excommunicatio,
ſuſpenſio, & interdictum cenſuræ eccleſiaſticę nomine
veniant *c. quærenti, de uerb. ſignif.* quamuis differant in
multis,
23 Satis ſit, quod excommunicatio, & interdictum fe-
runtur in clericos, & laicos ſuſpenſio autem fertur
tantum in clericos, quod ſi clericus ſeruet interdictum
generale, ſeu ſpeciale poteſt præſentari, cum faciat
24 maius, quod eſt celebrare Diuina. *ad textum in c. alma
mater. de ſentent. excomm. lib. 6.* ſecus autem eſt, ſi cleri-
cus non ſeruet interdictum, ſeu ſi ſit clericus cui ſpe-
cialiter ſit interdictum officium, vel talis ordo, tunc
25 enim præſentari non poterit, ſi obſtet interdictum
ordinis; vel alterius rei, de quib. *Lambert, ubi ſup. lib. 2.
p. 1. q. 11. art. 3.*
26 Interdictum autem eſt eccleſiaſtica cenſura, qua
prohibentur Diuina officia, & Sacramenta, et eccleſia-
ſtica ſepultura actiuè & paſſiuè. *Sair. ubi ſup. lib. 5. c. 1.
num. 8. Card. Tolet. vbi ſup. poſt lib. 7. in tract. de interdicto
27 Nauarr. d. cap. 27.* interdictum vero eſt locale, generale
loci, et perſonale, et de effectu interdicti localis, et
perſonalis, et quid circa Diuina officia ſit licitum, vel
28 illicitum, quæ ſacramenta miniſtrari poſſint tempore
interdicti, ideſt Baptiſmus, Confirmatio, Pœnitentia,
Euchariſtia, de Ordine, et Matrimonio, et Extrema
29 vnctione, dic vt infra quid ſit agendum circa ſepultu-
ram tempore interdicti quid circa campanarum pul-
ſationem, et de eos cui eſt interdictus ingreſſus eccle-
ſiæ, et qui poteſt excommunicare, et ſuſpendere poteſt
30 et interpicere, et è contra qui poſſunt excommunica-
re, ſuſpendi poſſunt, et interdici, quomodo ſit feren-
31 da ſententia interdicti, de interdictis, in iure latis, de
tribus modis, quibus ſuſpenditur interdictum de pœ-
32 nis uiolantium interdictum, nam laicus violans inter-
dictum, peccant mortaliter, ita & Moniales, et regu-
lares non habentes ordinem, clerici autem ſeculares,
33 et regulares ſacris initiati violantes quodcumque
interdictum peccant mortaliter, ſpoliantur benefici
deponuntuti fiunt incapaces beneficiorum, eis inter
34 dicitur ingreſſus eccleſiæ ſuſpenduntur ab officio, et
beneficio, ſunt ipſo iure excommunicati, carent eccle-
ſiaſtca ſepultura, et exercentes aliquem ordinem ſa-
crum ſunt irregulares, et de relaxatione, ſeu abſolu-
35 tione interdictii, et de miniſtro illius, et quid ſit ceſſa-
tio a Diuinis, et de cauſis illius, de pœna degradationis
dę criminibus degradatione, ſeu depoſitione dignites
modo degradationis, et de poſitionis vide de omni-
bus

bus ſupradictis latiſſimè dicentem, & alios allegan
tem doctiſſ. *Sair. vbi ſup. d. lib. 5. c. 1. & ſeqq. per totum d. li-*
brum.
36 Quarto irregularis non poteſt præſentari ſicuti ſu-
pradicti, cum non poſſit ordinari, *capit. 3. & capit. diuer-*
ſis fallacijs, de cler. coniug. & nullus poteſt præſentari,
niſi ſit clericus, *capit. 2. de inſtitut. eique non poteſt benefi-*
cium conferri, Dinus, in capitulo primo, de regul. iuris lib. 6.
Innoc. in c. cum noſtris, in principio, de conceſſ. preb. & col-
latio facta irregulari eſt ipſo iure nulla. Dinus ibidem, n. 23.
Verall. deciſione 236. n. quarto, par. 2. Couarr. in dicto capit.
alma mater, parte 1. §. 7. num. 1. Nauar. *d. cap. 27. num. 249.*
Vgolin. de irregularitat. cap. 65. in princ. & §. 1. Azor. vbi
ſupra d. quæſtione 2. Garc. d. part. 7. cap. 13. Riccius vbi ſu-
pra deciſ. 185. immo irregularis debet priuari habitis
37 beneficijs, *capit. clerici, de cler. excommun.* ſi autem ir-
38 regularitas contracta ſit baptiſmum deleta, poterit
præſentari per ea, quæ dicit *Abbas in capitulo præsbyte-*
rum, numero ſecundo, de homicid, & de homicidia irregu-
lari. vide Lamb. *vbi ſupra art. 14. & Garc. c. 11. n. 6. & ſeqq.*
& adde, quod clericus, qui acceptat officium habens
annexam iuriſdictionem ſecularem, & criminalem,
39 etiam quod illum non ſit executus efficitur irregula-
ris, *ita Speculator, in titulo de diſpenſatione, num. 10.* quem
ſequitur *Mar. Soccinus in c. ad audientiam, n. 144. de homi-*
cidio, & habetur in *rubrica ne, cler. vel mon. ſec. neg. ſe im-*
miſc.
40 Irregularitas autem dicitur, quia per eam qui ex-
tra regulam fit, & conſtituitur, *Syluest. in ſumma, in ver-*
bo, irregularitas, & eſt impedimentum Canonicum ex
41 facto, vel defectu proueniens, quo quis ad eccleſiaſti-
cos ordines promoueri, etiam promotus, in eiſdem
42 miniſtrare prohibetur, *Sairus, vbi ſupra lib. 6. cap. 1. n. 16.*
D. Vincentius Mazzolius Decanus Piſanus recol. mem.
auunculus meus in ſua breui regula ad confeſſ. &c. *in*
verbo irregularitas, fol. 233.
43 Quædam irregularitas contrahitur abſq; culpa, &
ſic ex defectu, quædam ex delicto, & ſic ex facto pro-
prio, & caſus viginti tres, in quibus contrahitur irregu-
laritas ponit, *Syluest. vbi ſup.*
44 Abſque culpa, ideſt ex defectu ſacramenti eſt ir-
regularis bigamus, qui defectus prouenit ex ſecun-
dis nuptijs vel quia viduam ducit, *vt in titul. de bi-*
gam.
45 Item quis eſt irregularis ex corporis defectu, qui
in iure dicitur corpore vitiatus, de quo Garc. *d. par. 7.*
c. 13. num. 1. & ſeq. & habetur in toto tit. de corpore vitia-
tis, & de cler. ægrot. & in decreto diſtin. 55. tradit Maiolus
de irregularitat. lib. 1. c. 14. & ſeqq. Nauar. *d. c. 27. n. 198. &*
ſeqq.
46 Et eſt vel debilitatus, vel mutilatus, vel habens om-
nia membra, ſed vnum inutile, vt qui caret oculo, vel
habet manum aridam, vel caret membro neceſſario
ad vſum ordinis, vel inducit notabilem deformitatem,
vel ſi ſit monſtruoſus, & fit etiam quis irregularis ex
morbo, vel infirmitate corporis.
47 Item illegitimi ſunt irregulares, exceptis expoſi-
tis in publico hoſpitale orphanorum, vt dixi *ſupr. hoc*
libro.
48 Irregularis etiam eſt, quis ex defectu ætatis requiſi-
tæ, item ex defectu animæ, vt amens non baptizatus, il-
literatus, & neophitus, vel ex defectu libertatis, vt ſer-
uus ideſt municipium, obligatus ad ratiocinia, ſeu cu-
riæ ſeculari.
49 Item irregularis fit ex defectu lenitatis, cum quis
occidit, vel mutilat hominem etiamſi id faciat ad ſui
defenſionem, & ſine peccato, & Iudex proferens mor-
50 tis, aut mutilationis ſententiam, eam ſcribens, vel
exequens, & qui reum accuſauit ſecuta morte, item
teſtis, procurator fiſcalis, & aduocatus contra reum
& Iudex eccleſiaſticus, qui reum extrahi ex ſua licen-
tia permittit extra caſus Bullæ Greg. XIV. ſi ſequatur
mors, vel mutilatio extracti.
51 Irregularitas alia contrahitur ex delicto, puta ex
homicidio, vel mutilatione voluntarijs, & iniuſtis, &
eam incurrunt tam laici, quam clerici, & operans, mā-
dans ad prædicta perpetranda, conſulens, ſeu dans
conſilium, vel auxilium, ratificans autem non fit irre-
gularis, licet aliqui contrarium teneant, item rebapti-
52 zans, & rebaptizatus ſcienter id facientes fiunt irre-
gulares.
53 Item excommunicatus, ſuſpenſus, & interdictus, ſi
exerceant actum aliquem ordinis ſacri, quem habent,
fiunt irregulares, item exercens, & miniſtrans in ordi-
ne ſacro, quem non habet, fit irregularis, prout etiam
54 is, qui innodatus aliqua cenſura ordines recipit, vel
qui recipit ab Epiſcopo cenſuris innodato, vel ab Epi-
ſcopo, qui loco, & dignitati renunciauit, item qui ea-
dem die omnes ordines minores ſimul cum Subdia-
conatu recipit, vel recipit ante legitimam ætatem,
vel extra tempora canonica, aut litteris dimiſſo-
55 riis ſui Epiſcopi ordinetur, eſt ſuſpenſus ab ordi-
ne, & ſi miniſtrat fit irregularis. ideſt eſt in
furtiuè, & abſque examine ordines recipiente, vel
per ſaltum. Item infamis eſt irregularis, & ille, qui
56 eſt delinquens enormis, notorius, & dignus diſpoſi-
57 tione.
Tollitur autem irregularitas per baptiſmum, & per
58 profeſſionem in Religione approbata, ſi proueniat
ex proprio delicto, vel infamia proueniente ex facto
proprio, per quam profeſſionem tollitur etiam illa,
quæ prouenit ex defectu nataliū, nō autē ea, quæ oritur
ex defectu aliquo corporis vel animæ, & denique omnis
irregularitas tollitur per Papæ diſpēſationē, & Epiſco-
pi poſſunt diſpenſare in irregularitatibus ex delicto
59 occulto prouenientibus excepta ea, quæ oritur ex ho-
micidio volontario, & exceptis alijs ad forum conten-
60 tioſum deductis, vt habetur *Conc. Tridentino ſeſſ. 24. de*
reform. cap. 6. & occultum dicitur, vt diſtinguatur à no-
torio, & publico, & eſt occultum, quod non eſt noto-
rium, quod notorium, vel eſt per confeſſionem delicti
factam in iudicio, vel per ſententiam iudicis, vel per
facti euidentiam, & eſt occultum, quod non poteſt
probari, vel quamuis probari poſſit per teſtes, eandē
auctoritatem habent ſuperiores regulares quoad eo-
rum ſubditos ex Papæ priuilegio, de quibus omnibus
61 ſupradictis vide *Sayrum, vbi ſupra lib. 7. per totum li-*
brum, Mazzolium, vbi ſupra Vgolinum, & Maiolum, vbi
62 *ſup. Viualdum in candelabro aureo, tit. de irreg.* Nauar. *in d.*
c. 27. n. 250. Vid. Reginaldum in praxi fori pænitent. lib. 5.
Suarez de cenſuris, tom. 5. diſput. Card. Tolet. vbi ſupra d.
lib. 1. c. 52. & ſeqq. & Garc. d. p. 7. c. 11. & 12.
63 Quinto, degradatus non poteſt præſentari, cum in
64 foro canonico degradatio ſit vltimum ſupplicium,
Doct. in c. at ſi clerici, §. de adulterijs, de iud. & in c. cum
non ab homine, de iud. degradatio autem eſt duplex, ver-
balis, & actualis, *c. degradatio de pœnis, lib. 6. Abbas, &*
Doctores, in c. non poteſt, de re iud.
65 Sexto hæreticus non poteſt præſentari, quia eſt ex-
66 communicatus, *cap. excommunicamus, & cap. ad abolen-*
dam, de hæret. & cap. 1. 24. quæſt. 1. & eſt extra eccleſiam,
cap. 1. & cap. vergentis, de hæretic. etenim hæretici debēt
repelli à ciuitate, & Regno *d. c. ad abolendam*, neque
67 poſſunt habere honores, & ſunt infames, *dixi ſup. libr*
2. cap. 6.
68 Septimo, fautores, defenſores, & receptatores hæ-
reticorum ſunt excommunicati, *d. caput. excommuni-*
camus, §. credentes, & d. cap. ad abolendam, & ideo præ-
ſen.

ſentari non poſſunt ad beneficia.
69 Octauo, ſchiſmaticus ſicuti eligi non poteſt cap.
quia diligētia, de elect. ita neque præſentari poteſt, cum
ſit excommunicatus, & hæreticus, Abb. & Doct. in rubr.
de ſchiſmat, quod ſi conuerſus ſit ad vnitatem eccleſię
70 tamen non poteſt eligi, neque præſentari, niſi ſecu-
tam diſputatione d. c. quia diligentia, vbi Abb. de hoc vi-
de Lambert. vbi ſup. art. 8.
71 Nono, Apoſtata, qui dicitur ab Apoſtaſia, quæ eſt
temerarius a ſtatu fidei, vel religionis receſſus, quaſi
poſt actio, ideſt, retrogradatio ſit ſit a fide, tamquam
hæreticus non poteſt præſentari, dict. cap. ad abolendam
72 ſi autem ſit apoſtata a religione, eum ſit excommuni-
catus ipſo facto cap. 2. ne cler. vel mon. lib. 6. & ibi gl. non
73 poterit præſentari, & ſi ſit apoſtata ab obedientia
74 Religionis, itaut extra eam vagetur, idem eſt, ſed ſit
apoſtata a ſimplici obdientia cum per hoc non incur-
rat excommunicationem, ſed tantum poſſit excom-
75 municari, c. ſi quis 3. q. 4. tunc habito reſpectu talis ino-
bedientiæ, & pęnitētiæ ſecutæ, vel non ſecutæ, res erit
decidenda. Quod ſi conuertantur, & redeant poſſunt
præſentari, & obtinere beneficia ſuarum religionum,
Lamb. vbi ſup. art. 9.
76 Decimò, Simoniacus tāquam hæreticus præſentari
non poteſt, quia ſimonia dicitur hæreſis, cap. quoties, de
77 ſimon. & cap. ſicut ſimoniaca, de ſimon. vbi etiam ſimo-
nia dicitur peſtis & ſimoniacus dicitur infamis, Abb.
78 in cap. ex diligenti, num. 6. de ſimon. & de ſimoniaco oc-
culto, & publico, Abb. in cap. accuſatum, & in cap. tanta,
de ſimon. & quomodo committatur ſimonia, & præſer-
tim inter præſentantem, & præſentatum, vide Lambert.
79 vbi ſup. art. vndecimo, & Nauar. d. c. 27. eſt autem ſimo-
nia ſtudioſa voluntas contractandi precio rem ſpiri-
80 tualem, & eſt mentalis, conuentionalis, & realis, quæ
declarat vt per Card. Toletum, vbi ſup. lib. 5. c. 86. & ſeqq.
81 Vndecimo, ambitioſus non poteſt præſentari, quia
iſte cupit præeſſe, & non prodeſſe, probatur in c. per no-
ſtras, de iurepatronat, vbi prohibetur, ne quis ſe ipſum
præſentet, vt euitetur ambitio, ex quo ambitioſus præ-
ſentari non poteſt per textum in cap. in ſcripturis, 8. quæ-
82 ſtio prima, item alia eſt ratio quia ſimonia & lex iulia
de ambitu æquiparantur Doct. in rubr. de ſimonia, Lam-
bert. vbi ſupr. artic. duodecimo; ſed proh dolor, quot
ambitione ducuntur ad quærenda beneficia, non vt
Deo continuè famulentur.
83 Duodecimo, requiſitus vt præſentetur, ſi ante præ-
ſentationem conſentit præſentationi, non poteſt præ-
ſentari, quia in ſimili, ſi eligendus conſentiat electioni
de ſe faciendæ, non tenet electio cap. cum poſt. vbi gl.
penult. vlt. de elect. & vt euitetur ambitio, nam talis cō-
ſenſus intempeſtiuus ambitionem indicat c. per laicos.
16. q. 7.
84 Decimotertio, periurus ſicuti eligi non poteſt, ni-
ſi pęniteat, ita nec præſentari, quod procedit in eo,
qui venit contra iuramentum aſſertorium, ex tali
enim periuro poteſt quis beneficijs priuari, Doct. in cap.
85 querelam, de iureiur. Si autem ſimus in eo, qui venit
contra iuramentum appoſitum in contractu, quod
86 periurium infamat, & tunc non ſufficit, vt eum pęni-
teat, ſed debet ei fama reſtitui, & eſt aduertendum
quod tali caſu debet conſtare de confeſſione, & ex-
pletione, ſeu ſatisfactione pænitentiæ, de quo late
Fel. in cap. teſtimonium, col. 11. de teſtibus, Lambert. vbi ſup.
art. 15.
87 Decimo quarto, quoniam oportet promouendum,
cuius opinio in nullo vacillare debet, capit. laici diſt.
33. nulla nota, vel infamia reſperſum eſſe, capit. vltim.
de furtis, Abb. in capit. ſuper eo, de elect. Corraſ. de benefic.
part. 3. capit. 6. num. 8. Ideo infamis infamia iuris, & fa-
cti ad dignitatem promoueri non poteſt, cap. infamibus
de regul. iur. lib. 6. vbi Dynus, & Ioan. Andr. leg. vnica, C.
de infamibus, lib. 10. & leg. 2. Cod. de dignitatibus, lib. 12. cap.
inter dilectos de exceſſibus prælat. Molina de Hiſpan. primo.
genit. libro 1. cap. 13. a numer. 7. Garc. de benefic. part. 7.
cap. 8. num. 2. Riccius vbi ſupra deciſione 676. num. 4. Fari-
nacc. in ſua pract. crimin. part. 1. tit. de delit. & pænis, quæſt.
23. nu. 26. & ſequent. & accipitur hoc caſu dignitas pro
quolibet beneficio Abb. & Doct. in d. cap. querelam, de
iureiur. Lambertin. vbi ſupra part. 1. lib. 2. quæſt. 9. artic. 16,
88 num. 6. Couarruu. variarum reſolutionum lib. 3. capit. 3.
num. 3. & ſemper infamia impedit habere beneficia,
Duarenus de benefic. lib. 4. cap. 1. et ideo accuſatus, ſeu
denunciatus de aliquo crimine, interim pendente ac-
cuſatione, ſeu denunciatione promoueri non debet l.
reus, ff. de muneribus, leg. reum criminis C. de procurat. cap.
vltim. de teſtibus, & capit. omnipotens, & ibi Doct. de ac-
89 cuſat. Selua, de benefic. part. 3. quæſtio quinta, num. 31.
Corraſ. vbi ſup. c. 6. num. 9. & 10. quod procedit, ſi talis
denunciatus ſit infamatus apud bonos, et graues viros
Garc. d. cap. 8. num. 8. et ſub hoc vocabulo promoueri
90 includitur collatio, electio, & præſentatio, Abb. in d.
c. ſuper eo, num. 2. de electio. et regulariter infames ſe-
cundum leges ſunt infames ſecundum canones, c. om-
91 nes vero, 7. q. 1. Felin. in c. teſtimonium, n. 15. de teſtibus,
Lambert. d. artic. 16. num. 2. Maiolus de irregularitat. lib.
3. cap. 1. num. 3. Azorius inſtitut. moral. part. 2. lib. 6. cap. 7.
q. 3.
92 De triplici autem infamia vide Abb. in d. capit. teſti-
monium, vbi latè, de teſtibus gloſſ. Dyn. & Ioan. Andr. in d.
cap. infamibus ideſt infamia iuris a iure proueniente a
93 cap. 2. §. porro, & ibi gloſſ. 3. q. 7. leg. 1. cum ſequent. ff. de
his qui not. infam. Vgolin. de irregularitate, capit. 60. Card.
Tolet. vbi ſupra lib. 1. cap. 64. Sairus ubi ſupra lib. 7. cap. 11.
num. 3.
94 Infamia facti proueniente ab eo, quo apud aliquos
quis infamis habetur, cap... §. porro apud aliquos gra-
ues et bonos de aliquo crimine, ſeu peccato, Dyn. vbi
ſupra num. 2. Felin. in d. cap. teſtimonium, num. 14. Vgolin.
dicto capit. 60. numero 4. & de infamia canonica, quæ
95 cauſatur a peccato mortali, capit. infames, 6. quæſt. pri-
ma, Abb. in dicto capit. teſtimonium, Nauarr. in repetition.
capit. inter verba 11. quæſt. 3. concluſione 6. Corrol. 48. in
fine, quæ infamia canonica per ſolam abſolutionem
tollitur, & reſtituitur, Lambertin. ubi ſupra articul. Deci-
moſeptimo.
96 Ergo tales infames infamia iuris, et facti pręſentari
non poſſunt, niſi ab habente poteſtatem fuerint reſti-
tuti, vel alias ad infamia libertati, vide Lambertin. ubi
ſup. art. 16. et in infamia non ſolum impedit præfici, ſed
etiam remoueri facit a dignitatibus lege infamia, Cod.
de decurion. lib. 10. quod procedit in infamia iuris,
97 Dynus vbi ſupra in addition. in verbo, infamia, Garc.
dict. cap. 8. num. 35. & collatio facta infami eſt ipſo iure
nulla, Abb. in d. cap. querelam num. 3. & in dicto cap. ſuper
eo, num. 5. Rota. deciſione 426. num. 2. part. 1. diuerſor.
Selua dict. part. 3. quæſt. 2. & quæſt. 5. num. 31. Zecchius de
98 benefic. & penſ. capit. 3. verſic. ſecundo, ſi collatio, Suarez,
de relig. tom. 2. tractat. 5. lib. 3. cap. ultim. num. 4. 5. & 17.
99 & infamis tam facti quam iuris infamia eſt irregula-
ris, Specul. de diſpenſ. §. iuxta, num. 28. Nauar. dict.
cap. 27. num. 204. Vgolin. dict. cap. 60. §. 5. num. 1. Card. To-
let. d. cap. 62. Garc. dict. cap. 8. num. 44. & ſeqq. vbi prędi-
cta declarat quomodo procedant, & ſint intelligen-
da.
100 Decimoquinto, Sodomita etiam non poteſt pręſentari,
101 ſentari, cum tale crimen ſit enorme, et infame, et gra-
uiſſimum, Abb. in cap. niſi cum pridem, num. 7. & ibi Do-
ctor. de renunc. imo talis videtur irregularis, & dicitur
filius

103 filius diffidentiæ, ideſt de cuius ſalute eſt diffidendum
c. vt cleri.corum, de vita, & honeſt.cler. & clericus ſodo-
mita debet deponi, & detrudi in monaſterium, & laicus
debet excommunicari, *vt in c.clerici, de exceſſibus præ-
lat. vide Lambert. vbi ſupr. art. 18. & ex conſtitut. 70.* Pij
104 V. ſanctæ mem. clerici tam durum nefas exercentes
omni priuilegio clericali omni officio, dignitate, & be-
neficio eccleſiaſtico priuantur, ita quod per Iudicem
eccleſiaſticum degradati poteſtati ſtatim ſeculari tra-
dantur, &c. & ſic ipſo iure priuantur beneficijs, officij-
que executione, & ſunt ipſo iure depoſiti, & in effectu
irregulares. *Nauar. d.c. 27. n. 249.* Quaranta in ſumma
Bullarij, in verbo, Sodomia *Garc. vbi ſupr. p. 11. c. 10. §. 2.
n. 191. & ſeq.* & procedit etiam in foro interiori, & oc-
culto ſaltem quoad priuationem executionis officij, &
inhabilitatem, ſeu in effectu irregularitatem. *Nauar.
vbi ſup. Additio ad Quarantam vbi ſupr. limitatione quin-
ta, vide Riccium vbi ſup. dec. 352.* & id extenditur ad
105 exercentes vitium beſtialitatis, & exercentes prepo-
ſteram venerem cum feminis, *addit ad quaranta, vbi
ſup. in princ. & ampliat. 2.*

106 Decimoſexto, adulter non poteſt præſentari, et ra-
tio eſt, quia *Doct. in c. at ſi clerici §. de adulterijs. & ibi*
107 *Abbas columna vlt. de iudic.* preſupponunt adulter nõ
eſſe priuandum beneficijs, at facilius quis prohibetur
ab acquirendo beneficio, quam priuetur, *Abbas in d.
c. ſuper eo, col. de elect.* dummodo adulterium ſit manife-
ſtum, vel per proprium confeſſionem adulteri etiam ex-
tra iudicium, vel per famam, vel per ſententiam *Lamb.
vbi ſup. art. 9.*

108 Decimoſeptimo concubinarius præſentari non po-
teſt, quia nec etiam poteſt eligi, *c. vlt. diſtinct. 33. c. mari-
tum ead. diſtinct.* ſi tamen ſit talis cõcubinarius notorius
per ſententiam, vel per confeſſionem ſponte factam,
cum eo caſu ſit infamis, vel ex notorietate facti, quia
habet concubinam publice ſecum cohabitantem, & de
hoc vide *Abbas in c. veſtra de cohabit. cler. & mul.* & de
iſtis concubinarijs tractat *Lamb. vbi ſup. art. 20. & Garc.
d. parte 11. c. 10. §. 2. nu. 181. & ſeqq. & Concil. Trident. ſeſſ.
24. cap. 8. de reformat.* vbi deteſtatum concubinatum,
109 & bulla 5. ſeu conſtitutio Pij V. qua monet omnes or-
dinarios vt faciant ſeruari ſtatuta edita contra concu-
binarios.

110 Decimooctauo. Vſurarius cum non poſſit eligi. *cap.
de Petro diſt. 47.* immo ſi electus ſit deponi debeat, *cap.
Epiſcopus d. diſt. 47.* ideo præſentari non poteſt, cum ſit
infamis *d.c. 2. §. porro, 3. quæſtione ſeptima, lege improbum
fenus, & ibi gloſſ. C. de his, qui not. infam.* immo vſurarius
111 ſi ſit manifeſtus triplici pœna ponitur, quia repellitur
a communione, *Abb. in c. quia in omnibus de vſur.* dece-
dens in tali peccato caret eccleſia ſepultura, *ita cle-
ment. eos, vbi gloſſa de ſepult.* repellitur ab oblatione fa-
cienda eccleſiæ. *Abbas, in d. cap. quia omnibus,* vbi docet,
ſint vſurarij manifeſti, *& gl. in c. 1. & 2. de vſuris lib. 6.* &
omnia ſupradicta de vſurarijs manifeſtis ſunt intelligen-
da, de quibus *Lamb. vbi ſupra art. 21. Garc. d. c. 8. n. 20.
& ſeqq.*

112 Vſura autem eſt quicquid accedit ſorti Principali, &
eſt lucrum rei pecunia æſtimabilis ratione mutui prin-
cipaliter proueniens, & alia eſt mentalis, alia realis ſeu
113 exterior: ſiue alia explicita, & expreſſa, alia implicita
ſeu palliata, *Cardinal. Tolet. d. lib. 5. cap. 19. & ſeqq. & di-
xi in rubrica, & clem. vnic. de vſuris,* & recipiens in mu-
tuam pecuniam ſub vſuris ad ſui neceſſitatem a ſolito
feneratori non peccat. *S. Thom. 2. 2. q. 78. art. 4.* ſed ſi reci-
114 piat non ad ſui neceſſitatem ſed ob lucrum, aut va-
nitatem peccat *Sot. de iuſtit. & iur. lib. 6. q. 1. art. 5.* verum
115 dans mutuum ſub vſuris ſemper peccat, & tenetur ad
reſtitutionem, & quando poſſit quis recipere aliquid
116 ratione lucri ceſſantis, & damni emergentis, vide *Car.
Tolet. vbi ſupr. c. 33. & 34.*

117 Sed hic obiter eſt notandum, quod vſurarius men-
talis tenetur, acceptum reſtituere, ſimoniacus au-
tem mentalis non tenetur, ſed agere debet pœniten-
tiam de mente deprauata. *gl. vltim. in c. vlt. de ſimonia,
verſ. ſed ſecus videtur in vſura,* ſed non affert rationem
diuerſitatis, & multas in hoc rationes affert *Abb. in d. c.*
118 *vlt. n. 6. & 7,* quarum vltima melior videtur ſcilicet,
quia ſi mentalis vſurarius reſtituere non teneretur, da-
retur ſæpe materia figmentis, & fraudibus, vt ſine pa-
cto ſolueretur vſuræ verum quod ſimoniacus mentalis
non teneatur reſtituere, id reſtringendum eſt ad ſimo-
niam prohibitam ex eccleſiæ conſtitutione, vel intelli-
gi debet de ſimonia mentali ex ſpe ſecundaria, non
primaria, ſed in vſura habetur, mutuum date nihil inde
ſperantes, & ſic ubi ſpes eſt principalis, ibi eſt, & re-
ſtitutio.

119 Decimonono, præſentari non poteſt falſificans litte-
ras Apoſtolicas, & ſupplicationes cum ipſo iure ſit ex-
communicatus, *Caietan. in ſumma, verb. excommunicatio,
cap. 26. Nauar. d. c. 27. a num. 62. Vgolin. in bulla Cœnæ par.
2. c. 6. Card. Tolet. vbi ſupr. lib. 1. 22. Sairus, vbi ſupra lib. 3.
c. 10. vide Bern. Diaz in pract. crimin. cap. 17. ſen. 117. & ibi
addit. Clar. in §. falſum, lib. 5. recept. ſentent.* & ſunt priuati
beneficijs, *c. ad falſariorum & ibi Abbas, & Doctor. de cri-
mine falſi. Lamb. vbi ſupr. parte 1. lib. 2. q. 9. art. 22. Rebuff.
in praxi titulo de mod. amitt. benef. n. 43. Garc. d. p. 11. c. 10.
§. 2. n. 170. & ſeqq.*

120 Vigeſimò ſacrilegij etiam ad beneficia preſentari
non poſſunt cum ſit infames, *c. infames 6. q. 1.* & impe-
diuntur promoueri, *c. venerabilem, verſ. nunquid enim, &
ibi gl. in verb. ſacrileg. de elect.* & debent priuari beneficijs
Rebuff. vbi ſupr. n. 56. ſacrilegij autem inſequentes, per-
121 cutiones, aut capientes S.R.E. Cardinalem ſunt ipſo
iure priuati beneficijs, *c. felicis de pæn. lib. 6. Coraſ. vbi ſu-
pr. p. 3. c. vlt. n. 14. vide Nauar. d. c. 27. a n. 67. & alios rela-
tos a Garc. vbi ſup. n. 173. & ſeqq.*

122 Vigeſimoprimo. Criminoſus regulariter, & generali-
ter præſentari non poteſt, ſi iniquinatus ſit aliquo cri-
mine inducente irregularitatem, degradationem, pri-
uationem beneficiorum, depoſitionem, excommuni-
cationem, vel interdictum latæ ſententiæ, vel infamiam,
iuris vel facti. *vide Rocchum de Curte de iurepatr. in verbo,
honorificum, quæſt. 4. princ. numero 16. & Lambert. vbi ſu-
pr. artic. 23.* vt eſt homicidium, hæreſis, apoſtaſia, ſchiſ-
ma, periurium, falſitas, ſacrilegium, concubinatus, ſo-
domia, & ſimonia, de quibus ſupr. *& Garc. d. c. 10. a num.
38. ad fin.*

123 Vigeſimo ſecundo. Illiteratus non poteſt præſentari,
quia neque etiam poteſt ad ordines promoueri *c. illite-
ratos, diſt. 36.* item illiteratos eligi non poteſt, *c. cum in
cunctis c. nobis. & c. congregato de elect.*

124 Immo talis illiteratus eſt irregularis, ſuper quo caſu
Papa raro, aut nunquam diſpenſat, *Nau. in d. c. 27. n. 205.*
125 *D. Vinc. Mazzol. vbi ſupr. p. 2. fol. 239. verſ. illiteratura.
eſt, Vgol. de irreg. c. 3. Gonzal. vbi ſupr. gl. 4. nu. 41. & n. 47.*
ait collationem factam illiterato eſſe ipſo iure nullam
ſi ſit illiteratus, qui nunquam literas dicit, itaut pro
vſus illas ignoret *Garc. vbi ſup. p. 7. cap. 7. n. 12. & n. 19. &
ſeq. vbi n. 22.* ait talem illiteratum teneri fructus reſti-
126 tuere, & collatores conferentes beneficia habentibus
127 defectum ſcientiæ competentis, ſeu alias indignis
non ſolum peccant mortaliter, *Lamb. vbi ſupr. quæſt. 10.
art. 2. num. 10.* ſed etiam tenentur eccleſiæ, de damno, &
intereſſe, *Fel. in c. ſi quando, de reſcr. n. 7. Nau. de reditib.
eccleſ. q. 2. monitione 23. Couar. in reg. peccatũ, p. 2. §. 7. n. 2.
Pet. Nau. de reſt. lib. 2. c. 2. n. 172. & ſeq. Gonz. d. gl. 4. a n. 51.*
qui dicunt eos teneri reſtituere eccleſiæ fructus, & re-
ditus

ditus, quos talis indignus quotannis percipit ex bene-
ficio indigne.
127 Hiſce de cauſis, quia in beneficiando ſcientia, & lit-
teratura exigitur *d.cap.cum in cunctis, de elect.cap.graue
nimis, de præb.clem.1.de ætat.& qualit.decretum optimè
fuit in Conc.Trid.ſeſſ.23.de reform.cap.4.* vt ad primam
tonſuram (quæ ſaltem in præſentando, & volente bene-
ficium requiritur) non promoueatur, qui neſciat fidei
rudimenta, legere, & ſcribere, & de quo probabilis co-
niectura non ſit, eum non ſæcularis iudicii fugiendi
128 fraude, ſed vt Deo fidelem cultum præſtet, hoc vitæ
genus eligiſſe, ad minores autem ordines promouen-
dus ſaltem linguam latinam intelligere debet *Conc.
Trid.ubi ſup.c.11.*
129 Et clericus præſentatus ad beneficium antequam
inſtituatur debet ab Epiſcopo, ſeu eius Vicario exami-
nari ſuper idoneitate, *Conc.Trid.ſeſſ.24.de reform.cap.18.*
etiam ſi inſtitutio pertineat ad inferiorem Epiſcopo,
non autem ad ipſum Epiſcopum, *Concil.Trid.ſeſſ.25.de
refor.cap.9.uerſ.ad hæc liceat,* alioquin inſtitutio ab infe-
rioribus facta irrita ſit, & inanis, ideoq. ſi præſentatus
ſit illiteratus, & ſe ſubijciat examini, tanquam indignus
& inhabilis reiiciendus eſt, & non admittendus ex re-
130 ſpectu fauoris, amicitiæ ſeu muneris, expedit enim
animarum ſaluti a dignis, & idoneis gubernari, & ita
ſeruatur Piſis, ſemper enim præſentatus, & promouen-
dus, examinatur, & quando præſentatio ſit coram Ca-
131 pitulo Piſano ſemper præſẽtatus antequam inſtitua-
tur, examinatur ab Illuſtriſſ.D.Archiepiſcopo, ſeu
eius Vicario, & vita tali atteſtatione ſuper idoneitate
Capitulum d.præſentatum inſtituit, vel ſi ſit inhabilis
repellit, vide *Lamb.ubi ſup.d.nu.34.*
132 Et quamuis ad primam tonſuram ſatis ſit ſufficien-
tia ſupradicta, tamen ad beneficium etiam ſimplex
maior ſufficientia requiritur, nempe quod ſciat legere
ſcribere, conſtruere, & cantare, *gl. in clem.1. de conc.
præb.uerbo.reputamus.* quam ibi ſequitur *Imola, Card.&
Abb.Nauar.de oratione miſcell.43.num.3.* quod dicitur
de cantu procedit in beneficio requirente reſidentiam
et ſeruitium perſonale, et denique in clerico benefi-
ciando talis ſufficientia requiritur ſi ſimplex ſit benefi-
cium, quæ requiritur ad primam tonſuram, et quod
ſciat, et poſſit recitare horas canonicas, ad quas tene-
tur, necnon conſtruere, et intelligere, *Gonzal.d.gl.4.
num.73.Azor.ubi ſupr.p.2.libr.6.cap.6.q.2.& 3.Garc.d.
cap.7.num.4.& ſeq.Ricc.ubi ſup.dec.399.* et ordinatus
133 ordine ſacro cenſetur idoneus ad beneficium ſim-
plex, *Rota deciſ.16.num.1.p.2.diu.Pacian.de prob.lib.2.c.
34.n.125.Gonz.d.gl.4.num.84.* in beneficijs autem ha-
134 bentibus annexum aliquem ordinem, tunc in promo-
uendo ea ſcientia requiritur, quæ neceſſaria eſt in d.
ordine annexo *Azor.d.q.2. Hoieda de benef. compat.&
incompat.p.1.c.ult.n.38.*
135 Et ſi Prælatus admiſit, aliquem ſemel, vel bis ad be-
neficium poteſt etiam tertio venientem examinare, et
etiam ex cauſa tanquam illiteratum repellere, vide
*Doct.in c.diuerſis fallacijs, de cler.coniug.& Lamber.ubi
ſup.art.25.& Ricc.ubi ſup.dec.700.*
136 Et hic adnotes, quod beneficium eccleſiaſticum
non poteſt conferri laico habitum, et tonſura clerica-
lem gerenti, et clerico exiſtenti ſola animi deſtinatio-
137 ne quia ex *Conc. Trid. ſeſſ. 23. de refor. c. 6.* requiritur
quod promouendus ad beneficium ſaltem ſit clericus
prima tonſura initiatus et quod habeat 14.*ann.uide la-
tè Ricc.ubi ſup.dec.385.*
138 Vigeſimotertio. Furioſus, quia ad ordines promo-
ueri non poteſt, *cap.maritum diſt.33.* non poteſt etiam
139 ad beneficia præſentari durante furore, *Ricc.ubi ſup.
dec.695.* ſimiliter laborans morbo caduco, qui non po-
teſt ad ordines promoueri, et promotus remanet ſu-
ſpenſus, *gl.magna in cap.communiter, diſt.33.* non poterit
ad beneficia præſentari, niſi ad ſimplicia ſecundum
Ricc.ubi ſup.dec.698. vbi refert *Rota dec. in Tullen. Cano-
nicatus, 9.Nouembr.1591.coram Veſtano.*
140 Vigeſimoquarto. Clericus hiſtrio, ſcurra, ſeu mimus
præſentari non poteſt, quia neque eligi poteſt, *d.capit.
maritum, diſt.33.* immo talis non admittitur ad ſumen-
dum Euchariſtiam, *cap.pro dilectione, de conſecr. diſt.2.*
141 cum notorie ſit informis, ſicuti nec exiſtens in pec-
cato mortali ſecundum *gl.in d.c.pro dilectione,* immo ta-
142 lis clericus non gaudet priuilegiis clericalibus, *c. uni-
co, de uita, & honeſt.cler.lib.6.* ſecus eſt ſi in occulto, vel
honeſtæ rei cauſa aliquid ioco faceret, *ad d.in c.donare,
143 ubi gl.diſt.86.Lamber.ubi ſup.art.26.* et ſemel repulſus
ab electione, ſeu præſentatione tamquam crimino-
ſus non debet amplius admitti ad idem, vel aliud be-
neficium durante impedimento *Abb.et Doct.in d.c.ſuper
eo, de elect.Lamb.ubi ſup.art.27.*
144 Scienter autem præſentans indignum, ſi ſit patro-
nus eccleſiaſticus incidit in pęnam *text.in cap.per inqui-
ſitionem de electione,* ſecus ſi ſit patronus laicus, qui
pro illa vice facultate præſentandi vt latè *Lamb.ubi
ſup.art.28.*

SVMMARIVM.

1 *Clericus præſentari poteſt, ſi habeat ætatem legitimam.*
2 *Clericus ante 14. annum beneficium obtinere non poteſt.*
3 *Et beneficium curatum ante 25.annum.*
4 *Et dignitates, & Canonicatus ante 22.*
5 *Epiſcopus eſſe debet 30. annorum dum promouetur.*
6 *Epiſcopus non poteſt diſpenſare ſuper ætate.*
7 *Annus cæptus habetur pro completo in fauorabilib.*
8 *Beneficij appellatione uenit etiam beneficium iuſp.*
9 *Diſpenſatio ſuper ætate ad beneficia quando ſoleat conce-
di.*
10 *Clericus attingens 14.annum canonicatum in collegiata ob-
tinere poteſt.*
11 *Prouiſio facta non habenti ætatem legitimam, eſt, nul-
la.*
12 *Etiam in conſcientia, etiamſi parum deſit.*
13 *Arbitrium non cadit in determinatis à iure.*
14 *Aetas à natiuitate numeratur.*
15 *Aetas 22.ann.ad* Canonicatus *debet eſſe 22. ann.comple-
torum.*
16 *Minor 14.ann.ſtante fundatione præſentari poteſt.*
17 *Lex fundationis ad vnguem ſeruanda eſt.*
18 *Lex fundationis uſu non recepta ſeruanda non eſt.*
19 *Præſentatio facta de inhabili ſub ſpe diſpenſationis an va-
leat.*
20 *Sacerdotale ad beneficium ſolus ſacerdos præſentatur.*
21 *Clericus dum præſentatur debet eſſe actu clericus.*
22 *Tempus datę attenditur in impetrationibus.*
23 *Epiſcopus poteſt legem fundationis mutare cum conſenſu
patroni.*
24 *Sacerdotale beneficium quale ſit, & quando dicatur ta-
le.*
25 *Sacerdotale beneficium eſt, ſi præſentari debet is, qui cele-
bret, uel dicat miſſas.*
26 *Et ſatis eſt ut intra annum fiat ſacerdos.*
27 *Secus ſi verba reſpicerent tempus præſentationis; quia
dum præſentatur debet eſſe ſacerdos.*
28 *Sacerdotali in beneficio ſufficit habilitas ad ſacerdo-
tium.*
29 *Eccleſia parochialis confertur clerico habili ad ſacerdo-
tium.*
30 *Verba quando non reſpiciunt tempus præſentationis, ſe*
ipſius

ipſius proſecutionem operantur, vt pręſentandus habitus ſit ſacerdos.

31 *Cappellania quando non dicatur ſacerdotalis.*

32 *Verba illa celebret tot miſſas reſpiciunt onus, non factum ipſum celebrationis.*

33 *Fundator cenſetur ſe velle conformare iuri communi.*

34 *Beneficia cum onere celebrationis miſſarum non ſunt ſacerdotalia.*

35 *Qui per alium facit per ſe ipſum facere uidetur.*

36 *Sacerdotij qualitas non præſumitur in fundatione beneficij iuriſpatr.*

37 *Sacerdotale beneficium an ſit, quando debet pręſentari presbyteri.*

38 *Presbyteri appellatione veniunt clerici.*

39 *Obſeruantia eſt diſpoſitionem interpres.*

40 *Sacerdos ſi ex fundatione ſit præſentandus, & poſtea ſimplices clerici ſint præſentati, non eſt amplius ſacerdotale beneficium.*

41 *Communis vſus loquendi attenditur in interpratanda voluntate teſtatoris.*

42 *Sacerdotale beneficium an ſit, quando ex fundatione cappellanus debet celebrare Diuina officia die, noctuque.*

43 *Sacerdotale eſt beneficium, quando fundator dixit, quod præſentetur actualiter ſacerdos.*

44 *Idem eſt, ſi præſentari debeant presbyteri, vel ſacerdotes.*

45 *Niſi obſtet obſeruantia ſubſecuta.*

46 *Beneficij qualitas dignoſcitur ex prima patroni prouiſione.*

47 *Sacerdotale eſt beneficium, ſi ex fundatione miſſa non poſſit celebrari per ſubſtitutum.*

48 *Capella S. Hieronymi Campo ſancto Piſ. eſt ſacerdotalis.*

49 *Sacerdotale eſt beneficium, ſi dictum ſit, quod miſſæ celebrentur per proprium rectorem.*

50 *Vel ſi dictum ſit, quod pręſentatus, miniſtret in ordine ſacerdotali.*

51 *Et poteſt præſentari tunc clericus talis, qui intra annum promoueatur, niſi ſit dictum quod actu ſacerdos præſentetur.*

52 *Beneficium non ſacerdotale, poteſt effici ſacerdotale.*

53 *Capitulum ſede vacante non poteſt infra annum litteras dimiſſorias ad ordines dare, niſi arctatis.*

54 *Arctatus eſt, qui obtinuit beneficium requirens perſonalem reſidentiam, & certum ordinem.*

55 *Arctatus dicitur ille, qui ſub pæna aliquid facere tenetur.*

56 *Arctatus dicitur is etiam, qui vult præſentari ad aliquod beneficium, & opus eſt vt habeat primam tonſuram.*

57 *Litera dimiſſoriæ ad ordines per mortem Epiſcopi re integra non expirant.*

58 *Neque conceſſę à Capitulo, vel eius vicario expirant per ingreſſum noui Epiſcopi.*

59 *Capitulum ſede vacante diſpenſat ſuper interſtitijs ſicut Epiſcopus.*

60 *Sacerdotale beneficium eſt, ſi dictum ſit in fundatione, quod conferatur ſacerdoti, vel quod teneantur fieri ſacerdos.*

61 *Sacerdotale beneficium fit non ſacerdotale ex curſu temporis, & obſeruantia.*

62 *Beneficij ſtatus mutnatur quadragenaria.*

63 *Dummodo prouiſiones ſint facta animo, vt ſtatus mutetur.*

Ætas quæ requiratur in præſentandis.

CAP. VI.

1 Clericum à patrono præſentari poteſt, ſi habeat ætatem requiſitam ad illud beneficium obtinendum. *cap. cum in cunctis, de elect. toto tit. de ætate, & qualitate. Abb. in cap. ſuper inordinata de præben.* Nec hodie opus eſt diſputare, quę ætas requiratur in præſentando cum ex *Conc. Trid. ſeſs. 23. de reform. cap. 6.* nullus clericus ante decimum quartum annum beneficium poſſit obtinere, quod etiam habetur in c. indecorum, de ętate, &
2 qualit. & in beneficiis curatis ante vigeſimum quintum annum clericus præſentari non poteſt, & ad Dignitates, & Canonicatus non habentes curam animarum ante vigeſimum ſecundum annum nullus clericus
3 præſentari non poteſt. ſeu de illis per electionem, vel collationem prouideri, *vt in d. Conc. Trid. ſeſs. 24. de re-*
4 *form. cap. 12.* & in Epiſcopo requiritur trigeſimus annus completus. *d. c. cum in cunctis, & habetur. in Conc. Trid.*
5 *ſeſs. 7. de reform. c. 1. & dixi ſupr. lib. 1. c. 1.* de ætate prædictorum, & de ætate ordinandorum, & ſuper dicta ætate non poteſt Epiſcopus diſpenſare. *Azorius inſtit. mo-*
6 *ral. par. 2. lib. 6. cap. 5. numer. 91. quęſt. 8. & 9. Garc. de benef. par. 7. cap. 4. num. 8. Caualcan. deciſ. 29. num. 1. Cardin. Tolet. in inſtruct. confeſ. lib. 5. c. 79. verſ. 3. Valer. Reginald. in praxi fori pęnit. lib. 30. tract. 3. num. 160. in fine Iacob. de Graſſis dec. aur. lib. 2. c. 51. n. 8. tom. 1. Heriquez in ſumma lib. 10. c. 19. §. 1. Pet. Ledeſma in ſumma p. 1. tit. de ſacra. ord. c. 7. & p. 2. tract. 7. c. 1. concluſ. 7. Flam. Pariſ. de reſign. benef. lib. 4. q. 1. n. 7. & q. 11. n. 13. & lib. 3. q. 7. n. 65. Leſſius de Iuſt. & iure lib. 2. c. 34. dubit. 20. n. 109. Io. Aloyſius Riccius in collect. deciſ. collect. 860. & in Praxi rerum fori eccleſiaſt. deciſ. 187.*

7 Clericus ergo ante 14. annum ad ſimplex beneficiũ pręſentari non poteſt, *ex d. cap. 6.* quo caſu annus cæptus habetur pro completo cum ſimus in fauorabilib. *Surdus deciſ. 178. n. 5.* & cum ibi non dicatur, quod annus debeat eſſe completus, ſed dicitur ante decimum quartum annum &c. *gloſſ. in c. 1. in verbo, compleuerint, de ętat. & qualit. lib. 6. Henriq. d. §. 1. Gonzal. in comment. ad reg. 8. Cancel. gl. 5. n. 90. & 95. Leſſius vbi ſup. nu. 109. Garc. d. c. 4. n. 11. Riccius d. collect. 860. & d. deciſ. 187. & Thom. Valeſc. tom. 1. alleg. 7. Mar. Anton. var. reſol. lib. 1. reſol. 122. caſu 51. Randenſ. deciſ. 135. num. 22. & ſeq. Prax. Archiep. Leonis, p. 2. c. 18. n. 14.* & ita ſemper in praxi vidi ſeruari, ideſt quod attingens 14. annum rectè præſentatur ad ſimplex beneficium.

Nec obſtat *Rotæ deciſ. 482. num. 3. p. 1. diuerſ.* in qua habetur quod *d. c. 6. Conc. Trid.* habet locum dumtaxat in beneficiis liberis, non autem in beneficijs iuriſpatr. quia ſeruatur contrarium in praxi, vt teſtatur. *Marc. Anton. vbi ſupr.* & ideo ſolent obtineri diſpenſationes à Papa etiam in beneficijs iuriſpatr. & ratio eſt, quia Concilium loquitur generaliter de beneficio, cuius appellatione venit etiam beneficium de iurepatrona-
8 tus. *Rebuff. in praxi. verſ. ſeculare beneficium. n. 15. & ſeq. Nic. Delfin. de iurepatr. lib. 2. n. 26. & ſeq. Gonzal. d. gl. 5. n. num. 32. Ric. d. dec. 187. n. 186.* & ego vidi plures diſpenſatos ſuper ętate ad beneficia ſimplicia etiam iuriſpat.
9 cum eſſent nouem, ſeu decẽ annorũ. ex aliqua enim cauſa rationabili id fieri ſolet, puta ſi clericus præſentatus ſit ex conſanguineis patronorum, vel ſit de compatronis, vel ex alia cauſa.

10 Et ad notes, quod ad canonicatum Eccleſię collegiatæ etiam inſignis, ſufficit eſſe clericum primæ tonſuræ, & attingere 14. annum ſicut ad alia beneficia

ſimpli-

ſimplicia. *Azorius d.cap.5.quaſt.9. Zecchius de repub.ec-*
cleſ.cap.24.de canonic.num.3.verſ.4. num.6.verſ.5. Man-
11 *doſ.conſ.20.Gonzal.vbi ſupra num.92.Garc.d.cap.4.num,*
39.& ſeq.& ſi prouiſio fiat non habent ætatem in be-
neficio requiſitam, eſt nulla, *Pariſ. vbi ſup.lib.4.quaſt.*
9.à num.20.Eman. Rodrig.in ſumma tomo 1. cap.30, num.
*1. Azor.d.cap.5.q.12.*etiam in conſcientia, *Pet.Ledeſm.*
in ſumma part.2.tract. 7.c.2.concl.7. difficul, 17. quod
procedit etiamſi ad ætatem requiſitam deſit quan-
12 tumuis paruum, & modicum tempus, vt vnus dies, vel
13 hora, quia in his, quæ à iure ſunt determinata, & limi-
tata non licet arbitrari, facit, quod tradit *Thom. Zan-*
chez de matr.lib.1.diſp.16.n.4. Garc.d. cap.4.n. 84. quod
etiam præſentatione procedit, *Nauar.conſ.2.n.1.de ata-*
te & qualitat. quæ ætas à natiuitate connumeranda eſt
14 non à conceptione ita *Couar.in 4. p.2. cap.8.§. 2.n.3, &*
Garc.d.c.4.n.89.

15 Ad notes autem, quod *tex.in capit. 12.ſeſſ.24.de refor.*
Conc.Trid. quo decernitur, quod ad dignitates, & perſo-
natus, quib. animarũ cura nulla ſubeſt, clerici alioquin
idonei, & 22.annis non minores aſciſcantur, intelligi-
tur de 22.annis completis & ita pluries S. Congrega-
tio declarauit, prout refert *Garc.d.c 4.n.67.ſeqq. Molina*
de iuſt.& iur.diſp.573 circa princ.

16 Limitatur autem, quod dictum eſt de ætate, vt non
procedat, quando in fundatione beneficij aliter eſſet
cautum, quia tunc poſſe, qui ex lege fundationis etiam
ſi eſſet minor 14.annor. ad beneficium *iuriſpatron. præ-*
ſentari, prout declaraſſe S.Congregationem refert Emanuel.
Sà in Aphoriſm.confeſſ.in verbo, beneficium n.30. Merenda
17 *conſ.33.*& ratio eſt quia lex poſita in fundatione ad
vnguem ſeruanda eſt argumento, *text.in l.a teſtatore.ff.*
de cond.& demonſtr.Creſcent.deciſion.7. de iurepatronatus
18 *Nauar.conſil.3 de cler. non reſid.* quod fallit, quando
lex poſita à fundatore non eſt vſu recepta, quia tunc
non eſt ſeruanda, *Eman. Sà vbi ſupra in verbo. iuſpatr.n.*
4.Ricc.d.dec.187.num.189.Gonzal. d.gl.5.n.91. quia per
Concilium non eſt derogatum legis fundationis, *ita*
Gar.d.c.4.n.9.

19 Solet aliquando præſentari inhabilis ſub expreſſa
conditione impetrandi à ſummo Pontifice diſpenſa-
tionem, vel ſuper ætate, vel ſuper alijs in fundatione
requiſitis. Quæritur an ita præſentans priuetur pro il-
la vice facultate præſentandi cum ſcienter præſentet
indignum, & in habilem, & in hoc adeſt *Rota deciſione*
in vna *Firmana Altaris S. Ludouici, 4. Martij, 1596.coram*
Cardin.Seraph. quę eſt impreſſa deciſ. 1173. quam refert,
Ricc.in d.praxi deciſ.205. Quia fuit deciſum patronum
tunc non priuari, neque intrare deuolutionem in caſu
prædicto.

Quia præſentatio fuit facta cum decreto, quod præ-
ſentatus deberet obtinere diſpenſationem ſuper re-
quiſitis à teſtatore, & poterant patroni durante qua-
drimeſtre tali diſpenſatione non obtenta de nouo ſal-
tem cumulando præſentare, neque priuati neque
erant hac facultate, tanquam præſentaſſent indignum,
ex quo facta ſub conditione obtinendi diſpenſatio-
nem, neque deuolutio fiebat ad alios, niſi completo d.
quadrimeſtre, vt ibi vide *Garciam vbi ſup. par.8.cap.2.*
num.3.

30 Si autem beneficium ſit ſacerdotale, ad illud ſolus
ſacerdos pręſentari debet, qui debet eſſe ſacerdos non
ſolum habitu, ſed actu, *Barbat.conſ.33.num. 23. lib.2.*
Rota deciſ.496.p.1.& dec.216.part.2. in recentiorib. apud
Farinaccium. ita & clericus quando præſentatur debet
21 eſſe actu clericus, alias non dicuntur idoneus præſen-
tatus *cap.2.de inſtit.* & in impetrationibus attenditur
22 tempus datæ, vt tunc ſit clericus, *cap.ſi eo tempore, de*
reſcript.lib.6.& ideo non ſufficeret, quod poſt tempus
23 datæ ad clericatum promoueretur, *Lamber.de iurepatr.*
lib.2.part.1.q.7.art.29. poteſt tamen Epiſcopus dictam
legem in fundatione appoſitam mutare cum conſenſu
patroni ſtante maxima vtilitate, & neceſſitate Eccle-
ſiæ, & ſic patronus ſaltem pro una vice præſentare cle-
ricum non ſacerdotem *Abb.in c.cum accesſiſſent, n.5.de*
conſtit.Lambert.vbi ſup.art.30.

24 Sed neceſſarium eſt videre. Quale ſit beneficium
ſacerdotale, & quando dicatur tale.

Et quoad hoc conſtitue plures caſus.

25 Primus eſt Caſus, quando in fundatione fuit dictum
quod præſentetur, & eligatur Cappellanus, qui cele-
bret, vel dicat tot Miſſas, in qualibet hæbdomada, in
quo caſu controuertunt ſcribentes, nam alii dicunt
ſufficere, ſi tunc præſentadus ſit in ætate legitima, ad
conſequendum ſacerdotium. *Garc. de benef. dict. p. 2.*
cap.1.n.78. & hanc ſententiam ſequitur *Rota in Romana*
Cappellaniæ.19.Martij, & 14.Nouemb.1586.coram Card.
Pamphilio. relata à *Garc.ibi num.79. & 80.* quia tunc
26 d.cappellania habet annexum ordinem ſacerdota-
lem, ita vt infra annum d.præſentatus poſſit ad ſacer-
dotium promoueri, quia licet quando verba reſpi-
ciunt ipſum tempus præſentationis, requiratur, quod
præſentatus ſit actu ſacerdos, dum præſentatur veluti
27 quando in fundatione dicitur, quod præſentetur ſa-
cerdos, qui Miſſas celebret, verum quando verba fun-
dationis non reſpiciunt ipſum actum præſentationis,
ſed potius illius proſecutionem, tunc ſatis eſt, quod
præſentatus habitu ſit ſacerdos non actu. *Abb.in d.cap.*
cum in cunctis. §.inferiora.num.10. & ibi *Dec.num. 12.de*
28 *election.*& facit, quia regulare eſt in beneficij ſacerdo-
talibus ſufficere ſolam habilitatem ad ſacerdotium
cap.2.cum ibi not.iuſt.lib.6.Inn. Abb. & Dec.in d. §. infe-
riora & de communi, *Rol, a Valle conſ. 47. num.59.lib.1.*
29 Quapropter videmus parochiales eccleſias, quæ ſem-
per habent annexum ſacerdotium conferri etiam
clericis ſolum inhabilibus ad ſacerdotium intra tem-
pus ei præfixum, & ideo, ſi dictum ſit in fundatione
pro ſuſtentatione vnius clerici, qui dictum Capellaniæ
30 deſeruiat.in Diuinis, et poſtea, et obtinens d.Cap-
pellaniam certas Miſſas quolibet hæbdomada cele-
brare debeat cum hęc omnia non reſpiciant tempus
ipſum præſentationis, ſed proſecutionem ipſius præ-
ſentationis, ſufficit, quod pręſentatus habitu ſit ſacer-
dos.

31 Verum reſolutio eſt, talem Capellaniam non eſſe
ſacerdotalem, *neque præſentandum debere eſſe actu ſacer-*
dotem, neque in ætate legitima ad ſacerdotium, ſed
ſufficere, quod ſit clericus etiam 14.ann. quia per aliũ
poteſt Miſſas celebrari facere. hanc partem tenet
32 *Gonz.vbi ſup.d.gloſ.5.num.74.& ſeq.* item quia verba
illa, celebret tot Miſſas non reſpiciunt factum ipſum
celebrationis Miſſarum ab ipſo Capellano, ſed potius
ſunt poſita ad denotandam obligationem, & onus,
quod fundator imponebat, & ſufficit, quod onus non
ſit expreſſe ita impoſitum Capellaniæ, quod per
alium expleri non poſſit; item quia fundator cenſen-
dus eſt ſe velle conformare cum diſpoſitione iuris
33 communis & vniuerſalis conſuetudinis. *l. 2. ibi ad ius*
retulit. C. de hered. inſt. Mohed. deciſ. 18. de cau.poſ. &
prop.Put.deciſ.197.num. 8.lib.2. Spinus in ſpeculo teſtam.
gloſ.4.princ.n.66.& de iure communi ſufficit in præſen-
tando ad ſimplex beneficium prima tonſura, & ann.
14.cæptus *Garc.vbi ſup. n.81.& 82. & 90. Gonz. ubi ſup.*
num.82.Moneta de commut, vlt.vol.c.10.de derog. qual.in
fund.benef.appoſit.a n.135.ad num.142. & in praxi con-
ſuetudo, quæ eſt vera legum interpres, ita ſeruat, nam
tum Piſis tum in Diœceſi Tudertina, & alibi vide
plures fundationes beneficiorum cum ſimili onere

quod

quod illa obtinentes tenerentur ad Miſſarum cele-
brationem, & tamen illa beneficia tanquam non ſa-
cerdotalia conferuntur etiam primæ tonſuræ, & in
14.ann.& per alium ſatisfaciunt oneri impoſito cele-
brationis Miſſarum, quia qui per alium facit per ſe
ipſum facere videtur.*c.qui facit de reg.iur.lib.6.* hanc
opinionem amplexa eſt *Rota in una Romana Cappella-
niæ.23.Ianuar.1589.coram Card. Pamphilio* recedendo
à deciſione facta in d.cauſa 19.Martij 1586.ita etiam
fuit reſolutum in vna *Cappellania.12.Decembr.1593.co-
ram Gypſio.*& nouiſſime in *Tiraſonen.Cappellania.9. Iu-
nij.1603.coram Card.Sacrato, Lapus allegat.35.num.2.*
quem ſequitur *Card. in c. de multa prope finem, de prę-
bend.Felin.in cap. cum omnes. num.32. de conſtitut.* & ibi
Dec.in 2.lect.ante finem. & in dubio non præſumenda
36 in fundatione beneficij iuriſpatr. qualitas ſacerdotij
*Spin.vbi ſup.n.19.Riccius.in d.praxi rer.fori eccl.dec.*202.
vbi refert dec. ſupradictam coram Card. Pamphilio.

37 Secundus caſus eſt quando in fundatione fuit di-
ctum, quod ad dictum beneficium præſentetur presbi-
teri.

Et tunc ſi ex obſeruantia ſubſecuta conſtet aliquan-
do, & ſæpe admiſſos fuiſſe ſimplices clericos, d. Cap-
pellania non erit ſacerdotalis.*Gonz. d.gloß.5.n.85.&
& ſeqq.*vbi refert ita fuiſſe deciſum in *vna Pampilonen.
beneficij 11. Februarij 1591. coram Card. Mantica.* quæ
eſt impreſſa deciſ.129.licet enim presbyteri proprie
dicantur ſacerdotes, tamen hoc nomen poteſt etiam
alijs clericis conuenire, vt colligitur ex *c. veſtra iuncto*
38 *princ.cum fine.de cohab.cler. & mul.* obſeruantia enim
optima cuiuslibet *diſpoſitionis interpres, l.ſi de interprę-*
39 *tatione, & l.minime.ff.de legib.Rom.conſ.271.num.4.Cra-
uet.conſ.101.n. 7.late Surd. conſ.140. num.43. & Pariſ.*
40 *conſ.50.n.19.lib.4.*Idem eſt, ſi dictum ſit in fundatio-
ne, quod præſententur ſacerdotes, & poſtea ex obſer-
uantia ſubſecuta præſentati ſint minores clerici, quia
& in his intrat præſcriptio, ſimiliter ſi in loco funda-
tionis, appellatione ſacerdotis communiter ueniunt
alij clerici, nam in interpretanda teſtatoris voluntate
41 & diſponētis, attenditur communis vſus loquēdi in eo
loco, vel ſi ita diſponens intellexit.*Mant.de coniect.vlt.
volunt.lib.9.Menoch.de preſ.lib.1.q.28.n.7.& 8.*vide *Mo-
net.vbi ſup.n.142.& Ric.d.dec.202.n.234.*

42 Tertius eſt Caſus, quando fundator dixit, quod Ca-
pellanus debeat celebrare diuina officia die, noctu-
que & tunc d.Capellania non eſt ſacerdotalis. *Gonz.
d.gloſſa 5.num.88.*vbi dicit ita declaraſſe Sacram Con-
greg.*Garc.d.cap.1.num.93.Quaranta in ſum. bull.in ver-
bo ſeruitium Capell.& Monet.vbi ſup.num.* 143. vbi alios
adducit, & fuit dictum in *Rom. Capel. 23. Iun. 1589. co-
ram Card.Pamphil.*& in *Hiſp.Capel.24.Mar.1608.coram
Card. Pamphilio.*& beneficium dicitur ſacerdotale,
quando ſemper fuit ad illud præſentatus ſacerdos, vt
fuit reſolutum in *Salamantina Capellania del voto. 13.
Nouembr.1585.coram Orano.*

43 Quartus eſt caſus, quando fundator expreſſe in
fundatione dixit, quod præſētetur actualiter ſacerdos
ſiue conſtitutus in ordine ſacerdotali, tunc enim abſq.
dubio Capellania eſt ſacerdotalis.*Gonzal.d.gl.5.n.105.
Lamb.lib.2.p.1.q.7.art.29.n.1.cum ſeqq.de iurepatr. Put.
dec.337.n.2.& 3.lib.1.Selua de benefic.part.3.q.52.n.1.et
per totam Quaranta vbi ſup. in ver.prædicta ſunt intelli-
genda* niſi obſeruantia ſubſecuta ſit in contrarium. vt
dixi in ſecundo caſu.

44 Quintus eſt Caſus ſi fundator dixerit expreſſe,
quod præſentētur Cappellani presbyteri, vel ſacerdo-
tes, tunc enim d.Capellania etiam eſt ſacerdotalis,
probat *Garc.d.c.1.n.58.& ſeqq. & Monetta* alios dedu-
45 cens *vbi ſup.num.* 145. niſi ex obſeruantia ſubſecuta

Viuian. de Iurepatron.

ſint admiſſi clerici minores, vt dixi ſup.in ſecundo ca-
ſu, & ad inſpiciendam qualitatem beneficij prima pa-
troni prouiſio inſpicienda eſt.*Lambert.vbi ſup.art.30.*
46 *n.22.Crauett.conſ.20.n.1.Ricc.d.dec.202.n.234.*

47 Sextus eſt Caſus quando in fundatione fuit expreſ-
ſum, quod Miſſæ celebrari, ſeu Diuina officia exerceri
non poſſint per ſubſtitutum: ſiue ſit dictum quod Ca-
pellanus per ſe ipſum celebrare debeat, aut reſidere
48 vel perſonaliter deſeruire, prout eſt Capellania S.
Hieronymi fundata & dotata in Campo ſancto Piſa-
rum ab Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo, D.Carolo
Antonio Puteo Archiepiſcopo Piſano, cuius Cappel-
laniæ rector per ſe ipſum Miſſam quotidie celebrare
debet excepta feria quinta.

49 Vel ſi dictum ſit, quod Miſſę celebrentur per pro-
prium rectorem, *Card.Mantic. dec. 147. n. 1. Rota dec.
366.n.2.& dec.635.n.2.& dec.719.n.1.p.2. in recentior.
apud Farinac.annotat.ad Greg.XV.dec.* 108.*num.* 14.*& in
Placentina Canonicatus,9.Iunij 1613.coram D.Pirouano,*
vel expreſſum ſit, quod Capellania ſit ſacerdotalis,
tunc enim præſentandus debet eſſe ſacerdos modo,
quo infr.dicetur.

50 Vel ſi dicatur in fundatione, quod præſentatus mi-
niſtret in ordine ſacerdotali.his enim caſibus licet di-
catur, & ſit Capellania Sacerdotalis attamen ni ſi in
fundatione ſit dictum, quod pręſentetur actualiter
conſtitutus in ſacerdotio, poterit præſentari ſacerdos
vel clericus in ea ætate, vt intra annum ad ſacerdo-
51 tium promoueri poſſit, prout ita declaraſſe S. Con-
gregationem refert, *Garc.d.c.1.n.97.& ſeqq.Gonzal.d.
gl.5.n.104.*& id probatur per *textum in c.ei,cui,de pręb.
lib.6.Moneta vbi ſup.n.146.&* 147. vt etiam eſt in ec-
cleſia parochiali, ad quam promouendus debet eſſe
ſacerdos, vel attingere 25. Annum, & in ętate vt infra
annum ſaltem promoueri poſſit ad ſacerdotium.ex d.
*§.inferiora.*prout idem eſt in prębenda ſacerdotali, vel
52 diaconali, *Conc.Trid.ſeſſ.22.de ref.c.4.*& beneficium
non ſacerdotale per ſubſecutam obſeruantiam, & cur-
ſum longi temporis poteſt effici ſacerdotalem, & re-
quirens reſidentiam. *gl. vltim. in capit. cum omnes de
conſtit.vbi Abb.*& omnes *Selua, vbi ſup.p.4.q.2.n.1.Gon-
zal.d.gl.5.n.107.& Moneta vbi ſup.n.150. & ſeq.*& ideo
cum ex *Conc.Trid.ſeſſ.22.de reform.c.10.*

53 Capitulū Sede Epiſcopali vacāte, vel eius Vicarius
non poſſit infra annum a die d.vacationis ſed Epiſco-
palis literas dimiſſorias ad ordines alicui concedere,
niſi ſit arctatus occaſione beneficii eccleſiaſtici rece-
pti, ſeu recipiendi, tamen arctatus quoad hunc effe-
ctum dici debet is, qui obtinuit beneficium requirens
54 perſonalem reſidentiam, ſeu ſeruitium perſonale
vel qui ordo aliquis ita eſt annexus de iure, conſue-
tudine, priuilegio, ſtatuto eccleſiæ, vel fundatione, vt
prouiſus teneatur intra annum d.ordinem ſuſcipere
per *dict.§.inferiora, & capit.licet canon. de elect.lib.6.* &
55 enim arctatus dicitur ille, qui aliquid facere tenetur
ſub certa pœna, vt colligitur ex *l.2.§.ſi quis iudicio.ff.ſi
quis caut.el.2.in prin. de iud. ita Garc.de benefic. p.5.cap.
7.num.97.Riccius in praxi var.reſolut. reſolut.98. num.1.
Bart.Vgolinus de poteſtate Epiſcopi, cap. 26. §.20. num.5.*
ideoque tunc etiam arctatus dicitur ille, qui Sede va-
cante prædicta vult præſentari ad aliquod benefi-
56 cium, & neceſſe eſt, vt habeat primam tonſuram nam
tunc Vicarius Capitularis poteſt ei dare licentiam,
& literas dimiſſorias pro accipienda prima tonſura
ab aliquo Epiſcopo.*Quaranta vbi ſupra in verbo, Ca-
pitulum Sede vacante in addit.quæſt.10.Riccius vbi ſupra
reſolut.106.num.2.Vgolin.vbi ſupra cap.26.§. 20.num.5.
Garc.d.part.5.cap.7. num. 99. & 100. Moneta vbi ſupra*
57 *nu.172, & ſeq.*& eſt notandum, quod literæ dimiſſo-

riæ ad ordines per Epiſcopum conceſſæ per eius mor-
tem non expirant re integra, neque conceſſę a Capitu-
58 lo, ſeu eius Vicario expirant per ingreſſum moderni
Epiſcopi, *Gonzal. vbi ſupr. gloſſ. 13. in princ. n. 36. Quaran-*
59 *ta vbi ſup. dict. quęſt.* 10. vbi dicit, quod ſicut Epiſcopus
cum arctatis diſpenſat ſuper interſtitijs, ita etiam
Sede Epiſcopali vacante Capitulum, vel eius Vi-
carius.

60 Septimum eſt caſus, quando ex fundatione, ſtatu-
to, vel conſuetudine cauetur, quod beneficium nõ poſ-
ſit conferri, niſi Sacerdoti, vel quod ad illud promo-
tus teneatur eſſe Sacerdos, alias priuabitur, vel quod
teneantur fieri Sacerdos, alios priuetur fructibus, &
tunc tale beneficium eſt Sacerdotale, *Abb. in dict.
c. ei cui nu. 13.* Gonzal. *d. gl. 5. n. 105. verſ. quibus eſt adden-
dum,* Garç. *d. c. 1. n. 63. vide Marcum Antonium* Gennẽſem
*Epiſcopum Iſernię in praxi Archiep. Neapol. c. 24. n. 11. &
Marc. Ant. variar. reſol. reſol. 3. & 4. lib. 1.*

Adde, quod de beneficio Sacerdotali fuit dictum in *Romana Cappellania, 19. Martij* 1586. *coram Card. Pamphilio in Valentina iuriſpatr. 20. Martij.* 1589. *coram Orano in* Gerunden. *beneficij. 27. Martij* 1596. *coram Iuſto, in Alexandrina, decanatus* 12. *Iunij.* 1598. *coram Orano, & in ead. 10. Decemb.* 1599. *Coram Card. Lancellotto, & in Recanaten. beneficij, 14. Martij* 1608. *coram eod. Card. Lancellotto, & in Placentina canonicatus 9. Iunij* 1613. *coram Pirouano,* & verbum presbyter accipitur pro Sacerdote quamuis videatur æquiuocum, & poteſt conuenire etiam habenti ordines inferiores, vt in *d. Gerund. Alexandr. & Recanaten.* vbi etiam habetur, quod in his plurimum valet obſeruantia.

61 Et eſt notandum, quod ex curſu longiſſimi temporis
beneficium Sacerdotale fit non Sacerdotale et è cõtra
ſtante obſeruantia ſubſecuta, prout habui in facto in
quadam cauſa beneficij ſeu Altaris exiſtentis in colle-
62 giata Eccleſia S. Michaelis Lucæ quorundam Nobi-
lium de Arnolfinis, et ad mutandum ſtatum beneficij
requiritur quadragenaria *Card. Seraph. deciſ. 1227. n. 3.
& Rota deciſ. 91. num. 7. & deciſ. 308. num. 1. & deciſ. 229.
num. 8. p. 1. in recent. apud Fa nac. & requiritur poteſtas,
& voluntas ſuperioris. Rota deciſ. 368. numer. 4. & deciſ.
374. num. 8. part. 1. in dd. recentior.* et requiritur, quod
63 prouiſiones ſint factæ eo animo, et intentione vt ſta-
tus mutetur, *Rota deciſ. 163. num. 1. & deciſ. 308. num. 3.
part. 1. in dd. recentior. Annotat. ad* Gregor. *XV. deciſ. 434.
num. 20.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici idonei ad beneficia præſentari debent.*
2 *Clerici nati ex legitimo matrimonio ſunt præſentandi.*
3 *Illegitimi præuia diſpenſatione præſentari poſſunt.*
4 *Epiſcopus quando poſſit diſpenſare cum illegitimis ad ordines, & beneficia.*
5 *Maſculi, liberi, caſti, non & habentes beneficia incompatibilia ſunt præſentandi.*
6 *Negotiatores, & obligati ad ratiocinia præſentari, non poſſunt.*
7 *Curiales nequeunt præſentari.*
8 *Vxorati præſentari non poſſunt.*
9 *Bigami præſentari non poſſunt.*
10 *Neophyti præſentari non poſſunt.*
11 *Qui Sacramentum imprimẽs characterem bis recepit præſentari non poteſt.*
12 *Qui pœnitentiam ſolemnem egit præſentari non poteſt.*
13 *Præſentari debet qui domum ſuam bene regit.*
14 *Corpore vitiatus præſentari non poteſt.*
15 *Præſentari debet habens legitimam ætatem.*
16 *Irregularis non poteſt præſentari, neç criminoſus.*
17 *Apoſtata ſeu vagabundus præſentari non poteſt.*
18 *Literati, et clerici ſaltem prima tonſura præſentari debent.*
19 *Clerici coniugati nequeunt præſentari.*
20 *Clerici ſæculares ad beneficia ſæcularia, regularia, ad regularia præſentantur.*
21 *Clerici incedentes in habitu, & tonſura ſunt præſentandi.*
22 *Habens ius in re, vel ad rem in beneficio tenere deferre habitum.*
23 *Præſentari plures, ut ſinguli non habent ius ad rem, & an habitum deferre teneantur.*
24 *Habitus clericalis quis ſit.*
25 *Habitus clericalis eſt talaris.*
26 *Habitus clericalis eſt ſi interior veſtis ſola ſit talaris.*
27 *Habitus clericalis eſt nigri coloris.*
28 *Tonſura, & corona clericalis quæ.*
29 *Tonſura prædicta quid notet.*
30 *Clerici mundi, & virtute præditi eſſe debent.*
31 *Tonſura, & corona antiquiſſimus in Eccleſia uſus.*
32 *D. Petrus coronam geſtaſſe traditur memoriam ſpineę coronæ Redemptoris noſtri.*
33 *Et id Apoſtolorum inſtitutum.*
34 *Intruſus præſentari non poteſt.*
35 *Præſentatus ingerens ſe in fructuum perceptione cadit à iure ſuo.*
36 *Clericus unus ad beneficium præſentandus eſt.*
37 *Patronus laicus poteſt cumulatiue duos præſentare, et ad Eccleſiam curatam plures nominare.*
38 *Clerici apti, & diligentes ſunt præſentandi.*
39 *Venatores non ſunt præſentandi.*
40 *Præſentandus debet abſtinere à malo, et a ſpecie mali.*
41 *Clerici prudentes, et modeſti ſunt præſentandi.*
42 *Clericus ſine peccato mortali exiſtens debet præſentari.*
43 *Clericus bonæ famæ debet præſentari.*
44 *Clericus præſentandus non debet eſſe alias a præſentatione repulſus.*
45 *Clericus hoſpitali debet præſentari.*
46 *Clericus nulla cenſura irreptitus, præſentari debet.*
47 *Præſentandi idoneitas requiritur dum ſit præſentatio.*
48 *Idoneus ad beneficia dicitur habens requiſita 47.*
49 *Idoneitas requiritur in actu præſentationis.*
50 *Præſentatus ſi mox fiat clericus ante inſtitutionem an dicitur ſufficere.*
51 *Idoneitas intrinſeca præſumitur in præſentando.*
52 *Bonus quilibet præſumitur.*
53 *Idoneitas extrinſeca non præſumitur.*
54 *Idoneus quis reputatur prævio examine.*
55 *Idoneus ad beneficium ſimplex eſt, qui non eſt illiteratus.*
56 *Elector debet eligere magis idoneum.*
57 *Electio de idoneo facta a maiori parte valet.*
58 *Patroni an idoneum, vel magis idoneum præſentare debeant.*
59 *Patronus laicus tenetur præſentare dignum.*
60 *Nec ommittendo digniorum tenetur ad reſtitutionem.*
61 *Patronus laicus ſub peccato mortali tenetur præſentare dignum, & idoneum.*
62 *Sed in foro conſcientiæ tenetur digniorem præſentare.*
63 *Patronus Eccleſiaſticus ſemper tenetur præſentare digniorem.*
64 *Epiſcopus in concurſu debet ex approbatis eligere digniorem.*
65 *Et idem eſt, ſi ex præſentatis gratificare debeat.*
66 *Epiſcopus dando digno beneficium ommiſſo digniori peccat, et reſtituere tenetur.*
67 *Patroni Eccleſiaſtici præſentantes minus idoneum priuantur ea vice iure præſentandi.*
68 *Patroni laici ſi minus idoneum præſentet, intra quadrimeſtre alium præſentare poſſunt.*

Præ-

69 *Præſentationis facta contra formam fundationis, deuolutio fit ad ſuperiorem.*
70 *Prout fit deuolutio lapſo quadrimeſtre, & non idoneo præſentato.*
71 *Patroni laici ſcienter præſentantes indignum quando perdant iuſpreſ.*
72 *Patronus præſumitur habere notitiam præſentanti.*
73 *Epiſcopus quando poſſit cum minus idoneo diſpenſare.*
74 *Eligi debet magis doctus, ſanctus, virtuoſus.*
75 *Indigni ſemper ſunt arcendi.*
76 *Epiſcopus nullo modo poteſt diſpenſare circa inhabilitatem præſentati.*

Idonei, & digni vt præſententur, qui ſint & quid præſentetur minus idoneus, vel indignus.

CAP. VII.

1 PRæſentari poſſunt, & debent ad beneficia Clerici
qui ſint idonei, digni, bonæ famę, & habentes in-
fraſcriptas qualitates, videlicet.
2 Prima eſt, quod ſint nati de legitimo matrimonio
& ſi illegitimi ſunt naturales ſint diſpenſati ad bene-
ficia. *Gonzal. in comment. ad reg. 8. cancell. gloſſ. 5. §. 1. nu.*
24. & Garcia de benefic. part. 1. cap. 5. num. 115. & ſeq. &
3 cum illegitimis Epiſcopus poteſt diſpenſare ad mino-
res ordines, & ad ſimplicia beneficia. *capit. de fil. Preſ-
byt. lib. 6.* & cum expoſitis poteſt ad omnes ordines di-
4 ſpenſare. *Abb. in c. cum deputati, de iudic.* & quando
Epiſcopus poſſit diſpenſare, vel non. *Vide praxim Epi-
ſcopalem Piaſecij in parte prima, capite primo, a num. 56.
& dixi ſupr.*
5 Secunda, quod ſint maſculi, quia fęminę ſunt inca-
paces ordinis, & ſic beneficijs.
Tertia, quod ſint liberi, non ſerui, quia ſerui non
poſſunt eſſe Clerici *Leſſius, de iuſt. & iur. lib. 2. c. 34. de
benef. dubitat. 17. & ſeq.*
Quarta quod caſtitatem cuſtodiant.
Quinta, quod non habeant beneficia incompatibi-
lia.
6 Sexta quod non ſint obligati ad ratiocinia, quia tunc
clericari non poſſunt, neque negociatores *toto titu-
lo de obligat. ad ration.* & ibi *Doct. Albert. de Trottis. in
tractat. de perfecto clerico, part. prima, lib. quinto, in 4. re-
quiſito.*
7 Septima, quod non ſint curiales, qui nequeunt eſſe
clerici. *Vt in diſt. 51. & 59. per tot.*
8 Octaua, quod non habeant vxorem, quia hi non
poſſunt eſſe clerici ſi ſint vxorati, *c. coniugatur, de con-
uerſ. coniugat.*
9 Nona, quod non ſint bigami. *Vt in c. præced. Garc.
part. 6. cap. 6.*
10 Decima, quod non ſint Neophiti, ideſt noui in fide
vt in *diſt. 48. per totam*, iſti enim nequeunt ordinari,
*Lambertin. de iurepatronatus par. 1. lib. 2. q. 7. art. 14. n. 1. &
& ſeqq.*
11 Decimaprima, quod non ſint tales, qui Sacramen-
tum imprimens charaterem bis receperit, vt habetur
diſt. 5. de conſecrat. per tot.
12 Decimaſecunda, qui pænitentiam ſolemnem non
egerint, de qua in *c. diſt. 50.*
13 Decimatertia, qui domum ſuam honeſte regere no-
uerint, *vt in §. neceſſe. diſt. 47.*
14 Decimaquarta, qui non ſunt corpore vitiati, vt per
Garc. vbi ſup. p. 7. c. 12.
15 Decimaquinta habentes ętatem legitimam, ideſt
Viuian. de Iurepatron.

14. ann. in beneficio ſimplici, vt in *Conc. Trid. ſeſſ. 23. de re-
form. c. 6.* vel aliam ætatē requiſitam a beneficio, vt di-
xi ſup. *lib. 1. c. 1. Garc. d. p. 7. c. 4.*
16 Decimaſexta, quod non ſint irregulares, *Garc. d. p.
7. c. 11. vt dixi in c. præced.*
Decimaſeptima, quod ſint ſine notabili crimine, vt
dixi in d. c. præced.
17 Decima octaua, quod non ſint Apoſtatæ *dict. c. præ-
cedent.*
Decima nona, quod non ſint peregrini, ſeu vaga-
bundi, quia non poſſunt ordinari, *Abb. Trott. vbi ſup.
requiſito 17.*
18 Vigeſima, quod ſint literati, *Garc. d. p. 7. c. 7. & dixi
in d. c. prox.*
Vigeſima prima, quod ſit vere clerici ſaltem prima
tonſura inſigniti ſi beneficia ſint ſimplicia, *Garc.
dict. part. 7. c. 1.* vel habeant ordinem requiſitum in
beneficio.
19 Vigeſimaſecunda, quod ſint veri clerici, non cleri-
ci coniugati, vel laici, *Garc. d. c. 1.* & dixi in *fine c. præ-
ced.*
20 Vigeſima tertia, quod ſint clerici ſeculares ſi bene-
ficia ſint ſecularia, & regulares, ſi ſint beneficia regu-
laria. *Garc. d. p. 7. c. 10.*
21 Vigeſimaquarta, clerici ſint incidentes in habitu, &
tonſura, *c. clerici, & cap. penult. de vit. & honeſt. cleric.*
& quod clerici præſentati ad aliquod beneficium, &
ſic habentes ius in re, vel ad rem teneantur deferre
habitum, & tonſuram vide *Quarantam, in ſumma Bul-*
22 *larii in verbo, habitus clericalis*, ubi recenſet Bullam, &
conſtitut. 38. Sixti V. fel. record. & *Garc. d. part. 7. c. 1.
n. 15. & ſequentib.* alias collatio nulla eſt ex d. conſtit.
quando ſunt in diſcordia patronorum plures preſen-
tati, vt aliquando vidi quatuor et ſex ad idem benefi-
cium fuiſſe præſentatos, tunc per huiuſmodi præſenta-
tiones nullus acquirit ius ad rem, *Mohedan. dec. 1. n. 2.*
23 *de præb.* refert *Marc. Antonin. var. reſol. lib. 1. reſol. 104. n.*
16. et ideo quando plures sunt pręsentati arbitror eoſ-
dem non teneri incedere in clericali habitu, et tonſu-
ra, quia dict. conſtitut. ligat habentes ius in re ſeu ad
rem, ſed cogita.
24 Habitus autem clericalis clericorum ſæcularium
quis ſit non eſt iure ſtatutus, *gl. in clem. 1. in verbo, ſacu-
lari, in fine de elect.* ſed ille cenſetur habitus clericalis,
qui vſu, et conſuetudine illius regionis, vel prouinciæ
admittitur vt talis, latè *Couarr. pract. q. cap. 32. Iulius
Clarus in ſua praxi crimin. tit. de inquiſition. quæſt. 8. num.
63.* vbi num. 69. dicit conſuetudinem illam eſſe intel-
ligendam, ideſt ſimilium perſonarum, et clericorum
eiuſdem conditionis, vſus autem, & vniuerſalis con-
25 ſuetudo inoleuit, vt clericalis habitus ſit talaris, quę
veſtis talaris hominem vſque ad pedes tegit. *Ambr.
Calepin. in verbo, talares, Petr. Ledeſm. in ſumma. p. 2. tr.
7. cap. 2. circa 14. concluſ.* & ita de veſti talari loquitur
dict. conſtitutio Sixti V. nec eſt neceſſe habere duas
26 veſtes talares, ideſt interiorem vulgo ſottana, & pal-
lium, vulgo ferariolo, ſed ſufficit interior longa, *Garc.
dict. cap. 1. num. 23. & p. 1. cap. 5. a n. 11.* & quod colorem
fere vbique clericalis habitus eſt nigri coloris, nam
color rubeus Sanctæ Romanę Eccleſiæ Cardinali-
bus permittitur, & viridis ſeu violaceus Epiſcopis
27 tantum, *Menoch. de arbitr. iudic. caſu 392. numero 12.
Seacc. de iudic. part. 1. capit. 11. numero 83. & 86. Carol. de
de Graſſ. de effectibus cleric. in prælud. numero 272.* & de
habitu clericali *Iacob. de Graſſ. in ſuis aur. deciſ. part. 1.
lib. 3. deciſ. 3. Bellet. diſquiſit. cleric. p. 1. titul. de diſciplina.
cleric. §. 16. n. 13. Borell. in ſumma omnium deciſ. tit. 11. de
vit. & honeſtat. cleric. num. 39. cum ſequent. Azorius inſt.
moral. par. 2. lib. 7. cap. 14. Sanchez de matr. libro 7. diſput.*

46.num.6. Reuerendiſſ. Riccius. de iure perſon. extra gremium Eccleſiæ exiſtent.lib.7.cap.6.à num.1.latè. Auguſt.
Barboſa,de off.& poteſtàte Epiſcopi,p.3.allegat.9.num.1.
& ſequentib.& in collect.ad c.clerici,t 5.de vita,& honeſt.
cleric.nu.12, vbi alios allegat, clerici habitum clerica-
28 lem deferre tenentur,& tonſuram , & coronam con-
gruentem d.clerici 15.vide Bellet.vbi ſupra , competit
namque clerici raſura,& tonſura in modum coronę ,
quia corona eſt ſignum regni, & perfectionis , cum
29 ſit circularis carens angulo in ſignum carentiæ ſor-
dium,quia vbi angulus eſt,ibi ſordes inueniuntur , cle-
rici enim ſemeptiſos,& alios virtute regere , & ſordi-
bus mundare debent, & ſic in Deo regnabunt , c. duo
30 ſunt,12.q.1.gl.in clem.2.verbo tonſuram,de vit. & honeſt.
cler. & coronæ vſus in Eccleſia antiquiſſimus eſt , vt
31 probat Greg.de Valentia to.4.diſput.9.quæſt.5.punct.3.&
Carol.de Graß.vbi ſupra num.281.Durand.in ration.diuin.
lib.2.cap.1.num.21.& Beda in lib. 5.de hiſtoria anglicana,
32 cap.22.aſſerit D.Petrum in memoriam ſpin ex coronæ
Chriſti coronam capillorum geſtaſſe toto reliquo ca-
33 pite de tonſo,& id alios clericos fuiſſe immitatos .Et
id eſſe Apoſtolorum inſtitutum inquit Iſidorus lib.2. de
officij,cap.4.ſequitur Bonac.de ſacrament.diſput.8.q. vni-
ca,puncto vltimo,num.4.Belle.vbi ſupr. §.17.num. 19. &
poſtea fuit ordinata ab Aniceto Papa,c.prohibita , diſt.
23.& cap.clericus 5.de vit.honeſt.cleric.latè Card.Baron.
annal.Eccleſ.tom. 5. anno Chriſti 398. Barboſa vbi ſupr. d.
alleg.9.n.10.

34 Vigeſimaquinta,quod nõ intruſerint ſe in beneficio,
ad quod volunt præſentar Alb.Trot.vbi ſupr. requiſ. 4.
& præſentatus lite pendente ingerens ſe in recollectio-
ne ſructuum beneficij,ad quod fuit per præſentatus ca-
35 dit a iure ſuo & colliriganti tribuitur,clem. vnica de ſeq.
poſſ.& fruct.Rebuff.in praxi,tit.de ſub rogationib.n.8.Qua-
ranta vbi ſup.in verbo,beneficiorum poſſeſſio,Creſcent.dec.
6.de iurepatr.Card.Seraph.dec.598.& 1238.nu.9. & Card.
Mant.decis.261.

36 Vigeſima ſeſta,quod vnus tantum pręſentetur ,non
duõ,nec diuiſim,nec inſolidũ,Lamb.p.1.lib.2.q.7.art.18.
poteſt , tamen, laicus patronus cumulatiue duos præ-
ſentare, vt infra dicetur.Item ad beneficium curatum
37 poteſt coram Epiſcopo plures nominare,& præſen-
tare,& quibus præſio examine Epiſcopus magis ido-
neum eliget , Conc. Trident.ſeſſ. 24. de reformat.ca-
pit.18.

38 Vigeſimaſeptima , quod præſentandi ſint apti ad
curam,& diligentiam habendam circa Eccleſiam , &
eius bona, & iura conſeruanda , Alb.Trot.vbi ſupr.re-
quiſ.8.

39 Vigeſimaoctaua,quod non ſint venatores.toto tit.de
cler.venat.Alb.Trot.vbi ſup.req.11.

40 Vigeſimanona , quod abſtineant nedum a malo ſed
ab omni ſpecie mali,c.cum ab omni de vita , & honeſt.
cler.Alb.Trot.vbi ſup.requiſ.13.

41 Trigeſima quod ſint prudentes,& modeſti , c. ſi re-
ctor,diſt.43.& non deferant arma,c.clerici arma,& vit.
& honeſt.cleric.abſtineant a crapula,cap.a. crapula , de
vit.& honeſt.cler.& an poſſit tenere tabernas , & vendi
facere vinum habetur per Doctores,in c.1.de vit. & hon.
cler.

42 Trigeſima prima, quod ſint in communione fideliũ,
& de conſilio eſt,vt tempore pręſentationis ſaltem ſit
confeſſus , ſine peccato mortali ita Bertach. in tractat.
de Epiſcopo in 1.p.lib.2.q.33.Lamb. vbi ſupr. d. p.1. lib. 2.
q.9.art.27.

43 Trigeſimaſecunda,quod ſint bonæ famæ,Alb. in c.pa-
ſtoralis,de iurepatr.

44 Trigeſimatertia , quod non ſint alias a præſentatio-
i vnetio perſo ne repulſi,Lamb.d.q.9.art.27.

45 Trigeſimaquarta,quod ſint hoſpitales,Abb.& alij in
c,de monachis de præb.

46 Trigeſimaquinta , quod a ſæcularibus negocijs ſe
abſtineant,& ſæculi voluntatibus, & de vita clericali
habetur in cap.his dicitur ,diſt.33. non ſpectaculis non
pompis interſint , conuiuia publica fugiant,amorem
pecunię quaſi materiam cunctorum criminum fu-
giant , honoris gradum per ambitionem non reci-
piant,&c.

47 Trigeſimaſexta,quod non ſit excommunicati,non
ſuſpenſi,non interdicti,non irregulares,non degradati
non hęretici,non ſautores , defenſores ſeu receptato-
res hęreticorum,non ſchiſmatici,non apoſtatæ , non
ſimoniaci,non ambitioſi , non periuri , non infames,
non ſodomitę,non adulteri,non concubinarij,non vſu-
rarij,non falſificantes literas Apoſtolicas non ſacrile-
gi,non criminoſi,non illiterati,non furioſi, nec morbo
caduco laborantes,non hiſtriones,ſecuræ,minocij , ſeu
mimi , de quibus latè dixi ſupra in capit. quinto. Et
idoneitas in præſentando debet eſſe dum præſen-
tantur , nec prodeſt , ſi ſuper veniat argumento eo-
rum quę dicantur a Doct.in cap. ſi eo tempore de reſcr.lib.
6.Garc.d.p.7.cap.1.num.25. & ſeq.& de his vide Lamber.
vbi ſupr.d.par.1.lib.2.q.10.artic.1.vbi refert requiſita
48 quadraginta ſeptem ad hoc,vt quis dicatur idoneus
ad beneficia,& in d.c.18.de refor.ſeſs.24.Conc.Trid.habe-
tur ibi peracto examine renuncietur quot ab his ido-
nei ſint iudicati,ætatæ,moribus,doctrina,prudentia,
& alijs rebus ad vacantem Eccleſiam gubernandam
opportunis,de quibus Garc.vbi ſup.p.6.c.2.nu.233.Gon-
zal.vbi ſup.gl.4.n.38.& 109.& Rebuff.in praxi,tit.requi
ſita ad bonam collationem n.23.& 38.

49 Et quod idoneitas neceſſaria ſint in actu præſenta-
tionis dicit Mar.Auton.vbi ſup.lib.1.reſol.9.num.1.Rota
deciſ.530.num. 3.p. 2. in recentiorib.apud Farin. faciunt
dicta per Gonzal.vbi ſupr.gl.2.num.66.Auguſtin.Barboſ.
50 de off.pot.Epiſcop.p.3.alleg.72.n.104. quamuis eadem
Rota in vna Imolen.Iuriſpatr.29.Nouembr.1594. co-
ram Orano id limitet ſi laicus pręſentatus breui inter-
dicto tempore ordine clericali inſigniretur , qua ſi tũc
non eſſet dicenda facta præſentatio de perſona peni-
tus inhabili,cum ſatis ſit fuiſſe promotum , & ordinatũ
ante inſtitutionem, ſequitur Pariſ. de reſig.benefic.lib.4.
q.2.n.5.& 6.Barb.collect.ſuper c. ſignificaſti , n.3.in fine. de
iurepatr.vide Garc.p.7.c.1.n.29. & ſeq.

51 Idoneitas autem intrinſeca in pręſentando pręſumi-
tur,quilibet enim præſumitur bonus , niſi contrarium
52 appareat,l.ſi merito,ff.pro ſocio . extrinſeca autem ido-
neitas non præſumitur,vt ſcientia,literatura,& ſimilia,
gl.in c.ſi forte,de elect.lib.6.in verbo,euidentẽ,et ideo tex.in
c.dudum, de præſumpt. debet intelligi de idoneitate in-
trinſeca , ſed per examens quis idoneus iudicatum
53 Garc.d.p.6.c.2.n.233.& ſeqq.Lamb. d. q. 10.artic. 2. ad
54 beneficium autem ſimplex idoneus reputatur ille,qui
non omnino eſt illite,Car.Mant.dec.115.n.8.& habentes
eligere debet eligere magis idoneum , nec ſufficit eli-
55 gere idoneum,c.licet ergo,8.q.1.quod ſi ante electionẽ
56 non ſit appellatum,et dictum,vt melior eligatur, tunc
ſi electio facta ſit a maiori parte de idoneo,valebit ele-
57 ctio ita,in c.conſtitutus vbi DD.de app.& in c.de iurepatr.
vbi concludunt etiam patronos debere præſentare,ma-
gis idoneum alias vulnerare eorum conſcientiam quã-
58 uis Lamb.vbi ſupr. art.2. vbi hoc diſputat , teneat pa-
tronos ſalua conſcientia poſſe pręſentare idoneũ omiſ-
ſo magis idoneo videm Rotam deciſ. 36. numer.3.p. 2.
in recentior.apud Farin.et ſic reſolutiue loquendo dici-
tur,quod a ut loquimur in patrono laico aut in patro
no Eccleſiaſtico,aut in Epiſcopo.

59 Primo caſu patronus laicus tenetur tantum præ-
ſen-

ſentare dignum, non digniorem, *c. monaſterium, 16. q. 7.*
c. quo autem, c. cum autem, c. paſtoralis. & c. eam te, de iure-
patr. Io. And. in c. cum autem, & ſi in foro exteriori valet
præſentatio de digno, prętermiſſo digniori ne Ec-
cleſia, & reſpublica varijs litibus vexetur, *S. Thom. 2.*
2. q. 63. arc. 2. Sotus de iuſt. & iure, lib. 3. q. 6. art. 2. Dec. de
communi in c. conſtitutis, il. 2. de appell. nec omittendo di-
gniorem tenetur patronus ad reſtitutionem, ſecus
quando præſentaret indignum, ſeu eligeret, *Petr. Arag.*
de iuſt. & iur. tit. de reſtit. q. 62. art. 2. concl. 2. Mol. de pri-
60 *mogen. Hiſp. c. 5. lib. 2. n. 67. & ſequent. Leſſ. ubi ſup. lib. 2.*
c. 34. dubitat. 12. 13. & 15.
61 Et ſatis eſt, quod patronus laicus debet ſub peccato
mortali prędentare perſonam dignam, & idoneam,
Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 6. c. 21. q. 4. quamuis, q. 5. reſol-
uat digniorem a patrono eſſe nominandum, vide *Ioan.*
Valerium, de differentiis inter vtrumque forum electio, dif-
ferent 3. latiſſimè Garc. d. p. 7. c. 16. n. 1. vſque ad finem, be-
ne verum eſt quod in foro conſcientię patronus tene-
62 tur digniorem præſentare *Couar. in c. peccatum p. 2. §.*
7. n. 5. de reg. iur. lib. 6.
63 In ſecundo caſu patroni Eccleſiaſtici ſemper tene-
tur eligere, et prędentare digniorem, *c. de iurepat.* qui in
electionibus ſemper magis dignos eſt eligendus *c. licet*
ergo. & ibi gl. 8. q. 1.
64 In tertio caſu, Epiſcopus in concurſu parochialis
Eccleſiæ ſecundum formam, Conc. Trid. *ſeſſ. 24. de ref. c.*
18. debet examinatis, et approbatis eligere digniorem,
alias collatio erit nulla, et erit locus appellationi,
ita et ſi plures præſentanti ſint, itant Epiſcopus de-
65 beat gratificare, tunc etiam tenetur eligere digniore
ſecundum doctrinam *Abb. in c. conſtitutis, il. 3. de Appel-*
lat. S. Thomas vbi ſup. Stephan. Gratian. *diſceptat. Forenſ.*
c. 211. per totum, Maſſobr. in praxi habend. conc. ad vac. p.
66 *Eccleſ. requiſ. 5. dub. 1. & vide Zecchium de benefic. &*
penſ. c. 12. n. 21. Riccium in praxi rer. for. Eccleſiaſtic. decis.
230. vbi n. 357. ait peccare Epiſcopum mortaliter
dando beneficium digno omiſſo digniori, et teneri ad
reſtitutionem, idem Riccius *ubi ſup. dec. 425. Gonz. ubi*
ſup. gl. 4. n. 110. & ſeq. Barboſa de off. & pot. Epiſc. p. 3. alle-
gat. 60. n. 13. & alleg. 72. n. 198. & ſeqq.
67 Præſentantes autem minus idoneum, vel indignum
ſi ſint patroni, Eccleſiaſtici, qui dicuntur eligere ea vi-
ce priuantur iure præſentandi, ſicut ipſi eligentes iux-
ta textum *in c. cum in cunctis, §. ult. de election.* ſi vero
68 ſint patroni laici, vel clerici ratione proprii patrimo-
nii, ſi minus idoneum prędentet, poſſunt intra quadri-
meſtre alium idoneum cumulatiuè præſentare, *c. cum*
vos, & ibi gl. in uerbo, minus idoneè, de off. ord. dummodo
defectus non ſit ſuper idoneitate requiſita in fundatio-
69 ne, vt quia prędentandus debeat eſſe actu ſacerdos,
tunc enim deuolutio fieret ad ſuperiorem, quia ea
non ſeruando videntur delinquere, & abutuntur iure
fundatoris.
70 Si autem lapſum ſit quadrimeſtre et non ſit ido-
neus prędentatus deuolutio fit ad ſuperiorem haben-
tem inſtituere, *Abb. & alij in d. c. cum*
71 Verum ſi tales patroni laici prędentauerint indi-
gnum indignitate criminoſa, ſed ignoranter, pote-
runt intra quadrimeſtre alium dignum et idoneum
preſentare, ſed ſi lapsum ſit quadrimeſtre, deuolutio
fit ad ſuperiorem, qui eo caſu prouidet beneficio
de nouo rectore, ſi autem ſcienter prędentauerint in
dignum *ipſo iure* pro illa vice priuati ſunt facultate
& iure prędentandi *§. ſi quis oratorys, Auth. de ſanct.*
Epiſc. Rocch. de Curte, de iurepat. in verbo honorificum. n.
16. & fuit dictum in d. Imolen. Iuriſp. coram Orano,
Vercell. Capell. 19. Iunii 1606. coram Ortemberg. & 4.
Iunij 1608. *coram Card. Sacrato ita dicit Hoſt. in ſumma.*
tit. de iurie pat. § in quibus in princ. col. 3. Abb. in d. c. cum
72 *vos, & ibi Bald.* ait præſumi patronum habere noti-
tiam præſentati, niſi contrarium pateat per diuerſas
coniecturas, & ideo id videtur arbitrio ordinarij re-
linquẽdũ argumẽto tex. *in c. de cauſis, in fine de off. deleg.*
de quibus late Lãb. vbi ſup. art. 4. immo dicta ſciencia de-
bet eſſe clara, non præſumpta, cum agatur de amiſſio-
ne, vt habetur in d. Imolen. iuriſpat. coram Orano.
73 Quando autem Epiſcopus, & in quibus caſibus poſ-
ſit eum minus idoneo, vel indigno, et circa defectus
preſentatorum diſpenſare, vide *Lamb. vbi ſup. art. 5.*
74 & ſatis ſit, quod dicit textus *in d. c. licet ergo*, vbi dicitur
is eſt eligendus, qui præſtantior eſt ex omni populo,
qui doctior, et qui ſanctior et in omni virtute eminen-
tior, ideo indigni, et non apti, et non idonei ſemper du-
rante indignitate, et defectu idoneitatis debent repel-
75 li, et arceri, vtinam digni, et idonei ſemper eccleſiis
et beneficiis præficiantur.
76 Nullo autem modo poteſt Epiſcopus diſpenſare
circa inhabilitatem preſentati, quando inhabilitas
cauſatur a lege modo conditione vel conditione per
fundatorem appoſitis, & de ſuis vide *Feliu. in c. cum ac-*
ceſſiſſent, de conſtitutionibus, & Lamber. ſup. art. 6.

Adde prędictis, quod ſi plures ſint patroni, & aliqu
præſentationi factæ de digno non conſentiant, iſti ha
bent pro illa vice ius præſentandi, nec vox præſentan-
di nec vox præſentatium indignum tunc deuoluitur
ad Epiſcopum, *Abb. in c. 1. n. 11. de his, quæ fit a maior. p.*
c. Roccb. de Curte in verbo, honorificeũ, q. 16. n. 43. & fuit d.
in Lucana plebis 29. April. 1591. coram Gypſio, & prę-
ſentatio facta de laico dicitur facta de indigno) quia
eſt incapax beneficiorum, *c. cum adeo de reſcript.* & ha-
betur in d. Imolen. iuriſp. coram orano, & valet prędẽn-
tatio facta de clerico cum decreto quod obtineat di-
ſpensationem à Papa ſuper aliquo defectu, vel inha-
bilitate *ad dec. 5. de rer. permut. in antiq.* & fuit d. in Fir-
mana Altaris, 4. Martii, 1596. coram Card. Seraph.

SVMMARIVM.

1 *Præſentari quomodo debeat clericus.*
2 *Præſentatio eſt exhibitio facta ſenſibus corporeis.*
3 *Patronus abſens poteſt per litteras præſentare.*
4 *Procurator pro conſtituente præſentari non poteſt.*
5 *Clericus præſens, non abſens debent prędentari.*
6 *Præſens, quis dicatur.*
7 *Præſentatio perſonalis quare requiratur.*
8 *Examen non poteſt fieri per procuratorem.*
9 *Præſentatus debet eſſe præſens intra quadrimeſtre a die vacationis.*
10 *Prędentatio eſt exhibitio de clerico præſente.*
11 *Beneficium abſenti conferi poteſt.*
12 *Abſens eligi, & poſtulari poteſt.*
13 *Præſentati præſentia pro forma requiritur.*
14 *Abſens ſi notus ſit poteſt præſentari.*
15 *Præſentatio acceptari debet a præſentato intra quadrimeſtre.*
16 *Abſens per procuratorem inſtitui poteſt.*
17 *Doctor ſeu lector in aliquo ſtudio non indiget examine.*
18 *Dummodo ſit diœceſanus debentes inſtituere.*
19 *Abſens non debet inſtitui ſine literis commendatitijs ſu Epiſcopi.*
20 *Abſens notus præſentatur ad beneficia ſimplicia, non ad parochialis.*
21 *Ordinarius ſi admittat præſentationem abſente tenet prę ſentatio.*
22 *Quia tunc præſumitur habere illius notitiam.*
23 *Præſentatus debet acceptare præſentationem infr. tempus datum ad præſentandi.*

Clericus præſens, non abſens præſentari debet.

CAP. VIII.

1 PRæſentari debet clericus præſens ideſt, debet pręſentiam ſui facere, vt notat ipſum verbum præſentatio *cap. cum, & plantare, §. in eccleſiis. ibi epiſcopis*
2 *repreſentent. de priuil.* & *facit. l. conſentaneum. Codic. quomodo & quando iudic.* *vnde recte dicit gl. in clement. dudum, in verbo, repræſentari, de ſepult.* quod repræſentari dicitur, qui præbetur, & exhibetur ſenſibus corporei, *ex l. 1. in princ. ff. de verb. obligat. Selua de benefic. p. 3. q. 6. n. 7. Lambert. de iurepat. p. 1. lib. 2. q. 11. art. 1. n. 12. & ſeq.* & fuit dictum in Papien. *iuriſp. 31. Ianuar. 1594. coram Card. Milino, in Mediolan. iuſpat. 12. Maij. 1595. coram Card. Blanchetto, & in Abulen. Capellania, 12. Nouembr. 1598. coram Card. Seraph. & in Ceruden. beneficij, 28. Ianuar. 1600. coram Corduba.*

3 Poteſt autem patronus abſens per literas, ſeu per procuratorem facere præſentationem de clerico, qui cum eiſdem literis, ſeu procuratore Epiſcopo ſe repręſentēt perſonaliter infra tempus datum ad preſentandum, *cap. ea noſcitur, de his, quæ fiunt a prel. Cardinal. Tuſcus pract. concluſione iur. littera P, concluſione 592. num. 4. Aug. Barboſa de offic. & poteſt. epiſcop. alleg. 72. n. 116. & fuit dictum. in Florentina Parochialis 18. Decembr. 1589. coram Comitulo, & in Romana, Iuriſpatr. 10. Maij 1602. coram Iuſto.*

4 Verum procutator pro conſtituente, pater pro filio, conſanguineus pro conſanguineo clerico cum promiſſione de rato præſentari non poteſt, ſed præſentari debet actualiter, & præſentialiter clericus præſens,
5 non abſens, *gloſſ. in d. clem. dudum,* neque ordinarius tenetur admittere præſentationem factam de abſente, *Rebuff. in praxi, tit. de præſentat. num. 3. Card. Tuſchus vbi ſup. concl. 191. Hier. Gonzal. in commen. ad reg. 8. cancel. gloſ. 48. num. 36. Garc. de benef. p. 4. cap. 1. num. 16. & ſeq. Barboſa vbi ſup. num. 114. Riccius in praxi rer. for. Eccleſiaſtic. dec. 158.* is enim dicitur præſens, qui exhibetur ſenſibus corporeis, vt dicit prædicta *gloſſa, & facit. tex. in capit. nobis, & in capit. vlt. de iurepatronat.* requi-
6 ritur enim perſonalis præſentatio propter qualitates requiſitas in præſentandis; & quia examinari debet
7 ab ordinarijs *ex Conc. Tridenť. ſeſſ. 24. de reform. c. 18. & ſeſſ. 7. de refor. cap. 13.* quod examen cum ſit perſonale, & per procuratorem fieri non poſſit, neceſſario ſequitur, præſentatos teneri Epiſcopi ſe perſonaliter exhi-
8 bere, & clari iuris eſt non ſufficere quamcunque præſentationem niſi præſentatus ſit præſens intra quadrimeſtre a die vacationis coram habente inſtituere,
9 *Abb. in conſ. 76. num. 2. part. 2.* & ideo dicitur, quod præſentatio eſt exibitio facta de clerico præſente ſenſibus
10 corporis illi, coram quo fit præſentatio, licet contrarium ſit in collatione, quia abſenti beneficium poteſt
11 conferri *capitulo ſi tibi abſenti de præbend. lib. 6.* & ſimiliter abſens poteſt eligi, & poſtulari, *cap. ſacrorum diſt.*
12 *63.* & ratio eſt, quia ipſemet conferens tribuit omnes ius, & præſumitur tribuere merenti, præſentia actualis
13 vero requiritur pro forma, & ideo non poteſt ex conſuetudine introduci, vt abſens præſentari poſſit, quia talis conſuetudo eſſet abſq. ratione, & in grauamen, & præiudicium Eccleſiæ ad notata per *Abb. & Doct. in c. 1. de conſuet. de quibus vide Lambert. vbi ſup. art. 1. & 2.*

Prædicta tamen limitantur vt non procedant, quan-
14 do pręſentatus eſt adeo notus habenti inſtituere, vt non indigeat examinatione ſecundum *Bal. in c. conſtitutus, il 2. de app. col. 2. & ibi Abb.* quod enim patet expreſſe non eſt probare neceſſe, & ideo talis notus etiā
15 abſens poteſt præſentari, & valet præſentatio ſi eam præſentatus acceptet, & ratificet infra quadrimeſtre a die vacationis, ſit præſentatus a patrono laico & infra ſemeſtre, ſi a patrono Eccleſ. *Mareſcot. var. reſolutionum, lib. 1. c. 83. Marcus Antonius Genuenſ. Epiſcopus Iſernien. in praxi Archiepiſcop. Neapolitan. cap. 82. nu. 2. Roceb. de Curte, de iurepat. verb. honorificum quæſt. 6. Rota dec. 3. de iurepatr. in nouis, Riccius vbi ſup. num. 68. & dec. 56. num. 61. Coraſ. de benefic. p. 4. c. vlt. n. 18. Garc. d. p. 1. n. 16. Barboſa d. alleg. 72. n. 118. & fuit dictum per Rotam in vna Valentina beneficij, 16. Maij 1583. coram Cardinal. Lancel. & in vna Reg. priorat. 14. Decembr. 1587. cor. Card.*
16 *Pamphil. & in* Gerundem *beneficij, 28. Ianuarij 1600. corā Corduba,* & talis abſens per procuratorem poteſt Epiſcopo inſtitui, ſi ei notum ſit illum notoriæ eſſe idoneum, vt quia ſit doctor, vel lector in aliqua publica vniuerſitate, hi enim non indigent examinatione *ita*
17 *Innoc. in capitulo Lateranen. in fine, de præbend. Barboſa vbi ſup. num. 118. Ludouiſius, qui fuit* Gregorius *XV. dec. 34. & ibi annotat.* dummodo talis notus ſit diœceſanus il-
18 lius, qui debet inſtituere, ſi enim ſit de alterius diœceſis, non debet inſtitui abſq. litteris commendatitijs
19 ſui Epiſcopi, qui fidem faciat de ſua idoneitate, *capitul. fraternitatis, de cler. non reſiden. & ibi Doct. Lamb. ubi ſup. art. 3.*

20 Et prædicta procedunt in præſentatione facta de abſente noto ad beneficia ſimplicia, nam in pręſentato ad parochialem eccleſiam aliud eſt dicendum, tunc enim examen pro forma, & præcisè requiritur etiam quod præſentatus ſit dignus, *ex Conc.* Trid. *ſeſſ. 24. de refor. c. 18. & ex Bulla Pij V. in conferendis,* vt fuit dictum in *Regien. prioratus, & in Lucana plebis, 7. & 14. Maij 1596. coram* Gypſio, *& in d. Papien. iuriſpatr. coram* Card. *Millino,* Gonz. *d. gloſ. 4. n. 9.* Garc. *vbi ſup. part. 9. c. 2. num. 255. Riccius vbi ſup. dec. 414. Barboſa d. allegat. 72. n. 120. & ſeq.*

21 Et quamuis ordinarius non teneatur admittere pręſentationem factam de clerico abſente etiam noto, vel non noto, ſi tamen eam admiſerit, valet præſentatio, etiam ſi talis abſens non eſſet notus, *Abb. in dict.*
22 *conſ. 76. Lambert. vbi ſupr. art. 4.* & quando Epiſcopus, vel alius habens inſtituere admittit præſentationem
23 factam de abſente præſumitur habere ipſius abſentis notitiam, *Abb. in d. conſ. 76.* qui abſens præſentatus debet acceptare ſeu ratificare præſentationem de ſe factam intra quadrimeſtre, ſeu ſemeſtre ſecundum qualitatē præſentantiū per ſe, vel per ſuū procuratorē habentem ſpeciale mandatum ad acceptandum tale beneficium, exprimendo nomen beneficij, vel per eius epiſtolam, vt notatur *in d. c. ſi tibi abſēti,* & tradit *Lamb. vbi ſup. art. 5. &* Garc. *d. c. 1. n. 21.*

Et ſi fiat pręſentatio coram Papa, quia præſentatio fit in manibus Papę per inſtrumentum, & ſufficit conſenſus pręſtitus in Cancellaria, vel Camera etiam per procuraorem, t ñc enim valet pręſentatio facta de abſente, vt fuit reſolutum in *Florentina parochialis, 18. Decemb. 1589. coram* Comitulo, nec eſt neceſſarium, quod in d. inſtrumento notarius dicat, quod pręſentatus eſt pręſens, quia pręſumitur, ita in d. Ger*und. beneficij coram* Corduba.

SVMMARIVM.

1 *Clericus patronus non poteſt ſe ipſum præſentare.*
2 *Procurator ad reſignandum in fauorem perſonę per procuratorem nominandæ non poteſt ſe ipſum nominare.*

3 *Diffe-*

3 *Differentia actualis eſſe debet inter dantem, & accipientem, inter præſentatum, & præſentantem.*
4 *Clericus patronus nec etiam ad beneficium ſimplex ſe præſentare poteſt.*
5 *Clericus patronus poteſt rogare ſuperiorem vt ſibi d.beneficium conferat.*
6 *Prælatus poteſt motu proprio conferre beneficium patronatum ipſi patrono.*
7 *Prælatus aliquando ordinat eccleſiam non præſentante patrono.*
8 *Parochialis eccleſia de iurepat.eccleſiaſtico prouidetur per concurſum.*
9 *Præſentatio ſi fieri debeat perſonæ de tali familia, ſi aliter fiat, impugnari poteſt.*
10 *Clericus copatronus poteſt ab alio compatrono præſentari.*
11 *Sed ſeipſum cum compatronis præſentare non poteſt.*
12 *Electus videtur computandus inter eligentes.*
13 *Electus tamen debet conſentire electioni, & præſentatus præſentationi de ſe factæ.*
14 *Et tunc vox electi, & præſentanti auget numerum eligẽtium, & præſentantium.*
15 *Compatroni præſentati conſenſus auget paritatem.*
16 *Compatroni poſſunt ex ſe vnum præſentare.*
17 *Procurator conſtitutus a patrono ad præſentandum non poteſt patronum præſentare.*
18 *Qui per alium facit per ſe ipſum facere videtur.*
19 *Veralli deciſio 397.p.2, refertur.*
20 *Procurator conſtitutus a patrono non poteſt ſeipſum præſentare.*
21 *Neque procurator ſubſtitutus a d.procuratore.*
22 *Donatarius iuriſp.poteſt præſentare donantem.*
23 *Pater poteſt præſentare filium, auus, nepotem, ſim.*
24 *Epiſcopus poteſt licite conferre beneficio legitimo.*
25 *Charitas in primis exercenda eſt erga domeſticos.*
26 *Executor datus in teſtamento poteſt diſtribuere eleemoſina in ſuos egenos, ſi pauperibus ſit facienda diſtributio.*
27 *Pater ſi ſit compromiſſarius filij patroni non poteſt d.filium præſentare.*
28 *Secus ſi ſit compromiſſarius alterius, tunc filium præſentare poterit.*
29 *Et ſi filius ſit Canonicus, & ab omnib. Canonicis cum d.filio ſit compromiſſum in patrem, tunc pater poterit filium eligere.*

Clericus patronus an poſſit ſeipſum præſentare.

CAP. VIIII.

1 CLericus patronus eccleſiæ vacantis non poteſt
ſeipſum præſentare ad dictam eccleſiam, *c.per*
noſtras, & ibi gl.in verbo, præſentare de iurepatronatus,
Abbas, conſil.25.n.2.p.2.& in cap.conſuluit.vbi Io. Andr.
& Ancharan.de iurepatronatus, Lamber. de iurepatronat.
par.1.lib.2.q.8.princip.art.2.& 6.& habetur in c.vlt.x.in-
ſtit.Gonzal.in comment.ad regulam 8.Cancell.gl. 2. nu. 57.
vide Rotam dec.185.p.2.diuerſ. & fuit dictum in *Papien.*
Parochialis, 13.Maij, 1598.coram Orano, ita etiam pro-
2 curator ad reſignandum fauorem perſonæ per procu-
curatorem nominandæ non poteſt ſeipſum nominare,
& eligere.*Verall.dec.397.n.1.& 2.p.3. Paleot.deciſ.249.*
Flam.Pariſ.de reſign.benef.lib.9.q.17.n.102.et 103.& ratio
eſt, quia vt ambitioſus eſſet repellendus, *c.in ſcripturis,*
8.9.10.l.ſi quanquã, C.de ep.& cler.l.qui omnia, ff.de proc.
3 Item quia debet eſſe actualis diſtinctio, & differentia
inter dantem, & recipientem, & inter præſentantem,
& præſentatum *d.c.vlt.de inſtit.* ita etiam debet eſſe dif-
ferentia inter eligentem, & electum, *c. qualiter de elec.*
ita inter inſtituentem, & inſtitutum, *d.c.vlt.*& idem eſt
in ſibeneficio implici, quia pari ratione clericus patro-
4 nus non poteſt ſeipſum ad illud præſentare, *Abb.in d.c.*
per noſtras, vbi Io. And. & fuit dictum in Aquileg.*iuriſp.*
Iunij 1587.coram Rubeo.
5 Poteſt tamen talis clericus patronus effundere pre-
ces, & ſuper hoc petere diſpenſationem, vt ſibi tali be-
neficio prouideatur, vt per Abb.*ibid. Aug.Barboſa in*
*collect.ad d.c.per noſtras, n.3.*quãuis *Lamb.vbi ſup.art. 2.*
*n.3.*videatur tenere contrarium, vide *Zecch.de benef.&*
penſ.c.12.n.21.verſ.an vero patronus & Leſſium de iuſt. &
iure, lib.2.c.34.de benef.dubit.7.
6 Verum ſi Prælatus, ad quem pertinet inſtitutio, motu
proprio vocet clericum patronum, eiq.conferat quod-
cunque beneficium vacans, in quo dictus clericus ha-
bet iuſpat.tenebit collatio, quæ tali caſu non habet
originem ab ipſo patrono, *ita Abb.in d.c.per noſtras, n.*
7 3.tunc enim dictus patronus non ſe ingerit, nec ſe præ-
ſentat contra prohibitionem, *d.c.per noſtras,* ſed voca-
tur à Deo tanquam Aaron.*Steph.Grat.diſcept.forenſ.c.*
*430.n.5.*immo dantur caſus, in quibus Prælatus ordi-
nat eccleſiam non præſentante patrono, *c.1. 2. & 3. c.*
8 *cum autem, & c.cum propter de iurepat.*& ſi eccleſia, ſit
parochialis, & de iurepat.eccleſiaſtico, tunc ei proui-
detur per concurſum quando enim vacat d.Eccleſia,
Epiſcopus, ſeu eius Vicarius habita notitia proponit
edictum pro concurſu, & peracto examine ex appro-
batis eligit magis idoneum, *Gonz.vbi ſup.gl.6.n.113.* &
dicam infr.*lib.10.c.1.*
9 Item ſi præſentandus debeat eſſe de aliqua familia, &
patronus alium extra dictam familiam præſentauit,
tunc poterit clericus ex d.familia, cum ſibi id compe-
tat ex fundatoris diſpoſitione ſe opponere, & dicere
nullam dictam præſentationem, & petere ſe inſtitui,
Lamb.vbi ſup.art.4.n.7.
10 Inſuper clericus compatronus poteſt ad eccleſiam
patronatam præſentari ab alio compatrono. *gl.in d.c.*
conſuluit, in verbo concludunt, in fine, de iurepat.d.cap.per
noſtras, & ibi Abb.Rocchus de Curte de iurepat. verba ho-
norificum, q.4.princip.n.20.& hanc eſſe communem opin.
teſtatur, *Abb.in cap.cum in iure, col.2.de elect.& in conſ.*
25.parte 2.& in d.cap.conſuluit, Lamb.vbi ſup.art.5.Cal-
derin.conſilio 7.de iurepat.Berous in c.quoniam, n.53.de iu-
rep.Bertacchinus in tract.de Epiſcopo, par.3.libro 1.q.24.n.
35.Hoſtienſ.in ſumma tit.de iurepat.num.11.& Abb. in d.
cap.conſuluit. dicit nullo modo poſſe clericum compa-
11 tronum ſimul cum compatronis ſeipſum præſentare,
ſed præſentationem eſſe faciendam à ſolis compatro-
nis, vt euitentur rationes, de quibus ſupra ex *d.c.per*
12 *noſtras,*& hæc eſt ratio, quare perſona electa non vide-
tur computanda inter eligentes, vt augeat numerum
13 eligentium, quia ſeipſo oriri non debet, *c.didicimus, 24.*
*q.1.*debet tamen electus, ſeu præſentatus conſentire
electioni, & præſentationi de ſe factæ infra tempus de-
bitum datum ad eligendum, & præſentandum, dum-
modo hæc fiant poſt electionem, & præſentationem,
Abb.d.conſ.25.& in d.c.cum in iure, vbi Card.Ioan.Andr.
& alij, quo caſu vox coeleti, & præſentati augebit nu-
merum eligentium, & præſentantium, de electione tra-
14 ctant. *Innoc.Io.Andr.Abb.& Bald.in d.c.cum in iure*, &
fuit dictum in d.*Aquilegen.beneficij, & in d. Papien. pa-*
rochialis, quando tamen non ſit ſeruanda forma, *tex. in*
c.quia propter, & in c.eccleſia de elect. & de præſentatio-
ne id, quod dictum eſt, procedit, quia compatroni præ-
ſentati conſenſus auget paritatem.*Lamber.vbi ſup. art.*
8.num.3.Mar.Anton.var.reſolut.libro 1.reſol.91.num. 5.
Aug.Barboſa de offic.& poteſt.Epiſc. p.3.allegat. 72.num.
92. vbi num.91. ait, quod quando plures ſunt patroni,

puta

16 puta clerici, vel vnus clericus, & alius laicus, poſſunt ex
ſe ipſis vnum nominare, & præſentare, *gloſſa vltima in
dicto capit. conſuluit. Card. Tuſchus pract. concluſ. iur. lit. P.
concluſ. 565. Azorius inſtitut. moral. par. 2. libr. 6. capit. 11.
quæſt. 3.*

17 Eadem ratione procurator conſtitutus à patrono
cum facultate præſentandi non poteſt ipſum patronū
conſtituentem præſentari, *Abb. in d. cap. per noſtras, &
ibi addit liit. D.* & ratio eſt quia illè dicitur facere cuius
nomine fit *l. 1. ff. de ui, arm. c. cum quis, de ſentent. excomm.
lib. 6.* & qui per alium facit per ſe ipſum facere vi-
18 detur, *c. qui per alium, de reg. iur. lib. 6.* & ita fuit reſolu-
tum in Rota in vna Salamantin. Cappellaniæ, 14. Octo.
bris 1552. quam refert Caputaq. ſeu *Verall. deciſione
397. p. 2.* ſub his verbis, *Procurator conſtitutus a patrono
19 ad præſentandum non poteſt eundem patronum conſtituen-
tem præſentare Car. in c. ex inſinuatione, verſ. 2. quæro de iu-
repatr. Lambert. vbi ſup. art. 9.* & ratio eſt, quia patronus
non poteſt ſeipſum præſentare, *d. cap. per noſtras, & fa-
cit vulg. l. ita coram, §. ſi decurione, ff. quod cum eo*, idem
etiam determinat *Bald. in addit. ad ſepul. in rubr. de iure.
patron.* & per iſta ita fuit deciſum *in Salamantina Capel-
laniæ. coram D. Veſtano & refert Pariſ. vbi ſupr. d. q. 17. nu.
113. Campauil. in diuerſor. iur. canon. lib. 21. cap. 13. n. 399.
Barboſa d. alleg. 72. nu. 87. & ſeqq.* nec etiam procurator
20 conſtitutus a patrono poteſt ſeipſum præſentare ad
dicta per *Gonz. d. gl. 2. nu. 56.* & eadem ratione procu-
rator ſubſtitutus a tali procuratore non poteſt nec pa-
21 tronum neque ſuum principalem, neq. ſeipſum præ-
ſentare *Lamb. ubi ſup. art. 9. & 10. Barboſa, d. alleg. 72. n. 8.
& 89.*

Et miror, quod *Riccius in praxi rerum fori eccleſiaſt.
dec. 197. num. 216.* dicat contrarium, quod procurator
poſſit præſentare patronum, & allegat *deciſio. Caput. ſeu
Veralli* 138. quæ de hac re non loquitur., ita vt credi-
derim potius in d. praxi typographum errore lapſum
eſſe.

22 Donatarius autem iuriſpatronatus poteſt pręſenta-
re donantem, ſeu donatorem, quo donatio fuit facta
perpetuo, cum conſenſu ordinarij ſecus ſi facta ſit pro
vna vice, quia tunc non poteſt præſentare donantem,
nam, præſumitur facta donatio fraudulenter, vt donans
a donatario præſentari poſſit, *Abb. in d. c. vlt. de inſtit. ita
Rocc. de Curte vbi ſupr. in verbo ipſe, vel is a quo, q. 20. nu.
37. & Lamb. vbi ſupr. art. 21.*

23 Pater autem poteſt præſentare filium, auus nepotē,
alios conſanguineos, *gloſ. in c. quia clerici. uerbo, filij, &
in c. conſueuit, verbo propria auctoritate. de iurepatr.* & hęc
eſt vera, & communis opinio, de qua *Card. in d. c. quia
clerici, quæſtione 5. Pariſ. dicta q. 17. nu. 122. Ioſeph. Ludou.
tom. 3. commun. opinion. tit. de iurepatron. concluſ. unica,
Azorius. vbi ſupr. dicto capite 21. quęſt. ſecunda Barboſa,
d. alleg. 72. n. 93.* dummodo in prædictis ſint qualitates
requiſitæ. Et ideo poteſt Epiſcopus licite conferre be-
24 neficium filio ſuo legitimo, vel nepoti idoneo, quia
25 caritas in primis exercenda, eſt erga domeſticos, *cap.
non ſatis, diſtinct. 66. & c. dilecto, de pręb end. Abb. in
conſ. 96. parte 2. Rocch. de Curte, ubi ſupr. in verbo, honorifi-
cum, quęſt. 4. princ. Lamb. vbi ſup. art. 12.* & ita piſis, & ali-
bi vidi ſeruari ſæpiſſimè in praxi, vt in ſimili executor
nominatus a teſtatore ad diſtribuendum bona inter
26 conſanguineos pauperes fraudè ceſſante, *Calder. in
pauperes* poterit diſtribuere in ſuos filios, & *conſ. 39.
de teſtam. Abb. in c. 2. num. 5. de cohabit. cler. & mul. & D.
Thom. 2. 2. quæſt. 32. art. 9. & ibi Caietanus, Card. Mant. de
coniect. vlt. vol. lib. 8. tit. 5. n. 16. Gonz. d. gl. 2. n. 54.* & etiā
in ſeipſum ſi ſit pauper poteſt diſtribuere, *Abbas, in d.
c. cum in iure, n. 4. de elect. Nauar. in manual. c. 25. n. 122.
Pariſ. d. q. 17. n. 120.*

27 Accedit, quod ſi pater ſit compromiſſarius filij
patroni, nō poteſt dictum filium pręſentare per ſupra-
dicta de procuratore, ſi autem filius habet alios com-
patronos, pater poterit filium præſentare.

28 Si autem filius non ſit patronus, & in patrem ſic
compromiſſum de clerico eligendo, vel præſentando
poterit filium eligere, ſeu præſentare.

29 Et ſi filius ſit Canonicus, & ab omnibus Canonicus
vna cum dicto filio fuerit compromiſſum in patrem,
poterit pater eligere ſuum filium cum id non reperia-
tur prohibitum *vide Card. in dict. c. conſuluit. c. 2. de iure-
patr. & Lamb. vbi ſupr. art. 13. & Barboſ. ubi ſupr. d. allegat.
72. num. 94.*

SVMMARIVM.

1 *Beneficiatus poteſt ad alium beneficium pręſentari, & quando.*
2 *Concil. Trid. ſeſſ. 22. de refor. c. 17.*
3 *Beneficiorum multiplicitas non permittitur regulariter.*
4 *Habens beneficium ſufficient, ſi aliud conſequatur an peccet.*
5 *beneficium ſufficiens quid ſit.*
6 *Multiplicitas ex ſola diſpenſatione Papæ permittitur.*
7 *Et aliquando ex diſpenſatione Epiſcopi, ſeu Legati.*
8 *Canonicus vt curatam retineat, ſolus Papa diſpenſat.*
9 *Epiſcopus ex cauſa poteſt diſpenſare, vt quis retineat duo beneficia diſormia ſub eodem tecto.*
10 *Canonicatus duo ſunt incompatibiles.*
11 *Et eos retinens ſine diſpenſatione ammittit.*
12 *Epiſcopus, habenti beneficium inſufficiens, alind confere poteſt.*
13 *Sed tertium conferre non poteſt.*
14 *Et ſi duo ſint in ſufficientia, plura retineri poſſunt, ſi non habeant reſidensiam.*
15 *Epiſcopus diſpenſare non poteſt ſuper retentione duorum beneficiorum, quorum vnum ſit ſufficiens.*
16 *Epiſcopus poteſt conferre beneficium habenti penſiones ſufficientis ad ſuſtentationem.*
17 *Et habenti ipſa relicta conſueta in titulum conferri.*
18 *Plura beneficia vnica collatione conferri poſſunt.*
19 *Coadiutoria tum futura ſucceſſione an inducat incompatibilitatem.*
20 *Commendatum beneficium non facit incompatibilitatem.*
21 *Beneficium primum vacat per aſſecutionem ſecundi.*
22 *Obtinens plura beneficia ex diſpenſatione, ſed ſine cauſa an ſit tutus in conſcientia.*
23 *Prouiſus ab Epiſcopo vltra duo beneficia, dicitur intruſus.*
24 *Epiſcopus quando poſſit vltra duo beneficia conferre.*
25 *Beneficia plura etiam iuriſp. ab Epiſcopo non conferuntur.*
26 *Epiſcopus tamen ſolet inſtituere, pręſentatos quauis beneficia habentes.*
27 *Lambertinus fatetur ſe habuiſſe 37. beneficia.*
28 *Concil. Trid. ſeſſ. 24. de refor. c. 17. loquitur de collatione, non de inſtitutione.*
29 *Collatio quid ſit.*
30 *Collatio eſt actus voluntarius, & gratioſus.*
31 *Inſtitutio confirmat ius quæſitum ex pręſentatione.*
32 *Collatio Ordinarij non requirit obtentorum expreſſionem.*
23 *Nec valorem beneficij, & ſim.*
34 *Multiplicitas beneficiorum etiam iuriſpat. & diſpenſatione Papæ permittitur.*
35 *Epiſcopus per promotionem ammittit alia beneficia etiam ſimplicia, & penſiones.*
36 *Et vacant poſt adeptam penſionem.*
37 *Epiſcopus clericorum appellatione venit in fauorabilibus.*

38 *Epi-*

38 *Epiſcopus poteſt pręſentari ad beneficia ſi ſit diſpenſatus.*
39 *Cardinalis poteſt ad beneficia pręſentari.*
30 *Duo pręſentati an poſſint ad idem beneficium inſtitui.*
44 *Præbendæ diuiſio quando permittatur.*
42 *Duo ſi ex fundatione pręſentandi ſint, duę Capellanię creatæ videntur.*
43 *Vnus ad quolibet beneficium eſt inſtituendus, & quare.*
44 *Patronus laicus poteſt cumulatiuę duos præſentarę.*
45 *Inuitus pręſentari non poteſt.*
46 *Beneficium non confertur in inuitum.*
47 *Clericus poteſt cogi per Papam, vt beneficium accipiat.*
48 *Regularis an aliquando poſſit pręſentari ad Eccleſiam ſęcularem curatam.*
49 *Clericus ſęcularis quando poſſit præſentari ad altaria, exiſtentia in Eccleſijs regularium.*
50 *Eccleſiæ ſęculares aliquando conceſſę ſunt regularibus.*
51 *Eccleſia S. Petri ad gradus Piſarum.*

Beneficiatus vnius beneficij, an poſſit præſentari ad aliud beneficium, & an duo ad idem beneficium præſentari poſſint.

CAP. X.

1 Beneficiatus vnius beneficij patronati poteſt ad aliud beneficium præſentari, niſi lex fundationis aliud diſpoſuerit, & niſi ſint beneficia incompatibilia, nam de iure poteſt quis habere plura beneficia ſine cura, reſidentiam non requirentia, *c. gratiam, de reſcrip. lib. 6. clem. gratiæ, de reſcript. Lamber. de iurep. lib. 1. p. 1. c. 7. art. 15.*

2 Hodie autem ſeruari debet decretum *Conc. Trid. ſeſſ. 24. de refor. c. 17.* quod decernitur vt in poſterum vnum tantum beneficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur, quod ſi ad vitam eius, cui confertur non ſufficiat, liceat aliud ſimplex beneficium ſufficiens, dummodo vtrumque perſonalem reſidentiam non requirat eidē conferre, alioquin vacare ipſo iure cenſeantur, & vltra duo beneficia, pro alijs patitur diſpenſatio à Summo Pontifice, attamen etiam hodie poteſt præſentari habens plura beneficia, ex quo non faciunt incompatibilitatem reſpectu acquiſitioni, ſed reſpectu retentionis vt habetur in *Cęſarauguſt. Capell. 16. Martij* 1587. corā *Cardin. Seraph. &* 15. *Martij*, 1588. *coram Bubalo*, & ideo Canonicus poteſt præſentari ad Cappellaniam, ſed non inſtitui, vide in *Mediolanen. Cappellanię, 2. Decemb.* 1584 *coram Vicecomite*, & de multiplicitate beneficiorum, vide *Hoiedam in ſuo tract. de benef. compatib. & incompatib. Dionyſ. Carthuſ. in tract. de pluralitate benef. Rebuff. in*
3 *prax. p. 1. tit. de diſpenſ. ad plura beneficia, Cened. ad Decretal. collect. 150. P. Valer. Reginald. in praxi fori pęni. lib. 30. tract. 3. c. 13. n. 275. cum ſeq.* latiſſime *Garc. de benef. p. 11. c. 5. n. 260. cum ſeq.* & habens beneficium ſimplex ſufficiens ad commodam ſuſtentationem, & aliud conſequatur, an ſit cum primo incompatibile, & an peccet mortaliter, vide *gloſ. in c. dudum, il 2. de elect. in verbo, in titulatā, & ver. retinere, Syluest. in ſumma, in verbo, beneſi-*
4 *cium, 4. n. 2. Zecchium de benef. & penſ. c. 5. nu. 4. Hoiedam, vbi ſup. p. 1. c. 19. n. 1. Azor. inſt. moral. p. 2. lib. 2. c. 12. ptoeſt prin. & lib. 5. c. 19. Pariſ. de reſign. benef. lib. 3. q. 1. nu. 138. lib. 5. q. 6. n. 115. P. Val. Reginald. vbi ſup. tract. 3. a nu. 283. Card. Tuſc. pract. concl. iur. lit. B. concl. 61.*

5 Et quod dicatur beneficium ſufficiens, vide apud *Gomes de expect. n. 107. Nauar. de orat. miſcel. 62. Proſper. de Auguſt. in addit. ad Quarantam in ſumma bullarii, verbo, beneficiorum reſignationes, cauſ. 8. Menoc. de arb. iud. caſ. 216. Hoiedam d. c. 19. a n. 22. Pariſ. vbi ſup. lib. 1. q. 6. n. 131. & ſeq. Gonzal. in comment. ad Reg. 8. Cancell. gl. 15. nu. 39. Reuerendiſs. D. Marcum Ant. Genuenſ. Epiſc. Iſernien. virū peritiſſimum in ſua praxi Archiep. Neap. c. 64. n. 3. P. Val. Regin. vbi ſup. d. tract. 3. n. 285.*

6 Et circa pluralitatem beneficiorum, in dignitatibus, perſonalibus, ſeu officij, & curatis ſolus Papa diſpenſat. *gloſ. in d. cap. dudum il 2. de elect. & in capit. de multa, de præbend. & in cap. 1. de conſuet. lib. 6. & in capit. ordinarij, de off. ord. lib. 6. Mandoſ. de ſignat. grat. tit. de diſpenſ. ad plura benef. verſ. aut loquimur, Staphil. tit. de quaſit. & ſtatu benef. §. 1. quod ſit, n. 5. et 6. Garc. d. c. 5. n. 336. et ſeq.*

7 Sed circa alia beneficia Epiſcopus, ſeu legatus de latere diſpenſare poteſt, *Staphil. in 2. forma expect. nu. 4 et 5. Selua de benef. p. 4. q 7. caſu vltim. Gambar. de off. leg. lib. 5. tit. an legatus poſſit vni plura beneficia conferre, a n. 231. Rebuff. in d. tit. de diſpenſ. ad plura benef. nu. 29. Garc. d. c. 5. à n. 368.* & ad hanc rem, *Garc. d. c. 5. n. 260. & 373.* refert infraſcriptas declarat S. Congregationis, quarum.

8 Prima eſt, diſpenſatus legitime ſine dubio Canonicatum, & parochialem retinere poteſt ſuper quo tamen Ordinarius diſpenſare non poteſt.

9 Secunda, Epiſcopus ex cauſa poteſt diſpenſare, vt quia poſſit obtinere duo beneficia diſformia ſub eodē tecto, dummodo quolibet per ſe non ſit ſufficiens ad ſuſtentationem prouiſi.

10 Tertia, an duos Canonicatus de iure in vim *Conc. Trid.* decreti ſint incompatibiles: Congregatio reſpondit eſſe incompatibiles.

11 Quarta, an is, qui duos Canonicatus ſimul abſq. diſpēſatione Apoſtolica per triennium, & vltra detinet, vtroque ipſo iure excidat in vim decretorum d. Concil. Trident. Congregatio iudicauit, ſi duos huiuſmodi Canonicatus ſimul retinere perrexerit, vt vtroque eſſe ipſo iure priuatum, & an vtriuſque Canonicatus poſſeſſionem tueri, & defendere valeat poſſeſſor ex reg. de triennali, Congregatio reſpondit vtique non poſſe.

12 Quinta, Epiſcopus habenti vnum ſimplex beneficium, quod non ſufficiat ad eius ſuſtentationem, poteſt aliud ſimile conferre abſque diſpenſatione Apoſtolica.

13 Sexta, Epiſcopus poteſt conferre ſecundum beneficium, ſi primum non ſufficit ad ſuſtentationem, ſed ſi duo non ſufficerent, non poſſet conferre tertium abſque diſpenſatione Apoſtolica, & ita ſeruari teſtatur *Genuenſ. vbi ſup. c. 64. n. 3.* ſed de ſtylo curiæ ſi duo non eſſent ſufficientia ad commodam ſuſtentationem, licere obtinere plura beneficia reſidentiam non requirentia teſtantur *Hoieda ubi ſup. p. 2. c. 1. a nu. 3. Pariſius de reſign. benef. lib. 3. q. 1. n. 141. Azor. ubi ſup. inſtit. moral. p.*
14 *2. lib. 6. c. 11. q. 8. Zecchius de Repub. Eccleſiaſt. c. de beneficiatis, verſ. ad ignoſcendum verò.*

15 Et Epiſcopus non poteſt diſpenſare, vt quis habeat duo beneficia ſimplicia, quorum alterum ſit ſufficiens, nec, ſi nō ſunt ſufficientia, & requirunt perſonalē reſidētiam, veluti duo canonicatus, ita *Azor. d. p. 2. lib. 3. c. 7. q. 4. & d. libro. 6. cap. 2. quaſt. 6. P. Valer. Reginal. ubi ſup. lib. 30. tract. 3. n. 281.*

16 Poteſt tamen Epiſcopus conferre alicui beneficium habenti iam in penſionibus eccleſiaſticis ſufficientem, ſuſtentationem, *Garz. d. c. 5. n. 310. Hoied. d. p. 2. c. 7. Azor. d. p. 2. lib. 8. c. 10. q. 8. c. 12. & q. 6. Gonzal. vbi ſup. gl. 5. §. 1. n. 14. & ſeqq.* neque hoc decreto Concilij comprehenduntur terrulæ beneficiales, ſeu pia legata cum onere Miſſas, aliaue Diuina officia celebrandi, quæ neque eccleſię ha.

*vbi ſup.art.*18.& quoniam *Lamber.ibid.art.*19.30.21. 22.
& 23.pertractat latiſſimè, an, & quando monachus,
48 vel alius regularis poſſit præſentari à patronis ad Ec-
cleſiam ſecularem curatam nō eſt in hoc inſiſtendum
cum ex *Concil.Trid.ſupr.hoc eod.libr.* 2.*cap.*3.ſit dictum,
beneficia regularia regularibus eſſe conferenda, ſæcu-
laria, ſæcularia ſæcularibus, præcipuè cum regulares
ſunt idonei pro beneficijs regularibus,& ſeculares,pro
ſecularibus idonei reperiantur.

49 Et quando poſſit clericus ſæcularis præſentari ad
Altaria,& beneficia exiſtentia in Eccleſijs regularium
videas *Lambert.vbi ſup.art.*23.vbi dicit ſeruandum eſſe
modum in limine fundationis appoſitum præſertim
cum hodie multæ ſint Eccleſiæ ſæculares, quæ poſtea
50 conceſſæ ſunt regularibus ad augendum cultum Diui-
num in Oppidis,& Ciuitatibus, & Piſis, & in Piſana
diœceſi adſunt Eccleſiæ ſæculares, in quibus commo-
rātur regulares,vt eſt Eccleſia S. Petri ad gradus pro-
51 pè Piſas,quæ eſt ſæcularis, & anno 1625.fuit conceſſa
Venerabilibus Fratribus Reformatis Ordin.Minor.de
Obſeruantia S.Franciſci.

Adde prædictis,quod beneficium,vt verè ſit benefi-
cium,requiritur Epiſcopi conſenſus, *Ripa in c. decerni-
mus,n.69.de iudic.* & antequam adſit d.conſenſus,non
dicitur beneficium,neque iuſpatronat.fundatori com-
petit,*Felin.in tit.ex parte, il 2.numer.* 2. *de reſcrip. Rota
dec.*361.*num.*5.*p.*2.*in recentior*,immo tunc dicitur pia
donatio,ſeu pium legatum,ſi pro anniuerſario,vel pro
miſſis celebrandis, vel in perpetuum quid relictum
fuerit,hæc enim dicuntur opera pia,*Rebuff.in praxi,tit.
quarè inſtituta ſint beneficia,n.*10.quod etiam procedit,
ſi ſub titulo Capellæ, vel Altaris ſit relictum, quia ſi
non adſit Epiſcopi conſenſus, non erit beneficium,
Rip.vbi ſup.& poterit concedi per laicum, non in titu-
lum beneficij, ſed per modum ſimplicis deputationis
presbyteri,ſeu Sacerdotis ad offerendum; vt ibidem
per eum, & d.deputationem deputatus non dicetur
rector,ſed ſimplex officiator ad nutum amouibilis, &
dicitur habere vulgo officiaturam. *Bald.conſ.*18.*circa
finem,lib.*5.de quibus *Gonzal.in comment.ad reg.* 8. *Can-
cell.gl.*5.*a n.*22.etenim de iure tales Cappellaniæ cum
onere,vt certus numerus miſſarum celebretur,conſti-
tutæ de bonis temporalibus,& ſine Epiſcopi conſenſu,
cenſentur laicales,& temporales, tunc enim laicus de-
putat perſonam habilem, ideſt ſacerdotem pro miſſis
celebrandis cum certa eleemoſyna,& mercede. *Guid.
Pap.dec.*187.*Sarnen.in regul.de annali q.*20.*Nauar. conſ.*
5.*n.*1.*&* *conſ.*7.*n.*1.*de præb.Spin.de teſtam.gl.*4.*princ.n.* 40.
Metropolitana hebdomadę 28.*Ianuar.*1613.*coram D.Man-
zanedo*.

Horum occaſione adde ad ea, quæ dixi *lib.*2.*c.*4.*nu.*
35.circa dotes beneficiorum, quod dos in fundatione
beneficij aſſignatur pro oneribus, ideſt, vt rector ala-
tur,*c.cum ſecundum,de præb.* vt fabrica Eccleſiæ conſer-
uetur,*cap.*1.*de eccleſ.ædif.*& pro liminibus,& ſacra ſup-
pellectili,*c.altaris,cum ſeqq.de conſecrat.diſt.*1. & ideo
Epiſcopus conſenſum fundationis beneficij adhibere,
non debet,niſi dos aſſignata congrua ſit, *c.nemo eccle-
ſiam,de conſecr.diſt.*1.& vltra dicta in loco ſupra citato,
vbi non eſt quantitas pro dotè taxata à iure, vt ibi
dixi, ſi beneficium ſit reſidentiæ præcisè, & continuæ,
tuncſſi ſuciens dos erit pro ſuſtentanda vita benefi-
ciati in ipſo loco beneficij ne mendicet contra *d.c.cum
ſecundum*,inſpecta etiam qualitatem loci, frequentia
populi,& annona,vt per *Io.de Anan.in c.de monachis,n.
4.de præb.* & ita hoc anno 1627.de menſe Nouembris,
Sereniſſimus Magnus Dux Etruriæ Ferdinādus II.fun-
dauit,& dotauit ſex præbendas, & Canonicatus pro
ſex Canonicis a reſidere debentibus in noua Collegia-
ta Liburni,& cuilibet pro dote aſſignauit annos ſcut.
60.monetæ illarum partium, quæ ibi ſufficiens eſt ob
omnium rerum abundantiam, & ſi beneficiatus non
teneatur reſidere,ſatis eſt vt reditus ſufficiens ſit prò
òneribus beneficio in fundatione adiectis, ita vt nō ſit
minor 20. aureorum annuatim, alias duòs diceretur
incongrua,& inſufficiens ſecundum opinionem *Abb.*
per eundem *text.in cap.conquerente, num.*1.*de cler. non
reſid.*

SVMMARIVM.

1 *Clericus diœceſanus præſentari debet.*
2 *Diœceſanus extraneo præferri debet.*
3 *Et qui eſt de gremio Eccleſiæ.*
4 *Honeſtum eſt, vt quilibet in ſua patria beneficietur.*
5 *Clerici Ciuitatis præferendi ſunt exteris in concurſu.*
6 *Incola loci in paritate præferri debet.*
7 *Beneficium de rigore cuilibet clerico conferri poteſt.*
8 *Statutum excludens quem a beneficio dicitur contra ius.*
9 *Clericus quilibet de rigore præſentari poteſt.*
10 *Acceptio perſonarum apud Deum non eſt.*
11 *Beneficium ſi oriundo ex conſuetudine conferri debeat alius non admittitur.*
12 *Beneficij impetratio non facta mentione de loco originis eſt nulla.*
13 *Clericus aſſerens in literis ſe eſſe Piſanum denotat originem.*
14 *Illi de loco dicuntur, qui ratione originis ſunt de illo.*
15 *Oriundus capitur pro nato ex ſtylo.*
16 *Oriundus dicitur ab origine, ſeu natiuitate propria, vel paterna.*
17 *Illi ſunt præſentandi, qui in fundatione ſunt vacati.*
18 *Incogniti præſentari non poſſunt.*
19 *Beneficia ſi ex Papæ priuilegio conferenda ſint diœceſanis comprehenduntur etiam patronata.*

Clericus Diœceſanus præſentari debet, alijſque præferri.

CAP. XI.

1 CLericus autem Diœceſanus, non alienigena
præſentari debet, *cap.hortamur, diſt.* 71. & hoc
de æquitate, quia qui eſt ex loco, & diœceſi, bene-
ficij,ſi eſt idoneus,debet àlijs extraneis præferri, *leg.
in Eccleſiis,C.de Epiſcop.& cleric.Rocch.de Curte, de iure-
patr.verbo honorificum,num.*47.*&* 48.*Rebuff.de nominat.*
2 *quæſt.*6.*num.*57.*Coraſ.de beneſ.par.*3.*cap.*5. *num.* 9. *Man-
doſ.regul.*16.*Cancell.quæſt.*41. *&* 43. *Hoieda de compatib.
& incompat.benefic.cap.*23.*numer.*85.*Surdus, de aliment.
tit.*1.*quæſt.*93.*à numer.*9. *Garc. de benefic.part.* 7. *capit.* 9.
3 *num.*5. ſicut etiam alteri præferendus eſt ille, qui eſt
de gremio Eccleſiæ. *cap.nullus, & cap.per obitum*, 1
*diſtin.*61.*& cap. Metropolitano, diſt.*63. *& c.ne pro defe-
ctu,de elect.Cuceh.in inſtitut.maior.lib.*4. *tit.* 1. *num.* 127.
*Rota decis.*413.*num.*1.*par.*1.*diuerſ.Sot.de iuſt.& iure, lib.*
3.*quæſt.*6.*art.*2.*& ſeqq.Pet.Nauarr.de reſtitut.lib.*2. *cap.*
2. *num.* 196. & ratio eſt, quia valde honeſtum, &
4 fructuoſum eſt, vt quilibet in patria ſua beneficie-
tur, vt ſic vnus non occupet beneficia; vel ſtipen-
dia alterius; nec detur materia de pauperandi be-
neficia, & quia facilius inducuntur ad reſidentiam
dulcedine patriæ allecti, ita *Abb.in capit.ad decorem,
de inſtit.num.*4.*gloſſ.in cap.cum inter, verbo aliam, de elect
& ibi Doct.communiter, Abb.ibi num.*9.*Felin.in cap. ſicut
tuis,col.*2.*de ſimonia.Selua de beneſ.par.*3.*quæſt.*26.*Franc.
Marcus.*

Marcus deciſ.1368.& ſeq.par.1.Nauarr.conſ.6.num.1 .de elect.

5 Et in concurſu parochialium præferendi ſunt cle-
rici ipſius ciuitatis aliis exteris , dummodo extra-
nei non præcellant in maxima ſcientia , *Fuſchus de vi-
ſitatione,lib.2.c.5.num.14.Zecchius de repub.Eccleſiaſtic.
cap.28.de parocho,numer.7.* qui ait in paritate eſſe præ-
6 ferendum incolam loci , *Pet.Ledeſm.in ſumma part.2.
tractat.7.cap.1.concluſ.7.difficult.16.* de rigore autem
iuris poteſt beneficium conferri clerico alias idoneo
vndecunque ſit , *a cap.ad decorem de inſtitut.& ibi gloſſ.
in verbo,vndecunq.& ibi Abb. num.4. Selua d. quæſt.26.*
7 *Coraſ.d.cap.5.num.9.Lambertin.de iurepatron.par.1.lib.2.
quæſt.7.art.24.Garc.d.cap.9. nu.4.* & ideo ſtatuta exclu-
8 dentia à beneficijs certum genus perſonarum dicun-
tur contrarius, *Butrius in c.cum dilectus , à n.38.in 2.lect.
de conſuetud.et ſæpiſſimè fuit in Rota reſolutum dicit Garc.
d.nu.4.*

9 Eadem ratione de rigore quilibet clericus pote-
rit præſentari dummodo ſit idoneus , & habeat quali-
tates requiſitas, & ratio eſt , quia apud Deum non eſt
accepto perſonarum , *cap.nouit.de iudic.* cuiuſcunque
10 nationis ſit ſiue ciuis,ſiue exterus,*ad text. in cap. vene-
rabilis,vbi gloſſ.& alij de præb.Roce.de Cur.d. ver. honori-
ficum , quæſt.4.Abb.in cap.ca noſcitur , de his , quæ fiunt à
11 præl.*& ita hodie vbique ſeruatur,niſi adſit priuilegiũ,
ſeu conſuetudo,quod beneficium conferatur oriundo,
ſeu naturali illius regni,vbi eſt beneficium tunc enim
exterus ibi beneficia obtinere nequit ſine diſpenſatio-
ne,*Selua d.quæſt. 26. Hoieda vbi ſup. cap. 24. num. 115.&
ſeq.Pariſ.de reſign.benefic.lib.4.q.7.Garc.d.cap.9. num. 2.
& 3.*

12 His accedit , quod ſi forenſis , vel alienigena impe-
tret beneficium, non facta mentione de loco ſuæ ori-
ginis , ſeu de ſua diœceſi , gratia eſt ſubreptitia ,
quia in dubio intendit Papa cuilibet prouidere in pa-
tria ſua,ſi enim illud expreſſiſſet, Papa ei non dediſſet
gratiam in partibus alienis, vel non ita de facili, *cap.
bonæ 2.de poſtulat.præl.circa finem , ibi , nec vellemus ei
præfigere alienum , ita gloſſ.in cap.ſi proponente , & ibi,
Abb.de reſcript.Corſettus,in ſingulari , verbo,ſubreptio .
Fel.in c.ſicut tuis,col.2.de ſimonia.Coraſ.d.c.5.n.11.Sarnen.
q.1.de idiomatæ,& facio Rota deciſ.76.de reſcript. in anti-
quis .*

13 Et quando impetrans dicit ſe clericum Piſanum ,
prout ſolet dici in ſupplicationibus ſignificatur origo,
quoniam verbum debet naturaliter intelligi , non ac-
cidentaliter,*gloſſ.in l.ſed & reprobari.§. amplius, ff. de
excuſ.tut.in verbo,comancus.Rebuff.in praxi , in forma ſi-
gnaturæ,in verbo,Magalonen.* illi enim dicuntur de ali-
quo loco,qui ratione originis ſunt de illo , *Bald.in leg.
1.§.quod autem , ff.de tutor.dat.ab his* , ex ſtylo tamen
verbum,oriundus accipitur pro orto,ſeu nato , iuxta
14 *l.aſſumptio iuncta gloſſ.ibi in verbo oriundus , ff.ad muni-
cipal.Mandoſ.d. regul. 16. quæſt. 40. nu.3.* quamuis alias
15 oriundus,quis dicatur ab origine , ſeu natiuitate pro-
pria,vel paterna, *Mandoſ.quæſt.40.*& qui narrat ſe cle-
16 ricum talis diœceſis debet id verificare , *Pariſ.de reſi-
gnat.benefic.lib.10.quæſt.3.num.28.Garc.d.c.9.num.21.&
ſeqq.*

17 Et ſi in fundatione ſit expreſſum,vt tales dumtaxat,
præſententur,puta , ciues Piſani , & habentes certas
qualitates,illud eſt ſeruandum,benè tamen eſſet prius
illos de gremio eccleſiæ,& alumnos Seminariorum, &
de diœceſi adiuuare,& ſi non adſint & non reperiuntur
capaces,tunc exteris notis,& bonis beneficia conferre
nam incogniti præſentari non poſſunt, ſed habenda
eſt notitia morum,& aliarum qualitatum, & ſi ex Pa-
18 pæ priuilegio conceſſum ſit , quod beneficia omnia
put a Piſanæ diœceſis,ad collationem,prouiſionem , &
præſentationem quorumcumque pertinentia confe-
runtur, & concedantur diœceſanis Piſanæ, diœc. dum-
taxat , compræhenduntur etiam beneficia iuriſpatro-
natus,niſi lex fundationis ſit contraria,de quibus vide
*Lambertin.de iurepatron.libro ſecundo,parte prima,quæſt.
7.art.24.*

LIBER SEPTIMVS,

In quo continetur materia temporis,quo præſentatio fidei debet.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatio a laico facienda eſt intra quadrimeſtre.*
2 *Præſentatio ab eccleſiaſticis faciendis eſt intra ſemeſtre.*
3 *Collator intra trimeſtre conferre debet.*
4 *Electores intra trimeſtre debent eligere.*
5 *Electus poſt electionem intra menſem debet acceptare electionem.*
6 *Electi conſecratio infra trimeſtre poſt confirmationem fit.*
7 *Collatio ex iure deuolutionis in beneficijs patronatis intra ſemeſtre fieri debet .*
8 *Electio ſi iure deuolutio fieri debet,intra ſemeſtre fit.*
9 *Præſentatio in iurep.mixto intra ſemeſtre fit.*
10 *Dignum trahit ad ſe minus dignum.*
11 *Eccleſia ſi fiat patrona eſt laici donatione intra ſemeſtre præſentare debet.*
12 *Iuriſpatronatus vbi ſit mentio,in dubio de eccleſiaſtico intelligitur.*
13 *Iuriſpat.mixtum quoad priuilegia eccleſiaſticum cenſetur & laicali quoad derogationem.*
14 *Iurip.mixto expreſſe derogari debet.*
15 *Tempus datum ad præſentandum an poſſit reſtringi.*
16 *Tempus ad præſentandum in limine fundationis poteſt maius,vel minus conſtitui.*
17 *Patronus in limine fundationis cum Epiſcopi conſenſu,quæ poſſit apponere.*

Præſentatio intra quod tempus ſit facienda.

CAP. I.

1 PRæſentatio a patronis laicis, vel a clericis patroni
ratione proprij patrimonij facienda eſt intra qua-
drimeſtre , *c.cum propter , de iurepat.* ſed a patronis ec-
2 cleſiaſticis facienda eſt intra ſemeſtre , *cap.vnico §.ve-
rum de iurepatr.lib.6.c.ſicut de ſepul.neglig. prælat. Garc.
de beneficijs,part.5.cap.9.numer.209.Riccius in collectan.
deciſ.par.1.collectan.119.& in deciſ.cur.Archiep.Neapo.
part.2.deciſ.228.num.14.& 15.Vgolin.de pot. Epiſcopi L.
capit.51. in princip. numer. 5. Prax. Archiepiſc. Leonis ,
par.2.cap.6.num.23.Lambertin.de iurepatron.par. 2.lib.2
q.1.art.1.Zecchius de benefic.& penſ.cap. 12.n.23. Ang.
Barboſa de off.& pot.Epiſcop.par.3.allegat.72. num. 126.
Maſſobrius in praxi hab.conc.ad vac.paroch.eccl.requiſit.
2.dub.1.*

3 Ete-

3 Etenim ſicut collator habet ſemeſtre, *cap. nulla de*
conceſſ. præbend. ita patronus eccleſiaſticus, qui repu-
tatur, ut collator, & ratio, quare eccleſiaſtici maius
tempus, laici autem minus tempus habent ad præſen-
tandum, eſt, quia laici poſsūt variare, & plures ſaltem
duos præſentare, eccleſiaſtici autem non, *gloſſ. in c. cum*
vos, de off. ordin. electores autem habent ſolum trime-
ſtre ad electionem faciendam à die uacationis, *c. ne*
4 *pro defectu, & ibi gloſſ. & cap. cum in cunctis, de elect.* &
deinde electus intra menſem à die electionis debet
conſentire electioni de ſe factæ, *cap. quam ſit, vbi gloſ.*
de elect. lib. 6. & conſecratio electi debet fieri intra
5 tres menſes poſt confirmationem, *c. quoniam quidam,*
diſt. 100. Conc. Trident. ſeſſ. 7. de refor. c. 9. & ſeſſ. 23. de ref. c.
6 2. collator autem habet ſemeſtre ad conferendum, *d. c.*
nulla, de conc. præb. vbi habetur etiā, quod idem tempus
7 habent illi, ad quod ſucceſſiuè collatio deuoluitur
ob negligentiam non conferentis, et ideo ſi ex negli-
gentia patronorum intra debitum tempus non præ-
ſentantium deuolutio fiat ad ſuperiorem obſerua-
bitur diſpoſitio, *tex. in d. c. nulla*, ideſt ut inde intra ſe-
meſtre ſuperior ille conferat, ſi autem deuolutio ſiat
8 electionis ex negligentia non eligentium intra debitū
tempus, deuolutio fiet ad ſuperiorem, qui intra trime-
ſtre conferre debebit, iuxta diſpoſitionem, *text. in d.*
cap. de pro defectu de elect. vide Lambert. vbi ſup. d. art. 1.
nu. 11.

9 Verum ſi iuſpatronatus ſit mixtum, et commune,
eccleſiaſtici, & laici, tunc omnes dicti patroni habebūt
ſemeſtre ad præſentandum rationæ communionis, *gl.*
vlt. in d. c. unico, de iurepat. lib. 9. Lamb. d. q. 1. art. 2. Garc.
d. c. 9. n. 210. Riccius in praxi aurea, reſolut. 458. Barboſa d.
allegat. 72. num. 131. quia magis dignum trahit ad ſe
10 minus dignum, *cap. quod in dubijs, ubi gloſ. in uerbo, con-*
ſecratum, de conſecrat. eccl. uel alt. quod procedit etiam
ſi laicus habeat maiorem partem, *Lamb. ubi ſup. art. 3.*
Barboſa vbi ſup. n. 131. & ſi Eccleſia fiat patrona ex do-
11 natione ſibi facta à patrono laico habebit ſemeſtre
ad præſentandum, *d. c. unico, §. uerum, de iurepat. lib. 6.*
Lamb. vbi ſup. art. 4.

12 In dubio autem vbi ſit mentio iuriſpat. intelligitur
de eccleſiaſtico, *Lapus allegat. 84. Mar. Anton. n. uaria.*
reſol. lib. 1. reſolut. 109. n. 10. Turet. conſ. 71. num. 59. vol. 1.
Barboſa d. allegat. 72. nu. 133. & iuſpat. mixtum clerico-
rum, & laicorum licet quoad priuilegia, & commoda
13 dicatur eccleſiaſticum, tamen quoad derogatio-
nem cenſetur laicale, *Put. decis. 157. num. 5. part. 3. Flam.*
Pariſ. de reſignat. benefic. lib. 2. quæſt. 4. num. 50. Mar. An-
tonin. vbi ſupr. reſolut. 39. numer. 10. & ideo non ſolum
14 quoad partem laicalem, ſed etiam quoad eccleſiaſti-
cam expreſſa requiritur derogatio, *Felin. in tractatu.*
quando litera Apoſt. noc. patron. ampliat. 6. Mar. Antonin.
vbi ſup. d. reſolut. 39. num. 9. Barboſa vbi ſupra numer. 132.
& 133.

15 Tempus autem datum ad præſentandum tam laicis
patronis, quam eccleſiaſticis cum ſit a lege ſtatutum,
dubitatur an ex conſuetudine poſſit reſtringi, abbre-
uiari, ampliari, vel prorogari, lex enim quamuis durat
ſeruanda eſt, *l. proſpexit. ff. qui, & quibus*, quia tamen cō-
ſuetudo eſt altera lex cumulatum operatur, in multis
caſibus contrarium forſitan dici poſſet ſtante maximè
longiſſima præſcriptione, vide *Lamber. vbi ſup. art. 6.* &
dicam infra hoc *lib. c. ſeptimo, vide Riccium in praxi re-*
rum fori Eccleſiaſtici deciſione 217. & Barboſam dicta al-
legatione 72. num. 143. eundem Riccium in d. collect. 119.
16 poſſunt tamen patroni in limine fundationis cum
Epiſcopi conſenſu apponere modum, quo patroni ſuc-
cedentes, ſi erunt eccleſiaſtici præſentent ante, vel poſt
ſemeſtre, aut ſi erunt laici, præſentent ante, vel poſt
quadrimeſtre, et abbreuiare poſſunt tales terminos à
iure datos, nam tali caſu poteſt patronus cum Epiſco-
17 pi conſenſu apponere modum, vel conditionem non
ſolum extra, uel præter, ſed etiā contra ius commune,
c. cum dilectus, vbi gl. in verbo, conſtitutum, de conſuetud. et
Lamb. vbi ſupra art. 7.

SVMMARIVM.

1 *Tempus datum ad præſentandum olim a die vacationis currebat.*
2 *Tempus datum ad eligendum currit olim, & hodie a die ſcientia.*
3 *Et intelligitur de ſcientia vera.*
4 *Epiſcopi habent ius conferendi omnia beneficia ſuæ diæceſis.*
5 *Patroni ex gratia habent iuſpat.*
6 *Gratia debet reſtringi, vt minus lædatur ius commune.*
7 *Tempus datum ad præſentandum hodie currit tantum a die ſcientia.*
8 *Impetratio beneficij patronati facta ob deuolutionem, non valet niſi probata vera ſcientia patroni.*
9 *Stante maxime veriſimili ignorantia.*
10 *Tempus regulariter non currit ignoranti.*
11 *Tempus datum ad præſentandum non currit patrono iuſtè impedita.*
12 *Laici ÿ inuitandi ſunt ad ædificandas eccleſias, non reij-ciendi.*
13 *Ius præſentandi conſeruatur in compatrono ignorante vacationem, excluſis aliis eam ſcientibus.*
14 *Tempus datum ad præſentandum non currit patronis. Epiſcopus impediat præſentationem.*
15 *Eccleſia S. Laurentij Tuderti collata liberè.*
16 *Tempus datum ad præſentandum pupillo patroni quando non currat.*
17 *Et an lapſo quadrimeſtre debeat ad præſentandum admitti.*

Tempus datum patronis ad præſentandum quando currere incipiat.

CAP. II.

1 TEmpus autem prædictum conceſſum patronis à
iure ad faciendum præſentationem a die uaca-
tionis olim currere incipiebat, & ita ſeruabatur, ita
habetur in *c. 2. ſuppl. neglig. præl. & in c. 2. §. cum vero, de*
conceſſ. preb. & in c. eam te, de iurep. & ibi, Abb. Rota dec.
1. de iurep. in antiquis, Rebuff. in praxi, tit. de deuolutionib.
n. 5. et currebat etiam ignorantibus, et impeditis, tem-
2 pus autem datum eligendum, et conferendum, et id
ſimile, et olim, et hodie incipit currere à die ſcientiæ
vel a tempore, quo ſcire potuit, et debuit colla-
tor, ut Epiſcopus, qui tenetur ſingulis ann. uiſitare
diæceſim, et ſic à die ceſſationis impedimenti curre-
re incipit, *c. quia diuerſitatem, de conc. preb. Rota dec. 13.*
de iurepat. in antiquis, & dec. 6. de iurepat. in nouiſſ. Lapus
allegat. 80. alias 51. n. 17. & ibi Mandoſ. lit. Z, Garc. de be-
neficij, par. 10. cap. 20. num. 15. & 27. c. licet, & ibi Abb.
nu. 3. de ſupp. negl. præl. Silua de benef. par. 3. q. 59. Riccius
in praxi rer. for. eccleſiaſt. deciſ. 172. num. 108. Rota deciſ.
481. part. 1. diuer. Cardinal. Seraph. dec. 380. et fuit dictum
in una *Burgen. Canonicatus, 27. Martij 1583, coram D. Bu-*
balo, & in vna Maceraten. beneficii 1. Iunij 1594. coram
3 *D. Litta*, et debet intelligi de notitia uera, *Garc. dict.*
cap. 2. num. 31. Abb. in d. capit. quia diuerſitatem, num. 17.
4 et ratio diuerſitatis eſt, quia Epiſcopi habent ius

conferendi beneficia exiſtentia in eorum diœceſibus
iure ordinario,cum eis ſubſint omnes Eccleſiæ ibidem
exiſtentes,*c,omnes Baſilicę 16.q.7.* & electores habent
ius eligendi a iure,vt in *toto tit.de elect.*
5 Verum patroni ex gratia habent iuſpatronatus ,, vt
inuitentur ad ędificandum eccleſias,*c.3.de iurepat.*quę
6 gratia debet in quantū poteſt reſtringi,vt minus lędatur ius commune,quam fieri poſſit,*Lamb.de iurepat.lib,
2.p.2.q.1.art,8.*
7 Hodie autem patronis etiam non currit tempus
eiſdem datum ad præſentandum , niſi à die ſcientiæ,
& ſcitæ vacationis.*Rota deciſ,13.de iurepatron. in antiquis Verall.deciſ.248.part.3.Rot,deciſ.241.par,1. diuerſ.
Lapus allegat,78.vbi Mandoſ.lit.T.* vbi ait id intelligi
de ſcientia certa , & non interpratatiua,*Selua d.q.59.
Tiraquell.de retractu lignagier.tit.2.§.35. num. 7. Azor.
inſtit.moral,lib.9.c,21.quaſt.11,Campan.in diuerſ.iur.can.
rub.11.c.13.nu.393.Mar.Anton.var.reſol.lib,1. reſol. 29.*
8 *num.19.& 20.Garc. d.c. 2. num. 34. & ſeqq.* vbi refert
quaſdam *Rota deciſ.Aug.Barboſa de off.& poteſt.Epiſcopi,p.3.allegat.73.n.134.Riccius in collect.deciſ. collectan.
119.part.1.& in d.dec.172.*vbi ita teſtatur in praxi ſeruari , *Cardin.Seraph.d.dec.380.Card.Puteus deciſ.6.de
praben.*& ita fuit deciſum *in vna Signina iuriſpatronat.
22.Iunij 1596.coram Orano,*in qua fuit reſolutum,quod
ſi impetretur beneficium de iurepatronatus laicorum
per deuolutionem ad Sedem Apoſtolicam ob non factam præſentationem intra tempus à iure ſtatutum,,
non valet impetratio, niſi probetur ſcientia certa , &
indubitata patroni vacationis beneficij ,,dicta enim,
ſcientia debet eſſe certa,& concludens, & non ſufficit
9 præſumpta,& veriſimilis, *Lap.d.alleg.78. Card. Seraph.
dec.1173.n.3.Rot.dec.173.n.1.& dec.186.nu.2.p.2. in recen.apud Farinac.Gure.d,c.2.à n.34.Hier.Gonz.in comm.
ad reg.8.cancell.gl.15.à n.111.*ſtante maximè veriſimili
ignorantia.*Rot.d.dec.411.p.1.diuerſ.*vt ſi rector decederet Mediolani,ſeu Romæ,& beneficium eſſe in diœceſi
Piſana,& ibidem Patronus,nam tunc forſitan totum ,
& integrum quadrimeſtre poſſet tranſire à die vacationis antequam patronus certam ſcientiam haberet
de morte rectoris,& ratio prædictorum eſt,quia ſemper in materia quantumcumq;leui tempus non currit
10 ignoranti,ita habetur in *l. 2.C.qui admitti,Bald.conſ.199.
n.3.et ſeq.vol.1.Dec.conſ.479.n.5.Abb.& alij communiter
in d.cap.quid diuerſitatem de conc.pręb.& in c.fin.de elect.
Affl.dec.128.*
11 Similiter non currit prędictum tempus patrono impedito iuſto impedimento,*Card.Mant.dec.30.n.2. Card.
Seraph.dec.220.n.4.* puta ſi patronus ſit abſens Reip.
cauſa,vel ſit iniuſte carceratus,vel ſi non haberet tutum acceſſum propter perhorreſcentiam alicuius inimici,cum eccleſia ſit pia , & cultrix iuſtitiæ , *Rebuff.de*
12 *pacif.poſſ.num.304.*& quia iuſpatr.eſt conceſſum,laicis
ex gratia vt euitentur ad ſabricandas, & dotandas eccleſias, quod ſi tam ſtrictè,& cum ſummo rigore contra eos procederetur, reijcientur a tali actione erga,
eccleſias cum maximo eccleſiarum detrimento, vide,
*Marc.Ant.Genuen.in prax.Archiep.Neapol.c.82.n.1.varia.de iurep.Rot.dec.406.p.2.in recent.apud Farin.Barboſ.
vbi ſup.n.138.& 139.Surd.dec.151.n.4.Flam.Pariſ.de reſig.benef.lib.11.q.13.n.11.Garc.d.c.2.n.16.& 17.*quamuis
iuſpat.ſit ſeruitus beneficij,quæ non præſumitur,*Card.
Seraph.dec.1353.*
13 Et ius præſentandi etiam in vno ex patronis,qui nō
habuit ſcientiam,conſeruari poteſt, alijs propter ſciētiam excluſis,*Garc.d.c.2.n.41.*vbi refert ita fuiſſe deci-
14 ſum in *Spoletana benef.28.Maij 1590.coram Blanchetto,*
quod ſi a ſuperiore talem poteſtatem habent mandetur patronis,ne præſentent,quia ſuperior talis prætendat eccleſiam eſſe liberam, tunc , patronis non currit
tempus,quia eo caſu videtur orte lis inter Epiſ. ſuperiorem,& patronos.*Lamb.vbi ſup.art.12.* attamen in,
praxi vidi Tuderti,cum vacaret eccleſia parochiali S.
Laurentij ſupra murum de ciuitatis fuit tanquam li-
15 bera præuio concurſu collata per Illuſtriſſimo D.Car.
Epiſcopum Leonellio Bauio , & quidam nobiles de,
Mazzeis pręſentauerunt D.Ioſephum Mazzeum ſuper
quo fuit lis introducta in Rota coram Reuerendiſſimo
Patriarcha Hieroſolymitano , non tamen fuit mandatum patronis ne præſentarent , quod mandatum nunquam poteſt locum habere , quia numquam debent
iniuriæ naſci vnde iura naſcuntur. *l.meminerint.C.unde
vi ,* & vnuſquiſq. coram competēti Iudice iura ſua experiti poteſt,vt iuſtitiæ locus ſit .
16 His accedit,quod ſi pupillus ſit patronus,& accidat
beneficij,patronati vacatio,& labatur quadrimeſtre,,
& non pręſentet ex prædictis rationibus propter veriſimilem ignorantiam , quia pupillus etiam quicquid
uidet ignorat,*l.2.C.de falſa moneta,*& dicta ignorantia
in pupillo cadere ſolet cum alieno ſemper auxilio
ægeat,& ideo tutor ei datur .
17 Tali caſu etiam lapſo quadrimeſtre æquum , & iuſtum eſt,ut pupillus admittatur ad præſentandum,&
ne res in longū trahatur in damnum uacantis beneficij,poteſt ille,ad quem de iure pertinet inſtitutio,certum reddere pupillum de tali uacatione pręuia datione tutoris,ſeu ſaltem curatoris ad illum actum , & à
die dictæ notificationis tempus currere incipiet, quia
regulariter tali dandus eſt curator alioquin acta contra eum geſta ſunt ilia,*Creſcent.dec.9.n.3. de ſent. & de
iud.Greg.XV.dec.43.n.9.dec.319.n.2. & dec.485.nu.5.*et
ita reſponſum dedi Illuſtri uiro D. Thomas de Tores
Nobili Valentino .

SVMMARIVM.

1 *Lis ſuper iurepatr.mota eccleſia non vacante quando terminanda ſit .*
2 *Quid ſi poſt eccleſia vacationem durauerit .*
3 *Eccleſia vacans, ſi ante tanquam libera ſit collata, nunc tanquam talis conferri debet etiam ſuper ea lite pendente circa iuſpat.*
4 *Collator conſeruandus eſt in ſua poſſeſſione .*
5 *Epiſcopus non poteſt conferre eccleſiam , quam non clare conſtat eſſe liberam .*
6 *Lis inter Epiſcopum, et patronos ſuper eccleſia intra quod tempus ſit terminanda .*
7 *Lis inter plures compręſentatos quomodo, & quando terminanda .*
8 *Cauſa eccleſiaſticę in prima inſtantia .*
9 *Et partes tempus prorogare nequeunt .*
10 *Cauſa ecclaſiaſtiea celeriter expediendę .*
11 *Epiſcopus ex iure deuoluto ſine concurſu eccleſiam confert .*
12 *Lis ſuper forma præſentationis quomodo , & quando terminanda .*
13 *Lis ſuper poteſtate eligendi quando terminanda .*
14 *Lis inter præſentatos, & pręſentantes quando terminanda ſit .*
15 *Litis inter compatronos, quia vnus alium quia amiſit iuſpatr.excludere vult,quando terminanda .*
16 *Tempus non currit,ſi patroni fecerunt inſtantiam,vt Epiſcopus litem finiret .*
17 *Præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſione quando ſit præferendus .*
18 *Lis inter præſentatos,tantum quando ſit terminanda .*
19 *Diſpoſitio c, quoniam de iurepat.rigoroſa .*

20 Lis

10 *Lis ſuper iurepatr. inſpecta conſuetudine aliquando terminari debet.*
21 *Lis inter patronos iuriſpatronat. mixti quando terminanda.*
22 *Dignus trahit minus dignum.*
23 *Lis ſuper iure eligendi inter habentes eligere quando terminanda.*
24 *Patroni durante tempore dato ad præſentandum quandocumque præſentare poſſunt.*

Lis vertens ſuper Iurepatronatus, intra quod tempus ſit terminanda.

CAP. III.

VErum ſi lis ſit occaſione Iuriſpatronatus controuertitur intra quod tempus terminari debeat, ideo plures conſtituuntur caſus.

1 Primus eſt caſus, quando eccleſia non vacante lis
eſt ſuper illius iure patronatus, ſeu ſuper ius quaſi
poſſeſſione, & tunc nullum tempus conſideratur, ſed
finis litis expectabitur, & adueniente vacatione quaſi
poſſidens admittetur ad præſentandum, & ſi dicta lis
2 etiam poſt eccleſiæ vacationem durauerit, poſt lapſum
ſemeſtre, ſeu quadrimeſtre datum ad præſentandum,
poterit Epiſcopus eccleſiam ad libitum ſuum ordinare
ſine præiudicio vincentium, ad *text. in c. cam te, de iurep. Lamb. de iurep. lib. 2. p. 2. q. 1. art. 9.* vbi etiam de
infraſcriptis caſibus loquitur, & fuit dictum in *Terdon. iuriſpatr. 19. Febr. 1601. coram Penia.*

3 Secundus eſt caſus, quando eccleſia vacat, & certiſ-
ſimum eſt eam ſemper fuiſſe, liberam, quia antea ab
ordinario tanquam libera fuit collata pluries, & nunc
aliqui laici prætenditur iuſpatronatus, & tunc Epiſco-
pus eam cõferre debet nullo expectato tempore *Card. in clem. plures. §. vlt, n. 1. de iurepatr.* nam collator con-
4 ſeruandus eſt in ſua quaſi poſſeſſione *arg. text. in c. conſultationibus, de iurepatr. Riccius in praxi rer. for. eccleſ. deciſ. 180. n. 191.* vbi refert *Rotę deciſionem in d. Terdonen. iuriſpat. 19. Februarij. 1601. coram Penia*, quando vero
5 tunc non conſtat clare d. eccleſiam eſſe liberam, tunc
Epiſcopus non poteſt eam conſerre, ſed debet in ea
conſtituere œconomum, ſeu vicarium cum congrua
fructuum portione, qui eccleſiæ deſeruiat, fructus
exigat, & reſeruet pro futuro rectore, *c. cum vos, de off. ordinarij, Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reform. c. 18. & Maſſobrius in praxi hab. conc. ad uac. paroch. eccl. requiſito 1. dub. 11. & ſeqq.*

6 Tertius eſt caſus, quando lis eſt ſuper libertate eccleſie inter Epiſcopum, & patronos, quia Epiſcopus prætendit eccleſiam eſſe liberam, & patroni pretendunt eſſe iuſpatr. itaut dubia lis reddatur tunc ob lapſum ſemeſtris nõ eſt locus deuolutioni, ſed litis euentus expectabitur, *Abb. in d. c. cum vos, nu. 7. Rota in vna Legionen. parochialis. 7. Octob. 1587. coram Card. Blanchetto, & deciſ. 421. numer. 3. part. 1. diuerſ.* & in *Compoſtolana iuriſpatron. 16. Ianuarij, 1580. coram d. Blanchetto*, & in *Caſertana beneficij. 29. Maij. 1595. corã eodem, & Riccius vt ſupra Auguſtin. Barboſa de off. & pot. Epiſc. p. 3. allegat. 72. numer. 40. in fine*, tunc enim conſtituitur d. œconomus.

7 Quartus eſt caſus, quando conſtat eccleſiam vacantem eſſe patronatam, ſed patroni ſunt diſcordes, quia diuiſerunt vota ſua plures præſentando, et ſuper hoc litigatur, quis ex præſentatis debeat inſtitui, & tunc non currit nec ſemeſtre, nec quadrimeſtre, ſed finis litis expectabitur, cum ad Ordinarium pertineat diſcernere numeros vocum, merita pręſentatorum, & litem finire ſuper quo vide dicta per *Innocen. in c. 1. & c. 3. de iurepatr. Barboſa vbi ſup. n. 140. in princ.* et fuit dictum in *d. Terdonen. iuriſpatr.*

8 Hodie autem ſeruari debet decretum *Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reform. c. 20.* vbi cauſæ omnes ad forum eccleſiaſticum quomodolibet pertinentes, etiamſi beneficiales ſint prima inſtantia coram Ordinarijs, locorum
dumtaxat cognoſcuntur, atque omnino ſaltem infra
biennium à die motę litis terminantur, alioquin poſt
tale ſpatium, liberum eſt partibus, vel alteri illarum, Iudices ſuperiores, alias tamen competentes adire, qui cauſam in eo ſtatu, quo fuerit, aſſumant, et quãprimum terminari curent, vide *Riccium in collectan. deciſ. p. 4. collect. 1353. in fine*, et per hoc tollitur conſen-
9 ſus prorogandi iuriſdictionem litigantibus in prima
inſtantia, ita reſoluit. *Soar. de paz in praxi, tom. 1. prælud. vlt. n. 8. cum ſeq.*

10 Accedit id, quòd idem *Conc. Trid. ſeſſ. 25. de reform. c. 10. in fine*, vbi monet tàm Ordinarius, quàm alios quoſcumque Iudices, vt terminandis cauſis quanta fieri poterit breuitate ſtudeant.

11 Quintus eſt caſus, quando conſtat eccleſiam parochialem vacantem eſſe patronatam, ſed patroni non conueniunt in præſentando, labitur tempus datum ad præſentandum, et tunc ex deuolutione Epiſcòpus liberè eam confert, ad notata in *d. cap. 3. de iurepatr. vbi Car. col. vlt. Barboſ. d. num. 140.* et ſi ſit eccleſia parochialis iuriſpatronat. tunc ex iure deuoluto confert eam Epiſcopus ſine concurſu, quia d. Eccleſia patronata deuoluitur cum ſuo onere, qualitate, & exemptione, *Card. Seraph. deciſ. 1363. num. 4. Garc. de benefic. p. 11. c. 3. §. 4. numer. 284. Maſſobr. vbi ſupra dict. requiſito 1. dub. 22.*

12 Sextus eſt caſus, quando patroni inter ſe litigant
non ſuper iurepatronatus, neque ſuper eius quaſi poſſione, ſed ſuper forma præſentationis, quia vnus dicit, puta ſ, præſentationem de altero tanquam de abſente factam non tenere, ſeu tanquam de crimino ſo, et ſimili altero contrarium dicente, et tunc nullum currit tempus, ſed litis euentus debet expectari per Epiſcopi ſententia *Cardin. in d. clem. plures. §. vlt. num. 1. de iurepatr.* idem eſt, ſi lis moueatur ſuper poteſtate eligendi,
13 quia tunc non currit tempus, *dict. capit. de iurepatr. Tiraquel. de retract. lignag. §. 1. gloſſ. 10. numer. 37.* et fuit dictum in *Terdonen. iuriſpatr. 19. Februarij. 1621. coram Penia.*

14 Septimus eſt caſus, quando eſt lis tantum inter præſentatos, vel inter eos, et ſimul inter præſentantes ſuper iurepatron. eiuſque quaſi poſſeſſione, et tunc ſi lis non finiatur intra ſemeſtre, ſeu quadrimeſtre, Epiſcopus Eccleſiam debet conferre, ita *Ioan. Andr. Card. Abb & alij, in d cap. cum vos, & Card. in d. clem. plures §. vlt. col. vlt.* quòd non procedit, ſi in tempore patroni iura ſua deduxerunt, vt cauſam expedire protestando, quòd ſibi tempus non currat, vt habetur *d. Terdonen Iuriſpatr.*

15 Octauus eſt caſus quando eſſet quęſtio inter patronos de eccleſia patronata vacante puta, quia vnus negat alium eſſe patronum, quia amiſit iuſpatron. vel quia fuit illo priuatus, et ideo dicit ad ſe tantum iuſpat. pertinere, et tunc ſi lis non finiatur intra tempus datum ad pręſentandam, Ordinarius eam confert, *c. ſi*
16 *vero, de iurep.* vbi idẽ *Aug. Barb. in ſuas collect. n. 2.* ſed in predictis duobus caſibus ſup. proximis, ſecus eſt, ſi patroni in tempore eis conceſſo ad pręſentandum deducerunt iura ſua, & requiſiuerunt Epiſcopum, vt

cauſam expediret proteſtando, quod tempus ſibi non curreret, tunc enim dictis patronis non currit tempus, *Mareſcott. var. reſol. lib. 2. c. 84.*

17 Nonus eſt caſus, quando litigatur inter patronos ſuper iurepatronatus, & alter eorum eſt in quaſi poſſeſſione, alter non, tunc ſi omnes præſentent ante litem conteſtatam, debet inſtitui præſentatus ab exiſtēte in quaſi poſſeſſione *d. c. conſultationibus de iurepatr.* nec aliud tempus debet attendi, *Cardin. Seraphin. deciſ.* 499.

18 Decimus eſt caſus, quando lis eſt inter ipſos præſentatos in tempore debito pretendentes ſolum præſentationem de quolibet factam eſſe attendendum, vt ſæpè accipit, & tunc ſi lis non finiatur intra tempus datum ad præſentandum, tamen non eſt locus deuolutionis, & ratio eſt, quia diſpoſitio, *textus in capit. quoniam, in fine, de iurepatron.* tanquam rigoroſa, & exorbi-

19 tans habet locum quando lis eſt inter patronos, & ideo non extenditur quando eſt lis inter præſentatos, *Ioan. Andr. dict. cap. cum vos, vbi Anchar. numer. 3. & Butrius numer. 7. Lapus alleg. 78. numer. 15. & 16.* latè *Mareſcott. vbi ſup. d. cap. 84. Barboſa d. allegat. 72. n. 140.* & ita fuit dictum in vna *Braccharen. beneficij, 3. Martij, 1603. coram ſal. rec. Gregorio XV.* & in *Terdonen. Iuriſpat. 8. Febr. 1599. & 10. Ianuar. 1600. coram Penia, Riccius d. dec. 188. nu. 192.*

20 Et ideo, quando ſupradictum eſt, non terminata lite intra dictum tempus datum ad præſentandum, debere Epiſcopum eccleſiam conferre, procedit ſi ſine ſcandalo poſſit conferre, & niſi in loco contraria adſit conſuetudo, *Lap. d. alleg. 78. n. 17.* vbi affirmat, vſum, quo ſuperior lite intra d. tempus non finita conferat eccleſiā receſſiſſe ab auia, & amplius id non ſeruari, & Piſis huiuſmodi adeſt conſuetudo, quæ hodie, vt audio eſt vniuerſalis vndique, & certè magnum damnum patiuntur eccleſiæ propter tales longas lites, & diſcordias.

21 Quod ſi lis ſit inter compatronos laicos, & eccleſiaſticos ſuper iurepatron vel eius quaſi poſſeſſione, lis erit finienda intra ſemeſtre ob mixturam, quia magis dignum trahit ad ſe minus dignum, *Hoſtien. in ſumma tit. de iurepat. §. quod iuris ſi propter, & §. in quib. differant.*

22 Stante autem lite ſuper iure eligendi inter habentes eligere, & non finita intra trimeſtre, ſuperior prouidere non poteſt, *c. 2. de in int. reſt. c. cum dilectus, de cōſuet. & c. ex p. de arb.* ſed expectabitur litis euētus, quod declara vt per *Lamb. vbi ſup. art. 11.*

23 Aduertendum eſt etiam, quod patroni validè præſentare poſſunt per totū quadrimeſtre, ſeu ſemeſtre, & quandocumque durante dicto tempore, *Abb. in d. c. cū vos, n. 6. de off. ord. Rota deciſ. 10. n. 1. de iurepat. in antiquis. Lamb. vbi ſup. art. 13.*

Item poſſunt patroni conuenire de præſentando alternis vicibus etiam ſine Epiſcopi conſenſu, *clem. plures, §. & vt facilius, vbi gl. in verbo, liberè, de iurepat. Roch. de Curt. de iurepat. verbo, ius. num. 12. Lamb. de iurepat. lib. 2. p. 2. q. 2. art. 36. nu. 5. & 6.* & fuit dictum in *Meliten. penſionis, 31. Maij, 1596. coram Card. Seraph.* & in Lucana *parochialis, 25. Iunij, 1601. coram Card. Pamphilio,* & tunc iuſpatr. pro illa vice eſt totum illius, qui eſt in turno, & præſentat *Roc. vbi ſup. q. 12. Lamb. in d. art. 35. n. 5. & 7.* & fuit dictum in *Salernitana alternatiua, 27. Nouemb. 1581. coram Robuſterio,* & in d. *Lucana parochialis,* idque procedit quando iuſpat. competit pluribus vti ſingulis uel quādo competit duobus collegijs, ſeu uniuerſitatibus, ſecus ſi competat uni collegio, ut fuit dictum in *Vallisoletana præeminentiarum, 29. Martij, 1604. coram Card. Pamphilio.*

SVMMARIVM.

1 *Quadrimeſtre, ſeu ſemeſtre datum ad præſentandum quomodo computetur.*
2 *Curritq. de momento ad momentum.*
3 *Exemplum curſus d. temporis.*
4 *Et tunc attenditur tempus, dies, et hora, quando fuit publicum beneficium vacaſſe.*
5 *Annus, & menſis quot dies habeant, & dies horas.*
6 *Annus quomodo ſit computandus.*
7 *Et in eius computatione attenditur conſuetudo.*
8 *In anno biſſextili duo dies pro vno computantur.*
9 *Quadrimeſtre, ſeu ſemeſtre eſt ſemper continuum.*
10 *Tempus continuum quod ſit*
11 *Tempus vtile quod ſit.*
12 *Tempus vtile quomodo conſideretur.*
13 *Tempus datum ad præſentandum ab initio eſt vtile, quia non currit ignoranti.*
14 *Menſium computatio quomodo facienda.*
15 *Menſis intelligitur dierum triginta.*
16 *Menſis quando incipiat, & quando terminetur.*
17 *Quando dubitatur de obitu, debet fieri mentio horæ d. obitus.*
18 *Si in villa obitus acciderit, attenditur galli cantus.*
19 *Galli cantus an probet horam, iudicis arbitro relinquatur.*
20 *Obitus contingat, quando hora mediæ noctis pulſat, beneficia vacant in menſe ſequenti.*
21 *Horæ dum primus pulſus ſonat, incipit hora ſubſequens.*
22 *Poſſeſſor in beneficio præfertur quando non conſtat de hora obitus.*
23 *Et ſi neuter poſſideat, prouiſus a Papa præfertur.*
24 *Collatio valet facta ab Ordinario in ſe menſe Apoſtolico, ſi beneficium vacauit in menſe Ordinarij.*
25 *Reſeruatum vt dicatur beneficium, attenditur tempus, & hora vacationis.*
26 *Vacatio quomodo probetur, ſi mors in mari contigerit.*
27 *Mors quomodo ſit probanda.*
28 *Patroni dotanti à die dotationis currit tempus ad præſentandum.*
29 *Quod ſi dotis aſſignatio non ſit facta à die completa conſtructionis currit tempus.*
30 *Patronus quando habeat nouum tempus ad præſentandum.*
31 *Patronus ſi deputauit præſentandum, ſed eum non præſentauit, ſit lapſo tempore deuolutio.*
32 *Patronus eccleſiaſticus quando habeat nouum ſemeſtre.*
33 *Patronus laicus durante quadrimeſtre variare poteſt eccleſiaſticus non.*
34 *Patronus reſtitutus ad præſentandum ad quid cenſeatur, reſtitutus.*
35 *Quid ſi ſit reſtitutus contra ſententiam priuatiuam poteſtatis præſentandi.*
36 *Tempus currit patrono a die ſcita vacationis per obitum vel priuationem.*
37 *Patrono notificari debet priuatio rectoris.*

Qua-

Quadrimeſtre, ſeu Semeſtre datum patronis ad præſentandum quomodo computetur, & nunquid ſit ſemper continuum, & quando patronis competat nouum tempus ad præſentandum.

CAP. IV.

1 QVadrimeſtre, ſeu ſemeſtre datum patronis ad
præſentandum quomodo ſit cumputandum tra-
dit *Rota deciſ. 10.num.2.de iurepatr.antiquis* remittendo
ſe ad *Hoſtienſ.in cap.licet.de ſuppl.neglig.prel.ad Io. And.*
in cap.quam ſit,de elect.lib.6.& ad Doct.in l.vbi lex.ff.de
reg.iur.& tradit *Lamb.de iurepat.lib.2.p.2.q.1.artic.* 14.
2 ſi enim dies vacationis fuerit in die octaua Ianuarij
die ſeptima Aprilis erit vltima die trimeſtris, & ideo
dictum tempus currit de momento ad momentum, &
in eo erit attendenda hora, *Doct.in d.cap.quam ſit*, *§.*
electus,ſuper gloſſ.in verbo,menſem,de elect,lib.6. Exem-
3 plum,ſit vt in præcedenti hora illius horæ,qua vacauit
eccleſia,licet ſit eiuſdem diei computetur tempus, vt
ſi dies vacationis fuerit hora decimanona diei, debet
4 attendi hora decimaoctaua currentis diei temporis à
iure præfiniti,& attenditur tempus, dies, & hora, in
quibus fuit publicum, & notorium rectorem deceſſiſ-
ſe, & beneficium vacauiſſe; poteſt enim accidere,
5 quod moriatur rector hora 15. & quòd eius mors non
publicetur niſi hora 20.*Lamb.d.art.14.num.5.* & quot
pies habeat annus, & menſis; ſecundum communem
vſum loquendi,& quot horas habeat dies, vide *Philip.*
*Corn.& Doct.in d.§.dilectus.*annus autem computari de-
6 bet à die Natiuitatis Domini Noſtri Ieſu Chiſti, ita
in extrauag.1.Nos de omnipotentis Dei, de penit.in extra-
uag.commun.& in extrauag.quemadmodum,eod.tit.gloſſ.
in extrauag.vnica de cenſib.in verbo, datam pulchrè, Rota
deciſ.37.de iudic.in antiquis.& deciſion.ſecunda, de
verb.ſignific.in antiquis. Mar. Antonin. Genuenſ. in
praxi Archiepiſ.Neapolit.c.53.num.12. niſi adſit con-
ſuetudo, prout eſt piſis, vbi annus computatur ab
7 Incarnatione, ideſt à feſto Anunciationis B. Mariæ
Virginis,& in anno biſſextili, quo additur vnus dies
menſi Februarij,& bis dicitur ſexto Kalend.Mart. duo
dies pro vno die cedunt,ſecus in odioſis, vt per *San-*
8 *chez de matrimon.lib.2.diſput.24.num.18.*vide *Auguſtin.*
Barboſam in collect.ad c.quæſiuit.14.de verb.ſignif.in §.fe-
ſtum,n.4.& ſeqq.

9 Tempus autem prædictum quadrimeſtre,ſeu ſeme-
ſtre ſemper eſt continuum,& quocumque die currit,*c.*
*3.de iurepatron.*etiam diebus feriatis, *Lamber.vbi ſupr.*
artic.15.& Rocchus de iurepatr.in verbo,honorificum, q.
34.num.65.Barboſa de off.& poteſt.Epiſc.p.2.alleg.72.n.
10 *127.*& tempus continuum eſt,quòd ſemper currit die-
bus feriatis,& non feriatus,in præſentia, & in abſentia
ſiue ſit copia iudicis,ſiue non,de quo loquitur *text.in l.*
11 *vlt.C.de præſcript.long.temp.* Tempus autem vtile eſt,
quòd non currit diebus feriatis,nec in abſentia partis
neque vbi deeſt copia iudicis, *gl.in clement.vnica, in*
*verbo,continuum, de integr.reſtitut.*quod tempus vtile
12 aliquando eſt continuè vtile, vt quando quis ignorat
ad ſe ſpectare aliquod ius, aliquando non quoddam
vtile quoad ſui principium,& nõ quo ad inprogreſſum
gl.in d.clem.vnica, Io.Andr.in c.2.& in c.quia diuerſita-
tem,de conceſſ.præb.Card.in d.clem.vnica,quæſt.23. Lam-
Viuian.de Iurepatr.

bert.d.art.15. & quamuis dict. tempus datum ad præ-
13 ſentandum ſit continuum à die ſcitæ vacationis,ab ini-
tio tamen eſt vtile,quia non currit ignoranti, *Rocch.d.*
q.34.vbi ſupr.

14 Menſium autem computatio fieri debet, prout ipſi
menſes collocantur,& iacent pro totum anni circulum
gloſſ.in d.cap.quam ſit,verbo,menſem, de elect.libro ſexto.
15 quamuis alias,quando ſit mentio menſis intelligatur
de menſe 30.dierum,*l.vltim.§.ſin autem dubius,iuncto §.*
ſimili modo,& §.donec,tamen, C.de iure delib. Menoch.de
arbitr.iudic.lib.2.caſu 50.à numer.2. quo fit, vt menſis
Apoſtolicus terminetur in dimidia nocte vltimi diei
16 ipſius menſis,& ab illa in dimidia nocte in poſterum
incipiat menſis ordinarij collatores, & duret vſque
ad dimidiam noctem vltimi diei illius mẽſis,*l.more Ro-*
mano,vbi Iaſon.ff.de ferijs,c.conſul.24.de off.de l. D.Po-
lidorus Ripa Mediolanen. vir integerrimus, qui fuit Or-
dinarius Primarius Iuris ciuilis in ampliſſimo Piſano
Gymnaſio, & amicus meus cariſſimus, qui obijt Piſis
anno 1614. ætat. ſuæ 44. & ſepultus in Eccleſia S. Frig-
diani Cleric.Regular.S.Paulis Bernabit.in ſuo *tracta-*
tu de nocturno tempore,edito 1602.cap.160.num.5.& 9.
& cap.161.num.3.& ideo quando dubitatur de menſe,
in quo aliquis obijt,benè eſt, vt fiat mentio horæ dicti
obitus,præuio duorum teſtium examine, qui aſſerant
obitum ſecutum eſſe pulſata tali hora ab horologio; &
17 ſi obitus contingat in villa, vbi non ſit horologium, ſi
legitimè probetur, quòd tempore dicti obitus galli
cantabant,prout veriſimiliter verſus diem cantare ſo-
18 lebant præſumitur,quod obitus,& vacatio fuerint poſt
mediam noctem,& ita fuit reſolutum in *Auerſana pa-*
rochialis,12.Martij.1562.coram Oradino, prout refert
Hieronym.Gonz.in comment.ad regulam octauam Cancell
gloſſ.11.num.16. Polidor. Ripa vbi ſupr. in 2.edit. Ioſeph.
Ludouic.deciſ.Peruſina deciſ.116.n.7. vbi refert quod in
ciuitate Aſſiſij vltimo die menſis Ordinarij ante me-
diam noctem vacauerat Canonicatus eccleſiæ illius
Cathedralis,& fuit collatus ab Ordinario, & in colla-
tione fuit expreſſum,quòd vacauerat ante mediam no-
19 ctem,& collatio fuit valida, & an galli cantus probet
hora relinquitur arbitrio iudicis penſatis circunſta-
tijs,& teſtium rationibus alijſque veriſimilitudinibus
ad text.in l.3.§.tu magis ſcire,ff.de teſtib.& in cap.in præ-
ſentia,de renunciat.Gonzal.vbi ſupr.num.25. & ſi moria-
20 tur beneficiatus quando cæpit ſonare hora mediæ no-
ctis,& ſic etiam poſt primum pulſum,dicitur beneficiũ
vacare in menſe ſequenti,*Garc.de benefic.p.5.c.1.num.*
21 *524.Sanchez de matrim.lib.2.diſput.41.num.40.*qui dicit
quòd quando primus pulſus horæ ſonat, iam hora eſt
expleta,& incipit hora ſubſequens, et *Maſſob.in praxi*
*bab.conc.ad vac.paroch.eccleſ.præiud.23.dub.5.*et ſi non
22 poſſit conſtare quando bẽneficium vacauerit, an de
menſe Apoſtolico,ſeu de menſe Ordinarij, vt quia be-
ficiatus fuerit mortus inuentus,tunc poſſeſſor in bene-
cio præfertur, *Put,deciſion.207.lib.3.*et ſi neuter poſ-
23 ſideat prouiſus a Papa debet præferri, et obtinere ar-
gumento *text.in c.ſi à ſede,de præb.lib.6.*de qua te *Gon-*
*zal.vbi ſupr.à nu.26.ad 48.*latè *Garc.vbi ſup.d.n.523.* et
Ordinarius ſemper validè confert beneficium in men-
ſe Apoſtolico, ſi verè vacauerat in menſe ſibi Ordi-
24 nario conceſſo, quia vt beneficium dicatur reſer-
uatum, vel non, conſideratur tempus, & hora
25 ipſius vacationis, non tempus quo durauit, et
continuauit vacatio, *Rota deciſ.774.numer.3.& 10.*
*lib.3.part.3.diuerſ.*latè *Gonzal.vbi ſupr. à num.53.ad nu.*
79.Put.deciſ.46.num.6.lib.3. et quando mors contin-
26 geret in mari,quomodo ſit probãda vacatio,vide *Ro-*
tam deciſion.666.& deciſ.731.lib.3.p.3.diuerſ. & de mo-
do probandi mortem vide *Creſcent.deciſio.3.de probat.*

& Maſcard.de probat.concl.1075.cum ſeqq.

28 Inſuper ſi noua conſtruatur eccleſia, cum dos ſit aſſignanda in ipſa impoſitione primi lapidis, & ne dos remaneat pænes dotantem, tenetur ipſe patronus, qui dotauit a die dotationis intra quadrimeſtre ſi eſt laicus,& ſi eſt eccleſiaſticus intra ſemeſtre præſentare rectorem ad d.eccleſiam,quamuis enim tunc eccleſia non egeat rectore quoad ſpiritualia, eget tamen quoad temporalia, vel ſaltem currit d. patrono tempus à die,in quo venit dies ſolutionis dotis, niſi ante illud tempus eſſet eccleſia ædificata,quia a die perfectionis ædificij curreret d.tempus, licet non veniſſet dies d.ſo-

29 lutionis,quòd ſi aſſignatio dotis ſit omiſſa, quo caſu eccleſia erit ab Epiſcopo dotanda, completa conſtructione cum eiuſdem Epiſcopi auctoritate d.tempus incipit currere d.patrono, vt per *Lamb.vbi ſup.art.16. & lib.1.p.1.q.5.princ.art.18.& 19.*

30 Patronus habet etiam nouum ſemeſtre ſi eſt clericus,& nouum quadrimeſtre ſi eſt laicus ad præſentandum à die,quo præſentatus noluit conſentire præſentationi, & a die quo præſentationem prius acceptatā renunciauit,vel a die mortis præſentati adhuc non inſtituti,& hoc tempus adeo eſt nouum, vt nullo modo in eo ſit computanda pars primi ſemeſtris,ſeu quadrimeſtris, argumento *text.de electione loquentis in cap.ſi electio,de elect.lib.6.vbi Doct.*extendunt textum ad collationem,& poſtulationem & ſuper *gl.ibidem in verbo, integrum,*extendunt illum textum ad præſentationem, *Rot.dec.8.de incep.in nou.*niſi ſuper prædictis fraus interceſſiſſet,& ſecus etiam eſt,ſi patronus elegit,& depu-

31 tauit,præſentandum,ſed eum actualiter non præſentauit, tunc enim ſit deuolutio ad ſuperiorem,*Lamber.d.lib. 2. p.2.q.1.art.17.*& fuit dictum in *Florentina parochialis, 18.Decemb.1589.coram Comitulo, in Lucana plebis, 14. Martij, 1597.coram Penia.*idem eſt ſi præſentatio fuit nulla ex aliquo defectu occulto,vt in *Lunen. Sarzanen. Cappellaniæ 5.Decemb.1601.coram Card.Sacrato, & in Mediolanen.iuriſpatr.22.Maij 1595.& 29.Ianuar.1596. coram Blanchetto.*

32 Item eſt, ſi patronus eccleſiaſticus præſentet aliquem, qui poſtea repellatur tamquam indignus ob crimen antea occultum, & ante inſtitutionem, nam habet aliud ſemeſtre ad alium præſentandum,*ad text. in d.cap.ſi electio, de elect. lib. 6.* ſed patronus laicus ſi præſentauit talem, qui ob tale occultum crimen repellatur, durante quadrimeſtre poteſt variare, & alterum præſentare, vt per *Lambert.vbi ſup.art.18.* & hoc eſt,quia laicus durante quadrimeſtre poteſt va-

33 riare,& alium præſentare,& ſi non variat, ſibi imputet,eccleſiaſticus autem variare non poteſt, *Lamb.d. art.18.*

34 Si autem patronus,qui præſentauit indignum, ſit à Papa reſtitutus, vt poſſit iterum præſentare,& fuerit aduerſus lapſus temporis reſtitutus, cenſetur reſtitutus dumtaxat ad tempus amiſſum,*gl.vlt.in fine d.cap.ſi electio,*ſi autem ſit reſtitutus aduerſus ſententiam priuatiuam poteſtatis præſentandi, tunc totum quadri-

35 meſtre,ſeu ſemeſtre de nouo habebit,*gl.in d.c.ſi electio, in verbo,occultum.*

36 Tempus autem prædictum a die veræ vacationis currit patrono ſcienti illam, ideoq. ſi rector ſit verè priuatus beneficio, & tamen publice regit, & in illo adminiſtrat,tunc patrono nullum currit tempus a die dictæ priuationis,ſed a die mortis prædicti rectoris, *Lapus allegat.78.dub.4.num. 12. & ſeq. & Lambertin. d. quæſt.1.art.20.* & ratio eſt hoc in caſu, quia patronus

37 non tenetur diuinare,& ideo quando rector eſt priuatus beneficio,debet talis priuatio notificari patrono, & à die dict. notificationis, & ſcientiæ tenetur patronus præſentare intra debitum tempus ſupradicta.

SVMMARIVM.

1 *Procurator patroni præſentans debet infra tempus datum ad præſentandum mandatum exhibere.*
2 *Alias præſentatio non valet.*
3 *Præſentatio pro patrono requirit ſpeciale mandatum.*
4 *Patronus poteſt ratificare per literas geſta nomine ſuo.*
5 *Deuolutio ſit ad ſuperiorem,ſi procurator mandatum non exhiberit.*
6 *Procuratores multi præſentant, & non exibent mandatum.*
7 *Præſentatio ſit coram ſuperiore præſente præſentandō.*
8 *Præſentatus debet acceptare præſentationem intra tēpus datum ad præſentandum.*
9 *Patronus poſt præſentationem non tenetur inſtare pro inſtitutione.*
10 *Inſtituere habenti nullum eſt præfinitum tempus.*
11 *Præſentatus non tenetur inſtare pro inſtitutione.*

Procurator patroni ſi præſentet,quid agere debeat.

CAP. V.

1 PRocurator patroni ſi procuratorio nomine infra legitimum tempus ſemeſtris, ſeu quadrimeſtris præſentet rectorem ad vacantem eccleſiam, quia non ſufficit producere mandatum factum ad præſentandum,ſed actualiter debet fieri præſentatio, vt fuit dictum in *Mediolanen.iuriſpatron.22.Maij,1595.coram Blanchetto,*tenetur infra dictum tempus fidem facere de ſuo mandato,dictumque mandatum coram habente inſtituere apud acta in authentica forma exhibere, *Lapus allegat.22.Lambertin.de iurepatronatus lib.2.par.2.q. 1.art.21.annotat.ad Gregor.XV.deciſ.177.num.7.* ſi enim non exhiberet mandatum,nihil valeret præſentatio, quia paria ſunt non præſentaſſe,vel minus ſufficienter præſentaſſe,*cap.ſi quis inſtitu,vbi gloſſ.in verbo,admitti,de elect.lib.6.*& facit *text.in l.duo ſunt Titij, ff.de teſtament.*

2 *tut.*item, quia præſentare requirit ſpeciale mandatum patroni,vt fuit dictum in *Foroliuien.iuriſpat. 25. Octob.*

3 *1599.& 15.Maij 1680.corā Card.Lancellotto,& in Lucana parochialis.25.Iunij,1601.coram Card.Pamphilio,Car. in c.vlt.de conceſſ.præb.* & patronus infra dictum tempus datum ad præſentandum ratificare geſta per com-

4 patronos vel per ſuos procuratores etiam per literas *vt in cap.ea noſcitur, de his quæ fiunt a prel. Rocchus de Curte de iurepat.in verbo,honorificum,quæſt.5.num.23.& ſeqq.* & de ratificatione patroni vide *Abb in conſ.76. par.2.*& ideo elapſo dicto tempore, & non ſecuta præ-

5 dicti mandati reali exibitione,ſeu ſaltem patroni ratificatione,præſentatio facta per talem procuratorem remanet nulla, irrita, & inualida, & deuolutio ſit ad ſuperiorē,qui tūc ſtante patroni negligentia,prædicta, liberè confert eccleſiam, *Lambertin. dict. articul.21. num.7.*

6 Et in praxi animaduertendum eſt circa prædicta, quia multi tamquam procuratores patronorum abſentium præſentant occurrente vacatione, & poſtea infra dictum tempus non exibent mandatum, nec procurant patronorum ratificationem,& nihil efficiunt, & lites ſuſcitant innanes,& ineptas,vide *Rotam deciſ. 443.nu.3.p.2.in recentior.apud Farinac.*& fuit dictum in *Piſana Cappellaniæ, 10.Decembris, 1597.& 30.Martij, 1601.coram Card.Millino.*

8 Præ-

Præſentatio autem debet intra dicta legitima tem-
pora fieri actualiter coram habente inſtituere præ-
ſente præſentando. *Rota dec. 3. de iurep. in nouis*, qui po
ſtea præſentatus debet omnino intra dictum tempus
datum ad præſentandum acceptare præſentationem
argumento *text. in c. quam ſit, de elect. lib. 6. Lamb. vbi*
ſup. art. 22. n. 3. non tamen tenetur patronus poſt fa-
ctam præſentationem intra d. tempus, nec poſtea fa-
cere inſtantiam coram Superiore, vt præſentatum in-
9 ſtituat, *Rota dec. 4. de iurepatr. in nouis*; nullum enim
10 tempus repetitur a iure ſtatutum tempus, vt infra di-
cetur, quando de inſtitutione tractabitur, immo nec
etiam præſentatus tenetur inf. d. tempus facere in-
ſtantiam pro eſſequenda inſtitutione per dicta a *Doct.*
11 *in c. cum vos de offic. ord. & in c. 3. in c. ſi vero, & in c. cam*
te, de iurepatr. vide Rocthum de Curte, vbi ſup. q. 36. &
Lamb. vbi ſup. art. 23.

SVMMARIVM.

1 *Patronus ſi per errorem præſentet coram Ordinario, po-*
teſt iterum præſente coram habente inſtituere etiam la-
pſo termine.
2 *Nemo tenetur ſcire iura priuatorum.*
3 *Patronus præſentans coram inferiore, cum deberet præ-*
ſentare coram Ordinario, non poteſt lapſo termino ite-
rum præſentare.
4 *Iuris ignoranti nemine excuſa.*
5 *Patronus ſi abſit contradictio non tenetur probare ſe in*
tempore præſentaſſe.
6 *Secus ſi adſit contradictio, & præſentatio non fuerit ad-*
miſſa.
7 *Præſentatio quando, præſumatur facta in tēpore, vel nō.*
8 *Præſentatio ſi fuit admiſſa præſumitur facta in tempore.*
9 *Præſentatio admittitur ſi, & in quantum.*
10 *Patroni lapſo tempore moram purgare nequeunt.*
11 *Mora non purgatur vbi executio ſit a iure.*
12 *Deuolutio in beneficialibus ſit a iure.*
13 *Epiſcopus poteſt poſt lapſum tempus admittere patronum*
præſentandum:
14 *Secus eſt, ſi Epiſcopus non contulerit, quia tunc deuolutio*
ſit ad Superiorem.
15 *Patronus ſcienter præſentans indignum iterum nō admit-*
titur ad præſentandum.

Præſentatio vtrum ſit inualida, ſi patronus errans præſentauit coram ordinario, qui coram alio præſentare tenebatur.

CAP. VI.

1 PAtronus ſi præſentet coram Ordinario per erro-
rem in caſu, quo tenebatur præſentare coram
alio inferiori habente ius inſtituendi ex legitima præ-
ſcriptione, ſeu priuilegio, tunc, quia patronus habet
fundatam intentionem iure, quo omnes eccleſiæ, &
omnia beneficia ſpectant ad Epiſcopum loci ordina-
rium. *c. omnes baſilicæ, 16. q. 7.* quamuis lapſum ſit tem-
pus datum ad præſentandum, & ſciat tunc præſenta-
tionem fieri debuiſſe coram alio bene poterit iterum
præſentare ex iuſta cauſa ignorantiæ coram habente
inſtituere, quia nemo tenetur ſcire iura priuatorum,
2 *cap. porro de priuileg. Lamb. de iurepat. par. 2. lib. 2. quæſt. 1.*
art. 24. Aug. Barboſa de off. & pot. Epiſc. alleg. 72. n. 148.
& ideo tunc non ſit deuolutio ad ſuperiorem, ſecus ſi
ſcienter, & doloſe, fuit dictum in *Lunen. Sarzan. Capel-*
laniæ, 5. Decembr. 1601. coram Card. Sacrato, & in Roma-
na iurispatr. 9. Maij 1603. coram Iuſto, quæ præſentatio po-
teſt fieri etiam coram Datario, vt habetur in *Lucana*
plebis, 19 Mart. 1598. coram Gypſio, & in d. Romana iuriſ-
pat. 9. Maij 1603. coram Iuſto.
3 Verum ſi inſtitutio ſpectet ad Ordinarium, & pa-
tronus præſentet coram prælato inferiore, tunc lapſo
tempore a iure patronis ad præſentandum, patronus
4 non poterit de nouo præſentare, quia ordinarius iure
communi habet ius, & auctoritatem inſtituendi, &
neminem iuris ignorantia excuſat, vnuſquiſque enim
tenetur ſcire leges, *l. leges ſacratiſſimæ. C. de legib. Lapus*
allegat. 95. Lamber. d. art. 24. n. 3. vide Gratiam de benefic.
p. 10. c. 2. n. 7. & 8.
5 Patronus autem ſeu præſentatus, ſi nullum habeat
aduerſarium, & nulla adſit contradictio, non tenetur
probare præſentationem admiſſa fuiſſe factam ſtatu-
to tempore, quia actus reperitur factus, & præſumitur
6 factus debito tempore, vide Maſcardum de *probat.*
concl. 1218. & Doct. in c. vt circa, §. 1. de elect. lib. 6. ſi vero
adeſt aduerſarius, qui id neget, & præſentatio non fue-
rit admiſſa ab eo, qui debet inſtituere, ex cauſa, quia
lapſum erat tempus, & tunc non eſt præſumendū præ-
7 ſentationem fuiſſe factam infra debitum tempus, ſi
autem ex alia cauſa non fuit admiſſa præſentatio tūc
præſumitur tempus lapſum nō fuiſſe verum ſi indiſtin-
ctè abſque cauſæ expreſſione præſentatio non fuerit
admiſſa, & tunc non præſumitur facta debito tempore
cum ſimus in incerto cui fuerit reiecta, *Rota deciſione*
8 *decimaſecunda de iurepatronatus in antiquiſ.* ſi autem
præſentatio fuerit admiſſa præſumitur facta debito
9 tempore, etiam ſi fuerit admiſſa ſi & quantum prout
de ſtylo fieri conſueuit. *Lamb. vbi ſup. art. 25.* & ratio
eſt quia, quilibet præſumitur facere actum vt ſibi ac
quirat argum. *tex. in l. ſi defunctus, C. arb. tut. iuncta l.*
cum de in debito, ff. de probat.
10 Neque poſſunt patroni, qui non præſentauerunt in-
tra debitum tempus, moram purgare, quia vbi execu-
11 tio facta eſt a iure non admittitur moræ purgatio,
Doct. in l. ſi inſulam, ff. de verb. oblig. gloſ. & Doct. in cap.
mora de reg. iur. lib. 6. & in hoc caſu, executio ſit a iure
12 de quo deuoluitur ſtatim a ſuperiorem libra confe-
rendi facultas, prout dicit *Abb. in cap. vlt. de iurepatr.*
& Rota deciſione 6. de iurepatr. in nouis. poteſt tamen
13 Epiſcopus, & alius habens inſtituere elapſo tempore
dato ad præſentandum, rem gratam facere patrono
eumque ad præſentandum admittere per text. *in cap.*
2. de ſuppl. neglig. pral. ponderando ibi verbum, liceat
quod ponit cauſam in voluntate illius, cui licet, *Bart.*
in l. poſtulatio iſta, §. hi qui ſunt, & ibi omnes ff. de verb.
oblig. maxime quando refertur ad factum, ut ibi, &
idem eſt *in c. cam te, de iurepatr. ibi licitum ſit tibi Card.*
in clem. vnica, de in integr. reſt. q. 22. & Lamb. vbi ſup. art,
27. n. 3. & 5. quod tamen non procedit, ſi Epiſcopus,
14 uel alius ſuperior inf. ſuum ſemeſtre non contulerit,
cum tunc deuoluatur ad alium ſuperiorem, *c. 2. de con-*
ceſſ. preb. non poteſt tamen patronus admitti ad præ
ſentandum etiam durante tempore, qui ſcienter præ
ſentauit indignum, cum pro illa vice, & uacatione fue
rit iure ſuo priuatus, & priuatio eo caſu eſt in pœnam
c. cum vos. de off. ordin.

SVMMARIVM.

1 *Tempus datum ad præſentandum poſſit ab Ordinario ab-*
breuiari.
2 *Inſtitutio facta non præuio edicto eſt inualida.*

3 Vel ſi

3 *Vel ſi fiat durante termino edicti.*
4 *Edictio poſito cum minori termino iuris, ſi alius petat tempus a iure datum obtinere,*
5 *Edicti in termino, ſi nullus compareat fit inſtitutio.*
6 *Collegij maior pars poteſt abbreuiare tempus, & præſentare.*
7 *Compatronos re integra lapſo edicti termino admittitur ad præſentandum.*
8 *Et ſi compareat poſt factam inſtitutionem poteſt eam appbare.*
9 *Patronus ſi ſcienter ſinant labi tempus edicti, poſtea non admittuntur.*
10 *Ordinarius an prorogare poſſit tempus datum ad præſendum.*
11 *Index ex cauſa poteſt terminum iuris mutare.*
12 *Ordo. data negligentia patronorum prouidet beneficio.*
13 *Ord. poteſt prorogare tempus datum ad præſentandum quo ad ſui præiudicium.*

Ordinarius nunquid poſſit abbreuiare, ſeu prorogare tempus datum ad præſentandum.

CAP. VII.

1 ORdinarius an poſſit abbreuiare tempus à iure pa-
tronis datum ad præſentandum in edicti appoſi-
tione ſecundum diſpoſitionem, *tex. in c. vlt. de elect. lib.
6. vbi gl. & Doct.* concluduntur prædictum textum pro-
cedere etiam præſentatione, & ita communiter ſe-
quuntur omnes, & in praxi ſeruatur, eam apponitur
2 editum cum termino peremptorio, ita vt inſtitutio fa-
cta ſine edicti affixione nulla eſt, *Riccius in praxi rer. for.
eccl. dec. 160. Lapus alleg. 8. col. vlt. Lamb. de iurepat. lib. 2.
3 p. 3. q. 6. art. 17.* prout etiam eſt nulla inſtitutio facta an-
tequam terminus edicti tranſeat, *Ricc. vbi ſup. dec. 161.*
& fuit dictum in *Forolinien. iuriſpatr. 8. Febr. 26. April.
1599. coram Card. Lancel.*
4 His ſic ſtantibus, quæritur, ſi alij compatroni in
termino edicti non compareant, & contradicant, an
eis in præiudicium afferatur, itaut etiam durante tem-
pore dato ad præſentandum non ſint audiendi, & in
hoc conſtitue hos caſus,
Primo eſt caſus, quando fuit poſitum edictum cum
minori termino temporis a iure dati ad præſentandū,
& tunc ſi quis compareat, & dicat ſe velle expectari
per totum tempus ſibi a iure conceſſum debet audiri,
ſed tamen ad vlteriora procedetur, ac ſi non compa-
ruiſſet, verum ſi voluerit iura ſeu pro ducere, audietur
& ſuper eis iudicium dabitur.
5 Secundus eſt caſus, quando in termino edicti nullus
comparuit, & certum eſt alium habere iura minima in
d. iurep. & tunc relapſo edicti termino procedi poteſt
ad inſtitutionem, melius tamen, & tutius eſſet d. cer-
tum patronum citare ſpeciali citatione.
6 Tertius eſt caſus, quando iuſpat. competit collegio,
& tunc maior pars poteſt abbreuiare tēpus iuris, et vo-
cata minori parte præſentare, ſicut ſit in electione
iuxta dicta per *Abb. & Doctor. in capit. cum nobis, de ele-
ction.*
7 Quartus eſt caſus, quando fuit appoſitum edictum
cum minori termino, in quo nullus comparuit, et præ-
ſentes eorum iura produxerint, et tunc ante inſtitutio-
nem re integra compatronus admittetur ad præſen-
tandum, ſi duret tempus datum a iure, ſed ſecuta inſti-
tutione non debet admitti d. compatronus, ſeu ſi facta
8 ſit inſtitutio, poſſet patronus pro ſui iuris conſerua-
9 tione repræſentare inſtitutum, et in eum conſentire, e
ita pluries in praxi ſeruari vidi, verum ſi patrona
ſciant dictum fuiſſe appoſitum, et ſinant labi tempus
quia tūc tacitè videntur approbare præſentationē fa-
ctam, ſi probetur dicta ſcientia, non debent vllo modo
ad præſentandum admitti, et de his vide *Lamb. vbi ſup.
lib. 2. par. 3. q. 1. art. 8.* vbi alios deducit, & *Fel. in c. cum
Bertoldus, col. 5. de re iud. Roch. de Curte, de iurepat. in ver-
bo, honorficum, q. 2. princ. ex quib.* patet quando ordina-
rius, alius habens inſtituere poſſit in edicto abbreuiare
tempus datum patronis ad præſentandum.
10 Verum an ordinarius poſſit prorogare tempus da-
tum patronis ad præſentandum, et concludas quod
ſic quando de ſolo ipſius ordinarij præiudicio agitur
*Creſcent. deciſ. 11. n. 1. de dilat. Flam. Pariſ. de reſig. benef.
lib. 7. q. 29. in fin. Gregorius XV. dec. 177. n. 5. & ibi annot. n.
8. Vgol. de pot. Epiſc. cap. 51. §. 1. n. 4. Aug. Barb. de of. & pot.
Epiſc. p. 3. alleg. 72. num. 143. Ricc. vbi ſupr. dec. 217. in col-
lect. dec. collectan. 191. Lamb. vbi ſupr. d. q. 1. art. 27. & 28.*
et ratio eſt, quia index ex cauſa poteſt terminum a iu-
11 re ſtatutū abbreuiare, et prorogare, *Doct. in c. cū ſit Rom.
de app. gl. in cap. oblatæ & in c. perſon. de app. Bar. & alij in
l. 2. ff. de re iud. Capella Tholoſ. dec. 196. 445. & 426. Myn-
ſign. dec. 40. cent. 3.* item, quia cum poſt patronos ordi-
narius poſſit intra ſemeſtre prouidere beneficio de re-
ctore, nec antea, niſi lapſo d. ſemeſtre ad alium ſuperio
rem ius conferendi deuoluatur, *ad not. per Gemin. in cap.
vnico, §. vlt. verſ. quid ſi laicus, de iurep. lib. 6. Rot. dec. 6. de
iurep. in non.* ideo poterit ordinarius prædictus conce-
dere patrono, vt præſentet, et per hoc intelligitur d.
prorogationem valere in ſui præiudicium tantum, non
autem ſuperioris, ad quem poſt ordinarium deuolui-
tur collatio, et vide quæ dixi in c. præced,

SVMMARIVM.

1 *Cuſtodia eccleſiæ vacantis ſpectat ad habentem ius inſtituendi, niſi patroni ſint eccleſiaſtici.*
2 *Laici non debent ſe intromittere de rebus eccleſiæ.*
3 *Cuſtodia eccleſiæ collegiatæ vacantis patronatæ pertinet ad collegium.*
4 *Patroni eccleſiaſtici ſi ſint negligentes in eccleſiæ uacantis cuſtodia Epiſcopus prouidet.*
5 *Oeconomus in eccleſia uacante ponitur ab habente illius cuſtodiam.*
6 *Oeconomus uacantis eccleſiæ fructus conſeruare debet.*
7 *Conc. Trid. ſeſſ. 24. de refor. cap. 18. ubi Epiſcopus prouidet Eccleſiæ curatæ uacanti de Vicario.*
8 *Etiamſi inſtitutio pertineat ad inferiorem.*
9 *Epiſcopus ſtante diſcordia patronorum poteſt claudere oſtia eccleſiæ, aliaque facere.*
10 *Scandalum ex minis quando dicatur.*
11 *Epiſcopus ſtante diſcordia patronorum quando poſſit eccleſiam conferre.*
12 *Epiſcopus patronos diſcordes concordare debet.*
13 *Epiſcopus dignum præſentandum poteſt repellere ad ſcandalum vitandum.*
14 *Ius quæſitum ratione ſcandali quando perdatur.*

Eccleſia vacantis cuſtodia ad quem pertineat, & quid ſi inter patronos ſit diſcordia cum ſcandalo.

CAP. VIII,

1 TEmpore, quo eccleſia vacat ille habet dictæ eccle-
ſiæ cuſtodiam, qui habet ius inſtituendi, *gl. penult.*
in fine

in fine, in c.cum vos. de offic.ord. & ſi patroni ſint eccle-
ſiaſtiſtici, cuſtodia eccleſiæ ad eos patronos pertinet,
c.cum,& Plantare,§.in eccleſijs de priuileg. ideoque Epi-
ſcopus in ea non conſtituet œconomum. *Innocen. &*
alij in e.vnico, vt eccleſiaſtica benef. &c.& in c.1.ne ſede
vacante.
2 Verum ſi patroni ſint laici, eccleſiæ cuſtodia perti-
neat ad Epiſcopum, vel alium habentem ius reſti-
tuendi ea ratione, quia laici non debet ſe intromittere
de rebus eccleſiæ, niſi quoad defenſionem, *cap.1.& tri-*
bus ſequentibus, 10.q.1. Innoc.in d.c. cum eos vbi Abb.
Cardin.& alij, niſi aliud eſſet conceſſum ex priuilegio,
ſpeciali, *Lamb.de iurepatr.lib.2.p.2.q.1.art.29.* ſi autem
eccleſia collegiata ſit patronata, non quoad præſen-
tationem, ſed quoad reliqua, cuſtodia eccleſiæ non
3 pertinebit ad patronum, etiam eccleſiaſticum, ſed ad
collegium. *Innoc.in d.c.vnico, col.2.in fine, Abb.vbi ſup.*
& quando patroni eccleſiaſtici eſſent negligentes in
4 Eccleſiæ cuſtodia, poteſt Epiſcopus, vel alius habens
inſtituere ſupplere, & eam cuſtodire ſine dicti patroni
præiuditio, qui propriè non habet poſſeſſionem eccle-
ſiæ vacantis. *Lamb.ibi n.8.*
5 Et regulariter in eccleſia vacante ille ponit & con-
ſtituit æconomum, donec eccleſiæ de rectore proui-
deatur qui habet illius eccleſiæ cuſtodiam, *d.c.cum vos*
6 à contrario ſenſu, qui œconomus fructus percipiat,
eoſq.pro rectore nouo conſeruet, vel pro vtilitate ec-
cleſiæ, & onera ſolita impleat. *Lamb. vbi ſup.art.30. vbi*
Rocchum de Curte de iurepat.in verbo, honorificum,q.36.
7 Hodie autem ſeruari debet *Conc. Trid.ſeſſ.24. de re-*
form.c.18. vbi habetur quod vacante eccleſia parochia-
li cuiuſcunque iuriſp Epiſcopus ſtatim in ea idoneum
Vicarium debet conſtituere cum congruas eius arbi-
trio fructuum portionis aſſignatione, qui onera eccle-
8 ſiæ ſuſtineat, donec ei de rectore prouideatur, & ita de
ſtylo ſeruatur, quod procedit etiam ſi parochialis
eccleſiæ inſtitutio ad inferiorem pertineat, quia tunc
etiam Epiſcopus, ſeu eius vicarius conſtituet vicarium
ſeu œconomum. *Prax.Archiep.Leonis p.2.de col. benef.c.*
18.n.52.Maſtob.in praxi haben.conc.ad vac.per eccleſ.re-
quiſito 1.dubio 1.n.14.& dub.24.in fine, & vide ad nota-
ta per Riccium *in praxi rer.for.eccleſ.dec.228.et per Au-*
guſt.Barboſam, de off.& pot.Epiſc.p.3.alleg.72.n.138.&
ſeq. & ſcias quod poſſeſſio bonorum beneficij vacantis
eſt penes eccleſia tamquam perſona fictam, et repræ-
ſentatam, *vt per Inn.quem ibi ſequuntur Doct.in c.cum ſu-*
pr.de cauſa poſſeſſ.& prop.Rota dec.19.n.8.p.1.diuerſ.
9 Et ſi inter patronos ſit diſcordias, & de facto ad li-
bitum velint, & contendant facere quod ſibi placet, &
ex hoc magna oriantur ſcandala, adeo vt malus timea-
tur euentus, tunc Epiſcopus ad ea ſedanda poteſt pro-
cedere ſecundum textum *in c.1. & in c.2. de iurepatr.*
videlicet, iubere, vt claudantur oſtia eccleſiæ, ſanctæ
reliquiæ extrahantur, & in ea diuina officia interdican-
tur. *Innoc.in d.c.1.* & ſcandalum dicitur, quando patroni
10 minantur, & quilibet eorum aſſerit, quod ſi inſtituatur
alius, quam a ſe præſentatus, eum interficiet. *l.vnica,C.*
ſi quis Imper.maledix.l. vlt.ff. de act. & obligat. & deni-
que recurrere ad brachium ſæcularem, ad Sanctiſ-
ſimum Papam, & ad Deum Optimum Maximum. *c.ad*
11 *Romanam il 2.2.q.6.& c.cum non ab homine, de iudic.&*
c.poſtulaſti, de homicidio, & elapſo tempore dato ad
12 præſentandum poterit Epiſcopus eccleſiam libere
conferre, dummodo prius eoſdem patronos reducere
ad concordiam conatus ſit, & eam confert, ſi ſine ſcan-
dalo id facere poſſit ad textum in c.3.de iurep.etiamſi
13 præſentatus alias eſſet habilis & dignus, eo omiſſo, alij
poteſt conferre ad ſcandalum vitandum, vide *Lamb.de*
iurep.p.2.lib.2.q.1.art.31. & quando ius quæſitum ra-
tione ſcandali perdatur vide Innoc.& alios in *c.niſi cum*
14 *pridem, de renunciat. & Felin.in c.nihil.de præſcript.* vbi
ponit 33. ſpecialia pro ſcandalis euitandis.

LIBER OCTAVVS

In quo continentur vbi, & qualiter ſit facienda præſentatio.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatio fieri debet durante termino dato ad præſentandum.*
2 *Patroni ſecuta morte rectoris, & nondum ſepulti præſentare poſſunt.*
3 *Honeſtum tamen non præſentare ſepulto rectore.*
4 *Præſentatio poteſt fieri quacumque hora diei.*
5 *Præſentatio poteſt fieri quacumque die.*
6 *Actus voluntarij quolibet diei fieri poſſunt.*
7 *Præſentatio eſt actus voluntarius.*
8 *Proceſſus non fit diebus feriatis, quando lis eſt ſuper beneficio in forma iudicii.*
9 *Tempus datum eſt continuum, & currit de momento ad momentum.*
10 *Præſentatio poteſt fieri de nocte.*
11 *Patroni quando poſſint præſentare poſt tempus lapſum datum ad præſentandum.*
12 *Præſentatio eſt actus voluntarius, & poteſt fieri extra territorium habentis inſtituere.*
13 *Præſentatio non requirit cauſæ cognitionem.*
14 *Quæ non requirunt cauſæ cognitionem poſſunt etiam extra territorium expedire.*
15 *Vicarius Epiſcopi non poteſt extra diœceſim admittere præſentationem.*
16 *Commiſſio facta a Principe non poteſt exerceri extra committentis territorium.*
17 *Præſentatio, proceſſus, & inſtitutio extra territorium habentis inſtituere fieri poſſunt.*
18 *Secus ſi adſit contradictor.*
19 *Iuriſdictio contentioſa non excidit territorium.*
20 *Iuriſdictio ſtat ſuper territorium vt nebula.*
21 *Epiſcopus poteſt extra ſuam diœceſim exercere iuriſdictionem voluntariam.*
22 *Et conferre beneficia.*
23 *Lis non dicitur introducta per actus extraiudiciales.*
24 *Vicarius Epiſcopi poteſt extra diœceſim beneficia conferre.*
25 *Legatus poteſt beneficia conferre extra ſuam prouinciam.*
26 *Parochus poteſt ſuum ſubditum abſoluere etiam extra ſuum territorium.*
27 *Epiſcopus poteſt extra diœceſim cauſas delegare.*
28 *Epiſcopus poteſt extra diœceſim poſſit contentioſam iuriſdictionem exercere.*
29 *Epiſcopus extra ſuam diœceſim poteſt excommunicare, & abſoluere ſubditos.*
30 *Anima non circumſcribitur loco.*
31 *Electio vbi facienda ſit.*
32 *Præſentatio vbi ſit facienda.*
33 *Præſentatio ſi fiat iure collegij, facienda eſt in loco ſolito d.collegii.*

Præſentatio quo loco, & quomodo fieri debet.

CAP. I.

1 PReſentatio facienda eſt intra tempus datum ad
præſentandum, ideſt eo durante quandocumq. vt
habetur in toto titulo de iurep. & in precedenti lib.
plures fuit dictum.
2 Ideoque patroni ſtatim ſecuta morte Rectoris poſ-
ſunt nouum præſentare rectorem etiam non ſepulto
rectore mortuo, ita *Doct. in c. bonæ. il 2. vbi Innoc. Card.*
Abb. & alij, de elect. de honeſtate tamen patroni poſ-
3 ſent expectare, vt cadauer præmortui rectoris prius
traditum ſit ſepulturę, & poſtea preſentare ad textum
4 *in c. obeuntibus, diſtin. 63. & c. poſtquam, diſt. 50.* & eadem
ratione preſentatio fieri poteſt quacumque hora diei
cum in ea non requiratur de neceſſitate, quod cele-
bretur Miſſa de Spiritu Sancto, quæ celebrari debet
de mane, *c. 1. & c. poſtulaſti cum ibi notat. de celebr. miſſ.*
ideo præſentatio poteſt fieri qualibet hora diei *Abb.*
5 *c. cum nobis in fin. de elect.* cum totum tempus datum
patris ad præſentandum ſit continuum, vt dixi in lib.
præcedenti, & de his ſupradictis latè *Lamb. de iurepat.*
lib. 2. p. 2. q. 2. art. 1. & 2. & conſequenter præſentatio
fieri poteſt quocumque die etiam feriato etiam Paſca-
li, cum ſit quid extraiudiciale, & ſapiat ſpiritualitatem
Dom. de Sanct. Geminian. c. concertationi, de appellationib.
lib. 6.
6 Actus enim extraiudiciales & voluntarij quibuſ-
cumque diebus fieri poſſunt etiam feriatis, *Card. Hoſt.*
in ſumma tit. de ferijs. §. quid in his agi debeat. per textum
in l. actus, C. de ferijs, & præſentatus eſt actus volunta-
7 rius extraiudicialis, *Rochus de Curte, de iurepat. in verbo*
honorificum q. 35. nu. 66. Auguſt. Barboſa de offic. & po-
teſt. p. 3. alleg. 72. nu. 144. & 145.
8 Si vero ſuper beneficio ligetur in forma iudicij,
tunc tali proceſſus fieri non poteſt diebus feriatis in
honorem Dei, cum ſit in forma, & figura iudicii, *gloſ. in*
clementina diſpendioſam, in verbo, beneficiis, de iudic. &
vide clem: ſæpe, & ibi gl. de verb. ſignific. & Lambert. vbi
9 *ſup. art. 3.* & cum dictum tempus datum ad præſentan-
dum ſit continuum, & currat de momento ad mo-
10 mentum, & ſic non includatur, ideo præſentatio
etiam de nocte fieri poteſt. *Lambertin. vbi ſupra artic.*
4. & videndus Polidor. Ripa *de nocturno, tempor. edito de*
anno 1602. c. 100.
11 Et dantur multi caſus, in quibus patroni præſenta-
re poſſunt poſt lapſum tempus eis conceſſum a iure, de
quibus diximus in præcedenti lib. vt ſi preſentatus ac-
ceptauit præſentationem, & poſt renunciauit, vel pre-
ſentatus ante inſtitutionem obierit, & cæt. de. quibus
Lambertinum, vbi ſup. art. 5.
12 Et per ſupradictas rationes, cum præſentatio ſit
actus voluntarius, & extraiudicialis, poteſt fieri etiam
extra territorium, & diæceſim Epiſcopi vel alterius
13 habentis ius inſtituendi, *Card. & Abb. in c. nouit, de off.*
leg. Rebuff. de nominat. q. 14. n. 29. Gonz. *in comment. ad Re-*
gul. octauam Cancell. gloſſ. 62. num. 6. vbicumque repe-
riatur is, coram quo fieri debet præſentatio, & etiam
inſtitutio, *Barboſa, vbi ſup. n. 126. &* ratio etiam eſt,
14 quia preſentatio non requirit regulariter cauſæ co-
gnitio non requirit regulariter cauſæ cognitionem, &
ea, quę non requirunt cauſę cognitionem poſſunt
etiam extra territorium expediri, vt habetur *9. quæſt.*
4. quaſi per tot. & l. 2. ff. de offic. pro conſ. & leg. & l. 1. ff.
15 *de offic. præfat. vrb.* attamen Vicarius Epiſcopi non po-
teſt extra diœceſim admittere preſentationem, eam-
que confirmare, etiamſi habeat ab Epiſcopo ſpeciale
mandatum, ita *Bald. in l. 3. ff. de offic. proconſ. & lege*
16 ea ratione, quia commiſſio facta a Principe nunquam
poteſt exerceri extra territorium committentis *Bar-*
tol. in l. cunctos populos, C. de ſumma Trinitat. & fide Ca-
17 *tholic.* & ſic preſentatio proceſſus pro inſtitutione, et
inſtitutio ſunt actus voluntarii, et extraiudiciales, et
poſſunt etiam extra diœceſim habentis inſtituere
fieri contradictore non apparente, *Iaſon. in lege vlti-*
ma, numero ſeptimo, ff. de iuriſdict. omn. iudic. Francus in
d. c. vltimo num. 9. de election. lib. ſexto, Gonzal. vbi ſupra
numer. 8.
18 Si autem ſit lis inter preſentatos, et iudicialiter aga-
tur proceſſus extra diœceſim fieri non poteſt, neque
ſententia ferri ſuper inſtitutione, cum ſint actus iudi-
ciales, & contentioſę iuriſdictionis, quę iuriſdictio non
19 excedit territorium, et diœceſim, quia iuriſdictio (vt ſo-
litus erat dicere D. Alexander Roſen. Raudenſis pro-
tector meus) ſtat ſuper territorium, tamquam nebula
ſupra paludem, et tamquam accidum ſuper vinum, vi-
20 de de ſupradictis *Bald. in l. 3. Cardinal. & Abbas in dicto*
capitulo nouit. & Lambertin. vbi ſupra articulo 6. et inſi-
mili Epiſcopus poteſt extra ſuam diæceſim exercere
21 voluntariam iuriſdictionem, et beneficii collationem
facere ita habetur *cap. poſt electionem. de conceſſ. præ-*
22 *bend. capitulo qua fronte, de appellat. gloſſa, in dicto capitul.*
nouit. in verbo, terminos ad finem Gomes, in regul. de non iu-
dicando, quæſt. 3. in prin. & Couarr. lib. 3. var. reſolut. c. 20.
n. 8. Selua de benefic. p. 3. quæſt. 40. & q. 63. neque per
23 actus extraiudiciales dicitur lis introducta, *Doct. in c.*
vlt. de elect. lib. 6. Lancellot. de attentatis, p. 2. c. 4. in præfat.
n. 275.
24 Quod etiam procedit in Vicario Epiſcopi habente
poteſtatem conferendi, *gloß. in c. ſtatutum in verbo, per*
ſe ipſos, de præbend. lib. 6. Rota deciſione 5. de offic. vic. in
antiq. biſineti, Selua vbi ſup. part. 2. q. 14. n. 11. Boer. dec. 30.
Rebuff. de nominat. q. 14. n. 65. Couarr. d. n. 8. Sbrozzius de
offic. vicarii, lib. 2. q. 101. & ſupra dixi, Vicarium Epiſcopi
non poſſe extra diæceſim exercere officium ſuum, nec
admittere præſentationē cogita, quia rarò id in praxi
25 ſolet accidere, ſic etiam legatus poteſt beneficia con-
ferre extra ſuam prouinciam, *d. gl. in d. c. nouit.* hinc etiā
26 proprius ſacerdos, & parochus exiſtēs extra ſuum ter-
ritorium poteſt abſoluere parochianum ſuum confite-
ri volentem. *Card. Hoſt. in ſumma, tit. de pœnit. & remiß. §.*
27 *cui confitendum, verſ. & numquid extra territorium, Iaſ. de*
l. vlt. n. 6. præterea poteſt Epiſcopus extra ſuam diæce
ſim cauſas delegare, *gl. d. in d. c. nouit. Iaſ. in d. l. vlt. n. 8. et*
ibi Dec. n. 6. & poteſt Epiſcopus extra ſuā diæceſim iu-
28 riſdictionem contentioſam exercere, quando cauſæ
cognitio non vertitur, & effectus confertur in ſuam diœ-
ceſim *l. vlt. ff. de off. præfat. vrb. Bonif. de vital. in clem. 1.*
in princ. n. 4. de foro compet. item Epiſcopus extra ſuam
29 diæceſim poteſt excommunicare, & abſoluere ſuum
ſubditum, quia excommunicatio ligat animam, quæ
30 non circumſcribitur loco, *Abb. in d. c. nouit. nu. 3. vide*
Gonz. d. gl. 62. a n. 1. ad 19.
31 Et quamuis electio ſit facienda in eccleſia *c. cum*
terra, & c. quod ſicut, de elect. vel in alio loco honeſto,
32 *Abb. in d. c. quod ſicut, & c. cum terra, n. 2. & alii ibid.* ita
de conſuetudine preſentatio fieri ſolet in eccleſia, & in
omni loco honeſto in quo reperiatur Epiſcopus, vel
habens inſtituere, & ſi fiat præſentatio iure collegii,
33 debet fieri in loco conſuetudo d. collegii præmiſſa S.
Spiritus inuocatione. *Lamb. vbi ſup. art. 7. & d. art. 2. circ.*
fin. & vide *Zecchinum de benef. & penſ. c. 12. nu. 22. & ſeq.*

SVMMARIVM.

1 *Præſentatio qualiter fiat, quando ſunt plures patroni.*
2 *Conſenſus omnium requiritur, quando aliquid ſpectat ad omnes.*
3 *Conſenſus maioris partis quando minori præiudicat, ſimul fieri debet.*
4 *Commune quando aliquid eſt pluribus vt ſingulis, conſenſus ſeparate præſtari debet.*
5 *Præſentatio ſi ſit facienda nomine collegii, omnes ſunt vocandi.*
6 *Præſentatio quæ fit nomine collegii eſt apud omnes, & apud nullum.*
7 *Patroni ſi non fuerint vocati ad præſentandum poſſunt agere de contemptu.*
8 *Vnius contemptus plus valet, quam multorum cōtradictio.*
9 *Patronus quoad præſentationem tripliciter ſperni poteſt.*
10 *Patroni ſinguli ſingulariter præſentare poſſunt, & compromittere.*
11 *Patroni ſi alios compatronos vocet, cautius agent.*
12 *Patroni quando ſunt vocandi, valet vocatio ſi vocentur ad electionem.*
13 *Patroni quando vt ſinguli debent præſentare conſuetudo ſeruanda eſt.*
14 *Patronis in coadunandis quis modus ſeruandus ſit.*
15 *Parochiani ſi præſentare debent, omnes ſunt vocandi, & ſimul conuenire debent.*
16 *Piſis quis ſtylus ſeruetur, quando præſentatio fieri debet a parochianis.*
17 *Et tunc locatores domorum ſunt vocandi, non conductores.*
18 *Niſi habitatoribus ſit reſeruatum iuſpat.*
19 *Iuſpatr. ſi ſpectet ad populum, omnes de populo vocandi ſunt.*
20 *Conſuetudo Piſanæ diœc. quando iuſpatr. pertinet ad communitates.*
21 *Priores Piſarum vicepopuli præſentant.*
22 *Præſentatio ſi facienda ſit a populo omnes habentes domicilium vocandi ſunt.*
23 *Et tunc maſculi tantum admittuntur.*
24 *Et etiam pupilli, vel eorum tutores.*
25 *Infans patraonus non habens tutorem, et non præſentet, pro eo conſanguineus præſentare poteſt.*
26 *Patroni nequeunt alium non patronum admittere ad præſentandum vno contradicente.*
27 *Patronorum pars maior non poteſt compromittere præſentationem vno contradicente de collegio.*
28 *Secus ſi habeant vt ſinguli iuſpat.*
29 *Præſentatio non requirit formam capituli quia propter, de elect.*

Præſentatio a Populo, a Collegio, & a patronis particularibus qualiter ſit facienda.

CAP. II.

1 PRæſentatio qualiter ſit facienda præſertim cum plures ſunt patroni, ad hoc opus eſt conſiderare
poſita per *Bar. in l. omnes populi, n. 15. & ſeq. ff. de iuſt. & iure, & Felin. in c. cum omnes, de conſt.*
2 Primum eſt, quod in his, quæ pertinent ad plures, &
vniuerſos, requiritur ſimul omnium conſenſus, *c. in Geneſi, de elect.* Secundum, in his, in quibus conſenſus ma-
3 ioris partis minori præiudicat, etiāſi pertineat ad plures, vt ſingulos, requiritur, quod illa fiant ſimul, *l. & ſuum heredem, §. hodie, ff. de pactis*, & ideo cum aliquid
4 eſt communo pluribus, vt ſingulis, & conſenſus vnius
partis alteri parti non præiudicat, licet ſeparatim fiat,
tenebit actus *l. fundum, ff. de ſeruit. reſt. prædior. late Riec. in praxi ter. for. eccleſ. dec. 177. Abb. in conſ. 76. p. 2. Ceſar. de Graſſis dec. 1. de iurepat. Rota in vna Piſtorien. beneficij 17. Februar. 1574. coram fel. record. Clem. VIII. Steph. Grat. diſcept. forenſ. c. 217. n. 1.*
5 His præmiſſis conſtitue caſus ſequentes, quorum
Primus eſt, quando patroni ſunt vocandi, vt quia ratione Collegii præſentare debeant, tunc enim non ſolum ipſi vocandi ſunt, ſed etiam vocari debet procurator alicuius ex dictis patronis, ſi eiuſdem procuratoris notitia habetur, *Card. in c. 3. q. 7. de iurepatr.* eo enim ca-
6 ſu electio, ſeu præſentatio eſt adeo apud omnes, itaut
apud nullum ſit, *c. 1. & ibi not. de iurep.*
7 Secundus eſt caſus, quando patroni erant vocandi
ad præſentandum, & non fuerunt vocati, nec eorum procuratores, & tunc poterunt agere de contemptu,
vt in electione ſecundū *Card. vbi ſupr.* & plus valet contēptus vnius, quā multorum contradictio *c. in præſenti,*
8 *de elect. c. bone il 2. c. quod ſicut §. quod autē, de elect.* & tri-
pliciter dicitur ſperni patronus, 1. quando commodè
9 vocari poteſt, & expectari, & id non fit, 2. ſi vocatur &
adeſt & expellitur, 3. ſi adeſt et non admittitur ad conſilium, *Arched. in c. cernimus, 16. q. 7. & Paul. de Citad. de iurep. p. 6. q. 14.*
10 Tertius caſus, non ſolum poſſunt patroni ſingulares
ſingulariter præſentare, et non vocatus non poteſt agere de contemptu, ſed poſſunt etiam ſingulariter compromittere præſentationem in aliquos *Abb. conſ. 76. dub. 2. p. 2.* et fuit dictum *in Taurinen. iuriſpatr. 11. Ianuar. 1585. coram Card. Pamphilio, & in Florentina Iuriſp. 10. Martii, 1603. coram Card. Lancellotto*, et in dubio patroni non præſentant vt vniuerſi, ſed vt ſinguli, *Felin. d. c. cum omnes, n. 29. in fin. de conſtit. & habetur in Iacent portionis, 23. Martij. 1606. coram Pamphlio, & in Bur-*
11 *gen. Abbatiæ, 16. Maii 1589. coram Penia*, quod ſi pa-
troni vocent compatronos ad præſentandum, cautius agent, et citius eccleſiæ vacanti prouidebitur, quamuis ad eos iure ſingulari ſpectet præſentatio vide dicta per *Riccium, vbi ſup. dec. 177.* et tunc attenditur præſentatio maioris partis.
12 Quartus eſt caſus quando patroni ſunt vocandi,
etiamſi vocentur ad electionem, et non dicatur ad præſentationem, vocatio erit valida *Federic. conſ. 102. nu. 1.*
13 Quintus eſt caſus, quando patroni, vt ſinguli præſen-
tare debēt, quāuis ſeparatim præſentare poſſint, ſi tamen conſuetudo ſit in loco circa hoc obſeruata, ſeruari debet *Abb. conſ. 76. p. 2. Rocchus de Curte, de iurep. in verbo, honorificum, q. 60. in fin. Lapus alleg. 78. num. 2. & Card. Mantica dec. 268. per tot. illam dec.*
14 Et quis modus ſit ſeruandus in coadunandis patro-
nis, et nunquid maior pars poſſit citari facere minorem partem, et reſtringere terminum præſentandi a iure præfixum, vide *Abb. in c. cum nobis de elect. & de his Lambert. de iurepatronatus lib. 2. p. 2. q. 2. art. 8. præſertim n. 10. & ſeqq.*
15 Quod ſi parochiani præſentare debeant, vt vniuerſi,
quia tales ius, vt vniuerſi habent ex antiqua conſuetudine, vel quia de bonis communibus ædificauerunt, conſtruxerunt, vel dotauerunt eccleſiam tunc omnes et vniuerſi illud ius habentes vocandi ſunt; qui ſimul in vnum locum conuenire debent iuxta dicta a *Ioan. And. in dicto capit. 3. de iurepatr. Lambert. ubi ſup. articul. 9. nu. 2. & fuit dictum in dict. Burgen. Abbatiæ, & in d. Florentina iuriſp. 10. Martii, 1603. corā Card. Lancellotto* ita

ſeruetur

ſeruetur in Ciuitate, & in diæceſi Piſana in vacatione
eccleſiarum parochialium quarum iuſpatron. perti-
net ad parochianos intra limites ipſius parochię com-
morantes, qui vocati omnes hora diſtinata ſimul con-
ueniunt in eccleſia vacante, ibique per ſecreta ſuffra
gia eligunt, & nominant præſentandum, et conſtituunt
aliquem certum procuratorem ad faciendum præſen-
tationem coram Ordinario, quo caſu locatores domo-
rum exiſtentium intra fines parochiæ ſunt vocandi
17 cum præſumatur domini domorum fundaſſe conſtru-
xiſſe, et dotaſſe dictas eccleſias *Lamb. ubi ſup. art.* 10.
num. 2. *&* 4. niſi habitatoribus ſit reſeruatum iuſp. quia
tunc habitatores præſentabunt, & ita etiam quando
parochiani non habent iuſpatr. ſed ius tantum petendi
rectorem, *Lamb. d. art.* 10. *in fine*, & attendenda eſt loci
conſuetudo, vide quod fuit d. *in Pampilonen. de Varedia-
no*, 22. *April.* 1602. *coram Litta*.
18 Quando autem iuſpatr. pertinet ad populum, tunc
omnes de populo vocandi erunt, non regentes, ſeu gu-
bernatores uniuerſitatis, *toto titul. ff. quod cuiuſq. uniuerſ.
nom.* et ita ſeruatur in diæceſi Piſana, in qua quędam
19 eccleſiæ rurales ſunt iuriſpatr. communitatem dicta-
rum villarum, & hominum ibidem habitantium, & eue-
niente vacatione dictarum eccleſiarum habitatores
prædicti dumtaxat conueniunt ſimul in eccleſia pro
electione præſentandi, verum ſi populus ſolitus ſit eli-
gere Antianos, ſeu Priores, penes quos ſit omnis popu-
li poteſtas ad textum *in §. ſenatuſconſultum, Inſtitut.*
20 *de iurenaturali, gent. & ciu.* & qui omnia populo, ſeu ci-
uitati competentia exercent, *Barboſa & alii in l. item*
21 *eorum. & l. illud, §. ſi decuriones, & in l. nulli, & in l. vlt.
ff. quod cu. vn. no. Foder. conſ.* 11. *col.* 6. & prædicti ſoli poſ-
ſunt præſentare vt eſt Piſis, vbi Domini Priores ſex
cum collegio Ciuium d. Ciuitatis eligunt nomine po-
puli curatum, & Priorem parochialis eccleſiæ S. Sixti
dictæ Ciuitatis, cuius eccleſiæ olim fuiſſe Prior D. Vin-
centius Muzzolius Decanus Piſanus auunculus meus
cuius anima requieſcat in pace, vide *Lambert. vbi ſup.
art.* 11. *& in art.* 12. dicit quod in omnibus caſibus, in
quibus totus populus debet conuenire, & tunc vocan-
22 di ſunt, & admitti debent ad præſentandum etiam fi-
lijfamil. fœminæ virgines, & viduæ ſemper quando de
per ſe habitant, & ſeparatum faciunt domicilium quia
de iure tales interuenire deberent in gerendis per do-
pulum, licet conſuetudo aliud ſeruet iuxta aliam do-
ctrinā *Innoc. in c.* 2. *de nou. op. nunc.* & ita ſeruatur in Dię
23 ceſi Piſana, in qua pro negocij populi conueniunt ſo-
lum viri, & capita domorum conſtituentes, & in caſi-
bus prædictis, quando omnes de populo vocantur,
24 tunc pupilli maiores ſeptennio, vel eorum tutores ad
præſentandum admittuntur, cum omnes dicantur de
populo. *Calder. conſ.* 9. *de iurepatr. Lambert. vbi ſup. art.* 13.
& ſi ſint minores ſeptennio, et non habent tutores,
tunc eorum portio accreſcit compatronis quod ſi iuſ-
25 patr. totum pertineat ad infantem non habentem tu-
torem ſufficeret, quod aliquis ſuus conſanguineus pro
eo præſentaret, vel ſi daretur ei curator, vt pro eo præ-
ſentarent, nam talis erit actus validus etiam non ſecu-
ta ratificatione cum pro infante vtiliter agat, *Lamber.
vbi ſup. art.* 14. *n.* 3.
26 Verum ſi iuſpatr. ſpectet ad aliquos iure ſingulari
ſeu iure collegii, tales non poſſunt admittere ad pręſen-
27 tandum alium qui non ſit patronus, vno ipſorum con-
tradicente argumento textus *in capitul. ſcriptum vbi
Abb. num.* 3. *de elect. & in c. quia propter, & in cap. in cau-
ſis, de elect. Lambert. ubi ſup. art.* 16. & eadem ratione ma-
28 ior pars non poteſt in aliquem compromittere præ-
ſentationem minore parte inuita, ſeu vno tantum
contradicente, *Abb. in c. cum Vinctionienſis, nu.* 3. *de elect.
& in d. c. in cauſis*, quod procedit in habentibus iuſp. iu-
re Collegii, ſeu Vniuerſitatis, nam ſi eſſent patroni ha-
bentes iuſp. vt ſinguli poſſent ſeparatim, et ad libitum
29 intra legitima tempora præſētare, ſeu compromittere
*Lambert. ubi ſupr. articulo decimoſeptimo, Riccius ubi ſupr.
deciſ.* 117. prędicta nec in præſentatione ſeruari debet
forma tradicta *d. cap. quia propter, de elect. vbi Abb. id
declarat.*

SVMMARIVM.

1 *Collegium quando habet præſentare, quis illud conuocari facit.*
2 *Et tunc ille conuocat, qui aliquo iure habet talem poteſtatem.*
3 *Capitulum Piſanum a quo conuocetur.*
4 *Conuocans collegium terminum iuris abbreuiare nequit.*
5 *Antiquior conuocat collegium, ſi alius non ſit habens talem poteſtatem.*
6 *Duę partes collegij, ſeu vniuerſitatis conuocant tertiam partem.*
7 *Minor pars ſtante fine termini poteſt conuocare maiorem.*
8 *Et ſi ſolus non poterit alios conuocare ſolus præſentauit.*
9 *Collegii iura in uno etiam conſeruantur.*
10 *Canonicorum conuocatorum ſi due partes remaneant, actum expedire poſſunt.*
11 *Paria ſunt non uenire uel uenire, ſed non expectare.*
12 *Canonicorum ſi due partes receſſerint tertia nihil agere poteſt.*
13 *Niſi inſtet finis termini iuris.*
14 *Omnibus uocatis, ſi due partes comparent, ualide pręſentat.*
15 *Conuocatio quando fiat per campana.*
16 *Piſis conuocatio fit a ſeniori, quando Collegium habent iuſpatr.*

Collegium, ſeu Vniuerſitas ex cuius mandato conuocari debet, ſi iuſpatr ad Collegium, ſeu Vniuerſitatem pertineat.

CAP. III.

1 QVando queritur quis debeat conuocari facere
eos, quorum intereſt, quando iuſpatr. pertinet
ad Collegium, ſeu Vniuerſitatem, conſtitue cum *Lam-
bertin. de iurepatr. lib.* 2. *p.* 2. *q.* 2. *art.* 19. caſus ſequentes
quorum.
2 Primus eſt ſi adſit aliquis, qui ex priuilegio, ſtatuto
ſeu legitima conſuetudine habeat talem poteſtatem
cōuocandi, ille poterit exercere actum prædictum, vt
3 in Capitulo eccleſiæ Piſanæ, in quo Archipresbyter,
qui habet primam dignitatem, et primum locum in
Capitulo tum ex conſtit. Cap. tum ex legitima, et anti-
quiſſima conſuetudine cōuocat Capitulum pro nego-
ciis gerēdis, et Ærchipresbyt. abſente, talem poteſta-
tem habent Archidiaconus Decanus, et deinceps, qui
maior, et antiquior eſt in d. Capitulo, ſed ſi talis valet
4 abbreuiare terminum iuris datum ad præſentan-
dum, non poſſet, *Abb. in c. cum nobis, numero nono, de
elect.*
5 Secundus eſt caſus ſi nullus, ſi qui habet talem po-
teſtatem, antiquior faciet d. conuocationem, *Abb. in c.*
1. *n.* 4. *de maior. & obed.* quod procedit in Collegiis Ec-
6 cleſiaſticis *Innoc. & Abb. in d. c.* 1. & quando eſt vniuer-
ſitas ſæcularis duæ partes debent conuocare tertiam
partem, & actum expedire ſi tertia pars non venerit,
Abb. & Felin. in c. cum omnes de conſtit.

7 Ter-

7 Tertius eſt caſus, ſtante ſine termini a iure dati ad
eligendum, ſeu præſentandum, pars præſens etiamſi
minor ſit, vel vnus tantum poterit conuocare maiore
8 partem *Abb. in d. c. cum omnes*, *n. 13.* ſi autem non poſſit
alios conuocare ex aliqua iuſta cauſa ſolus poterit
actum electionis, ſeu præſentationis expedire, *Innoc. in*
c. cum nobis olim, n. 6. & ibi Abb. nu. 9. in fine, de elect. quia
iura collegii in vno etiam conſeruantur alijs mortuis
9 vt notatur in c. 1. *de elect. & ibi Abb. n. 6.*
10 Quartus eſt caſus, ſi omnes canonici de Collegio
ſunt vocati pro expeditione electionis, præſentationis,
11 vel alterius negocij ſi duæ partes remanſerunt, ſemper
poterunt actum expedire, eſt enim idem, ac ſi tertia
pars vocara venire noluiſſet uam paria ſunt non ueni-
re uel uenire, ſed non expectare uſque ad finem, *vt in*
cap. 1. de iudic. & in c. certum, 11. *q. 3. ita Abb. in d. c. cum*
nobis, n. 10.
12 Quintus eſt caſus, ſi in caſu præmiſſo duæ partes re-
ceſſerint, vel ultra, tunc tertia pars nihil agere poteſt,
quia Capitulum, ſeu Collegium non conſeruatur in mi-
13 nori parte vt in *c. Eccleſia*, il 2. *de election.* & illi receden-
do videntur reuocare uocationem factam, niſi inſtet
finis termini iuris, vt per *Abb. ibid. d. n. 10.*
14 Sextus, & ultimus caſus eſt, quando uocatis omnibus
duę partes tantum comparente, & tunc ualebit præſen-
tatio lacta per maiorem partem illarum duarum par-
tium, ita *Calder. conſ. 11. de iurep.* & quando debeant ue-
15 nire ad ſonum campanę tradit *Abb. in d. c. in cauſis, n. 5.*
de elect. & Felin. in c. cum omnes, de conſtitut. Piſis autem
quando iuſp. pertinet ad aliquam vniuerſitatem non
16 habentem aliquod caput puta ad vniuerſitatem Pa-
rochianorum, tunc d. conuocatio fir a ſeniori, ſeu di-
gnioti, & cum ſono capanæ vacantis eccleſiæ.

SVMMARIVM.

1 *Patronus ſi quis pro parte ſit, pro alia Collegium, de quo, & d. patronus vnus ſit, quomodo fiet præſentatio.*
2 *Vnus duplici officio fungi poteſt.*
3 *Debet tamen tunc idem preſentari.*
4 *Patronus laicus poteſt duos cumulatiuè preſentare.*
5 *Collegii actus ſi non fiat rite, minor pars appellare poterit.*
6 *Minoris partis contradictio ſufficit, ne actus fiat.*
7 *Dummodo allegetur cauſa rationabilis.*
8 *Vnus poteſt aliquando vniuerſos impedire.*
9 *Contractio eſt appellatio extraiudicialis.*
10 *Appellatio pro inuitatione & prouocatione capitur.*
11 *Perſonarum appellatione non veniunt collegia.*
12 *Perſona eſt res animata.*
13 *Collegium eſt perſona ficta.*
14 *Collegium eſt quoddam corpus.*
15 *Collegium quare excommunicari nequeat.*
16 *Vniuerſitas aliud eſt, aliud perſona vniuerſitatis.*
17 *Capitulum aliud eſt, aliud ſinguli de Capitulo.*

Præſentatio quomodo fiat ſi iuſp. pro parte ad Collegium, & pro parte ad alium exiſtentem de Collegio pertineat.

CAP. IV.

1 SI quis habeat iuſpatronatus de per ſe tamquã ſin-
gularis perſona in aliqua eccleſia, cuius iuriſpa.
pars pertineat ad Collegium, ſen Capitulum cuius
d. patronus eſt etiam canonicus, & vnus poterit iſte
præſentare cum capitulo tamquam vnus de Capitulo
& poſtea poterit præſentare de per ſe tamquam pa-
Viuian. de Iur ep.
tronus, & ratio eſt, quia poteſt quilibet fungi duplici
2 officio, licet ſit vna perſona *cap. a collatione, de appellat.*
lib. 6. Abb. in cap. cum olim, num. 2. de re ind. debet tamen
vnum, eundemque præſentare, non diuerſos, quia qua
conſcientia ducitur ad præſentandum vnum iure col-
3 legij, eadem conſcientia debet duci ad eundem
præſentandum iure ſingulari per *tex. in c. penult. §. por*
ro, de elect. lib. 6. Lapus alleg. 22. n. 4. & 5. Felin. in d. c. cum
olim, n. 3. ſed ſi eſſet patronus ſæcularis Poterit variare
4 & duos comulatiue præſentare, *Lamb. de iurep. lib. 2. p.*
2. q. 2. artic. 20. ita vide ſeruari in eccleſia curata S.
Marię de Mezana, cuius iuſpat. pro dimidia ad Capitu
lũ Eccleſiæ Piſanæ, & alia dimidia ad Nobiles Piſanos
domus Bocca pertinet, nã quando ex dicta familia ad
fuit aliquis canonicus tãquam patronus præſentauit,
& tamquam canonicus in Capitulo votum dedit.
5 Verum ſi actus non fieret canonicè, poterit a mi-
nori parte appellari, *c. cum nobis olim, de elect.* ideoq. di-
cunt Doctores, quod ad impediendum actum Vniuer-
6 ſitatis, ne fiat, ſufficit contradictio minoris partis per
tex. in c. 1. de his quæ fiunt a maior par. c. imò ſufficit vnius
contradictio, *c. nicæna, vbi Archid. diſt. 31.* dummodo al-
7 legetur cauſa rationabilis, quare fieri non debeat.
Quapropter clarum eſt vnum ſolum cum iuſtitia poſ-
8 ſe impedire vniuerſos, ſecundum *Archid. in c. oportet,*
diſt. 61. & Felin. in d. c. cum omnes, col. 11. in 9. fall. de conſt.
9 & talis contradictio eſt appellatio extraiudicialis, *l.*
vlt. ff. de appell. recipiend. nam appellatio dicitur, & ſu-
mitur pro quacunq. inuitatione vt in *l. item apud labeo-*
10 *nem, §. appellare, ff. de iniurijs*, & ſumitur pro prouoca-
tione ad iudicium, *c. cum ſit Romana, §. bonæ, de appell.*
vide Lamb. vbi ſup. art. 21. n. 4.
11 Et hic eſt notandum quod appellatione perſonarum
non veniunt collegia, & vniuerſitates, *l. in tantum, §. vni-*
uerſitatis, ff. de rer. diuiſ. Bald. in c. 1. §. conuenticulas, n. 2.
12 *de pace iur. firm. in vſib. feudorum*, quia perſona eſt res
animata, & rationabilis in indiuidua ſubſtantia, col-
legium autem, ſiue vniuerſitas non eſt talis, ſed
13 ficta perſona, & repręſentata, quę in ſeipſa conſide-
rata animam non habet, ſed eſt quoddam corpus ex
14 multis ad inuicem collectis vnam tamen ſolam per-
ſonam repręſentans, *l. mortuo reo, vbi Albericus, n. 3. &*
4. ff. de fideiuſſor. hinc Collegium, & Vniuerſitas excom
15 municari non poſſunt, cum excommunicatio ſit pœna
animę, & Collegium animam non habeat, *c. Romana, §.*
in vniuerſitatem, de ſent. excomm. lib. 6. ſed in fauorabili-
bus, quando ſubiecta materia eſt apta ad comprehen-
dendum collegium, ſecus eſt *Hier. Gonz. in doctiß. comm*
ad reg. 8. Cancell. gl. 37. per tot. ubi ponit ſex limitar. ad
prædicta, & aliud eſt uniuerſitas, aliud ſingulę perſonę
16 uniuerſitatis *gl. in l. ſicut in princ. in verbo, non debetur,*
& ibi Doc. ff quod cu. vn. nom. & aliud eſt Capitulum,
17 aliud ſinguli de Capitulo, *c. Epiſcopus, §. qui manumitti-*
tur, 12. q. 2. Fel. in c. cum acceſſiſſent, n. 22. de conſt.

SVMMARIVM.

1 *Patronis competit actio confeſſoria, & negatoria contra eos preſentare impedientes.*
2 *Et ita eſt communis opinio.*
3 *An autem eis competat vtilis, vel directa.*
4 *Actio directa eis competit.*
5 *Patroni tunc poſſunt agere ex c. 3. de iurep.*
6 *Auctor de iſtis actionib. dixit.*

Patronis quæ actio competat contra impedientes eos præſentare.

CAP. V.

1 PAtronis contra impedientes eorumdem patrono-
rum præſentationem competit actio confeſſoria,
& negatoria, *Rocch. de Curte de iurepatr, verbo, ius; q. 1.
princ. n. 6. Lambert. de iurepatr. lib. 2. par, 2. q. 3. art, 22. gl.
2. in c. ex animata, & ibi Ant. de Butrio, Abb. & aly de iu-*
2 *dic.* vbi teſtantur hanc eſſe communem Doctorum ſen-
3 tétiam, an autem competat talis actio directa, vel vti-
lis, vide *gloſſ. in leg. in rem, §. loca ſacra; ff. de rei vendit,
Bald. Cardin, & Barbat, in c. quanto, de iud. & Cardin, &
Abb. & Barbat.* concludunt in *d. c. examinata,* & vbi ſu-
4 pra cõpetere directã, quia non datur pro ipſa eccleſia,
ſed pro ipſo iurepatr. ſeu iure præſentandi, quod eſt in
dominio patronorum, *Felin. d. c, quanto, & Lamb. vbi
ſupr,* vbi dixit, quod cum iuſpatr. competat laicis ex
gratia *c. 3. de iurep. patroni deberet agere ex d. c. 3.* potius
quam ex ſupradictis actionibus, & de predictis actioni-
bus, confeſſoria, et negatoria vide *Aretinum, Iaſonem,
et alios §. eque, inſt. de actionib.* vbi & ego in lectura mea
latè dixi dum eſſem publicus profeſſor in florentiſſi-
mo, & antiquiſſimo Piſano Gymnaſio.

SVMMARIVM.

1 *Patroni dicuntur præſentare proprie, &c.*
2 *Improprie eligere dicuntur.*
3 *Patroni prius eligunt, & nominant, poſt præſentant.*
4 *Præſentationis forma qua ſit.*
5 *Et d. formæ ponitur exemplum.*
6 *Patronus ſi dicat, volo præſentare, ſi alia concurrant, præſentare dicitur.*
7 *Idem eſt, ſi dicat præſento, & nil aliud, & ſit præſens præſentandus.*
8 *Idem eſt, ſi dicat, præſento Titium præſentem non additio cognomine.*
9 *Præſentantium declarationi ſtandum eſt.*
10 *Patronus ſi dicat, præſento quem talis præſentabit, non dicitur præſentare.*
11 *Sed tunc dicitur conſtituere procuratorem.*
12 *Electio non valet, ſi eligens dicat, elego quem talis elegerit.*
13 *Electio poteſt fieri ſub conditione.*
14 *Vel cum conſilio certæ perſonæ.*
15 *Patroni poſſunt præſentare plures, vt ex eis Epiſcopus inſtituat quem velit.*
16 *Dummodo eis non competat iuſpat. iure collegij.*
17 *Collegij media pars ſi vnum, alia alterum præſentent, quis inſtituendus.*
18 *Patroni poſſunt compromittere poteſtatem præſentandi.*
19 *Cõmiſſarij ab initio poſſunt eſſe incerti, poſtea certificãdi.*
20 *Patronus facto compromiſſo an poſſit præſentare.*
21 *Compromiſſarii ſi debito tempore non præſentet, fit deuolutio.*
22 *Compromiſſarii ſi præſent indignum retificante compromittente, perditur præſentandi facultas.*
23 *Electus a compromiſſariis, ſeu præſentatus ſi nunciet eligunt compromittentes.*
24 *Præſentatio poteſt fieri ſub quauis conditione dummodo purificetur.*
25 *Dummodo talis conditio non inſit de iure.*
26 *Collatio, ſeu electio ſub conditione quando valeat.*
27 *Electio non ſit per vota conditionalia.*
28 *Papa poteſt conferre beneficia ſub conditione.*
29 *Præſentatio patroni eccleſiaſtici habet uim electionis in aliquibus.*
30 *Patronus eccleſiaſticus poteſt præſentare duos ſub conditione.*

Præſentatio quomodo ſit facienda, numquid poſſint plures præſentari, ſeu præſentatio compromitti, vel fieri poſſit ſub conditione.

CAP. VI.

1 PAtroni dicuntur propriè præſentare Rectorem ad
vacantem eccleſiã, *c. quod autem, ibi præſentatus, &
ibi præſentatio, c. quia clerici ibi præſentẽtur, c. illud ibi ad
præſentationẽ, c. cũ laici, ibi ad eorum præſentationẽ, & in c.
conſultationibus, ibi ad præſentationem, & ibi tempore
præſentationis, & alibi in tit. de iurep.* igitur impropriè et
abuſiue dicitur eligere, *gl. 1. & 2. in c. ult. de iurep. Abb.*
2 *in c. 2. de iurep, Archid. in c. decernimus 16. q. 7.* difficultatẽ
hanc ſoluit, *text. in c. nobis de iurepatr.* dum dicit, *vnus
presbyter a patronis eligatur*, et poſtea dicit, *illum electum
præſentandum* loquitur ergo text. de electione,
3 quam faciunt patroni inter ſe de præſentando aliquo
antequam preſentent, nec ſufficit patronis poſt vacationem
cogitare ſuper nominatione preſentandi, ſed
neceſſarium eſt, vt actualiter coram habente inſtituere
præſentent aliquem clericum habentem qualitates
requiſitas, vt dixi in lib. preced.

4 Forma autem huiuſmodi actualis preſentationem,
eſt, vt compareant patroni perſonaliter coram ordinario,
vel alio habente ius inſtituendi ſimul cum clerico
preſentando duobus teſtibus, et notario dicendo,
prout infra in ſcriptis.

5 Coram Domino Vicario Generali, etc. compareat
Rainutius de Spina Nobilis Piſanus patronus eccleſiæ
S. Bartholomei ſit in Ciuitate Piſarum vacantis per
obitum Presbyteri Antonij Vannij vltimi illius Rectoris,
& corã vobis preſentat ad d. eccleſiam ſic vacantẽ
in illius Rectorem Presbyterum Nicolam Vmbroſium
clericum, et ciuem Piſanum præſentem, et acceptantem,
petens dictam preſentationem admitti, dictumque
preſentatum inſtitui, et prout infra *in c. ſeq.* formã
præſentationis afferemus de qua praxi uide *Abb. in c.
ult. de iurep. & Lamb. de iurepat. lib. 2. p. 2. q. 3. art. 1. nu. 5.*

6 Quod ſi ignoranter patronus coram Superiore, et
preſente preſentando diceret, et proferret hęc verba,
uolo præſentare uobis talem pro rectores eccleſię, & c. quia
tunc cum ipſo facto fiat præſentatio, debent dicta verba
intelligi, ideſt, preſento cum adſint requiſita ad faciendam
preſentationem videlicet, perſona preſentantis
preſentia præſentati, et habentis inſtituere, vt per
Lapum alleg. 75. Lamb. nbi ſupr. art. 2. & 11. niſi preſentandus
eſſet notus, quia etiam abſens tunc poteſt preſentari,
vt in *prec. lib. 6. c. 8.* dictum eſt, eadem ratione
dicendum eſt, ſi adſint tres ſupradictæ perſone requi-
7 ſite in ipſa preſentatione, et dicat patronus, preſento
vobis ad talem eccleſiam, et non dicat, quem, vel dicat,
preſento Titium, et non dicat, cui cenſetur
nihilominus facta præſentatio iuxta *text. in l. Pamphilio
§. propoſitum, ff. de leg. 2. & doctrinam Bart. in leg. gerit.
col. 4. de acq. hæret. & Lambert. nbi ſup. art. 3. num. 5.* idem
8 eſt ſi patronus preſentet Titium clericum preſentem,
et adſint alia requiſita ad præſentationem non addito
alio cognomine dicti Titij, dummodo conſtet

de

de quo præſentans intellixit, *Bertach. Pirman. in tract.*
de Epiſc. lib. 2. p. 1. qui loquitur in electione, nam decla-
rationi eligentium, & præſentantium tunc ſtandum eſt
per *tex. in c. cum dilectus, de elect. & ſecundum Bart. in l.*
quidam in fine princ. ff. de reb. dub. & facit text. in l. duo
ſunt Titij, ff. de teſtam. tut. vide Lamb. vbi ſup. art. 4.
10 Verum ſi patronus dicat, præſento quem talis præ-
ſentabit, nulla eſt præſentatio, niſi ſecuta præſentatio-
ne actuali illius talis, nam per illa verba potius ordi-
natur, & conſtituitur procurator ad præſentandum,
quod fieri poteſt quando Eccleſia vacat *c. vlt. de conceſ.*
11 *præb.* argumentando a contrario ſenſu, quamuis non
valeat electio ſi dicatur, eligo quem voluerit, & elege-
12 rit Decanus *c. in electionibus, vbi gl. in verbo, incerta, de*
elect. lib. 6. poteſt tamen fieri electio ſub conditione, ſi
13 talis non obtinebit *gl. vlt. in c. cum terra, & ibi Doct. de*
14 *elect.* vel cum conſilio certę perſonę per *tex. in c. cum*
inter, il 3. de elect. Lamb. vbi ſup. art. 5.
15 Adnotandum eſt etiam, quod patroni poſſunt ad
vacantem eccleſiam plures pręſentare ea lege, vt vnus
ex eis ab Epiſcopo vel habente inſtituere eligendus in-
ſtituatur, ita habetur in *clem. plures, in verſ. quibus etiam*
& ibi gl. in verbo per Epiſcopum, de iurepat. quod proce-
dit in omnibus patronis tam clericis quam laicis, dum-
modo eis non competat iuſpatr. iure eccleſ. puta Col-
legij, vel alterius Vniuerſitatis, quod declara, vt per
16 *Lamb. vbi ſup. art. 6. & 8.* ubi ſi iuſpat. pertineat ad col-
17 legium, & media pars pręſentet vnum, altera media
pars præſentet alium, valet vtraque præſentatio, &
erunt attendenda merita maiora pręſentatorum.
18 Poſſunt inſuper patroni compromittere incertas
perſonas non laicas niſi eſſent compatroni poteſtatem
præſentandi, & poſſunt eligere aliquos a quibus eligã-
tur cõpromiſſarii, qui poſtea pręſentẽt illũ qui eis pla-
cuerit, & ſic a principio poſsũt eſſe cõpromiſſarij incer
19 ti, certificandi tamen per eos, quibus data eſt poteſtas
eos eligendi, ita eſt *tex. in c. in cauſis, vbi Abb. & Doct. de*
20 *elect. Lap. alleg. 78. n. 5. Lãb. vbi ſup. art. 7. per tot.* & in ca-
ſu talis cõpromiſſi, re nõ integra, patronus non poteſt
21 pręſentare, *Doct. in d. c. in cauſis,* & ſi cõpromiſſarii debi-
to tempore non præſentent, fit deuolutio ad ſuperio-
22 rem, *c. ſi compromiſſarius, de elect. lib. 6.* inſuper ſi com-
promiſſarii pręſentent indignum, & compromittentes
ratam habuerint pręſentationem, pro illa uice amit-
tunt ius pręſentandi, *d. c. ſi comp. §. ſi vero eligat,* & ſicut
23 renunciante electo a compromiſſariis eligunt com-
promittentes, *d. §. vero eligit,* ita renunciante pręſenta-
to a compromiſſariis patroni compromittentes pre-
ſentabunt, ſi duret tempus datum ad pręſentandum, vt
per *Lamb. d. art. 7. n. 5. & ſeq.*
24 Poteſt etiam fieri præſentatio ſub conditione, in-
certa, dubia, & obſcura, dummodo talis conditio infra
tempus datum ad præſentandum purificetur, incerti-
tudo certificetur, & obſcuritas fiat clara, ad *tex. in d.*
clem. plures, §. vlt. de iurep. quod etiam in eccleſiaſtico
patrono procedit, *Geminian. in c. 2. de elect. lib. 6. n. 4. Re-*
buff. in concordati, in forma mãdati, verbo innodatus exi-
ſtit. ad finem, Lamb. vbi ſup. art. 5. n. 5. & art. 9. n. 4. & fuit
dictum in *Pampilonen. parochialis de Cieur. maior. 30. Oct.*
1602. coram Card. Lancelloto, & in Vicana iurep. 28. No-
uemb. 1605. coram Gregor. XV. & Garc. de beneficijs, p. 8. c.
25 *2. n. 3. vbi n. 4.* id limitat non procedere in conditione
quæ ineſt de iure, puta ſi vacat beneficium, *Gemin. vbi*
26 *ſup. n. 20. Rot. dec. 36. de præb. in antiq.* valet tamen colla-
tio, ſeu electio facta ſub cõditione de præterito, vel de
præſenti, ſi beneficiũ vacat *Coraſ. de benef. p. 1. c. 3. n. 24.*
Lamb. d. art. 9. n. 2. Garc. ibid. n. 5. & ſeq. in electione ta-
27 men vota conditionalia nõ admittuntur, *d. c. 2. de elect.*
lib. 6.

28 A Papa tamen ex ſuprema, et pleniſſima poteſtate
quam habet in beneficiis, *c. 2. de præb. lib. 6.* poteſt fieri,
collatio ſub conditione etiam de futuro, & quæ non
inſit, alternatiuè, copulatiuè, & ad tempus *c. paſtoralis,*
7. q. 1. c. veniens, de fil. presbyt. Selua de benef. p. 3. q. 20. n. 2.
& 5. Rebuf. in praxi tit. requiſita ad collationem bonam, n.
14. Azor. inſt. mor. p. 2. lib. 6. c. 26. q. 1. Garc. vbi ſup. n. 50.
29 Nec obſtat, quod præſentatio patroni eccleſiaſtici
habeat vim electionis, quia vt dicit *Roceh. de Curte*
de iurep. in verbo, honorificum, q. 19. n. 34. illud procedit
quoad hoc, ne patronus eccleſiaſticus variare poſſit ſi-
cuti nec electores uariant, non autem quoad reliqua,
poteſt tamen patronus eccleſiaſticus præſentare duo
ſub conditione, & ſucceſſiuè pro eius ſecuritate, vt eui-
tet lapſum temporis, puta, pręſento Stephanum, qui ſi
fuerit indignus, uel non idoneus, pręſento Laurentium,
Lamb. vbi ſup. art. 6. n. 5. His accedit quod ſi facta ſit pre-
ſentatio ſub illicitis conditionibus, ſi non ſit acceptata
per pręſentatum, et non habuit effectum, non priuantur
patroni facultate iterũ eundem rite, et recte præſentã-
di, *ex not. per Dot. in c. ſua nobis, vbi Abb. n. 5. de ſimon. &*
fuit reſolutum in *Pampilonen. rectorię 20. Octobris, & 5.*
Nouembr. 1586. coram Orano & in Lucana plebis, 29. Apr
1591. coram Gypſio.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatio ſit coram habente inſtituere.*
2 *Pręſentatio vera quæ ſit.*
3 *Patronus ſi Præſentet per epiſtolam, epiſtola quando exhi-*
beri debeat.
4 *Pręſentatus ſi deferat inſtrumentum præſentationis, quã-*
do valeat pręſentatio.
5 *Preſentatio tres perſonas requirit.*
6 *Superior habens inſtituere ſemper debet eſſe præſens, dum*
ſit preſentatio, & que ſit ratio.
7 *Preſentatio ſit coram Capitulo, ſede vacante.*
8 *Laicus abſque Epiſcopo non poteſt conferre eccleſia patro*
natam.
9 *Eccleſia ſita in confinibus duarum diœceſum eſt communis*
Epiſcopis illarum.
10 *Arbor in confinio poſita eſt communis.*
11 *Eccleſia ſi eſt in confinio, alternatim melius eſt vt ab Epi-*
ſcopis prouideatur.
12 *Quamuis alij dicant eccleſiam ad Epiſcopum ſpectare, in*
cuius diœceſi eſt caput eccleſię.
13 *Alij aſſerunt illius eſſe, in cuius diœceſi eſt porta eccleſię.*
14 *Et tunc patronus poteſt preſentare coram vno ex dd. Epi-*
ſcopis.
15 *Præſentatio ex preuentione quando corã aliquo fieri poſſit.*
16 *Cauſa eadem coram diuerſis iudicibus tractari non debet.*
17 *Præſentatus per diuerſa iudicia non debet diſtrahi.*
18 *Inſtitutio ſi ad plures pertineat, ſatius eſt alternatim inſti-*
tuere.
19 *Preſentatio ſit facienda cum conſenſu alicuius, conſentire*
debet præſens.
20 *Preſentatus debet acceptare preſentationem, & quando.*
21 *Preſentatio ſi fiat de preſente preſumitur acceptata.*
22 *Preſentatus abſens debet infra tempus datum ad preſen-*
tandum conſentire.
23 *Preſentati acceptatio quando fiat.*
24 *Preſentatus cogi non poteſt ad preſentationẽ acceptandã.*
25 *Beneficium non confertur in inuitum.*
26 *Cap. vt quis duas, de elect. lib. 6. quando locum habeat in*
preſentato.
27 *Preſentatus poſt preſentationem poteſt agere gratias pre-*
ſentandi.
28 *Patronus rogari poteſt, vt præſentet.*
29 *Beneficio pro accepto gratia referenda.*

30 *Ingratitudo vitium peſſimum.*
31 *Præſentatus poſt præſentationem dans aliquid patrono, quando non committat ſimoniam.*
32 *Præſentatus non poteſt imponere cenſum ſuper eccleſia patronata.*
33 *Fructus præſentationis qui ſint.*
34 *Ordinarius non poteſt inſtituere, niſi præſentatum.*
35 *Præſentatio acquirit ius præſentanti.*
36 *Præſentatio reuocat ordinationem factam ab Ordinario.*
37 *Præſentatus habet ius petendæ inſtitutionis.*
38 *Forma præſentationis ponitur.*
39 *Præſentationis admiſſio.*
40 *Edictum continens præſentationem.*
41 *Præſentatio de ſubſtantia non requirit ſcripturam.*
42 *Cautius tamen eſt in ea adhibere ſcripturam.*
43 *Forma præſentationis eadē ſeruatur ſi fiat corā inferiore.*

Præſentatio fieri debet coram habente inſtituere, & præſentatus debet præſentationem acceptare, & ponitur forma præſentationis.

CAP. VII.

1 PReſentatio de neceſſitate fieri debet coram haben-
te inſtituere, & vera eſt præſentatio, quando per-
ſona præſentati ſenſibus corporeis exibetur coram
habente inſtituere, *c. ea noſcitur, ibi ipſis Diæceſanis pre-
ſentauit, & ibi* Abb. *de his, quæ fiunt præl.* Abb. *& alij in c.
vlt. de iurepat. &* ex Conc. *Trid. ſeſſ. 14. de reform. c. 13.* &
2 præſentatio Epiſcopo inſtituere habenti fieri debet
ideſt in eius curia, vel coram eius Vicario, *Campan.
in diu. iur. can. rubr. 11. c. 13. n. 305. & ſeq. Rev. D. Riccius
nunc Epiſcopus Vican. in praxi rer. form. eccl. dec. 156. Aug.
Barboſa in collectan. ad c. cum laici. n. 2. de iurepatr.* alias
præſentatio eſſet nulla *d. c. cum laici vbi Doct. & in d. c.
ea noſcitur* & fuit dictum in Mediolanen. Cappellaniæ,
*27. Iunii. 1596. coram Card. Pamphilio in Hoſtun. Cappel-
laniæ, 17. Nouembr. 1600. cor. Iuſto in Vicana iuriſpatr. 28.
Nouemb. 1601. coram Sanct. Greg. XV. in Lunen. Sarzanen.
Capelaniæ 20. Iunii & 5. Dec. 1561. coram Card. Sacrato,
& in Pamphilonen. de* Cicur. *maior. 30. Octobr. 1602. coram
Card. Lanc.*
3 Et ſi patronus præſentet per epiſtolam, adhoc vt va-
leat præſentatio, debet epiſtola præſentari habenti in-
ſtituere infra tempus datum ad præſentandum, & reco-
gnoſcit manus d. patroni, qui eā ſcripſit. *Lamb. de iurep.
lib. 2. p. 2. q. 4. art. 2.* Card. *Tuſc. pract. concl. iur. lit. P. concl.
592. nu. 24. Aug. Barb. de off. & pot. Epiſc. p. 3. allegat. 72.
num. 16.* & ſi ipſe præſentatus infra dictum tempus de-
4 ferat inſtrumentum præſentationis habenti inſtitue-
re valet præſentatio, ita *Lap. alleg. 75. n. 6. et Lāb. vbi ſup.
art. 3.* in qua præſentatione tres perſonæ de neceſſita-
te requiruntur ideſt, præſentans, præſentatus habens
5 inſtituere, & ſi vna deficiat, non dicitur præſentatio,
*Lapus alleg. 73. col. 2. Card. in Clem. 1. col. 2. de iurep. Paul.
de citad. de iurep. p. 6. q. 35. Abb. & alii in c. vlt. de iurep.*
6 Et quamuis præſentans poſſit id facere per procu-
ratorem, & præſentatus ſi eſt notus poſſit abſens præ-
ſentari attamen habens inſtituere ſemper debet eſſe
præſens, & ratio eſt, quia iuſp. competit ex gratia, & per
patronos nulla perfectio dari poteſt, & habens inſti-
tuere tribuit omne ius, confirmat præſentationem, &
actum perficit, *c. 2. de in int. reſt. c. 1. de reg. iur. lib. 6. & vi.
de Lamb. vbi ſupr. d. q. 4. art. 1. n. 2. & ſeqq.*
7 Et quando præſentatio fieri debet coram Epiſcopo
Sede, Epiſcopali vacante fiet coram Capitulo, ſecun-
dum *Io. Andr. in c. nobis. de iurepatr. per tex. in c. 1, de inſtit.
8 lib. 6. & Barboſa, d. alleg. 72. n. 149.* non poteſt tamen lai-
cus concedere ſeu conferre abſq. Epiſcopo eccleſiam
patronatam, etiam ſtante conſuetudine, *Rocc. de* Curte
*de iurepat. in verbo honorificum, q. 62. n. 98. Abb. in c. quod
autem, in fin. de iurepatr.* niſi tale ius haberet ex priuile-
gio Papæ, *Lamb. ubi ſup. art. 5. n. 2. in fine,* & uide dicta in
*Fauentina beneficij 20. Nouembr. 1613. cor. D. Burato, quæ
eſt dec. 53. in recent. p. 1.*
9 Verum ſi eccleſia patronata ſita ſit in confinib.
duarum diœceſum, erit communis illarū Epiſcopis, ſi-
cut cōmunis eſt quoad parochialia *gl. vlt. in fi. in c. licet
in reg. 16. q. 3.* ſicut eſt arbor in confinio poſita eſt com-
munis dominorum confinantium *§. inſula inſt. de rer. di-
uiſ.* & ſi prædicti Epiſc. ſint diſcordes Superioris Me-
tropolitani partes erunt ordinare vt dicti Epiſcopi al-
10 terius vicib. eccleſiam prædictam ordinent, ita eſt
tex. *in clem. plures, §. & vt facilius, de iurepat.* quamuis
11 alii dicant illius Epiſcopi eſſe prædictam eccleſiam, in
cuius diœceſi ſitum eſt caput ipſius Eccleſiæ argumen-
12 to *text. in l. cum in diuerſis, ff. de relig. & ſumpt. fund.* alii
vero putarunt, illius diœceſis eccleſiam eſſe, in cuius
ſolo ſita eſt porta principalis dictæ eccleſiæ argumen.
13 *tex. in l. præludiis §. qui domum, & quod ibi not. Bart. ff. de
leg. 3.* alij autem concludunt patronos recte præſenta-
14 re coram uno ex præfactis Epiſcopis, *Lamb. ubi ſup.
art. 6.* de qua re uide Bellencinum in ſuo tract. de cha-
ritatiuo ſubſidio q. 52. *& Barboſ. d. alleg. 72. n. 150.*
15 Quando autem apud duos inſolidum, & apud unum
quemq. de per ſe eſt inſtituendi poteſtas tunc preuē-
tioni eſt locus *Lap. alleg. 78 col. 4. Lamb. vbi ſup. art. 7.*
& ratio eſſe poteſt quia, vna, eadem cauſa coram di-
16 uerſis iudicib. agi non debet nec pertinentia cauſe de-
bet, diuidi, nec electus, ſeu præſentatus per diuerſa iu-
17 dicia diſtrahi debet *c. 1, de ſequeſt. poſſ. & fr. c. vlt. de iud.
& not. in c. ſuper. his de accuſ.* & tunc melius eſt vt dicti
habentes inſtituere conueniant de alterius vicibus in-
18 ſtituendo argumento *text. in d. clem. plures, §. & vt faci-
lius de iurep.*
19 Quod ſi præſentatio facienda ſit cum conſenſu ali-
cuius requiritur ille, qui debet conſentire cum illo,
qui debet præſentare *Lap. de alleg. 75. Card. in clem. 1. q.
20 9. de iurepat.* inſuper præſentatus debet ipſam præſen-
tationem acceptare intra tempus datum ad præſen-
tandum *Calderin. conſil. 17. de iurepatr. Lap. alleg. 8.* & ſi
non accepet præſentationem non acquirit ius ad rē,
*Calderin. conſ. 9. de iurep. Hieron. Gonz. in commēt. ad reg
8. cancell. gl. 15. §. 2. n. 1. verſ. nec non Zecch. de benef. &
21 penſ. c. 12. n. 25. & 26. Rocc. de* Curte *de iurep. verb. ius, nu.
8. in fin. et tradit. Ludon. Molin. de iuſt. & iur. p. 2. tr. 2. diſp.
2.* quando autem quis eſt præſens, & ſe præſentari per-
mittit intelligitur conſentire, & acceptare, nec aliud
requiritur, *Calder. in c. vl. col. vlt. de iurep.*
22 Vbi autem permittitur; quod abſens notus præſen-
tetur tunc talis præſentatus expreſſe infra tempus da-
tum ad præſentandum conſentire debet & acceptare
præſentationem, *Roc. de* Curte *vbi ſup. in verbo honorifi-
cum, q. 36. Lamb. vbi ſup. lib. 2. p. 2. q. 5. art. 1.* & ſic accep-
tatio præſentari fieri debet intra ſemeſtre, vel quadri-
23 meſtre datum ad præſentandum, *Card. in d. c. vlt. col.
vlt.* etiamſi patronus clericus ſit, vel laicus, cum in ta-
li præſentatione locum non habeat, tex. *in c. quam ſit in
24 princ. de elect. lib. 6. ita Abb. in conſ. 75. p. 2. & Lamb. vbi
ſup. art. 2.* non poteſt tamen cogi præſentatus ad ac-
25 ceptandum præſentationem, quia beneficium non cō-
fertur in inuitum, *c. beneficium de reg. iur. lib. 6. verum tex.
in c. vt quis duas de elect. lib. 6.* locum habet in præſētato
a patronis habentibus ius præſentandi iure vniuerſali

ſecus

ſecus ſi ſint patroni iure ſingulari, & vnuſquiſque pro
iure ſuo, vt per *Lamb. vbi ſupr. art. 3.*
27 Præſentatus poteſt etiam abſque ſimoniæ labe poſt
præſentationem agere gratias præſentanti, cum poſſit,
& quod plus eſt, præces offerre patrono pro beneficio
28 obtinendo, de quib. præcibus tractat *Abb. in c. per inqui-
ſitionem, col. 2. de elect.* immo tenetur quis de accepto
beneficio referre gratia eſt. n. ingratus qui non reddit,
29 vel diſſimulat, omnium ingratiſſimus qui obliuiſcitur,
immo, vt alius dixit, immemores beneficij oderunt om-
30 nes, nam ingratitudo eſt uentus vrens, ſiccans fontes
pietatis, fluenta gratiæ *ita S. Bernard. in ſerm. 3. de con-
tempt. mundi, vide Lamb. vbi ſup. art. 5.* ſi vero poſt præ-
ſentationem præſentatus abſque aliquo pacto, & ex
31 mera liberalitate det aliquid temporale ipſi patrono
non committitur ſimonia, dummodo nō habuerit mē-
tem corruptam argumento eorum, quæ dicuntur per
Abb. *& Doct. in c. & ſi quæſtiones, de ſimonia*, & in hoc cō-
ſiderari debet qualitas dantis, & recipientis, & mune-
ris; Si antē præſentatus imponeret cēſum eccleſiæ ſol-
uendū patrono, debet puniri pæna arbitraria, & ſi ante
32 præſentationem dictum cenſum promiſit, eſt ſimonia-
cus, vt per *Doct. in c. grauis, de cenſib.*
33 Fructus vero præſentationis ſunt infraſcripti.
34 Primus quia ſine præſentatione ordinarius non po-
teſt aliquem inſtituere in rectorē ad eccleſiam patro-
natam vacantem, *c. decernimus, 16. q. 7.*
35 Secundus, præſentatio præſentandi aquirit ius præ-
ſentanti, *c. conſultationibus, de iurepat. Steph. Grat. diſcept.
forenſ. c. 113. n. 32.*
36 Tertius, quia præſentatio reuocat ordinationem fa-
ctam ab ordinario ſine præſentatione.
37 Quartus, quia præſentatus habet ius petendæ inſtitu-
tionis ab ordinario, ſeu ab alio ius inſtituendi habente
de quibus videas *Lamb. vbi ſupr. art. 7.*
38 Forma nunc ponitur præſentationis faciendæ, vt de
praxi, & ſtylo plene conſtet, quam ponit, & declarat
Lambertin. de iurepatr. lib. 2. p. 2. q. 3. art. 11. quæ forma eſt
ſecundum *Concil. Trid. ſeſſ. 14. de refor. c. 13.* & de qua vi-
de *Campanil. in diuerſorio iuris canonici rub. 11. c. 13. n. 295.
Lapū alleg. & ibi Mandoſium annot. 6. & D. Aug. Barboſ.
in collect. ad c. cum laici, n. 2. de iurepatr.* & ſi præſentatio
fiat per inſtrumentum ad hoc vt ſi in forma probanti
requirit teſtes, *Lambert. de iurepatr. lib. 2. part. 2. quæſt. 4.
art. 12. num. 1.* quia tunc eſt actus extraiudicialis, vide
in *Mediolanen. iuriſpatronatus, 20. May 1596. coram Emi-
nentiſs. Domino Cardinali Blanchet.* vbi ſecus quando eſt
actus iudicialis, & fit in figura iudicij, quia tunc admiſ-
ſio fit coram teſtibus, vt infra.

Iacobus Gallectus laicus Nobilis Piſanus patronus, ſeu in quaſi poſſeſſione iuriſpatronatus, ſeu iuris præſentandi exiſtens Parochialis Eccleſiæ S. Petri ad Iſchiam Piſarum vacantis per obitum venerabilis Presbyteri Iuliani Neca vltimi, et immediati Rectoris illius extra Romanam Curiam defuncti, & infra quadrimeſtre a iure patronis laicis conceſſum, conſtitutus coram Vobis admodum Reuerendo Domino Ioſepho Bocca Archipresbytero Primatialis Eccleſiæ Piſanæ I. V. D. Prothonot. Apoſtolico, & Vicario Generali Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi D. Caroli Antonij Putei Archiepiſcopi Piſani, inſularum Corſicæ, & Sardiniæ Primatis, & in eis legati, nati, confidens de bonis moribus, et idoneitate admodum Reuerendi D. Iulij de Certinis dictæ Piſis Eccleſiæ Canonici, & Sacerdotis, eundem D. Iulium coram vobis præſento ad regimen, curam, & adminiſtrationem prædictæ Eccleſiæ S. Petri, Sacerdotem litteratum, Dominationi veſtræ bene notum, & idoneum ad dictum beneficium & Eccleſiam aſſequendum, præſentem, coram vo-

Vini an. de Iurepatr.

bis exiſtentem, & acceptantem, petens dictam præſentationem per vos admitti, dictumque ita præſentatum ad dictam eccleſiam inſtitui omni meliori modo.
39 Quo facto D. Vicarius ſedens de ſtylo dicit, viſis, et
auditis prædictis, prædictam præſentationem admiſit
ſi, et in quantum, et ſucceſſiue commiſit fieri edictum
in forma, illudque in ſolitis locis affigi præſentibus
duobus teſtibus et notario cancellario, qui rogatus de
prædictis omnibus ea omnia penēs acta curiæ reponat.
cuius edicti forma ponitur in *cap. vltim. de elect. lib. 6.* et
40 ponitur *in lib. ſeq. cap. 2. in* qua præſentatione de ne-
41 ceſſitate, et de ſubſtantia non requiritur ſcriptura,
nam *gloſſ. in capit. 3. §. poſtquam autem, in verbo, in ſcriptis
de cenſib. lib. 6.* enumerat caſus, in quibus de ſubſtantia
requiritur ſcripura, et non enumerat iſtum, attamen
bene eſt, et ita ſeruatur in praxi, vt ſuper hoc actu ſēper
42 adhibeatur ſcriptura, maxime pro quaſi poſſeſſione
probanda *Lamb. vbi ſupr. art. 13. n. 4.* & in fine dictæ præ-
ſentationis Notarius Cancellarius Curiæ Archiepiſco-
palis ponit diem, et annum, in quibus dicta præſentan-
tio fuit admiſſa cum duobus teſtibus ibidem adnota-
tis, et cum edicti commiſſione.
43 Idem eſt ſi fiat præſentatio ad illud beneficium,
Cappellā, ſeu Altare, & ſi fiat coram Capitulo, vel alio
habente inſtituere, eadem forma ſeruatur, & loco Vi-
carij, ponuntur nomina Dominorum Archipresbyteri,
Archidiaconi, Decani, Præpoſiti, & Canonicorum ſiue
nomen perſonæ, quæ habeat ius inſtituendi.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatus habet ius ad rem.*
2 *Si præſentationem acceptauit.*
3 *Etiamſi præſentatio admiſſa non fuerit.*
4 *Præſentatus quare habeat ius ad rem inſtitutus autem ius in re.*
5 *Præſentati quando ſunt plures, nullus habet ius ad rem.*
6 *Niſi vnus habeat maiorem partem vocum.*
7 *Beneficium per obitum præſentati vacat ut prius.*
8 *Matrimonium per præſentationem non contrahitur inter præſentatum & eccleſiam.*
9 *Præſentatus per inſtitutionem acquirit ius in re.*
10 *Præſentandi facultas melior videtur, quam facultas inſtituendi.*
11 *Inſtitutio in beneficijs iuriſpatr. non datur ſine præſentatione regulariter.*
12 *Præſentatus nondum inſtitutus ingerens ſe in fructuum recollectione cadit a iure ſuo.*
13 *Quod eſt verum, ſiue in temporalibus, ſiue in ſpiritualibus adminiſtret.*
14 *Quod etiam procedit poſt inſtitutionem, a qua fuerit appellatum.*
15 *Si appellatio fuit admiſſa etiàm quoad effectum ſuſpenſiuum.*
16 *Conc. Trid. ſeſſ. 22. de refor. c. 11. contra vſurpantes fructus beneficiorum.*
17 *Ius ad rem quomodo acquiratur.*
18 *Ius ad rem acquiritur per electionem acceptatam.*
19 *Ius ad rem acquiritur per præſentationem vnius acceptatam.*
20 *Ius ad rem acquiritur per gratiam expectatiuæ acceptatam infra menſem.*
21 *Ius ad rem præſeruatur per clauſulam dummodo non ſit in eo, &c.*
22 *Ius ex expectatiua aliquando non eſt conſiderabile.*
23 *Ius ad rem acquiritur per expectatiuam prabendæ recepti in canonicum.*
24 *Ius ad rem acquiritur per collationem beneficij nondum acceptatam.*

25 *Et tale ius eſt conſiderabile.*
26 *Ius ad rem acquiritur per reſeruationem factam a Papa pro aliquo de certo beneficio.*
27 *Et collatio contra talem reſeruationem eſt nulla.*
28 *Ius ad rem acquiritur per opinionem.*
29 *Ius ad rem acquiritur per regreſſum ob non ſolutam penſionem.*
30 *Ius ad rem quando acquiratur per priuationem iuris.*
31 *Ius ad rem acquiritur per receſſum, & regreſſum.*
32 *Ius ad rem acquiritur per coadiutoriam cum futuram ſucceſſione.*
33 *Ius ad rem acquiritur per mandatum de prouidendo in forma dignum.*
34 *Ius ad rem quando per oppoſitionem acquiratur.*
35 *Et inferior non poteſt iuri opponendi derogare.*
36 *Et tunc tale ius eſt conſiderabile, ſi oppoſitor iuſtificauerit qualitates neceſſarias.*
37 *Secus ſi plures eſſent oppoſitores.*
38 *Approbatos in concurſu, vel vt magis idoneus electus quando habeat ius ad rem.*

Præſentatus habet ius ad rem non in re.

CAP. VIII.

1 PRæſentatus a patroni laicis, clericis habet ius ad
rem, non in re *Abb. in c. cum Bertoldus. oppoſit.* 2. *de
re iud. & ibi Fel. col.* 1. *&* 2. vbi declarar quid ſit ius ad
rem, vel ius in re; *Cardin. Seraphin. deciſione* 1238. *nu. quarto. Hieronym. Gonzal. in comment. ad regul. octaua, cancel-*
2 *lat. gloſſ.* 15. *§.* 2. *nu.* 1. quod eſt verum, ſi præſentatus ip-
ſam præſentationem acceptauit. *Calderin. conſ.* 17. *de iurepatr.* etiamſi præſentatio admiſſa non fuerit ab ha-
bente ius inſtituendi. *Lambert. de iurepatr. lib. ſecundo,*
3 *parte* 2. *quæſt.* 5. *num. quarto. &* 11. quod ius ad rem præ-
ſeruatur per clauſulam, dummodo, alteri non ſit ius
quæſitum, *Rota deciſione* 17. *de præbend. in nou. Sarnen. de
iure quæſ. non tollend. quæſt.* 1. *num.* 8. et fuit dictum in *Hoſlunen. Capella* 6. *Nouembris* 1595. *&* 4. *Martii* 1596. *coram Card. Seraphino, & in Tiruſon. Cappellaniæ,* 27. *Iunij*
1608. *coram Pamphilio,* et dummodo ſit præſentatus ab
omnibus patronis, vel a maiori parte, ſecus ſi præſenta-
tus ſit a medietate, quia tunc non poteſt impedire
aliũ præſentatum a medietate habente gratiam cũ de-
rogatione, et fuit dictũ in *Meliten. penſionis,* 14. *Nouemb.*
1595. *& in Mediolanen. Cappellaniæ* 22. *Martii* 1602. *coram Corduba,* et dicta procedunt quando patronus
unum tantum præſentauit; ſecus ſi duos cumulatiuè
quia Epiſcopus tunc inſtituit quem vult. *c. quod autem,
& ibi Abb. num.* 7. *de iurepat.* et fuit dictum *d. Tiraſonen.
Capellaniæ.*
4 Præſentatus autem habet ius ad rem, quia per præ-
ſentationem poteſt iure petere, & conſequi inſtitu-
tionem in beneficio, & poſſeſſionem inſtitutus autem
habet ius in re, quia per inſtitutionem inſtitutus fit
rector, & adminiſtrator redituum, & fructuum benefi-
cii, & ſic habet plenum, et omne ius in beneficio, vt in-
fra dicam.
5 Præſentatus vero habet ius ad rem quando vnus ſo-
lus fuit præſentatus acceptauit, ita ut neceſſario debeat
inſtitui ſecus vero, ſi plures ſunt præſentati, quia tunc
ſicut nemo habet certam inſtitutionem, ſic nemo ac-
quiſiuit ius ad rem. *Mobedan. deciſione* 1. *num.* 2. *de præb. Gomeſ. in rep. de non tollend. iur. quæſ. q.* 1. *n.* 17. *Lambert. vbi ſup art.* 8. *num.* 2. *in fine, & num.* 3. *& Gonzal. vbi ſup. Marc. Anton. variar. reſolut. lib.* 1. *reſolut.* 104. *n.* 16. *Riccius in collectan. dec. p.* 5. *collectan.* 1661. *verſ. intellige ſecundo, et*
6 *in verſ. ſequenti, dicit,* quod quãdo quis eſt præſentatus a
quibuſdam patronis, alius ab alii, in equali, et pari nu-
mero, ut unus iſtorum dicatur habere ius ad rem, re-
quirit maior pars uocum.
7 Et ideo per obitum præſentati non uacat benefi-
cium, cum non ſit extincta prima vacatio, ſed adhuc
vacat beneficium vt prius *gl. vlt. in cap. penult. de præb.
lib.* 6. *Rota deciſ.* 6. *n.* 2. *de elect. in nouis,* & dicitur vacare
per obitum primi, *Fel. in dict. cap. cum Bertoldus numero
tertio, verſ. dixit etiam Couarr. pract. quæſt. cap.* 36. *numero* 7. *Puteus deciſ.* 116. *num.* 1. *libr.* 2. *Gonz. vbi ſupr. num.*
2. *&* 3.
8 Et ideo per præſentationem non contrahitur matri-
monium inter præſentatum, et eccleſiam de præſenti,
cum per eam tribuatur ius ad rem, ſed de futuro quan-
do fit inſtitutio. *Lapus allegat.* 8. *in princip. & alleg.* 75. *n.*
4. *Calder. in conſ.* 6. *de iurepatr. & Lambertin. vbi ſup. art.* 9.
9 et conſequenter per inſtitutionem præſentatus acqui-
rit ius in re, et malus ius conſequitur ab inſtituente,
quam a patrono et ius pinguius habet in beneficio Epi
ſcopus, quam patronus, *Abb. in cap. in Lateranenſis, de
præbend. Rota dec.* 11. *num.* 2. *de iurepatr. in nouis. Fel. in c.
cum venerabilis, col.* 2. *in fin. de exceptionib.* ubi tamen di-
10 cit, quod ſi ſibi daretur optio, magis eligeret faculta-
tem præſentãdi quam inſtituendi, quia patronus pro-
ut vult prouidet eccleſiæ, et ſine præſentatione nõ po-
11 teſt dari inſtitutio in beneficiis iuriſpat. regulariter ni-
ſi ſit per Papam derogatum, vel niſi ex iure deuoluto
et ideo præſentatus ante inſtitutionem ingerens ſe in
recollectione fructuum beneficij, ad quod fuit præſen-
12 tatus, vel in d. beneficii, adminiſtrationè, cadit a iure
ſuo, et ſi litiget cum alio, illud ius tribuitur cõllitigãti,
clem. vnica, de ſequeſt. poſſeſſ. & fruct. Rebuff. in praxi benef. tit. de ſubrogationibus, n. 8. *Mand. de ſignat. grat. in verbo priuationes, fol.* 35. *Quaranta in ſummu bullarii, in uerbo,
beneficiorum poſſeſſio. late Creſcent. dec.* 6. *de iurepatr.* qui
omnes concludunt *tex. in c. auaritiæ, de elect. lib.* 6. habere
13 locum in omnibus beneficijs, illudque procedit, ſi præ-
ſentatus adminiſtret in temporalibus vel ſpiritualibus
per ſe, vel per medietas perſonas in totum, vel in par-
tem iſte enim ſemper ipſo iure amittit ius petendi in-
ſtitutionem, vt per *Lamb. ubi ſup. art.* 11. quod procedit
14 etiam ſecuta inſtitutione, a qua fuerit appellatum, et
per appellationem fuit impedita poſſeſſio ipſius inſti-
15 ti, ut per eundem *Lambert. ubi ſup. art.* 12. *n.* 4. *&* appel-
tio fuerit admiſſa non ſolũ quoad effectum deuolutiuũ
ſed etiam ſuſpenſiuum, quia tali appellatione penden-
te idem eſt, ac ſi inſtitutio ſecuta non eſſet.
16 Hodie autem coram vſurpantes fructus beneficio-
rum vel aliorum locorum piorum, adeſt decretum
Conc. Trid. ſeſſ. 22. *de reform. c.* 11. vbi etiam ſi vſurpans di-
ctos fructus ſit eiuſdem eccleſiæ patronus perdit ipſo
iure iuſpatr.
17 Nunc opportunè uidendum eſt quibus modis acqui-
rat ius ad rem in beneficiis eccleſiaſticis, de quibus mo
dis agit *Æneas de Fulcon. in tract. de reſeruation. q.* 4. *affect.* 47. *Sarnen. in reg. de non tollendo iure quæſito q.* 1. *Garc. de beneficiis, p.* 4. *c.* 3. *Flam. Pariſ. de re ſignat. benefic. lib.* 7.
q. 1. *a num.* 78. *& lib.* 2. *q.* 23. *&* Gonz. *ubi ſup.* in locis infra
ſcriptis.
18 Primo acquiritur ius ad rẽ per electionẽ acceptatam,
et nondum confirmatam, *c. ult. de translat. Epiſcop. Rota
dec.* 6. *de elect. in nouis. Caſſad. dec.* 18. *n.* 4. *de præb. Felin. in
c. cauſam, quæ n.* 26. *& in c. in noſtra, corol.* 28. *de præſcript. Sarnen. vbi ſup. modo* 1. *Staphil. de lit. grat. tit. de modis
prouiſionibus, n.* 5. *Æn. de Falconib. ſup.* 3. *modo n.* 5. *Rebuff. in praxi ſuper regul. de non toll. iur. quæſito gl.* 6. *n.* 37.
& 38. *Coraſ. de benefic. p.* 4. *c.* 1. *n.* 14.
19 Secundo, per præſentationem patroni laici, ſeu cle-
rici a præſentato acceptatam, ſi tamen vnus tantum

eſt

eſt præſentatus , vel ſi plures, ille , qui eſt præſenta-
tus a maiori parte habet ius ad rem, *Abb.in c.cum Ber-
toldus,n.9 & ibi Felin.n.1.de ind.Æneas. vbi ſupra 4. mo-
do n.6.Selua de benef.p.3.q.11.25.qualitate,Sarnen.& Re-
buff.vbi ſup.Mohed.dec.1.de præb.*

20 Tertio per gratiam expectatiuæ poſt factam acce-
ptationem intra menſem de qua *in clem.1.de præb. & in
clem.1.de conceſſ.præd.*acquiritur ius ad rem ad benefi-
cium acceptatum ante collationem,*cap. vlt. de conceſſ.
præbend.lib.6.Rota,dec.26.n.4.de conceſſ.præb.in antiquis,
& dec.7.de conceſſ.præb.in antiquioribus,Biſignet. Sarnen.
vbi ſupra,n.30.Gonzal.vbi ſupr.gloſſ.26.nu.20.*& tale ius
præſeruatur per illam clauſulam dummodo non ſit in
eo alicui ſpecialiter ius quæſitum , quæ in litteris de
21 beneficijs vacantib.apponitur ſicuti præſeruatur præ-
ſentato *Caſſad. deciſ.3. num. 3.& deciſ. 18. numer. 2. de
præb.Selua d.q.11 qualitate 17.& 25. Rota in vna Piſana
Cappellania,20.Maij 1554.coram D.Blanchetto , relata à
Garc.vbi ſup.p.5.c.5.n.141.*in Cauſa Cappellaniæ S. Ma-
riæ Barbareſchæ ſitæ in Campo Sancto Piſarum iuriſ-
patron. illorum de Tortis ciuium Piſanorum , qui
præſentauerunt admit.Reuerendum D. Pompilium
Battaglinium nunc Canonicum Primat. eccleſiæ Piſ.
qui eandem obtinuit excluſo D. Annibale Palmerio
præſentato a Reuerendis Monialib. S. Mariæ Piſa-
rum.

22 Quamuis alij dicant hoc ius expectatiua non eſ-
ſe conſiderabile,vt de eo fieri debeat mentio,ſatis eſt,
quod poſt acceptationem acquiritur ius ad rem co-
gnita.

23 Quarto per gratiam expectatiuam præbendæ reci-
pit in canonicum , ſeu per mandatum de prouidendo
de prima præbenda factum recepto in canonicum
auctoritate Apoſtolica,per illud enim acquirit ius ad
rem & præbendam primo vacaturam,*c.ſi poſtquam , de
præb.lib.6.Æneas,vbi ſupr.2.modo,n.4.Sarnen.vbi ſupr.4.
modo.*

24 Quinto , per collationem beneficij nondum acce-
ptatam,*c.ſi tibi abſenti,de præb lib.6.& ibi Gem.nu.2.&
18.Æneas,vbi ſup.6.modo,num.8.Sarnen.vbi ſup.5.modo,*
quod ius eſt conſiderabile ad omnes regulas loquen-
25 tes de iure ad rem,& impetrationis, & ad illam clau-
ſulam,dummodo non ſit alteri ius quæſitum,quę illud
præſeruat.*Sarnen. ibid.*& ita fuit deciſum in Rot.*Gonz.
vbi ſupr.gl.15.§.2.num. 6.Garc.dicto cap.3.nu.38.& ſe-
quentibus.*

26 Sexto,per reſeruationem factam à Papa pro aliquo
de certo beneficio,*Simonetam de reſeruationem , q.20,*
quod ius eſt conſiderabile quoad d. clauſulam dum-
modo, &c.& quoad regulam de iure quæſito non tol-
27 lendo , adeo quod a Papa illud beneficium alij con-
ferat non derogando expreſsè tali reſeruationi , col-
latio eſt nulla.*Sarnen.vbi ſup.modo 6.Æneas vbi ſupr. 5.
modo.*

28 Septimo per optionem , ſeu ius optandi. *Æneas ubi
ſupr.modo ſeptimo,n.9.Sarnen.7.modo,*& eſt ius conſide-
rabile quoad omnia ſupradicta , & quod habens ius
optandi dicatur habere ius ad rem. tradit. *Gonz. ubi
ſup.gl.34.n.126.*

29 Octauo,ob non ſolutionem penſionis propter clau-
ſulas appoſitas in literis penſionum.*Æneas ubi ſupr. 8.
modo,n.10.Sarnen.ibidem,8.modo Pariſ.ubi ſup.lib. 6.q. 3.
nu.5.*nam ob non ſolutionem penſionis priuatur non
ſoluens beneficio,& intrat regreſſus in fauorem illius,
cui penſio debebatur.

30 Nono,per priuationem iuris, nempe , quando quis
beneficio venit priuãdus.*Sarnen.vbi ſup.9.modo.*ſed ef-
fectus operatur ſecuta priuatione,quia beneficium nõ
vacat,antequam beneficiatus fuerit priuatus illo.

31 Decimo,per acceſſum,& regreſſum,*Sarnen.d.9.modo,
Nauar.in c.ſi quando.de reſcript.prælud.5.Pariſ.d.q.23.
nu.16.*

32 Vndecimo,per coadiutoriam cum futura ſucceſſio-
ne in aliquo beneficio, *Nauar.d.c.ſi quando præludio 5.*
& tales ius eſt conſiderabile quoad omnes regulas ,
& alias diſpoſitiones de iure quæſito non tollendo,
*Sarnen.ubi ſup.Gonz.ubi ſup.gl.5.§.9.a nu.79.& gl.28.a
nu.28.*

33 Duodecimo , per mandatum de prouidendo de
certo beneficio , vacante in forma dignum , vel alias
quod ante collationem non dat titulum , nec ius in
re,ſed ad rem.*Mdoñſ.de ſign.grat.tit.de mandatis,de pro-
uidendo,ad finem.Gonz.ubi ſup.gl.15.§.2.n.59.Garc.d.c.3.
nu.60.*

34 Decimotertio,per oppoſitionem ſtante conſtitutio-
ne,conſuetudine,ſeu priuilegio , ſeu fundatione dante
ius opponendi.*Caſſad.deciſ.18.num.5.Put. deciſ. 235. &
264.lib.2.Sarnen.vbi ſup.n.10.* & hoc ius eſt conſidera-
bile reſpectu Ordinarij,& aliorum inferiorum Papa ,
35 qui non poſſunt tali iuri opponendi derogare *Put.
dec.235,Creſcen.dec.7.n.2. de integat.* & tale ius non eſt
conſiderabile,itaut per dict.clauſulam , dummodo al-
teri non ſit ius quęſitum cenſeatur pręſeruatum;illud-
que procedit , niſi vltra oppoſitionem oppoſitor iu-
ſtificauerit qualitates neceſſarias,& requiſitas , ita vt
cenſeantur vocatus ad illud beneficium,& ſola proui-
ſio deficiat,nã tunc eſſet ius conſiderabile quæſitũ,de
quo in prouiſione aduerſarij erat facienda mentio, &
eſſet præſeruatum per d.clauſulam, dummodo alteri ,
&c.*Gonz.vbi ſup.gl.9.§.1.num.91.& ſeqq.Put.deciſ.253.
36 lib.3.* ſecus ſi plures eſſent oppoſitores , quia nullo
caſu alicui ex illis eſſet ius quæſitum , *Gonz.ibid.numer.
94.*ſed oppoſitor in concurſu , vel ſolus approbatus ,
37 vel vt magis idoneus ab Ordinario electus non ha-
bet abſolute ius ad parochialem eccleſiam , ſed ſolum
ex ſuppoſitione , quod Epiſcopus velit conferre , ſe-
38 cus quando collatio ſpectat ad Papam. , nam tunc
electus in concurſu ab Ordinario habet ius conſide-
rabile ex *dict.deciſ.Put.253.Gonz.vbi ſupr.gloſſ.6.num.
119.& d.gl.9.§.1.num.94.late Gonz.d.c.3.a num.61.ad fi-
nem.*

LIBER NONVS.

Continet quid agere debeat,habens inſtituere coram quo ſit præſentatio.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatio a ſuperiore regulariter admitti debet ſi et in-
quantum.*
2 *Et ideo citatio particularis , vel peredictum fieri de-
bet.*
3 *Clauſulas ſi & in quantum,quid denotet.*
4 *Edictum fit ſub nomine illius,coram quo præſentatio facta
fuit.*
5 *Edictum vbi affigetur,& cum quo termino.*
6 *Inſtitutio facta ſine edicto eſt nulla.*
7 *Inſtitutio eſt nulla , ſi fiat nondum edicti termino la-
pſo.*
8 *Edictum non fit,quando Epiſcopus confert beneficium.*
9 *Neque in prouiſionibus,quæ fiunt a Sede Apoſtolica.*
10 *Edictum fit in præſentationibus quorumcumque benefi-
ciorum.*

11 *Capitulum Piſanum ſemper edicta ponit de præſentationibus coram ſe factis.*
12 *Edictum in quo territorio apponatur.*
13 *Edicti appoſitio in præſentationibus omitti non poteſt.*
14 *Edicta tot ſunt, quot ſunt præſentati.*
15 *Præſentati primi certa citatione ſunt citandi.*
16 *Aduerſarius certus debet nominatim citari.*
17 *Mandatum de citando non ſufficit.*
18 *Forma dat eſſe rei.*
19 *Præſentatus ſi non ſit citatus, & compareat, actum validat.*
20 *Certi ſunt, quorum certitudo nota erat ante edictum.*
21 *Inſtitutio valet præſente non citato, qui ius non habeat.*
22 *Citatio non requiritur in quibuſdam caſibus.*
23 *Inſtitutio an aliquando valeat omiſſo electo.*
24 *Electus eſt citandus, etiamſi electionem non acceptauerit.*
25 *Edictum fit ex officio iudicis.*
26 *Superior ſine citatione poteſt caſſare præſentationem.*
27 *Inſtitutio eſt nulla, ſi aliqui fuerint citati, aliqui non.*
28 *Dummodo non vocati aliquod ius habeant.*
29 *Citatio vnica cum termino peremptorio fit, quando non fit trina.*
30 *Trina citatio quando fiat.*

Præſentatio quomodo ſit admittenda ab habente inſtituere.

CAP. I.

1 SVperior, coram quo fit præſentatio clerici a patro-
nis ad vacans beneficium, debet præſentationem
acceptare, & admittere (niſi ex aliqua iuxta cauſa
& legitima reijcienda eſſet) non ſimpliciter, ſed ſem-
per cum hac adiectione, ſi & in quantum; videlicet, ſi
& inquantum de iure admitti debeat, & præſentanti
2 ius competat, & præſentato nihil obiciatur, & ideo
ſequitur citatio particularis, vel per edictum, *ad text.
in c. vltimo, de elect. lib. 6. ubi gloſſ. 2. in fine.* dicit illum
textum etiam in præſentatione procedere, & ita in
praxi ſeruatur. *Roccbus de Curte de iurep. in verbo, honori-
ficum quæſt. 38. num. 69. Lambert. de iurepat. lib. 2. p. 2. q.
6. art. 2.* quæ clauſula, ſi & inquantum importat admiſ-
ſionem in his, quę ſunt admittenda, & nihil ponit in
eſſe, & pendet à futuro euentu, & reddit diſpoſitionem
3 conditionalem, & alios effectus parit, vt per D. Martā,
qui olim fuit in Studio Piſano ordinarius Iuris ciuilis
interpres in ſuo *tractatu de clauſulis par. 1. clauſula. 152.
ſi & in quantum, & clauſula 362. ſi & in quantum Card.
Seraph. deciſ. 499. num. 2. Annot. ad Gregor. XV. deciſ. 417.
nu. 12.*
4 Edictum autem fit nomine illius, qui habet inſtitue-
re, & coram quo eſt facta præſentatio, & in eo fit men-
tio eccleſię vacantis, ſeu alterius beneficij patroni prę-
ſentantis, & clerici præſentati; idemque edictum affi-
gitur ianuis vacantis eccleſiæ, ſeu eccleſiæ, in qua ſita
ſit Cappellania, vel altare vacans, & eccleſiæ Cathe-
5 dralis, & maioris illius loci, cum termino peremptorio
norem, vel trium dierum ad dicendum, & opponen-
dum contra perſonas præſentantis, & præſentati, &c.
& ita de ſtylo ſeruatur, *gloſ. 2. in d. c. ultim. in fine de
elect. lib. 6. ibi & ibi Geminian. col. 4. Lamb. ubi ſup. d. art.
2.* & ſi inſtitutio in beneficio fiat ſine præuia edicti af-
6 fixione eſt nulla, & inualida, *Bellam. deciſ. 611. Veral.
deciſ. 95. par. 1. & dec. 128. part. 2. Card. Put. deciſ. 306. lib.
1. Creſcent. deciſ. ult. de iurep. Card. Seraph. dec. 399. Riccius
in praxi rer. for. eccl. dec. 160.* & pariter nulla eſt inſtitu-
7 tio facta intra edicti terminum, eoq. non tranſacto, &
patroni, & ſi cōtradictores ſint certi, debent nomina-
tim, & in ſpecie citari. *Riccius ubi ſup. deciſ. 161. Textus
autem in d. capit. ultim. de elect. libro 6.* non debet ſer-
uari in collatione, quam facit Ordinarius de beneficio
libero. vt ibidem dicit *gloſſ. ultim. Ioan. Andr. & Archi-
diaconus.* neque in prouiſionibus, quæ fiunt in Curia
8 Romana per ſedem Apoſtolicam. *Doct. in c. nihil de
elect. Lambert. ubi ſup. artic. 3. & textus in d. capit. ultim.*
debet ſeruari in eccleſiis, dignitatibus, & in omnibus
beneficijs vacantibus quomodocumque, ab omni ha-
9 bente ius, & facultatem inſtituendi, ſiue Epiſcopo
Capitulo, ſeu alio inferiore. *Lambert. ubi ſup. articul. 4.*
10 *& 5.* & ita ſeruat Capitulum Piſanum, coram quo
multæ fiunt præſentationes, quæ admittuntur more
ſolito cum edicti appoſitione, quod edictum, vel cita-
tio apponi poteſt in territorio habentis inſtituere,
11 vel in alieno obtenta licentia a ſuperiore loci, *Oldrad.
conſ. 88. Lamber. ubi ſup. art. 7.* & appoſitio talis edicti
non poteſt omitti, ſed ſemper eſt neceſſaria, ſiue adſit
12 diſcordia, ſeu concordia patronorum, ſiue ſint plures
patroni ſiue vnus tantum, ſiue ſint patroni laici, ſiue
clerici, vt habetur in *dict. cap. ultim. de elect. libro 6. in
13 fine.* qui dicit, quod etiā ſi electio in concordia cele-
14 brata fuerit, volumus obſeruari, *Lamber. ubi ſup. art. 8.*
Et ſi plures ſint prҫſentati, tot debēt fieri edicta, quot
ſunt præſentati, & præſentationes, & ita ſeruatur in
praxi.
15 Bene verū eſt, quod illi, qui primi fuerunt præſenta-
ti, et pro quibus prҫſentati fuerunt affixa edicta, de-
bent citari citatione certa, et particulari. *Ioan. And. &
Gemin. in d. c. ult. de elec. lib. 6. Lāb. ubi ſup. art. 9. n. 1.* et ra-
tio eſt, quia vbi aduerſarius eſt certus, debet nomina-
16 tim citari, & vbi eſt, vel eſſe poteſt incertus, debet fie-
ri citatio generalis per edictum. *Cardin. in c. ex tua, de
elec. non reſid. Lambert. ubi ſup. art. 10. num. 2. & 3.* et ita
dicit *tex. in d. cap. ult. de elect. lib. 6.* ibique concludunt
coelectum, vel oppoſitorem certum omnino eſſe ci-
tandum citatione certa, et ſpeciali, et actuali, et ideo
non ſufficit tunc citatio generalis per edictum. *Lam-
17 bertin. ibi art. 11.* nec ſufficit factum fuiſſe manda-
tū de citando, quod ſi eo caſu facta generali citatione
per edictum dumtaxat ad inſtitutionē procederetur,
inſtitutio ipſo iure eſſet nulla tamquam facta con-
tra formam dicti capituli vltimi, ubi habetur talem
actum, et inſtitutionem uiribus omnino carere, qui-
bus verbis demonſtratur, quod actus contra d. diſpoſi-
tionem factus, eſt ipſo iure nullus, *Geminia. in cap. ex
18 eo. col. 1. de elect. lib. 6. Lāber. ubi ſup. art. 12.* forma enim
eſt illa, quæ dat eſſe rei. *l. Iulianus. §. ſiquis, ff. ad exibendum,* et qua deficiente actus corruit, proceſſus tamen
19 factus quoad alia remanet validus, *Lamber. vbi ſup. art.
16. & 17.* ſi tamen abſque citatione particulari com-
pareat cōpræſentatus, et contradictor audietur et va-
lebit actus, enim quando quis citandus eſt, ſi compa-
reat ad iudicium non citatus, et reſpondeat, & contra-
dicat valet actus. *Bart. in l. prolatam, C. de ſenten. & c. Ge-
min. in d. capit. vlt. col. 3. verſ. quæro quid ſi fuit facta. Lam-
20 bertin. vbi ſup. art. 11. num. 5. ubi numer. 10.* dicit, quod
certi dicuntur illi, quorum certitudo nota erat ante
edicti appoſitionem, ſed qui erant incerti ante appo-
ſitionem, edicti, licet virtute edicti poſtea certi appa-
reant, tamen non erunt iterum citandi ſpeciali cita-
tione.
21 Quod ſi clare, & apertè conſtet compræſentatum
ſeu oppoſitorem nullum ius habere, valida etiam
erit inſtitutio eo non ſpecialiter vocato, & ita hoc
in caſu

in caſu non procedit, *text. in d. cap. vlt. de elect. lib. 6.* qui
limitatur, vt non requiritur citatio, quando conſtat de
22 non iure appoſitoris per alicuius rei diſpoſitionem,
item limitatur, quando prouiſio fit à Sede Apoſtolica
ex plenitudine poteſtatis. *Lamb. ubi ſupr. art.* 13. & quod
23 ſtante legitima conſuetudine, quod poſt præſentatio-
nem non ponatur edictum, quod valeat inſtitutio etiã
omiſſo edicto prout latè tradit *Lambertin. vbi ſupr. art.*
14. vbi alios Doctor. allegat, & in caſu dicti capituli
24 vltimi eſt ſciendum, & quod electus debet vocari, &
citari, etiamſi non conſenſerit electionis, ſecus in præ-
ſentato, qui ſi præſentationem non acceptauerit, non
debet citari, *Lambertin. vbi ſupr. art.* 15. *vbi num.* 2. dicit
25 edictum, & dictas citationes fieri ex mero officio iudi-
cis, non ad inſtantiam partis, & ſic fieri debent etiam
nullo inſtante, & enim tunc electus habet ſaltem ius
ad rem, ſed præſentatus ante acceptationem nullum
26 ius habet, nec ad rem, & ſine citatione poteſt ſuperior
caſſare præſentationem, non eam confirmare, *Ioan. An-
dr. in d. c. vlt.* ex quo videt talem præſentationẽ non eſſe
canonicam, *vt per Lambert. vbi ſupr. artic.* 18. Verum ſi
27 neceſſarium eſſet plurès citari, & aliqui fuerunt citati,
alij non, vitiatur, & nulla inſtitutio in torum, tam quo-
ad vocatos, quàm quoad non vocatos. *Ioan. Andr. in d.*
28 *c. vlt.* dummodo verum ſit, quod non vocati aliquod
ius habeant, & damnum patiantur. *Roman. conſ.* 199.
Lambert. vbi ſupr. artic. 20. *num.* 2. *in fine*, & quando non
29 ſit trina citatio, debet fieri vnica citatio appoſito pe-
remptorio termino, ſecundum *text. in l. tres denuncia-*
30 *tiones C. quomodo, & quando Iudex*; & vide *Innoc. in c. ad
petitionem de accuſationibus. Oldradum conſ.* 3. *& Lamb.
vbi ſupr. art.* 21. *&* 22.

SVMMARIVM.

1 *Edictum apponitur poſt factam præſentationem.*
2 *Edicti forma refertur.*
3 *Edictum vbi ſit affigendum.*
4 *Edictum à quo affigi debeat, & leuari.*
5 *Edictũ debet ſtare affixũ durante termino in eo contento.*
6 *Inſtitutio facta ante edicti terminum eſt nulla.*
7 *Inſtitutio quando valet reſpectu edicti.*
8 *Inſtitutio facta ante edicti terminum validatur, ſi poſt
nullus compareat.*

Ponitur forma edicti continentis præſen-tationem.

CAP. II.

1 EDictum ergo apponi debet poſt factam præſenta-
tionem ſecundum dicta in *c. præcedenti* & talis edi-
cti forma traditur, & optimè declaratur à *Lambertin. de
iurepatr. p. 2. lib. 2. quæſt. 6. art. 22. n. 2. & ſeqq.* & ideo in
praxi forma prędicti edicti erit tenoris infraſcripti, vi-
delicet.

2 Iulianus Viuianus Piſanus I. V. D. Primatialis Piſa-
næ Eccleſiæ Decanus Prothonotarius Apoſtolicus, &
Eminentiſſimi, & Reuerendiſſimi D. D. Marcelli miſe-
ratione diuina tituli SS. Quirici, & Iulittæ S. R. E.
Presb. Cardinalis Lantis Epiſcopi Tudertini in ſpiri-
tualibus, & temporalibus Vicarius, & Locumtenens
Generalis.

Vniuerſis, & ſingulis hoc pręſens edictum inſpectu-
ris, viſuris, audituris, & pariter lecturis ſalutem in
Domino.

Vacante nouiter Capellaniæ ad Altare S. Vrſulæ ſita
in Cathedrali Eccleſia Tudertina per mortem Venerabilis Præsbyteri Marcelli Botij vltimi, & immediati rectoris eiuſdem, comparuit coram nobis Illuſtr. D. Andreas de Attis Nobilis Tudertinus aſſerens ſe patronũ, & habere iuſpatronatus, ſeu eſſe in quaſi poſſeſſione ipſius, & iuris præſentandi rectorẽ ad dictã Capellaniã, cũ illa vagare contigerit, & ſic præſentauit nobis venerabilẽ virũ Ioannẽ Mariã de Attis Nobilẽ Tudertinũ Priorẽ parochialis Eccleſiám S. Victorinæ Chriſti Dunarrobbę diœc. Tudertinæ in rectorẽ, & Capellanũ dict. Capellaniæ præſentẽ, & dictã præſentationẽ acceptantem, petens d. Io. Mariam à nobis inſtitui, & dictã præſentationem confirmari. Nos d. præſentationem ſic coram nobis factam de d. presbytero Io. Maria infra tempus à iure patronis laicis datum ad præſentandum de prædictis veram notitiam non habentes admiſimus ſi, & in quantum. Quare tenore præſentis noſtri edicti requirimus, & monemus omnes, & ſingulos aliquod ius, vt præſentantes, vel vt præſentati prætendente in prędictis, vel contra dictam præſentationem, ſeu perſonas præſentantis, vel præſentati aponere volentes, & quomodolibet ſua intereſſe putantes, quatenus infra terminum dierum nouem quorum tres pro primo, tres pro ſecundo, et reliquos tres pro tertio, et vltimo peremptorio termino eis, et cuilibet ipſorum aſſignamus, comparere debeant coram nobis, ad dicendum, opponendum, et allegandum quidquid dicere, opponere, vel allegare voluerit, quare non debeat procedi ad petitam inſtitutionem vigore dicte præſentationis coram nobis factæ, alioquin dicto termino elapſo et aliquo non comparente, et legitima ſe non opponenente procedetur per nos iuribus præſentantium, et præſentari valentibus, et ipſius præſentati meritis requirentibus ad illius inſtitutionem, prout iuris fuert, non obſtante, quod de tempore dato ad præſentandum ſuperſit, et vt de præmiſſis nullus ignorantiam allegare poſſit hoc præſens publicum, et generale edictũ per infraſcriptum noſtrum Cancellarium deſcribi fecimus, et ſigillo præfati Eminẽtiſs. D. Card. Epiſcopi muniuimus, et talem Nũcium noſtræ Curie ad valuas Eccleſiæ Cathedralis Tudertinæ affigi fecimus a nemine auferendum ſub excommunicationis pœna, niſi per eũdem noſtrum Nuncium. Datum Tuderti in Epiſcopali Palatio. die 1. Septembris 1623. Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani Diuina prouidentia Pape Octaui anno ſui Pontificatus primo, addita ſubſcriptione Cancellarię Curię Epiſcopalis.

Locus † ſigilli.

Antonius de Montegeorgio Cur. Epiſc
Tud. Cancell. Subſt.

Et ſi dictum ſit à Capitulo, in principio ponuntur no-
mina ſingulorum de capitulo, proſequendo edictum,
3 vt ſupra. Vbi autem tale edictum affigi debeat, variæ
ſunt opiniones, vt latè *Lamb. vbi ſup. art.* 23. ſed ea ſer-
uatur, vt affigatur ad valuas Cathedralis Eccleſiæ, &
Eccleſiæ vacantis, ſeu in valuis Eccleſiæ, vbi ſitum eſt
beneficium vacans, & ita ſtylo ſeruatur Piſis, & Tuder-
ti, & alibi.

4 Quod edictum debet affigi, & leuari per Nuncium,
qui apud acta notarij, & cancellarij referat, ſe prædicta
impleuiſſe, *Lamber. vbi ſupra art.* 24. quod edictum re-
manere debet affixum durante termino in eo conten-
to, *clem.* 1. *vbi gloſſa de iudic.* & ſi fiat inſtitutio ante la-
5 pſum termini in edicto appoſiti nulla eſt *Ricc. in praxi*
6 *rer. form. eccleſ. deciſ.* 161. nam vt inſtitutio ſit valida,
duo requiruntur, quod edictum fuerit affixum, & amo-
7 tum intra competentem terminum arbitrio iudicis,
Menoch. de arb. iud. cent. 5. *caſu* 463. *nu.* 3. *Surd. conſ.* 181. *n.*
36. *Veral. deciſ.* 95. *p.* 2. *Marc. Anton. variar. reſolut. lib.* 1
reſol.

reſol.20.n.10.& ſeqq. ſed ſi facta ſit inſtitutio ante Lapſum termini in edicto appoſiti,& poſtea nullus com-
8 pareat contradictor,termino prædicto tranſacto validatur dicta inſtitutio prout ex nunc,nõ prout ex tunc, *vide Lamb.vbi ſup.art.25.& Oldrad.conſ.499.*

SVMMARIVM.

1 *Edicti peremptorij lapſus excludit non comparentem.*
2 *Non comparens in termino non auditur re non integra.*
3 *Peremptorium quare ſic dictum.*
4 *Comparens poſt terminum quando audiatur.*
5 *Patronus non auditur poſt inſtitutionem factam ad præſentationem malæ fidei poßeſſoris.*
6 *Inſtituere habens poteſt ex officio cognoſcere de iuribus præſentantium.*

Numquid poſt terminum edicti poſſit aliquis comparere, & an ſit audiendus.

CAP. III.

1 LApſus edicti,& termini peremptorij in eo appoſiti,de quo *in cap.v.t.de elect.lib.6.* excludit non comparentem intra illius edicti terminum adeo vt poſt dictum terminum nullatenus ſit audiendus, ita eſt *tex.in l.ſi eo tempore.C.de remiß.pign.*vbi non cõpa-
2 rens in termino,re non integra, poſt terminum non auditur,ita *Oldrad. conſ.3.Lamb.de iurep.lib.2.p.2.q.6. art.26.Bald.conſ.191.n.3.& ſeqq.vol.1.Surd.conſ.50.n.4. Affl.dec.28.Mar.Antonin.var.reſol.lib.1.reſol.21.nu.15. Riccius in praxi rer.for.ecclеſ.dec.162.*
3 Ex eo enim dicitur peremptoriam, quia diſceptationes perimit,id eſt, non patitur vltra aduerſarium tergiuerſari,*l.ad peremptorium, ff.de iudic.facit text.in cap.cum dilecti, de dol.& contum. & gloſ.in d.cap.vlt.in verbo,peremptorio*, ex officio tamen poteſt iudex de omnibus cognoſcere,& ſi quis non comparuit, quia
4 in veritate edictum ignorauit, vel legitimè fuerit impeditus,tunc ſi res ſit integra, eſt audiendus cum nondum ſecuta fuerit inſtitutio,*Oldrad.& Lamber.vbi ſup.*
5 Verum ſi præſentatio fuerit facta a malæ fidei poſſeſſore,& factum fuerit edictum in forma,& ſecuta ſit inſtitutio,ſi poſtea compareat uerus patronus, & petat reuocari inſtitutionem prædictam, non debet audiri,*Rocc.de Curte de Iurepat.in verbo,competens alicui,*
6 *q.32.col.1.Lamb.vbi ſup.art.27.ex doctrina Geminiani in c.2.de offic.vic.lib.6.col.2.*& ſecundum tenorem dicti capituli vltimi debet ſuperior,& habens inſtituere ſaltem ex officio,ante inſtitutionem præmittere diligẽtem diſcuſſionem præſentationi, ſeu electionis, quæ diſcuſſio eſt de ſubſtantia, vt conſtet de iuribus præſentantium;& de meritis præſentati, & ita loquitur, *tex.in d.c.vlt.de elect.lib.6.vbi Io.And.Geminian.& alij,* & declarat *Lamb.vbi ſup.art.28.n.4.*

Et hic eſt notandum, quod ſuper iurepat.tranſigi non poteſt.*c.præterea,il 1.& ibi Doct.de tranſact. Lamb. vbi ſup.li.3.q.9.art.2.n.10. & art.6.per tot.Mar.Antonin. var.reſol.lib.1.reſol.87.n.18.*

LIBER DECIMVS,

Continet materiam variationis in patrono præſentante.

SVMMARIVM.

1 *Patronus laicus poteſt uariare, & alterum præſentare.*
2 *Patronus eccleſiaſticus uariare non poteſt.*
3 *Rationes diuerſitatis afferuntur.*
4 *Præſentatio patroni eccleſiaſticus habet vim electionis.*
5 *Præſentatus a laico acquirit ius ad rem.*
6 *Eccleſiaſtici facilius naſcunt clericos.*
7 *Patronus laicus habet quadrimeſtre ad præſentandum; eccleſiaſticus uero ſemeſtre.*
8 *Laicus in poſtulatione etiam uariare poteſt.*
9 *Patroni laici ſi per ſcrutinium procedant,quando variare poſſint.*
10 *Patronus laicus poteſt ſimul duos præſentare, uel unum poſt alium.*
11 *Variatio in præſentando fit cumulatiuè.*
12 *Variatio non fit lite pendente inter præſentatos a diuerſis.*
13 *Patronus non poteſt poſt litem conteſtatam variando collitigantem præſentare.*
14 *Et idem eſt in quacunque vacatione.*
15 *Patronus non poteſt alium præſentare poſt inſtitutionem.*
16 *Patronus etiam Eccleſiaſticus poteſt iterum præſentare,ſi ſi prima præſentatio non fuit perfecta.*
17 *Idem eſt ſi præſentatio fuit facta coram non habente ius inſtituendi.*
18 *Idem etiam erit,ſi patronus nulliter præſentauit ratione collegij.*
19 *Collegium laicorum poteſt in præſentando uariare.*
20 *Patronus eccleſiaſticus ſi uariet non punitur,ſed attenditur prima præſentatio.*
21 *Præſentatio ſecunda attenditur ceſſante prima.*
22 *Et tunc durante tempore, poteſt iterum præſentare alius.*
23 *Procurator eccleſiaſtici patroni uariare non poteſt.*
24 *Procurator laici patroni uariare poteſt regulariter.*
25 *Compatroni iuriſpatronatus mixti ſi præſentauerunt præſentatus debet inſtitui etiam ſi laicus tunc uariet.*
26 *Et ratio ponitur.*
27 *Patronus laicus habet ſemeſtre, ſi habeat compatronum eccleſiaſticum.*
28 *Et laicus tunc uariare poteſt.*
29 *Patronus eccleſiaſticus ſi contulit eccleſiam,poteſt tamen præſentare.*
30 *Conc.Trid.ſeſſ.24 de ref.c.18. ſuper prouiſione parochialium.*
31 *Pij V.Bulla ſuper prouiſione parochialium.*
32 *Eccleſia parochialis libera ſeu iuriſp. eccleſiaſtici præuio concurſu confertur.*
33 *Et ſi vacatio contingat in mẽnſe ordinarij,ab eo ſit collatio.*
34 *Eccleſia parochialis confertur præuio concurſu,ſi ſit iuriſp. mixti.*
35 *Eccleſiæ fauor eſt, vt ei per concurſum prouideatur.*
36 *Epiſcopus,ſi vacet parochialis, edictum proponit, & magis idoneo facto concurſu,confert eam.*
37 *Capitulum Sede vacante edictum pro concurſu proponit, ſeu eius vicarius.*

38 *Et*

38 Et tunc Vicarius capitulari s ponit vicarium in eccleſia vacante.

39 Examinatores in concurſu quid agere debeant.

40 Epiſcopus ex approbatis in concurſu magis idoneum eligere debet.

41 Epiſcopus poteſt elligere quem vult, etiamſi vnus habeat plura vota in concurſu.

42 Epiſcopus, ſeu eius vicarius in concurſu debent examinare.

43 Approbatus in concurſu dicitur, qui habet vltra dimidiā votorum.

44 Epiſcopus in concurſu quod votum habeat.

45 Examinatores in concurſu,& de idoneitate, & de maiori idoneitate referunt.

46 Epiſcopus parochialem conferre debet intra ſemeſtre.

47 Et magis idoneo confertur, alias datur appellatio.

48 Examinatores in concurſu an recuſari poſſint.

49 Si parochialis collatio ſpectet ad inferiorem, quid facere debeat d. inferior.

50 Electio magis idonei intra quadrimeſtre fit.

51 Capitulum Piſanum confert quaſdam parochiales, facto concurſu coram ordinario.

52 Concurſus omittitur in multis caſibus.

53 Vt ſi Papa eccleſiam cōferat approbato ad curam animarum.

54 Vel ſi eccleſia reſignetur.

55 Et ſi in partibus non fuit ſeruata forma Concil. Tridentin.

56 Vel ſi lapſum ſit ſemeſtre,& non fuit collata.

57 Vel ſi atteſtatio approbationis in concurſu intra quadrimeſtre non fuit propoſita.

58 Vel ſi eccleſia ſit iuriſpatr. laicorum.

59 Niſi ſint patroni ex priuilegio, nam tunc fit concurſus.

60 Vel ſi reditus ſint tenues.

61 Vel ſi eccleſia erat ſub lite.

62 Vel ſi cura ſpectet ad eccleſiam collegiatam.

63 Aut ſi vicarij ſint apponendi in eccleſia vnita monaſterio.

64 Sed ſi in vicarium transferatur cura, tunc fit concurſus.

65 Vel ſi eccleſia ſit vnita dignitati.

66 Vel ſi ſit eccleſia regularis.

67 Edictum pro concurſu ponitur ab Epiſcopo loci, in quo eſt eccleſia licet alius Epiſcopus conferre debeat.

Patronus laicus poteſt variare, & plures ſucceſſiuè præſentare, ſecus eſt in patrono eccleſiaſtico.

CAP. I.

1 PAtronus laicus poteſt intra quadrimeſtre ante Epiſcopi inſtitutionem variare, & alium ſimul ſeu ſucceſſiuè accumulando pręſentare, patronus autem eccleſiaſticus, id facere non poteſt, c. quod autem, cap. paſtoralis, & cap. cum autem de iurepatr. & ibi D. Io. Baptiſta Viuianus in ſuo rationali, & alij Doct. & facit gl. in cap. vnico, in verbo, eccleſiaſticus, de iurepatr. lib. 6. & ibi Io. Andr. Pet. de Ancharano. & alij, Abb. in d. cap. quod autem Zecchius de beneſic. & penſ. cap. 12. num. 28. Calder. conſ. 16. de iurepat. Rocch. de Curte, de iurepat. in uerbo, honorificum, queſt. 9. & 10. & latè Lamber. de iurepatr. lib. 2. par. 2. q. 7. art. 1. Cutier. de iuram. confirmat. p. 3. c. 13. Flam. Pariſ. de reſignat. beneſic. lib. 2. q. 23. num. 13. Spin. in ſpeculo teſtam. gloſſ. 4. princ. a nu. 73. Valer. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 30. tract. 3. num. 223. Vgolinus de poteſt. Epiſcop, cap. 51. in princip. num. 5. Garcia de beneſic. part. 5. cap. 9. num. 211. & ſeq. Aug. Barboſa de off. & poteſt. Epiſcop. p. 3. allegat. 72. nu. 151. Riccius in praxi rer. for. eccleſ. dec. 173. & ita fuit reſolutum in vna Bononien. parochialis, 29. Maij 1595. coram D. Litta, & in Aretina Capellania 24. Ianuar. 1603. coram Card. Pamphilio, quæ variatio, non poteſt fieri lite pendente, vt ibidem, niſi colliti-
2 gans præſentetur, vt in d. Aretina, quod eſt verum, quando alter collitigans cedit, vel decedit, & ſuperſtes præſentatur, Creſcen. decis. 10. de Iurepatronat. an autem præſentatio lite pendente poſſit fieri coram Auditore Rotæ ex clem. auditor. de reſcript. vide in Mediolanen. iuriſpat. 29. Iannar. 1596. coram Cardin. Blanchetto, & an pręſentationi tacitæ, quæ oritur ex proſecutione præcedentis pręſentationis ſecundum, dec. 20. de renunc. in antiq. obſtet litis pendentia, vide in Vercellen. Cappellanię, 7. Maij, 1601. coram Card. Millino, & in Pampilonen. beneficij de Peralta, 9. Decemb. 1592. coram Card. Arigonio.
3 Rationes autem diuerſitatis plures à Doctoribus afferuntur in locis ſupra deductis, illa tamen verior eſt, quia præſentatio patronorum eccleſiaſticorum habet vim electionis, in qua electione non cadit variatio, quia ſtatim electo acquiritur ius in re ſecuta electionis acceptatione, cap. publicato. ubi gloſſ. cap. quod ſi-
4 cut, de elect. ſed in præſentatione laici ſecus eſt, cum
5 per eam præſentatus acquirat ius ad rem dumtaxat, Abb. in c. cum Bertoldus, opp. 2. de re iud. ubi Felin. col. 1. & 2. Mar. Antonin. uar. reſol. lib. 1. reſol. 104. nu. 23. Campan.
6 in diuerſorio iur. canon. rub. 11. c. 16. n. 13. Card. Seraph. dec. 1238. n. 4. item alia poteſt eſſe ratio, quia clerici facilius & melius poſſunt inuenire & noſcere clericos idoneos quam laici, qui cum ſint extra clericalem militiam poſſunt titubare, & vt per Lamb. ubi ſup. d. art. 1. & ex
7 hoc cum laici poſſint variare habent tantum quadrimeſtre ad præſentandum, eccleſiaſtici vero, qui variare nequeunt, habent ſemeſtre, item eſt notādum, quod etiam in poſtulatione variari poteſt à laicis, cap. bonæ,
8 il 2. & ibi Abb. num. 12. de poſtulat. prælat. uide Io. Andr. in c. mutare, de reg. iur. lib. 6. item ijdem patroni laici va-
9 riare poſſunt ſi procedant per viam ſcrutinij etiam publicato ſcrutinio, Abb. in d. c. publicato n. 5. Lamb. ubi ſup. art. 2.
10 Poteſt autem patronus laicus variare, vel plures præſentando vnico contextu, vt Epiſcopus inſtituat quem vult, clem. plures, §. ult. & ibi gloſſ. & Cardin. & alij, de iurepat. vel vnum præſentare, & ſucceſſiuè poſtea alium cumulatiuè non recedendo à prima pręſen-
11 tatione, & ſic priuatiuè ſecundum præſentare nequit. Abb. in d. c. quod autem, nu. 3. Rot. decis. 513. par. 3. diuerſ.
12 Garc. vbi ſup. num. 213. & ſeqq. Mar. Antonin. d. reſolut. 104. n. 10. non poteſt tamen variare lite pendente inter pręſentatos a diuerſis patronis, Calder. conſ. 1. vt lit. pend. Creſcen. dec. 10. de iurepat. Rocch. d. verb. honorificum, quæſt. 23. Couarr. pract. queſt. cap. 36. nu. 7. verſ. 3. & Lancellot. de attentat. cap. 4. in præfat. à num. 560. qui teſtatur
13 de communi, Garc. ubi ſup. num. 217. & Barboſa ubi ſupr. num. 162. Mar Antonin. d. reſol. 104. num. 14. & in vna Zamoren. beneficij de morales, 30. May, 1586. coram Orano, ita fuit reſolutum, & ibi fuit dictum, quod lite inter pręſentatos pendente, alteroque ex litigantibus defuncto, patrono non permittitur ſine vitio attentatorum alium pręſentare, neque poteſt patronus variando poſt litem conteſtatam cumulando collitigantem præſentare, Garc. dict. cap. 9. num. 220. & ſeq. Gonzal. in commen.
14 ad regul. 8. Cancel. gl. 51. num. 114. & prædicta procedunt tam in naturali vacatione, ideſt per obitum, quam in vacatione ciuili, ideſt per reſignationem, uel aſſecutionem alterius beneficij, Barboſa d. allegat. 72. numer. 161.

n ia ſuffragia,alium ex approbatis eligere, illique ec-
cleſiam conferre Garc.*vbi ſupr.num.* 105.*& ſeq.*& ita
in praxi dum eſſem Vicarius Generalis Tuderti, vidi
pluries,& contuli eccleſiam,vni ex approbatis pro-
poſito eo, qui omnia vota habebat, & in concurſu
42 Epiſcopus, ſeu eius Vicarius debent examinare vt
animaduerit *Maſſobr.vbi ſupr.requiſ.3.dub.3.* quamuis
in de ſtylo numquam ſeruatum ſit,nec ſeruetur,& ap-
43 probatus hoc caſu dicitur, qui habet vltra dimidia
votorũ,*Maſſobr.vbi ſupra requiſ.4.dub.7.*nec Epiſcopus
44 habetur in cõcurſu votũ deciſiuũ,ſed tantũ accedit vbi
vota sũt paria,aut ſingularia ea declaratione S.Cõgre-
gat.de qua *Maſſor.d.req.4.dub.5.*aliquãdo tamẽ exami-
45 natores rogati ab Epiſcopo facto primo partu ſuper
idoneitate,faciunt ſecundum ſuper maiori idoneitate,
46 *Maſſobr.d. requiſ. 4. dub. 3.* tenetur autem Ordinarius
collator ex d.conſtit.Pij V. eccleſiam conferre intra
ſemeſtre a die vacationis, & ſi collatio, ſeu inſtitutio
ad alium ſpectet intra quadrimeſtre à die vacationis
debet eligere magis idoneum ex approbatis in con-
curſu, tenetur autem magis idoneum, & digniorem,
eligere alias electio,& prouiſio eſt nulla, & ab ea da-
tur appellatio ex d.conſtitution.*Garc.vbi ſupr.nu.*225.
Maſſobr.vbi ſupr.requ.5.dub.1.num.43.& ſeqq.vbi n. 55.
47 ait aliquando poſſe Epiſcopum eligere dignum, ſed
ſatis ſit quod Epiſcopus debet in hoc arbitrium ſuum
regulare,vt vir bonus *Mareſcot.dict.c.52.num.23.par.1.*
& Vicaria perpetua parochialis per concurſum debet
prouideri,vt fuit dictum in *Iacent.Vicariæ,26. Ianuarij.
1616.coram R.P.D.Burrato*,quæ in calce operis eſt de-
48 ciſione 20.& in concurſu poſſunt ex cauſa recuſari
examinatores *Gonz.vbi ſupra gl.9.§.primo,in innot.nul-
lit.num* 186.

49 Quod ſi eccleſiæ vacantis parochialis collatio, ſeu
inſtitutio ſpectat ad inferiorem, puta Capitulum de-
bet idem Capitulum curare, vt fiat publicum inſtru-
mentum,in quo ſit certus dies expreſſus,& annus ta-
lis tenoris.videlicet,quod proteſtatur ſe in dicta ec-
cleſia parochiali vacante conferenda ordinarium Epi-
copum præuenire,ipſamque conferre illi, quem Epi-
ſcopus magis idoneum elegerit ex ijs, quos examina-
tores in concurſu approbauerint, & ideo ſe Epiſcopo
denunciare vt edicta proponat,& curet vt concurſus
fiat ſuo tempore Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic. libr.
10.quæſt.in princ.& late libr.1.q.9.num.72.&* 102.& de
ſignificatione electionis factæ in concurſu ab ordina-
rio quando collatio ſeu inſtitutio ſpectat ad inferio-
rem, ſeu alium,uide *Maſſobr.vbi ſupr. requiſ.6. in princ.*
50 quę electio eſt ſignificãda intra quatuor menſes a die
ſcitæ vacationis,alioquin collatores libere prouidere
poterunt *Garc.vbi ſupr.num.224.Maſſobr.dict.requiſ. 6.
dubio 1.vide Gonz.gloſſ.23.num.8.& 9.*& ita vidi ſeruari
in Capitulo Piſano, ad quod pertinet collatio quarun-
51 dam eccleſiarum parochialium, vt occaſione paro-
chialis eccleſiarum S.Mariæ de Pappiana,& S.Apolli-
naris de Barbericina in diœceſ.Piſana,quarum collatio
ſpectat ad Capitulum,nam in earum uacationibus Ca-
pitulum committit talem vacationem notificari Or-
dinario,qui edictum proponi pro concurſu, eoq.ter-
minato ille qui ab ordinario electus fuit tanquã magis
idoneus cõparet corã Capitulo, a quo recipit eiuſdem
vacantis eccleſiæ collationem,& prouiſionem, & de
praxi circa edictum, & concurſum ad parochiales
eccleſias, *vide Maſſob.vbi ſupr.Quarantam,vbi ſup.Garc.
Gonz.& Barboſa.*

52 Eccleſiæ ergo parochiali in caſibus ſupradictis pro-
uidetur per concurſum regulariter,ſed
53 Fallit primo,quando Papa præuio examine, & ap-
probatione ad curam animarum prouidet eccleſię va-
Viuian de iurepatr.
canti in partibus cum derogatione *d. Concilio Tridenti-
no,Gonz.dicta gl.ſexta a num.*116.
54 Fallit ſecundo,quando eccleſia parochialis reſigna-
tur in manibus Papæ ad fauorem certæ perſonæ, quia
talis reſignatarius approbatur abſque cõcurſu ab exa-
minatoribus ſynodalibus, & idem eſt in ceſſione iu-
rium pro litis extinctione,*Gonz.d.gl.n.*121.
55 Fallit tertio,quando in partibus non fuit ſeruata
forma d.Conc.Trid.in approbãdo,& eligendo dignio-
rem, tunc enim Papa prouidet ſine concurſu, vt habe
tur in d.conſtit.Pij V.in conferendis.
56 Fallit quarto,quando per ſex menſes a die vacatio
nis ſcitæ eccleſia non fuit præuio concurſu collata,
nam eo caſu tamquam reſeruata confertur a Papa
ſine concurſu,vt d.conſtitutione.
57 Fallit quinto,quando approbati in concurſu, in ca-
ſu,quo eccleſia reſeruata fuerit,vel ad aliũ collatio ſpe-
ctet,intra quadrimeſtre a die ſcitæ vacationis atteſta-
tionem ſuæ approbationis,& electionis ad Vrbem, &
D.Datarium non miſerint,tunc enim a Papa confertur
ſine concurſu,vt in d.conſtitutione.
58 Fallit ſexto,quando eccleſia eſt iuriſpatr. laicorum,
tunc enim præſentatus a patrono debet tantum exa-
minari ab examinatoribus ſynodalibus,vt in *d.cap.18.
Concil.Trident.verſ.quod ſi iuſpatr.* ſed ſi ſit patronus ex
priuilegio,ſeu præſcriptione,tunc fieri debet concur-
59 ſus,enim iuſpatr.ex priuilegio, ſeu præſcriptione cõ-
petens ſi ſublatum a Conc.Trid. *ſeſſ. 25.c. 9. §.denique,
de refor.*& ſi patronus laicus duos præſentauerit, inter
eos fiet cõcurſus.et eligetur magis idoneus,*Greg.XV.
deciſ.494.num.1.& 2.& in d.c.18.Conc.Trid.Gonz.d.gl. 6.
nu.134.Garc.d.cap.2.num.255.Mareſcot. vbi ſupr. lib. 1.
c.5.n.11.Annotat.ad Greg.XV.d.deciſ.494.n.3. vide Maſ-
ſobr. vbi ſupr.req.8.9.&* 10.
60 Fallit ſeptimo,quando eccleſiæ redditus ſunt adeo
tenues, vt non inueniatur, qui velit ſe examini ſubij-
cere,vel ob rixas,et populi prauitatem, tunc Epiſco-
pus poteſt præuio priuato examine prouidere, vt ha-
betur in dicto *c.18.§. ſi tamen adeo exigui.*
61 Fallit octauo, quando eccleſia parochialis erat ſub
lite,tunc enim ſi alter collitigantium cedat, ſeu dece-
dat,abſque concurſu ſolet prouideri,cum tunc non ſit
ſimplex prouiſio,ſed ſubrogatio,ſi verò vterque colli-
tigantium obierit, præuio concurſu prouidebitur.
*Gonz.d.gl.6.a n.*142.
62 Fallit nono quando cura animarum pertinet ad ec-
cleſiam collegiatam, et exercetur per Canonicos,ſeu
hebdomadarias,*Pariſ.ubi ſupr.lib.8.q.9.num.*94.proue
eſſe in Ciuitate Ducalis Sereniſſimi Ducis Parmæ Pla-
centiæ,etc.in qua Ciuitate animarum cura totius ciui-
tatis pertinet ad Capitulum eccleſiæ Cathedralis ob
vnionem factam ex parochis dictæ ciuitatis cum men-
ſa Capitulari, et exercetur a Canonis, qui ſunt
quatuordecim computatis Archripresbytero, et Præ-
poſito.
63 Fallit decimo,in vicarijs apponendis in Eccleſia pa-
rochiali vnita alicui monaſterio, etiam non a mouili-
bus,vt fuit deciſum in *Vlexponen.iuris conferendi 2.De-*
64 *cembr.* 105.*coram Litta*,ſi vero transferatur dicta cura
in vicarium, tunc fieri debet concurſus vt habetur in
dicta deciſione, ita Piſis ſeruatur in vicaria perpetua
Abbatiæ Sancti Zenonis commendatæ, nam dicta ui-
caria preuio concurſu confertur.
65 Fallit undecimo eccleſia in parochiali perpetuo uni-
ta alicui dignitati,quæ ſine concurſu prouidetur. *Gonz
gl.5.§.7.num.13.vbi ſupr.*
66 Fallit duodecimo,in eccleſijs parochialisbus regu-
laribus, quæ ſolum regularibus conferuntur, *Gonzal.*
67 *dicta gloſſa 6.nume.*162.ſi & eccleſia parochialis vnius

diœceſis ſit conferenda ab Ordinario alterius diœceſis vbi nõ eſt ſita d.Eccleſia, Ordinarius loci, in quo eſt ſita d.eccleſia, debet edicta proponere, & examen in concorſu peragere, & collatio fiet ab eo ad quem ſpectat. *Gonz. vbi ſupra gl.19.num.31. Pariſ. vbi ſup, lib. 8. q. 9.n.102. & de his Barboſ. vbi ſup.p.3.alleg.60. Praxis Epiſcopalis, Pauli Piaſecij p.2.c.5.nu.17. Mareſcot. vbi ſup.c. 52. Quaranta vbi ſup. Maſſob. vbi ſup. in d. praxi,* latiſſimè, & doctiſſimè, *Io. Aloyſ. Riccius vbi ſup. in d. praxi rer. for. eccleſ. in praxi conc. ad eccl. paroch. deciſ. 414. uſq. ad dec. 427.* vbi multa adducit notabilia.

Et in materia concurſus, & parochialis placet referre d. perIlluſtr. D. Theodorum Amidenum I. C. Leodienſem, & in Curia Romana peritiſſimum Cauſarum patronorum in cauſa *Piſtorien, Prioriæ nuncupatæ S. Ioannis fuor civita in Vrbe coram Reuerendiß. D. Datario anno 1627. pro D. Vincentio de Hippolitis Piſtorienſe ſacerdote,* & I. V. D. in concurſu ad dictam parochialem approbato, tenoris infraſcripti.

Licet non habeamus memoriam, concurſum in hac eccleſia vnquam fuiſſe habitum, niſi in vacatione immediatè præcedenti, de qua mox loquemur, quia celebratione Conc. Trid. vſque in præſentem diem non alia contigit vacatio, quam præcepens, & poſtrema hæc de qua agimus, tamen hodie non poteſt dubitari, quin iuxta diſpoſitionem, *Conc. prædicti, ſeß.24.c.18.* ſit in collatione huius eccleſiæ habendus concurſus cum habeat parochiam certis terminis diſtinctam, animarum coram, & reliqua requiſita ad parochialitatem, de quibus per *Staphil. de litteris gratiæ tit. de qualit. & ſtatu beneficiorum, §. circa ſecundum, n.1. & ſeqq. Hoiedam de incompatibilitate, c.13. num.3. & ſeqq.* Quæ qualitas parochialitatis abunde confirmatur ex præcedentibus collationib. in quibus hæc eccleſia enunciantur parochialis Priora nuncupata, quæ nuncupatio non tollit parochialitatem, vt in ſimili dicimus de beneficij ſimplicibus, Canonicatibus nuncupatis, quæ conferuntur per Datariam, non vti Canonicatus, ſed vti beneficia ſimplicia, quia de nominatio præcedens tamquam principaliter eſt attendenda. *Gonzal. gloſ.5.§.7. num.3. & ſeqq.* etiam quoad reſeruationem nu.33.

Non obſtat quod opponitur ex aduerſo de vltimo ſtatu contrario, quia immo huiuſmodi ſtatus non adeſt, nam in præcedenti vacatione, vt in præſenti fuit per Ordinarium habitus in concurſu & licet approbatus in concurſu noluerit ſuſtinere litem iniq; ſibi illatam contra N. certo modo impetrantem, non tamen præiudicauit eccleſiæ, neq. collatio Papæ immutauit beneficij ſtatum, *Verall. dec.189.p.3.*

Deinde non appareat de huiuſmodi ſtatu, quia impetratio vltimi poſſeſſoris non fuit tamquam de dignitate, ſed tamquam de reſeruato in menſe, vt patet ex prooemio, *Dudum ſiquidem omnes Prioratus cæteraq. beneficia cum cura, & ſine cura, in Aprilis, & certis alijs tunc expreſſis menſibus diſpoſitioni noſtræ reſeruauimus,* quæ reſeruatio comprehendit ſolum regulam octauam de menſe, non autem regulam tertiam de dignitate, adeo, vt in ea non poſſit fundari vltimus ſtatus reſeruatiuus dignitatis, in puncto reſoluit *Rota in Nolana Primiceriatus,* 8. *Nouembr.* 1613. *coram Eminentiſſ. D. Cardinal. S. Euſebij,* quæ in calce operis eſt deciſ.21.

Et licet ſubdatur in litteris, qui dignitas extra tamen Cathedralem eccleſiam forſan reputatur, non tamen ea verba adſtruunt dignitatem, ſed potius innuunt contrarium, nempè impetrationem non fuiſſe factam tamquam de dignitate, nam ſi impetrata fuiſſet dignitas aſſertiuè, non poterat poſtea idem exprimi dubitatiuè ſine maxima oppoſitione, & contrarietate. Dubietas enim opponitur certitudini importata per aduerbium forſan, quod nihil ponit in eſſe, vt in his terminis reſoluit *Rota in Ferrarien. Prioratus, 28. Iunij, 1610. coram Penia.*

Rurſus nec fieri quidem potuit impetratio tamquã de dignitate, cum nomen Prioriæ non ſonet in dignitatem, ſed potius in officiũ à Prioratu diſtinctũ, & licet vnum, & idem eſſent Priora, & Prioratus, nihilominus regula tertia reſeruatoria Prioratum procedit ſolum in Prioratibus ſolitis dari in Commendam. *Seraph. dec. 1305. n.6.*

Vnde cum de hoc ſtatu non conſtet, dubietati expreſſionis non poteſt iudex deſerre adeo, vt in ea fundet ſtatũ, qui nullo iure probatur, ſed potius dẽtur probationes in contrarium, quia ad excludendam reſeruationem ſufficit ſola turbiditas, vt in dicta Nolana.

Poſtremo, dato, & non conceſſo, adeſſe vltimum ſtatum dignitatis, non tamen poſſet opitulari aduerſario, quia vltimus ſtatus ſolum operatur ad ſuſtinendã collationem factam de dignitate, *Put. dec. 200. lib.1.* nõ autem ſuffragatur ad extorquendum collationem de proximo faciendam diſertè *addit. ad dec.77. Greg. XV ſub num.12.* quia tunc debet exquiri veritas ſtatus. Et quibus &c.

SVMMARIVM.

1 *Patronus ſi promiſit vnum præſentare, an poſſit ab hoc recedere.*
2 *Promiſſio de præſentando ante vacationem, eſt nulla.*
3 *Promiſſio de præſentando poſt vacationem, valet.*
4 *Et ſi iurata ſit, ſeruanda eſt.*
5 *Promiſſio de præſentanda certa perſona nulla eſt.*
6 *Patronus ſi vnum præſentando iurauit non variare, tunc variare non poteſt.*
7 *Niſi a iuramento abſoluatur.*

CAP. II.

1 PAtronus laicus ſi promiſit vnum præſentare, num-
quid poſtea variare poteſt, & alium cumulatiuè
præſentare, circa hoc conſtituere caſus infraſcriptos
cum *Lamb. de iurepat. lib.2.p.2.q.7. artic.15.*
2 Primus eſt caſus, quando fuit facta promiſſio à patro-
no alicui de præſentando quem velit ad beneficium
3 ſui iuriſpa, de quo loquitur *text. in c. ult. de conceſs. preb*
& tunc ſi d. promiſſio facta fuit antequam vacaſſet be-
neficium, cum ſit irrita ipſo iure, ſeruari non debet, vt
in *d. c. ult.* ſi autem promiſſio facta fuit eccleſia vacan-
4 te, & tunc talis patronus non obſtante tali promiſſio-
ne poteſt præſentare, & variare, quod ſi promiſſionem
iuramento confirmauerit, non poterit variare, niſi
prius ab Epiſcopo, ſeu eius Vicario abſoluatur a
iuramento ad euitandum periurium, & ad effectum
variandi.
5 Secundus eſt caſus, quando à patrono fuit alicui fa-
cta promiſſio de eo præſentando, & hæc promiſſio eſt
nulla cum ſimoniam ſapiat, videtur enim initium pa-
ctũ ſuper præſentatione, & videtur talis acceptaſſe præ-
ſentationem antequam ſit facta, quod eſt vetitum, vt
diximus in libris præcedentibus verum ſi patronus
6 præſentauit vnum, & iurauit non variare, tunc non
poteſt uariare, quia ſuperior non debet admittere
periurium ad præſentandum, ne ſuperior ſit auctor
7 periurij, *capit. mulieri, de iureiurand. Lambertin. ubi
ſupra art.16.* & uide *in Pampiloven. beneficij, de Cicur.* 26.
*Maij, 1603. coram Card. Lancellotto, & in Pampilonen. bene*fi-

neficij de Huarta, 13. Februarij 1595. coram Iuſto, quamuis alias valeat actus factus contra proprium iuramentũ, licet faciens efficiatur periurus, gloſſ. in cap. vlt. verbo, reuocatus, de procurat. lib. 6. Felin. in c. cum acceſſiſſent, columna quinta, de procurat. Abb. in c. dilecto, nu. 10. & ſeq. vbi Doct. de præb. Alex. conſ. 16. nu. 3. lib. 3. poreſt tamen
7 abſolui a d. iuramento, & poſtea variare, vt dictum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Patronus laicus poteſt variare, etiamſi eius procurator alium præſentauerit.*
2 *Factum à procuratore dicitur factum a principali.*
3 *Limitata cauſa limitatum producit effectum.*
4 *Patronus laicus quomodocunque ſit patronus variare poteſt.*
5 *Collegium laicorum in præſentando variare poteſt.*
6 *Præſentatus non poteſt impedire patronum, ne variet.*
7 *Variatio a patrono quomodo fiat.*
8 *Patronus poteſt plures ſimul præſentare.*
9 *Patronus poteſt vnum, mox alium præſentare.*
10 *Patronus variare poteſt cumulatiue, non priuatiue.*
11 *Præſumitur quis velle, quod ius permittit.*

Procurator patroni poteſt variare ſicut ipſe patronus, & quomodo variatio fiat.

CAP. III.

1 PAtronus laicus variare poteſt etiamſi eius procurator prius alium præſentauerit ita etiamſi eius procuraror, quia ſicut ipſe patronus poteſt variare, ita eius procurator Rocchus de Curte de iurepat. in verbo, honorificum, q. 20. Felin. in c. cum venerabilis, num. 3. de exceptionibus, Aug. Barboſa de offic. & poteſt. Epiſcop. alleg. 72. n. 157. quod enim facit procurator fieri dicitur
2 eius principali, c. mulieres, de ſent. excom. l. 1. § deinde, ff. de vi, & vi arm. quod non procedit, ſi dictus procurator habeat tantum poteſtatem limitatam ad vnum præſentandum, Lamb. de iurep. lib. 2. p. 2. q. 7. art. 17. quia
3 limitata cauſa limitatum producit effectum, l. in agris, ff. de acq. rer. dom. & quilibet patronus laicus etiamſi ſit patronus ex priuilegio, vel ex præſumptione, vel ex alia cauſa variare poteſt, quod declara, vt per Lamb. vbi ſup. art. 18. Barboſa ubi ſup. num. 156. quod procedit
4 etiamſi iuſp. pertineat ad collegium, vel vniuerſitatẽ laicorum, tunc enim poteſt collegium, ſeu vniuerſitas
5 vno præſentato variare, & alium præſentare, Lamb. ubi ſup. art. 19. & Barboſ. ibidem, nec obſtat tex. in c. cum autẽ in fin. de iurep. quia ibi loquitur de collegio eccleſiaſtico non de ſæculari.

6 Primus autem præſentatus non poteſt impedire patronum, ne variet, neque appellare contra ipſum patronum, vt non præſentet alium quia talis appellatio non tenet, ita Abb. in c. paſtoralis, n. 1. & 2. de iurepat. & ibi Hoſtien. Innoc. Io. And. ſuper gl. penul. & Card. col. 3. & Lamb. ubi ſup. art. 20. alias deſtrueretur tota variationis materia, & auferre tur talis poteſtas a iure patrono laico conceſſa.

7 Variatio autem a patrono laico duobus modis fieri poteſt.

8 Primo vnico contextu plures præſentando ſecundum clem. plures, §. ult. de iurepat. ubi gl. Card. & alij, vt is inſtituatur, quem ex illis Epiſcopus elegerit.

9 Secundo modo poteſt fieri variatio, plures ordine ſucceſſiuo præſentando, & ſic diuerſis temporibus c. quod autem c. cum autem, & c. paſtoralis, de iurep. neq. per ſecundi præſentationem receditur a prima, ſed Epiſcopus inſtituet quem voluerit, Abb. Io. And. & alij in d. c. cum autem, & Lamb. ubi ſup. art. 21. Barboſa d. alleg. 72. n. 158. & ideo patronus variando non recedit a
10 prima præſentatione, ſeu accumulat, & ita variatio eſt permiſſa, nam ſi priuatiuè, & recedendo a prima præſentatione ſine cauſa ſecundum præſentet, non auditur, & nulla eſt variatio, Abb. in d. c. quod autem, nu. 3. & Rocc. d. ver. honorificum, q. 13. Lamb. vbi ſup. art. 21. n. 4. & art. 22. Rota dec. 513. p. 3. diuerſor. Barboſa ubi ſup. n. 159. Gutierez de iuram. confir. p. 3. c. 13. n. 4. & ſi ſecundo præſenter nil addendo, præſumitur cumulatiuè præſentaſſe, nam quilibet præſumitur velle quod ius patitur, &
11 permittit, & Epiſcopus tunc inſtituet quem vult, gl. 2. in d. c. cum autem Rocc. ubi ſup. q. 15. Barboſ. ubi ſup. n. 159. in fine.

SVMMARIVM.

1 *Patronus uariando duos tantum præſentare poteſt.*
2 *Pluralis locutio duorum numero eſt contenta.*
3 *Confuſio, & infinitus uitanda eſt.*
4 *Patroni eccleſiaſt ici quando poſſunt plures præſentare.*
5 *Patronus laicus non poteſt lite pendente uariare.*
6 *Si lis ſit inter præſentatos a diuerſis patronis.*
7 *Patronus poteſt uariando præſentare præſentatum ab alio compatrono.*
8 *Epiſcopus data uariatione, inſtituere poteſt quem uult.*
9 *Epiſcopus data paritate inter præſentatos gratificare poteſt.*
10 *Et poſſeſſio capta ex ui d. gratificationis ualet.*
11 *Epiſcopus debet magis idoneum inſtituere.*
12 *Alias datur appellatio.*
13 *Patronus ſi ante præſentauit dignum, mox indignum, dignus inſtitui debet.*
14 *Patronus non poteſt uariaro. ſi primo præſentauit, addito iuramento.*

Variatio eſt permiſſa, ſed duo tantum præſentari poſſunt.

CAP. IV.

1 PAtronus ergo laicus poteſt variare, & pluries præſentare, ita ſuit concluſum in capitibus præcedentibus, id tamen intelligendum eſt, vt duos tãtum præſentare poſſit, i. deſt, vnum prima vice, alium altera vice, tertia autẽ uice, vel quartã præſentare non poteſt, ita Calder. in conſ. 16. de iurepat. Rocch. de Curte, de iurep. in uerbo honorificum, q. 10. Lamb. ubi de iurepat. lib. 2. p. 2. q. 7. art. 23. ubi ait ita in praxi ſeruari in iudicando, & conſulendo, Tiraquell. in leg. boues, §. hoc ſermon. c. in reg. numer. 25. ff. de uerbor. ſignificat. Nauarr. in cap. placuit, numer. 167. & 171. de peniten. diſt. 6. Gutierez. de iuram. confirm. par. 3. capit. 13. numer. 3. Calder. Pereira de poteſt. eligent. capit. 3. numer. 19. Garcias de beneficijs parte 5. cap. 9. numer. 214. Auguſtin. Barboſa de offic. & poteſtat. Epiſc. par. 3. alleg. 72. num. 161. & id probatur argumen-
2 to dict. §. hoc ſermone, ubi ſermo ſimpliciter item quia pluralis locutio duorum numero eſt contenta, capit. pluralis de regul. iur. lib. 6. & equitas ſuadet, vt infinitas,
3 & confuſio vtitur, ad text. in c. cum in multis, de reſcrip. lib. 6. & faciunt dicta per Bellencin. in tractat. de charitatiuo ſubſidio, quæſt. 23. & faciunt dicta per Iaſonem in leg. edita, colum. 3. in fine, C. de edendo, nec obſtat gloſ.

in clement.plures,§.vltim.verbo, plures , de iurepatr. quæ
tenet variationem a patrono etiam plures vltra duas
vices fieri poſſe , ſequitur Decian.in capit. quando de iu-
die.a n.3.cap. Abb.ibi & Berous in c.quod autem nu.16.de
iurepatr.

Quia text.in d.clem.plures , §.vltim.debet intelligi,
quando plures ſimul pręſentantur vnico contextu, nō
ſucceſſiuè , vt dicunt Calderin. Rocch. & alij ſupra-
citati, quod procedit etiam in patronis eccleſiaſticis ,
qui ex d.§.vltim. poſſunt facere præſentationem alter-
4 natiuam, & plures ſimul pręſentare, vt ex eis Epiſco-
pus inſtituat quem vult,prout tenent, Cardin.in dict.§.
vltim.ante numer.1, & ibi Imola, & Bonif. de vital.num.
4. & 5. Bertacchin. in repret. verbo,pręſentatio, vlt.verſ.
Rocch.de Curte ubi ſupr.q.9.n.34.quamuis gl.in d. §. ult.
uerbo,præſentare contrarium teneat.quam ibi ſequuntur
Abb.n.4.& Geminian.in cap.3.de elect.lib.6.n.4.& Felin.
in cap.2.de appel.n.5.Selua de benef.p.3.q.20.n. 5. Lamb.
ubi ſupr.q.3.art.8.& 9.

5 Limita prædictam regulam , quia patronus laicus
non poteſt lite pendente inter præſentatos variare,&
alium præſentare,intelligendo de pręſentatis , vno ab
vno compatrono, alio ab alio compatrono , & ſic de
præſentatis a diuerſis patronis,nam ſi tres ſint patro-
6 ni, & duo præſentauerint ſeparatè duos , qui poſtea
inter ſe litigent , hac lite pendente poteſt ille tertius
patronus præſentare,& variare prout ei licet, Roch. de
Curte ubi ſupr.q.23.& Lamb.ubi ſup.d.q.7.art.24. Flam.
Pariſ.de reſign.benefic.lib.12.q.3.num.21.Cauale.deciſ.70.
n.62.p.3.Couar.pract.quæſt.c.36. num.7.Garc.ubi ſupr.n.
217.& ſeq.Ang.Barboſ ubi ſupr.num.162. & in ſuis col-
lect.ad cap.cum autem,num.3. de iurep.M.Ant.uar. reſol.
lib.1.reſ.104.num.14.Lancel.de attent.cap.4. in præfat. a
7 n.560.& diximus ſupra hoc lib.c.1.poteſt tamen variā-
do præſentare vnum ex præſentatis ab alio compa-
trono, quia tunc per talem variationem lis finiretur
vide quæ dixi in d.capitul.1.& ſemper in caſu variatio-
nis,Epiſcopus, ſeu alias habens ius inſtituendi poterit
quem vult inſtituere ad text.in c.cum autem de iurepat.
8 Lamb.d.q.7.art.26.& Nauar.conſ.5. de iurepatr.& tale
ius gratificādi reſidet in Vicario Epiſcopi, late Ricc.in
praxi rer.for.eccleſ.deciſ.218.ubi n.310. refert deciſionē
Rotæ in proprijs terminis in vna Calaguritana beneficij
6 de an.17.Octob.1580.coram Aldobr. poſtea Clem. VIII.
& paritate inter præſentatos eſt locus gratificationi ,
& Epiſcopus,ſeu eius Vicarius,vel alius habens ius in-
ſtituendi inſtituet quem ipſe voluerit.dict.cap.cum au-
tem , ubi communiter Doct. de iurepatr. Cauale.deciſ. 32.
num.6.nec a præfata gratificatione licet appellare ſe-
cundum Dec.conſ.129.num. 1. & ita fuiſſe reſolutum in
Rota teſtatur Fuſcus de viſitatione,lib.2.c.10.num. 3. &
10 proinde poſſeſſio capta virtute talis gratificationis
non poterit dici attentata,Lancellot.ubi ſup.p.2.in pręfatio.4.num.155.regulariter
autem præſentatus a ma-
iori parte patronorum eſt inſtituendus,c. quoniam vbi
gl.in uerbo maioribus , & ibi Berous latiſſ.de iurepatron.
Abb.conſ.76.lib.2.Rota deciſ.117.n.1.p.2.diuerſ. & Ricc.
ubi ſupra deciſ.191.

11 Quando autem Epiſcopus,vel alius debet eligere
eum,quem vult inſtituere,ſi inter pręſentatos vnus ſit
idoneus,alius magis idoneus, magis idoneum debet
inſtituere,aliter faciendo peccat , & talis magis ido-
12 neus poteſt appellare. Abb.in d.c.cum autem,n.5. Rocc.
vbi ſup.in uerb.honorificū,q.15.et per Lāb.art.26.ubi ſup.

13 Si vero patronus primo vnum idoneum præſenta-
uit,& poſtea variando præſentat non idoneum ſeu in-
dignum,tunc Epiſcopus primum debet inſtituere, ne-
que patronus tunc puniri debet , qui aliam præſenta-
uerat dignum,& idoneum,ita Paul.de Citad.de iurepat.
part.6.quæſt.12. & Lamber.ubi ſupr. artic. 27.

14 Non poteſt autem laicus patronus variare , ſi pri-
ma vice præſentando iurauit , niſi prius a iuramento
abſoluatur ab Epiſcopo,ſeu Vicario ; Barboſa in d. col-
lectanea,ad d.c.cum autem,n.3.& 4.& n.5. dicit laicum
patronum poſſe intra debitum tempus ei conceſ-
ſum variare,& dignum præſentare , ſi primo ignoran-
ter præſentauit indignum , quod ſecus eſt in patrono
eccleſiaſtico .

SVMMARIVM.

1 Habens inſtituere , ſi dicat , non recipio, vel non admitto
præſentationem uidetur eam reprobare .
2 Et tali caſu datur appellatio .
3 Præſentatio ualet ſi abſque cauſa fuit reiecta .
4 Et tunc præſentatus poteſt agere contra ſuperiorem qui
reiecit pręſentationem .
5 Et ad Papam poteſt recurrere pro beneficio habendo .

Habens inſtituere ſi pręſentationem abſque cauſa non admittit quid ſit agendum .

CAP. V.

1 SI habens inſtituere præſentatione non admiſerit ,
ſed malitioſè,& abſque cauſa diſtulerit , & talia
verba protulerit , non recipio vel non admitto talem
præſentationem,eandem videtur reijcere ſpernere, &
reprobare,Rocch.de Curt.de iurepatr.in uerbo , honorifi-
2 cum. q. 46. tali caſu patronus non tenetur alium præ-
ſentare,quia taliter præſentatus ab ordinatio nolente
talem præſentationem admittere , poteſt appellare
per textum in c.paſtoralis, de iurepatr. & tunc coram
iudice appellationis conſtabit huiuſmodi præſenta-
tionem fuiſſe legitimè factam,& ſine cauſa reiectam
& ille præſentatus viſis,videndis,& probatis proban-
dis inſtitui debebit. ita Rota deciſ.4. de iurepatr. in no-
uis. Abb.conſil.28.p.2. Roce.vbi ſupr. d.q.46. Aug. Bar-
boſ.de off.& poteſt. Epiſcopi , alleg. 72. num.167. & ratio
eſt, quia tunc nulla adeſt culpa, vel negligentia patro-
ni debet tamen eo caſu agere præſentatus cōtra ſupe-
riorem , qui eius præſentationem admittere iniuſte,
denegauit,vt ſibi reficiat damna,& expenſas,c. nullus .
et c.paſtoralis,de iurepatr.vbi habetur , quod talis præ-
ſētatus pōt recurrere ad Papā pro obtinēda ipſius be-
neficij prouiſione,Lāb.de iurep.lib.2.p.2.q.8.art.2.et 16.

LIBER VNDECIMVS

Continet materiam fabricationis proceſſus pro aſſequenda inſtitutione.

SVMMARIVM.

1 Præſentatus,& præſentans, ſeu ſolus præſentatus inſtitu-
tionem petere poſſunt .
2 Pręſentatus mediante procuratore inſtitui poteſt.
3 Laicus poteſt eſſe procurator etiam in ſpiritualibus .
4 Inſtitutio debet concipi in perſonam procuratoris .
5 Pater pro filio,frater pro fratre cum de promiſſione rato
poſſunt inſtitui.
6 In caſu quo præſētatus ſit abſēs,& notus,et examinatus.

7 In-

7 *Inſtitutio petitur,& pro ea imploratur officium iudicis.*
8 *Electionis confirmatio quomodo petatur.*
9 *Libellus non requiritur dum imploratur officium iudicis.*
10 *Præſentatus ſi petat inſtitui nulla alia re addita, ſufficit.*
11 *Petitio ita interpratanda eſt, vt ſubſiſtat.*
12 *Inſtitutio petitur per libellum, adſit contradictor.*
13 *Et tunc narranda ſunt dicta in præſentatione.*
14 *Inſtitutioni proceſſus dicitur extraordinarius,& aliquando iudicialis.*
15 *Præſentatio ſecunda patroni eccleſiaſtici non valet, niſi caſſata prima præſentatione.*
16 *Superior antequam inſtituat debet ex officio de iuribus præſentantis,& præſentati cognoſcere.*
17 *Superior pro libertate beneficij inſtare debet.*
18 *Edicti termino elapſo debent a præſentato produci iura ſua*
19 *Et loco contradictoris ſtat procurator fiſcalis ordinarij.*
20 *Inſtitutioni, proceſſus fit de plano,&c.*
21 *Præſentati idoneitas in quibus conſiſtat.*

Inſtitutio quommodo, & à quo petatur, & tunc Iudex quid diſcutere debet.

CAP. I.

1 IN hoc iudicio petendæ inſtitutionis poſſunt interuenire ſimul patronus præſentans, & clericus præſentatus, vel ſolus præſentatus, & petere, & inſtare pro aſſequenda inſtitutione, & poteſt patronus proſequi, & ad cauſam pro ſuo intereſſe venire, & mortuo præſentato etiam, & petere declarari iuſpatronatus ad ſe pertinere. *Rota deciſione 2. quæ incipit; ſi a præſentatis de iurepatronatus in nouis Rocchus de Curte, de iurepatronatus, in verbo, ius, queſtione 1. num. 6. & Lambert. de iurepatr. libr. 2. part. 2. queſt. 8. art. 3.* & ſicut patronus poteſt
2 per ſuum procuratorem præſentare, ita & præſentatus poteſt per ſuum procuratorem habentem ad id ſpeciale mandatum, etiam laicum petere, & obtinere inſtitutionem, cum laicus etiam in ſpiritualibus poſſit eſſe procurator; *cap. 1. de procurat. lib. 6.* quæ inſtitutio debet ſcribi, & concipi in perſonam procuratoris ip-
3 ſius præſentati. *gl. magiſtralis, in c. querelam, de elect. Firmana in tractat. de Epiſcop. in tertia parte ſecundæ partis*
4 *princ. libr. 3. queſtione 15.* eadem ratione pater pro filio, frater pro fratre, conſanguineus pro conſanguineo, amicus pro amico, poſſunt cum cautione, & promiſ-
5 ſione, de rato petere præſentatum inſtitui & cauſam inſtitutionis proſequi, & inſtitutionem obtinere, *Lamb. vbi ſupra, art. 4.* intelligendo tamen ſi abſens ſit præſentatus in caſu permiſſo tanquam notus, & ſit exa-
6 minatus, & concurrant alia requiſita neceſſaria ad obtinendam inſtitutionem.

7 Inſtitutio autem petitur coram iudice, & ſuperiore habente ius inſtituendi, & pro ea obtinenda iudicis officium imploratur, *Io. Andr. & Card. in c. de cætero, de tranſact. idem Card. clem. vnica de ſuppl. neglig. prælat. Doct. in c. cum Bertoldus, de re iudic.* ita enim, & confirmatio electionis petitur per officium iudicis ſecundum *Doct. & Io. Andr. c. 1. de ord. cognit.* quanto magis
8 inſtitutio debet peti iudicis officio, non iure actionis, cum per præſentationem non tribuitur præſentato niſi ius ad rem. *Lamb. ubi ſupr. art. 5.* & implorando, & petendo dictum iudicis officium nullus requiritur libellus, ſi nullus adſit contradictor ſicut fit in confirma-
9 tione electionis petenda ſecundum *Specul. de libelli concep. §. 10. verſic. 6. & verſ. 32.* alias vero ſic ſecundum *Io. Andr. in dicto cap. 1. ut lit. pend. in nouell. Lambertus ubi*
10 *artic. 6.* ideoque ſatis eſt ſi dicat præſentatus coram habente inſtituere, peto me inſtitui ad beneficium, ad quod fui præſentatus, ita enim videtur petere omni iure, quo melius poteſt ſecundum *Innocent. in c. cum Eccleſia n. 2. de cauſa poſſeſſ. & proprietat. Firman. ubi ſup. q. 3.* petitio enim debet interpretari quomodocumq. po-
11 teſt, vt procedat ſecundum *Innocent. in c. examinata, de iudic. Abb. in c. in bona el 2. col. 2. de poſtulat. prælat. & in cap. conſtitutas, de relig. domib. col. ult. & Lamber. ubi ſupr. art. 7.*

12 Si autem præſentatus petat ſe inſtitui, & contra ſe habeat contradictorem, & figura iudicii ſit procedendum, tunc pro obtinenda inſtitutione debet formari libellus, in quo omnia ſunt narranda, quæ in ipſa præſentatione narrata ſunt, ſuper quo eſt videndus
13 *Specul. de iurepat. & in tit. de elect. §. 1. verſ. celebra, & verſic. liquet igitur.* vbi ponit has formas quando concorditer, vel diſcorditer fuit facta electio, ſeu præſentatio.

14 Talis autem proceſſus nihilominus erit extraiudicialis, & extraordinarius. *Abb. in c. dudum colum. ult. in princ. de elect. Geminian. in c. concertationi, in princ. de appell. lib. 6. & in c. vlt. in princ. col. penul. de offic. uic. lib. 6. & Cald. conſ. 20. de elect.* ſi autem proceſſus fit cum aduerſario, qui citandus tunc incipit eſſe iudicialis, in eo tamen fabricando procedendum eſt, vt a iure in cauſis beneficialibus decernitur in *clem. diſpendioſam de iu-*
15 *dicijs*, verum ſi ſecundo præſentatus inſtitutionem petat, & præſentatus ſit a patrono eccleſiaſtico, debet prius petere, & obtinere caſſationem primæ præſentationis, quia eccleſiaſticus non poteſt ſecundo præſentare, niſi prius caſſata prima, ſecus in patrono laico, qui poteſt variare, & duos ſucceſſiuè præſentare, & ambo poterunt petere inſtitutionem, & habens inſtituere eum quem voluerit inſtituet. *Innoc. in d. c. cum autem, vbi Card. in fine, & Abb. in notabilis, de iurepatr. & Lamb. vbi ſup. art. 10.*

16 Antequam tamen detur inſtitutio, etiam nullo ſtante contradictore, habens inſtituere debet ex officio etiam nullo requirente, diſcutere totum negotium, & videre de iuribus patroni præſentantis, & clerici præſentati, *ad tex. in c. ult. de elect. lib. 6.* cum ſemper inqui-
17 rendum ſit, & ſtandum pro libertate beneficij, & ne iniuſtè ſeruituti iuriſpatronatus per conſuetas vſurpationes ſubiaceat.

18 Et ideo elapſo termino edicti debet talis ſuperiori præfigere terminum competentem ipſi præſentato ſaltem ad producendum iura, ex quib. dignoſci poſſit de iuribus veris, & indubitatis præſentantis, et prævio examine cognoſcere debet de præſentati idoneitate,
19 et loco contradictoris debet ſtare procurator fiſcalis ordinarij, qui opponere debeat contra prædicta, ſtando pro libertate beneficij, vide late dicentem *Lambert. ubi ſupra artic. 11. num. ſecundo, in fine*, et ita in praxi ſeruatur, et vidi ſeruari Piſis, & Tuderti, in quibus locus procurator fiſcalis, tum in fabricatione proceſſus pro aſſequenda beneficij inſtitutione, tum in fabricatione proceſſus in alienatione rerum eccleſiaſticarum ſemper citatur, et eſt res maximè vtilis, et neceſſaria, præ-
20 dicta autem omnia pro aſſequenda inſtitutione fieri debent, et in eis eſt procedendum ſimpliciter, et de plano, ac ſine ſtrepitu, et figura iudicij ita in *d. clem. diſpendioſam, in fine, de iud.* et ibi Doct. declarat illa verba de plano, *& c. ſuper quibus, uide Bartolum in extrauag. ad reprimendum.*

21 Et notandum eſt, quod in præſentato ſufficit ætas legitima, literatura ſufficiens clericatum morum honeſtas, *ad d. gl. in c. quando, diſt. 23. & diximus ſup. latè Lam. ubi ſup. art. 12. & Zecch. de benef. & penſ. c. 12 n. 26.*

SVMMARIVM.

1 *Oppoſitiones quæ fieri poſſint contra præſentationem.*
2 *Procurator fiſcalis opponit contra præſentationem, nullus adſit contradictor.*
3 *Exceptiones contra præſentationem referuntur,*
4 *Simonia committitur in annexis ſpiritualibus.*
5 *Præſentatio ſimoniaca eſt nulla.*
6 *Patrono, ſeu alij collatori pro beneficio obtinendo munus dari non poteſt.*
7 *Niſi datum ſit tantum ad conciliandum amicitiam.*
8 *Inſtitutione pro obtinenda, quæ ſint probanda.*
9 *Superior, niſi adſit contrarietas, tenetur admittere, & inſtituere præſentatum,*

Quæ opponi poſſint contra præſentantes, & præſentatos.

CAP. II.

1 Opponi poſſunt multa contra præſentantes, & præſentatos poſita a *Lamber. de iurep. lib. 2. p. 2. q. 8. art. 13.* & ſi nullus adſit contradictor poteſt procura-
2 tor fiſcalis ipſius ordinarij habentis inſtituere loco ipſius ordinarij opponere, & dicere, quod præſentantes
3 non ſunt patroni, neque ſunt in quaſi poſſeſſione iuriſpatronatus, ſeu iuris præſentandi, & quod eccleſia ſit libera, vel ſi eſt iuriſpatronatus, tale iuſpatronatus eſt ex priuilegio, & ſublatum a Conc. Trid. vel eſt vſurpatum, item quod præſentatus eſt indignus, non idoneus, incognitus abſens quod non acceptauerit præſentationem infra tempus datum ad præſentandum, vel quod fuit facta præſentatio poſt lapſũ tẽpus datũ ad præſentandum, vel quod præſentatio fuit facta non ſeruatis conditionibus in fundatione beneficij appoſitis, vel non fuit facta eo modo, & corã quo fieri debebat; vel quod non conſtet de vera vacatione ipſius beneficij, vel quod præſentatio facta fuerit per ſimoniam, quia ſimonia committitur in annexis ſpiritua-
4 litati, prout eſt iuſpatronatus, ſicut & in ipſis ſpiritualibus, *cap. ex inſinuatione, & c. de iure, vbi Abb. de iurepat.*
5 *& in c. quæſitum, de rer. permut.* nam talis præſentatio ipſo iure eſt nulla, *c. vnico, de ſimonia, in extrauagantib. communib.* & per tales incurritur excommunicatio, & aliud; vt ibi, vel quia non fuit appoſitũ edictum, nec citati fuerunt ſpeciali citatione cõtradictores certi, vel fuit facta præſentatio ad beneficium, ſuper quo nõ cadit præſentatio, vel quia patronus variauit in caſu ſibi non permiſſo, & quoad ſimoniam ſciendum eſt, quod
6 non licet dare munus dependens a manu, vel a lingua, vel ab obſequio, ſi ſunt precio æſtimabilia, collatori, electori, ſeu patrono pro obtinẽdo beneficio, ita in *c. ſaluator. 1. q. 3.* nã eſt ſimonia, niſi munus datum ſit ad conciliandam amicitiam; vt ſit recipiens memor
7 dantis, ſecus ſi datum ſit, vt dantem eligat, vel præſentet, idem eſt, ſi præſtetur obſequium patrono, electori, vel collatori cum quoddam pacto tacito, vt ab eo beneficium obtineat, tunc enim eſt ſimonia, verum ſi beneficium detur propter munus dependens a lingua, ideſt, propter preces, ſupplicationes, laudes, ſeu commendationes non eſt ſimonia, niſi adſit aliquod pactũ, pulchrè *Leonard. Leſſius de iuſt. et iur. l. 2. c. 35. de ſimonia, dubit. 20. vbi dubit. 25.* declarat, quas pœnas inducat ſimonia realis in beneficijs, *& dubit. 26.* quas pœnas inducat ſimonia confidentiæ, & in ſeqq. dubit. tractat de reſtituenda re accepta pro dando beneficio, & cui ſit reſtituenda, & an ſemper ſit facienda talis reſtitutio; quem videas.
8 Inſuper ad obtinendam inſtitutionem hæc ſunt probanda, videlicet, præſentantem eſſe patronum, vel eſſe in quaſi poſſeſſione iuriſpat. ſeu iuriſpræſentandi ſecundum requiſita a *Conc. Trid. ſeſſ. 25. de reformat. c. 9.* & cautius ſemper eſt allegare, quaſi poſſeſſionem, quæ probatur facilius, item debet probari, quod præſentatus habeat neceſſaria requiſita, & fuiſſe præſentatum, & præſentationem acceptaſſe infra debitum tempus, & fuiſſe factum edictum, & alias neceſſarias citationes, *Lamb. vbi ſup. art. 14.* & regulariter niſi aliquid obijcia-
9 tur contra præſentantem, præſentatum, ſeu inſtitutionem, habens inſtituere tenetur præſentatum admittere, & inſtituere, *c. monaſterium, vbi gl. vlt. 16. q. 7. Paul. de Citad. de iurep. p. 6. q. 5. & Lamb. vbi ſup. art. 15.*

SVMMARIVM.

1 *Præſentatus ſpretus a Superiore poteſt appellare.*
2 *Quæ appellatio debet admitti.*
3 *Præſentatus ſpretus poteſt adire ſuperiorem habentis inſtituere per viam querelæ.*
4 *Superioris malitia an præſumatur quando ſpreuit præſentationem,*
5 *Inferior quando differt inſtitutionem, quid agendum.*
6 *Superior ſi iniuſtè ſpreuerit præſentationem, tenetur præſentatum alere.*
7 *Pro cuius clerici alimentis proceditur officio iudicis.*
8 *Collatio beneficij facta ſpreto patrono eſt nulla.*
9 *Sed per ſuperuenientem patroni conſenſum validatur.*
10 *Papa libere confert beneficium iuriſp. mixti.*
11 *Præſentatus ſpernitur expreſsè, vel tacitè.*
12 *Præſentatio facta, dum duo litigant in curia ſuper aliqua eccleſia, non tenet.*
13 *Et ad quod teneantur tunc patronus, & qui inſtituit.*
14 *Præſentatus obtinens prouiſionem apoſtolicam, non facta mentione de variatione patroni, & de inſtitutione, nihil agit.*
15 *Prouiſio apoſtolica non nocet patronis, nec mutat ſtatum beneficij.*
16 *Neque prouiſio Ordinarij.*
17 *Niſi Papa ſcienter vellet mutare ſtatum beneficij.*

Quid agendum, ſi Superior præſentationem ſpernat, & ad quid teneatur tunc dictus Superior.

CAP. III.

1 Superiore ſpernente præſentationem præſentatus habet remedium appellationis, *gl. 1. in c. paſtoralis, de iurep. Fran. Marcus dec. 491. n. 4. p. 1. Campanil. in diuerſorio Iuris canon. rubr. 11. cap. 13. num. 475. & Abb. in d. cap. paſtoralis, ſuper dict. gloſ. 1.* ait, quod ſi habens inſtituere noluit admittere præſentationem, neq. præſentatum inſtituere malitiosè, datur ipſi præſentato remedium appellationis, & quæ appellatio debet admit-
2 ti, ſi patronus variando alium non præſentauit, *Lamb. de iurep. p. 2. lib. 2. q. 8. art. 16.* item præſentatus eo caſu aliud habet remedium quia poteſt adire Superiorem
3 habentis inſtituere per viam querelæ, & petere, vt cõpellat habentem inſtituere ad ipſum præſentatũ inſtituendũ. *Abb. in c. paſtoralis, vbi ſup. & ibi in verbo, malitiosè, idem Abb. in c. cum Bertoldus, de re iud. col. 1.* & quis
4 probare debeat, & quomodo, & an præſumatur, quod malitiosè habens inſtituere noluerit præſentatum ad-

mit-

mittere, neque inſtituere ponit. *gloſſ. in dict. verbo, malitioſe, & Lambert. d. art.* 16. 17. & 18. & qui dicit probare debet, *c. placuit. 6. q. 2.* & ſic quando Capitulum debet
5 inſtituere, & ſpernit malitioſè, fit recurſus ad Epiſcopum, qui Capitulo terminum ad inſtituendum præfigat, & eo lapſo ipſe Epiſcopus inſtituet, & ſi Epiſcopus ſpernat præſentationem malitioſè, recurſus, fit ad Archiepiſcopum Metropolitanum, qui prouidet prout de Capitulo dictum eſt, & ſic gradatim. *Paul. de Citadin. de iurep. p. 6. q. 7. in fine Abb. in d. c. cum Bortoldus. col. 4. in princ. & Lamb. d. art. 17. Riccius in praxi rer. for. eccleſiaſt. dec. 159 & Auguſt. Barboſ. de off. & poteſt. Epiſcop. p. 3. alleg. 72. n. 193.*

6 Verum tamen ſi Superior iniuſtè ſpreuerit præſentationem, & præſentatum, & beneficium libere alij contulerit, vel minus idoneo tenetur *ex d. c. paſtoralis.* ad prouidendum tali præſentato ſpreto, & reiecto de alimentis neceſſarijs, nec ad hæc alimenta petenda requiritur ordo iudiciarius, ſeu libellus, ſed eſt conſideranda paupertas, & impotentia talis clerici reſpectu Epiſcopi, argumento *tex. in §. ſit ibi Authent. de mand. Princip. Hoſtienſ. in d. cap. paſtoralis. §. verumtamen*
7 *col. vlt. de iurep.* & pro ipſo clerico alendo officio iudicis proceditur *Hoſtienſ. vbi ſup. & ibid. Card. q. 3. & Lambert. vbi ſup. art. 20.* collatio enim beneficij facta abſq.
8 præſentatione patroni, eoque ſpreto eſt ipſo iure nulla. *Guid. pap. dec. 374. Mohedan. dec. 268. & 326. Bellam. dec. 128. Franc. Marcus dec. 474. 482. 493. & 1140. Rolan.*
9 *conſ. 47. vol. 2.* quamuis conſenſus patroni ſuperueniens ipſam collationem conualidet ſecundum *Boerium in conſ. 34. & Decium in conſ. 117. & 678.* quod fallit in
10 prouiſione facta à Papa de beneficio iuriſp. mixti, quæ ualet patrono laico nō uocato. *Rota dec. 49. de cōc. preb. in antiquis.* & quando Papa expreſsè derogat iuri patr. etiam laicorum, de quo dicemus infra in lib. 14. uide *Riccium vbi ſup. dec. 171.*

11 Præſentatus autem ſpretus dicitur, vel expreſſè, quando habens inſtituere expreſſe dicit non te recipio uel te nō admitto, uel tacitè quando duobus præſentatis unum effectualiter inſtituit, & alium omittendo tacitè ſpernit, & ſi magis idoneum o miſit tenetur ad reficienda damna ſecundum alias dicta, ad quæ me remitto, uide *Lamb. vbi ſup. art. 25.*

12 Eadem ratione, ſi duobus litigantibus in curia ſuper eccleſia uacante, patronus ipſius eccleſiæ tertium præſentet infra tempus datum ad præſentandum coram Ordinario, qui poſtea ſcienter illum inſtituat ſi poſt unus ex dictis collitigantibus obtineat ad ſui fauorem ſententiam in curia, habet actionem contra patronum & contra dictum, qui inſtituit, argumento *text. in d. c. paſtoralis,* apparet enim, quod talis inſtitutio malitioſè facta fuit, & ad eludendum d. ſententiam. *Paul. de Ci-*
13 *tadin. de iurep. p. 6. quæſt. 55. Lamber. vbi ſup. art. 21.* & talis, qui obtinuit ſententiam poteſt ex æquitate canonica petere intereſſe ab illo, cuius facto doloſè læſus eſt nulla actione expreſſa, vt patet, & collegitur ex eo quod notatur *in c. vlt. de reſcript. & in c. dilecti. de iudic, & in cap. 1. & 2. de dolo. & contum.* immo tales videntur teneri crimine ſtellionatus. *argum. tex. in l. penult. ff. de crim. ſtellion. Hoſt. in d. §. verum tamen. col. vltim.* quem ibi ſequuntur *Io. Andr. in fine, & Card. q. 4.* qui dicit ſibi placere tales teneri actione de dolo, vel actione in factum ad intereſſe vincentis.

14 Adde etiam, quod ſi vnus ex præſentatis obtineat à Papa prouiſionem beneficij non facta mentione de variatione facta à patrono, quia illam ignorabat, & deſecuta inſtitutione, talis prouiſio Apoſtolica tamquam
15 ſubreptitia non valet in præiudicium præfati inſtituti. ita habetur in *c. cōſtitutus in princ. vbi Abb. & in c. ad audientiā il 2. de reſcrip.* quæ prouiſiones Apoſtolicæ nūquā nocēt patronis, neq. mutāt ſtatū beneficij iuriſp. ita pluries tenuit Rota prout refert *Riccius ubi ſup. dec. 204. Achil. de Graſſ. dec. 15. de iurep. Verall. dec. 289. p. 3. Caſſador. dec. 6. n. 5. de iurep. Card. Seraph. dec. 799. n. 3. & dec.*
16 *1367. n. 4.* neq. pariter nocet prouiſiones Ordinarii. *Caſſad. ubi ſup. dec. 7. nu. 2. Mar. Anton. var. reſol. lib. 3. reſol. 112. caſu 20.* niſi Papa ſciret, & vellet mutare ſtatum be-
17 neficii, quia tunc eius prouiſio noceret, & ſtatum beneficii mutaret. *Card. Seraph. dec. 1301.*

SVMMARIVM.

1 *Iudicium conſtat ex tribus perſonis.*
2 *Præſentantes, & præſentati ſunt ſpeciali citatione citandi.*
3 *Incerti edicto citandi ſunt.*
4 *Citatio quid ſit, & quomodo fiat.*
5 *Citatio alia verbalis, alia realis.*
6 *Citari debet habens intereſſe in cauſa.*
7 *Citatio tria requirit.*
8 *Citatio fit ad partis inſtantiam.*
9 *Citatio requiritur ad proceſſus validitatem.*
10 *Citatio ibi requiritur, vbi cauſæ cognitio adhibetur.*
11 *Citari debet, qui poteſt actum impedire.*
12 *Citatio eſt de iure Diuino.*
13 *Contradictor certus abſens poteſt citari ad eius domum aut alibi.*
14 *Abſens ſibi imputet, ſi procuratorem non reliquit.*
15 *Præſentatio metu facta non valet.*
16 *Præſentatio impetu facta non valet.*
17 *Præſentatio clandeſtina non valet.*
18 *Patronus quando opponere poſſit contra præſentatum.*
19 *Extranei etiam poſſunt opponere contra præſentationem.*
20 *Canonici, & etiam laici circa electionis caſſationem ſunt audiendi.*
21 *Opponens contra præſentationem de defectu notorio non poteſt oppoſitionem reuocare.*
22 *Populus quando de facto ſe opponit contra præſentatum quid agendum.*
23 *Scandalum vt euitetur habilis non admittitur ad beneficium.*
24 *Scandalum vt euitetur, aliquando ſuperſcedetur.*
25 *Et à rigore iuris receditur.*
26 *Scandalum melius eſt naſci, quam veritatem occultari.*
27 *Petitio talis qualis ſufficit pro aſſequenda inſtitutione.*
28 *Exceptiones dilatoriæ quando ſint reppellendæ.*
29 *Inſtitutionis proceſſus fit ſummariè.*
30 *Iudicium ſuper iurep. eccleſiæ non vacantis dicitur ordinarium.*
31 *Litis conteſtatio non requiritur in proceſſu pro aſſequenda inſtitutione.*
32 *Litis conteſtatio in ſummarijs non requiritur.*
33 *In proceſſu pro inſtitutione aſſequenda datur terminus probatorius.*
34 *Et tunc producuntur articuli, &c.*
35 *Et demum datur terminus ad producendum.*
36 *Prouiſio beneficiorum expeditur extraiudicialiter, quando nullus adeſt contradictor.*
37 *Prouiſiones beneficiorum regulariter ſunt actus extraiudiciales.*
38 *Neque ad Proceſſum pertinent.*
39 *Beneficium non dicitur litigioſum, ſi pro eo imploretur officium iudicis.*
40 *Proceſſus factus à iudice executore litt. Apoſtolicarum quando ſit extraiudicialis.*
41 *Et idem eſt in executore dato ad diſpenſandum.*

42 *Impe.*

42 *Impetratio commiſſionis eſt actus extraiudicialis.*
43 *Appellatio non ſuſpendit collationem beneficij, quãdo fuit proceſſum extraiudicialiter.*
44 *Appellatio extraiudicialis non ſuſpendit executionem.*
45 *Actus extraiudiciales nunquam tranſeunt in iudicatum.*
46 *Lis non dicitur introducta per actum extraiudicialem.*
47 *Actus extraiudicialis præſcriptionem non interrumpit.*
48 *Neque citatio extraiudicialis.*
49 *Collator poteſt beneficium conferre extra ſuum territorium, quando proceditur extraiudicialiter.*
50 *Prouiſio extraiudicialis quare non conſtituat iudicium.*
51 *Quid quando citatur procurator fiſcalis.*
52 *Appellatio interpoſita coram cõferente vti iudice in forma iudicij cauſa poteſt attentata.*
53 *Prouiſio beneficiorum quando adeſt contradictio, fit iudicialiter.*
54 *Quamuis tunc ſit procedendum ſummariè.*
55 *Examen teſtium quomodo fieri debeat.*
56 *Citatio quomodo eſſe debeat.*
57 *Examen teſtium valet, ſi pars non citata fuit præſens.*
58 *Præſentia partis ſuplet defectum citationis.*
59 *Examen teſtium valet quando pars eſt contumax.*
60 *Item quando pars dat ſe pro citata.*
61 *Item quando teſtes eſſent mortui.*
62 *Vel quando pars dedit interrogatoria.*
63 *Teſtis prius debet examinari ſuper interrogatorijs, poſt ſuper articulis.*
64 *Examen teſtium factum reiectis interrogatorijs quando non ſit nullum.*
65 *Articulus pro probanda conſuetudine, & teſtes ſuper ea quando probent.*
66 *Dummodo in articulo concludatur de tempore continuo.*
67 *Et idem ſi examen ſit ſuper fama.*
68 *Notarius recuſari poteſt in teſtium examine.*
69 *Notarij recuſatio recuſantis iuramento probatur.*
70 *Iuramentum teſtis per ſolam enunciationem notarij probatur.*
71 *Citatio perſonalis ad ſententiam requiritur.*
72 *Sententia lata ſine præuia citatione eſt nulla.*
73 *Citatio ad ſententiam debet expreſsè ad ſententiam fieri.*
74 *Citatio ad ſententiam debet eſſe vna peremptoria, vel triplex.*
75 *Citatio ad ſententiam fit in perſonam.*
76 *Niſi ab initio cauſæ præceſſerit citatio perſonalis.*
77 *Conclusio in cauſa quando ſuppleat defectum citationis.*
78 *Citatio non requiritur, quando pars eſt præſens dum profertur ſententia.*
79 *Sententia ſi nulla ſit ex defectu citationis, proceſſus tamen erit validus.*
80 *Præſentatio firma remanet, inſtitutione annullata.*
81 *Appellatio ante diffinitiuam non cauſat attentata.*
82 *Appellatio interpoſita ab interlocutoria cõtinente grauamen irreparabile quid operetur.*
83 *Appellatio datur ab interlocutoria habente vim diffinitiua.*
84 *Et tunc ea pendente acta ſunt attentata.*
85 *Appellatio à quo grauamine detur.*
86 *Appellatio à ſententia lata in poſſeſſorio non datur, ſed ab inordinato proceſſu.*
87 *Appellatio tunc ſi detur, datur ad vtrumque effectum.*
88 *Appellatio à diffinitiua in beneficialibus datur, quando proceditur iudicialiter.*
89 *Appellatione pendente non poteſt fieri beneficij prouiſio.*
90 *Appellatione pendente à ſententia non poteſt fieri inſtitutio.*
91 *Appellatio in eccleſiis curatis non ſuſpendit executionem.*
92 *Et idem eſt, ſi per conſtitutionem remota ſit appellatio ſuſpenſiua.*
93 *Idem etiamſi eſt, ſi ſuper conſuetudinem appellatio detur ad effectum deuolutiuum tantum.*
94 *Vel ſi talis ſit conſtitutio ſynodalis.*
95 *Appellatio ſuſpenſiua non datur ab executione litterarum Apoſtolicarum.*
96 *Literæ apoſtolicæ habent executionem paratam.*
97 *Clauſula ſine retardatione executionis literarum apoſtolicarum quid operetur.*
98 *Appellatio ab executione inſtrumenti cameralis quid operetur.*
99 *Appellatio ab executione litt. Apoſtolic. habentium clauſulam, vocatis vocandis, & ſim. quid operetur.*
100 *Iudex mixtus quando fiat.*
101 *Appellatio vt pariat effectum ſuſpenſiuum, quid agendum.*
102 *Clauſula, appellatione remota, tollit ſuſpenſionem, & ab attentatis excuſat.*
103 *Sed non contradicentes de iure.*
104 *Et d. clauſula intelligitur de appellatione friuola.*
105 *Nec aliquid operatur, quando conſtat de grauamine.*
106 *Appellatio quo ad effectum ſuſpenſiuum, quando admittatur.*
107 *Appellatio ſuſpendit aliquando executor grauauit.*
108 *Appellatio ſuſpendit, quando non fuit coram executore probata reſeruatio.*
109 *Etiamſi non adſit clauſula. conſtito. &c.*
110 *Appellatio ſuſpendit, quando reus, vellet ſtatim exceptiones probare.*
111 *Appellatio ſuſpenditur, quando reus eſſet prouiſus à Legato de latere.*
112 *Appellatio ſuſpendit, quãdo litteræ ſunt ſubreptitiæ.*
113 *Appellatio ſuſpendit, quando non eſt ſeruata forma litterarum.*
114 *Legitimus contradictor quis datur, & quando.*

Contradictores certi ſpeciali citatione ſunt citandi, incerti vero edicti generali.

CAP. IV.

1 HActenus viſum eſt, quomodo Superior habens inſtituere ex officio ſuo præſentantium, & præſentatorum iura diſcutere debeat. Nunc eſt videndum quomodo prædictorũ iura ſint diſcutienda nõ ex officio Iudicis, ſed ad inſtantiam legitimorum contradictorum in iudicio comparentium, & ſe opponentium, & ſic quando in tali cauſa beneficiali iudicialiter proceditur in iudicio conſtat ex perſonis Iudicis, actoris, & rei, ex quibus conſtat ipſum iudicium, de quo *Abb. & alij in rubr. de iudicijs*.

2 In primis citari debent nominatim ſpeciali citatione tanquam certi illi, qui primo loco præſentauerunt, vel præſentati fuerunt, & alij incerti edicto generaliq; citatione ſunt citandi. *Doct. in c. vlt. de elect. lib. 6.* & fuit dictum *in Foroliuien. iuriſpatr. 8. Februar. & 26. April. 1599. coram Card. Lancellotto.*

4 Quæ citatio eſt actus vocatiuus alicuius, cuius intereſt, quæ fit vel iuris diſpoſitione, vel iudicialiter iudicis mandato, aut arbitri commiſſione ad partis inſtantiam, vel ex officio, quandoque per ipſum iudicem, quandoque per nuncium, aut per alium iudicem, aut per partem, quandoque per edicta, per epiſtolam, per præconem, vel campanam ad fundamentum, & validitatem iudicii, & eorum, quæ in iudicio fiunt, &

ad

ad defenſionem, & alios varios effectus iudiciales. *Marian. Soccin. de citationib. art. 1. in princ. & art. 3.* vbi ponit
5 citationem aliam realem quando capitur perſona,
aliam verbalem, quæ fit verbis, vel ſcripto.
6 Et vnuſquiſque eſt citandus, quem res tangit, de
cuius præiudicio agitur, & cui poteſt præiudicari *leg. de vnoquoque ff. de re iud. & in l. nam ita diuus, ff. de adoptionib.*
7 Quæ citatio tria requirit, ſcilicet mandatum, &
commiſſionem iudicis habentis iuriſdictionem, *l. 2. & l. conſentaneum. C. quom. & quan. iud. & ibi Bart.* Factum
nuncii, qui perſonam citandam requirit, & vocat, &
ipſius citationis relationem à nuncio factam, & repro-
8 ductam apud acta cauſæ. vide d. *Socc. vbi ſup. art. 5. in princ.* quæ citatio debet fieri ad inſtantiam Partis, &
ſic quando dicitur, quod Iudex debet, & tenetur citare, intelligitur ad partis inſtantiam. *Socc. ubi ſup. artic. 6.* et citatio ſemper neceſſario requiritur pro ordine
ſubſtantiali ad ualid itatem proceſſus. *c. 1. de cauſ. poſſ.*
9 *& propriet. c. cum eccleſia de conſtit. & c. inter quatuor, de maior. & obed.* ubicumque agitur actus, in quo requiratur cauſę cognitio, requiritur citatio eorum, de quorum præiudicio agitur *d. l. nam ita diuus & in l. in cauſę.*
10 *§. ſi cauſa cognita. ff. de minor. d. c. 1. ad finem de cauſ. poſſ. & prop. & in cap. 1. de off. iudic.* & ad quemlibet actum,
11 quem quis poſſet impedire ne fieret, ſemper eſt citandus. *gl. & Doct. in c. ex ratione. de appellat. Io. Andr. in cap. ſolet. de ſent. excomm. lib. 6.* latè declarat, *Socc. ubi ſup.*
12 *art. 7.* quæ citatio eſt de iure Diuino, & naturali. *c. Deus omnipotens. 2. q. 1.*
13 Verum ſi compræſentatus, uel certus contradictor
eſſet abſens, tunc ſatis eſt eoſdem citari ad domum
ſolitæ eorum habitationis, ſi ignoratur, vbi ſint, vel
in eccleſia, ſeu ad ualuas eccleſiæ, citius prouideatur
de quo *Innoc. in c. vlt. de eo, qui mitt. in poſſ. c. rei ſeru. Io.*
14 *Andr. in reg. præſumitur. de reg. iur. lib. 6. in q.* et ſibi imputent, ſi in loco, ubi tali cauſa agitatur procuratorem non reliquerunt. *Lamb. de iurep. p. 2. lib. 2. q. 9. art. 2. num. 2. & Zecchius de benefic. & penſionib. c. 12. nu. 36.*
15 quod ſi per metum facta ſit præſentatio poteſt patronus opponere quia talis præſentatio non tenet, quod
eſt uerum, quando metus fuit cauſa talis actus. *Alex.*
16 *conſ. 16. lib. 3. Lamb. vbi ſup. art. 5.* ita etiam non ualet
præſentatio facta ex impetu, uel iracundia. *c. auditis ibi prorupit. de elect.* iracundia enim facit contractum
17 non ualere *l. quicquid calore, ff. de reg. iur.* uide *Firmanum in tract. de Epiſcopo. p. 1. lib. 3. q. 35.* neque minus ualet præſentatio clandeſtinè facta ad *text. in c. quia propter. §. vlt. & ibi gl. & Doct. de elect.* ut quia non ſit facta
coram inſtituere habente, quo caſu non dicitur perfecta præſentatio, quę ſi ſit facta non poteſt manere clãdeſtina, quia de ea debet poni edictum *Lamb. ubi ſup.*
18 *art. 7.* poteſt etiam patronus qui non præſentauit, neque fuit ſpretus opponere defectu, uel uitium contra
perſonam, uel aliud ſimile. *c. nulli. & c. ſeq. de elect. lib. 6. Lamb. ubi ſup. art. 8.*
19 Inſuper omnes etiam quãtũuis extranei admittũtur
ad opponendum contra præſentationem pro inſtitutione impedienda, quia in edicto uocantur omnes, qui
ſe uolunt opponere. *d. c. vlt. de elect. lib. 6. iuncta ibi gl. in verbo, opponere.* et ibi Doct. pro quo facit id quod notatur *in c. cum in eccleſiis de præb. lib. 6.* uidelicet non ſo-
20 lum Canonicos eſſe audiendos circa caſſationem electionis, et contra electionem, ſed etiam laicum ſaltem
denunciando Superiori propter periculum anima-
21 rum, uide *Lamb. ubi ſup. art. 9.* quòd ſi quis ad impediendam inſtitutione opponat contra præſentatum de
aliquo notorio defectu, non poteſt poſtea pœnitentia ductus à tali oppoſitione recedere. *arg. text. in cap. ab eo. & in c. ſi forte de elect. lib. 6.* quod declara, ut per
22 *Lamb. ubi ſup. art. 10.* Verum ſi populus potius de facto, quam de iure ſe opponat contra pręſentatum,
quia nolunt illum in rectorem, tunc ſi præſentatus ſit
ad beneficium curatum talis populi, ſi talis contradictio ſit rationabilis ad ſcandala euitanda debet admitti, ſecus eſt in beneficio ſimplici, in quo nullum
23 uertitur intereſſe populi, et facit *tex. in c. quoniam. de iurepat.* ubi propter ſcandalum alias habilis efficitur
inhabilis, et talem non debet Epiſcopus admittere, et
24 licitum eſt propter ſcandalum uitandum in mandato
Papæ ſuperſedere. *c. cum teneamur de præb.* item à rigo-
25 re iuris receditur ubi ſcandalum timetur. *c. ad aures. & ibi gl. in verbo, ſcandalo de temp. ord. c. cum ex iniuncto de non. oper. nunciat.* quod tamen fallit, ſi ex tali futu-
26 ro ſcandalo ueritas opprimeretur, quia melius eſt
ſcandalum naſci, quam ueritatem occultari *c. qui ſcandalizauerit de reg. iur. in decretal.* et quod ſcandalum eſſe debeat. uide *Innoc. & Abb. in c. ſuper his de accuſat. &*
27 *Paul. de Citadin. de iurep. p. 6. q. 16. & Lamb. ubi ſup. art. 11.* et eſt notandum, quod in faciendo proceſſu pro
aſſequenda inſtitutione ſufficit talis qualis petitio
cum qua concordari poſſit ipſa ſententia ſeu inſtitutio, *clem. ſæpe circa princ.* de verbo, ſignif. & exceptiones dilatorię ſunt repellandæ, niſi eſſent neceſſariæ
28 pro perſonarum legitimatione, *Cardin. in d. clem. ſæ-*
29 *pe col. 5.* & in tali iudicio proceditur ſummariè de
plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, ſecus ſi liis eſſet inter patronos ſuper ipſo iurepatron. & non ad effectum
30 prouidendi eccleſiæ tunc non vacantis, quia tunc eſſet iudicium ordinarium ita habetur in *clem. diſpendio-*
31 *ſam de iudic. & ibi gl. & Doct.* neque hoc in caſu quando lis eſt inter præſentatos litis conteſtatio requiri-
32 tur *d. Clem. diſpendioſam & ibi Card.* & quod in ſummariis litis conteſtatio non requiritur dicit *Specul. de off. deleg. §. poſtremo. verſ. 7.* quem ſequitur *Abb. in c. veniens. il 2. in fine de teſtib.* vide *Lamb. vbi ſup. art. 13.*
33 In hoc igitur ſummario iudicio pro aſſequenda inſtitutione, edicto publicato, eiuſque peremptorio termino elapſo, vel factæ ſpeciali citatione certi contradictoris ſi adſit, ſi factæ ſint contradictorum oppoſitiones, & exceptiones, & facta aliqua reſponſione, quæ
loco litis conteſtationis habeatur, dandus eſt vtrique
parti terminus ad probandum incumbentia. ita habetur in d. *clem. ſæpe. ibi* terminum dare poſſit, & ita ſeruatur in praxi Piſis, eiuſq. diœceſi, vbi ſecundum conſtitutiones ſynodales Piſanas *in tit. 13. c. 3. quomodo proced. ſit in cauſ. exced. ſumm. lib. 70.* datur terminus
communis triginta dierum vtilium ad probandum,
deducendum & allegandum, et faciendum omne, &
quidquid in probationum genere, volunt, & poſſunt,
qui terminus ex cauſa ſemel tantum ad quindecim
dies vtiles prorogari poteſt, quo termino durante
34 poſſunt à litigantibus produci, & pręſentari articuli,
poſitiones, exceptiones, acta, iura inſtrumenta, et munimenta, quibus partes vti uolunt, de quibus habetur
in *d. clem. ſæpe. §. & quia poſitiones. & ibi gl. & in §. citationem vero. ibidem*, habetur quod etiam in tali cauſa
debet præſtari iuramentum calumniæ, et de ueritate
35 dicenda. *Rocch. de Curte de iurep. in verbo, competens alicui. q. 14. col. 2. & Lamber. vbi ſup. q. 10. art. 1. 2. & 3.* et
demum datur terminus quinq. dierum ad producendum, et poſt præuia citatione fertur ſententia.
36 Prædictis opportunè eſt addendum, quod in beneficiorum prouiſionibus proceditur extraiudicialiter
quando nullus adeſt contradictor, et aliquando iudicialiter quando adeſt contradictor, de quo latè
per *Hier. Gonzal. in comment. ad Regul. octaua, Cancell. poſt gloſſa 9. & §. 1. titul. annotationes contra nullitates, & atten.*

& attentata in cauſis beneficialibus.
37 Quoad primum regulariter, & plerumque collatio-
nes, & prouiſiones beneficiorum ſunt actus extraiudi-
le.c. concertatione.de appellat.lib.6.vbi Geminian.num.3.
Franc.n.3.& alij Imol.in c.vlt.num.13.de præſumpt.& ibi
Abb.num.13.& Felin.nu.22.Lamb.vbi ſupr.lib.2. part. 2.
quæſt.2.art.3.
38 Et ideo collationes, & prouiſiones regulariter non
ſunt de proceſſu neque ad proceſſum pertinet Rota
iñſta addit.Papazz. dec.3.vt lit.pend.in nouis,& ſi implo-
39 recur iudicis officiũ pro obtinenda collatione, & pro-
uiſione beneficij,non tamen dicitur litigioſum benefi-
cium.Bald.in aut.litigioſa n.1.C.de litigiſ. quem ſecuta
fuit Rota in vna Calaguritana beneficij de Iocano. 5.
May. 1600.coram Card. Seraph. quæ eſt impreſſa deciſion.
1355.
40 Item etiam eſt proceſſus extraiudicialis factus à iu-
dice litterarum Apoſtolic.executore ſuper uerificatio-
ne gratiæ,quãdo non adeſt clauſula, vocatis uocandis,
neque alius à poſſeſſione eſt expellendus. Innoc. in d. c.
vlt.& ibi Abb.Felin.& alij, idem eſt in executore dato
41 ad diſpenſandum.Puteus dec.144.num.1.& ſeq.& deciſ.
42 473.n.1.lib.2.eſt etiam actus extraiudicialis impetratio
commiſſionis, ſeu reſcripti Felin. in c. quoniam contra
num.8.de probat.& quando proceditur extraiudiciali-
ter,nulla appellatio ex aduerſo interpoſita ſuſpendit
43 collationem beneficij, neq. traditionem poſſeſſionis.
ita intelligi debet,text.in c.conſtitutis.46.ad fin.vbi Abb.
num.6.& Dec.in fin.de appellat.Dec.conſ.220 n.2.Lancell.
44 de attent.p.2.c.12.limit. 5. n. 4.et limit.40.n.6.& genera-
liter nulla appellatio extraiudicialis executionem ſuſ-
pendit,neq.cauſat attentata.c.cum inter.de elect.Veſtrius
in praxi lib.8.c.penult.num.9.Lancell. vbi ſupr. d. cap. 12.
limit.3.item actus extraiudiciales nunquam tranſeunt
45 in rem iudicatam;ex quo deficit iudicium, & ſententia
Abb.in c.1.num.13.de his quæ fiunt a maior.p.cap. nec per
actum extraiudicialem dicitur lis introducta Lancell.
46 ubi ſupr.p.2.c.4.in præfat.n.275. neque actus extraiudi-
cialis interrumpit præſcriptionẽ regulæ de triennali.
47 Put.deciſ.174.num.4. lib. 3. neque denunciatio extra-
iudicialis interrumpit aliam præſcriptionem. cap. nihil
vbi Felin. num.5.de præſcript. ita etiam quando proce-
48 ditur extraiudicialiter, collator poteſt conferre bene-
ficium extra proprium territorium.c. poſt electionem de
49 conc.præb.Gonzal.vbi ſupr.gloſſ.62.num. 2. & in tali pro-
50 uiſione extraiudicili non ad eſt iudicium, quod con-
ſtat ex tribus perſonis actore, iudice, & reo.Doct.in
rub.de iud ſed in curijs bene ordinatis,adeſt procurator
51 fiſcalis,qui ſemper eſt citandus quando quis,tanquam
præſentas petit inſtitutionem, & ita eſſet iudicium.
52 Et eſt notandum,quod ſi appellatum ſit à collatione
vel prouiſione coram conferente vti iudice in forma
iudicij, tunc talis appellatio dicitur actus iudicialis,
& cauſare poteſt attentata.Innoc.in c.ad diſſoluẽdum n.5.
de diſp.impub.Put.deciſ.472.lib.2.Lancell.vbi ſupr.d.c.12.
limit. 4. num. 47. & lim. 5. num. 4.
53 Quoad ſecundum,quando iudicialiter,& contentio-
sè proceditur ad inſtitutionem,collationem, ſeu pro-
uiſionem beneficiorum,& per talem iudiciariam for-
matur proceſſus iudiali cũ iudice,actore,& reo,tunc
probationes fieri debent ordine iudiciario.Caſſad.dec.
18.in fine de præben.Felin.in c.vlt.n.27.de præſumpt.Rota
deciſ.66.num.5.& 8.part.3.diuerſ. Lancellot. vbi proxim.
dict.limit.3.in fine, & limit.5.numer. 4. quamuis enim
54 in cauſis beneficialibus ſit procedendum ſummariè
ſimpliciter, & plano ſine ſtrepitu, & figura iudicij
dict. clem. diſpendioſam de iudic. attamen ſeruanda erit
forma aſſignata per dict. caput.ſæpe de verborum ſigni-
ficatione, & vt facilius vitentur nullitate, & atten-
tata, infraſcripta ſunt notanda, &
55 Primo circa examen teſtium,quod fieri debet cita-
ta partem ad videndum illos iurare,alias examen erit
nullum.l.ſi quando.C.de teſtibus,Creſcent.deciſ.2.num.1.de
teſtibus. & ideo tunc omnes contradictores, & intereſ-
ſe habentes ſunt citandi,Bald.in auth.hoc amplius num.
56 num.1. C. de fideicomm. quæ citatio debet eſſe certa
ad certam horam certum locum, & cum exacta ſpe-
cificatione omnium requiſitorum, Rota deciſ.17. num.
1.de re iudic.in nouis,Put.deciſ.158.n.5.lib.1.& deciſ. 182.
57 libr.2. ſuſtinetur tamen examen quamuis citatio legi-
tima vt ſupra facta non ſit, ſi pars fuit præſens dum
teſtes iurarunt, nam præſentia partis ſupplet defectũ
58 citationis. Bart.in l.furioſo nu.6.ff.de re iudic. Abb. in c.
tenor.num.vlt.de re iud.Capiceus deciſ.1.num.37.Vantius
in tract.de nullitatib.cap.vlt. num.15.Veral. dec.116.par.1.
dummodo notarius in actis retulerit teſtes iuraſſe di-
cta parte preſente, item valet dict. examen ſine cita-
59 tione quando pars eſt contumax in non comparendo
poſtquam à principio cauſa fuit citata ad totam cau-
ſam, & ac ſingulos actus in eadem citatione. Rota de-
ciſ.8.in fine de teſtibus. in nouis & facit text.in capit. 2. de
60 dol.& contum. lib.6. idem eſt, quando pars ſe dat pro
citata.Caſ.de graſſis,dec.15.de teſtibus, item ex æquitate
quando teſtes nulliter examinati eſſent mortui. Put.
61 deciſ.196.n.1.lib.2.Farinac.de teſtibus,quæſt.75.num.190.
item idem eſt,quando pars non citata dedit interro-
62 gatoria, ſuper quibus fuerunt interrogati teſtes exa-
minati,vel ſaltem iſte defectus eſt ſanabilis per com-
miſſionem deſuper in ſignatura Sanctiſſimi D. Noſtri
Papæ.Creſcent.deciſ.1.num.1.de ferijs Put. deciſ. 301. lib.
3.Verall.deciſ.273.num.3.p.3. Marcheſan. de commiſſio-
nib.par.2.c.1.ſuper nullitatib.num.58.& 59.Aechil. deciſ.
1.num.4.de teſtib.& de Interrogatorijs,vide Specul.in tit.
de teſtibus.§.nunc de interrogatoris.num.1.& ſeqq. & Ma-
rantam.in praxi par.6.memb.7.de interrogatione. & teſtis
63 eſt prius examinandus ſuper omnibus interrogatorijs
poſtea ſuper articulis, ita ſeruatur in Curia, & alibi
paſſim Rota deciſ.511.num.4.lib.3.p.3. diuerſ. & examen
64 factum reiectis interrogatorijs non erit ipſo iure nul-
lum,ſed non probabit niſi præuia teſtium repetitione,
& præuio ſuper interrogatorijs examen expenſis illius
cuius culpa teſtes prius ſuper interrogatoris examina-
ti non fuerunt.Specul.vbi ſupr.num.21. Maranta ubi ſup.
num.4.Ant.Gabr.tit.de teſtibus concluſ.21.num.20.& eſt
notandum quod articulans pro probanda conſuetu-
65 dine,præſcriptione,poſſeſſione, vel actu ſimili, & te-
ſtes ſuper hoc examinans ſemper dicat, et ita teſtis
vidit ſeruatum fuiſſe à tempore quadraginta annorũ
& citra,cum illa dictione,et &c.Bart. in l.celſus num.22.
& ſeqq.ff.de vſucapionib.Felin.in c.licet cauſam.num.8.de
66 probat. & quod in articulo concludatur de tempore
continuo,& neceſſario ante litem motam. Bart. in d. l.
67 celſus.num.27.pariter quando fit examen ſuper fama,
aut communi opinione, ita dici debet, fuit & eſt,
quia alias potuit eſſe fama orta poſt litem.cap. licet ex
quadam. 47. ibi & ante litem motam. de teſtibus vbi
Abb.numero tertio, & Anchar.numero quinto, in quo
68 examine poteſt ex cauſa recuſari notarius deputatus.
Bald.in d.c.quoniam contra num.12. vbi Felin. num. 4. de
69 probat.quæ recuſatio notarij ſolo recuſantis iuramẽto
probatur.Veral.dec.102.p.1.et dec.64.n.2.p.3. Cagnol.in
l.ſi librarius n.47.ff.de reg.iur.& iuramentum teſtis per
70 ſolã enunciationem notarij probatur vt quia ſcripſe-
rit,talis teſtis iuratus depoſuit,quamuis melius, & to-
tius ſit, quod notarius expreſsè extendat dicti iura-
menti formam.Couarr.variar.reſolut.lib. 2. capit. 13. nu.
2. & ita tenuit Rota eſt Gonzal.in dict.annotat. nullit.
num.113.

71 Se-

71 Secundo eſt neceſſaria citatio perſonalis ad ſenten-
tiam, alia ſentētia eſt ipſo iure nulla d. clem. ſæpe. §. ſen-
tentia vero. de verb. ſignif. l. de vnoquoque. ff. de iud. l. 1. §.
72 cum de edicto. ff. quæ ſent. ſine appell. reſcin. Vantius vbi
ſup. tit. de nulli. ex defectu citat. num. 56. Dec. conſ. 103. n. 11.
73 & ſuper hoc 15. ampliationis ponit. Gonz. in dd. annotat.
à num. 117. & in ea exprimi debet, quod fit ad audien-
dum ſententiam diffinitiuam. gloſ. in d. §. ſententia, verb.
ad id vbi Card. n. 9. quę citatio ad ſententiam debet eſ-
74 ſe aut vna peremptoria, aut triplex citatio. Felin. in c.
conſuluit. num. 8. de off. delegat. gl. in d. §. ſententia in verbo,
75 peremptoriè vbi Bonif. de vital. n. 34. & quæ citatio ad
ſententiam debet eſſe perſonalis, non autem ſufficit
fieri ad domum, niſi quando a principio cauſæ præceſ-
ſit citatio perſonalis, & poſtea citari non potuit, quia
76 citandus latitabat, aut citatio erat difficilis. c. cauſam
quæ. de dol. & contum. Put. dec. 279. lib. 2. & dec. 33. caſu
283. lib. 3. Vantius vbi ſup. n. 28. & ſeq. attamen conclu-
ſio in cauſa formiter facta ſupplet defectum citatio-
77 nis. Vantius vbi ſup. c. vlt. num. 107. Alex. conſ. 225. num.
12. lib. 6. Afflict. dec. 383. num. 6. uel quando pars eſſet
præſens tempore prolatæ ſententiæ quia præſentia ha-
78 bet vim citationis, clem. cauſam, ibi. cum in appellat. de
electiōn. Vant. d. cap. vlt, n. 47. & 100. & alijs decem, &
nouem modis limitat Iaſon. in l. nec quicquam num. 23.
ff. de off. proconſ. & leg. dictam regulam, quod citatio ad
ſententiam requiratur, & refert Gonz. vbi ſup. in dd. an-
not. à n. 154. & 165. & ſeqq. & quamuis ſententia ſit nul-
79 la ex defectu citationis, non tamen reliquus proceſſus
præcedens erit nullus, ſi alias erat legitime factus
Put. dec. 119. n. 3. lib. 1. Afflict. dec. 148. n. 3. ſicut etiam
annullata inſtitutione remanet firma præſentatio le-
80 gitimè facta Creſcent. dec. 12. n. 3. de iurep.
81 Tertio eſt notandum, quod regulariter ante diffini-
tiuam ſententiam non eſt appellandum, & ſi appelle-
tur talis appellatio non cauſat attentata. leg. ante ſen-
tentiam. ff. de appellat. recipien. leg. ante ſententiam. Cod.
quor. appellac. non recipien. & diſponitur in Conc. Triden.
ſeſſ. 24. de reform. c. 20. attamen quando appellatio inter
82 ponitur ab interlocutoria continente grauamen irre-
parabile, tunc eſt ſuperſedendum a iudice à quo, alias
eſſent omnia attentata per eum poſtmodum geſta. l. 2.
ff. de appellat. recip. Lancell. de attentatis, p. 2. cap. 12. a nu.
100. & ſemper datur appellatio, quando ſententia in-
ter locutoria habet vim diffinitiuę, aut continet gra-
83 uamen irreparabile, aut parat præiudicium in nego-
cio principali, aut abſorbet ius partis, & acta ſubſecu-
ta appellatione prædicta pendente ſunt attentata. c.
84 vltim. §. vbi vero de appell. lib. 6. Conc. Trid. d. c. 20. & ha-
betur in reg. 36. Cancell. et quando detur appellatio
85 à grauamine, & à quo grauamine, vide Gonz. vbi ſup.
in dd. annotat. a n. 177. ad n. 202. ut quāuis à ſententia la-
ta in poſſeſſorio non poſſit appellari, tamen licita eſt
appellatio ab inordinato proceſſu. Ludou. dec. Peruſina
86 39. n. 8. & 10. latiſſimè Menoch. de adipiſc. poſſeſſ. reme-
dio 4. q. 99. n. 807. & ſeqq. & n. 813. & ſeqq. plura in con-
trarium, adducit Oſaſcus dec. 25. n. 14. Surd. dec. 39. n. 16.
Gonzal. vbi ſupr. gloſſa 6. num. 224. & 225. et quando
87 licita eſt appellatio in caſu prædicto procedit ne-
dum quoad actum de uolutiuum, ſed etiam ſuſpenſi-
uum. Couar. pract. q. c. 23. nu. 8. et dicunt ſuptacitati.
88 Quarto eſt notandum, quod quando in beneficia-
libus proceditur iudicialiter, & cum contradictore,
licitum eſt appellare a diffinitiua, et pendente termi-
no ad appellandum, ſeu appellatione pendente non
poteſt fieri actualis collatio, ſeu prouiſio, nec tradi
poſſeſſio, alias omnia erunt attentata, et nulla, cap. à
89 collatione, iuncto c. non ſolum de appell. lib. 6. cap. 2. vt lite
pend. lib. 6. Rota dec. 6. n. 1. lib. 2. p. 2. & dec. 266. n. 1. p. 3.
lib. 3. diuerſ. Lancell. vbi ſup. p. 1. c. 4. in præfat. nu. 725. &
90 idem eſt in cōfirmatione, et inſtitutione facta ad pre-
ſentationem, ſeu electionem alterius, c. ult. de elect. lib.
91 6. vbi Franchus num. 9. Lanc. d. n. 275. Azeued. in addit. ad
Curiam Piſanam, lib. 2. c. 4. n. 14. quod tamen non proce-
dit in collatione, ſeu traditione poſſeſſionis eccleſia-
rum parochialium, quæ non ſuſpenditur per appella-
tionem, Conc. Trid. ſeſſione 24. de reform. c. 18. et adeſt
conſtitutio Pij V. quæ incipit, in conferendis.
92 Item non procedit ſi ſuper conſtitutionem Apoſto-
licam remoueatur appellatio ſuſpenſiua, cap. 1. de re-
ſcript. Couarr. d. c. 23. num. 6. et ſi per conſuetudinem le-
93 gitimè probatam appellatio operetur effectum de-
uolutiuum tantum non ſuſpenſiuum, Rot. dec. 1155. lib.
3. p. 3. diuerſ. Lancell. ubi ſup. d. p. 2. c. 12. limitat. 98. n. 1.
uel ſi talis adſit conſtitutio ſynodalis, Couarr. d. cap. 23.
94 num. 6. Magnou. dec. Lucana 15. num. 11. & 12. Lanc. vbi
ſup. limitat. 48. num. 7. Idque pariter non procedit in
95 collatione, ſeu immiſſione facta vigore litterarum
Apoſtolicarum, nam regulariter non datur appellatio
ſuſpenſiua, quia litteræ Apoſtolicæ habetur executio-
96 nem paratam c. ſi quando de reſcript. Staphil. de litt. iuſt.
§. ad prædicto, nu. 14. Rebuff. in praxi. in forma nouæ pro-
uiſionis, ſub illis verbis, ipſi, vel duo, & ideo in tali ap-
pellatione ſignatura ponit clauſulam, ſine præiudicio
exceptionis litterarum Apoſtolicarum, quæ præſeruat
97 iuriſdictionem iudicis, a quo, vt ad vlteriorem execu-
tionem procedere valeat Marcheſanus de commiſſion.
p. 2. cap. 5. de comm. appell. num. 19. idem eſt ſi appelle-
tur ab executione facta vigore publici inſtrumenti ca-
98 meralis ſeu cum quarantigia. Galleſius de oblig. came-
ral. p. 3. in cap. de quæſtionibus, varys poſt proceſſ. incid. nu.
10. & ſeqq. niſi in litteris Apoſtolicis eſſet clauſula vo-
catis vocandis, vel quando intruſus ſeu poſſeſſor non
fuit citatus, vel ſi executor procedere ad executionem
ſine verificatione narratiuæ, vel quando executor
99 non ſeruauit formam in litteris expreſſam, vel ſi pro
parte poſſeſſoris probetur, quod literæ ſint ſubrepti-
tiæ, vel obreptitiæ, ſeu quando in litteris adeſt clau-
ſula, amoto quolibet illicito detētore, & quando nul-
la res iudicata præceſſit, quia facit iudicem mixtum,
& requirit ordinem iudicialium, Felin. in capitulo exhibi-
ta num. quarto, de iudic. & in capitulo vltimo, num. 33. de
100 præſcriptionib. Verall. deciſione 384. num. 4. part. 2. & de-
clarat prædicta Gonz. vbi ſup. in dictis annotationibus, nu.
225. & ſeqq. & tunc in prædictis caſib. vt appellatio
pariat effectum ſuſpenſiuum proponitur commiſſio
in plena ſignatura, & deducuntur cauſæ grauaminis
101 illati ab executore, & tunc interdum cauſa commit-
titur, ſimpliciter, & aliquando cum clauſula, ſi quid
exequendum ſit, quæ aufert poteſtatem exequendi à
iudice a quo, Rot. dec. 477. n. 7. p. 3. lib. 3. diuerſ. Lancel. d.
p. 2. c. 18. n. 18.
102 Nec obſtat, quod litteræ Apoſtolic. prouiſionis
beneficij habeant clauſulam, appellatione remota quę
excludit effectum ſuſpenſiuum, & excuſat ab attenta-
tis, c. paſtoralis, §. præterea, de offic. deleg.
103 Quoniam dicta clauſula ſolet apponi in parte exe-
cutiua litterarum, & non comprehendit contradicen-
tes de iure, ſed contradicentes de facto gloſſa in capit.
104 poro illorum, in verb. contradictores, de præb. & ibi Abb.
num. 9. Lanc. d. p. 2. c. 12. limit. 8. n. 45. & intelligitur dicta
clauſula ſolum de friuola appellatione non de legiti-
ma, Put. dec. 328. n. 1. lib. 2. niſi appoſita ſit cum cauſæ
cognitione, neq. dicta aliquid operatur quando con-
105 ſtat de notorio grauamine, Dec. conſ. 49. n. 2. & Lanc.
d. c. 12. n. 28.
106 Admittitur tamen appellatio etiam quoad eff e-
ctum ſuſpenſiuum, quando proceditur vigore breuis
Apoſto-

Apoſtoliri conceſſi pro capienda poſſeſſione beneficij reſeruati ad fauorem litterarum Apoſtolirarum, vel nouine Cameræ, Apoſtolicę quando litteræ non ſunt expeditæ ex quo in dicto breui diſponitur, quod procedatur ad immiſſionem poſſeſſionis, ſine vitio ſpolij,& attentatorum,& appellatione remota,& cum clauſula ſublata.

107 Primo, quando executor grauaretur, vt quia intruſus, ſeu poſſeſſor citatus non fuerit, vel ſi ritatus fuit non legitimè fuit citatus, *Caſſador. dec. 2. n. 4. de penſio. & dec. 12. in fine, de reſcript. Put. dec. 33. lib. 3.*

108 Secundo quando non eſt probata reſeruatio, de qua in litteris dicebatur *Lancel. vbi ſup. c. 4. in præfat. n. 512.*

109 Tertio, quando non eſt probata dicta reſeruatio etiamſi non adſit clauſula conſtito,&c.

110 Quarto quando reus & poſſeſſor vallet probare incontinenti aliquas exceptiones reſpicientes reſeruationem.

111 Quinto, quando reus eſſet prouiſus a legato de latere, vel Nuucio Apoſtolico, & breue continet clauſulam contra quoſcumque non tamen prouiſos à Sede apoſtolica.

112 Sexto, quando breue ſeu literę ſunt ſubreptitię, vel eſt ſubreptitia gratia principalis, a qua breue procedit.

113 Septimo, quando non eſt ſeruata forma breuis, ſeu litterarum, de his. *Lancellotto d. parte 2. capit. 4. in præfat. num. 508. & ſeqq. & Gonz. in dd. annot. a nu. 253. ad 282.* nec eſt videndum quis ſit legitimus contradictor.

114 Legitimus autem eſt contradictor, qui contradicit lege permittente, ſeu ex legis præſcriptio, quia legitimum dicitur quicquid a lege medietatè, ſeu immedietate prouenit facit *tex. in l. lege obuenire, vbi Doctor. ff. de verb. ſignification. Argelus in tractatu de legitima contradictori quæſtione prima, articulo primo, num. primo,* legitimus autem rontradictor dicitur, ſi conſiderentur, qninque conditiones, nempè modi, cauſæ, temporis, rei, ſeu materię ſubiectę & finis, ſiue effectus.

Modi contradicendi ſunt duo, directus, quando recta vla immiſſionem petenti negat eſſet concedendam aiins indirectus, ſeu obliquus, quando ipſe quoque cōtradictor petit ſe immittir cauſæ, quibus quis iuſte contradicere poreſt ſunt partis citatio, ius proprium cuius vi etiam abſque citatione quis contradicit, puta ex prætentione poſſeſſionis in re vacanti, ex ipſa poſſeſſione,& dubium ſit, ad quem ſpectet,& ex titulo tempus ideſt ante ſententiam, poſt ſententiam, ſed ante immiſſionem, poſt ſententiam, & poſt immiſſionem: res ſeu materia beneficialium, ſeu aliarum rerum, finis ſeu effectus, vt abſolutè impediatur immiſſio, aut impediatur via executiua, & rauſa efficiatur ordinaria, vel vt prius agatur de prioritate Iuris ante immiſſionem, aut vt impediatur duratio effectus ipſius immiſſionis, vt per *Argelum vbi ſup. q. 2. art. 2.* & regulariter poſſidens eſt legitimus contradictor, ſi velet impedire aduerſarium, quominus poſſeſſionem ſummariè procedendo conſequatur. *arg. l. vltima C. de ed. din. ader. toll. quod declara, vt per Argelum vbi ſup. quæſt. 2. artic. 1. num. 3. & ſeqq.* & ideo poſſidens vi gratioſę ſubrogationis eſt legitimus contradictor contra intentantem hoc beneficium vi alterius gratioſæ ſubrogationis,& ordinariè procedi debet. ita eſt communis opinio. *Put. dec. 308. in princ. lib. 1. & dec. 131. lib. 2. ſecundum impreſſ. recent. Verall. dec. 329. part. 1. & fuit dictum in Rota in Vna Ciuitatis Caſtelli parochialis 23. Iunii 1597. coram Card. Lancellotto in Tuder. parochialis 27. Iunii. 1602. corā Card. Sacrato, & coram Card. Seraph. dec. 1153. num. 3. Argelus vbi ſup. quæſt. 15. art. 1. n. 1.* pariter prouiſus à Papa et poſſidens mediante prouiſione ordinaria eſt legitimus contradictor contra gratioſè ſubrogatum, quia poſſidens cum titulo,& ſit iuſtè, & legitime, eſt legitimus contradictor,& cum eo eſt agendum via ordinaria, & ille debet obtinere, qui habet potiora iura. *Bar. in d. l. vlt. num. 21. verſ. aut comparet vbi Dec. num. 41. & fuit dictum in Celſonen. Canonicatus 1. Iunij 1607. coram D. Coccino.* & prouiſus à Papa non poſſidens non eſt legitimus contradictor contra gratioſè ſubrogatum, quia in non poſſidentes par titulus eſt neceſſarius, ideſt, vt vtraque ſit ſubrogatio gratioſa, vt fuit dictum in *Montis Faliſci Capellaniæ 30. Ianuarij 1606. coram Card. Lancellott. Argelus d. quæſt. 15. art. 3. num. 34.* ſimiliter habens titulum à Nuncio, vel Legaro eſt legitimus contradictor courra prouiſum Apoſtolicum, quia habens parem titulum etiamſi non poſſideat eſt legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem ſummariam petentis, & vt fiat iudirium ordinarium, ſuppoſitis tamen terminis pro validitate ambarum prouiſionum, & prouiſus à Nunrio dicitur prouiſus Apoſtolicus, *gloſ. in c. ſi Abbatem. de elect. lib. 6. vbi Geminian. n. 5. & Franch. n. 4. & fuit dictum in Leodien. beneficii 13. Iunii. 1608. coram Ortembergo. Epiſcopo Attrebatanſę.*

Vtrum autem prouiſus ab Ordinario, & poſſidens ſit legitimus contradictor contra ſubrogatum gratioſè à Papa dicas cum *Argelo quæſt. 15. art. 5. num. 18. & ſeqq.*

Primo in beneficio litigioſo prouiſus ab ordinario, vtcumque poſſideat, non eſt legitimus contradictor nec quidem ad effectum, vt gratia ſit iuſtificanda, quia beneficium litigioſum etiam moriente vno ex collitigantibus non dicitur vacare, ſed pendet eius ſtatus vſque ad rem iudicatam *Vital. in clem. 1. num. 41. vt lite pendente* et in non vacantibus certum eſt Ordinarium nullum ius habare. *Put. dec. 495. lib. 2.* et fuit dictum in *Barchinonen. Canonicatus 9. Maii 1598. coram Eminent. Card. Milino. & in Panpilonen. Præceptorię 2. Maii 1611. coram Pęnia* hoc tamen intelligendum eſt probata lite, clericatu ipſius ſubrogati, et poſſeſſione illius, in cuius locum facta eſt ſubrogatio, vt fuit dictum in d. *Montis faliſc.* Capellanię 30. *Iannar. 1609. coram Card. Lancel. & in Auerſana* Capellaniæ 15. *Decemb. 1609. coram Card. Sacrato,* quod fallit, ſi lis eſſet calumnioſa, quæ non facit beneficium litigioſum. *Biſignet. deciſ. 2. de rer. permut. in fine* Caſſad. *dec. 7. de dol. & contum. Mandoſ. in reg. de ſubrogat. q. 11. nu. 6. & fuit dictum Gerunden. Canonicatus 14. Maii 1601. coram Gregor. XV.* dummodo lis ſit notoriè calumnioſa itaut ner ſit colorata. vt fuit dictum in *Placentina parochialis de malpartida 1. Decemb. 1603. coram Litta.* vnde ſi ſufficit litem eſſe coloratam, et dummodo Ordinarius non habeat indultū conferendi etiam beneficia litigioſa vt habetur in *Mediolanen beneficii 10. Martii 1614. coram Andrea.*

Secundo, ceſſante lite, quando ſumus in notoriè reſeruatis prouiſus ab Ordinario, et poſſidens, non eſt legitimus contradictor nec quidem ad effectum, vt iuſtificetur gratia, ad *cap. quamuis & c. ſi propter. de reſcript. lib. 6.* quia ſtante reſeruatione conſtat prouiſum ab Ordinario non habere parem titulum, vt habetur in *Vrgellen. Archidiaconatus. 15. Ianuarij 1592. coram Penia.*

Tertio, vbi reſeruatio materialiter accepta non eſt notorie, ſed iuſtè de ea dubitari poteſt, ut quia non conſtet de obitu in quo menſe prouiſus ab ordinario poſſidens eſt legitimus coutradictor ad effectum vt gratia iuſtificetur, vt in eius iuſtificatione ordinariè agatur, quia Papa per gratioſas ſubrogationes

non

non intendit præiudicare Ordinarij, aut prouiſis ab illis, vt in *Oritana Archipreſbyteratus. 18.Iunij. 1599. coram Cordnba*.

Quarto vbi reſeruatio formaliter accepta non eſt notoria, licet materialiter notoria ſit, vt quia conſtet de obitu in menſe reſeruato, ſed non conſtat de generali reſeruatione, quia Epiſcopus poteſt habere indultum, vel quia beneficium ſit vnitum Seminario, vel quid ſimile, tunc prouiſus ab Ordinario, & poſſidens eſt legitimus contradictor ſaltem, vt gratia iuſtificetur quia ſubrogatio eſt diſpoſitio conditionalis, ſeu prouiſio, & ceſſante notorietate reſeruationis, & prouiſio ab Ordinario poſſidente, non dicitur purificata conditio, niſi tota gratia iuſtificata, ita habetur in *Burgen. Preſtimonis de Pancoruo. 24. Octobr. 1588. coram Gypſio*.

Quinto, vbi notorium eſt nullam dari reſeruationem, tunc prouiſus ab Ordinario eſt omnino legitimus contradictor contra ſubrogatum Apoſtolicum, quia tunc prouiſus ab Ordinario habet parem titulum, cum Ordinarius in non reſeruatis habeat parem poteſtatem cum Papa. *c. ſi à ſede, de præb. libr. 6.* & habetur in *Elnen. beneficii Sancti Saluatoris 16. Decembr. 1602. coram Penia*, & quia dictum eſt prouiſum ab Ordinario eſſe legitimum contradictorem, vt gratia a ſubrogato iuſtificetur, aut gratia iuſtificata ſecum de potioritate iurium agatur via ordinaria, ideo ſciendum eſt gratiæ iuſtificationem tripliciter fieri poſſe, prima ſpecies eſt ordinaria, quæ in quacumque gratia eſt neceſſaria, ideſt, narrata eſſe iuſtificanda, vt gratia ſuffragetur, *cap. 1. vbi Ioan. Andr. & alii de lit. conteſt. lib. 6. Felin. in c. ad aures col. 5. verſ. tertia concluſio de reſcript. Mareſcot. variar. reſol. lib. 2. capit. 1. in princ.* & hæc iuſtificatio poteſt fieri extraiudicialiter, nam iuſtificantur iuſtificanda, & prouiſus immittitur, & ſufficit executorem aſſerere gratiã eſſe iuſtificatam, etiam quod in actis non conſtet de tali iuſtificatione, *Aegid. dec. 85. Put. deciſ. 144. n. 2. lib. 2.* ea ratione, quia officium executoris eſt extraiudiciale & extraiudicialiter procedit *Bald. in l. neque natales. numer. 17. Cod. de probat.* & dixi *Rota in Hiſpalen. Canonicatus 19. April. 1606. coram Greg. XV.* & in *Pacen. Puritatis 11. Decemb. 1609. coram Manzaned.* & ſufficit narrare quæ durarent gratiam, & quorum expreſſio facilius mouit Papam, etiamſi prouiſio ſit in forma dignum ſecunda ſpecies iuſtificationis, quæ eſt in ſubrogationibus gratioſis, in quibus narrata non ſunt iuſtificanda, ſed tantum reſeruatio, poſſeſſio defuncti, & clericatus ſubrogati, vt ſepæ dixi quæ iuſtificatio procedit, vt dixi in prima ſpecie. tertia ſpecies iuſtificationis eſt, quæ fit dato contradictore, & tunc ſiquis ſe opponit docens de iure ſuo, non tamen eſt legitimus contradictor, quia non poſſidet, vel poſſidet cum titulo impari, & ſummariè agendum eſt gratia tamen iudicialiter eſt iuſtificanda, nec datur appellatio ſuſpenſiua, vt habetur in *Neritonen. Penſionis. 26. Nouemb. 1607. coram Card. Caualerio Card. Seraphin. deciſ. 1484. nu. 2. & ſeq.* ſine præiudicio executionis ſi autem ſe opponit, qui eſt legitimus contradictor poſſidens cum pari titulo, vel ſaltem tali qui poſſit eſſe par, & poſſit excludere titulum prouiſi Apoſtolici, & tunc ordinariè erit agendum. *Mohedan. deciſ. 13.* vt lite pendente. *Put. deciſ. 302. & 306. lib. 1. deciſ. 135. lib. 2. Veral. dec. 329. num. 2. p. 1. Gonzalez in §. 7. proœmiali num. 243.* & prædicta, quod prouiſus ab Ordinario non ſint legitimus contradictor, procedunt contra quemcumq. prouiſum Apoſtolicum quocumque prouiſionis genere vltra gratioſam ſubrogationem, niſi in litteris Apoſtolicis inſit aliquid indicans executorem eſſe mixtum, & tunc enim datur appellatio ſiue adſit clauſula vocatis vocandis ſiue non. *Gonzal. Viuian. de iurepatr. gloſſ. 9. in adnot. num. 225. Garc. de benefic. part. 6. capit. 2. num. 140.* & fuit dictum in *Piſtorien. Canonicatus 17. Iunii 1615. coram Cardin. Canalerio, & coram Cardinal. Seraphin. deciſ. 1383. & 1045.* idem eſt ſi literæ ſint in forma dignum *Cardin. Seraphin. deciſ. 817.* & fuit dictum in *Agrigentina beneficii Sancti Antoni 12. Nouemb. 1602. coram Cordnba*.

Denique eſt ſciendum, quòd habens titulum ab Ordinario, & poſſidens non eſt legitimus contradictor ad impediendam remiſſionem prouiſi Apoſtolici ſtante reſeruatione, quia ad impediendum par titulus eſt neceſſarius. *Menoch. de adipiſcenda remed. 4. n. 581.* & fuit dictum in *Caputaquen. beneficii 22. Martii. 1609. coram Card. Marcomontio* & in *Nouarien. beneficii 5. Iunii. 1610. coram D. Coccino Decano*.

Et quoad famoſam allegationem Lapi 89. ex qua colligitur, quòd impetrans beneficium ad iuſtificationem ſui tituli non tenetur docere de titulo ſui prædeceſſoris, per cuius mortem illud impetrauit, ſed ſatis eſt, quod probet, prædeceſſorem longo temporè beneficium poſſediſſe, & quod communi opinione reputabatur habere ius, & titulum in beneficio, idem tenet *Rota deciſ. 10. in fin de rer. permut. in antiq. & deciſ. 4. eod. tit. in non. Sarnen. in reg. de trien. q. 16.* & dixi *Rota in Pampilonen. Parochialis de Ianzi. 21. Iunii 1604. coram D. Coccino* ad d. allegationem vide doctiſſime dicentem *Mareſcotum var. reſ. lib. 1. c. 41. per totum*.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus probari debet ſecundum Conc, Trid. c. 9. de ref. ſeſſ. 25.*
2 *Forma probandi iuſpatr. perſonarum priuatarum ex dict. Conc.*
3 *Qua procedit in poßeſſorio, & petitorio.*
4 *Iuſpatr. probatum ſemel iuxta formam Conc. Trid. amplius non de probari.*
5 *Et tunc ſufficit patrono quaſi poſſeſſio i*
6 *Iuſpatr. priuatarum perſonarum tribus modis probari poteſt.*
7 *Fundationis uerbo continentur conſtructio.*
8 *Et readificatio eccleſia deſtructæ.*
9 *Iuſpatr. probatur ex authenticis documentis fundationis, vel dotationis.*
10 *Authenticum documentum quod ſit.*
11 *Et eſt probatio probata.*
12 *Documenta vt probent, debent habere requiſita neceſſaria tam in celebratione, quam in extractione.*
13 *Compulſatio ſcripturam octo requiſita habere debet.*
14 *Pars eſt citanda ad dicendum contra iura producta.*
15 *Documenta producta ſunt recognoſcenda, ſi obiiciatur.*
16 *Probatio eadem requiritur ſuper exiſtentia iuriſpatr. tam in poßeſſorio, quam in petitorio.*
17 *Iuſpat. non probatur per teſtes.*
18 *Teſtium atteſtationes in antiquis actis redacta cenſentur ſcriptura authentica.*
19 *Libri viſitationum non probant iuſpatronatus.*
20 *Arma litera in lapidibus quando probent iuſpatronatus.*
21 *Authenticum documentum non dicitur, in quo enunciatur aliud inſtrumentum.*
22 *Bulla Epiſcopi dicitur documentum authenticum.*
23 *Iuſpatr. non probatur per aſſertionem Epiſcopi.*
24 *Sententia Ordinarij plurimum tribuitur ad probationem iuriſpatr.*
25 *Beneficia in dubio præſumuntur libera.*
26 *Iuſpatr. probatur per multiplicatas præſentationes.*
27 *Etiamſi dd. præſentationes eſſent interpollatæ.*

28 Media pręſumuntur ex probatione extremorum.
29 Multiplicatæ pręſentationes dicantur ad minus tres.
30 Multum denotat ad minus tres vices.
31 Pluralis locutio duorum n. fit.
32 Multum verificatur etiam in duobus.
33 Tempus antiquiſſimum dicitur centum annorum.
34 Tempus immemorabile eſt, quod hominum memoriam excedit.
35 Tempus immemorabile habet vim tituli.
36 Tempore immemorabile probatio poteſt allegari melior, titulus de mundo.
37 Tempus immemorabile præſcripturas centum annorum probatur per teſtes 60. anni ſufficiunt.
38 Et prædicti anni 60. debent eſſe lapſi ante motam litem.
39 Tempus immemorabile non iuuat, quando conſtat de vitioſo titulo.
40 Seu de mala fide.
41 Tempus immemorabile probatur per teſtes concurrentibus requiſitis quatuor.
42 Probationes in antiquis coniunguntur.
43 Tempus immemorabile quomodo ſit probandum.
44 Tempus immemorabile probatur per ſcripturas.
45 Tẽpus immemorabile probatur in beneficialibus per ſucceſſionem in beneficio.
46 Iuſpatr. probatur ſecundum iuris diſpoſitionem.
47 Iuſpatr. probatur per famam fundationis &c.
48 Enunciatiuæ antiquæ habent vim famæ.
49 Enunciatiuę antiquorum inſtrumentorum quando probẽt.
51 Quaſi poſſeſſio longiſſima præſentandi quando ſufficiat.
52 Famæ probatio aliquando ſufficit.
53 Iuriſp. titulus quando probetur per præſcriptionem.
54 Rota refert enunciatiuis ordinariorum.
55 Probatio minor ſufficit, quando non agitur contra Ordinarium circa iuſp.
56 Narratiua lit. Apoſtolicarum leniores probationes admittit.
57 Iuſpat. probatur ex enunciatiuis antiquorum inſtrumentorum emanatorum à non ſuſpecti.
58 Ordinarii aſſertio circa iuſp. multum valet.
59 Littera inſtitutionis aliquando probant iuſpat.
60 Et ſi ſint multiplicatę ſatisfaciunt decreto Conc. Trid.
61 Iuſpat. per ſententiam Epiſcopi antequam probatur.
62 Et ſententia tunc operatur, vt beneficium non poſſit dici reſeruatum.
63 Iuſpatr. probatur ex litteris in ſcriptis in lapide publico.
64 Iuſpatr. probetur ex veris chronicis.
65 Iuriſpat. exiſtentia a quando patet pertinentiam faciliter probatur.
66 Quaſi poſſeſſio quando, & quomodo acquiratur.
67 Patronus non poteſt reiici à ſua quaſi poſſeſſione.
68 Iuriſpat. iudicium oritur ex libro antiquiſſimum.
69 Iuſpat. quomodo canonizetur per ſententiam.
70 Rota non credit ſententiis niſi actis productis.
71 Iuſpat. perſonarum potentium quomodo probetur ſecundum Conc. Trid.
72 Vſurpatio in potentibus pręſumitur.
73 Marchiones, Duces, & ſim. perſonæ potentes ſunt.
74 Habentes perpetuam iuriſdictionem ſunt perſonæ potentes.
75 Vniuerſitates, & Communitates veniunt inter potentes.
76 Iurap. in Italia fuerint vſurpata ex receſſu Curiæ.
77 Vſurpatio pręſumitur, ſi inſtitutio ſpectet ad inferiores.
78 Vſurpatio pręſumitur in familia potenti.
79 Secus ſi duo ſint patroni, vnus potens, alter non.
80 Vſurpatio non præſumitur in Capitulo, ſeu collegio carente iuriſdictione.
81 Vſurpatio non præſumitur quando vniuerſitas habet tertiam partem iuriſp. cum aliis non potentib.
82 Iuſpat. potentium non probatur pręſentationibus antiquiſſimis, ſi non ſint continuatę.
83 Nec quinquagenaria poſſeſſio iuuat, ſi non ſit continuata.
84 Quę quinquagenaria non poteſt probari per teſtes.
85 Forma non poteſt impleri per æquipolens.
86 Poſſeſſio quinquagenaria quomodo probetur.
87 Et quomodo computetur ab initio.
88 Iuſpat. potentium probatur ſecundum Conc. Trid. quando lis eſt inter patronum, & eccleſiam.
89 Iuſp. potentium non poteſt probari per teſtes deponentes de tenore ſcripturarum deperditarum.
90 Vſurpatio quando pręſumatur.
91 Vſurpatio non pręſumitur in pluribus familiis prætendentibus.
92 Vſurpatio iuriſp. in quibus perſonis pręſumatur.
93 Iuriſpat. parochianorum quomodo probetur.
94 Iuſpat. habere, & ius præſentandi, quid importent.
95 Iuriſp. exiſtentia probata, debet probari eius pertinentia.
96 Deſcedentes debent probare iuſpatr. ad ſe deuolutum.
97 Iuriſp. ſucceſſio defertur in ſtirpes.
98 Quaſi poſſeſſione pręſentandi ſtante non eſt probanda deſcendentia.
99 Deſcendentia quomodo ſit probanda.
100 Deſcendentia in antiquis probatur faciliter.
101 Deſcendentia proueniens a primo fundatore quomodo ſit probanda.
102 Exemplum capellaniæ SS. Simoni, & Iudę.
103 Iuſp. competens ex priuilegio eſt ſublatum a Conc. Trid.
104 Etiamſi priuilegium eſſet ampliſſimum.
105 Princeps non poteſt veritatem mutare.
106 Iuriſp. eſt ſublatum etiamſi in priuilegio dicatur, quod ſit ac ſi eſſet ex fundatione.
107 Etiamſi in priuilegio eſſent clauſulæ derogantes.
108 Immemorabilis pręſcriptio nõ prodeſt contra Concilium.
109 Iuſpat. poteſt competere ex priuilegio conceſſo ex cauſa oneroſa.
110 Iuſp. conceſſum ex augumento dotis poteſt reuideri.
111 Ius eligendi competens Capitulo non tollitur per Concilium.
112 Iuſp. non poteſt competere ex Epiſcopi priuilegio.
113 Etiamſi patronus eſſet in poſſeſſione a longiſſimo tempore.
114 Epiſcopus non poteſt beneficium liberum efficere patronatum.
115 Iuſpatr. ex priuilegio ſublatum etiam per reg. 8. Cancell.
116 Iuſp. ſi competat ex augumento dotis an ſubſit reg. 8.
117 Epiſcopus poteſt pręſentatos non idoneos, repellere.
118 Inferiores inſtituunt præſentatum prius examinatum ab Epiſcopo.
119 Beneficii de nouo erecti inſtitutio hodie reſeruatur Epiſcopis.
120 Patroni non poſſunt ſe ingerere in perceptione fructuum beneficiorum.
121 Patroni non poſſunt vendere iuſpat.
122 Beneficium liberum vniri non poteſt cum beneficio iuriſ. patr.
123 Vnio quando ab ordinariis reuideri poſſit.
124 Iuſp. acquiſitum ex augumento dotis quãdo ab ordinariis cognoſce debeat.
125 Manuteneri quando debeat habens aſſiſtentiam, ſeu reſiſtentiam iuris communis.
126 Manutenendus eſt habens intentionem fundatam de iure communi.

Iuſpat.

Iuſpatronatus quomodo probetur.

CAP. V.

1 QVoniam in erectione beneficii hæc tria conſide-
rantur, nempe locus, dos, & lex iuxta trad. à *Cal-
der. conſ. 20. de iurep.* ſi enim fundatum ſit, & dotatum
ab aliquo cum reſeruatione iuriſp. dicitur beneficium
patronatum, in cuius beneficii vacatione probanda
eſt exiſtentia iuriſpatr. & ſimul pertinentia, videlicet,
quod tale beneficium vacans ſit de iurep. ex funda-
tione, & dotatione, & quod ad talem tanquam patro-
num præſentantem pertinet, ius preſentandi, vel quia
ſit hæres, vel de familia, vel vocatus in fundatione, vel
ſit donatarius, vel quia ſit in quaſi poſſeſſione iurepre-
ſentandi, de quibus nunc eſt videndum.

Iuſpatronatus igitur probatur ſecundum formam
traditam in Sacroſancto *Concil. Tridentin. ſeſſ. 25. de
reform. capit. 9. prout infra*, ſicuti legitima patrona-
tuum iura tollere, piaſque fidelium voluntates in eo-
rum inſtitutione violare equum non eſt, ſic etiam, vt
hoc colore beneficia eccleſiaſtica in ſeruitutem, quod
à multis impudenter fit, redigantur, non eſt permit-
tendum.

Vt igitur in omnibus ratio obſeruetur, decernit
Sancta Synodus, vt titulus iuſpatr. ſit ex fundatione,
vel dotatione qui ex authentico documento, & aliis
iure requiſitis oſtendatur: ſiue ex multiplicatis præ-
ſentationibus per antiquiſſimum temporis curſum,
qui hominum memoriam excedat, aliaſue ſecundum
iuris diſpoſitionem.

2 Itaque Conciliũ in præcedenti decreto tradit for-
mam probandi iuſpatronatus competens perſonis
priuatis, cum in ſubſequentibus tractet probatione iu
riſpatr. perſonarum potentium. *Hieron. Gonz. in comm.
ad regulam octauam Cancell. gloſſ. 18. num. 13.* quod de-
3 cretum locum habet in petitorio & poſſeſſorio, & ſi
poſt Concilium ſemel uacatio contigerit, & patronus
laicus, ſeu mixtus preſentauit, & coram ordinario do-
cuit de ſuo iurepatr. iuxta formam dicti Concilii, &
præuia cauſæ cognitione, ac ſeruatis ſeruãdis, ordina-
4 rius ſemel approbauit d. iuſpatr. & præſentatum inſti-
tuit, tunc licet deinde multories idem beneficium va-
care contingat, non, tenetur de titulo amplius in
poſſeſſorio ſaltem iudicio docere; licet de eodem
5 iurepat. controuertatur, ſed ſufficit patrono quaſi poſ-
ſeſſio, quam habet. ita declaraſse Sacra Congregat. re-
fert *Gonz. vbi ſup. n. 26. & dixit Rota in Piſana Capella-
26. Maij. 1494. coram Cardin. Blanchetto.*

6 Probari poteſt igitur iuſpatr. perſonarum priuatarum
tripliciter ex forma tradita à Concilio Tridentino, vi-
delicet, ex authenticis documentis fundationis, vel
dotationis, ex multiplicatis præſentationibus à tem-
pore immemorabili, aliaſue ſecundum iuris diſpoſi-
tionem, quæ omnia optime declarantur à *Gonz. vbi
ſup. n. 32. & ſeqq. à Garcia de beneficij par. 5. cap. 9. num.
38. & ſeqq. & ſub verbo fundationis*, poſito in Concilio
7 comprehenditur iuſpatr. competens ex conſtructione
ex *Coraſio de beneficij par. 4. cap. vlt. num. 12.* & compræ-
henditur etiam reædificatio eccleſię penitus deſtrutę.
*Gonzal. vbi ſup. num. 53. & Garc. ibidem num. 51. Ioan.
Aloiſius Ricc. Epiſcopus Vicanus in praxi rer. fori eccleſia-
ſtic. in tit. inſcripto praxis iuriſpatr. in princ. cum multis
ſeqq. & in collectan. dec. p. 1. collectan. 58. & Campanilis
in diuerſorio iuris canonici rubr. 11. c. 13. à num. 405. & Au-
ſtin. Barboſ. de off. & poteſt. Epiſc. p. 3. allegat. 72. n. 20. &
ſeqq.*

8 Quomodo autem probetur iuſpatr. uide *Rotam de-
ciſ. 254. 1014. & 1372. lib. 3. diuerſ. tradit. Cardin. Tuſcus
pract. concl. Iuris. litt. I. concluſ. 617. prax. Archiepiſc. Le-
on. p. 2. c. 21. de iurepatr. & fuit dictum in Terulen. benefi-
cii. 12. Februar. 1610. coram Card. Sacrato, quæ eſt dec. 22
in recent. part. 1. in Firmana. Altaris de Doriis, 15. Februar.
1610. coram Card. Sacrato, quę eſt deciſ. 224. in d. recent.
par. 1. & in Lucana iuriſpatr. 7. Maii. 1604. coram Reueren-
diſs Coccino Decano, quæ eſt dec. 77. vbi ſup. & in Lucana
Capellaniæ 14. Decembr. 1609. coram Penia, quæ eſt deciſ.
211. vbi ſup. in Feſulana iuſpatr. 6. Iunii. 1611. coram Car-
din. Canalerio, qua eſt dec. 333. vbi ſup. in Illerden. portio-
nis. 29. Aprilis 1613. coram R.P.D. Pirouano, quæ eſt dec.
181. vbi ſup. & in Mediolanen. iuriſpat. 29. Aprilis 1613.
coram D. Pirouano, quæ eſt deciſ. 482. vbi ſup. in Calagu-
ritana iuriſpatr. de victoria. 30. Octobr. 1613. coram Card.
Canalerio, qua eſt deciſ. 517. vbi ſupr. in Pampilonen. iu-
riſpatron. 30. Octobr. 1613. coram R.P.D. Pamphilio, quæ
eſt deciſ. 518. vbi ſup. in Neapolitana rectoriæ. 19. Decemb.
1600. coram D. Attrebaten. quæ eſt dec. 235. in recent. par.
2. in Zamorea. de morales 27. Iunii. 1605. coram Cardin.
Sacrato, quæ eſt dec. 146. vbi ſup. in Tuden. Parochialis de-
cima de Valeſa 7. Nouembr. 1611. coram D. Vbaldo, quæ
eſt dec. 360. vbi ſup. in Papien. iuriſpatr. 17. Februarii
1612. coram D. Mazanedo, quæ eſt dec. 374. vbi ſup. in Fir-
mana iuriſpatr. 15. Maii. & 15. Decembr. 1614. coram D.
Andr. quæ eſt dec. 541. vbi ſup. in Paleſtina Capellę 12. Maii
1614. coram. Dom. Andrea, quę eſt dec. 548. vbi ſup. & in
Auriaten. iuris nominandi. 18. Maii 1615. coram D. Buratto
quę eſt dec. 649. vbi ſupr. & habetur apud Card. Mantic.
deciſ. 208. & 274. Card. Seraph. dec. 1103. 1120. & 1141.*

9 Primo modo probatur titulus iuſpatr. ex authen-
ticis documentis fundationis, uel dotationis intelli-
10 gendo de fundatione, conſtructione facta legitime, et
cum conſenſu ordinarii, prout dixi *ſupr. libro ſecundo,
& dixit Rota in Burgen. S. Donat. iuriſpatronat. 20. Iunii.
1622. coram Reuerend. Dom. Merlino*, quę eſt in cal-
ce operis *deciſ. 17. & in ead. coram eod. 9. deciſ. 1922.*
quæ in calce oper. eſt *deciſ. 18. in Monopol. benefic. ſeu
Capella 6. Iunii 1622. coram R. P. D. Merlino*, quæ eſt
dec. in calce operis 17. & in *Reg. iuriſp. 10. Martii. 1623.*
11 *coram R.D.D. Pirouano*, quę in calce operis eſt deciſio
16. et authenticum documentum eſt, quod conficitur
per publicum notarium cum duorum, vel trium te-
ſtiũ præſentia, ſeu ſubſcriptione, et cuius probatio eſt
authentica, valida, et manifeſta. *cap. 1. & ibi Doct. &
gloſſ. in verbo, ſcriptura, de fide inſtrum. Dec. conſ. 423. n. 10*
& eſt probatio probata *Verall. dec. 421. n. 1. part. 2. &
12 deciſ. 256. nu. 5. part. 3.* & illa verba poſita in dict. Con-
cil. & aliis iure requiſitis, notant, quod ad hoc vt ta-
lia documenta probent, debent continere omnia re-
quiſita neceſſaria tam in celebratione, quæ, requiſi-
ta ponit. *Felin. in dict. cap. 1.* quam alia requiſita neceſ-
ſaria in extractione, & compulſatione, in qua ſunt ne-
ceſſaria octo requiſita poſita ab *Abb. in c. cum P. tabel-
lio n. 1. de fide inſtrum.* & de ſcripturarum compulſatio-
ne in hac materia iuriſpatr. fuit dictum in *Burn. S. Do-
13 min. Præpoſituræ, 19. Decembr. 1622. coram R.P.D. Burat-
to*, quæ eſt deciſio in calce operis 22. & pars eſt citan-
da ad dicendum contra iura tempore quo producun-
tur, *Rot. deciſ. 1. nu. 3. de fide inſtrum. in nouis, Caſtador dec.
14 8. nu. 6. de reſcript.* ac etiam ſunt recognoſcenda poſt
productionem, ſi de illorum fide obiiciatur; *Doct. in d.
cap. 1.* ſed in inſtrumentis antiquis vltra 70. annos d.
15 recognitio non eſt neceſſaria. *Put. dec. 151. lib. 2.* neque
in aliis caſibus, de quibus *Put. deciſ. 359. lib. 2. Ricc. in d.
praxi, n. 11.* & quando controuerſia eſt ſuper exiſten-
16 tiam iuriſpatr. eadem probationes requiruntur in
poſſeſſorio, in ſicut petitorio, *Steph. Gars. diſcept. forenſ.*

720.*num.*1.& fuit dictum coram Eminentiſſ.Card. Mi-
lino in *Auximana iuriſpatronatus,28.Maii*,1593.proba-
tur etiam iuſpat.ex inſtrumento donationis factę a pa-
trono cum debitis requiſitis, vt fuit dictum in *Aſcula-
na iuriſpatr.24.Februar.*1616.*coram Eminent. Veroſpio*,
quæ in calce operis eſt dec.23. & ex ſucceſſione hære-
ditaria in iurepat.hereditario,vt fuit dictũ in *Macera-
ten.Iuriſpat.15.Decēb.*1625.*1.et Iunij*,1626.quæ in calce
operis eſt *deciſ.24.coram Reuerendiſſ.D.Coccino Decano.*
17 Ideo probatio per teſtes hoc in caſu non admittitur
Gonzal.vbi ſup.num.76.Paul.Piaſec.in praxi Epiſc.p.2.c.
5.ita declarauit Sacr. Congregatio relata a *Riccium
in d.praxi iuriſpat.num.*4.Congregatio Concilij cenſuit
requiri pro forma, vt probatio fiat per authenticas
ſcripturas.& regulam eſſe conſtituendam, quod pro-
batio per teſtes non ſufficiat,*Prax.Leon.vbi ſupr. capit.
6.n.2.Barboſa vbi ſup.Steph.Gart.vbi ſup c.*168.*n.*21.nam
aliter de facili excluderetur Concilij Trid.conſtitutio.
18 Atteſtationes autem teſtium in antiquis actis reda-
ctæ cenſentur etiam ſcripturæ authenticę, vt per eas
intelligatur ſatisfactum diſpoſitioni d. Decreti Conci-
lij Tridentini,*Menoch.conſ.*336.*num.*3.*Campanil.d.cap.
13.num.*410.*& Barboſa vbi ſupr.nu.* 26. & de hoc modo
probãdi iuſpatr.vide *Monetam in tract.de commutat.vlt.
volunt.c.10, de derog.qualit.in fundat.benef.apposit.n.*210.
ideo libri viſitationũ non ſufficiũt ad probandũ iuſp.
19 *Piaſec.d.c.5.n.*7.neque arma inſignia,litteræ, ſiue epi-
taphia inſcripta in lapidibus marmoreis de re-
20 centi probant *arg. l. vlt. C. de reg. & ſumpt. fun.* in an-
tiquis verò iunctis alijs adminiculis coadiuuant, ita
*Polid.Rip.deciſ.ſeu obſeru.*68.*Guido Pap.deciſ.*341. *Card.
Seraph.d.deciſ.*1141.& fuit dictum in *Hiſpalen. iuriſpatr.
26.Martij*,1590.22.*Martij,& 31.Maij*,1593.*coram Card.*
21 *Pamphilio,& in Romana iuriſpat.10.Martij* 1595.*coram,
Card.Milino*, neque dicetur authenticum inſtrumentũ.
in quo enunciatur aliud inſtrumentum, vbi ſit mentio
de fundatione, *Affl.deciſ.*173.*Ricc.in d.praxi,n.*8.
22 Dicetur tamen authenticum documentum bulla
Epiſcopi,ſeu conſenſus in ſcripti prętitus ad fundan-
dum,conſtruendum,vel dotandum,*Ricc. ibidem num.* 5.
23 non probatur tamen iuſpat.per confeſſionem Epiſco-
pi aſſerentis tale beneficium eſſe iuriſpatronatus, vel
ralis perſonę,*Bald.conſ.5.vol.1. Veral.deciſ.38.p.1.* pluri-
24 mum tamen eſt tribuendum ſententijs ordinariorum
talis ad fauorum iuriſpatronatus,& præſentatorum,
*Card.Seraph.deciſ.*1141.& ratio eſt, quoniam Ordinarij
non ſolent multum fauere iſtis præſentationibus, *Rota
deciſ.1.de iurepatr.in nou.Card.Paleot.deciſ.23.Card.Put.*
172.*lib.1.& deciſ.*242.*lib.*2.quia in dubio beneficia prę-
25 ſumitur libera,cum iuſpatronatus ſit quędam ſeruitus
beneficij,quæ non pręſumitur *Card.deciſ.1352.n 1. & 2.*
de enunciatiuis vero quid coadiuuent, vide *Rotam de-
ciſ.2.de iurepatron.in nouis*, & licet ex confeſſione facta
in litteris Apoſtolicis non probetur iuſpatr. ad effe-
ctum canonizationis,*Sarnen.in reg.de trienn.q.36.num.
3.& Pampilonen. beneficij 10. April.* 1595.*coram Card.
Mantica, & Lucana parochialis 2.Ianu.*1601.*coram
Pamphilio*,tamen illa probatur in præiudicium confi-
tentis *Caſſador.deciſ.4.de preb.Put.deciſ.315.n. 3.lib. 2.*
præſertim quando confeſſio eſt adminiculata, & con-
iecturis fulcita, vt in *Regien.prioratus 9.Maij*, 1588.*co-
ram Card.Pamphilio*,quomodo autem probetur iuſpat.
mixtum,vide in *Papien.9.Maij*,1594.*coram Eminentiſſ.
D.Card.Millino* quæ in calce operis eſt deciſ.prima, &
in eadem coram eodem 22.*Maij*, 1595. quæ in calce
operis eſt deciſ.2. per atteſtationem autem Papæ fa-
ctam motu proprio plenè probatur iuſpat.vt fuit dictũ
in *Portuen.beneficij 27.Martij*,1595.*coram Eminentiſſ.
Card.Milino*,quæ in calce operis eſt deciſ.3.

26 Secundo modo probatur iuſpatr. per multiplicatas
præſentationes per antiquiſſimum temporis curſum,
qui hominum memoriam excedat, quod intelligitur
etiamſi nullum inſtrumentum fundationis, conſtru-
ctionis,ſeu dotationis oſtendatur,& quamuis in dictis
præſentationibus nulla appareat facta mentio funda-
tionis,conſtructionis, ſeu dotationis *Rota deciſ.*792.
num.11.p.1. diuerſ.Achill. de Graſ. deciſ. 4. de iurepatr. &
ita declaraſſe Sacr.Congregationem refert *Gonzal. ubi
ſupr. num.46. & Ricc. in dict.prax. numer.13. & Barboſa
vbi ſupra numer.29.Prax.Archiep.leon.d.capit.6. num.3.
Gregor.XV.dec.*452.*n.*1.& fuit dictum in *Pampilonen.iu-
riſpat.16.Iunij* 1586.*coram Orano.16.Febr.*1588. *coram
Card.Pamphili,& Ciuit. Caſtelli iuriſpatr.28. Maii* 1594.
coram d.Pamphil.& de probatione, iuriſp. per multipli-
catas præſentationes fuit dictum in *Aretina Capellaniæ
18.Maii*,1616.*coram R.P.D.Buratto*,quæ in calce operis
27 eſt deciſ. 25. etiamſi dictæ præſentationes eſſent in-
terpollatæ,& non ſucceſſiuæ, ſi tamen ſint effectuatæ,
ideſt confirmatæ ex inſtitutione, & poſſeſſione ſecuta,
ob ſucceſſiuam vacationem per obitum præſentatorũ
ideſt,ſi oſtendantur præſentationes antiquę,& moder-
nę, ſed mediæ non inueniatur, tamen iſtæ mediæ præ-
28 ſumuntur ex probatione extremorum *Card. Seraphin.
deciſ.337.& 1141.Gratian.vbi ſupr.c.392.num.10. gloſſ.
communiter recepta in c.accedens in verbo, proceſſu. poſt
med de cõuerſ.coniug.Felin.c.inter dilectos,de fide inſtrum.
Ricc.in d.praxi dec.*224.& fuit dictum in *Gerunden.bene-
ficij 15.Decemb.*1599.*coram d.Seraph.*& effectuatio prę-
ſentationum probatur ex vacatione per obitum præ-
ſentati,vt in *Lucana Capellanię 15.Maii* 1068.*coram Pe-
nia, & in Papien.Archipresbyt.19.Febr.*1601.*coram
Card. Pamphil.* ita etiam in vacatione per reſignatio-
nem preſentati,vt in d.Papien.non docto de contrario
ſtatu beneficij,*Alciat.de præſumpt.reg. 2. præſumpt. 22.
n.2.Mohed.deciſ.10.& 12.de iurep.Garc.d.c.9.n.8. & vide
Mareſc.var.reſ.lib.1.c.81. num. 6.& ſeqq.*
29 Multiplicatæ vero præſentatione dicuntur ad mi-
nus tres quia dictio, multum ſignificat ad minus tres
vices,*Laſ.in l.1.num.4. C. de fideicom. Caualcan. deciſ.* 17.
30 quod etiam videtur eſſe de mente *Achil.de Graſſ.deciſ.
16.de iurepatr.*verum duas ſufficere,vt dicantur multi-
plicatæ,aiunt *Caualcan.d.deciſ.17. num. 14. Mar. Anto-
nin.variar.reſol.lib.1.reſol.109.nu.37.Ricc.in d.praxi n.* 14.
*& Campanil.vbi ſupr.d.c.13.num.*425.*Barboſa vbi ſupr.n.*
31 41.ex eo, quia pluralis locutio duorum numero eſt
contenta *c. pluralis de reg. iur. lib.* 6. & prædicta dictio,
32 multum verificari poteſt in duobus ſecundum ſubie-
ctam materiam, *Barboſa ibidem n.*33.
33 Per antiquiſimum temporis curſum,qui hominum
memoriam excedat, & ſi non ſine antiquiſſimę non
inducunt præſumptionem iuriſpatron.vt fuit dictum in
Auximiana iuriſpatr.28.Maii 1593.*coram Eminentiſſ. D.
meo Card.Millino*,quę in calce operis eſt deciſ.4.& ma-
cõis opinio eſt tempus huiuſmodi eſſe centũ annorũ,
Menoch.de arb.iud.caſu 3.Maſcard. de probation. concluſ.
103.*Mart. Antonin.vbi ſup.reſol.80.num.*21.*Garc.vbi ſup.
part.12.c.2.num.*263.*Rota dec.*520.*cum ſeqq.part. 1. &
deciſ.584.p.2.in recentiorib.*nam antiquum factum dici-
tur ſi accedat centum annos,*Tiraq.in l.ſi vnquam, ver-
bo,omnia,num.31.C.de reuoc.donat.*& tale tempus requi-
34 ritur in caſu noſtro,cũ addatur, qui hominũ memoria
excedat,ideſt,quod ſit immemorabile,quod etiam requirit centũ
35 annos,*Maſcard.ubi ſup.concl.* 1214.*nu.*53. & habet vim
priuilegii,& tituli melioris de mũdo, *Put. dec.205.n.2.
& 3.l.1.Ant.Gab.de præſcript.cõcl.1.n.1.44.& 65.Gonz.*
36 *ubi ſupr.gl.33.n.4.* coq. probaro põt allegari fũdatio,
dotatio, vel alius melior titulus de mũdo, *c. ſuper qui-
buſdã §.præterea,et ibi gl.de verb.ſign.*& fuit reſolutũ in
vna

vna Mediolanen.iuriſpatr.21.Aprilis 1589. coram Com-
tulo, idque procedit, licet neque per inſtrumenta præ-
ſentationum , neque per teſtes ſuper immemorabili
deponentes nulla fiat mentio de fundatione, vel do-
37 tatione, Achil.de Graſſ.dec.4.num.7. de iurepatr. dictum
autem tempus immemorabile ſi probetur per ſcriptu-
ras centum anni requiruntur, ſi autem per teſtes, ſuf-
ficiunt ſexaginta anni Flamin. Pariſ. de confident. q.28.
num.235.Garc.d.cap.2.nu.265.& p.5.cap.9.num. 92. &
38 prædicti anni debent eſſe elapſi ante motam litem,
Gonz.d.gl.18.num.89.Barboſ.vbi ſupr.nu.38.Put.deciſio-
39 ne 449.num.2. in fine, lib.2. quod immemorabile non
ſuffragatur ſi conſtet de iniuſto, inualido, ſeu vitioſo
titulo, & principio, Pariſ.d.q.28 num.240.Put.dec.189.
n.5.lib.1.Creſcent.dec.2.n.4.de probat.& quando conſta-
40 ret de mala fide c. 1. de præſcript.Mynſing. d.cent.1. ob-
ſeru.30. & de hoc ſecundo modo probandi iuſp. vide
Monetam vbi ſup.n.211.& ſeq.

41 Tempus immemorabile probatur per teſtes concur-
rentibus requiſitis poſitis in gl. in cap. 1. de præſcript.
lib.6. quod teſtes ſint ad minus 54.annorum, & de 40.
teſtificentur de viſu, ſecundo, quod teſtes neceſſario
dicant communem opinionem eſſe, quod de contra-
rio vſu non extat memoria, tertio, quod teſtes ita ſē-
per viderint, & audierint, quarto quod numquam
fuerit obſeruatum contrarium, eadem requiſita po-
nit Myſing.cent.1.deciſ.30.Moed. deciſ.12.d.iurepat.Ve-
ral.dec. 290. & 291. part.3.Guid. Pap.dec. 357. Capic.
deciſ. 194. an autem præfati teſtes debeant in vniuer-
ſum deponere de omnibus d.requiſitis, & dicas, quod
non eſt enim difficilis talis probatio, merito debent
coniungi ad faciendum vnum totum, Franc.deciſ.56.
42 & 80. & in factis antiquis mille probationes coniun-
guntur, Put.dec.101. lib. 2.Ricc. in d. praxi n.16.& quo-
modo probatio fiat in antiquis, vide Guid. Pap.d.deciſ.
357.Bellam.dec.70. & Put. dec. 76. & 78.lib.1.& quo-
43 modo ſit articulādum, & probandum tempus imme-
morabile, & per quot teſtes, & quantum ſit d.tempus
vide Gabr.vbi ſup.n.71.ad finem.

44 Item immemorabile probatur per ſcripturas, licet
non poſſit directè probari negatiua hæc, non eſſe me-
moriam in contrarium, tamen poteſt per in directum
vt in ſimili dicunt Doct. poſſeſſionem directè nō pro-
bari inſtrumentis, Abb.in c.nobis, num.5.de reſcript. vt
45 ſi per inſtrumentum probetur per centum annos, &
vltra fuiſſe aliquos præſentatos ad beneficium, & vnū
ſucceſſiuè per obitum alterius ſubſtitutum in benefi-
cium præmortui, vtique probatum quoque erit, quod
alio modo non fuerit prouiſum de beneficio Ricc.in d.
praxi.n. 17. & ita in praxi vidi quaſi poſſeſſionem, vt
plurimum probari ex multiplicatis præſentationibus,
quæ probantur ex ſcripturis.

46 Tertio probatur iuſpatr. ſecundum iuris diſpoſitio-
nem, ideſt, vt poſſit probari iuſpatr. illiuſque titulus,
prout de iure communi diſponitur, Gonz.d.gl.18.num.
90.Garc.d.cap.9.n.83.Riccius in d.praxi num.19.& Barb.
vbi ſup.n.42.& ſeq. per illa verba Concil. aliaſue ſecun-
dum iuris diſpoſitionem, quæ denotant idem, quod
alio modo, Verall.dec.210.num.6.p.1.Put.dec.170.lib.
3. vnde nō ſolum probatur iuſpatr. per tempus imme-
morabile, quod probat legitimum titulum fundatio-
nis, ſeu dotationis Fel.in cap. cauſam, nu.6.de præſcript.
Mohed.dec.3.de iurepat. ſed etiam probatur per famam
fundatione, conſtructionis, ſeu dotationis concurren-
te longiſſima quaſi poſſeſſione præſentandi ſecundū
iuris diſpoſitione ſicut ante Concilium, Caſſad. deciſ.
13.de iurep. Achil.de Graſſ.deciſ.4. num.10. de iurep. Put.
47 deciſ.60.& deciſ.140.in fine, lib.2.& fuit dictum in vna
Tiraſonen.iuriſpræſentandi die 5.Maii, 1593.coram Litta,
Viuien. de Iurepat.

vt habetur apud Garc.d.c.9.n.83. & ſeq. Mar.Antonin.
vbi ſup.lib.1.reſol.109.n.30.Barboſa d.alleg.72.num.43.
& fuit dictum in Foroliuien. benefic.30. Octobr.1593. co-
ram Penia, & Ciuit.Caſtelli iuriſp.28.Maii 1593. coram
48 Card.Pamphilio, & in hoc in caſu enunciatiuæ antiquę
habent vim famæ vt fuit deciſum in Gerunden. beneficii
20.Iunii, 1597.coram Orano, Put.dec.209.lib.2.& enun-
ciatiuę antiquiorum inſtrumentorum a centum annis
49 citra etiamſi habeant originem ab eiſdem perſonis,
& perſonis ſuſpectis probant fundationē ſi ſint admi-
niculatæ, & concurrente quaſi poſſeſſione, Garc.d.c.6.
n.91.Rota dec.360.n.5.p.2.in recentiorib.& fuit dictum in
Barchinonen.vnionis 5. Decemb.1597. coram Gypſio.

50 Et quando enunciatiuæ probent latius habetur in
Rota dec.374.part.2.in recentioribus prædictis. & fuit di-
ctum in Tudertina iuriſpatronatus parochialis S.Laurentii
9.Iunij, 1623.coram Reuerend.Patriarcha Hieroſolymita-
no, quæ in calce operis eſt deciſione 5.& dicta longiſſi-
51 ma quaſi poſſeſſio præſentandi ſufficit, ſi benè probe-
tur per teſtes deponentes de viſu per 30.annos, vt fuit
dictū in vna Iacent.Penſionis, 4.Maii, 1601.coram Emi-
nentiſſ.D.meo Cardinal.Millino, & ſufficit probatio fa-
mæ iunctis alijs adminiculis Acchil.de Graſſ.deciſi.7.de
iurepatr.Dec.conſ.117. & fuit dictum in Romana iuriſpat.
52 10.Maii.1595.coram Eminent.D. Cardin.Milino, quæ in
calcę operis eſt dec.6. & poteſt ſimiliter probari titu-
los iuſpatr. per præſcriptionem 40.annorum cum titu-
53 lo colorato, cum hæc valeat, quantum immemorabile
cap. 1. de præſcript. lib.6. & in probatione iuriſpatron.
54 ſolet Rota multum deferrè enunciatiuis ordinario-
rum, Rota dec.11.de iurepat.in nouis Put.deciſ.243.lib.2.
55 & longe minores probationes ſufficiunt, quando non
agitur contra ordinarium, vindicantem eccleſiam in
libertatem, Caſſador.dec.1.n.2.de probationib. & leuio-
56 res probationes ſufficiunt pro verificanda narratiua
cōtēta in gratia Apoſtolica, quod beneficiū ſit iuriſp.
Maſc.vbi ſup.concl.177.& de probando iurep. Maſcard.
concl.959.& Lamb.de iurep. lib.2.p.2.q.16.art.4.& 5.

57 Accedit, quod etiam ex enunciatiuis antiquorum
inſtrumentorum emanatis a diuerſis perſonis non ſu-
ſpectis probatur iuriſpat. Acchil.dict. dec. 7. Garc. dict.
cap.9.numer. 88. & multum confert aſſertio Ordinarij
facta in viſitatione, quod beneficium ſit iuriſpatr.
58 Creſcent.deciſion. 2. de iurepatr. item ex litteris conti-
nentibus inſtitutionem rectoris in beneficio datam
à Superiore ad præſentationem patroni. Pariſ.de reſi-
59 gnat.benefic.lib.8.quæſt.11.num.38.Rota deciſion.376.&
1446.lib.3.diuerſ.& ſi ſint multiplicatæ ſatisfaciunt di-
60 cto decreto Concil. ad probandum iuſpatr. item pro-
batur iuſpatr. per ſententiam Epiſcopi antiquam, in
61 qua iudicauit iuſpatr. ad aliquem pertinere, Caſtad.
deciſione ſecunda, numer. 3.de probationib. Put. deciſione
338.lib.1.& per dictam ſententiam taliter operatur, vt
62 non ſit locus immiſſioni tanquam de beneficio reſer-
uato, Gregor. XV. dec.58.num.4. item ex litteris inſcri-
63 tis in lapide poſito loco publico ab immemorabili
tempore citra probatur iuriſpatr. Caualcan. dicta dec.
17.n.1.Garc.d.c.9.n.91. Item ex veris chronicis ſcriptis
64 ab immemorabili tempore probatur iuſpatr. Barboſa
vbi ſup.n.53.per gl.in c.inter dilectus in verbo, magis, de
fide inſtrum.

65 Et inſuper quando conſtat de exiſtentia iuriſpatr. &
quod beneficium ſit iuriſpatronatus, non autem libe-
rum tunc probatio pertinentiæ eſt facilis, ſufficit nam-
que, quod quis ſemel admiſſus fuerit ad præſentan-
dum ab aliis compatronis tamquam unus ex illis, vt
per illum ſolum actum effectuatum ſit illi, acquiſita
66 poſſeſſio, & in poſterum poſſit pręſentare Gonz. dicto
gl.18.numer.62.& num.110.& in gloſſa 45. §.2. a numer.

29.nec poteſt repelli patronus a ſua quaſi poſſeſſione
67 præſentandi,ſi adhibita cauſæ cognitione ſecundum
formam d.Conc.poſt.d.Concilium ſuper d.iurepat, ordina-
rius præſentatum a patrono inſtituerit, etiamſi poſt
per obitum talis inſtituti contingerit item de validi
tate dict.iuriſp.dubitari, vt ſæpius in Rota fuit deci-
ſum,& debet manuteneri patronus in ſua quaſi poſſeſ-
ſione ſaluis iuribus fiſco in petitorio. *Riccius in decur.*
Archiepiſcopo Neapolit.dec.63,& Moneta vbi ſup.n.247
.Accedit quod magnum iudicis iuriſpatr. datur ex eo
68 quod in libro antiquiſſimo reperiatur deſcriptum
beneficium eſſe ad aliorum præſentationem *Gregor.*
XV. dec.83.n.2.Moneta,vbi ſud.n.214.
69 An autem iuſp. canonizetur ex ſola productione
ſententię, per quam conſtet de iurep. & vera eſt opi-
nio negatiua,quoniam ſententia, quę ex actis non iu-
ſtificatur,dicitur ipſo iure nulla,*Card.Seraph.dec.1268*.
& partium conſenſu reparari non poteſt,neque in rem
iudicatam tranſit, & Rota non ſolet fidem preſtare
huiuſmodi ſententijs, niſi actis productis. *Caſſad. dec.*
179.Put. decisi.401, lib.1. vide Rictium in d.praxi decis.
215.n.294.& 295.
70 Et notandum eſt, quod iuſpatr. habuiſſe effectum
probatur ex eo, quod beneficium reperitur conſtitu-
tū & dotatum prout in inſtrumento naratur ad *l.cum*
ſeruus.ff.de verbor.oblig. Felin in c.ſicut, n.35.de re iudic.
Verall.dec.226.n.t.p.2. & fuit dictum in Romana Capel-
laniæ 12 Iunii 1589.coram Card.Pamphilio,& in Cluſina
beneficii.31.Ianuar. 1590. coram Orano & Imolen. iuriſp.
26.Martii 1593.coram Card.Pamphilio,
71 Nunc ſecundo principaliter eſt uidendum quomo-
do probetur iuſpatr. competens perſonis potentibus
communitatibus,ſeu vniuerſitatibus, qui modus præ-
ſcribitur a *Conc.Triden.d.cap.9.de reform.ſeſſ.25.in verſ.*
in iis vero.vbi ita dicitur in iis vero perſonis, ſeu com-
munitatibus,vel vniuerſitatibus, in quibus id ius ple-
rumque ex vſurpatione potius quæſitum præſumi ſo-
let,plenior,& exactior probatio ad docendum verum
titulum requiratur nec immemorabilis temporis pro-
batio aliter eis ſuffragetur,quamſi præpter reliqua ad
eum neceſſaria,præſentationes etiam continuatæ,non
minori ſaltem, quam quinquaginta annorum ſpatio,
quæ omnes effectum ſortitæ ſint authenticis ſcriptu-
ris probentur.
72 Et ita forma ſeruanda eſt in probando tali iurep.
quia in præfatis, præſumitur vſurpatio. *Butrius in cap.*
cum dilectus, verſ.2. de offic.deleg. Ptolom.deciſione 705.
73 *Put.dec.59.lib.1.num.1.*& inter pręfatas perſonas con-
numerantur domini caſtri,vt ſunt domicelli marchio-
nes,duces, ac principes, *Put. deciſione 51. ſeu 58. lib.1*
Peregrin.deciſion.5.libr.1. Verall. deciſiue.128. part.2.
ſiue recognoſcant ſiue non recognoſcant ſuperiorem
Put.deciſion.65.libr.primi, & ita cenſuit S. Congre-
at.relata à Riccio in dict. praxi, deciſion. 146. numer.24.
Congregatio cenſuit barones, & alios dominos per-
petuam iuriſdictionem obtinentes compræhendi in
hoc decreto in verſicul.in iis uero perſonis,præſumi-
tur quoque uſurpatio in perſonis congeſtis per *Put.*
deciſ.59. 60. 61. & 62. lib.1 Flamin. Parif.confidentia.
74 *quaſt.28.num.143.Gonz.dicta.gl.18.num.66.& Barboſa,*
vbi ſup.num.65.& idem eſt in vniuerſitatibus, et com-
75 munitatibus propter illarum poientiam *Put.deciſion.*
205.lib.1.etiamſi ſit parua vniuerſitas, *Rota in vna Bo-*
nonien. iurepatr. 20. Martii 1589. coram Gypſio, & facit
*deciſione 543.in recentior.*quod procedit maxime in ita-
76 lia, in qua propter receſſum Curiæ, omnes populi
iuſpræſentandi uſurparunt, *Put. vbi ſupra Spec. tit.de*
iurepatr.col.3.verſ.& nota. et in locis, in quibus ordi-
77 narii collatores ſunt inferiores Epiſcopo, et minoris
auctoritatis,ſeu alii habentes ius inſtituendi,quorum
qualitate attenta præſumi poteſt uſurpatio, et quod
non fuerint auſi vniuerſitatibus contradicere, ut per
Put.deciſ.57.lib.1.Achil.de Graſſ.deciſione.4.de iurep.
vt fuit dictum in *Nullius Archipraesbyteratus 2. Maii,*
& 1.Iunii 1588.coram Card.Pamphilio,illud autem pro-
cedit, ſi tota vniuerſitas hoc ageret, ſecus autem ſi
certa pars illius prætenderet iuſpatr.*Gonzal.dict.glos.*
18.nu.68.Garc.d.c.9.num.102.Riccius in dict.praxi, deci-
ſione 149.num.36.item in familia potenti pręſumitur
78 uſurpatio, *Rot.dec.196.num.2.part. 2.diuerſ.& fuit di-*
ctum in Sabin. iuriſpatr. 26.Octobr. 1594. coram Litta,in
Sorana iuriſpatr.28. April.1603. & Iac. Paroch. 7. Iunii
1603. coram Card. Pamphilio, item cadit præſumptio
uſurpationis quando iuſpatr. competit Parochianis,
Put.deciſ.57.& 205.lib.1.& fuit dictum in Cremonen. Ca-
pellanię, 2. April.1601.coram D.Coccino, et idem eſt in
vniuerſitate,et communitate parua,ut fuit dictum in
d.Cremonen. quod tamen non procedit quando duo
eſſet patroni unus potens,alter priuatus,*Menoch.de præ-*
*ſum.lib.3.præſum.90. n.15.& ſeqq.*neque procedit in Ca
79 pitulo,neq. Collegio iuriſdictione carente, *Rota dec.*
798.numer.4. part.prima, diuerſ. & ſi vniuerſitas habet
tertiam partem iuriſpatr. & perſonæ non potentes,
80 habent alias tres partes, quod non intrat in hoc caſu
diſpoſitio Conc. Tridentini cum ceſſet ratio vſurpatio-
81 nis in dicta vniuerſitate ita *Rota in una Aurien. Paro-*
chialis de Pao.5.Decemb.1605.coram Manzanedo, Gonz.
ibid.n.69.
82 Ideoque probatio iuriſpat. competentis potenti-
bus tūc eſt faciēda prout a Conc. præſcribitur nec ſuf-
ficiunt præſentationes etiam centum annorum ſeu
ducentorum ſi non ſunt continuatæ,*Parif.de confident.*
dicta quaſt. 28. num. 225. neque. iuuant ſi omnes effe-
ctum ſortitæ non ſint,et confirmatæ, *Card.Seraph.dec.*
1141,et præſentatus poſſeſſionem ſit aſſecutus, *Cald.*
conſil.12.de iurepatr. Ricc.in d. praxi deciſ.152.numer.38.
Barboſa ubi ſupr.num. 56.nec quinquagenaria poſſeſſio
83 continuata iuuat, ſi aliqua adſit interpollatio, ſed
oportet,ut ſit adeo continuata,vt in omnibus contin-
gentibus uacationibus vna præſentatio ſequatur al-
teram, ita probat illum uerbum continuatæ, *c.acce-*
dentibus,iuncta gl.1.in fine de priuileg.& Gonz. ubi ſupr.
84 *num.73.& 74.* quæ quinquagenaria cum ex Concilio
debeat per authenticas ſcripturas probari, non po-
teſt probari per teſtes, quia dicta forma tradicta à
Conc.non poteſt adimpleri per ęquipollens *Mareſcot.*
*varar.reſol.lib.2.cap.52.num.2. Garc.d.cap.9.num.113.*et
prædicta quinquagenaria poſſeſſio probatur per pro-
85 uiſiones factas ad præſentationem patronorum ad
beneficia per obitum vacantia tantum et quando cō-
ſtat, quod per obitum rectoris alter præſentatus fuit
nam ex eo probatur, quod illæ effectum ſortitæ ſunt,
*Rota dec.545.num.2.lib.2.diuerſ.*et prædicti quinquaginta
86 anni initium ſumunt a die,quo apparet factam fuiſſe
primam præſentationem, et antiquiorē productam in
actis cum ſubſequenti inſtitutione et numerantur uſ-
que ad diem litis motæ, in qua controuertitur an ſit,
et conſtet eſſe de iurepatr. *Campanil.d. c.19.num.426.*
et rigor talis probationis requiritur ſi agitur contra
87 eccleſiam vindicantem ſe in libertatem; non autem
quando lis eſt inter ipſos compatronos,vel alios præ-
tendentes iuſp.*Gonz.vbi ſup.n.59.Barboſa vbi ſup.n.68.*
58 Nec refert, ſi dicatur ſcripturas eſſe deperditas, &
ideo velint iuſpatr.per teſtes probare,& hi deponerēt
de tenore illarum,attamen talis probatio remanet
excluſa,cum Concilium non confidat de teſtibus,nam
aliter de facili eluderetur diſpoſitio dicti Conc. *Butr.*
deciſione 225.lib.3. Veral. deciſ. 134. part. 2.Gonz. vbi
ſupr.

ſup.n.82.& 83,& Ricc.in d.praxi deciſ.150. nu.37. & fuit
89 dictum in *Theatina Abbatia* , 28. *Aprilis* 1603. *coram*
Eminentiſſ.D.Card.Millino , quæ in calce operis eſt de-
ciſ.7.

90 Vſurpatio ergo præſumitur in potente habente in
loco beneficij iuriſdictionem temporalem , *Greg.XV.*
deciſ. 222.n.1.Garc.d.9.n.98.Gonzal.d.gl.18.n.75.& ſeq.
& Barboſa vbi ſup.num.63.& ſeq. & Riccius in collect.
deciſ.collectan.1240.& fuit dictum *in Hieracen. Iuriſpatr.*
14.*Maij*,1614.*coram Eminent.D.Card.Veroſpio*, quæ in
calce huius operis eſt dec.8.& in eadem coram eodem
die 27.*Iunij*,1614.quæ in calce operis eſt deciſ. 9. & in
eadem corā eodē *die* 24.*Febru.*1619.quæ in operis cal-
ce eſt dec.10.& in eadem coram eodem *die* 17.*Februa-*
rij 1617. quæ in calce operis eſt deciſ.11.tamen ſi plu-
res familię de aliqua vniuerſitate prætenderent iuſpa-
91 tron. non per hoc in eis præſumitur vſurpatio , nec
aſtingerentur ad probandum iuſpatronat. ſecundum
d.formam traditam a Concilio in perſonis potenti-
bus *annot.ad Greg.XV.ad d.dec.*222.*n.11.*& de perſonis,
in quibus eſt præsūptio talis vſurpationes vide *Steph.*
*Gratian.vbi ſup.c.*108.*n.*20.*&* 21.*& c.*310.*n.*80.*& ſeqq.*
92 ſi vero conſtet de exiſtentia iuriſpatr. per fundatio-
nem,& dotationem factas a perſona priuata , ſed ta-
men dubitatur de illius pertinentia ad communitatē,
vel aliam perſonam ſuſpectam tunc non intrat præ-
ſumptio vſurpationis ſed ſufficiunt probationes ordi-
nariæ,vt fuit dictum in *Sorana iuriſpa.*28.*Aprilis*,1603.
coram Card.Pamphilio,

93 Idem eſt in parchianis, qui ex antiqua conſuetudi-
ne præſentauerunt Epiſcopi rectorem gratum ; & ad
illorum preces Epiſcopus eccleſiæ prouiderit, quia
illis non tamen competit iuſpatr. niſi aliter doceant
de iurepat.Abb.poſt alios *c.querelam,n.2.de elect.*quia
non ſequitur competit mihi ius præſentandi, ergo ha-
94 beo iuſpat *Gonzal.vbi ſup.n.*92. de his vide *Monetam*
*vbi ſup.n.*215.*& ſeq.*& quando iuſpatron. præſumatur
ex vſurpatione quæſitum tam in familia potente, quam
in parochianis, vel non , fuit dictum in *Lucana iuriſpa-*
tronatus de Podijs,26.*Iunij* 1619. quæ in calce operis eſt
95 dec.26.& in eadem coram eodem *die* 2. *Decemb.*1619.
quæ in calce operis eſt deciſ. 27. & in eadē corā eodē
31. *Ianuarij* 1620. quæ in calce operis eſt deciſ. 28.
& in eadem coram eodem 23. Martij 1620. quæ in
calce operis eſt deciſ. 29. & in eadem coram Re-
uerendiſſ.*Domino Coccino Decano*,20.*Nouembris* , 1620.
96 quę in calce operis eſt dec. 30. & in eadem coram eo-
dem *Domino Decano*, 5.*Martij* 1621.quę in calce operis
eſt dec.31. & in eadem coram eodem *Dom.Decano* 31.
Martij 1621. quæ in calce operis eſt deciſ. 32. & in ea-
dem coram eodem *Domino Decano*,28.*Maij* , 1621.quæ
in calce operis eſt dec.33. & in eadem coram eodem
Domino Decano , 24.*Iunij*, 1621.quæ in calce operis eſt
dec.34.

97 Et eſt notandum,quod probata exiſtentia iuriſp.de-
bet probari illius pertinentia , & ideo deſcendentes,
tentur probare iuſto titulo ex iure deuolutionis ſe eſſe
patronos ex hereditate, legato,donatione,& alio mo-
do, in quo iuſpatronat.ſucceditur in ſtirpes ; ſi ſucceſ-
ſio ſit ex hęreditate , ſi autem alio titulo ſucceditur in
capita *cle.in plaries.de iurep.Grat.vbi ſupra,cap.*521.*num.*
28.*Campanil.dicto cap.*13.*n.*384.*Gonzal.gloſſ.*45.*num.*61.
*Riccius in d.collectan.par.*5.*collectan.*1733.*& Barboſa vbi*
*ſupra, num.*70. ſtante tamen quaſi poſſeſſione præſen-
98 tandi non eſt probanda deſcendentia patronorum
ad effectum præſentandi, *Card.Seraphin.deciſione* 1334.
num.vltim. & quomodo ſit probanda deſcendentia
tradit *Maroſcott.vbi ſup.lib.*1.*capit.*70. *& Riccius in di-*
*cta praxi deciſ.*155.*num.*54.*& ſeq.* quæ deſcendentia

99 in antiquis probatur leuioribus probationibus,tradit
Marc.Antonin. Gennenſ. Epiſcopus Iſernienſ. praxi Cur.
*Archiepiſc.Neapolit.cap.*82.*nu.*1.varia de iurepatr. nec
100 eſt neceſſe probare deſcendentiam a primo funda-
tore,ſed ſatis eſt eam probare,& ab eo deuenire , qui
fuit in quaſi poſſeſſione præſentandi,*Rota deciſ.*146.*nu.*
101 1.*& dec.*224.*n.*8.*in recentioribus,annota,Greg.XV.dec.*
349.*num.*6.*& Zecchius de benefic.& penſ.cap,*1.*nu.*51. &
quomodo iuſpatron.validè transferatur per donatio-
nem fuit dictum in Lucana juriſp.20.Iunij 1602.coram
Eminentiſs.Card,Millino , quæ in calce operis eſt de-
ciſ.13.

102 Exemplum ſit,ſi agatur de capellania SS.Simonis,&
Iudę exiſtente in primatiali eccleſia Piſana fundata
ab Illuſtriſſim.viro D. Petro Lante Patritio Piſano,de
quo extat ſepulchrum Romæ in eccleſia S. Mariæ de
Araceli,nam ex dicta fundatione patet d. Petrum fun-
daſſe,conſtruxiſſe,& dotaſſe dictam Capellam ex con-
ſenſu Ordinarij, & cum d.fundatio ſit forſan quingen-
torum annorum , eſſet probanda deſcendentia proue-
niens a d.D.Petro quæ diſcendentia in antiquis proba-
tur leuiorib.probationibus , vt tradit *Marcus Anton.*
Gennen.Epiſcop.Iſern.in praxi cur.Arch.Neapol.dict.cap.
82.*num.*1.quę deſcendentia verificatur in Eminentiſſ.&
Reuerend.D.Marcello Lante S.R.E.Cardinal.Ampliſ-
ſimo , & Illuſtriſſim. D. Marco Antonio eius fratre
Marchione Turris Andreæ,& in Ill.D. Federico Lante
& a alijs nobilib.de d.familia,quæ familia Piſis ſemper
inter primarias,& nobiliſſimas fuit,et eſt, neque pro-
bari poterit tali deſcendentia per tot ætates, cum an-
tiqua ignorentur nomina præſertim Piſis , vbi tempo-
rum injuria deperditæ ſunt ſcripturæ, & documenta
eſſet enim probandum , quod ab illo primò fundatore
deuenerit d.iuſpat.in anteceſſores dd. Nobilium nunc
viuentium , et conſequenter ad ſupradictos Illuſtriſſ.
Domino nunc ſuperſtites , cum ergo d. capellania re-
periatur fundata a d.Domino Petro & nūc pertineat
ad dd.Dominos de d.familia, vrgentiſſima erit præsū-
ptio per legitimas ętates ad eoſdem Dominos nunc ſu-
perſtite perueniſſe,et de modo talis probationis vide
Abb.*conſ.*102.*p.*2.concurrit enim antiquitas facti,et cō
tinuatio eiuſdem familię iuncta probatione famæ
etiam per teſtes de auditu , ex quibus d. iuſpatr.anti-
quum probatur .

Tertio principaliter eſt notandum, quod *in d.capit.*
*9.de conc.*5.habetur in verſic.reliqui,vbi ita dicit ; reli-
qui patronatus omnes in beneficij tam in ſecularibus,
quam regularibus , ſeu parochialibus vel dignita-
tibus , aut quibuſcumque alijs beneficijs in cathedra-
li,vel collegiata eccleſia,ſeu facultates, & priuilegia
conceſſit tam in vim patronatus, quam alio quocum-
que iure nominandi,eligendi,præſentandi ad ea cum
vacant (exceptis patronatibus ſuper cathedralibus
eccleſijs competentibus , et exceptis alijs , quæ
ad Imperatorem , et Reges , ſeu regna poſſiden-
tes,alioque ſublimes , et ſupremos Principes iura Im-
perij in dominijs ſuis habentes pertinent, et quæ in fa-
uorem ſtudiorum generalium conceſſa ſunt) in
totum prorſus abrogata , et irrita cum quaſi poſſeſ-
ſione inde ſecuta intelligantur,beneficiaque huiuſmo-
di tanquam libera a ſuis collatoribus conferantur , ac
prouiſiones huiuſmodi plenum effectum conſequan-
tur .

103 Ex quo notatur , quod per d. Concilium ſublata
ſunt omnia iurapatr. competentia ſuper quibuſcum-
que beneficijs vigore priuilegiorum cum quaſi poſſeſ-
ſione inde ſecuta, quæ poſt Concilium a ſuis collatori-
bus vti libera conferi debent , exceptis patronatibus
104 ſuper cathedralibus, &c. quod procedit etiamſi talia

pri-

priuilegia ampliſſimas clauſulas contineat,& quod ha-
beantur , & regulentur perinde ac ſi talia iurapatron.
competerent ex vera fundatione , & dotatione , &c. &
cum alijs efficaciſſimis clanſulis , &c.quia licet Prin-
ceps fingat eſſe vera ex fundatione,& dotatione tamē
105 reuera ſunt ex priuilegio,cū Princeps nō poſſit veri.
tatē mutare,quamuis contra eam fingere poſſit, vide
Gonzal.vbi ſupr. §.1.proœm.num.74.& 75.& d. gloſſa 18.
n.98.& ſeq.gloſſ.43.num.13.Maſſobr.in praxi hab. conc.ad
vac.paroch.eccleſ.præludio 7.dubio 20.a n.48. item ſubla-
106 rum eſt tale iuſpatr.etiāſi in priuilegio dicatur quod
ſit eiuſdem naturę,vt eſt iuſpatron.ex fundat.&c.& re-
gum,ita Rota in vna Lucana Decanatus,19.Ianuarij 1605.
coram Eminentiſſim.Cardin.Mill.etiamſi in priuilegio eſ-
ſent inſertæ clauſulę derogantes quibuſcunque conſti-
tutionibus &c.quia non porriguntur ad conſtitutiones
107 Conciliares , niſi nominatim illarum mentio facta
ſit,c.ex parte,de cappell. monach. Oldrad.conſil.326.nu. 1.
Calderin.conſilio 11.de priuileg.Felin.in c.nonnulli,n. 2. &
3.de reſcript.Verall.deciſione 122.& 123.part.1. de his late
Garc. dict.cap. 9. a num 115. vbi num. 119. ait non pro-
deſſe immemorabilem contra d.Concilium ſi conſtet
108 de origine priuilegij , vel ſi præſumitur eſſe ex priui-
legio .

109 Fallit tamen hoc in priuilegijs conceſſis ex cauſa
oneroſa,vt ſi ex cauſa reædificationis, quia Concilium
non derogat iuripatr. competenti ex iuris communis
diſpoſitione , Rota deciſione 687. lib.1. & deciſione 269.
lib.2.diuerſ.Garc.vbi ſupra,num.120. & 121. & Iuſpatro-
natus ex augumento dotis conceſſum etiam a Papa a
110 40.annis citra ſubijcitur examini , & reuiſioni Ordi-
narij , ex dicto cap.9.conc.Garc.vbi ſupra , a num.124.
Maſſob.vbi ſup.prælud.7.dub. 3. num. 14. & ſeqq. & dub.
21.& de tali iurepatron.ex augumento dotis in Luca-
na Canonicatus fuit dictum 14.Maij 1590.coram R. P. D.
Burato,quæ in calce operis eſt deciſione 35.& in Ianuen.
Abbatia,24.Maij 1624.coram R.P.D.Burato,quæ in cal-
ce operis eſt deciſione 36. & in eadem coram eodem
5.Martij 1625.quę in calce operis eſt deciſ.37.& in ea-
dem coram eodem 22.Iunij 1625.quæ in calce eſt de-
ciſione 38.& in eadem coram eadem 22.Iunij 1626.
quæ in fine operis eſt deciſione 39. vbi tractatur de
materia deuolutionis , quando non fuit facta pręſen-
tatio.

111 Neque per hoc decretum Conc. eſt excluſum ius eli-
gendi competens Capitulo ex conſuetudine ad vacan-
tes præbendas,& canonicatus, quia Concilil. loquitur
de iurepat.non autem de alijs electionibus competen-
tibus inferiori ad doctrinam Caſſad. deciſ. 22. de præb.
ſunt enim diuerſa,eligere,& præſentare.

112 Hic eſt notandum iuſpatron.non poſſe competere
ex priuilegio & conceſſione Epiſcopi,c.2.de reb. eccleſ.
non alien.lib.6. Rebuff.in praxi in 3. p. ſignat. verſ. necnon
iuripat. Staphil.de litt.grat.titul. de modo,& forma impetr.
§.1 iuriſpatr.prærog.num.3.& 4.etiamſi patronus eſſet
113 ex eo in poſſeſſione per 140.annos,vel alio lōgiſſimo
tempore cum conſtet de inualido priuilegio , Gonzal.
d.gloſſa 18.numer.48. Pariſ.dict. quæſtione 28. num. 240.
114 & ita tenuit Rota relata a Garc.d.capit. 9. num. 128.
& 129. nec poteſt Epiſcopus capellam reuerſam ad
præſtinam libertatem,& ſic ad Ordinarij collationem
per ſuam dotationem redigere in ſeruitutem iuriſpat:
Abbas,conſ.106.parte,2.nō obſtāte,quod,in donatione
dicatur,quod donatatius ædificare debeat,& ornare
vnam cappellam,ſeu altare infra biennium , vel trien-
nium,ſi in totum non eſſet deſtructa , itaut ex reędifi-
catione iuſpatr.acquireretur gl.in c.quoniam,de iurepa-
tr.Rocch.de Curt. de iurepatr.verbo, conſtruxit , num.12.
& ſi iuſpatron. ſit conceſſum , dummodo dos augea-
tur in tali ſumma , aſſignatio debet realiter,& cum
effectu fieri , nec ſatis eſt ,quod augens , obliget tan.
tum ſua bona quia actio non extimatur tantum quan-
tum eſt quantitatis,quæ debetur ex actione , Bald.in l.
quod debetur,ff.de pecul.gl.& ibi Doct.in l.minus eſt,ff.reg.
iur. & augumentum, & fructuum perceptio præſuppo-
nit certitudinem bonorum , vt fuit dictum in Florenti.
na Archipresbit.2.Martij,1592.coram Eminent.Card.
Millino,& per augumentum dotis eccleſia libera non
ſit patronata,vt fuit dictum in Lunen. Sarzan.beneficij ,
5.Iunij 1599.coram Eminent.D.Card.Milino,quæ in calce
operis eſt deciſ. 40.

115 Item eſt notandum,quod d.iuſp .competens ex pri-
uilegio ſublatum eſt enim per regulam 8.Cancell.cum
enim iurapatr. competentia ante Concil. Trident. ex
priuilegio,ſint ſublata per d.Conc. Trid. conſequenter
intra reſeruatio per d.regulam octauam, quæ iam non
reperit aliud obſtaculum,ſeu impedimentum,Gonz.d.
gl.18.nu.205. quod ſi iuſpatr. competat eo priuilegio,
116 quia dotem auxerit , vel eccleſiam reparauerit , vel
vtrumque effecerit,an ſubiacet dictæ regulæ octauę,vi-
de,Garc.d.c.9.a n.122.

Quod principaliter in d.c.9.Concil.Trid.in verſ. ad hęc
habetur.Ad hæc liceat Epiſcopo præſentatos a patro-
nis,ſi idonei non fuerint,repellere, quod ſi ad inferio-
res inſtitutio pertineat,ab Epiſcopo tamen iuxta alias
ſtatuta ab hac ſancta Sinodo examinentur , alioquin
inſtitutio ab inferioribus facta irrita ſit,& inanis.

117 Notatur , quod Epiſcopus poteſt pręſentatos non
idoneos repellere, & qui non ſint idonei , vel indigni
dixi ſupr.lib.6.c.9.& 10.& infra lib.12.c. 11. & ſi infe-
118 riores habeant ius inſtituendi non poſſunt præſenta.
tum inſtituere,niſi prius ab Epiſcopo fuerint exami-
nati alias inualida eſt inſtitutio , idem habetur in d.
Conc.ſeſſ.24.de ref.c.18.& ſeſſ.14.de reform.c.13. & vide
Riccium in dict.praxi deciſ.212.num. 278. & ſeqq. poſt d.
Concilium autem ſi fundetur noua beneficia , inſti-
tutio ſoli Epiſcopo debet reſeruari , non inferiori ,
Conc.Trident. ſeſſ.14. de reform. capit. 12. dicam infra lib.
12.cap.3.

Quinto principaliter habetur in d.cap.9.Conc. Trid.
verſ.patroni autem,Patroni autem beneficiorum cuiuſ-
cūque ordinis,& dignitatis etiamſi communitates,vni-
uerſitates,collegia quęcunq.clericorum , & laicorum
exiſtant , in perceptione fructuum,prouentuum,obuē-
tionum quorumcumque beneficiorum,etiamſi ve-
rè de iurepatr.ipſorum ex fundatione,& dotatione eſ-
ſent nullatenus, null auè cauſa, vel occaſione ſe inge-
rant,ſed illos libere rectori,ſeu beneficiato, non obſtā-
te,etiam quacumque conſuetudine, diſtribuendos di-
mittant,nec dictum iuſpatr.venditionis,aut alio quo-
cunque titulo in alios contra canonicas ſanctiones
transferre præſumant,ſi ſecus fecerint,excommunica-
tionis , & interdicti pęnis ſubijciantur , & de iurepatr.
ipſo iure,priuari exiſtant .

119 Notatur , quod patroni , ſeu alij exiſtentes in quaſi
poſſeſſione iuris præſentandi non poſſunt ſe ingerere
in perceptione fructuum beneficiorum patronatorum
vacantium, ſed prædicti fructus ad rectores beneficio-
rum pertinent .

120 Secundo patroni non poſſunt vendere iuſpatrona-
tus,vel alio titulo in alios transferre contra canonicas
ſanctiones,& ſi contrafecerint pęnę excommunicatio-
nis,& interdicti ſubijciuntur, & ipſo iure priuati ſunt
dicto iuriſpatronatus, & beneficia remanent libera,
prout dicam infra lib.15.c.2.& 3.

Sexto principaliter habetur dicto capitulo 9. Conc.
Trident.verſiculo inſuper,Inſuper acceſſione per viam
vnionis factæ de beneficiis liberis ad eccleſias iuriſ-

patr.

iuſpatronatus, etiam laicorum ſubiectas, tam ad parochiales, quam ad alia quæcumque beneficia, etiam ſimplicia, ſeu dignitates, vel hoſpitalia, ita ut prædicta beneficia libera eiuſdem naturæ cum iis, quibuſcumq. vniuntur, efficiantur, atque ſub iurepatronatus conſtituantur, hæ ſi nondum plenarium ſortitę ſunt effectum, vel deinceps ad cuiuſuis inſtantiam fient, quacumque auctoritate, etiam Apoſtolica conceſſa fuerint, ſimul cum vnionibus ipſis per ſubreptionem obtente intelligantur, non obſtante quacunque in iis verborum forma, ſeu derogatione, quæ habeatur pro expreſſa nec executioni amplius demandentur, ſeu beneficia ipſa vnita, cum vacauerint, libere, vt antea conferantur, quæ verò a 40. annis citra factæ, effectum, & plenam incorporationem ſunt conſecutæ, hæ nihilominus ab ordinariis, tamquam a Sede Apoſtolica delegatis, reuideantur, & examinentur, ac quæ per ſubreptionem, vel obreptionem obtentæ fuerint, ſimul cum vnionibus irritæ declarentur, ac beneficia ipſa ſeparentur, & aliis conferantur.

121 Notatur, quod beneficium liberum vniri non poteſt cum beneficio iuriſpatron. & ſi vnio taliter ſit facta, cenſetur ſubrepcitia, & beneficium vt liberum confer-
122 ri debet, niſi talis vnio ſortita ſit plenum effectum, & ita ex declaratione S. Congreg. ſeruatur, & in praxi in Piſana diœceſi vidi diſſolui vnionem factam Eccleſiæ S. Petri de Ciſanello libere collationis ad eccleſiam curatam S. Iuſti loci, prædicti quæ Eccleſia S. Iuſti eſt iuſpatronatus laicorum, & hodie d. Eccleſia S. Petri vt libera confertur.

123 Item notatur, quod vnio facta a 40. anni citra, quamuis effectum ſortita ſit, ab ordinariis tanquam a Sede Apoſtolica delegatis, reuideri poteſt & ſi facta ſit per ſubreptionem irrita declaretur, & de vnione, vide *Garciam vbi ſup. p. 12 c. 2. de vnione*, & late dicam infra *in c. de vnionibus*.

Septimo principaliter habetur *in d. c. 9. Conc. Trid. in verſ. ſimiliter*, ſimiliter quoque patronatus, quicumque in eccleſiis, & quibuſcunque aliis beneficiis, etiam dignitatibus antea liberis, acquiſitis a 40. annis citra, & in futurum acquirendi ſeu ex augmento dotis, ſeu ex noua conſtructione, vel alia ſimili cauſa, etiam auctoritate Sedis Apoſtolicæ, ab eiſdem ordinariis, vel delegatis, vt ſupra, qui nullis in his facultatibus, aut priuilegiis impediantur, diligenter cognoſcantur, & quos non repererint ob maximè euidentem eccleſię vel beneficii, ſeu dignitatis neceſſitatem legitimè conſtitutos eſſe, in totum reuocent, atq; beneficia huiuſmodi ſine damno illa, poſſidentium, & reſtituto patronis, eo quod ab iis idcirco datum eſt, in priſtinum libertatis ſtatum reducātur non obſtantibus priuilegiis, conſtitutionibus, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus.

124 Notatur, quod iuſpatronatus acquiſitum ſuper beneficio libero a 40. annis citra, & quod in futurum acquiretur ex augmento dotis, vel ex noua conſtructione, ſeu alia ſimili cauſa etiam auctoritate Sedis Apoſtolicæ ab ordinariis cognoſci debet non obſtante quolibet priuilegio, & ſit legitimè conſtitutum non ſit, debet reuocari, & beneficium in priſtinam libertatem reduci ſine præiudicio poſſeſſoris, & reſtitutione facta patrono expenſarum factarum pro acquirendo dicto iurepatronatus, de quo per *Garciam vbi ſup. d. c. 2. de vnione*, & quando habens aſſiſtentiam, ſeu reſiſtentiam iuris communis debeat in poſſeſſione manu-
125 teneri, & quādo non, ex his, quæ in Rota deciſa fuerunt diligentiſſimè explicat *Mareſcot. vbi ſup. var. reſol. lib. 1. cap. 11.* nam regulariter habens intentionē funda-
126 tam de iure communi manuteneri debet etiam nulla probata poſſeſſione, *c. cum perſona, in fine, & ibi notant omnes, de priuil. lib. 6.*

Vtrum autem iuſpat. probetur ex narratione Papæ dicentis beneficium eſſe de iurepat. alicuius maxime perſonæ in qua cadit vſurpationis præſumptio, vide in *Albanen. prioratus 8. Iunii, 1588. coram Orano, & in Sorana iuriſpatronatus 23. Aprilis 1603. coram Cardin. Pamphilio*, & an iuſpatronat. probetur ex præeminentiis, quas quis habet in Eccleſia, vide in *Calagurit. præeminentiarum 17. Maii, & 26. Iunii 1591. coram Gypſio*, & ſi ſit narratum iuſpatr. eſſe laicorum, non ſufficit probare iuſpatronat. ſed etiam debet probari qualitas, quod etiam ſit laicorum, vt fuit dictum in *Barcin. beneficii, 16. Nouemb. 1587. coram Blanc.* idem eſt ſi ſit narratum eſſe fundatione, vel dotatione, quia debet probari quod ſit ex fundatione uel dotatione, *Caſſador. dec. 4. nu. 6. de probat. & dec. 7. n. 6. de iurep. Rota dec. 531. n. 1. p. 1. diuerſ.* & fuit dictum in *Firmana iuriſpatron. 29. Ianuar. & 10. Martiis, 1600. coram Penia*, niſi fuerit narratum cum clauſula, vt aſſeritur *Caſſad. d. dec. 4. n. 1.* vel alternatiuè, vel nā tunc ſufficit quod alterum ſit verū, *Caſſad. d. dec. 4. verſ. 10.* vel ſi eſſet narratū iuſpatr. conditionaliter, & cum clauſulis executiuis ad effectum derogationis, quia tunc non eſt verificandum, vt *in Salernitana Cappellaniæ. 29. Nouemb. 1592. coram Card. Pamphilio.* quod iuſpatronatus eſt odioſum reſpectu Eccleſiæ, ſuper qua eſt, *Card. Seraph dec. 1353.* eſt tamen fauorabile reſpectu vniuerſalis eccleſia, vt eccleſiæ ædificentur, & dotentur, *Lambertin. vbi ſupr. lib. 1. part. 1. quæſt. 1. artic. 4. num. 3 Calderin. conſil. 4. in fine, de iurepatron.* & fuit dictum *in Cremonen. iuriſpatron. 18. Maii 1577. coram Robuſterio*.

SVMMARIVM.

1 *Quaſi poſſeſſio iuriſp. eſt facilioris probationis.*
2 *Quaſi poſſeſſio prædicta quomodo probetur.*
3 *Et ſecundum Concilium Tridentinum.*
4 *Stilus articulandi ſuper quaſi poſſeſſione.*
5 *Forma probandi d. quaſi poſſeſſionem.*
6 *Quaſi poſſeſſio iuris præſentandi ex quibus dignoſci poſſit.*
7 *Quaſi poſſeſſio probatur ex præſentationibus effectuatis. &*
8 *Factis de beneficio vacanti.*
9 *Conſenſus patroni habet vim præſentationis, &*
10 *Conſenſus pręſtitus abſentibus veris patronis, non facinnt quaſi poſſeſſionem.*
11 *Præſentatio, quæ dedit occaſionem liti non conſtituit præſentantem in quaſi poſſeſſionem.*
12 *Vltimus ſtatus attenditur in beneficialibus.*
13 *Vt præſentatus ab eo, qui pro ſe habet vltimum ſtatum præferatur.*
14 *Niſi in dicto vltimo ſtatu eſſet clauſula, ſine pręiudicio.*
15 *Vel quando vltima poſſeſſio eſt violenta.*
16 *Prædo in ſua poſſeſſione eſt manutenendus, niſi ex actis conſtet eum eſſe prædonem.*
17 *Vel quando quis eſt intruſus.*
18 *Quaſi poſſeſſionis ſtatus non datur in actibus negatiuis.*
19 *Poſſeſſor quis ſit, attenditur in iure conferendi.*
20 *Quaſi poſſeſſio eligentis attenditur ad effectum eligendi.*
21 *Quaſi poſſeſſio præſentantis attenditur ad effectum pręſentandi.*
22 *Dummodo adſit bona fides.*
23 *Vltimus non attenditur ſtatus, quando in contrarium conſtet de proprietate iuriſp.*
24 *Iuriſp. proprietas patet vel per confeſſionem aduerſarii, vel per tres ſententias conformes.*

25 *Quaſi*

25 *Quaſi poſſeſſio, & vltimus ſtatus non iuuant, niſi conſtet de titulo iuriſp.*
26 *Patronus ſi ſemel iuſp. probauit ſecundum Conc. Trid. amplius non tenetur illud probare.*
27 *Patronum eſſe, vel collatorem reſpicit petitorium, habere ius præſentandi reſpicit poſſeſſionem.*

Quaſi poſſeſſio iuriſpatronatus, ſeu Iuriſpræſentandi quomodo probetur.

CAP. VI.

1 FAcilior modus probandi, & obtinendi in cauſa iu-
riſpatronatus eſt probare quaſi poſſeſſionem iu-
riſpatronatus, ſeu Iuriſpræſentandi, quamuis enim ali-
quis ſe aſſerat patronum, attamen ſi deinde probet ſe
eſſe quaſi poſſeſſione Iuriſpræſentandi obtinebit.
2 Quaſi poſſeſſio autem prædicta probari poteſt per
inſtrumenta præſentationum, & inſtitutionum, vel
quaſi patronis, & poſſeſſoribus prædictis facta fuerint
ſolita fieri habentibus tale ius, *ad notata in cap. ſi vero, de iurepatron.* & ſecundum dicta in *cap. conſultationibus,*
3 *de iurepatron.* & hodie debet ſeruari decretum Conci-
lij Tridentini *cap. 9. de reformat. ſeſſ. 25.* de quo latè dixi
in præcedenti capite, & ſecundum ibi dicta debet ta-
lis quaſi poſſeſſio probari, & ſuper his vide *Rotam deciſ. 195. 222. 224. 347. & 615. in recentioribus,* & de probatione huius quaſi poſſeſſionis vide *Card. Mantic. dec. 208. & Praxim Archiep. Leonis par. 2. c. 21. de iurepatron. num. 1. & ſeqq. & Maſcardum de probationibus concluſ. 1217. Riccium in praxi rer. for. eccl. dec. 153. Maſſobr. in praxi hab. conc. ad vac. par. eccl. requiſito 7. dub. 17. Gonzal. in comment. ad reg. 8. Cancell. gl. 45. §. 2. a n. 29. Garc. de beneſ. p. 5. c. 5. Aug. Barboſam, de off. & poteſt. Epiſc. p. 3. aleg. 72. à n. 20.* & fuit dictum in *Florentina canonicatus, 11. Decemb. 1615. coram R. P. D. Buratto,* quæ in calce operis eſt dec. 41. *& in Cracomen. parochialis de coniuſxa, 9. Iunij, 1629. coram Reuerendiſſimo D. Patriarcha Hieroſ.* quę in calce operis eſt dec. 42. *& in Florentina ſubdecanatus, 27. Ianuar. 1627. coram R. P. D. Durano,* quæ in calce operis eſt deciſio 43.
4 Quare ſtylus articulandi in praxi pro d. quaſi poſſeſ-
ſione probanda erit huiuſmodi, de quo *Lamb. de iurep. lib. 2. p. 2. q. 10. art. 6.*
5 Comparet Nicolaus Mazzolius clericus Piſanus tam-
quam præſentatus ad capellaniam S. Ioannis Chryſoſtomi ſitam in Primatiali Eccleſia Piſana à Iuliano Riccio Patritio Florentino patrono iuriſpatron. & iuriſpræſentandi ad dictam cappellaniam, & pro verificatione iurium iuſpat. & prædicti patroni dictæ cappellaniæ exiſtentis in pacifica quaſi poſſeſſione dicti iuriſpatronatus, & iuris præſentandi ad d. cappellaniam, quando vacare contingit, & breuiter dicit, quod cappellania prædicta fundata fuit constructa, & dotata ab Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo D. Iuliano de Riccis Archiepiſcopo Piſano, & poſt mortem dicti Illuſtriſſimi Domini prædictum iuriſp. deuenit in Petrū de Riccis, qui ad dictam cappellaniam vacantem pręſentauit Franciſcum Spinium clericum Piſanum, qui fuit inſtitutus, dictamque cappellaniam per multos annos pacificè poſſedit: poſtea peruenit d. iuſpatron. in Carolum Filium d. Petri, qui ad dictam cappellaniam vacantem per obitum dicti Franciſci præſentauit Raineriū, Vffredutium clericum Piſanum, qui fuit inſtitutus, & obijt in pacifica poſſeſſione, demum d. iuſpatron. peruenit in Alexandrum filium d. Caroli, qui præſentauit ad dictam cappellaniam vacantem per obitum dicti Rainerij Vincentium Alemannum clericum Piſanum, qui etiā fuit inſtitutus, & in pacifica poſſeſſione obijt, demum Iulianus dicti Alexandri filius patronus, & hæres ad eandem cappellaniam ſic vacantem per obitum d. Vincentij pręſentauit dictum comparentem, & hæc omnia probantur per inſtrumenta authentica, & ſuper ſingulis ſuperius dictis ſinguli poterunt formari articuli, & ex quibus dignoſci poſſit quaſi poſſeſſio iuris præſentandi
6 ad beneficium vide *Rotam deciſ. 680. part. 3. libr. 3. diuerſ.*
7 Et ideo ſi præſentationes ſint effectuatæ, & ſubſecuta
inſtitutione, & poſſeſſione probant quaſi poſſeſſionem *Greg. XV. deciſ. 452. nu. 6. & 19.* & fuit dictum in *Romana Iuriſpatronatus de Cardellis, 22. Aprilis, 1611. coram D. Penna,* quæ eſt *deciſ. 312. par. 1. in recentioribus,* quæ quaſi
8 poſſeſſio probatur per præſentationem effectuatam
factam de beneficio vacanti per obitum, vel alio mo-
9 do, & etiam per conſenſus præſtitos reſignationi be-
neficii, qui conſenſus habent vim præſentationis, & conſtituunt præſtantem conſenſum in quaſi poſſeſſione pręſentandi, *Put. deciſ. 310. libr. 2. Creſcent. deciſ. 2. de iurepatr. Rota deciſ. 792. num. 8. par. 8. par. 1. diuerſ. & dec. 154. num. 4. par. 2. in recentiorib. apud Farinac. Gregor. XV. deciſ. 349. n. 2. & ibi annot. n. 7.* niſi alius eſſet in quaſi poſſeſſione, quæ per vnicum actum acquiritur, et ita intelligitur *Dec. in conſ. 148. nu. 4. Greg. XV. dec. 215. & ibi annotat.* & conſenſus prædicta operatur, ſi reſignatio effectuata ſit, quæ tamen non procedunt, ſi talis conſenſus eſſet præſtitus abſentibus, & ignorantibus pa-
tronis, *Gregor. XV. deciſ. 417. numer. 1. & 2. & ibi annot.* &
10 pręſentatio quæ dedit occaſionem liti non conſtituit
11 præſentantem in quaſi poſſeſſione, *Greg. XV. dec. 417 nu. 4.*
12 Et regulariter in beneficialibus attenditur vltimus
ſtatus, et vltima et immediata poſſeſſio, vt fuit dictum in *Placentina Archipręsbiteratus, 17. Martij. 1623. coram R. P. D. Pirovano,* quę in calce operis eſt *deciſion. 44. Oldradus conſil. 312. numer. 2. in fine; Rota deciſ. 2. numer. 2. de præbend. in nouis, & dec. 49. num. 1. de reſcript. in antiquis, Felin. in c. cum te, circa finem, de iurepatr. Roceb. de Curte in cap. vlt. de conſuetud. ſect. 4. num. 82. Maſcard. vbi ſup. concluſ. 172. num. 8. Put. deciſ. 2. nu. 4. lib. 3. Gonz. vbi ſupra d. gloſ. 45. §. 2. num. 14. & ſeqq. Gregor. XV. deciſ. 77. num. 9. & ibi annotat. num. 12. Mareſcott. var. reſolut. libr. 1. cap. 55.* vbi latiſſimè *Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. c. 577. num. 13. Cęſar. de Graſſis dec. 4. de probat. Gennen. in praxi Archiepiſcop. Neapolitan. capit. 100. & vlt. Riccius praxi rer. for. eccleſ. dec. 146. n. 26. & dec. 153. n. 46.* et ideo pręſentatus ab eo, qui pro ſe habet vltimum ſtatum,
13 et ſic quaſi poſſeſſionem pręſentandi pręfertur *cap. con-
ſultationibus, de iurepatr. vbi Abb. num. 6.* niſi in d. vltimo ſtatu eſſet clauſula ſine pręiudicio aliorum, vel ſi
14 conſenſus fuit datus ſub conditione, *Mareſcott. vbi ſu-
pra, num. 30. & ſeq.* vel quando vltima poſſeſſio eſt violenta, et cum mala fide, quia licet etiam prædo ſit in
15 ſua poſſeſſione manutenendus, et ſi ſpoliatus ad illam
16 debeat reſtitui *cap. in litteris, de reſtitution. ſpoliator.* ta-
men, ſi ex eiſdem actis conſtet illum eſſe prędonem, tunc ei denegatur manutentio, et reſtitutio *Innoc. in c. Eccleſia Sutrina, vbi Abb. num. 36. de cauſ. poſſeſ. & propriet.* et ita iudicandum eſſe dicit *Menochius, de recuperanda poſſeſſione remedio primo, numero 113. & Gratia. vbi ſupra, cap. 899. num. 21. & 22.* uel quando ad ſunt
17 duę pręſentationes ambæ compatibiles, vel quando
quis repetitur intruſus in beneficio, uel quando in contrarium conſtat de beneficii, et iuriſpatronatus proprietate, et in actibus negatiuis non datur

ſtatus

18 ſtatus quaſi poſſeſſionis,præſertim in his,quę ſunt me-
ræ facultatis,& quando agitur contra ſuperiorem, *Ma-
reſcott. vbi ſup. n. 53. & ſeq.* ita etiam in iure conferendi
19 attenditur quis ſit poſſeſsor, *cap. cum olim*, & *cap. cum
Eccleſia Sutrina*, *vbi gloſ. & Doct. de cauſ. poſseſ. & pro-
priet. Selua de beneficio. par. 2. quæſt. 7. numer. 1. Maſcardus
vbi ſup. num. 4.* pariter ad effectum eligendi attenditur
quaſi poſseſſio eligentis, *c. querelam, de elect. Rot. dec. 6. in
20 fine i uncta addit. de elect. in nouis*.
21 Necnon ad effectum præſentandi attenditur quaſi
poſseſſio pręſentantis, qui vltimo loco præſentauit,
*Rota decis. 14. de iurepat. in antiquis, Calderin. conſ. vlt. de
iurepat. Put. decis. 189. num. 1. lib. 1. Gonzal. d. gl. 45. §. 2. a
22 nu. 6.* illudque procedit, dummodo adſit bona fides, &
conſtet de ſcientia, & patientia eorum, quibus præiu-
dicatur, *Calderin. conſil. 12. de iurepatron. Gonzal. d. §. 2.
num. 32. & 35.* & quando conſtat de proprietate iuriſ-
23 patron. quæ præualet poſseſſioni, vltimus ſtatus non
attenditur, *Abb. in d. cap. conſultationibus, num. 9. de iu-
repatron. Card. Seraph. decis. 1025. 1227. 1495. & 950.* at-
tamen non dicitur conſtare de proprietate niſi per
confeſſionem aduerſarij, vel per tres ſententias con-
formes, *Ægid. dec. 103. Gratianus vbi ſup. d. c. 577. à num.
24 13. ad 14.* hodie tamen *ex d. c. 9. de refor. ſeſs. 25. Conc. Trid.*
25 non ſufficit docere de quaſi poſseſſione, et vltimo ſta-
tu, niſi doceatur de legitimo titulo iuriſp. ex fundatio-
ne, vel dotatione, etc. quia derogat non ſolum titulo,
ſed etiam quaſi poſſeſſioni iuriſp. aliter quæſiti, quam
ex fundatione, ſeu dotatione, ideo vt quaſi poſseſſio
ſeffragetur, eſt docendum de titulo, ſi autem ſemel va-
catio contigerit, et patronus laicus, vel mixtus præ-
26 ſentauerit, et coram, Ordinario docuerit de ſuo iure-
pat. ſecundum formam d. cap. 9. et præuia cauſæ co-
gnitione, et ſeruatis ſeruandis Ordinarius ſemel ap-
probauerit dict. iuſpatronat. et præſentatum inſtitue-
rit, tunc ſaltem in poſſeſsorio non tenetur amplius
docere de titulo, ſed ſatis eſt quaſi poſseſſio, ſi denouo
vacauerit, *Gonzal. vbi ſup. gl. 18. a n. 23.* et de his vide
*Ang. Barboſa in ſuis collect. ſuper d. c. conſultationibus, n. 7.
de iurepatr.* et tali caſu dicitur conſtare de iurep. vt fuit
dictum *in Cremonen. Cappellaniæ, 14. Ianuar.* 1594. *coram
Eminentiſs. D. Card. Millino*, quæ in fine operis eſt deci-
ſio 13.
27 Et aliud eſt dicere ſe eſse patronum, vel collatorē,
quod reſpicit petitorium, et aliud dicere ſe habere ius
conferendi ſeu ius præſentandi, quia hoc reſpicit poſ-
ſeſſorium, quod eſt potiſſimè attendendum, *Francus in
in c. vnico, n. 5. de iurepat. lib. 6. Caſsad. dec. 2. n. 3. in fine, de
probat. Rot. dec. 347. n. 3. & dec. 1178. lib. 3. diuerſ. Gonzal.
d. §. 2. n. 27. & 28.*

SVMMARIVM.

1 *Præſentatio, & inſtitutio probatur per inſtrumenta.*
2 *Et quę inſtrumenta debent eſse rogata a notario.*
3 *Et probatur per parentes litteras inſtitutionis.*
4 *Litteræ patentes faciunt fidem.*
5 *Litteris patentibus Abbatis quando credatur.*
6 *Subſcripti Superioris, ſeu Notarij quando.*
7 *Sigillum multa operatur.*
8 *Sigillum vt ſit authenticum quæ continere debeat.*
9 *Et præſertim debet continere litteras, & nomen.*
10 *Et debet conſtare, cuius ſit ſigillum.*
11 *Sigillum factum cum re non ſculpta ad ſignandum, nihil operatur.*
12 *Sigillum corruptum nullam fidem facit.*
Sigillum debet eſse ſolitum Principis, vel Epiſcopi.
4 *Sigillum eſt multiplex.*
15 *Sigillum eſt duplex, publicum, & priuatum.*
16 *Sigillum publicum eſt Papæ, Imperatoris, &c.*
17 *Sigillum priuatum eſt perſonarum priuatarum.*
18 *Sigillum ſæpe vocatur ſignum.*
19 *Sigillum appellatur etiam anulus.*
20 *Sigillum Epiſcopi cum ſubſcriptione, quando plenè probet.*
21 *Litteræ Ordinarij confectæ cum ſuo ſigillo probant, ſi talis ſit conſuetudo.*
22 *Et ſi hæc articulentur, addatur, quod etiam talis extat conſuetudo.*
23 *Pręſentationis, & inſtitutionis inſtrumentum bene eſt facere.*
24 *Patronus non eſt ſi probetur honoratus vt talis, quia ius præſentandi probari debet.*
25 *Iuſpatr. probatur per litteras antiquas inciſas in lapidibus.*
26 *Quoad illum fundatorem in litteris nominatum.*
27 *Conſecratio eccleſię probatur per litteras inciſas in lapidibus.*

Præſentatio, & Inſtitutio quomodo probentur.

CAP. VII.

1 IN materia probationis iuriſpatronatus, & iuris pręſ-
ſentandi, & quaſi poſſeſſionis illius, præſentatio, &
ſubſecuta inſtitutio, probantur per inſtrumenta ſuc-
ceſſione facta, ſi in authentica forma producantur, &
ita procedunt notata in *c. ſi vero, de iurep.* quæ inſtru-
2 menta debent eſſe celebrata cum notario, & teſtibus,
vt dixi ſup. hoc lib. c. quinto. Item per parentes literas
3 iuſtitutionis ipſius Ordinarij cum ſuo ſigillo authenti-
co probatur, ſi adſint teſtes cum notarij ſubſcriptione
etenim literæ patentes faciunt fidem in iudiciis: clauſę
vero non not. *Io. Andr. in c. patentib. literis, poſt Hoſtienſ.
4 & Butrium de priuileg.* & creditur litteris patentibus
Abbatis dicentis ſe aliquem recepiſſe. *Specul. in tit. de
5 probationib. §. vlt. num. 17. verſ. hoc autem certum eſt, &
Franc. Marcus quæſt. 993. num. 1. par. 2.* & de literis pa-
tentibus, uide *Gonzalem in comment. ad regul. 8. Cancell.
gloſ. 59.* & de ſubſcriptione, & ſolito ſigno tabellionis,
6 ſeu notarii, & quando ſint neceſſaria, & quando re-
quiratur ſubſcriptio Superioris vide *Gonzalem vbi ſup.
7 gl. 60.* ſigillum autem comprobat, confirmat, ſupplet, &
robur adiicit, alioſque plures effectus operatur,
*Bald. in l. bonæ fidei, ante num. 6. C. de reb. credit. Iaſ. in l. pa-
cta nouiſſima numer. 9. C. de pactis. Roman. conſil. 305. nu. 2.
8 Veſtrius in praxi, lib. 6. capit. 1. numer. 9. Rota deciſ. 535.
num. 2. par. 1. diuerſor.* & ſigillum ad hoc vt dicatur au-
thenticum debet continere quandam impreſſionem
l. 1. §. ſi autem, ſocius, ibi ſigillo impreſſo, vbi not. *Bal. C.
de comm. ſeruo manumiſſo*, in qua impreſſione debet eſſe
imago Principis, ſeu Epiſcopi, vel in eo debent eſſe ar-
9 ma inſignia illius, cuius eſt ſigillum, ſicut in moneta.
*leg. vltim. C. de vet. numiſm. poteſt. lib. 11. Bald. conſil. 379.
numer. 1. lib. 3.* item debet continere characterem, ſeu
literas circum, proprium nomen declarantes, vel alias
literas aptas, & conuenientes ſigillo, vt facile cogno
ſcatur cuius ſit ſigillum. *c. ſignificauit 48. de appellation.
cap. inter dilectos vbi Abb. numer. 4. de fide inſtrumento-
10 rum, Menoch. de arbitr. iudic. caſu 113. numer. 3.* attamen
alterum prædictorum ſufficeret, dummodo conſtet,
cuius ſit ſigillum, *Fel. in cap. 2. num. 37. verſ. item quod ſi-
gillum, de fid. inſtrum. Crauet. de antiquit. temp. in 5. parti-
cula prima partis, nu. 46. Menoch. de præſumpt. lib. 2. præ-
11 ſumpt. 57. num. 6.* ideo ſi quis vellet ſigillare cum re
non habente caracteres, vel litteras non legibiles,

puta

puta cum corrigia, vel ferro, aut alia re non ſeulpta ad
ſignandum, nihil ageret, *l. ad teſtium, §. ſignum, ff. de teſt.*
§. poſsunt, & ibi Io. Faber. n. 1. Inſtit. de teſtament. ord. etſi
12 ſigillum ſit corruptum adeo ut non cognoſcatur cu-
tus ſit nullam facit probationem, *Abb. in d. c. inter dile-*
ctos, num. 4. & ibi Felin. num. 5. de fid. inſtrum. Specul. tit. de
inſtrum. edit. §. inſtrumentum poſt numer. 9. verſ. item quod
imago. Menoch. de arb. iud. d. caſu 113. *nu. 12. & de præſum.*
13 *lib. 2. præſum. 57. n. 3. & ſeq.* inſuper ſigillum debet eſſe
ſolitum Principis, vel Epiſcopi aut Magiſtratus, ad il-
la negocia deſtinatum, & materiæ, cui imprimitur
deputatum, *d. cap. ſignificauit de appell. Bald. in c. poſt ceſ-*
ſionem, n. 1. & ibi Felin. nu. 17. de probat. ſigillum autem
eſt multiplex, *vt per Innoc. in c. 2. n. 3. de fid. inſtrum.* quẽ
ibi alij ſequuntur. *Bald. in Margarita Decretal. verbo ſi-*
gillum appell. Rebuff. in tract. de nominat, q. 10. n. 24. aliud
14 eſt ſigillum auctoritatis, vt ſigillum Papæ, Regis, Epi-
ſcopi, & Dominorum temporalium, *vt in d. c. 2. de fid.*
inſtrum. aliud teſtimoniale: *vt in leg. ſi qua per calum-*
niam, C. de Epiſc. & cler. aliud ratificatiuum, *l. 2. C. de reb.*
alien. non alienan. aliud inſignum conſenſus, *c. 1. de proc.*
aliud ſignum confirmationis *d. c. inter dilectus, §. 1.* aliud
eſt ſigillum ad citationes deſtinatum *d. c. ſignificauit*,
quæ ſigilli differentiæ concernunt potius quandam
deſtinationem, ſeu effectus diuerſos, quam ſigillorum
differentiam, ſi quidem vnicum tantum ſigillum pu-
15 blicum poteſt omnes dictos effectus operari, & ideo
dicas, quod ſigillum eſt duplex publicum, Papæ, Impe-
ratoris, Regnum Principum, Epiſcopi, vniuerſitatis,
16 aut magiſtratus, *Mandoſ. in gl. ad facultatis Auditoris*
Cameræ, §. proprium, in verbo, ſigilum, Imolen. in d. c. 2. n. 22.
& ibi alij de fid. inſtr. & hoc ſigillum, aut eſt maximum,
magnum, medium, & paruum, *d. c. ſignificauit, c. ad no-*
ſtram, & c. ſuggeſtum, de appell.

17 Aliud eſt ſigillum priuatum, quod quælibet perſona
priuata eligit ad libitum ſuum, de quibus habetur in
l. videamus, 11. §. qui vinum, ff. locati, l. æquiſſimum §. ſed ſi
ædium, ff. vſufructu l. cætera, §. item hoc, ff. de leg. 1. & hoc
18 ſigillum de iure ciuili ſæpe vocatur ſignum, *d. l. ad te-*
ſtium, §. 1. & §. ſi ſigna. ff. de teſtam, latè *Mandoſ. vbi ſupr.*
19 *poſt medium,* item appellatur anulus. *d. l. ad teſtium, §. ſi*
ab ipſo teſtatore anulum, l. ſignationis anulus, 74. ff. de verb.
ſignif. & habetur *in c. in nomine, in fine,* ibi, anulo noſtræ
eccleſiæ firmare cenſuimus diſt. 74. & notes, quod ſigil-
lum authenticum Epiſcopi coniunctum cum ſubſcri-
20 ptione propria manu facta plenè probat in concer-
nentibus illius officium, etiamſi agatur de re graui, *d.*
l. ſi qua per calumniam, vbi Bart. n. 1. & Salic. n. 5. C. de Epi-
ſcop. & cler. d. c. poſt ceſſionem vbi Doct. de prob. Iaſon. in l.
qua dotis, n. 49. ff. ſol. matr. Couar. pract. q. c. 22. n. vlt. Me-
noc. d. caſu 113. *a n. 8. Rota d. deciſ. 535. n. 1. & 4. p. 1. diuer.*
1. & de tali ſigillo pulchre pertractat *Gonz. ubi ſup. gl. 61.*
per totam.

21 Et ſi litteræ Ordinarij ſint confectæ cum ſuo ſigillo
tantum probant, ſi talis extet conſuetudo, Bald. *in rub.*
col. penult. C. de fid. inſtr. Quare, ſi hæc articulentur pro-
22 uatur etiam, quod talis extat conſuetudo legitimè
præſcripta, nẽpe, quod litteris huiuſmodi cum ſolo ſigillo
Ordinarij datur plena fides, & quod pluries, vel ſaltem
bis ita fuerit iudicatum, et in contradictorio iudicio
obtentum vide *Rocchum de Curte in c. vlt. de conſuetu-*
dine, ſed cautela eſt in praxi ſeruanda huiuſmodi vide-
licet, quod conficiatur inſtrumentum de ipſa præſen-
23 tatione cum notario, & ſaltem duobus teſtibus, &
aliud ſimile Inſtrumentum ſuper ipſa inſtitutione, &
ita vidi ſeruare, & ſeruaui in caſu ſimili de quib. vide
Lamb. de iurep. lib. 2. p. 2. q. 10. art. 4. & 7. Neque ad pro
bandum quem eſſe patronum ſufficit probare illum
24 fuiſſe honoratum tanquam patronum in proceſſioni-
bus & in alijs, ſed debet in ſpecie probari ipſa quaſi
poſſeſſio iuris præſentandi tempore vacationis. *Lamb.*
vbi ſup. art. 8.

25 Probatur etiam iuſpatr. per litteras antiquas inci-
ſas in lapidibus poſitis in eccleſia, ſeu in campanili
ſtante tamen antiquitate temporis, & niſi contrarium
appareat. *Rocch. de Curte, de iurepatr. in verbo honorificũ,*
in fine, col. 50. Aug. Barboſa de off. & pot. Epiſc. p. 3. alleg.
72. n. 50. & ſeq. Garc. de benef. p. 5. c. 9. n. 91. Caual. dec. 17.
n. 1. & Praxis Archiep. Leon. c. 6. n. 4. & dixi in præcedenti
cap. 5.

26 Quod procedit quoad illum primum fundatorem
tantum nominatum in dictis lapidib. quia quoad de-
ſcendentes ab ipſo probanda erit deſcendentia, niſi
in dictis lapidibus diceretur iuſpat. eſſe illorum puta,
de familia Gualandorum Nobilium Piſanorum, vel de
alia familia, quia hoc facere pro illis de tali familia
ſuperſtitibus, niſi contra eos eſſet legitimè præſcri-
ptum. *Lamb. vbi ſup. art. 9.* & quando literæ antiquæ in-
27 ciſæ in lapidibus probent, vide *Felin. in c. cum cauſam*,
col. 3. de prob. & quod probent iuſpatr. & eccleſiæ con-
ſecrationem probat *Dec. conſ. 135. col. 3.*

SVMMARIVM.

1 *Exceptiones, quæ opponi poſſint contra præſentationem.*
2 *Exceptiones, quæ opponi poſſunt contra iuſpatron. anti-quum.*
3 *Exceptiones, quæ opponi poſſunt contra iuſpatr. moder-num.*
4 *Compatroni quando poſſit eſſe teſte in proban. iuriſpat.*
5 *Præſentans non poteſt eſſe teſtis pro præſentato.*
6 *Compatroni aliquando admittuntur ad probandas deſcen-dentias.*
7 *Proceſſus publicatio ſit in cauſa inſtitutionis facienda.*
8 *Proceſſus publicatio omiſſa non vitia.*
9 *Teſtes in cauſa inſtitutionis reprobari poſſunt.*
10 *Teſtes quot requiruntur ad reprobandum alios teſtes.*
11 *Teſtes an poſſit poſt publicationem reprobari.*
12 *Teſtes reprobatorij an poſſint per alios teſtes reprobari.*
13 *Concluſio in cauſa non eſt neceſſaria in iudicio inſtitutionis*
14 *Concluſio in cauſa non eſt neceſſaria in beneficialibus.*
15 *Et ſi fiat non poteſt reuocari.*
16 *Iudex quando poſt concluſionem in cauſa poſſit noua pro-bationes recipere.*
17 *Concluſam in cauſa quando dicatur.*

De exceptionibus, quæ proponi poſſunt contra probationes iuriſpatronat. & iuris præſentandi, & de proceſſus publicatione, & terminationem.

CAP. VIII.

1 HActenus viſum eſt, quomodo Actor in hoc iudi-
cio probare poſſit iuſpat. ſeu iuspræſentandi, &
quaſi poſſeſſionem. Nunc videamus quomodo cõtra-
dictor poſſit opponere, & excipere contra prædictas
probationes.

Et eſt diſtinguendum, quod aut ſumus in probatio-
ne iuſp. antiqui aut moderni. Primo caſu poteſt cõtra-
2 dictor excipere, & dicere eum, qui præſentauit, non eſ-
ſe de illa familia, de qua ſe eſſe aſſerit, ſed illã cogno-
men ſibi aſſumpſiſſe, vt aliquando accidit, & iure-
patronatus vſurpantur, vel accipere, quod nunquam

ante-

anteceſſores illius, qui præſentauit, fuerunt in quaſi
poſſeſſione d.iuriſpatronat.ſeu iuris præſentandi, vel
quod ſcripturæ ex aduerſo exhibitæ non ſunt authen-
ticæ, neque in forma probanti, vel quod priuilegium
allegatum non eſt legitime ſcriptum, ſeu ſignatum,
ſiue quod talis præſentans non eſt hæres illius præde-
functi patroni, ſeu, quod non eſt patronus, niſi pro
quadam minima rata, vel quod tale iuſpatr. competit
ex priuilegio, quod hodie eſt ſublatum Conc.Trid. uel
quod d.iuſp. fuit taxatiuè reſeruatum dicto patrono
præmortuo, & ſimiliter alia poſſunt opponi ſecundum
caſus occurrente.

3 Secundo caſu contra probationes iuriſp. moderni
poteſt contradictor excipere dicendo, nempe in fun-
datione, conſtructione, & dotatione talis Eccleſiæ non
interueniſſe ordinarij conſenſum, vel interueniſſe cō-
ſenſus illius, qui huiuſmodi facultatem non habebat,
vel quod fundator non poterat acquirere iuſpat. qui
erat hæreticus, vel criminoſus talis, qui erat iuriſpat.
incapax, & ſi fundetur probatio iuriſp. ſuper præſcri-
ptione, contra talem præſcriptionem excipi poteſt de
inualido titulo, de mala fide, & de alijs, vel aliter, pro-
ut late ponit *Lamber.de iurepat.lib.2.p.2.q.10.art.10.* &
in probando iurep. poſſunt eſſe teſtes compatroni, ni-
4 ſi per hoc probarent, ius ſuum, item conſanguinei, &
familiares cum alias tales familiares admittantur, *vt
per Abbas poſt gl.c.cum dilectus, de cler.non reſid.& nota-
tur in c.litteras, de præſumpt.Fel.in c.inſuper, de teſtibus.*
& facit, quod dicit *Riccius in praxi rer.fori eccleſ.deciſ.
146.n.28.*

5 Verum quoad merita, vel demerita præſentati non
admittitur ad teſtificandum patronus, qui illum præ-
ſentauit, quia ex hoc recipit commodum conſeruandi
vel acquirendi quaſi poſſeſſionem, illi autem compa-
troni, cōſanguinei, & familiares admittūtur vt teſtes,
6 quia ad probandas deſcendentias ſunt neceſſarij illi,
qui illas ſciunt, & tales facilius eas poſſunt teſtificari
tanquam ſibi notas, illiſque fides adhibeatur ſecūdū
tamen perſonarum qualitates, vt per Doct.*in cap.quo-
ties de teſtib.& per Lambert.vbi ſupra articul.12.* Deni-
7 que tali proceſſu terminato, poterit fieri illius publi-
catio, & teſtium examinatorum, inſtrumentorum,
& geſtorum adhoc vt pars ſcire poſſit an velit cedere
vel contendere.*gl.in clem.ſæpe, in verbo, non obſtant, de
8 verb.ſignif.* Omiſſio tamen talis publicationis nūc pro-
ceſſum non vitiat, *vide Abb.in c.cum I.& A.nu.1.de re
iud.* & de tali proceſſus publicatione vide *Rot.dec.13.de
teſtib.in nouis, & Lamb.vbi ſup.art.13.*

9 Inſuper eſt notandum, quod poſt d.proceſſus publi-
cationem, poſſunt reprobari teſtes, & ſic poteſt fieri
proceſſus repulſæ teſtium reſpectu perſonarum, vel
reſpectu dictorum & depoſitorum per eos, qui proceſ-
ſus, ſi omitteretur, immineret præiudicium, quod non
eſſet reparabile in cauſa appellationis ad ea quæ dicit
*Abb.in c.1.de exceptionib.& in d.c.cum I.& A.de re
iud.* & quot teſtes partis aduerſæ uide *Abb.in c.ſeries
10 de teſtib.* & numquid poſſint poſt publicationem re-
probari ponit *Abb.in c.præſentium de teſtib.* & de hac
11 materia, & numquid teſtes reprobatorij poſſunt per
alios teſtes reprobari, *vide Abb.in c.licet dilectus, & ibi
Fel.de teſtib.& Lamb.vbi ſup.q.11.art.1.*

12 Accedit, quod in hoc iudicio concluſio in cauſa non
requiritur, nec eſt de ſubſtantia ita habetur in *clem.ſæ-
pe circa finem, & ibi gloſſ.in verb.concluſione,* & ibi etiam
13 *Card.de verb.ſignific.* & ratio eſt, quia in beneficialibus
non eſt neceſſaria concluſio in cauſa *Rota deciſ.1. quæ
incipit, poſt concluſionem, de teſtibus in nouis*, ſi tamen fit
facta, ſeruanda erit per regulam, quod potui nolui,
14 &c. *quoniam Abb.de offic.delegati* neque a parte tunc
Viuian.de iurepatr.
reuocari poteſt niſi iudice volente, qui Iudex etiam
poſt dictam concluſionem nouas probationes etiam
inuita parte recipere poteſt, præſertim vbi uertitur
animæ periculum uide Cappellam Toloſanam *deci-
ſione 14.nu.3.& Felin.c.cum dilectus nu.13.14.& 27.&
15 ſeq.de fid.inſtrum.Lambert.vbi ſup.d.q.11.art.2.& Felin.
16 ibidem.* ponit quando dicatur in cauſa concluſum, &
quomodo talis concluſio fiat, & regulariter fit elapſo
termino ad producendum iura ut habetur in *conſtitut,
17 ſynodal.Piſan.tit.13.c.3.in fine, & de concluſione in bene-
ficialibus, vide etiam Rotam deciſione 1.quæ incipit, nota,
quod poſtquam eſt concluſum de probationib.in antiq.& in
praxi* pluries obtinui nō contradictorio iudicio, in be-
neficialibus concluſionem, in cauſa non eſſe neceſſa-
riam.

SVMMARIVM.

1 *Iudicium ſuper iurepat.coram Eccleſiaſtico iudice fieri debet.*
2 *Et in tali iudicio ſententia diffinitiua requiritur.*
3 *Sententia in iudicio iuriſp.in ſcriptis ferenda eſt.*
4 *Et concipi poteſt in perſona principalis ſine eius procuratoris.*
5 *Inſtitutio habet vim ſententiæ.*
6 *Sententia propriè diffinitiua eſt, quando in iudicio iuriſpat. proceditur cum contradictore.*
7 *Idem eſt, quando ſuperior ex officio procedit cum cauſæ cognitione.*
8 *Inſtitutio habet vim ſententiæ interlocutoriæ.*
9 *Inſtitutio large poteſt dici ſententia diffinitiua.*
10 *Appellari poteſt dici ſententia inſtitututionis.*
11 *Et an dicta appellatio debeat admitti.*
12 *In praxi tunc quando adeſt contradictor quomodo procedatur.*
13 *Appellatione pendente, ſeu pendente termino ad appellandum nil poteſt innouari.*
14 *Appellatio ab inter locutaria, quando non faciat attentata.*
15 *Inſtitutio quando eſt facta in contradictorio iudicio, cauſa eſt appellabilis.*
16 *Et pendente appellatione ſi capta ſit poſſeſſio dicitur attentata.*
17 *Iudex aliquando dat ſententiam, & eodem contextu inſtitutionem.*
18 *Sententia tranſit in iudicatum appellatione deſerta.*
19 *Et tunc poteſt pars agere contra victoriam per viam euangelicæ denunciationis.*
20 *Sententia lata ad fauorem patroni contra alium patronum quid operetur.*
21 *Sententia lata contra præſentantem quando præiudicet præſentato.*
22 *Res inter alios iudicata quando noceat alijs.*
23 *Exceptio rei iudicatæ quibus perſonis obſit.*
24 *Res iudicata regulariter nocet perſonis, inter quas lata eſt.*
25 *Sententia lata in actionibus præiudicialibus quando faciat ius quoad omnes.*
26 *Appellatio intra decendium interponi debet.*
27 *Tempus ad appellandum à iudice alterari non poteſt.*
28 *Etiam de conſenſu partium.*
29 *Niſi per ſtatutum, aut ratione ſcandali aliud eſſet faciendum.*
30 *Decendium ad appellandum currit à die notificatæ ſententiæ.*
31 *Tempore ad appellandum pendente, attentata ſunt ea, quæ geruntur.*
32 *Dummodo ſit caſus, in quo liceat apellare.*
33 *Appellans ad Sedem Apoſtolicam quando fidem facere de-*

re debeat de commiſſione.
34 *Alioquin appellatio eſt deſerta.*
35 *Appellatio quando incipiat.*
36 *Appellatio dicitur deuoluta, introducta, & incboata.*
37 *Appellatio deuoluta quando dicatur.*
38 *Appellatio introducta quando dicatur.*
39 *Appellatio incboata quando dicatur.*
40 *Appellatio quomodo finiatur.*
41 *Appellatio finitur per ſententiam.*
42 *Appellatio finitur morte appellantis in criminalibus.*
43 *Appellatio finitur ex lapſu fatalium.*
44 *Fatalia quando currant.*
45 *Fatalia quando currere incipiant.*
46 *Appellans in primo anno debet aliquem diligentiam facere.*

Sententia diffinitiua in tali iudicio eſt neceſſaria, & ab ea poteſt appellari.

CAP. IX.

1 HOc autem iudicium ſuper iurepatron. ſeu iure
præſentandi, vel quaſi poſſeſſione, & præſentati
admiſſione coram eccleſiaſtico iudice dumtaxat fie-
ri poteſt, & debet, *c. quanto, & ibi Doct. de iud. Lamb. de*
iurep. lib. 2. q. 2. q. 3. art. 7. n. 4. Sigiſmũd. Scacc. de ſent. & re
iud. gl. 7. q. 2. limit. n. 34. & 45. & quid in determinatione
iuriſpatronat. Regij, vide *Cardoſ. in prax. iudic. verbo*
cauſa a nu. 8. Barboſam in ſuis collect. ad cap. de iure. num.
4. de iurepatron. & in tali iudicio terminando ſententia
2 diffinitiua eſt neceſſaria, *clem. ſæpè ibi, ſententiam verò*
diffinitiuam, de verbor. ſignific. & ibi gloſ. in verbo, in ſcri-
3 *ptis*, notat ſententiam huiuſmodi eſſe in ſcriptis pro-
ferendam, & in qua ſententia etiam expenſarum con-
demnatio fieri poteſt factarum a victore contra vi-
ctum, illarumque executio concedi, *Rocch. de Curt. de*
iurepatronat. in verbo competens alicui, quæſt. 23. col. 3. &
habetur in *cap. finem litibus, de dolo, & contum.* & tradit
4 *Lambert. vbi ſup. q. 11. art. 3.* & ſententia hoc in caſu con-
cipi poteſt in perſonam principalis, ſiue eius procu-
ratoris, *cap. querelam, & ibi Abb. num. 10. de elect.* ſecus
in cauſis matrimonialibus, criminalibus, vel ſimili-
bus, in quibus ſententia fertur in perſonam principa-
lis dumtaxat, non autem in perſonam eius procurato-
ris.
5 Et notandum quod inſtitutio, ſeu confirmatio habet
vim ſententiæ diffinitiuæ, quando ad cauſam compa-
ret contradictor, & proceditur cum cauſæ cognitione,
eo enim caſu dicitur propriè ſententia diffinitiua,
præſertim ſi cognoſcatur de iuribus præſentantium,
6 quia tunc cognoſceretur verus patronus, qui pro ſe
habuit ſententiam ad notata per *Abb. in c. ex litteris,*
& in c. ſi vero, de iurepat. idem erit, ſi nullus ſit contra-
dictor, ſed ſuperior ex officio negocium cum cauſæ
7 cognitione diſcuſſit, verum ſi talis diſcuſſio a ſuperio-
re facta fuerit per ſimplicem informationem, de qua
loquitur *Abb. in c. conſtitutis il 2. n. 14. de appellat.* & ſer-
uata fuerit forma *text. in c. vlt. de elect. lib. 6.* hoc caſu
inſtitutio habebit vim ſententiæ interlocutoriæ, prout
8 declarat *Lamb. vbi ſup. art. 4.* & vide *Rotam dec. 531. n. 1.*
p. 2. in recent. apud Farin. attamen large poterit, & iſta
9 dici ſententia diffinitiua, cum negocium, de quo agi-
tur, diffiniat ad *tex. in l. 1. ff. de re iud.*
10 Sciendum eſt etiam, quod a tali ſententia inſtitu-
tionis, vel a ſententia, qua declaratur, præſentatum
a tali patrono eſſe inſtituendum, quomodolibet lata
appellari poteſt, *d. c. conſtitutis, il 2. de appellat. & c. pa-*
ſtoralis de iurepatron. quamuis *Lambertin. vbi ſupr. art. 5*
dicat tali appellationi non eſſe deferendum, ne per
eam impediatur poſſeſſio talis inſtitui, ſed in praxi
vidi ſemper ſeruari talem ſtylum, nempe quando
adeſt contradictor, & proceditur cum cauſæ cognitio-
ne, iudex profert ſententiam declarando præſenta-
tum fuiſſe & eſſe inſtituendum, & notificata parti d.
ſententia, & tranſacto decendio dato ad appellan-
dum, & non interpoſita appellatione proceditur
ad inſtitutionem, & pendente termino ad appel-
landum, ſeu pendente appellatione nihil poteſt in-
nouari, alias omnia geſta erunt attentata, & nulla,
13 *cap. à collatione, iuncto cap. non ſolum, de appellat. lib. 6.*
Ioan. Andr. Geminian. & Franc. in cap. auaritiæ, de elect.
lib. 6. Rota deciſ. 6. part. 2. diuerſor. Lancellotto, de atten-
tatis, part. 2. cap. 4. numer. 614. & 627. & in præfation. ca-
pit. 12. num. 79. & præſertim *limitat. 40. & 49. & ibi Lan-*
cellotto, dicit dictum *Lambertini in d. artic. 5.* procede-
re quando inſtitutio non habet vim diffinitiuæ, ſed in-
terlocutoriæ, quia fuit facta extraiudicialiter, & ſine
contradictore, quo caſu appellatio tamquam ab inter-
locutoria non debet facere attentata, vt pro regula
14 firmaui *d. Lancellott. d. cap. 12. limit. 1.* vide *Gonzalem in*
comment. ad reg. 8. Cancellar. gloſſ. 9. & §. 1. in tractatu in-
cipien. annotationes contra nullitates, & attentata in cau-
ſis beneficial. lib. n. 203. & ſeqq. & Riccium in praxi rer. fori
eccleſiaſt. deciſ. 226. idem tradit *Bredend. in tract. de app.*
1. part. a quibus actibus, titul. 20. & verſic. ab inſtitutione
præſentan. pag. 319. & vbi non ſententiam eſt facienda
inſtitutio, ſeu collatio tenet *Azeuedo in curia Piſana,*
lib. 2. cap. 4. num. 14. & nouiſſime in vna *Aurien. Paro-*
chialis, 1. Iuny, 1596. coram Pena, fuit reſolutum, quod
quando inſtitutio facta eſt in contradictorio iudicio, &
per ſententiam, tunc cauſa eſt appellabilis, ex *Lancel-*
lotto dict. cap. 12. limit. 49. & quod a ſententia inſtitutio-
nis poſſit appellari, qua pendẽte, ſi capiatur poſſeſſio,
inducuntur attentata, vt tenuerunt *Guidobon. dec. 104.*
14 *Mohedan. dec. 11. de præb.* ampliatur etiam ſi poſſeſſio
fuerit capta pendente termino ad appellandum. *Cal-*
derin. conſil. 1. vt lit. pendent. Caſſador. dec. 3. de reſtitution.
ſpoliator. Cæſar. de Graſſ. dec. 2. de appellat. Verall. dec. 7.
par. 1. & deciſ. 157. par. 4. Put. dec. 214. lib. 2. aliquando
Iudex (ſi non adſit contradictor) profert ſententiam
17 declarando præſentatum fuiſſe, & eſſe inſtituendum,
& eodem tempore vnico contextu inſtituit, verum
18 ſi appellatio non ſit interpoſita, vel non fuit proſecu-
ta ſentẽtia inſtitutionis tranſit in iudicatũ, ita *Card. in*
cap. conſultationibus, de iurepatron. & Rocchus de Curt. vbi
ſupr. quæſt. 22. col. 1. quod ſi ſententia tranſitum fe-
19 cerint in iudicatum, poterit pars, ſi foueat bonum
ius, agere contra eum, qui ſententiam obtinuit,
per viam Euangelicæ denunciationis, *Abb. in c. ad au-*
dientiam il 2. n. 11. & 12. de reſcript. & Lambert. vbi ſup.
art. 6.
20 Si vero ſententia lata ſit contra patronum ad fauo-
rem alterius patroni, tunc totum iuſpatronatus, & ius
præſentandi obtinenti talem ſententia acquiritur, &
accreſcit, non quod propriè aliquid accreſcat, cum ta-
le ius diuidi non poſſit, ſed quia non decreſcit *Bald. in*
d. c. quanto, n. 9. de iud.
21 Adnotandum eſt etiam, quod ſi fuerit lata ſenten-
tia contra præſentantem præiudicat præſentato ſciẽ-
ti, & patienti ob connexitatem iuris inter eos exiſten-
tis, & è contra ſententia lata contra præſentatum
præiudicat præſentanti ſcienti, & patienti, vide *Abb.*
in cap. quamuis, num. 20. 21. & 22. de re iud. & quando
22 res inter alios iudicata noceat alijs, vel non, præſer-
tim inter perſonas connexas, vide *Abb. vbi ſup. & ibi-*
dem Felinum, qui ponit, quãdo ſentẽtia lata cõtra ſub-
ditum

ditum noceat Domino , & è contra.
23 Item quando quæritur,an exceptio rei iudicatæ alteri noceat,nec ne,inſpiciendum eſt , an ſit idem corpus,eadem quantitas,idem ius, eadem cauſa petendi , & eadem conditio perſonarum,quę niſi omnia concurrant,alias res eſt , l.cum quęritur,l.quantitas,& l.atan. eadem ff.de except.rei iud.
24 Et regulariter res iudicata non nocet , niſi illis perſonis,inter quas lata eſt,& in illis cauſis , ſuper quibus actum eſt,& eo modo,quo actum eſt,l.2.C. quib. res iud. non noc.& l.1.C.res inter alios actas , vel iudicatas alijs non nocere,Card.Hoſtienſ.in ſumma,in titulo de re iudic.in ver-
25 ſic.quibus noceat,vel non noceat res iudicata.Et in actionibus pręiudicialibus ad hoc vt ſententia lata faciat ius quo ad omnes,ſex requiruntur.

Primum , quod ſit legitimus petitor , & contradictor.

Secundum,quod interuenerit plena defenſio.

Tertium , quod ſententia fuerit lata verbis affirmatiuis.

Quartum,quod non fuerit detecta colluſio.

Quintum,quod vere cauſa ſit præiudicialis , &

Sextum,quod fuerit principaliter diſcuſſum , Aretinus in §.præiudiciales,n.6.vbi Iaſ.n.28.inſtitut. de actionibus,vide Alex.conſ.21.col.lib.1.& Caphalum conſ.307.n. 78.& conſ.442.n.49.

26 Appellatio autem debet interponi intra decem dies a die notificationis ſententiæ Auth.hodie , C.de appel.c.non ſolum de appell.lib. 6. quod tempus non poteſt
27 prorogari,neque abbreuiari per iudicem, vt per Francum c.cum ſit Romana n.7.& ſeqq.de appel.etiam de conſenſu partium Myſing.ſing.obſer.centur.2.deciſ. 681. nec
28 etiam per viam compromiſſi, Io. Baptiſta Aſinus in ſua praxi Iudic.§.2.cap.9.in princ.niſi per ſtatutum aut con-
29 ſuetudinem,vel ratione ſcandali , aut alterius vtilitatis,vt per Francum vbi ſupra , & dicti decem dies cur-
30 runt a die notificatæ ſententiæ, Rota deciſ. 22. de appell. 22.de appellat.in nouis Capiecius dec.139. Lancellot. de at-
31 tentatis,p.2.c.11.n.9.& geſta d.tempore pendente tamquam attentata ſunt reuocanda dicto capit.non ſolum,in princip.Lancellotto ibidem n.14 quod eſt verum in caſibus in quibus licitum eſt appellare , ſecus quando eſt
32 appellatio prohibita , Lancellot.ibidem.nu.39.& appel-
33 lans ad Sedem Apoſtolicam debet intra duos menſes fidem facere de commiſſione cauſæ,& de reſcripti præſentatione iudici facta ex conſtitut . ſynod. Piſana in tit.15.de appel.in princ.alioquin appellatio eo ipſo(d.tēpore lapſo) deſerta , & ſententiam in rem iudicatam
34 tranſiuiſſe cenſeatur,vt ibidem,quando autem appellatio dicatur incipere,dicas,quod in iure circa appel-
35 lationem habemus tres terminos , ideſt , appellationem deuolutam,introductam , & inchoatam deuoluta,eſt quando eſt legitimè interpoſita, & parti in-
36 timata, Ant.de Butr.in c.veritas, de re iud. & in c.ſi duo-
37 bus,de appell.lib.6.introducta eſt,quando in auditorio
38 Principis eſt intimata,puta Vicecācellario,qui in hoc tenet auditorium Papæ,l.in offerendis , C.de appellat. in-
39 choata autem dicitur,quando pars eſt citata ad l. vlt. §.1.C.de tempor.appell.Lancellott,vbi ſupr.c.12.in præfat. n.3.& ſeq.
40 Finitur autem appellatio per renunciationem tacitam per comparitionem coram iudice a quo ad not. per Doct.in c.gratum,de off.deleg.& in c.cum veniſſent, de
41 teſtibus,item per renunciationem expreſſam, vt per receſſum a lite ad l.poſtquam liti & ibi not. Doct. C .de pactis, item finitur per ſententiam & ſic quando ſuper appellatione eſt pronunciatum leg. 1. ff. nil. non appellat. pend.item mortem appellantis cauſa criminali ſedquoad bonorum confiſcationem dicitur cauſa durare ad not.in rubric.& toto titil.C.ſi pend.appellat.mors,interuenerit,item finitur appellatio ob deſertionem,& lapſum fatalium l.vltim.& toto tit.C. de temp.appellat.not.Doct. in d.c.cum ſit Romana,& in c.ex ratione,de appellation.Ve
43 ſtrius in praxi,lib.7.c.vlt.vbi n. 17. eit tempus fatalium non currere pendente compromiſſo coram arbitris ,
44 ad not.in authent.ſi tamen, C. de tem.appellat. & in clem. quandiu , de appellation. item pendente remiſſoria non currit,l.ſine pars,C.de dilation.Caſſador.deciſ.9. de appell. item non currunt pendente cauſa ſuper attentatis Rot d.c.15.de appell.in nouis , neque ſi cauſa pendet in conſiſtoro Principis Fel.in c.venerabilis , de iudic.neque currunt , ſi appellans poſtea legitimo impedimento fuerit detentus , Francus in d. cap. ex ratione , numer.3. & ibi Doctor. quę fatalia regulariter currere incipiunt a die appellationis , non a die præſentatæ commiſſionis , & dari iudicis , clement.ſicut ibi Doct.de appel. Put. deciſ. 58. lib. 2. In appellatione autem in partibus
45 interpoſita currunt a die quo veriſimiliter potuit appelans committi facere cauſam cappellanis in curia , Put.deciſ.151.& 154.Veral.dec.3. par. 1. & ſic a die dati
46 reſcripti,& in primo anno appellans debet aliquam diligentiam facere Caſſador.deciſ.6.n.8.de appell.& alijs modis finitur appellatio,vt per Lancel.d.c.12.a num.14. quid autem debeat probare appellans in caſu appellationis,& quomodo acta producantur fuit dictum in Piſtorien.beneficii 31.Maii,1617.coram R.P.D. Buratto , quæ eſt deciſioni calce operis 14.& in eadem coram eodem , 13.Ianuar. 1617. quæ in calce operis eſt deciſ. 15.& 11.Maii 1618.coram eodem , quæ in calce operis eſt deciſ.16.

Viuian de iurepatr.

SVMMARIVM.

1 Iuſpatronatus prouenit ex beneficijs eccleſiæ collatis.
2 Iuſpatronatus eſt quoddam mixtum.
3 Iuſpatronatus naturam aſſumit a digniori.
4 Iudex laicus non eſt competens in cauſa iuriſpatronatus.
5 Iudex laicus quando poſſit cognoſcere de priuando patrono iurepatr.
6 Iudex laicus quando acceſſoriè poſſit cognoſcere de cauſa iuſpatr.
7 Iudex laicus quando cum vniuerſitate bonorum cognoſcit de iurepatr.
8 Vniuerſitas includans iuſpat.quæ ſit.
9 Iudex laicus poteſt cognoſcere ſuper actione perſonali pro iurepatr.
10 Iuriſp.cauſa quando in laicos compromitti poſſit.

Iudex laicus numquid aliquando ſit competens in cauſa iuriſpatronatus.

CAP. X.

1 IVſpatronatus eſt auctoritas , ſiue poteſtas proueniens ex beneficiis ante conſecrationem eccleſiæ collatis ſecundum Goffredum,quem deſendit Lamb.de iurepatr.lib.1.p.1.q. 1 .& ideo eſt quoddam mixtum ra-
2 tione ſpiritualitatis,& temporalitatis , Abb.& alii in rub.de iud.participat enim de vtroque neque præcisè accedit ad alterum extremorum , c.quanto , de iud.
3 & quamuis ſit altercatio inter Doctores,an ſit ſpirituale in prima ſui erectione , vel temporale , aut in ipſa erectione fuerit creatum annexum , de qua quæſt Lamb.vbi ſupr.lib.3.q.9.in princ.attamen ipſum ſibi naturam aſſumit ad digniori,& potentiori , quod trahi ad ſe minus dignum , c. quod in dubijs de conſecr.Eccleſ

vel altar. qua ratione concluditur, Iudicem laicum
4 non eſſe competentem in cauſa iuriſpatronatus, *Abb. in d.c.quanto col.vlt.vbi Felin.in fine,& Dec.n.6.ad 30.* &
ita ſeruatur.

Sunt autem multi caſus, in quibus Iudex laicus poteſt ſe intromittere, quorum,

5 Primus eſt, quando agitur de priuando patrono ſuo
iurepat. & iure præſentandi *c.ſignificauit, vbi Felin. col, 3. de teſtib. Lamb.d.q.9.art.3. ita Bald.in d.c.quanto*, cum enim tractetur de excludendo patrono ab ipſo iure patr. cauſa iſta non eſt adeo annexa ſpiritualibus, ideo Iudex laicus poteſt de ea cognoſcere tacitè, & in conſequentiam non expreſſe,

6 Secundus eſt caſus, nam Iudex laicus cognoſcit de
iurepat. acceſſoriè cum vniuerſitate temporali, in qua includitur ipſum iuſpatronatus *Card.in d.c.quanto*, qui allegat *gloſſam in c.filijs, 16.q.7.& Abb.in d. c. quanto*, dummodo neque in libello, neque in ſententia fiat mentio de iurepatronatus *Io.de Anania in c.1.de iurep. lib.6*, & ratio eſt, quia in hoc iudicio partes veniunt voluntariè ad tractandum, & diſcutiendum de tota vniuerſitate, cum qua tranſit ipſum iuſpatronatus, *c. ex litteris, de iurepat.* & hanc opinionem tenuit *Paulus de Citadin.in tract.de iurep.p.9.q.16.& Lamb.d.q.9.art.3.*
7 & ideo Iudex laicus tacite iudicat etiam ſuper iure-
patronatus cum ipſa bonorum vniuerſitate publicata, de quo per *Gigantem in tractat, de crimine leſæ maieſtatis, q.4.prin*, qui probat hanc eſſe communem opinionem, *& Paul.de Citadin.vbi ſup.p.10.princ. q. 20. & Lamb. d.lib.3.q.8.princ.art.8.9.&* 10. & vniuerſitatem intelligo, vt caſtrum, villam, vel hæreditatem, ſecus ſi publicaretur vniuerſitas non vera, vt ſi publicarentur omnia bona, vel omnia iura, item intelligitur de ea bonorum vniuerſitate, quę compræhendit iuſpatron. & quæ ad hæredes extraneos tranſire poteſt, hęc enim
8 cum iurep. in fiſcum tranſit *Lamb.d.art.8.n.8.* & ſi non
tranſit in extraneos, ſaltem viuente condēmnato fiſcus vice ipſius præſentabit, *Gigas vbi ſup.lib.2.tit.de pœnis, q.4.n.& Roc.de Curt.4.de iurep.in verbo, ipſo, vel is, à quo, q.29.col, 3,*

9 Tertius eſt caſus, quia Iudex laicus cognoſcere poteſt
ſuper actione perſonali pro iurep. promiſſo donari, & condemnare promiſſorem ad obſeruantiam promiſſionis, & ſic ad donandum, *Ant.de Butr.& Abb. in d.c.quanto, in fin.Feder.de Senis conſ.192.Aufrer. tract. de poteſtate ſeculari in eccleſiaſt.reg.4.fallentia, 21.et Lam, d.art.8.n.6.*

10 Quartus eſt caſus licet cauſa iuriſpatronatus regu-
lariter ſi de foro eccleſiæ, *d.c.quanto*, & ideo non poſſit in laicos compromitti, vt per *Lamb.vbi ſup.p.2.lib.2.q, 3.art.7.& lib.3.q.9.art 4.* tamen, quia arbitria ſunt redacta ad inſtar iudiciorum, *leg.1.ff.de recept.arbitr.& capit.quintauallis, de iureiur*, ideo in ſupradictis caſibus præcedentibus poterit fieri compromiſſum in laicos, & per eos poterit fieri tranſactio *Fel.in d.c.quanto col.2.*

SVMMARIVM.

1 *Beneficia alia ſunt de iure Diuino, alia de iure poſitiuo.*
2 *Spiritualium multiplex differentia.*
3 *Spiritualium alia incorporalia, alia corporalia.*
4 *Spiritualia alia ſunt per cauſam, alia per ſtatutum.*
5 *Spiritualia alia ſunt, quæ dependent a cauſa ſpirituali.*
6 *Spiritualia alia ſunt ratione officij.*
7 *Spiritualia alia ſunt, quia deputata ſunt ad vſum ſpiritualium.*
8 *Beneficia ſunt ſpiritualia.*
9 *Laici nequeunt ſe intromittere de ſpiritualibus.*
10 *Iudex laicus non eſt competens in petitorio, ſeu poſſeſſorio beneficiorum.*
11 *Iudex laicus quando ſit competens in poſſeſſorio beneficij ſi clericus coram eo laicum conueniat.*
12 *Iudex eccleſiaſticus eſt competens in poſſeſſorio beneficij.*
13 *Iudex laicus non eſt competens in cauſa ſpolij ſuper beneficio inter clericos.*
14 *Poſſeſſorium beneficij, & rerum ſpiritualium eſt fori Eccleſiaſtici,*
15 *Poſſeſſio beneficij eſt quid ſpirituale.*
16 *Spoliato non licet redimere vexationem,*
17 *Redimere ſe a vexatione iniuſta licet, & non peccatur,*
18 *Vexatio redimi non poteſt a non habente ius in re,*
19 *Poteſt tamen redimere ſe quis ab his, qui poſſunt obeſſe.*
20 *Habens ius re quando poſſit vexationem redimere.*
21 *Redimere ſe poteſt a vexatione, qui eſt certus de iure ſuo, & de non iure aduerſarij.*

Poſſeſſorium cauſarum Beneficialium, an ſit mixti fori,

CAP. XII,

1 ANtequam ad articuli præfati deciſionem deueniatur, præmittendum eſt, quod beneficia alia ſunt de iure Diuino vt Papatus, *capit 1. de maledicis in verſ.per diſpoſitionem officij & beneficij noſtri.* idem Cardinalatus, an ſit de iure Diuino, vide *And.Barbat.in tract.de præſtantia Cardinalium, q.1.* item Epiſcopatus eſt beneficium *c.clericos, diſt.21.Barbat.ibidem.* Alia beneficia ſunt de iure poſitiuo, ita dicit *Abb.in c, conſtitutus, de relig.domib.& in ſua diſputat.* incipien. *Epiſcopus.col.2.* & omnia beneficia ſunt ſpiritualia. *gl.in ſumma, 1.q.1,*
2 Item ſpiritualium multiplex eſt differentia ſecundū
Io.And.Abb,& Anan.in c,conſulere de ſimonia.gl.& Archid.in c.1.q.1. quædam enim ſunt ſpiritualia ſecundū eſſentiam ſuam, & horum aliqua ſunt incorporalia, vt
3 Virtutes, Dona, Dei, & ſimilia. Alia ſunt corporali, vt
Sanctorum Reliquię.
4 Item quædam ſunt ſpiritualia per cauſam, vt Sacra-
menta, per quæ gratiam conſequimur, & ſic ſunt cauſa gratiæ, quædam ſunt ſpiritualia per ſtatutum, vt
5 Religio. quædam ſunt ſpiritualia, quæ dependent à
cauſa ſpirituali, vt abſolutio peccatorum. *c.ad aures.*
6 *de ſimonia.* quædam ſunt ſpiritualia ratione officij, vt
quæ cōpetunt clerico ratione ordinis, vt pulſare cāpanas, claudere oſtia eccleſię *d.c.ad aures.* quędā ſunt ſpiritualia, quia ſunt deputata ad vſum ſpiritualium, vt
7 vaſa ſacra, veſtes ſacerdotales, & beneficia *Archidiac.*
autem vbi ſup. ait eſſe concludendum, quod ſicut anima viuit ſecundum ſe ipſam; corpus autem ob vnionē animæ, ita quædam ſunt ſpiritualia ſecundum ſeipſa, vt ſacramenta; quædam ſpiritualia, quia ſpiritualibus adhærent, & quod beneficia ſunt ſpiritualia firmarunt. *Felin.& Abb.in rubr.de ſimonia.* ſed
8 laici non poſſunt ſe de ſpiritualibus intromittere; *cap.*
2.& 3.de iudic. ideo, nec de beneficijs, & ideo Eccle-
9 ſiaſticus Iudex rectè poterit inhibere iudici laico, ne
procedat ſuper huiuſmodi cauſis tam in petitorio,
10 quam in poſſeſſorio, *Garcia de beneficijs.p.1.c.2.num, 49. & 50.*

Nec obſtat, aliquorum opinio dicentium de poſſeſſorio beneficij reſtituendi, vel recuperandi iudicem laicum poſſe cognoſcere, quia talia poſſeſſoria ſunt temporalia maſſime ſtante conſuetudine. *Ripa in rubr.de iudic.num.90.Bald.in cap.1.* apud quem, vel

quos

quos contrôuerſ.in vſib.feud.gloſ.& Doct. in c.cum dile-
ctus in verb.iuramento de electione, Card.in clem.diſpen-
dioſam,n.17.in fin.de iudic.Stef.Aufrer.in tract.de pot.ſe-
cul.ſuper eccleſiaſt.reg.fallentia.24.Theſaur.dec.117. Me-
noch.de recup.poſſ.remedio.46.q.18.& de retinenda poſſeſ-
ſione remed.3.q.52.n.323.& 327.latè Io.de Silua in tract.
de benef.p.1.q.7.& eſt magis com munis opinio Iuriſta-
ſtarum,& Canoniſtarum: vt proba:.Conar.pract.q.c.35.
& fuit deciſum.Guido pap.dec.1.85.207.et 522.Boer.dec.
69.n.23.Cappella.Tholoſ.dec.420. & fundamentum ta-
lis opinionis oppoſitum eſt in c.cauſamq. qui fil.ſint le-
git. vbi tractabatur ſuper legitimitate matrimonij,&
poſſeſſorium iudicium fuit relictum Regi. item quia
cauſam poſſeſſorij rei ſpiritualis eſſe temporalem,non
ſpiritualem, ait gl.in c.litteras, de iuram.col.Card.in d.
clem.diſpendioſam,n.17.Garc.vbi ſup.n.50.

11 Quia hæc opinio procedit quando clericus conue-
nit laicum ex regula. c.cum ſit generale de for.compet.
quia actor ſequitur forum rei, vt quia laicus turbaret
clericum in poſſeſſione ſui beneficij, quia tunc verè
non eſt poſſeſſorium beneficiale, nec cauſa beneficia-
lis,ſed temporalis,cum laicus ſit incapax beneficij,ni-
ſi fortè laicus ille ſe gereret pro clerico. Gulielm. de
Benedictis in repet.cap.Rainutius de teſtam.verbo,& vxo-
rem,2.num.38.Menoch.dict.remed.15.numer.223.& 224.
dict.remed. 3. a numer. 324. licet contradicat Azorius
inſtit.moral.libr.5.cap.14.quæſt.1. verum ſi ageretur de
poſſeſſorio beneficialium inter clericos iudex compe-
tens eſt eccleſiaſticus, non laicus. Ferret.conſ.1.Couar.
12 vbi ſup. quia in quolibet poſſeſſorio neceſſarium eſt
cognoſcere de titulo,gloſ.in c.literis,& in c.ex trãſmiſs.
de reſtit.ſpoliat.ſed de titulo beneficij nunquam laicus
13 iudex competens. Conar.vbi ſup.n.1. & Rota reijcit il-
lam opinionem,quod iudex laicus poſſit cognoſcere
in cauſa ſpolij ſuper beneficio inter clericos, refert
Garc.vbi ſup.n.51.& fuit Put.dec.361.& 365.lib.1. ea
ratione,quia cauſa poſſeſſoria beneficij,& aliarum re-
rum ſpiritualium,ſeu quaſi,eſt eccleſiaſtica. clem.vni-
ca de cauſ.poſſ.& prop.& de ſequeſt.poſſ.& fruct. præſer-
14 tim quando habet admixtam cauſam proprietatis.
Butr.in d.c.litteras.& ibi Abb.n.8.Caſſador.dec.4.n.2. vt
lit.pend.

15 Item quia poſſeſſio beneficij eſt,quid ſpirituale,ſeu
connexum ſpirituali ob adminiſtrationem ordinis,
vel clauium,quæ inde ſequitur, & ideo carenti poſſeſ-
ſione, ſeu ſpoliato non licet redimere vexationem
quantumcumque ius habeat in beneficio. Imola, &
16 alij in d.c.ad aures,de ſimonia. Abb.in cap.dilectus, 1.de
ſimonia. Nauarr.in manuali,cap.23.num.101.Sot.de iuſt.
& iur.lib.9.q.6.art.10.Silueſt.in ſumm.verbo ſimonia n.5.
Ludou.Lopez in inſtruct.conſcien.to.2.c.302.Garc.vbi ſup.
nu.53.

17 Et hic incidenter eſt notandum poſſe quem abſque
peccato dare pecuniam ad ſe redimendum ab iniuſta
vexatione.gloſ.magiſtralis in capit.dilectus de ſimonia.S.
Thom.2.2.q.10.art.2.ad 5.argum.Card.à Turrecrem.ſin c.
quæſitum 1.q.3.& Card.Tolet.in inſtruct.ſacerd.lib.5.cap.
90.n.8.& Leſſius de iuſt.& iure,lib.2. cap. 35. dubit. 18.
18 diſtinguit ita, qui non habet ius in re non poteſt pre-
tio oblato vexationem redimere ab his, qui non tan-
tum poſſunt obeſſe,ſeu etiam prodeſſe,ita communi-
ter Doct.in cap.Matthæus,de ſimonia.niſi vexetur modis
iniquis eum infamantibus.

19 Item nondum habens ius in re poteſt oblato pretio
redimere vexationem ab his,qui ſolum poſſunt obeſ-
ſe,ſiue vi,& fraude obſint, ſiue muneribus, & preci-
bus apud electores,vel collatorem, habens autem ius
in re per confirmationem,vel liberam collationem,
ſeu per inſtitutionem poteſt pretio redimere vexa-
tionem,ſi forte ab alio impediatur à poſſeſſione ca-
pienda, vt ibi per eum Ricc.in praxi rer.for.eccleſ.deciſ.
226.num.344.qui ait eſſe verum, quod habens ius re
poteſt, vexationem pretio redimere, ſi duo concur-
rant,videlicet,quod talis habeat ius quæſitum ex poſ-
ſeſſione.ita Abb.in dict.capit.Matthæus numer. 4. & in
dicto capit.ad aures numer.6.Felin.in repert. ver. vexatus
in poſſeſſione.Selua de benefic.part.1.quæſt.7.num. 36. Sot.
20 vbi ſup.lib.9.quæſt.6.art.1. niſi aduerſarius impediret
vim inferendo vel procurando pro indigno, quia licet
tunc præſentatus careat poſſeſſione,poteſt tamen ali-
quid ſoluere aduerſario ſine labe ſimoniæ, Nauar.d.c.
23. num.102.

21 Item debet concurrere, vt is qui dat pecuniam pro
redimendo ſe a vexatione ſit certus, ſi habere ius in
beneficio,& aduerſarium nullum ius habere. gloſ.in d.
c.dilectus, & 1.de ſimonia Abb.in c.cum pridem num.2.de
pactis.

SVMMARIVM.

1 *Iudex laicus non poteſt cognoſcere de cauſis ſpiritualibus.*
2 *Reges ex Papæ priuilegio aliquando beneficia confe-
runt.*
3 *Imperator in Eccleſiis Alemaniæ poteſt facere,et vnus in
qualibet Eccleſia recipiatur.*
4 *Rex Vngariæ,ex priuilegio confert præbendas.*
5 *Rex Galliæ ex priuilegio poteſt confert beneficia.*
6 *Rex Hiſpaniæ nominat Epiſcopos d.Regni.*
7 *Iudex laicus eſt competens ſi fructus beneficij contra lai-
cum petantur.*
8 *Statuta laicorum ſuper capiendis poſſeſſionibus beneficio-
rum non valent.*
9 *Et eadem facientes excommunicantur.*
10 *Princeps ſecularis non poteſt apud ſe auocare poſſeſſiones
beneficiorum vacantium.*

Cauſarum Beneficialium an aliquę poſſit eſſe mixti fori, & an valeat conſtitutio laicorum ſuper beneficiorum Poſſeſſionibus capiendis.

CAP. XII.

1 QVoad primum reſolutio eſt, nullo modo poſſe Iu-
dicem laicum cognoſcere de cauſis beneficia-
libus,cum ſint de re ſpirituali.cap.quanto de iudic.etiam
ſi beneficiorum collatio ſpectaret ad Regem, quam-
uis contrarium teneat.Stephan.Aufrerius in tractat. de
poteſtate ſecul.ſuper eccleſiaſt.reg 1.fallentia.25. quia ali-
2 quando Reges ex Papæ priuilegio beneficia conferre
poſſunt,gloſſ.in c.imperium, diſt.10.item Imperator ha-
bet priuilegium, quod in qualibet eccleſia Alemaniæ
3 poſſit facere vnum recipi. Specul.tit.de præben.§.reſtat.
colum.vlt.& Rex Vngariæ, in ſuo Regno confert præ-
bendas ex priuilegio Papæ. Archidiacon.in dict.capit.
imperium Abb.& Doctores in cap.dilectus de teſtib. item
Rex Galliæ habet priuilegium conferendi beneficia
4 ex Apoſtolica conceſſione. Anton. de Butrio in d.cap.
quanto.& vltimo loco fuerunt facta concordata, de
quibus tractat Rebuff.in cap.concordatorum. item Rex
5 Hiſpaniarum habet nominationem in manibus Epi-
ſcopatibus Hiſpaniæ, ſed tamen non valet argumen-
tum à iure collationis ad iuriſdictionem ſuper eiſdem
beneficijs, quia ſunt differentia, & vno conceſſo
non venit aliud. item aſſerta priuilegia ſunt potius

Vgolin,de pot.Epiſc.51.§.4.num.1. Aug. Barboſa de off. & pot.Epiſc.p.3.alleg. 72. num.176. Lambertin. de iurepatr. part.2.lib.3.quæſt.1. art. 10. num. 1. & ratio eſt, quia in collatione beneficiorum ſuæ diæceſis Epiſcopus de iure communi habet fundatam intentionem. Card.Sera-
2 ph.deciſ.1353.num.2.Valer.Regin.vbi ſup.num.239.Hieron.Gonzal.in comment. ad Regulam 8. Cancell. in §. 1. proœm.num.31.& poteſt ſolus Epiſcopus inſtituere abſque conſenſu Capituli Cardin.in clem.1.num.11.et ſeqq. de ſuppl.neglig.Prælat.quod probatur in c.nobis de iurepat.vbi dicit text.præſentationem eſſe faciendam Epiſcopo, nec de Capitulo mentionem facit. Ideo a ſolo Epiſcopo fieri debet inſtitutio,& ita ſeruatur in praxi, & de conſuetudine,qua ſtaute tenet,& valet inſtitutio
3 c.non eſt de conſuetud.lib.6.poteſt autem Inferior inſtituere abſque Epiſcopo,priuilegio, vt facit Capitulum Piſanum,vt dicam in c.ſeqq.

4 Eandem inſtituendi poteſtatem habet Vicarius Epiſcopi habens generale mandatum ita colligitur ex d.cap.ex frequentibus & notatur in cap.vlt,de off.Vic.lib. 6.in gl.in verbo,non poſſunt vbi Archid. & Gemin.& tradit Sbrozzius in ſuo tractatu de off.Vicarii lib.2.quæſt.11. vbi num.13. teſtatur hanc eſſe communem opinionem, & in praxi ſeruatur, & tenet vſus communis. Stephan. Grattan. diſcept.forenſ.c.303.num.15.Barboſa vbi ſup.numer.181.& d.part.3.alleg. 54. num. 70. quæ inſtituendi poteſtas poteſt ab Epiſcopo delegari ſpecialiter etiã
5 ante vacationem,& ratio eſt,quia inſtitutio fit coactè ad præſentationem patroni,& ceſſat votum captandæ
6 mortis.Io.And.& Geminian.in cap.ſi confirmationem.de elect.lib.6.Barboſa d. alleg. 72. num. 178. non poteſt ta-
7 men delegari collatio,neque præſentatio ante beneficii vacationem propter dictum votum captandæ mor-
8 tis Abb.in c.vlt,de conc.præb.& notes, quod culpa Epiſcopi male inſtituentis patronis non nocet. Card.Sera-
9 phin. deciſ.1238. vbi dicit quod nullitas inſtitutionis non inficit præſentationem factam per patronos validam,& in tempore.Barboſ.d.alleg.73.n.180.

10 Sede autem Epiſcopali, ſeu Archiepiſcopali, vel Primatiali vacante Capitulum,ſeu Vicarius à Capitulo electus ad formam Conc.Trid.de reform. cap. 16.ſeſſ. 24.poteſt inſtituere,cap.1.de inſtitution.lib.6. Calderin. conſil.3.de iurepat. Abb. in cap. cum olim. de maiorit. & obed.Rebuff. in praxi tit. forma Vicarius num. 132. Azorius inſtit.moral.part.2.lib.3.cap.38.quæſt.2.Quaranta in ſumma Bullary,verbo,Capitulum Sede vacante,in verſ.nono quæro ſub verſ. concluſio recipit Paunus de Poteſtate Capituli Sede vac.par.2.quæſt.4.& 5.Sbrozz. vbi ſup.lib. 2.quæſt.70.num.4.Garc.de benefic.part.5 cap.7. num. 54.
11 quamuis Capitulum,ſeu eius Vicarius non poſſit conferre beneficia ad Epiſcopi collationem ſpectantia. Azorius vbi ſup.quæſt.1.Gonzal.vbi ſup.in §.4. proœm. nu. 35.& gloſ.9.§.1.num.77.Quaranta vbi ſup. in dict.verſic. nono quæro,late Garc.d.c.7.num.51.& Barboſa d.alleg.72. num.182.& 183.& habetur expreſſum in c. 2. ne ſede vacante.& in conſtit.Pii V. ſancta mem.quæ incipit Sanctiſſimus in Chriſto Pater.in Bullario. & habetur in Regula Cancellaria.de qua Quaranta vbi ſunt.in verbo, regula Cancell.Apoſtolic.quòd amplia,vt procedat etiam
12 vbi collatio beneficiorum per ipſum Epiſcopum non ex toto libere, ſed cum conſilio, vel conſenſu ipſius Capituli fieri haberet, iuxta textum in c. vnico §.cum vero.ne ſed.vac.lib.6. Paunus vbi ſup. part.2.quæſt.1.nu.
13 2.Nauarr.conſ.1.ne ſed. vac.& idem procedit, quando alius ex ſpeciali iure haberet conferre cum Epiſcopo. Rebuff.in praxi tit.deuolut.num.76.& in beneficii ad col-
14 lationem Epiſcopi pertinentibus ex iure deuolutionis Rebuff.ibid. num. 94. ſi autem beneficium ſpectet communiter ad collationem Epiſcopi, & Capituli,vno deficiente,vel inhabili exiſtente alter confert. cap.vnico ſed. vac.lib.6. ſimiliter ex identitate rationis idem eſt in poteſtate præſentandi vel eligendi quoties ad vtrũ-
15 que ſimul ſpectaret electio & præſentatio.Lambert.iurepat,p.1.lib.2.q.2.art.13.alia etiam vide apud Quarantam d.verſ.nono quæro.

16 Item ſciendum eſt,quod ſi eccleſia patronata ſita ſit in confinibus duarum diæceſum, ille Epiſcopus inſtituet,coram quo facta fuit præſentatio, prout ſupra in
17 lib.8.cap.8.dictum eſt.Verum ſi Papa alicui deleget, vt ad præſentationem illius, quem eſſe patronum nouerit,ordinet eccleſiam talis Delegatus non poterit inſtituere præſentatum, ſed tantum declarare debebit vt inſtituat ille, qui habet inſtituendi facultatem, & auctoritatẽ ita habetur in c.ſuper eo,de off.deleg.Rocc.de Curte de iurep.verbo, competens q.33. ideoq. talis delegatus poteſt mandare,& præcipere habenti inſtituere vt inſtituat, et ordinet eccleſiam. vide Barbatiam in d. c.ſuper col.7.& ibi Innoc.& Abb. et alios dicentes talẽ delegatum poſſe inſtituere, ſi habens ius inſtituendi conſentat, vel non contradicat.

18 Sed contra textum in.d c.ſuper eo,opponitur de textu in clem.auditor de reſcriptis.vbi habetur quòd quando alicui committitur cauſæ beneficialis cognitio, committitur etiam collatio,ergo eadem ratione, & inſtitutio,

19 Sed hoc Reſpondetur,dict.clem auditor.loqui in collatione,et non in inſtitutione, et ideo non corrigere textum in dict.cap.ſuper eo, ita Cardin.in d.clem.auditor, & Abb.in d.c.ſuper eo, Lambertin.vbi ſup. lib.2.quæſt.1. art.9.

Et notes quod Epiſcopus habet ex ſupradictis intentionem fundatam circa ius inſtituendi etiam in beneficiis exiſtẽtibus in eccleſiis exemptis, niſi ad alium ex priuilegio, vel ex immemorabili pertineat argumento tex.in c. omnes baſilicæ 10.quæſt. 7. & ita ego habui à Vicario Piſano inſtitutionem beneficii, ſeu Altaris SS. Onufrii, et Catherinæ, exiſtentis in eccleſia curata S.Sebaſtiani in chinſica Piſarum, quæ eccleſia eſt Religionis Sancti Stephani, & dict.Vicarius viſitat dict.altare,& alia ibidem exiſtentia,& ratio poteſt eſſe,quia omnes eccleſiæ, & beneficia diæceſis ſubiiciuntur eccleſię cathedrali, & Epiſcopo, d.cap.omnes baſilicæ.& c.cum perſonæ de priuileg.lib.6.Lapus alleg.68. in fine, eaque quotannis ab Epiſcopo debent viſitari ex Conc.Trid.ſeſſ.7.de reform.cap. 7. & ſeſſ. 24.de reform. cap.3. & obiter, ſciendum eſt, quod eccleſiarum aliæ pleno iure Epiſcopo loci ſunt ſubiectę,aliæ ſunt exemptę ab Epiſcopi iuriſdictione,item eccleſiarum exemptarum aliæ ſunt exemptæ, & ſoli Sed.Apoſt.ſubiectæ vt ſunt eccleſ.nullius diæc.aliæ ſunt exemptæ, ſed ſubſunt aliis, exemplum eſt in clem. attendentes. iunct. ibi gl.in ver. alia de ſtat. monach. vt ſunt illę ord.exemptorum, quæ ſubſunt Abbati, vel Priori, exemplum eſt etiam in locis Relig.Hieroſolymit. quę ſunt exempta, et dicti ordinis Magno Magiſtro ſubiecta, vt ex Bulla Pij IV.in Bull.tom. 2. fol.11. vbi eximuntur ab omni iuriſdictione,etc. quorumcumque Patriarcharum, Archiepiſcoporum Epiſcoporum, etc. et idem ferè eſt in aliis militiis de quibus Rocch.de viſitatione, fol. mihi 83.et in dictis eccleſiis exemptis, in his,quæ pertinent ad curam animarum Epiſcopus tanquam Sed.Apoſtolicę delegatus poteſt viſitare ex Conc.Trid.ſeſſ.7.de reform.cap.8.Prax.Archiepiſc. Leon.de viſitatione cap.31. in princ.et ſimiliter eccleſiæ collegiatæ,ſeu curatę nullius diœc.viſitari debent ab Epiſcopo viciniori,vel ab Epiſcopo electo in Synodo Prouinciali, tanquam Sed.Apoſtolicę delegato.ex Cõc.Trid.ſeſſ.24.de reform. cap. 9. et viſitatio debet fieri in capite, et in membris

Zerola in praxi epiſc.ver.viſitatio §.11.& rectores eccleſiarum nullius diœc. tenentur accedere ad Synodum dicti Epiſcopi. *Prax.Leon.c.9.de synodo num.* 3. ad quem Epiſcopum pertinet concedere literas dimiſſorias ijs, qui ſunt nullius diœceſis quando volunt ad ordines promoueri,& quando ordinarij collatores nullius diœc. habentes territorium cum iure congregandi Synodum poſſint edicta pro concurſu vacantium eccleſiarum parochialium proponere,& concurſum peragere, vel non, vide *Maſſobr.in prax.hab.conc.ad vac.p.eccl. requiſit.2.dub.4.& req.1.dub.8.*

Item in tali viſitatione poteſt Epiſcopus corrigere, & monere non reſidentes, & poteſt viſitare eccleſias ſubiectas eccleſiæ principalis nullius diœc. non tamen ad Epiſcopum ſpectat miniſtrare ſacramentum confirmationis his,qui ſunt nullius diœc.ex declarat S.Congregationis,& ordinarij collatores nullius diœceſis habentes territorium cum poteſtate Epiſcopali,& iura congregandi Synodum,& re ipſa illam congregarunt, & elegerunt in ea examinatores, vacante eccleſia parochiali libera,edicta poſſunt opponere, & cætera pro concurſu peragere.*Maſſobr.vbi ſupr.requiſ.2.dub.4.* ſed vacante parochiali exempta etiam immediatè Sedi Apoſt.ſubiecta, & nullum mediatum ſuperiorem cognoſcente Epiſcopus Diæceſanus vicarium ibi conſtituet,& edictum ponet,& concurſum faciet,ita etiam ſi habeat ſuperiorem mediatum, qui etiamſi habeat contentioſam iuriſdictionem cum iure conferendi, attamen nullum habet territorium,nec ius congregandi Synodum.*Maſſobr.vbi ſupr.req.1.dub.1.*

Et pariter exempti ſubijciuntur Epiſcopo loci in omnibus,quæ ſunt ordinis Epiſcopalis. *Aug. Barboſ.de off.& pot.Epiſc.p.2.alleg.31.num.20.*& tenentur accedere ad publicas proceſſiones, comppellique poſſunt. *Barboſ.vbi ſupr.p.3.alleg.78.num.* 8. & caſu triginta, & octo, in quibus Epiſcopus habet iuriſdictionem in exemptos refert *Quaranta in ſumma Bllarii in verbo, exemptio*,& quælibet eccleſia debet Epiſcopo reuerentiam *Io.Andr.in cum venerabilis,de cenſib.* & Epiſcopus habet in tota ſua diœceſi iuriſdictionem.*Card.in clem.2 §.vt illud,q.1.de re iud.c.*Epiſcopo enim tria competũt in ſua diœceſi,videlicet iuriſdictio,honor,& diſtrictus, *Rocch.de viſitat.vbi ſupra.*

Iuriſdictio etiam large ſuſcepta & prout ſumitur in *l.1.2.& 3.ff.de iur.omn.iud.& in gl.in clem. vnica, verbo iuriſdictionem,de form.comp.*adeo quod etiam merum imperium includit, & in tota diœceſi habet ordin. iuriſdictionem, & pro tribunali ſedere, & ius reddere poteſt,excepto loco exempto.*cap.cum Epiſc.de off. d ord.lib.6.*

Honor,quia Epiſcopum vocant dominum,eumque vt talem honorant,ei occurendo, eiuſque nuncijs,& mandatis parendo diſtrictus,qui idem eſt,quod territorium*vt in clem.ne Romani,de elect.*ita vt habeat iuriſdictionem,eam quæ exercendi,nedum in incolas loci, ſed etiam in deliquentes infra diſtrictum, & ſic plus eſt;quod competat diſtrictus,quã iuriſdictio, & honor & diſtructus diæceſis,& territoriũ ſunt ſynonima ſecũdũ *Natt.in conſ.339.in c.quatuor.* & ideo ratione diſtrictus,& diæceſis quoad legem iuriſdictionalẽ Epiſcopo ſubijciũtur omnia monaſteria, & eccleſiæ ſuæ diæceſis ad *c.conquerẽte,verſ.nos autẽ de off.ord.*& tota diœceſia eſt Epiſcopi territorium, *Prax.Leon.c.9.de ſynodo n.30.*

Poteſt inſuper Epiſcopos etiã in Eccleſijs exemptis populo benedicere,diuina officia priuate, vel publicè audire, eaque in Pontificalibus celebrare, vel in ſua præſentia celebrari facere, priuilegio quolibet non obſtãte,& ſi eſt metropolitanus ante ſe Crucẽ deferre, ita habetur in *clem.Archiepiſ.de priuil.et exceſſib.priuil* vbi latè *Card. et Bonif.* & poteſt Epiſcopus etiã in loci exemptis vt inſignijs voluntariæ iuriſdictionis, & honoris,*Cardin.ibidem numero 5.& Bonif.in 3.not.* cum per exemptionem talia loca non deſinat eſſe in diæceſi,ius namque reuerentiæ per exemptionem numquam tollitur,ſicuti ſi patronus remittat iuſpat. retinet tamen quædam iura in liberto,præſertim ius reuerentiale,*arg leg.ult.C.de bonis libert.* ita Eccleſia exempta tenetur Epiſcopo loci reuerentiam exibere, eique exemptus ad eccleſiam veniẽti obuiam ire proceſſionaliter more aliorum,*Felin.in c.cum non liceat, num. 2. de præſcr.* propter reliquias præcedenti ſubiectionis, conſequenter Epiſcopus poteſt in dictis exempti habere Sedem Pontificalem, cum ſpectet ad honorẽ pontificalem, & eſt de acceſſorijs,ad celebrationem, de quib. *Quaranta ubi ſupr.in uerbo Archiepiſcopi auctoritas,verſ.28. 29. & 30.* ibique poſt populo ſolemniter benedicere per illam verba ſit nomen domini benedictum, *Abb. in dict. clementina ſecunda in principio.*Item poteſt Epiſcopus in dictis locis in quantumus exemptis etiam militiarum exemptarum habere ſupra ſuam ſedem Buldachinum, in habetur in decreto S. Congregationis facto da mandato Clementis Papæ VIII.fælic.record.relato *a Quaranta,vbi ſupra,in uerbo,priuilegia regularium*, & refert etiam *Barboſa,ubi ſupra, parte 3. allegatione* 80. *numero decimoquarto,& Piaſecius,in praxi Epiſcop.de uiſitationibus, regular.numero* 50.*& D.Ioan.Aloiſius Ricc.* qui hoc anno 1527 promotus eſt ad Epiſcopatum Vicanum,in ſua praxi aurea,*reſolutione 313.numer.1.& ibi numero ſecundo*,ait Epiſcopum poſſe excommunicare impedientes, Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ. capit.* 467.& ita cenſuit eadem S. Congregatio relata *à Quaranta,ubi ſupra,in dicto ver.priuilegia regular.* poteſt etiã Epiſcopus in loco exempto Concionatori benedictionem dare, cum nullus ſiue eius benedictione poſſit præiudicare ex Bulla Gregorij Papæ XV. ſelic. record. edita non. Februarij 1622. & conſequenter Epiſcopo ibidem competit aſperſio aquæ benedictæ ſuper populum. & ratio omnia prædictorum eſt poſita *à Bonif. in d.clementina Archiepiſcopo, numero* 31. quia Epiſcopus, in tota ſua diæceſi eſt Epiſcopus, & locus exemptus, quamuis non ſit de diæceſi, dicitur attamen eſſe in diæceſi, nec definit eſſe extra diœceſim,ſiue fuerit conſtructus,& poſtea factus exẽptus ſiue de nouo cum exemptione conſtruatur,*Cardinal. in d.clementin.Archieſpiſcopo, numero* 4. nec per hoc dicitur Epiſcopus mittere falcem in meſſem alienam,quia illud intelligitur de falce iudicij ſeu poteſtatis, ſecus in hac falce ſalutarij, & deuotionali, & quæ magis exercetur ratione honoris quam officij, & ea quæ ſunt Epiſcopalis, & honoris poſſunt ab Epiſcopo exerceri in Eccleſis etiam exemptis ſine alicuius licentia. *Bonif. vbi ſupr.n.64.*et denique quando ſit ſermo de exemptis etiam militibus,exemptio eo tendit, vt examinantur ab Epiſcopi iuriſdictione et coram alio conueniantur ita dicit *Innocent.in c.recepimus,nu.2.& ſeqq. de priuileg. et exceſſ. priuil.*

Item Epiſcopus habet ordinariam iuriſdictionem in ſua diæceſi,*c.conquerente & ibi gloſſa,in verbo,iuridictionem,de off.ord.& ibi Abbas nu.* 2. refert tredecim iura epiſcopalia debita Epiſcopo,quæ ſunt obedientia, ſubiectio reuerentia,iuſtitutio, & iniunctio pænitentiarum, Sacramentorum adminiſtratio,ius congregandi ſynodum ſynodaticum, ſeu cathedraticum, quarta decimarum, & mortariorum, viſitatio, et charitatiuum ſubſidium, et quæ poſſit Epiſcopus ex ſua iuriſdictione ordinaria habentur *in dicta praxi Leon. de iuriſdictio.ordin.capit.16. numer.14. & ſeqq.* et Archiepiſcopus poteſt per quæuis loca exempta ſuæ prouin-

ciæ

ciæ Crucem ante ſe deferre benedicere populo, diuina officia & alia celebrare, prout Epiſcopus in ſua diæceſi, *d. clem. Archiepiſcopo, vbi Card. & Bonif.* & de poteſtate Epiſcopi in exemptos vide doctiſſimè more ſuo dicentem D. Melchiorem Lotterium in ſuo nouo, & eleganti tractatu, de re beneficiaria *lib. 1. q. 24.*

SVMMARIVM.

1 *Inſtituendi poteſtas etiam inferioribus poteſt competere.*
2 *Inſtitutio auctorizabilis an poſſit ſpectare ad inferiorem.*
3 *Religioſi, ſi acquirunt iuriſdictionem, quando poſſint acquirere ius dandi facultatem exercendi curam animarum.*
4 *Deuolutio fit ad inferiorem, ſi præſentatio non fiat in tempore.*
5 *Inferior conferre debens ex iure deuoluto habet ſemeſtre & n. 6.*
7 *Deuolutio fit gradatim, & ponitur exemplum.*
8 *Inſtitutio poteſt ad inferiorem ſpectare ex fundatoris diſpoſitione.*
9 *Inſtitutio hodie Epiſcopo tantum reſeruanda eſt.*
10 *Patronus regulariter coram Epiſcopo clericum præſentare debet.*
11 *Inſtitutio laico quando poſſit competere.*
12 *Eccleſiaſticus patronus quando poſſit clericum ponere & deponere.*
13 *Laicus patronus ſi poſſit inſtituere, non tamen poteſt deſtituere, ſicut nec alius inferior.*
14 *Capitulum Piſanum habet ius inſtituendi, & deſtituendi.*
15 *Et alios officiales eccleſiæ deputat.*
16 *Laicus aliquando impropriè inſtituit, id eſt, ordinat.*
17 *Regulares, quomodo acquirant iuſpatr. non tamen inſtituunt.*
18 *Abbas in eccleſijs ſibi pleno iure ſubiectis inſtituit.*
19 *Inſtitutio ad quos regulariter pertineat.*
20 *Inſtitutio ibi cadit, vbi cadit præſentatio.*

Ius inſtituendi Prælatis inferioribus poteſt competere.

CAP. III.

1 IVs inſtituendi etiam inferioribus Prælatis competere poteſt ex cauſa ſpeciali, nempe ex priuilegio præſcriptione immemorabili, ſeu ex conſuetudine legitimè præſcripta, *c. 2. & c. 3. de inſtitut. Card. in c. cum veniſſent., de inſtitut. Mar. Anton. Variar. reſolut. lib. 1. re. ſol. 47. n. 6. & reſol. 9. n. 11. & 12. Lamb. de iurep. lib. 2. p. 3. q. 1. art. 10. Aug. Barboſa de off. pot. Epiſc. p. 3. alleg. 72. n. 184.* an autem inſtitutio auctorizabilis, per quam tri-
2 buitur poteſtas exercendi curam, poſſit ſpectare ad inferiorem Epiſcopo, niſi Epiſcopi accedat conſenſus dubium eſt, vt notatur *in c. cum ſatis, de offic. Archid.* verius tamen eſt etiam prædictam inſtitutionem auctorizabilem præſcriptione acquiri poſſe, quia nihil inconuenit, quod ſi religioſi eccleſiam pleno iure acqui-
3 runt quoad omnimodam iuriſdictionem, poſſint etiã acquirere poteſtatem tradendi facultatem exercendi curam animarum, immo id apertè videtur ſupponere *tex. in clem. 5. verſ. quidam præterea, de exceſſib. prælat.* vt *ibid. poſt gl. notant Card. in princ. oppoſ. 6. & poſt Abb. et Fel. in c. auditis, de præſcr. Bald. de præſcr. p. 5. q. 11. n. 6.* et *ad d. c. cum ſatis,* reſpõdetur tex. illũ loqui de conſuetudine, vel præſcriptione non completa, vel præſcriptione carente titulo, & bona fide, vel aliter reſpondetur, vt per Barboſam *d. alleg. 72. num. 186.*

4 Et ad talem inferiorem habentem ius inſtituend. fit deuolutio prouiſionis beneficij vacantis, ſi patronus non præſentauit, vel præſentauit, ſed poſt tempus eidem datum ad præſentandum, vel ſcienter indignum præſentauit, iuxta *gl. ſingularem, in clem. 1. de ſuppl. neglig. prælat. Franciſc. Marcus dec. 475. n. 18. & dec. 1153. in vltimis verbis, p. 1.* refert *Campanil. in diuerſorio iuris canonici rub. 11. c. 13. n. 466.* & tenetur ſeruare naturam beneficij, cum confert iure deuolutionis ex *Felin. in c. cum acceſſiſſent, n. 18. de conſtitut. Franc. Marcus dec. 493. n. 7. p. 1. Campanil. d. c. 13. n. 485. Barboſa vbi ſup. n. 109.* & talis inferior, qui ex iure deuoluto conferre debet, habet ſemeſtre ad conferendum a die notitiæ, etiamſi deuolutio fiat a patrono laico ad ſuperiorem habentem inſtituere *Rota dec. 6. de iurep. in nouis, Lamb. de iurep. lib. 2.*
5 *p. 3. q. 2. art. 8. Card. Seraph. dec. 380. Garcia de benefic. p. 10. c. 3. n. 9. Barboſa vbi ſup. alleg. 58. n. 18.* & quilibet ſupe-
6 rior, ad quem fit deuolutio, habet ſemeſtre ad conferendum computandum a die ſcitæ deuolutionis, vt a patrono deuolutio fit puta ad Capitulum ſi habeat ius
7 inſtituendi, & ſi poſt ſcitam deuolutionem intra ſex menſes Capitulum non conferat, deuolutio fit ad Epiſcopum loci ordinarium, ab Epiſcopo ad Archiepiſcopum, & ab Archiepiſcopo ad Patriarcham, & demum ad ſummum Pontificem, *cap. licet, de ſuppl. neglig. prælat, cap. 2. de conceſſ. præb. Rebuff. in praxi tit. de deuolut. nu. 7. Coraſ. de benefic. part. 1. c. 7. n. 8. Azorius inſtit. moral. p. 2. lib. 6. c. 27. Garc. d. c. 3. n. 10. Cochier. de iuriſd. Ord. in exemptos, p. 4. q. 30. n. 3. vide Barboſ. d. alleg. 58. n. 19. & ſeq. & dicam inf. lib. 14. c. 6. de deuolut.*

8 Quę inſtitutio pertinere poteſt ad inferiorem ex fundatoris diſpoſitione, quia in limine fundationis cũ Epiſcopi conſenſu ſit inferiori reſeruata inſtitutio, *Abb. in c. nobis, de iurep. tradit Lamb. vbi ſup. lib. 2. p. 3. q. 1. art. 10. D. Mar. Antonin. nunc, Epiſc. Neceſarien. var. reſol. lib. 1. reſol. 12. n. 4.* & ad Piſanum Capitulum multorum beneficiorum ſpectat inſtitutio, & adueniente vacatione præſentatos inſtituit, & inſtitutus poſſeſſionem accipit. Hodie autem ex diſpoſitione Sacro-
9 ſancti *Conc. Trid. ſeſſ. 14. de reform. c. 12.* inſtitutio huiuſmodi Epiſcopo, & non alteri inferiori reſeruari debet, *& ibid. c. 13.* habetur, quod patronus iacentes priuilegio tenetur Epiſcopo præſentare clericum ad vacans
10 beneficium ad quem Epiſcopum inſtitutio de iure pertinet alias præſentatio, & inſtitutio nullę ſint, ac eſſe intelligantur, & in praxi in beneficijs de nouo fundatis vidi hoc ſeruari, & Piſis Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo D. Archiepiſcopo Piſano fuit reſeruata, & Tudorti Eminentiſs. & Ampliſſimo Domino Cardinali Epiſcopo.

11 Notandum eſt etiam, quod etiam laico poteſt competere ius inſtituendi ex Papæ priuilegio *Card. c. nobis, §. cæterum, q. 6. de iurep. Lamb. d. q. 1. art. 11.* item poteſt laico competere etiam ex conſuetudine, ſeu præſcriptione temporis immemorabilis, ſi fuerit per Papam approbata, *Card. & Doct. in c. præterea, il 2. de iurepatron. Lamb. vbi ſup. art. 12.* & ad patronum ſpectare poteſt, præsbyterum in beneficio ad tempus ponere, & deponere, ſi retinuit dominium, & cuſtodiam rerũ eccleſiæ donatarum vel hoſpitali de conſenſu Epiſcopi, *Io. And. in c. de monachis, col. 2. de præbend. & ibi Card. q. 6. & Abbas ibidem*, quod procedit in patrono eccleſiaſtico duntaxat, *d. c. de monachis*, *Card. in clem. 1. de ſuppl. neglig. præl.* & dato quod laicus habeat ius inſtituendi, non habet tamen ius deſtituendi. Et ſi Prælatus inferior habeat ius inſtituendi, non tamen habet ius deſtituendi, niſi & hoc ius habeat ex Papæ priuilegio, *Lambert. vbi ſup. art. 14.* & Capitulum Piſanum non ſolum habet ius inſtituendi verum etiam ab antiquiſſimo tem-

tempore ſupr. annos trecentum habet ius deſtituendi
vt ex actis in Archiuio d. Capituli exiſtentibus appa-
ret, & d. Capitulum eligit Magiſtrum Scholarum, ho
die d. Magiſtrum Chori d. eccleſiæ Piſanę Cappella-
nos duos, qui curam gerunt parochiæ d. eccleſiæ, & ba-
ptizant, hebdomadarias, cantores, cæteroſq. officiales,
& cæremoniarom duos Magiſtros, eoſdem eligunt, et
ponunt reuocant, et deponunt ad libitum.
16 Verum poteſt laicus inſtituere impropriè ideſt or-
dinare Priorem, ſeu Præfectum in Collegio laicali, vt
vt eſt in Collegio Politiano Piſis erecto a Io. Riccio S.
R.E. Card. et Archiepiſcopo Piſano, in quo præfectus
eligitur ab hærede d. Card. Sed talis non eſt inſtitutio
de qua nos loquimur, vt dicit *Lamb. vbi ſup. art. 15.*
17 Inſuper eſt ſciendum, quod ſi aliquo legitimo titulo
ad religioſos, et regulares exemptos peruenerit iuſp.
non tamen ad eos tranſiuit ius inſtituendi, *c. cum ſecu-
lum, de iurep. & ibi Card. Roce. de Curte de iurepatr. verbo
cōpetens alicui, n. 70.* ſed Epiſcopus, vel alius inferior ha-
bens ius inſtituendi inſtituet ad notata per *Card. in d.
c. de monachis, q. 7. & per Lamb. ubi ſup. art. 16.* ſi vero Ab-
bas habeat aliquas eccleſias ſibi pleno iure ſubiectas,
in eis etiam ius inſtituendi habebit, *c. in Lateranen. &
ibi Doct. de præben. clem. 1. de exceſſib. prælat. Barboſa d. al-
leg. 72. n. 188.* et ad quos regulariter pertineat inſtitutio
vide *Hoſtienſ. in ſumma, tit. de inſtitution. verſ. quis poſſit
inſtituere, & in tit. de offic. ordinarij, §. quod pertinet. &
Dynum Ancharan. & Io. Andr. in c. 1. de reg. iur. lib. 6.* quę
inſtitutio regulariter ibi cadit, vbi cadit patroni præ-
ſentatio, quæ præſentatio vbi locum habeat, ſupra ſa-
tis diximus.

SVMMARIVM.

1 *Inſtitutio non fit ante præſentationem.*
2 *Inſtitutio vt fiat, quæ requirantur.*
3 *Inſtitutio quando per ſuperuenientem præſentationem, conualidetur.*
4 *Inſtitutio non valet non præuio edicto.*
5 *Inſtitutus nulliter dicitur potius occupator.*
6 *Inſtitutio non valet facta non elapſo edicti termino.*
7 *Tempus habent inſtituere non eſt præfixum.*
8 *Beneficium non dicitur deuolutum, ſi inſtitutio differatur.*
9 *Superior poteſt habenti inſtituere præfigere tempus ad inſtituendum.*
10 *Superior quando poſſit certum tempus præfigere.*
11 *Archiepiſcopus poteſt Epiſcopi negligentiam ſupplere, ſi ad Epiſcopum ſpectet inſtitutio.*
12 *Appellari poteſt, quando Epiſcopus ſine cauſa differt inſtituere.*
13 *Superior adiri poteſt elapſo biennio.*
14 *Appellari poteſt a retardata inſtitutione, ſi prius facta ſit trina interpellatio.*
15 *Inſtitutio ſi intra duos menſes poſt præſentationem ſecuta non fuit, quando ſuperior poſſit eam concedere.*
16 *Plebania Eccleſiæ S. Bartholamæi de Ripa fracta iuriſp. laicorum.*
17 *Conferre habens ex iure deuoluto habet ſemeſtre.*
18 *Papa ſemper poteſt conferre, ſine alicuius temporis præfixione.*
19 *Inſtitutio quando poſſit fieri die feriato.*
20 *Inſtitutio poteſt fieri in eccleſia?*
21 *Inſtitutio nunquid poſſit fieri extra territorium habentis inſtituere.*
22 *Epiſcopus extra diœceſim poteſt exercere voluntariam iuriſdictionem.*
23 *Parochus extra parochiam poteſt abſoluere ſubditum ſuum.*
24 *Epiſcopus quando poſſit extra diœceſim exercere contentioſam iuriſdictionem.*
25 *Epiſcopus extra diœceſim poteſt excommunicare, & abſoluere ſubditum.*
26 *Inſtitutio dicitur fieri per admiſſionem ſimplicem præſentationis.*
27 *Præſentatio regulariter admittitur ſi & in quantum.*
28 *Et tunc cenſetur admiſſa quatenus ſint admittenda.*
29 Executor litterarum *Apoſtolicarum poteſt vbique eas exequi.*
30 *Inſtitutio poteſt iterari.*
31 *Collatio poteſt iterari.*
32 *Inſtitutio facta per errorem non valet.*
33 *Error quid ſit.*
34 *Inſtitutio facta ab eo, qui communiter reputabatur ſuperior, tenet.*
35 *Inſtitutio metu facta non valet.*
36 *Inſtitutio facta iracundia, uel ſimoniacè non valet.*

Inſtitutio quando, quomodo, & vbi fieri debeat, vtrum poſſit iterari, & an ſit valida ſi fiat per errorem metum, aut non canonicæ.

CAP. V.

1 INſtitutio fieri non poteſt antequam fiat præſenta-
tio, præſertim cum ante inſtitutionem ſeruanda ſit
forma tex. in *c. vlt. de elect. lib. 6.* & requiſita ad inſtitu-
tionem obtinendam ſunt iſta, vacatio beneficij, exi-
2 ſtentia iuriſpat. habilitas præſentati, & pręſentatio fa-
cta in tempore a patrono coram habente inſtituere,
3 *Rotæ deciſ. 337. n. 1. p. 2. in recentioribus apud Farin.* quod
ſi ante præſentationem fieret inſtitutio, & poſtea ſub-
ſequeretur pręſentatio conualidaretur d. inſtitutio per
ſuperuenientem validitatem ex vi dictæ præſentatio-
nis ad *not. in c. cura de iurep.* ita poteſt intelligi *Bald. in
l. ex placito C. de rer. permut. & in l. ſine initio, C. de Codi-
cill. vide Lamb. de iurep. lib. 1. p. 3. q. 2. art. 1. & Zecchium
de benefic. & penſion. c. 12. n. 32. & 33.* prout etiam eſt
nulla inſtitutio facta abſq. edictorum affixione ſecun-
4 dum formam *d. c. vlt. de elect. lib. 6.* ſed tamen non an-
nullatur ipſa præſentatio, *Bellam dec. 611.* nec minus
quaſi poſſeſſio præſentandi, *d. c. vlt. vbi Doct. Lapus alle-
gat. & Lamb. vbi ſup. lib. 2. p. 2. q. 6. art. 17. & 18. Abb. in c
poſtquam, not. 3. de elect. Imola in clem 2. verbo præſentare
5 de iurep.* & taliter inſtitutus non ſeruata forma d. c. vlti-
mi, dicitur potius occupator, illius beneficij, *c. ex inſi-
nuatione vbi Panorm. in 2. not. de iurep. idem Abb. Fel. &
alij, in c. cum Bertold. de re iud. Veral. dec. 95. p. 1. & dec.
128. p. 2. Put. dec. 306. lib. 1. Creſcent. dec. vlt. de iurep. Ric-
6 cius in praxi rer. for. eccleſ. deciſ. 160.* ita etiam eſt nulla
inſtitutio facta intra terminum edicti, quia neceſſe eſt,
vt edictum, remaneat affixum per totum terminum in
eo contentum *clem. 1. & ibi gl. de iud. Lamb. vbi ſup. lib.
2. p. 2. q. 6. art. 24. n. 6. Verall. dec. 95. p. 2. & Riccius vbi ſup.
dec. 161.*
7 Tempus autem a iure præfixum non reperitur ha-
benti inſtituere, intra quod ſit facienda inſtitutio, ſicu-
ti collatori præfixum eſt tempus ad conferendum, *Ro-
ta dec. 4. incip. ſecundum omnes, de iurep. in nouis, & fuit
dictum in Iacent. Vicariæ, 31. Ianuarii, 1590. coram Card.
Platto, & in Caſalen. Parochialis 17. Maij, 1591. coram
Orano, & in Lunen. Sarzanen. Capellaniæ, 20. Iunii, & 5.
Decemb. 1601. coram Card. Sacratol, Anaſtaſ. Germon. de in
dult. Card. §. volumus, a n. 96. Riccius in praxi aurea. reſol
260. Lamb. vbi ſup. p. 3. lib. 2. q. 2. art. 6. & 6. Rocchus de*

Curte

Curte, de iurepat. verbo honorificum, n.55. Garcia de bene-
8 *fic. p. 10. c.4. n.1.* nec beneficium dicitur deuolutum ex
eo, quod Ordinarius diſtulit inſtituere, *Garc. vbi ſup. 5.*
c.6. n.31. vbi refert Rotæ deciſionem in vna *Derton. iu-*
riſp. 8. Februar. 1599. coram Penia, Rebuff. in praxi tit. de
deuolution. num. 6. & Auguſt. Barboſa, de offic. & poteſt.
Epiſcop. p.3. alleg. 72. n.191. Maſſobrius in praxi hab. conc.
ad vac. paroch. eccl. requiſ. 9. dub. 1. Zecchius d. c. 12. verſ.
tempus vero, n.33. poteſt tamen per Superiorem ha-
9 benti inſtituere aſſignari certum tempus infra quod
debeat inſtituere, infra quod ſi non inſtituerit, poteſt
poſtea illum compellere ad inſtituendum, aut ipſe Su-
perior inſtituet *Zecch. vbi ſup. Lamb. vbi ſup. lib. 2. p.3.*
q.2. art.6. n.4. & Paul. de Citad. de iurep. p.6. art.3. q.53. n.
103. & quod Superior, vbi a iure non eſt præfixum tem-
pus, poſſit certum tempus præfigere, aliaque facere
Abb. in c. poſt quam. n.8. in fine, de elect. & in c. cum eccleſ.
Vulterrana, n.7. de elect. & in c. ex parte, col. penult. de con-
ceſſ. præben. & in c. ab excommunicato, col. 4. de reſcript. fa-
cit text. in c. ſi e. in fine, de conceſſ. præbend. lib.6. & text. in
c. irrefragabili, §. exceſſus, & ibi Fel. de offic. ordin. c. ſacro, in
fine. de ſentent. excomm. & in clem. 1. de iurep. facit gl. pe-
nult. in c. vltim. §. vlt. de conſuet. lib.6. & in ſuper *Lamber.*
vbi prox. putat ſuperiorem debere præfigere tempus
duorum menſium ad inſtituendam, poſt quatuor, vel
ſex menſes datos ad præſentandum, ſed hæc omnia ar-
bitrio Superioris remittuntur ad notata *in c. de cauſis*
de off. deleg. & ideo dicit *Abb. in c.2. n.13. de conc. præb.*
quod ſi ad Epiſcopum pertineat inſtitutio, poterit Ar-
chiepiſcopus eius Metropolitanus eidem Epiſcopo
præfigere tempus, eiuſq. negligentiam ſupplere, quod
declarat *Lamber. vbi prox. art.7.* vel ſtatim quod Epi-
12 ſcopus differt inſtituere abſque legitima cauſa, appel-
lari poteſt ad ſuperiorem a grauamine illato. *Gutier. de*
13 *iuram. confirm. p.3. c.13. n.9. Abb. in c. paſtoralis, n.6. de*
iurepat. Garc. p.10. c.4. n.9. vel elapſo biennio iudicem
ſuperiorem adire ſecundum *c. cauſæ omnes, in princ. de*
re. ſeſſ. 24. Conc. Trid. & adhoc, vt poſſit appellari a re-
tardata ſeu denegata inſtitutione, & negligentia, re-
quiritur trina interpellatio, *Rota in vna Feltrina Cano-*
nicatus, 15. Decembr. 1603. coram Ortembergo, quam refert
Barboſa, vbi ſupr. numer. 193. Riccius in praxi aurea, re-
ſolut. 142.

15 Et notandum, quod ſi ſuperior negligat inſtituere
coram ſe præſentatum a patrono & inſtitutio petita
fuerit, & per duos menſes a die præſentationis fuerit
prorogata, tunc in eccleſijs parochialib. ſic vacantibus
poteſt adiri pro dicta inſtitutione obtinenda Metro-
politanus illius Epiſcopi, qui differt inſtituere, ſeu Or-
dinarius vicinior, vel Sedes Apoſtolica, & ſi non ſit
petita inſtitutio ad Papam dumtaxat fit deuolutio. *ita*
Pius V. ſanctæ mem. in ſua conſt. incip. in conferendis in verſ.
verum parochialium relata a Quaranta in ſumma bullarii,
in verbo, benefic. paroch. collatio & Maſſobr. vbi ſupr. re-
quiſ. 9. dub. 3. & praxi Archiepiſc. Leon. c.17. n.60. & in
praxi anno 1624. vacante Plebania S. Bartholomæi Apo-
ſtoli Caſtri Ripæ fractæ comitat. Piſan. & diœceſ. Lu-
cenſis cum add. Plebaniam fuiſſet facta præſentatio a
a Peril. DD. Petro Roncionio I. V. D. Canonico Piſano,
& Camillo eius fratre patritijs piſanis de Nobilibus de
Ripafracta patronis d. plebaniæ coram Reuerendiſſ.
Epiſcopo Lucenſi, & inſtitutio petita fuiſſet proroga-
ta vltra duos menſes, præſentatus comparuit coram
Vicario Generali Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi D.
Archiepiſcopi piſani tanquam ordinario viciniori; &
ab eo inſtitutionem obtinuit, & poſſeſſionem accepit,
& continuauit.

16 Eſt tamen notandum quod Maſſobr. *dict. dub. 1. numer.*
12. & ſeq. conatur oſtendere, quod cum *Paul. de Elcaz.*
in clem. 1. de elect. dicat, quod electio comprehendit præ-
ſentationem, *c. querelam de elect. c.2. & 3. de iurep.* quod
diſpoſitio *tex. in c. quam ſit de elect. lib.6.* quo aſſignatur
vnus menſis electo ad electioni conſentiendum, & tri-
um menſium ad obtinendum confirmationem, exten-
datur etiam ad præſentatum *Gemin. in d. c. quam ſit, &*
ibi Franch. circa fin. Lapus alleg. 8. n.4. Rocch. de Curte vbi
ſup. q.36. n.67. in verbo honorificum, quia aiunt præſenta-
tum intra terminum d. c. quam ſit teneri petere inſtitu-
tionem ſecundum d. c. quam ſit idem videtur ſentire
Calder. conſ. 17. de iurep. & Mandoſ. in addit. ad d. alleg. 8.
Lap. litt. a. 2. Theſ. form. eccl. 58. n.60. hoc autem pertinet
ad præſentatum quod certè in praxi non ita paſſim
ſeruare vidimus adeo vt non petita inſtitutione intret
deuolutio, ſed ſatis eſt, quod dum clericus præſentatur
in ipſa præſentatione regulariter petitur præſentatio-
nis admiſſio, & præſentati inſtitutio, *ut dixi ſup. lib. 8. c.*
7. n.35. fol. 471. quæ inſtitutio, ſi ſtatim non fit ex eo ve-
nit, quia ſuperiori nullum eſt præfixum tempus ad in-
ſtituendum, vt dixi ſupra immo ſicuti electus intra
menſem tenetur conſentire electioni ita præſentatus
intra tempus datum ad præſentandum debet accepta-
re præſentationem alias non valet præſentatio *ad not.*
in c. ſi tibi abſenti de præb. lib.6. nec obſtat, quod iura lo-
quentia in electione procedunt etiam in præſentatio-
ne, *gl. in c. ult. de elect. lib.6.* quia reſpondetur id non eſſe
ſemper verum, ſed intelligendum eſſe data habilitate
terminorum multa enim reperiuntur ſtatuta in ele-
ctione, quæ non poſſunt locum habere in præſentatio-
ne, vt ſup. pluries dixi & id etiam firmatur, quia ſi ve-
rum eſſet, quod *d. c. quam ſit,* procederet etiam, in præ-
ſentatione, non fuiſſet opus, quod in d. cõſtitutione in
conferendis Pij V. in eccleſijs curatis de iurepat. dare-
tur terminus duorum menſium habenti inſtituere ad
inſtitutionem faciendam, alias inſtitutio deuolueretur
tur ad Sedem Apoſtolicam, vel Metropolit. viciniorem,
rem, *quia ſi dict. c. quam ſit,* procederet in præſentatio-
ne elapſo d. termino in omnibus beneficijs patronati
inſtitutio deuolueretur ad ſuperiorem, ſiue potius ſu-
perior ex iure deuoluto libere poſſet conferre., quod
tamen minimè in foro procedit, nec ſeruatur, et ſepe
tam ex parte præſentati, quam habentis inſtituere in-
ſtitutio in longum protrahitur cum graui damno be-
neficiorum vacantium, et certè bene eſſet vt ſicuti
præſentati patrono ad præſentandum certum tempus
eſt aſſignatum, ita et præſentato, et habenti inſtituere
certum tempus conſtitueretur, intra quod omnino in-
ſtitutio eſſet facienda, et quod tempore elapſo, de-
uolutio fieret ad Superiorem, et non tam diu du-
rarent vacationes beneficiorum, et ego vidi ali-
quando clericum fuiſſe præſentatum ad beneficium,
et nulla exiſtente lite inſtitutionem fuiſſe factam poſt
biennium, quod etiam multoties poteſt parere con-
fidentiam a iure, et Apoſtolicis conſtitutionibus dam-
natam.

17 Adde ſupradictis, quod ſi quis debeat conferre, ſeu
inſtituere ex iure ad ſe deuoluto propter negligen-
tiam patronorum, ſeu habentis inſtituere eo caſu ha-
bet ſemeſtre ad conferendum, ſeu inſtituendum. *Abb.*
in c. cauſam quæ n.6. de elect. Rota dec. 1. de ſuppl. neglig.
prælat. in nouis, Lamber. d. q.2. art.8. Rocch. de Curte ubi
ſup. verbo honorificum, q.32. Riccius d. reſol. 184. quod ſe-
meſtre currit a die notitiæ, *c.2. & ibi gloſſ. in verbo, infra*
ſex menſes, de conceſſ. præbend. Veral. dec. 348. p.3. Barboſa
ubi ſup. n.194.

18 Verum Summus Pontifex nullo tempore limitato
aſtringitur ad conferendum etiam ſi ſciat deuolutionē
ad ſe factam ſecundum *Io. Andr. in c.3. de præb. lib.6. &*
ibi Franc. col.3. Rota dec. 6. incip. ſi propter neglig. de iurep.

in nouis

in nouis,& Abb.in c.vlt.de inrep.
19 Cum autem inſtitutio ſit actus extraiudicialis,quã-
do nullus adeſt contraditor, poteſt fieri etiam die fe-
riato,ſicuti fit ipſa præſentatio,dummodo fiat extra
formam ſententiæ,& figuram iudicij,vt ſuptadictum
20 eſt in materia præſentationis,ideoq. inſtitutio poteſt
fieri in eccleſia, & in quocumque loco etiam non ſoli-
to,dummodo ſit honeſtus, *Bal.Hoſtienſ.Imol. Præpoſit.
& alii in c.qua fronte, de appellat. Zecchius de benef.&
penſ.c.12.n.33.Lambert. vbi ſup.d.q.2.art.* 10.extra ter-
ritorium autem ordinarij, eiuſque diæceſim,numquid
31 poſſit fieri inſtitutio,dicendum eſt, quod ſi aliquo in-
ſtante, vel ex officio habens inſtituere cum plena cau-
ſæ cognitione ad Inſtitutionem procedat, tunc inſtitu-
tio fieri non poteſt extra territorium, niſi de conſenſu
ordinarij loci illius, & partibus non contradicentibus
*Abb.in c.nonit.n.4.de offic.leg.Roceb.de Curte,vbi proximè
in verbo competens alieni, q.34.Lamber.vbi ſup. art.11.
Hieron.Gonz.ad reg.8.Cancell.gl.62.n.8.* poteſt tamen
Epiſcopus extra ſuam diæceſim exercere volunta-
32 riam iuriſdictionem, & beneficia conferre, *c.poſt ele-
ctionem de conc.preb.d.c.qua fronte,de appellat.* ita etiam
eius Vicarius *Sbrozzius in ſuo tract.de off.vic.lib.2.q.101.*
33 & ita parochus extra ſuum territorium poteſt abſol-
uere a peccatis ſuum Parochianum, *Hoſtienſ.in ſumma
in tit.de pœnitent.& remiſſ.§.cui confitendum,verſ.et num-*
34 *quid extra territorium*, poteſt etiam Epiſcopus extra
ſuam diæceſim exercere contentioſam iuriſdictionem
quando non vertitur cauſæ cognitio, & effectus con-
fertur in ſuam diæceſim, *Bonifac. de uital. in clem.1.in
princ.n.4.de foro comp.* item poteſt extra ſuum territo-
35 rium excommunicare & abſoluere ſubditum ſuum,
Abb.ind.c.nonit.n.3.de off.leg.Gonz.d.gl.62.d n.1.
26 Inſtitutio autem dicitur fieri per ſola præſentatio-
nis admiſſionem ſine aliqua conditione etiamſi ad-
mittens præſentationem,non dicat,inſtituo, ſed dicat
ſimpliciter admitto, *Gemmian. poſt alios in c.1. de præ-*
27 *bend.lib.6.Lamb.vbi ſup.art.12.*& ideo ad excludendam
inſtitutionẽ regulariter in praxi præſentatio admitti-
tur non ſimpliciter, ſed cum additione, ſi & in quan-
tum,quæ clauſula nihil ponit in eſſe,& pendet a futuro
euentu,*Canale.dec.11.n.41.& dec.28.n.16.& 20.p.3.*
28 *& dec.32.n.9.p.5.*& cenſetur admiſſa quatenus de iure
ſit admittenda,& non aliter & ideo dicta conditio pu-
rificatur per ſubſequentem inſtitutionem, vide *Mar-*
29 *tam de clauſul.p.1.clauſula* 362. executor autem litte-
rarum Apoſtolicarum poteſt procedere ad executio-
nem literarum Apoſtolicarum etiam extra ſuam diœ-
ceſim,latè *Gemmian.in cap.ſtatutum,§.in nullo quoque,
num.6 de reſcript.lib.6. Oldrad.conſ.295. Genuenſ.in ſua
praxi cur.Archiepiſc.Neapol.c.69.de cauſ. delegat.plura
frequentia in praxi n.3.& ibi in adnot.n.12.Barboſa d. al-
leg.72.n.195.& Maſſobr.vbi ſup.req.5.dub.13.n.7.*
30 Inſtitutio autem ab eadem perſona iterari poteſt,
quando de validitate, & firmitate primæ inſtitutionis
dubitatur,& tunc ſecunda inſtitutio tenet argumento
eorum,quæ dicit *gl.vlt.in c.ult.3.q.n.4.*
31 Prout etiam collatio poteſt iterari, *Rebuff.in praxi,
tit.collationes plures an fieri poſſint, n.8.& 9.*& quando
patronus pro ſui iuris conſeruatione vult repræſenta-
re,iteratur inſtitutio non pro neceſſitate inſtituti, ſed
vt patronus conſeruetur in ſua quaſi poſſeſſione,ſi au-
tem inſtitutio facta ſit ab aliquo, de cuius auctoritate
dubitatur, ſi alia fiat inſtitutio ab altero talem aucto-
ritatem habente,hęc valet, *c.poſt electionem, de conceſſ.
prabend.Lamb.vbi ſup.d.q.2.art.18.*
32 Verum ſi inſtitutio facta ſit per errorem, vel non
canonicè non tenet,*Firman.in tract.de Epiſcopo,p.3.2.p.
princ.3.lib.argumento tex. in l.ſi per errorem, ff.de iuriſd.
omn. iud.* qui dicit hoc eſſe verum in confirmatione,
idemque dicit procedere in inſtitutione,*Lamb.ubi ſup
art.13.*error autem eſt aliud pro alio putare,*c.quamuis*
33 *diſt.38.*& ſi inſtituens errando vnum pro alio inſtitue-
ret,vel quia putabat pręſentantes eſſe,patronos,quos
reperit non eſſe, vel pręſentatum fuiſſe idoneum
quem non idoneum reperit, nihil facit, ſi autem
inſtitutio ſit facta ab aliquo habito, tamquam
tali per errorem, ſi error eſt communis, quia
34 communiter talis ab omnibus tenetur valet in-
ſtitutio ex *leg. Barbarius, ff.de offic. prat. Firman. vbi
ſup.q.18.Innoc.in c.nihil.& ibi Abb. de elect. Fel.in c.Ro-
dulphus,in fine, de reſcript.*& ſicuti ſupradictum eſt non
valere inſtitutionem per errorem factam, ita non va-
let inſtitutio metu facta. *Firman. vbi ſup.q.19.ex l.1.ff.*
35 *quod met.cauſa*, & caſu quo inſtitutio non teneat,non
per hoc vitiatur præſentatio,facit *tex.in d.c.vlt.de elect.
lib.6.* eadem ratione non tenet inſtitutio facta impe-
36 tuosè,vel calore iracundiæ, vel per ebrietatem,ſeu ſi-
moniam,& de clerico peregrino dicendum eſt, quod
poteſt inſtitui eo,caſu, quo ſup.diximus poſſe præſen-
tari *Lamb.d.q.2.art.17.*

SVMMARIVM.

1 *Inſtitutio facta ſpreto patrono eſt nulla.*
2 *Si patronus contradicat infra tempus debitum.*
3 *Et qua ſit ratio,ponitur.*
4 *Prouiſio facta ſpreto patrono ſtat in pendenti.*
5 *Electio facta contemptis abſentibus quando ualeat.*
6 *Collatio facta ſpreto patrono ſit nulla ex patroni contradi-
ctione.*
7 *Niſi ordinarios contulerit beneficium tamquam liberum.*
8 *Collatio Epiſcopi facta ipſi patroni conſentienti ualet.*
9 *Inſtitutio facta præſente patrono quando ualeat.*
10 *Præſens & tacens quando habeatur pro conſentiente.*
11 *Taciturnitas quando habeatur pro conſenſu.*
12 *Præſentia an importet conſenſum, ſeu conſilium.*
13 *Epiſcopus conferens beneficium vt deuolutum cum non ſit,
an ualde conferat.*
14 *Patroni ratificatio an poſſit actum conualidare.*
15 *Epiſcopi collatio eſt nulla facta abſente patrono, qui poſtea
præſentauit.*
16 *Epiſcopi collatio conualidatur ex conſenſu patroni.*
17 *Conſenſus ſequi poteſt,& actum validat.*
18 *Conſentientes actum gerere uidetur.*
19 *Conſenciens dicitur proprie facere.*
20 *Epiſcopi collatio facta ſpreto patrono quando ualida re-
maneat.*
21 *Epiſcopus conferens beneficium alteri deuolutum ad quid
teneatur.*
22 *Permutatio beneficiorum iuriſpat. non valet ſine conſenſu
patroni.*
23 *Patroni conſenſus non attenditur aliquando.*
24 *Permutationes beneficiorum poſſunt fieri coram Epiſcopis*
25 *Permutatio ſimplex fit coram ordinarijs,non triangularis.*
26 *Et in permutatione beneficiorum plurium diœceſum requi-
ritur conſenſus ordinariorum.*
27 *Permutatio beneficiorum poteſt fieri quolibet menſe.*
28 *Permutatio beneficiorum iuriſpatr. fit cum conſenſu pa-
tronorum.*
29 *Permutatoines beneficiorum quoad praxim.*
30 *Collatio beneficij facta a legato ſpreto patrono eccleſiaſti-
co valet.*
31 *Inſtitutio facta ad præſentationem patroni, qui donauit
iuſp.quando ſit nulla.*
32 *Inſtitutio eſt nulla facta ſpreto patrono vel quaſi poſſeſſo-
re iuriſpræſentandi.*
33 *Inſtitutio facta ab Epiſcopo ſpreto patrono ab eius Vi-*

cario

cario poteſt reuocari.
34 *Collatio Epiſcopi preualet collationi Vicarij.*
35 *Inſtitutio fieri poteſt etiam poſt mortem præſentantium.*
36 *Poſſunt tamen patroni ſucceſſores variare, ſi duret tẽpus.*
37 *Patronus quomodo declaretur poſt inſtitutionem.*
38 *Patroni conſenſus quando habeatur pro præſentatione.*
39 *Conſenſus quando tacitus, vel expreſſus requiratur.*
40 *Conſenſus expreſſus quis dicatur, & tacitus.*
41 *Conſenſus expreſſus multis modis dicitur.*
42 *Conſenſus tacitus quibus modis inducatur.*
43 *Conſenſus expreſsus eſse debet quãdo requiritur pro forma*
44 *Alias ſufficit tacitus.*
45 *Conſenſus formalis quando pro forma requiratur.*
46 *Patroni conſenſus tacitus multoties ſufficit.*
47 *Conſenſus poteſt ſubſequi aliquando.*
48 *Conſenſus poteſt præſtari per litteras, & aliter.*
49 *Epiſcopus aliquando tenetur petere conſilium Capituli, & non ſequi.*

Inſtitutio facta ſpreto patrono nunquid ſit ipſo iure nulla, an vero ſi annullanda.

CAP. V.

1 INſtitutio ſi fiat abſque patroni præſentatione, & ip-
ſo patrono ſpreto, nulla eſt, *capit. decernimus, 16.
quaſt. 1. c. cum dilectus, de iurepatr. facit text. in cap. illud,
vbi not. Hoſtienſ. & Abb. de iurepatr. idem Abb. in d. c. ex
inſinuatione, de iurepatr. Guid. Pap. deciſione 374. Mobe-
dan. dec. 268. & 326. Bellam. dec. 128. Franc. Marc. dec. 474
482. 493. & 1140. Abb. in c. cum Bertoldus, n. 13. & ibi
Fel. a n. 8. de re iud. Lamb. de iurep. lib. 2. p. 3. q. 2. art. 2. Roc.
ch. de Curte, de iurepat. verbo, honorificum, n. 2. Coraſ. de
benefic. p. 4. c. ult. n. 25. Ioan. Nicol. Gimon. in enchiridon.
benefic. titul. 5. c. 7. a n. 9. Hieron. Gonz. ad reg. 8. Cancel. gloſ.
56. num. 78. Garc. de benefic. part. 5. cap. 9. num. 231. Ric-
cius in praxi rer. fori eccleſiaſt. dec. 171.* quod procedit re-
2 clamante, et contradicente patrono infra tempus da-
tum ad pręſentandum, alia ſuſtinebitur, et valebit pro-
uiſio ordinarii, *Card. in clem. 1. de ſuppl. neglig. prælat. n.
11. Fel. in d. c. cum Bertoldus, n. 10. & 14. vbi alios allegat,
& in c. cum ex officij, n. 36. de præſcript. & in tract. quan-
do lit. apoſt. & c. limitat. 10. Selua de benefic. p. 1. q. 6. n. 15.
& p. 3. q. 9. n. 2. Lamber. d. art. 2. n. 27. Rebuff. in praxi, in 3.
part. ſignat. verbo, necnon iurepatr. numer. 52. Garc. ubi
ſup. num. 232. Rota, deciſ. 77. part. 1. diuerſ.* et ratio eſt,
3 quia nullitas collationis ab ordinario factæ ſpreto pa-
trono inducta eſt in fauorem ipſius patroni, et ideo
ita demum eſt nulla, ſi ipſe patronus voluerit, et con-
tradicat, *ad l. filio pręterito, & ibi gl. vltim. ff. de iniuſto
4 rupto eſt*, et ideo prouiſio facta ſpreto patrono eſt in
pendenti, et interim habet implicitum ſtatum, ita
vt patrono reclamante infra tempus datum ad præ-
ſentandum, ſit nulla a principio, et ex tunc vt in *d.
capit. decernimus*, eo uero non reclamante infra d. tem-
pus cenſeatur valida a principio, et ex tunc, vt in ſimi-
li de caducitate, *Nauar. in man. c. 23. num. 104. Lamb. d.
art. 2. n. 25. 26. & 27.* & ideo firma remanet concluſio,
quod inſtitutio facta ſpreto patrono, imò collatio eſt
nulla, ſi patronus uelit, et contradicat, ſi autem taceat
ualida remanet, & firma *Caſſad. dec. 2. n. 4. de locat. Abb.
in c. cum eccleſia, n. 12. de elect. Felin. in d. c. cum ex officii,
n. 36. 37. Mandoſ. in reg. 32. q. 24. Put. dec. 412. lib. 1. Veral.
deciſione 133. num. 1. part. 1. Mobedan. deciſ. 27. n. 2. de cauſ.
poſſeſ. & propriet. Rota d. deciſ. 77. a nu. 4.* prout in ſimi-
Viuian. de iurepatr.
li quamuis ſit retractanda electio facta contemptis
abſentibus, intelligitur tamen ſi abſentes non vocati
5 opponant de contemptu, nam illis tacentibus, electio
tenet *c. quod ſicut, §. quod ſi eos, & ibi gl. in verbo, conſen-
tire, de elect. Gonz. d. gl. 59. a n. 79.* vbi in tali propoſito
multa ſimilia adducit ad prędictorum confirmatio-
nem *& vide Garc. vbi ſup. a n. 232 ad finem d. c.*
6 Et ſufficit ſola patroni contradictio facta infra tem-
pus datum ad præſentandum, vt collatio facta eo
ſpreto ſit nulla etiam ſi aliquem non præſentauerit,
& ſic pro illa vice amiſerit ius præſentandi, & facta
ſit deuolutio ad ſuperiorem, quia tunc ſuperior
debiti conferre ex iure deuoluto. *Fel. in d. c. cum Bertol-
7 dus n. 10. Garc. vbi ſup. n. 251.* prædicta tamen non proce-
dunt, ſi ordinarius prætẽdens beneficium eſſe liberum
illum tanquam liberum confert, quia tunc nunquam
poteſt a patrono ratificari. *Hier. Gab. conſ. 185. lib. 2.
Garc. vbi ſup. n. 253.*

Et ad meliorem, & faciliorem declarationem huius
articuli cum *Lamb. art. 2. n. 7. & ſeq.* ſequentes conſti-
tutiones conſtituas.

8 Prima ſit concluſio, quando Epiſcopus contulit be-
neficium patronatum ipſimet patrono ex poſt facto
conſentienti, & tunc valida eſt ſecundum *Abb. in ſua
q. 5. incip. Auguſt. in 2. dub. n. 7.* & ratio eſt, quia non po-
teſt dici facta ſine conſenſu patroni eo quia patronus
aſſenſum præſtitit, licet ex poſt facto, vide *Fel. in d. c.
cum Bertol. colum. 4. de re iudic.*

9 Secunda concluſio, quando inſtitutio fuit facta al-
teri non præſentato, ſed præſente patrono, tali caſu
patronus habetur pro conſentiente. *Abb. d. quæſt. 5. vbi
ſup.* quoties enim agitur de præiudicio præſentis, & ta-
centis, qui contradicendo poteſt actum impedire, ſi
10 non contradicat, habetur pro conſentiente, *gloſ. ult. in
l. Caius. ff. de pignor. act. & in c. nonne de præſumpt. & in c.
is qui tacet, de reg. iur. lib. 6.* faciunt dicta per, *Fel. in c.
ſuper eo ante fin. de off. deleg. et in d. c. cũ Bertold. col. 4. limit.*
11 3. & tali caſu taciturnitas habetur pro conſenſu fauo-
re cultus Diuini, vt eccleſia ordinetur, ſi fuerit præſens
patronus vocatus, ſeu non vocatus, dummodo præſens
fuerit vide *Gonz. ubi ſup. gl. 48. num. 5. & ſeqq.* vbi idem
12 dicit, ſed poſtmodum oſtendit, quod interuentus, ſeu
præſentia non importat neq. conſenſum, neq. conſi-
lium, ſed quid diuerſum, vt ibi per eum.

13 Tertia concluſio, quando patronus eſt abſens, &
Epiſcopus contulit beneficium tamquam deuolutum
cum verè non eſſet deuolutum, & tunc non valet col-
latio, cum nondum patronus eſſe iure ſuo priuatus
*per tex. in c. ex parte, cum ibi not. de concil. præbend. Abb.
in d. q. 5. Rota dec. 10. de iurep. in antiq. Fel. in d. cap. cum
Bertoldus, column. 4. limitat. 1.* nec ſequens patroni rati-
14 ficatio poteſt actum conualidare, cum non poſſit a
patrono ratificari illud, quod eius nomine factum non
fuit *cap. ratum, de regulis iuris, lib. 6. uide Auguſt. Bar-
boſam, de offic. & poteſt. Epiſcop. parte 3. allegation. 72. nu.
171.*

15 Quarta concluſio, quando Epiſcopus ſimpliciter
beneficium contulit abſente patrono, qui poſtea ve-
nit, & infra tempus ſibi a iure conceſſum alterum prę-
ſentauit, tunc collatio Epiſcopi eſt ipſo iure nulla,
*Abb. in d. q. 5. col. 14. ex d. c. decernimus, Felin. in d. c. cum
Bertoldus, col. 3.*

16 Quinta concluſio, quando Epiſcopus contulit be-
neficium, & patronus infra debitum tempus expreſſe
aſſenſum præſtitit, tunc valet collatio prout ex nunc
non prout ex tunc *Abb. d. col. 14. Felin. in d. c. cum Bertol-
dus col. 4. in princ.* quia conſẽſus ſequi poteſt, & validat
17 actum per inde ac ſi a principio interueniſſet *Bar. in l.
ſi quis mihi bona, §. iuſſum. n. 5. & ibi Iaſ. n. 41. & ſeq. ff. de*

acq.hæred.per textum in l.vlt.C. ad macedonian.c. cura,x.
ſuggeſtum cum ſimilib.de iurep.Rota dec. 11.& 17. de iu-
rep.in antiquis,Rota dec.3.in fin.de confeſſis in nouis, Abb.
in c.nouit. n.4.de iudic.Roman. conſ. 54.num.1. Lamb. vbi
ſup.lib.1.p.2.q.2.art.16.n.1.& per tot. Tiraq. in legib.con-
nubialib.gloſſ.6.n.1.Put.dec.268.n.2.lib.3.Achil.deciſ.15.
nu.2.& dec.16.num.1.de præb. Flam.Pariſ.de reſig.beneſ.
lib.6.q.10.nu.4.ad nu.13.Gomeſ.in reg.de impetrant. bene.
fic.per obitum familiar.Card.q.28. & ibid. Mandoſ.q. 17.
qui enim conſentiat actum ipſum genere videtur *l. ſi-*
cuti, ff.de arbitris, l.ſi fundus, §.ſi neſciente,ff.de pignor.
c.apoſtolicæ,& c.ſi cum, de præb.lib.6.Tiraq.vbi prox.gl.5.
a num. 143. & ſi conſentiens ſit verus dominus, tunc
19 conſentiens dicitur proprie facere *d. §. ſi neſciente, &*
vide Gonz.vbi ſup.gl.47.n.33.& ſeqq.

20 Sexta concluſio, quando Epiſcopus contulit bene-
ficium & patronus infra tempus datum ad præſentan-
dum non conſentit, nec contradicit, ſeu præſentauit in-
dignum, & ſic iure ſuo priuatus fuit, & tunc dicta Epi-
ſcopo collatio conualidatur irrenocabiliter abſque
noua collatione. *Abb.dicta q.5.colum.14. Fel.in d.c.cum*
Bertold.colum.5.in fin.

21 Si tamen collatio deuoluatur ad inferiorem Epi-
ſcopo habentem inſtituere, & tamen Epiſcopus confe-
rat, talis collatio nulla eſt cum ſpectet ad ipſum infe-
riorem, Abb.ibid. quo caſu Epiſcopus tenetur prouide-
re de alio beneficio illi, cui male dictum beneficium
contulit, *c.inter cætera iuncta gl. in verbo, aſſignauit de*
22 *præb.* ſimiliter ſi beneficiati permutent bènefic ia iuriſ-
pat. ſi patronorum conſenſu, & ſine d. conſenſu Epiſco-
pus permutationem confirmet talis confirmatio eſt
ipſo iure nulla, *per tex.in d.c.decernimus*, ſed reconuale-
ſcit per ſuperuenientem patronorum conſenſum taci-
tum, ſeu expreſſum, ſecundum *Card.in clem.1.col. 14.de*
ſuppl.neglig.prælat. neque attenditur patroni conſenſus
23 quando non poteſt præſentare quem vult, tunc enim
ſpreto patrono, inſtituto, ſeu collatio Epiſcopi valida
erit *Fel.in d.c.cum Bertoldus col. 6.limit.6.*

24 Et notandum eſt, quod beneficiorum permutatio-
nes licite fieri poſſunt coram Epiſcopis, ſi ex aliquo
capite beneficia ipſa non ſint reſeruata, *c.cum olim.&*
c.cum vniuerſorum, de rer.permut.c.vnico de rer.permut.
lib.6. Rota dec. 1.n. 6. de rer. perm. Rebuff. *in praxi tit.de*
permut. benef. num. 36. & ideo in Bulla Gregorii XIII.
fel.mem.de publicandis reſignat. *§.de beneficijs autem,*
habetur quod debet fieri publicatio etiã de beneficiis
reſignatis ex cauſa permutationis in manibus Ordina-
riorum, quia permutatio habet in ventre reſignatio-
nem in fauorem permutantium, ita, vt permutatio ni-
hi aliud ſit, niſi quædam reciproca reſignatio, quæ ad
inuicem fit inter permutantes *d.cap.vnico, Caſſador.dec.*
1.num.1.de rer.permut. Pariſ. de reſign. beneſ.lib.11. q.5.
num.19. & ſic coram Ordinariis poteſt fieri ſimplex
permutatio, non autem triangularis, vel quadrangula-
ris, & in tali permutatione non eſt neceſſaria noua
collatio, ſed ſtatim, quod ex cauſa permutationis be-
neficia reſignantur, & ſuperior reſignationem admit-
25 tit abſque alia collatione transfert illa in vicem in
alterutrum, & incontinenti, et eo ipſo permutatio per-
fecta remanet. *latè Gonzalem, vbi ſupr.gloſſ.decimaquar-*
ta, a num.32. Auguſt.Barboſa de offic. & poteſt.Epiſc.par-
te tertia, allegatione 69.numero nono, Garc.de beneſic.par-
te 12.cap.quarto, a numero 62. Quaranta in ſumma bulla-
rij in verbo, beneficiorum permutationes. Zecch.de repub.ec
cleſ.c.de beneficiatis, n.8. & ſi beneficium vnius diœceſis
26 permutetur cum beneficio alterius diœceſis, vtriuſq.
Epiſcopi conſenſus, et auctoritas requiritur, *Azor.in-*
ſtit.moral.p.2.lib.7.c.29.q.8. & quamuis permutionem
beneficia vacare dicantur *d.c.vnico Gomes.in reg.de pu-*
27 *blicandis, q.3. numer.3.* tamen in quolibet menſe anni
poſſunt beneficia permutari coram Epiſcopis, qui poſ-
ſunt collactionem de talibus beneficiis reſignatis eo-
rum cuilibet facere collationem. *Garc. vbi ſup. p.5.c.1.*
n.543.& Barboſa d.alleg.69.n.11.in fine.

28 Et ſi permutentur beneficia iuriſp. requiritur con-
ſenſus patronorum, & ideo ſi beneficiatus reſignet be-
neficium patronatum non expreſſo, quod ſit patrona-
tum, poteſt patronus alium præſentare ad dictum be-
neficium vacans per dictam reſignationem. *Sarnen.in*
reg.de infirm.reſignantib.q.17.col.4.in princ.Garc.vbi ſup.
p.11.c.2.n.35. etiam ſi in reſignatione adeſſe clauſula
non alias, aut alio modo ſtante culpa reſignantis. *Pa-*
riſ.de reſig. beneſ. lib.1. q.3. in fine. idem eſt in permuta-
tione beneficiorum reſciſſa per contradictionem pa-
troni, *Caſſad.dec.1.de rer.permut.Garc.vbi prox.n.28. latè*
Stephan.Gratian. diſcept.forenſ.c. 535.vol.5.vide Riccium
in d.praxi rer.for.eccl.dec.213.

Et in praxi vidi reſignationem factam de quodam
beneficio S Michaelis, non expreſſo, quo eſſet iuriſp.
fuiſſe reſciſſam, & patronum præſentaſſe, & præſenta-
tum obtinuiſſe.

29 Et in materia permutationis, dum ego eſſem Vica-
rius Generalis Tuderti, pluries de conſenſu D. Cardi-
nalis Epiſcopi, permutationes coram me factus admi-
ſi de beneficiis tantum d. diœceſis Tudertinę, & ſtante
d. reciproca permutantium dimiſſione, in beneficij cu-
ratis præuio examine coram examinatoribus Synoda-
dalibus beneficia permutarę contuli, & vnicuiq. ſuã col
lationis prouiſionem per patentes literas expediri
mandaui in Epiſcopali Cancellaria.

30 Septima concluſio, collatio beneficii facta a Legato
de latere, ſpreto patrono eccleſiaſtico valet, & idem
eſt ſi Papa diſponit de beneficio patroni laici, iuriſp.
expreſsè derogando vt in *c.cum dilectus. de iurep. Abb.*
in c.illud.in fine.de iurep.

31 Sed ſi inſtitutio fiat ad pręſentationem patroni, qui
iuſpat. antea donauit, non eſt ipſo iure nulla, ſed ad do-
natarii inſtantiam irritari debet ita habetur in d. *c. il-*
lud in fine in verſ. ſi vero.

32 Et quando fit inſtitutio ſpreto patrono, non refert
an ſit verus patronus; an vero ſit in quaſi poſſeſſione
iuriſp. ſeu iuris præſentandi, cum hæc duo æquipolle-
ant. *Card.conſ.69.n.4.Rocc.de Curt.de iurep.verbo, hono-*
rificum.q.1.in fine.

33 Octana, & vltima concluſio, ſi inſtitutio ſpreto patro
no fuerit facta ab Epiſcopo, poteſt eadem reuocari
ab eius Vicario generali inſtante patrono, & debet in-
ſtituere præſentatum à patrono. ita *Io. And.in c.de off.*
vic.lib.6.per tex.in d.cap. decernimus. 16.quæſt.7. cum
inſtitutio facta ab Epiſcopo ſit nulla, ſecus ſi eſſet va-
lida.

34 Verum, ſi eodem die facta ſit collatio beneficii ab
Epiſcopo extra ſuam diœceſim, et ab eius Vicario ge-
nerali in diœceſi, præfertur facta ab Epiſcopo, quia eſt
ſuperior. *Calderin conſ. 2. de off.vic. incipien. an, collatio*
Epiſcopi vide Lamb.vbi ſup.d.q.2. art.3.

35 Inſuper eſt notandum, quod per habentem inſtitue-
re fieri poteſt inſtitutio etiam poſt mortem præſen-
tantium, quamuis alij patroni ſucceſſerint per ea, quæ
dicit *Bart.in l.ſi ita.§.ſi domus.ff.de l.1.*

36 Poſſunt tamen patroni ſuccedentes ſi ſunt laici va-
riare, ſi adhuc duret tempus datum ad pręſentandum,
quia dicuntur vna, et eadem perſona, ſucceſſor cum
prædeceſſore per dicta ab *Abb.in .c. cum acceſſiſſent.*
de conſtit. de quo vide *Lambert.ubi ſup.artic.4.* & etiam
poteſt fieri præſentatio poſt inſtitutionem, *c. ſi uero*
ubi gloſs.ult.& Abb.de iurepat. et hic eſt unus modus
recognoſcendi uerum patronum, uidelicet, ut ille

ſi uero

ſi vero patronus,qui declaratur, & pronunciatur pa-
tronus poſt inſtitutionem factam ab Epiſcopo,& idem
dicunt *Doct.in c.eam te.de iurepatr.* & *Abb. in c. per no-
ſtras n.3.de iure p.*& quamuis præſentatio non conuali-
det inſtitutionem validam iam ſecuram poſſunt tamẽ
dari caſus vt ſupra in quibus ſolus conſenſus patroni
validat inſtitutionem,& in permutatione,ſeu reſigna-
38 ne,conſenſus patroni habetur pro præſentatione.vide
Riccium in d.deciſ. 213. & in praxi pluries vide conſen-
ſus patronorum præſtitos poſt inſtitutionem , & ab
Ordinario admiſſos,& quibus quaſi poſſeſſio patrono-
rum conſeruata cenſetur , & de hoc *Lambertin. vbi
ſupr. art.* 5.
39 Adde prædictis,quod quando quæritur , qualis con
ſenſus requiratur expreſſus ſeu tacitus , concludans,
quod quando lex declarat, quod conſenſus debeat eſ-
ſe expreſſus non ſufficit tacitus *gl.in d.c.ſtatut.§. in nul-
lus verbo , expreſſus de reſcrip. lib.6.vbi Geminian.nu.3.
Tiraquell.de legib.connub.gl.7.n.7.*& conſenſus expreſſus
40 dicitur , qui verbis exprimitur , tacitus vero , qui
ex factis reſultat. *gloſſ.in clement.ſæpe.§.vltim.in verbo ,
non contradicentibus , verſicul. ſecundo nota caſum de
uerbo ſignific. Caſtrenſ. in leg. ſi conuenerit. poſt numer.
6.verſ.ego limito ff.de iurild.omn.iud.Dec.in c.dilecti.il 2.
n.3.verſ.nota tamen de appell.Mandoſ.in reg.de impet.be-*
41 *neſ.per obit.fam.Card.quæſt.26.num.vlt.*& conſenſus ex-
preſſus dicitur multis modis.de quibus *Bart.in l.1.n.7.
ff.de vulg.& pupill.Tiraquell.gloſſ.7.a num.86. ad n. 205.*
vbi tredecim modos conſenſus expreſſi conſtituit, &
eos declarat.*Pariſ. de reſign.beneſ.lib.8.q.10.num.20.&
ſeqq.*& quibus modis inducatur conſenſus tacitus,vide
per gl.in c.dilecti 51.in verbo facto prouocare de appel. vbi
42 *Doct.Tiraq.de iure conſtit.p.3.limit.30.nu.12.Maſcard.de
probat.col.416.& 417.*
43 Si vero ſit mentio de conſenſu,ſed non dicitur,quod
ſit expreſſus.tunc quãdo conſenſus requiritur pro for-
ma,debet eſſe expreſſus.*c.cum ab uno.de re iud.lib.6.iun-
cta ibi gl.in uerbo mandantibus.& ibi Gemin.n.3.Gomeſ.de
impet.ben.per obit.famil.Card.q.11.n.2.Pariſ. vbi ſup.lib.
8.q.8.num.25.cum ſeqq.*
44 Si vero conſenſus non requiritur pro forma , tunc
quamuis ſit de natura conſenſus,vt debeat eſſe expreſ-
ſus,*l.1.C.de filiofam.min.Dec.conſ.38.nu.4.* tamen verius
eſt , quod regulariter tunc ſufficiat tacitus per *l. 2.§.
voluntatem ubi Bart.n.1.& Iaſ.nu.5.ff.ſol.matrim. gl. in c.
cognoc. de his,quę ſiunt a præl.ſin.conſ.c.Tiraq. vbi ſup.n.6.*
45 & cõſenſus formalis,& pro forma tũc requiritur quãdo
requiritur ad ſolemnitatẽ,& ob fauorem publicũ,& nõ
propter fauorem illius perſonæ , quæ debet conſentire
& ideo ſi conſenſus requiritur tantum ob fauorem
illius perſonæ. quæ debet conſentire, tunc non dicitur
conſenſus formalis,ſeu authorizabilis.ita *Bart. in l.1. §.
ſed ſi filius n.1.& 3.ff.de leg.3.Roman.conſ.54.nu.3. Felin.
in c.ex.doceri n.7.in fine de reſcript. Abb.in c. cauſam matri-
monii.n.6.de off.deleg.Tiraquell.ubi ſupr.gl.6.nu.5.& ſeqq.*
46 Et licet patroni conſenſus expreſſus requiratur in
permutatione,ſeu reſignatione beneficij patronatis ta
men multoties ſufficit tacitus,vt ſupra dixi , & docet
*Ricc.in d.dec.*213.
47 Notendum eſt inſuper,quod conſenſus poteſt ſequi
& validat actum,regulariter *c. cura. & ſuggeſtum de iu-
repatronat.Rota deciſion.11. & 17. de iurepatronat. in anti-
quis Tiraquell.dict.gloſſ.6.numer.1.Put.deciſ.268.numer.2.
lib.3.Pariſ.ubi ſupr.lib.6.q.10. n.* 5. niſi requiratur con-
ſenſus formalis,& authorizabilis,quia tunc ſi non con-
currit in actu ipſo actus eſt nullus ; neque conualeſcit
ſi conſenſus ſubſequatur *Iaſon.in d. l. ſi quis mihi bona.§.
iuſſum num.44.ff.de acquir. hered. Redoan. in tract. de reb.
eccl.non alien.c.25.de his,qui conſenſciunt,& de conſenſu §.
Viuian.de iurepatr.
& iſte conſenſus Capituli per totum Tiraq.d. gl. 6. nu.* 3.&
4.& conſenſus poteſt præſtari per literas,nuncium , &
48 procuratorem.*gl.in l.ſi cum dotem.§.ſi patri.uerbo oport.
ff.ſolut.matrim.l.conſenſu ff.de action.& obligat.Pariſ.ubi
ſup.dict.lib.8.q.8.n.1.& Tiraq.dict.gloſſ.6.num.*20.vbi hęc
limitat.
49 Et de conſilio,an , quando quis cum alterius conſi-
lio debet actum gerere,cogatur illius conſilium ſequi,
dicas pro nunc quod Epiſcopus aliquando tenetur pe-
tere conſilium Capituli , ſed non tenetur illud ſequi,
*cap.cum in ueteri de elect. & c.1.de capell. monac. Abb. in
cap.nonit.num.5.de his, quæ fiunt a præl.* & conſenſu pul-
chra , & notabilia more ſuo ponit *Gonzal. ubi ſupra
gloſſ.*47.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus ſi ſit patronus, & inſtituere debeat , quomodo
hæc expediet.*
2 *Et idem eſt,ſi habens inſtituere fiat aliter patronus.*
3 *Epiſcopus quomodo actum expediet , ſi a laici habeat ius-
patron.*
4 *Epiſcopus habens inſtituere ſit ut patronus cum conſilio al-
terius præſentare debeat,quomodo expediet.*
5 *Epiſcopus conferens beneficium ex iure deuoluto unico
actu expediet.*
6 *Niſi ſit ſeruanda aliqua forma fundationis.*
7 *Inſtitutio ſemper ſit præuio edicto.*

Habens inſtituere,ſi fiat patronus, vel beneficium vti deuolutum conferre debeat, an hęc vnico actu expediet.

CAP. VI.

DVbium ſucceſſiuè exoritur , an , Superior habens
inſtituere,ſi patronus efficiatur vel ex iure deuo
luto beneficium conferre debeat , poſſit hęc omnia
vnico actu expedire, & ad huius dubij reſolutionem
conſtituendi ſunt caſus inſraſcripti ſecundum tradita
à *Lambertin. de iurepatronat. lib.* 2. *part.* 3. *quæſtion.*2.
*art.*19.
1 Primus eſt caſus , quando in Epiſcopo concurrent
duæ qualitates,nempe,quia eſſet Abbas alicuius eccle-
ſiæ & tanquam Abbas eſſet patronus alterius eccleſiæ
& ſeu beneficis,& tamquam Epiſcopus haberet ius in-
ſtituendi in dicta eccleſia,ſeu beneficio patronato, &
tunc prædicta vnico actu non expediuntur,ſed ſepara-
tim fieri debent id,eſt primo debet tanquã Abbas præ-
ſentare coram ſuo Vicario , & poſt Vicarius poterit
præſentatum inſtituere,vel melius eſſet , quod procu-
rator nomine Abbatis clericum coram ipſo Epiſcopo
præſentaret, & poſtea Epiſcopus deberet ipſum præ-
ſentatum inſtituere,ſecundum textu in *c. a collatione de
appellat.lib.6.& in c.cum olim.& ibi notat.per Felin. de re
iud.*& eo caſu erit etiam ſeruandus textus in *c. ultim. de
elect.lib.6.*vt ſcilicet ante inſtitutionem præcedat affixio
edicti.
2 Idem eſt dicendum , quando ad habentem inſtitue-
re iuſpatronatus ſpectat ratione ſui patrimonij ,& idẽ
eſt ſi talis habeat alios compatronos.idem etiam eſt,ſi
compromittatur ius præſentandi in habentem inſtitue-
3 re vel eidem tamquam perſonæ priuatæ ſit facta dona-
tio iurispatr.vt ibi per *Lamb. Ang.Barboſa de off.& pot.
Epiſc.p.3.alleg.72.n.*196.
4 Secundus eſt caſus , quando in Epiſcopum tam-
quam Epiſcopum fuit a laicis patronis ſtranſlatum

iuſp.alicuius beneficij, & tunc eſt in Epiſcopi arbitrio negotium expedire vnico actu vel duplici *Barboſæ vbi ſup.*

Tertius eſt caſus, quando fit translatio iuriſpatron. in habentem inſtituere, cum reſeruatione, quod præſentet cum conſilio Decani, vel alterius, vel præſentet aliquem de tali familia, & tunc tales actus ſunt expediendi ſeparatim. *Abb. in c. ne pro defectu, n. 4. de elect. Barboſ. vbi ſup.*

5 Quartus, & vltimus eſt caſus, quando ex deuolutio-
ne Superior beneficiorum conferre debet, & tunc vni-
co actu totam rem expedire poteſt, nempe, ſimplici-
6 ter conferendo beneficium deuolutum faciendo col-
lationis prouiſionem more ſolito, & per ſuas litteras patentes, niſi eſſet ſeruanda aliqua forma in ipſa beneficij fundatione appoſita, vide *Abb. in c. cauſam quæ n. 6. de elect.* & ad inſtitutionem ſemper procedendum eſt ab habente inſtituere ſeruata forma dicti tex. in c. vlt. de elect. lib. 6.

SVMMARIVM.

1. *Inſtitui poſſunt, hi qui præſentari poſſunt.*
2. *Inſtitui debet præſentatus a vero patrono, vel ab alio quaſi poſſeſſore ius iuris præſentandi.*
3. *Præſentatus ſi vnus ſit, præuio edicto, ſi nil obſtet inſtitui debet.*
4. *Beneficium ſi obtineatur abſq. inſtitutione, ſtatim inſtitutio fieri debet.*
5. *Et tunc inſtitutio fit ab, eo ad quem facta fuit deuolutio.*
6. *Et dubium, ſit an facta ſit inſtitutio, quid agendum.*
7. *Præſentatus nulliter, ſeu indignus repelli debet.*
8. *Inſtituens indignum ſcienter, punitur.*
9. *Quid ſi per negligentiam indignum inſtituat.*
10. *Inſtitutio eſt inualida ſit inualida, fuit præſentatio.*
11. *Præſentatio facta ab excommunicato eſt nulla, & ſequens inſtitutio.*
12. *Præſentatus indignus ſi fiat dignus an poſſint inſtui.*
13. *Præſentati habilitas conſideratur tempore factæ præſentationis.*
14. *Tempus datæ, ab executioni, attendatur in reſcriptis.*

Conſtitui qui debent, vel reicij.

CAP. VII.

1 QVemadmodum in materia præſentationis dixi-
mus ſup. *lib. 6. capit. 5. & 7.* qui præſentari poſſint vel non, ita dicendum eſt in materia inſtitutionis, videlicet, illi debent, & poſſunt inſtitui, qui præſentari poſſunt. illi vero inſtitui non debent, neque poſſunt, qui præſentari nequeunt, cum inſtitutio ex neceſſitate confirmare debeat iam factam præſentationem validam, & inualidam tanquam non iure facta reijcere.

2 Ideoque regulariter ille eſt inſtituendus, qui cano-
nicè fuit præſentatus ad beneficium iuriſpatronat. à vero patrono, ſeu ab alio exiſtente in quaſi poſſeſſione iuriſpræſentandi, & qui idoneus præuio examine Epiſcopi, ſeu eius Vicarij repertus fuit, reſeruata tamen
3 forma *tex. in c. vlt. de elect. lib. 6.* ideſt, præuia edicti af-
fixione, & ſi vnus tantum fuit præſentatus, & lapſum fuit tempus, itaut patronus amplius variare nequeat, & affixum fuit edictum, & terminus edicti tranſijt, & & nullus exiſtit contradictor, tunc ſeruatis ſeruandis ſtatim poteſt præſentatus inſtitui, vt late per *Lambert. de iurepatr. lib. 2. p. 3. q. 3. art. 1. Zecchius. de benef. & pen-*
4 *ſionib. c. 12. nu. 34.* & ſi conſtaret aliquem habere bene-
ficium ſine inſtitutione ſtatim ſeruata forma iuris eſt inſtituendus, quia legitime beneficium ſine canonica
5 inſtitutione obtineri non poteſt. *c. 1. de reg. iur. lib. 6.*
quo caſu debet fieri inſtitutio ab eo, ad quem deuoluta eſt auctoritas ad notatu in *c. 2. de conceſſ. preb.* vero non conſtet ſed dubitetur, an, talis ſit inſtitutus, & tunc
6 non prodeſt allegare præſcriptionem, ſeu conſuetudi-
nem, *c. ex frequentibus, de inſtit.* & ſi factum ſit antiquum & Prælatus tacitè, vel expreſſe aſſenſum ſuum præſtitit, non tenetur talis poſſeſſor beneficij oſtendere titulum, ſed ſtabitur iuramento talis poſſeſſoris, niſi ius commune eſſet contra ipſum poſſeſſorem, puta quia poſſideret duo beneficia incompatibilia, ſeu duas eccleſia parochiales, ſecus ſi factum non ſit antiquum, quæ declarat prout per *Lamb. vbi ſup. art. 2.*

7 Eſt inſuper notandum, quod nulliter præſentatus,
ſiue indignus non poteſt, nec debet inſtitui, ſed eſt repellendus, alioquin ſi ſuperior illum inſtituat puniendus eſt *c. nihil, & c. cum nobis vbi gl. de elect. Doct. in capit. cum vos de offic. ordin.* et ſcienter confirmans indignum
8 deponi debet, ſecundum *gl. in d. c. nihil. in verbo ſuſpendatur. Firman. in tractat. de Epiſc. in 2. p. ſecundæ partis. princ. q. 5.*

9 Si vero inſtituens per negligentiam indignum inſti-
tuat, perdat poteſtatem inſtituendi primum ſucceſſorem in ipſo eodem beneficio, & debet ſuſpendi à perceptione fructuum proprij beneficij, donec viſum fuerit ſuperiori dicti inſtituentis. *d. c. nihil, & ibi Abb. & Lambert. vbi ſupr. articul.* 3. et ſi nulla, & in-
10 ualida ſit præſentatio, nulla erit, et ſubſequens in-
ſtitutio, ideoq. cum præſentatio facta ab excommunicato ſit ipſo iure nulla, ita erit, et ſequens inſtitutio,
11 *Rota dec. 1. de inſtitut. in antiqu. Lamber. vbi ſup. art. 4. &*
Rocch. de Curte de iurep. in verbo competens q. 8. verſ. ſuboritur nunc quæſtio.

12 Quid autem, ſi fuit præſentatus indignus, ſed cum ve-
nit ad ipſum ordinarium ceſſat dictum vitium, an attendatur tempus inſtitutionis datæ, an vero factæ præſentationis, cũ in hoc noſtro caſu cadãt tria tẽpora, ſcilicet, preſẽtationis diſcutionis, negocij, et inſtitutionis, et cõcludas, quod ſi ſcienter fuit à patrono preſentatus indignus, et dum negociũ diſcutitur coram ipſo ſuperiore habentes ius inſtituendi, fiat dignus, quia vitium reddens eum indignum ceſſat poteſt inſtitui, cum reperiatur dignus tempore inſtitutionis, neque puniretur inſtituens, ſed preſentans eſſet puniendus, quod declara, vt per *Lambert. ubi ſupra artic. 5. vide Paul. de*
13 *Citadin. de iurepatr. part. 6. quæſt. 36.* vbi concludit at-
tendi tempus datæ, et ſic factæ preſentationis. vide *Fel. in c. eam te col. antep. de reſcr. Abb. & Imol. in capit. dilect. 115. il 2. de preb.* vbi pertractant, quod tempus in reſcriptis attendatur, datæ, an executionis literarum,
14 & vide *Maſſobrius in praxi habendi concurſum ad vac.*
paroch. eccl. prælud. 7. dub. 20. vbi latiſſimè ponit requiſita, & qualitates clericorum ad beneficia inſtituendorum.

Item inſtituendus eſt vti ſubrogatus in ius alterius etiamſi quis conſentiat electioni, ſeu præſentationi de ſe factæ, vt fuit dict. in *Bergomen. Cappellaniæ. 23. Martij. 1618. coram R. P. D. Buratto,* quæ in calce operis eſt *dec. 56.* & an Profeſſus in aliqua religione approbata, & poſtea egreſſus reddatur incapax beneficii, fuit dict. in *Brixien. parochialis. 20. Martii. 1620. coram R. P. D. Vbaldo,* quæ in calce operis eſt *dec. 60.*

SVMMARIVM.

1. *Præſentatus a maiori parte patronorum, inſtitui debet.*
2. *Niſi alter ad ſcandalum vitandum fieri debeat.*

3 Maior

3 *Maior pars patronorum quæ dicatur.*
4 *Iuriſp.ſucceſſio an in ſtirpes fiat.*
5 *Habens maiorem partem vocum vnius ſtipitis, dicitur habere ſtipitem.*
6 *Maior pars abſorbet minorem.*
7 *Patronus vnico hęredes ſuccedunt in capita.*
8 *Maior pars dicitur comparatione minorum partium.*
9 *Clem. plures de iurep. in quibus locum habeat.*
10 *Honor, & vtilitas patroni in quibus conſiſtant.*
11 *Maior pars eſt facta comparatione numeri ad numerum.*
12 *Dignus à minori parte præſentatus debet inſtitui, omiſſo indigno præſentato à maiori parte.*
13 *Præſentans ſcienter indignum pro illa vice amplius non poteſt præſentare.*
14 *Pręſentatio ſuſtinetur facta à maiori licet non à ſaniori parte.*
15 *Exemplum computationis vocum deſcendentium a patronis.*
16 *Præſentati ſi ęquales ſint in vocibus eſt locus gratificationi.*
17 *Præſentatus ab exiſtente in quaſi poßeſſione præſentandi præfertur præſentato a proprietario.*
18 *Quaſi poſſeſſio pręſentandi quando acquiratur.*
19 *Et quæ requirantur ad eam acquirendam.*
20 *Pręſentatus à proprietario quando præferatur præſentato a quaſi poſſeſſore.*

Inſtitui quis debeat, quando plures à diuerſis patronis ſunt præſentati.

CAP. VIII.

1 QVando plures a diuerſis patronis præſentati fuerunt ille debet inſtitui, qui à maiori parte præſentatus fuit *cap. 3. vbi gl. Card. & Abb. de iurepat. Paul. de citadin. de iurep. p. 6. q. 27. Zecchius, de benef. & penſionib. c. 12. n. 35. Card. Mantic. dec. 86. n. 4. & Card. Seraph. dec. 875. Rota dec. 117. p. 2. diuerſ. & dec. 202. p. 2. in recent. Riccius in praxi aurea reſolu. 173. Marc. Antonin. variar. reſolut. lib. 1. reſol. 104. n. 1. Aug. Barboſa de off. & pot. Epiſcopi p. 3. alleg. 72. n. 197. Lambert. de iurep. lib. 2. p. 3. q. 4. art. 1. 4. & 6.* niſi ad ſcandalum euitandum ſit
2 neceſſe non admittere pręſentatum à maiori parte *d. cap. 3.*

3 Maior autem pars dicitur, vt ſi ſint decem patroni & quatuor pręſentent Vincentium, tres Franciſcum, & alij tres Marcellum, nam Vicentius non habet maiorem partem omnium, ſed habet maiorem partem reſpectu aliorum præſentatorum, & ideo Vincentius debet inſtitui, ſecus eſt in collegio, in quo requiritur maior pars totius collegij. ita *Io. And. Card. & Abb. d. in c. 3. Rocch. de Curte, de iurep. in verbo, honorificum, quæſt. 58. Lambert. d. quæſt. 4. art. 2.* hinc eſt, quòd ſi patronus relinquat duos filios patronos, & vnus eorum moriatur relictis decem hæredibus, qui ſuccedunt in ſtirpes. *clem. plures de iurep.* & aliter filius præſentat vnum cui
4 accedunt tres ex dictis hæredibus, ac reliqui ſeptem hæredes pręſentat alium, tunc non dicitur maior pars vna quam altera, quia maior pars ſuffocat minorem, & vox illorum ſeptem abſorbet vocem illorum trium & ſic vterque præſentatus dicitur a medietate patronorum. *Caſſador. deciſ. 2. num. 1. de iurepatr.* & qui habet maiorem partem vocum vnius ſtipitis, dicitur habere
5 totum ſtipitem, etiamſi adſit contradictio minoris par-
6 tis, quia maior pars abſorbet minorem. *Rocch. de Curte vbi ſup. verbo, ipſe vel is, a quo num. 5. 6. & 7. Lambert. vbi ſupra lib. 1. part. 2. quæſt. 1. art. 25. n. 17. & 18. & artic. 27. Viuian. de iurepatr. numer. 2. Gonzal. in comment. ad regul. octaua, Cancell. gloſſ. 45. numer. 61. Riccius in praxi rer. for. eccleſ. deciſione 210. Rota deciſion. 443. numer. 4. part. 2. in recentior. Annotat. ad Gregorium XV. dec. 452. nu. 23. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. c. 211. num. 37. & fuit dictum in Foroliuien. iuriſp. 18. Martii 1602. coram Card. Sacrato. & in Aretina Cappellaniæ 24. Ianuar. & 9. Maii 1603. coram Cardin. Pamphilio.* quando enim vnicus eſt patronus, tunc il-
7 lius hæredes eidem ſuccedunt in capita, non in ſtirpes at ſi reliquerat duos filios hæredes, iſti habent ſinguli dimidiam, & ſuccedunt in capita, ſed filij, & hæredes prædictorum ſuccedunt in ſtirpes, in qua ſucceſſione in ſtirpes attenditur maior pars ſimpliciter, non autem maior pars comparatione minorum, quia cum ſit vox vnica, eſt apud omnes, vel apud maiorem partem ſecus, quando ſunt plures patroni, qui diſcordant in
8 præſentando, tunc enim pręfertur præſentatus maiori parte comparatione minorum partium. *Card. in d. clem. plures nu. 3. vbi num. 4. 5. & 6. dicit d. clem. plures* habere
9 locum in pluribus, qui ſunt vt collegium, & quomodocumque iuſpatronatus vnius in alium transferatur, & in quibuſcumque hæredibus ex teſtamento, vel ab inteſtato, & ſi alia ex aduerſo adducantur de ſucceſſione, qua patronus ſuccedit liberto dicas cum *Boniſ. de Vitalin. in d. clem. plures. num. 40.* quod ſecus eſt in iu-
10 repatr. eccleſiaſtico, quod defertur ad inſtar ſucceſſionis hæreditariæ *c. 1. §. & placuit. vbi Innoc. de iurepat.* & honor iuſpatr. eſt in proceſſione, & præſentatione, onus in defenſione. & aſſignatione, vtilitas in prouiſione, ſeu alimentatione. *Boniſ. vbi ſup. in princ.*

11 Et ſic facienda eſt comparatio numeri ad numerum ad hoc, vt pręſentatus a maiori parte inſtitui poſſit dummodo ſit idoneus, non autem facienda eſt comparatio zeli ad zelum, ſeu meriti ad meritum, *Doct. in d. cap. 3. Rocch. de Curte in d. verbo, honorificum. quæſt. 15.*
12 *Lambert. d. quęſt. 4. art. 3. Barboſa d. allegat. 72. nu. 198.* ſi autem à maiori parte ſcienter ſit præſentatus indignus, & à minori parte ſit pręſentatus dignus, talis dignus quamuis à minori parte ſit præſentatus, debet inſtitui, quia ſciẽter præſentans indignum pro illa vi-
13 ce ius pręſentandi amittit, vt notatur, in *c. cum vos. de off. ordin.* & idem dicendum eſt in omnibus patronis ex aliqua cauſa ſuo iure priuatis, quamuis ſint maioris numeri, eo enim caſu debet inſtitui dignus à maiori parte, ſeu numero præſentatus. *Lambert. vbi ſup. art. 5. n. 2.* ſecus ſi ignoranter fuiſſet pręſentatus indignus.

14 Eſt autem animaduertendum ſufficere in hac materia pręſentationem fuiſse factam a maiori parte patronorum, nec eſt neceſſe eam eſſe factam à ſaniori parte, per *textum in d. cap. 3. de iurepatr.* ibi pluriuorum eligitur, & approbatur aſſenſu. & ibi notant *Abb. & Card. Rocch. de Curte vbi prox. quęſt. 59. & Lambert. vbi ſup. art. 6.*

15 Verum ſi duo ſint patroni, & ex vno naſcatur A. ex alio autem B. C. D. & A. præſentet G. et B. C pręſentet M. et D. pręſentet P. vel concurrat cum pręſentatione facta ab A. in tali caſu A. pręſentans, et G. pręſentatus habet vnam vocem, item B. C. præſentantes, & M. præſentatus habent aliam vocem, quia maior pars id eſt. B. & C. abſorbet D. & ita hoc caſu præſentati ſunt pares in vocibus, & eſt locus gratificationi. ita *Cardinal. in d. clem. plures. num. 3. de iurepat. Lambertin. vbi ſupra articul. 7.* vide dicta ſupra *lib. 4. cap. 1. num. 33. & ſeqq. & Caſſador. dec. 2. de iurep.* ideoque, habens inſtituere habet opinionem, vt inſtituat quem vult *Barboſa vbi ſup. num. 199.* & ſi duo fuerunt præſentati. vnus ab exiſtenti in quaſi poſſeſſione, iuris præſentandi. alter ab habente propietatem iuriſp. debet inſtitui præſentatus a quaſi poſſidente ius præſentandi. *Abb. conſil. 54.*

vol.1.Dec.conſ.117.nu.2. quæ quaſi poſſeſſio acquiritur etiam ex vnica præſentatione confirmata, per ſubſequentem inſtitutionem, ita ut ille, qui vltimo loco præ-
18 ſentauit, dicatur eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi *Put.deciſ.189.& deciſ.192.p.1.in antiq.Rota deciſ.144.n.1.in recent.vbi num.2* ait, quod requiritur ſcientia, & patientia aduerſarij *Gonzal.in comment.ad reg.8.Cancel.gl.45.§.2.nu.6.et a n.30.* ponit ſeptẽ requiſita ad acquirendam quaſi poſſeſſionem ſecus tamen eſſet ſi ipſius
19 præſentationis tempore conſtaret defectu proprietatis in ipſo poſſeſſore *Gonzal.dict.§.2.num.43.* tunc enim liquido conſtaret de iuriſpatronatus proprietate, eſſet præferendus preſentatus à proprietatio, *Rotta deciſ.376.num.2.par.2.in recent.* & ex reſolutis per *Abb.in c.conſultationibus num.2. de iurep. vbi Aug. Barboſa in ſuis colectaneis, num.* 3. nihilominus ſi fuerit inſtitutus præſentatus a dicto quaſi poſſeſſore, non eſſet remouẽdus, etiamſi poſtea conſtare præſentantem non eſſe patronum *Menoch.conſ.90. numer.* 115. Et quomodo dicatur conſtare ſufficienter de iurepatr. quando ceſſat vſur. patronis ſuſcipio fuit dictum in *Florentina Capella 30. Maii 1616.coram R.P.D. Pirouanno.* quæ in calce operis eſt deciſio 91. & præſentatus a maiori parte patronorum eſt inſtituendus, & non obſtat ſi dum fuit præſentatus non incedebat in habitu clericali, vt fuit dictũ in dict. *Florent.coram eodem die 4.Decemb.1617.* quæ in calce operis eſt deciſ. 62. & in *eadem coram eodem 12. Februar.*1618. quę in calce operis eſt deciſ. 63. *& in eadem coram eodem 21. Maij* 1618. quæ in fine operis eſt dec. 64. & pro firmanda quantitate patronorum recurrendum eſt ad anteriores præſentationes. vt fuit dictum in *d.Florent.coram eodem D.Pirouano 26. April.* 1619. quæ in fin.oper.eſt.dec.65. & in *ead.cor.eod. 25.Iunii.* 1620. quæ in calce operis eſt dec. 66. *& in ead. coram eod. 5. Iulii.*1621. quæ in fin.operis eſt dec.67. & in *ead.coram eod.3.Dec.*1621. quæ in fin.oper, eſt deciſ.68. & quando fœminæ compræhenſæ cenſeantur in iurep. fuit dictum in *Placent. Cappel.16.Maij 1620.coram D. Pirouano* quæ in calce operis eſt deciſ.69. & quando iuſpatr. poſſit eſſe pro parte gentilitium, & familiare, & pro parte hæreditarium fuit dictum in *Mediolanen.iuriſpat.18.April, 1616.coram D.Pirouano*, quæ in calce operis eſt deciſ. 70. & quomodo probetur agnatio in prætendẽte iuſp. fuit dictum *in eadem med.coram eod.28. Nouemb.1616.* quæ in fine operis eſt dec. 71. & in *eadem coram eodem 19. Iunij.* 1617. quæ in calce operis eſt deciſ.72. & in *eadem coram eodem 30. Octobris* 1618. quę in fine operis eſt dec. 73. & in *eadem coram eodem die 8. Iunii* 1618. *quæ in calce eſt dec.74.& in ead.cor.eod.14.Iunii 1619.* quę in calce operis eſt deciſ. 75. & in materia ſimilis probationis iuriſpatron. & deſcendentiæ, & de rata patronorum fuit dictum in *Piſtorien. parochialis 17. Iunii 1619. coram R. P.D. Pirouano*, quæ in calce operis eſt deciſ.76. & in *eadem coram eodem 27. Ianuar.* 1620. quę in fine eſt deciſion.77. & in *eadem coram eodem 15. Ianuar.*1621. quæ in calce eſt 78. & in *eadem coram eodem 21.Maii* 1621. quæ in fine operis deciſ.79. & in *eadem coram eodem 23. Iunii.* 1621. quæ in calce eſt deciſion.80.

SVMMARIVM.

1 *Habens inſtituere quando poſſit quem vult inſtituere.*
2 *Inſtitutio aliquando fit ex preuentione.*
3 *Magis idoneus ex præſentatis inſtitui debet.*
4 *Beneficia eccleſiaſtica indignis conferri non debet.*
5 *Epiſcopus inſtituendo dignum omiſſo digniore peccat.*
6 *Non tamen tenetur ad reſtitutionem niſi eſſet dignior in concurſu.*
7 *Dignior prætermiſſus poteſt appellare.*
8 *Dignior qui dicatur.*
9 *Dignus ſi ſit inſtitutus, tenet inſtitutio, digniore non appellante.*
10 *Dignus pauper debet inſtitui, omiſſo digniore diuite.*
11 *Dignior dicitur is, qui eſt linea fundatoris.*
12 *Dignior dicitur etiam diæceſanus.*
13 *Ciuis præfertur extero.*
14 *Beneficia oriundis ſunt conferenda.*
15 *Idoneus de linea fundatoris prefertur extraneo magis idoneo.*
16 *Compatronus præfertur alii non compatrono.*
17 *Beneficia patrimonialia quibus conferenda.*
18 *Inſtitui debet intitulatus in eccleſia alio prætermiſſo.*
19 *Nobilis præfertur ignobili inſtitutione.*
20 *Acceptio perſonarum non eſt apud Deum.*
21 *Potens impotenti quando præferatur.*
22 *Doctus prefertur indocto.*
23 *Litterati ſunt extollendi.*
24 *Theologus an canoniſta preferatur, & è contra.*
25 *Senex prefetur iuueni.*
26 *Dignitatem habens præfertur eam non habenti.*
27 *Bonus qui ſemper fuit quando præferatur prauo conuerſo.*
28 *Legitimus prefertur legitimato.*
29 *Diſpenſatione non indignes præfertur ea indigenti.*
30 *Magis idoneus in beneficiis curatis eſt eligendus.*
31 *Regula Cancellariæ de concurrentibus in data.*
32 *Præſentantium qualitates non arctant habentem inſtituere.*
33 *Præſentatus a patronis, qui plus contulerunt, preferi debet.*
34 *Preſentantium qualitates iure Collegii quales ſint attendendæ.*
35 *Præſentatione ſtante facta à maſculo, & pari, à femina Epiſcopus quem vult inſtituit.*
36 *Epiſcopus quando habet optionem in inſtitutione.*
37 *Preſentatio pupilli, an tutoris præferatur.*
38 *Preſentatio pupilli maiori ſeptennio valet.*
39 *Præſentatio tutoris, valet, ſi pupillus indignum præſentauit.*
40 *Præſentatis duobus a pupillo, & tutore, magis idoneus præfertur.*
41 *Tutor ſi præſentauit, & pupillus contradicendo alium preſentet, iſte prefertur.*
42 *Idem eſt in iurepatronat. competenti vxori non ex cauſa dotis.*
43 *Preuentio locum habet, ſi iuſpatr. tranſit ad vxorem cum vniuerſitate data in dotem.*
44 *Curator hæreditatis iacentis, in qua ſit iuſpatr. recte præſentat.*
45 *Curator etiam datus ventri pregnanti recte preſentat.*
46 *Procuratores ſi plures ſint conſtituti ad preſentandum, quę præſentatio ualida erit.*
47 *Epiſcopo abſentes, ius gratificandi competit Vicario.*

Inſtituendus quis ſit, quando plures ęqualiter fuerunt præſentati, & quis ſit præferendus.

CAP. IX.

1 QVando duo æqualiter præſentati fuerunt, vel cumulatiuè ab eodem patrono vel vnus a media te patronorũ, alius ab alia medietate, ſi æqualia ſint præſẽtatorũ merita habẽs inſtituere poterit optare, & quem voluerit inſtituere, & ſic eſt locus gratificationi

Ioan.

Io. And. in c. cum autẽ vbi Card. & Abb. de iurep. Lamb. de
iurep. lib. 2. p. 3. q. 4. art. 11. & q. 5. art. 1. n. 2. Cæſa. de Graſſis
deciſ. 1. nu. 9. de iurepat. & fuit dictum in Fauentina Iuriſp.
8. Febr. 1588 coram Comitulo, & 13. Ianuar. 1589. coram
Orano, & talis gratificatus ab ordinario alijs præfertur
vt in Iacen. portionis 16. Decem. 1605. coram Pamphilio
Marc. Antan. var. reſol. lib. 1. reſol. 104. nu. 2. Aug. Barboſa
de aff. & pot. Epiſcop. p. 3. alleg. 72. nu. 199. in fine, Riccius
in praxi rer. for. eccleſ. deciſ. 230. & de gratificatione mul-
ta tradit Tiraq. de iure primogen. q. 17. opin. 2. n. 3. 4. & 5.
& ſi inſtitutio validè fieri poſſit à Capitulo, vel ab Epi-
2 ſcopo, tunc locus erit præuentioni. Lamb. dict. quæſt. 4.
art. 12.

3 Verum ſi ex duobus æqualiter præſentatis vnus ſit
dignior, & magis idoneus, iſte debet inſtitui, d. c. 3. de
iurepat. Azorius inſtit. moral. parte 2. libr. 6. cap. 22. q. 14.
Barboſa d. alleg. 72. num. 20. Riccius vbi ſup. n. 395. Rocch.
de Curte de iurep. verbo, honorificum, q. 16. & fuit dictum
in Aretina Cappellaniæ 1. Iunij, 1584. coram Bubalo, &
ratio eſt, ne beneficia eccleſiaſtica indignis conferan-
4 tur c. nihil de æt. & qualit. vnde Epiſcopus inſtituendo
5 dignum omiſſo digniore peccat mortaliter, S.
Th. 2. 2. q. 36. art. 2. & q. 185. art. 3. & quod libr. 6. art. 9.
& quæſt. 185. art. 6. Caietan. 2. 2. quæſt. 62. art. 2. S. Antonin.
Archiep. Florent. in ſumma p. 1. tit. 1. c. 20. §. 1. & alij citati
à Riccio vbi ſup. Rebuff. in praxi benefic. ſub titulo requiſi-
ta ad bonam collat. n. 62. Soto de Iuſt. & iur. libr. 3. q. 6. art.
2. Conar. in reg. peccatum, p. 2. §. 7. n. 4. de reg. iur. lib. 6. Garc.
de benef. p. 9. c. 4. n. 32. Zecchius de benef. & penſ. c. 12. n. 36.
Leon. Leſſius, de iuſt. & iur. lib. 2. c. 34. dub. 8. quamuis non
6 teneatur ad reſtitutionem, præterquam ſi beneficium
deberetur digniori ex aliquo ſtatuto, lege, vel reperto
digniori in concurſu, tunc enim ſi minus digno confe-
rat, peccat, & tenetur ad reſtitutionem, vt fuiſſe deci-
ſum teſtatur Grat. in dec. Rota Marchiæ, dec. 97. Nauar. in
manual. c. 17. nu. 74.

7 Item dignior prætermiſſus, poteſt appellare, vt per
Azor. d. quæſtione 14. Dec. conſ. 126. Garz. vbi ſup. Barboſ.
d. alleg. 72. n. 202. Grat. vbi ſup. vide Fuſcum de viſitat. lib.
2. c. 10. n. 5. & Alex. Raudenſem præceptorum meum
clariſſimum dec. 35. & 36. & fuit dictum in Barchinon.
Parochialis 29. Nouembris 1613. coram Buratto, quæ in
calce operis eſt deciſio 101.

8 Dignior autem habendus eſt ille, non qui doctior
aut ſanctior eſt, ſed ille, qui iuxta munus, & rem, cui eſt
præficiendus eſt aptior, vide Garc. vbi ſup. p. 7. c. 16. &
Riccium vbi ſup. in fin. ſi tamen dignus omiſſo digniore
fuiſſet inſtitutus, valeret inſtitutio non appellante di-
9 gniori, ita Garc. d. c. 4. n. 32. in fine Lamb. d. q. 5. art. 2. & ſi
iuuenus ſit pauper, & dignior ſit diues, pauper eſt inſti-
tuendus, Hoſt. in c. ſuam, col. 3. de æt. & qual. & fuit dictũ
in Salamantina Cappellaniæ del voto, 3. Iunij 1583. co-
ram Vicecomite, & in Pampilonen. beneficij de Huar-
te, 19. Decem. 1597. coram Litta, ſi vero Eccleſia eſſet
10 debitis onerata, diues eſt inſtituendus Roc. d. verbo, ho-
norificum, q. 15. col. 2. in fine Lamb. d. q. 5. art. 13. & Barboſ.
d. alleg. 72. in fine.

11 Item tamquam dignior præfertur, & eſt inſtituen-
dus ille, qui eſt de linea, ſeu ſanguine fundatoris ſtante
idoneitate Rocch. de Curte ibidem, q. 18. & Lamb. vbi ſup.
art. 4. facit in ſimili tex. in c. bona il 2. circa finem, vbi
Abbas de poſtulat. prælat. ex teſtus, in cap. nullus inuitus,
diſtinct. 61. gl. in c. neminem, in verbo, ciuitatis diſt. 70. fa-
ciunt notata per gl. & Doct. in c. ſi proponente de reſcri-
ptis, & fuit reſolutum in Romana Capellaniæ, 15. Ian. &
15. Martij, 1594. corã Cotta. maxime ſi in fũdatione ita
cautũ fuerit, vt fuit reſolutũ in cauſa Pãpilon. Cappel-
laniæ 4. Martij 1622. cor. D. Remboldo, quæ deciſio po-
nitur poſt hac praxim 45. item præferri debet tam-
quam dignior diœceſanus etiamſi exterius præſentatu
12 ſit magis idoneus Rocc. vbi ſupr. Put. dec. 254. p. 1. c. nul-
lus, diſt. 61. Marc. Anton. var. reſol. libr. 1. reſol. 104. num. 2.
13 ciuis enim debet præferri extero. Caſar. deciſ. 1. num.
14 22. de iurepat. & beneficia oriundis potius, quam ex-
traneis ſunt conferenda, & fuit dictũ in d. Salamantina
Capellaniæ 3. Iunij, 1583. cor. Vicecomite, & in d. Pam-
pilon. beneficij 19. Decembr. 1597. coram Litta, Flam.
Pariſ. de reſig. benef. lib. 4. q. 7. Azor. vbi ſup. p. 2. lib. 6. c. 3.
q. 25. Gonz. in commen. ad Regulam 8. Cancell. gl. 9. §. 1. nu.
15 37. ita, ſi ſit præſentatus extraneus magis idoneus, &
alter de familia fundatoris idoneus, iſte de familia
debet inſtitui, ita ſi ex lege fundationis debetur con-
ſanguineo proximiori id eſt ſeruandum, vel fuit di-
ctum in d. Pampilon. Capellaniæ 4. Martij, 1622. coram R.
16 P. D. Remboldo, Lamb. d. q. 5. art. 6. ita etiam præfertur
compatronus a medietate compatronorum præſen-
tatus excluſo alio compræſentato ab altera medieta-
te, quia ille eſt compatronus, & de genere fundatoris,
niſi is, qui non eſt compatronus obtineat derogatio-
nem pro alia medietatem a Summo Pontifice, Lamb.
vbi ſup. art. 7. Barb. vbi ſup. n. 204. & ſi beneficia ſint pa-
17 trimonialia, quæ ex Apoſtolica conceſſione, vel alijs
ſtatutis conferenda ſint natis, incolis, vel originarijs
alicuius patriæ, ciuitatis, vel oppidi, tunc enim debent
prouideri habentes qualitates prædictas, non autem
forenſes, Caſſad. dec. 8. n. 1. de præb. Couar. pract. q. c. 36. n. 3.
Gonz. vbi ſup. gl. 9. §. 1. n. 3. & ſeq. & hæc beneficia pa-
trimonialia habent magnam fraternitatem, & ſimili-
tudinem cum beneficijs iuriſpat. laicorum, Gonz. ibid.
n. 31. & de his fit mentio à Conc. Trid. ſeſſ. 24. de ref. c. 18.
ibi etiam in eccleſijs patrimonialibus, Garc. vbi ſup. p. 7.
capit. 9. & 15. notes inſuper quod ſi in fundatione
ſit dictum, quod præſententur certi de tali familia
ſi extent, & eueniente uacatione fuit præſentatus
extraneus omiſſo eo de d. familia tunc talis omiſſus
poteſt ſe opponere, & beneficium debet obtinere, vt
fuit reſolutum in Gerunden. beneficij 2. Decembr. 1605. co-
ram Eminen. D. Card. Sacrato, quæ in calce operis eſt de-
ciſio 57.

Similiter eſt præferendus in inſtitutione is, qui fue-
18 rat intitulatus in eccleſia; & ad illius titulum ordina-
tus ſecundũ tex. in c. poſtulaſti, de iurep. tamquã exiſtẽs
de illa eccleſia, Rocc. de Curt. vbi ſup. verb. competens ali-
cui, q. 27. & Lamb. vbi ſup. art. 8. ita data paritate præ-
ſẽtatorum nobili præfertur ignobili inſtitutione, cap.
dudum, il primo, vbi Abbas, num. 2. de electiõ. Lamb. vbi
ſup. art. 9. ſed in hoc conſideres textum in c. venerabilis,
19 de præb. vbi habetur, quod non generis ſed virtutum
nobilitas, vitæque honeſtas gratum Deo faciunt, &
20 idoneum ſeruitorem, nec apud ipſum eſt perſonarum
acceptio.

Similiter eadem data paritate debet præferri po-
21 tens impotenti; ut melius eccleſia conſeruetur gloſ.
in cap. conſtitutis, in verbo, impotentiam, & ibi Abb. de
appell. niſi talis potens eſſet paruus. Lambert. vbi ſupra
art. 10.

Item data eadem paritate doctior præfertur, do-
22 ctus præfertur indocto, Doctor non doctori, quia lite-
ratura multum habetur in conſideratione. c. de multa
in fine. & ibi Abb. de præb. Fel. in c. cum adeo, col. vlt. de re-
ſcript. d. c. dudum. il 2. uncto ibi quarto notab. Abbatis, de
elect. & Innoc. in c. cum iam dudum. ante finem de præb. di-
xit viros literatos ob litteraturam vtiles eſſe eccle-
23 ſiæ vniuerſali, & ideo extollendos eſſe ad præbendas
canonicatus, & dignitates, & c. cum ex eo, de elect. lib. 6.
etenim tales literati ſunt tamquam ſtellæ, & firmamẽ-
tum lucẽtiſſimum in eccleſia Dei, c. ſuper ſpecul. de ma-
giſt. & ſupradicta procedunt, niſi aliter eccleſiæ
ne

neceſſitas ſuaderet. vide *Lamb. vbi ſupr. art.* 11. Inſuper
data eadem paritate Canoniſta præfertur Theologo,
ſi ſit in loco, vbi magna cauſarum ventilatio vertetur,
ſi autem ſit in loco, vbi pullulant hereſes præfertur
Theologus. ita *Card. Hoſt. in c.* 1. quem alii ſequuntur, de
conſanguinitate, & affinitate argumento textus *in c. in
cauſis. in fine de elect. et in d. c. ſuper ſpecul.* & de hoc *Lam-
bert. art. 12. vbi ſupr.*
25 Similiter data eadem paritate ſenex præfertur iuue-
ni. *Rocch. de Curt. vbi ſupr. in verbo. in eccleſia. q. 4. in fine &
in ver. honorificum. q. 15. col. 2. Marc. Antonin. d. reſol.* 104.
n. 2. Rota, dec. 22. p. 1. diuerſ.
26 Et conſtitutus in dignitate præfertur alij non haben-
ti dignitatem. *Lamb. vbi ſup. art.* 13. ita etiam ſi concur-
rant æqualiter præſentati, vnus, qui ſemper fuit bonus
27 & alter, qui fuit prauus, ſed poſtea pœnitentiam egit
& factus eſt bonus, debet in inſtitutione præferri, qui
ſemper fuit bonus *cap. nos conſuetudinem diſt. 12. Rocch. de
Curt. vbi ſup. verbo, onerosum q. 3. ante finem.* quod pro-
cedit in beneficijs habentibus iuriſdictionem, nam in
beneficijs habentibus iuriſdictionem præferendus eſt
ille, qui ex prauo factus eſt bonus, & ratio eſt quia eſt
magis vtile populo talem habere, vt ſciat eis compati,
eorumq. miſereri. ita debet intelligi, *gloſ. in c. fidelior.
diſtin.* 50. & facit quod dicunt Doctor. aliqui in proœ-
mio clementin. vide *Lambertinum vbi ſupra artic.* 14.
ita etiam data paritate ſupradicta in præſentatione,
28 debet preferri in inſtitutione legitimus legitimè natus
illegitimo legitimato, vt declarat *Lābert. art. 15. vbi ſup.*
29 Item preferendus eſt, qui non indiget diſpenſatione
alij indigenti diſpenſatione. *Cardin. Seraph. deciſ.* 767.
num. 2. part. 1. & qualitates prædictas ponderauit *Rota
in Tuden. parochialis. 18. Aprilis 1603. coram Card. Sacrato*
vbi firmauit in beneficijs curatis magis idoneum eſſe
30 eligendum ex *Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 18. de refor. & ex con-
ſtit. Pii V.* quæ incipit *in conferendis.* & quis ſit idoneus,
vel magis idoneus relinquitur Epiſcopi arbitrio, qua-
tenus ille recte iudicauerit. *Abb. in c. cum autem n. 6. de
iurepat. Mareſcot. variar. reſol. p. 1. c. 52. n. 24. & 25. Maſ-
ſobrius in praxi hab. conc. ad vac. paroch. eccleſ. requiſito 5.
dub. 2. n. 30.*
31 Et de concurrentibus in Data habetur regula Can-
cellariæ. 16. huius tenoris, videlicet, item voluit, quòd
de concurrentibus in data eiuſdem diei ſuper vacan-
tibus ſeu certo modo vacaturis beneficijs illi, quibus
gratiæ motu proprio conceduntur, cæteris, ſimili mo-
do gratias non habentibus alias grauati nō graduatis,
aut inter graduatos magis graduati, ac inter æqualiter
graduatos prius graduati, necnon colorito titulo poſ-
ſeſſores nō poſſeſſoribus, ac inter perſonas alias in cu-
ria preſentes abſentibus ab ea, ac inter preſētes nō be-
neficiatis, beneficiatis & ſimiliter inter abſentes ceteris
paribus oriūdus, non oriūdo, & diæceſanus nō diece ſa-
no, in reliquis vero ſinguli, qui prius Apoſtolicas deſu-
per litteras eorum executoribus præſentauerit alijs,
in ipſorum, de quibus agi contingerit, beneficiorum
aſſecutione præferantur. quam regulam vide apud
*Quarantam in ſumma Bullarii, in verbo, Regulæ Cancella-
riæ Apoſtolicæ.*
32 Inſuper eſt notandum, quod qualitates præſentan-
tium non arctant habentem inſtituere circa gratifica-
tionem faciendam, ſed informant eius conſcientiam,
vt potius gratificet præſentato ab habentibus iudiciū
rationis, & in ſimili paritate preferendus eſt ille in in-
ſtitutione, qui præſentatus fuit à patronis qui plus
33 contulerunt, quamuis enim voces ſint in numero
æquali, tamen voces eorum, qui plus contulerunt, pin-
guiores ſunt. *Lambertin. vbi ſupra artic. 16. & 17.* Ve-
rum ſi ratione collegij plures præſentet, attendendæ
ſunt qualitates nobilitatis, doctrinæ, & potentiæ
34 preſentantium, eorumque ſanior pars. *Rocch. de Curt.
vbi ſup. in verb. honorificū. quæſt. 59. col. vlt. & Lamber. vbi
ſupr. art.* 18. ſi autem equaliter preſentatio facta ſit à
35 maſculo, & à fæmina, data paritate Epiſcopus habet
opinionem, vt inſtituat quem vult, ita etiam Epiſco-
pus habet optionem, ſi patroni ſint decem, & quatuor
preſentet ſcienter indignum tres alij dignum alij, tres
alium dignum tunc enim excluſo indigno Epiſcopus
habet optionem inter præſentatos à tribus, vt ex eis
inſtituat quem vult. *Lambert. vbi ſupr. art. 19. & 20. &
36 Barboſam dict. allegat. 72. numer. 200. & ſeqq.* & in ſuis
collectaneis ſuper *capit. ſignificaſti numer. 2. de iurepatr.*
& duobus præſentatis ſi vnus ſit approbatus ab exa
minatoribus, alter autem reprobatus, præfertur ap-
probatus, nec inſpicitur an habetur plura vel paucio-
ra vota. vt in *Legion. Parochialis 30. Martii & 9. April.
1590. coram Comitulo & in Pampil. Parochialis. 23. Ianua
rii 1591. coram Bubalo.*
37 Accedit prædictis quod ſit pupilus habeat iuſpat &
habeat tutorem, & tutor Petrum, pupillus Franciſcum
præſentet, quis debeat inſtitui dubium eſt. ideo cum
Lamb. vbi ſup. lib. 2. p. 3. q. 6. art. 1. & Card. Mantica deciſ.
140. conſtituas hos caſus.
38 Primus eſt ſi pupillus maior ſeptennio præſentauit
iſte præſentatus eſt inſtituendus, quamuis poſtea eius
tutor magis idoneum præſentauerit.
39 Primus eſt ſi pupillus prius præſentauit, ſed in-
dignum, poteſt tutor ſupplere, & durante tempo-
re dato ad præſentandum, alium præſentare niſi prius
pupillus variando alium dignum præſentaſſet.
40 Tertius eſt. ſi tutor pupillo ſciente, & non contradi-
cente prius præſentauit, & poſtea pupillus alium præ-
ſentauit, in tali cōcurſu eſt inſtituendus magis idoneus
& ſi ſint equaliter idonei, habens inſtituere optabit, &
inſtituet, quem vult.
41 Quartus eſt caſus tutor ſi ignorante pupillo prius
præſentauit, & poſtea pupillus ſciens vacationem con-
tradicat, & alium debito tempore præſentet, talis à
42 pupillo preſētatus debet inſtitui quia pupillus eſt pa-
tronus, qui præſentare debet ita dicendum in viro, &
vxore, quando iuſpat. competit vxori non ex cauſa do-
43 tis, ſed ex alia cauſa ſit vero iuſpatr. tranſit ad vxorem
cum vniuerſitate data in dotem, tunc eſt locus præuē-
tioni inter virum, & vxorem, & qui prius præſentat, ob-
tinet *Lamb. vbi ſup. art. 3. nu. 7.* & vide *Rocchum de Curt.
vbi ſup. verbo ipſe, vel is a quo. q.* 28.
44 Et curator iacentis hereditatis, in qua ſit iuſpatron.
adueniente vacatione recte præſentat *Riccius in deciſ.
Curiæ Archiepiſcop. Neapolit. part. 1. deciſion. 11. Barboſ.
vbi ſup. d. p. 3. alleg. 71. n. 6.* ita etiam curator datus ven-
45 tri prægnanti ex *l. ubicumque ff. de ventre in poſſeſſ. mit-
tendo, & curatore eius*, ibi vt in omnibus partibus edicti
pro ſuperſtite habeatur is, quæ in vtero eſt iuncta, *l. 1.
ff. eod. circa princ. verſ. toties.* ibi. & id, quod in vtero erit,
inter ſuos heredes futurum erit.
Et nota, quod ſemper quando ambe præſentationes
tenent, data paritate præſentatorū, habens inſtituere
poteſt optare, & quem velit inſtituere. *Lamb. vbi prox.
46 artic. 4. in fine.* verum ſi duo ſint procuratores ſepara-
tim conſtituti a patrono cum clauſula, quod melior
ſit conditio occupantis prius preſentans obtinet, & ita
in praxi ſeruatur, & in facto habui, in quo quidam
patronus, ſeparatim duos procuratores conſtituerat
quorum vnus audita beneficijs vacatione preſentauit,
& obtinuit, & vt præluderet viā alteri procuratori, va-
riauit, & cumulando alium preſentauit vide *Lambert.
vbi ſupr. art.* 5.
47 Accedit, quod ſtante, qualitate præſentatorum
ius

ius gratificandi abſente Epiſcopo, competit eius Vi-
cario, qui omnia poteſt, quę poteſt Epiſcopus ar
gum, *text, in capit. 2. & in capit. vltim. de off. vic. libr. 6.*
& ibi Doctor. Bertachinus in tractat. de Epiſcopo, libr. 4.
part. 6. tit. de Vic. Epiſcopi numer. 6. Sbrozius. de off. Vic.
part. 2. quæſt. 48. nu. 7. & ita fuit reſolutum in *Rota in*
vna Calaguritana beneficij de Hano. 17. Octobris. 1580. *co-*
ram Clemente Papa VIII. quam refert *Riccius in dict.*
praxi rer. for. eccleſiaſt. decis. 218. num. 310,

SVMMARIVM.

1 *Beneficium patronatum non poteſt dari in commendam.*
2 *Inferior non poteſt beneficium dare in commendam.*
3 *Papa beneficia perpetuo commendat.*
4 *Commenda ad ſex menſes a lege permittitur.*
5 *Commenda in parochialibus non conſtituitur, ſed Vicarius cum congrua.*
6 *Commenda fiunt ad vtilitatem commendatarij.*
7 *Ordinarij beneficia non curata poſſunt commendare donec prouideantur.*
8 *Sed hodie in beneficijs vacantibus œconomum conſtituunt.*
9 *Habens inſtituere intra legitima tempora pręſentatum inſtituere debet.*
10 *Et aliquando inſtituit ſine patronorum præſentatione.*
11 *Pręſentatus ſi ob ſcandalum inſtitui nequit, ordinarius alij beneficium confert, & in alijs caſibus.*
12 *Epiſcopus motu proprio poteſt patronum egenum inſtituere.*
13 *Deuolutio quando fiat ad habentem inſtituere.*
14 *Beneficium deuolutum debet conferri ſeruata natura fundationis.*
16 *Iurepatron. extincto beneficium libere confertur ab Ordinario.*
15 *Data vacatione in menſe non reſeruato.*

Beneficium iuriſpatronatus numquid concedi poſſit commendam, & habens inſtituere patronorum præſentatione,

CAP. X.

1 BEneficium iuriſpatronat. non poteſt dari in com-
mendam perpetuam, ab habente inſtituere abſ-
que conſenſu patroni, *Io. Andr. & alij in cap. nemo de*
2 *elect. lib. 6.* quia inferior Epiſcopo non poteſt eccle-
ſiam, ſeu beneficium commendare. *Geminian. in d. cap.*
nemo, num. 14. & Felin. in cap. auditis, num. 12. de præſcrip.
Garc. de benefic. par. 4. cap. 4. a num. 7. vbi alios allegat. &
concludit beneficium poſſe ad tempus commenda-
ri a quolibet Ordinario, qui habeat iuriſdictionem
quaſi Epiſcopalem, verum ſolus Papa poteſt perpetuò
commendare beneficia ſecundum *Sarnen. in reg. de trien-*
nali, quæſt. 5. ex d. cap. nemo. ex quo *Coraſ. de benef. p. 1. c. 6.*
3 *num. 4.* ait, quod commendare ad tempus ex menſium
tantum lex permittit *& Æneas de Falconib. de reſeruat.*
4 *quæſt. 3. n. 11, & Zecchius de benefic. & penſ. cap. 7. num. 2.*
& eccleſijs parochialibus non poteſt conſtitui com-
menda etiam ad tempus, cum in eis debeat deputari
vicarius ad formam *Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap. 18.*
5 & ideo hodie cum commendæ fiant ad vtilitatem
commendatarij cum facultate diſponendi de fructi-
6 bus ſicut verus beneficiatus, a Papa ſolo fiunt, & ſi
ſint de iurepatron. ei poteſt derogari. Ordinarii au-
7 tem pro eccleſiæ vtilitate ad tempus beneficia non
curata poſſunt alij commendare ad ſummum donec
prouideantur, ad *Mandoſ. reg. 32. q. 7. n. 4.* ſed hodie
8 non eſt in vſu, quod Ordinarij commendent beneficia
ſed tantum dum vacant (exceptis parochialibus) con-
ſtituunt aliquem clericum œconomum qui fructus exi-
gat pro futuro rectore, & ſatisfaciat oneribus d. bene-
ficij,

9 Inſuper eſt notandum, quod regulariter habens
inſtituere tenetur, inſtituere præſentatum à patrono
intra legitimum tempus, ſi idoneus fuerit, vt ſu-
pra dictum eſt in capite præcedentibus attamen ali-
10 quando poteſt inſtituere abſque aliqua patrono-
rum pręſentatione in pluribus caſibus relatis à *Lam-*
bertin de iurepatron. lib. 2. part. 3. q. 7. art. 2. 3. & ſeqq.
11 Primus eſt caſus, quando præſentatus non poteſt in-
ſtitui ob ſcandalum, tunc enim Superior confert alteri
beneficium ad ſcandalum vitandum.

Secundus eſt. quando patroni ſcienter præſentant
indignum.

Tertius eſt, quando patroni infra tempus eis con-
ceſſum non præſentauerunt.

Quartus eſt ſi lis inter præsentatos non ſit termina-
ta intra tempus datum ad præſentandum, niſi obſtet
conſuetudo vniuerſalis.

Quintus. quando adeſt paritas inter pręſentatos tūc
enim ſuperior inſtituit vnum ex præſentatis, quem ip-
ſe voluerit.

12 Sextus eſt caſus. quando Epiſcopus motu proprio
abſq. pręſentatione patronum egenum inſtituit, immo
tunc beneficium confert abſq. præſentatione, vt per
Abb. in c. per noſtras, vbi Doct. de iurepat.

13 Sciendum eſt inſuper, quod in caſu deuolutionis,
deuolutio fit ad Epiſcopum, vel alium habentem
inſtituere, *Abb. in capit. cum vos. poſt princip. Rocch.*
de Curte de iurepatron. in verbo, honorificum, quæſt. 33. &
Lambertin. vbi ſupr. artic. 11. & in materia deuolutio-
nis vide *Rotam deciſ. 186. part. 2. in recentioribus Cardin.*
Manticam dec. 260. & Card. Seraph. dec. 1173. 1270. 1309.
& 1363.

14 Talis autem, ad quem fit deuolutio, debet benefi-
cium conferre ſecūdum naturam appoſitam in funda-
tione. *Felin. in c. cum deceſſiſſent, col. 7. de conſtit, Rocch. de*
Cur. vbi ſup. quæſt. 3. col. 2. & Lamb. vbi ſup. art. 13. eadem
15 ratione extincto iuſpat. quia nullus ad ſit heres patro-
ni, ius conferendi tale beneficium remanet penes ha-
bentem inſtituere Epiſcopum, vel alium Prælatum in-
feriorem. *Abb. in c. 1. nu. 10. de elect. & Lambert. vbi ſup.*
16 *art. 12.* quod ius conferendi illis competit, ſi vacatio
beneficij contingat in menſe non reſeruato ſecundum
diſpoſitionē Regulæ octauæ Cancell. Apoſt. quam la-
tiſſimè et doctiſſimè declarat *Gonzalez in ſuo commen*
ad d. regul. & Garc. de benef. p. 5. c. 1. n. 438. & ſeqq. & Bar-
boſa de off. & pot. Epiſcop. par. 3. allegat. 57. num. 132. &
ſequentib.

LIBER XIII.

Continet materiam actualis inſtitutionis, eiuſque formam.

SVMMARIVM.

1 *Inſtitutio, & inueſtitura quid ſint.*
2 *Inſtitutio auctorizabilis, quæ ſit.*

3 *In-*

3 *Inſtitutio clerici præſentati quomodo fiat.*
4 *Inueſtitura quomodo fiat.*
5 *Inſtitutio non requirit ſcripturam.*
6 *Inſtitutio de ſtilo ſcribitur a notario coram teſtibus.*
7 *Præſentatus præſens inſtituitur, & abſens mediante eius procuratore.*
8 *Inſtitutus antequam beneficium acceptet, non poteſt dicere illud eſſe ſuum.*

Inſtitutio quibus verbis fiat, & an requirat ſcripturam, & abſens numquid per procuratorem inſtitui poſſit.

CAP. I.

1 INſtitutio dicitur quaſi Intus ſtatio, & inſtitutio, &
inueſtitura pro eodem ſumuntur, quamuis inueſti-
tura propriè dicatur actualitas inſtitutionis, ſeu indu-
ctio in corporalem poſſeſſionem, quæ inueſtitura iure
communi ad Archidiaconum ſpectat *c. ad hęc & c. vt
noſtrum. de off. Archid. not. gloſ. in cap. auctoritate. de inſtit:*
& meminit *Tiraquell. in tract. le mort. ſaiſit. in præfat. de-
clar. 1. num. 5.* alium etiam notant Doctores inſtituendi
2 modum a prædicta tituli collatione diſtinctum, quem
vocant auctorizabilem, per quem, inquiunt, canonicè
inſtitutis in beneficio dari curam animarum in popu-
lum de quo intelligunt loqui, *text. in c. cum ſatis, de off.
Archid. & in c. 1. de appell. monach. lib. 6. Aug. Barboſa de
off. & pot. Epiſc. p. 3. alleg. 72. n. 173.*
3 Inſtitutio autem de clerico præſentato a patrono ad
beneficium vacans fit ſolo verbo, quando inſtitutus
dicit, inſtituo Iacintum clericum hic præſentem, &
pręſentatum a Petro Orlandio patrono, in Rectorem
beneficij, ſeu Altaris S. Nicolai ſiti in Eccleſia Sancti
Petri communis Malauentris ſeu Milliarini diœceſis
Piſanæ, & ſi inſtituens dicat etiam, & de dicto benefi-
cio eundem Iacintum inueſtio per anuli, vel per birre-
ti impoſitionem, huiuſmodi dicitur inueſtitura, & ſic
4 fiunt ſimul inſtitutio, & inueſtitura, neque certa ver-
borum requiritur forma, *Lamber. de iurepat. lib. 2. p. 3. q.
11. art. 1.* & in Capitulo Piſano habetur certa forma
tradendi inſtitutionem beneficiorum exiſtentium ad
dicti Capituli inſtitutionem. Quamuis autem in inſti-
tutione non ſit neceſſaria ſcriptura, tamen bene eſt
eam adhibere, & in praxi de communi ſtylo inſtitu-
5 tio ſemper fit in ſcriptis cum interuentu, & rogitu
notarij, & in præſentia duorum teſtium, & ita
ſemper inſtitutio probari poteſt], gratia autem Apo-
6 ſtolica non probatur, niſi per literas Apoſtolicas. vide
Lamb. art. 3. vbi ſup.
7 Inſtitui autem poteſt clericus præſentatus præſens
& abſens mediante eius procuratore habente ad hoc
ſpeciale mandatum. *c. accedens de præb.* & inſtitutus tali
caſu non poteſt dicere beneficium ſuum eſſe, ante-
quam aliud acceptet. *c. ſi tibi abſenti. de preb. lib. 6.* vbi
notat *Geminian.* & in eo caſu etiam laicus poteſt eſſe
procurator. *Abb. in d. c. accedens n. 6.*, dummodo factam
8 ſi examen requiſitum ad inſtitutionem obtinendam,
numquid autem præſentatio, & inſtitutio cum clauſu-
la omni meliori modo non conſtito de iurepatr. poſſit
ſuſtineri alia via, puta deuolutionis, vide in *cauſa, Iu-
uen. iuriſpatr. 17. Martij. 1603. coram Litta*, vbi negatiuè
fuit reſolutum, ex quo Vicarius non poterat conferre,
licet poſſet inſtituere, vt notatur in *c. vlt. de off. vic. lib.
6.* ideo cum inſtitutio non potuerit ſuſtineri vti facta
non conſtito de iurep. nec etiã potuit ſuſtineri ex iure
deuoluto, quia Vicarius non habebat facultatem
conferendi.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio beneficij non transfertur per inſtitutionem.*
2 *Plenum ius transfertur in inſtitutum per inſtitutionem.*
3 *Inſtitutus poſt inſtitutionem capit poſſeſſionem beneficij.*
4 *Inſtitutio an poſſit adminiſtrare ante captam poſſeſſionem.*
5 *Poſſeſſio beneficij quomodo capiatur.*
6 *Praxis Piſanæ diœceſ. in capienda beneficiorum poſſeſſione.*
7 *Inſtitutio clandeſtina eſt inualida.*
8 *Per poſſeſſionem beneficij captam, bonorum etiam beneficij poſſeſſio capta eſt.*
9 *Ius in re quibus modis acquiratur.*
10 *Ius in re acquiritur per collationem acceptatam.*
11 *Ius in re acquiritur per inſtitutionem.*
12 *Ius in re acquiritur per electionis confirmationem*
13 *Ius in re acquiritur per poſtulationis admiſſionem.*
14 *Habens ius in re an poſſit propria auctoritate capere poſſeſſionem beneficij.*
15 *Ius in re acquiritur per ſignaturam, & in forma gratioſa.*
16 *Beneficium vacat per obitum habentis ſignatam, & regiſtratam ſupplicationem.*
17 *Cancellariç & Camera ſunt organum Papç.*
18 *Gratia ex ſignatura eſt perfecta, ſed informis.*
19 *Secus ſi dictum ſit, quod ſola ſignatura ſufficiat.*
20 *Penſio exigi nequit literis non expeditis.*

Per inſtitutionem, quid transferantur in inſtitutum.

CAP. II.

1 PEr inſtitutionem non transfertur in inſtitutum
corporalis poſſeſſio beneficij. *Abb. in cap. cum Ber-
toldus num. 3. de re iud. gloſ. in c. per tuas in verbo, in poſ-
ſeſſione de don.* eſt tamen verum, quod per inſtitutionem
2 plenum ius beneficij transfertur in inſtitutum, & bene-
ficiatum etiam abſque apprehenſione corporali. *Rocc.
de Curte, de iurepatron. in verbo ius quęſt. 5.* ſed in praxi
3 vbique vſus eſt inueteratus, vt habita inſtitutione
inſtitutus perſonaliter accedat, ſeu eius procurator
ad id habens ſpeciale mandatum, ad beneficium, Ec-
cleſiam, ſeu cappellam, & de manu alicuius clerici cor-
poralem poſſeſſionem appræhendat, & ita ſolet appo-
ni in literis inſtitutionum. *vide Lamb. de iurep. lib. 2. p. 3.
4 quęſt. 11. art. 6.* et numquid poſſit inſtitutus ante di-
ctę poſſeſſionis appræhenſionem adminiſtrare, ſeu an-
te inſtallationem, hoc in caſu ſeruanda eſt loci conſue-
tudo.
5 Actus autem, qui fieri ſoleat in appræhenſione talis
corporalis poſſeſſionis ſũt vt inſtitutus ſedeat in ſede
rectoris, tangat Altare, pulſet campanas, & ianuam
aperiat, & claudat, vel ſimilia faciat. vide *Lamb. vbi
ſup. art. 7. & 8.* & Piſis in praxi ſeruatur, vt inſtitutus
accedens ad Eccleſiam faciat prædicta præſentibus
ſaltem duobus teſtibus, & aliquando præſente nota-
rio, et clericus, qui immiſit inſtitutum in corporalem
poſſeſſionem, dicit orationem Sancti, ſub cuius titulo,
eccleſia, ſeu Altare decoratur, et poſtea ſcriptam fa-
cit atteſtationem talis datæ, & appræhenſę poſſeſſio-
6 nis, nominando in ea teſtes, qui præſentes fuerunt, vel
de

de ea ſit a notario publicum inſtrumentum , & ſi fiat
inſtitutio clandeſtinè Itaut probari nequeat, inualida
7 eſt.*Lamb.vbi ſup. art.* 13. qua corporali beneficij poſ-
ſeſſione appræhenſa ceůſetur per conſequens appræ-
8 henſa poſſeſſio omnium bonorum , & iurium dicti be-
neficij.*Greg.XV.dec.54.n.2.& dec.364.n.1. & ibi annot.
nu.6.*quod procedit reſpectu iurium vacantium. *Rota
dec.171.n.2.& dec.199.dec.322.n.3.& dec.658.n.2.p.1.
in recent.*
9 Prædictorum occaſione videamus de modis , quibus
acquiritur ius in re,&
10 Primo acquiritur ius in re, & beneficio per collatio-
nem acceptatam etiam ante adeptam poſſeſſionem.
*cap.ſi tibi abſenti de preb.lib.6.cap.vlt.in fin.de conc.preb.
lib.6.Dinus in c.beneficium num.11.& 12.de reg.iur.lib.6.
Rebuffus in praxi benef.in reg.de non toll.iure quaſ.gloſ.6.
num.38.Flam.Pariſ.de reſignat. benefic. lib. 2. queſt. 16.
num.2.Gonzal.in comment.ad regul.8.cancell. gloſ. 15. §.
1.numer.15.& 33.Coraſius de benefic.par. 4. cap. 1. num.
14.Simoneta de reſeruatione queſt. 55. & 56. & ibi Gra-
uet.Mandoſ.ad reg.cancell.queſt.5,Couar. var. reſol. c. 16.
num.3.& 5.Garcia de benefic.par.4.cap.2,nu.1.Molina.de
iuſt.& iure to.1.tract.2.diſput.2.verſ.dixi ſuperius.& di-
ſput.3.in fine.*
11 Secundo acquiritur ius in re per præſentati inſtitu-
tionem.
12 . Tertio acquiritur ius in re per electionis confirma-
tionem.
13 .Quarto acquiritur ius in re per poſtulationis admiſ-
ſionem,de quibus vide *Abb.in c.quód autem de iurepat.
Staphil.de lic.grat.tit.de modis prouiſionis n.5. Rocchus de.
Curte,vbi ſup.d.q.5.n.9.Lamb.de iurepat.lib.2.p.3.q.11.art
2.Garc.d.c.2.n.3.* an autem habens ius in re poſſit pro-
14 pria auctoritate capere poſſeſſionem beneficij,dubiū
eſt.& *Garc.d.cap.2.num.4.& ſeqq.* concludit cum affir-
matiuam, & quam eſſe communem teſtatur *Rebuff. in
praxi,tit.de remiſſion.in poſſ.n.5.& de pacif.poſſ.art.290.
& 294.Put.dec.402.lib.1.Pariſ.vbi ſup.lib.10.q.60.n.30.*
Sed praxis,& communis vſus eſt in contrarium, ſci-
licet,quod ſemper poſſeſſio beneficij capitur per be-
neficiatum de manu alterius, & ſemper in literis exe-
cutorialibus mandatur omnibus clericis,& tabellioni-
bus,vt prouiſum incorporalem beneficij poſſeſſionem
inducant ſeruatis ſeruandis.
15 Quinto per ſignaturam Sanctiſſimi D. N. Papæ ſup-
plicationis , & gratiæ factę de aliquo beneficio , & re-
giſtratę,& in forma gratioſa,acquiritur ius in re ,non
16 autem in forma dignum , & ideo per obitum talis ha-
bentis ſignatam,& regiſtratam ſupplicationem vacat
beneficium, & non vt prius.*Caſſad.dec.vlt.nu.9.de reſt.
ſpoliat.Mandoſ.reg.27.quæſt.13.n.4. Garc.d.cap.2.nu.10.*
17 *ſeqq.vbi num.18.*dicit Cancellariam,& Cameram, quę
ſunt organum Papę,quibus ſtandum eſt *Caſſador.dec.2.
nu.7.de vnion.* ſemper tenere beneficium non per obi-
tum vacare , ſeu reſignationem habentis ſupplicatio-
nem ſignatam etiam in forma gratioſa , ſed vt prius.
18 *Pariſ.vbi ſup.lib.3.q.6.n.33.* & eſt notandum , quod
quamuis gratia ſit perfecta ex ſola ſignatura, *Caſſador.
dec.4.n.2.de cauſ.poſſeſ.& propr.& dec.vlt.de reſt.ſpoliat.*
eſt tamen informis , & literæ ſunt expediendæ , et ſe-
cundum eas eſt iudicandum ſecundum regulam Can-
cellariæ 26.de non iudicando ſecundum formam ſup-
plicat ſed lit.expedit ſecus eſſet,ſi in ſupplicatione,et
19 ſignatura diceretur,quod ſola ſignatura ſufficiat , vt
olim fiebat in ſignatura penſionum , ſed hodie ſolet
apponi clauſula in ſupplicatione penſionum,vigore li-
terarum deſuper expediendarum,nec alias perſoluē-
20 da,et ideo penſio non poteſt exigi literis non expedi-
tis,& ſi ſoluatur literis non expeditis , committitur ſi-
monia,et confidentia.*Pariſ.de confidentia.q.43.Garc,d.
2.nu.45.*

SVMMARIVM.

1 *Electio fit expenſis electi.*
2 *Præſentatus quando teneatur ad expenſas, & ad quas.*
3 *Lis quando agitur inter patronos fit expenſis patronorum.*
4 *Præſentatus tenetur expendere pro præſentatione.*
5 *Epiſcopus, ſeu alius habens inſtituere ,nil poteſt exigere à
præſentati.*
6 *Niſi ex antiqua conſuetudine.*
7 *Et quæ pœna ſit impoſita in contrafacientes.*

Inſtitutio , ſeu electio quorum expenſis fiant.

CAP. III.

1 ELectio tota fit expenſis electi *c.vt pręteritę, vbi gloſ.*
2 *& Doct.de elect.*ſed ſecus eſt in præſentato , qui te-
netur tantum ad expenſas,quando agitur de meritis ,
vel demeritis ipſius prę ſentati,& quando lis agitur in-
ter patronos ſuper iurepatronatus,vel ſuper quaſi poſ-
3 ſeſſione iuris præſentandi , licet in conſequentiam ve-
niat præſentati victoria , expenſæ tamen fiunt per ip-
ſos patronos abito aliquali reſpectu ad expenſas,quas
præſentatus facere tenetur pro ipſa præſentatione,&
pro aſſequenda inſtitutione , & pro ſolita diſcuſſione,
quæ ſex officio fit ab habente inſtituere ,ſicuti fieri ſo-
4 let quādo præſētatio fieret in cōcordia.de quibus vide
Lamb.de iurepat.lib.2.p. 3.q.11.art.14. ſed hodie paupe-
res clerici prę ſentati omne onus expenſarum ſentiunt,
quia patroni ſaluum cupiunt habere iuſp.;ſine aliqua
impenſa .
5 Inſuper eſt notandum,Epiſcopum,eius Vicarium,
ſeu alium inferiorem nihil poſſe exigere a præſentatis
electis,confirmatis,ſeu inſtitutis,vel poſſeſſionem in-
greſſuris.*Conc.Trid.ſeſſ.24.de refor.c.14.* niſi ex antiqua
conſuetudine hæc in ipſos vſus ſolita ſint conuerti . et
6 adeſt conſtitutio Pii V.quæ incipit,durū nimis,et Epi-
ſcopus recipiens,eſt ſuſpenſus a pontificalibus.et Ca-
pitulum exigens ſubiacet interdicto.hęc tamen video
7 non ſeruari ad vnguem,vide *Riccium in praxi rerum fori
eccleſiaſtici dec.237.*

SVMMARIVM.

1 *Forma literarum ordinarij continentium inſtitutionem.*
2 *Forma prouiſionis Ordinarii de beneficio libero.*
3 *Forma inſtitutionis Capituli Piſani ponitur.*
4 *Forma prouiſionis Ordinarii de beneficio libero refertur.*
5 *Prouiſio beneficii iuriſp. cum derogatione medietatis ex
gratia Sanctiſſimi D.N.Papæ.*
6 *Ponitur executorialis ſecundi executoris.*
7 *Refertur forma executionis executoris Apoſtolici.*

Ponitur forma literarum continentium inſtitutionem prouiſionem, & collationem.

CAP. IV.

1 FOrma litterarum Ordinarii continentium Inſtitu-
tionem factam ponitur à *Lambertin. de iurep.lib.2.
par.*

*part.3.quæſt.11.art.5.& vltim.*forma autem prouiſionis factæ ab Ordinario de beneficio libero ponitur, & declarat à *Rebuffo in ſua praxi beneficiaria. fol. mihi 32. in verſic.forma collationis,& prouiſionis ordinariorum.*

Hic autem ponitur forma inſtitutionis, quæ de ſtylo in praxi ſeruatur a Capitulo piſano, videlicet.

In Deo nomine amen.

Nos Raphael Roncionius Archipresbyter.

Gabriel Rau Archidiaconus, & Vincentius Mazzolins Decanos(& deinde ponuntur nomina omnium Dominorum Canonicorum præſentium) & Canonici Sanctæ Primatialis Eccleſiæ Piſanæ, coadunati in Eccleſia Sancti Rochi, loco ſolito, & conſueto noſtri Capituli, de mandato admodum Reuerendi Domini Archipresbyteri prędicti per clericos, Nicoſię citati vna die pro altera,& pro hac hora,ut moris eſt, facientes,& repræſentātes ſic coadiunati totum Capitulum dictæ Eccleſiæ pro tribunali ſedentes in dicto loco. Viſa in primis a nobis præſentatione facta ab illuſtri viro Domino Iulio de Gualandis Patricio Piſano patrono pro medietate,& ab Illuſtri viro Domino Flaminio de Vpezzinghis Piſano patrono pro altera medietate, & ita patronis in totum iuriſpatronat.& iuris præſentandi rectorem ad Altare, ſeu Cappellaniam Catedræ ſancti Petri ſitam in dicta noſtra Eccleſia Piſana, vacautem per obitum Venerabilis Presbyteri Bartholomæi de Spina Nobilis Piſani vltimi, & immediati Rectoris eiuſdem,de perſona venerabilis Alexandri de Gaccis clerici, & Ciuis Piſani ad regimen,& rectoriam dictę Cappellaniæ, ſeu Altaris Catedrę S. Petri modo ſupraſcripto vacantis, viſaque dicti Alexandri præſentatione prędicta coram nobis facta per dictus Dominos Iulium, & Flaminium, & viſa acceptatione dicti Alexandri vt ſupra præſentati,& inſtantia de prædictorum admiſſione,confirmatione,& eiuſdē Alexandri inſtitutione, & prout hęc omnia in actis noſtri Capituli adnotata ſunt,viſaque de præmiſſis admiſſione per nos facta & commiſſione edicti in forma,dictiq, ediſti emanatione,& affixione ad valuas dictæ noſtræ Eccleſiæ Piſanæ,& contentis in eis,& quod nullus in terminuo edicti neq.poſtea comparuit ad aliquid dicendum, vel opponendum contra prædicta, & viſa contumacia omnium citatorum, & in edicto comprehenſorum accuſata,conſtitoque nobis ad dictos Dominos Ilium,& Flaminium ſpectare,& pertinere dictū iuſpatronatus,& dictum ius præſentandi,eoſdemque eſſe in quaſi poſſeſſione pacifica prædicti iuris, prout per plures datas exiſtentes in Archiuio noſtri Capituli & coram nobis exibitas conſtat, ex quibus remanet probatum dictum ius, ſecundum formam traditam à Concilio Tridentino,*de ref.c.9.ſeſſ.25.*

Viſiſque videndis,& conſideratis conſiderandis,formaque iuris,ſacrorum canonum,ſtyli,& conſuetudinis noſtri Capituli,omnibuſque inuentis ritè concurrere & demum viſa atteſtatione idoneitatis dicti Alexandri emanata in forma authentia ab admodum Reuedo Domino Lactantio Gatano Canonico Piſano, & Vicario Generali Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi in Chriſto Patris, & Domini, Dòmini Salluſtij Tauruſijs Archiepiſcopi Piſani, Inſularum Corſicæ, & Sardiniæ Primatis, & in eis Sedis Apoſtolicæ legati nati.

Ieſu Chriſti Saluatoris Noſtri,eiuſque Glorioſiſſimæ Matris ſemper Virginis Mariæ, ac Sancti Petri Apoſtolorum Principis,cuius glorioſo nomine dictū Altare,ſeu Cappellania decoratur nominibus inuocatis,ſupraſcriptā præſentationē per dictos patronus Dominos Iuliū, & Flamīniū factā de perſona dicti Alexandri ad rectoriam, regimen, & curam dicti altaris ſeu Cappellanię confirmamus,& approbamus,& emiologamus,ipſumq.Alexandrum in rectorem,& capellānum dicti Altaris,ſeu Capellaniæ Cathedræ S. Petri, iuriumque,& pertinentium eiuſdem cum omni plenitudine iuris Canonici, inſtituimus, & ordinamus eorum regimen,& adminiſtrationem ſpiritualium,& bonorum temporalium omnium ipſi eiuſdem Alexandro plenariè,& integrè committendo,de quibus omnibus, ſingulis eundem Alexandrum coram nobis genefleхum exiſtentem,et humiliter petentem per birreti capiti ſuo impoſitionem, idem multum Reuerendus D. Archipresbyter de præſentia, & conſenſu omnium noſtrum inueſtiuit, qui Alexander ad delationem dicti Domini Archipresbyteri iurauit manuctatis ſcriptis in forma quod erit fidelis, & obediens Capitulo noſtro nobis,& ſucceſſoribus noſtris, iura, bona, & honores dicti Altaris,ſeu Capellaniæ defendet,manutenebit,et augebit pro poſſe,et de eis nihil vendet, aut alienabit ſine noſtra expreſſa licētia,et prout de Iure. Inuentariū quoque de bonis dicti Altaris,ſeu Capellaniæ conficiet illudque infra duos mēſes producet,et relaxabit in manibus Cācellarij noſtri Capituli, & de obſeruādis ſtatutis,& conſuetudinibus dictę noſtræ Piſanæ Eccleſię. Quo circa committimus,et mādamus cuicunquè presbitero noſtræ Eccleſiæ, quatenus ad dictum Altare, ſeu Capellaniam accedat,ipſumq.Alexandrum, vel procuratorem ſuum eius nomine,ſeruatis ſeruandis,in realem actualem,corporalem,ac pacificam poſſeſſionem eiuſdem Altaris,ſeu Capellaniæ,et annexorum ponat, immittat,et inducat,ac inductum manuteneat, et defendat,amoto exinde quolibet illicito detētore, ac faciat dicto Alexandro,vel procuratori ſuo. de dicti Altaris, ſeu Cappellaniæ,ac annexorum præſatorum fructibus, redditibus,prouentibus,iuribus,èt obuentionibus vniuerſis integrè reſpōderi,ac omnia ſingula,et alia dicat, et faciat in ſimilibus poſſeſſionibus tradēdis neceſſaria ſolita,fieriq.conſueta. Mādantes,etc.in quorum fidem. etc. Acta fuerunt hæc omnia Piſis in loco ſolito Capituli dictorum Dominorum Canonicorum,videlicet,in Eccleſia S.Rocchi corā,& præſentibus ibidem Venerabilibus Presbyteris, Gherardo Capparellio magiſtro ſcholarum dictæ Eccleſiæ piſanæ, et Gulielmo de Battaglinis d.Eccleſię Cappellano,et magiſtro cęremoniarū,ciuibus,Piſanis teſtib.Dominicæ Incarnationis ann. 1610.indictione 4.ſtylo piſano.die vero 19.Mēſis Martij Sanctiſſimo D.N. Paulo V.Summo Pontifice, et Sereniſſimo Coſmo Secundo Magno Duce Hetruriæ Quarto Dominante.

Locus † ſigilli.

Cæſar I.V.D. Cancellarius dicti Capituli de mandato ſubſcripſit.

4 Ponitur nunc forma collationis,et prouiſionis ordinariorum de beneficio libero,quam ponit,et declarat *Rebuffo vbi ſupra in forma collationis, & prouiſionum Ordinariorum.*

Salluſtius Tauruſinus Dei Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus Piſanus inſularum Corſicæ, et Sardiniæ Primas,et in eis legatus natus.

Dilecto nobis in Chriſto Andreæ Bellanito Piſano Presbytero,ac Theologo,et in Piſane Gymnaſio publico profeſſori ſalutem in Domino Quia de literarum ſciētia vitæ,ac morum honeſtate alijſque virtutum meritis quibus illarum largitor perſonam tuam inſignituīt, fuimus fama, ac dignorum teſtium atteſtatione informati, quæ nos ad tibi gratiam faciendam excitant, et inducunt.

Itaq. volentes te iuxta tuę perſonæ merita fauore proſequi gratioſo canonicatum, et præbendam ſub litera Q. vacantes de hoc menſe Septembri in no-

noſtra Metropolitana, & Primatialis eccleſia Piſana, per obitum admodum Reuerendi D. Auguſtini Cintij Canonici d.canonicat. & præbendę, dum viueret vltimi, & immediati, tibi, quem ad regimen, & gubernationem canonic. & præbend. præfat. ſufficientem, & idoneum tam præuio examine, quam ex publica fama eſſe reperimus, eos cum omnibus iuribus, & pertinentijs vniuerſis conferimus, & prouidemus, ac de eiſdem te coram nobis conſtitutum acceptantem, & genuflexum per birreti capiti tuo impoſitionem inueſtimus, ac in corporalem poſſeſſionem eorumdem canonicat. & prębendæ præſentium tenore cum iuribus, & pertinentijs ſupradictis inducimus, recepto prius abs te in talibus præſtari ſolito iuramento, & iure noſtro ſaluo. Quo circa vobis vniuerſis, & ſingulis tam noſtræ Eccleſiæ Capituli, quam aliis perſonis eccleſiaſticis, notarijs, & tebellionibus publicis per Ciuitatem, & Diæceſim noſtras conſtitutis auctoritate prædicta, tenore præſentium committimus, & mandamus quatenus vos aut alter veſtrum, qui ſuper hoc fuerit requiſitus, ad dictam eccleſiam accedatis, ſeu alter veſtrum accedat ac prędictum Andream, vel procuratorem ſuum eius nomine, & pro eo in corporalem poſſeſſionem canonicatus, & præbendæ præfat. iuriumq. & pertinentium prædictorum inducatis vice noſtra, ac illum in fratrem recipi faciatis, ipſique ſtallum in choro, & locum, & vocem in Capitulo aſſignetis, & inductum defendatis, amoto ab eis quolibet illicito detentore. In quorum omnium, & ſingulorum fidem, & teſtimonium præſentes literas collationem, & prouiſionem noſtras in ſe continentes fieri, & per cancellarium noſtrum infraſcriptum ſubſcribi, & publicari fecimus ac mandauimus, noſtriq. ſigilli magni iuſſimus appenſione communiri.

Datum Piſis anno 1610. die 25. Septembris, præſentibus Reuerendis Hironymo de Vecchiano, & Fabritio Geminiano dictæ eccleſiæ Cappellani teſtibus ad præmiſſa vocatis, & adhibitis. Santiſſimi D.N. Pauli Diuina prouidentia Papæ Quinti Pontificatus, anno ſexto, & Sereniſſimo Coſmo II. Magno Duce Hetrurię Quarto Dom.

Ioannis Botteghesius Cancellarius de mandato ſubſcripſit.

Et quia aliquando prouiſiones beneficiorum iuriſpatronatus obtinentur a Summo Pontifice, ideo nunc ponitur tenor talis penſionis.

VRBANVs Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Dilecto Filio Vicario Vener. Fratris Archiepiſcopi Piſani in ſpiritualibus Generali ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Dignum arbitramur, &c. congruũ vt illis ſe reddat Sedes Apoſtolica gratioſam, quibus ad id propriam virtutum merita ſuffragatur. Cum itaque ſicut accepimus perpetua ſine cura Cappellania ad altare ſeu ſub inuocatione S. Io. Baptiſtæ ſita in eccleſia piſana, quæ de iurepatr. laicorum ex fundatione, vel dotatione exiſtit, & quã Coſmus de Viuianis clericus piſ. perpetuus beneficiatus in d. eccleſia dum viuere, obtinebat, per obitum eiuſdem Coſmi, qui extra Rom. Cur. de Menſe Martij, proximè prętertito diem clauſit extremum, vacauerit, & vacet ad præſens. Nos volentes dilectum filium Antonium de Spina clericum piſanum, qui vt aſſerit, in quatuor minoribus ordinibus conſtitutus exiſtit, & a medietate dilectorum filiorũ modernorum ipſius capellaniæ patronorum laicorum exiſtentium in pacifica poſſeſſione, ſeu quaſi iuriſpræſentandi perſonam idoneam ad Cappellaniam huiuſmodi, dum pro tempore vacat intra legitimum tempus pręſentatus fuit, apud nos de vitę, ac morum honeſtate, alijſque probitatis, et virtutum meritis multipliciter commendatum, horum intuitũ fauore proſequi gratioſo, ipſumque Antoniũ a quibuſuis excõicationis, ſuſpẽſionis, & interdicti, alijſque eccleſiaſticis ſententis cenſuris, & pænis a iure, vel ab homine quauis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum harum ſerie abſoluentes, & abſolutum fore cenſentes, necnon iuriſpatronatus huiuſmodi quoad alterum medietatem patronorum huiuſmodi hac vice dũtaxat ſpecialiter, & expreſſe harum ſerie derogantes, diſcretioni tuę per Apoſtolica ſcripta mãdamus, quatenus verificato prius coram te, quod dictum iuſpat. laicorum ex fundatione, vel dotatione exiſtat, vt pręfertur, ſi per diligentem examinationem dictum Antonium ad hoc idoneum eſſe repereris, ſuper quo conſcientiam tuam oneramus, Cappellaniam prædictam cuius & illi forſan annexorum fructus redditus, & prouẽtus 24. duc. aur. de cam. ſecundum communem extimationem val. an. vt dictus Antonius etiam aſſerit non excedunt, ſiue vt præfertur, ſiue alias quouis modo, aut ex alterius cuiuſcumque perſona, ſeu per liberam reſignationem dicti Coſmi, vel cuiuſuis alterius extra dictam Curiam, & coram Notario publico, & teſtibus ſponte factam aut aſſecutionem alterius beneficij eccleſiaſtica quauis auctoritate collati, vacet, etiamſi tanto tempore vacauerit, quod eius collatio iuxta Lateranen. ſtatuto Concilij ad Sedem prædictam legitimè deuoluta, piſaque Cappellaniam diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter reſeruata exiſtat, & ſuper ea inter aliquos lis, cuius ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo tempore datę pręſentium non ſit in ea alicui ſpecialiter ius quæſitum, cum annexis huiuſmodi, ac omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis eidem Antonio intra 30. dies poſtquam præſentes literæ tibi præſentatæ fuerint, auctoriate noſtra conferas, & aſſignes, inducens per te, vel alium ſeu alios ipſum Antonium, vel procuratorem ſuum eius nomine in corporalem poſſeſſionem capellaniæ, & annexorum, iuriumque, & pertinentiarum præfatorum, & defendens inductum, amoto exinde quomodolibet illicito detentore, ac faciens Antonium præfatum, vel pro eo procuratorem præfatum ad cappellaniam huiuſmodi, vt eſt moris admitti, ſibique de illius, & annexorum eorumdem fructibus, reddditibus, prouentibus, iuribus, & obuentionibus vniuerſis integrè reſponderi, contradictores auctoritate noſtra appellatione poſtpoſita cõpeſcendo. Non obſtan. fęl. rec. Bonifacij Papę VIII. prædeceſſoris noſtri, alijs Apoſtolici conſtitutionibus, ac dictæ eccleſiæ iuramento, cæteriſque contrariis quibuſcunque, aut ſi aliqui ſuper prouiſionibus ſibi faciendis de huiuſmodi, vel aliis beneficiis eccleſiaſticis in illis partibus ſpeciales, vel generales dictæ ſedis, aut legatorum eius literas impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſeruationem, & decretũ, vel alias quomodolibet ſit proceſſum, quibus omnibus eumdẽ Antonium in aſſecutione dictę cappellanię volumus anteferri, ſed nullum per hoc eis quoad aſſecutionẽ beneficiorum aliorum prę iudicium generari, ſeu ſi venerabili fratri noſtro Archiepiſcopo, & dilectis filijs Capitulo Piſan. vel quibuſuis alijs cõmuniter, aut diuiſim ab eadem ſit Sede indultum, quod ad receptionem, vel prouiſionẽ alicuius minimè teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, quodque de huiuſmodi, vel alijs beneficijs eccleſiaſticis ad eorum collationẽ, prouiſionẽ, præſentationem ſeu quamuis aliam diſpoſitionẽ cõiunctim, vel ſeparatim ſpectantibus nulli valet prouideri per lite-

ras apoſtolicas non facientes plenam , & de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mētionem, & qualibet &c.effectus,earum impedire valeat,vel differre , ſeu ſi dictus Antonius præſens non fuerit ad præſtandum d.eccleſię ſolitum iuramentum,nos enim ſi d.Antonio ad hoc repertos fuerit idoneus , vt præfertur ex nunc periude irritum decernimus,& inane , ſi ſecus a quoquam ſcienter,vel ignoranter contigerit attentari , ac ſi a die datę præſentium eidem Antonio ad id reperto idoneo de d.cappellania cum interpoſitione decreti huiuſmodi mandauiſſemus prouideri Datum Romę apud S.Mariam Maiorem non.Maij D.I.A.1625.Pont noſtri an. 2.*ſequitur executorialis*.

Vrbanus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilecto filio Vicario Ven.F.N. Epiſcopi Lucani in ſpiritualibus Gen.Sal.& Apoſt.bened.Hodie per nos accepto , quod perpetua cappellania ſub inuocatione S.Io. Baptiſtæ in eccleſia Piſana,quæ de iurepat.laicorum ex fundatione, vel dotatione exiſtit per obitum quondā Coſmi de Viuianis olim clerici in d.eccleſia cappellani extr.Rom.Cur. de menſ. Martij prox.præterito defuncti vacauerat , & vacabat , tunc nos dilecto filio Vicario Ven.fratris noſtri Archiepi,ſcopi Piſ.in ſpiritualibus gen.per alias noſtras literas dedimus in mandatis,quatenus,verificato prius coram eo,quod iuſp. laicorum huiuſmodi ex fundatione , vel dotatione exiſtabar,ſi per diligentem examinationem dilectum filium Antoniū de Spina clericum Piſanum ad id idoneum eſſe reperiret,cappellaniam prædictam,vt præfertur vacantem,etiamſi alias quouis modo,aut ex alterius cuiuſcumque perſona vacaret cum illi forſan annexorum,ac omnibus iuribs,& pertinentijs ſuis eidem Antonio intra 30.dies poſtquam dictæ litterę illi præſentatæ forent,auctoritate noſtra conferet,& aſſignare prout in dictis literis plenius continetur. Quo circa diſcretioni tuæ mandamus,vt ſi dictos Vicarius cappellaniam huiuſmodi dicto Antonio infra eoſdem 30.dies non contulerit,&aſſignauerit,' tu illis elapſis & verificato prius coram eodem Vicario , quod iuſpatron.laicorum huiuſmodi ex fundatione , & dotatione exiſtit,vt præfertur,poſtquam per ſimilem examinationem quamprimum faciendam dictum Antonium adhoc idoneum eſſe repereris , ſuper quo conſcientiam tuam oneramus,cappellaniam prælatam cū annexis iuribus,& pertinentijs præfatis eidem Antonio conferre,& de illa prouidere dicta auctoritate procures,inducens per te,vel alium , ſeu ut in principali,&c.non obſtantibus omnibus,quæ in dictis literis volumus nō obſtare,ſeu vt pręfertur exiſtēti Arciepiſcopo', & dilectis filis vel Capitulo Piſ. quibuſuis alijs cōmuniter,aut diuiſim ab Apoſtolica ſit Sed.indultū, quod interdici,ſuſpendi,vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem,Datum vt ſupra.

Nunc ſequitur executio , quæ concedi ſolet ab executore Apoſtolico in litteris nominato prout infra.

Alexander Ambroſinus Foro ſempronien. clericus I.V.D.& Illuſtriſſimo,& Reuerendiſſimo D. Alexandri Viccidionij Epſcopi Lucenſis Vicarius,& Locumtenentes generalis,& in hac parte executor Apoſtolicus ſpecialiter deputatus. Dilecto filio Antonio de Spina clerico piſano ſalutem in Domino.

Viſis literis Apoſtolicis cum plumbo a te coram Nobis exibitis,& viſa verificatione facta coram admodum Reuerendo D.Vicario piſarum primo executore iuxta formam Sacroſancti Concilij Tridentini,& vocatis vocandis,qua conſtat iuſpatronatur de quo agitur eſſe ex fundatione,& dotatione Nobilis familæ Piſanæ de Vignoſis, viſaque præſentatione de te facta intra legitima tempora a medictate patronorum in quaſi poſſeſſione iuriſpręſentandi exiſtentium,& derogatione alterius medietatis in prædictis litteris contenta, & conſtito nobis de tui idoneitate præuio examine coram nobis facto,& quod elapſi fuerunt triginta dies die præſentationis litterarum Apoſtolicarum factæ admodum Reuerendo D.Vicario Piſarum primo executor præfato verificatiſq;coram nobis verificandis,& demum viſis vendendis,& conſideratis conſiderandis

I E S V Chriſti eiuſque Glorioſiſſimę Matris ſemper Virginis Mariæ,ac Ioann.S. Baptiſtæ nominib.inuocatis Cappellaniam ad altare S. Ioannis Baptiſtæ ſit in eccleſia Piſana vacantem,& prout in pręfatis litteris continetur,cum omnibus iuribus,& pertinentijs ſuis Tibi præſenti,& acceptanti auctoritate Apoſtolica tenore præſentium conferimus,& prouidemus , ac de eadem te coram nobis conſtitutum,& genuflexum per bireti capiti tuo impoſitionē inueſtimus,& in corporalem poſſeſſionem pręfatę Capellanię tenore pręſentium cum iuribus , & pertinentijs ſupradictis inducimus , recepto prius a te in talibus præſtari ſolito iuramento.Quo circam Vobis omnibus,et ſingulis tā per Ciuitatē , et Diœceſi Lucēſē quā Piſanā perſonis eccleſiaſticis,et notarijs,et tabellionibus exiſtētib.auctoritate prædicta tenore præſentium committimus, et mandamus ,quatenus vos aut alter veſtrum,qui ſuper hoc fuerit requiſitus a dictā eccleſiā Piſanā accedat,et prædictum Antonium uel procuratorem ſuum eius nomine,et pro eo in corporalem poſſeſſionem dictæ Capellaniæ,iuriumque , et pertinentium prædictorum inducat vice noſtra , et defendat inductum am oto ab ea quolibet illicito detentore. In quorum omnium,etcæt.pręſentes litęras collationem, et executionem noſtras continentes fieri , et per Cancellarium infraſcriptum ſubſcribi,et publicari fecimus, et mandauimus,noſtrique ſigilli iuſſimus appenſione muniri,Datum Lucæ in Epiſcopali Palatio Dom. Incarnat.anno 1625.die 1.Iulii præſentibus ibidem Reuerendis Dominis Roberto Nicolino , et Sebaſtiano Paulino Ciuibus , et Clericis Lucenſis teſtibus adhibitis , & vocatis , Pontificatus Sanctiſſim. D. N. Vrbani Diuina prouidentia Papę Octaui anno ſecundo.

Locus † ſigilli.

N.Cancel.Cur.Epiſcop.Luc.
de mandato ſubſcripſit.

Aliquando etiam ipſemet executor Apoſtolicus perſonaliter ſe cōferr cum notario ad vacantem eccleſiam,& coram teſtibus dictum prouiſum,vel procuratorem ſuum,in corporalem,realem,& actualem poſſeſſionem inducit,& notarius requiſitus publicum de prædictis conficit inſtrumentum prout dicunt *Rebuf.in d.praxi tit.de mit.in poſ.n.4.* qui ponit plures caſus,*et Paris.de reſign.benef.lib.10.q.6.n.48.*

S V M M A R I V M

1 *Prouiſiones beneficiorum iuriſp.fiunt coram Ordinarijs & per litteras Apoſtolicus.*
2 *Litteræ apoſtolicis interdum expediuntur in forma dignus.*
3 *Aliquando vero in forma gratioſa.*
4 *Expeditio quomodo fiat per Cameram.*
5 *Executores litterarum in forma dignum.*
6 *Littera Apoſtolica ſuper beneficio iuriſpatronat. ſemper*

ha-

habent clauſulam, verificato prius, quod iuſpat.&c.
7 *Executor quando poſſit procedere.*
8 *Et coram eo debent exiberi litere originales.*
9 *Epiſcopus non poteſt exequi litteras directas ſuo Vicario.*
10 *Vicarius non poteſt exequi litteras directas ſuo Epiſcopo.*
11 *Vicarius poteſt exequi literas directas Vicario anteceſſori ſuo.*
12 *Et quando id procedat.*
13 *Vicarius Capituli non poteſt exequi literas directas Vicario Epiſcopi.*
14 Executor ſecundus quãdo poſſit procedere ſi primus executor intra 30. dies beneficium non contulit.
15 *Et prius habet conſtare de negligentia primi executoris.*
16 Executor primus quando etiam poſt 30. dies poſſit literas exequi.
17 Executor ſecundus, quando, & quomodo procedat ad executionem.
18 Executor litterarum in forma dignum poteſt alteri vices ſuas ſubdelegare.
19 Executores literarum Apoſtolicarum ſunt meri executores, & fiunt aliquando mixti.
20 *Præſertim ſi adſit clauſula, vocatis vocandis.*
21 *Ab executore mixto datur appellatio ſuſpenſiua.*
22 *Clauſula, contradictores, etc. habet locum contra contradictores de facto.*
23 Executor neminem citare tenetur ſi poſſeſſio beneficij ſit vacans.
24 *Legitimus contradictor quis ſit.*
25 Executores iuriſdictio quandiu duret.
26 Executor literarum in forma gratioſa quid facere debeat.
27 Et ſi alius poſſideat citari debet.
28 *Verificanda ſunt ea, quorum falſitas vitiat gratiam etiam parte non opponente.*
29 *Valor quomodo probari debeat.*
30 *Impetrans ætatem probare tenetur.*
31 *Ætas, quomodo probetur.*
32 *Gratia ſi neutri, quomodo intelligatur.*
33 *Narratiua gratiæ eſt probanda.*
34 *Et aliquando in ea ſufficit ſemiplena probatio.*
35 Executores litterarum in forma dignum debent ſe informare de omnibus narratis.
26 *Conſtare debet de prouidendi idoneitate.*
37 *Idoneus quis ſit, & dicatur.*
38 *Idoneitas verificatur præuio examine.*
39 *Qualitates aliæ verificantur per teſtes, & probationes alias.*
40 *Verificatio ſuper idoneitate non poteſt omitti.*
41 Et ſi idoneitas eſt notoria exprimenda eſt in literis.
42 Examen in collatione parochialium non poteſt omitti.
43 *Narratiua gratiæ quando, & quomodo ſit verificanda.*
44 *Clauſula quod reſignans aliunde habet vnde viuere poſſit quomodo verificatur.*
45 *Qualitas adiuncta verbo intelligitur ſecundũ tẽpus uerbi.*
46 *Si reſignans ſit mortuus, nil debet verificari circa dicta clauſulam.*
47 *Narrata debent eſſe vera tempore impetrationis, non executionis.*
48 *Narratiua diſpenſationis matrimonialis quomodo verificetur.*
49 *Subreptio ipſo iure gratiam vitiat.*
50 *De ſubreptione opponi non poteſt poſt 40. annos.*
51 *Nec etiam intra 40. annos, ſi adſit clauſula, ſublatæ &c.*
52 *De clauſula, verificato prius, &c.*
53 Executores exttaordinarij qui.
54 *Poſſeſſio in capta nomine Cameræ eſt ad fauorem prouiſi.*

Viuian. de iurepatr.

De Executione, & Executore litterarum Apoſtolicarum.

CAP. V.

1 QVoniam beneficiorum etiam iuriſpatron. prouiſiones expediuntur nedum coram Ordinarijs locorum, ſed ſæpiſſimè per litteras Apoſtolicas, vt dixi c. præcedente, ideo nõ erit extra propoſitã materiã de executione, & executore prefatarum litterarum Apoſtolicarum hic aliqua adnotare.
2 Expèdiuntur ergo litteræ Apoſtolicæ ſuper beneficiorum prouiſionibus in forma dignum directæ
Ordinario loci, vbi ſitum eſt beneficium, pro earumdem executione, vel in forma gratioſa directæ ipſi
prouiſo, & pro executione directè alteri, & ideo executores, alij dantur pro executione literarum in forma gratioſa ideſt, quando collatio fit à Papa clerico
examinato, & idoneo, reperto, & dictæ literæ habent
cordas ſericas rubei, croceique coloris, & in ea eliguntur executoris in eccleſiaſtica dignitate conſti-
3 tuti, ſeu Canonici eccleſiarum Cathedralium, & ſi ex-
peditio fit per Cameram, ponuntur ſimul, gratioſa, et
4 executoria, alias per Cancellariam extra Cameram
datur executorialis in alia bulla ſeparata cum corda
canapi, et plumbo. *Hier. Paul. in praxi cancell. in not. ſup. ben. reſer.*
5 Alij executores dantur pro executione litterarum
in forma dignum, quando collatio non fit a Papa, ſed
committitur facienda Ordinario loci præuio examine, et in altera bulla parua, quæ dicitur executorialis
committitur vni ex Epiſcopis vicinioribus, ſeu eorum
Vicarijs, vt ſi intrat triginta dies poſtquam literæ Ordinario executori fuerint præſentatæ, ab eodem non
fuerit facta executio ille ſecundus executor conferat,
etc. *Garc. de benef. p. 6. cap. 7. num. 1. & ſeqq.* et ſi benefi-
6 cium ſit iuriſpatr. in litteris quomodocumque expeditis apponitur hæc clauſula, verificato prius eorum
Ordinario loci, quod iuſpatronatus ſit ex fundatione,
et dotatione, niſi coram Illuſtriſſim. D. Datario id eſſet, iuſtificatum, quia tunc omitteretur dicta clauſula
et litteræ Apoſtolicæ ob earum reuerentiam habent
executionem paratam, *c. ſi capitulo, & ibi gloſſa, verbo exequatur, & c. ſeq. de conc. preb. lib. 6. Abb. in c. conſtitutus, numer. 9. de appellat. & Men. de adipiſc. remed. 6. num. 35. Sanct. in tractat. breuium, nu. 4.* niſi adſit legitimus
contradictor, *vt ait Ceſar Argelus in tract. de legit. contradictore, quæſt. 15. artic. 1. num. 1.* et fuit dictumm *Abulen. penſionis 15. Decemb. 1610. coram D. Pirouano, & in Hiſpal. præeminentiarum 24. Ianuarij 1614. coram Card. Sacrato, Card. Seraphin. dec. 1484. num. 4. Gonzal. ad reg. 8. Cancellar. gloſſa 9. in adnotat. num. 220. & ſeq. Dec. conſ. 220.* & fuit dictum in Nicienſ. Parochialis 24. Maij,
1624. coram R.P.D. Vbaldo, quæ in calce operis eſt
dec. 46.
7 Executor autem non poteſt procedere antequam
ſibi literæ præſententur, *capite ſuper eo, 2. de appellat. Mandoſ. regul. 27. Cancell. quæſtione 17.* & requiritur præſentatio litterarum otiginaiem, & authenticarum
Abbas in c. cum in iure peritus nu. 6. vbi Fel. num. 8. & 9. de offic. deleg. & fuit reſolutum per Rotam in vna Trid. beneficij del Roſal. 11. Decemb. 1594. coram Penia, nec poteſt Epiſcopus exequi literas directas vicario ſuo *Cardin. in clem. & ſi principalis, q. 9. vbi Bonif. n. 13. de reſc. Rebuff. in praxi beneficiar. in forma Vicarij, n. 16t. Sbrozzius de Vicario Epiſcopi, libr. 2. q. 136. & lib. 3. q. 51. Marc.*

Antoniu.Genuenſ.in praxi Archiepiſc.Neapol.c.83.n. 11.
10 nec è côuerſo poteſt Vicario Epiſcopi exequi litteras
directas Epiſcopo ſuo, Doct.in cap.quia,n.78 & ſeqq.de
off.deleg. Rebuff. vbi ſupra niſi vices ſuas Vicario ſubde-
legauerit Rota deciſ.2.de offi.deleg.deciſiou.9. de offic. vic.
11 in antiquis Rebuff.vbi ſupr.num. 199. & ſeqq. poteſt ta-
tem Vicarius exequi litteras dictas Vicario anteceſ-
12 ſori ſuo Abb.in c.quoniam Abbas,num.10.& 11.de offic.
deleg.non ſolum quando conſtat ex coniecturis Papam
habuiſſe rationem Tribunalis, ſed etiam in dubio.
Flaming.Pariſ.de reſigu. benefic.lib.1.q.11.a nu.17.Marc.
Antonin.Genuenſ.vbi ſupr.c.82.num.2. Sbrozz. vbi ſupra
lib.2.quæſtione 67.Thom.Zanch.de matrim.lib. 8. diſputa-
tione 27.numero 10.& 32.Put.deciſione 487.lib. 2. non
tamen poteſt Vicarius Capituli ſede vacante exequi
litteras dictas Vicario epiſcopi. Sbroz. vbi ſupr. quęſt.
13 16. Genuenſ. dict.capit. 82. numero 12. ita tenuit Rota
in vna Illerden.Penſionis, ſiue vnionis 4.Maij, 1588.
coram Cardin.Seraphino, quæ eſt impreſſa deciſion.
816.
14 Sed dubium eſt ſi Ordinarius primus executor in-
tra dies triginta non confert beneficium, quia impe-
trans non eſt idoneus, vel quia literę ſunt ſubreptitiæ
& narratiua non fuit verificata,& ita excutor prędatus
pronnnciando declarat, ſe dictas litteras executioni
non demandaſſe ex cauſis ſupradictis,an eo caſu poſſit
recurri ad ſecundum executorem, & clarum eſt non
dari talem recurſum, quia executori ſecundo data
eſt iuriſdictio conditionalis, ideſt ſi primus executor
fuerit in mora, & intra 30. die præſentationis littera-
rum non fuerit eas executus ad ea ea, quæ habentur in
dict.c.ſi capitul.de concil.pręb.libro 6. vbi Aucarau. n. 21.
de qua negligentia debet conſtare priuſquam ſecun-
15 dus executor procedat,nam ſi pars ſentiat ſe grabatā
debet appellare a ſententia dicti primi executoris ad
Papam, ita fuit reſolutum in vna Bergomen.parochialis,
25.Februar, 1575. coram D. Oriolen. attamen primus
16 executor poſt lapſum 30.dierum re integra,ideſt ſi ni-
hil egerit,ſeu declarauerit, poteſt moram purgare,
& exequi pręfatas litteras Archid.in d.c.ſi capitulo, &
ibi Frauch.num.3 Caſſador.deciſ. 8. de prebend. praxi Ar-
chiepiſc.Leonis,part.2.16.n.72.Marc.Ant.var.reſolut.lib.
1. reſolut.112.caſu 13. & poteſt executor ſecundus pro-
17 cedere ad executionem, & ſufficit, quod ex actis
tranſmiſſis factis coram primo executore, conſtet
de præſentatione litterarum, & de requiſitione fa-
cta per partem, & quod nulla executio appareat ex
prædictis.
18 Item executor literarum Apoſtolicarum in forma
dignum poteſt alteri vices ſuas ſubdelegare etiam in
totum,ſi non ſit expreſſum nomen perſonæ, c. is cui de
offic.deleg.lib.6.Staphil. de formis mandatorum, de prouı-
dendo,verſ.decimo,Zanchez.vbi ſup.lib.8.diſput.27.n.43.
Rota dec.18.de conc.præb.in nouis.
19 Iſti autem executores ſunt meri executores, verum
ſi adſit contradictor legitimus,ſeu intruſus, fiunt mix-
ti executores,& tenentur aſſumere partes iudicis, &
iudicialiter procedere cum cauſę cognitione, & defi-
nitiuè ſententiare, ad notata per Doct.communiter
in cap.vltim.de præſumpti.vbi Abbas n.11.& Felin. n.16.
20 Pariſ.ubi ſupr.libr.11. quęſtione 10. num. 15. præſertim
adſit clauſula vocatis vocandis, Felin.in c.exhibita,nu.4.
de iudic.Marcheſ.de commiſſion.p.2.c.3.nu.21.& ſecundū
eos tunc a dicta ſententia datur appellatio ſuſpenſiua
cum ab executore mixto rectè appellatur,gl.in c.paſto-
21 ralis,§.quia vero verſic.ſed a mixto de offic.deleg.Staph.
in nona forma mandati de prouidendo,numer.3.& ita fuit
reſolutum in vna Fauentia parochia lis 1592.coram
Card.Pamph.quia clauſula,contradictore appellatione
22 poſtpoſita compeſcendo, ſolum habet locum contrà
contradicentes de facto, non contradicentes de iure,
ideſt per viam, iuris gloſ. in cap. pro illorum verbo, con-
tradictores, vbi Abb.num.9.de pręb. Rebuff. vbi ſupr. in
forma nouæ prouiſionis,in verbo, contradictores. Salluſtius
Tiberius in practica Auditoris Camerę lib. 3.c. 6.nu. 3.&
50.Emanuel.Rodriq.quæſtion.regular.tomo 1. q.8. articul.
12.Hieron.Gonzal.in commentar.ad regul.8. Cancell. poſt
gl.9.& §.1.in annot.côtra nullit. & attent.in cauſ.benefic.
n.242. ſi tamen poſſeſſio beneficii ſit vacās non tenetur
23 executor aliquem citare, neque aſſumere partes iudi-
cis, & ideo ab eo non poteſt appellari etiam ſtante
clauſula vocatis vocandis, niſi compareat legitimus
contradictor,Menoc.de arbitr. iudic.lib.2.caſu 18. Couar.
pract.quæſt.cap.16.num.1. & quis ſit legitimus contradi-
24 ctor,dixi ſupra libro 11.cap.4.& nunc dicas,quod pre-
ſentatus ante inſtitutionem dicitur legitimus contra-
dictor ad impediendam executionem gratę in forma
dignum,in qua ſit clauſula dummodo alteri non ſit ius
quæſitum,Rota deciſ.17.de præb.in nouis.& fuit dictum
in Tiraſonen.eleemoſinatiæ,20.Ianuar. 1602.coram
Card. Lancellot. & in Bergomen. beneficij, 24. No-
uembr.1614.coram Vbaldo, & Calagur.beneficij, 17.
Iun.1602.coram Litta, dnmmodo acceptauerit præ-
ſentationem, & ſit præſentatus ab omnibus patro-
nis, ſeu maiori parte, quia ſi ſit præſentatus a me-
dietate poteſt impedire pręſentatum ab alia me-
dietate habente derogationem medietatis, vt fuit
dictum in Meliten.penſionis, 13.Nouembris 1595.& in
Mediolanenſis Cappellania, 22.Martij, 1602.coram Cor-
duba.
25 Et quæ executoris iuriſdictio durat vſquoque pro-
uiſus pacificè poſſideat, quo pacificè poſſidente exe-
cutoris iuriſdictio expirat,Staph.de lit.grat.tit.di vi, &
effectu clauſ.§.ſignificatia,clauſulę,inducentes n.3.ne pre-
iudicetur poteſtati, & iuriſdictioni ordinariæ, & facit
pro hoc text.in c. literis, ff.de offic. deleg. & de talibus
executoribus,vide Marium Anton in. vbi ſupr. var. reſ.
lib.1.reſol.29.30.50.55.58.72. 125.
Nunc videamus quid ſit verificandum coram prędi-
ctis executoribus &
26 Primo coram executoribus litterar in forma gra-
tioſa nulla eſt facienda probatio, quia iſti debent tan-
tum prouiſum inducere in poſſeſſionem,& ad capien-
dam poſſeſſionem,nulla requiritur probatio. Pariſ. ubi
ſupr.lib.10.quæſtione 3.n.53.qui de communi opinione,
de ſtilo teſtatur, niſi alius eſſet in poſſeſſione bene-
ficij nam talis poſſeſſor eſſet citandus, & tunc execu-
tor debet aſſumere partes iudicis,& tunc impetrans te-
netur verificare narrata pręſertim parte opponente
nam ſubintelligitur clauſula, ſi præces veritate nitan-
tur,cap.2.de reſcriptis, Pariſ. vbi ſupra. numero 1. & 50.
Zecchius de beneſ.& penſ.capit. 9. numero 3. & capit. 13.
numero 4.Verall.deciſ.39.parte 2.Cęſar. de Graſſ. deciſion.
27 48. 56. & 66. parte non opponente ſunt ea verifican-
da, quorum falſitas vitiat gratiam, vt clericatum
28 expreſſum vel diſpenſationem, Ceſ. de Graſſ.deciſion.
47.Verall.deciſ.310.num.5.p.1.Rota deciſion. 331. part. 1.
diuerſ.Sall.Tiber.in dict.pract.aud.cam.lib.3.c.1.n.8.& 9.
& debet probari valor diſtinctè,& ſeparatè, vt fuit di-
29 ctum in Oppiden. penſionis, 3. Iunii 1585.coram Card
Pamphilio. item impetrans,probare tenetur ętatem,
30 Put.deciſ.187.& 202.libr.1. & deciſ. 377. lib.3. Verall.
deciſion.128.vſque ad num.35.part.1.Pariſ.vbi ſupr.num.
36.& 37.& quomodo probetur ætas vide Bart. in l. de
31 ætate q.2.ff.de minorib.Mandoſ. reg. 18. q. 4. Maſcard de
prob.concl.666.& 668.
32 Et circa gratiam ſi neutri, de qua Rebuff. vbi ſupr.
tit.de reſcrip.ſi neutri,& Mandoſ.de reſignatur a gratia,ti-
tulo,

*tulo,ſi neutri.& reg.27.q. 18.& reg.33.q.10.*in qua, licet ſit conditionalis dupliciter;idelt,quod beneficium
vacet,& quod neutri ius competat, impetrans verificare debet vtramque conditionem, *Cotta dec. 283. ita
Rota in Mediolanen.Præpoſituræ.28.Iunii.1589.corā Card.
Platto*, & narratiua ſuper qua principaliter fundatur
33 gratia, eſt plenè probanda, vt narratiua reſeruationis,deuolutionis,& ſimilium,in narratiua autem, quæ
non eſt principale fundamentum gratiæ, licet ſit
34 cauſa impulſiua,ſufficit ſemiplena probatio,ita *Ægid.
dec.113.114.& 611,Put.dec.10.& dec.266,lib.3.*
35 Secundo coram executoribus literarum in forma
dignum,tam primis,quam ſecundis datis in caſu negligentiæ,& coram eis ſit informatio omnium narratorū,*Pariſ.vbi ſup.lib.8.q.7.in fine*,& quia de idoneitate
36 conſtare debet ex clauſula illa,ſi idoneum eſſe repere-
37 tis &c. ideo idoneus in hoc propoſito eſt legitimis
natalibus ortus,ordine ætate,bonis moribus, & ſufficienti præditus ſcientia, *Papę Gregor.Toloſ.de benef.c.
35.n.1.Conc.Trid.ſeſſ.24.de refor.c.18.verſ.peracto, &
ſeſſ.7.de refor.c.1.Rebuf.vbi ſup.tit.requiſita ad collat.benef.à n.16.Pariſ.vbi ſup.lib.4.q.1.n.5. Gonzal.vbi ſup. gl.
38 4.4 n.108.* & circa literaturam idoneitas verificatur
39 per examen, quoad alias qualitates, per teſtes, ſeu
alias legitimas probationes,*Maſcar.vbi ſup.concl.877.
n.8.Pariſ.vbi ſup.lib.8.q.7.ad finem,& lib.10.q.3.Gonzal.
d.gl.4.n.170.*quæ verificatio ſuper idoneitate numquā
40 poteſt omitti etiamſi executor ſciat impetrantem
eſſe idoneum,alias prouiſio eſſet nulla ob defectum
non impletæ conditionis poſitæ in literis,*Card. in clem.
41 1.n.11.de conc.præb.Oldrad.conſ.41.* & ſi eſt notoria idoneitas,debet executor id exprimere in collatione, vel
relatione,*Zanch.de matr.lib.3.diſp.33.n.16.& 24.*in collatione tamen parochialium numquam poteſt omitti
42 examen, quod fit ſaltem coram tribus examinatoribus ſynodalib. *Fuſcus de viſit.lib.2.c.5.n.5.Pariſ.vbi ſup.
lib.8.q.9.n.83.Gonz.d.gl.4.n.89.*& de narratiua gratiæ,
43 quando ſit verificanda, & quomodo iuſtificetur eleganter tradit *Hercul.Mareſcot.var.reſol.lib.2.c.1.*
44 Et circa illam clauſulam, quod reſignans aliunde
habeat,vnde viuere poſſit,dicendum eſt eam verificari debere tempore executionis dictæ gratiæ, quia illa
verba.ſi tibi conſtiterit,ſunt futuri temporis, & quali-
45 tas adiuncta verbo debet intelligi iuxta tempus verbi,*l.in dilectis,§.1.ff.de noxalib.Abb.in c.cum in cunctis,§.
46 inferiora,n.10.de elect.vbi Dec.n.22.* & ſi tempore executionis reſignans eſſet mortuus,nihil debet verificari,cum mortuus non ægeat alimentis, *Garc.de benef.p.
2.c.5.n.200.& 207.*quamuis alij dicant narrata debere
eſſe vera tempore impetrationis,non tempore execu-
47 tionis,*Ioan. Gutierez q.can.lib.2.c.15.num. 131.& 133.
Zanchez vbi ſup.lib.8.diſp.30.n.4.& 5.ex doctrina Abb.in
c,quia circa de conſang.& affi.*id tamen non obſtat,quia
Abb.non loquitur in noſtris terminis,ſed quando committitur diſpenſatio clauſula, quod ſe informet ſuper narratis, vt quando naratur ſecuta copula, quæ
conſulto poſtea ſecuta fuit,& ſim.& articuli qui fiunt
48 ſuper diſpenſationibus matrimonialibus debent ad
vnguem verificari ad fraudes tollendas, & de his latè
Garc.vbi ſup.p.6.c.2.§.1.& §.2.
49 Et notandum eſt, quod quamuis ſubreptio,ipſo iure gratiam vitiet,prout de communi teſtatur *Fel.in c.
50 ad audientiam,il 2.n.22.de reſcrip.*tamen de ſubreptione poſt 40.annos non poteſt opponi a tempore datæ
51 numerandos,*Fel.in c.eam te de reſcr.* nec etiam intra
52 40. annos poteſt opponi de ſubreptione, ſi in literis ſit clauſula,quod de ſubreptione,&c. & clauſula
ſublata,&c.*Put.dec.377.lib.3.*ſecus ſi dictæ clauſule nō
eſſēt,ſimul iūctæ,*Put.dec.213.lib.2.Mareſc.vbi ſup.lib.
Viuian.de iurep.atr.*

2.c.99.& de clauſula.verificato prius corā Ordinario quod iuſp.ſit ex fundatione,vel dotatione, dicam infra,in c.de clauſulis.

53 Sunt etiam alij executores extraordinarii, vt executores breuium,ſeu literarum in forma breuis de capienda poſſeſſionem qui dantur, vel nomine Cameræ Apoſtolicæ, vel ad fauorem literarum ſub plumbo per prouiſum Apoſtolicum expeditarum, vt per *Gonzal.vbi ſup.in §.7.proem.n.208.& gl.9.in ann.nu.246.& Garc.vbi ſup.p.6.c.3.in princ.*& poſſeſſio capta nomine Cameræ eſt ad fauorem,& commodū prouiſi, cui poſtea eſt conſignanda,ſeu cedenda,*Gonz.gl.35.n.113.& ſeq.Gar.vbi ſup.n.17*

Et eſt notandum, quod executor non bene procedendo non priuat quem ſua poſſeſſione,niſi quatenus talis ſe pro ſpoliato habuerit.*Put.dec.419.libr.2.*& fuit dictū in *Rota 3.Decemb 1627.in cauſa Canonicorum reg. monaſterij B.Mariæ Noueſien.coram R.P.D.Vbaldo.* quæ in calce operis eſt dec.55.& quæ poſſeſſio ſit manutenibilis habetur *in Barebin.beneficij,26.Nouemb.1627.coram R. P. D. Durano*,quę in calce operis eſt dec.56.

SVMMARIVM.

1 *Gratia quando expiret morte Papæ,vel non.*
2 *Gratiæ ſuper beneficio quando dicatur facta.*
3 *Etiam per mandatum de prouidendo.*
4 *Executoris meri, ſeu mixti poteſtas non expirat morte Papæ.*
5 *Gratia ad beneficiū vacaturum non expirat morte Papae*
6 *Quando collatio facta eſt ex nunc prout ex tunc.*
7 *Secus ſi gratia eſſet facienda.*
8 *Gratia ſuper aſſignatione certæ penſionis non expirat morte Papę.*
9 *Diſpenſationes non expirant morte Papę.*
10 *Et poſſunt Ordinarij eas expedire ſede Apoſtolica vacante.*
11 *Regula 11.Cancellariæ Apoſtolicę.*
12 *Gratia diſpenſationis tunc a Papa cenſetur facta.*
13 *Licentia eligendi confeſſarium non expirat morte Papæ.*
14 *Facultas audiendi confeſſiones non expirat morte concedentis.*
15 *Licentia ſuſcipiendi ordines non expirat morte concedentis*
16 *Litterę gratiæ & iuſtitię quę expirent morte Papæ.*

Gratia numquid expiret morte Summi Pontificis,qui eam conceſſit.

CAP. VI.

1 GRatia,ſiue mandatum de prouidendum in forma dignum non expirat per mortem Papæ concedentis. re integra, ſed poteſt executor ad executionem procedere, quoniam vbi prouideri mandatur
certæ perſonæ de certo beneficio vacante,gratia tunc
2 dicitur facta,per quam quis habēt ſaltem ius ad illud,
& ad rem,licet non habeat ius in illo,& in re,& ſic intrat, *text. in c.ſi ſuper gratia.de off.deleg.lib.6.& Rot.deciſ.12.de off.deleg.in nouis Mandoſ.reg.10.q.2.n.4.Io.Gutier.can.q.lib.2.c.17.n.5.Enriquez in ſumma lib.14.c.17.
num.7.Zanchez de matrim.lib.8.diſput.28.nu.87.& ſeq.*
quod procedit etiamſi mandetur prouideri de cer-
3 to beneficio cum cauſæ cognitione, & citatione
partis, tunc enim per mortem Papæ concedentis non
4 expirat gratia, nec executoris poteſtas ex *d.c.ſi ſuper
gratia*,quod procedit in executore tam mero, quam
mixto,*Rot.d.dec.12.Guti.vbi ſup.& Zāchez vbi ſup.n.88.*

5 Accedit; quod etiam gratia ad beneficium vacatu-
rum incertum non expirat morte Papæ concedentis.
6 ante vacationem etiam re integra, quando non com-
mittit executori prouiſionem, ſed ipſe confert ex nũc
7 prout ex tunc, quia tunc gratia eſt facta *d.c.ſi ſuper
gratia*, ſecus ſi gratia eſſet faciẽda, *c.ſi cui nulla, de preb.
lib.6. Graſſius in dec.caſ.conſcien.lib.4.c.2.nu.28. Gonz. in
commen.ad reg.8.Cancell.gl.12.n.42.*

8 Et ideo ſi alicui ſit conceſſa gratia, per quam com-
mittitur aſſignatio certæ penſionis, non expirat mor-
te papæ re integra, ſed executor poterit ad executio-
nem procedere, *Gigas de penſionib.q.91.*

9 Similiter diſpenſationes, quæ ſecundum *Conc.Trid.
ſeſſ.22.de refor.c.5.* committuntur Ordinarijs, vt reper-
tis precibus veris diſpenſent, non expirant mortæ Pa-
pæ re integra, *Achil.decis.78. Zanchez, vbi ſup.lib.8.diſp.
30.n.12.* poſſuntque Ordinarij illas, expedire etiam Se-
10 de Apoſtolica vacante antequam exeat, & publice-
tur Regula 11. Cancellariæ ſuper reualidatione litte-
rarum prædeceſſoris gratiæ, & iuſtitiæ infra annum
conceſſarum, quam refert *Quaranta in ſumma Bullarij
ver.regula Cancell.Apoſt.reg.11.* quæ eſt huiuſmodi te-
noris. Item prædictus ſanctiſſimus D.N. omnes, & ſin-
11 gulas a prædeceſſore ſuo infra annũ ante diem obitus
ſui conceſſas gratiæ, vel iuſtitiæ litteras, temporibus
debitis eorum executoribus, ſeu iudicibus non præ-
ſentatas, omnino reualadauit, in ſtatum priſtinum, &
quo videlicet ante fuerant, vel pro quibus erant ob-
tentæ, quoad hoc plenariè reſtituit, ac decreuit per
executores, ſeu Iudices prædictos, vel ab eis ſubdele-
gandos, ad expeditionem negociorum in eis conten-
torum procedi poſſe, & debere iuxta illarum formam
nam gratia diſpẽſationis per Papam facta cenſetur,
12 quia eſt gratia ſingularis, certa, & determinata, cuius
executori, & diſpẽſationis in eſſe deductio cõmittitur
Ordinario, *Enriquez vbi ſup.lib.7.c.21.§.7.& lib.12.c.
3.§.10.& lib.14.cap.17.§.7. Emanuel. Rodriguez quæſt.
13 regul.tomo 1.quæſt.9.artic.7. Suarez tom.5.de cenſuris, diſ-
put.41.ſect.2.ad finem, Zanchez vbi ſup. num.* 85. ſicuti
etiam eligendi confeſſarium data a Papa non expirat
morte concedentis, quia eſt gratia facta ipſi pæniten-
tia, *Naua.c.placuit, de pænit.diſt.6.n.35. Zanchez vbi ſup.
14 n.45.& 93. Gonz.d.gl.12.n.39.* ſicuti etiam facultas au-
diendi confeſſiones conceſſa a Papa, vel Epiſcopo non
expirat per mortem concedentis, quia ex mera gra-
tia, niſi eſſet data ad beneplacitum concedentis, quia
beneplacitum eius morte finitur, ſicuti licentia ad or-
dines ſuſcipiendos ab alieno Epiſcopo, quę non expi-
rat morte concedentis, *Gutierez can.q.lib.2.q.75.nu.5.
Mar.Anton.Genuenſ.in praxi Archiep.Neap.c.71.n.4.&
c.85.n.39. Gonz.vbi ſup.n.36.* & circa literas gratiæ, &
iuſtitiæ, quæ expirãt per mortẽ Papæ videatur ſupra
dicta *Reg.11.Cancell.Apoſt.& gl.ad illam, Rebuſ. Mandoſ.
& Gonz.vbi ſup.n.51.et 52.& Garc.de benef.p.6.c.2.§.3.*

SVMMARIVM.

1 *Subrogatio quid ſit.*
2 *Per ſubrogationem quis ſuſtituitur in locum collitigãtis.*
3 *Subrogatio fi duobus modis.*
4 *Subrogato fit duabus de cauſis.*
5 *Subrogatio fit per ceſſionem alterius collitigantis.*
6 *Subrogatio gratioſa habet vim breuis de capienda poſ-
ſeſſione.*
7 *Gratioſę ſubrogatio non datur mandatum de manute-
nendo.*
8 *Eique datur mandatum de immittendo procedendo exe-
cutiue.*
9 *Subrogatus poteſt propria auctoritate ingredi poſſeſſionem.*
10 *Quod procedit, ſi beneficium erat litigioſum.*
11 *Subrogatus quid probare debeat.*
12 *Mandatum de immittendo, quando non detur gratioſe
ſubrogato.*
13 *Subrogatio peti debet intra menſem.*
14 *Collitigans debet petere gratiam intra menſem, ſi ceſſio-
nem habeat a collitigante.*
15 *Licitum an ſit ſe redimere à vexatione iniuſta.*
16 *Sed vexatione iuſta per pecuniam ſe redimere non licet.*

De Subrogatione.

CAP. VII.

1 SVbrogatio eſt in locum alterius litigantis ſuffe-
2 ctio, *l.proponebatur, ff.de iudic.* vnde per gratiam
ſubrogationis quis ſufficitur, & ſubſtituitur in benefi-
cium, ſeu ius beneficij collitigantis, quæ fit duobus
modis, aut enim Papa ſubrogat, aut ſubrogari mãdat.
& fit duobus de cauſis, ſcilicet, per mortem, vel per
3 reſignationem per *text.in cap.1.vt lit.pend.lib.6.* etiam
4 ſubrogatio per ceſſionẽ alterius collitigantis, vt per
5 *Rebuffum in praxi beneficial.tit.de ſubrogation.circa prin.
Mohedanus dec.11.vt lit.pend. Mandoſius de ſignat.grat.tit.
6 de ſubrogat.* & gratioſa ſubrogatio habet vim breuis
7 de capienda poſſeſſione, quia gratioſè ſubrogato
etiam quoad poſſeſſionem quamuis non detur man-
datum de manutenendo, niſi prius poſſeſſionem cor-
poralem appręhendat, *Gonzal.in comm.ad reg.8.Cancel.
§.3.proœm.n.93.94.& gl.34.n.110.* datur attamen mã-
8 datum de immittendo procedendo executiue abſque
diſcuſſione, & verificatione ſuæ gratiæ, conſtito tan-
tum de clericatu, & vacatione, ac poſſeſſione anteceſ-
ſoris tempore vacationis modo non ſit par titulus ab
alio productus, & de reſeruatione, *Mohedan.d.dec.11.
Put.dec.495.* & talis ſobrogatus poteſt propria aucto-
9 ritate intrare poſſeſſionem etiam lite pendente, *Flam.
Pariſ.de reſignat.benef.lib.2.quæſt.3.a nu.67.* & totum id
procedit, quando beneficium erat litigioſum, vt fuit
10 reſolutum in vna *Vrgellen. Archidiaconatus, 15.Iunij*,
11 *1592.coram D.Pena*, & ſic ſubrogatus debet probare
litem, poſſeſſionem, & obitum defuncti, vt ibi, *Garc. de
beneficijs, p.6.c.4.in princ.*

12 Et mandatum de immittendo non datur ſubrogato
gratioſè, primò, quando ſubrogatio datur in beneficio
non litigioſo, vel non reſeruato, ſeu clarè affecto, ſe-
cundo, quando eſt par titulus ab alio productus, ter-
tio, quando gratia ſubrogationis fuit data incidenter
ad gratiam principalem inter clauſulas generales,
quarto, quando ſubrogatio fit in ius ſui authoris non
poſſidentis, quia ſubrogatus tunc tenetur ad iu-
ſtificationem ſuæ gratiæ, & eſt procedendum ordina-
riè, non executiuè, *Innoc.& alii, c.1.vt lit.pend. Achil.
dec.2.de probat. Garc.d.p.6.c.4.a n.29.ad 57.*

13 Subrogatio autem collitigantis petenda eſt intra
menſem, ad hoc vt annulletur omnis alia gratia facta
tertio, alias poſt menſem non annullat gratiam ante-
riorem alteri factam ex regula 28. Cancellariæ Apo-
ſtolicæ de ſubrogandis collitigantibus relata a *Qua-
ranta in ſumma Bullarii ver. regulę Cancell. Apoſtolicæ*
ſuper qua videantur *gloſ.Sarnen.& Rebuff. vbi ſupr.&
Mandoſ.reg.29. Garc.vbi ſup.num.57.* & ſic collitigans,
qui ceſſionem habet a ſuo collitigante, (cum benefi-
14 cium ſit litigioſum, & ideo reſeruatum Papæ,) debet
petere ſubrogationem a Papa intra menſem, & ſu-
per ea literas expedire, earumque vigore poſſeſſio-
nem capere, & ideo male, & nulliter facit, qui habita
ceſſione capit poſſeſſionem ex vi ceſſionis, forſitan

vigore

vigore literarũ Apoſtolicarum ante ceſſionem expeditarum, gratioſè autem ſubrogatus ad ius vltimi poſſeſſoris quid teneatur probare fuit dictum in *Rota in Ceſaraugustana Parochialis de Maella 21. Iunij, 1621. coram Reuerendiſ. D. Coccino Decano*, quæ in calce operis *eſt dec. 47. & in Cachen. beneficij 20. Iunii 1624. coram Reuerendiſſ. D. Patriarcha Hieroſol.* quæ in calce operis eſt dec. 48. *& in Bergom. Capellaniæ, 22. Martii 1618. coram D. Buratto*, quæ in fine eſt dec. 81.

15 Sed hic cadit dubiũ, an ſi quis habeat literas Apoſtolicas ſuper prouiſione certi vacanti beneficii, & dum petit illarum executionem coram dato executore alius iniuſte eumdem prouidendum vexat expenſis & turbationibus, numquid iſte ſic vexatus licitè poſſit dando prædicto vexanti pecuniam, ſe ab iniuſta vexatione redimere, vt puta reſtituendo vexanti expenſas factas, & affirmatiuæ reſpondetur quos poteſt abſque peccato redimere ſe a tali vexatione iniuſta dando pecuniam, ita *gloſſ. magiſtralis in cap. Dilectus, de ſimonia S. Thomas 2. 2. q. 40. artic. 2. verſ. ad quintum argumentum. Card. a Turrecremata in c. quæſitum, 2. quæſt. 3. & Card. Tolet. inſtruct. ſacerd. lib. 5. cap. 90. num.* 8. & malè faciunt,
16 qui iuſtè uexati dant pecuniam, ut quieſcant, & qui prætextu literarum ad ſui fauorem per ſubreptionem expeditarum dedit pecuniam colliti ganti habenti pro ſe ius apertum, & ſententiam fauorabilem & obtinuit executionem literarum abſque alia ſubrogatione, & manet non poſſeſſor, ſed intruſus, & non facit fructus ſuos, & de expenſis reficiendis colliti ganti, qui ceſſit iuri ſuo ad alterius fauorem fuit dictum *Rota in Aretina Cappellania, 9. Februar.* 1618. *coram R. P. D. Buratto*, quæ in calce operis eſt dec. 49. & 16. Ianuar. 1619. coram eodem quæ in calce operis eſt deciſ. 50. & in *Calonien. canonicatus S. Vrſula 27. Ianuarii 1627. coram R. P. D. Vbaldo* quæ in calce operis eſt dec. 51. & 14. Maii 1627. coram eodem, quæ in calce operis eſt dec. 52. & *in Cuſentin. Abbatiæ 20. Decemb. 1627. coram R. P. D. Virili*, quæ in calce operis eſt dec. 53. & gratia ſi neutri quomodo remaneat iuſtificata fuit, dictum in Meten. *prioratus 17. Maii. 1627. coram R. P. D. Merlino*, quæ in calce operis eſt dec. 54.

SVMMARIVM.

1 *Littera ſuper beneficii expediuntur ab ordinariis, & a Sede Apoſtolica.*
2 *Clauſula, verificato prius conſtituto, ſeu ſi conſtiterit.*
3 *Clauſula prædicta requirit cauſæ cognitionem.*
4 *Clauſula conſtito &c. citationem partis requirit.*
5 *Clauſula ſi conſtiterit citationem partis requirit.*
6 *Clauſula, verificato, &c. quomodo ſit adimplenda.*
7 *Liquidatio quando non ſit neceſſaria.*
8 *Regula de ſuperfluis vitandis.*
9 *Clauſula verificato &c. debet impleri ſecundum decretum* Conc. Trid.
10 *Iudex in cauſa ſua nemo eſſe poteſt.*
11 *Verus modus adimplendi d. clauſulam verificato.*
12 *Verificaturus d. clauſulam quid agere debeat.*
13 *Legitimus contradictor audiri debet, & citari.*
14 *Clauſula per ablatiuum abſolutum importat conditionem.*
15 *Notarius quando atteſtationem facere debet de ipſa verificatione iuriſpat.*
16 *Clauſula, ſi idoneum repereris, vel quatenus idoneus reperiatur.*
17 *Examen idoneitatis ad beneficia eſt actus extraiudicialis.*
18 *Clauſula, ſi idoneum, vel quatenus idoneus importat monitionem.*
19 *Clauſula, ſi inueneris, vel repererit.*
20 *Quæ importaut cauſæ cognitionem.*
21 *Clauſula, motu proprio, ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtat. quæ.*
22 *Non operantur in præiudicium tertii.*
23 *Effectus clauſulæ motu proprii.*
24 *Clauſula motus proprii tollit ſubreptiones.*
25 *Sed non in præiudicium tertii.*
26 *Clauſula ex certa ſcientia.*
27 *Clauſula vocatis vocandis.*
28 *Quæ facit executore de mero mixtum.*
29 *Et tollit uitium ſubreptionis.*
30 *Et facit cauſam appellabilem.*
31 *Clauſula indicas, confe ras, manuteneas.*
32 *Quam iuriſdictionem tribuat.*
33 *Executoris officium quoad induret.*
34 *Executoris officium cæptum ante mortem concedentis durat etiam poſt mortem.*
35 *Clauſula amoto.*
36 *Executor vi clauſulæ amoto quem amouere poſſit.*
37 *D. Clauſula executorem merum facit mixtum.*
38 *De habet uim expreſſiones coloratæ poſſeſſionis.*
39 *Clauſula contraditores.*
40 *Clauſula appellatione remota.*
41 *Quæ operatur, ut in appellatione ſit inferenda cauſa.*
42 *Et intelligitur ſolum quoad nominatos in litteris.*
43 *Quæ nil operatur quando ſententia ſi notoriè iniuſta.*
44 *Clauſula prout iuris, & prout de iure.*
45 *Quæ ſolum iudicem reſpicit.*
46 *Et poſita in commiſſione de exequendo ſententiam quid operetur.*
47 *Et quid in commiſſione reſtitutionis in integrum contra tres conformes.*
48 *Clauſula, & cætera.*
49 *Quæ extenditur ad ea, quæ ſunt de natura, & ſubſtantia actus.*
50 *Clauſula ſi ita eſt.*
51 *Clauſula arbitrio tuo.*
52 *Quæ quid regulariter importet.*
53 *Clauſula ex nunc prout ex tunc quid operetur.*
54 *Et poſita à Papa in collatione beneficij uacantis non ſuſpendit gratiam.*
55 *Et nil operatur ante conditionis exiſtentiam.*
56 *Et relata ad tempus faturum quid operetur.*
57 *Et diſpoſitio, in qua ponitur dicta clauſula, retrotrabitur ad tempus actus.*
58 *Clauſula, cuius litis ſtatum & merita qui operetur.*
59 *Et intelligitur de lite eo modo, quo pendebat.*
60 *Et operatur quod non dicatur ſubreptum etiam non expreſſum.*
61 *Dummodo in gratia ſit facta mentio litis.*
62 *Clauſula, perinde ualere, quid importet.*
63 *Quæ non operatur contra ius tertio quæſitum.*
64 *Nec aliquid operatur, ſi cauſa principalis ceſſet.*
65 *Perinde ualere eſt ipſa gratia conualidatoria.*
66 *Et tollit defectum diſpenſationis.*
67 *Clauſula ſuper ea quoque inter aliquos lis quid operetur.*
68 *Clauſula, nec aliter quam ſi nec alias, aliter, nec alio modo importat formam.*
69 *Et importat formam præciſam.*
70 *Et importat conditionem ſuſpenſiuam.*
71 *Et eſt clauſula reſolutiua.*
72 *Et eſt limitatiua uoluntatis, & præſentatiua ſui iuris.*
73 *Clauſula, dummodo non ſit alterius quæſitum quid operetur.*
74 *Præſeruat ius in re, & ad rem.*
75 *Niſi conſtaret Papam velle iuri quæſito præiudicare.*
76 *Dicta clauſula non impedit derogationem medietatis iuriſpatr.*

77 Et

77 Et operatur, vt gratia ſit nulla ſi tunc alteri ſi ius quæſitum.
78 Et intelligitur de iure valido.
79 Et habet vim expreſſionis tituli.
80 Et dicta clauſula ſemper intelligitur etiamſi non exprimatur.
81 Et quando præſeruet ius ad rem.
82 Quamuis alii teneant dictam clauſulam præſeruare tantum ius in re, & quia.
83 Ius ad rem non eſt plenum.
84 Et in praxi in d. clauſula ſolet præſeruare ius ad rem.
85 Niſi in literis adſit clauſula, anteferri.
86 Vel alia clauſula non obſtantibus cum decreto irritanti.
87 Et niſi ſit ius aliter quæſitum, quam illud narratum in litteris.
88 Dummodo, hęc dictio important admonitionem.
89 Clauſula, quorum tenores, quid operetur.
90 Et per eam cenſetur derogatum cuicunque conſtitutioni.
91 Et quarè fuit inuenta.
92 Et ſufficit pro plena ſpecificatione.
93 Et eſt clauſula conſpicua.
94 Et habet vim cuiuslibet litis, iuris, &c.
95 Et operatur ſpecificationem eorum, ad quæ relata eſt.
96 Et tollit ſubreptionem.
97 Et per eam cenſetur derogatum regulis Cancellarię.
93 Clauſula anteferri quid operetur.
69 Et tollit ſubreptionem.
100 Et non trahitur retro in præiudicium iuris quæſiti.
101 Et nil operatur, niſi quis ea vti velit.
102 Et per eam tolluntur reſeruationes, & expectatiuę.
103 Clauſula ac ſi a die datæ quid operetur.
104 Clauſula dummodo accedat conſenſus quid oportet.
105 Clauſula, dummodo eius diſpoſitio ad nos hac vice quid notet.
106 Et totam gratiam qualificat.
107 Clauſula, dummodo intruſus non ſit quomodo intelligatur.
108 Et facit gratiam conditionalem.
109 Intruſus quis dicatur.
110 Intruſus etiam dicitur prouiſus ab ordinario de beneficio reſeruato.
111 Intruſus non auditur, nec iuuatur regula de triennali.
112 Clauſula, dummodo omnes inſimul non excedant quid importet.
113 Et ſi adiecta ſit reuocationi penſionis, quid operetur.
114 Clauſula, dummodo remaneant centum pro rectore quid operetur.
115 Rectori parochialis debet remanere centum.
116 Penſio in beneficijs pro medietate ſolet concedi.
117 Clauſula, dummodo remaneant 50. quid operetur.
118 Quæ debet iuſtificari per penſionarium.
119 Quid ſi ſit appoſita reſeruationi penſionis.
120 Clauſula, dummodo cauſa non ſit inſtructa quid operetur.
121 Et reddit ſententiam nullam.
122 Clauſula, cuius ad id expreſſus accedit conſenſus quomodo intelligatur.
123 Clauſula, & cum abſolutione a cenſuris ad effectum, &c. quid operetur.
124 Quando dicta clauſula effectum non habeat.
125 Regula Cancellarię de inſordeſcentibus.
126 Inſordeſcens in excommunicatione per annum de hęreſi ſuſpectus ſit.
127 Clauſula, & cum abſolutione, &c. tollit impedimentum prouenicus a cenſuris.
128 Et per eam alij dicunt includi etiam irregularitatem.
129 Et per eam abſolui a cenſuris reſeruatis in Bulla Cœnæ Domini.
130 Et ea vti poſſunt Ordinarij.
131 Clauſula vt aſſeritur quid faciat.
132 Per clauſulam vt aſſeritur narratiua non dicitur eſſe partis.
133 Et per eam nil includitur.
134 Clauſula ſine alio quouis modo quomodo intelligatur.
135 Et quando intelligatur de diſſimilibus vel maioribus.
136 Et capit vacationem contingentem tempore datę,
137 Clauſula, vt pręmittitur eſt reſtrictiua.
138 Clauſula, cuius valor quid operetur.
139 Valor falſo expreſſus vitiat gratiam.
140 Niſi ſit expreſſus imperſonaliter.
141 Valor iuſtificari debet iuxta tempus datæ.
142 Teſtes ſuper valore quomodo deponere debeat.
143 Locationes non probant valorem.
144 Sed concurrentibus adminiculis excuſant a mala expreſſione.
145 Valor in gratia narratus per non exceſſum non verificatur per teſtes deponentes per aſcenſum.
146 Valor quomodo probetur.
147 Valor debet iuſtificari de tempore impetrationis.
148 Clauſula, pro expreſſis habentes quid operetur.
149 Et facit quod omnia exprimi poſſunt.
150 Non tamen operetur in his, quæ ſunt contraria narratis.
151 Et operatur, ac ſi tenores expreſſi eſſent.
152 Et eſt idem, ac ſi omnia contraria ſpecificata eſſent.
153 Et operatur expreſſionem omnium qualitatem.
154 Clauſulam non obſtantibus, &c.
155 Tollit omnia, quę gratię obſtare poſſunt.
156 Et priuilegium non clauſum in corpore iuris.
157 Et non auget gratiam.
158 Et non tollit ſubreptionem.
159 Et per eam non cenſetur derogatum regulis Cancellariæ.
160 Neque tollit obſtacula perſonaliter.
161 Nec derogat diſpoſitioni firmatæ conſenſu partium.
162 Item non tollit ius quæſitum laico ex fundatione, vel dotatione.
163 Et eſt nullius effectus ſi diſpenſatio ſit nulla.
164 Clauſula ſupplentes &c. non ſupplet defectum cauſæ.
165 Nec tollit defectum poteſtatis facientis actum.
166 Et tollit tantum defectus iuris poſitiui.
167 Et non ſupplet defectus prouenientes de iure naturali.
168 Nec ſupplet defectum citatione.
169 Nec tollit defectus concernentes perſonam ſupplicantis.
170 Clauſula decretum irritans quid operetur.
171 Et contra eam non valet actus contrarius.
172 Et dicta clauſula inficit poſſeſſionem, & titulum.
173 Et nil operatur in gratia conditionali.
174 Et ligat etiam ignorantes.
175 Et operatur, vt inferior non poſſit manus apponere.
176 Decretum irritans habet inhibitionem in ventre.
177 Et appoſitum in gratia de beneficio tamquam de reſeruato non afficit.
178 Et nil operatur, quando non eſt appoſitum ſuper certo corpore beneficii.
179 Neque ampliat principalem diſpoſitionem.
180 Clauſula diſcretioni veſtræ, & ſuper quibus conſcientiam veſtram oneramus, quid operetur.
181 Et facit delegationem perſonalem.
182 Iudex an debeat iudicare ſecundum acta, & probata, an ſecundum propriam conſcientiam.
183 Clauſula diſtrictius inhibentes quid operetur.
184 Clauſula de plenitudine iuris canonici quid oportet.
185 Receptus in canonicum cum plenitudine iuris canonici eſt factus particeps quotidianam diſtributionum.
186 Clauſula derogatoria quid faciat.
187 Et ſi cum derogatoria adſit motus proprius, tunc tolluntur conſuetudines.
188 Sed non tollit partium conuentionem.

189 Clau-

189 *Clauſula derogatoria in dubio reſtringitur ad inualida diſpoſitione.*
190 *Clauſula in forma Cameræ quid operetur.*
191 *Obligatio in forma Cameræ non admittit compenſationem.*
192 *Nec contra eam facit litis pendentis.*
193 *Et ea ſtante poteſt agi via executiua.*
194 *Et ceſſat excuſſio.*
195 *Et operatur idem quod res iudicata.*
196 *Clauſula manutenere quid importet.*
197 *Manutenere quoad factum eſt conſeruare.*
198 *Clauſula quomodolibet includit omnem modum.*
199 *Et eſt vniuerſalis, & diſtributiua.*
200 *Et idem eſt in clauſula quomodocunque.*
201 *Et quæ clauſulæ oſtendunt plenam voluntatem diſponentis.*
202 *Clauſula cautionem bancariam conſignare quomodo intelligatur.*
203 *Et idem eſt in ſchedula bancaria.*
204 *Clauſula in circa, vel circa quomodo ſit intelligenda.*
205 *Aetas quomodo probetur in circa.*
206 *Verba in circa, vel circa teſte prolata faciunt ambiguitatem.*
207 *Et in conceſſione terræ important, propè, vel modicum.*
208 *Et quoad locum important decem pedes.*
209 *Et aliquando deſignant termini incluſionem.*
210 *Clauſula habita, vel non habita, quid importet.*
211 *Quando lis, non eſt calumnioſa quamdiu duret.*
212 *Aliquando apponitur ut quis non poſſit beneficium reſignare niſi præuia intimatione facta penſionario.*
213 *Clauſula ſummariè tollit ſolemnitates iuris ciuilis.*
214 *Non tamen probationes neceſſarias.*
215 *Clauſula ſine ſtrepitu, & figura iudicij, &c. quid importet.*
216 *Clauſula ipſo iure, ipſoq. facto quid ſignificent.*
217 *Hæreticus priuatur beneficij ipſo iure.*
218 *Ipſo facto idem ferè eſt quod ipſo iure.*
219 *Ipſo facto ideſt ſimul ac delictum commiſſum eſt*
220 *Iura dicentia aliquid fieri ipſo iure intelligi debent ſecuta declaratione.*
221 *Ipſo facto, & ipſo iure non differunt, quoad iuris effectum.*
222 *Quod idem eſt in excommunicatione lata a iure.*
223 *Effectus inter vacationem beneficiorum ipſo iure, & per ſententiam.*
224 *Differt fieri aliquid ipſo iure, vel per ſententiam.*
225 *Ipſo iure, ideſt, ipſo iure ſic diſponente.*
226 *Ipſo iure, & ipſo facto ſunt idem.*
227 *Declaratoria requiritur in pœnis ipſo iure incurſis.*
228 *Et tunc iudex non punit, ſed declarat fuiſſe commiſſum delictum.*
229 *Niſi factum ſit notorium, uel aliter.*
230 *Excommunicatus ipſo iure a quibus arcetur.*
231 *Excommunicatus ut uitari debeat, opus eſt declaratoria niſi ſint publicus percuſſor clerici.*
232 *Et talem declarationem pars eſt citanda.*
233 *Et a dicta declaratoria appellari poteſt.*
234 *Appellari non poteſt a pœna ipſo iure incurſa.*
235 *Appellatio non ſuſpendit excommunicationem.*
236 *Clauſula de iure, & de facto quid operetur.*
237 *Arbitrator dicitur pacis mediator.*
238 *Clauſula ſine vitio ſpolii quid operetur.*
239 *Et non excuſat a uitio attentatorum.*
240 *Et intelligitur quatenus breue ſit iuſtificatum*
241 *Continuans poſt inhibitionem non attentat.*
242 *Quod non procedit in inhibitione rotali*
243 *Clauſula ſtatum & merita quid importet.*
244 *Operatur litis expreſſionem.*
245 *Facitque ſubreptionem ceſsare.*
246 *Clauſula ſublata &c. quid operetur.*
247 *Haec reddit proceſſum nullum, & ſententiam.*
248 *Dummodo gratia habens hanc clauſulam ſit producta.*
249 *Et contra eam non poteſt opponi de defectu intentionis*
250 *Oris aperitio tollit effectum d. clauſula ſublata.*
251 *Clauſula quam, & quas quid operetur,*
252 *Et per eam poteſt procedi prout in prima.*
253 *Dummodo acta ſint traſportata.*
254 *Et dicta clauſula comprehendit petitorium, & poſseſsorium.*
255 *Et intelligitur generaliter, & non ſtat reſtrictiua.*
256 *Et appoſita in cauſa poſseſsorii facit ut etiam petitorium deduci poſſint.*
257 *Et facit ut ſententia lata in gradu appellationis ſuſtineatur tamquam in prima.*
258 *Et dicta clauſula æquitatem ſapit.*
259 *Clauſula ius, & iuſtitiam quid faciat.*
260 *Et quoad non expreſſa nil operatur.*
261 *Et operatur quod agens in poſseſsorio obtinere poſſit in petitorio.*
262 *Et per eam cenſetur intentatum remedium magis utile.*
263 *Clauſula ſaluo iure dicitur ſalutaris.*
264 *Et per eam actor non dicitur doloſè plus petiiſse.*
265 *Saluo iure ſuperflui, quid denotet.*
266 *Clauſula ſine præiudicio executionis lit. Apoſt. quid operetur.*
267 *Et facit commiſſionem conditionalem.*
268 *Et non purificata conditione non eſt in cauſa procedendum.*
269 *Et poteſt dici de eius nullitate poſt factam executionem.*
270 *Et intelligitur de litteris antea emanatis.*
271 *Et per eam ſuſtinetur executio facta appellatione pendente.*
272 *Clauſula non retardata ſolutione, uel ſine retardatione ſolutionis penſionis quid operetur.*
273 *Qua ſtante etiam lite pendente penſio ſolui debet.*
274 *Etiam ſi per appellationem ſententia ſuſpendatur.*
275 *Et dicta clauſula non apponitur pro penſione appoſita ab inferiore.*
276 *Clauſula generalis quando procedat.*
277 *Et poſita poſt ſpecificata reſtringitur ad præcedentia.*
278 *Et non comprehendit maiora expreſſis.*
279 *Et poſita in fine ad omnia refertur.*
280 *Et quando dicatur diſpoſitiua.*
281 *Et non capit uacationes futuras.*
282 *Et poſita in priuilegiis non includit ignorata.*
283 *Et poſita in mandato reſtringitur ad contenta in mandato.*
284 *Clauſulæ uniuerſales cuius ſint efficaciæ.*
285 *Et nullum reſtrictionem admittunt.*
286 *Clauſula ſpecialis quid operetur.*
287 *Clauſula plura reſpiciens determinabilia quid faciat.*
288 *Clauſula per ablatiuum abſolutum quid operetur.*
289 *Iuriſdictio non competit ſi conditio non ſit impleta.*
290 *Et de conditionis implemento debet in actis conſtare.*
291 *Quod non procedit in clauſula conſtito.*
292 *Clauſula habens plures intellectus quid faciat.*
293 *Mens diſponentis attenditur ſi verba repugnent.*
294 *Verba clauſulæ intelligi debent ſecundum communem uſum loquendi.*
295 *Communis uſus loquendi, qui erat tempore diſpenſationis, attendi debet.*
299 *Communis vſus loquendi loci attenditur.*
297 *Interpretatio in dubio fit conueniens vulgari loquendi conſuetudini.*
298 *Clauſulæ executiuæ quæ.*
299 *Et non ampliant, nec mutant principalem diſpoſitionem.*
300 *Etiamſi remaneant ſuperflua.*

301 *Si ſint conditionaliter prolatæ.*
302 *Et ſi poſita ſint ad augendum augent.*
303 *Et diſpoſitionem interpratantur, ſed illam non alterant.*
304 *Et ex eis colligitur mens diſponentis.*
305 *Et in litteris nil operantur, & quare.*
306 *Clauſula in fine poſita refertur ad omnia præcedentia.*
307 *Etiamſi præcedentia contineant diuerſa.*
308 *Et id quaado procedat.*
309 *Niſi non commodè ad præcedentia ferri poſſit.*
310 *Vel ſi ſimus in odioſis.*
311 *Vel quando ſubeſt diuerſa ratio.*
312 *Vel quando dicta clauſula per ſe ſubſiſtit.*
313 *Vel ſi ſimus in his, in quibus eſt facta ſpecialis prouiſio.*
314 *Vel ſi ex tali relatione reſultet contrarietas.*
315 *Vel ſi diſpoſitio, ad quam refertur, efficeretur inutilis.*
316 *Vel quando ſequeretur abſurdum.*
317 *Vel ſi pæna ſit in aliqua parte appoſita quia non cenſetur repetita.*
318 *Vel ſi ſimus in his, quæ incidenter poſita ſunt.*
319 *Vel quando reſtringeretur diſpoſitio.*
320 *Vel quando mens diſponentis locum haberet ſine dicta relatione.*
321 Vel ſi in alio c. aliquid ſubaudiatur.
322 *Vel ſi ex dicta relaxatione reſultaret iurium correctio.*
323 *Vel ſi ſimus in his, quæ in referente ſunt excepta.*
324 *Vel ſi reſultaret intellectus iuri contrarius.*
325 *Vel ſi plura ſint capitula ſuper eodem negocio habentiam orationem perfectam.*
326 Vel reſultaret abſonus intellectus.
327 *Vel ſi adſit maior ratio, quod referatur ad proximiora.*
328 *Clauſula poſita in fine in materia ſubſtitutionum refertur ad omnes.*
329 *Clauſula, generalia contra quid operetur.*
330 *Clauſula, parito breui, parito iudicato quid operetur.*
331 *Et clauſula parito, non tribuit iuriſdictionem antequam ſit paritum.*
332 *Idem eſt in clauſulla parito breui.*
333 *Clauſula parito iudicato rem iudicatam ſupponit.*
334 *Et dat iuriſdictionem ſub conditione.*
335 *Clauſula omni meliori modo, quid operetur.*
336 *Et ſi cum ea adſit copula compræhendit etiam vltra expreſſa.*
337 *Et dicta clauſula idem eſt quod pleno iure.*
338 *Et ex ea colligitur enixa mens diſponentis.*
339 *Et per eam non cenſetur quis ſe adſtringere ad cauſam ſpecificatum.*
340 *Et appoſita in teſtamento facit vt cenſeatur appoſita clauſula codicillaris.*
241 *Et ſi ſit appoſita in teſtamento dicitur conſtare de mente teſtatoris.*
342 *Et per eam libellans non cenſetur ſe velle ad ſtringere ad ſpecificata.*
343 *Quæ tamen non vitiat ſenſum.*
344 *Clauſula in omnibus, & per omnia quid operetur.*
345 *Per eam comprehenduntur illa, quę alias non comprehenderentur.*
346 *Et extendit mandatum etiam ad rem ſubrogatam.*
347 *Et operatur, vt inter ſubiecta nulla ſit differentia.*
348 *Et habet vim ſpecialis ſpecificationis.*
349 *Et ſpecialis priuilegij.*
350 *Sed per eam non comprehenduntur non conceſſibilia.*
351 *Et importat fictionem, & veritatem in re poſſibili.*
352 *Et per eam factus ciuis dicitur verus ciuis.*
353 *Dictiones latæ ſententiæ recenſentur.*
354 *Dictiones latæ ſententię quæ ſint.*
355 *Verba ſub pęna excommunicationis an ſint latæ ſententiæ.*
256 *Clauſulę mandatorum quæ.*
357 *Clauſula ſi, & in quantum quid importet.*

De Clauſulis apponi ſolitis in litteris Apoſtolicis ſuper prouiſionibus beneficiorum, & in commiſſionibus appellationum Cauſarum Beneficialium.

CAP. VIII.

1 NOn ſolum expediuntur literæ ſuper prouiſionibus Beneficiorum iuriſp. coram locorum Ordinarijs aliiſque facultatem habentibus, verum etiam ſępe expediuntur literæ Apoſtolicæ, & ſuper eiſdem beneficij quamplures oriuntur lites, & cauſæ ſuper quibus quotidie emanant a Sede Apoſtolica commiſſiones ideo non erit extra propoſitam materiam videre de aliquibus principalioribus clauſulis apponi ſolitis in præfactis literis Apoſtolicis, & in commiſſionibus appelationum, & cauſarum beneficialium, vt facilius quis, & breuius in hac praxi earum cognitionem, & explicationem habeat.

Clauſula prima.

Verificato prius, conſtituto, ſeu ſi conſtiterit.

2 Clauſula verificato prius coram Ordinario, quod iuſp. ſit ex fundatione, vel dotatione, facit gratiam conditionalem, & debet plenè probari, & iuſtificari ad notata *in c. quia circa de conſang. & affin. Alex. conſ. 59. num. 8. lib. 2. Marta de clauſulis p. 1. clauſ. 90. & requirit cauſę cognitionem, Aegidius dec. 68. Thom. de Thanis dec. 65. Garc. de benef. p. 6. c. 2. nu. 62. Hier. Gonz. in comment. ad*
3 *reg. 9. Cancel. gl. 18. num. 62. in addit. Aug. Barboſa de clauſulis clauſ. 18. & 87. et fuit dictum in Salernitana rectoriæ 22. Martij, 1591. coram Card. Pamphilio, & in Vercell. beneficii, 16. Nouembr. 1608. coram Litta*, & ideo tunc impetrans debet probare iuſp. & quod ſpectet ad illum præſentantes, vt in *Lucana maiuſculatus 4. Decembr.* 1581. *coram Orano, & in d. Salernitana, in d. Vercellen. beneficii* 16. *Nouembr.* 1608. *coram* Litta.
4 Conſtito &c. requirit partis citationem, facit gratiam conditionalem, & requirit concludentes probationes, & cauſæ cognitionem, *Marta vbi ſup. clauſ. 19. Rota dec. 583. num. 1. p. 2. in recent.* & de clauſula, conſtito vide *Card. Seraph. dec. 637.* idem videtur de clauſula ſi conſtiterit *Henrich.* Boich. *in c. de cætero num. 9. de re iud. Abb. in c. vltim. num. 3. vbi Fel. num. 3. de præſumpt. &* Fel. *in c. ſi conſtiterit, num. 5. de accuſ. Lapus alleg. 60. n. 2. Vital. in tract. clauſul. de clauſ. ſi tibi conſtiterit, num. 5. Ca-*
5 *uale. dec. 22. n. 6. p. 1.* Creſcent. *dec. 6. de reſcript. & deciſ. 12. n. 3. de priuil. Rota dec. 624. n. 1. p. 1. in recent. M. Ant. var. reſ. lib. 1. reſ. 39. n. 1.*
6 Et quod attinet ad d. clauſulam verificato prius etc apud aliquos controuerſum eſt in praxi quomodo ſit adimplenda, et quidam putarunt adimpleri, ſi deferant ſcripturas authenticas coram notario, ſeu cancellario Epiſcopi, ſeu eius Vicarii, et ibi eas relinquant, et curent vt ad finem dd. ſcriptutarũ productarum a d. notorio ponatur exibita die tali per talem, & a d. notario fidẽ, et atteſtationem habere procurẽt cũ copia prædictorum, et his denuò coram executore exibitis executionem literarum obtinent, & fundant ſe, quod quando ex actorum reuolutione ſubijcitur oculis corporeis factum, quod in vim iuris, ſuper quo pronunciatur executioni demandari debet, tunc non

eſt

eſt neceſſaria alia liquidatio ad notata per *gl. in l. ſanacinus. §. vlt. verbo, per contumaciam, C. ad trabel. Bart. in l. creditores n. 14. C. de pignorib. Neguſant. de pignor. & hypoth. p. 4. princ. Galleſius de oblig. Camerali, tit. de liquidat. n. 13. verſ. deſcendo igitur*, & hoc res ipſa demonſtrat quia ſi patet ad oculum, non eſt opus liquidatione, & intrat regula de ſuperfluis vitandis, & finem quantocius imponendo litibus, de quibus per ſcribentes in *l. ſi quando, ff. de l. 1. & in l. properandum, C. de iud.*

Verum prædictus modus verificandi prædictam clauſulam nullo modo debet admitti, nec eſt validus imo omnino probandus.

9 Quia ſi admitteretur ſequeretur, quod decretum *Concil. Trid. ſeſſ. 25. de reform. cap. 9.* editum ſuper modo probandi iuſp. eſſe ſupefluum, & non ſeruaretur, quod non eſt dicendum, quia ſeruãdum eſt ad vnguẽ.
10 Item ſi talis modus verificandi daretur, ſequeretur, quod quis eſſet iudex in cauſa propria contra *Rubr. C. ne quis in ſua cauſa iudicet, vel ius ſibi dicat.*

11 Verus igitur probandi modus, & verificandi d. clauſulam eſt ſecundum decretum d. c. 9. quia alia ſequeretur, quod prouideretur, quis de beneficio iuriſpatr. etiamſi non eſſet, & quia pro libertate beneficiorum papa confidit de Ordinariorum diligentia, ideo coram eis fieri ſemper iubet coram eis ideſt eis intelligentibus, & approbantibus ad *textum in l. coram, ff. de verb. ſign.* & citato procuratore fiſcali, & denique probando iuſpatr. prout dixi ſup. lib. 12. cap. 5. itaque verificaturus iuſpat. debet coram Ordinario comparere
12 exibendo literas Apoſtolicas, & dicere quod intendit varificare iuſpat. tale quale fuit expreſſum Papæ, et petat ſe admitti ad id, & quod mandetur citari procuratorem fiſcalem ad aſſiſtendum tali verificationi iuriſpatronatus cum proteſtatione, quod non intendit ipſum admittere in contradictorem legitimum niſi quatenus importet quoad verificationem d. iuriſpat. & ſimplicem illius probationem, & non alias, aliter, nec alio modo, citato procuratore fiſcali producat iu-
13 ra, & faciat ea a teſtibus citatis recognoſci, & petat prædicta recipi, et admitti, et Ordinarius admittet ſi & in quantum, et poſtea declarabit iuſpat. fuiſſe verificatum, quinimo ſi compareat alius legitimus contradictor debet audiri, et ad quemlibet actum citari, quia intentio Papæ, eſt ſeruare vnicuiuſq. ius ſuũ, et d. clauſ.
14 per ablatiuũ abſolutũ importat conditionem *leg. a teſtatore, ff. de cond. & demoſtr.* qua non impleta nihil fieri poteſt ideo facta tali verificatione notarius Epiſcopi,
15 ſeu eius Vicarij fidem, et atteſtationem faciat, Ordinarium declaraſſe verificatum fuiſſe iuſpatronatus eſſe talium in literis, ſeu ſcripturis expreſſorum et ex fundatione, vel dotatione, qua atteſtatione exhibita coram executore, executor ad litterarum executionẽ legitimè procedere poteſt, et non aliter, nec alio modo, quia alias eſſet aperta amplia via fraudibus, et iuſpat. uſurpationi.

Clauſula 2.

16 Si per diligentem examinationem illum idoneum eſſe repereris, vel quatenus idoneus reperiatur.

17 Si idoneum &c. non importat cauſæ cognitionem *Lapus alleg. 15. n. 7. Maſcar. de probat. concl. 878. n. 2.* cum examen idoneitatis ad beneficia ſit actus extraiudicialis, *Flaming. Pariſ. de regn. benefic. lib. 10. q. 3. n. 69. Prax. Archiep. Leon. c. 17. n. 14.* & *c. 22. n. 10. Mar. Antonin. var. reſol. lib. 1. reſ. 39. n. 5. Marta vbi ſup. clauſ. 171.* vel qua-
18 tenus idoneus, &c. quæ clauſulę important monitionem. *Maranta vbi ſupr. clauſ. 122. vide Gratiam de beneficiis p. 6. c. 2. n. 231. & ſeqq. & Auguſt. Barboſam. de Clauſulis, clauſ. 98*, & ad materiam huius clauſulæ facit, quo dictum fuit in Piſtorien. Parochialis 6. Februarii 1623. coram D. Merlino, quæ in calce operis eſt dec. 71. & de tali clauſula in fine huius capitis adducitur informatio facta in d. Piſtorien.

Et inſuper clauſula, gratia ſeruitutis officia &c. non concludit gratiam eſſe conceſſam propter ſeruitia, neq. donationem eſſe ex cauſa Oldrad. conſ. 5. Steph. de lit. grat. tit. de vi clauſul. Rebuff. in Praxi tit. de clauſulis, n. 3.

Clauſula 3.

19 Si inueneris, vel repereris

Ex his clauſulis quamuis de ſui natura non veniat Partis citatio, attamen quando adiiciuntur in iudicis perſonam, & circa materiam iudicialem, accipiuntur pro clauſula, ſi tibi conſtiterit, & ratione ſubiectæ materiæ important cauſæ cognitionem, & partis citationem, requirunt *Dec. conſilio 603. num. 13. Marta vbi ſupra clauſul. 156. Mareſcot. var. reſol. libr. 2. cap. 4. n. 157.*

Clauſula 4.

21 Motu proprio, ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis

Iſtæ clauſulæ non operantur in præiudicium tertii, *Fel. in c. ad aures. num. 25. de reſcript.* ſed faciunt diſpoſitionem fauorabilem, *Rota dec. 240. num. 14. p. 1. diuerſ.* nec firmant priuilegium contra ius tertij, et de effectu clauſulæ motus proprij *Gabriel. in tit. de clauſulis concluſ. 2. n. 61.* & effectus quadraginta ſex dictæ clauſulæ ponit *Rebuff. ſuper concordatione franc. tit. de forma mandati Apoſtolici.* vbi etiam ponit effectus quas d. clauſula operari non poteſt principaliter autem d. clauſula tollit omnes ſubreptiones. *Doctores, in c. ſi motu proprio, de præbend. lib. 6.* non tamen in præiudicium tertij, ſicuti neque clauſula ex certa ſcientia, & nihil operantur in his, quæ ſunt facti, non iuris, *Rolan. conſilio 7. num. 105. volumine 3. Marta vbi ſup. clauſul. 73. Mar. Antonin. vbi ſupra reſolutione 86. Mareſcottus vbi ſupra libro ſecondo capitulo primo, numer. 161. & ſequentibus, & capitulo 18. num. 45. & 46. Sarnen. de non toll. iur. quaſ. queſt. 13. in fin. Garc. vbi ſup. part. 1. capitul. 5. n. 510. Gonz. vbi ſup. gloſſa 6. num. decimo, & gl. 32. num. 4. & 6. & gloſſ. 39. Menochius de Arbitrar. iudic. lib. primo, caſu 201. à num. 78. Stephanum Gratian. diſcept. forenſ. cap. 530. num. 52. & capitul. 642. numer. 24.* & de iſta clauſula *vide Gard. Seraph. deciſione 365. 398. & 480. Auguſt. Barboſa de clauſulis. clauſ. 37.*

26 Et de clauſula ex certa ſcientia, vide Bertazzolum in ſuo tractatu de clauſulis, clauſul. 11. gloſſa 2. n. 1. & Gratian. vbi ſup. c. 793. n. 10.

Clauſula 5.

Vocatis vocandis.

Hæc clauſula importat partis citationem. Fel. in c. vlt. num. 23. de præſumpt. Rota dec. 30. de reſcript. in nouis Mar. Anton. vbi ſupra reſol. 58. num. 1. & facit executorem de mero mixtum, qui tenetur ſeruare formam reſcripti, alias nulliter agit, c. exibita; vbi Abb. de iud. Dec. conſ. 173. nu. 2. & tenetur aſſumere partes

judicis

iudicis,Fel.vbi ſup.n.33.Mareſc.vbi ſup.lib.2.c.1.n.8. &
tollit vitium ſubreptionis, Card.conſ.92.num.2. in fin.
& n.3.Marta vbi ſup.clauſ.196. Gonz. vbi ſup.poſt gl.9
29 & in annot.n.226.Garc.vbi ſup.p.12.§.1.n.140.et facit
cauſam appellabilẽ Rot. dec.558. n. 3.& dec.206. p.1
dec.525.n.4.& dec.624. nu.4. & 5.p.2. in recentiorib.
Prax.Archiep.Leon.p.1.c.15. de bon. eccl. non alien.n
48.& p.2.c.31.de viſitatione n.13. Gratian.vbi ſup.cap
30 596.n.30.vide Card.Seraph.dec.388.Auguſt. Barboſa
de clauſul.clauſ.199.

Clauſula.6.

31 Conferas,inducas,manuteneas,&c.

Iſtæ clauſulæ habent eandem vim, quam habet
clauſula, appellatione remota,quæ tollit omne vitium
attentatorum,*Put.dec.328.p.2.Lanc.de attent.p.2.c.11.
limit.8. n.1. Mar. Antonin. vbi ſup. reſol.50.n.7.* neq.tri-
32 bunt perpetuam iuriſdictionem,ſed ſolum donec gra-
tia fuerit perfecta, et plenè executa et vſque ad an-
num tantum ſecundum *text.in capit. quærenti, de offic.
de elect.* executoris enim officium tanto tempore du-
33 rat poſt acceptatum officium,quandiu paritum fuerit
negocio, ſibi commiſſio, quo executo licet nouatur-
batio oriatur executor non poteſt ſe intromittere, *In-
noc.in c.pro illorum,n.3.de præb.* etiamſi dicatur inducas
34 et inductum defendas,*Cardin.conſil.10.numer.4.* et exe-
cutoris officium inceptum ante mortem concedentis
durat etiam poſt mortem *Oldrad. conſ.295. n. 4.Marta
vbi ſup.clauſ.60.vide Rebuff.in praxi in forma nouę proui-
ſionis,verſic.& defendas in ductum.*

Clauſula 7.

35 Amoto.

Hæc clauſula requirit obſeruantia ordinis iudiciari
ſecundum *Bald.in rubr.de offic.deleg.col.penul. Abb.in c.
de cætero,n.8.de re iud.vbi Fel.n.9. & Acchil. de Graſſ.ſu-
per regul.de trienn.deciſ.6.Mar. Antonin. vbi ſupr.reſolut.
vlt.caſu 66.* neque virtute huius clauſulæ poteſt execu-
tor amouere aliquem de poſſeſſione colorata niſi fue-
36 rit intruſus. *Staph. de lit.grat.tit.de vi & effectu clauſula-
rum,verſ.vlterius ſciendum eſt,*& de hac clauſula eſt tex.
*in cap.cum vniuerſorum, in fine de rer. permutat. Rebuff.
vbi proxim.verſic.amoto,* dictaque clauſula facit execu-
37 torem de mero mixtum.*Fel. in d.c. de cætero, num.9.*&
38 habet vim expreſſionis coloratæ poſſeſſionis,de qua
eſt facienda mentio, *c.cum noſtris de conc.præbend. vide
Martam vbi ſupra, clauſula 9.& 10.& Guid.Pap. ſingul.
827.Garc.vbi ſup.p.6.c.3.n.50.Rota dec.52.dec.147.n.4.
deciſione 159.p.2.in recentiorib. Maſſobr. in praxi hab.
conc.ad vac.part.eccl.prælud.7.dub.10 num.165. Auguſt.
Barboſam de clauſulis, clauſ.5.& in impreſſ. Lugdunen.
clauſul.7.*

Clauſula 8.

39 Contradictores &c.

Hæc dat iuriſdictionem non ſolum inter partes, ſed
etiam contra extraneos contradicente *Staph. vbi ſupr.
verſ.ſequitur,n.4.* ideſt,ſi quis abſque cauſa, & defacto
velit contradicere, ſi autem de iure & ex iuſta cauſa
quis contra dicat non eſt compeſcendus, *cap.is cui de
præbend.lib.6.Rebuff.vbi ſup.verſic.contradictores, Mar-
ta vbi ſup.clauſ.21.Garc.vbi ſupr.p.6.cap.2.numero.110.
Gonzal.vbi ſupra, poſt gloſſ.9.in annotat. numer.236.&
Rota dec.735.p.2.in recentiorib.Aug.Barboſ.de clauſulis
clauſ.15.*

Clauſula 9.

40 Appellatione remota.

De hac habetur per Doctor. *in c.1. de reſcript. Lap.
alleg.121. n.3. & 4.Mandoſ. in verſ.appellatione remo-*
41 *ta,* quæ operatur,vt in appellatione ſit inſerenda cau-
ſa,per quam iuſtificetur appellatio quæ debet per ap-
pelante probari *Fel. in c. quoad conſultationem, num.
20.de re iudic.* & intelligitur ſolum quoad nominatos
in litteris,non autem quoad tertium,*c.ſuper eo de offic.*
42 *deleg.vbi Abbas & alij Menoch.de adipiſc. poſſeſ. rem.
4.n.896.* quæ tamen clauſula non operatur,quãdo ſen
tentia eſt notoriè iniuſta, & conſtaret de manifeſto
grauamine *Abb.in c.inter cætera.n. 3. de re iudic.Veral.*
43 *dec.87.p.1.*etiamſi eſſet dictum omni, & quacumque.
appellatione remota *Verall. ibidem Moneta in tract.
de commut.vltim.volun.c.11.n.467.Marta, vbi ſup.clau-
ſul.12.Rota dec.79.n.3.p.2.in recentior.Gonzal. vbi ſupr.
poſt gloſſ.in annotat.n.241.& ſeqq. Gratian.vbi ſupra, cap.
494.num.2. vide Cardinal. Seraph.dec.1176.& 1471.&
Auguſt.Barboſa de clauſulis,clauſul.7.& in impreſſ.Lugd
clauſ.9.*

Clauſula.10.

44 Prout iuris,& prout de iure.

Clauſula prout iuris, importat conditionem quan-
dam *Turettus conſ.76.num.23. vol.1. Marcum Antonin.
vbi ſup.reſolut.54.num.5.* et ſolum iudicem reſpicit, et
omnia,quæ præcedunt hanc clauſulam,ſecundum iura
45 ſunt regulanda, *cap.cauſam, quæ de reſcript. vbi Abb.
not.1.Marta,vbi ſup.clauſul.112.* illa autem clauſula
46 prout de iure,poſita in commiſſione de exequendo
ſententiam,vel laudum,ſeu reſtitutionis in integrum
operatur,ut non cenſeatur data facultas, niſi quate-
nus ſit locus executioni. *Verall. deciſione 50.nu.1.p.1.&*
in commiſſione reſtitutionis in integrum contra tres
47 conformes,operatur,quod procedi poſſit in cauſa nõ
retardata executione ad textum *in clem. 1. de re iudi.
Marta vbi ſup.clauſul.113.Mareſcott.vbi ſup. lib.1.cap.
86.n.11.vide Card.Seraph.dec.896.& 922.& Aug.Barb.
de clauſul.clauſ.66.*

Clauſula.11.

48 Et cætera.

Hæc clauſula extenditur ad ea quę ſunt de ſubſtan-
tia,et natura actus non autem ad accidentalia,*Bart.&
alij in l.gallus, §.idem credendum, ff. de lib. & poſthum.
Mar. Antonin. vbi ſupra reſolut.39. numero primo, libro
2. Bertazzol. in repetit. legis, ſi qui maior. numero 533.
Cod.de tranſaction.* & dicta extentio plurimum pendet
49 ab arbitrio iudicis *Rota deciſione 393.num.1.p.1. diuerſ.
Marta vbi ſupra, part.4.clauſul.12.Gratian. vbi ſupr.
diſceptat.forenſ.c.447.vide Auguſt.Barboſam de dictioni
bus dict.94.*

Clauſula 12.

50 Si ita eſt.

Hæc importat cauſę cognitionem, partis citatio-
nem, ſecundum Fel.in cap.ult. numer.22. de præſum-
ptionibus

ptionibus,Rota, deciſione 12. de offic.deleg. in nouis
ſed contraria opinio verior eſt videlicet non importu-
nè cauſæ cognitionem , neque partis citationem , ſeu
vocationem, ex quo tacitè ineſt, *c.2. de reſcript. Lapus*
alleg.66.numer.1. Cardin. in Clemen.2. numer.17. de offic.
deleg.Verall.deciſ. 125 . parte 1. Marta vbi ſupra , parte
prima,clauſula 157.Mareſcott.vbi ſupra libro 2. capit. 1.
num.158.159.& 160.vide Cardin.Seraph.deciſione 775.
& 989.& clauſula ſicut exhibita nobis petito continebat
denotat conceſſionem ad partis ſupplicationem ema-
naſſet,*Card.Seraph.deciſione 510.Auguſt.Barboſ.de clau.*
ſis clauſ.89.

Clauſula 13.

51 Arbitrio tuo.

Hęc regulariter importat boni viri arbitrium , ſe-
cundum *Menoch.de,arbitar. iud.lib.1.quæſt.8.nu.29. cum*
52 *ſeq.* aliquando tamen liberam voluntatem importat
Surd.conſilio 10.numer.50.Mar.Antonin.vbi ſupra lib. 1.
reſol.74.num.8.Mareſcott.vbi ſupra lib.1.capit. 87 .num.
40.& cap.97.& c.22.nu.30.Rota dec.587.nu.1.p.2.in re-
centior.

Clauſula 14.

53 Ex nunc prout ex tunc.

Hæc clauſula operatur,vt vnum tempus alteri inſit.
Doct. in lege huiuſmodi la 2.ff.de verbo oblig.Neguſant.de
pignor.& hypoth.part.2.membr.2.numero quinto ; Tira-
quel.de vtroque retractu titul. 2.§.11.gloſſa vnica numero
86.Canalc.*deciſione 45.num.8.parte prima , Surdus deciſ.*
113.num.10. Mar.Antonin. vbi ſupra lib.1.reſol.76.num.
54 3. quæ clauſula ſi à Papa eſt poſita in collatione de
beneficio uacanti non ſuſpendit gratiam,ſecus ſi uaca-
turo *Cardin. in elem. vnica numero nono, de conc. præb.*
Craſcent.deciſione 7.numero 13. de conc. præb. Rebuff.vbi
55 *ſupra in praxi tit.de diſpenſ.rat. ætat. verbo, tecum vt ex*
tunc , & in gratis nihil operatur ante conditionis exi-
ſtentiã.*Gabriel.conſ.189.in fi.vol.2.* & ſi ad futurũ rela-
ta ſit importat,quod actus non cenſeatur tunc geſtus,
56 ſed referatur ad tempus , ad quod ſit relatio, *Cepha-*
lus conſ. 153. num. 21. vol. 2. & tempus, futurum non
trahitur ad præſens,& diſpoſitio,in qua ponitur dicta
57 clauſula,retrotrahitur ad tempus actus, & operatur
vt cenſeatur habere effectum ab ipſo initio .*gloſſa in*
clem.volentes verſic.ex tunc , & ibi Cardin.& alij de ha-
ret.Tiraquel.de retract.conuent.§.2.gloſſa prima, num.86.
& in tract.de conſtituto parte tertia , limit.1.num.16. Ia-
ſon.in l.1.num. 4. C.de codicil.Marta vbi ſupra parte 1.
clauſ.54.Gonz. vbi ſup.in §. quinto proœm. num. 56. vide
Mareſcottum vbi ſupra lib. ſecundo,c.39. num.28. & 29.
Gratum de dictionibus dictione 64.ex nunc , & dictin.65.
ex tunc & Maſſobr.vbi ſupr. in prax. hab. conc.ad vac.p.
eccl.prælud.25.dub.13.numero 18.& Auguſt.Barboſam de
clauſulis,clauſ.26.

Clauſula 15.

58 Cuius litis ſtatum,& merita.

Per has clauſulas dicitur facta ſufficiens mentio li-
tis , & operatur ac ſi indiuiduo & expreſsè fuiſſe facta
mentio litis. *Rota deciſione 20. de reſcript. in nouis , Re-*
buff.in praxi,in 3.par.ſignatura, verſ.quatenus litigioſum,
num.4.Sarnen.in reg.de triennali , quæſt.14.num.7. & iſtæ,
clauſulæ operantur , vt Papa intellexerit litem eo mo-
Vivian.de ucrepatr.

59 do,quo pendebat , & prouidiſſe cenſeatur vti de liti
gioſo,& operatur litis expreſſionem ad gratiæ validi-
tatem,quæ non poteſt impetrari lite pendente,niſi fa-
cta mentione litis.*Caſſador. deciſione 18.num.6. de præb.*
60 & operantur, vt non dicatur ſubreptum , etiam quod
non ſit expreſſum, quod lis erat inſtructa. *Achil. deciſ.*
nono,de reſcript.& hæc procedunt, dummodo in gratia
61 mentio facta ſit litis , ſecus ſi nulla mentio facta ſit,
quia tunc nihil prædictæ clauſulæ operantur. *Achil.*
dict.deciſione nona, Marta vbi ſupr.p.1.clauſ.174. Mar.
Antonin.vbi ſupr.lib.1.reſol.104.num.21.Cardin.Manti-
ca dec.213.

Clauſula 16.

62 Perinde valere.

Hęc clauſula gratiam concernit,& eſt,quando Papa
gratiam ſuam aliqua ex parte inualidam confirmat, &
reſpicit retro , & valet à die primæ gratiæ, ſi nulli ſit
63 præiudicium.latè *Rebuff.in praxi,pare 3.tit.de reſcripto*
etiam & perinde valere , neque operatur contra ius
tertio quæſitum medio tempore. *Mandoſ. de ſignat.*
gratiæ in rubr.perinde valere , verſ.perinde igitur Put.de-
ciſione 190. parte ſecunda , Veral. deciſione 126. num.5.
parte prima,& deciſione 298.num.7. parte ſecunda , Me-
noch.de arbit.iud.lib. ſecundo , cent.1. caſu 185. num.25.
64 nec aliquid operatur,ſi diſpoſitio principalis,vel cau-
ſa ceſset,puta,quia ſit nulla.*Gabriel.de clauſulis , concl.*
3.numero 82. Lancellot. de attentat. parte 3. capite 32.
numero 265.Pariſ.de reſignat.benef.libr.octauo,quæſt.11
numero 46.Mar.Antonin.vbi ſupr. libr.primo , reſol.105
*num.5.6. & 7.*Item perinde valere eſt ipſa gratia con-
65 ualidatoria , quæ gratiam conualidatam anteceden-
tem præſupponit. *Geminian. conſilio 11. numero 2. &*
conſilio 128.numero tertio ,& diſpenſationis defectum.
66 *Rota deciſ.436.num.2.par.1.diuerſ.Marta vbi ſup. p.1.*
clauſ.321.Garc. vbi ſup.p.4.c.3.n.44. & Aug.Barboſ. de
clauſ.clauſ.56.

Clauſula 17.

67 Super ea quoque inter aliquos lis , vel etiam ſuper
dicto beneficio lis.

Dicta clauſula apponi ſolet de ſtylo , nam ſi eſset
lis,& non exprimeretur,gratia eſset ſubreptitia, ideo
Papa litem,& litis ſtatum habet pro expreſſis facit tex.
in c.inter de re iud. Rebuff.vbi ſup.in praxi, in forma noua
prouiſion. verſ.ſuper ea quoque,& in part.1.ſignatura, n.
13.Mar.Antonin.ubi ſup. lib.1. reſol.29. n.15. Marta ubi
ſup.p.1.clauſ.280.

Clauſula 18.

68 Nec aliter,quam ſi,nec alias, aliter nec alio
modo.

Clauſula,nec aliter quam ſi importat formam *Dec.*
conſ.528.num.11.Rot.dec.446.num. 5. part.1. & dec. 199.
num.4.par.2.diuerſ.Mar.Antonin.vbi ſup.lib.2.reſol. 33
69 *num.8.* ita etiam clauſula,non alias,aliter nec alio mo-
do,importat formam præciſam , *Alex. conſ. 3. num. 4.*
70 *lib.1.Mar. Antonin.vbi ſup. reſol.56. & 96.n.4. Veral.*
dec.82.n.4. & importat conditionem ſuſpenſiuam , &
71 facit vt nihil actum videatur. *Clarus recept. ſenten.§.*
emphiteuſis,quæſt.13.verſic. item quæro Mar. Antonin.a.
lib.1.reſol.62.n.2.& eſt clauſula reſolutiua , & facit per
inde ac ſi nihil actum ſit *Alex.d. conſ.3. num.4. Clarus*

& Veral.vbi ſup.& eſt limitatiua voluntatis,& præſer-
tatiua ſui iuris in caſu contrario. Veral.d.dec.83. num.
3.& dec.84.n.10.p.3.Marta vbi ſup.p.1.clauſ.76.Rot.dec.
747.n.1.p.2.in recentior.Steph. Gratian vbi ſupra diſcept
forenſ.c.175.n.1.& 29.c.532.n. 21.& c.587. nu.11.& c.
748.n.12.vide Card.Seraph.dec.838.1603.403. & 110.&
Aug.Barb.de clauſ.clauſ.29.

Clauſula 19.

73 Dummodo non ſit alteri ius quæſitum.

Hæc clauſula nedum præſeruat ius in re,prout com-
muniter Doctores tenent Calderin. conſil.8. in fine de
reſcript.Rebuff.in praxi in forma nou.prouiſ. veridummo.
do tempore. Staphil. de lit. grat. titulo de form. mand. de
prouid.n.4.Mar. Antonin. vbi ſupra lib.1. reſol.9. num.3.
Moneta in tract.de commutat.ult.uolunt.c.12. n.463. ve-
74 rum etiam præſeruat ius ad rem quæſitum per ele-
ctionem,ſeu præſentationem , quando ius eſt conſide-
rabilem ad regulam de non tollendo iure quæſito , et
Caſſador.dec.3.num.3.et deciſion.18.num. 2.de præb.Rota
deciſione 572.numero ſexto parte prima , et deciſione 52.
num.3.& dec.253.num.1.et 2 in.recent.Garc .ubi.ſup.p.4.
c.3.num.20.Marta ubi ſup.p.1.clauſul 35. Steph. Gratian
vbi ſup.cap.780.num.17.& 18. Mareſcott. vbi ſup.lib.2.
cap.2.num.172.& 173. Doct. in cap. cum Bertoldus. de re
iud.Riccius in praxi rer.for.eccleſiaſtici dec.195.num.204.
Prax.Archiep.Leonis part. 2.c.17. de poteſtate iud. deleg.
num.17.& 18.Maſſob.vbi ſup.prælud.7.dub.21. num.149.
75 hoc tamen non procedit , quando conſtaret Papam
velle iuri quæſito præiudicare ; quia tunc aliter intel-
ligeretur de omni præiudicio.Sarnen.vbi ſup.de non tol.
iur.quæſ.q.1.ver.illud tamen;item illud procedit, ſi præ-
76 ſentatio acceptata fuit ;Sarnen.vbi ſup.nu.13.& ſi præ-
ſentatus à medietate patronorum deroget alteri me-
dietati, d.clauſula non impedit derogationem prædi-
ctam ; Marta vbi ſup.n.3. & fuit dictum in vna Piſana
Capellaniæ. 20. Martii. 1594. coram Blanchetto Achil. de
Graſſ.dec.18.de probat.
77 Et hæc clauſula operatur, vt ſi eo tempore conſtet
alteri eſſe ius quæſitum , gratia ſit nulla c. examinata
de confirm.utili,uel inut.Sarnen.ubi ſup.n.41.& hæc clau-
ſula intelligitur de iure valido, & canonizabili , & ex-
78 cluſiuo impetrantis , Sarnen.in reg. de public. reſignat.
quæſt.17.ante uerſic. quibus , & habet vim expreſſionis
79 tituli , & poſſeſſionis alterius , ideoque tollit ſubre-
ptionem,Fel.in c.in noſtra corol.36, & in c. ſuper literis
80 n.11.de reſcriptis , & dicta clauſula ſemper intelligitur
81 quamuis non exprimatur,ita Sarnen.d.quæſt.1 num.1.&
præſeruat ius ad rem, ſi tale ius ſit exequibile , vel
quando pendet lis ſuper eo,& eſt deductum in iudicio
Bellamera conſil.34.num.25. et 34. Roman.conſilio 256.et
ibi addit.
82 Sunt tamen qui dicunt per hanc clauſulam,dummo
do &c præſeruari tantum ius in re non ius ad rem per
illud verbum,queſitum, ideſt ius radicatum ,incorpo-
ratum,ac plenum,Sarnen. ubi ſupra de non toll.iur. quæs.
quæſt.4.num.13.Rota deciſione 659.nu. 4.p.1.diuers.& ius
83 ad rem non eſt plenum , unde de eo non eſt facienda
mentio in collatione Papæ Put.dec.255.num.5 parte 2.
Caſſad.dec.3.num.3.de præbend.
84 Tamen in praxi teneas dictam clauſulam dummo-
do &c. præſeruare etiam ius ad rem , quod tamen
limita.
85 Primo id non procedere, quoties in literis Apoſto-
licis eſſet adiecta clauſula anteferri,quia per eam ſub-
latum cenſetur omne ius ad rem quouis modi quæſi-
tum.cap.penult.de præb.lib.6.Fel.in c.cauſam quæ hm 26.
in princ.de teſtibus Mandoſ.de ſignat.grat. in rubr.de e.x.
ſtatiuis.verſ.nulli debeatur.Lapus allegat.79.num.1.Veral.
86 dec.217.n.5.d.1. præſertim ſi in eiſdem literis (vt fieri
ſolet) eſſet adiecta alia clauſula non obſtantibus vna
cum decreto irritanti.Fel.in c. in noſtra n. 35. de reſcript.
Creſcent.dec.6.n.5.de conc.preb.
87 Secundo limita illud procedere in iure quæſito ad
ad rem alio modo , quam ex narratis in literis Apoſto-
licis.Creſcent.vbi ſup.Sarenne,d.q.1.num.41.de non toll.iur.
88 quæſ.Oldrad.conſ.330. in fine,Ferret.conſ.285.num.3. &
deniq.dictio , dummodo de ſui natura non importat
conditionem,ſed admonitionem ſecundum Io.And.in
cap.non poteſt.de præb.lib.6.quem refert,& ſequitur Ro-
ta deciſ.1.de conditionibus appoſitis, in antiquis & Meno-
ch.de arb.iud.lib. 1-q.86.num.28. & de hac cluſula vide
Gonz.vbi ſup.gl,15.§.1.num.67.& 68.Card.Seraph.dec.
1153.1374, 1484. et 1498. et Auguſt. Barboſ. de clauſ.
clauſ.20.Card.Mantica dec.156. & clauſula , dummodo
eius diſpoſitio ad nos hac vice pertineat in prouiſio-
ne beneficij reſeruati non ponitur ratione reſeruatio-
nis expreſsè in literis , ſed ratione clauſulæ generalis,
ſiue præmiſſo', ſiue alio quouis modo Card.Seraph.dec.
755.et Barbos. vbi sup.clauſ.21.& de hac clauſula fuit di-
ctum in Barchinone n.beneficii 26. Nouembr.1627.coram
R.P.D.Durano.quæ in calce operis eſt dec.89.

Clauſula 20.

Quorum tenores.

89 Hæc clauſula operatur in diuiduã omniũ expreſſio-
nem cum omnibus ſuis qualitatibus , Fel.in c.nonnulli.
90 num.6.de reſcript.Caſſador. ſuper regul. deciſ.10. num.3.
& dec.38.nu.3.& per eam cenſetur derogatum cuicum-
que conſtitutioni etiam habenti clauſulas deroga-
91 torias.Fel.ibid.Gabriel.de clauſulis.lib.6. concl.5.num.1.
Mar.Antonin.var.reſol.lib.1.reſol.46.num.8 . Marta vbi
92 ſupra parte 1.clauſul.193.& fuit inuenta,vt eſſet certa
via,quæ Papa poſſet derogare gratijs Præcedentibus,
93 de quibus notitiam non habet Gonz.vbi ſup.gloſſa 36.
num.30.& regulariter ſufficit pro plena ſpecificatione
Gonz.ibidem numero 29.& 64.& eſt clauſula conſpicua
Gonz. ibid. num. 11. et num. 22. adducit plura de huius
94 clauſulæ effectu,& habet vim cuiuſcunque litis, iuris,
& prætenſionis in iudicium deductæ, Rota dec.506.nu.
5.p.1.in recent.& operatur ſpecificationem , eorum, ad
95 quæ relata eſt Rota vbi ſup. dec. 466. num.5.p.1. et dec.
96 128.num.5.part.2. & tollit ſubreptionem Rot.ibid. dec.
596.num.8.par.2.Garc. vbi ſup.p.3.cap.1. n.234. & per
eam cenſetur derogatum regulis Cancellariæ,ac ſi de
97 verbo ad verbum fuiſſent expreſsè . Sarnen. vbi ſup. in
præm.reg.cancell.quæſt.6.circa finem.verſ. quorum tenores
Stef.Gratian.diſceptat.forenſ.cap.182.n.18.c.441.num.9.
c.548.n.12.& c.635.n.9.Mareſcott. vbi ſup.var.reſol.lib.
1.c.19.n.9.& 10.& lib.2.c.48. & de hac clauſula vide
Praxim.Archiepiſc.Leonis p.1.c.13.num.21.de immun.ec-
cleſ.& p.3.c.38.n.173.de excomm. vide Card.Saraph. dec.
16.291.296.510.981.& 998.Card.Mantic.dec.76.& Aug.
Barb.de clauſ.clauſ.70.

98 Clauſula 21.

Anteferi.

Hæc clauſula ſolet extendi de ſtylo Curiæ ita , aut
ſi aliqui ſuper prouiſionibus ſibi faciendis de benefi-
ciis eccleſiaſticis in illis partib.generales,vel ſpeciales
dictæ Sedis,vel Legatorum eius literas impetrauerint
etiamſi per eas ad inhibitionem , reſeruationem ,
& decre-

& decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum, qui-
bus omnibus aſſecutione dictorũ beneficiorũ volumus
99 anteferri, *Rebuf. in praxi in forma noua prouiſionis*, & tollit
omnem ſubreptionem. *cap. mandatum de reſcript*. & fa-
cit de poſteriore priorem. *Bellam. conſ. 33. nu.* 20. & non
100 trahitur retro in præiudicium iuris quæſiti ad rem,
niſi aliter conſtet de intentione Papę. *Giminian. conſil.*
101 38. & nihil operatur, niſi ille cui eſt conceſſa, ea vti
voluerit. *Calder. conſil. 5. num. 2. de translat. prælat. Mar-*
102 *ta vbi ſupra p. 1. clauſ.* 212. & per hanc tolluntur reſer-
uationes, & expectatiuę tam generales, quam ſpeciales
& impetrans præferri debet etiamſi habens expectati-
uam acceptauerit, ſed non tollit ius, in re, ſed ius ad
rem. *Rebuf. vbi ſupr. verſ. aut ſi aliqui* de hac clauſula la-
te *Felin. in c. capitulum, num. 6. & in cauſam quæ de reſcri-
pt. Mar. Antonin. vbi ſupr. lib. 1. reſol. 9. n. 13. Verall. deciſ.
337. n. 5. p. 1. Ricc. vbi ſupr. dec. 195. n. 207. Monet. de com-
mentvlt. vol. c. 11. de mutat. ſtat. eccl. & benef. à n. 457. ad
461. Auguſt. Barb. de clauſ. clauſ. 6. & clauſ. 8. ſecun. impreſſ.
Ludgun.*

Clauſula 22.

Acſi à die datæ.

103 Per hanc clauſulam retrotrahitur collatio ad diem
datę ipſarum literarum. ita in puncto *Gabriel. de clauſ.
concluſ. 3. n. 38. Staph. de lit. grat. in form. mand. de prouid.
verſ. prima igitur form. n. 5. & de vlt. & de effectu clauſ. nor.
ſic. ſeptimo, & vltimo. Creſc. dec. 7. de com. prab. Flam. Pa-
riſ. de reſig. benef. lib. 1. q. 6. nu. 52. Mar. Antonin. vbi ſupr.
lib. 1. reſol. 9. n.* 102.

Clauſula 23.

104 Dummodo accedat conſenſus, vel acce-
dente conſenſu.

Hæc clauſula inducit conditionem *Put. dec. 18. lib. 3*
quæ impleri debet, & expreſſus conſenſus requiritur
vt ſi dicat accedente conſenſu patronorum, quia tunc
conſenſus expreſſus requiritur. ita *Sarnen. in reg. de impe.
benef. per obit. q. 11. n. 2. Put. deciſ. 282. n. 3. lib. 3. Marta vbi
ſupr. clauſ. 3. n. 1. & 2. Card. Seraph. dec. 1163. in Piſtorien.
Plebanię 24. Mar. 1623. cor. D. Nauar.* quæ in calce oper.
eſt *dec. 84. & in ead. coram eod. 12. Iunii. 1623.* quæ in fine
eſt deciſ. 85.

Clauſula 24.

105 Dummodo eius diſpoſitio ad nos hac
vice, &c.

Ponitur hæc clauſula ratione clauſulę generalis, ſiue
pręmiſſo, ſiue alio quouis modo, non ratione reſerua-
tionis expreſſe in literis, neque reddit gratiam condi-
tionalem *Marta d. p. 1. clauſ.* 37. & totam gratiam, om-
106 niaq. in ea contenta qualificat, & reſtringit. *Rota dec.
77. n. 6. p. 2. in recent. Card. Seraph. deciſ. 755. & Aug. Bar-
boſam de clauſ. clauſ. 21,*

Clauſula 25.

107 Dummodo intruſus non ſit.

Hæc clauſula intelligitur de intruſione præter na
ratam *Sarnen. vbi ſupr. de iure quæſito 1. in fine Creſcentius
deciſ. 7. de iurepatron.* & facit gratiam conditionalem,
108 *Mart. vbi ſup. clauſ. 38. p. 1.* & intruſus dicitur, qui abſ-
Viuian. de Iurepatr.

109 que auctoritate eius qui conferre potuit, beneficium
occupauit *Rota deciſ. 13. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. in an-
tiq.* ſeu ille qui ſine titulo et colore in beneficio ſe in-
truſit *Felin. in c. qualiter quando il 1. num. 15. de accuſa.*
vel qui titulum, & colorem habet ſed non canonicum
110 quoniam conferens auctoritatem non habebat. *Cal-
derin. conſ. 13. verbo ſignific.* & ideo prouiſus ab ordina-
rio de beneficio Papę reſeruato dicitur intruſus, ſiue ſi
de beneficio non vacante poſſeſſionem acceperit, vel
ſi electus ſiue confirmatione ſuperioris poſſeſſionem
acceperit vel qui notoriè nullum ius habeat, vt per
Martam vbi ſupr. n. 3. & intruſus non auditur, eiuſque
111 poſſeſſio dicitur vacans, neq. iuuatur regula de trien-
nali *Marta vbi ſupr. num.* 4.

Clauſula 26.

112 Dummodo omnes inſimul non excedant.

Ita eſt verificanda ſecundum tempus reſeruationis
non translationis ſi ſit translata. *Rota in vna Carpen-
torat penſionis 15. Martii 1602. coram Card. Lancel.* & ſi
adiecta ſit reuocationi penſionis facit illam conditio-
113 nalem, vel modalem, vt ſit verificanda, ſecus ſi adij-
ciatur poſt puram reſeruationem ad modificandam
aliam clauſulam vt in *d. deciſ.* refert *Marta vbi ſupr. p. 1
clauſ. 39.*

Clauſula 27.

114 Dummodo remaneant centum pro
Rectore.

Propter hanc clauſulam probari debet concluden-
ter talis aſſertio, neque ſufficit probatio per famam
ad dec. 3. Mohedani de teſtib. idem eſt; ſi dicatur in pen-
ſione quę fructuum medietatè non excudit, quia ipſe
penſionarius probare debet exceſſum in alijs. & ex
Concil. Trid. ſeſſ. 24. de ref. c. 13. rectori Eccleſiæ parochia-
115 lis debent remanere centum Epiſcopo autem mille,
116 & in alijs beneficij pẽſio pro fructuum medietate ſo-
let concedi, & aliquando pro maiori ſumam *Mart. vbi
ſup. p. 1. clauſ.* 42. & ſimiliter eſt alia clauſula, dummodo
remaneant quinquaginta liberi pro rectore, ideſt de-
117 ductis oneribus ordinarijs, & intelligitur prout duca-
ti valent in loco beneficij, vbi in dubio facienda eſt ſo-
lutio *Marta vbi ſupr. clauſula 43.* quæ clauſulæ verifica-
ri debent per penſionarium, etiamſi agatur contra
eum, qui penſioni conſenſit *Rota dec. 417. n. 5. p. 2. in re-
118 centior.* fallit tamen, quando huiuſmodi clauſula
non eſt appoſita reſeruationis penſionis, ſed conſe-
tiue ad modificandum, & limitandum clauſula ante-
cedentẽ, etiamſi aliæ penſiones annuę vltra præfatas
119 alijs perſonis aſſignatę exigant *Rot. vbi ſup. n. 1. Garc.
de benefic. p. 1. c. 5. numer. 371. 397. & 404. Mareſcott.
ſupr. var. reſolut. lib. 2. c. 1. num. 72. & ſeqq. vide Card.
Seraphin. dec. 951. &* 1122.

Clauſula 28.

120 Dummodo cauſa non ſit inſtructa.

Cauſa dicitur inſtructa, quando eſt relata in Rota,
nec poſt terminum ad articulandum, nec poſt conclu-
ſum in cauſa inter duos, tertius audiri debet, quoniam
cauſa inter illos inſtructa eſt *Rot. deciſ. 4. de iudic. in an-
tiquiorib.* & ſi additum ſit, & in iuriſdictionem con-
ſenſum, non requiritur vtrumque, ſed alterum ſuf-
ficit *Marta vbi ſupra part. 1. clauſ. 36. vbi num. 1.* dicit di-

ctam clauſulam reddere ſententiam nulla latam vigo-
re commiſſionis habentis dictum clauſulam ſi cauſa
121 erat inſtructa,

Clauſula 29.

122 Cuius ad id expreſſus accedit conſenſus,

Hec clauſula cum ſit concepta per verba præſerti
temporis ſtat cauſatiuè non conditionaliter *l.inſtitu-
tio talis,ff.de cond:t.inſtitut.* præſertim quando eſt poſi-
ta in literis,quia tales literæ expeditæ non fuiſſent ſi-
ne conſenſu *Put.dec.439.lib.1.et dec.18.lib.2. Verall.dec.*
213.& 220.part.1.& intelligitur de conſenſu poſito, &
ſcripto a tergo litterarum. *Marta d.p.4. clauſ.22.Marc-
ſcott.vbi ſup.lib.2.c.1.à n.137.*

Clauſula 30.

123 Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum
præſentium dumtaxat conſequen-
dum,

Papa per hanc clauſulam reddit prouidendum ca-
pacem gratiæ, *Dec.in cap. Apoſtolicæ col. 2. de except,*
Alberic.in l.a procedente in princip, C.de dilationib.Boer.
124 *dec.290.*quæ non habebit effectum ſi per annum vel
vltra dictus prouidendus ſteterit in excommunicatio-
ne,quia tunc obſtat regula Cancellariæ Apoſt, quæ eſt
65.de inſordeſcentibus, quæ talis eſt,& refertur *à Qua-*
125 *ranta in ſumma Bularij.reg.Cancel.Apoſt.*
Item ne perſonis, pro quibus literæ ſuę ſanctitatis
emanabunt, ob generalem abſolutionem à cenſuris
eccleſiaſticis, quibus ligati forent,ad earum effectum
indeferenter concedi, & in literis Apoſtolicis apponi
ſolitam,præſtetur occaſio cenſuras ipſas vilipendendi
& inſordeſcendi in illis,ſtatuit,& ordinauit huiuſmodi
abſolutionem,& clauſulam in literis, quas in futurum
cum illis concedi contigit,non ſuffragari non paren-
tibus rei iudicatę, incendiarijs, violatoribus Eccleſia-
rum, falſificantibus,& falſificari procurantibus lite-
ras,& ſupplicationes Apoſtolicas,& illis vtentibus re-
ceptatoribus, & fautoribus eorum ac res vetitas
ad infideles deferentibus violatoribus eccleſiaſticę
libertatis,via facti, auſu temerario, Apoſtolicis man-
datis non obtemperantibus,& Nuncios, vel executo-
res Apoſtolicæ Sedis, & eius officialium eis commiſſa
exequętes,impedię tibus,qui propter præmiſſa,vel ali-
quod eorum excommunicati à iure, vel ab homine,
per quatuor menſes ſcienter excommunicationis ſen-
tentiã huiuſmodi ſuſtinuerint,& generaliter quibuſcũ-
que aliquibus etiam alias quam ut præfertur, quomo-
dolibet ligati,in illis per annum continuum inſordue-
126 rint, & talis inſordeſcens in excommunicatione per
annum de hęreſi habetur ſuſpectus.*Rota dec.580, parte*
*3.libr. 3: diuerſ.*igitur dicta clauſula regulariter tollit
impedimentum proueniens à cenſuris, ideſt, ab ex-
communicatione,ſuſpenſione, & interdicto *Rebuff.in*
praxi,in for.non.prouiſ:verſ. teque abſoluentes, & Marta
d.p.1: clauſ.47. Garc. de benef. parte 7.cap: 14. Suarez. de
cenſuris,disput.17.sect. 1, num. 2. et aliqui volunt per di-
127 ctam clauſulam comprehendi etiam irregularitatem
verba illa, eccleſiaſticis penis, quia irregularitas non
eſt cenſura,ſed pęna,alij negant, quia abſolutio non
datur ab irregularitate, ſed diſpenſatio. vtramque
opinionem refert *Garc.d.part.7.cap.11. nu.54. 56.561.*
et 59.Moneta in tractatu de commutat.vltim.volunt.c.10
de derogat. qualitat. in fundat. benef. appoſit.a num.464.
vbi n.469: ait hanc clauſulam abſoluere etiam à cen
128 ſuris reſeruatis in Bulla Cœne Domini præterquam
ab incurſa ob hæreſim, & *Garciam ubi ſup. numero 71*
129 ait etiam ordinarios vti poſſe hac clauſula per quam
130 abſoluuntur impetrans ab illis cenſuris & pœnis, à
quibus ordinarij eoſdem abſoluere poſſunt.

Clauſula 31.

131 Vt aſſerit,ſeu vt aſſeritur,

Hæc prima refertur ad impetrantem, qui tenetur
aſſerta iuſtificare, quæ differt ab illa clauſula, vt aſſe-
ritur *Rota dec.60.et 77. de reſcript.in antiq.Caſſad.dec.4.*
num.11.de reſcript. et decis. 7.de iurepatr. marta ubi ſupr
132 *p.1.clauſ.197.*& per clauſulam,vt aſſeritur narratiua
non dicitur eſſe partis *Rot.dec.619.n.6. p. 2. in recent.*
133 & per eam nihil includitur *Gonz.vbi ſup.gl.32.n.12.*
& 14. Rot.dec.461.n.1.p.1.in dd.recentiorib.& *Card.Sera-*
ph.dec.388.

Clauſula 32.

134 Siue alio quouis modo,

Hæc clauſula intelligitur, itaut comprehendat om-
nem modum etiam per indirectum,*gl.inc.ut inquiſitio-*
*nis.§.probib.de hæret.lib.6.*et quando alis nihil operare-
135 tur,intelligitur de diſſimilibus,aut de maioribus ex-
preſſis.*Crauett.conſil.294.num.3. Marta ubi ſupr.part.1.*
136 *clauſul.140.*et ſecundum ſtylum Curiæ et communes
concluſiones capit tantum uacationem tempore datę
prouiſionis contingentem, *Sarnen. de publicand. reſi-*
gnat. quæſtione 16. Rota deciſione 49. num.5. et deciſione
309.num.2.part.2.in recentioribus Gonz. ubi ſupra gloſſa
15.num.86. Marta ubi ſupra clauſ.172. Maſſob. in praxi
hab.conc.ad uac.par.eccl.praelud.26.dub.35.n.9.

Clauſula 33.

137 Vt præmittitur,

Hec clauſula eſt reſtrictiua reſpectu precedentium,
clem.ne in agro.§.abbate.et ibi gloſſa de ſtat.mon. et *Mar-*
ta d.p.1.claus.202.et p.3.clauſ.94. Rebuff.ubi sup.in form.
non.prouiſ.verſic.ſiue ut præmittitur.

Clauſula 34.

138 Cuius valor,

Valor expreſſum cum ſit pars narratiuæ eſt proban-
dus.*Flam.Pariſ.de reſig.benef.lib.10.quæſt. 3.n.39. Mar.*
Antonin.var.reſol.lib.1.reſol.36.n.12.& ſeq.& reſol.
104.n.25.Put.dec.24.lib.1.Caſſador.dec.7.de iurepatr.
139 & falſo expreſſus vitiat gratiam. *Fel.in c. ad aures.n.*
4.de reſcript. vbi Dec.n.11. niſi ſit expreſſus imperſona-
liter,vt aſſeritur, quãdo verba præcedentia concepta
140 fuerunt in perſonam impetrantis,ſecus quando om-
nia verba loquuntur vniformiter,& uidetur,quod im-
petrans omnia aſſeuerit,uel quando verba concepta
ſunt in ſecunda vel tertia perſona dicendo vt aſſeris
vel vt aſſerit.*Fel. in d.c. ad aures, n. 10. & vide Monet*
vbi ſup.de commut.vlt.vol.c.10.de derog.qual.in fund.ben.
appoſ.n.488.
141 Qui ualor iuſtificari debet iuxta tempus datæ im-
petrationis. *Caſſad. decis.19. in fine ſuper regul. Cancell.*
Verall.dec.264.num.6.& dec.230.num.1.par.3.Greg.XV.
dec.13. & dec.419. & teſtes deponentes ſuper ualore
bene-

142 beneficij deponere debent deductis oneribus, et de
tempore datæ Gregor. dec. 357. num.. et locationes etiã
geminatæ non probant valorem. Sarnen. in reg. de valo-
143 re. quæſt. ult. in fine. concurrentibus tamen adminicu-
144 lis probant, et excuſant à mala expreſſione, et à pœ-
na regulæ 54. Cancellariæ Apoſtolicæ de exprimendo
vero valore beneficiorum in impetrationibus. Caſſa-
dor. deciſ. 20. in princ. & num. 2. ſuper regul. Verall. dec. 78.
num. 1. p. 2. & dec. 49. part. 3. Annotat. ad Gregor. XV. dec.
105. num. 5. & 6. et valor in gratia narratus per non
145 exceſſum, non iuſtificatur per teſtes deponentes per
aſcenſum, quia ſtat ſimul, quod valor aſcenſat ad ſum-
mam expreſſam, et non ſit verum quod non excedat.
Rota dec. 186. numer. 3. & 5. dec. 429. num. 3. & deciſione
443. p. 2. in recentiorib. Greg. XV. dec. 247. & ibi annot. &
de valore vide Sarnen. in reg. de valor. Rebuff. in praxi in
146 p. 3. ſignaturæ verſ. necnon verus valor, Garc. ubi ſupr. de
benefic. par. 5. cap. 5. à n. 187. et quomodo probetur valor
147 vide eundem Garc. d. p. 5. c. 3. num. 218. & part. 6. cap. 2
num. 165. et quod valor ſit iuſtificandus de tempore
impetrationis dicit etiam Steph. Gratian. diſcept. foren.
c. 510. num. 1.

Clauſula 35.

148 Pro expreſſis habentes.

Hæc clauſula operatur, non obſtantibus quibuſuis
derogatorijs Fel. in c. nonnulli, n. 6. de reſcript. Sarnen. in
in proem. regul. quaſt. 6. num. 6. Rebuff. ubi ſup. tit. de diſpen-
ſat. rat. ætat. et facit quod omnia exprimi poſſunt. Put.
149 dec. 89. nu. 1. lib. 1. non tamen operatur in his, quæ ſunt
150 cõtraria narratis ſecundum doctrinam Angeli in leg.
151 omnes, n. 2. C. de præſcript. 30. vel 40. ann. et operatur ac
152 ſi tenores ſpecificè inſerti eſſent. Caſſad. dec. 10. ſuper re-
153 gul. et perinde eſt ac ſi omnia contraria ſpecificata eſ-
ſent. Dec. conſ. 165. & operatur expreſſionem omnium
qualitatum, et circumſtantiarum, quæ eſſent exprimē-
dæ. Geminian. conſil. 65. numero vigeſimoprimo, vide
Martam dict. part. 1. clauſ. 101. & Aug. Barboſ. de clauſ.
clauſ. 59.

Clauſula 36.

154 Non obſtantibus, etc.

De hac clauſula eſt textus, in c. cum aliquibus de re-
ſcript. lib. 6. & in c. ult. de ſent. excomm. lib. 6. & in c. quia
155 ſæpe. in fin. de elect. libr. 6. de ea Rebuff. ubi ſup. in form. nou.
prouiſ. verſ. non obſtantibus, et tollit omnia, quæ gratiæ ob
ſtare poſſunt Iaſon. con. 210. col. 4. in fine lib. 4. Rot. dec. 506.
n. 1. p. 1. in recentiorib. et de hac clauſula tract. Mareſcott.
vbi ſupr. var. reſol. lib. 1. c. 19. num. 8. & c. 29. num. 72. & c.
35. num. 4. quæ clauſula ſatis eſt ad tollendum priuile-
156 giũ non clauſum in corpore iuris, clem. 1. in fine de ſe-
pult. ſed per eam non cenſetur derogatum ſtatuto par-
157 ticulari. Fel. in c. nonnulli num. 23. de reſcript. item non
auget gratiam, ſed declarat intentionem concedentis
158 quatenus ſit dubia contra conceſſa. clem. 1. de præb.
non tamen tollit ſubreptionem. Corneus conſ. 125. num.
159 14. lib. 6. nec per eam cenſetur derogatum regulis
cancellariæ, niſi expreſsè dicatur Sarnen. in proœm. quæſt.
160 5. ſeu 3. neque tollit obſtacula perſonalia. Calderin
161 conſil. 1. reſcript. nec cenſetur derogare diſpoſitio-
ni firmatæ conſenſu partium. Crauett. conſil. 241. col. 9.
item non tollit ius quæſitum laico ex fundatione,
vel dotatione etiamſi adſit clauſula motu proprio, niſi
162 exprimatur. Staphil. vbi ſup. de vi, & off. clauſ. §. de clau-
ſulis non obſtantiarum. num. 1. & ſeqq. & ſi diſpoſitio, fir-
Viuian. de Iurepatr.

163 per qua eſt dicta clauſula ſit nulla, etiam d. clauſula
eſt nullius effectus Angel. conſ. 30. num. 32. Marta d. p. 1.
clauſ. 79. Mar. Antonin. d. lib. 1. reſol. 5. num. 16. & ſeq. &
reſol. 46 n. 7. & reſol. 58. num. 6. Gonz. vbi ſup. gl. 9. §. 1. n.
57. Steph. Gratian. vbi ſup. diſcept. forenſ. c. 421. n. 15. & 16.
c. 458. n. 6. & c. 342. n. 22. Card. Seraph. dec. 433. Auguſt
Barb. de clauſula clauſ. 43. 44. 45. 46. & 47

Clauſula 37.

164 Supplentes, etc.

Hæc clauſula non ſupplet deffectum cauſæ Redoan.
de reb. eccleſ. non alien. ſub vocabulo alienat. verſic. & ſi ſit
facta n. 13. Mogon. dec. Lucen. 12. n. 21. nec ſupplet defe-
ctus ſubſtantiales Dec. conſ. 14. n. 75. Mar. Antonin. ubi
ſup. lib. 1. de reſol. 5. n. 29. & 30. neque tollit defectũ po-
165 teſtatis facientis actũ confirmatũ, Rot. dec. 2. de conf. ut.
vel inut. in nouis Abb. in c. inter dilectos n. 8. de fid. inſtrum.
et prædictum eſt verum quando Papa ignorauit Rota
dec. 455. n. 4. p. 1. diuerſ. et d. clauſula tollit tantum defe-
ctus iuris poſitiui Dec. 410. col. pen. defectus debent eſſe
166 ſpecificati ad hoc, vt per d. clauſulam tollantur. Dec.
conſ. 606. col. 4. non tamen hæc clauſulam ſupplet de-
167 fectus prouenientes de iure naturali. Alex. in l. ſi filius
a patre §. vlt. in fine ff. de lib. & poſth. et ideo non ſupplet
defectum citationis, quæ eſt de iure naturali. Sarnen.
168 compendio ſignat. fol. mihi. 161. verſ. & etiam, neque ope
ratur quando læditur ius tercij. Ruin. conſ. 35. numer. 35.
neque tollit defectus concernentes perſonam ſuppli-
cantis Specul. in tit. delegato. §. nunc oſtendendum. verſic.
169 18. Marta d. p. 1. clauſ. 181. Steph. Gratian ubi ſup. c. 599.
numer. 9. Card. Seraph. dec. 975. & Auguſt. Barboſ. de clauſ.
clauſ. 104.

Clauſula 38.

170 Decretum irritans.

Per hanc clauſulam ordinarij collatio in contra-
rium facta annullatur, ipſo iure et etiam alius actus
cõtrarius prouiſioni cui eſt adiecta d. clauſula per tex.
in clem. 1. de elect. Mareſcott. ubi ſup. var. reſol. lib. 2. c. 38.
ubi latiſſ. Steph. Gratian. ubi ſup. diſcept. forens. cap. 283. n.
3. et 23. cap. 208. nu. 24. c. 415. n. 22. c. 416. num. 7. c. 440. n.
16. c. 517. n. 19. c. 574. num. 5. et 9. cap. 730. n. 44. et c. 791.
numer. 13.
171 Immo nec valet actus in contrarium factus etiam de
partiũ conſenſu per textum in c. ſtatutum, et ibi gloſ. in
verbo, committatur. et c. diſpendia, de reſcript. lib. 6. quia d.
clauſula ſtat pro forma Bal. et alij in l. 2. ff. de lib. et poſth.
Rebuff. in praxi in form. nou. prou. verſic: nos enim ex nunc
irritum, et cæt. vbi actum contrarium dicto decreto fa-
172 ctum de conſenſu partiũ valere contendit, et d. clau-
ſula inficit poſſeſſionem, et titulum, Caſſad. dec. 1. et 2.
de reſt. ſpol. Rot dec. 99. lib. 1. part. 3. diuerſ. nihil autem
operatur in gratia conditionali ante coditionis euen-
173 tum. clement. 1. de conc. præb. ligat etiam ignorantes
c. ſi eo tempore, & ibi gl. in verbo ignoranter, de elect. lib. 6.
174 item quamuis d. clauſula operetur, vt nullus inferrio
poſſit manus apponere, & conferre, attamen hoc pro-
175 cedit in reſignatione, ſecus in prouiſione per obitũ.
Achil. de Graff. deciſ. 14. de reſtit. ſpol. Marta ubi ſup. d.
par. 1. clauſ. 255. & p. 3. clauſ. 20. Sarnen. in reg. de trienna-
li, q. 51. verſ. præterea, Mar. Antonin. d. lib. 1. d. reſol. 5. nu.
15. reſ. 8. n. 11. reſol. 13. n. 4. reſol. 98. & reſol. 108. n. 18. Garc.
176 ubi ſup. p. 5. c. 1. n. 24. quod decretum irritans habet in
hibitionem in ventre, ac vim priuatiuam, & auocati-
uam, & eſt potentius reſeruationem, gloſſ. in d. capite ſi

177 *eo tempore, in verbo prouiſionem, de elect. libr. 6.* verum
ſi appoſitum ſit in gratia obtenta de beneficio tam-
quam de reſeruato, cum tamen non ſit reſeruatum,
non afficit, neque quoad diuerſum modum vacationis
latè *Gonzal. vbi ſup. gl. 67. per totam*, dictaque clauſula
178 nihil operatur, quando appoſita non eſt ſuper certo
corpore beneficij, *Rota dec. 423. n. 5. par. 2. in recentiorib.*
quæ clauſula dicitur acceſſoria, neque ampliat princi-
179 palē diſpoſitionem, ſed tantum tollit ſubreptionem,
*Rota dec. 569. num. 8. p. 2. in dd. recentior. & de hac clauſu-
la vide Rotam dec. 41. n. 9. p. 1. dec. 516. n. 4. dec. 570. n. 6. &
7. dec. 613. n. 3. dec. 625. n. 3. & dec. 752. n. 6. p. 2. in dd. re-
centiorib. Prax. Archiep. Leonis, in c. 32. de mala benefic.
collat. n. 23. vide Card. Seraph. dec. 141. 351. 364. 1413. &
1471. Auſt. Barboſ. de clauſ. clauſ. 112. Card. Manticam
dec. 286. &* 300. & de decreto irritanti fuit dictum in
*Anagnina Beneficii, 15. Martii, 1627. coram R. P. D. Vbal-
do*, quæ in calce operis eſt dec. 83.

Clauſula 39.

180 Diſcretioni veſtrę, & ſuper quibus conſcientiam
veſtra oneramus.

Stante hac clauſula, cauſa non poteſt ſubdelegari,
quia tunc perſonæ induſtria cenſetur electa, *Abb. Fel.
& alii in c. ult. de off. deleg.* præſertim ſi adſit d. clauſula,
181 ſuper quibus conſcientiam veſtram oneramus, quæ
facit delegationem perſonalem, *Iaſon. in l. a iudice, limit.
5. C. de iud. vide Mar. Anton. Genuen. in ſua praxi Archiep.
Neapolit. c. 69.* dd. cauſis delegatis plura frequentia in
praxi, & d. clauſula quid operetur in breui, & commiſ-
ſione ſi in euidentem, vide *Canalc. dec. 46. n. 381. & Card.
Seraph. dec. 448. & 1176. Aug. Barboſā de clauſ. clauſ. 13.
& ſequentib. Martam ubi ſupr. dict. part. 1. clauſ. 274. &*
182 *371. ubi nu. 3. & ſequent.* demonſtrat, an iudex debeat
iudicare ſecundum acta, & probata, an vero ſecundum
propriam conſcientiam, & communis eſt Doctorum
opinio Iudicem debere iudicare ſecundum acta, &
probata, vt ibi, de qua tractant Doct. *Abb. & Card. in
c. paſtoralis, §. quia vero, n. 8. & Fel. num. 23. de off. deleg.
Nauar. in c. humanę aures, 22. p. 5. q. 2. Card a Turrecrema-
ta in c. iudicet. 3. q. 7. nu. 1.*

Clauſula 40.

183 Diſtrictus inhibentes.

Si commiſſio ſit facta Iudici iuriſdictionem haben-
ti, & cum d. clauſula, iudex ſi contrafaciat, attamē ge-
ſta contradictam commiſſionem valent, *gl. in clem. 1.
verbo, inhibentes, de iureiur.* ſed prædictus iudex contra-
faciens punitur, *c. dilectus de preb.* dummodo in tali com-
miſſione non adſit etiam decretum irritans, quia tunc
geſta contra talem commiſſionem ſunt nulla, *Staphil.
ubi ſup. de lit. grat. tit. de vi, & effectu clauſul. in §. diſtrictus
inhibentes Marta d. p. 1. clauſ. 275.*

Clauſula 41.

184 De plenitudine iuris Canonici.

Hæc clauſula includit omnia iura canonicalia, &
præcipuè perceptionem quotidianarum diſtributio-
num ſecundum *Ant. de Butr. in c. pro illorum, de preben-
dis, Staphil. ubi ſupr.* in literis pro creato in canonicum,
quamuis interdum conſuetudo ſit contraria, *Marta d.*
185 *part. 1. clauſ. 260.* & ideo receptus in Canonicum, vel
Decanum a Capitulo cum plenitudinę iuris canonici
dicitur vere factus particeps quotidianarum diſtribu-
tionum ipſe, & eius ſucceſſores, alias d. clauſula exclu-
deret ſeruitium perſonale chori, & ſuum ſignificatum.

Clauſula 42.

186 Derogatoria.

Derogatio generalis ſufficit, etiamſi leges, & priui-
legia haberent clauſulam derogatoriam in contra-
rium, *Feder. de Sen. conſ. 47. n. 1. et 3.* & tollit conſuetudi-
187 nes particulares, & ſtatuta, *Corneus conſ. 83. nu. 16. vol.
4.* & ſi cum derogatoria adſit motus proprius, tunc tol
luntur conſuetudines, & ſtatuta vnius eccleſiæ etiam
in tertij præiudicium, *Staph. ubi ſup. rubr. quomodo dero-*
188 *getur ſtatutis, & conſuetudinibus,* ſed nō tollit partium
conuentionem, niſi de illa facta ſit mentio ſpecialis,
Ferret. conſ. 319. num. 2. vol. 2. in dubio autem d. clauſula
reſtringenda eſt ad inualidas, & friuolas diſpoſitiones,
189 *Decius conſ. 33. colum. 7. et conſ. 276. col. ult.* de clauſula
latè *Marta ubi ſup. d. p. 1. clau. 261. Mareſcott. ubi ſup. var.
reſol. d. lib. 1. c. 51. n. 22. & lib. 2. c. 35. n. 10. Steph. Grat. ubi
ſup. diſcep. foren. c. 48. n. 20. 22. & 25. & c. 673. n. 24. & ui-
de Card. Seraff. dec. 291. & 417. & 716. Auguſt. Barboſ. de
clauſ. clauſ. 114.*

Clauſula 43.

190 In forma Cameræ.

Efficatior obligatio, & ſolutio facilior oritur ex præ-
dicta obligatione in forma Cameræ *Galleſ. in tract. de*
191 *form. Camerę oblig. p. 1. q. 6. & 2. n. 8.* quę obligatio com-
penſationem nō admittit *Capicius deciſ. 167.* niſi incon-
192 tinenti fiat liquidatio, *Afflict. dec. 381.* neque poteſt
contra eam allegari litis pendentia, *Surd. conſ. 542. nu.*
193 *14. vol. 4.* qua ſtāte agi poteſt via executiua, *Surd. cōſ.*
194 *513. n. 20. vol. 4.* nec attēditur ordo ceſſat excuſſio, &
datur creditori optio eligendi viam, quam vult, & vna
via electa, alia tamen vti poteſt, & demum operatur
195 idē, quod res iudicata, *Turret. conſ. 5. n. 12. vol. 2. Marta
d. p. 1. clauſul. 297.*

Clauſula 44.

196 Manutenere.

Manutenſio refertur ad ius, interdum ad factum, &
habet tractum ſucceſſiuum, et ſi cedens manutenere
promittit bonum nomen debitoris, & idoneum, requi-
ritur perſeuerantia, quod ſemper ſit idoneus. *Barſius
dec. Bononien.* 110. n. 20. et quoad factum, manutenere
197 eſt conſeruare, et ſuſtentare, et ita tunc quis obligatur
ad impenſam in reficiendo, non ad faciendum de nouo
*Surd. conſ. 121. nu. 25. vol. 1. Andr. Fachin. controuerſ. iur.
lib. 3. controuerſ. 70. Marta d. p. 1. clauſ. 305.*

Clauſula 45.

198 Quomodolibet.

Hæc clauſula includit omnem modum *Pauin. de off.*
199 *& poteſt. cap. ſed. uacant. prælud. 7. nu. 9. Archid. in cap.
1. de offic. uicend.* et eſt vniuerſalis, et diſtributiua, cuius
natura eſt, vt cui libet tribuat actum inſolidum, *l. non*
200 *diſtinguemus, §. cum plures, ff. de rec. arbitr.* et idem eſt in
clauſula quomodocunque. *Tiraquell. de retract. conuent.* t.
201 *§. 1. nu. 6. gl. 2. & nu. nono*, et dictæ clauſulæ oſtenduni
plenam, et exuberantem voluntatem diſponentis
Decius conſilio 137. col. 1. Marta dict. part. 1. clauſ. 36.

& Ste-

& Stephanum Gratianum vbi ſup. diſcept. for. c. 486. nu. 3. Aug. Barb. de dictionibus, dictione 283.

Clauſula 46,

202 Cautionem bancariam conſignare debent, &c.

Ad fauorem penſionarij talis cautio præſtare ſolet ad triennium cum obligatione illam renouandi, ſi rector beneficij illud reſignet. *Flam. Pariſ. de reſign. benef.*
203 *lib. 6. q. 2. nu. 149.* & idem eſt in ſcedula bancaria, *de qua Rot. dec. 284. & 285. p. 2. in recent. relata à Marta d. p. 1. clauſ. 121.*

Clauſula 47.

204 In circa, vel circa.

In ætate d. clauſula intelligi debet de duobus, vel quatuor, aut quinque, vel ſex menſib. *Alex. conſ. 88. nu. 15. lib. 6.* & in hoc quomodo regulare debeat iudex arbitrium ſuum tradit *Menoch. de arb. iud. caſu 46. n. 5.* vel poteſt verificari in duobus annis, plus, vel minus
205 *Corn. conſ. 179. n. 4. lib. 3.* & regulariter refertur modi-
206 cum. *Ant. de Butr. in c. litteræ, de dilat.* & a teſte prolata facit ambiguitatem, quæ non concludit, *Corn. conſ. 197. n. 14. lib. 2.* & in conceſſione terræ, eiuſque mẽſuræ
207 idem importat, quod propè, vel adeo modicũ, quod nihil reputatur, *Alexander conſ. 120. n. 8. lib. 2. Signorol. conſ. 332.* & ſi apponatur circa locum, importat decem
208 pedes, *l. 1. § hoc autem edictum, ff. de non. oper. nunciat.*
209 & aliquando deſignat termini incluſione aliquando vero excluſionem, *Hoſtien. in ſumma titul. de reſcr. § 7. verſ. quæro Marta d. p. 1. clauſ. 59. & clauſ. 375. vide Greg. XV. dec. 128. vbi ann. lit. A. & dec. 344. nu. 9. & dec. 558. n. 1. Rotam in recent. dec. 343. n. 2. p. 1. & Gratum de diction. d. 92. in circa, & Auguſt. Barboſam de diction. dict. 132.*

Clauſula 48.

210 Habita, vel non habita.

Aliquando quis tenetur ſoluere penſiones ex vi dictæ clauſulæ, habita vel non habita poſſeſſione beneficij, quæ tamen clauſula non operatur vltra duos vel tres annos ex benignitate Rotæ, *Achil. de Graſſ. dec. 12. n. 3. de preb. & Rota dec. 699. n. 2. p. 1. diu.* quod eſt verum
211 quando lis non eſt calumnioſa, *Veral. dec. 364. p. 1.* & aliquando alia clauſula apponitur, vt is, qui penſioni
212 conſentit, non poſſit in alterius fauorem beneficium reſignare, niſi prius intimatione facta ipſi penſionario, atque facta noua obligatione per reſignatarium de ſoluenda penſione, *Mandoſ. de ſign. grat. tit. penſiones, col. 13. Caſſad. dec. 4. de reſt. ſpol. Marta d. p. 1. clauſ. 57. Mareſc. vbi ſup. var. reſol. lib. 2. c. 18. n. 4. & ſeq. Steph. Grat. vbi ſup. c. 454. n. 8. & 12. & Card. Seraph. dec. 66. Card. Manti. dec. 339. Aug. Barb. de clauſ. clauſ. 27.*

Clauſula 49.

213 Summariè

Prædicta clauſula tollit omnes ſolemnitates iuris ciuilis, *Dec. conſ. 449. nu. 15. Granat. ad Veſtrium in praxi lib. 5. c. 1. n. 7. Maranta de ord. iud. p. 4. diſt. 9. n. 8.* non tamẽ cẽſetur ſublatę probationes neceſſarię, ſed intelli-
214 gitur ſummarię, ideſt, breuiter, omnia enim ſubſtãtialia iudici ſunt adhibenda, ſed modo breuiori, & requiritur libellus, litis conteſtatio, ſententia diffinitiua, debentq. aſſignari dilationes, ſed breuiore, ſecus ſi agatur de cauſa fauorabili præiudiciali, vt alimentorum, & tunc ſufficit ſemiplena probatio, *Bart. in extrauag. ad reprimendum ver. figura, n. 9. et in ver. ſummariè n. 13. Marta d. p. 1. clauſ. 180. Grat. vbi ſup. de dict. d. 258. ſummariè Steph. Grat. vbi ſup. c. 509. n. 30. & ſeq. & Aug. Barboſa de clauſulis clauſ. 103.*

Clauſula 50.

215 Sine ſtrepitu, & figura iudicij, ſola facti veritate inſpecta.

Per hanc clauſulam non poteſt intelligi data facultas procedendi nulliter, *Bar. in d. extrauag. ad reprimendum ver. videbatur,* facit textus, *in clem. 2. de iudicijs, & in clem. ſæpe, de verb. ſignif.* & ibi dicta verba declarãtur, & ibidem *gl. Marta vbi ſup. p. 1. clauſ. 164. Barboſ. d. clauſ. 103. vbi ſup.*

Clauſula 51.

216 Ipſo iure, ipſoque facto.

Ipſo iure, vt quando beneficium amittitur ipſo, iure, ideſt, quando ius ſtatuit, quod beneficium amittatur ob crimen, vel aliam iuſtam cauſam, vt per hæreſim: nam hæreticus priuatur beneficij ipſo iure, *c. ad abolendam, § 1. de hæreticis,* & tanquam vacantia poſ-
217 ſunt impetrati, & aliter amittitur beneficium ipſo iure, vt per *Rebuff. in praxi p. 3. de modis amitt. beneficia n. 1. & ſeqq.*
218 Ipſo facto, idem ferè eſt, quod ipſo iure *c. 2. ne cler. vel monachi, lib. 6.* & facit textus *in l. vlt. verſ. ſcituros.*
219 *C. locati,* vbi æquiparatur ipſo iure, & ipſo facto, uel facto, ideſt, ſimul atque ſit commiſſum delictum, ut
220 oh æreſis. *c. cum ſecundum, de hæret. lib. 6.* quia lex notat hoc caſu factum, & ſententiam *d. l. vlt. Rebuff. vbi ſupr. Aug. Barboſa de diction. dict. 152.* & denique vt dixi *Rot. dec. 520. n. 8. p. 2. in recent.* omnia iura mundi loquentia & dicentia aliquid ipſo iure fieri, intelligenda ſunt ſecuta declaratione, ut per Archid. & Io. And. *in c. 1. de bom. lib. 6. Tiraq. in l. ſi vnquam verſ. reuertatur, n. 360. C. de reuoc. donat.* & ideo dixit *Pract. Papien. in forma libel. pro turbata poſſeſſione, verſ. ipſo facto, & ipſo iure,* & ibi
221 additio, quod inter hæc non eſt differẽtia quoad iuris affectum, quia ſemper requiritur ſententia, & tunc executio fit prius per legem, deinde per iudicem, et ſi ſit incurſus ipſo iure, effectus eſt, vt a tempore, commiſſi criminis habeatur ratio fructuum et eſt interdicta bonorum alienatio. *Iac. de Beluiſ. in Auth. de inceſtis nuptijs, § 1. Bart. in l. poſt contractum, ff. de don.*
222 In excommunicatione autem latę ſententiæ à iure et lege nulla eſt differentia, ſi dicatur, ipſo iure, uel ipſo facto, quia ſtatim ac quis contrafecit, eſſe excomunicatus, et eſt latæ ſententiæ, non ferendæ, *Greg. Sair. de cenſuris eccl. lib. 1. capit. 11. num. 7.* nam intelligitur ipſo iure ſic diſponẽte, et ipſo facto conſequente mediãte delicto perpetrato, ſeu facta contrauẽtione.
223 Et in materia uacationis beneficiorum ipſo iure, vt per ſententiam, multi ſunt effectus relati a *Gonz. vbi ſup. gl. 15. n. 140. vſque ad finem,* et eſt differentia, utrum aliquid fiat ipſo iure an per ſententiam, ut per *Tiraq.*
224 *vbi ſup. in d. ver. reuertatur à n. 266. ad n. 462.* vbi ponit centum et quatuor effectus prouenientes à lege, ipſo iure aliquid facientes.
225 Ipſo iure, ideſt ipſo iure, ſic diſponente, adeo vt

non

non ſit opus hominis miniſterio, *Abb. in c.1. de re iudicio. Felin.in c.Rodulphus, n.24.de reſcriptis*, & quod ipſo
226 iure, & ipſo facto ſit idem, *vide Tiraq. vbi ſupra dict. verbo reuertatur, nu.143. & 144.* faciunt dicta per *Gratum de dictionibus, dict.93.incontinenti, dict.126.mox. & d. 365.ſtatim.*
227 Quod autem in pœnis ipſo iure incurſis requiritur ſententia declaratoria ponit latè Felin.*in d. cap. Rodulphus, num.35. & 36. de reſcriptis, & in c.cum non ab homine, col.4. de iudic. Tiraquell. vbi ſupra num.*400. neque
228 tunc requiritur, quod iudex per ſententiam puniat, ſed ſatis eſt, quod pronunciet, delictum commiſſum, pœna autem ſequitur a iure impoſita, *Bart.in l.eius, qui delatorem ad finem principij, ff.de iure fiſci, & Felin. d.cap. Rodulphus n.37.* limitat quatuor modis prædictam con-
229 cluſionem.

Primo niſi factum eſſet a deo notorium, vt non ſit opus aliqua declaratione.

Secundo, quando qualitas ipſo iure inducta competit, & adeſt, litem iam inchoata.

130 Tertio, reſpectu fructum, quibus ob crimen ipſo iure quis eſt priuatus.

Quarto, quando pœna ſecum trahit executionem abſque hominis miniſterio, quoniam vim ſuam infligit abſque declaratione, vt eſt in pena excommunicationis ipſo iure inflicta, quia ipſo iure afligit, & inhabilitat eum, qui in illam incidit ſine alia declaratione per textum in *c.paſtoralis in fine, de app.*

231 Quapropter taliter excommunicatus repellitur a communione, celebratione, cæteriſque actibus excommunicato prohibitis, vt ſimiliter habetur in *capit. vltim.de cohabitation.cleric. & mul.* ſed quoad hæc, vt taliter excommunicatus debeat ab aliis vitari tamquam talis opus eſt declaratoria iudicis, niſi quis excommunicatus ſit ob notoria clerici percuſſionem, quæ nulla poſſit tergiuerſatione celari, *Felin.in d.c.Rodulphus.num.39.Tiraq.ubi ſupr. num.* 401. & ad talem declarationem par eſt citanda *gl.in clem.præſenti, verb.*
232 *conſtiterit de cenſib. Fel.in d.cap.Rodulphus num.*41. & a
233 dicta declaratoria appellari poteſt *gl.vlt.in c.cupien-*
234 *tes §.quod ſi verbo, priuatos de elec.lib.6.* quamuis a pœna ipſo iure incurſa appellari non poſſit, *c.quia nos, de app.*
235 & d.appellatio non ſuſpendit dictam excommunicationem *Felin.in d.c.Rodulphus, n.43.*

Clauſula 52.

236 De iure, & de facto.

Hæc clauſula in arbitrio operatur, vt poſſit procedere etiam diebus feriatis ob neceſſitatem hominum, in arbitratore autem: vt poſſit etiam in diebus feriatis, in honorem Dei, quia arbitrator dicitur pacis mediator
237 *Abb.in c.quintauallis, n.22.iure iur.* & vterq. poterit ex d.clauſula iudicare ſecundum veritatem, & ſuam conſcientiam *Lap.alleg.78.num.9.* & ſine partis citatione, *Ang.conſ. 367. num.* 10. & de hac clauſula videas *Iaſonem in §.in bona fidei n.27.Inſtit.de act.Rot. Gen.dec.21.n. 8.Caualcan.deciſ.28.num.15.p.2. & Martam vbi ſup. p. 1. clauſul.*257.

Clauſula 53.

238 Sine vitio ſpolij.

Talis clauſula operatur in breui Apoſtolico, vt eiectus a poſſeſſione vigore breuis non poſſit agere ſpolio *Lanc.de attent.lit.pend.in præf.n.* 394. non tamen excuſat a vitio attentatorum, quando poſſeſſio eſt capta
239 lite pendente, niſi etiam adſit clauſula, & ſine vitio attentatorum *Veral.dec.151.n.4.p.3.* & intelligitur, qua-
240 tenus breue ſit iuſtificatum alias competit actio ſpolij *Marta d.p.1, clauſ.167.*
241 Adde quod continuare poteſt qui in ſua poſſeſſione etiam poſt inhibitionem propter regulam quia qui continuat non attentat. *Achill. de Graſſ.dec.36. appelat. Pariſ.conſ.vlt.lib.4.Gab.conſ.50.n.17.lib.1.* id tamen non procedit in inhibitione totali de cuius viribus cogno-
242 ſcere non ſpectat ad iudices inferiores item etiam non procedit, quando cauſa eſt commiſſa ſuper ipſa continuatione, & ſuper illo actu particulari, vt per *Ripam in c.cum.M.Ferarienſis num.193.d.conſtitut.annot.ad Greg.XV.dec.203.n.7.*

Clauſula 54.

243 Statum, & merita.

Sufficiens litis mentio ex tali clauſula reſultat, ac ſi in indiuiduo litis mentio facta eſſet, *Rot.dec. 20. de reſcr.in nouis Fel.in c.cæterum nu.2.de reſcr.Sarn. in reg. de triennn.q.14.n.7.* & operatur litis expreſſionem ad gra-
244 tiæ validitatem, quæ non poteſt impetrari lite pendente niſi facta mentione litis *Caſſad.dec.18.num. 6.de*
245 *preb.* & facit ceſſare ſubreptionem, etiam quod non ſit dictum, quod lis erat inſtructa. *Achil.de Graſ.dec.9.de reſcrip.* & hęc procedunt, quando in gratia eſt facta litis mentio, nam per d.clauſulam eſt idem tunc, ac ſi fuiſſet expreſſus ipſius litis ſtatus, alias d.clauſula nihil operatur. *Achill.decisione, nona* non tamen cenſentur per dictam clauſulam facta mentio rei iudicatæ *Marta d. parte 1. clauſ.174.*

Clauſula 55.

246 Sublata.

Hæc clauſula tollit iudici iuriſdictionem, & facultatem parti opponendi, quæ pars audiri non poteſt niſi habita oris aperitione, *Card. in c. quia diligentia vol.2.de elect.Put.deciſ.50.num.5.lib.1.Veral. deciſ.134.num. 4.p.*
247 3. & reddit ſententias nullas, & proceſſus nullos, *Par.conſ.1.n.38.lib.4.* ipſo iure etiã parte non opponente *Dec.conſ.275. num. 2.* dummodo gratia habens hanc clauſulam ſit producta, *Sarnen.in reg.annalis quæſt.4. n.4.*
148 neque poteſt opponi de defectu intentionis, ſeu ſu-
249 breptionis, præſertim ſi gratia ſit ex motu proprio, & oris aperitio tollit effectum dictæ clauſulæ, & illius ob-
250 ſtaculum remouet, & dat facultatem impugnandi gratiam, *Afflict.dec.228.num.13.* latè de vi, & efficacia d.clauſulæ, *Marta d.p.1.clauſ.176.Garc.vbi ſup. de benef. p.6.c.13.a nu.81. & ſeq.late Gonz.vbi ſupr.gloſſ. 66. Rot. parte 1.deciſione 461.num. 1. & ſeqq. & p.2.deciſ.177.nu. 3.dec.423.n.5. & deciſ.569.n.9.in recentior, Marcſcot. ubi ſupr. var.reſol.lib.2.c.37.Steph. Gratian. ubi ſupr. diſcept. forenſ.c.113.n.72.c.559.n.60. & c.791.n.12. vide Cardin. Seraphin.deciſ.351.510.764.766.761.1020.1251. 1293. & 1348. & Card.Mant.dec.309. & Aug. Barboſam. de clauſ. clauſ.* 102.

auſula 56.

uam, & quas.

Per hanc clauſulam cenſetur commiſſum totum negocium principalem ex communi obſeruantia *Mandoſ.in prax.com.format.17.quæſtion.2.Honded.conſ.27.nu. 44.Rota deciſ.684.n.3.p.3.lib.3.diuer.Mar.Antonin.var. reſol.*

reſol.lib.2.reſol.8.n.2. et per eam non præcedente ap-
253 pellatione,uel non conſtito de illa, poteſt procedi
prout in prima, *Rot.dec.187.num,5.p.2.diuerſ.* et poteſt
pronunciari prout in prima, *Rota dec.546.n.1.p.2.in re-
centior.Marcheſan.de commiſſion.p,2.commiſſ.1.c,t.n.93.
Mareſcot.vbi ſup.lib.1.c,20.Sarnen,de infirmit.reſig.q.34.
n.4.* dunmodo acta ſint tranſportata,et per appella-
tionem cenſetur deductũ omne remediũ ſibi cõpetẽs.
253 *Marta d.p.1.clauſ.120.n.4.& ſeq.* prædictaque clauſu-
la compræhendit petitorium,et poſſeſſorium, *Sarn,vbi*
254 *ſup.* et intelligitur generaliter, et non ſtat reſtricti-
255 ue. *Sarnen.ibid.* niſi ſit additum,de, & ſuper præmiſ-
ſis, tunc enim ſtat reſtrictiuè,et ſi d.clauſula ſit appo-
256 ſita in commiſſione poſſeſſorii facit,ut etiam peti-
torium deduci poſſit, *Rot.dec.455.num.22.p.2.in dd.re-
centior.* et inſuper operatur,quod ſententia lata in gra-
257 du appellationis ſuſtineatur tamquam in prima,
Rot.dec.731.n.5.p.2.in d.recentior, et d.clauſula æquita-
258 tem ſapit. *Marcheſan.vbi ſup.commiſſ.2.cap,1.num,15.
Steph.Gratian.vbi ſupra cap.121.num.25.c.494.nu.22.c.
534.numero 19.& cap.781.n.23.vide Card.Seraph.dec.57.
1644.1013,1241,& 1327.& Aug. Barboſam de clauſul.
clauſ.67.*

Clauſula 57.

259 Ius,& Iuſtitiam

Hæc clauſula facit,quod in acceſſoriis, et conſe-
cutiuis ſufficiat libellus generalis, *Gabriel.de.clauſul.
conſil.3.numer.4.* et ſi in libello multa ſint narrata,
et ſuper uno tantum ſit ſpecialiter concluſum,d.clau-
ſula operatur ut ſuper omnibus narratis poſſit ſenten-
tia ferri, *Aretin.in §.omnium.num.15.Inſtitut. de action.*
ſed quoad non expreſſa nihil operatur, *Menoch.de ar.
bitr.iudic.queſt.72.numer.15.* & operatur, quod agen-
260 in poſſeſſorio obtinere poſſit in petitorio, ſi ex nar-
261 ratis elici poſſit actio ad petitorium, et è contra,
*Corneh.conſil.91.in princip.volum.4.Alexand.conſil.102.
numer.9.& conſil.206.numer.7.libro 2.Marta dict.part.*
262 *1.clauſul.65.* & per talem clauſulam cenſentur inten-
tatum remedium magis utile ipſi petenti, *Marc.An-
tonin.var.reſolut.d.lib.2.reſol.15.num.17.* et vide Ste-
phan.Gratian. *vbi ſup.c,24.n.4.vide Aug.Barboſam de
clauſ.clauſ.35.*

Clauſula 58.

263 Saluo iure.

Hæc clauſula dicitur ſalutaris. *Rota deeiſ.256.&
deeiſ.257.part.1.& decis.44.part.2.diuerſ.Felin.in capit.*
264 *ſignificant.numer.26.de libel.oblat.* et per hanc actor
plus debito doloſe petiiſſe non dicitur, *Speculator.
titul. de libell.concept.§.nunc oſtenditur in fin.* additur
265 etiam clauſula, ſaluo iure ſuperflui, ſeu imperti-
nentium de quibus *Marta dicta parte 1.clauſul.353.&
& 354* et hoc clauſula, ſaluis ſupraſcriptis, et infra-
ſcriptis reſtringit, et modificat generalitatem,
*Marta vbi ſupra clauſ.355.Auguſt.Barboſ.de clauſ.clauſ
83.84.& 85.*

Clauſula 59.

266 Sine præiudicio executionis litterarum Apoſto-
licarum.

Per hanc clauſulam præſeruatur facultas execu-
tori litterarum Apoſtolicarum procedendi ad execu-
tionem non obſtante iudicio ordinario, *Put.dec.77.lib.
1.Rota deeiſ,609.num.1.p.1.& deeiſ.79.num.3.p.2.in re-
centior.Mareſcot,vbi ſupr.var.reſol.libr.1.c,55.nu.31.&
cap.85,num.4.& lib.2.c.137.n.1.Stephanus Grat.vbi ſup.*
267 *diſceptat.forenſ.c.41.num.20.& ſeq.& c.399.n.7.& 9.*
& facit commiſſionem conditionalem, itaut prouiſus
ab Ordinario cedere debeat poſſeſſionem prouiſo à
Papa, *Lancell.de attent.p.2.c.20.limit.13.n.1.* & non puri-
268 ficata conditione non eſt in cauſa procedendum,
*Put.decis.34.n,1.lib.1.Marcheſan.de commiſſion.part.2.c.
15.num.9.Mar.Antonin,var.reſolut.lib.1.reſol.8.n.1.* po-
269 teſt tamen dici de ipſius nullitate poſt factam exe-
cutionem, quia facta executione eſt conſummatus d.
clauſulæ effectus,& Iudex functus eſt officio ſuo. *Put.*
270 *dec.419.lib.2.& d.clauſul.* intelligitur de literis an-
tea emanatis. *Lanc.d.attent.lit,pend.n.413.& 423.* &
per d.clauſulam ſuſtinetur executio facta appellatio-
271 ne pendente, *Mart.d.p.1,clauſ.160.* & de hac clauſula
vide Gonz. *vbi ſup.pract.poſt gl.in annot.numer.220.&
ſeqq.Garc.vbi ſup.p.1,c.5.n.573.Marcheſan.vbi ſup.com-
miſſ.3.c.5.n,11.12.& 13.& Card.Seraph.dec.247.1098.
& 1484.& Aug.Barboſ.d.clauſ.clauſ.91.*

Clauſula 60.

272 Non retardata ſolutione, vel ſine retardatione
ſolutionis penſionis.

Stante hac clauſula Iudex non poteſt procedere,
niſi prius ſoluta penſione, *Sarnen.in compend.ſignat.n.8.*
273 *Caſar.de Graſſ.decis.8.numer.1.de re iud.* & ſtante d.
clauſula, etiam lite pendente penſio ſoluenda eſt, *Ste-
phil.de lit.inſtit.§.in primis,nu.84.Gigas de penſionib.q.
35.num.9.Didac.Couar.var.reſol.lib.2.c.1.n.7.Mareſcot.*
274 *var,reſol.lib.1.c.22.* etiamſi per appellationem ſen-
tentia ſuſpendatur,& etiam non docto de aliqua qua-
ſi poſſeſſione exigendi,& ſatis eſt, quod literæ ſint ex-
peditæ, etiam quod ex actis conſtet de nullitate pen-
ſionis latè *Marta d.p.1.clauſ.165.Marcheſ.vbi ſup.com-
miſſ.1.c.4.a n.37.* vbi ait, quod dict.clauſula non appo-
nitur pro penſione impoſita ab inferiore,puta Epiſco-
po,neque quãdo eſt ſuper pluribus beneficijs,quæ po-
ſtea fuerunt diuerſis collata. *Garc.vbi ſupr.p.1.c.5.à nu.*
275 *516.Sarnen.vbi ſupr.in compend.ſignat.circa finem, in
verſ.confirmatur iſta opinio.& Card.Seraph.dec.1017.&
Aug.Barboſ.de clauſ.clauſ.93.*

Clauſula 61.

276 Generalis.

Iſta eſt ſemper reſtringenda ſecundum naturam
actus ſuper quo eſt interpoſita, *l.iubemus,C.ad Velleian.*
nam generalis ad ſpecificata tantum refertur, *l.ſi de
certa,vbi Doct.C.de tranſact.* quod eſt verum, quando
præcedit clauſula ſpecialis, *Alex.conſ.117.n.3.lib.1.*
277 quoniam clauſula generalis poſita poſt ſpecificata
reſtringitur ad præcedentia narrata,quando reſtringi
poteſt ſaluo recto ſermone, *Bart.in l.emptori.§.Lucius*
278 *n.3.ff.de pactis,* & clauſula generalis non comprehen-
dit maiora expreſſis, *gl.in l.ſi fugitiui,in verbo,quolibet,*
279 *C.de ſeru.fugit.* & ſi poſita ſit in fine ad omnia referri
debet,ſingula ſingulis congruè referendo, *gl.vlt.in l.*
280 *ſi negotium.C.de neg.geſt.Dec.conſ.186.n.4.* & clauſulæ
generales poſitæ in ſupplicatione poſt verſiculum, &
cum abſolutione,&c.dicuntur diſpoſitiuæ,& ideo am-
pliant,vel reſtringunt gratiam. *Caſſad.dec.5.nu.2.de re-*
281 *ſcru.* & non capiunt vacationes futuras, *Felin.in cap.*
282 *conſtitutus,n.22.de reſcript.* & ſi poſitæ ſiat in priuile-
gijs

giꝭs non porriguntur ad ea, quæ ignorata præſumitur, *Natta conſ.206.n.6.* & poſitæ in mandato reſtringuntur circa contenta in mandato, *c.qui ad agendum, de procurat.lib.6.*latè *Marta vbi ſupr.p.4.clauſ.1. & 2.* vbi ponit quomodo clauſulæ generales reſtringantur, *&*
283 *clauſ.3.Mareſcot.vbi ſup.var.reſol.lib.1.c.39.nu.32.& lib.2.cap.35.num.10.Stephan.Gratian. vbi ſup.diſcept.foren.cap.227.nu.44.& cap.795.num.18.& 19. vide Card. Seraph.dec.325.871.& 1264.& Ang.Barboſam de clauſ. clauſ.116.*

Clauſula 62.

284 Vniuerſalis.

Iſtæ Clauſulæ ſunt maioris efficaciæ, quam generales,& omnia nullo penitus excepto compræheudunt,
285 ita *Schrader.in tract.de feud.p.10.ſect.5.nu.71.* etiam quod præciſa ſint,& nullam reſtrictionem admittant, ampliant ſignificatum verbi,cui adiunguntur, *Schrad. ibid.n.72.& 73.& ibi n.74.& 75.*ponit quid operatur, & quid ſi geminatæ ſint,*Marta d.p.4. clauſ. 4. & Ang. Barboſa de clauſ.clauſ.126.*

Clauſula 63.

286 Specialis.

Hæc clauſula non reſtringit clauſulam generalem præcedentem, *leg.regula §.licet.ff.de iur. & fact. ign. Decian.conſil.125.colum.penult.*in dubio,alias, ſi res eſt clara, attenditur clauſula ſpecialis, *Rota deciſ.8.& 21. par.1.diuerſ.Marta d.part.4.clauſul. 6. Barboſa vbi ſupra clauſul.124.*

Clauſula 64.

287 Plura reſpiciens determinabilia.

Hæc clauſula debet pariformiter determinatè, ſi ſubeſt eadem ratio in determinabilibus, *leg.iam hoc iure.ff.de vulg.& pupil.* ſecus ſi non militet eadem ratio,*l.ſi ita ſcriptum,ff.de manumiſſ.teſt.Dec.conſ.456.nu.12.& conſ.294.n.3.Cacheran.dec.20.nu.5.& Marta vbi ſup.de clauſ.p.4.clauſ.5.*

Clauſula 65.

288 Per Ablatiuum Abſolutum.

Hæc clauſula poſita in commiſſione iuriſdictionem tribuit ſub conditione, *l.a teſtatore,ff.de cond.& demonſtr.Staph.de lit.iuſt.§.dicta num.42.*& ſi impleta
289 non ſit conditio,nulla competit iuriſdictio, geſtaq; ante dictum implementum ſunt nulla, ſi pars eis vti velit,*Put.dec.429.lib.1.Verallus dec.125.& dec.150.p.1.*
290 & de huiuſmodi conditionalis implemento debet in actis conſtare,vt Iudex ſit certus de ſua iuriſdictione, *Marta d.par.4.clauſ.7.* quod tamen non procedit
291 in clauſula conditio,quæ licet faciat conditionem, attamen Iudex poteſt procedere ad verificationem dictæ clauſulæ,*Socin.conſil.99.n.10.lib.1.Marta ibid.n.6.*

Clauſula 66.

292 Habens plures intellectus.

Stante tali clauſula, tunc illa fit interpretatio, vt minus rei natura alteretur *Menoch.conſ.62.n.27.lib.1.*
293 nam attenditur mens diſponentis ſi verba repugnēt voluntati,*Bart.in l.non aliter, ff.de leg. 3.* quia voluntas non poteſt allegari ad detrahendum verbis,*Bald. in l. cum virum,C.ad fideicom.* item verba clauſulæ intelligi
294 debent ſecundum communem vſum loquendi, *l.librorum,§.quod tamen caſſius,vbi Bart.aliꝭ, ff.de leg.3.l. labeo,de ſuppel.leg.*& cōmunis vſus loquendi, qui erat
295 tempore diſpoſitionis attendi debet, non autem vſus, qui poſtea venit, *Card.Mantic.de coniectur.vlt. vol.lib.3.cap.8.num.6.Dec.conſ.472.num.10.* debetque attendi communis vſus loquendi illius loci,vnde con-
296 trahens originem ducit, vel in quo verſari conſueuit, *l.ſi ſeruus plurium, §.vltim.ff.de leg.1.* & in du-
297 bio ea fit interpretatio,quæ vulgari loquendi conſuetudini magis congruit, quia omnis intellectus dicitur extraneus,qui auribus vulgi non conſonat,*Alex. conſ.102.n.13.lib.7.Alba conſ.6.num.1.Card.Mantica vbi ſup.n.4.*

Clauſula 67.

298 Clauſulæ executiuæ.

Illæ ſunt,quæ a notarijs apponi ſolent poſt perfectū contractum, vt clauſula,de quibus,&c. quæ omnia &c.& tunc non ampliant, neque mutant principalem diſpoſitionem,ſecus ſi apponantur in verbis ſubſtantialibus,*Dec.in c.vlt.num.14.C.de pactis,& conſ.38.n.2.*
299 *Cacheran.dec.194.n.3.* & regulariter dictæ clauſulæ non ampliant, nec mutant principalem diſpoſitionem, *clem.1.vbi communiter de præb.Cacheran.ibidem Abb.in c.cum noſtris,n.21.de conc.præb.Rota dec.708.nu. 2.p.1.in recentioribus Stephan.Gratian.vbi ſupr. diſcept. for.c.201.n.92.c.609.nu.10.& ſeqq.& cap.627.num.34.*
300 etiamſi tunc remanerent ſuperfluæ, vt in d.clem.1.
301 *Decian.conſ.52.n.20.& 28.*ſi tamen ſint conditionaliter prolatę,*Rol.conſ.13.n.29.lib.3.*quæ tamen limitantur,ſi clauſulæ prædictæ poſitæ ſint ad augendum,
302 quia tunc augent,*Cephal.conſ.40.n.14.vol.1.*& interpretantur diſpoſitionem,ſed illam non alterant, *Cacheran.dec.161.num.3.& dec.164.num.2.* & dd. clauſulis colligitur,& declaratur mens diſponentis, *Dec.conſ.*
303 *423.nu.8.& 9.* & in litteris clauſulæ executiuæ nihil
304 operantur,quia ponuntur preter Papæ intentionem
305 *Imola in dict.clemen.1.Honded.conſil.14.num.49. vol. 1.vide Martam dicta parte 4.clauſul.20.vide Card.Seraphin.deciſione 433.& 570.Auguſt. Barboſam de clauſulis clauſ.115.*

Clauſula 67.

306 Clauſula in fine poſita.

Hęc refertur ad omnia pręcedentia, *leg.1.& ibi Iaſon.num.4.C.de liber.præter. Felin.in c.cauſamque, num.4. de reſcript.Mandoſ.ſuper reg.Cancell.quæſtione 2.numer.2. in præludio,Gabriel.de clauſul.concluſione 9.numero primo,Iaſon.in l.talis ſcriptura,numero 36.ff.de leg. 1. Mareſcot.vbi ſupra var.reſolut.libr.2.capite 138. numero 47.*
307 *Cardin.deciſ.460.*etiamſi pręcedentia contineant di-
308 uerſa,*Mandoſ.ibid.*quod tamen procedit, quando nulla ratio concurrit,quare magis ad vnum,quam ad alterum referatur *Roman. conſ. 480. n. 7.Rota dec.105. n.9.p.1.in recentior.& Card.Mantica, dec.52.*quod tamen.
309 Fallit primo,quando non congrue,& non commodè ad omnia præcedentia referri poteſt,*d.clem.hoc, de præb.Alex.conſ.6.5.lib.2.*
310 Fallit ſecundo,quando ſumus in odioſis *Capic.deciſ. 108.n.*

108. *numero decimoquarto.*

311 Fallit tertio, quando inter caſus præcedentes, & illum, qui in fine ponitur eſt diuerſa ratio, *leg.3.Cod. de libert.prętterit.Rota deciſione 767.num.5.part.2. in dd. recentior.*

312 Fallit quarto, quando d.clauſula per ſe ſubſiſtit, *Bart.in d.l.3.§.filius,ff.de lib.& poſth.*& ideo ſi eſt appoſita ad aliquam diſpoſitionem qualificandam, vel limitatè ad cauſam proximè expreſſam, ſeu cōtinuatiuè, & acceſſoriè, tunc relationem non petitur; *l.vltim.§.ita,& ibi Bart.ff.de liberat.legata.*

313 Fallit quinto in his, in quibus eſt facta ſpecialis prouiſio, *l.ſed & ſi per prætorem,§.deinde,ff.ex quib.cau.maio.Gabr.vbi ſup.concl.8.n.9.*

314 Fallit ſexto, quando ex tali relatione reſultat contrarietas, *l.ſi idem,cum eodem,& ibi gl.in verbo earum, ff.de iuriſd.omn.iud.*

315 Fallit ſeptimo, ſi diſpoſitio, ad quam refertur, efficeretur inutilis, *lege cum vulgari, ff.de dotat.prælegat.*

316 Fallit octauo, quando ſequereretur abſurdum, *Abb. in c.eccleſia noſtra,n.5.de elect.*

317 Fallit nono, ſi pœna appoſita eſſet in aliqua parte diſpoſitionis, quia in alia non cenſetur repetita, *gl.in c.2.verbo ſanctioni,de vit.& hon.cler.*

318 Fallit 10.in his, quæ incidenter, vel ſeu cauſa demonſtrationis poſita ſunt, *Bar.& Bald.per illum tex.in l.ſicut,§.ſi a filio,ff.de l.1.*

319 Fallit 11. quando reſtringeretur diſpoſitio, quæ largè interpretari deberet, *cap.cum dilecti,de donationibus.*

320 Fallit 12. quando mens diſponentis locum haberet etiam non facta relatione *Fel.n.in d.c.cauſam quę, n.4. de reſcript.*

321 Fallit 13. ſi in alio capitulo aliquid ſubaudiatur, quia tunc d. clauſula in alio capitulo non cenſetur repetita. *Felin.ibid.*

322 Fallit 14. ſi ex d.relatione reſultaret iurium correctio *Abb.in d.c.eccleſia noſtra n.5.*

323 Fallit 15. in his, quæ in referente excepta ſunt, *Alex. conſ.56.nu.8.lib.2.*

324 Fallit 16. ſi reſultaret intellectus iuri contrarius *l.ſi adoptiuus,ff.de adoptionibus.*

325 Fallit 17. quia ſi plura ſint capitula ſuper eodem negotio habentia orationem perfectam, tunc clauſula poſita in vno capitulo non refertur ad aliud, *l.3.§. ſi filius.vbi Bart.n.1.ff.de lib.& poſth.*

326 Fallit 18. quando reſultaret abſonus intellectus, per not.in clem.ne in agro, §.cæterum, de ſtatu regular.

327 Fallit vltimo, quando adeſt maior ratio, quod referatur ad proximiora quam ad præcedentia, vide late dicentem, Martam d.par.4.clauſul.23.& in materia plurium ſubſtitutionum clauſula poſita in fine refer-
328 tur omnes, *Roman,conſil.480.num.7. Alex.conſil.66. num.6.libr.3.Dec.conſ.79.nu.2.Card.Mantica de coniect. vlt.vol.lib.3.tit.14.n.8.Steph.Gratian.diſcept.for.c.245. nu.27.*

329 Et de clauſula generalia cōtra, quid operetur, & an habeat vim oppoſitionis in ſpecie, vide eundem *Grat. vbi ſup.c.268.n.20.& 22.c.363.nu.11.& 13.& c.455.n. 2.& 3.*

Clauſula 69.

330 Parito parito breui parito iudicato.

Hæc clauſula parito reddit commiſſionem, & iuriſdictionem conditionalem *Put.dec.429.lib.1.Staphil. de*
331 *lit.inſt.§.dicendum,n.42.* ideoque non tribuit iuriſdictionem, antequā ſi paritū, *c.cum dilecta, de reſcr.* & in actis conſtare debet de paritione, *Marta d.p.1.clauſ.90.* idem eſt in clauſula parito breui, quæ requirit realem paritionem antequam in cauſa procedi poſſit, neque
332 ſufficit oblatio; dictaque clauſula intelligitur cum effectu vſque ad finem litis, & impedit manutentionē, *Marta d.p.1.clauſ.91.Rota dec.142.n.1.p.2.in recent. Garc.vbi ſup.de benef.p.6.c.3.à n.110.Mareſ.vbi ſup.var. reſol.lib.1.c.86.n.87.*

333 Item clauſula, parito iudicato re iudicatam ſupponit, & ſolet tantum apponi, quando adſunt tres cōformes, non autem quando ſententia vnica in iudicatum, tranſiuit. & d.clauſula importat, quod ante omnia fiat integralis ſolutio. *Staphil.d.§.dicendum,nu.42.* & facit *clem.1.de re iud,* & dat iuriſdictionem ſub conditione, vt quis non poſſit audiri antequam ſit paritū,
334 & ante d.implementum geſta ſunt nulla. *Put.d.dec. 429.Marta d.p.1.clauſ.92.Marcheſ.de commiſſ.p.2.commiſſ.1.c.5.n.35.Rota dec.68.n.1.& dec.701.num.4.p.1.& dec.550.n.1.et dec.636.n.1.p.2.in dictis recentior.Gonzal vbi ſup.poſt gl.9.in annot.n.225.& 247.& Card.Seraph. deciſ.655.& Aug.Barboſa de clauſ.clauſ.53.& 54.Card. Mantica dec.289.*

Clauſula 70.

335 Omni meliori modo.

Per dictæ clauſulæ appoſitionem actus valet eo modo, quo valere poteſt, *Felin.in c.cum ſuper,n.11. de off. deleg.Dec.conſ.11.num.20.Mar.Antonin.variar.reſol.lib. 2.reſol.49.num.8.*Mareſcot,*variar.reſol.lib.1.cap.29.nu. 72.& lib.2.cap.138.num.46.& 47.* & ſi cum dicta clau-
336 ſula adſit copula, & vel alia dictio copulatiua comprehendit etiam vltra expreſſa, ſi autem ſit poſita ſine copula, operatur tantum circa expreſſa. *Veralli.dec. 124.par.2.*& d.clauſula idem eſt, quod pleno iure.
337 *Ruin.conſ.47.num.20.lib.2.* & ex dicta clauſula diſpoſitioni adiecta colligitur ſpontanea, & enixa mens diſponentis, *Felin.in d.cap.cum ſuper num.11.* & per di-
338 ctam clauſulam cenſetur; quis non ſe reſtringere ad caſum ſpecificatum, ſed vltra eum conſideraſſe om-
339 nem alium magis proficuum. *Rimin.Iun.conſ.213.nu. 120.& conſ.240.n.35.Marta d.p.1.clauſ.88.& p.3.clauſ. 56.*vbi in materia vltimarum voluntatum tractat de dicta clauſula, & dicta clauſula eſt tantæ efficaciæ, vt
340 ſi apponatur in teſtamento, facit, vt clauſula codicillaris non appoſita in teſtamento, pro appoſita habeatur, *Felin.vbi ſupra Bald.per illum textum in l.codicillis,§.vltim.ff.de leg.2.Card.Mant.de coniect.vltim.vol. lib.1.tit.9.num.11.Stephan.Gratian.vbi ſupr.diſcept.for. cap.93.numer.7.cap.216.num.34.cap.369.cap.847.n.25. cap.747.num.10.& 11.cap.764.& cap.793.* & ſi teſta-
341 tor dictam clauſulā in teſtamento appoſuerit, ſatis intelligitur conſtare de mente teſtatoris, quod voluerit recedere à priori teſtamento, quod habet clauſulam derogatoriam, *Card.Mantic.vbi ſup.lib.12.tit.8.nu. 19.*& per dictam clauſulam cenſetur, quod libellans
342 noluerit ſe adſtringere ad ſpecificata. *Crau.conſ.327. n.55.Mar.Ant.vbi ſup.d.lib.2.reſ.vlt.caſu 46.*quæ tamē clauſula licet maximam vim habeat, attamen non variat cenſum clarū, ſed operatur, quando res eſt dubia,
343 neque includit caſum non cogitatum; neque operatur in illicitis, & reprobatis, *Surd.dec.7.n.25.26.et 27. vide Card.Seraph.dec.101.239.396.478.800.993.1184. 1216.1324.& Card.Mant.dec.217.& Aug.Barb.de clauſ clauſ.52,*

Clau-

Clauſula 71.

344 In omnibus & per omnia.

Hæc clauſula plurimum operatur, *Roman. conſil.* 82. *Cephel. conſ.* 186. *num.* 12. *Surd. deciſ.* 53 *num.* 5. & ob eius vniuerſalitatem facit, vt compræhendantur ea, quę alias non compræderentur *l. baliſta. ff. ad trebell.* & ex-
345 tendit mandatum etiam ad rem ſubrogatam. *Put. de-*
346 *ciſ.* 21 *lib.* 1. & operatur, vt inter ſubiecta nulla ſit differentia, ſed ſint eiuſdẽ naturæ, & fortiorẽ, reddit diſ-
347 poſitionẽ alioſque effectus maximos operatur vt per *Doct. in l.* 1. *ff. de legat.* 1. *vbi Alex. n.* 9. *Iaſon. n.* 2. *& Ripa num.* 1. *Dec. conſ.* 61. *n.* 1. *conſ.* 64. *col.* 2. *& conſ.* 199. *col.* 2. & habet vim ſpecialis ſpecificationis, ideoque mandatũ cũ dicta clauſula dicitur ſpecificum *Alex. et Iaſ. in l. ſi*
348 *ruffinus*, C. *de teſt. milit.* & habet vim ſpecialis priuilegij. *Doct. in d. l.* ſed tamen per dictam clauſulam non
349 compræhenduntur ea, quæ non ſunt conceſſibilia. *Butrius conſ.* 19. *nu.* 9. neque inſolita, neque operatur vl-
350 tra mentem, nec per eam veniunt Principi reſeruata *Marta d. p.* 1 *num.* 62. attamen dicta clauſula nedum fi-
351 ctionem importat, ſed etiam veritatem in his, quæ fieri poſſunt, ideo ſi Papa caſſat vnionem in omnibus, & per omnia, vnio dicitur verè caſſata. *Angel. conſil.* 107. *n.* 17. idem ſi apponatur in legitimatione, *Decian. conſ.* 5. *n.* 53. *vol.* 3. idem, ſi quis fiat ciuis cum adiectio-
352 ne dictæ clauſulæ, quia tunc dicitur verus ciuis. *Alex. conſ.* 99. *n.* 5. *lib.* 6. *& Card. Seraph. dec.* 310. *& Aug. Barboſam de clauſ.* 31.

Clauſula 72.

353 De dictionibus.

Dictiones latæ ſententiæ recenſentur à Doctiſſ. *Tiraquel.* latiſſime *in l. ſi unquam, verſic. reuertatur. nu.* 30. *uſque ad num.* 266. *c. de reuoc. donat. & de diction.* latè *D. Aug. Barb.* amicus meus in ſuo *tract. de dictionib. & Antonius Angelus Gratus etiam in ſuo tract. de dictionib.* & dictiones, latæ ſententiæ ſunt huiuſmodi.

354 Fruſtra, nihil agit, irritum, omnino, prorſus, omnimodo, omnib. modis, nullomodo, nullatenus, nullius momenti, penitus, mox, confeſtim, incontinenti, illico, ſtatim, protinus, contineo, immediete, de repente, exemplorepente, è veſtigio, incunctanter, indilatè, cito, ſubicto, excontinenti, vlterius. auctoritate noſtra, liberè pleno iure de iure ex nunc, eo ipſo, ipſo facto, ipſo iure, incurrat ſubiaceat, ſubdatu amittat, perdat, redeat careat ſpolietur amoueatis remoueatis deponatur expellatur, arceatur, excludatur, abijciatur, priuetur, auferatur, cadat. capiat, accipiat, recipiat percipiat, ſumat, veniat, deueniat, adueniat, pertineat, potiatur, ſpectet, competet, amaneat, remaneat, acreſcat, fiat, non audiatur, denegetur, actio, non reddatur, ius habeatur, habeat, non habeat, per quid ſit per ſe, aliquatenus, aliquid, aliquomodo, teneat obtineat, valeat, aliter non valeat, liberetur, nullum
355 verba, ſub pęna excommunicationis, an ſit latæ ſententiæ, & ſim. vide eundem *Tiraquell. ubi ſupr. num.* 254. *& ſeqq.* vbi concludit non eſſe latæ ſententiæ per textum in *c. relatum de iurepatr. ibi* ſub anathematis interminatione prohibere curetis, & poſt ſubdit, ſi quis autem prohibitionis noſtræ contenptor extiterit eum excommunicationi ſubdatis, & ibidem notant *gl. Hoſtienſ. & alij.*
356 Ex vigintocto clauſulat madatorum explicat *Rebuffus in praxi benefic. titul. de clauſulic mandatorum*, & multas alia clauſulas ponit, & declarat *Martam in d. tractatu de clauſulis, & alii ſupra citati.*

Et de clauſula, ſi & inquantũ, quæ importat admiſſionẽ in his quæ ſunt admittenda, & nihil ponit ineſſe, pendet a futuro euentu, & reddit diſpoſitionem conditionalem, & dixi ſupra *lib.* 9. *c.* 1. *n.* 3. *uide* Martam *de clauſulis p.* 1. *claus.* 136. *& clauc.* 245. *Campanil. in diuer. iur. canon. rubr.* 11. *c.* 13. *à nu.* 403. *Vitalem de Cambanis in tract. clauſularum pag.* 4. *colum.* 2. *Cel. Hug. de clauſul. pag.* 506. *Marantam de ordin. iudic. part.* 6. *titul. & quando que appellatus num.* 211. *Riccium in collect.* 399. *in fin. & in praxi rer. for. eccleſiaſt. dec.* 517. *& Auguſt. Barb. de claus claus.* 88.

Informatio Iuris D. Matthęi Moretti Piſtorienſis Aduocati in Romana Curia.

In vna Piſtorien. Parochialic coram. Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſ. D. Merlino in Rota.

ARGVMENTVM.

Prouiſus in Forma Dignum de Eccleſia Parochiali ſi fuiſſet ad eam iam examinatus, & approbatus, etiam ante Datam literarum Apoſtolicarum, vel antequam illæ eſſent præſentatæ earum Executori, non debet iterum examinari, neque per dictum Executorem, neque per Auditorem Rotæ in eius locum ſubrogatum per introductionem Cauſæ in Rota.

SVMMARIVM.

1 *Examen ſuper idoneitate poteſt fieri extraiudicialiter, & ſine alicuius citatione.*
2 *Etiam ſi adeſſet intruſus, ſeu poſſeſſor beneficij, uel alius legitimus contradictor.*
3 *Actus voluntariæ iuriſdictionis dicitur qui poteſt expediri extraiudicialiter, & ſine alicuius citatione.*
4 *Executor Apoſtolicus, & Delegatus non poteſt exercere iuriſdictionem non pręſentatis ſibi prius literis ſuæ delegationis.*
5 *Fallit præſertim in beneficialibus quo ad actus iuriſdictionis uoluntarię.*
6 *Bonus, & habilis, qui retro fuit etiam nunc præſumitur talis.*
7 *Examen eſt de nouo faciendum quando probaretur, aut ob longum temporis lapſum, vel propter aliquam aliam iuſtam cauſam præſumi poſſet mutatio in iam examinato.*
8 *Semel examinatus amplius examinari non debet.*
9 *Verba, Si per diligentem examinationem idoneum repereris, ſunt intelligenda de primo tantum examine.*
10 *Examen eſt de nouo faciendum quando fuiſſet generale ad Parochiales, vel quando ageretur de alia, & diuerſa eccleſia, ſeu de aliquo nouo titulo.*
11 *Actus, valet, & tenet etiam non ſeruata forma licet contrafaciens poſſet puniri quoties ſimpliciter, & ſine clauſula anullatiua committitur habenti alias poteſtatem illum faciendi.*
12 *Forma data ad certum effectum poteſt adimpleri per ęquipollens dummodo ſequatur effectus, ad quem data fuit.*
13 *Forma poteſt omiti quando ſufficeret modus ſeruatus, & virtualiter ineſſet, ex quo ſuccedit loco illius formę.*
14 *Examen pro forma aſſignatum omitti non poteſt quamuis examinandus eſſet notoriè idoneus, vel de ius idoneitate alio modo conſtaret, quam mediante examine.*
15 *Diſpoſitio facta ſine præfinitione temporis non debet reſtringi ad aliquod tempus.*
16 *Sed ſufficit actum fieri quandocunque.*

17 Clau.

17 *Clauſula, Si, reperis, vel ſi inueneris, & clauſula, Conſtito, quando vata verificarentur coram eodem important conditionem de præterito.*
18 *Verba ſubiunctiui temporis, poſſunt importare non ſolum futurum, ſed etiam præteritum.*
19 *Præſertim ſi adſit par ratio comprehendendi vtrumque tempus.*
20 *Idoneus quandoq. apparere quis poteſt ex fortuna quæſtionum ſibi propoſitarum.*
21 *Venditio caſualis, vel mixta, quæ dicatur.*
22 *Diſpoſitio conditionalis habetur pro pura, ſi conditio erat iam adimpleta de tempore diſpoſitionis, et diſponēs ignorabat fuiſſe impletam licet conditio eſset reiterabilis, & non ſolum caſualis, ſed etiam mixta.*
23 *Et quæ ſit ratio.*
24 *In reſcriptis ſemper continetur id, quod ſi Princeps ſciuiſſet, vel de eo fuiſset interrogatus veriſimiliter conceſſiſſet.*
25 *Si ante regiſtrationem ſupplicationis ſignate in Forma Dignum detur fides Ordinarij de approbatione impetrantis, ſolet per officiales Cancellariæ caſſari Forma Dignum, et fieri Expeditio in Forma gratioſa.*
26 *Stylus eſt attendendus pro dignoſcenda mente Papæ concedentis.*
27 *Et pro illa declaranda.*
28 *Reſcripto interpræteri debent a ſtylo.*
29 *Literæ tam in Gratia, quam Iuſtitia, corriguntur, & reformantur, ſi non fuerint conceptæ ſecundum forma, & ſtylum Curiæ.*
30 *Actus non dicitur nullus etiam forma non ſeruata quando veriſimile eſt, quod diſponens noluiſſet illam ſeruari.*
31 *Auditor* Rotæ *quando poſſit in locum Ordinarij iuſtificare, & exequi literas Apoſtolicas in Formæ Dignum & beneficia conferre.*
32 *Iudex ſubrogatus poteſt ſubſcribere ſententiam illius, in cuius locum eſt ſubrogatus.*
33 *Et non tenetur ſeruare, nec reiterare terminos ſeruatos, et reiteratos coram primi Iudice.*
34 *Executores literarum Apoſtolicarum in Forma Dignum poſſunt quoad examen vices ſuas in totum ſubdelegare etiam non obſtante clauſula, Super quo conſcientiam tuā oneramus.*

R. P. Quamuis Gratia R. Riciatdi fuerit expeditæ in forma Dignum cum ſolita clauſula, ſi per diligentem examinationem adhibitis examinatoribus in Synodo diæceſana deputatis idoneum eſſe repereris &c. & quāuis etiā ipſe D. Ricciardus fuerit ad Parochialē, de qua agitur examinatus, & approbatus anteqnā literæ Apoſtolicæ ſuper dicta Gratia expeditæ, fuiſsent præſentatæ Ordinario Piſtorienſi, cui erant directæ tamen immiſſio illarum vigore eidem D. Ricciardo conceſsa non venit (vt ex aduerſo prætenditur reuocanda ſub prætextu, qnod ob non factum nouum exameu poſt dictarum literarum præſentationem, dici poſſit non fuiſse ſeruatam formam per clauſulam ſupradictam in eiſdem literis præſcriptam. Satis enim ad hoc fuit D. Riccardum fuiſse examinatum & approbatum per dies ſex poſt Datam prædictarum litterarum, in quo tempore bene potuit de illis haberi notitia in Ciuitate Piſtorij, vbi tunc degebant tam ipſe D. Ricciardus, quam etiam Ordinarius
1 dictarum litterarum executor. Et cum dictum examen ſuper idoneitate fieri potuerit extraiudicialiter, & ſine alicuius citatione. *Innoc. in capit. fin. numer. 4. in verbo examinata de translat. Prælat. Bald. in l. neque natales, num. 10. C. de probat. Zabarell. in clem. 1. in 3. not. de offic. & poteſt. iudic. deleg. Felin. late in cap. fin. num. 36. de Vinian. de Inrepatr.*

præſumpt. Rotæ deciſion. 5. n. 3. de ſentent. & re ind. in antiq. cum alijs per Garc. *in tract. de benefic. par. 6. capit. 2. numero* 242. qui inſuper ibidem *numer.* 243. 246. *& ſeqq.* pluribus comprobans idem tenet, etiam ſi adeſſet intruſus, ſeu poſſeſſor beneficij, vel alius legitimus contradictor. Et ſic dici poſſit actus voluntariæ
2 iuriſdictionis, *l. 2. & ibi gl. ff. de offic. Proconſ. Belam. dec. 649. numero 4. in fine, verſicul. ſed pro eo dicitur Oinotom.*
3 *in §. ſerui, num. 2. Inſtitut. de libertin.* Propterea bene fieri potuit per dictum Ordinarium etiam ante dictarum litterarum præſentationem, nam licet tales executores Apoſtolici, & omnes alij delegati litteris ſibi prius non præſentatis, non poſſint exercere iuriſdictionem ſibi demandatam, vt ex latè geſtis per *Ga-*
4 *briel. de execut. rei iudic. concluſ. 3. ſub numero 1. & 3.*
5 Hoc tamen fallit præſertim in beneficialibus quoa actus voluntariæ iuriſdictionis, quia in illis magis attenditur veritas, quam probatio, & ſufficit, quod opinio executores, ſeu delegati concordet cum veritate, licet etiam ipſe ignoret ſuam deputationem, *Baldus in auctorit. matri, & auiæ, in fine, verſ. quia in actionibus, C. quand. mul. tutor. off. fung. poſſ. Alex. conſ. 86. numero 2. volum. 2. Barthol. Soccin. in leg. multum intereſt 21. num 11. verſic. ſecundo limita, & ibi addit. ad Bartol. ſub litt. B in fin. ff. de condit. & demonſtrat. Felin. in cap. ſciſcitatus numero 12. verſ. fallit ſecundum cum. de reſcript. & in cap. cum ex officij, numero 29. verſ. ſecundus caſus, de præſcript. Gabriel. d. concluſ. 3. num. 20. & 21. & optime Mandel. Alban. conſ. 514. a num. 3. vſque ad fin.* tanto vero magis ſufficere debet in propoſito dictum examen, licet ſit factum ante litterarum præſentationem, cum inter ipſam, & illud interceſſerint ſolum dies quinquaginta in circa, in quo temporis ſpatio non probatur, neq. etiam (præſertim cum fuerit tam modicum) præſumi poteſt aliqua cauſa dubitandi de inhabilitate ſuperuenta, aut de mutatione, ſeu determinatione morū eiuſdē D. Ricciardi, vnde intrat regula, quo qui retto fuit bonus, & habilis etiam nunc præſumatur talis ex allegatis per *Alciat. de præſumpt. reg. 2. præſump. 8 in princ. Menoc. in eodem tract. lib. 1. q. 14. nu. 26. & Surd.*
6 *conſ. 245. n. 49.* & propterea etiam non applicantur,
7 quæ in contrarium allegari poſsent de neceſsaria reiteratione examinis, quia ſolum procedunt quando probaretur, vel ob longum temporis lapſum, aut propter aliquam aliam iuſtam cauſam præſumi poſset mutatio in iam examinato iuxta ea, quæ poſt alios tradit *Gonz. ad reg. 8. gl. 4. a n. 96. ad 98. & n. 99. & 100. et 146. ver. nec ommittendum.*

Sed quatenus etiam Domin. Ricciardus fuiſſet examinatus, & approbatus non ſolum ante præſentationem, ſed etiam ante datam prædictarum litterarum, adhuc tamen non fuiſſet in propoſito neceſſarium nouum examen ex pluribus, & præſertim.
8 Primo, ex vulgari regula, ſemel examinatus amplius examinari non debet, *c. accepimus 13. & ibi gloſſ. 1. in 1. notat. de ætat. & qualit. & ord. præficiend.* cum pluribus per Gonz. *d. gl. 4. n. 84. & pluribus ſeqq.* & ex regula *l. boues, §. hoc ſermone, ff. de verb. ſignificatione*, ſecundum
9 quam verba illa, ſi per diligentiam examinationem idoneum repereris intelligenda eſſe de primo tantum examine dixit in terminis noſtris, *Garc. de beneficiis dicta par. 6. eodem cap. 2. num. 255.*

Secundo quia D. Ricciardus fuit examinatus, & approbatus in ſpecie ad hanc eandem parochialem, de qua agatur, quæ autem in contrarium adduci poſſent de nouo examine adhibendo procedunt ſolum quan-
10 do tractatur de alia, & diuerſa eccleſia, ſeu de aliquo nouo titulo, vel quando approbatio fuiſſet tantūmodo generalis ad parochiales, vt in terminis proui-

ſionis de eccleſiâ parochiali dixit *Oldrad.conſ.*18. quẽ ſequuntur *Felin.in c.ex literis* 11.*ſub n.*7.*de conſtit.& in c.cum venerabilis* 6.*nu.*49.*verſ.amplius dixit Oldrad.de except.& alij per Gonzal.dicta gloſſ.*4. *num.* 99. *&* 100. & prout quoque declarauit Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Concilij Tridentini interpretum relata per Cardin.Seraphin.deciſione 1323.in fine,& per Gonz.*vbi ſupra gloſſ.*34.*ſub numero* 74.*verſ. hinc declarauit,& per Garc.de benefic.parte* 9.*cap.*3.*ſub n.*19.*verſ. concordat alia declaratio.* ac denique *Monet.& option.c.*7.*n.*25.

11 Tertio, quia directæ literæ fuerunt directæ eidem Ordinario, qui alias ex diſpoſitione S.Concilij Tridẽtini habebat poteſtatem ſuper contentis in eis, vnde illarum executio ſuſtineretur etiamſi dici poſset formam non fuiſse ſeruatam, actus enim valet, & tenet licet fiat non ſeruata forma præſcripta quamuis, contra faciens poſſit puniri, quotieſcumque ſimpliciter & ſine clauſula annullatiua committitur habenti alias poteſtatem illum faciendi iuxta gloſsa communiter approbatam *in clementin.*1 *in verb.adhibentes de iurepatron.* cum qua tranſeunt *Cardin. Ancharan. Imolen. Abb.*& alij ibidem cum alijs citatis per *Felin.in cap.ex parte num.*1.*prope fin.verſic.ſecunda limitatio de conſtit.* & per *Brun.in tract.de forma fol.mihi* 33.*col.* 2. *limit.* 2. *& fol.*57.*col.*1.*ad fin.limit.*6. quos ſequuta eſt Rota in Ianuen.matrimonij, 16.Maij 1583. coram bon.mem. Cantuecio.

12 Quarto, quia cũ forma examinandi fuerit in dictis litteris præſcripta ſolum ad finem, & effectum ſciendi idoneitatem D.Ricciardi mediante examine coram Ordinario, & examinatoribus ſynodalibus faciendo, ſatis eſt, quod hoc modo habitus fuerit talis finis, & effectus etiam adimplendo per æquipollens, vt ex latiſſimè cumulatis per Rota *deciſione* 577.*numer.*9.*par.*1.*& deciſione* 167.*ſub nu.*12.*p.*2.*in recentioribus.* Forma enim data poteſt omitti quando ſufficit modus ſerua-
13 tus, quia ſic forma requiſita dicitur virtualiter ineſſe, & modus dicitur illius loco ſuccedere *Pariſius conſilio* 23.*numero* 35.*par.*2.quæ vero poſſent in contrarium
14 adduci, procederent quando prætenderetur conſtare de idoneitate, non per examen iam factum coram Ordinario examinatoribus ſynodalibus, prout in prædictis litteris mandatur, ſed aliquo alio modo, aut quando ſolum allegaretur idoneitatem eſse notoriã prout loquuntur *Bellam.concl.*667.*Corſett.in ſing. verb. præſumptio* 2.*verſ.quod tamen intellige Gonz.d.gl.*4.*n.*89. *&* 90.& alij plures per *Garz.d.p.*6.*eod.c.*2.*num.*265. *& ſeqq.*

Quinto quia, cum dicta forma non fuerit adiecta quoad tempus, ſed ſolum quoad modum, videlicet per diligentem examinationem, & adhibitis examinatoribus ſynodalibus, non debet propterea ad aliquod certum tempus reſtringi *leg.in venditione* 8. §. *de*
15 *tempore ff.de bon.auth.iudic.poſſid. Aymon.conſil.*133. *n.*5.*verſic.& cum de tempore conſ.*201.*num.*27.*& conſ.*272. *n.*3.*verſ.*4.*iſta.* Sed debet ſufficere D. Ricciardum
16 fuiſse examinatum quocumq. tempore id contigerit. *Bald.conſ.*259. *n.* 7.*lib.*4. *Rom.conſ.*340.*n.*2. idem *Aym. conſ.*14.*n.*3.*conſ.*84.*n.*13.*conſ.*153.*n.*4.*& d.conſ.* 201. *eod. nu.*27.

Sexto, quia, vbi adhuc forma prædicta diceretur appoſita etiam reſpectu temporis, tamen ſufficeret dictum examen non ſolum fuiſset, prout fuit factum ante præſentationem, ſed etiam ſi eſſet factum ante Datam prædictarum litterarum, quia talis forma poteſt in propoſito referri etiam ad præteritum, tum, quia
17 dictæ literę fuerunt directæ eidem Ordinario, à quo D.Ricciardus fuit modo in illis præſcripto examinatus, & approbatus, vt de hac eadem clauſula, ſi reperceris, vel ſi inueneris &c. *Ricc.collect.*948.*limit.*2. & de clauſula conſtito, &c.quando narrata verificantur coram eodem Iudice.*Than.dec.*92.*in manuſcr.*relata per *Mart.p.*1.*clauſ.*19.*num.*2.*verſic.declarato ſecundo.*& per *Ricc.d.limit.*2.tum etiam quia verba iſta, ſi idoneũ repereris, &c. vel ſubiunctiui temporis poſſunt impor-
18 tare ſolum futurum, ſed etiam præteritum, & ſic verificari nedum in examine faciendo, ſed etiam in antea facto, vt per text.in *l.hac conditio* 10.§.*ſi ſic legatum cum leg.ſeq.ff.de cond.& demõſt.in l.Plotiana* 18.*ff.de iur. codicill.in l.verbum erit* 123.*ff.de verb.ſignif. & gloſſ. in clem.*1. *in verb. notitia in fin. de conceſſ. præbend.* cum alijs ſimilibus tenuerunt *Roman.conſ.*333. *num.*2.*vſque ad* 7.*Iaſ.in l.ex pluribus n.*25.*&* 26.*ff.de acq.poſs. Felin. in c.ad hæc* 10.*ſub num.*2.*verſ.adde etiam iſtis de reſcript.* & præſertim quia, cum (vt dictum eſt) habitus fuerit effectus, ad quem data fuit forma examinandi, videtur quod adſit par ratio compræhendendi tam tempus præteritum, quàm futurum, quæ par ratio operatur
19 ſubiunctiuum poſse ad vtrumque tempus referri, vt ex allegatis per *Rom.d.conſ.* 333.*n.*2.*verſ.primum quia, & n.*3.

Septimo, quia etiamſi dicta verba, ſi idoneum repereris &c. importarent ſolummodo conditionem de futuro, tamen cum iſta conditio non ſit poteſtatiua, nec ex ſolo facto executoris dependens, ſed dependeret etiam ex facto, & ſufficientia ipſius examinandi, & ex relatione examinatorum, & fortè etiam ex fortuna ſeu qualitate propoſitarum quæſtionum, & ex deductis per *Gonzal.d.gloſ.*4.*num.*130.*& ſeqq.*& ſic dici de-
20 beat caſualis, vel ſaltẽ mixta iuxta tradita poſt alios
21 per *Cardin.Mantic.de tacit.& ambig.conuent.lib.*14.*tit.*41.*num.*11.propterea etiamſi illa fuiſset iam adimpleta de tempore gratiæ, cum Summus Pontifex de ea
22 ſcientiam non habuerit, perinde eſt, ac ſi dicta gratia fuiſſet pura, & ſine huiuſmodi conditione conceſsa, quamuis etiam iſta conditio potuiſset iterũ adimpleri *d. leg. hæc conditio* 10.§.*fin. & Bart.ibid.& in leg.ſeq. ff.de condit. & demonſtrat.* quem ſequuntur *Ruin. conſ.*81.*numer. decimoquarto, verſic. & quamuis tomo tertio, & Surd.conſil.*69.*num.*19.*&* 20. vbi pluries allegans dicit idem procedere etiam in conditionibus mixtis in talibus namque conditionibus caſualibus, vel mixtis non cenſetur cogitatum de tempore, quo veniunt
23 adimplendæ: ſed videtur potius habitus reſpectus ad effectum, & ad implementum ipſius conditionis, & proinde quandocunque impleatur, & voluntati diſponentis ſatisfactum videtur. *Surd.ibid.ſub dict.num.*20. & iſto caſu habet locum diſpoſitio ex eo, quia lex præſumit, quod ſi diſponens ſciuiſſet conditionem iam fuiſſe impletam puræ diſpoſuiſſet de eo, de quo ſub dicta conditione diſpoſuit idem ſub *eod. numer.* 20. *verſicul. & tali caſu*, quod præcipuè locum habere videtur in reſcriptis, in quibus continetur, & cenſetur conceſſum id, quod ſi Papa reſcribens
24 ſciuiſset, vel de eo fuiſset interogatus, veriſimiliter conceſſiſset. *Put.deciſ.*3. *libr.*2.ſecundum veter. impreſs.

Et ita in propoſito etiam ſi Ricciardo fuiſsent examinatus, & approbatus ante Datam prædictarum litterarum perinde haberi deberet, ac ſi illæ emanaſsent in forma gratioſa, quæ tali caſu fuiſſent ſub huiuſmodi forma ſignatæ, & expeditę, ſi Papa ſciuiſset appro-
25 bationem D. Ricciardi iam ſequutam iuxta notiſſimum ſtylum Cancellariæ, de quo datur fides ſecundũ quem, ſi ante reſignationem ſupplicationis ſignatæ in Forma Dignum, detur fides Ordinarij de approbatione impetrantis ſolet per officiales caſsati dicta Forma

Dignum,

Dignum, & fieri expeditio in forma gratioſa. Qui ſty-
26 lus videtur omnino attendendus pro dignoſcenda
veriſimili mente Papæ concedentis. *Felin. in c. ſuper lit-
ris ſub numer. 8. verſic. prima regula. de reſcript. Pariſ. de
confident. quæſt. 46. num. 43.* & pro illa etiam declaranda.
27 idem *Fel. in c. in noſtra numer. 19. verſic. quod intelligitur
de reſcript. Caſſador. dec. 2. ſub numer. 4. verſic. & iſte ſty-
lus. de reſeruat. Mandoſ. in proœm. regul. Cancell. quæſt. 2. n.*
28 3. Ab eoque ſumi debet interpretatio reſcripti, idem
Felin. in c. 2. num. 16. eod. tit. de reſcript. cum alijs per *Eue-
rard. in loco à ſtylo Curiæ ſub num. 1. & Rot. in Tullan. ſeu
Nulius Senonen. monaſterii. 5. Iul. 1608. coram Eminent.*
29 *Card. Sacrato* Præſertim quia etiam regulariter omnes
literæ tam Gratiæ, quam Iuſtitiæ, ſi non fuerint conce-
ptæ ſecundum formam, & ſtylum Curiæ, vel ſi in eis
erant clauſulæ quæ ex forma ſolita non debebant ap-
poni, corriguntur, & reformantur, & dictæ clauſulæ ex-
punguntur. vt dicit *Rebuf. in praxi benefic. tit. de refor. &
correct. bullæ num. 11.*

Octauo denique, cum ex deductis in præcedenti
motiuo propter conditionem caſualem, vel mixtam
& propter ſtylum Cancellariæ, veriſimile, ſit quod Pa-
pa non reſcripſiſſet ſub Forma Dignum, ſequitur,
quod etiam non ſeruata dicta forma, executio nihilo-
minus deberet ſubſtineri, quia actus non dicitur nullus
etiam forma non ſeruata, quando veriſimile eſt, quod
diſponens noluiſſet illam ſeruari, vt ex late adductis
per *Brun. in d. tract. de forma ſub rubric. de potentia, & ef-
fectu formæ. fol. mihi 56. col. 3. limit. 3. verſ. tertio. prædicta
concluſio*, vbi plura cumulans, loquitur etiam in termi-
nis ſubdelegati recedentis à forma reſcripti.

30 Si autem ex prædictis Ordinarius pro executione
dictæ gratiæ non tenebatur de nouo examinare, ita
nec etiam tenebatur Reuerendiſs. D. meus Pirouanus,
qui fuit in eiuſdem Ordinarij locum ſubrogatus per in-
troductionem cauſæ coram ipſo in Rota, & qui con-
ceſſit immiſſionem D. Ricciardo. Ad illum namque vi-
31 gore *in clem. Auditor. de reſcript.* per deuolutionem d.
cauſæ ante executionem dictarum literarum tranſlata
fuit omnis poteſtas, quam habeat idemmet Ordina-
rius illas iuſtificandi, & eccleſiam conferendi, vt fuit
reſolutum in *Legionen. Canonicatus 25. Octobr. 1574. co-
ram fel. rec. Clemente Octauo impreſſa apud Marſcheſan. de
commiſſion. part. 1. pag. 366.* quam paſſim ſequitur Rota
& præſertim apud *Cæſ. de Graſſ. deciſ. 14. n. 9. de præbend
Seraph. deciſ. 833. Mantic. dec. 122. num. 2. & in Calaguri-
tana Prioratus 10. Maii 1581. coram bon. me. Card. Blan-
chetto*, Et ad hoc ſatis fuit dictum Reuerendiſſ. D. Piro-
uanum per deciſiones Rotales firmaſſe, quòd ex atte-
ſtatione dicti Ordinarij conſtaret de habilitate dicti
D. Ricciardi, & ſic ratum habuiſſe examen prius fa-
ctum coram eodem Ordinario, Iudex enim ſubrogatus
32 poteſt ſubſcribere ſententiam illius in cuius locum
eſt ſubrogatus. *Addit. ad Rot. deciſ. 11. num. 4. de reſcript.
in nou.* Nec tenetur de nouo ſeruare, & reiterare termi-
33 nos ſeruatos, & reiteratos coram primo Iudice. *Ca-
putq. dec. 259. nu. 1. & 2. p. 2.* quod præſertim videtur di-
cendum in propoſito noſtro, nã quicquid ſit de rigore
iuris, ſaltẽ in praxi, & de ſtylo Rotæ executores huiuſ-
modi literarũ in Forma dignum, poſſunt quoad examẽ
34 vices ſuas in totum ſubdelegare etiam non obſtante
clauſula ſuper quo conſcientiam tuam oneramus, vt
ex *Abb. Felin. Angel. Caſtr. Nauar.* & alijs traddit *Garz.*
reprobatis contrarijs d. *part. 2. n. 100. & Rota deciſ. 63. de
conceſſ. præb. in antiq. & dec. 18. eod. tit. in nou.* pariter re-
lata ab eodem *Garz. ibidem n. 101. & 102.* quod etiam
tenuit Sacra Congregatio Eminentiſſimorum S. Cõc.
Tridentini Interpretum relata ſimiliter ab eodem *ibi
Viuian. de iurepatr.*

dem n. 103. qui inſuper *num. 104.* ſubdit hoc procedere
non ſolum in beneficijs ſimplicibus, ſed etiam in pa-
rochialibus.

Et ideo ex his videtur ſine difficultate concluden-
dum pro validitate mandati de immittendo, ac immiſ-
ſionis ſubſequutæ ad fauorem D. Ricciardi.

Quare &c.

SVMMARIVM.

1 *Penſio quid ſit.*
2 *Penſio vnde dicta.*
3 *Penſio alia datur in titulum beneficii perpetui.*
4 *Alia laico pro ſeruitio.*
5 *Alia clerico loco beneficii.*
6 *Penſio aliquando reſeruatur ex cauſa onerosa, aliquando ex cauſa lucratiua.*
7 *Penſio aliquando a patrono apponitur in fundatione beneficii.*
8 *Penſio alia, quę aſſignatur a laico ipſi clerico in titulum beneficij, ſeu patrimonii.*
9 *Penſio alia reſeruatur militibus etiam vxoratis.*
10 *Papa ſolus poteſt imponere penſione.*
11 *Clericus ſeptem annorum eſt capax penſiones.*
12 *Dummodo habeat primam tonſuram.*
13 *Aetas 14. annorum requiritur ad beneficia obtinenda ex Conc. Trid.*
14 *Et nil innouat quoad penſionem, quæ non eſt beneficium*
15 *Penſio ſi reſeruatur infanti 7. annorum, debet fieri mentio ætatis.*
16 *Ad primam tonſuram requiruntur ſeptem anni completi*
17 *Penſio non poteſt reſeruari excommunicato.*
18 *Neque illegitimo ſine diſpenſatione.*
19 *Epiſcopus poteſt diſpenſare cum illegitimo ad primam tonſuram, & min. ord. & ſimplicia beneficia.*
20 *Sed non quoad penſiones.*
21 *Epiſcopus non poteſt cum illegitimo diſpenſare quoad penſiones, quas ipſe aliquando reſeruat.*
22 *Penſio ſuper beneficio iuriſpatronas. poteſt imponi abſque patroni conſenſu.*
23 *Patroni conſenſus non requiritur in alienatione rerum eccleſiæ patronatæ.*
24 *Epiſcopi diſpoſitio valet ſine patrono, quando patrono nullum ſit præiudicium.*
25 *Rector eccleſię patronatæ poteſt præſentare clericos ordinandos ſine conſenſu patroni.*
26 *Penſio quando imponitur ſuper beneficio patronato, debet exprimi d. iuſpatr.*
27 *Papa difficilius grauat beneficia patronata.*
28 *Patronus egenus alendus eſt de fructibus beneficii patronati.*
29 *Penſio ſi ſuper fructibus beneficii, patronati aſſignetur in titulum beneficii, tunc requiritur patroni conſenſus.*
30 *Penſio non venit appellatione beneficii.*
31 *Penſio exprimenda eſt quando de obtentis eſt mentio facienda.*
32 *Penſio non valet non facta mentione anterioris.*
33 *Penſionarius non tenetur recitare Diuinum officium.*
34 *Niſi ei ſit data penſio in titulum beneficii.*
35 *Penſionarius enim tunc tenetur diuinum officium recitare.*
36 *Penſionarius habens penſionem excedentem 60. duc. ad quid tenetur.*
37 *Penſionarius vt clericus habens penſionem tenetur recitare officium paruum B.M.V.*
38 *Fructus amittit pro rata omiſſi officii, & quomodo.*
39 *Penſionarius non tenetur reſidere.*

40 *Clericus promittens maiorem penſionem, quando ſimoniā committat.*
41 *Penſionarius tenetur ad reparationem eccleſiæ, ſuper qua eſt penſio.*
42 *Et ad alia onera impoſita reſpectu fructuum.*
43 *Penſionarius quando gaudeat fori priuilegio.*
44 *Penſio extinguitur multis modis.*
45 *Penſio extinguitur morte penſionarij.*
46 *Penſio extinguitur anticipatis ſolutionibus.*
47 *Et hoc fit auctoritate ſuperioris.*
48 *Penſio extinguitur per contractum matrimonij.*
49 *Niſi fuerit data retentio.*
50 *Penſio extinguitur per promotionem ad cathedralem eccleſiam.*
51 *Penſio extinguitur translatione penſionis.*
52 *Penſio interdictum transfertur de conſenſu partium ex gratia Papæ.*
53 *Et transfertur aliquando ex priuilegio.*
54 *Penſio extinguitur quoad eam ſoluentem per reſignationem beneficij.*
55 *Penſio extinguitur, ſi penſionarius non deferat habitum & tonſuram.*
56 *Penſio extinguitur per aſſumptionem ad Papatum.*
57 *Penſio extinguitur, ſeu minuitur per contributionem.*
58 *Penſio extinguitur per nudum conſenſum penſionarij.*
59 *Penſio extinguitur, ſi penſionarius fiat rector beneficij ſuper quo eſt penſio.*
60 *Penſio extinguitur per ingreſſum penſionarij in aliquam religionem.*
61 *Penſio extinguitur peremptis fructibus beneficij.*
62 *Penſio quando extinguatur præſcriptione.*
63 *Canonicus, qui primi anni medietatem fructuum Capitulo dare debet, an detrahat penſionem.*
64 *Et ſuper hoc eſt Bulla Pij V.*
65 *Opinio aliquorum eſt, detrahendam eſſe penſionem.*
66 *Reditus beneficii ſunt oneribus deductis.*
67 *Rector beneficij decimam ſoluit detracta prius penſione*
68 *Et pro rata charitatiuum ſubſidium.*
69 *Canonicus debet ex fructibus canonicatus alimentari.*
70 *Alij tenent in d. ſolutione non eſſe detrahendam penſionem.*
71 *Vel quo integra ſit ſoluenda quando penſio erit extincta.*
72 *Permutatio beneficiis patronati ſine conſenſu patroni annullari debet.*

Penſio numquid imponi poſſit ſuper beneficijs iuriſpatronatus, abſque conſenſu patroni.

CAP. IX.

1 PEnſio nihil aliud eſt, quam certa portio ex aliqua menſa, ſeu beneficio ex cauſa ad tempus, non perpetuo ſeparata, & pendet à proprietate beneficii, a quo extrahitur, ſicut vſusfructus à proprietate; &
2 dicitur Penſio a pendeo, quia pendet a d. proprietate *Card. in clem. §. 1. q. 3. de ſupl. negl. prælat. Gigas de penſionib. q. 1. nu. 1.*

3 Penſio autem alia datur in titulum beneficij, vt quando certa portio ex pingui beneficio extrahitur, vt deinceps talis portio ſit perpetuũ beneficium, & clerico tantum conferri debet, *Card. ibid. Gigas vbi ſup. q. 3. n. 1 & q. 28.*

4 Alia datur laico pro ſeruitio impenſo, vel impendendo, vt pro pulſandis campanis, & aperiendo fores eccleſiæ. *Gigas d. quæſt. 3. n. 2. q. 54. num. 1. & q. 67. n. 2.*

5 Alia penſio datur clerico loco beneficii, de qua in *c. quamuis de præb. lib. 6.* & hæc aliquando datur ex cauſa onerosa. vt quando reſeruatur ex cauſa ceſſionis iuris, & extinctionis litis ſiue ex cauſa reſignationis, *Gigas d. q. 3. n. 3.* & aliquando reſeruatur ex cauſa lucratiua, vt commodius quis valeat ſuſtentari, vt ſolet exprimi in literis talium penſionum.
6
7 Alia eſt penſio, quæ per patronum apponitur in fundatione beneficii, de qua in *c. cum dilectus vbi gloſ. de conſuet.*

8 Alia eſt penſio, quæ aſſignatur per laicum clerico titulum beneficii, ſeu patrimonii, vt ad talem titulum ad ſacros ordines promoueatur, de qua *Fel. in c. poſtulaſti col. 9. de reſcript. &* Gigas *d. q. 3. n. 4. 5. & 6.*

9 Alia eſt penſio, quæ reſeruatur Militibus etiam vxoratis geſtantibus habitum ſuæ Militiæ, vt ſunt Equites S. Iacobi de Spata, de Calatraua, de Alcantara in Hiſpania, & S. Stephani in Ciuitate Piſarum, Lauretania Pii in Vrbe, & alii, quibus ex priuilegiis Summorum Pontificum penſiones reſeruari poſſunt vt in eorum priuilegii habetur.

His præmiſſis, ſciendum, eſt quod

10 Papa ſolus poteſt penſiones imponere, *clem. 1. lit pend. Gigas vbi ſup. q. 6.* & ad penſionem conſequendā
in clerico ſufficit ætas ſeptem annorum, qui tunc po-
11 teſt ad minores ordines promoueri, *c. nullos a contrario*
ſenſu, & ibi gloſſ. de tempor. ordin. libr. 6. Card. in clem. vlt.
12 *col. antepen. de æt. & qualit.* & ſufficit, quod quis ſit clericus ſaltem primæ tonſuræ, & ei poteſt reſeruari penſio, *Gigas vbi ſupr. quæſt. 13. num. 2. & 3. Garcia de beneſic. par. 1. cap. 5. Riccius in praxi rer. for. eccleſ. dec. 430. Steph. Gratian. diſcept. forenſ. c. 397. num. 17. Aug. Barboſa de off. & pot. Epiſc. p. 3. alleg. 60. num. 7. Gonzalez in com-*
13 *ment. ad Reg. 8. Cancell. gl. 5. §. 5 in princ. & num. 6.* vbi ait, quod ætas 14. annorum requiſita ad obtinenda beneficia ex decreto *Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reform. c. 6.* non eſt neceſſaria ad penſiones, ſed ſufficit ætas ſeptē annorum, prout ante Concilium, *Gigas vbi ſup. d. q. 13.*
14 nam dictum Concilium loquitur dumtaxat in beneficijs, & ita nihil innouat quo ad penſionem, quæ non eſt beneficium eccleſiaſticum, & ita declaraſſe S. Congregationem, & in praxi ſeruari reſtatur, eſt tamen verum, quod quando reſeruatur penſio tali infanti
15 ſeptem annorum, debet fieri expreſſa mentio de ętate infantis, alias reſeruatio eſſet nulla, propter illa verba aſſertiua in gratia, vitę, ac morum honeſtas. aliaq. laudabilia, &c. *Verall. dec. 318. p. 2. Rie. d. dec. 430 in fine.*

16 Inſuper eſt ſciendum, quod ad primam clericalem tonſuram requiruntur ſeptem anni completi. vt habetur *in c. in ſingulis diſt. 77. Card. in clem. vlt. col. antepen. de ętat. et qualit. Moneta de diſtribut. quotid. p. 2. quęſt. 19. num. 11.* vbi ait ad accolitatum requiri duodecimum annum completum. *gloſ. vlt. & in d. clem. vlt. & in d. c. nullus, verbo infanti. Syluester in ſumma, in verbo ætas nu. 2. Viualdus in candelabro aureo, tit. de ſacram. ord. nu. 27. Card. Tolet. in inſtruct. confeſſ. lib. 1. c. 25. nu. 15. Flam. Pariſ. de reſignat. benef. lib. 4. quæſt. 9. numer. 9. Barboſa vbi ſupra allegat. 11. numer. 1. & 2. Praxis Epiſcopalis, Piaſecij p. 1. de conferendis, ordinib. c. 1. n. 22. fol. 34. Abbas Ragnccius in ſua lucerna parochorum de ſacr. ord. quæſito nono, num. 1. & 2.*

17 Penſio autem excommunicato reſeruari non poteſt. *Gigas vbi ſupra quæſt. 14. num. 6.* neque illegitimo, qui abſque diſpenſatione neque ad ordines promoueri
poteſt, nec beneficia poteſt obtinere. ita in *c. literas*
18 *de fil. presbyt. c. 1. de fil. presbyt. lib. 6. Gigas vbi ſup. quæſ.*
19 16. & cum illegitimo poteſt diſpenſare Epiſcopus

quoad

quoad primam tonſuram,& minores ordines,& quoad
ſimplicia beneficia d.c.1.ſed non quoad penſiones , ad
quas ſolus Papa diſpenſare poteſt, Gigas vbi ſup. q.17
20 & diſpenſatus ad clericatum non eget alia diſpenſa-
tione quoad pẽſiones.Car.Serap.dec. 1264.poteſt tamẽ
21 Epiſcopus diſpenſare quoad penſiones , quas ipſe in
certis caſibus reſeruare poteſt.vt ibi.Barboſa vbi ſup.al-
legat.57.n.73.neque bigamns eſt capax penſionis, Rot.
dec.519.num.5.p.2.in recent.apud Farin.Annot.ad Greg.
XV.dec.516.n.13.

22 His præmiſſis,quoad articuli propoſiti deciſiouem
ſpectat,magis communis opiuio eſt , & ita ſeruatur ,
quod penſio imponi poſſit ſuper beneficijs iuriſpatro-
natus abſque conſenſu patrouorum,ita Gigas vbi ſup.q.
23.num.11.& 12.de magis communis teſtatur , Pariſ.
vbi ſup.lib.2.q.4.nu.24.Leſſius de iuſt.& iure libr.2. cap.
34.dubitat.38. Riccius vbi ſupr.deciſ.201. vbi refert Rota
deciſionem in Colimbrien.penſionis 11. Februarij ,1598.cor.
Card.Seraph.quæ eſt impreſſa dec.1264.& Caſſad.dec. 3.
de iurep.

23 Probatur,quia in alienatione rerum ecclesiæ patro-
natæ de neceſſitate non requiritur conſenſus patroni,
Abb.& alij in c.vnico vt eccleſiaſtica beneficia ſine dimin.
conſer.quia ex tali alienatione pro præiudicatur iuri-
pat.Roc.de Curt.de iurepatr.in verbo,honorificum,q.4.col.
2.in fin.

24 Item,quia quando patrono nullum ſit præiudicium
diſpoſitio Epiſcopi valet circa iuſp. & res eccleſiæ pa-
tronatæ,Abb.in c.ſuggeſtum , de iurep. & poteſt rector
eccleſiæ patronatæ præſentare clericos ordinandos ,
25 qui a dicta eccleſia alimenta percipiant,ſine conſenſu
patroni ,c.poſtulaſti,de iurepat.Feder.de Sen.conſ.95.col.
2.Rocch.do Curte vbi ſup.quaſt.3.col.2.in fin. attamen
26 in reſeruatione penſionis ſuper fructibus beneficij
iuriſpatr.laicorũ neceſſario debet fieri mentio , quod
ſit de iurepat.laicorum,Gigas,vbi ſup.q.24.n.4. & ratio
eſt,quia Papa difficilius grauat beneficium iuriſpat.
27 laicorum,quam alia beneficia ea ratione,quia patro-
nus ægenus alimentari debet de fructibus beneficij
28 patronati,vt per Innocent.& alios in c.nobis , de iurepa-
tron.

29 Si vero extraheretur de beneficio patronato certa
portio redituum,& aſſignaretur alicui clerico in titu-
lum beneficij iuxta notata in c.conquerente de cler.non
reſid.tunc patroni conſenſus eſſet neceſſarius cum di-
cta portio eſſet beneficium per not.ab Abb.in 2.d.c.ſug-
geſtum,col.vlt.Gigas vbi ſup.q.23.num.13. & regulariter
beneficij appellatione non venit penſio,Fel.in c. poſtu-
30 laſti,col.10.de reſc.Dec.in rub.de præſcr..col.vlt.Gigas,vbi
ſup.q.20.n.10.debet tamẽ in impetrationib.dũ fit mẽtio
31 de obtentis fieri etiam mentio de penſione annua
ſuper fructibus beneficij eccleſiaſtici reſeruata,c.ad au-
32 dientiam,de reſer.Gig.d.q.28.n.3. neque valet penſio-
nis reſeruatio, ſi non ſit facta mentio , quod idem be-
neficium grauatum ſit alia penſione anteriori . Gigas
vbi ſup.q.29.

33 Penſionarius autem diuinum officium recitare non
tenetur,quia iure cauetur,quod habens beneficium
tenetur dicere officium,c.vult.de reſcript.lib.6.Abb.in
cap.1.de celebrat.miſſ. vbi dicit quod clericus de iure
diuino tenetur ad recitandum ſeptem horas canoni-
cas , licet poſtea de iure poſitiuo ſit facta determina-
tio,& diſtinctio officij.Gigas,vbi ſupr.quaſt.30.penſio
autem non eſt beneficium,vt dixi.Secus ſi penſio da-
ta fuerit in titulum beneficij ad tex.in c.conquerente ;
34 quia tunc talis penſionarius tenetur dicere officium,
cum propter officium detur beneficium,d.c.vlt.de re-
35 ſcr.lib.6.

36 Penſionarius autem habens penſionem excedentẽ
Viuian.de Iurepatr.

ſexaginta duc.auri de Cam.incidere debet in clerica-
li habitu,& tonſura per conſtitut.Sixti V. publicatam
de anno 1589. relatam a Quaranta in ſumma Bullarij
in verbo habitus cler.exceptis certis familiaribus,& mi-
37 tibus militiarum canonicè inſtitutarum , & inſuper
quilibet penſionarius, qui vt clericus penſionẽ ex be-
neficio eccleſiaſtico percipit tenetur ad dicendum
officium paruũ B.Mariæ Virginis ſub pœna amiſſioni
38 fructuũ pro rata officii non dicti,videlicet ſi omnes ſe-
ptem horas vnius diei omiſerit,amittit ratam fructuũ
illius diei quio miſerit matutinum, dimidiam ratam
fructum illius diei , qui cæteras omnes horas etiam
dimidiam,qui vnam tantum horam præter matuti-
num ſextam partem fructuũ illius diei,& prout amit-
tunt beneficiati omittentes recitationem Diuini of-
ficij,vt per conſtitut. [illegible]i V.publicatam anno 1571.re-
39 lata a Quaranta vbi ſup.in verbo,horæ canonicæ penſio-
naius tamen reſidere non tenetur,Gigas vbi ſup.q.31.
nu.4.

40 Clerius autem ſimoniam committit,qui vt facilius
beneficium aſſequatur , promiſit ſoluere maiorem
penſionem,quam beneficium ferre poſſit , cum tale
pactum ſit illicitum,capitulo cum cleric.de pactis,iuncta
41 ibi gloſſa vltim.Gigas , vbi ſupra quaſt. 41. & penſiona-
42 rius tenetur ad reparationem eccleſiæ,ſuper qua pẽ-
ſionem habet Barboſa vbi ſupra allegat.64.nu.18. parte
3.& ad alia onera impoſita reſpectu fructuum benefi-
cij,& ad contributionem Seminarii , ſi illud erectum
ſit ante reſeruationem ſiue poſt, Barboſa vbi ſup.alleg.
77.n.12.& pẽſionarius gaudet priuilegio fori ſi habeat
43 penſionem ſolitam concedi clerico, & deieceret cle-
ricalem habitum,& tonſuram,Barboſa,vbi ſupra,alleg.
12.n.8.p.2.

Et ſi penſionis reſeruatio ſit , vt ſolui debeat in fe-
ſtis S.Ioannis,& Natiuit.Domini,licet in literis prius
enuncietur terminus natiuitatis , quam terminus S.
Ioannis,non per hoc ſit,quod ſolutio termini S.Ioan-
nis non ſit prius facienda,niſi de hoc actum ſit , licet
in feſto S.Ioannis fructus non ſint recollecti , Card.Se-
raph.dec.24.

44 Penſio autem multis modis extinguitur .

45 Primo morte penſionarij , penes quem ſit titulus
penſionis,Pariſ. vbi ſup.lib.6.q.4.n.62.& q.2.nu.113. &
non ſolum extinguitur morte naturali,ſed etiam ciui-
li,Pariſ.ibi ſup.lib.1.q.4.n.5.& 6.

46 Secundo extinguitur per ſupplicationem quando-
cumque ex anticipatis ſolutionibus de voluntate &
conſenſu ipſius penſionarii,Sarnen.de infi.reſig.q.16.Gi-
gas,vbi ſup.q.35.nu.6.& q.87.Mand.de ſign.grat.tit. ex-
47 tinctiones, col.2. & hoc fit ſemper auctoritate ſuperio-
ris.Nauar.de preb.conſ.53.Pariſ.d.lib.6.q.2.num.123.&
ſeq.extinguitur tamen penſio etiam abſque dicta au-
ctoritate,Prax.Archiep.Leonis,p.2.c.22.n.74.& 75.de
penſ.Rota dec.471.n.10.p.1.diuerſ.Garc.vbi ſup.p. 1.c.5.a
n.20.& præſertim n.38.Leſſius vbi ſup.lib.2.c.35.de ſi-
monia dub.22.

48 Tertio extinguitur per contractum matrimonii ,
ita eſt communis opinio,de qua Gigas,vbi ſupra q.54.n.
5.Put.dec.459.lib.2.& deciſ.3.tit.de penſ.Par.d.q.2.nu-
mer.115. niſi fuerit data retentio per ingreſſum ali-
49 quam religionem militarem,Pariſ.ibidem n.116. vt ſi
fiat eques S.Stephani,Lauretanus,ſeu pius,& ſim.

50 Quarto extinguitur per promotionem ad eccleſiã
cathedralem,ſeu Metropolitanam,Gigas vbi ſup.q.56.
n.2.& hæc eſt communis opinio teſte Hoieda,de compat.
& incompat.benef.p.1.c.3.n.4.ſecuta poſſeſſione Epiſco-
patus,& electi conſecratione , Card.Seraph.dec.91. niſi
fuerit conceſſa retento,Pariſius d.q.20.nu.121.& 122.
Card.Seraph.ibidem.

51 Quinto extinguitur tranſlatione ipſius penſionis ,
data enim facultate transferen di a Summo Pontifi-
ce,ita transfertur,prius extinguitur penſio , & ſtatim
de nono dicta auctoritate imponitur , *Gigas vbi ſup.q.*
*12.n.2.& q.88 n.8.*aliquando etiam transferatur de
52 conſenſu partium ex gratia Papæ,*Ferret.conſ.53.nu.5.*
Mandoſ.de ſign.grat.tit. tranſl.penſ.in princ. aliquando
transfertur ex priuilegio conceſſo per Papam, *Put.de-*
53 *ciſ.4.de penſ.vt in militibus S.Petri,Pauli,Pijs,et Laure-*
tanis Pariſ.d.lib.6.q.4.n.8.
54 Sexto extinguitur quoad reſignantem , ſi reſigna-
uerit beneficium ſuper quo eſt penſio,*Mandoſ.vbi ſup.*
col.12.verſ.quia Pariſ.d.q.4.n.127.
55 Septimo extinguitur ſi penſionarius non aſſumat
primam tonsuram,& habitum clericalem,*Barboſa vbi*
*ſupr.allegat.57.num.217.*vel ſi fiat miles *Gigas vbi ſupr.*
q.55.
56 Octauo extinguitur,ſeu potius minuitur,penſio ob
contributiones , de qua re tractat.*Put.dec.5.lib.1.&*
dec.386.lib.2.Pariſ.d.q.4.n.126.
57 Nono extinguitur per aſſumptionem ad Papatum ,
Horeda vbi ſupra par.1.c.1.n.11.Pariſ.vbi ſup.l.3. q.1.nu.7.
58 Decimo extinguitur per nudum conſenſum penſio-
narij , niſi penſio eſſet reſeruata pro alimentis , *Gigas*
vbi ſup.q.85.n.8.& 9.
59 Vndecimo extinguitur , ſi penſionarius obtineat
beneficium,ſuper quo eadem fuit penſio reſeruata ,
quod quomodo procedat tradit , *Gigas vbi ſupr.quæ-*
ſtion. 49.
60 Duodecimo extinguitur , ſi penſionarius ingreſſus
religionem approbatam,in eadem profeſſionem emi-
ſerit,*Gigas vbi ſup.q.57.n.7.& 8.*
61 Decimotertio extinguitur penſio, ſi fructus benefi-
cij,ſuper quibus eſt impoſita, perierint , *Felin.in c.au-*
dientiam,il 2.col.5.verſ.6.concl.de reſcrip. de qua re *vide*
Gig.vbi ſup. q.62.& præſertim n.4.5. & 6.
62 Decimoquartò extinguitur penſio præſcriptione ,
ſed pro qualibet annua penſione,ideſt,vnius anni, re-
quiritur præſcriptio triginta annorum, ſicuti requiri-
ritur in legato annuo , cum gratiæ Papales , æquipa-
rentur diſpoſitionibus vltimarum voluntatum , *cap.*
quia cunctis de conc.preb.lib.6.& c.auctoritate Martini ,
& cap.ſi pluribus de præben.lib.6.et per Roman.conſ.348.
latè Gigas vbi ſup.q.83.nu.9.& ſeqq.latè Zecchius de be-
*nef.& penſ.eccleſ.c.11.*non tamen extinguitur penſio
ex vnione beneficij grauati penſione , *Card.Seraphin.*
deciſ.1410.
63 Nunc conſequenter eſt videndum, numquid cano-
nicus nouiter exceptus, qui ex conſuetudine tenetur
dare Capitulo medietatem fructuum quæ præbendę
primi anni,ſuper quibus fructibus eſt penſio,an prius
detrahere debeat penſionem , vt eſt in Canonicis
Piſanis, qui ex fructibus primi anni ſoluunt Sacriſtiæ
Eccleſiæ Piſanæ annatam .
64 Super qua re adeſt conſtitut. Pij Papæ V.incipien.
Durum nimis publicata anno 1570.relata *à Quaranta*
vbi ſup.in verbo ſimonia.& clara eſt reſolutio quemli-
65 bet canonicum teneri ad ſolutionem medietatis fru-
ctuum detracta prius penſione , ea ratione quia fru-
ctus, & reditus præbendæ conſiderari debens detra-
cta prius penſione ex eos quod notat , *Bald. in l.1.col.*
2.verſ.pone C.de fruct.lit.expenſ.& in dicta Bulla Pij V.
habetur,quod ſolui debet medietas fructuum,& alte-
ram medietatem quando beneficiatus integre perci-
piet,& ſic ſiue diminutione .
66 Et tantum valent reditus beneficij,quantum valent
deductis oneribus,*Bald. in l.ſed ſi hoc §.quidam,in fine ,*
*ff.de condit.& demonſt.*item quia rector beneficij gra-
uati , onere penſionis tenetur decimam ſoluere pro
parte fructuum , quos retinet apud ſe detracta prius
67 penſione,*Gigas vbi ſupra q.59.*ſic tenetur ſoluere pro
rata charitatiuũ ſubſidium,*Gigas vbi ſup.q.38.*& quia
68 debet ex dictis fructibus alimentari canonicus,quod non
69 eſſet,ſi prius nó detraheret pẽſionẽ. vide *Gig.vbi ſup.*
q.89.& pulchre de hoc. *Dec.conſ.156.* & ita fuit deciſũ
Piſis olim à D.Vicario Illuſtriſſimi Domini Archiepi-
70 ſcopi Putei quamuis non deſint tenentes canonicum
hoc caſu debere ſoluere integram medietatem fru-
ctuum,& quod penſionarius teneatur cõtribuere pro
rata eſt penſionis additio *ad Decium in d. conſil.156.in*
71 *ver.omnib.Afflict. dec.252.* vel quod integra medie-
tas integra ſit ſoluenda,quando penſio ſuerit extin-
cta, & ſic quando omnes fructus ipſo percipiet , & id
equius videtur, quia ita ſacriſtia ſuum conſequitur ,
& canonicus integram medietatem ſoluit ,eo tem-
pore, quo fructus omnes percipit.
72 Inſuper eſt ſciendum,quod beneficium iuriſpatro-
nat.ſi permutetur cum alio beneficio abſque conſen-
ſu patroni , talis permutatio non eſt ipſo iure nulla ,
ſed venit annullanda· *Rocchus de Curte, vbi ſup.in ver-*
*bo.honorificum quæſt.3.n.8.*vbi teſtatur hanc eſſe com-
munem opinionem,*Bertrãd.conſ.193.n.2.vol.2.Rebuf.*
in praxi benefic.tit.de permutat.num.11.Guido Pap.deciſ.
374.Rota dec.307.de rer.permut.in nouis,& 374.p.3.lib.
3.diuerſ.

Adde prædictis , quod ſolutio penſionis quando
fiat pro rata temporis,ſeu fructuum,dubium eſt,ideo
breuiter dicendum eſt,quod penſio aſſignauit de par-
tium conſenſu,ex quo ſtatim oritur obligatio, ex qua
naſcitur actio,*l.iuriſgentium , in princ.ff.de pact.*exactio
autem differtur ad tempus conuentum , *l.1.ad fin.ff.*
quan.di.leg.ced.Ferret.conſ.371.nu. 9. quo ſtante obſer-
uatur,an primus ſolutionis terminus cadat eo tempo-
re,quo fructus percipi poſſint ex beneficio,ſuper cu-
ius fructibus penſio eſt impoſita , vt ſi iam fructus be-
neficiatus perceperit , penſio , ſeu eius prima ſolutio
dicatur poſticipata,ſi vero fructus non percipit,pen-
ſio dicatur anticipata , vt habetur in *Monopolitana*
penſionis,10.April.1606.coram Emientiſſ.Card.Sacrato ,
quæ in calce huius operis eſt deciſ. 98. *& in Reatina*
penſionis 13.Maij,1598.coram R.P.D.Corduba, quæ in
fine operis eſt deciſ.99.*Steph.Grat.diſcept.forenſ.c.* 548.
num .47.& 48.& ſi moriatur penſionarius antequam
dies ſolutionis cedat,ſeu dies termini ,& tunc , *Couar-*
*var.reſol.lib.1.cap.15.num.13.*tenet,quod ſi fructus , ſu-
per quibus eſt penſio reſeruata,ſint percepti, integrã
penſionem deberi hæredibus penſionarii , ſecus ſi
non ſint percepti,& quod hæredibus penſionarij de-
beatur penſio pro ratã fructuum perceptorum, dum-
taxat tenuit *Rot.in Pharen.penſionis,19.Iunij,1573* . quæ
eſt deciſ.678.*p.2.in recentior.Gabr.conſil.191.num.14.lib.*
2.Stephan.Gratian.dict.cap.548. numero 48. idque ea ra-
tione firmatur , quia penſio annua regulatur ſe-
cundum terminos vſusfructus , *l.in ſingulos,ff.de ann.*
leg. in quo fructus debentur hæredibus vſufructua-
rij,ſi percepti ſint , *d.l.in ſingulos* , idemque eſt in
penſione,*Cacciaing.de penſionis quæſt.25. num. 2.* Gigas,
de penſ.quæſt.53.numer. 12. Gabr.d.conſ.91.n.2. qui mo-
uetur ex *l.defuncta,ff.de vſufructu,Rota in Nazarena pẽ-*
ſionis 15.Ianuarij. 2607. coram Reuerendiſſ. Domino Coc-
*cino Decano,*quæ eſt impreſſa dec.327.& fuit etiam di-
ctum in *Carpentoraten.penſionis.10.Decembr.1610.coram*
Eminent.Card.Canalerio,relata à Marcheſano tom.1 f.104.
quamuis enim Papa annuam penſionem reſeruet ,
attamen addit hæc verba; quod vixerit penſionarius
per beneficiatum eiuſque ſucceſſores perſoluendam,
& ideo dictæ dictiones non ſolum determinant , ſed
etiam inchoant gratiam in quocumque momento ,

Bar.

Bart.in l.1.n.15.ff.de cond.& demon.& in caſu obitus beneficiati quoad ſoluendam penſionem, tàm ſucceſſor in beneficio, quam hęredes beneficiati tenētur pro rata fructuum perceptorum. vt fuit dictum in *dicta Nazarena* & idem eſt ſi Camera Apoſtolica defunctum ſpoliaſſet, ſeu ſi Papa de fructibus ad Cameram pertinentibus donationem feciſſet ſucceſſori. vt fuit dictum *in Neritonen. penſionis 30. Nouembris 1616. coram Eminentiſſ. Card. Sacrato.*

Fructnum autem diuiſio inter hæredes defuncti, & ſucceſſorem in beneficio ita eſt facienda, nam fructus naturales, vt poma, & ſim. & induſtriales, de triticum, ſi ſint à ſolo ſeparati, debentur hæredibus defuncti. *gloſſ. in c. ſi propter. in verbo, primi anni. de reſcript. lib. 6. Honded. conſ 87. n. 71. vol. 2. Rota deciſ. 761. n. 4. & 6. p. 2. diuerſ.* & idem eſt, ſi bona ſint locata pro annua mercede, qnia eadem ratione, ſi fructus ſint ſeparati à ſolo debetnt talis merces, qnamuis nondum dict. mercedis dies ceſſerit *Alex. conſ. 28. num. 2. lib. 1. Honded. conſ. 85. num. 13. vol. 2. Berons conſil. 139. num. 11. vol. 1. Anchar. conſ. 193. num. 3. Ferret. conſ. 151. nu. 5.* & fuit dictum in *Baren. fructuum. 2. Iunij* 1510. *coram* Eminentiſſ. *Card. Canalerio.* nam dicta merces ſuccedit loco fructuum *d. l. defnncta l. diuortio in princ. & §. item ſi menſis ff. ſol. matr. Bar. in l. vlt. §. triphonio n. 1. ff. de iur. fiſci.* ſicuti enim in fructibus inſpicitur tempus quo ſeparantur à ſolo, ita tempus, idem attenditur reſpectu ipſius mercedis, quę pro fructibus debetur *Alex. d. conſ. 28. n. 1.* fructus autem pendentes ad ſucceſſorem pertinent *gl. & Doct. ſupra allegat. Cald. conſ 2. de pecul. cler.* & quoad fructus ciuiles, qui percipiuntur ex induſtria de re, quæ natura ſua fructu non facit, quorum ſolutionis dies tempore mortis aduenerat, dicendum eſt ſpectare ad hęredes, teli. quos ad ſucceſſorem *Conar. Calderin. Honded. & alii vbi ſupr. Rota dec. 278. n. 2. p. 2. in recent.* idem eſt in naturalibus, vel induſtrialibus, qui quotidie colliguntur, vt ſunt vecturæ nauium, operæ ſeruorum, & qui colliguntur ex hortis ab olitoribus, & ſim. *Caccialup. de penſ. q. 25. n. 2. & 3.* & ſic cum moritur beneficiatus, tranſmittit actionem ad hæredes pro fructibus debitis, & ſi beneficiatus libere reſignet beneficium cenſetur omne ius remiſiſſe, niſi ibi expreſſe reſeruauerit *Put. deciſion. 14. lib. 3. Rota d. deciſ. 278. num 2.* & idem eſt in translatione penſionis vt per *Put. d. deciſ. 14.* Et quamuis antiquitus fuerit controuerſum, numquid facultas transferendi penſionem dicatur noua gratia, nouumque contineat grauamen prorogando ſeruitutem beneficij vt fuit dictum in *Eugubina, penſionis 11. Decemb. 1569. coram Rubeo* & in alijs certe hodie conſtans ex ſententia quod talis translatio licet facta in articulo mortis cum & prius quandocumque fieri potuerit, non ſit nouum grauamen, nec noua dicatur penſio, ſed ſolum quædam mutatio perſonæ, & vitæ transferentis in perſonam, & vitam translatarij, & delegatio ſolutionis alteri faciendæ nec inde reſultat præiudicium conſiderabile, ſeu euentuale, cum aliquando contingat, translatarios præmori ipſis tranferentibus. *Creſc. deciſ. 1. n. 1. de reb. eccleſ. non al.* & fuit dictum in *Veronen. penſionis 14. Ianuar. 1613. coram Eminentiſſ. Card. Veroſpio, & in Mediolanen. penſionis 17. Maii 1613. coram* R.P. *D. Pamphilio*, quæ eſt deciſ. *105. n. 4. p. 1. in recent. Romana penſionis 17. Iunii 1622. coram R.P.D. Buratto, in Regien. penſionis 9. Februarij, & 17. Iunii 1624. coram R.P.D. Pirouano.* Et in materia translationis penſionis fuit dictum *in Bononien. translationis penſionis 20. Iunii 1601. coram Eminent. Card. Millino in Firmana penſionis 26. Februar. 1625. coram R.P.D. Remboldo*, quæ in calce operis eſt deciſ. 91. *& in eadem coram eodem 23. Iun. 1626.* quæ in calce operis eſt deciſ. 92. *& in eadem coram R.P.D. Durano. 23. Ianuar. 1627.* quę in fine operis eſt deciſ. 93. *& in eadem coram eodem 8. Martii* 1627. quæ in calce operis eſt deciſ. 94. *in Ferrarien. penſionis 14. Iunii 1624. coram R.P.D. Remboldo*, quæ in fine operis eſt deciſ. 95. *& in eadem coram R.P.D. Virili 21. Martii, 1627.* quæ in fine operis eſt deciſ. 96. *& in Mantuana penſionis 4. Decembr. 1626. coram R.P.D. Merlino.* quæ in calce operis eſt deciſione 97. & quando milites alicuius militiæ poſſint retinere penſionis etiamſi contrahant matrimonium, fuit dictum *in Romana pecuniaria 26. Maii 1627. coram R.P.D. Virili* quæ in calce operis eſt deciſion. 100. & de translar. penſ. elegantem tractatum editurus eſt D. Marcellus Ioannettus Aſculan. in Romana Curia Aduocatus,

SVMMARIVM.

1 *Reſignatio alia tacita, alia expreſſa.*
2 *Reſignatio tacita quæ dicatur, & quę expreſſa.*
3 *Reſignatio, ſeu renunciatio definitur.*
4 *Reſignatio alia pura, & ſimplex, alia conditionalis, & in fauorem.*
5 *Reſignatio ſimplex poteſt fieri coram ordinario.*
6 *Beneficium nacat per reſignationem etiam conditionalem.*
7 *Reſignans per reſignationem priuatur beneficio.*
8 *Reſignans an poſt reſignationem poſſit percipere fructus beneficii reſignati.*
9 *Reſignanti fructus beneficii reſignati debentur vſque ad diem præſtiti conſenſus.*
10 *Sed quoad fructus pendentes interdum fit diuiſio.*
11 *Reſignans ſimpliciter, poſt non poteſt, poſſeſſioni incumbere.*
12 *Reſignans poſt admiſſam reſignationem, & præſtitum conſenſum, ratione dicti beneficii reſignati non tenetur recitare diuinum officium.*
13 *Reſignatarius tenetur diuinum officium recitare poſt acceptatam collationem.*
14 *Reſignans poſt admiſſam reſignationem, & præſtitum conſenſum non tenetur reſidere.*
15 *Cauſa commiſſa habenti dignitatem, ſi eam reſignet, remanet iudex.*
16 *Reſignans poſt factam reſignationem non poteſt ab ea recedere.*
17 *Reſignatione admiſſa, & pręſtito conſenſu, dicitur res perfecta.*
18 *Reſignans ſimpliciter beneficium, non poteſt abſq. noua collatione ad illud redire.*
19 *Reſignatione facta omnia iura reſignantis in reſignatarium tranſeunt.*
20 *Reſignatarius non tenetur ſtare locationi factę à reſignante.*
21 *Beneficia omnia poſſunt reſignari.*
22 *Et ſi quis ſit ordinatus ad titulum beneficij, id exprimĕ debet.*
23 *Beneficia conciſtorialia non poſſunt coram ordinario reſignari.*
24 *Beneficia iuriſpatr. non poſſunt reſignari cum patronorum conſenſu.*
25 *Reſignatio facta ſine conſenſu patroni eſt nulla.*
26 *Beneficia iuriſpatr. non poſſunt permutari ſine conſenſu patronorum.*
27 *Niſi ſuperuenerit patroni conſenſus.*
28 *Beneficia electiua poſſunt reſignari.*
29 *Beneficia vnita non poſſunt reſignari nec permutari.*
30 *Niſi reſignatio fieret coram Papa cum narratiua vnionis.*
31 *Beneficia, ſuper quibus conceſſæ ſunt expectatiuæ, non poſſunt reſignari.*
32 *Beneficia manu alia reſignari, & permutari poſſunt, ſi manua.*

nualitas exprimatur.
33 *Beneficia patrimonialia poſſunt reſignari.*
34 *Penſio non poteſt in fauorem alterius reſignari, ſed transfertur.*
35 *Beneficia reſeruata poſſunt reſignari.*
36 *Sed non permutari coram ordinarij.*
37 *Beneficia commendata reſignari poſſunt.*
38 *Beneficia in quibus eſt reſeruatus regreſſus, non poſſunt reſignari in fauorem.*
39 *Beneficia diœceſis, in qua quis habet indultum, poſſunt reſignari.*
40 *Beneficio, quod cadit ſub conſuetudine optandi, reſignari poteſt.*
41 *Beneficium nondum collatum non poteſt in fauorem reſignari.*
42 *Reſignatio ad fauorem poteſt fieri bullis non confectis ſi id narretur.*
43 *Et poteſt fieri literis expeditis ſed non capta poſſeſſione.*
44 *Omnes poſſunt reſignare beneficia, quæ habent.*
45 *Priuatus ex re iudicata beneficiis non poteſt reſignare.*
46 *Beneficium non poteſt reſignari, quando habens ſuper eo penſionem egit ad regreſſum.*
47 *Minor 25. ann. & maior. 17. poteſt beneficium reſignare.*
48 *Minor 14. ann. cum conſenſu tutoris poteſt beneficium reſignare.*
49 *Furioſus non poteſt reſignare beneficium.*
50 *Secus ſi habeat dilucida interualla, & faciat dum eſt ſanæ mentis.*
51 *Reſignatarius poteſt beneficium reſignare.*
52 *Infirmus poteſt beneficium reſignare.*
53 *Exemptus poteſt coram Papa beneficium reſignare*
54 *Religionem ingredi volentes poſſunt beneficia reſignare*
55 *Beneficium religioſi nouitii non confertur ante factam poſſeſſionem*
56 *Clericus min. ord. poteſt reſignare beneficia, habeat vel non vnde viuere poteſt.*
57 *Criminoſi qui ipſo iure non ſunt beneficijs priuati, poſſunt reſignare beneficia.*
58 *Clericus non poteſt cogi ad reſignandam beneficia.*
59 *Beneficium cuilibet idoneo reſignari poteſt.*
60 *Ordinatus a non ſuo Epiſcopo, vel ſine eius licentia non poteſt obtinere beneficium.*
61 *Criminoſo non poteſt reſignari beneficium.*
62 *Furioſo non poteſt reſignari beneficium.*
63 *Illegitimo non poteſt ſine diſpenſatione reſignari beneficium*
64 *Beneficia ſecularia ſecularibus, & regularia regularibus poſſunt reſignari*
65 *Beneficia non poſſunt in fauorem fœminæ reſignari*
66 *Beneficia poſſunt reſignari etiam minori 14. annorum, & in fauorem Capituli.*
67 *Clericus idoneus procurans ſibi reſignari beneficium, non peccat, & quid in procurante Epiſcopatum*
68 *Reſignans beneficium in fauorem digni non peccat.*
69 *Reſignationes beneficiorum ex cauſa fiunt, & admittuntur*
70 *Reſignatio fit, vel reſeruatis fructibus pro reſignante, vel medietate, ſeu penſione.*
71 *Reſignatio beneficii debet fieri coram Superiore, et in eius manibus.*
72 *Reſignatio facta in manibus non Superioris eſt nulla.*
73 *Reſignatio fieri debet coram Superiore reſignantis, et facta coram Papa ſemper valet*
74 *Reſignatio beneficii debet fieri expreſſè, et ſpecificè.*
75 *Conſenſus ſuper reſignatione beneficii eſt præſtandus.*
76 *Reſignatio beneficii iuriſpat. fit cum conſenſu patrono.*
77 *Procurator conſtitutus ad reſignandum quando a conſtituente poſſit reuocari.*
78 *Reſignatarius quæ debeat exprimere in ſupplicatione.*
79 *Reſignatarius tenetur verificare omnia narrata.*
80 *Reſignationis publicatio quorumcumque beneficiorum facienda eſt & quando.*
81 *Idem eſt in permutatione, et omnes reſignatarii tenetur publicare beneficia reſignata.*
82 *Beneficia uacantia ob non factam publicationem dicuntur uacare in Curia.*
83 *Impedimentum legitimum excuſat à publicatione reſignationis.*
84 *Dummodo impeditus facciat publicationem in alio loco uicinori.*
85 *Infirmus reſignans ſi moriatur inf. 20. dies poſt conſenſum reſignationi præſtitum, reſignatio eſt nulla.*
86 *Et idem eſt in renunciatione ex cauſa permutationis.*
87 *Et tunc dicitur beneficium uacare per obitum reſignantis.*
88 *Reſignatio metu facta eſt nulla.*
89 *Reſignatio facta poſt ſpolium eſt nulla.*
90 *Reſignatio ſimoniaca eſt nulla.*
91 *Reſignatio ſimoniaca quæ.*
92 *Et quæ dicatur ſimoniaca reſignatio, et quomodo probetur.*

De reſignationibus beneficiorum, & ad beneficium iuriſpat. poſſit reſignari ſine conſenſu patroni.

CAP. X.

QVoniam reſignatio fit etiam de beneficijs Iuriſp. Ideo bene eſt videre de reſignatione beneficiorum.

1 Reſignatio ergo alia eſt tacita, alia expreſſa. *Hoſt. in cap. veniens numero primo, de Renunc. Abbas in cap. ex ore, numero 10.* de ijs. quæ fiunt à maiori parte Capituli *Rota deciſ.* 15. *de offic. delegat. innobis.* & eſt communis opinio reſte. *Hoida in tract. de Incompatib. Beneſ. parte. 1. cap. 13.*

2 Tacita reſignatio eſt. quæ ipſo Iure fieri intelligitur abſque verborum expreſſione cum deducatur ex quadam Iuris interpretatione. *Clem. gratia, vbi omnes de reſcript.* Exemplum eſt in eo, qui in minoribus ordinibus conſtitutus contrahit matrimonium nam iſte tacitè videtur renunciare beneficio, quod obtinet. *capite primo. & capit. quod ad te. vbi gloſſa & Doct. de cler. coniug. Puteus deciſione 459. lib. ſecundo,* Idem eſt in eo, qui conſequitur poſſeſſionem beneficij, incompatibilis, qui tunc videtur renunciare primo. *capit. de multa de præb.* Idem eſt ſi Clericus fiat miles, *gloſſa in capite ultim. de Cler. non reſid.* & de hac tacita renunciatione non tractatur hic ſed de expreſſa, quæ fit verbis expreſſis, & explicitis, vt tradit *Petrus Gregorius lib. 17. Syntag. Iuris c. 17. n. 23.*

3 Renunciatio igitur nihil aliud eſt quam admiſſio ſpontanea, & libera beneficii obtenti facta cum cauſa corā Superiorē. Eſt dimiſſio, quia renuncians cedit, & dimittit Ius ſuum. Eſt ſpontanea, quia ſponte fieri debet, & non coactę Eſt beneficii obtenti, quia beneficium nondum collatum renunciari nequit. Et in reſignatione requiritur cauſa, & debet fieri coram Superiore ad hoc vt valeat, quæ declarantur, vt per *Pariſ. de reſignat. lib. 1. q. 1. n. 33.*

4 Reſignatio autem alia eſt, pura, & ſimplex alia conditionalis, & infauorem tertii. *Rebuff. in praxi beneficiarum. titulo de reſign. expreſſa, numer. ſecundo,* Pura dicitur quando beneficium purè, & ſimpliciter ſiue aliqua reſeruatione renunciatur in manibus Superioris. *Puteus*

deciſion.

decision.158.in fine lib 3.
Conditionalis autem eſt, quæ coram Papa fit ad fa-
uorem alterius cum aliqua reſeruatione. Puteus vbi
ſupr. Nauar. in Manual. c.23. n.107. Vide Caſſad. dec. 19.
n.10. de conceſſ. præb.
5 Reſignatio ſimplex poteſt fieri coram Ordinario, &
coram Papa. Conditionalis autem fit coram Papa dū-
taxat. Mandoſ. in reg. de infirmis reſignantibus q.16. n.21.
& in reg. de annali q.46. n.2.
6 Inſuper per reſignationem etiam conditionalem
vacat beneficium reſignatum, Rota deciſione 1. de rerum
permutatione in nouis, & deciſ.7. & 10. de rerum permu-
tatione in antiquis Geminianus in c. 1. volum. 5. de rerum
permutatione, quod declarat, vt vacet ita demum ſi cō-
feratur reſignatio cum conditionibus appoſitis. Ita
Maſcard. de appoſ. concl. 1395. num. 3. Et de communi, &
quod pluries fuit deciſum in Rota teſtatur Pariſ. vbi
ſup. q. 4. n. 22. vbi dicitur vacare beneficium reſigna-
tum, vbi facta eſt renunciatio. gloſſ. in Clem. 1. in ver-
bo, Collato ut lite pendente. Rebuff. ubi ſup. in forma Signa-
turæ. Verall. dec. 64. p. 1.
7 Per reſignationem autem reſignans priuatur bene-
ficio Doctores in c. veniens, ubi Butr. num. 27. & Abbas
num. 6. de renunciatione. Ideo admiſſa reſignatione à
Superiore dicitur vacare beneficium. Caſſad. dec. 4. num.
4. de locat. & conduct. & dec. 3. n. 4. de cauſa Poſſeſſionis, &
Proprietatis, in tantum, vt quis amittat tunc omne ius,
quod in eo habet, ac etiam poſſeſſione naturalem, &
ciuilem, Card. Abbas. & alii in c. Quod in dubiis Renun-
ciatione, ſi præſtitus fuit conſenſus per reſignantem,
Puteus dec. 106. lib. 3. Verall. dec. 115. p. 1. Quod declarat
vt in ſimplici renunciatione admiſſa amittatur ſtatim
omnes poſſeſſio ciuilis, & naturalis Acchilles de Graſſis
dec. 10. de reſtitut. ſpoliatorum, ſed in reſignatione facta
ad fauorem alterius reſignans dicitur poſſidere, & ti-
tulum coloratum habere, donec beneficium reſigna-
tario acquiratur, & reſeruatio ipſius fauore facta lo-
cum hebeat. Puteus dec. 158. nu. 3. lib. 3.
8 An autem reſignans poſt reſignationem poſſit per-
cipere fructus beneficij reſignati controuertunt Do-
ctores Communis tamen ſententia eſt negatiua Rot.
dec. 1. de renunciatione in nouis. Dubium tamen eſt vſque
ad quod tempus poſſit reſignans percipere fructus be-
neficii reſignati. Et in ſimplici, & pura reſignatione
admiſſa, & ſuper ea præſtito conſenſu, reſignans non
poteſt amplius fructus percipere poſt dictum tempus.
Caſſad. dec. 4. num. 6. de reſtitutione ſpoliat. In reſignatio-
ne verò conditionali, quæ fit coram Papa ad fauorem
alterius, & cum reſeruatione fructuum, aut penſionis
quamuis alii dicant fructus deberi reſignanti, donec
fuerint ſibi intimatæ literę expeditæ in fauorem reſi-
gnatarii. Alii vero vſque quo poſſeſſio capiatur à re-
9 ſignatario, & donec dicto reſignatario ius quęratur.
Attamen verior videtur opinio poſita à Pariſ. vbi ſup.
q.6. n.38. Videlicet fructus deberi reſignanti vſque ad
diem præſtiti conſenſus ſuper dicta reſignatione. Ita
Hier. Gabr. conſ. 192. num. 3. & ſeq. Ita voluit Rota teſte
Sarnen. de infir. reſignantibus, q.31. col. 2. in principio. In
Placent. Archidiacon. de Vrugillo coram Epiſcopo Marſi-
cano hinc vſque ad illud tempus præſtiti conſenſus po-
10 teſt reſignans pęnitere. Rota apud Paleottum deciſion.
1588. Sed quoad fructus pendentes, Couarr. variar. reſol.
lib. 1. c. 15. n. 12. affirmat pro rata temporis eſſe facien-
dam diuiſionem inter reſignantem, & reſignatarium.
Quod verè procedit in beneficiis curatis, & requirētib.
reſidentiam propter miniſterium, quod Eccleſiæ ipſi
reſignantes exhibuerunt. In aliis vero beneficii ad re-
ſignatarium fructus pendentes pertinere ſecundum
comm. opinionem de qua Alberic. in lege diuortio, n. 12.
ff. ſoluto matrimonio, ſicuti fructus pendentes non ſpe-
ctant ad hæredes Clerici, ſed Eccleſiam vel ſucceſſorē
in beneficio, gloſſ. Gemin. & alii in c. ſi propter de reſcri-
pt. lib. 6. & in c. ult. de peculio Clericorum.
11 Et in ſimplici reſignatione reſignans poſt eam non
poteſt incumbere poſſeſſioni beneficii reſignati in
conditionali autem reſignatione poteſt, donec reſi-
gnatarius capiat poſſeſſionem, Rebuff. in praxi, de ſim.
reſig. nu. 27. & 31. nec poſt admiſſam reſignationem, &
illi conſenſum præſtitum, reſignans tenetur ad penſio-
nem iam impoſitam ſuper beneficio ex communi op.
de qua Io. And. et alij in c. niſi de præb. Tiraquell. in tract.
ceſſante cauſ. uerſ. promiſſionis cauſa, et uerſ. conceſſionis et
conſtitutionis, Quod non procedit in penſione decurſa
vſque ad diem reſignationis, vel ſi reſignatio fuiſſet
facta in fraudem, vel ſi poſt ipſam reſignationē ſe obli
gaſse ad ſolutionem de penſionis, vt latè Pariſ. ubi
ſup. q.8. num. 16. et ſeqq. ſimiliter reſignans poſt admiſ-
12 ſam reſignationem, & præſtitum conſenſum non te-
netur amplius ad diuini officii recitationem, niſi ad
illud aſtringatur alias cauſa, puta ordinis ſacri, Nauar-
13 ra, de horis canon. c.7. n.19. et 30. Tiraquel. ubi ſup. & reſi-
gnatarius tenetur ad dictam recitationem ſtatim poſt
collationem acceptatam. Nauar. ubi ſupra ſed uerior eſt
opin. ut teneatur poſt captam poſſeſſionem, Nauar. in Man.
c.25. n.122. et in conſ. 14. de celebrat. Miſſ.
14 Reſignans autem poſt reſignationem admiſſam, &
præſtitum conſenſum non tenetur reſidere Innocen. in
Capitulo cum ex tua, de Cleric. non reſidend. Abbas in capi-
tulo ſuper inordinata numero quinto, de præbendis de com-
muni Nauarr. in ſuo manuali, capite 25. num. 112. & ſi cau-
ſa commiſſa fuerit alicui habenti dignitatem, puta
15 Decanatum, poteſt reſignato dicto Decanatu cogno-
ſcere de cauſa antea ſibi commiſſa, gloſſa in capite
ſtatutum in uerbo Canonico uerſic. et ſi tempore data, et ibi
16 Doct. de reſcript. lib. 6. Nec poteſt reſignans poſt factam
renunciationem reddere ab ea penitentia ductus, quia
in reſignatione facta coram Ordinario, & ab eo admiſ
ſa ſtatim beneficium vacat, & in reſignatione facta
coram Papa, & ab eo admiſſa, & præſtito conſenſu di-
citur res perfecta, nec locus pęnitentię, Put. deciſione
106. lib. 3. Nec poteſt reſignans poſt prædicta benefi-
cium reſignatum repetere gloſſa Abb. et alij commu-
niter in c. ex tranſmiſſa de renunciatione, et in c. quam peri-
culoſum 7. quæſtione prima, niſi renunciatio eſſet facta do-
lo, et metu Abb. et alii in c. ſuper hoc. de renunciatione uel
niſi reſignans eſſet furioſus. Boer. dec. 350. uel niſi uellet
repetere beneficium, ex cauſa noua gl. in capitulo ad noſtrā
il ſecundo in verbo probarent, de iureiur. Doct. in c. 2. de
renunciatione, vel niſi ius quæſitum fuerit reſignatario,
vel fuit quandiu conditiones non reſeruantur. Pariſius,
17 vbi ſupr. quæſt. 13. in fine. Nec in prædictis caſibus requi
ritur noua collatio, quia reſignans poteſt redire abſque
ea, ſed requiritur declaratio Superioris declarantis
ipſum poſse redire, Fel. in d. c. cum venerabilis num. 11.
de exceptionibus.
18 Si vero quis reſignet beneficium ſimpliciter, non
poteſt ad illud redire abſque noua collatione quia ex
tinctus eſt titulus, quem habebat, Pariſ. d. c. cum venera-
19 bilis, n. 4. & 44. Et per talem reſignationem tranſeunt
in reſignatarium omnia, quæ comparebant reſignan-
ti ratione illius beneficij reſignanti, gloſſa in capit.
quamuis tibi, in verb. collectum de præb. lib. 6. non tenetur
tamen reſignatarius ſtare locationi factæ a reſignante. Put.
deciſ. 181. lib. 1.
20 Nec pariter reſignatarius tenetur ad debita con-
tracta per reſignantem niſi fuerint contracta pro ne-
ceſſitate Eccleſię Facit tex. & ibi gl. in c. 1. de ſolutionib.
et ibi Abb. et alii et regulariter materia renūciationis dici-
tur

tur odioſa, Ceph. conſ. 62. nu. 49. lib. 1. Ideo non continet niſi quod fuit expreſſum Decian. conſ. 64. n. 69. uol. 3. et ſtricte interpretatur, *Dec. conſ. 495.* imo ſtrictiſſimi iuris eſt cum ſit quędam gratia. *Tiraq. in l. si unquam. in uerb. donatione, q. 8. C. de reuocand. donationib.*

Secundo principaliter eſt ſciendum omnia beneficia reſignari poſset, vt colligitur *ex tot. tit. de renunciat. extra & lib. 6. in clem.*

21 Et ratio eſt, quia vnuſquiſque poteſt renunciare beneficio ſibi competenti tam in ſpiritualib. quam in temporalibus, *Archid. in d. c. quam periculosũ n. 4. Rota dec. 32. nu. 3. de appell.* in nouis, ſi tamen quis fuit ordinatus ad titulum alicuius beneficii non poteſt illud
22 reſignare niſi exprimat ſe ad dictum titulum fuiſſet ordinatum, vt inf. dicitur.

23 Non poſſunt tamen coram Ordinario reſignari beneficia Conciſtorialia cum ſit reſeruata. *Staphil. de litteris gratia, & iuſtitia, §. dicendum. num. 67. Rota dec. 4. de renunciat. in nouis*, ſimiliter beneficium litigioſum, ſuper quo pendet lis, alias nulla erit reſignatio, *Sarnen. in compoſit. ſignatur a, num. 64. & 75. Puteus deciſion. 354.*
24 *lib. 3.* item beneficia iuriſpatr. poſſunt nedum ſimpliter, ſed etiam in fauorem tertii reſignari, dummodo in tali renunciatione accedat patronorum cõſenſus. *Innocent. in c. vltim. in fine, vbi Abbas & alii de renunciat. Rocch. de Curte de iurepatron. in verbo honorificum quęſt. 3. Couarruuias in capite 36. practicarum quęſtionum, num.*
25 *4.* Et reſignatio facta ſine dicto conſenſu patroni eſt nulla *Butrius in c. quod in dubys num. 6. & ibi Abbas, nu. 6. de renunciat. Puteus in deciſione 412. numero 2. lib. 1.* & ratio eſt, quia patronorum intereſt ne beneficiati dimittant eorum beneficia ipſi ſpretis, adnotata *in cap. in Lateranen. de prabend.* ne patroni retrahantur a fundatione, & dotatione Eccleſiarum, & conſiderat *gloſſ. in cap. cum dilectus, de iurepat.* hinc non poſſunt beneficia iuriſpatr. permutari ſine conſenſu patronorum, *Doctores communiter in c. 1. de rer. permut. lib. 6. Couarr. vbi ſup. num. nono.* nec poſſunt beneficia iuriſpatronatus vniri ſine conſenſu patroni *Fel. in cap. cum acceſſiſſent,*
26 *columna 7. de conſtitutionibus, Couarr. ubi ſup. num. 11.* nec poſſunt bona beneficii patronati alienari de honeſtate ſine conſenſu patroni. Rocch. vbi ſupra, num. 112. nec poſſunt beneficia iuriſpatronatus dari in commendam ſine conſenſu patroni, *gloſſa in c. nemo deinceps de elect. libro 6.* Poteſt tamen ſuper tali beneficio ſine dicto conſenſu imponi penſio, *Rebuff. in praxi beneficiaria in 3. parte verſic. & iuripat. num. 28. & 48.* & talis conſenſus patroni in renunciatione beneficij patronati requiritur ſiue patronus fuerit laicus, ſiue clericus *Lamb. de iurepat. lib. 3. q. 5. art. 5. num. 2.* & fuit dictum in Placentina Capellaniæ 21. Octob. & 12. Decem. 1594. coram Penia.

27 Quæ tamen limitantur quoties ſuperuenerit conſenſus patroni, *Rota dec. 25. de rer. permutat. in nouis Hoſtienſ. in ſumma tit. de iurepat. §. ultim. verſ. quid. ſi de communi, Fel. in c. cum Bertoldus, nu. 9. de re iud.* Idem eſt quoties patronus ſciens, & patiens non reclamauit, nã hoc caſu tenet reſignatio, & pluries fuit deciſũ in Rota *teſte Pariſio vbi ſup. lib. 2. q. 4. n. 28. & ſeqq.* idẽ quoq. eſt quoties Papa admittit reſignationem, & confert cum expreſſa derogatione iuriſpatronatus *Archidiaconus, & Propoſitus in c. hortamur, diſtinct. 71.* & eſt communis opinio, quia Papa poteſt derogare non ſolum iuriſpatronatus eccleſiaſtico, & clericorum, ſed etiam iuriſpatronatus laicorum, gloſſa communiter recepta *In clement. 2. in uerbo, Apoſtolicis, de prabend. Innoc. & alii. in capitulo cum dilectus & in c. illud de iurepatron.* & hæc eſt communis opinio teſte *Couarr. ubi ſupra, col. 3.* & ratio eſt, quia laici habent iuſpatronatus ex mera gratia ipſius Papæ vt probatur in *capitulo 3. de iurepat.* ibi hucuſque eos inſtituit & ibi Berous nu. 3. & ratio etiam eſt, quia Papa in beneficialibus eſt Dominibus abſolutus, ac beneficiorum eccleſiaſticorum diſpenſator, & ſic ſuper ius *c. cuncta per mundum, 9. quęſtione 3. Archid. in c. 1. in fine 17. q. 6.* vbi communiter Doctores & non procedunt ſi iuſpatronatus competit laicis ex priuilegio. *Staphil. de lit. grat. tit. de modo, & forma impet. §. ſequitur n. 18.*

28 Item beneficia electiua poſſunt reſignari etiam in fauorem alterius ita *Card. et alii in clem. unic. de renunc. gl. in c. 1. ubi Doctores de rer. permut. lib. 6. latè Boer. dec. 2. p. 1.* requiritur tamen in hac reſignatione, vt accedat conſenſus eligentium, *Card. in d. clem. unic. n. 18.* non poteſt tamen reſignari beneficium, ad cuius titulum quis fuit promotus ad ordines ſacros, *Nauar. in man. c. 22. n. 18.* & habetur in Conc. Trid. *ſeſſ. 21. de reform. cap. 2. & facit textus in c. Sanctorum diſt. 70.* quod non procedit quando reſignans habet aliunde vnde uiuere poſſit facta mentione quod ad titulum dicti beneficii fuit promotus, & quod habeat vnde viuere poſſit, & probatur in dicto Decreto Concil. Trident. Poſſunt etiam beneficia exempta permutari, & reſignari, ſed coram Papa dumtaxat *Petrus de Peruſio in tr. de permut. benef. p. 2. q. ult.*

29 Item beneficia vnita antequam vnio ſortiatur effectum non poſſunt reſignari, *Bertrand. in conſil. 259. num. 20. Fel. in cap. in noſtra, nu. 23. de reſcript.* nec etiam permutari poſſunt, *Rota deciſ. 3. de rer. permut. in antiq. & facit Decret.* Conc. *Triden. ſeſſ. 21. de refor. cap. 5. & ſeſſ 23.*
30 *cap. 18.* quod tamen non procedit ſi reſignatio ſit facta coram Papa ad fauorem alterius cum narratiua vnionis, nam tunc videtur ſuſpenſa vnio pro illa vice, *Put. dec. 357. lib. 1. Mandoſ. in praxi ſign. gratiæ, tit. de renunc. col. 4. in fine.*

31 Nec etiam beneficia, ſuper quibus conceſſæ ſunt expectatiuæ a Sede Apoſtolica, reſignari, aut permutari poſſunt niſi Papa derogaret d. expectatiuæ, vt per
32 *Pariſ. d. lib. 2. q. 10.* item beneficia manualia poſſunt reſignare in fauorem alterius, et permutari, dummodo ſit expreſſa manualitas, alias eſſet ſubreptitia, vt fuit in Rota reſolutum teſte. *Pariſ. ubi ſup. q. 11.* ſimiliter poſſunt reſignari beneficia patrimonialia, *Mandoſ. de*
33 *infirm. reſign. q. 15. num. 8.* et ſic etiam beneficia eccleſię non numeratæ, *Geminian. in cap. licet n. 24. de rer. permutat. lib. 6.* ita etiam poſſunt reſignari hoſpitalia in titu-
34 lum collata, *Put. dec. 261. lib. 1.* et poſſunt permutari, *Gemin. d. c. licet*, penſio autem non poteſt in fauorem alterius reſignari, *Sarnen. de infirm. reſign. q. 16. col. 2. in princ.* poteſt tamen habens penſionem illam non exigere, & ſi tacitè renunciare in fauorem ſoluere debẽtis, vel expreſsè illam caſſare, vel in alium transferre auctoritate Papæ, & dicitur translatio penſionis, non reſignatio, & de translatione penſionum tractatũ pulcherrimum eſt edicturus Illuſtr. D. Marcellus Ioan-
35 netus nobil. Aſculan. Aduoc. Rom. & beneficia etiam reſeruata reſignari poſſunt tam coram, Papa quam coram ordinario, quia licet reſeruatio afficiat beneficium quoad poteſtatem conferendi non tamen afficit quo ad poteſtatem, renunciandi, dummodo ordinarij non conferant, *Rota dec. 4. de renunc. in non. Lancellott. de attentat. p. 1. cap. 2. num. 145.* permutationes autem beneficiorum reſeruatorum coram ordin. fieri neque-
36 unt, quia ſic ordinarius conferret, *Calder. conſ. 3. de rer. permut. Put. dec. 262. in princ. lib. 2.*

37 Item beneficia in perpetuum alicui commendata poſſunt in fauorem alterius reſignari, *Put. dec. 94. & 343. lib. 1.* beneficium autem, in quo alii eſt reſeruatus
38 regreſſus non poteſt reſignari in fauorem *Mandoſ. in*

praxi

praxi ſignat.grat.verſ.regreſſus, col.3.Veral.deciſ. 215.in
princ.p.1.prout etiam reſignari poſſunt beneficia ali-
cuius diœceſis,in qua quis habet indultum ea conferē-
39 di cum vacant,Put.deciſ.177.lib.3.Anaſt.Germon.de in-
dul.§.ſi vero illa,n.69.& reſignari poteſt beneficium,
quod cadit ſub conſuetudine optandi, Pariſ.conſ.10.
40 col.4.& etiam permutari poſſet quia tunc ceſſat con-
ſuetudo optandi,Rota dec.1.col.2.de rer permut.in nouis,
beneficium autem nondum collatum non poteſt renū-
41 ciari in fauorem,Rot.deciſ.26.in fine de procur.in antiq.
Boer.dec.205.nu.4.& deciſ. 308. poteſt tamen reſignari
beneficium,in quo quis habet ius ad rem, ſed non in
fauorem,Inn.in quod in dubijs,n.1.vbi Abb.& alij, de re-
nunc.quia vnicuique licet iuri ſuo renunciare, Rot. dec.
32.n.3. de app. non.

42 Et eſt notandum,quod talis reſignatio poteſt fieri
bullis non confectis etiam ad fauorem dummodo id
narretur Boer.dec.24.n.9.Mandoſ.in praxi ſignat.tit. reſi-
gnationes,col.3.verſ.beneficii obtenti, ſignata tamen, &
regiſtrata ſupplicatione, & de ſtylo Cancellariæ dicta
reſignatio appellatur ceſſio,& ſi moriatur is, ad cuius
fauorem fuit ſupplicatio regiſtrata dicitur beneficium
vacare per eius obitū,Sarne.in 1.q.reg.de non iud.& ſimi-
43 liter poteſt beneficium reſignari literis expeditis ſed
non capta poſſeſſione Boer.dec.308.n.1.Gemin.conſ.127.
in fin.poteſt tamen beneficium reſignari, ſi prius fuit
reſignatum, & non fuit facta reſignationis publicatio
Sarnen. vbi ſupr. vbi ait ius acquiri per reſignationem
admiſſam,& ſignatam a Superiore.

44 Tertiò principaliter eſt ſciendum omnes poſſe reſi-
gnare eorum beneficia,Ioan.Andr.in rubr.de renun.n.4.
Rot.dec.26.in fin.de proc.in antiq.Boer.dec.108.n.4.& dec.
308.Doct.in d.c.quod in dubijs de renun.Pariſ.vbi ſupr.lib.
45 3.q.1. vbi in fine ait beneficijs priuatum per ſententia
tranſactam in rem iudicatam non poſſe illa reſignare,
vt dixit Rota in Romana beneficiatus S.Petri 16.Iun.1561.
46 coram Oradino, neque poteſt reſignari beneficium
quando is,cui reſeruata eſt penſio ſuper dicto benefi-
cio, pro pēſione non ſoluta egit contra beneficiatum
ad priuationem, ſeu ad regreſſum, ſecus ſi dictus pen-
ſionarius tacuit,Caſſador.deciſ.4.n. 4. de locat.

47 Et minor 25.ann.maior autem 14.ann.poteſt bene-
ficium,quod obtinet reſignare,gloſſ.in capit.ex parte,
ver.quamuis,& ibi Abb.num.14.de reſt.ſpol. nam talis in
beneficialibus habetur pro maiori,ex c.vlt.de iudic. lib.
6.nec tunc requiritur conſenſus curatoris,Put.deciſion.
161.libr.ſecundo,eadem ratione d.minor poteſt conſti-
tuere procuratorem ad reſignandum ſine decreto iu-
dicis,Franc.in d.cap.vlt.notat.6.& talis minor grauiter
læſus habet reſtitutionem in integrum etiam re non
integra ad tradicta,per Oddum,de reſtitut. in integrum,
quæſtion.63. artic. 2. & hanc opinionem tamquam ve-
riorem comprobat Pariſ.d.lib.3.quæſt.7.num.45.minor
48 etiam 14.annorum poteſt beneficium reſignare,Boer.
deciſione 35.Abbas & alii in d.cap.ex parte,dummodo id
fiat cum auctoritate tutoris, & cum cauſæ cognitio-
ne,Rebuff.conſ.83.num.2.& 3.quia ſine tutore non po-
teſt quidquam attentare,c.2.de ſtat.& qualit.c.vlt. vbi
Doct.de iudic.lib.6.

49 Furioſus autem, & mente captus non poſſunt reſi-
gnare beneficia,ita eſt communis opinio, quam tenuit
gloſſa in c.quamuis triſtè 7.quæſtione 1. & in c. Gonzaldus
16.quæſtione 2.vt ibi Archid.num.1.Rebuff.in praxi titulo
de infirm.reſignat.n.16. ea ratione,quia iſti carent iudi-
dicio,& nequeunt contrahere Pariſ.conſilio 87. numero
30.volumn.3.& conſilio 99. numer. 15. volum. 2.& ſi fiat
dicta reſignatio eſt nulla Card.in cap.quod autem nu m.
50 2.7.quæſt.3.& ſi autem habens dilucida interualla re-
nunciet,valet ſi fuit facta interuallo ſine furore,in dict.
capit.quamuis, verſ. triſtè Sarnen.de infirm.reſignat.quæſt.
10.in princ.& allegans eum fuiſſe ſanè mentis debet id
probare, Rebuff.in praxi,reg.de infirm.reſignat.numero
20.Reſignatarius quoque poteſt beneficium reſignare
51 Puteus deciſ.152.lib.1.quia cum per reſignationem con-
ſequatur ius plenum,ſequitur quod nihil obeſt, quo
minus reſignare poſſit, quod procedit etiam literis
non confectis,quia poſt ſignatam ſupplicationem re-
gnatio eſt perfecta Puteus deciſione 106.libro 3. & ante-
quam reſignatarius publicauerit ex Caſſador. deciſione
27.ſuper reg.cancell. quæ tamen non procedunt in reſi-
gnatione condicionali, nam non impletis conditio-
nibus reſignatarius non poteſt reſignare, Alexand.
poſt Cinum in leg. is, qui hæres numero quinto, ff. de
acquir. hæredit. Mohedan. deciſione 181. & eſt communis
opinio.

52 Infirmus inſuper poteſt reſignare beneficia, Sarnen.
de infirmit. reſignand. in plurib. quæſt. & eſt communis
opinio, & probatur,in dict.c.quamuis,7. quæſt.1. Abb.in
capit.1. num.2. & in c. lectè de renunciat. iura enim per-
mittunt infirmis etiam morti vicinis actus legitimos
ita Mandoſ. in reg. de infirm. quæſt. 1. numer.4. quę reſi-
gnatio infirmi vt valeat requiritur ex reg. Cancella-
rię, quod poſt conſenſum preſtitum ſuperuiuat per
20.dies.

53 Exemptus etiam poteſt reſignare beneficia ſed tan-
tum coram Papa,gl.in c.ſi Abbatem verſ.ſi Abbatem de
elect.lib.6.vbi communiter Doct.Cald. conſ.3. de renunc.
Mandoſ.in praxi ſignat.grat.tit.reſignationes col.pen.& ſi-
militer volentes ingredi religionem poſſunt reſigna-
54 re,beneficia etiam in fauorem, & eſt communis opi-
nio.Imola poſt alios in c.admonet.n.7.de renunc. Innocent.
in c.poſt tranſlationem vbi Abb. nu. 22.de renunc. & po-
teſt reſignare etiam poſtquam fuit ingreſſus,ſed ante
profeſſionem,ad c.beneficium,de regular.lib.6. vbi bene-
55 ficium illius,qui religionem ingreditur, non eſt intra
probationis annum alicui conferendum, niſi ad id
ipſius accedat conſenſus, & ibi Gemin.n.1.ſed ſi ſit in-
greſſus & ante profeſſionem velit reſignare,requiritur Epi-
ſcopi,ſeu Vicarij conſenſus ex Concil.Trident.ſeſſ.25.de reg.
capit.16.

56 Et Clericus minor ordin.habens,ſeu non habens vn-
de viuere poſſit poteſt reſignare beneficium.Clar.lib.5.
recept.ſentent.quæſt.73.verſic.Clericus. Clericus autem
conſtitutus in ſacris ord.non poteſt reſignare niſi ha-
beat aliunde vnde viuere poſſit, prout habetur in Con-
ſtit.58.Pij V.S.mem.ne cogatur mendicare cont.Conc.Trid.
ſeſſ.21.præfat.cap. 2.

57 Criminoſi autem, qui ipſo iure beneficij priuati
non ſunt, ſed priuandi veniunt, poſſunt eorum bono-
rum,etiam in fauorem reſignare.Rota deciſ.5.de re iud.
per Biſignet.Ancharan.in c.de regularibus nu. 1. de ſimon.
Boer.deciſ.205.& 206.Sarnen. in regula de Annali q. 42.
nu.3.Pariſius,vbi ſupr.lib.3.q.16.

58 Non poteſt tamen quis cogi ad reſignandum bene-
ficia.Innocent.in c.licet,numero 2.& ibi alij de elect.& ne-
mo cogitur ad permutandum beneficium, quod obti-
tinet.Federic.de ſen.de permut.benefic.num.39.& inuitus
nemo transfertur de vna Eccleſia ad aliam, Abbas,
c.conſtitutus numero 14. de relig. domib. non enim poteſt
quis cogi ad donandum,dandum,vel alienandum, leg.
nec emere,Cod.de iur.delib.& quia in re ſua vnuſquiſque
eſt moderator,& arbiter,l.in re mandata,C.mandati, ex
cauſam autem poteſt cogi quis ad reſignandum bene-
ficium,Abbas in c.quidam,in 2.art.& in c.ad ſupplicatio-
nem,de renunciat.& ad permutandum.Feder.de ſen. vbi ſu-
pr.Fel.in c.quę in Eccleſiarum.num.43.de conſtitut.item
ex cauſa inuitus quis cogitur tranſire de vna ad aliam
Eccle-

Eccleſiã *Fel. vbi ſup.* & ex cauſa quis cogitur rẽ ſuã inui.
tus videre. *Couar. lib. 3. var. reſol. c. 10. & ratio eſt, quia cau-
ſa facit recedere a regulis iuris, leges ſi hominum, ff. man-
dati Menochius de arbitrar. iudic. libr. 2. Centur. 1. caſu* 52.
num. 5.
59 Quarto principaliter eſt notandum, quod beneficia
omnibus poſſunt reſignari, idoneis tamen alioquin
nullo eſſet reſignatio, *Gabriel. conſil. 186. num. 3. & ſeqq.
lib. primo*, & ratio eſt, quia beneficium Eccleſiaſticum
non poteſt conferri, niſi idoneo, *cap. cum in cunctis vbi
Abbas, Dec. & omnes ad electione, Rebuff. in praxi titulo
requiſita ad collationem, num.* 23. & ideo reſignatio facta
in fauorem laici eſt nulla, *ex Nauarra conſil. primo, de
praben.* quia laico beneficia eccleſiaſtica non poſſunt
conferri, *capit. cum adeo, & ibi Abbas, & Decius de reſcri
pt.* niſi fuerit admiſſa reſignatio cum clauſula, vt quam
primum clericali charactere inſigneretur a ſuo Epiſco-
60 po mortuo reſignante, *Gabr. vbi ſupr. num.* 3. ordinatus
autem a non ſuo Epiſcopo, vel ſine eius licentia, licet
in eo imprimatur character, tamen non habet execu-
tionem, & eſt ſuſpenſus quoad ſe, & eſt communis teſte
Gabriel. conſ. 181. nu. 5. & 8. & conſ. 189. lib. 2. & per con-
ſequens non poteſt acquirere beneficia, neque penſio-
nem, *Doct. in c. quod translationem de electio. & fuit dictũ
in Ceſaraugustana penſionis, 9. Martii 1598. coram Orano,
quam retuli ſup. lib. 6. c. 1. n. 30.*
61 Criminoſo autem non poteſt reſignari beneficium,
ſi ſit criminoſus depoſitione dignus, *Fel. in c. poſtulaſti
col. 4. de reſcr. Par. vbi ſup. lib. 4. q. 3 & faciant d. ſup. lib. 6.
62 c. 9. item Furioſo non poteſt reſignari beneficium, cum eo ſit
indignus Vitalinus in clementin. vnica, num. 58. de homicid.*
idem eſt in illiterato, & ignoranti, *gl. in c. de his, diſt. 28.
63 Abb. in c. cum noſtris, de conc. præb.* illegitimo etiam non
poteſt beneficium reſignari, niſi fuerit per Papam di-
ſpenſatus *Put. dec. 247. lib. 1. idem eſt in bigamo, Maiol. de
irregular. lib. 1. c. 35. n. 14. eſt etiam idem in neophyto, Ho-
ieda de ben. incomp. p. 1. c. vlt. n. 1.*

*Reuerendiſſ. D. Antonius Ricciullus Epiſcopus Bellicaſtri
in Calabria in ſuo doctiſſimo tract. Neophytis, c. 3. & 4.* fi-
lius autem iudęi factus chriſtianus eſt capax beneficij,
eiq. poteſt reſignari, *c. cum te de reſcript. Fel. in c. cum ſit
n. 2. de iudeis, D. Ricciullus vbi ſup. c. 1.*
64 Beneficia autem ſæcularia ſæcularibus poſſunt reſi-
gnari, regularia regularibus, *cap. placuit 16. q. 1. Rota dec.
28. de præb. in nouis Caſſad. dec. 4. de praben.* & habetur in
Conc. Trid. ſeſſ. 14. de reform. c. 10. nec beneficium pote-
ſta maſculo in fauorem fœminæ reſignari, quia fœmina
65 eſt inhabilis ad obtinenda beneficia eccleſiaſtica, *In-
noc. & alij in c. cum noſtris, de conc. præb.* & beneficia reſi-
gnari poſſunt etiam minori 14. ann. *Doctores communiter
in c. ſuper inordinata de præb. & in c. ſi eo tempore de reſcr.
lib. 6. Hoieda, vbi ſup. p. 1. c. vlt. num.* 23. idque procedit, ſi
66 a Papa ſuper ętate fuerit diſpenſatus, quia ex decreto
Concilij Tridentini *ſeſſ. 23. de refor. cap. 7.* nullum ante
decimũ quartũ annũ poteſt obtinere beneficiũ ſimili-
ter põt. reſignari beneficiũ in fauorẽ Cõuẽtus ſeu Capi-
tuli quæ reſignatio vnioni æquipollet, *Mandoſ. de ſign.
grat. verbo, vniones, col. 2. ver. idem ſit*, neque procurans
67 ſibi reſignari aliquid beneficium peccat ſi eſt idoneus
& prodeſſe vult *Summ. Angelica in ver. beneficium, § 32.
Præpoſit. in c. qui Epiſcopatum* 8. *q.* 11. & in procurante
Epiſcopatum per viam ceſſionis ſeruari debet diſtin-
ctio S. Thom. communiter approbata 2. 2. *q.* 185. *art.* 1.
quam refert *Nauar. in 44. miſcell. de orat. num.* 82. reſi-
gnans autem beneficium in in fauorem idonei, & digni
68 non peccat *Archid. in c. quicumque, 1. q. 1.* quia actus re-
nunciationis eſt licitus, & idonei qui ſint, *dixi ſup. lib.
6. c. 10.* reſignans autem in fauorem indigni peccat. *Ar-
chid. in d. c. quicumq. Dom.* Soto *de iuſtit. & iur. q. 6. art. 2.
in fine lib. 2. Nauar. in miſcel. 38. de orat. num. 7. & vide
Pariſ. d. lib. 4. q. 11.*
69 Quinto principaliter eſt adnotandum, reſignationes
beneficiorum fieri ex cauſa, & ex ea admitti *Ant. de
Butr. in c. ſuper, n. 5. de renunc.* & ibi communiter ſequun-
tur Doct. & ex parte reſignantis præſumitur cauſa
cum ad id non cogatur, & ex parte ſuperioris admit-
tentis reſignationem, quia eam non admiſiſſet, ſi iuſta
cauſa non adfuiſſet ad ea, quæ ſcribit *Innoc. in c. inno-
tuit, de eo, qui fuit ord. reſcrip.* & de cauſis reſignationum
in Epiſcopo, & aliis beneficiatis latiſſimè pertractat,
Pariſ. vbi ſup. lib. 5. & tam de reſignationibus ad fa-
uorem, quam de illis, quæ fiunt coram ordinariis lai-
corum.
70 Et quando fiat reſignatio reſeruatis omnibus fru
ctibus pro reſignante & quomodo, & quando reſerue-
tur medietas, vel penſio, & in qua quantitate et cum
quibus clauſulis et quando extinguatur, et in quam
pęnam incurrat reſignatarius non ſoluens penſionem.
et an penſionarius poſſit in aliam penſionem transfer-
re, et an reſignante poſſit vltra penſionem reſeruari
regreſſus, vide eundem *Pariſ. vbi ſup. lib. 6.*
71 Sexto principaliter eſt ſciendum, quod renuncia-
tio beneficii debet fieri coram ſuperiore, et in eius ma-
nibus ita communiter *Doctor. Butr. in cap. admonet, in 3.
not. num. 4. & in c. quod in dubijs. num. 10. de renunc. & in
c. ſignificatum, num. 3. de præb. Abbas in d. c. admonet, n. 8.
& in c. audita, n. 3. de reſtitut. ſpol. Corraſ. de benefic. cap. 5.
num. 56. & cap. 8. num. 14. Sarnen. de infirm. reſignat. q. 18.
colum.* 3. aliter facta renunciatio eſt nulla, *Innoc. in d. c.
quod in dubiis, num. 1. vbi gloſſa in verbo, manum, Abb. nu.
13. & alii*, & ſi renunciatio ſit facta in manibus non ſu-
perioris eſt nulla quoad præiudicium ipſius ſuperioris
qui poteſt illum repetere ad beneficium reſignatum
eſt tamen valida in præiudicium reſignantis *Innocent.
72 vbi ſup. prox. & alii ibidem latè Pariſ. vbi ſup. lib. 7. q. 1.*
& talis reſignatio debet fieri coram ſuperiore reſi-
gnantis, & facta coram Papa ſemper valet, cum Papa
73 ſit omnium ſuperior, *c. cuncta per mundum, 9. q. 3.* vel de-
bet fieri coram eo, in cuius diæceſi eſt ſitum benefi-
cium, vel coram eo, qui habet ius conferendi, vel inſti-
tuendi, de quibus *Pariſ. d. lib. 7. q. 10.* & per omnes quæ-
ſtiones eiuſdem libri pertractat, qui poſſit, vel non poſ-
ſit rènunciare, vel renunciationes coram ſe factas ad-
mittere.
74 Septimo principaliter eſt ſciendum quod renuncia-
tio beneficij debet fieri expreſsè, & ſpecificè *Card. cõſ.
30. colum. 4. Alexan. conſ. 225. n. 6. lib. 5.* & debet fieri in
ſcriptis, ita ex communi ſtylo. *Card. a Turrecrem. in cap.
ſicut vir, § ecce n. 1. 7. q. 1. vbi Archid. nu. 4. Pariſ. vbi ſup.
lib. 8. quaeſt. 2. & ibi in ſequentibus quęſtionibus*, declarat
quomodo ſit facienda reſignatio Epiſcopo, & aliorum
beneficiorum, & ſuper tali reſignatione debet præ-
ſtari conſenſus per reſignantem, vel eius procu-
75 ratorem, idque decernitur per regulas Cancel-
lariæ, & prout declarat *Pariſ. d. lib. 8. q. 8.* vbi ait dictum
conſenſum præſtari in Camera, vel Cancellaria, &
ibi quæſtione nona ponit quomodo ſit facienda
reſignatio coram ordinariis, & ſi beneficium ſit iuriſ-
patronatus requiritur conſenſus patronorum, *Innoc.
76 Abb. & alii in capite vltimo de renunciat. Roecb. de Curt.
de iurepatronat. verbo, honorificum colum. 3. Mandoſ. conſ.
7. num. 1. Couarruu. practicarum quæſtionum, cap. 36. num.
9.* & eſt communis opinio omnium *Doctorum* alioquin
nulla eſt ręſignatio, vt fuit reſolutum in *Rota teſte
Put. deciſione* 412. talis conſenſus patroni ante proui-
ſionem præſtatur coram notario, & teſtibus, & quod
talis conſenſus poſſit præſtari ante prouiſionem dicit
*Card. in clem. 1. q. 3. de rer. permut. Lamb. de iurep. lib. 2. p.
2. quaeſt. 6.*

2.q.6.art.1.n.24. Hoſtienſ. in ſumma de inrep.§. vlt. Dec. conſ.172. numer. 1.*&* 2.& per Doctores communiter, vt per *Mandoſ.reg.32.Cancellar.de impet.beneſic.vac.per obit.fam.Card.q.17.n.17.Pariſ.vbi ſup.q.*10.& qui poſſint conſtituere procuratorem ad reſignandum,& qui poſſint conſtitui eo caſu procuratores, & quomodo vide *Pariſ.vbi ſup.lib.9.*

77 Qui procurator conſtitutus ad reſignandum poteſt reuocari a conſtituente, *Rebuff. in praxi tit. de reuoc. proc.n.1.clem.vnic.& ibi gl.& Doct.de renunc.*dummodo reuocatio fiat ante præſtitum conſenſum formalem per dictum procuratorem,*Put.dec.306.lib.3.* & eſt cōmunis Doctor ſententia, vt per *Burſat.conſ.395.vol.4.* ante autem præſtitum conſenſum poteſt reuocari etiã poſt porrectionem ſupplicationis, *Pariſ. vbi ſup.quæſt.* 25.& reuocatio talis poteſt intimari ipſi procuratori *d.clem.vnic.*& poteſt fieri in Camera,ſeu Cancellaria quia tunc procurator non poterit amplius conſentire, *Put. dec.* 110. *lib.*2. & ita dicit ſeruari in Curia, *Pariſ. vbi ſup.q.* 26. *n.*1. *&* 2. & ſi quis conſtituit procuratorem ad reſignandum, quem iuramento promiſit non reuocare poterit tamen illum reuocare ad dicta per *gl.in c.vlt.ver.reuocatus,procur.in* 6.quam ſequũtur Doctor.ſit tamen talis reuocans periurus *Burſat. conſ.*379. *n.*17.*lib.4.vide Pariſ.vbi ſup. q.*31.

78 Octauo eſt notandum, quod reſignatarius tenetur plura exprimere in ſupplicatione pro obtinendo beneficio reſignato poſita a *Fel.in c.in noſtra vbi alij de reſcript.Menoch.de arbitr.iudic.caſu* 201. videlicet, debet exprimere qualitates beneficij reſignati, an ſit in Cathedrali,an ſit curatum, ſeu requirat reſidentiam,an habeat dignitatem, & quam ſi eſt regulare; & ſupplicãs ſæcularis,ſi eſt hoſpitale ſi eſt de iurepatronatus,ſi eſt electiuum,ſeu alteri annexum,ſi eſt manuale,debet exprimi valor,& reſignatarius debet narrare ſe eſſe clericum,& exprimere beneficia,quæ obtinet, & penſiones debetque ſimul exprimere,ſi habet aliquam inhabilitatem,vel crimen, ſeu infamiam,ſi ex illis excluderetur vel ſi eſt intruſus, vel ſi alius eſt intruſus in beneficio reſignato,& alia, quæ paſſim occurere poſsũt,vt per *Pariſ.vbi ſup.lib.*10.*q.*2.& tenetur reſignatarius verificare omnia narrata in gratia reſignationis,

79 *Io.And.Fel.& alij in cap. conſtitutus de reſcript. Bellam. dec.76.n.7.Sar.de iure quæſ.nõ toll.q.7.n.5.*quia quælibet gratia habet conditionem in ſe, ſcilicet veris exiſtentibus prænarratis *Mohed.dec.304.Fel.in c.2.nu.1. de reſcript.Pariſ.vbi ſup.lib.10.q.3.*

80 Nono eſt notandum, quod facienda eſt publicatio reſignationis quorumcumque beneficiorum ex conſtitutione Gregorij XIII. ædita anno 1583.9.Ianuar.relata a *Pariſ.ubi ſup.lib.*10. *in præfat.* dictaque publicatio debet fieri cum literis Apoſtolicis de ſuper confectis infra ſex menſes,ſi intra montes fuerit beneficium vltra vero intra nouem a data conceſſionis gratiæ non autem a die præſtiti conſenſus connumerandos etiam ſi poſtea conceſſio gratiæ huiuſmodi ex quauis cauſa diuerſiſque ſubſequentibus datis ac quotieſcunque & quouis modo reformata, & valida reddita fuerit, &c.in renunciationibus vero,quæ fiunt extra Curiam Epiſcopus eam debet amittere, vel reijcere, aut conferre intra vnum menſem, & prouiſus debet publicare intra tres menſe, vt dicitur in d. conſtitutione Greg. §. de beneficijs autem, et ſi præfati collatores intra dictum menſem non contulerint, ſit deuolutio ad Sedem Apoſtolicam et prædicti tres menſes ad publicandum, currunt a die ſibi factæ prouiſionis, et ſi publicatio non fuerit intra dictum tempus facta collatio eſt nulla,et eo ipſo vacat beneficium,quod a quolibet impetrari poteſt,et intra dictum tempus debet capi poſſeſſio, et idem eſt in permutatione facta extra

81 Curiam,tenentur autem omnes reſignatarii publicare beneficia reſignata, et probatur expreſſe in conſtit. Pij V. & Gregor. XIII. prout refert *Pariſ. d. lib.* 11. *in præfat. q.*4. talis autem publicatio facienda eſt in loco beneficij, tam ſi reſignatio fuerit facta coram Papa, quam coram ordinario.*Roman.conſ.160.in 3.dubit. verſ. ſed in his Sarnen.in reg.de publicand.q.9. Rebuff. in praxi tit.de publican.gl.9.& probatur in reg.Cãcell.de publicando,*& in dictis conſtitut.Pij V.et Greg.XIII.publicatio autem fieri debet ex d. conſtit.Pij V.in eccleſia ipſius beneficij,ac etiam in Cathedrali, vel Metropolitana, etiam alia ſuperiori eccleſia inter miſſarum ſolemnia, de qua re *Pariſ.d.lib.11.q.6.*

82 Beneficia autem vacantia ob non factam publicationem dicuntur vacare in Curia, *Veral.deciſ.91.lib.11. probat Pariſ.vbi ſup.q.8.*& ſi beneficium taliter vacans certo modo impetretur, debet in litteris impetrationis apponi,vacato poſſeſſore *arg.c.licet. Epiſcopus de præben.lib.6.Pariſ.vbi ſup.q.10.*

83 Et tamen ſciendum, quod legitimum impedimentũ excuſat a tali publicatione facienda, eſt ita communis opinio *Rom.433. Fel.in c.cum dilecti, colum.21.verſ. limitat.7.n.13.de reſcript.Ripa de peſte p.3. q.6. Caſſador. dec.1.dilat.& deciſ.22.ſuper reg.Cancell.Sarn.de public. qu.13.n.2.Rebuff.in ead.re. Verall.dec.73. p.2.* et ratio eſt quia impedito non currit tempus, *l.vt perfectius, C.de annali except. Iaſ.in l.contra minores n.6. C.de inoffic.teſt.* et Ideo ob impedimentum redditur a forma. *Burſat. conſ.74.n.153 vol.1.* quia impeditus non dicitur negligens,*c.quia diuerſitatẽ,de conc. præben.* Staph. *de grat.expect.tit.de nar.mod. uac.n.53.* dummodo tale impedimentum ſit probatum *Verall.dec.72.p.2.l.ult.§.illud, C. de temp.appel.Abb.in c.plerumque num.6. de reſcript*.et

84 quia probatio hæc difficilis reputatur, receptum eſt ſufficere coniecturas.*Baldus conſ.152.n.2.lib.1.*et dummodo reſignatarius ſtante impedimento iuſto fecerit publicationem in alio loco æquipolenti, quia ſtante tali impedimento tenetur facere publicationem in alio loco æquipollenti.*Sarnen.d.q.13.n.2.uerſ.tam fallit* et communiter omnes ſequuntur, vt dicitur in d.conſtitut.Greg. §. *ſi uero eccleſia,uerſ.ſi locus*,bello,ſeu peſte,aliiſue manifeſtis periculis ſubiaceat, tunc in proxima parochiali ac etiam in cathedrali eccleſia vel ſi aditus ad illas,aut vltra immunis minime ſit ſecurus,in alias cathedrali, vel parochiali vicinior populorũ immuni publicatio huiuſmodi peragatur. vide *Pariſius vbi ſup.d.lib.vndecimo,q.13.*

85 Decimo,& vltimo eſt notandum, quod reſignans in infirmitate ſi moriatur infr. dies viginti poſt factam reſignationem,& præſtitutum conſenſum, reſignatio eſt nulla ſecundum regulam Canc.de infir. reſign.quæ regula habet locum nam ſi reſignatio fiat in Curia, quam extra Curiam coram ordinarii, vel legatis.*Sarnen.dicta reg.de infirm. reſignan. q.* 26. *Caſſador. dec.* 31. *ſuper reg.*vbi refert ita fuiſſe tentum *in vna Salamantina coram Hugone de ſp.na,*de qua re vide *Pariſium vbi ſup.*

86 *libro ſecundo q.* 5. dictaque regula procedit etiam in renunciatione ex cauſa permutationis, & in renunciatione reſeruatis fructibus, & in commendis, & in ceſſione facta per procuratorem,*Pariſ.dicta quæſtione* 5.dictaque regula habet locum etiamſi quis ſanus renunciet,& poſt inf.20.dies moriatur, vt ex d.regul. Cancel.*Sarnen. vbi ſupra quæſtione 12. in fine, Pariſ. vbi ſupra, quæſt.6.* & ſi reſignans obierit infra dictos 20. dies beneficium illud cenſetur vacare per obitum re-

87 ſignantis,& eſt reſeruatum, & affectũ, *Rom.conſ.341. num.2. Sarnen. vbi ſupr. q.33. num.1.Rebuff.in praxi, in eadem reg.gl.14.n.4.Boer.dec.2.n.55.Pariſ. vbi ſup.lib.2. q.10.*

q.10, eſt etiam ſciendum quod ſi reſignatio fiat metu eſt nulla, *Butr. Card. Abb. Imol. & alii communiter in c. 2. 3. & capit. ad audientiam de his quæ vi met. cauſ. Staphil. de grat. expectat. titulo de var. mod. vac. num. 33. cum ſequent.* quis metus requiritur; & quomodo probetur, an ſit nulla ipſo iure declarat *Pariſ. vbi ſupra libro 13. quæſt. prima, & ſecunda*, ſimiliter eſt nulla renunciatio dolo facta *gl. in c. ſuggeſtum, verbo decipitur, 7. q. 1. et in c. cum dilectus, de his, quæ vi met. can.* & eſt communis opinio teſte *Pariſ. vbi ſup. q. 3.* idem eſt in reſignatione facta cum fraude *Reb. de pacific. poſſeſſ. n. 183.* nam fraus conſenſus excludet *in d. Abb. c. cum dilectus in fi. de his, quæ vi met. cauſ. & in c. lecta, n. 3. de renunciat. vide Pariſ. vbi ſup. q. 4.*
89 nulla eſt etiam reſignatio facta poſt ſpolium *Rot. dec. 6. de renunc. in antiquiſ. & dec. 3. n. 4. de renunc. in nouis, Doct. in c. ſollicite, de reſt. ſpoliat.* & declarat Pariſius *vbi ſup. q. 5.* eſt etiam nulla reſignatio facta cum interuentu ſimoniæ, *c. ſuper hoc de renunc. vbi* Doct. *Pariſ. vbi ſup.*
90 *lib. 14. q. 1. & 2.* declarat an ſit nulla ipſo iure, & q. 3. declarat quæ ſit reſignatio ſimoniaca, & in alijs ſubſequentib. quæſtionib. declarat quando dicatur reſignatio ſi-
91 moniaca, quomodo probetur, & an teſtes ſocij criminis probent ſimoniacam reſignationem, vbi latiſſimè de hac materia, & in materia reſignationis, ſi facta 9
reſignatio beneficij patronati, ſine conſenſu patroni, an defuncto reſignante patrono poſſit præſentare; &, quomodo proceditur fuit dictum in *Brixien. benefic. 15. Maij, 1620. coram R. P. D. Pirouano*, quæ in calce operis eſt dec. 89. vbi Bernardinus reſignauerat in manibus Papæ beneficium patronatum quod poſtea reſignatario fuit collatum cum derogatione medietatis patronorum, & accedente conſenſu alterius medietatis, deinde Bernardino defuncto, alij patroni præſentauerunt Benedictum ad id beneficium tamquam vacans per obitum Bernardini, & Vicarius eumdem Benedictum instituit, & in Rota fuit dictum inſtitutio tamquam nulla, & iniuſta renocata, & in materia reſignationis fuit dictum *in Lucana iuriſpatronatus 14. Maij 1590. coram Domino Bubalo*, quæ in calce operis eſt dec. 35. & fundans ſe in gratia obtenta debet docere de iure ſuo & de veritate narratorum in gratia, alias reus ex non iure actoris erit abſoluendus vt fuit dictum in alia *Brixien. beneficij, 4. Decemb. 1620. corã R. P. D. Pirouano*, quæ in calce operis eſt dec. 90. vbi habetur quando Oeconomus ab ordinario poſitus poſſit validè præſentare.

Finis Secundæ Partis.

PRA-

PRAXIS IVRISPATRONATVS PARS TERTIA,

Continens modos amittendi Iuſpatronatus.

LIBER DECIMVSQVARTVS:

Continet materiam derogationis Iuriſpatronatus.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiorum collatio ſpectat ad Papam.*
2 *Papæ territorium eſt mundus totus.*
3 *Papæ omnes parere tenentur.*
4 *Papæ ſunt reſeruata beneficia multis in caſibus.*
5 *Reſeruatio beneficiorum quid ſit.*
6 *Prouiſus ab ordinario de beneficio reſeruato dicitur intruſus.*
7 *Quid non poteſt præſentari ad quædam beneficia.*
8 *Menſis mentio fieri debet in omnibus gratijs beneficialibus.*
9 *Quocumque modo contingat vacatio.*
10 *Beneficia iuriſpat. laicorum quando non veniant ſub reſeruationem.*
11 *Beneficia ſunt Papę reſeruata in multis caſibus.*
12 *Beneficia vacantia in Curia Romana ſunt reſeruata.*
13 *Seu apud Sedem Apoſtolicam.*
14 *Beneficia vacantia per obitum Cardinalium, & officialium Sed. Apoſtolicæ ſunt reſeruata.*
15 *Beneficia vacantia per obitum familiarum, & commenſalium Papæ ſunt reſeruata.*
16 *Beneficia vacantia per diſpoſitionem priuationem etc. ſunt reſeruata.*
17 *Beneficia de quibus in concordia, vel diſcordia electi fuit facta electio ſunt reſeruata.*
18 *Beneficia vacantia per promotionem ad Epiſcopatum, &c. ſunt reſeruata.*
19 *Beneficia vacantia per aſſecutionem aliorum beneficiorum ſunt reſeruata.*
20 *Beneficia vacantia ob incompatibilitatem ſunt reſeruata.*
21 *Beneficia exemptorum ab ordinariis ſunt reſeruata.*
22 *Eccleſię Patriarchalem, Archiepiſcopales, & Epiſcopales ſunt reſeruatæ.*
23 *Beneficia de quibus ordinariis contra decreta Conc. Trid. diſpoſuerunt ſunt reſeruata.*
24 *Parochialium collatio non fit minori 25. ann.*
25 *Prouiſio dignitatum quibus facienda.*
26 *Beneficium ſimplex conferri debet habenti 14. annum, & clericatum.*
27 *Scolaſterię doctori, aut licentiato dari debet.*
28 *Archidiaconatus doctori, ſeu licentiato conferri debet.*
29 *Præbenda pænitentiarię doctori habenti 40. annos confertur.*
30 *Filii clericorum nequeunt habere beneficia in eccleſiis ſuorum patrum.*
31 *Monaſteria virorum valorem 200. florenorum excedentia ſunt reſeruata.*
32 *Beneficia vacantia Sede Epiſcopali vacante ſunt reſeruata,*
33 *Dignitates maiores poſt Pontificales in Catedralibus ſunt reſeruatę.*
34 *Prioratus & ſim. conuentuales ſunt reſeruati.*
35 *Beneficia familiarum, & commenſalium Card. ſunt reſeruata.*
36 *Niſi concurrat familiaritas Papæ.*
37 *Beneficia collectorū, & ſubcollectorum ſunt reſeruata.*
38 *Et ſufficit eorumdem deputatio.*
39 *Beneficia curialium ſunt reſeruata.*
40 *Beneficia cubiculariorum, & curſorum Sed. Apoſt. ſunt reſeruata.*
41 *Beneficia eccleſiarum Patriarchalium Vrbis ſunt reſeruata.*
42 *Beneficia vacantia in Eccleſiis Hoſtienſ. &c. ſunt reſeruata.*
43 *Beneficia regni Germaniæ quando ſint reſeruata:*
44 *Beneficia in confidentiam recepta ſunt reſeruata.*
45 *Beneficia vacantia ob crimen hęreſis ſunt reſeruata*
46 *Beneficia collata perſonis prohibitis ſunt reſeruata,*
47 *Beneficia vacantia in Abbatias S. Crucis Eugubii ſu reſeruata.*
48 *Beneficia offendentium litigantes in Curia Rom. ſunt reſeruata;*
49 *Beneficia vacantia ob non factam publicationem ſunt reſeruata:*
50 *Beneficia eorum, qui ſe pro aliis examini ſupponunt ſunt reſeruata:*
51 *Beneficia collata a Card. vigore indulti quando ſint reſeruata.*
52 *Beneficia deuoluta ad Papam ſont reſeruata.*
53 *Beneficia litigioſa ſunt reſeruata.*
54 *Beneficia affecta ſunt etiam reſeruata..*
55 *Beneficia Eccleſię Cęſaraguſt. quando ſint reſeruata.*
56 *Beneficia ſunt reſeruata, quando Sedi Apoſtolicæ aliquo iure pertinet collatio beneficiorum alicuius diœceſis.*
57 *Beneficia ſunt reſeruata vacantia in menſibus ſecundum regulam octauam Cancellarię.*
58 *Beneficia reſeruata per prædeceſſores remanēt reſeruat.*

59 Beneficium eſſe affectum, vel reſeruatum differunt.
60 Affectio eſt maioris efficaciæ, quam reſeruatio.
61 Reſeruatio facilius tollitur, quam affectio.
62 Beneficia ſunt affecta in multis caſibus.
63 Beneficium dicitur affectum, ſi Papa illud commendet.
64 Beneficium dicitur affectum per mandatum de prouidendo de certo beneficio.
65 Beneficium dicitur affectum per decretum appoſitum de dimittendo.
66 Beneficium dicitur affectum, ſi Papa iure præuentionis illud contulit.
67 Beneficium remanet affectum per reſignationem factam in manibus Papæ.
68 Beneficium dicitur affectum, ſi Papa mandet, ne ad electionem procedatur.
69 Beneficium dicitur affectum, ſi electus ius ſuum reſignet in manibus Papæ.
70 Beneficium dicitur affectum ſi Papa poſt electionem manum apponit.
71 Beneficium dicitur affectum, ſi Papa mandet quem priuari de beneficio obtento.
72 Habens collationem a Papa cadit a iure ſuo, ſi aliam collationem capiat ab ordinario.
73 Nec tunc poteſt cum eo Epiſcopus diſpenſare.
74 Papæ manus appoſitio in ordinibus impedit, quod nullus alius poſſit illi ordines conferre.
75 Ordinatus à Papa non poteſt deponi ab ordinario.
76 Papa non poteſt deponi ab odinario.
77 Legatus non poteſt ſe intromittere in executione lit. Apoſtol. alij mandata.
78 Executoris poteſtas ceſſat, ſi iterum Papa ſuper executione manum ponit.
79 Papa ſi manũ apponit, ſignatura iuſtitiæ debet abſtinere.
80 Papæ manus appoſitio facit cauſam curialem ſemper perſeuerare.
81 Affectionis mentio fieri debet ſicut reſeruationis.
82 Papa ſuum priuilegium interpratatur.
83 Decretum Conc. Trid. quod cauſa in prima inſtantia coram Ord. cognoſcantur, non habet locum in beneficiis reſeruatis, ſeu affectis.
84 Papæ manus appoſitio non ad conferendum beneficium non ligat inferiores.
85 Beneficium non eſt affectum, ſi fuit dictum reſeruatum, & non erat.
86 Beneficium non eſt affectum, ſi vacet alio modo.
87 Et idem eſt, ſi reſignatio facta in manibus Papæ non tenuit.
88 Vel ſi quis beneficium impetrauit, & lite nõ cœpta obierit.
89 Beneficia laicalia, ſeu mixta non ſunt affecta.
90 Beneficia non ſunt affecta quando concordatorum præiudicium reſultaret.
91 Vel ſi reſultaret derogatio indulti Cardinalis.
92 Vel ſi fuit per Ordinarium præuentum.
93 Vel quando affectio ſemel habuit effectum.
94 Vel quando forum pænitentiæ.
95 Affectio inficit poſſeſſionem, ſed quoad vacatura.
96 Et nil facit, ſi Papa commendauit beneficium manuale.
97 Papa poteſt cõferre quæcumque beneficia cuiuſcumque iuriſpat.
98 Priuilegiatus non vtitur priuilegio contra eum qui priuilegium conceſſit.
99 Papa in dubio non præſumitur velle præiudicare laicis patronis.
100 Derogatio iuriſp. laicorum quomodo fieri debeat.
101 Beneficium iuriſp. non venit ſi Papa mandet prouideri de beneficio ad cuiuſcumque diſpoſitionem.
102 Idem ſi reſcribat motu proprio pro aliquo beneficiando.
103 Idemque eſt, ſi dicatur prouideatur de beneficio etiam ſpectante ad alicuius præſentationem.
104 Idem eſt, ſi dicatur de beneficio ad quorumcumque præſentationem ſpectante.
105 Iuriſpat. laicorum quando cenſetur derogatum.
106 Cui non cenſetur derogatum, ſi dicatur, non obſtante iuriſp. laicorum.
107 Nec ſi in litteris dicatur, quod prouideatur de beneficio ſpectante ad Epiſcopi inſtitutionem.
108 Etiamſi mandet prouideri de beneficio ſpectante ad collationem, & præſentationem quorumcumque.
109 Papa iurip. mixto derogare poteſt.
110 Iuriſp. mixtum quoad derogationem cenſetur laicale.
111 Cui Papa non cenſetur derogare, niſi exprimatur.
112 Iuriſp. mixti præſentatio poteſt fieri intra ſemeſtre.
113 Iuſp. mixtum, ſtante alternatiua, in turno laici erit laicale, & in eccleſiaſtici erit eccleſiaſticum.
114 Iuriſp. mixto non derogaretur pro medietate.
115 Papa ſi alicui prouideat de beneficio ſpectante ad præſentationem duorum talis prouiſio valet.
116 Idem ſi mandet prouideri de beneficio ſpectante ad præſentationem.
117 Et ſi mandet prouideri de beneficio ad Epiſcopi inſtitutionem ſpectante, venit beneficium ſpectans ad præſentationem clerici.
118 Litteræ non valent ſi non faciunt mentionem de patroni variatione.
119 Subreptio quando committatur.
120 Iuſpat. ſi ſpectet ad collegium, de eo per verbum collectiuum mentio fieri debet.
121 Papa ſi mandet prouideri de beneficio beneficium ante gratiam fundatum includitur.
122 Derogatio iuriſpat. non comprehendit iuſpat. Regum, Ducum, &c.
123 Beneficia iuriſp. laicorum ſi permutentur, exprimi debet d. iuſp.
124 Secus ſi ſit iuſp. clericorum.
125 Papa ſi diſponit de beneficio proximè vacaturo & ſit iuriſp. de eo mentio fieri debet.
126 Beneficium patronatum collatum vt liberum tenet, ſi patroni per quadrimeſtre taceant
127 Princeps an poſſit auferre ius quæſitum.
128 In hoc controuerſia eſt.
129 Princeps poteſt in re modica alij præiudicare.
130 Princeps poteſt auferre ius quæſitum ſpe.
131 Princeps poteſt ex cauſa publicæ vtilitatis auferre ſubdito ius quæſitum.
132 Princeps an præſumatur iuſta cauſa motus.
133 Legatus a latere poteſt conferre beneficia iuriſpat. clericorum.
134 Etiam beneficia iuriſp. laicorum competentis præſcriptione, vel priuilegio.
135 Et poteſt conferre beneficia ſuæ prouinciæ etiamſi clericus patronus ſit alterius prouinciæ.
136 Niſi a patrono antea quis ſit præſentatus.
137 Derogatio iuriſp. ſi ſit conuentio inter compatronos de alternis vicibus præſentando præiudicat ei, qui tunc præſentare debebat.

Summus Pontifex conferre poteſt omnia beneficia etiam iuriſpatron. & quando per litteras Apoſtolicas dicatur derogatum iuriſp.

CAP. I.

1 Beneficiorum collatio generaliter ad Summum Põtificem ſpectat, qui eſt ordinarius ordinariorum, & dominus omnium beneficiorum *capit. 2. de præ. ben lib. 6. gl. vlt. in cap. felicis de pænis, lib. 6. clem. prima in fine*

vt

vt lit. pend. Gomeſius in proœm. regul. Cancellar in verſic.
conſiderata etiam, nu. 7. Hier. Gonzales in comm. ad reg. 8.
Cancell. §. 2. proœm. n. 44. & totus mundus eſt Papæ terri-
torium, c. cuncta per mundum, & c. per principalem, 9. q. 3.
2 Abbas in c. vlt. n. 45. de foro compet. Gonz. vbi ſup. §. 1. proœ.
n. 8. Camil. Borellus in ſumma omnium dec. tit. 4. num. 10. &
3 omnes eidem parere, ipſumque in Summum Pontifi-
cem recognoſcere debent, c. omnes, c. ſacroſancta, & c. de
Conſtantinopolitana, diſt. 22. ideoque ex ampliſſima pote-
ſtate sũt ipſi Sũmo Põtifici reſeruata beneficia in mul-
tis caſibus, & in alijs caſibus beneficia remanent affecta
4 Videamus primò, in quibus caſibus ſint reſeruata,
5 Præmitto, quod reſeruatio eſt prouiſionis eccleſia-
ſticorum beneficiorum in certis menſibus vacaturorũ
per Papam ad ſe generalis facta auocatio, quæ reſerua-
tio eſt tam potens, vt inficiat, & annullet titulum bene-
ficij contra talem reſeruationem collati, eiuſque poſ-
ſeſſionem, itaut talis poſſeſſor iuuari non poſſit aliquo
remedio poſſeſſorio retinendæ, ne recuperandæ poſ-
ſeſſionis, cum omni effectu careat, Rota deciſ. 3. de reſtit.
ſpol. in nouis, Caſſad. dec. 1. nu. 3. & deciſ. 2. de reſt. ſpol. late
6 Gonz. vbi ſupr. gl. 31. a n. 3. & prouiſus ab ordinario de
beneficio reſeruato, dicitur intruſus. Calder. conſ. 13. in
fine, de verb. ſign. Simoneta de reſeru. quæſt. 48. num. 3. & ta-
7 lis intruſus præſentari non poteſt ad beneficia perti-
nentia ad præſentationem illius beneficij ſic poſſeſſi.
Nauarr. conſ. 2. de iurepatr. Simoneta vbi ſupra, quæſt. 44. n.
8. & q. 50. num. 18. Gonz. d. gloſſ. 31. num. 28. & de effecti-
bus reſeruationis vide Eneam de Falconibus, de reſeru. q.
4. princip. vbi congerit vnum, & quinquaginta effectus,
& vt conſtet de reſeruatione, fieri ſemper debet in om-
nibus gratijs beneficialibus, & ſuplicationibus mentio
8 expreſſa menſis ipſius vacationis diſpoſitiuè, & affir-
matiuè ſub pœna nullitatis Rota dec. 475. nu. 6. lib. 3. p. 3.
diuerſ. Gonz. vbi ſupr. gl. 32. a n. 1. neq. ſatis eſt narrare, ita
quod forſan vacauit in tali menſe, vt aſſeritur Gonzal.
d. gl. 32. num. 10. & 12. quæ menſis expreſſio fieri debet
quocunque modo contingerit vacatio in qua in-
9 tret reſeruatio Gonz. d. gloſſ. 32. num. 26. Auguſt. Barboſa
de off. & poteſt. epiſ. p. 3. alleg. 47. nihilominus beneficia
iuriſpatronatus laicorum ex fundatione, conſtructione
10 ſeu dotatione ſub generali beneficiorum reſeruatio-
ne non veniunt. Selua de benefic. p. 3. q. 11. & 12. Garcia de
beneficijs, parte 5. c. 1. a num. 568. & de reſeruatione be-
neficiorum vide Praxim Archiep. Leonis, par. 2. c. 20.
de reſeruat. Barboſam dict. alleg. 57. Gonzal. vbi ſupr. gloſſ.
51. & 52. Garc. vbi ſupr. d. c. 1. Maſſob. in praxi hab. conc. ad
vac. p. Eccleſ. prælud. 24. dub. 1. & ſeq. & Mareſcot. var. re
ſol. libro 2. cap. 94. a num. 25. vbi numero 27. ait illud eſſe
verum etiam in iurepatron. mixto ex Creſcent. deciſion.
156. & Achil. de Graſſ. dec. 3. de iurepatronat. & Put. dec.
157. lib. 3.

Beneficia autem Papæ reſeruata ſunt in multis caſi-
bus, quorum.
11 Primus eſt, quando beneficia vacant in Curia Ro-
12 mana, ſeu apud Sedem Apoſtolicam, c. 2. de præb. lib. 6.
13 iuncta extrauag. de regimen. de præb. & extrauag. ex debi-
to, de elect. in extrauag. communib. Gonzal. vbi ſupr. gloſſ.
13. a nu. 29. & d. gloſſ. 51. n. 4. apud Sedem, vel Curiam,
vel in locis vicinis, prout declarat text. in c. præſenti, de
præb. & dignit. lib. 6. vbi declarat loca intelligi vicina
eidem Curiæ in præmiſſis, quæ remota vltra duas die-
tas legales a loco vbi moratur d. Curia non exiſtunt, &
ibi gl. in verbo legales, ait dietam eſſe 20. milliaria pro
die, l. vicena milia, ff. ſi quis caut. & ſi modicum etiam
ſupereſſet, non excluderetur ſub loco, l. 3. ff. de verbo ſi-
gnif. idem eſt ſi quis remaneat infirmus in loco a quo
cura redit, & moriatur, vel in itinere obeat beneficia
ſunt reſeruata, d. c. præſenti, in fine.
Viuian. de Iurepatr.

14 Secundus eſt in beneficijs omnibus vacaturis per
obitum S.R.E. Cardinalium, & officialium Sedis Apo-
ſtolicæ, ideſt Camerarij Vicecamerarij Notarium, Au-
ditorum literarum contradictarum, & Apoſtolicæ,
Palatij cauſarum Auditorum, Correctorum, & Scripto-
rum literarum Apoſtolicarum, Penitentiarij dictæ Se-
dis, Abbreuiatorum Commenſalium, & aliorum quo-
rumcunque Cappellanorum eiuſdem Sedis, & etiam
quorumcunque Legatorum ſeu Nunciorum, & in ter-
ris Eccleſiæ Romanæ Rectorum Theſaurariorum, &
de hac eſt regula prima Cancel. relata a Quaranta in ver-
bo reg. Cancell.
15 Tertius eſt caſus in beneficijs familiarum, continuo-
rum Commenſalium Papæ etiamſi non ſint de contẽ-
tis in præcedenti caſu & familiarum, & commeſalium
S.R.E. Cardinalium, vt in reg. 3. Canc. vbi ſup. & declarat
Gonz. vbi ſup. gl. 51. a num. 16.
16 Quartus eſt de beneficijs vacaturis per diſpoſitionẽ,
priuationem, translationẽ, aut muneris conſecrationis
ſuſceptionem auctoritate Apoſtolica factas, & facien-
das vt in d. extrauag. ad regimen poſt prin. Pariſ. vbi ſupr.
de reſig. benef. lib. 2. q. 16. n. 27. Gonz. d. gl. 51. a n. 32.
17 Quintus eſt de beneficijs, de quibus in concordia,
vel diſcordia electi, ſeu poſtulati, fuit facta electio, vel
poſtulatio, quæ poſt caſſata fuit ſeu repulſa, vel renun-
ciata, admiſſaque reſeruatio, d. extrauag. ad regimen,
§. necnon ſi forſan. Hieronim. Paulus in praxi Canc. §. ſe-
quuntur beneficia reſeruata generalitas, verſ. item beneficia
ſuper quibus.
18 Sextus eſt de beneficijs vacantibus per promotionẽ
ad Patriarchatum, Archiepiſcopatum, Epiſcopatum
vel monaſterium regimen d. extrauag. ad regimen, poſt
medium. Hier. Paul. vbi ſupr. verſ. item beneficia vacantia
per promotionem,
19 Septimus eſt de beneficijs vacantib. per aſſecutio-
nem pacificam prioratuum dignitatum, perſonatuum,
officiorum canonicatuum, præbendarum, & aliorum
beneficiorum auctoritate Apoſtolica prouiſorum, ſeu
prouidendorum d. extra. ad regimen, prope finem Simone-
ta de reſer q. 26. n. 1.
20 Octauus eſt beneficijs vacantibus propter incom-
patibilitatem extrauag. execrabilis, §. qui vero, & §.
quæ omnia de præb. & dignit. in extrauag. Ioannis 22. late
Hoeda de benef. compatib. & incompatib. p. 2. c. 13. a nu. 79.
& habetur in d. reg. 1. Cancell.
21 Nonus eſt de beneficijs exemptorũ ab ordinarijs, &
Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectorũ, Æneas de Fal-
conib. in d. tract. de reſeru. q. 2. princ. n. 12. Simonet. vbi ſup.
q. 46. n. 5. Pariſ. vbi ſup. lib. 7. q. 11. nu. 3. & declarat Gonz.
vbi ſupr. d. gl. 51. a n. 36.
22 Decimus eſt de omnibus Eccleſijs Patriarchalibus
Archiepiſcopalibus & Epiſcopalibus vt habetur 2. reg.
Cancell. niſi ſint ad Regnum, ſeu aliorum Principum
præſentationem.
23 Vndecimus eſt de beneficijs, de quibus ordinarij
ſeu alij collatores contra Concilij Tridentini decreta
diſpoſuerunt, vt in d. reg. 1. Cancel. in fine, idq. declaratur
a Ioanne a Kanchier ſupr. reg. prædicta nu. 10. & a Barboſa
vbi ſup. d. alleg. 57. n. 80. & a Maſſobrio vbi ſupr. requiſ. 10.
dubio 2. & id accidit in multis caſibus quorum.
24 Primus eſt in cap. 13. reformat. ſeſſ. 7. d. Conc. Trid. quod
collatio Parochialium eccleſiarum non fiat minori 25.
annis.
25 Secundus, eſt in c. 4. de ref. ſeſſ. 22. vbi prouiſio digni
tatum, officiorum, præbendarumque habentium one-
ra annexa fieri debet illis, qui ætatem habent, cæteraſ-
que requiſitas habilitates.
26 Tertius eſt in c. 6. de ref. ſeſſ. 23. quo nullum beneficiũ
etiam ſimplex conferri poteſt minori 14. ann. prima

quę tonſura non initiato.

27 Quartus eſt in c.18.verſ. de cætero de ref. ſeſſ.23. quo cauetur, vt ſcholaſteriæ doctoribus, aut licentiatis conferantur.

28 Quintus eſt in cap.12.de ref. ſeſſ.24. quo cauetur, vt Archidiaconatus doctori, ſeu licentiato conferatur, & vt dignitate, & canonicatus conferantur eo ordine initiatis, quem dignitas, ſeu præbenda requirit, vel ſaltem vt poſſint intra annum requiſitum ordinem recipere.

29 Sextus eſt in c.8.de ref. ſeſſ.24. quo cauetur, vt præbenda pænitentiariæ conferatur doctori exiſtenti in in anno quadrageſimo.

30 Septimus eſt in c.15.de ref. ſeſſ. 25. vbi prohibet filijs illegitimis clericorum conferri beneficia in iis eccleſiis, in quibus eorum patres habent, vel habuerunt beneficia.

31 Duodecimus eſt de monaſterijs virorum valorem annum ducentorum florenorum auri communi æſtimatione excedentibus, vt in d.reg.2.Cancell.

32 Decimus tertius eſt de beneficij vacaturis Sed Patriarchali, primatiali, Archiepiſcopali Epiſcopali, Abbatiali, ſeu alterius collatoris, aut collatricis vacante, per obitum dimiſſionem, amiſſionem, vel priuationem vſq. ad promotionem, ſeu prouiſionem ſucceſſorum, vt in d.reg.2.Cancell.

33 Decimus quartus eſt de dignitatibus maioribus poſt Pontificales in Eccleſiis Cathedralibus, Metropolit.& Patriarchalibus valorem annuum decem florenorum excedentibus, necnon de dignitatibus principalibus in collegiatis, vt in reg.3.Cancel. quam declarat Gonz. vbi ſup. d.gl.51.a n.55.

34 Decimus quintus eſt de Prioratibus, Præpoſituris, præpoſitatibus, & aliis dignitatibus conuentualibus, & præceptoriis generalibus ordinum quorumcumquæ ſed non militiarum, vt in d.reg.3.Canc.

35 Decimusſextus eſt de beneficiis familiarium, & commenſalium continuorum S.R.E.Cardinalium, quæ obtinuerunt, vel obtinebunt eorum familiaritate durante quamuis illa prius fuiſſent adepti, etiamſi ab ipſa familiaritate per obitum Cardinalium eorumdem, vel alias receſſerint, vt in d.reg.3.Simonet. vbi ſup.q.35.a nu. 18.& ſi Cardinalis viuat, & ſit in Curia, eiuſdem conſenſus requiritur in collatione talis beneficij reſeruati vacantis per obitum, vt habetur in reg.31.Cancellar. niſi alius collator ſit tunc collator dicti beneficii vacantis, nam tunc dictus conſenſus non requiritur, niſi vacet in Curia, vt in reg.32. Cancell. & ſi concurat familiaritas Papæ cum familiaritate Cardinalis, tunc ceſſat

36 effectus familiaritatis Cardinalis Caſſad.dec. 9.nu.4. de præbend.

37 Decimus ſeptimus de beneficiis quorumcumque collectorum, & vnicorum ſubcollectorum in quacumque Ciuitate, vel diœceſi, qui ſuo tempore officia exercuerunt circa fructus, & prouentus debitos Cameræ Apoſtolicæ, ideſt, de beneficiis tantum, quæ durante eorum officio obtinebant, & in quibus ſeu ad quæ ius eiſdem competebat, vt in reg.4.Cancell. & declarat Gonzal.d.gl.51.a nu.67.& ſufficit deputatio, & acceptatio,

38 quamuis officium non exerceatur, Steph. Grat. diſcept. forenſ.c.574.n.1.& 2.

39 Decimus octauus eſt de beneficiis Curialium, quos dum Curia Romana transfertur de loco ad locum, eã ſequendo, decedere contingerit in quouis loco quantumcumq. remoto, vt in reg.5.Cancellar.

40 Decimo nonus eſt de beneficiis cubiculariorum, & Curſorum Sedis Apoſtolicæ, vt in reg. 6.Cancell. & declarat Gonz.d.gl.51.a n.90.

41 Vigeſimus eſt omnibus canonicatibus, præbendis, dignitatibus, perſonatibus, & officijs in S. Ioannis Lateranen.& principis Apoſtolorum, ac Beatæ Mariæ Maioris de Vrbe, eccleſiis conſiſtentibus vt in reg. 7. Cancell.

42 Vigeſimus primus eſt de beneficii vacantibus in Eccleſiis Diœceſũ, et Epiſcopatuũ Hoſtię. Portuen. Præneſtinen. Tuſculã. Sabinen.& Albanen. ab antiquioribus Cardinalibus ratione ſuorum Cardinalatuum obtentorum, necnon in alijs Eccleſiis titularibus de Vrbe quorumlibet Cardinalium, quamdiu ſupradicti Cardinales à Romana Curia abſentes fuerint, et non aliter, vel habetur in d.reg.7.Cancellar.

43 Vigeſimusſecundus eſt de beneficiis Regni Germaniæ vacaturis in menſibus Ianuarii. Martii, Maii, Iunij Septembris, et Nouembris iuxta primam conſtitutionem Nicolai V. de que Gonz. vbi ſup. gl.25.& d.gl.51.n. 17.& 99.

44 Vigeſimus tertius eſt de beneficis, receptis in confidentiam, quæ ipſo iure vacant, & ſunt Sedi Apoſtolicæ reſeruata per conſtitutionem pii IV. quæ incipit Romanum pontificem, et per aliam conſtitutionem pi V. quæ incipit intollerabilis, de quibus Pariſ. in ſuo tract. de confident.

45 Vigeſimus quartus eſt de beneficiis vacantibus ob crimen hæreſis, vt in conſtit. Pii V. quæ incipit, cum ex Apoſtolatus.

46 Vigeſimusquintus eſt de beneficijs collatis perſonis prohibitis, ratione alterius particularis ſtatuta Sede Apoſtolica confirmati, vel priuilegii s, aut conceſſione vt in conſtit. Greg. XIII. quæ incipit in Eccleſiis, dis qua reſeruat Gonz. vbi ſup. gl.4.n.161.

47 Vigeſimus ſextus eſt de beneficiis vacantibus in Abbatia, ſeu Monaſterio S. Crucis Ord. Camaldulenſ Eugubinæ Diœceſis, per conſtit. Greg. XIII. quę incipit vt Apoſtolica, quæ Abbatia fuit vnita Collegio Germanico, ſeu S. Apolinari de Vrbe.

48 Vigeſimus ſeptimus eſt, de beneficii vacantibus per delictum offendentis litigantes in Romana Curia eorumq. iudices aduocatos, procuratores, teſtes, vel notarios, quo caſu vacant ipſo iure per conſtitutione Alexandri VI. quæ incipit in æminentia.

49 Vigeſimus octauus eſt, de beneficiis vacantibus ob non factam publicationem reſignationis per conſtitutionem Gregorii XIII. quæ incipit, humano vix iudicio de qua Pariſ. vbi ſup. de reſig. benef. lib.11.q.8.n.1.

50 Vigeſimus nonus eſt de beneficiis illorum, qui ſe pro aliis examini ſupponunt vel annuas penſiones offerũt pro cõſequẽdis beneficii aut beneficia impetrant pro aliis vt ab eis aliquid conſequenter, vel eadem impetrant cum intentione illa reſignandi, per conſtitutione Pauli IV. quæ incipit, inter cæteras.

51 Trigeſimus eſt de beneficiis collatis a Cardinalibus vigorem ſuorum indultorum, quando illi, quibus fuerunt collata ſi citra montes intra quatuor menſes, & vltra montes intra octo menſes, nouas prouiſiones nõ obtinuerunt, ac litteras Apoſtolicas non expedierint, nam lapſo dicto tempore eo ipſo vacant de nouo talia beneficia, vt continetur in tenore indultorum ad finem, Gonz. vbi ſup. gl.15.a n.109.ad 126.

52 Trigeſimus primus eſt in beneficiis deuolutis ad Papam Pariſ. vbi ſup. de reſign. benefic. lib.2.quæſt. 26.nu. 21. quamuis Gonz.d.gl.15.n.110. probet eo caſu non eſſe reſeruata.

53 Trigeſimus ſecundus eſt in beneficiis litigioſis nam ad effectum vt Ordinarius prouidere non poſſit idem importat litigium quod reſeruatio, c.2.vt lit. pend. lib. 6. Gonz. vbi ſup. in §.7.proœm.q.3. a n.116. Lancellot. de attent. p.1.c.3.a n.99. & Gonz. declarat adducta per d. Lancell. d.gl.51.a.111.a.115.

54 Trigeſimus tertius eſt de beneficijs affectis, de quib. infra dicetur.

55 Trigeſimus quartus eſt de beneficijs, ideſt, canonicatibus & præbendis Eccleſię Metropolit. Cæſarauguſtan. de regulari in ſecularem erectæ, in qua erectione reſeruatur Sedi Apoſtolicæ libera collatio prædictorum vacaturorum in menſibus Ianuarij, Aprilis, Iunii, & Octobris, de quibus *Gonzal. d. gloſſa* 51. *numer.* 116.

56 Trigeſimus quintus eſt, quando Apoſtolicæ Sedi ex aliqua conſuetudine, ſeu præſcriptione antiqua cōpareret priuatiuè collatio omnium, vel aliquorum beneficiorum alicuius eccleſiæ, nam tunc per *reg.* 8. *cancell.* non conceditur ordinarijs facultas illa conferendi, ſed ſemper ſedi Apoſtolicæ reſeruata remanet, de quo *Gonzal. d. gl.* 51. *in fine, & de his Garc. vbi ſupra d. p.* 5. *c.* 1. *per totum, & Barboſam d. alleg.* 57. & quando dicatur beneficium reſeruatum, docet *Step. Grat. vbi ſup. c.* 115. *n.* 10.

57 Trigeſimus ſextus eſt de beneficiis, cum cura, & ſine cura ſæcularibus quorumcumque ordinum regularibus, qualitercumque qualificati, & vbicumque exiſtentibus in ſingulis Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iunij, Auguſti, Octobris, & Nouembris, menſib. extra Romanam Curiam alias, quam per reſignationem quocunque modo vacaturis ad collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, & quamuis aliam diſpoſitionem quorumcumque collatorum, & collatorum ſecularium, & quorumuis ordinũ regularium, non tamen S.R.E. Cardinalium, vt habetur in regul. 8. Cancellar. quam doctiſſimè declarat *Gonz. in ſuo locupletiſſimo commen. ad reg.* 8. & de hac reſeruatione fuit dictum *in Anagnina beneficij* 15. *Mar.* 1627. *coram R.P.D. Vbaldo*, quæ in calce operis eſt dec. 83. *& in Regien. beneficiorum*, 20. *Febr.* 1619. *coram R.P.D. Pirouano*, quę in fine operis eſt dec. 87. *& in ead. coram eod.* 25. *Iunij*, 1621. quæ in fine operis eſt dec. 88.

58 Trigeſimus ſeptimus eſt de alijs Eccleſiis, & beneficiis reſeruatis per prædeceſſores, vt habetur in *reg.* 10. *Cancell, vt per Garc. d. c.* 1. *§. vlt. Caſſad. dec.* 4. *vt lit. pend.*

Item adde, quod beneficia Prothonotariorum etiã de numero participantium non exiſtentium ſunt reſeruata *Put. dec.* 313. *lib.* 1. *Verall. dec.* 327. *lib.* 1. *in manuſcrip. & dec.* 404. *p.* 2. *& dec.* 27. *p.* 3. *in impreſſ.* & fuit firmatum in *Burgen. Abbatię de Salas* 14. *Maij* 1612. *cor. D. Valdo, & dicit Gonzal. in comment. ad reg.* 8. *cancell. gl.* 51. *n.* 9. & tali caſu requiritur quod gratia prothonotariatus fuerit acceptata a beneficiatò, facit quod ſcribit *Cald. conſ.* 1. *de transl. prӕl. Acch. dec.* 1. *de priuil. Lap. alleg.* 79. *n.* 6. *Mohed. dec.* 18. *de præb. Mandoſ. ad reg.* 1. *Cancell. q.* 8. *in fine, & Simonet. ſeu potius Granut. de reſeru. q.* 100. *n.* 8. *&* 9.

Et quamuis *dec.* 373. *p.* 3. *lib.* 4. *diuerſ.* reſidere videatur in eo, quod beneficia Prothonotarij abſentis creati ſint reſeruata, etiamſi non conſtet de acceptatione, tamen venit intelligenda iuxta *dec.* 15. *Creſcent.* quã allegat iuxta *doct. Bart. in l. non ſolum, § liberationis, ff. de liber. leg. quæ deciſ.* 15. *eſt deciſ.* 1. *Creſc. de præſum.* & dicit bullam Prothonotariatus eum probare quamuis aliter non conſtet, quod ille ratum habuerit, & reddit rationem, ideſt propter impenſam, vnde omnes iſtæ deciſiones præſupponunt acceptationem, ſaltem præſumptam, & ſi id negent, intelligunt de acceptatione expreſſa, ſola tamen regiſtratio ſupplicationis, etiamſi ſupplicans eſſet in Curia præſens, non eſt ſufficiens probatio, ſed tantum quædam præſumptio acceptationis gratiæ, & ideo Rota vltra talem præſumptionem, ſolet deſiderare aliquod adminiculum ex eo deſumptum, quod uel fuerit probatus vſus gratiæ, vel interuenerit literarum expeditio, vel conſiderabilis impenſa, & ita procedunt deciſiones ſupra proxime allegata, *Gomeſ. in reg. de annali, q.* 32. *circa med. verſ. Rot. tamen, & in reg. de triennali, q.* 38. *in fin. Put. dec.* 2. *ſuper reg. de non iud.* vbi quod ſupplicatio non præſumitur impetrata per oratorem in ea nominatum, niſi aliunde conſtet, & idem *Put. dec.* 127. *n.* 8. *lib.* 1. *& Mohed. deciſ.* 3. *de præſumpt.* aiunt, præſumi ratificationem ex pluribus coniecturis ibi conſideratis, & habetur *apud Card. Seraph. dec.* 160. *n.* 1. *&* 2. & de hac materia adeſt optima dec. in *Burgen. Abbatiæ de Salas*, 20. *Nouembr*, 1615. *coram Vbaldo*.

59 Item eſt notandum, quando aliud eſt, eſſe beneficium reſeruatum, aliud affectum, quia reſeruatio reſpicit actum verbalem, & expreſſam, affectio autem reſpicit actum realem, & factum, ex quo oritur tacita reſeruatio, vt quando Papa manum apponit ſuper diſpoſitione alicuius beneficij, & dicitur affectio id operari ita, vt omnes inferiores amplius ſe circa tale beneficium intromittere nequeunt, *En. de Falconib. de reſeru. prӕlud.* 3. *Simonet. de reſeru. q.* 64. quæ affectio ex appoſitione manus Papæ fundatur per *text. in c. vt noſtrum de appellat. & extrauagant. ad Roman. §. Romani de præb. in ext. comm.* & affectio eſt maioris efficaciæ quã reſeruatio, *En. de Falconibus vbi ſup. quęſt.* 4. *effectu* 1. *nu.*
60 4. & dict. effectio dicitur reſeruatio clauſa in corpore iuris, *Probus in capit. præſenti num.* 41. *de offic. leg. lib.* 6. & facilius tollitur reſeruatio, quam affectio, *Simoneta vbi*
61 *ſupra queſtione* 63. *num.* 3. *Gonzal. vbi ſupra gloſ.* 52. *num.* 1. *ad* 21. *Garc. d. par.* 5. *cap.* 1. *§.* 2. *numer.* 138. vbi reſeruationem, & affectionem, quaſi pro eadem ponit, et de beneficijs affectis tractat *Maſſob. vbi ſup. prælud.* 25. *dub.* 1. *& ſeq.* in multis autem caſibus dicuntur eſſe affecta
62 beneficia.

63 Primò dicitur beneficium affectum, ſi Papa illud det in commendam, nam ex appoſitione manus Papę illud beneficium affectum remanet, & ſolus Papa de eo prouidere debet *Caſſad. dec.* 2. *n.* 1. *&* 12. *de reſcru.* & idem eſt in vnione facta de beneficio ad vitam alicuius, *Gonz. vbi ſup. gl.* 5. *§.* 7. *n.* 112.

64 Secundo dicitur affectum beneficium, ſi Papa concedit alicui mandatum de prouidendo de certo beneficio etiam ante vacationem *d. extrauag. in d. §. Romani, Simoneta vbi ſup. q.* 60. *Rebuff. in praxi benefic. tit. de reſeru. nu.* 33. *Pariſ. de reſignat. benefic. lib.* 12. *quæſt.* 10. *nu.* 9.

65 Tertio dicitur affectum ex decreto per Papam appoſita de beneficio dimittendo in manibus Papæ, *Simon vbi ſup. q.* 26. *n.* 3.

66 Quarto, ſi Papa iure præuentionis contulit beneficium, & collatio non teneat ex aliquo defectu impetrantis, vel alias collatio ſit inutilis, tamen ex quo Papa manus appoſuit ordinarij manus remanſerunt ligatæ, *Dec. in d. c. vt noſtrum, q.* 1. *de appellat.* idem eſt, ſi collatio ſit facta abſenti, qui ante acceptationem decedat, *En. de Falconib. vbi ſup. q.* 5. *princ. latè Garc. vbi ſup. n.* 138. vbi alios adducit.

67 Quinto beneficium remanet affectum per reſignationem de eo factam in manibus Papæ, *Sarnen. in reg. de infirm. reſign. q.* 33. *n.* 1. *& Rebuff. in praxi, in ead. reg. gl.* 14. *n.* 4.

68 Sexto, ſi Papa electoribus beneficij mandet, ne ad electionem procedunt, *cap. ſi eo tempore* 45. *de elect. libr.* 6.

69 Septimo, ſi electus renunciet iuri ad rem ſibi quæſito ex electione in manibus Papæ, qui eamdem renunciationem admittat, *En. de Falconib. vbi ſup. q.* 4. *princ. effect.* 46.

70 Octauo, ſi Papa poſt electionem ante confirmatio-
nem manum apponit in aliquo actu concernente vali-
ditatem electionis, tunc dicitur affecta confirmatio,
En.de Falc.d.q.4.effect.46.

71 Nono, ſi Papa per ſuum reſcriptum mandet, quod
talis priuetur beneficia obtento, nam ſecuta priuatio-
ne beneficium affectum remanet, *En.de Falc.vbi ſupr.
prælud.3.n.4.*

72 Decimo, habens collationem à Papa de beneficio,
ſi poſtea etiam ab ordinario de eodem beneficio col-
lationem recipiat, cadit a iure quæſito ex dicta colla-
tione Papæ, vt ingratus, & collatio ordinarij tanquam
de beneficio affecto eſt inualida, *Abba.in c.cum olim,
n.18.de re iud.*

73 Vndecimo, habens collationem à Papa ſi egeat ali-
qua diſpenſatione, non poteſt Epiſcopus cum eo quo-
ad dictum beneficium ſic affectum diſpenſare, quãuis
alias poſſet, *Simon.vbi ſup.d.q.64.n.6.*

74 Duodecimo, Papæ manus appoſitio in ordinib. pu-
ta minoribus impedit, quod nullus alius etiamſi ſit
ordinarius poſſit illi maiores ordines conferre, *c.cum
in diſtribuendis temp.ordin.*

75 Decimotertio, ordinatus à Papa quamuis non ſit
exemptus ab ordinarij iuriſdictione, *cap.per tuas, de
maior.& obed.* attamen non poteſt ordinarius ob de-
lictum eundem ab ordine deponere, *gloſ.1.in d. cap.per
tuas.*

76 Decimoquarto, quando Papa cæpit cognoſcere
de aliqua cauſa, & deſuper manum apponit, tacitè illã
auocat à quibuſcumq. iudicibus, *Inn.in c.cum M.Fer-
rarienſis, in fine, de conſt.per tex.in c.licet, de off.deleg.Lã-
cell.de attent.p.2.c.10.de attent.poſt auocationem cauſæ,
nu. 13.*

77 Decimoquinto, ſi Papa commiſit alicui executio-
nem litterarum Apoſtolicarum ſuper alicuius benefi-
cij prouiſione, tũc alius etiam legatus ſe intromittere
non poteſt, *c.7.de off.deleg.*

78 Decimoſexto executorum datorum à Papa pote-
ſtas ceſſat, cum primum Papa manum apponit ſuper
eadem executione, *c.ſtudiaſti, de off.deleg.*

79 Decimoſeptimo, Papa ſi manum appoſuit in aliqua
commiſſione ſignanda, ob reuerentiam debet ſigna-
tura iuſtitiæ ſe abſtinere, per *tex.in d.c. vt noſtrũ, de ap-
pellationib.Marcheſanus de commiſſionib.p.2.de commiſ.
appell.c.6.n.38.*

80 Decimooctauo, Papæ manus appoſitio facit, quod
cauſa ſemel affecta curialis ſemper curialis rema-
neat, *Put.dec.240.n.2.lib.2.Dec.conſ.699.Conar.pract.q.
c.9.n.5.*

81 Decimonono, eadem mentio fieri debet de affectio-
ne, ratione appoſitionis manus Papæ, ſicut de expreſ-
ſa reſeruatione, alias gratia erit nulla, *Simonet.d.q.64.
nu.2.*

82 Vigeſimo, ſuper declaratione, & interpretatione
priuilegij à Sedis Apoſtolica conceſſi non acceſſoriè,
ſed principaliter facienda, recurrendum eſt ad Papã,
*Abb.in c.cum veniſſent, n.3.de iud.vbi Dec.n.3.& Felin.
ante n.1.*

83 Vigeſimo primo decretum Concilij Trid.*ſeſſ.24. n.
20.de refor.* quo omnes cauſæ in prima inſtantia coram
Ordinarijs ſunt cognoſcendæ non habet locum in be-
neficiis reſeruatis, ſeu affectis, quia de ipſis in prima in-
ſtantia cognoſci poteſt in Curia, & eſt, conſtitutio
Gregor. XIII. quam declarat *Gonz. vbi ſupr.gloſſ.34.
nu.113.& 117.*

Prædicta autem limitantur vt infra, &

84 Primo, quod manus Papæ appoſitio ad alium effe-
ctum, quam ad conferendum beneficium, non ligat in-
feriores, quia limitata cauſa limitatum producit effe-
ctum *l.age.C.de tranſact.*

85 Secundo limitantur, quando fuit narratum benefi-
cium eſſe reſeruatum quod non erat, *Rom.conſ.
nu.11.*

86 Tertio limitantur, ſi Papa manum appoſuit ex vna
vacatione principaliter narrata, vt ex cauſa permu-
tationis, & deinde contingat diuerſa vacatio per obi-
tum, vel alio modo, *En.de Falcomb.vbi ſup.q.4.princ.ef-
fectu 55.n.2.* idem eſt, ſi beneficium ſit reſignatum in
87 manibus Papę, & reſignatio non tenuit, puta ob ma-
lam valoris expreſſionem, ſeu quando reſignans de-
ceſſit extra Curiam intra viginti dies à conſenſu ſuper
reſignatione præſtito, vel ſi quis beneficium certo
modo impetrauerit, & poſt nondum lite introducta,
88 obierit ille, cuius beneficium fuit impetratum, nam
tunc dictum beneficium non eſt affectum, *Gonz.d.gl.
52.à n.49.*

89 Quarto limitantur in beneficiis, quæ ſunt de
iurepatronatus laicalis, vel mixto, *Gonzal. ibid.
nu.54.*

90 Quinto limitantur, quando ex tali manus Papę ap-
poſitione præiuditium cõcordatorum reſultaret *Put.
dec.226.n.14.& 15.lib.3.*

91 Sexto limitantur, quando ex tali manus appoſi-
tione reſultaret derogatio indulti conceſſi Cardi-
nali, niſi expreſſa fieret derogatio, *Put.deciſ.141.
numer.2. libr. 2. Anaſtaſius Germonius in tract.de indult.
§. alioquin.*

92 Septimo limitantur, quando prius per Ordinarium
fuit præuentum, *Geminian.in cap.ſi tibi, nu.9.de præbend.
lib.6.*

93 Octauo limitantur, quando affectio ex appoſi-
tione manus Papæ ſemel fuit ſortita effectum per
ſubſecutam prouiſionem, tunc enim expirat affe-
ctio, & non obſtabit quoad futuras vacationes, *Si-
moneta ubi ſup.q.55.& 56.Sarnen.in reg.de triennal.1, q.
30.n.2.*

94 Nono limitantur, quoad concernentia forum inte-
riorem, & pænitentiam.

95 Decimo limitantur, nam quamuis manus Papæ ap-
poſitio etiã poſſeſſionem inficiat, hoc tamen proce-
dit quod vacatura.

96 Vndecimo limitantur, quando Papa manum appo-
ſuit in commendando manuale beneficium, & de his
lata *Gonz.vbi ſup.d.gl.52.à n.60.& Gar.vbi ſup.d.c.1.à
n.150.*

97 Poteſt ergo Summus Pontifex cõferre quæcumque
beneficia etiam iuriſp.clericorum abſque eorum cõ-
ſenſu, item & laicorum quia laicis iuſpat.conceſſum
eſt Papa ex gratia, & priuilegio, non', priuatiuè ita
Card.Tuſc.pract.concl.iur.liter.I.concl.596. & ideo talis
98 priuilegiatus vti non poteſt ſuo priuilegio contra
eum, qui ſibi priuilegium conceſſit, & de his vide ple-
niſſimè apud Felinum in ſuo tractatu, quando literæ
Apoſtolicæ, *nos, patr.eccleſ.* qui tractatus incipit, pro
regula tenendum eſt, & *Lamb.de iurep.lib.2.par.3.q. 9.*
99 *art.1.& 2.* in dubio autem Papa non præſumitur vel-
le præiudicare laicis, ideoque literæ Apoſtolicæ ſunt
inualidę ſi non faciunt mentionem iuriſpatronatus
eccleſiæ, quæ conferenda eſt ex ratione *text.in c.cum
dilectus de iurepat.Abb.in c.3.de iurep.*

100 Hodie autem ex regula 41.Cancellar. Apoſtolicæ
relata à *Quaranta in ſumma Bullarij in verb.Regula Cã-
cell.Apoſtol.* habetur, quod derogatione iuriſpatro-
natus laicorum non expediantur literæ, niſi ponatur
expreſsè, quod tale beneficium tanto tempore vaca-
uerit, quod eius collatio ad Sedem Apoſtolicam legi-
timè eſt deuoluta, vel quia, tempus laicis patronis
conceſſum à iure ad præſentandũ lapſum exiſtat, aut

ad

ad id patronorum ipſorum accedat aſſenſus, & ſi per
ipſum iuriſpatronatus huiuſmodi derogari contige-
rit, iuſpatronatus huiuſmodi mentio diſpoſitiuè, ac
ſpecificè, & determinatè, non autem conditionali-
ter fiat, & ſi illud ad aliquem Regem, Ducem,
Marchionem, vel alium Principem pertineat, & de
hoc in litteris prouiſionis, vel mandati de prouiden-
do de dicto beneficio ſimilis mentio facta non fuerit
non cenſeatur quomodolibet derogatum, ita *Put. dec.
404. lib. 2.* & fuit dictum in *Auximana Iuriſpatr. 7. No-
uembr. 1586. coram Card. Seraphin. & Iacen. portionis 16.
Nouembr. 1591. coram Card. Pamphil.* & de pertinentia
iuriſp. eſt facienda mentio ita *Put. vbi ſup. & in Getun-
den. beneficij 15. Decembr. 1599. coram Card. Seraph.* & id
procedit, ſi iuſp. competat ex fundatione, & dotatione,
alias ſecus vt dicitur in dictis deciſionibus, & ſi Papa
101 mandet prouideri de beneficio ad cuiuſcumque di-
ſpoſitionem pertinente, non includit beneficium
iuriſpat. cum diſpoſitio cadet pro inſtitutione, *Lapus
alleg. 8. n. 6.* Idem eſt ſi Papa reſcribat motu proprio
102 pro aliquo beneficiando, *Abb. in c. ad aures, col. penul.
de reſcript.*
103 Idem, eſt ſi dicatur, quod prouideatur talis de be-
neficio, etiamſi ad alicuius præſentationem ſpecta-
ret, intelligitur enim de præſentatione competente
patrono eccleſiaſtico, *c. cum illis, de præb. lib. 6. Lap. vbi
ſup.*
104 Idem eſt, ſi dicatur de beneficio ad præſentationem
quorumcumq; ſpectante, quia quando derogatur iuri-
patr. laicorum, de eo expreſſa mentio eſt facienda ex
d. reg. 41. Cancel.
105 Et quando dictum eſt, cenſeri derogatum iuriſpat.
clericorum, illud non procedit, ſi clerici habeant iuſp.
ratione patrimonij, nec iuripatr. laicorum deroga-
tum cenſetur, etiamſi in literis diceretur, non ob-
ſtante iurepatr. laicorum, & non obſtantibus ſtatutis
106 Eccleſiæ, quia tales non obſtantiæ tendunt ſolum ad
tollendam ſubreptionem, non autem de alia iura ſpe-
cialiter perimenda, niſi id expreſſe dicatur, *Rot. dec. 1.
de præb. in nou.*
107 Neque iurip. laicorum cenſetur derogatum, quando
in literis habetur, quod Papa mandat conferri benefi-
cium ſpectans ad Epiſcopi inſtitutionem, *Lamb. vbi
ſup. artic. 30.* quia tunc dicitur derogatum, quando
Papa expreſſe derogat, *Card. Maur. dec. 292.* quod pro-
cedit etiamſi Papa mandet prouideri de primo va-
caturo ſpectante ad collationem, prouiſionem,
electionem, & præſentationem, quorumcumque,
tunc enim nec etiam beneficia patronata vacantia
108 in Curia comprehenduntur, *Card. Tuſcus vbi ſup. con-
cl. 618.*
109 Papa iuriſpatronatus mixto etiam derogare poteſt
*Felin. in d. tract. quando lit. ap. ampl. 6. Garcia vbi ſupr. de
110 benef. p. 5. c. 1. n. 583.* quod iuriſp. mixtum quo ad de-
rogationem laicale cenſetur, *Abb. in c. vlt. de iurepatr.
Caſſador. dec. 7. n. 9. de iurep. Felin. d. ampliat. 9. Garc. d. c. 1.
nu. 578. 582. & 591.* dummodo maior pars aut ſaltem
æqualis ſit laicorum, nam alias ſi maior pars ſit cleri-
corum cenſebitur eccleſiaſticum, *Creſcent. deciſ. 3.
num. 1. de iurepatron. Gonzal. vbi ſup. gl. 18. num. 15. & ſeq.*
& tali iurip. mixto papa derogare non cenſetur, niſi
exprimat, *Lamb. vbi ſup. lib. 2. p. 3. quæſt. 9. art. 9. num. 2.
& ſeqq. Felin. d. ampliat. 6. Put. dec. 157. lib. 5. Caſſad. d. de-
111 ciſ. 7. n. 4. Acbil. de Graſſ. dec. 3. de iurepat.* & in iurepat.
112 mixto competit ſemeſtre ad præſentandum, ſiue ma-
ior pars, ſiue æqualis, ſiue minor ſit pars clericorum,
Lamb. d. art. 9. nu. 2.
113 Quid ſi iuſpatr. ſit mixtum eccleſiaſtici, & laici
& facta ſit conuentio de alterius vicibus præſentando

ad *clem. plures, §. & vt facilius de iurep.* & tunc in turno
eccleſiaſtici cenſetur eccleſiaſticum merè, & in turno
laici, laicale mere, ad doctrinam. *Io. And. in c. cum in il-
lis, §. fin. in fine, de præb. lib. 6.* quam ſequitur *Roc. de Curt.
de iurep. ver. ius, q. 6.* & alii & ad *Rot. deciſ. in Salamant.
Alternat. 22. Octobr. 1581. coram Robuſterio*, quam refert
Garc. de beneficiis, par. 5. cap. 1. num. 708. & item fuit di-
ctum in *Salamantina dimidiæ portionis, 21. Iunii, 1590.
coram Comitulo, & in Lunen. Sarzanen. canon. 23. Octob.
1593. coram Card. Seraph. & facit dec. Achill. 3. de iurepat.*
nam in ſimili ſtante diuiſione inter Epiſcopum, & Ca-
pitulum, quam permittunt iura. *cap. vlt. de præb. lib. 6.
gloſ. in d. clem. plures.* quilibet eorum iure proprio in
ſuo turno confert, nec collatio eſt communis, fuit
etiam alias dictum *in vna Romana beneficiatus S. Petri
28. Aprilis 1595. coram Gypſio, & 20. Nouembr. 1596.
coram Corduba, & 7. Martij, 1602. coram Penia, & in Sa-
lamantina portionis 16. Maii 1603. coram Iuſto, & in Ti-
raſonen. canon. 29. Martii, 1610. coram Card. Cauალerio,
& 7. Iunii 1610. coram Pirouano, annotat. ad Greg. XV. de
ciſ. 95. n. 7.*

Vnde ſi in turno eccleſiaſtici beneficium vacare
in menſe Apoſtolico, & reſeruato, erit reſeruatum,
& nihilominus eccleſiaſticus conſumeret ſuum tur-
num, quia tunc Papa loco eccleſiaſtici prouidet
alias fieret præiudicium laico, ſi expendenda eſſet
alia vacatio in menſe non reſeruato ad hoc, vt eccle-
ſiaſticus præſentaret, & conſumaret ſuum turnum,
è contra ſi beneficium vacet in turno laici erit laica-
le, ne cadit ſub reſeruatione, & ſi à Papa con-
ferretur cum derogatione iuriſpatronatus mixti
non valeret derogatio, *Acchil. d. deciſ. 2. Put. deciſ. 107.
lib. 3.*

Nec obſtet, quod in turno eccleſiaſtici prouiſio
Papæ non conſumat turnum. *Rot. deciſ. 21. de præbend.* &
habetur *in d. dec. Salamant. alternatiuæ coram Robuſterio*,
& in alia *Salamant. coram Iuſto, tradit Gonzal. gloſ. 45.
§. 1. num. 31.* quia illud procedit data æqualitate, ideſt
quando reſpectu vtriuſq. intrare poteſt reſeruatio, vt
in turno Epiſcopi, & Capituli, vt ibi, ſecus vbi reſer-
uatio intrat reſpectu vnius, & non alterius, vt in caſu
turni patroni eccleſiaſtici, & laici, nam ſi Papæ pro-
uiſio non conſumeret turnum, fieret laico præiudiciũ,
*Coſmus in pragmat. ſanctione tit. de collat. §. item, quod
omnia, uerb. facienda in fine, Probus ad Monachum in
dict. capit. cum in illis, numer. 91. Garc. ubi ſup. num. 615.*
& ratio eſt, quia tunc quilibet in turno ſuo habet to-
tum, & integrum ius ad præſentandum rectorem pro
illa vice, & non dicitur diuiſus vſus ſolus, ſed totum
ius præſentandi eſt penes ipſum ſolum, qui eſt in turno
& dicitur præſentare iure proprio, & non communi.
Io. And. in d. §. fin. in fin. quem ibi ſequitur *Gemin. &
alij. Lamber. de iurepatr. lib. 1. p. 3. quæſt. 2. art. 36. num. 2.*
& quamuis in concordia diceretur, quod præſentatio
ſit efficax perinde, ac ſi per vtrumque patronum
eſſet facta, nihil refert, quia id eſt per comparationẽ,
& ſimilitudinem, nam hę dictiones, perinde, ac ſi &
ſimiles comparationem important, *lib. 1. in princ. de
rec. arbitr.* ſciendum eſt, quod iuſpatr. mixtum quoad
regulam reſeruatoriam reputatur laicale, *Acchil. dec.
3. de iurepatr. Put. dec. 157. lib. 3. Verall. deciſ. 405. part. 1.
Creſcent. deciſ. 3. de iurepatr. Rocch. de Curte. de iurepatro-
nat. verb. competens, quæſt. 14.* & reſeruatio non com-
prehendit beneficia iuriſpatronat. laicorum. *Verall.
d. deciſ. 405. Cardin. Seraphin. deciſ. 1263. & 1232. num.
5.* & ad hunc effectum videtur ſufficere ſola quaſi
poſſeſſio præſentandi. *Card. conſ. 69. num. 4. Calder. conſ.
23. de præbend. Mohedan. deciſ. 179.* & fuit dictum in *Vi-
cen. beneficij 19. Nouembr. 1599. coram Card. Pamphilio*
Card.

*Card.Seraph.dec.*1334.*n.*7.& iuſpatr.a principio laicale ſi donetur eccleſiæ,ſit eccleſiaſticum, & cadit ſub reſeruatione.*Caſſad.dec.*4.*de iurep.Card.Seraph.dec.* 1420. *nu.*1.

Et in iurepatr. mixto facta concordia de alternis vicibus præſentando remanet communio in proprietate, & exercitium tantum diuiditur pro illo, qui eſt in turno,vt fuit dictum in *Salamantina portionis,*25.*Iunij,*1599.*coram Eminent.D.Card.Millino,* quæ in calce operis eſt dec.58.

Attamen exiſtimarem ſuſtineri poſſe,quod in iurepat.mixto facta concordia inter compatronos, in turno eccleſiaſtici non ſit eccleſiaſticum, ſed ſemper laicale,& ſic non reſeruatum.

Primo quia iuſpatr.eſt quid indiuiduum, vt dixi ſup.lib.1.c.2.& diuiſio prohibeatur. *cap.1.iuncta gloſ.in uerbo,diuidi non debeat, de iurepat.vbi Doct.l.*1.*§.ſi fructus,ff.ad l.falcidiam,Felin.in c.prudentiam n.*5.*de off.deleg.Couarr.pract.queſt.cap.vlt.num.*1.*in princ.Lamber. de iurepatron.lib.*1.*par.*2.*§.*2.*art.*36.*num.*2.*&* 3.ſi eſt indiuiduum,ergo laicale,quia iuſpatr.mixtum quoad excludendam reſeruationem laicale,reputatur. *Ach.dec.*3.*de iurep.Put.dec.*157.*lib.*3.reſeruatio enim non compræhendit beneficia iuriſpat.laicorum. *Card.Seraph.dec.*1232.*n.*5.*& dec.*1263.

Secundo ſicut in turno iuris conferendi, conferens in ſuo turno nomine communi, dicitur conferre & pro ſe,& pro ſocio, *Gonzal.in regul.*8.*gloſ.*45.*§.*1.*num.* 20. fuit dictum in *Romana beneficiatus S. Petri* 28. *April.*1595.*coram Gypſio,& in Salamantina portionis.* 26. *May* 1603. *coram Iuſto*, ſic in turno iuris præſentandi in ſuo turno præſentans nomine communi dicitur præſentare pro ſe, & pro ſocio. ergo ſemper tale iuſpatronat.laicale cenſebitur,& ſic non reſeruatum.

Tertio,quia mixtum quando habet aſſumere naturam ſimplicis,aſſumit naturam eius, quod eſt fauorabilius.*Iaſ.in l.*1.*num.*5.*ff.de verb.oblig.Card.Seraph. dec.* 416.*num.*26.ergo in noſtro caſu in patr. mixtum vigore concordiæ aſſumens naturam ſimplicis, debet aſſumere ſeu potius retinere naturam laicalis tanquam fauorabilioris,& ſub reſeruatione non compræhenſi.

Et dato, quod in turno eccleſiaſtici ſit eccleſiaſticum,exiſtimarem,quod ſi in turno eccleſiaſtici à Papa prouideatur,talis prouiſio non conſumat turnum eccleſiaſtici, ſed quod expectari debeat vacatio, in qua eccleſiaſticus in menſe non reſeruato præſentet, & ſuum turnum conſumat,moueor, quia arguendo à ſimili,quod argumentum in iure eſt validum.*Euerard. in ſua centur.in loco,à ſimili*, ſi ſit concordia inter Epiſcopum,& Capitulum, & Epiſcopus gaudeat alternatiua,& vacatio contingat in menſe Febr.& tunc ſi Epiſcopus eſt in turno,prouidebit,ſi non eſt in turno,Papa prouidebit,quia Epiſcopus prouidere non poteſt, cum non ſit in turno,nec Capitulum,cum quoad illum ſit menſis reſeruatus,ex quo Capitulum non gaudet alternatiua, vt fuit dictum *Salamantina dimidiæ portionis* 25.*Iunij.*1590.*coram Comitulo*, & ſi Epiſcopus tunc eſſet in turno ſemel tantum prouidebit, & conſumet ſuum turnum,& ſi pluries poſt in dicto menſe contingeret vacatio,Papa prouidebit,idem eſt in menſibus Aprilis,Auguſti,& Octobris, ſi vero vacatio contingat menſe Martij, Epiſcopus non poteſt prouidere, cum illius reſpectu ſit reſeruatus,& tunc ſi Capitulum ſit in turno prouidebit,& conſumet ſuum turnum, ſi autem Capitulum non ſit in turno, & tunc cum ſit impedimentum,donec prouideat Epiſcopus in aliquo ex ſuis menſibus, Papa prouidebit,& an Epiſcopus, vel Capitulum ſit in turno, eſt inſpicienda collatio per illorum alterum facta vltimo loco, & effectum ſortita, & numquam in dicto turno computantur prouiſiones Apoſtolicę, *Put.deciſione* 183 *libro*3. vt fuit dictum *Salamantina alternatiuæ,& in d.Salamantina portionis,coram Reuerend.P.Dom. Iuſto vide Gonzal d.§.*1.*numero* 123.*& ſeqq.& Garc.d.c.*1. *numer.* 708. *in fin.*quibus ſtantibus dico,quod ſicut in caſibus ſupradictis, non dicitur conſumptus turnus, niſi quando verè,& cum effectu Epiſcopus, ſeu Capitulum contulit,ita in caſu noſtro, turnus Eccleſiaſtici non debet dici conſumptus,niſi quando ipſe uerè, & cum effectu præſentauit,& ſi vacatio contingeret in menſe reſeruato,expectanda eſt vacatio in menſe non reſeruato, vt eccleſiaſticus ſuum turnum conſumat,& poſtea in ſuo turno laicus præſētabit,nec obſtat,quod per hoc fieret laico præiudicium, quia ad hoc reſpondetur quod ſibi imputet,quia ſponte concordiam, & alternatiuam fecit *ad c.damnum,de reg.iur.lib.*6.nec etiam conſiderabile præiudicium laici tunc poteſt conſiderari,quia in iurepatronat.mixto non facta concordia inter patronos de alternatiua,facilis, & ſolita eſt derogatio, tunc enim ſit derogatio in totum ratione mixturæ,vt dixi alibi igitur laicus faciendo alternatiuam,et expectando ſuum turnum,melius ius,et magis
conſiderabile ſortitur,cum ipſe ſolus ad ſui libitum
114 tunc præſentare poſſit,dictoque iuripatronat. mixto numquam pro medietate derogatur, ſed dũtaxat in totum quoniam Papa derogat parti laicorum,parti autem clericorum non eſt neceſſe derogare. *Caſſador.deciſ.vltim.ad finem, de probation. Mandoſ.in praxi ſignat.grat.titulo,derogat.iuriſpatronat.Garc.dicta capitulo* 1.*n.*584.
115 Item ſi Papa alicui prouideat de beneficio ſpectante ad præſentationem duorum,vt putat talis Plebani, et talis Præpoſiti, quæ præſentatio ad eos pertinet ſucceſſiuè, quia talis Plebanus, vel laicus præſentat Præpoſito, et Prepoſitus Epiſcopo, talis prouiſio erit ualida,quia ſatis eſt expreſſiſſe ad quos ſpectare præſentationem.*Lambertin.d.quæſtione* 9. *artic.* 27. *ex*
116 *text.in cap.in illis,§.vltim.de prębend.libro* 6. et pariter ſi Papa mandet prouideri de beneficio pertinent ad præſentationem alicuius continetur etiam beneficium ad illius præſentationem ſpectans cum conſenſu alterius. *Lambertin.ibidem articulo* 29. et ſi mandet prouideri de beneficio ad Epiſcopi inſtitutionem
117 ſpectante, includitur beneficium pertinens ad præſentationem clerici ratione eccleſiæ, non autem ratione patrimonij,vel laicorum.*Lambert.d.quæſt.*9. *art.* 30. & ſi vnus ex duobus præſentatis, vel alius pro impetratione beneficij vacantis accedit ad Curiam Romanam,et interim patroni variant, ſeu de nouo
118 præſentent,et Epiſcopus inſtituit,et iſte impetranti literas a Papa mentionem non facit de præſentatione vel variatione prædicta,cum eam ignoret,talis litteræ non valent in præiudicium inſtituti. *Lamb.d.q.*9.*art.* 33. quia ſubreptio committetur etiam tacendo id quod ignoratur,ſi veriſimiliter illud tacitum mouere
119 potuiſſet Papam,ad aliud faciendum.*Abb.in c.conſtitutus,in princ.de reſcr.*et ſi iuſpatr, pertineat ad collegium ſeculare,ſeu eccleſiaſticum,non ſufficit mentio-
120 nem facere de perſonis ſingularibus illius,ſed fieri debet mentio per verbum collectiuum, *Lambertin.*
121 *d.q.*9.*art:*34.et ſatis eſt ſi dicatur, ad quorumcumq. pręſentationem,*Lamb.ibid.art.*34.*ad finem* et denique ſi Papa mandet prouideri de beneficio includit beneficium fundatum ante gratiam, ſi poſt ſuperueniat auctoritas Epiſcopi,qui fundatorem patronum efficiat,*Lamb.ibid.art.*36.

122 No.

122 Notandum eſt inſuper, quod literæ Apoſtolicę ex-
preſsè derogantes iuripatron. laicorum; numquam
comprehendunt iuſpat. ſpectans ad Reges, Duces Mar-
chiones, ſeu alios Principes, niſi de his expreſſe ſit di-
ctum, talis enim derogatio poteſt eſſe periculo eccle-
ſiæ, & ita diſponitur *per d. reg. 41. Cancel. Apoſt. Parıſ. de
reſignat. benefic. p. 1. lib. 2. q. 4. n. 4. Aloiſius Riccius in col-
lect. dec. parte 3. collect.* 494. *Barboſa d. part. 3. allegat.
75. numer. 87.*

123 Item ſciendum eſt in permutationibus beneficio-
rum factis in Curia oportere in eis facere expreſſam
mentionem iuriſpatronatus laicorum, *Lap. allegat. 69.*
& quamuis in dubio non præſumatur facta derogatio
iuripatr. laicorum, tamen id non procedit, quando
conſtat de certa ſcientia Papæ ſcientis beneficium eſſe
de iurepatronat. laicorum, tunc enim cenſetur deroga
tum d. iuripat. *Rota dec. 27. de reſcript. in nouis*, & in lit-
teris, in quib. agitur de derogatione iuriſpatronatus
124 clericorum non eſt neceſſaria expreſſio dicti iuriſ-
patronatus *Rota deciſione 8. de iurepatronatus in nouis*,
125 item præſumitur facta derogatio quando Papa diſpo
nit de beneficio proximè vacaturo, & ſi adſint patroni
alicuius beneficij non exiſtentes in quaſi poſſeſſione
præſentandi, & alij exiſtentes in dicta quaſi poſſeſſione
quamuis non ſint patroni, de his exiſtentibus in quaſi
126 poſſeſſione mentio eſt facienda in literis, & ſi poſt
factam impetrationem, de beneficio iuriſpatronatus
abſque mentione iuriſpatronatus patroni id ſcientes
per quadrimeſtre taceant, collatio conualidatur *Card.
in clementin. 1. de ſupplenda negligentia prælat.* & de his
omnibus *vide Felin. vbi ſupra, & Lamb. vbi ſup. art. 3. &
ſeq. vſque ad art. 26. Zecchium de benef. & penſ. c. 12. n. 39.
& nouiſſimè Monetam in tract. de commut. vlt. vol. c. 10. a
n. 285. ad 298.*

Hic obiter eſt notandum circa infraſcripta de
poteſtate Principis circa tollendum ius quæſitum.

127 Vtrum Princeps ex certa ſcientia, & de plenitudi-
ne poteſtatis poſſit alicui auferre ius ſuum ſine cauſa
vide *Decius, conſilio 169. numer. 7. Anton. Gabr. libro ter-
tio, commun. concluſ. tit. de iure quæſito non tollendo con-
cluſione 1. Stephanum Gratianum, diſcept. forenſ. cap. 458.
num. 23.*

128 Quod autem Princeps poſſit ſine cauſa auferre ius
quæſitum ex beneficio iuris, vt ex præſcriptione, re iu-
dicata, & ſim. defendit. *Gabr. ibi n. 18.* cuius contrarium
in prædictis doctiſſime defendit *D. Andreas Facchineus
controuerſiarum iuris lib. 8. c. 63.*

129 Item poteſt Princeps ſine cauſa in re modica alte-
ri præiudicare, & ius quæſitum auferre *Felin. in cap. quæ
in eccleſiarum num. 47. de conſtit. vbi Dec. num. 26.* item
130 auferre ius quæſitum ſpe, vt naturales legitimando,
& ſim. *Fel. ibidem num. 49. Gabriel. ibidem num. 30.* item
131 poteſt princeps ex cauſa publicę vtilitatis auferre
ſubdito ius quæſitum *Felin. vbi ſup. num. 26. & Gabr. vbi
ſup. concl. 2. Oddus de integrum reſtitut. part. 2. quæſt. 99.
132 art. 8. And. Gail. lib. 2. obſeruat. 56.* an autem Princeps
iſta cauſa motus præſumatur alij affirmant, alii ne-
gant alii dicunt præſumi, ſi princeps talem cauſam ex-
primat ex *clem. 1. de probationibus vide Alciat. de præſū-
ption. reg. 3. præſumpt. 8. Menoch. de præſumption. præſum-
pt. 10. lib. 2. Andr. Gail. d. lib. 2. obſeruat. 58. & Facchineum
d. c. 63.*

133 Accedit prædictis, quod legatus à latere poteſt
conferre beneficium patronatum abſque conſenſu pa-
tronorum, ſi patroni ſint clerici, quorum beneficia
poteſt talis legatus ſibi reſeruare, eaq. conferre ita eſt
tex. in cap. cum dilectus, vbi Abb. de iurepat. & hæc eſt
communis opinio *teſte Rocch. de Curte de iurepatr. in
verbo, honorificum. quæſt. 1. col. 2. & quæſt. 3. colum. 3.* quod
non procedit, ſi beneficium ſit regulare, vel electiuum
cap. deliberatione de off. leg. lib. 6. vel ſi ſit de iurepatr.
laicorum, vel mixto *Rocch. de Curte vbi ſup. in verbo, ius
quæſt. 7. col. 3. uide Zecchium de ben. & penſ. cap. 12. num.*
38. quibus tamen patronis conſentientibus, contradi-
cente Prælato, ad quem pertinet inſtitutio, tamen le-
gatus tale beneficiū patronatū cōferre poteſt ſecūdū
*Gemin. in c. vnico, in fine de iurep. lib. 6. late Lāb. de iurepat
lib. 2. p. 3. q. 8. art. 12. & 4.* itē talis legatus pōt conferre
134 beneficia pertinentia ad laicos tantū ex vi præſcri-
ptionis, ſeu ex Papę priuilegio ita *Abb. Card. Butr. &
alij in d. c. dilectus, & Lamb. vbi ſup. art. 3.* ſimiliter talis
legatus poteſt conferre beneficium ſitum in ſua pro-
uincia etiamſi perſona eccleſiaſtica, ad quam pertinet
præſentatio, ſeu collatio dicti beneficii, ſit alterius pro
135 uincię, ita *Roman. conſ. 365.* quia attēditur locus bene-
ficii, & non patroni, prout declarat *Lamb. ubi ſup. art. 5.
& Rocc. de Curt. in d. verb. honorificum quæſt. 3. col. 3.* ve-
rum ſi ad tale beneficium præſentatio a patrono facta
fuerit non poteſt tunc legatus illud conferre in præiu-
136 dicium præſentati, niſi obſtet reſeruatio ſupradicta,
qua ſtāte talis patroni præſentatio eſt ipſo iure irrita
*Lamb. vbi ſup. art. 3. videas Garc. vbi ſup. d. p. 5. c. 3. n. 38.
67. & 244. & ſeq. & Monetam vbi ſup. dec. 10. a nu. 321.
ad 339.*

137 Adde inſuper, quod ſtāte conuentione inter com-
patronos, de præſentando alternis vicibus ſi Papa ex-
preſſe deroget iuriſpatronatus pro vna vice cenſetur
derogatum, & præiudicatum illi patrono dumtaxat
ad quem pro illa uice ſpectabat præſentatio, adeo vt
in alia prima vacatione ad alterum patronum ſpe-
ctabit *præſentatio, Io. de Anania in conſ. 43. & facit text.
in c. mandatum in c. literis, & in c. de Abbate de reſcript.
Rocch. de Curt. in d. uerb. ius q. 6. col. 2. & Lamb. d. lib. 2.
p. 3. q. 9. n. 26.*

Accedit, quod beneficia iuriſpat. laicorū ex fundatio
ne vel dotatione non comprehenduntur ſub generali
beneficiorum diſpoſitione *gl. & Doct. in c. cum in illis §.
cum autem de præben. lib. 6. Lamber. de iurep. lib. 2. p. 3. q. 9.
art. 4. Couarr. pract. quæſt. c. 36. num. 1. & fuit dictum in
Toletana Annatarum. 2. Aprilis 1590. 4. Decembr. 1592.
& 4. Iunij 1593. coram Card. Pamphilio, & in Toletana di-
midiæ annatæ 17. & 22. Iunii 1594. coram Gypſio.* item
non comprehenduntur ſub regulis reſeruatoriis *Doct.
in c. 2. de præb. lib. 6. Lamb. ubi ſup. art. 3. fuit dictum in Nea
politan. rectoriæ 13. Feb. 1598. coram Card. Pamphilio.* &
idem eſt in tacita reſeruatione, ob appoſitionem ma-
nus Papæ, vt fuit dictum in *Firmana beneficii 13. Maii
1596. coram Card. Pamphilio* & idem etiam eſt in iurep.
mixto *Put. dec. 157. lib. 3.* & fuit dictum in *d. Firmana &
in Gerunden. de Leuiano 19. Apr. 1602. coram Litta*, prædi-
cta tamen non procedunt in iurepatr. competente lai-
cis ex conſuetudine, præſcriptione, ſeu priuilegio, quia
illud cadit ſub regulis reſeruatoriis, *Fed. de Senis conſ.
65. circa princ. Rocch. de Curte de iurepatron. uerbo compe-
tens q. 24. num. 56. & fuit dictum in Vicen. beneficii 10. De-
cemb. 1600. coram Eminent. Card. Sacrato.*

SVMMARIVM.

1 *Papa ex cauſa ſolet derogare iurep.*
2 *Regul. Cancel. circa derogationē iuriſp.*
3 *Derogatio fit iurip. clericorum, & etiam laicorum.*
4 *Laici habent iuriſp. ex gratia,*
5 *Papa in beneficialibus eſt dominus abſolutus.*
6 *Derogatio iuriſp. laicorum debet eſſe expreſſa.*
7 *Derogatio iuriſp. clericorum fit per collationem factam à Papa.*
8 *Derogatio iuriſpatron at. fieri ſolet, quando beneficia per
obitum*

obitum vacant apud Sedem.
9 *Secus quando ibi vacant ob non factam publicationem.*
10 *Quæ derogatio non habet locum in iurep.regum &c.*
11 *Derogatio in totum conceditur iuriſp.mixti.*
12 *Sic etiam iuriſp.competentis ex præſcriptione, vel priuilegio.*
13 *Quod procedit, nam ſi vacet in vno ex menſibus reſeruatis, confertur tanquam reſeruatum.*
14 *Derogatio conceditur iuriſpat.litigioſi.*
15 *Litigioſum beneficium quod dicatur, &*
16 *Litigioſum eſt ſi petatur tanquam debitum per mandatũ de prouidendo.*
17 *Et ex conſtitutione habente clauſulam quam, & quas.*
18 *Derogatio aliquando datur pro duabus tertijs.*
19 *Derogatio frequenter conceditur pro medietate.*
20 *Derogatio pro medietate quomodo intelligatur.*
21 *Derogatio iuriſp.laicorum pro medietate non ſuffragatur, niſi vni ex præſentatis.*
22 *Derogatio conceditur pro compatronis præſentatis.*
23 *Promoto ad Epiſcopatum datur retentio beneficij patronati.*
24 *Derogatio in totum ſolet concedi in permutationibus.*
25 *Derogatio conceditur quando beneficia vacant per aſſecutionem, vel ſunt deuoluta.*
26 *Derogatio ſolet fieri cum hac clauſula pro hac vice.*
27 *Derogatio obtenta pro beneficio patronato vt valeat debet probari eſſe iuriſp.*
28 *Clauſula dummodo accedat conſenſus patronorum, requirit conſenſum expreſſum.*
29 *Qui ex longo tempore præſumitur.*
30 *Longum tempus dicitur decem annorum.*
31 *Conſenſus requiſitus ad validitatem actus quando præſumatur.*

Summus Pontifex in quibus caſibus ſoleat iuripatronatus derogare.

CAP. II.

1 SVmmus Pontifex ſolet derogationem iuriſpatronatus concedere ex vrgentiſſimis cauſis dumtaxat, in qua derogatione ſeruari debet regula 41. Canc. Apoſt. relata a *Quaranta in ſumma Bullarij in verb. Regulæ Cancell. Apoſt.* videlicet, quod ſi iuripatr. derogari contigerit, iuriſpat. huiuſmodi mentio diſpoſitiuè, ac ſpecificè, & determinatè, non autem conditionaliter
2 fiat, & ſi illud ad aliquem Regem, Ducem, Marchionem, vel alium Principem pertineat, & de hoc in literis prouiſionis, vel mandati de prouidendo de dicto beneficio ſimilis mentio facta non fuerit, non cenſeatur quomodolibet derogatum.

3 Poteſt namque Summus Pontifex derogare non ſolum iuripat, eccleſiaſtico, & clericorum, ſed etiam laicorum. *gl. communiter recepta in clem. 2. verbo, Apoſtolicis, de præb. de communi Couar. pract. q. c. 36. col. 3.* ea ratione quia laici habent iuſp. ex mera gratia ipſius Papæ. *capit. 1. de iurepatr. vbi Berous numer. 3.* & quia Pa-
4 pa in beneficialibus eſt dominus abſolutus. *c. cuncta per mundum 9. quæſt. 3. Archidiac. in cap. 1. in fine, & ibi Doct. 16. quæſt. 7.* poteſt etiam Papa derogare iuripatr.
5 mixto *Fel. in tract. quando litera Apoſtolica noc. patr. ampliat. 6. Garc. de benef. p. 5. c. 1. n. 583.* & dixi in præcedenti capite.
6 Derogatio autem iuriſpatr. laicorum requiritur expreſſa, & non præſumitur niſi expreſſe in literis habea-
7 tur, *gl. in d. clem. 2. Couarr. vbi ſup. Felin. vbi ſup.* at iurip. eccleſiaſtico derogatur per ſimplicem collationem factam a Papa *Caſſad. dec. 4. de probationib.* in multis caſibus ſolent concedi derogationes iuſp. ex infraſcriptis cauſis quarum.
8 Prima eſt, quando beneficium per obitum vacat apud Sedem, etiam iuriſpatr. nam tunc Papa conſueuit tale iuripat. derogare *c. 2. de præb. lib. 6. tradit. Staphil. de lit. grat. & inſtit. fol. 54. col. 1. Mandoſ. in tract. de ſignat. grat. in verbo derogationes, iuriſpatronatus Sarnen. de trien. poſſeſſ. quæſt. 31. num. 19.* ſecus, quando vacat in Curia ob non factam publicationem reſignationis,
9 vel ex vi decreti de dimittendo beneficium incompatibile, tunc enim Papa non confert tale beneficium cũ derogatione iuriſpatron. ſed cum clauſula, accedente patronorum conſenſu, ita intelligitur. *Flam. Pariſ. de reſign. benefic. lib. 2. q. 4. n. 45. Maſſobrius in ſua praxi hab. conc. ad vac. paroch. eccleſ. prælud. 7. dub. 2. nu. 8. & 9. f. 47.*
10 & late dixi *ſupra lib. 5. c. 6. in fin.* derogatio autem ſupradicta non procedit in iurep. Regum, Ducum, Marchionum, ſeu aliorum Principum ex *d. reg. 41. Canc. Couar. d. c. 36. n. 4.* quamuis Pariſius in loco proximè citãdo dicat illud procedere in praxi quoad Reges duntaxat.
11 Secunda eſt, quoties iuſpatronat. eſt mixtum clericorum, & laicorum, quia tunc derogatio conceditur in totum. *Mandoſ. vbi ſup. colum. 2. in fine*, & ita communiter eſt receptum, & in praxi ſeruatur tali enim caſu. cum pars iuriſpat. eſt eccleſiaſtici patroni alia portio laici, tũc Papa derogat pro tota parte, & medietate cõtigente laico, quia pro parte contingente eccleſiaſtico non eſt opus derogatione, ita obſeruat *Garcias vbi ſup. d. p. 5. c. 1. nu. 584.*
12 Tertia eſt cauſa, quando iuſpatr. competit ex priuilegio, præſcriptione, aut conſuetudine, nam tunc de facili derogatur in totum, cum, & abſque derogatione ſit receptum valere collationem talis beneficij, *Caſſad. dec. 4. & dec. vlt. de iurepat. & dec. 4. de probat.* & eſt cõmunis opinio teſte *Lamb. de iurepatr. lib. 2. par. 3. quæſt 9. artic. 25. & quæſt. 18. art. 3.* ideoque ſi dictum beneficium iuriſpatr. competentis ex priuilegio vacet in vno ex octo menſibus reſeruatis in regul. 8. Cancell.
13 Apoſtolicæ confertur, tanquam reſeruatum à Papa, neque alia derogatione eſt opus, *Gonzal. in comment. ad d. reg 8. gl. 18. à n. 92. Maſſob. vbi ſupra prælud. 7. dubio 20. n. 53.*
14 Quarta eſt cauſa, quoties beneficium erat in Curia Romana litigioſum, *Caſſador. deciſ. 3. vt lite pendent. Sarnen. in regul. in impetr. benef. per obit. famil. Card. q. 8. numer. 7. Couarr. vbi ſup. num. 7. & 8.* eſt tamen controuerſum, quando dicatur beneficium litigioſum, quia *Innoc. in cap. cum M. Ferrarienſis nu. 9. de conſtit. & Bald in auth. litigioſa num. 1. C. de litigioſis.* tenent tunc eſſe litigioſum, quando lis eſt ſuper dominio, ſeu quaſi & ſic
15 ſuper titulo, non ſuper quaſi poſſeſſione, Ludouiſ. qui fuit Gregorius XV. *dec. 305. & 335.* ſed id corrigitur per *textum in cap. 1. & 2. vt lit. pend. lib. 6.* eſt enim litigioſum ſi per mandatum de prouidendo petatur be-
16 neficium tanquam debitum. *Garc. vbi ſup. p. 11. cap. 3. a num. 75. Gonzal. vbi ſup. in §. 2. proœm. num. 68.* latè annotata *ad Gregorium dict. dec. 305. num. 8.* & beneficium dicitur litigioſum ex commiſſione continẽte clauſulã quam, & quas, cuius vigore poteſt deduci omne ius, tam in petitorio, quam in poſſeſſorio. *Gregor. deciſ. 125. numer. 15. & ibi annot. num. 17. Rota deciſ. 342. num. 2. par. 1. in recent. apud Farinac. & dixi ſup.* Et lis ſuper poſſeſſorio adipiſcendæ, quicquid dicat *Sarnen. ſuper reg. de annali q. 66. in fin.* non facit beneficium litigioſũ, *Caſſa. dec. 6. nu. 2. de reſcript. & deciſ. 4. vt lit. pend.* & fuit reſolutum in vna *Caſalen. canonicatus 22. Octob. 1607. et 4. Febr. 1609. coram Greg. XV.* ſi petitur beneficium con-

fert,

ferri, lis non eſt ſuper titulo beneficij, ſed qnando facta collatione dubitatur, ad quem beneficium pertinet, quia quãdo petitur benefirium ronferri, imploratur quodammodó offirium iudicis, quod eſt quodammodo actio perſonalis, & in perſonali non coutrahunt vitium litigioſi, *Innoc. in d. c. cum M. Ferrarienſis num. 9. verſ. generaliter dicimus. de conſt.* quod refert. & exornat, *Bald. in Anth. litigioſa num. 11. C. de litigioſis*, quæ conrluſio non eſt ſimpliriter intelligenda, ſed quando Papa confert alicui præbendam in eccleſia, & dat prouiſo reſcriptum ad Capitulum, & prouiſus petit collationem beneficij, tunr enim intentatur actio perſonalis, & lis nondum eſt conteſtata, ideo ſi capitulum præbendam alteri ronferret. iſta collatio eſt valida, qnia præbenda nondum fuit litigioſa, ſi ergo prouiſus à Papa ſuccumbat, tunc is, cui eſt data præbenda, firmiter remanebit dominus, ſi autem prouiſus à Papa non agat actione perſonali, ſed reali, dicendo, collata eſt mihi iſta præbenda, in qua peto me declarari per vos dominium, & poſſeſſorem, quo eſt actio realis, tunc ſi capitulares conſerrent alteri hanc præbendam, Illa collatio tanquam rei litigioſæ facta ipſo iure non teneret, adeo vt licet prouiſus a Papa ſurrumbat deinde in petitione, tamen ille, rui facta eſt collatio per Capitulum penitns nullum ius habebit in præbenda, quia per motionem controuerſiæ præbenda fuit facta litigioſa, & ſic inalienabilis. *Bal. in l. un. 7. C. com. diuid. & ibi Sicard. n. 15. & Caſtr. n. 8.* & hoc eſt quod generaliter dicunt *in d. l. 1. Bal. in fin. Ang. num. 3. & gl. in anth. litigioſa, verbo deducta. verſ. nota in fine C. de litigioſ. & ibi Odofr n. 4. Butr. n. 4. Salic. & Ang. in princ. Azo in ſumma ead tit. nu. 2.*

Scias etiam litem eſſe ſuper titulo beneficijs, quãdo quis petit aduerſarium remoueri à beneficio, & negat fædus roniugii ſpiritualis, vel titulum quamuis ſerus eſſet, non nègaret titulum, ſed ſolum dixiſſet aduèrſarium forrè priuandum ob crimen, quod vltimum eſt intelligendum ſerundum *gl. magiſt. in clem. diſpendioſam in verbo beneficijs.* ibi ſi vero agitur ad remotionem, *de iud. vbi Card. n. 15. Imol. nu. 3. Anchar. n. 4. Vitall. n. 27. & 49. Sarnen. in reg. de ſubrog. q. 7. in princ. Rota dec. 766. lib. 3. p. 3. diu. Acchil. dec. 5. num. 6. de penſ.* & fuit dictum in *Terdonen. præpoſitur. 26. Octobr. 1601. coram D. Coccino hunc in Calagurit. beneficii 29. Octobr. 1601. coram Cardin. Lancel.* fuit reſolutum, quod lis ſuper ſimonia non facit benefirium litigioſum, & lis cenſetur ſuper titulo beneficii, etiam quod agatur ad priuationem, ſi tamen quis petat ſibi beneficium adiudirari, *c. 2. vbi gl. in verſ. finito vt lit. pend. lib. 6. Put. dec. 67. & 485. lib. 2. in nouis.* & fuit dictum *d. Terdon. & in Gerunden. beneficii 18. Iunii 1612. coram Penia Decano.* & videas qnod fuit dictum in *Lucana iuriſpatr. 4. Iulii 1608. coram Reuerend. D. Coccino Decano*, quæ in impreſſ. *eſt deciſ. 426. & in Romana Cappellaniæ 15. Ianuarii 1620. coram eod.*

18 Quinta eſt cauſa, ex qua ſolet derogari iuripatronatus laicorum ex aliqua cauſa pro duabus tertiis partibus totius iuriſpatronat. *Mandoſius vbi ſupr. colum. 3.*

19 Sexta eſt cauſa, quando quis fuit à medietate patronorum præſentatus, nam tunr derogatur pro alia medietate illum non præſentante, & ita communiter, & in praxi ſeruatur, & hæc eſt magis frequens derogatio, & per eam multæ lites tolluntur, & celebriter beneficio prouidetur, & de tali derogatione pertractat. *Auguſtinus Berous in d. c. 1. de iurepat. nu. 78. & ſeqq. & Mandoſ. conſ. 7. nu. 13. vbi n. 16.* dicit, quod derogatio pro medietate aliud non eſt, quam reducere conſen-
20 ſus per plures patronos præſtandos ad medietatem, ideoque quando præſentatio ſpectat ad vnum duntaxat derogari non poteſt pro medietate, qnia præſentatio in vno conſiſtens eſt qnid indiuiſibile, & qnando ſpectat ad plures ſi derogetur pro medietate, nereſſe eſt vt obtinens cum derogationem habeat tot voces, quæ iſta medietate faciant maiorem partem, vt requiritur in iurep. *c. 3. de iurepatr.* & derogatio iuriſpat. qnatenus lairorum pro medietate non ſuffragatur, niſi quando prouiſio apoſtolica eſt in fauorem vnius ex præſentatis, non autem quando vnus ſolus præſentatur, & alter ſolus obtinet ſibi de benefirio vti libero prouideri, & arcidentaliter obtinet derogari iuripat. nam hoc caſu ſequeretur, quod Papa, qui voluit derogare tantum pro medietate, derogaſſet in totum, ita fuit intellecta, *dec. 3. de iurepatr. Acchill. de Graſſ. Garc. d. c. 1. n. 588.* & dicta derogato, quæ fit pro medietate, procedit quando duobus præſentatis, alter eorum impetrat gratiam cum dicta derogatione, non autem quando vno ſolo præſentato, alter non præſentatus
21 obtinet ſibi de beneficio vti libero prouideri, & euẽtualiter derogari iuripat. vt fuit dictum in *Firmana beneficii 3. Iunii 1594. cor. Card. Mant.* & de iuſtifiratione gratiæ rontinentis derogationem medietatis patronorum fuit dictum in *Piſtor. Plebania, 14. Martii, 1623. coram R. P. D. Nauarro*, quæ in ralce operis eſt dec. 84. & *12. Iunii 1623. coram eodem*, quæ in calce operis eſt dec. 85.

22 Septima eſt rauſa, quando orator eſt vnus ex patronis, tunr ronceditur derogatio, veluti, quando clericus præſentatus eſt compatronos, & ſupplicat pro derogatione. *Mandoſ. vbi ſup. col. 3. verſ. quæro.*

23 Octaua cauſa eſt in recentiore beneficiorum iuriſp. in fauorem promoti ad Epiſcopatum, nam fit mentio benefiria eſſe iuriſd. *Rot. dec. 331. diuerſ. p. 1.*

24 Nona rauſa eſt in permutatione beneficiorum iuriſp. facta coram Papam, nam tunr in totum ſolet fieri derogatio, & in praxi ita vidi ſeruatum, & ita eſt communis ſtylus.

25 Decima cauſa eſt, qnando beneficia vacant per aſſecutionẽ alterius aut deuolutionẽ, & alio quouis modo, vbi beneficia habẽt poſſeſſores, quos opus eſt per lites expellere, drrogatur iurip. laicorum etiam Principum in totum. *Rebuf. in praxi benef. in p. 3. ſignaturæ, verbo, nec non iurip. n. 27. & Mandoſ. vbi ſup. d. tit. derogat. iurip. verſ. ſimiliter quando Garc. d. p. 5. c. 1. n. 590.* vidi etiã, & obtinui tanquam præſentatos derogationem iuriſp. pro parte non præſentante non exprimendo, nec medietatem, neque aliam partem.

26 Et in ſimilib. derogationibus ſeruari ſolet vt dicatur pro hac vice tantum, *Couar. d. c. 36.* & ſi fuerit narratum benefirium eſſe de iurepat. ad derogationem obtinendam, debet ille, qui derogationem obtinuit
27 probare prædictum beneficium eſſe iuſp. alias impetratio eſt nulla *teſte Puteo dec. 120. lib. 2.* & de his rauſis derogationem vide *Flam. Pariſ. vbi ſup. d. lib. 2. q. 4. a nu. 43. vſque ad finem Mandoſ. & Cou. vbi ſuſ. & Rebuff.*

28 Arcedit prædictis, quod quando ronfertur beneficium cum clauſula dummodo accedat patronorũ cõſenſus, tũc requiritur cõſenſus expreſſus, & nõ ſuffirit tacitus inductus ex lapſo quatuor mẽſium, nã illa verba, dũmodo accedat patronorum conſenſus inducunt forma, quæ non impletur per conſensũ tacitum, qui diritur fictus cenſenſus, *Fel. in c. nonnulli de reſcrip.* attamẽ ex longo tempore dictus conſenſus præſumitur interueniſſe. *Alex. conſ. 111. col. pen. in fin. lib. 4. Dec. conſ. 183. col. pen. in fine Maſcar. de probationibus concl. 417.* & tunc tempus lõgum diretur decẽ annorum. *Imola in c. illud, de præſumpt.* Maſcard. *vbi ſup. & Flam. Pariſ. vbi ſupr. de reſign. benef. lib. 8. q. 8. n. 62. Lamb. de iurep. lib. 1. p. 1. q. 9. princ. n. 107. verſ. & dicitur.*

Viuian. de Iurepatr.

31 Et hoc regulariter eſt verum, nempe, quod conſenſus, qui requiritur ad validitatem actus, ex ſpatio longi temporis præſumitur interueniſſe. *Anton. de Butr. in c. ea noſcitur, de his, quę fiunt à præl. Iaſ. in l. 1. n. 105. C. qu. admitti.* & ita communiter Doctores, *ut per Maſcard. de concl. 417.* etiam in præiudicium tertij, *Alex. conſ. 1. lib. 4. Dec. conſ. 409. Cepħ. conſ. 328. n. 14.* & communiter Doctores, vt per *Burſat. conſ. 424. n. 9. vol. 4.*

Item eſt notandum, quod derogatio iuriſpat. facta attenta lite, & ſimonia, vt habeat locum, ſufficit, quod iuſtificetur lis, vel ſimonia nec requiritur iuſtificatio vtriuſque, quia cum vtrumque ſit per ſe ſufficiens, ſufficit verificare alterum, ex quo Papa potuerit moueri ad derogandum iuxta *Rota dec. 7. de reſcr. in nou. vbi adden.* & fuit dictum *in Melten. Abbatia. 5. Iunij, 1591. coram Gypſio,* & circa iuſtificationem gratiæ etiam quo ad verificationem iuriſp. & quaſi poſſeſſionis iuris preſentandi placet hoc loco referre ſequentem eruditiſſimam informationem.

Informatio Iuris D. Matthæi Moretti I. V. D. Piſtorienſi, & in Romana Curia Aduocati.

In vna Piſtorien. Parochialis, coram Illuſtriſſimo, ac Reuerendiſſ. D. Pirouano in Rota.

SVMMARIVM.

1 *Vacatio beneficij iuſtificatur ex confeſſione Aduerſarij in eius gratia.*
2 *Quaſi poſſeſſio præſentandi quando ſufficiat pro validitate præſentationis, & pro obtinenda inſtitutione etiam in concurſu alterius præſentati.*
3 *Vltimus ſtatus attenditur ad dignoſcendum an quis dici poſſit exiſtere in poſſeſſione præſentandi.*
4 *Sententia ſuper ſtatu faciat ius quoad omnes etiam non citatos.*
5 *Sententia lata inter præſentatos ſuper ipſorum pręſentatione afficit etiam præſentatos.*
6 *Conſenſiſſe tacite dicitur etiam in ſui præiudicium qui ſciuit, & cum potuit, tamen non contradixit.*
7 *Scientia arguitur ex ſanguinis coniunctione.*
8 *Scientia pręſumitur ſi factum debebat veriſimiliter deuenire ad notitiam alicuius.*
9 *Conſenſus patronorum probatur ex atteſtatione facta de huiuſmodi conſenſu in Decreto de capienda poſſeſſione.*
10 *Conſenſus pręſtitus per patronos prouiſionibus Apoſtolicis habet vim pręſentationis.*
11 *Et ſufficit ad acquirendam q. poſſeſſionem præſentandi ſicut ipſamet præſentatio.*
12 *Legatum iuriſpatronatus laicis relictum eſt validum ſi ſit ab Epiſcopo confirmatum.*
13 *Vicarius Epiſcopi non poteſt confirmare donationem iuriſpatronatus, ſine ſpeciali mandato.*
14 *Conſenſus Epiſcopi etiam tacitus ſufficit in donatione iuriſpatronatus facta per laicum alteri laico.*
15 *Vicarij mandatum, ſeu poteſtas confirmandi donationem iuriſpatronatus præſumitur ex lapſu triginta annorum.*
16 *Etiam ſi conſtaret de illius mandato non legitimo, quia pręſumeretur pro alio legitimo.*
17 *Imo ex tanto tempore præſumitur etiam conſenſus Epiſcopi.*
18 *Conſenſus Epiſcopi non requiritur in legatis iuriſpatron. quando ex illis non efficitur deterior conditio Eccleſiæ.*
19 *Nec quando ex eis euidens reſultaret vtilitas.*
20 *Iuſpatronatus de ſui natura eſt tranſitorium ad quoſcumq. hæredes etiam extraneos.*
21 *Verba pro hæredibus, & ſucceſſoribus comprębendunt etiam extraneos præſertim in materia iuriſpatronatus.*
22 *Feudi hæreditarij reſtrictio facta per vaſſallum ad certum genus perſonarum concernit vtilitatem Principis propter ſpem citioris deuolutionis.*
23 *Primus acquirens ſolus poteſt præiudicare ſequentibus in gradu, & ſucceſſoribus mutando, vel alterando iuſpatronatus.*
24 *Iuſpatronatus gentilitium non poteſt per ſucceſſores immutari, & effici hæreditarium in præiudicium illorum de parentela ſequentium in gradu.*
25 *Niſi eorum vita durante tantum.*
26 *Sed ſolum per primum acquirentem, & fundatorem.*
27 *Iuſpatronatus hæreditarium poteſt non ſolum à primo acquirente, ſed etiam à quocumque hærede, & ſucceſſore in alium transferri etiam titulo ſingulari in præiudicium filiorum deſcendentium, ac legitimorum hæredum.*
28 *Iuſpatronatus hæreditarium non tranſit ad filios, & hęredes ſanguinis niſi ſint hæredes.*
29 *Hæres non poteſt venire contra factum defuncti.*
30 *Argumentum valet de feudo ad iuriſpatronat. circa modum ſuccedendi.*
31 *Iuſpatr. regulatur ſub regulis feudi.*
32 *Feudatarius non poteſt ampliare naturam feudi, & recedere à prima inueſtitura in præiudicium aliarum perſonarum quibus eſt ius quæſitum.*
33 *Primus acquirens poteſt etiam in præiudicium agnatorũ ad libitum diſponere de feudo.*
34 *Et ſuſcipere contrariam inueſtituram.*
35 *Declaratur dummodo feudum non ſit conceſſum æque principaliter dictis agnatis, & ipſorum contemplatione, & meritis.*
36 *Feudum hęreditarium etiam antiquum poteſt cum conſenſu Domini alienari in præiudicium filiorum, & hæredũ.*
37 *Feudum hæreditarium poteſt quemcumque illius poſſeſſorem, & dominum libere alienari, & ſubijci fideicommiſſo ſicut poteſt quæcumq. allodialis.*
38 *Primus tantum acquirens poteſt in præiudicium vocatorum diſponere de emphyteuſis acquiſita ex cauſa onéroſa, quę non ſit hæreditaria.*
39 *Declaratur, & limitatur.*
40 *Emphiteuſis hæreditaria poteſt per quemlibet emphyteotam in quemcumq. alienari cum conſenſu Domini.*
41 *Ius accreſcendi, ſeu potius non decreſcendi habet locum in iurepatr.*
42 *Iuriſpatronat. gentilitium tranſit in quoſcumq. de familia vocata etiam ſine hæreditate, & non obſtante illius repudiatione.*
43 *Et in hoc iurepatronatus illi de familia poſſunt præſentare etiamſi aliorum hæredes non ſint.*
44 *Secus in iurepatron. hæreditario.*
45 *Feudum hæreditarium non poteſt retineri per filium, qui repudiauit hæreditatem paternam, ſecus vero feudum ex pacto, & prouidentia.*
46 *Idem dicitur de emphyteuſis.*
47 *Verba, pro filijs, & deſcendentibus, ſolent à multis intelligi de filijs, & deſcendentibus hęredibus.*
48 *Ex vocatione filiorum, & deſcendentium maſculorum abſque vlla mentione generis, vel agnationis videtur contemplata ſolum maſculinitas, non agnatio.*
49 *Iuſpatronatus relictum familiæ abſq. vlla dictione taxatiua extincta familia tranſit ad hæredes etiam extraneos.*
50 *Verbum, deſcendentibus non ſemper intelligitur de deſcendentibus hæredibus, præſertim quando poſt illud ſequitur verbum maſculis.*
51 *Obſeruantia patronorum probat qualificatum iuriſp. pertinentiam.*
52 *Iuſpatron. an ſit hæreditarium, vel gentilitium pendet ex obſeruantia patronorum.*
53 *Pręſentatio in dubio præſumitur facta nomine proprio, nõ autem hęreditario.*

54 *Præſentationum effectuatio probatur quando fuerunt ſucceſſiuè factę per obitum præſentatorum.*
55 *Donatio iuriſpatronatus gentilitijs ſubſtinetur durante ſolum vita donantis.*
56 *Fæminæ ſunt incapaces iuriſpatronatus gentilitii.*
57 *Spurius non eſt capax iuriſpatronatus gentilitii.*
58 *Iuſpatronatus relictum familiæ abſque vlla dictione taxatiua, licet extincta familia tranſeat ad hæredes, tamen ea extante debet interim in totum reputari pro familiari.*
59 *Confirmatio intelligitur ſecundum confirmatum, & illud non extendit.*
60 *Confirmatio eſt inualida ſi in ſupplicatione non ſit facta mentio de iure alteri quęſito.*
61 *Confirmatio non præiudicat tertio.*
62 *Papa non præſumitur voluiſſe præiudicare iuris tertii.*
63 *In iurepatronatus gentilitio habenda eſt ratio vocum in capita, & non in ſtirpes.*
64 *Filij poſſunt præſentare ſimul cum patre in iurepatr. gentilitio.*
65 *Patronus quando poſſit adhęre pręſentationi de ſe facta ad augendum numerum præſentantium.*
66 *Pręſentatus a maiori parte patronorum eſt inſtituendus in concurſu præſenti a minori parte.*
67 *Præſentatus qui ſit de familia patronorum eſt præferendus in inſtitutione alteri pręſentato extraneo ſtante paritate vocum.*

REu.P.Gartia D.Ricciardi eſt bene iuſtificata.
Vacatio enim Parochialis de qua agitur per
obitum alterius Ricciardi extra Romanam Curiam
de menſe Martij 1616. & quod eadem Parochialis ſit
de iurepatronatus laicorum ex fundatione, & dota-
1 tione antiquiſſimo, ac nobiliſſimæ familiæ de Cancel-
larijs in Ciuitate Piſtorij, optimè probatur ex confeſ-
ſione ipſiuſmet D. Bartholomæi Aduerſarij, cũ veniat
ex eadem vacatione, & prætendat ſepariter præſenta-
tum ab alijs patronis de eadem familia *Bellam. deciſ.
268. Put. dec. 171. num. 1. lib. 3. ſecundum veterem impreſſionem Gregor. XV. fæl. rec. dec. 135. nu. 11.* & fuit dictum in
*Bergom. Cappellanię 2. Iunii 1617. coram bon. me. Reuerend.
Dom. meo Franciſco Vbaldo, in Meten. ſemicanonicatus die
23. eiuſdem menſis & anni coram Illuſtriſſimo D. Patriarcha Manzanedo in Panormit. Archipresbiteratus 27. Nouembr. 1620. coram bon. mem. Reuerendiſſ. D. meo Burratto,*
& in alijs paſſim.

Quod vero D.Ricciardus fuerit pręſentatus à me-
dietate patronorum, eſt quoque pleniſſimè probatum,
quia non ſolum conſtat de q.poſſeſſione præſentandi
eorum, a quibus fuit præſentatus. ſed etiam de illorum
prioritatem, & penitentia ipſius patronatus pro dicta
medietate.

2 Quaſi poſſeſſio namque præſentandi. Quæ ſola ſuf-
ficeret pro validitate præſenrationis, & pro obtinenda
inſtitutione etiam in concurſu alterius præſentati ab
alijs pretendentibus ſe veros patronos, quando (pro vt
hic) ante ſequutam inſtitutionem clare non conſtaret
de illorum proprietate vel per confeſſionem partis
vel per rem iudicatam, vel per publicum inſtrumen-
tum, vt ex cumulatis per *Rot. deciſ. 374. n. 4. p. 1. in recent.
& in Papien. iuriſpatronatus* 8. *Martii 1613. coram Illuſtriſſimo D. Patriarcha Manzanedo,* & in alijs relatis per
*Annot. ad deciſ. 77. felic. record. Greg. XV. ſub n. 12. verſ. ſi
tamen.*

3 iſta inquam q.poſſeſſio præſentandi illorum, a qui-
bus D.Ricciardus fuit præſentatus ſufficienter proba-
bus ex vltimo ſtatu qui potiſſimũ attenditur ad digno-
ſcendum an quis dici poſſit exiſtere in d.q.poſſeſſione,
nec ne *c. conſultat ionib. de iurep. c. cum olim de cauſ. poſſeſ.
Viuian. de Iurepatr.*
*& propr. Aym. conſ. 322. n. 5. & Rot. in Mediolan. iuriſpat.
22. Maij 1609. coram Illuſtriſſ. D. Card. Martomontio,* & in
alijs relatis per *Annot. ad d. deciſ. 77. Greg. XV. ſub eod. n.
12. verſ. circa quod tamen.*

Siquidem in præcedenti vltima vacatione dell'
1599. idem D.Riciardus principalis noſter præſenta-
tus fuit ab eodem D.Paulo eius frater, qui illum pari-
ter in præſenti vacatione denuò pręſentauit, & a D.
Baccio, qui modo præſentauit, Dom. Aduerſarium fuit
tunc præſentatus alter Ricciardus eius frater. Orta
autem controuerſia inter iſtos Ricciardos ſit præſen-
tatos ſuper illorum inſtitutione fuit per eos deuentum
ad concordiam, vt præſentatus à Dom. Baccio habere
parochialem cum reſeruatione penſionis ad fauorem
præſentati a Dom. Paulo, quæ concordia fuit a Sede
Apoſtolica confirmata, & exhibitis literis illius con-
firmationis coram executore fuit ab eo pronunciatũ
dictum iuſpatronatus pro vna medietate ſpectare ad
Paulũ, & pro alia ad Bacciũ, eoſque eſſe in q. poſſeſſio-
ne præſentandi. Et ideo præſentatus a Baccio poſſeſ-
ſionem Parochialis fuit adeptus, & in illa permanſit
vſque ad eius obitum de dicto menſe Martij 1616. qui
dedit cauſam huic liti. Vnde non poteſt dubitari de
dicta q.poſſeſſione præſentandi ſaltem de dicto tem-
pore acquiſita per dictos Paulum, & Baccium tunc
præſentantes, licet enim ipſi non interuenerit in iu-
dicio ſuper dictarũ & literarũ executione dicta tamẽ
4 ſẽtẽtia eos pariter afficit. tũ quia tãq; lata ſuper ſtatu
beneficij facit ius quoad omnes etiã nõ citatos *ad lege in
genuum, vbi gl. Bar. & alii ff. de ſtat. hom.* & in terminis iu-
riſpatr. dixit *Rot in Comen. Capellæ 17. Iunii 1591. coram
bon. mem. Penia impreſſa apud Garcia de benefic. par. quinta, c. nono, ſub n. 94. in Roman. Vnionis, ſeu iuriſpatronatus,
ſexto, Nouembris, 1598. coram bon. mem. Orano impreſſa
per eumdem ibidem, n. 96. & in Romana iuriſpatronatus de
Cardellis, vigeſimoſecundo Aprilis 1611. coram eodem bon.
mem. Penia.*

5 Tum etiam quia tamquam lata inter præſentatos,
qui videntur habuiſſe mandatum ab ipſis pręſentanti-
bus ad proſequendum ius propriæ præſentationis affi-
cit etiam dictos præſentantes, vt ex notatis per *Lamb.
iurep. lib. 2. p. 2. art. 9. q. 11. n. 3.*

Pręptereа etiam quamuis non appareat dictos Pau-
lum, & Baccium præſentantes interueniſſe in dicta
concordia, dubitari tamen non poteſt quin ei conſen-
ſerit, illamq. in manibus approbauerint, non ſolum ta-
cite ex quo illam ſciuerunt, & licet potuerunt tamen
6 nunquam contradixerunt, vt ex pluribus allegatis per
Aym. conſ. 54. ſub n. 3. verſic. ſed ſubditi, & n. 4. Et ex quo
etiam negari non poteſt quin de illa ſcientiam & no-
tiam habuerint hoc enim indubitanter colligitur ex
arctiſſima ſanguineis coniunctione, quam vterque ha-
bebat cũ dictis præſentatis, & tranſigentibus ad *l. octaui
in fin. ff. vnd. cognatiorum cumulatis per Gabr. de præſump.
concl. 6. per tot.* & maxime iuncta etiam qualitate factæ
7 quod certè tamquam notabile, & magni momenti cum
ageretur de beneficio iuriſpatronatus valde inſignive-
riſimiliter deuenire debebant ad eorum notitiam, cum
non minus reſpiceret intereſſe ipſorum præſentan-
tium; quam doctorum pręſentatorum, & tranſi-
gentium, eſt quo ad omnes parimodo ſpectabat iuſ-
8 patronat. Sic enim ſciantia poteſt dici magis proba-
ta. *capit. quanto de tranſlat. Epiſcop. Corn. conſil. 268.
numer. 11. libr. 4. Aym. conſil. 168. numer. quinto, Decian.
reſponſ. 10. num. 87. lib. 1. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 579.
num. 16.*

Sed etiam dubitari non poteſt, quin dicti Paulus, &
Baccius expreſſe quoq. conſenſerit dictæ concordiæ,
de conſenſu enim patronorum (qui tunc alij non

er ant,quam ipſi præſentantes , & dicti Ricciardi præ
ſentati) atteſtatus fuit N.Auditor in Decreto de ca-
pienda poſſeſſione dictæ Parochialis per eum poſt cō-
firmationem Apoſtolicam dictæ concordiæ interpoſi-
to ad fauorem dicti præſentati a Baccio,quam atteſta-
tionem in propoſito bene probare ſimiles conſenſus
9 alias tenuit Rota in terminis noſtris , & in ſimili De-
creto eiuſdem Auditoris in Florentina canonicatus
31.Decembris 1615.coram bona mem.bon.mem.Reue-
rend.D.meo Buratto,

Et ideo licet antea dicti Paulus,& Baccius in eorum
præſentatione diſcordauerint,cum tamen ex prædictis
dicantur poſtea conueniſſe, quod iuxta formam dictæ
concordiæ à Papa prouideretur præſentatus a Baccio,
& cum prouiſio fuerit per eum hoc modo petita , &
obtenta,ſuumque ſortita effectum,vtique idem eſt, ac
ſi vterque illum concorditer præſentaſſet, ac ſi inuicē
ſe admiſiſſent ad ipſum æqualiter præſentandum,& ſic
quaſi poſſeſſionem præſentandi pariformiter acquiſi-
uerint , quia conſenſus præſtitus per patronos proui-
ſionibus Apoſtolicis vim habet præſentationis,*Rot.dec,*
10 *534.num.4.p.1.diuerſ.in Sorana beneficiorum 6.Iuny 1603.
cor.bon.mem.Card.Pamphilio,in Colimbrien.penſionis , 5.
Nouembris 1614.coram Illuſtriſſimo bon.mem.D. Patriar-
cha Manzanedo,in Lucana iuriſpatronatus 3.Aprilis 1615
coram eodem*, quæ loquitur de conſenſu in reſignatio-
nibus,& in *d.Florentina canonicatus coram bo. mem. Re-
uerend.D.meo Buratto*,

Et ſufficit ad acquirendam quaſi poſſeſſionem præ-
ſentandi ſicuti ipſamet præſentatio,*Creſcent.deciſ.2.de
iurepatr,cum alijs in Regien.prioratus , 24.Maij 1585,co-
ram d.bon.mem. Card.Pamphilio*,

Pertinentia vero , ſeu proprietas ipſius patronatus
pro dicta medietate eorum,a quibus fuit præſentatus
D.Ricciardus,eſt vltra omnem difficultatem,ex actis
enim huius cauſæ clare apparet totum iuſpatronatus
hodie reſidere in linea deſcendente a q.Fœlice Domi-
tij,quæ linea modo repræſentatur à duobus tantum
ſtipitibus,videlicet a ſtipite Thadæi filij dicti Fælicis, à
qua deſcendunt dicti DD. Ricciardus , & Paulus & à
ſtipite Ricciardi ſenioris alterius filii dicti Fælicis, a
qua deſcendit D.Baccius,qui præſentauit D. Bartho-
lomæum Aduerſacium ,

Nam poſtconfirmationem eiuſdem iuriſpat.factam
per fæl.rec.Ioann.PP.XXIII.ad fauorem Lazari, & Lu
douici pro eis,eorumque hæredibus,& ſucceſſoribus
Carolus vltimus ex deſcendentibus a prædictis Laza-
ro , & Ludouico illud donauit pro medietate Iacobo
Petri,& pro alia medietate Antonio Domitij,de anno
vero 1457.a dicto Iacobo Petri fuit ſua medietas reli-
11 ctæ titulo legati ſupradicto Fœlicis eius ex dicto Do-
mitio Fratre Nepotim, fratri dicti Antonij proſe ,
filiis,& deſcendentibus maſculis , quæ medietas poſt
obitum Felicis deuenit ad Hieronymum,Thadeum,et
Ricciardum eius filios ſuperſtites pro æquali portione
et deinde portio dicti Hieronymi poſt extinctam ,
eius lineam accreuit deſcendentibus dictorum Tha-
dæi , et Ricciardi eius fratrum . Ad quos etiam de
anno 1565.peruenit altera medietas ſimiliter vigore
Legati facti pro æquali portione ad ipſorum fauorem ,
eorumque familiæ , domus, et cippi de Cancellarijs ,
et deſcendentium maſculorum legitimorum , et na-
turalium à Domitio Iacobi altero compatrono vti
deſcendenti à dicto Antonio Domitti donatario Ca-
roli .

De quorum Legatorum,ac prædictæ donationis va-
liditate dubitari non poteſt .

12 Legata enim bene ſubſiſtunt cum fuerint ab Epiſco-
po confirmata prout requiritur quando ſimilia legata
iuriſpatronatus relinquuntur laicis,*c.Illud. & c.cum ſe-
culum,& vtrobique DD.de iurep.Cald.conſ.6,eod.tit.Balb.
de præſcr.p.1 ,quintæ partis princ.q.9.num.6 .cum alijs per
Lamb.in tract,de iurep.p.2.lib.1.q.6.art.1.n.8.in fin.& art.
2.numer,1. & 2. & Rota in Aretina Cappellaniæ 1, Iunij
1584.coram Bubalo,& in Lucana parochialis 1589.coram
Comitulo*,

13 Quo vero ad donationem Caroli licet illa non ap-
pareat confirmata per ipſum Epiſcopum , ſed ſolum
modo per Vicarū,qui id ſine ſpeciali mandato facul,
tatem non habet *Calder.conſilio primo , de offic. vicend.
Rota in Lucana iuriſpatronat. 21.Iunij 1602. coram Emi-
nentiſſimo Domino Card.Millino cum alijs per. Garzia de
beneficijs,parte quinta,capitulo,nono , numero 76. & 77.*
Tamen ex tanto temporis antiquitate (ne dum ex la-
pſu triginta annorum,qui ſolum ſufficerent) cum ob-
14 ſeruantia ſubſequuta per præſentationes illius vigore,
factas,& effectuatas , ac per ipſos Epiſcopos admiſſas
quod ab eis fieri non poterat circa præſtationem
conſenſus ſaltem taciti , qui ſufficit in donatione pa-
tronatus facta per laicum alteri laico,*Lambertinum in
dicto tractatu libro 1.parte 1.articulo 6.quæſtione ſecunda,
num, 3.Than.dec.20.in manuſcr.Grat.diſcept.577.nu. 39.*
15 Præſumitur ne dum ſufficiens confirmandi poteſtas ,
& mandatum Vicarij,*Card.Mantic.deciſ.86.num.* 10. &
fuit dictum in *Valentina beneficij 21. Maij 1582. coram
fælic.recordat.Clemen.Octauo,& in Lucana , manſculatus
7.Decemb.1587.coram bon,mem.Orano.*Etiam ſi conſta-
ret,de illius mandato non legitimo , quia nihilominus
hoc caſu præſumeretur pro alio legitimo,*Rota dec.598.*
16 *n.10.cum ſeq.par.1.diuerſ.*Sed præſumitur quoque in-
teruenisse conſenſum ipſius Epiſcopi,*Lamb.p.2.lib.1.q*
17 *1.art,8.per tot.& art.11.ad fin,verſ.& ſi tu diceres , Gabr.
conſ.36.n.52,verſ.ſed ſi poſſeſſio,lib.1.*& fuit tentum in
*Firmana iuriſpatronatus 10.Decembr.1584.coram Orano
in Pientina iuriſpat.22.Aprilis 1611.coram Illuſtr.D. meo
Coccino Decano,in Lucana iuriſpatronat.31.Ianuarij 1614.
coram Illuſtriſſ.D.Patriarcha Manzanedo,& in Aſculana
iuriſpatronatus 24.Februarij 1616.coram Eminent.D. meo
Card.Veroſpio*,

18 Vltra quod in omnem caſum non fuit neceſſarius
aliquis conſenſus Epiſcopi in dictis legatis , non ſolum
quia ex eis non fuit affecta deterior conditio Eccleſiæ,
de qua agitur vt poſt *Tancred*, quem allegat tenuit
*Card.Zabarell.in d.c.Illud,circa fin.de iurepat.*Sed etiam
19 quia euidens exinde vtilitas reſultauit, vt videtur ſen-
ſiſſe *Rota apud Cardinal. Seraphin. deciſ. 1313. numero 1.
allegata per Riccium collectan. 764. limitat, ſecunda,
par...*

Quæ vtilitas clariſſimè patet . Nam cum antea di-
ctum iuſpatronatus eſſet hæreditarium, & tranſitoriū
ad hæredes quoſcumque etiam extraneos,tum ex pro-
pria iuriſpatronatus natura ſecundum *Abb.de communi*
20 *in c. 1.n.2.de iurepat.Lambert. p.2.libro 1. artic,4. quæſt.
2.num.2,& 5.art.29.numer.31.Couarru.lib.2.variar. re-
ſol.cap.18.num.9.verſ.& profecto Cardin. Seraphin, deciſ.
378.numer.1.verſ.ſecundo* , & fuit dictum in *Florenti-
na iuriſpatronatus de Ricaſolis 11.Februarij 1614. coram
bon.mem.Cardinali Lancellot.Iuniori , in dicta Aſculana
iuriſpatronatus 24.Febr.1616.coram Eminent.D.meo Car-
dinali Veroſpio,& in Florentina canonicatus 15.Maij 1616
coram bon.mem.Reuerend. D.meo Buratto.* Tum etiā quia
dicta confirmatio Ioannis XXIII.fuerat facta pro hæ-
redibus,& ſucceſſoribus,quę verba iuxta communem,
& pluries à Rota approbatam opinionem comprehen-
dunt etiam extraneos præſertim in hac materia iuriſ-
patronatus,vt fuit tentum in pluribus deciſionibus re-
latis *in Foroliuien. iuriſpat.24.Nouembr.1600. corā bon.
mem.Card.Lancel.Iuniori.*Ex dictis Legatis fuit relictum

ad

ad ſolos deſcendentes maſculos, & ad familiam, de-
mum, & Cippum de Cancellarijs, quæ reſtrictio cum ſit
extranei hæredis exclusina ſine dubio concernit vtili-
taté ipſius Eccleſię, quia ſic citius redigi poteſt in liber-
22 taté, vt in ſimili ſi fendum hæreditarium reſtringatur
per vaſſallum ad certum genus perſonarum, hoc dici-
tur in ipſis Principis vtilitatem propter ſpē proximio-
ris deuolutionis ob lineam finitam, nam quo paucio-
res hæredes habet ſundatarius, eo citius ſeudum re-
dire poteſt ad ſuum Dominum *Intrig. de ſeud. cent. 2.
art. 7. n. 20. & 30. Lanar. conſ. 8. n. 1.* quos cum alijs nouiſ-
ſimè adducit *Giurb. deciſ. Regni Siciliæ 108. n. 17. verſ. quæ
feudi reſtrictio*.

23 Non obſtat quod hoc fieri ſolum potuerit a primo
acquirente, ſeu fundatore, non autem a ſucceſſoribus
in ipſo iure patronatus, nullus enim præpter primum
fundatorem poteſt præiudicare ſequentibus in gradu,
& ſucceſſoribus, mutando, vel alterando iuſpatronatus
*Pariſ. conſ. 48. num. 8. lib. 4. Addent. ad Alex. conſ. 18. n. 6.
verſ. patronatus lib. 5. cum aliis per Rot. in Pampilon. Vica-
riæ de Attaſen. 28. Maii 1563. coram Rubeo, & in eadem
12. Maii 1595. coram Penia, & in dicta Aretina Cappal-
laniæ primo Iunii 1584. coram Bubalo*.

24 Quia reſpondetur quod obiectum bene procederet
ſi iuſpatron. ab initio fuiſſe gentilitium, & familiare, &
ſic conditionaliter, & qualificatiue competijſſet illis
tantum de parentela, ita enim non potuiſſet ex facto
ſucceſſurum immutari naturam, & effici hæreditariū in
præiudicium dictorum de parentela ſequentium in
gradu ſecundum *DD. in c. 1. de iurep. in 6. Ferret. conſ. 134.
nu. 5. verſ. ad hoc etiam allego Rocch. de Curte in tract. de
iurep. in verbo, ipſe, vel is n. 73. Lamb. in eod. tract. art. 8. q.
2. par. 2. lib. 1. Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 1. c. 22. num.
31. & Rota in Salamantina iuriſpatron. 9. Februarii 1586.
coram bon. mem. Robuſterio, in d. Pampilon. Vicariæ de
Attan. 12. Maii 1595. coram Penia, & in Vigleuanen. iuriſ-
patronatus 24. Ianuarii 1611. coram bon. mem. Cardinal.
25 Marcomontio*. Niſi eorum tantum vita durante, vt de-
clarando *Calderin. conſil. 19. de iurepatronat. & Lambert.
d. art. 8. tradit Couar. d. c. 18. num. 10. verſ. Quæ quidem ra-
tio*, ſed bene ex facto tantum primi acquirentis, & fun-
datoris, vt dicitur ex aduerſo, & tradunt *Doctores in d.
cap. 1. de iurepatron. in 6. Ferret. dict. conſ. 134. numer. 12.
Lamb. d. art. 8. num. 4. & ſeq. & Rota in d. Aretina Cappel-
laniæ 1. Iunii, 1584. coram bon. mem. Bubalo in d. Pampil.
Vicariæ de Attan. & in Lunen. Sarzanen. iuriſpat. 5. Martii
1610. coram Ortembergo*.

26 Secus verò dicendum eſt in iurepatronat. hæredita-
tario, & quod alicui ſimpliciter competit, nec conſtat
fuiſſe conceſſum, vel reſeruatum cum pacto ne tranſeat
ad extraneos quale ante dicta legata erant hoc, de
quo agitur, vt dictum eſt, & ex aduerſo etiam deduci-
tur, illud enim poteſt indiſtinctè non ſolum a primo
acquirente, ſed etiam a quocumque alio hærede, &
ſucceſſore in alium tranferri etiam titulo ſingulari in
præiudicium filiorum, deſcendentium, ac legitimorum
hæredum. vt videnter ſentire omnes Doctores de hac
materia tractantes, qui in iurepatr. hæred. dicunt poſſe
fieri per patronum abſque vlla diſtincti inter funda-
torem, & ſucceſſores quam distinctionem ſolum fa-
ciunt in gentilitio, & familiari, de quo ſupr. & præſer-
27 tim *Caſtr. poſt Archidiac. conſil. 44. numero 4. libro ſecun-
do, Alexand. conſil. 13. numero 10. conſilio 18. nu. 6. & ibi
Addent. littera B, & conſil. 26. num. 10. libro 5. Rota deciſ.
17. num. 6. in fine de iurepatronat. in antiq. Rocch. vbi ſupra
n. 72. verſ. mihi videtur Lambertin. alios citans de commu-
ni d. quæſt. 2. artic. 7.* vbi etiam in fine dicit, quod eſt
vera, & communis opinio, & nouiſſimè, *Gratian. dict. ca-
pit. 577. numer. 41. & 42.* & expreſſe tenuerunt *Molin. de
Viuian. de Iurepatr.*

*primogenit. in Hiſpaniar. dicto capit. 23. num. 30. & Rot. in
d. Salernitana iuriſpatron. coram Robuſterio, & in dicta
Aſculana iuriſpatronat. coram Eminentiſſimo Domino
meo Cardinal. Veroſpio verſicul. non obſtat donantem*.

28 Et comprobatur etiam tum quia cum tale iuſp. non
tranſeat ad filios, & hęredes ſanguinis niſi ſint hęredes
vt *not. DD. in c. cum ſeculum de iurepat.* ſi non ſunt hære-
des, ad eos non tranſit, ſi vero ſunt hæredes nō poſſunt
29 venire contra factū defuncti, *Franc. in d. c. 1. col. 3. verſ.
3. intellige, de iurepatr. in 6.* tum etiam ſicut illis poteſt
præiudicari inſtituendo extraneos, ita pari modo iuſp.
in alios trāsferēdo, vt inquit, *Lamb. d. art. 7. n. 4. in fine*.

30 Sic in ſimili ſeudo, a quo valet argumentum ad iuſ-
patronat. circa modum ſuccedendi. *Decian. reſp. 32. nu.
12. lib. 1. Rota in præneſt. iuriſp. 10. Iunij 1602. coram bon.
mem. Lita Gratian. diſcept. forenſ. c. 521. num. 32.* & ſub
31 cuius regulis regulatur iuſpatron. vt dictum fuit in
eadem Præneſt. & in Lucana iuriſpatr. 27. Aprilis 1605.
coram Reuerēd. D. meo Coccino Decano, fundatarius
non poteſt ampliare naturam, ſeudi, & recedere a pri-
32 ma inueſtitura in præiudicium aliarum perſonarum
quibus eſt ius quæſitum, vt ſit inueſtitura ſit pro ſe, &
deſcendentibus maſculis (prout hic eſt legatum
del 1457. vt dictum eſt) non poteſt poſtea in præiudi-
cium talium deſcendentium renouari inueſtitura, vt
verba ſtent pro ſe, & hæredib. & ſucceſſoribus quibuſ-
cūque vt dicit *Iacob Alba conſ. 568. n. 9.* niſi a primo ac-
33 quirente, quia ipſe poteſt de ſeudo ad libitum diſpo-
nere, etiam in pręiudicium agnatorum *Paris. conſ. 2. n.
9. & conſ. 3. numer. 16. libro 1. Alex. d. conſ. 18. numer. 5.
& 6. lib. 5. Afflict. deciſ. 112. n. 5. Clar. in §. feudum q. 40. &
41. & Rota loquens in feudo mixto in Paduana feudi 4. Fe-
bruarii 1602. cor. bon. mem. Cardinali Lancellot* Ac etiam
34 ſuſcipere contrariam inueſtituram. *Card. Mantic. de ta-
35 cit. & ambig. conuent. lib. 23. tit. 30. n. 16.* Dummodo ſeu-
dū non ſit conceſſum æquè principaliter dictis Agna-
tis, & ipſorum contemplatione, & meritis, vt poſt alios
declarat *Fachineus controu. iur. lib. 5. c. 8. verſ. et ideo illud
argumentum*.

36 Si vero feudum ſit hæreditarium, & tranſitorium ad
extraneos hæredes tunc etiam ſi ſit antiquum poteſt
cum conſenſu Domini alienari in præiudicium filio-
rum, & hæredum, vt declarat *Dec. conſ. 208. n. 6. verſ. non
obſtat ſucceſſiuè iuncto n. 3. in fine, verſic. & pari ratione*,
quem ſequitur *Surd. conſ. 382. num. 91.* & reſtringit ad
certum genus perſonarum, vt puta ad deſcendentes
maſculos, & ad illos de familia tantum (vt factum fuit
de hoc iurepat. in dictis legatis) & eo caſu nulli ſit præ-
iudiciū, quia poteſt per quēcūque illius poſſeſſorem, &
37 dominium liberè alienari, & ſubijci fideicommiſſo, ſi-
cut poteſt quecumque res allodialis, & de eo quouis
modo diſponi *Iacob. Alba de communi allegans conſ. 382.
nu. 53.* & tenuit nouiſſimè conſiſtorium Regni Siciliæ
apud multò *Giurb. d. dec. 108. num. 17.* multo magis po-
teſt in futurum reſtringi vt ſupra *idem Iacob. Alba dict.
conſ. 382. n. 45. & dicto conſilio 568. num. nono, & decimo*.

38 Et ita etiā dicitur in emphyteuſi acquiſita ex cauſa
oneroſa, quod ſi non ſit hæreditaria poſſit tantum pri-
mus acquirens ad eius libitum de illa diſponerè in præ-
iudicium filiorum, & vocatorum, vt magis commu-
nem teſtatur *Alex. ſibi contrarius conſ. 124. num. 8. lib. 5.
Soccin. conſ. 127. n. 10. lib. 3. Clar. in §. emphiteuſis, q. 16. ſub
verſ. bis præmiſſis, & alii per Gabr. de iure emphyt. concl.
2. num. 44. Rota coram Gambara dec. 10. & 32. & in ma-
nuſcr. in Hortana Caſtri Carboniaci 26. Febr. 1586. coram
bon. mem. Robuſterio in Roman. de Lante 3. Martii eiuſdem
anni coram bon. mem. Cardinali Blanchet, & in aliis plurib.
relatis in Bonon. de Bocciis 19. Nouembris 1612. coram bo.
39 mem. Cardin. Sacrato*, inter impreſſas per *Farin. p. 1. to. 1.*

deciſ.348.n,1.Niſi tamen in conceſſione, ſeu inueſtitu-
ra eſſet proprio nomine vocatus aliquis ex filijs, vti
aliter apparere poſſet eam eſſe factam non ſolum in-
tuitu,recipientes,ſed etiam contemplatione filiorum
vt declarat,& limitat Clar.ibid,

40 Si autem emphiteuſis ſit ſimpliciter hæreditaria,
poteſt quilibet emphyteotica cum conſenſu Domini
de illa in quecumq. diſponere,vt per Clar.d.q.16. verſ.
& hęc,quidem,

41 Ex quibus etiam tollitur aliud motiuum partis ad-
uerſæ,quod cum D.Paulus,& Io.Baptiſta Pater, & Io-
ſeph.patruus paternam repudiauerint hæreditate,
videantur cecidiſſe à iurepat.illud qua vti rem indiui-
ſibilem remanſiſſet totum,& inſolidum penes D.Bac-
clum Aduerſarium, & in eius authores compatronos
per ius accreſcendi,ſeu potius non decreſcendi,vt per
Roc.de Curt.in tract.de iurep.in verb. ius,q.6.n.10. verſ,
ex iſta concluſione.Lamb.in eod,tract.art.5.q.4.p.2. lib. 1.
& Rot.in d.Aretin.Capellania 1.Iunij 1584.coram bo.me.
Bubalo,

42 Quia cum antedictas repudiationes iuſpatron. me-
diantibus ſupradictis legatis fuiſſet effectum familia-
re,& gentilitium, tranſiult etiam ſine hæreditate, &
non obſtante illius repudiatione in quoſcumque de
familia vocata,& ſic etiam in dictos Dominos Iu. Ba-
ptiſtam,Ioſephum,& Paulum, vt ita intelligitur ſecun-
dum Doct.gl.magna in c.conſiderandum 16.quaſt.7. verſ.
vnde licet,& tenuerunt Paul.de Cittadin.in tract.de iure-
patr.par.9.ſub n.21,Lamb.in eod.tract,art. 17. per tot. &
art.18.& 34.n.2.q.2.p.2.lib.1.& videntur ſenſiſſe Rota
coram Seraph.d.dec,378.num.4.& in dicta Florentina iu-
riſpatr.de Riccaſolis,10.Martijs.1603.col.2.in fine,& col.
3.in princ.ſub verſ.quinimo, & 11. Februar. 1604. col. 4.
verſ.rurſus de nouo additur,& Gratian.d.cap.521.nu. 35.

43 Illi enim,qui ſunt de familia poſſunt præſentare etiã-
ſi aliorum hæredes non ſunt,Bald.conſ.373.nu. 4. verſ.
præterea lib.1.Anchar.conſ.81.nu. 3. verſ.& forte cum
alijs in dicta Florent. de Riccaſolis 11. Febr.1604.l.5.verſ.
imò fuit M.Anton.Gennen. in prax.Archiep. Neap. capit.
44 63.n.23.In contrarium vero deducta procedũt ſolum
in iurepatr. hæreditario Card.Zabar.in clem. 2. q. 7. de
de iurepatr. Quod tranſire non poteſt,niſi cum ipſa
hæreditate,Couar.in c.Rainutius §.9.n.12.de teſt.Seraph.
d.dec.378.n.3.in fine,& ita videtur ſentire Paul. de Ci-
tad.loco citato,

45 Et ita etiam in ſimili in tex.in c. 1. Ang.Agnat. vel
Filij,&c.diſponens,quod filius non poſſit feudum re-
tinere,& hęreditatem paternam repudiare, procedit
ſolum in feudo hæreditario, non autem ex pacto, &
prouidentia, vt communem dicit Aym.in reſp. pro ge-
nero n.25.verſ.neque tex.Pariſ.conſ.16.n.44.& conſ. 23.
n.178.& 179.lib.1.Couar.d.c.18.nu.4.verſ.ſecundum hac
in q.cum alij relatis per Fach.d.c.5.verſ.ſecunda opinio-
nis lib. 7.controu.iur.& Mant.de tac.& c.lib.23.tit.9.n.
15.verſ.reſpondetur.

46 Prout quoque,ſi emphyteuſis ſit recepta pro filijs,
vt filijs non amittitur per eos, etiamſi repudient hæ-
reditatem,ſecus ſi eis conceſſa ſit vt hęredibus,Bart.in
l.ſi tibi decem 18.ſi §.pactus, n.9.verſ.& ideo,ff.de pact.&
in l.vt iuriſiurandi,§.ſi liberi ſub nu.4.ff.de oper. lib. Iaſ.
in l.2.num.188.Cod.de iure emphyt.Clarus de communi in
§.in emphyteuſis.q.37.verſ.& ex hac concluſione Lamber.
d.art.17.nu.2.verſ.ſimiliter non obſtat.Mant.de tac. & c.
lib.29.tit.17.

Non obſtat.quod dictum iuſp. non obſtantibus di-
ctis legatis adhuc remanſerit hæreditarium.

47 Primo,quod dicta legata facta fuerint pro filijs, &
deſcẽdentibus, quod a multis ſolet intelligi,pro filijs,
& deſcendentibus hæredibus,vt ex allegatis per Grat.
d.c.577.n.45.ſecundo quia legatum factum per Iaco-
bum fælici ſit pro filijs, & deſcendentibus maſculis
abſque vlla mentione generis,vel agnationis,& ſic vi-
48 detur contemplata ſolum qualitas maſculinitatis,nõ
autem agnationis,vt ex Surd.conſ.448.n.24.& alias di-
xit Rota in his terminis in Ianuen.iuriſpatr. 23.Ianuarij
1612.coram Illuſtr.D.Patriarcha Pamphil. Tertio quia
aliud legatum factum per Domitium Iacobi ſit ad fa-
uorem deſcendentium Taddei,& Ricciardi, eorumq.
familiæ, Domus, & Cippi de Cancellarijs abſque ali-
qua dictione taxatiua(tantum)& ſic extincta familia
tranſeat ad hæredes extraneos, & conſequenter dici
non poſſit mere gentilitium,Anch.conſ.81.n.2.cum ſeq.
Cald.conſ.4.de iurepat.Gigas conſ.54.n.3.Ferret.conſ.131.
49 in fin.cum ſeq.Pariſ.conſ.48.n.11.21.& 22. lib.4. Card.
Seraph.dec.364.n.1.& cum alijs deciſionib.relatis in dicta
Lucana iuriſpatr.21. Iunij 1602. coram Eminent.D. Card.
Milino,

50 Nam ad primum reſpondetur,quod verbum(deſcen-
dentibus)non ſemper debet ſuppleri de deſcendentib.
hęredibus,vt fuit conſideratum in d.Floren.iuriſp. de
Ricaſolis 11.Febr.1604.col.7. verſ.poſtremo. Præſer-
tim quando poſt illud ſequitur (prout hic) verbum
(Maſculis)tunc enim veniunt omnes etiam non hære-
des,vt dicitur in d.dec.col.8.poſt princ.

Item reſpondetur,prout etiam ad ſecundum, quod
contrarium oſtendit,& declarauit obſeruantia patro-
norum,quæ concludenter probat qualificatam ipſius
51 iuſpatr.pertinentiam,vt pluries fuit tantum per Rot.
& preſertim in dictis Florent.Ricaſolis in Mediolan.iuriſp.
29.Aprilis 1613. coram Reuerend. D. Pirouano inter im-
preſſ.per Farin.dec.251.& in Ilcinen. iuriſp. 18. Decembr.
1615,& 22.Iunii 1616.coram bo.mem.Remboldo, & a
qua depẽdet an iuſp.ſit hæreditarium,vel gentilitium,
52 Gabr.d.conſ.96.n.6.lib.2.Rota in d.Florent. de Ricaſolis
10.Martij 1603.in prin.& Grat.d.c.521.n.19.

Nam poſt mortem dicti Fælicis ſemper præſenta-
runt filij,& deſcendentes maſculi tantum abſque vlla
mentione qualitatis hæreditariæ,ſed ſolum tamquam
de agnatione,adeo vt præſumendum ſit,quod expreſ-
ſo,& proprio nomine præſentauerint, non autem hæ-
53 reditario,quod in dubio non præſumitur,vt conſide-
rauit, Rota in dictis Florentina de Ricaſolis 10. Martij
1603.collect.2.verſ.3.quia,& 11.Febr.1604.collect.6.cir-
ca fin.verſ.quoad tertium,& in d.Flor.cau.25.Maij 1616.
collect.fin.verſ.4.quia.Imo etiã præſentarunt licet re-
pudiauerint hæreditatem paternam, quod fieri non
potuiſſet iurep.hęreditario,vel mixto,ex ſupra allega-
tis in verſ.quia cum ante, quas omnes pręſentationes
54 fuiſſe effectuatas plene conſtat ex ſucceſſiuis vacatio-
nibus,& præſentationibus per obitum, vel coadiuto-
rias præſentatorum iuxta conſ. Oldr.279.nu. 2.& 3. à
Rota toties approbatum.

Primo enim de anno 1508. fuit præſentatus Fœlix
Ricciardi à Hieronymo,& Taddeo filijs alterius Fœ-
licis,& à Bartholomæo,& Iacobo filijs dicti Ricciardi,
& Nepotibus dictorum Hieronimi,& Thadæi, qui ta-
men repudiauerunt hæreditatem paternam.

Secundo,de anno 1535.dictus Fælix Ricciardi fecit
coadiutoriam in perſonam alterius Ricciardi filij d.
Iacobi,cui conſenſerunt tam deſcendentes à Iacobo
quam deſcendentes à Franciſco d.Taddæi licet Fran-
ciſcus repudiauerit hæreditatem paternam, quam
etiam Petrus filius dicti Hieronymi tertius compatro-
nus,

Tertio del 1555. poſt obitum d. Ricciardi Iacobi
ab omnibus prædicti fuit præſentatus Vincentius eius
Frater.

Quatto demum del 1599.per obitum d.Vincentij,
fuit

fuit preſentatus ab eodem D.Paulo, idem D. Ricciar-
dus eius Frater, qui eſt hodie noſter principalis, & ab
eodem D.Baccio, alter Riciardus eius frater, cuius
obitus ſequutus de anno 1616. dedit cauſam huic liti,
inter quos orta controuerſia fuit deuentum ad tranſa-
55 ctione, in qua noſter principalis ceſſit, tunc dicto Ric-
ciardo compræſentato omnia ſua iura reſeruata ſibi
penſione annuorum ſcutorum 60.

prędicta autem comprobantur ex tribus ſententijs
quæ tranſiuerunt in iudicatum, per quas fuit declara-
tum is ſtudius patronatus non eſſe hæreditarium, ſed
familiare, & gentilitium, quæ tamquam latæ ſuper ſta-
tu beneficij faciunt ius quoad omnes etiam nō citatos
ex ſuperius allegatis.

In duobus enim latis de anno 1580. a Vicarijs Piſto-
rienſi, & Florentino, fuit pronunciata inualida quædam
donatio facta de anno 1571. D. Raphaeli de Cancel-
larij per q. Ioan. Baptiſtam Franciſci patrem Domino-
rum Pauli, & Ricciardi noſtrorum principalium de ſua
parte iſtius iuriſpa tronatus eo, quia cum eſſet getili-
tium non poterat ab eo donari niſi eius tantum vita
durante, *vt per Conarrun. dicto capitulo 18. num. 10. verſic.*
quæ quidem ratio ſupra allegatum e contra vero de-
clarat fuit valida alia ſimilis donatio facta de 1578.
poſt obitum d. Ioan. Baptiſta pro prima vacatione ad
fauorem Iacobi filij Iacobi, & Patri D. Baccij Aduerſa-
tij a dictis DD. Paulo, & Ricciardo noſtris principali-
bus, quia ex eadem ratione, quod iuſpatr. eſſet gentili-
tium d. DD. Paulus, & Ricciardus in eo ex perſona pro-
pria ſucceſſerant, nec fuerunt adſtricti ad ſeruandam
dictam donationem eorum Patris, cum repudiauerit
illius hęreditatem, Et fuit quoque declaratum eſſe ex-
cluſas ab hoc iurepatronatus duas Filias fęminas Do-
mitii Iacobi prætendentes partem in eo tamquam hæ-
56 redes patris, quia cum non eſſet hæreditarium, non
erant illius capaces vt ſenſit *Rota in dicta Aſculana iu-
riſpatron. coram Eminentiſſimo D. meo Cardinali Verœſpio
col. 3. verſ. non obſtat donantem, et in dicta Florentina cano-
nicat. 25. Maii 1616. in fine, verſ. quinto quia, et Gratian. d. c.
577. n. 46.*

57 In alia vero ſententia eiuſdem Vicari Florentini, de
anno 1595. contra dictum Dominum Baccium vti hæ-
redem dicti Iacobi filii Iacobi & eius Patrui, & contra
dictum Dominum Raphaelem fuit declaratum dona-
tiones factas de iſto iurepatronat. per Hieronymum
Petri Hieronymi primo dell'1571. dicto D. Raphaeli,
ſecundo verò dell'1574. dicto Iacobo fuiſſe inualidas,
quia cum Iuſpatronatus eſſe gentilitium, vel non po-
terant ſubſtinere niſi durante tantum (vt dictum eſt)
vita dicti Hieronymi, qui tunc erāt mortuus vel dictus
Hieronimus tamquam illegitimus, & ſpurius non
erat illius capax quicquid eſſet, ſi fuiſſet hæreditarium
*iuxta diſtinctionem Rocch. de Curte in d. tract. de iurepat. in
verbo competens num. 10. verſ. hanc tamen concluſionem,
quam ſequuntur Lambert. in eodem tractat p. 2. lib. primo,
quæſtione 2. artic. 26. numero 2. & articul. 27. per totum
Paleot. remiſſiue de Noth. & Spur. c. 68. numer. 8. Rota in
dict. Florentina, de Ricaſolis 10. Martii, 1603. colum. 2.
ſub verſ. 3. quia, & Gratian. diſcept. forenſ. c. 218. num. 12.
& d. c. 521. n. 34.* & a qua non diſſentit eadem *Rota in
dict. Ianuen. iuriſpatronat. 23. Ianuarii 1612. coram Emi-
nentiſſimo D. Patriarcha Pamphilio*, quæ eſt deciſio
350. num. 7. inter impreſſas poſt vol. 2. Conſiliorum Fa-
rinac.

Ad tertium vero, quod, cum in dicto ſecundo legato
ad fauorem familiæ non adſit taxatiua (tantum iuſpa-
tronatus mere gentilitium dici non poſſit reſpondetur
58 quod poſſet habere effectum extincta familia ſed illa
interim extante (prout hic) nihil impedit, quin per om-
nia reputari debeat pro tali ex vſu, & obſeruantia in-
ueterata, vt fuit tantum in *d. Florentina canonicatus 25.
Maij 1616. circa finem, verſ. nec repugnat, & per Gratian.
d. c. 521. n. 53. 54. & 55.*

Demum non obſtat, quod non obſtan. dictis legatis,
iuſpatronatus ſaltem redierit hæreditarium per illius
confirmationem poſtea factam de anno 1476. a fęlic.
rec. Sixto IV. ad inſtantiam dictorum Antonij Domitij
donatari j Caroli, & Fælicis Legatarij Iacobi pro eis,
eorumque hæredibus, & ſucceſſoribus.

Quia cum ſtantibus dictis legatis iuſpatronatus non
eſſet amplius hereditarium (vt oſtenſum fuit) confir-
matio iſta pro hæredibus, & ſucceſſoribus nihil videtur
59 de nouo diſpoſuiſſe ad fauorem hęredum, quia de ſui
natura ſemper pręſupponit prius ineſſe, quod confir-
matur, nec extendit confirmatum ſed ſecundum illud
intelligitur, & ſe conformat *Put. deciſ. 308. nu. 2. lib. 1. ſe-
cundum nouiſſ. impreſſionem* vel fuit inualida, cum in ſup-
60 plicatione nulla fuerit facta mentio de dictis legatis,
& ſic de ſtatu ipſius iuriſpatronatus, & de iure quæſito
dictis de familia, & agnatione, idem *Put. deciſ. 27. de
priuileg. relatus per Ant. Auguſt. in ſuo repertor. in tit. de
confirm. vtil. vel inutil. n. 11.* vnde illis nocere non debet
61 *ad not. per Dec. in c. 1. n. 5. ex pluribus ſeqq. extr. eod. tit. &
Alex. conſ. 123. n. 28. ad fin. verſ. ſed ideo vol. 4.* Et pręſu-
62 mendum eſt etiam Papam uoluiſſe eis pręiudicare ad
*text. cum ibi notat. in capit. quamuis de reſcript. in 6. cum
ſimilib.*

Et in omnem euentum tollit difficultatem ſupradi-
cta obſeruantia poſt ea ſubſequuta.

Ex prædictis itaque clariſſimè apparet illud iuſ-
patronatus æqualiter ſpectare ad D. Paulum qui præ-
ſentauit noſtrum principalem, & ad D. Baccium, qui
præſentauit D. Aduerſarium, cum ambo deſcendat ab
eadem linea Fęlicis Domitij, vt ſupra dicebam. Vnde
etiam, ſi voces præſentantium eſſet diſtinguendæ in
ſtirpes, & non in capita iuxta *clement. plures, de iurepa-
tr.* res adhuc eſſet clariſſima, quod gratia derogatio-
nis medietatis patronorum per Dominum Ricciar-
dum obtenta quoad hoc, vt ipſe fuerit pręſentatus ab
altera medietate remaneat bene iuſtificata: Quamuis
etiam ei non fuiſſet opus huiuſmodi gratia, quia cum
63 Iuſpatronatus ſit gentilitium, & conſequenter haben-
da ſit ratio dictarum vocum in capita, & non in ſtirpes
vt fuit dictum in *d. Florentina, de Ricaſolis, & Florentina
canonicatus in Mediolan. iuriſpatronat. 22. Maii 1609. co-
ram bon. mem. Card. Marcomontio inter impreſſ. per Farin.
p. 2. to. 1. dec. 251. n. 5. & in aliis.*

Ipſe habuit ad ſui fauorem non ſolum medietatē, &
maiorē parte Patronorū, ſed omnes, qui extabāt ex-
cepto ſolum dicto Domino Baccio, quia fuit præſenta-
tus non ſolum a d. Domino Paulo, ſed ſimul etiam à
Dominis Ioan. Baptiſta, & Franciſco filijs d. Domini
64 Pauli, qui in iurepatronatus gentilitio poſſunt, præſen-
tare, ſimul cum Patre, vt dicitur in dictis Florentina
de Riccaſolis, & Florentina canonicatus, immo ipſe
etiam D. Ricciardus vti compatronus adhæſit præſen-
tationi de ſe factę, & ſic, cum non fuerit proceſſum per
viam ſcrutinij ſecreti, ſed palam, & per vota apertam
auxit numerum præſentantium tamquam vnus de ha-
bentibus ius præſentandi iuxta diſtinctionem DD. in
cap. cum in iure *de elect. Abb. conſ. 25. num. 2. & 3. part. 2.
Barbat. conſil. 33. num. 20. & 21. Rocch. de iurepatronat. in
verbo honorificum, num. 20. verſ. limita nunc, late Lam-
bertin. art. 8. quæſt. 8. part. 1. lib. 2. & tenuit Rota in Aqui-
legien. iuriſpatron. 1. & 8. Iunii 1587. coram Rubeo in Ber-
gomen. Cappellania 26. Iunii 1615. & 27. Maii 1616. corā
Reuerendiſs. bon. mem. D. meo Franciſco Vbaldo, & in ea-
dem 23. Martii anni 1618. coram bon. mem. Dom. meo Bu*

ratto

ratto. Et conſequenter abſque alias noua gratia erat inſtituendus in concurſui cum Do.Bartholomæo, qui non habet pro ſe niſi vnicum votum *c.3. & ibi gl.Io. And.Card. & Abb. de iurepat. cum aliis per Lambertin. art.1.q.4.p.3.lib.2.* Tanto magis, quia tamquam de Familia patronorum etiam ſtante paritate vocum eſſet præferendus *gl.in c.neminem, & ibi Prapoſit.& Archid. 70.diſt.Lamb. in eod.tract.art.4.q.5.p.3. lib.2. n.3. in fin. verſ.ſucceſſiue, Ferret.conſ.131.num.4.& Rota in d.Bergomen.Cappellania 27.Maii 1616. coram eod. bon. mem.D. meo Vbaldo, & 23. Martii 1618. coram eod. bon. mem.D. meo Buratto. Quare &c.*

Et quoad iuſtificationem gratiæ etiam quoad verificationem, ſeu excluſionem iuriſpatronatus fuit dictum in *Mutinen.plebis, ſeu iuriſpatronatus 21.Februar. 1625.coram Reuerendiſſ.Dom.Coccino Decano, quæ in calce operis eſt dec.102.& in Florentina iuriſpatron. 1. Martij 1627.coram eodem Reuerendiſſ.D.Coccino Decano, quæ in calce eſt deciſ.103.& in eadem coram eodem 8.Nouembris 1627.quæ in calce operis eſt dec.104. & de iurepatr. hæreditario fuit dictum in Piſtorien. Parochialis 9. Februar. 1624.coram R.P.Domin.Merlino, quæ in calce operis eſt deciſione 108.*

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatron.ex quibus cauſis acquiratur & quę conditiones apponatur.*
2 *Derogari an poſſit qualitati appoſita in beneficij fundatione.*
3 *Fundator beneficij non poteſt derogare qualitati appoſita in fundatione.*
4 *Poteſt tamen cum Epiſcopi conſenſu, & ex iuſta cauſa.*
5 *Vel ſi in fundatione reſeruauit ſibi auctoritatem derogandi prædictis.*
6 *Hęres fundatoris non poteſt derogare qualitati in fundatione appoſita.*
7 *Niſi eidem ſit in fundatione talis facultas reſeruata.*
8 *Poteſt tamen hæres alterare qualitates concernentes eius fauorem.*
9 *Patronus eiuſque hæres poſſunt conſentire, vt ſine eorum pręſentatione beneficium conferatur.*
10 *Executor teſtamentarius nequit derogare qualitati in fundatione appoſitę.*
11 *Niſi eidem cum ordinarij conſenſu ſit talis auctoritas data.*
12 *Beneficiatus poteſt derogare qualitati ſuum fauorem concernenti.*
13 *Vnuſquiſque fauori ſuo renunciare poteſt.*
14 *Beneficiatus nequit reducere numerum miſſarum ob fructuum diminutionem.*
15 *Derogatur interdum pręſcriptione, ſeu conſuetudine qualitatati appoſita in fundatione beneficii.*
16 *Papa poteſt derogare qualitati appoſitę in fundatione beneficij.*
17 *Papa poteſt de iure diſpenſare ſup.ius.poſitiuum.*
18 *Papa poteſt derogare ſecularitati, ſeu regularitati beneficij.*
19 *Et perpetuitati, ſeu amouibilitati illius.*
20 *Et poteſt derogare beneficio curato, & non curato.*
21 *Et reſidentia.*
22 *Seu certa ætati, vel ordini.*
23 *Vel quod talis prabenda ſit thologalis, & ſim.*
24 *Vel quando beneficium eſt electiuum.*
25 *Vel iuriſpat.*
26 *Papa poteſt derogare iuripat.eccleſiaſtico laicali, & mixto.*
27 *Concilium generale non poteſt derogare qualitati in fundatione beneficij appoſita.*
28 *Concilium enim eſt inferius Papę.*
29 *Concilium nequit ſine Papę auctoritate contra iura poſitiua diſponere.*
30 *Collegium Cardinalium non poteſt regulariter derogare qualitati in fundatione beneficij appoſitę.*
31 *Neque etiam Sede vacante.*
32 *Nec poteſt regulariter derogare conſtitutioni Papę ſeu Concilij.*
33 *Et ideo nec d.qualitati fundationis poteſt derogare.*
34 *Legatus non poteſt derogare qualitati in fundatione beneficij appoſita.*
35 *Nec iuri poſitiuo ſeu conciliari.*
36 *Pęnitentiaria Apoſtolica non poteſt derogare qualitati in fundatione beneficij appoſitæ.*
37 *Pęnitentiarius ſummus ea, quę ſunt ſecundum ius concedere poteſt.*
38 *Pænitentiaria quare fuit inuenta.*
39 *Concilium prouinciale Epiſcoporum an poſſit derogare qualitati in beneficij fundatione appoſitę.*
40 *Et cognoſcit de cauſis Epiſcoporum, & totius prouinciæ.*
41 *Et idem eſt in Concilio Primatiali.*
42 *Concilium primatiale Archiepiſcopi Piſani primatis.*
43 *Patriarcha, Primas, & Archiepiſcopus nequeunt derogare qualitati in fundatione beneficij appoſitę diœceſum ſuorum ſuffraganeorum.*
44 *Niſi ſuffraganeus eſſet negligens in certis caſibus.*
45 *Et in alijs caſibus:*
46 *Epiſcopus derogare nequit qualitati appoſitæ in fundatione beneficij.*
47 *Etiam cum conſenſu patroni.*
48 *Collatio beneficij patronati facta ſpreto patrono eſt ipſo iure nulla.*
49 *Episcopus ſi ignoret donationem iurip. & inſtituat præſentatum a donatore quid dicendum.*
50 *Permutatio facta preto patrono eſt nulla.*
51 *Collatio facta ſpreto patrono quando valeat.*
52 *Et quando extinctum eſt iurepatr.*
53 *Epiſcopus non poteſt commendare beneficium iuriſpatronatus.*
54 *Epiſcopus non poteſt diſpenſare, vt quis habeat duo beneficia requirentia reſidentiam.*
55 *Capitulum Sede Epiſcopali vacante non poteſt derogare qualitati appoſitę in fundatione beneficij.*
56 *Inferior non poteſt legi ſuperioris derogare.*
57 *Capitulum Sede vacante non poteſt conferre beneficia.*
58 *Nec etiam tunc ſuccedit in præſentatione ſeu electione ad Epiſcopum ſpectante.*
59 *Capitulum Sede vacante poteſt pręſentatos inſtituere, & electos confirmare.*
60 *Capitulum Sede vacante, vel eius Vicarius poteſt facere quaſcunque collationes neceſſarias.*
61 *Optio habet vim collationis.*
62 *Sequeſter eccleſiæ cathedralis, uel alterius conferre, & præſentare poteſt.*
63 *Sed non poteſt derogare qualitatibus beneficii.*
64 *Prælatus ſæcularis habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem non poteſt derogare qualitati appoſitę in fundatione beneficij.*
65 *Indirecte aliquando poteſt.*
66 *Vicarius Epiſcopi, ſeu Capituli, aut alterius non poteſt derogare qualitati appoſita in fundatione beneficij.*
67 *Prelati regulares nequeunt derogare qualitati appoſita in fundatione beneficij ſecularis exiſtentis in eorum eccleſiis.*
68 *Derogationem impetrans qualitatis appoſita in fundatione beneficii quid ſeruare debeat.*
69 *Derogatio valet, ſi ad ſit iuncta cauſa.*
70 *Et ſi exprimantur quæ de iure ſint exprimenda.*
71 *Et ſi exprimatur cura animarum.*

72 Et

72 Et qua qualitas iuriſpatronatus.
73 Et coram inferiori fieri debet mentio iuriſpatronatus eccleſiaſtici.
74 Vnio beneficij exprimi debet.
75 Et obligatio reſidentiæ, &
76 Valor beneficij exprimi debet.
77 Et in beneficio electiuo debet exprimi modus electionis.
78 Verus modus acquirendi beneficium ſemper exprimi debet.
79 Item ſtatus ſæcularis, vel regularis beneficii.
80 Et ſi beneficium ſit hoſpitale.
81 Siue monoculare.
82 Verus vocationis modus exprimi debet.
83 Et qualitas illius, per cuius obitum vacat beneficium.
84 Et reſeruatio beneficii.
85 Et uitium ingreſſus, & intruſio.
86 Impetratio beneficii inferioris debet continere nomen Sancti illius.
87 Nomen canonici, per cuius obitum uacat canonicatus debet exprimi.
88 Et aliud ſtatutum obſtans impetrationi.
89 Et exprimi debet an ſit dignitas.
90 Et collatio beneficii alteri facta.
91 Et alterius poſſeſſio colorata.
92 Impetrans beneficium debet facere mentionem de obtentis.
93 Spolio non amittitur titulus, ſed poſſeſſio.
94 Titulus, ad quem quis eſt ordinatus, habetur pro beneficio.
95 Impetrans debet exprimere qualitates beneficiis obtentis.
96 Et ualorem beneficii obtenti.
97 Cuius obtenti in impetratione habita a legato fieri debet.
98 Cuius obtenti mentio non fit coram alio inferiore.
99 Nec tenetur exprimere beneficium, quod uult dimittere.
100 Impetrans derogationem debet exprimere clericatum.
101 Et an ſit filius naturalis, uel ſpurius.
102 Et ſuum crimen reddens cum incapacem beneficii.
103 Et ſuam excommunicationem exprimere tenetur.
104 Clauſula, & cum abſolutione a cenſuris non prodeſt inſordeſcentibus per annum.
105 Nec prodeſt non parentibus rei iudicatæ, incendiariis &c.
106 Impetrans beneficia per reſcriptum mixtum debet exprimere ſua dignitatem.
107 Impetrans derogationem poſteriorem unius qualitatis non tenetur facere mentionem alterius derogationis.
108 Tenetur tamen exprimere omnia uincula, & impedimenta.
109 Et debet exprimi prohibitio talis derogationis.
110 Falſa expreſſio quando uitiet derogatione.
111 Expreſſio falſæ cauſę quando non uitiet derogationem.
112 Quę uitiat ſi ſit appoſita gratia taxationis.
113 Gratia uitiatur ſi per fraudem fuit uerum omiſſum.
114 Et ſi partes reſcripti ſunt ſeparatę, falſitas in una aliam non uitiat.
115 Error in nomine impetrantis derogationem eam non uitiat.
116 Quod non procedit ſi erratum ſit in nomine diœceſis.
117 Error in vocabulo, vel alia re, ſi aliter conſtet, non uitiat derogationem.
118 Falſa cauſa adiecta derogationi qualitatis in fundatione beneficii appoſita eam non vitiat.
119 Expreſſio falſa maioris, vel minoris vinculi quando vitiet derogationem.
120 Etiamſi tunc eſſet communis error.
121 Nemo poteſt ſine mandato alii impetrare reſcriptum ad litem, & quando.
122 Gratia derogationis non prodeſt, niſi acceptata.
123 Derogationis forma ſeruanda a ſuperiore derogante.
124 Derogatio, quæ priuata auctoritate fieri poteſt, non eſt committenda ordinario.
125 Derogatio, quæ fieri poteſt a Papa, vel ordinario, inferiori non eſt de neceſſitate committenda.
126 Epiſcopus poteſt cognoſcere de viritate derogationis.
127 Per clauſulam, non obſtantibus non cenſetur derogatum qualitati beneficii.
128 Citatio non requiritur ad derogationem.
129 Stante clauſula, vocatis vocandis, in derogatione ſunt citandi illi, qui lædi ex ea poſſunt.
130 Tamen bene eſt eos ſemper vocare, vt illis præiudicetur.
131 Derogatio requirit conſenſum fundatoris, & eius hæredis.
132 Quod limitatur ſi fiat ex magna neceſſitate, vel vtilitate.
133 Et quilibet habens intereſſe debet citari.
134 Quod ad omnes tangit ab omnibus debet approbari.
135 Epiſcopus in derogacione facienda debet requirere conſilium Capituli.
136 Derogatio qualitatis beneficii quibus modis expiret.
137 Derogatio commiſſe per reſcriptum iuſtitiæ, expirat re integra morte committentis.
138 Secus ſi commiſſa ſit per reſcriptum gratiæ.
139 Derogatio expirat per mortem naturalem commiſſarii.
140 Derogatio expirat per mortem naturalem, & interdum ciuilem ſubdelegati a commiſſario.
141 Et per mortem illius, cui primo eſt delegata.
142 Et per mortem ciuilem deligati regulariter non expirat
143 Derogatio per reſcriptum gratiæ, ſeu per modum priuilegii perſonalis extinguitur cum perſona impetrantis.
144 Derogatio conceſſa per reſcriptum gratię vel iuſtitię per mortem ciuilem eam impetrantis quando expiret.
145 Derogatio conceſſa per reſcriptum iuſtitiæ, re integra expirat per mortem eius contra quem erat.
146 Non autem per illius mortem ciuilem.
147 Derogatio conceſſa per reſcriptum gratiæ vel priuilegii expirat per lapſum temporis in ea poſiti.
148 Et ſi ſit conceſſa ad beneplacitum concedentis expirat eius morte.
149 Derogatio quando eſſet ceſſante cauſa, quæ ab initio fuit vera.
150 Quæ non ceſſat ſi ſit deducta ad actum conſummatum.
151 Niſi eſſet conceſſa tali cauſa durante.
152 Derogatio qualitatis in fundatione beneficii appoſita facta ob fructuum diminutionem, ceſſat auctis fructibus.
153 Princeps quando poſſit derogationem reuocare.
154 Derogatio prior non cenſetur reuocata per poſteriorem.
155 Commiſſarius derogationis non poteſt eam reuocere.
156 Et ſi alii eam committat perdit iuriſdictionem.
157 Vel ſi alium in ſocium adhibeat non habentem aliquam iuriſdictionem in ea.
158 Et ſi deferat appellationi perdit iuriſdictionem.
159 Derogaturus ſi fuerit recuſatus, quid agendum.
160 Compromiſſo pendente ſuper beneficio poteſt alter adire ordinarium, &c.
161 Pendente laudi reductione ſuſpenditur laudi executio, & poteſtas ordinarii.
162 Appellatio interpoſita ab inferiore derogare volente eius iuriſdictionem ſpendit.
163 Derogationis executio ſuſpenditur, pendente nullitate ſuper ea.
164 Derogatio extinguitur per renunciationem eam impetrantis.
165 Et etiam per tacitam.
166 Derogatio conceſſa per reſcriptum gratiæ uel priuilegii per non uſum aliquando expirat.
167 Et per contrarium uſum.
168 Et per ipſius derogationis abuſum.

De

De Derogatione qualitatum in fundatione beneficij appoſitarum,

CAP. III.

1 EX ſupradictis ſatis liquet iuſpat. acquiri ex funda-
tione,conſtructione,& dotatione Eccleſiæ , ſeu
Cappellæ cum conſenſu Epiſcopi , in cuius diæceſi Ec-
cleſia ſeu cappella conſtructa eſt & fundata , & in ta-
li fundatione poſſe fundatores apponere qualitates,
& conditiones cum Epiſcopi conſenſu,vt dixi ſup.lib.1.
& 2.
2 Nunc eſt videndum , an aliquando derogari poſſit
talibus qualitatibus,& a quibus derogari poſſit , & re-
ſolutiue procedendo dico.
3 Primo fundator beneficij , ſiue ex teſtamento , aut
alia ſimili vltima voluntate,ſiue inter viuos eidem ap-
ponens aliquam qualitatem,eidem qualitati poſt Epi-
ſcopi,& ordinarij approbationem,& conſenſum dero-
gare non poteſt.*Lamb. de iurepatronatus lib.1. part.1. q.
4.princ.artic.7.in fine. & artic.10. num.4.* poteſt tamen
cum Epiſcopi conſenſu ex iuſta cauſa pro vna vice al-
4 terare conditiones,& qualitates in fundatione appoſi-
tas *Lamber. ubi ſup.lib.2. par.1. quaſt.7.artic.30. num.2.
3.& 9.Garc.de beneficiis part. 7. cap.1. num.103.* item
idem eſt , ſi fundator in limine perfectæ fundationis
5 cum conſenſu eiuſdem ordinarii reſeruauit ſibi facul-
tatem immutandi qualitates a ſe fundatione beneficii
appoſitas *Lamb.ubi ſup.lib.1.p.1.q.9.art.1.in 3.concl.am-
pl.16.& art.2.*
6 Secundo,hæres fundatoris , vel alius ſucceſſor non
poteſt derogare qualitati in fundatione beneficii ap-
poſitæ quia factum defuncti approbare tenetur *l. ult.
ff.de hæred. inſtit. Lambert. ubi ſupra lib.1. par.1. quaſt.4.
articul.3. & facit textum in cap.querimoniam de iurepat.
& Concilium.Triden.ſeſſ. 25. de reform. cap.5.* niſi a fun-
datore in fundationis limine cum conſenſu ordinarii
7 fuiſſet reſeruatas facultas talia faciendi.*Lambert.d.lib.
1.part.1.quaſt.9.art.1.concluſ.3.ampl.10. & art.2. numer.
14.& ſeq.*poteſt tamen hæres,& ſucceſſor alterare qua
litates conſeruantes , ſeu concernentes , principaliter
8 eorum fauorem.*Lamb.ubi ſupra lib.3. quaſt.5. art.3. ad
fin.*& poteſt patronus , & quilibet fundatoris ſucceſſor
9 conſentire,vt abſq.eius præſentatione beneficii colla-
rio fiat *Lamb.ubi ſupr.lib.2.p.3.quaſt.2.art.2.& quaſt.9.
art.24.*
10 Tertio,executor teſtamentarius, aut alius à funda-
tore deputatus regulariter non poteſt derogare qua-
litatibus in fundatione beneficii appoſitis ex *c. tua no-
bis.& c.Ioannes de teſtam.Card.Mantica.de coniectur.ult.
uolun.lib.3.tit.3.nu.8.* niſi cum ordinarii conſenſu fue-
rit executori auctoritas data talia faciendi,quia cum
11 d.conſenſu ordinarii talia agere poterit. *Marcan.Soc-
cin.in tract.de libelli oblat.n.21.Bart.in l. captatorias in fi.
C.de teſt.milit.*
12 Quarto,beneficiatus , aliuſue ad cuius fauorem ap-
poſita,fuit aliqua conditio, ſeu qualitas in fundatione
beneficii poteſt per ſuum conſenſum dictæ qualitati
derogare,quia vnuſquiſque fauori ſuo renunciare pôt
13 *l.ſi quis in conſcribendo.C.de pactis*,velnti , ſi beneficium
non ſit ſacerdotale , poteſt tamen beneficiatus effici
ſacerdos,& pluries celebrare , quam ex fundatione ſit
obligatus , non poteſt tamen reducere numerum miſ-
ſarum,eo,quod decreuerint reditus,ſed ad Epiſcopum
14 pertinet.*Azor.inſtit.moral.p.2.lib.2.c.24.q.6.Moneta de
commut.ult.uolun.c.10.n.241.& ſeq.*

15 Quinto,per præſcriptionem,ſeu conſuetudinem po-
reſt interdum derogari qualitatibus , ſeu conditioni-
bus in fundatione beneficii oppoſitis,quoad præſcrip-
tionem probatur ex *cap.conſultationibus de iurep. Mo-
neta ubi ſup. num.244. & ſeqq.* quoad conſuetudinem
probatur ex *cap. Abbate cum ibi not. de uerb.ſignif. & c.
poſtulaſti ubi Innoc.& Abb.de iurep.Lamber.ubi ſup.lib.3.
quaſt.5. art.6. num.4.& 9. Nauar.conſ.6.alias 7.de cler.
non reſid.*
16 Sexto Summus Pontifex derogare poteſt qualitati-
bus in beneficiorum fundationibus appoſitis , quam-
uis non cenſeatur derogare, niſi expreſſe deroget , &
probatur ex *clem.quia contingit vbi gl. & Doct. de relig.
domib.*& ratio eſt , quia Papa poteſt de iure ſupra ius
poſitiuum diſpenſare.c.*prapoſuit de conceſſ. præb.Lamb.*
17 *ubi ſup.lib.3.q.5.art.3.num.4.& d.lib.2.p.3. quæſt.9. art.
10.Fel.in tract.quando lit.apoſt.noc.patr. eccel. ampl. 7.nu.
7.Flam.Pariſ.de reſign.benef.lib.2.q.11.n.8.& lib.11.quaſt
3.num.95.Gonz.in comment.ad reg.8.Cancell.gl.5.§.6.nu.
28. Garc. ubi ſup.p.5.c.1.num.510. Moneta ubi ſupr nu-
mer.249.*
18 Et prima qualitas beneficii , cui Papa derogare po-
reſt eſt ſecularitas,vel regularitas beneficii,ex *c.regula
diſt.18.& c.1.& c.tranſlato , de conſt. Hoieda de comp.&
incompatib.benefic.p.1.c.24.n.93. Gonz. ubi ſup.gl.7. n.5.
& 6.*
19 Secunda eſt qualitatis manualitatis, ſeu amouibili-
tatis,& perpetuitatis beneficii,de qua *Gonz.d.gl.5.§.6
& gl.8.n.7.& 24.Pariſ.ubi ſup.li.2.q.11.& lib.10.q.2.n.
37.Garc.ubi ſup.p.1.c.2.n.71.*
20 Tertia eſt qualitas beneficii curati, vel non curati,
ſeu cum cura animarum , & ſine cura , de qua in *c.cum
in illis in princ.de præb.lib.6.& clem. ſi Romanus de præb.*
& huic qualitati Papa derogare poteſt. *c.quia nonnulli
de cler.non reſid.& Concil.Trid.ſeſſ.23.de reform.c.1.c.ex-
tirpandæ §.qui uero,& c.de multa de præb.*
21 Quarta qualitas eſt perſonalis reſidentiæ, cui Papa
poteſt derogare probatur in *c.ult.de reſcript.lib.6. Mo-
neta ubi ſup.n.253.*
22 Quinta qualitas eſt certæ ætatis,vel ſacerdotii, aut
alterius ordinis beneficio in fundatione appoſita cui
Papa derogare poteſt *ex d.c.propoſuit de conceſſ. præb.
declarat Garc.ubi ſup.p.7.c.11.n.116.*
23 Sexta eſt qualitas , veluti , quod talis præbenda ſit
theologalis,pænitentialis,magiſtralis,aut Doctoralis
& huiuſmodi,*de qua Gonz.ubi ſup.gl.9.§.2.Garc.ubi ſup.
p.5.c.4.a n.108.ad n.133.& probatur d.c.propoſuit Mone-
ta ubi ſup.n.256.*
24 Septima,qualitas eſt , quod beneficium ſit electi-
uum,ideſt quod per electionem quis ad regimen. dicti
beneficii aſſumatur , ſiue quod beneficium ſit collati-
uum quod de eo , quis per collationem prouideatur,
& huic qualitati Papa poteſt derogare. *capit. cum in
cunctis §.ulsim.c.quia propter , §.qui vero & c.cumana in
fin.de elect.*
25 Octaua,& ultima qualitas eſt, quod beneficium ſit
iuriſp.de qua in ſequenti.
26 Septimo,Papa poteſt derogare iuriſpatronat. ec-
cleſiaſtico laicali,& mixto,de quo late dixi in cap.præ-
cedenti.
27 Octauo Concilium Generale etiam legitime con-
gregatum regulariter non poteſt abſque ſpeciali Pa-
pæ auctoritate delegantis , vel derogationem confir-
manti, derogare qualitatibus in beneficii fundatio-
ne appoſitis , quia concilium eſt inferius Papa , ſine
cuius confirmatione concilii decreta nullam vim ha-
bent.*c.1.cap.regula ueſtra , & cap.multis. diſtinct.17.me-
lius in cap.ſignificaſti , in princ.verſ.aiunt.in conc.de elect.
Card. Albanus tract.de poteſtate Papæ,p.2.a num.111. ad
n.190.*

num.190.neque poteſt concilium ſine Papæ anctorira-
te contra iura poſitiua diſponere, illiſue derogare.
Thom.Campeg.in tract.de conc.cap.37.num.1. & Card.Ia-
cobatins in tract.de Conc.lib.5.art.17.num.1.& 4.& lib.6.
art.6.n.1.
30 Nono, Cætus, & Collegium Eminentiſſimorum S.R.
E.Cardinalium non poteſt regulariter derogare qua-
litatibus in beneficij fundatione appoſitis, quia ſi de
hoc quæratur viuente Papa, qui vel captus ſit ab ho-
ſtibus, vel alias effectus inutilis, tunc per eius Vicarium
vel Coadiutorem id poterit expediri cum conſilio
DD.Cardinalium. Card.Iacob.vbi ſup.lib.4.art.3.num.1.
ad.36.
31 Nec etiam Sede vacante illud poterit Collegium
Cardinalium, quod ſuccedit Papæ in iuriſditionali-
bus ſaltem in habitu, & quoad aliqua in actu. gloſſ.ap-
probata in cap.vnico. §. omnem perſonam, verbo Sede va-
cante.ad fin.de ſchimat.lib.61.attamen non poteſt dero-
32 gare regulariter conſtitutioni Papæ, ſeu Concilij, vel
contra talem conſtitutionem diſponere, ſeu diſpenſa-
re.S.Antonius in ſumma.part.3.titul.12.capit.ſecundo, §.
Collegium Cardinalium Cardin. Iacobat.vbi ſupr.libro 5.
articul.17.num.10. ideo nec Sede Vacant poterit Colle-
33 gium Cardinalium derogare qualitatibus in fundatio-
ne beneficii appoſitis, nam hæc derogatio non eſt de
caſibus exceptis in cap.vbi periculum, de elect.lib.6.& in
clem.ne Romani de elect. cum hæc derogatio à ſacris ca-
nonibus prohibeatur, & à Conc.Triden. ſeſſ.22. de refor-
mat.cap.4.& ſeſſ.25.de reform.cap.5.Garc. vbi ſupr.p.5.c.
2.num.6.qui ait Collegium Cardinalium Sede vacante
non poſſe beneficia conferre. vide Monetam vbi ſup.nu.
301.& ſeqq.
34 Decimo, Legatus Apoſtolicæ Sedis non poteſt re-
gulariter derogare qualitatibus in beneficij fundatio-
ne appoſitis, cum derogatio prohibeatur à Concil.Tri-
35 dent.dict.ſeſſ.25.de reform.cap.5.& quia legatus etiam
de latere derogare non poteſt iuriſpoſitiuo, præſer-
tim conciliari. Sanchez.de matrim.lib.7.diſputat.6.num.
15.& 16.Nic.Boerius in tract. de poteſtate legati a latere.
q.1.num.44.Cardin.Iacobat.vbi ſup.lib.5.art.20.n.1.Garc.
vbi ſup.p.11.cap.5.num.371. & dixi in præcedent.cap.in
fine.
36 Vndecimo, pœnitentiaria Apoſtolica regulariter
derogare non poteſt qualitatibus in beneficij funda-
tione appoſitis id enim aduerſatur. Concil. Triden. in
ſupradicto.cap. quinto, & inferior non poteſt tollere le-
gem ſuperioris. d.clem.ne Romani.in princ.de elect.nam
37 Summus Pænitentiarius poteſt tantum concedere ea,
quæ ſunt ſecundum ius. Rebuff.in praxi benef.titul. de di-
ſpenſat. ad plura beneficia, num.37.quia pęnitentiaria
fuit inſtituta, vt vice Papæ abſolueret, vel daret facul-
tatem abſoluendi à cenſuris eccleſiaſticis, & pænis, ac
delictis ipſi Papæ reſeruatis Cardin.in d.clem.ne Romani
§.eo tamen prouiſo.num.1.& 5.Azorius vbi ſup.p.2.lib.5.
c.37.
38 Duodecimo, Concilium Prouinciale Epiſcoporum
a Metropolitano, ſeu Archiepiſcopo congregatum
quamuis regulariter derogare nequeat qualitatibus in
fundatione beneficii appoſitis, interdum tamen pote-
39 rit in diœceſibus in quibus poſſunt Epiſcopi ad tale
Concilium conuenientes Garc.vbi ſup.p.5.c.2.num.7.
quia dictum Concilium coſcit de omnibus cauſis Ec-
cleſiaſticis totius Prouinciæ, & habet iuriſdictionem
40 ſuper omnes de Prouincia cap.propter il.1.& 2.diſtinct.
18.cap.ſcitote 6. quæſt.3. idemque eſt dicendum de po-
teſtate Concilii Primatialis quoad diœceſes, & prouin-
cias Archiepiſcoporum ſubiectorum, de poteſtate
Concilii Patriarchalis quoad diœceſes, & prouincias
Primatum ſubiectorum, vt colligi poteſt ex cap. nullus
41 Primas.quæſt.3.vt eſſet Concilium Primatiale Illuſtriſ-
ſimi Dom.Archiepiſcopi Piſani Primatis Corſicæ, &
42 Sardinię, & legati nati. Decimotertio, Patriarcha Pri-
mas, & Archiepiſcopus non poſſunt regulariter dero-
gare dictis qualitatibus in beneficii fundatione appo-
ſitis diœceſum ſuorum ſuffraganeorum. d.c. nullus Pri-
mas & c.ſicut vnire de exceſſib.prœl. niſi ſuffraganeus eſ-
43 ſet negligens in caſibus, in quibus derogationem con-
cedere tenetur, tunc vel per appellationem ſeu quęre-
lam aditus Patriarcha Primas, ſeu Archiepiſcopus, vel
compellet ſuffraganeum ad derogationem faciendam
44 vel ipſe derogabit. Moneta vbi ſup.num.345.potuerunt
tamen Patriarcha, Primas & Archiepiſcopus deroga-
45 re qualitatibus appoſitis in fundatione Cathedra-
lium ſuorum ſuffraganeorum in caſibus in quibus Epi-
ſcopus poteſt reſpectu inferiorum eccleſiarum ſibi
ſubiectarum, quod declara, vt per Monetam vbi ſup.nu-
mer.346.
46 Decimoquarto, Epiſcopus derogare nequit regulari-
ter qualitatibus in beneficii fundatione appoſitis, quia
talis derogatio eſt iuriſpoſitiuo contraria, & inferior
non poteſt derogare legi ſuperioris, & de Epiſcopo
latè Garc.vbi ſup.par.11.cap.5.num.334.& 371.& quod
non poſſit derogare etiam cum conſenſu patroni ex
47 decreto Conc.Trid. ſeſſ.25.de reform.d. cap.5. tenet Vgoli-
nus de off. & poteſt. Epiſcopi cap.52. §.1. num.8. Marcus
Anton. Genuen. Epiſcop. Iſernien. in ſua praxi Archiep.
Neapolit cap.14.num.10.Garc.vbi ſup.part.7.cap. primo,
num.111. 112. & 113. qamuis multis contrarium tene-
ant relati à Moneta vbi ſup.num.352.deſt Nauarr.in ma-
nuali, de oratione c.3.num.73.Prax. Archiep. Leonis in c.
26.num.35.& Garc.d.c.1.num.66.refert deciſioem Ro-
tæ in caſu diminutionis numeri miſſarum cum conſen
ſu patroni ex redituum diminutione, idem Garc. d.c.1.
n.129.
48 Hinc infertur, quod inſtitutio, ſeu collatio ab ordi-
nario facta de beneficio ſpreto patrono, infra tempus
datum ad præſentandum, eſt ipſo iure nulla c. decerni-
mus 16.quæſt.7.Lamb.vbi ſup.lib.2.p.3.quæſt.2. art.2. nu.
2.Garc.vbi ſup.p.5.c.9.a n.231. quod eſt verum etiam in
iurepatr.eccleſiaſtico. Abb.in c. illud num.3. de iurepat
idem eſt quando patronus eſt abſens & Epiſcopus con
ferre iure deuoluto, tunc enim non tenet collatio
49 Garc.vbi ſup.num.251.quod fallit, ſi Epiſcopus ignoret
donationem iuriſpatr. & inſtituit præſentatum à do-
natore, vel quando Epiſcopus contulit beneficium ip-
ſi patrono, vel quando patronus poſt conſenſit colla-
tioni factæ ſine ſua præſentatione, vel quando pa-
tronus fuit præſens, & non contradixit collationi fa-
ctæ ſine ſua præſentatione, vel quando patronus non
conſenſit, nec contradixit abſens infra tempus datum
ad præſentandum, tunc enim conualidatur per lapſum
dicti temporis, vel ſi patronus præſentauit indignum
idem dicendum eſt in permutatione beneficiorum fa-
cta ſpreto patrono, nam conualeſcit ſi patronus non
reclamet intra tempus datum ad præſentandum, va-
let tamen collatio derogatoria iuriſpatr. facta cum
clauſula dummodo accedat conſenſus patronorum,
tunc enim requiritur conſenſus expreſſus, & non ſuf-
ficit tacitus inductus ex lapſu quatuor menſium item
valet collatio facta ſpreto patrono, quando patronus
præſentare nequit quem vellet, vel quando collatio
facta fuit contra pręſentationem factam a maiori par-
te ob euitandum ſcandalum, vel quando non fuit fa-
cta præſentatio intra quadrimeſtre, vel quando patro-
ni litigantes ſuper iurepatronatus beneficii vacantis
litem non terminant intra tempus datum ad præſen-
tandum vel quando plures cumulatiue ſint præſẽtati
quia tunc Epiſcopus inſtituit quam vult, & idem eſt
quan-

quādo extinctum eſt iuſpatronatus, quia nullus ſit hę
52 res patroni, de quibus omnib. latè dixi ſupra in multis
capitib. & vide *Lāb. vbi ſup. p. 3. lib. 2. q. 2. art. 2. & q. 4. art.*
8. & q. 7. art. 2. & art. 5. Garc. d. c. 9. n. 232. n. 233. & 234.
& 247. 250. 253. & 254. & Monetam vbi ſupr. a nu. 361.
ad 378.
53 Infertur ſecondo, quòd Epiſcopus non poteſt perpe-
tuo ideſt ad alicuius vitam commendare beneficium
iuriſpatr. abſque patroni conſenſu. *gl. in c. nemo deinceps*
verbo commendare de elect. lib. 6. Lamber. d. q. 7. artic. 1. &
dixi ſupr.
54 Infertur tertio, non poſſe Epiſcopum regulariter
diſpenſare, quis obtineat duo beneficia requirentia
perſonalem reſidentiam, licèt alij contrarium teneat
vt per *Hoiedam de benef. compat. & incompat. par. 1. cap.*
12. num. 13. & p. 2. cap. 12. num. 12. Garc. vbi ſupra part. 1 1.
c. 5. nu. 369. vbi ſupr num. 370. & ſeq. ex Conc. Trid. ſeſſ.
24. de reform. c. 17. ait id hodie eſſe clarum, cum Conci-
lium ibi ſtatuat, vt vnum tantum beneficium eccle-
ſiaſticum, ſingulis conferatur, quod ſi non ſufficiat
ab honeſtam vitæ beneficiat ſubſtentationem, liceat
aliud ſimplex beneficium ſufficiens eidem cōferre, dū-
modo vtrumque perſonalem reſidentiam non requirat
contra quod Concilium Epiſcopus diſpenſare non po-
teſt niſi in caſibus a iure expreſſis.
55 Decimoquinto, Capitulum Sede Epiſcopali vacante
derogare non poteſt regulariter qualitatibus appoſi-
tis in fundatione beneficij, quia licet tunc Capitu-
lum ſuccedat Epiſcopo in iuriſdictione ordinaria con-
tentioſa, & voluntaria competente iure communi, ſeu
ſpeciali, & accidentali illi vt ordinario, & in iuriſdictio-
ne delegata Epiſcopo per canonem tamen, quia
tunc Capitulum eſt inferius Papa, qui iubet dictas qua-
litas obſeruari ex *Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reformat. d.*
56 *c. 5.* & inferior nequit legi ſuperioris derogare *c. cum*
inferior. de maiorit. & obed. nec etiam poteſt dictis qua-
litatibus derogare, quia nec Epiſcopus id poteſt, vt ſu-
pradictum eſt, *Moneta ubi ſupra n. 388.* tunc enim Capi-
tulum, nec etiam beneficia conferre poteſt, *cap. 1. ne Se.*
57 *de vac. capit. t. inſtitut. lib. 6. capit. vnico §. primo, ne Se-*
de vac. lib. 6 Garc. vbi ſup. p. 5. c. 7. n. 53. Secus ſi Collatio
ſpectet ad Epiſcopum, & Capitulum, *gl. in c. vlt. §. 1. ver-*
bo, Epiſcopi de ſuppl. negl. prȩl. lib. 6. nec etiam tūc Capi-
58 tulum, ſuccedit in prȩſentatione, ſeu electione ad Epi-
ſcopum ſpectante, *Garc. d. c. 7. num. 526.* & de beneficijs,
vacantibus Sede Epiſcopali vacante habetur regula
ſecunda Cancell. Apoſt. relata à *Quaranta in ſumma*
Bullarij in ver. Reg. Cancell. Apoſt. & declarat *Garc. vbi*
ſupr. part. 5. capit. 1. à numer. 221. ad 225. & dict. capit. 7.
num. 87. & ſeq. vbi Capitulum Sede Epiſcopali vacan-
te poſſe conferre beneficia ſi ad Epiſcopum, & Capi-
tulum ſimul collatio pertinebat, vel ſi ex conſuetudine
Eccleſię, vel ſtatuto beneficiorum collatio ad aliquem
59 pertinet cum conſilio Capituli poteſt etiā tunc Capi-
tulum præſentatos inſtituere, electoſque confirmare
cap. cum olim de maior. & obed. cap. 1. de inſtit. lib. 6. Garc.
d. c. 7. n. 54. vbi à n. 55. ad 75. tenet, & probat, quaſcūque
60 beneficiorum collationes neceſſarias fieri poſſe a Ca-
pitulo Sede vacante, ſeu ab eius Vicario. ibique *nu. 77.*
exemplificat in optione facienda ab antiquiori, quo
caſu non eſt libera collatio, ſed neceſſaria, vt in *capit.*
vltim. de conſtitut. libr. 6. quamuis ſecundum veriorem
opinionem in optione non requiratur collatio cum
optatur titulus, quia ipſa optio in vim conſuetudinis
61 approbatæ ſactæ collationis vim habet, ſeu canonicę
inſtitutionis. *Rot. deciſion. 6. de conſuetud. in nouis.* & de
auctoritate Capituli Sede vacantem in collatione
beneficiorum latè *Paunus in tract. de off. & poteſt. Ca-*
pit. Sede vacante p. 2. quaeſt. 2. princ. nu. 13. & Quaranta in
d. ſumma Bullarii in verb. Capitulum Sede vacante, & ibi
62 *additio* ſequeſter autem Eccleſiæ Cathedralis vel al-
terius cum ſit ad miniſtrator, & fructuum collector,
conferre, & præſentare poteſt, vt de magis communi
opin. *Lamb. vbi ſup. lib. 1. p. 2. quaeſt. 9. art. 3. Garc. d. p. 5. c.*
6. n. 1. & ſeqq. dummodo ſit perſona eccleſiaſtica, non
laicus tunc enim ſolum de iurepatr. laicali præſentare
poſſet. *Garc. d. n. 1.* attamen talis ſequeſter derogare ne-
63 quit qualitatibus dicti beneficij niſi quantum poteſt
Epiſcopus *Moneta vbi ſup. n. 408.*
64 Decimoſexto, Prælatus ſæcularis habens iuriſdi-
ctionem quaſi Epiſcopalem in ſua quaſi diœceſi, vt
eſt Prępoſitus Piſcię nullius diæceſis in Tuſcia deroga-
re non poteſt dictis qualitatibus beneficiorum ſibi
ſubiectorum, niſi quantum poſſunt Epiſcopi in ſua
diœceſi *Moneta vbi ſupr. num. 409.* & talis prælatus ha-
65 bens ius inſtituendi ad patronorum præſentationem
poteſt indirecte derogare dictis qualitatibus, ſi data
negligentia patronorum in præſentando ipſo iure
deuolutionis prædicta beneficia libere conferat. *Lam-*
bert. vbi ſupra libr. 2. part. 3. quaeſt. 7. artic. 1. vſque ad de-
cimum.
66 Decimoſeptimo, Vicarius Epiſcopi, vel Vicarius
Capituli Sede Epiſcopali vacante vel Vicarius præla-
torum ſęcularium quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem
habentium regulariter non poteſt derogare prędictis
qualitatibus in beneficij fundatione appoſitis etiam
in illis caſibus *in* quibus poteſt ille, cuius eſt Vicarius
niſi ad id ſpeciale habet mandatum. *Moneta vbi ſupra*
nu. 410.
67 Decimooctauo. Prælati Regulares derogare neque-
unt qualitatibus appoſitis in fundatione beneficiorū
ſecularium exiſtentium in ſuis eccleſijs regularibus,
quod autem ad beneficia ſęcularia poſita extra ſuas
eccleſias, in quibus eccleſijs habent iuriſdictionem
quaſi Epiſcopalem, poſſunt ſicuti Epiſcopi quoad be-
neficia ſuarum diœceſum. *Monet. vbi ſupr. n. 411.*
68 Secundò principaliter eſt videndum, quæ ſeruare
debeat impetrans derogationem qualitatum in bene-
ficij fundatione appoſitarum, &
69 Primo requiritur iuſta cauſa, pota, vtilitas, publica,
ſeu bonum commune, neceſſitas, vel priuata vtilitas
coniuncta cum aliquo communi bono *Monet. vbi ſup.*
à n. 412. ad 421.
70 Secundo, vt exprimatur qualitas quæ de iure, vel
ſtylo Curiæ eſt exprimenda alias nulla redditur im-
petratio. *Sāchez de matrim. lib. 8. diſput. 21. n. 13.* & infra-
ſcriptæ qualitates ſunt exprimendę.
71 Prima cura animarum, vt patet ex *cap. cum in illis in*
princ. de prȩb. lib. 6.
72 Secunda qualitas iuriſpatr. laicalis, vel mixti quo
ad impetrationem faciendam a Papa, vel Legato ex
regula 41. Cancell.
73 Et quoad impetrationem coram inferioribus erit
habenda mentio etiam iuriſpatr. eccleſiaſtici. *Moneta*
vbi ſupr. n. 431.
74 Tertia vnio beneficij, quod impetratur facta alter
beneficio per ordinarium ex *c. quamuis de reſcript. lib.*
6. & ex reg. Cancel. de non tollen. iur. quaeſ.
75 Quarta obligatio reſidentiæ annexæ beneficio *Gar.*
vbi ſupr. p. 3. c. 2.
76 Quinta valor beneficij ex *regula Cancell. 44.*
77 Sexta, in beneficio electiuo debet exprimi modus
electiuus *d. c. cum in illis vero*, & habetur, in *reg. cancell.*
56. ſeu 57. & ſi beneficium ſit commēdatum, fiat men-
tio de commēda, & ſemper exprimi debet verus mo-
dus acquirendi beneficium, quod quis vult impetrare.
Moneta vbi ſupr. n. 435.
78 Septima, ſtatus ſæcularis, vel regularis ipſius be-
neficij

neficij ex c.cum do beneficio de præb.lib.6.& Conc. Trid.
ſeſſ.14.de refor.c.10.

80 Octaua, ſi beneficium eſt hoſpitale debet exprimi.
Menoch.de arb.iud.caſu 201.n.88.

81 Nona, ſi beneficium eſt monocularе, ideſt, vnicum
ſpectans ad collationem ordinarij. Menoch. ibid. n. 94.
Gonz.ubi ſup.gl.9.§.4.n.4.& 5.

82 Decima, debet exprimi verus vacationis modus,
quia expreſſo vno modo non venit alius, quamnis
nullo expreſſo uocationis modo omnis modus vaca-
tionis ueniat. Menoch. ibid. num.110. excepta gratia ſi
neutri.

83 Decimaprima, debet exprimi qualitas illius, per
cuius obitum nacauerit beneficium. vt ex Doct.in c.ſu-
ſceptum de reſcript.lib.6.Menoch. vbi ſup.caſu 201.n.110.
Gonz.ubi ſup.gl.52. num.6. Garc.ubi ſup.p.5.c.1. a n.273.
ad 343.

84 Decimaſecunda, debet exprimi reſernatio beneficij
ut ſi uacauerit in menſe Apoſtolico ex reg. octau. Can-
cell.& ſi plures ſunt reſeruationes omnium mentio fa-
cienda eſt, alias gratia eſt nulla, item exprimenda eſt
affectio beneficij, ne gratia ſit ſubreptitia, Gonz.d.gloſ.
52.n.34.

85 Decimatertia, exprimi debet initium ingreſſus in
beneficium, ut intratio Fel.in c.in noſtra num.10.& in c.
poſtulaſti n.14. de reſcript. Ant.Gabr. comm. concl. lib.6.
tit.de clauſulis concl.4.Garc.ubi ſup.p.11.c.10.n.225.Me-
noch.d.caſu 201.n.129.

86 Decimaquarta cum impetratur beneficium Eccleſię
inferioris, exprimi debet nomen Sancti ſilius Menoch.
d.caſu 201.n.134.

87 Decimaquinta, debet exprimi nomen Canonici, per
cuius obitum uacauit Canonicatus, & prębenda. Sta-
phil.de lit.grat. rubr.de mod.& form.impet, verſ.ideo Me-
noch. ibid. num.135.

88 Decima ſexta, habet exprimi ſtatutum ſi adeſt quod
obſtet impetrationi beneficij Menoch.ibi n.136.& facit
c.primum de conſtit.lib.6.

89 Decimaſeptima exprimi debet an ſit dignitas, perſo-
natus, uel officium, ut patet tot regula 56. ſeu 57.Can-
cell.vel ſi ſit præbenda ſerendo talis, diaconalis facit c.
ei, cui.de præb.lib.6.& clem.2.de et. & qualit. vel ſubdia-
conalis, vel ſi ſit magiſtralis, Thologalis, doctoralis,
vel pœnitentialis.Gonzal.vbi ſupra gloſſa nona, §.ſecundo
num.78.

90 Decimaoctaua, exprimi debet collatio beneficii al-
teri facta non ſolum acceptata in capit. ſi beneficia, de
præben.lib.6.ſed etiam nondum acceptata c.accedens de
præb.

91 Decimanona debet exprimi alterius colorata poſſeſ-
ſio beneficii, quod impetratur. c.cum noſtris de conceſſ.
præb.Menoch.d.caſu 201.n.139.

92 Impetrans debet mentionem facere de benefi-
cio, quod obtinet ex c.cum adeo. capite poſtulaſti capite
ad audientiam, il ſecundo capite in noſtra, & c.ſi proponen-
te de reſcript.Menoch.ubi ſupra num.141. etiam ſi ſit be-
ficium tenue.d.capit.ſi proponente ſi etiamſi non ſit con-
93 ſecutus d.primum beneficium, ſed ſolum habet man-
datum de prouidendo.Cardinal.in clem.2. quæſtione 12.
de off.ord.etiamſi impetrans d.beneficio fuiſſet ſpolia-
tus Menoch.ubi ſup.nu.144.quia per ſpolium non amit-
titur titulus, ſed ſola poſſeſſio; quæ facile recuperari
poteſt Moneta vbi ſup.n.450. etiamſi impetrans d.pri-
94 mum beneficium occupaſſet. Menoch. ubi ſupra num.
45.vel etiamſi ſit beneficium manuale, & amouibile.
Menoch.ibid.num.46. & etiamſi d.beneficium eſſet reſi-
gnatum ſed reſignatio nondum à Superiore admiſſa,
etiamſi impetrans eſſet ordinatus ad titulum alterius
Eccleſiæ, cum talis titulus habeatur pro beneficium &
impetrans de canonicatu quem habet ſine præbenda
mentionem facere debet; & de penſione, quam
95 habet ſuper alio beneficio.Menoch.ubi ſupr.num.47.49.
& 51.& ſunt etiam exprimende qualitates beneficii ob
tenti, quæ munere poſſent Papam ad non conce-
dendum beneficium uel ad concedendum, ſed non eo
modo, Dec.in c.ad aures, num.12.de reſcript.& ibi Felin.
numer. 2. & 3. dicit hanc eſſe communem, & quoad
qualitatem curæ animarum habetur in clem.1.de præb.
96 ita exprimi debet ualor beneficii obtenti ex reg. 54.
ſeſſ.55.Cancell. & ſi impetratio beneficij obtineatur
a Legato S.Apoſt.beneficij obtenta in ea debet fieri
mentio.capit.vltim.de off.leg.lib.6.& clem.2. de off.ord.
vbi Doct.attamen non debet fieri mentio beneficij ob-
tenti, quando impetratio ſit non a Papa vel eius lega-
97 to d.clem.2.neque quando ignoranter obtinet aliud
beneficium a Papa vel eius legato, quod ſibi abſenti, &
98 ignoranti fuit collatum. Menoch. d.caſu 201.num.52.
nec mentio fieri debet de ſtipendijs. Menoch. ibi num.
99 55.& eſt probabile, quod quis non teneatur exprime-
re beneficium, quod quis vult cum effectu dimittere.
Moneta vbi ſup.q.457.

100 Vigeſimaprima debet exprimi qualitas clerica-
tus cap.cum adeo.de reſcript.vbi Dec.num.3.Gutier.canon.
quæſt. libr.2. capit.15. num.34. & Menoch.vbi ſupra nu-
mer.33.

101 Vigeſimaſecunda debet exprimi, ſimplicit filius na-
turalis, vel ſpurius, ſeu inceſtuoſus ex c.2. de fil. presb.
lib.6.Menoch. vbi ſup. nu. 34. Card.Paleot. de nothis, &
ſpurijs, c.57.

102 Vigeſimatertia impetrans debet exprimere ſuum
crimen reddens illum eo beneficio indignum. Felin.
in dicto capit.poſtulaſti.column.quarta, de reſcript. Meno-
ch.vbi ſupra num.37.vt ſi ſit a beneficio remotus, vel
excommunicatus ex dicto capit.dilectus il primo. de re-
ſcript. vel ſi ſit ſuſpenſus ex c. cum dilectus, de conſue-
tud.& quæ ſint crimina, quæ reddunt aliquem ipſo iure
inhabilem ad obtinenda beneficia. vide Garc. vbi ſup.
p.7.c.8.& dixi ſup.

103 Et quamuis de ſtylo Curiæ in reſeriptis gratiæ;
ſeu iuſtitiæ impetrans abſoluatur a cenſuris ad effe-
ctum dicti reſcripti dumtaxat conſequendum, tenetur
tamen excommunicatus ſuam excommunicationem
exprimere pro gratiæ validitate, alias non valeret re-
ſcriptum, ſi non ſit appoſita dicta clauſula abſolutio-
nis, vt habetur in capit.prima, de reſcript.lib.6.Suarez.
de cenſuris diſputat.decimoſeptimo, ſect.1.num.2.& Garc.
dicto part.7.cap.13.num.20.qui dicunt idem eſſe etiam
in reſcriptis gratioſis, non tamen prodeſt dicta clau-
ſula ſollita in Bullis apponi, teq.a quibuſuis, &c. inſordo
104 ſcentibus per annum in excommunicatione ſcienter
Garc.d.cap.13.num.61. nec prodeſt non parentibus rei
105 iudicatę incendiariis, eccleſiarum violatoribus, falſi-
ficatoribus, & falſificari procurantibus literas, & ſup-
plicationes Apoſtolicas, & illis vtentibus. hæreticis
receptatoribus, & fautoribus eorum, ac res veritas
ad infideles deferentibus violatoribus eccleſiaſticæ
libertatis, Apoſtolicis mandatis auſu temerario non
obtemperantibus, nuncios, & executores Apoſtolicos
eorumque officiales impedientibus, qui ob præmiſſa,
vel eorum aliquid excommunicati à iure, vel ab ho-
mine per quatuor menſes ſcienter excommunicatio-
nis ſententiam ſuſtinuerint ex reg.65. vel 66. cancell.
Moneta vbi ſup.n.464.ad n.471.

106 Vigeſima quarta impetrans beneficium per reſcri-
ptum mixtum, aut contra alios impetrantes, debet ex
primere ſuam dignitatem, alias gratia eſt nulla capit.
ad aures de reſcript. vbi Abb.num.1.& Dec.num.2. quod
procedit in impetrante beneficia minora, non autem

maiora cum tunc ceſſet ratio expreſſa in *d. cap. ad aures, ita Menoch. vbi ſup. num.*40. & de aliis qualitatibus in impetratione beneficij exprimendis videndi ſunt Doctores ſupra allegati, & præcipuè *Fel. in d. c. in noſtra de reſcr.*

107 Vigeſima quinta impetrans derogationem poſteriorem vnius qualitatis in fundatione alicuius beneficij appoſitæ, non tenetur facere mentionem anterioris derogationis eiuſdem qualitatis; niſi prior gratia eſſet irrita, & regulariter ſpecialis derogatio præualet generali. late *Moneta vbi ſupr. n.*472.

108 Vigeſimaſexta impetrans derogationem dd. qualitatum debet facere mentionem omnium vinculorum & impedimentorum, quæ expreſſa retardarent derogantem à tali commiſſione derogationis. *Genzal. vbi ſupra gloſſa deciamtertia, numer.*92. *Garc. vbi ſupr. p.*8. *c.*3. *n.*54.

109 Vigeſimaſeptima debet exprimi prohibitio talis derogationis facta a teſtatore, vt eſt exemplum in *l. quidam ff. de vſu, & vſufruct. l.* quod declara, vt per *Monet. vbi ſup. a n.*474.

110 Vigeſimaoctaua falſa expreſſio eorum omnium, &
ſingulorum, quæ ſuppreſſa ſubreptitiam, & nullam gra-
tiam facerent, vitiat mutationem temporalem, ſeu
derogationem qualitatum beneficij *Hoieda de ben.*
*comp. & incompat p.*2. *c.*12. *num.*17. veluti ſi impetrans
cum aliud beneficium habear, aſſerũt ſe nullum habe-
re vel ſi aſſerat ſe eſſe clericũ cum non ſit, vel quia im-
petratur beneficium tanquam vacans, cum non vacet,
vel ſi vacet, non tamen ſit expreſſus verus modus va-
cationis, uel ſi ſit expreſſus falſus ualor de quibus *Mo-*
*neta vbi ſup. num.*482. *ad* 490. declaratur tamen quod
111 expreſſio falſę cauſæ, ſeu qualitatis quę verè expreſ-
ſa, ſeu ſuppreſſa redderet etiam faciliorem ſuperio-
rem ad concedendum, adiecta demonſtrationis gratia
derogationi qualitatum in fundatione beneficii appo-
112 ſitarum, eam nõ uitiat, ſecus ſi cauſa illa, cui qualitas
ſit adiecta gratia taxationis, ſeu taxatiui, & conditio-
naliter, & ſi unica exprimatur cauſa etiam impulſiua,
ſi falſa ſit, carruit gratia derogationis conceſſæ, ſi au-
tem plures cauſæ ſiue diſiunctiue, ſiue copulatiue ex-
primantur, quarum aliouæ verę ſint alię falſę uera exi-
ſtente cauſa, qua nititur reſcriptum, cæterarum falſi-
tas non obeſt. gratia tamen uitiatur, ſi per fraudem, &
113 malitiam tacitum fuit verum, vel expreſſum falſum, &
ſi partes reſcripti ſint ſeparatæ, ſeu non habeant con-
nexionem ad inuicem, taciturnitas ueri, aut falſi ex-
114 preſſio in una parte non uitiat aliam vide *Monetam*
*vbi ſup. a n.*490. *ad* 499.

115 Vigeſimanona expreſſio falſa, ſeu èrror in nomine
illius, ad cuius fauorem fit impetratio derogationis,
eam non uitiat. ſi alias conſtet de corpore idèſt de per
ſona, cui fit impetratio. *Sanchez. de matrim. lib.*8. *diſpu-*
116 *tat.*21. *n.*37. quod non procedit, ſi erratũ ſit in nomine
diœceſis, illius pro quo fit impetratio, vt ſi ſit de diœ-
ceſi Piſana, dicatur de Florentina. *Sanchez. vbi ſupr.*
*n.*39.

117 Trigeſima, falſa expreſſio, ſeu error in uocabulo, aut alia demonſtratione rei, circa quam uerſatur derogatio, ubi alias ſatis conſtet, quod de ea re ſenſerit impetrans, vel concedens derogationem, conceſſionem non uitiat, ut ſi dicatur beneficium Sancti Petri, cum ſit Sancti Pauli, & probatur per *tex. in l. ſi quis, in fundi vocabulo. in princ. ff. de l.*1 *& per tex. in l. demoſtratio falſa ff. de condit. & demonſt. in princ.*

118 Trigeſimaprima falſa cauſa adiecta derogationi alicui ius qualitatis in beneficij fundatione appoſitæ regulariter derogationem non uitiat *ex d. l. demonſtratio falſa* §. *quod autem iuris.*

119 Trigeſima ſecunda expreſſio falſa unius maioris
uinculi, ſeu impedimenti loco minoris diuerſę ſpeciei,
uel minoris diuerſæ loco maioris eiuſdem ſpeciei in
derogatione impetranda vitiat derogationem ex ad-
ductis per *Sanch. ubi ſup. d. lib.*8. *diſput.*24. *n.*18. *&* 19. et
etiamſi impetrationis tempore communis error adeſ-
120 ſe iuxta id quod falſo fuit expreſſum *Sanchez ibi n.*20

121 Trigeſimatertia, nemo poteſt que ſpeciali mandato alteri impetrare reſcriptum ad litem cui acceſſoria ſit derogatio qualitatis appoſitæ in beneficii fundatione, *c. nonnulli* §. *ſunt, & alii, & c. ex p. de reſcript.* ſecus ſi impetretur derogatio per reſcripitum gratiæ, *Garc. ubi ſup. p.*6. *c.*2. *n.*4.

122 Trigeſimaquarta, gratia derogationis qualitatum in fundatione beneficii appoſitarum uel commiſſionis ad derogandum alteri impetrata, ei non prodeſt, niſi poſt eius ſcientia, & acceptationem ex *c.*1. *uerſ. ex par. & ibi gl. in verb. uim ſuam de conc. preben. lib.*6. niſi facta ſit gratia motu proprio concedentis, & non per hoc concedens dictam gratiam reuacare poteſt, uide *Monetam ubi ſup. n.*508. *& ſeq.*

123 Tertio principaliter eſt uidendum de forma ſeruanda a Superiore in derogatione qualitatum in beneficii fundatione appoſitarum, &

124 Primo derogatio alicuius ex dd. qualitatibus, quæ priuata auctoritate fieri poteſt non eſt neceſſario committenda ordinario aut ab eo uel alio ſuperiore poſtulanda *ex leg. unica in princ. Codic. de Theſaur. libro decimo.*

125 Secundo derogatio, quæ a Papa uel ordinario, alioue inferiore fieri poteſt, non eſt neceſſario committenda a Papa eiſdem inferioribus, ſed eam ipſemet exequitur *Moneta ubi ſup. n.*513. *& ſeq.*

126 Tertio antequam derogatio a Papa in forma gra-
tioſa conceſſa executioni admittatur, de eiuſdem gra-
tiæ veritate, poteſt Epiſcopus, & ordinarius cognoſce-
re tamquam Sedis Apoſtolicę delegatus ex *Conc. Trid.*
127 *ſeſſ.*22. *de refor. c.*6. & per clauſulas generales in lite-
ris apponi ſolitas, non obſtantibus, &c. derogatum nõ
cenſetur qualitatibus in beneficij fundatione ap-
poſitis. *Moneta ubi ſupra. numer.* 517. *et. ſequenti-*
bus.

128 Quarto in facienda dicta derogatione, vel ab ordinario iuriſdictione ordinaria, vel ab executore poteſtate delagata, vbi etiam aliquis ad d. derogationem eſt vocandus, non eſt neceſſaria citatio propriè dicta, niſi poſt legitimam partis oppoſitionem ſeu contradictionem. *Moneta vbi ſup. n.*519.

129 Quinto quando in reſcripto talis derogationis adeſt clauſula vocatis vocandis, vel vocatis quorum intereſt regulariter ſunt citandi illi, qui ex dicto ledi poſſunt, alias actus erit nullus quia dicta clauſula inducit conditionem, & Formam, qua omiſſa actus corruit *c. cum dilecta de reſcript. & c. cum. venerabilis, de off. deleg.*

130 Sexto quando non adeſt dicta clauſula, vocatis, &c. tamen ad prædictam derogationem requiritur vocatio illorum, qui ex tali actu lædi poſſunt; vt ipſis præiudicet, ſi tamen aliqui non vocentur tamen actus non corruit quoad vocatos, & probatur ex *l. de vnoquoque, in princ. ff. de re iud.*

131 Septimo in tali derogatione regulariter requiritur conſenſus fundatoris, vel eius hæredis, probatur ex *cap. nos quidem de teſtam. Marc. Anton. Genuen. in praxi cur. Archiep. Neapol. c.*70. *nu* 5. *Lamber. vbi ſup. lib.*2. *p.*1. *q.*7. *art.* 30. *num.*2. *cum ſeqq.* quod non procedit, quando tacite derogatur alicui qualitati appoſitę a fundatore vt ſi patronus ſcienter Epiſcopo ſcienti præſentet aliquem non habentem dictam qualitatem *Lambert. dicto art.* 30. *num.*2, *cum duobus ſeq.*

Item

132 Item non procedit, quando ex cauſa neceſſitatis aut magnæ vtilitatis Eccleſiæ Epiſcopus derogat dictis qualitatibus, quia tunc id facere poteſt etiam inuitis patronis *Lamb.d.art.30.n.3.7.8.12.et 15.*

133 Octauo quilibet præter primum beneficii fundatorem, vel eius hæredem, aut ſucceſſorem habens aliquod principale intereſſe, vel qui poteſt habere in tali derogatione debet regulariter dictæ derogationi conſentire alias ei non præiudicat, quia quod ad omnes tangit an omnibus debet approbari, *c.quod omnes de re-*
134 *gul.iur.lib.6.* qui conſenſus poteſt etiam poſt factum interuenire, *c.ſi qua de rebus 12.q.2.c.2.de his quæ fiunt a prælat.ſine conſenſu Cap.*

135 Nonò quamuis in tali derogatione, quæ fit auctoritate Papæ non exigatur conſilium, ſeu aſſenſus Capituli Cathedralis, in cuius Ciuitate vel Diœceſi ſitum eſt beneficium, tamen eius conſilium ſaltem exigitur in derogatione facienda ab Epiſcopo, *probatur ex c.paſtoralis de his, quæ ſi.a pr.ſi.conc.c.et c.ſi c. de conc.preben. lib.6.* & nouem regulas in praxi prædictæ derogationis à derogante obſeruandis ponit *Moneta ubi ſup.nu.533. ad 542.*

139 Vltimo principaliter eſt videndum quibus modis expiret derogatio qualitatum in fundatione beneficii appoſitarum.

137 Et primo, quoties derogatio committitur per reſcriptum iuſtitiæ, expirat iuriſdictio morte naturali, vel ciuili ipſius committentis ſi res ſit integra, *probat. ex l.et quia ff.de iuriſd.omn.iud.c.relatum. c.gratum, et c. licet undiq.de off.deleg.et c.ult.de off.l.*

138 Secundo, commiſſio derogationis prædictæ conceſſa per reſcriptum gratiæ, itaut gratia factæ dici poſſit, non expirat morte committentis etiam re integra *probatur ex c.ſi ſuper gratia de off.deleg.lib.6.et c.ſi cui nulla in primo reſp.de preb.lib.6.*

139 Tertio per mortem naturalem commiſſarii dictæ derogationis expirat in eo commiſſio etiam quoad negotia cepta, quia mors omnia ſoluit, *§.deinceps Authent.de nuptiis,* per mortem autem ciuilem ſuſpenditur *Moneta ubi ſup.n.54.et ſeq.*

140 Quarto per mortem naturalem, & aliquam ſaltem ciuilem ſubdelegati a commiſſario derogationis re nõ integra expirat iuriſdictio in commiſſario, *ex c.quamuis a contrario ſenſu, de off.deleg.lib.6.* re autem non integra non expirat, *ut in d.c.quamuis.*

141 Quinto per mortem naturalem illius, cui primo delegata eſt derogatio re integra in eius ſubdelegatio expirat facultas derogandi ſecus re non integra *prob. ex c.licet undiq.de off.deleg.*

142 Sexto, per mortem ciuilem delegati non expirat regulariter, ſed ſuſpenditur in ſubdelegato talis commiſſio re integra exiſtente quoad dictum ſubdelegatū *ex d.c.quamuis*

143 Septimo, quando derogatio à Superiore conceditur per reſcriptum gratiæ ſeu per modum priuilegij, ſi conceſſio eſt perſonalis extinguitur cum perſona impetrantis, ſi ſit realis tranſit ad poſteros, *prob.ex forma §.quamquam ff.de cenſibus, & cap.priuilegium de reg. iur. lib.6.*

144 Octauo, derogatio conceſſa per reſcriptum gratiæ, uel iuſtitiæ per mortem ciuilem eam impetrantibus impetrantis interdum ſuſpenditur, aliquando redditur fruſtratoria, aliquando ad alios tranſmittitur, ut per *Monetam ubi ſup.n.552.*

145 Nono per mortem naturalem re integra illius contra quem quis generaliter derogationem impetrauit per reſcriptum iuſtitiæ dictum reſcriptum expirat. *ex c.ſignific.de reſcrips.*

146 Decimo per mortem ciuilem illius contra quem per reſcriptum iuſtitiæ conceſſa eſt derogatio, numquam d.reſcriptum expirat, ſed aliquando ſuſpenditur donec dictus aduerſarius in priſtinum ſtatum reſtituatur *vt per Monetam vbi ſupr.n.554.*

147 Decimoprimo, derogatio conceſſa per commiſſionem, uel reſcriptum iuſtitiæ ſeu per modum priuilegii expirat per lapſum temporis in eã præſtituti *probatur*
148 *in l.2.§.ſi & iudex ff.de iudic. & c. de cauſis in princ. de off.deleg.* & ſi derogatio ſit conceſſa ad ſuæ uoluntatis beneplacitum regulariter expirat iuriſditio, gratia, ſeu priuilegium per mortem concedentis etiam re non integra. *probatur ex c.ſi gratioſe, de reſcriptione lib.6. Moneta vbi ſup.n.590.*

149 Decimo ſecundo, quando cauſa, quæ ab initio fuit uera, erat finalis cauſa commiſſionis, vt fiæret derogatio ſi dicta cauſa ceſſet ceſſat derogatio regulariter, ſeu eius commiſſio, ſecus ſi cauſa erat tantum impulſiua. *Tiraquel. in tr.ceſſante cauſa ceſſat effectus, in princ.numer.11.12.& 13.* niſi aliquæ reliquiæ dictæ cauſæ finalis remanerent, quia tunc non extinguitur dicta derogatio ita in priuilegio tenet *gl.1. in c.decet, et ibi Dinus. n.3.et 4.de reg.iur lib.6.Tiraq.vbi ſup.limit.16.n.1.& ſeq.* nec tunc ceſſat derogatio, quæ non aduerſatur iuri communi prout in quouis priuilegio probat *Suarez. lib.8. de legib.c.30. n.2.* & in quauis gratia eſt optimus. *tex.in c.ſi cui nulla de præb in 6.*

150 Decimotertio, quando derogatio deducta eſt ad actum vltimatum aut conſummatum effectum conſiſtentem in vnica actione ſiue impetrantis, ſiue concedentis, tunc ceſſante derogationis cauſa non ceſſat ipſa derogatio. *Suarez.d.lib.8.de legib.c.30.n.3.& 4.* quod procedit etiam in actu inchoato, qui pro perfecto habeatur *Tiraq.ubi ſup.limit.12.n.19.* idem etiam procedit in actu non conſummato, qui uenit ex conſequentia conſummati, & quoad actus futuros, qui commode diuidi non poſſunt ab actu iam conſumato, non tamen
151 procedit, ſi dicta derogatio fuerit conceſſa tali cauſa durante, quia ea deficiente expirat derogatio. *Moneta ubi ſup.n.365.et ſeqq.*

152 Hinc infertur, quod derogatio alicuius oneris, ſeu ſeruitii in fundatione beneficii adiecti facta ob diminutionem redituum beneficii, ceſſat iis auctis, *Tiraq.ubi ſup.in princ.et quoad gratiam, n.116.et quoad priuilegium a n.210.ad 220.quoad diſpenſationem.Sanchez.de matrim. d.lib.8.diſputat.30,n.13.et 13.* & quoad commutationem ultimæ uoluntatis *Moneta ubi ſup. in tract. de commut. vlt.volunt.c.8.q.5.concl.1. et 6.* attamen non ſtatim ceſſat dicta derogatio auctis reditibus, ſed ſuperioris miniſterio declarari debet, *Fel.in c.cum M.Ferrarienſis; col. 8.de conſtit.*

153 Decimo quarto, Princeps ſupremus poteſt ex cauſa derogationem ad ultimum effectum ex parte concedentis deductam, & ab impetrante acceptatam reuocare, non autem inferior, *Moneta d.c.8. q.6. concl.1. et ibi concl.3.* ait in dubio non cenſeri reuocatam.

154 Decimo quinto per poſteriorem derogationem de eadem re conceſſam alteri, non cenſetur reuocata prior derogatio alteri impetranti conceſſa, niſi de ea mentio fiat, ita in priuilegio tenet *gl.ult.in c.1.de reſer. Moneta d.c.8.q.6.concl.4.*

155 Decimoſexto, commiſſarius, cui ex delegatione, uel ſubdelegatione commiſſa eſt derogatio, non poteſt abſq.iuſta cauſa commiſſionem non ſuſcipere aut ſuſceptam dimittere probatur *ex l.ult. §.iudicandi quoque neceſſitas, ff.de muner. honorib. et ex c.prudentiam, §. aducimur ubi ſup.in uerbo arguendus.ff.de off.deleg.Moneta d.c.8.q.7.concl.1*

156 Decimoſeptimò, ille cui ſit commiſſa derogatio aut alius, cui alias ei competit referendo, ſeu remit-

tendo negocium ad committentem, ſeu ſuperiorem, amittit iuriſdictionem, probatur ex *c. licet de off. deleg.*

157 Decimooctauo, ſi commiſſarius derogationis in in cauſa cognitione tamquam collegam ſibi aſſociet eum, qui tunc ſecum iuriſdictionem in ea non habet, expirat dicti commiſſarii iuriſdictio, ita eſt in omni delegato *gloſſ. in c. ſignificantibus, verbo, procedere non debere, de off. deleg.*

158 Decimonono, ſi dictus commiſſarius deferat appellationi coram ſe interpoſitæ, aut pronunciet ſibi in d. negocio nullam competere iuriſdictionem, eam amittit, & eſt idem in quolibet delegato *gloſ. in cap. in literis, verbo, officio ſuo functus. de of. deleg. Moneta, d. c. 7. q. 7. concl. 3.*

159 Vigeſimo, propoſita legitima cauſa recuſationis inferioris, qui erat derogaturus alicui qualitatis in fundatione beneficii appoſitæ, ſiue ordinarius ſit, ſiue delegatus, dicta cauſa nō probata intra debitum tempus, ex tunc ſua iuriſdictione vti poteſt, ea tamen probata, recuſatus cum conſenſu recuſantis negocium idoneæ perſonæ committere debet vel ad ſuperiorem tranſmittere probatur *ex c. ſecundo requiris §. 1. & c. cum ſpeciali in princ. de appel. iuncto c. legitima de appellat. lib. 6. c. licet ex ſuſcepto, de for. compet. iuncto c. ſi quis contra de for. comp. c. ad hæc il 3. de appel.*

160 Vigeſimoprimo, pendente compromiſſo ſuper beneficio, vel re ad eius bona, vel reditus pertinente, licebit alteri partium ſoluta pæna compromiſſo adiecta, adire ordinarium, vel delegatum habentem facultatem ad derogandum, & ſuum aduerſarium ſuper re com-
161 promiſſa conuenire, probatur ex *l. ſi quis rem, & l. non diſtinguimus §. compromiſſo l. litigatores, & l. item ſi vnus §. 1. ff. de recep. arbit.* & pendente reductione laudi, ad arbitrium boni viri & tunc non ſolum ſuſpenditur laudi executio, ſed etiam poteſtas ordinarij, vel delegati ad eam derogationem faciendam probatur ex *dictis per Monetam dict. cap. 8. quæſt. 8. concl. 4. & c. 9. q. 8 concl. 21. in fine.*

162 Vigeſimoſecundo, appellatio interpoſita ab inferiore derogante, aut cum non debet, derogare volentem, ſuſpendit ipſius iuriſdictionem, & ſecutæ derogationis executionem impedit *ex rubr. & leg. 1. ff. nil nouari appell. pend. cap. ſuper quæſtionum §. 1. de off. deleg. l. 1. in fine ff. ad turpilianum & cap. venientes in princ. & §. vlt. de iureiur.*

163 Vigeſimotertio, ſuſpenditur derogantis iuriſdictio, eiuſq. executio dum dictæ derogationis nullitas incidenter cognoſcitur, *Moneta d. c. 8. q. 8. concl. 6.* ſecus ſi principaliter de nullitate cognoſcitur. *Lancelloto. de attent. p. 1. c. 17. n. 17. & ſeqq. & n. 62.*

164 Vigeſimoquarto, expreſſa derogationis renunciatio facta ab impetrante regulariter derogationem extinguit, neq. amplius ea uti poteſt. *Moneta d. c. 8. q. 9. concl. 1. Suarez. de legib. lib. 8. c. 33. n. 3.*

165 Vigeſimoquinto, derogatio tollitur per tacitam impetrantis renunciationem. *Moneta d. q. 6. concl. 2. & declarat Moneta d. c. 10. n. 591. & ſeqq.*

166 Vigeſimo ſexto derogatio conceſſa per modum priuilegii, ſeu per reſcriptum gratiæ ſaltem aliquando per non uſum expirat *ex l. 1. ff. de nundinis c. ſi de terra, & c. accedentibus de priuilegijs.*

167 Vigeſimoſeptimo item dicta derogatio ammittitur per contrarium uſum ex traditis per *Suarez. de legib. d. lib. 8. c. 35. num. 2. gl. in c. gratum, verb. receſſum de off. deleg. & in c. ex ore verbo renunciaſſe de his, quæ fiunt a maior. p. c.*

168 Vigeſimooctauo, & ultimo dicta derogatio plerumque ammittitur, & extinguitur per ipſius derogatione abuſum *Suarez. d. lib. 8. de leg. c. 36. n. 1. Moneta d. c. 8. q. 10. concl. 3. & d. 10. n. 599. & ſeqq.*

SVMMARIVM.

1 *Mutatio ſtatus eccleſiarum, & beneficiorum alia ſubſtantialis, alia accidentalis.*
2 *Mutatio ſtatus eccleſiarum quid ſit.*
3 *Et eſt a iure introducta ob neceſſitatem vel vtilitatem.*
4 *Status eccleſiarum mutari poteſt tam inductus ex conſtitutione inter uiuos quam cauſa mortis.*
5 *Status denotat permanentiam & durationem.*
6 *Status ſecularitatis, & regularitatis eccleſia, & beneficii mutari poteſt,*
7 *Status mutatur quando Eccleſia mannalis ſit perpetua.*
8 *Et quando curata ſit non curata, & è contra.*
9 *Et quando beneficium requirens reſidentiam, ſit quod non requirat,*
10 *Et ſi certum ordinem requirat, ſit vt amplius non requirat*
11 *Et quod eccleſia non Collegiata fiat collegiata,*
12 *Et quod eccleſia iuriſp. fiat libera.*
13 *Mutare qui poſſint ſtatum eccleſiarum, & beneficiorum.*
14 *Fundator eccleſiæ, et eius hæres cum conſenſu Epiſcopi poſſunt mutare ſtatum eccleſiarum.*
15 *Papa mutare poteſt ſtatum eccleſiarum, et beneficiorum.*
16 *Legatus etiam interdum ſtatum beneficiorum mutare poteſt,*
17 *Status beneficiorum mutatur cum expreſſione omnium qualitatum eorundem.*
18 *Impetrans mutationem ſtatus beneficii non tenetur mentionem facere alterius anterioris mutationis.*
19 *Debet tamen facere mentionem omnium vinculorum, & impedimentorum.*
20 *Reſcriptum ad lites non poteſt pro alio impetrare ſine mandato, ſi in eo ueniat mutatio ſtatus beneficiorum.*
21 *Gratia mutationis ſtatus eccleſiarum non prodeſt ante acceptationem.*
22 *Forma ſeruanda in mutatione ſtatus beneficiorum.*
23 *Gratia ſuper mutatione ſtatus beneficiorum quibus modi expiret.*
24 *Beneficia aliquando ſupprimuntur, uniuntur, et incorporantur.*
25 *Suppreſſio beneficiorum quæ, et quotuplex.*

De mutatione ſtatus eccleſiarum, & beneficiorum.

CAP. IV.

Mutatio ſtatus eccleſiarum, ſeu beneficiorum alia eſt ſubſtantialis, Ideſt quoad totam ſubſtantiam & eſſentiam, alia eſt accidentalis quoad aliquid ex his quæ ſubſtantiæ accidunt, & mutatio eſt in qua contin-
1 git conuerſio, ſeu alteratio. *Moneta in tract. de commutat. ult. uolun. cap. 1. quæſt. 1. circa finem, et quæſt. 2. circa princ.* & nihil aliud eſt dicta mutatio, quam actus legi-
2 timus quo eccleſia, vel beneficium ab vno ſtatu in alium transfertur. ita *Moneta ubi ſup. cap. 11. n. 15.* & dicta mutatio eſt introducta à iure ob neceſſitatem, vel
3 vtilitatem præcipuè ipſius eccleſiæ vel beneficij, probatur ex *cap. inter quatuor de relig. domib. & ex cap. ex audientiam il 2. in princip. de eccleſiis ædific.* de mutatione ſtatus eccleſiarum, & beneficiorum vide *Card. Seraph. dec. 950. dec. 1226. 1273.* & 1444.

4 Et eſt notandum quod ſtatus eccleſiarum. & beneficiorum creatus, ſeu inductus ex diſpoſitione inter viuos, ſiue cauſa mortis æque mutari poteſt. *Moneta*

dicto

*d.c.11.num.*87.ſtatus autem regulariter importat per-
5 manentiam,& diuturnam durationem, ſeu qualitatē,
aliamue rem permanentem,ac diù perdurrantem, vt
ſimili de triplici ſtatu habetur in *Conc.Trident.ſeſſ.*24.
*capit.*10.*de ſacram matrim. & de ſtatu beneficium, in
ſeſſ.*21.*cap.*5.*de reformat.& ſeſſ.*25.*de ref.c.*9.*& c.*16.&
de hac nominis ſtatus ſignificatione vide Albericum,
Scardium,& alios auctores lexicorum iuris, in verbo
ſtatus.

6 Primo ſtatus ſecularitatis,aut regularitatis eccleſię
ſeu beneficij mutari poteſt,ideſt vt eccleſia ſecularis
fiat regularis,& è cõtra,late *Mone.d.c.*11.*q.*4.*n.*91.*& ſeq.*

7 Secundo item mutatur ſtatus,quando eccleſia ma-
nualis fit perpetua,& è conuerſo.

8 Tertio quod eccleſia parochialis, & non curata fiat
non parochialis,& non curata,& è contra.

9 Quarto quod beneficium requirens reſidentiam,
fiat tale quod reſidentiam non requirat.

10 Quinto quod beneficium ſi requirat certum ordi-
nem,quod fiat tale ita vt amplius d.ordinem non re-
quirat,& è contra.

11 Sexto quod eccleſia non collegiata fiat collegiata,
& è contra.

12 Septimo quod eccleſia iuriſpatr.fiat libera & è con-
uerſo late *Moneta d.c.*11.*q.*4.*à n.*91.*vſque ad finem dictæ
quæſtionis,*& quid ſit eccleſia manualis regularis, &c.
dixi ſupr.lib.1.cap.1.

13 Nunc videamus quinam poſſunt ſtatum eccleſia-
rum,& beneficiorum mutare qui ſunt infraſcripti, vi-
delicet. Fundator eccleſiæ ſeu benefici. cum Epiſco-
14 pi conſenſu,hæres vel ſucceſſor fundatoris executor
teſtamentarius deputatus à fundatore, item mutatur
ſtatus beneficiorum conſuetudine,ſeu præſcriptione
legitima.

15 Papa mutare poteſt prædictum ſtatum probatur ex
*c.omnes,diſt.*32.*c.*2.*de præb.lib.*6. Legatus de latere ali-
16 quando poteſt dictum ſtatum mutare,de quibus, &
de alijs,qui dictum ſtatum mutare nequeunt.vide Mo-
*netam d.c.*11.*q.*5.*à n.*188.*ad n.*366.

17 Mutatio autem prædicta regulariter fit ex aliqua
cauſa, veluti propter eccleſiæ, & beneficij vtilitatem
vel aliam neceſſitatem,& in ea obtinenda, exprimen-
da ſunt ea,quæ de ſtylo Curię exprimi ſolent, veluti ſi
eccleſia ſit parochialis, & curata, iuriſpatr.laicalis,
vel mixti,an ſit eccleſia vnita,& habeat obligationem
reſidendi cuius ſit valoris,modus electiuus, ſi benefi-
cium ſit ſeculare,& impetratur a regulari, & è contra
verus modus vacationis, an ſit effectum, vel reſerua-
tum,exprimi debet vitium ingreſſus,& litigioſi, & ſi
eſt beneficium eccleſiæ inferioris,debet exprimi no-
men Sancti eiuſdem beneficij, & eccleſiæ ſtatus; ſi
adeſt, quod obſtet tali beneficio, an ſit dignitas,
perſonatus; vel officium an ſit præbenda ſacerdo-
talis, diaconalis, ſubdiaconalis, magiſtralis, Theo-
logalis, Doctoralis, vel Penitentialis; item debet
exprimi collatio beneficij alteri facta,item beneficium
quod ante impetrans obtinet vel ius quod habet
ad illud.itē clericatus,vel defectus ipſius, crimen red-
dens impetrantem indignum tali beneficio itē impe-
trans debet exprimere ſuam dignitatem ſi reſcriptum
ſit mixtum,ſeu contra alios impetrantes de quibus la-
te *Moneta d.c.*11.*n.*367.*ad n.*425.

18 Accedit quod impetrans mutationem ſtatus eccle-
ſiæ,& beneficij non tenetur facere mentionem prio-
ris mutationis alterius ſtatus, ſecus in mutationibus
eiuſdem ſtatus:item facere debet mentionem omniũ
19 vinculorum, ſeu impedimentorum, & prohibitionis
factæ à teſtatore circa dictam mutationem, & falſa
expreſſio ſingulorum,quorum taciturnitas,ſeu ſupreſ-
Viuian.de Iurepatr.

ſio nullam, vel ſubreptitiam redderet talem muta-
tionem eamdem mutationem, & gratiam ſuper ea
conceſſam vitiat.*Moneta di.capit.*11.*à n.*425.*ad n.*450

20 Inſuper non poteſt quis alteri abſque mandato,
ſpeciali reſcriptum ad lites impetrare,cui acceſſoria
ſit mutatio ſtatus alicuius eccleſiæ,ſeu beneficij ſecus
quando talis mutatio impetratur per reſcriptum gra-
tiæ.*Moneta vbi ſup.in d.tract.de commut.vlt.volunt.c.*6.
*quæſt.*6.*præmiſſ.*3.*& concl.*1.*in princ.& concl.*2.& ſi ſit
21 dicta gratia mutationis ſtatus alteri impetrata,ei non
prodeſt,niſi poſt eiuſdem ſcientiam,& acceptationem
*Moneta d.c.*11.*n.*451.

22 Forma autem quæ ſeruari debet à Superiore mu-
tant ſtatutum eccleſiæ,ſeu beneficij ponitur à *Moneta
d.c.*11 *à n.*451.*ad n.*493.& faciunt dicta in *cap. præcend.
de derogat.qualit.in fund. benefic. appoſit.*

23 Quibus autem modis expirent gratia conceſſa ſu-
per mutatione ſtatus eccleſiarum beneficiorum vide
eundem *Monetam dict.c.*11.*à nu.*493.*ad* 543. & faciunt
dicta in *cap.præcedente,de derog.& qualit. in fund. benef.
appoſit.*

24 His accedit,quod non ſolùm derogatur alicui qua-
litati appoſitæ fundatione beneficij ac mutatur ſtatus
eccleſiæ,& beneficij ſed etiam ipſa beneficia ſuppri-
muntur,uniuntur & incorporãtur.vt dicã infra in c. de
vnionibus latiſſime tractat *Moneta vbi ſup.c.*12.*& vlt.
à n.*1.*ad finem d.c.* vbi docet,quid ſit ſuppreſſio benefi-
25 ciorum,quotuplex ſit,quo iure, & ob quam cauſam
ſit introducta,quęnam beneficia ſuprimi poſſint, qui-
nam poſſint beneficia ſupprimere,quęnam ſint obſer-
uanda ab impetrante alterius beneficij ſuppreſſionem
quænam forma ſeruanda ſit à ſuperiore beneficium
aliquod ſuprimente, & quibus modis expirat benefi-
ciorum ſuppreſſio.

SVMMARIVM.

1 *Vnio quid denotet.*
2 *Vnio quia ſit.*
3 *Vnio ex quibus cauſis fiat.*
4 *Vnio fit tribus modis.*
5 *Vnio aliquando fit,vt ex duobus beneficijs fiat vnum.*
6 *Interdum,vt beneficium alteri ſubijciatur.*
7 *Aliquando fit ad inuicem æquè principaliter.*
8 *Vnio beneficij liberi ad beneficium iuriſpatron. fieri non poteſt.*
9 *Vnio beneficii vnius diœceſis cum alio alterius diœceſis fieri nequit.*
10 *Eccleſia curata cum alia curata quando vniri poſſit.*
11 *Beneficium vniri poteſt Seminario iam erecto.*
12 *Beneficia ſimplicia poſſunt vniri Cathedralibus, & curatis Eccleſiis.*
13 *Vnio quando cenſeatur facta,& quomodo.*
14 *Denominatio fit à digniori,& potentiori.*
15 *Beneficia reſeruata vnioni nequeunt.*
16 *Vniones ad vitam hodie fieri non poſſunt.*
17 *Vnio facta ita vt ex duobus fiat vnum quid operetur.*
18 *Et quid ſi vnio facta ſit vt vnum alij ſubiiciatur,vel fient æquè principaliter.*
19 *Beneficii vniti uacatio non datur.*
20 *Beneficii principalis natura attenditur anno annexi.*
21 *Beneficium alteri vnitum acceſſoriè vtitur eius priuilegio.*
22 *In eccleſiis vnitis illa eſt principalis,quę denominationem retinet.*
23 *Beneficium principale in impetratione debet exprimi,non vnitum.*
24 *Canonicus habens parochialem annexam ubi teneatur reſidere.*

25 *Lis introducta ſuper beneficio vnito non eſt ſuper beneficio*
26 *Publicatio reſignationis beneficiorum unitorum fit in beneficio principali,*
27 *Vnio aque principaliter facta quid operetur.*
28 *Et tunc in impetratione debet fieri mentio de vtroque beneficio.*
29 *Papa poteſt vnire eccleſias Cathedrales.*
30 *Epiſcopus aliquando poteſt unire beneficia ſua diaceſis.*
31 *Legatus poteſt unire beneficia ſuę prouinciae.*
32 *Capitulum ſed Epiſcopali uacante ſuccedit in poteſtate uniendi beneficia,*
33 *Vicarius generalis Epiſcopi abſque ſpeciali mandato non poteſt unire beneficia.*
34 *Inferior Epiſcopo non poteſt unire beneficia.*
35 *Papa ſolus poteſt facere uniones ad uitam alicuius.*
36 *Vnienda poteſtas in multis reſtricta eſt à Conc. Trid. ideſt,*
37 *Ne beneficia unius diœceſis cum beneficijs alterius uniantur.*
38 *Beneficia curata non poſſunt uniri monaſterijs.*
39 *Vni fieri non poteſt ſecundum decretum Conc Trid. c. 18. de ref. ſeſſ. 23.*
40 *Beneficia libera beneficiis, patronatis uniri nequeunt.*
41 *Epiſcopus quando poſſit unire ante eorum uacationem beneficia reſeruata, ſeu deuoluta.*
42 *Niſi reſeruatio eſſet perpetua.*
43 *Reſeruatio ſuperueniens impedit effectum vnionis.*
44 *Cauſa, ex quibus Ordinarij vniones facere debent.*
45 *Forma vnionis facienda quae.*
46 *Vnio vt valeat, requiritur conſenſus Capituli.*
47 *Et eius conſenſus poſt vnionem interuenire poteſt.*
48 *Vnio ſi fiat à Legato, non requiritur Capituli conſenſus.*
49 *Idem eſt ſi fiat à Papa.*
50 *Capituli conſenſus hodie requiritur in omnibus faciendis,*
51 *Niſi conſuetudo immemorabilis ſit in contrarium.*
52 *Vnionis nullitas a quolibet intereſſe habente opponi poteſt.*
53 *Epiſcopus cum Capituli conſenſu poteſt ſupprimere praebendam.*
54 *Conſenſus Capituli in unione non praeſumitur.*
55 *Niſi lapſum ſit tempus 30. annorum.*
56 *Dūmodo ex inſtrumento unionis nō appareat contrariū.*
57 *Vnio fiat Seminario, conſenſus deputatorum requiritur.*
58 *Vnio Eccleſiae patronatae fit cum conſenſu patroni.*
59 *Sed non requiritur conſenſus rectoris beneficij.*
60 *Vnio quomodo probetur.*
61 *Vnio non praeſumitur, ſed probari debet.*
62 *Vnio probetur per inſtrumentum dictae vnionis.*
63 *Vnio probatur ex temporis diuturnitate.*
64 *Vnio probatur ex quadragenaria cum titulo.*
65 *Si vnio ſit acceſſoria, & extinctiua tituli.*
66 *Vnio praeſumitur ex enunciatiuis, & ex viſitatione Epiſcopi*
67 *Vnio probatur ex enunciatiuis plurium inſtrumentorum antiquorum:*
68 *Dummodo dd. inſtrumenta habeant originem a diuerſis perſonis.*
69 *Et tunc antiquitas debet eſſe centum annorum.*
70 *Antiquum in teſtibus dicitur, quod excedit 60. annos.*
71 *Vnio probatur per confeſſionem partis aduerſae.*
72 *Et id declarat.*
73 *Vnio quando dicatur ſortita effectum.*
74 *Vnio facta ex cauſa onero ſa non cenſetur reuocata.*
75 *Vnio quomodo reuocetur.*
76 *Vnionem poteſt diſſoluere qui eam fecit.*
77 *Vnio ceſſant cauſa unionis.*
78 *Vnio facta de eccleſia paupere non ceſſat, ſi pinguior fiat.*
79 *Vnio diſſoluitur eo modo, quo fit.*
80 *Et requiritur citatio eorum, quorum intereſt.*
81 *Vni onis reuocatio quid operetur.*

De vnionibus beneficiorum.

CAP. V.

1 VNio eſt nomen generale ſub ſe continens ſpecies
videlicet ſuppreſſionem extinctionem, annexio-
nē, incorporationem, applicationem, & diſmembratio-
nem, de quibus habetur in *reg. 12. ſeu 13. Cancell. Apoſt.*
relata a quaranta in Summa Bullarii in ver. Regul. Cancel.
Apoſtolica, & apud Hotedam de benefic. compatib. & in
compatib. p. 2. c. 3. Gonz. in comment. ad regul. 8. Cancel. gl. 5.
§. 7. n. 155. Io. a Cochier. circa initium ſui commentarii ad
d. reg. 12. ſeu 13. Cancell, & de beneficiorum ſuppreſſione
latiſſimè pertractat *Moneta in tractat. de commutation.*
vltimarum volunt. c. 12. per totum.

2 Vnio autem eſt beneficiorum, ſeu eccleſiarum ab
Epiſcopo, vel alio Superiore facta annexio, quae vel eſt
perpetua, vel ad tēpus *Rebuff. in praxi benef. tit. de unio-*
nibus beneficiorum num. 1. & ſeq. quae vnio fit ob vtilita-
tem uel neceſſitatem eccleſiae ex *Conc. Trid. ſeſſ. 22. de*
3 *reform. c. 13. Aug. Barboſ. de off. & poteſt. Episc. p. 3. alleg.*
66. n. 1. & ſeqq. eſt ergo videndum de pluribus, &

Primo, quot modis fiat vnio, & quid operetur.

Secundo, quis poſſit vnionem facere, & ex qua cauſa.

Tertio, quae forma, & ſolemnitas requiratur in facienda vnione.

Quarto, & vltimo, quomodo probetur vnio, & quando dicatur effectum ſortita, & de illius reuocatione.

4 Ad primum dico vnionem tribus modis fieri ſecundum *gl. in c. & temporis qualitas, verbo, vnire, 6. q. 1. Rebuff. vbi ſup. n. 15. & ſeq. Petr. de Vbaldis in tract. de vnionib. c. 1. a n. 6. Staphil. de lit. grat. tit. de modis prou. nu. 18. Hoteda ubi ſup. dict. c. 3. nu. 2. Gonz. d. §. 7. n. 26. & Garc. de benef. part. 12. c. 2. de vnione num. 7. & ſeqq. Barb. ubi ſup. n. 2.*

5 Primo modo fit vnio quando ita fit, vt ex duobus beneficijs vnum fiat *ad tex. in c. decimas, 16. q. 1.*

6 Secundo, quando fit per viam ſubiectionis, vt vnum beneficium alteri ſubijciatur, *ad tex. in c. quia monaſterium de religioſis domib.*

7 Tertio fit vnio duorum beneficiorum ad inuicem aequè principaliter, vt vtrūque remaneat cum ſuis proprijs bonis, & iuribus diſtinctis, *gl. & Doct. in d. c. & temporis, qualitas, 19. q. 1.*

8 Et eſt notandum, quod hodie fieri prohibentur
vniones de beneficijs liberis ad beneficia iuriſpatro-
natus ex decreto Conc. Trid. ſeſſ. 25. de refor. c. 9. verſ.
9 inſuper neque poteſt fieri vnio beneficij vnius diœceſis
cum beneficio alterius diœceſis, ex *Conc. Trid. ſeſſ. 14. de*
10 *reform. c. 9.* poteſt tamen vniri eccleſia curata cum alia
eccleſia curata propter paupertatē *ex d. Conc. Trid. ſeſſ.*
21. de ref. c. 5. & ſeſſ. 25. de ref. d. c. 9. in fin. & poteſt vniri
11 beneficium Seminario ſcholarium erecto, *ex d. Conc.*
Trid. ſeſſ. 23. de reform. c. 18.

Item vniri poſſunt beneficia ſimplicia reſidentiam
non requirentia Cathedralibus, Collegiatis, vel curatis
12 eccleſiis, ex eodem Conc Trident. *ſeſſ. 21. d. c. 5. & ſeſſ.*
24. de reform. cap. 13. & cap. 15. & quando facta cenſea-
tur vnio, & quando praeſumatur facta acceſſoriè, uel
adinuicem aequè principaliter; vide *gloſſ. in clem. 2. de*
praeb. in uerbo, eccleſias. Pelin. in cap. tranſlato num. 6. de
de conſtit. Rebuff. ubi ſupra, n. 19. & Hoiedam ubi ſup. d. c. 3.
numer. 5. & in dubio eſt attendendum quid ſit magis
dignum quod ſi non patet, recurrendum eſt ad deno-
minationem, *Fel. ubi ſup. & Put. dec. 442. n. 4. lib. 1.* ſem-
per enim a digniori, & potentiori fit denominatio

Put.

14 *Put.dec.274.a n.6.lib.1.Rota dec.183.n.1.p.2,diuer.Gonz.*
d.§.7.n.127.& ſeqq.
15 Item nõ poſſunt vniri beneficia reſeruata ex *reg.7.*
Cancell.relata à Quaranta vbi ſupra,Gonzalez d.§.7.nu.
136.& vniones ad vitam alicuius hodie fieri prohibē-
16 tur ne ſub illarum prætextu plura beneficia incompa-
tibilia ſimul retineantur, vt habetur in Concilio. Tri-
den.*ſeſſ.7.de refor.c.4.*
17 Vnio autem primo modo ſupradicto facta opera-
tur, vt conſuetudo,& priuilegia data vni competat al-
teri,& ſi contraria ſint, meliora,& fauorabiliora con-
ſeruabuntur, *Rebuff.vbi ſup.Gonz.d.§.7.n.28.& 55.Gar,*
vbi ſup.n,10.
18 Et in terminis vnionum factarum iuxta ſecundum,
& tertium modos ſupradictos, huiuſmodi vnio opera-
tur extinctionem,& ſuppreſſionem tituli, & nominis
beneficij vniti,& acceſſoriè fiat, *Oldrad.conſ.257.nu.15.*
Fel.in c.noſtra,corroll.33.de reſcript.Sarn.in reg.de trien-
nali,q.8.Rebuff,vbi ſup.in forma noua prouiſ,in verbo,cum
annexis,Caſſad.dec.2.n.2.de vnion.Garc.vbi ſup.n.12. &
ſic vnium tunc eſt beneficium dumtaxat, *Flamin.Pariſ.*
de reſignat.benef.lib.12.q.3.n.50. & non datur vacatio
beneficij vniti. *Rebuff.vbi ſup.d.tit,de vnionibus num.12.*
19 & attenditur tantum qualitas, & natura principalis
20 beneficij, non autem annexi, *gl.in clem.per literas,ver-*
bo eccleſias, & ibi Card,quæſt.17.de præbend. & benefi-
cium vnitum alteri beneficio acceſſoriè vtitur eius
priuilegio. *Stephan.Gratian.diſcept.forenſ.c.184.n.40.* &
21 in eccleſiis vnitis magis principalis illa eſt, quæ deno-
22 minationem retinet, *Grat.ibid.n.39.* & in impetratio-
23 ne beneficiorum vnitorum principale debet exprimi,
nec eſt opus exprimere illud quod acceſſoriè vnitum
eſt, *Rebuff.in d.ver.cum annexis,& d,tit,de vnionib.n.14.*
Pariſ.vbi ſup.lib.10.quæſt.2. num.36. Item habens Ca-
nonicatum, ſeu Dignitatem, cui acceſſoriè ſit vnita
parochialis eccleſia, perpetuo reſidere debet in cano-
nicatu, ſeu dignitate, nec tunc requiritur ętas viginti-
24 quinque annorum, ſed ſufficit ætas requiſita ad cano-
nicatum,& dignitatem, neque in beneficio vnito ha-
bet locum regula de triennali, & lis introducta ſuper
25 beneficio vnito non eſt lis ſuper beneficio, prout de
his late *Garc.vbi ſup.d.c.2.de vnione n.23.ad 37.* & in
26 caſu reſignationis beneficiorum vnitorum, & ſufficit
fieri publicationem in eccleſia,& beneficio principa-
li, *Garc.ubid.*
27 Vnio autem æque principaliter facta operatur tan-
tum, vt rector vnius ſit rector alterius, verum vtrum-
que beneficium remanet beneficium in ſuo ſtatu, &
honore, prout antea, *gl.in d.c.& temporis qualitas, 16.*
q.1.Rebuff.d.tit.de vnion.n.15.Gonzalez d.§.7.a num.112.
28 *Garc.d.c.2.nu.37.* & in impetratione fieri debet men-
tio de vtroque beneficio, & tali caſu debet quis in di-
gniori reſidere,& in caſu reſignationis, publicationes
fieri debent in vtroque beneficio, *Garc.vbi ſup.nu.43,*
& ſeq.vide Steph.Grat.vbi ſup.c.655.per totum, ubi tra-
ctat de eccleſiis Cathedralibus Viterbien. & Tuſcan.
unitis.

Ad ſecundum, quis poſſit facere uniones,& ex qua
cauſa,&
29 Papa poteſt unire eccleſias Cathedrales, & Epiſco-
patus. *c.ſicut vnire,de exceſſib.prœl.Rebuff.d.tit.de vnion,*
nu.22.
30 Epiſcopus poteſt unire beneficia non exempta ſuæ
diœceſis non tamen omnia, *d.c.ſicut vnion.*
31 Legatus de latere, qui eſt maior Epiſcopo,& omnia
poteſt in ſua Prouincia, quę poteſt Epiſcopus in ſua
diæceſi, poteſt unire beneficia ſuæ prouinciæ, quæ ſunt
ad ſui collationem, *Abb.in c.vlt.de confir.vtili, vel inu-*
tili,vbi Decian num.19.Rot.deciſ.3.de off.leg.in nouis Re-
buff. vbi ſupra proximè.
32 Capitulum ſede Epiſcopali vacante ſuccedit in hac
poteſtate uniendi beneficia, *Rebuff.vbi proxime.nu. 36.*
Paninus de off.& poteſt.c.ſed.vac.par.2.quæſt.3. non ta-
men Capitulum poterit tunc ſibi unire beneficia, *Garc.*
vbi ſup.d.c.2.n.68.
33 Vicarius Generalis Epiſcopi ſine ſpeciali manda-
to Epiſcopi unire non poteſt beneficia, *Rebuff. vbi*
ſupra in forma Vicariatus, numer.102.& dict. titul. de
vnionibus,numer.7.Sbrozzius,de Vicario Epiſcopi lib.2.
quæſt.115.
34 Inferior Epiſcopo, habens facultatem conferendi
beneficia, eadem vnire non poteſt, niſi id ei competat
ex priuilegio, uel præſcriptione immemorabili, ſeu
quadragenaria cum titulo *d.cap.ſicut vnire vbi Abbas*
nu.3.
35 Nemo autem poteſt uniones facere ad tempus, ſeu
ad uitam alicuius, niſi Papa. *Staph.de lit.grat. tit.de mo-*
dis,prou.n.19.& Mandoſ.in reg.12.q.6.art.5.
36 Hęc autem auctoritas uniendi eccleſias,& beneficia
Epiſcopis, & aliis multipliciter reſtricta eſt a *Concil.*
Trid.&
37 Primo, vt beneficia vnius diæceſis vniri nequeant
cum beneficijs alterius diæceſis, *ſeſſ. 14. de reform.*
capit.9.
38 Secundo, vt beneficia curata non vniantur mona-
ſterij, dignitatibus, præbendis, ſeu alijs beneficij
ſimplicibus, *ſeſſ.24.de refor.cap.13.Gonzalez vbi ſup.gl.6.*
num.96.
39 Tertio in terminis decreti eiuſdem *Conc,Trid.ſeſſ.23.*
*de refor.c.18,*vbi agitur de vnione beneficiorum Semi-
narij facienda, *& ſeſſ.24.de refor.cap.15.*vbi habetur de
vnione beneficiorum pro augendis diſtributionibus
quotidianis in Cathedralibus, vel Collegiatis inſigni-
bus.
40 Quarto *ex c.9.de refor.ſeſſ.25.* vt beneficia libera
vniri non poſſint beneficijs iuriſpatronatus, & ideo in
diæceſi Piſana fuit declarata nulla unio facta de eccle-
ſia ſine cura S. Petri de Ciſanello liberæ collationis,
quę fuit unita eccleſiæ curatæ S.Iuſti eiuſdem loci, &
uillę, quæ eſt iuriſpatron.laicorum, ita quædam alia
unio ſimplicium beneficiorum liberæ collationis facta
cum eccleſia curata S.Iacobi de Nauacchio, quæ eſt
iuriſpatr.hominum habitantium in d. communi Na-
uachij.
41 Epiſcopus nihilominus vnire poteſt beneficia re-
ſeruata, ſeu deuoluta ante eorum vacationem, quia
reſeruatio non impedit fieri unionem per Ordinariũ,
ſeu ſuſpendit eius vnionis effectum pro tempore pro-
uiſi de eodem beneficio à Papa, *Rota dec.4.& 6.de reb.*
eccleſ.in antiquis,Mandoſ.de reg.12.q.5.n.3.Garc.vbi ſup.
d.c.2.n.91. niſi reſeruatio beneficij eſſe perpetua, vt in
42 prima dignitate poſt Pontificalem, quæ ſemper eſt re-
ſeruata per *regulam tertiam Cancel.relatam à Quaranta*
vbi ſup. & ſic etiam reſeruatio ſuperueniens vnionis
43 effectum impedit, illumque ſuſpendit, donec ceſſet re-
ſeruatio, ex quo ſit motu proprio, quamuis aliud ſit in
prouiſione Papæ ſubſequente ad partis inſtantiam, nõ
facta mentione, ſeu ſuſpenſione vnionis, *Rota dec.3. de*
rer.permut.in antiq.Garc.vbi ſup.d.c.2.n.94.vbi n.95.&
ſeq.id declarat.
44 Cauſæ autem, ex quibus Ordinarij uniones facere
debent reducuntur ad euidentem neceſſitatem, ſeu
utilitatē, *c.poſuiſti de præb.& dign.* Rebuff.*d.tit. de vnio-*
nib.nu.38.Horeda vbi ſup.d.c.3.n.8.& 9. & unio facta ſi-
ne cauſa etiam forma iuris ſeruata, eſt ipſo iure nulla
d.c.expoſuiſti vbi Abb.Garc.d.c.2.n.100.& ſeqq.
45 Ad tertium, quæ forma, & ſolemnitas in vnione fa-
cienda requiritur.

46 Dicas,

46 Dicas, quando primo requiritur conſenſus Capituli,
c.paſtoralis de donat, clem.ſi vna de reb.eccl.non alienand.
Abb.in d.c.ſicut vnire de exceſſib prælat. Hoieda d.c.3. n.
9. Faſtus de viſitat.libr.2.cap.26.num.5.Emanuel Rodri-
quez quæſtionum regul.tomo 3.q.80.art.1. qui conſenſus
etiam poſt vnionem interuenire poteſt Alex.conſ.219.
num.16.& ſeq.libr.6.Hoieda d.cap.3.num. 9. Simoncellus
47 de decretis in præfatione a num.42 Pariſ.vbi ſupra lib. 8.
quæſtione 10.a num.6.in vnione autem per Legatum fa-
48 cienda Capituli conſenſus non requiritur , Rota de-
ciſ.1.n.2.de offic.legat.in nouis. Hoieda vbi ſupra. & ea-
49 dem ratione in unione a Papa facienda prædictus
Capituli conſenſus non requiritur ; & idem eſt ſi
unio fiat ex Papæ commiſſione Nauarra conſilio 10.
num.1.

50 Qui conſenſus Capituli etiam hodie requiritur in
unionibus faciendis, ex Conc.Trid.ſeſſ.21.de reformat. c.
5. ibi iuxta formam iuris, ſecundum quam formam iu-
ris dictus Capituli conſenſus requiritur Garcia , vbi
ſupra dicto capit.2.num.158.vbi num.160.refert Rotæ de-
ciſionem in vna Leodien.Beneficij 23.Ianuarij, 1593.
coram Gipſio in qua fuit reſolutum, vnionem factam
parochiali propter paupertatem illius abſque conſen-
ſu Capituli eſſe nullam iuxta clem.ſi vna de reb. eccleſ.
non alien.vbi Doct. Abb.conſ.106.num.4.lib. 2. ſed ubi eſ-
ſet conſuetudo immemorabilis in contrarium , quod
uniones fierent ſimonia dicto conſenſu , contrarium
eſſet dicendum , Garc.ubi ſup.n.152.& 162.& nullitas
51 unionis opponi poteſt a quocunque , cuius intereſt.
Rota dec.247.n.5.p.1.diuerſ.Garc.ubi ſupra, n.166. & po-
teſt Epiſcopus cum Capituli conſenſu ſupprimere
præbendam, dignitatem, aut officium, eius fructus ap-
52 plicando non Capitulo, ſed diſtribuendo inter ſingu-
los Canonicos, aſſignando cuilibet Canonico, uel præ-
bendę certam portionem, & ita procedit ſecunda pars
53 decreti , Conc.Trid.ſeſſ.21.de ref.c.3.ita.Hier.Gabr.conſ.
186.lib.2.Garc.ubi ſup.n.275.

54 Conſenſus autem Capituli non præſumitur , niſi ex-
preſſè probetur ex Felin.in c.ſicut de re iud.nu.29. Beer.
deciſ.345.num.9.Garc.ubi ſupr.num.177. qui conſenſus
55 ex temporis diuturnitate in unione enunciatus præ-
ſumitur, ſi lapſum ſit tempus triginta annorum cum
poſſeſſione , & obſeruantia unionis Caſſador. deciſ. 3.
de procurat. Nauarr.conſil.38.num. 2. de ſentent. ex com-
56 mun. Afflict.deciſ.338 Garc.ubi ſup.num.179. dummo-
do ex ipſo inſtrumento contrarium non appareat, ſci-
licet d.conſenſum non interueniſſe. Crau.de antiq.temp.
p.3.ſect.1.limit.7.n.27.Cacher.dec.Pedem.273.Surd.de ali.
mentis, tit.8.priuil.22.n.10.& Garc.ubi ſup.num.188. &
189.

57 In unione autem facienda Seminario iam erecto
non uidetur requiri Capituli conſenſus, cuius loco re-
quiritur, quod unio fiat cum conſilio quatuor deputa-
torum ipſi Seminario, uidelicet, duorum de Capitulo ,
& duorum de Clero, ex Conc.Trid.ſeſs.23.de reform.c.18.
Garc.ubi ſup.n.100.

58 Inſuper in unione eccleſiæ patronatæ requiritur
conſenſus patroni tam eccleſiaſtici , quam laici , ac
inferioris collatoris, & electorum, clement.unica , §.ad-
hęc.de ſtatu monach. Conc.Trid.ſeſs.25.de reform.cap.15.
Rebuff.tit.de union.num.28.Pariſ. ubi ſupr. libro 2. quæſt.
4.num.11.Garc.ubi ſupr.num.101. non autem ad hanc
59 unionem faciendam uocandus eſt rector beneficij cũ
ei eius vita durante non præiudicetur, Garc.ibid. num.
114.

60 Ad quartum , unio quomodo probetur , quan-
do dicatur ſortita effectum ſuum , & de eius reuoca
tione.

61 Vnio igitur non præſumitur , ſed probari debet ab
eo, qui illam aſſerit, cum ſit quid facti, & quid odioſum,
Mand.reg.12.q.7.lib.5.Rota dec.557.n.5.lib.3. p.3.diuerſ.
Maſcard.de prob.concl.1411.n.1.& 2.Menoch.de præſump.
præſum.80.n.1.

62 Primo probatur vnio per inſtrumentum, ſeu litteras
in quibus ipſa unio continetur, Maſcardus vbi ſup.concl
587.n.1.Rota ubi ſupr.prox.n.4.

63 Secundo probatur ex temporis diuturnitate, Felin.
in c.ex parte, nu.2.de teſtibus, Iaſon.in l.ſciendi n. 17. ff. d.
uerbor.oblig.Balbus de præſcript.§.1.gloſſ. 4.uerſ.20.Ant.
Gabr.concl.1.de præſumpt.n.12.Menoch.ubi ſupra, num.3.
64 in qua unione probanda requiritur quadragenaria
cum titulo, uel immemorabilis cum requiſitis , a gl.in
c.1.de præſcrip.lib.6.ſi unio ſit acceſſoria, & extinctiua
tituli, ſecus eſt, quando unio æque principaliter facta
eſt, & non ſit extinctiua tituli , quia tunc ſufficit qua-
65 dragenaria ſine titulo, ſed cũ bona fide, late Garc. ubi
ſupra num.238.& ſeq. ubi adducit plures Rotæ deci-
66 ſiones Rota dec.274.p.2. in recent. ubi ex enunciatiuis
& ex Viſitatione Epiſcopi, in quib. fit mentio de be-
neficijs unitis, præſumitur unio. Greg.XV.deciſ.51.n.1.&
ibi annot.nu.5.& deciſ.196.n.2.ubi annot. n. 3. ponit ex
quibus probetur unio, & dec.419.ubi late annot.n.6.&
7.& Tiraq. de præſcript.§.1.gl.4.uerſ.26. fol. mihi 47. &
Alex.conſ.70.lib.3.& ita judicaui Tudertidie 12.Decē-
bris 1623.dum eſſem ibi Vicarius Generalis ad fauo-
rem menſæ Epiſcopalis contra D. Priorem d. eccleſiæ
Tudertinæ.

67 Tertio, probatur unio ex uerbis enunciatiuis plurĩũ
inſtrumentorum antiquorum , in quibus enunciantur
talia beneficia tamquam vnita Put. deciſ. 209. libr.2.
Verall.dec.344.n.2.& dec.347.n.2.p.3. Rota deciſ.684.
n.1.p.1.diuerſ.Garc.ubi ſup.n.248.& ſeqq.& ſupra eſt di-
ctum , dummodo prędicta inſtrumenta antiqua ha-
68 beant originem a diuerſis perſonis , non ab eiſdem,
& non ſuſpectis, Aret.& Felin.in c.cum cauſam de pro-
bat.& quando dicta verba enunciatiua ſunt clara Ro-
ta deciſ. 168.num.9. par.2. diuerſ. et ſufficiunt dua in-
69 ſtrumenta ad minus Aret.& Felin. ubi prox.Put.d.de-
ciſ.209.lib.2.et tunc antiquitas debet eſſe centum an-
norum, Dec.in cap.1.num.47.de appellat.Crauett. vbi ſu-
pra concluſione 103.num.7. & in teſtibus illud dicitur
70 eſſe antiquum, quod excedit ſexaginta annos, Verall.
deciſ.5.n.3.& deciſionem 298.p.3.Garc.vbi ſupra, n. 248.
& ſeqq.

71 Quarto, probatur vnio per partis aduerſæ confeſſio-
nem, Oldrad.conſ.269.n.4.Verall.dec.344.n.3.& 4.par.
3.Maſcar.d.concl.1418.ſeu 1411.num.15.Garc. vbi ſupra,
num.273.vbi num.280. dicit ita demum ex confeſſio-
nem partis concurrentibus adminiculis, & coniecturis
probari vnionem , ſi non agatur ad illius unionis
canonizationem , ſi enim ageretur ad illius canoni-
zationem , ſeu ad declarandum beneficium vni-
tum , id non ſufficeret , ſed eſt probanda per in-
ſtrumentum, ſeu litteras unionis, & aut per immemo-
rabilem, ſeu quadregenariam cum titulo, & ut ſupra
dictum eſt.

72 Quamuis ſola confeſſio actoris prætendentis bene-
ficium tamquam non vnitum ſufficeret ad imponen-
dum eidem ſilentium, Rota dec.44.de teſtibus , in anti-
quis, Cran.conſ.93.n.5.

73 Vltimo notandum eſt, quod vnio tunc dicitur ſuum
effectum ſortita , quando ſecuta eſt poſſeſſio vigore
ipſius vnionis, ita facit ad d.regul.2 ſeu 13.Cancel. Apoſt.
& ad decretum Concil.Trid. ſeſſ. 7.de reformat. cap. 6.&
ſeſſ.25.de reform.cap.9.Hoieda vbi ſup.d. par.2. cap.3. nu.
31.& ſic non ſecuta poſſeſſione ante dictam regulam
reuo-

reuocatoriam ſuperuenientem, vnio per eam reuocatur, & vacatione ſuccedente, poteſt de beneficio tamquam verè vacante legitimè prouideri, niſi vnio facta ſit pro dote neceſſaria, *Mandoſ. vbi ſup. q. 3. & q. 5. Mohed. dec. 6. de priuil. Garc. vbi ſup. n. 281. & ſeq.* vbi adducit
74 quaſdam Rotæ deciſiones, ſi tamen vnio ex cauſa onerosa facta ſit, & in recompenſum, non reuocatur per dictam regulam Canc. ita *Put. dec. 337. lib. 1. & Gar. vbi ſup. n. 297.*

75 Vnio autem quomodo reuocetur, vide *Caccialup. in ſuo tract. de vnione, art. 9. & 10. & Rebuff. in d. praxi tit. de*
76 *vnionis reuocatione*, & regulariter, ille poteſt vnionem diſſoluere, qui illam facere potuit, *Caccialup. d. art. 9. & Rebuff. vbi ſup. num. 15.* & vnio reuocari poteſt,
77 ſi ceſſet cauſa, propter quam facta fuit. *Caccialup. d. art. 9.*

78 Eſt tamen notandum, quod vnio facta de eccleſia paupere, non diſſoluitur ſi pinguior fiat, *Garc. vbi ſupra numer. 131. & ſeq.* & in reuocanda vnione requiritur cauſæ cognitio, & Capituli conſenſus, ſicut in
79 ea facienda, *Rebuff. vbi ſup. a numer. 24.* & vlterius requiritur vocatio defenſoris, & citatio eorum, quorum intereſt, *Rebuff. ibi a num. 26.* & vnionis reuoca-
80 tio operatur, quod eccleſia, quæ erat vnita, remanet
81 in eo ſtatu antiquo prout erat ante dictam vnionem, *Caccialupp. vbi ſupr. art. 10.* & de vnione uide nouiſſimè *Maſſobrius in ſua praxi hab. conc. ad vac. part. eccleſ. pralud.*

S V M M A R I V M.

1 *Deuolutio ex quæ veniat.*
2 *Epiſcopus intra ſemeſtre debet beneficia conferre.*
3 *Niſi ſit eccleſia Cathedralis, vel regularis.*
4 *Patroni eccleſiaſtici habent ſemeſtre ad præſentandum, laici quadrimeſtre.*
5 *Epiſcopus habet ſemeſtre ad parochialem conferendam, ſed ſi collatio ſpectet ad Papam, tunc habet quadrimeſtre ad eligendum in concurſu.*
6 *Collatores hoſpitalium habent ſemeſtre ad conferendum.*
7 *Habens indultum conferendi beneficia reſeruata habet ſemeſtre.*
8 *Papæ nullum tempus præfixum eſt ad conferendum beneficia.*
9 *Semeſtre datum conferendum currit a die ſcientiæ vacationis.*
10 *Nec currit impedito.*
11 *Nec currit durante lite ſuper iure conferendi.*
12 *Et currit a die, quo ſcire potuit, vel debuit vacationem.*
13 *Et intelligitur de notitia uera, non præſumpta.*
14 *Tempus datum patronis ad præſentandum currit a die ſcientiæ.*
15 *Menſes debent computari ſecundum Calendarium.*
16 *Computatio temporis fit de momento ad momentum.*
17 *Deuolutio fit gradatim ad ſuperiores ſi de beneficij infra tempus debitum non fuit diſpoſitum.*
18 *Deuolutio fit ſi patroni prouideant indignis, & incapacibus.*
19 *Et idem procedit in patronis laicis.*
20 *Elapſo tempore ad prouidendum de beneficijs non datur mora purgatio.*
21 *Deuolutio fit a iure.*
22 *Epiſcopus poteſt poſt tempus patronum ad præſentandum admittere.*
23 *Patronus præſentans indignum ea uice perdit ius præſentandi.*
24 *Superior iure deuoluto conferens tenetur ſeruare beneficij naturam.*
25 *Superior iure deuoluto conferens habet ſemeſtre ad conferendum.*
26 *Impetrans beneficium certo modo deuolutum debet probare deuolutionem.*
27 *Deuolutionis exemplum ponitur.*
28 *Ordinarius tenetur conferre beneficia vacantia.*

De Deuolutionibus

CAP. VI.

1 PRouiſio beneficiorum uacantium facienda eſt ab illis ad quos ſpectat talis prouiſio in tempore eiſdem a iure præſcripto, alias eo tempore lapſo, & data eorùmdem prouidere debentium uera negligentia deuolutio fit ad Superiorem, quæ deuolutio eſt probanda gradatim de inferiore ad ſuperiorem, *Aug Barb. de off. & poteſt. Epiſc. p. 3. alleg 58.* & latè *Garc. p. 10. c. 2. & c. 3. de benef.*

2 Primo, debet Epiſcopus intra ſemeſtre de beneficijs, ſuæ diœceſis uacantibus prouidere, *cap. 2. vide conceſ. præb. c. licet de ſuppl. neglig. præl. clem. 1. de ſuppl. neglig. prælat. Rebuff. in praxi benef. tit. de deuolut. Ricc. in praxi aurea reſol. 184. num. 1.* quod locum habet in collatione, & in electione, *Abb. in c. dilectus, n. 2. de conc. præb.* niſi ſit eccleſia Cathedralis, uel regularis, quæ ultra trime-
3 ſtre uacare non debet de principali Prælato intelligitur, de Epiſcopo, uel Abbate *c. ne pro defectu de elect. c. poſtquam diſt. 50.*

4 Secundo, patroni eccleſiaſtici habent ſemeſtre ad præſentandum rectorem ad eccleſiam uacantem, laici uero quadrimeſtre a die notitiæ ipſius uacationis, *c. unico §. uerum, & ibi gl. de iurep. lib. 6.* quo tempore lapſo deuolutio fit ab Superiorem, qui in tali eccleſia habet ius inſtituendi

5 Tertio, quando Epiſcopo conferre debet eccleſiam parochialem habet ſemeſtre etiam ſtante *Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 18.* quando collatio ad eum ſpectat, ſed quando collatio talis eccleſiæ parochialis ſpectat ad Summum Pontificem, ſeu alios, tunc Epiſcopus habet quadrimeſtre ad eligendum præuio concurſu perſonam idoneam, & eam electam illis, ad quos ſpectat, collatio ſignificat e, ut habetur in Bulla pii V. ſan. mem. quæ incipit, *In conferendis* relata a *Quaranta in ſumma Bullarij in verb. beneficiorum parochialium collatio.*

6 Quarto, Collatores, Hoſpitalium etiam habent ſemeſtre ad conferendum, quando conferuntur in titulum beneficij, *Rebuff. in concord. tit. de Regia ad Prælaturas nominatione §. 1. verb. intra ſex menſis Cald. conſ. 1. unico de ſuppl. negl. prælat.*

7 Quinto, habens a Papa indultum conferendi beneficia reſeruata, intra ſemeſtre ea conferre debet, *Caſſad. dec. 8. de præb. Creſcen. deciſ. 15. de præb. Mandoſ. de ſignat. grat. de tit. prouiſionib. verſ. in beneficijs reſeruatis Anaſt. Germon. de Indultis Cardinalium §. volumus n. 56.*

8 Papæ autem nullus eſt præfixus terminus, nullum eſt præfixum tempus ad conferendum beneficia, *Francus c. ſtatutum nu. 6. de præb. lib. 6. Caſſad. & Rebuff. vbi proximè, Mandoſ. reg. 34. de annali q. 90. n. 5.*

9 Sciendum eſt etiam, quod ſemeſtre datum ad conferendum currit a tempore ſcientiæ ipſius vacationis, *cap. quia diuerſitatem in fine vbi Doct. de conceſſ. præbend. Rebuff. d. tit. de deuolut. n. 10. Azor. inſtit. moral. par. 2. lib 6. c. 26. q. 20. Cucchus de uiſit. lib. 4. tit. 1. n. 170. Barb. vbi ſup. d. alleg. 58. n. 5.* ſicut etiã dictũ tẽpus nõ currit impedito

ſua

10 ſiue fuerit impedimentum facti, ſiue iuris, *Abb.ind.c.*
quia diuerſitatem, nu.3. Rebuff. vbi prox. Io. Gutierez Cano-
nicarum, quæſtion. lib.1.c.28. itē dictum tēpus non cur-
11 rit durante lite ſuper iure conferendi ſeu eligendi, *Re-*
buff. d. ver. intra ſex menſes, licet ſecus ſit in patronis, vt
12 ibi. Itē dictū ſemeſtre currit a die ſcientiæ vacationis
vel à tēpore, quo collator ſcire potuit, vel ſcire debuit
talē vacationē, *Rot. dec.6. de iurep. in nou. Lapus alleg.80.*
ſeu 51.n.12. Abb. in d.c. licet, Dec. conſil.135. in fin. Rebuff.
d. tit. de deuolut. n.10. Maſcard. de prob. concl.829. num.10
Zecch. de benefic. & penſionib. c.5. num.5. non debet enim
collatoris ignorantia eſſe ſupina, *Abb. in c. vlt. de iurep.*
13 & debet intelligi de notitia vera vel præſumpta vaca-
tionis quę debet per Iudicem determinari conſidera-
tis qualitate beneficij modo vacationis, longitudine
temporis illius locorum diſtantia, & fama, *Hoſtienſ. Io.*
And. & Abb. in capit. ex parte de conceſſ. præbend. Roman.
conſil.481. num.4. & ſeq. & fuit dictum in vna *Toletana*
Beneſic. 28. Nouembr. 1578. coram Card. Seraph. quæ eſt
impreſſa *deciſ.380.* relata a *Garc. dict. part.10. capit.2.*
num.32.

14. Patronis etiam tempus datum ad præſentandum
non currit niſi a die notitiæ vacationis, *Rota deciſ.7. de*
præb. in antiq. & dec.13. de iurepatr. in antiq. Verall. deciſ.
248. par.3. Lapus alleg.78. num.12. Rebuff. d. ver. intra ſex
menſes Tiraq. de retract. lignag. §.35. gl.4. num.7. & dicti
15 menſes debent computari ſecundum Calendarium,
gl. in c. quam ſit in verbo, menſem, de elect. lib.6. vbi Arch.
& alij, Menoch. de arb. de iudic. lib.2. caſu 50. a numer.21.
Sanchez de matrim. lib.2. diſp.23. n.15. Steph. de lit. grat.
tit. de vi, & effectu clauſularum. §. menſis in data, & prędi-
16 cta computatio eſt facienda de momento ad momen-
tum a tempore ſcientię, & notę vacationis *Garc. d. p.10.*
c.2. n.43.

17 His præmiſſis, ſi illi, ad quos ſpectat non prouident
de beneficijs vacantibus infra tempus præfixum fit de-
uolutio gradatim ad Superiores, *d.c. licet, de ſuppl. ne-*
glig. prælat. & c.2. vbi Doct. de conceſſ. præb. Coraſ. de benef.
p.1. c.7. n.8. & p.4. c.1. num.11. & idem eſt vbi prouident
indignis, ſeu inhabilibus, & incapacibus, *c. cum in cun-*
18 *ctis, §. vlt. vbi Doct. de elect. Zecch. vbi ſupr. d.c.5. num.5.*
19 quod etiam locum habet in patronis laicis, qui ſi la-
bi ſinant tempus eis ad præſentandum præſcriptum,
& non præſentauerint, vel nulliter præſentauerint, po-
teſt Epiſcopus, ſeu is, ad quē pertinet inſtitutio, dicto
tempore tranſacto, libere beneficio de rectore proui-
dere intra ſemeſtre a die habitæ notitiæ, *c. ſi vero 12.*
de iurepat. gl. in clem.1. de ſuppl. neglig. prælat. Franc. Mar-
cus deciſ.475. nu.18. & dec.1153. par.1. Garc. vbi ſup. c.3.
numer.4. Barboſa vbi ſupr. dict. part.3. allegat.72. nu-
mer.108.

20 Et poſtea moram purgare non poterunt, quia vbi
executio facta eſt a iure, non admittitur moræ purga-
gatio, *Doctores in l. ſi inſulam, ff. de verbor. oblig. gloſſ. &*
Doct. in c. mora, de reg. iur. lib.6. & hoc caſu executio fit a
21 iure quo ſtatim deuoluitur ad Superiorem libera con-
ferendi facultas, *Abb. in c. vlt. de iurepatr. Rot. deciſ.6. de*
iurepatr. in nou. poteſt tamen Epiſcopus rem gratiam
22 facere patrono, illumque ad præſentandum admit-
tere, *per text. in c.2. de ſuppl. neglig. prælat.* quod non
procedit, ſi Epiſcopus intra ſuum ſemeſtre non contu-
lerit, cum tunc ad alium Superiorem deuoluatur *d.c.*
2. de conceſſ. præb. & patronus præſentans indignum
23 ſcienter priuatur pro illa vice iure præſentandi, ne-
que habilitari poteſt ab Epiſcopo qui tunc debet cō-
ferre, cum priuatio ſtet pro pœna, *c. cum vos de off. or-*
din. vide quę dixi ſupr. p.2. lib.2. cap.6. num.5. & lib.12. c.
24 *10. num.5.* & tunc Superior iure deuoluto conferens
ſeruare tenetur naturam, & qualitatem beneficij *Fel.*
in c. cum acceſſiſſent, num.18. de conſtitutionib. & deuolu-
tio gradatim probari debet de inferiore ad ſuperio-
rem, *Garc. d.c.3. n.11. & Barb. vbi ſupr. d. alleg.58.*
25 Et quilibet Superior, ad quē gradatim fit deuolutio
habet ſemeſtre ad conferendum ex iure deuoluto, ita
Innoc. in d.c. licet, Abb. in d.c. quia diuerſitatem, n.18. Garc.
d.c.3. num.9. & ſeq. vbi refert quaſdam Rotæ deciſiones
26 & qui impetrat beneficium certo modo tamquam
deuolutum probare debet deuolutionem neq. ſufficit,
clauſula ſiue alio, quouis modo ſed in literarum expe-
ditione deuoluto eſt exprimēda purè, & ſimpliciter &
ſic eſt verificāda *Caſs. dec.5. de præb. Creſc. dec.15. de præb.*
Veral. deciſ.253. p.1. Mand. de ſign. grat. tit. de certo modo,
Garc. d.c.13. n.16. & ad quos fiat deuolutio declarat *Ab.*
in d.c. cū in cunctis. §. vlt. n.5. de elect. & tex. in c. quamquā
& ibi Doct. de elect. lib.6. Rebuff. d. tit. de deuol. n.17. Zecch.
vbi ſup. d.c.5. n.5. & Garc. d.c.3. num.41.
27 Exemplum autē in gradu deuolutionis eſt huiuſmo-
di. D. Alexander Lanfreduccius Patricius Piſanus eſt
patronus laicus Cappellaniæ, ſeu Altaris S. Matthæ
Apoſt. & Euang. ſiti in primatiali eccleſia Piſana, qui
eueniente vacatione habet quadrimeſtre a die ſcitæ
vacationis, ad præſentandum coram Capitulo Piſano
habentes ius inſtituendi, quod ſi non fecerit præſenta-
tionem & labatur d. quadrimeſtre deuolut. tunc fit ad
Capitulum quod infra ſemeſtre a die ſcitę deuolutio-
nis eamdem Cappellaniam conferre debet, alias d. ſe-
meſtre lapſo, & d. Capellania non collata deuolutio fit
ad Illuſtr. D. Archiepiſcopum Piſanum, qui pariter in-
tra aliud ſemeſtre a die ſcitæ deuolutionis ad ſe factæ
28 Cappellaniam conferre debet, & tunc ſi collatio non
fiat, & labatur d. ſemeſtre, deuolutio fit ad Summum
Pontificem cui nullum eſt præfixum tempus ad confe-
rendum beneficia, ſed quandocumque ad ſui libitum
conferre poteſt.

Et notes, quod Ordinarius tenetur conferre benefi-
cia vacātia, licèt in ſpecie alicui conferre non oblige-
tur, *cap. relatum, & ibi not. de prebend. Rot. deciſ.14. n.6. p.*
2. diuerſ.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatio quæ fit per regulares quomodo expediatur.*
2 *Et quibus Ordinarius tempus debet præfigere ad aſſignandū præſentato congruam fructuum portionem.*
3 *Etiam ſi ad inferiorem ſpectet inſtitutio.*
4 *Parochialis iuriſp. eccleſiaſtici prouidetur per concurſum.*
5 *Inſtitutio valet etiamſi d. fructuum aſſignatio facta non ſit.*
6 *Ordinarius poteſt ex officio congruam fructuum portionem tunc præſentato aſſignare.*
7 *Et ſi excedat in d. aſſignatione datur appellatio.*
8 *Aſſignatio talis in qua re fieri debeat, &*
9 *Taxatio talis eſt facienda, vt clericus poſſit honeſtè viuere.*
10 *Centum aurei debent remanere parocho.*
11 *Et talis aſſignatio quomodo fieri debeat.*
12 *Ordinarij vbi poſſunt conſtituere vicarios perpetuos.*
13 *Quibus Vicarijs aſſiganda eſt certa portio pro eorum ſuſtentatione.*
14 *Super qua re eſt Conſtitutio Pij V.*
15 *Religioſi in quo caſu poſſint deſeruire per vicarios amouibiles.*

Præſentatio, quę fit a patronis regularibus ad eccleſiam parochialem, quomodo expediatur.

CAP. VII.

1 NVnc videamus de expeditione pręſentationis,
quæ fit per religioſos regulares, qui ſunt patroni eccleſiaſtici, d. eccleſiam Parochialem ſecundum
*textum in c. de monachis, de preb. & dignit. & in clem. de
iurep. & ibi Card. Rocch. de Curte de iurep. in verbo, onero-
ſum, q. 6. Paul. de Cittad. de iurep. p. 6. q. 45. Zecch. de benef.
& penſ. c. 12. n. 40.* quo caſu Ordinarius taliter præſen-
2 tantibus, vel eorum procuratori debet præfigere tem-
pus, intra quod dicti præſentantes aſſignent eidem
præſentato congruam redituum portionem pro ſui
ſuſtentatione *d. clem. 1.* & ſi ad inferiorem ſpectet in-
ſtitutio, talis inferior ad Epiſcopum recurrere debet,
3 vt eiſdem pręſentantibus prędictum terminum ſtatuat
ad dictam congruam aſſignationem faciendam, *d. clem.
1. in princ.* Hodie autem, quando eccleſia parochialis
4 eſt iurispatronatus eccleſiaſtici prouidetur per con-
curſum iuxta decretum *Conc. Trid. ſeſs. 24. de refor. c. 18.*
& Bullam Pij V. quæ incipit, *In conferendis* relatam a
*Quaranta in ſumma bullarij, in verbo, beneficiorum Paro-
chialium collatio, Gonzalez in comment. ad reg. 8. Concell.
gl. 9. n. 261. Garcia de beneficijs p. 9. c. 2. n. 261. idem Gonz.
gl. 18. n. 6. & 7. Maſſobr. in praxi hab. conc. ad vac. paroch.
eccl. req. 2. dub. 1. n. 4.*
5 At ſi Ordinarius inſtituat præſentatum abſque præ-
uia aſſignatione prædicta, tenet inſtitutio, *gl. in d. clem.
1. in verbo, inhibentes,* quod ſi per eoſdem præſentantes
intra terminum eis præfixum non fiat talis aſſignatio,
6 Ordinarius poteſt ex officio congruam redituum por-
tionem aſſignare prędicto præſentato, *d. clem. 1. & ibi
gl. in verbo, deuoluatur,* idque facere poteſt & ante, &
poſt inſtitutionem, vt ibi. Verum ſi in talis aſſigna-
7 tione modus excedatur nimis onerando dictos pręſen-
tantes religioſos poterunt appellare infra tempus de-
bitum ad ſuperiorem eiuſdem Ordinarij, vt ipſe ſupe-
rior prædictam taxationem reducat, & moderatam
reddat, *ex d. clem. 1. & ibi gl.* talis autem aſſignatio fieri
8 debet in parte poſſeſſionum d. eccleſiæ, ſi habeat poſ-
ſeſſiones, vel alios reditus, & talis taxatio facienda
9 eſt, qua clericus præſentatus poſſit honeſtè viuere, &
onera Epiſcopalia ſoluere, de quibus in *c. conquerente,
& in c. dilectus, de off. ord.* vt eſt procuratio annexa viſi-
tationi, & cathedraticum, ſiue ſynodaticum, *c. cauendū,
10. q. 3.*
10 Hodie autem ſaltem centum aurei eccleſijs paro-
chialibus ſingulis annis reſignari debent pro ſuſtenta-
tione parochi ex *Conc. Trid. ſeſ. 24. de ref. c. 13. verſ. ad hęc,*
talis autem aſſignatio fieri debet dè plano, ſed cauſa
cognita, & de his omnibus circa talem congruam aſſi-
11 gnationem, vide *Card. in d. clem. 1. & Lamb. de iurep. lib.
2. p. 3. q. 10.* per omnes articulos dictæ quæſtionis, & de
huiuſmodi derogatione iuriſp. vide *Rebuff. in praxi be-
neficiaria, in 3. p. ſignat. in verſ. nec non iuriſpatr.*
Adde etiam, quod ex decreto *Conc. Trid. ſeſſ. 7. de ref.
c. 7.* Ordinarij vicarios perpetuos deputare poſſunt in
12 quibuſcumque beneficijs curatis, quæ vnita reperiun-
tur eccleſiis Cathedralibus, Collegijs, & Monaſterijs,
non obſtantibus priuilegijs, & exemptionibus quibuſ
cumque, *Nauar. conſ. 11. n. 9. de ſtatu monach. Garc. vbi
ſup. p. 11. c. 2. a n. 5.* quibus vicarijs perpetuis aſſignanda
eſt certa portio pro eorumdem ſuſtentatione, & con-
cilium ibidem requirit iuſtum arbitrium Ordinarij,
13 & quod fiat in viſitatione, vnde iuſta cauſa eſt neceſ-
ſaria, vt fiant vicariæ perpetuæ in eccleſijs, in quibus
antea deputari poterant vicarii amouibiles, qua cau-
ſa deficiente datur appellatio, *Garc. d. c. 2. n. 8.* quæ om-
nia confirmantur per Bullam Pii V. quæ incipit, *Ad
exequendum,* factam ſuper vicariis perpetuis, de qua
Garc. vbi ſup. num. 13. vbi Pius V. amplius decretum d.
14 *Conc. Trid. d. c. 7.* vnum caſum dumtaxat excipit, in quo
religioſi deſeruire poſſunt per vicarios amouibiles,
15 neque Ordinarius, eiſdem religioſis inuitis, poteſt
deputare vicarios perpetuos, quando videlicet ex eiſ-
dem religioſis deputantur illi, quos Ordinarius præ-
uio examine idoneos iudicauerit, *Garc. vbi ſup. d. c. 2. n.
13. & Aug. Barboſ. de off. & pot. Epiſc. p. 3. alleg. 72. n. 186.*
& faciunt in materia nominandi vicarium eccleſiæ
parochialis dicta in *Ianuen. Parochialis S. Andreæ, 19.
Aprilis, 1627. & 14. Nouembr. 1627. coram Durano,* quæ
in calce operis eſt dec. 86. & circa poteſtatem Regula-
rium, & Prælatorum Epiſcopo inferiorum elegans tra-
ctatus nunc eſt ſub prelo inſcriptus, de iure Abbatū,
& aliorum Prælatorum Epiſcopus inferiorum compo-
ſitus à R. D. Aſcanio Tamburino de Marradio Mon.
Vall. Vmbroſæ & Priore S. Praxedis de Vrbe, vbi tra-
ctat de collat. benef. & inſt. ad Abbat. aliosq. prel. ſpect.
& de eorum iuriſdictione quo ad ſpiritualia, & quoad
temporalia.

SVMMARIVM.

1 *Fructus, qui decretum ſtante beneficij vacatione ſeruat
ſpectant ad Cameram.*
2 *Fructus diſtributionum quotidianarum, & penſionum in-
exactarum ſpectant ad heredes beneficiati.*
3 *Fructus inexacti ad quem pertineant, &*
4 *Alij dicunt eſſe diuidendos inter heredes beneficiati, &
ſucceſſorem in beneficio.*
5 *Alij dicunt ſpectare ad ſucceſſorem in beneficio.*
6 *Communis opinio eſt fructus in actos ſpectare a heredem,
pendentes ad ſucceſſorem.*
7 *Clerici in multa æquiparantur vſufructuarijs.*
8 *Quid in fructibus, qui percipiuntur ex domibus loca-
tis,*
9 *Fructus inexacti ex Bulla Iulij Tertii ad quem ſpe-
ctent.*
10 *Et quid attenta conſuetudine.*
11 *Conſtitutio Iulij Tertii non eſt recepta in ſtatu Medio-
lani.*
12 *Conſuetudo circa fructus inexactos, in Hiſpania.*
13 *Quæ Lucæ, Tuderti, & alibi*
14 *Quæ conſuetudo Piſis.*
15 *Fructus inexacti ad quem ſpectent ſtante clerici compoſi-
tione cum Camera ſuper ſpoliis.*
16 *Motus proprius Pii V. ſuper compoſitione Clerici Piſani
cum Camera.*
17 *Fructus inexacti vi compoſitionis cum Camera ſpectant ad
heredes.*
18 *Et ita Piſis ſeruatur.*
19 *Heredes clericorum deberent ſupportare onera beneficiorū
vſque ad nouos fructus.*

In fructibus inexactis relictis a Clerico Beneficiato defuncto, numquid ſuccedat Camera Apoſtolica, ſucceſſor in beneficio, vel hæres defuncti.

CAP. VIII.

1 ANtequam ad prędictorum reſolutionem deueniam præmitto, quod fructus, qui decurrunt, obueniunt, & maturant a die obitus beneficiati vſque ad diem appræhenſæ poſſeſſionis beneficii reſeruati, vel prælaturę per nouum ſucceſſorem ex conſtitutione Pii IV, ſub datum Romæ die 7. Decembris, 1560. ad Cameram Apoſtolicam pertinent, ſecus ſi beneficium non ſit reſeruatum, latè *Gulielmus Redoanus in tract. de ſpol. eccleſiaſt. q. 5. n. 1.*

Præmitto ſecundo, quod fructus quotidianarum
2 diſtributionum quæ dantur intereſſenti horis Diuinis, & penſiones inexactæ pertinent ad hæredes, & ſucceſſores ex beneficiati ſiue ſint hæredes ex teſtamento, ſiue ab inteſtato, ita *Redoan. vbi ſup. in princ. & q. 3. & in hac materia, nu. 6. & q. 8. 9. de ſucceſſ. cler. ſecullar. ab inteſt. num. 21. & ſeqq.* & de his non eſt quærendum.

3 Videndum eſt ergo dumtaxat de fructibus maturatis in vita clerici beneficiati, & non exactis, quia propter mortem clericus eoſdem exigere non potuit, vel exactionem inchoatam ad finem perducere non potuit ad cuius articuli faciliorem determinationem videndum eſt de infraſcriptis, &

Primo, quid ſit dicendum attento iure communi.

Secundo, quid attenta Bulla Iulii Tertii.

Tertio, quid attentis particularibus locorum conſuetudinib.

Quarto, & vltimo quid attenta compoſitione facta ſuper ſpoliis cum Camera Apoſtolica a Clero ex alicuius Ciuitatis, vel Diæceſis.

4 Ad primum. Aliqui dixerunt, cum beneficium detur propter officium *c. cum ſecundum, de pręb. & dignitatib.* prædictos fructus eſſe diuidendos inter hæredes defuncti beneficiati, & ſucceſſorem in beneficio argumento *textus in l. diuortio ff. de ſoluto matrimon.* ſicuti duos datur propter onera matrimonij, *l. pro onerib. C. de iure dotium, Couar. var. reſol. lib. 1. c. 15. a num. 12.* & hanc partem tenent *Flam. Pariſ. in tract. de confid. quaſt. 35. n. 49. Sarmien. de reditib. eccleſiaſt. lib. 4. cap. 6. num. 13. Garcia de benefic. p. 2. cap. 1. num. 97. Mar. Ant. Genuen. in praxi Cur. Archiep. Neapol. c. 52. in annot. num. 11.* & alij, quos refert *Aug. Barboſa in collectan. decret. ad c. vlt. de confir. vtili, vel inutili, n. 26. verſ. in primis attento iure communi.*

5 Alij autem dixerunt fructus a ſolo ſeparatos inexactos ſpectare ad ſucceſſorem in beneficio, non autem ad hæredes beneficiati defuncti, prout per multa iura concludunt, *Calderin. conſil. 2. num. 2. verſic. tertius caſus de pecul. cleric. Cardin. conſ. 110. num. 2. Surd. conſil. 333. num. 6. verſic. contrarium tamen, cum plurib. ſeqq.* & fuit dictum in *Palentina fructuum 26. Februar. 1586. coram Card. Lancelloto ſeniore, & in Nullius. ſeu Romana pecuniaria 4. Iunij 1593. coram Card. Blanchetto,* quas deciſiones refert *Marcheſan. de commiſſ. p. 1. fol. 424. n. 3.* & fuit dictum in *Papien. fructuum 21. Februarij, 1622. coram Remboldo.*

6 Verum communis antiquorum, & modernorum ſententia tenet fructus collectos, & a ſolo ſeparatos etiã inexactos ante obitum illius, qui beneficium habebat ſpectare, & pertinere ad hæredem defuncti fructus autem pendentes pertinere ad eccleſiam, & beneficium, vel ad ſucceſſorem in beneficio, ea ratione; quia clerici in vita equiparantur vſu fructuarijs, qui faciunt fructus ſuos iam collectos, & a ſolo ſeparatos, & eoſdem ad hæredes tranſmittunt, ita *gl. in c. ſi propter in verbo, pri-*
7 *mi anni de reſcrip. lib. 6. vbi Geminian. n. 9. & Francus n. 5. gl. in c. præſenti in verbo, reſeruari & ibi Probus ad monachum n. 1. de off. ord. Hoſtienſ. in c. vlt. de pecul. cleric. nu. 5. vbi Card. Imol. & Barbat. & Nauarr. de reditib. eccleſiaſt. q. 2. monit. 13. & conſ. 7. de ſucceſſ. ab inteſtat. & conſ. 3. de pecul. cleric. & conſil. 3. de donat. Scipio Rcudina in promptuario, receptarum ſententiarum, tit. 50. num. 6. Ioan. Maria Belletus diſquiſitionis clericalis p. 1. tit. de bonis clericorum §. 15. Moneta de diſtribut. quotidian. p. 3. q. 4. a nu. 21. vbi n. 24.* dicit opinionem *Couar. in d. c. 15. n. 4.* admitti
8 poſſe quoad ratam temporis reſpicienti fructus, qui percipiuntur ex domibus locatis ea ratione, quia penſio in prædio vrbano ſoluitur pro fructibus, qui quotidie percipiuntur, ſcilicet pro eius vſu, & habitatione, quod etiam ſentit *Imola in d. l. diuortio in prin.* dicens, quod pro rata temporis præteriti in prædijs vrbanis poteſt exigi penſio propter continuatam vtilitatem, ſecus in prædijs ruſticis, in quibus vtilitas percipitur ſolum in tempore meſſium, & vindemiarum.

9 Quoad ſecundum, quid ſit dicendum, attenta bulla Iulij Tertii edita anno 1550. de qua *Redoã. in d. ſuo tract.* qua cauetur quod fructus inexacti quando non ſpectãt ad Cameram tamquam ſpolia, ſpectent, & pertineant ad ſucceſſores in beneficiis, etiam quod maturati fuerint in vita dicti beneficiati, dummodo realiter, & cũ effectu ab ipſo percepti non fuerint, & incorporati aliis propriis bonis dicti clerici beneficiati defuncti, etiam quod per beneficiatos non ſteterit, quominus illos exegerint, immo ſi in eorum exactione omnem diligentiam iudicialiter agendo adhibuerint, cuius Bullæ vigore fuit facta reſolutio, fructus inexactos ſpectare ad ſucceſſorem in dicta *Papien. fructuum 21. Febr. 1622. coram Remboldo.* & poſtea ſimili motu proprio idẽ Iulius Tertius declarauit ſupradictam ſuam conſtitutionem procedere ſolum in locis, vbi collectores ſpoliorum pro Camera Apoſtolica eſſe non conſueuerunt, & dicta conſtitutione non obſtante, conſuetudines, & particularia iura, ſeu priuilegia cuiuslibet loci, in quo collectores huiuſmodi deputari ſeu eſſe conſueuerunt, in pręmiſſis vigentia obſeruari, & executioni demandari declarauit, & prædictas bullas, & conſtitutiones refert Redoan. *d. q. 5. in fine.*

Et in hoc caſu, nihil obſtet, vel per viam indulti ſeu conſuetudinis, vel alterius iuris, ſeruandæ erunt dictæ conſtitutiones.

10. Quoad tertium, quid ſit dicendum attentata conſuetudine, equidem prædicta conſtitutio Iulij Tertij præſumitur vſu recepta, niſi contrarium probetur vulgata *l. Arriani C. de her. & man. Dec. conſ. 534. Benintend. dec. 13. n. 9. Surd. conſ. 58. n. 2. & in puncto Rota dec. 809. n. 1. p. 1. diuerſ. Mar. Anton. var. reſolut. lib. 1. reſolut. 46. n. 2.* quod autem d. conſtitutio aliquando non ſit vſu recepta probatur, quia ex Rotæ deciſione relata per *Mar. Anton. vbi ſup. n. 4.* conſtat d. conſtitutionem non eſſe receptam in ſtatu Mediolani, & de dicto non vſu
11 ſit mentio in alia conſtit. eiuſdem Iulij Tertii edita anno 1552. 29. Martii, & quod non ſit vſu recepta in d. ſtatu Mediolani teſtatur *Borgn. Canalc. dec. 30. n. 5. p. 3. Garc. de benef. p. 2. c. 1. n. 103.* & in prędictorum corroborationem in *Conc. Prouinciali Mediolan. 7. tit. de fruct.*

clerici defuncti, decernitur, quod fructus ſeparati a ſolo pertineant ad hæredes beneficiati defuncti cum ſupportatione onerum vſque ad nouos fructus, neque enim dicta conſtitutio Iulij Tertij ſeruari debet, quando in contrarium viget conſuetudo, *Cald.conſ.2.ante fin. de pecul.cleric.Couarru.in c.cum in officijs,nu.6. de teſtamentis*,

12 Similis conſuetudo eſt in Regnis Hiſpaniarum, *de qua Nauar,conſ.5.de ſucceſſ.ab inteſt.Garc.d.c.1.n.192.& ita fuit dictum in Palentina fructuum, 26. Februarij* 1580, *cor.Card.Lancell,ſeniore, & in Gerunden.fructuum,24. Maij 1599.coram Iuſto,& in Barchinon.fructuum 4. Iulii 1607,coram Iuſto,& 10.Decemb.1607.& 3.Decem.1610, coram Illuſtr.D.Coccino Decano,& in Corduben.beneficiorum,24.Febr.1620.coram Eminentiſſ.Card.Canalerio*, qui dicit fructus pertinere ad hæredes defūcti, & mouetur ex notoria conſuetudine vigente in Regnis hiſpaniarū, quę conſuetudo non reuocabatur in dubium, conſuetudo ſcilicet, quod fructus ſeparati a ſolo ſpectent ad hæredem, & iuxta talem conſuetudinem fuit facta conſtitutio ſynodalis Bracharen. ſecundum quam prædicti fructus ſpectant ad hæredes, & ita fuit dictum in *Brahcaren.fructuum 1625,coram D.Burato*. prout dicit *Barb.d.c,vlt.n.26.verſ.verum hodie*.

13 Et ſimilis conſuetudo adeſt in Diœceſi Lucana, quæ eſt conformis conſtitutioni *Conc.Prouinc.Mediol.7.ſuprad.* ita in Diœceſi Tudertina ſeruari vidi dum ibi eſſem Vicarius Generalis Eminen.& Reueren.DD.Marcelli Card.Lantis Epiſcopi Tudertini, nam fructus inexactos ſemper exigunt hæredes defuncti beneficiati cum ſupportatione tamen onerum vſq. ad nouos fructus in eccleſijs parochialibus, & curatis dumtaxat.

14 Talis etiam conſuetudo viget in hac Diœceſi Piſana, in qua fructus inexacti, dummodo ſint recollecti, & à ſolo ſeparati pertinent ad hæredes defuncti beneficiati ſine aliquo obſtaculo, & ita ſemper fuit vniformiter ſeruatum tam in beneficijs parochialibus, & curatis, quam in ſimplicibus, ſemper beneficiati enim hæredes clericorum defunctorum abſq. exceptione fructus inexactos exigerunt tam extraiudicialiter, quā iudicialiter agēdo, et ſēper habito reſpectu, an fructus eſſent à ſolo ſeparati, prout conſiderauit *Rota in Papien.fructuum 12.Febr.1601.coram Card.Lanc.relata a Mar.Ant.vbi ſup.*& ita occurentibus vacationis dixit, ſeruari noluit Illuſtr.Carol.Antonius Puteus Archiep. Piſanus recol.mem.& iuriſp.

15 Quoad quartum, & vltimum, quid ſit dicendum de dictis fructibus inexactis attenta compoſitione facta ſuper ſpoliis cum Camera Apoſtolica a Clero alicuius Ciuitatis, & *Diœceſis*.

Et quoad hoc bene eſt prius referre exemplum aliquod huiuſmodi compoſitionis ſuper dictis ſpoliis, ideoq. refero Motū proprium Pij Quinti ſanctæ memoriæ continentem compoſitionem ſuper ſpolijs factam inter Reu.Camer.Apoſt.& Clerum Ciuitatis, & Diœceſis Piſanæ, tenoris infraſcripti

Pius Papa Quintus.

16 MOtu proprio. Cum ſicut accepimus, Dilecti filij, & Venerand. Fratres Montes de Valentib. Notarius noſter Almæ Vrbis Gubernator, Vicecamerarius, nec non Ludouicus Torres, Hieronymus Theodolus Epiſcopus Gadicen. Ioann.Baptiſta Doria, Ludouicus Ceſius, & Antonius Maria Saluiatus Epiſcopus S.Pauli, Camerę noſtrę Apoſtolicæ Clerici in prefata Alma Vrbe noſtra, et Palatio noſtro Apoſtolico, ac ſolito Audientiæ eiuſdem Cameræ ad iura reddendum, & cauſas reddiendum de more coadunati, & congregati ipſam Cameram repræſentantes, & facientes aſſiſtentibus ibi etiam dilectis filiis Præſidente eiuſdem Cameræ, & Aduocato Pauperum ac Procuratore fiſci noſtri, & Commiſſario præfatæ Camerę noſtrę, & eiuſd. Camerę nomine ex vna & dilecti filiis Paulus Parauicinis, & Ioſephus Palmerinus V.I. Doctores, procuratores dilectorum filiorum Canonicorum, & Capituli eccleſiæ Piſanæ vice, & nomine eorumdem Canonicorum, & Capituli, ac totius Cleri ciuitatis Piſanæ, eiuſque diœceſis ex altera partibus de, & ſuper ſpoliis perſonarum eccleſiaſticarum ſęcularium Ciuitat. Piſan. huiuſmodi, dictęque eius diœc. ad quandam concordiam, compoſitionem, & tranſactionem deuenerint, per quam conuenerunt, quod ab inde in futurum perpetuo eadem Camera, ſiue eius miniſtri ab exactione vniuerſorum, & ſingulorum ſpoliorum non tamen ex illicita negotiatione acquiſitorum quarumuis perſonarum eccleſiaſticarum ſæcularium cujuſuis ſtatus, gradus, conditionis dignitatis, non tamen Archiepiſcopalis tunc exiſtentium, & deinceps ſimiliter perpetuo futurarum earumdem Ciuit.& Diœc.& occaſione quarumuis eccleſiarum, & beneficiorum eccleſiaſticorum, non tamen conciſtorialium in eiſd. ſcilicet Ciuit. & Diœc. conſiſtentium abſtinerent, quodq. omnia bona, ſpolia nuncupata non amplius ad Cameram præfatam, ſe ad ipſarum perſonarum eccleſiaſticarum pro tempore decedentium hæredes, & ſuceeſſores, cauſamque ab eis tam ex contractu, quam ex teſtamento, vel ab inteſtato tunc, & pro tempore habentes non ſecus, ac ſi eſſent bona patrimonialia ſpectarent, & pertinerent itaque bona per dictas perſonas eccleſiaſticas ſæculares ex contractibus conceſſa, aut quomodolibet alienata, ſeu ex teſtamento, vel alia vltima voluntate etiam ab inteſtato relicta huiuſmodi, nulla vnquam tempore tamquam ſpolia ad Sedem Apoſtolicam, ſeu præfatam Cameram deuolui, ſeu quomodolibet ſpectare poſſint, ſed illis, quibus relicta conceſſa, aut reſpectiuè ab inteſtato vnientibus proximioribus deberentur, applicari deberent, & præfati Paulus, & Ioſephus d.n. pro ſpolijs præfatis, & illorum occaſione, ac pro omni iure, quod eadem Camera ſuper bonis præfatarum perſonarum eccleſiaſticarum tamquam ſpolijs habere, ſeu prætendere poſſint, eidem Cameræ, & pro ea moderno, & pro tempore exiſtenti depoſitario Apoſtolico generali quadraginta ſcuta vndecim iulijs pro quolibet ſcuto computatis in ſingulos annos perpetuis futuris temporibus vna, ſolutione, videlicet in quolibet feſto Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum, incipiendo à proximo futuro feſto eorumdem Apoſtolorum ſoluere promiſerunt, dictique Vicecamerarius, & Clerici, vt quilibet perſona eccleſiaſtica ſæcularis pro rata prouentuum beneficiorum ſuorum etiamſi iuriſpatronatus clericorum ſeu laicorum, & cuiuſcumque anni reditus exiſterent in ſolutione dictę annuæ quadraginta ſcutorum ſummæ ſic, vt præfertur ſoluendæ contribueret, & alius pro alio non grauaretur & vt ſumma ipſa eo facilius, & citius exigi, et cogi, ipſique Cameræ debita annua ſolutio impendi poſſit Veter, fratri moderno, & pro tempore exiſtenti Archiepiſcopo Piſano, ſeu in ſpiritualibus, et temporalibus Vicario generali, ac eiſdem Capitulo, et Canonicis coniunctim cum interuentu tamen vnius perſone de et pro quolibet Capitulo, Collegiatarum eccleſiarū præfatæ Diœc. vnam colelectam ab vniuerſo Cleri earumdem Ciuit. Diœc. pro rata prouentuum eccleſiarum, & beneficiorum cuiuſcumque perſon eiuſdem Cleri proportionabiliter exigendam, quæ

Viuian.de Iurepatr.

tamen computatis vna cum præfata annua ſumma eidem Cameræ ſoluenda, certis tunc expreſſis expenſis, quatenus ea exactio ſine impenſa fieri non poſſit, ſummam ſcutorum quadraginta quinque ſimilium non excederet ſub certa tunc expreſſa forma imponendi, & quandocumque opus eſſe renouandi, dictiſque Archiepiſcopo, Canonicis, & alijs, vt præfertur, interuenire debentibus pro eiſdem collectæ exactione, perſonã idoneam ſibi pro tempore bene viſam certis tunc expreſſis modo, & forma qualificatam, quęque nonnulla etiam tunc expreſſa præſtare, & facere deberet, deputãdi, & reuocãdi reſpectiuè facultatẽ conceſſerũt, deſuperque dicti Vicecamerarius, & Clerici ex vna, & Paulus, & Ioſephus, ex alia partibus, quibus ſupra reſpectiuè nominibus nonnullæ conuentiones, & pacta inierint aliaque fecerint, prout in inſtrumento publico deſuper manu dilecti filii Hieronymi de Tarano eiuſdem Cameræ Notari die vigeſimoſexto menſis Ianuarii proximi elapſi celebrato, ampliorem tenorem præſentibus pro plenè, & ſufficienter expreſſo, & ad verbum inſerto haberi volumus plenius dicitur contineri. Nos volentes ſecuritati contrahentium cum pręfata Camera, & præſertim perſonarum eccleſiaſticum opportunè vi par eſt prouidere, tenore præſentium ſupradictam concordiam, compoſitionem tranſactionem, conuentiones, & pacta, ac prædeſignatum deſuper confectum inſtrumentum omniaque alia, & ſingula in eo contenta de expreſſus mandato, & commiſſione noſtris præceſſiſſe atteſtantes, & fidem facientes, Motu ſimili, & ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicę poteſtatis plenitudine ſupraſcriptam concordiam, compoſitionem tranſactionem conuentiones, & pacta, & inſtrumentum prædeſignatum, aliaque, & ſingula in eo contẽta, & inde ſecuta quęcumque Apoſtolica auctoritate approbamus, & confirmamus, illiſque Apoſtolicæ firmitatis robur adijcimus, ſupplentes omnes, & ſingulos tam iuris, quam facti, ac ſolemnitatum etiam quarumlibet ſubſtantialium, ac neceſſarium, & requiſitarum defectus, ſi qui forſan interuenerint in eiſdem, eaque omnia inconcurſa firmitatem ſubſiſtere, & inuiolabiliter obſeruari debere, præſenteſque noſtras de ſubreptionis, vel obreptionis vitio ſeu intentionis noſtrę vel alio quouis defectu notari argui, vel impugnari, aut reuocari, reſtringi, vel limitari nullatenus, poſſe, & ſi ſecus fiat quoties id fiet, toties illas in priſtinum ſtatum reſtitutas, & plenariè reintegratas, validaſque & efficaces etiam perinde, ac ſi conſiſtorialiter, & de Venerabilium fratrum noſtrorum S.R.E.Cardinalium conſilio, & aſſenſu emanaſſent fore, & eſſe ac cenſeri vimque validi contractus inter nos, & Apoſtolicam Sedem ex vna, & præfatos Capitulum, & Canonicos, & Clerum ex alia partibus initi habere, eaſque ad omnia & ſingula præmiſſa plenè probandum omnino ſufficere nec ad id, alterius probationis adminiculum requiri, ſicque in pręmiſſis omnibus, & ſingulis per quoſcumque Iudices, & Commiſſarios, quauis auctoritate fungentes, etiam eoſdem S.R.E. Cardinales, & prælacti Palatij cauſarum Auditores dictæque Camerę Præſidentes Clericos in quauis cauſa, & in ſententia, ſublata, &c. iudicari, & deffiniri debere, ac irritum, &c. decernimus, mandantes propterea dilectis filijs Camerario, et Theſaurario noſtris ac eiſdem Clericis ad quos ſpectant et ſpectabit in futurum, vti eaſdem præſens eadem Camera admittant, & illius libris dein ſcribi, & regiſtrari faciant, ac inuiolabiliter obſeruent, & obſeruari mandent, deſuperque patentes literas, mandata, & alias ſcripturas opportunas expediant, & expediri curent. Non obſtantibus, quibuſcumque conſtitutionibus, et ordinationibus Apoſtolicis, necnon priuilegijs, & indultis eidem Cameræ, et Fiſco noſtris quomodolibet conceſſis, etc. ipſiuſque Cameræ ſtatutis, ſtylo, et conſuetudinibus etiam iuramento roboratis, quibus omnibus, etiamſi pro illorum ſufficienti obligatione, ſiue derogatione de illis etc. tenores etc. illis alias in ſuo robore permaniſuris etc. hac vice dumtaxat, harum ſerie ſpecialiliter et expreſſe derogantes, cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Volumus autem earumdem præſentium ſolam ſignaturam ſufficere, et vbique in iudicio, et extra, regula contraria non obſtante, plenam fidem facere ſeu ſi eiſdem Capitulo, Canonicis, et Clero videbitur deſuper literas etiam per Breuẽ noſtrum, vel ſub plumbo etiam cum omnium, et ſingulorum præmiſſorum, aliorumque neceſſariorum ampliori ſpecificatione, expreſſione ac prædeſignati inſtrumenti etiam etiam quarumlibet aliarum ſcripturarum deſuper neceſſariarum ad verbum, ſi videbitur inſertione, alijſque clauſulis neceſſarijs, et opportunis, adeoque contraria quæcumque prorſus tollantur, et non obſtent ſimul, vel ſeparatim, etiam ſub dici ſexti menſis Februarij, anno a Natiuitate Domini, MDLXXI. Pontificatus Noſtri anno ſexto, vel alia data expediri poſſe.

Placet Motu proprio M.

Clerus Piſanus compoſuit pro ſpolijs pro ſc. 44. ſingulo anno.

Io. Bern. Cam.

Narrata ſunt conformia ſupradeſignato inſtrumento, et ita atteſtatur Hieronymus de Tarano, die 16. Februarii, 1571. admiſſa eſt hæc cedula motus proprii ex decreto Cameræ, et regiſtrata libr. 3. ſignaturarum S. D.N. apud me Notarium ſol. 5.

Hier. de Tarano.

17 Cum ergo ex tali compoſitione ſpolia decedentium clericorum non amplius ad Cameram Apoſtolicam ſed ad hæredes dictorum clericorum pertineant reſolutiuè eſt dicendum etiam fructus inexactos a beneficiis defunctis tamquam ſpolia ſpectare ad eorumdem hæredes, idque probatur, quia ex prima Bulla Iulij Tertij fructus inexati ſpectant ad ſucceſſores in beneficijs, et ex ſecunda Bulla habetur illud eſſe verum in locis in quibus non conſueuerunt eſſe collectores ſpoliorum pro Camera Apoſtolica, ſed in Hetruria ſemper conſueuit eſſe talis collector, videlicet Illuſtr. Reuendiſſ. D. Nuntius Apoſtolicus Florentiæ degens, ideo dicti fructus in Hetruria, non ſpectant ad ſucceſſores ſed tamquam ſpolia pertinent ad Cameram Apoſtolicam, ſed ex d. compoſitione clericum Cameram Apoſtolica clerus fuit ſubrogatus in locum Cameræ ideo dd. ſpolia, et fructus inexacti ad hæredes clericorum decendentium pertinent, non autem ad Cameram Apoſtolicam, ſeu ſucceſſores in beneficijs

Accedit, quod in d. ſecunda Bulla Iulij III. dicitur quod eſt attendenda dicta prima bulla, ſcilicet quod fructus annexacti pertineant ad ſucceſſores niſi adſit contraria conſuetudo, quæ obſeruanda eſt, verum ſupradixi conſuetudinem antiquiſſimam eſſe in hac
18 Ciuitate, et Diœceſi, quod fructus anexacti ſpectent ad hæredes clericorum defunctorum, ideo ſeruanda eſt.

19 Æquum eſſet tamen, quod hæredes clericorum defunctorum ſicuti ſuccedunt in commoditate bonorem, et fructum, ita etiam ſupportarent onera beneficiorum vſque ad nouos fructus, & percipuè in Parochialibus, & curatis eccleſi is ſicuti, *Concil. prouinc. Mediolan. 7.* decernitur, & etiam ſeruator in diœceſi

Tuder-

Tudertina,& Lucana, datur enim ſecundum qualitatem, & quantitatem redituum ſingulo menſe certum quid pro parochi ſuſtentatione,& in diœceſi Tudertina regulariter datur in grano quarta par s rubij, & vnus cadus vini pro quolibet menſe vſque ad nouos fructus,& meſſem.

A D D I T I O.

Eiuſdem Auctoris.

Quod hodie circa fructus inexactos a beneficiatis ita relictos adeſt Conſtitutio Sanctiſſimi, D.N. Vrbani VIII. Pont.Opt.Max.ſub datum Romæ apud S. Petrũ ſub annullo Piſcatoris die quinta Aprilis, 1628. Pontificatus anno Quinto, qua circa fructus quomodocumque inexactos confirmatur Conſtitutio Iulij Tertii fœl. recordat.diſpoſitam in regul. Cancell.& in Camera Apoſtolica,& prout latius in hac nouiſſima Conſtitutione.

LIBER XV.ET VLTIMVS,

In quo continetur, quomodo amittatur iuſpatronatus.

SVMMARIVM.

1 *Patronus quando perdat iuſp.abſque ſuo delicto.*
2 *Patronus perdit iuſp.ſi eccleſia deſtruatur.*
3 *Niſi fiat reædificatio ex cæmentis diruta eccleſia.*
4 *Patronus tenetur dirutam eccleſiam reædificare, ſi vult iuſp.acquirere.*
5 *Et patrono volente reædificare,alius non admittitur.*
6 *Patronus perdit iuſp.ſi pereat cauſa,ob quam erat patronus.*
7 *Iuſpatronat.perit,ſi ab habente auctoritatem ſupprimatur.*
8 *Et ſi eccleſia libertatem acquiſiuit per non vſum.*
9 *Niſi non vſus venerit eo quod eccleſia non vacauerit.*
10 *Ætas hominum longæua refertur.*
11 *Patronus perdit iuſp.ſi illud cedat.*
12 *Et quando permittit,quod eccleſia non collegiata fiat collegiata.*
13 *Patronus perdit iuſp.ſi permittit eccleſiam patronatam vniri.*
14 *Iuſp.extinguitur perempta linea patronorum.*
15 *Niſi ſibi tantum reſeruaſſet iuſp.fundator.*
16 *Iuſp.perit,ſi fundator decedat ſine hærede.*
17 *Eccleſia libera aliquando vnitur eccleſia patronata.*

Iuſpatronatus quando amittatur ſine Patroni delicto.

C A P. I.

1 IVſpatronatus aliquando amittitur, & patronus iurep.priuatus remanet abſque ſuo delicto, & culpa ſua,prout tradit *Lelius Zecchius de benef.& penſ.c.12.n.48* quod pluribus modis contingere poteſt.
2 Primo igitur modo patronus iuſpatronatus amittit abſq. ſuo delicto,videlicet,ſi deſtruatur eccleſia,ſi ibi,

vel alibi ab alio reædificetur, *Ludouiſius qui fuit Gregor.*
3 *XV.fel.rec.dec.405.n.1.& ibi annot.* niſi fieret reædifica-
tio ex cæmentis dirutæ eccleſiæ,quia tunc ambo erunt
patroni,vide in *Nolana Beneficij 19.Ianuarij 1594. cor.*
Card. Arigon. idem erit ſi duos fuerit conſumpta, nam
redotans ratione dotationis fit patronus, vt dixi ſup.
lib.2.c.5.*Rocc.de Cur.de iurep.ver.conſtruxit,q.8.n.13.*
4 Et eſt notandum,quod patronus tenetur reædificare
in totum dirutam eccleſiam,ſi eius iuſpat.velit de no-
uo acquirere, & qui tenetur ad eccleſiæ parochialis
reparationem tenetur etiam ad reparationem domus
parochi, & ſi vnus ex patronis in reædificatione non
concurrit,& non acquirit iuſp. nec antiquum ius con-
ſeruabit,ſed compatronis accreſcet,& volente patro-
5 no dirutam eccleſiam reædificare,nõ admittitur ex-
traneus ad eam reædificandam,& de his vide *Card.Tu-*
ſcum pract.concl.iur. lit.I.concl.620.n.4.
6 Secundo amittitur iuſpat.quãdo cauſa,propter quã
quis erat patronus,perempta eſt. *Paulus de Citad.de iu-*
rep.p.3.in prima cauſa acquirend.iuſp.q.36.Lamb.de iure.
pat.lib.3.q.7.art.1
7 Tertio amittitur iuſpatronatus, ſi Papa in totum au-
ferat illud,& ſupprimat,quod á ſolo Papa fieri poteſt,
Lamb.vbi ſup.d.q.7.art.6.& ratio eſt,quia patronus ha-
bet iuſpat.ex gratia,*c.3.de iurepat.vide Fel.in c.qua in*
eccleſiarum,col.14.de conſtit.
8 Quarto amittitur iuſpatronatus, ſi eccleſia patrona-
ta libertatem acquiſiuit per non vſum præſentationis,
quia patroni non præſentarunt, *Abbas conſ.106.lib.2,*
col.penult.facit textus in c.de quarta, vbi Innoc.notat. de
praſcrip.& præſcriptionis tempus illud ſufficiet, quod
requiritur ad præſcribendum contra laicum, idemque
eſt,ſi laicus contra laicum præſcribat iuſp.alicuius ec-
cleſiæ patronatæ,illud tamen non procedit, quando
9 talis non vſus prouenit ex eo quod caſus vacationis
non euenerit,etiam per centum annos,vel ſi euenerit,
Papa contulit derogandò iuriſpatronatus,vide *Firma-*
num in tract.de Epiſcopo p.3.q.23.& Cardin.Tuſcum vbi
ſup.n.6.Card.Seraph.dec.1367.
10 Quia clarum eſt, aliquando homines ſuperuixiſſe
etiam vltra centum annos, prout refert *Card.Baronius*
annal.eccleſiaſ.tom.1.anno Domini 79.fol.762. qui refert
hęc centum viginti annos Parmæ tres edidere,Brizeli,
vnum centum viginti quinque, Parmæ duos centum
triginta, Placentiæ vnum centum trigintaunum
Fauentiæ fuit mulier centum trigintaduos annos ha-
bens Bononiæ L. Terentius Marci filius Arimini vero
Marcus Aponius centum,& quinquaginta. Tertaia
centum triginta ſeptem, circa Placentiam in collib.
oppidum eſt Velleiatium,in quo centum, & decem
annos ſex detulere,quatuor centenos vicenos, vnum
cẽtum quadraginta, & in regione octaua Italiæ cen-
tum annorum cenſi ſunt homines 54. centeni denum
homines 57.centenum vicenum quinum homines duo
centum tricenum quinum,aut ſeptenum totidem,cen-
tenum quadragenum homines tres,hæc ex Plinio.
11 Quinto amittitur iuſp.ſi patronus illud cadat,donet
uel alteri renũciet cũ Epiſcopi cõſẽſu,uel ſi ipſimet ec-
cleſiæ illud cedat *c.vnico de iurep.lib.6,* de quib. modis
trãsferendi,& ſic amittendi iuſp.dixi ſup.pluribus in
locis, non amittitur tamen iuſpat. ex decreto facto ab
Epiſcopo,vel uiſitatore,quod quilibet doceat de ſuo
iurep.infra certum tempus ſub pœna priuationis,niſi
iuſp.competat ex priuilegio *ad not.per Anch.conſ.60.&*
Fel.in c.licet helli. de ſimon.& fuit dictum in Comen. Ca-
pellaniæ 5.Iulij 1593.coram Penia.
12 Sexto amittitur iuſpat. quando patronus patitur,
& permittit,quod eccleſia non collegiata, fiat colle-

giata ſine aliqua reſeruatione ſui iuris, quia tunc non habet auctoritatem, nec ius preſentandi principalem rectorem in tali eccleſia, *per gl. in c. nobis verb. cappella, de iurep. Paul. de Citad, vbi ſup. p. 3. p. tit. 14. n. 3. Maſſob. in praxi hab. conc. ad vac. par. eccl. preſud. 7. dub. 5. n. 5. et preſud. 2. dub. 5.*

13 Septimo amittitur iuſpat. quando patronus ſine aliqua ſui iuris reſeruatione permittit, & patitur eccleſiã patronatam vniri. *Lambertin. vbi ſupradict. quæſtion. 7. art. 10.*

14 Octauo ceſſat iuſpat. per lineæ extinctionem, quamuis enim de ſui natura tranſeat ad hæredes, nulla etiam hæredum mentione facta in reſeruationem iuriſp. vt concludunt communiter *Doct. in c. 1. de iurep.* attamen ſi
15 fundator reſeruauit ſibi iuſpat. cum aliqua qualitate, quæ demonſtret voluiſſe iuſp. durare tempore ſuo, preſertim ſi addita ſit dictio taxatiua, tunc perſonam fundatoris non egreditur, late *Moneta de commut. vlt. vol. c. 11. n. 134.* & dixi ſupra pluribus in locis.

16 Nono amittitur, & ceſſat iuſp. ſi patronus decedat ſine hærede, nã tunc eccleſia remanet libera, eiq. Epiſcopus liberè prouidet. *Lambert. vbi ſup. lib. 1. par. 2. q. 2. art. 40.*

17 Eſt tamen notandum, quod in praxi (quamuis eccleſia libera non ſit vnienda eccleſiæ patronatæ) vidi ſeruari, quando eccleſia patronata, & eccleſia libera ex aliqua neceſſitate, ſeu vtilitate ad inuicem vniuntur ab Ordinario cum patroni conſenſu, & facultates eccleſiarum vnitarum ſunt quales, pro vna vice confert Ordinarius, pro alia vice patronus preſentat, ita contingit in plebania S. Iuliæ de Caprona Piſanæ diæceſis, quæ eſt liberæ collationis, eique non habenti reditas ſufficientes fuit annexa, & vnita vicina eccleſiæ S. Martini de Ceriſpignano eiuſdem diæceſis iuriſpatronatus hæredem Domini Leonis de Cambinis, nam pro vna vice præuio concurſus confert Illuſtr. D. Archiepiſc. Piſanus, pro alia vice prędicti heredes rectorem preſentant, & ſic alternatim proceditur, & circa prædicta uideas *Lamb. d. lib. 3. q. 7.* per omnes articulos d. quęſtionis.

Et quod ſupra dictum eſt amitti iuſp. per non uſum, & eccleſiam fieri liberam, illud procedit, ſi fuerit factus aliquis actus poſitiuum de directo contrarius ſeruituti, *arg. l. hac autem, & ibi Doct. ff. de ſeru. vrb. præd. Rot. dec. 109. n. 8. & ſeq. p. 2. diuerſ. & fuit dictum in Imol. Iuriſp. 26. Martij, 1595. coram Card. Pamphilio*, item requiritur intentio conferentis iure libertatis, & animo eam acquirẽdi, quæ neceſſaria ſunt pro præſcriptione ad acquirendum ſtatum libertatis, *d. dec. 109. nu. 11. & fuit dictum in Papien. Archipresbyt. 9. Aprilis 1601. coram Car. Pamphilio.* item requiritur ſcientia, & patientia patronorum credentium ius preſentandi ad ſe non ſpectare: uel uolentes præſentare non fuerunt admiſſi, *Ripa in c. cum eccleſia Sutrina n. 64. de cauſ. poſſ. & prop. Calder. conſ. 15. de iurep. d. dec. 109. n. 11.* & in d. *Papien. Archipræsb.* item requiritur tempus neceſſarium ad preſcribendum, quod eſt 40. ann. *Salicet. in l. 2. nu. 10. C. de ſeruit. & aqua*, & fuit dictum in *Romana Capellaniæ 12. Iunij 1589 coram Card. Pamphilio*, vide in *Placentin. parochia 12. Maij 1588. coram Bubalo, in Barchin. vnionis 5. Decembr. 1597. coram Gipſio.* Eccleſia tamen non acquiſiuit libertatem, quando prouiſiones factæ ſunt à Papa cum derogatione iuriſp. in totum, uel pro medietate, quia per illas preſupponitur, & præſeruatur iuſp. & excludit intentionem acquirendi libertatem, *Lamb. de iurep. lib. 3. q. 7. art. 7. n. 5. Caſſad. dec. 20. n. 2. de conceſſ. preb.* & fuit dictum in d. *Papien. Archipræsb.*

S V M M A R I V M.

1 *Patronus aliquando ex proprio delicto perdit iuſp.*
2 *Patronus vendens iuſp. eo priuatur.*
3 *Et ſi ſcienter prẹſentet indignum.*
4 *Patronus ingratus eccleſię perdit iuſp.*
5 *Patronus ſi in hæreſi labatur perdit iuſp. &c.*
6 *Idem eſt in receptatoribus, & defenſoribus hæreticorum, ſchiſmaticis, &c.*
7 *Patronus reus læſę maieſtatis perdit iuſp.*
8 *Et ſi ſit proditor patrię.*
9 *Patronus perdit iuſp. ſi rectorem beneficii patronati occidat.*
10 *Et ius deuoluitur, ad eccleſiam, cui facta eſt iniuria.*
11 *Niſi patronus id faceret ad ſui defenſionem neceſſariam.*
12 *Patronus occidens Epiſcopum perdit iuſp.*
13 *Patronus ſe ingerens in recollectione fructuum beneficii patronati perdit iuſp.*
14 *Præſentatus ante inſtitutionem ſe ingerens in recollectione fructuum cadit a iure ſuo.*
15 *Et perdit ius petendi inſtitutionem.*
16 *Iuſp. amittitur per ſententiam iudicis eccleſiaſtici competentis.*
17 *Iuſp. amittitur per confiſcationem omnium bonorum.*
18 *Et numquid a iudice eccleſiaſtico, vel ſæculari.*
19 *Iudex eccleſiaſticus procedit contra patronum ſuper priuatione iuriſp.*
20 *Iudex laicus non poteſt confiſcare iuſp.*
21 *Et idem eſt ſi faciat bonorum confiſcationem cum mentione iuriſp.*
22 *Idemque eſt, ſi non faciat mẽtionem iuriſp.*
23 *Patrono priuato iurep. eccleſia fit libera.*
24 *Iuſp. an tranſeat in fiſcum publicatis bonis patroni.*
25 *Aliqui tenent nunc iuſp. tranſire in fiſcum.*
26 *Quia tranſit cum uniuerſitate.*
27 *Iuſpa. non tranſit in fiſcum ex publicatione bonorum patroni.*
28 *Quia ſi tranſiret in fiſcum, eſſet id præiudicium eccleſiæ.*
29 *Iuſp. familiare non tranſit extra familiam.*
30 *Iuſp. hæreditarium tranſit in hæredem vt hæredem.*
31 *Iuſp. ſtet penes delinquentem donec a iudice eccleſiaſtico priuetur.*

uſpatronatus quando amittatur ex patroni delicto.

CAP. II.

1 PAtronus aliquando ex proprio delicto iuſp. amittit, quod accidit pluribus modis, &
2 Primo, ſi patronus uendat iuſpatronatus, quod uendi non poteſt, *c. de iure, de iurepat.* tunc enim vendens iuſpatron. amittit, & emens amittit pretium, quod ipſi eccleſiæ datur, & eccleſia ipſa fit libera, *c. quia clerici, de iurep.*
3 Secundo, patronus ſcienter præſentans indignum, pro illa uice perdit ius prẹſentandi, ut dixi ſup. plurib. in locis.
4 Tertio, patronus ingratus eccleſiæ perdit iuſpatronatus, ita *Surd. in tract. de alim. tit. 7. q. 32. n. 9. & 10. & q. 38. nu. 2.*
5 Quarto, ſi patronus in hæreſim labatur ad *tex. in cap. cum ſecundum, de hæret. lib. 6.* perdit iuſpatronatus, cum tunc ipſo facto omnia eius bona eccleſiæ ſint applicata, & ſi ad fidem reuertatur, illud recuperat, *Abb. in c. quia diligentia, de elect.*
6 Quod etiam procedit in receptatoribus, & defen-

ſoribus hæreticorum,in ſchiſmaticis, apoſtatis & ex-
communicatis inſordeſcentibus in excommunicatio-
ne maiori per annum quando cenſentur vt hæretici,
*Mareſcott.va.reſol.lib.1.c.83.n.13.& 14. Prax. Archiep.
Leonis c.21.de iurep.n.31.Moneta de commut.vlt.vol.c.11.
n.158.& ſeq.*

7 Quinto,ſi patronus committat crimen læſæ maieſta-
ſtatis humanæ, *Abb.in c.cum laici de iurep.* vbicumque
enim patronus commiſit crimen, per quod priuatur à
iure vel ab homine omnibus bonis, eo caſu ſemper
perdit iuſpatronatus, *Abb.in d.c.quia diligentia,in fine,
Lamb.de iurep.lib.3.q.8.art.5.*

8 Sexto ſi patronus ſit proditor patriæ,tunc enim pri-
uatur iurepatronatus ad ea,quę dicuntur in *clem.ne in
agro §.quia uero,de ſtatu monach.*

9 Septimò,patronus perdit iuſpatronatus,ſi ipſe, vel
alius pro eo rectorem beneficij patronati occidit, vel
mutilet,*c.in quibuſdam,§.ſacri,de pęnis*, & ius deuolui-
tur ad eccleſiam,cui facta eſt iniuria, & ne minus vin-
dictæ,quam exceſſus memoria protegetur, vſque ad
quartam generationem per lineam directam poſteri-
10 tates talium in clericorum collegium admitti, neque
in domibus regularibus alicuius prælationis honorem
aſſequi poſſunt, donec cum eis miſericorditer fuerit
diſpenſatum, vt habetur in d. *§.ſacri,& ibi gl.in verbo,
prorſus amitat,& ibi Abb.n.2.* niſi patronus id facere
ad ſui neceſſariam defenſionem vim vi repellendo cũ
11 moderamine inculpatę tutelę;*gl.in d.§.ſacri,verbo,prę-
ſumpſerit,*vel ſi alter mortem euitare non poſſet, *clem.
12 ſi furioſus,de homic.*idem eſt,ſi patronus occidat,capiat
vel banniat Epiſcopum,*c.ad aures,de pœnis, clem.1.de
pœnis,vel Cardinalem,c.fœlicis,in prin.de pęnis,lib.6.*

13 Octauo, patronus ſe ingerens in perceptione fru-
ctuum beneficij patronati,aut ipſius bona vſurpans,
ſtatim ipſo iurepatronatus priuatus eſt,& eſt excom-
municatus,ita habetur *Conc.Trid.ſeſſ.22.c.11. de ref. in
verſ.quod ſi eiuſdem eccleſiæ.& ſeſſ.25.de ref.c.9. in verſ.
patroni autem beneficiorum,vide Praxim Archiep. Leon.
vbi ſup.d.n.31.*

14 Accedit etiam,nam præſentatus lite pendente, ſeu
ante inſtitutionem ingerens ſe in recollectione fru-
ctuum beneficij, ad cuius regimen fuit præſentatus à
iure ſuo cadit, & collitiganti tribuitur, *clem.vnica,de
ſequeſt.poſſeſſ.& fruct.Rebuff.in ſua praxi benefic.titul.de
ſubrogationibus n.8.Quaranta in ſumma Bullarij, in verbo
beneficiorum poſſeſſio,& Creſc.dec.6.de iurep.* qui omnes
concludunt,*tex.in c.auaritia,de elect.lib.6.* & procedere
15 etiam in omnibus beneficijs, & ideo ſi præſentatus ſe
ingerat per ſe,vel per alium in totum, ſeu in partem
ipſe iure amittit ius petendi inſtitutionem, *Card.Man-
tica dec.261.n.2.& Card.Seraph.dec.598.n.1.*

16 Nono,amittitur iuſpatronatus per ſententiam iudi-
cis eccleſiaſtici competentis,veluti quando eſt lis in-
ter aliquos ſuper iurepatronatus alicuius beneficij, &
factis legitimis probationibus Iudex pronunciet iuſp.
ad vnum pertinere excluſo altero, quia talis excluſus
remanet dicto iurepat.priuatus; ſecus ſi in contuma-
ciam,vel non legitimè citatus priuatus fuiſſet, quia
tunc ſententia nulla,eſt,& inualida,vide *Lamb.vbi ſup.
d.lib.3.q.8.*per omnes articulos d.q. vide de his modis
Zecchinum de benef.& penſ.c.12.n.48.

17 Decimo,amittitur iuſp.per confirmationem omniũ
bonorum auctoritate iudicis eccleſiaſtici facta m.
Praxis Archiep. Leon.vbi ſup.n.36.

18 Dubium autem inter Doctores,numquid patronus
propter delictum priuetur iurep. Iudice eccleſiaſtico,
vel à Iudice ſæculari,ideo ad faciliorem declarationẽ
conſtituuntur caſus infraſcriptis.

19 Primus eſt, quando Iudex eccleſiaſticus procedit
Viuian.de Iurepatr.

contra patronum ſuper priuationẽ iuriſp. principali-
ter,& id facere poteſt, *d.c.in quibuſdam,* idem eſt ſi
procederet contra patronum ſuper alio delicto,ſuper
quo includatur etiam priuatio iuriſp.

20 Secundus eſt quando iudex laicus vult per ſuã ſen-
tentiam confiſcare iuſp.dũtaxat,& tunc talis iudicis ſen-
tentia non tenet ſuper hoc *gl.in c.filiis,19.q.7.in verbo
propinquis.*

21 Tertius eſt caſus,quando Iudex laicus facit per ſuã
ſententiam omnium bonorum patroni publicationem
cum ſpeciali iuriſp.mentione, & tunc huiuſmodi ſen-
tentia non valet. *Abb.in c.quanto,col.pen.de iud.*

22 Quartus eſt caſus, quando iudex laicus ob patroni
delictum facit omnium bonorum eiuſdem publicatio-
nem ſine aliqua iuriſpatronatus mentione,& tunc nõ
includitur iuſpatronat. ſed Epiſcopus poteſt ſe infor-
mare ſummariè, ipſumque patronum priuare, ita pro-
cedit dictum Butrii *in clem.paſtoralis de re iudicata.*& ex
23 publicatione facta per Iudicem laicum ex delicto cõ-
miſſo patrono contra eccleſiam, patronus priuatus
remanet iurepat.ex diſpoſitione,& eccleſia patronata
ſit libera.

24 Quintus eſt caſus, quando Iudex laicus publicat
omnia bona patroni propter eius delictum, & Epiſco-
pus non procedit contra patronum, neque eumdem
priuat iurepatronatus,& tunc cum vniuerſitate publi-
cata,in qua adeſt iuriſpatronatus, an iuſpatron. tran-
ſeat in fiſcum,vide Felin.*in c.quanto,num.3.de iudic.&
Card.in clem.plures,n.8.de iurepatr.*dicit tranſire in fiſ-
cum cum tranſeat in hæredem extraneum, & in praxi
25 vidi in tali caſu de facto vna cum vniuerſitate publi-
cata tranſire iuſpatronatus in fiſcum,qui fiſcus adue-
niente vacatione vice patroni rectorem præſentat,&
probatus d.iuſpat.tamquam proueniens ex perſona
banniti.

26 Tranſit autem cum vniuerſitate, quæ ſine alia ex-
preſſione contineat in ſe iura vniuerſitatis,vt villa vel
caſtrum,*Rocch.de Curt.de iurepat.verbo,ipſe,vel is,à quo
q.29.num.41 Lambert.de iurepat.lib.4.q.8.ſeu 5.art.1.&*
17.& declarat *Garcia de benef.p.5.c.9.n.32.* de qua
re pertractat *Clarus receptar.ſentent.§.vltim.q.78.Moli-
na de primogen.lib.1.c.24.n.26.Dec.in tract.crim.lib. 5.
c.44.num.44. Surdus de alimentis t.6.quæſt. 22.num. 28.
Azor.inſtit. moral.p. 1. lib.8.c.12. q.6. Farinacc.in praxi
crim.tit.de delictis,& pęnis,par.1.quæſt.23.num.131.& in
tract.de hæreſi,q.190.§.1.n.23.Sanchez,in pręcepta deca-
logi,lib.2.19. Auguſt.Barb.de offic.& poteſt. Epiſcop.p.3.
alleg.71.n.45.Garc.d.c.9.a n.25.*

27 Quod autem nunquam iuriſpat. tranſeat in fiſcum,
ſed eccleſia patronata tunc remaneat libera, tenent,&
ſequuntur *Praxis Archiepiſcop.Leon.d.c.21.n.36.& Mo-
neta alios deducens de commut.vlt.vol.c.11.n.164.& ſeq.
verſ.ego ſanè,*ea ratione, quia ſi iuſpat. tranſire in fi-
ſcum,talis tranſlatio eſſet præiudicialis eccleſiæ,in cu-
ius fauorem deficientibus ſucceſſorib.fundatoris extin-
guitur iuſp.& remanet beneficium liberum,& *Rocch.de
Curte,vbi ſup.n.66.*dicit hanc opinionem eſſe æquiorem
quod ſi tranſirent in fiſcum, periret ſpes libertatis be-
neficij,quia fiſcus nunquam moritur.

28 Item quia ſi iuſpatronatus eſt familiare non tranſit
ad alios extra familiam ergo neque in fiſcum, ſi eſt
hæreditarium tranſit in hæredem, vt hæredem, adeo,
vt ſi quis non ſit hæres, in eum non tranſit iuſpatr. ſed
quando bona banniti publicatur, & fiſco incorporan-
tur non tranſeunt in fiſcum vt hæredem, quia vt plu-
rimum bannitus viuit, & viuentis non datur hæres,er-
go neq.in fiſcum poteſt tranſire iuſpat. cum fiſcus no
ſit hęres,& quod iuſpàt.in non contineatur in confiſ-
catione bonorum,& quod iudex laicus nõ poſſit iuſp-

confiſcare ſed quod remaneat penes delinquentem, donec eo per iudicem eccleſiaſticum priuetur tam quam indignus probat *Molina vbi ſup.n.25.& ſeq. Auguſt.Barboſa in collect.ad c.vrgentis,num. 21. de hereticis Reuerendiſſ.D.Antonius Riccinlus Epiſcopus Belicaſtrenſ. Viceſgerens in ſuo doctiſſimo tract.de iure perſonarum &c. lib. 5. cap. 33.*& fuit dictum in *Agaten.iuriſpatr.4.Maij 1602.coram Eminent.D.Card.Pamphilio*, & quoad prædicta quid ſit dicendum in materia confiſcationis reſpectu iuriſpatronatus videnda ſunt ea quę fuerunt decila *Lucana iuriſpatronatus,27.April.1065.coram Reuerendiſſ.D.Coccino Decano*, quæ in calce operis eſt deciſ. 105.& in eadem coram eodem,12.*Iunij*,1606. quæ in calce eſt deciſ. 106. & in eadem coram eodem 8. *Iunij* 1607. quę in calce operis eſt deciſ. 107. in quibus deciſionibus, elegantiſſimè reſoluuntur pertinentia ad talem materiam.

SVMMARIVM.

1 *Clericus beneficiatus ad quidquid teneatur ratione beneficij.*
2 *Clericus beneficiatus tenetur incidere habitu, & tonſura clericali,*
3 *Et tenetur veſtes clericales deferre.*
4 *Conſtitutio Sixti V.ſuper declaratione habitus clericalis.*
5 *Et ſi ex iuſta cauſa habitum non deferat,excuſatur.*
6 *Vel ſi non deferat ex paupertate.*
7 *Vel ſi non deferat pro vna vice.*
8 *Vel cauſa infirmitatis.*
9 *Vel ratione itineris.*
10 *Clericales veſtres qua.*
11 *Clericis certarum veſtium vſus interdictus.*
12 *Clericales veſtes ex vſu,& conſuetudine inducuntur.*
13 *Et attendenda eſt conſuetudo clericorum.*
14 *Penſionarij quando non teneantur deferre habitum clericalem.*
15 *Et milites,& alij ex priuilegio penſionem habentes.*
16 *Clericus beneficiatus tenetur cum tonſura,& corona incedere.*
17 *S.Petrus quare capite detenſo incederet.*
18 *Clericus non deferens tonſuram, vel habitum quando peccat.*
19 *Clericalium veſtium color quis.*
20 *Clerici veſtes nigras deferre debent.*
21 *Clericus beneficiatus tenetur eos ordines recipere,quos ratione beneficij accipere tenetur.*
22 *Cui non currit tempus,donec litigat ſuper beneficio.*
23 *Prouiſi de parochialibus,ſeu canonicatibus tenetur facere fidei profeſſionem.*
24 *Et etiam Epiſcopi qui iuramentum fidelitatis præſtant.*
25 *Doctorandi,concionatores, confeſſarij & alij tenentur facere fidei profeſſionem.*
26 *Canonicus faciens fidei profeſſionem in Capitulo,in quo ſit Vicarius,ſatisfacit.*
27 *Fidei profeſſio poteſt fieri per procuratorem.*
28 *Fidei profeſſio facta præſumitur ex decenali collatione.*
29 *Clericus obligatus non facit fructus ſuos ſi fidei profeſſionem non fecerit.*
30 *Lucratur tamen diſtributiones quotidianas.*
31 *Poſſeſſio tamen ei non ſuffragatur quoad dd. fructus.*
32 *Nec poteſt licite dd. fructus retinere, ſed tenetur reſtituere.*
33 *Et fructus prædicti ſunt diſtribuendi in pios vſus.*
34 *Et ſi fructus ſint ex menſa Capituli, ſpectant ad Capitulum.*
35 *Clericus beneficiatus tenetur recitare Diuinum officium quotidie.*
36 *Diuinum officium in quibus conſiſtat.*
37 *Horę canonicæ quare ſint ſeptem.*
38 *Diuini officii recitatio eſt de præcepto.*
39 *Quoad clericos ſacris ordinibus initiatos, vel beneficiatos.*
40 *Clericus vnum vel plura habens beneficia, vnicum Diuinum officium recitare tenetur.*
41 *Clerici non recitantes Diuinum officium ad quid teneantur & quando peccent.*
42 *Conſtitutio Pii V.ſuper amiſſione fructuum non recitantium officium.*
43 *Clericus habens tenue beneficium tenetur recitare officium.*
44 *Clericus habens titulum beneficii,cuius fructus alteri ſint reſeruati,tenetur officium recitare.*
45 *Coadiutor non tenetur recitare officium.*
46 *Habens titulum tantum beneficii non habentis reſidentiam tenetur recitare officium.*
47 *Commendam beneficii habens, tenetur officium recitare.*
48 *Habens plura beneficia tenetur vnum officium recitare.*
49 *Habens beneficium,et penſionem ſatisfacit dicendo unum officium.*
50 *Habens plura beneficia, ſi omittat officium vnius diei, vnum peccatum committit.*
51 *Quia ratione omnium vna reſultat obligatio.*
52 *Quod eſt verum etiamſi beneficio habeat ordinem ſacrum.*
53 *Obligatio recitandi officium eſt religionis ex pręcepto.*
54 *Horas ſeptem ommitens vnum pecatum committit.*
55 *Clericus tenetur officium recitare ſecundum Breuiarium Romanum,alias peccat mortaliter.*
56 *Et eſt recitandum officium Sanctorum diœceſis.*
57 *Et ſi dicat vnum officium pro alio ſatisfacit.*
58 *Diuinum officium quomodo ſit recitandum.*
59 *Oratio eſt oris actio.*
60 *Oratio generaliter ſumpta continent omnem actum contemplandi,meditandi,& laudandi Deum.*
61 *S.Cypriani de oratione ſermo.*
62 *Hora orandi quę.*
63 *Geſtus in orando quis.*
64 *Oratio vbique fieri poteſt.*
65 *Et in loco honeſto.*
66 *Beneficiatus quando publice teneatur recitare diuinum officium.*
67 *Epiſcopus debet reſidere,& officium recitare.*
68 *Hora canonica integre ſunt recitanda.*
69 *Officii diuini recitatio alternatim ſufficit.*
70 *Penitens pro ſatisfactione ſatisfacit recitando alternatim.*
71 *Roſarium B.M.V.alternatim recitare poteſt.*
72 *Modus recitandi Diuinum officium quis.*
73 *Officium* Diuinum *debet recitari voce clara.*
74 *Canonici,& alii habentes dignitatem an teneantur pſallere in choro.*
75 *Et concluſio eſt affirmatiua.*
76 *Quamuis alii dicant aſſiſtentiam ſufficere ad lucranda diſtributiones.*
77 *Et excuſantur ſi adſit contra conſuetudo.*
78 *Quæ tamen à Conc.Trid.ſublata videtur.*
79 *Et alii dicunt eos nō teneri dum cantantur cantu figurato.*
80 *Eccleſię Piſanæ vſus laudabilis in recitatione Diuini officii.*
81 *Canonici celebrantes miſſas priuatas tempore officii non lucrantur diſtributiones.*
82 *Niſi id faciant iuſſu ſuperioris.*
83 *Sed contrarium ſeruatur de conſuetudine.*
84 *Clericus Beneficiatus quibus cauſis excuſetur a recitatione officii.*
85 *Et excuſatur ratione infirmitatis.*
86 *Ob cæcitatem.*

87 *In-*

87 Infirmus lucratur diſtributiones quotidianas.
88 Infirmus quis dicatur arbitrio iudici remittitur.
89 Stylus eccleſiæ Piſanę quod Canonicos infirmos.
90 Clericus ex Papa diſpenſatione excuſatur à recitatione officii.
91 Vel ex occupatione maioris negocij.
92 Vel ob defectu Breuiarij.
93 Et ex aliis cauſis.
94 Oratio deuota ante, & poſt officium.
95 Clericus beneficiatus tenetur.
96 Non tamen in ſimplici beneficio.
97 Patriarcha, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & ſim. tenentur reſidere.
98 Item Decani, & alii dignitatem habentes. &
99 Canonici cathedralium, & collegiatarum eccleſiarum.
100 Beneficia quæ reſidentiam requirant.
101 Patriarchæ, Epiſcopi, & ſim. quo iure reſidere tenentur.
102 Epiſcopi quando abeſſe poſſunt ab eccleſijs, & per quantum tempus.
103 Et ſi vltra abſint, peccant, & non faciunt fructus ſuos.
104 Parochus reſidere tenetur.
105 Parochus quare ſit dictus.
106 Parochi quoad & ethnicos qui dicebantur.
107 Parochia quaſi curæ partitio.
108 Parochiales eccleſia certum populum habere debet.
109 Parochus non reſidens peccat, & fructus ſuos non facit.
110 Et quando poſſit beneficiis priuari.
111 Et ad priuationem requiritur abſentia ſex menſium.
112 Parochus quando ab eccleſia abeſſe poſſit.
113 Et non excuſatur à reſidentia ob ſeruitium Epiſcopi.
114 Non excuſatur ſi habeat coadiutorem.
115 Parochus finem curæ animarum animaduertat.
119 Canonici, & dignitatem habentes tenentur reſidere, & vltra tres menſes abeſſe non poſſunt.
117 Abbates, & Priores tenetur reſidere.
118 Commendatarius monaſterii habentis cura animarum reſidere tenetur.
116 Habens duas dignitates, uel Canonicatus, in digniori reſidere tenentur.
120 Beneficiati habentes diſtributiones quotidianas tenentur reſidere.
121 Neque à d. reſidentia excuſat conſuetudo.
122 Abſentia trium menſium Canonicis, & alijs ſine cauſa permittitur.
123 Et tunc non lucrantur quotidianas diſtributiones.
124 Coadiutus, & coadiutor poſſunt abeſſe per tres menſes.
125 Et ſi abſint vltra tres menſes, quas pœnas incurrant.
126 Abſentes pluribus in caſibus habentur pro præſentibus.
127 Abſens tempore peſtis præſens reputatur.
128 Ita etiam infirmus.
129 Dummodo is infirmus dum erat ſanus eſſet ſolitus reſidere.
130 Infirmus ad balnea tens præſens reputatur.
131 Senex quando pro præſente habeatur.
132 Et obſes datus ab eccleſia.
133 Abſens ob neceſſitatem, vel vtilitatem eccleſiæ præſens reputatur.
134 Inquiſitor hæreticæ prauitatis ſi ſit canonicus, abſens lucratur diſtributiones.
135 Ita, & conſultor S. Officii.
136 Et iniuſtè excommunicatus pro defenſione ſuæ eccleſiæ.
137 Idem eſt in clerico in iuſtitiæ ſuſpenſio.
138 Polluta, ſeu interdicta eccleſia beneficiatus lucratur diſtributiones.
139 Et idem eſt in clerico iniuſte interdicto.
149 Auditor Rotæ Rom. ſi canonicatus ſit ſemper præſens reputatur.
141 Idem eſt in collectore generali Cameræ.
142 Et idem eſt in viſitatore.
143 Et in præſente conſilio generali.
144 Idem in Canoniſta, vel Theologo concilio interueniente nomine capituli.
145 Examinator ſynodalis ſtans in examine præſens in choro reputatus.
146 Canonicus ab Epiſcopo miſſus ad viſitanda limina Apoſtolorum præſens reputatur.
147 Idem eſt in Canonico pœnitentiario.
148 Idem in eo, qui exercet curam animarum eccleſia in qua eſt canonicus.
149 Idem in canonico facto vicario Capituli ſede vacante.
150 Idem in Canonico exiſtente in ſeruitio Epiſcopi. viſitatione, & ſim.
151 Abſens ex Papa priuilegio præſens cenſetur.
152 Vincentius Mazzolinus primus lector Parmę.
153 Canonicus Theologus ea die qua legit pręſens reputatur.
154 Canonicus abſens ratione ſtudii cenſetur præſens.
155 Sede non lucratur quotidianas diſtributiones.
156 Quid in prauentibus incertis, & quotidianis.
157 Piſana eccleſia conſuetudo circa abſentes ratione ſtudii
158 Capitulum an poſſit ſtatuere ſuper diſtributiones quotidianas.
159 Et an poſſit remittere diſtributiones amiſſas.
160 Signia eccleſiæ cōſuetudo, qua abſens præſens reputatur
161 Pœna habentium dignitatem, ſeu canonicatum non reſidentium quæ.
162 Fructus abſentium eccleſiæ applicantur.
163 Et Epiſcopus poteſt d. pœnam minuere non in totum.
164 Diſtributiones abſentium applicantur ſeruientibus.
165 Et ſi Epiſcopus taceat, an abſens faciat fructus ſuos.
166 Abeſentes vltra tres menſes peccant mortaliter.
167 Reſidere qui excuſentur, & quare.
168 Rector beneficii ſimplicis ad quid teneatur.
169 Clericus beneficiatus tenetur iura, & bona beneficii tueri.
170 Bona eccleſiæ, quando concedi poſſint in emphiteuſim.
171 Et vſus Tudertinæ diœc. circa hoc.
172 Clericorum peccata quoad beneficia quæ.
173 Clericus tenetur honeſtè & laudabiliter viuere.
174 Clericus quæ curare debeat.
175 S. Bernardi hortatio.
176 Clericum genus electum, regale ſacerdotium.
177 Chriſti actio eſt noſtra inſtructio.
178 Sacerdos frequenter miſſam celebrare debet.
179 Sacerdotis officium in quo verſetur.
180 Clerici temperantia in victu.
182 Clericus ſit Sacræ Scripturæ ſtudio deditus.
181 Clericus modeſtiam ſeruet.
183 S. Gregorii dictum mirabile.
184 Conciliariis omnes opus habent.
185 Clericus terrena contemnat.
186 Clerici ſunt diſpenſatores redituum. eccleſiaſticorum.
187 Decretum S. Conc. Trid. circa vitam clericorum.
188 Clericus debet eſſe ſal terræ.
189 B. Maria Virgo mater miſericordię.
190 Sanctorum tutela à clericis eſt implorands.
191 Clerici mercedem a Deo conſequenter in cęlo.

Clericus beneficiatus reſpectu beneficij ad teneatur.

CAP. III.
& Vltimum.

Clericus Beneficiatus ratione benefici. tenetur ad habitum clericalem deferrendum, ad officium
1 Diuinum perſoluendū, & adreſidentium, ſeu inſeruiendum

dum beneficio,& per conſequens ad ſeruandum vitam & honeſtatem clericalem.

1 Primo ergo, clericus beneficiatus in habitu, & tonſura clericali incedere tenetur, ſicut etiam tenetur clericus in ſacris ordinibus conſtitutus ita habetur in *Conc. Trid.ſeſſ.23.de ref.c.6.* & tenetur veſtes clericales deferre tam interius, quam exterius *Steph. Gratian. diſcept. forenſ.c.229.n.20.*& hodie extat conſtitutio Sixti V.de habitu,& tonſura per clericos, ſeu milites beneficia, vel penſiones obtinentes deferendis, & de penis contra inobedientes inflictis publicata Romæ die 18. Ianuarij,1589.incipiente, *Cum ſacroſancta* relata à *Quaranta in ſumma Bullarij in verbo,habitus clericali in princ.* & habetur in nouo *Bullario tom.2.fol.653.*quod ſi clericus ex iuſta cauſa timoris habitum non deferret excuſaretur.*c.clerici, de vit.& hon. cler.* vel ſi non deferret ratione paupertatis,*Imola in clem.1.nu.9.de vit.& hon. cler.* vel ſi non deferret pro vnica vice tantum. *Farinac. in prax.crim.tit.de inquiſit.quæſt.8.n.68.*vel ſi non poſſet propter infirmitatem deferre tonſuram. *Cappella Tholoſana dec.103.*vel ſi non domui ſuæ, & in occulto habitum dimitteret.*Vgolinus de off.& pot.Epiſc.c. 12.n. 3. §.6. Aug. Barboſa de off.& pot.Epiſc.p.2.alleg.9.num. 29.* vel ſi non deferret ratione itineris,ſeu peregrinationis propter quam licitum eſt clericis habere veſtes breuiores.*c.Epiſcopi.21.quæſ.4.Bellet.diſquiſit.cler.p.1.tit. de diſciplina clericali.§.16.n.15.& 16.*

10 Dubium tamen eſt quæ veſtes ſint clericis congruẽtes,& verè clericales,cum in d. conſtitutione Sixti V. ſolum habeatur,quòd veſtes ſint talares de qualitate autem illarum nihil ſtatutum reperitur,& quis ſit proprius clericorum habitus nullibi determinatur. vt tenetur *gl.pen.in clem.1.de elect.*niſi quod nimia breuitas & longitudo reprobatur.*cap.clerici, de vit. & hon.cler.* & certarum veſtium vſus clericis interdicitur,*diſt. cap. clerici, & d.clem. 2.de vit.& hon.cler.Menoch.de arbitrar. iud.lib.2.centur.4.caſu 303.Diaz in praxi crimin.canon.c. 75.*ideoque pro reſolutione dicendum eſt, quod illæ ſunt veſtes clericales,& honeſtæ,quæ vſu, & conſuetudine illius regionis,ſeu prouinciæ, vbi clerici commorantur fuerint admiſſæ.*gl.in c.ſiquis virorum, diſt. 30.& in d.cap.clerici,in verbo, de auratis,& in d.clem.in verbo ſecularis.*quas commendant, & communiter receptas eſſe teſtantur.*Couarru.practic.quæſt.cap.21. num.7.Iulius Clarus recept.ſentent.§.vlt.q.36.num.11.Farinac. vbi ſupr. n.69.Sanchez de matrim.lib.7.diſput.46.num.5.Viuald. in candelabro aureo.p.3. ad fin.* in explicatione ſupradictæ, Bullæ Sixti V.*Valer.Reginald. in praxi fori pœnit.lib. 30. tract.3.num.14.& 15.Bellet.vbi ſupr.p.1.tit.de diſciplina clericali,§.16.à num.12.& 16.Decian.in tract.crimin.tom. 1.lib.4.cap.9.num.96. Carolus de Graſſis de effectib. cleric. num.271.in prælud.Barboſ.d.alleg.9.num.1.& ſeqq.*& attendenda erit conſuetudo clericorum duntaxat.*Farinac.d.num.99.Camil. Borell. in ſumma omnium deciſ. tit 11.de vita & hon.cleric.*illi autem,qui penſionem non excedentem duc.60. aurei de Camera habent d. habitum deferre non tenentur. *Barboſa vbi ſup. nu. 13. & 14.* neque milites,& alij,qui ex priuilegio,& conceſſione Sedis Apoſtolicæ penſiones retinent, vt in alia conſtitutione eiuſdem Sixti V. incipien.*Paſtoralis* relata à *Quaranta vbi ſupr.* Tenetur etiam clericus beneficiatus cum tonſora,ſeu corona incedere cuius coronæ vſus eſt antiquiſſimus,vt probat *Durandus in rational. Diuin lib.2.c.14.num.31.& Beda in lib.5.de hiſtoria Anglorum, cap.22.* aſſerit S. Petrum Principem Apoſtolorum in memoriam ſpineæ coronæ Ieſu Chriſti Redemptoris Noſtri, coronam capillorum geſtaſſe toto reliquo capite detonſo,& id alios clericos fuiſſe imitatos, & de tonſura adeſt ordinatio S. Aniceti Papæ in *cap.prohibite diſt.23.& in cap.clericus.5.de vit.& honeſt.cler. Menoch. de arbitr.iud.caſu 392.num.26.*de hac conſuetudine tondendi clerici barbam,& coronam tractat *Cardin.Baron. annall.eccleſiaſt.tomo 5. anno Chriſti 398. fol. 48. Barboſa vbi ſup.n.10.* quam coronam vel habitum ad longum tempus abſque iuſta cauſa ſi clericus in ſacris ordinibus conſtitutus, vel beneficiatus non deferat peccat mortaliter.*Abb.in c.ſi quis num.1.de vit.& hon.cler.Nauar. comment. 4. de regularib. numer. 27. D. Bonaccina de Sacramentis diſput.8.quæſt.vnica , puncto vltimo num.3.* & de habitu,& tonſura clericorum decreuit Synodus Piſana edita anno 1616.tit.10. cap. 2. color autem veſtium clericalium ex communi vſu eſt niger, non alter niſi aliud ſuadeat perſonę dignitas, rubeus enim color permittitur tantum S.R.E.Cardinalibus,& viridis Epiſcopis tantum *Menoch.d.caſu 392.Barboſa vbi ſup. n. 9.* & clerici veſtes nigras deferre debent non autem virgatas,ſeu paritas *Barboſ. ibidem.*

The margin numbers in the left column: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 (first paragraph); 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 (second paragraph). Right column: 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27.

21 Inſuper clericus beneficiatus eos ordines recipere tenetur,ad quos recipiendum tenetur ratione recepti beneficij,vt ſunt Canonici eccleſiarum Cathedralium qui ſacros ordines accipere tenentur ſaltem ſubdiaconatus intra annum à die poſſeſſionis adeptę *Conc.Trid. ſeſſ.22.de reform.c.4.& ſeſſ.24.de refor.c.12.* quibus non currit tempus donec litem patiuntur ſuper titulo beneficij, ſicuti neque tempus currit de dimittendo primum beneficium incompatibile,donec quis litem patitur ſuper ſecundo beneficio *c.commiſſa de elect.lib.6.vbi Doct.annotat.ad Greg.XV.dec.451.c.9.& 10. Garc.de benef.p.3.c.4.n.1.*

23 Item prouiſi de eccleſiis parochialibus tenentur contra Epiſcopo,ſeu vicario publicam fidei profeſſionem facere intra duos menſes à die adeptæ poſſeſſionis,& prouiſi dignitatibus,& canonicatibus eam facere tenẽtur corã Epiſcopo ſeu eius Vicario,& etiam coram Capitulo *Concil.Trid.d.capit.12. de qua Flamin. Parif.de reſign.benefic.lib. 9. quæſt. 9.à numer. 121. Aleyſius Riccius in collectan.deciſ.part.3.collectan. 579. Azor. inſtitut.mor.p.2.lib.7.c.2.Garc.d.p.3.capit.3. Barboſa vbi ſupra par.3.all. 61.à nu.1.*& forma profeſſionis fidei fuit ordinata à Pio IV.de qua in *Bullario tomo 2.fol.128.*à qua refert *Quaranta vbi ſupr.in verb.fide profeſſio.*quam etiã facere debet Epiſcopi, qui etiam iuramentũ fidelitatis Papæ præſtare tenentur. de quo *Prax. Archiep. Leon.par.2.c.10.à numer.15.*& promouendi ad Doctoratum, Conſeſſarij verbi Dei concionatores , ſacram Theologiam,ius canonicum,aut ciuile , artem medicam , philoſophiam , aut quaſcumque artes ingenuas , ſeu literarias , etiam arithmeticam , grammaticam,& muſicam quouis nomine,vel modo publicè , aut priuatim domui ſuæ , vel alienę docentes medici inſuper , & chi turgi artem exercentes antequam ad confitendum , concionandum , legendum , docendum , medendum aggrediantur. item rectores , prorectores , vel alij ſuperiores publicorum gymnaſiorum , vel cancellarij , & denique bibliopolæ, & typographi.vt habetur in *Synodo Piſana* edito anno 1616. ſub Illuſtriſſimo Franciſco Bonciano Archiepiſcopo Piſ.fel.rec.*tit.1.de fid.profeſſione.*& de illis qui eã facere teñetur. Et ſi Canonicus, vel alius in dignitate conſtitutus fecerit fidei profeſſionem in Capitulo præſente Epiſcopo , vel eius Vicario ſatisfacit, nec eam iterum coram Epiſcopo, ſeu eius Vicario facere tenetur. *Garc. d. cap.3. num.24.* non poſſe tamen quem eam facere per procuratorem. aſſerunt *Steph. Gratian.diſcept.forenſ.cap.66 num.22. add.Nauarr. conſ. 11.de hæretic.*& ita tenuiſſe Rotam teſtatur *Garc. d.c.3. num.75.*& alij citati per *D.Barboſam d.alleg.61.num.19.* quibus addo nouiſſimè *Sigiſmundus à Bononia de electione*

no dubio 50.num 3.vbi hanc partem multis comproba-
re conatur.verum contrariam opinionem, quod ſcili-
cet fieri poſſit per procuratorem, merito tenent Na-
uarr.conſ.4.num.2.de ſumma Trinit.in antiq.alias conſ.11.
de iureiur.in nouis.Azor.d.cap.2. q.8. Sanchez.in precep.
dict.lib.2.cap.5.num.7. Reuerendiſſ. D. Ricciul. de iure.
perſon.lib.1.cap.13.à num.21. Maſſob.de Synodo Epiſcopi
cap.4.dubio 40.per totum. vbi latè reſpondet in contra-
rium adductis per Sigiſm. à Bon. citato loco. ſequitur D.
Barboſa d.alleg.61.nu.20.& cenſuit Rota in Vermien.Ca-
nonicatus 13. Iunii 1608. coram Eminent. Card. Sacrato.
vbi pariter centum fuit,ſpeciale mandatum ad hoc re-
quiri, & datum cenſeri non ſolum quando datur ex-
preſsè ad faciendũ fidei profeſſionem ſed etiam man-
dato ad capiendam poſſeſſionem beneficii, ſeu cano
28 nicatus,aut dignitatis, & collatio beneficii ſit decen-
nalis,& dicatur clericus illam emiſiſſe creditur. Pariſ.
vbi ſup.lib.3.q.6.n.74.

29 Adde,quod prouiſi de ſupradictis beneficijs,ſi intra
dictos duos menſes à die adeptæ poſſeſſionis fidèi pro-
feſſionem non emiſerint, fructus non faciunt ſuos,nec
illis poſſeſſio ſuffragatur.Conc.Trid.cap.12.poteſt tamen
etiam poſt dictos duos menſes fieri, ſed non prodeſt
quoad fructus præteritos poſt dictos duos menſes.
Garc.d.cap.3.num. 29.30.& 31.& qui fidei profeſſionem
30 non faciunt,lucrantur tamen diſtributiones quotidia-
nas.Garc.ibid.n.61. Alex.Moneta de diſtribut.quotid.p.1.
queſt.6.& 7.Azor.d.cap.2.queſt.3.Gratian.vbi ſup.d.cap.
166.num.22.Hieron.Gonzalez.in comment.ad reg.8.Can-
cell.in §.6.proem. num. 170. Barboſa vbi ſup. d. alleg. 61.
nu.30.& poſſeſſio eis non ſuffragatur quoad fructuum
31 perceptionem,non autem quoad titulum, & proprie-
tatem. Nauarr.conſ.7.& 8.de iureiur.Garc.dict.cap.3.nu.
33.Pariſ.vbi ſup.lib.8. queſt.9.num.122. qui reſoluunt
32 prędictos non eſſe tutos quoad dictos fructus retinen-
dum per regulam de annali, nec poſſeſſionem longiſ-
ſimam addition.ad Quarántam in d.ver.beneficiorum poſ-
ſeſſio lit.B.in fine. quos fructus nunquam faciunt ſuos
eoſque tenentur in conſcientia abſque alia ſententia
reſtituere.ita Azor.d.c.2.q.1.in fine Garc.d.c.3. num.36.
quamuis alij teneant requiri ſententiam declarato-
riam Nauar.conſ.12. num.1. de iureiur. Sanchez.d. cap.5.
num.10. Barboſa d.allegat. 61.n.28. & fructus amiſi ob
33 non factam fidei profeſſionem ſunt applicandi in vſus
pauperum,vel in fabricam eccleſiè ſicut fructus eo-
rum,qui non reſident per decretum Conc. Trident. ſeſſ.
34 23.de reform.c.1. Azor.d.c.2.q.3.Garc.d.c.3.num.36.
& ſi ſint canonicatus habentes fructus ex menſa capi
tulari ſpectant ad Capitulum. Garc.ibi n. 40. Barboſa d.
alleg.61.n.31.& 32.

35 Secundo Clericus beneficiatus Diuinum officium
quotidie recitare tenetur,ideſt ſeptem Horas Canoni-
cas Matutinum,Primam,Tertiam, Sextam, Nonam,
Veſperas,& Completorium.cap.vltim.diſt.92. Nauarr.
de oratione cap.7. num.3. Cardin. Bellarmin ſancta. mem.
tom.3.vlt.controuerſia 3.controuerſiæ.lib.1. c.19. cum be-
neficium detur propter officium cap.vlt. de reſcript. lib.
36 6.quod officium in laudibus Diuinis conſiſtit, in Miſſæ
ſacrificio,& in Sacrorum adminiſtratione,non quod re-
ditus dentur in pretium,ſed ad clericorum ſuſtentatio-
nem, vt liberi à cura ſibi prouidendi Deo melius vaca-
re poſſint ad populi vtilitatem, Card. Tolet. inſtruct. ſa-
37 cerd.lib.5.c.76. & quare ſint ſeptem horę partim diur-
næ,partim nocturnæ, vide Nauar. vbi ſup. cap.3. per to-
38 tum.dictaque Diuini officij recitatio eſt de pręcepto
c.presbytr.diſt.91.& cap.1,& c.dolentes de celebrat.miſſ.
& ſub pæna peccati mortalis dict.cap. presbyter. & non
39 ſolum ſacris initiati, ſed etiam clerici primæ tonſuræ
ſi habeant beneficium, Diuinum officium recitare te-
nentur ex cap.vlt.diſt.92. ſed qui vnicum habet benefi-
40 cium,ſiue plura ad ſemel recitandum in die Diuinum
officium tenetur Abb.Ragu.in ſuo tract.de iure Canonico-
rum in Capitulo,off.in choro. & Miſſa in eccleſia in titul.
de officio Canonicor.in choro queſito 4.& 5.fol.70.& 71.
41 Garc.vbi ſup.par.3.cap.1. a num.1. & non recitantes Di-
uinum officium poſt adeptam poſſeſſionem ante ſex
menſes peccant mortaliter, & poſt ſex menſes fructus
non faciunt ſuos quos pro rata omiſſionis officij, & tē-
poris tenentur reſtituere fabricæ eccleſiæ,vel pauperi-
bus ex conſtitutione Conc. Lateranen. ſub Leone X. quam
refert Nauar.d.cap.7.num.31.& cap.21.num.61.& Qua-
ranta vbi ſup.in verbo, Horę Canonicę & ex conſtit. Pij V.
de qua in bullario. tom.2 fol. 347. vbi omittens Matuti-
num perdit dimidiam fructuum pro rata illius diei,qui
omnes alias Horas omittit,perdit literā dimidiam,qui
vnam ex dictis Horis, præter Matutinum ſextam
42 partem fructuum perdit vide Garc.d.cap.3.c.1.num.3.
& ſeqq.& quamuis beneficium ſit tenue attamen obli-
43 ligat beneficium ad Diuini officii recitationem,de cō-
muni teſtatur.Nauar.vbi ſup.d.cap.7.num.27.& cap.21.
num.11.& in Manuali cap.25.num.102.Garc d.cap.39.&
44 ſi beneficio requirente reſidentiam ſint reſeruati fru-
ctus habens titulum Diuinum officium recitare tene-
tur,ſecus ſi ſint reſeruauit cum ſeruitio, & tota admi-
niſtratione Pariſ. vbi ſup.lib.1.queſt 9. num.5. & lib.3.q.
5.num.34.& lib.6.queſt.1.num.43.ex quo nec coadiutor
45 tenebitur, ſed in beneficio non habente, reſidentiam
habens titulum officium recitare tenetur Garc.d.c.1.
46 a n.46.vide Nauar.in manuali d.c.25.nu.104.& habens
47 beneficium in commendam ad ſui vtilitatem officiū
recitare tenetur,Garc.d.c.1.num.105. & habens plura
48 beneficia tenetur vnum tantum qualibet die reci-
tare officiū,prout habet vniuerſalis eccleſiæ conſuetu-
do ita S.Thom.quodlibet 1.art.13. Garc. d.cap.1. nu.11 c.
ſic etiam habens beneficium, & penſionem ſatisfac it
49 dicendum Diuinum officium nec recitare tenetur of-
ficium paruum B. Mariæ Virginis, Nauarr. conſ.22. de
50 celebrat.miſſ. & habens plura beneficia omittens of-
ficium vna die,vnum tantum peccatum mortale com-
mittit, Azor.vbi ſup.lib.4.cap.2.q.6.quia licet quodlibet
51 beneficium obligaret de per ſe ad officium recitan-
dum,tamen cum in vna perſona iunguntur, ratione
omnium vna ſolum reſultat obligatio recitandi quod
52 procedit etiamſi cum beneficio haberet ordinem ſa-
crum, nam etiam tunc vnum tantum peccatum com-
mitteret Azor. vbi proxim. nam obligatio recitandi
Diuinum officium,quam habet beneficiati, & in ſacris
53 ordinibus conſtituti,& Moniales profeſſæ, alijque re-
gulares profeſſi,& ad chorum obligati,non eſt obliga-
tio iuſtitiæ,ſed religionis ex pręcepto, & inſtituto Ec-
cleſiæ, Azor.vbi ſupr.lib.10.cap.1.& cap.4.quæſtione vlt.
Garc.d.cap.1.num.14.& 126.& quamuis Sanchez.de ma-
trimon.lib.9.diſput.15.nu.6.contrarium teneat, & omit-
tens omnes ſeptem Horas vna die vnum peccatum
dumtaxat committit, quia omnes horæ ſunt vna ora-
54 tio,ſeu vnum officium cadens ſub vno præcepto, licet
peccatum tanto ſi grauius, quanto plures horæ omit-
tuntur. Nicol. Plouc quæſt.8. de horis canonic. Nauar.d.c.
7.n.7.de oratione Graſſicius dec.aurea lib.2.c.51. num.14.
Pariſ.vbi ſup.lib.1.q.9.n.8. Garc.d.c.1.n.132. & S. Anto-
nius in ſumma p.3.tit.13.c.4. & 5.& pænitens in confeſ-
ſione exprimere debet quot horas omiſerit, vt dicunt
ſupràcitati Doctores.

55 Inſuper tenetur Diuinum officium recitare iuxta Bre-
uiarium Romanum alias peccant mortaliter.niſi tranſ-
greſſio eſſet modica, ita Nauarra, vbi ſupr. de orat.
cap.21.num.23.P.Ledeſma in ſummà parte 3.tractatu 9.

cap.

capit.4.capit.15.& capit.16. Garc. d.c.primo,n.145.

ADDITIO

Eiuſdem Auctoris.

Quod nouiſſimè decretum eſt in Sacra Rituum Congreg.ſub die 8.Aprilis 1628. ſubſcriptum ab Eminentiſſ.D.Card.Deto Epiſc. Portuen.D. meo, non potuiſſe, nec poſſe locorum Ordinarios tam ſeculares, quam regulares addere Calendarijs etiam proprijs, Sanctorum Officia,niſi ea dumtaxat,quę Breuiarij Romani Rubricis.vel Sacræ Rituum Congregationis, ſeu Sedis Apoſtolicæ licentia conceduntur.

Inſuper vetuit,& prohibuit celebrari per totam Ciuitatem vel diœceſim, etiam de cuiuſque Ordinarij auctoritate,Miſſam,vel Feſtum cum Officio de Sancto eo quod in loco adſit eccleſia parochialis,vel regularis,aut aliqua reliquia ,ſed tantum in ipſius Sancti Eccleſia titulati , ſeu vbi aſſeruatur inſignis Reliquia , & non alibi , inſignes autem Reliquias declarauit eſſe Corpus,Caput,Brachium Crus,aut illam partem Corporis,in qua paſſus eſt Martyr,modo ſi integra,& non parua,& legitimè ab Ordinarijs approbata, ſub pœnis contentis in Bullis Pij V.in Breuiario , & Miſſali poſitis,quod ſcilicet non ſatisfaciat muneri recitandi Diuini Officij, & Sanctiſſimus D.N.VRBANVS Papa VIII.laudauit approbauit, & ab omnibus vbique ſub dictis pœnis ſeruari præcepit de formulis autem fundationis Eccleſiarum , ſeu altarium cum reſeruatione Iuſpat.collationis ordinum,& beneficiorum,& de aliis videas apud Acta Eccleſiæ Mediolanen. & Archiep. Bononienſ.& nouiſſimè *D.Aug.Barb.in ſuo tract.de off.et pot .Epiſcop.in impreſſ.Lugdun.*elagantiſſimè ponit formularium Epiſc.& ibi refert formulas omnes, quibus Epiſcopi vti ſolent.

Et demum ad Iuriſpatronatus materiam ad , quod iuſpatronatus ſpectans ad laicorum Confraternitates laicale cenſetur,ita fuit deciſum *in Romana beneficiatus S.Laurentii in Damaſo 7. Februarii* 1628. *coram R. P. D. Durano.*item quod laudum latum inter compatronos ſecundum *Clem. plures de iurep.* vt in prima vacatione omnes patroni præſentare debent rectorem de tali linia,in ſequentibus autem vacationibus ex alia linea,& ſic deinceps alternatim vacatione occurente , non eſt validum nec ſuſtineri poteſt,quia *ex dicta clement.plures* permittitur patronis diuiſio actiua , quæ extendi non poteſt ad paſſiuam , de qua in laudo , in puncto *Lambert.de iurepatr.lib.2.p.3.quæſt.5. art.4.num.10.& deduci videtur ex capitulo ad decorem , de inſtitut. & ibi Abbas num.3.& in cap.per venerabilem , num.15. de electiones.& ita fuit deciſum in Lunen.Sarzanen. Iuriſpatr.18 Decembris,1625. coram R.P.D.Pirouano,& in eadem 18. Decembr.1626.coram R.P.D.Durano.*

56 Et quando manutentio vni ex duobus prouiſis Apoſtolicis ſit danda fuit dictum in Lunen.*Sarzanen.beneficii.13.Iunii, 1625.coram R. P. D. Durano* , quæ in calce operis eſt deciſion.109.& quando vnus ex duobus pręſentatis habeat maiorem partem vocum , ita vt alii præferri debeat fuit deciſum in eadem coram eodem 31.Maij 1627. quæ in calce operis eſt deciſ.110. et in eadem coram eodem 14. Ianuarij 1628. quæ in calce operis eſt dec.111.et quando tranſactio non ſuſtineatur facta in præiudicium vocatorum , et ſuper bonis alienari prohibitis reſpectu iuriſpatr.fuit dictũ *in Toletana Iuriſp.11.Februarii 1628.cor.Reuerend.D.Coccino Decano* quæ in fine operis eſt deciſio 112.et ultima.

57 Ita etiam eſt recitandum officium Sanctorum in diœceſi ab Epiſcopo præſcriptum ad ea quæ dicit *Quaranta vbi ſupr.in verbo,dies feſtus , & in verbo , Diuinum officium Abbas Raguccius vbi ſup.quæſito.17.*et ſi recitatauit officium de Sancto , cum de feria recitare deberet,vel è controuerſo , ſatisfacit ſi diligentiam attribuit,quia forte vidit Candelarium, et in eo erat erratum, *Garc.d.c.1. n.175. & 176.* et de reſtitutione redituum ſaclenda a beneficiatis non recitantibus Diuinum officium uide ſupracitatos,*& Cardin.Tolet.lib.12. c.12.*

58 Modo videndum eſt, quomodo ſit Diuinum officiũ recitandum et enim ratio eſt actus cum primis omnium,qui Deo grati ſunt,eminens,et ſublimis, et ſicut ad orationis perfectionem omnium virtutum ſtructura tẽdit Ita niſi huius culmine omnia fuerint collegiata,atque compacta,nullo modo firma uel ſtabilia perdurare poterunt , nam cum primis omnium,quæ Deo offerimus ſit uocalis oratio,quam Oſeas uitulos laborium appellat , & S.Paulus Apoſt.hoſtiam labiorum, & omnis Dei cultus oratione conſtat,aut perficitur , & Ideo nobis tantopere a tota eccleſia commendatur , utiquæ ei noctes,et dies inſiſtamus,hortatur,cum ait,

59 *Oportet ſemper orare & numquam deficere & in c.ſi quis vult.diſt.36.*oret ſacerdos in eccleſia indeſinenter.

Oratio enim eſt res admodum neceſſaria , magnæ virtutis ,et magnarum uirium,et oratio eſt oris actio, quæ generaliſſime ſumpta omnem bonam actionem compræhendit,ita accipitur illud dictum,oportet ſemper orare ideſt, ſemper bene agere, et numqnam male et ſemper orat , qui ſemper agit bena , et oratio eſt actus intellactus non uoluntatis , quia ratio eſt pars intellectus, et petere , rogare , impetrare , et loqui ad ipſam rationem pertinent.*S.Thomas 2.2.q.83.art.4.*

60 Oratio autem generaliter ſumpta omnem actum contemplandi,meditandi,et laudandi Deum,aut Sanctos compræhendit,et ita oratio dicitur aſcenſus mentis in Deum,oratio uerò ſpecialiter ſumpta eſt petitio Deo facta.*Bonauent.in 4.ſent.diſt.15.art.4.q.1.& S.Antonin.in ſumma p.4.tit.3.§.1 .Nauar.vbi ſup.de orat.c.1.a n.* 1.et hoc tertio modo ſumitur in hac materia Diuini ni officii,in quo laudes, et gratiarum actione Deo fiũt et ſemper ab eo aliquid petimus. *Nauar.vbi ſup.& in manuali præl ud.5.n.2.*

Præmitto etiam quod ſcribit S. *Cyprianus* Martyr *in ſerm.6.*

61 Quando ſtamus ad orationem fratres delictiſſimi inuigilare , et incumbere ad pręces toto corde debemus cogitatio cardinalis omnis, et ſecularis abſcedat, neque quidquam tunc animus aliud , quam id ſolum cogitet,quod præcatur. Ideo ſacerdos parat fratrum mentes dicendo ſurſum corda vt dum reſpondet plebs habemus ad Dominum, admoneatur , nihil ſe aliud, quam Dominum cogitare debere claudatur contra aduerſarium pectus , et ſoli Deo pateat, nec ad ſe hoſtem Dei tempore orationis venire patiatur , quæ autem ſegnitia eſt alienari,& capi ineptis cogitationibus & prophanis cum Dominum de pręcaris,quaſi ſit aliud quod magis debeas cogitare,quam quod cum Deo loquaris quomodo te audiri poſtulas, cum te ipſum non audias , vis eſſe Deum memorem tui , cum rogas, cum tu ipſe memor tui non ſis ſit autem orantibus ſermo , & precatio cum diſciplina quietem continens , & pudorem cogitemus nos ſub conſpectu Dei ſtare placendum eſt Diuinis oculis , & habitu corporis,& modo vocis,nam vt impudentis eſt clamoribus ſtrepere ita modeſto congruit modeſtis precibus orare , & quando in vnum cum fratribus conuenimus , & ſacrificia Diuina cum Dei ſacerdote

cele-

celeóramus,verecundiæ, & diſciplinæ memores eſſe debemus,non paſſum ventilare præces noſtras inconditis vocibus,nec pecitionem commendandam modeſte Deo tumultuoſa loquacitate iactare, & Diuini officij recitationem poteſt dici infraſcripta , vel alia præcatio.

A*Peri Domine os meum ad benedicendum Nomen Sanctum tuum munda quoque cor meum ab omnibus uanis,& peruerſis, & alienis cogitationibus , intellectum illumina,affectum iſtamma,vt dignè , attentè , & deuotè hoc officium recitare valeam , & exaudiri merear ante conſpectum Diuinæ* Maieſtatis *Tuæ.Per Chriſtum Dominum noſtrum.Amen .*

Dominem in vnione illius Diuinę intentionis , qua ipſe in terris laudes Deo perſoluiſti has tibi horas perſolue.

Et de hora orandi,vide,*Nauar.de orat.c.3.ubi nu.* 38. ait officium Diuinum eſſe recitandum intra ſpacium vigintiqoatuor horarum,quibus conſtat dies,& nox,& ſic à media nocte ad aliam mediam noctem ,& ſeruandas eſſe eccleſiarum conſuetudines .

De geſtu autem in oratione adhibendo *Nauar. ubi*
63 *ſupr.c.4* quod uullo iure Diuino,ſeu naturali nobis deſcribitur aliquis geſtus aut corporis habitus in orando
tamen geſtus exteriores multum nos mouent ad concipiendum ſic effectus mentis,vt boni , vel milioris ſimus Statutum autem eſt,vt dum legitur Euangelium ſtemus erecti *c. Apoſtolica* 5.q.2.quod inter Paſcha , & Pentecoſten.non flectamus genua *c.quoniam de ferijs & c. quoniam diſt.* 3. & quando defertur S. Euchariſtiæ ſacramentum,illud genua flectendo uenemur *c.ſanè , & ibi gloſſ.de celebrat.miſſ.*item quando eleuatur Corpus & Sanguis D.N.Ieſu Chriſti,vel cum dicitur, mea culpa,fit tunſio pectoris , quando Dininum officium in coro recitatur , partim dicitur,ſtando partim,genua flectendo & ſedendo , & caput iuclinando, & S.Crucis ſigno ſe ſignando , aliaq. Ecclaſię conſuetudo rationabilis eſt ſeruanda , in hac primatiali eccleſia Paſana dum recitatur officium paruum Beatę Marię Virginis omnes ſtamus erecti,apertoque capitæ .
64 Oratio inſuper vbique fieri poteſt tam publica quam priuata , melius autem eſt ſi fiat in loco ſacro *cap.parſimoniam ubi gloß.diſt.41.S.Thomas 2.2.quaeſt.*84.
65 *art.3.*debet tamen ſemper fieri in loco honeſto , Sed Horæ Canonicæ dum publicæ dicuntur regulariter in eccleſia,loco ſacro,& in choro canendæ , & recitandæ ſunt *cem.1.§.ne igitur de celeb.miſſ.cap.1.iuncta gl.uerbo perſoluat,de celeb.miſſ.* & Beneficiatis in multis caſibus
66 tenentur recitare publicè horas Canonicas in eccleſia aliàs peccant.*cap.ultim.diſt.* 92. *Syueſter in ſumma uer. hora quaeſt.*10.
67 In tantum vt etiam Epiſcopus in Eccleſia reſidere, horaſquę recitare debeat *c.peruenit.7.q.* 1. *& c. Epiſcopus de conſact.diſt.3.Nauar.ubi ſupr.de orat.c.5. a num.*1.
68 & Horæ integræ ſunt recitandæ , nec eas ceptas debet quis interrumperè *Nauar.ibid.c.10.in princ.*de conſuetudine autem in vniuerſali Eccleſia a toto orbe Chri-
69 ſtiano approbata recitans in choro, vel extra cum ſocijs& alternatim dicendo dimidium pſalmorum , & verſiculorum,& audiendo alterum dimidium audiendum orationes,capitula,lectiones,antiphonas,reſponſoria , & alias ſatisſacit ſuæ obligationi. *S. Antonius part.2.tit.9.cap.22.§.3.col.3.*& S.Damaſus Papa ſtatuit,
70 vt alternatim cancrentur pſami in eccleſia , vt hodię fit.ita etiam ſatisfacit , ſi ex conſeſſarij precepto aliquid recitare debeat , & alternatim cum alio recitat, vide *Nauar.de orat.cap.10.à num.16.& à num.*20.docet
71 etiam Roſarium B.M. V. ſeu Aue Maria , alternatim recitari poſſe , etquis ita agendo ſatisfacit , & hodie apud Venerabiles fratres Ord.Prędicat.Roſarium magna deuotione alternatim à fidelibus vtriuſque ſexus recitatur .
72 Quo autem ad modum recitandi Diuinum officium dicas quod debet quis illud recitare attentè reuerenter deuotè attentè circa verba , vt ſingula debitè et articulatè proferat , vt ſenſum verborum intelligat , et attendat finem orandi , et cum intentione ad Diuinas laudes , et ad ſatisfaciendum iuxta præceptum eccleſiæ , et contrafaciens peccat mortaliter, *capitulo deuolentes de celebrationib. miſſ.* et ſuffitit attentio virtualis , *Abb.Raguccius ubi ſupra quaeſito* 19. et de attentatione vide *Nauar.ubi ſupra de orat.c.13.& Cardin.Toletum ubi ſupr.lib.2.c.13. Garc.ubi ſupr.cap.1. a num.*189.*p.*3.reuerenter,et deuotè ſiſtens ſe humilem coram Domino,ceſſent riſus,et prophana colloquia , et aliaquæ Diuinum officium pertubare poſſint , et ex ſua deuotione excitet fideles ad orandum , et laudandum Deum .
73 Prædictaque recitatio officij debet fieri voce clara, et expreſſa , ox *d.cap.dolentes,* et quare vox requiritur vide *Card.a Turrecremata in c.cum autem,nu.3. diſlin.* 92. itaut recitans ſe ipſum intelligat,et audiat,et in choro ita proferat,aut ab alijs intelligatur,et audiatur , *Dom. Fincentius Mazzolius Decanus Piſan.aunculus meus recor. leudæ mem.in ſua breui reg.conceſſ.1 nfine,f.*395.
74 Hinc oritur dubitatio , An , Archidiaconi , Decani Canonici,alijſque obtinentes dignitates alias , et præbendas in eccleſijs cathedralibus,et aliis ita teneantur ad reſidentiam in eccleſia,et choro , vt etiam canere debeant,pſallere ſub peccato mortali,et ſub obligatione reſtituendi diſtributiones,& fructus,& ſic canere ea quæ alternatim in choro decantantur, vel ad ſacerdotis hæbdomadarij pronunciationem reſpondere,an vero ſatisſaciant aſſiſtendo , horaſque canonicas priuatim,et de per ſe recitando, et in hoc .
75 Concluſio eſt affirmatiua , eos ad canendum , et pſallendum teneri , itaut ſi ſint notabiliter negligentes,non excuſantur a peccato mortali.*Nauar.ubi ſupra de orat.cap.10.nu.47.cap.11.in fine & c.13.num.15.& conſilio 13.de celebrat.miſſ.Soto de iuſtit.& iure , lib.10.queſt. 5.artic.4.Petr.Nauar.de reſtitution.lib.2.c.2.a num.* 219. *Graphius deciſ.aurear.lib.2.cap.51.num.12.& cap.52.numer.22.Azorius ubi ſupr.lib.10.cap.11.quaeſt.5.& queſt.7. inſtitut.moral.facit textus in cap.contumaces , diſt.50.& in dict.cap.dolentes,Alexand. Moneta de diſtribution. quotidian.p.2. quaeſtion.1.concl.3.& queſt.19.num.19.Vgolinus de offic. & poteſtat.Epiſc.cap.15.§.1.Suarez de religione tract.4.lib.4.c.12.a n.8.Barboſa ubi ſupra par.3. de offic.& poteſtat.Epiſcop.alleg.53.n.131.& in Ceremoniali Epiſcoporum publicato a Clemente Papa VIII.ſel.mem.lib.1.c.5. de officio magiſtri caeremoniarum* , ita habetur ſed nec libro aut ipſum Breuiorum , aut diurnum in manibus habeant, vt ex illis priuatim horas aut oratione recitent,ſed illas alta voce vna cum choro dicant,aut canteot,& ad id librum habere permitantur,et habetur in *Conc.Trid.ſeß.24.de reform.c.12.ibi* , atque in choro ad pſallendum inſtitutio hymnis,& canticis Dei nomen reuerenter diſtinctè,deuotèque laudare , et quod omnes compellantur per ſe, et non per ſubſtitutos obire Diuina officia .
76 Sed ad lucrandas diſtributiones , et fructus (vt volunt alii) ſola aſſiſtentia in choro ſufficit etiamſi non cantent,quamuis malè faciant,et ſi exceſſus ſit notabilis,peccant mortaliter *dict.c.dolentes,& clement.1.de vita & honeſtat. cleric.c.licet, de præbend.& dignit. Abb. in c.cum olim,n.6. de iud.* qui ait diſtributiones pati reſpectu intereſſentiæ,non reſpectu cantus , ſeu alterius obſequii,quamuis contradicant *Nauar.*et alii ſupracitati *Leſſius de iuſtitia , & iure , lib.3.c.34.numero* 184

Marc

Marc. Ant. Genuenſ. in manuali paſtorum, c, 78. & Octauius
Frangipan. in derictorio eccleſ. diſcipl. tit. de reſidentia.
77 Excuſantur tamen á canendo prædicti, ſi adſit con-
traria conſuetudo a multis annis recepta, approbata,
& tolerata, dummodo habeant Cappellanos qui horas
cantent, nec adſit conſiderabilis defectus, *Petr. Nauar.*
vbi ſup. & Caietanus in ſumma, verb. hora in fine.
78 Sed obſtat, quia talis conſuetudo ſublata videtur á
Conc. Trid. vbi proxim. quamuis reſpondeatur, quod
conſilium dicit ſolum, quod Canonici compellantur
ab Epiſcopo, & ſic pertinet ad Epiſcopum, qui ſi id
non impleat, Canonici remanent in ſua conſuetudine,
nam ad hoc replicatur, quod ſi ſunt compellendi, ergo
compellendi ſunt ad faciendum rem, ad quam tenen-
tur, & obligantur, compulſio namque obligationem
præſupponat, attamen perdictum Concilium non vi-
detur ſublata dicta conſuetudo, cum tantum dicat
Concilium, quod poſſint compelli, nam alias dixiſſet,
quod teneantur canere, & talem conſuetudinem vale-
re tamquam non contra ius naturale dicit *Azor. vbi*
ſup. p. 1. lib. 10. c. 11. q. 6. Garc. vbi ſup. p. 3. c. 2. a num. 512.
Ludouicus Lopez in inſtructorio conſcientiæ, tom. 1. c. 296,
quem ſequitur *Vega in ſumma parte 1. c. 118. caſu 10. vi-*
de Leſſium vbi ſup. lib. 2. c. 34. dubitat. 33. qui dicit Cano-
79 nicos non teneri, quando adhibetur cantus figuratus
ideſt muſica, alias teneri, laudabilis tamen eſt conſue-
tudo pſallendi in choro ad pſallendum inſtituto, qui
tantum pſallentibus pateat clericis dicit textus in c.
1. de vita & honeſtat. cleric.
80 Velut, talis conſuetudo eſt in primatialis eccleſia
piſana, in qua Archipræsbyter, Archidiaconus, Deca-
nus, & Canonici deuote cum alijs pſallere ſolent, ſed
antiphonæ reſponſaria tam in officio, quam in Miſſa a
Cappellanis cantantur, & ita etiam ſeruari vidi in Ec-
cleſia Tudertina, & alibi.
81 Adnotandum eſt etiam, quod habentes dignitatem
& Canonici, vt ſup. ſi Miſſam priuate in eadem eccleſia
celebrante tempore officiorum quo manere debent
in choro, non habentur pro præſentibus in choro vt
diſtributiones lucrentur, etiamſi non ex obligatione,
ſed ex deuotione celebrent *Feder. de Senis conſ. 115. vel*
118. Abb. in capit. cum olim, num. 3. & 6. de re iudic. &
ita Romæ fuiſſe decisum refert Garcia vbi ſup. part. 3. c. 2.
82 *nu. 398.* niſi id faciant iuſſu ſuperioris, qui ſuperior a
tali iuſſu abſtinere debet, *Gonz. ubi ſup. § ſeptimo proem.*
n. 281.
83 Contrarium tamen ſeruatur de conſuetudine in
aliquibus eccleſijs, quæ conſuetudo cum ſit ex iuſta
cauſa, cum totus ſit cultus Diuinus in eadem eccleſiæ,
& vt Canonici inducantur ad celebrandum, videtur
tolerabilis ad tradita per *Hoied. de beneſic. compatib. &*
incompat. c. 17. num. 10. par. 1. per Decium in cap. cum om-
nes in 2. lectura, n. 6. de conſtitut. & per Conarr. variar. re-
ſol. lib. 3. c. 13. num. 5. verſ. eadem ratione, præſertim etiam
quando prædicti non poſſunt ad ſui libitum celebrare
propter aliquod impedimentum, vt quia ſacriſta non
habet omnia parata, vel quando pro commoditate,
vel neceſſitate Eccleſiæ hoc ſit ſtante maxime magno
numero Canonicorum.
84 Beneficiati autem obligati ad horas canonicas re-
citandas in multis caſibus excuſantur earundem reci-
tatione, et.
85 Primo, ſi ſint infirmi ea infirmitate, quæ vere recita-
tionem impediat *Innoc. in c. 1. de celebrat. miſſ. c. clericus*
victum, diſt. 91. aliquando infirmitas recitationem in
choro impedit, quia ad chorum ire non poſſunt, ſed
domi illas recitare tenentur, aliquando impedit ad
tempus, vt eſt in tertiana, et quartana, quæ non ſem-
per durat, ſi autem infirmi poſſunt humana negotia
tractare non excuſantur a dicta recitatione, et tales
ſic excuſati non tenentur eas horas ab altero recita-
tas audire, et numquid ille, qui non poteſt omnes ho-
ras recitare, teneatur recitare partem, quam poteſt,
eſt controuerſum ſed bene eſt adhibito ſocio omnes
recitare horas, vide *Nauar. ubi ſup. d. oratione cap. 11. a*
86 *num. 9.* ſimiliter cæci a dicta ratione excuſantur, et illi
quorum ui ſui nimis nocet recitatio, *Card. Tolet. vbi ſu-*
pr. lib. 2. cap. 14. n. 1. & 2. et ex eadem cauſa infirmitatis
87 infirmi lucrantur quotidianas diſtributiones ſtante
conſuetudine, *c. 1. de cler. non reſid. lib. 6. § quo vero* et
88 quis dicatur infirmus arbitrio iudicis relinquitur *i*
Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2, cent. 1. caſu. 60. num. 5. et ſu-
per hac re poteſt eſſe conſuetudo, ſeu conſtitutio Ca-
pituli, quod quis eas non lucretur ſi extra ciuitatem
infirmus reperiatur, vel aliter vt eſt in Capitulo eccle-
ſiæ Piſ, in qua dignitates, et Canonici infirmi perma-
nentes in Ciuitate a pútatore tamquam præſentes nu-
89 merantur, ſed ſi ſint extra ciuitatem habentur, tam-
quam abſentes, ſed in eccleſia Tudertina Canonici vbi-
libet infirmi reputantur ſemper tamquam abſentes
de his *Garcia ubi ſup. p. 3. c. 3. a num. 433. & Alex. Mone-*
ta ubi ſup. p. 2. q. 6. n. 20.
90 Secundo diſpenſatione papali, ſed Pápa non ſolet
abſoluere diſpenſare a d. recitatione, ſed eam commu
tare in aliquas alias orationes *Card. Tolet. ubi ſup. n. 6.*
Nauar. d. c. 11. a n. 24.
91 Tertio, ex occupatione alterius negotii, cui tenean-
tur magis incumbere, ut qui circa publicam prædica-
tionem, aut lectionem, ita ſunt impediti uel habent
alicuius infirmi curam, ut non poſſint dictas horas re-
citare ſine damno graui d. infirmi, quo caſu quantum
poteſt talis debet agere ut officium non permittat.
Card. Tolet. ubi ſup. n. 3. & 4.
92 Quarto, ob defectum breuiarii, uel quia illud per-
dit in loco, quo aliud haberi non poteſt, uel ob pau-
pertatem aliud emere non poteſt aliam orationem
recitare ita *Armilla in uerb. hora § 7. & Nauar. ubi ſup*
num. 38.
93 Alias cauſas ex quibus aliquando excuſatur quis a
prædicta recitatione ponit *Nauar. ubi ſup. & Tolet. ubi*
ſup. ſedens tamquam non receptas ommitto.
94 Et notandum eſt ex *d. Cardinal. Tolet. c. 13. in fine libr.*
ſecundo, vbi ſup. quod Leo Papa X. fælice recordatione
conceſſit, uti qui poſt officii recitationem infraſcrip-
tam orationem dixerit, remiſſionem admiſſarum ne-
gligentiarum in officii recitatione conſequuntur, ora-
tio autem hęc eſt.

Sacroſanctæ, & Indiuiduæ Trinitati, Crucifixi Ieſu Chri-
ſti Domini Noſtri humanitati, Beatiſſimæ, & Glorioſi-
ſſimæ Virginis Mariæ fæcunditati, atque integritati, &
omnium Sanctorum uniuerſitati ſit ſempiterna laus, honor,
uirtus et gloria ab omni creatura, nobiſque remiſſio pecca-
torum, per infinita ſecula ſeculorum Amen. et Beata uiſcera
Mariæ Virginis, quæ portauerunt æterni Patri filium, e
beata vbera. quę lactauerunt Chriſtum Dominum Pater
noſter AueMaria Pſalmi Laudate Dominum omnes gentes
etc.

95 Tertio, clericus beneficiatus ratione beneficii tene-
tur reſidere ideſt, in loco beneficii permanere & con-
tinue ibi morari, et deſeruire, *cap. conquerente de cler.*
non reſid. Card. in clem. 1. q. 13. num. 22. de form. compet.
Gonz. vbi ſup. gl. 43. n. 162. non tamen poteſt quis cogi
ad reſidendum in beneficio ſimplici, ſeu aliquod per-
ſonale ſeruitium impendere, cum ex antiquiſſima-
ma totius eccleſia conſuetudine, beneficia ſimplicia
reſidentia non requirant. *Gonz. vbi ſup. gl. 5. n. 81. Praxis*
Epi-

Epiſcopalis Piaſecij p.2.c.3.n.32. Rebuff. in praxi benefic. tit.de diſpenſat.de non reſiden. n.8. Hoieda vbi ſup.c.17.n. 24. Garc. vbi ſup.p.3. c.1.n.3. & ſeq. quamuis de iure omnia beneficia reſidentiam requirant. *c.vlt. de reſcript. lib.6. Rebuff. & Hoieda vbi ſup. Petrus gregor. de benef. c. 7. Pariſ. vbi ſup. lib.1.q.10.n.3. Azor. inſtit. moral. lib.10. c.4. ad fin. Garc. vbi ſup. n.1.*

97 Reſidere autē tenentur, Patriarchæ, Primates, Metropolitani, ſeu Archiep. aliiq. iura Epiſcopalia habētes *Conc. Trid. ſeſſ.6. de ref. c.1. Sot. de iuſt. & iure, lib.10. q.3.* Item Parochi. *Conc. Trid. ſeſſ.22. de ref. c.1.*

98 Item decani, aliiq. dignitatem habentes officium ſeu perſonarum *c. ad hæc vbi Decius de præb. & dignitat.*

99 Itē Canonici eccleſiarū Cathedraliū & Collegiatarū, *Abb. in c. peruenit de appel. vbi Dec. n.1. per tex. in c. inter quatuor in princ. de cler. nō reſid. Cōc. Trid. ſeſſ.24. de ref. c.12*

100 Et beneficia illa reſidentiā requirere dicuntur, quæ eam habent, & requirunt ex ſtatuto, priuilegio vel cōſuetudine, *Innoc. in c. clericos. de cler. non reſid.* quem refert & ſequitur *Syluest. in ſumma, in verbo, reſidentia, itē in Conc. Trid. ſeſſ.6. de ref. c.2. de quibus latè Hoieda vbi ſup. c.17. a n.1. Pariſ. vbi ſup. lib.1. q.10*

Videndum eſt ergo primo loco de Prælatorum, & Parochorum reſidentia, ſecundo de reſidentia habentium dignitatem, Vel Canonicatum.

101 Quoad primum, Patriarchæ Prælati, & Parochi ſupradicti perſonaliter reſidere tenentur non ſolum de iure canonico, ſed etiam de iure Diuino, ac naturali quia gregem ſibi commiſſum paſcere tenentur *Conc. Trid. ſeſſ.23. de refor. c.1. in prīpio*, vbi dicitur, cum præcepto Diuino ſtatutum ſit omnibus quibus animarum cura commiſſa eſt, oues ſuas agnoſcere, pro his ſacrificium offere, verbiq. Diuini prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, ac bonorum operum exemplus paſcere, & infra declarat S. ſynodus omnes Patriarchalibus Primatialib. &c. præfectos obligari ad

102 perſonalem in ſua eccleſia, vel diœceſi reſidentāi, vbi iniūcto ſibi officio defuncti teneantur, ita *Caietan. 2.2. q.185. art.5. & in Summa in verbo, beneficium eccleſiaſticum, Bart. Caranza in tr. de reſident. Epiſc. c.2. Couar. var. reſ. lib.3. c.13. Sot. de iuſt. & iure, lib.1. 4.3. art.1. Nauar. in manuali, c.25. n.121. Azor. vbi ſup. d.c.4. q.1. Garc. d.p.3. c.2. n.16. Barboſa d.p.3. allegat.53. n.2. Prax. Archiep. Leon. c.33. n.9. Vgolin. de off. Epiſcop. c.4. n.5. Leſſius de iuſt. & iure lib.2. c.34. n.153.*

Et de reſidentia Epiſcoporum, & Curatorum adeſt cōſtitutio 115. Pii IV. & de reſidentia Curatorum adeſt conſtitutio 64. Pii V. quas refert *Quaranta in ſumma Bullarij in verbo reſidentia, & ex Conc. Trid. ſeſſ.23. de ref. d. c.1.* prohibentur Epiſcopi abeſſe ſingulis annis vltra

103 tres menſes a reſideutia cum cauſa rationabili, & ſine gregis detrimento, non tamen in Aduentū, & Natiuitate Domini, Quadrageſima, Reſurrectione, Pentecoſtes, & feſto Corporis Chriſti & vltra tres menſes non licet abeſſe, niſi vrgeat Chriſtiana charitas, vrgens neceſſitas, euidens eccleſiæ, ſeu reipublicæ vtilitas, & debita obedientia, & licentia a Papa eſt concedenda, quæ declara vt per *Barboſa d. alleg.53. a n.5.* & ſi ab ſit a a ſua eccleſia abſque iuſta cauſa, vltra peccatum mortale, pro rata tēporis, quo abeſt, non facit fructus ſuos quos fabricæ eccleſiæ reſtituere tenetur *d.c.1. verſ. ſi quis autem ſeſſ.23.* & talis abſens non gaudet alternatiua *Gonz. vbi ſup. gl.43. num.84. Steph. Grat. diſcep. foreuſ. c.156. Barboſa d. alleg.53. n.34.*

104 Parochus ergo tenetur reſidere vt ſup. ex Concil. Triden. eſt dictum, & habetur in *c. quia nonnulli, in c. conquerente, & in 6. relatum de cler. non reſid.* parocus

105 quaſi parochus eſt dictus, quod ex græco eſt incola, ſeu habitator vt habetur in *l. pupillus, ff. de verbo ſignific. Viuian. de Iuriſp.* inde parochus aſſidue in parochia reſidere debet, *Budæus in priorib. annotationib. ad Pandectas, pag.195. Garc. dec. aurear. p.1. lib.2. c.39. n.7. Azor. vbi ſup. p.2. lib 3. c. 12. q.1.*

106 Et apud ethnicos parochi dicebātur, qui magiſtratus Romanos hoſpitio recipiebant, & equos dabant vel parochus ii erat, qui in currum vti paranymphus aſcendebat, ſcribit Pauſanias, cum nouam nuptam ad ædes mariti deduceretur, in currum aſcendere ipſum ſolitum, & in eius medio collocatum, ab vna parte maritum, ab alia parochum, qui ſibi affinitate proximus eſſet, accipere ita doctiſſ. *Alciatus lib.1. prætermiſſorum col.7. verſ. parochis*, vnde ad rem noſtram parochus reſidere debet, & tamquam paranymphus

107 animas ad cœlum ducere debet, & dicitur parochia, ſeu paræcia quaſi curæ partitio cum enim tota curadiœceſis ad Epiſcopum ſpectet, ea partitur inter parochos diœceſi parochialis autem eccleſia populum cer-

108 tis limitibus diſtinctum habere debet, *Gonz. vbi ſup. gl.6. n.37. Gratianus vbi ſup. c.298. a n.42. Barboſ. d. alleg. 53. num.67.* qui parochus ſi non reſideat, mortaliter

109 peccat, & fructus pro rata temporis, quod abfuit nō facit ſuos *d.c.1. verſ. eadem omnino, ſeſſ.23. Prax. Archiepiſc. Leon. p.3. c.2. n.15.* & ad reſidentiam eſt cogendus *d. Conc. Trid. ſeſſ.6. de ref. c.2.* & eſt citandus ad *tex. in c. inter quatuor, de cler. non reſid.* & ſi non redierit, impoſi-

110 ta excommunicatione, vel ſuſpenſione, ſi non venerit, beneficiis poteſt priuari, *c.2. c. relatum c. ex parte, & c. qualiter, de cler. non reſid. Garc. d.c.2. n.16. & ſeq. d.c.*

111 *1. ſeſſ.23.* non tamē eſt ipſo iure priuatus, *Garc. ibid. n. 139.* & ad priuationem requiritur abſentia ſex menſium a beneficio, & trina monitio, *Garc. ibid. n.154.*

112 Parochus autem abeſſe poteſt a ſua eccleſia cum licentia, & ex cauſa, ſicut ſupr. de Epiſcopo dictum eſt, & pro cura ſubſtitutum relinquere debet, quæ licentia vltra bimeſtre ſine graui cauſa concedi non debet quæ vero ſit grauis cauſa, arbitrio Epiſcopi relinqui-

113 tur, *Garc. d.c.2. n.22.* neq. excuſatur parochus, a reſidentia obſeruitium Epiſcopi, ſeu eccleſiæ cathedralis, *Gonz. vbi ſup. gl.6. n n. 255. Garc. vbi ſup. n.40.* nec etiam ſi eidem parocho fuerit a Papa datus coadiutor

114 cum futura ſucceſſione, non excuſatur, tūc parochus a reſidentia, & cura animarum, quatenus illam valeat exercere, *Garc. d.c.2. n.172. vbi n.179* plures deciſiones & declarationes refert circa parochorum reſidentiā.

115 Animaduertat parochus finem curæ animarum eſſe vt quicquid agit, & molitur, id totum ad honorem Dei, gloriamq. referat, nam ſi in omnibus rebus, Deus ipſe finis eſſe debet, quanto magis in cura animarum, quæ Dei negocium eſt, & ad ipſius gloriam præſertim in ordinatū, & hæc eſt parochi negociatio, lucrum animarum, da mihi animas, cætera tolle tibi, ideoq. bene eſt vt præ omnibus habeat librum vtiliſſimum inſcriptum, Curator animarum, auctore Carolo Andrea Baſſo oblato Mediolanenſi, ex cuius lectione officii

116 Quoad ſecundum, reſidentia habentium Dignitatem, ſeu Canonicatum in eccleſijs Cathedralibus, & Collegiatis, iſti reſidere tenentur in præfatis eccleſiis ita vt eis nō liceat vigore cuiuslibet ſtatuti vltra tres menſes etiam continuos, quolibet anno abeſſe, ſaluis

117 tamen dictarum eccleſiarum conſtitutionibus quæ longius ſeruitii tempus requirunt, *Conc. Trid. ſeſſ.24. de*

118 *refor. c.12. Nau. conſ.2. de cler. non reſid. Azor. vbi ſup. p.3. lib.7. c.3. Prax. Archiep. Leon. p.3. c2. n.11. Garcia vbi*

119 *ſupra p.3. d.c.2. n.180. Bar. d. alleg.53. n.107. Leſſius vbi ſup. lib.2. c.34. dubitat.29.*

120 Item reſidere tenetur Abbates, Priores, & alii eccleſiarum, collegiatarum ſuperiores, cogiq. poſſunt ab Epiſcopis, vbi quorum diœceſi ſunt, quamuis tales

Ii ſuper

ſuperiores iuriſdictionem habeant in Canonicos,
*Garc.d.c.2.n.*181.pariter habens monaſterium in com-
mendam, cui ſit annexa cura animarum, reſidere te-
netur in illo,& ſi abſq.cura animarum ſit, & talis ha-
beat canonicatum,debet in canonicatu reſidere.*Garc.*
*ibid.*183.& habens ex diſpenſatione duas Dignitates,
ſeu Duos Canonicatus in digniori reſidere tenetur,
alias vbi voluerit, *Garc. ibid.n.*185, eodem modo reſi-
dere tenetur capellani,& beneficiati, qui habent quo-
tidianas diſtributiones abſentibus nihil percipientib.
& cogi poſſunt ad reſidendum,*Gonz.ubi ſup.gl.*5.*n.*108.
121 *Garc.vbi ſup.n.* 187.188.neq.a dicta reſidentia excuſat
conſuetudo etiam immemorabilis, *Garc.ubi ſup.n.*197.
122 & ad abſentiam trium menſium a Conc. Trid. con-
ceſſorum, non eſt opus cauſam aſſignare, dummodo
eodem tempore non abſint omnes canonici *Garc.ibid.*
123 *n.*315.& in prædictis menſibus tribus non poſſunt lu-
crari diſtributiones quotidianas, *Pariſ. vbi ſup. lib.*1,
*q.*10.*n.*65.*Gonz.vbi ſup.*§.7.*proœm. n.*182. & Coadiutus,
124 & Coadiutor abeſſe poſsũt his trib. mẽſib. *Nau.conſ.*1.
125 *n.*6.*de cler.ægrot.* & ſi prædicti abſint vltra dictos, tres
menſes, incidunt in pœnas impoſitas a *Conc. Trid.c.*12.
*de ref.c.*24.etiamſi in ciuitate ſteter nt ubi eſt eccleſia,
Garc.ubi ſup.n. 322. *& ſeq. & vide Quaranta, vbi ſup.in*
verbo,reſidentia, attamen pluribus in caſibus abſentes
126 habentur pro præſentibus, & diſtributiones quoti-
nas lucrantur quorum
127 Primus eſt in abſente tempore peſtis,ſi adſit con-
ſuetudo,quod dentur diſtributiones abſenti ex iuſta
cauſa *Couar.uar.reſol.lib.*3.*c.*13.*n.*8, *Ripa de peſte c.*1, *n.*
145.*Moneta de diſtribut.quotidian.p.*2.*q.*5.*n.*76.
128 Secundus eſt infirmus *Hoieda vbi ſupr.p.*1.*c.*17.*num.*
15.*Moneta vbi ſup.queſt.*6. *num.*7. etiamſi quis ex pro-
pria culpa infirmetur *Fuſcus de uiſitat. lib.*1. *c.*20. *n.*26.
129 *Moneta ubi ſup.q.*6.*a nu.*12. dummodo talis infirmus,
quando erat ſanus, ſolitus eſſet intereſſe Diuinis of-
ficijs,& reſidere,nam alias ſi non eſt ſolitus tunc infir-
mitas non præſtitit cauſam abſentiæ,& non lucrabitur
diſtributiones,*Nau.de ord.& hor.canon.c.*11.*a n.*9.*Mo-*
*neta d.p.*2.*q.*6.*n.*21.& ſi infirmus ad balnea, vel ad aliũ
130 locũ pro recuperanda ſanitatem pergat,diſtributio-
nes lucrantur *Moneta d.q.*6. *n.*10.
131 Tertium eſt caſus in ſene,quando ita ſenio confe-
ctus eſt, vt nequeat commode perſonaliter eccleſiæ
deſeruire,*Moneta d.p.*2.*q.*7.*n.*5.& ita ſeruatur in eccle-
ſia Piſana.
132 Quartus eſt in eo, qui eſt datus obſes ab eccleſia,
vel captus cauſa repreſaliarum *Moneta d.p.*2.*q.*5.*n.*56.
& ſeq.
133 Quintus eſt in abſente ob neceſſitatem, vel cauſam
euidentem,vtilem eccleſiæ ſtante conſuetudine,*Couar.*
*d.lib.*3.*c.*13.*n.*8.*Moneta d.p.*2.*q.*11.*a n.*11.*et a n.*36.
134 Sextus eſt in inquiſitore hæreticæ prauitatis, ex
priuilegio ſpeciali fauore fidei conceſſo à Paulo Ter-
tio,& Pio Quinto *Rotas de priuil.Inquiſ.n.*240. *Director.*
Inquiſ. quod procedit etiam in Conſultoribus ſancti
135 officiũ Inquiſitionis,& ita Piſis ſeruatur, in qua ciui-
tate per annos ſexdecim.& ultra ſum Conſultor, &
dum interſui Congregationib. cum ſim Decanus ſui
tanquam præſens in choro eccleſiæ Piſanæ reputatus
& numeratus apunctatore,& ſum lucratus diſtributio-
nes quotidianas.
136 Septimus eſt caſus in clerico excommunicato pro
cauſa ſuæ eccleſiæ, & defenſione ſuorum iurium. *Gu-*
*tierez.canonic.q.lib.*1.*c.*1.*n.*142.*et* 147. ſi iniuſte ſit ex-
communicatus, *Couar.d.c.*13.*n.*8.*Surd.de alim.tit.*1.*q.*
82.*n.*15.*Moneta d.p.*2.*q.*15.*a n.*32. idem eſt in clerico
137 iniuſtè ſuſpenſo ab officio, ſeu beneficio *Moneta d.q.*
15.*n.*42.& etiam idem eſt in clerico iniuſte carcerato,
*Couar.d.c.*13.*num.*8.*Nauar.conſ.*9. *a prin. de cler.non re-*
ſid.& interdicta,ſed polluta eccleſia, beneficiatus in tali
in tali eccleſia reſidere ſolitus qui non dedit cauſa
138 interdicto,vel pollutioni, diſtributiones quotidia-
139 nas lucratur *Monet.d.p.*2.*q.*16.*n.*29.& idẽ eſt in cleri-
co iniuſte interdicto ab ingreſſu eccleſiæ *Moneta d. q.*
15.*a n.*46.*et p.*3.*q.*6.*n.*46.
140 Octauus eſt in Auditor Rotæ Romanæ,qui in ab-
ſentia lucratur etiam diſtributiones quotidianas ex
Bulla Clementis ſeptimi quæ incipit *Conuenit*.
141 Nonus eſt in collectore generali Cameræ Apoſto-
licæ, Subcollectore Aduocato,Procuratore fiſcali, &
Notario in cauſis ſpoliorum, durante eorũ officio ex
Bulla Sixti Quinti publicata ſub die 8.Maii.1560.
142 Decimus eſt in Canonico, ſeu Archidiacono eccle-
ſiam viſitante,ſeu bona, & reditus ſuæ præbendæ *Mo-*
*neta d.p.*2.*q.*11.*n.*63.
143 Vndecimus eſt in beneficiata præsẽte Conc.generali
*Rebuff.in praxi p.tr.*2.*tit.de diſpenſ.de non reſid.nume.*34.
144 Duodecimus eſt in Canoniſta, ſeu Theologo, qui
nomine ſui Capituli interſit Conc. *Moneta d. q.*11.*n.*91.
145 Duodecimus tertius eſt in examinatorib. a Syno-
do diœceſana deputatis,examinis cauſa a choro adſint
*Leſius Zecch.de repub.eccleſ,tit.de beneficiatis n.*13.*ad fin*
146 Decimus quartus eſt in canonico miſſo a proprio
Epiſcopo ad viſitanda Apoſtolorum limina,vel ipſum
comitante Epiſcopum ad limina *Riccius in prax. rer.*
*for.eccleſiaſt.dec.*498. *in prim.edit. Garcia d.c.*1.*n.*349.
*Moneta d.p.*2.*q.*8.*n.*23.
147 Decimus quintus eſt in Canonico Pœnitentiario,
dum confeſſiones audit *Conc.Trid.ſeſſ.*2.*de ref.c.*8.
148 Decimusſextus eſt in eo, qui curam exercet anne-
xam eccleſiæ in qua eſt Canonicus. *Riccius vbi ſup.dec.*
389.*Garc,d.c.*2.*n.*335.
149 Decimusſeptimus eſt in Canonico facto Vicario
Capituli ſede vacante, *Pauinus de offic. et poteſtat.c.ſed.*
*uac.p.*2.*q.*10.*n.*5.*Rot.p.*2.*dec.*222.*n.*6. *diuerſ.*
150 Decimus Octauus eſt in Canonicis exiſtentibus in
ſeruitio ſui Epiſcopi, vti in viſitatione,in componen-
da Synodo,& ſimilis, adſit conſuetudo lucrantur di-
ſtributiones *Dec.in d.c.cum omnes in* 2.*lectura num.*6.*de*
*conſtit.Couar.d.c.*13.*n.*5.*Hoieda,d.c.*17.*n.*19. et talis con-
ſuetudo reperitur in eccleſia Piſana.
151 Decimus nonus eſt ex gratia ſpeciali, & conceſſio-
ne Papæ *Nauar d.conſ.*3.*de cler. non reſid. Garc.d.c.*2.
*n.*354.talis gratia a Clem.VIII. conceſſa fuit Venera-
bili viro Vicentio Mazzolio decano Piſano auunculo
meo fœl. rec. qui dum eſſet in prima cathedra ſacrorũ
152 Canonum profeſſor in Gymnaſio Parmenſi obtinuit
d.gratiam percipiendi diſtributiones quotidianas,tã-
quam ſi præſens eſſet in eccleſia Piſana horis diurnis
et nocturnis et talem gratiam habui hoc anno 1627.
153 Vigeſimus eſt in Canonico Theologo, qui in die
quo legit, ſiue de mane,ſiue de ſero legat tota die a
choro eſt exemptus,et diſtributiones lucratur, *Gonz.*
vbi ſup.d.§.7.*proœm.n.*180.*Garc.d.c.*2.*n.*118.119.
154 Vigeſimus primus eſt in Canonico abſente ratione
et cauſa ſtudii, qui ſi abſit de licentia Epiſcopi,et re-
quiſita ad ſtudendum neceſſaria habeat,ideſt ſi ſit mi-
nor 30.annis,et ſtudeat Theologiæ,vel iuri Canonico
ad quinquenniũ,in publico gymnaſio, fructus ſuæ præ-
benda lucratur *c.vlt.de magiſtris*, *Concil.Trid.ſeſſ.*5. *de*
*reform.c.*1.*in fine*, non tamen lucratur quotidianas di-
ſtributiones,*c.licet vbi Doct.de præb.& dignitat*,ſi tamẽ
fructus conſiſtant dumtaxat in diſtributionib.quoti-
dianis,eas omnes lucratur abſens cauſa ſtudii ex *gl. in*
*d.c.licet in uerb.diſtributiones vbi Abb.n.*8.exceptis pro-
uẽtib.incertis,& quotidianis,*Zecchius ubi ſup. de repu-*
*bl.eccleſ,cap.*24.*de canonicis num.*6.*ucrſ*-2. *Horat.Lucius*
de

de priuileg. ſcholar. priuileg. 100. *limit.*1.*Rebuff.de priui.
leg.ſcolar.priuileg.*31.*n.*12.

157 Et in eccleſia Piſana ex antiqua conſuetudine pro-
niſum,eſt vt tam conſtituti in dignitate,quam Canoni-
ci,& Cappellani.qui in publico Piſano gymnaſio Theo-
logię aut Iuri Canonico operā nauāt per quinquenniū
lucrentur de trians partibus duas integras partes di-
ſtribrutionum quotidianarum, dummodo antea, id ſi-
gnificent Capitulo,& Cappellani eorum maſſæ,& vni-
uerſitati & intra qninquenniū Doctoratus lauream iu
vna ex prædictis facultatibus acipiant,alioquin elapſo
quinquenio , & non receptus Doctoratus gradu di-
cto Capituio , ſeu Vniuerſitati prędictas diſtributione
ratione ſtudijs receptas teſtituere tenentur & ob id ab
initio pro d.reſtitutione cauere debent,vt habeant.

158 Synodo piſana anni 1616,*tit.*10.*c.*3.*de clericorum re-
ſidentia*,neque ſuper qnotidianis , diſtributionib. qua-
tenus earum di ſtribntio concernit ſtatnm vniuerſalis
eccleſiæDiuina officia , & regimen , poteſt Capitu-
lum abſque Epiſcopo aliquid ſtatuere,*Moneta vbi ſup.*
159 *p.*2.*q.*15.*n.*26.nec poteſt Capitulum remittere , aut
donare amiſſas diſtributiones propter non reſiden-
tiam , *Nauar .de orat. & hor.canonic.capit.*22.*miſcell.*14.
*num.*48.*& conſil.* 7.*de cler. non reſid. Barboſa d. alleg.* 53.
num. 140.

160 Vigeſimus ſecundus eſt ex aliqua conſuetudine , vt
eſt in eccleſia Signina,in qua Canonicus,qui, ibi Miſsā
celebrat in aurora cuiuslibet diei,lucratur diſtributio-
nes quotidianas totius diei etiamſi abſit a choro,*Steph.
Gratian.ubi ſup.diſcept.foreuſ.c.*800.vbi refert etiam Ro-
tam ita tenuiſſe ſtante d.conſuetudine .

161 Pœna autem habentium dignitatem , & Canonico-
rum abſentium,& non reſidentium,vltra amiſſionem
diſtributionum quotidianarum,eſt quod ſi per annum
ab fuerint priuantur dimidia parte fructuum dicti anni
ſecundo anno priuantur omnibus fructibus , & ſi in ab-
ſentia perſeuerauerint,priuari debent prębendis , et
canonicatibus,ſed antea ſunt citandi,et monendi ſecū-
162 dum *Conc.Trid.ſeſſ.*24.*de reform.c.*12.*Garc.d.ca.n.*140.
163 fructus abſentium ipſi eccleſiæ ſunt applicandi,*Garc.
ibid.n.*146.poteſt autem Epiſcopus dictam pænam mi-
nuere,vel augere , ſed non in totum tollere , *Garc
ibid.num.*150.attamen diſtributiones abſentium non
164 ſeruientium, & non reſidentium ſeruientibus ap-
plicantur , eiſque accreſcunt , *Nauarr. vbi ſupr. de
orat.& hor.can.c.*7.*nu.*34.*& manuali c.*25.*n.* 123. *Azor.
vbi ſup.p.*2.*lib.*7.*c.*7.*q.*8.*& q.*9.*Moneta ubi ſup.p.*3.*q.* 6.
*n.*16.*Barboſa d.alleg.*53,*n.*152.& ſi Epiſcopus taceat, &
165 diſſimulet,abſens non tenetur illos fructus,quos alias
fecit ſuos,reſtituere in foro conſcientiæ in quo nemo
tenetur ſoluere pænam pręſertim non impoſitam ipſo
iure,prout eſt prędicta pæna donec a Iudice compe-
tente condemnetur,ſed peccat Epiſcopus id abſque iu-
ſta cauſa diſſimulando,*Nau.conſ.*3.*n.*2. *de cler.non reſid.*

166 Si tamen prædicti abſint ultra dictos tres menſes a
Conc.Trid.conceſſos notabiliter , peccant mortaliter
licet conſentiant amittere quotidianas,diſtributiones,
*Garc.d.c.*3.*n.*321.*&* 322.

167 De cauſis autem a reſidentia excuſantibus videas
*Io.de Silua de benef.p.*4.*q.*6.*Hoiedam d. c.* 17. *Quarantam
in d.ver.reſidentia,& Garc.d.c.*2.*§.*1.*&* 2.

168 Quod ſi beneficinm ſit ſimplex,et reſidentiam non
requirat , nihilominus tenetur beneficiatus beneficio
deſeruire per ſe vel alium a ſe ſubſtiturum annis , ſin-
gulis celebrando feſtum illius Sancti , cuius titulo be-
neficium decoratur , cęteraquæ onera a fundatore
in fundatione appoſita perſoluere , et fideliter adim-
plere , et ita ſeruatur in ciuitate, et diœceſi Piſana,
et ſemper in viſitationibus perquiritur diligenter ,
Viuian.de Iurepatr.
numqnid rectores beneficiorū prædicta adimpleantet
an beneficia habeat neceſſaria ad Miſſæ celebrationē

169 Clericus beneficiatus vltra prædicta tenetur bona,
et res ſui beneficij cuſtodire,et non alienare niſi in ca-
ſibus a iure permiſſis,et ſeruata forma *Extrauagan.am.
bitioſè de de rebus eccl.non alien.* de qua vide late dicen-
tem *Gulielmum Redoanum in ſuo tractat.de reb. eccl. non
alienan.in rub.de rerum eccleſiaſt. alienat. & Quarantam
in d.ſumma bullarij in verb. alienatio rerum eccleſiæ* , &
habetur in d.*Synodo Piſana tit.*8.*c.* 4.*de bonis eccleſ. non*
170 *alien.*vbi de conſuetudine,ſeruatis ſeruandis,et cum
Ordinarij auctoritate,bona eccleſiarum , et beneficio.
rum conceduntur in emphyteuſim ad tertiam lineam-
ſeu generationem,quando non excedunt annuum re-
dituum ſacrorum quatuor grani ideſt , vnius rubij , *ad
tex.in c.terrulas* 12.*q.*2.intelligendo de ſeditu ſoluendo
rectori beneficij,ideſt de anno canone,et ita in diœceſi
Tudertina , de conſuetudine cum licentia Ordinarii
alienantur bona eccleſiarum,et beneficiorum non ex
171 cedentia valorem triginta duc.aur.de camera, tene
tur pariter rector beneficij infra certum tempus a diè
adeptæ poſſeſſionis,bonorum omnium ipſius beneficij
inuentarium conficere,et Cancellario Archiepiſcopa-
li ſeu Epiſcopali tradere,vt in *Syn.Piſana vbi ſupr.c.* 5.
et ita multis in locis laudabiliter ſeruatur,et in Archi.
uio eccleſiaſtico talia inuentaria conſeruantur et ita
non tam facilem pereunt.

172 Et pe Clericorum peccatis qnoad beneficia vide la-
tè *Nauar.in d.manuali c.*25.*a n.*112.vbi habetur ad quid
teneatur talis Beneſitiatus .

173 Et demum tenetur talis clericus cætera ad clericalē.
vitam , decorem , et honeſtatem pertinentia ad vn
guem ſeruare , et ſemper omnibus ſit viuens bono.
rum operum exemplum,et doctrinæ,itaut de illo affir.
mari merito poſſit Chriſti bonus ordo eſt in omniloco

174 Et enim Clericus in ſortem Domini vocatos et cui
portio Deus eſt nihil habet curare , niſi Deum , ne al-
terius impediatur neceſſitatis munere,quod enim aut
alia officia conferetur,hoc religionis cultui atque huic
noſtro officio decerpitur,hic enim vera eſt Sacerdotis
fuga abdicatio domeſticorum , et quædam alienatio
chariſſimorum,vt ſuis ſe abneget ,qui ſeruira Deo ſtu-
175 perit ita nicit et hnc ſpectat illud S.Bernardi quadru.
plici debito *totum* inquit,*quod es,illi debes,a quo totum
habes,illi præcipuo Domino,& qui te fecit,et bene fecit tibi
qui tibi miniſtrat ſyderum curſus,aeris temperiem fecun.
ditatem terræ , fructuum vbertatem huic reuera totis me.
dulli ſeruiendum:*,et illud S.Ioannis Chryſoſtom *nihil in
te penitus tui iuri eſt,qui tanto Imperatori militare cæpiſti*
176 *& talis eſſe debet, vt cum S.Paulo Apoſtolo dicere poſſit
viuo ego iam non ego,viuit vero in me Chriſtus*,ideoq.San.
ctus Petrus Apoſtolorum Princeps illos appellauit.
*Genus electum Regale ſacerdotium Gentem ſanctam,popu.
lum acquiſitionis*,idcoque clericus totus purgat in Dcū
eique adhærens vnus cum eo ſpiritus fiat vt ait S. Ber-
nardus,et dicat,*defecit cor meum,& caro mea Deus cord
mei,& pars mea Deus in æternum* et culpas minimas,quā
tum poteſt vitet,neq.enim vt ait S.Ambruſius epiſt.25
*contemnenda ſunt peccata,quia parua quia ſi Deum ſpecte
mus nulla offenſa,quę in Deum committitur leuis reputar.*
debet. et facit quod ait S.Barnardus lib. 2. conſiderat.
*c.*13.*in princ.inter ſeculares nugę ſunt nugæ,in ore Sacerdo
tum blaſphemię conſecraſti enim os tuum Euangelio,magi-
ergo iam os aperire illicitum eſt aſſueſcere vero , & nuga
oqui ſacrilegiū eſt* quia vt dicit S.Gregorius Nazianze
nus orat.31.*quo ſplendor eſt veſtis,et eò manifeſtesineæ-
ſordes apparet.*& habentur Euangelio S.Lucæ *c.*66.*qui in
modico iniquus eſt in maiori iniquus eſt , & clericus imitari*
177 *ſtudeat Ieſum Chriſtum Saluatorem Noſtrum* , cum om-

nis Chriſti actio, noſtra ſit inſtructio, & cum S. Ambroſio.
lib. de Iſaac. cap. 8. dicat Chriſtus ſit ſignaculum in fron-
te, vt ſemper confiteamur, ſit ſignaculum in corde, vt ſem-
per diligamus, ſit ſignaculum in brachio, vt ſēper operemur,
luceat ergo imago eius in cõfeſſione, luceat in electione, lu-
ceat in operibus, & factis, vt ſi fieri põs, tota eius ſpecies ex
primatur in nobis, & confidat in Deo, & cum Dauid dicat
Vias tuas Domine demoſtra mihi, & ſemitas tuas edoce me.
Dominus illuminatio mea, & ſalus mea quem timebo, Do-
minus Protector vitæ meę, a quo trepidabo? ſi conſiſtant ad-
uerſum me caſtra, non timebit cor meum, nam Beatus eſt
homo, quem tu erudieris Domine & de lege ſua docueris
eum in quo aſſiduum orationis ſtudium eſſe debet.
Vnde S. Ambroſius lib. 10. epiſt. 28. Væ sibi ſacerdos. ſi
omiſſa paulatim oratione ac proinde cognitione tui, atque
officij, & oneris tibi impoſitiui, incipias ſine ſanctis, & ra-
tionabilibus ſcrupulis viuere. cum oporteat illis in dies pun-
gi, & corrodi, & lumen ſemper a Deo petere fortè Dauid
lapſus eſt, quia paulatim de oratione, contemplatione ali-
quantulum remiſeras.
17 Sacerdos inſuper frequenter Miſſam celebrare de-
bet, nã Miſſę ſacra oblatione inquit B. Laurentius Iuſti-
nianus in ſerm. de Corp. Chriſti. nulla maior, nulla vti-
lior, nulla Diuinę Maieſtatis oculis gratior, quæ Dei hono-
rem, Angelis contubernium exulibus Cælum, Religioni cul-
tum, Iuſtitiæ debitum, normam Sanctitati, obedientiam le-
gi, gentibus fidem, lętitiam mundo, credentibus gaudium,
vanitatem populis, Sacramentis legalibus finem, initium
gratiæ, virtuti robur, hominibus pacem. lucem mentibus,
ſpem laborantibus, & peruenientibus tribuit ſpeciem, &
unicum acceptabilius Deo offerri poteſt ſacrificium ſiue ad
xoluendum laudes, ſiue ad exibendum gratias, ſiue ad impe-
trandum indulgentiam, vel ad gloriam, promerendam, quã
corporis, & Sanguinis Chriſti ſacroſanctum Myſterium,
179 debetque ſuæ ſaluti, mox alienæ ſtudere vt ait S.
Gregorius Nazianzenus in Apologetico, officium Sa-
cerdotis circa hunc duplicem cardinem uerſatur. Primo, in
anima ſua purgari debet, deinde purgare alios, ſi ſapere, &
alios ſapientiores efficere, lumen eſſe, & cæteros illuſtrare
ad Deum accedere, & alios eodem inuitare, denique ſanctus
eſſe ſibi, & alios ad veram ſanctitatem pertrahere debet
caſtitatem ſeruare, & mulierum conuerſationem vitare:
Quid enim inquit S. Bernardus epiſt. 42. caſtitate deco-
rius, quæ mundum de immundo conceptum ſemine, de hoſte
domeſticum Angelum denique de homine facit, qui in hoc
mortalitatis loco & tempore quemdam ſtatum immortalis
gloriæ repręſentat. propterea hoc tantę pulchritudinis or-
namentum dignè dixerim, Sacerdotem honorare, quia caſti-
tas dilectum Deo, & hominibus faciat ſacerdotem, reddat-
que ſimilem in gloria Sanctorum in hac licet adhuc regione
diſſimilitudinis conſtitutum, ea propter aliqua corporis ca-
ſtigatio prudenter eſt adhibenda, & cum Apoſtolo dicere
Caſtigo corpus meum, & in ſeruitutem redigo, ſic etiam
temperantia in victu eſt ſeruanda, nam vt ait S. Gre-
180gorius Abſtinentia ciborum contra vitium carnis fortiſ-
ſima eſt, ſi enim ignis libido eſt, ſubtrahis igni materiam,
cum cibos ſubtrahis, immo gula non minus libidinis, quam
ignorantiæ eſt parens, hinc S. Hieronymus ad Nepotia-
num Pulchrè inquit, apud Grecos, pinguis venter non
gignit tenuē mentē, ita & otium fugiendũ eſt a clericis quia
qui ſectatur otium, replebitur egeſtate. & in Eccleſiaſti-
co, Multam malitiam docuit otioſitas. & Saluator docuit
in Euangelio Matthæi cap. 25. Seruum inutilem proijcite
in tenebras exteriores. Clericus ſit etiam Sacræ Scriptu-
ræ ſtudio dedictus, & aſſiduus, & conſeruet bonam opi-
nionem apud populum per vitæ ſanctitatem. ideo ait
S. Gregor. homil. 17. in Euang. Nullũ maius prẹiudicium
ab aliis, à quam Sacerdotibus tolerat Deus quando eos, quos
ad aliorum correctionem poſuit, dare de ſe exempla praui-
tatis cernit, quando ipſi peccamus, qui compeſcere peccata
debuimus, nos pereunti populo auctores mortis exiſtimus,
qui eſſe debemus duces ad vitam, ex noſtro peccato populi
turba proſtrata eſt & cum Apoſtolo ad Titum. Temetip-
ſum præbe exemplum bonorum operum, in doctrina verbum
ſanum & irreprehenſibilem, vt is, qui ex aduerſo eſt, verea-
181 tur nihil habens malum dicere de nobis & ſic luceat lux
veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, &
glorificent Patrem veſtrum qui in cælis eſt, ſic illuminate, ſi
docete, non vt veſtra verba tantum audiant homines, ſede
vt videant opera veſtra bona, vt quos illuminaueritis per
verbum, quaſi lux condiatis per exemplum operum veſtro-
rum, quaſi ſal, quoniam qui docet, & facit quod docet, verè
ille docet, qui autem non facit quod docet non alium docet,
ſed ſeipſum condemnat, & melius eſt facere, & non docere
quam docere, & non facere, quoniam qui facit & ſi tacue-
rit, aliquos corrigit exemplo ſuo qui autem docet, & non
facit, non ſolum neminem corrigit, ſed adhuc multos ſcanda-
lizat, etenim validiora ſunt exempla, quam verba, inquit
Leo Papa in ſerm. de ieiunio. & plenius opere decemur,
quam voce & vt ait Chryſoſtomus, Omni tuba clariora
ſunt documenta operum, & multo certior, & fidelior eſt do-
ctrina operum quam ſermonum, vnde Theophilactus in
Matthæum c. 23. Quando inquit qui docet non ſolum docet
ſed etiam operatur, videtur ſimul cum ijs, qui docentur la-
borare, & operari, huius rei cauſam aſſignat Seneca
epiſt. 6. quia homines magis oculis credunte quam auribus
& non poteſt auctoritatem habere ſermo, inquit Caſſiodo-
rius, qui non iuuatur exemplo, cum iniquum ſit bona præci-
pere, & talia non feciſſe.
182 Clericus modeſtiam pariter ſeruet in veſtitu, eſt
enim incredibile quantoperè Sacerdotem apud popu-
lum commendet humilis, ſed grauis, & modeſtus veſti-
tus, ne in eo ſit nimis exquiſitus, vt enim ait S. Bernar-
dus in Apologetico Mollia indumenta animi mollitiem
aperte indicant, non tãtũ curaretur corpori cultus niſi prius
neglecta fuiſſet mens occulta virtutibus corporis enim, ac
veſtium fragantia arguit intus latere animum graue olen-
tem, & immundum. & vt ait S. Hieronymus ad Euſtochiũ
Veſtis nec ſatis munda, nec ſordida, & nulla diuerſitate no-
tabilis, nec ad te obuiã præter nũtiũ turba conſiſtat, & digi-
to monſtreris, tria enim ſunt vt habetur in eccleſiaſt. c.
19. Quæ hominis interiora enunciant, amictus corporis riſus
dentium, & inceſſus. Item Clericus debet eſſe prudens
quia prudentia virtutum omnium regina, ac optima
eſt moderatrix & vera ea eſt ait S. Baſilius. Quę eſt co-
gnitio eorum quæ agenda ſunt, et non agenda, quam ſi quis
ſectatus fuerit, numquam ab officio, vir iuteq. diſcedet, num-
quam vitiorum peſtem incurrit, propriam autem, et ſingu-
lare uere prudentię eſt libenter aliorum ſententias perquire-
re et ſapientum uirorum conſilio uti, nam qui ſapiens eſt,
auditi conſilia, et ſuperbia magna eſt exſtimare, ſe nullius
agere conſilio, ac ſibi penitus acquieſcere quaſi vel ſolus ſa-
piat, uel quam optima in medium conſulere ualeas magnam
profecto affert hominibus utilitatem conſilium, eo quod ne-
mo ſibi ſufficiat ad electionem rerum utilium honeſtarumue
ſed pluribus ſane ſocijs, iiſq. ſolertibus opus eſt, inquit S. Ba-
ſilius ad Rom. 11. & homil. 12. in Prouerb. & ad hanc
rem facit id, quod a S. Gregorio homil. 10. in Ezech. de
de Diuina prouidentie his verbis adnotatum legitimus
Hoc omnipotens Deus agit in cordibus hominum. quod fecit
in regionibus terrarum poterat namq. unicuilibet regioni
fructus omnes ſed tribuere ſed ſi una quælibet regio alte-
rius fructu non indigeret communione cum altera non ha-
buiſſet, vnde fit, ut huic uini, alij uero olei abundantium tri-
buat, hanc multitudine pecudum, illam uero ubertate fru-
ctuum facit abundare, ut cum illa defert quo iſta non habet
& iſta reddit quod illa nõ detulit, per cõmunionē gratię ſi-
mul terrę coniūctę sũt, ſicut ergo rigiones terrarũ, ita Coſil-
liariis

liarijs omnes opus habent, multæ enim ſunt quæ magni, & admirabiles viri ignorant, quę tamen parui, & obiecti ſcire ſolent, & facile eſt ſuomet iudicio decipi, nam illud firmiſſimum tenendum eſt omnium difficilium eſſe ſe, ipſum cognoſcere, et curare, propterea quod naturaliter ſeipſumquiſq; amet, & quia in ſeipſum quiſq. propenſus eſt ideo in veritatis iudicio fallitur quare nihil ſecurius quam habere conſultorem, ad quem in rebus difficilioribus confugias, qui neque ad amorem, neque ad odium loquatur, & ſi videris ſenſatum, euigila ad eum, & gradum oſtiorum illius exterat pes tuus, & omnibus clerici exibeant ſe ſicut Dei miniſtros in multa patientia, in tribulationibus, nam virtus in arduo elucet præcipuè.

185. Curabit inſuper Clericus, vt maturè hilarique animo terrena hęc omnia contemnere incipiat nè in mortem anxium miſeri torqueant, & excrucient, cum non
tantum mors ipſa, ſed cuius memoria ſola minis amara eſſe ſoleat homini pacem habenti in ſubſtantia ſua. *Contemne viuens*, ait S. Bernardus ſermo 53. de modo bene viuendi *quæ poſt mortem habere non poteris, valde etiam proderit, ſi ſepius Miſſæ in ſacrificium Deum exoret vt ad piam, & religioſam mortem vitam ſuam diſponet*, & circa reditus beneficiorum eccleſiaſticorum, quibus, vſibus ſit impedendi, & quibus perſonas dandi aut relinquendi, videas latè dicentem Nauarrum
186 in Commentario, de reditibus benefic. eccleſiaſt. & meminerint Clerici, ſe eſſe diſpenſatores non dominos redituum eccleſiaſticorum, & quod ſupereſt fabricæ eccleſiæ, & pauperibus eſſe tribuendum, non autem ſeruandum ad ditandum ſuos & conſanguineos Conc. Trident. ſeſſ. 25. de reform. cap. 1. Sed audiamus tandem, quæ à Sancti Patribus in ſacroſancta Tridentina à Synodo de vita & honeſtate clericorum ſancita ſint, & decreta in ſeſſ. 22. de refor. cap. 1. videlicet; *Ni-*
187 *hil eſt quod magis ad Pietatem, & Dei cultum aſſiduè instruat quam eorum vita, & exemplum, qui ſe Diuina miniſterio dedicarunt; cum enim a rebus ſæculi in altiorem ſublatti locum conſpiciantur, in eos tamquam ſpeculum, reliqui oculos conijciunt, ex ijsque ſumunt, quod imitentur. Quapropter ſi decet omnino clericos in ſortem Domini vocatos vitam, moreſq. ſuos componere, vt habitu geſtu, inceſſu, ſermone, alijsque omnib. rebus nihiſi graue, moderatum, ac religione plenam præſeferant, leuia etiam delicta, quæ in ipſis maxima eſſent, effugiant vt eorum actiones cunctis afferant venerationem. Cum igitur quo mariore in eccleſia Dei, & vtilitate, & ornamento hec ſunt, ita etiam diligentius ſint obſeruanda, ſtatuit S. Synodus vt quæ alias a Summis Pontificibus, & Sacris Concilijs de Clericorum vita, honeſtat, cultu doctrinaque retinenda ac ſimul de luxu, commeſſationibus, choreis, aleis, luſibus, ac quibuſcumque criminibus, nec non ſecularibus negotijs fugiendis copioſe ac ſalubriter ſancita fuerunt, eadem poſterum ijſdem pœnis vel maioribus arbitrio Ordinarij imponendis, obſeruentur.*

188 Studet ergo clericus eſſe Sal terræ, & Ciuitas ſupra montem poſita. iactet cogitatum ſuum in Domino, qui eum enutriet, & greſſus eius præficiet ex præſidio, &
189 patrocinio Sanctiſſimæ, ac Glorioſiſſimæ Deiparis Virgins Mariæ cũ enim nulla in nos gratia deſuper effluat, niſi huius Matris Miſericordiam interceſſione, quid eis deeſſe poterit qui ipſius vmbra recreantur, &
190 præſidijs muniuntur, & ſi ad ſolatij cumulum accedit Sanctorum, tutela qui ſicut aliquarum eccleſiarum, & beneficiorum patroni nuncupantur, ita ſingulari cura earundem eccleſiarum, & eorundem beneficiorum Rectorem patrocinantur, & tuentur.
191 Igitur ſi tam ſingulari, Dei, Sanctiſſimè Virginis, & Sanctorũ patrocinio clerici protéguntur qua mercedis amplitudine eoſdem tandem Deus in portu excipiet, nauigatione feliciter peracta? ideo enim Deus, qui illorum hic eſt tutela, et præſidium erit in Cœlis merces et corona Ita dixit Abraham. *Noli timere ergo protector tuus, & merces tua magna nimis.* Itaque confortamini quicumque ſortem miniſterij huius ſortitij eſtis, et non diſſoluantur manus veſtræ, erit enim merces operi veſtro, et vt ait Beda ſerm. 18. de Sanctis. *Si expeditos, ſi celeres in agoneb oe operis ſi enorrentes dies vltimus inuenerit nuſquam Dominus meritis noſtris ad præmium decrit remunerator*, quod ipſe nobis concedat per magnam miſericordiam ſuam. Amen.

Et ex his concluditur Praxis iuriſpatron. ad communem vtilitatem, et commodiorem vſum collecta, et aucta Ad laudem, & gloriam Sanctiſſimæ, & Indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sanctis, & Glorioſiſſimæ Mariæ ſemper Virginis Reginæ Cælorum, & Patroni Mei Sancti Petri Apoſtolorum Principis, & Sancti Stephani Promotomartyris, & S. Catharinæ Virginis, & Martyris, totiuſque Curię Triumphantis. Amen.

Finis Partis Tertiæ, & totius Tripartitæ Praxis Iuriſpatronatus.

INDEX
RERVM, ET MATERIARVM.
Quæ in hac Praxi Iuriſpatronatus continentur.

Primus numerus Liber, ſecundus caput, tertius vero numerus eiuſdem capitis indicat.

A

ABAS præſentare debet cum conſenſu ſui Capituli, lib.5.c.3.n.27.
Abbas in eccleſiis ſibi pleno iure ſubiectis inſtituit, lib.12.c.3.n.18.
Abbates, et Priores reſidere tenetur, lib.15.c.3.n.117.
Abbatia ſæcularis eſt beneficium ſeculare, lib.6.c.2.num.31.
Abbatiſſa eligitur per Scrutinium, 5.7.10.
Et quomodo eligenda ſecundum Conc.Trid, n.11.
Abbatiſſa electa benedicitur, n.13.
Abbatiſſa, quæ ſit eligenda, lib.6.c.3.n.5.
Abſenti an per Notary ſtipulationem acquiratur, libr.4.cap.4.num.61.
Abſens poteſt inueſtiri de beneficio in perſona ſui procuratoris, lib.5.c.6.n.3.
Abſens eligi, & poſtulari poteſt, lib.6.c.8.n.12.
Abſens ſi notus ſit, poteſt præſentari, n.14.
Et per procuratorem inſtitui poteſt, n.16.
Sed non poteſt inſtitui ſine literis commendatitijs ſui Epiſcopi nu.19.
Abſens notus præſentatur ad beneficia ſimplicia tantum, nu.20.
Abſens ſibi imputet, ſi procuratorem non reliquit, lib.11.c.4 num.14.
Abſentia triũ menſium conceditur Canonicis, & alijs ſine cauſa, lib.15.c.3.n.122.
Et pluribus in caſibus abſentes, vt præſentes habentur, num.126.
Vt tempore peſtis, n.127.
Infirmi, n.138.& ſeq.
Si abſint ob neceſſitatem, vel vtilitatem Eccleſiæ num.133. ibidem.
Abſens ex Papæ priuilegio præſens reputatur, n.151.
Abſentes vltra tres menſes peccant mortaliter, num.166. ibidem.
Abſolutio a iuramento quid operetur, lib.4.c.4.num.54.
Abſolutio a cenſuris, punitur in litteris Apoſtolicis, lib.6.c.5 num.22.
Acceſſorium ipſo iure cadit principali ſublato, libr.5.c.5.num.138.
Actus certo temporis ſpatio non reſtrictus, perpetuus cenſetur, lib.5.c.1.n.68.
Actus ipſo iure nullus non confirmatur iuramento, lib.5.c.5.nu.132.
Actor agens contra Clericum, coram Laico perdit cauſam, lib 6.c.1.n.142.
Et ſi actor ſit Clericus irregularitatem incurrit, n.143.
Accuſatus de aliquo crimine interim promoueri non debet, lib.6.c.5.n.89.
Actus voluntarii quolibet hic fieri poſſunt, lib.8.c.1.n.6.
Actus extraiudiciales nunquam tranſeunt iudicatum, lib.11.c.4.n.49.
Et non interrumpunt præſcriptionem, n.48.
Actus voluntariæ iuriſdictionis quis dicatur, lib.12.poſt c.8.num.3.
Actus valet etiam non ſeruata forma, quamuis contrafaciens puniri poſſit, n.11.
Et non dicitur nullus, quando adeſt veriſimilitudo pro validitate, n.30.ibid.
Acceptio perſonarum non eſt apud Deum, lib.12.c.8.n.20.
Adimplementum præſumitur factum ab eo, qui implere tenebatur, lib.4.c.1.n.13.
Adoptiuus nunquam acquirit Iuſp.competens eis de parentela, 4.2.26.
Et ſi heres ſit, ſuccedit in iurep.hereditario, n,66.ibidem.
Adriani quarti priuilegium circa Primatum Piſanum, lib.4.c.2.n.65.
Aduerſarius certus debet nominatim citari, libro 9.cap.1 num.16.
Adulter præſentari non poteſt, lib.6.c.3.n.106.
Ætas requiſita ad primam tonſuram, lib.1.c.1.n.187.
Et requiritur 7.ann.completorum, lib.13.c.9.n.16.
Et quæ in Epiſcopatu dignitate, Canonicatu, & Parochiali, n.188.lib.1.c.1.
Et quæ in Canonico Pænitenciario, 190.
Et requiſita in beneficijs, requiritur etiam in Coadiutorijs eorundem n.216.ibidem.
Ætas in natiuitate numeratur, lib.6.c.6.n.14.
Ætas 22.ann. ad Canonicatus debet eſſe annorum completorum, n.15.
Ætas quomodo probetur, lib.13.c.5.n.31.
Et quomodo probetur in circa, lib.13.c.8.n.205.
Ætas quatuor decim annorum requiritur ad beneficia obtinẽda, ex Conc.Trid.lib.13.c.9.n.13.
Ætas hominum longæua refertur lib.15.c.1.n.10.
Affectio eſt maioris efficaciæ, quam reſeruatio, libro 14.c.1.num.60.
Affectionis mentio fieri debet, ſicut reſeruationis, n.81.
Affectio inficit poſſeſſionem, ſed quoad vacatura, num.95. ibidem.
B.Agnellus Ord.Minor.Piſanus, lib.3.c.2.n.96.
Agnatio etiam in fæminis conſeruatur, lib.4.c.2.46.
Etiam ſi ſint nuptæ, n.47.
Alimentorum appellatione, quæ veniat, lib.2.c.1.n.21.
Altari ſeruiens, de altari viuere debet, lib.1.c.1.n.14.& lib.2 c.4.n.37.
Altare fit ad ſacrificium, lib.1.c.1.n.32.
Altari conſtrui poteſt in Eccleſia patronata inuito patrone lib.3.c.2.n.17.
Altarem, ſeu cappellam conſtruens, cogitur etiam dotare, lib.2.c.4.n.17.
Alexandri Tertij priuilegium, circa Primatum Piſanum, lib 3.c.2.n.66.
Eiuſdem aliud priuilegium, n.67.
Alexander Tertius, antea Canonicus Piſanus, n.84.
Alexandri Quintus Piſis creatus in Concilio Piſano, nu.88. ibidem.
Alternatiua in præſentando tollit literis, lib.4.c.1.n.70.

Alter-

Alternatiue exemplum affertur,num.71.ibid.
Aliud eſt eſſe patronum,& aliud habere ius præſentandi,l.5.c.2.n.1.
Alexander Randenſis, & Paulus eius filius viri eximij,lib.7.c.1.n.17.
Alimenta præſtanda in domo debentur eidem effecto Religioſo,lib.6.c.4.n.86.
Ambitioſus præſentari non poteſt,lib.6.c.5.n.81.
Anima cunctis rebus præferenda eſt,lib.2.c.5.n. 68.
Nec circumſcribitur loco, lib.8.c. 1.num.30.
Andreas Fachinaus Foroliuienſis vir præclariſſimus,lib.4.c.8.num.13.
Anno biſextili fauore Eccleſiæ duo dies non computantur pro vno lib.2.c.5.n.156.
Annus ceptus,habetur pro completo in fauorabilibus, lib.6.c.6.n.7.
Annus,& menſis quot dies habeant,& horas,lib.7.cap.5.numer.4.
Et in eius computatione attenditur conſuetudo, numero 7.ibidem.
Antiquum in teſtibus dicitur,quod excedit 60.annos lib. 14.c.5.n.70.
Antiquior dicitur qui prior fuit in poſſeſſione,lib.5.capitulo 1.num.111.
Antiquior conuocat Collegium:ſi non ſit alius habens hanc auctoritatem,lib.8.c.1.num.5.
Apoſtata quis ſit,lib.6.c.5.n.71.
Apoſtata præſentari non poteſt,n.72.
Nec vagabundus,lib.6.c.7.n.17.
Etiam apoſtata a Religione,n.73.d.c.5.
Quid in Apoſtata ab obedientia,n.74.
Præſentari tamen poteſt apoſtata conuerſus, numero 75.ibidem.
Apoſtata non poteſt acquirere Iuſpatronat.lib.2. capit. 6. num. 8.
Apoſtoli miſſi ſunt à Domino in Mundum ad prædicandum Euangelium,lib.3.c.1.n.18.
Apoſtoli in eorum locum elegerunt Epiſcopos numer. 19. ibidem.
Appellatio pro innitatione,& prouocatione capitur,lib.8.c.4.num.10.
Appellatio non ſuſpendit collationem beneficij, quando fuit proceſſum extraiudicialiter,lib.11.c.4.n.43.
Appellatio extraiudicialis non ſuſpendit executionem, numero 74.
Appellatio interpoſita coram conferente, vti iudice in forma iudici cauſare poteſt attentata,n.52.
Appellatio ante diffinitiuam non cauſat attentata n.81.
Et interpoſita ab interlocutoria continente grauamen irreparabile quid operetur,n.82.
Appellatio datur ab interlocutoria habente vim deffinitiuæ,num.83.
Et tunc ea pendente,acta ſunt attentata,n.84.
Appellatio,a quo grauamine detur,n.85.
Appellatio à ſententia lata in poſſeſſorio non datur,ſed ab inordinato proceſſu,n.86.
Et tunc ſi detur,datur ad vtrumque effectum,nu.87.
Appellatio à diffinitiua in beneficialibus datur quando iudicialiter proceditur,n.88.
Appellatione pendente non poteſt fieri beneficij prouiſio, numer.89.
Et appellatione pendente a ſententia non poteſt fieri inſtitutio num 90.
Appellatio in Eccleſiis curatis executionem non ſuſpendit,numer.91.
Et idem eſt, ſi per conſtitutionem remota ſit appellatio ſuſpenſiua,n.92.
Vel ſi per conſuetudinem appellatio detur tantum ad effectum deuolutiuum n.93.
Vel ſi talis ſit conſtitutio Synodalis,numero 94.
Appellatio ſuſpenſiua non datur ab executione literarum apoſtolicarum,n.95.
Appellatio ab executione inſtrumenti Cameralis quid operetur n.98.
Appellatio ab executione literarum Apoſt. habentium clauſulam vocatis vocandis,& ſim.quid operetur,n.99.
Appellatio,vt pariat effectum ſuſpenſiuũ quid agendũ n.101.
Appellatio quoad effectum ſuſpenſiuum quando admittatur,n.106.
Appellatio ſuſpendit quando executor grauauit.n. 107.
Et quando non fuit coram executorem probata reſeruatio num.108.
Etiam ſi ad ſit clauſula conditio,&c. n. 109.
Et quando reus velit ſtatim exceptione probare n.110.
Vel quando reus eſſet prorſus a Legato latere,n.111.
Et quomodo literæ ſunt ſubreptitiæ, n. 112.
Et quando non eſt ſeruata forma literarum,n.113. ibid.
Appellari poteſt a ſententia inſtitutionis,lib.11.c.9.n.10.
Et an dicta appellatio admitti debeat,n.10.
In praxi tunc quando adeſt contradictor quomodo procedatur num.12.
Appellatione pendente ſeu pendente termino, ad appellandum nil poteſt innouari n. 13.
Appellatio ab interlocutoria quando non faciat attentata num.14.
Appellatio intra decennium interponi debet nu.15
Appellans ad Sedem Apoſtolicam,quando fidem facere debeat de commiſſione,n.33.
Alioquin appellatio eſt deſerta,n.34.
Appellatio,quandu incipiat n.35.
Appellatio dicitur deuoluta, introducta, & incboata, numer.36.
Appellatio deuoluta,quando indicatur,n.37.
Et quando introducta,n.38.
Et quando inchoata,n.39.
Appellatio quomodo finiatur,nu. 40.
Finitur per ſententiam,n.41.
Morte appellantis in criminibus,n. 42.
Lapſu fatalium,n.43.
Appellans in primo anno debet aliquam diligentiam facere,n.46.ibid.
Appellari poteſt,quando Epiſcopus ſine cauſa difert inſtituere lib.12.c.4.n.12.
Appellari poteſt a retardata inſtitutione ſi prius facta ſit trina interpellatio,n.14.
Appellatio ſuſpenſiua datur à mixto executore,lib.13.cap.5.num.134.
Appellatio excommunicationem non ſuſpendit,n. 135.
Appellatio interpoſita ab inferiore derogat volente eius iuriſdictionem ſuſpendit,lib.14.c.3.n.162.
Appellatio a præcepto de non reſidendo,non datur,lib.2. c. 5. num.112.
Approbatus in concurſu,vel vt magis idoneus electus quando hebeat ius ad rem,lib.8.c.8.n. 38.
Approbatus in concurſu dicitur habens dimidiam votorum,lib.10.c.1.n.43.
Arbitrium non cadit in determinatis,a iure,libro 6.c. 6.n.13.
Archidiaconatus eſt beneficium ſeculare,lib.6. cap. 2.n.33.
Arbitrator dicitur pacis mediator,lib.13.c.8. n.17.
Archiepiſcopus Piſani Primatis Sardiniæ,et in Corſicę dignitas lib.3.c. 2. n.62.
Archiepiſcopus Piſanus contulit Eccleſiam in Sardinia, nu. 74.ibidem.
Archiepiſcopatus eſt beneficium ſeculare,lib.6.c.2.n.29.
Archipręſbyteratus eſt beneficium ſeculare n.34.ibi.
Arbor in confinio poſita eſt communis,lib.8.c.7.n.10.
Archiepiſcopus poteſt Epiſcopi negligentiam ſupplere, & quando, lib.12.c.44.n.11.

Archi-

Archidiaconatus Doctori, ſeu Licentiato conferri debet l.14. c.1.nu.28.
Argumentum valet de feudo ad Iuſpatr. lib.14. poſt cap. 2 num.30.
Arctatus eſt obtinens beneficium requirens perſonalem reſidentiam, certumque ordinem, lib.6.c.6.num.54.
Et is qui ſub pœna aliquid debet, num.55.
Et qui vult præſentari ad aliquod beneficium, & opus eſt habeat primam tonſuram, n.56.ibidem.
Articulus pro probanda conſuetudine, & teſtes ſuper ea quando probent, lib.11.c.4.n.46.
Aſſignare quid ſit, lib.5.c.1.n.95.
Auditor Rotæ Romanæ, ſi Canonicus ſit præſens reputatur, lib 15.c.3.n.140.
Idem eſt in Collectore generali Cameræ 141.
Idem eſt in Viſitatore n.142.
Idem eſt in præſente Concilio generali n.143.
Idem eſt in Canonico vel Theologo interueniente Concilio nomine Capituli, n.144.ibid.
Auditor Rotæ Romanæ, quando poſſit in locum ordinarii iuſtificare, & exequi literas Apoſtolicas in forma dignum, beneficiaque conferre, lib.15.poſt c.8.n.31.
Author, in ſtudio Piſano profeſſor, lib.3.c.2.n.93.
Authenticorum documentum, quod ſit, lib.11.c.5.n.10.
Et eſt probatio probata, n.11.
Authenticum documentum non dicitur, in quo enunciatur aliud inſtrumentum, n.21.ibid.

B

Bartholomeus de Spina Ordinis Prædicatorum Piſanus, lib.7.c.2.n.102.
Benefactor dum tradens aliquid Eccleſiæ iam dotatæ, & non ſit Patronus, lib.2.c.2.numero 3.
Beneficio de accepto gratia referenda eſt, lib.8.c.7.n.29.
Beneficio abſentis conferri poteſt accepta cautione de redendis fructibus, lib.5.c.5.n.17.
Beneficium abſenti conferri poteſt lib.6.c.8.n.11.
Beneficium acquiritur interdum per impetrationem, lib.1.c.1. numero 180.
Beneficium acquiritur per titulum habilem, & idoneum, ibid. numero 192.
Beneficium acquiri poteſt multis modis, n.195.
Beneficium acquiſitum ſi ſit abſq. inſtitutione ſtatim inſtitutio debet fieri, 12.7.4.
Et tunc inſtitutio fit ab eo, ad quem facta fuit deuolutio n.5.
Et ſi dubium ſit, an facta ſit inſtitutio, quid agendum, n.6.
Beneficium effectum quid ſit, lib.1.c.2.n.136.
Beneficia affecta ſunt etiam reſeruata, lib.14.c.1. n.54.
Beneficium affectum eſſe reſeruatum differunt, ibidem, numero 59.
Beneficia affecta ſunt in multis caſibus num.62.
Beneficium affectum dicitur. ſi Papa illud commendet, n.63.
Beneficium affectum dicitur per mandatum de prouidendo, numero 64.
Et per decretum appoſitum de dimittendo, numero 65.
Et ſi Papa iure præuentionis illud contulit, n.66.
Beneficium affectum etiam remanet per reſignationem factam in manibus Papæ, n.67.
Et ſi Papa mandet ne ad electionem procedatur, n.68.
Et ſi electus ius ſuum reſignet in manibus Papæ, n.69.
Et ſi Papa poſt electionem manum appoſuit, n.70.
Et ſi mandet quem prouideri de beneficio obtento, n.71.
Beneficium, affectum non eſt, ſi fuit dictum reſeruatum, & non erat. ibidem, n.85.
Beneficium affectum non eſt ſi vacet alio modo, n.86.
Et idem eſt ſi reſignatio facta in manu Papæ non tenuit, numero 87.
Vel ſi quis beneficium impetrauit, & lite non cepta obierit, numero 88.
Beneficia affecta non ſunt laicalia, ſeu mixta n.87.
Vel quando concordatorum præiudicium reſultaret, num.90.
Vel ſi reſultaret derogatio Indulti Cardinalis, n.91.
Beneficia affecta non ſunt ſi per Ordinarium fuit peruentum, num.92.
Vel quando affectio ſemel habuit effectum, n.93.
Vel quoad forum pœnitentiæ, n.94.ibid.
Beneficium alteratur per diſmembrationem, diuiſionem, &c. libro primo, c.1.n.209.
Beneficium amittitur multis modis, lib.1.c.1.n.206.& 207.
Beneficij appellatione omnia beneficia cuiuſcumque generis comprahenduntur, lib.1.c.1.n.67.
Etiam Iuriſpatronatus lib.6.c.6.n.8.
Beneficium compatibile, quale lib.1.c.1.n.167.
Beneficia commendata reſignari poſſunt lib.13.cap.10. n.37.
Beneficium abſentis conferri poteſt accepta cautione de reddendis fructibus, lib.1.c.5.n.17.
Beneficium conferri abſentis poteſt lib.6.c.8.n.11.
Beneficium conferri poteſt etiam a laico ex priuilegio, lib.1.c.1.n.73.
Nec tunc aliqua confirmatio Epiſcopi requiritur, n.74.
Beneficium conferri debet clerico ſeculari, quando illud eſt ſeculare, lib.1.c.1.n.81.
Beneficium confertur in titulum, ſeu commendam, ibid.n.139.
Beneficia conferuntur concurſu, ſine concurſu, n.152.
Beneficium confertur Clericatum habenti, & ordinem, ætat. requiſitam, & alia, &c. n.84.
Beneficium conferri debet Clericis, l.6.c.1 n.2. & c.5.n.139.
Et conferri cuilibet Clerico de rigore poteſt, lib.6.cap.11.n.7.
Et conferri non poteſt laico clerico exiſtenti ſola animi deſtinatione ibid.n.136.
Beneficium conferri quando poſſit non habenti qualitates requiſitis, lib.1.c.1.n.216.
Beneficium conferri debet, ſi eſt ſimplex habenti quatuordecim annos, & clericatum lib.14.c.1.n.26.
Beneficium conferri non debet indignis, lib.52.c.9.n.4.
Et conferenda an ſint digniori, lib.1.c.1.n.200.
Beneficia conferenda ſunt oriundis, lib.9.14.
Beneficia conferenda ſunt oriundis, & alius non admittitur, ſi ex conſuetudine oriundo conferri debeant, lib.6.c.11.n.11.
Et impetratio non facta mentione de loco originis eſt nulla, n.12.
Beneficio conferenda ſi ſint ex Papa priuilegio Diœceſanis comprahenduntur etiam Patronata, n.19.
Beneficium conferendum conſanguineis, eſt, quando in fundatione id cauetur. lib.2.c.8.n.4.
Beneficia conferuntur à Legato, Nuncio, & Ordinario, & aliis, lib.1.c.1.n.198.
Beneficia conferri poſſunt ab ordinariis, quomodocumque in eorum menſibus vacent, lib.5.c.5.n.140.
Beneficium confertur ſi vacet, & quando debeat conferri, lib.1.c.1.n.203.
Beneficii collatio gratis fieri debet, & libere aliaque requirit lib.1.c.1.n.201.
Et collatum non ſeruatis ſeruandis illicite retinetur, n.202.
Beneficia collationis ſimultaneæ Epiſcopi, & Capituli, vno deficiente quomodo conferantur, lib.12.c.2.n.14.
Beneficia conſtituta ſunt ex bonis datis Eccleſiæ, lib.1.c.1.numer.36.
Beneficium conferendum non eſt in inuitum, lib.6.c.10.n.46 & lib.8.c.7.89.
Beneficium Conciſtoriale quale, lib.1.c.1.n.113.
Beneficium curatum in dubio non præſumitur, lib.2.c.7.n.38.
Beneficium curatum an ſit vel non vtile eſt, ibidem n.37.
Beneficia curata Sede apoſtolica vacante conferuntur ab Epiſcopo per concurſum, lib.5.c.5.n.163.
Beneficium definitur quid ſit in genere, lib.1.c.1.n.56.
Beneficij definitio altera, n.57.

Bene

Beneficium diuiditur in large,& ſtrictè ſumptum,n.58.
Beneficium deuolutum quid ſit,ibidem.n.137.
Beneficium deuolutum non dicitur,ſi defertur inſtitutio, l.12. c.4.n.8.
Beneficium deuolutum debet conferri,ſeruata forma fundationi,lib.12.c.10.n.14.
Beneficia deuoluta ad Papam, reſeruata ſunt, libr.14.cap.1. nu.52.
Beneficium difforme quale,lib.1.c.1.n.173.
Beneficium quodlibet,Eccleſia dici poteſt,ſed non è contra,l.2. c.3.n.35.
Beneficium Eccleſiaſticum ad hoc,vt ſi tale ſex requirit,lib.1 c.3.n.60.
Debet fundari auctoritate Epiſcopi,n.61.
Debet habere aliquid ſpiritualitatis annexum,n.62.
Debet clerico conferri,n.63.
Et ab eccleſiaſtica Perſona,n.64.
Debet eſſe perpetuum,n.65.
Et conferens non poteſt illud ſibi conferre,n.66.
Beneficium eccleſiaſticum definitur pluribus modis,ibidem num.68.
Definitio vera,n 69.
Beneficium Eccleſiaſticum eſt ius ſpirituale cui eſt annexum temporale,n.70.
Et eſt facultas a iure proueniens,n.71.
Beneficium Eccleſiaſticum diuiditur,quotuplex ſit,n.75.
Aliud maius,aliud minus,n.76.
Aliud curatum,aliud ſimplex n.77.
Et in dubio cenſetur ſimplex,n.78.
Aliud ſeculare,aliud regulare,n.79.
Beneficium Eccleſiaſticum ſeculare, aliud cum Iuriſdictione ſeu adminiſtratione,aliud ſine ea,n.80.
Et in dubio an ſeculare cenſcudum,n.82.
Beneficium Eccleſiaſticum,aliud collatiuum,aliud electiuum, n.87.
Aliud Eccleſiæ Collegiatæ,aliud non,n.88.
Aliud duplex,ideſt cum dignitate, iuriſdictione aliud ſimplex,n.89.
Aliud ſacerdotale,aliud non,ibid.n.97.
Aliud eſt praſtimoniale,aliud patrimoniale aliud magiſtrale ſeu doctorale,ibidem n.101.
Aliud eſt de menſa,aliud non,ibid.n.108.
Aliud Conſiſtoriale,aliud non,ibidem,n.112.
Aliud Eccleſiæ numeratæ,aliud non numeratæ,n.114.
Aliud monoculare,aliud non ibidem,n.119.
Aliud perpetuum,aliud manuale,ſeu amouibile,n.123.
Beneficia alia ſunt libera,alia Iuriſpatronatus,ibid.n.143.
Alia cum concurſu,alia ſine concurſu conferuntur, n.152.
Alia ſunt de iure diuino,alia de iure poſitiuo, libro 11.c.11. num.1.
Beneficium electiuum quid ſit,lib.5.c.1.n.53.
Et quomodo dicatur tale,n.54.
Beneficium electiuum,quando valet,lib.5.c.5.n.52.& 53.ſeq & n.60.
Beneficia electiua,reſignari poſſunt,lib.11.c.10.n.28.
Beneficium extinguitur vnione ſuppreſſione & cæteris,lib. 1.c. 1.n.208.
Beneficij erecti de nouo inſtitutio Epiſcopis hodie reſeruantur, lib.11.c.5.n.119.
Beneficium fundantur tituli aliquando de ipſis patrimonij Clericorum,lib.1.c.1.n.105.
Beneficium improprium quod ſit,ibid.n.175.
Beneficium incompatibile quale ſit,ibidem,n.64.
Beneficia incompatibilia ex Papæ diſpenſatione licite retinentur,n.166.
Beneficia incompatibilia hodie ſunt quæ reſidentiam requirūt num.17.
Beneficium innominatum,quale,ibid.n.177.
Beneficia Iuriſpatronatus alia ſunt Iuriſpat.Eccleſiaſtici,alia laicalis,alia mixti,lib.1.c.1.n.144.
Beneficium Iuriſp.familiaris facilius poteſt effici liberum,lib. 4.c.9.n.33.
Beneficio Iuriſpatronatus quomodocunq.vacante patrono præſentare poteſt,lib.5.c.5.n.150.
Beneficiorum Iuriſpatronatus permutationes non valent ſine conſenſu patroni,lib.12.c.5.num.22.& libr.13.cap. 10. nu.26.& l.14.c.1.nu.123.ſecus ſi ſit Iuriſpat.Clericorum, num.124.
Beneficia Iuriſpatronatus Laicorum, quando non veniat ſub reſeruatione,lib.14.c.1.n.10.
Beneficium Iuriſpatronatus non venit ſi Papa mandet prouideri de beneficio ad cuiuſcumque diſpoſitionem,lib.14.c. nu.101.
Idem ſi reſcribit motu proprio pro aliquo beneficiando, numer.102.
Vel ſi dicat prouideatur de beneficio etiam ſpectante ad alicuius præſentationem,n.103.
Vel ſi dicat de beneficio ad quorumcunque præſentationem ſpectante,n.104.
Beneficium Iuriſpatronatus,ſi confertur tanquam liberum, tenet collatio ſi patroni per quadrimeſtre tacent, ibidem num.26.
Beneeficium litigioſum,quod ſit lib.1.c.1.n.157.
Beneficium litigioſum,quando fiat,n.158.
Et non pacificum quale.n.159.
Beneficium litigioſum non fit per edictum fieri ſolitum ante inſtitutionem,n.160.
Neque ex lite calumnioſa,n.161.
Nec ſi pro eo imploretur officium Iudicij, libr. 11. cap.4 num.39.
Beneficium litigioſum etiam Iuriſp.laicalis libere à Papa confertur,lib.1.c.1.n.163.
Et eſt reſeruatum,lib. 14.c.1.n.53.
Beneficium manuale quod ſit,lib.1.c.1.n.125.
Beneficium manuale præcario comparatur,n.126.
Beneficia manualia ſolent eſſe regularia,n.127.
Beneficia mannalia ſunt omnia quo ad Papam,n.160.
Beneficium manuale vacat per reuocationem prouidentis,l.5. c.4.n.89.
Beneficium mannale reſignari,& permutari poteſt, ſi manualitas exprimatur,lib.13.c.10.n.32.
Beneficium de menſa quale,lib.1,c.1.n.109.
Et in his beneficijs non datur vacatio,n.110.
Beneficium monoculare quale ſit,lib.1.c.1.n.120.
Beneficium monoculare non dicitur, quando collator illius poteſt ad illud præſentare,n.121.
Vel ſi habet ſimultaneum collationem alterius beneficij cum alio,n.122.
Beneficiorum nomina diuerſa,lib.1.c.1.n.37.
Sanctuarium Dei,n.38.
Eccleſia ibid.
Sacerdotium ibid.
Beneficium nominatum quale ſit,lib.1.c.1.n.176.
Beneficium Numeratæ,& non Numeratæ Eccleſiæ,lib.1.c.1. nu.114.
Beneficium non numeratæ Eccleſiæ eſt vere beneficium, numer.116.
Et poteſt permutari, & reſignari ad fauorem alterius, num.117.
Sed verior eſt opinio,quod tale beneficium non vacet,ſed expiret morte titularis,n.118.
Beneficium patrimoniale quale,lib.1.c.1.102.
Beneficia Patrimonialia quibus conferenda, lib. 12. cap.9. num.17.
Beneficia Patrimonalia poſſunt reſignari, lib.13.c.10.nu.33
Beneficium perpetuum,quod ſit,lib.13.c.1.n.14.
Perpetua ſolent eſſe ſecularia,n.128.
Poſſent tamen perpetuam,eſſe etiam regularia,n.129.

Et

Et poteſt fieri quolibet menſe coram Ord.182.
Et debet publicari,nu.183.
Beneficiorum pluralitas,ſeu multiplicitas permittitur regulariter,lib.6.c.10.nu.3.
Beneficia duo ſimplicia reſidentiam non requirentia ſine diſpenſatione licite retinentur, lib. 1.c.1.n.169.
Beneficia plura minima quando licitè ſine diſpenſatione retinentur,n.170.
Beneficium obtinens poteſt ad aliud beneficium præſentari,lib 6.c.10.n.1.
Beneficia plura vnica collatione conferri poſſunt , ibidem num.18.
Beneficia plura etiam Iuriſpatronatus ab Epiſcopo non conferuntur,ibidem n.25.
Beneficij priuatio debet imponi in caſibus à iure expreſſis, l.5. c.5.n.118.
Beneficia priuatione vacantia ſunt reſeruata,ibid.n.131.
Beneficia priuatione vacantia non poſſunt concedi Iudici, qui tunc ita vacare fecit.lib.5.c.5.n.141.
Beneficium proprium quod ſit,l.1.c.1.n.174.
Beneficij qualitas dignoſcitur in prima patroni prouiſione,lib. 6.c.6.n.46.
Beneficiorum redditus olim in quatuor partibus diſtributis , lib.1.c.1.n.39.
Et quomodo impendendi,ibid .n.44.
Et beneficiatos male,illos impendens peccat mortaliter , & tenetur reſtituere,n.45.
Niſi ex Papa priuilegio de eis teſtari non poteſt,n.46.
Beneficium redditibus carens non eſt beneficium,ibid. n. 210.
Beneficium regulare quale,lib.1.c.1.n.84.
Beneficium regulare ſit ſeculare per decem annos,lib.6.c.1. n. 8.& lib.1.c.1.n.86.quod,ibid.limitatur.
Beneficium regulare aliquando conferri poteſt clerico ſeculari,& è contra eod.lib.1.c.1.n.83.
Si tamen impetretur a ſeculare non facta mentione quod ſit regulare gratia eſt nulla,lib.6.c.1.n.6.
Eſt poteſt conferri clerico ſeculari in defectum regularium , ibid.n.10.
Et regulare an ſit vel ſeculare attenditur vltimus ſtatus , ibid.num.9.
Beneficia regularia ſunt manualia,lib.1.c.1.n.127.
Poſſunt tamen eſſe perpetua,n.129.
Beneficium religioſi nouitij ante factam poſſeſſionem non confertur,13.10.n.55.
Beneficium reſeruatum quod ſit.1.1.135.
Et reſeruatum eſſe vel affectum differunt,lib.14.c.1.n.59.
Beneficia reſeruata ſunt Papæ in multis caſibus,lib.14.cap.1. num.11.
Beneficia reſeruata ſunt quæ vacant in curia Romana , ibid. num.12.
Seu apud ſedem Apoſtolicam.n.13.
Etiam Iuriſp.Eccleſiaſtici,5.5.157.
Imò,& Iuriſpatronatus Laicorum , quia tunc conferuntur cum derogatione iuriſpatronatus,n.158.& nu.161.
Secus ſi aliter vacante,n.162.
Beneficia reſeruata ſunt quæ vacant per obitum Card.& officialium ſedis Apoſtolicæ,lib.14.c.1.n.14.
Et commenſalium Papę,n.15.
Et quę vacant per diſpoſitionem priuationem,&c. n.16.& lib.5.c.5.n.131.
Beneficia reſeruata ſunt de quibus in concordia, vel diſcordia electi facta fuit electio,eod.lib.14.c.1.n.17.
Et quæ vacant per promotionem ad Epiſcopatum,n.18.
Et quæ vacant per aſſecutionem aliorum beneficiorum, num.19.
Et ob incompatibilitatem,n.20.
Beneficia reſeruata ſunt, quæ obtinet exempti ab ordinarijs, num.21.
Beneficia reſeruata ſunt,quando ordinarij de illis contra decreta Conc.Trid.diſpoſuerunt,n.23.
Beneficia reſeruata ſunt,quæ obtinent familiares,& Commenſales Card.n.35.
Niſi concurrat familiaritas Papæ,n.36.
Et quę obtinent Collectores,& Subcollectores,n.37.
Et ſufficit eorum deputatio,n.38.
Beneficia reſeruata ſunt quę obtinent Curiales,n. 39.
Item Eccleſiarum Patriarchalium Vrbis,num. 41.
Item vacantia in Eccleſiis Hoſtien.&c.n. 42.
Item Regni Germanię reſeruata ſunt,n.43.
Et in confidentia recepta,n.44.
Item vacantia ob crimen hæreſis,n.45.
Et vacantia per priuationem ſemper ſunt reſeruata, lib.5. c. 5.num.131.
Item collata perſonis prohibitis eod.lib.14.c.1.n.46.
Item vacantia in Abbatia S.Crucis Eugubij,n.47
Item offendentium litigantes in curia Romana,n.48.
Beneficia reſeruata ſunt quando vacant ob non factam publicationem,n.49.
Item reſeruata ſunt beneficia eorum, qui ſe pro aliis examini ſupponunt,n.50.
Item quando ſunt collata a Card.vigore indulti,n.51.
Item reſeruata ſunt beneficia,quæ ſunt deuoluta ad Papam num.52.
Item litigioſa,n.53.
Et affecta,n.54.
Et quando reſeruata ſint beneficia Eccleſiæ Cæſarauguſtanę num.55.
Beneficia reſeruata ſunt quando ad Sedem Apoſtolicam aliquo iure pertinet collatio beneficiorum alicuius Diœceſis num.56.
Et vacantia in menſibus ſecundum regulas octauam Cancel num.57.
Et reſeruata per prædeceſſores remanent reſeruata,n.58.
Beneficia reſeruata poſſunt reſignari,lib.13.c.10.n.35.
Sed non permutari,n.36,
Beneficia reſeruata vniri non poſſunt,lib.14.c.5.n.15.
Beneficia reſidẽtiam requirentia recenſentur,lib.1.c.1.n.154 & lib.15.c.3.n.100.
Et non requirentia,eod.lib.1.c.1.n.156.
Beneficia reſidentiam requirentia incompatibilia,n,171.
Beneficij reſignatio duplex tacita,& expreſſa,cura,& conditionalis,lib.1.c.1.nu.184.
Beneficium reſignatum in manibus ordinarij non poteſt ab eo conferri ſuis affinibus,& cætera,lib.5.c.5.n.109.
Beneficia reſignari non poſſunt quando ſuper eis conceſſa sũt literę expectatiuæ,lib.13.c.10.n.31.
Et regreſſus reſeruatus,ibid.n.38.
Beneficia reſignari poſſunt quando ſunt in diœceſi in qua quis habet indultum,n.39.
Et quæ cadunt ſub conſuetudine optandi,n.40.
Beneficium reſignari non poteſt in fauorem , quod nondum eſt collatum.n.41.
Beneficium reſignari non poteſt in fauorem quando habens ſuper eo penſionem agit ad regreſſum,n.46.
Beneficium reſignari poteſt cuilibet idoneo,n.59.
Beneficia reſignari non poſſunt in fauorem fæminæ,n.65.
Beneficia reſignari poſſunt etiam minori 14.annis,& in fauorem Capituli,n.66.
Beneficium Sacerdotale quale,lib.1.c.1.n.98.
Beneficium Sacerdotale non eſt ſi dicatur quod Capellanus celebret bis in Hebdomanda,n.99.
Et ponitur ratio,n.100.
Et vide lib.5.c.6.n.34.
Et non Sacerdotale poteſt fieri Sacerdotale eod.libr. 6.cap6. num.52.
Beneficia ſecularia ſunt multiplicia,lib.6.c.1.n.34.
Beneficium Seculare aliud Iuriſdictione,ſeu adminiſtratione aliud ſine Iuriſdictione,lib.1.c.1.n.0.

Bene-

Beneficio ſeculare Clerico Seculari conferendum,n.81.
Et ſecularia ſecularibus, regularia regularibus reſignari poſſunt.13.10,64.
Et ſeculare an in dubio ſit cenſendum,eod.lib.1.c.1.n.82. & lib.6.c.1.n.23.
Beneficium ſeculare conferri aliquando poteſt regulari & e contra eod.1.1.83.
Seculare ſit regulare 40.annis.n.85.& lib.6.c.2.n.7.
Beneficia ſecularia ſunt perpetua,eod.lib.1.c.1.n.128.
Poſſent tamen eſſe manualia n.129.
Beneficium eſt ſpiritualis,res.6.c.1.4.& 11.11.8.
Spiritualis principali temporalitas acceſſorium eſt,eod.libr.6.c.1,nu.5.
Beneficii ſtatus mutatur quadragenaria,lib.6.c.6.n.62.
Dummodo prouiſiones ſint factæ animi mutandi, ſtatum, num.63
Beneficium ſufficiens quod ſit,6.10.5.
Beneficium tituli aliquando ſiunt de ipſis patrimoniis clericorum,lib.1.c.1.n.105.
Beneficia vacant aliquando de iure,& de facto per mortem, lib.5.c.9.n.7.
Beneficium vacat per reſignationem n.9.
Beneficia vacant aliquando de iure,& non de facto,n.10.
Beneficium vacare dicitur de iure per intruſionem,num.11.&, num.110.
Beneficia vacant aliquando de facto,& non de iure,n.18.
Beneficium vacare de facto,& non de iure quando dicatur num.17.
Beneficium vacare poteſt de facto per obitum vnius,& de iure per obitum alterius,n.19.
Beneficia vacare dicuntur de facto pluribus modis, ibidem num.114.
Beneficium vacare proprie dicitur quando a nullo detinetur, nec de iure,nec de facto,n.23.
Beneficium vacat per mortem naturalem beneficiati.lib.5.c.5.num.25.
Sed per obitum illius,qui habet ius ad rem minime vacat,ibid num.153.
Idea per obitum præſentati vacat prius,lib.8.c.8.n.7.
Beneficium vacat per obitum habentis ſignatam, & regiſtratam ſupplicationem,lib.13.c.2.n.16.
Beneficium vacare per obitum in Eccleſia non numerat a minime dicitur,eod.l.5.c.5.n.26.
Sicut nec beneficium de menſa,ibid.
Nec per obitum commendatarii,n.27.
Beneficium vacat per aſſecutionem alterius beneficii incompatibilis,n.36.
Et vacat primum per aſſecutionem ſecundii ſi requirit reſidentiam,n.37.
Sed ſi non requirat reſidentiam non vacat ipſo iure,n.40.
Et incompatibilis admiſſio intra menſem fieri debet,n.44.
Et vacat primum habita pacifica poſſeſſione ſecundi,n.45.& lib.6.c.10.n.22.
Et vacat ibi vbi ſecundi capitur poſſeſſio, eo lib.5.c.5.num.154.
Sed primum non debet dimitti quando ſuper ſecundo lis eſt, num.46.
Beneficium vacat ſi beneficiatus ducat vxorem,n.48.
Et ſi fiat religioſus,n.49.
Sed beneficium non conferatur ante factam profeſſionem,lib.13.c.10.n.55.
Beneficium vacat ſi beneficiatus non promoueatur ad ordines, requiſitos,eod.lib.5.c.5.n.50.
Beneficium vacat per tranſlationem prælati ad aliam Eccleſiam,n.55.
Beneficium vacat ſi electus intra tempus aſſignatum electioni non conſenſerit,n.52.
Et ſi intra trium eſtre non petierit confirmationem,n.53.
Beneficium vacat quando electus ante confirmationem,et præſentatus ante inſtitutionem adminiſtrauerit bona beneficii num.54.
Et tunc vacat ipſo iure,vt prius,n.55.
Beneficium vacat per promotionem Beneficiati ad epiſcopatum,n.56.
Niſi ſuper hoc fuerit diſpenſatus,n.57.
Beneficium vacat ipſo iure ſi beneficiatus fiat miles,n.58.
Et ſi deferat veſtes laicales,n.59.
Beneficium vacat per caſſationem electionis,n.60.
Et per repulſionem poſtulationis,n.61.
Et ſi per vim occupetur,n.62.
Et per violationem ſequeſtri,n.63.
Et per non oſtenſionem tituli,ſeu diſpenſationis,n.64.
Et per alienationem rerum Eccleſiæ ſine ſolemnitatibus num.65.
Et ſi habetur pro derelicto,n.66.
Beneficia vacat per crimen hæreſis,lib.5.c.5.n.67.
Et vacant ipſo iure beneficia filiorum hæreticorum,n.68.
Et obtenta ad preces hæreticorum,n.69.
Beneficia vacant ipſo iure per crimen ſimoniæ realis,n.70.
Et per crimen Leſæ Maieſtatis,n.72.
Et crimen falſitatis literarum Apoſtolicarum,n.71.
Et ob percuſſionem Cardinalium,n.74.
Et ob percuſſionem Epiſcopi,n.75.
Beneficia vacant,ſi beneficiatus ſit aſſaſſinus,n.76.
Et ſi occidat rectorem ſuæ Eccleſiæ,n.77.
Beneficia vacant ob carcerationem clerici. Et quando, num.78.
Beneficia vacant ſi beneficiatus ſuſpenſus miniſtrauerit, num.79.
Et ob crimen ſodomiæ,n,80.
Et quando reſignans non ſuperuiuit 20.dies poſt datum conſenſum.n.81.
Item ob non factam publicationem reſignationis,n.82.
Et tunc dicuntur vacare in curia,13.10.82.
Item ob non ſeruatam formam Bullæ Pij V.incipienti in conrendis,eod.5.5.n.85.
Et quando alii pro aliis ſe ſupponunt examini ad obtinenda beneficia,85.
Beneficium vacat ſi beneficiatus adhæreat ſchiſmati,n.90.
Beneficium vacat per obitum Papæ,quando conſulat ad eius beneplacitum,n.87.
Et vacat vacationem facta ad certum tempus eo elapſo, num.88.
Et quando eſt manuale per reuocationem prouidentis, numer.89.
Beneficium vacat per diſpoſitionem ſeu priuationem,n.99.
Sed iudici,qui beneficium tunc vacare fecit non poteſt concedi ibid.n.113.& lib.5.c.1.n.141.
Beneficium vacat,ſi illius poſſeſſio capiatur ante litterarum expeditionem,lib.5.c.5.n.91.
Et quando quis retinet ſcripturas Cameræ Apoſtolicæ num.93.
Beneficium vacat, ſi quis offendat litigantes in Cur. Rom. num.94.
Beneficium vacat per aſſumptionem ad Papatum,n.95.
Beneficium vacat quando quis inſordeſcit in communicat. num.96.
Beneficium vacat per decretum, quando ex eo tenetur quis beneficium dimittere,n.97.
Et tunc tempus currit a die pacificæ poſſeſſionis,n.98.
Beneficium vacat quando eſt collatum a Cardinali vigore vt indulti, ſi non expediuntur litteræ Apoſtolicæ, inde,99.
Beneficium vacat per malam promotionem ad ordines, num.100.
Et ſi in eis miniſtrauit ſit irregularis,101.
Beneficium vacat ſi confidentia committatur,lib.5.c.nu.104.
Beneficia vacant in caſibus in quibus ſecundum formam fundationis

dationis vacare debent, nu.104.
*neficium vacat ſtatim, ac creatum eſt & eget Rectorem nu-
Bemer.105.*
Et tunc præſentationis tempus currit à die creati beneficij, num.106.
Beneficium vacat quando à conſtitutione inducitur, vacatio, n.107.
Beneficium vacat, ſi beneficiatus non incedat in habitu Clericali num.109.
Beneficium uacat ſi collator conferat beneficium reſignatum in manibus ſuis affinibus n.109.
Beneficium vacat per intruſionem, num. 110. & ibidem numer. 111.
Et per ſubreptionem gratiæ, num.111.
Et per vſurpationẽ Iuriſdictionis, & bonorũ Eccleſiæ, n. 112.
Beneficium vacet ne ipſo iure an per ſententiam differt, numer.119.
Beneficium vacans ipſo iure ſtatim vacat n.129.
Et poteſt impetrari n.124.
Et non eſt citandus poſſeſſor num.129.
Beneficium vacans ipſo iure ſi decedat eo priuatus, non vacat per illius obitum num.121.
Beneficium vacans ipſo iure non poteſt in alterius fauorem reſignari, num.122.
Secus in per ſententiam quis venit priuandum quia ante prolationem ſententiæ poterit reſignari, n.123.
Et poſſidens interim ius ſuum proſequitur, nu. 130.
Beneficij vacantis ipſo iure ex tunc beneficiatus non facit fructus ſuos, n.125.
Beneficia vacantia quomodocunq. in menſibus ordinarijs ab eo conferri poſſunt, num.140.
Beneficium uacare ibi præſumitur, vbi beneficiatus domicilium habebat, uel reſidere debeat, num.155.
Beneficium unicum an cuilibet clerico ſit ferendum lib. 1. c.1. num.168.
Beneficium unicum ſingulis conferendum, lib.1.c.5.nu.39.
Beneficium uniforme quale, lib.1.c.1.num.172.
Beneficia uniuntur au aliquando ſupprimuntur, & incorporatur, lib.14.c.4.n.24.
Beneficium uniri non poteſt liberum cum beneficio Iuriſpatronatus, lib.11.c.5.n.122. & lib.14.c.5.n.40.
Beneficium vniri poteſt ſeminario iam erecto, lib.14.c. 5.n.11.
Beneficia uniri poſſunt ſimplicia Cathedralibus & alij Eccleſiis, num.12.
Vniri nequeunt reſeruata, num.15.
Nec curata Monaſteriis, ibid.num. 30.
Beneficii uniti uacatio non datur, n 16. & lib. 1. cap. 1. nu.112.
Beneficij uniti, & annexi natura non attendetur, ſed principalis cui facta eſt unio, eod.lib.14.c.5.nu.20.
Et per unitum acceſſoriè utitur priuilegijs ſui principalis, num.23.
Et unitum non eſt exprimendum in impetratione, ſed principale num.23.
Beneficia unita nec reſignari nec permutari poſſunt, lib. 13. c. 10.num.29.
Niſi coram Papa cum mentione unionis, ibid. num. 30.
Beneficialis cauſæ cognitio includit collationem, lib.12.c. 2. n. 18. & 19.
Beneficiati conſanguineis nõ donent res Eccleſiæ, lib.1.c.1.n.55.
Beneficiati obligatio ratione beneficii lib.15.c.3.numer.1.
Beneficiatus obligatus, quando ſic ad publicè recitandum diuinum, officium, ibid. 61.
Beneficiatus obligatus eſt iura, & bona beneficij tueri, ibidem 169.
Beneficiatus qualitati ſuum fauorem concernenti derogare poteſt, num.14.3.12.
Sed non poteſt reducere numerum miſſarum ob cultus diminutionem, num.14.
Beneficiatorum bona patrimonialia, quaſi patrimonialia, et eccleſiaſtica, lib.1.c.1.num.48.
B.Bona virgo Piſana, lib. 3.c.nu.99.
Bona alienari prohibita a teſtatore, poſt quãdo alienari poſſint lib.3.c.5.num.117.
Bona dotantis Eccleſiam ſunt hypotecata pro euictione ibidem num.121.
Bona Eccleſiæ reuerſa quando dicantur de menſa, ibidem numer.28.
Bona eccleſiæ ſunt Chriſti Patrimonium, lib. 1.c.11.nu.42.
Bona eccleſiæ quando concedi poſſint in Emphiteuſim, lib. 15. num.170.c. 3.
Bonæ fidei poſſeſſor rerum Eccleſiæ non facit fructus ſuos etiam conſumptos, lib.3.c.5.n.157.
Bonæ fidei poſſeſſor quis ſit, lib.5.c.4.num.5.
Bonę vel malæ fidei poſſeſſor quando quis præſumatur, n.7.
Bonæ fidei poſſeſſori lite mota quid agendum, n.9.
Bonæ fidei poſſeſſor in ſua poſſeſſione conſeruari debet ibidem num.18.
Bonorum poſſeſſor ſuccedit in iure patr. lib.4.c.7.num.57.
Bonus quilibet præſumitur, lib.6.c.7.num.52.
Bonus, & habilis qui retro fuit etiam nunc præſumitur talis, lib.13.poſt c.8.num.6.
Bonus qui ſemper fuit quando præferatur prauo conuerſo, lib. 12.c.9.num.27.
Bulla Epiſcopi dicitur Authenticum documentum, lib.11.c.5. num.22.

C

Campi Sancti Piſarum Miranda, lib.3.c.2. num. 53.
Cancellaria, & Camera ſunt organum Papæ, lib.13.c. 2. num.17.
Canonica quid ſit, lib.1.c.1.num.213.
Canonica ſeculari gaudet priuilegio fori, lib.6.c.1.num.115.
Canonicus ſine præbenda dicitur Canonicus in herba, lib.1.c.1. num.19.
Canonicus non dicitur habere ſucceſſorem, lib.5.c.1.n.12.
Canonicus Penitentiarius, & Thologus optare nequeunt, ibid. num. 114.
Canonicus vt curatum retineat, ſolus Papa diſpenſat, lib.6.c. 10.num.8.
Canonicus, qui medietatem fructuum primi anni capitulo dare debet, an detrahat penſionem, lib.13.c.9.num. 63.
Et ſuper hoc eſt bulla Pij V.n.64. & eſt res dubia ibid.n. 65. 70. & 71.
Canonicus debet ex fructibus Canonicatus alimentari, lib.13. c.9.num.69.
Canonicus habens Parochialem annexam ubi reſidere teneatur lib.14.c.5.num.24.
Canonicus faciens profeſſionem fidei in capitulo in quo ſit vicarius ſatisfacit, lib.15.c.3.num.26.
Canonicus ab Epiſcopo miſſis ad vitanda limina Apoſtolorum præſens reputatur, lib.15.c.3.num.146.
Item eſt in Canonico Pænitentiario, 147.
Idem eſt in exercente curam animarum, Eccleſiæ in qua eſt Canonicus, num.148.
Idem eſt in Canonico facto Vicario Capitoli ſede vacante, num.149.
Idem eſt in Canonico exiſtentę in ſeruitio Epiſcopi, viſitatione, & ſimili, 150.
Canonicus Thologus ea qua legit die præſens reputatur, n. 163.
Canonicus abſens ratione ſtudij præſens cenſetur, num.154.
Sed non lucratur diſtributiones quotidianas, n.155.
Quid in prouentibus incertis, & quotidianis, n.156.
Piſanę eccleſię cõſuetudo circa abſentes ratione ſtudij, n.157
Canonici, & etiam laici circa electionis caſſationem ſunt audiendi, lib.11.c.4.num.20.

Canoni-

Canonici, & alij habentes dignitatem an teneantur pſallere in choro, lib. 15. c. 3. n. 74
Et concluſio iſta affirmatiua, num. 75
Quamuis alijs dicant aſſiſtentiam ſufficere ad lucrandas diſtributiones quotidianas, num. 76
Sed excuſantur, ſi adſit contraria conſuetudo, n. 77
Quæ tamen in Conc. Trid. ſublata videtur, num. 78
Et alij dicunt non teneri dum cantatur cantu figurato, n. 79
Eccleſiæ Piſanæ vſus laudabilis in recitatione diuini officij, num. 80
Canonici celebrantes Miſſas priuatas tempore officij non lucrantur diſtributiones, num. 81
Niſi id faciant Iuſſu ſuperioris, num. 82
Sed contrarium ſeruatur de conſuetudine, num. 83
Canonici Cathedralium, & Collegiatarum tenetur reſidere, n. 99. Et vltra tres menſes non poſſunt abeſſe, 100
Canonicorum conuocatorum ſi duæ partes remaneant actum expedire poſſunt, lib. 8. c. 3. num. 10
Et ſi duæ partes receſſerint tertia nil agere poteſt, num. 11
Niſi inſtet finis termini Iuris, num. 12
Canonicatus quid ſit, lib. 1. c. 1. num. 212
Canonicatus ſecularis, & præbenda ſecularis ſunt beneficia ſecularia, lib. 6. c. 2. num. 43
Canonicatus duo ſunt incompatibiles, lib. 6. c. 10. num. 10. Et eos retinens ſine diſpenſatione amittit, num. 15
Capitulum vt quis duas, de elect. lib. 6. quando locum habeat in præſentato, lib. 8. c. 7. num. 26
Capitulum Piſanum confert, & inſtituit, lib. 1. c. 1. n. 199
Capitulum Piſanum, vt Ordinarius conſenſum præſtat in translatione Iuriſpat. lib. 1. c. 2. num. 39
Capitulum Piſanum habet Iura epiſcopalia, lib. 4. c. 1. n. 24
Capitulum Piſanum a quo conuocetur, lib. 8. c. 3. num. 3
Capitulum Piſanum ſemper edicta ponit de præſentationibus coram ſe factis, lib. 9. c. 1. num. 11
Capitulum Piſanum confert quaſdam parochiales facto concurſu coram ordinario, lib. 10. c. 1. n. 50
Capitulum Piſanum habet ius inſtituendi, & diſtituendi, lib. 12. c. 3. num. 14
Capitulum aliud eſt aliud ſinguli de capitulo, lib. 8. c. 4. n. 17
Capituli conſenſus hodie requiritur in faciendis vnionibus, lib. 14. c. 5. n. 50
Niſi conſuetudo immemorabilis ſit in contrarium, n. 51
Capituli conſenſus in vnione non præſumitur, num. 54
Niſi lapſum ſit tempus triginta annorum, num. 55
Dummodo ex inſtrumento vnionis non appareat contrarium, num. 56
Capitulum vtrum poſſit ſtatuere ſuper diſtributionibus quotidianis 15. 3. 158. Et an poſſit remittere diſtributiones amiſſas, num. 59
Capitulum ſede Epiſcopali vacante conſenſum præſtat ſuper reſeruatione, & tranſlatione Iuriſpatronatus, lib. 1. c. 2. num. 44 & lib. 2. c. 1. n. 15
Capitulum ſede vacante an poſſit confirmare donationem Iuriſpatronatus, lib. 4. c. 1. n. 25
Capitulum ſede vacante beneficia non poteſt conferre neq; pro Epiſcopo præſentare, lib. 5. c. 3. n. 30
Capitulum ſede vacante ſuccedit in his, quæ ſunt Iuriſdictionis, n. 32
Capitulum ſede vacante non poteſt intra annum literas dimiſſorias ad ordines dare niſi arctatis, lib. 6. c. 6. n. 53
Capitulum ſede vac. diſpenſat ſuper interſtitiis, n. 59
Capitulum ſede vacante edictum pro concurſu proponit, ſeu eius Vicarius, 10. 1. 37
Capitulum ſede vac. ſeu eius Vicarius poteſt inſtituere, lib. 12. c. 2. num. 10. Non poteſt tamen conferre beneficia ſpectantia ad Epiſcopi collationem, n. 11. Et quando collatio ſimul ad Epiſcopum, & Capitulum ſpectat n. 12. Et idem eſt quando alius cum Epiſcopo conferre debet, n. 13
Capitulum ſede vacante non poteſt derogare qualitati in fundatione beneficij appoſitæ, lib. 14. c. 3. n. 55. Neque poteſt conferre beneficia, n. 57. Nec ſuccedit in præſentatione ſeu Electione ad Epiſcopum ſpectante, n. 58
Poteſt tamen præſentatos inſtituere, electos confirmare, n. 58
Et poteſt facere quaſcunque collationes neceſſarias, n. 60
Capitulum ſede vacante ſuccedit in poteſtate vniendi beneficia, lib. 14. c. 5. n. 31
Capitula, & collegia clericorum gaudent fori priuilegio, lib. 6. c. 1. n. 116
Capella S. Hieronymi in campo Sancto Piſarum eſt Sacerdotalis, lib. 6. c. 6. n. 48
Capellania eſt ſimplex beneficium ſine dignitate, & Iuriſdictione, lib. 1. c. 1. n. 66
In dubio cenſetur beneficium ſi conſtet de vna prouiſione ordinarij, ibid. n. 134
Capellania quando non dicatur Sacerdotalis, lib. 6. c. 6. n. 31
Cappellanus præſentatus a patrono ad Eccleſiam Monialium quando recipi poſſit, lib. 2. c. 9. n. 23
Cardinalium appellatione veniunt S. R. Eccleſiæ Cardinales lib. 5. c. 3. n. 6
Cardinalatus eſt beneficium ſeculare, lib. 6. c. 2. n. 26
Cardinalis poteſt ad beneficia præſentari, lib. 6. c. 10. n. 39
Caſata, domo, ſeu parentela vacata omnes de ea veniunt ad Iuſpatronatus, lib. 4. c. 2. n. 29
Caſus in quibus non eſt quis ipſo iure priuatus beneficijs, ſed veniit priuandus, lib. 5. c. 5. n. 17
Cauſa commiſſa habenti dignitatem, ſi dignitatem reſignat, remanent iudex, lib. 13. c. 10. num. 35
Cauſa eadem coram diuerſis Iudicibus tractari non debet, lib. 8. 7. n. 16
Cauſa Eccleſiæ aliquando decidi debet ſecundum Ius ciuile lib. 4. n. 27
Cauſa Eccleſiæ in prima inſtantia intra biennium terminanda, lib. 7. c. 3. n. 8. Et partes tempus prorogare nequeunt, n. 9 Et celeriter eſt expedienda, n. 10
Cauſa ex quibus Ordinarij vniones facere debent, lib. 14. cap. 5. num. 44
Caſi a familia nobiliſſima, & antiquiſſima, lib. 3. c. 1. n. 50
Celeſtini III. priuilegium circa Primatu Piſanu, lib. 3. c. 2. n. 69
Cenſura quid ſit, lib. 6. c. 5. num. 5
Cenſura dicitur a cenſendo, n. 6
Et eſt triplex excommunicatio, ſuſpenſio, & Interdictum, n. 7
Cenſura aliqua irretitus ordines recipiens ſit irregularis, ibid. num. 54
Centum annui debent remanere pro Parocho, lib. 14. c. 7. n. 10
Certi ſunt quorũ certitudo nota erat ante edictũ, lib. 9. c. 1. n. 20
Ceſſatio a diuinis quid ſit, lib. 6. c. 5. n. 34
Charitas in primis exercēda eſt erga domeſticos, lib. 6. c. 9. n. 25
CHRISTI actio eſt noſtra inſtructio, lib. 15. c. 13. n. 177
B. Chriſtiana virgo Piſana, lib. 3. c. 1. num. 99
Chriſtiani ſunt capaces Iuriſpatronatus, lib. 2. c. 6. n. 9
S. Cypriani de oratione ſermo, lib. 15. c. 3. num. 61
Citatio non requiritur in quibuſdam caſibus, lib. 9. c. 1. n. 22
Citatio vnica cum termino peremptorio fit quando non fit trina, n. 29
Citatio quid ſit & quomodo fiat, lib. 11. c. 4. n. 4
Citatio alia verbalis alia realis, n. 5
Citari debet habens intereſſe in cauſa, num. 6
Citatio tria requirit, num. 7
Citatio fit ad partis inſtantiam, num. 8
Citatio requiritur ad proceſſus validitatem, n. 9
Citatio ibi requiritur vbi cauſæ cognitio adhibetur, num. 10
Citari debet, qui poteſt actionem impedire, num. 11
Citatio eſt de iure diuino, num. 12
Citatio quomodo eſſe debeat, num. 56
Citatio perſonalis ad ſententiam requiritur, num. 71
Et expreſſe ad ſententiam, num. 73
Citatio ad ſententiam debet eſſe vna peremptoria vel triplex, num. 75
Niſi ab initio cauſæ præceſſerit citatio perſonalis, n. 76
Citatio non requirit quando pars eſt præſens dum profertur ſententia, n. 78
Citatio non requiritur ad derogationem faciendam, lib. 14. cap. 3. num. 128
Ciuis præfertur extero, lib. 12. c. 9. num. 13
Clauſula abſolutionis poni poteſt in prouiſione Ordinarij lib. 6. c. 4. num. 55
Clauſula, & cum abſolutione a cenſuris ad effectum, & cætera quid operetur, lib. 13. c. 8. n. 123. Et quando dicatur clauſula non habeat, n. 124. Et tollit impedimentum proueniens a cenſuris, n. 127. Et per eam alij dicunt includi etiam irregularitatem, n. 128. Et abſolui a cenſuris reſeruatis in bulla cœnæ Domini, n. 129. Eaque vti poſſunt ordinarij, n. 130

Clauſula, & cum abſolutione à cenſuris non prodeſt incendeſcentibus per annum, lib. 14. c. 3. n. 104
Nec prodeſt non parentib. rei iudicatæ, Incendiarijs, &c. n. 105
Clauſula ac ſi a die data quid operetur ibidem, n. 103
Clauſula amoto ibidem, num. 35
Quæ facit exequutorem merum mixtum, n. 37
Et habet vim expreſſionis coloratæ poſſeſſionis, n. 38
Clauſula ante ferri quid operetur ibidem, n. 98. Et tollit ſubreptionem, num. 99. Et non trahitur retro in præiudicium Iuris quæſiti, n. 100. Et nil operatur, niſi quis ea uti velit, n. 101. Et per eam tolluntur reſeruationes, & expectatiuæ, n. 102
Clauſula appellatione remota tollit ſuſpenſionem, & ab attentatis excuſat. lib. 12. c. 4. n. 102
Sed non continet contradicentes de Iure, n. 103. Et dicta clauſula intelligitur de appellatione friuola, n. 104
Nec aliquid operatur, quando conſtat de grauamine, n. 105
Clauſula appellatione remota, lib. 13. c. 8. n. 40. Quæ operatur vt appellatione ſit inferenda cauſa, n. 41. Et intelligitur ſolum quoad nominatos in literis, n. 42
Quæ nil operatur quando ſententia ſit notorie iniuſta, n. 43
Clauſula arbitrio tuo ibidem, n. 51.
Quæ quid importet regulariter, num. 52
Clauſula cautionem bancarium conſignare quomodo intelligatur, ibid. n. 202. Et idem eſt in ſchedula bancaria, n. 203
Clauſula in circa, vel circa quomodo ſit intelligenda, ib. n. 104
Clauſula contradictores, &c. habet locum contradictores de facto, lib. 13. cap. 5. n. 22
Clauſula, cuius litis ſtatū, & merita quid operetur, lib. 13. c. 8. n. 58. Et intelligitur de lite eo modo quo pendebat, n. 59. Et operatur, quod non dicatur ſubreptum etiam non expreſſum, n. 60. Dummodo in gratia ſit facta mentio litis, n. 61
Clauſula, cuius id expreſſus accedit conſenſus quomodo intelligatur, n. 122
Clauſula, cuius valor quid operetur, ibid. n. 138
Clauſula, cum plenitudine Iuris Canonici quid importet, n. 184
Clauſula, dummodo non ſit alteri Ius quæſitum, quid operetur, ibid. num. 73
Præſeruat ius in re, & ad rem, n. 74
Niſi conſtaret Papam velle iuri quæſito præiudicare, n. 75. Et non impedit derogationem medietatis Iuriſpatronatus, n. 76. Et operatur, ut gratia ſit nulla ſi tūc alteri ſit Ius quæſitum, n. 77. Et intelligitur de iure valido, n. 78. Et habet vim expreſſionis tituli, n. 79. Et ſemper intelligitur etiam ſi non exprimatur, n. 80. Et quando præſeruet ius ad rem, n. 81. Quamuis alij teneant dictam clauſulam præſeruare tantum ius in re, num. 82. Quia Ius ad rem non eſt plenum, n. 83. Et in praxi dicta clauſula ſolet præſeruare Ius ad rem, n. 84. Niſi in literis adſit clauſula anteferri, num. 85. Vel alia clauſula non obſtantibus cum decreto irritanti, n. 86. Et niſi ſit ius aliter quæſitum, quam illud narratum in literis num. 87
Clauſula dummodo accedat cōſenſus, &c. quid importet, n. 104
Clauſula dummodo accedat conſenſus patronorum requiritur conſenſum expreſſum, lib. 14. c. 2. n. 28
Qui ex longo tempore præſumitur, n. 29
Clauſula dummodo eius diſpoſitio ad nos hac vice pertineant, ibid. n. 105. Et totam gratiam qualificat, n. 106
Clauſula dummodo intruſus non ſit, quomodo intelligatur, ibid. n. 107. Et facit gratiam conditionalem, n. 108
Clauſula dummodo omnes in ſimul non excedant, quid importet ibid. nu. 112. Et ſi adiectam ſit renouationi penſionis quid operetur, n. 113.
Clauſula dummodo remaneat centum pro rectores, quid operetur, ibid. n. 124
Clauſula dummodo remaneant quinquaginta, quid operetur, ibid. n. 117
Quæ debet Iuſtificari per penſionarium, n. 118
Quid ſi ſit appoſita reſeruationi penſionis, n. 119
Clauſula dummodo cauſa non ſit inſtructa, quid operetur, ibid. n. 120. Et reddit ſententia nullam, n. 121
Clauſula, decretum irritans quid operetur, num. 170. Et contra eam non valet actus contrarius, n. 171. Et dicta clauſula inficit poſſeſſionem & titulum, n. 172. Et nil operatur in gratia conditionali, n. 173. Et litigat etiam ignorantes, num. 174. Et operatur, ut inferior non poſſit manus opponere, n. 175. Et habet inhibitionem in ventre, n. 176. Et appoſita in gratia de beneficio tamquam de reſeruato non afficit, n. 177.
Vt nil operatur quando non eſt appoſita ſuper certo corpore beneficij, num. 178.
Neque amplificat principalem diſpoſitionem; n. 179
Clauſula diſcretioni tuæ, & cætera, & ſuper quibus conſcientiam veſtram oneramus, quid operetur, ibid. n. 180. Et facit delegationem perſonalem, n. 181
Clauſula diſtrictus inhibentes, quid operetur, n. 183
Clauſula derogatoria, quid operetur, n. 186. Et ſi cum ea adſit motus proprius tolluntur conſuetudine, n. 186
Clauſula ex certa ſcientia, lib. 13. c. 8. n. 26
Clauſula, & cætera, ibid. num. 48
Quæ extenditur ad ea, quæ ſunt de natura, & ſubſtantia actus, num. 49
Clauſula ex nunc prout ex tunc, quid operetur, n. 53. Et poſita a Papa in collatione beneficij vacantis non ſuſpendit gratiam ibid. n. 54. Et nil operatur ante conditionis exiſtentiam, n. 55. Et relata ad tempus futurum quid operetur, n. 56. Et diſpoſitio in qua ponitur dicta clauſ. retrotrahitur ad tempus actus, num. 57
Clauſula pro expreſſis habentes, quid operetur, ibid. n. 148
Et facit quod omnia exprimi poſſunt, n. 149
Clauſula generalia contra quid operetur eodē, lib. 13. c. 8. n. 329
Clauſula habita vel non habita, quid importet, ibid. n. 210. Et quando lis non eſt calumnioſa quamdiu duret, n. 211. Et interdum ponitur, vt quis non poſſit beneficium reſignare, niſi præuia intimatione facta penſionario, n. 212
Clauſula inducas, conferas, manuteneas d. lib. 13. c. 8. n. 31
Quam iuriſdictionem tribuat, n. 32
Clauſula in forma cameræ, quid operetur, ibid. n. 190
Clauſula ipſo iure ipſoq. facto, quid ſignificet, ibid. n. 236
Clauſula de iure, & de facto quid operetur, num. 236
Clauſula Ius, iuſtitiam, ibidem, n. 250
Et quod expreſſa nihil operatur, n. 260
Et operetur, quod agens in aſſeſſorio, obtinere poſſit in petitorio, n. 261
Et per eam cenſetur intentatum remedium magis vtile, n. 262
Clauſula motu proprio, & ex certa ſcientia & de plenitudine poteſtatis, eodem lib. 13. c. 8. n. 21
Quæ non operatur in præiudicium tertij, num 22
Clauſula motus proprij tollit ſubreptionem, num. 24
Sed non in præiudicium tertij, num. 25
Clauſula manutenere, quid oporteat, ibid. n. 196
Clauſula, nec aliter, quam ſi nec alias aliter, nec alio modo importat formam, ibid. num. 68
Et importat formam præciſam, num. 69
Et importat intentionem ſuſpenſiuam n. 70
Et eſt clauſula reſolutiua, n. 71
Et eſt limitatiua voluntatis, & præſeruatiua ſui iuris, n. 72
Clauſula non obſtantibus, & cætera, num. 154
Tollit omnia quæ obſtare poſſunt, num. 155
Et priuilegium non clauſum in corpore Iuris, n. 156
Et non auget gratiam, n. 157
Et non tollit ſubreptionem, n. 158
Et per eam non cenſetur derogetur regulis Cancell. n. 159
Atque tollit obſtacula perſonalia, n. 160
Nec derogat diſpoſitioni firmatæ partium conſenſu, num. 161
Item non tollit Ius quæſitum laica ex fundatione, vel dotatione num. 162
Et eſt nullius effectus ſi diſpenſatio ſit nulla, n. 163
Clauſula non retardata vel ſine retardatione ſolutionis penſionis, quid operetur, ibid. n. 272
Qua ſtante etiam lite pendente penſio ſolui debet, n. 273
Etiam ſi per appellationem ſententia ſuſpendatur, n. 274
Et dicta clauſula non opponitur pro penſione appoſita ab inferiore, num. 275
Clauſula omni meliori modo, quid operetur, dicto lib. 13. cap. 8. num. 335
Et ſi cum ea adſit copula comprahendit etiam vltra expreſſa, num. 336.
Et dicta clauſula idem eſt, quod pleno iure, n. 337
Et ex ea intelligitur enixa mens diſponentes, n. 338
Et per eam non cenſetur quis ſe adſtringere ad non ſpecificata, num. 339
Et appoſita in teſtamento facit, vt cenſeatur appoſita clauſula codicillaris, n. 340
Et tunc dicitur conſtare de mente teſtatoris, n. 341

Et

Et per eam libellans non cenſetur ſe velle adſtringere ad ſpecificata, num.342
Quæ tamen non viciat ſenſum clarum, n.343
Clauſula in omnibus, & per omnia, quid operetur, ibid. n.344
Per eam comprahenduntur illa, quæ alias non comprehenderentur, num.345
Et extendit mandatum etiam ad rem ſubrogatam, n.346
Et operatur vt inter ſubiecta, nulla ſubiecta nulla ſit differentia, num.347
Et habet vim ſpecialis ſpecificationis, n.348
Et ſpecialis priuilegij, num.349
Sed per eam non comprahenduntur non conceſſibilia, n.350
Et importat fictionem, & veritatem in re poſſibili, num.351
Et per eam factus Ciuis dicitur verus ciuis, num.352
Clauſula prout iuris, & prout de iure, ibidem num.44
Quæ ſolum iudicem reſpicit, num.45
Et poſita in commiſſione de exequendo ſententiam quid operetur, num.46
Et quid in commiſſione reſtitutionis in integrum contra tres conformes, n.47
Clauſula perinde valere quid importet, ibid. n.62
Quæ non operatur contra ius tertio quæſitum, num.63
Nec aliquid operatur ſi ceſſet cauſa principalis, num.64
Et tollit defectum diſpenſationis, num.66
Clauſula parito, parito breui, parito Iudicato quid operetur, dicto lib.13.cap.8. n.330
Et clauſula parito non tribuit Iuriſdictionem antequam ſit paritum, n.331
Idem eſt in clauſula parito breui, n.332
Clauſula parito Iudicatorem Iudicatum ſupponit, n.333
Et dat iuriſdictionem ſub conditione, n.334
Clauſula quorum tenores quid operetur, ibid. num.89
Et per eum cenſetur derogatum vnicuique conſtitutioni, n.90
Et quare fuit inuenta, num.91
Et ſufficit pro plene ſpecificatione, num.92
Et eſt clauſula conſpicua, num.93
Et habet vim cuiuslibet litis, iuris &c. num.94
Et operatur ſpecificationem eorum ad quæ relata eſt, num.95
Et tollit ſubreptionem, n.96
Et per eam cenſetur derogatum reg. Cancellariæ, n.97
Clauſula, quomodo libet includit omnem modum, num.198
Et eſt vniuerſalis, & diſtributiua, n.199
Et idem eſt in clauſula quomodocunq. num.200
Quæ clauſulæ oſtendunt plenam voluntatem diſponentis, num. 210
Clauſula, quam, & quas, quid operetur, ibid. num.251
Et per eam poteſt procedi prout in prima, n.252
Dummodo acta ſint traſportata, num.153
Et dicta clauſula comprehendit petitorium, & poſſeſſorium, num.254
Et intelligitur generaliter, & non ſtat reſtrictiuè, n.255
Et appoſita in cauſa poſſeſſorij faciat, vt etiam petitorium deduci poſſit, num.256
Et facit, vt ſententiam lata in gradu appellationis ſubſtineatur tamquam in prima n.257
Et dicta clauſula æquitatem ſapit, num.258
Clauſula, ſi & in quantum, quid denotet, lib.9. cap.1. n.3. & lib. 13. cap.8. num.357
Clauſula ſine retardatione exequutionis laicorum Apoſtolicarum, quid operetur, lib.11. cap.4. num.97
Clauſula ſine præiudicio exequutionis literarum Apoſtolicarum, dicto lib.13. cap.8. num.266
Et facit conditionalem commiſſionem, n.267
Et non purificata conditione non eſt in cauſa procedendum, num.268
Et poteſt dici de eius nullitate poſt factam exequutionem, numero 269
Et intelligitur de literis antea emanatis, num.270
Et per eam ſubſtinetur exequutio facta appellatione pendente, num.271
Clauſula, ſaluo iure dicitur ſaluearis, ibid. num.363
Et per eam actor non dicitur doloſè plus petyſſe, num.264
Saluo iure ſuperflui quid denotet, num.265
Clauſula ſi idoneum repereris, vel quatenus idoneus reperiatur d. lib.13. c.8. n.16. quæ importat monitionem, num.18
Clauſula ſi inueneris vel repereris, num.19
Quæ importat cauſæ cognitionem, num.20
Clauſula ſi repereris vel ſi inueneris, & clauſula conſtito, quando narrata verificarentur coram eodem, importat conditionem de præterito, ibi poſt c. 8. num.17
Clauſula ſi ita eſt eodem, lib.13. cap.8. num.50
Clauſula ſine vitio ſpolij quid operetur, ibidem n.238
Et non excuſat à vitio attentatorum, n.239
Et intelligitur quatenus breue ſit Iuſtificatum, n.240
Clauſula ſtatum, & merita quid importet, num.243
Operatur litis expreſſionem, n.244
Facitque ſubreptionem ceſſare, n.245
Clauſula ſiue alio quouis modo quomodo intelligatur ibidem, num.134
Et quando intelligatur de diſſimilibus vel maioribus, n.135
Et capit vacationem contingentem tempore datæ, num.136
Clauſula ſuper eo quoque lis inter aliquos quid operetur, ibid. num.67
Clauſula ſupplentes &c. non ſupplet defectum cauſæ, n.164
Nec tollit defectum poteſtatis facientis actum, num.165
Et tollit tunc defectus iuris poſitiui, num.166
Et non ſupplet defectus prouenientes de iure naturali, n.167
Nec ſupplet defectum citationis, num.168
Nec tollit defectus concernentes perſonam ſupplicantis, n.169
Clauſula ſummariè tollit ſolemnitates iuris ciuilis, num.213
Non tamen probationes neceſſarias, num.214
Clauſula ſine ſtrepitu, & figura Iudicij, &c. quid importet, ibid. num.215
Clauſula ſublata, &c. quid operetur, ibid. n.246
Hæc reddit proceſſum nullum, & ſententiam, num.247
Dummodo gratia ſit producta, num.248
Et contra eam non poteſt opponi de defectu intentionis, n.249
Et oris aperitio tollit dictæ clauſulæ effectum, num.250
Clauſula verificato prius quomodo ſit adimplenda, dicto lib.13. cap.8. num.6
Et debet adimpleri ſecundum Conc. Trid. n.9
Clauſula vocatis vocandi dicto lib.13. cap.8. num.27
Quæ facit exequutorem de mero mixtum, num.28
Et tollit vitium ſubreptionis, num.29
Et facit cauſam appellabilem, num.30
Clauſula vt aſſerit, ſeu aſſeritur, quid faciat, ibid. n.131
Per clauſulam, vt aſſeritur narratiua non dicitur eſſe patris, num.132
Et per eam nihil includitur, num.133
Clauſula vt per præmittitur eſt reſtrictiua, n.137
Clauſula per ablatiuum abſolutum importat conditionem dicto lib.13. c.8. num.14
Et quid operetur, ibid. num.288
Clauſula exequutiua, quæ, ibidem num.298
Et non ampliant, nec mutant principalem diſpoſitionem, num. 299
Etiamſi remaneant ſuperflua, num.300
Si ſint conditionaliter prolata, num.301
Et ſi poſita ſint ad augendum augent, num.302
Et diſpoſitionem interpretantur, ſed illam non alterant, n.303
Et ex eis colligitur mens diſponentis, num.304
Et in literis nil operantur, & quare, num.305
Clauſula generalis quomodo procedat, num.276
Et poſita poſt ſpecificata reſtringitur ad præcedentia, n.277
Et non comprahendit maiora expreſſis, num.278
Et poſita in fine ad omnia refertur, num.279
Et quando dicatur diſpoſitiua, num.280
Et non capit vacationes futuras, num.281
Et poſita in priuilegijs non includit ignorata, num.282
Et poſita in mandata reſtringitur ad contenta in mandato, num.283
Clauſula habens plures intellectus quid faciat, ibid. num.292
Clauſula in fine poſita refertur ad omnia præcedentia, ibidem num.306
Etiam ſi præcedentiam contineant diuerſa, num.307
Et id quando procedat, num.308
Niſi non commodè ad præcedentia referri poſſit, num.309
Vel ſimus in odioſis, num.310
Vel quando ſubeſt diuerſa ratio, num.311
Vel quando dicta clauſula per ſe ſubſiſtit, num.312
Vel ſi ſimus in his, in quibus eſt facta ſpecialis prouiſio, num. 313

Vel ſi ex tali relatione reſultat contrarietas, n.314
Vel ſi diſpoſitio ad quam refertur efficeretur inutilis, n.315
Vel quando ſequeretur abſurdum, num.316
Vel ſi pœna ſit in aliqua parte appoſita, quia non cenſeretur repetita, n.317
Vel ſi ſimus in his, quæ incidenter poſita ſunt, n.318
Vel quando reſtringeretur diſpoſitio, num.319
Vel quando mens diſponentis locum haberet ſine d. relatione, num.320
Vel ſi in aliquo capitulo aliquid ſubaudiatur, n.321
Vel ſi ex d. relatione reſultaret iurium correctio, num.322
Vel ſi ſimus in his quæ in referente ſunt excepta, n. 323
Vel ſi reſultaret intellectus iuri contrarius, num.324 & 326.
Vel ſi plura ſint Capitula ſuper eodem negotio habentia orationem perfectam, num.325
Vel ſi adſit maior ratio quod referatur ad proximiora, num. 327
Clauſula in fine poſita in materia ſubſtitutionum refertur ad omnes, num.328
Clauſula Mandatorum, quæ ibidem, n.256
Clauſula plura reſpiciens determinabilis quid faciat, ibidem, num 287
Clauſula quod reſignans habeat vnde viuere poſſit, quomodo verificatur, ibidem n.44
Clauſula ſpecialis, quid operetur, num.286
Clauſula vniuerſales cuius ſint efficaciæ, n. 284
Et nullam reſtrictionem admittunt, n.289
Clemens IV. Piſis creatus fuit, lib.3. cap.2. num.86
Clementina. Plures de Iurepatronatus in quibus locum habeat, libro 1. 2. cap.8. n.9
Clerici de redditibus beneficij teſtari non poſſunt, lib. 1. cap. 1. num.35
Clerici patrimonialibus, & quaſi patrimonialibus teſtari poſſunt, lib.1.c.1. n.51
Clerico adminiſtrator bonorum Eccleſiæ non Dominus, lib.1.c. 1. num.53
Et eſt maior vſufructuario, & minor vſufructuario, n.54
Clericus non poteſt ad ſacros ordines promoueri ad titulum beneficij manualis, lib.1.c.1. n.132
Clericus vt quis fiat tria requiruntur, Ætas, habilitas, & forma, n.108
Clericus ob ingratitudinem commiſſam in ſuam Eccleſiam ea priuari poteſt, lib.2.c.3. n.33
Clericus ſi conſtruat Eccleſiam in fundo ſuo, & dotet de bonis ſuæ Eccleſiæ ambo ſunt Patroni, lib.2. c.4. n.24
Clericus quando teneatur Eccleſiam reparare, lib.5. cap.5. numer.92
Clerici non ſunt litibus inquietandi lib.2. c.5. n.166
Clericus abſens a Diœceſi debet citari ad exhibendum bullas ſui beneficij, lib.5. cap.5. n.13
Clericus abſens quando priuari debeat beneficio, n.14
Clericis euagatio eſt interdicta, num.15
Clerici beneficiati, in ſacris ordinibus conſtituti in habitu, & tonſura clericali debent incedere, lib.6. c.1. n.11
Clericali habitus eſt veſtis talaris, num.13
Clericis corpus veſte nigra tantum tegitur, & quare, n.14
Clericatus non requiritur quando quis nominatur a Patrono, ſed quando præſentatur, num.15
Clericus prima tonſura gaudet priuilegio fori, & canonis, n.18
Et circa priuilegium fori Conc. Trident. diſpoſuit, n.19
Quod procedit ſi habeat beneficium, vel in Eccleſia deſeruiat, num.20
Nec trina requiritur monitio ad hoc, vt Clericus perdat fori priuilegium, n.25
Clericus ſi ex Conc. Trid. non gaudet priuilegio Canonis, gaudet priuilegio fori, n.22
Et contra eum delinquentem Epiſcopus animaduertere poteſt, num.23
Clericus quando poteſt Clericatum renunciare, n.24
Clericus prima tonſura ad beneficium poteſt præſentari; niſi beneficium aliud Ordinem requirat, n.25
Clerici capacitas attenditur tempore præſentationis, n.26
Clericus coniugatus præſentari nequit, quamuis veniat clericorum appellatione, n.27. & lib.6.c.7. n.19
Quia coniugatus non poteſt perfecte Domino famulari, dicto lib.5.c.5. n.26
Clericatus quando dicatur receptus à proprio Epiſcopo, n.29
Clericatus eſt de iure diuino, num.43
Clerici vnde dicti ſunt, num.44
Clerici ſunt in famulatu Domini, num.45
Clerici dicuntur ſerui Dei, num.46
Clerici debent eſſe iuſti, num.47
Clerici debent eſſe literati, & non auari, n.48
Clerici ſobrij, & honeſti eſſe debent, num.49
Clericatus non præſumitur, num.50
Clericatus quando præſumitur, num.51
Clericatus probatur per literas teſtimoniales Epiſcopi, num.52
Per ſcripturam ſuper ipſo Clericatu, n.53
Ex confeſſione partis aduerſæ, num.54
Per indicia, & argumenta, num.55
Ex communi reputatione, & opinione, num.56
Per famam concurrentibus alijs, num.57
Per teſtes, qui fuerunt præſentes, num.58
Per aſſertionem Cardinalis, num.59
Per verba enunciatiua Bullæ, num.60
Clericus in Bulla nominatus gaudet fori priuilegio, n. 61
Clericatus an probatur ex ipſius quaſi poſſeſſione, num.62
Et quando dicta quaſi poſſeſſio proſit, num.63
Clericum, quem non eſſe quomodo probetur, n.64
Clerici nomen eſt generale, num.65
Clericorum appellatione, qui veniant, num.67. 69. 70. & 71
Clericalis abitus in veſte, & tonſura conſiſtit, num.72
Clericalis tonſura, quæ & quid denotet, num.73
Clericale ordines ſunt nomen, num.74
Et gradatim ſunt ſuſcipiendi, num.75
Clerici non ſunt ſub iuriſdictione Principis ſecularis, num.76
Non tamen dicuntur forenſes, n.77
Clerici in fauorabilibus veniunt appellatione diſtrictualium, num.78
Et gaudent prærogatiuis ciuium, num.79
Clerici veniunt appellatione populi, num.80
Et vaſſallorum appellatione, num.81
Clericus Minor. Ordin. expreſſe renuncians clericatus, non eſt amplius admittendus, num.83
Clericorum priuilegia ſunt latiſſimè interpretanda, num.90
Clerici inter perſonas miſerabiles comprehenduntur, n.92
Clericum ſe dicens cum non ſit de falſo punitur, num.93
Et ſi clericali veſte vtatur qualiter puniatur, num. 94
Clericatus effectus ſunt multi, num.96
Clerici ſunt exempti à Laicorum iuriſdictione, num.97
Non ſolum de iure poſitiuo, ſed etiam de iure diuino, n.98
Clericus in actione reali conuenitur coram Ordinario loci, vbi res eſt, num.102
Clerici ſunt exempti a iuriſdictione Laicorum in quolibet iudicio, n.103
Clerici non poſſunt fori priuilegio renunciare, num.106
Nec etiam cum conſenſu Epiſcopi, num.107
Clerici coniugati quando gaudeant fori priuilegio, num.108
Clericus, eiuſque conſortes coram Eccleſiaſtico conueniri debent, num.119
Et vnde in rebus inſeparabilibus, vel ſeparabilibus, numero 120
Clericus laudatus ab emptore non poteſt coram laico conueniri, num.131
Nec clericus hæres laici, num.132
Clericum trahens coram Iudice laico eſt excommunicandus, num.136
Clerici poſſunt torqueri à laicis coram Eccleſiaſtico Iudice, numero 137
Clericus non poteſt coram laico conueniri ex quacumque conſuetudine, n.139
Clericus, & laicus ſi ſint cohæredes eorum Iudex eſt Eccleſiaſticus, n.144
Clericus per infamiam non perdit fori priuilegium, num.145
Clericus à laico delegatus, nec etiam poteſt de cauſis clericorum cognoſcere, n.147
Clericus depoſitus gaudet fori priuilegio, donec actualiter degradetur, n.148
Clericus repertus in fragrante crimine poteſt capi à laico, vt ad Eccleſiam remittatur, n.149
Clericus à non ſuo Epiſcopus ordinatus gaudet fori priuilegio, num.157

Sed

Sed non poteſt conſequi beneficium,n.158.
Et gaudet fori priuilegio ordinatus ab Epiſcopo impedito or. dines confere,num.159.
Clericus poteſt à Patre emancipare coram laico,n.171.
Clericus incorrigibilis poteſt puniri a laico,n.162.
Clericus incorrigibilis,quis,ſit n.163.
Clericus exercens ſe in enormitatibus a laicis puniri poteſt,nu. mer.164.
Clericus aſſaſſinus quando a laico puniri poſſit,n. 164.
Clericus aſſaßnius quando a laico puniri poſſit,n.165.
Clericus degradatus a laico puniri poteſt,n. 266.
Clericus gaudet fori priuilegio ſi poſſideat beneficium,nu.167.
Etiam ſi beneficium ſi ſit ſine redditibus,n.169.
Clericus priuatus,clericali priuilegio remanet clericus,n:174.
Clerici non ligantur ſtatutis laicorum,n.179.
Nec eorum bona n 177.
Etiam ſi eſſet ſtatutum priuilegiatiuum,n. 178.
Clerici non ſponte poſſunt ſoluere collectas,n.196.
Clerici ſunt exempti a gabella impoſita pro capite animalis, num.192.
Clerici an poſſint collectari pro communi vtilitate,& neceſſitatem,num.194.
Clerici vt poſſint collectari,requirantur,num. 195.
Clerici non poſſunt ſuccedere in feudis,num.190.
Idque declarantur in multis caſibus,n.197.
Clericis in ſacris conſtituti non poſſunt contrahere matrimonium num.198.
Idque non procedit in clericis minor.ordin.n.199.
Clerci non poſſunt negotiari,n.200.
Clerici non poſſunt carcerari pro cauſa ciuili, & quando, numer.201.
Clericum percutiens eſt excommunicatus,n.203.
Etiam,mortuum,num.207
Clericus non poteſt eſſe Tabellio,n.202.
Clericus,vt præcipitet dans cauſam eſt excommunicatus, numer.205.
Clericum percutiens per errorem vel aliter quando excuſetur num,209.
Clericus non poteſt teſtificari coram Iudice laico, nec ibi eſſe laici procurator,nec poteſt eſſe officialis inter laicos, n.210.
Clerici beneficiati,& in ſacris conſtituti,& Religioſi tenentur ad recitandum diuinum officium,n.211.
Clerici non poſſunt eſſe aduocati coram Iudice laico, n. 212.
Clerici litigantes non tenetur iurare de calumnia,n. 213.
Clerici venari non poſſunt,non poſsunt legitimaria ſeculari,& ſi confugiunt ad Eccleſiam poſsunt contrahi,n.214.
clericus patronus Eccleſiaſticus intra ſemeſtre putare præſentare,num.215.
Clericus ſi vendit rem duobus,primus emptor præfertur,n. 216
Clericus per clericatum nobilatur non liceat ibidem.
Clerici non poſsunt penas conuentionales exigere,et coram duobus teſtibus poſsunt teſtari,num.217.
Clerici ſeculare apponi poſsunt in Monaſterio,quando Religioſi ſunt incorrigibiles,lib.6.c.2.num. 21.
Clericatum,& ordinem aliquando qui ecipere cogitus nu. 12. ibidem.
Clerici qui vult effici debet eſſe lib 6.c.4.n.2.
Clericus criminoſus præſentari non poteſt,lib.6.c.5.n.1.
Clericus ſeruans interdictum generale ſeu ſpeciale præſentari poſſet num.24.
Clericus,cui ſit interdictus ordo præſentari nequit, n.25.
Clericus acceptans officium habens annexam iuriſdictionem ſecularem,criminalem,ſit irregularis,n.39.
Clericum ſemel,vel bis admiſſus ad beneficium poteſt iterum examinari,n.135.
Clericus hyſtrio ſcena,ſe mimus præſentari non poteſt, nec eligi,nu 40.

Viuian.de Iurepatr.

Nec iſte admittitur ad ſumendum Euchariſtiam,n.141.
Nec gaudet priuilegijs clericalibus,num.142.
Clericus ſemel reiectus tanquam criminoſus non debet amplius admitti eadem cauſa durante,n.143.ibidem.
Clericus præſentari poteſt ſi habet ætatem legitimam, lib.6.c 6.num. 1.
Clerico ante 14.ann.beneficium obtinere non poteſt,n. 2.
Et beneficium curatum ante 25.annum,n.3.
Et dignitas,& canonicatum ante 22.annum.n. 4.
Clericus attingens 14.annum canonicatum in collegiata obtinere poteſt,num,12.
Clericus dum præſentur debet eſſe actus clericus,n.21.
Clerici idonei ad beneficia præſentari debeat lib. 6.c. 7. num.1
clerici nati ex legitimo matrimonio ſunt præſentandi,n.2.
clerici ſeculares ad beneficia ſecularia,Regulares ad regularia præſentatur num. 20.
Clerici incidentes in habitu,& tonſura ſunt præſentandi, numer.10.
Clerici mundi,& virtute præditi eſſe debent,n.30.
clerici vnus àd beneficium eſt præſentandus,num.36.
clerici apti,& diligentes ſunt præſentandi,n.38.
clerici prudentes,& modeſti ſunt præſentandi.n. 40.
Clericus ſine peccato mortali exiſtens præſentari debet,n.42
Clerici bonæ famæ præſentari debet,n.45.
Clericus nulla cenſura irretitus præſentari debet,n.46.
Clericus præſens non abſens præſentari debet, lib. 6. cap. 8. num.5.
Clericus,patronus non poteſt ſe ipſum præſentare, lib. 6. c. 9. nummer.1.
Nec etiam ad beneficium ſimplex.n.4.
Clericus compatronus poteſt ab alio compatrono præſentari num.10.
Sed ſe ipſum cum compatronis præſentare non poteſt n.11.
Clericus poteſt per Papam cogi,vt beneficium accipiat, lib. 6. c.20. num. 40
Clericus ſecularis quando præſentari poſſis ad altaria exiſtentia in Eccleſiis Regularium,n.49.
Clericus diœceſanus præſentari debet,lib.6.c.11.n.1.
Clerici ciuitatis præferendi exteris in concurſu,n. 5.
Clericus quilibet de rigore præſentari poteſt, n.9.
Clericus aſſerens in literis ſe eſſe Piſanum denotat originem, num.13.
Clericus ſeptem annorum eſt capax penſionis, lib.13. cap.9. num.11.
Clericus maiorem penſionem promittens, quando committat ſimoniam,n.40.
Clericus Min.Ordin.poteſt reſignare beneficia etiam ſi non habeat vnde viuat,lib.13.c.10.n.56.
Clericus idoneus procurans ſibi reſignari beneficium non peccat,& quid in procurante Epiſcopatum,n.67.
Clerici in vita æquiparantur vſufructuarijs lib.14.d.8.nu.2.
Clericus beneficiatus ad quid teneatur ratione beneficij,lib.15. cap.3.nu.1.
Tenetur incidere in habitu,& tonſura clericali.nu.2. & 16.
Et tenetur veſtres clericales deferre,num.3.
Sed ſi ex iuſta cauſa habitum non deferat excuſatur,nu.5.
Vel ſi non deferat ex paupertate,nu.6.
Vel ſi non deferat pro vna vice,nu.7.
Vel ex cauſa infirmitatis.nu.8.
Vel ratione itineris,nu.9.
Clericales veſtes,nu.10.
Clericis certarum veſtium vſus interdictus,nu.12.
Et attendenda eſt conſuetudo clericorum,nu.13.
Clericus non deferens tonſuram,vel habitũ quãdo peccet,n. 18.
clericalium veſtium color quis nu.19.
clerici veſtes nigras deferre debent,nu.20.
clericus beneficiatus tenetur eos ordines recipere,quos ratione beneficij accipere tenetur,n. 21.

Cui non currit tempus,donec litigat ſuper beneficio,n.22.
Clericus obligatus facere fidei profeſſionem ſi eam non fecerit, non facit fructus ſuos,n.29.
Lucratur tamen diſtributiones quotidianas,n.30.
Clericus beneficiatus tenetur quotidie recitare diuinum officium.n.35.
Clericus vnum,vel plura habens beneficia vnicum officium recitare tenetur,n.40.
Clerici non recitantes diuinum officium ad quid teneatur, & quando peccent,n.41.
Clericus habens tenue beneficium tenetur recitare officium, num.43.
Clericus habens titulum beneficij cuius fructus alteri ſunt reſeruati,tenetur officium recitare.n.44.
Clericus tenetur officium recitare ſecundum Breuiarium Romanum,aliàs peccat, mortaliter,n.55.
Et eſt r cit... officium Sanctorum Diœceſis,n.56.
Et ſi dicat vnum officium pro alio,quando ſatisfaciat.n.57.
Clericus beneficiatus, quibus caſibus excuſetur a recitatione diuini offi[c]ij n.84.
Et excuſatur,ratione infirmitatis,n.85.
Ob cæcitatem,n.86.
Ex Papæ diſpenſatione,n.87.
Ex occupatione maioris negocij,n.88.
Vel ob defectum Breuiarij,n.92.
Et ex alijs cauſis,n.93.
Clericus beneficiatus tenetur iura, & bona beneficij tueri, num.169.
Clericorum peccata,quoad beneficia,quę n.172.
Clerius tenetur,honeſtè,laudabiliter,viuere,n.173.
Clericus quæ curare debeat,n.174.
Clericorum genus electum,regale Sacerdotium,n.186.
Clerici temperantia in victu,n 180.
Clericus ſit Sacræ ſcripturæ ſtudeo debitus,n.181.
Clericus modeſtiam ſeruet,n. 182.
Clericus terrena contemnat,n.185.
Clerici ſunt diſpenſatores redditutum Eccleſiaſticorum, nu. 186.
Decretum Conc.Trid.circa vitam Clericorum,n.187.
Clericus debet eſſe ſaliteire,n.188.
Clerici mercedem a Deo conſequenter in Cælo,n.192.
Clerus Piſanus ex concordia inita cum Camera Apoſtolica, quid poſſit,lib.1.c.1.n.97.
Coadiutor quid ſit,lib.5.c.1.n.69.
Coadiutor decanatu Piſano,n.70.
Coadiutoria ſiue perpetua,ſiue temporalis non eſt beneficium, num.72.
Coadiutor non dicitur beneficiatus,n.73.
Coadiutoria hodie quomodo ſolent concedi,n.74.
Coadiutoria cum futura ſucceſſione continet duplicem gratiam,n. 75.
Coadiutor reſidere non tenetur,n.76.
Nec recitare diuinum officium ratione coadiutoria,n. 77.& lib.15.c.3.n 45.
Coadiutoria non dicitur proprie reſignatio, dicto lib.5.cap.1. num.78.
Coadiutoria narratiua eſt verificanda,n.79.
Coadiutoria debet habere requiſita ſicut coadiutus,n.80.
Coadiutor in beneficio patronato non datur ſine patroni conſenſu,n.81.& lib.5.c.5.n.151.
Sed ad vitam Rectoris poteſt dari, ſine dicto conſenſu, num.152.
Coadiutoria cum futura ſucceſſione à Papa conceditur,d.lib.5. c.1.n.82.
Coadiutor datur amenti ſine eius conſenſu,n.83.
Coadiutor ſedere debet poſt omnes,niſi ſit coadiutor dignitatis, num.84.
Coadiutor poteſt inſeruire coadiutor volente,n.85.
Coadiutor infirmus,vt præſens reputatur,n.86.
Coadiutor mortuo coadiuto ſtatim fit titularis,& quomodo ſedere debeat,87.
Coadiutor ad titulum coadiutoriæ ordinarii poteſt,ſi ex ea cõgruam habeat ſubſtentationem,n.88.
Coadiutor mortuo coadiuto fabricæ Eccleſiæ ſoluit ſolitum, num.89.
Coadiutor habet vocem actiuam, & paſſiuam in Capitulo. num.91.
Coadiutor tenetur reſidere ſi beneficium requirat reſidentiam num.92.
Coadiutor Parochi tenetur reſidere,n.93.
Coadiutoria cum futura ſucceſſione,an inducat incompatibilitatem,lib.6.c.10.n.19.
Coaditor,& coadiutus poſſunt abeſſe per trec[en]tuentes, lib. 15. c.3.nu.124.
Et ſi vltra abſint,quas pœnas incurrant.n.125.
Collatorem,vel patronum eſſe,eſt aliud quam habere ius cõferendi,& præſentandi,lib.1.c.3.n.21.
Collatio quid ſit, libro quinto,cap.1.num.95.& lib.6.c. 10. num.29.
Collatio,hoc verbum in iure prolatum multa comprehendit, d.lib.5.c.1.n.96.
Collator ante vacationem procuratorem conſtituere nequit, lib.5.c.6.n.5.
Nec collatio delegari poteſt, nec præſentatio, libr. 12. c.2.num.7.
Collatio facta illiterato eſt nulla,lib.6.c.5.nn.125.
Collatio eſt actus voluntarius; & gratioſus, libr.6.c.10. num.30.
Collatio ordinarl non requiritur obtentorum expreſſionem num.32.
Nec valorem beneficii,& ſimilia.n.33.
Collator intra trimeſtre conferre debet, libr.7.capit.1.numer.3.
Collatio ex iure deuolutionis in beneficii ſpatronatis intra ſemeſtre fieri debet n.7.
Collator conſeruandus eſt in ſua poſſeſſione, libr.7. capit. 3. num.4.
Collatio,ſeu electio ſub conditione quando valeat, libr.8.c.6. num.26.
Collatio beneficii facta ſpreto patrono eſt nulla,l.11.cap. 2. num.8.
Sed per ſuperuenientem patroni conſenſum validatur n. 9.& lib.12.c.5.n 6.& lib.14.c.3.n.48.& 51.
Et quando extinctum eſt iuſpatronatus,ibid.n 52.
Collatio beneficii facta a legato, ſpreto patrono Eccleſiaſtico valet,d.lib.12.c.5.n.30.
Collator poteſt beneficium conferre extra ſuum territorium, quando proceditur extraiudicialiter,lib.11.c 4.n.49.
Conferre habens ex iure deuoluto habet ſemeſtre, lib.12.c. 4 num.17.
Collatio poteſt iterari,n.31.
Collatio Epiſcopi facta ipſi patrono conſentienti valet,lib.12. c.5.n.8.
Collatio Epiſcopi præualet collationi Vicarii,n.30.
Collatores Hoſpitalium habent ſemeſtre ad conferendum, lib. 14.c.6.n.6.
Collecta, & eleemoſinæ ageuis diſtribuantur, libr.1.cap.1. num.21.
Collegiata Eccleſia, ſi habet curam animarum cura illa ad Collegium,non ad ſingulos ſpectat,lib.2.c.7.n.31.
Collegii Riccium politianum Piſis erectum, lib. 3.c.2.n.51.
Collegium Puteanum Piſis erectum,n.52.
Collegii maior pars poteſt abbreuiare tempus,& præſentare lib.7.c.7.n.6.
Collegium quando debet præſentare quis illud conuocare faciet,lib.6.c. 3.n.1.
Et tunc ille conuocat, qui aliquo iure habet talem poteſtatem num.2.

Collegij iura in vno etiam conſeruantur,lib.8.c.3.n.9.
Collegij actus ſi non ſit ritè minor pars appellare poteſt, lib.8. c.4.n.5.
Collegium eſt perſona ficta,n.13.
Collegium eſt quædam corpus,n.34.
Collegium quare excommunicari nequeat,n.15.
Collegis ſi media pars vnum,alia alterum præſentat, quis inſtituendus,lib.8.c.6.n.17.
Collegium Laicorum poteſt in præſentando variare, lib.10.c.1.n.19.& eodem,lib.10.c.3.n.5.
Collegium Cardinalium non poteſt regulariter derogare qualitati in fundatione beneficij appoſita,lib.14.c.3.n.30.
Nec etiam Sede vacante,n.31.
Nec poteſt regulariter derogare Conſtitutioni Papæ,ſeu Concilij,n.32.
Et ideo nec dictæ qualitati appoſitæ in fundatione beneficij, num.35.
Collitigans debet petere gratiam intra menſem ſi ceſſionem habeat a collitigante,lib.13.c.7.n.14.
Coloni Clericorum gaudent fori priuilegio, lib.6.c.1.nu.133.
Coloni Clericorum ſunt exempti à ſolutione onerum,& quando,n.188.
Comes fundans Eccleſiam, & acquirens Iuſpatronatus reputatur perſona priuata,lib.2.c.5.n.122.
Comes Nicolaus Galletus patronus plurium beneficiorum l.5. c.6.n.12.
Commenda alia temporalis, alia perpetua, libr. 1. cap. 1. num.110.
Perpetua quæ ſit,n.141.
Commendatio,ſiue commenda duplex,lib.5.c.1.n.56.
Commenda beneficiati eſt titulus canonicus,n.57.
Commendatarius perpetuus facit fructus ſuos,n.58.
Commenda perpetua,dicitur palliata diſpenſatio,n.59.
Commenda requiritur ætatem, & alias qualitatis,ſicut alia beneficia,n.60.
Commendatarius perpetuus Abbatiæ poteſt eſſe iudex Apoſtolicus,n.61.
Commenda ſubiacet conſtitutioni de publicandis reſignationibus,nu.62.
Commendare,eſt deponere,n.64.
Commendatio non datur vacatio,ſed ſemper vacat,vt prius, num.65.
Impropriè tamen dicitur vacare,n.66.
Commenda in dubio præſumitur perpetua,n.67.
Commendatum beneficium non facit incompatibilitatem, l.6. c.10.n 20.
Commenda ad ſex menſes à lege permittitur,lib. 12.c.10.n.4.
Commenda in parochialibus non conſtituitur, ſed Vicarius cum congrua,n.5.
Commendæ ſunt ad vtilitatem commendatarij,n.6.
Commendam beneficij tenetur officium recitare, lib.15.c.3. num.47.
Committere quid ſit,lib.5.c.1.n.101.
Commiſſio facta a Principe non poteſt exerceri extra committentis territorium,lib.8.c.1.n.16.
Commiſſarius derogationi non poteſt eam reiicere,lib.14.c.3. num.155.
Et ſi alii eam committit,perdit iuriſdictionem,n.156.
Vel ſi alium in ſocium adhibet non habentem in ea aliquam iuriſdictionem,n.158.
Communis vſus loquendi attenditur in interpretanda voluntate teſtatoris,lib.6.c.6.n.41.
Commune quando aliquid eſt pluribus, vt ſingulis conſenſus ſeparatim præſtari debet,lib.8.c.1.n.1.
Communis vſus loquendi,qui erat tempore diſpenſationis attendi debet,lib.13.c.8.n.295.
Communis vſus loquendi,loci attenditur,n.296.
Comparens poſt terminum,quando audiatur, libro 9. cap. 3. num.4.
Compatroni poſſunt alium non compatronū admittere ad præſentandum,lib.4.c.9.n.46.
Compatronus præſeruat præſentando ius compatroni,lib. 5.c. 2.n.37.
Compatronus præſentando,quando alios dicatur ſpoliare,lib. 5.c.4.n.51.
Compatroni præſentati conſenſus auget paritatem,lib. 6.c.6. num.15.
Compatroni poßunt ex ſe vnum præſentare,n.16.
Compatronus re integra lapſo edicti termino admittitur ad præſentandum,lib.7.c.7.n.7.
Et ſi comparet poſt factam inſtitutionem poteſt eam approbare,nu.8.
Compatroni Iuriſpatronatus miſſi ſi præſentauerunt, præſentatus debet inſtitui,etiam ſi laicus tunc uarles, lib.10.c.1. num.25.
Et ratio ponitur,n.26.
Compatroni quando poſſint eſſe teſtes in probanda iurepatr. lib.11.c.8.n.4.
Et aliquando admittuntur ad probandas deſcendentias, num.6.
Compatronus præfertur alij compatrono, libr. 12. cap. 9. num.16.
Compromiſſum ſi fiat in clericorum, & laicum reductio fit coram Eccleſiaſtico,lib.6 c.1.n.146.
Compromiſſarij ab initio poſſunt eſſe incerti poſtea uerificandi,lib.8. c.9.n.19.
Compromiſſarij ſi debito tempore non præſentent, fit deuolutio,nu.21.
Compromiſſarij præſentent indignum ratificante committente perditur præſentandi facultas,n.22.
Compromiſſo pendente ſuper beneficio,poteſt alter adire Ordinarium,&c.lib.14.c.3.n.160.
Computatio temporis ſit de momento ad momentum, lib.14. c.9.n.16.
Conceſſum uidetur,quod non eſt expreſſe prohibitum,lib.5.c. 3.num.1.
Concilij Trident.decretum,ſeſ.24.de ref.c.13.Precedit quando uere eſt Eccleſia Parochialis,lib.2.c.7.n.43.
Conc.Trid.prouiſio,circa literaturam promouendorum, lib. 9.c.5.n.127.
Concil.Tridentin.ſeſs.22.cap.17.de reformat. lib.6. cap. 10. num.2.
Conc.Trid.ſeſs.24.de ref.c.17.loquitur de collatione non de inſtitutione,lib.6.c.10.n.28.
Conc.Trid.ſeſſ.22.de ref.c.15.contra uſurpantes fructus beneficiorum,lib 8 c.8.n.16.
Conc.Trid.ſeſs.24.c.18.de ref.ſuper prouiſione Parochialium lib.10.c.1 n.30.
Et ibidem Epiſcopus prouidet de Vicario Eccleſiæ uacanti lib.7.c.8.n.7.
Concilium generale non poteſt derogare qualitati in beneficii fundatione apoſitæ,lib.15.c.3.n.27.
Concilium eſt inferius Papa,n.28.
Concilium non poteſt contra iura poſitiua diſponere ſine Papæ auctoritate,n.29.
Concilium Prouinciale Epiſcoporum, an poſſit derogare, qualitati in beneficij fundatione appoſitæ, lib.14.cap. 3. num.39.
Et cognoſcit de cauſis Epiſcoporum, & totius Prouinciæ. num.40.
Et idem eſt in Concilio Primatiali,n.41.
Concilium Primatiale Archiepiſcopi Piſani Primatis,numer.42.
Concluſio in cauſa,quando ſuppleat defectum citationis, l. 1. c.4.n 77.
Concluſio in cauſa non eſt neceſſaria in Iudicio Inſtitutionis lib.11.c.8.n.17.
Concluſio in cauſa non eſt neceſſaria in beneficialibus, n.14.

Et

Index Rerum,& Materiarum.

Et ſi fiat non poteſt reuocari, n.15.
Concluſum i n cauſa quando dicitur, n.17.
Concubinarius notorius, nec eligi, nec præſentari poteſt, lib.6. c.5.n.108.
concubinarius puniendus ex Conc. Triden. & ex Bulla Pii Quinti, n.109.
Concurſus omittitur in multis caſibus, lib.10.c.1.n.52.
Et ſi Papa conſerat Eccleſiam approbato ad curam animarum n.53.
Vel ſi eccleſia a reſignetur, n.55.
Et ſi in partibus non fuit ſeruata forma Concilii Trid.n. 55.
Vel ſi lapſum fuit ſemeſtre, & non fuit collata, n.56.
Vel ſi atteſtatio approbationis, intra quadrimeſtre non fuit propoſita in.57.
Vel ſi ſit eccleſia ſit Iuriſp.laicorum, n.58.
Niſi ſint patroni ex priuilegio nam tunc fit concurſus, numero 59.
Vel ſi redditus ſint tenues, n.60.
Vel ſi eccleſia erat ſub lite, n.61.
Vel ſi cura ſpectet ad eccleſiam collegiatam, n.62.
Aut ſi Vicarii ſint apponendi in eccleſia vnita Monaſterio, n.63.
Sed ſi in Vicarium transferatur cura tunc fit concurſus, numer.64.
Vel ſi Eccleſia ſit vnita Dignitati, n.64.
Vel ſi ſit Eccleſia Regularis. n.66
conditio non poteſt imponi poſt factam fundationem, libro,2. c.8.n.6.
Conditio caſualis, vel mixta, quæ dicatur, lib.13. poſt cap.8. nu.21.
Conferendi data poteſtate, & poteſtas præſentandi data intelligitur, non è contra, lib.5.c.6.n.15.
Conferens beneficium illiterato peccat, & tenetur ad intereſſe Eccleſia lib.6.c.5. n.16.
Confeſſio facta pro exoneration conſcientiæ, probat debitum, quando, lib.2.c,5.n.73.
Confeſſio facta in teſtamento quando habeat vim legati, numer.74.
Confeſſio facto de vſuris reuocari non poteſt, n.75.
Confeſſio clerici facta coram laico eſt nulla lib.6.c.1.n.128.
Poteſt tamen cogi a ſuo Iudice vt in d. confeſſione perſeueret, n.129.
Confirmatio intelligitur ſecundum confirmatum, lib.14. poſt c.1.n.55.
Confirmatio quando ſit inualida, n.60.
Confirmatio non præiudicari tertio, n.61.
Confuſio, & infinitas vitanda eſt lib.10.c.4.n.3.
Conſecratio Eccleſiæ probatur per litteras inciſas in lapidibus lib.11.c.7.n.27.
Conſenſus in translatione iuriſpatronatus poteſt etiam ex poſt facto interuenire lib.1.c.2.n.40.
Conſenſus Epiſcopi quare requiratur in acquirendo iurepatr. lib.2.c.1.n.8.
Conſenſus Epiſcopi tunc debet eſſe expreſſus, n.12.
Quando præſumitur interuenire, n.13.
Conſenſus Epiſcopi loci fundantur Eccleſia requiritur, n.14.
Conſenſus Epiſcopi requiritur ſiue laicus ſiue clericus fundet, vel dotet, n.16.
Ex poſt facto poteſt interuenire, n.18.
Conſenſus Epiſcopi non Capituli requiritur in reſeruat iuſpat. n.11.
conſenſus in translatione iuriſp. expreſſus eſſe debet, lib. 4.c. 1.n.23.
Quamuis aliquando tacitus ſufficiat, n.29.
Conſenſus præd. in dubio præſumitur interueniſſe, n.30.
Conſenſus Diœceſani in cuius Diœceſi ſita eſt Eccleſia, cuius iuſpatronatus donatur, eſt neceſſarius, n.34.
Et poteſt præcedere, & ſubſequi, n.36.
Conſenſus epiſcopi requiritur in limine fundationis beneficii in acquiſitione, & translatione iureſp.49.
Conſenſus epiſcopi ex lapſu 30. annorum præſumitur in donatione iuriſp.lib.4.c.4.n.6.
Conſenſus omnium requiritur quando aliquid ad omnes ſpectat lib.8.c. 1.n.2.
Conſenſus maioris partis quando maioris præiudicat ſimul fieri debet, n.3.
Conſenſus Patroni habet vim præſentationis, lib.11. cap.6. n.9.
Conſenſus prædictus abſentibus veris patroni non facit quaſi poſſeſſionem, n.10.
Conſenſus ſequi poteſt, & actum validat, lib.12.c.5.n.17.& 47
Conſentiens actum genere videtur, n.18.
Conſentiet dicit ur proprie facere n.19.
Conſenſus quando tacitus vel expreſſus requiratur n.39.
Conſenſus expreſſus quis dicatur ſeu tacitus, n.40.
Conſenſus ex preſſus multis modis dicitur, n.41.
Conſenſus tacitus quibus modis inducatur, n.42.
Conſenſus expreſſus eſſe debet quando requiritur pro forma; nu.43.
Alias ſufficit tacitus, n,44.
Conſenſus formalis quando pro forma requiratur, n.45.
Conſenſus poteſt præſtari per literas, & aliter, n.48.
Conſenſus ſuper reſignatione beneficii eſt præſtandus, lib.13. 10.n.75.
Conſenſus requiſitus ad validitatem actus quando præſumitur, lib.14.c.2.n.31.
Conſenſiſſe tacite dicitur in ſui præiudicium qui ſciuit, & cum potuit non contradixit, lib. 4. poſt c.2.n.9.
Conſenſus patronorum ex quibus probetur, n.11.
Conſenſus patronorum præſtitus ſuper prouiſionibus Apoſtolicis habet vim præſentationis, n.10.
Conſenſus Epiſcopi etiam tacitus ſufficit in donatione iuſpat. nu.14.
Qui conſenſus quando non requiratur in legatis iuriſpatron. num.8
Conſiliariis omnes opus habent, lib.11.c.3. n.184.
Conſtantinus Eccleſias ædificauit, & dotauit etiam pro miniſtris, lib.1.c.1.n.33.
Conſtitutio facta vt fraus euitetur eſt fauorabilis, lib.5.c.4. nu.15.
Conſtitutio obuians fraudibus eſt iuri diuino conformis numer.16.
Conſtitutio Sixti V. ſuper delatione habitus clericalis, lib.15.c. 3.n.4
Conſtitui ſub alterius poteſtate vt filii famil. ſerui, & ſimiles ſi Eccleſiam ædificent non fiunt patroni, lib.2.capit.7.numer.53.
Conſtruere quis dicatur eccleſiam, lib.1.c.2.n.52.& lib.2.c. 2.n.1.
Conſtructio venit ſub nomine fundationis, lib.3. capic.1. numer.26.
Conſueta dari Eccleſiæ pro eleemoſyna ex statutum auferri non poſſunt, lib.2.c.5.n.152.
Consuetudo substinet uicem præsentationis etiam contra fundationem, lib.4.c.9.n.31.
Consuetudo seu solitum ex bino actu inducitur, n.40.
Consuetudo Pisana Diœceſis, quando Iuspatronatus pertinet ad communitates, lib.8.c.1.n.20.
Consuetudo Pisana circa procuratores ad præsentandum, l.5. c.6.n.11.
Continuas post inhibitionem non attentat. lib.13. cap.8. numer.241.
Quod non procedit inhibitione Rotali, n.242.
Contradictio est appellatio extraiudicialis, lib.8.c.4.n.9.
contraditor certus absens potest citari ad eius domum vel alibi, l.11.c.4.n.13.

Con-

Conuentio, qua quis inuitatur ad delinquendum non valet, l. 4.c.q.n.48.
Conuerſi, & Nouitij non habent vocem in capitulo, ideo non poſſunt præſentare, lib.5.c.3.n.28.
Conuocans collegium nequit abbreuiare terminum Iuris, lib.8. c.3.n.4.
Conuocatio quando fit per Campanam, n.15.
Corpore vitiatus eſt irregularis, lib.6.c.9.nu.45.
Corpore vitiatus quis ſit, n.46.
Corpore vitiatus præſentari non poteſt, lib.6.c.7.n.14.
Corſica inſula Archiepiſcopo Piſano ſubiecta, libr.3.cap.2. num.63.
Creditor Eccleſiæ differens exigere quando non poſſit amplius petere, lib.8.c.5.n.164.
Cultus Deo debitus exercetur per actus internos, & externos, lib.1.c.1.n.6.
Actus interni deuotio, & oratio, externi adoratio ſacrificium &c.n.7.
Curatum beneficium non dicitur ſi habeat poteſtatem fori contentioſi in foro exteriori, lib.2.c.7.n.26.
Cura animarum large, & ſtricte ſumitur, n.27.
Cura animarum large ſumpta continet etiam poteſtatem fori contentioſi in ſpiritualibus, n.28.
Cura propriè dicitur poteſtas ſoluendi, & ligandi in foro pœnitentiali, n.29.
Cura exiſtens in Collegiata ad Collegium non ad ſingulos ſpectat, n.31.
Curatum beneficium non eſt, quod non eſt actu tale, n.37.
Curatum beneficium non dicitur quando ad tempus curam habet, nu.41.
Nec ſi de facto habet requiſita ad beneficium curatum, num.42.
Curator hæreditatis iacentis poteſt præſentare ad beneficium iurispatronat. d. hæreditatis, lib.4.cap.5.n.6. & lib.12. c.9. num.44.
Et curator etiam datus ventri prægnanti, eod.lib.12.cap.9. num.45.
Curiales nequeunt præſentari, lib.6.c.7.n.7.
Cuſtodia Eccleſiæ vacantis ſpectat ad habentem Ius Inſtituendi, niſi patroni ſint Eccleſiaſtici, libr.7.cap.8.num. 1.&c.
Curatoris datio an ſpectet ad ordinarium, an ad delegatum, lib.4.c.1.fol.173.col.2.

D

DAns precium pro conſtituenda dote Eccleſiæ acquirit iuspatronatus, lib.2.c.4.n.20.
Decanatus eſt beneficium ſeculare, lib.6.c.2.n.32.
Decima alia perſonalis, alia realis, alia mixta, libr.1.cap.1. num.17.
Decennium ad appellandum currit à die notificatæ ſententiæ, lib.11.c.9.n.30.
Decimæ olim ſoluebantur Sacerdotibus, lib.1.c.1.n.16.
In lege naturæ debebantur in honorem Dei, n.17.
Et in lege ſcripta, n.18.
Sunt iure diuino, n.19.
Non ſunt exigendæ ex illicite acquiſitis, lib.2.c.6.n.26.
Non poſſunt concedi in feudum niſi ex priuilegio Papæ, l.2.c. 5.num.34.
Non veniunt in venditionem vniuerſitatis, libr.4. cap.5. num.3.
Declaratoria requiritur in pœnis ipſo iure incurſis, lib.13.c.8. num.227.
Et tunc iudex non punit, ſed declarat fuiſſe commiſſum delictum, n.228.
Niſi factum ſit notorium, n.229.
Decretum irritans habet inhibitionem in ventre, lib.13.c.8. num.176.
Decreto Conc. Trid. quod cauſæ in prima inſtantia coram ordinario cognoſcantur habet locum in beneficijs, lib.14.c.1. num.33.
Degradatio eſt duplex, lib.6.c.5.n.65.
Degradationis, & depoſitionis pœna, lib.6.c.5.n.35.
Degradatus non poteſt præſentari, lib.6.c.5.n.64.
Delegatus Papæ quando poſſit inſtituere, lib.12.c.3.n.17.
De nominatio fit à digniori, & potentiori, libr. 14.cap.5. num.14.
Deo ſacrificia fuerunt oblata in lege naturæ, libr.1.cap. 1.num.8.
Derogari an poſſit qualitati appoſitæ in fundatione beneficij, lib.14.c.3.nu.2.& 15.
Derogatio iuriſpat. laicorum quomodo fieri debeat, lib.14.c.3. num.100.
Non comprehendit iuſpatronatus Regum, Ducum, numer.122.
An debeat conſecrare fundator, vel hæres, numer.132. & 133.
Præiudicat ei, qui præſentare debet quando eſt conuentio inter compatronos de alterius vocibus præſentando, numer.137.
Fuit in iurepatronatus laicorum, Clericorum, libr. 14. capit.3.
In laicali debet eſſe expreſſa, n.6.
In Eccleſiaſtico ſufficit clauſula ad cuiuſcumq. præſentationem, &c.nu.7.
Derogatio debet fieri totum, in quando beneficium vacauit in Curia per obitum, n.8.
Secus ſi vacauit ob non factam publicationem, n.9.
Non conſueuit fieri in beneficiis iuſpatronatus Reg. &c. num.10.
Fieri conſueuit in totum in beneficiis iuriſp.mixti, lib.14.c. 2.num.11.
Item in competenti ex præſcriptione, vel priuilegio, n.12.
Intellige quando beneficia non vacarunt in menſe reſeruato, quia alias non eſſet opus derogatione, ſed poſſent libere conferri.n.19.
Solet fieri in litigioſo beneficio, n.14.
Item vbi præſentatur fuit compatronus, n.22.
Item in permutationibus, n.24.
Item in deuolutis, n.25.
Derogatio datur aliquando pro duobus tertiis, lib.14.capit.2. nu.18.
Aliquando pro medietate, n.19.
Quomodo intelligatur eſſe pro medietate, n.20.
Cui ſuffragetur n.21.
Huiuſmodi derogatio conceditur quando vacat per aſſecutionem incompatibilis, n.25.
Fit cum clauſula pro hac vice tantum, n.26.
Derogatio, vt valeat, debet probari de iurepat. lib.14.capit.2. num.21.
Item debet adeſſe iuſta cauſa, lib.14.c.2.n.63.
Et exprimenda ſunt, quæ de iure exprimi debeat, n.70. videlicet.
Cura animarum, n.71.
Qualitas iuriſpatronatus num.72. cum reliquis vſque, num.92.
Derogatio non committitur Ordinario, quando poteſt fieri auctoritate priuata, lib.14.c.3.n.24.
Neque de neceſſitate committitur inferiori, vbi poteſt fieri ab Ordinario, 125.
Illius forma ſeruanda eſt, n.123.
Derogatio conceſſa per ſcriptum iuſtitiæ, expirat re integra per mortem concedentis, lib.14.c.3.n.127.
Per mortem commiſſarii, n.130.
Per mortem naturalem, & interdum ciuilem ſub delegatio Commiſſario, 140.
Per mortem naturalem primi delegati, n.141.

Et an per ciuilem,num.142.
Per mortem illius,contra quem fuerat conceſſa,n.145.
Et an per ciuilem mortem,n.146.
Derogatio conceſſa per reſcriptum gratię. non expirat mortuo concedente,lib 14.c.2.n.138.
Expirat per mortem impetrantis,quando priuilegium eſt perſonale.n.143.
Item per lapſum temporis in ea prefixi, n.147.
Item per mortem concedentis, vbi data eſt ad beneplacitum illius n.148.
Aliquando expirat per non vſum, n.166.
Et aliquando per contrarium vſum,n.167.
Item per ipſius derogationis abuſum n.168.
Derogatio ceſſante cauſa quę ab initio fuit vera,quando ceſſet lib,14.c.3.n.149.v[s]q.
Derogatio qualitates beneficii poſita in fundatione facta ab diminutionem fructuum an ceſſat aut fructibus, lib.14.cap. num.157.
Derogatio prior non cenſetur reuocata per poſteriorem,lib.14. c.3.num.154.
Suſpenditur pendente,nullitate,n.163.
Extinguitur per renunciationem illam obtinentis,nn.164.
Derogaturus ſi fuerit recuſatus quid agendum, lib.14.cap.3. num.159.
Diſcendentes debet probare iuſp.ad ſe deuolutum,lib.11.cap.5. num.96.
Deſcendentes a linea fundatoris omnes veniunt ad iuriſp.reſeruatum lineę lib.c.2.n.35.
Diſcendentia quomodo ſit probanda,lib.11.c.4.n.99.
In antiquis facilius probatur n.100.
Proueniens a primo fundatore,quomodo probanda,n.101.
In familia quomodo probetur,lib.4.c.7.
Deuolutio in beneficialibus fit a iure, lib.7.cap.6.n.12.& lib. 14.c.5.n.21.
Deuolutio fit ad Superiorem quando procurator non exhibuit mandatum,lib.7.c.5.n.5.
Idem quando preſentatio non fit in tempore, lib.12.cap.3. num.4.
Et fit gradatim,vt in exemplis,num.7.& lib.14.c.5.num.17. & 27.
Quando fiat ad habentem inſtituere lib.12.c.4.n.13.
Fit ab inferiore ad ſuperiorem cum ſua qualitate, lib.1.c.1. num.138.
Elapſo tempore ad pręſtandum non datur purgatorio mora,lib. 14.c.5.num.20.
Deus principium rerum omnium,lib.1.c.1.
Cultu latria adoratur, n.3.
Dictiones lata ſententia recenſetur, lib.13.c.8.n.354.
Dictio dummodo importat conditionem,lib.13.c.8.n.88.
Differentia actualis eſſe debet inter dantem, & recipientem, & inter preſentantem, & praeſentandum,lib.6.cap.9. n.3.
Differt aliquid fieri ipſo iure,vel per ſententiam,lib.13.cap.8. num.224.
Dignior praetermiſſus poteſt appellare, lib.12.c.9.nu.7.
Talis quis dicatur,n.8.11.& 12.
Dignitas Eccleſiaſtica,qua ſit,lib.1.c.1.n.91.
Differt ab officio,& perſonatu,n.92.
Sumitur aliquando pro perſonatu,n.95.
Aliquando pro quolibet beneficio lib.6.c.10.n.40.
Dignitatem maiorem habens ad inferiorem non eligitur,lib.5. c.1.n.109.
Quam debeat aetatem habere,lib.1.c.1.n.11.
Dignitates maiores poſt Pontif.in Cathedralibus ſunt reſeruata,lib.14.c.1.n.33.
Dignitatem habens,praefertur eam non habenti, lib.12.cap.9. num.26.
Dignus trahit ad ſe minus dignum, lib.7.c.1.num.10.& c.3. num.22.
Dignus a minori parte pręſentatus debet inſtitui,omiſſo indigno pręſentato a maiori parte,lib.12.c.8.n.12.
Tenet inſtitutio de digno facta digniore non appellante, lib.12 cap.9.num.9.
Pauper dignus debet inſtitui omiſſo diuite digniore,n.13.
Dimiſſio primi beneficii hodie fit intra bimeſtre, niſi longius tempus ſit conceſſum,lib.c.5.n.47.
Diaceſani locorum qui dicatur,lib.2.c.7.n.14.
Dięceſanorum appellatione non veniunt degentes in ciuitate, numero quinto,
Dięceſanus ſi nollit conſentire tranſlationi iuriſpatronatus quid agendum,lib.4.c.11.n.48.
Quando poſſit cogi ad talem conſenſum praeſtandum n.49.
Diaceſanus debet examinare dotem beneficii erigendi ſuper illius ſufficientia, lib.2.c.3.n.38.
Dięceſanus Clericus praeferri debet extraneo, lib.6. cap.11. num.22.
Diaceſis dicitur Parochia Epiſcopi, lib.8.c.7.n.7.
Quid ſignificet,n.9.
Quid ſit,nn.11.
Sumitur multipliciter, n.12.
Eſt territorium vbi habetur iuriſdictio, n.13.
Diaceſum & plebeium diuiſiones factę ſunt ab Apoſtolis eorumq.ſucceſſoribus,lib.3.c.1.n.33.
Diſpenſatio ad plura beneficia non inducitur ex narratiua obtentorum,lib.5.c.5. n.42.
Contraria eſt praxis,n.43.
Diſpenſatio ſuper irregularitate danda eſt gratis, lib.6. cap.4 num.38.
Super aetate,ad beneficia quando ſoleat concedi, lib.6. cap.6. num.7.
Diſpenſatione non indigens,praefertur illa indigenti,lib.12.c.9. num.27.
Diſpoſitio includit omnem modum prouidendi, lib.5.cap.5.numer.49.
Facta ſine praefinitione temporis non debet intelligi ad aliquid temporis,13.c.8.n.35.
Conditionalis non habetur pro pura, lib.13.n.22.& 33.
Generalis ad abilia reſtringitur lib.2.c.8.n.5.
Diſpoſita in fundante conſtruente, & dotante procedunt in reſtaurante,readificante,redotante, lib.2.c.5.n.13.
Diſpoſitio c.quoniam de iurepatron.eſt rigoroſa,lib.7. capit.3. num.19.
Ditans Eccleſiam cum primo patrono ſit patronus,lib.2.cap.5. num.2.
Diſtributiones quotidiana non debentur infirmo ex propria culpa,lib.2.c.5.nu.159.
Abſentium ſeruientibus applicantur, lib.15. c.3.n.164.
Tacente autem Epiſcopo,an abſens faciat fructus ſuos n.165.
Diuinum officium,in quibus conſiſtat,lib.15.cap.3.n.36.
Illius recitatio eſt de praecepto,n.38.
Qui tenetur recitare, num.39.
Quomodo ſit recitandum,n.58.& 72. ac 73.
Doctor,ſeu lector in aliquo ſtudio non aget examine, lib.6.c.8. num.17.
Intellige,vt n.18.
Doctus praefertur indocto,lib.12.c.9.num.22.
Documenta,vt probent habere requiſita neceſſaria, tam in celebratione quam in compulſatione, lib.11.capit.5.numer.12.
Producta ſunt recognoſcenda ſi obiiciatur, n.15.
Dolus praeſumptus etiam de futuro poteſt remitti,lib.4.c.4.numero 58.
Domicilium,ut conſtituatur animus,& factum requiritur,lib. 6.c.1.n.32.
Acquiritur,ſi quis habitet in loco cum familia, & maiori parte fortuna,n.14.
Et in momento quando quis declaret velle ſemper ibi manere num.41.
Non acquiritur ſola emptione,poſſeſſione bonorum, num.37.

Do-

Domicilium originis eſt immutabile,lib.6.c.1.
Domicilium patris,non eſt domicilium filij,lib.6.c.1.n.38.
Dominium transfertur in Eccleſiam ſine traditione lib.2.c.5.
num.57.
Dominus directus poteſt donare feudum Eccleſiæ in præiudicium Vaſſalli, non autem vaſſallus,lib.2.c.5.n.31.
Donans iuſpat.aliquo accepto committit ſimoniam lib.4.c.2.
num.29.
Dona ampliſſima data Eccleſiæ a Conſtantino,lib.1.cap.1.n.29
Donans ius,quod habet donare cenſetur lib.4.c.2. n.68.
Donatio iurata non poteſt reuocari ob ingratitudinem,lib.4.c.
1.num.44.
Donatio Iuriſpatron.quę præfertur,lib.4.c.1.n.45.
Attenditur,quæ facta fuit cum conſenſu Epiſcopi,n.46.
Et iſta præualet data multiplicitate, nu.47.
Facta compatrono,non eget confirmatione, lib.4.c.4.n.7.
Facta a patre filio debet confirmare numer.8.
Facta cum conditione,quod præſentatio ſit faciendi ad alterius voluntatem non valet,n.10.
Poteſt fieri additis conditionibus ſecundum iura,num.11.
Facta pluribus,ſi aliquis repudiat,accreſcit alijs n.12.
Quomodo fiat,n.13.
Donatio Iuriſpat.an reſcindatur in caſu l.ſi vnquam C.de reſcind.donat.lib.4.c.4.n.23.
An reſcindatur per ſuperuenientiam filiorum donantis,n.31.
Donatio Iuriſp.facta abſentis, an valeant per ſtipulationę Notarij lib.4.c.4.n.60.
Donatio Iuriſp.eſt beneficii præiudicialis,n.70.
Non poteſt prgiudicare compatronis, n.72.
Quando poſſit confirmari ab Epiſcopo n.72.
Donatio iuriſpræſentandi de beneficio non vacante debet firmari a Papa,lib.5.c.1.n.49.
Donatio liberalis caret omni ſuſpicione,lib.4.c.4.n.14.
Omnium bonorum, & iurium valet,ſaltem quoad præſentia ratione iuramenti,n.22.
Donatio per ſuperuenientiam filiorum reſcinditur de iure ciuili,& canonic.lib.4.c.4.n.31.
Etiam in foro conſcientię,n.33.
Facta ſub conditione ſi donans deceſſerit ſine liberis an locum habeat ſi donans fiat Religioſus n. 38.
Donatio eſt contractus irreuocabilis lib.4.c.4.n.42.
Etiam perfecta reuocatur ob ingratis.43.
Sed debet conſtare de ingratitudine,n.60.
Donatio facta abſenti valet per ſtipulationem Notarii,nu.62.
Donatio facta a patre filio,vt ordinetur,non computatur in legitima,lib.1.c.1.n.61.
Donatio omnium bonorum facta Eccleſię valet, lib.2. cap.5.
num.11.
Et non poteſt reuocari ſi facta ſit ſub modo quia modo,cenſetur cauſa impulſiua,nu.51.
Neque etiam poteſt reuocare ante acceptationem ſi facta ſit abſenti,n.61.
Neque ipſa poteſt reuocari ex cauſa ingratitudinis, nu.109.
Reuocatur tamen per ſuperuenientiam filiorum, n.105.
Donatio non prgſumitur in eccleſia,ex taciturnitate,& ratione redditione,lib.2.c.5.n.88.
Donatori maleſacere non licet, eiuſque bona capere lib.4.cap.
num.4.
Dotans poteſt ſibi aliquid reſeruare in limine fundationis, ſi dos aſſignetur pinguius lib.2.c.4.n.19.
Dotans inſufficienter non efficitur patronus, lib.2.capit. 4.nu.
16.& idem habetur,lib.1.c.2.n.66.
Dotans de nouo altare vel aliud in eccleſia iam perfecta ſit patronus in totum lib 5.c.2.n.14.
Datus eccleſiam indotatam cum conſenſu ordinarij ſit patronus,lib.2.c.5.n.1.
Dotans incompetenter non fit patronus niſi ex priuilegio,lib.2.
3.n.17.
Dotantes plures ſiunt omnes patroni,lib.1.c.2.n.67.
Dotare coactus debet reficere expenſas litis,lib.2.c.3.n.13.
Datare quis dicatur eccleſiam,lib.2.c.1.n.4.
Dotatio facienda eſt ante conſecrationem eccleſiæ lib.1. cap,2.
num.64.
Dotatione ſola quando acquiratur iuſp.lib.2, c.4. n.22.
Dotem augens ad medietatem ſit patronus,lib.4.c.3.n.20.
Augmentum an præſumatur,lib.4.c.20.n.10.& ſeq.
Dotis octo priuilegia referuntur,lib.2.c.4.n.16.
Dotis titulus eſt particularis,licet dos ſit ius vniuerſale,lib.4.
c.6.n.60.
Dos quomodo ſit eccleſiæ aſſignanda,lib.1.c.2.n.65.
Et aſſignanda ſufficiens,& perpetua,lib.2.c.4.n.1.
Et cum conſenſu diœceſani, n.15.
Vnde dicta, n.8.
Inquibus conſiſtere decet, n.3.
Data a minore non eget Iud.decreto,n.5.
An poſſit conſtitui in re emphyteotica, vel feudali n.6.
An poſſit dari in vſufructu,n.7.
Aſſignanda eſt ſponte, non coacte ,n.9.
Habet priuilegium dotis mulierum, n.8.& 11.
Debet conſtitui ante conſtructionem eccl. 14.
Dos cathedralis quæ,lib.2.c.4.n.31.
Collegiatæ quæ n.32.
Parrochialis quę n.33.
Simplicis beneficij quę n. 34.
Capellæ,vel altaris quę n.35.
Duo an poſſint ad idem benef.inſtit.lib.6.c.10.
Duo vbi debent preſentari ex fundatione duę videntur creatę Capellanię, n.42.

E

Eccleſia Romana quando cepit prędia poſſidere, lib.1.c.1.
num.25.
Eccleſiarum Parochialum limites quando poſiti,n.24.
Eccleſia ſibi dote edificari non debet n. 34.
Eccleſiaſtica bona dicuntur,etiam quęſita ex beneficiorum reditu,n.52.
Eccleſia collegiata,quę ſit,n.89.
Eccleſia receptiua,quę ſit,n.106.
Eccleſia numerata, quę ſit, & quę non numerata, num.115.
ibidem.
Eccleſia deſtructa ſi alibi edificetur dominus priori fundi non erit padronus,lib.1.c.2.n.47.
Eccleſia ſi ex relicto teſtari ſit incerto loco conſtruenda,ſi fieri nequeat,alibi conſtruetur, n.56.
Eccleſia an conſtrui debeat ex relicto facto in teſtamento imperfecto,n.57.
Eccleſia conſtructa cenſetur ex fidelium oblationibus,ſi aliter non conſtet,n.58.ibid.
Eccleſia fundata ſine Epiſcopi conſenſu eius iuſſu demoliri debet lib.2.c.1.n.23.
Eccleſia vbilibet edificari poteſt niſi ſit probibitum lib.2.c.2
num.9.
Eccleſia fundata in fundo inſcio domino, iuſſu domini dirui non poteſt,n.13.
Eccleſiæ pro ædificatione interdum quis cogitur fundum vendere,n.14.
Eccleſia ædificari poteſt intra fines matricis Eccleſiæ inuito Plebano,n.15.
Eccleſia,ſeu altare poteſt conſtrui inuito rectore n.16
Eccleſiam conſtruens in fundo ex aliena materia,quomodo acquirat Iuſpat.n.19.
Ecsleſia ædificari poteſt in fundo ſubiecto,fideicommiſſo,n.21.
Eccleſia ſi fundanda ſit in fundo communi ſocius cogitur partem ſuam vendere n.22
Eccleſiam alibi poteſt ędificari cum epiſcopi conſenſu, ſi ædificari nequeat,vbi teſtator iuſſit n.23.
Eccleſia ab ordinario erit deſignanda,& quando num.24.ibi-

dem

Eccleſiam ædificare incipiens eam perficere cogitur, lib.2.c.3. num.7.
Eccleſiæ ædificatio intra quinquennium eſt complenda, n.8.
Eccleſiam conſtruere promittens, id implere cogitur n.7.
Et a quo cogi poſſit, & qua actione, n.10.
Eccleſiam quis interdum ædificare cogitur n. 15.
Eccleſiam ædificare, quæ perſona compelli poſſint, n.16.
Eccleſiam tenetur ædificare hæres ex teſtamento imperfecto, ſi probari poteſt, n.21.
Eccleſiam ædificans eam dotare tenetur n.23.
Eccleſiæ verſus Orientem ædificari ſolent, n.24.
Eccleſia materialiter ſumpta eſt publica domus orationis, numero 26.
Eccleſia materialis ſpiritualem deſignat, n.27.
Eccleſia ſpiritualis triplex, n.28.
Eccleſia eſt vocabulum græcum latine congregratio, n.29.
Eccleſia hæc vox varias habet ſignificationes, n.30.
Eccleſia dicitur mater clerici, n.31.
Et vxor Clerici, n.33.
Et ſponſa beneficiati, n.34.
Eccleſia non ſemper dici poſt beneficium Eccleſiaſticum, n.36. ibidem.
Eccleſia tantum dicitur deſtructa, quando re ædificata eſt conſecranda, lib.2.c.5.n.6.
Eccleſia gaudet priuilegijs Fiſci, Militum, alimentorum, dotis pupillorum. Reipul. & iur. Imperij, n.25. ibid.
Eccleſia deſtructa cum aſſenſu Papæ eius feudum euaneſcit, num.34
Eccleſia decepta in feudi conceſſione habet priuilegium, l.2.C. de reſcin. vend. n.36.
Eccleſiaſtica bona poſſunt aliquando emphyteuticari cum diminutione 6. p.n.39.
Eccleſia datur reſtitutio aduerſus præſcrip. 30. vel 40. ann. quæ competit data inſta ignorantia, n.45.
Eccleſia quando centenaria præſcriptionem reſtituetur, n.46. ibidem.
Eccleſia ſemper reſtituitur, quando læſio eſt enormiſſima, & contra decretum Commiſ. n.47.
Et non obligatur ex mutuo.
Eccleſia loci filii habetur, n.59.
Eccleſiæ ſi legitur calix intelligitur de auro, & quando n. 62
Eccleſiæ priuil. per non vſum non perditur, n.63.
Eccleſia hærede inſtituta & vxore relicta vſufructuario, vxor alienda eſt, n.65.
Eccleſiam relicta vſufructuaria, & filio hærede inſtitut. filio legitima cum fructu deb. 66.
Eccleſia vulgariter ſubſtituta, per tacitam pupillarem excludit matrem, n.67.
Eccleſia gaudet priuilegio legis 2. Codice de repud. hærede numero 70.
Eccleſia ſi conſtruenda ſit in fundo, totus fundus non cenſetur donatus, n.76.
Eccleſiæ fauore quis contra ſe arma edere, 77.
Eccleſiæ fauore ſeruanda eſt equitas, non rigor, n.79.
Eccleſiæ ſi fiat legatum mobilium, quid comprehendat, n.80.
Eccleſia ſi recipiat feudum in pignus a vaſſallo quando fructus in ſortem non computet, 81.
Eccleſiæ fauore amiſſo inſtrumento, teſtes non periti, examinari poſſunt. n.84.
Eccleſiæ fauore valet pactum futuræ ſucceſſionis, n.86.
Eccleſie re aliena legata ſcienter, æſtimatio non debetur, n.87.
Eccleſie fauore poteſt quis perpetuo locare operas ſuas, num. 89.
Eccleſiæ ſuccuritur, ſi dominus non tollit agrum ne decimam ſoluat, n.91.
Eccleſia acquiritur per alluuionem, n.93.
Eccleſiæ fauore, ſi filia in fauorem fratrum ceſſit bonis paternis, eis defunctis poteſt repetere, n.94.
Et ſi facta ſit Monialis, ſuccedit Monaſterium, n.95.
Eccleſie ſi legitur cum certo onere Miſſarum, altare, an augeatur Miſſarum numerus n.96.
Eccleſia ſecularis fecit deficere conditionem, ſi ſine liberis deceſſerit, n.97.
Eccleſia ſi conſtruenda eſt poſt mortem ſubſtitutorum, omnium mors attendi debet, n.98.
Eccleſia exigere non poteſt pœnam conuentionalem, vltra intereſſe, numero 99.
Eccleſia poteſt exigere penas legales, n.100.
Eccleſie conſtruende, ſi dos legetur, quando debeatur, n.101.
Eccleſie pro edificanda, quando quis cogatur rem ſuam vendere, numero 104.
Eccleſie victa in lite, in expenſis non condemnatur, n.106.
Eccleſia poteſt agere ſine ceſſione, n.110.
Eccleſiam etiam Regularium incapacium legari poteſt, numero 114.
Eccleſia conſtrui poteſt ſuper fundo ſubiecto fideicommiſſo numero 118.
Eccleſie neceſſitas prefertur egiſtati patroni, n.123.
Eccleſia poſſidens pro dote ſibi legata, fructus lucratur. n.124.
Eccleſia ſi rem emat quando valeat pactum ſuper hypotecanumero 136.
Eccleſia ſi petat reſtitutionem contra tres conformes, executionem impedit. n.136.
Eccleſia quando petitur, dicitur iudicium vniuerſale, n.137.
Eccleſie ob neceſſitatem poteſt quis ordinari, ad titulum alterius, n.139.
Eccleſie prediolum quando alienari poſſit n.141.
Eccleſia quando non reſtituatur aduerſus licitationem, n.142.
Eccleſię fauore in contractus, innominatis, non eſt locus penitentie num.143.
Eccleſia prefertur poſſeſſori, & in eum transfert onus probandi, numero 144.
Eccleſie fauore tempus eſt modus inducende obligationis, numero 145.
Eccleſie fauore conditio exiſtens retrotrahitur n.148.
Eccleſie, & pie cauſe fauore in legatis lenior conditio attenditur, n.149.
Eccleſiam circum nihil conſtrui poteſt in eius preiudicium, numero 154.
Eccleſie fauore in anno biſeſtili duo dies non computantur pro vno, numero 156.
Eccleſie, & ſic alteri poteſt quis ſtipulari, n.160.
eccleſia quando poſſit conuenire debitorem ſui debitoris, n.163.
Eccleſia habet priuilegium legis, 1. C. de debit. ciuit. lib. 11. numero 167.
[Ecc]leſie fauore odia non reſtringitur, n.169.
Eccleſie legari poſſunt res hoſtium, n.171
Eccleſie donatio in dubio cenſetur inter viuos, n.176
Eccleſia literatos diligit, n.177
Eccleſie Doctores ſunt lucerne ardentes, n.178. ibid.
Eccleſie matrix, quando fiat patrona eccleſie de nouo fundata
Eccleſi[a] ſuos limites, lib.2.c.7. n.1.
intra Parochialis, que, n.16.
Eccleſia Parochialis quatuor requiſita habere debet, n.18.
Eccleſia quæuis poteſt habere ius ſepeliendi, n.24.
Eccleſia non dicitur Parochialis, ſi recipiat decimas, aliaque ſigna habeat, n.25.
Eccleſia maior, quando in ciuitates eſt ſola Parochialis habet omnes decimas, n.34.
Eccleſia Parochialis dicitur beneficium curatum, non è con tra num.39.
Eccleſiam Parochialem melius eſt exprimere quam beneficium curatum, n.40.
Eccleſia non fit patrona Capelle de nouo fundata, n.49.
Eccleſia fit patrona ſi de eius reditibus alia eccleſia conſtruatur, n.50.
eccleſia de bonis omnia per prælatum acquiſita præſumitur, num. 51.

Eccleſia fundari, & dotari poteſt de malè ſitis non ſubiectis reſtitutione, nu. 55
Eccleſia ædificata de malè quaſitis reſtitutione ſubiectis deſtrui non debet, nu. 56. ibidem.
Eccleſia fundari poteſt cum reſeruatione alicuius rei temporalis, dummodo ius Epiſcopi non minuatur, lib. 2. c. 8. n. 2
Eccleſia libera non poteſt a laicis præſcribi, & effici patronata lib. 2. c. 9. nu. 10
Eccleſia fit patronata per tempus immobile, n. 11
Eccleſiam poſt aliam præſcribere ſpatio 40. annorum, num. 15
Eccleſia, quæ ab initio fuit liberà, nunquam fit patronata, num. 12
Eccleſię rector debet pręfigi gratus populo, num. 18
Eccleſia collegiata eſt curata, lib. 13. c. 1. n. 47
Eccleſia collegiata nuncupata cum ſit curata præuio concurſu confertur, nu. 48
Eccleſia collegiata Aquæſpartæ diœc. Tudert. nu. 49. ibidem.
Eccleſia fit libera, ſi eidem iuſpatr. lib. 4. c. 1. nu. 35
Eccleſia patronata ſi in bellis in manibus infidelium remanſerit, & iterum ad fideles peruenerit, erit ne libera? lib. 4. c. 3. numer. 11
Eccleſiæ parochiales S. Andreæ SS. Coſmę, & Damiani, & alię ad Parochianos pertinent, lib. 4. c. 6. num. 9
Eccleſia libera numquam ex præſcriptione poteſt effici patronata, lib. 4. c. 8. nu. 5
Eccleſia tamen patronata præſcribi poteſt, n. 6. ibid.
Eccleſia parochialis confertur clerico habili ad Sacerdotium, lib. 6. c. 6. n. 29
Eccleſiæ ſeculares aliquando conceſſæ ſunt regularibus, lib. 6. c. 10. nu. 50
Eccleſia S. Petri ad gradus Piſarum, n. 51. ibidem.
Eccleſia ſi patrona fic ex laici donatione intra ſemeſtre præſentare debet, lib. 7. c. 1. nu. 11
Eccleſia parochialis S. Laurentij Tuderti collata liberè, lib. 7. c. 2. nu. 15
Eccleſia vacans, ſi ante tanquam libera ſit collata, tanquam talis conferri debent, lib. 7. c. 3. nu. 3
Eccleſia ſi ſit confinibus duarum diœceſum illarum Epiſcopi eſt communis, lib. 8. c. 7. nu. 11
Quamuis alii dicent eſſe Epiſcopi, in cuius diœceſi caput eccleſiæ, nu. 12
Vel in cuius diœceſi eſt porta Eccleſiæ, nu. 13
Et tunc patronus præſentare poteſt coram vno ex dictis Epiſcopis, nu. 14. ibidem.
Eccleſiaſtici facilius cognoſcunt clericos, lib. 10. c. 1. nu. 6
Eccleſia parochialis libera ſeu iuriſpatronatus Eccleſiaſtici præuio concurſu confertur, lib. 10. cap. 1. num. 32
Et ſi vacatio contingat in menſe ordinarii, ab eo fit collatio, numer. 33
Eccleſia ſi ſit Iuriſpatronatus mixti præuio concurſu confertur numer. 34
Immo hodie confertur ſine concurſu, vt poſt, lib. 15. cap. 3. in auditione.
Eccleſiæ fauor eſt vt ei per concurſum prouideatur, num. 35. ibidem.
eccleſiaſticus patronus quando poſſit Clericum ponere, & deponere, lib. 12. c. 3. n. 12
eccleſiarum beneficiorum mutatio quæ, lib. 14. c. n. 1. & 2
Eccleſia curata quando cum alia curata vniri poſſit, lib. 14. c. 5. numer. 10
Eccleſia libera interdum vnitur Eccleſiæ patronatæ, lib. 15. c. 3. nu. 67
Eccleſiæ parochiales Archiepiſcop. & Epiſcopales ſunt reſeruatæ, lib. 14. cap. 1. num. 78
Eccleſia collegiata eſt eadem cum conuentuali, lib. 5. c. 3. nu. 3,
edicto poſito cum minori termino iuris, ſi alius petat terminum à iuris datum obtinet, lib. 7. c. 7. nu. 4
Et ſi in termino edicti nullus compareat, fit inſtitutio, n. 5. ibid
Edictum continens præſentationem ponitur, lib. 8. c. 7. num. 40.
Vinian. de Iurepatr.
Edictum fit ſub nomine illius coram quo facta fuit præſentatio lib. 9. c. 1. num. 4
Edictum vbi affigatur, & cum quo termino, num. 5
Edictum non fit quando Epiſcopus confert beneficium, n. 8
Neque in prouiſionibus quæ fiunt Sede Apoſtolica, nu. 9
Edictum fit in præſentationibus quorumcumque beneficiorum numer. 10
Edictum in quo territorio apponatur, num. 12
Edicti appoſito in præſentationibus ommitti non poteſt, nu. 13
Edicta tot fiunt, quo ſunt pręſentati, nu. 14
Edictum ſi ex officio iudicis, nu. 25. ibid.
Edictum oponitur poſt factam præſentationem, lib. 9. c. 2. nu. 1.
Edicti forma refertur, num. 2. & vbi affigatur, nu. 3
Edictum à quo affigi debeat, & leuari, num. 4
Et debet ſtare affixum durante termino in eo contenſo, nu. 5. ibidem.
Edicti peremptorii lapſus excludi non comparitatem, lib. 2. c. 3. numer. 1
Edictum pro concurſu ponitur ab Epiſcopo loci in quo eſt Eccleſia, quamuis alius Epiſcopus conferre debeat, lib. 10. c. 1. numer. 67
Edictum de Iurepatronatus eſt prohibitorum, lib. 2. c. 6. num. 1
Edicti termino elapſo, debent à præſentato produci iura ſua, lib. 11. c. 1. num. 18
et loco contradictoris ſtat procurator fiſcalis ordinarii, n. 19. ibidem.
effectus clauſulæ motus proprii, lib. 13. c. 8. nu. 23
electio tribuit ius prælaturæ, ſed nō præſentatio, lib. 5. c. 1. n. 15
electione initiatur matrimonium ſpirituale, non autem præſentatione, num. 16
electio eſt ius ſpirituale, pręſentatio eſt ius mixtum, n. 17
electio non admittit vota alternatiua, ſicut præſentatio, nu. 20
electus computatur in numero eligentium, ſed non pręſentatos num. 21
Electionis forma non eſt ſeruanda in præſentatione, nu. 22
electio fit ſimul congregatis, præſentatio poteſt fieri ſeparatè, numer. 23
electio poteſt compromitti, pręſentatio non, n. 38
electio de abſente valet, non autem pręſentatio, nu. 30
electionis iura non ſeruantur in præſentatione, num. 31
electio pro forma requirit verbalem electionem, præſentatio non, numer. 38
electione in facienda fit collatio zeli ad zelum, non in præſentatione, num. 39
electio facta per procuratorem conſumit ius eligentis, ſecus pręſentatio, nu. 40
electio confirmatur, præſentatus inſtituitur, n. 42
electio quid ſit, nu. 52. ibidem.
electores pinguius, ius habent quam præſentantes, lib. 5. c. 1. numer. 14
elector debet eligere magis idoneum, lib. 6. c. 7. num. 56
electio de idoneo facta à maiori parte valet, num. 57
eligi debet magis doctus, ſanctus, & virtuoſus, num. 74. ibidem.
electus non videtur computandus inter eligentes, lib. 6. c. 9. n. 12
electus debet conſentire electioni, & præſentatus præſentationi, num. 13
Et tunc vox, electi, & præſentati auget numerum eligentium, & pręſentantium, nu. 14. ibid.
electores intra trimeſtre eligere debent, lib. 7. c. 1. nu. 4
electus poſt electionem intra menſem debet electionem acceptare num. 5
electi conſecratio infra trimeſtre poſt confirmationem fit, nu. 6
electio ſi iure deuoluto fieri debeat, fit intra trimeſtre, numer. 9. ibidem.
electio vbi ſit facienda, lib. 8. c. 7. nu. 31
electio non valet, ſi eligens dicat, eligo quem talis elegerit, lib 8. c. 6. nu. 12
electio poteſt fieri ſub conditione, nu. 13
Vel cum conſilio certę perſonæ, num. 14

Ll Sed

Sed non ſit per vota conditionalia, nu. 17
Electio ſit expenſis electi, lib. 13. c. 3. n. 1
Electus a compromiſſarijs, ſeu præſentatus ſi r enunciet, eligunt compromittentes, n. 33. ibidem.
Electus eſt citandus, etiamſi electionem non acceptauerit, lib. 9. c. 1. nu. 24
Electio magis idonei ſit intra quadrimeſtre, lib. 10. c. 1. nu. 54
Electionis confirmatio quando petatur, lib. c. 1. n. 8
Electio facta contemptis abſentibus quando valeat, lib. 12. c. 5. num. 5
Emphyteuſi conceſſa pro ſe, & perſona nominanda quid agendum, ſi perſona nominata obierit, lib. 2. c. 5. nu. 41
Emphyteuſis recepta pro ſe, et filijs, & c. intelligitur ordine ſucceſſiuo, nu. 42
Emphyteuſis an finiatur, ſi vnus ex comprehenſis canonem non ſoluerit, num. 43
Emphyteuta alienans partem rei non cadit a toto, in ea quę habet locum ius accreſcendi, n. 44. ibid.
Emphiyteuta donans emphiteuſim non poteſt cõprahenſis præiudicare, lib. 4. c. 4. num. 73
Emphyteuta aliquando ipſo iure priuatur emphyteuſi, lib. 5. c. 5. n. 134.
Emphyteuta quando ſit exemptus a ſolutione onerum, lib. 6. c. 1 numer. 189.
Emphyteuſis hæreditaria poteſt per emphyteutam in quacunque alienari tanquam conſenſu domini, lib. 14. poſt c. 2. numer. 49
Emancipatus ſi ſit hæres ſuccedit in iurepatronatus, lib. 4. c. 2. num. 56.
Enunciatiuæ antiquæ habent vim famę, lib. 11. c. 5. nu. 8
Enunciatiua antiquorum inſtrumentorum quando probent, numer. 49. ibid.
Epiſcopi, & Præſules per ciuitates quando conſtituti, lib. 1. c. 1. numer. 23
Epiſcopi conſenſus requiratur, quando iuſpatronatus de vno in alium transfertur, lib. 1. c. 2. nu. 37
Epiſcopus ſolus conſenſum dat ſuper reſeruatione iuriſpatron non Vicarius, niſi habeat ſpeciale mandatum, lib. 2. c. 1. numer. 10
Epiſcopus ſi nolit conſentire reſeruationi iuriſpatronatus quid agendum, lib. 2. c. 1. nu. 22
Epiſcopi ſunt executores piorum relictorum, lib. 2. c. 3. nu. 14
Epiſcopus in eccleſię ædificatione poſſit primum lapidem, lib. 2. c. 3. nu. 25
Epiſcopus antequam conſentiat ædificationi eccleſię debet dotis aſſignationem habere, lib. 2. c. 4. nu. 15
Epiſcopus conſecrans Eccleſiam indotatam tenetur eam dotante, nu. 16
Epiſcopus de bonis ſuæ Eccleſiæ aliam Eccleſiam dotare poteſt nu. 23. ibidem.
Epiſcopus non poteſt concedere iuſpatronatus ſuper Eccleſia libera, lib. 2. c. 5. n. 24
Epiſcopus ſi expendat in ædificatione eccleſiæ plus quam reliquis teſtator an poſſit illud exigere, nu. 126. ibid.
Epiſcopus quando fiat patronus Eccleſiæ fundatæ in ſua diœceſi lib. 2. c. 7. n. 2.
Epiſcopus quando ſolus eſt Curatus in diœceſi, deputati ab eo ad curam animarum non debent decimas percipere, numer. 32.
Epiſcopus exigit decimas quando non ſunt diuiſæ parrochiæ, numer. 33
Epiſcopus eſt rector eccleſiæ cathedralis ſtante diuiſione parrochialium, nu. 35
Et in parochiis diœceſis habet ius circa quartam decimarum, n. 36. ibid.
Epiſcopus non poteſt aliquem ex priuilegio patronum facere, lib. 2. c. 9. n. 7.
Epiſcopus debet rectorem gratum parochianis conſtituere, numer. 19
Epiſcopus ſi exoſus ſit populo, quid agendum, numer. 21
Epiſcopi ſæpe eliguntur loci principi ſconfidentes, n. 22. ibi.
Epiſcopi nomen eſt græcum, & quid denotet, lib. 3. c. 1. n. 6
Epiſcopus gracè latinè ſpeculator & præſul in eccleſia, numer. 7
Epiſcopus eſt ſummus Sacerdos, n. 8
Epiſcopatus eſt maior ordo, qui ſit in eccleſia, n. 9
Epiſcopus dicitur Pontifex, Antiſtes, & Sanctiſſimus, n. 10
Epiſcopus habet baculum paſtoralem in ſignum Officii paſtoralis, num. 12
Epiſcopo Papa vocat fratres, nu. 13
Epiſcopatu nulla maior dignitas in eccleſia, nu. 14
Et aliquando ſe epiſcopum vocat, n. 15
Epiſcopus eſt perſona egregia, n. 16
Epiſcopus dicitur præco, ſalucerna, angelus, dux, & c. num. 17.
Epiſcopi tenent locum Apoſtolorum, nu. 20
Epiſcopalis dignitas legē Diuina inſtituta fuit n. 22
Epiſcoporum electio diuerſimodè facta fuit, nu. 24
Epiſcopi eligebantur a Clero, & populo, nu. 25
Poſtea a ſolo Clero, n. 26
Epiſcopos interdum Principes eligebant, num. 27
Epiſcopi eligi ſoliti a Clero vniuerſa diœceſis, n. 30
Epiſcopi a Capitulo Cathedralium, Abbates, à Collegio religioſorum eligi ſoliti ſunt, n. 31. & 32. & 33
Et d. conſuetudo quamdiu durauerit, n. 34
epiſcopi etiam hodie eliguntur a Capitulo in Germania, numer. 36
Epiſcopus hodie quando dicatur electus, & confirmatus, numer. 41
Et tenetur intra trimeſtre conſe rationem accipere n. 42
Epiſcopatus vniuerſi à quibus deſcripti ſunt nu. 43. ibid
Epicoponolente conſentire translationi iuriſpatronatus penes donantem remanet iuſpatronatus lib. 4. c. 1. n. 52
Epiſcopus quando poſſit cum aliis compatronis præſentare, lib. 5. c. 2. nu. 8
Epiſcopus non poteſt ordines conferre, niſi ſuo ſubdito origine domicilio, vel beneficio, lib. 6. c. 1. nu. 31
Epiſcopus poteſt habere familiam armatam, n. 118
Epiſcopus poteſt interdicere locum ſi iudex laicus nolit remittere clericum, n. 134
Epiſcopus non poteſt laico delegare cauſas clericorum, numer. 150
Epiſcopi tenetur inquirere contra exigentes collectas a clericis nu. 19. ibid.
Epiſcopatus eſt beneficium ſeculare, lib. 6. c. 2. n. 30
Epiſcopus poteſt diſpenſare cum illegitimis ad minores ordines, & beneficium ſimplex tantum, lib. 6. cap. 4. num. 24. & 25
Epiſcopus poteſt diſpenſare cum expoſitis quoad ordin. min. num. 27.
Epiſcopus ſuper quibus irregularitatibus diſpenſare poſſit, numer. 28
Et poteſt diſpenſare in omnibus irregularitatibus quoad min. ord. & ſimplex beneficium, num. 34
Et quoad ord. maiores in caſibus a iure non vetitis, n. 35
Epiſcopus ſcienter ordinans aliquem habentem impedimentum ſuper eo cenſetur diſpenſare, n. 37
Epiſcopus poteſt diſpenſare criminoſo, n. 39
Et cum hæretico, & neophyto, n. 40
Epiſcopus poteſt diſpenſare, vt quos poſt abſolutionem retineat beneficium ſibi antea collatum, nu. 56
Quia tunc diſpenſatio eſt quædam beneficii collatio, nu. 57
Epiſcopus non poteſt diſpenſare ſuper beneficio affectu, nu. 58.
Epiſcopus non poteſt diſpenſare, quando ſcienter contulit beneficium, cuius collatio ad alium ſpectabat, nu. 59
Epiſcopus non poteſt diſpenſare cum intruſo, n. 60
Epiſcopus poteſt diſpenſare cum clerico per ſaltum promoto. numer. 61
Epiſcopus poteſt diſpenſare cum eo qui vna die plures ordines

sacros

ſacros ſuſcepit, numer. 62.
Epiſcopus poteſt diſpenſare cum miniſtrante in ordine, quem non habet, nu. 63.
Epiſcopus poteſt diſpenſare cum eo, qui furtiui ordines ſuſcepit, num. 64.
Epiſcopus poteſt diſpenſare cum ordinato ſine dimiſſorijs à non ſuo Epiſcopo, num. 65.
Et cum ordinato ab Epiſcopo ſciſmatico, n. 66.
Epiſcopus abſoluit ab excommunicatione, ſuſpenſione, & interdicto ſuperiori reſeruatis, nu. 62.
Sed cum ſimoniaco in ordine ſcienter non poteſt diſpenſare, numer. 69.
Et cum ſimoniaco in beneficio, ſi occultum ſit, poteſt diſpenſare, nu. 70. ibidem.
Epiſcopus poteſt cognoſcere de veritate derogationis, lib. 14. c. 3. nu. 126.
Epiſcopus in facienda derogatione debet requirere conſilium capituli, nu. 135. ibid.
Epiſcopus aliquando poteſt vnire beneficia ſuę diœceſis, lib. 14. c. 5. nu. 30.
Et quando poſſit vnire beneficia reſeruata, ſeu deuoluto, ante eorum vacationem, n. 41.
Niſi reſeruatio eſſet perpetua, nu. 42.
Epiſcopus cum capituli conſenſu poteſt præbendam ſupprimere num. 53. ibidem.
Epiſcopus intra ſemeſtre debet beneficia conferre, lib. 4. cap. 6. num. 2.
Niſi ſit Eccleſia cathedralis, vel regularis, nu. 3.
Epiſcopus habet ſemeſtre ad conferendum parrochialem, ſed quadrimeſtre, ſi collatio ſpectet ad Papam ad eligendum in concurſu, nu. 5.
Epiſcopus debet reſidere, & officium recitare, lib. 15. cap. 3. numer. 67.
Epiſcopi quando ab eſſe poſſint ab Eccleſiis, ibidem.
Et per quantum tempus, nu. 112.
Equites Cappellani religionis S. Stephani Piſarum præſentatum ad Eccleſias ſeculares, lib. 6. c. 2. num. 16.
Equites vide in verbo, milites.
Error quid ſit, lib. 12. c. 4. nu. 33.
Error in vocabulo vel alia re ſi aliter conſtet, derogationem non vitiat, lib. 14. c. 3 nu. 117.
Emiſſio pro de iurepatronatus non cadit, lib. 4. c. 5. nu. 23.
Examinatores in concurſu quid agere debeant, lib. 10. cap. 1. numer. 39.
Et an in concurſu recuſari poſſint, n. 48.
Et referunt ſuper idoneitate, & maiori idoneitate, nu. 45.
Et ſi parochiales ſit conferenda ab inferiore quid facere debeat inferior, nu. 49. ibid.
Examen teſtium quomodo fieri debeat, lib. 11. c. 4. nu. 55.
Et valet ſi pars non citata fuit præſens, n. 57.
Et valet, quando pars eſt contumax, nu. 59.
Vel quando pars dat ſe pro citata, nu. 60.
Item quando teſtes ſunt mortui, nu. 61.
Et quando pars dedit interrogatoria, n. 62.
Examen teſtium factum relictis interrogatoriis quando non ſit nullum, nu. 64. ibidem.
Examen non poteſt fieri per procuratorem, lib. 6. c. 8. n. 8.
Examen in collatione parrochialium omitti non poteſt, lib. 13. c. 5. nu. 42.
Examen idoneitatis ad beneficia eſt actus extraiudicialis, lib. 13. c. 8. nu. 17.
Examen ſuper idoneitate fieri poteſt extraiudicialiter, & ſine alicuius citatione, lib. 13. poſt c. 8. n. 1.
Etiamſi adſit intruſus, ſeu poſſeſſor beneficii, vel alius legitimus contradictor.
Examen aliquando de nouo fieri debet, n. 7. & 10.
Examinatus ſemel amplius examinari non debet, nu. 8.
Examen pro forma aſſignatum omitti non poteſt, nu. 1. ibid.
Viuian. de Iurepatr.

Examinator ſynodalis ſtans in examine præſens in choro reputatur, lib. 15. c. 3. n. 145.
exceptiones contra præſentationem referunt, lib. 11. c. 2. nu. 3. & cap. 8. n. 1.
Exceptiones dilatoriæ quando ſint repellendæ, lib. 11. cap. 3. nu. 28.
Exceptiones quæ apponi poſſint contra iuspatronatus antiquũ, lib. 11. c. 8. nu. 2.
Et quæ contra iuſpatronatus modernum, n. 3. ibid.
Excommunicatio aliquando fertur pro futuris culpis fauore Eccleſiæ, lib. 2. c. 5. nu. 170.
Excommunicati ante factum ſunt incapaces, iuſpatr. lib. 2. c. 6. num. 20.
Excommunicati percuſores clericorum a Papa ſunt abſoluendi, lib. 6. c. 1. nu. 208.
Excommunicatus præſentare non poteſt, lib. 5. c. 3. num. 4.
Excommunicatio in dubio cenſetur, nu. 5. ibidem.
Excommunicatus ſi miniſtret ſit irregularis beneficioq. priuatur, lib. 5. c. 5. nu. 102.
Excommunicatus præſentari non poteſt, lib. 6. c. 4. n. 51.
Excommunicatus eligi non poteſt, lib. 6. c. 5. num. 2.
Excommunicatio beneficia conferri non poſſunt, num. 4.
Excommunicatio quid ſit, nu. 8.
Excommunicatio eſt duplex, maior, & minor, num. 9. & vtraq. quid ſit, nu. 10.
Excommunicatio quomodo feratur ab homine, nu. 11.
Excommunicationis effectus, num. 12.
Excommunicationis abſolutio quomodo detur, n. 13.
Excommunicationes a iure reſeruata Papæ, vel nemini, numer. 15.
Excommunicari, & interdici poſſunt fideles, clerici ſuſpenditur num. 23.
Excommunicatus, ſuſpenſus, ſeu interdictus miniſtrantes in aliquo ordine ſacro fiunt irregulares, n. 53. ibid.
Excommunicatus ipſo iure a quibus arcetur, lib. 13. cap. 8. numer. 230.
Et vt vitari debeat, opus eſt declaratoria, niſi ſit publicus clerici percuſſor, nu. 231.
Et ad talem declarationem pars eſt citanda, nu. 232.
Et à d. declaratoria poteſt appellari, nu. 233. ibid.
Executor apoſtolicus declarans literas non eſſe exequendas non poteſt d. beneficium impetrare, lib. 5. c. 5. num. 134.
Executor lit. apoſt. poteſt vbiq. eas exequi, lib. 12. c. 4. n. 29.
Executores lit. apoſt. in forma dignum, lib. 13. c. 5. n. 5.
Executor quando procedere poſſit, nu. 7.
Et coram eo exibendæ ſunt literę originales, nu. 8.
Executor ſecundus quando poſſit procedere, ſi primus executor intra 30. dies beneficium non contulit, nu. 14.
Et prius debet conſtare de negligentia primi executoris, nu. 1.
Executor primus quando etiam poſt 30. dies literas exequi poſſit, nu. 16.
Executor ſecundus quando, & quomodo ad executionem procedat, nu. 17.
Executor liter. in forma dignum alteri vices ſuas ſubdelegare poteſt, nu. 18.
Executor lit. apoſt. ſunt meri executores, & fiunt aliquando mixti, nu. 19.
Præſertim ſi adſit clauſula, vacatis vacandis, nu. 20.
Executor neminem citare debet, ſi poſſeſſio beneficii ſit vacans, nu. 23.
Executoris iuriſdictio quandiu debet, n. 25.
Executor literar. in forma gratioſa quid facere debeat, n. 26.
Et ſi alius poſſideat citari debet, nu. 27.
Executores literar. in forma dignum de omnibus narratis ſe informe debent, nu. 35.
Et conſtare debet de prouidendi idoneitate, nu. 36.
Executores extraordinarii qui, n. 53. ibidem.
Executoris meri ſeu mixti poteſtas non expirat morte Papæ lib. 13. c. 6. n. 4.

Executor ex clauſulę,amato , quem amouere poſſit , num. 36. ibidem.
Executor apoſtolicus,& delegatus non poteſt exercere Iuriſdictionem non pręſentatus ſibi prius literis ſub delegationis lib.12.poſt c.8.num.4.
Fallit in beneficialibus quoad actus voluntariè iuriſdictionis, num.5.
Executores lit. apoſt. in forma dignum poſſunt quoad examen vices ſuas ſubdelegare,nu.34.ibid.
Executori poteſtas ceſſat ſi iterum Papa ſuper executione manum apponit,lib.14.c.1.n.78.
Executor teſtamentarius non poteſt derogare qualitati appoſitæ in fundatione beneficij,lib.14.c.3.nu.10.& 11.
Exemplum computationis vocum deſcendentium à patronis, lib.12.c.8.n.15.
Exhæredatur non ſuccedit in iurepatronatus hęreditario,lib.4.c.2.nu.55.
Exiſtentes in quaſi poſſeſſione præſentandi validè præſentat, lib.5.c.4.n.1.
Expectatio,ſeu expectatiua beneficii quid ſit,lib. 5. cap. 1. numer.97.
Expectatiuæ a Conc.Trid.ſunt ſublatę,n.98.ibid.& lib.5. c. 6. numer.7.
Expeditio quomodo fiat per cameram,lib.12.c.5.n.4.
Expreſſio falſa cauſæ quando vities derogationem,lib.14.c.3. num.11.
Quæ viciat ſi gratia taxationis ſit poſita,n.112.
Expreſſio falſa maioris,vel minoris vinculi, quando vitiet derogationem,nu.119.
Etiamſi tunc eſſet error communis,n.120.ibid.
Extranei etiam poſſunt opponere contra præſentationem, lib.11.c.3.num.28.

F

FAbri, & murarii dantes operam ad Eccleſię conſtructionē quando fiant patroni,lib.2.c.2.nu.5.
Factum à procuratore dicitur factum à Principalis,lib.10.c.3. nu. 2.
Factum proprium impugnari non poteſt niſi ipſo Iure ſit nullū lib.5.c.5.n.135.
Falcidia, quæ non detrahitur de legato facto eccleſiæ,an detrahatur de legato alteri facto, lib.2.c.5.nu. 134.
Falſa cauſa adiecta derogationi qualitati appoſitę in fundationem beneficii eam non vitiat, lib.14.c.3.nu. 118.
Falſa expreſſio quando vitiat derogationem,n.119.ibid.
Falſus procurator reiicitur a pręſentando,lib.5.c.6.nu. 25.
Fama prouidendi in nullo debeat vacillare,lib.6.c.4.nu. 8.
Famæ probatio aliquando ſufficit,lib.11.c.5.n.52.
Familia ad vnum redacta ille ſolus præſentat, quamuis tres præſentare debeant,lib.4.c.2.n.32.
Familia Clericorum coram Eccleſiaſtico,conuenire debet, lib. 6.c.1.nu.121.
Quamuis alij contrarium teneant,n.121.
Familia Epiſcopi gaudet fori priuilegio,n. 17. ibid.
Familiæ appellatione,veniunt ij,qui propriè de ſunt illa,& deruntcadem inſignia, lib.4.c.6. n. 35.
Famuli Clericorum quando ſunt exempti a ſolutione onerum, lib.6.c.1.nu. 193.
Fatalia quando currant,lib.11.c.9.n.44.
Et quando currere incipiant, nu.45.
Feudatariis non poteſt ampliare naturam feudi in præiudicium aliorum,lib. 14.c.2.n.32.
Feudum Eccleſię 40. annis pręſcribatur,et ſolum inueſtitura tranſit, in Eccleſiam, lib.7.n.5.n.37.
Feudi hæreditarii reſtrictio facta per Vaſſallum adcertum genus perſonarum concernit vtilitatem Principis ob ſpem citioris deuolutionis, lib.14. poſt cap.2.n.22.
Feudum hęreditarium etiam antiquum poteſt cum conſenſu domini alienari in pręiudicium ſucceſſorum, nu. 36.
Et poteſt ſubiici fideicommiſſo,nu.37.ibid.
Feudum hæreditarium non poteſt retineri per filium,qui noluit hæreditatem,nu.13.ibidem.
Fideicommiſſum vniuerſale ipſo iure tranſit in Eccleſiam,lib. 2.c.5.nu.103.
Fidei profeſſio poteſt fieri per Procuratorem,lib.15.c.3.nu. 27
Et præſumitur facta ex collatione,nu. 20.
Fides Clericorum,nequeunt Patrum,lib.14.c.1.nu.30.
Filii familias quando habent vocem in iurepatr: competente vniuerſitati,lib.1.c.2. nu. 27.
Filii in conditione poſiti fauore Eccleſiæ cenſetur poſiti in diſpoſitione, lib. 2. c.5. nu. 18.
Filii ex inceſtu, legitimati fiunt per ſubſequens matrimonium,& Papæ diſpenſatione,lib.6.c.4. nu. 16.
Filii nati ex legitimis parentibus ignorantibus impedimentum ordinari poſſunt,num.19.ibidem.
Filii nati ex infidelibus ſi batizentur ſunt legitimi,n.20. ibid.
Filii poſſunt,ſimul cum patre præſentare in Iurepatron.gentil. lib.14.poſt c.2.nu.60.
Filii vnius patroni ſuccedunt in capita, ſed nepotes in ſtirpes lib.4.c.1.n.60.
Filio non debetur legitima in bonis patris viuentis facti Religioſi,lib.2.c.5.num.90.
Filius hæres relictus non poteſt Iuſpatr. acceptare, & hęreditatem repudiare,lib.4.c.2.n.9.
Filius detrahit duas quartas,ſed non ex fideicom. ad pias cauſas,lib.2.c.5.n.108.
Filius famil.poteſt clericari patre inuito,lib.6.c.1.nu.89.
Filius famil.poteſt ad beneficium præſentari,c.3.n.14.ibid.
Filius naturalis oblatus Curiæ Principis ſit legitimus,lib.4. c. 2.num 72.
Filius non ſuccedit in emphiteoſi recepta pro ſe,et filiis,niſi ſit hæres,nu.52.ibidem.
Filius per tacitam pupillarem,excludit matrem,lib. 2. cap. 5. num.69.
Filius pro parte patrono poteſt præſentare,lib.5.c.3.n.2.
Filius viuo patre nō poteſt præſentare in Iurepatr.hæreditario, c.2.nu.10.ibid.
Fœmina ab omnibus afficiis ciuilibus remouetur, lib.6.cap. 3 num.2.
Fœmina dotata excluſa ab hęreditate excluditur a Iurep. hæreditate,lib.4.c.n.48.
Fœmina eſt capax Iuriſdictioni.lib.6.c.3.nu.6.
Fœmina non poteſt ad beneficium præſentari neq.ordinari,nu 2. ibidem.
Fœmina non poteſt beneficium conferre, nu.10.ibid.
Fœmina non poteſt eſſe index nec Magiſtratum gerere, num.3. ibidem.
Fœmina poteſt præſentari,vt monialis, nu.4. ibid.
Fœmina poteſt præſentare non eligere poteſt,lib.5. c.1.ibidem.
Fęmina poteſt eſſe canonica Regularis,n.8.ibid.
Fęminę ſunt incapaces Iuriſpatron.gentilicij,lib.14.poſt cap.2. n.56.
Forenſis an excludat fęminas agnatas vbi viget ſtatutum excluſiuum fęminarum,lib.4.c.3.nu.8.
Fori Priuilegium non poteſt clericis auferri lib.6.c.1.nu.104.
Aliquando tamen ex cauſa poteſt,nu.105.ibidem.
Forum ad contentioſum res dicitur deducta quando reus fuit in iudicium citatus,c.4.nu.37.ibid.
Forma dat eſſe rei,lib.9.c.1.nu. 18.
Forma executionis executoris Apoſtolicis refertur, lib.13.c.4. num.7.
Forma inſtit.Capituli Piſani, nu. 3.ibid.
Forma literarum ordinarij continentium inſtitutionem, nu. 1. ibidem.
Forma non poteſt impleri per equipollens,lib.11.c.5.nu.85.
Forma pręſentationis eadem ſeruatur ſi fiat coram inferiore nu. 43. ibidem.

Forma praſentationis ponitur,lib.8.c.7.n.38.
Forma prouiſionis ordinarii de beneficio libero refertur,n.2.& 4.ibid.
Forma probandi iuſpatr.perſonarum priuatarũ ex concilio,lib.11.c.5.nu.2.
Quæ procedit in poſſeſſorio,& petitorio,n.3.
Forma probandi quaſi poſſeſſionem præſentandi,cap.6.num. 5. ibidem.
Forma ſeruanda in mutatione ſtatus beneficiorum,lib.4.cap.4. num.22,
Forma vnionis facienda, quæ lib.14.c.5.n. 45.
Fraudibus via non eſt aperienda,lib.5.c.4.n.13.
Fructus amittuntur pro rata omiſſi officii,lib.13.c.9.n.38,
Fructus clericorum abſentium Eccleſiæ applicantur,lib.15.c. 3.num.162.
Et Epiſcopus poteſt pœnam minuere non in totum,num.163. ibidem.
Fructus diſtributionum quotidianum, & penſionum inexactarum ſpectant ad hæredes beneficiati,lib.14.c.8.n.2.
Fructus inexacti ad quem pertineant,n.3.4.5.6.ibid.
Fructus inexacti ex bulla Iulij III: ad quem ſpectant,n.9.ibid.
Et quid attenta conſuetudine,n.10.12.& ſequentibus.
Fructus inexacti ad quem ſpectent ſtante clerici compoſitione cum camera ſuper ſpoliis.n.13.
Et tunc ſpectant ad hæredes,n.16.& 17.ibid.
Fructus pertinent ad proprietarium quando alius non poſſidet. lib.5.c.4.n.23.
Fundantes,conſtruentes,& dotantes eccleſiam poſſunt ſibi aliquid reſeruare,vel conditionem apponere cum conſenſu ordinarii, c.8.n.1.ibid.
Fundantes conſtruentes,dotantes fiunt Patroni,lib.2.c.1. numer.5.
Fundans conſtruens,& dotans non reſeruantes ſibi iuſpatr.tamen fiunt Patroni, c.1.n.9.ibid.
Fundans conſtruens,& dotans Eccleſiam ſunt Patroni inſolidum,c.2.num.1.ibid.
Idq. procedit alternatiuè vnum vel alterum faciendo, nu. 2. ibidem.
Fundans,& conſtruens eccleſiam eam vt dotent cogi poſſunt, c.4.num.25.ibidem.
Fundans Eccleſiam reſeruans Iuſpatr.extraneo non fit Patronus,lib.4.c.2.n.37.
Fundare eccleſiam quis dicatur,lib.1.c.2.num.46. & lib. 2. capitulo 1.
Fundatio eſt attendenda in iurepatr.lib.4.c.2.n.3.
Fundator beneficii non poteſt derogare qualitati in fundatione beneficii appoſitæ,lib.14.c.3.n.3.poteſt tamen cum epiſcopi conſenſu,& iuſta cauſa,n.4.
Vel ſi in fundatione reſeruauit ſibi auctoritatem talem nu.5. ibidem.
Fundatore cenſetur ſe velle conformare Iure communi, lib. 6. c.6.n.53.
Fundator Eccleſia,& eius hæres cum Epiſcopi aſſenſu poſſunt mutare ſtatum Eccleſiarum,lib.5.c.4.n.14.
Fundator in limine fundationis poteſt multa facere,lib.2.c.8. num.7.
Fundi,& dotis aſſignatio fit cum epiſcopi conſenſu,c.1.nu.48. ibidem.
Furioſi actus præſummitur factus tempore furoris, lib.5.c.3. num.82.
Furioſus,nec ordinari,nec præſentari poteſt,lib.9.c.5.nu.138.
Furioſus non poteſt beneficium reſignare,lib.13.c.10.num.49.
Nec furioſo poteſt beneficium reſignari, ibidem.
Furioſus ſemper furens non poteſt præſentare,lib.5.c.3.n.19.
Furor quomodo probetur,n.2.ibid.
Furor de præſenti præſumitur in futurum,n.21.ibid.
Furtiue,& abſq.examine ordines recipiens fit irregularis, lib. 6.c.5.n.56.

G

GAlli cantus an probet horam iudicis arbitrio relinquitur lib.7.c.4.n.19.
Geſtus in orando quis, lib.15.c.3.n.93.
Gradus ordinum eccleſiaſticorum quando conſtituti,lib.1.c.numer.22.
Et quando Epiſcopi,& Præſules conſtituti per ciuitates, numer.23.
Gratia reſtringi debet,vt minus lædatur ius commune, lib.7. 2.nu.6.
Gratia ex ſignatura eſt perfecta,ſed informis,lib.13.c.2.n.18.
Gratia,ſi neutri,quomodo intelligatur,lib.13.c.5.n.32.
Gratia narratiua eſt probanda,n.33.
Gratia quando expiret morte Papæ,lib.13.c.6.n.1.
Gratia ſuper beneficio quando dicitur facta,n.2.
Etiam per mandatum de prouidendo,nu.3.
Gratia ad beneficium vacaturum non expirat morte Papæ, num.5.
Quando gratia facta eſt ex nunc,prout ex tunc,n.9.
Secus ſi gratia eſſet facienda, n.7.
Gratia ſuper aſſignatione certæ penſionis non expirat morte Papæ,nu.8.
Nec etiam gratia diſpenſationis n.10.& 12. ibid.
Gratioſa ſubrogato non detur mandatum de manutenendo,lib. 13.c.7.nu. 7.
Eiq.datur mandatum de committendo procedendo executiue num. 8.
Gratia vitiatur,ſi per fraudem fuit verum amiſſum,lib.14.c.3. nu.113.
Et ſi partes reſcripti ſint ſeparatæ, falſitas in vna aliam non vitiat,n. 114.
Gratia derogationis non poteſt,niſi ſit acceptata, nu.122.ibid.
Gratia mutationis ſtatus eccleſiarum ante acceptationem non prodeſt,lib.14.cap.14.c.4.num.21.& quibus modis expiret, num.23.
S.Gregorii dictum mirabile,lib.15.c 3.n. 183.
Gregorii Noni confirmatio, & reſtitutio Primat.Piſan.lib.3. c.2.n.72.
Gregorius Octauus obiit Piſis,n.85.ibidem.
Beatus Guido Piſanus Confeſſor n.98.ibidem.

H

HAbens ius in re, vel ad rem in beneficio tenetur deferre habitum clericalem,lib.6.c.7.n.22.
Habens beneficium ſufficiens,ſi aliud conſequatur, an peccet lib.6.c.10. nu.4.
Habens inſtituere,ſi dicat non recipio,vel non admitto præſentationem,eam reprobare videtur lib.10.c.5.n.1.
Habentes perpetuam iuriſditionem ſunt perſonæ potentes,lib. 11.c.5.n.74.
Habens ius in re quando poſſit vexationem remidere lib.11.c. 11.n.19.
Habens maiorem patrem vocum vnius ſtipitis habere ſtipitem lib.12.c.8.n.5.
Habens inſtituere quando poſſit quam vult inſtituere,lib.12.c.9 num.1.
Habens inſtituere intra legitima tempora præſentatum inſtituere,lib.12.c.10.n.9.et interdictum inſtitutis ſine patronorum præſentatione,nu.10.ibid.
Habens ius in re an poſſit propria auctoritate beneficij poſſeſſionem capere,lib.13.c.2.n.13.
Habens indultum conferendi beneficia reſeruata intra ſemeſtre conferre debet,lib.14.c.6.n 7.
Habens collationem a Papa cadit a iure ſuo ſi aliam collationem capiat ab ordinario,lib.14.c.11.n.72.
Nec tunc poteſt cum eo Epiſcopus diſpenſare,nu.73. ibidem

Habens tan tum titulum beneficii non habentis reſidentiam tenet ur rec itare officium, lib. 15. c. 3. n. 46.
Habens plura beneficia tenetur vnum officium recitare, numero 48.
Habens beneficium, & penſionem ſatisfacit dicendo vnum officium, n. 49.
Habens plures beneficia ſi ommittat officium vnius diei, vnum peccatum committit, n. 50.
Quia rationem omnium vna reſultat obligatio, n. 51.
Quod at eſt verum ſi cum beneficio habet ordinem ſacrum num. 52. ibidem.
Habens duas dignitates vel canonicatus, in dignior tenetur reſidere, n. 119. ibid.
Habitus clericalis conſiſtit in tonſura, & veſtibus, lib. 6. c. 1. numer. 12.
Habitus clericalis quis ſit, lib. 6. c. 7. num. 24.
Et eſt veſtis talaris, n. 25.
Et eſt etiam, ſi interior veſtis tantum, & ſola ſit talaris, numer. 26.
Et eſt nigri coloris, n. 27.
Hęres intra annum reſpectu operis inchoandi debet Eccleſiam construere a die monitionis ei factę per epiſcopum, ſi teſtator conſtrui mandauit abſque temporis præfinitione, lib. 2. c. 2. num. 55.
Hęres coactus ædificare Eccleſiam a teſtatore, patronus, lib. 2. cap. 3. num. 12.
Hæres hęredis tenetur ædificare Eccleſiam, ſi præcedat primus hęres, lib. 2. c. 3. num. 19.
Hęredes vnius pro uno habentur, lib. 4. c. 1. n. 65.
Hæreditates actione omnia tranſeunt in hęredem præter poſſeſſionem libro quarto, capitulo ſecundo, num. 10.
Hæres vniuerſalis remanet patronus excluſo alio hęrede in re in certa, lib. 4. c. 2. n. 50.
Hęres ſi nolit hæreditatem, non ſuccedit in iurepatr. n. 51.
Hęres in re certa ſuccedit, ſi nullus ſit hęres vniuerſalis, n. 52. ibidem.
Hæres grauatus reſtitere hęreditatem, ſi ſine liberis deceſſerit ſi fiat religioſus ſuccedit monaſterium, lib. 4. c. 4. n. 40.
Hęres factum defuncti impugnare non poteſt, lib. 4. c. 9. n. 48.
Et debet ſtare declarationi illius, cuius eſt hęres, n. 49.
Hæres, qui hæreditatem non infra tempus datum ad præſentandum adiuit inualide præſentat, lib. 5. c. 2. n. 24.
Hæres fundatoris non poteſt derogare qualitati appoſitę in fundatione beneficij, lib. 14. c. 3. n. 6.
Niſi eidem in fundatione ſi data talis facultas, n. 7.
Poteſt tamen hęres alterare qualitates eius fauorem concertes, n. 8. ibidem.
Heredes clericorum deberent ſupportare onora beneficiorum vſque ad nonos fructus lib. 14. c. 8. n. 19.
Homines ad Dei cultum natura excitantur, lib. 2. c. 1. n. 1.
Homo ex ſe nihil eſt, n. 5. ibidem.
Homicidium iuſtum non poteſt dici ex delicto, lib. 6. c. 4. nu. 29.
Honorij III. Epiſtola Archiepiſcopis, & Epiſcopi Sardinæ, & capitulo Cleroq. Piſano, lib. 3. c. 2. n. 60.
Honorij III. Priuilegium circa primatum Piſanum, num. 71. ibidem.
Honeſtum eſt vt quilibet in ſua patria beneficietur, lib. 6. c. 11. num. 4.
Honor, onus, & vtilitas patroni in quibus conſiſtunt, lib. 10. c. 8. num. 10.
Hæremitæ fori priuilegio gaudent, lib. 6. c. 1. n. 111.
Hæretici non poſſunt acquirere iuſpat. lib. 2. c. 6. n. 12.
Hæretici porci appellantur, n. 13.
Hæretici qui dicantur, n. 14.
Hęretici ſunt Lupi rapaces, n. 15.
Et infames, & omnino extirpandi. n. 16. ibidem.
Hæretici, eorumque fautores, ſchiſmatici, apoſtatę, & infames &c. pręſentare nequeunt, lib. 5. c. 3. n. 8.
Hęreticus præſentari non poteſt, lib. 6. c. 5. n. 66.
Hęretici debent repelli à ciuitatibus, n. 67.
Et hæreticorum fauores ſunt excommunicati, n. 68. ibidem.
Horæ dum primus pulſus ſonat, incipit hora ſubſequens l. 7. c. 4. num. 21.
Horæ canonicę quare ſint ſeptem, lib. 15. c. 3. n. 37.
Hora ſeptem ommitten. vnum peccatum committit, n. 54.
Hora bonandi, quæ n. 62.
Horæ canonicę integrę ſunt recitandæ, num. 63. ibidem.
Hoſpitale, & Eccleſia in multis æquiparantur lib. 3. c. 1. n. 2.
Hoſpitalium nomina varia, n. 3.
Hoſpitale erectum cum Epiſcopi conſenſu dicitur locus pius, num. 4.
Hoſpitalem erectum ſine Epiſcopi conſenſu non gaudet priuilegio Eccleſię, n. 5.
Hoſpitale an ſit erectum cum Epiſcopi conſenſu, ex pluribus dignoſcitur, num. 6.
Et pręſumitur erectum cum Epiſcopi conſenſu, ſi ſit in forma Eccleſiæ, habeat campanile, & nomen Sancti, n. 8.
Hoſpitale ſanitatis Tuderti nobile, n. 8.
Hoſpitale conualeſcentium Piſarum, n. 9.
Hoſpitale ſi per laicos regitur, in dubio prophanum pręſumitur num. 10.
Hoſpitalium bona alienari nequeunt, ſicut res Eccleſiarum, num 11.
Hoſpitale regulariter non eſt beneficium, n. 12.
Hoſpitalis eſt officium ad inſtar tutorum, & æditorum, numero 13.
Hoſpitale vnitum Eccleſię eſt beneficium, n. 14.
Et eſt beneficium, quando clericis in titulum conceditur, numer. 15.
Hoſpitale confertur in titulum, quando id fit ex fundatione, velquando per electionem prouidetur, n. 16. ibid.
Hoſpitale quando confertur in titulum venit beneficii appellatione, n. 25.
Hoſpitale quod datur in adminiſtrationem eſt manuale, numer. 26.
Hoſpitale, ſi eſt beneficium, debet exprimi, quod eſt hoſpitale, num. 27.
Hoſpitale poteſt reſignare, & permutari, non vendi n. 28.
Hoſpitale S. Bortolomęi ad balneum Piſanum eſt beneficium iurispatr. laicorum n. 29.
Hoſpitale datur etiam in commendam, num. 31.
Hoſpitalia hodie ſunt gubernanda iuxta Concilii Tridentini decretum, num. 35.
Et ſi hoſpitalitatem ſeruare nequeant, quid agendum, numer. 36.
Hoſpitale quando alicui triennium concedatur, numer. 37. ibidem.
Hoſpitalarii gaudent fori priuilegio, lib. 6. c. 2. n. 14.
Hoſpitale ſi conſtrui debeat aliud eius vice conſtrui non poteſt lib. 2. c. 3. num. 22.
Hypotheca tacita in bonis Eccleſiam conſtruentis inducitur pro dote Eccleſiæ, lib. 2. c. 5. n. 53.
Et in bonis pręlati male adminiſtrantis, nu. 64.
Hypotheca tacita fauore animæ inducitur in bonis debenti reſtituere ablata, n. 78. ibidem

I

IDoneitas requiritur in actu præſentationis, lib. 6. c. 7. nu. 46.
Intrinſeca præſumitur, n. 51.
Extrinſeca, non c. 53.
Et verificatur prævio examine, nu. 54.
Idoneus dicitur habens requiſita, n. 47. 48. ibid.
Idoneus ad beneficium ſimplex eſt, qui non eſt illiteratus, n. 55.
Idoneus quis ſit, & dicatur, lib. 13. c. 5. nu. 37.
Idoneus de linea fundatoris præfertur extraneo, lib. 12. capit. 9. num. 14.
Id, quod ipſo iure venit debetur etiam in foro conſcientię, lib. 5. cap. 5.

capit.quinto, numero 126.
Illegitimi qui dicantur lib.6.c.4.nu.7.
Et legitimantur per ingreſſum religionis, n.21.non legitimantur per ſubſequens matrimonium inualidum, n. 15.
Et legitimati à Papa pro legitimis habentur,nu.22.
Et ſi diſpenſentur a legitimo ſuperiore,n.23.
Illegitimi ſunt irregulares,lib.6.c.5.n.47.
Praua diſpenſatione quando præſentari poſſunt,lib.6.c.7.n.8.
Sunt capaces iuriſpatr.lib.2.c.6.nu.28.
Illegitimo non diſpenſato non poteſt reſignari beneficium, lib. 13.c.10.nu.63.
Illegitimus præſentari non poteſt lib.6.c.6.
Si de facto ordinetur, remanet ſuſpenſus ab ordine ſuſcepto num.13.
Non dicitur de parentela,lib.4.c.2.n.65.neq.de familia, numer.66.
Repellitur a bonorum ſucceſſione,n.67
Non ſuccedit in iurepatronatus, hæreditario, niſi ſit hæres, num.68.
Factus religioſus fit legitimus,n.71.
Illiteratus nec eligi,nec præſentari poteſt,lib.6.c.5. n. 123.
Eſt irregularis,n.124.
Et vt indignus debet reiici, n. 130.
Illi de loco dicuntur, qui ab eo originem habent,lib.6.cap.11. numero 14.
Et præſentandi ſunt vocati in fundatione, nu. 17.
imago B.Mariæ magnæ deuotionis,in Eccleſia Piſana, l. 3. c. 2.num.54.
immemorabilis præſcriptio non prodeſt contra concilium, lib. 11.c.5.num.108.
impedimentum legitimum excuſat à publicatione reſignationis,lib.13,c.10.num.83
imperator in Eccleſijs Alemaniæ poteſt facere,vt vnus in qualibet Eccleſia recipiatur,lib.11.c.12.n. 3.
impetratio commiſſionis eſt actu extraiudicialis,lib.11.cap.4.numer.42.
impetratio beneficii inferioris debet continere nomen Sancti d. beneficii,lib.14.cap. 3. nu. 86.
Et nomen canonici, cuius obitu vacat canonicatus exprimi debet num.87.
Et alium ſtatutum obſtans impetrationi,nu.88.
Et an ſit dignitas,num.89.
Et collatio beneficii alteri facta,n.90.
Et alterius poſſeſſio collorata,n. 91.
Et impetrans debet mentionem facere de obtentis,n.92.
Eorumque qualit.num.n.96.
Et obtentorum mentio fieri debet etiam in impetratione habita a legato,n.97.
Sed non coram alio inferiore,nu.98.
Nec quis tenetur exprimere beneficium quod vult dimittere, numer.99.
impetrans derogationem debet exprimere clericatum, numero 100.
Et an ſit filius naturali, vel ſpurius,n.101.
Et ſuum crimen reddens eum incapacem beneficii n. 102.
Et ſuam excommunicationem,n.103.
Impetratio beneficii patronatiſ facta ob deuolutionem valet probata ſcientia patroni,lib.7,c,2.nu.13.
Impetrans beneficium per reſcriptum mixtum debet exprimere ſuam dignitatem,n.106.
Impetrans derogationem poſteriorem vnius qualitatis non tenetur facere mentionem alterius derogationis,n.107.
Tenetur tamen exprimere omnia,& vincula,& impedimenta,num.108.
Exprimere prohibitionem talis derogationis n.109.ibidem.
Impetrans mutationem ſtatus beneficiorum tenetur exprimere anteriorum mutationem,lib.14.c.4.num.18.
Debet tamen exprimere omnia vincula, & impedimenta, numer.19.
Impetrans beneficium certo modo deuolutum debet deuolutionem probare,lib.14.c.6.n.26.
In anno biſextili duo dies pro vno computantur, lib.7.cap.4. num.8.
In beneficialibus debet quis aſcendere,lib.5.c.1.n. 107.
In certo edicto generali ſunt citandi.lib.15.c.4.n.3.
Incogniti præſentari non poſſunt,lib.6.c.11. n.18.
Incola loci in paritate præferri debet,n.6. ibid.
Incompatibilitas definitur,lib.1.c.1.n.165.
Indebitum Eccleſia ſolitum non reperitur,& quando, libr.2. 5. num. 146.
Indigni ſemper ſunt arcendi,lib. 6.c. 7.nu.75.
Infamia triplex lib.6.c.5.n.92.
Infamia iuris, quæ, n.93.
Infamia facti,quæ, n.94.
Infamia canonica quę quomodo tollatur,n.95.
Infamis ſit irregularis,n.57.& 99.ibid.
Et repellitur a dignitatibus,nu.87.
Infamis infamia iuris,& facti præſentari non poteſt,n.96.
Et a dignitate habita remoueri debet n.97.
Et ſi fiat collatio eſt nulla,n.99.
Infames iuſpatronatus acquirere nequeunt, libr. 2.cap.6.numer.19.
Infantes expoſiti in hoſpitali habentur pro legitimus,lib.6.c.4. num.39.
Infans ſi ſit patronus,& ſine tutore,conſanguineus præſentare, poteſt,lib.8.c.2.n.25.
Inferiores habentis iura epiſcopalia conſenſus requiritur in tranſlatione iuriſpatronatus,lib.1.cap.2.n.38.& lib. 4.c.1. num.23.
Inferior epiſcopo non poteſt eccleſiam comendare,lib.3.cap. 2. num.34.
Inferior quando differt inſtitutionem quid agendum, lib. 11.c. 3.num.5.
Inferiores inſtituunt præſentatum ab epiſcopo examinatum, lib.11.c.5.nu.118.
Inferior quando poſſit inſtituere,lib.12.c.2.n.3.
Inferior conferre debent ex iure deuoluto habet ſemeſtre,lib.12. c.3.n.5.
Inferior epiſcopo beneficia vnire non poteſt,lib. 14. cap. 5. numer.34.
Infidelis præſentari non poteſt,lib.6.c.3.n.4.
Infirmus poteſt beneficium reſignare,lib.3.cap.10.nu.52.
et ſi moriatur infra 20.dies poſt conſenſum reſignationi præſtitum,nulla eſt reſignatio,n.85.
Idem eſt in renunciatione ex cauſa permutationis,n. 86.
et tunc dicitur vacare beneficium per obitum reſignantis,numer.87.
infirmus canonicus lucratus diſtributiones quotidianas,lib.15, cap.3.num.87.
Infirmus quis dicatur, iudicis arbitrio relinquitur,n. 88.
Stilus Eccleſiæ Piſanæ quoad Canonicos infirmos,n.89.
Infirmus iens ad balnea præſens reputatur,n.130.ibid.
Ingratitudo vicium peſſimum,lib.8.c.7.n.30.
Ingratitudo ex miſericordia remitti poteſt,lib.4.c.4.n. 4.
Et alia eſt ſine dolo,alia cum dolo,n.49.
Et cum dolo commiſſa non remittitur,n.56.
Commiſſa autem ex lata culpa remitti poteſt, numero 57. ibidem.
Inhabilis an poſſit præſentari ſub ſpe futuræ diſpenſationis, lib 5.c.1.num.46.
In Eccleſijs vnitis illa eſt principalis, quæ retinet denominationem,lib.14.c.5.nu.22.
In proceſſu pro inſtitutionem aſſequenda datur terminus probatoribus,lib.11.c.4.n.33.
Et tunc producuntur articuli,&c. n. 34.
Et demum datur terminus ad producendum,n.35.
Innocentij Secundi priuilegium circa Primatum Piſanum,lib 2.c.3.n.59.

Idem

Idem Piſis concilio celebrato, Hugonem Epiſcopum Grationopolitanum in Sanctorum numerum retulit, n. 82.
Innocentii Tertii Epiſtola ad Archiepiſcopum Turritanum, num. 45.
Eiuſdem priuilegium circa Primatum Piſanum, nu. 70.
Inquiſitor hæreticæ prauitatis ſi ſit canonicus, abſens lucratur diſtributiones quotidianas, lib. 5. c. 3. num. 134.
Ita, & conſultor S. Officij, nu. 135.
Et iniuſtè excommunicatus pro ſuæ Eccleſiæ defenſione, numer. 136.
Idem eſt in clerico iniuſtè ſuſpenſo. n. 137.
Et ſi polluta, vel interdicta ſit Eccleſia, n. 138.
Et idem eſt in clerico iniuſto interdicto, n. 139. ibid.
In reſcriptis ſemper continetur, id quod, ſi Princeps ſciuiſſet, veriſimiliter conceſſiſſet, lib. 13. poſt c. 8. n. 14
Inſequentes, percutientes, aut capientes Cardinales, ſunt ipſo iure beneficij priuati, lib. 6. c. 5. n. 121.
Inſordeſcens per annum excommunicatione ſit ſuſpectus de hæreſi, lib. 13. c. 8. n. 126.
Inſtallatio quid ſit, lib. 5. c. 1. n. 102.
Inſtitutio in beneficiis hodie Epiſc. non inferioribus eſt reſeruāda, lib. 2. c. 8. n. 3.
Inſtitutio quid ſit, lib. 2. c. 1. nu. 104.
Et vt fieri poſſit quæ requirantur, lib. 5. c. 2. nu. 11.
Et quando fit Capitulo Piſano ſit præuio examine ordinarii, lib. 6. c. 9. nu. 131.
Inſtitutio confirmat ius quæſitum, ex præſentatione, lib. 6. c. 10. num. 31.
Inſtitutio facta non præuio edicto eſt inualida, lib. 7. c. 7. n. 2.
Inſtitutio ſi ad plures ſpectet, melius eſt, vt alternatim fiat, lib. 8. c. 7. n. 18.
Inſtitutio in beneficii iuriſpatronatus non datur regulariter abſq. præſentatione, lib. 8. c. 8. n. 11.
Et ſi fiat ſine edicto, vel nondum elapſo termini edicto eſt nulla, lib. 9. c. 1. n. 6. & 7. lib. 9. c. 2. n. 6.
Inſtitutio valet præſente non citato ius non habente, n. 21.
Et an aliquando valeat omiſſo edicto. n. 23.
Et eſt nulla, ſi aliqui fuerint citati, aliqui non, num. 27.
Dummodo non vocati aliquod ius non habeant, num. 28. ibidem.
Inſtitutio quando valeat reſpectu edicti, lib. 9. c. 2. n. 7.
Et facta ante terminum edicti validatur ſi poſt nullus comparcat, num. 8.
Inſtitutio concipi debet in perſonam procuratoris, lib. 10. c. 1. num. 4.
Inſtitutio petitur, & pro ea officium iudicis imploratur, numer. 7.
Et petitur per libellum, ſi adſit contradictor, n. 12.
Inſtitutionis proceſſus dicitur extraiudicialis, & aliquando iudicialis, lib. 11. c. 1. n. 14.
Et fit de plano, &c. num. 21.
Et ſummariè, lib. 11. c. 4. n. 3.
Inſtitutione pro obtinenda, quæ ſit probanda, lib. 11. c. 2. nu. 8.
Inſtitutio habet vim ſententiæ, libr. 11. c. 9. n. 5.
Et ſententiæ interlocutoriæ, num. 8.
Et largè poteſt dici ſententia diffinitiua, n. 9.
Et quando eſt facta in contradictorio iudicio, cauſa eſt appellabilis, nu. 15.
Et pendente appellatione, ſi capta ſit poſſeſſio, dicitur attentata, nu. 16.
Inſtitutio quid ſit propriè ſumpta, lib. 12. c. 1. n. 1.
Impropriè ſumpta quid ſit, & quæ contineat, n. 2.
Et propriè cadit ſuper præſentatione, n. 3.
Inſtitutio, collatio, electio, & in quibus differant, n. 4.
Inſtitutio Eccleſiæ patronatæ ſitæ in confinibus duarum diœceſum a quo fiat, n. 16.
Inſtitutio auctorizabilis an poſſit ad inferiorē ſpectare, lib. 12. c. 3. nu. 2.
Inſtitutio quando laico poſſit competere, n. 11.
Inſtitutio ad quos regulariter pertineat 19.
Et ibi cadit vbi cadit præſentatio, n. 20. ibid.
Inſtitutio non fit ante præſentationem, lib. 12. c. 4. n. 1.
Et vt fiat quæ requirantur, nu. 2.
Et quando per ſuperuenientem præſentationem conualidetur, num. 3.
Et non valet non præuio edicto, n. 4.
Seu facta non elapſo edicti termini, n. 6.
Inſtitutio ſi intra duos menſes ſecuta non fuit poſt præſentationem, quando ſuperior eam concedere poſſit, n. 15.
Et quando die feriato fieri poſſit, n. 19.
Et an poſſe fieri extra territorium habentis inſtituere, numer. 21.
Et dicitur fieri per ſimplicem præſentationis admiſſionem, num. 26.
Et iterari poteſt, nu. 30.
Et facta per errorem non valet, nu. 32.
Et facta ab eo, qui communiter reputabatur ſuperiori, non valet num. 34.
Et facta metu, non valet n. 35.
Et facta iracundia, vel ſimoniacè non valet, numero 36. ibidem.
Inſtitutio facta ſpreto patrono eſt nulla, lib. 12. c. 5. n. 1.
Sic etiam ſpreto quaſi poſſe iuris præſentandi, n. 32.
Si patronus infra tempus debitum contradicat. 2. et quæ ſit ratio n. 3.
Et facta patrono præſente quando valeat 9.
Et facta ad præſentationem patroni, qui donauit iuſpat. quando ſit nulla, n. 31.
Et facta ab Epiſcopo ſpreto patrono reuocari poteſt ab eius Vicario, num. 33.
Et fieri poteſt etiam poſt mortem præſentantium, n. 35.
Et ſemper fit præuio edicto, lib. 11. c. 6. nu. 7.
Et eſt inualida, ſi præſentatio fuit inualida, lib. 12. cap. 7. numer. 10.
Et aliquando fit ex præuentione, lib. 12. c. 9. nu. 2.
Inſtitutio, & inueſtitura quid ſint, lib. 13. c. 1. nu. 1.
Inſtitutio auctorizabilis, quæ ſit, n. 2.
Inſtitutio clerici præſentati quomodo fiat, 3.
Inſtitutio ſcriptura non requiritur, n. 5.
Et de ſtylo ſcribitur a notario coram teſtibus, n. 6.
Inſtitutio clandeſtina eſt inualida, lib. 13. c. 2. n. 7.
Inſtitutio de Eccl. ad regularium præſentationem, etiamſi congruæ fructuum aſſignatio facta non ſit, lib. 14. c. 7. nu. 5.
Inſtitutio canonicè, quæ ſit, lib. 1. c. 1. n. 193.
Inſtitutus canonicè quis dicatur, lib. 1. c. 1. n. 194.
Inſtitutus præſentatus à malæ fidei poſſeſſores, euicto iurepatr. deſtitui non debet, lib. 5. c. 4. nu. 3.
Inſtituere habens debet ad inſtitutionem procedere viſis videndis, n. 19. ibid.
Inſtitutus ſub conditione ſi deceſſerit ſine filijs, ſi fiat religioſus ſuccedit monaſterium, lib. 6. c. 1. n. 87.
Inſtituendus ab inferiore prius ab Epiſcopo debet examinari, lib. 6. c. 5. n. 129.
Inſtituere habenti nullum eſt præfinitum tempus, lib. 7. cap. 5. numer. 10.
Inſtituere habens poteſt ex officio cognoſcere de iuribus præſentantium, lib. 9. c. 3. n. 6.
Inſtituendo poteſtas poteſt ab Epiſcopo delegari, lib. 12. cap. 2. numer. 5.
Etiam ante beneficii vacationem, n. 6. ibidem.
Inſtituendi poteſtas etiam inferioribus poteſt competere, lib. 12. c. 3. n. 1.
Inſtitutus nulliter dicitur potius occupator, libro 12. capit. 4. num. 5.
Inſtitui poſſunt hi, qui præſentari poſſunt, libr. 12. cap. 7. num. 1.

Inſti-

Inſtitui debet præſentatus à vero patrono, vel ab alio quaſi poſſeſsore iuris præſentandi, n. 2.
Inſtituens ſcienter indignum punitur, n. 8. & 9. ibid.
Inſtitutus antequam beneficium acceptet non poteſt dicere illud eſse ſuum, lib. 13. c. 1. nu. 8.
Et poſt inſtitutionem poſseſſionem capti beneficii, lib. 13. c. 2. numer. 3.
Et an poſſit adminiſtrare ante captam poſseſſionem, n. 4.
Inſtitui debet intitulatus in Eccleſia omiſso alio, lib. 12. cap. 9. numer. 18.
Interdictum quid ſit, lib. 6. c. 5. nu. 26.
Et eſt locale generale loci, & perſonale, nu. 27.
Tempore interdicti quæ ſacramenta adminiſtrari poſſint, numero 28.
Et tunc quid agendum circa ſepulturam, & alia, n. 29.
Interdicere poteſt, qui poteſt excommunicare, & ſuſpendere, numer. 30.
Interdicti ſententiam quomodo ſit ferenda, nu. 31.
Interdictum violantes peccant mortaliter, nu. 32.
Et pœna clericorum illud violantium, n. 33.
Interdictus perſonaliter præſentari non poteſt, lib. 6. c. 4. nu. 53. & c. 5. nu. 21.
Interpretatio in dubio fit conueniens vulgari loquendi conſuetudini, lib. 13. c. 8. nu. 297.
Intruſus præſentare non poteſt, lib. 6. c. 6. n. 34.
Intruſus qui dicatur, lib. 13. c. 8. nu. 109.
Intruſus etiam dicitur prouiſus ab ordinario de beneficio reſeruato, nu. 110.
Et non auditur nec iuuatur regula, de triennali, n. 111.
Inueſtitura quomodo fiat, lib. 13. c. 1. nu. 4.
Iniuſtus præſentari non poteſt, lib. 6. c. 10. nu. 45.
B. Ioannes Ord. Præd. Piſanus, lib. 3. c. 2. n. 99.
Ioſephus Mazzolius fundator cappellæ S. Dominici in Eccleſia Piſana, lib. 1. c. 2. n. 60.
Ipſo facto idem ferrè eſt quod ipſo iure, lib. 13. cap. 8. num. 218. & 226.
Ipſo facto, ideſt, ſimul ac delictum commiſſum eſt, num. 219.
Ipſo iure ſi quid ſit, quia ius ita dicit, intelligi debet ſecuta declaratione, nu. 220.
Ipſo facto, & ipſo iure non defferunt quoad iuris effectum, num. 221.
Quod idem eſt in excommunicatione lata à iure, n. 222.
Ipſo iure, ideſt, ipſo iure ſic diſponente, nu. 223.
Ipſo iure aliquid fieri per ſententiam differt, n. 224.
Irregularis præſentari non poteſt, lib. 6. c. 4. num 41. & cap. 5. num. 36.
Nec criminoſus, lib. 6. c. 7. nu. 16.
Irregularitas quid ſit, lib. 6. c. 15. n. 41. & 42.
Irregularis quid fit, 23. modis, nu. 43. & lib. 6 c. 5. n. 42.
Irregulari collatio facta eſt nulla, numer. 45. & lib. 6. cap. 5. num. 37.
Et debet beneficijs priuari, n. 38.
Etiamſi neſciret ſe eſse irregularem, nu. 46.
Irregularitatis ignorantia non facit quem capacem ad beneficia, nu. 47.
Irregularis ob pœnam, vel aliam cauſam ſi fiat collatio eſt ipſo iure nulla. nu. 48.
Irregularis ſuſpenſus eſt officio, nu. 29. ibid. d. c. 4.
Irregularis quis interdum fit ſine culpa, lib. 6. c. 5. nu. 43.
Fit ex defectu Sacramenti n. 44.
Et defectu ætatis, & animæ, n. 48.
Ex defectu lenitatis, n. 49.
Alia contrahitur ex delicto, vt ex homicidio, n. 51.
Tollitur per baptiſmum, & per religionis ingreſsum, num. 58.
Per diſpenſationem Papæ, nu. 59.
Iudæi, Turcæ, & infideles alii ſunt incapaces iuriſpatronatus, lib. 2. c. 6. nu. 11.
Iudæus ſi fiat Chriſtianus an recuperet iuſpatronatus Eccleſiæ a ſe fundatæ dum erat Iudæus, & quid in hæretico conuerſo, num. 21. ibidem.
Iudæus factus chriſtianus interdum recuperat, iuſpatronatus, num. 22.
Iudex Eccleſiaſticus eſt competens, vt decidat, an quis ſit clericus, lib. 6. c. 1. nu. 171.
Et in cauſis mixti fori inter laicos, nu. 152.
Et ſuper laicis hoſpitalium adminiſtratoribus, nu. 153.
Et poteſt prohibere, ne laici deferant habitum clericalem, numer. 173.
Et eſt competens in poſseſsorio beneficii, lib. 11. c. 10. n. 12.
Iudex laicus clericum iudicans priuatur officio, n. 124.
Et ſi non remittat Clericum ad Eccleſiaſticum peccat excommunicatur, & committit ſacrilegium, nu. 125.
Et nullo modo poteſt de Clericorum delictis cognoſcere, numer. 126.
Nec voluntariam, ſeu contentioſam iuriſdictionem habet in clericos, nu. 127.
Poteſt tamen punire laicum, qui clericum offendens, numer. 151.
Iudex ex cauſa poteſt terminum iuris mutare, lib. 7. cap. 7. numer. 11.
Iudex merus quando fiat mixtus, lib. 11. c. 4. nu. 100.
Iudex aliquando ſententia fert, et eodem contextu inſtituit, lib. 11. c. 9. nu. 17.
Iudex laicus non eſt competens in cauſa iuriſpatronatus, lib. 11. c. 19. nu. 4.
Et quando cognoſcere poſſit de priuando patrono iurepatron. num. 5.
Et quando acceſſoriè cognoſcere poſſit de cauſa iuriſpatr. nu. 6.
Et quando cum vniuerſitate bonorum cognoſcit de iurepatron. num. 7.
Et poteſt cognoſcere ſuper actione perſonali pro iurepatron. nu. 10. ibid.
Et non eſt competens in petitorio, ſeu poſseſsorio, beneficiorum lib. 11. c. 11. nu. 19.
Et quando ſit competens in poſseſsorio beneficii ſi clericus coram laicum conueniat, nu. 11.
Et non eſt competens in cauſa ſpolii ſuper beneficio inter clericos, nu. 17.
Et non poteſt cognoſcere de cauſis ſpiritualibus, lib. 11. c. 12. numer. 1.
Et eſt competens ſi fructus beneficii contra laicum petantur, nu. 7. ibid.
Iudex poſt concluſionem, in cauſa quando poſſit nouas probationes recipere, lib. 11. c. 8. nu. 16.
Iudex in cauſa ſua nemo eſse poteſt. lib. 13. c. 8 nu. 16.
Iudex an debeat iudicare ſecundum acta, & probata, an ſecundum propriam conſcientiam, n. 182.
Iudex ſubrogatus poteſt ſubſcribere ſententiam illius, in cuius locus eſt ſubrogatus, lib. 13. poſt c. 8. nu. 32.
Et non tenetur ſeruare nec reiterare terminos ſeruato coram primo iudice, nu. 33.
Iudex eccleſiaſticus procedit contra patronum ſuper priuatione iuriſpatronatus, lib. 15. c. 2. nu. 19.
Iudex laicus non poteſt confiſcare iuſpatronatus, nu. 20.
Iudex proferens ſententiam mortis, aut mutilationis fit irregularis, eamque ſcribens, & ſim. lib. 6. c. 5. nu. 50.
Iudicium conſtat ex tribus perſonis, lib. 11. c. 4. n. 1.
Iudicium ſuper iurepatr. Eccleſiæ non vacantis dicitur ordinarium, lib. 11. c. 4. nu. 30.
Et debet fieri coram Eccleſiaſtico iudice, lib. 11. c. 9. n. 1.
Et requiritur diffinitiua, nu. 2.
Iura loquentia de titularibus procedunt in commendatarijs perpetuis, lib. 5. c. 1. nu. 63.
Iura non poſſidenter, ſed quaſi poſſidenter, lib. 5. capit. 4. numer. 65.
Iura loquentia de electione procedunt in præſentatione, lib. 5. c. 6. num. 24.

Iuramentum ſuppletorium non defertur in cauſa beneficiali, lib.2. c.5. nu.140.

Iuramentum validat donationem omnium bonorum, lib.4.c.1 num.43.

Iuramentum non debet eſſe vinculum iniquitatis, lib.4.cap. 4. numer.51.

Iuramentum non confirmat pactum odio patris aduerſa improbatum, nu.53.

Iuramentum non attenditur, quando continet peccatum, ſeu eius occaſionem, nu.52.

Iuramentum teſtis per ſolam Notarii enunciationem probatur, lib.11.c.4.nu.50.

Iurans, vel vouens non clericare ſit irregularis, lib. 6. cap. 1. num. 82.

Iuriſdictio contentioſa non excedit territorium, lib. 8. cap. 1. num.19.

Et ſtat ſuper territorium, vt nebula, nu.20.

Iuriſdictio data ſub conditione, ea impleta competit, lib.13.c. 8. nu.289.

Et de adimpleto conſtare debet, nu. 290.

Quod non procedit in clauſula conſtito, nu.291.

Iuris ignorantia neminem excuſat, lib.7.c.6.n.4.

Iuriſpatr. donatio non valet, niſi ex Epiſcopi conſenſu, lib.4.c. 4. nu. 1.

Etiamſi poſt d. conſenſus praſtetur, nu.3.

Iuriſpatr. regio derogari non cenſetur, lib.3.c.1.num.40.

Iuriſpat. donatio facta Eccleſiæ a laico detentore poteſt confirmari, lib.4.c.1.nu.37.

Iuriſpatronatus donatio, a laico poteſt confirmari ex poſt facto, num. 32.

Ita, & legatum iuriſpatronatus poteſt confirmari poſt mortem teſtatoris, n.40.

Iuriſpatronatus donatio iurata ſemper poteſt confirmari, numer. 42.

Iuriſpatr. ſucceſſiuo, & translatio fit ex gratia, non de iure, nu. 68. ibidem.

Iuriſpatr. vno fructu praſcriptio, alii fructus praſcriptis non cenſetur, lib.4.cap. 8.nu.8.

Iuriſpatronatus proprietas patet, vel per confeſſionem aduerſarii, vel per tres ſententias conformes, libr.11.cap.6.numer.33.

Iuriſpatronatui laicorum quando derogatum cenſeatur, lib.14. c.1.nu.105.

Cui non cenſetur derogatum, ſi dicatur non obſtante iurepatronatus, num.106.

Nec ſi in literis, dicatur, quod prouideatur de beneficio ad Epiſcopi inſtitutionem, nu.107.

Etiamſi ſi mandet prouideri de beneficio ſpectāte ad collationem, & pręſentationem quorumcumque, nu.108.

Ius accreſcendi habet locum in legatis Eccleſię relictis, lib.2.c. 5.nu.63.

Et non habet locum in contractibus, lib.4.c.4.nu.13.

Niſi interueniat res indiuidua, n.14.

Ius accreſcendi, ſeu potius non decreſcendi habet locum in iurepatronatus, lib.14.poſt c.2.nu. 41.

Ius ad rem non eſt plenum, lib.13.c.8.n.83.

Ius ad rem quomodo acquiratur, lib.2.c.8.nu.17.

Aquiritur per electionem acceptatam, nu. 18.

Per vnus pręſentationem acceptatam, nu. 19.

Per gratiam expectatiua acceptatam infra menſem, numer. 20.

Per clauſulam, dummodo non ſit in eo, &c.nu.21.

Per expectatiuam prabendę recepti in canonicum, nu.23.

Per collationem beneficij nondum acceptatam, nu.24.

Et tale ius conſiderabile, num.25.

Ius ad rem requiritur per reſeruationem factam a Papa pro aliquo de certo beneficio, nu.26.

Et collatio contra talem reſeruationem eſt nulla, nu.27.

Ius ad rem requiritur per optionem, numer. 38.

Per regreſſum ob non ſolutam penſionem, nu.29.

Per priuationem iuris, nu. 30.

Per acceſſum, & regreſſus, n.31.

Per coadiutoriam cum futura ſucceſſione, nu.32.

Per mandatum de prouidendo in forma dignum, nu.33.

Et quando acquiratur per oppoſſitionem, nu.34.

Et inferior non poteſt iuri opponendi derogare, n.35.

Et tunc tale ius eſt cōſiderabile, ſi oppoſitor iuſtificauerit qualitates neceſſaria, nu.36.

Secus ſi plures eſſent oppoſitores, num. 37.

Ius ex expectatiua aliquando, non eſt conſiderabiles, lib.8.c.8. numer.22.

Ius ciuile ſeruari debet in rebus temporalibus, & prophanis, lib.4.c.4. n. 28.

Ius eligendi competens Capitulo non tollitur per concillium, lib.11. c.5.nu.111.

Ius in re quibus modis acquiratur, lib.13.c.2.nu.7.

Et acquiratur per collationem acceptam, n.4.

Per inſtitutionem, nu.11.

Per electionis confirmationem, nu.17.

Per poſtulationis, admiſſionem, nu.13.

E per ſignaturam in forma gratioſa, n. 15. ibidem.

Iuſpatronatus acquiritur, ſi actualis apprahenſio ad ſit, lib.4. c.2.n.11.

Et requiritur pluribus modis, lib.2.c.9.num.1.& lib.2.cap.5. numer. 2.

Acquiritur ex donatione &c. lib.1.c. 2. n. 59.

Ex priuilegio, & praſcriptione olim hodie ſecus, lib.2.cap.9. numer.3.

Acquiritur in Eccleſiis cathedralibus, lib.2.c.9.nu. 5.

Acquiritur per laicos ex gratia nu. 8. & libro primo, cap.1. numer. 35.

De con conſenſu tantum Episcopi, lib.1.c.2.nu.34.& lib.2.c. num.7.

Acquiritur fundanti, & dotanti, etiamſi illud ſibi expreſsè non reſeruauerit, d.c.2.n.50.

Acquiritur ex conſtructione, numer.53.

An acquiratur ex refectione, vel reparatione, nu.54.

Acquiritur ex multiplicatis præſentationibus, lib.2.c.1.n.25. & lib.4.c.8.num.10.& 11.

Acquiritur etiam a domino fundi ſi eo inſcio in ſuo fundo Eccleſia fūdetur lib.2.c.2.num.11.

Et ſi conſtrutor bona fide in fundo alieno conſtruxerit, ratione conſtructionis remanet patronus, nu.12.

Acquiritur re perfecta, lib.2.cap.3.numer.1.& lib.4.cap.1. numer. 27.

Sed non acquiritur Eccleſia, quæ nondum eſt, dict.capit.2. num. 2.

Acquiritur in Eccleſia cepta ædificari, ſed non quoad exercitium, num. 3.

Et an exercitium iuſpatronat. cadat, ſi in limine fundationis, Eccleſia ſi dotata, ſed nondum integrè conſtructa, numer. 15.

Et tunc rector praſentari poteſt, nu.6.

Et acquiritur ex ſola dotatione concurrentibus aliis, lib.2. c. 4.nu. 20.

Et acquiritur ab eo, qui poteſt contrahere matrimonium, & in Eccleſia iurare, lib.2.c.6.n.10.

Et acquiri poteſt ab aliquo, ſi eccleſia fundetur de rebus ſibi donatis etiam ab infamis, lib.2.c.6.n.27.

Iuſpatr. amittitur ſi ab habente auctoritatem ſupprimatur beneficium, lib.15.c.1.nu.7.

Et ſi eccleſia per non vſum libertatem acquirit, n.8.

Niſi non vſus venerit eo quod eccleſia non vacauerit, nu. 6.

Extinguitur perempta linea Patronorum, nu.14.

Niſi ſibi tantum fundator reſeruauerit ius Patronatus, n.15.

Et extinguitur ſi fundator ſine herede decedat, n. 16.

Et per confiſcationem omnium bonorum, nu.17.

Et nunquid ſi fiat ab eccleſiaſtico vel laico Iudice, n.18.

Et ab

Et an tranſeant in fiſcum, num. 24.
Iuſpatronatus competit maſculo, & fœminæ, libr. 1. capit. 2. numer. 24
Competit etiam illegitimis, nu. 25
Pupillo, & infanti, n. 26
An competat filio viuente Patre, n. 28
Non competit augenti dotem, n. 1. 2. 63
Nec ei, qui aliquid dat Eccleſiæ, n. 63
Competit dotanti cum conſenſu epiſcopi, n. 6
Non competit populo ſi ad eius, preces epiſcopus Rectorem conſtitu erit, lib. 2. c. 9. n. 17
Competens Confraternitatibus, laicorum non cadit reſeruatione, lib. 1. c. 3. n. 15.
Idem de competente Collegij ſtudentium pauperum, numero 16
Competens ex priuilegio eſt ſublatum, lib. 2. c. 5. nu. 15.
Secus ſi ſit ex cauſa oneroſa, n. 16
et competens ex augumento dotis re videri poteſt, nu. 17
Iuſpatronatus eccleſiaſticum, & laicale differunt in 48. caſibus, libr. 1. cap. 3. numer. 22. & a num. 13. referunt dicti caſus.
Iuſpatronatus eccleſiaſticum, & libertorum differt 16. caſibus, lib. 1. c. 3. n. 26
Iuſpatronatus ex augumento dotis non valet niſi probato augumentum, lib. 4. c. 1. n. 3
Et eſt ſublatum ſi aucta ſit dos citra medietatem, lib. 2. cap. 5. numer. 18
Siue ſit augumentum tertiæ partis, n. 19
Idem eſt ſi ſit reſeruatum ex recuperatione bonorum, numero 8
Vel ex cauſa readificationis, nu. 9
Et cadit ſub reſeruatione regulæ 8. nunc 9. nu. 16
Etiam conceſſum ſit cum quibuſuis clauſulis, numer. 17. & ſequentibus.
Fallit quando conceſſum eſt ex cauſa oneroſa, nu. 20
Et quando dicatur conceſſum ex cauſa oneroſa, lib. 4. cap. 1. numer. 3
Et tale iuſpatr. re videri poteſt, nu. 4
Et interim donec reuidetur patronus eſt manutenendus ſua poſſeſſione, nu. 6
Et quando debeat cognoſcit ab Ordinario, lib. 11. c. 5. nu. 110. ad 123
Iuſpatronatus familiare aliud, aliud hæreditarium. lib. 1. c. 3. numer. 27
Iuſpatronatus familiare, quid ſit, lib. 4. c. 1. n. 31
Quibus competat, n. 28
An poſſit renunciari extraneo, n. 25
Et quando competat fœminis, lib. 2. c. 6. n. 6
Competit exiſtenti de familia, lib 4. c. 1. n. 13
Etiamſi ſit de diuerſis Columnellis, lib. 4. c. 9. n. 36.
Et extinguitur exſtincta familia, lib. 4. c. 4. num. 69. & d. c. 9. numer. 1
Relictum familiæ cum taxatiua non tranſit ad extraneo, d. c. 9. nu. 3.
et abſque taxatiua tranſit ad hæredes, ibid.
Nec tranſit ad extraneos quando adſunt de familia, numero 4
et relictum familia competit omnibus de familiæ, n. 9
Si ſit relictum illud e familia, ſimpliciter, n. 10
et quid ſi ſint plures familiæ eiuſdem nominis, nu. 11
Iuſpatronatus Cappellæ S. Mariæ Gratiarum in eccleſia Piſana hæreditarium factum eſt familiare, num. 11
Iuſpatronatus familiare non tranſit extra familiam, lib. 5. c. 2 num. 29
Iuſpatronatus gentilitium competit illis de familia in capita, lib 4. c. 1. nu. 38
Quando dicatur gentilitium, quandoue hæreditarium, numer. 39
Illius probatio fit etiam per leniores probationes, n. 40
Non poteſt per ſucceſſores commutari in præiudicium illorum de parentela, lib. 14. c. 2. n. 24
Niſi eorum vita durante, nu. 25
Niſi per primum acquirentem, & fundatorem, nu. 56
et tranſit in quoſcunque de familia vocata etiam ſi non ſit in hæredes, nu. 42. 43.
Et an ſit gentilicium vel hæreditarium pendet ab obſeruantia patronorum, n. 52
et gentilitio habenda eſt ratio vocum in capita, numer. 63. ibidem.
Iuſpatronatus poteſt haberi in Eccleſiis Cappellis, & pijs locis, lib. 3. c. 1. n. 1.
et in eccleſijs Cathedralibus etiam quoad electionem epiſcoporum, eſt conceſſione Papæ, nu. 2. 28.
et in eccleſia Collegiata, n. 44. & 45
et in eccleſiis Regularium ex Papæ priuilegio, num. 51
et in eccleſiis Parochialibus, nu. 52
In Cappellis, n. 53. 54
In Altaribus, n. 56
In Baſilica, n. 57
In Hoſpitali, lib. 3. c. 2. n. 1
In Oratorio, lib. 3. c. 2. n. 38
Et an in ſepulturis. n. 43. & lib. 1. c. 2. n. 33
Et an in Collegio ſcholarium, d. lib. 3. c. 2. n. 50
Et an in ſedilibus, & banchis, nu. 55
Iuſpatronatus hæreditarium quid ſit, lib. 1. c. 3. n. 28
Tranſit in filium quia hæredem, lib. 4. c. 1. n. 42
Et tranſit a die aditæ hæreditatis, nu. 51
Et tranſit in hæredem vt hæredem, lib. 15. c. 2. n. 30
Et tranſit in maſculos, & fœminas hæredes d. c. 3. n. 43. & lib. 2. c. 6. n. 5.
Tranſit ad omnes hæredes in ſolidum, c. 3. nu. 75
Et an tranſeat in fideicommiſſarium, n. 76
Tranſit ad eos qui hæreditatem acceperunt, ſi hæres ſcriptus noluit acceptare, n. 54
Et poteſt nedum a primo fundatore, ſed quocunque hærede in alium transferri, lib. 14. poſt c. 2. n. 27
Non tranſit ad filios, niſi ſint hæredes, n. 28
Et regulatur ſub regulis feudi, n. 12.
Et in dubio præſumitur hæreditarium, lib. 4. c. 1. n. 4
Et an ſit hæreditarium, vel gentilitium obſeruantia declarat, num. 13
Extinguitur quando nullus ſupereſt hæres, libr. 4. capit. 4. numer. 69.
Et tranſit ad quoſcunque hæredes, lib. 4. c. 4. n. 9
Et tranſit cum vniuerſitate bonorum, nu. 27
Poteſt familiare effici ex obſeruantia, nu. 28
Et ſi fiat familiare eſt vtile Eccleſiæ, n. 32
Et ſi fiat familiare ſine conſenſu Epiſcopi, n. 34
Fit familiare per duas continuas præſentationes, n. 39
Et ex obſeruantia etiam contra formam fundationis, numer. 45
Sic ſit familiare reſpicit intereſſe compatronorum, n. 47
Iuſpatronatus laicorum eſt competens laicis vel clerico ratione ſui patrimonij, lib 1. c. 3. nu. 11
Et ſi Epiſcopus fundet Cappellam, & habeat indultum teſtandi, nu. 12
Iuſpatronatus mixtum ſtante alternatiua, inter compatronos, in turno laicale in turno Eccleſiaſtici, Eccleſiaſticum erit, lib 1. c. 3. n. 18. & lib. 14. c. 1. n. 113
Et an ſit eccleſiaſticum vel laicale inſpicitur quis ſit in poſſeſſione, præſentandi, d. c. 3. nu. 9
Iuſpatronat. mixtum quoad priuilegia cenſetur eccleſiaſticum, & quoad derogationem laicale, d. c. 1. num. 110. & lib. 7. c. 1. numer. 14
et iuriſpatronatus mixto expreſsè derogari debet, lib. 7. cap. 1. num. 14
et in dubio mentio Iuriſpatr. intelligitur de eccleſiaſtico, lib. 7. c. 1. n. 14

Et iuri.

Et iuriſpat.mixto non cenſetur derogatum, niſi ſit expreſſum lib.14.c.2.nu.12
Et tunc poteſt fieri preſentatio intra ſemeſtre, num.112
Et iuri Patronatus mixto non derogatur pro medietate, numer.114
Et ſi ſpectet ad Collegium de eo per verbum collectiuum mentio fieri debet, nu.121.ibid.
Iuſpatronatus erectum a clerico ex bonis beneficii eſt Eccleſiaſticum, lib. 1. cap.3.nu.21
Idem eſt ſi competat Magiſtris, & militibus ordinum, n.6
Et an ſit Eccleſiaticum competens confraternitatibus laicorum, nu.7
Et an quando Eccleſiaſtici præſentant nominatum à laici, numero 8
Vel quando præſentant de conſenſu laici, n.9
Eſt Eccleſiaſticum competens Clerico ratione ſua Eccleſia, num. 10
An ſit eccleſiaſticum competens Operarijs eccleſiarum, numer. 13
Seu competens hoſpitalarijs, nu. 4
Iuſpatr.probari debet iuxta Conc.Trid.c.9.ſeſſ.25.lib.11.c.5. numer. 1
Semel probatum non debet de neceſſitate iterum probari, numer. 4
Et tunc patrono ſufficit quaſi poſſeſſio, nu.5
Priuatarum perſonarum tribus modis probatur, nu.6
Et quibus probetur, n. 9
Non probatur per teſtes, n.17
Epiſcopi aſſertione non probatur, n.23
Probatur per multiplicatas præſentationes, nu.26
Etiam interpollatas, nu. 27
Probatum ſecundum iuris diſpoſitionem, n.46
Per famam fundationis, nu.47
An probetur per præſcriptionem, nu.53
An ex enunciatiuis inſtrumentorum, nu. 57
An ex ſententia Epiſcopi, n.62
An ex litteris in lapide publico ſculptis, num.63.cap. 7. num. 25. & 26
An ex Chronicis, c.5.nu.64
An per confeſſionem aduerſarii, 11.c. 6.num. 24
Perſonarum potentium quomodo probetur, d.c.5.nu.32
Quadragenaria illis non prodeſt, nu.83
Non poteſt probari per teſtes, nu.84
Si lis ſit inter Eccleſiam, & patronum quomodo probetur, numer. 88
Teſtes ſi deponant de tenore ſcripturarum, non probant, numer. 89
Parochianorum quomodo probetur, n.93.
Exiſtentia iuriſpatronatus probata, debet probari pertinentia, num. 95
Quoad exiſtentiam quomodo probari debeat, lib.4.cap.9. numer.44
Et indicium iuriſpatronatus oritur ex libro antiquiſſimo, d. c.5. nu. 68
Et quomodo canonizatur iuſpatronatus per ſententiam, numer.69.
Et vſurpatio iuriſpatronatus fuit in Italia ex receſſu curiæ, nu. 76. ibidem.
Iuriſpatronatus ex priuilegio eſt ſublatum à Conc.Trid.lib.11. cap.5. num.103
Etiamſi priuilegium eſſet ampliſſimum, n.104.
Etiamſi in priuilegio dicatur, quod ſit ex fundatione, numero 105.
Poteſt tamen competere ex cauſa oneroſa, nu.106
Non ſuffragatur priuilegium Epiſcopi, n.117
Etiamſi patronus eſſet in poſſeſſione per tempus longiſſimum, num. 113
Et eſt ſublatum etiam per regulam 8. hodie 9. Cancellar. nu. 115. ibidem.
Iuſpatronatus relictum conſanguineis competit etiam fœminis, lib. 4. c.1.nu.45
Relictum propinquioribus in gradu, quibus debeatur, lib: 4.c. 9.num.5
An poſſit donari extraneo, ſi ſit relictum eis de parentela, numer.6.
Relictum familiæ cõpetit omnibus de omnibus de familia, n.9
Relictum parentibus, debetur omnibus de familia, n. 12
Relictum familiæ debetur gradatim, & ordinem ſucceſſiuo, numer.14
Limita, nu.15
Et quomodo ad eos tranſeat, nu.16
Relictum ſeniori de familia, ſemper tranſit ad ſeniorem, non ad deſcendentes ſeniori, lib.4.c.9.nu.55
Iuſpatr.transfertur de vno in alium quatuor modis, lib.1.c.2.n. 68. & lib.4. c.1.nu.1
Transfertur ſucceſſione, lib.1.c.2.n.69.& lib.4.c.1.n....
Permutatione, d.c.2.nu. 75
Donatione, nu.76
Vniuerſitatis translatione, nn.78
Nec requiritur Epiſcopi conſenſus, lib.6.c.5.nn. 8
An tranſeat ex locatione, dict.cap.2.num.80.& lib.4.cap.5. numer. 26
An cum dote data, d.c.2.num.82
An cum bonis confiſcatis, nu.83.& lib.4.c.8. nn.1
An cum bonis vidcndis, lib.4.c.1.nu. 3
An transferatur per ſententiam, lib.4.c.8.nu.18
An cum feudo, nu.4
An cum depoſito, lib.4.c.7.n.4
An transferatur in quemlibet hæredem, nu.12
An fideicommiſſarium, lib.1.c.2.nu.73
An requiratur Diœceſani conſenſus in translatione in hæredem, lib.4.c.1. nu. 14
An huiuſmodi conſenſus requiratur in translatione acceſſoriè, nu.15
An d.conſenſus requiratur in donatione iuriſp.facta eccleſiæ, num.16
An in donatione facta, laico, n.17
An requiratur in legato, n. 18
An donatione cauſa mortis, nu.20
An in donatione facta compatrono, nu.31.
An in donatione facta filio a patre, num. 32
An in donatione facta eccleſiæ ab eccleſia, nu. 33
An in ſequeſtro, lib.4.c.7.nu.2. & 3
Translatum titulo particulari competit a die preſtiti conſenſus ab Epiſcopo, lib. 4.c.1.n n.55
Translatum in eccleſiam, & in certam perſonam dimidiatur, numer. 67
Poteſt in alium transferri in præiudicium vocatorum, lib.4.c. 2.num. 18
Limita, vt nu.24
Translatum in Eccleſiam, an remaneat laicale, lib.1.cap.3. numer. 20
Tranſit in hæredes ſtirpes, libr.3.cap.1.num.58. & cap. 2 numer.1
Quid ſi tranſire debeat ad hæredes ſanguinis, an tranſmittatur ad extraneos, lib.1.c.2.nu.72
Et tranſit cum vniuerſitate, licet, non exprimatur, lib.4.c.1 numer. 7
Et tunc non tranſit quando eſt opus exprimere res ſingulares, numer. 9
Et ſi tranſeat cum dote, an præſentet &, vir, an mulier, lib.2. c.6.nu. 7
et ſi ſpectet ad vxorem, vt hæredem præſentat vxor, nu. 8
et ſi adhæreat caſtro; transfertur vendito caſtro, lib.4.cap. 1. num.11
et quando cum bonorum vniuerſitate transferatur, lib.4. numer. 18
Quando veniat in generali bonorum venditione, num.19

et an

Et an transfertur per donationem, durante tantum linea donantis, lib.4.c.4.num.66.

Iuſpatronatus triplex eſt Eccleſiaſticum, laicale, & mixtum, lib.1.c.2.nu.1.& c.3.num.1.

Eccleſiaſticum quid ſit, lib.1.c.2.nu.9.& c.3.nu 2.

Laicale quid ſit, lib.1.c.2.nu.10.& cap.3.nu.9.11.12.

Mixtum quid ſit, a cap.2.num.11.& c.3.num.17.

Cadens in Eccleſiis qui ſi ſit, lib.1.c.2.num.2.

Eſt ius, & ſic incorporale, d.c.2.num.3.

Eſt ius partim ſpirituale, partim temporale, num.4.

Eſt ius ad ſpiritualia ordinatum, num.6.

Eſt indiuiduum quod præſentationem diuiduum, nu.7.

Eſt ius artificiale hominis opera erectum, lib.2.c.1.nu.6.

Maſculo, & fœmina competit, nu.24.

Per ſe vendi non poteſt, lib.4.c.5.nu.9.& c.1.n.10.

Si concedatur Eccleſia, Eccleſia fit libera, numer.10.

Si concedatur in parte, in parte Eccleſia ſit libera, nu. 12.

Non poteſt cedi creditoribus, num.16.

In feudum concedi non poteſt, lib.4.c.6.nu.1.

An poſſit in dotem dari, lib.4.c.7.nu.5.& 7.

Aliud eſt iuſpatronatus actiuum, aliud paſſiuum, lib.1.cap.3. num.30.

Redditum maſculis, eis deficientibus euaneſcit, lib. 4.cap.1. num.16.

Reſeruatum familiæ ſine taxatiua tranſit, ad hæredes, nu. 15.

Et poteſt reſeruari hæredibus, & extraneis, lib.2.c.3.nu.18.

Sed non poteſt competere ex Epiſcopi priuilegio, li.2.c.5.n.22

Et cenſetur reſeruatum deſcendentibus à fundatione ob affectionem, lib.4.c.2.num.81.

Permutari non poteſt, lib.4.c.3.num.1.& 5.

Si cum Eccleſiam permutetur, an Epiſcopi conſenſus requiratur, numer.4.

Et ſi relictum ſit Religioſis, qui immobilia poſſidere non poſſunt, quid fiet, nu.7.

Et continetur in donatione omnium bonorum, & iurium, lib.4.cap.4.nu.16.

Et quę iurium appellatione veniant, nu.17.

Iuſpatronatus conſideratur in abſtracto, & in concreto, lib. 2. capit.2.numer.6.

Et ortum ducit a die dati conſenſus per Epiſcopum, nu.17.

Et tunc inferior aliquando conſentire poſt, num.19.

Et olim acquirebatur ex priuilegio, pręſcriptione conſuetudine, numero 24.

Et legibus laicorum non ſubijcitur, lib.4.c.4.num.23.

Eſt ineſtimabile, nu.30.

Eſt in bonis noſtri, num.34.

Venit cum ſucceſſione hæreditaria, & bonorum apprehenſione, numera 35.

Et fūdatū in fūdo feudali, nō amittitur amiſſo feudo, l.4.c.6.n.3

Locari non poteſt, nu.4.

Et ideo locatores præſentaut, iuſpatronatus ſpectet ad populum parochię, num.5.

Niſi conſuetudo ſit contrario, num.6.

Secus ſi pertineat ad parochianos villarum, nu. 11.

Non poteſt obligari cum vniuerſitate, lib.4.c.7.nu.1.

Et poteſt præſcribi conuinentibus titulo, bona fide, & 40. annis, lib.4.c.8.numer.6.& 14.

Et per tempus immemorabile præſcribitur, num.7.

Et Conc.Trid.debet eſſe ex fundat, vel dotat, ſeu multiplicatis pręſentationibus, num.15.

Et non poteſt præſcribi ſine titul.fundat.vel dotat.nu.16.

Et quando ſpectat ad plures vt vniuerſos, ſimul conſentire debent conſentire, lib.4.c.9.nu.22.

Et ſi ſpectet ad plures vt ſingulos, præſentatio poteſt fieri ſeparate, num.23.

Si ſpectet ad familiam, habenda eſt ratio puerorum, & mulierum innuptarum, nu.25.

Iuſpatronatus poteſt fundari cum hoc, vt ſemper ſit laicale, libro 4.c.9.num.56.

Si competit populo, pater, & filius præſentare, poſſunt, lib. 5. capit.2.num.10

Si filio donetur, pater præſentare non poteſt, num. 12.

Et ſi annexum ſit bonis donatis filio competit patri, num.14.

Vbi cadit iuſpatron.ibi cadit præſentatio, lib.5.c.7.nu.18.

Iuſpatronatus cum ſit ius quaſi poſſidetur, lib.4.c.4.nu.61.

Et quomodo diuidatur quoad præſentationem, libro 4.cap.1. numero 56.& 57

Et quando competit collegio, pręſentatio non fit per capita, num.63.

Et prouenit ex bonis Eccleſię collatis, lib.11.cap.10.num.1.

Et eſt quid mixtum, num.2.

Aſſumit naturam a digniori, num.3.

Illius cauſa an laicis poſſit compromitti, num. 10.

De ſui natura eſt tranſitorium ad quoſcunque hęredes, lib.14. poſt c.2.num.20.

Et ſtat penes deliquentem donec ab Eccleſiaſtico Iudice priuetur, lib.15.c.2.nu.3.

Et ſi transferatur titulo particulari, competit a die præſtiti conſenſus ab Epiſcopo, lib.4.c.1.nu.55.

Et ſi pertinet ad populum, omnes de populo ſunt vocandi lib. 8.cap.1.nu.19.

Et ſi ſpectet ad collegium, vel familiam, pręſentatio fit per capita, lib.1.c.2.num.74.

Iuſpatronatus an deferatur in ſtirpes, vel in capita, lib.4.c.1. poſt num.1.ex Rot. deciſion.

Quando tranſeat ad hęredes extincti illis de caſata, lib.4. ca. 2.poſt numero 14.ex deciſion.

Æqualiter, & in ſolidum quoad omnes iuris effectus tranſit ad hæredes omnes poſt nu.81.

Et pręſentatio poteſt a iurepatron.diuidi.ibid.

Et iuſpatronatus regulatur, & declaratur ex obſeruantia, ibidem ex Rotæ deciſionibus.

Quando tranſeat ad maſculos hæredes ex vi ſtatuti excludentis fœminas, lib.4.c.3.nu.8.

Quando ad ventrem pręgnantem pertineat, & ſi fœmina naſcatur, & ſic excluſa ex fideicommiſſo, ad quem tranſeat, libro 4.capitulo primo poſt numero 54.

Et ſi donetur an poſſit confirmari poſt mortem donatoris, lib. 4.cap.4.num.74.ex Rot.deciſion,

Et an tranſeat in vſufructuarium omnium bonorum, libro 4. cap.7.num.8.ex Rotę deciſionib.

Et ſi ſit familiare, ad quos de familia tranſeat, lib. 4.cap. 9. numeao 55.ex Rotæ deciſionib.

Et ſi competat ex priuilegio, vel ex augumenta, quando ſuſtineatur, lib.4.cap.10.num.28.ex Rotæ deciſionibus.

Et tunc quaſi poſſeſſio an ſuffragetur, num.29.ex Rot. deciſ.

Et tale iuſpatron.comprehenditur ſub regulam 8.nunc.9. nu. 30.& ſeq.ex Rotæ deciſionib.

Et quando augumentum non eſt commenſuratiuum ad conceſſionem iuriſpatronatus, non deſinit eſſe ex priuilegio, nu.32. & 33.ex Rotæ deciſion.

Et ſi iuſpatronatus conceſſum ſit ex falſa, non valet libro 4. capit.10.fol....colum.1.& ſeqq.ex Rotæ deciosinib.

Et ſi non reuocatur in dubium, ad validitatem præſentationis attenditur quaſi poſſeſſio, lib.5.c.2.poſt nu.42.ex Rotæ deciſ.

Ius pręſentandi habens, non per hoc dicitur habere iuſpatron. lib.1.capitulo 3.num.31.& lib.2.c.0.num.24.

Ius præſentandi quid ſit, lib.5.capitulo 2.nu.2.

Ius preſentandi multipliciter transfertur, ius eligiendi ſecus, libro 7.cap.2. num.13.

Ius præſentandi conſeruatur in compatrono ignorante vacationem, excluſis alij eam ſcientibus, lib.7.c.2.nu.12.

Ius præſentandi aliquando competit non patrono, lib. 2.cap. 9. numero 2.

Ius quale transferatur ex electione, collatione, præſentatione, &c.lib.5.ca.1.nu 139

Ius quęſitum ad ſcandalum vitandum quando predatur, lib.7 cap.8.numer 14.

L

LAici ex gratia Iuriſpatronatus ſunt capaces, lib.1.cap.3 num.23.& lib.14.c.2.num.4.
Laici aliquando habent facultatem eligendi, & conferendi, lib.2.cap.9.nu.4
Laici præſcribunt iuſpatronatus quoad illius pertinentiam, nu. 26.ibidem.
Laici Epiſcopos eligere non poſſunt, lib.3.c.1.nu.5.& 29
Laicus non poteſt permutare iuſpatronatus cum Eccleſia, lib.4 cap.3.num.2
Laicus intra quadrimeſtre, Eccleſiaſticus intra ſemeſtre præſentare debent, lib.5.c.1.num.34
laicus ſpiritualium eſt incapax, lib.6.c.1.nu.3
Laici ſunt incapaces iuriſdictionis tam ciuilis, quam criminalis in clericos, num.99
Laicus non poteſt abſoluere, nec condemnare clericum, n.130
Laicus debet remittere clericorum etiam nomine petente, numero 135
Nec poteſt ſe intromitere in cauſis rei ſpiritualis, n.140
Neque in cauſis annexis ſpiritualibus, n.141.ibid.
Laicus ad beneficia præſentari non poteſt, lib.6.c.3.nu.12
Laicus poteſt habere præbendam ſeparatam a Canonicatu, numer.13.ibid.
Laici inuitandi ſunt ad ædificandas Eccleſias non repellendi, lib.7.c.2.nu.12
Laici de rebus Eccleſiæ ſe intromittere non debent, lib.7.cap.8. numero 2.
Laicus abſque Epiſcopo Eccleſiam patronatam conferre non poteſt lib.8.c.7.n.8
Laicus etiam in poſtulatione variare poteſt, lib.10.c.1.nu.8.
Laicus poteſt eſſe procurator etiam in ſpiritualibus, lib.11.c.1 numero 9
Laicus patronus ſi poſſit inſtituere, deſtituere tamen non poteſt, ſicut nec alius inferior, lib.12.c.3.nu.13
Laicus aliquando impropriè inſtituit, ideſt ordinat, num. 16 ibidem.
Lambertinus fatetur ſe habuiſſe 37.beneficia, lib.9.c.10.n.27.
Beatus Laurentius, Beatus Lambertus, et alii Piſani, lib.3.c.2. numero 99
Legatum factum Eccleſiæ pro Miſſarum celebratione annua, cum pacto reſolutiuo, quomodo intelligatur, libr.2. capit.5. numer.49
Legatum maius factum filiæ, ſi nupſerit, ei debetur ſi fiet religioſa, nu.60
Legata pecunia pro Miſſis celebrandis, ſi augeatur eleemoſina quid agendum, nu.82
Legatum relictum Eccleſiæ ab vno hærede, poteſt ab alijs peti, numero 85
Legata rei Eccleſiæ ſi alienetur, non cenſetur extinctum legatum, num.120
Legatum factum Eccleſiæ in teſtamento imperfecto quando debeatur, num.127
legatum factum Eccleſiis alienius ciuitatis non continet Eccleſias poſtea conſtructas, nu.130
legatum ſi factum ſit Eccleſiæ parochiali, ei in qua moritur, teſtator debetur, nu.132
legatum factum Canonicis, non cenſetur factum Eccleſiæ, numero 33
legatum relictum piæ cauſæ ſub conditione mixta, quando debeatur, & quando deficiat conditio poteſtatiua, num.147
legatum relictum Eccleſiæ a ſubſtituto ſub conditione, ſi inſtitutus hæres non erit, debetur ab inſtituto, n.150
legatum factum pro exoneratione conſcientiæ a damnato ad mortem, valet, nu.151
legatum factum Eccleſiæ debetur, etiamſi in teſtamento ſit cancellatum, num.162
legatum factum Eccleſiæ ita, quiſquis mihi hæres erit, quamdiu debeatur, num.172
legatum factum Eccleſiæ quando quadraginta annis præſcribatur, nu.175.ibid.
legatum eſt donatio quædam, lib.4.c.1.nu.19
legatus poteſt extra ſuam prouinciam conferre beneficia, lib.8. c.1.num.25
legatus ſe intromittere nõ poteſt in executione liter. Apoſtolic. alii mandata, lib.14.c.1.num.77
legatus a latere poteſt conferre beneficia iuriſpatronatus clericorum, nu.133
Et laicorum, ſi competant ex præſcriptione, vel priuilegio, numero 134
Et poteſt conferre beneficia ſuæ prouinciæ, etiamſi clericus patronus ſit alterius prouinciæ, nu.135
Niſi antea a patrono aliquis ſit præſentatus, n.136.ibid.
Et quid ſi facta concordia inter laicum, & Eccleſiaſticum Patronos, de alternis vicibus præſentando, & tunc in turno Eccleſiaſtici iuſpatronatus eſt totum Eccleſiaſticum, & in turno laici eſt laicale, idque declaratur, num.113.ibidem.
legatus derogare non poteſt qualitati in fundatione beneficij appoſita, lib.14.c.3.num.34.
Neque iuri poſitiuo, ſeu conciliari, num.35.ibid.
legatus etiam interdum Eccleſiarum ſtatutum mutare poteſt, lib.14.c.4.numero 16.
Et poteſt vnire beneficia ſua prouincia, lib.14.c.5.nu.31.
legatum iuriſpatronatus laicis relictum eſt validum, ſi ab Epiſcopo ſit confirmatum, lib.14.poſt c.2.num.12.
legitimatus ad beneficia Eccleſiaſtica non cenſetur legitimatus ad feuda, lib.2.c.5.num.32.
legitimatus à Papa ſuccedit in iurepatronat. lib.4.c.2.nu.69.
Et legitimatus à Principe ſeculari, nu. 70.
Et legitimi nati ex illegitimis, num.74.ibidem.
legitimatus per ſubſequens matrimonium fit quoad omnia legitimus, lib.6.c.4.num.10.
Et an admittatur ad fideicomiſſa, num.17.ibid.
legitimatus contradictor quis dicatur, & quando, libro 11. cap.4.num.14.
legitimus præfertur legitimato, lib.12.c.9 nu.28.
legitimus contradictor audiri, & citari debet, lib.13.cap.8. numero 13.
L. ſi vnquam C. de reuoc. donat. fuit facta in fauorem filiorum, lib.4.c.4.num.25.
lex ciuilis ſacris canonibus non contraria fauorabilis, & ſeruanda, numero 26.
lex fundationis in Iurepatronat. ſeruanda eſt, num.67.ibid. & lib.6.c.6.numero 17.
lex fundationis vſu non recepta ſeruanda non eſt, lib.6.c.6. numero 18.
libellus generalis regulariter recipitur, & quando, lib.2.c.5. numero 138.
libellus non requiritur, dum officium Iudicis imploratur, lib. 11.cap.1.numero 9.
libri viſitationum non probant iuſpatronat. lib.11.c.5. nu.19.
licentia eligendi confeſſarium non expirat morte Papæ, lib.13. cap.6.numero 13.
licentia capiendi ordines non expirat morte concedentis, numero 15.ibidem.
licitum an ſit redimere ſe à vexatione iniuſta, libro 13.c.7. numero 15.
Sed à vexatione iuſta per pecuniam ſe redimere, non licet, numero 16.ibidem.
limitata cauſa limitatum producit effectum, lib.10.c.3.nu.3.
limites Eccleſiarum parochialium quando poſiti, lib.1.cap.1. numero 24.
linea eſt collectio perſonarum ad eodem ſtipite deſcendentium, lib.4.c.2.numero 34.
linea à patre ſumit initium, num.36. ibidem.
liquidatio quando non ſit neceſſaria, lib.13.c.8.num.7.
lis ſuper iurepatronat. finiri debet intra tempus datum ad præſentan-

ſentandum,lib 5.cap.1.num.36
Lis ſuper electione non eſt intra certum tempus terminanda, num.37.ibidem
Lis ſuper iurepat.mota non vacante Ecleſia, quando ſit terminanda, lib.7.c.3.n.1
Quid ſi poſt Eccleſię vacationem durauerit,n.2
Lis inter Epiſcopum, & patronos ſuper Eccleſia intra quod tempus ſit terminanda,n.6
Lis inter plures compræſentatos quomodo, & quando ſit terminanda,num.7
Lis ſuper forma præſentationis quomodo, & quando ſit terminanda,num.12
Lis ſuper poteſtate eligendi quando terminanda,nu.13
Lis inter præſentatos, & præſentantes quando ſit terminanda, numer.14
Lis inter compatronos, quia vnus olim, qui amiſit iuſp. vult excludere quando terminanda, n.15
Lis inter pręſentatos tantum,quando terminanda,n.18
Lis ſuper iurepat. aliquando terminari debet ſecundum conſuetudinem,nu.20
Lis inter patronos iuriſpatron.mixti quando terminanda, numero 21
Lis ſuper iure eligendi inter habentes eligere quando terminanda,num.21,ibidem
Lis non dicitur introducta per actus extraiudiciales,lib 8.c.1. n.23.& lib.11.c.4.num.46
Lis quando agitur inter patronos ſit expenſis patronorum,lib. 13.cap.5.nu.3
Lis introducta ſuper beneficio vnito, non eſt ſuper beneficio, lib.14.c.5.num.25
Litteræ Apoſtolicæ ſuper beneficio vacaturo non comprehendunt beneficium poſtea erectum,lib.2.c.1.n.131
Literis ſtabitur donec probetur contrarium, libr. 5. capit. 6. numer.32
Literatura ſufficiens ad primam tonſuram,& min.ord.quæ ſit lib.6.c.4.num.128
Literatura ad beneficium ſimplex,quæ requiritur,n.132
Literatura in beneficiando ea requiritur, quam ordo annexus beneficio requirit,n.134.ibidem
Literati,& clerici ſaltem prima tonſura præſentari debent libr.6.c.7.num.18
Literæ Apoſt.habent executionem paratam,lib.11.c.4. nu.96
Literæ inſtitutionis aliquando probant iuſpatronat.lib.11.c.5. num.59
Literæ patentes fidem faciunt,lib.11.c.7. n.4
Literis patentibus Abbatis quando credatur,n.9
Literæ ordinarij confectæ cum ſuo ſigillo probant, ſi talis ſit conſuetudo,n.22.ibidem
Literati ſunt extollendi,li .12.c.9.n.21
Literę Apoſtolicæ interdum expediuntur in forma dignum, lib.13 c.5.num.2
Aliquando vero in forma gratioſa,n.3
Literæ apoſtolicę ſuper beneficio iuriſpat. ſemper habent clauſulam,verificato prius quod iuſp.&c.n.6.ibidem
Literæ gratię,& iuſtitię quæ expirent morte Papę,lib.13.c.6. numero 16
Literæ ſuper beneficijs expediuntur à Sede Apoſt. & ab ordinarijs,lib.13.c.8.n.1
Literæ non valent non facientes mentionem de patroni variatione lib.14.c.1.n.118
Lite pendente inter duos electus ſeu pręſentatos ſi alter eorum decedat,alius præſentari non poteſt,lib,5.c.5.n.146
Niſi intra quadrimeſtre mortuus ſit, vel præſentationi renunciauerit,n.147.ibidem
Litigioſum beneficium quod ſit,& quando fiat tale, lib.1. c.1. numero 157.& 158
Litis conteſtatio non requiritur in proceſſu pro eſſequenda inſtitutione,lib.11.c.4.n.31
Nec requiritur in ſummarius, n.32.ibidem
Viuian.de Iurepatr.

Litigioſum beneficium eſt ſi petatur tamquam debitum per mandatum de prouidendo,lib.14.c.2.n.16
Et ex commiſſione habente clauſulam, quam, & quas,n.17. ibidem
Locatio perpetua quando contracta cenſeatur,lib.2.c.5.nu.38
Locationes valorem non probant, lib.13.c.8. n.143
Sed concurrentibus adminiculis excuſent a mala expreſſione, n. 144.ibidem
Locus religioſus vendi non poteſt,lib.3.c.2.n.45
Locus ſit religioſus de Epiſcopi licentia,n.46.ibidem
Longum dicitur decem annorum,lib.14.c.2.n.30
Lucij Tertij priuilegium circa primatum Piſanum,lib.5.c.2. numero 99
Lucri ceſſanti,ſeu damni emergentis ratione quando quid exigi poſſit,lib.6.c.5.n.116

M

Magis idoneus ex pręſentatis inſtitui debet,lib.12.cap.9. numero 3
Magis idoneus in beneficijs curatis eſt eligendus, n.30.ibidem
Magiſtrale,ſeu doctorale beneficium doctori, ſeu magiſtro eſt conferendum,lib.1.c.1.n.107.
Maioribus honoribus decoratus non debet ad minores duci; lib.5.c.1.n.108.
Maior pars patronorum quæ dicatur, lib.12.c.8.n.3.
Maior pars minorem abſorbet,n.6
Maior pars dicitur comparatione minorum partium, n.8.
Maior pars eſt facta comparatione numeri ad numerum, numero 11.ibidem
Mala fidei poſſeſſor præſentare non poteſt, lib.5.c.4.n.2
Malę fidei poſſeſſor quis ſit,n.6.ibidem
Mandatum de citando non ſufficit, lib.9.c.1.n.17
Manuteneri quando debeat habens aſſiſtentiam, ſeu reſiſtentiam iuris communis, lib.11.c.5.n.125
Manutenendus eſt habens intentionem fundatam in iure communi,numero 126.ibidem
Manutere quoad factum eſt conſeruare,lib.13.c.8.n.197
B.MARIA Virgo Mater Miſericordiæ,lib.13. c.3.n.189
Marchiones,Duces,& ſimiles ſunt perſonæ potentes,lib.11.c. 5.numero 73
Marcellus S.R.E.Cardinalis Latens Ampliſſimus,lib. 3.c. 2. numero 94
Maſculinum non concepit fęmininum in damnum Eccleſiæ,lib. 2.c.5.numero 161
Aliquando tamen concipit fœmininum, lib.2.c.6.num.3
Maſculi,liberis caſti, non habentes beneficia incompaſibilia ſunt præſentandi,lib.6 c.7.n.5.
Matrix Eccleſia quando fiat patrona Eccleſiæ fundatæ intra ſuos limites,lib.2.c.7.n.1
Merum,& mixtum imperium an tranſeat in Eccleſiam ex donatione ei facta lib.2. c.5. numero 36
Menſium computatio quomodo facienda lib.7.c.4.14.
Menſis intelligitur 30.dierum, numero 15.
Menſis quando incipiat,& quando terminetur, n.16.ibidem
Menſis mentio fieri debet in omnibus gratijs beneficialibus, lib.14.c.1.n.8.
Quocumque modo contingat vacatio n.9.
Menſes debent computari ſecundum Calendarium, lib.15.c.7. numero 15.
Mens diſponentis attenditur,ſi verba repugnent,lib.13.cap.8. numero 293
Meretrix an ſit capax iuſp.lib.6.c.6.numero 24.
Et aliquando acquirit iuſp.quoad habitum tantum, nu.25. ibid.& lib.2.c.7.numero 54.
Militantibus ſtipendia ſunt tribuenda, lib.1.c.1. numero 102.
Milites Hieroſolym. & ſum percutiens eſt excommunicatus lib.6.c.1.numero 206
Et ſunt vere religioſi, & præſentantur ad beneficia ſuę reli-

ginnis, lib. 6, capit. 2. numer. 14
Milites de Alcantara, ſim. non ſunt veri religioſi, nu. 17
Milites S. Iacobi ſunt capaces beneficiorum, nu. 18
Minor poteſt fundare Eccleſiam ſine decreto Iudicis, ita, et mulier, & mandatum de Eccleſia conſtruenda reuocari non poteſt. lib. 2. c. 5. nu. 119
Minor 25. Annor. ſine tutore præſentare poteſt, lib. 5. c. 3. n. 16
Minor 14. annor. ſtante fundatione præſentari poteſt, lib. 6. c. 16.
Minor pars ſtante ſine termini poteſt maiorem conuocare, lib. 8. cap. 3. num. 7
Et ſi ſolus non poterit alios conuocare, ſolus præſentabit, nu. 8. ibidem.
Minor 25. annor. & maior 14. poteſt beneficium reſignare, l. 13. c. 10. num. 47
Minor 14. annor. cum tutoris conſenſu poteſt beneficium reſignare, nu. 48 ibidem.
Minoris partis contradictio ſufficit, nec actus fiat, lib. 8. cap. 4 numer. 6
Dummodo allegetur cauſa rationabilis, nu. 7. ibidem.
Minus in eſt in eo, quod plus eſt, lib. 5. c. 6. nu. 16.
Minus non continet quod plus eſt, num. 17. ibidem.
Miſſa in oratoriis priuatis quando celebrari poſſit, lib. 3. cap. 2 numer. 41
Modi quibus beneficia vocant, lib. 5. c. 5. nu. 5.
Monachus per religionis ingreſſum omnia transfert in monaſterium lib. 4. c. 2. nu. 63
Monachi aliique regulares clericorum appellatione veniunt lib. 6. c. 2. nu. 1.
Monaſterium filii, & heredis loco habetur, lib. 4. c. 2 nu. 63
Et ſuccedit in iurepat. hereditario, nu. 64
Monaſteria virorum valorem 200. florenorum non exced. ſunt reſeruat, lib. 14. c. 1. nu. 31
Moniales nomine proprio præſentare nequeunt, lib. 5. c. 3. n. 29
Moniales gaudent fori priuilegio, lib. 6. c. 1. num. 110
Moniales percutiens eſt excommunicatus, num. 30. ibid.
Mora purgari poteſt, vbi eſt pœna à dicta, & incerta dies, lib. 2 cap. 5. nn. 50
Mora non purgatur, vbi executio ſit a iure, lib. 7. c. 6. nu. 18
Morbo caduco laboras quando præſentari poſſit, lib. 6. capit. 5. numero 139
Mors omnia ſoluit, 5. c. 5. num. 8.
Mors quomodo ſit probanda, lib. 7. c. 4 nu. 26.
Mulier poteſt acquirere iuſpat. lib. 5. c. 6. nu. 42
Sed non ſit patrona quoad ius proceſſionis, nu. 4
Mulieres domini domorum intra parrochiam quando ad præſentandum admittatur. lib. 4. c. 6. num. 10
Mulier patrona procuratorem conſtituere poteſt ſine alterius conſenſu, lib. 5. c. 6. num. 22
Multiplicatas ex ſola Papæ diſpenſatione permittitur, lib. 6. c. 10. num. 6.
Et interdum ex diſpenſatione Epiſcopi, ſeu Legati, nn. 7
Multiplicata. beneficiorum iuriſpatronatus ex diſpenſatione Papæ permittitur, num. 34. ibidem.
Mutatio ſtatu ſecclesiarum, & beneficiorum alia ſubſtantialis, alia accidentalis, lib. 14. c. 4. nu. 1.
Mutatio ſtatus eccleſiarum quid ſit, n. 2.
Et eſt a iure introducta ob neceſſitatem vel vtilitate, nu. 3.
Mutari qui poſſint ſtatum Eccleſiarum, & beneficiorum, nu. 13 ibidem.
Mutuum recipiens ſub vſuris ob ſui neceſſitatem à ſolito fœnerari non peccat, lib. 6. c. 5. nn. 114

N

NArratiua gratiæ quando, & quomodo ſit veriſicanda lib. 13. c. 5. num. 43
Narratta debent eſſe vera tempore impetrationis, non executionis, nu. 47.
Narratiua diſpenſationis matrimonialis quomodo verificetur numero 48
Neceſſitas ſemper intelligitur excepta in quibuſuis prouiſionibus, lib. 9. c. 4. nn. 36
Negotiatores, & illigatis ad ratiocinia præſentari non poſſunt lib. 6. c. 7. nu. 6.
Nemo ex fraude ſua commodum reportare debet, lib. 5. cap. 4. nnmer. 14
Nemo tenetur ſcire iura priuatorum, lib. 7. c. 6. nu. 2
Nicolaus Quintus Piſis ortus eſt lib. 3. c. 3. num. 88
Nobilis præfertur ignobili in inſtitutione, lib. 62. c. 59. n. 19
Nomen Canonici per cuius obitum vacas canonicatus, exprimi debet, lib. 13. c. 3. nu. 87
Nominatio quid ſit, lib. 5. c. 1. n. 50
Et quotuplex, nn. 51
Non comparens in termino non auditor rè integra, lib. 9. c. 3. n. 2
Notarius tamquam ſeruus publicus poteſt acquirere pupillo, lib. 4. c. 4. nu. 63.
Et poteſt donationem ſtipulari etiam naſcituris, & non conceptis, nu. 41.
Notarius recuſari poteſt in teſtium examine, lib. 11. c. 4. nu. 68
Et recuſatio probatur recuſantis iuramento, nu. 69
Notarius quando atteſtationem facere debeat de verificatione iuriſpatronatus, lib. 13. c. 8. nu. 15
Nullitas inſtitutionis non inficit præſentationē, lib. 12. c. 2. n. 9
Nullū ab initio tracta temporis non validatur, lib. 5. c. 5 nu. 136

O

OBitus ſi contingat, quando hora mediæ noctis pulſat beneficia vacāt in menſe ſequenti, lib. 7. c. 4. nu. 20
Obligatio in forma cameræ compenſationem non admittit, lib. 13. c. 8. num. 191
Nec contra eam facit litis pendentia, num. 192
Et ea ſtante via executiua agi poteſt, nu. 193
Et ceſſat excuſſio, nn. 194
Et operatur idem quod res iudicata, nu. 195. ibidem.
Obligatio recitandi officium eſt religionis ex præcepto, lib. 15 c. 3. nu. 53
Obſeruantia attendi debet, lib. 4. c. 2. nu. 64
Obſeruantia ſubſecuta legem declarat, lib. 4. c. 9. num. 29
Et dicitur regina omnium interpretationum, n. 30
Eaque immutari non debet, nu. 42. ibidem.
Et eſt diſpoſitionum interpres, lib. 6. c. 6. num. 29
Obtinens plura beneficia ex Papæ diſpenſatione, ſed ſine cura, quando ſit tutus, lib. 6. c. 10. nn. 22
Oeconomus in Eccleſia vacante ponitur ab habente eius cuſtodiam, lib. 7. c. 8. num. 5.
Et fructus Eccleſiæ vacantis conſeruare debet nu. 6
Occultum dicitur prout opponitur notorio, & publico, lib. 6. c. 4. num. 30.
Occultum quod ſit, lib. 6. c. 5. num. 61
Et eſt quod non poteſt probari, nu. 62
Officium quid ſit, lib. 1. c. 1. n. 94
Officij diuini recitatio facta alternatim ſufficit, lib. 15. c. 3. n. 69
Et clara voce recitari debet, nu. 73
Optio quid ſit, lib. 5. c. 1. n. 102.
Optanda eſt præbenda maior, non minor, num. 106
Niſi adſit conſuetudo contraria, nu. 110
Optans acquirit nouum titulum, nu. 112
Optio infra viginti dies fieri debet, num. 113
Et non habet locum in beneficijs iuſpat. num. 115
Optans admittit debet à capitulo ad optionem, num. 116
Optio quomodo ſit facienda, nu. 117
Optio quotuplex, & quo iure introducta, nu. 118
Optio habet vim collationis, lib. 14. c. 3. n. 60.
Opponens contra præſentationem de defectu notoria oppoſitionem reuocare non poteſt, lib. 11. c. 4. n. 59

Oratio

Oratio eſt oris actio, lib.15.cap.3.numer.59
Oratio generaliter ſu mpta continet omnem actum contemplandi, meditandi, & laudandi Deum, n.60
S.Cipriani de oratione ſermo.nu.61
Orandi, hora quæ, nu.62
Et vbique fieri poteſt, nu.64
Et in loco honeſto, n.65
Oratio deuota ante poſt officium, nu. 94
Oratorium priuatum non gaudet Eccleſia immunitate, lib.3.c.2. num.40
Oratorium priuatum ad miſſæ celebrationem de licentia Papæ conſtituitur, num.41
Oris aperitio tollit effectum clauſulæ ſublata, lib.14.c.8.n.250
Ordinandi, non exequendi actus tribuitur, lib.1.c.2
Ordinarius ſi recuſet conſenſum præſtare ſuper iuſpatronatus translatione, quid agendum, lib.1.c.2.nu.41
Ordinarij appellatione venit quilibet Prælatus habens poteſtatem Epiſcopalem, lib. 2.c.1. num. 30
Ordinari ſint circumſpecti quando parochiani rectorem præſentant, lib.2.c.9.nu.25
Et tamen præfigi poteſt à ſuperiore, n.52
Ordinario non eſt præfixum tempus ad faciendum inſtitutionē, lib.5.c. 2.nu.52
Ordinarius priuare poteſt obtinentem plura beneficia, lib.5.c.5. numer. 41
Ordinarius infra menſem debet conferre beneficia coram ſe reſignata, num.83
Ordinarius ſi admittat præſentationem de abſente, tenet præſentatio, lib.6.c.8.nu.21
Quia illius notitiam habere præſumitur, nu.27
Ordinarius an prorogare poſſit tempus datum ad præſentandum, lib.7.c.7.nu.10
Et poteſt quoad ſui præiudicium, nu.13
Et data negligentia patronorum, confert beneficium, num.12
Ordinarius non poteſt inſtituere, niſi præſentatum, lib.8.cap.7. numer. 14
Ordinario aſſertio circa iuſpatronatus multum valet, lib.11. c. 5. num. 18
Ordinari beneficio non curata poſſunt commendare, donec prouideantur, lib.12.c.10.num.7
Sed hodie in beneficijs vacantibus œconomum conſtituunt, n.8
Ordinarius beneficia vacantia conferre tenetur, lib.14.cap.6. numer. 28
Et poteſt ex officio congruam fructuum portionem aſſignare præſentato à regularibus ad curatam, lib.14.c.7.nu.6.
Et vbi poſſit vicarios perpetuos conſtituere, nu.12
Quibus vicarijs eſt aſſignanda certa portio pro ſubſtentatione numer. 13
Super quo eſt conſtitutio pij V.nu.14
Ordinaria iuriſdictionem habentis conſenſus in acquiſitione iuriſpatronatus requiritur, lib.2.c.1.poſt num.20
Ordines ſunt nouem ſec.canon.& ſepiem ſec.Theol.lib.6.c.1.n.9.& 10
Ordo non poteſt conferri niſi baptizato, lib.6.c.4.num.50
Ordinare quid ſit, lib.5.c.1.nu.100
Ordinatus ordine ſacro cenſetur idoneus ad beneficium ſimplicem, lib.6.c.1.num.133
Ordinatus à non ſuo Epiſcopo, vel ſine eius licentia non poteſt obtinere beneficium, lib.13.c.10.nu.60
Ordinatus à Papa non poteſt ab ordinario deponi, lib.14.cap.1. numer. 75
Ordinariè non fit extentio de actu ad actū, lib.2.c.5.fol.76.col.1.
Oriundus capitur pro ibi nato, lib.6.c.11.nu.17
Et ab origine dicitur, ſeu natiuitate propria, vel paterna, n.16

P

Pacta in limine fundationis appoſita ſeruanda ſunt, lib.2.c.8.num.8
Pactum de non reuocanda donatione ob ingratitudinem, an valeat, lib.4.c. 4.nu.46
Et non valet etiamſi ſit iuratum nu.50
Pactum factum ſuper ſucceſſione iuriſpatronatus quod tranſeat ad maſculos expirat eis non exiſtentibus, lib.4.c.9.nu.2
Papa habet hominum beneficiorum diſpenſationem pleniſſimā, lib.1.c.1.n.197
Et eſt ſupra omnem iuſpatronatus, lib.2.c. 7.n.3
Et creat Epiſcopos, lib.3 c.1.nu.3
Et ſe aliquando Epiſcopum vocat, nu.15
Et ſibi reſeruat Eccleſias cathedrales, &c.n.35
Papatus eſt beneficium, lib.6.c.2.nu.25
Papa tantum cum illegitimis diſpenſat ad ord.maior.& canonicatus, lib.6.c.4. num.26
Papa poteſt beneficia conferre ſub conditione, lib.8.c.5. nu. 28
Et libere confert beneficia iuriſpatronatus mixti; lib. 11.c.3. numer. 10
Papa ſemper poteſt conferre beneficia ſine alicuius temporis præfixione, lib.12.c.4.num.13
Et beneficia perpetuo commendat, lib. 12.c.9.nu.46
Papa penſiones imponere poteſt, non alius, lib.12.c.9.nu.10
Et difficilius grauat beneficia patronata, nu.27
Papæ territorium eſt mundus, lib. 14. c.1.nu.1
Eique omnes parere tenetur, nu.2
Et ei ſunt reſeruata beneficia in multis caſibus, nu.3
Papa quando incidit de cauſa cognoſcere, cum auocat, lib.14. c.1.num. 76
Etſi manum apponit, ſignatura iuſtitiæ debet abſtinere, n.99
Eiuſque manus appoſitio facit cauſam curialem ſemper talem perſeuerare, nu.88
Papa ſuum priuilegium interpretatur, nu.81
Et eius manus appoſitio non ad conferendum beneficium non ligat inferiores, nu.89
Et poteſt conferre beneficia cuiuſcumq.iuriſpatronatus.nu.87
Et in dubio non cenſetur velle præiudicare patroni laicis, numer.99
Et iuripatronatus mixto derogare poteſt, nu.109
Papa ſi prouideat alicui de beneficio ſpectante ad preſentationem duorum talis prouiſio valet, nu. 115
Idem ſi mandet prouideri de beneficio ſpectante ad alicuius præſentatione, num.119
Et ſi mandet prouidere de beneficio ſpectante ad Epiſcopi inſtitutionem, nu.117
Et ſi mandet prouideri de beneficio, intelligitur beneficium fundatum ante dictam gratiam, nu.121
Et ſi diſponat de beneficio vacaturo, & ſit iuſpatronatus de eo mentio fieri debet, num.125.ibid.
Papa ex cauſa ſolet derogare iuriſpatronatus, lib.14.c.2.nu.1
et in beneficialibus eſt dominus abſolutus, nu.5
et non cenſetur voluiſſe præiudicare iuri tertij, lib.14.poſt c.2.num.62
Papa derogare poteſt qualitati oppoſitæ in fundatione beneficij lib. 14.c.3.num.16
De iure poteſt diſpenſare ſupra ius poſitiuum, nu.17
et poteſt derogare ſecularitati, & regularitati beneficij, numer. 18
et perpetuitati, & amouibilitati illius, n.19
et poteſt derogare beneficio Curato, non curato, nu.20
et reſidentia, nu.21
Seu certæ ætate vel ordini, n.22
Vel quod talis præbenda ſit theologalis & ſim.nu.23
Vel quando beneficium eſt electiuum, nu.24
Vel iuriſpatronatus, nu.25
et poteſt derogare iurepatronatus eccleſiaſtico, laicali, & mixto, nu.26
et poteſt mutare ſtatum eccleſiarum, & beneficiorum lib, 14. c.4.nu.15
et poteſt vnire eccleſias Cathedralis lib. 14.c.5.n.29
Et poteſt facere vniones ad vitam alicuius, num.35.ibidem.

Parentum appellatione quando veniat familia, lib.., cap. 6. numer. 19
Paria ſunt non venire, vel venire, ſed non expectare, lib. 8. c. 3. numer. 11
Pars eſt euitanda ad dicendum contra iura producta, lib. 15. c. 5. num. 14
Parochialis Eccleſia praenio concurſu prouidetur, lib. 1. cap. 1. num. 147
Quę lapſo tempore, & non collata ab ordinario, Papa, confertur ſine concurſu, num. 148
Et ex cauſa reſignationis, ſine concurſu prouidetur, num. 150
Et ſi ſit iuriſpatronatus laicorum etiam deuoluta, confertur ſine concurſu, nu. 135
Parochialis Eccleſia quę ſit, & quæ requiſita habere debeat, lib. 2. c. 7. num. 5
Parochiani quando iuſpatronatus acquirant, num. 4
Parochia dicitur quaſi pars curę, num. 6
Parochus quid olim denotet, nu. 8
Et quid ſignificet more Eccleſiaſtico, num. 10
Parochialis Eccleſia eſt, ad quam populus conuenit ad recipienda ſacramenta, num. 16
Etiamſi actu careat populo, nu. 17
Et quatuor requiſita habere debet, num. 18
Parochus habet poteſtatem fori pęnitentialis in ſuum populum numer. 19
Parochialis Eccleſia certos limites habere debet, nu. 20
Et certum populum, lib. 15. c. 3. nu. 108
Parochus, vt ſi talis, ſolus ad regimen parochiæ aſſumi debet, numer. 22
Et debet curam exercere nomine ſuo, nu. 21
Parochialis Eccleſia eſt etiamſi non habent fontem batiſmalem, num. 23
Nec dicitur adeſſe in diaeceſi parochialis, quando Epiſcopus ſolus eſt rector, num. 30
Parochiam decem perſonæ conſtituunt, nu. 48 ibid.
Parochialis Eccleſia de iurepatronatus Eccleſiaſtico per concurſum prouidetur, lib. 6. c. 9. nu. 8. & lib. 14. c. 7. nu. 4
Parochus poteſt ſuum ſubditum abſoluere etiam extra ſuum territorium, lib. 8. cap. 1. nu. 36. & lib. 13. c. 4. nu. 23.
Parochiani ſi præſentare debeant, omnes ſunt vocandi, & ſimul conuenire debent, lib. 8. cap. 2. num. 15
Et Piſis quis ſtylus ſeruetur, & quando ab eis præſentatio fieri debet, num. 16
Et tantum locatores domorum ſunt vocandi, non conductores, numer. 17
Niſi iuſpatronatus habitoribus ſit reſeruatum, num. 18.
Parochialium collatio non fit minori 25. ann. libr. 14. cap. 1. numer. 24
Parochialis Eccleſia eſt beneficium ſaculare, libr. 6. cap. 3. numer. 41
Parochus reſidere tenetur lib. 15. c. 3. nu. 104
Et quare ſic dictus, nu. 105
Parochi quod ethnicos qui dicti, n. 106
Parochia quaſi curę partitio, nu. 107
Parochus non reſidans peccat, & non facit fructus ſuos, numer. 109
et quando poſſit beneficijs priuari, num. 110
et priuationem requiritur abſentia ſemeſtri, n. 111
et quando ab eccleſia abeſſe poſſit, nu. 112
Et non excuſatur a reſidentia ob epiſcopi ſeruitium, 113
Neque ſi habeat coauditorem, num. 114
Parochus finem curæ animarum animaduertat, n. 115. ibid.
Pater ſtipulando pro ſe, & filijs vt hæredibus ſtipulaſſe cenſetur, lib. 4. c. 3. nu. 5.
Pater pro filio patrono præſentare poteſt, lib. 5. c. 3. nu. 10
et alii cum promiſſione de rato, lib. 5. c. 6. n. 33
Pater poteſt filium præſentare, aut nepotem, & ſim. lib. 6. c. 9. num. 23
et ſi compromiſſarius filii patroni, filium præſentare non poteſt, num. 27
Secus ſi ſit compromiſſarius alterius, nu. 28
et ſi filius ſit canonicus, & canonici ſit compromiſſum in patrem, tunc pater filium præſentare poteſt, n. 29 ibid.
Pater pro filio fratre pro fratre cum promiſſione de rato inſtitui poſſunt, lib. 11. c. 1. nu. 5
Patre ob delictum priuato iurepatr. filius quoque eſt priuatus, lib. 4. c. 2. nu. 21
Patriarcha, Primates, Archiepiſcopi conſtituti fuerunt vrbibus inſignioribus, lib. 1. c. 1. num. 24
Et ipſi, & epiſcopi quo iure reſidere tenetur, lib. 15. cap. 3. numer. 101
Patriarchatus eſt beneficium ſeculare, lib. 6. c. 2. num. 27
Patrimonalia bona ſunt quæ ex ſucceſſione vel alias veniunt, lib. 4. cap. 4. nu. 49
Patrimoniale beneficium quale, lib. 1. c. 1. n. 103
et ita dicitur tamquam veniens a paterna hæreditate, numer. 24
Patriarchę, Primates, & Archiepiſcopi non poſſunt derogare qualitati in beneficii fundatione appoſita diœceſum ſuorum ſuffraganeorum, lib. 14. c. 3. nu. 43
Niſi ſuffraganeus eſſet negligens in certis caſibus, num. 44. & 45
Patronus recipit honorem, & præſentationem, & honorari debet in eccleſia, & proceſſionibus, lib. 1. c. 2. nu. 12
et quando, & quomodo honorari debeat, lib. 1. c. 2. nu. 13
et tenetur eccleſiam defenderre, nu. 15
Alias punitur, & priuatur commodis, num. 16
et tenetur in foro conſcientię magis idoneum, præſentare numer. 17
et prouidere, vt intentio fundatoris ſeruetur, nu. 18
et debet ieiunare die præcedenti ante conſecrationem, numer. 19
Patronus egenus eſt alendus de bonis eccleſiæ, nu. 20
Quando eccleſię ſupereſt, num. 23
et aliquando annuum poteſt ab eccleſia exigere ſibi reſeruatū in fundationem cum epiſcopi conſenſu, n. 23
Patronus quis efficitur, ſi poſt factum fundationis conſentiat, numer. 49
Patroni eccleſiaſtici, laici in quindecim caſibus æquiparantur, lib. 1. c. 3. nu. 25
Patroni plures fiunt, ſi ſimul fundet, lib. 2. c. 2. nu. 3
et ſimul conſtruant, nu. 4
Vel ſi ſimul dotent, nu. 6
Patronus quis efficitur, ſi pro eccleſia conſtruenda det domum numer. 10
Patroni efficiuntur domini fundo ex dominio directo, ſeu vtili, numer. 20
Patronus quis ſit etiamſi coactus eccleſiam perficiat, lib. 2. c. 3. num. 11
Patronus ſi non dotet eccleſiam, quia non ſit ſoluendo, quis tenetur, lib. 2. c. 4. nu. 26
Patronus antiquus ratione dotis eſt, patronus etiam eccleſię readificatæ, lib. 2. c. 5. nu. 7
Idem eſt in patrono fundi, ſi ibidem reædificatur, num. 8
Sed quid in patrono antiquo ratione conſtructionis, nu. 9
Patronus monaſterij non patronus ſit alterius monaſterij, quod primo vniuntur, nu. 10
patronus non priuatur poſſeſſione dum per ordinarium renidetur iuſpatronatus, nu. 21
patronus vtrum aliquando poſt fundationem poſſit conditiones opponere, lib. 2. c. 8 nu. 10
patronus ex priuilegio an reputatur eccleſiaſtico, lib. 2. c. 9. numer. 6
patronus præſentat clericus ad beneficia eccleſię cathedralis, lib 3. c. 1 num. 4
patroni poſſunt eſſe concordes de alterni viribus præſentando, lib. 4.

lib. 4.capit .1.numer.69. & capit. 8.;numer. 19
Patronus tranſmittit iuſpatronatus in filios hęredes,lib. 4.c.2. numer. 8
Et an poſſit Iuſpatronatus renunciare in praiudicium filiorum, & hęredum, num.19
Patrono decedente ſine hærede, Eccleſia fit libera, nu.79
Patronus ſi fiat religioſus monaſterium ſuccedit in iurepatr. lib.4.c.2. nu. 61
Patroni laici poſſunt inter ſe permutare iuſpatronatus, libr.4. c. 3. num.3
Patronus ſi ab oſtibus captus ſit, quomodo prouidebitur Eccleſiæ vacanti, num.10
Patronus prabenda in collegiata, ſi ea fiat cathedralis an poſſit pręſentare habentem 14.annum, num.12
Patronus non poteſt iuriſpatronatus cedere creditoribus, lib.4. c.4. nu. 29
Patronus ingratus Eccleſiæ perdit iuſpatronatus, num.45
Patroni plurium Eccleſiarum poſſunt inter ſe diuidere iurapatronatus, lib.4.c.8.num.20
Patronus qui non eſt fundator in iurepatronatus familiæ non poteſt præiudicare ſucceſſoribus, lib.4.c.9.num.7
Patronus dicitur eccleſiæ ordinare, lib.5.c.1.num.5
Sed eam conferre non dicitur, n.6
Patroni poſſunt conſtituere patronum ad pręſentandum, electores non, num.23
Patronus non vocatus de comtemptu agere non poteſt, num.27
Patronus vnus ſi decedat abſque hærede, an compatronis accreſcat, lib. 5.c.2.nu. 9
Patronus laicus intra quadrimeſtre, Eccleſiaſticus intra ſemeſtre pręſentare debet, n.19.& lib.10.c.1.n.7
Et dictum tempus currit à die, ſcientiæ, n.20
Vel à die, quo ſcire debuit, vel ſcire potuit, num.21
Patronus laicus variare poteſt pluresque præſentare, nu.32.& lib. 10.c.1.nu.1
Patronus lite pendente poteſt interdum vnum ex collitigantibus pręſentare, num.34
Patronus quando præſentare poſſit, n.43
Et poteſt præſentationi de ſe facto conſentire, nu.45
Patroni, & exiſtentes in quaſi poſſeſſione præſentare poſſunt, lib.5.c.3. num.3
Patronus Eccleſiaſticus ſuſpenſus eligere non poteſt, nu.7
Patronus ſi ipſo, & alius ab eo eligendus præſentare debeant, bis admiſſus ad præſentandum, debet manuteneri, n.33
Patronus ſecum alium ad præſentandum admittens ſibi præiudicci, lib.5.c.4.nu. 61
Patronus habet ius pręſentandi i habitu, & in actu quando vacat Eccleſia, lib.5.c.5.nu.2
Patronus in multis caſibus præſentationem iterare poteſt, numer. 31
Patronus pręſentare poteſt, quando beneficium vacat de iure, nu. 14. ibidem.
Et quando per ſententiam rector fait ob delictum priuatus, num.144
Etiamſi iniuſtè ſit priuatus, ſi non appellauit, n.145
Patronus ipſe præſentare debet, vel eius procurator, lib.5.c.6. numer. 1
Patronus pręſentare poteſt quamuis procuratorem ad pręſentandum conſtituerit, n.20
Etiam ſi eum fuerit cum iuramento, num.26
Et ad euitandũ periurum prius abſolutionẽ petere debet, n.27
Patronus poteſt præſentare per nuncium, n.30
Et per literas, num.31
Et literis ſtabitur, donec probetur contrarium, num.32
Patronus vbi habet ius ibi pręſentat, lib.5.c.7.nu.1
Patronus rectorem eccleſiæ collegiatæ pręſentare non poteſt, numer. 2
Niſi ex Papę priuilegio, num. 4
Sed conſenſu patroni de æquitate requiritur, quando rector eccleſiæ collegiate eſt electus, num. 5
Patonus quis eſſe poteſt, & non habere ius pręſentandi, numer.6.
Patronus præſentare poteſt ad beneficia exiſtentia in Eccleſia collegiata, n.7
Sed in Eccleſia conuentu regularium ſuperiorem pręſentare non poteſt, num.8
Patronus poteſt pręſentare cappellanum in Eccleſia monialium, nu.9
Et moniales nominare poteſt, ſi limine fundationis ſit ei talis facultas reſeruata, n.14
Et tunc ſeruare debet Conc.Trid.ſeſſ.25.c.15. de regularibus, numer.15
Patronus clericum pro rectoris auxilio præſentare poteſt, numer.17
Patronus laicus poteſt cumulatiuè duos præſentare, & ad Eccleſiam curatam plures nominare, lib. 7.c.7.n.37.& lib.6. c.10.nu.44
Patronus an idoneum præſentare teneatur, lib.6.c.7.n.58
Patronus laicus dignum præſentare tenetur, nu.59
Nec omittendo digniorem, tenetur ad reſtitutionem, numer. 60
Et ſub peccato mortali dignum, & idoneum pręſentare tenetur, num. 61
Patronus Eccleſiaſticus ſemper digniorem præſentare tenetur, numer. 63
Et ſi minus idoneum præſentet, priuatur ea vice iure præſentandi, num.17
patroni laici ſi præſentent minus idoneum, alium intra quadrimeſtre præſentare poſſunt, n.60
Et ſi ſcienter præſentent indignum, quando perdant iuſpreſentandi, lib.6.c.7.n.71
Et præſumuntur habere notitiam præſentandi, nu.72
Patronus abſens poteſt per literas preſentare, libr.6. cap. 8.n.3
patronus in limine fundationis cum Epiſcopi conſenſu que poſſit apponere, lib.7.c.1.n. 17
Patroni ex gratia habent iuſpatronatus, lib,7.c.2.n.5
Et durante tempore dato ad preſentandum, quandocumque, præſentare poſſunt, lib.7.c.3.nu.24
Patrono dotanti à die dotationis currit tempus ad pręſentandum, lib.7.c.4.nu.28
Quod ſi dotis aſſignatio facta non ſit curit tempus a die complete conſtructionis, nu.29
patronus quando habeat nouum tempus ad præſentandum, numer.30.
Et ſi præſentandum deputauit, ſed eum non præſentauit lapſo tempore ſit deuolutio, n.31
Et patronus Eccleſiaſticus, quando habeat nouum tempus, & ſemeſtre nouum, nu.32
Et laicus durante quadremeſtre variare, poteſt, Eccleſiaſticus non.nu. 33
patrono debet notificari priuatio rectoris beneficii, num. 37. ibidem.
patronus literas poteſt geſta ſuo nomine ratificare, lib.7.c. 5. numer. 4
Et poſt præſentationem non tenetur inſtare pro inſtitutionem numer.9
Et ſi per errorem præſentent coram ordinario poteſt, iterum preſentare corem habentem inſtituere, lib.7.c.6.nu.1
Secus ſi coram inferiore pręſentent quando coram ordinario præſentare debeat, nu. 3
Et ſi adſit contradictio non tenetur probare ſe in tempore præſente eſſe, num.5
Secus ſi adſit contradictio, & præſentatio non fuerit admiſſa, numer. 6
Patroni lapſo tempore moram purgare nequeunt, num.10
Et ſi ſcienter indignum præſentent, pro illa vice præſentare non poſſunt, nu.15
Et ſi ſcienter ſinant labi tempus edicti poſt non admittuntur, lib.7.c.7.num.8

Patro-

Patroni Eccleſiaſtici ſi negligentes ſint in Eccleſię vacantis cuſtodia, Epiſcopus prouidet, lib.7.c.8.nu.4.

Patroni ſecuta morte rectoris, & nondum ſepulti præſentare poſſunt, lib.8.c.1.nu.3

Honeſtum eſt tamen pręſentare ſepulto rectore, nu.5

Et quando poſſint pręſentare poſt lapſum tempus datum ad pręſentandum, nu.11

Et ſi ad præſentandum non fuerunt vocati quando poſſint agere de contemptu, lib.8. c.2.nu.7.

Et quoad præſentationem tripliciter ſperni poſſunt, n.9

Et ſinguli ſingulariter præſentare poſſunt, & compromittere, numer. 10

Et cautius agent, alios compatronos vocent, nu.11

Et quando ſunt vocandi, valet vocatio, ſi vocentur ad electionem, nu.12

Et quando vt ſinguli debent pręſentare, conſuetudo ſeruanda eſt, nu.13

Et in coadiuuandis patronis quis modus ſeruandus eſt, numer.14

Et patroni non poſſunt alium nō patronum admittere ad pręſentandum vno contradicente, num.26

Et eorum maior pars non poteſt compromittere pręſentationem, vno de collegio contradicente, num.27

Secus ſi habeant vt ſinguli iuſpatr. num. 28

Patronus pro rata, & pro alia collegium, de quo ſit idem patronus, quomodo pręſentent, lib.8.c.4.nu.1

Patronis competit actio confeſſoria, & negaria contra eos præſentare impedientes, lib.8.c.5.num.1

Et tunc agere poſſunt ex c.3.de iurepatr. n.5.ibid.

Patroni propriè præſentare dicuntur, & impropriè eligere, lib. 8.c.6.nu.6

Et prius eligunt, & nominant, poſt pręſentant, n.3

Et ſi patronus dicat, volo præſentare, & alia concurrunt, præſentare dicitur, num. 6

Idem eſt, dicat præſento, & ſit pręſens pręſentandus, numer. 7

Vel ſi dicat, præſento Titium præſentem non additio cognomine, num.8

Et ſi dicat, præſento quem talis pręſentabit, præſentare non dicitur, nu.10

Sed tunc dicitur conſtituere procuratorem, num. 11

Et poteſt plures, præſentare, vt Epiſcopus inſtituat quem vult numer. 15

Dummodo iuſpatr. non competat iure collegij, nu.16

Et poſſunt patroni compromittere poteſtate præſentandi, n.18

Et facto compromiſſo an patroni præſentare poſſint, n.20

Patronus autem Eccleſiaſticus poteſt ſub conditione duos præſentare, num.36. ibid.

patronus ſi per epiſtolam præſent, quando epiſtola exibere debeat, lib.8.c.7.nu.3

Et rogari poteſt vt præſentet, nu.28.ibid.

Patronus non adiutor poſt factam inſtitutionem malæ fidei poſſeſſoris, lib.9.c.3.nu.5

Patronus Eccleſiaſticus variare non poteſt, lib.10.capit.1.numer. 2

Laicus ſic, & ratio diuerſitatis ponitur, num.1 & 3

Et ſi laici per ſcrutinium procedant, quando poſſint variare, numer. 9

Et laicus poteſt ſimul duos pręſentare, vel vnum poſt alium, numer. 11

Non poteſt tamen poſt litem conteſtatam variando pręſentare collitigantem, num. 13

Et idem eſt in quacumque vacatione, nu.14

Et non poteſt patronus poſt inſtitutionem aliū præſentare, n.15

Patronus etiam Eccleſiaſticus poſt iterum pręſentare ſi prima præſentatio non fuit perfecta, nu.15

Idem eſt ſi præſentatio fuit facta coram non habente ius inſtituendi, num. 17

Vel ſi patronus nulliter pręſentauit ratione collegij n.18

patronus Eccleſiaſticus ſi variet non ponitur, ſed attenditur prima pręſentatio, numer. 20

Patronus laicus ſi habeat compatronum Eccleſiaſticum habet ſemeſtre, num.27

Et laicus tunc variare poteſt, nu.28

Patronus Eccleſiaſticus ſi Eccleſiam contulit, poteſt tamen pręſentare, nu.29.ibid.

Patronus ſi promiſit vnum præſentare, an poſſit ab hoc recedere, lib.10.c.2.num.1

Et ſi vnum præſentando iurauit non variare, variare non poteſt, num.6

Niſi a iuramento abſoluatur prius, numero ſeptimo, ibidem.

Patronus laicus variare poteſt etiam ſi eius procurator alium præſentauerit, lib.10.c.3.nu.1

Et quomodocumque ſi patronus, variare poteſt, nu.4

Et poteſt ſimul duos pręſentare, vel vnum, mox alium, numer. 8. & 9

Et variare poteſt cumulatiuè, non priuatiuè, nu.10

Et variando duos tantum præſentare poteſt, lib. 10. cap. 4. num. 1

Et patroni Eccleſiaſti quando poſſint plures præſentare, numer. 4

Et laici lite pendente variare nequeunt, nu. 5.

Si lis ſit inter præſentatos a diuerſis patronis, nu.6

Et poteſt variando pręſentare præſentatum ab alio compatrono, num.7

Et autem dignum præſentauit, mox indignum, dignus inſtitui debet, nu. 13

Et non poteſt variare, ſi prius præſentauit addito iuramento, num.14

Patrono ſeu alij collatori pro beneficio obtinendo munus dari non poteſt, lib.11.c.2.nu.6

Niſi datum ſit ad conciliandam amicitiam, n.7

Patronus quando contra preſentatum opponere poſſit, lib.11. c.4. nu. 18

Patronus reijci non poteſt a ſua quaſi poſſeſſione, lib.11. c. 5. numer. 67

Neque poteſt ſe ingerere in perceptione fructuum beneficij, nu. 120

Nec poteſt iuſpatr. vendere, nu.122

Patronus ſi ſemel iuſpatronat. ſecundum Concil. Trident. probauit, amplius illud probare non tenetur, libr. 11.cap. 6. numer.26

Patronum eſſe vel collatorem, reſpirit petitorium, habere ius preſentandi reſpirit poſſeſſorium, n. 27 ibid.

Patronus non eſt, ſi probetur honoratur vt talis, quia ius preſentandi probari debet, lib.11.c.7.num.24

Patronus regulariter coram Epiſcopo clericorum preſtare debet, lib. 12.c.3. num.10

Patroni ratificatio an poſſit actum validare, lib.12.cap.5. numer. 14

Et eius conſenſus aliquando non attenditur, nu. 23

Et quomodo declaretur patronus poſt inſtitutionem, numer. 37

Et quando patroni conſenſus pro præſentatione habeatur, numer. 38

Et multoties ſufficit tacitus patroni conſenſus, numer.46. ibidem.

Patrono vnico hęredes ſuccedunt in capita, lib. 12.cap.8.numer.7

Patroni conſenſu non requiritur in alienatione rerum eccleſię patronatę, lib.13.c.9.nu.23

Patronus egenus alendus eſt de fructibus beneficii patronati numer.28

Patronus quando poſſit adhærere præſentationi de ſe facto, lib. 14.poſt c.2. n.65

Et ipſi, cuiuſque hæredes poſſunt conſentire, vt ſine præſentatione

tione conferatur beneficium,lib.14.c.3.n.9.
Patronus quando ſine ſuo delicto perdat iuſpatr.lib.15.cap.1.num.1.
Et perdit iuſp.ſi Eccleſia deſtruatur,n.2.
Niſi fiat readificatio ex cementis dirutę Eccleſia,n.3
Et tenetur Eccleſiam readificare ſi vult iuſp.acquirere,nu.4.
& patrono readificare volente alius non admittitur,n.5.
Et perdit iuſpatron. ſi pereat cauſa ob quam erat patronus num.6
Et illud cedit,n.11.
Et quando permittit,quod Eccleſia fiat collegiata,n.12.
Vel ſi permittit Eccleſiam patronatam vniri,n.13.ibid.
Patronus interdum ex delicto proprio perdit iuſp.lib.15.c.2.num.1.
Vt ſi illud vendat,n.2
Et ſi ſcienter præſentet indignum,n.3
Vel ſi ſit ingratus Eccleſiæ,nu.4
Vel ſi labatur in hæreſim,n.5
Idem eſt in receptatoribus,& defenſoribus hæreticorum,numer.6
Vel ſi ſit reus læſę maieſtatis,n.7
Vel proditor patrię,n.8
Vel ſi occidat rectorem beneficij patronati,n.9
Et ius deuoluitur ad eccleſiam, cui facta eſt iniuria, numer.10
Niſi patronus id faceret ad ſui defenſionem neceſſariam, num.11.
Vel ſi Epiſcopum occidat,n.12
Et ingerens ſe in recollectione fructuum beneficij patronati, num.13
Et Eccleſia fit libera,patrono priuato iurepatronatus, nu.14.ibidem.
Pauli Quinti Priuilegium conceſſum Religioni S.Stephani,lib.6.c.2.n,22
Pauperes ex fructibus beneficiorum alendi,lib.1.c.1.n.41
Pendente laudi reductiones ſuſpenditur laudi,executio,& poteſtas ordinarij,lib.14.c.3.n.161
Penſio requirit ſeptem annos,quamuis alij dicant 14.lib.1.c.1.nu.289
Penſio vera,quę dicatur in Eccleſiaſtica emphiteuſi, vt eccleſia læſa non dicatur,lib.2.c.5.n.41
Penſionem habent quando gaudeat fori priuilegio, lib.6.c.3.num.168
Penſio exigi non poteſt literis non expeditis,lib.13.c.2.n.2
Penſio in beneficijs pro medietate concedi ſolet, lib.13.cap.9.nu.116
Penſio quid ſit,lib.13.c.9.n.1
Vnde dicta,n.3.
Alia datur in titulum beneficii,&c.n.3.4.& 5
Aliquando reſeruatur de cauſa oneroſa,ſeu ex cauſa lucratiua,nu.6
Et interdum à patrono in beneficii fundatione opponitur, numer.7
Alia quæ aſſignatur Clerico a Laico in titulum beneficii, ſeu patrimonii,n.8
Alia reſeruatur mulieribus etiam vxoratis,n.9
Et ſi reſeruatur infanti ſeptem annorum ætatis mentio fieri debet,n.15.
Et poteſt reſeruari excommunicatis,n.17
Neque illegitimis abſque diſpenſatione,n.18
Penſio ſuper beneficio iuriſp.imponi poteſt ſine conſenſu patroni nu.22
Et tunc debet exprimi d.iuriſp.n.26
Et ſi tunc aſſignatur in titulum beneficii requirit patroni cõſenſus,n.29
Penſio eſt exprimenda,quando de obtentis mentio fieri debet n.31.
Et non venit appellatione beneficii,n.30.
Et non valet non facta mentione anterioris penſionis,n.32
Penſionarius non tenetur recitarė Diuinum officium,n.33
Niſi ei ſit data penſio in titulum beneficii,n.14.& 15
Et ſi habeat penſionem excedentem ſexaginta ducatos ad quia teneatur,n.36
Et ſi vt Clericus habeat penſionem tenetur recitare officium paruum Beatæ Mariæ,n.37
Et non tenetur reſidere,n.39
Tenetur ad Eccleſiæ reparationem ſuper qua eſt penſio, numer.41
Et ad alia onera impoſita reſpectu fructuum,n.42
Et quando gaudeat fori priuilegio,n.43
Penſio multis modis extinguitur,n.44
Morte Penſionarii,n.45
Anticipatis ſolutionibus,n.46
Cum auctoritate ſuperioris,n.47
Per promotionem ad Eccleſiam Cathedralem,n.48
Per tranſlationem penſionis,n.51
Interdum transfertur de conſenſu partium ex gratia Papę,n.52.& 53
Extinguitur per contractum matrimonii,n,48.
Niſi fuerit data retentio,n.49
Et extinguitur quoad ſoluentem ex reſignatione beneficii, num.54
Et ſi penſionarius non deferat habitum,& tonſuram, n.55
Et per aſſumptionem ad Papatum,n.56
Extinguitur,ſeu minuitur per contributionem,n.57
Et per nudum conſenſum penſionarii,n.58
Et penſionarius fiat rector, beneficii,ſuper quo penſio,n.59
Et per ingreſſum penſionarii in aliquam religionem,n.60
Et peremptis beneficii fructibus,n.61
Et per præſcriptionem,n.62.ibid.
Penſionem promittens pro habendo beneficio ſimoniam committit,lib.5.c.5.n.86.
Penſio non poteſt in fauorem alterior reſignari,ſeu transferri, lib.13.c.10.n.34
Penſionarij quando non teneatur deferre habitum Clericalem, lib.15.c.3.n.14
Et milites,& alij ex priuilegio penſionem habentes,n.15
Per clauſulam,non obſtantibus,non cenſetur derogatum qualitati beneficii,lib.14.c.3.n.127
Peremptorium quare ſic dictum,lib.9.c.3.n.3
Perinde valere eſt ipſa gratia conualidatoria, lib.13.cap.8.num 65
Et tollit defectum diſpenſationis,n.64
Permutatio beneficiorum quæ,lib.1.c.1.n.181
Et quolibet menſe fieri poteſt coram ordinario,n.181.& lib.12.c.5.n.24
Et de ea fieri debet publicatio,n.183
Permutatio beneficiorum iuriſpatronat.non valet ſine conſenſu patronorum,lib.12.c.5.n.22.& 28.libr.13.cap.9.n.72.
Et ſimplex fit coram ordinariis ſed non triangularis,n.25.
Et in permutatione beneficiorum plurium diœceſum,requiritur conſenſus ordinariorum,n.26
Permutationes beneficiorum quoad praxim,n.29.
Permutatio facta ſpreto patrono eſt nulla,lib.14.c.3.nu.50
Perſonatus eſt officium, & beneficium ſeculare,lib.6.c.2.num.40.
Perſonarum appellatione non veniunt collegia,lib.8.cap.4.num.11
Perſona eſt res animata,n.12.ibid.
Petitorium abſorbet poſſeſſorium,lib.3.c.4.n.21
Petitio ita eſt interpretando, vt ſubſiſtat, lib. 11. capit.1.num.11
Petitio talis qualis ſufficit pro aſſequenda inſtitutione.lib.11.c.4.n.27.
S. Petri Domino ſumma poteſtas data fuit, lib.3.c.1.n.21.
S.Petri ad gradus templum in diœc.Piſana vbi ſanguis S.Clementis oſtenditur.lib.2.c.2.n.102
Beatus Petrus Gambacurtas Piſanus,n.99

San.

Sanctus Petrus coronam geſtaſſe dicitur in memoriam ſpineæ coronæ Redemptoris noſtri, lib.6.cap.7.n.32.& lib.15.c.3. numero 17
Et id Apoſtolorum inſtitutum eſſe, nu.33
Philipus Decimus hæredibus non credidit,& viuens ſibi ſepulchrum parauit, lib.2.c.3.num.13
Pii Quarti Priuilegium conceſſum Religionis S.Stephani,lib.6 c.2.num. 20
Pii Quinti Bulla ſuper prouiſione parochialium, lib.10.cap.1. numer. 31
Piſanum Capitulum confert beneficia, & inſtituit, lib.1.c.1. numer.199
Et conſenſum pręſtat ſuper translatione Iuriſpatr.lib.1.cap.2. numer.39
Piſana Primatialis Eccleſia habet redditus diſtinctos pro Archiepiſcopo Capitulo,Cappellanis, Seminario, & pro opera ſeu fabrica, lib.2.c.4.nu.50
Et de Piſana primatia multi mentionem faciunt, lib.3.cap.2. numer.57
Piſis adeſt ſocietas canonicorum,lib.6.c.5.num.7
Piſa Romanorum Colonia, nu.77
Et Vrbis potentiſſima,& antiquiſſima, nu.78
Piſani Baleares inſulas ſubiecerunt, n.80
Et templum magnificum extruxerunt, nu.81
Piſanum Gimnaſium Profeſſores Celeberrimos habuit, numero 92
Piſana Eccleſia Reliquię Sanctorum multę,num.97.ibid.
Piſis locatores præſentant ad beneficia,& pro eis conductores ad longum tempus,lib.4.c.6.num.8
Piſani priores Vice populi pręſentant, lib.8.c.2.num.21
Et quando Collegium habet iuſpatr.ibi conuocatio fit à Seniori,lib.8.cap.3.num.6
Plura Beneficia vnica Collatione conferri poſſunt, lib.6.c.10. numer.18
Pluralis locutio duorum numero eſt contempta, lib.10.cap.4. numer. 2
Plebania Eccleſiæ S.Bartholomęi de Ripafracta Iuriſpatronatus laicorum.lib.12.c.4.nu.16
Plenum ius transfertur in inſtitutum per inſtitutionem,lib.13 c.2.num.1
Pœna appoſita in caſu quo fundationi contrà fiat,ſeruari debet, lib.2.c.8.nu.9
Pœna ipſo Iure impoſita non eget ſententia Iudici,lib.5.cap.9 num.133
Pœnitentię non eſt locus quando quid fit ipſo iure,nu.127
Et mora purgari non poteſt,ibid.nu.128
Pęnitentiaria Apoſtolica non poteſt derogare qualitati in fundatione Beneficii Appoſitæ,lib.14.c.3.nu.36
Quia ibi ea quæ ſunt ſecundum ius concedi poſſunt,n.37
Et quare fuerit inuenta,num.38.ibid.
Pœnitens pro ſatisfactione,recitando alternatim ſatisfacit, lib.15.c.3.nu.70
Pœna habentium dignitatem ſeu canonicatus,non reſidentium, nu.161.ibidem.
Poßeßor Beneficii abſque inſtitutione eſt iniuſtus, lib.1.cap.1. nu.96
Populus, & ſi non poſſit Eccleſiam liberam reſcribere poteſt tamen aliquod iusacquirere,lib.2.c.9.nu.16
Et quando de facto ſe opponit contra pręſentatum quid agendum,11.4.22
Poſſeſſio centenaria nō prodeſt,quando conſtat de inualido,priuilegio, lib.2.c.5.nu.23
Poſſeſſio turbida non debet manuteneri,lib.3.c.4.num.38
Et reſultans ex actu obſcuro non releuat,n.39
Poſſeſſio amittitur per decennium, & beneficium habetur pro derelicto,lib.5.c.5.nu.16
Poſſeſſor in beneficio præfertur,quando non conſtat de hora obitus,lib.7.c.4.nu.22
Et ſi neuter poſſideat,prouiſus a Papa præfertur, n.23.ibid.
Poſſeſſor quis ſit attenditur in Iure conferendi, lib.11.capit.6. numer. 19
Poßeſſorio beneficii,& rerum ſpiritualium eſt fori Eccleſiaſtici,lib.11.c.11.num.14
Poſſeſſio capta nomine cameræ eſt ad fauorem prouiſi,lib.13.c. 5.num.54
Poſſeſſio beneficii eſt quid ſpirituale,num.15.d.c.11
Poßeſſio quinquagenaria quomodo probetur, lib.11.cap.5. numer.86
Et quomodo computetur ab initio, n.87
Poſſeſſio Beneficii non tranfertur per inſtitutionem, lib.13.c.2. numer.3.
Et quæ quomodo capiatur,nu,5
Et ſtylus Piſanæ Diœceſis in capitulo tali poſſeſſione,nu.6
Et per talem poſſeſſionem capta eſt etiam poſſeſſio bonorum beneficij,num. 8.ibid.
Poſthumo ſi competat Ius Patronatus quomodo ſit facienda pręſentatio,lib.4.c.1.nu.53
Poſthumus ſi nō naſcitur ſi fiat abortus Vtrum præſentatio facta eius nomine ſubſtineatur,n.54.ibid.
Poſtulatio quid ſit,libro1.capit.1.numer.168.& lib.5.capit.1. numer. 44
Poſtulatio non competit patrono,n.45
Potens impotenti quando pręferatur, lib.12.c.9.nu.21
Præbenda alia ſpiritualis, alia temporalis, libr. 1. cap.1. numer. 214
Prębenda pœnitentiaria doctori habenti quadraginta annos cōfertur, lib.14.c.1.nu. 29
Præbenda diuiſio quando permittatur,lib.6.c.10.num.41
Precium datum per emptione Iuriſpatronatus datur Eccleſię, lib.4.c.5.nu. 15
Prædo in ſua poſſeſſione eſt manutenendus niſi ex actis conſtet eum eſſe prędonem, lib.12.cap.6.num.16.& lib.5.c.4 n.24. & 25
Vel quando quis eſt intruſus.num.17
Pręfectus Arcis etiamſi per decennium moretur non contrahit Domicilium, lib.6.c.1.nu.35
Prælatus nouus non tenetur ſoluere releuium pro feudo, lib.3. c.9. nu.29
Pręlatus quando poſſit alii infeudare rem adhuc non reſeruans num.35.ibid.
Prælatus non poteſt mutuam dare pecuniam Eccleſię, n.38
Et per conſtitutum non transferre poſſeſſionem rerum Eccleſiæ nu.107.ibid.
Prælatus non poteſt compromittere concernentia Eccleſiam, numer. 153
Et per eius obitum reuocatur Procurator, num.174.ibid.
Prælatus poteſt proprio motu conferre Patrono Beneficium patronatum, lib.6.c.9.nu.7
Prælatus aliquando ordinat Eccleſiam patronatam ſine pręſentatione patroni,nu.8.ibid.
Prælatus ſeculari habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopale non poteſt derogare qualitati in beneficii fundatione appoſitæ, lib.14.c.4. nu. 64. & 65
Pręlati regulares non poſſunt derogare qualitati appoſitæ in fundatione Beneficii exiſtentis in eorum Eccleſiis, num.67. ibidem.
Præpoſitura eſt beneficium ſeculare,lib.6.c.6.num.38
Præsbyteri appellatione veniunt Clerici, lib.6.c.6.nu.38
Pręſcribit Ius Patron. qui præſcribit vniuerſitatem bonorum, in qua ſit ius patronatus,lib.2.c.9.nu. 14
Præſcribens vniuerſitatem bonorum Præſcribit etiam iuſp. eis annexum,lib.4.c.8.nu.2
Dummodo ſit in bona fide cum ſcientia, & patientia Domini, nu.13.ibid.
Pręſentatio facta a donatario ante Epiſcopi confirmationem, eſt nulla.lib.3.c.1.nu.42
Pręſentatio quando, & quomodo ſit facienda per ſtirpes, & non per capita, numero 59

Præ-

Pręſentatio ad beneficia æſtimari non poteſt, lib. 4. c. 5. nu. 18.
Et vendi, & locari poteſt, nu. 19.
Præſentatio facta ab illis de familia ſpoliat hæredes, libro. 4. c. 9. nu. 50.
Præſertim quando. 40. anni tranſierunt, nu. 51.
Præſentatio ad beneficia quid ſit, lib. 5. c. 1. nu. 11.
Præſentatio eſt ius, deducta ad actum eſt factum, nu. 2.
Et poteſt dici donatio, & impropriè electio, nu. 3.
Et tribuit ius ad rem, nu. 4.
Eaque provenit ex iurepatron. electio autem ex iure canonic. numero 7.
Et ab omnibus fieri poteſt; electio tantum ab Eccleſiaſticis, numero 8.
Pręſentatio fit etiam a perſonis ſingularibus, electio a Collegio, numero 12.
Competit ex gratia, electio ex iure, nu. 13.
Cumulari poteſt, non autem electi, nu. 18.
Poteſt per literas fieri electio non, nu. 24.
Pręſentatio facienda a collegio non poteſt fieri ſeparatè; numero 26.
Eaque vota conditionalia admittit, electio non, nu. 29.
Et facta ab exiſtente in quaſi poſſeſſione valet, electio ſecus, numero 40.
Præſentatio eſt fructus iuſpatr. lib. 5. c. 2. nu. 3.
Et eſt effectus iuriſpatronatus, & poteſt ab eo ſeparari, nu. 4.
Et ſi iurium dotalium cauſa competat, a quo fieri debeat, n. 6.
Et facta poſt tempus quando ſuſtineatur, nu. 22.
Præſentatio laici effecti monachi quando fieri debeat, nu. 24.
Et quando a patrono iterari poſſit, nu. 28.
Et facta lite pendente dicitur attentata num. 28.
Et quando dicatur facta lite pendente, num 29.
præſentationis cauſa commiſſa an cenſeatur commiſſa ſuper inſtitutione, nu. 30.
Præſentatio poteſt fieri coram D. Datario, nu. 31.
Præſentatio veri domini quando pręferatur pręſentationi quaſi poſſeſſoris, nu. 35.
Præſentatio ſi facienda ſit a vicinis habentibus domum habitabilem, quid ſit ſeruandum, nu. 40.
Præſentatio de ſe ipſo non valet, nu. 44.
Pręſentatio probatur ex ordinarij inſtitutione, nu. 48.
Præſentatio de abſente regulariter non fit, nu. 50.
Præſentatio patroni prævalet præſentationi factæ a malæ fidei poſſeſſores, lib. 5. c. 4. nu. 22.
Pręſentatio patroni non exiſtentis in poſſeſſione valet numero 26.
Et in præſentationum concurſu præfertur, nu. 27.
Præſentatio effectum ſortita dicitur quando fuit confirmata, numero 41.
ſecus ſi inſtitutio ex cauſa concordię ſecuta ſit, nu. 54.
Præſentatio vltimo loco facta attenditur in poſſeſſorio, num. 62.
Præſentatio fieri debet, quando Eccleſia vacat, lib. 5. c. 5. n. 1.
Et quomodocunque vacet, nu. 2.
Et quando fieri poſſit ſecunda præſentatio, nu. 32.
Præſentatio facta de inhabili ſub ſpe diſpenſationis an valeat, lib. 6. cap. 19.
Pręſentatione facta contra formam fundationis, devolutio fit ad ſuperiorem, lib. 6. c. 7. nu. 69.
Prout fit devolutio lapſo quadrimeſtre, & non idoneo pręſentato, num. 70.
præſentatio eſt exibitio facta ſenſibus corporeis, lib. 6. c. 8. n. 2. & 10.
præſentatio perſonalis quando requiratur, nu. 7.
præſentatio acceptari debet a præſentato intra tempus datum ad præſentandum, num. 15. & 23.
præſentatio ſi fieri debeat de perſona talis familiæ ſi, aliter fiat impugnari poteſt, lib. 6. c. 9. nu. 9.
præſentatio a laico facienda eſt intra quadrimeſtre, lib. 7. c. 1. numero 1.
Et ab Eccleſiaſtico intra ſemeſtre, nu. 2
Et ſi iuſpatronatus ſit mixtum etiam intra ſemeſtre, num. 9 ibidem.
Præſentatio requirit ſpeciali mandatum patroni, libr. 7. cap. 5 numero 3.
Et fit coram ſuperiore præſente præſentando, nu. 7.
Et quando præſumatur facta in tempore, vel non, lib. 7. c. 6. numero 7.
Et ſi fuit admiſſa, pręſumitur facta in tempore, nu. 8.
Et admittitur, ſi & in quantum, nu. 9. ibid.
Et fieri debet durante termino ad præſentandum, lib. 8. cap. 1. numero 1.
Et poteſt fieri quacumq. hora dici, nu. 4
Et eſt actus voluntarius, nu. 7.
Et poteſt fieri de nocte, nu. 10.
Et fieri poteſt extra territorium habentis inſtituere, nu. 12.
Et proceſſus, & inſtitutio, ſecus ſi adſit contradictor, nu. 17. & 18.
Et non requirit cauſa cognitionem, nu. 13
Et vbi ſit facienda, lib. 8. c. 1. nu. 82.
Et ſi fiat iure collegij, facienda eſt in loco ſolito d. Collegij, numero 33.
Et qualiter fiat quando, ſunt plures patroni, lib. 8. c. 2. n. 1.
Et ſi facienda ſit nomine collegij, omnes ſunt vocandi, n. 5.
Et quę ſit nomine Collegij eſt apud omnes, & apud nullum, numero 6.
Et ſi a populo ſit facienda, omnes habentes domicilium ſunt vocandi, num. 22.
Et tunc tantum maſculi admittuntur, nu. 22.
Et etiam pupilli, vel eorum tutores, nu. 24.
Pręſentatio non requirit formam capituli, quia propter de elect. numero 29. ibid.
Preſentationis forma quæ ſit, lib. 8. c. 6. nu. 4
Et eiuſdem formæ ponitur exemplum, nu. 5.
Præſentatio poteſt fieri ſub quavis conditione, dummodo purificetur, nu. 24.
Dummodo talis conditio de iure non inſit, nu. 25.
Præſentatio patroni Eccleſiaſtici habet vim electionis in aliquibus, nu. 29. ibidem.
Pręſentatio fit coram habente inſtituere, lib. 8. c. 7. nu. 1.
Præſentatio vera quæ ſit, nu. 2.
Et requirit tres perſonas, nu. 5.
Et ſede vacante fit coram Capitulo, nu. 7.
Et ex preventione quando coram aliquo fieri poſſit, nu. 15.
Et ſi facienda ſit cum conſenſu alicuius, pręſent. debet conſentire, num. 19.
Et facta præſente præſentato, præſumitur acceptata, numero 21.
Præſentationis fructus qui ſint, nu. 33.
Pręſentatio præſentati acquirit ius, nu. 35.
Et revocat ordinationem facta ab ordinario, nu. 36.
Et ponitur forma præſentationis, nu. 38.
Eiuſque admiſſio, nu. 39.
Et de neceſſitate ſcripturam non requirit, nu 41.
Cautius tamen eſt in ea ſcripturam adhibere, n. 42. ibid.
Et regulariter admitti debet, ſi & in quantum, lib. 9. c. 1. n. 1. & lib. 12. c. 4. nu. 27.
Et cenſetur admiſſa, quatenus ſit admittenda, nu. 28.
Et ideo citatio particularis, & per edictum fieri debet, nu. 2. d. cap. 1.
Pręſentatio ſecunda attenditur ceſſante prima lib. 9. c. 3. nu. 21.
Et durante tempore, poſt iterum alius pręſentari, nu. 22.
Pręſentatio valet, ſi abſque cauſa fuit reiecta, lib. 10. c. 5. n. 3.
Et præſentatus agere poteſt contra ſuperiorem, qui eam, reiecit numero 4.
Et poteſt recurrere pro habendo beneficio. nu. 5.
Præſentatio ſecunda patroni Eccleſiaſtici non valet, lib. 11. c. 1. numero 15.
Præſentatio ſimoniaca eſt nulla, lib. 11. c. 2. nu. 5.

Præſen-

Præſentatio facta, dum duo in curia litigant ſuper aliqua Eccleſia, non tenet, nu. 12.
Et patroni tunc ad quid teneatur, & qui inſtituit, nu. 13.
Præſentatio metu facta non valet, lib. 11. c. 3. nu. 15.
Nec impetu facta, nu. 16.
Nec facta clandeſtinè, nu. 17.
Præſentia partis ſupplet citationis defectum, lib. 1. c. 4. nu. 58.
Præſentatio firma remanet annulata inſtitutione, n. 80.
Præſentatio, quæ liti cauſam dedit, præſentantem in quaſi poſſeſſione non conſtituit, lib. 11. c. 6. nu. 111.
Præſentatio, & inſtitutio probantur per inſtrumenta, lib. 11. c. 7. num. 11.
Quæ inſtrumenta rogata debent eſſe a notario, nu. 7.
Et probatur per literas patentes inſtitutionis, nu. 3
Præſentationis, & inſtitutionis inſtrumentum bene eſt facere, numero 23. ibid.
Præſentatio facta ab Excommunicato eſt nulla, & ſequens inſtitutio, lib. 12. c. 7. nu. 11.
Præſentia an importet conſenſum ſeu conſilium, lib. 12. cap. 5. num. 12.
Præſentatio ſubſtinetur facta a maiori parte, licet non a ſeniori, lib. 12. c. 8. nu. 14.
Præſentatione ſtante facta a maſculo, & per fœmina, Epiſcopus inſtituit quem vult, lib. 12. c. 9. n. 35.
Præſentatio pupilli, an tutoris præferatur, nu. 37.
Et facta pupillo maiori ſeptennio valet nu. 38.
Et facta a tutore valet, ſi pupillus indignum præſentauit, numero 39.
Præſentatio in dubio præſumitur facta nomine proprio, lib. 14. poſt c. 2. nu. 53.
Præſentationum effectuatio quomodo probetur, nu. 54.
Præſentatio, quæ fit per regulares quomodo expediatur, lib. 14. cap. 7. nu. 2.
Et quibus ordinarius debet præfigere tempus ad aſſignandum præſentato congruam, nu. 2.
Etiamſi ad inferiorem ſpectet inſtitutio, nu. 3.
Præſentatio facta à patrono de beneficio tanquam vacante, quod non vacabat, reconualeſcit ſecuta vacatione, lib. 5. ca. 6. num. 14.
Præſentatio facta cum promiſſione de rato valet, ſi poſtea ratificetur, nu. 34.
Et quando cenſentur ratificata, nu. 35.
Præſentatus à donatario præfertur præſentato ab heredè donantis, lib. 4. c. 4. nu. 4.
Præſentatus acquirit ius ad rem, lib. 5. c. 1. nu. 46.
Et dicitur legitimus contradictor, nu. 47.
Præſentari poſſunt qui non ſunt prohibiti, lib. 5. c. 3. nu. ...
Præſentatus a bonæ fidei poſſeſſore debet inſtitui, lib. 5, capit. 4. numero 10.
Etiam poſt motam litem, & ante litis conteſtationem, numero 11.
Sed poſt litem conteſtatam debet retardari inſtitutio, num. 12. & 17.
Præſentatus à bonæ fidei poſſeſſore, in concurſu præſentatorum præfertur, nu. 20.
Præſentati ſi duo fuerint, & primus renunciet, ſecundus inſtitui debet, lib. 5. c. 5. nu. 30.
Præſentari poſſunt qui non ſunt prohibiti, lib. 6. c. 1. nu. 1.
Præſentandus dum præſentatur debet eſſe clericus, nu. 6.
Et debet incedere in habitu, & tonſura, & primam tonſuram habere, nu. 7.
Et debet eſſe quatuordecim annorum, nu. 16. ibid.
Præſentari debet qui domum ſuam bene regit, lib. 6. cap. 6. numero 13.
Et habens ætatem legitimam, nu. 15.
Præſentati plures, vt ſinguli non habent ius ad rem, & an habitum deferre teneatur, nu. 23. ibid.
Præſentatus ingerens ſe in fructuum perceptione cadit à iure ſuo, lib. 6. c. 7. nu. 35.
Et debet abſtinere a malo, & à ſpecie mali, nu. 40.
Præſentandi idoneitas requiritur, dum ſit præſentatio, num. 47. ibidem.
Præſentatus ſi mox fiat clericus ante inſtitutionem, an admittatur, nu. 50.
Et debet eſſe præſens intra quadrimeſtre à die vacationis, lib. 6. c. 8. nu. 9.
Præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione quando ſit præferendus, lib. 7. c. 3. nu. 17.
Præſentans reſtitutus ad præſentandum, ad quid reſtitutus cenſeatur, lib. 7. c. 4. nu. 74.
Quid ſi reſtitutus ſit contra ſententiam priuatiuam poteſtatis præſentandi, nu. 35.
Præſentatus debet intra tempus datum ad præſentandum acceptare præſentationem, lib. 7. c. 5. nu. 8. c. 7. nu. 20.
Nec tenetur pro inſtitutionem inſtare, nu. 12
Præſentantium declarationi ſtandum eſt, lib. 8. c. 6. nu. 9.
Præſentatus ſi deferat inſtrumentum præſentationis, quando valeat præſentatio, lib. 8. c. 7. nu. 4.
Et per diuerſa iudicia diſtrahi non debet, nu. 17.
Præſentatus abſens debet conſentire infra tempus datum ad præſentandum, nu. 22.
Præſentationis acceptatio quando fiat, nu. 23.
Præſentatus cogi non poteſt ad acceptandum præſentationem, num. 24.
Et poſt præſentationem poteſt gratias agere præſentanti, numero 27.
Et dans aliquid patrono quando non committat ſimoniam; numero 31.
Præſentatus habet ius ad rem, lib. 8. c. 8. nu. 1.
Si præſentationem acceptauit, nu. 2.
Etiam ſi præſentatio non fuerit admiſſa, nu. 4.
Et quare habeat ius ad rem, inſtitutus ius in re, nu. 4.
Et quando ſunt plures præſentatis nullus habet ius ad rem, num. 5.
Niſi vnus habeat maiorem partem vocum, nu. 6.
Præſentatus per inſtitutionem acquirit ius in re, nu. 9.
Et melior videtur facultas præſentandi, quam inſtituendi, numero 10.
Præſentatus nondum inſtitutus, ingerens ſe in fructuum recollectione cadit a iure ſuo nu. 12. & lib. 15. c. 2. nu. 14. d. c. 8.
Siue in ſpiritualibus, ſiue in temporalibus adminiſtret, numero 14.
Quod procedit etiam poſt inſtitutionem, à qua fuerit appellatum, nu. 14.
Si appellatio fuit admiſſa etiam, effectum ſuſpenſiuum, num. 15. ibidem.
Et perdit ius petendi inſtitutionis; d. c. 2. nu. 15.
Præſentati primi certi citandi ſunt certa citatione, lib. 9. ca. 1. numero 15.
Et ſi non ſit citatus præſentatus, & compareat actum validat, numero 19.
Præſentatus, & præſentans, ſeu ſolus præſentatus inſtitutionem petere poſſunt, lib. 11. c. 1. nu. 1.
Præſentatus mediante procuratore inſtitui poteſt, nu. 2.
Et ſi petat inſtitui, nulla alia re addita ſufficit, nu. 10.
Et præſentati idoneitas in quibus conſiſtat, nu. 21. ibid.
Præſentatus à ſuperiore ſpretus appellare poteſt, lib. 11. cap. 3. num. 1.
Quæ appellatio admitti debet, nu. 2.
Et poteſt adire ſuperiorem habentis inſtituere per viam querelæ, nu. 3.
Et dicitur ſpretus expreſsè, vel tacitè, nu. 11.
Præſentatus obtinens prouiſionem Apoſtolicam, non facta mentione de variatione patroni, & de inſtitutionem nihil agit, nu. 14.
Præſentantes, & præſentati, ſunt ſpeciali citationem citandi; lib. 11. c. 4. nu. 2.
Præſentatus ſi ſit vnus, præuio edicto inſtitui debet, lib. 12. c. 7. numero

numero terzo.
Pręſentatus nulliter, ſeu indignus repelli debet, nu. 7.
Et ſi fiat dignus an poſſit inſtitui, n. 12.
Eiuſque habilitas conſideratur tempore factæ preſentationis, numero 13. ibid.
Et à maiori parte pręſentatus inſtitui debet, lib. 12. c. 8. n. 1. & lib. 14. poſt c. 2. nu. 66.
Niſi aliter ad ſcandalum vitandum fieri debeat, nu. 2.
Præſentans ſcienter indignum ea vice amplius præſentare non poteſt, lib. 12. c. 8. nu. 13.
Præſentati ſi æquales ſint in vocibus, eſt locus gratificationi, num. 16.
Præſentatus à proprietario quando preferatur pręſentatio à quaſi poſſeſſore, nu. 20. ibid.
Præſentatium qualitates non arctant habentem inſtituere, lib. 12. c. 9. nu. 32.
Præſentantium qualitates iure Collegij, quales ſint attendendæ, nu. 34.
Pręſentatus à patronis, qui plus contulerunt, præferri debet, numero 35.
Pręſentatis duobus à pupillo, & tutore magis idoneus preferetur, lib. 12. c. 9. nu. 40.
Præſentatus ſi ob ſcandalum inſtitui non poteſt, Ordinarius alij beneficium confert, lib. 12. c. 10. nu. 11.
Præſentatus quando teneatur ad expenſas, & quas, lib. 13. c. 2. numero 20.
Et tenetur expendere pro præſentatione, nu. 4.
Pręſentatus qui ſit de familia eſt præferendus, lib. 14. poſt c. 8. numero 67.
Præſentari quomodo debeat clericus, lib. 6. c. 8. nu. 1.
Pręſentans non poteſt eſse teſtis pro præſentato, libro 11. cap. 8 numero 5.
Pręſens quis dicatur, lib. 6. c. 8. nu. 6.
Præſentati præſentia pro forma requiritur, nu. 13.
Pręſens, tacens quando pro conſentiente habeatur, lib. 12. c. 5. num. 10.
Præſtimonium quid ſit, lib. 1. c. 1. nu. 102.
Præſtimonium, Cappellania, & ſimilia, ſunt beneficia ſecularia, lib. 6. c. 2. nu. 44.
Præuentio habet locum in pręſentatione ſi iuſp. tranſit ad vxorem, cum vniuerſitate data in dote, lib. 12. c. 9. nu. 43.
Prima tonſura requirit ſeptem annos completos, lib. 1. c. 3. n. 187 vbi de alii ordinibus.
Primatus eſt beneficium ſeculare, lib. 6. c. 2. nu. 2.
Primiceriatus eſt beneficium ſeculare, nu. 35. ibid.
Primogenitus ſi ſolus ſit hęres, ſolus erit patronus, lib. 4. c. 2. numero 58.
Primogeniti filius, dicitur primogenitus, & patruum excludit, numero 60. ibid.
primus acquirens poteſt pręiudicare vocatis in inueſtitura, lib. 4. c. 2. num. 20.
Et quoad iuſpat. lib. 14. poſt c. 2. num. 23.
Vt eſt in Emphiteuſi, & feudo, nu. 21. & lib. 14. poſt c. 2. n. 33 & 34. 38. & 39.
Princeps poteſt alienare Ciuitates, & regaglia dando Eccleſię, lib. 2. c. 5. nu. 27.
Princeps poteſt recuſare Epiſcopum ſibi ſuſpectum, lib. 2. ca. 9. numer. 20.
Principaliter actum inſpici debet, lib. 4. c. 1. nu. 8.
Princeps non poteſt veritatem mutare, lib. 11. c. 5. nu. 105.
Princeps ſecularis, non poteſt apud ſe aduocare poſseſſionem beneficiorum vacantium, lib. 11. c. 12. nu. 104.
Princeps an poſſit auferre ius quæſitum, lib. 14. c. 1. nu. 127. 128
Et poteſt in re modica alii præiudicare, nu. 129.
Et poteſt auferre ius quæſitum ſpe, nu. 130.
Et poteſt ex cauſa publica vtilitatis auferre ſubdito ius quæſitum, nu. 131.
Et an præſumatur notus iſta cauſa, nu. 132.
Princeps quando poſſit derogationē reuocare, lib. 14. c. 3. n. 153
Prioratus non dicitur beneficium curatum ſi in eo Vicarius perpetuus deſeruiat, lib. 2. c. 7. nu. 44.
Prior in gradu ſequentibus pręiudicare non poteſt, quando ſucceſſio fit gradatim, lib. 4. c. 2. nu. 22.
Prioratus ſecularis eſt beneficium ſeculari, lib. 6. c. 2. nu. 39.
Prioratut, & ſita conuentuales ſunt reſeruati, lib. 14. cap. 1. num. 34.
Priuatus beneficijs ex re iudicata reſignare non poteſt, lib. 13. cap. 10. nu. 45.
Priuilegia dotium competant doti Eccleſiæ, lib. 2. c. 5. nu. 55.
Priuilegium à Principe conceſſum Eccleſiæ reuocari non poteſt num. 64.
Priuilegium allegari poteſt, quando Eccleſia patronata dicitur ex curſu temporis, lib. 2. c. 9. nu. 13.
Priuilegiatus non vtitur priuilegio contra eum, qui illud conceſſit, lib. 14. c. 1. nu. 90.
Probatio debet eſſe concludens, lib. 9. c. 1. nu. 42.
Probatio eadem requiritur ſuper exiſtentia iuriſp. tam in poſſeſſorio, quam in petitorio, lib. 11. c. 5. nu. 16.
Probationes in antiquis coniunguntur, nu. 42.
Probatio minor ſufficit, quando non agitur contra ordinarium iuriſpatr. num. 55. ibidem.
Proceſsus factus ab executore liter.. Apoſt. quando ſit extraiudic. lib. 11. c. 4. nu. 40.
Proceſsus contra Clericum factus coram laico eſt nullus, lib. 6. cap. 1. num. 127.
Proceſsus non fit diebus feriatis, quando lis eſt ſuper beneficio in forma iudicii, lib. 8. c. 1. nu. 18.
Proceſsus publicatio fit in cauſa facienda inſtitutionis, lib. 11. cap. 8. nu. 7.
Et publicatio omiſsa non vibrat, nu. 8.
Procurator Eccleſiæ non poteſt vendere, & habere fidem de pretio, lib. 2. c. 5. nu. 52.
Et quando non poſſit caducitatem remittere, nu. 173. ibid.
Procurator ad præſentandum conſtitui debet, dum Eccleſia vacat, lib. 5. c. 6 nu. 2.
Non autem in beneficijs vacaturis, nu. 4.
Procurator in reſignatione, & permutatione conſtitui poteſt a patrono ad conſentiendum, antequam fiant, nu. 8
Et ad vacatura conſtitui probant, ſi non exprimatur perſona præſentanda, nu. 9.
Et poteſt conſtitui ad præſentandum in limine fundationis, numero 13.
Procuratores ſi duo dati ſint inſolidum ad præſentandum, ſi vnus pręſentet, alius pręſentare non poteſt, nu. 18.
Niſi duret tempus ad præſentandum quia ſi laicus ſit conſtituens nominare poteſt, nu. 19.
Procurator ad reſignandum ad fauorem certæ perſonę per procuratorem nominandæ, non poteſt ſe ipſum nominare, lib. 6. c. 9. numero 2.
procurator a diuerſis patronis conſtitutus non poteſt diuerſos pręſentare, nu. 23.
procurator ſubſtitutus, an poſſit pręſentare procuratorem principalem, lib. 5. c. 3. nu. 42.
Procurator falſus a præſentando reicitur, nu 24.
Procurator a patrono reuocari poteſt, num. 28.
Et quando ignorans reuocari poſſit, num. 29. ibid.
Procurator patroni, non poteſt patronum præſentare, lib. 6. c. 9. numero 17.
Neque ſe ipſum, nu. 20.
Neque procurator ſubſtitutus a dicto procuratore, nu. 21.
Procurator patroni præſentans debet infra tempus datum ad præſentandum exibere mandatum, lib. 7. c. 5. nu. 1.
Alias non valet præſentatio, nu. 2.
Procuratores multi poſt præsētationē non exhibēt mādatū, n. 6
Procurator patroni Eccleſiaſtici variare non poteſt, lib. 10. c. 1 numero 23.
Procurator laici regulariter variare poteſt, num. 24.
Procurator fiſcalis ordinarij contra pręſentationem opponit, ſi

nullus ſit contradictor, lib. 11. c. 2. nu. 2.
Procuratores ſi plures ſint conſtituti ad præſentandum, quarum præſentatio erit valida, lib. 12. c. 9. nu. 46.
Procurator conſtitutus ad reſignandum, quando reuocari poſſit, lib. 13. c. 10. num. 77.
Procurator pro conſtituente præſentari nõ poteſt, lib. 6. c. 8. n. 4.
Prohibita alienari, ſi alienentur, reuocatur alienatio à ſucceſſoribus vocatis, lib. 4. c. 2. nu. 23.
Promiſſio facta Eccleſiæ non redditur nulla ob incertitudinem, lib. 2. c. 5. nu. 113.
Promiſſio a patrono facta de beneficio vacaturo non tenet, lib. 5. c. 5. nu. 3.
Promiſſio de præſentando facta ante vacationem eſt nulla, lib. 10. c. 2. nu. 2.
Poſt vacationem facta valeat, num. 3.
Et ſi iurata ſit ſeruanda eſt num. 4.
Promiſſio de certa perſona præſentanda eſt nulla, nu. 5. ibid.
Promotio quid ſit, lib. 5. c. 1. nu. 120.
Prouiſio quid ſit, lib. 5. c. 1. nu. 43.
Prouiſio Apoſtolica non mutat ſtatum beneficii, lib. 5. c. 4. n. 59
Nec prouiſio ordinarii, nu. 60.
Prouiſio Apoſtolica de ſtylo continet abſolutionem à cenſuris, lib. 6. cap. 4. nu. 11.
Prouiſio facta non habenti ætatem legitimam, eſt nulla, lib. 6. cap. 5. nu. 11.
Etiam ſi paruum deſit etiam in conſcientia, nu. 12. ibidem.
Prouiſus ab Epiſcopo vltra duo beneficia dicitur intruſus, lib. 6. c. 10. nu. 23.
Prouiſio Apoſtolica, nec ordinarii non nocet patronis, nec mutat ſtatum beneficii, lib. 11. c. 3. nu. 15. & 16.
Niſi Papa vellet illum ſcienter mutare, nu. 17. ibidem.
prouiſio beneficiorum extraiudicialiter expeditur, quando nullus adeſt contradictor, lib. 11. c. 4. nu. 36.
Prouiſiones beneficiorum regulariter ſunt actus extraiudiciales num. 37.
Neque ad proceſſum pertinent, nu. 38.
Prouiſio extraiudicialis, quare non conſtituat iudicium, nu. 50.
prouiſio beneficiorum fit iudicialiter, quando adeſt contradictor, num. 53.
Quamuis tunc ſit procedendum ſummariè, num. 54.
Prouiſio facta ſpreto patrono ſtat in pendenti, lib. 12. c. 5. nu. 4.
Prouiſio beneficii iuriſp. cum derogatione medietatis fit ex gratia Papæ, lib. 13. c. 4.
Prouiſiones benefic. iuriſ. fiunt per litter. Apoſt. & coram ordinario, lib. 13. c. 5. nu. 1.
Prouiſus ab ordinario de beneficio reſeruato, dicitur intruſus lib. 14. c. 1. nu. 6.
Qui ad quædam beneficia præſentari non poteſt, num. 7.
Prouiſio dignitatum, quibus facienda, lib. 14. c. 1. nu. 25.
Prouiſio de parochialibus, ſeu canonicatibus fidei profeſſionem, facere tenetur, lib. 15. c. 3. nu. 2.
Et Epiſcopi, qui iuramentum fidelitatis præſtant, nu. 24.
Publicatio reſignationis beneficiorum vnitorum, fit in beneficio principali, lib. 14. c. 5. nu. 26.
Puella ſi fiat monialis debet habere relictum maius, quod habere debeat, ſi nuberet, lib. 6. c. 1. nu. 85.
Puer non dicitur habere animum contrahendi domicilium, lib. 6. c. 1. nu. 33.
Punitus in delictis mixti fori a laico, an poſſit puniri ad Eccleſiaſtico, lib. 6. c. 1. nu. 153
Et quomodo, nu. 154.
Pupilli, & infantes ſunt capaces iuriſpatron. lib. 2. c. 6. nu. 29.
Pupillus poteſt ſine tutore præſentare, lib. 5. c. 3. nu. 10.
Pupillus præſentare poteſt, ſed non eligere, lib. 5. c. 1. nu. 19.

Q

Quadragenaria cum titulo requiritur ad præſcribendam pertinentiam iuriſp. lib. 2. c. 9. nu. 26.
Quadriennium ad petendam reſtitutionem, non currit ignoranti, lib. 2. c. 5. num. 47.
Quadrimeſtre, ſeu ſemeſtre datum ad præſentandum, quomodo computetur, lib. 7. c. 4. nu. 1.
Et currit de momento, ad momentum, nu. 2.
Exemplum curſus dicti temporis, nu. 3.
Et tunc attenditur tempus, dies, & hora quando fuit publicum, beneficium vacaſſe, nu. 4.
Et eſt ſemper continuum, nu. 9. ibid.
Qualitates aliæ verificantur per teſtes, & alias probationes, li. 13. c. 5. nu. 39.
Quando collatio facta eſt nunc prout ex tunc, lib. 13. c. 6. nu. 6.
Secus ſi gratia eſſet facienda, nu. 6.
Quaſi patrimonialia bona clericorum ſunt ea quæ, acquiruntur ratione clericalis ordinis, vel officii, lib. 1. c. 1. nu. 50.
Quaſi poſſeſſio præſentandi, vt poſſit, quæ requirantur, lib. 5. cap. 2. nu. 11.
Quaſi poſſeſſio acquiritur per conſenſum etiam præſtitum præſentationi in alio factæ, nu. 13.
Et per conſenſum præſtitum reſignationi, nu. 14.
Et per præſentationem facta proportionibus ſibi tangentibus quid acquirantur, nu. 15
Et non tranſit in hæredem, nu. 16.
Niſi ſimul cum hærede ſit alium, qui cum auctore hæredis præſentauerit, nu. 17.
Et niſi ſit quaſi poſſeſſio adepta vigore dignitatis, quæ tranſit in ſucceſſorem, nu. 18.
Et quæ attenditur quando conſtat de exiſtẽtia iuriſp. n. 36. ibi.
quaſi poſſeſſio iuriſp. ſeu iuriſpræſentandi, quomodo acquiratur, lib. 5. c. 4. nu. 28.
Et acquiritur ex vnica præſentatione, num. 29.
Si concurrant hæc realis, & vera præſentatio, nu. 30.
Scientia, & patientia eorum quibus præiudicatur, nu. 31.
Et ſi plures ſint requiritur omnium ſcientia, nu. 32.
Quod præſentans credat vti iure ſuo, nu. 33.
Quod ſit in bona fide, nu. 34.
Quod poſt præſentationem ſequatur inſtitutio, nu. 35.
Quod præſentatus, & inſtitutus poſſeſſionem acceperit, nu. 36.
Et quod actus, ex quibus acquiritur, ſint clari, nu. 37.
Quaſi poſſeſſio ſec. Conc. Trid. non ſufficit, ſed iuſpat. ex fundatione, vel dotatione probari debet, nu. 40.
Eaque amittitur caſſata præſentatione per ſententiam, nu. 42
Sed non amittitur per non vſum, nu. 43.
Quaſi poſſeſſio compatronorum conſeruatur per præſentationem aliorum compatronorum, nu. 44.
Si concurrunt hæc quod omnes compatroni ſint in quaſi poſſeſſione præſentandi, nu. 45.
Et ſi omnes compatroni veniat ex eodem iure, num. 46.
Et niſi actus ſint plures, & multiplicati, nu. 47.
Et niſi adſit actus excluſiuus aliorum compatronorum, n. 48.
Et niſi præſentatio facta fuerit a compatrono animo ſpoliandi alios, nu. 49.
Et ſi alii ſint in quaſi poſſeſſione præſentandi, num. 50. ibid.
Quaſi poſſeſſio acquiritur, ſi præſentatio fuit prævio edicto confirmata, nu. 52.
Et dummodo non ſit effectuata contra decretum irritans, n. 53
quaſi poſſeſſio libera collationis dicitur acquiſita ſi beneficium vti liberum ſit collatum, nu. 55.
Si ſit facta collatio exprimendo de beneficio libero, nu. 56.
Quaſi poſſeſſionem præſentandi, non perdit patronus non præſentando vna vice, nu. 58.
Nec aquiritur per exercitium alterius actus competentis patrono, nu. 62.
Quaſi poſſeſſio patris continuatur in filio hærede, nu. 64.
Sed non tranſit ſine apprehenſione, nu. 67.
Niſi ſtante ſtatuto, quod tranſeat ſine apprehenſione, n. 68.
Quaſi poſſeſſione auctoris probatur pertinentia iuriſp. ad fauorem ſucceſſoris, nu. 69. ibid.
Quando ſufficit, lib. 11. c. 5. nu. 51.

Quando

Quando, & quomodo acquiratur, nu. 66. lib. 12. c. 8. nu. 38.
Et quæ requirantur, nu. 19.
Et ea ſtantes non eſt probanda deſcendentia, nu. 98. ibid.
Et ea eſt facilioris probationis, lib. 11. c. 6. nu. 1.
Et quomodo probetur, nu. 2.
Et ſecundum Concilium Trid. nu. 3.
Et quibus dignoſci poſſit, nu. 6.
Et ea probatur ex præſentationibus effectuatis, nu. 7. & 8.
Et quaſi poſſeſſionis ſtatus, non datur in actibus negatiuis, n. 18
Et attenditur quaſi poſſeſſio eligendi ad effectum eligendi, numero 20.
Et quaſi poſſeſſio præſentantis attenditur ad effectum præſentandi, nu. 21.
Dummodo adſit bona fides, nu. 22.
Et ea, & vltimus ſtatus non iuuant, niſi conſtet de titulo iuriſpatr. nu. 25. ibid.
Et ea quando ſufficiat pro validitate poſſeſſionis, & pro obtinenda inſtitutione in concurſu alterius præſentatis, lib. 14. poſt cap. 2. nu. 2.
Quæ non requirunt cauſæ cognitionem non poſſunt extra territorium expediri, lib. 8. c. 1. nu. 14.
Quæſibile priuilegio eſt quæſibile conſuetudine, lib. 2. c. 5. n. 58.
Qui ſacramentum imprimens characterem bis recipit, præſentari non poteſt, lib. 6. c. 7. num. 11.
Et qui egit pœnitentiam ſolemnem, nu. 12.
Qui per alium facit, per ſe ipſum facere videtur, lib. 6. cap. 9. numero 18.
Quod ad omnes tangit ab omnibus debet approbari, lib. 14. c. 3. numero 134.
Quando dubitatur de obitu, debet fieri mentio horæ dicti obitus, lib. 7. c. 4. nu. 17.
Et ſi in villa acciderit obitus, attenditur galli cantus, nu. 18.

R

S. RAinerius de Scaccerijs Confeſſor Piſanus, lib. 3. cap. 2. numero 96.
Ratihabitio illius, cui per ſtipulationem acquiritur, ſufficit tacita, lib. 4. c. 4. nu. 65.
rebaptizans, & rebaptizatus ſunt irregulares, lib. 6. capit. 5. numero 52.
receptus in Canonicum cum plenitudine iuris Canonici, eſt particeps diſtributionum quotidianarum, lib. 13. c. 8. nu. 185.
rector eccleſię debet pręfigi gratus populo, lib. 3. c. 9. nu. 28.
rector in Eccleſia dicitur Prælatus, lib. 2. c. 7. nu. 45.
rectores in propria Eccleſia funguntur vice Apoſtolorum, ibi. numero 46.
rector beneficij decimam ſoluit, detracta prius penſione, lib. 13. cap. 9. nu. 67.
Et pro rata charicatiuum ſubſidium, nu. 68.
rectori parochialis debent remanere centum, lib. 14. cap. 8. numero 115.
rector ſimplicis beneficij ad quid teneatur, lib. 15. c. 3. n. 167.
redictus beneficiorum, olim in quatuor partibus diſtributi lib. 1. c. 1. nu. 39.
Et poſtea ſunt magis diſtincti, nu. 40.
reddictus beneficii ſunt deductis oneribus, lib. 13. c. 9. num. 66.
redimere ſe a vexatione iniuſta licitum eſt, lib. 11. cap. 11. numero 17.
redimere ſe poteſt à vexatione, qui eſt certus de iure ſuo, & de non iure aduerſarij, ibid. nu. 21.
redotans Eccleſiam acquirit iuſp. li. 2. c. 5. nu. 11.
reędificans Eccleſiam funditus dirutam fit patronus, lib. 2. c. 5. numero 5.
refertur forma exequutionis exequutoris Apoſtolici, lib. 13. c. 4. num. 7.
regula reuocatori à iurium patronatuum competentium ex priuilegio, de quibus intelligatur, lib. 4. c. 10. n. 14. & lib. 2. c. 5. poſt nu. 1.
regula Innocentij Octaui, & Andriani Sexti, ſi per reuocatione Iuriſp. ibidem, num. 21.
regula reſeruatoria comprehendit omnia beneficia vacantia in menſibus reſeruatis, ibid. nu. 26.
regula Cancellariæ de concurrentibus in data, lib. 12. c. 9. n. 31.
regula ſecunda Cancellarię Apoſtolicæ, lib. 13. c. 6. nu. 19.
regula Cancellarię circa derogationem Iuriſp. lib. 14. c. 2. nu. 2.
regula Cancellarię Apoſtolicę vndecima, lib. 13. c. 6. num. 11.
regula de ſuperfluis euitandis, lib. 11. c. 8. num. 8.
regula Cancellarię de inſordeſcentibus, ibid. nu. 125.
regulares quomodo acquirunt Iuſpatronatus, non tamen inſtituunt, lib. 12. c. 2. nu. 17.
regalares etiam fori priuilegio gaudent, lib. 6. c. 1. nu. 112.
regulares non poſſunt præſentari niſi ad beneficia regularia, libro 6. c. 2. num. 2.
Fallit in Canonicis regularibus, qui poſſunt etiam ſecularia beneficia habere, & ex quibus dignoſcatur Eccleſia Collegiata, libro quinto capitulo 7. poſt numerum 18. ex Rota deciſione.
regularia beneficia regularibus ſunt conferenda, dicto lib. 6. cap. 2. num. 3.
regularis an aliquando præſentari poſſit ad Eccleſiam ſecularem curatam, lib. 6. c. 10. nu. 48.
regulares poſſunt promoueri ad Epiſcopatum, lib. 6. c. 2. nu. 5.
regularia beneficia ab Ordinario poſſunt conferri Clericis cum hoc, vt habitum Religionis aſſumant, ibidem num. 15.
regularia beneficia quędam ſunt duplicia, ibidem, num. 5.
regularia beneficia, quæ ſint, quadrageſimo ſexto.
Quędam ſunt ſimplicia, nu. 47.
religio tenetur alere eum, quem accipit, libr. 1. c. 2.
religionis Sancti Stephani laus, & fundatio, lib. 6. capit. 2. n. 19.
religionis per ingreſſum tollitur omnis macula, lib. 4. capit. 2. numero 73.
religionem ingredi volens, poteſt beneficia reſignare, lib. 13. cap. 10. num. 54.
religioſus ſuo nomine præſentare non poteſt, libro 5. c. 3. nu. 23.
religioſus proprium habere non poteſt, numero 24.
religioſus non poteſt conſtitui procurator ad præſentandum niſi cum licentia ſui ſuperioris, num. 25.
Secus ſi nominare debeat præſentandum, nu. 26.
religioſorum appellatione, qui veniat, lib. 6. c. 1. num. 68.
religioſi ſi acquirant iuriſdictionem, quando poſſint acquirere ius dandi facultatem exercendi curam animarum, lib. 12. capit. 3. numero 3.
religioſi, in quo caſu poſſint deſeruire per vicarios amouibiles, lib. 14. c. 2. num. 15.
religioſi Venerabilis Societati Ieſu per emiſſione trium votorum, ſimplicium non amittunt beneficia, nec penſiones lib. 5. c. 5. num. 343.
repræſalie contra Eccleſiam fieri non poſſunt, lib. 2. c. 5. n. 168.
requiſitus, vt præſentetur ſi ante præſentationem conſentiat præſentationi pręſentari non poteſt, lib. 6. c. 5. nu. 83.
res inter alios iudicata, quando noceat alij, lib. 11. c. 9. nu. 22.
res iudicata regulariter nocet perſonis inter quas lata eſt, ibid. numero 24.
res qualibet quoad affectionem eſt eſtimabilis, lib. 4. c. 4. n. 36.
reſolita in emphiteuſim concedi dicitur, quando bis fuit data cum debitis ſolemnitatibus, lib. 4. c. 9. nu. 41.
reſcripta interpretari debent ſtylo, libro 13. c. 8. nu. 28. in informatione.
reſcriptum ad lites non poteſt pro alio impetrari ſine mandato, ſi in eo veniat mutatio ſtatus benefic. lib. 14. c. 4. nu. 20.
reſeruato beneficiorum quid ſit, lib. 14. c. 61. nu. 5.
reſeruatio facilius tollitur, quam affectio, ibid. nu. 61.
reſeruatio non cadit in beneficiis manualibus, lib. 1. c. 1. n. 131.
reſeruatio, quæ eſt infixa ab initio, non inducitur ex obitu poſſeſſoris, durat etiam Sede vacante, lib. 5. c. 5.
reſeruatio beneficij quando duret etiamſi contingat Sede Apoſtolica vacante, lib. 5. c. 5. poſt numerum 64. ex Rota deciſ.

Reſeruatio ſuperueniens impedit vnionis effectum, lib. 14. ca. 5. numero 43.
Reſeruatum, vt dicatur beneficium, attenditur tempus, & hora vacationis, lib. 7. c. 4. nu. 25.
Reſidentia triplex, præciſa, continua, non continua, & continua cauſatiue, lib. 1. c. 1. nu. 135. & lib. 5. c. 5. nu. 38.
Reſidere qui excuſetur, & quare, lib. 15. c. 3. nu. 167.
Reſignatio beneficii duplex, lib. 1. c. 1 nu. 184.
Reſignatio alia tacita, alia expreſſa, lib. 13. c. 10. nu. 1.
Tacita quæ, & quę expreſſa, num. 2.
Reſignatio definitur, nu. 3.
Reſignatio alia pura, alia conditionalis, & in fauorem, nu. 4.
Reſignatio ſimplex poteſt fieri coram Ordinario, nu. 6.
Reſignatio beneficij iuriſp. fit cum conſenſu patroni, ibid. n. 76.
Facta ſine conſenſu patroni, eſt nulla ibid. nu. 25.
Reſignatio facta ſine conſenſu patroni non facit beneficium liberum, lib. 5. c. 4. nu. 57.
Reſignatio fit, vel reſeruatis fructibus pro reſignante, vel medietate, ſeu penſione, dicto lib. 13. c. 10. nu. 70.
Reſignatio beneficij debet fieri coram ſuperiore, & in eius manibus, nu. 71.
Alia eſt nulla, nu. 72.
Reſignatio debet fieri coram ſuperiore reſignantis, & facta coram Papa ſemper valet, nu. 73.
Reſignatio beneficij debet fieri expreſsè, & ſpecificè, nu. 74.
Reſignatio metu facta eſt nulla, ibidem, nu. 88.
Reſignatio facta poſt ſpolium, eſt nulla, nu. 89.
Reſignatio ſimoniaca eſt nulla, nu. 90.
Et per eam non vacat beneficium, lib. 5. c. 1. nu. 29.
Reſignatio ſimoniaca, quæ, dicto lib. 13. c. 10. nu. 91.
Et quę dicatur ſimoniaca reſignatio, & quomodo probetur, numero 94.
Reſignatione admiſſa, & pręſtito conſenſu dicitur perfecta, Dicto libro 13. c. 10. nu. 17.
Reſignatione facta omnia iura reſignantis, tranſeunt in reſignatarium, ibidem, num. 19
Reſignationes beneficiorum ex cauſa fiunt, & admittuntur, ibid. 69.
Reſignationis publicatio quorumcumque beneficiorum facienda eſt, & quando ibid. nu. 80.
Idem eſt permutatione, & omnes reſignatarij tenetur publicare beneficia reſignata, nu. 81.
Reſignans per reſignationem beneficio priuatur, ibid. nu. 7.
Reſignans, an poſt reſignationem poſſit percipere fructus beneficij reſignati, nu. 8.
Reſignanti fructus beneficij debentur vſque ad diem præſtiti conſenſus, nu. 9.
Sed quoad fructus pendente interdum fit diuiſio, nu. 10.
Reſignans ſimpliciter poſt nō poteſt poſſeſſioni incumbere, n. 11.
Reſignans poſt reſignationem, quando non teneatur recitare diuinum officium, nu. 12.
Reſignans per reſignationem, & præſtitum conſenſum non tenetur reſidere, nu. 14.
Reſignans poſt factam reſignationem non poteſt ab ea recedere, numero 16.
Reſignans ſimpliciter beneficium, non poteſt abſque noua collatione ad illud redire, nu. 18.
Reſignans, & cedens beneficium, quoad dictum beneficium poteſt dici mortuus, lib. 5. c. 5. nu. 28.
Reſignans beneficium in fauore digni non peccat, dicto lib. 13. cap. 10. nu. 68.
Reſignatarius quando teneatur recitare diuinum officium, ibid. numero 13.
Reſignatarius non tenetur ſtare locationi factę à reſignante, numero 20.
Reſignatarius poteſt beneficium reſignare, ibidem nu. 51.
Reſignatarius, quæ debet exprimere in reſignationem, nu. 78.
Reſignatarius tenetur verificare omnia narrata, nu. 79.
Rex Galliæ, Hiſpaniarum, & alii ex conceſſione Apoſtolica Epiſcopos nominant, lib. 3. c. 1, nu. 37.
Et de Rege Hiſpaniæ, lib. 11. cap. 12. nu. 1.
Reges, & Papæ priuilegio aliquando beneficia conferunt, dicto lib. 11. c. 12. num. 2.
Rex Vngariæ ex priuilegio confert præbendas, nu. 4.
Rex Galliæ ex priuilegio conferre poteſt beneficia, nu. 5.
Rigor legis quando ob neceſſitatem moderetur, lib. 6. c. 2. nu. 13
Robertus Cardinalis Bellarminus ſanctæ memoriæ, lib. 3. c. 1. numero 11.
Romana Eccleſia auctoritate Epiſcopi eligebantur, libr. 3. c. 1. numero 28.
Roſarium Beatę Marię Virginis alternatim recitari poteſt, lib. 15. c. 3. num. 71.
Rota defert enunciatiuis ordinarium, lib. 11. c. 5. nu. 54.
Rota non credit ſententijs, niſi actis productis, ibid. nu. 70.
Rotæ deciſio circa clericatum, lib. 6. c. 1. nu. 30.

S

Sacerdos Miſſam celebrare debet frequenter, lib. 15. c. 3. numero 178.
Sacerdotis officium, in quo verſetur, nu. 179.
Sacerdotes munus eſt ſacrificium offerre, lib. 1. c. 1. nu. 31.
Sacerdotes an ſacris adminiſtrandis ſunt appellati, lib. 1. ca. 1. numero 11.
Et in magno honore ſemper ſunt habiti, nu. 12.
Sacerdotibus olim decimæ ſoluebantur, ibid. nu. 16.
Sacerdos, & altare ad ſacrificium requiruntur, ibid. nu. 30.
Sacerdotale beneficium, quale ſit, lib. 6. c. 6. nu. 24.
Sacerdotale ad beneficium ſolus Sacerdos pręſentantur, ibid. numero 20.
Sacerdotale beneficium eſt ſi pręſentari debeatis, qui celebret, vel dicat Miſſas, nu. 25.
Et ſatis eſt vt infra annus fiat Sacerdos, nu. 26.
Secus ſi verba reſpicerent tempus præſentationis, nu. 27.
Sacerdotali in beneficio ſufficit habilitas ad Sacerdotium, n. 28.
Sacerdotale beneficium, an ſit quando debent præſentari pręſbiteri, num. 37.
Sacerdotale beneficium, an ſit quando eſt fundatione Capellanus celebrare debet diuina officia die, noctuque, num. 42.
Sacerdotale eſt beneficium, quando fundator dixit, quod præſentetur actualiter Sacerdos, nu. 43.
Idem eſt ſi præſentari debeant præsbyteri, vel Sacerdotes, numero 64.
Niſi obſtet obſeruantia ſubſecuta, nu. 45.
Sacerdotale eſt beneficium, ſi dictum ſit quod celebrentur Miſſa per per proprium Rectorem, nu. 49.
Vel ſi dictum ſit, quod præſentatus miniſtret in ordine Sacerdotali, nu. 50.
Et tunc præſentari poteſt, qui intra annum promoueatur, niſi ſit dictum quod actu Sacerdos pręſentetur, nu. 51.
Sacerdotale beneficium eſt, ſi dictum ſit in fundatione, quod conferatur Sacerdoti, vel quod teneatur fieri Sacerdos, n. 60
ſacerdotale beneficium fit non Sacerdotale ex curſu temporis, & obſeruantia, nu. 61.
Sacerdotale beneficium amplius non eſt ſi ex fundatione fuerat præſentandus Sacerdos, ſed poſtea ſimplices Clerici ſint pręſentati, ibid. nu. 40.
ſacerdotii qualitas non præſumitur in fundatione beneficii iuriſpatronatus, ibid. nu. 36.
ſacrificio Deo fuerunt oblata in lege naturæ, lib. 1. c. 1. nu. 8.
Ideq; apud omnes gentes ſeruatum fuit, nu. 9.
ſacrificia ad peragenda fuerunt electi pii, & præſtantes, nu. 10
ſacrilegi præſentari non poſſunt, lib. 6. c. 5. num. 120.
ſacriſtia eſt beneficium ſeculare, lib. 6. c. 2. nu. 36.
ſcandalum ex minis quando dicatur, lib. 7. c. 8. nu. 10.
ſcandalum, vt euitetur habilis non admittitur ad beneficium, libro 11. c. 1. nu. 23.
ſcandalum, vt euitetur aliquando ſuperſedetur, nu. 24.

Et

Et a rigore iuris receditur,nu.25
Scandalum melius eſt noſci, quam veritatem occultari,n. 26.
Schiſmatici non poſſunt acquirere iuſpatronatus,lib.2.c.6.n.17
Schiſmatici nec eligi,nec pręſentari poſſunt,lib.6.c.5.nu.69
Scholaris permanens in ſtudio non contrahit domicilium, lib. ſexto,c.1.nu.36.
Scholaſtria Doctori,ſeu Licentiato dari debet,lib.14.cap.1.numero 27.
Scientia arguitur ex ſanguinis coniunctione,lib.14. poſt cap.2. numero 7.
ſcientia præſumitur ſi factum debeat veriſimiliter deuenire ad alicuius notitiam,nu.8
ſede Apoſtolica vacante,ſi vacet Eccleſia Cathedralis,quomodo prouidendum,lib.15.c.5.nu.164
ſemeſtre datur in Eccleſiis inferioribus,lib.5.c.1.nu.33.& lib. 14.c.6.nu.25
ſemeſtre datum ad conferendum,currit a die ſcientia vacationis,lib.14.c.6.num.9
Nec currit impedito,nu.10
Nec currit durante lite ſuper iure conferendi,nu.11
Et currit à die,quo ſcire potuit,vel debuit vacationem, n.12
Et intelligendum de notitia vera non præſumpta,nu. 13.
ſenex præfertur iuueni,lib.12.c.9.nu.25
ſenex quando pro præſente reputetur,lib.15.c.3.n.11
ſeniore de familia,aliquando vocantur ad iuſpat. lib. 4.cap. 2. numero.30
ſenior de familia ſi præſentare debeat,& ius ſuum vendat,alius ſenior præſentabit,lib.4.c.5.nu.20
ſecus ſi ſenior patronus præſentare debeat,nu.21
ſententia lata contra Eccleſiam indefenſam eſt nulla, lib. 2. cap.5.nu.83.
ſententia lata ſine prauia citatione eſt nulla,lib.11.c.4. nu.72.
ſententia ſi nulla ſit ex defectu citationis proceſſus tamen erit validus,num.79.
ſententia in iudicio iuriſpat.in ſcriptis ferenda eſt,lib. 11. c.9. num.3.
Et concipi poteſt in perſonam principalis ſine eius procuratoris,numero 4.
ſententia propriè diffinitiua eſt,quando in iudicio Iuriſpatr. proceditur cum contradictore,nu.6.
Idem eſt quando ſuperior ex officio proceditur cum cauſa cognitione,nu.7.
ſententia tranſit in iudicium, appellatione deſerta, ibidem. numero 18.
Et tunc poteſt pars agere contra victoriam per viam Euangelica denunciationis,nu.19
ſententia lata ad fauorem patroni,contra alium patronorum, quid operetur,num.20.
ſententia lata contra præſentantem,quando pręiudicet pręſentato,nu.21.
ſententia lata in actionibus præiudicialibus, quando faciat ius quoad omnes,nu.25
ſententia ſuper ſtatu facit ius quoad omnes, etiam non citatos lib.14.poſt c.2.nu.4
ſententia lata inter præſentatos ſuper eorum pręſentatione, afficit etiam pręſentantes,nu.5
ſententiæ Ordinarii plurimum tribuitur ad probationem iurispatronatus,lib.11.c.5.num.24
ſepulchrum fundatum authoritate Epiſcopi vendi non poteſt, lib.3.ca.7.num.47
ſepulchri precium licitè poteſt recipi,num.48
ſepulcrum quoad proprietatem vendi poteſt,nu. 49.
ſequeſter pręſentat,ſequeſtrata re,in qua ſit Eccleſia patronata,lib.4.c.5.nu.27
Sequeſter Eccleſiæ Cathedralis, vel alterius conferre,& pręſentare poteſt,lib.14.c.3.nu.62
ſed non poteſt derogare qualitatibus beneficii nu.63
ſereniſſimus Dux Parmæ laudatur,lib.5.c.1.nu.71
ſereniſſima Christiana Lotaringia Magna Duciſſa Hetruriæ Monaſterii fundatrix, lib.5.c.7.num.16
ſeruitutes contra Eccleſiam 40.annis præſcribuntur,lib. 2.c.5. numero 155
ſeruus præſentare non poteſt, quia non poteſt ordinari, lib. 6. cap.5.nu.1
ſeruus ſi ſit manumiſſus pręſentari poteſt,nu.3
ſi duo litigent ſuper Iurepatr. an pauperi à diuite ſint præſtanda litis alimenta,lib.4.c.3.num.9.
ſigillum multum operatur,lib.11.c.7.nu.7
ſigillum,vt ſi authenticum,quę continere debeat,nu.8
Et præſertim continere debet literas,& nomen,nu.9.
Et debet conſtare,cuius ſit ſigillum,nu.10
ſigillum factum cum re ſculpta ad ſignandum nil operatur,numero 11
ſigillum corruptum nullam fidem facit,nu.12.
ſigillum debet eſſe ſolitum Principis,vel Epiſcopi,nu.13
ſigillum eſt multiplex,nu.14
ſigillum eſt duplex publicum,& priuatum,nu.15
ſigillum publicum eſt Papæ, Imperatoris,&c.nu.16.
ſigillum priuatum eſt perſonarum priuatarum,nu.17
ſigillum ſæpè vocatur ſignum,nu.18.
ſigillum appellatur etiam anulus,nu.19
ſigillum Epiſcopi cum ſubſcriptione,quando plenè probet,n.20
ſigine Eccleſia conſuetudo, qua abſens præſens reputatur, lib. 15.c.3.nu.160.
ſimonia conuentionalis,reddit quem inhabilem ad beneficia,lib. 5.ca.5.num.71
ſimonia dicitur peſtis,lib.6.c.5.nu.77
ſimonia quid ſit,nu.79
ſimonia eſt triplex,nu.80
ſimonia,& lex Iulia de ambitu æquiparantur,nu.82
ſimonia quomodo committatur,ibid.nu.78
ſimonia committitur in annexis ſpiritualibus,lib.11.c.2.n.4
ſimoniacus præſentari non poteſt,lib.6.c.5.nu.76
ſimoniaci non poſſunt acquirere iuſpatronatus,lib.2.c.6.nu.23
ſindicus Apoſtolicus pro regularibus incapacibus eſt medium habile ad acquirendum,lib.2.c.6.nu.115
ſixti Quinti priuilegium conceſſum Religioni Sancti Stephani lib.6.c.2.nu.21.
ſodomiæ crimen grauiſſimum,lib.6.c.5.nu.101
ſodomię pœna procedit in exercentes beſtialitatem, & præpoſteram Venerem ibidem,nu.105
ſodomita præſentari non poteſt,ibidem,nu.100
ſodomita videtur irregularis,n.102
ſodomiti pœna,quæ nu.103.
ſodomiti pœna ex Bulla Pii Quinti,nu. 105
ſolida infeudari, quando dicantur, & ex quot conceſſionibus, & quando conſenſus Apoſtolicus præſumatur,li.2.c.5.n.30
ſpina ex corona domini Noſtri Ieſu Chriſti Piſis,lib.3.c.2. numero 100
ſpiritualia ſunt in multiplici differentia,lib.11.c.11.nu.2.
Alia incorporalia,alia corporalia,nu.3
Alia per cauſam,alia per ſtatutum,nu.4.
Alia ſunt,quæ dependent cauſa ſpirituali,nu.5
Alia ſunt ratione officii,nu.6
Alia ſunt,quia deputata ſunt ad vſum ſpiritualium, nu.7
ſpoliato non licet redimere vexationem,lib.11.c.11.nu. 16.
ſpurius non eſt capax iuriſpat.gentilitii,lib.14.c.1. num.52
ſpurii, & ſimiles non legitimantur per ſubſequens matrimonium,lib.6.c.4.nu.14.
Et quodnam tempus ſit conſiderandum,vt filii iudicentur naturales,vel ſpurii,nu.15
ſtante clauſula,vocatis vocandis in derogatione ſunt citandi, qui lædi ex ea poſſunt,lib.14.c.3.nu.139
Status Eccleſiarum mutari poteſt,tam inductu, ex conſtitutione inter viuos quam cauſa mortis,lib.14.c.4.nu.4
Status denotat permanentiam,& durationem,nu.5
ſtatus ſecularitatis,& regularitatis Eccleſiæ,& beneficii mutari poſſunt,nu.6.

Status mutatur, quando Eccleſia manualis ſit perpetua, nu. 7.
Et quando curata non ſit curata, num. 8
Et quando beneficium requirens reſidentiam ſit, quod non requirat, nu. 9.
Et ſi certum ordinem requirens ſit, vt amplius non requirat, num. 10.
Et ſi Eccleſia collegiata fiat non collegiata, nu. 11
Et ſi Eccleſia iuriſpat. fiat libera, nu. 12
Status cum beneficiorum mutatur cum expreſſione omnium qualitatum eorumdem, ibid. nu. 17.
Statuto ſtante quod vir vxori, nil relinquere poſſit, an poſſit relinquere iuſpat. lib. 4. c. 3. nu. 6.
Statutum excludens quem a benefitio, dicitur contra Iuſpatr. lib. 6. c. 11. nu. 8
Statuta cõtra libertatẽ Eccleſiæ ſtatuta ſint nulla, l. 6. c. 1. n. 180
Statuta laicorum non valet ſuper matrimonium iuramento, & ſimilibus, nu. 181.
Statuta laicorum non valent, ſi piæ cauſæ preiudicent, nu. 182.
Statutum laicorum ſuper capienda poſſeſſione beneficiorum non valet, lib. 11. c. 12. nu. 8
Et illa facientes excommunicantur, nu. 9.
Statutum excludens fœminas, an excludat ab hæreditate Clerici, dicto lib. 6. c. 1. num. 183.
Statuta fauorabilia competunt etiam Clericis, ibidem nu. 175.
Stylus articulandi ſuper quaſi poſſeſſione, lib. 11. c. 6. nu. 4.
Subrepcio ipſo gratiam vititat, lib. 13. c. 5. nu. 49.
Subreptio quando committatur, lib. 14. c. 1. nu. 119.
Subrogatio fit viuentis per obitum collitigantis, l. 1. 5. c. 1. n. 148
Subrogatio quid ſit, lib. 13. c. 7. nu. 1.
per Subrogationem quis ſubſtituitur in locum collitigantis, n. 2
Subrogatio fit duobus modis, nu. 3
Subrogatio fit duobus cauſis, nu. 4.
Subrogatio fit per ceſſionem alterius collitigantis, nu. 5.
Subrogatio gratioſa habet vim breuis de capienda poſſeſſione, num. 6.
Subrogatio poti debet intra menſem, ibid. nu. 13.
Subrogatus poteſt propria auctoritate ingredi poſſeſſione, ibid. numero 7.
Quod procedit ſi beneficium erat litigioſum, nu. 10
Subrogatus quid probare debeat nu. 11.
ſubſcriptio ſuperioris, ſeu Notarii, quando requiratur, lib. 11. cap. 7. nu. 6.
ſucceſſio in fideicommiſſo, quando locum habeat ex tranſmiſſionis, lib. 4. c. 1. poſt numerum 54.
ſucceſſio in iurepatr. iure legati, vel donationis, quomodo fiat, ibidem, nu. 62.
ſuperior ſine citatione poteſt ceſſare præſentatione, l. 9. c. 1. n. 26
ſuperior antequam inſtituat, debet ex officio de iuribus præſentatis, & præſentati cognoſcere, lib. 11. c. 1. nu. 16.
ſuperior pro libertate beneficii inſtare debet, nu. 17.
ſuperior niſi ſit contrarietas tenetur admittere, & inſtituere præſentatum, lib. 11. c. 2. nu. 9.
ſuperioris malitia, an præſumatur, quando ſpreuit præſentationem, lib. 11. c. 1. nu. 4.
ſuperior iniuſte ſpreuerit præſentationem tenetur alere præſentatum, nu. 6.
Pro cuius Clerici alimentis proceditur officio Iudicis, nu. 7.
ſuperior poteſt habenti inſtituere præfigere tempus ad inſtituendum, lib. 12. c. 4. nu. 9
ſuperior adiri poteſt elapſo biennio, ibid. nu. 13.
ſuperior quando poſſit certum tempus præfigere, num. 10.
ſuperior iure deuoluto conferens tenetur ſeruare beneficij naturam, lib. 14. c. 6. nu. 24.
Et tunc ad conferendum habet ſemeſtre, nu. 25.
ſuperior regularis in ſuis Monaſteriis, præeſt electioni Abbatiſſæ, & præſente Epiſcopo, ſeu eius Vicario, lib. 5. c. 7. n. 12.
ſuperiores Regulares poſſunt diſpenſare in irregularitatibus cum eorum ſubditis, lib. 6. c. 5. num. 63
ſupplens dotem pro Eccleſia non acquirit iuſpatronatus, lib. 2. cap. 5. nu. 12.
ſuppreſſio beneficiorum, quæ, & quotuplex, lib. 14. c. 4. n. 25.
ſuſpenſio quid ſit, lib. 6. c. 5. nu. 17.
ſuſpenſio quotuplex ſit, & quis poſſit ſuſpendere, & c. nu. 18.
ſuſpenſus præſentare non poteſt, lib. 6. c. 5. n. 50. & l. 6. c. 5. n. 16
ſuſpenſus ſi celebret, fit irregularis, dicto lib. 6. c. 4. nu. 51.
Et quomodocumque violet ſuſpenſionem peccat, & fit irregularis, dicto lib. 6. c. 5. nu. 19.
ſuperioris abſolutio, quomodo fiat ibidem, nu. 20.

T

Taciturnitas quando pro conſenſu habeatur, l. 12. c. 5. n. 11
Taxatio talis in curata eſt facienda, vt curatus viuere poſſit, lib. 14. c. 7. nu. 9
Tempus ad conferendum currit a die ſcientiæ, lib. 1. c. 1. nu. 204.
Quæ ſcientia debet eſſe certa, nu. 205.
Tempus datum patroni ad præſentandum abbreuiari non poteſt, lib. 1. c. 2. nu. 14. & lib. 7. c. 7. nu. 1.
Et an poſſit reſtringi, lib. 7. c. 1. nu. 15
Tempus electionis non currit impeditis præſentationis, vero ſic, lib. 5. c. 1. nu. 35.
Tempus datum ad præſentandum in Eccleſia de nouo conſtructa quando currere incipiat, lib. 5. c. 2. nu. 25.
Tempus datum ad præſentandum currit patronis etiam lite pendente, nu. 26.
Tempus datæ attenditur in impetrationibus, lib. 6. c. 6. nu. 22
Tempus ad præſentandum maius, vel minus in limine fundationis conſtitui poteſt, lib. 7. c. 1. nu. 16.
Et olim currebat a die vacationis, lib. 7. c. 2. nu. 1.
Tempus datum ad eligendum, & olim, & hodie a die ſcientiæ veræ currit, nu. 2. & 3
Tempus datum ad præſentandum hodie currit a die ſcientiæ, num. 7. & 14. cap. 6. num. 14.
Tempus regulariter non currit ignoranti, num. 10.
Tempus datum ad præſentandum non currit patrono iniuſte impedito, nu. 11
Neq; currit, ſi Epiſcopus præſentationem impediet, nu. 14.
Et quando non currat pupillo patrono, nu. 15.
Et an lapſo quadrimeſtre debeat ad præſentandum admitti, numero 16. ibid.
Neque dictus tempus currit, ſi patroni inſteterint, vt litem fingent, lib. 7. c. 3. nu. 16.
Tempus continuum quod ſit, lib. 7. c. 4. nu. 10.
Tempus vtile quod ſit, nu. 11.
Et vtile quomodo conſideretur, nu. 12
Tempus datum ad præſentandum ab initio eſt vtile, quia non currit ignoranti, nu. 13
Et currit patrono a die ſcientiæ vacationis, obitus, vel priuationis, num. 30
Et eſt continuum, & currit de momento ad momentum, lib. 8 cap. 1. nu. 9.
Tempus antiquiſſimus dicitur centum annorum, lib. 11. c. 5. n. 33.
Tempus immemorabile eſt excedens hominum viuentium memoriam, nu. 34
Et habet vim tituli, nu. 35
Et probat legitimum titulum, lib. 4. c. 8. nu. 8. & 9.
Eoque probato poteſt allegari melior titulus, de mundo, nu. 36
Et probatur per ſcripturas centum annorum, & per teſtes 60 anni ſufficiunt, nu. 37.
Et dicti 60. anni debent eſſe lapſi ante motam litem, n. 38.
Et d. tempus non iuuat, quando conſtat de vitioſo titulo, numero 39.
Seu de mala fide, nu. 40.
Et probatur per teſtes concurrentibus quatuor requiſitis, n. 42
Et quomodo ſit probandum, nu. 43
Et probatur per ſcripturas, nu. 44.
Et in beneficialibus probatur per ſucceſſionem in beneficio, n. 45. ibidem.

Tempus

*Tempus datum ad appellandum alterari non poteſt a iudice, lib.*11.c.9.nu.27

Etiam de patriam conſenſu, nu.28

Niſi per ſtatutũ, aut ratione ſcãdali aliud eſſet faciẽdũ, n. 29

Eoque pendente, ea quæ geruntur, ſunt attentata, nu.31.

Tempus habent inſtituere non eſt præfixum, lib.12.c.1.nu.7

Tertiarij an fori priuilegio gaudeant, lib.6.c.1.nu. 109.

*Teſtes in cauſa inſtitutionis reprobari poſſunt, lib.*11.c.8.nu.9.

Teſtes quot requirantur ad reprobandum alio teſtes, n.10

Et an poſſint poſt publicationem reprobari, nu.11.

Et an teſtes reprobatorij reprobari poſſint per alios teſtes, numero 12.ibidem.

Teſtes ſuper valore quomodo deponere debeant, lib.13.c.8.n.142

Theobertus Archiepiſcopus Piſanus electus Patriarcha Hieroſolymitanus, lib.3.c.2.nu.79.

Theologus an Canoniſtę præferatur, lib.12.c.9.nu.34.

Theſaurus inuentus in loco Eccleſiæ eſt ipſius Eccleſiæ, lib.2. cap.5.nu.128.

*Theſaureria, ſeu cuſtodia eſt beneficium ſeculare, lib.*6.c.3.n.37

Titulus ad quem quis ſacris ordinibus initiatur debet eſſe perpetuus, lib.1.c.1.nu.133.

Titulus beneficij ſumitur pro legitimo modo obtinendi beneficia, lib.3.c.2.nu.18.

Titulus multis modis ſumitur, nu.19.

Titulus verus, & iuſtus quis dicatur, nu.20

Et coloratus quis ſit, nu.21.

*Et coloratus ad preſcribendum non ſufficit, nu.*22.

Titulorum multiplicatio datur in beneficialibus, nu.23.

Titulorum melior præſumitur data poſſſione, nu.24.ibid.

Titulus, ad quem quis ordinatur habetur pro beneficio, lib. 14. cap.3.nu.94

Tonſura, & corona clericalis quę, lib.6.c.7.nu.28.

*Et quid denotet, nu.*29.

Eiuſq. vſus antiquiſſimus in Eccleſia, nu.39.

S.Torpes Martyr. Piſanus, lib.3.c.2.nu.95.

Tranſactio facta cum Eccleſia quãdo ſit inualida.l.2.c.5.n.129

Tranſlatio quid ſit, lib.1.c.1.nu.179.

Trimeſtre datur in electione Cathedralium, lib.5.c.1.nu. 32.

Tutor, & pupillus quando pręſentare poſſint, lib.5.c.2.nu. 39.

*Tutor pro pupillo præſentare poteſt, lib.*5.c.3.nu.17.

Tutor ſi præſentauit, & pupillus contradicendo alium præſentauit, iſtè præfertur, nu.41.

Idem eſt, iurepat. competente vxori extra cauſam dotis, ſi vir præſentet, nu.42.ibid.

Tutus ipſo iure non habet opus opponere, lib.5.c.3.nu.137.

V

Vacationum genera tria, lib.5.c.5.nu.6.

Vacationis appellatione venit vacatio tam de iure, quam de facto, nu.20.

Vacatio de iure, & de facto eſt verior, & potentior, nu. 21.

Et diſpoſitio loquens de vacatione, de illa intelligi debet, n.22

Vacatio de iure, & de facto, vel de iure, non de facto quando ſufficiat, nu.24

*Vacationis verbo omnes modi vacationis veniunt, num.*115.

Vacationis vno modo expreſſo, non venit alius, num. 116.ibid.

Vacatio quomodo probetur, ſi in mari vacatio contingerit, lib. 7.c.4.num.26.

Vocatio beneficij iuſtificatur ex confeſſione aduerſarij in eius gratia, lib.14.poſt cap.2.nu.1

Valet argumentum de feudo ad iuſpatronatus quoad modum ſuccedendi, lib.4.c.9.n.138

*Valor falſo expreſſus vitiat gratiam, lib.*13.c.8.nu.139.

Niſi eſſet expreſſus imperſonaliter, nu. 140.

Et iuſtificari debet iuxta tempus datę, nu. 141. & 147

Et teſtes ſuper valore quomodo deponere debeant, nu. 142.

Et non probatur ex locationibus, nu.143.

Sed concurrentibus adminiculis excuſat a mala expreſſione numero 144

*Et per non exceſſum narratus non verificatur per teſtes deponentes per aſcenſum, nu.*145.

Et quomodo probetur, nu.146.

*Valor beneficij exprimi debet, lib.*14.c.3.nu.76.

Variatio a patrono cumulatiue fieri poteſt, lib.5.c.2.nu.43. & lib.10.c.1.num.11.

Et non ſit lite pendente inter pręſentatos à diuerſis, nu. 12.

Et à patrono quomodo fiat, lib.10.c.3.nu.7.

Vaſſalus conſtruens Eccleſiam de bonis feudi non hereditarij non ſit patronus, lib.2.c.7.nu.53

B.Vbaldeſcha Virgo Piſana, lib.3.c.2.nu. 99.

Venatores non ſunt præſentandi, lib.6.c.6.nu.39

Venditio vniuerſitatis quando reſoluitur in ſuas ſigularitates, lib.4.c.1.nu.6.

*Verba quando non reſpiciunt tempus præſentationis Sacerdotis ſed ipſius proſecutione operantur, vt preſentandus habitu ſit Sacerdos, lib.*6.c.6.nu. 30.

Et ſi dictum ſit, celebret tot miſſas, onus reſpiciunt, non factum ipſum celebrationis, nu.32

Verba propriè ſunt intelligenda, non fictè, lib.4.c.2.nu.27.

*Verba in circa, vel circa à teſte prolata faciunt ambiguitatem, lib.*13.c 8.nu.206

Et in conceſſione terrę importaut propè vel modicum, nu.207

Et quoad locum, important decem pedes, nu.208.

Et aliquando deſignant termini incluſionem, nu.209

Verba ſub pœna ex communicationis an ſint latæ ſententię, nu. 355.ibidem.

*Verba, pro hæredibus, & ſucceſſoribus comprehendunt etiam ex traneos, preſertim in materia iuriſpatronatus, lib.*14.poſt cap.2.nu.22.

Verba pro filijs, & deſcendentibus, ſolent à multis intelligi de filijs deſcendentibus hæredibus, preſertim quando poſt illud ſequitur verbum, maſculis, nu.50

*Verba, ſi per diligentem examinationem idoneum repereris, ſunt intelligenda de primo examine, lib.*13.poſt capit.8. n. 9.

*Verba ſubiunctiui temporis, poſſunt importare non ſolum futurum, ſed etiam præteritum, nu.*18

Præſertim ſi adſit par ratio comprahendi vtrumque tempus numero 19

Verificanda ſunt ea, quorum falſitas vitiat gratiam etiam parte non opponente, lib.13.c.5.numero 28.

Verificatio ſuper idoneitate omitti non poteſt, numero 40

Et ſi idoneitas eſt notoria, in literis eſt exprimenda, nu.41.

Verus modus acquirendi beneficium ſemper exprimi debet, lib. 14.cap.3.nu.78.

Verus vacationis modus exprimi debet, nu.82.ibid.

Veratio redimi non poteſt a non habẽte ius in re, l.12.c.11.n.18

*Poteſt tamen ſe redimere ab his, quæ poſſunt abeſſe, nu.*19.

Vicaria perpetua eſt beneficium ſeculare, lib.6.c.2.nu.32.

*Vicaria perpetua cum cura animarum prævio concurſu confertur, lib.1.c.*1.nu.151.

Vicarius Epiſcopi ſine ſpeciali mãdato non poteſt alicui reſeruare iuſpatronatus, lib.1.c.2.nu.35.

Neque poteſt conſenſum præſtare ſuper donatione iuriſpatronatus, nu.36.& lib.4.c.4.nu.5.& lib.4.ca.1.nu.25.

Si tamen det conſenſum, iuuat ad præſcribendum, & dicto c. numero 27.

Et tale mandatum præſumitur ex lapſu 30.anni, lib. 14. poſt cap.2.nu.15.& ſeqq.

*Vicarius epiſcopi poteſt inſtituere, lib.*12.c.2.nu.4

Et nõ poteſt exequi literas directas Epiſcopo ſuo, l.13.c.5.n.10

Sed poteſt exequi literas directas vicario anteceſſori ſuo n.11

Et quando id procedat, nu.12

Vicarius Capituli non poteſt exequi literas directas Vicario Epiſcopi, nu.13

*Vicario Epiſcopi, ſeu Capituli non poteſt derogare qualitati appoſita in fundatione beneficij, lib.*14.c.3.nu.66.

*Vicarius Epiſcopi ſine ſpeciali mandato non poteſt vnire beneficia, lib.*14.c.5.nu.33

Non poteſt extra diœceſim admittere præſentationem rerum, lib.2.c.4.numero 26.
Sed ibi poteſt beneficia conferre, nu. 24.
Vigna pignorata Iuſpatron. in ea conſiſtens non tranſit in creditorem, lib.5.c.2.nu.41.
Vincentius Mazzolius primus lector Parmæ, lib.15.c.3.n.152
Vltimus ſtatus attendi debet, lib.4.c.9.nu.43.
Vltimus ſtatus attenditur in beneficialibus, lib.11.c.6.nu.12
Et præſentatus ab habente pro ſe vltimũ ſtatũ præfertur, n.13
Niſi adeſſet clauſula in vltimo ſtatu, ſine præiudicio aliorum, numero 14
Vel ſi vltima poſſeſſio eſſet violenta, numero 15.
Vel quãdo in contrariũ conſtat de iurepat. proprietate, n.23.ibi.
Status attenditur, vt dignoſci poſſit, an quis ſit in quaſi poſſeſſione, lib.14.poſt c.2.nu.3
Vnio quid denotet, lib.14.c.5.nu.1
Vnio quid ſit, nu.2.
Vnio fit tribus modis, nu.4.
Vnio aliquando fit, vt ex duobus beneficiis fiat vnum, num.5.
Interdum, vt vnum beneficium alteri ſubiiciatur, nu.6.
Aliquando fit ad inuicem æquè principaliter, nu.7.
Vnio beneficii liberi ad beneficium iuri patr. fieri nõ poteſt, n.8.
Vnio beneficij vnius diœceſ. cum alio alterius diœceſ. fieri nequit, numero 9.
Et Eccleſia curata cum alia curata quando vniri poſſit, n. 10
Vnio quando cenſeatur facta, & quomodo, nu.13.
Vnio ad vitam hodie fieri non poteſt, nu.16.
Vnio facta ita vt ex duobus fiat vnum, quid operetur, nu.17.
Et quid ſi vnio facta ſit, vnum alij ſubiiciatur, vel ſient æquè principaliter, numero 18.
Vnio æquè principaliter facta quid operetur, nu.27
Et tunc in impetratione fieri debet mentio de vtroque beneficio, num.28.
Vniendi poteſtas in multis reſtricta eſt a Concil. Tridentin. numero 36.ad 41.
Et fieri poteſt ſecundum decretum d.Conc.c.18.de reform.ſeſſ. 23.num.39.
Vnionis forma faciendæ quæ, nu.45
Vnio non valeat, capituli conſenſus requiritur, nu.46.
Qui conſenſus, & poſt vnionem interuenire poteſt, nu. 47.
Vnio ſi fiat a legato, non requiritur Capituli conſenſus, n.48.
Idem eſt, ſi fiat à Papa nu. 49
Vnionis nullitas a quolibet intereſſe habente opponi poteſt, n.52
Vnio ſi fit ſeminario, conſenſus deputatorum requiritur, nu. 57.
Vnio Eccleſiæ patronatæ fit cum conſenſu patroni, nu.58.
Sed non requiritur conſenſus rectoris beneficij, nu.59.
Vnio quomodo probetur, nu.60.
Vnio non præſumitur, ſed probari debet, n.61
Et probatur per inſtrumentum d. vnionis, nu.62.
Et temporis diuturnitate, nu.63.
Ex quadragenaria cum titulo, nu.64.
Si vnio ſit acceſſoria, & tituli extinctiua, nu.65.
Et præſumitur ex enũciatiuis, & ex viſitatione Epiſcopi, n.66
Et probatur ex enunciatiuis plurium inſtrumentorum antiquorum, nu.67.
Dummodo dicta inſtrumenta habeant originẽm à diuerſis perſonis, nu.68.
Et tunc antiquitas debet eſſe centum annorum, nu.69.
Et probatur per confeſſionem partis aduerſæ, nu.71.
Vnio quando dicatur effectum ſortita, num.73.
Et facta ex cauſa oneroſa reuocata non cenſetur, nu.74.
Vnio quomodo reuocatur, nu.75
Et eam poteſt diſſoluere, qui eam fecit, nu.76.
Vnio ceſſat ceſſante cauſa vnioni, nu.77
Et facta de Eccleſia paupere, non ceſſat ſi pinguior fit, n.78.
Vnio diſſoluitur eo modo, quo fit, nu.79.
Et requiritur citatio aliorum, quorum intereſt, nu.80.
Vnionis reuocatio quid operetur, nu.81.ibid.
Vnio quando ab ord. reciderì poſſit, lib.11.c.5.nu.123.
Vnio beneficii exprimi debet, lib.14.c.3.nu.74.
Vnius contemptus plus valeat, quàm multorum contradicio, lib.8.c.2.nu.8.
Vniuerſitates, & communitates veniunt intra potentes, nu. 75.
Vniuerſitas includens iuſpatr. quæ ſit, lib.11.c.10.nu.8
Vniuerſitas quæ dicatur, lib.1.c.2.nu.79
Vniuerſitas in qua ſit iuſp. ſi pignori data ſit, creditur pignoris non poteſt præſentare, nu.80.
Vniuerſitas, collegium, & cæteræ perſonæ fictæ ſunt capaces iuriſpat. lib.2.c.6.nu.30
Vniuerſitates plures ſi habeant iuſpat. qualibet vnam vocem habeat, lib.4.c.1.nu.61
Vniuerſitas aliud eſt aliud perſonæ vniuerſitatis, lib.8.c.4.n.16
Vnus ad quolibet beneficium eſt inſtituendus, lib.6.c.10.n.26.
Vnus duplici officio fungi poteſt, lib.8.c.4.nu.2
Vnus aliquando poteſt vniuerſos impedire, nu.8.
Vnuſquiſque fauori ſuo renunciare poteſt, nu.9
Voces primitiuæ iuriſpat. ſi non appareat quid agendum, lib.4.c.1.nu.66.
Voluntas potentior eſt, quæ factis, quam ea, quæ verbis declaratur, lib.6.c.1.nu.40
Votum captandæ mortis tollendum eſt, lib.5.c.6.nu.6.
S.Vrbanus Papa ſacra vaſa argente à conſtitui, lib.1.c.1.n.27.
Et etiam aurea, nu.28
Vrbanus II. Theobertum Archiepiſcopum Piſanum, & legatum in Sardinia fecit, lib.3.c. 2.nu.58.
Vrbani III. Priuilegium circa Primatum Piſanum, num. 68.
Vrbanus ſextus origine Piſanus, nu.87.
S.D.N. Vrbanus VIII. Piſis literis operam dedit, numero 91 ibidem.
Vbreuet. Eccleſiæ fabrica, lib.2.c.4.nu.4.
Vſufructuarius eſt quaſi dominus, & procurator in rem ſuam, lib.4.c.7.nu.10.
Vſufructuarius omnium bonorum æquipollet hæredi vniuerſali, numero 11
Vſufructuarius, & proprietarius ſunt quaſi ſocii, nu.12.ibid.
Vſurarius manifeſtus nec eligi, nec præſentari poteſt, lib.6.c.5. numero 110
Et triplici pœna punitur repellitur à communione, ab oblationibus, & à ſepultura Eccleſiaſtica, nu.111.
Vſura, quid ſit, nu.112.
Duplex mentalis, & realis, nu.113.
Vſurarius mutuans ſub vſuris ſemper peccat, & reſtituere tenetur, num.115.
Vſurarius mentalis tenetur acceptum reſtituere, ſimoniacus mentalis non, nu.117.
Et ratio diuerſitatis affertur, nu.118.
Vſurpatio in potentibus præſumitur. lib.11.c. 5.nu.72.
Et præſumitur etiam ſi ad inferiorem ſpectet inſtitutio, lib.8. c.2.nu.77.
Et præſumitur in familia potente, nu.78.
Secus ſi duo ſint patroni vnus potens, alter non, nu.79.
Sed non præſumitur in Capitulo, collegio carent iuriſdictione, numero 80
Vel quando vniuerſitas debet tertiam partem iuſpat. cum non potentibus, nu.81.
Vſurpatio quando præſumatur, nu.90.
Et nõ præſumitur in pluribus familiis prætẽdentibus iuſp. n.91
Et in quibus perſonis præſumatur, nu.92.
Vxor vſufructuaria omnium bonorum præſentat etiam ad beneficia, lib.4.c.7.nu.8.
Nec requiritur, Epiſcopi conſenſus in tranſlatione iuriſpatr. in vſufructuarium, nu.9.ibid.

F I N I S.

INDEX
RERVM, ET MATERIARVM DECISIONVM,

Quæ in Praxi Iuriſpatronatus collocatæ ſunt.

A

ABſolutoria non parit exceptionem rei indicatę in alio iudicio, dec. 30. nu. 6.
Abſurdus intellectus eſt vitandus, dec. 101 numero 8
Acceptans beneficium cenſetur illud cum ſuo onere acceptare, dec. 91. nu. 11
Actor, an reus quis vocatur, regulatur à cauſa originaria, dec. 04. nu. 8
Actor tenetur nullitatem propoſitam probare, dec. 15. numero primo.
Actor non probante, reus abſoluitur, dec. 40. nu. 4.
Actus enunciatus in inſtrumento per verba temporis prę teriti, geſtus cenſetur tempore inſtrumentum, dec. 86. numero 11
Et ex actu inſtitutionis præſumitur pręceſſiſſe nominatio, & examen, nu. 12
Actus præſumitur factus eo modo, quo vtilius eſt facienti, & prout ſibi de iure permittitur, dec. 59. nu. 4. & 5
Adire qui non poteſt facto alterius, tranſmittit etiam ad extraneam hæreditatem, deciſ. 107. nu. 5
Ad inſtitutionem obtinendam quę requirantur, deciſ. 110. numero 1
Aequiuocatio debet concludenter declarari, deciſ. 74. numero 4.
Affectio naturalis cadit in legitimis, dec. 45. nu. 11
Agnatum ſe dicens, probare debet, dec. 71. nu. 1. & 9.
Aliud eſt diuerſum, aliud contrarium, dec. 47. nu. 7
Alienationis appellatione venit tranſactio, deciſ. 112. numero 3.
Alternatiua confeſſione ſtante, quid ſit agendum, dec. 47. numero 17.
Altior indago vbi prouenit, ab acceptante reiicitur ad petitorium, deciſ. 94. nu. 13
Animus defuncti ad ſuceeſorem non tranſit, deciſ. 43. numero 4.
Antiquitas non ſoluat id, quod ab initio non fuit actiuum, dec. 32. nu. 2.
Antiquiſſima melius probantur per ſcripturas, quam per teſtes, deciſ. 33. nu. 3.
Apoſtaſia requirit validam profeſſionem, & temerarium receſſum, dec. 60. nu. 5.
Appellatio ab vlteriori proceſſu, quando admittatur, dec. 90. numero 3.
Appellatio ſuſpenſiua non datur à decreto de penſione ſoluenda, dec. 94. nu. 6.
Et non datur, quamuis in executione breuium, & lit. apoſt. feratur ſententia per cedulam, dec. 94. nu. 33.
Appellatio ad vtrumque effectum datur a ſententia Metropolitani, dec. 101. nu. 2.
Et a ſententia reuocatoria, nu. 22. ibid.
Arbitrium à iure regulatur, quando non intret, dec. 94. numero 1.
Argumentum à vocatione actiua ad paſſiuam quando valeat deciſ. 45. nu. 9.
Aßerens aliquid aliud probare debet, deciſ. 46. nu. 10.
Aßertiones poſtę in literis Apoſt. faciunt æqualem probationem deciſ. 41. nu. 18.
Aſſeſſoris atteſtatio quid operetur, dec. 14. nu. 7.
Attentata quando ſint reuocanda, dec. 8. nu. 1.
Attentata non inducuntur ex actibus extraiudicialibus, deciſ. 109. num. 10.
Auditor Rotę ſubrogatus loco ordinarii poteſt conferri deciſ. 81. numero 11.

B

BEneficia omnia libera præſumuntur, dec. 102. nu. 6.
Niſi adſit patris confeſſio, vel res iudicata, nu. 7.
Beneficia vnita non poſſunt vniri ſeminario, deciſ. 48. numero 7.
Beneficium vacans in curia eſt reſeruatum deciſ. 51. nu. 2. ſeu apud Sedem, dec. 52. nu. 1.
Beneficium non vacat per obitum prę ſentati, deciſ. 59. numero 1.
Beneficium reſignatum cum effectum, vacat per mortem reſignatarii, dec. 90. nu. 4.
Stante pręſertim cauſa iuſtificatione, & executione, nu. 5.
Bigamia non eſt contraria clericatui, dec. 96. nu. 23.
Bigamus denudatur omni priuilegio clericali, dec. 95. num. 3. & dec. 96. num. 4. ſed remanet clericus, nu. 5.
Bigamus diſpenſatus habet characterc, & gaudet priuilegio, numero 9.
Et priuilegio characteris clericalis, nu. 10.
Bona fides cauſatur ex titulo, dec. 30. nu. 13.
Bulla præſupponens ius, pat. illud tamen non probat, deciſ. 7. numero 2.
Præſertim ſi poſt litem à Sede Apoſtolica vti liberum fuit collatum, nu. 3.

C

CAppellania debetur proximiori, ſi in fundatione ita ſit dictum, dec. 45. num. 1.
Capitulum habens poteſtatem ius inſtituendi non præſumitur præſentatos inſtituere, niſi prius conſtito de iurepat. dec. 110. numero 6.
Capitulum Sarzanen. habet inſtituendi, nu. 5. ibid.
Capitulum de iure non habeat iuriſdictionem. dec. 109. numero 9.
Cardinales an compræhendantur in generali diſpoſitione, dec. 91. nu. 5. & dec. 92. nu. 1.
Et Regibus æquiparantur, d. dec. 91. nu. 12.
Non compræhenduntur in diſpoſitionibus odioſis, nu. 13.
Et compræhenduntur ſub facultate transferendi penſiones, dec. 93. num. 6.
Et an compræhendantur ſub indulto, nu. 7.

Caſus

Caſus omiſſus relinquitur diſpoſitioni iuris communis, dec. 62. numero 6.

Caſus refertur ad probandum patronum habere maiore partem vocum, dec. 110. nu. 10.

Caſus quando dicatur comprehenſus ex indentitate rationis, dec. 101. nu. 15.

Caſus ſimiles non cenſetur excluſi, nu. 23. ibid.

Cauſa quando dicatur appellabilis, dec. 8. nu. 3.

Cauſa ſi ſemel facta ſit appellabilis, ceſſat via executiua, dec. 80. numero 4.

Cauſa eſt eadem, licet inſtantiæ ſint diuerſæ, deciſ. 14. numero 4.

Cæci ſi diſpenſetur, tamen remanet macula, deciſ. 96. numero 24.

Centenaria inducit titulum totalis dotationis, ſeu æquiualentis, deciſ. 38. nu. 2. & 8.

Certioratio vt ſit veriſimilis, plura concurrere debent, dec. 50. numero 6.

Ceſſio dum fit, cendens poſſidet, dec. 43. nu. 38

Ceſſionarius in executiuis ſine monitorio ſicut cedens agere poteſt, dec. 94. nu. 16.

Clauſula arbitrio Rotæ, quid importet, dec. 53. num. 7. & dec. 102. nu. 17

Clauſula ad habendum, &c. quid operetur, dec. 12. numero 4.

Clauſula derogatoria non ampliat diſpoſitionem, dec. 10. numero 3.

Clauſula, Dummodo ad nos hac vice, qualificat totam gratiam, nu. 4. ibid.

Clauſula, vocatis vocandis, habet locum quando executor debet iudicaliter procedere, dec. 47. nu. 9.

Clauſula, non aliter, nec alio modo facit deficere partium conſenſum, dec. 50. nu. 2. & 8.

Clauſula conſtituti nil operatur, ſi quis conſtituat, ſe poſt mortem nomine alterius poſſidere, dec. 43. nu. 21.

Clauſula, dummodo ad nos hac vice ſtante derogatione iuriſp. ſeu mentione, excludit ſtatum libertatis eccleſiæ, doc. 26. numero 10.

Præſeruat tamen iuſp. dec. 29. nu. 5.

Clauſula, dummodo non ſit alterius quæſitum, ſemper ſubintelligitur etiam non expreſſa, dec. 56. nu. 5.

Et debet intelligi de præiudicio non expreſſo, deciſ. 57. numero 7.

Et præſeruat alij quæſitum ex præſentatione, ex qua quis neceſſario ſit inſtituendus, dec. 59. nu. 13.

Clauſula omni meliori modo quid operetur, dec. 59. nu. 8. & 12. & deciſ. 94. numero 26.

Clauſula, ſi per deligentem examinationem requirit pro forma examen, dec. 81. nu. 1.

Etiamſi alias quis fuiſſent examinatus, nu. 2. & 3.

Et poteſt intelligi de examine facto, nu. 4.

Dummodo ſit formaliter d. clauſula adimpleta, nu. 5.

Quia præſumitur, quod ſi Papa sciuiſſet, conceſſiſſet in forma gratioſa, nu. 6.

Et in Cancellaria docto de idoneitate, dantur literæ in forma gratioſa, nu. 7.

Et an dicta clauſula importet formam, nu. 8.

Et non ſufficit examen generale ad parochiales, nu. 9.

Clauſula, pro ſe, &c. pro filiis, hæredibus, & ſucceſſoribus extenditur, dec. 23. nu. 9.

Clauſula, verificato prius quod ſit ex fundatione, vel dotatione veras probationes requirit, dec. 25. nu. 1.

Facit gratiam conditionalem, & concludentes probationes requirit, dec. 110. nu. 18. & 19.

Clauſula vocatis vocandis, vt ordinariè ſit procedendum, operatur, dec. 87. nu. 3.

Clauſula, quam, & quas quid operetur, dec. 94. nu. 21.

Clauſula, motu proprio, reddit diſpenſationem fauorabilem; deciſ. 94. nu. 27.

Clem. III. de vit. & hon. cler. quomodo intelligatur, dec. 63. numero 3.

Clericalis character inter Eccleſiaſticos connumeratur ſecundum magis communem, dec. 95. nu. 6. qui per bigamiam non tollitur, nu. 7.

Clericatus probatur ex literis patentibus, dec. 471. nu. 5.

Et quomodo probetur, dec. 48. nu. 5. dec. 53. nu. 2. & dec. 162. numero 2.

Et remanet probatus probatis ordinibus minoribus, dec. 53. numero 3.

Clericatus quaſi poſſeſſio pacifica probat clericatum, deciſ. 64. numero 4.

Clericus quis dicitur, & eccleſiaſtica perſona habens primam tonſuram, dec. 96. nu. 2.

Clericus diſpenſatus ad bellum præſeruatur ab irregularitate, numero 9.

Clericus incedens in habitu, & tonſura gaudet priuilegio Canonis, & fori, dec. 96. nu. 37.

Clerici vt plures ex pingui beneficio alantur publicè intereſt, dec. 91. nu. 18.

Clericus incendens in habitu laicali non eſt in habilis ad obtinendum præſentationem, dec. 62. nu. 1.

Ideq. declaratur, nu. 4. ibidem.

Clericus non incendens in habitu quibus pœnis ſubijciatur, dec. 62. nu. 2.

Nec ſuper hoc Conc. Trid. aliquid innouauit, nu. 3.

Et conſtitutio Sixti V. ſuper delatione habitus quomodo ſit intelligenda, nu. 5.

Codicillis fundatoris beneficij patronati quando ſit plena fides adhibenda, dec. 19. nu. 1.

Præſertim cum articuli ſuper illis fundati vt veri fuerint probati, nu. 2.

Collatio facta ſpreto patrono eſt nulla, dec. 17. nu. 6.

Nec ſufficit ad præſcribendam eccleſiæ libertatem, ſi alia requiſita non concurrant, nu. 7.

Collatio Papæ non mutat præcedentem ſtatum beneficij, deciſ. 21. numero 3.

Collatio facta ex permutatione, vel reſignatione non releuat, alio ſtante in poſſeſſione conferendi, dec. 88. nu. 7.

Collationes quando non ſint attendendæ, nu. 9.

Collatio quando ſpectet ad Capitulum Sede Epiſcopali vacante, dec. 58. nu. 1.

Et tunc capitulum confert iure proprio, nu. 4.

Collegialitatis qualitas quomodo probetur, dec. 44. nu. 2.

Collegiata eſt actu, vel habitu, nu. 6. ibid.

Et quæ dicatur, dec. 21. nu. 4.

Commiſſio in executionis, & ſummarijs ſuccedit loco libelli, dec. 94. num. 19.

Commiſſio per citationem ad dicendum contra ſit communis, numero 20.

Comparens re integra auditur, dec. 37. nu. 8.

Compatronorum concurſum excludit vnicitas, deciſ. 41. numero 6.

compatronus quando poſſit conſentire præſentationi de ſe factæ, dec. 59. nu. 3.

Et præſumitur in ſuam nominationem conſpiraſſe per viam acceſſionis, nu. 6.

Compatronus, & magis graduatus præferri debent, dec. 66. numero 5.

Compatronus, & magis qualificatus eſt præferendus, dec. 68. num. 1.

Concilium Trid. nil innouauit circa iuſpat. priuatorum, dec. 41. numero ....

Et tunc probatur per centenariam ex continuatis præſentationibus effectuatis, nu. 2.

Et tunc præſumitur titulus fundationis, & dotationis, numero. 3.

Concluſio in cauſa habet vim citationis interdum, dec. 69. numero 2.

Eaq. diſſoluitur data facultate agendi, nu. 3.
Et ſufficit d. concluſionis tacita reuocatio, nu. 4.
confeſſiones quando ſufficiant ad probandum iuſpatr. confitentium, dec. 41. nu. 3.
confeſſio fundata ſuper auditu non probat, dec. 16. nu. 15.
confeſſio præſentantis nocet præſentato, dec. 6. nu. 4.
Et cui nocet ſententia, nocet etiam confeſſio, nu. 6.
confeſſio extraiudicialis, & parte abſente probat de æquitate canonica, nu. 9. & dec. 37. nu. 2.
Confeſſio probat contra illum, cui facta fuit, decis. 36. numero 10.
Confeſſio geminata etiam extraiudiciali plenè probat, numero 14.
confeſſio ſuper relegata nocet legatario, dec. 42. nu. 7.
confeſſio cedentis ante confeſſionem facta nocet ceſſionario, numero 8.
confeſſio dicitur acceptata ex acceptatione præſentationis, numero 9.
confeſſiones ſucceſſiuæ, & multiplicatæ plus operantur, numero 12.
Et contra eas datur probatio, nu. 13.
confeſſio quando reuocari poſſit, dec. 53. nu. 12.
confeſſio probat non ius confitentis, dec. 54. nu. 3.
confeſſio diuidi non poteſt, dec. 60. nu. 11.
confeſſio ſuperat omnes probationes, dec. 67. nu. 2.
confeſſio ſufficit in confitentis præiudicium, dec. 85. nu. 1.
confeſſio facta in literis apoſt. non ſufficit ad probandum iuſp. dec. 102. n. 9.
Niſi in præiudicium confitentis, nu. 10.
Et ea quando reuocari poſſit, nu. 11.
Conſenſus ordinarij quomodo probetur in iurepatr. decis. 6. numero. 4.
conſenſus non veri patroni non præiudicat veris patronis, dec. 16. num. 13.
conſenſus expreſſus patroni quando requiratur, dec. 32. nu. 4.
conſenſus patronorum vim habeat præſentationum, decis. 41. numero 5.
Conſenſus quando præſtari poſſit per procuratorem poſt mortem reſignantis, dec. 54. nu. 11.
conſenſus ordinarij in donatione iuriſpatr. quando præſumitur decis. 70. num. 4.
conſtitutio exorbitans non extendenda, dec. 53. nu. 5.
conſtitutio Synodalis non comprahendit delegatos Apoſtolicos, decis. 64. nu. 3.
contemptus ordinis clericalis oritur ex non delatione tonſuræ, dec. 63. nu. 4.
continuatio præſumitur in modico tempore, dec. 38. nu. 5.
Et ceſſat præſcriptio, ſi titulus ſit nullus, nu. 7.
Et Rota non curat, ſi modicum deficiat, nu. 6.
contradictio interrumpit non impletam præſcriptionem, de. 32. numero 3.
contradictio vt euitetur, interpretatio eſt facienda, decis. 100. num. 11
Contrahens matrimonium eſt incapax penſionis, decis. 95. numero 5.
Conſtito de effectuatione vltimarum præſentationum, præſumitur effectuatio antecedentium, dec. 110. nu. 9.
Conſtare quando dicatur de irrationabili iudicio, dec. 101. numero 4.
Copia extracta citata parte probat, dec. 86. nu. 21.
Copula, & comprahendat qualitates diſtinctas, dec. 100. numero 7.
Et appoſita inter orationes perfecta non reperit qualitatem expreſſam in præcedenti, nu. 8.
Correſpectiuorum vno ſublato, & aliud tollitur, dec. 78. nu. 3.
Creditor poteſt vti duplici modo executiuo, dec. 94. nu. 39.

D

Data tempus, non ſignatura attenditur, dec. 54. nu. 5.
Datarius apponit datam ſupplicationi ſignatæ, dec. 54. numero 7.
Et dicitur organum Papæ, nu. 12.
Data paritate præfertur exiſtens de familia fundatoris, magis qualificatus, & ſenior, dec. 59. nu. 9. & 10.
Decretum irritans tollit titulum, & prouiſionem, dec. 46. numero 7.
Inficit poſſeſſionem, ſed ſtante dubio, poſſeſſor eſt manutenendus dec. 38. nu. 8.
Defectus modici temporis non tollit effectum centenariæ, dec. 18. num. 6. & dec. 41. nu. 9.
Præſertim concurrentibus adminiculis, nu. 10.
Delictum in alterius præiudicium non ſolet probari ex ſola Principis confeſſione, dec. 27. nu. 6.
Delictum patris non nocet filio, in his, quæ filius non conſequitur ex perſona patris, dec. 105. nu. 3.
Et patre condemnato ob crimen læſæ maieſtatis, filii ſunt incapaces omnis ſucceſſionis, & infames, dec. 106. nu. 6.
Denominatio multum iuuat ad probandum iuſpatr. dec. 26. numero 17.
Deponere non eſt ſoluere, dec. 50. nu. 3.
De præſenti numquam inferri poteſt in præteritum, dec. 27. numero 24.
Deputatio facta per modum prouiſionis nullum ſtatum facit, dec. 86. nu. 30.
Derogatio iuriſp. illud præſeruat, dec. 30. nu. 10.
Derogatio generalis quando ſufficiat, dec. 61. nu. 12.
Derogatum an ſit, vel non, pendet a mente derogationis, numero 13.
Derogatio regularum Cancell. ſufficit pro alijs derogationibus, dec. 94. num. 12.
Derogatio Concilii generalis comprahendit textum ab eo deſumptum, dec. 96. num. 11.
Deſcendentes a lineæ primis ſtipitis conſtituens lineam collateralem, dicuntur de eadem parte paternas, dec. 73. nu. 7.
Deſcendentes de paterna parte diſtinguntur a tranſuerſalibus dec. 71. nu. 6.
Deſcendentia quomodo probetur, dec. 16. nu. 4.
Et quando non ſit probanda, dec. 26. nu. 29.
Et quando ius probatio ſufficiat, dec. 75. nu. 1.
Deuolutio concludenter eſt probanda a ſe fundante in ea, dec. 39. numero 1.
Dictio, prædictam, denotat identitatem, dec. 26. nu. 33.
Dictio ſemper, eſt temporis continuatiua, dec. 10. n. 7.
Dictio, ſi conditionem denotat, dec. 39. nu. 3.
Dictio, iuxta quando ſtet comprahenſiue, dec. 100. nu. 13.
Dictio, etiam, eſt ampliatiua, dec. 94. nu. 17.
Dignior quis dicatur ad parochialem, dec. 101. nu. 18.
Et præferendus eſt is, cuius mores ſunt noti, nu. 19.
Dignitas prima quomodo probetur eſſe talis, dec. 44. nu. 3.
Diſpoſitio quando ex qualitatibus alteretur, dec. 71. nu. 8.
Diſpoſitio quælibet a iure communi interpretationem recipit, dec. 45. num. 10.
Diſpoſitio ita eſt interpretanda, vt non poſſit reprahendi, dec. 86. num. 27.
Diſpenſatio quando det acquiſitionem, non retentionem, dec. 47. num. 16.
Diſpenſatio relaxat iuris diſpoſitionem, dec. 95. nu. 8.
Diſpenſatio præuentiua, & præſeruatiua quid operentur, dec. 96. num. 6
Et ita diſpenſatus remanet ac ſi non indiguiſſet diſpenſatione, num. 7.
Et idem eſt, eſſe habilem de iure communi, vel ex diſpenſatione, num. 8.
Diſpenſationis tempus attendi debet, dec. 96. num. 12.

Et eius pars ſupplet aliam, num. 14.
Diſpenſatus conſeruatur illæſus, num. 19.
Diſpenſatus ad penſiones non cenſetur diſpenſatus ad translationes, num. 20.
Et quando id non procedat, num. 22.
Diuerſitas ex quibus probetur, dec. 28.
Diuerſitas nominum parit dubietatem, dec. 16. nu. 11.
Dominum eccleſiæ ſpectare ad monaſterium quomodo probetur, dec. 86. num. 4.
Domus appellatione venit pronepos teſtatoris ex fratre, dec. 24 num. 5.
Dubia diſputantur in Rotę ſtante ſola ſupplicatione, decis. 48. num. 6.
Donatio iuriſp. quando non ſit attendenda, d. 77. n. 2. & dec. 86 num. 41.
Et d. donationis annullatio abſorbet omnem poſſeſſionem, dec. 78. num. 4.
Donatio iuriſp. vt valeat, ab Epiſcopo, non a Vicario eſt confirmanda, dec. 110. num. 14.
Et facta inter compatronos non eſt confirmanda, nu. 15.
Dum in litera habetur, etiam cum tali caſu tam non dictum, dec. 100. nu. 6.
Duo vincula magis ligant, dec. 101. nu. 10.
Dos a patrono fundatore data, in dubio ſufficiens præſumitur, dec. 112. num. 7.

E

Eccleſia quando comprahendantur appellatione monaſterij, dec. 86. num. 3.
Eccleſia quando ex non vſu dicatur acquiſiuiſſe libertatem, dec. 30. num. 7.
Eccleſiæ patronatæ fundatio quomodo probetur, deciſ. 3. numero 5.
Et quomodo probetur, quod Eccleſia non habeat bona, niſi eidem data a dotante, nu. 6.
Eccleſiæ prouiſio in dubio ad patronorum pręſentationem facta cenſetur ſtante praecedente titulo iuriſpatron. deciſ. 18. numero 5.
Eccleſia libera per dotis augumentum non ſit patronata, d. 40. num. 1.
Eccleſiaſticarum perſonarum appellatione veniunt etiam, qui ſolo clericali charactere ſunt inſigniti, dec. 95. nu. 21.
Effectuatio legati quomodo probetur, dec. 6. nu. 2.
Electio Ordinarii celleritatem optat, ideo ab ea non datur appellatio ſuſpenſiua, dec. 95. nu. 21.
Ita non datur appellatio ab immiſſione hæredis ſcripti, numero 10.
Niſi index immiſſionem, deneget, nu. 11.
Enunciatiue vicarii quando non credatur de præſentatione facta, dec. 86. nu. 6.
Enunciatiua debent eſſe ſupra centum annos ad probandum, iuſp. dec. 25. nu. 9.
Enunciatiua vnica non releuat, nu. 10. & dec. 74. nu. 2.
Nec quę procedit a prętendentibus intereſſe, dec. 25. numero 11.
Enunciatiuæ poſitę in prouiſionibus plurimum adminiculantur dec. 41. nu. 11.
Enunciatiuæ duę in antiquis probant, dec. 75. nu. 2.
Enunciatiua vnica ſemiplene probat iuſp. dec. 16. nu. 7.
Et plene probat concurrentibus adminiculis, nu. 8.
Enunciatiua facti alieni præteriti, & reſpiciens fauorem teſtatoris non probat, nu. 9.
Præſertim ſi ſit æquiuoca, num. 10.
Enunciatiua Epiſcopi contra Epiſcopum, non contra tertium probat, pręſertim cum ſit vnica, nu. 13.
Enunciatiuæ antiquę quando probent iuſp. dec. 36. nu. 14.
Et antiquiſſimæ habent vim famæ, dec. 61. nu. 5.
Enunciatiua emiſsa per modum cauſæ dotationis prodeſt iniunctа obſeruantia ſubſecuta dec. 18. n. 2.
Enunciatiua quando reddatur ſuſpecta, dec. 9. n. 5.
Enunciatiua poſita in præſentatione quid operetur, deciſ. 111. num. 8.
Epiſcopi, & Vicarii eſt idem tribunal. dec. 86. nu. 14.
Epiſcopi inſtituentis atteſtatio quando ſufficiat, deciſ. 26. numero 21.
Epiſcopus fundatam habet intentionem in omnibus beneficiis ſuis diœceſis, dec. 88. n. 1.
Epiſcopus non poteſt venire ad actualem clerici degradationem, vel illam tradere curiæ ſeculari, niſi in caſibus a iure expreſſis, dec. 107. nu. 8.
Erectio, & fundatio quando dicatur effectuata, dec. 16. numero 12.
Exiſtens in quaſi poſſeſſione preſentandi manuteneri debet, dec. 84. nu. 11.
Exceptio rei iudicatæ non obſtat in alio iudicio, deciſ. 30. numero 4.
Excipiens in exceptione eſt actor, eamque probare tenetur, dec. 60. num. 2.
Exceptio requirens altiorem indaginem non impedit immiſſionem, dec. 51. nu. 9.
Exceptio, que non ſit admittenda in iudicio executio, dec. 47. num. 18.
Et a quo alegari poſſit, dec. 12. nu. 5.
Executio facta contra formam mandati non prgiudicat, dec. 50. nu. 5.
Executio facta ſuper re diuerſa eſt nulla, dec. 55. nu. 4.
Executio liter. Apoſt. conformat ſe cum materia legis fin. C. de ed. diu. Adr. toll. dec. 80. nu. 7.
Executor non benè procedendo non priuat quem ſua poſſeſſione, dec. 55. nu. 1.
Executiua via competens cadenti, datur etiam ceſſionario, dec. 94. num. 3.
Et non impeditur per prgeuentionem, nu. 7.
Expenſarum refectio non intrat ex tranſitu de vna via ad aliam, dec. 94. nu. 31.
Extenſio quando ſit licita in correctorijs, deciſ. 101. nu. 18.
Extractio ſcripturam quando ſit inualida, dec. 16. nu. 7.
Extremis probatis, præſumuntur intermedia, dec. 38. nu. 4.

F

Facultates cõceſſæ cum clauſulis pręgnantiſſimis etiam priuilegiatos includunt, dec. 92. nu. 2.
Stante maxime equalitate perſonarum, nu. 3.
Facultas transferendi penſiones conceſſa Cardinali Montalto, dec. 65. nu. 1. & dec. 96. nu. 1.
Facultas quando ſint intelligenda, itaut appellatio permiſſa cenſeatur, dec. 101. nu. 7.
Familia potens quando probetur ex hiſtoriis, dec. 32. nu. 5.
Familia ab alia familia, qualitates diſtinguatur, dec. 74. numero 9.
Fœminæ ſunt capaces iurisp. dec. 69. nu. 2.
Niſi Excluſę ſint expræſſe, nu. 3.
Et comprahenduntur in ſtirpe, ſi non fuit habitus reſpectus ad agnationem, dec. 69. nu. 8.
Fictio poſt liminii fingit nunquam apud hoſtes fuiſſe, deciſ. 96. numero 22.
Fide non facit fidem, dec. 86. nu. 13.
Filia perduellionis priuatur tantum ſucceſſione paterna, nec alijs pœnis legis quiſquis. C. ad l. Iul. maieſt. afficitur, dec. 107. num. 1.
Filiis eius qui eſt ſubſtitutus, veniunt, ſi vocati ſint hæredes, & ſucceſſores, dec. 24. nu. 2.
Filij ſunt, quos nuptiæ demonſtrant, dec. 45. nu. 4.
Filius patris viuentis non poteſt eſse hęres, dec. 41. nu. 16.
Filius ex quaſi poſseſſione liberatus præſumitur a patria poteſtate, dec. 60. num. 7.

Filius

Filius perduellionis eſt perpetuo infamis, & omnibus honoribus excluſus, nec eſt capax ſucceſſionis paternæ, dec. 107. nu. 2
Limitu in clerico, nu. 3
Forma non poteſt per æquipollens adimpleri, dec. 9. nu. 9
Fraternitatis ex effectu quis dicitur ex eodem parte filius, dec. 75. num. 3
Fructuum perceptio probatur ex partis confeſſione, dec. 67. n. 1
Fructus ſucceſſori ſunt præſeruandi vacante beneficio, dec. 89. numero 6
Fundatio, & dotatio an probetur ex euidentia facti, dec. 87. numer. 5
Fundator præſumitur voluiſſe ſe conformare iuris communis, dec. 19. nu. 1
Fundator poteſt, ſibi vel aliis reſeruare iuſp. & conditiones apponere dec. 112. n. 5
Etiam ſine ſpeciali facultate, n. 6

G

Geſta capitulariter dicuntur, ſi canonici fuerunt vocati quamuis non omnes venerint dec. 51. n. 7
Geſta pendente termino ad appelandum quomodo reuocentur, dec. 8. n. 2.
Gratia concludenter eſt iuſtificanda, dec. 21. nu. 5.
Et non poteſt canonizari, niſi ſit iuſtificata.
Gratia eſt ſubreptitia, ſi non fiat mentio iuriſpatr. dec. 29. numero 12.
Et quando præſumatur iuſtificata reſpectu non exiſtentis iuriſ. num. 15.
Gratia quando ſubreptitia non dicatur, dec. 97. n. 1.
Et non euitanda ſubreptionem, ſufficit in genere fuiſſe cogitatum, nu. 2.
Gratia dicitur perfecta ex ſola ſignatura, dec. 54. nu. 8.
Et non admittitur probatio in contrarium, nu. 10.
Gratia facta motu proprio non eget iuſtificatione, dec. 91. n. 3. & dec. 94. n. 4.
Gratia ex motu proprio aſſimilatur vltimis voluntatibus, dec. 94. nu. 28.
Gratia recipit interpretationibus a ſtilo, dec. 96. n. 17.
Et eius qualitas declaratur ex derogatione obſtantiarum, dec. 95. nu. 12. & dec. 96. n. 18.
Gratia cum clauſula, verificato prius, reddit gratiam conditionalem, dec. 110. nu. 18.
Et requirit præciſum, concludentem probationem, nu. 19.
Gratiæ plures non poſſunt expediri ſuper eadem ſupplicatione, dec. 47. nu. 5.
Niſi literæ ſuper diuerſis formis conceptæ fuerint, nu. 6.

H

Habilitas promiſi quomodo probetur, dec. 79. n. 3
Habitus clericalis an requiratur in præſentando, deciſ. 63. nu. 1.
Hæres non poteſt factum defuncti impugnare, dec. 112. nu. 8

I

Idoneitatis probatio quando ex coniecturis, & adminiculis ſuppleatur, dec. 16. n. 11.
Ignorans cui ſolueret non tenetur ſoluere, dec. 93. n. 18
Illegitimi veniunt appellatione conſanguineorum, decis. 45. numer 21.
Illegitimi in Hiſpania gaudent nobilitate parentum, et ſunt de caſatu, nu. 5.
Et comprehenduntur, quando diſponens vſus eſt verbis naturalibus, n. 8
Immemorabilis, quomodo probetur ad probandum iuſp. dec. 53 num. 13.
Et vt probetur, plura requiſita ſunt neceſſaria, dec. 11. n. 6.
Et non probatur per ſcripturas, nu. 8.
Immemorabilis, requiritur, vel quadragenaria cum titulo ad præſcribendum beneficium tamquam vnitum, dec. 29. numer. 11
Immiſſio quando ſit danda vigore gratiſæ ſubrogationis, deciſ 102. nu. 1.
Et quando denegari non poſſit, nu. 16. ibid.
Impetrans quando teneatur probare negatiuam, dec. 40. nu. 3.
Impetrans certo modo debet qualitatem iuſtificare, dec. 89. numero 3
Impugnans poteſt initi impugnato, quoſque ſuper impugnatione obtineat, dec. 39. nu. 5
In confiſcatione bonorum non veniunt ea, quæ hæredes extraneos tranſire non poſſunt, dec. 106. nu. 5.
In confiſcatione facta à iudice Eccleſiaſtico venit etiam iuſpat dec. 107. n. 7.
In dubio ex duobus præſentatis fauendum eſt pauperiori, & exiſtenti de familia teſtatoris, dec. 110. nu. 12.
Indultum quas perſonas comprehendat, dec. 91. n. 4.
In beneficialibus nemo acquirit ius ex facto proprio. deciſ. 57. numero 5.
In executiuis ſat eſt ſeruare quatuor terminos, deciſ. 94. numero 25.
In corporalibus poſſeſſio non acquiritur niſi ſciente, & patiente alio poſſeſſore deciſ. 88. nu. 6.
Iniuſtitia vt cauſet nullitatem, debet eſſe notoria, dec. 15. nu. 6. itaut cælari non poſſit, n. 3.
Et contra notorium admittitur exceptio, n. 8.
Iniuſtitia notoria impedit trium conformium executionem, numero 9.
In pænalibus non concluditur de vno caſu ad alium, deciſ. 53. numero 2.
Inſtitutio, & confirmo paſſim vt ſynonima ſumuntur, dec. 26. numero 24.
Inſtitutio quando dicatur probata dec. 26. n. 6.
Eaq. præſumitur data poſſeſſione beneficii, nu. 7.
Inſtitutio debetur præſentato à maiori parte patronorum poſſidentium, dec. 110. n. 11.
In manutentione non attenditur dato literarum, ſed poſſeſſio prouiſſorum, dec. 109. nu. 11
Interlocutoria ſimplex lata ſine citatione non tranſit in iudicatum, dec. 80. num. 45
Interpretatio ea fit, quæ ſtat pro actus validitate, dec. 59. numer. 7.
Et pro validitate ſententiæ n. 11. ibid.
Interpretatio deſcendens ab exceptione, & replicatione non impedit uiam executiuam. dec. 94. nu. 12
Inſtrumentum quando dicatur eſſe in forma probanti dec. 102 numero 13
Inualiditas unius concurſu alium concurſum non inualidat, d. 46. nu. 9
Inſigna depicta in capella plurium releuant ad probandum iuſpat. dec. 16. nu. 14
Inſignia ſua quis non ſolet apponere ſuper re aliena, deciſ. 26. num. 16
Iudex iniuſtè procedendo non priuat quem ſua poſſeſſione deciſ. 56. nu. 3
Iudex eccleſiaſticus poſt confiſcationem bonorum factam à iudice laico poteſt declarare delictum & inde eccleſia acquirit libertatem, dec. 106. n. 3.
Iudices in vim priuilegii antecedentis ab irregularitate præſeruantur, dec. 96. nu. 10.
Iudicis aſſertionis quando credatur, dec. 14. nu. 6.
Iudicium remanet executiuum, quomodocumq. fuerit pronunciatum dec. 94. nu. 32
Iura quando non dicantur eſſe in forma probanti, dec. 9. n. 10.
Iuris aſiſtentiæ quando non proſit ordinario, dec. 88. nu. 4.
Iuris reſiſtentia quando impediat manutentionem, deciſ. 86 num. 4.

Ius conferendi non diuiditur per concordiam,ſed exercitium, dec.58.n.2.
Et ceſſante concordia ceſſat diuiſio dicti exercitij,n.3.
Et non conſumitur turnus,n.5.
Ius conuerſum non habetur in conſideratione,dec.7.n.11.
Iuſp.mixtum quomodo cognoſcatur,dec.1.n.1
Iuſp.quando per venditionem caſtri transferatur,dec.2.n.1.
Et prodeſt obſeruantia ſubſecuta,n.2.
Iuſp. probatur,ſi à Papa in ſuo motu proprio illud ad talem ſpectare dicat,dec.3.n.1.
Quamuis id recipiat probationem in contrarium,n.2.
Iuſp.in antiquis non probatur per teſtes,vel famam,n.4
Et quando probetur ex enunciatiua ordinarij,n.8.
Et quando dicatur familiç reſeruatum,n.9.ibid.
Et quando dicatur conſtare de iurep. dec.4.n.1.& dec.5.n.2
Præſertim ſtante quaſi poſſeſſionem cum cauſç cognitione, num.2
Tum eſt præſentationibus,deciſ.5.nu.2.tum ex enunciatiuis, num.3.
Et tunc Vicarij aſſerenti prodeſt,n.4.
Et quando dicatur conſtare de iurep.ad effectum inſtitutionis dec.6.nu.1
Iuſp.probatur concurrentibus adminiculis,dec.6.n.3
Iuſp.quando præſumatur vſurpatum,quomodo tunc probetur dec.7.n.1.& dec.9.n.1.& 2.
Et tunc aſſertio ordinarij quando non probet, & eccleſiç non præiudicet,dec.9.n.3.& 4.
Et quando non inueni literç Apoſt. ad probandum iuſp. nu. 6.ibid.
Præſertim emanata ad patris ſupplicatione,n.7.
Iuſp.perſonarum potentium quando dicatur probatum,dec.10. num.1.
Iuſp.quando poſſit tranſire ad extraneos,dec.12.n.1
Eiuſque tranſlatio quando ſit valida.n.2.
Etiam ad obtinendam inſtitutionem,n.3.
Et facultas iuſp.donandi quomodo interpretetur,n.6.ibid.
Exiſtentia iuriſp.ex dotatione probatur,dec.13.n.1.
Et tunc præſentatus inſtitui debet,n.2
Iuſp.quando competat hçredibus extraneis,n.4
Iuſp.probatur ex fundatione,& dotatione,dec.16.n.1
Et eius pertinentia quomodo probetur,n.3.
Et eius exiſtentia probatur ex fundatione,& dotatione, deciſ.7.n.1.
Concurrentibus præſertim duabus.ſubſequentibus enunciatiuis fundationis,& dotationis antiquiſſimis,n.2
Et probatur ex centenariu,n.3.
Vel ſi ſit poſſeſſio proxima centenariç,n.4.
Et tollitur ſuſpicio vſurpationis ex tit.fundationis,& dotat. num.5
Iuſp.acquiritur ex dotatione eccleſiç,dec.18.n.1.
Iuſp.donatione transfertur,dec.23.n.1.
Et ex obſeruantia donationis ceſſat dubium,n.2
Nec in tali donatione requiritur inſinuatio,n.3
Nec talis donatio facta compationo requirit Epiſcopi conſenſum,n.4
Et talis conſenſus preſumitur ex donationis effectuatione, numer.5
Iuſp.hçreditarium quando dicatur tale,dec.23.n.6.
Et in dubio potius præſumitur hçreditarium,n.7
Iuſp.tranſit ad hæredem vniuerſalem,non ad inſtitutum in re certa,dec.24.n.2.
Iuſpatr.non tranſit in fideicommiſſarium, & quare, dec.24. num.4
Iuſp.probatur ex præſentationibus excedentibus centum annos dec.25.n.8.
Iuſp.perſonarum priuatarum probatur vel ex centenaria, vel ex quadragenaria concurrentibus adminiculis,deciſ.26.n.1
Et qua iuriſp.probatio excludit eccleſiç libertatem,n.2
Exiſtentia iuriſpatrona. probatur per inſtrumentum ſecutæ inſtitutionis,numer.3.
Et iuſp. quoad poſseſſionem quomodo probetur ex actis viſitationum,n.5
Et quando per teſtes de publica voce,& fama,n.13
Et quando probetur ex enunciatiuis antiquis,n.14
Quando ex armis,& inſignis in eccleſia appoſitis,n.15
Pertinentia iuriſpatr.facilè probatur data illius exiſtentia, num.22
Et vſurpatio iuriſp. non præſumitur in potente non habente iuriſdictionem,n.26.ibid.
Et quando non præſumatur vſurpatio,dec.27.n.1
Et tunc potentia probatur,ſi Epiſcopus non audet ex per horreſcientia contradicere,n.2
Et quomodo excludatur timor per horeſcentia,n.3
Iuſpatr.non venit in confiſcatione facta a iudice laico, num.7 ibidem.
Et ſpectans ad parochianos præſumitur vſurpatum,deciſ.28 num.1.
Iuſp.expræſſum in literis excludit patronorum prçiudicium, dec.29.n.7
Iuſp.potentium quomodo probetur, dec.31.num.2.& deciſ. 87.num.3
Et præſumitur vſurpatum ab habente iuriſdictionem temporalem in loco beneficij,n.4
Vel ſi competat familia potenti, vel magnati,n.5
Et eſt familia Vrſina,&c.n.6
Et nil à Concilio fuit immutatum circa probationem iuriſp. perſonarum priuatarum,dec.31.n.1
Iuſp.quando ex augumentum dotis acquiratur,dec.35.n.1.
Et fuit aliquibus caſibus reuocatum,n.3
Vel poteſt ab Odinario reuideri,n.4
Iuſp.mixtum quoad derogationem cenſetur laicale,n.6
Et in ſimplci derogatione non includitur iuſp.præcipuum
Ex centenaria inducitur titulus dotationis,ſe æquiualentis, n.2.dec.38.& ex ſufficit,n.8.ibid.
Exemplum probationis centenariæ,n.3
Iuſp.probatur ex literis Papæ,dec.36.n.1
Exſecuta præſentati inſtitutione,n.2.
Eius titulus ex quibus probetur,dec.37.n.1
In priuatis perſonis,dec.38.n.1
Iuſpatr.ex prçſenti ſtatu præſumitur in præteritum,deciſ.41. num.7
Prçſertim cum non detur ſtatus contrarium libertatis n.8
Iuſp.de ſui natura eſt hçreditarium,dec.41.n.1
Et ad fœminas tranſitorium,n.2.
Iuſp.gentilitium ex quibus probetur,dec.41.nu.15
Iuſpat.reſeruatum pro deſcendentibus reputatur gentilitium num.19.
Et quando ſit mixtum gentilitium & hçreditarium,n.21
Iuſp.Vniuerſitatis eſt probandum ſecundum Conc.Trid. dec. 42.nu.9.
Alias quaſi poſseſſio non ſuffragatur,n.10
Iuſp.non cohçret aliis rebus legatis,niſi legatum ſit Caſtrum, cui cohçreat,dec.43.n.25
Iuſp.non dicitur iuſtificatum,donec contrarium probari poteſt, dec.53.num.9.& perſonarum potentium probatur ex Conc. Trid.n.8.ibid.
Iuſp.perſonarum priuatarum quomodo probetur,dec.61.n.1
Et iuſtificatur fundatione,dec.69,n.1
Eius titulus probatur ex centenaria,n.2
Etiamſi aliqui menſes d.centenaria deficerent,n.3
Iuſp.tranſit cum vniuerſitate bonorum,dec.66.n.3
Iuſp.pro parte hçreditarium,pro parte poteſt eſſe gentilitium de.70.nu.1.
Et tranſit cum hæreditate,n.2.
Iuſp.gentilitium poteſt eſſe,& hæreditarium cum ex prouidentia fundatoris proueniat,dec.70.n.5.
Iuſp.eſſe agnatorum ex quibus probetur,dec.71.n.7.
Iuſp.præcedens debet probare deſcendentiam, idest, ſe eſſe de agna-

agnatione contemptiua, dec. 73. nu. 1
Iuſpat. ſi ingreſſum ſit vnam lineam, ea ſtante, an excludatur alii de alia linea, dec. 69. n. 9
Iuſp. ad duos pro medietate ſpectat, ſi duę ſint ſtirpes æquales dec. 76. nu. 1
Et eſt indiuiduum, nu. 2.
Iuſp. eccleſiaſticum comprehenditur ſub reg. 8. dec. 83. num. 4.
Iuſp. laicale quando ſit Eccleſiaſticum, nu. 5
Iuſp. quoad exiſtentiam, & pertinentiam quomodo probetur, dec. 84. nu. 1
Et probetur per continuas, & effectuatas præſentationes, nu. 2.
Præſertim inter compatronos, inter quas leniores probationes ſufficiunt, nu. 3
Et illius pertinentia ex quibus inferatur, n. 7
Illud præſumitur hæreditarium. nu. 13
Eius portio quando alteri creſcat, dec. 76. n. 1
Eiuſq. ius acquiritur per ſententiam, & aliis tollitur quaſi poſſeſſio, dec. 85. nu. 3
Iuſpat. non dicitur probatum donec contrarium probari poteſt, dec. 102. nu. 5
Et probatur in exſcriptione in antiquis, nu. 12.
Et acquiritur ex reædificatione eccleſiæ dirutæ n. 14. ibid.
Et eius donatio probatur ex literis Apoſtolicis, dec. 103. num. 1
Et iuſp. quomodo dicatur probatum, dec. 104. n. 1
Et quando ſufficiant leniores probationes, n. 2
Et quando non ſit probandum ſecundum perſonas potentes, n. 3
Iuſpat. ſpectans ad vniuerſitatem non tranſit titulo hæreditario, num. 4
Iuſp. non comprehenditur in confiſcatione bonorum facta a iudice laico, dec. 105. nu. 1. dec. 106. n. 1
Poteſt tamen iudex eccleſiaſticus declarare delictum, & applicare iuſp. fiſco eccleſiæ, nu. 2. declara vt nu. 3
Iuſp. regulatur ſecundum terminos feudi, & emphyteuſis, n. 4.
Iuſp. gentilitium non venit in confiſcatione bonorum facta ab Epiſcopo, ſecus hæreditarium, dec. 106. nu. 4
Iuſp. in dubio præſumitur hæreditarium, dec. 108. nu. 1
Et quando ex mutatione fiat gentilitium, nu. 2
Et eſſe hæreditarium ex quibus verbis colligatur, nu. 3
Iuſp. gentilitium defertur in capita, n. 4
Iuſp. ex probatur pluribus inſtitutionibus ad præſentationem continuatis, & effectum ſortitis dec. 110. nu. 4
Ius præſentandi quando per vſum amittatur, dec. 56. n. 48
Ius quale acquiratur ex acceptatione, ſeu oppoſitionem, deciſ. 57. num. 2
Ius quando alteri cenſeatur preſeruatum, dec. 57. n. 3
Ius quæſitum ex anteriori poſſeſſione iuuat, dec. 56. n. 6
Et quando cenſeatur præſeruatum in gratia apoſtolica, dec. 57. numero 1
Iuſta cauſa excuſat ab apoſtoſia, dec. 60. num. 19
Iuſtitiæ ſententię ex quibus dignoſcatur, dec. 30. nu. 3

L

LAici quando ſint capaces penſionum quando conferuntur in titulum, dec. 93. nu. 4
Legatarius rem legatam ab hęrede capere, debet, dec. 43. nu. 8
Legatum poſſeſſionis nec in vita teſtatoris nec in puncto mortis, valet, nu. 19
Et non valet rei peritura morte legantis, nu. 20
Legatũ poſſeſſionis cõtinet virtualiter donationẽ int. viuos, n. 23
Si in vita fuit acceptata poſſeſſio, nu. 24. ibid.
Legitimi orti, ex illegitimis ſunt habiles ad quæcunque beneficia dec. 45. nu. 6
Et etiam ad illa, ad quę vocantur deſcendentes, n. 7
Legitimus in pari gradu præfertur deſcendenti ex illegitimo, nu. 13. ibid
Legitimus contradictor eſt prouiſus ab Ordinario, ſi poſſideat dec. 47. nu. 11
Adhoc, vt ſuus titulus conſiderari debeat in iudicio immiſſionis, nu. 12
Legitimus contradictor quando poſſit impedire executionem, dec. 52. nu. 2
Legitimi etiam in gradu remotiori excludunt naturales, dec. 69 nu 5
Legitimatio facta cum derogatione obſtantiarum tollit omnem maculam, dec. 96. nu. 25
Leniores probationes ſufficiunt quando agitur de qualitate iuriſp. probanda, dec. 19. nu. 7
Lex fundationis eſt ſeruandas, dec. 19. nu. 8
L. cum hæredes 7. de acq. poſſeſſ. procedit in rebus corporalibus & in corporalibus, dec. 43. nu. 9
Lex ſola poteſt fingere quod non eſt, n. 22. ibid.
L. quiſqui. §. filii C. ad l. Iul. maieſt. quid, & quos comprehendat dec. 106. nu. 7
Libellus in executiuis non requiritur, dec. 94. nu. 15
Libertas vrb. ſeruitutis fit ex facto ſeruituti contrario, dec. 29. numero 2
Libertas acquiritur eccleſiæ per factum poſitiuum contrarium ſeruititi, nu. 3
Linea vocata veniunt, qui a parte effectiua procedunt, dec. 71. numero 4
Linea vbi fit mentio, de directa intelligitur, dec. 72. n. 5
Et de effectiua intelligitur, cum de effectiua, ſeu materiali conſiderari poſſit n. 6
Lis non dicitur finita ex ſententia non executa dec. 25. nu. 7
Lis impedit perfectam iuris acquiſitionem, dec. 64. n. 6
Lis ſuper beneficio ligat manus Ordinarii, dec. 59
Secus ſi ſit calumnioſa, & iniuſta, nu. 6
Et ceſſione extinguitur, n. 2
Literę Apoſtol. iuſtificatæ habent executionem paratam, dec 46. nu. 1. & dec. 80. nu. 1
Literę in forma dignum ſi exequendæ ſint, ordinarię proceditur & datur appellatio ad vtrumq. effectum, dec 80. nu. 2
Sed ſi alius non ſit in poſſeſſione, executioni demandatur, n. 3
Literę ſuper penſionib. ſine conſenſu nõ expediũtur, dec. 91. n. 21
Litera tranſlationis penſionis habent executionem paratam, dec. 94. nu. 2
Littera Apoſtolica habens executionem paratam ob earam reuerentiam, & auctoritatem, dec. 94. nu. 10
Literę reſeruationis penſionis, facultas transferendi, & inſtrumentum tranſlationis ſunt vno integrale dec. 94. nu. 11

M

MAndatum ex eius inſertione inſcriptura probatur, dec 47. nu. 11
Mandatum generale non comprehendunt, vt procurator poſſit agere contra geſta per dominum, dec. 50. n. 4
Mandatum ſpeciali requiritur ad conſitendum, n. 7. ibid
Mandatum ad reſignandum expirat morte mandatis, dec. 54. numero 4
Manuteneri debet qui probat olim ſe poſſediſſe, ſi poſſeſſio amiſſa non probetur, dec. 86. n. 31
Media præſumuntur probatis extremis dec. 61. n. 4
Medietas patronorum quando dicatur adeſſe, dec. 77. nu. 1
Et conſtituitur reſpectu exiſtentium in quaſi poſſeſſione, dec. 78. numero 9
Mens legis eſt inſpicienda, non verba, dec. 101. n. 12
Mens & voluntas teſtatoris diſponentis inſpicitur, & communis vſus loquendi ut excludatur legitimus, dec. 45. nu. 3
Menſis Auguſtis reſeruatis in reg. 8. dec. 82. nu. 1
Et in d. regula eſt decretum irritans, n. 2
Menſis fixus reddit collationem turbidam, dec. 21. n. 2
Mentio non eſt facienda iuris euentuali quod poteſt eſſe, & non eſſe, dec. 97. nu. 5.
Milites SS. Mauritii, & Lazari, poſſunt ducere vnicam, & virginem, dec. 100. n. 2.
Niſi fuerint diſpenſati, n. 3
Minor diſpenſatus ad parochialem cenſetur diſpenſatus ad ſacerdotium, dec. 95. nu. 1

Minuta præparata ad faciendum actum, non probat actum, dec. 22. numero 4.
Monialis, quæ diù manſit in ſecundo monaſterio, præſumatur licitè receſſiſſe a primo, dec. 60. nu. 6.
Monitorium reſoluitur in ſimplicem citationem, deciſ. 46. numero 13.
Morum mutatio non præſumitur, dec. 81. nu. 10
Multiplicatio titulorum admittitur in beneficialibus, deciſ. 89 numero 4.
Mutatio ſtatus eccleſiæ fit aſſenſu ſuperioris, & quadragenaria, dec. 29. nu. 1.
Et non præſumitur per prouiſionem apoſtolicam in patronorum præiudicium. n. 4.
Et fit ex immemorabili, vel quadragenaria cum titulo, deciſ. 30. nu. 12. & dec. 44. nu. 5.
Mutatio voluntatis non præſumitur, dec. 83.

N

NArrans quod inſp. ſpectat ad aliquam familiam ex fundatione, vel dotatione debet narratiuam iuſtificare, deciſ. 110. nu. 17.
Narratiua Vicarij probat quaſi poſſeſſione præſentandi, dec. 86. numero 7.
Narratiua plene probat contra narrantem, dec. 41. nu. 11.
Narratiua vocationis in menſe reſeruato operatur, vt reſtringatur, ad reſeruationem, dec. 20. nu. 4.
Narrata ſunt iuſtificanda ad ſuſtinendam gratiam, tamquam pars gratiæ dec. 87. nu. 2. & dec. 89. nu. 2.
Naturales ſunt capaces iuriſp. dec. 69. nu. 4.
Nec fœmina legitima excluduntur, num. 6.
Negatiua quomodo ſit probanda, dec. 3. nu. 7.
Nemo poteſt ſe ipſum præſentare, dec. 59. nu. 2
Nominatio vicarii in Eccleſia regulari ad regulares pertinet, dec. 86. nu. 22
Notarietas qualitas, quando præſumitur, dec. 86. nu. 22.
Nou ius ex quibus colligatur, dec. 54. n. 3.
Notarius non poteſt præiudicare inſtrumento prius facto, dec. 52. numero 2
Notarii dicto ſtandum eſt, dec. 18. nu. 4.
Et eius atteſtatio ad actu præterito quando probet, deciſ. 26. numero 20.
Noua cauſa poſſidendi in beneficialibus non nocet patronis eā ignorantibus, dec. 86. nu. 43.
Numeroſitas familiæ potentiam non probat, dec. 31. n. 8.
Neque ſi illi de familia fuerint facinoroſi, nu. 9.
Et quid ſi familia fuerit expulſa, & exauthorata, num. 10.

O

OBitus beneficiati in poſſeſſione quomodo probetur, dec. 47. n. 4. & dec. 48. nu. 4.
Obitus poſſeſſoris quomodo probetur, dec. 102. n. 3.
Obligatio non extinguitur mutatione perſonæ, dec. 93. n. 11.
Obligatio Cameralis non extenditur, niſi iuxta expreſſa, deciſ. 94. nu. 9.
Obſeruantia ſubſecuta probat circa iuſp. eiuſq. pertinentiam, dec. 36. nu. 11.
Et interdum ea ſoluat atenditus, dec. 41. n. 17:
Obſeruantia ſubſecuta dat finem ſcripturis, dec. 13. n. 5.
Obſeruantia nimis remota quando non iuuet, dec. 10. n. 3.
Et retrofluxi temporis facilè præſumitur, n. 4.
Obſeruantia ſubſecuta multum operatur, dec. 86. nu. 20.
Obſeruantia interpretatiua declarat verba diſpenſationis, dec. 100. nu. 9.
Obſeruantia quando non ſufficiant ad iuriſp. probationem, dec. 111. nu. 4.
Oeconomus eccleſiæ an poſſit præſentare, dec. 89. nu. 7.
Ordinarius nō præſumitur velle mutare ſtatu beneficii, d. 29. n. 8
Neque id facere poteſt in præiudicium patronorum, n. 9.
Ordinariè quando ſit procedendum inter habentem parem titulum, dec. 51. nu. 8.
Ordinarius quando præſcribat libertatem beneficii patronati, dec. 86. nu. 44.
Originarii non egent priuilegio ciuilitatis, dec. 74. nu. 5.

P

PApa tacitè diſpenſare videatur, dec. 19. n. 13.
Papa non ſolet patronis inauditis auferre iuſp. dec. 29. n 1.
Papa non diſpenſat ſuper matrimonio nullo ad effectum retinendi, penſiones, dec. 100. n. 4.
Parentella generica quando dicatur probatur, dec. 75. nu. 1.
Parentes dicuntur vulgo quocumque modo coniuncti, dec. 71. numero 5.
Parentes ſi vocati ſint admittuntur omnes coniuncti iure agnationis, dec. 73. n. 2.
Parentes alii diſcenſiui, alii ſubiectiui, nu. 3.
Et idem eſt dicere de parte paterna, quod de linea, patris, n. 4
Parentum appellatione veniunt omnes coniuncti iure agnationis, dec. 72. nu. 3.
Paria ſunt conſentire prouiſioni, & præſentare, dec. 84. nu. 16.
Patroni in ſtirpes pro vna voce præſentat, deciſ. 41. n. 5.
Patronus non poteſt contrauenire diſpoſitioni fundatoris, deciſ. 57. num. 6.
Patronorum quantitas firmatur ex anterioribus præſentationibus, dec. 65. n. 4.
Patroni plures præſentantes præſumuntur pro æquali portione præſentare, nu. 2.
Patronorum deſcendentia quomodo probetur etiam quoad eorum portiones, n. 3. & 4.
Patronus quando non dicatur præiudicare remotiorib. dec. 70. numer. 6.
Et exiſtens in quaſi poſſeſſione præſentandi non tenetur ius ſuum iuſtificare, dec. 76. nu. 3.
Patroni ſunt intelligendi ſecundum vltimum ſtatum, dec. 84. num. 15.
Patronus ſi intra quadrimeſtre obtinet literas a Papa, vulgo nuncupatus pro præſentato, cenſatur ratificare præſentationem eius nomine factam, dec. 150. nu. 25.
Patronus ſufficit eſſe in poſſeſſione præſentandi, nec tenetur probare deſcendentiam dec. 110. num. 3.
Patroni quando cenſeantur habuiſſe ratam prouiſionem contra ſe factam, dec. 25. nu. 4.
Patroni ſi prius non probarunt iuſp. illud de nouo probare poſſunt, dec. 29. nu. 18.
Patroni, & præſentati poſſunt agere ſeparatè, & coniunctim, dec. 10. nu. 4.
Patronorum conſenſus ex curſu 36. ann. præſumitur in vnione beneficii patronati, dec. 32. nu. 11.
Patronatus non dicitur controuerſus, cum pro eo adeſt res iudicata, dec. 12. nu. 4.
Penſionis, translatæ virtus tranſit in translatariū, dec. 91. n. 2
Penſio ſicuti ſeruitus prorogatur, nu. 7.
Penſionis impoſitio, ſeu translatio eſt odioſa, nu. 16.
Penſio de iure poteſt pro tertio imponi, n. 7.
Penſionis translatio eſt prorogatio ſeruitutis beneficii, nu. 20.
Pēſionis impoſitio eſt magis odioſa, quā eius trāslatio. n. 21. ibi.
Penſio non eſt odioſa, dec. 93. nu. 1.
Nec facultas eam transferendi, nu. 2.
Penſionis translatione non eſt facienda mentio alterius penſionis, nu. 3.
Et eius translatio ex motu proprio eſt fauorabilis, num. 4.
Et literæ penſionis, facultas transferendi, & translatio ipſa, ſunt vnum, nu. 5.
Penſio eſt onus reale, n. 10. ibid.
Penſio de ſtylo clericis reſeruatur, habet quā annexam ſpiritualitatem, dec. 95. n. 13.

Penſio tranſlationis eſt noua penſio, num. 15.
Penſio extinguitur per contractum matrimonii, dec. 96. *nu.* 13. *& dec.* 100. *nu.* 1.
Penſio tranſlata non dicitur nouum grauamen, ſed mutatio perſonę, dec. 97. *nu.* 4.
In eius tranſlatione non eſt neceſſaria expreſſio, quę ſit in reſeruatione, nu. 3.
Nec eſt neceſſaria mentio regreſſus, nu. 6. *ibid.*
Penſio anticipata nō debetur hæredibus penſionarii, dec. 78. *n.* 1
Secus ſi poſticipata, nu. 2.
Penſio ſit anticipata, vel poſticipata ex forma reſeruationis colligitur, dec. 98. *nu.* 3.
Et anticipata dicitur, qua ſoluitur ante fructuū recollectā, n. 4
Et fructus beneficii pro peſione ſunt obligati, dec. 99. *n.* 1.
Et prouiſus de beneficio penſionem ſoluere tenetur, n. 6.
permiſſum dicitur quod non eſt prohibitum, dec. 101. *n.* 3.
Per ſententiam in petitorio dicitur cooſtare de dominio rei conuenti, dec. 46. *nu.* 5.
Si tranſiuit in iudicatum, nu. 6
Perſonę priuilegiata quando comprahendantur in generali diſpoſitione, dec. 91. *nu.* 6.
Petitio de integrationis quomodo ſit interpretanda, dec. 86. *n.* 46
Petitorium ceſſat in ſummariſſimo retinendę, dec. 78. *num.* 7.
Potentia non probatur ex familia numeroſitate, dec. 27. *nu.* 7.
Potentia probatur ex diuitis, amicis numeroſitate perſonarum, & familiarum, & populari exiſtimatione, dec. 34. *num.* 3.
Seu arbitrio, & religioni iudicantis relinquitur, num. 4.
Et ex quibus excludatur, nu. 5.
Potentes non dicitur, qui facile legibus coercentur, dec. 27. *nu.* 5.
Poſſeſſio vt acquiritur, & retineatur, requiritur animus, deciſ. 45. *nu.* 3.
Poſſeſſio patris non continuantur in ſuo hærede, nu. 5.
Poſſeſſio defuncti non tranſit in hæredem ſeu ſucceſſorem vniuerſalem, ſeu ſingularem. dec. 42. *nu.* 6.
Poſſeſſio transferentis ius exigendi penſionem non tranſit in translatarium, nu. 7.
Poſidens, & allegans alium titulum quando non impediat immiſſionem, dec. 47. *n.* 10.
Poſſeſſio beneficiati quomodo probetur, dec. 51. *nu.* 4.
Poſſeſſio ſemel probata præſumitur continuata, dec. 53. *num.* 4.
Et quantumuis longeua non ſuffragatur contra prouiſum ex vi gratioſa ſubrogationis, dec. 53. *num.* 11.
Poſſeſsio ciuilis ſufficit pro manutentione, dec. 55. *num.* 2.
Poſſeſſio inſtrumentalis alio non poſſidentes, eſt manutenibilis dec. 56. *n.* 1. *& dec.* 109. *num.* 3.
Poſſeſſio antiquior eſt manutenenda, n. 2.
Poſſeſſio ciuilis quando non amittatur, num. 7. *ibid.*
Et illa ſufficit ad effectum manutentionis, nu. 8.
Poſſeſſio pręſumitur ex titulo præambulo, dec. 66. *num.* 2.
Poſſeſſio euaneſcit per rem iudicatam ſuper non iure transferentis, dec. 78. *num.* 2.
Poſſeſſorium in qualibet parte iudicii intentari poteſt ſuſpenſo petitorio, dec. 80. *n.* 6.
Poſſidere quis pręſumitur ex iuſto titulo, dec. 86. *num.* 23
Poſſeſſio in futurum quando continuata præſumatur, n. 26.
Eaq. ſolo animo retinetur, nu. 37.
Et qui poſſedit olim in futurum præſumitur poſſediſſe, nu. 34.
Et olim poſſidens habet pro ſe pręſumptionem, nu. 35. *ibidem.*
Poſſeſſo iunior, qua dedit cauſam liti non eſt attendenda, n. 36.
Poſſeſſio duplex etiam in corporalibus datur, nu. 47. *ibid.*
Poſſeſſio præſentandi non tranſit in ſucceſſorem ſine nouo vſu, & executio iuris præſentandi, dec. 110. *nu.* 20.
Poſſeſſio capta intra decenium datum ad appellandum vti attentata non eſt manutenibilis, dec. 109. *nu.* 2.
Poſſeſſio præſumitur vacua, cum non conſtat de contrario, dec. 109. *nu.* 4.
Poſſeſſio attentata nullum habet effectum, nu. 5.
Poſſeſſio poſterior pręſumitur clandeſtina, & turbatiua, nu. 6
Poſſeſſio capta lit pendente eſt attentata, n. 7.
Et capta pendente termino ad inſtituendum, non eſt attentata ſi non fuit actum iudicialiter, nu. 9. *ibid.*
Poſſeſſio acquiſita per vnum actum iuuat quoad alios actus, dec. 88. *nu.* 8.
Ex poſſeſſione præſentandi centum annorum præſumitur melior titulus de mundo, dec. 110. *nu.* 21.
Poteſtas, qua non eſt vſus primus iudex, tranſit ad iudicem, ad quem, dec. 80. *nu.* 5.
Prima tonſura agenti ſeptennium conferri poteſt, dec. 199.
Præſcriptio quando dicatur interupta, dec. 25. *nu.* 2.
Et quando deducatur tempus prouiſionis Apoſtolicę, num. 3.
Et tempus litis eſt deducendum, nu. 6.
Præsbyteratus probatur per teſtes, dec. 46. *nu.* 4. *& dec.* 79. *n.* 2.
Pręſentationis effectuatio quomodo probetur ex longaua poſſeſſione, dec. 26. *nu.* 4. *&* 8.
Præſentatio compatroni regulariter compatrono ius præſeruat dec. 1. *nu.* 2.
Pręſentatio ad aliqua beneficia contenta in donatione, arguit quoad alia, dec. 103. *nu.* 3.
Pręſentatio cenſetur facta pro iure, quod præſentatus habet, dec. 2. *nu.* 3.
Præſentatio quę non habuit effectum non attenditur, dec. 108. *numero* 5.
Præſentationes effectuatę quę dicantur, deciſ. 9. *nu.* 8. *& deciſ.* 103. *nu.* 2.
Præſentationes conferunt ad inducendam immemorabilem, dec. 10. *nu.* 2.
Etiam in caſu pręſumptę vſurpationis, nu. 3.
Et eo caſu iuuat aſſertio Ordinarii, num. 4.
Præſentatus quando non ſit neceſſe, vt ſit in 14. *anno, dec.* 19. *numero* 12.
Præſentatio facta ab illis de familia excludit, quod ſpectet ad parochianos, dec. 28. *nu.* 3.
Pręſentationum effectuatio probatur per ſucceſſiuas vacationes deciſ. 41. *nu.* 6.
Præſentatus a maiori parte patronorum eſt inſtituendus, dec. 111. *nu.* 1.
Præſentatio pro qua rata cenſeatur facta, nu. 5.
Præſentatio quando dicatur de actis, nu. 6.
Et quando dicatur difformis, nu. 7.
Præſentationis acceptatio intelligitur cum omnibus qualitatibus in ea appoſitis, dec. 41. *nu.* 10.
Pręſentatio facta cum mentione familię excludit qualitatem hereditariam, nu. 20. *ibid.*
Præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione pręſentandi debet inſtitui, dec. 42. *nu.* 1.
Præſentatio non veri patroni non pręiudicat vero patrono ignoranti, nu. 8
Præſentatus poſt præſentationem non incedens in habitu priuandus non eſt, dec. 6. *nu.* 1.
Nec conſtitutio Sixti V. videtur loqui de tali præſentato, n. 2.
Quæ declaratur, quomodo, procedat, nu. 3.
Pręſentatus habet ius ad rem, quando omnino eſt inſtituendus, numero 4.
Pręſentatus a maiori parte inſtitui debet, dec. 66. *n.* 2.
Pręſentatus præſumitur habere mandatum a præſentante pro effectuatione præſentationis, dec. 77. *num.* 4.
Pręſentationum effectuatio quomodo probetur, dec. 86. *nu.* 24.
Illaque, & inſtitutio probantur ex viſitatione, num. 25.
Præſentatio admittitur ſi, & inquantum, & quid operetur, nu. 29. *ibid.*
Pręſentatio facta per procuratorem requirit exibitionem mandati intra quadrimeſtre, dec. 110. *nu.* 22.
Sed ſufficit productio verbalis intra terminum vt ſuſtineatur realis productio facta extra terminum, n. 21.
Si mandatum ſit rogatum a notaria actuario illius ad quem ſpectat inſtituere, non eſt facienda illius productio, n. 24. *ibid*
Præſumptio poſſeſſionis ex pręcedenti titulo pręcedente etiam in iuribus, dec. 36. *n.* 8

Præſumptio eſt pro collatione Ordinarii, dec. 101. num. 16.
Præſumptio tollitur per aliam validiorem, dec. 60. n. 17.
Præſumptio ſtat pro inſtrumento, eiuſque validitate, deciſ. 51. numer. 6.
Et principalis præſumitur factus certior a procuratore ex curſu temporis, dec. 49. nu. 3.
Probatio per ſcripturas fortior eſt ea, quæ fit per teſtes in materia memoriam omnium excedente. dec. 33. nu. 4.
Probatio quando requiratur de certo tempore, de eo fieri debet, dec. 32. nu. 6.
Probationes leuiores ſufficiunt in iudicio manutentionis, deciſ. 55. num. 5.
Probatio imperfecta ex circumſtantiis plenè probare poteſt, dec. 74. nu. 7.
Probata coniunctione cum vno aguato poſſidente, intrat probatio pertinentiæ, dec. 75. n. 5.
Probationis perfectio ex quibus impediatur, nu. 4.
Probationes imperfectæ ſimul iniunctæ concludenter probant, dec. 26. num. 18.
Et quando ſufficiat probatio per coniecturas, & inditia, numer. 19.
Probationes per inſtrumenta dicuntur liquidiſſimæ probationes, dec. 102. nu. 8.
Proceſſus non requiritur, quando quis extraiudicialiter ſe informare poteſt, dec. 47. n. 14
Proceſſus executiuus quando impediri non poſſit, deciſ. 102. numer. 18.
Procurator ex clauſulis poſitis in mandato præſumitur habuiſſe neceſſaria principalis, dec. 26. nu. 12
Procuratoris reuocatio re non integra non ſuffragatur, nu. 13.
Producens inſtrumentum, illud impugnare non poteſt, deciſ. 19. numero 6.
Productio, & tranſportatio actorum ex quib. probetur, deciſ. 14. num. 5.
Productio tituli ratificata inter alios aliquale facit præiudicium, dec. 37. nu. 3.
Sed per eam non excluditur probatio, vel poſſibilitas alterius tituli, nu. 4.
Profeſſus in religione aprobata eſt incapax beneficij, deciſ. 60. numero 1.
Et ex ingreſſu non infertur ad profeſſionem. nu. 8.
Profeſſio expreſſa fit per emiſſionem trium votorum, nu. 9.
Et tacita ex quo inducatur, num. 14.
Et eius nullitas non habet contra ſe iuris præſumptionem, numero 12.
Eaq. non preſumitur valida, ſed poſitiuè probari debet, nu. 13.
Et tacita ceßat ex proteſtationibus, & diſſenſu profitentis, numero 15.
Eiuſq. præſumptio eliditur ex metu reuerentiali, nu. 16
Et non inducitur, ſi ſuſpiciens ordinis proteſtetur, ſe nolle obligari relig. nu. 18
Proprietati, & generalitati verborum eſt inhærendum, dec. 100. nu. 12.
Prouiſio intermedia quando præſumatur facta ab eiſdem patronis, dec. 26. nu. 25.
Prouiſio Apoſtolica quando non mutet ſtatum beneficij, dec. 5. nu. 6. & dec. 36. nu. 9.
Prouiſio facta tamquam de reſeruato, cum non eſſet, eſt nulla dec. 20. nu. 2.
Prouiſio facta de beneficio tamquam de libero ſine mentione iuriſpatr. excludit iuſpatr. dec. 25. nu. 5.
Prouiſio Ordinarij non mutat ſtatum beneficij, dec. 30. num. 9
Prouiſio in commendam vti motu proprio iuſtificatione non indiget, dec. 39. n. 2.
Prouiſio nulla non conſumit vocationem, dec. 46. nu. 8.
Publicatio reſignationis probatur ex relatione notarij, dec. 52. numero 1.
Puer ſeptem annorum de iure communi eſt capax beneficij, dec. 19. nu. 10.

Q

Qualitas facilius probatur, quam ſubiectum, deciſ. 41. numero 4.
Qualitas, quæ poteſt adeſſe, & abeſſe tempore vacationis, non eſt exprimenda, deciſ. 91. nu. 10.
Quando videatur proceſſum ad traditionem ſub ſpe implementi, dec. 50. nu. 10.
Quelibet probabilis cauſa litis calumniam excludit, deciſ. 50. numero 11.
Et ſufficit iuſtificatio litis, nu. 12.
Quaſi poſſeſſio allegata iuſtificari debet, dec. 24. nu. 6.
Quaſi poſſeſſio quadragenaria in iurepatron. attenditur, deciſ. 5. numero 5.
Et non probatur ex vnica præſentatione, dec. 25. nu. 13.
Quaſi poßeſſio acquiritur ex conſenſu præſtito reſignationi, deciſ. 16. nu. 5.
Quaſi poßeſſio iuriſpatr. non præſeruatur ex actu nullo, dec. 23. numero 8.
Quaſi poſſeſſio præſentandi ad titulum refertur, deciſ. 36. numer. 7.
Et iuſtificatur ex præſentatione, & conſenſibus patronorum præſtitis ſuper prouiſionibus, dec. 41. num. 4.
Quaſi poſſeſſio præſentandi acquiritur ex vnica præſentatione effectuata, dec. 42. n. 4. & dec. 110. nu. 8.
Eaq. non attenditur, quando conſtat de proprietate iuriſpatr. numero 5.
Si ante inſtitutionem de illa conſtet, num. 6. vt ex ſententijs, numero 7.
Quaſi poſſeſſio præſentandi non acquiritur ſine actuali præſentatione effectuata, dec. 43. nu. 1.
Quaſi poßeſſio defuncti in iurepatron. non tranſit in ſucceſſorem, num. 2.
Sed opus eſt illius nouo vſu, n. 13.
Etiamſi adſit ſtatutum de illa continuanda in ſucceßorem, num. 14. & 15.
Quaſi poſſeſſio incorporalium acquiritur per actum proprii facti, num. 10.
Et non tranſit in hæredem, ſeu ſucceſſorem particularem, numero 11.
Quaſi poſſeſſio per nouum actum ſucceſſoris adepta, dicitur noua, num. 12.
Quaſi poſſeſſio iuriſp: verſatur circa ſpiritualia, num. 15
Quaſi poſſeſſio anteceſſoris non iuuat ad effectum manutenendi ſucceßorem, nu. 16.
Quaſi poſſeſſio dare, & cedi poteſt, nu. 17. ibid.
Quaſi poſſeſſio attenditur ad effectum præſentandi, deciſ. 78. nu. 8. potius quam proprietas, dec. 84. nu. 10.
Eaq. acquiritur ex actu vnico, dec. 78. nu. 10.
Et quomodo probetur, dec. 84. nu. 6.
Et quando ſuffragetur, dec. 84. nu. 5.
Quaſi poßeſſio confirmatur ex præſentationibus effectuatis, dec. 85. nu. 4.
Quaſi poſſeſſio compatroni præſeruatur per præſentationem alterius patroni, num. 6
Et qua præſeruatio ex quibus tollatur, nu. 7.
Quaſi poſſeſſio nominandi Vicarium Eccleſiæ Parochialis ex quibus probetur, dec. 86. nu. 1.
Quaſi poſſeſſio acquiritur ex inſtitutionem etiam nulliter facta, nu. 18. ibid.
Quaſi poſſeſſio pertinentiæ quomodo probetur, dec. 87. nu. 1.
Quaſi poſſeſſio conferendi eſt attendenda, n. 2. Ea quæ firmatur ex vnica collatione. dec. 88. nu. 2.
Quaſi poſſeſſio transferentis liberat translatarium ab onere iuſtificandi penſionem, dec. 94. num. 5.
Qui non poteſt iuuari titulo alio ſe non producto, dec. 39. nu. 6.
Etiamſi conſtet vigore illius tituli captam eſſe poſſeſſionem, num. 7.

Quis

Quis pro ſpoliatiõ ſe habere non præſumitur, dec.55.n.2.
Quilibet tenetur iaſtificare ſuam gratiam,deciſ.60.nu.3.

R

RAtificatio mandato æquiparatur,dec.36.nu.15.
Ratificatio tranſactionis quando præſumatur,dec. 112. numero 9.
Ratio generalis totam legem generalem reddit.dec.101.nu.14.
Ratio cleris collationis parochialium conſideratur per Canones, num. 15.
Recipere pecuniam a dante pro redimenda, vexatione eſt periculoſum,dec.50.nu.9.
Et fouens bonum ius poteſt ſe redimere à vexatione iniuſta, deciſ. 49. num. 5
Referenti ſtandum eſt quatenus conſtet de relato, deciſ.16.numero 6.
Remiſoria quando denegetur, dec.31.nu.7.& dec.33.nu.1.& quare ſoleat concedi,nu.3. ibid.
Repetitio quando cenſeatur facta in actu præcedenti,deciſ.18 numero 3.
Reſcripta Papę ſunt intelligenda ſine alterius iniuria,dec.25. numero 6.
Reſeruatum beneficium eſt ex reg.8. Cancell. & extrauag. ad regimen de prębē.dec.48.num.2.
Et tunc quæ beneficia comprębendantur,n.3.
Reſeruatio eſt clara ex reſignatione facta in manibus Papæ, dec. 53. an.5.
Et ex quibus reddatur turbida,n.6.
Reſeruatarius omnium fructuum loco titularis habetur quoad onera realia,dec.94.nu. 14.
Reſeruatio qualiter probetur, dec.102.num.4.
Reſignatio quando dicatur inualida,dec.51.num.5.
Reſignatio beneficii patronata eſt inualida ſine derogatione, iurispatr. dec.35.n.5.
Et ſi eſt nulla ius remanet penes reſignantem.n.2 ibid.
Reſtitutio integrum reuocat ſententias,earumq.executionem, dec.16. nu. 1.
Quæ non datur,niſi dicto de iniuſta,in qua adſit læſio, num.2.
Et quando ſufficiat ſententiam,eſſe latam contra ius litigatoris, num.3.
Et eam petens debet probationes facere luce clariores, nu.4.
Et debet probare de iure ſuo n.16 ibid.
Si peccatur contra tres conformes, nu.5.
Et plena probatio requiritur,et cognitio quando agitur de reuocanda executione,nu.6.
Retentio facilius datur,& diſpenſatio,vt quis miniſtret in ordine iam ſuſcepto,dec.96.nu.16.
Reus abſoluitur actore non probante, dec.89.nu.1.
Rota aduerſus factum iudicis iniuſtè procedentis dat manutentionis, dec.56.nu.4.

S

SEntentia,quæ tranſiuit in iudicatum habet pro ſe præſumptionem,dec.15.n.2.
Et multo magis tres conformes, num.3.
Sententia ex actis non iuſtificatæ ſunt iniuſtè, nu.4.
Et quod non ſint iuſtificatę,quomodo probetur,n.5.
Et poſſunt iuſtificari ex antiquis, & nouis probationibus, numero 10
Quando non agitur de illis exequendis,nu.11
Sententię quando non ſe referunt ad acta,non poſſunt dici notoriè iniuſtè,ſi ex actis non iuſtificentur,nu.12.
Et ſi ex actis ſint notoriè iniuſtę reuocantur,nu.13.
Sententia notoriè iniuſta in iudicatum tranſire non poteſt,dec. 18.nu.7
Sententia Epiſcopi iniuſta non nocet Eccleſiæ, ſeu ſucceſſori, dec.23.nu.14
Sententia lata non ſuper ſtatu beneficii patroni non obſtet,dec 26. nu.27.
Et lata contra præſentatum non nocet patroni,num.28.
Sententia quando dicatur lata ſuper ſtatu eccleſię, deciſ. 29. numero 15.
Et eius verba ſunt ſtrictè intelligenda,num.17.
Sententia valida confirmari poteſt, dec.30.nu.1.
Sententia lata contra præſentante in nocet præſentato,deciſ.3 numero 5.
Sententia Ordinarij plenè probat iuriſpatronat. deciſ. 41. numero 12.
Sententia nulla ex defectu iuriſdictionis confirmari non debet, dec. 42. num. 2.
Nec ſententia iniuſta,nu.3.
Sententia quando præſumatur iuſtificata,dec.34.num.13.
Sententia contra ius ſuſtineri non poteſt, dec.64.nu.8.
Sententia lata ſine citatione non valet.dec.69.nu.1.
Sententia lata ſuper pertinentia firmat ſtatum patronatus,dec. 77.num.3.
Sententia lata ſuper ſtatu beneficii facit ius quoad omnes,dec. 84.nu.4.& dec.85.num.6.
Sententia in iuribus incorporalibus trahit ſe cum executionem dec.84.num.8.
Sententia lata appellatione pendente eſt nulla,dec.96.nu.1.& attentata,nu.2.
Sententia feri poteſt ſtante clauſula,quam,& quas,ſuper cauſa probata licet non expreſa,dec.94.nu.24.
Sententia lata in curia pro actore operatur effectum appoſitionis ſequeſtri,dec.101.nu.24.
Sententia inter alios lata tertio nocet, dec.1 nu.3.
Sententia ſine actis non iuſtificatur,dec.111.nu.2.
Etiamſi ſit antiqua, nu.5.
Sententia continens mixturam appellationem admittit, dec. 109.num.1.
Sententia officialis dicitur ſcientia principalis eiq. præiudicat, dec.86.nu.19.
Scriptura quando non faciat fidem dec.22.n. 1.& vna ſupplet probationem alterius, dec.26.nu.11.
Scriptura in parte vera,tota vera præſumitur.dec.19.n 5.& quæ requirantur,vt fidem faciat,nu.2.
Scriptura matrix quando fidem faciat, n.3.
Signatura trahitur ad tempus data,dec.54.nu.9.
Simonia quando ex promiſſione non præſumitur, deciſ.12.numero 7.
Solemnitas ex quibus præſumitur dec.13. nu.2.
Et quando interueniſſe præſumatur ex curſu centum annorum, nu.10.ibid.
Statutum excluſiuum fœminarum eſt contra ius, deciſ. 91. numero 19
Statutum Lucanum,61.declaratur,dec.106. nu.8
Statutum laicorum ſuper bonis non comprębendit iuſpatronat. numero 9.
Subreptio non inducitur ex his, quæ habens ſe ad eſſe, & non eſſe,dec.91.nu.9.
Stylus in ordinatorijs iudicijs quis attendendus ſit,deciſ.14.numero 1.
Quod probetur,nu.2.& quid requiret,nu.3.
Subrogatio gratioſè danda eſt immiſſio,dec.47.n. 1.& quando dec.48.n.3.& dec.51.nu.2.& dec.53.nu.3.
Si doceat de ſuo clericatu,de obitu prædeceſſoris in poſſeſſione, & de reſeruatione,nu.2.
Subrogatio rigoroſa eſt,quando Papa mandat ſubrogari gratioſa vero,quando vtitur verbo ſubrogamus, nu.8
Subrogatio ad poſſeſſionem intelligitur de poſſeſſione vtriuſque dec. 52.nu.3.
Subrogatio datur probata ſubrogatione,87.nu.1.
Subſtantia facultati non mutatur ex mutatione titularis dec. 91.nu.8.
Succedere volenti ſufficit oſtendere,ſe eſſe in gradu ſucceſſibili, cum

eum nullus alius prætendit eſſe proximior, dec.107.n.6.

Succedens excluſæ ſub eadem comprehenditur excluſione, dec 66.nu.4.

Sumptum de ſumpto fidem non facit, dec.86.nu.19

Suplicatio recipit interpratationem a literis, ſecundum qua eſt iudicandum, dec.52.nu.4.

Supplicatio cenſetur ſignata ſub die datæ, dec.54.nu.9

T

Tacita, & præſumpta cauſa ceſſat, vbi eſt expreſſa, decis. 86.num. 2.

Teſtes de auditu nihil probant, dec.60.nu.10.

Teſtes intra tempus 40.ann.de viſu deponere debent, deciſ.87. numero 4.

Teſtes qui prævalere debeant, dec.16.nu.12.

Teſtis de fama deponens ex auditu non probat, dec.25.nu.12.

Et probat, ſi dicat illud publicè audiuiſſe, dec.10.nu.8.

Teſtes ſi in vno deficiant, non dicitur probata immemorabilis, dec. 11. nu.1.

Vt ſi non deponant, ſe non vidiſſe, ſeu audiuiſſe contrarium, numero 2.

Neque ſuos maiores nu.3.& dicens famam poſſe eſſe falſam, illam non probat, nu.4.

Teſtium dicta quando coniungi poſſint, nu. 5.

Teſtes non facile ſunt admittendi ad probandum iuſpat.potentium, nu.7.ibid.

Titulus iuriſp. reſultat ex centenaria quaſi poſſeſſione præſentandi in priuatis, dec.38.nu.1.& 2.

Titulus excludit timorem vſurpationis. dec. 4.nu.3.& dec.13. numero 3.

Titulorum multiplicatio datur in beneficialibus, dec.6.n.5.& dec.36.nu.19. & dec.37.n.1.

Titulus infectus ſi non producitur ab eodem poſſeſſore, non tollit pæſumptione reſultantem ex centenaria, dec.38.nu.9.

Titulus priuilegij ratione dotationis reſultat ex centenaria, dec.59. num.8.

Translatio monaſterii fit cum licentia Papæ, dec.55.n.6.

Et quando poſſit fieri, ab ordinariis n.7.

Translatarium, ſit penſionario datur proceſſus executiuus. dec. 10.num.1.

Tranſumptum fidem non facit, dec.19.num.8.

Quid ſi originale tranſumptum portari non poſſit, nu.9.ibid.

Tranſactio facta in præiudicium vocatorum non ſuſtinetur, dec. 112. nu. 1.

Et impugnari poteſt, n.2.

Et quando impugnari poſſit non redditis receptis, nu.10.

Et eius ratificatio quando non præſumatur, nu.9.

V

Vacatio eccleſiæ quomodo probetur, dec.46.n.2.et dec.79 nu.1.& dec.110.nu.2.

Et probatur etiam ex partis confeſſione, dec.46.n.3.

Validitas deprahenditur ex actorum inſpectione, dec.30.nu.2.

Valor etiam per teſtes probatur, dec.46 nu.5.

Valor beneficii quomodo probetur, dec.54. n.1.& dec.79.n.4.

Et per non exceſſum quomodo probetur, dec.79.nu.5.

Vaſſali poſſunt eſſe teſtes in cauſa domini, dec.10.nu.5.

Si alii teſtes haberi nequeant, vel ſi concurrant adminicula, numero 6.

Verba filii, & hæredes quando ſtent demonſtratiuè, deciſ.104. numero 5.

Verbum, reſpectiue quid importet, nu.6.

Verba fundationis dubia ex patronorum confeſſionibus declarantur, dec.41.nu.14.

Verba cum effectu ſunt intelligenda, dec.64.n.5.

Verba maſculini generis propriè fœminas non comprehendunt, deciſ.69.num.8.

Verba ſententiæ quomodo ſit intelligenda pro ea ſubſtinenda, dec.94.nu.19.

Verba ſunt intelligenda ſecundum ſubiectam materiam, deciſ. 95.nu.14.& dec.96.nu. 3.

Verba quando ſtent cauſatiuè, & demonſtratiuè, dec.100.n.5.

Verba poſita in narratiua ſententiæ non tranſeunt in diſpoſitionem, dec.29.nu.16.

Vicarius ſine ſpeciali mandato non poteſt reſeruare iuſpat.dec. 40.nu.2.& dec. 70.nu.3.

Vicaria non cadit ſub reſeruatione reg.8. dec.20.nu.1.

Vicarius generalis de iure poteſt inſtituere, dec.39.n.4.

Vicarius præſentationem admittit, & inſtituit, dec.86.nu.8.

Eiq.atteſtanti de ſuo officio plene creditur, nu.9.

Et quando ei non credatur atteſtati de examine facto, nu.10.

Eiq.creditur in Epiſcopi præiudicium, num. 16.

Vicarius temporalis in curata quando dicatur conſtitutus, n.17.

Vicarius poteſt œconomum deputare in beneficio vacanti, n.37.

Et talis deputatio ſtatum confirmat, nu.38.

Et non fit de rectore perpetuo, ſtante quaſi poſſeſſione patronorum, nu.39.ibid.

Via executiua ceſſat, ſi adſit legitimus contradictor, deciſ. 46. numero 11.

Viſitatione Epiſcoporum quando probent iuſpat. dec. 26.n.12.

Vltimus ſtatus attenditur in beneficialibus, dec.21.n.1.dec.44. nu.1.dec.84.nu.9.& dec.88.n.3.

Vltimus ſtatus non eſt attendendus, cum non eſt ligitimè præſcriptus, et conſtet de contrario ſtatu præcedenti, dec.18.n.8. & dec.44.nu.4.

Vnio ſimoniaca non iuuat ad præſcribendum, dec.29.nu.10.& eſt inualida, dec.30.n.11.

Vnus eſt incapax plurimum eccleſiarum, dec.86.nu.46.

Vocatio a diſponente facta præſumitur ex naturali effectione 45.nu.14.

Vocatur fundatore aſſimilatur præſentato dec.57.num.5.

Voces, & partes in irep.ſunt diuiduæ, dec.78.n.5.& tunc una parte ſublata, alia remanet, nu.6.

Voluntas ex inſcriptione declaratur, dec. 96.nu.16.

Voluntas cōcedentis declaratur ex derogatione, dec.100.n.10.

Vſurpatio iuriſp.præſumitur in potente, & magnate, dec.34. numero 1.

Quæ ceſſat dato concurſu patris, vel maioris potentiæ Epiſcopi numero 2.

Et an præſumatur in parochialis, dec.123.nu.4.

FINIS.

INDEX DECISIONVM SACRÆ ROTÆ ROMANÆ QVAE IN PRAXIS IVRISPATRONATVS,

Et in eius fine referuntur.

ALEXANEN. beneficij 29. Martij 1591 Eminenſiſs.D.Cardin. Mantica, lib.4.c.7 numero 8.
Alexandrina Archipræsbiteratus, 28. Iunii 1627. R.P.D. Merlino, lib.2.c.2.nu.24.
Anagnina beneficii. 15. Martii 1627. R.P. D. Vbaldo, dec. 83. in fine praxis.
Andrien. Archidiaconatus, 5. Decemb. 1625. R.P.D. Merlino lib.5.c.5.nu.164,
Aquinaten. monaſterii. 26. Ian. 1601. Eminentiſs. D. Card. Seraphino, lib.1.c.1.nu.74.
Aretina cappellaniæ, 18. Maii 1616. R.P.D. Buratto, dec.25.
Et in eadem coram eodem, 9. Febr. 1618. R.P.D: Buratto, deciſion. 49.
Aſculana iuriſpatr. 24. Febr. 1616. Eminentiſs. D. Card. Veroſpio, dec.23.
Auximiana iuriſp. 28. Maii 1594. Eminentiſs. D. Car. Millino, deciſ.4.
Auximiana iuriſp. 26. Aprilis 1613. Eminentiſs. D.C. Sacratto, lib.2.c.1.nu.13.
Barchinonen. beneficii. 26. Nouembr. 1627. R.P.D. Durano, deciſ.56.
Barchinonen. parochialis extra Rotam 29. Nouembr. 1613. R.P.D. Buratto, dec.101.
Bergomen. capellaniæ 23. Martii 1618. R.P.D. Buratto, dec. 59.
Brixien. Archipræsbiterat. 21. April. 1625. R.P.D. Remboldo, lib.5.cap.7.nu.18.
Briximien. parochialis 20. Martii 1620. R.P.D. Vbaldo, dec.60.
Brixien. beneficii 4. Decemb. 1620. R.P.D. Pirouano, dec.89.
Et in eadem coram eodem, 15. Maii 1620. R.P.D. Pirouano, deciſ.90.
Burgi S. Donnini præpoſitura 19. Decembr. 1622. R.P.D. Buratto, dec.27.
Burgi S. Donnini iuriſp. 20. Iun. 1622. R.P.D. Merlino, dec.17.
Et in eadem coram eodem, 9. Decemb. 1622. dec.18.
Calaguritana congruarum, 16. Nouemb. 1571. R.P.D. Oradino, lib.1.c.1.nu.78.
Cæſarauguſt. parochialis 14. Nouemb. 1616. Reuerendiſs. D. Coccino Decano, lib.4.c.10. num.30.
Et in eadem coram eodem, 6. Nouemb. 1617. nu.31.
Et in eadem coram eodem, 31. Ian. 1618. nu.32. ibid.
Cæſarauguſtana penſionis, 9. Martiis, 1598. R.P.D. Orano, lib.6.c.1. numero 30.
Cæſarauguſtana parochialis de Maella, 21. Iunii, 1621. Reuerendiſs. D. Coccino Decano, dec.47.
Canonicorum Regularium monaſterii B. Mariæ Noueſien. 3 Decemb. 1627. R.P.D. Vbaldo, dec.55.
Colonien. canonicatus S. Vrſulæ, 27. Ianuar. 1627. R.P.D. Vbaldo, dec.51.
Et in eadem coram eodem, 26. April. 1627. dec.52.
Et in eadem coram eodem, 14. Maii 1627. dec.52.
Compſana iuriſp. 23. Ian. 1603. R.P.D. Litta, lib.4.c.10.n.29.
Et in eadem coram eodem. 3. Decembr. 1604. poſt prædictam.
Et in eadem coram Reuerendiſs. D. Penia, 12. Nouemb. 1607 poſt prædictam.
Conchen. beneficii, 10. Iunii 1624. Reuerendiſs. D. Patriarcha Manzanedo, dec.48.
Craconien. parochialis de coniunxa, 9. Iunii 1627. Reuerendiſs. D. Patriarcha Manzanedo, dec.42.
Cremonen. iuriſpatr. 20. Maii 1597. R.P.D. Robuſterio, lib.4.c.2.nu.14.
Cremonen. iuriſpatr. 6. Iunii 1578, Eminentiſs. D. Card. Seraphino, poſt prædictam.
Cremonen. hoſpitalis 5. Martii 1586. Eminentiſs. D. Cardinal Seraphino, lib.4.c.4.nu.16.
Cremonen. cappellaniæ, 4. Ianuarii 1594. Eminentiſs. D. Card. Millino. dec.13.
Duſentina Abbatiæ, 20. Decemb. 1627. R.P.D. Virili, dec.53.
Ferrarien. penſionis, 14. Iunii 1624 R.P.D. Remboldo dec. 95.
Ferarien. penſionis 21. Martii 1627. R.P.D Virili, dec. 96.
Firmana hoſpitalis, 17. Nouemb. 1577. R.P.D. Graſſo, lib.1.c.1. num.66.
Firmana penſionis 26. Febr. 1615. R.P.D. Remboldo, dec.91.
Et in eadem coram eodem, 23. Ianuar. 1626. d. dec.92.
Firmana penſionis, 8. Martii 1627. R.P.D. Durano, dec.93.
Et in eadem coram eodem, 23. Ianuar. 1627. dec. 94.
Florentina iuriſp. de Ricaſolis 10. Martii 1623. Eminentiſs. D. Card. Lancellotto, lib.4.c.1. nu. 71.
Et in eadem coram eodem, 11. Febr. 1604. poſt prædictam.
Florentina canonicatus, 11. Decemb. 1615. R.P.D. Buratto deciſ.41.
Et in eadem coram eodem, 25. Maij 1616. dec.41.
Florentina ſubdecanatus, 27. Ianuar. 1627. R.P.D. Durano, deciſ.43.
Florentina cappellæ, 30. Maii 1616. R.P.D. Pirouano, dec.61.
Et in eadem coram eodem, 4. Decemb. 1617. dec. 62.
Et in eadem coram eodem, 12. Feb. 1618. dec. 63.
Et in eadem coram eodem 20. Maii 1618. dec.64
Et in eadem coram eodem, 26. April. 1619. dec.65.
Et in eadem coram eodem, 25. Maii 1621. dec.66.
Et in eadem coram eodem 5. Iunii 1621. dec.67.
Et in eadem coram eodem, 3. Decemb. 1621. dec.68.
Florentina iuriſpatronatus 1. Maii 1627. Reuerendiſſimo. D. Coccino Decano, dec.103.
Et in eadem coram eodem, 8. Nouemb. 1627. dec.104.
Gerunden beneficii, 2. Decemb. 1615. Eminentiſſimo D. Card. Sacrato, dec.57.
Hieracen. iuriſpatr. 14. Maii 1614. Eminentiſs. D. Card. Veroſpio, dec.8.
Et in eadem coram eodem, 27. Iunii 1614. dec. 9.
Et in eadem coram eodem, 18. April. 1616. dec.10
Et in eadem coram eodem, 17. Febr. 1617. dec.11
Iacen. Vicaria, 29. Ianuar. 1616. R.P.D. Buratto, dec.20
Ianuen. iuriſpatronat. 20. Decembris 1604. R.P.D. Litta, lib.4.cap.2.
Et in eadem coram eodem 28. Februar. 1605. poſt prædictam.
Et in eadem, 23. Ianuar. 1612. Reuerendiſſimo D. Pamphil. Patri.

Patriarcha Antiocheno, poſt prędictam.
Et in eadem coram eodem, 10. Iunii 1613. poſt prædictam.
Et in eadem coram eodem, 9. Decemb. 1613. poſt prædictam.
Ianuen. Abbatię, 24. Maii 1624. R.P.D. Burratto, dec. 37.
Et in eadem coram eodem, 5. Martii 1625. dec. 37.
Et in eadem coram eodem 13. Iunii 1625. dec. 38.
Et in eadem coram eodem, 22. Iunii 1626. dec. 39.
Ianuen. parochialis S. Andreę 19. April. 1627. R.P. D. Durano dec. 86.
Et in eadem coram eodem, 19. Nouemb. 1627. ibid.
Imolen. iuſp. 7. Iun. 1577. R.P.D. Cantucio, lib. 1. c. 2. n. 50.
Et in eadem coram eodem, 18. Nouemb. 1578. lib. 2. c. 2. n. 20
Et in eadem coram eodem, 23. Martii 1579. lib. 2. c. 5. num. 1
Lucana Decanatus, 8. Iun. 1576. fal. rec. Clemente Octauo, lib. 2. c. 5. nu. 1
Lucana iuriſp. 23. Ianuar. 1612. Reuerendiſſ. D. Penia, lib. 5. c. 2. nu. 42
Lucana iuriſpatr. 20. Iunij 1602. Eminentiſſ. D. Card. Millino, deciſ. 12
Lucana iuriſp. 26. Iun. 1619. R.P.D. Dunozet, dec. 26
Et in eadem coram eodem, 2. Decemb. 1619. dec. 27
Et in eadem coram eodem, 31. Ianuar. 1620. dec. 28.
Et in eadem coram eodem 31. Ianuar. 1620. dec. 29
Lucana iuriſp. de Podiis 21. Nouemb. 1620. Reuerendiſſ. D. Coccinno Decano, dec. 30
Et in eadem coram eodem, 5. Martij, 1621. dec. 31
Et in eadem coram eodem 31. Martii 1621. dec. 32.
Et in eadem coram eodem 28. Maii, 1621 dec. 33
Et in eadem coram eodem, 14. Iunii. 1621. dec. 34
Lucana canonicatus, 14 Maii 1590. R.P. D. Bubalo, dec. 35.
Lucana iuriſp. 27. Apr. 1605. Reuer. D. Coccino Decano, d. 105
Et in eadem coram eodem, 12. Iunii 1606. dec. 106.
Et in eadem coram eodem 8. Iunii 1607. dec. 107.
Lunen. Sarzanen. beneficii, Iunij 1599. Eminentiſſimo D. Card. Millino, dec. 40
Lunen. Sarzanen. iuriſp. 13. Iunij, 1625. R.P.D. Durano, d. 109.
Et in eadem coram eodem 31. Maij 1627. dec. 110
Et in eadem coram eodem, 24. Ianuar. 1628. dec. 111
Maceraten. iuriſp. 25. Decemb. 1625. & Iulii, 1626. Reuerendiſſ. D. Coccino Decano, dec. 24
Mantuana penſionis, 4. Decemb. 1626. R.D. Merlino, dec. 97
Mediolanen. iuriſp. 18 April. 1616. R.P.D. Pirouano, dec. 70
Et in eadem coram eodem, 18. Nouemb. 1616. dec. 71
Et in eadem coram eodem 28. Iunij, 1617. dec. 72.
Et in eadem coram eodem 30. Octob. 1617. dec. 73.
Et in eadem coram eodem 18. Iunii, 1618. deciſ. 74
Et in eadem coram eodem, 14. Iunii 1619. dec. 75
Meten. prioratus, 17. Maii 1627. R.P.D. Merlino, dec. 54.
Monopolitana penſionis, 10. April. 1606. D. Card. Sacrato, deciſ. 98
Monopolitana beneficii, ſeu cappellæ, 6. Iunij, 1622. R.P.D. Merlino deciſ. 19
Mutien plebis, ſeu iuſp. 21. Febr. 1625. Reuerendiſſ. D. Coccino Decano, dec. 102
Neapolitana canonicatus, 9. Decemb. 1585. D. Card. Seraphino lib. 6. c. 1. n. 63
Neapolitana alimentorum, 31. Maii, 1613. Reuerendiſſimo D. Patriarcha Manzanedo, lib. 1. c. 2. nu. 20
Nicien. parochialis, 20. Maii, 1623. R.P.D. Vbaldo, deciſ. 46
Nolana primiteriatus, 8. Nouemb. 1613. D. Cardin. Caualerio, dec. 21
Nullius, ſeu Caputaqu. 18. April. 1616. R.P.D. Martino Andrea, lib. 5. c. 5
Paduana iuriſp. 1. Iulii, 1601. R.P.D. Corduba, l. 4. c. 10. nu. 28
Pampilouen. cappellania, 4. Martii 1622 R.P.D. Remboldo, deciſ. 45.
Papien. iuriſp. Collegii Ghislarii 9. Feb. 1601. Eminentiſ. D. Car. Lancellotto, lib. 4. c. 9. nu. 55.
Papien. iuriſp. 9. Maii 1594. Eminentiſſ. D. Card. Millino, dec. 1
Et in eadem coram eodem, dec. 2.
Pientina iuriſp. 10. Iunii 1602. R.P.D. Litta, lib 1. c. 9. n. 55
Piſana capelæ, 1526. R.P.D. Gambaro, lib. 1. c. 3. nu. 11
Piſana cappellanię, 24. Nouembr. 1586. R.P. D. Bubalo, lib. 4. c. 4. nu. 74
Piſana capellanię 1. Iulii 1587. R.P.D. Comitulo, poſt prædictam.
Piſtorien. decanatus, 1554. Reuerendiſſ. D. Montisflaſconen. lib 1. c. 3. nu. 12
Piſtorien. beneficii 13. Ianuar. 1617. R.P.D. Buratto, dec. 14.
Et in eadem coram eodem, 31. Maii, 1617. dec. 15
Et in eadem coram eodem. 11. Maii 1618. dec. 16
Piſtorien. parochialis 11. Iun. 1619. R.P.D. Pirouano, dec. 76
Et in eadem coram eodem, 27. Ianuar. 1620. dec. 77
Et in eadem coram eodem, 15. Ianuar. 1621. dec. 78
Et in eadem coram eodem, 27. Maii, 1621. dec. 79.
Et in eadem coram eodem, 23. Iunii, 1621. dec. 80
Piſtorien. parochialis, 6. Feb. 1623. R.P.D. Merlino, dec. 81
Et in eadem coram eodem, 9. Feb. 1624. dec. 108.
Piſtorien. plebanię 24. Martii 1623. R.P.D. Nauarro, dec. 84
Et in eadem coram eodem, 17. Iun. 1623. dec. 85
Placentina Archipręsbiteratus, 17. Martii 1623. R.P. D. Pirouano, dec. 44
Placentina capellaniæ, 3. Iulii 1617. R.P.D. Pirouano, dec. 69
Et in eadem coram eodem, 16. Martii, 1620. dec. 70.
Portuen. beneficii 27. Martii 1596. Eminentiſſ. D. C. Millino, dec. 3
Reatina penſionis, 13. Maij 1598. R.P.D. Corduba, dec. 99
Recanaten. parochialis, 20. Maii 1577. R.P.D. Cantuccio, lib. 2. c. 7. nu. 22
Regien. iuriſp. 11. Maii 1623. R.P.D. Pirouano, dec. 16
Regien. beneficiorum, 20. Feb. 1619. R.P. D. Pirouano, dec. 87
Et in eadem coram eodem. 14. Feb. 1620. dec. 87. nu. 152
Et in eadem coram eodem, 15. Iunii 1621. dec. 88
Romana iuriſp. 10. Martii 1595. Eminentiſſ. D. Card. Millino dec. 6
Romana iuriſp. 31 Maii 1613. Eminentiſſ. D. Card. Sacrato, lib. 4. dec. 9. n. 56
Romana pecuniaria 26. Maii, 1627. R.P.D. Virili, dec. 100
Salamantina portionis, 25. Iun. 1559. Eminentiſſimo D. Card. Millino dec. 58
Seguntina parochialis, 24. Ianuar. 1614. R.P.D. Buratto, lib. 6. c. nu. 63
Spoletana Abbatiæ, 27. Iun. 1625. Reuerendiſſ. D. Coccino Decano, l. 4. c. 10
Et in eadem coram eodem, 29. Decembris, 1625. poſt prędictam.
Theatina Abbatia, 28. Aprilis 1603. Eminentiſſimo D. Card. Millino, dec. 7
Toletana iuriſp. 11. Feb. 1628. Reuerendiſſ. D. Coccino Decano, dec. 112
Tudertina iuriſp. parochialis S. Laurentii, 9. Iun. 1623. Reuerendiſſ. D. Patriarcha Manzanedo, dec. 5
Zamoren. canonicatus de thoro, 12. Ianu. 1598. Eminentiſſ. D. Card. Seraphino, lib. 1. c. 1. num. 89

FINIS.

DECI-

DECISIONVM INDEX

Ad additamenta Sacræ Rotæ Romanæ

AQVILANA Beneficii Ven.14.Decemb. 1604.dec.131. Ghiſilerio.
Aquilana iuriſpatr.Mercurii 24.Ian. 1646.dec. 147. Corrado.
Aquilana iuriſp. Lunæ 4. Iunii 1646. dec.148. Corrado.
Bononien.iuriſp.Lunę die 23. Iaunar. 1640.dec.121. Bichis.
Bononien. iuriſp. Merc. 4. Iul. 1640. dec.122. Bichio.
Bononien.iuriſp.Butrigariis Lunæ 16.Martii 1643. dec. 132. Bichio.
Baren.iuriſp.Ven.10.Iun.1644.dec.140. Peutingero.
Baren.iuriſp.Ven.27.Ian.1645.dec.141 Peutingero.
Calaritan.Cappellæ Merc.19.Feb.1644.dec. 137. Bichio.
Caurien.iuriſp.Lunę 13.Martii 1645.dec.146 Royas
Cæſarauguſt.Beneficii de Linares Ven. 4. Decemb. 1643. deciſ. 133. Bichio
Comen.Parochialis Ven.27. April.1640.dec.125. Pironano
Ceſarauguſt.Beneficii de Linares Ven.10.Feb.1635. deciſ. 135. Bichio.
Cæſarauguſt.beneficii de Linares Lun.26. Iun. 1645. dec.135. Bichio.
Cluſina iuriſp.Ven.4. Iulii 1636.dec.113. Machiauello.
Cluſina iuriſp.Ven.11.Maii 1609.dec.114. Royas
Cremon.præpoſituræ Lunę 23.Maii 1644.deciſ. 139. Corrado.
Cremonen.Cappellaniæ Lunæ 6.Feb.1640.dec.323 Royas
Feſulana Parochialis Ven.1.Iun.1644.dec.142. Otthobono.
Feſulana Beneficii ſeu Oratorii Merc. 5. Decemb. 1646 .deciſ. 151. Bichio.
Florentina iuriſp.Lun.14.Feb.1639.dec.120 Merlino.
Gerunden.Beneficii Lunę 30. April.1646.dec.127. Royas.
Gerundens Beneficii Lunę 18.Iunii 1640. dec. 128. Royas
Gerunden.Cappelanię Merc.4.Iunii 1641.dec.150. Bichio
Lucana iuriſp.Ven.25.Iulii 1638.dec.118 Carilo.
La den.iuriſp.Lunæ 12.Nouemb.1640.dec. 129. Merlino.
Lucana iuriſp.Ven.10.Ianuar.1645.dec.143 Ghiſilerio.
Lucana iuriſp.Lunæ 3.Decemb.1646.dec.44. Ghiſilerio
Leodien.beneficii Merc.1.Feb.1645 .dec.145 Otthobono
Meleuitana Beneficii Ven.20.Maii 1644.dec.138. Peutingero
Mediolanen.Prioratus Lunæ 27.Maii 1647.dec.152 Corrado.
Neapolitana iuriſp.Merc.27.Ian.1644. dec.139. Otthobono.
Piſtorien.Parochialis S.Hippolyti Lun.19. April.1638. deciſ. 115 Dunozet.
Piſtorien.Parochialis Ven.14.Iun.1639.dec.119. Merlino
Regien.iuriſp.11.Nouemb.140.dec.130 Panzirolo
Romana Iuris nominandi Ven.1640.dec.124. Boyas
Regien.iuriſp.Ven.24.April.1640.dec.126 Ghiſilerios
Sulmonden.Beneficii Lun.25.Iunii 1646.dec.149 Peutingero
Toletana iuriſp.Ven.21.Maii 1639.dec.116 Coccino
Toletana iuriſp.Ven.18.Martii 1639.dec.117 Merlino

F I N I S.

DECI.

DECISIONES SACRÆ ROTÆ ROMANÆ QVAE IN PRAESENTI PRAXI

Iuriſpatronatus deductæ fuerunt.

EMINENTISS. D. CARD. MILLINO.

Papien. Iuriſpatronat. 9. Maij 1594.

SVMMARIVM.

1 *Iuſp. mixtum quomodo cognoſcatur.*
2 *Præſentatio compatroni regulariter compatrono ius preſeruat.*
3 *Sententia inter alios lata tertio non nocet.*
4 *Ius præſentandi quando per non vſum amittatur.*

DECISIO I.

DVBITAVI, an inſtitutio D. Bartholomæi Araldi Eccl. Parochialis S. Georgii
Villanterij ad præſentatione dominorum
de Lonatis eſſet confirmanda, vel infirmanda, & quia pro parte dd. Prepoſiti,
& Canonicorum Regularium S. Petri in
Cælo aureo, qui prętendunt iuſpatr. eſſe mixtum, inter
alia dicebatur, ſententiam eſſe infirmauda, quia iuriſp.
erat mixtum, & in iſta præſentatione non fuit ſeruata
forma requiſita in præſentatione eccleſiarum parochialium, quæ ſunt iuriſp. mixti placuit dominis, vt particulariter videtur, an iſtud iuſpat. eſſe mixtum, & dubio propoſito concorditer cenſuerunt iuſpat. eſſe mix-
1 tum. fundamentum deciſionis fuit quia habemus initium clarum iſtius iuſpatr. mixti, cum de anno 1207.
monaſterium emerit totum caſtrum Villanteri cum omnibus iuribus, & actionibus, & cum aduocatis eccleſiarum, & in tranſactione poſtea inita de anno 1260.
adeſt confeſſio explicita venditorum, quod totum caſtrum cum omnibus honoribus, & iuriſdictionibus ſpectabat, & ſpectare conſueuerat in integrum ad monaſterium, & promiſſio de non inquietando de tota villa honoribus, iuriſdictionibus, & de medietate aduocatię
Plebis Villanterii, & iuſp. & Cappellaniæ ipſius caſtri,
& eccleſiæ, hoſpitâlis della Gallera, & poſtea Abbas
eos inueſtiuit de toto feudo, & de medietate aduocatiæ, ſeu iuriſp. vnde cum monaſterium oſtēdat iuſpat.
eſſe mixtum neceſſe eſt quod dd. de Lonatis doceant,
ſe pręſcripſiſſe medietatē ſpectantem ad monaſteriū.
Hoc autem dicebant domini non probari, quia ad
iſtum effectum eſt neceſſarium, quod præſentationes
2 fuerint factæ animo priuandi monaſterium quod in dubio non præſumitur, vt bene deducit. *Ruin. conſ.* 50.
n. 10. *lib.* 5. & ſine iſto animo præſentationes vnius non
præiudicant compatrono, ſed ei præſeruat ius. *Feder.
conſ.* 202. *in fine Abb. conſ.* 54. *lib.* 1. *Put. dec.* 292. *lib.* 1. *Tanis. dec.* 97. *Creſcent. dec.* 27.

Conſiderabant etiam domini, quod Monachi ad
alias eccleſias contentas ſub eodem iurepat. præſentarunt ſine contradictione dd. de Lonatis, & in ſpecie
Viuian. de Iurepatr.
per ſententiam R.P.D. Blanche tti fuit declaratum iuſpat. clericatum S. Egidii, & S. Georgii eſſe mixtum, & ex
hoc preſpicuum fit quod Domini Lonati non habebant iſta præſentationem, quod iuſpatr. ad eos ſpectaret in totum, quia non permiſiſſent monaſterium præſentare.
3 Non obſtant ſententiæ quia prima de anno 1428.
fuit lata inter alios & non citato monaſterio. ſecunda
vero de anno 1484. fuit lata, quia non conſtiterat monaſterium eſſe in poſſeſſione, præſentandi, & ei competere ius, ideo cum hodie conſtet de contraria, iſta ſententia, ei non præiudicat.

Præterea fuit reſponſum, quod iſtę ſententiæ ſunt
iniuſtę quia conſtat monaſterium habere medietatem
iuriſp. & non probatur præſcriptio.

Non obſtat, quod per non vſum amittitur ius præſentandi, quia non ſufficit non vſus ſi præſentationes
non fuerint factæ animo priuandi compatronum, qui
non præſentauit. *Feder. d. conſ.* 202. *Abb. d. conſ.* 54. *&
fuit d. in cauſa Imolen. iuriſpat.* 19. *Octob.* 1579. *coram bo. me. d. Lauretano.*

Et in eadem 22. Maii 1595. coram eodem Eminent. D.
Card. Millino.

SVMMARIVM.

1 *Iuſp. quando per venditionem caſtri transferatur.*
2 *Et prodeſt ſubſecuta obſeruantia.*
3 *Præſentatio cenſetur facta pro iure quod habet præſentans*

DECISIO II.

1 DOmini ſteterunt in deciſis, quæ per emptionem
factam a monaſterio de anno 1207. totius caſtri
Villanterij cum omnibus iuribus, & actionibus fuit
translatum iuſp. c. cum ſeculum c. ex literis de iurepat.
Vnde cum poſtea de anno 1260. præcedente confeſſione venditorum, quod totum caſtrum cum omnibus
honoribus, & iuriſdictionibus ſpectabat in integrum
ad monaſterium Abbas eos inueſtiuit de toto feudo,
et medietate aduocatiæ ſeu iuriſpat. ſequitur, quod
aliam medietatem retinuit penes ſe, et conſequenter
iuſpat. eſt mixtum.

Quod etiam comprobant domini ex inueſtituris
ſubſequentibus, & ex obſeruantia ſubſecuta quia poſtea monaſterium præſentauit ſimul cum patronis laicis, & licet non appareat quod præſentauerint pro medietate, tamen cum ſimus in iurep. ſpectante ad vtrūque pro medietate, intelligitur facta pro medietate
iuxta notat. per *Alciat. de præſumpt. reg.* 2. *præſumpt.* 24.
.3. *& fuit d. in cauſa Alatren. Capellania coram R.P.D.
Pamphilio.*

Non obſtant ſententiæ, quia ſunt iniuſtæ cum

conſtet, monaſterium habere medietatem iuriſpat. &
non probetur concludenter præſcriptio.
Non obſtat, quod verba ſunt dubia, & in dubio debet fieri interpretatio contra monaſterium, quia verba ſunt clara, & non poſſunt recipere aliam interpretationem.

Portuen. Beneficii 27. Martij 1596. coram Eminentiſſ. D. Card. Millino.

SVMMARIVM.

1 *Iuſp. probatur ſi a Papa in ſuo motu proprio illud ad talē ſpectare dicat*
2 *Quamuis id recipiat probationem in contrarium.*
3 *Eccleſiæ patronatę fundatio quomodo probetur.*
4 *Iuſp. in antiquis non probatur per teſtes, vel famam.*
5 *Eccleſiæ dotatio quomodo probetur.*
6 *Quomodo probetur, quod eccleſia non habeat bona niſi eidem data a dotante.*
7 *Negatiua quomodo ſit probanda.*
8 *Iuſp. quando probetur ex enunciatiua Ordinarij.*
9 *Iuſp. quando dicatur familiæ reſeruatum.*

DECISIO III.

1 DOmini concorditer perſtiterunt in reſolutis coram R. P. D. meo Corduba, moti fuerunt, quia D.
2 Nicolaus habet intentionem ſuam fundata in aſſertione fel. rec. Greg. XIII. in motu proprio, qui atteſtatur innotuiſſe ſibi, quod iuſpat. ſpectabat ad bo. mem. Cardinalem Farneſium ratione dominii oppidi Inſulæ, & ex iſta atteſtatione facta motu proprio à Papa tamquam plene informato reſultat probatio plena iuriſpat. competentis ratione dominii Oppidi, vt poſt *gloſ. tradunt omnes in clem. 1. de probat. Socc. conſ. 266. nu. 27. vol. 2.* præſertim cum fundādo intentionē ſuā ſuper iſta aſſertione reuocet vnionē antea factā ad fauorem Collegii Germanici *Alex. cōſ. 15. n. 2. li. 5.* & licet contra iſtam probationem admittatur probatio in contrarium, oſtendendo quod Papa fuit malè informatus, vt per gloſſ. quam omnes Doct. ibi ſequuntur in *d. clem. 1. in verbo fuiſſe, & Soccin. d. conſ. 266. n. 27.* tamen domini diſtinguendo materiam in tria capita dixerunt, quod pro parte Excelletiſſimi D. Virginii non aſſertur probatio certa, & concludens prout requiritur, quod iuſp. competeret ſuis anteceſſoribus ex fundatione, vel dotatione, vel vigore reſeruationis ad fauorem familię, ideo aſſertio Papę remanet in ſuo robore, & conſequenter ex ea probatur concludenter iuſp. ſpectare ratione dominij Oppidi ad Sereniſſimum D. Ducem Parmæ à quo d. Nicolaus eſt præſentatus.
3 Quantum ad caput fundationis, dominis viſa eſt res clara, quia ex ſcriptura de anno 1500. in qua fit fundamentum, colligitur contrarium, cum Io. Iordanus in ea exprimat, quod iſta eccleſia fuit fundata, & erecta nutu, conſenſu, & auxilio ſuo, quæ verba penitus excludunt, quod ipſe fuerit fundator.
4 Non obſtant teſtes, quia deponunt de auditu, & quando non ſumus in antiquis, iuſpat. non probatur per teſtes de publica voce, & fama, *Paleot. dec. 128.* præſertim cum ſcriptura Io. Iordani repugnet depoſitionib. iſtorum teſtium *Purpur. conſ. 278. n. 8. Caputaq. dec. 283. par. 1.*
5 Quantum ad ſecundum caput dotationis, domini tenuerunt non conſtare de integra, & totali dotationē, ex qua fuerit acquiſitum iuſpatron. familię, quia verba Io Iordani hoc neceſſario non important, imò videntur denotare contrarium, cum vtatur verbo adiicere, & notiſſimum eſt argumentum dotis non poſſe ſtare ſine dote præcedenti, *Abbas conſ. 46. nu. 3.*
6 *lib. 1.* nec probatur concludenter, quod iſta eccleſia non haberet tunc alia bona, argumentum a præſenti in præteritum non concludit præſumptiuè, quod eccleſia non haberet alia bona *Alciat. de præſump. reg. 2. præſump. 26. nu. 6.* præſertim cum concurrant coniecturæ in contrarium, & ſi concludenter non releuaret, cum teſtes examinati in viſitatione, & de nouo coram
7 me non probent concludenter, quod eccleſia hodie non habeat alia bona, cum non coarctent negatiuam quod aliter eſſe non poſſet, quin ipſi ſciret. *Baldus in l. actor. C. de probat. Rimin. ſen. conſ. 75. n. 78. lib. 1. Dec. conſ. 94. n. 5. Ripa in c. cum eccleſia nu. 88. de cauſ. poſſ. & prope* excepto quarto, qui eſt vnicus, & frater d. Io. Baptiſtę præſentati ab Excellentiſſ. D. Virginio. Nec placuit Dominis, quod iuſp. ex dotatione, & fundatione probetur ex enunciatiua Ordinarij de anno 1504. quia per ſe ſola non probat, cum ſit vnica, & emanauerit ad aſſertionem partis in inſtitutione familiaris inſtituētis, & non ſit de antiquo. *Achill. dec. 5. de iurepatr.* ſit
8 vero deducitur pro adminiculo ſcripturæ Io. Iordani de anno 1550. & non poteſt ſeruire pro adminiculo, quia ea, apparet, quod Io. Iordan. non fuit fundator & quod ius præſentandi fuit reſeruatum aliis, & iſta præſentatio eſt in omnibus difformis dictæ ſcripturæ, vt bene deducuntur informantes pro d. Nicolao, ideo Domini vtebantur hoc argumento, quod aut iſta enunciatiua fuit fundata in ſcriptura Io. Iordani, & eius nulla eſt habenda ratio, cum conuincatur erronea, & repugnet contentis in d. ſcriptura, in qua continetur dotatio, & fundatio, & ſi exibeatur, non poteſt redargui atteſtatio Papę, quia poteſt eſſe, quod iuſp. in ea fuerit reſeruatum ratione dominij Oppidi, & quod Papa eam viderit.
9 Quantum ad tertium caput reſeruationis ad fauorem familiæ, domini pariter fuerunt concordes, quod non probatur, quia Io. Iordanus facultatē eligendi, & nominandi tribuit aliis, ideo impoſſibile eſt, quod noluerit reſeruere pro ſe, & ſuis, & licet dicat, quod vult eccleſiam eſſe gentilitiā, ſeu patronatus ſui, tamen ne in continenti inducatur correctio, Domini intelligebant iſtam reſeruationem de iure honorifico, & ad iſtum affectum, vt non redarguatur atteſtatio Papæ ſufficit, quod reſeruatio ad fauorem familiæ ſit ambigua, & nō legatur clarè in iſta ſcriptura, quia ſtāte ambiguitate non reſultat probatio, cōcludens, quia Papa fuit malè informatus, prout requiritur, vt ſup. dictū eſt
Non obſtat enunciatiua fel. rec. Pauli Tertii, & obſeruantia, quę deducitur ex præſentationibus, quia cū dominium huius Oppidi eſſet anteceſſorum Excellentiſſimi D. Virginii, iſta ſunt æquiuoca, nec concludūt, quod iuſp. ſpectaret, & præſentationes fuerint factæ potius ratione familię, quam domini Oppidi.

Auximana Iuriſpatronatus 28. Maii 1593. coram Eminentiſſimo D. Card. Millino.

SVMMARIVM.

1 *Quando dicatur conſtare de iurep.*
2 *Præſertim ſtante quaſi poſſeſſione cum cauſa cognitione*
3 *Titulus vſurpationis ti morem excludit.*

DECISIO IV.

1 DOmini concorditer conſueuerunt non conſtare de iurepatr. quoniam pręſentationes cum non ſint antiquiſſimæ non inducunt præſumptionem iu-

iuriſpatr.ex dotatione,& fundatione *A.Aug.in tit. de*
2 *iurep.*ex fundatione,& dotatione cum alijs allegatis, & Sacrum *Conc.Trid.ſeſſ.25.cap.9.*ſubſtulit natus quorum titulus non probatur,ex fundatione, vel dotatione per authenticum documentum,vel per multiplicatas antiquiſſimas pręſentationes, aut alias iuxta iuris communis diſpoſitionem, quod decretum Congregatio
3 Cardinalium Concilij Interpretum declarauit locum habere tàm in petitorio, quam poſſeſſorio, ideo Domini dixerunt ſententiam A. C. infirmandam, & eſſe confirmandam ſententiam Vicarij,qui declarauit beneficium eſſe liberum& non conſtare de iurepatron.

ILLVSTRISSIMO D. PATRIARCHA Hieroſolymitano.

Tudertina Iuriſpatronat.Parochialis S. Laurentij, 9. Iunij 1623.

SVMMARIVM.

1 *De iurepatr.quando conſtare dicatur.*
2 *Tum ex pręſentationibus.*
3 *Tum ex enunciatiuis.&*
4 *Vicarij aſſertio prodeſt.*
5 *Quaſi poſſeſſio quadragenaria attenditur.*
6 *Prouiſio Apoſtolica quando non mutet ſtatum beneficij.*

DECISIO V.

1 DIxerunt Domini conſtare de iurepatron. cum pręſuppoſito,quod iura ſint in forma probanti ad fauorē Equitis Ioannis Antonij de Maſſeis, & aliorum Patronorum contra Leonellum de Baccius, quod ſatis iuſtificari viſum fuit tàm ex præſentationibus vltra 100.annos effectum ſortitis quam ex enunciatiuis antiquiſſimis concurrente longiſſima quaſi poſſeſſione præſentandi,quæ ſufficiunt quando agitur de iurepatr. familiæ non potentis quo caſu cum non conſtet de dotatione,&fundati probatur per famam iuncta quadragenaria poſſeſſione iuxta *Caſsad.dec. 2.num. 4. & ſeqq. de probat.Put.deciſ.60.in fin. lib.* 1. cum pluribus relatis in vna *Lucana iuriſpatronatus 7.Maij 1604. coram Reuerendiſ.D.meo Decano,& in alia Lucana iuriſpatronatus 26. Iunii 1619.coram Reuerendiſſ.D.meo Seleucien.*

2 Et quantum attinet ad præſentationes omiſſis illis ab anno 1312.vſque ad annum 1440. de quorum effectuatione non ita clarè apparebat,conſiderarunt Domini quod à dict. anno 1440.vſque ad præſentem diem ad ſunt continuatæ præſentationis effectum ſortitiæ, ſiquidem conſtat quod de anno 1440. vacante eccleſia per mortem Bartholomæi Iacobi, patroni præſentarūt Ioannem Bernabei quæ præſentatio habuit effectū, cum de anno 1471.per eius obitum fuerit præſentatus Thomas Egidij, cuius præſentatio fuit effectuata non ſolum ex poſſeſſione per eum capta,ſed etiam quia per obitum dicti Thomæ de anno 1505. fuit præſentatus Nannes Nicolai de Nannis,vt apparet ex præſentatione per patronos, & inſtitutione per Ordinarium factis de dicto Nicolao de Nannis in quib. annotatur eccleſiam vacaſſe per obitum d.Thomę Egidij vltimi poſſeſſoris,& iſtius præſentationis effectuatio deſumitur ex eo quod dictus Nannes de anno 1536. parochialem reſignauit ad fauorem Antonij Angeli, Hieronymi Pauli cum expreſſione,quod erat iuriſpatr. laicorum,& cum clauſula dummodo patronorum accedat conſenſus,& ſucceſſiue dictus Antonius Angelus reſignatarius eamdem parochialem de anno 1566.reſignauit, cum eadem expreſſione, & clauſula ad fauorem Euſtachij Deſiderij,per cuius obitum fuit poſtea à patronis præſentatus Neuius Finus,quæ præſentatio licet non habuerint effectum ex eo quod de iſta parochiali, vti de libera fuerit prouiſus Octauius Corteſinus attamen quia dictus Corteſinus concordauit cum dicto Neuio quod præuia reſeruatione penſionis ſcutorum 45. ad fauorum dicti Neuij,idem Corteſinus curaſſet habere nouam præſentationem à patronis prout habuit, & eius vigore poſſeſſionem dictæ Parochialis quæ fuit ab illo ſemper poſſeſſa vti de iurepatronatus, vt ex pluribus actibus in ſummario patronorum datis apparet,vnde nulla remanet difficultas quin iura patronorum remanſerit illæſa, & ideo non poteſt dubitari de effectuatione dictarum præſentationum,cum per mortem vnius ex præſentatis fuerit præſentatus,& inſtitutus alius,vt ſupra fuit demonſtratum iuxta *vulgat.conſ. Oldrad.* 229. *Seraphin. deciſion.* 1141. *numer.* 2. Ex quibus clare conſtat, quod ex dictis præſentationibus effectum, ſortitis apparet de longiſſima quaſi poſſeſſionem præſentandi ad hunc effectum requiſita.

3 Non obſtat, quod reſignationes factæ de anno 1536.& 1566. non poſſint connumerari inter præſentationes,quia fuit reſponſum, quod dictæ reſignatione fuerunt factæ cum clauſula, accedente conſenſu patronorum,qui conſenſus habet vim præſentationis iuxta *Creſcent.deciſ.2.de iurepa.& Rota in dec.195.n. 3. p. 1.recent.* & quamuis de iſto conſenſu præſtito non appareat, attamen quia reſignationes fuerunt conceſſæ cum conditione,quod dictus conſenſus accedat,pręſumendum,eſt quod Officiales Cancellarię literas dictarum reſignationum non expediuiſſent ſi de dicto conſenſu à patronis præſtito eis non conſtitiſſet, *Put. dec.439.in fin.lib.*1.accedente maximè curſu 30.annorū ex quo præſumitur pro validitate actus *Mohed.deciſ. 2. de tranſact.Rot.dec.336.n.5.p.2.recent.*

Quo vero ad enunciatiuas,per quas etiam probatur iuſpatronatus iuncta quadragenaria quaſi poſſeſſione *Achil.dec.6.de iurep.Seraph.dec.*1141.*n.*5.*&* 6.viſum fuit Dominis illas deſumi ex confeſſionibus duorum Rectorum dictæ eccleſiæ emanatis vſque de annis 1227. & 1273.qui aſſerūt ſe fuiſſe præſentatos coram Ordinario à quibuſdam patronis ibi nominatis, quæ duæ enūciatiuæ cum ſimus in antiquis habent vim famæ cum ſint duorum inſtrumentorum, & habeant originem à diuerſis perſonis *Fel.in c.cum cauſam n.4.de prob. Aym. de antiq.temp.p.1.ſect.4.num.*14. 19. *& ſeq.late Hieron.de mont.de finib.c.60.n.3.*

Præterea adeſt alia enunciatiua dicti iuriſpatron. quæ reperitur in libro antiquo cenſuum menſę Epiſcopalis Tudertinæ aſſeruato in archiuio dicti Epiſcopatus condito de anno 1467.quæ multum probat ex deductis in deciſ.11.de iurep.in nou.& cor.fœl.rec.Greg. XV.deciſ.58.num.3.

4 Vlterius conſiderarunt Domini pro valida enunciatiua quandam aſſertionem iſtius iuriſpatr. factam de anno 1453. a quodam Vicario Epiſcopatus Tudertini, cui plurimum deferendum uiſum fuit cum dictus Vicarius præſumatur informatus de ſtatu beneficiorum dictæ Ciuitatis.

5 Quibus & alijs enunciatiuis adductis per informātes adeſt nedū quadragenaria ſeu quinquagenaria quaſi poſſeſſio pręſentandi, quæ deſumitur ex præſentationibus ſupradictis continuatis,& effectum ſortitis ſignāter ab anno 1440.vſque ad annum 1505.facta ad fauorem Nicolai Nannes qui reſignauit de anno 1536. & quamuis poſtea ſuperuenerint prouiſiones Apoſtolicæ, attamen quia omnes dictæ prouiſiones emanarunt,
6 cum clauſula accedentes conſenſu patronorum, non fuit mutatus ſtatus beneficiis prouiſionem, ènim Apoſtolicæ non mutant ſtatum iuriſpatronat. ſed potius illum corroborant, firmant, & conſeruant,

ſtante dicta clauſula accedente conſenſu patronorum
*Ægid.dec.107. Achil.dec.vlt.de iurep. Rota dec.545.n.3.p.
1.diuer.* cum Papa prouidendo non intendat præiudi-
care patronis laicis, *vt dicit Rot.in dec.427.nu.1.p.1.re-
cen. Achil.dec.vlt.n.2. iurep.*

Quo vero ad pertinentiam,& an iure ſint in forma
probandi viſum fuit Dominis, vt de illis particulariter
videretur.

Romana Iuriſpat. 10. Martij 1595. coram Eminen-
tiſſ. D. Card. Milino.

SVMMARIVM.

1 *Quando dicatur conſtare de iurep. ad effectum inſtitutio-
nis.*
2 *Effectuatio legati quomodo probetur.*
3 *Iuſp. probatur concurrentibus adminiculis.*
4 *Conſenſus ordinarii quando præſumatur.*
5 *In beneficialibus datur multiplicatio titulorum.*

DECISIO VI.

1 DOmini tenuerunt conſtare de iurepat. ad effectũ,
vt præſentatus a patronis ſit inſtituendus, &
non ſit locus prouiſioni Eminent. Card. moti fuerunt,
quia Agnes de Rubeis in ſuo teſtamento de an. 1465.
reliquit Cappellaniæ Sanctiſſimæ Trinitatis ab ea
conſtructæ pro ſuſtentatione vnius Cappellani me-
dietatem Caſalis Boceoncelli,& pro prima vice nomi-
nauit in Cappellanum Nicolaum Maccionum,& iuſſit
quod in poſterum electio fiat per Guardianos Vene-
rabilis Hoſpitalis Sanctiſſimi Saluatoris, & per Guar-
dianum eccleſiæ Aracæli,& ſuos executores, & pro-
batur effectuatio iſtius legati, quia Guardiani de an-
no 1477. locauerunt omnes fructus,& herbas iſtius ca-
ſalis,& promiſeruut de rato pro d. Nicolao Macciono
Capellano quem Agnes elegerat, & poſtea de anno
1528. Clemens Septimus contulit iſtam Capellam
Mario de comitibus cum narratiua, quod eſt de iurep.
2 & quod d. Marius fuerat præſentatus à patronis, & cũ
conditione, ſi patronorum expreſſus accedat conſen-
ſus,& conſtat, quod iſta prouiſio habuit effectum ex
viſitationibus,& quia fuit poſtea impetrata vti vacãs
per eius obitum iuxta *conſ. Oldr. 229.*
3 Concurrunt etiam adminicula, quia in iſta Capella
ſunt depicta inſignia familiæ de Rubeis, quæ arguũt
iuſp. & ſæpius fuit reſolutum, & in viſitatione de an-
no 1583. enunciatur, quod eſt de iurepat. vnde cum
conſtet de iurepat. ex fundatione,& dotatione,& cõ-
currant obſeruantia, & adminicula, ſequitur quod
præſentatus à patronis eſt præferendus prouiſo ab
Eminent Card.
4 Non obſtat, quod non interuenit conſenſus ordina-
rii, quia per ſpatium tanti temporis præſumitur *Arc.
in c.nemo, de conſecr. diſt. 1. Rom. ſing. 325. Dec. conſ. 173.
n.5. Crot. conſ. 42. num. 12. lib. 1. & fuit reſolutum in cauſa
Pampilon. iuriſpatronatus 16. Martii 1576. coram S.D.N.*
accedente præſertim obſeruantia ſubſecuta.
5 Non obſtat, quod Marius potuit poſſidere ex alio
titulo, cum in beneficialibus detur multiplicatio titu-
tulorum, quia alius titulus non probatur,& ſtante do-
tatione,& effectuatione,& præſentatione de eo facta
à patronis eſt multum veriſimile, quod poſſederit ex
iuſto titulo.

Non obſtat, quod Hercules obtinuit iſtam Capella-
niã vti vacantem per eius obitum a Cardinali Sermo-
ra titulari, quia patroni præſentarunt Fabium Ca-
rocium, qui poſtea ceſſit iura ſua Herculi, & uigore
iſtius ceſſionis obtinuit a Papa ſubrogationem,& no-
uam prouiſionem cum derogatione iuriſpat.

Theatina Abbatiæ 28. Aprilis 1603. coram
eodem.

SVMMARIVM.

1 *Iuſp. quando præſumatur vſurpatum, & quomodo tunc
probetur.*
2 *Bulla præſupponens iuſp. non tamen illud probat.*
3 *Præſertim ſi prouiſi a Sede Apoſtolica beneficium poſt li-
tem vt liberum obtinuerunt.*

DECISIO VII.

1 DOmini concluſerunt pro informante non conſta-
re de iurepatr. quia comprehendatur iuſp. a ba-
rone loci, in quo eſt ſita iſta Abbatia in hoc caſu cadit
timor,& ſuſpicio uſurpationis,& propterea eſt neceſſa-
ria illa probatio, quam Sacra Synodus in ſimilibus
perſonis requirit pro forma,& iſta probatio nõ adeſt,
quia ſententiæ ſunt modernæ, et ſine proceſſu,& ideo
non poteſt uideri in quo ſint fundatæ,& an iuſtificen-
tur ex actis,& præſentatio de anno 1578. non probatur
per ſcripturas, nec docetur de illius effectuatione.
2 Bulla uero Pii Quarti ſolum præſupponit exiſtentiam
iuriſpat. & cum iſto præſuppoſito illud præſeruat eiuſ-
dem roboris efficaciæ, et naturæ, cuius erat antiquum.
Vltra quod ſi opus eſſet intraret reſeruatio Sacri
Conc. quod poſtea fuit publicatum, et hoc eo magis
dicẽdum eſt ſecundum Dominos, quia in contrarium
plura concurrunt, ex quibus excluditur iuſpat. et au-
getur ſuſpicio uſurpationis, nam teſtes deponunt,
quod fuit lis inter prouiſos à Sede Apoſtolica, et Ba-
3 rones, et præſentatos ab eis, et quod prouiſi à Sede
Apoſtolica habuerunt poſſeſſionem uigore ſententia-
rum eiectis præſentatis a patronis, ſecundo, quia
datur relatio locum tenentis Capellani maioris facta
Proregi Neapolis de anno 1576. in qua continetur,
quod prouiſus Apoſtolicus obtinuerat quatuor ſen-
tentias Rotales canonizatorias ſuæ prouiſionis, et
illarũ vigore executoriales quæ fuerãt mãdatæ exequi
a Prorege, prout cũ effectu fuerãt executæ, & iſta re-
latio eſt apud Dominos magni ponderis propter tot
ſententias Rotales, quæ in ea enunciantur, et propter
executionem, quam adhibita cauſæ cognitione, & cõ-
tradicente præſentato habuerunt à Prorege.

EMINENTISS. D. CARD.
VEROSPIO.

Hieracen. Iuriſpat. 14. Maii 1614.

SVMMARIVM.

1 *Attentata quando ſint reuocandi.*
2 *Geſta pendente termino ad appellandum quomodo reuo-
centur.*
3 *Cauſa quando dicatur appellabilis.*

DECISIO VIII.

REuerendiſſ. Epiſcopus Hieracenſis, eum inſtante
ſuo procuratore fiſcali, ſuper libertate beneficio-
rum, de quibus agitur, pronunciaſſet cauſa per viam
appellationis interpoſitæ per principem Hieracen-
ſem prætendentem in eiſdem beneficiis iuſpatronat.
de-

deuolnta fuit ad Metropolitanum,qui præuia d.ſenten-
tiæ reuocatione,non ſolum pendente termino ad ap-
pellandum ſed poſt appellationem etiam interpoſitã
ad inſtitutionem,immiſſionẽ deuenit,vnde per me du.
bio propoſito d. ptocuratore fiſcali ſolum informante
fuit reſolutum conſtare de attentatis quæ veniunt re-
1 uocanda,cum inſtitutio,& inde ſecuta , pendente ter-
mino ad appellandum,& poſt appellationem fuerint
attentata ,& per conſequens reuocanda , *c.non ſolum
de appellat.in 6.cap.poſt appellationem 2.quaſt. 6.gloß.in
cap.dilectis in verbo,exequendam de appellat.Rota diuerſ.
dec.6.n.1.& 2.p.2.Lancell.de attent.p.2.cap.11. nu. 14.&
16.in fine.*

2 Quod procederet etiamſi non fuiſſet appellatum,
quia tanquam geſta pendente termino ſaltem per viã
nullitatis eſſent reuocanda.*Ceſ.de graſ.dec.2.nu.5. de ap-
pell.Lapus alleg.1.Mohed.dec.150. nu. 2. & fuit dictum in
cremonen.iuriſp.23.Febr.1607.coram Reuerendiſ.Bononien.*
3 Nec poteſt in dubium reuocari , cauſam ad effectum
attentatorum fuiſſe apellabilem ex quo Metropolita-
nus iudicialiter ad inſtitutionem per diffinitiuam ſen-
tentiam proceſſit,a qua propterea dabatur appellatio
*Lancellot.de attent.c.12.limit.40.n.10.& limit.49.n.4. &
fuit dictum in Florentina iuriſpatr.de Ricaſolis 28. Aprilis
1606.coram Reuerendiſs.Bononiẽn.et coram me in vna Ge-
runden.beneficij.26.Nouemb.1612.*

In eadem coram eodem die 27. Iunij. 1614.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſpatr.vſurpatio quando præſumatur.*
2 *Et tunc quomodo iuſpatr.probari debeat.*
3 *Aſſertio Ordinarii quando non probet.*
4 *Et eccleſiæ non prꝫiudicet.*
5 *Enunciatiua quando reddatur ſpectat.*
6 *Literæ Apoſtolicæ quando non ſuffragentur quoad proba-
tionem iuriſpatr.*
7 *Præſertim emanatæ ad partis ſupplicationem.*
8 *Præſentationes effectuatæ quę dicantur.*
9 *Forma non poteſt per æquipollens adimpleri.*
10 *Iura quando non dicantur eſse in forma probanti.*

DECISIO IX.

LAta per Reuerendiſſ.Epiſcopum Hieracenſem ſen-
tentia ſuper libertate beneficiorum , de quibus
agitur,eaq. ad inſtantiam Principis illius ciuitatis re-
uocata per Metropolitanum,qui pendente termino ad
1 appellandum,& poſt ipſam appellationem ad vlterio-
ra procedendo cum ad Inſtitutionem, & immiſſionem
deueniſſet cauſa hic introducta,fuit 14. Maij præteriti
coram me deciſum,d.Metropolitanum attentaſſe,quo
firmato,dubium propoſui,an conſtaret de prætenſo iu-
repatr.& fuit negatiuè reſolutum,cum enim Princeps
ſit illius ciuitatis dominus,intrat vſurpationis ſuſpicio
Put.dec.57.& 205.lib.1.Mohed.dec.3.de iurep. Creſc.dec.
2 *4.eod.tit.* vnde per dotationis , vel fundationis inſtru-
mentum vel per immemorabilem iunctis præſentatio-
nibus ſpacio 50.annorum continuatis,& effectum ſor-
titis debet hoc iuſpatr. concludenter probari ex Conc.
3 *Trid.c.9 ſeſſ.25.de ref.tenuit Rot.dec.409.p.1.& dec. 199.
p.1.diuerſ.Pariſ.de conſid.quæſ.28.nu.26.& fuit dictum in
cauſa Neapolitana Capellaniæ 29.Ianuar.1571 coram bon.
mem.Card.Lancellotto,*in caſu autem noſtro nec de titu-
lo fundationis,nec de immemorabili docetur , nam
Epiſcopi Hieracenſis aſſertio de anno 1478.prætenſam
immemorabilẽ à Conc.Trid.requiſitam non probat vt
Viuian de Iurepatr.

fuit dictum in *Albanen.iuriſpatr.22.Iunij 1592.coram Gi-
pſio,& in Triuentin.monaſteriis,17.Decemb. 1612. coram
4 R.P.D. meo Manzanedo* nec d. Epiſcopi aſſertio poteſt
eccleſiæ vel ſucceſſoribus præiudicare *caputaq.dec.128.
num.5.p.2.& habetur in præalleg.Triuentinen.*vltra quod
hæc enunciatiua ſatis redditur ſuſpecta cum emanaue-
5 rit ad fauorem filij Regis Neapolis qui tunc illius ciui-
tatis Dominus exiſtebat , & ſic multo minor illis fides
eſt adhibenda *Card.Seraph.dec.1567.n.5.*nec releuat ad-
miniculum ex literis Apoſtolicis Clementis VIII.de-
ſumptum in quibus iſta beneficia dicitur eſſe de iure-
patron.dominorum in temporabilibus Ciuitatis Hie-
racenſis.

6 Quia cum ibi non exprimatur iuſpatr.ex fundatione
vel dotatione dictę literę nõ ſuffragantur,poſſunt enim
intelligi de iurep.ex priuilegio per Cõc.ſublato,vt fuit
in his terminis deciſum in *Sorana iuriſpatron.28.Aprilis
1603.coram bon. mem.Card.Pamphilio.*

7 Præterea non videntur illæ probate , cum ad ſuppli-
cationem partis emanauerint,& principaliter de iure-
patr.dubitetur *elem.fin.in fine de ſentent. excomm. Pariſ.
conſ.114.n.12.verſ.in ſuper lib.4.Aret.conſ.23.n.8.& ſeq.
Dec.conſ.602 n.15.Caputaq. dec. 33.*

8 Vlterius non conſtat de altero requiſito , quod
videlicet præſentationes ſpacio 50.ann. ſortite fuerint
effectum.nam de anno 1531.& 32. nulla datur præſen-
tatio ſed tantum Apoſtolica prouiſio , quę non ſufficit
ad probandum iuſpatr.*Rota deciſ.169.num.4.lib.3. p. 3.
diuerſ.& fuit dictum in præalleg.Sorona iuriſp.coram Car.
Pamphilio.*

Alia præſentatio de anno 1571 licet effectuata ſo-
lum deducitur ex Epiſcopi enunciatiuis in collatione
facta quæ caſu noſtro ſtante vſurpationis præſum-
ptione ſatis non habetur,ſed requiritur,vt per authen-
tica documenta plenè , & concludenter illa probetur
ex *Conc.Trid.c 9.ſeſs.25. de ref. & fuit dictum in vna Ia-
cen.Parochialis 27.Iunij 1603.coram Card.Pamphilio ,&
coram Card.Seraph. in Aquinaten. beneficii 9. Iunii 1600*
9 quæ forma a Conc.præſcripta venit omnino ſeruanda
nec poteſt per æquipollens adimpleri,vt tenuit ſacra
eiuſdem Concilij Congregatio *Rota dec.199.n.3.& 4.p.
2.diuerſ.et fuit reſolutum in Albanen.Prioratus,26.Apri-
lis 1588.coram Brano,& in d.Sorana iuriſpatr.28.Aprilis.
1603.coram Card.Pamphilio,*& alibi ſepius.
10 Dicitur etiam dicta iura Principis non eſſe infor-
ma probanti , cum non appareat ea præuijs , ſolem-
nitatib. requiſitis extracta fuiſſe,*c.1.& in fin.de fid.inſtr.*

*In eadem coram eodem , Lunę 18
Aprilis 1616.*

SVMMARIVM.

1 *Iuſpat.perſonarum potentium quando dicatur probatum*
2 *Præſentationes conferunt ad inducendam immemorabẽ*
3 *Etiam in caſu prꝫſumptæ vſurpationis.*
4 *Et eo caſu iuuat Epiſcopi aſſertio.*
5 *Vaſſalli poſſunt eſse teſtes in cauſa domini.*
6 *Si alij teſtes haberi nequeunt , vel ſi concurrant àdmini-
cula.*
7 *Dictio ſemper eſt temporis continuatiua.*
8 *Teſtis de fama probat ſi dicat illud publicè audiuiſse.*

DECISIO X.

FIrmato coram me ſub die 27.Iunij 1614.de iurepa-
tronatus Principis Hieracenſis in beneficiis de
quibus agitur non conſtare , prætendens deinde prin-
ceps immemorabilem quaſi poſſeſſionem præſẽtandi,

remiſſoriam obtinuit,& pluribus examinatis teſtibus. Dubium ſuper hac immemorabili propoſui,quam fuit reſponſum,probari,cum ſuper ea quintus , & vndecimus teſtis deponant iuxta requiſita,*gl.in c.1.de præſcript.in 6.* nimirum de viſu ante motam item per annos quadraginta,de auditu a maioribus quod ipſi non viderint aliquid in contrarium,& de fama per verbum fuit,& eſt,ex quib. immemorabilis probatio reſultat, *Gabr.de præſcript.concluſ.1.num.74. Rebuff. de decim. q. 13.n.94.Caputaq.dec.71.p.2.Put. dec.348.lib. 2.Mohed. dec.3.num.1.de iurepat.Conar.in reg.poſſeſſor.p.2.§.3.ſub num.3.Alexand.conſil.177.n.7.& lib.6.& conſ.16 num. 16.lib.5.*

2 Quæ corroboratur etiam ex alijs teſtibus,nec non ex præſentationibus ab anno 1531. quæ multum conferunt ad inducendam iuriſpatronat.immemorabilẽ, cum probatæ fuerint per ſcripturas,*Aechil.dec.4.n.9. de iurep.Put.dec.205.lib.1.in nouis.*

3 Et id etiam locum habet reſpectu perſonæ,in qua cadit vſurpationis ſuſpicio,*Rota dec.545.p.1.diuer.Seraph, dec.1141.n.9.& 10.*

4 Vlterius eadem immemorabilis adminiculatur ex ipſius Epiſcopi declaratione de anno 1478. quod videlicet hæc beneficia ſint de iurepatronat. Marchionum Hieracenſium,cui aſſertioni plurimum in huiuſmodi materia ſolet. R*ota deferre.Put.dec.243. in fin. lib.2.Rot.dec.11.de iurep.in nouis.Card.Seraph,d.dec.1141. num.8.*

5 Nec valet exceptio contra teſtes examinatos,quod ſint Principis vaſſalli & per conſequens non idonei . Nam etiam vaſſalli pro Domino probant,*Bald. in leg. eos num. 3. Paul.de Caſtr.nu.2.& cæteri C.de teſtib.Afflict.dec. 304.n. 14.Alex.conſ.88.n.16.lib.15.Felin.in c. cum in literis,num.3.de teſtib.Gabr.eod.tit.concl.10.n. 16. & 21.*

6 Quando præſertim ſumus in materia,quę non ita de facili poteſt ab alijs probari *c.veniens,el 2.vbi Felin.n. 30.de teſtib.Marſil.ſing.23.Grat.conſ.59.n.2.lib.2.& alij per Gabr.de teſtib.concl.7.*

Et quando concurrunt , vt hic adminicula *Alex.in l.ſæpe n.70.verſ.plus dicit ff.de re iud.Aym.conſ.6.n.66. & conſ.73.n.10.*

7 Non obſtat,quintum teſtem de proprio auditu ante motam litem de fama non deponere, quia ſufficit, illum deponere per dictionem,ſemper , quæ temporis eſt continuatiua.*Bald.in c.ex tenore,n.2.de teſtib.Claud. Saiſel.in l.eclſus n.11.de vſucap.*

Nec reſeruat, eũdem teſtem ignoraſſe a quibus,vel ob quam cauſam fama originem habuerit,cum ſecũdum Rotæ opinionem id non ſit opus exprimere.*Caputaq.dec.7.& dec.207.n.7.p.2.& 289.p.3. Caſſad. dec. 3.n.9.de probat.*

8 Prout nec etiam requiritur , teſtem deponere quod a maiori populi parte publicè dici audierit , iuxta *Bar.Theoricam in l.de minore §.plurimum ff.de quæſt.* ſed illum ſufficit dicere,ſe publicè aliquid audiuiſſe.*Bald. in c.per tuas de prob.Caſſad.dec.3.n.4.eod.tit.Verall. dec. 395.lib.1.in manuſcrip.*

Et in eadem coram eodem 17. Februar. 1617.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes ſi vno deficiant,non dicitur probata immemorabilis.*
2 *Vt ſi non deponant,ſe non vidiſſe ſeu audiſſe contrarium.*
3 *Neque ſuos maiores.*
4 *Teſtis dicens famam poſſe eſſe falſam illam non probat.*
5 *Teſtium dicta quando coniugi poſſint.*
6 *Immemorabilis,Et probetur , plura requiſita ſunt neceſſaria.*
7 *Teſtes non facile admittendi ſunt ad probandum iuſp.potentium.*
8 *Immemorabilis non probatur per ſcripturas.*

DECISIO XI.

VIſum fuit Dominus , cauſa bona diſcuſſa teſtes pro parte Principis Hieracenſis inductos ad probandam immemorabilem ſuper iurepatronatus de quo agitur,non deponere iuxta omnia requiſita per *gloſſ.in capit. 1. de præſcription. in 6.* & per conſequens a deciſis ſub die 18. Aprilis præteriti eſſe recedendum .

1 Sufficit enim,teſtes in vno deficere ad affectum, vt immemorabilis probata non dicatur , quam opinionem ſecuta fuit Rota in cauſa Britorien. S. Columbani 24.Iunij 1604.coram Eminent.Lancellotto,& in Aſtoricen. beneficij 19. Ian. 1585. coram Card.Pamphilio.

2 In caſu autem noſtro,quintus teſtis deficit , cum non deponat ipſum non vidiſſe, nec audiuiſſe contrarium non viderint , vt per *dicto gl.requirebatur Card. Seraph.dec.1179.n.2.verſ.quintus teſtis, & decif . 1367. num.1.Gabriel.tit.de præſcrip.concluſ.1.num.81.Conar.in reg.poſſeſſo.p.2.§.3. num. 7.Caputaq.deciſ.71 .p. 2. & fuit dictum in Iacentin.parochialis 27, Iunij 1603. & in Sorana Iuriſpatronatus 28. Aprilis eiuſdem anni coram Card.Pamphilio , & in Aurien.parochialis de Pao. 5. Decembr.1605.coram R.P. D. meo Manzanedo,& alibi ſæpius .*

Vndecimus pariter non ſuffragatur,quia non dicit, ſe vidiſſe præſentationes ſed de auditu ſolum deponit nec aſſerit,non vidiſſe contrarium obſeruari iuxta eũdem gl.*in c.1.de præſcript.in 6.vbi Lapus Abbas,n.8.Geminian.n.16.Franc.n.15.Rota in dictis Iacentin- parochialis,& Sorana iuriſpatr.*

3 Præterea non deponit , ſuos maiores non vidiſſe, nec audiuiſſe contrarium , nec iſti requiſito æquipollent illa verba,quod ita viderit, & obſeruari audiuerit ſine contradictione , nam poterat eſſe , illum uidiſſe,aliquos actus ſine contradictione,fieri, & interdũ ſimiles alios actus in contrarium fieri ſine contradictione .

4 Vlterius idem teſtis interrogatus an huiuſmodi fama eſſe potuerit falſa, cum affirmatiuè reſpondeat , nõ uidetur illam ſufficienter probare,cũ penes ipſum deponentem hæc certa,& indubitata requiratur,*Bald. in l.conuenticulam,n.8.C.de Epiſc.& cler.Rol.conſ.3. nu. 49.lib.1.Rota in Legionen.Canonicatus, 3. Iulii 1600. coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano .*

5 Nec valet dicere,ſaltim immemorabilem ex alijs teſtibus adminiculis ex Molin.*de primogen.Hiſpaniarum , lib.2.cap. 6.num.34.& ſeqq.* ubi habetur , poſſe illos coniugi ad faciendam plenam probationem,ad inſtar plurium membrorum , ex quibus inuicem cohęrentibus perfectum corpus conflatur,quia contrariam , opinionem amplexa fuit Rota in allegatis deciſionib. Britorien. & Aſtoricen .

6 Nec id accedit ſine ratione,cum ad probandam immemorabilem,plura tam affirmatiua,quam negatiua requiſita ſint neceſſaria iuxta *d.gl.in c.1.* quæ , ſi per teſtes particulares probarentur,in certa illorum probatio redderetur , qui enim uerbi gratia de uiſu per 40.annos deponunt , antea potuerunt aliquid in contrarium audire, et qui de auditu teſtantur ex publica uoce,et fama , quid in contrarium uidere potuerunt et ſic ad reddendam certam probationem,omnia re-

qui-

quiſita ſunt probanda vt fuit dictum in allegatis deciſionib. Britor. & Aſtoricen.

7 Allegantur etiam per informantes nonnullæ exceptiones contra perſonas teſtium, qui propterea de facili admittendi non veniunt ad probandum hoc iuſpat. in quo ſuſpicio cadit vſurpationis, vt Rota tenuit in cauſa Toletana iuris nominandi, 2. Maij 1589. coram Orano.

8 Nec ad iſtum effectum releuant inſtrumenta præſentationum à Principe factarum, nec Epiſcopi Hieracenſi aſſertio, cum per ſcripturas immemorabilis non probetur *Io. Andr. in c. 1. n. 4. verſ. in gl. de preſcript. in 6. Natta conſ. 636. n. 104. lib. 3. Aym. de antiq. temp. 4. p. §. materia iſta, n. 39. Gabr. tit. de praſcript. concl. 1. n. 89. Molin. de primogen. lib. 2. c. 6. n. 45.* Rota in cauſa Tullen. iuriſdictionis 1596. coram Card. Pamphilio, & in Burgē. Quindenniorum, 8. Martij 1599. coram Litta & Sacrū Tridentin. Conc. *ſeſſ. 25. cap. 9. de ref.* in ſimilibus patronatibus vltra præſentationes non minor, quam 50. annorum ſpacio continuatas immemorabilem. & omnia ad ea requiſita poſtulet.

EMMINENTISS. D. CARDINALI MILLINO.

Lucana Iuriſpatr. 20. Iunij 1602.

SVMMARIVM.

1 *Iuſp. quando poſſit tranſire ad extraneos.*
2 *Iuriſp. tranſlatio quando ſit valida.*
3 *Etiam ad obtinendam inſtitutionem.*
4 *Clauſula ad habendum, &c. quid operetur.*
5 *Exceptio a quo allegari poſſit.*
6 *Facultas donandi iuſpatronatus quomodo interpretari debeat.*
7 *Simonia, quando ex promiſſione non præſumatur.*

DECISIO XII.

PRopoſui dubium in hac cauſa, an conſtaret de iurepatronatus cappellaniarum, de quibus agitur ad fauorem dd. Nicolinis, & quoniam iſtud iuſpat. ab initio fuerat reſeruatum Georgio Pieri Viuiani, & eius filijs deſcendentibus maſculini ſexus, & a Bartholomeo deſcendente à Gregorio fuerat tranſlatum titulo donationis in Hieronymum de Nicolinis, & poſtea a Hieronymo in Ludouicum de eadem familia de Nicolinis Domini diſtinxerunt dubium in duas difficultates principales.

Prima fuit an iſtud iuſpatr. potuerit transferri titulo donationis in familiam de Nicolinis, Secunda difficultas fuit an iſtæ tranſlationes factæ a Bartholomeo in Hieronymum & poſtea a Hieronymo in Ludouicū fuerint validæ.

1 Quantum ad primam difficultatem Domini fuerunt concordes, quod iſtum iuſpatr. potuit transferri in familiam de Nicolinis, quia verba non ſtant taxatiuè, ita quod excludantur qui non ſunt deſcendentes Georgij ſed ſtant demoſtratiuè, vt non admittantur tranſuerſales, & heredes extranei, donec adſint deſcendentes, & propterea ceſſantibus deſcendentibus iuſpatr. non extinguitur, ſed tranſit ad hæredes extraneos, *Anch. conſ. 81. Calder. conſ. 4. de iurep. Caſsad. dec. 1. eod. tit.* & fuit reſolutum in cauſa Cremonen iuriſpat. coram Card. Seraph. & poſtea in alia Cremonen. iuriſp. coram me, & quamuis primo loco iuſpatr. ſit reſeruatum deſcendentibus Georgij, & non probetur claræ, & concludenter, quod Bartholomæus, qui donauit fuerit vltimus deſcendens ex linea Georgij, tamen cum non verſemur in caſu vacationis per lineam finitam, non eſt neceſſaria probatio defectus lineæ, & ſufficit, quod non probetur alios extitiſſe de linea, præſertim cum nemo vnquam contradixerit, & concurrat aſſertio ipſius Bartholomæi, & obſeruantia tanti temporis.

2 Quo vero ad ſecundam difficultatem Domini cenſuerunt vtranque tranſlationem iuriſp. tam Bartholomæi in Hieronymum, quam Hieronymi in Ludouicum eſſe validam propter confirmationem vtriuſque Sedis Apoſtolicæ & quamuis ſuper eis non fuerint expeditæ litteræ, tamen cum hodie non agatur ad effectum adiudicationis, ſed ſolum ad effectum inſtitutionis preſentati non eſt neceſſaria expeditio litterarum, & ſufficit, quod doceatur de confirmatione pro ſolas ſupplicationes *Put. dec. 347. lib. 1. Mohedan. dec. 34.* & fuit reſolutum in cauſa Gerunden. anniuerſariorum 3. Iunij 1587. coram Card. Seraph.

3 Non obſtat, quod in prima confirmatione exprimitur, quod Hieronymus volebat augere annuatim fructus Capellaniarum in duobus ſtarijs grani, quia conſtat de effectuatione iſtius augumenti per inſtrumentum, & licet eadem bona aſſignata fuerint poſtea retroceſſa, & conceſſa titulo permutationis Hieronymo, tamen ſufficit ad iſtum effectum obligatio ipſius de dando aliud aſſignamentum æque idoneum, & interim de ſoluendo quantitatem promiſſam, & tanto magis cum ante ſecutum ſecundum aſſignamentum, eadē bona prius aſſignata remanerent affecta eidem oneri & obligationi ad fauorem Cappellaniarum ſub quo onere, & obligatione fuit etiam confirmata ſecunda donatio, præterea concurrit obſeruantia per tantum tempus quæ oſtendit aſſignationem habuiſſe effectum.

4 Non obſtat, quod prima donatio fuit facta Hieronymo pro ſe, filijs, & deſcendentibus, & ideo ſecunda donatio Hieronymi in Ludouicum in præiudicium eius deſcendentium non eſt valida, quia in donatione facta Hieronymo adeſt clauſula, ad habēdum & quicquid ſibi placuerit faciendum, quæ æquipollet clauſulæ, & quibus dederit, & reddit materiam tranſitoriam ad heredes extraneos, & propterea clauſula, ſine præiudicio alicuius poſtea in confirmatione ad iſtū effectum non ſuffragatur, cum dictum fuit, Hieronymus poſſet transferre iuſpat. & ceſſat omnis difficultas quia non eſt in cauſa aliquis ex deſcendentibus Hieronymi, neque vnquam contradixit, & iſta exceptio, non poteſt allegari ab alio, quam ab eo, in cuis fauorem eſt inducta, *Put. dec. 7. de iudic.* et in his terminis ſentit *Clar. in § emphyteuſis, q. 16. in fin.*

5 Non obſtat, quod mandatū procuræ datum ad Hieronymū, cuius vigore fuit ſecuta donatio ad fauorem Ludouici eſt reſtrictum ſolum ad perſonam ipſius Lu-
6 douici, & non comprehendit illius hæredes, & ſucceſſores, quia iſta facultas donandi iuſp. Ludouico recipit interpretationem à natura ipſius iuriſpatr. vt per *Calder. conſ. 19. de iuriſpat.* & ideo cum materia ſit tranſitoria ad hæredes extraneos, & non ſit appoſita in mandato aliqua dictio taxatiua, & excluſiua hæredum procurator non exceſſit fines mandati donando Ludouico, & heredibus et tanto magis cum iſtud mandatum habeat clauſulas multum amplius.

7 Non obſtat poſtremo, quod iſta donatio eſt ſimoniaca, cum incontinenti poſt factam donationem coram eodem notario, et teſtibus Ludouicus donatarius affirmat ſe eſſe debitorem Hieronymi donantis in ſc. 65. quæ promiſit ſoluere intra ſex annos Ioann. Baptiſtæ filio ipſius Hieronymi, quia iſta promiſſio habet

cau-

cauſam expreſſam, et quantitas ſc. 65. præſertim in termino ſex annorum non eſt proportionabilis, & correſpondens donationi iuriſpatr. trium cappellaniarum, propterea excluſa correſpectiuitate in hoc caſu ſecundum dominos non reſultat plena, & concludens probatio ſimoniæ, *Mohedan. dec. 3. de ſimon. Put. dec. 380. & 440. lib. 1.* et tanto magis cum ex libro memorialium detur ſumus, quod iſta promiſſio fuit facta occaſione ſaldi rerum, et pecuniarum ſolutarum pro Ludouico a Gieronymo.

EMINENTISS. D. CARDINALI MILLINO.

Cremonen. Cappellaniæ, 14. Ianuarii 1594.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpat. exiſtentia probat ex donatione.*
2 *Et tunc pręſentatus debet inſtitui.*
3 *Titulus excludit timorem vſurpationis.*
4 *Iuſp. quando competat hæredibus extraneis.*
5 *Obſeruantia ſubſecuta dat fidem ſcripturis.*

DECISIO XIII.

DVbium fuit diſtinctum in tres difficultates, Prima, an conſtet de iurep. ſi in genere dd. de Pallauicinis. Secunda an iuſpatronatus ceſſauerit extinctis omnibus deſcendentibus Pallauicini, vel tranſierit ad extraneos hæredes Tertia, an iura ſint in forma probanti.

1 Quantum ad primam, cenſuerunt domini conſtare de iurepatr. dd. de Pallauicinis, quia licet non probetur reſeruatio facta a Præpoſito, cui fuerat commiſſum a Io. Card. Millino legato, vt veris exiſtentibus narratis poſt ſufficientem donationem factam a Pallauicino, ei, & ſuis ſucceſſoribus maſculis primogenitis ex recta linea maſculina deſcendentibus iuſpat. huius cappellaniæ reſeruaret tamen cum cappellania reperiatur dotata de Bubulcis 40. terræ, & Ordinarius in ſua ſententia atteſtetur vidiſſe teſtamentum Pallauicini, in quo dotauit Altare de Bubulcis 40. terræ cum reſeruatione iuriſpat. Dominis viſum eſt ſufficienter conſtare de reſeruatione iuriſpatr. præſertim cum concurrant antiquitas temporis 123. annorum, & plures præſentationes, quæ habuerunt effectum ab anno 1528. vſq. ad annum 1575. & ita etiam fuit dictum in cauſa Bononien. iuriſp. 29. Martii, 1594. coram Reuer. D. Epiſcopo Oriolen.

2 Quod dicebant domini procedere ſine aliqua difficultate ad effectum vt Thomas præſentatus ſit inſtituendus, quia ſtante quaſi poſſeſſione cum cauſæ cognitione adhibita ab Ordinario, non poteſt ei denegari inſtitutio, *Aym. conſ. 322. n. 5.*

3 Non obſtat, quod iuſpatr. præſumatur ex vſurpatione, quia titulus excludit timorem vſurpationis, pręſertim, cum ſit coloratus ex ſententia Ordinarii, & aliis adminiculis.

Non obſtat, quod teſtamentum, in quo relinquitur dos præcedit ſupplicationem porrectam Cardinali Legato, in qua Pallauicinus dicit, quod volebat dotare, quia ſufficit, quod de tempore porrectæ ſupplicationis non eſſet acquiſita dos Cappellanię cum Palauicinus poſſet ſuum teſtamentum reuocare.

4 Quantum ad ſecundam, domini retentis deciſionibus factis in cauſa Cremonen. Iuriſpatr. coram R. P. D. Decano, & Reuerendiſs. Epiſcopo Oriolen. & in cauſa Comen. Cappellaniæ coram R. P. D. Penia, dixerunt iuſp. non fuiſſe extinctum, ſed extare ad fauorem Dom. Alexandri hæredis extranei, quia verba pro ſe, & primogenitis maſculis ab eo deſcendentibus non ſtant taxatiue ita quod excludantur qui non ſunt primogeniti & deſcendentes, ſed ſtāt demonſtratiue vt non admittantur tranſuerſales, & hæredes extranei, donec adſint primogeniti, vel deſcendentes *Anchar. q. 81. Cald. conſ. 4. de iurepatr.*

5 Quantum ad te etiam domini reſoluerunt iura eſſe in forma probanti propter obſeruantia ſubſecutam, quę dat fidem ſcripturis etiam non authenticis, *Cin. inter conſ. Baldi conſ. 400. n. 3. lib. 9. Aym. conſil. 101. n. 4. & conſilio 274. numer. tertio,* tanto magis cum Ordinarius adhibita cauſæ cognitione atteſtetur vidiſſe ea omnia.

R. P. D. BVRATTO.

Piſtorien. Beneficii 13. Ianuarii 1617.

SVMMARIVM.

1 *Stylus ordinariis iudicii quis ſit attendendus.*
2 *Et quomodo probetur.*
3 *Et quid requirat.*
4 *Cauſæ eſt eadem, quamuis inſtantiæ ſint diuerſę.*
5 *Productio, & transportatio actorum ex quibus probetur.*
6 *Iudicis aſſertioni quando credatur.*
7 *Aſſeſſoris atteſtatio quid operetur.*

DECISIO XIV.

CVm Gabriel ex una, & Rodulphus ex alia præſentati eſſent ad Cappellaniam de qua agitur, a diuerſis prætendentibus iuſpatronatus laicale ad ſe ſpectare, & latæ fuiſſent in partibus tres ſententiæ conſormes ad fauorem Gabrielis, commiſſa ad preces Rodulphi cauſa nullitatis dd. ſententiarum, & reſtitutionis in integrum, dubitaui, An ultima ſententia per Archidiaconum Florentinum lata eſſet nulla, & nullitas deducebatur tam ex defectu tranſportationis actorum, quam ex eo quod dictæ ſententię ſuper pertinentia iuriſpatr. non eſſent exactis verificatæ.

DD. tamen pro validitate ſententiæ reſponderunt.

2 Nec obſtare viſum fuit defectum tranſportationis actorum, de illa enim conſtat per dd. actorum productionem, quę licet verbalis, & generalis ſufficit tamen & habetur pro reali abſque alia adnotatione trāſportationis, ex antiquo, & inueterato ſtylo fori eccleſiaſtici Florētini ita fouentis huiuſmodi produtiones, ſeu reproductiones actorum aliarum inſtantiarum, qui eſt attendendus in ordinatoriјs iudicij ex vulgar. vt de ſimili ſtylo dixit Rota in Meliten. penſionis 21. Maij 1602. & in Mediolan. prætenſæ illegitimitatis 4. Iulii 1608. coram bon. mem. Penia, & in ſpecie de huiuſmodi ſtylo Florentiæ Curiæ Eccleſiaſtic. in Florentina iuriſpatronatus 2. Decembris 1607. coram Eminentiſſ. Card. Lancellotto, & de ſtylo loci Iudicis in ordinatoriis attendendo dictum fuit in hac cauſa 22. Aprilis præteriti.

De dicto autem ſtylo ſatis conſtat ex atteſtationibus Cancellarij Actuariorum, & Cauſidicorum dicti fori in ſummario numer. 3. quæ licet extraiudiciales ſufficiunt ad illum probandum in ordinatoriis *l. 3. §.*

ſed

ſed & diui., *vbi Florian. & Iaco b.ff. de teſtibus Alex. in l.dies cautioni,ff.hoc autem n.26.ff.de damn. infect.* & fuit deciſum in d.Florentin. Iuriſpatr. qui etiam non fuit per Rodulphum controuerſus, immo in memorabilib. per eum datis admiſſus,& acceptatus, & cauſa cum illius præſuppoſito diſputata.

3 Et licet opponeretur, quod ſtylus non applicabatur cum requirat adnotationem productionis omnium, & ſingulorum actorum, et iurium aliarum inſtantiarū et quod originalia dimittantur penes Notarium per alteram partem videnda, quę dicebantur ceſſare in præſenti caſu,et per conſequens etiam ſtylus, *Bertran. conſ.143.n.3.vol.2.p.1.Creſcent.dec.4. in fin.de procuratoribus Seraph.dec.688.n.2.*

4 Nihilominus ſatis viſum fuit eſſe factam dictam adnotationem per illa verba, omnia et ſingula acta, & actitata hactenus in huiuſmodi cauſa facta, et geſta per vtramque partem,quæ cum ſint ita ampla, et vniuerſalia comprehendunt ſine dubio acta præcedentium inſtantiarum, licet enim inſtantiæ ſint diuerſæ, cauſa tamen ſemper eſt eadem ratione identitatis perſonarum,et rei *gl.in rubr.*C. *ne lic.tert.prouoc.* et quantum ad proprietatem, et effectum, licet ſecus quoad ordinem,et iuſtitiam, *Albert.ex mente Iacob.de* Beluiſ. *in l.ita demum,n.3.in fin.C.de procurat.& ibi Alex.n.18. & 19.Caſſador.dec.8.n.5.de reſcript.Menoch.de arbitrar.lib.2.cenſetur.3.caſ.202.n.67.*

Tanto magis cum ex ſtylo non præſcribatur forma præciſa adnotandi,et deſcribendi adnotationem, quę verbis expreſſis, et diſtinctè contineat productionem cuiuslibet proceſſus aliarum inſtantiarum præcedentium, dimiſſio autem originalium penes Notarium viſa fuit ſatis iuſtificata,et potiſſimum ex atteſtatione eiuſdem Notarij de qua infra.

5 Sed vlterius pro parte Gabrielis plura etiam deducebantur, ex quibus videbantur conſtare productionem, & tranſportationem fuiſſe realem, et preſertim diuturnitas temporis duorum fere annorum, quo cauſa coram Domino Archidiacono pependit. Item verbo proœmialia ſententiæ viſis omnibus actis & actitatis per procuratorem Gabrielis exhibitis licet enim tali aſſertioni iudicis regulariter non credatur ad notata communiter per DD. *in capit.quoniam contra de probat. & alios allegatos per Decian. re-*
6 *ſponſ.decimooctauo,num.*210.*vol.* 1. Creditur tamen quod illa eſt veriſimilis prout ex ſupradictis, et infra dicendis, *Anchar.conſ.277.in fin.verſic.non obſtat, Aym. de antiquit.temp.p.2.n.22.& conſ.54.n.15. Decian.d.reſponſ.18.n.*203 *Cephal.conſ.474.n.11. Menoch.de arbitr. q.76.n.21.lib.1*,et fere in ſpecie noſtra *conſ.*100: *n.*230. 31.32.et quando eſt adminiculata, *Dec.d.reſp.18.n.204. verſ.& ſecundum ea.*

Adminicula autē erant motiua dicti Archidia,coniet eius aſſeſſoris ex quibus apparebat acta ipſa fuiſſe coram eo etiam actualiter producta,ac per eum lecta, vt fuit in ſimili conſideratum in Oriol. beneficiorum 12, Ianuarii 1596.coram bon.mem.Litta, plura eius decreta,quod acta ſibi exiberentur, et dicto Aſſeſſori,cū cuius Voto declarauit velle cauſam expedire, et denique atteſtatio Notari auctarii cauſæ de reali exhibitione proceſſum penes ſe facta,et de illorum conſignatione Gabrieli ad effectum deferendi Aſſeſſori, vt in dicto summario n.6.vt fuit dictum *in Pientin.capella 7.Iunii* 1596.*coram eodem Litta.*

Et aliæ atteſtationes plurimum perſonarum, quæ viderunt dd.proceſſus penes d. Aſſeſſorem qui illis incumbebat,vt daret votum per ſententię prolationem et propterea ex prędictis huiuſmodi ſtylo ſufficienter ſatisfactum fuiſſe videtur.

7 Minus etiam viſa fuit obſtare atteſtatio Aſſeſſoris quod non viderit iura pro parte illorum de Landis,ſed ſolummudo pro parte Gabrielis,quia cum conſtet dd. de Landis fuiſſe legitimè citatos, et a Iudice monitos ad informandum, et ſuas probationes deducendum potuit Iudex ſtante illorum negligentia abſque vitio nullitatis pronunciare ſuper iuribus tantum pro alia parte productis *Felin.in capitulo eccleſiæ S.Mariæ*, *n.*18. *verſic.limita igitur primo de conſt. Alex. in l. 2. n. 9. circa medium verſic.ſecus ſi ſit lata Cod.de edeu.Cephal.conſ.89. nu.24.25.& 26.part.1.*et fuit dictum in *Maioricen. Canonicatus, 4.& 18.Februarii* 1591. *coram bona mem.Gypſio.*

Alia nullitas concernens caput iuſtitię viſa fuit alterius inſpectionis.

Et interim fui vt ſup.deciſum.

In eadem curam eodem,die 31.Maii.1617.

SVMMARIVM,

1 *Actor tenetur probare nullitatem propoſitam.*
2 *Sententia,quæ tranſinit in iudicatum habet pro ſe pręſumptionem.*
3 *Multo magis tres conformes.*
4 *Sententiæ ex actis non iuſtificatæ ſunt iniuſtæ.*
5 *Et quod non ſint iuſtificatæ,quomodo probetur.*
6 *Iniuſtitia vt cauſet nullitatem debet eſſe notoria.*
7 *Itaut velari non poſſit.*
8 *Et contra notorium admittitur exceptio.*
9 *Notoria iniuſtitia impedit executionem trium conformium.*
10 *Sententia poteſt etiam iuſtificari ex antiquis,& nouis probationibus.*
11 *Quando non agitur de ea exequendo.*
12 *Sententiæ quando ſe non referunt ad acta non poſſunt dici notorię iniuſtę ſi ex actis non iuſtificentur.*
13 *Et ſi ex actis ſint notorię iniuſtę reuocantur.*

DECISIO XV.

TEnuerunt Domini non eſſe reuocāndas ex capite nullitatis,tres ſententias conformes ad fauorem Gabrielis, in partibus latas, per quas fuit pronunciatum, ipſum tamquam præſentatum ad beneficium, de quo agitur, a veris,& indubitatis, patronis, et in quaſi poſſeſſione pręſentandi exiſt.eſſe inſtituendum pręſentationes vero de aliis inter quos Rodulphus, et ab aliis factas, reiciendas nam Rodulphus
1 tamquam Actor tenetur probare nullitatem per eum principaliter propoſitam ex vulg. et in ſpecie in ſententia *tex.in cap.in pręſentia*, *de renunc. & in cap. cum ſuper de re ind.Io.And.ad ſpecul.de execut.ſent.§.poſtremo,verſ.incip.§.ſeq.*Bart.*in l.1.n.16.* C.*quand. prouoc.non eſt neceſſ.cum pluribus per Vantie. de nullit.titul. a quo & quibus,& e.num.2. & 5.* maxime cum tendat ad dictas ſententias,una cum executione ſubſecuta,reuocandas et pro illis pręſumatur, ſi enim vnica,quæ tranſiuit in
2 iudicatum, habet pro ſe preſumptionem, *cap.cum inter,& cap.ſicut, de re ind.Capic.dec.16.in princ. Rot.dec. 636.num.1.p.1.diuerſ. Menoch.lib.2.præſumpt.67.nu.48.* multo magis tres conformes ſubſecuta pręſertim ea-
3 rum executione *ad l.1. cum ibi not.per Ang.in princ.Cod ne lic.in vna eademque cauſ.& e.clem. vt calumnius, de re ind.Put.deciſion.198.numer.1.lib.1.in nouiſſ.* & facit dec. in Barbaſtren. pecuniaria.1. Iulii 1616. coram R.P. D. meo Andrea.

4 Nec obſtat quod dictæ ſententiæ vti ex actis non iuſtifica-

ſtificatæ ſint notoriè iniuſtæ , & conſequenter nullæ ,
etiamſi ad acta ſe expreſſe,non referant, *Abb.in c.inter*
cæteras,n.10.& 11.& ibi Fel.in 3.concl.nu. 10. de re iud.
cum alijs in Romana officij , 3. Ianuar. 1608.coram
bon. mem.Scotto .
5 Nam huiuſmodi negatiua , quod non ſint ex actis
iuſtificare ſententiæ(quæ tamquam fundamentum in-
tentionis Rodulphi eſſet ab eo concludenter proban-
da ad communem doctrinam *Bart.in l.in illa,ff.de verb.*
oblig.)& ex prædictis non poteſt iuſtificari niſi per ip-
ſum integer proceſſus,& omnia acta exhibeantur,*Rot.*
d.deciſ.626.in princ.& num.3.part.1.diuerſ.Card.Seraph.
dec.290.n.20.& dec.1307.nu.3. & fuit etiam dictum in
in Romana domus de Canſacchis 20.Maij 1589.coram
bon.mem.Card.Blanchetto, quod tamen non fecit , in
proceſſu enim per eum producto non legitur rogitus
Actuarij cauſæ primæ inſtantiæ productionis omnium
proceſſuum formatorum, del 1592.& 1600.ſuper con-
firmatione donationis iuriſpatronatus,& illius canoni-
zatione, quæ productio facta fuit pro parte Gabrielis
7.Septem.1609.coram Vicario Piſtorien.in præſentia
procuratoris dicti Rodulphi , vt in ſecundo ſummario
dicti Gabrielis *num.* 2. & eadem die adnotata ſuper
dictis proceſſibus per eundem Notarium , ex quo etiã
ceſſat oppoſitio,quod fuerit productio verbalis,& ni-
hilominus ex dictis proceſſibus,& actis,non ſolum de-
ducuntur talia,ex quibus excluditur prætenſa iniuſti-
tia,ſed plura etiã (vt Dominus.viſum fuit)cõſiderabilia
pro iuſtificatione dictarum ſententiarum tam circa
pertinentiam iuriſpatronatus,quam poſſeſſionem ,
ſeu quaſi præſentandi,latè,& copioſe cumulata in re-
ſpoſo Cabbali Aſſeſſoris 126.*par.2.*& in motiuis Audi-
torum Nuncij Florentini,in *d.ſummario num.5.ideoque.*
non poteſt dici conſtare de notorietate , niſi prius fir-
metur ſubſtantia,& ſic iniuſtitia, *Contard.ad l.vnic.C.ſi*
de moment.poſſeß.lim.9.n.35.& 36.Caball.conſ.81.n.6.
part.1. & facit *Bald. conſ.465. numer. 1. & 2. part. 4.*
& fuit dictum in Anconitana bonorum , 29. Februar.
6 1616.coram mem.quę notorietas requiritur ad hoc ,
vt in iuſtitia cauſet nullitatem, vel illi ęquiparetur, &
in d.c.inter cæteras,tenet Butr.in fin.Abb.d.n.10.& 11.&
apoſtil.ad eum Card.& Alex.de Neu.n.3.& 4.in fin.Imol.
col.2.verſ.tamen d.Ant.Io.de Anan.in fin.& Felin.n.5.&
ſeqq.idem Imol.in clem.1.ſub n.12.eod.tit. Bero , in c.quo-
niam cotra n.241.de prob.Contard.d.limit.9.n.8.& 9.&
num.42.& ſeqq.Sard.conſ.405.ſub n.16.& ſeqq.Cabal. d.
conſ.81.n.2.& 3.Menoch.lib.1.prεſump.quæſt.79.n.3.& 4.
& lib.2.d.prεſumpt.67.n.51. & conueniunt omnes Rotæ
decisiones ad id allegatę,talis autem debet eſſe huiuſ-
7 modi notorietas quod aliquo colore velari,& offuſca-
ri non poſſit,*Butr.in c.in præſentia n.8.verſ.ſi autem In-*
dex,& ver.non placet,de renunciat.& ibi Imol.n.50.verſ.
3.& vltimo caſu, Corn.conſ.10.ſub nu. 3. lib.4. Felin. in
d.c.inter cæteras n.7.Ripa in l.4.§.condemnatum num.17.
verſ.quam ſententiam,ff.de re iud.Contard.d.limit.9.n.34.
Vant.de nullit.ex defectu proceſ.n. 118. cum plurib.ſeqq.
Cephal.conſ.201.n.10.& conſ.202.n.16.lib.2.Surd.d.conſ.
405.nu.23. 24.& ſeq.Caball.d.conſ.81.nu. 4. & ita etiam
tenuit Rota in Toletana matrimonij 27. Iunij , 1569.
coram Grato relata in *deciſ.85.n.4.p.1.diuerſ.* & coram
Seraphino *dec.616.n.8.& 9.*in Rauennaten.bonorum ,
15 Aprilis 1575.coram Robuſterio , & in Bononien.
bonorum Buccamatijs 20.Iunii 1586.coram Orano,in
Romana de Bombellis 31.Maij 1613.coram R.D.meo
Damaſceno,in NepeſinaLaudi 13.Febr.1615.coram
R.P. D. meo Caualerio in d. Anconitana bonorum
29.Febr.1616.& 14.Aprilis præteriti coram me , & in
8 d.Barbaſtren.pecuniaria coram R.P.D.Andrea,nam
contra notorium admittitur exceptio ad eludendum
actiones agentis.licet non perimatur ſubſtantia veri-
tatis *Bal.in l.fin.num.40.verſ.& ſic contra notorium C.de*
9 *edict. diu. Adr. &c.* quæ tamen notorietas in propoſi-
to adeſſe dici non poteſt ex prædictis , & ita etiam ta-
citè videtur confeſſus Rodulphus,dum acceptauit re-
ſcriptum Commiſſionis cauſæ nullitatis Iudici Syno-
dali Piſarum,cum clauſula , parito iudicato,eoq.viſus
fuit illud producendo , & illius vigore cauſam pro ſe-
quen.cum d.clauſula,ſi enim prætendere potuiſſet no-
toriam in iuſtitiã veriſimiliter reclamaſſet pro impe-
diẽda executione,cũ notoria iniuſtitia impediat exe-
cutionem etiam trium conformium,*Gabr.conſ.28.nu.4.*
lib.2. & rei iudicatæ , vt videtur ſenſiſſe Rota in Cor-
dub.decimarum de Marthos 13.Martij, 1581. coram
bon.mem.Card.Blanchetto .
10 Vltra quod dictæ ſententiæ poſſunt etiam iuſtificari
ex alijs antiquis,& nouis probationib. immo ex noua
cauſa *l.1.§.1.ff.quę ſentent.ſin.app.Bart.in d.l.prima num.*
16.C.quando prouoc.& c.Caputaquenſ.dec.120.num.2.p.3.
& ſententia etiam ex actis non iuſtificata,non habetur
pro notoriè iniuſta.niſi quando ex alijs non iuſtifica-
tur,*Put.dec.391.lib.1.in nouiſ.quam ſequitur Seraph. dec.*
11 *701.n.* 3.vel quando non poteſt amplius iuſtificari. idẽ
Seraph.*dec.724. n.4.* maximè cum non agatur de illis
exequendis,quo caſus maturius eſſet procedendum ,
*idem d.dec.290.n.21.*ſed de illis ſubſtinendis , *Put.dec.*
391 n.1.& 2.Achil.dec.7.in fin.de re iud. & ſentire vide-
tur Gabr.d.conſ.28.n.7.& Rota in d.Romana officii co-
ram Scotto .
12 Demum cum dictę ſententię non ſe referant expreſ-
ſis verbis,& per modum cauſæ diſpoſitiuæ ad acta,vbi
etiam non eſſent ex illis iuſtificatæ , non poſſent dici
notoriè iniuſtæ , itaut reddantur nullę , vel pro nullis
habeantur iuxta opinionem Abb.& Fel.*in d.c.inter cæ-*
*teras,*ſupra allegatorum,nam Rota illam non ſequitur
ſed tenet quod hoc caſu habeantur pro validis iuxta
gl.in l.1.in verbo,vel tranſactio,& ibi Bart.nu. 2. & 3. C.
de error.calculi,& Bald.ſub num.5.Alex.in l.rei iudicatę,
§.1.n.6.verſ.ſed contrarium,ff.ſol.matr.& de magis com-
muni *Vrſil.ad Afflic.dec.28.n.6.verſ.& ſimiliter non ob-*
ſtat,& n.7.Contard.d.limit.9.nu.59.verſ. non puto Gabr.
tit.de ſent.concl.10.n.5.Put.d.dec.391.in princ.& fuit di-
ctum in Anconitana aſſecurationis 1.Iuly 1602.corã Reue-
ren.D.meo Decano,& in Firman.altaris 5.Iuny 1606.cor.
Reuer.Lugdunen.& de obſeruantia Rotę teſtatur Gabr. d.
conſ.28.n.3.verſ.verum .
13 Illas tamen reuocat,quando ex actis ſunt notoriè,
iniuſtæ,niſi aliundæ iuſtificentur,vel poſſint iuſtifica-
ri,iuxta ſupperius adducta declarauit Rota 12.Ianua-
rii 1543.in vna Toletan.matrimonii coram Puteo , vt
dicitur in additione ad ſupradictam eius deciſionem ,
391.& ſentiunt *Gabr.d.conſ.28.n.2.& 3.& Card.Seraph.*
dec.251.in fin."
Et ideo ex his fuit vt ſupra deciſum.

Et in eadem coram eodem 11.Maii 1618.

S V M M A R I V M.

1 *Reſtitutio in integrum reuocat ſententias , earumq.execu-*
tionem.
2 *Quæ non datur niſi docto de iniuſtitia , in qua adſit læſio.*
3 *Et quando ſufficiat ſententiam eſſe latam contra ius liti-*
gatoris.
4 *Reſtitutionem petens debet facere probationes luce cla-*
riores.
5 *Si petatur contra tres conformes.*
6 *Plena probatio , & cognitio requiritur , quando agitur*
de reuocanda donatione.

7 Eun-

7 *Enunciatiua ſemiplene probat iuſp.*
8 *Et adminiculis concurrentibus probat plene.*
9 *Enunciatiui facti alieni, & pręteriti, & reſpiciens fauorem teſtatoris, non probat.*
10 *Pręſertim ſi ſit æquiuoca.*
11 *Diuerſitas nominum parit dubietatem.*
12 *Teſtes qui debeant prǣualere.*
13 *Enunciatiua Epiſcopi contra Epiſcopum, non contra tertium probat, iuriſp.*
14 *Inſignia depicta in capela plurimum releuant ad probat. iuriſpatr.*
15 *Confeſſio fundata ſuper auditu non probat.*
16 *Reſtitutionem petens debet probare de iure ſuo.*

DECISIO XVI.

1 POſt reſultationem in hac cauſa factam vltima Maij
anni præteriti, quod tres ſententiæ conformes ad
fauorem Gabrielis latæ non eſſent reuocandæ ex ca-
pite nullitatis fuit in hærendo Cōmiſſioni dubitatū. An
conſtaret de cauſis reſtitutionis in integrum ad fauo-
rem Rodulphi, & DD. negatiuè reſponderunt.
2 In primis enim firmatum fuit Rodulphum in hoc iu-
dicio reſtitutionis principaliter, inteſtato eſſe actore
& effectū petitiæ reſtitutionis eſſe reuocādi dd. ſenten-
tias cum executione ſecuta. Et ideo non poſſe obtinere
niſi docto de iniuſtitia, in qua conſiſtit læſio Rot. deciſ.
1. *de reſt. in integr. in nou. Card. Seraph. deciſ.* 1238. *in princ.*
ſine qua reſtitutio non conceditur etiam minori *vulg.
l. nam poſtea §. ſi minor ff. de iureiur. & ibi not. gl. Bart. &
alij cum latè cumul. per Ord. de reſt, & c. p. 1. quęſt. 36. artic.*
2. *& 3. num. 9. & ſeq*, nec eccleſiæ, vt ibi per eum *num.* 15.
& licet ſufficiat ſententiam eſſe latam contra ius liti-
gatoris *Hoſt. Butr. Abb. & ali in c. 2. de purg. vulg.* quam
communem teſtatur, *Odd. d. tract. p. 2. q. 79. n.* 19. *verſ.* in
contrarium, quam Rota ſequitur etiamſi iniuſtitia non
ſit notoria *Car. Seraph. dec.* 251. *n.* 2. & fuit dictum in An-
conitana cenſuum, 20. Maij 1613. coram R. P. D. meo
Vbaldo, & in Palentina Capellan. 26. Ian. 1615. coram
me, & in alijs paſſim.
3 Tamen neceſſariè ſunt probationes plenè, & conclu-
dentes, cum agatur non de remouen. obſtaculo, quod
iam fuit remotū per commiſſionem, & introductionem
cauſæ reſtitutionis prout de iure in quo ſufficeret ſemi-
plenas probationes dixit Bald. *in l.* 1. *n.* 5. *C. ſi aduerſ. lib.*
4 cum alijs de quibus inf. *ſed de report. totali victoria, & re-
tractandis ſententijs, & re iudic. iuxta dict. Innoc. in c. cum
ex liter. de reſt. in int. quem ibi ſequuntur Butr. in fin. verſ.
quandoq. petitur Abb. n.* 16. *verſ. ſed dubium, Card. col. pen.
verſ.* 11. *quæro Io. de Anan. in fin. Imol. col. fin. in fin. verſic.
ſecus Salyc. in l.* 1. *n.* 9. *verſ.* ego in caſu noſtro *C. ſi aduerſus
rem iud. Card. in c. aud. tis in* 2. *oppoſit. eodem titul.* & ſentit
etiam Egid. *deciſ.* 39. & probationes potentis reſtitu-
tionem aduerſus ſententiam debere eſſe luce clariores
*Bal. per illum tex. in l. fin. C. ſi min. ſe maior, & c. & ibi Iacob.
n.* 4. *in, quot. Soc. conſ.* 194. *n.* 7. *vol.* 2. *ſentit Bald. in d. l.* 1. *nu.*
5. *C. ſi aduerſus liber. & ibi apoſtill. ad eum Salyc. in d. leg.
nam, et poſtea §. ſi minor, verſ. et hæc puto. ff. de iureiurand.
in lege* 1. *col. pen. & fin. C. ſi ad aduerſus rem. iudic. & plures*
5 *cumulat*, & de communi ex Rota Bonon. Viu. & Lan-
cellot. relat. *Odd. d. tract. p.* 1. *quęſt.* 36. *articulo* 10. *numer.*
73. quam etiam tenet Roman. *d. §. minor. numer.* 12. *tertio
caſu Fel. in cap. cum. ſuper, num.* 18. *de re iud. Decian. conſil.*
18. *num.* 234. *lib.* 1. *Contard. in l. vnic. limit.* 8. *num.* 30. *C. ſi de
moment. Hippol. Riminal. conſil.* 747. *num.* 114. *vol.* 7. & ple-
niſſimam requirit cognitionem *Myſing. centur.* 4. *obſeruat.* 21.
Quæ ſine dubio procedunt in reſtitutione aduerſus
tres conformes, pro quibus maior vrget præſumptio vt
fuit dictum id d. dec. Maij, & violenta *Odd. d. tract. p.* 1. *q.*
36. *art.* 1. *num.* 7.
6 Tanto magis cum agatur de reuocan. executione
quo caſu plena probatio, & plena cauſæ cognitio re-
quiritur, vt ex *Innoc. d. c. cum literis de reſtit. in integr.
Mil. in repertor. in uerbo*, reſtitutio in integrum quando
petitur *Crot. conſ.* 344. *n.* 8. *cum ſeq. in* 3. *benè Aym. conſil.*
172. *num.* 7.

Etiam ad finem vt ipſe Rodulphus conſequatur be-
neficium de quo agitur Innoc. Butr. Abb. Cardin. &
alij in d. cap. cum ex literis, & ex Bald. & Felin. ſupra
citatis.

Quod autem non probetur dd. ſententias eſſe in iu-
ſtas ſatis demonſtratur, Nam Rodulphus prætendit ſe
præferendum Gabrieli veluti præſentatum a verispa-
tronis, & exiſtentibus in quaſi poſſeſſione præſentandi
Neutrum autem ex iſtis verificatur.

Nam primo quoad proprietatem, & pertinentiam
iuriſpatronatus ex parte eiuſdem Rodulphi non oſten-
ditur fundatio, vel contructio, vel dotatio ab auctori-
bus ipſum præſentantium. Sed primum & præcipuum
fundamentum fit inſuper teſtamento q. Ser. Nicolai
Franciſci de anno 1485. in quo in pluribus legatis per
eum factis in euentum deceſſus legatariorum ſine filijs
ſubſtituit, quandam cappellam ſitam in Plebe Carmi-
gnani penes fontem Baptiſmatis titulatam in S. Ioannē
Baptiſtam, & S. Nicolaum enunciando, quod fuit ædi-
ficata, per Franciſcum cū Nicolai partem dicti teſtato-
ris, & Ser. Georgium Ser. Manfredi, & Ioannem filium
dicti Franciſci, & fratrem carnalem ipſius teſtatoris in
eorum reuerſiones a S. Iacobo, & S. Antonio. Ex qua enū-
7 ciatiua quamuis vnica tamen antiquiſſima reſultare
dicebatur ſaltem ſemiplena probatio, vt in Orietana
Archipresbyt. 2. Decemb. 1598. coram Orano, & in Lan-
cianen. Archipresbyt. 2. Maij 1616. cor. mem. & plena
concurrentibus adminiculis de quibus infra vt in Flo-
rentina iuriſpatr. 3. Decembr. 1607. coram Eminent.
Card. Lancellott.
8 Verum vltra quod opponebatur quod dictum teſta-
mentum non eſſet in forma probanti Reſponſum fuit
dictam enunciatiuam nihil probare tum vti facti alieni
& pręteriti, Rot. *dec.* 22. *n.* 2. *de pręben. in ant.* tum veluti
reſpicientem fauorem, & intereſſe proprium ipſius te-
9 ſtatoris *Put. dec.* 249. *n.* 1. *lib.* 3. *in nouiſſ. Seraph. dec.* 1189.
n. 3. *et fuit dictum in Albanen. Prioratus* 26. *Nouemb.* 1588.
cor. bo. mem. Orano in Tarwſina parochialis, 31. *Maij,* 1613.
coram R. P. D. meo Vbaldo, & in Aretina Cappellania 18.
Maij 1616. *coram me, & facit deciſ. Caput aq.* 371. *num.* 2.
par. ſecunda, & in Verdunen. Abbat. 26. *Nouemb.* 1615. *coram me.*
10 Secundo, quod cum in eadem eccleſia ante illius re-
ſtaurationem eſſent duæ capellæ ſub inuocatione S.
Ioannis Baptiſtæ, vt probant teſtes in ſummario Ga-
brielis, *n.* 5. 9. & 10. enunciatiua illa redditur æquiuoca.
nec enim poteſt dici teſtatorem intellexiſſe de vna po-
tius quam de alia; imò conſtat, quod non intellexit de
11 cappella, de qua agitur. Tum ex diuerſitate nominum
quia iſta eſt ſub titulo S. Ioannis Baptiſtæ ſimpliciter
illa autem de qua in teſtamento inuocatur S. Ioan. Ba-
ptiſtæ, & S. Nicolai, & ſic diuerſa *l. ſi idem*, C. *de codicil.*
Tum etiam de diuerſitate ſitus quia licet hodie cap-
pella de qua agitur exiſtat penes fontem baptiſima-
lem prout enunciatur in teſtamento, tamen id euenit
reſtauratione eccleſiæ antequam dicta cappella non
erat ſituata iuxta dictum fontem, ſed ab alio latere ſed
in reſtauatione fons baptiſmalis fuit translatus ad ad-
uerſum latus eccleſiæ penes dictam cappellam, vt
deponunt octauus, ac nonus teſtes, in dicto ſumma-

rio

rio Gabriel n.5.& teſtes examinati pro Landis, ibi nu. 9.& præſertim dicimus , *che ſi trouò a murare in detta Chieſa, quando ſi riſece*, necnõ alii teſtes examinari pro Sebaſtiano de Bertis, dicto n. 10. & ideo neceſſe fuiſſet probare , quod cappella in teſtamento enunciata ſit eadem cum hac de qua agitur nomine,& ſitu diuerſa , iuxta theor. Bart. in l. demonſtratio falſa num. 20. verſic. ſi vero ſunt nomina, ff. de cond. & demonſtr. quam ſecuta eſt Rota in Romana domus S.Petri, 6. Nouem. 1615. coram me.

Vnde non obſtat viſitatio Epiſcopi de anno 1605. data in ſummario Rodulphi num. 20. in qua fit mentio vnius tantum Altaris S.Ioannis , quia eſt recens , nec percutit tempus teſtamenti , vel ante dictam reparationem eccleſiæ. Vltra quod cum in eadem relatione mentio etiam fiat de alio altari in albo.

Hoc poteſt intelligi de alio altari ſub eadem inuocatione, cuius inſcriptio non poterat legi, vt etiam interpretatus eſt Cancellarius dicens verba illa in albo poſſe intelligi Sancti Ioannis Baptiſtæ.

Secundum fundamentum fiebat ſuper publica voce , & fama , quod cappellania fuerit , & ſit de iurepatronatus familiæ de Lamberteſchis , a qua proueniunt Laudi , vt per teſtes d. ſummario Rodulphi num. 16.

Sed hoc facilè tollitur ex lectura eorumdem teſtium, cum omnes de auditu tantum deponant , & nemo eorum de publica voce,& fama, vt in facto ſupponebatur, nec de quo tempore, imo è contrario adſunt viginti teſtes pro Gabriele deponentes de contraria fama , vt in eius ſummario numer. 18. qui vt numero plures præualere debent , gloſſ. communiter recepta in c. noſtra, de teſtibus, *Bart. in l. ſi duo, col. 1. ff. vti poſſid. cum alijs adductis per Hyppol. Riminal. conſ. 237. n. 72. vol. 3.*

Tertium deducebatur fundamentum ex quadam partita libri Diæceſis Piſtorien. fideliter extracta anni 1569. in ſummario nu. 16. in qua ſic legitur *Cappella di S.Gio. Battiſta nella Pieue di S. Michaele. del padronato del Caſato de Lambertheſchi di Firenze, Rettore Ser Bindo de Pellerij.*

11 Cui tamen reſponſum fuit , quod huiuſmodi enunciatiua fortè probaret contra Epiſcopum non contra tertium , *Bald. in auth. ſi quis in aliquo, num. 8. verſ. ſaluando, Innoc. C. de edend. Felin. in c. illud, nu. 4. verſ. & pro iſta opinione, de præſumpt. & in c. ſicut, in nu. 26. verſ. tamen illam de re iudic. Rocch. in tract. de iurepatronat. in verbo, honorificum , quæſt. 50. num. 83.* & fuit dictum in *Bracaren. Parochialis 1. Iulij 1592. coram bon. mem. Card. Mantica*, & in dicta Vrdunen. Abbatiæ 27. Nouembris 1615. coram me, præſertim cum ſit vnica , & non antiqua, & hodie de enunciato principaliter dubitetur , *Pariſ. conſ. 94. n. 19. lib. 1. Put. dec. 381. n. 2. lib. 1. Card. Seraph. dec. 1278. nu. 3. & dixi Rota in Firmana altaris, 20. Iu-*
12 *nii* 1614. coram R.P.D. meo Dunozetto & aduerſatur etiam depoſitioni teſtis examinati in d. viſitatione anni 1505. in ſumario Gabrielis nu. 11. dicentis , quod patroni huius cappellæ ſunt de domo Ser. Nicolai Ioannis Pillerii de Carmignano.

Quartum locabatur fundamentum ſuper prouiſione Apoſtolica de anno 1535. ad fauorem Bindi , Dominici Antonij de Chriſtinis, per reſignationem Nicolai Dominici, etiam de Chriſtinis, cum enũciatiua, quæ aliquorum familiæ de Chriſtinis laicorum , de patr. exiſtit d. ſum. Rodulphi, n. 13.

13 Verum nec iſta enunciatiua , tam generica quidquam facere viſa fuit. Non eſt enim neceſſario referẽda ad Chriſtinos deſcendẽtes, & cauſam habentẽs a d. Ser Goggium d. teſtamento nominato, potius quam ad alios Chriſtinos auctores præſentantium Gabrielem, imò nec videtur poſſe hæc relatio fieri ex quo cum dictus Bindus Rector fuerit cappellæ S. Io. Baptiſtæ *della Croce, & non del Batteſimo* , vt deponit octauus teſtis , ad 31.& decimus, ad 55. in ſumm. Gabrielis d. n. 5. prædicta prouiſio ad eius fauorem facta , intelligi non poteſt de cappella enunciata in teſtamẽto , quæ erat penes baptiſmum, & in qua , vt aſſerunt dd. teſtes in numeris ſupra citatis erat depicta imago S.Ioannis Baptiſtæ baptizantis , ſed de alia nunc exiſtente, de qua agitur cum imagine S.Ioannis Baptiſtæ geſtantis crucem, & conſequenter aſſertio d. prouiſione contenta referri non poteſt ad Ser Goggium, alios Chriſtinos in teſtamento nominatos.

14 Quintum ſuper inſignibus depictis in tabula dictæ cappellæ recognitis,& deſcriptis in viſitatione facta de anno 1601. concordantibus cum inſignibus familiæ de Lamberteſchis,& in ipſorum domo depictis , vt ex teſtibus d. ſumm. Rodulphi n. 18. quæ plurimum releuant ad probationem patronatus, *Rip. in c. cum eccleſia Sutrina, n. 97. de cauſ. poſſ. & prop. cum alleg.*

Sed placuit reſponſio, quod illa non ſunt inſignia propria de Lamberteſchis, ſed communis omnibus de Chriſtinenſibus.

Sextum, demum fundamentum ſuper confeſſione Ser Bindi Rectoris de familia Chriſtinen. de an. 1573. ad iſtantiam Michaelis de Landis facta , quod audiuit dicere a dicto Michaele eum eſſe patronum vt d. ſum. Rodulphi nu. 19. tollitur eo ipſo quod dicta confeſſio
15 fundatur ſuper auditu tantum a dicto Michaele , quia ſicut ipſimet in hoc tamquam in re ſua commodum & intereſſe reſpiciente non crederetur, *lege nullus, ff. de teſtibus, lege omnibus, C. eodem*, ita multo minus d. Bindo de auditu ab illo atteſtanti, ne maior fides exemplo , quam originali adibeatur, *l. 1. ff. de fide inſtrumentorum, Crauetta conſ. 41. n. 2.* maximè , quia idem Bindus expreſsè dixit ſe ignorare cuius patronatus eſſet capella S. Io. Baptiſtæ.

Quoad quaſi verò poſſeſſionem pręſentãdi ad illam proban. nec vlla præſentatio , nec quicquam aliud deductum fuit.

Ideoq; cum Rodulphus non probauerit pertinentiam iuriſpatronatus, nec quaſi poſſeſſionem, nec deſcendentiam ſuorum præſentantium , eorumque auctorum patronis veris , vel exiſtentibus in quaſi poſſeſſione præſentandi non docuit conſequenter de læſione , & bono iure ſuo, prout facere debuit ad obtinend. reſtitutionem , *Bart. in d. §. fin. not. n. 6. Salic. in d. leg. 1. n. 10. verſ. Præterea. C. ſi aduerſus rem iudic. Prob. ad Monach. in rubr. de reſtitut. in integr. nu. 4. Rota, deciſ. 5. de reſt. integr. in nou.* quam in Romana curia ſeruari teſtatur, *Caſtr. in d. §. ſi minor. n. 7.* & poſt eum *Alex. ibi. num. 9. circa med. Iaſ. n. 16. circa fin. Crot. conſ. 344. n. 8. 9. & 10. lib. 3. Natta conſ. 503. n. 12. Veſtr. in prax. libro 8. cap. 3. n. 7. prope fin. verſ. addo pro breuiori*, vel de ſtylo palatii , *Lancell. de attent. pendent. reſtitut. p. 2. c. 24. n. 3. & 4. Odd. d. quæſt. 36. art. 5. n. 40.* verſ. contrarium, & clarius om-
16 nium, quod petens reſtitutionem docere debeat de iure ſuo cum alias ſi ius non habeat læſio conſiderari non poſſit declarat, *Aym. d. conſil. 172. n. 6. vſq. ad finem.*

Et ita deciſum, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Regien. Iuriſpatronatus 10. Maii 1623.

SVMMARIVM.

1 *Iuſp. probatur ex fundatione, & dotatione*
2 *Solemnitas ex quibus præſumatur.*

3 *Iuriſ-*

3 *Iuriſp.pertinentia quomodo probetur.*
4 *Deſcendentia quomodo probetur.*
5 *Quaſi poſſeſſio acquiritur ex conſenſu præſtito reſignationis.*
6 *Referenti ſtandum eſt, quatenus conſtet de relato.*
7 *Extractio ſcripturarum quando non ſit valida.*
8 *Tranſumptum non facit fidem.*
9 *Quid ſi originale tranſumptum non poſſit portari*
10. *Solemnitas quando interueniſſe præſumatur ex curſu centum annorum.*
11 *Identitatis probatio quando ex coniecturis, & adminiculis ſuppleatur.*
12 *Erectio, & fundatio quando effectuata dicatur.*
13 *Conſenſus non veri patroni non præiudicat veris patronis.*

DECISIO XXI.

CEnſuerunt Domini conſtare de iurep. de quo agitur, & ſpectare ad Cantarellos.

Patronatus enim probatur ex diſpoſitioue Franciſci Ardizoni, in cuius executionem Hieronymus frater teſtatoris, & procurator Franciſcæ matris, & hæredis eiuſdem Franciſci comparuit coram Vicario Regien. & obtulit plura bona pro dotatione cappellæ, & beneficij erigendi, qui Vicarius beneficium erexit, de anno 1491. menſe Auguſti, vnde dubitari non poteſt de illius exiſtentia: quia iſte eſt præcipuus modus probandi iuſpatronatus ex fundatione, & dotatione, quod
1 erigitur cum conſenſu, & auctoritate Ordinarij, & ſuũ eſt ſortitum effectum, vt hic ex pluribus præſentationibus ſubſequutis, Seraph. *dec.1232.n.1. & ſeq. Rota deciſione 517.num.2.par.1.recent. & deciſ.167.num.4. part. ſecunda, diuerſ.* ſequendo decreta Tridentini *ſeſſ.25.c. 6. de ref.* nec quidquid refert, quod ſola auctoritas Vicarij, & non Ordinarii interuenerit, cum verſentur in tempore antiquiſſimo ab anno ſcilicet 1491. cum obſeruantia ſubſequuta, quod ſufficit ad præſumendum concurſum omnium ſolemnitatum, quæ de iure ſolent
2 deſiderari, Rota *dec.545.nu.2. & dec.598.num.9.p.1.diuerſ.* quinimo ſolę præſentationes affectuatæ ſuper centum annos, prout in præſenti concurrunt, ſufficerent ad illius probationem ex fundatione, & dotatione, *Dec.conſ.174.n.4. Seraph.dec.1041.n.1. Rot.dec.674.n.2. p. 2.recent.*

3 Spectare autem ad Cantarellos etiam probatur ex actu ipſius erectionis, & fundationis, in quo Hieronymus narrando tenorem legati aſſerit formalia verba, patronos autem eiuſdem in perpetuum, & in infinitum eligens, & eſſe volens primo Magnificum D. Hieronymum eius fratrem, quoad vixerit, & poſt eum hæredẽ in teſtamento deſcriptum, & eius hæredis filios, & deſcendentes in perpetuum, & cum Hieronymus, & Raphael de Cantarellis nunc agentes, deſcendebant ab Antonia filia, cohęrede dictæ Franciſcę matris, & hęredis Franciſci de Ardizonibus fundatoris, aut ſaltem probent ſe deſcendere ex Luca, quia vna cum Hieronymo eius fratre reſignationi conſenſerunt de anno 1560. ad eos vtique ſpectare dicendum eſt, pro quibus tenor fundationis loquitur, *cap.recipimus, de priuileg. l. ad probationem, C. de prob. Barb.conſ.33.num.8. Bald. in l.2.n.1. in fine, C. de emins vocan.*

4 Quoad autem deſcendant ſaltem ab iis, qui ſunt in poſſeſſione præſentandi, & ſufficiat ſecundum opinionem, quam ſeruat *Rota vt in deciſ.146.nu.2. & dec.275. num.8.part.2.in recent. & in Baren. beneficij, 1. Iulij 1611. coram R.P.D. meo Vbaldo*, probatur, quia ex Luca deſcendit Ioſeph, qui fuit pater eorumdem Hieronymi & Raphaelis, prout indicant duæ enunciatiuæ inſtrumentorum, quæ dantur, & melius probant teſtes dati in ſummario *num.9.* & quod ipſi procreati fuerint ab ipſo Ioſephi, probatur ex teſtamento eiuſdem Ioſephi, in quo hæredes inſtituuntur, qui actus tamquam proportionabilis filiationi ſolet probare. *Rum. conſ. 53.num.6.libr. 5. Rota Romana domus, 2. Iunij preteriti coram R. P. D. meo Vbaldo*, neque dubitari poteſt quin ex ſolo conſenſu reſignationi præſtito, ſequatur effectus quaſi poſſeſſionis præſentandi, prout ex
5 ipſamet præſentatione oritur: quia hoc reſolutum patet in pluribus deciſionibus, vt in Vicen. beneficij *16. Ianuarii 1608. coram Sanctiſſim. & in Mediolanenſis iuriſpatronatus 14. Nou. 1609. coram Epiſcopo Attrebaten.*

Neque obſtat teſtamentum per Adrizonos, & conſortes productum ſub rogitu Gabrielis Bonzagni 25. Aprilis 1479. cui vti relato in fundatione dicebatur
6 eſſe ſtandum, non autem Hieronymo referenti diuerſum tenorem, *Decian.conſilio 63.num.6. Alb. conſil.269. nu.2. Rota deciſ.121.n.6.p.1.diuerſ.* & per conſequens ad Ardizonos iuſpatronat. ſpectare, vti deſcendentes Iotii in eodem vocatos non autem ad Cantarellos deſcendentes Franciſcæ hęredis in fundatione enunciatos.

Quia fuerunt datæ plures reſponſiones &c.

Primo quod ſuper dicto teſtamento non poſſit conſtitui fundamentum, cum non fuerit exhibitum in forma probanti, nam neque actus extractionis, eſt validus
7 propter defectum iuriſdictionis Iudicis remiſſorialis, cuius auctoritati tempore extractionis iam expirata erat ſecundum ſupputationem, temporum, *cap.licet. de offic.leg. cap.licet, de probat. Lancell. de attent. part. 2. cap.8.num.34. & 35.* neque validè extractum releuaret, quia ſumptum eſt de ſumpto, cui in Iudicio non ſolet fides adhiberi, *lege 3. C. de diuerſ. reſcript. l. procurator, C. de eden. Dec. in auth. ſi quis in aliquo nu.8. C. de eden. Couarru. practicarum quæſtionum cap.21. verſiculo ſecundo hęc contemplatio, Caputaquenſ. dec.234. part.3.* incipit ſumptum bullæ, nec refert quod primum tranſum-
8 ptum, à quo ſumpta eſt copia producta, fuerit ſolemniter factum, & habeatur pro ſcriptura originali, quia nec etiam fidem facit ſecundum veriorem, de qua per Caſtren. *in d. l. 3. C. de diuerſ. reſcript.* afferentem ſcripturam haberi pro originali quantum ad hoc, vt ille fides indubitatas adhibeatur, ſed non, vt ex ea poſſit exemplum extrahi, & illum ſequuntur Dec. *in d. auth. ſi quis in aliquo, n.30. C. de edend. & Cagnol. ibid. num.53.* & Rota aliis relatis coram Sanctiſſ. *dec.432.n.3. & deciſ.550. n. 1.* idem firmat reiecta opinione Bar. vbi reſpondetur etiam *ad c. fin. de inſtr.* & ad alia adducta ad probandam ſcripturam tranſumpti valide extracti a ſuo originali plenè probare, quia ex eo quod habeatur pro originali, & probet, non tamen poteſt Notarius dare exẽplum ſed pars debeat cũ eiſdem ſolẽnitatib. aliud exemplũ leuare ab originali, prout docet *Caſtr. in d. l. 3. C. de diu. reſcrip.* & quãuis Notarius habens auctoritatem ad Principe, vel a Lege, vel ab alio Superiore exemplandi inſtrumenta Notariorum mortuorum, vel ſcripturarum de Archiuio, èxemplando copiam taliter auctorizet, vt illi ſit præſtanda fides, ac ſi eſſet originale, attamẽ, *c. cũ P. Tabellio, de fid. inſtr. Oſaſc. dec.69. n.5. Caputaq. dec.244. p.2. Rot. in rec. dec.639.n.7.* & aliqui allegãtur pro iſta cõcluſione loquũtur de matrice, & originali, non autẽ de tranſumpto, quod de iure non poteſt exemplari, nec obiectum poteſt euitari de adminiculis id facto ponderatis, quia etſi illis cõcurrentibus ſumptum ſumpti pleue probat. Caputaquenſ. *dec.234. p.1. Put. dec.210. lib.2. Rot. in Segobien. Habitus 28. Ian. 1613. coram Card. Sacrat.* attamen ceſſante obſeruantia, de qua dicetur in tertia reſponſione non ſufficiunt ad ſupplendum defectum formæ probantis.

9 Cæterum ſi etiam attenderetur doctrina Bar. *in leg. prętor ait, §. quod ſi inſtrumentum, ff. de edend.* quando originale tranſumptum non poſſit portari ad Vrbem, quia forte in Archiuio, vel penes Notarium laicum, & ſi produceretur exēplū, vt hic non probaret, eo caſu Iudex mittere, debeat ad locum ſufficientes perſonas quæ videāt illud originale, & de eius effectu, & ſubſtātia fidē referant Iudici, quod videtur conuenire effectui literarum compulſorialium quarum vigore tenores originalium Iudicibus reſcruntur, & fides præſtatur. *Rota in antiquis, deciſion. 43. de probat. Seraphin. deciſ. 1028. in princ. Rota in recent. deciſ. 18. numer. 2. & 679. num. 4. par. 2.* adhuc tamen originale tranſumptum non probat ut validum ſecundum requiſita *cap. fin. de fid. inſtrument.* deficit enim citatio eorum, qui tunc lædi poterant, nempe Antoniæ, & Catharinæ filiæ q. Margaritæ, quibus vti hæredibus Franciſcæ erat ius quęſitum ex fundatione, & enunciatione facta per Hieronymum, quæ tamquam certe non poteran omittit, *Bald. in l. 2. num. 6. C. de teſtamen. Fel. in d. c. fin. n. 5. de fid. inſtr. Miſing. cent. 6. obſeru. 73. num. 19.* maximè quia exiſtentia, & pręiudicium dictarum fęminarum diſſimulari non poterat ex vicinitate temporis, dum præſentatio ab eiſdem fuit facta de anno 1550. exemplatio autem factæ fuit de anno 1508.

10 Non obſtat, quod ex decurſu temporis centum annorum, & vltra, a die primi tranſumpti pręſumitur omnes ſolemnitates interueniſſe, *Felin. in c. illud num. 5. verſic. & pro iſtis, de præſumpt. Aretin. conſ. 36. nu. 6. Cranet. de antiq. tempor. p. 3. §. vidimus in genere, n. 20. Couarr. pract. quæſt. capit. 20 nu. 7.* cum alijs allegatis, quia concluſio eſt vera: ſed dum non conſtat de obſeruantia contentorum in teſtamento, vt infra dicetur, & ex productione illius apparet factum abſque citatione, tunc ceſſat præſumptio oriens ex antiquitate temporis. Caſtr. bene declarans vtramque partem *conſ. 202. per tot. par. 1. Dec. in auth. ſi quis in aliquo, n. 24. C. de edend. & conſ. 564. num. 13. Fel. in cap. ſicut, num. 33. de ſententia. & re iudic.*

Secundo principaliter fuit dictum quod cum Ardizoni pręrendat Franciſcum deceſſiſſe, cum teſtamento de quo agitur, & fundant illorum intentionem ſuper vnitate, & identitate ad probandum diuerſum tenorē debent illam probare, *Bart. in l. 1. nu. 2. C. ſi vnus ex plurib. Appell. Cranet. conſ. 112. n. 4. Menoch. de præſumpt. 15. num. 3. lib. 6.* nec dici poteſt quod Cantarelli allegent pluralitatem teſtamentorum, & eo caſu habent cōtra ſe præſumptionem, ex alleg. per eundem Menoch. *in dict. præſumptione 15. numero ſexto*, & pſius onus probandi incumbat, quia fundant ſe in erectione, & conſenſu Ordinarij, & effectuatione, quæ ſufficiunt ad probationem patronatus, vt iam dictum eſt non autem in productionem teſtamenti relati in fundatione, de quo opus non habent pro implenda eorum probatione.

11 Neque ex coniecturis, & adminiculis, cum quibus poteſt ſuppleri probatio identitatis ſecundum Bart. *in l. demonſtratio falſa, num. 13. ff. de conditionibus, & demonſtrationib.* videtur ſatisfactū probationi de quo agitur, quia omnes coniecturæ ponderatæ nōn repugnant diſpoſitioni enunciatæ in erectione, quoad ſubſtitutionē deſcendentium ab hærede nominato in teſtamento, & dum apparet de duplici tenore, & ſubſtantia tunc neceſſario ad identitatē, nō infertur, neque pluralitas excluditur, *Fel. in capitulo cum Ioannes, num. 8. de fid. inſtrumentor. & alij relati ab eodem Menoch. d. præſumptione 15. num. 11.*

Demum fuit reſponſum diuerſitatem teſtamentorum, & ſic pluralitatem ſufficienter probari ab ipſa obſeruantia, dum per annos ferè centum Rectores fuerunt præſentari a Cantarellis deſcendentibus a Franciſca hærede teſtatoris iuxta fundationem, & qualitates in ea narratas: nam de anno 1505. Antonia hæres Franciſci, & Catharina filia Margaritæ cohæredis Antoniæ præſentarunt Io. Ludouicum Cantarellum poſſeſſione ſubſequuta, de anno 1560. præuia reſignatione eiuſdem Io. Ludouici fuit prouiſus Lucas accedente conſenſu Hieronymi, & Lucæ de Cantarellis hæredum Franciſcæ mediante perſona anteceſſorum ſuorum de anno autem 1604. per obitum Lucę fuit præſentatus Manſredinus ab Artemiſia matre, & tutrice
12 Hieronymi, & Raphaelis de Cantarellis nunc agentium, ex quibus dubitari non poteſt, quin conſtet obſeruatam fuiſſe erectionē, & fundationem in perſonas hęredum, & effectuatam ex prouiſionibus per obitum prouiſorum ſecundum rationes Oldradi *conſ. 229.* ſæpiſſimè per Rotam receptam, & ea attenta, teſtamento in fundatione cum ſuis qualitatibus enunciato, non autem alteri cum diuerſo tenore producto erit fides adhibenda, *Cranet. conſ. 101. num. 4. Seraph. deciſ. 928. n. 2. & 980. n. 15.*

Non obſtat, quod prima præſentatio de anno 1505. non relenet, dum & ipſæ ſorores eſſent ſubſtitutę poſt mortē Hieronymi etiam in teſtamento per Ardizonos producto conſenſus autem reſignationis præſtitus de
13 anno 1560. emanauerit ab eiuſdem Cantarelli a intereſſatis a quibus veri patroni non poſſunt præiudicari *Ros. coram Sanctiſſ. dec. 77. n. 5. cum aliis allegatis.*

Quia ſi ambę ſorores, nempe Antonia, & Margarita filiæ, & hæredes Franciſcum præſentaſſent, obiectum eſſet conſiderabile, ſed Catharina ſimul præſentauit, quę eſt filia hęredum hæredis, quod conuenit cum erectione, non autem cum teſtamento producto per Ardizonos, & inde ceſſat ſecunda ratio de intereſſe conſentientium, quia magis vtendo iure proprio videntur conſenſiſſe, quam vt alijs præiudicium inferrent. Et ita, &c.

R. P. D. MERLINO.

Burgi S. Donnini Iuriſpatronatus, 20. Iunij 1622.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſpatronat. exiſtentia probatur ex fundatione, & dotatione.*
2 *Concurrentibus preſertim duabus ſubſequentibus enunciationis fundationis, & dotationis antiquiſſimis.*
3 *Iuſpatr. probatur ex centenaria.*
4 *Vel ſi ſit poſſeſſio proxima centenariæ.*
5 *Vſurpationis ſuſpicio tollitur ex tit. fundat. & dot.*
6 *Collatio facta ſpreto patrono eſt nulla.*
7 *Nec ſufficit ad præſcribendam eccleſiæ libertatem, ſi alia, requiſita non concurrunt.*

DECISIO XVII.

CVm vacaſset Eccleſia Parochialis S. Mariæ Villænouæ, territorij Ciuitatis Buxeti per obitum Horatij Paletti de menſe Ianuarij proximè præteriti D. Marchio Alexander Pallauicinus tamquam patronus obtinuit de illa per Sanctiſs. ad ſui præſentationem prouideri Ioannem de Blanchis, at Ioannis prouiſionem impugnabant Victorius Tinellus vigore dicti, concurſus in partibus examinatus iſtando idem beneficium ſibi vti liberum conferri. Vnde ſuper hoc pendente controuerſia coram Illuſtriſſim. Datario placuit ei dubitare, An conſtet de iurepatronatus, & ſu-

& ſuper dubio Rotam conſulere quo per me præpoſi- ro informante tantum D.Marchione, Domini affirma. tiue reſponderunt:

Conſtat enim de iurepatronatus ex publico & authentico inſtrumento fundationis & dotationis emanatæ anno 1475, a DD. Marchionibus Ioanne, Ludouico, & Pallauicino moderni Marchionis anteceſſoribus, quod ſufficit ad probationem iuriſpatronatus *Lamb. de iurepat. 22. art. 5. q. princ. 1. parte lib. 1. n. 3. Caſſad. dec. 7. de iurepatr. Rot. diuerſ. dec. 64. n. 1. p. 2. & recent. dec. 421. n. 2. part. 2.* & fuit dictum in Iacen. portionis 16. Decembr. 1591. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in Albanen Prioratus 21. Maij 1603: coram bon. memnia.

2 Cõcurẽtibus pręſertim duabus ſubſequẽtibus enũciatiuis fundationis ac dotationis prædictæ in præsẽtatione ſcilicet per procuratorẽ facta de anno 1476. ac etiã in edictorum publicatione per Ordinarium facta de eodem tempore, quæ cum ſint antiquiſſimę ſupra centum annos habent vim famæ, & plene probare videntur exiſtentiam huiuſmodi iuriſpatronatus *Abb. conſ. 54. num. 3. vol. 1. Burſat. conſ. 324. n. 6. lib. 3. Ferret. conſ. 295. n. 6. lib. 2. Ach. de Graß. decíſ. 7. de iurep. Rot. recent. dec. 211. n. 1. in fin. p. 1. ac dec. 360. n. 2. & 674. n. 2. & 694. numer. 4. part. 2.*

3 His accedunt quatuor præſentationes continuatæ ac effectum ſortitæ per ſpacium annorum 98. nempe ab anno 1505. vſque ad annum 1603 ex quibus omiſſio quod centenarium fere attingunt, atq. ita probant immemorabilem quaſi poſſeſſionem, vt aliqui ex Dominis conſiderabant, & conſequenter ex hac centenaria emergit probatiſſima exiſtentia iuriſpatronatus *Caſſad. dec. 2. num. 6. & 7. de iurepatr. Card. Seraph. dec. 1141. num. 1. & plures cumulat. Pariſ. de confid. benef. q. 28.*
4 *n. 235. qui etiam ex Put. dec. 209. lib. 2.* in ſpecie tradit ſufficere poſſeſſionem proximam centenariæ qualis videtur hæc annorum 98. ſatis ſuperque videtur ſatisfactum decreto Sacroſancti Concilij Tridentini *ſeſſ. 25. c. 9. de ref.* dum vltra alias probationes in familia potente vbi ſuſpicio oriri poteſt vſurpationis, exigit etiam probationem præſentationum, quæ continuatæ fuerint, ac effectum ſortitæ ſpacio annorum quinquaginta vt in verbis cautum eſt ibi a Conc. & dixit Rota apud Card. Seraph. *deciſ. 1141. nu. 9. ac inter recent. deciſ. 481. num. 1. p. 1. & in Cremonen. Cappellaniæ 14. Ianuarij 1594. coram Emin. Cardinali Millino.*

5 Vſurpationis autem ſuſpicio deſumpta ex temporali dominio DD. de Pallauicinis in loco, vbi ſitum eſt beneficium, ſuper quo pendet lis potiſſimum excluditur, ex ſuperius probato titulo fundationis & dotationis vt fuit reſolutum *in d. Cremonenſis Cappellaniæ 14. Ianuarii, 1594. coram* Emin. *Card. Millino & in Albanen. Prioratus 17. Nouemb. 1603. coram R. P. D. meo Manzanedo, & ex aſſertione Ordinarii. in edictorum publicatione, & poſteriorib. inſtitutionibus* Rota *dec. 211. n. 3. p. 1. recent.*

6 Non obſtat vltima collatio de anno 1603 facta ab Epiſcopo tamquam de libero, quia fuit nulla vti facta ſpreto D. Marchione patrono, *c. decernimus 16. quęſt. 7. Doct. in c. cum Bertoldus, vbi late Fel. num. 8. de ſentent. & re iudic.* cum alijs quos refert, & ſequitur *Ferret. conſ. 210. num. 6. lib. 1. &* in omnem euentum non ſufficit, præſertim non concurrente lapſu temporis neceſsario & alijs a iure requiſitis ad pręſcribendam eccleſiæ patronatæ libertatem, & illius ſtatum mutandum, de quibus per *Dec. conſ. 126. num. 2. verſ.* ſed tamen in his non obſtantibus *Ferret. d. conſ. 210. n. 5. verſ. ſed prędictis non obſtant. & n. 8. lib. 1. Bellam. dec. 107. & 212. Rota diuerſ. dec. 109. n. 8. & ſeq. p. 2. ac recent. dec. 337. n. 2. & 374. num. 8. p. 2.*

Et ita pro D. Marchione informante fuit deciſum, &c.

R. P. D. MERLINO

Burgi S. Donnini Iuriſpatronatus 9. Decembris 1622.

SVMMARIVM.

1 *Iuſp. acquiritur ex dotatione eccleſia.*
2 *Enunciatiua emiſſe, per modum cauſæ dotationis prodeſt iniuncta obſeruantia ſubſequuta.*
3 *Repetitio quando cenſeatur facta in actu pręcedenti.*
4 *Notarii dicto ſtandum eſt.*
5 *Eccleſiæ in dubio prouiſio ad præſentationem patronorum facta cenſetur, ſtante præcedenti titulo iuriſp.*
6 *Defectus modici temporis non tollit effectum centenarię.*
7 *Sententia notoriè iniuſta in iudicatũ tranſire non poteſt.*
8 *Vltimus ſtatus non eſt attendendus, cum non eſt legitimè præſcriptus, & conſtet de contrario ſtatu præcedenti.*

DECISIO XVIII.

FVit reſolutum ſtandum eſſe in deciſis ex deductis in deciſione, quæ Dominis placuerunt.

Nec viſum fuit obſtare, quod in fundationis, & dotationis inſtrumento enunciatiuè tantum aſſeratur, eccleſiam fuiſſe nouiter fundatam, & conſtructam iuſſo ac mandato Palla vicinorum, quia in eo de dotatione fit abſq. dubio mentio omnino diſpoſitiue ibi, & pro dote, & dotis nomine eccleſiæ prædictæ dederunt, & tradiderunt, & aſſignarunt, &c. quod per ſe ſolum ſufficeret etiamſi de fundatione, vel conſtructione, nullo modo conſtaret, cum dotatio ipſa ſit vnus ex modis acquirendi iuſpat. *gl. in c. piæ mentis 16. q. 7. Lamber. de iurep. art. 10. q. 2. princip. 2. p. lib. 2. n. 2.* & fuit dictum in Calaguritana iuriſpat. 30. Octobris 1613. coram R. P. D. meo Caualerio *quæ eſt dec. 517. p. 1. recent.* vbi fuit firmatum, etiam ſecundum diſpoſitionem Sacr. Concil Trid. conſtructionem, vel dotationem tantum ſufficere cum illud alternatiue loquatur.

1 Nec releuat quod dicta eccleſia in inſtrumento prędicto denominetur parochialis, & conſequenter præſumendum veriſimiliter videatur illam fuiſſe iam antea dotatam, quoniam ibi dicitur quod fuerat nouiter conſtructa, dotationis autem antecedentis pręſumptio vrgeret, ſi per multum tempus antea extitiſſet,

Præterea cum verba illa fundationis, & conſtructionis enunciatiua emanauerint per modum cauſæ dotationis, nempe quod Pallauicini eccleſiam dotauerint quia eorum iuſſu fuerat conſtructa, & dotatio ipſa habuerit effectum, eademq. enunciatiua fuerit poſtea de anno 1476. his repetita, vt deducitur in deciſione, non videbatur de illius veritate ambigendũ iuncta præſertim obſeruantia ſubſecuta, iuxta tradita per *Achil. dec. 6. & 7. in fi. de iurepat. Seraph. dec. 528. num. 7. & fuit dictum in Bononien. præceptoriæ 5. Aprilis 1604. coram bon. memor. Litta.*

2 Nec quid quam facit. quod dictum inſtrumentum careat loci, & teſtium deſcriptione quia apparet, eadẽ die ſucceſſiue, & incontinenti ab eodem Notario fuiſſe rogatum inſtrumentum pręſentationis in quo expreſsè legitur teſtium & loci deſcriptio & omnia alia ad publici inſtrumenti formam requiſita, quæ propterea etiam in d. præcedenti dotationis inſtrumento repetita cenſentur. *Bar. in l. ſi quis, §. initium in 1. lect. n. 8. & in 2. lect. n. 15. & ibi etiam Alex. n. 4. & 5. ff. de eden. &* ide

Bart.& alij in l.patris & filij, ff.de vulg.& pupil. Bertaz de clauſ.clauſ.2.gl.2.n.37.

Præſertim quia Notarius aperte expreſſiſſe videtur d.dotationis inſtrumentum fuiſſe eodem loco, & coram iiſdem teſtib. celebratum ibi vt apparet dotationis inſtrumento per me infraſcriptum Notarium, ac præſentibus tempore, loco, & teſtibus celebrato, cuius dicto abſque dubio ſtandum eſt, vt in ſpecie, *Bar. in d.§.initium, n.21.*

Neque obſtat, quod de an.1505. eccleſia vacauerit per obitum Iacomini, quem non conſtat fuiſse ab aliquo præſentatum, quia ſufficit, quod nec etiam appareat, ipſum fuiſſe prouiſum tamquam de libera, in dubio enim ſtante præcedenti titulo iuriſpatron. in vim illis ad patronorum pręſentationem præſumendum
5 eſt, illam obtinuiſſe: concurrentibus præſertim aliis præſentationibus effectuatis, & continuatis per ſpaciũ ferè centum annorum, quæ ſufficiunt ad effectum de quo agitur iuxta tradita per Caſsad. *deciſ.2.num.6.&*
6 *7. de iurepatr.* cum aliis in deciſ. allegatis, & defectus modici temporis non tollit effectum centenariæ vt poſt deciſ. Put. in dec. allegata firmauit etiam Rot. in Florentina Canonicatus 11. Decemb. 1615. coram R. P. D. meo Buratto.

Et quatenus obiiceretur præſentationes huiuſmodi nõ fuiſſe factas corã Ordinario viſũ tamẽ fuit ſatis eſſe quod illa facta fuerint coram Præpoſito Buxeti, quem conſtat habuiſſe inſtituendi facultatem ex reſolutionibus Sacræ Congregationis Concilii datis per informantes pro D. Marchione.

Neque fuit habita in aliqua conſideratione ſenten-
7 tia Ordinarii, quia ex prædictis apparet illam fuiſſe notoriè iniuſtam, & conſequẽter in iudicatum tranſire non potuiſſe DD. *l.4.§.condemnatum ff.de re iud. Seraph. deciſ.381.n.13.& deciſ.1123.num.6. Rota dec.564.n.4.p.2. recent.* prout nec etiam aſſertus vltimus ſtatus libertatis, quia ille non eſt attendendus, cum non fuerit le-
8 gitimè præſcriptus, & conſtet de contrario ſtatu præcedenti *Rota deciſione 2. numero 2. de præbendis in nouis,* & fuit reſolutum in *Hoſtien. Capella 12. Decembris, 1599. coram bona memor. Cardinal. Lancellotto, & in Ferrarien. prioratus 25. Maij 1609. coram bon. memor. Penia, quæ eſt deciſione 188. parte prima, recentior. & in Marianſen Alerien. 22. Iunij 1615. coram* Reuerendiſſimo *D.* meo Decano inter recent. *dec.737.n.6.p.2.*

Quod autem dicebatur eccleſiam ſaltem manutenendam eſſe interim in hoc poſtremo ſtatu libertatis quicumq. ille ſit & hodie de illa tamquam de libera faciendam eſſe collationem, viſum eſt egredi terminos propoſiti dubii, ſi quidem Dataria ſtrictè conſuluit Rotam, an conſtet iurepatronatus.

Ex quibus DD. ſteterunt in deciſis vtraque parte informante, &c.

R. P. D. MERLINO.

Monopolitan. Beneficij, ſeu Cappellæ, 6. Iunij 1622.

SVMMARIVM.

1 *Codicilli fundatoris beneficii patronati quando ſit plena fides adhibenda.*
2 *Pręſertim cum articuli ſuper illis fundati vt veri fuerint approbati.*
3 *Obſeruantia nimis remota quando non ſuffragetur.*
4 *Obſeruantia retrofluxi temporis facile præſumitur.*
5 *Scriptura in parte vera in totum vera præſumitur.*
6 *Producens inſtrumentum illud impugnare non poteſt.*
7 *Leniores probationes ſufficiunt, quando agitur de qualitate iuſp. probanda.*
8 *Lex fundationis ſeruanda eſt.*
9 *Prima tonſura agenti ſeptimum annum conferri poteſt.*
10 *Qui de iure communi eſt capax beneficii.*
11 *Fundator præſumitur voluiſſe ſe conformare iuris communis diſpoſitioni.*
12 *Pręſentandus quando non ſit neceſſe, vt ſit in 14. anno.*
13 *Papa quando tacitè diſpenſare videatur.*

DECISIO XIX.

PRopoſui dubium, An eſſet recedendum a deciſis ſub die 17. Iunij 1619. & 17. Februarij 1620. coram R. P. D. meo Pamphilio & Domini vnanimiter cenſuerunt eſſe recedendum. Viſum enim fuit ſcripturæ Co-
1 dicillorum quondam Sanctis iuriſpatronatus, & beneficij de quo agitur fundatoris plenam fidem eſſe adhibendam, quia conſtat de ipſorum Codicillorum, & diſpoſitionis in eis contentæ obſeruantia, ſaltem ab anno 1549. vſque ad annum 1619. de quo tempore contigit vltimo loco vacatio, apparet enim de dicto anno 1516. Nicolaum Mariam Codicillantis, nepotem, & dicti beneficii poſſeſſorẽ permutaſse quaſdã oliuas quas in dictis Codicillis leguntur fuiſse pro eiuſdem benefici dote aſſignatas, vt in ſummario Franciſci nu.1.5. & 18. & ſucceſſiuum ipſum Nicolaum Mariam illud reſignaſſe ad fauorem Marii Mazzalorſe, vt in d. ſum. numer. 6. quem ex teſtium depoſitione, de qua in eod. ſum. n. 7. conſtat fuiſſe inſtitutum, ipſumque beneficium vſq; ad annum 1598. de quo tempore obiit poſsediſse, & poſt illius obitum fuiſse a compatronis dicti codicillantis deſcendentibus præſentatum Cæſarem Piſanum qui ad docendum de iurepatronatus in ſpecie articula-
2 uit fundationem factam in dictis Codicillis quos etiã produxit, vt in d. ſum. *num.* 8. & 9. ſucceſſiuè de anno 1599. ab Ordinario per diffinitiuam ſententiam declaratum, omnia per dictum Cæſarem expreſſa fuiſſe vera ipſumq; vti a veris patronis præſentatum eſſe inſtituendum & in poſſeſſionem immittendum, prout fuit inſtitutus, & immiſſus, eodem ſumm. num. 10. poſt cuius obitum Vincentius, vt deſcendens ex linea fundatoris ac à medietate patronorum præſentatus derogationem pro alia medietate obtinuit cum expreſſione, quod ipſum beneficium fuerat dotatum per *d. q.* Sanctem, & quod in eius fundatione expreſsè dicitur, ad illud pro tempore vacans vnum ex familia, ſeu parentela fundatoris præſentari debere, & poſtea expreſsè articulauit *d. q.* Sanctem beneficium prædictum fundaſſe, prout in Codicillis ab eo factis quos loco probationis produxit, & tandem fuit per Ordinarium inſtitutus prout in dict. ſumm. num. 11. & 12. & demum conſtat etiam de anno 1616. eundem Vincentium beneficium prædictum reſignaſſe ad fauorem Franciſci ſui fratris germani, & obtentam pariter fuiſſe derogationem pro medietate ipſumque Franciſcum idem articulaſſe, & Codicillos etiam produxiſſe, vt in *d. ſum. num.* 14. & 15.

Ex quibus omnibus Domini indubitanter conſtare exiſtimarunt omnino de certa, & continuata dictorum Codicillorum, & diſpoſitionis in eis contentæ obſeruantia, quæ operatur, vt illorum inſtrumentum, ſiue ſcriptura etiam ſi alias videri poſſit minus perfecta, & informis plenam fidem faciat, *Bart. inter conſ. Bald. lib. 4. conſ. 400. n. 5. Bald. conſ. 40. n. 9. lib. 5. Crauet. conſ. 105. n. 4. & conſ. 274. n. 7. & conſ. 277. n. 2. Grammat. deciſ. 106. num. 9. Becc. conſ. 103. n. 26. Menoch. conſ. 423. n. 20. & 21. Surd. conſ. 262. n. 26. Card. Serap. dec. 929. n. 2. Rot. diuerſ. dec. 375. n. 4. et dec. 598. n. 5. p. 1.* & fuit dictum in Burgen.

Iuriſpa-

Iuriſpatronatus prima Iulij 1611. coram Eminentiſſ.
Card. Sacrato & in terminis Codicillorum in quibus
fuerat fundatum iuſpatronatus in Mediolan. iuſp. 29.
April. 1613. coram R.P.D. meo Pirouano inter recent.
dec. 482. n. 3. p. 1.
Nec viſum fuit obſtare, quod obſeruantia prædicta
tamquam nimis remota ad effectum, de quo agitur
minimè ſuffragari videatur ex deductis in Tarraco-
nen. iuriſpatronatus, 14. Octobris 1588. coram bon.
mem. Bubalo, & fuit dictum, ſub dicto die 17. Februa-
rij 1620. quoniam obiectum tollitur ex eo, quia con-
ſtat Codicillorum, inſtrumentum, ſiue ſcripturam fuiſ-
ſe in rei veritate confectam de anno 1515. non autem
anno 1419. vt patet ex copia modo ritè compulſata,
& apertiſſimè etiã probatur ex inſpectione, & exhibi-
tione protocollorum, & faſciculorum vlt. vol. Notarij
Colantonij, qui de dictis Codicillis rogatus extitit,
quæ omnia apparent fuiſſe confecta de anno 1511. &
ſeq. vſq. ad annum 1518. & ex priuilegio Notariatus
eiuſdem de anno 1510. itaut omnino dicendum ſit il-
los fuiſſe confectos de dicto anno 1515. ſub cuius anni
data conſeruari dicuntur in Archiuio eccleſiæ Mono-
politanæ, vt patet ex fide compulſationis d. ſum. n. 19.
& datam anni 1415. in dicta ſcriptura antea producta
fuiſſe erroneam, iuxta tradita per *Maſcard. de probat.
concluſ. 644. numer.* 15. & conſequenter clarè pa-
tet obſeruantiam nullo pacto dici poſſe nimis remo-
tam.
3 Præſertim, quia licet non appareat de quo tempo-
re dictus Nicolaus Maria codicillantis nepos fuerit
præſentatus conſtat tamen ipſum de anno 1549. bene-
ficium de quo agitur poſſediſſe, & olius in dictis Co-
dicillis pro illius dote relictas permutaſſe, vt ſuperius
fuit dictum, & conſequenter cum fieri poſſit, quod
præſentatio, & inſtitutio per multos annos antea facta
fuerit, & appareat etiam codicillantem deputaſſe, &
nominaſſe in Cappellanum primo loco Stephanum
de Librando, & poſt illius mortem diſpoluiſſe, quod
præſentari, & inſtitui deberet alius, qui eſſet de li-
nea maſculina ipſius codicillantis, & deficiente linea
maſculina eligeretur ex fęminina, reddi videtur ad-
modum veriſimile, quod poſt dicti Stephani mortem
fuerit dictus Nicolaus Maria nepos ex linea ipſius co-
dicillantis ſecundum eiuſdem diſpoſitionem pręſen-
tatus, itaut Codicilli prædicti fuerunt a d. anno 1515.
quo conditi fuerunt, ſiue a die fundationis beneficij
ſemper, ac perpetuo inuiolabiliter obſeruati, quem-
admodum poſtea ſemper obſeruatos fuiſſe apparet,
obſeruantia enim retroſluxi temporis facilè præſumi-
4 tur, vt tradit *Surd. d. conſ. 262 nu. 27.* ſtantibus maximè
dictis ordinariorum ſententiis ex aliis etiam actibus
adminicularis, quæ ſatis iuſtificarent continuationem
ſtatus præſentandis ſecundum formam dd. Codicillo-
rum, etiamſi obſeruantia eſſet nimis remota, vt in
ſpecie reſpondit *Rot. coram R.P.D. meo Pirouano d. dec.
472. n. 10. p. 1. recent.*
Nec etiam obſtat, quod non videatur probata ob-
ſeruantia omnium eorum, quæ in dictis Codicillis
continentur, tum quia illa quoad concernentia bene-
ficium de quo agitur, & illius fundationem ſatis pro-
bata videtur, vt patet ex ſuperius deductis, tum etiam
quia talis probatio non eſt neceſsaria, eo enim ipſo,
5 quod apparet ſcripturam quoad aliquã fuiſse obſer-
uatam, & con ſequenter illam eſse in parte ueram,
& in forma probanti in totum uera pariter, & in for-
ma probanti, præſumi debet, iuxta tradita per *Pariſ.
in conſ. 90. n. 4. & 5. lib. 1. quem ſequuta eſt Rota in Romana
dotis ſeu pecuniaria 10. Iun. 1604. coram Sanctiſſ. D. N. inter
impreſſ. dec. 124. n. 4. in 2. recent.*

Præterea cum dicti Codicilli non ſolum pluries an-
tea ab aliis anteceſsoribus, qui dictum beneficium ob-
tinuerunt, ſed etiam ab ipſomet Cæſare fuerint in hoc
iudicio producti pro ſuæ præſentationis iuſtificatione,
Domini dixerunt illos ab eodem hodie impugnari
non poſse ſub prætextu, quod non ſint in forma pro-
banti. *Iaſ. in conſ. 181. n. 12. ad fin. & ſeqq. lib. 2. Pariſ. con.
125. n. 20. li. 1. Cranet. conſ. 275. nu. 2. verſ. verſus, &c. &
fuit etiam dictum in Lucana Capellæ. 1. Februarij 1608.
coram Sanctiſſ. D. N. vt in dec. 274. n. 12. in fin. p. 2. recent.
& in alia Monopolitana hebdomadę. 5. Decemb. 1614. corã
R.P.D. Veroſpio.*
Quæ omnia tanto magis viſa fuerunt abſque vlla
difficultate procedere, quia ex noua compulſatione
dictorum Codicillorum conſtat ſcripturam eſse valdè
6 antiquam in eaque deſcriptos eſse quinque teſtes, &
conſequenter ceſsat illorum defectus in quo præcipuè
fundantur deciſiones factæ ſub dicta die 17. Iunii 1619.
& 17. Februarij 1620. & hodie non agitur de probanda
ſubſtantia iuriſpatronatus, cum illud non controuer-
tatur, ſed ſit in confeſſo, apud partes, ex quo tã Franci-
ſcus quam Cęſar fuit de dicto beneficio prouiſus, tam-
7 quam de iurepatronatus, ſed agitur ſolummodo de
probanda qualitate, videlicet, quod illi de genere, &
linea deſcendere fundatoris ſint admittendi, etiamſi
ſint clerici primæ tonſuræ, quæ facilius probatur, ac
præſumitur ex leuioribus probationibus, & coniectu-
ris, *gl. in l. talis ſcriptura verb. vniuerſa, ff. de l. 1. Alex. in
l. ſi certis annis C. de pact. Ceph. conſ. 276. n. 16. Surd. conſ.
168. n. 7. & fuit dictum in Vrbeuetana dotis 7. Iulij 1610.
coram Sanctiſſ. D. N.*
Præſuppoſitis autem dictis Codicillis domini exin-
de manifeſte reſultare dixerunt beneficium eſſe adiu-
dicandum Franciſco, fundator enim in illis mandat
præſentari cappellanum de ſua linea maſculina, & in
illius defectum de fœmina etiamſi ſit clericus primæ
tonſuræ, & vtraque linea deficiente extraneum, qui ta-
men ſit ſacerdos. Vnde cum linea maſculina iam de-
fecerit, & Franciſcus ſit de linea fœminina, & clericus
primæ tonſuræ apertè ſequitur, quod ipſæ non autem
Cæſar, qui eſt extraneus & de tempore, præſentationis
nec erat ſacerdos, nec ſufficientem ętatem habeat pro
ſacerdotio ad beneficium prædictum præſentari de-
buit, iuxta fundatoris intentionem, ac voluntatem, &
legem ab eo in ipſa fundatione pręſcriptam, quę om-
nino ſeruari debet, vt per *Anch. in clem. quia contingit,
in 9. not. de releg. dom. & Rota dec. 11a. n. 3. & 5. & dec. 155.
n. 1. & dec. 496. n. 1. & par. 1. in recent.* vbi alterius etiam
dicitur quod qualitas ſacerdotij requiritur de tempo-
re præſentationis, & quod ita fuit in Rota ſæpiſſimè
reſolutum
Nec viſum fuit Dominis obſtare, quod fundator in
dictis Codicilis expreſsè non diſpoſuerit, quod poſset
præſentari minor annis 14. prout erat Franciſcus de
tempore præſentationis, & conſequenter in dubio
cenſendum videatur ipſum intellixiſſe de clerico pri-
mę tonſurę, qui tamen eſſe capax beneficij, & ſic con-
ſtitutus in 14. anno iuxta diſpoſitionem Sacri *Concil.
Trid. ſeſſ. 23. c. 6. de refor.*
Quia fuit reſponſum ſatis eſſe, quod fundator vo-
luerit ſufficere, quod præſentandus ex ſua linea ma-
7 ſculina, vel fęminina eſset clericus primę tonſuræ, quæ
etiam ſeptimum dumtaxat ætatis annum agentibus
conferri poteſt c. nullos. & ibi gloſ. in uerb infanti de
temp. ord. in 6. qui propterea de iure communi eſt
etiam ſimplicis beneficij, prout eſt hoc de quo agitur
indubitanter capax cap. ſi eo tempore, vbi poſt alios
*Franc. nu. 10. in fin. de reſcript. Imol. in cap. ſuper inordinata
num. 4. de præbend. Lamber. de iurepat. p. 2. lib. 2. n. 6. fol.*

mihi 593. Mandoſ. de ætat. min. c. 3. num. 21. & c. 4. n. 13, & 15. cum alijs per Garz. de benef. p. 7. c. 4. n. 4. 5. & 6. ex
11 hoc enim ſatis apertè expreſſiſſe videtur quod etiam minor 14. annis præſentari poſſet ſecundum iuris communis diſpoſitionem, quæ de tempore fundationis vigebat, & cum qua præſumendum eſt conformare ſe voluiſſe, vt per *Mohed. deciſ. 18. de cauſ. poſ. & prop. & Gonz. qui alios congerit ſuper reg. 8. gl. 5. num. 81.* ex quo Sacrum Concilium Tridentinum de dicto anno 1515. nondum erat apertum, & conſequenter fundator ſe cum eo conformandi intentionem habere nullatenus potuit, & in fortioribus terminis, quod ſi fundator in defectum ſacerdotis ſimpliciter mandauerit præſentare clericum non obſtet d. Conc. Trid. diſpoſitio nec ſie neceſſe quod clericus præſentatus ſit annorum 14. eſt *deciſ. Rot. diuerſ. 482. ad fin. p. 1* vbi quod ita ſenſuerunt Eminentiſſimi Cardinales Sacræ Congregationis Cõcilij, quam etiam refert *Garazia dicta parte 7. capite 4. num. 9. & 10.* vnde multo minus dicendum eſt neceſſariam eſſe in caſu preſenti, in quo fundator expreſſe voluit ſufficere quod præſentatus eſſet clericus primæ tonſuræ.

12 Demum aliqui ex Dominis dixerunt non eſſe omittendum, quod Franciſcus videatur diſpenſatus quoad dictam ætatem, cum fuerit narrata in mandato prouidendo fel. rec. Paulo V. cum derogatione medietatis
13 iurispatronatus, fueritq. conceſſum ex bonis inditijs puerilis ætatis, ex quibus verbis Papa ſaltem tacitè diſpenſaſſe cenſetur ex congeſtis per *Gabr. de præſumpt. concl. 8. n. 1. & ſeqq.*

Ex quibus Domini vtraque parte informante receſſerunt a deciſis.

R. P. D. BVRATTO.

Iacen. Vicariæ. 29. Ianuarii 1616.

SVMMARIVM.

1 *Vicaria non cadit ſub reſeruatione reg. 8.*
2 *Prouiſio facta tamquam de reſeruato cum non eſſet, eſt nulla.*
3 *Clauſula derogatoria non ampliat diſpoſitionem.*
4 *Narratiua vacationis in menſe reſeruato operatur, vt reſtringatur ad reſeruationem.*
5 *Clauſula dummodo ad nos hac vice, qualificat totam gratiam.*

DECISIO XX.

1 STantibus deciſionibus in cauſa factis 30. Ianuarij præterit, Vicariam de qua agitur pleno iure, & tã quoad temporalia, quam ſpiritualia ſpectare ad monaſterium S. Ioannis de Pinna, ideoq. curam penes ipſum reſidere, & nudum exercitium penes Vicarium, & 25. Maij præteriti eandem Vicariam non cadere ſub reſeruatione regulæ 8. ſed fuiſſe locum conſtitutioni fel. rec. Pij V. de Vicariis, & ſic approbationi Ordinarii præuio examine, non autem concurſui, iuxta opinionem à Sac. Conc. Trid. Congregatione, & a Rotta approbatam in deciſionibus relatis in d. dec. 25. Maij, & nouiſſimè in Vlixbon. Concurſus 1. Iunii præteriti coram R. P. D. meo Remboldo.

Et ſtante reſolutione eiuſdem Congregationis Illuſtriſs. Conc. Trid. Interpretum facta, vtraque parte audita, de qua in ſumm. num. 4. quod d. conſtitutio Pii V. compræhendit Vicarias etiam erectas ante S. Conc. Trid. quodq. alia declaratio eiuſdem Congregationis relata per *Gonz. de benef. p. 9. c. 2. n. 311. & in d. dec. 25.* Maij non pertinet ad hunc caſum, ſed ſolum ad congruam Vicario aſſignandam.

2 Dixerunt DD. fuiſse nullum concurſum factum, ac etiam prouiſionem Apoſtolicam ſubſequutam de Vicaria vti de ſeruata tamquam fundatam ſuper falſa cauſa reſeruationia, *Gemin. conſ. 15. ſuper d. dubio verſic. ex quibus liquido conſtat, & conſ. 92. poſt princ. verſ. quia quotieſcumque, & verſ. & iſtud idem dicit Rom. conſ. 335. n. 11. & 24. Simon. de reſeruat q. 61. n. 1. & fuit d. in Oxomen. Archidiacon. 10. Martij 1614.*

Neque viſum fuit reſpectu prouiſionis Apoſtolicę
3 obſtare clauſulam derogatoriam in ea adiectam, quia ſunt in exequutiuis, & ideo non ampliant diſpoſitionem, *clem. 1. in fine, vbi omnes de præben. Caputaq. dec. 83 num. 3. p. 1. cum alijs per Gonz. ad reg. 8. gloſſ. 9. in annot. contra nullit. n. 243.* & in ſpecie, quod narratiua vacationis in menſe reſeruato diſpoſitiuè facta operetur vt gratia, & eius clauſulæ reſtringantur ad reſeruationem, *Caſſad. dec. 5. num. 3. de præb. Acchil. dec. 1. eodem tit. & fuit dictum in Verdunen. Canonicatus 19. Iunii 1595. & in Romana Clericatus S. Petri 27. Nouembris 1602. coram bon. mem. Card. Pamphilio relatis per* § 4. *proœm. num.* 80.

4 Præterea per dictam clauſulam tollitur ſolum ius præſentandi ceſſantibus reſeruationibus Apoſtolicis, & indultum quod nulli valeat prouideri de beneficijs ſpectan. ad collationem, ſeu quamuis aliam diſpoſitionem Monaſterij, ſed non tollitur prædicta conſtitutio Pij V. quæ per viam legis emanauit, & ex qua competit ius præſentandi, ſeu nominandi etiam in menſibus reſeruatis, vt in terminis dixit *Rota in Tiraſonen. Vicariæ S. Michaelis* 4. Decembris 1595. *coram Litta, & tradit Gonz. ad reg. 8. gl. 5. §. 3. n. 72.* & in ſimili caſu fuit reſolutum coram me in Calaguritana beneficij de Brantauilla 13. Maii præteriti: Papa enim cogitauit de præſentatione, vel nominatione competenti Monaſterio in octo menſibus reſeruatis, ſed ſolum in quatuor ordinariis.

5 Et denique quod Papa noluerit prouidere niſi vti de reſeruata clare patet ex clauſula illa, dummodo illius diſpoſitio ad nos hac vice pertineant quæ totam gratiam, & omnia in ea contenta qualificat & reſtringit, *Sim. de reſerm. d. q. 61. n. 3.*

Et ita deciſum fuit ſolo Monaſterio in contumaciam alterius partis infirmante.

EMINENTISS. D. CARDINALI CAVELARIO.

Nolana Primiceriatus 8. Nouemb. 1613.

SVMMARIVM.

1 *Vltimus ſtatus attenditur.*
2 *Menſis fixus reddit collationem turbidam.*
3 *Collatio Papæ non mutat ſtatum præcedentem beneficii.*
4 *Collegiata quæ dicatur.*
5 *Gratia concludenter iuſtificari debet.*

DECISIO XXI.

LIcet in hac cauſa bis fuerit reſolutum conſtare de reſeruatione huius primiceriatus, tamquam eſse dignitas in Collegiata, ad effectum iuſtificationis gratię Felicis ex pręcipuo fundamento vltimi ſtatus cum fuerit vltimo loco tamquam talis collatus per Sedem Apoſtolicam, tamen cauſa tertio loco propoſita Domini dixerunt recedendum eſse a diæceſis, hoc enim fundamentum vltimi ſtatus viſum fuit valde turbidũ nam vltima collatio facta fuit de menſe Nouembris,

qui

qui cum ſit ſemper Apoſtolicus, reddit collationem æquiuocam,& turbidam, & cũ in ea adſit clauſula ſeu præmiſſo,ſeu alio quouis modo, non poteſt dici quod ſit facta potius ex capite reſeruationis tamquam de dignitate in Collegiata, quam ratione menſis. Vnde intrat bene regula quod collatio Papæ non immutat ſtatum præcedentem beneficij *Achil.deciſ. 13. de iurep. in in princ.Caputaq.dec.189.in princ.p.3.*

4 Accedebat præmiſſis dubietas probationum, An eccleſia eſſet Collegiata,& an haberet ſigillum,& arcam communem,& eſſet deſcripta in cataſtro Epiſcopi vti Collegiata,& in ea concurrerent requiſita, de quibus per Abbatem in *c.nobis n.8.de iurep.Fel.in c.accidentis n.2.de præſcript.Feder.de Sen.conſ.61.et fuit dictum in Roma. na cenſus 2.Decembris 1609.coram Reuerendiſſ.D.meo Patriarcha Manzanedo.*

Teſtes autem qui dabantur erant dubij, quia deponebant de auditu,& eorum dicta elidebantur per alios teſtes ex aduerſo examinatos, vltra viſitationes Epiſcoporum,& literas Congregationis Eminentiſſimorũ Cardinalium ſuper Sac.Rit.ex quibus videbatur,quod hæc eccleſia eſſe potius quædam Confraternitas,quam Collegium.

Ex quibus Domini conſuerunt, non eſſe probatam reſeruationem ex hoc capite dignitatis in Collegiata, ſtante dicta turbitate, æquiuoco,& tamen certum eſt, quod ad effectum immittendi prouiſum Apoſtolicum in executionem ſubrogationis grarioſæ contra prouiſum ab Ordinario,& poſſeſſorem, in quibus terminis non verſamur,non ſufficit probatio æquiuoca, ſed re-
5 quiritur plena, & concludens iuſtificatio totius gratiæ *Put.dec.265.liber 3.ſecund.non.impreſſ.& fuit dictum in Oritana Archipresbyteratus 28. Iunij 1599. coram bon. mem.Pacem.*& alias pluries reſolutum.Et ideo Domini receſſerunt a deciſis.

R. P. D. BVRATTO.

Burgi S. Donnini Præpoſituræ.19. Decembris 1622.

SVMMARIVM.

1 *Scriptura quando non faciat fidem.*
2 *Et quæ requirat,vt fidem faciat.*
3 *Scriptura matrix quando fidem faciat.*
4 *Minuta præparata ad faciendum actum, non probat actum.*

DECISIO XXII.

1 CVm quæ D.Alphonſus Caſalis præſentans, & præſentatus ab eo prætenderent pertinentiã iuriſpatronatus præpoſituræ de quo agitur à q.Polidoro antiquo de Pallauicinis vti illius deſcendens,vigore quarundam antiquarum diuiſionum exhibitarum, & ſub die 11.Maij 1626.fuerat reſolutum ſcripturam ad illam probandam exhibitam non eſſe in forma probante,& deinde exhibitæ fuerint compulſoriales cum iuribus illarum virtute in partibus extractis ad corroborandam,& coadiuuandam fidem dict.ſcripturæ dubitatũ, fuit: An iura compulſata eſſent in forma probante, & DD.negatiuè reſponderunt. Et quia pars D. Marchionis Pallauicini,& ab eo præſentati præcipuè inſiſtebat ſuper fidem d. ſcripturæ,vt ex aduerſo prætenditur rogatæ,per q.Gabrielem Souicum Notarium Mediolani de anno 1498.26.Maij.continentis prætenſas conuentiones inter dict.Polidorum,& alios de Pallauicinis in ea nominatos, de eligendo partes per Rolandum, vt dicitur factas,Viſum fuit DD.d.ſcripturam fidem non mereri ex infraſcriptis.

Caret enim ferè omnibus perfectionibus,& requiſitis enumeratis per *gloſſ.in l.generali,C.de tabul.lib.10.& per Bart.in l. ſi quis ex argentarijs in repet. §. ſi initium ff. de eden. & per Bald. in leg. contractus num. 13. C. de fid. inſtrum.& plenè per Bertaz.de clauſ.inſtrum. in proœm.nu. 7.& ſeqq.& per Rota in Melenitan.hæreditatis 9. Decemb. 1619.coram R.P.D.Veroſpio*, & in Recanaten.ſucceſſio-
2 nis 5.præſentis menſis coram me.nimirum nomine Papæ,ſeu Imperatoris,& anno Imperij ſeu Põtificatus loco,atq.etiã loco loci, qui eſt neceſſarius, vt ex *Specul. tit.de inſtr.edit.§.inſtrumentũ n.5.et Alex.conſ.59.n.5.lib. 2.*& alijs late comprobatũ fuit in *Romana legati 28.Iunij 1617. in Colonien.ſponſalium 9. Iunij anni præteriti. & in d. Recanaten. ſucceſſionis coram me.* Item deſcriptione teſtium clauſula, Actum, aut alia denotante rogitum Notarij requiſitum *§.nos autem,authen.de tabel.Cardin. Seraph.dec.949.num.1.*imò caret quoque eiuſdem Notarij ſubſcriptione pariter neceſſaria *gl.in dict.leg.generali,& in authen. de inſtr. caut. ſed ſi inſtrumentum. verb. adiiciantur,cum aliis cumulatis per Bertazz.in dict.proœm. num. 12.* & in prædicta Recanaten. ſucceſſionis coram me. vbi quod Rota, quicquid ſit de ſigno, ſubſcriptionem pro ſubſtantia inſtrumenti requirit, & ita obſeruant.

3 Nec obſtat, quod iſta ſcriptura ſit matrix, & imbreuiatura reperta in filcia quadam aliorum rogationũ authẽticarũ eiuſdẽ Notarij, quæ propterea etiã abſq. ſubſcriptionem fidem faciat aut ſaltem inſtrumentũ in publicam formam ab ea ſumi poſſit. *Alex.conſ.14.num. 16.lib.6.quem Rota ſequitur,vt in deciſ. 250.nu. 1.p.1.diuerſ.& 628.n.1.et 2.p.2.in recent.Card. Seraph. dec. 888. 902.& 909.*

Nam omiſſio an d.ſcriptura reperta fuerit, vel ne in loco,& in rogitibus authenticis ſupradicta concluſio procedit quando talis imbreuiatura apparet perfecta videlicet cum clauſula, Actum, teſtium in ſcriptione, & aliis denotantibus illius publicationem, ac rogitum Notarii,prout loquuntur omnes præallegati, & bene declarat *Rub.Alex.conſ.94.num.2.Pariſ.conſ.27.nu. 10. lib.2.Rolan.conſ.32. nu. 36. lib. 2.*cum relatis in eadem Recanaten.coram me.in prædicta vero ſcriptura, nedum deficit d.clauſula Actum, &c.et ſupra dictum eſt, itaut propterea nec aliquid probet, nec etiam poſſit ex ea ſumi authenticum inſtrumentum, *Caſtr.in l.ſi is qui num.4.ff.de teſtam.Alex.d.conſ.14.num.17 lib. 6.* ſed etiam deſunt omnia alia prædicta,imò amplius omnes clauſulæ inſtrumẽtales ſolitæ, & conſuetæ.Quin etiam non conſtat,eadem imbreuiaturam ſcriptam eſſe manu illius Notarii,qui de illa aſſeritur rogatus imò contrarium colligitur ex diſpoſitione duorum teſtium compulſorialiũ iuxta decimum interrogatorium,adeò, vt inde ſaltem redderetur tanto magis neceſſaria eiuſdem Notarii ſubſcriptio iuxta tradita per *Alex.d.conſ. 14.num.18.lib.6.& benè ſentit.Rolan.d.conſ.32. num. 36. verſ.num.1.lib. 2.*

4 Sed viſum fuit DD. hic omnem planè ceſſare difficultatem, quia ſcriptura de qua agitur, manifeſtè apparet potius minuta,quædam præparata,quã originalis imbreuiatura,ſeu matrix alicuius inſtrumenti ſtipulati & perfecti.Nam vltra defectus cauſulæ,Actum, & aliorum ſupradictorum, continetur in ea,dictum Polidorum pro tertia parte Caroli Epiſcopi hæredem approbare dictas diuiſiones, vt infra cũ reſeruationibus cõditionibus,& proteſtationibus infraſcriptis,& tamẽ nec ibi, nec alibi in ea legitur approbatio d.Polidori, nec adſunt aliquæ eiuſdẽ reſeruationes,ſeu proteſtationes Vnde actus remanet imperfectus,& ſcriptura ipſa fidẽ non

non meretur *Bart.in l.ſi is qui* .. *n.* .. *verſ. per iſta dicu & ibi Caſtr.n.7.ff.de teſt.Bal.in d.l.contractus,n.26. verſ. 2,modo C.de fid.inſtr. Fel. in c.cum P.Tabellio nu.1. verſ. primus eſt de fid.inſtr.Butr. conſ.11.in princ.Ruin.conſ.204. n.9.lib.2.Card.Mant.de tac.&c.lib.4.tit.3.n.22.Bertazz. d.tract.de clauſ.inſtrum.in rubr.n.6. in fin.Rot.in d.Recan.* ſucceſſionis coram me immo Notarius immediate poſt dicta verba,reliquit ſpatium in albo,ex quo clarè arguitur quod non habuit dictam ſcripturam pro perfecta, ex quo volebat aliquid aliud addere Ideoque illa multo minus fidem facit *Natt.conſilio 224.n.2. verſ.item militat.Bertaz.conſ.ciuil.14.num.7.verſ.& tanto minus lib.1.Borgen.Canalc.dec.45.num.10.verſ.& ſpatium p.1.& dec.29.num.29.part.2.* & fuit dictum in dd. Meleuitana hæreditatis,& Recanaten.ſucceſſionis. Et quod Notarius voluerit, & iuxta partium intentionẽ debuerit ſupra memoratas declarationes,& proteſtationes in d.albo ſcribere,apparet etiam ex alia poſteriori ſcriptura promiſſionis Rolandi de releuando indemnem Polidorum ſimul compulſata,in qua clarè ſupponitur,in inſtrumento ſupradictarum conuentionum adeſſe inſertas reſeruationes, & proteſtationes, eiuſdem Polidori, vt in ſumm.n.4.

Aliæ vero ſcripturæ ſimul cum eodem proceſſu compulſatæ,videlicet ratificationum Hieronymi Epiſcopi, & Antonij Mariæ, ac Octauiani hæredum pro tertia parte d.Caroli necnon promiſſionis indemnitatis factæ per Rolandum ad fauorem Polidori, & aſſertorum compromiſſorum videbantur DD. pariter difficultatem pati,cum in illis deficiat nomen Pontificis,ſeu Imperatoris, & anni Pontificatus, vel Imperij necnon ſubſcriptionis Notarii cum ſint manu aliena conſcripta, quæ ex prædictis ſunt neceſſaria.

Et ita deciſum parte D.Marchionis, & ab eo præſentati tantum informante, pluries monito,ac citato præſentato a D.Caſali.

R. P. D. VEROSPIO.

Aſculana Iuriſpatronatus 24. Februarij 1616.

SVMMARIVM.

1 *Iuſp.donatione transfertur.*
2 *Et ex obſeruantia donationis ceſſat dubium.*
3 *Nec in tali donatione requiritur inſinuatio.*
4 *Donatio iuriſpat.facta compatrono valet ſine Epiſcopi conſenſu.*
5 *Ordinarij conſenſus præſumitur ex donatione effectuatione.*
6 *Iuſp.hæreditarium quando dicatur.*
7 *Et in dubio potius præſumitur hæreditarium.*
8 *Quaſi poſſeſſio iuriſp.non preſeruat ex actu nullo.*
9 *Clauſula pro ſe &c.pro filijs heredibus, & ſucceſſoribus extenditur.*

DECISIO XXIII.

Pierotius Pica,& litis conſortes contra deciſionem coram me,ſub die 18.Maii præteriti factam excipiebant,non eſſe Ioſephi gratiam iuſtificatam, quia cum iuſpatronat.de quo agitur ad tres ſamilias pertineret nimirum de Antheis,Falconeriis,& Catalinis dici non poterat Ioſephus a medietate patronorum ſed a tertia ſolum parte præſentatus, cũ illum Falconerii tantum pręſentaſſent,ad quam tollendam exceptionem vltra deducta contra familiam de Antheis, fuit pro parte Ioſephi productum inſtrumentum donationis de tertia parte huius patronatus ad fauorem Vincentii Falconerii factæ per Balthaſſarem de Catalinis,& per hoc Falconerii,cum prætenderent ſaltim in omnem caſum duas ex tribus partibus ſibi competere cauſa denuo per me propoſita,& ommiſſa diſcuſſione reſpectu familię de Antheis,viſum particulariter fuit de iuribus huius donationis, quam Domini validam eſſe conſuerunt,& per conſeqnens fuit prima de-
1 ciſio confirma ta,Conſtat enim ex iuribus productis, Balthaſsarem de anno 1541. donaſſe partem in iſto iurepatronatus ſibi competentem Vincentio Bernardini alterius compatroni filio,necnon Falconerios, in prætenſione de anno 1608.fuiſse vſos dicta donatione & ſic quaſi poſseſſionem acquiſiſse, *Abb.conſ.54.n.2. verſ.ſed per præſentationem lib.1.* Dec.*conſ.134.n.1. cum alijs in dec.allegatis.*

Non obſtat, donationis inſtrumentum non eſse in forma probanti; Nã vltra quod ante motam litem de anno 1585.fuit illud a Notario in officio Archiuiſtæ ſucceſsore exemplatum, vnde dicitur probare, *Fel. in c.cum P.Tabellio,de fid.inſtrum.Caputaq.dec.101.n.3.p.*
2 *2.Seraph.dec.181.* Ceſsat nihilominus obiectum ex obſeruantia eiuſdem donationis, vt dixi, de anno 1608. ſubſecuta *Bal.conſ.400.n.5.lib.4. & conſ.402. n.9. lib.5. Aym.conſ.101.n.4.Grammat.dec.106.n.9.Rota dec.375. n.4.p.1.diuerſ.*

3 Non obſtat ſolemnitatis defectus cum in donatione Iudicis decretum & inſinuatio,iuxta Marchiæ conſtitutionem,non interuenerint,dicta enim conſtitutio locum non habet in iurepat.ſicut neque in alia re ſpirituali,vel ſpiritualitati annexa *Lamb. de iurep.p.1.lib. 3.4.q.princ. art.9. n.7. Seraph.dec.424. Honded.conſ.20. lib.2.* & fuit ſæpius deciſum.

4 Nec pariter obſtat, Epiſcopi aſſenſum non interuenisse, quia cum verſemur in donatione per patronum alteri compatrono facta,dictus aſſenſus non fuit neceſsarius *gloſſ.1. verſic. ſed poteſt dici in cap. nemini, ubi Bellam in princip.16.quęſt.7.Caſtr. in l.voluntas num. 5.Cod.de fideicommiſſ.vbi Iaſ.num.8. & in lege qui Romę §.duo fratres n.76.vbi Rip.num.87. verſiculo quarto facit ff.de verborum obligation. Lamber. de iurepat.2. p.1. lib. primo quęſt.princ.articulo duodecimo,per totum.Caputaq. deciſion.131.parte 3.Achil. deciſ.10. de iurepat. Pariſ.de confid.q.28.n.184.*

5 Et in omnem euentum ſtante donationis effectuatione præſumitur Ordinarij conſenſus interuenisſe *Lambert.de iurepat.2.primi libri 1. quęſt. princ. artic.8. Franc.Marc.dec.473.n.3.p.1.Dec.conſ.639.n.3. & ſeq. Tanis dec.20.*

Non obſtat,donantem filio ſuo pręiudicare non potuiſse, tamquam iuſpatronatus eſset gentilitium nam ex præſentationibus de anno 1523.& 1608.quæ ſortitæ fuerunt effectum apparet nonnullos patronos
6 hæreditario nomine præſentaſſe,& poſtea cum feminæ vna cum earum deſcendentibus admiſſæ fuerint ad pręſentandum,vt ex præſentantione de anno 1612. facta colligitur,ſatis dicitur iuſpatronatus hæreditarium,*Rocch.de iurepatronatus verbo competens alicui n. 2.Pereg.conſilio 33.numero quarto, & ſeqq.lib.1.& fuit dictum in Florentina de Ricaſolis 10.Martii 1603.& 12. Februarii 1604.coram Eminentiſs.Lancellotto.*

Nec refert Odoardus de anno 1608. ſine hac hæreditaria qualitate præſentaſse,dicta enim præſentatio vt firmatum fuit in deciſione tamquam ignorantibus Falconerijs emanata,nullius fuit roboris, & momenti *Calderin. conſ.6. de cauſ.poſs. & propr.* vna cum aliis in deciſione allegatis.

7. Accedit ſi qualitas iſtius patronatus dubia redderetur, tunc illud potius hereditarium, quam gentilitium eſse preſumendum *Innoc.in rubr. de iurepat.*

1.n.4.

nu.4. Abb. in c. cum ſeculum n.5. eod. tit. Ruin. conſ. 108. n. 14. lib. 5. Couar. var. reſol. lib. 2. c. 18. n. 7. Aret. in c. ſignificauit, n. 30. verſ. 3. ſed poſito de teſtibus Dec. conſ. 149. nu. 1. verſ. ſiue etiam Pariſ. conſ. 48. n. 9. lib. 4. Gabr. conſ. 196. nu. 5. lib. 2. Peregr. conſ. 33. n. 10. lib. 1.

8 Nec valet dicere, iuſpatronatus abdicatum non fuiſſe ab Anuncio donantis filio, qui non obſtante huiuſmodi donatione per præſentationem de anno 1585. ſuam quaſi poſſeſſionem conſeruauit. Nam cum ille ſeorſum à Falconeriis, & ipſis ignorantibus, præſentauerit ſibi præſeruare non potuit quaſi poſſeſſionem *Abb. in c. cum eccleſia Sutrina n. 25. & ibi Ripa nu. 64. de cauſ. poſſ. & propr. Caputaq. dec. 342. p. 2.*

Altera eiuſdem præſentatio de anno 1608. apparet reiecta cum ille ius non haberet.

Non obſtat Balthaſſarem ius ſuum non autem filijs, & ſucceſsoribus competiturum donaſſe, quia contrarium in donationis inſtrumento legitur, ibi, donauit pro ſe, &c. quæ clauſula pro filijs hæredi-
9 bus, et ſucceſſoribus extenditur. *Seraphin. deciſ. 703. num. 2.*

Quod iuri pariter congruit, cum donatio ad hæredes donatarij ſit tranſitoria. *Socc. Iun. conſ. 79. n. 4. lib. 2. Rota dec. 17. de iurepat. in antiq. n. 5. & 6.*

Ex quibus firmatum fuit, à deciſis non eſſe recedendum.

REVERENDISS. D. COCCINO DECANO.

Maceraten. Iuriſpatronatus 15. Decembris 1625. & prima Iulii, 1626.

SVMMARIVM.

1 Gratia non poteſt canonizari, niſi ſit iuſtificata.
2 Iuſp. tranſit ad hæredem vniuerſalem, non ad inſtitutum iure certa.
3 Filij ſubſtitutæ veniunt ſi vocati ſint hæredes, & ſucceſſores.
4 Iuſp. non tranſit in fideicomiſſarium & quare.
5 Domus appellatione venit pronepos teſtatoris ex fratre.
6 Quaſi poſſeſſio allegata debet iuſtificari.

DECISIO XXIV.

FVit reſolutum, ſententiam de partibus eſſe iniuſtam, & ſic non conſtare de re iudicata, nam gratia Valentini non poterat canonizari cum non fuerit, iuſtificata, prout de iure requirit. *Verall. dec. 37. n. 3. p. 1.*
1 Primo quoad iuſpatronatus, cum non conſtet Iulium, qui illum præſentauit eſſe patronum, cum teſtator ſolum legauerit ſcut. 500. Antonio eius patri, in quibus illum inſtituit mandans, vt de ſuis bonis, & ſuper illis, nec aliquid amplius petere, aut habere poſſit. Sed conſtat, alios fuiſſe patronos, videlicet Archiepiſcopum Amalphytanum fratrem teſtatoris, qui fuit hæres inſtitutus, & cum ipſe obierit prædefuncta Ginebria eius ſorore, & ſuperſtite Octauia alia ſorore, quę dicto Archiepiſcopo fuerunt ſubſtitutæ, filii Octauiæ ſunt patroni, non autem prædictus Iulius cum teſtator voluerit, quod altare erigendum ſit de iurepatronatus dicti Teſtatoris, & ſuorum hæredum, ac ſucceſſorum in perpetuum, & ſic cum Archiepiſcopus fuerit hæres vniuerſalis, ad ipſum ſpectabat iuſpatronatus, non autem ad Antonium inſtitutum in re certa, *Lamb. de iurep.*
2 *lib. 1. p. 2. q. 2. art. 16. n. 6. & ſeqq.* & per conſequens cũ ſint vocati hæredes, & ſucceſſores, ueniunt filii dictę Octauię ſubſtitutæ, qui in hoc caſu veniunt appellatione
3 ſucceſſorum, cum teſtator filios non haberet, nam & ſi verum ſit quod iuſpatronatus tranſeat per ſucceſſionem in hæredem vniuerſalem, non autem in fideicommiſſarium *Bart. in l. quia perinde verb. reſtituta per illum textum ff. ad Trebellian. Bald. in l. fin. num. 48. verſ. ſi hæreditatem C. de edict. diu. Hadr. toll. tamen.* hæc concluſio procedit in terminis ſimplicis fideicommiſſi facti
4 à Teſtatore ſuper eius hæreditate, & bonis ex præſumpta illius voluntate, vt apud primum hæredem honorificum iuſpatronatus remaneat, vt explicat *Couar. var. lib. 2. c. 18. n. 8. poſt medium verſ.* poſteriori autem rationi, quæ præſumpta mens fundatoris, ceſſat in caſu iſto, ex quo voluit, quod cappellanus in perpetuum præſentetur ab hęredibus, & ſucceſſorib. ipſius teſtatoris, qui ſucceſſores in hoc caſu ſunt dicti inſtituti, vt ſupra dictum eſt.

5 Non obſtat, quod Teſtator vſus fuerit prædictis verbis ſcilicet, quod ſit de iurepatronatus domus dicti Teſtatoris, & ſuorum hæredum, ac ſucceſſorum, & ſic appellatione domus ueniat dictus Iulius, cum ſit pronepos teſtatoris ex fratre, quia ſecus dicendum in hoc caſu, in quo nomine domus uenit ipſe Archiepiſcopus frater, ac etiam uenire poſſunt ſecundum mentem teſtatoris ſorores ſubſtitutæ, cum uerba non repugnent, et mens clara alibi in fundatione colligatur, cũ loquens de cappellano præſentando dixerit, fundator, qui cappellanus tam in primo loco, quam alijs in perpetuum nominatus ſit ab hæredib. et ſucceſſoribus ipſius Teſtatoris nulla habita ratione domus. Et rurſum cum voluerit aliquam nominari de domo in dignitate eccleſiaſtica conſtitutum, et ſi ille non ad fuerit, religioſum, & ſubdit. Si recuſaſſet tale onus acceptare, tunc deputari debeat cappellanus ab hęrede, et hęredibus, ac ſucceſsoribus ipſius Teſtatoris.

Secundo. Principaliter gratia non fuit iuſtificata in eo, quo fuit narratum Valentinum eſse præſentatũ
6 à medietate patronorum exiſtentium in quaſi poſseſſione præſentandi. quę poſseſſio non iuſtificatur, prout debet iuſtificari, ut in puncto fuit reſolutum in cauſa *Aſculana iuriſpatron. 18. Martii 1616. coram bon. mem. Card. Sacrato.*

Et ita concluſum coram bon. mem. Vbaldo prædicta die 15. Decembris. qui morte præuentus deciſionem non extendit. Et ego in eius locum ſuſpectus facto uerbo cum DD. dicta die 1. Iulij pręfatam reſolutionem extendi.

R. P. D. BVRATTO.

Aretina Cappellaniæ 18. Maij 1616.

SVMMARIVM.

1 Clauſula, verificato prius, quod ſit ex fundat. vel dot. veras probationes requirit.
2 Præſcriptio quando dicatur interrupta
3 Et quando deducatur tempus prouiſionis Apoſtolicę.
4 Patroni quando cenſeatur habuiſſe ratam prouiſionem contra ſe factam.
5 Prouiſio facta de beneficio tamquam de libero ſine mentione iuriſp. excludit iuriſp.
6 Tempus litis eſt deducendum in præſcriptione.
7 Lis non dicitur finita ex ſententia non executor.
8 Iuſpatronatus probatur ex pręſentationibus excedentibus centum annos.

9 Enim-

9 *Ennnclatiuc dcbent eſſe ſupra centum annos ad probandum iuſp.*
10 *enn ncıatiua vnica non ıeleuat.*
11 *Nec qua procedit a perſonis pretcndentibus intereſſe.*
12 *Teſtis de fama deponens ex andictu non probat.*
13 *Quaſi poſſeſſio quadragenaria præſentandi non probatur ex vnica pręſentatione*
14 *Sententia epiſcopi iniuſta nõ nocet eccleſię, ſeu ſucceſſori.*

DECISIO XXV.

AD docendum de iurepatronatus laicorum capellanie controuerſie SS. Matthei, & Catharinæ de Floriano pro Marcelo adducebãtur Primo præſentationes (vt ſupponebatur) continuate centum, & vltra annorum effectum ſortite Secundo, enunciatiue ſimiliter (vt ſupponebatur) antiquiſſime habentes vim famę, & teſtes de fama cum quadragenaria. Tertio duæ declaratoriæ d. iuriſpatronatus, videlicet vna ordinarii Aretini altera vero Epiſcopi Faſulani delegati Apoſtolici, mediante ſententia diffinitiua quæ (vt dicebatur, tranſiuerat in iudicatum.

Quibus tamen non obſtantibus cenſuerunt DD. non conſtare de iurepatronatus non enim videbatur ſatisfactum Conc. Trident. minuſq. clauſulæ appoſitæ in gratia Apoſtolica Marcelli, videlicet, verificato
1 prius, quod dicta capella eſſet de iurepatronatus ex dotatione vel fundatione, quæ requirit veras, & concludentes probationes vt tenuit *Rota in Salernitana Rectoria 22. Maij 1591. coram bon. mem. Card. Pamphilio*, quæ vera fundationis, vel dotationis probatio non adeſt.

2 Nam quantum ad primum centenariæ, illa excluditur, quia ſubducenda ſunt duo tempora. Primũ, videlicet, prouiſionis Apoſtolicæ Pauli Tertij del 1535. vti de libera ex cauſa reſignationis in eius manibus ad fauorem Venturini, qui ſuperuixit vſque ad annum 1554. & ſi capellania fuit poſeſſa in ſtatu libertatis per annos 19. conſequenter d. tẽpus de medio deducitu ſicuti alias in incorporalibus interrumpitur pręſcriptio quãdo ille cõtra quẽ pręſcribitur impedit præſcribentẽ vti ſeruitute, *l. ſequitur ſi via ff. de vſucap. Bart. in l. naturaliter in fine verſ. quero ff. eod. Butr. & Abb. in c. illud col. fin. de praſcript. Bal. in tract. de præſcript. q. 4. n. 40. & ſeq.*

3 Et quod deducatur tempus prouiſionis Apoſtolicæ tenuit *Rota in Vrbinaten. parochialis 1. Ianuarii 1553. coram Auguſtino, quę eſt decis. 2. de pręſcript. alias 35. inter manuſcript. Guid. Pap. & in Bracar. Monaſterii 19. Decemb. 1597. coram bon. mem. Penia, & in Neapolitana Rectoria 19. Decembr. 1607. coram Reuerendiſſ. Atrebaten. relatis etiam per Grat. diſcept. 310. nu. 83. & in Tiraſonen. iuriſpræſentandi, 21. Octobris, 1594. coram bon. memor. Litta.*

4 Nec viſum fuit applicari delemma, quod aut patroni habuerunt notitiam d. reſignationis, & prouiſionis Apoſtolicæ, & cenſentur illam ratam habuiſſe imo expreſſe videtur inducta ratificatio ex præſentatione per eos facta per mortem d. prouiſi Apoſtolici de anno 1601. vt tenuit *Rota in deciſ. coram Fabio, & Tano, relatis per Pariſ. de reſignat. lib. 7. quæſt. 4. n. 28. verſ. limita* 2. aut non habuerunt notitiam, & non cenſetur illis illatum præiudicium, quia hæc procederent ſuppoſito iurepatronatus de d. tempore prouiſionis Apoſtolicę, tũc enim intrat diſputatio, An reſignatio, & prouiſio etiam Apoſtolica ſuſtineatur ſpretis patronis, de quibus late per *Pariſ. d. q. 4. per tot. & præſertim num. 16. & ſeqq.* Hic autẽ dubitatur de iurepatronatus, & agitur de illius probatione, & an tempus d. prouiſionis Apoſtolicæ ſit ſubducen. vel computan. Ex ſumpto bullæ d.
5 prouiſionis exhibito ceſſat difficultas quia capellania fuit reſignata, & prouiſa tamquam libera ſine aliqua mentione conſenſu patronorum, de quo facta fuiſſet mentio prout facta fuit in prouiſione Iuli II. vel conſenſus fuiſſet præſeruatus, aut illi derogatum, prout ſit de ſtylo vt per *Pariſ. d. q. 4. num. 31. & nu. 59.* & cum pręſentatio non ſit enunciata in literis Papę eam allegan ti incumbit onus probandi quod facta fuerit *Rebuff. in praxi p. 3. ſignat. §. necnon iuriſp. n. 15.*

6 Aliud vero tempus ſubducen. eſt litis ſuper ſtatu d. capellaniæ, quæ orta eſt de anno 1601. de tempore obitus Gamutrini inſtituti ad præſentationem del 1554. indubitatum eſt enim tempus litis eſſe deducen. tam in teſtibus quam in inſtrumẽtis cum ambigitur, An ſint de antiquo, iuxta *Rot. obſeruantiam, de qua Seraph. dec. 76. num. 2.* ſic tempus litis eſſe deducen. ex decennali fuiſſe deciſum coram Bubalo. *teſtant. Modern. de reſign. benef. lib. 3. q. 6. num. 60. & facit Bart. in l. nec bona C. de long. temp. præſcript. cum cumulatis per Riminal. Inn. conſ. 86. nu. 6. lib. 1. conſ. 205. nu. 22. & 23. lib. 2. & conſil. 242. num. 165. lib. 3.*

7 Non obſtat, quod lis dicatur terminata per ſententiam Epiſcopi Feſulani del 1604. que (vt ſupponitur) tranſiuit in iudicatum ob non interpoſitam, vel proſequutam appellationem, tum quia d. ſententia non ſolum iuſtificatur ex actis, ſed hodie detegitur iniuſta, tum etiam quia lis non poteſt dici finita non executa ſententia, nec ſubſecuta poſſeſſione ad fauorem Marcelli *Sarnen. in reg. de annal. q. 44. Put. dec. 30. lib. 2. Lancel. de attent. cap. 4. in præfatione num. 230. Rota in Salamantina Capellaniæ del Voto 2. Aprilis, & 5. Iulij del 1593 coram Card. Pamphilio.* Et ipſemet Marcellus præuia narratiua d. litis cœpte del 1601. obtinuit ſe ſubrogari ad eiuſdem litis & cauſe proſequutionem, & nunc venit vti ſubrogatus cum clauſula, conſtito, &c. proinde ad tempus dilite refertur.

8 Cum itaque non exhibeantur præſentationes continuate per ſpatium centum annorum, non poteſt dici conſtare de iurepatronatus, quod non probatur ex præſentationibus, niſi excedant centum annos. *Archidiacon. in c. vnico, num. 10. poſt medium verſ. vnde quamuis aliquis de iurepatr. in 6. vbi Geminian. num. 6. & Franch. num. 5. Caſſador. deciſion. 2. num. 3. poſt medium, verſ. ita iuſpatronatus de probat. Mohed. d. cap. 3 de iurepatr.* Rota coram Orano in Firmana iuriſpatronatus 1. Martii 1591. & coram Gypſio in Barchinonen. Vnionis 5. Decembr. eiuſdem anni, & in Neapolitana Capellanię coram Cardinali Lancellot. ſeniore 29. Ianuarii 1571. & in eadem coram Reuerendiſſ. Attrebaten. 19. Decembris, 1608.

Nec applicatur dec. in Florentina Canonicatus 11. Decembris. pręterit coram me, in qua deficiebant tantum nouem menſes, & tot alia concurrebant, vt in ea.

Minus viſum fuit ſubſiſtere ſecundum fundamentũ ſuper fama ex enunciatiuis antiquis, & Teſtibus cum quadragenaria.

9 Quoad enunciatiuas, quia illæ debent eſſe ſupra centum annos. Rota *deciſione 288. ante numero 1. verſ. 2. quia & apud Card. Seraph. deciſ. 507. numer. 1. & in Sutrina S. Angeli 13. Martii 1588. coram Cardin. Platto* & ſubducto dicto tempore litis non adeſt curſus centum annorum.

10 Secundo enunciatiua Iulij II. eſt vnica, quæ non releuat *Aretin. in c. cum cauſa n. 22. in fin. verſ. debet etiam de probat. Rota deciſ. 185. num. 1. & 2. parte prima diuerſ.* etiam ſi ſit Papæ Rota *deciſion. 388. num. 1. & 2. p. 1. & dec. 389. n. 1. p. 2. diuerſ.* vbi Rota ita intelligit *dec. Achil*

7 de

7.de iurep. quæ in terminis noſtris:

Nec ſunt attendendæ enunciatiuæ, videlicet, vna, de dict. anno 1508. 18. Aprilis conſenſus præſtiti prouiſioni Apoſtolicæ, & reſeruationi penſionis, quia vltra quod in d. conſenſu non enunciatur iuſpatronat.
11 huiuſmodi enunciatiua proceſſit à perſonis prætendentibus intereſſe quæ ideo non ſuffragatur *Loffred. conſ.44.num.6. Achil.deciſio.5.de iurep. Card. Seraph.dec. 1189.num.3. & fuit dictum in Sutrina Beneficii 10. Decemb.1587.coram Card.Pamph.& in Sabinen.Iuriſpat.6. Martii 1595.coram bon.mem.Penia.*

Alia vero Vicarij Aretini executoris, apoſtolici dictarum litterarum Iulii II. non affirmat imò non obſtantibus affirmatiua Iulij II. reuocat in dubium iuſpat. quia dicit accedente conſenſu Nicolai &c. aſſerentis ſe patronum d. Capellaniæ nec ſunt ſupra centum annos deducto tempore litis, vt dictum eſt.

12 Quoad teſtes de fama, quia primus deponit de ſimplici auditu, & ſic non facit in terminis noſtris *Caſsad. dec.3.n.1.verſ.non enim dicit de probat.Verall.dec.128.nu. 2.p.2.* nec deponit ante motam litem. *Verall. dec. 128. n.3.* Secundus explicitè non deponit de fama, ſolum iuxta 20. interrogatorium implicitè, ſed per verba, *ſi dicena, & paſſaua la voce*, non autem per verba fuit & eſt. Tertius vero non niſi per verba præſentis *Card. Seraph.dec. 1075.n.2.& 1231.n.1. Rota in Nullius Archipresbyteratus 2. Maij 1588. coram Card.Pamph.& alias paſſim*, & ſic ad peius non remaneret, niſi Quartus, qui tamquam vnicus nihil faceret.

13 Quoad quadragenariam quaſi poſſeſſionem præſentandi, quia vnica adeſt præſentatio, de anno 1554. vnus ex DD. dicebat non ſufficere etiam admiſſa probatione famæ, motus auctoritate. *Moder.Hiſp. de benef.p.5.c. 9.n.97.*

Non obſtat tertium, & vltimum de duabus declaratorijs nam prima Ordinarij Aretini del 1508. de qua ſupradictum eſt non meretur allegari, cum Vicarius nihil affirmauerit, ſed dubitatiuè, enunciauerit iuſpat. Sententia vero Epiſcopi Feſulani de qua ſupra detegitur notoriè iniuſta, nec nocet eccleſiæ, nec ſucceſſori, *Verall.dec.128.nn.4.p.2. Rota in Romana Parochialis 30. Ianuarij 1600. coram Corduba & in Pampilonen. Beneficii 4. Iulij 1614. coram R.P.D. meo Remboldo*, maximè quia non conſtat, illam fuiſſe latam adhibita cauſæ cognitione, & iuxta formam à Concilio præſcriptâ, nec citato procurat ore menſæ Epiſcopalis *Card. Seraphin.deciſione 1395.num.7.& à n.8. Romana coram Cor*
14 *duba*. Et denique eſt lata in lite, de qua agitur inter defunctum, & Marcellum nunc in illius ius ſubrogatū. Et ita &c.

R. P. D. DVNOZETO.

Lucana Iuriſp.26.Iunij 1619.

SVMMARIVM

1 *Iuſpatr.perſonarum priuatarum probatur, vel ex centenaria, vel ex quadragenaria concurrentibus adminiculis*
2 *Iuriſpat.probatio, qua excludat præſumptam eccleſiæ libertatem.*
3 *Iuriſp.exiſtentia probatur per inſtrumentum ſecutæ inſtitutionis.*
4 *Præſentationis effectuatio quomodo probetur in poſſeſſione, longeua, & n.8.*
5 *Iuſpatr.quoad poſſeſſionem quomodo probetur ex actis viſitationum.*
6 *Inſtitutio quando probata dicatur.*
7 *Inſtitutio præſumitur data beneficij poſſeſſione.*
8 *Prouiſio Apoſtolica non mutat ſtatum beneficii, & quando.*
10 *Clauſulas dummodo ad nos hac vice, ſtante derogatione iuriſpatron.ſeu mentione, excludit ſtatum libertatis eccleſiæ.*
11 *Scriptura ſupplet probationem alterius ſcripturæ.*
12 *Viſitatione Epiſcoporum quando probent iuſp.*
13 *Iuſpatr.quando probetur per teſtes de publica voce, & fama.*
14 *Enunciatiuæ antiquæ quando probent iuſp.*
15 *Iuſpat.quando probetur ex armis, & inſigniis in eccleſia appoſitis.*
16 *Inſignia ſua quis non ſolet apponere ſuper re aliena.*
17 *Denominatio multum iuuat ad probandum iuſp.*
18 *Probationes imperfectæ ſimul iunctæ concludenter probant.*
19 *Probatio per coniecturas, & inditia quando ſufficiat.*
20 *Notarii atteſtatio de actu præterito quando probet:*
21 *Epiſcopi inſtituentis atteſtatio quando ſufficiat.*
22 *Iuriſpat.pertinentia facili probatur, data exiſtenti iuriſp.*
23 *Dictio prædictum, identitatem denotat.*
24 *Inſtituo, & confirmo paſſim vt ſynonima ſumuntur.*
25 *Prouiſio intermedia quando præſumatur facta ab iiſdem patronis.*
26 *Iuriſp.vſurpatio non præſumitur in potente non habente iuriſdictionem.*
27 *Sententia lata non ſuper ſtatu beneficii patronis non obſtat.*
28 *Sententia lata contra præſentatum patronis non nocet.*
29 *Deſcendentia quando non ſit probanda.*

DECISIO XXVI.

INtroducta nuper lite coram Epiſcopo Lucano, & poſtmodum deuoluta ad Rotam, mihique commiſſa inter DD. Podios afferentes præſentationem, & iuſpatron. eccleſiæ S. Laurentij de Podio ad ipſos ſpectare, præſentatumq. ab ipſis eſſe inſtituendum ſtante nullitate, & inualiditate vnionis, & Collegium beneficiatorum eccleſiæ Cathedralis Lucanæ prætendens d. eccleſiam de tempore vnionis fuiſſe liberam, cum totum fundamentum actionis DD. Podiorum conſiſteret in probando iurepatron. quando eſſet familiare, & gentilitium contendebat, ideo de ordine Rotæ dubitatui, vtrum probaretur d. eccleſiam fuiſſe ab antiquo iuriſpatron. ſeruituti obnoxiam, cum alias de iure præſumatur libera, quo dubio propoſito DD. vnanimiter reſponderunt, conſtare de iurepat. vſque ad annum 1514. reſeruando, vt particulariter videretur, vtrū poſtea mutauerit ſtatum, vel per vnionem, vel alio modo.

Præcipuum deciſionis fundamentum illud fuit, quod tam Eminentiſſimi Interpretes Sacri Concilii, quam deciſiones Rotales ad probandum iuſpatron. in per-
1 ſonis priuatis, vnum ex duobus requirunt, videlicet, aut poſſeſſionem præſentandi in patronis continuatam per centum annos, uel per 40. cum concurrit cum quadragenaria poſſeſſione publica vox, & fama, uel aliæ præſumptiones, quæ vim habent famæ, ut patet ex pluribus declarationibus Sacri Cōcilii, & deciſionibus Rotæ relatis in vna Fauen. Cappellaniæ coram bon. mem. Penia 27. Iunii 1608. quæ ſequitur opinionem Baldi *in l.cum ſuper, C.de rei vendic. Caſſad.dec.2.n.4. & ſeq.de prob. Achil.dec.6.de probat. Put.dec.60.in fin.* cum multis aliis deciſionibus cumulatis in vna Lucana iuriſpatron.7. Maii 1604. coram Reuerend. P. Dom. meo Decano.

2 In

2 In hac autem facti ſpecie viſum fuit non ſolum ad-
eſſe vnum ex ſupradictis requiſitis, quod ſufficeret ad
probandam intentionem Podiorum, ſed omnia re-
quiſita ſimul concurrere, videlicet, poſſeſſionem pluſ-
quam centenariam, præſentandi publicam vocem, &
famam probatam, enunciatiuas antiquiſſimas, vna
cum alijs coniecturis vehementiſſimis, de quibus infra
quæ omnes ſimul iunctæ indubitanter probant in anti-
quis iuſpatronatus excluduntque totaliter præſumptã
eccleſię libertatem, cum probatio penitus pręſumptio-
nem tollat.

3 Et primo conſiderarunt DD. exiſtentiam iuriſpatr.
probari per inſtrumentum de anno 1357. in quo appa-
ret præsbyterum Ioannem Cellinum vti electum a pa-
tronis eccleſiæ S. Laurentij de Podio præuia edictorum
appoſitione fuiſſe a Vicario Epiſcopi in poſſeſſionem
immiſſum, qui quidem Ioannis vti rector poſtea loca-
uit bona d. eccleſiæ, ex quibus de eo tempore conſtat
eum fuiſſe inſtitutum poſſediſſeq. d. beneficium *Calder.
conſ. 12. de iurepatr. Rota deciſ. 147. part. 1. diuerſ.* quod ſi-
ne dubio eo tempore conſtitutum erat in ſtatu ſerui-
tutis, cuius continuatio probatur ex eo, quod de anno
1382. conſtat Episcopum viſitaſſe d. eccleſiam, & ibi
inueniſſe præsbyterum Colam rectorem, & DD. Po-
dios patronos quibus Epiſcopus mandauit, vt confice-
rent inuentarium bonorum eccleſiæ, vnde reſultat ma-
gnus ſumus ſeruitutis eccleſiæ concurrente alio inſtru-
mento, in quo dictus Colus rector vna cum Stephano
Podio operario locauit certas terras, quæ erant com-
munes inter rectorem, & operarios d. eccleſiæ.

4 Secundo ponderarunt DD. præſentationem factam
de anno 1390. prima Octobris, vacante enim d. eccle-
ſia per mortem d. Coli patroni Podij ſimul congregati
præſentarunt Præsbyterum Leonardum quondam Ga-
ducci de Podio abſentem, qui præſentationem de factã
acceptauit die ſequenti, & licet non doceatur de inſti-
tutione tamen effectuatio præſentationis ſatis proba-
ri videtur ex multis actibus ſubſequentibus. Primo ex
poſſeſſione longeua 36. annorum, cum de dict. eccleſia
d. Leonardus fuerit prouiſus anno 1390. eamque per
aſſecutionem alterius beneficij dimiſerit anno 1426.

5 Secundo ex viſitationibus medio tempore factis an-
no 1399. & 1424. in prima enim legitur Vicarium re-
quiſiuiſſe D. Leonardum rectorem eique præſcripſiſſe,
vt doceret de legitima inſtitutione. In ſecunda vero
poſt 25. annos interroganti Epiſcopo d. Leonardus re-
ſpondit, ſe eſſe electum a patronis, & confirmatum ab
Epiſcopo Ioanne, quem ex ſcripturis publicis conſtat
tunc temporis ſcilicet de anno 1390. fuiſſe Epiſcopum
Lucanum, quæ viſitationes ſatis comprobantur per in-
ſtrumentum celebratum anno 1401. in quo idem Leo-
nardus rector vna cum DD. de Podijs admiſſus fuit
ad vendendum certum caſalenum, ſpectans ad dicto
eccleſiam, in qua venditione interuenit decretum Vi-
carij, qui biennio ante in actu viſitationis eidem recto-
ri præſcripſerat, vt infra menſem exhiberet ſuam in-
ſtitutionem, vt ſupradictum eſt, quod numquam factum
fuiſſet, niſi patroni dict. Leonardum præſentaſſent,
eumque Epiſcopus inſtituiſſet, ex quibus omnibus,
ſtante maximè quod in Synodo generali vti rector
comparuit, eamdemque eccleſiam de anno 1426. di-
6 miſerit, viſum fuit, inſtitutionem ſatis ſufficienter pro-
bari, licet de expreſſa non doceatur ex vulgaris iuris
regula, probatis extremis media præſumi, quam in hac
materia Iuriſpatronatus admiſit Rota *deciſ. 11. num. 2.
de iurepatronatus, & Fel. in cap. poſt ceſſionem num. 13. ver.
ſic. quod autem alias de probation.* vt in ſimili data poſſeſ-
7 ſione beneficij præſumi inſtitutionem, tradit *Dec. con-
ſilio 409. numer. 10. Bald. in lege ſiue poſſidetis, in 4. oppoſi-
tion. Codic. de probation. Rota in Auriacen. iuris nominandi
coram R. P. Domin. Buratto quæ eſt deciſione 649. parte ſe-
cunda, in recent. numero 3.*

8 Tertio, exhibita fuit præſentatio facta de anno 1426.
d. eccleſiæ vacantis per dimiſſionem dict. Leonardi in
fauorem Philippi Ioannis, cuius effectuatio ſimiliter
probatur ex appoſitione edictorum, quæ ex liberis
Epiſcopatus reperitur facta, & ex venditione facta ab
ipſo vti rectore cuiuſdam nemoris, & melius ex longæ-
na poſſeſſione iſtius philippi, a quo poſtmodum de an-
no 1470. in manibus Papæ, fuit facta reſignatio ad fauo
rem cuiuſdam Michaelis, quem eiuſdem eccleſiæ poſ-
ſeſſionem adeptum fuiſſe conſtat ex viſitatione Epi-
ſcopi facta de anno 1477. in qua comparet Andreas
de Podio vnus ex patronis vnde intrat conſil. Oldrad.
226. toties a Rota canonizatum, quod habere locum
in reſignatione cenſuit Rota in vna Vicen. beneficij,
9 16. Ianuarij 1608. coram Cardin. Ludouiſio, vltra
hanc poſſeſſionem præſentandi patronorum per 116.
circiter annos probatam dantur tres ſubſequentes
prouiſiones Apoſtolicæ, quæ non ſolum non mutant
ſtatum, vt eſt notorium, ſtantibus clauſulis ordinarij
apponi ſolitis (dummodo collatio ad nos hac vice
10 pertineat) ſed potius excludunt ſtatum libertatis ec-
cleſiæ, cum in bullis, aut adſint derogationes iuriſpar.
aut ſaltem de hoc iure patronorum in ſupplicationi-
bus fiat mentio appoſita clauſula, nè prouiſi teneantur
in literis expediendis facere mentionem iuriſpatr. &
quamuis reſignatio prima facta per Philippum non
contineat expreſſam mentionem d. iuriſpatronatus
cum ipſe fuiſſet prouiſus de d. eccleſia vti præſentatus
a patronis de anno 1426. vt ſupra firmatum eſt, dicen-
dum eſt neceſſario, aut ipſum noluiſſe fraudare patro-
nos de ſe benemeritos iure ſuo, aut ſaltem non potuiſ-
ſe reſignando libere præiudicare dictis patronis, niſi
ſpecificè doceretur nouo ſuperueniente titulo mutaſ-
ſe ſibi cauſam poſſeſſionis, quod nullibi probatur, im-
mo vrget præſumptiones in contrarium, & quatenus
in aliquo deficerent probationes continuatarum præ-
ſentationum, tot tamquam vrgentes dantur præſum-
ptiones, quibus ſtantibus nullus ſupereſt dubitationi
11 locus, cum nouum non ſit vna ſcripturam ſupplere
probationem alterius, *Bart. in lege de ætate, num. 7. in fin.
ff. de minor Aym. conſil. 231. num. 12* & primo ponde-
ratæ fuerunt viſitationes antiquiſſimę Epiſcoporum
de annis 1381. 1424. 1477. & 1489. in quibus non ſolum
12 iſta eccleſia enunciatur de iurepatronat. familiæ DD.
Podiorum, ſed ipſimet Epiſcopi in actu viſitationis,
eos agnouerunt vt patronos, iniungendo illis, vt vna
cum rectore inuentarium omnium bonorum eccleſiæ
conficerent, cui aſſertioni Ordinarij multum deferri
ſolet in hac materiam in qua agitur de illius præiudi-
cio *Rota deciſione 11. num. 1. de iurepatronatus in nou.
Put. deciſ. 172. lib. 1. & deciſ. 231. lib. 2. Seraphin. dec. 1232.
num. 2.* cum pluribus relatis in vna Elnen. beneficij, 16.
Decembr. 1614. coram me, & pręcipue in actu viſita-
tionum, vt fuit dictum in Aquilana Cappellaniæ co-
ram Orano 7. Maij 1609. & in Feſulana iuriſp. coram
Bubalo, 3. Februar. 1583. cum multis relatis per *Garzia
de benefic. p. 5. c. 9. num. 89.* in quibus dicitur viſitationes
per ſe ſufficere.

13 Secundo, conſideratum fuit non ſolum probatum
eſſe publicam vocem, & famam per quatuor teſtes in
Curia examinatos, quæ in antiquiſſimis multum ur-
get ad probandum iuſpatr. *Caſſador. deciſ. 2. num. 4. de
probat. Bald. in l. cum ſupr. num. 1. C. de rei vendic. Achill.
deciſ. 6. de iurepatronatus Decicon ſ. 117. num. 3. ver. & iſta,
quę concluſio, Menoch. conſ. 336. num. 14. & 15. lib. quarto*
ſed etiam dantur duæ enunciatiuæ antiquę per inſtru-

menta

menta antiquiſſima celebrata de anno 1401. in quibus
familia DD. Podiorum tamquam patrona huius eccle-
ſiæ, primo conſtituit ſynodicum ad vendendum quod-
dam caſalenum, deinde iſte ſyndicus vna cum rectore
eccleſiæ vendidit præſente Vicario Epiſcopi, qui delu-
per interpoſuit ſuum decretum, ex quibus enunciati-
uis, quæ etiam habent vim famæ, elicitur magna præ-
ſumptio iuriſpat. Rota coram Reuerendiſſ. Lugdunen.
in vna Firmana Altaris 15 Februarij 1610. & prius in
vna Iacen. portionis, coram Card. Millino 16. Decem-
br. 1602.

15 Tertio multum mouit Dominos appoſitio armo-
rum, & Inſignium familiæ DD. Podiorum, non ſolum
intra dictam eccleſiam, ſed etiam in frontiſpitio eccle-
ſiæ, quæ hodie exiſtit, & ab antiquo tempore appoſita
depicta, & ſculpta etiam in lapidibus probatur ex hoc
enim maxima præſumptio oritur iuriſpatr. cum alias
veriſimiliter non ſoleant apponi ſuper re aliena inſi-
16 gnia aliarum familiarum *l. ſtignamata C. de fabric. lib.
11. Ancharan. conſ. 113. num. 4. Ripa in cap. cum eccleſia
num. 97. de cauſ. poſſ. & propr. Ioſeph. Ludou. concl. 42. in
11. ampliation. Seraph. dec.* 1141. *num.* 7. & pluries fuit in
Rota deciſum, & præcipuè in vna Bonon. iuriſp. 16. Ia-
nuar. 1608. coram R.D. meo Sacrato.

17 Multum etiam mouit Dominos denominatio eccle-
ſiæ de Podio, ſituſque cum probetur per teſtes maio-
rem parte domuum circumiacentium ſpectaſſe anti-
quitus, & etiam hodie aliquas ſpectare ad DD. Podios
iuncta communi reputatione, quod ab ipſis fuerit do-
tata *Gabr. conſ. 199. num. 2. lib. 2 Seraph. dec. 1541. num. 6.
in fine Surd. conſ. 424. num. 60. & ſeqq. Crauet. conſ. 400.
num. 93 Bald. conſ. 205. num. 2. verſ. 2. præmitto lib.* 3. & in
ſpecie fuit conſideratum in d. Atiacen Iuris nominan-
di coram R.P.D. meo Buratto.

Concurrunt denique multa aliæ adminicula, videli-
cet fundatio cappellarum facta in d. eccleſia a DD. de
Podijs, prouiſiones Apoſtolicę cum derogatione iuriſ-
18 patron. ſpectantis ad nobilem familiam, aliaque in
ſpecie examinata per informantes pro DD. Podijs, &
licet probationes forſan per ſe viderentur imperfectæ
ſimul iunctæ faciunt concludentem probationem ex
trad. per Lamb. de iurepat. lib. 2. part. 2. q. 10. art. 4. num. 4.
ſtante enim antiquitate ſufficiunt probationes per in-
19 ditia, & coniecturas *Bald. in auth. quas actiones num. 18.
verſ. item ratione Cod. de ſacroſ. Iaſon. conſilio 128. num. 1.
lib. 1. Anch. conſilio 310. num. 2. Guidopap. deciſione 357.
num. 1. cummulatis per Pariſius conſil. 27. num. 41. lib. 1. &
ſeq. Houdedens conſilio 17. numer. 55. libro primo.* & quod
coniungantur præſumptiones huiuſmodi fuit dictum
in vna Romana Capellaniæ 18. Maij 1582. coram fœl.
recor. Clem. VIII. tunc Rotæ Auditore, & in dict. Bo-
non. iuriſpatronat. coram Reuerendiſſ. Domin. meo Sa-
crato.

His poſitis non obſtant, quæ in contrarium pręcipuè
contra inſtitutionem, & poſſeſſionem pręſbyteri Ioan-
nis de anno 1358. pro parte beneficiatorum opponun-
tur, & primo dicitur non eſſe adhibendam fidem d. in-
ſtrumento celebrato de anno 1358. quia non creditur
Notario atteſtanti de actibus præteritis dum verba
inſtrumenti non ſonent in verba de præſenti, ſed de
præterito Reſpondetur enim primo, hanc concluſio-
nem limitari quando Notarius atteſtatur de actibus
20 præteritis coram ſe geſtis, & coram teſtibus diſtin-
guendo tempora, & loca quibus geſta fuerunt, & com-
muniter dicunt omnes ſcribentes in c. quoniam con-
tra, & præcipuè *Felin. num. 35. in prima fallent. Dec. nu-
mer. 40. de probat.* prout in caſu noſtro conſtat Nota-
rium actuarium retuliſſe omnia geſta in præſentatio-
ne, & inſtitutione diſtinguendo per ordinem, tempo-
ra locum, & nomina teſtium præſentium, & rogatorum
deinde viſum fuit non eſſe propriè atteſtationem No-
tarij, ſed potius deſcriptionem in libro Epiſcopatus in
quo adnotabantur huiuſmodi præſentationes & inſti-
tutiones, vnde iſte liber potius eſt protocollus acto-
rum, a quo fuit facta extractio dicti inſtrumenti,

21 Nec videtur ſecundo obſtare ex d. inſtrumento non
conſtare de vlla præſentatione, quia vltra aſſertionem
Ioannis præſentati, legitur aſſertio Epiſcopi in ipſo
actu inſtitutionis, ſeu confirmationis, quo ſufficit *Fel.
in c. poſt ceſſionem col. 5. in princ. verſ. cui addo, n. 13. in fin.
de prob.* & ita ſeruari a Rota teſtatur *Fel. celeberrimus
Rota Auditor, c. ſicut, col 14. poſt med. num. 26. de re iudic.
Rebuff. in praxi propoſ. 3. ſing n. 14. pag. 1117. Rot. dec. 11. de
iurep. in non. cum allegat.*

Et licet in d. inſtrumento non ſpecificetur a quibus
patronis fuerit præſentatus Ioannes, ex præſentationi-
bus viſitationib. Epiſcoporum, alijſq. actibus ſubſecutis
tamquam ex obſeruantia optimè colligitur DD. de Po-
dios præſentaſſe ad tradita per Bero. *conſ. 91. n. 10. lib.
3. & 152. n. 6. lib. 1.* data enim exiſtentia iuriſpatron. fa-
22 cillimè admittitur probatio competentię Gemin. *in
c. vnico in fine, de iurepatr. in 6. Roceb. in eodem titulo in
verbo, ipſe vel his num. 86. cum trad. per Gonzal in reg. 8.
gl. 18. num. 61.*

Nec obſtat tertio, quod dicitur, quod in principio
inſtrumenti legitur præſentatus Ioannes Cellini de
Donca, & poſtea Ioannes de Schiaua confirmatus in
Rectorem, hæc enim obiectio tollitur ex dictionem
(prædictum) quæ denotat identitatem perſonæ, pere-
*gr. de fideicomm. artic. 26. num. 25. per reg. l. aſſe toto, ff. de
hæred. inſtit. Rota dec. 121. num. 1. part. prima diuerſ. &
dec. 40. num. 11. part. 2. Seraph. dec. 577. num. 7.* quod eo
tanto magis dicendum eſt, quia ille locus de Conca
23 in præſentatione non apponitur Ioanni, ſed Cellino
eius patre poteſt, fieriq. patrem oriundum fuiſſe a con
ca, & filium a Shiaua, vltra quod conſtat aliunde de
poſſeſſione d. Ioannis tam per immiſſionem, quam lo-
cationem factam, de qua ſupra.

24 Prout non obſtat Epiſcopum non fuiſſe vſum ver-
bo, inſtituo, ſed verbo confirmo, iſta enim verba largo
modo idem ſignificant, & paſſim tamquam ſynonima
confunduntur, nec eſt neceſſe, vt Epiſcopus exprimat
hoc verbum inſtituo, ſed ſufficit, vt quibuſcumque ver-
bis admittat præſentatum. *Lambert. de iurepat. lib. 2. p. 2.
p. 3. q. 1. num. 12. fol.* 218. vltra quod verba rubricæ in-
ſtrumenti ſatis videntur probare iſta verba inſtitutio-
tionem, & confirmationem eſſe ſynonima. *Alex. in leg.
1. num. 4. & ibi Dec. num. 4. & ſeqq. Curt. iun. n. 5. ff. ſi cert.
petat. Rota in vna Fanen. lucri dotis 3. Iulij 1600. coram
Card. Ludouiſio.*

Nec etiam viſum fuit obſtare, quod dicitur non
conſtare, neque de præſentatione, neque inſtitutione
præsbyteri Colli. qui fuit rector intermedius inter Io-
annem Cellinum, Leonardum prędictum iſte enim de-
fectus non poteſt vitiare alias viſitationes, & præſenta-
tiones antecedentes, & ſubſequentes, vt in terminis
dicit Rota apud Seraph. *deciſione* 1141. *num. primo*, vbi
dicitur prouiſionem inter mediam, licet non exhibea-
25 tur præſumi factam ab eiſdem patronis, quod eo ma-
gis redditus probabile, qua in viſitatione facta de ann.
1382. tam ipſe Celis, quam Epiſcopus recognouerint,
& admiſerint iſtos DD. Podios, vt patrono dictæ ec-
cleſiæ.

Nec etiam multum mouit Dominos, quæ dicuntur
de præſumpta vſurpatione propter potentiam familię
Podiorum in Ciuitatum Lucana, in qua aliqui ex d. fa-
milia propter grauia crimina extremo ſupplicio ſunt
affecti, alij exulare iuſſi. placuit enim reſponſio non

eſſe conſideratione dignam vllam potentiam, niſi ſit iuncta cum iuriſdictione ad effectum præſumptæ vſurpationis Gabr. *conſil.192.lib.2. num.1.* & ſepiſſimè fuit in Rota deciſum, vt apparet ex multis deciſ.congeſtis in vna Papien. *Iuriſp.coram. Reuer, P. D-meo Manzanedo quæ eſt 374.parte prima in recentior.* quæ qualitas tantum abeſt, vt probetur in hac familia quin potius excluditur ex eo, quod informantes pro beneficiatis exhibent ſententias capitales contradictos Podios latas, & executioni de mandatas, ſi enim habuiſſent iuriſdictionem, cum ijs non fuiſſet lege actum.

Nec obſtat denique ſententia lata contra quendam Vincentium, ex lectura enim ipſius, & ex eius proceſſu apparet non fuiſſe latam ſuper ſtatu beneficii, ſed denegata fuit inſtitutio Vicentius præſentato quia non vacabat beneficium per obitum, cũ iam fuiſſet reſignatum Hieronymo, & propterea Iudex vtitur hoc verbo (maximè) ex quo indicat non fuiſſe hanc cauſam finalem *Geminian.conſilio 16.num.4. Alex.conſ.47.num.5. & 6.lib.7.* Vltra quod cum ſententia dicat non fuiſſe probatum iuſpat. non impediuntur patroni illud hodie melius probare, vt reuera fecerunt, *Doct.in l.Iulianus, vbi Bart num.1. & Iaſ.num.21. de condit. indeb.* & in omnem euentum ſententia lata contra præſentatum non nocet patronis, *l.ſæpe, & ibi Alexand.num.9. ff.de re iudic.*

39 Non obſtat denique, quod dicitur DD.Podos, qui ſunt in cauſa, quique præſentarunt Octauium de Podio non probaſſe ſe eſſe deſcendentes ab illis qui in ſupradictis præſentationibus interuenerunt quia vltra quod pro parte DD.de Podio prætenditur hanc probationem deſcendentiæ non eſſe neceſſarium, cum hoc iuſp.competat vniuerſæ familiæ, & conſortio de Podio non autem deſcendentibus alicuius, fuit dictum hoc indigere ſpeciali diſceptationæ, reſeruatumque fuit, vt particulari dubio diſputaretur, pro nunc DD.concorditer firmarunt conſtare de iurep.in fauorem DD. Podiorum vſq.ad annum 1514.quo ſupradicta ſententia lata reperitur,

Et ita deciſum vtraq.parte, &c.

Et in eadem coram eodem, 2.Decemb. 1619.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſp.vſurpatio quando non præſumatur.*
2 *Potentia probatur ſi epiſcopus illum perhorreſcens non audeat contradicere,*
3 *et quomodo excludatur præſumptio d. per horreſcentiæ.*
4 *De præſenti numquam inferri poteſt in præteritum.*
5 *Potentes non dicuntur qui facilè legibus coerc eri poſſunt.*
6 *Delictum in alterius præiudicium non ſolet probari ex ſola Principis aſſertione.*
7 *Potentia non probatur ex familiæ numeroſitate.*
8 *iuſp.non venit in confiſcatione factæ a iudice laico.*

DECISIO XXVII.

ITerum propoſito ſuper eiuſdem dubio alias reſoluto in fauorem DD.de Podiis die 26.Iunij proximè preteriti DD. ſteterunt in deciſis ex rationibus fuſè deductis in d.dec.quæ rurſus examinatæ placuerunt:

1 Nec obſtare viſum fuit, quod dicitur non ſufficere probationem iuriſpatr.factam quia agitur de prætenſo iurepatr. a familia DD.Podiorum potenti in Republica Lucenſi, tum numero nobilium, quam nimio auſu aliquorum iſtius familiæ, qui de anno 1522 ob exceſſus ab his commiſſos pænam ſubierunt damnati per ſententiam executioni demãdatam, ex quo inferre volunt informantes pro Beneficiatis requiriri ad probandum iuſpatron. exactam illam probationem à S. Conc.Trid.ſeſſ.25. cap.9. inductam in perſonis in quibus præſumitur vſurpatio, quod decretum extendere volunt etiam ad perſonas, & familias priuatas in Republica, quæ nullam habeant iuriſdictionem in loco in quo beneficium ſitum eſt, dummodo probetur eas in eo loco fuiſſe potentes.

2 Huit obiectioni reſpondendo iudicarunt DD. pro nunc non opus eſſe firmare quæſtionem, vtrum ſine iuriſdictione poſſit dari talis potentia, vt intret diſpoſitio S.Concilij, cum obiectum tollatur ex facto, quia non conſtat talem fuiſſe potentiam in familia DD.de Podiis, ut intret præſumptio vſurpationis.

Ad hunc enim effectum deberet probari talis potentia reſpectu Epiſcopi, vt ipſe Ordinarius illam perhorreſcens non auderet eccleſiæ libertatem vindicare ipſorumque DD.Podiorum contrarus coercere, quod tantum, abeſt, vt probetur, quin potius ex actis quæ dantur in ſummario DD. de Podijs appareat de contrario, ipſoſque Podios voluntariam Epiſcopi iuriſdictionem agnouiſſe, eique ſe ſubieciſſe ad inſtar aliorum priuatorum.

3 Ex deductis enim in prima dec.in hac cauſa facta conſtat nunc Epiſcopũ, nunc Vicarium viſitaſſe d.eccleſiam de ann.1381.1396.1424.1477.& in actu viſitationis feciſſe multa decreta, & de anno 1401.licentiam petita ab iſtis Podiis vt patronis vna cum Leonardo Podio rectore vendendi, ſeu permutandi certum caſalenum eccleſiæ de qua agitur conceſſiſſe, coegiſſeque rectorem, & operarios ad exhibendum librum redditũum, ſiue inuentarium bonorum d. eccleſiæ, ex quibus actibus colligitur tunc temporis quo erant DD. Podij conſtituti in quaſi poſſeſſione iuriſpatro. vt fuit firmatum Reuerendiſſimi. Epiſcopum Lucen. liberè iuriſdictionem ſuam contra patronos, rectoreſque eiuſdem familiæ exercuiſſe ſine vlla vmbra imaginabili terroris, & perhorreſcentiæ.

Vltra prædictos actus in ſummario nono dato pro parte DD.Podiorum alij dantur ex quibus colligitur patronos petijſſe licentiam ab Ordinario fundandi in d.eccleſia, altaria & cappallas de ann.1356.& de anno 1391.plures ex dictis patronis citati coram Vicario ſuper prætenſa hæreditate cuiuſdam Nicolai Peſſini de Podio, cuparuerunt, multoſq.actus iudicialis fecerunt vt de anno 1422.per decretum Vicarii vnus ex dictis Podiis condemnatus fuit ad ſoluendm floren.50.dictæ eccleſiæ.

Et quod multum mouit DD.illud fuit quod de anno 1514.octo circiter annis ante commiſſa crimina, Vicarius tulit ſententiam contra præſentatum ab ipſis Podiis: ex qua ſignum euidens elicitur Epiſcopum iſtius familiæ potentiam nullo modo perhorruiſſe, cum eius Vicarius liberè ſecundum tramites iuris contra ipſos. ſine vllo timore pronunciauerit, tunc præſentatum ab eiſdem de Podio non eſſe inſtituendum.

4 Secundo, reſponſum fuit regulam iuris eſſe communiter receptam, quod de præſenti numquam inferri poteſt in præteritum, *Bald.conſil.12.in fin.lib.1. Rip.in c. cum eccleſia, num.26. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. Alciat. de præſumpt.regul.25.præſumpt.20, num.2. & præſumpt. 21.num.15.in 2.limit.* nec valet conſequentia fuiſſe potentem iſtam familiam de anno 1522. & centum quinquaginta annis antea fuiſſe eiuſdem potentiæ, de quo tempore d.patroni, vt fuit ſuperius dictum, præſentabant, & ad eorum præſentationem Epiſcopus inſtituebat

Conſiderabant etiam DD.difficilè, imo impoſſibi-

le

le eſſe arguere hanc potentiam huius familiæ de ſupradicto tempore anni 1358. cum ex hiſtorijs appareat ciuitatem Lucen. ſupradictis temporib. quib.d. Podij erant in Poſſeſſione iſtius iuriſp. eamque continuabant non fuiſſe ſub dominio Reipublicæ, ſed ipſam a diuerſis tyrannis,& principibus occupatam, & ſtatum libertatis anno 1369. acquiſitum, poſtea verum amiſſum, nec recuperaſſe, niſi de an.1430. ex quo ſequeretur, familias Ciuium priuatas non potuiſſe acquirere talē potentiam in ſua ciuitate, vno dominãte, vt patritię,& nobiles facilè acquirūt in ariſtocratia.

Nec etiam DD. putarunt colligi potentiam immo dicam eius familię de tempore ipſiumet decreti contra aliquos eius familiæ latis nam ſi (vt dicitur) ipſi auſi ſunt homicidia, & exceſſus perpetrare, illicò pęnas debitas luerunt, vt patet ex dictis decretis,& pęna de ijs ſumpta;& ita in Republica non poſſunt dici potentes illi nobiles, qui facilè legib. coerceri poſſunt. *Menoch.de præſumpt.90.num.15.lib.3.& fuit dictum in Aretina Capellaniæ,22.Iunij 1590.coram Orano.*

6 Nec obſtat etiam, quod dicebatur iſtos DD. Podios ſolitos fuiſſe huiuſmodi homicidia perpetrare iam ab anno 1436. vt ex poſitum fuit in quærela contra eos porrecta, placuit enim reſponſio non eſſe ſufficiens argumentum potentiæ ad hunc effectum, quod ex homicidio vnico colligitur commiſſo ab vno Ciue particulari iſtius familiæ, vltra quod ex ſola aſſertione Principis non ſolet probari delictum in alterius præiudicium, vt in puncto de aſſertione Papę, de rebellione cuiuſdam Domini N. firmauit *Rota coram Mohed. dec. 16.poſt princip.Gabr.concl.2.num.17.tit. de probat.*

7 Nec etiam placuit Dominis quod dicebatur potentiam probari ex eo quod in ciuitate Lucenſis numeroſa eſſet iſta familia nam omnia iurap.gentilia,& familiaria intra breue temporis ſpatium euaneſcerent, aut ſaltem præſumerentur vſurpata, cum fieri poſſit, vt familiæ, quæ ab vno ſtipite deſcendunt ita ſint fecundæ, vt ſpatio 200. aut 300. annorum creſcant ad maximum numerum perſonarum, quæ ab illo communi ſtipite deſcendunt.

8 Ad ea quæ dicuntur per ſententiam latam a Iudicibus laicis reipublicę confiſcata fuiſſe omnia bona dd.patronorum,& ita vigore d.ſententię eccleſia ſtatum libertatis acquiſiuiſſe, reſponſum fuit Rotam opinionem contrariam quæſtione maturè examinata ſecuta fuiſſe in vna Lucana iuriſpat. die 27. Aprilis 1605.& 12. Iunij 1606.coram Reuerendiſ. Dom. meo Decano, vltra quod potèrit deduci, dum diſputabitur dubium in præcedenti deciſione reſeruatum, Vtrū poſt annum 1514. eccleſia mutauerit ſtatum vel per vnionem, vel alio modo.

Et ita deciſum, vtraque parte informante.

In eadem coram eodem 31. Ianuarij 1620.

SVMMARIVM.

1 *Iuſp.ſpectans ad parochianos prǽſumitur vſurpatum.*
2 *Diuerſitas ex quibus probetur.*
3 *Præſentatio facta ab illis de familia excludit, quod non ſpectet ad parochianos.*

DECISIO XVIII.

VT ſatisfacerem Informantibus pro beneficiatis tertia vice propoſui idem dubiū iam bis iam reſolutum, quo propoſito Domini ſteterunt in deciſis.

Extiterunt enim probationes factas per DD.de Podijs iuriſpatronatus eſſe ſufficientes, cum ſimus in *Viuian.de Iurepatr.*

familia priuata, in qua cadit præſumptio uſurpationis vt multis rationibus fuit comprobatum in deciſionibus in hac cauſa factis,& præcipuæ in vltima ſub diæ lunę.Decemb.1619.

1 Nec obſtare viſum fuit præcipuum & maximum fundamentum quo beneficiati ex nouiter deductis impugnant reſolutiones in hac cauſa factas dum dicitur iſtud iuſpat. prætendi non poſſe a DD. Podijs niſi tamquam ab vniuerſitate parochianorum cum eorū familia conſtitueret totam, aut ſaltem maximam partem parochianorum Vnde reſultat præſumptio vſurpationis quia non præſumuntur vniti ad inuicem ad fundandam eccleſiam, ſed potius vti ſinguli obtuliſſe eleemoſynam ad eum effectum. *Creſcen.& Achil.dec.1. de iurep.Rota dec.331.p.2.diuerſ.quæ regula habet locum etiam in vniuerſitatem parua Mant.dec.234.& 153.cum multis allegatis per Gonz.reg.8.gl.18.num.63.Garz.de beneſ.p.5.c.9.num.102.*

2 Quod autem iſta familia propter eius numeroſitatem totam parochiam, aut illius maiorem partem antiquitus conſtitueret, vel ſaltem omnes parochiani vocarent de Podio, dicebatur conſtare ex inſtrumento anni 1370. in quo legitur ipſos de Podio elegiſſe conſulem contratæ,& ad inſtar vniuerſitatis ſe adunaſſe in præſentando ad conuocationem Conſulis, vt conſtat ex præſentationibus iuncto adminiculo, inſtrumenti die 10. Nouembris 1391. celebrati in quo Leonardus rector aſſerit vicinos parochianos, & conſortes nomine eccleſię appræhendiſſe bona hæreditaria presbyteri Coli ſui prædeceſſoris Hęc obiectio tollitur penitus ex facto conſtat enim ex inſtrumentis publicis viſitationum præſentationum,& prouiſionum, necnon per depoſitiones teſtium iſta eccleſiam S.Laurentij de cuius iurepat.agitur non eſſe parochialem, imò ſitam eſſe in parochia S.Donati, idq.ſatis liquet ex eodem inſtrumento anni 1370. per ipſoſmet beneficiatos producto. Vnde fruſtra contenditur iuſpat. ſpectare ad vniuerſitatem parochianorum, quia beneficiati deberent probare vniuerſitatem parochianorum S. Donati concurrere in hac præſentatione, nam etiam ſi aliquę familię d.parochię eſſent in quaſi poſſeſſione iuriſpat.non ideo requireretur probatio requiſita a S. Conc. Trident. quod in hac parte nihil innouauit *Rota d.dec.331.propè fin.p.2. diuerſ.*& in terminis fuit deciſum in vna Lucana Capellaniæ 14. Decemb.1609.coram bon.mem.Penia.

Multoque minus ſubſiſtit aliud fundamentum deſumptum ex eo quod iſti DD. de Podio conſtituerent totam contratā, id enim inſtrumentum electionis Conſulis d.contratæ de anno 1370 non dicit quinimo ex eo apparet quatuor ſolum de familia de Podio interueniſſe in electione Conſulis, vt colligit ex linea in ſcriptura originali conſiderata, nam & electus fuit Alexius Conſul, quem non fuiſſe nobilis familiæ Podiorū conuincitur per inſtrumenta publica ideq.iuſtificatur de alijs, qui huic electioni interuenerunt, prout per ſcribentem in facto optimè deducitur.

Sed quidquid ſit an in contrata S.Laurentij adeſſent aliæ familiæ, quam de agnatione Podiorum non ideo ſequitur identitas domus de Podio,& contratæ S.Laurentii, nam ea penitus excluditur tam ex inſtrumentis electionum Conſulum, quam ex præſentationibus.

Conſideratum enim fuit in d. inſtrumento electionis Conſulis contratæ congregatos fuiſſe ad ſonum campanæ habitantes d.contratæ, qui inſimul crearunt Alexium Viuiani conſiliarium Conſulem d. contratæ quindecim verò annis poſtea de anno ſcilicet 1385.congregati non ad ſonum campanæ, ſed per nuncium ad id deſtinatum vocari Nobiles conſortes fa-

miliæ de Podio repræſentantes totam agnationem d. domus, & progeniei elegerunt Conſulem d. domus & progeniei, & ipſorum conſortum Nicolaum Peſini *della Perfetta de Podio*, eodemque modo anno 1513. iidem Nobiles conſortes domus, & familiæ elegerunt D. Laurentium Baptiſtæ de Podio, idemq; colligitur ex tenore inſtrumenti locationis factæ per d. Nicolaum Conſulem, de quadam Turri communi d. familiæ, ex qua diuerſitate nominis apparet diuerſitas inter contratam, & familiam de Podio tamquam inter totum, & partem *arg. l. ſi idem C. de condic. cum ſim.*

3 Ideq. clarius demonſtratur per præſentationes factas, in quibus diſertiſſimis verbis legitur DD. de Podio tamquam de familia, & progenie præſentare, & non tamquam habitantes in d. contrata de Podio, & præcipuè in illa præſentatione facta de anno 1426. quę datur in ſumm. n. 6. quæ legitur facta in monaſterio S. Fridiani, in qua interuenit Dinus de Podio Prior d. monaſterij tamquam vnus ex patronis de d. familia, qui in d. Monaſterio longè diſtante ab illa contrata habitabat, & nunquam interuenire debuiſſet ſi ad incolas d. contratæ S. Laurentij hoc ius præſentandi ſpectaſſet prout patet ex, lectura d. præſentationis, in qua quinque tantum perſonæ enumerantur, ex quo numeroſitas iſtius familiæ toties decantata excluditur, illi enim quinque patroni non potuerunt conſtituere vniuerſitatem alicuius loci, præcipuè in Ciuitate Lucana ampliſſima, in qua familia iſta non potuit acquirere tantam potentiam contra auctoritatem Epiſcopi, cum aliæ familiæ complures æquè nobiles illi non aſſiſterent in vſurpatione contra Epiſcopos.

Nec videtur obſtare adminiculum deductum ex Inſtrumento anni 1291. quia ſi parochiani, & conſortes apprehenderunt bona hæreditaria rectoris demortui non ideo ſequitur parochianos fuiſſe patronos, ſed alio iure bona rectoris ad illos deueniſſe vltra quod eſt vnica tantum enunciatiua ipſius rectoris, cuius error depræhenditur ex inſtrumento an. 1481. vbi nulla vicinorum, & parochianorum facta mentione, ſoli Nobile viri conſortes domus & familiæ de Podio nominantur in alienationibus caſaleni, & locationibus, prout firmat dec. in hac cauſa factæ, & præcipuè vltima, in qua reſponſum fuit obiectionibus factis ſuper prætenſa potentia iſtius familiæ, quę reſponſiones Dominis placuerunt.

Cæteris alijs obiectionibus deſumptis ex inueriſimilitudine cognominis Porcii, & *della Perfetta* ſatis ſuperq. reſpondent Informantes, cum quibus DD. tranſierunt nam ex his, & alijs coniecturis leuiſſimis non eliditur probatio concludentes facta iuriſp. gentilitij per Dominos Podios.

Et ita deciſum &c.

Et in eadem coram eodem 23. Mantij 1620.

SVMMARIVM.

1 *Mutatio ſtatus eccleſiæ fit aſſenſu ſuperioris, & quadragenaria.*
2 *Libertas vrbanæ ſeruitutis fit ex facto contrario ſeruituti.*
3 *Libertas eccleſię acquiritur per factum poſitiuum contra ius ſeruituti iuſpatr.*
4 *Mutatio ſtatus eccleſiæ per prouiſionem Apoſt. non præſumitur in patronorum præiudicium.*
5 *Clauſula, dummodo ad nos hac vice, preſeruat iuſp.*
6 *Reſcripta Papæ ſunt intelligenda ſine alterius iniuria.*
7 *Iuſpatr. expreſſio in literis excludit patronorum præiudicium.*
8 *Ordinarius non prę ſumitur velle mutare ſtatum beneficij*
9 *Nec id facere poteſt in præiudicium patronorum.*
10 *Vnio ſimoniaca non iuuat ad præſcribendum.*
11 *Immemorabilis requiritur, vel quadragenaria cum titulo ad prę ſcribendum beneficium tamquam vnitum.*
12 *Gratia eſt ſubreptitia, ſi non fiat mentio iuriſp. cum ſit tale.*
13 *Papa non ſolet patronis inuadentis iuſp. conferre.*
14 *Gratia quando præſumatur iuſtificata reſpectu non exiſtentis iuriſpat.*
15 *Sententia quando dicatur lata ſuper ſtatu eccleſię.*
16 *Verba poſita in narratiua ſententia non tranſeunt in diſpoſitionem.*
17 *Sententiæ verba ſtrictè ſunt intelligenda.*
18 *Patroni ſi prius non probarunt iuſpatr. poſſunt de nouo illud probare.*

DECISIO XVII.

VIſum fuit Dominis ſtatus eccleſiæ S. Laurentij ab anno 1514. ad hunc vſque diem non fuiſſe mutatum, cum enim ter fuerit in hac cauſa deciſum iam fuiſſe ſubiectam iuripat. gentilicio familiæ DD. de Podijs per centum quinquaginta, & amplius annos ante d. annum 1514. poſtea d. eccleſia non potuit acquirere libertatem, niſi conſtet de mutatione ſtatus
1 ad quam inducenda duo copulatinè requiruntur, ſuperioris auctoritas, & voluntas vnà cum curſu quadraginta annorum, *c. cum de beneficio de præben. in 6. & ibi omnes Canoniſtæ Rot. dec. 2. eo tit. & apud Seraph. dec 1277. num. 3. & dec. 950. num. 2. & 3. & in vna Peruſina 18. Martij 1588. coram bon. mem. Card. Pamphil. & nuper in Gerunden. vnionis 1. Iunij 1616. corā R. P. D. meo Pāph.*

2 Sicut enim ad acquirendam libertatem ſeruitutis vrbanę non ſufficit non vſus, ſiue negligentia non vtentis, ſed requiritur factum directè contrarium ſeruituti, *l. hoc autem, & ibi ſcribent. ff. de ſeruit. vrb. pred.* ita ad acquirendam libertatem eccleſiæ aduerſus ſerui-
3 tutem iuriſpatr. non ſufficit negligentia patronorum in pręſētādo, ſed requiritur factū poſitiuū eiuſdē collatoris directè contrarium ſeruituti iuriſp. *Gemin. d. c. cum de beneficio n. 9. Rota dec. 109. num. 1. p. 2. diuerſ.*

In propoſita autem facti ſpecie, vnum ex dictis duobus requiſitis ſatis ſufficienter probatur diſtinguendo enim tempora, apparet non adfuiſſe talem mutationem ſtatus, ex qua eccleſia ſeruitutis iuriſp.
4 iugum excuſſiſſe dici poſſit, nam prouiſiones Apoſtolicæ, quæ ab anno 1512 vſque ad ann. 1558. continuatæ reperiuntur tamquam factę ad ſupplicationem partis & ex cauſa reſignationum, non poſſunt inſeruire pro mutatione ſtatus, cum Papæ collatoris deficiat voluntas, qui nunquam prę ſumitur velle mutare natura beneficij in præiudicium patronorum. *Cald. conſ. 26. in fi. de præb. Rota dec. 379. num 8. p. 1. diuerſ. Achil. dec. 13. de iurep. cum multis cumulatis in illa Papien. Archipresbyteratus 9. Aprilis 1601. coram bon. mem. Card. Pamphilio,* ſtante præcipue clauſula in literis Apoſtolicis expreſſa dummodo collatio ad nos hac vicè pertineat, quæ
5 præſeruat iuſpatron, imo ſi non eſſet appoſita deberet ſub intelligi, cum Papæ reſcripta ſemper ſint intelli-
6 genda ſinę alterius iniuria *l. 2. §. ſi quis à Principe ff. ne quid in loco publ. c. ſuper eo de off. deleg. Bald. in l. nec auus per illum tex. C. de emancip. lib. Dec. conſ. 11. n. 4.*

7 Et quod omnem ſcrupulum tollere viſum fuit in omnibus ſupplicationibus exhibitis oculis Dominorum authenticis, ſuper quibus expeditæ fuerunt literæ ab anno 1512. vſque ad dictum annum 1558. facta legitur mentio iuriſpatr. nobilium, cum derogatione dicti iurſp. quatenus de eo conſtet pro illa vice, vnde infertur expræſſa voluntas Papæ, quod noluerit conferēdo præiudicū patronis afferre. *Lap. alleg. 96. Achil. d. dec.*

d. deciſ.13 de iurep. Felin.in tract.quando lit.ap.noc.patr. ante num. 1. quoad ſecundum tempus (quo durante
ſpatio paulò minus duorũ annorum ordinarius iſtud
beneficium tamquam liberum bis contulit) illud non
eſſe attendendum ad effectum mutationis ſtatus Do-
mini iudicarunt cum deficiat curſus temporis requiſi-
tus ad imprimendum nouum ſtatum in beneficio, *Fel.
in c.cum in noſtra n.41. in 2.not. de reſcript. Rebuff.in con-
cord.in rubr.de collat.9. volum.in verbo, regularia nu.5.
Seraph.deciſ.950,nu.2.& 3.* & animus ordinarij volen-
tis mutare ſtatũ,& præiudicare patronis, qui non præ-
ſumitur intra tam breue temporis ſpatium. *Caputaq.
dec.286.part.3.& fuit conſideratum in d.Peruſina S.Be-
cignatis coram Pamphil.* in qua dicitur requiri ſcientiam
patronorum, quæ non præſumitur, tum quod non
conſtat de effectuatione primæ collationis ordinarii,
& non fuerunt affixa edicta,& facta ſolitæ diligentiæ,
ex quibus ſcientia patronorum poſſit inſerri, tum etiã
quia deficit etiam facultas in ordinario, non poteſt
9 in præiudicium patronorum ſtatum eccleſię immuta-
ri. *Rota deciſ.1.de renunc.in antiq.* multo minus attendi
debet tempus primæ vnionis, quod incipit anno 1560.
& durauit vſque ad diem 17. Martij 1579. quo tẽpore
beneficiati poſſeſſionem per eos adempta in manibus
ordinarii iuxta præciſam formam vltimę vnionis per
procuratores in vim ſpecialis mandati liberè dimiſe-
runt, vt apparet ex ſummario Dominorum de Podiis
num.3.4.& 5.
10 Vnde ſequitur de ea tamquam ſimoniaca, & vitioſa
nullam habendam eſſe rationem, nec ex illa poſſe ſu-
mi aliquod initium pręſcriptionis ad effectum co-
niungendi poſſeſſionem captam vigore primæ cum
ſecunda vnione. *Calder. conſ.29. in princip. de præbend.*
11 *Oldrad. conſ.229.* ad præſcribendum enim beneficium
tamquam unitum, requiritur immemorabilis, vel qua-
dragenaria cum titulo *Rota dec.338. diuerſ.lib.1. Felin.
in cap.eum contigat num.4. ad fin.de for. compet. Rebuff.
in pract.tit.de vnione num.35. cum alleg. per Gonz. p.12.
cap.245.& ſequentib.* deficit etiam titulus, & bona fi-
des ſine qua nulla incipere, aut, currere poteſt pręſcri-
ptio, cum per confeſſionem beneficiatorum in literis
expreſſam, conſtet in dicta prima unione interueniſſe
pacta ſimoniaca effectuata, cum ſcientia, & participa-
tione beneficiatorum, ut plenius continetur in ulti-
mæ unionis literis per ipſos beneficiatos coram ordi-
nario productis, ut in d.ſumm. num.6. ultra quod ea-
rum uigore dimiſſa prima poſſeſſione, ut uitioſa nouã
poſſeſſionem de anno 1579. adepti ſunt ut iuſtificatur
ex inſtrumentis publicis.
Nec denique poteſt ſuffragari dictis beneficiatis
ad effectum, de quo agitur tempus, quod interceſſit à
dicta die 17. Martij 1579. uſque ad menſem Augusti
1618. quod lis cœpta, fuit in partibus, quia non adeſt
tempus 40. annorum à lege neceſſario requiſitum iu-
ribus ſupradictis ad immutandum ſtatum beneficij
præcipuè, quia ultima gratia unionis notoriè eſt. ſu-
breptitia,& nulla, cum in ea non fuerit facta mentio
12 iuriſpatr. laicalis, ut in terminis tradit *Card. conſ. 96.
col.pen.verſ.quoad cauſam ſecundam Felin. in c.postulaſti
num.3.de reſcript. Abb.conſ.101.in princ.lib.1. cum cumu-
latis per Pariſ.de reſign.lib.2.q.4.n.11. Garzia.de benefic.
part.12.c.2.titul.de vnion.numer.202.& ſeqq.* nec enim
13 ſolet Papa patronis inauditis iuſpatr. auferre, vnde
remanet vnio vltima omnino nulla *Caputaq. dec. 346.
lib.3. fuit d.in vna Gerunden. vnionis 22. Ianuar. coram
Card. Ludouiſ.& alias ſæpiſſimè*
14 Neque obſtat quod ſpatium 30. annorum præſuma-
tur iuſtificata gratia reſpectu non exiſtentiæ iuriſpat.
Viuian. de Iurepatr.

quia ſi hæc qualitas fuiſſet narrata in literis, bene po-
tuiſſet curſus tẽporis implere probationem, vt narrata
præſumerentur iuſtificata, ſecus vero in non expreſſis.
tunc enim præſuptio nihil poteſt operari, remanetq.
gratia ſubreptitia, vt animaduertit. *Crauett.de antiq.
temp.p.2.c.2.n.17. Gabr.concl.1.de præſcript.n.53.*
Nec obſtat denique præcipuum, & maximum fun-
damentum, quo nitebantur informantes pro benefi-
ciatis, dum aſſerunt de anno 1614. fuiſſe latam ſenten-
tiam a Vicario Epiſcopi Lucen. per quam fuit muta-
tus ſtatus,& canonizata libertas eccleſiæ contra præ-
ſentatum a patronis, & ipſoſmet patronos, dum fuit
dictum ipſis ſcientibus non probari iuſpat. à quo tem-
pore eccleſia non fuit collata ad præsentationem di-
ctorum prætenſorum patronorum, qui à centum, &
amplius ab hinc annis non reclamando videntur dictæ
ſententiæ acquieuiſſe.
Huic obiectioni responſum fuit, non probari di-
ctam ſententiam fuiſſe latam contra patronos, ipſo
que fuiſse in cauſa, ſed ſolum contra Vincentium de
Podio præſentatum,& Angelum eius procuratorem
quem non docent habuiſſe mandatum procure ipſo-
rum patronorum cum præcipuè in ea cauſa non age-
retur principaliter de ipſorum intereſſe, quia Hiero-
nymus Philippi Petri in fauorem cuius fuit pronun-
ciatum erat prouiſus a Sanctiſſimo, per reſignatio-
nem Michaelis, cum derogatione iurispat. pro hac
uice per quam patronorum ius erat præſeruatum, vt
ſuperius multis fuit comprobatum.
15 Et quamuis exiberetur mandatum patronorum, ita-
ut poſſet dici ipſos fuiſſe in cauſa, ſententia tamen eſ-
ſe lata ſuper ſtatu huius eccleſiæ, ex quo non eſt adiu-
dicatoria, ſed abſolutoria ſuper denegatione Inſtitu-
tionis Vicentij,& ſic videndum eſſet quem ſtatum de-
derit ceſſio illa facta per Michaelem ad fauorem Hie-
ronymi eius nepotis, quæ cum emanaſſet ex prouiſio-
ne Apoſtolicæ cum derogatione iuriſpatr. non muta-
uit, aut alterauit priſtinum ſtatum ad effectum indu-
cendi nouum libertatis ſtatum, neceſſarius enim fuiſ-
ſet actus inſtitutionis, quia per eum acquiri poſſet poſ-
ſeſſio, non autem ex declaratione non iuris præſentati
ex ſupradictis.
Conſideratis etiam verbis ipſius ſententiæ, viſum
fuit Dominis non fuiſſe pronunciatum ſuper iure ipſo
patronatus, nec vlla verba dirigi contra patronos,
aut contra iuſpatron. illa enim verba, quæ leguntur in
16 narratiua non tranſeunt in diſpoſitionem,& cum ſen-
tentiæ ſint ſtricti iuris, non dicuntur verba ſententiæ,
*Contard.de manut.poſſ.limit.2.§.5.n.12. Rota dec.34.n.12.
p.2. diuerſ.* tum etiam qui illa verba (maximè quia
nobis non conſtat de aliquo iurep.) ſunt concepta
per illam dictionem (maximè vnde infertur non fuiſ-
ſe illam pręcipuam, & finalem cauſam dictę ſententię
Gemin.conſ.16.n.4. Alex.conſ.47.n.5. lib.7.
Et reuera ratio præcipua, qua fuit motus Iudex ad
denegandam inſtitutionem pręſentato, ea fuit quia
non vacabat beneficiũ per obitum Michaelis, cum cõ-
ſtaret de reſignatione facta in fauorem Hieronymi
admiſſa per Papam ante mortem dicti Michaelis, &
hoc in effectum diſpoſitiua ſententię continent, que
non ſunt trahenda ad mutationem ſtatus, ſed ſtrictè
17 ſemper intelligenda, prout verba ſonant. *Bart. in l.Iu-
lianus,n.5.ff.de cond.ind. Caputaq. dec.186.p.3.& 132.d.
2. Caſ.de Graſſ.deciſion.3.numer.9.& ſequentibus de reſtit.
in int.*
18 Placuit,& alia reſponſio, licet tunc Iudici non con-
ſtitiſſet de iurepat. non propterea ſequi eccleſiam re-
manſiſſe liberam, nam patroni nõ prohibebantur po-
ſtea ſuas probationes facere prout hodie pręſtiterũt

cum fuerit in hac cauſa firmatum per continuas prę ſentationes viſitationes concurrentibus alijs coniectu- ris ponderatis in prima dec. in hac cauſa facto ab anno 1358. uſq. ad annum 1514. conſtare de d. iurep. Et ita deciſum utraq. parte informante.

REVERENDISS. D. COCINO DECANO.

Lucana Iuriſpatronatus de Podijs 20. Nouembris 1620.

SVMMARIVM.

1 *Sententia valida confirmari debet.*
2 *Validitas deprehenditur ex inſpectione actorum.*
3 *Iuſtitia ſententiæ ex quibus dignoſcitur.*
4 *Patronus & præſentatus poſſunt agere ſeparatim, & coniunctim.*
5 *Exceptio rei iudicatæ non obſtat in alio iudicio.*
6 *Abſolutoria non parit exceptionem rei iudicatæ in alio iudicio.*
7 *Eccleſia quando ex non vſu dicatur libertatem acquiſiuiſſe*
8 *Et quando patroni vt tales non fuerunt admiſſi.*
9 *Prouiſio Ordinarij non mutat ſtatum beneficij.*
10 *Derogatio iuriſpat. præſeruat iuſp.*
11 *Vnio ſimoniaca eſt inualida.*
12 *Mutatio ſtatus beneficij fit ex immemorabili, aut quadragenari cum titul.*
13 *Bona fides, cauſatur ex titulo.*

DECISIO XX.

1 Viſum fuit Dominis ſententiam Rotalē eſſe confirmandam cum ſit ualida & iuſta, *cap. ex tenore de foro compet. Bald. conſ. 5. in princ, lib. 5. Bellamer. conſ.*
2 *40. num. 29. in princ.* Validitas enim ſatis deprehenditur ex inſpectione actorum, ex quibus apparet omnia neceſſaria ad ualiditatem iudicij interueniſſe de quibus in c. forus cum ibi: not. de uerbo ſignif. Iuſtitia
3 autem ſatis cognoſcitur ex quatuor elaboratiſſimis deciſionibus coram R. P. D. meo Dimozet. in quibus primis tribus ſub diebus 26. Iunij, & 2. Decembr. 1619. & 31. Ianuarij huius anni firmatur iuſpatronatus familiæ de Podijs, vſque ad annum 1514. clariſſimè probari ex præſentationibus effectum ſortitis, vltra centum annos, ex ſama ex viſitationibus, ex inſignibus huius familiæ, & ex alijs ibi ponderatis, ex quibus ſatis probatur iuriſpatr. iſtorum nobilium de Podijs, cum non ſint Domini temporales, nec alias in eis cadat prœſumptio vſurpationis *Bald. in l. cum ſemper C. de rei vendic. Abb. in cap. querelam num. 9. de elect. Dec. conſ. 126. num. 3. Rocchus de iurepat. verſ. verbo conſtruxit q. 20. in fine, Caſſad. decis. 2. num. 5. de probat. & fuit reſolutum in cauſa Papien. Archipresbyteratus 19. Februarii 1601. coram re. col. m. mem. Hieronymo Card. Pamphilio tunc Rotæ Auditore*, & alias ſępius & poſtremo ex quarta deciſ. ſub die 23. Martij huius anni manifeſtiſſimè conſtat huiuſmodi eccleſiam poſt annum 1514. non acquiſiuiſſe libertatem, & cum iuſpatronatus ſit clarum, & indubitatum in eo ſolum inſiſtebant beneficiati, quòd eccleſia acquiſiuerit libertatem. Verum Domini ſupradicta die, licet nullam habuerint difficultatem, quod iuſpatronatus probetur, eccleſiam tamen non acquiſiuiſſe libertatem reſponderunt; nam cum libertas deducatur ex ſententia lata de anno 1513. cum poſtea ſecutis, hæc non officiunt, ſententia enim primò non fuit lata contra patronos ſuper ſtatu; quod clarè patet ex verbis ipſius ſententiæ, in cuius narratiua dicitur, quod cauſa vertebat inter Vincentium filium ſpectabilis viri Stephani olim Franciſci de Podio, & Ser Angelum eius procuratorem ex vna, & dominum Hieronymum Philippi Petri ſe defendentem ex alia, & in diſpoſitiua ſententiæ dicitur (prædictum Vincentium, & Ser Angelum eius procuratorem dicto nomine non fuiſſe, nec eſſe inſtituendum in rectorem) & certum eſt in iure,
4 quod præſentatus, & patronus poſſunt agere ſeparatè, & coniunctim. *Rota deciſ. 2. de iurepatr. in nouis Lamb. de iurepatr. libro 2. parte 2. articulo 3. quæſt. 8.* ſed nec adiudicat beneficium tamquam liberum Hieronymo poſſeſſori, & reo, qui illud obtinebat ex reſignatione ſibi facta a Michaële auctoritate Papæ, cum derogatione Iuriſpat. ſed eſt ſimplex abſolutoria, & iudex potuit moueri, ex quo beneficium non vacabat per obitum, & ideo præſentatus non erat inſtituendus.

Neque facit quod in eadem ſententia dicatur, (maximè quia nobis non conſtat de aliquo iurepatronatus, de quo aſſeritur pro parte Vincentii actoris;) Vnde iſta ſententia videtur nocere etiam patronis. *Lamb de iurepatronat. libro 2. parte 2. q. 11. articulo 9. per totum.* Nam) quicquid dicendum eſſet, iſta ſententia lata eſſet ſuper probationibus deductis: Annoceret patronis) fuit reſponſum quod cauſa non fuit introducta ſuper iurepatronatus, quod apparet, quia patroni non erant in cauſa, vt colligitur ex verbis illis; (de quo aſſeritur pro parte Vincentij,) qui erat præſentatus, & qui ſolus proſequebatur ſuam præſentationem & allegabat incidenter iuſpatronatus vt patet ex eiſdem verbis ſententiæ (de quo aſſeritur) & ex illa expreſſione Iudicis non conſtat, quod voluerit fere ſententiam per modum cauſæ, quod in hac facti ſpecie facere minimè poterat, ſed indicat motiuum, ex quo iudicabat reum inter alia eſſe abſoluendum (ſcilicet maximè quia nobis non conſtat de aliquo iurepatronatus de quo aſſeritur pro parte Vicentij:) ideo exceptio illius ſententiæ, & rei iudicatæ non obſtat in alio iudicio. *Calder. conſ. 2. de ſentent. & re iudic. Ioann.*
5 *Andr. in c. cum eccleſia Sutrina, num. 13. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. Anchǎran. conſ. 417. num. 2. verſ. ea autem* per modum cauſæ, & ceſſat omnis difficultas etiam ſi patroni fuiſſent in cauſa, quod tamen non eſt verum quia ſententia eſt abſolutoria ex quo non fuit probatum iuſpatronatus, ponderando verba (maximè quia
6 nobis non conſtat de aliquo iurepat. de quo aſſeritur pro parte Vincentij) &, propterea non parit exceptionem rei iudicatæ in alio iudicio *Dyn. in reg. nullus pluribus in princip. & verſ. reg. autē et verſ. contrarium autem prædictorum, de reg. iur. in 6. Bar. in l. 2. §. 1. n. 3. verſ. ſi verò abſolutoria fertur, ff. de vi bonorum raptorum Socin. ſen. conſ. 97. n. 4. lib. 1. gl. in verb. abſolutus, in l. Iulianus vbi Iaſon. n. 21.* atteſtatur omnes tranſire, cum gl. *ff. de conditio indebit.*

7 Neque ſuffragatur patientia patronorum, vſque ad annum 1618. de quo tempore fuit mota lis, nam aut prætenditur ex non vſu eccleſiam acquiſiuiſſe libertatem, aut ex præſcriptione ſtatum beneficii fuiſſe mutatum, ſi primum, nihil releuans deducitur quia cum ſit probatum iuſpatron. per ſolum non vſum & negligentiam patronorum, eccleſia non acquiquirit libertatem, ſed neceſſarium eſt aliquod factum poſitiuum de directo contrarium ſeruituti, quod hic non adeſt, ut ex mox dicendis apparebit, vt de ſeruitute vrbana cui potius, quam ruſticæ, æquiparantur iuſpatronatus eſt textus *in l. hæc autem, & ibi D D. ff. de ſeruitut. vrbana prędior. Coraſ. in l ſeruitutes la 4. numer. 41. verſ. requiritur ſecundo, ff. de ſeruitut. & in terminis iuriſpatronatus Lambert. lib. 3. quæſt. 7. art. 7. Rota deciſ. 109. num. 8. & ſeqq.*

ſeqq p.2.& fuit dictum in *cauſa Mediolanen.de Bsradlæ*
2.Iulii 1589.coram Comitulo,& in cauſe Imolen. iuriſpa-
tronatus 26.Martij 1593. & in Papien.Archipresbytera-
tus 9.Aprilis 1601.coram bon.mem.Card.Pamphilio,vel
etiam requiritur ſcientia,& patientia patronorum,&
quod deſiſtant a præſentatione, credendo iuſpat.ad
eos non ſpectare, vel uolentes præſentare non fuerit
8 admiſſi,quæ etiam in hoc caſu non adſunt,*l.ſi forte.§.*
ſtiendum in fine,& ibi Caſtren.n.4.ff.de ſeruit.vendicetur
Ang.in l.hoc autem n.3.poſt med.verſ.requiritur etiam,
& n.3.verſ.4.& vlt.& ibi Caſtr.n.3.ff.ne ſeruit.Coraſ.in
l.ſeruitutes la 4. n.41.in fine,ff.de ſeruit.vrban.præd.Ripa
in cap.cum eccleſia Sutrina n.64.de cauſ.poſſ.& prop.Cal-
der.conſ.15.de iurepatronatus Rocch.in verſ.competens q.
18.nu.44.Lamb.lib.2.p.1. quæſt.3. art.15. num.3.Chiſan.
dec. 72. & fuit reſolutum in proximè allegantis deci-
ſionibus.

9 Si vero prętenditur ſecundum,ſcillicet ſtatum bene-
ficii,ex præſcriptione fuiſſe mutatum, & pariter nihil
releuans deducitur, vt mox patebit. Vera enim eſt
concluſio, quod prouiſio Papæ, ſeu Ordinarii non
mutat ſtatum beneficij Dec.*conſil.126. in fine, Achil.*
deciſione 13. de iurepatronat. Caputaquenſ.deciſione 189.
parte 3.Put.deciſione 7.de iurep.atronat. niſi interueniat
præſcriptio, ad quem effectum duo copulatiuè requi-
ritur, quod collatio fiat a legitimo Collatore ſciente
de beneficio iuriſpatronatus tamquam de libero, vel
de regulare,tamquam ſeculari,& è conuerſo. Et cur-
ſus quadraginta annorum,*gloſſ.in capite cum de benefi-*
cio in verbo,inſtitutus; & in verbo, legitimus de præbend.
in 6.vbi etiam Lapus num.1.Geminian.num.3.& 9. Franc.
num.5.Prob.n.3.Felin.in cap.in noſtra,num.41 verſ.ſecun-
do notas,de reſcrip.& bene declarat Rebuff.*ſuper concor-*
dat.in Rubric.de collation.§.volumus in verbo, regularia
Sylua de benef.p.3.q.11.nu.124.& ſeq.& fuit reſolutum
in cauſa peruſina *S. Benignatis 13. Martii 1588. & 14.*
Martii 1589.coram bon.mem.Card.Pamphilio,& in cauſa
Cæſaraug. pręceptorię de Codos 3. Non.1607. coram bon.
mem.Iuſto.

Hic autem non adeſt non vſus contrarius ſeruituti,
vel alius actus poſitiuus,aut legitima pręſcriptio,cum
collationes non fuerint factæ,vti de beneficio libero,
nametſi verum ſit,quod prędictus Hieronymus nomi-
natus in ſentẽtia poſſederit vſque ad annum 1531. quo
tempore reſignauit in manib.Papæ ad fauorem Anto-
nii de ruſticis, qui de anno 1541. obtinuit reualida-
toriam, cum derogatione iuriſp. qui Antonius poſtea
de anno 1558.reſignauit in manib.Ordinarii,qui con-
tulit Franciſco, qui ruſus de anno 1560. retroceſſit
ad fauorẽ eiuſdem Ruſtici, de quo tempore fuit facta
primo vnio,tamen omnes iſta prouiſiones ex reſigna-
tionib.factis in manib. Papæ,incipiendo a reſignatio-
ne facta infauorem Hieronymi de anno 1512.fuerunt
cum derogatione iuriſpatr.vt innotuit ex ſupplicatio-
nibus oſtenſis in Rota, dum cauſa ageretur coram
R.P.D.meo Dunozetto,& propterea dici non poteſt,
quod præiudicauerint patronis,cum eccleſia non fue-
rit in ſtatu libertatis ſtantibus prouiſionibus, cum
prædicta derogatione iur iſpatronat. quia talis dero-
gatio præſeruat iuſpatronatus, & excludit intentio-
10 nem acquirendi libertatem beneficio,*Bero.in c.1.n.88.*
cum ſeq.de iurepatr.Lamber.lib.3.quæſt.7.art.7.ſub num.
5.Caſſador.deciſione 10.num 2.de conc. præbend. & fuit
dictum in allegata cauſa Mediolanen.de Brandea,2.Iunii,
1489. coram Reuerend.Peruſino,& in cauſa Papien. Ar-
chipresbyteratus 9.Maii 1601. coram bon, memor. Cardin.
Pamphilio.

Neque poteſt fieri uis in prima unione facta, ex re-
ſignatione in fauorem eiſdem Ruſtici de eodem anno
1560.in manibus Papæ,neque in ſecunda de anno 1578.
cum acquieſcentia vſque ad annum 1618. de quo tem-
pore,ut dictum eſt,fuit mota lis, nã neq. ex iſtis unio-
nibus colligitur aliquis actus poſitiuus ex quo ſibi
pręiudicauerint Podii,neque aliqua legitima pręſcri-
11 ptio,non quidem actus poſitiuus, quia de eo non ap-
paret, non etiam legitima præſcriptio, quia unio fuit
ſimoniaca,ex quo Papæ non fuerant narrata pacta illi-
cita,ut patet ex narratiua in ſecunda unione de anno
1578.& ſic iſta unio non ualuit.*Gemin.conſ.125.in princ.*
Anchar.conſ.397.n.4. neque minus ualuit ſecunda de
anno 1578.cum non fuerit narratum,quod beneficium
eſſet de iurepat.laicorum,& ſic fuit ſubreptitia: *Card.*
conſ.96.col.pen.verſ.quoad cauſam ſecundam. cum aliis
pluribus allegatis in quarta dec.R.P.D.mei Dunozet-
ti,ex quibus reſultat quod neque adſit etiam legitima
12 præſcriptio libertatis,cum deficiat in unione ſcientia
Papę, quod beneficium eſſet de iurepatr. & deficit
etiam curſus temporis 40.annorum,quę duo copulati-
uè requirũtur,ut ſup.probatũ eſt,&'q plus eſt,neq;etiã
in aliis terminis iuris poteſt ſuſtineri unio quia cum
agatur de mutatione ſubſtantiæ beneficii non docto
de legitima vnione,prout hic non docetur, requiritur
aut immemorabilis, aut quadragenaria cum titulo.
Philippus de Peruſio inter conſ.Felin. 2.num.1. & 3. Re-
buff.in tit.de vnion.nu.35 in fine,Rot.dec.9. & 10. de reb.
eccl.non alien.in antiq. & fuit dictum coram me in cauſa
Feltren.Præbendæ 6.Iunii, 1605.quæ quidem immemo-
rabilis hic non adeſt,nec prætenditur,nec quadrage-
naria, cum titulo,nam quantum attinet ad titulum,
cum vterque titulus unionis ſit infectus neuter eſt
habendus in conſideratione,cum requiratur titulus,
13 ex quo cauſetur bona fides.*Fel.in c.in noſtra, num.43.*
de reſcript.Geminia.in capit.cum de beneficio.n.9.de preb.
*in6.Aegid.conſ.41.col.1.*nec etiam tempus legitimum
quadraginta annorum interuenerit, quia prima vnio
habuit effectum cum titulo ſimoniaco ab anno 1560.
uſq.annum 1579.locũ da uero a dicto anno 1579.uſque
ad annum 1618. de quo tempore fuit mota lis, & ſic
vtraque unio, neque in aliis terminis iuris ſuſtinetur,
tam ex defectu tituli ad pręſcribendum,quam ex defe-
ctu longiſſimi temporis,cum habito reſpecto ad utrũ-
que titulum neuter eorum habeat curſum quadragin-
ta annorum.

Ex quibus reſolutum ſententiam Rotalem eſſe con-
firmandam.

Et in eadem coram eodem 5.Martii 1621.

SVMMARIVM.

1 *Conc. Trid.nil innouauit in probando iurepat.priuatarum perſonarum vltra ius commune.*
2 *Iuſpat.potentium quomodo probetur.*
3 *Remiſſoria ex qua cauſa concedi ſoleat.*
4 *Vſurpationis præſumptio cadit in habente iuriſdictionem temporalem in loco beneficii.*
5 *Idem eſt ſi iuſpatron.competat familię potenti, & magnati.*
6 *Vt eſt familię Vrſina, & Caracciola, Nobiles Veneti.*
7 *Remiſſoria quando denegetur.*
8 *Numeroſitas familiæ non probat potentiam.*
9 *Nec ſi illi de familia fuerunt facinoroſi.*
10 *Et quod familia fuerit expulſa,& exauthorata.*

DECISIO XXXI.

POſt factas reſolutiones, quod iuſpatronatus ſatis
erat probatum probationibus ſufficientibus de
iure

iure communi , ex quo non verſabamur in familia
potenti, quo caſu *Sacroſanctum Concilium Tridentin. ſeſ.*
1 *25. c. 9 de reform.* vltra diſpoſitionem iuris communi
innouauit. *Gabr. conſ. 193. num. 1 lib. 2. Menoch. conſ. 241*
num. 7. lib. 3. & præſumpt. lib. 3. præſump. 90. n. 9 . & ſeq.
Achil. dec. 4. num. 10. de iurepat. Rot. dec. 331. nu. 1. part. 2.
& alias pluries fuit in eadem Rota firmatum , licet ſe-
cus eſſet, ſi verſaremur in perſona, potenti , vel alias
tali, in qua cadat præſumptio vſurpationis , quo caſu
iuxta formam dicti Concili , ſi verus titulus fundatio-
nis, vel dotationis non oſtenditur , requiritur imme-
morabilis , & præſentationes effectum ſortitæ ſpatio
50. annorum, quæ probentur per authenticas ſcriptu-
ras, vt ſæpè reſoluit Sacra Congregatio, & Rota ipſa ,
& ſignanter in Sabinen. beneficii 15. Decembris, 1581.
coram fel. rec. Clem. VIII. vt in dec. 199. num. 1. par. 2.
propterea de euitan. deciſiones, & ad proban. hic agit
de iurepat. familiæ potentis, datis articulis petebatur
remiſſoria ad probandum quod ab immemorabili tē-
pore citra, vti ſemper in ciuitate Lucenſi familia DD.
de Podijs, & reddidit ſe ſemper cæteris familijs d. ciui-
2 tatis, ac etiam toti Reipublicæ formidabilem , in tan-
tum, vt nemo auderet ipſis de Podio in aliquo cōtra-
dicere , eorumque fuerit vulgare illud- *Quando Poggio*
vuol poggiare tutta Luca fa tremare , quodque fuerunt
sēper in d. ciuitate factioſi, bellicoſi, & ſoliti bānitos, &
ſicarios, alioſq. huiuſmodi receptare, & in proprijs do-
mibus retinere , per quos modo hunc fuſtibns , &
uerberibus cedebant . modo illum interficiebant ,
& alias diuerſimodè male tractabant, quod auxiliūm
etiam præſtiterint Vguoccioni, & Caſtruccio, qui per
tyrannidem Ciuitatem occuparunt , & quod dd. de
Podijs conſtituebant pluſquam viginti quinque fami-
lias , quæ omnes habitabant in dicto loco de Podio
circumcirca d. eccleſiam , ſicque faciebant maiorem
conuenticulam hominum, & militum quam fuerit vn-
quam viſum in aliqua alia Ciuitate Italiæ. Ex iſtis in-
3 quam articulis prætenditur reſultare releuantia Re-
miſſoriæ, propter quam ſolet concedi. *Verall. dec. 59. n.*
1. & 68. nu. 1. p. 3.

Et licet indubitatum ſit quando agitur de Domino
Caſtri, vel alio habente iuriſdictionem temporalem
in loco beneficii agi de perſona, in qua cadit præſum-
4 ptio vſurpationis *Put. deciſ. 55. & ibi additio, & add. ad*
dec. 56. & ſeq. lib. 1. in nou. Chiſſan. dec. 67. Caputaq. deciſ.
128. p. 2. idem Put. dec. 3. & 8. de iurepat. Mohed. deciſ. 10.
n. 2. eod. tit. Cott. dec. 356. & fuit ſæpiſſimè reſolutum, ta-
men idem eſt in iurepatronatus competente familiæ
5 potenti , & magnati. *Afflict. dec. 104. lib. 2. alias 1273.*
lib. 3. p. 3. Achil. dec. 4. n. 10. de iurep. Creſc. dec. 1. eod. tit. de
Chiſſan. dec. 67. Io. Paul. dec. 8. alias dec. 842. lib. 3. p. 3. vbi
de familia Vrſina. Cotta dec. 356. Pereg. dec. 5. lib. 2. & fuit
6 *reſolutum in cauſa Neapolitana, Capellaniæ, 29. Ian. 1571.*
coram Card. Lancelloto ſeniore, vbi de familia Caracciolis,
& in cauſa Sabinen. Beneficij , 15. Nouemb. 1382. coram
fel. rec. Clem. VIII. vt in dec. 199. n. 1. p. 2. vbi de familia Vr-
ſina Seraph. dec. 952. n. 6. vbi de Nobilibus Venetis in Sta-
tu Venetorum, & in Sabinen. iuriſpatronatus 26. Octobris,
1594. coram Litta, & 6. Martij 1596. coram Penia. vbi de
familia de Sabellis.

Iſtis tamen non obſtantibus Domini conſuerunt de-
negandam eſſe remiſſoriam, quia & ſi iſta familia No-
biliſſima ſit, per maximam nihilominus calumniam, vt
mox probabitur, articulatur potentia talis, in qua ca-
dat præſumptio vſurpationis, quo caſu remiſſoria de-
negatur , vt fuit reſolutum in cauſa Caurien. Iuriſdi-
ctionis 26. Februarij 1587. coram Robuſterio, eoque
7 magis, quia vt etiam ex ſtatim dicendis apparebit, ar-
ticuli ſunt valde inueriſimiles , quo etiam caſu remiſ-
ſoria denegatur. Rot. *dec. 23. de teſtib. in antiq. Imol. in*
c. quia veriſimile numer. 1. de præſumpt. Tiraquell. in l. ſi
vnquam. in præfat. n. 38. in fin. C. de reuoc. donat. & fuit di-
ctum in cauſa Toletana Prioratus , 30. Maii 1595. coram
bon. mem. Pacen . & aliqui ſunt irreleuantes , ex quo
etiam capite remiſſoria denegatur. *Verall. deciſ. 66. &*
68. par. 3. nam primo , quatenus articulatur numeroſi-
tas iſtius familiæ de tempore antiquo , iſta numeroſi-
tas etiam probata nihil releuat ad probandam aſſer-
tam potentiam, imo per ſcripturas probatur contra-
rium, ſcilicet ex inſtrumento anni 1570. in quo in ele-
ctione Conſulis contradæ S. Laurentij de Podio, ſolum
conuenerunt quatuor perſonæ de modo Podia , & ex
alio inſtrumento præſentationis anni 1426. In quo tā-
tum quinque totam familiam conſtituentes conuene-
runt ad præſentandum , & deinde anno 1390. ſolum-
modo nouem conuenerunt, quorum plures erant pa-
tres, & filii, vnde cum iſta numeroſitas excludatur per
probationem factam per ſcripturas , non eſt danda
remiſſoria ad probandum cōtrarium per teſtes *Ægid.*
deciſ. 9. Aret. conſ. 65. n. 2. Mandoſ. conſ. 6. num. 10. Seraph.
dict. deciſ. 1460. enim maior fides adhibetur ſcriptu-
ris quam teſtibus. *leg. cenſus ff. de probat. gloſſ. in cap.*
tertio loco verſic. teſtium eod. Seraphin. dict. deciſ. 1460.
& quamuis opponi poſſit , quod inſtrumenta , &
articuli non ſunt contraria , cum ſtent ſimul , quod
prædicti ſolum præſentauerint , & quod nihilominus
familia eſſet numeroſa tamen cum hoc articuletur ad
effectum vſurpationis, ad hunc effectum conſideranda
eſt numeroſitas , quæ tamen ex dd. præſentationibus
excluditur .

Dum vero articulatur , quo fuerunt facinoroſi , &
bellicoſi , non inde reſultat quod familia eſſet ita po-
8 tens, vt in ea cadat ſuſpicio vſurpationis , præſertim
cum delinquentes fuerint puniti, ac etiam vltimo ſup-
plicio damnati, ex qua reſultat inueriſimilitudo, & ue-
hemens calumnia alterius articuli, quod ita ſe reddi-
derint formidabiles Reipublicæ, & Ciuitati , ut nemo
contradicere auderet quia ſi deliquentes fuerunt pu-
9 niti ſignum eſt euidens , quod articulus non continet
ueritatem. Et ex quantitate familiarum, & ex prędictis
ceſſat articulus non continet, quod ipſi facerent con-
uenticulam maiorem, quam in quacumque alia Ciui-
tate , illud uero dictum mutuatum a ciuitate Firmi ,
ſcilicet , *Quando Fermo vuol fermare , tutta la Marca fa*
tremare, fuit uiſum ſatis ridiculum , & contrarium ex
prædictis apparet, ex quibus etiam ceſſat id quod di-
citur Dominos de Podijs auxilium preſtitiſſe tyrannis
& quod dd. tyranni, ut ſe in tyranni de conſeruarent ,
tolerabant omnia malè facta DD. de Podio, ut eos fa-
uorabille haberent , & eorum delictis oculos claude-
bant, quia de hoc hiſtorici nullam faciunt mentionē
quamuis illorum tyrannorum geſta ſatis prolixè reci-
tent, & inueriſimile eſt , quod hodie per teſtes poſſet
probari in re tam antiqua id, de quo hiſtorici, qui ty-
rannorum uitam ex profeſſo ſcripſerunt, nullam fece-
rint mentionem , & fuit conſideratus ultimus arti-
culus, in quo articulatur , quod Domini de Podio
tentarunt uſurpare iuſpatronat. eccleſię S. Iulię , qui
retorquetur, nam ſi non potuerunt vſurpare d. eccle-
ſiam, nec credendum eſt aliam potuiſſe uſurpare , &
eſt irreleuans. quia hoc probato non infertur per ne-
ceſſe, quod uſurpauerint eccleſiam S. Laurentij, de qua
agitur ,

Et monuit etiam Dominos, quia non controuerti-
tur, quod ab anno 1522. citra, & ſic a centum circiter
10 annis iſta familia fuerit exanthorata , & pro maiori
parte expulſa a Ciuitate propter homicidium com-
miſſum in perſonam Vexilliferi illius Reipublicę, qua-

te

re nilam fuit ſatis inueriſimile aliquid poſſe probari quod releuet, quia probationes in omnem euentum non poſſet fieri niſi per famam, quę ſatis elideretur ab omnibus ſupra ponderatis, ac ex multis viſitationibus, in quibus DD. de Podio non ſolum receperunt Epiſcopus viſitantes, & eorum Vicarins, ſed etiam eorum preceptus, & mandatis paruerunt, prout conuenti ad præſtanda legata condemnati fuerunt ab Ordinario, & mandata contra ipſos fuerunt relaxata, ſententiaq. contra præſentatum ab eis lata fuit de anno 1513. & ex alijs actibus ponderatis in alijs deciſionibus, qui clarè probant abſque vllo timore Ordinarium exerceuiſſe ſuam iuriſdictionem in eoſdem, & ipſos obedientiam præſtitiſſe, nec retorqueatur, potentia ex occaſione dict. Vexilliferi. quia notum eſt magnos Principes nedum a Nobilibus, ſed etiam ab infirmis perſonis occiſos fuiſſe, vnde per neceſſe concludi non poteſt, quod familia ſit ex illa potentia, vt maiores probationes fieri debeant in probatione iuſpatronat. quam illæ quæ de iure communi requiruntur, licet negari poſſit quod familia ſit nobiliſſima, ita tamen, vt in ea non cadat timor vſurpationis per ſupradicta.

Et ſic reſolutum non eſſe dandam remiſſoriam, &c.

Et in eadem coram eodem 31. Martij 1621.

SVMMARIVM.

1 *Patronorum conſenſus ex curſu 30. ann. in vnione beneficij iuriſp. præſumitur.*
2 *Antiquitas non ſaluat id, de quo ab initio non fuit actum.*
3 *Contradictio interrumpit non impletam præſcriptionem.*
4 *Conſenſus expreſſus patroni quando requiratur.*
5 *Familię potentia quando ex hiſtorijs probetur.*
6 *Probatio quando requiritur de certo tempore, de eo fieri debet.*

DECISIO XXXII.

POſt reſolutionem factam 20. Nouembris ſuperioris anni, quod ſententia Rotalis eſſet confirmanda, ad impediendam expeditionem cauſę duo tunc opponebatur. Primo, quod ex curſu 30. annorum præſumebatur conſenſus patronorum in vnione beneficii iuriſpatronatus de quo agitur *Roman. conſ. 275. n. 2. & 252. num. 3. verſ. quoad tertium, Afflict. deciſ. 368. n. 4. Boer. dec.*
1 *345. n. 5.* Secundo quod non erat deneganda remiſſoria ad probandum familiam fuiſſe talis potentię, vt in ea cadat timor vſurpationis. Ad primum fuit reſponſum, quod fortè procederet ſi beneficium fuiſſet vnitum tamquam de iure patronatus, & ideo abundè fuit ſatiſfactum in deciſionibus, dum fuit probatum hic ne-
2 que non uſum ad eſſe, neq. legitimam præſcriptionem, cum nō adſit immemorabilis, aut quadragenaria cum titulo, cum enim beneficium non fuerit vnitum tamquam de iurepatronatus, non poteſt conſiderari aliquis conſenſus, qui prejudicet; ſicuti ſi bona eccleſiaſtica tamquam propria alienarentur, non poſſet
3 medio tempore præſumi beneplacitum Apoſtolicum, cum bona non tamquam eccleſiaſtica, ſed tamquam propria fuiſſent alienata, antiquitas enim non poteſt ſaluare id, de quo ab initio non fuit actum, *Caſtr. conſ. 81. n. 3. verſ. & ſi dicatur propter antiquitatem, lib. 2. Alex. conſ. 1. num. 21. lib. 4. Felin. in cap. ſicut, num. 33. verſ. 7. & & vltimo dicto verſ. bene fateor, de ſent. & re iudic. Gab. de præſumpt. concl. 1. n. 59. in 4. limit.* & propterea ſufficit quod ante adimpletā legitimam præſcriptionem DD. de Podiis contradixerint cum ſcirent ius ſuum ſaluum fore. *l. ſicut §. non videbitur, ff. quibus mod. pign. vel hypothec. ſoluat.* taciturnitas enim ab initio illis non præiudicauit, etiam præſuppoſita ſcientia, quæ ab eis negatur, cum non probetur antea de ea vnione habuiſſe notiam, & etiam ſi illam habuiſſent non noceret, cum requireretur ad hunc effectum expreſſus conſenſus, *c.*
4 *cum omnes de conſtit. vbi gloſſ. verb. conſtitutam, poſt med. verſ. ſed numqaid eſt verum Fel. n. 15. & cęteri Doct.* propterea taciturnitas quoad ſuorum iurium diminutionem, ſeu actionis competentis ſublationem pro conſenſus non habetur. *l. inuitum, ff. de ſeruit. vrban. præd. l. in eo. verſ. deinde ait lex. ff. de ritu nupt. Fel. in c. nonne n. 11. et 12. de præſump.*

Ad ſecundum vero domini dixerunt, quod diſputarem Dubium ſuper eo, An eſſet danda remiſſoria quo propoſito 5. Martij huius anni fuit reſolutum pro denegatione, ex rationibus de quibus in deciſione, & cū ſupradicta die in relationibus cauſarum iterum inſtaretur pro repropoſitione Dubij, An eſſet dāda remiſſoria, Domini ordinarunt quod procederem ad expeditionem, cum nihil releuans deduceretur, nam inculcabatur potentia huius familiæ de podiis ex adherentia tyrannis, & prætendebatur de ea dati ſumum ex hiſtorijs impreſſis, & alijs manuſcriptis, itaut danda
5 eſſet remiſſoria, ſed illis viſis Domini dixerunt multo magis procedendum eſſe ad expeditionem cauſæ denegata remiſſoria, quia prædictæ hiſtoriæ de directo probant hanc familiam, licet generoſę nobilitatis ſit, non eſſe eius potentiæ, ut in ea cadat præſumptio vſurpationis.

Dum ponderatur hiſtoria impreſſa in vita Caſtruccii ſol. 30. nihil releuans deducitur, nam in ea habetur *Fù conſigliato da M. Cola Porco di Poggio, vno de detti Antiani, che altri che Caſtraccio Antelminelli non potena eſſe general Capitano, e Gouernatore loro, che ſarebbe bene non eleggerlo più per si breue tempo, ma per dieci anni cominciando dal fine dell'vltima condotta per tutta la Balia, e Poteſtà contenuta nella prima ellettione, con ſtipendio di ciaſcun'anno di fiorini 4. mill'd'oro, con tutti l'emolumenti delle terre.* Quando hęc conſuluit iſte nobilis de Podio nondum incœperat tyrannides Caſtrucij, & vtcumque ſit aduertatur ad ea, quæ ſecuta ſunt de anno 1322. quæ excludunt, & adhæſionem tyranno, & potantiam familiæ, vt colligitur ex alia aſſerta hiſtoria manuſcripta, qua ipſimet beneficiati ad probandam ipſorum intentionem vtuntur in qua habetur: *In quell'anno ritornando il Sig. Ducea Caſtruccio, di Lunigiana, e della Riuiera di Genoua, intendendo, che Stefano di Poggio Cittadino di Lucca di grande auttorità, e ſeguito; haueua morto D. Laudo da Caſtrano ſuo offitiale, dubitando di non eſſer riceuuto nella Città. ſi fermò per alcuni di nel Contado di Piſa appreſſo Ripafratta. In queſto tempo lo reggimento della Città fece fare la Giuſtitia contro del predetto Stefano, e coſi ſeguita, li Capi della Caſa Poggeſca, come innocenti ſi praſentorno al detto Signor Caſtruccio lo quale tutti fece metter prigione, & erani li detti Capi, queſti Bernarduccio, Stefano predetto, & Arrigo, alli qualli dipoi nella Città publicamēte fece loro tagliare le teſte, e fece disfare le Tori e Caſe loro, e de fratelli, cō la Loggia di Poggio e l'altri Huomini Capi, & atti all'armi di detta Caſia, confinò in Lombardia.*

Et prędicta comprobantur ex alia aſſerta hiſtoria data pro beneficiatis, in quadam pagina volanti, quæ excludit omnino potentiam, & percutit annum 1334. in ea enim ſic habetur. *Tuttauolta accadendo qualche accidente per cauſa di quelli, ſi come in breue auuenne, che forſi 200. fanti di Lucca Fuoruſciti ſi erano fatti*

for-

forti al Poggio di Pedona ſopra Ca maiore, e danano gran diſturbo a quelli del gouerno, per la qual cauſa vi fù da loro mandato gente della Città, e quelli circondati da ogni banda preſero, e la più parte di loro conduſſero prigioni, dandoli conueneuoli ſupplicij, & ad alcuni laſciarono in detto luogo morti, tra li quali vi furno di quelle famiglie Nobili di Poggio. Ribebbero all'hora i Luccheſi Pietra ſanta, che teneua Nicolò Porco di Poggio, il quale per mantenerſela haueua impetrato l'aiuto de Florentini, e li mandorno 200. Caualli, e da 300. Fanti, onde ſcacciati preſidij, alcuni di quel Caſtello, che furono authori della ribellione, ſi diedero condannati al la morte.

Denique alia aſſerta hiſtoria de anno 1522. vltra, quod eſt ſimplex copia, nihil releuans adducit in ea, enim habetur. *Erra in quelli tempi di famiglia de Poggi in la Città potente, e copioſa d'Huomini, e la più parte giouani licentioſi aſſai. Il che cauſaua, che da molt'altri erano ſeguiti, e perciò molto temuti, e reguardati, e queſta lor grandezza era di già traſcorſa per fino nella bocca de i fanciulli, quali ſi come ſogliano fare alle volte tra loro eſclamando diceuanno Quãdo Poggio vuol poggiare, tutta Lucca fà tremare, e lamandano in Rima.* Et inferius in eadem prætenſa hiſtoria dicitur, *Dico dunque, che come di ſopra è fatta mentione era la famiglia de Pogeſchi (che coſi anticamente ſi chiamauano, hoggi de Poggi) nella grandezza, e valor detto. per il che erano diuenuti altieri, & arroganti di tal ſorte, che alli Cittadini della Città dauano in breue timor di qualche grande inconueniente.*

Sed ſi benè perpendatur integra hiſtoria etiam, quod eſſet in forma probanti, nihilominus ex ea non probatur, quod iſta familia eſſet talis potentiæ, vt in ea cadat timor vſurpationis: nam in eadem hiſtoria poſt dicta verba legitur, *è perciò erano incominciati ad eſſer ritenuti alquanto adietro dalle coſe del gouerno, & altri non tanto Nobili quanto loro anteposti, per il che teneuano con li grandi della Città vna celata inimicitia, &c.*

Ex quibus apparet vltra ponderata in deciſionibus, quod dum delinquebant puniebantur, & quod minus nobiles ipſis anteponebantur, & potentia, & numeroſitas familiæ, non erat de tempore, quo prætenditur iuſpatronatus fuiſſe probatum, imo ex deciſione manifeſtè apparet de contrario. Vnde iſta probatio nihil facit, quia cum requiratur de certo tempore, de eo non probatur. *Bald. in authen. præterea, num. 4. C. vnde vir. & vxor. Iaſ. in l. ſi conſtante. num. 45. ff. ſolut. matrim.* Ad illud verò puerile. *Quando Poggio vuol poggiare, &c.* mutuatum a ciuitate Firmana de quo Leander Albertus in deſcriptione Italiæ dum agit de ciuitete Firmana, fuit reſponſum in deciſione, & vera apparet eſſe dictum puerile, prout prædicta dicit hiſtoria.

Et ita &c.

Et in eadem coram eodem 28. Maij 1621.

VMMARIVM

1 *Remiſſoria quando ſit deneganda.*
2 *Probatum per ſcripturas fruſtra petitur, vt probetur per teſtes.*
3 *Antiquiſſima melius probantur per ſcripturas, quam per teſtes.*
4 *Probatio per ſcripturas in materia antiqua hominum memoriam excedente fortior eſt, quam probatio per teſtes.*

DECISIO XXXIII.

1 VIſum fuit Dominis remiſſoriam non eſſe concedendam, & ſic ſtandum eſſe in deciſis, nam cum hæc familia vſque de anno 1522. fuerit exanthorata, certum eſt, quod articuli non poſſunt probari, niſi per famam, & cum pro parte beneficiatorum datæ fuerint plures hiſtoriæ ex quibus prætendebatur euitare calumniam articulorum, quæ ferè in ſubſtantia continent ad omnẽ, quod continent articuli, viſum fuit Dominis denegare remiſſoriam, ſed ſuppoſitis ſine veri præiudicio hiſtorijs, & fama eorum, quæ in dictis hiſtorijs continentur, diſputari dubium ſuper potentia Dominorum de Podijs ad effectum de quo agitur, qui eſt, et videatur.

An verſemur in familia potenti, vt inde reſultet, quod deciſiones, quæ firmant conſtare de iurepatronatus non ſubſiſtant, quaſi requirantur maiores probationes. iuxta *Conc. Trid. c. 9. ſeſſ. 25.* ratio reſolutionis
2 fuit, quia fruſtra petitur ad probandum per teſtes, quod per ſcripturas eſt probatum, aut probari poteſt. *Felin. in cap. 1. num. 4. de appel. Rot. dec. 10. num. 6. de offic. deleg. in nou. & dec. 6. de probat. in nou. dec. 45. de teſtib. in antiq. Afflict. d. dec. 398. num. 4. Ægid. dec. 384. Veſtrius in in prax. c. vlt. n. 2. in fin. lib. 6.* & ideo præſuppoſito, vt ſupra, quod fama ſit probata, fuit reſtricta difficultas ad contenta in hiſtorijs tantum, tum quia agitur de geſtis antiquiſſimis, quę melius probantur per ſcripturas, quam per teſtes. *Rota in Gerunden. Augumenti. 18. Iunii. 1601. coram Eminent. D. meo Card. Sacrato, quæ eſt deciſ. 45. num. 2. in fin. p. 2. in recent.* tum etiam, quia
3 in materia antiqua hominum memoriam excedenfortior eſt probatio, quę habetur per ſcripturas, quam probatio facta per teſtes. *l. cenſus, ff. de probat. gloſſ. in capit. tertio loco, ver. teſtium, verſ. item conſiderabit Iudex de probation. & Soce. conſil. 187. numero. 18. lib. 2. Aym. conſ. 54. num. 15. Roland. conſ. 2. num. 59. lib. 1. Pariſ. 104. num. 46. lib. 1. Rot. in cauſa Spoletana Bonorum 13. Iunii 1608. coram Reuerendiſs. Lugdunen. quæ eſt deciſ. 223. numer. 13. par. 2. in recent.*

Et ita &c.

Et in eadem coram eodem 14. Iunij 1621.

SVMMARIVM.

1 *Vſurpatio iuriſp. præſumitur in perſona potenti, & magnata.*
2 *Quę præſumptio ceſsat dato concurſu paris, vel maioris potentię Epiſcopi.*
3 *Potentia probatur ex diuitiis, amicis numeroſitate perſonarum, & familiarum, & populari exiſtimatione.*
4 *Seu arbitrio, & religioni, iudicantis relinquitur.*
5 *Potentia ex quibus non reſultet, immo excludatur.*

DECISIO XXXIV.

CVm Domini beneficiati agentes pro ſuo Collegio inceſſanter iura ſua tuerentur, & prætenderent iuſpatron. de quo agitur non eſſe probatum, ex quo illud a familia potenti prętenditur, & ideo non ſufficere probationes adductas, ſed requiri maiores. iuxta *Sacroſ. Concilii Decretum, in cap. 9. ſeſſ. 25. de reformat.* quod propter dictionem (plerumque) qua Concilium vtitur habere locum etiam quando ceſſat præſumptio vſurpationis ſi prætẽdatur a perſona potenti, vel magnate, vel ab uniuerſitate, conſuit Congregatio Eminen-

nentiſſimorum Interpretum,& dixit *Rota in cauſa Sorana*
2 *Iuriſpatronatus 28. Aprilis 1603. coram bon. mem. Card. Pamphilio, vbi fuit reprobata deciſio in cauſa Toletana Iuriſdecimandi 3. Maii, 1582.* in qua dicebatur, quod dato concurſu paris, vel maioris potentiæ Epiſcopi,ceſſat vſurpationis præſumptio, *& cum dicta deciſione Sorana concordat alia deciſio in cauſa Iacen.Parochialis*
3 *27.Iunij 1603.coram eod. bon.mem.Card. Pamphilio*.

Ideo ſine veri præiudicio præſuppoſitis hiſtorijs pro legalibus, & quod probata ſit fama quoad contenta in dictis hiſtorijs. Dubitaui, An conſtaret de potentia Dominorum de Podiis in caſu, & ad effectum de quo agitur,qui eſt, vt ſupra dixi, Ad requirantur maiores probationes ad probandum iuſpatronatus, & Rota cenſuit,non conſtare de tali potentia, quæ obſtet,nam licet potentia probetur ex diuitijs amicis numeroſitate perſonarum,& familiarium,& populari exiſtimatione. *Doctor.in 1. ne liceat potentiori,& cap.fin.vbi Cardin. n.3.& 5.de alienat.iudic.mut.ca.fact.attamen in hac facti ſpecie iniudicanda potentia,placuit opinio Bal.conſ.151.ſub n.1.verſ.nam illa.lex.lib.1.* vbi aſſerit hoc relinqui iudi-
4 cantis religioni,ſecundum quam placuit Dominis non probari tale potentiam,itaut in probando iurepatron. maior probatio quam ordinaria requiratur, quia in iudicando nedum verba Concilij, ſed etiam mens eſt attendenda,vt in ſimili dixit Baldus loco proximè allegato.

Et ad clarior pateat reſponſio ad ea,quę obiciuntur tria tempora diſtinguenda ſunt. Primum antea annum 1358.de quo tempore incipiunt pręſentationes & alię probationes huius iuriſpatronatus. Secundum tempus poſt dictum annum 1358. vſque ad annum 1522. de quo tempore ſumuntur probationes iuriſpatronatus, vt in deciſionibus factis in hac cauſa. Tertium tempus a d.anno 1522.citra.

5 Quantum attinet ad primum,nihil releuat,quod de anno 1194.filij Raymundi de Podio vendiderint Communi Lucenſi ſyluam Regiam de Mõte Filectori,quia iſta venditio vendentium indigentiam denotat,non autem concludit ad talem potentiam,quæ obſtet præſertim cum longe excedat annum 1358. a quo incipit probatio iuriſpatronatus,vt dictum eſt. Prout etiam non releuat quod de anno 1214. Fanuccius de Podio fuerit vnus ex Equitibus,qui armati in mercatorum Cõſules irruerunt,vt eos occiderent,quia ex hoc probatur Equites illos voluiſſe committere facinũs,non autem ex eo reſultat talis potentia,vt iutret Concilij diſpoſitio, quæ potentia neque ex eo poteſt elici, ex quo hiſtoria nominatis dicto Fannucio, alijſque complicibus ſubdat, *& molti altri Caualieri,e grandi di Lucca andorno armati*, quæ denotare videntur etiam Fanucciũ fuiſſe Equitem,& ex magnatibus ciuitatis Lucenſis,quia numquam fuit negatum hanc familiam eſſe generoſæ nobilitatis, & admittitur hoc poſſe dici ex dicta hiſtoria,ſed negatur inde reſultare potentiã, quæ obſtet. Neque etiam potentia colligitur, ex quo Vguccionus de anno 1314.auxilio nobilium de Antelminellis,Quartigiannis,poginghis,& Honeſtis, Ciuitatem Lucenſem ceperit teſte Ioanne Villano,quia cum ſupradictæ familiæ ſequerentur partem Ghibellinam, & prius pars Guelpha Ciuitatem occupaſſet Vguccionus tempori obſequens,auxilio dictorum Ciuium Ciuitate potitus eſt,vel potius redemit à Guelphis, & eius dominum (vt patet ex Iouio in ſuis elogijs)breui expirauit,ceſſat potentia,quæ obſtet,vel ex omnibus ſimul iunctis,cum eædem familiæ modo præualerent, modo ſuccumberent arguitur æqualitas familiarũ, vel potius illorum tẽporum calamitas,quam aliqua potentia,maximè,cum etiam illis temporibus malè actũ fuerit de familia Podiorum, & eandem denotat calamitatem hiſtoria de anno 1316. dum narrat Caſtruccium Antelminellum, tunc propter varia delicta ab Vgoccioni filio fuiſſe carceribus mancipatum,vt Vguccioni patris aduentum morti traderetur, poſt receſſum dd.patris, & filij fuiſſe a populo liberatum,& auxiliantibus Quartigianis,Pogginghis, & Honeſtis.Dominis Ciuitatis,acclamatum, cum appareat hæc populum egiſſe conſentientibus, & operantibus dictis Nobilibus,quos plurimum in Ciuitatibus auctoritate pollere notum eſt,non tamen inde pernecesſe reſultat probatio potentię ſecundum Concilij terminos, ex quibus parum facit, quod de anno ſequenti 1317. Caſtruccius electus fuerit Dominus Ciuitatis a Conſiliaris eiuſdem,ita conſulente Cola Porco, de Podio,tunc vno ex Antianis,quia ſi ex hoc deduci potest potentia,viri omnes alicuius auctoritatis, & Conſiliarij inter potentes eſſent habendi,quod ad effectũ de quo agitur non eſt verum, vltra quod actus iſte nihil facit,cum non viribus,ſed Conſilio Podius perſuaſerit electionem.

Item parum faciunt narrata per Ioannem Villanum in ſua hiſtoria cap. 126.ſcilicet, quod Pogginchi de anno 1328. cum adhærentia ſuorum amicorum, magnatum, & popularium tentauerint expellere filios Caſtruccij de Antelminellis, tunc defuncti eorumque ſequaces, qui in eorum auxilium Ludouicum Bauarum Imperatorem,tunc Piſis commorantem vocauerant, quia patet reſponſio ex eademet hiſtoria in qua dicitur,quod plures ex Pogginghis, & ſequacibus expulſi fuerunt, & eorum domus combuſtæ,& quod pro libertate patrię dimicabant,& vt ibi dicitur, *Per non volere la Signoria de Tirrani cioè deſilidi Caſtruccio,& d'altri,dell'Antęlminelli*, propter hoc habebant adhęrentiam popularium, & amicorum.

Quod de anno 1330. Equites Pauli Quartigiani, cum Pogginghis, & Auogradis in Florentinorum manus tentauerint tradere Ciuitatem, eo quia tunc malè tractarentur a Gherardino Spinula eo tempore dominante nihil facit,quia principales erant Equites, & ſi fuiſſent potentes, id quod animo conceperant ad exitum perduxiſſent, & vt dictum eſt prædicta oſtendunt calamitatem,inconſtantiam illorum temporum, in quibus partes, ſeu factiones impunè ulgebant, & vnicuique licitum erat adhærere, cui vellet, & ſi de Podiorum familia fit expreſſa mentio id euenit,quia inter alias erat generoſa Nobilitate conſpicua.

Et quod prædicta vera ſint ſatis patet,quia de anno 1282. Epiſcopus Lucenſis relaxauit mandata contra iſtos de Podijs, quod deducitur non vt ex hoc potentia exuludantur,ſed vt oſtendatur,quod æqualiter cũ alijs Ciuibus tractabantur, Secundo hoc etiam ſuadetur,quia de anno 1322.primo Magiſtratus Lucenſis vnum ex iſta familia vltimo ſupplicio affecit,& deinde Caſtruccius tres alios de eadem familia propter idem delictum capite mulctauit,vt latè fuit conſideratum in deciſione extenſa in relationibus cauſarum 30.Martij huius anni,immo circa illud tempus domus hæc declinare cœpit, nam de anno 1335. Nicolaus de Podio coactus fuit vendere Florentinis Caſtrum Petræ ſanctæ, cum diffideret illud retinere ſe poſſe, nec ab illis prætium conſequi potuit, ſignum etiam euidens inconſtantiæ,& tumultuum illorum temporum in quibus, vnicuique fas erat pro ſuo libito voluntatis agere

& non

& non viſtis,ſed victoribus adhęrere,& de hac familię declinatione latius infra dicetur,

Et hæc quantum attinet ad primum tempus,in quo ſi aliqua potētia poteſt cōſiderari ex peculiari ingenio hominum huius familiæ prouenit, eaque ceſſauit de tempore, quo fuit facta prima præſentatio, de anno 1358. de quo tempore vſque ad annum 1522. quod concernit ſecundum tempus, nihil conſideratione dignum adducitur,nam quod de anno 1392.poſt conflictum inter Rapundos,& Guiniſios habitū,Lazarus Guiniſius,qui victor extiterat, & palatium Ciuitatis occiſo Vexillifero,fugatiſq. cęteris Antianis occupauerat, Stephanum de Podio ſibi fidum ad Rapundos tranſmiſerit,vt arma dimitterent,id non denotat potentiam aliquam ſed potius confidentiam cum Guiniſio,prout nec etiam potentiam denotat,quod Paulus Guiniſius,qui Lazaro ſucceſſit anno 1400. duodecim Ciues Dohanæ Gubernatores elegerit, & inter alios dictum Stephanum de Podio, & inter duodecim Conſiliarios Ioannem de Podio,& ſucceſſiuè anno 1401.Stephanum prædictum,quia iſta demonſtrant in familia nobili Viros Conſulares ad fuiſſe,non autem per neceſſe potentes potentia damnabili, & propter quam maiores probationes in probando iurepatronatus requirantur,& fuit etiam conſideratum,quod de anno 1360. duo de Podio interuenerunt cum æqualitate in Conſilio 50.bonorum Ciuium, & quod de anno 1430. in Conſilio generali 200. Ciuium interuenerunt pariter duo de Podio cum eadem æqualitate, & finita tyranni, de Guiniſij fuerunt electi per duos menſes 12 Viri inter quos Stephanus de Podio, quod non fuiſſet factum,ſi fuiſſet potentia damnabilis, ne iterum Ciuitatem tyrannus inuaderet.

Comprobantur prædicta, quia his temporibus Podiorum familia non quoad ſanguinis nobilitatem, ſed quoad diuitias declinare cœpit, nam de anno 1331. Nicolaus de Podio mutuo accepit florenos quatuor, cum promiſſione illos reſtituendi infra ſex menſes,anno verò 1342.alter Nicolaus,& alij duo receperunt mutuo florenos 13.cum obligatione de reſtituendo infra quatuor menſes, & de anno 1343. Ciomeus de Podio conduxit unam domum ad tres annos pro annua penſione librarum 30. conſtituen. ſcuta 4. & de eodem anno alius de Podio recepit mutuo libras 7.quę nec integrum ſcutum conſtituunt, & demum de anno 1572.Gaduccius de Podio conduxit vnam domum ad annos 10. pro modica annua penſione librarum 12.

Vlterius quod prædicta vera ſint comprobantur ex aliis particularibus actibus, ex quibus iſti de Podio, prout alij Ciues ordinarij tractabantur, nam ab anno 1314. citra plures de domo Podia fuerunt conuenti coram Vicario,Prætore, & Conſulibus Mercatorum,fuerunt contra illos executæ Citationes abſq. vllo impedimento,& timore fuerunt latæ ſententiæ,& executioni demandatæ,& quendam etiam ruſticum coram ſupradictis Conſulibus quidam de Podio vocauit ad iudicium,& rurſus de anno 1391.& 1422.fuerunt contra ipſos per Vicarium relaxata mandata, & in ſpecie quantum attinet iuſpatronatus,de quo agitur a dicto anno 1358. quo in cœperunt præſentationes,fuerunt factæ plures viſitationes ab Epiſcopo, & Podijs paruerunt,vt fuit conſideratum in alijs deciſionibus,& de anno 1356.& ſic antequam conſtet de aliqua præſentatione petierunt licentiam fundandi Capelaniam S.Stephani in eccleſia S.Laurentij, & ſucceſſiuè de anno 140. petierunt licentiam nendendi caſalenum commune inter d.eccleſiam S. Laurentij, & operam illius.

Quantum attinet ad tertium tempus, licet oſtendatur de anno 1522. quoſdam de Podio interfeciſſe Vexilliferum,& tentaſſe occupare eccleſiam S.Iulię, attamen quicquid dicendum eſſet, An ex iſto ſolo actu probaretur potentia; fuit reſponſum ante iſtud tempus abſque exceptione iuſpatronatus fuiſſe probatum. Secundo,quod licet iſte actus per ſe conſideratus potentiam denotaret, attamen in hoc caſu oſtendit temeritatem, cum poſt delictum ex auctorata fuerit hæc familia,vt neque adhuc caput ſubſtulerit, quod non eſſet ſi fuiſſet actus merè potentiæ, & non temeritatis, quod etiam oſtenditur in caſu de quo agitur,ex quo paulo ante dictum exceſſum, videlicet, de anno 1514.Vicarius tulit ſententiam contra Vincentium de Podio ab vniuerſa familia præſentatum.

Ex quibus concluſum licet conſtet de generoſa nobilitate familiæ de Podijs non probari talem potentiam,propter quam in probando hoc iurepat.requiratur maior probatio,quam ordinaria, iuxta deciſionea in hac cauſa factas,&c.

R. P. D. BVBALO.

Lucana Canonicatus 14.Maij 1590.

SVMMARIVM.

1 *Iuſp.quando ex augumento dotis acquiratur.*
2 *Reſignatio ſi ſit nulla,ius remanet penes reſignantem.*
3 *Iuſp.competens ex augumento dotis fuit reuocatum in aliquibus caſibus.*
4 *Vel poteſt ab Ordinario reuideri.*
5 *Reſignatio beneficij patronati eſt inualida ſine derogatione iuriſp.*
6 *Iuſp.mixtum quoad derogationem cenſetur laicale.*
7 *In ſimplici derogatione non includitur iuſpatron. Principum.*

DECISIO XXXV.

MAtthæus Dinellus obtinens Canonicatum in Collegiata eccleſia S.Michaelis in foro Lucan. illum reſignauit in manibus Papæ ad fauorem Alexādri Mercurij,qui de eo fuit prouiſus à Sede Apoſtolica.Poſtea vero illinc ad paucos dies poſt tamen viginti deceſſit d.Matthæus, Domini autem de Gilijs prętendentes habere iuſpatronatus ad omnes Canonicatus,& præbendas in d.eccleſia Collegiata, ac etiam d. Canonicatum vacaſſe per obitum Matthæi præſentarunt Sigiſmundum Puccinum,qui poſtea obtinuit inſtitutionem, ac etiam immiſſus fuit in poſſeſſionem dicti Canonicatus.Orta deinde controuerſia inter Sigiſmundum,& Marcuccium,nec non DD.de Gilijs pro eorum intereſſe iuriſpatronat. & cauſa commiſſa in Rota.Dubitauit particulariter,An conſtaret de iurepatronatus DD.Giliis ad effectum vt præſentatio, & inſtitutio Sigiſmundi ſit vallida,& ad effectum,vt gratia Marcutii corruat, & Domini concluſerant conſtare de iurepatronat. ad prædictos effectus non quidem ex dotatione,& fundatione, nec ex mero priuilegio, ſed ex augumento dotis aſſignatæ per dictos D. de Gilijs,vt apparet ex Bulla Leonis X.de anno 1518. in qua Papa in erectione d.Collegiatæ reſeruauit iuſpatronat.Ioanni Paulo,& Mattheo de Giliis,ſuiſque hæredibus,& ſucceſſoribus in perpetuum ad Decanatum necnon Canonicatus prædictos, ex eo quia ex augumento dotis poſtea aſſignarunt ſcuta duo milia vltra redditus eccleſiarum vnitarum dictæ Collegiatæ,nec-

non

non declarauit huiuſmodi iuſpatronatus eſſe laicorum & quod illi non cenſeatur derogatum niſi ſolum,& dũtaxat caſu quo etiamſi laicorum Principum tantum ex fundatione,& dotatione fuiſſet communiter derogatũ aut derogari conſueuerit.

2 Cum igitur conſtet de Iurepatronatus laicorum reſignatio facta in fauorem Marcutij non poteſt ſuſtineri, & conſequenter ius remanſit penes reſignantem,& intrat præſentatio facta vti canonicatu vacante per obitum illius.

3 Nec obſtat,quod regula Adriani reuocatoria iuriſp. comprehendat etiam iuriſp.de quo agitur ex augumento dotis conceſſum, quia in hac cauſa producta fuit gratia Pauli Tertij,in qua hoc iuſpat. reualidatur, non obſtante derogatione d. regulæ Adriani, quæ reualidatio reducit ad priſtinum ſtatum.

4 Nec dici poteſt huiuſmodi iuſpatronatus ſubiacere derogationi. *Conc.Trid.ſeſſ.24.c.9.* quia vt Sacra Congregatio declarauit in d.c.9. ſubijciuntur examini, & reuiſioni Ordinarij patronatus conceſſit a 40. annis citra, illi vero, qui 30. annos non conceſſi, fuerunt ex eo Concilij decreto reuideri ab ordinario non poſſint. Vnde cũ huiuſmodi iuſpatronatus fuit reſeruatum de anno 1518.& ſic ante quadraginta annos a die publicationis Concilii non intrat decretum Concilij, nec attendi debet tempus reualidationis Pauli Tertij,quia, vt dictum eſt per reualidationem res fuit reducta ad priſtinum ſtatum perinde ac ſi regula Adriani non emanaſſet.

Præterea vtcumque ſit, dato etiam, quod reuideri poſſit tamen Domini non admittebant ſtantibus ſupradictis,quamdiu tamen non reuidetur,& iudicatum fuerit eccleſiæ damno, ſum: hoc iuriſpatronatus eſt in ſtatu validitatis, præſertim cum patroni ſibi in quaſi poſſeſſione præſentandi ad dictos Canonicatus, & in ſpecie ad Canonicatum,de quo agitur,præſentauerint præfatum Matthæum,per cuius obitum nunc vacat ad trad.in c.conſultationibus de iurep.

5 Quod vero attinet ad prouiſionem Marcucij ex cauſa reſignationis, dixerunt Domini in illa non adeſſe ſufficientem derogationem illius iuriſpatronatus, & conſequenter non eſſe admittendam, quoniam, etſi derogetur iuriſp.mixto non tamen hoc iuſp.mixtum cenſeri debet,ſed laicorum tantum ſi quidem in reſeruatione facta per Leonem declaratur hoc iuſp. eſſe lai-

6 corum. Vnde mixtum dici non poteſt ad tradita per *Lamb.de iurep.lib. [illegible] p. 1.art.5.*

Præterea [illegible]t fuerit dotata dicta eccleſia partim ex redditibus eccleſiaſticis, partim ex augumento dotis aſſignatæ per [illegible]Gilios,nihilominus cum Papa decre-

7 uerit non ideo cenſeri derogatum huic iuripat. laicorum Principum ex dotatione, & fundatione, vtiq. in hac ſimplici derogatione non includitur huiuſmodi iuſpat.reſeruatum in fauorem laicorum cum hac qualitate ex defectu intentionis concedentis vt benè per *Put.dec.308.lib.3.*

Et ex his Domini concluſerunt conſtare de ſufficienti iurep.ad prædictos effectus,&c.

R. P. D. BVRATTO.

Ianuen. Abbatiæ 24. Maij 1624.

SVMMARIVM.

1 *Iuſp.probatur ex litteris Papæ.*
2 *Et ex ſecuta præſentati inſtitutione.*
3 *Iuriſp.titulus ex quibus probetur.*
4 *Confeſſio præſentantis nocet præſentato.*
5 *Sententia lata contra præſentantem nocet præſentato.*
6 *Cui nocet ſententia nocet etiam confeſſio.*
7 *Quaſi poſſeſſio præſentandi ad titulum refertur.*
8 *Præſumptio poſſeſſionis ex præcedenti titulo procedit in iuribus etiam.*
9 *Confeſſio extraiudicialis,& parte abſente plene probat de æquitate canonica.*
10 *Confeſſio probat contra illum,cui fuit facta.*
11 *Obſeruantia ſubſecuta probat circa iuſpatr. eiuq. pertinentiam.*
12 *Procurator ex clauſulis poſitis in mandato, præſumitur habuiſſe neceſſaria a principale.*
13 *Procuratoris reuocatio re non integra non ſuffragetur.*
14 *Confeſſio geminata etiam extraiudicialis plenè probat.*
15 *Ratificatio æquiparentur mandato.*
16 *Titulorum multiplicatio datur in beneficialibus.*

DECISIO XXXVI.

1 AD impediendam petitam immiſſionem per R. P. D.Saulium prouiſum Apoſtolicum, & gratioſè ſubrogatum in poſſeſſionem Abbatiæ S. Antonii, vt ſupponitur,ex multiplici capite reſeruatæ opponebatur pro D.Pallauicino ad præſentationem per Ordinarium inſtitutio de iurepatronat.laicali ex dotatione, & quia ex aduerſo dicebatur illud non obſtante tamquam ex priuilegio. Domini cauſam dirigentes dixerunt conſtare de iurepatronatus ex literis Leonis X. de anno 1513.reſeruantes, quod de alijs maturius videatur,& fundamentum reſolutionis fuit,quod D.Cyprianus ab Ordinario inſtitutus in hac vltima vacatione per obitum q. Ioannis Baptiſtæ Pallauicini extra Curiam, de menſe Iulij anno 1622. fuit præſentatus per procuratorem D.Babilani eius patris,vti patroni, & ad præſentationem inſtitutus, ac in poſſeſſionem immiſſus in forma.Præſentatio autem huiuſmodi fuit

2 expreſſis verbis facta nomine dicti Babilani, vel patroni,videlicet maioris natu Babilani ſenioris eius aui paterni,& verba præſentationis ſunt præciſa ex priuilegio Babilano ſeniori per Leonem X.conceſſo vigore literarum Apoſtolicarum, ſub Datum Romæ apud S. Petrum 11.kalend. Auguſti 1513.Pontificatus primo, in qua etiam præſentatione dicitur pro conſeruatione dicti patronatus,& dicto Cypriano petente,requirente,& acceptante, & ſic ſuper dictis literis Apoſtolicis, quæ incontinenti fuerunt exhibitæ, fundata eſt dicta præſentatio,vnde reſultat clara,& euidens confeſſio, tam præſentantis, quam præſentati, quod iſte erat titulus dicti patronatus, vt in productione alterius

3 priuilegij Leonis X. fuit dictum in Albanen. Prioratus 26. Nouembris 1598. coram bon. memor. Orano, & conſequenter,quod nullum meliorem habebant, qui veriſimiliter allegatus fuiſſet iuxta tritam. Doct. Innoc.*in c dudum,de decim.num.2. verſ.ſed quia & ibi Io. Andr.col.2.circa med.Ancharan.in fine. Bellam. deciſione 286.& conſ.20.circa fin.verſ.*& taliter vbi in puncto *de tit.iuriſpatronatus dec. Pedemont.150.numero 37. & 38. Rota deciſ. 370. numer. 3. parte 2. recentior.* & in Rota hoc eſſe tritiſſimum dicitur *deciſ.371.numer. 19. part.1.diuer.*et videtur probari ex verbis, *text.in d.cap. dudum,ponderatis per Innoc.ibi*, quæ confeſſio videtur etiam ipſius Cypriani præſentati dum dicitur eum fuiſſe præſentem,requirentem,& acceptantem, vt dicitur de confeſſione Aduocati præſente principali, *in l.1. & ibi not.Doct.C.de error.Aduoc.& facit text. in c. cum cauſam,de appellat.Alex.in l.ſæpè, num.127.ff.de re iudic.*

4 Et quatenus etiam eſſet ſolius præſentantis, noceret tamen præſentato, vti ſi non auctoris fuit, a quo

tamen,& illius iure deriuat ius ſuum , quæ ratio conſi-
deratur per Doct. *in articulo*, An ſententia contra liber-
tum præiudicet patrono ſcienti, *l. in d l. ſępè , in fin in*
verbo interueniente,ff. de re iud. & ibi Bart. n. 5. Ang. in fin.
Imol. col. penult. Butr. in c. cum ſuper, n. 16. de re iud, verſic.
5 *non ſufficit. Abb. n. 18. circa fin, Imol, n. 9. Alex. d. l. ſępe. nu,*
100. & 102. & magis in ſpecie de ſententia lata contra
præſentantem , quod noceat præſentato ratione con-
nexitatus,& communionis iuris, poſt Abb. Imol. & Fe-
lin. *in c. quamuis de re ind. Lambert. de iurepatr, 2, p, 2, lib,*
9. art. 11. queſt, princip. n. 2. & 3. & per totum. & Rota in
Aurien. Canonicatus, 22. Maij 1574. coram Card. Lan-
cellot. ſeniore impreſſ. poſt 2. vol. Conſil. Farinac. *deciſ.*
8. num. 2. Alex. in d. l, ſępe, n. 54. in fin. & fuit dictum in Iſ-
palen. Voti coram me , 22. Februar. 1622. Cui
6 autem nocet ſententia nocet etiam confeſſio *Alex,*
in d. l. ſæpe , numer. 127. in proximis terminis Rota in
Florentina Canonicatus , 21. Maij 1616. coram me , &
ideo non poteſt præſentatus alio titulo. *vel iure vti. l. in*
iis, §. non debeo & l, qui in ius de reg. iur, & ibi Doct. Bald,
conſ. 466. n. 2. vol. 5. & præſertim,quia poſt dictum titu-
lum literarum Leonis dicti Pallauicini fuerunt in poſ-
ſeſſione præſentandi, quæ eſt referendum ad dictum
7 titulum, *l. 2. C. de acq. poſſ. & ibi omnes gl. in l, quędam mu-*
lier, & ibi Bar. & Alban. ad eum in fin. Bald. & Ang. de rei
v end & Bart. in l. c. cum ſolus in fin. verſ. 3. caſu & in Cel-
ſus n. 16. ff. de vſucap. Soc. conſ. 16. n. 5. vol. 3. & conſ, 15. col.
fin. vol. 4. & in terminis obſeruantiæ qualitatis iuriſpa-
tronatus fuit dictum in Pampilonen. de Taffalla , lunæ
21. Maij 1618. Reueren. Seleucien , quæ fuit confirmata
coram R.P.D. Remboldo , lunę 29. Nouembris 1623.
8 quæ præſumptio poſſeſſionis ex pręcedenti titulo pro-
cedit etiam in iuribus, *l. ſi a te vbi Bart. ff. ſi ſeruit, vendit.*
præſum. 23. n. 2. in princ. lib. 2, Menoch. prę ſump. 67. n. 3. et
4. lib. 5. & in terminis noſtris Bellam. d, conſ. 20. ad quæ fa-
cit deciſio coram Penia, in Paduana iuriſp. 27. *Iun*, 1612.
quę eſt 412. n. 2. p. 2. recent.
9 Et quamuis iſta ſit confeſſio extraiudicialis,& parte
abſente,tamen plenè probat de æquitate canonica ,
quam Rota obſeruat *Gabr. de confeſs. concl. 1. n. 46. Put,*
dec. 11, n. 2. cum aliis coram ſel. rec. Greg. XV. in dec. 408. n.
2. & in recent. dec. 158, n. 11. p. 1. & 404. n. 1. p. 2.
10 Quemadmodum enim dicta confeſſio Pontificia iu-
riſpatronatus plene probat contra Babilanum ſenio-
rem,cui fuit facta , *capit. cum olim de cenſibus, & Butr.*
& Abb. numer. 8. & probatio dicitur clara , & manife-
ſta , vt per illum text. notat. Abb. ita etiam contra
præſentatos , & cauſam a præſentantibus habentes ,
Ioan. Andr. ad ſpecul. tit. de teſtam. §. nunc tractemus , litt.
M. verſ. & addidit Soccin. conſ. 72. num. 4. vol. 3. Peregr. de
fideicom. art. 53. n. 37. qui titulus fuit etiam expreſſus in
inſtitutione facta per Archiepiſcopum ad fauorem Cy-
priani,per illa verba,ex huiuſmodi priuilegio Apoſto-
lico,&c.

Quæ origo tituli comprobatur, quia ante illam non
deducitur , nec allegatur dictum iuſpatronatus fuiſſe
in familia de Pallauicinis , quod excluderet præſum-
ptionem, *d. l. 2. C. de acquiren. poſseſs. cum alleg. l. ſi is, §. fi-*
nal. ff. pro empt. Ang. in d. l. quędam mulier nu. 4. Menoc. de
præſump. 67. nu. 16.
11 Imo obſeruantia ſubſecuta conſtat præſentationes
fuiſſe factas iuxta formam dd. litterarum, videlicet per
maiores natu deſcendentiæ d. Babilani ſenioris , vt
ex prouiſione eiuſdem Leonis ad præſentationem d,
Babilani del 1514. & ex alia Clementis VII. ex cauſa
reſignationis ad præſentationem Hectoris Pallauicini
vti deſcendentes dict. Babillani maioris natu del 1528,
& ex alia Gregorij XIII. ad fauorem Ioannis Baptiſtæ
ſimiliter maioris natu ex deſcendentibus d. Babilani
del 1583. in qua expreſſè dicitur , conceſſum fuiſſe ma-
iori natu pro tempore exiſten. quæ omnes dantur hinc
inde in ſummario , & in quibus etiam fit mentio de d.
iurepatronatus competen. ex priuilegio Apoſtolico ,
ex cauſa dotationis, cui hactenus aſſeritur non fuiſſe
derogatum,& ideo non poſſunt referri ad alias literas
Apoſtolicas , quam d. Leonis ad l. 2. de lib. & poſth.
cum vulg. & in terminis noſtris fuit dictum in ſupra
allegata Pampilonen. de Taffalla , coram DD. Seleu-
cien. & Remboldo , & d. Babilanus iunior conſtituit
procuratorem ad præſentan. Cyprianum tamquam
maiorem natu,quę qualitas comprobatur, vt ſupra , per
vnum ex teſt.bus ad inſtantiam Cypriani , coram D.
Archiepiſcopo examinatis , & per alium exhibitum
per procuratorem Babilani .
12 Non obſtat , quod dicta præſentatio ſit facta per
procuratorem caren. ſpeciali mandato ; nam vltra
clauſula de quibus in d. mandato,& præſertim in præ-
dictis,& dependen. ea omnia alia,& ſingula tā ſubſtan-
tialia,quam accidentalia , neceſſaria , & opportuna
facien. &c. Intrat præſumptio quod d. procurator prę-
ſumatur habuiſſe Breue dict. Leonis X. quod fuit per
eum exhibitum a Babilano principali,quia procurator
de eo aliter ſcientiam habere non poterat,& præiudi-
cat principali, *Caputaq. dec. 193. nu. 3. p. 1. Rota in recent.*
dec. 624. n. 3. p. 1. coram Gregorio XV. deciſ. 331. nu. 12. &
in Romana de Arronis, 20. Iunii 1614. coram R. P. D. meo
Vbaldo,

Et ideo nihil facit prętenſa reuocatio confeſſionis
Cypriani etiam tamquam filij , & hęredis pręſentan-
tis,quia non ſolum non docetur de aliquo errore, ſed
de contrario ex prędictis,& re non integra reuocatio
non ſuffragatur, *gl. in c. 1. ver. non negauit , vt lit. non con-*
teſt. Rota in Cęſaraugustana penſionis, 4. Iulii 1608. coram
13 *R. D. Patriarcha* Manzanedo , *in Pampilonen. penſionis*
16. Ian. 1613, coram bon. mem. Card. Sacrato, & in Anconi-
tana de Fauellis, 21. Maii, 1618. coram R. P. D. Vbaldo, & fuit
dictum in terminis noſtris *in Comen. Parochialis de*
Brenta, Ven, 25. Iunii 1611. coram me .

Fuerunt enim omnia geſta per procuratorem prę-
dictum , ratificata per Babilanum , & acceptata vt
ſupra per D. Cyprianum, vt in actis coram Ordinario
ſuper præſentatione , et inſtitutione productis , & per
alium ſpecialem procuratorem repetitis, vna cū poſ-
ſeſſione ſubſecuta,ac inſuper coram Vicario, omnia
ſupradicta denuò produxit,et inſtitutionem,et nouam
poſſeſſionem obtinuit , ex quibus elicitur geminata
confeſſio,quę etiam extraiudicialis plenè probat *Ga-*
14 *briel de confeſſ. concluſ. 1. num. 59.* alios cumulans. et co-
15 ram Gregorio XV. *dec. 113. num. 3.* & dicta ratificatio
ęquiparatur mandato,etiam reſpectu eorum,quę illud
exigunt ſpeciale *Gabriel conſ. 195. n. 5. lib. 1, Surd. dec. 159.*
n. 15. & 16. vbi reprobat contrarium tenentes,& *deciſ*
231. n. 11,

Nec applicatur,quod D. Cyprianus non nitatur dd.
pręſentatione , & inſtitutione,nec illa vtatur,et quod
16 multiplicatio titulorum detur in beneficialibus, quia
quicquid ſit,an excludatur ab alio titulo ſuper Abba-
tia nunc agitur de iurepatronatus , & negari non po-
teſt,quin clarè conſtet ex confeſſione eiuſdem , & ex
alijs ſup. deductis,de origine d. iuriſp. ex literis Leonis
Et ita deciſum vtraque parte informante,etc.

Et in eadem coram eodem 5. Maij 1625.

SVMMARIVM.

1 *Iuſp. ex priuilegio quomodo probetur* .
2 *Confeſſio extraiudicialis , & parte abſente plene probat*
de

de æquitate canonica.
3 *Productio tituli ratificata quamuis inter alias aliquale facit præiudicium.*
4 *Sed per eam non excluditur probatio, vel poſſibilitas alterius tituli.*
5 *Titulorum multplicatio datur in beneficialibus.*

DECISIO XXXVII.

IN deciſione facta 24. Maij præteriti firmarunt Do-
mini ex confeſſione tam Babilani præſentantis,
quam Cypriani pręſentati conſtare de iurepatr. huius
Abbatiæ, & Monaſterij ex literis Leonis, X. & in deciſis
(vt infra tamen) ſtandum eſſe hodie reſponderunt, le-
gitur enim dicta confeſſio explicita in actu præſenta-
tionis factæ coram Ordinario ſub die 5. Iulij 1622.
dum procurator d. Babilani expoſuit vacationem Ab-
batiæ per mortem Io. Baptiſtę, & patronatum Babi-
lani, ex priuilegio Leonis X. ſub Dat. Romæ 11. kalen.
Auguſti 1513. eodem Cypriano præſente requirente;
& acceptante, literasq. Apoſtolicas dicti priuilegii ex-
hibuit, quarum vigore ſequuta fuit inſtitutio de Cy-
priano, & capta poſſeſſio. Vnde negari non poteſt cō-
1 feſſio vtriuſq. dictæ cōceſſionis iuriſp. relatiuè ad præ-
dictas literas cum anno, menſe, & die cum ſit literalis,
& verbis rotundis facta quæ licet prætendatur ex-
traindicialis, & parte abſente tamen plenè probat de
æquitate canonica, quam Rota obſeruat; vt in
deciſione, & adhibeatur Seraph. *deciſ.* 487. *num.* 6. fuit
dictum in Romana Societatis 1. Iulii 1591. coram
bona. memor. Comitulo: & in Pampilonen. Pen-
ſionis, coram Card. Sacrato impreſſ. apud Marchel. *de
commiſs. to. 1. f.* 545. nec per informantes pro Cypriano
impugnari videbatur, prout impugnari nō poterat ex
defectu mandati procuratoris, quia vltra quod de il-
lo conſtare dicebatur, omnis tollitur difficultas ex in-
diuidua ratificatione ſubſequuta dictæ præſentationis
& inſtitutionis aliorum per alterum ſpecialem pro-
2 curatorem d. Babilani, renouata, & repetita, quę hodie
reuocari nequit, niſi docto de errore ex allegatis in
deciſione, & propterea non applicantur, quæ latè de-
ducebantur circa confeſſionem reſultantem ex produ-
ctione tituli, quod ſit facta in alio iudicio, & inter alios
cum non prætendatur confeſſio ex ſola productione,
3 & ſic tacita, in quibus terminis loquuntur Doctores
ex aduerſo alleg. ſed explicita, & clara vna cum pro-
ductione ex ſupradictis, & d. ſola productio vt ſupra
ratificata quamuis inter alios aliquale faceret præin-
4 dicium, *Alex. in l. fi. n. 12. verſ. tertia concluſio, & ibi Rip.
n. 36. C. de edend. Crauet. de antiq. temp. in 3. p. 1. p. princ. n.
29. Menoch. de præſumpt. lib. 2. præſumpt.* 62. *nu.* 2. & licet
in deciſione dictum fuerit ex prędicta confeſſione, vna
cum productione dd. litterarum ſequi, quod Pallauicini
nullum habebant meliorem titulum, qui veriſimiliter
allegatus fuiſſet iuxta doctrin. *Innoc. in c. du tum de de-
cim. cum alleg.* non tamen per eam (vt prætendebant in-
5 formantes pro Cypriano) excluditur probatio, vel poſ-
ſibilitas alterius tituli, quia immo in ea contrarium
ſupponitur, vt circa fin. in verſ. nec applicatur quod
clarius, & expreſsè hodie Domini aperuerunt, cum in
beneficialibus detur multiplicatio titulorum, quamuis
iſte terminus multiplicationis non videatur applicari
quoad probationem iuriſpatronatus cum ſit materia
prophana, ſed tantum quoad ipſum Cyprianum
præſentatum, & poſſeſſorem, & in hoc vim non
faciebat pars D. Saulis, ſed ſolum inſiſtebat, quod ex
prædictis iuſp. præſumebatur ex litteris Leonis X. &
& ideo locus eſt oſtenſioni alterius tituli, & diſcuſſio-
ni, an conſtet de immemorabili, vel centenaria, & an
ſuffragetur, vt deducunt informantes pro Pallauicino,
& propterea reſolutum fuit, ſtandum eſſe in deciſis,
poſſe tamen Cyprianum iuuari alio titulo, de cuius re-
leuantia videbatur.

Et hæc vtraque parte &c.

Et in eadem coram eodem 13. Iunij 1625.

SVMMARIVM.

1 *Titulus iuriſp. reſultat ex centenaria quaſi poſseſsione pręſentandi in familia priuata*
2 *Et d. centenaria inducit titulum totalis dotationis, ſeu equiualentis.*
3 *Centenaria probatio exemplificatur.*
4 *Extremis probatis intermedia pręſumuntur.*
5 *Continuatio præſumitur in modico tempore.*
6 *Et Rota non tam rigoroſe attendit centenarium, ſi modicum deficiat.*
7 *Continuationis pręſumptio ceſsat, ſi titulus ſit nullus.*
8 *Centenaria ſufficit in materia iuriſp.*
9 *Titulus infectus ſi non producitur ab eodemmet poſseſsore non tollit præſumptionem reſultantem ex centenaria.*

DECISIO XXXVIII.

IN vltima deciſione 5. Martii præteriti fuit reſerua-
tum videre, An conſtare de immemorabili, vel cen-
tenaria quaſi poſſeſſione DD. de Pallauicini quæ ſuf-
fragetur Cypriano, & ſic An ipſe poſſit iuuari alio ti-
tulo quam literis Leonis X. del 1513. de quibus in 1. de-
ciſione 24. Maij 1624. et conſequenter ad excludendā
reſeruationem, et immiſſionem ex ſubrogatione gra-
tioſa conceſſa R. P. D. Saulio, Domini reſponderunt
conſtare de alio titulo, qui ſuffragatur Cypriano.
1 Titulus autem reſultat ex centenaria quaſi poſſeſſio-
ne præſentandi, quæ in familia priuata probat iuſpa-
tronatus, *Feder. conſ. 234. n. 3. verſ. ad propoſitum, Caſſad.
dec. 2. n. 5. & 6. de iurep. Rota in recent. deciſione* 232. *n.* 2
2 *p.* 3. induciteque titulum dotationis totalis, ſeu æquiua-
lentis ſecundum opinionem, quam Rota tenet *dec.* 254.
*n. 10. vſque ad fin. lib. 3. p. 3. diu. Put. dec. 199. & dec. 206.
libro 1. in correct. Rota deciſ. 312. parte 1. recne t. numer. 4.
Gabr. conſ. 198. numer. 5. lib. 2.* et fuit dictum in Parmen.
Prioratus 23. Ianuar. 1621. coram Reuerend. Seleu-
cien.
3 Centenaria autem probatur eſt infraſcriptis pro-
uiſionib, videlicet prima, Leonis X. de anno 1514. ſecun-
da, del 1529. tertia de anno 1583. tempore fel. recor.
Greg. XIII. quæ vltima prouiſio durauit vſq. ad uaca-
tionem controuerſam del 1622. de quibus in prima de-
ciſione.

Non obſtat, quod prima prouiſio de anno 1514. ad
fauorem Antonioti non continuet cum ſecunda pro-
uiſione producta ad fauorem DD. Cypriani de anno
1529. dum illa legitur de Monaſterio vacante per reſi-
gnationem Hectoris Pallauicini, non autem Antoniot-
ti prædicti, & ideo tempus præſentationum incipi de-
beat ab anno 1529. non autem ab anno 1514 quo caſu
centenaria non eſſet completa.
4 Quia probatis extremis præſentationis Antoniotti
de anno 1514. & præſentationis Cypriani del 1529. pre-
ſentatio Hectoris intermedia præſumitur. *Alciat. præ-
ſump. 2. reg. 2. verſ. ſed mihi videtur, Card. Seraph. dec. 1141.
n. 3. 1134. nu. 3. dec. 145. p. 1. diuerſ. & 643. n. 3. p. 2. recent.*
& fuit dictum in Lancianen. Archipresbyterat. 2. Maij.
1616. coram me.

Et tāto magis in propoſito, quia Antoniottus, ſuper-

uixit vſque ad annum 1528. ex epitaphio eius ſepulchi, & ex conceſſione partis domus dicti Monaſteri S. Antonij in emphyteuſim ab eo vti Abb. d. Monaſterij facta 2. Aug. 1526. vnde deficerent vnus, vel ad ſummum tres anni & remaneret probata centenaria n. 105. annis & in tam modico tempore facilius præſumitur continuatio.

6 Et ſi aliquod modicum tempus deficeret Rota non attendit tam rigoroſè centenariam, vt fuit dictum in proximè allegata Lancianen. Archipresbyteratus.

Non obſtat, quod præſentationes referendæ ſint ad literas Leonis X. vt dictum fuit in prima deciſione tamquam ad titulum præambulum.

Tum quia in præſentationibus, & prouiſionibus ſupra dictis nulla prorſus expreſſa ſit mentio de literis præfatis, ſed tantum de priuilegio Apoſtolico.

Tum etiam, quia loquuntur de priuilegio Apoſtolico ratione dotationis, cui hactenus non fuit derogatũ, quæ verba non poſſunt conuenire cum litteris Leonis, quę emanarunt ex augumento tertiæ partis dotis, quę propterea per regulam Adriani, & Concilij Tridentini remanſiſſent reuocatæ.

7 Et ſic dum titulus prouenienſ ex literis Leonis eſt nullus ceſſat ex illo præſumptio continuationis *Bero conſ. 59. n. 7. lib. 3. Gabr. conſ. 88. n. 58. lib. 1. Pariſ. de confid. q. 28. n. 257.*

Cum demum, quia ex centenaria prædicta oritur titulus ratione dotationis, qui potuit obtineri ab eodẽ Leone, non obſtante quod alium ex augumento dotis prius conceſſiſſent cum inter ſe compatiantur, & certum eſt in materia iuriſp. centenaria ſufficere. *Rot. d. dec. 254. n. 10. lib. 3. p. 3. diuerſ. dec. 312. num. 4. par. 1. recent.*

Et eandem, quia præſumptio continuationis ex titulo præambulo non procedit in poſſeſſione centenaria, nam ſi titulus infectus non producitur ab eodemmet poſſeſſore non tollit præſumptionem reſultantem ex centenaria. *Menoch. conſ. 90. n. 63. & 67.* vbi de magis communi, *& præſumptione 131. n. 50. lib. 3. Rota dec. 25. & 64. p. 3. diu. & in d. Parmen. Prioratus coram Reuerend. Seleucien.*

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

Et in eadem coram eodem 22. Iunij 1626.

SVMMARIVM.

1 *Deuolutio concludenter eſt probanda a fundante ſe in ea.*

2 *Prouiſio in commendam vti motu proprio iuſtificatione non indiget.*

3 *Dictio, ſi, conditione denotat.*

4 *Vicarius Generalis de iure poteſt inſtituere.*

5 *Impugnans poteſt niti actu impugnatio, quouſque obtineat ſuper impugnatione.*

6 *Quis non poteſt iuuari alio titulo a ſe non producto.*

7 *Etiamſi conſtet vigore illius tituli captam eſſe poſſeſſionem.*

8 *Titulus priuilegij ratione dotationis reſultat ex centenaria.*

DECISIO XXXIX.

SVppoſitis deciſionibus in cauſa factis, per quas fuit excluſa reſeruatio ex capite iuriſp. ex priuilegio ratione dotationis, cui non ſit hactenus derogatum: Dubitatũ fuit: An gratia ſuffragaretur R. P. D. Saulio quoad deuolutionem, & negatiuè fuit per Dominos reſponſum.

1 Certum enim eſt fundantem ſe in deuolutione, & ſic capere volentem Abbatiam, ex clauſula, etiam, ſi deuoluta, debere plenè, & concludenter probare deuolutionem. *Put. dec. 265. lib. 2. in correct. Mohed. dec. 17. de præb. Mant. dec. 260. n. 1. Rota dec. 186. n. 5. p. 2. in recen. & latè in Aretina Capellę 1. Iunij 1611. coram bo. mem. Card. Lancellotto, & latius in eadem 1. Iulij 1613. coram me.*

2 Nec applicatur quod prouiſio in Commendam vti motu proprio non indigeat iuſtificatione, *cap. ſi motu proprio, de præb. in 6. Seraph. dec. 1484. n. 10. & dec. 1498. n. 1. Rota dec. 656. n. 1. & 2. p. 2. recent.* Cum id procedat reſpectu narratorum a Papa, ſicque obitus Io. Baptiſtę de menſe Iulii 1622. & ſimilium, & applicari non poſ-
3 ſit ad deuolutionem narratam: ſed poſitam conditionaliter etiamſi deuolutam, nam dictio, ſi, conditionem denotat, *l. 1. vbi Doct. & l. quibus diebus §. quidam Titio, ff. de cond. Surd. conſ. 381. n. 11.* & conditio nihil ponit in eſſe *l. ſi quis ſub conditione dandorum, ff. ſi quis omiſſ. cauſ. teſt. cum vulg.*

Tantum verò abeſt probatam eſſe deuolutionem, vt immo ex probationibus factis pro parte D. Saulij, illa omnino excludatur, ex quo gratia, qua vtitur dicit vacationem contigiſſe de menſe Iulii 1612. & ex parte eiuſdẽ fuit producta pręſẽtatio D. Cypriani 10. ſequẽtis menſis, & cum tamen ſufficiat intra quadrimeſtre, *cap. vnic. §. verum vbi gl. & Doct. de irrep. in 6. cum alijs in d. Aretina Cappellæ.* illiuſque inſtitutio per Vicarium Generalem, qui de iure poteſt inſtituere, *gl. in c. ex frequentibus, in verb. Officialium, de inſtit. & in c. fin. in verb. non poſſunt de offic. Vicar. in 6. & vtrobique ſcribentes, Couar. cumulans, & de communi atteſtans lib. 3. var. cap. 20. ſub n. 7.* & alios congerit, & de communi, & magis communi atteſtatur *Moder. de off. Vicar. lib. 2. q. 111. num. 1. per tot. & poſſeſſionis adeptio.*

Non obſtat præcipuum fundamentum Informantiũ pro Domino Saulio, quod ex parte D. Cypriani fuerit impugnata d. pręſentatio, & inſtitutio, ideoque non poſſit ſe in eis fundare, niſi eaſdem acceptando, prout iacent, & ſic cum narratiua patronatus ex priuilegio Leonis X. ſub Datum 1513. kal. Auguſti. tunc a procuratore præſentantis exhibito. Omiſſo enim quod impugnãs põt niti actu impugnato quouſq. obtineat ſuper impugnatione *Cõpoſtel. Io. And. n. 28. verſ. vel ſecundũ, & poſt alios Fel. n. 9. in 1. & 2. lim. in c. capitulum, de reſcr. Roman. conſ. 347. n. 7. Ruin. conſ. 21. n. 6. lib. 1. Gabr. conſ. 40. n. 20. lib. 1. Seraph. dec. 169. n. 2.* & fuit dictũ in *Romana liberationis a moleſtijs, 11. Maii, 1601. coram bon. mem. Card. Lãcellotto, & in Lucana Molendini, 14. Nouembr. 1604. corã Penia, & in Romana Landi, 8. Martii, 1608. coram me.*

Reſponſum fuit non impugnari a D. Cypriano præſentationem, & inſtitutionem, ſed exhibitionem factã ab illo procuratore præſentantis de dicto priuilegio, cum debuiſſet meliorem titulum, & probationem centenarię exhibere, & ſic acceptare titulum pręſentationis, & inſtitutionis, ſed non actũ prędictũ diuerſũ exhibitionis dicti priuilegii, & ex acceptatione iſta non ſequi teneri ſtari confeſſioni, & productioni d. procuratoris, nec poſſit iuuari alio titulo, cum iſte nõ fuerit ab eo productus, *Caſſ. dec. vlt. n. 7. ad med. verſ. ſed prout. dixi de procu. Caputaq. dec. 339. n. 3. & ſeq. p. 1. Rot. diu. dec. 731. ſub n. 19. & 20. p. 1. & in relatis per adden. ad ſal. rec. Greg. XV. dec. 353. ſub n. 19. Creſc. dec. 21. n. 2. & 4. de prob.* vbi etiam ſi conſtet vigore ilius tituli captam eſſe poſſeſſionem, & idem fuit deciſum in Cęſarauguſtana parochialis de Maella 8. Nouembris 1599. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in Romana Parochialis 31. Iannar. 1600. coram Corduba.

Idque ſine dubio cum fuerit pro parte D. Cypriani doctum de alio titulo iuriſpatr. reſultante ex centenaria quaſi poſſeſſione præſentandi, per quam ſequitur titu-

titulus priuilegii ratione dotationis, cui non ſit hactenus derogatum, vt fuit in prǽſentationibus enunciatũ, & ſic ratione totalis, vel coæqualis dotationi, vt firmatum fuit *in vlt. deciſ. cum Rot. dec. 254. a n. 10. ad fin. lib. 3. diuerſ. quæ eſt repet. dec. 220. ex n. 7. in fin. p. 1. diuerſ. Gabr. conſ. 198. n. 5. lib. 2.* cum alis in ea cumulatis, & cõſequens ſtant iſta ſimul quod per D. Cyprianum acceptetur titulus præſentationis, inſtitutionis, & poſſeſſionis illarum vigore, non ab eo, ſed ex aduerſo in hoc iudicio productus, & nihilominus non obſtante exhibitione d. priuilegij Leonis facta a procuratore præſentantis, ex centenaria per eum probata conſtet de priuilegio ratione totalis, vel coæqualis dotationis excludente reſeruationem, ut fuit iam reſolutum.

Et ita vtraque parte informante deciſum.

EMINENTISS. D. CARDINALI MILLINO

Lunenſis Sarzanenſis Beneficij, 5. Iulii 1599.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia libera per augmentum dotis non fit patronata.*
2 *Vicarius non poteſt reſeruare iuſpatron. ſine ſpeciali mandato.*
3 *Impetrans quando teneatur probare negatiuam.*
4 *Actore non probante reus abſoluitur.*

DECISIO XL.

FVit reſolutum pro informante ſententiam A.C. eſſe confirmandam, moti fuerunt Domini, quia in ea parte, in qua reuocatur prima ſententia Vicarii declarantis nullam gratiam Gabrielis ob non factam mentionem iuriſp. eſt iuſta, quoniam eccleſia erat iam ædificata, & erecta, & habebat ſuam dotem, ideo per ſolũ augumentum dotis eccleſia libera non potuit redigi in ſeruitutem iuriſp. *gl. in c. piæ mentis, in verbo, patronum*
1 *16. q. 7. Abb. conſ. 59. lib. 2. Roc. de iurep. in verbo, dotauit, q. 2.* & nõ ſufficit ad iſtum effectum, quod ſit depauperata, niſi totaliter dotem amiſerit, itaut reducatur de non eſſe ad eſſe, vt ibi per *Roc. q. 3. Bero. q. 4. n. 26. lib. 1.*
2 & in his terminis ſępè fuit reſolutũ. Pręterea iuſp. fuit reſeruatum a Vicario, qui ſine ſpeciali mandato non habet hanc facultatem, *Cald. conſ. 1. de off. vic. Thom. de Tau. dec. 20.* & fuit dictum in cauſa Bonon. iuriſp. corã bon. mem. Epiſcopo Oriolen. & ſtãte nullitate reſeruationis non erat de eo neceſſaria mentio in gratia Gabrielis *gl. in c. ex tenore, & ibi Fel. n. 2. de reſcript. Rot. dec. 69. eod. tit. in ant.*

3 Quantum autem ad eam partem, in qua reuocatur alia ſententia Vicarij canonizatoria gratiæ Antonii ob non publicationem Gabrielis, eſt etiam iuſta, quia Antonius, qui diſpoſitiuè impetrauit ob non publicationem Gabrielis tenetur hanc negatiuam plenè, & concludenter probare *Inn. in c. ſuper his col. 3. de accuſ. Bart. in l. in illa ff. de verb. obl.* & in his terminis fuit reſolutũ in cauſa Bonõ. Canonic. 1. Decẽb. 1589. corã R. P. D. meo Pamphilio, & in cauſa Vlixbonen. Beneficii 21. Aprilis præteriti coram R. P. D. meo Lancellotto. Ideo non poterat præfigi terminus Gabrieli ad docẽdum de publicatione, & declarari eius gratiam nullã ob lapſum temporis ad publicandum, quia cum Anto-
4 nius eſſe actor, & non iuſtificauerit ſuam gratiam Gabricius reus, & poſſeſſor debebat abſolui, *Compoſtell. in c. mandatum, de reſcript. Rot. dec. 11. de re iud. in nouis.* & conſequenter ſententia A.C. eſt iuſta, & confirmanda.

R. P. D. PIROVANO.

Florentina Canonicatus 11. Decembris 1615.

SVMMARIVM.

1 *Conc. Trid. circa iuſp. priuatarum perſonarum nil innouauit vltra ius commune.*
2 *Iuſp. tunc probatur per centenariam per continuatas pręſentationes effectuatas.*
3 *Et tunc præſumitur titulus fundationis, & dotationis.*
4 *Quaſi poſſeſſio præſentandi iuſtificatur ex præſentatione, & ex conſenſibus patronorum præſtitis ſuper prouiſionibus.*
5 *Conſenſus patronorum vim habent præſentationem.*
6 *Pręſentationum effectuatio probatur per ſucceſſiuas vacationes.*
7 *Iuſpatronatus ex præſenti ſtatu præſumitur in pręteritum*
8 *Pręſertim cum non detur ſtatus contrarius libertatis.*
9 *Defectus modici temporis non attenditur in centenaria.*
10 *Præſertim concurrentibus adminiculis.*
11 *Enunciatiuæ poſitę in prouiſionibus plurimum adminiculantur.*
12 *Sententia ordinarij plenè probat iurispatr.*

DECISIO XLI.

DOmini tenuerant conſtare de iurepatronat. Canonicatus, & Prębendę, de quibus agitur ex fundatione, & dotatione. Cum enim agatur de perſonis priuatis, in quibus non cadit præſumptio emptionis
1 & nihil fuerit circa iuriſp. probationem vltra ius commune ſacroſanct. Trident. Concil. innouatum, vt dixit Rota in Commen. Capellaniæ 17. Iunii 1591. coram bon. memor. Penia, in Sorana Beneficiorum 6. Iunii 1603. coram bon. memor. Card. Pamphil. & in alijs paſſim.

2 Ideo ex quaſi poſſeſſione centũ annorum probata per continuatas præſentationes effectum ſortitas ſatis viſum fuit probari dictum iuſpatron. iuxta conſ. Feder. de Sen. 234. *ſub n. 3. verſ. ſic ad propoſitum Dec. conſ. 117. in fine. & conſ. 174. n. 4. in fine, Caſſad. dec. 2. n. 6. de probation.*
3 & præſumi titulum fundationis, & dotationis iux. *dec. 1640. lib. 3. p. 3. diuerſ. cum alijs per Pariſ. de confid. q. 28. nu. 236.*

4 Prædicta autem quaſi poſſeſſio iuſtificatur tum ex conſenſibus patronorum reſeruatis & præſtitis in pluribus prouiſionibus Apoſtolicis, qui conſenſum vim habent pręſentationum. *Rota dec. 534. n. 3. p. 1. diuerſ.* &
5 in d. Sorana Beneficiorum coram bon. mem. Card. Pãphilio, tum etiam ex eorumdem patronorum præſentationibus, & inſtitutionibus ſubſecutis.

Primo enim de 1514. kal. Iunii per reſignationem in manibus Papæ Laurentij Cardinalis de Puccis, prouiſſus fuit per Leonem X. Iannozios eiuſdem familiæ de Puccis.

Secundo, de 1536. 14. kal. Martii per obitum apud Sedem d. Iannozij, tunc Epiſcopi Melphitenſ. fuit per Paulum Tertium prouiſus Laurentius Raphaelis eiuſdem familiæ, & vtraque ex iſtis prouiſionibus facta eſt de dd. Canonicatu, et præbenda vti de iurepatronatus, et cum clauſula, Accedente patronorum conſenſu, vt in ſum. *n. 1. & 2.*

Tertio de 1537. 10. kal. Iulij per eumdem Paulum Tertium accedẽte expreſſo patronorum conſenſu per reſignationem d. Laurentij prouiſus fuit Leonardus de Naſis, *vt in ſum. n. 3.*

Quarto del 1458.pridie kal.Maij occaſione permu-
tationis dicti Leonardi fuit per eundem Pontificem
cum patronorum conſenſu prouiſus Antonius de Pe-
treis, vt conſtat ex fide partiti Capituli Florentina
in traditione poſſeſſionis ei facta,& ex ſupplicationem
eiuſdem Antonij bon.mem.D.Duci pro licentia illam
capiendi,& decreto Auditoris ſuper illius conceſſione
de quibus in ſum.*n.4.& 5.*

Quinto,del 1570.12.Ian. per obitum d.Antonij fuit
a patronis præſentatus Alexander de Puccis coram
Vicario Floren.a quo fuit approbatus,& inſtitutus, vt
in ſumm.n.6.

Et demum del 1586.17.Aprilis per d.Alexandri reſi-
gnationem de eorumdem patronorum conſenſu fuit
ab eodem Vicario executore Apoſtolico deputato
prouiſus Petrus de Naſis,*vt in ſumm.n.9.*per cuius obi-
tum ſucceſſit vltima vacatio de menſe Auguſti 1616.

6 Ex quibus ſucceſſiuis vacationibus per obitum, vel
reſignationibus dd.prouiſorum,& præſentatorum ple-
nè conſtat dictas præſentationes, & prouiſiones fuiſſe
effectuatas iuxta *conſ.Oldr.229.n.2.& 3.* a Rota toties
approbatum.

Et quamuis computando a prima prouiſione del
1514.Kalen.Iunij vſque ad vltimam vacationem de
menſe Auguſti 1613. ad complementum centenariæ
deficere videantur nouem menſes,nihilominus de illa
viſum fuit ſufficienter conſtare, ſiue inducatur ex præ-
ſcriptione,qua cum de d.anno 1514.Cardinalis Puccius
7 reſignauerit dd.Canonicatum & Præbendam vti de iu-
repatronat.ſequitur in neceſſarium antecedens, quod
ipſe per prius fuiſſet prouiſus ad præſentationem, vel
de patronorum conſenſu,ac etiam quod iuſpatronat.
ante illius prouiſionem fuiſſet erectum, & ſic veriſi-
militer hæc omnia præceſſiſſe ante dictos nouem men-
ſes,qui videntur deficere centenariæ ex præſenti enim
ſtatu iuſpatron.præſumitur in præteritum,vt in termi-
nis *eſt dec.Caſſad.4.de probat.quæ eſt etiam 6.de iurepatro-*
8 *nat.num.7.* verſiculo item tollitur coniectura, maxime
cum non detur ſtatus contrarius libertatis,vt ſeq. *Caſ-
ſad.eſt dec.Caſſe 200.incip.in vna Illerden.in manuſcr.*

Siue inducatur ex præſumptione,prout videtur ſen-
tire,*Rota d.dec.1640.lib.3.p.3.diuerſ.*quia defectus mo-
9 dici temporis non attenditur :prout in ſimilibus ter-
minis tempus 99.annorum haberi pro antiquo *eſt dec,
Put.204.in fin.lib.2.in nouiſſ.*

10 Præſertim concurrentibus adminiculis, vt in termi-
nis ad affectum præſumendi titulum fundationis,& do-
rationis,quod dicatur probata immemorabilis,ſi vltra
inſtrumenta doceatur etiam per teſtes de fama cum
alijs circumſtantijs de quaſi poſſeſſione præſentandi
per annos 85.eſt *dec.Mohedan.254.alias 3.de iurepatr.&
Put.206.in fin.lib.1.in nouiſſ.*

11 In propoſito autem plurimum adminiculantur tres
enunciatiuæ in dd. prouiſionibus Leonis X. & Pauli
Tertij,quamuis non ſint annorum centum,*Aym.de an
tiq.temp.in princ.n.5.verſ.placet tamen*,cum alijs in Au-
ricen.Iuris nominandi,18.Maij præteriti coram me.

Et inſtrumentum ſupradictæ prouiſionis Ordinarii
dell'1570.ad fauorem Alexandri de Puccis factæ(vt in
ea legitur)præuia cauſæ cognitione,& preſertim viſio-
ne ſupra dictarum prouiſionum Apoſtolicarum, &
conſenſum patronorum,in qua clarè dicitur conſtare
de iurepatronatus,& preſentationem eſſe canonicam,
& factam a veris patronis,& ideo illam confirmauit,&
approbauit,nam teſtimonium Ordinarii,& præſertim
12 ſententia plene probat iuſpatronatus,*Put.dec.237.lib.
2.in nouiſſ.Gabr.conſ.198.n.4.vol.2.*

Et propterea fuit vt ſupra reſolutum pro informan-
te,&c.

Et in eadem coram eodem 25.Maij 1616.

SVMMARIVM.

1 *Iuſp.de ſui natura eſt hæreditarium.*
2 *Et fæminas tranſitorium,*
3 *Confeſſiones quando ſufficiant ad probandum iuſp. confi-
tentium.*
4 *Qualitas facilius probatur,quam ſubiectum.*
5 *Patroni in ſtirpes pro vna voce præſentant.*
6 *Compatronorum concurſum excludit vicinitas.*
7 *Confeſſio ſuper re legata nocet legatario.*
8 *Confeſſio cedentis ante ceſſionem factam nocet ceſſionario.*
9 *Confeſſio dicitur acceptata ex acceptatione præſentatio-
nis.*
10 *Præſentationis acceptatio intelligitur cum omnibus qua-
litatibus in alia appoſitis.*
11 *Narratiua plene probat contra narrantem.*
12 *Confeſſiones ſucceſſiuæ,& multiplicatæ plus operantur.*
13 *Et contra eas requiritur concludentiſſima erroris proba-
tio.*
14 *Verba fundationis dubia declarantur ex patronorum con-
feſſionibus.*
15 *Iuſp.gentilitium ex quibus probetur.*
16 *Filius patris viuentis hæres eſſe non poteſt.*
17 *Obſeruantia ſola attenditur aliquando.*
18 *Aſſertiones poſitæ in lit.Apoſt.faciunt qualem probatio-
nem.*
19 *Iuſp.pro deſcendentibus reſeruatum pro gentilitio reputa-
tur.*
20 *Præſentatio facta cum mentione familiæ excludit qualit.
hæred.*
21 *Iuſp.mixtum,gentilit.& hæred.quando ſit.*

DECISIO XLI.

1 RESolùtum fuit gratiam Octauii non eſſe iuſtifica-
tam,quia non verificauit habere conſenſum me-
dietatis patronorum in ea narratum.

Quantum enim iuſpatronatus ſecundum ordinariā
ſui naturam ſit hæreditarium *clem.plures de iurep.Cald
conſ.4.eod.tit.*quam eſſe indubitatam concluſionem di-
cit *Pereg.conſ.27.n.1.vol.2.*& ad fæminas tranſitorium
2 *Abb.in c.1.n.3.de iurep.Pariſ.conſ.48.n.5.lib.4.*& fuit di-
ctum in Lucana Iuriſp.1.Iulij 1615.coram R.P.D.meo
Manzanedo.

In hoc tamen caſu apparet illud non eſſe tale ex cō-
feſſionibus tam Roberti Auctoris Octauiæ, quæ præ-
3 ſentauit Carducium,quam ipſius Octauiæ, & Cardu-
cii præſentati,quæ ſuperant omnes alias probationes,
ex vulgaribus,& cum ſufficiant ad probandum iuſpa-
tronatus ſaltem in præiudicium ipſius confitentis, &
ſic ſubiectum, *Caſſad.dec.7.n.7.& 8.de iurep.Put.deciſ.
316.lib.2.& dec.36.lib.3.ſecundum nouam impreſſ.Moder.
iuſp.de benef.p.12.c.2.n.276.*multo magis qualitatem
4 quæ facilius probatur quam ſubiectum,*Alex.in l.ſi cer-
tis annis,n.7.verſ.in gl.2.C.de pact.Natt.conſ.111.n.3.*

Confeſſiones vero Roberti authoris Octauiæ, quæ
præſentauit Carducium ſunt duæ,prima dum ipſe, &
Aſcanius eius frater de anno 1570.vacante Canonica-
tu per obitum Antonii vti duo ex patronis, & Rober-
tus Ioannis Pauli tamquam vnus, & ſic in capita præ-
ſentarunt Alexandrum ſubſecuta inſtitutione Ordina-
rii Florentini, & approbatione dictæ præſentationis
per diffinitiuam cum vbi iuſpatronatus hæreditarium
dicti Robertus,& Aſcanius tamquam patroni pro vna
voce,& ſic in ſtirpes,non autem vti duo præſentaſſent,
d.clem.plures;

Se-

5 Secunda, quia idem Robertus in legato iuriſpatro-
natus ſacto ad fauorem dictæ Octauiæ expreſsè aſſer-
nit iuriſpatronatus vnicum patronum remanſiſſe ,
quod eſſe non potuiſſet ſi iuſpatr. fuiſſet hæreditarium
6 quia vicinitas excludit aliorum compatronorum con-
curſum; vt de pluribus hæredibus poſt alios quos re-
fert latè *Surd. conſ. 375. num. 6. & ſeqq.* & fuit dictum
in cauſa Bononien. de Capacellis 17. Februarij 1614.
coram R.P.D. meo Pamphilio , & tamen vt confitetur
Carduccius in reſponſione ad poſitiones tunc ſuper-
uiuebant Sibilla, & Lucretia filiæ , & hæredes Roberti
Ioannis pauli vnius ex patronis, qui de anno 1570. vna
cum d. Roberto Teſtatore præſentauit.
7 Quæ confeſſio ſuper dicto iurepatronatus, & ſic re-
legata cum noceat Octauiæ legatarię *Surd. conſil. 151.*
8 *num. 40. & conſil. 237. num. 27.* & quæ ſolum vigore di-
cti legati præſentauit ad ea quæ de confeſſione autho-
ris dicit *Rota deciſione 90. part. 1. diuerſ.* conſequenter
præiudicat Carduccio ſicuti confeſſio cedentis ante
ceſſionem factam nocet ceſſionario, *Bart. in l. facta §. ſi
hæres, num. 5. ff. ad Treb. Aym. conſ. 507. num. 4. 5. 6. & 33.
in 3.* & confeſſio collatoris prouiſo , *Verall. deciſ. 93. nu.
3. in fin. part. 1.*
9 Quod ſine vlla difficultate procedit , quia Carduc-
cius nedum tacite ſed expreſsè illam approbauit acce-
ptando præſentationem, & ea vtendo , & producendo,
Verall. dec. 188. part. 1. & omnes ius ſuum ab illa deri-
uando , *Cephal. conſilio 386. numero 29. Peregr. de fidei-
com. articulo 44. numer. 20. verſicul. item aſſertio , & fuit
coram me dictum in Virdunen. Abbatiæ 20. Februarij 1615.*
& in cauſa Aurlacen. Iuriſnominandi , 8. Februarij
prȩteriti .
10 Confeſſio verò Carduccij præſentati eſt indubitata
reſultans tam ex acceptatione præſentationis factæ
virtute dicti legati, quę intelligitur cum omnibus qua-
litatibus in illa appoſitis *Put. deciſione 200. numero 2.
Iaſon. in l. contra iuris, §. fin. ff. de pact.* quam ex illorum vſu
11 *& productione in iudicio , Verall. d. deciſione 88. parte 1.*
& quia prædictis conſonare videtur eius narratiua in
litteris ſuæ prouiſionis , & in conſenſu præſtito reſer-
uationi penſionis , quæ contra ipſum plene probat,
vulg. lege cum, precum, Cod. de liber. cauſ. & fuit in allega-
ta Virdunen. Abbatiæ coram me firmatum, quod vide-
licet Canonicatus exiſtit de iurepat. nonnullorum fa-
miliæ de Puccis, quę verba excludunt quod illud ſit me-
rè hereditarium.
12 Huiuſmodi autem confeſſiones ſucceſſiuè , & mul-
tiplicatæ magis operantur *Bart. in l. cum ſcimus , in fin.
Cod. de agric. & cenſit. lib. 11. Felin. in capit. ſi cautio , num.
39. de fid. inſtrument. Decian. conſilio 14. numero 44. & 45.
libro quinto*, & contras eas requiritur concludentiſſima
erroris probatio, vt poſt ſcribentes *in capite vltima , de
confeſſ. in lege non fatetur, ff. eodem , & in l. ſi per errorem,*
13 *ff. de iuriſd. om. iud. Siluan. conſilio 57. num. 27. & 28. &
Decian. d. conſilio 14. numer. 35.* adeout vbi etiam verba
fundationis ſi de ea conſtaret, eſſent dubia reciperent
declarationem ab illis, *Dec. conſilio 193. num. 6. verſicul.*
14 & hoc multum confirmatur *Menoch. conſilio 191. num.
48. lib. 2. & dixit Rota in cauſa Romana Menſa Nummula-
rię 30. Iulij, 1614. coram R.P.D. Decano*, ſed quiuimo quia
quia non conſtat de fundatione contraria videtur im-
poſſibilis huiuſmodi erroris probatio , *Ruin. conſ. 128.
præſertim n. 8. & 9. lib. 2.*
Et quamuis prędicta ſufficerent ad excludendum
iuſpatronatus eſſe merè hæreditarium exabundanti
tamen oſtenditur illud eſſe vel familiare , vel mixtum
ex pluribus .
Primo, quia quatuor præſentationes, & conſenſus re-
ſpectiuè continuatæ de annis 1536. 1537. 1548. & 1570.
quæ fuerunt effectum ſortitæ , vt fuit in hac eadem
cauſa ſub die 11. Decembris præteriti, coram me reſo-
lutum , omnes fuerunt in capita factæ , ideoque nedum
repugnant naturæ iuſpatronatus hæreditarij , ſed qui-
15 nimo oſtendunt illud gentilitium *Baldus in lege ſecun-
da, num. 4. Cod. de ſuis & legit. cum alijs in Florent. Iuriſ-
patronatus. de Ricaſollis 10. Martij 1603. coram Eminent.
D. Card. Lancellotto.*
Secundo, quia de anno 1536. & 1537. bis concurre
tunc pater , & filius ad conſentiendum prouiſionibus
Apoſtolicis ad fauorem Laurentij de Puccis , & Leo-
nardi de Naſis. & quia de anno 1548. præſtiterunt inſi-
mul conſenſum patruus ; & nepos ad fauorem Antonij
Petrei, ex quibus omnino excluditur qualitas hæredi-
taria cum patre viuente filius hæres ei eſſe non poſſit ,
nec aliquod ius ſibi competat in beneficio iuriſpatr.
*Cardinal. in clementin. ſecunda , quaſtione Octaua , de iu-
repatronatus Feder. de Senior conſilio 111. verſiculo ſed
16 contra Calderin. conſilio decimonono , in fin. Vera ll. deci-
ſione 363, parte 2.* & fuit dictum in allegat. a Florent. ſub
die 10. Martij 1603. in qua etiam Rota reſoluit ad iſtud
effectum ſufficere, quod ita ſemel fuerit obſeruatum.
17 Nec eſt neceſſe , quod conſtet in effectuatione di-
ctarum prouiſionum habitam fuiſſe rationem conſen-
ſus per filium prȩſtiti, quia ſufficit ſola admiſſio filij fa-
milias ad præſentandum , & quia effectuatio ſubſe-
quens non poteſt magis vnius, quam alterius conſenſui
attribui , ſed ad omnes æqualiter eſt referenda ſicut
minus in admiſſione filiorum requiritur contradictio
quia attenditur ſola obſeruantia ex ſimplici vſu , &
nudo facto collecta, prout dicere quod filius tamquam
heres alicuius ex compatronis præſentauerit eſt diui-
nare, prout in iſtis terminis fuit latiſſimè deductum in
ſæpè allegata Florentina 11. *Februarij 1604. in verſ. qui-
bus ſic ſtantibus in verſ. non obſtant in contrarium , & in
verſ. non obſtat ſecundum.*
Allegata confeſſio in contrarium nihil obſtat, quia
deſumitur ex quadam poſitione per procuratorem
non habentem ſpeciale mandatum producta quæ con-
tinet deſcendentes , & hæredes anteceſſorum Antonij
de Puccis præſentaſſe , ex qua non reſultat, quod iuſp.
fuerit merè hæreditarium , ſed mixtum , quia ponitur
vtraque qualitas deſcendentiæ , & hereditatis , vel ſal-
tem tamquam dubia, & equiuoca nihil concludit.
18 Tertio, quia accedunt duæ aſſertione Summi Ponti-
ficis de annis 1536. & 1537. in quibus dicitur Canoni-
nicatum eſſe de iurepatr. deſcendentium Antonij de
Puccis, & familiæ de Puccis, quæ quamuis non antiquę
faciunt nihilominus qualem probationem *Gabr. de pro-
bat. concluſ. 2. numer. 53.* & non modicum coadiuuant
ſupradictas probationes ad excluſionem qualitatis hę-
reditariæ ex deductis in cauſa Mediolan. Sacriſtię. 26.
Iunij 1602. coram Eminent. bon. mem. Car. Pamphilio.
19 Nec repugnans *conſ. Ancb. 81.* ex aduerſo allegatum
nam quamuis iuſp. pro deſcendentibus ſimpliciter re-
ſeruatum tranſeat finita deſcendentia ad hæredes ex
traneos, & ita videatur eſſe hæreditarium attamen ea
durante nihil impedit, quin per omnia pro mere gen-
tilitio reputari debeat *Card. Seraph. dec. 364. & fuit la-
tè deductum in d. Florentina 10. Martij 1603.*
20 Quarto , quia in ſupradictis quatuor prouiſionibus
ſemper habita fuit mentio familię , & deſcendentiæ
numquam vero hęreditatię qualitatis adeo ut præſu-
mendum ſit quod expreſſo , & proprio nomine , non
autem hæreditario, quod in dubio non preſumitur fa-
cte fuerint, vt in his terminis conſiderauit *Rota in dict.
Florentina ſub die 10. Martij, & 11. February.*
Quinto , quia ex ſtatu centenario huius Canonica-
tus in alia deciſione firmato apparet , quod nullus ex-
traneus

traneus ab Antonio, aut fæmina conſenſit, nec pręſentauit, quod arguit patronorum non fuiſſe hæreditarium, quia valde inueriſimile videtur, quod ſpatio tanti temporis aliquis extraneus, aut fęmina in hæreditate aliquorum ex illis non ſucceſſerit in familia, præſertim, vt ſupponunt informantes pro Carduccio numeroſa.

Non obſtar conſenſus vt pręteuditur in ſtirpes pręſtitus reſignationi ad fauorem Petri de Naſis de anno 1585. per aſſertum procuratorem Laurentij, Roberti Alexandri, Emilij, & Aſcanij de Puccis.

Primo, quia non conſtat de aliquo mandato procurę, & præſertim ad variandum modum præſentandi ſeruatum in præcedentibus vacationibus.

Secundo, quia neque procurator voluit conſenſum reſtringere potius in ſtirpes, quam iu capita dum pro omni verò iure patronis competēti præſtitit conſenſus, adeout potius præſumendum ſit, quod voluerit modum præcedentem præſentandi per principaleſmet ſeruatum continuare, & ab illo non recedere, vel ſaltem per hunc actum æquiuocum, & dubium nō poteſt elidi probatio clara ſtatus familiaritatis latè ſupra firmata ex vulgaribus.

11 Vnde ſiue inſp. ſit mere gentilitium, ſiue mixtum quia requirat vtranque qualitatem ſanguinis, & hęreditatis, Octauia tanquam extranea non eſt capax, & conſequenter gratia Carducci non eſt iuſtificata.

Et ita fuit vtraque parte informante concluſum, &cæt.

ILLVSTRISS. PATRIARCHA HIEROSOLIMITANO.

Cracouien. Parochialis de Coniiiſza 9. Iunij 1627.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi debet inſtitui.*
2 *Sententia nulla ex defectu iuriſdictionis non debet confirmari.*
3 *Sententia iniuſta non eſt confirmanda.*
4 *Quaſi poſſeſſio præſentandi acquiritur ex vna pręſentatione affectuata.*
5 *Quaſi poſſeſſio non attenditur, quando conſtat de proprietate iuriſp.*
6 *Si ante inſtitutionem conſtet de proprietate.*
7 *Vt ſi conſtet ex ſententijs.*
8 *Præſentatio a non patrono facta non pręiudicat vero patrono ignoranti.*
9 *Iuſpatron. vniuerſitatis eſt probandum ſecundum Concil. Trid.*
10 *Alias quaſi poſſeſſio non ſuffragatur.*

DECISIO XLII.

Vacante parochiali, de qua agitur fuerunt ad illam a diuerſis patronis præſentati Iacob. & Martinus, ille a Collegio Iuriſperitorum Academiæ Cracouien. prætendente exiſtere in quaſi poſſeſſione pręſentandi iſte vero a Dominis octo Villarum pariter prætendentibus ad ipſos pertinere præſentationem dictam Parochialem. Vnde inter dd. Iacobum Martinum præſentatos orta lite ſuper inſtitutione, qui a quilibet eorum ſuam præſentationem eſſe admittendam contendebat, & introducta Ordinario Cracouien. emanauit ſententia, in qua fuit pronunciatum dictum Collegium exiſtere in poſſeſſione, vel quaſi præſentaudi, ac proinde Iacobum ab eo præ-
1 ſentatum inſtituendum fore a qua cum fuiſſet ad Nūcium appellatum, ipſe dictam ſententiam Ordinarij confirmauit. ideo cauſa ad Rotam deuoluta, & mihi commiſſa dubium in Rota propoſui. An dicta ſententia Nuntij vltimo loco lata eſſet confirmanda, vel infirmanda, & Domini infirmanda eſſe dixerunt.

2 Fundamentum reſolutionis fuit nullitas, & iniuſtitia dictæ ſententię de nullitate conſtat apparenter, cum illa ſit confirmatoria alterius Ordinarii Cracouien. non obſtante quod fuerat oppoſitum de illius nullitate ex defectu iuriſdictionis Auditoris Ordinarij, de cuius delegatione non conſtabat iuxta Verall. *deciſione 376. parte 2. & Seraph. deciſione 597. numer.* 4. propterea Nuntius dictam ſententiam abſque vitio nullitatis confirmare non potuit *Rota dec. 346. nu. 4. & dec. 572. par. 2. recent.*

3 De iniuſtitia vero Domini non dubitarunt, ex quo ſententia ſe fundat in quaſi poſſeſſione præſentandi dicto Collegio acquiſita per pręſentatinoem factam quando iſta eccleſia vacauit per priuationem Benedicti Bandonij de anno 1597. Et quamuis regulariter quaſi poſſeſſio pręſentandi acquiratur ex vnica præſentatione effectuata. *Rip. in capit. cum eccleſia Sutrina*
4 *num. 91. de cauſ. poſſ. & propr.* & hæc quaſi poſſeſſio attendi ſoleat ad effectum, vt præſentatus veniat inſtituendus *cap. conſultationib. de iurepatronatus Rota dec. 14. eod. tit. in antiq. Put. deciſ.* 189. *lib.* 1. Nihilominus viſum fuit Dominus huiuſmodi quaſi poſſeſſionem non eſſe attendendam, &

5 Primo, quia dicta quaſi poſſeſſio non attenditur quando conſtat de proprietate iuriſpatronatus quaſi tunc proprietas abſorbeat cauſam poſſeſſionis, vt tenent communiter Doct. *in dict. cap. coſultationibus, & ibi Abb. num. 9. de iurepat. Dec. conſilio* 127. *num.* 1. *Rota dec. 167. nu. 10. & dec. 269. nu. 4. & 5. p. 2. diuerſ.* & latè fuit deductum in Meluitana iuriſpatronatus 18. April. 1608. coram bon. memor. Cardinal. Marquemontio, & coram bon. memor. Tebaldo in Barchinonen. Cap. 2. Iunii 1614.

6 Et licet hoc procedere teneant DD. prædicti præſertim *Rota deciſione 167. num. 9.* quando ante inſtitutionem conſtat de proprietate patronatus, alias ſecus, quia tunc præfertur inſtitutus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi, quibus accedunt *Calderin. conſ. 23. de præb. & Rota dec. 7. de iurepatr. in nou. & dec. 49. de reſcript. in antiq.*

7 Attamen in noſtro caſu obiectum ceſſat, quia conſtat de tali iurep. & quidem ante inſtitutione Iacobi aduerſarij ex duab. ſententijs, quæ dantur in Summario Martini num. 1. & 2. altera de ann. 124. altera vero de ann. 1523. in quibus pronunciatur iuſpat. parochialis, de qua agitur, & illius ius præſentandi ſpectare, & pertinere ratione fundationis, & dotationis ad Dominos octo Villarum, qui præſentarunt Martinum, cum quibus etiam concurrunt præſentationes continuatæ effectum ſortitæ factæ a dictis patronis vſque ad annum 1597. & quæ ſtantur d. Summario num. 3.
8 quib. non potuit præiudicare præſentatio facta a Collegio ob priuationem Bandonij de anno 1597. præſertim non conſtituto de ſcientia, & patientia patronorum. *Ferret. conſ. 132. num. 3. lib. 1. Rot. dec. 184. nu. 1. p. 1. diuerſ. & apud Seraph. dec. 337. n. 2. in fin.*

9 Secundo quia verſamur in vniuerſitate, in qua intrat diſpoſitio Conc. Triden. ſeſſ 25. c. 9. propterea ab illa pręſentatur non debet inſtitui donec doceat de legitimo titulo ex fundatione, & dotatione iunctis pręſentatatione ſaltim ſpatio 50. annorum continuatis, & effectuatis, vt requirit Conc. Vnde cum Iacobus ab Vniuerſita-

uerſitate Iuriſtarum præſentatus fundet ſe tantum in vltimo ſtatu, & in quaſi poſſeſſione eidem Vniuerſita-
10 ti acquiſita vigore præſentationis de anno 1597. & Conc. deroget non ſolum titulo, ſed, & quaſi poſſeſſioni cuiuſcumque iuriſpatr. aliter quam modo ſupradicto acquiſiti, *Gonz. ſuper reg. 8. gl. 18. n. 23*, dicendus eſt dictam quaſi poſſeſſionem Collegio non ſuffragari, & conſequenter nec præſentationem de Iacobo factam ſuſtineri, ſed ſententiam mandantem illum inſtitui fore, reuocan.

Et ita vtraque parte informante fuit deciſum.

R. P. D. DVRANO

Florentina Subdecanatus, 27. Ianuarii 1627.

SVMMARIVM.

1 *Quaſi poſſeſſio præſentandi non queritur abſque actuali præſentatione effectuata.*
2 *Quaſi poſſeſſio defuncti non tranſit in ſucceſſorem,*
3 *Poſſeſſio vna acquiratur, & retineatur, requiritur animus*
4 *Animus defuncti ad ſucceſſorem non tranſit.*
5 *Poſſeſſio patris non continuatur in hærede ſuo.*
6 *Poſſeſſio defuncti non tranſit in hæredem, ſeu ſucceſſorem vniuerſalem, nec ſingularem.*
7 *Poſſeſſio transferentis in exigendo penſionem non tranſit in translatarium.*
8 *Legatarius rem legatam ab hærede capere debet.*
9 *L. cum hæredes, ff. de acq. poſſ. procedit in reb. corpor. & incorpor.*
10. *Quaſi poſſeſſio incorporalium per actum proprij facti acquiritur,*
11 *Quaſi poſſeſſio rei incorporalis non tranſit in hæredem, ſeu ſucceſſorem particularem.*
12 *Quaſi poſſeſſio per nouum actum ſucceſſoris adepta dicitur noua.*
13 *Quaſi poſſeſſio iuriſp. non tranſit in ſucceſſorem, ſed opus eſt illius iuris nouo vſu.*
14 *Etiamſi adſit ſtatutum de continuanda poſſeſſione in ſucceſſorem.*
15 *Quia quaſi poſſeſſio iuriſpatronatus verſatur circa ſpiritualia.*
16 *Quaſi poſſeſſio anteceſſoris non iuuat ad effectum manutenendi ſucceſſorem.*
17 *Quaſi poſſeſſio dari, & cedi poteſt.*
18 *Ceſſio dum fit, cedens poſſidet.*
19 *Legatum poſſeſſionis nec in vita teſtatoris, nec in puncto mortis valet.*
20 *Legatum non valet rei morte legantis petituræ.*
21 *Clauſula conſtituti nill operatur, ſi quis conſtituat ſe poſt mortem nomine alterius poſſidere.*
22 *Lex ſola poteſt fingere quod non eſt.*
23 *Legatum poſſeſſionis continet virtualiter donationem inter viuos.*
24 *Si in vita fuit acceptata poſſeſſio.*
25 *Iuſp. non cohæret alijs verbis legatis, niſi ſit legatum Caſtrum, cui cohæret.*

DECISIO XLIII.

VAcauit Subdecanatus eccleſię Florentinæ, & contendentibus diuerſis patronis, necnon ab eis reſpectiuè præſentatis ſuper pertinentia iuriſp. D. Octauia Capponia vna ex prædictis aſſertis patronis inſtetit ante omnia dari dubium, quis eorum ſi in quaſi poſſeſſione præſentandi ſed quia alij nempè Baiulinus, & Fratres de Buccis, & D. Lucretia, & fratres de Venturis nihil adduxerunt, vnde iuſtificari poſſet, eos eſſe in dicta quaſi poſſeſſione, fuit propterea solummodo diſceptatum, an conſtaret de quaſi poſſeſſione prædictę D. Octauię, & fuit negatiuè reſolutum, & proinde nemini patronorum dandum eſſe mandatum de manutenendo.

1 In primis enim D. Octauia non poteſt quaſi poſſeſſionem prętendere ex propria eius perſona: ex quo numquam pręſentauit, cum tamen quaſi poſſeſſio pręſentandi non queritur abſque actuali præſentatione, quæ effectum ſit ſortita, *Calder. de iurepatronatus conſilio 12. Oldrad. conſilio 229. num. 2. Roceb. de Curt. in tract. de iurepat. verb. competens, n. 35. Gonz. ad reg. 8. gl. 18. n. 86. Caputq. deciſ. 418. p. 2.*

Nec etiam eſt in dicta quaſi poſſeſſione ex perſona
Roberti Pandulphi quondam ſui mariti, qui ei dictum
iuſpatronatus legauit ſequutæ confirmatione Ordinarij, quia quaſi poſſeſſio defuncti non tranſit in ſucceſ-
2 ſorem, *l. cum heredes, ff. de acq. poſſeſſ. l. ſi de eo, §. vltim. ff. ad exib.* Quandoquidem ad acquirendam, & retinen-
3 dam poſſeſſionem requiritur animus, *l. quemadmod. ff. de acq. poſſ. & l. licet, C. eod.* Animus autem defuncti ad ſucceſſorem non tranſit, *l. 4. ff. locat. l. ſed ſi ita legatum, §. illi ſi volet, ff. de l. 1. Ceph. conſ. 30. num. 8. libro primo. Ioſeph. Ludou. dec. Peruſ. 69. num. 11.* vnde ob eandem rationem, nec in ſuum heredem patris poſſeſſio con-
4 tinuatur, ſed opus eſt noua apprehenſione *gl. in d. leg. cum heredes verb. pertinet, & ibi Bar. & in l. in ſuis, nu. 5.*
5 *ff. de liber. & poſth. Bal. in l. fin. nu. 2. C. de edict. diu. Andr. tollen. Roder. Suar in l. 8. tit. ul. de las herencias, lib. 3. fori, num. 12. Gutier. in rep. teſt. in §. ſui num. 66. inſt. de hęred. qual. & differ.*
6 Et ſicut in hæredum, ſeu ſucceſſorem vniuerſalem
non tranſit defuncti poſſeſſio ſiue noua apprehenſione, ita nec in ſucceſſorem ſingularem, *gl. in l. cum duobus, §. idem reſpondit il 2. in verb. dominum, ff. pro ſocio*
7 *Alex. in d. l. cum heredes, num, 2. Gomeſ. ſuper reg. de annal. q. 14. & 15. Rot. p. 1. recent. dec. 122. num. 3. & 11. & coram Greg. XV. dec. 57.* vbi quod poſſeſſio transferentis in exigendo penſionem non tranſit in traslatarium, & multo minus transfertur poſſeſſio in ſingularem ſucceſſorem titulo legati, quia in eo vltra generalem rationem ſupra traditam, vrget etiam illam quod cum debeat rem legatam capere de manu hæredis, non poteſt prius circa eam exercere actus naturales habiles ad ac-
8 quirendam poſſeſſionem, & ſic incipere poſſidere, quã ei res legata ab hærede tradatur, aut conſignetur.
9 Et in vniuerſum diſpoſitio *text. in d. l. cum heredes*, indiſtinctè, & abſolutè procedit non ſolum in reb. corporalibus, ſed etiam incorporalibus, quarum quaſi poſſeſſio acquiri non poteſt, niſi per actum proprij facti ſcilicet per vſum, & exercitium iuris incorporalis *leg.*
10 *quoties 20. ff. de ſeruit. l. 2. vbi DD. ff. de ſeruit. & ac q. Bar. in l. 1. §. huius autem interdicti, ff. vti poſſid. Put. dec. 269. num. 3.* igitur nec rei corporalis quaſi poſſeſſio in hæredem, aut ſucceſſorem particularem tranſit, ante vſum, & exercitium illius iuris, *Tiraq. in tract. le mort ſaiſit, in 4. p. declarat. 7. & in præfat. d. tract. declar. 3. 4. & ſeqq. Ga-*
11 *br. conſ. 185. num. 7. libro 2.*

Vnde neceſſario ſequitur, vt eo ipſo quod poſſeſſio defuncti non transfertur, quod poſtquam per nouum actum, aut vſum rei eſt appræhenſa per ſucceſſorem
12 non poteſt dici eadem poſſeſſio anteceſſoris, ſed diuerſa, itaut illa, quæ fuit penes defunctum fuerit extincta, & alia noua in hærede producta *d. l. cum heredes §. 1. ibi, noua poſeſſione opus ſit l. ſi, qui pro emptore. §. ſi quis bona fide. ff. vſucap.* ibi quia initium ſecundæ poſſeſſionis vitioſum eſt, qui textus loquitur in ſingulari ſucceſſore ſecundum *Bart. & DD. ibidem Anton. Gem. ad*

lege

l.45. Tauri nume 118.& Molin: de Hiſpan. primog.lib.3. c.12.num.22.

Et tandem ad rem de qua agitur accedendo, ex ſu-
pra dictis emanat illa non minus vera, quam recepta
iuris concluſio, quod quaſi poſſeſſio iuriſpatronatus
non transfertur in ſucceſſorem ſiue vniuerſalem, ſiue
particularem, ſed in eo opus eſt nouo vſu, & exercitio
13 illius iuris, *Menoch. de retin. rem. 3. num. 57. verſicul. ex-
tenditur & in puncto Gonzal gloſs. 34. num. 108. Garzia
de benefic. part. 5. capit. 5. num. 35. cum ſeqq. & reprobato
Lambertino qui contrarium tenuit. Acchill. deciſion. 5. de
can poſs. & prop. Caputaq. deciſion. 426. part. 2. Mantic.
dec. 88. num. 5. & Rota deciſ. 260. num. 4. dec. 337. num. 3.
p. 2. recent. & apud Reuerendiſſimum. D meum Decanum
dec. 464. num. tertio.*

14 Et eſt adeo vera dicta concluſio, vt procedat etiam
in fortioribus terminis, nempè quando extat ſtatutum
de continuanda poſſeſſione in ſucceſſorem, quia illud
nō intrat, nec aliquid operatur, quoad quaſi poſſeſſio-
nem iuris præſentandi vt probata *deciſione Caputaq.
211. part. 3. tendit Rot. d. deciſion. 260. numero 4. part. 2.
rec. & in Aſculana Iuriſpatronatus 18. Martij 1622. co-
ram bon. mem. Burato & in alijs adductis per Adden. ad
dec. Greg. XV.* 222, & ratio eſt, quia cum quaſi poſſeſ-
ſio iuriſpatronatus verſetur circa ſpiritualia, merito
non ſubijcitur ſimilibus ſtatutis. ad textus in cap. 2. &
3. de iudic.

15 Ex quibus clarè patet, quod nec D. Octauia iuxta
iuris regulas ſuperius firmatas. poteſt tamquam lega-
taria dicti iuriſpatronatus pręte ndere, quod ſit in qua-
ſi poſseſſione ex perſona Roberti teſtatoris, cuius poſ-
ſeſſio eius morte fuit extincta, quæ ideo non potuit in
16 eam transferri, nec ipſa ex ea iuuari ad effectum ma-
nutentionis *Menoch. de retin. rem. 3. num. 57.* vbi quod
ſucceſſori ex perſona defuncti non datur interdictum,
retinendæ, vnde ſupereſt ſolum adductis in contrarium
reſpondere.

Et primo non obſtat quod nedum legauit Octauiæ
iuſpatronatus, ſed etiam quaſi poſseſſionem præſentā-
17 di, quæ propterea videtur in eam translata, cum quaſi
poſseſſio, & dari, & cedi poſſit *Baldus conſilio 436 numero
5. verſ: 4: prremittendum eſt vol. 3.* quod ſi fieri poteſt in-
ter viuos, videtur quod etiam in vltima voluntate, *l. 1.
C. de ſacroſ. eccl.*

18 Qua fuit bene reſponſum, quod, ceſſio poſſeſſionis
facta in vita, & poſseſſionis legatum longe differunt:
etenim tempore quo fit ceſſio cedens poſſidet, & ſic
transfert, quod eſt, & ipſe habet cum autem legatum
poſseſſionis ſicut, & teſtamentum nec in puncto mor-
tis, quod vitæ, & non morti attribuitur *l. qui diuus 14 §:
19 hęc verba, ff. de manumiſ. teſtam:* effectum habeant, ſed
poſt mortem conferantur, impoſſibile eſt, quod poſſeſ-
ſio per legatum transferri poſſit, non in vita, ſeu mor-
te teſtatoris, & ſic dum ipſe poſſidebat, quia eo tempo-
re legatum, quod poſt mortem confertur, non poterat
habere effectum non etiam poſt mortem, quia morte
teſtatoris poſſeſſio extincta fuit ideoque non valet le-
gatum de ea factum, ſicut in ſimili, quando aliquis le-
gat ius quod habetur in re morte ſua periturum non
tenet legatum, vt ſi ab vſufructuario legetur vſusfru-
ctus *l. quod in verum § 1 ff. de lege 1. l. vxor primi. C. de le-
gat. Peregr. conſilio 61. num. 10. vol. 1.* & in puncto ob di-
ctam rationem, quod legatum poſſeſſionis ſit nullum,
& quod per illud poſseſſio non transferatur clarè ſen-
tit *Iaſ. in lege quoties numero 16. Codic: de rei vendic. &
clarius in lege nemo poteſt numero 35. verſiculo ſecundo
adde ff. de legat. 1.*

20 Et idem eſt, quod in vita transfertur poſſeſſio poſt
mortem, vt ſi in alienatione, vel contractu, quis con-
ſtituat ſe poſt mortem ſuam nomine alterius poſſide-
re, quia tunc non transfertur poſseſſio, nec clauſula
21 Conſtituti aliquid operatur ex quo Conſtitutum con-
fertur in tempus, in quo non ſit poſſeſſio penes con
ſtituentem imo extincta ſit per mortem eius *Bald. in
capite prima, de confirm. vtil. vel. inutil. num: decimo tertio
Ang. Petrus in l. quamuis. §. ſi conductor. num. 1. ff. de acq.
poſſ. & ibi Cuman. num. 2. Alex. nu. 7. & conſ. 82. num. 11.
Iaſ. in d. l. nemo poteſt num. 35.* vbi quod ſi teſtator con-
ſtituat ſe in teſtamento poſſidere pro hęrede, vel lega-
tario, non valet Conſtitum, *Tiraq. de iur. conſtit. p. 3. lim.
3. & latè Anton. Gom. ad l. 45. Taurinum. 98. verſ. ſexto, &
ſingulariter.*

Non obſtat etiam ſi dicatur quod ſi per legem au-
tē ſtatum poteſt transferri poſseſſio ſine noua appre-
henſione ſolo miniſterio legis, idem etiam fieri poſse
ex voluntate teſtatoris *ad text. in auth. de nupt. §. diſpon.*
quia adeſt magna diſparitatis ratio, lex enim ſola eſt
22 quæ fingere poteſt quod non eſt non autem homo *l. ſi
fortè 8. ff. de caſtr. pecu.* ideoq. ipſa ſola poteſt facere,
quod transferatur poſseſsio iam extincta, *Alex. conſ.
1. num. 8. vol. 1. Caſsad. dec. 7. num. 18. de poſſ. & prop. &
Rot. apud Greg. XV. dec. 546. num. 10.* vbi quod Iudex non
poteſt facere, vt transfertur poſseſsio ſine actuali ap-
prehenſione, ex quibus etiam tollitur quod ex aduer-
ſo pro Octauia dicebatur, translatam fuiſſe poſseſsio-
nem per dictum legatum, ex quo fuit per Ordinarium
confirmatum.

23 Nec releuat ſi prætenderetur, quod legatum poſseſ-
ſionis continet virtualiter donationem inter viuos dū
teſtator non ſolum per viam legati: ſed etiam omni
alio meliori modo poſseſſionem Octauiæ reliquit, &
donauit, quo caſu transfertur poſseſſio in legatarium
Iaſ. in d. l. quoties, n. 16. quia vltra quod ſemper verū erit
quod effectus fuit collatus poſt mortem teſtatoris, &
ſic in tempus inhabile. Reſpondetur, quod etiam ſi te-
ſtator ſimpliciter, & de pręſenti poſſeſſionem dediſſet
dum in eius vita non fuit ſequuta, acceptatio, poſseſ-
24 ſio non fuit translata ad tradita per *Couar. in rubr. de
teſtam. p. 3. n. 33.* & in puncto quod ex donatione poſseſ-
ſionis, ſeu conſtituto inter viuos non tranſeratur poſ-
ſeſsio in abſentem ſi donans aut conſtituens moriatur
ante acceptationem; *Anton. Gomeſ. ad l. 25. Taurinum
98. in fin.*

Non obſtat tandem quod D. Octauia ſit in quaſi
poſſeſſione, quo ad alia in eodem legato comprehenſa
quia, iuſpatronatus huius beneficij alijs rebus legatis
non coheret, tanquam ſub titulo vniuerſali, prout ſi
fuiſset legatum Caſtrū cui cohæret iuſpatronatus *iux.
25 dec. 1. de iurep. in nou. Pregr. de fideicomm. art. 48 nu. 76.*
ſed habet ſuum titulum, & fundationem particularem,
ideoq. requiritur ſpecialis appręhenſio quaſi poſseſſio-
nis, reſpectu ipſius ſicut ex appręhenſione poſseſsionis
vnius prædij non infertur ad poſseſsionem alterius, *l.
l. 1. §. veteres, & ibi gl. ff. de acq. poſseſs. Iaſ. in princip. l. 3
n. 30. ff. eod. Panorm. in c. cum aliquibus, nu. 8. de ſent. & re
iud. & in fortiorib. terminis Couarruu. var. reſolut. lib. 3. cap.
26. num. fin.*

Et ita deciſum vtraque, &c

R. P. D. PIROVANO.

Placent. Archipræsbyteratus 27. Mar-
tii 1623.

SVMMARIVM.

1 *Vltimus ſtatus attenditur in beneficialibus*
2 *Collegialitatis qualitas quomodo probetur*

3 *Prima*

4 *Primo dignias quomodo probetur.*

5 *Vltimus ſtatus attenditur, quādo conſtat de anteriori contrario.*

5 *Mutatio ſtatus beneficiorum ſit ex quadragenaria.*

6 *Collegiata eſt actu, vel habitu.*

DECISIO XLIV.

Dictum fuit gratiam d. Marſilij, eſſe iuſtificatam quoad reſeruationem in litteris narratam, quod ſcilicet Archipresbyteratus, de quo agitur ſit primo Dignitas in Collegiata, ita vt cadat ſub regula tertia Cancellariæ.

Nam vtrumque probatur ex vltimo ſtatu, dum Boninus vltimo defunctus de dicto Archipræsbyteratum tamquam de tali dignitate vſque de anno 1596. a Sede Apoſtolica fuit prouiſus, quam prouiſionem cum partes non controuertant, ſed admittant, dum qualibet ex eadem vacationem contendit ſuſtinere propria
1 collationem, inde deſumitur vltimus ſtatus tanquam reſeruato, qui ſufficit ad diſtinguendam pertinentiam collationis huius beneficij, *Calder. conſ. 23. de præb. Rot. coram Sanctiſſ. dec. 77. num. 9. & dec. 482. n. 1. & dec. 154. num. 3. & dec. 233 nu. 1. par. 2. recent.* & idem fuit dictum in Placentina. Plebis 5. Nouemb. præteriti.

2 Et nihilominus qualitas collegialitatis ex alijs ſufficienter probatur conſtat enim quod vſque de anno 1381. & exinde de anno 1401. 1430. 1450. 1504. 1518. & 1579 emanarunt collationes Canonicatuum, Canonici capitulariter congregati aſſignarunt prouiſis ſtallum in Choro, & locum in Capitulo quod fieri non potuit abſque Collegiali nomine, *Innoc. in capite poſtulaſti in princ. de iurepatronatus Rota diuerſ. deciſione 584. numero 2. parte 4. & coram Sanctiſs. eodem deciſione 482. numero 4. & in Cremonen. Præpoſituræ, 24. May 1621. coram R. P. D. meo Remboldo.*

3 Similiter quod hæc dignitas Archipræsbyterat. ſit prima in dicta eccleſia Sanctæ Mariæ, iuſtificatur ex collationibus anno 1505-1354. in quibus expreſsis verbis dicitur, quod hæc dignitas principalis exiſtit, quod accedit aſſertio Viſitatoris in viſitatione anno 1579. in qua dicit collationem dicti Archipresbyter. ſpectare ad Summum Pontificem, cui multum eſse deferendum, ſæpe Rota cenſuit, *Caſſad. deciſione 2. de cauſ. poſs. & prop. Seraph. dec. 1206. nu. 3. Rota coram Sanctiſs. dec. 482. numero 6.* neque vrgent aliæ viſitationes, in quibus non habetur mentio de qualitate huius dignitatis, & quod ſæpius facta fuerit prouiſio per concurſum, quæ indicant non eſse primam dignitatem, quia quoad viſitationes ſufficit, quod non contradicant poſteriori cõcurſus autem non tollunt quin magis inhærendum ſit enunciatiuis antiquis, & viſitationi prędictæ in quibus explicitè probatur iſta primalis qualitas.

4 Non obſtat quod vltimus ſtatus non ſit attendendus quando conſtat de anteriori contrario. *Rota deciſ. 154. num. 3. & 4. part. 3. recen.* & contrarius dicebatur probari ex eo, quod ab anno 1563. citra, & ſic per 60. annos fuerit in ſtatu ſimplicis parochialis, dum fuit prouiſa ab Ordinario tamquam de tali, primo de menſe Decembris 1563. in Cattaneum, poſtea de anno 1591. in Iouannatium per concurſum, & de anno 1592. per ſimilem concurſum Arcellum, & anno 1596. concurſus factus fuit, & approbatus fuit alter Arcellus.

5 Quia ex eiſdem prouiſionibus patet deficere probationem dum non intercedit ſpatium 40. annorum omnino neceſsariũ ad mutationem ſtatus *capite cum de beneficio de præb. in 6. Seraph. deciſione 127. num. 3. & deciſione 91. num. 1. & deciſione 308. num. 4. part. 1. recent.* Vltra quod, & alia requiſita voluntatis, & poteſtatis, & bonæ fidei concurrere debent, vt in eiſdem deciſionibus aduertitur, ſed ab anno 1563. vſque ad annum 1596. certum eſt, quod non decurrunt 40. anni, ſed 35. tantum ergo ſub imperfecta probatione remanet ſtatus contrarius qui non releuat, neque vrget exceptio ſubreptionis dictæ prouiſionis factæ in boninum de dicto anno 1596. quia ſufficit, quod fuerit ſortita effectum, quod vtraque pars veniat ex eadem vacatione, vt interim quoad iuſtificationem gratię ſit attendenda & vlterius patet prouiſionem anni 1591. factam fuiſse vigore Indulti, unde ſtatus ęquiuocatur ex incertitudine collationis.

6 Demum non obſtat, quod regula intelligi debeat de eccleſijs Collegiatis actu, & non habitu, prout hæc reperitur, quia narratiua tollit obiectum, dum expreſſum fuit, quod erat Collegiata ſaltem habitu, & Papa nihilominus cõceſſerit, vnde, vel eam ſub regula compręhendi dicendũ eſt ex veriori de qua per *Dec. conſ. 6. n. 10. vol. 2.* vel quod Papa controuerſiam determinauerit, vt fuit dictum cauſa Beneficiatus Sancti Petri 8. Aprilis, 1622. coram me.

Et ita, &c.

R. P. D. REMBOLDO.

Pampilonen. Capellaniæ 4. Martij 1622.

SVMMARIVM.

1 *Capellania debetur proximiori fundatoris ſi ita in fundatione ſit dictum.*

2 *Illegitimi veniunt appellatione conſanguineorum cum ex ſanguine procedant.*

3 *Mens, & voluntas diſponentis inſpicitur, & communis vſus loquendi, vt excludatur, vel includatur illigitimus*

4 *Filij ſunt, quos nuptiæ demonſtrant.*

5 *Illegitimi in Hiſpania gaudent nobilitate parentum, & ſunt de caſata.*

5. *Legitimi orti ab illegitimis ſunt habiles ad quæcumque beneficia.*

7 *Legitimus natus ex illegitimo fuit præſentatus ad Canonicatum, ad quem erat vocatus deſcendens.*

8. *Illegitimi comprahenduntur, quando diſponens vſus eſt verbis naturalibus.*

9 *Argumentum a vacatione actiua ad paſſiuam, quando valeat.*

10 *Diſpoſitio qualibet recipit a iure communi interpretationem.*

11 *Affectio naturalis cadit etiam in legitimis ex illegitimis.*

12 *Vocatio a diſponente præſumitur facta ex naturali affectione.*

13 *Legitimus in pari gradu præfertur deſcendẽti ex illegitimo.*

DECISIO XLV.

Domini dixerunt ſententiam, qua fuit pronunciatum cappellaniam de qua agitur adiudicari de-
1 bere Petro, eſſe reuocandam, quia ex lege fundatoris dicta cappellania debetur conſanguineo proximiori eiuſdem fundatoris, & dubiũ non eſt quod Didacus eſt proximior conſanguineus ipſius fundatoris dicto Petro, ideoque dicta capellania venit adiudicanda dicto Didaco, non autem Petro.

Nec obſtat, quod Didacus deſcendit a Ioanne, qui fuit filius naturalis Ferdinandi fratris fundatoris, & ſic ex linea infecta, quia cum dictus fundator ſimpliciter mandauerit, quod nominaretur in cappellanũ ſuus conſanguineus proximior, ſicque vſus fuerit verbis naturalibus, non autem ciuilibus, cenſentur ſub dicta

ordi-

ordinatione comprænenſi nedum legitimi, ſed etiam illegitimi,& naturales, ſicque multo magis nati ex legitimo, eo quod illegitimi quoque veniunt appellatione conſanguineorum, quia inſpecto iure naturæ, etiam illegitimi, & ſpurij dicuntur procedere ex ſanguine,& in eis cadit naturalis effectus, vt notat Bart. *per tex.in l.pronunciatio, §.familia,ibi* (cum ex eodem ſanguine proficiſcatur) *ff.de verb.ſignific.& in l.tutelas ſub numer. 3.de capit. diminut.Fel. in præſentia, ſub num. 22. verſ.eſt verum, de probat.cum pluribus cumulatis in duabus deciſionibus die ſcilicet 6.Nouembris 1617.16.Februarij,1618. coram Reueren. Padre D. meo Pirouano, in hac eadem cauſa factis.*

3 Nec obſtat,quod in hac materia,mens, & voluntas potiſſimum diſponentis, necnon communis vſus loquendi inſpicitur, an etiam conſideratur materia vtrũ ſcilicet illa ſit proportionabilis, vt in ea excludatur vel includatur ſpurius, vel legitimus ex talis ſpurio deſcendens, vt poſt alios aduertit Mod. *ad regulam octauam, gloſſ.5. numer.*123. quia vltra quod obiectum hoc videtur procedere quando diſponens vſus fuit verbis ciuilibus,quæ in ſubſidium tantum,& ſecundario poſſunt importare illegitimos,prout eſt verbum filij,& liberi,quorum appellatione non veniunt propriè illegitimi, quia illi ſunt propriè filij, quos nuptiæ demonſtrant *Imol. Alex.& alij in l. ex facto, §.ſi quis rogatus, num.5.ff.ad Trebell. per text.in leg.filium deſinimus, ff.de his qui ſunt ſui, vel alien.iur.& gloſſ.in lege final.ff.de iure delib.*

4 Secus vero quando diſponens vſus eſt verbis naturalibus, quæ ex propria eorum ſignificatione æqualiter comprehendunt etiam ſpurios ex ſupra allegatis, quia tunc fruſtra recurrit ad coniecturas, *l.continuus, §.cum ita,ff.de verb.oblig. ille aut ille, §.cum in verbis, ff.de lege 3. l.pediculis,§.argenteo,ff.de aur.& argen.legat.*

Ceſſat etiam difficultas in caſu iſto,ex quo nec communis vſus loquendi repugnat,quia in partibus Hiſpaniarum ex communi vſu loquendi verba (Deudo mas cercanno) quibus dicta diſpoſitio concepta legitur, comprænendunt etiam illegitimos,vt in puncto Garz.
5 *de beneſ.p.7.cap.15.num.*46. & imo etiam ex conſuetudine illarum partium, ſeu lege particulari, illegitimi quoque gaudent nobilitate parentum, non minus ac ipſimet legitimi,& ita veniunt etiam appellatione eorum, qui ſunt de familia, domo, caſata, vt in ſpecie tradit Azeued.*conſ.24.num.27.& 29.*dicens, quod naturales clariſſimè ſunt de domo, caſata,& agnatione patris,ex particulari,& notoria Hiſpaniæ conſuetudine eos admittente ad inſignia,nomen, & arma,honores,& nobilitatem patris, *Garc.vbi ſup.n.49.*

6 Nec dici etiam poteſt, quod materia ſubiecta non ſit portionabilis,vt ſub dictis verbis includantur ſpurij quia non agitur de ſucceſſione in Maioricatu, vel alia ſimili re pertinente ad decus, & ſplendorem familiæ, quæ non ita per illegitimos, & deſcendentes ab eis, quã per legitimos Illuſtratur, in quibus terminis procedunt allegata pro Petro:ſed tantum de ſucceſſione in capellania, in qua non conſiſtit decus, ac ſplendor familiæ:ita quod ab ea cenſeantur excluſi legitimi deſcendentes ab illegitimis qui alias inſpecto iure communi ſunt habiles & idonei ad quæcunque beneficia
7 *gl.in c.quia Clerici,in verbo,filii,de iur.epat. Nauar.conſ.4. num.1.de iurep.* & in terminis legitimi nati ex illegitimo,& præſentati ad Canonicatum ad quem Teſtator vocauerat clericum deſcendentem a quodam Ioanne quod ſic ſub tali vocatione comprænenſus,fuit dictum in Tiraſonen.Eleemoſynariæ, 14. Nouemb.1603. coram bon.mem.Card.Lancellott.

8 Nec denique mens, & voluntas diſponentis reſiſti

Tum quia eo ipſo, quod vſus fuit verbis naturalibus, quæ tam ex eorum ſignificatione, quam ex communi vſu loquendi illarum partium,comprænendunt etiam illegitimos,cẽſetur voluiſſe in dicta diſpoſitione comprænendere illegitimos, ſeu legitimos deſcendentes ab illegitimis,ad trad.per Bart.*in l.generaliter, in 1.notab.C.de num.pecun.l.laben,ff.de ſuppellect.l.cum alijs per Tiraq.in l.ſi vnquam,in verſ.libertis num.17.& ſeqq.C.de reuocand.donat.*

Tum etiam quia imo quod dictus fundator non abhorruerit illegitimos, eoſq.conſanguineos appellauerit,clarè apparet ex eo potiſſimum, quod cum ſuperius diſpoſuiſſet, quod ſi conſanguineus ipſius bona ſua adminiſtraret,non exigeretur ab eo ratio adminiſtrationis,poſtea ſubiunxit,quod ſi dicta bona fuiſſent adminiſtrata per filium naturalem Ferdinandi ſui fratris,prout ſibi relatum fuerat, nedum non exigeretur ratio ab,eo prout ſuperius ordinauerat ibi) vt dictum eſt) verum etiam ipſi darentur ducati 300. nam ex hac diſpoſitione colligitur, quod habuit inter conſanguineos etiam dictum filium naturalem Ferdinandi, quodque eundem particulari amore etiam præ ceteris conſanguineis proſequebatur,adeo quod non ſolum non poſſit conſtare ex diſpoſitis ab eo, quod non voluerit in diſpoſitione per ipsum ad fauorem proximiorum consanguineorum facta comprehendere etiã illegitimos,ſed immo magis appareat animum ipſius fuiſſe etiam illegitimos compræhendere non minus atque legitimos, dum ad fauorem eorumdemmet conſanguineorum diſpoſuit, ne ab ipſis ratio exigeretur, *ad trad.per Socin.ſen.conſil.102. n.9. lib.3. Card.Mantic. de coniect.lib.11.tit.nono,num.12.*

Nec aliquid releuat,quod fundator non ex beneuolentia,& affectu legauit Ioanni illegitimo dictos ducatos 300.& a reddenda ratione adminiſtrationis liberauit,ſed quod hoc facit vigore grauaminis teſtamẽti ſui fratris Ferdinandi ſortitũ fuiſſe effectũ.aut Gundiſaluum fundatorem habuiſſe de tali teſtamento notitiam, tum quia dictus fundator fuit inſtiturus hæres ſub cõditione ſi perſonaliter veniret habitare, & reſidere ad Oppidũ de Taſſalla,& non alias,dum ergo dictus fundator obijt in Indijs vbi ſuum teſtamentum condidit, & numquam poſt teſtamentum Ferdinandi habitauit in d.Oppido de Taſtalla,vtique dici non poteſt dictam hæreditatem adiuiſſe.

Nec obſtat quod fundator non nominauit dictum filium naturalem Ferdinandi per nomen proprium, ſed cum quadam nota contemptus, videlicet, quidam filius naturalis mei fratris, quia hoc non euenit ex eo, quod dictum filium Ferdinandi contemneret,ſed quia propter longam eius abſentiam, & multorum annorũ moram in Indijs, ignorabat nomen proprium filij Ferdinandi eius fratris prout ignorabat etiam nomina filiorum Matthei,quos pariter non nominauit eorum proprijs nominibus,neque in vulgari Hiſpano ſunt verba aliquo modo cõtemptiua,quia in proceſſu originali legitur (vt hilo) licet interpres verterit (quidam) pro (vnus,) & ſi vt prætenditur aſpernatus fuiſſet dictum filium naturalem Ferdinandi, vtique eum non liberaſſet ab onere reddendi rationem, nec minus ipſi legaſſet ducatos 300. vt dictum eſt.

Nec obſtat,quod voluerit ſaltem dictus fundator in concurſu legitimi cum legitimis deſcendentibus ex illegitimis præferri legitimum ex adductis in duabus poſterioribus deciſionibus in hac cauſa coram R. P.D. meo Pirouano factis, quia hoc neq. ex verbis (quibus concepta eſt fundatoris diſpoſitio) nec ex præſumpta, ſeu coniecturata mente ipſius diſponentis concludi poteſt.

Non

Non ex vetbis quia verba, quibus dictus fundator
vſus eſt æqualiter important legitimum, & illegitimũ
tam ex propria eorum ſignificatione, quam attento
vſu loquendi, & conſuetudine illorum partium, vt ſu-
pra fuit probatum.

Non etiam ex præſumpta fundatoris voluntate,
quia nulla coniectura, ſaltem valida adducitur, ex qua
poſſit talis voluntas elici: quinimo ex ſupra deductis
apparet adeſſe ſatis vrgentes coniecturas, quod dictus
fundator non abhorruerit in ſpecie filium Ferdinandi
a quo deſcendit Didacus, quodque eandem appellauit
conſanguineam, & præ cęteris honorauit.

Nec obſtat quod fundator reliquit iuſpatronatus
Capellanię, de quo agitur Matthæo, & eo deficiente
ipſius Matthæi, filio primogenito, ideoque videatur
lineam Matthæi, atque ita legitimos prædilexiſſe, quia
9 ſi liceret argumentari à vocatione actiua ad vocatio-
nem paſſiuam, hoc eſt, quod in capellania ſit præferen-
dus ille, qui fuit à teſtatore prelatus in patronatu pro-
culdubio hoc argumento excluderentur à cappella-
nia nedum illegitimi deſcendentes ex alia linea, ſed
etiam omnes alij conſanguinæi, etiam legitimi ipſius
fundatoris, quibus ſimiliter linea dicti Matthæi fuit in
patronatu prælata, quod cum dici minimè poſſit, eo
quia clarè apparet, quod licet Teſtator prius patro-
natum reliquerit Matthæo tantum, & ipſius Matthæi
lineæ; tamen dum poſtea circa capellaniam diſpoſuit,
non ſe reſtrinxit ad dictam lineam Matthæi, ſed ſimpli-
citer mandauit, quod in capellanum nominaretur pro-
ximior conſanguineus, & ſic hanc diſpoſitionem fecit
ad fauorem omnium conſanguineorum, non autem ad
fauorem lineę Matthæi tantum, Merito, etiam ex di-
cta conceſſione patronatus Matthæo facta, concludi
non poteſt, quod teſtator voluerit lineam Matthęi
alijs conſanguineis proximioribus licet ex illegitimis
deſcendentibus præferri.

Nec faciunt aliæ coniecturæ deductæ, quia ſunt læ-
uiſſimè, & nihil operantur, eoque magis, quod quate-
nus verſaremur in dubio, ſumenda eſſet interpratatio
ad fauorem deſcendentium ex illegitimis, ita quod
ipſi etiam cenſeantur ſub dicta diſpoſitione æqualiter
cum legitimis incluſi, tum quia ipſi ſunt de iure com-
10 muni habiles, & idonei ad quæcumque beneficia, di-
gnitates, & honores, vt ſupra fuit dictum, & quælibet
diſpoſitio recipit interpratationem à iure communi
11 *cap. cum dilectus, de conſuetud. Ancharan. conſ. 6. num. 8. & conſ. 393. num. 2.* tum quia in dictis legitimis eorum-
que parentibus dedit affectio naturalis, *Abbas in capi-
tulo naturalis, §. & ſunt alij, in fine, de reſcript. Nauarr.*
12 *dicto conſilio 4. num. 2. de iurepatr.* & in dubio ſemper eſt
præſumendum potius fieri vocationem ex naturali af-
fectione, quàm ob aliam cauſam, vt in terminis notat
Modern. *ad reg. octaua gloſsa quinta, num. 125. & ſeqq.
quem refert, & ſequitur Garz. de benefic. dict. parte ſepti-
ma, capit. decimoquinto, ſub nu. 53. ad finem, verſ.* & quod
in dubio.

Nec obſtant in contrarium cumulata, quia illa pro-
cedunt, vel quando fundator vſus eſt verbis ciuilibus
ſub quibus ſaltem primario, & æqualiter non veniunt
illegitimi, & deſcendentes ab eis vt ſupra fuit dictum,
vel quando agitur de iurepatronatus honorifico, ſeu
alia re inſtituta ad illuſtrandam familia, quo caſu ma-
teria non eſt proportionabilis, vt poſſint dici vocati
illegitimi.

Vel ſaltem quando cum illegitimo concurrit legiti-
mus in pari gradu, ſeu vero quando teſtator vſus eſt
verbis naturalibus, & quæ tam ex communi vſu loquē-
di, quam ex conſuetudine important æqualiter illegi-
13 timos, & agitur de pręſentatione paſſiua ad ſimplicem
capellaniam, nec legitimus eſt in pari gradu cum de-
ſcendente ex illegitimo, vt in caſu iſto, tunc enim præ-
fertur proximior licet deſcēdat ab illegitimi, excluſo
legitimo remotiore, *Modern. dict. gl. nu. 5. 124. verſ. c. nec
non cæteris paribus. Garc. dict. cap. 15. nu. 48. ad fin. & n. 53.
propè fin. &c.*

R. P. D. VBALDO.

Nicen. Parochialis 20. Maij 1634.

SVMMARIVM.

1 *Litteræ Apoſtolicæ iuſtificatæ habent executionem para-
tam.*
2 *Vacatio eccleſię quomodo probetur.*
3 *Et probatur etiam ex partis confeſſione.*
4 *Pręsbyteratus probatur per teſtes.*
5 *Valor etiam probatur per teſtes.*
6 *Nullitas concurſus quomodo probetur.*
7 *Decretum irritans tollit titulum, & prouiſionem.*
8 *Prouiſio nulla non conſumit vacationem.*
9 *Inualiditas vnius concurſu non inualidat alium concur-
ſum.*
10 *Aſſerens aliquid, illud probare debet.*
11 *Via executiua ceſſat, ſi adſit legitimus contradictor.*
12 *Monitorium reſoluitur in ſimplicem citationem.*

DECISIO XLVI.

Obtinuit Io. Andreas Martinus prouiſus Apoſtoli-
cus mandatum de immittendo ab A. C. execu-
tore, ſiue eius Iudice deputato, & in gradu appella-
1 tionis commiſſa cauſa in Rota dubitaui, an dictum
mandatum eſſet confirmandum, vel reuocandum, &
Domini vtraque parte informante, & bis cauſa propo-
ſita, pro confirmatione reſponderunt, quia, cum Mar-
tinus iuſtificauerit gratiā ſuam, ei executio denegari
non potuit, cum literæ Apoſtolicæ iuſtificatæ habeant
executionem paratam. *Mohed. dec. 13. vt lit. pend. Caſſad.
dec. 4. n. 3. in fin. eod. tit. Rota dec. 558. n. 2. p. 1. recent.* & ſæ-
piſſimè in aliis. Quod autem gratia ſit iuſtificata quo-
ad omnia narrata deducebatur, nam quod eccleſia pa-
rochialis de qua agitur, vacauerit per obitum Nicolai
2 Rogerij de menſe Aprilis 1621. probatur ex partita
libri defunctorum extracta à Parocho, quæ probat iux-
ta *conſ. Imol. 110. in fin. Rebuff. ad regul. conſt. tom. 2. in tra-
ctat. de regiſtr. baptiſ. & ſepult. art. vlt. gloſ. vnic. verſ. &
ſic patet Mandoſ. ad reg. 18. Cancel. q. 10. num. 4. Rota dec.
220. n. 2. p. 2. diuerſ. in Barchinonen. Beneficij 20. Iunij 1614.
coram me. dec. 700. num. 4. p. 1. recent.* & alias ſæpiſſimè,
& concurrit confeſſio partis in ſua prouiſione, vbi na-
rat eandem vacationem in menſe Aprilis *l. cum precum
3 C. de liber. cauſ.* & idem, probatur ex teſtibus examinatis
qui etiam deponunt de poſſeſſione Nicolai, vt in ſum.
pro Martino alias dato, *num. 3. & 4.*

Quod Martinus ſit pręsbyter, & à quatuor annis de-
gerit, & de præſenti degat in Vrbe, & in parochiali
eccleſia S. Ludouici de Vrbe confeſſarius exiſtat, de-
ponunt teſtes in eodem *ſumm. num. 6.* partim de viſu,
4 partim de publica voce, & fama, quæ ſufficit in pro-
bandi habilitatibus prouiſi. *Verall. dec. 277. num. 5. &
ſeqq. p. 1.* Valor per non exceſſum narratus in ducatis
24. probatur ex iiſdem teſtibus de publica voce, & fa-
ma, per verbum fuit, & eſt quæ ſufficit etiam ad hunc
5 effectum. *Seraph. dec. 962. n. 2. cum aliis per Rota dec. 613
n. 2. p. 1. recent.* & accedit confeſſio partis eundem va-
lorem exprimentis in ſua gratia.

6 Demum quod etiam fuit narratum, videlicet, quod

concurſus habitus per examen ſuper dicta eccleſia pa-
rochiali vacan. fuerit nullus, & non ad formam in Con-
cil. Trident. præſcriptam vel alias non fuerit ſeruata
forma Conſtitutionis Pij Quinti, ſuper modo, & forma
prouidendi de eccleſijs parochialibus, videbatur
ſatis iuſtificatum ex reſponſo Sacræ congregationi
Sacri Concilij Interpretum, quæ conſulta ad inſtantiā
Horatij prouiſio Vicelegato Auenionen. & partibus
auditis cenſuit, concurſum in partibus vti petatum
non ſeruata forma Concilij, ac Conſtitutiones Pij V.
nullum prorſus atque irritum eſſe cui reſolutioni, &
ſimilibus à Sacra Congregatione emanatis, Rota ſem-
per plurimum detulit, neque eas vllo modo in dubium
reuocare ſolet, *vt in Auerſana, Beneficiorum. 3. Iulii. 1606. coram bon. mem. Card. Sacrato.*

Non obſtat, quod vacatio narrata non probetur ex
eo, quod tempore collationis factæ Martino, de menſe
Septembri, iam præceſſerat collatio ad fauorem Hora-
tij à Reuerendiſſ. V. Legato Auenionen, & ſic eccleſia
non vacabat, quia ſtante nullitate concurſus declarata
vt ſupra, cum Conc. & conſtitutio Pij V. habeant decre-
tum irritans, quod tollit titulum, & poſſeſſionem, *Rota*
7 *dec. 3. n. 1. de reſt. ſpol. Verall. dec. 307. n. 4. p. 3.* ſequitur, vt
talis prouiſio nulla, & inualida non conſumpſerit va-
cationem, *vt in Parnormit.na Archipresbyteratus 6.*
8 *Martij 1623. coram me, & in alijs.*

Non obſtat, quod huiuſmodi negatiua concurſus
non fuerit concludenter probata, Prout probari debet
iuxta dec. 323. fere per totam partem ſecund. recent. cum
ex eo quod probata fuerit inualiditas vnius concurſus
non ſequatur, quin alius validus adeſſe potuerit, *Caſſad.*
9 *dec. 4. n. 5. de cauſ. poſſ. & prop.* quia iſta negatiua ſatis
viſa eſt probari ex ipſo decreto Sacræ Congregationis
cui fuerit narratus concurſus factus die 10. Maij, in quo
ipſe Horatius fuit declaratus idoneus, & cuius vigore
fuit prouiſus à Vicelegato, quem concurſum in ſpecie
Sacra Congregatio declarauit inualidum, vltra quod
10 cum Martinus probauerit intentionem ſuam ex ſupra-
dictis ſi Hoiat ius prętendit alium fuiſſe factum con-
curſum tenetur hoc probare, licet ſit reus, & poſſeſſor
l. 2. ff. de except.

11 Non obſtat demum, quod *Horatius* haberet titulum
& poſſeſſionem, & ideo eſſet legitimus cōtradictor, &
non poſſet contra eum agi viam executiua immiſſio-
nis, ad not. *per Bart. in l. fin. n. 21. C. edict. diu Andr. toll.*
Quia fuit reſponſum in primis non conſtare quod d. ti-
tulus fuerit productus coram executore quo caſu non
videtur reuocanda immiſſio data, ex noua productio-
ne, niſi appareret in continenti de bono iure produ-
centis, cuius contrarium hic apparet ex ſupra deductis
*Seraph. in pdicto dec. 357. n. 5. Rot. in Eluen. beneficij 14. Non 1602. coram bo. mem. Penia que eſt apud Marcheſ. de com-
miſſ. p. 1. fol. 350. n. 5.* Præterea ceſſat, difficultas ex quo
decretum irritans de quo in Concil. & Conſtitutione
Pij V. inficit titulum, & poſſeſſionem, vt ſupra dictū eſt,
12 Nec demum releuat, quod fuerit cæptum iudicium
via Monitorij, & ſic autem fuerit, via ordinaria, quia
Monitorium ipſum cantat pro immiſſione vigorè li-
terarum Apoſtolicarum, vt apparet, ex lectura, & ideo
via ipſa executiua cenſetur inteutata *Rota dec. 307. nu.*
10. coram ſel. rec. Greg. XV. & Monitorium reſoluitur in
ſimplicem citationem, quę non facit quin dicatur actū
executiuè, vt in terminis reſpondit. *Rot. dec. 373. ſub nu.*
8. & 9. coram R. P. D. Decano in eius impreſſ.

Et ita fuit deciſum,

REVERENDISS. COCCINO ROTÆ DECANO.

Cæſarauguſtana Parochialis de Maella 21.
Iunii. 1621.

SVMMARIVM.

1 *Gratioſè ſubrogatio danda eſt immiſſio.*
2 *Si doceat de ſuo clericatu de obitu prędeceſſoris in poſſeſ-
ſione, & reſeruatione.*
3 *Clericatus probatur ex literis patentibus.*
4 *Obitus beneficiati poſſeſſione quomodo probetur.*
5 *Gratiæ plures expediri nequiunt ſuper eadem ſupplicatio-
ne, & id declaratur.*
6 *Quod non procedit quando literę ſub diuerſis formis conce-
ptę fuerint.*
7 *Aliud eſt diuerſum, aliud contrarium.*
8 *Subrogatio rigoroſa eſt, quando Papa mandat ſubrogari,
gratioſa verò, quando Papa vtitur verbo, ſubrogamus.*
9 *Clauſula uocatis uocandis habet locum, quando executor
debet iudicialiter procedere.*
10 *Poſſidens, & allegans alium titulum, quando non impe-
diat immiſſionem.*
11 *Legitimus contradictor eſt prouiſus ab Ordinario, ſi poſſi-
deat.*
12 *Ad hoc, vt ſuus titulus conſiderari debeat in iudicio im-
miſſionis,*
13 *Mandatum ex eius inſertione in ſcriptura probatur.*
14 *Proceſſus non requiritur, quando quis extraiudicialiter
informare poteſt.*
15 *Sententia quando iuſtificata preſumatur.*
16 *Diſpenſatio quando det acquiſitionem non autem reten-
tionem.*
17 *Alternatiua confeſſione ſtante, quid ſit agendum.*
18 *Exceptio que non ſit admittenda in iudicio executiuo.*

DECISIO XLVII.

FVit reſolutum D. Ludouico Torres gratioſè ſubro-
gato ad ius, & poſſeſſionem Thomæ de Berbegal
vltimi poſſeſſoris Parochialis, de qua agitur eſſe dan-
dam immiſſionē: docet enim de ſuo clericatu, de obi-
1 tu in poſſeſſione illius, in cuius locum petitur ſubro-
gatio, & de reſeruatione, quæ reſeruatio ſeu lis vna
cum dicto clericatu, & obitum in poſſeſſione, ſunt ad
hunc effectum neceſſaria *Put. dec. 484. lib. 2. in nou. Rota*
coram me in dec. 715. n. 3. p. 1. in recent. & fuit latè dedu-
2 ctum in cauſa Miranden. *Parochialis 17. Maij 1600. co-
ram bon. mem. Penia* vbi fuit dictum eandem eſſe ratio-
nē ſi ſubrogatio deducatur ex corpore, vel ex clauſu-
lis generalibus gratiæ,

3 Reſeruatio probatur ex deciſionibus, in hac cauſa
factis Clericatus probatur ex literis patētibus Gram.
dec. 81. in princ. Obitus Thomæ in poſſeſſione proba-
tur, quia ex vacatione per obitum eiuſdem Thomæ
4 Baſilius fuit pręſentatus, & inſtitutus, & hæc hodie ip-
ſe Baſilius magnificat. Et cum illis pro defenſione ſui
iuris vtatur fatetur Thomam obijſſe in poſſeſſione, ex
quo reſultat euidens probatio. *Aegid. dec. 268. & fuit
reſolutum in cauſa Auerſana Beneficiorum 3. Iulij. 1606.
coram Eminentiſs. D. meo Card. Sacrato.*

5 Non obſtat, quod cum fuerint expeditæ literæ prin-
cipales, non potuit denuo expediri, ſubrogatio gratio-
ſa ex clauſulis generalibus cum ſuper eadem ſuplica-
tione plures gratiæ expediri non poſſunt. *Pariſ. conſ.
77. lib. 4.* per quod ita reſoluit Rot. in cauſa Hiſpalen,
Penſionis 23. Ianu. 1572. coram bo. mem. Card. Lancel-
loto ſeniore & in Giennen. Præſtimonij 15. Februarij
1593.

1593.coram bon.mem.Card.Blanchetto,quia Pariſius
loquitur in gratijs contrarijs,quæ ſe ad inuicem non
compatiuotur , oon autem in gratis diuerſis, & lo-
quitur in caſu, quo prima expeditio fuerat facta per
viam vnionis, ſecunda verò expeditio petebatur in
titulum , quod fieri non poterat,cum titulus contra-
dicat vnioni, *cap.dudum, el 2. paulo ante fin. vbi gl.ver-
bo,intitulatam,& Doct.de elect.*quare ille,qui vult expe-
dire contraria ſub eadem ſupplicatione , eſt repellen-
dus.*l.1.C.de furt.*& ita ſunt intelligendæ prædictæ deci-
ſiones,cum allegant Pariſium,ſecundum quem ſunt in-
telligendæ,*Butr.in l. non ſolum 7.§.ſi liberationis n.7.ff.de
liberat legat.*
Et hæc concluſio numquam in Rota habuit difficul-
tatem nam cum de anno 1602. 17. Ionij coram bon.
memor. Cardinal. Lancellotto iuniore, fuiſset reſol-
tum noo eſse dandã immiſſionẽ ,ex quo uon fuerat iu-
ſtificata tota gratia.pars poſtea expediuit ad partes ſu
brogatione mgratioſam, & quia in propoſitione dubij
principalis,Domini non habuerant difficultatem cir-
ca probationem reſeruationis, clericatus , & obitus
in poſseſſione poſt productionem dictæ ſubroga-
tionis diæ 5. Iulu eiuſdem anni 1602. dictus bon.
mem.Cardinalis fecit verbum ſuper concedenda im-
miſſione,& Rota annuit ea ratione qnia ſuper eadem
ſupplicatione poſsunt plures literæ expediri diuerſis
formis cõceptæ,& fuit allegata deciſio in cauſa *Cordu.
ben. Cantoriæ.17.Maij.1557.coram Quirog.quam.ſequitur
Paleott.dec.59.que eſt inter impreſs.dec.514.n.4.p.3.lib.3.
diuerſ.& optim.faciũt.dec.59.& 63.*de reicr.in antiq. &
facto per partes tunc verboin Parco maiori, Domini
Abbreuiatores ita de ſtylo ſetoari atteſtari fuerunt
& tunc tetulit D. Ponens de ordine Regentis, qui erat
D.Ferratinus vir doctus,poſtea a Paulo V.in Cardina-
lium numetum coaptatus.
Huius quoque ſententiæ eſt *Pariſ.d.conſ.77.nu.8.lib.
4.dum enim reſpondet ad dictum dec.59.& 63.de reſcript.
in antiq.*quod qois poteſt vti diuerſis gratis quæ ſibi
fuerant coocesſæ,inqoit,quod aliud eſt diuerſum aliud
contrarium,& quod Rota loquitur in diuerſis,non au-
tem lo coutrariis,proot erat in caſu ſuo,quia titulus,&
vnio erãt contraria propterea variatio non,erat per-
miſsa , & hanc Rotæ ſententiam ego ſcripſi in anno-
tationibus , ſeu deciſionibus meis , annot.15. & in ci-
tata cauſa Auerſana beneficiorum.3.Iulij 1606.coram
Emi nentiſſ. Sacrato dum ibi hoc motiuum fuiſſet ap-
poſitum,Rota illud reiecit , & reſpondit ſufficere lite-
ras ita fuiſſe expeditas,& diſtinctionem prædictam fa-
ctam coram bon.mem.Card.Lancellotto iuniore nun-
quam vidi controuerſiam,& pluries illam Rota ſequu-
ta fuit,& ferè ſemper in relationibus cauſarum,quia
viſa fuit res indubitata.
Neqoe eſt verum,quod hic non agatur de ſubtoga-
tione gratioſa ,ſtante clauſula, vocatis vocandis, &c.
iuxta notata per *Caſſad.deciſ.1. in princ. vt lit. pend.* vbi
quod rigoroſa ſubrogatio eſt, quando Papa mandat
8 ſubrogari,gratioſa verò quando Papa vtitur verbo ſu-
brogamus.*Mohedan.dec.11.vt lit.pend.*nam Papa vtitur
verbo,ſubrogamus,& clauſula ; vocatis , eſt poſita in
gratia principali,& repugnat, quod cenſeatur repeti-
ta in ſubrogatione gratioſa., cum Papa vtatur verbo;
ſubrogamus,nec in dictis literis ſubrogationis gratio-
ſæ datur executor,ſed literæ diriguntur ipſimet Ludo-
9 uico , vnde vllo pacto huic ſubrogationi applicatur
clauſula,vocatis,&c.cum habeat locum tantummodo,
quando executor debet iodicialiter procedere ad ali-
quem actum vel ad ſubrogationem. *Felin.in c.fin. num.
24.de præſumption.Rota dec.2. in fin. de offic. deleg.in nou.
& ita in puncto fuit reſolutum in cauſa Senen.Canonicatus
Viuian. de Iurepatr.*

14.Maij 1588.coram bo.mẽ.Bubalo.in verſ. vlt.non obſtat.
Minus obſtat , quod Baſilius ſit in poſſeſſione cum
titulo quia cum in deciſionibus in hac cauſa factis con-
ſter de reſeruatione,non eſt amplius legitimus contra-
dictor.*Bart.in l.fin.nu.21.verſ,aut comparet aliquis. C.de
10 edict.diu.Adrian.toll.*dum vult,quod qui poſſidet,& al-
legat alium titulum,non impedit immiſſionem, ſed in
iudicio immiſſioois eſt audiendus ſuper titulo ſuo ad
effectum,quod ſi oſtendat titulum conſiderabilem
ſit procedendum , ordinariè hinc ſi prouiſus ab Ordi
nario poſſideat,eſt legitimus contradictor,non ad im-
pediendam immiſſionem ſi probabitur reſeruatio,aut
11 quod Papa voluerit concurrere, aut præuenire,ſed ad
effectum quod ſous titulus debeat conſiderari in iudi-
cio immiſſionis,qui ſi erit releuans,erit procedendum
12 ordinariè,non executiuè , alias ſecus,vt colligitur ex
*tex.in cap.ſi à Sede de præb.in 6.Put.dec.120.lib.1.in nou.
& dec.4.de præben.Sarnen.dec.32. Modern.gl.regul.8.§.3.
proœmiali, n.69.& ſeq.* & fuit latè deductum in cauſa
Dertuſen.Canonicatus 2. Maij 1616. coram me hic au-
tem pro parte Baſilij nullus affertur titulus,qui obſtet
reſeruationi.
Non obſtat allegata illegitimitas, quia Ludouicus
ſatis docet de diſpenſatione ex ſententia lata de men-
ſe Iulij 1580.per executorem Apoſtolicum Cęſaraugu-
ſtanum,cuios inſtrumentum rogatom per poblicum
Notarium,cum literis legalitatis fuit exhibitum,& fui
in vim mandati de diſpenſando ſanctæ mem. Gregor.
XIII. quod mandatum in ea ſententia ,de verbo ad
verbum inſeritur , & ideo probatur dictum manda-
13 tum ex dicta inſertione facta *Fel. in c. cum in iure num.
8.de offic.deleg.Boer.dec.281. num.6.* & prædicta ſeoten-
tia oon eget alia iuſtificatione per acta publica,ex quo
mandatum fuit commiſſum conſcientiæ Iudicis. *Bald.
in l.certum num.7.in fin.C. vnde legit. Felan c.1.num.51.
verſ.& ſi dicatur conſcientia ſua de conſtit.Mandoſ.in ad-
dit.ad Lapum allegat.15.in fin.*& propterea cum ſe poſ-
ſet extraiudicialiter informare,non requirebatur pro-
ceſſus *Put.dec.140.lib.2.in nou. Rot.deciſ.406. num.1. &
14 434.n.2.& 440.nu.2.p.1.in recen.*tom quia ex lapſo tan-
ti temporis ſententia præſumitur iuſtificata , cum ad
15 hunc effectum ſufficiant 30.anni.*Caſſad.dec.3.de procur
Rot.dec.406.n.3.& dec.434.n.2.p.1.in recent.*& huiuſmo-
di diſpenſatio ſuffragatur,etiam ad effectum obtinen-
di,& retinendi parochialem,tum propter clauſulam,
necnon quæcunq; & qualiacumque beneficia *Creſcen.
dec.1.num.5.de priuileg.Rot. coram D.meo Pamphilio dec.
28.nu. 3.par.1.recent.*tum etiam,quia in ea legitur ex-
preſſa diſpenſatio.
16 Neque etiam obſtat, quod Ludouicus fuit diſpen-
ſatus,vt plura recipere,& dummodo plura non eſſent,
retinere,&c.quo caſu datur quidem acquiſitio,ſed non
retentio.*c.poteſt in fin.de præben.in 6.clem.ſi plures eodem
tit.Rota dec.528.num.1.par.1.in recent.*quia non proba-
tur,quod plura Ludouicus retinuerit,nam,& ſi in gra-
tia obtenta ſuper parochialis narratiua plura benefi-
cia,ooo tamen narrauit ſimpliciter obtinere,ſed alter-
natiuè , ſeu ius ad illa habere , & ideo onos probandi
incumbit alteri parti,quod ius habuerit,& retinuerit,
17 cum Ludouicus non ſe reſtrinxerint ad id , quod obti-
neret,non enim agitur,vt prætenditur,de confeſſione
qualificata,quo caſu poteſt reijci qualitas,ſed de con-
feſſione alternatiuè facta quo caſu eſt in electione Lu-
douici capere,quam voluerit *c.in alternatiuis,de reg.iur.
in 6.l.ſi hæredi plures.ff. de cond. & demonſt. & fuit in his
terminis reſolutum in cauſa Pampilonen.de Ianzi 1.Decẽb
1603.coram mem. vbi aliæ deciſiones allegantur,* Et quod
patochialem , de qua agitur,ceſſat etiam omnis diffi-
cultas,quia Ludouicus habet etiã peculiarẽ diſpenſa-

tionem retinendi, in prouiſione dictæ parochialis, quę licet non legatur in literis ſubrogationis, non refert, quia ſat eſt quod ſit in gratia principali, & in hoc iudicio executiuo non habet opus iuſtificare gratiam principalem *Rot. dec. 214. num. 4. & 5. p. 1.* quod ſi in iudicio ordinario non iuſtificabit gratiam principalem, & proptereà dicendum ſit, hanc ſecunda diſpenſationem ei non ſuffragari, non eſt præſentis inſpectionis, ſed in iudicio ordinario de hoc cognoſcetur.

Et ceſſat omnis difficultas, quia cum non agatur principaliter de retentione, ſed de diſpenſatione, ſatis eſt, quod ex prædictis illegitimitas valde turbida reddatur propter diſpenſationem, ita vt iſta exceptio non ſit admittenda in hoc iudicio executiuo *Verall. dec. 342 n. 6. p. 2. Rota coram D. meo Manzanedo in recent. dec. 387. n. 5. & 6. p. 1. Contard. de moment. poſſeſſ. limit. 12. in fin. n. 19. Burſat. conſ. 129. n. 53. & 57. verſ. ſecundo reſpondetur lib. 2.* licet verè conſtet de ſufficienti diſpenſatione, vt patet ex prędictis. Et ita, &c.

JLLVSTRISS. D. PATRIARCHA Hieroſolimitano.

Conchen. Beneficij 10. Iunii 1624.

SVMMARIVM.

1 *Gratioſæ ſubrogato quando danda ſit immiſſio.*
2 *Reſeruatum beneficium eſt ex reg. 1. Cancell. & ex extrau. ad regimen de præb.*
3 *Et eo caſu quæ beneficia comprehendantur tamquam reſeruata.*
4 *Obitus prædeceſſores in poſſeſſione quomodo probetur.*
5 *Clericatus quomodo probetur.*
6 *Dubia diſputantur in Rota ſtante ſola ſupplicatione.*
7 *Beneficia vnita non poſſunt vniri ſeminario.*

DECISIO XLVIII.

1 FVit per DD. reſolutum Ioanni dandam eſſe immiſſionem vigore gratioſè ſubrogationis, quia per ipſum bene iuſtificantur omnia requiſita ad illam obtinendam nempè reſeruatio obitus in poſſeſſione, & clericatus, quibus probatis conceditur ſine dubio immiſſio. *Mohed. dec. 11. vt lit. pend. Rota dec. 700. n. 1. & dec. 715. n. 3. p. 1. recent. & coram. ſan. mem. Greg. XV. dec. 32. & dec. 306. & dec. 394.* & ſæpius in alijs.

2 Nam quod beneficium, de quo agitur ſit reſeruatum clarè probatur ex diſpoſitione extrauag. ad regimen de præben. reſeruantis omnia beneficia promotorum quæ etiam innouatur per regulam primam Cancellarię, & habet quoque locum quando prout hic promotus obtinuiſſet facultatem retinendi beneficia propter generalitatem, & prægnantiam verborum dictæ extrauag. ibi vacantia, & in poſterum quomodolibet vacatura quæ capiunt non ſolum beneficia ſtatim per promotu dimiſſa, ſed etiam illa, quę ex diſpenſatione Apoſto-
3 lica retinebat, *Caſſad. dec. 3. de conſtit. Ant. Aug. in epitom. ſuper prima reg. Cancell. §. 6. Simonet de reſeruat q. 27. in fin. Mandoſ. ſuper ead. prima regul. Cancell. q. 15. num. 7. verſ. contrarium per Dominos de Rota fuit concluſum Gar. de benef. p. 2. c. 6. de vacat. promot. ad epiſcopatum. n. 30. & fuit reſolutum in illa Peruſina Fauentina Cremonen. reſeruat benef. 11. Iulij 1605. coram bon. mem. Penia.*

4 Obitus Petri in poſſeſſione iſtius beneficij probatur non ſolum ex cedula Conſiſtoriali prouiſionis Epiſcopatus factæ in eius perſonam cum facultate retinendi beneficij, & præcipuę iſtud nuncupatum de Valuerde, de quo hodie agitur, cuius propterea poſſeſſione præſumitur continuaſſe vſque ad obitum, ad *tex. in l. ſiue poſſidetis. C. de probat.* quod procedit etiam ad effectum obtinendi immiſſionem in vim gratioſæ ſubrogationis, vt per *Rotam dec. 321. n. 4. & dec. 700. n. 3. p. 1. recent.* ſed etiam probatur ex teſtibus datis *in ſum. n. 4. & 5.* qui deponunt Petrum poſſediſſe de tempore ſuæ promotionis ad Epiſcopatum iſtud beneficium, & quod viderunt illum ſemper poſſediſſe vſque ad eius obitum, *Rota coram ſan. mem. Greg. XV. dec. 394. n. 4.*

5 De clericatu verò conſtat ex literis patentibus Ordinarij datis in *ſumm. n. 8.* vltra depoſitionem vnius teſtis, qui dicit vidiſſe Ioannem Miſſam celebrantem, qui ſolus eſt ſufficiens, cum agatur de probanda qualitate prouiſi, quæ probatur etiam per leuiorem, ac ſemiplenam probationem. *Seraph. dec. 713. n. 5.*

6 Non obſtat, quæ longa ſerie deducuntur per informantes pro D. Didaco circa defectum iuriſdictionis Rotæ in progreſſu huius cauſæ ex eo quod in commiſſione obtenta per Ioannem cum facultate procedendi literis non expeditis fuerit tantum derogatum regul. 31. Cancell. inducentis defectum iuriſdictionis quoad omnia acta literis prius non expeditis, non autem fuerit derogatum reg. 27. de non iudicando iuxta formam ſupplicationis, quia fuit per DD. reſponſum derogationem, reg. 27. fore neceſſariam ſi hodie cauſa eſſet terminanda, & ferenda ſententia, quę proculdubio, non poſſet fieri cum ſola ſupplicatione abſque literis, ſecus verò quando prout hic agitur de diſputatione dubiorum, quæ in Rota eſt actus extraiudicialis, & in ea benè proceditur ante expeditionem literarum, prout alias Rota huiuſmodi diſputationes, cum ſolis ſupplicationibus admiſit in pluribus cauſis.

Et ita fuit concluſum.

Die 24 Auguſti 1616.

PRæſuppoſito, quod Archieſcopus Brunduſinus de anno 1610. ſeu alio veriori tempore, poſt tamen annum 1602. vnierit Seminario Brunduſino nonnulla beneficia ſimplicia per Epiſcopum Oritanum ante eius promotionem obtenta, quæ ſecundum extrauag. ad regimen. cum ſint affecta, & conſequenter vniri nequeant, petitur dictam vnionem declarari nullam, & inualidam.

7 SacraCongregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum cenſuit, ſi beneficia huiuſmodi ab Epiſcopo Oritano tempore ſuę promotionis obtinebantur tamquam propterea Sedi Apoſtolicæ reſeruata, minimè potuiſſe vniri Seminario Bruduſino, & vnionem vt ſuperius proponitur factam ab Archiepiſcopo nullam prorſus atq; irritam eſſe. C. Card. de Torres.

R. P. D. BVRATTO.

Aretina Capellaniæ 9. Februarij 1618.

SVMMARIVM.

1 *Lis ſuper beneficio ligat manus Ordinarij.*
2 *Lis ſuper beneficio ceſſione extinguitur.*
3 *Principalis præſumitur certior factus a procuratore ex curſu temporis.*
4 *Animus non proſequendo litē ex curſu temporis arguitur*
5 *Rouens bonum ius poteſt ſe redimere à vexatione iniuſta dando pecuniam.*
6 *Lis iniuſta, & calumnioſa non impedit collationem Ordinarij.*
7 *Etiamſi ex ſtatu pręſenti conſtat de iniuſtitia, & calumnia.*

DECI-

DECISIO XLIX.

Marcellus a prætenſis patronis laicis præſentatus ad cappellaniam, de qua agitur, de anno 1606. liti renunciauit, omniaq. ſua iura ad fauorem q. Camilli vt de libera à Sede Apoſtolica prouiſi, & collitigantis ceſſit cum poſſeſſione ſubſecuta, in qua dictus Camillus obijt de menſe Iunii 1612.

Cumque Ordinarius Aretinus illam vti liberam, & in eius menſe vacantem contuliſſet Vicentius Marcellus autem a Sanctiſſimo obtinuiſſet mandatum de prouidendo eum ſubrogatione gratioſa in iuribus tam dicti Camilli, quam, q. Nicolai prędeceſſoris cum clauſula, verificato, quod de iurepatr. ex fundatione vel dotatione exiſteret, cauſaq. ſuper inde inter eos orta ad Rotam deuoluta, factaq. ſub die 18. Maii 1616. reſolutione non conſtare de iurepatronatus, fuit pro parte dicti Marcelli exhibita gratia ſi neutri, propoſitoq. ſub die 19. Iunij præteriti, dubio An dicta gratia eſſet iuſtificata, & reſolutione dilata, DD. in hac ſecunda propoſitio ne dixerunt non eſſe iuſtificatam, præſertim in eius principali fundamento, ſcilicet quoad non ius Vicentii, cum potius conſtare viſum fuerit de eius iure ex dicta collatione Ordinarii, ad quem ſpectabat, cum vacatio ſucceſſerit in eius menſe, vt ſupra.

Cui collationi nullũ præſtitit impedimentum lis orta inter dd. Marcellum, & q. Camillum, per quam manus Ordinarii ligantur *cap. 2. vt lit. pend. in 6. & clem. 1. eod. tit.* cum vtrobique not. quia ex dicta ceſſione, & renunciatione Marcelli alias ad fauorem dictiq. Camili facta, fuit extincta *cap. 1. de lit. conteſt. in 6. Imol. in clem.*
2 *1. num. 23. vt lit. pend. Put. dec. 487. lib. 2. in nou. impreſſ. Lancell. de attent. c. 4. in præfat. n. 243. & 248. Paris de reſig. lib. 2. q. 3. num. 17.* itaut Ordinarius potuerit conferre. *Lancell. vbi ſup. c. 3. num. 121.* & dixit Rota in Conchen. Archipresbyteratus 27. Februarii 1589. coram bon. mem. Card. Platto.

Nec obſtare dicebatur, quod ceſſio fuerit conditionalis refectis ſcilicet Marcello expenſis litis inter partes taxatis ad ſc. 55. nec non obtento beneplacito Apoſtolico nam quoad expenſas litis conſtat de illarum ſolutione, & exactione per procuratorem eiuſdẽ Marcelli, cuius mandatum datur in ſummario Vincentii num. 1, cum facultate recuperandi omnia, & quæcumque credita, qui pecunias exegit a Coſmo depoſitario *vt d. Summ. num. 2.* ex illiſq. ſcut. 25. ſoluit Equ. Franciſco fratri Marcelli, alia verò ſc. 30. erogauit in redemptionem pignorũ eiuſdem Marcelli, *vt d. ſumm.*
3 *nu. 3.* cuius quidem ſcientia valdè veriſimilis viſa fuit DD. tũ quia præſumitur certior factus a dicto procuratore ex curſu tanti temporis, cum per ſex annos ſubſequentes vſq. ad obitum Camilli ſiluerit *iuxt. conſilio Rom. 481. n. 8. uerſ.* & igitur ex præmiſſis ſæpius a Rota approbatum, *ut in dec. 396. n. 3. p. 1. & 141. num. 7. p. 2. diuerſ. in Piſtorien. Beneficij* 16. *Nouembris* 1615. coram ex quo etiam ſatis clare arguitur animus ipſius non proſequendi amplius litem, qui videtur ſufficere ad hunc effectum. *Caſſad. deciſ. 5. num. 4. ut lit. pend. gl. ſuper 27. regul. de ſubrogat. in 2. & 3. p. uerſ. diceret tamen aliquis.*

4 Quo vero ad beneplacitum Apoſtolicum ex dicta ſolutione, & receptione expenſarum, videtur ab hac conditione hinc inde receſſum, prout recedi potuit, quia illud non videbatur neceſſarium, cum Camillus tamquam bonum ius fouens, vt ex dicta reſolutione, quod capellania non de iurepar. potuerit ad redimendas vexationes ſoluere Marcello ipſum iniuſte moleſtan-
5 ti dictas expenſas litis. *gloſſa in cap. dilectus il 1. verbo, Viuian. de Iurepatr.* *recipit de Simon. & ibi Anchar. in 2. not. & n. 2. verſ. dic quod quandoque Butr. num. 2. & in 1. not. & u. 3. uerſ. oppon. gl. 1. idem Anchar. in c. ſuper eo in 4. not. de tranſact. vbi Butr. n. 4. Abb. n. 3. Imol. n. 5. uerſ. poteſt etiam, & uerſ. ex pacto autem, & in c. ſi atuimus eod. tit. tradunt ibi Butr. n. 2. in fin. uerſ. dic. tu & Imol. n. 3. verſ. ſi uero petitur & in c. cum pridem. de pact. poſt gl. ibi in uerb. illicitè. idem Butr. n. 16. uerſ. ſi uero non eſt collectar. in c. forus n. 23. verſ. ex quo apparet, de verb. ſignif. Sarnen. in reg. de annal. q. 2. n. 4. uerſ. & quamuis in beneficialibus Nauar. conſ. 64. de ſimon. Pariſ. de reſign. lib. 14. q. 3. num. 7.* & ſuperioris auctoritas non requirebatur *Pariſ. eodem tractat. libr. 7. q. 1. nu. 104.* cum adductis per *Moder. Hiſpan. de benef. p. 11. cap. 3. de renunc. nu* 249.

6 Aliquibus etiam ex DD. videbatur huiuſmodi litem vti à ius non habente iniuſtè, & calumnioſè motam, impedire non potuiſſe collationem Ordinarij *Lap. in c. 1. n. 2. in fi. et ſeq. & ibi Gemm. col. 2. verſ. quærit Lap. ut lit. pend. in 6. Guidop. dec. 479. n. 2. Caſſad. dec. 7. n. 2. de dol. & cont. Biſign. dec. 2. in fin. de rer. permut. Creſc. dec. 19. n. 5. & ſeq. de prob.* etiam ſi ex ſtatu præſenti de iniuſtitia, & calumnia conſtat *Caſſad. d. dec. 7. n. 2.* & fuit dictum in Cæſarauguſtana Parochialis de Maella 18 Aprilis 1616 coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.

Ex quibus reſolutum fuit gratiam non eſſe iuſtificatam.

Et In eadem coram eodem, 16. Ianuar. 1625.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactio conditionalis quando litem non extinguat.*
2 *Clauſula, non aliter, nec alio modo facit deficere conſenſum partium, & n. 8.*
3 *Deponere non eſt ſoluere.*
4 *Mandatum generale non comprahendit, vt procurator poſſit agere contra geſta per dominum.*
5 *Exactio facta contra formam mandati non præiudicat.*
6 *Certioratio ut ſit uerisimilis, plura concurrere debent.*
7 *Mandatum ſpeciale requiritur ad confitendum.*
9 *Recipere pecuniam à dante pro redimenda vexatione eſt periculoſum.*
10 *Quando videatur proceſſum ad tradictionem ſub ſpe implementi.*
11 *Quælibet probabilis cauſa excludit calumniam litis.*
12 *Et ſufficit iuſtificatio litis de facto.*

DECISIO L.

Non fuit dubitatum per DD. de non iure Marcelli, qui nitur gratiæ, ſi neutri cum vltra propriam confeſſionem ſui non iuris quam Rota ad hunc effectum paſſim admittit præcedat reſolutio facta 18. Maij 1616. quod non conſtabat de iure patronatus ex fundatione, & dotatione huius capellaniæ ſuper quo ſe fundabat Marcellus ad iuſtificandam aliam gratiam, ſeu mandatum de prouidendo in forma dignum.

Sed difficultas conſiſtebat in non iure Vicentium aduerſarij ab Ordinario prouiſi cuius collatio dicebatur nulla tamquam de litigioſa. Et licet DD. ſub die 9. Februarij præteriti exiſtimauerint litem fuiſſe extinctã & ſic collationem validã ab hac tamen reſolutione hodie receſſerunt tenentes idcirco conſtare etiam de non iure Vicentij.

1 Nam quod lis non fuerit extincta per tranſationem prout firmatum fuit in dicta vltima deciſione patere dixerunt DD. quia dicta transactio, in qua Marcellus ceſſit iura ſua Camillo collitiganti fuit facta ſub conditione, quod Camillus teneretur ſoluere Mar-

 cello

cello ſcut. 55. pro expenſis in cauſa factis, obtenta tam prius a Sede Apoſtolica approbatione ſupradictæ renunciationis cum conditione prædicta factæ ipſius Camilli ſumptibus impetranda adiecta clauſula, & non aliter nec alio modo ſæpius etiam repetita, quæ facit deficere conſenſum partium, itaut nihil egiſſe videantur, ſi Principis conſenſus non acceſſerit. *Curt. ſen. conſ. 8. col. 3. num. 14. in princ. Card. Seraph. dec. 838. n. 3. & 4.*

Non ſolum autem neutra ex illis impleta oſtenditur ſed vtraque defecta videtur ex curſu ſexennij, infra quod ambę impleri poterant *l. ſi ita ſtipulatum eſſem abs te, & l. ita ſtipulus verſ. Sabinus ff. de verb. oblig.* & in terminis beneplaciti Principis. *Rol. conſ. 63. num. 4. verſ. ad ſecundum lib. 4. Cephal. d. conſ. 118. nu. 16.* & conſequenter dicta tranſactio conditionalis non extinxit litem *Lancell. de attent. lit. pend. p. 2. c. 4. in præfat. nu. 256.* referens ita reſolutum fuiſſe in vna Barchinonen. Canonicatus, & preben.

Reſponſiones vero datæ in deciſione ceſſant ex facto, nam ex inſtrumento celebrato ſub die 10. Februarij 1606. in ſummario Vicentij numer. 1. non probatur prætenſa ſolutio quia in eo tantum Coſmus primus depoſitarius in tranſactione deputatus ſummam penes ſe diſpoſitam ſoluit Camillo cum præſentia, licentia, & conſenſum Franciſci de Raſis ipſius Marcelli procuratoris, cui non tamen procuratorio, ſed proprio recipienti nomine, quod attenditur *l. 1. vbi Bald. ff. de offic. conſ. Surd. conſ. 183. num. 42.* & tanquam depoſitario idem Camillo dictas pecunias ſoluit repetitis ei ſdem conditionibus, ſub quibus tam Coſmus, quam ipſe illas receperant, quas etiam dictus Franciſcus in alio inſtrumento de quo infra celebrato die 6, Aprilis 1607. ſub eiſdem nomine, & conditionibus expreſſe recidit *vt in ſum. poſitionis, 9. Februarij præteriti num. 3.* & ſic ſolum fuit mutatus depoſitarius, deponere autem non eſt ſoluere. *l. item libertas. §. 1. ff. quib. mod. pign. Bart. in l. ſolutum. ff. de ſolut. Rot. dec. 623. nu. 2. p. 1. diuerſ.* vnde nec etiam potuiſſet idem Franciſcus procurator Maraelli recipere ſolutionem, non obtento dicto beneplacito iuxta conuentionem expreſſam in dicta tranſactione & ſic non impleta conditione ſine qua nec Camillus nec Marcellus contrahere voluerunt *l. ſi hominem ff. mand. vbi not. Bart. Bald. Alberic. & Salyc. idem Bart. in l. ambitioſa. n. 11. ff. de decr. ab Ord. facien. Bald. in l. præſes num. 4. in fin. C. de tranſact. Alex. in l. qui Romę. §.*
4 *Callimachus nu. 7. in fin. verſ. dubium autem ff. de uerb. oblig.* nec enim mandatum generale comprehendit, vt procurator agere poſſit contra geſta per Dominum *Creſcen. dec. 94. alias 4. num. 4. de ſent. & re iud.* ideo per huiuſmodi exactionem contra formam mandati nihil fuit præiudicatum Marcello. *l. item eorum §. ſed ita ubi*
5 *Bart. ff. quod cuiuſq. uniu. nom. c. Piſan. ubi Abb. de reſtit. ſpol. cum alijs per Strach. de Mercat. in tit. de mand. n. 9.*

Ex quibus etiam tollitur præſumptio ſcientiæ Marcelli jux. *conſ. Rom. 481. num. 8.* maximè, quia vt dictum eſt actus non fuit geſtus procuratorio nomine, ſed proprio, & plura debent concurrere, vt ſit veriſimilis certioratio Domini *Rota dec. 396. num. 3. p. 1. & 131. n. 7. p. 2. diuerſ.*

6 Prætenſæ vero ſolutiones ſcut. 55. videlicet 25. in vna manu Equ. Franciſco fratri Marcelli, & 30. in alia cuidam Monaco aſſerto d. Marcelli creditori non probantur per confeſſiones d. Equ. Franciſci nullus habentis mandatum a Marcello, quod etiam debuiſſet eſſe ſpeciale ad confitendum. *Bart. in l. 2. §. in mutui autem n. 6. ff. ſi cert. pet. & in l. non obſtuit. pec illum text. C. de*
7 *nouat. Socin. conſ. 3. n. 6. lib. 1. Capic. dec. 16. n. 7. Card. Seraph. dec. 987. n. 5.* de quo etiam dubitauit Rota ſub die 19. Iunij 1617. dum ordinauit, ut coadiuuaretur probatio mandati.

Et ex hiſ ceſſat etiam reſponſio, quod per dictam ſolutionem, & receptionem videbatur hinc inde receſſum a conditione beneplaciti Apoſtolici impetrandi.

8 Nec ſubſiſtit quoque beneplacitum non fuiſſe neceſſarium, quia Camillus poterat ad redimendas vexationes ſoluere expenſas, & Marcellus recipere ſine labe ſimoniæ nam neutra partium voluit pro tranquillitate conſcientiæ, & validitate contractus aliter quam ſub illa forma reſeruationis beneplaciti contrahere, ut per illam clauſulam, non aliter nec alio modo geminatam conſenſus abdicatiuam, ut ſupra dictum eſt & ideo contratus fuit conditionalis, etiamſi beneplacitum non fuiſſet neceſſarium *Pariſ. conſ. 19. n. 18. lib. 2. Roland. d. conſ. 63. n. 13. lib. 4.* nec de redimendis vexationibus fuit dictum in tranſactione, ſed ceſſio fuit facta ad fauorem Camilli, qui videtur egiſſe de iure Marcel-
9 li coſequendo *ad trad. per Butr. in c. dilectus n. 3. & 5. & ibi Abb. de Simõ. latè Rebuff. in praxi in tit. de Simõ. de reſign. n. 17. & ſeqq.* & materia eſt periculoſa ſine beneplacito Apoſtolico, ut fuit dictum Vlixbonen. Prioratus 14, Martij 1611. coram Reuerendiſſ. D. meo Damaſceno, & quamuis poſſit tacitè dari tamen non poteſt licitè recipi, *Hoſt. in d. c. dilectus Summ. Ang. in uerbo, ſimonia in 2. num. 12. & ſeqq,*

10 Similiter non ſuſſit, quod per dimiſſionem poſſeſſionis d. Marcelli pacificam poſſeſſionem Camilli hodie deductam uſque ad obitum dicatur diceſſum a dd. conditionibus, nam imo uidetur proceſſum ad traditionem ſub ſpe implementi *l. ſi ego. § de iur. dot. l. ſi ſub condition. ubi Bart. nu. 9. & 10. & poſt eum Ang. & Imol. ff. de ſolut. Bald. in l. contractus, n. 28. uerſ. ſecundo queritur C. de fid. inſtr. Bologn. ad conſ. Anan. 19. n. 22.* & ſentit Rota in Romana domorum in Burgo. Februar. 1616. coram R.P.D. meo Vbaldo.

11 Aliud autem fundamentum reſolutionis videlicet litis calumnioſæ, uiſum fuit Dominis non ſubſiſtere, cũ non appareat fuiſſe notoriè calumnioſam, & quælibet probabilis cauſa excludit calumniam litis, ut fuit dictum in Conchen. Archipresbyteratus 19. Ianuarij 1598. coram Litta in Gerunden. Canonicatus 14. Mai 1601 coram Eminentiſſ. D. Card. Ludouiſio in Firmana
12 Altaris 30. Ianuarij 1614. & in Catanien. quartæ portionis, 14. Iun. 1615, coram R.P.D. meo Dunozet & ſufficit iuſtificatio litis de facto, vt in Bracaren. beneficil. 28. Nouemb. 1603. & in Toletana Archipresbiteratus 24. eiuſdem anni coram eodem Illuſtr. D. Bononien. & & alijs pluribus.

Ex quibus fuit receſſum a deciſis vtraque parte informantes, &c.

R.P.D. BVBALO.

Calouien. Canonicatus S. Vrſulæ, 37. Ianuarij 1627.

SVMMARIVM.

1 *Gratioſè ſubrogato quando ſit danda immiſſio.*
2 *Beneficium vacans in Curia eſt reſeruatum.*
3 *Clericatus probatur per literas patentes Ordinarij.*
4 *Poſſeſſio beneficiati quomodo probetur.*
5 *Reſignatio quando dicatur inualida.*
6 *Præſumptio ſtat pro inſtrumento, cuiuſque validitate.*
7 *Geſta capitulari ter dicuntur ſi canonici fuerunt uocati licet non omnes uenerint.*
8 *Ordinari quando ſit procedendum inter habentes parem titulum.*
9 *Exceptio requirens altiorem indaginem non impedit immiſſionem.*

DECISIO LI.

DOminus Gulielmus Steijnrich vſq. de anno 1617,
reſignauit in manibus Papę Canonicatum S.Vr-
ſulæ,de quo agitur ad fauorem Domini Gaſperis Pau-
li,qui eiuſdem Canonicatus capta poſſeſſione, illum
poſtea reſignauit,& ceſſit ad fauorem D.Georgii Pau-
li Strauii, ſed cum poſtmodum obierit prędictus Gu-
lielmus,fuit de eodem canonicatu,tamquam per obi-
tum vacante,prouiſus a Capitulo vigore precum im-
perialium Alexander Simonis,qui cum prætendat ſe
eſſe in poſſeſſione,& cauſa fuerit in Rota introducta
dubitatum fuit, An D. Georgio eſſe danda immiſſio
vigore ſubrogationis gratioſæ,quam ad parte expedi-
uit,& per quam ſubrogatur in ius,& poſſeſſionem,tam
Gulielmi primi reſignantis,quam Gaſparis ſecundi,&
Domini vtraq. parte informante affirmatiuè reſpon-
derunt.

1 Quia quotieſcumque apparet beneficium eſſe reſer-
uatum, datur immiſſio vigore ſubrogationis gratioſo
iuſtificatio ſolummodo clericatu,poſſeſſione eius, in
cuius locum fuit facta ſubrogatio.*Seraph.dec.1425.nu.
1.Rota deciſ.154.par.1.& deciſ.197.p.2.in recent.* & te-
nuit Rota in Cæſarauguſtana Parochialis de coſſuenda
13.Nouembris,1620.coram R.P.D.meo Pirouano, &
in alijs.

In caſu autem noſtro omnia ſupradicta requiſita,
fuerunt ſufficienter iuſtificata. nam de reſeruatione
conſtat ex reſignatione facta in curia in manibus Papę
tam per Gulielmũ,quã per Gaſparem, quo caſu bene-
2 ficium dicitur vacare in Curia, & ideo cadit ſub reſer-
uatione clauſa in corpore iuris vigore,*c.2.de pręb.in 6.
Rota dec.1.n.4.de rer.permut. in nou. Put.dec.38.in fin.n.
2.lib.2.in nou.Pariſ.de reſign.lib.9.q.14.n.1.*& dixit Rota
in dicta Cæſarauguſtana Parochialis, & antea in Man-
tiſfalijci Capellaniæ 30. Iunij 1606. coram bon. mem.
Card.Lancellotto.

3 De clericatu vero non dubitatur,& de eo conſtat per
literas patentes Ordinarij *gl.in c.inter quatuor de cler.
pereg.Rota dec.16.de prob.in antiq.Rebuff.in praxi p.1.in
for.lit.tonſur.n.22.*

4 De poſſeſſione pariter dubitari non poteſt, tam reſ-
pectu primi,quam ſecundi reſignantis, nam poſſeſſio
dicti Gulielmi probatur ex confeſſione alterius partis
in commiſſione Rotali vbi explicitè fatetur pacificam
poſſeſſionem,Gulielmi de tempore reſignationis, *vt
in ſumm.n.6.* qua confeſſione nulla melior poteſt dari
probatio *c.per tuas,de prob.Aym.conſ.61.n.3.Rot.dec.98.
n.2.p.3.diuerſ.*

Poſſeſſio vero D. Gaſparis probatur per publicum
inſtrumentum adeptæ poſſeſſionis, quod datur in *d.
ſumm.n.7.* & probat poſſeſſionem ad omnes iuris effe-
ctus,alio in poſſeſſione non exiſtente *l.prędia vbi Bart.
ff.de acquiren.poſſ.l.non idcirco vbi,Bald.C.de.fid. inſtrum.
Rot.diuerſ.deciſ.202.num.3.par.1.& deciſ.62.num.1.p.2.
Caſſad.dec.20.in fin.de pręb.Put.dec.350.n.4.lib.1. ſecun-
dum nou.impreſs.*& fuit dictum in Auguſtan. Hoſpitalis
21.Februarii 1611.coram bo.me.D.meo Vbaldo,& ſæ-
pè in aliis.

5 Neque viſa ſunt obſtare ea, quæ fuerunt oppoſita
contra ſupradictam reſeruationem,& in primis, quod
reſignatio Gulielmi eſſet inualida ex defectu conſenſu
eiuſdem Gulielmi,ſub prætextu quod fecerit ſupradi-
ctam reſignationem,dum exiſtebat inebrietate,quia
Domini reſponderunt,hanc ebrietatem non eſſe aliquo
modo probatam, cum teſtes deponat quidem quod
Gulielmus reſignans,& Gaſpar reſignatarius biberẽt,
non autem aliquid dicunt circa ebrietatem, & teſtes
inſtrumentarii,qui pro hac parte dantur in ſumm. addi-
tionali,*n.1.*deponunt.de contrario, quod dictus Gu-
lielmus tempore reſignationis non erat ebrius & quod
fuit facta iſta reſignatio liberè,ſine dolo,& fraude, &
quod ipſe erat ſanæ mentis, prout in dubio præſumi-
6 tur.*Mantic.de coniect.vlt.volun.lib.2.tit.5.n.2.* prout pa-
riter præſumptio ſtat pro inſtrumento,& illius validi-
tate,*Bald.in l.quoties,in fin.C.de iud.Rot.dec.127.n.2.p.
2.vol.conſ.Farin.*

Non obſtat,quod poſſeſſio Gaſparis vltimi reſignã-
tis non fuerit capitulariter capta, tum quia prædictus
Gregorius fuit,vt dixi,ſubrogatus, tam ad poſſeſſionẽ
Gulielmj,quam Gaſparis,& ſic ſufficeret conſtare de
poſſeſſione dicti Gulielmi primi reſignantis, tum quia
licet in tradenda poſſeſſione dicto Gaſpari non inter-
fuerint,niſi Abbatiſſa,& vnus Canonicus,tamen cum
fuerint factæ monitiones de ordine Abbatiſſæ ad con-
7 gregandum capitulum, & fuerint vocati omnes Ca-
nonici tunc exiſtente,hoc videtur ſufficere,nam ſi vo-
cati noluerunt venire,totum ius Capituli remanſit iſti
Abbatiſſa,& Canonico,qui interuenit, et ſic poſſeſſio
per eos data Gaſpari,fuit capitulariter capta: *Abb.in
c.cum omnes col.fin.n.13.verſ.tamen.vnam diuerſita tem
de conſt.Put.dec.283.lib.3.in nou.*

Non obſtat,quod Alexander habeat parem titulum
vigore præcum imperialium, & ſit in poſſeſſione,
vnde intret regula,quod inter habentes parem titulum
procedendum ſit ordinariè,et non executiuè per viã
immiſſionis,quia cum dictus Alexander non veniat ex
eadem vacatione per reſignationem,ſed diuerſa, per
obitum,nec ex eodem fonte,ſcilicet,à Sede Apoſtoli-
ca,nec habeat ſimilem ſubrogationem; non habetur
pro legitimo contradictore ad impediendam, im-
8 miſſionem, vt fuit ſæpiſſimè tentum in *Caputaquenſ.
dec.329.p.1.*et fuit reſolutum in Pampilonen.Parochia-
lis de Areoz 4.Maij 1613.coram bon.me.D.meo Vbal-
do, in Barbaſtren. Prioratus 11. Ianuarij 1616. co-
ram R.P.D. Veroſpio et in Ratiſbonen. Canonicatus
17. Nouemb.1617. coram R.P.D.meo Pirouano, et in
alijs.

Non obſtat defectus publicationis reſignationis
iuxta formam Conſtitutionis Greg. XIII. quia illud
obiectum hodie ceſſat ex facto cum in ſumm. Georgij
*nu.5.*detur inſtrumentum publicationis, vbi Notarius
coram teſtibus aſſerit fuiſſe adimpleta omnia ſeruan-
da iuxta formam dictæ Conſtitutionis,vltra quod gra-
tia Georgij capit etiam vacationem ob non publica-
tionem.

Non obſtat exceptio de aſſequutione alterius Ca-
nonicatus incompatibilis,quia incompatibilitas non
probatur, & in omnem caſum, tam iſta exceptio,
9 quam alia proximè adducta reſpicunt petitorium, &
tanquam requirentes altiorem indaginem non poſſunt
impedire immiſſionem vigore ſupradictæ ſubrogatio-
nis gratioſæ,vt dicit Rot.in Iacen.Parochials,23.Iunij
1603.coram bo.mem.Card.Pamph.& in Veronen.Ca-
nonicatus,8.Decemb.1604. coram Eminent.Card:Mi-
lino,relatis per Moder.Bonon.*de acq.poſſ.q.18.art.1.ſub
num.29.*

Et ita deciſum.

Et in eadem coram eodem 26.Aprilis 1627.

SVMMARIVM.

1 *Publicatio reſignationis probatur ex relatione Notarij.*
2 *Notarius non poteſt præiudicare inſtrumento priusfacto.*
3 *Subrogatio ad poſſeſſionem intelligitur de poſſeſſionem v-
triuſque.*

4 ſup-

4 *Supplicatio recipit interpretationem a literis, ſecundum quas iudicandum eſt.*

DECISIO LII.

PLacuit Dominis deciſio in hac cauſa facta di e 27.
Ian. 1627. in qua vtra que parte informante reſo-
lutum fuit, eſſe dandam immiſſionem D. Georgio vi-
gore ſubrogationis gratioſę, cum omnia requiſita ne-
ceſſaria ad hanc immiſſionem obtinēdam ſufficienter
iuſtificaſſet, vt late fuit deductum in d. deciſione, cui
non viſus eſt obſtare prætenſus defectus publicationis
reſignationis, quia gratia D. Georgij, nedum compræ-
hendit vacationem ex reſignatione, ſed eriam vaca-
tionem ob non publicationem, & ſic ſatis eti am eſſet,
quod vacatio verificaretur, ob non publicationem,
Rot. dec. 7. de reſcr. in nou. ſed iſta difficultas penitus ceſ-
ſat ex facto, quia docetur de publicatione ex inſtru-
1 mento, Vbi Notarius refert, feciſſe dictam publicatio-
nem in omnib. & per omnia iuxta formam Conſtitu-
tionis Greg. XIII. vt in ſumm. Georgij n. 5. quæ relatio
ſufficit, vt firmat Pariſ. de reſignat. *lib. 11. quæſt. 6. nu-
mer. 51. & 63.* vbi teſtatur ita fuiſſe alias reſolutum
in. Burgen. Canonicatus, 10. Decembris 1585. coram
G ipſio.

Nec obſtat fides Notarij poſtea data, quod ipſo non
fecerit publicationem in Metrop. Colonien. quia iſta
fides non facit fidem, & Notarius non poteſt præ-
iudicare inſtrumento prius facto, nec ei creditur
in præiudicium tert ij. *Caſtrenſ. in l. Seia mancipia, num.
2. ff. ad Velleian. Surd. conſ. 173. n. 81. lib. 2. & conſ. 326. nu.
20. Seraph. deciſ. 1300. nu. 4.* & dixit Rota in Turritana
Bonorum 17. Aprilis, 1617. coram bon. memor. D.
meo Vbaldo.

Deinde in omnem caſum iſta exceptio tamquam
turbida, & requirens altiorem indaginem non eſſet
admittenda in iudicio, in quo ſufficit iuſtificare cle-
ricatum obitum in poſſeſſione, & reſeruationem, quæ
omnia ſunt ſufficienter iuſtificata, vt in deciſione.

2 Non obſtat, quod poſſeſſio D. Gaſparis, qui fecit re-
ſignationem ad fauorem D. Georgij, non eſſet manu-
tenibilis, tamquam capta, exiſtente Gulielmo in ſua
detentatione, quia de hac detentatione non conſtat,
prout conſtare deberet ad hunc effectum, *Mobed. dec.
20. in fine, de reſt. ſpol.* deinde quatenus etiam iſta detē-
tatio fuiſſet ſufficienter probata, non idcirco gratia
Gregorij corrueret, cum ipſe fuerit ſubrogatus in poſ-
ſeſſionem tam Gaſparis, quam Gulielmi, Et ex hoc
ceſsāt omnia ex aduerſo deducta contra poſſeſſionem
dicti Gaſparis, cum D. Georgio ſufficiat etiam ſola
poſſeſſio Gulielmi.

3 Nec obſtare viſum fuit, quod in ſupplicatione non
legatur ſubrogatio expreſſa ad poſſeſſionem Guliel-
mi, quia cum indefinitè fuerit facta ſubrogatio ad
poſſeſſionem, id debet intelligi de poſſeſſione
vtriuſque nempe tam primi, quam ſecundi reſignan-
tis, de quibus in corpore ſupplicationis fuit facta
ſpecifica mentio, *leg. ſi plures, ff. de leg. 3. Rota deciſ. 29.
num. 4. in fin. part. 2. & in recentior.* & ſat eſt ita fuiſſe
declaratum in literis, nam ſupplicatio recipit inter-
pretationem à literis, ſecundum quas iudicari debet,
non autem ſecundum ſupplicationem, *ex regul. 26. de
quo iud. ſecund. form. ſupplicat. & ibi Sarnen. quæſt. 1. colu.
4. in fine verſic. redeundo igitur Ceſ. de Graſs. deciſ. 1. nu-
mer. 7. de probat. Caſsad. deciſione 2. numer. ſeptimo, de
vnion,* & fuit dictum in Ferrarien. Bonorum 14. Iunij
1615. coram bon. memor. Domino meo Vbaldo

Et ita deciſum.

Et in eadem coram eodem, 14. Maij 1627.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia vacantia apud Sedem ſunt reſeruata.*
2 *Legitimi contradictor quando poſſit impedire executio-
nem.*

DECISIO LIII.

FVerunt in hac cauſa factæ duæ deciſiones ad fauo-
rem D. Georgii Pauli Straui, quod ei ſit con-
cedenda immiſſio vigore ſubrogationis gratioſæ,
& cum fuerit in ſtatum pro cauſæ expeditione, Do-
mini in relationibus cauſarum, dandam eſſe cenſue-
runt.

1 Nec obſtare quod de nouo opponebatur, quod Ale-
xander eſſet prouiſus vigore precum imperialium,
quæ preces capiant etiam Beneficia vacantia ex cau-
ſa reſignationis, quia cum in dictis precibus excipian-
tur beneficia reſeruata, quæ continentur in extrauag.
ad regimen, de præb. in qua extrauaganti inter alia
beneficia reſeruantur illa, quæ vacant apud Sedem, ſe-
quitur, quod canonicatus, de quo agitur, non dicatur
comprehenſis ſub dictis præcibus, ſtante reſignatione
facta in manib. Papæ, per quam dicitur vacare apud
Sedem, & intrat etiam reſeruatio *c. 6. de præb. in 6.* in
quo reſeruantur beneficia apud Sedem, vacantia, *gloſ.
in clemen. 1. in verbo, mori, vt lit. pendent. Rota dec. 1. num.
5. verſ. ratio quia, de rer. permutation. in nou. Pariſ. de reſig.
libro 9. quæſt. 14. numero 1. Simon. de reſeruat. quæſtion. 28.
nu. 1.* & fuit tentum in Cæſarauguſtana Parochialis de
Coſſuenda 13. Nouembr. 1620. coram R. P. D. meo Pi-
rouano.

Non obſtat deciſio Cordua. Cappellaniæ 25. Octo-
bris 1596. coram Corduba, quia loquitur, quando
beneficium dimittitur propter decretum de dimit-
tendo, tunc enim ſi dimittatur in partibus, & licet ſic
rēſerua tum, & in Curia vacare dicatur, non tamen
dicitur vacare apud Sedem, qui non eſt caſus noſter,
in quo agitur de vacatione expreſſa apud Sedem per
reſignationem factam in manibus Papæ iuxta ſuperius
allegata.

2 Pariter Domini dixerunt, non obſtare quod Alexan-
der ſit prouiſus ab Ordinario vigore precum impe-
rialium, & ſit in poſſeſſione, & ideo videatur legitimus
contradictor, vt colligitur *in cap. ſi a Sede de præb. in 6.*
quia hoc bene procedit ad effectum, quod audiatur
in hoc iudicio poſſeſſorio, non autem ad impediendam
executionem ſtante notoria reſeruatione, vt ſupra
non poſſit ex ſuo titulo obtinere immiſſionem, & ideo
eſſet inconueniens, vt ipſe poſſet prouiſo Apoſtolico
hanc immiſſionem impedire, quamuis ipſe in concur-
ſu cum prouiſo Apoſtolico obtinere non poteſt. *Veral.
dec. 349. lib. 2. Rota dec. 711. n. 2. p. 1. in recent.* & fuit tentū
in Caſtellan. Canonicatus 4. Iulij 1625. corā bona me-
moria Buratto, vbi aliæ ſimiles deciſiones allegantur.

Et ita fuit deciſum.

R. P. D. VIRILI.

Cuſentina Abbatiæ 20. Decemb. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Subrogatio gratioſè quando ſit danda immiſſio.*
Clericatus quomodo probetur.
3 *Clericatus reman et probatus probatis ordinibus maiorib.*
4 *Poſſe.*

4 *Poſſeſſio ſemel probata preſumitur continuata.*
5 *Reſeruatio eſt clara ex reſignatione facta in manibus Papa.*
6 *Reſeruatio ex quibus reddatur turbida.*
7 *Clauſula, arbitrio Rota, quid importet.*
8 *Iuſpatronat. perſonarum potentium probatur ex Concil. Triden.*
9 *Iuſpat. non dicitur iuſtificatum, donec contrarium probari poteſt.*
10 *Beneficia omnia præſumitur libera.*
11 *Poſſeſſio quantumuis longeua non ſuffragatur contra prouiſum ex vi gratioſa ſubrogationis.*
12 *Confeſſio quando poſſit reuocari.*
13 *Immemorabilis quomodo probetur ad probandum iuſpatron.*

DECISIO LIIII.

1 DIxerunt Domini gratiam ſubrogationis gratioſæ Matthæi Rocchi eſſe iuſtificatam, & ei dandam eſſe immiſſionem, nam pro huiuſmodi iuſtificatione tria tantum requiruntur, videlicet docere de clericatu de poſſeſſione, & de reſeruatione. *Put. dec. 314. libr. 1. & dec. 459. n. 2. lib. 2. Seraph. dec. 1426. n. 1. Rota dec. 154. p. 1. & 197. p. 2. recent. & fuit dictum coram me in Argentina præpoſituræ. 1. Iulij 1626.*

2 Clericatus enim Matthæi probatur ex teſtibus deponentibus de communi reputatione preſbyteratus, *Rot. dec. 14. de prob. in antiq. & dec. 8. de cauſ. poſſ. et prop. Put. dec. 26. lib. 1. in nou. Verall. dec. 277. p. 1.* & ex litteris patentibus Ordinarij probatur ſubdiaconatus, *Rot. decis. 16. de probat. in antiq.* & probatis Ordinibus maioribus remanet probatus clericatus, *Put. dec. 140. n. 5. lib. 2. in nou. Bal. in l. de ſolemnibus, n. 4. C. de fid. inſt.* & fuit dictum
3 in ſupradicta Argentina Præpoſituræ coram me, Et ſat eſt, quod in literis patentib. alieni Epiſcopi dicatur de licentia ſui Epiſcopi, *Gabriel conſ. 181. n. 19. lib. 2. Caſ. de Graſſ. dec. 1. de præſumpt.*

4 Poſſeſſio Io. Baptiſtæ reſignãtis probatur ex teſtibus & ſufficit ſemiplena *Rot. dec. 509. n. 4. p. 2. recen.* & ſemel probata præſumitur continuata vſq; ad diem reſignationis *l. ſiue poſſidetis. C. de probat. Rota dec. 4. n. 12. & 14. dec. 86. n. 1. & 2. p. 2. diuerſ.* & ſubrogatus vti ſucceſſor poteſt allegare præſumptionem continuationis, *Greg. dec. 307.*

5 Reſeruatio eſt clara ex reſignatione facta in manibus Papæ, quæ inducit vacationem, & reſeruationẽ, *c. 2. de preb. in 6. Rot. dec. 1. n. 5. de ver. perm. in nou. Simon. de reſeru. q. 28.* etiamſi renunciatio fiat in Curia per procuratorem conſtitutum, *Io. Andr. in d. c. 2. n. 2. de preb. in 6. Sim. d. quæſt. 20.* & fuit dictum coram me in ſupradicta Argentina.

Non obſtat, quod Mutius vigore præſentationis, & inſtitutionis poſſideat, nec agat ad canonizandum iuſpat. Ducis Montisalti in præiudicium Eccleſiæ ideo ſufficiat dare fumum iuriſpat. ex confeſſione Matthæi
6 adminiculata ex ſententia Ordinarij, & ex præſentationibus ſpatio 94. annorum; nam ex illis redditur turbida reſeruatio, & ideo non detur immiſſio ſubrogato.

7 Quia fuit diſtinctum, quod ſi verſemur in reſcripto cum clauſula, arbitrio Rotæ, & tunc ſufficit fumus præſertim magnus, quia relaxatur rigor iuris, & ita loquitur deciſ. Gregor. 58. & Aſtoricen. Prioratus 9. Decembris coram bon. memor. Litta, & Aurien. Parochialis 27. Aprilis, 1598. coram bon. mem. Card. Lancellotto.

8 Si verò verſemur in cauſa commiſſa ſimpliciter, & iurep. familiæ potentis, prout hic, & tunc etiamſi dentur ſententiæ, vel enunciatiuæ Epiſcoporum, quibus multum deferri ſoleat, tamen cum requiratur præſcripta forma probationis Concilij, nempe immemorabilis, cum præſentationibus continuatis per 50. ann. effectum ſortitis per authenticas ſcripturas, ſequitur quod cum enunciatiuæ, & ſententiæ, & aliæ probationes non ſuffragentur, reſeruatio ſit clara, & replicatio iuriſp. remaneat turbida, & non probata, & propterea non retardatur executio ſubrogationis, & literarum Apoſtolicarum, & in iſto caſu fumus non attenditur, vt fuit ita diſtinctum in Iacen. Parochialis, 27. Iunij 1603. coram bon. mem. Card. Pamph. *Dec. in l. fin. n. 19. C. de edict. diu. Adr. toll. Mohed. dec. 9. in fin. de cauſ. poſſ. & prop. Put. dec. 7. eod. tit. Abb. in c. conſtitutus ij 2. ſub nu. 14. in fin. de appel. Verall. dec. 343. n. 8. p. 2.* & fuit quoq. dictum in Mutinen. Plebis, ſeu iuriſp. 20. Febr. 1625. coram R. P. D. meo Decano.

Accedit quod cum agatur in iudicio executiuo, nec probetur inſtrumentum fundationis, & dotationis, licet deducantur aliæ probationes, cum probatio probationem, non excludat, iuſpatr. non dicitur iuſtificatum, donec contrarium probari poteſt, *Ægid. dec. 103.*
9 & propter ea non redditur turbida reſeruatio, ſed remanet clara, & offuſcatio prouenit ex replicatione, itaut exceptio iuriſpat. remaneat turbida, & ſtat firma præſumptio, quod omnia beneficia præſumantur libe-
10 ra. *Verall. dec. 130. n. 2. p. 3. Mantic. dec. 35. n. 3.* & latè deducitur in ſupradicta Mutien. Plebis, corã R. P. D. meo Decano.

11 Nec obſtat, quod confeſſio Matthæi vt de iurepatronatus coram Papa ei præiudicet, quia omiſſo, quod non dixit eſſe de iurepatronatus ex dotatione, & fundatione, & poſſit intelligi ex priuilegio, itaut intret reſeruatio. *Rot dec. 519. nu. 1. & 2. lib. 3. p. 3.* nec poſſeſſio quantumcumque longæua ſuffragetur aduerſus prouiſum Apoſtolicum vim gratioſæ ſubrogationis. *Rot. decis. 58. n. 1. p. 1. recent.* cum idem Matthæus poſtea impetrauit Abbatiam tamquam liberam, cenſetur confeſſionem iuriſpatron. reuocaſſe, quod potuit facere
12 etiam non docto de errore ſiue ſit confeſſio propria, ſiue procuratoris ſecundum ſtylum Palatij præcipuè in iurep. familiæ potentis, in quo intrat præſumptio vſurpationis, *Bellam. dec. 692. in fin. incipien. erronea confeſſio Papozza, in add. ad dec. 16. in fin. de reſcr. in nou. & fuit dictum in ſupradicta Mutien. Plebis.*

Non obſtat centenaria, quia quatenus adeſſet, illa non ſuffragatur, cum pro forma requiritur immemorabilis vltra præſentationes continuata ſpacio 50. annorum effectum ſortitas per authenticas ſcripturas, quæ immemorabilis probari debet per teſtes, & non per ſcripturas, per quas non poteſt probari, quod nihil vnquam fuerit viſum, vel auditum contrarium in quo potiſſimum conſiſtit vis, & efficacia immemorabilis, vt fuit dictum in Bononien. beneficij, 27. Iunij, 1625. coram bon. mem. Remboldo.

Et ita vtraque parte informante fuit deciſum.

R. P. D. MERLINO.

Meten. Prioratus 17. Maij 1627.

SVMMARIVM.

1 *Valor beneficij quomodo probetur.*
2 *Confeſſio probat non ipſius confitentis.*
3 *Non ius ex quibus colligatur.*
4 *Mandatum ad reſignandum expirat morte mandantis.*
5 *Datæ tempus non ſignaturæ attenditur.*
6 *Signatura trahitur ad tempus datæ.*

7 *Data-*

7 *Datarius apponit datam ſupplicationi ſignatę.*
8 *Gratia dicitur perfecta ex ſola ſignatura.*
9 *Supplicatio cenſetur ſignata ſub die data.*
10 *Et non admittatur probatio in contrarium.*
11 *Conſenſus per procuratorem quando poteſt præſtari poſt mortem reſignantis.*
12 *Datarium dicitur organum Papæ.*

DECISIO LIV.

GRatia ſi neutri viſa eſt Dominis iuſtificata, nam clericatus Erardi, qui illam obtinuit, valor obtentorum, litis pendentia, ac reſeruatio fructuum narrata in literis non controuertebantur ex parte Ioannis, & bene fuerunt probata ex deductis ab informantibus pro Erardo.

Valor etiam Prioratus, de quo agitur, & non ius
vtrinſque collitigantis, ſuper quibus fiebat difficultas
videbantur pariter ſufficienter iuſtificari, nam quo,
ad valorem narratum per non exceſſum in ducatis
1 250. auri de Camera ſufficiens illius probatio deſumitur, eſt teſtibus in curia deſuper examinatis, quorũ primus, & quartus deponunt præciſè de non exceſſu in ſumma prædicta, vel in franchis 751. illarum partiũ longè minorem ſummam ducat. auri conſiſtituentibus, quidem teſtes valorem huiuſmodi ſatis probant, quamuis eorum depoſitio ſit publica voce, & fama, *Rota apud Card. Seraph. dec. 992. n. 2. apud Card. Mãt. dec. 232. n. 4. & inter recent. dec. 298. n. 5. p. 2.* iuncto preſertim alio teſte, qui eum deponat nedum de auditu ab eius patre, & alijs, ſed etiam vti vicinus, & ſic informatus, videtur allegare certam ſcientiæ rationem, *extrad. per Farin. in tract. de teſtib. q. 70. n. 164. & ſeqq.* & in ſimul cum alijs duobus, vt ſupra deponentibus de publica voce, & fama plenam inducere probationem ualoris ſupradicti. *Rot. apud ſanct. me. Greg. XV. dec. 273. n. 1. & in Hiſpal. Penſionum. 1. Iulij 1613. coram R. P. D. meo Tirouano.*

Et quoad non ius vtriuſque collitigantis illud probari viſum fuit, quia quod nullum competat ius Erardo probatur ex eiuſdemmet confeſſione facta in ſupplicatione gratiæ ſi neutri. *Rota apud ſanct. mem. Gregor.*
2 *XV. dec. 89. n. 2. & in Tullen.* Parochialis 15. Martij præteriti coram me non ius autem Ioãnis apparet ex eo, quod ex reuolutione actorum nullam ius eiuſdem deſumit poteſt iuxta deciſione in Feſulana preceptoriæ 27. Ian. 1563. coram Robuſterio, & alias allegatas in
3 dicta Tullen. Parochialis, 15. Martij præteriti coram me. Etenim ex actis conſtat Ioannem ſeniorem obiiſſe die 2. Martii, 1621. gratiam verò reſignationem habere datam ſub die 3. eiuſdem, indeq. prædictam reſignationem ex perſona dicti Ioannis ſenioris, in qua
4 ſe fundat Ioannes, remanere nullã, & inualidã defectu cõſenſus, qui poſt obitũ ſupradictum Ioanni nõ potuit præſtari à procuratore, quia mandatum ad reſignandum ipſius mantis morte expirauerit. *gl. in clem. 1. verſ. quomodolibet. vbi Card. Zabarell. & communiter Doct. de renunciat. q. 24. n. 1. quos refert, & ſequitur Pariſ. de reſign. lib. 9. cum alijs, & ſeqq.*

Nec releuat quod dicitur fuiſſe porrectam ſupplicationem à procuratore in Dataria, illamq. ſignatam fuiſſe ante diem obitus eiuſdem reſignantis, quoniam omiſſo, quod ſuper his non affertur concludens probatio, aduertẽdum eſt, quod dies datę non autem ſigna-
5 turæ debet attendi, nam data facit, vt gratia dicatur in rerum natura, & tunc incipit operari cum prius ante datam poſſit lacerari, & ſic tempus datæ inſpiciendum eſt. *Felin. in c. eam re. n. 18. & ibi Abb. n. 5. Imol. nu. 8. 9. Zbarell. n. 7. de reſcri. Gig. conſ. 3. n. 1. & conſ. 54. nu. 20. Bero. conſ. 207. nu. 57. Rebuff. ſuper concord. in tit. de form. mandatis apo. verò datum Caputaq. d. 186. nu. 3. p. 2. Rot.*
6 *dec. 28. de reſcript. in antiq. n. 2. & coram Card. Serap. dec. 341. n. 9.* & ſignatura trahitur ad tempus datæ, *Caſtr. in l. 1. nu. 2. in fin. C. quand. libell. Princip. datus latè Mandoſ. conſ. 14. n. 1. in fine, verſ. ſi verò accipimus cum tribus ſeqq. Put. deciſ. 94. num. 2. lib. 2. Rota dec. 514. nu. 8. p. 3. diuerſ. Gabr. conſ. 193. n. 56. lib. 2. Modern. Roman. diſcept. foren. c. 191. n. 1. & ſeqq.* Nec quęuis aliæ præcedenti diligentiæ, attenduntur *c. capitulum, de reſcrip. c. ſine tempore, & ibi Frãc. n. 3. in 2. notab. et in c. de dub. eod. tit. lib. 6. Pariſ. conſ. 43. n. 2. lib. 4.* & plures cumulat Mand. *d. conſ. 16. num. 3*
Dumque Papa ſignat, & ſcit huiuſmodi gratijs apponendam eſſe per Datarium, qui eſt illius organum,
7 certam diem, virtualiter declarat etiam, quod ſolum à die date debeat operari eius ſignatura, & ſæpè ſæpius gratiæ non dantur ſub eadem die, qua fuerunt à Pontifice ſignatæ, ita ſuadente aliqua ratione, & iubente ipſo Papa: imò quod plus eſt, etiam aliquando iuſtis de cauſis lacerantur ſupplicationes iam ſignatę, & Datarius ex officio muneris ſui ſupplicationibus tam ſignatis, quam ſignandis: vt ratio poſtulat addit, detrahit, vt per Gonz. *ſuper reg. 8. gloſ. 63. numer. 54. &*
8 *ſeqq.*

Nec obſtat, quod ex ſola ſignatura dicatur perfecta gratia. *Sarn. in reg. de infirm. q. 18. n. 5. verſ. nam non eſt dubium, Caſſad. dec. 4. n. 3. de cauſ. poſſ. & propriet. Rota deciſ. 418. num. 3. p. 1. diuerſ. & apud Put. dec. 94. lib. 2. in correct.* imo, & ſolo verbo principis gratia perficiatur, *Bar. in l. humanum, in fine verſ. breuiter, Cod. de l. Pariſ. conſ. 5. num. 60. lib. 4.* Rota in Bononien. de Binarinis 5. Martij 1618. coram bon. mem. Andrea, quoniam ſimul ſtant, quod gratia recipiat perfectione à ſignatura Papæ, quod tamen hæc perfectio incipiat à die datæ, &, vt ſupradictum fuit, ſignatura trahitur ad tempus datæ, quoniam cenſetur Papam ſignaſſe ſupplicationem a
9 die, ſub qua apparet datata à Datario per ipſum Papam ad hoc minus deputato, & ita hoc intelligit, *Caputaq. dec. 88. n. 2. & 3. p. 3. Put. dec. 94. n. 2. lib. 2.* vbi inquit, quod ſupplicatio præſumitur ſignata tempore datæ,
10 & quod non admittitur probatio in contrarium, *& Gabr. conſ. 193. n. 3. & 4. lib. 2. Moder. Rom. diſcep. for. c. 19. n. 1. & ſeqq.*

Non obſtat deciſ. Bononien. de Binarinis, 5. Martii 1618. coram bona memor. Andrea loquitur enim in diuerſis terminis, videlicet in data Breuis expediti ſuper Commiſſione propoſita coram Papa in publica Congregatione ſignaturæ gratiæ, qui non eſt caſus præſens, & ideo non applicatur, d. deciſ. Bononien. de Binarinis, quæ etiam dum admitti libris Datari, omnino ſtandum eſſe multo magis firmare cenſetur, quod data ab eo appoſita dubio proculſie attenditur.

11 Nec etiam Ioanni ſuffragatur ſtylus allegatus quod ſcilicet præſtetur conſenſus procuratorem, etiam poſt obitum reſignantis, quia ſtylus huiuſmodi procedit quando ante mortem reſignantis non ſolum fuit porrecta, ſignata ſupplicatio, ſed etiam datata, vt aduertit *Pariſ. de reſign. lib. 9. q. 24. n. 14.* & idem expreſsè decidit cõſtitutio Alexandri VI. per Pariſ. ibi relata, & in his terminis loquuntur, vt patet ex eorum lectura, Creſcen. *dec. 9. in princ. de procur. Gabr. conſ. 194. in princ. lib. 1. Caßad. dec. 11. de renunc.* & alij in contrarium allegati, & ita in ſpecie ponderauit, & reſpondit Rota in Seguntina Canonicatus, 26. Nouemb. 1616. coram Reuer. D. meo Patriarcha Manzanedo, & ſemper intra motiuum, quod gratia cenſetur, & dicitur ea die ſignata, ſub qua fuit datata, nec admittitur probatio in cõtrarium, & diſſonum eſſet quod opponeretur in da-

ta cer.

ta certa dies,& tamen illa non attenderetur, & itali-
ceret partib.redarguere Datarinm, quod minus can-
didè officium ſuum exercuerit,de cuius tamen in inte-
grirate adeo Pontifex confidit,vt illius organum dica-
tur,& contra illum non admittuntur articuli, vt ſupra
dictum fuit,& notat.etiam Caputaq.*dec.31.in manuſcr.
Rot.dec.514.n.8.p.3.diuerſ.*
Et ita vtraque parte informante.

R.P.D. VBALDO.

Canonicorum Regul. Monaſterij B. Ma-
riæ Nouesien. 3.Decembris 1627.

SVMMARIVM.

1 *Executor non benè procedendo non priuat quem ſua poſſeſ ſione.*
2 *Quis pro ſpolia to ſe habere non præſumitur.*
3 *Poſſeſſio ciuilis ſufficit pro manutentatione.*
4 *Executio facta ſuper re diuerſa,eſt nulla.*
5 *Probationes leuiores ſufficiunt in iudicio manutentionis.*
6 *Translatio Monaſterij fit cum licentia Papæ.*
7 *Et quando poſſit fieri ab Ordinarijs.*

DECISIO LV.

PLacuir Dominis deciſio in hac cauſa facta die 31. Iulij præteriti,in qua fuit reſolutum,dandam eſſe manutentionem Canonicis in poſſeſſione Monaſterij B.Mariȩ Virginis,ſiti in oppido Noueſij, & eius bonorum, quia licet fuerint Canonici in vim Breuis Apoſt. ab executore erecti a poſſeſſione Monaſterii, & bono-
1 rum,attamen cum executor non bene proceſſerit,non priuauit Canonicus eorum poſſeſſione, niſi quatenus ſe pro ſpoliatis habuiſſent. *Put.dec.419.lib.2.& paſſim tenet Rot.vt in dec.fel.rec.Greg.XV.dec.307.n.6.&* 458. *n.9.in recent.dec.674.nu.1.p.1.*& ſæpè in allis,quod non ſolum non præſumitur iuxta d.dec.Greg.XV.307.nu.
2 10.& 11.ſed etiam ex recuſationibus,& actibus factis in contrarium pro Canonicis, ſatis euidenter apparet, quod ſe non habuerunt ſpoliatis, & quod animo ſaltē ciuilem poſſeſſionem retinuerunt,quæ ſola ſufficit pro
3 manutentione,*Greg.XV.dec.9.n.6.& in dec.307.nu.6.7.& 12.Rota dec.57.in fin.p.2.in recent.cum alys in deciſione,de qua agitur allegatis.*

Quod autem executor male proceſſerit, euidenter patet ex eo,quod vigore literarum Apoſtolicarum erat facienda executio in Monaſteriū S. Nicolai planè dirutum prope Oppidum Noueſū,de quo Monaſterio
4 literæ loquuntur,non autem erat facienda executio, prout facta fuit ſuper Monaſterio diuerſo B. Mariæ Virginis,ſito in oppido Noueſii,magnificè extructo,& ornato, de quo literæ Apoſtolicæ non loquuntur, & propterea executio tamquam facta ſuper re diuerſa, ab ea,quæ comprælienſa & expreſſa in gratia remanet nulla exceſſiua,& inualida,*Gabr.conſ.31.nu.7.lib.2.Honded.conſ.25.num.25 libr.1.fel.record.Gregor.XV.deciſ.555.num.4.*

Non obſtat,quod dictum Monaſterium Beatæ Mariæ, a quo fuerunt expulſi Canonici, non eſſet Mona-
5 ſterium,ſed eſſet Hoſpitium illius Monaſterii diruti extra Oppidum, quia iſta difficultas penitus ceſſat ex facto,ex qua apparet,quod poſt dictam deſtructionem Canonici venerunt ad habitandum in Oppido Noueſii,ibique nouum Monaſterium, & eccleſiam ædificarunt,& quando Canonici fuerunt requiſiti, vt vellent parere Breui, fuerunt requiſiti, vt exirent de Monaſterio,& ſemper ab executoribus iſte locus appellatur Monaſterium,& non Hoſpitiū, vt patet ex requiſitionibus,alias datis in ſumm. præteritæ poſitionis numer. 2. 4. et ſeqq. Et quod ſit Monaſterium, comprobatur ex atteſtationibus Senatus Nouiſien. et Nuncii, Apoſtolici pariter datis in præterita poſitione, quæ omnia videntur pluſquam ſufficere in hoc iudicio manutenſionis in quo etiam leuiores probationes admittuntur. *Rota diuerſ.deciſ.196.nu.6.par.1.Seraph.dec.644.num.5.*

Et prædicta eo magis procedere videntur, cum etiā ex ſerie iſtius facti appareat,quod Monaſterium dirutum extra muros,in quo ante d.Canonici habitabant, neque erat ſub inuocatione S.Nicolai,de quo cantant literæ, ſed ſub inuocatione Beatȩ Mariȩ Virginis, et ſic diuerſitas iſtorum Monaſteriorum eſt clara, præſertim cum aſſeratur, Monaſterium S. Nicolai extra dictum Oppidum neque fuiſſe dirutum, ſed adhuc extare, et quidem bene ædificatum, et in eo degere Fratres Tertiæ Regulȩ S.Franciſci,ex quo vt dixi, tanto magis apparet ſupradicta diuerſitas, quæ Penitus vitiat executionem factam ex ſupra allegatis.

Non obſtat,quod dd.Canonici non potuerint facere
6 ſupradictam translationem Monaſterii de vno loco ad alium ſine licentia Papæ, vt in *c. vnico, de excuſ. prȩlat.in 6.*quæ licentia hic non adeſt, quia quicquid de hoc dicendum ſit cum *textus in d.cap. vnico* loquatur de religionibus Mendicantibus,et poſt Concilium Tridentinum poſſint etiam Ordinarii facere translationes, et nouas electiones Monaſteriorum. *Rot.dec.*
7 *745.n.1.p.2..in recent.* ceſſat difficultas in caſu noſtro, quia iſta exceptio reſpicit petitorium,et validitatem translationis,de quo propterea non eſt diſcutiendum in hoc iudicio ſummariiſſimo manutentionis,*Rota dec.685.n.5.p.1.& 287.in fin.p.2.in recent.*
Et ita deciſum vtraque parte informante,etc.

R. P. D. DVRANO

Barchinonen.Beneficii 26.Nouembris 1627.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio inſtrumentalis alio non poſſidente eſt manutenibilis*
2 *Poſſeſſio antiquior eſt manutenenda.*
3 *Iudex iniuſtè procedendo non priuat quem ſua poſſeſſione.*
4 *Rota aduerſus factum iudicis iniuſtè procedentis dat manutentionem.*
5 *Clauſula,dummodo non ſit alteri ius quæſitum ſemper ſubintelligitur etiamſi non ſit expreſſa.*
6 *Ius quæſitum ex anteriori poſſeſſione iuuat*
7 *Poſſeſſio ciuilis quando non ammittatur.*
8 *Et illa ſufficit ad effectum manutentionis.*

DECISIO LVI.

FVit reſolutum Petro informantis dandum eſſe mādatū de manutenendo,quia conſtat de eius poſſeſſione inſtrumentali,quæ alio non Poſſidente eſt manutenibilis, *l.prȩdia vbi Bart.ff.de acq.poſ.l.non idcirco vbi Bald.C.de fid.inſtr.Rota.dec.202.n.4.p.1.diuerſ.& deciſ.92.c.1.p.1.recen.& in Lunen.Sarz.Beneficii 13.Iun.1525.coram me.*

Non obſtat prætenſa poſſeſſio Franciſci, quia fuit poſterior,cum Petrus adeptus fuerit poſſeſſionem die 30.Iunij 1623.Franciſcus autē die 24.Maij 1624. vnde poſ-

poſſeſſio Petri, vti antiquior eſt manutenenda, non au-
2 tem poſſeſſio Franciſci, recentior, quæ ideo pręſumi-
ur iniuſta. *c. licet cauſam. vbi Bart. de probat. Bart. in l. ſi
duo ſub num. 4. ff. vti poſſid. & Rot. in d. Lunen. Sarzan. co-
ram me.*

3 Non obſtat, quod poſſeſſio Franciſci videtur iuſta,
ex quo fuit capta in vim mandati de immittendo A.C.
quia cum A.C. iniuſtè proceſſerit, non priuauit Petrũ
ſua poſſeſſione, *Bart. in l. 1. §. huiuſmodi, nu. 1. ff. vti poſſid.
Ang. in l. clam poſſidere, §. qui ad nundinas, num. 2. ff. de ac-
quir. poſſ. Abb. in c. cum cauſa in 4. notab. de offic. deleg. Ca-
putaq. dec. 186. p. 8. Rot. dec. 802. nu. 7. p. 1. diuerſ. Greg. XV.
dec. 69. n. 3. & in Romana Domus de Blanchis, 10. Maij 1619.*
4 *coram bon. mem. Buratto*, vbi quod paſſim Rota aduer-
ſus huiuſmodi factum Iudicis nulliter, & iniuſtè pro-
cedentis dat manutentionem, & fuit dictum in *Maiori-
cen. Beneficij* 24. Nouemb. 1610. *coram bon. mem. Patriar-
cha Manzanedo*:

5 Quod autem A. C. non ritè proceſſerit videtur cla-
rum, quia gratia Apoſtolica Franciſci fuit cum clauſu-
la, dummodo nõ ſit alterius quæſitum, quę etiam non
expreſſa ſemper ſubintelligitur. *c. cum M. Ferrarienſis
verbo, mandamus*, & ibi *Abb. nu. 5. & Fel. n. 6. de conſtit.* &
reddit gratiam conditionalem, *Sarn. in reg. de iur. quę-
ſit. q. 1. n. 41. Rebuff. in form. non. prouiſ. verbo, dummodo. n.
5. Mandoſ. in reg. de iur. quęſit. q. 2. nu.* 8. Petro autem erat
6 ius quæſitum ex anteriori poſſeſſione Nuntij Hiſpa-
niarum, cum poſſeſſione inde ſequuta, quæ ei ſuffraga-
tur, cum ex confeſſione Franciſci, & ex teſtium depoſi-
tionibus deſuper examinatorũ, bene fuerit iuſtificata
vacatio in menſe reſeruato, & quod beneficium hoc,
prout fuit narratum, non excedit valorem 24. du-
catorum iuxta notorias Nuntij facultates. *Garzia de
benefic. par. 5. cap. 2. num. 82. Gonzal. ad reg. 8. §. 2. proœm.
num.* 56.

7 Non obſtat, quod Petrus amiſerit poſſeſſionem, dum
præſtitit patientiam, quod illam acciperet Franciſcus
quia cum illud fecerit ob reuerẽtiam literarum Apo-
ſtolicarum, & metu cenſurarum, prout ipſe expreſsè
declarauit, & fuit proteſtatus, non amiſit ciuilem poſ-
8 ſeſſionem, ſed eam animo retinuit, quę ſufficit ad ef-
fectum manutentionis, *Ioan. Fab. in §. retinendę, num.
21. inſtitut. de interd. Menoch. de retin. rem. 3. num. 22. Rota
dec. 59. n. 12. p. 2. diuerſ. & in puncto dec. 319. nu. 1. in fin.
p. 2. rec.*

Et ita, &c.

EMINENTISS. CARD. SACRATO.

Gerunden. Beneficij 2. Decemb. 1605.

SVMMARIVM.

1 *Ius quæſitum quando cenſeatur pręſeruatum in gratia Apoſtolica.*
2 *Ius quale acquiratur ex acceptatione, ſeu oppoſitione.*
3 *Ius quando alteri præſeruatum cenſeatur.*
4 *In beneficialibus nemo acquirit ius ex facto proprio.*
5 *Vocatus a fundatore aſſimilatur pręſentato.*
6 *Patronus non poteſt contrauenire diſpoſitioni fundatoris.*
7 *Clauſula, dummodo non ſit alterius quęſitum, debet intelligi de præiudicio non expreſſo.*
8 *Comparens re integra auditur.*

DECISIO LVII.

FVit tentum per oppoſitionem factam per Franciſcum ad beneficium, de quo agitur, cum verifica-
tione coram Ordinario, quod ipſe ſit proximior de
genere fundatoris, & actu ſacerdos, ſuper quo fuit etiã
1 per illum conteſtata lis cum Henrico, fuiſſe ius tale
quæſitum Franciſco, quod cenſeatur præſeruatum
in gratia Apoſtolica per dictum Henricum, & poſt
obtenta. Mouit Dominos illud, quod iam fuit deciſum
in cauſa *Oxomen. capellę coram D. Petrutio, de quo teſta-
tur Sarnen. ſuper regul. de iur. quaſ. non toll. quaſt. 1. ver. &
quod dictum eſt de acceptatione, & latè proſequitur Man-
doſ. conſ. 5. per totum*, quod eo magis viſum eſt habere
locum hoc caſu, quos referat iam deducta in iudicium
& probatæ qualitates Franciſci ad *deciſ. Put. 253. nu. 4.
lib. 3. & faciunt notata per Sarnen. d. q. 1. verſ. tertius mo-
dus, circa finem. Bellam. conſ. 34. num. 21. verſ. ad ſeptimum
dubium.*

2 Non obſtat, quod ex ſola acceptatione, ſiue oppo-
ſitione non acquiratur ius conſiderabile ad iſtum effe-
ctum. *Rot. dec. 16. alias 17. de pręb. in nouis*, *Bellam. deciſ.
167. Caſſador. dec. 18. eod. tit. de præb. Mohed. dec. 2. & 34.
eod. tit.*

Primo, quia illæ deciſiones fundantur in modico
præiudicio acceptantis vigore expectatiuæ Apoſtoli-
cæ, ſiue ſe opponentis ad beneficium patrimoniale,
quia illis talibus poterit ſtante multitudine beneficio-
rum vacãtium per alias vacationes prouideri, vt con-
ſiderat, *d. dec. 17. verſ. verum eſt quod poſtea, & Caſſad. d.
dec. 18. n. 2. Sarnen. d. q. 1. verſ. illud tamen*, quæ ratio non
militat in opponente ſe ad vnicum beneficium vigore
fundationis, quia ſi illud non aſſequitur, non habet vn-
de ſe releuet, cum non ſit certus, ſe ſuper futurum alte-
ri vacationi eiuſdem beneficij.

3 Secundo, non obſtant dictæ deciſiones, quia res eſt
iam deducta in iudicium, factæ multæ expenſæ, etiam
probatæ qualitates Franciſci, vnde etiamſi eſſemus in
terminis acceptationum, & oppoſitionum ad benefi-
cia patrimonialia, adhuc cenſeretur præſeruatum ius
Franciſci, *Put. dec. 253. n. 4. lib. 3. Sarn. d. quaſ. 1. verſ. ter-
tius modus in fine. & facit conſ. Bellam. 34. n. 21. & 24. col.
3. verſ. quod tamen modifico.*

Non obſtat, quod Franciſcus non ſit præſentatus à
patrono, & ex ſola oppoſitione non poſſit ius præten-
4 dere, quia in beneficialibus nemo acquirit ius ex facto
proprio, *Caſſad. d. dec. 18. n. 3.* quia Franciſcus non præ-
tendit ius principaliter, ex ſua oppoſitione, ſed ex fun-
datione, quę illum tamquam proximiorem ſpecialiter
vocat, & ſic aſſimulatur præſentato, ſiue electo. *Put. d.
dec. 253. n. 4.* & cum patronus non poſſit contrauenire
5 diſpoſitioni fundatoris. *Bald. conſ. 38. n. 2. lib. 4.* iſta ſpes
certa regulãda eſt, ac ſi effectus ſecutus eſſet *l. ita vul-
6 neratus cum ibi not. ff. ad l. Aquiliam, Mandoſ. conſil. 51.
num. 12.*

Nec deciſiones in contrarium allegatæ fundantur
in non iure, ſed in modico præiudicio, ac etiam in ſty-
lo Curię, vt patet ex illarum lectura. & *Sarnen. d. q. 1.
verſ. illud tamen.* & ideo non debent trahi extra ſuos
caſus, vt dicit *Bellam. d. conſ. 34. verſ. ad ſeptimum dubiũ.*
ibi, niſi conſuetudo Curię aliud induxiſſet.

Non obſtat, quod fundatio, & lis fuerit narrata in
gratia Henrici, vnde clauſula, dummodo non ſit alte-
7 ri, &c. debet intelligi de alio pręiudicio, quam expreſ-
ſo. *Creſc. dec. 7. de irrep.* quia non fuit expreſsè narratũ
Papæ quod quis tamquam proximior iam ſe oppo-
ſuiſſet, & probaſſet ſuas qualitates, & ideo cum Papa
non intellexerit hoc pręcipuum ius Franciſci, non eſt
dicendum Papam ſub inuolucro verborum illud vo-
8 luiſſe auferre, oportet enim, quod Papa expreſsè intel-
ligat pręiudicium. *Bellam. d. conſ. 34. n. 21. col. 2. circa me-
dium, Sarn. q. 1. verſ. qua omnia.*

Non etiam facit, quod fuerint appoſita edicta, &
Franciſcus intra terminum nõ comparuerit, vnde po-
tue-

fuerit Ordinarius lapſo termino procedere ad inſtitutionem Henrici præſentati à patrono per doctrinã *Rebuff. de nomin. q. 17. dub. 10. n. 14.* quia Domini inclinabãt prędicta omnia fuiſſe nulla rationibus hic deductis per informãtes pro Franciſco, & conſequenter non potuiſſe nocere Franciſco tamquam venienti re integra, *l. 4. §. condemnatũ, ff. de re iud. reg. nõ præſtari impedimẽtũ de reg. iur. in 6. & facit alleg. dec. in cauſa Calaguritana dimidij, benef. 22. April. 1602. cor. R. P. D. Ortẽbergo.*

EMINENTISS. D. CARD. MILLINO.

Salamantina Portionis 25. Iunij 1599.

SVMMARIVM.

1 *Collatio quando ſpectet ad Capitulum ſede Epiſcopali vacante.*
2 *Ius conferendi non diuiditur per concordiam, ſed exercitium.*
3 *Et ceſſante concordia ceſſat diuiſio d. exercitij.*
4 *Capitulum mortuo Epiſcopo confert iure proprio.*
5 *Et tunc conſumitur turnus.*

DECISIO LVIII.

FVit reſolutum Capitulum potuiſſe conferre iſtam portionem ſede Epiſcopali vacante etiam, quod non ſit in turno. Fundamentum reſolutionis fuit, quia
1 de iure communi collatio eſt ſimultanea Epiſcopi, & Capituli. *Caſſad. dec. 22. de præb.* & ſtante hac ſimultanea, collatio ſede Epiſcopali vacante ſpectat ad Capitulum *c. 1. ne ſed. vac. in 6.* & conſequenter non intrat regula ſecunda reſeruatoria, quia non capit beneficia ſpectantia ad collationem Capituli.

Nec placuit Dominis, quod vigore concordiæ prouiſio ſpectet iure proprio ad liberam collationem illius, qui eſt in turno, vt in terminis huius concordiæ fuit reſolutum coram bon. mem. Epiſcopo Oriolen. in cauſa *Salamant. alternatiua. 27. Nouemb. 1581.* & ideo ſit locus regulæ, quia per hanc concordiam non diuiditur proprietas iuris conferendi, ſed remanente cõmunione in proprietate, diuiditur tantum exercitium, vt fuit
2 reſolutum in cauſa *Romana Beneficiatus, S. Petri, 29. Aprilis, 1595. coram R. P. D. meo Gipſio*, propter quam diuiſionem exercitij ius conferendi ſpectat ad illum, qui eſt in turno, & in his terminis loquuntur, *Io. And. Anch. Gemin. & alii*, qui allegantur, & ideo etiam eſt locus alternatiuæ ad fauorem Epiſcopi, quia prouiſio in ſuo turno propter diuiſionem exercitij ſpectat ad eius liberam collationem, & ſic non intrat exceptio regulæ, & non cum alijs, vt fuit reſolutum in dicta cauſa Salamantina alternatiuæ, ſed ſede Epiſcopali vacante hoc fundamentum ceſſat, quia concordia in hoc caſu non habet locum, & ceſſante concordia ceſſat diuiſio exercitii, & remanet collatio communis, & exiſtente collatione communi collatio ſede Epiſcopali vacante eſt libera Capituli, *d. c. 1. ne ſed. vac. in 6.* & conſequenter ceſſat regula, quæ vt dictũ eſt, non habet locum in collationibus ſpectantibus ad Capitulum, & in hoc placuit Dominis *dec. Putei 185. lib. 3.* quę licet in impreſſis ſit in emendata, & imperfecta, tamen in originalib. quæ ſunt penes vnum ex Dominis eſt clara, quod collationes ſede Epiſcopali vacante per c. 7. iſtius cõcordię non imputantur in turno Epiſcopi, vel Capituli, & Capitulum mortuo Epiſcopo confert iure proprio, per tex. in d. cap. 1. & ſic propter collationem ſimultaneã, in quo caſu ſolum tribuitur in d. c. 1. facultas Capitulo conferendi, & in margine illius deciſionis idem Put. ad *Viuian. de Iurepatr.* notauit, quod propoſito poſtea iterum eodem dubio, fuit reſolutum 3. Decemb. 1458. & hanc etiam dicebant Domini fuiſſe mentem Epiſcopi, & Capituli, vt diuideretur ſolum exercitium ſede Epiſcopali plena, quia concordia fuit facta pro euitandis diſcordijs, & diſſentionibus inter eos, quæ poſſunt ſolum oriri viuente Epiſcopo propter ſimultaneam collationem, & non ſede Epiſcopali vacante.

Non obſtat, quod Epiſcopus, & Capitulum in d. c. 7. vtantur verbo, deuoluatur, ex quo infertur, quod ſic Capitulum ſede Epiſcopali vacante confert propter deuolutionem, & non propter communionem, quia iſta non eſt propriè deuolutio, cum turnus non conſumatur, neq. alteretur, & Capitulum conferat iure proprio ex diſpoſitione iuris communis, vt dictum eſt, ſed perinde eſt, ac ſi dixiſſent, quod collatio ſpectet ad Capitulum.

R. P. D. BVRATTO.

Bergomen. Capellaniæ 23. Mart. 1618.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium non vacat per obitum præſentati.*
2 *Nemo poteſt ſeipſum pręſentare.*
3 *Compatronus quando poſſit conſentire præſentationi de ſe facta.*
4 *Actus præſumitur factus eo modo, quo facienti vtilius eſt.*
5 *Et prout ſibi de iure permittebatur.*
6 *Compatronus præſumitur in ſuam nominationem conſpiraſſe per viam acceſſionis.*
7 *Interpratatio ea fit, quę ſtat pro actus validitate.*
8 *Clauſula, omni meliori modo, quid operetur, & n. 12.*
9 *Data paritate præfertur is, qui eſt de familia fundatoris.*
10 *Et magis qualificatus, & ſenior.*
11 *Interpratatio ſumitur pro validitate ſententiæ.*
12 *Clauſula, dummodo non ſit alii ius quæſitum præſeruat ius ex præſentatione, ex qua quis neceſſario ſit inſtituendus.*

DECISIO LIX.

SOlo Ioanne Antonio informante 7. menſis præteriti fuerat reſolutum ſententiam rotalem ad eius fauorem latam eſſe confirmandam, vnde hodie repropoſito dubio ad inſtantiam Pauli, Domini ſteterunt in deciſis, non obſtantibus, quæ contra deciſionem adducebantur.

Nam prima obiectio erat, quòd ſententia canonizauerit gratiam Io. Antonij ſubrogationis in poſſeſſionẽ beneficij vti vacantis per obitum Ludouici, ex cuius tamen perſona vacare non poterat, cum ipſe ſolam præſentationem, non autem inſtitutionem, nec poſſeſſionem habuiſſet, *Card. Seraph. dec. 1446. n. 1. & 2.* Quæ
1 ceſſare viſa fuit ex lectura ſententiæ, in qua narratur ſola præſentatio dicti Ludouici, non autem vacatio per obitum illius, ſed q. Angelici extra Rom. Cur. de menſe Febr. 1612. defuncti.

Secunda verò deducebatur ex eo, quod ſententia declaret Ioannem Antonium eſſe inſtituen. eumq. inſtituat vti ſubrogatum in locum dicti Ludouici, quem tamen dicebatur nullum ius habuiſſe, ex quo ſe ipſum
2 præſentare non potuit, *c. per noſtras, & ibi not. omnes de iurep.* quod habet etiam locum vbi quis ſe cum alij compatronis eligit, ſeu præſentat, prout hic, *c. cum in iure, vbi omnes, de elect. Lamb. de iurep. art. 6. 8. q. princ. 1. p. lib. 2.*
3 Sed hæc quoque obiectio tolli viſa fuit, quia ad elo-

ctionem,ſeu præſentationem Ludouici non fuit proceſ-
ſum per viam ſcrutinij ſecreti , quo caſu cum electus
ignoret , an alij in eum conſenſerint,ille non poteſt
in ſeipſum conſentire , quia ſic orietur à ſeipſo , & vti
ambitioſus repelleretur,ſed fuit facta palam,& per vo-
ta aperta,vnde cum ipſe tunc non potuerit ſe eligere,
quin potius ſciret ſe ab alijs electum, dici non potuit à
ſe ipſo oriri,ſed ab alijs vocatus, & conſentiendo præ-
ſentationi de ſe factæ auxit numerum tamquam vnus
4 de habentibus ius præſentandi,ita communiter decla-
rant *Doct.in d.c.cum in iure,vbi Butr.nu. 36.verſ. nec ob-
ſtat,& verſ.& ex prædictis,Abb.num.5.verſ.& dic quod
vera ratio,Card.col.6 poſt princ.verſ.quartam lecturam ,
& verſ.illa enim gloſſ.Imol.num.5.verſ. vnde Hoſtien. &
num.6.verſ.item poſſunt,qui de communi,Butr. & Anch.
poſt Hoſt.in d.c.per noſtras,n.3.verſ.quod intelligit , & ibi
Butr.nu.8.verſ.hoc verum dicit,Abb.n.5. Card.poſt princ.
verſ.pro hoc induett,idem Abb.conſ.59.n.3.p.2.Roc.de iu-
5 rep.in verb.honorificum,n.20.verſ.limita nunc,latè Lamb.
eod.tract.8.art.8.q.princ.1.p.ſ.10.2. & ſecuta eſt Rota in
hac cauſa ſub die 26 Iunii.1615.& 27.Maii 1616.coram
R.P.D.meo Vbaldo.*

Licèt autem ex tenore dictæ nominationis , & præ-
ſentationis palam factæ , clarè non appareat an Ludo-
uicus ſeipſum vnà cum alijs principaliter elegerit.An
verò potius acceſſerit conſentiendo dictæ nominatio-
ni de ſe factæ,iuxta formam traditam per *Doct. præcit.*
tamen præſumi debet feciſſe illum actum eo modo ,
quo ſibi vtilius erat,*Bart.in l.getit.n.21.ff.de acq.hered.et
prout ſibi de iure permittebatur, gl.in l.2. verſ.probaretur ,
C.de pet.hered.Bal.in l.1.col.2.ff.ſolut.matr.& ut pænam
non ſubiret,Tiraq.de retract.lig.§.30.gl.1.n.34.* & ne in-
cideret vitium ambitionis,vt in terminis conſiderauit
Rot.cor.fel.rec.Clem.VIII.dec.185.n.4.p.2.diu.& proinde
6 cẽſendũ eſt ipſum in ſuã nominationẽ,& præſẽtationẽ
conſpiraſſe non principaliter,ſed per viam acceſſionis,
& aſſenſus,prout poterat in ipſomet actu nominatio-
nis,*DD.in d.c.cum in iure,de elect.Lamb.d.q.8.princ art.7.*
quę interpretatio in dubio ſumenda eſt , cum tendat
ad validandum , non ad deſtruendum actum , *vulg.l.*
7 *quoties , ff.de reb.dubijs,cum ſimil.*& quia vel maximè
ſuadetur ex clauſula , ac omni meliori modo, imme-
diatè poſt nominationem adiectam , quę facit valere
actum eo modo quo poteſt,*Fel.in c.cum ſuper, nu.11.
de leg.Dec.conſ.11.n.20.verſ.& apparet.*

8 Vltra quod ſubducta etiam ipſius voce cum haberet
medietatem patronorum exiſtentium in quaſi poſſeſ-
ſione,veniebat nihilominus præferendus tamquam
de familia fundatoris *gl.in c.neminem,70.diſtin.ibi Præ-
poſ.& Archid.Roc.d.tract.verb.honorificum 18.q.num.40.
9 verſ.prima opinio,Lamb.eod.tract.4.art.5.q.princ.3.par.
lib.an.3.in fin.verſ.ſucceſſiuè,Ferret.conſ.131.n.4.Rota in
Forolin.S.Mercurialis,10.Iunii 1577.coram Bubalo,& ut
magis qualificatus,quia ætate ſenior,Bald.conſ.167.in fin.
lib.4.Roc.ubi ſupra,q.15.n.41.Lamb.d.q.5.princ.art.13.n.1.
10 & ſeqq.& pluribus comprobat,Rolan.conſ.47.num.70.&
ſeqq.lib.1.& quia actu Sacerdos . Rota in d.Foroliuien.S.
Mercurialis,coram Bubalo,& in hac cauſa ſub dicta die 27
Maii 1616.*

Nec obſtat prouiſio Apoſtolica à Paulo impetrata ,
cum derogatione medietatis patronorum exiſtentium
in quaſi poſſeſſione,quia vt iam deciſum fuit,ſub dicta
die 26.Iunij 1615.illa non erat iuſtificata,nec poterat
iuſtificari præſertim in eo,quod haberet medietatem,
cum tantum à quinque , ex vndecim præſentatus fue-
rit.

Præterea conſiderabant Domini,quod licet ſenten-
tia declaret gratiam ſubrogationis in locum Ludouici
eſſem canonicam,& Ioannem Antonium dicit eſſe in-
ſtituendum vti ſubrogatore, & eſſe inſtituendum, ta-
men non tum in locum Ludouici, & ideo cum non ſit
ita reſtricta , & Ioannes Antonius fuerit etiam ſubro-
gatus in locum Angelici , de cuius iure dubitari non
poteſt,cum etiam Paulus veniat ex vacatione per obi-
tum ipſius,*Seraph.deciſ.750.n.1,& fuit dictum in Pacen.
Canonicatus 11.Decembris 1613.coram R.P.D. Pirouano,
& in Virdunen.Abbatia 20.Febr.1615.coram me* inſtitu-
tio debet cenſeri quoque facta in vim dictæ ſubroga-
tionis in locum Angelici, pro validitate namque ſen-
tentiæ capitur ſemper interpretatio,*Crau.conſ.52.n.2.
verſ.ſimiliter videmus,cum alijs Paduana Iuriſp.4. Maii ,
1616.coram Reuerendiſſ.D.meo Damaſceno* , præſertim
11 cum adſit in ſententia clauſula , & omni alio meliori
modo, &c.quæ facit valere autem etiam vltra expreſ-
ſa, *Caputaq.dec.124.p.1.Ach.dec.1.de verb.ſign. cum aliis
dec.rel.per Moder.clauſ.88.p.1*

Nec aduerſatur clauſula dummodo in literis ſubro-
gationis,iuxta ſtylum appoſita, quæ ſolet præſeruare
ius quæſitum etiam ex ſola præſentatione.*Rot.dec.17.
de præb.in nou.Felin.in c.in noſtra n.25.in 28.corroll.de re-
ſcr.Creſc.dec.7.n.3.de iurep.*

12 Quid hoc intelligitur quando præſentatio eſt talis ,
vt ex ea , quis veniat neceſſario inſtituendus, *Paul.de
Cittad.de iurep.6.p.in princ.n.11.Mohed.deciſ.1. de præb.
fuit dictum in Mediolan.Cappellaniæ 26.Martij 1603.cor.
Corduba*,qualis non erat præſentatio Pauli,qui non ha-
bebat maiorem partem patronorum,& cui nec ex di-
cta prouiſione , cum derogatione medietatis erat ius
quæſitum ex prædictis.

Ex quibus DD.permanſerunt in deciſis vtraq.parte
informante,

R.P.D. VBALDO,

Brixien.Parochialis,Veneris 20.Martii 1620 .

SVMMARIVM.

*1 Profeſſus in Religione approbata eſt incapax beneficii.
2 Excipiens exceptione eſt actor, eamque probare tenetur .
3 Quilibet tenetur iuſtificare ſuam gratiam
4 Clericatus quaſi poſſeſſio pacifica probat clericatum .
5 Apoſtaſia requirit validam profeſſionem, & temerarium
receſſum .
6 Monialis , quæ diù manſit in ſecundo monaſterio, præſu-
mitur licitè receſſiſſe a primo .
7 Filius ex longa quaſi poſſeſſione præſumitur liberatus à
patria poteſtate ,
8 Ex ingreſſu non infertur ad profeſſionem.
9 Profeſſio expreſſa fit per emiſſionem trium votorum,
10 Teſtes de auditu nihil probant,
11 Confeſſio diuidi non poteſt .
12 Nullitas profeſſionis non habet contra ſe iuris præſumptio-
nem .
13 Profeſſio nõ præſumitur ualida,ſed poſitiuè probari debet.
14 Profeſſio tacita ex quo inducatur,
15 Et ceſſat ex proteſtationibus,& diſſenſu profitentis.
16 Profeſſionis tacitæ præſumptio eliditur ex metu reueren-
tiali ,
17 Præſumptio tollitur per a lium validiorem .
18 Profeſſio non inducitur,ſi ordines ſuſcipiens proteſtetur ,
ſe nolle obligari religioni.
19 Iuſta cauſa excuſat ab apoſtaſia,*

DECISIO LX.

1 Obijciebatur Virginio immiſſo in poſſeſſionem
beneficij,& de quo agitur vigore mãdati Rota-
lis

lis, quod ipſe fuiſſet profeſſus in Sacra Religione S.
Franciſci Minorum de Obſeruantia, & ex ea regreſſus,
& ſic crimini Apoſtaſiæ eſſet obnoxius, & proinde
incapax beneficij, prout etiam ad inſtantiam Fiſci fuit
per ſententiam Vicario à Brixien. pronunciatũ. Vnde
2 dato dubio an conſtaret de prætenſia Apoſtaſia, eoq.
propoſito die 20. Decembris præteriti non fuit capta
reſolutio, ſed hodie Domini dixerunt, de Apoſtaſia
non conſtare, & permittebant, quod iſtud dubium fuit
diſputatum non ſolum, quia fuit per Nicolaum obie-
cta Virginio Apoſtaſia per viam exceptionis, in iudi-
cio Rotali, vt dictum eſt, ſed etiam ad effectum iuſti-
ficationis literarum Apoſtolicarum, cum ipſe Nico-
laus prius prouiſus de hoc beneficio ab Ordinario,
poſtea illud impetrauerit etiam à Sede Apoſtolica
ex hoc capite Apoſtaſiæ & in capacitatis Virginij, &
ideo illius probatio incumbit Nicolao, nõ ſolum quia
excipiẽs, in exceptione actor eſt, *l. 2. ff. de except.* & illã
tenetur probare plene, & concludenter, ſicuti actor in-
tentionem ſuam probat *l. actor C. de probat. l. qui accu-
ſare, C. de eden.* ſed etiã, quia cuilibet tenetur iuſtifica-
re ſuam gratiam, *Caputaq. dec. 340. par. 2. Put. dec. 245. n.*
3 *1. lib. 1. cum alijs per Gonzal. ad reg. 8. in annotat. contra
nullit. n. 230. & ſeqq.* & tanto magis cum tractetur de
crimine, & materia ſit obiectiua, *l. vlt. C. de probat. Biſi
gnet. dec. 2. eod. tit. Rot. dec. 9. & 9. de except. in nouis. et de-
ciſ. 189. n. 1. par. 1. diuerſ.* In propoſito autem adhuc eo
magis cum Virginius fuerit ex longa, & pacifica quaſi
poſſeſſione clerici ſecularis ab ann. 1601. vſque ad annũ
4 1618. eaque ſatis colorata ex ſentẽtia Pronuncij Vene-
tiarũ lata de dicto anno 1601. ſuper nullitate ſuę pro-
feſſionis, & obſeruata tam per Superiores Religionis
ſupradictæ, qui ei licentiam, & benedictionem dede-
runt, quam per Ordinarium Brixien. ſeu eius Vicarium
qui ei tamquam clerico ſeculari licentiam celebrandi
Miſſam, & confeſſiones audiendi, necnon literas dimiſ-
ſoriales conceſſit, vt in ſumm. alias dato à virginio
num. 4. 5. & 6. ex qua poſſeſſione dicitur Virginius ha-
bere intentionem fundatam ſuper ſæcularitate, ideo-
que transfertur onus probãdi profeſſionem validam,
& temerarium receſſum in aduerſarium, qui dat de
Apoſtaſia ad quam illa duo requiruntur. *Abb. in cap.
due num. 1. verſ. ad primum dico de Apoſtaſ. Nauar. conſ.
1. num. 8. eo. tit. & bene faciunt not. per Soc. conſ. 270. num.*
5 *3. verſ. ſed ſi recte lib. 2.* vbi quod monialis, quę aliquã-
do fuerat in primo monaſterio, & poſtea diu manſit
6 in ſecundo, præſumitur licitè receſſiſſe a primo, & fa-
ciunt etiam tradita per *Feder. de Sen. conſ. 37. in fin. ver-*
7 *ſic. maximè quem ſequitur, Fel. in c. ſicut ſub n. 29. verſ. ſi-
mile eſt etiam, de ſent. & re ind.* & de filio familias, qui
ex longæua quaſi poſſeſſione præſumitur liberatus à
patria poteſtate, tradit *Gabr. in tit. de præſumpt. concl. 1.
num. 31.*

Talis autem probatio non videbatur adduci contra
Virginium, & quidem ingreſſus in Religionem non
controuertebatur, ſed hic non ſufficit ad profeſſionem
Abb. in c. nuper nu. 4. de teſtib. vbi quod ex ingreſſu non
infertur ad profeſſionem, & notant *Bald. Cald. Salic. Ca-
ſtr. Corn. & alij in leg. ſi quis hæredem C. de inſtit. ſubſtit.*
8 *Dec. conſ. 329. incip. concluſio. nu. 4. cum alijs per Tiraq. de
retract. lign. §. 1. gl. 8. n. 33.*
9 Quo verò ad profeſſionem, illa aut eſt expreſſa, aut
tacita, de expreſſa, quæ fit per emiſſionem trium voto-
10 rum, *c. ad monaſterium fin. de ſtat. monach. Rot. dec. 216. n.
3. p. 2. diu. & in Toletana profeſſionis 18. April. 1614. cor.
me. quę eſt dec. 579. n. 1. p. 1. in recent.* non docetur nec per
ſcripturas, nec alia legitimas probationes, & faltem
non docetur de profeſſione valida, & legitima, *Rota
deciſ. 121. part. 3. diuerſ.* prout eſt neceſſe ad effectum

Apoſtaſiæ, vt ſupra dixi.

Non obſtant teſtes examinati coram Nuncio, quia
partim teſtantur de auditu ab alijs, qui nihil probant,
c. licet ex quadam de teſtib. partim deponunt de profeſ-
ſione minus legitima, de nocte emiſſa, & non deponũt,
quod ſit facta in manibus ſuperioris habentis faculta-
tem incorporandi monachum in Monaſterio. *Innoc. in
c. porrectum vbi Abb. n. 10. de reg. Nauar. conſ. 9. circa prin.
verſ. primum, vt fiat &c. eod. tit. fuit dictum in Bononien.
profeſſionis 24. Aprilis 1617. coram me,* partim dicunt, *che
il Duſini fù veſtito da frate,* vt in Summ. Nicolai num. 12.
quod non arguit profeſſionem vt ſupra, & tanto minus
expreſſam.

Non obſtant confeſſiones Virginij tam iudiciales,
quam extraiudiciales, necnon mandatum procuræ ad
petendam annullationem profeſſionis, & ſententia
Nuntij, quia omnia iſta verificantur in profeſſione
nulla, & pars, quæ nititur prædictis debet acceptare
cum dicta qualitate nullitatis, cum regulariter confeſ-
11 ſio diuidi nõ poſſit *ad not. in l. Aurelius §. item quæſiuit,
vbi Bart. ff. de lib. leg. Seraph. dec. 197. num. 2. Rota in cauſa
Meliten. Prioratus 22. Maij 1615. coram R. P. D. Manza-
nedo, & in terminis noſtris, Rota dec. 272. nu. 2. p. 2. diuerſ.*
12 præſertim, quia hæc qualitas nullitatis profeſſionis
non habet contra ſe iuris præſumptionem, *Bart. in d. §.
item quæſiuit, Abb. in c. bona, 2. n. 29. de poſtul. præl. Seraph.
dec. 644. num. 2.* cum profeſſio non præſumatur de iure
valida, ſed poſitiuè probari debeat cum ſolemnita-
13 tibus, & qualitatibus à iure requiſitis ex ſupra de-
ductis.
14 Quo verò ad tacitam, illa non inducitur ex habitus
aſſumptione, vel geſtatione, cum habitus monachum
non faciat, *c. porrectum de reg. gl. in c. vidua eod. tit. Na-
uar. conſ. 16. n. 1. eod. tit.* Nec obſtat, quod cum eodem
habitu permanſerit in Religione per nonnullos annos,
15 quia talis præſumpta, ſeu tacita profeſſio ceſſat ſtanti-
bus proteſtationibus, & diſſenſu profitentis, *Abb. in c.
tuarum, poſt gl. ibidem, & alij Doct. de priuil. Bal. conſ. 206.
lib. 4. cum alijs per Rotam in Meten. profeſſionis 18. Aprilis
1614. coram me, quæ eſt dec. 579. n. 3. p. in recent. confirmata
25. Maij, 1615. vbi alia cumulantur. & dec. 705. n. 3. p. 2. in
recent.*

De reclamationibus autẽ, & proteſtationibus Vir-
ginij apparet ex teſtibus, & alijs datis in Summ. in re-
ſponſione facti. Teſtes enim deponunt ipſum metu re-
uerentiali Patris ſuſcepiſſe habitum, & ex ipſius literis
ad Patrẽ ſcriptis ante prætenſam profeſſionẽ apparet,
quod potius volebat fieri miles, quam profiteri, & de
his literis deponunt etiam teſtes, & alij addunt, videli-
cet nonus, & vndecimus, ſeu audiuiſſe ab eius Patre
quod ſi Virginius exiuiſſet è Religione, illum priuaſ-
ſet omnibus bonis ſuis, & alij deponunt de publica vo-
ce, & fama, vt d. Summ. num. 5.
16 Ex quibus videtur ſatis probatus ſaltem metus re-
uerentialis, qui licet non ſufficiat ad infirmandam ex-
preſſam profeſſionẽ, ſufficit tamẽ ad elidendã præſum-
ptionem tacitæ profeſſionis reſultantis ex geſtatione
habitus in Religione, *Abb. in c. per tuas n. 14. poſt Inno.
ibidem de his, quæ vi metuſue cauſa, fiunt, & firmauit Rota
in d. deciſ. 579. num. 5.* Et regulare eſt, quod vna præ-
17 ſumptio tollitur per aliam validiorem, *cap. 1. eod. tit.*
quod habet locum in omni diſpoſitione tacita, quæ
naſcitur ex præſumptione legis, vt expreſſe tradunt in
*d. capit. 1. Innoc. numer. 3. Ioan. Andr. num. 9. Hoſtienſ. nu-
mer. 12. & ſeq. Butr. num. 25. Imol. numer. 16.* qui late inſi-
ſtit. Et eodem modo reſpondetur ad aliã præſumptio-
18 nem, quæ deſumitur ex Sacrorum Ordinum ſuſceptio-
ne in Monaſterio, ſtante quod tunc tẽporis proteſtatus
eſt ſe nolle per id obligari Religioni, vt ex articulis, &

teſtibus datis in d. Summ.num.6. & alioquin hec præ-
ſumptio non plus operatur,quam ipſa habitus profeſ-
ſorum geſtatio, vel proteſtatio ſuffragij , immo minus
tamquam res a profeſſione ſeparata , Nauarr.conſ.6.
n.2.de his,quæ vi metusvè cauſa,& fuit deciſum in vna
Conchen. nullitatis ordinum 10. *Martij* 1606. *coram bon.
memor.Penia,& diſt.deciſ.704.num.1.part.2.recent.* Sed
ceſſare videbatur omnis difficultas , cum alterum re-
quiſitum ad Apoſtaſiam penitus ceſſet in hoc caſu, vi-
delicet temerarij receſſus,tum ex licentia ſuperiorum,
tum ex ſententia Prouincij Venetiarum declaratoria
nullitatis poſſeſſionis , ex qua habuit iuſtiſſimam cau-
ſam credendi ſe poſſe è Religione exire , quæ iſta
19 cauſa eum excuſauit ab Apoſtaſia, *Nauar.conſ.1.ſub nu.
14.de Apoſtaſ.*

Non obſtat ſententia Ordinarij Brixien. contra ip-
ſum lata,quia eſt ſuſpenſa per appellationem.

Nec facit declaratio Sacræ Congregationis , quia
fuit præſuppoſitum,quod Virginius fuiſſet validè pro-
feſſus,& quod inconſulto Superiore habitum dimiſe-
rit,quæ ceſſant ex prædictis.

Et ita fuit deciſum.

R. P. D. PIROVANO.

Florentina Capellæ 30.Maij 1616.

SVMMARIVM.

1 *Iuſp.perſonarum priuatarum modo probetur ſecundum
Conc.Trid.*
2 *Iuriſp.titulus probatur ex centenaria.*
3 *Etiamſi aliqui menſes deficeret dicta centenaria.*
4 *Media præſumuntur extremis probatis.*
5 *Enunciatiuæ antiquiſſimæ habent vim famæ.*

DECISIO LXI.

FVit reſolutum conſtare de iurepatronatus Capellę
S.Antonij in Eccleſia Sancti Iacobi.

Verſatur enim in iudicio,in quo prouiſus ab ordi-
nario neque cum prouiſo à Papa concurrit , ſed lis eſt
1 inter compræſentatos à patronis , qui non ſunt poten-
tes,& *Conc.Trid.ſeß.25.c.8.* non grauat duriori proba-
tione ceſſante ſuſpicione vſurpationis iuriſpatronatus
*Dec.conſ.126.n.3.Caſſad.dec.2.n.5.de prob.Abb.in c.qua-
relam nu.9.de elect.& ſæpiſſimè fuit firmatum in Firma-
na Iuriſpat.21.Maij* 1591.*coram Orano in Papien.Iuriſpa-
tronatus 19.Februarij* 1601.*coram bo.mem.Card.Pamphil.
in Mediolan.Iuriſpatron.3.Aprilis* 1615.*coram me.*

Ideò probatio in præſenti viſa fuit ſufficiens, quia
datur vna præſentatio de anno 1502. in perſonam Pe-
tri Franciſci de Fracaſſinis , quæ probat effectum ſor-
tita ex inſtitutione ſubſequuta , ac etiam ex eo , quod
idem Franciſcus de anno 1525. tamquam Capellanus
dictæ Capellæ notificata bona , & prædictis accedit
prouiſio Apoſtolica de ann. 1559. in fauorem Franci-
ſci de Raphaelis de Strata cum derogatione vocum
pro medietate , dummodo pro alia medietate patro-
norum conſenſus accedat,qui fuit præſtitus à Domini-
co Franciſco de Sapitis mediante perſona procurato-
ris ab eo ſpecialiter conſtituti,ac demum idem Fran-
ſcus de anno 1559.auctoritate Apoſtolica prouiſus,vt
patefaceret iura patronatus de quo agitur de anno
1608. in publicum inſtrumentum redigi curauit eius
confeſſionem qualiter fuit ad huiuſmodi Capellam
præſentatus per Dominicum Franciſcum de Sapitis
patronum pro medietate,quæ habuit effectum, & per
aliam fuit derogatum per Papam,ipſemet Franciſcus
fuit adeptus poſſeſſionem & adhuc , videlicet de anno
1608.poſſidet,ex quibus cum appareat,quod à dicta
præſentationi anni 1502.vſque ad ann. 1608. interceſ-
ſerit tempus ſupra centum annos , ſatis remanet pro-
2 bata ſubſiſtentia iuriſpatronatus , quia per tantum tē-
pus ex poſſeſſione probatur titulus *gl.in c.1.de præſcrip.
in 6.in 1.gl.verſ.nota vlterius Dec.conſ.126. nu.3.verſ.&
iſta opinio,Feder.de Sen.conſ.234.verſ.ſic ad propoſitum ,
dicens* , quis enim diceret illum non eſſe patronum ,
quem ipſum,& eius anteceſſores conſtat iam ſunt cen-
tum anni præſentaſſe Rectores in Cappella,& eadem
verba refert ſequendo eundem *Feder.Caſſad.dec.2.n.5.
de probat.Seraph.dec.1120.n.4.& 1141.n.1.* & pro hac
3 opinione Sæpè fuit reſolutum , etiamſi aliqui menſes
deficerent in complendo numero centum annorum ,
vt in Florentina canonicatus 11. *Decembris* 1613. *coram
R.P.D.Buratto* , nec eſt neceſſaria probatio continuati
temporis in præſentãdo, ſed ſufficiunt extrema ſi pro-
4 bentur,cum media præſumantur , vtique temporis in-
iuria,& patronorum in curia perire potuerint. *Seraph.
eadem dec.1141.nu.3.& 1134.nu.3.Bonauend.dec.43.num.
8.Rota dec.848.nu.1.p.1.diuerſ.& in cauſa Papien. iuriſ-
patronatus de Baſilica Petri die 19.Februarij 1601. coram
bon.mem.Card.Pamphilio.*

5 Prædictis accedunt enunciatiuę antiquiſſimæ , quæ
habentur vim famæ,& teſtes de eadem publica voce
& fama deponentes,ac inſignia familię de Sapitis tam
in pariete , quam in ſepulchris , quæ omnia viſa ſunt
Dominis ſufficienter hanc probationem iuſtificare ,
quatenus aliquid deeſſet ad implẽdam probationem ,
*Put.dec.194.lib.3.Acchil.dec.7.de iurep.Rota dec.130.n.
2.p.2.diuerſ.*

Et ita ſolo Vincentio gratia informante fuit reſo-
lutum.

R. P. D. PIROVANO.

Florentina Capellæ,4.Decembris 1617.

SVMMARIVM.

1 *Clericus incedens in habitu laicali non eſt inhabilis ad ob-
tinendam pręſentationem.*
2 *Clerici non incedentes in habitu quibus pœnis ſubiiciantur.*
3 *Nec ſuper hoc Conc.Trid.aliquid innouauit.*
4 *Clericus præſentãdus debet incedere in habitu,& tonſura,
idque declaratur.*
5 *Conſtitutio Sixti V. ſuper delatione habitus quomodo ſit
intelligenda.*
6 *Caſus omiſſus relinquitur diſpoſitioni iuris communis.*

DECISIO LXII.

FVit dubitatum an Gratia,vel Ripa eſſet inſtituen-
dus,& cum reſolutio penderet à duplici inſpectio-
ne,quis ſcilicet ex his duobus præſentatis haberet ma-
iorem partem vocum,& an Gratia de tempore pręſen-
tationis deberet eſſe in habitu clericali , hanc ſecun-
dam partem Domini reſoluerunt , reſoluendo de reli-
quis particulariter videre.

1 Cenſuerunt enim exceptionem habitus non ob-
ſtare , quia iure cautum non reperitur clericum ince-
dentem in habitu laicali eſſe inhabilem ad obtinen-
dam pręſentationem,ſed potius contrarium deſumi-
tur ex *clement.2.de vit.& honeſt.cleric.* vbi clerici be-
neficiati ſuſpenduntur per ſex menſes a perceptione
2 fructuum , non beneficiati autem , in ſacris tamen
conſtituti per id tempus redduntur inhabiles ad ec-
cleſiaſtica beneficia,ſed de clericis ſimpliciter, vt in

præ-

præſenti agitur, nihil fuit ſancitum, & hunc ſenſum habuerunt. *Imol. in d. clem. 2 verſ. quod ſi clericus beneficiat. & Card. n. 7. verſic. 8. quæro. Lamb. de iurep. 2. p. 2. lib. 7. q. princ. art. 2. n. 6.* neque per Sacrum Concilium Tridentinũ in hac parte videtur aliquod innouatum in *ſeſſ. 14.*
3 *c. 6. & ſeſſ. 23. c. 6. & 17.* quia in primo loquitur de clericis habentibus ordines, officia, aut beneficia, qualis non eſt gratia, in 2. & 3. non agitur de habilitate ad beneficia, ſed de priuilegio fori, & exercitio rerum Eccleſiæ, quibus in præſenti non eſt quæſtio.
4 Non obſtat *Lamb. in 1. p. lib. 2. in q. 10. princ. art. 1. nu. 2. vbi n. 23.* requiſito tenet neceſſarium eſſe quod clericus pręſentandus incedat in habitu, & tonſura, & alleg. *c. clerici, & c. pen. de vit. & honeſt. cler. & c. clerici, & c. non licet 23. diſtin. c. finali 40. diſt. clem. 2. de vit. & honeſtate cleric.*

Quia dum non diſtinguit de quibus clericis loquatur procedent dicta ab eo clericis carentibus beneficijs, & ordinibus ſacris, prout diſtinguitur in *d. clem. 2. de vit. & honeſt. cler.* nec contrarium diſponitur in alijs iuribus allegatis in quibus agitur ſimpliciter de habilitate clericorum in genere.
5 Similiter non obſtat conſtitutio Sixti Quinti contra non inceden. in habitu, quæ eſt 30. in Bullario, & in noua editione 92. in qua declarantur priuati ipſo iure incedentes in habitu ſeculari non ſolum beneficijs, ſed etiã iure illis, vel ad illa habentes, per quæ verba dicebatur compræhenſos eſſe etiam præſentatos, cum per præſentationem ceſſante æqualitate vocum acquiratur ius ad rem, *Caſſad. dec. 3. n. 3. de præb. Feder. de Sen. conſil. 290. in princ. Lamb. de iurep. lib. 2. p. 1. q. 8. art. 2. nu. 10. Verall. dec. 37. p. 2.*

Animaduerterunt enim Domini conſtitutionem habere duas partes quarum prima declarat obtinentes, beneficia qualiacumque etiam ſimplicia, ſiue ius in illis, vel ad illa habentes, & penſiones obtinentes debere aſſumere habitum clericalem infra quindecim dies ſi fuerint præſentes, ſecunda verò in futurum iubet, quod nonniſi actu clericis, & in habitu clericali, & tonſura, quęcumque beneficia, etiam ſimplicia conferantur, & commendentur, aut penſiones fructusve, aut beneficia eccleſiaſtica reſeruentur, alioquin tales priuatos eſſe ipſo facto beneficijs, & omni iure in eis, vel ad ea quomodolibet competenti, & hoc ſtante ſi primam partem attendamus illa quidem determinat tẽpus aſſumendi habitum poſt ius quęſitum in re, vel ad rem, ſed nihil decernit, quid in ipſo actu ſeruandum ſit ſi verò ſecundam examinamus, contextus eſt de inſtitutione, non autem de præſentatione, vnde caſus
6 iſte pręſentationis videtur omiſſus, qui in diſpoſitione iuris communis relinqui debet. *l. commodiſſimè ff. de lib. leg.* nec ampliandos, ſed reſtringendus propter materiam exorbitantem a iure communi, vt per *gloſ. in clem. 2. in ver. videatur, in fine de vita & honeſtat. clericorum.*

Et ita &c.

R. P. D. PIROVANO.

Florentina Capellę. 12. Februarij 1618.

SVMMARIVM.

1 *Habitus clericalis in præſentando an requiratur.*
2 *In pænalibus non concluditur de vno ad alium caſum.*
3 *Clem. 2. de vit. & honeſt. cler. quomodo intelligatur.*
4 *Contemptus ord. cler. oritur ex non delatione tonſuræ.*
5 *Conſtitutio exorbitans non eſt extendenda.*

DECISIO LXIII.

FVit reſolutum ſtandum eſſe in deciſis, quod ſcilicet præſentationi Gratię non obſtiterit non delatio habitus, verum an iſta exceptio poſtea obſtiterit particulari diſputationi fuit reſeruatum.

Certum enim videbatur Dominis, quod tam de iure communi, quam vigore particularium conſtitutionũ cautum non reperitur, vt pręſentandus in ipſo actu pręſentationis ſit inhabilis ſine habitu clericali ad obtinendam præſentationem, vt in dec. 4. Decembris præteriti fuit oſtenſum.
1 Neque obſtant ponderata aduerſus rationes, & fundamenta deciſionis ad extendendam diſpoſitionem *clem. 2. de vit. & honeſt. cleric.* compræhendere etiam præſentandos, quia, & ſi clericus non beneficiatos non incedens in habitu non poſſit obtinere beneficia, vt dicitur in d. clem. 2. & ſimiliter clericus tonſuratus non incedens in habitu non poſſit obtinere beneficia, & gaudere priuilegio clericali, vt dicunt, *Anan. & Abb. in c. fin. de cleric. coniug.* tamen non inde infertur quod in præſentato habitus ſit neceſſarius, quia aliud
2 præſentati, & aliud inſtitui, in vno datur ius in re per inſtitutionem, in altero datur tantummodo ius ad rem. *Caſſad. dec. 3. n. 3. de præb. Feder. de Sen. conſ. 390. in prin.* ideo in pœnalibus prout eſt priuatio iuris quæſiti non bene concluditur de vno caſu ad alium extendendo pœnam.
3 Neque aliter videbatur intelligenda clem. 2. quatenus loquitur de clericis in minoribus conſtitutis ſecularibus veſtibus vel virgatis vtentibus, ſed eo caſu, quando non deferrent coronam clericalem, in quo non verſamus, & tunc meritò ſuccedit extenſio pœnæ inhabilitatis ad alios clericos non beneficiatos, quia
4 inde oritur contemptus ordinis clericalis, vt ponderant *Zabar. in d. clem. 2. §. idem in alijs, n. 1. Vit al. ibid. in §. præſenti q. 18. & 32. & idem clarè explicat. gl. in verb. & tonſuram poſt principium ibidem.*
5 Similiter conſtitutio Sixti Quinti quoad tempus & actum præſentationis, de quo in præſenti diſputatione agitur nihil determinat, ideo tamquam exorbitãs non eſt extendenda, vt dicit *gl. in d. clem. 2. in verb. videatur, in fine,* ſed ſtrictè intelligenda ſecundum diſtinctionem in præſenti deciſione firmatam. Et ita, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Florentina Cappellæ, 21. Maij 1618.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatus poſt præſentationem non incedens in habitu priuandus non eſt.*
2 *Nec conſtitutio Sixti V. videtur loqui de tali pręſentato.*
3 *Quæ declaratur quomodo procedat.*
4 *Pręſentatus habet ius ad rem, quando omnino eſt inſtituendus.*
5 *Verba ſunt intelligenda cum effectu.*
6 *Lis impedit perfectam iuris acquiſitionem.*
7 *Conſtitutio ſynodalis non comprahendit delegatus à Sede Apoſtolica.*
8 *Sententia contra ius ſuſtineri non poteſt.*

DECISIO LXIV.

DVm alias proponeretur, an Vincentius Gratia eſſet inſtituendus, dubitatum fuit, quis ex duobus præſentatis maiorem partem vocum haberet, & an

ipſe Gratia deberet eſſe in habitu de temporo præſen-
tationis,& ſuper hac vltima quæſtione tantum fuit ca-
pta reſolutio ſub die 4. Decembris præteriti. Exinde
vero cum vlterius dubitaretur, poſt pręſentationem
de eo factam teneretur vigore conſtitutionis Sixti V.
30. in antiqua,& 92. in noua editione habitum deferre,
denuò ſuſcepta fuit diſputatio ſuper obſtantia dilatio-
nis habitus,& hodie examinata.

1 Cenſuerunt Domini exceptionem habitus non obſta-
re, quia de iure tantum non requiritur, quod poſt prę-
ſentationem ad effectum priuationis, prout hodie agi-
tur, teneatur pręſentatus incedere in habitu, & quoad
2 conſtitutionem Sixti V. illa non videtur loqui, de tali
pręſentato, quia in prima parte loquitur de habenti-
bus ius in re, vel ad rem de tēpore emanatę conſtitu-
tionis, vt infra tempus ibi ſtatutum teneantur habitum
aſſumere, quod manifeſtè conuincitur ex diſcretione
termini præfigendi ex forma eiuſdē inter pręſentes, &
abſentes à die publicationis conſtitutionis in Curia,
quę conuenit tantum de eo tempore ius habentibus
ex quo non habentibus. ius no poteſt terminus præfi-
gi, In ſecunda vero parte diſponit, quod non niſi actu
clericis,& habitu clericali,& tōſura incedētibus bene-
ficia conferantur, vnde cum Gratia, neque de tempore
emanatę conſtitutionis ius haberet in beneficio, neque
ad beneficium, nec ei fuerit facta collatio, ſequitur
quod vigore huius conſtitutionis iure ſuo priuandus
non ſit.

3 Non obſtat, quod eadem conſtitutio in prima parte
vtatur verbis nunc,& pro tempore obtinentibus,& in
alia parte, nunc,& in poſterum perpetuis futuris tem-
poribus, ex quibus, tam ſuccedentes ius habentes
in re, vel ad rem, quam præſentes compræhenſi viden-
tur.

Ad prædicta enim primo fuit reſponſum, quod ver-
ba in prima parte comprehendunt omnes tam pręſen-
tes, quam futuros, ſecundum tamen modum diſcretiuè
poſitum; vt ſcilicet debeant, qui præſentes ſunt in Vr-
be intra quindecim dies, &c. in futurum autem non niſi
actu clericis beneficia conferantur, atq. ita ſingula ſin-
gulis referendo omnes erunt quidē cōpræhenſi, ſed ſub
diuerſa determinatione, quod incompatibile non
eſt, cætera autem verba ad alios, quam de tempore
emanatæ conſtitutionis exiſtentes referri non poſ-
ſunt cum ſint qualificata ab eadem terminorum
præfixione, quę conuenit tantummodo pręſentibus de
tempore Conſtitutionis emanatæ, vt iam dictum fuit.

4 Secundo fuit dictum, quod & ſi ex præſentatione ac-
quiratur ius ad rem *cap: dilectus vbi gloſ. in verb. plus In-
noc. & Abb. n. 3. de offic. deleg. Rota dec. 8. de iurepatron. in
nou.* tamen illud ius non debet eſſe variabile, ſed fir-
mum,& radicatum, itaut trahat ſecum indubitatam
collationem puta, ſi non habet compreſentatos, vel ſi
5 latè fuerit canonizatoria ſuper validitate pręſentatio-
nis vt aduertit *Caſſad. dec. 18. n. 5. preb. alias tale ius non
erit conſiderabile, Mohed. dec. 1. de preb. Sarnen. de iur. quaſ.
quaſt. 1. verſ. ſecundus eſt modus & hunc ſenſum etiam ha-
buit Rota in cauſa Hipporegien. Plebaniæ 23. Iunij 1610.
coram Ortembergo, nunc Epiſcopo Atrebat. & de hoc iure
loquitur conſtitutio, cuius verba ſunt intelligenda cum ef-
fectu l. 1. §. hac verba, ff. quod quiſque iur. c. relatum, vbi gl.
de cler. non reſid. Surd. conſ. 3. n. 25. lib. 1.* tale autem ius
6 non habet Gratia & ſi præſentatus à patronis, quia
adhuc non eſt detectum,& an à maiori parte, quia mi-
nor non dat ius nec æqualis ſufficit, cum ſit locus gra-
tificationi. *Lamb. de iurep. lib. 2. p. 3. q. 5. art. 1. n. 1.* ſi vero
à maiori,& ſuper non extat lis mota per aduerſarium
intra quindecim dies, quæ impedit perfectam iuris ac-
quiſitionem.

Demum non obſtat, quod nos verſemur in ſecunda
parte conſtitutionis, ex quo Præpoſitus Florentinus
denegauit Gratiæ inſtitutionem, quia de eo tempore
incedebat in habitu ſeculari, cuius ſententia diceba-
tur feciſſe tranſitum in iudicatum.

Quia in facto res iudicata non iuſtificatur, ex quo
conſtitutio Synodalis, cuius vigore prętenditur deſer-
tio appellationis ob non proſecutam intra duos men-
ſes appellationem, non compræhendit delegatos à Se-
de Apoſtolica. *Fulgos, conſ. 167. colum. 2. ſub num. 1. verſic.*
7 *rurſum & ſi nominatim, Put. dec. 122. lib. 1. ſæpe per Rota
approbatis vt in Florentina de Ricaſolis, 28. Aprilis, 1606.
coram Cardinali Ludouiſio, & nouiſſimè in Piſtorien. bene-
ficij, 22. Aprilis 1615. coram R. P. D. Buratto,* ideo cum
de tempore inſtitutionis coram iudice appellationis
reperiatur in habitu, adhuc verba conſtitutionis non
obſtabunt.

Præterea non ex eo ſolo, quod Gratia erat in habitu
ſeculari Præpoſitus recuſauit declarare illum eſſe
inſtituendum, ſed etiam quia ob non declarationem
hæbitus remanebat iure ſuo priuatus, quæ ratio
8 cum de iure non ſubſiſtat, vt ex deciſione in hac
cauſa ſatis apparet, inde ſequitur, quod ſententia,
neque ex alia ratione quamuis valida ſuſtineri poſ-
ſit, *Rota deciſ. 27. de re iud. in antiq. quod & fuit firmatum
in Taruiſina parochialis 17. Iunii 1600. coram Cardin.
Ludouiſio.*

Et ita &c.

Et in eadem coram eodem 26. Aprilis 1619.

SVMMARIVM.

1 *Patronorum quantitas firmatur ex anterioribus præſen-
tantibus.*
2 *Patroni plures præſentantes pręſumuntur pro æquali por-
tione præſentare.*
3 *Deſcendentia patronorum quomodo iuſtificetur.*
4 *Etiam quoad coram portione.*

DECISIO LXV.

COntra informationem fuit reſolutum, ſcilicet non
probari Vincentium fuiſſe præſentatum à maio-
ri parte patronorum, vel medietate, itaut veniat inſti-
tuendus ex proprio iure, vel pręferendus in paritate
propter qualitates narratas in literis.

Nam etſi firmatum fuerit in particulari diſputatio-
ne huiuſmodi patronatum fuiſſe familiæ de Sapitis,
1 cum tamen de fundatione illius non conſtet pro fir-
manda quantitate patronorum, reccurrendum eſt ad
præſentationes anteriores, & probare quod præſen-
tantes vel ſint illimet, qui præſentarunt Vincentium
in vacatione occurrenti, vel quod deſcenderint ab il-
lis, quod etiam ſufficere dictum fuit, *Aug. in auth. vt i li-
ceat matri, & auiæ §. ad hæc num. 10. & Rota illum ſe-
quuta pluries firmauit, vt in Papien. Archipresbytera-
tus, 28. Ianuarij 1608. coram bon. memor. Cardin. Pamphi-
lio, & in cauſa Vicen. beneficii 16. Iunii 1608. cor. fel. mem.
Greg. XV.*

In præſenti autem dantur duę præſentationes effe-
ctuatæ nempe de anno 1052. Secunda verò de anno
1559. & hanc poſtremam Domini non receperunt ad
hunc effectum, quia Dominicus Franciſci de Sapitis
ſolus conſenſit reſignationi, & in mandato ad reſi-
2 gnandum enunciat ſe patronorum pro certa rata, &
portione, & dum præſtat conſenſum aſſerit ſe patro-
num pro medietate, & pro omni alia portione, ex qui-
bus enunciatiuis clarè colligebatur quod ille non

etat

erat ſolus patronus, & ideo anteriorem anni 1502. attenderunt, in qua interuenerunt Ioannes, et Daniel de Sapitis, et Dominicus Franciſci filius, et nepos dictorum Fratrum ex eodem Franciſco fratre, & Bernardus pariter de Sapitis, qui omnes præſumuntur interueniſſe pro æquali portione, vt per *Lamber. de iurepatronatus 2.2. par. 1. lib. q. 1. art. 25. n. 15.* & examinando probationes ſingulorum præſentantium viſum eſt.

Quoad Dominicum, qui ſimul cum Ioanne, & Danièle Patruis preſentauit, non probari, quod illæ deceſſerit ſine deſcendentibus, vt prætendit Vincentius vt exinde intrare poſſit ius accreſcendi pro lineis Ioãnis, & Danielis, non enim dantur probationes, nec vere, nec præſumptiuę quę huiuſmodi factum iuſtificent.

3 Quo vero ad portionem Ioannis dictum fuit illam eſſe computandam ad fauorem Vincentij, aſſeritur enim ex Ioanne deſcendiſſe Franciſcum, ex Franciſco Dominicum, & Veggiam ex Veggia Raphaelem, ex Raphaele Franciſcum, Ioannem, Alexandrum Sanctum, qui præſentarunt Vincentium eorum fratrem, deſcendentia Franciſci ſufficienter iuſtificatur ex cataſtro anni 1498. & 1535. in quo nominatur Franciſcus Ioannis, & in actu continuationis bonorum de perſona Ioannis Patris in ipſum Franciſcum eius filium, qui proportionabilis eſt, *leg. cum miles cum gl. ff. ex quibus cauſ. maior. §. ſui autem inſtit. de hæredit quæ ab inteſt.* & cum concurrunt pro adminiculo duæ enunciatiuæ de anno 1559. ex eodem cataſtro per modum continuatiuum ibi, & poſtea dicta bona in Dominicum de Frãciſco di Giouanni, & de anno 1588. in actu aditionis factæ per Veggiam de hæreditate Franciſci di Giouanni eius fratris iuſtificatur illa prima enunciatiua, cum actu proportionabili, nec dicantur propter aliud emiſſa *Pariſ. conſ. 13. num. 29. vol. 2.* & probat etiam, quod non ſit ſupra centum annos, vt d. fuit in *Bononien. de Gozzedinis* 18. *Decembris 1606. coram D. Cardinali Lancelloto, & in altera Bononien. de Pretis* 17. *Iunij* 1611. *coram R. P. D. Vbaldo, & coram me in Bononien. fideicommiſſi de Cattaneis, 9. Februarij* 1615. Quod autem Dominicus, & Veggia fuerint filij Franciſci, & Veggia ſoror, & hæres Dominici, & quod Raphel fuerit filius, & hæres dictæ Veggiæ probatur ex teſtamento anni 1588. eiuſdem Dominici, in quo enunciat ſe filium Franciſci, & hæredem inſtituit Veggiam q. Franciſci eius ſororem, quę filius hęreditatẽ adiuit de anno 1588. & Raphael illam Veggię pariter adiuit de anno 1591. ac demum filij Raphaelis, quod fuerunt tales, datur teſtamentum in quo nominatur, filij Raphaelis, & inſtituuntur, vnde cum omnes prædicti actus ſint de proportionabili probant eo modo quo de alijs dictum fuit.

4 Portio Danielis ex deductis non apparet, quod ſpectet ad Vincentium, nam & ſi contendatur, quod Frãciſcus eiuſdem Danielis nepos ex Ioanne illi ſucceſſerit, dum deceſſit ſine maſculis, & cum Eliſabetta tantum fœmina, & excluſa a ſtatuto Florentino per maſculum alterius gradus, ſtatutũ in primis talia diſponens non datur, & vlterius datur in arbore Petrus de Caſtro in eodem gradu ex quibus deſtruitur omnis probatio quod iſta portio poſſit computari in linea Ioannis.

Non obſtat, quod bona Danielis peruenerunt ad Franciſcum Patrem Veggæ, vt ex partita decimarum in Cataſtro, quæ datur ſub n. 15. & propterea in Franciſco præſumendus ſit titulus hæreditarius.

Quia neque iſte titulus magis, quam alter in iure præſumitur, ex quo multi ſunt, per quos dominia acquiruntur, neque partita decimarũ hoc concludenter aut deſtinctè probat, quia non conſequitur bona particularia pro indiuiſo poſſidentur per fratres, ergo vno deſcendent ſi eadem bona ab altero ſuperſtite poſſidentur, inde iure hæreditario vniuerſali poſſidere dicendum ſit quia, et titulo legati, et donationis, et venditionis poſſunt poſſideri, et vlterius partita decimarum legitur de anno 1498. in capite Danielis, et idem Daniel præſentat de anno 1502. quomodo ergo, poteſt dari probatio ſucceſſionis in viuente, ſed neceſſe eſt præcedat mors, ſi debet dari teſtamentum, vt dicit D. Paulus.

Quo vero ad portionem Bernardi, iam non controuertitur, quod ex eo deſcenderit Antonius, et ex eo Andreas, qui hanc portionem donauit Lauacchio, à quo fuit præſentatus Ripa aduerſarius Vincentij, et quamuis dicatur, quod Andreas habuit fratrem nomine Cambium, et ex eo nepotem Vincentium, pro quo in hac ipſa vatione 18. Iulij 1609. pręſentauit Ripam et quod ex inde Vincentius non habuit ratam præſentationem prædictam, dum præſentauit Vincentium Gratiam, tamen neque hoc videtur, iuſtificatum, quia præſentatione de dicta Gratia non legitur perſona Vincentij q. Cambii.

Et ex prædictis, patet quod cum portiones Dominici, & Danielis nõ iuſtificentur accreuiſſe lineæ Franciſci, & portio Bernardi admittatur pertinere ad commodum Ripæ, non poteſt Vincentius Gratia dicere per vnam vocem, quod habeat maiorem partem vocum, neque quod ſit in paritate, vt inde, vel ex proprio Iure ſit inſtituendus, vel propter qualitates narratas præferendus.

Et ita, &c.

Et in eadem coram eodem 25. Iunij 1621.

SVMMARIVM.

1 *præſentatus à maiori parte inſtitui debet.*
2 *poſseſſio ex pre ambulo titulo præſumitur.*
3 *Iusp. tranſit cum vniuerſitate bonorum.*
4 *Succedens excluſa ſub eadem comprehenditur excluſione.*
5 *Compatronus, & magis graduatus præferri debent.*

DECISIO LXVI.

DVm hæc cauſa die 26. April. 1619. proponeretur ſuper eo, An Gratia, vel Ripa eſſet inſtituendus
1 contra Gratiam fuit reſolutum, quia non docebat ſe pręſentatum à maiori parte patronorum, quod erat de intentione ſua.

Attenta enim præſentatione anni 1502. ad quam Domini tunc ſe reſtrinxerunt, intrabant ad præſentandum Io. Daniel. Dominicus, & Bernardus.

Quoad portionem Ioannis admittebatur, vt Gratiæ eſſet computanda, et ſimiliter portio Bernardi admittebatur pertinere ad commodum Ripæ, in cæteris verò Danielis ſcilicet, & Dominici deficiebat probatio.

Hodie coadiuuata probatione, & ſuſcepta diſputatione per eiſdem viſum fuit recedendum à deciſis.

Nam vltra portionem Ioannis iam firmatam computanda eſt etiam alia Danielis ad fauorem Gratię, quia Franciſcus qui, & proauus eſt gratiæ filius autem Ioannis ſucceſſit in hæreditatem Danielis patrui ſui excluſa Eliſabettha filia vigore ſtatuti Florentini, quod nunc datur, de cuius tenore, & obſeruantia mentione fecerunt. *Bald. conſ. 408. num. 1. lib. 1. Angel. conſ. 356. Caſtrenſ. conſ. 275. lib. 1. Lapus alleg.* 101. Vnde cum Franciſcus eſſe in gradu ſucceſſibili, & bona eiuſdem
2 Danielis poſſidere reperiatur, & ex cataſtro, & alij

quæ

quæ data fuerunt ſatis colligitur inde tamquam ex præambulo titulo hæreditario, magis quam ex alijs
3 poſſediſſe dicendum. *gloſſ. in l. quadam mulier. ff. de rei vend. Bece. poſt alios conſ. 6. lib. 1.* & cum vniuerſitate bonorum tranſijſſe iuſpatronat. *clem. plures. vbi Card. q. 6. de iurepat. Couar. variar. lib. 2. c. 18. num. 6. Rota dec. 675. n. 1. p. 1. in recen.* Neq. refert, quod in arbore reperiatur Petrus de Caſtro in eodem gradu, ex cuius perſona videatur obſcurata omnis probatio ſucceſſionis Franciſci, quia tamquam deſcendens ab Eliſabetha excluſa, ſub eadem excluſione compræhenditur propter exiſtentiam Io. & Franciſci *Bart. in l. liberorum n. 14. ff. de verb. ſignif. Bald. in l. maximum vitium n. 3. C. de lib. pret. Brun. de ſtat. art. 6. num. 89. & ſeq.*

Atque ita cumulata voce Danielis, vel Gratia docet ſe habere medietatē patronorum in ſua præſentatione. Ripa autem deficit in paritate probationis, vel concurrunt in paritate vocum, & Gratia nihilominus venit inſtituendus tamquam compatronus, & magis graduatus vti Doctor Theologus. *Lamb. de iurepatronatus part. 3. lib. 2. artic. 7. quæſt. 5. & art. 11. eadem quęſt. Roceh. de Curt. eod. tract. in verb. honorificum n. 45. & 46. verſ. prima opinio.*

Et ita reſolutum &c.

Et in eadem coram eodem. 5. Iulij 1621.

SVMMARIVM.

1 *Fructuum perceptio probatur ex partis confeſſione.*
2 *Confeſſio ſuperat omnes probationes.*

DECISIO LXVII.

DVm præſens cauſa eſſet expedienda ſuper exiſtentia patronatus, & pertinentiæ illius ſuper quibus Vincentius fundabat iuſtitiam ſuæ præſentationis vt inde eſſet inſtituendus, inſtetit pro declaratione quantitatis fructuum perceptorum per Ripam aduerſarium, poſtquam iam præceſſerat probatio, vnde dubitaui ad quam ſummam acederent fructus percepti per Ripam pro cuius dubij reſolutione fuit reſponſum aſcendere ad ſcuta 230.

1 Quia illa probatur per partis confeſſionem quæ ſuperat omnes probationes *l. cum te. C. de tranſact.* & ſuperare inſtrumenta, & depoſitiones teſtium voluerunt
2 *Baldus conſilio 192. volum. 2. Socc. Sen. conſilio 24. num. 8. volum. 3. Pariſ. conſilio 121. volum. 1. Surd. poſt alios conſ. 60. num. 1.*

Reſpondendo namq. idem Ripa poſitionibus datis per Vincentium, quæ tres fuerunt, ad primam, quæ continet ſcut. 110. reſpondit ſe remittere ad libros œconomi, quibus legitimè compulſatis conſtat de receptione per eundem Ripam in eadem ſumma ſcut. 110.

Ad ſecundam verò, & tertium, quæ continent ſcut. 192. reſpondit per verbum credit, ex quibus partitis cum veniant detrahenda ſcut. 4: pro decimis Studij Piſani, & ſcut. 68. pro officiatura Monachis S. Iacobi vbi poſita eſt Capella, inde remanet ſumma ſcut. 230. ſic vt ſupra liquidata.

Et ita ſolo Vincentio Informante fuit reſolutum.

Et in eadem coram eodem, 3. Decembr. 1621.

SVMMARIVM.

1 *Compatronus & magis qualificatus eſt præferendus.*

DECISIO LXVIII.

FActo verbo in relatione cauſarum ſuper noua audientia inſtante Ripa ob productionem inſtrumenti repudiationis factæ per Ioannem de hæreditate Danielis, ſuper qua die 25. Iunij pręteriti inter alia ſe fundabat pro releuantia præſentationis Vincentij dictum fuit poſſe nihilominus cauſa expediri, quia nec etiam Ripa probabat Eliſabetham filiam Danielis eſſe illius hæredem, à qua idem Ripa prætendebat
1 ſe præſentatum, atque ita adhuc Vincentium eſſe in paritatem cum Ripa, & præferendum vti compatronum, & magis qualificatum prout eadem deciſio firmabat.

Et ita &c.

R. P. D. PIROVAO.

Placentina Capellaniæ. 3. Iulij. 1617.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata ſine citatione non valet.*
2 *Concluſio in cauſa interdum habet vim citationis.*
3 *Concluſio in cauſa diſſoluitur data facultate agendi.*
4 *Et ſufficit, quod dict. concluſionem iudex etiam tacitè reuocet.*

DECISIO LXIX.

1 SEntentia eſſe infirmandam Domini cenſuerunt ex capite nullitatis, deficit enim citatio ad ſententiā quæ neceſſaria eſt ad illius validitatem. *clem. paſtoralis de ſent. & re iud. l. de vnoquoque. ff. eod. tit. clem. ſepè cum gloſſ. in verb. ad id de verb. ſignif.*

2 Nec obſtare viſum fuit, quod ſub die 26. Octobris 1612. emanauerit citatio, & ex inde decretum ſuper concluſionem in cauſa, quæ concluſio ſolet de ſtylo illarum partium habere vim citationis ad ſententiam & terminum ad eandem audiendam ſeruare ſub eadem hora concluſionis, vt ſepè dictum fuit.

3 Quia ſuper dicta concluſione nullum poteſt fieri fundamentum, dum hinc inde poſt eam iure fuerant producta, & quamplures actus facti, & ex quibus tacitè videtur reuocata concluſio ratione incompatibilitatis contrarium, poſita enim facultate agendi diſſoluitur
4 vinculum concluſionis tamquam illi contrarium, vt ponderat *Rota de teſtib. in nouis dec. 1. & Iudex poteſt hoc facere ex cauſa Fel. in c. cum dilectus. de fid. inſtr. Vrſill. ad Afflict. dec. 115. num. 1. & ſufficit ſiue tacitè, ſiue expreſſè Iudex hanc ſuam interloquutoriam reuocet. c. cum ceſſante. de appel. cap. quod iuſſit de re iud. Afflict. d. dec. 115. nu. 12. & ita fuit etiam firmatum in Toletana Decimarum de Luccillas 5. Decembris 1605. coram Greg. XV.*

Et in eadem coram eodem. 26. Martij 1620.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatr. iuſtificatur ex fundatione.*
2 *Fœminæ non ſunt incapaces iuriſpatron.*
3 *Niſi ſint expreſſè excluſa.*
4 *Naturales non ſunt incapaces iuriſpatr.*
5 *Legitimi etiam in gradu remotiori excludunt naturales.*
6 *Naturales autem non excluduntur à fœmina legitima.*
7 *Verba maſculini generis proprie non comprahendunt fœminas.*
8 *Fœminę comprehenduntur in ſtirpe, ſi non fuit habitus reſpectus ad agnationem.*

9 Patro-

9 *Patronatus ſi ingreſſus ſit vnam lineam an eis viuentibus excludantur alij de alia linea.*

DECISIO LXIX.

VIſo de validitate ſententiæ Prouiſoris Placent. quam DD. dixerunt nullam, ſucceſſiuè dubitaui an eſſet iuſta, & in hac parte fuit reſolutum affirmatiuè, niſi obſtet illegitimas Franciſci præſentati à Mariana, de qua fuit referuatum particulariter videre.

In ea enim declaratum fuit Marianam eſſe patronatum, & Franciſcum ab ea preſentatum eſſe inſtituendum, non autem Laurentium eſſe Patronum hoc conſequenter Alphonſum ab eo preſentatum non verificaſſe conditione ſuæ gratiæ dummodo patronorum accedat conſenſus.

1 In prima parte ſententia benè iuſtificatur, quia tenore fundationis qui deducitur ex teſtamento Sanctæ de Carauaial colligitur quod in patronatu poſt mortem patris, primo loco vocati ſuccedere debet eiuſdem Petri filius maior, & deinceps illi, qui deſcenderint ex ſuo ſtipite, ſeu ex ſuo tronco, quo caſu fœminæ de ſtirpe, ſeu tronco Petri comprehenſæ, & vocatæ dicuntur cum non ſint incapaces iuriſpatronatus, *c. fin. de*
2 *conceſſ. præb. c. ex literis de iurepat. Roccb. cod. tit. in verbo competens. quæſt. 1. Caſſad. dec. 1. de iurepatr. Garc. poſt alios de benef. p. 5. cap. 9. num. 114.* neque refert, quod huiuſmodi patronatus tranſire debeat ad primogenitos,
3 quia eodem modo ceſſante concurſu maſculi, ſuccedit fœmina, niſi ſit expreſſè excluſa, *vt per Molin. de primogen. lib. 3. cap. 4. num. 4. Couar. var. reſol. lib. 3. cap. 5. num. 1. verſ. rurſus ſeptimo.* & vlterius obſeruantia hoc ipſum confirmauit, quia Seuilla tertia patrona fuit admiſſa, & pro Mariana ſuper primatu Gucierea ſexti patroni fuit iudicatum per audientiam Vallifolletan. quod deſeruit ſaltem in vim interpretationis omnium, qui continentur reſpectu ſucceſſionis iuriſpatronatus, vnde cum non dubitetur Marianam eſſe legitimam, & deſcendere a Petro primo patrono, iſta pars ſententiæ bene iuſtificata remanet.

4 Secunda vero quod Laurentius, qui tamquam patronus præſtitit conſenſum preſentationi, & inſtitutioni Alphonſi non ſit patronus, hoc etiam bene probatur, quia & ſi naturales, qualis eſt iſte Laurentius non ſint incapaces iuriſpatr. *Bald. in l. cum quam in fin. C. de fideicom. Rocch. de iurepat. in verbo competens. n. 9. & admiſſum fuit in cauſa Ianuen. Iuriſp. 12. Februar. 1607. corã Cardinali Lancellot. & in eadem coram R. P. D. Pamphilio 23. Ianuarij 1611.*

5 In concurſu tamen cum legitimis ſemper excluduntur, etiam quod legitimi ſint in gradu remotiori, & vocatio legatur per verba naturalia, vt in dictis deciſio-
6 nibus fuit diſtinctum, & probatum, & in *Pampilonen. Capellæ coram me 7. Nouembris 1618. & 15. Februarij. 1619.* neque refert, quod illegitimus concurrat cum fœmina legitima, quia vti capax non poteſt excludi niſi à maſculo legitimo, vt poſt alios tradit *Molin. de primogen. tit. quand. fem. primog. propt. maſcul. remot. lin. & grad. à maior. ſucceſs. exclud. lib. 3. cap. 5. nu. 75.*

Neque obſtat, quod diſpoſitio fundatoris ſit concepta per verba maſculini generis ex quorum proprietate non comprehenduntur fœminę. *Bart. in l. 1. ff.*
7 *de verb. ſignific. Tiraq. poſt alios de retract. lignag. §. 1. gl. 9. nu. 180. & ſeq. cum alijs alleg.*

8 Quia vbi non fuit habitus reſpectus ad agnationem, vt clarè demonſtrant verba huiuſmodi fundationis tunc in ſtirpe, & tronco veniunt comprehenſe, & fœminæ. *Caſtad. prima de iurep. late Pariſ. conſ. 35. nu. 4. 5. & 6. lib. 3. Molin. de primog. lib. 3. cap. 4. num. 10.*

9 Et ſtantibus prædictis neceſſarium non eſt ingredi diſputationem, quando patronatus ingreſſus eſt vnam lineam an excludantur alij de alia linea illis ſuperextantibus, de qua per *Molin. de primogenit. lib. 3. c. 4. n. 13. Mant. de coniect. lib. 8. tit. vlt. num. 59.* quia ſemper erit quæſtio deſuper extantibus cum qualitate legitimitatis, quæ in Laurentio deficit.

Demum non obſtat, quod Mariana habeat ſororem natu maiorem, ad quam patronatus pertineat ex lege fundationis, quia vltra quod non bene iuſtificatur, non etiam infertur ad exiſtentiam eiuſdem patronatus in Laurentio, per cuius conſenſum remanere debet clauſula dummodo conſenſus patronorum accedat.

Et ita, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Mediolanen. Iuriſpatronatus. 18. Aprilis. 1616.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpat. pro parte hereditarium, pro parte gentilitium eſſe poteſt.*
2 *Iuſp. tranſit cum hereditate.*
3 *Vicarius Epiſcopi non poteſt confirmare donationes iuriſpatronatus.*
4 *Conſenſus ordinarij in donatione iuriſpatronatus quando preſumatur.*
5 *Iuriſp. gentilitium poteſt eſſe, et hereditarium, cum ex prouidentia fundatoris proueniat.*
6 *Patronus quando dicatur non preiudicare remotioribus.*

DECISIO LXX.

IN diſcuſſione cuius qualitatis eſſet patronatus, de quo agitur, fuit primo firmatum patronatum eſſe gentilitium vſque ad ann. 1520. hodie verò propoſitum fuit cuius naturæ ſit ab anno 1520. vſque ad præſens, &

1 Domini reſponderunt ſtatum iuriſpatronatus ab anno 1620. citra pro medietate fuiſſe hæreditarium nõ tamen preiudicaſſe illis de familia ſi adſunt, niſi obſtet præſcriptio, quam intendunt particulariter examinare, quo vero ad aliam medietatem fuiſſe gentilitium vſque ad ann. 1589.

2 Fundamentum primæ partis deducebatur ex eo, quod Iacobus Corteſella filius Benedicti vſque de ann. 1510. præſentando enunciat ſe ſolum, & vnicum patronum ex deſcendentibus fundatoris, & à ordinario fuit admiſſus, & vti talis de anno 1520. eiuſdem patronatus medietatem donauit Iacobo Sellanouæ pro ſe ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus, & extraneis quibuſcumque, quæ donatio cum effectum habuerit in occurentibus vacationibus ab anno 1533. vſque ad annum 1589. in quibus donatarij ſemper admiſſi fuerunt ad præſentandum cum hæredibus donatoris, nulli dubiũ quin tam ex voluntate, & poteſtate donantis tranſire potuerit iuſpatronatus pro illa parte cum qualitate hæreditaria. *Abb. in cap. 1. de iurepat. Dec. conſ. 149. num. 1. Feder. de Sen. conſ. 21. col. penul. verſ. item quæritur. Couar. var. reſolut. lib. 2. c. 13. n. 6. verſ. duodecimo, pro congrué Seraph. dec. 378* quam etiam iuris diſpoſitione cum tanto tempore qualitas gentilitia declarari, & mutari potuerit in preiudicium compatroni volentis præſentare. *Cittadin. de iurep. par. 6. art. 3. q. 17. Lamber. lib. 1. part. 2. art. 11. p. 9. princ. & firmauit Rota dec. 229. num. 1. p. 1. diuerſ. & coram bone mem. Penia in Seuen. iuriſp. 9. Ianuarij 1598.* in præiudicium autem non volentis agere, hoc

eſt

eſt de quo particulariter fuit reſeruatum videre, quia vti remotioribus fortè de eo tempore non pertinebat patronatus, & diligentia iu non permittendo extraneos poſſidere patronatum non pertinebat ad eos viuente proximiore quod idem conueniebat alijs ſucceſſoribus non notis, quibus non videbatur poſſe inferri præiudicium.

3 Non obſtat, quod in dicta donatione non interuenit auctoritas Epiſcopi, ſed Vicarij, quæ non ſufficit, cum approbare donationem iuriſp. factam per laicum alteri laico reſpiciat gratioſam facultatem c. illud c. præterea de iurep. quæ non tranſit in generalitate mandati Vicarij, *c. fin. de offic. de Vic. in 6. Ferret. conſ. 344. n. 1. lib. 1. Calder. conſ. 1. eod. tit. de offic. vic. & firmauit Rota in Reatina iuriſp. 22. Aprilis 1611. coram bon. mem. Penia.*

4 Quia ex decurſu tanti temporis pręſumitur ſufficiens mandatum, vel ratificatio Ordinarij, qui alias non permiſiſſet patronum pręſentare, prout fecit in occurentibus vacationibus. *Lamber. de iurep. 2. p. 2. lib. 1. in 8. art. 1. q. princ. Mohed. dec. 22. n. 3. de præb. Rota dec. 598. n. 4. p. 1. diuerſ. & in hac cauſa fuit dictum in deciſ. 15. Maij 1615.* & ſi dicatur, quod occurrentes præſentationes fuerunt admiſsæ per eoſdem, & Vicarios, itaut non poſſit intrare præſumptio conſenſus Epiſcopi ad inducendum tacitum mandatum, vel ratificationem, patet reſponſio cum appareat de iuribus huius patronatus actum fuiſſe in Sacra Conſulta ex literis, quæ dantur vſque de anno 1563. & tunc fuiſſe reſponſum admittendas præſentationes factas per nobiles illos de Sellanoua, itaut decurſu temporis, & ſcientia Ordinarij non videatur dubitandum.

Secundæ partis reſolutio in eo conſiſtebat, quia ab anno 1530. vſq. ad annum 1589. in parte non donata continuarunt Hieronymus, & Io. Petrus filij Iacobi de Corteſella, & illis mortuis ſucceſſerunt in ea parte Bernardinus, & Benedictus filij Hieronymi, ac demum Cæcilia filia Benedicti deceſſit, cuj fuerat ſubſtitus Iacobus Sellanoua per Benedictum in vniuerſa eius hæreditate, & bonis, & ideo cum ex fundatione, & origine ab anno 1036. per tot ſecula vſque ad annum 1520. iuſpat. trahat ſecum qualitatem gentilitiam, viſum eſt ex ſequentibus præſentationibus, in quibus enunciatur, quod præſentans per tempore tamquam hæres, & vnicus patronus cum deſcendentibus fundatoris actum præſentationis fecerit, ſufficienter non fuiſſe obſcuraram originem qualitatis gentilitiæ, vt inde cenſendum ſit ſimplex hæreditarium, quia certum eſt, quod ipſi pręſentantes erãt de agnatione de Corteſella, & qualitas hęreditaria non aduerſatur iuri gentilitio, & quin ſimul poſſint eſſe hęredes maiorum, & ex prouidentia
5 fundatoris recognoſcere patronatum, & ſufficit iſta mixtura, vt extraneus excludatur, vt declarant de emphyteuſi, & feudo, quæ fraternizant ſecundum *Cardin. in clem. plures col. fin. de iurep. Clar. in §. feudum, q. 9. Surd. conſ. 63. n. 11. 12.* per affirmare, quod pręſentans eſſet vnicus patronus ex deſcendentibus fundatoris, non inde videtur præiudicatum remotioribus qui proximiore remoto, ad illum proximioritatis gradum aſcende-
6 re potuiſſent, vel non natis, qui ſimiliter illum gradum aſſequi poſſunt, vt per *Franc. in c. 1. n. 4. verſ. quod intelligit de iurep. Molin. de primog. lib. 1. c. 24. n. 31. Ferett. conſ. 134. n. 12.* & poteſt intelligi vnico patrono de tempore præſentationis habente ius præſentandi, quod ſufficeret, nec concludat excluſionem in tertij præiudicium, *cap. in preſentia de probat. l. de non hoc C. vnde legit.*

Et ita, &c.

Et in eadem coram eodem 28. Nouembris *1616.*

SVMMARIVM.

1 *Agnatum ſe dicens probare debet.*
2 *Nepotes ex filio magis proprie vocati cenſentur, quam ex fratre.*
3 *Ex parte patris, & ex linea materna idem eſt.*
4 *Linea vocata veniunt, qui a parte effectiua procedunt.*
5 *Parentes vulgo dicuntur quoque modo coniuncti.*
6 *Deſcendentes de paterna parte diſtinguntur à tranſuerſalibus.*
7 *Iuſp. eſſe agnatorum ex quibus probetur.*
8 *Diſpoſitio quando ex qualitatibus attereтur.*
9 *Probans ſe eſſe de agnatione fundatoris debet concludere qualitatem.*

DECISO LXX.

VIſo de qualitate huius iuriſpatronatus tam à die fundationis vſq. ad annum 1520. quam à dicto anno 1520. vſque ad annum 1589. inde procedendum erat ad diſputationem ſuper illius pertinentia, in qua Dominorum de Corteſella vti de agnatione contendunt ſe priores excluſis hæreditariis prætẽſoribus, ſed interim incidit quæſtio ſuper modo probandi agnationem, vel per gradus diſtinctos, vel in genere probando ſolum eſſe de agnatione de Corteſella, & præmiſſo particulari dubio.

An DD. de Corteſellis teneantur probare deſcedentiam, vel ſufficiat, quod probent ſe eſse de agnatione de Corteſella.

1 Cenſuerunt DD. in primis firmandum eſſe Corteſellos teneri probare ſe eſſe de agnatione effectiua fundatoris, & poſtea in particulari diſputatione videre an teneantur probare gradus diſtinctos.

Hoc enim viſum eſt conuenire diſpoſitions fundatoris, qui vocauit tres nepotes ſuos, quorum appella-
2 tione magis propria veniunt nati ex filio, quam fratre *l. Iuriſcõſultus §. nepos: ff. de grad. affin. Bald. in l. 2. C. de ſucceſſ. ed.* & prædictorum quilibet eligere debebat ſucceſſorem de ſuis parentibus de paterna parte, ideſt
3 de linea patrum ipſorum nepotum, cum iſti termini ex parte Patris, & ex linea paterna nullam admittant inter ſe differentiam, vt præſupponit *Bart. in ſuo conſ. 10. incip. In nomine Domini, & bene declarat Curt. Iun. conſ. 5. num. 23. lib. 1. quem ſecuta eſt Rota in Genuen. penſionis 5. Nouembris 1607. coram R. P. D. Caualerio,* vbi autem de linea alicuius, vel aliquorum fit mentio in fundatione, vel fideicommiſſis, quę eiſdem regulis terminantur vt dictum fuit in *Pientina iurispatr. 10. Iunij 1602. coram*
4 *bon. mem. Litta*, inde oritur certa concluſio, vt de eis parentibus ſit intelligendum, qui à parte effectiua procedunt, non autem de eis, qui iure agnationis, vel cognationis coniũgi poſſũnt. *Socc. Sen. cõſ. 13. n. 9. vol. 3. Corn. cõſ. 113. n. 2. vol. 4. Peregrin. de fideicom. art. 22. n. 24.* nec vrgere videbatur, quod verbum parentes vulgares ſoleant recipere quoquomodo ſint coniuncti & ſic
5 alios, quã deſcendentes, & aſcendentes cõprehẽdat, vt per *Alex. conſ. 221. n. 4. lib. 6. Peregr. de fideicom. d. art. 22. n. 3.* quia id videtur procedere quãdo ſimpliciter men-
6 tio habetur de parentibus, ſecus verò quando additur terminus differens nempè de parte, vel de linea, quia tunc benè diſtinguuntur deſcendentes à tranſuerſalib. prout per ſimilia verba agnati à cognatis determinãtur in *l. ſunt autem, ff. de legit. tutor. & in iure Conſultus. §. 3. ff. de grad. affinit. Cur. iun. d. conſ. 5. n. 21. & 22. lib. 1*

7 Neque.

7 Neque circa præditam concluſionem in caſu de quo agitur videtur hæſitandum quia in inſcriptione antiquiſſima poſita in Eccleſia patronali,& in ſententia pariter antiquiſſima Archiepiſcopi Milonis, & in præſentationibus ab anno 1282. vſque ad annum 1530. ſuper quibus fuit firmata qualitas gentilitia huius patronatus in dec.29.Aprilis 1613.legitur iuſp.eſſe agnatorum deſcendentium de Corteſella,quæ circumſtantiæ,& adminicula,nedum ad conſeruandam propriam ſignificationem iſtius termini de paterna parte ſufficerent,ſed etiam admitterentur ad impropriandam, vt verba contentiuè accipi deberent, quatenus contrariæ adducerentur vt animaduertit *Peregr. d.art.22. n.24.verſ.quamobrem.*

8 Et regulare videtur,quod vbicumque terminis qualificatur a diſpoſitione,non ſufficiat ſimpliciter probare requiſitum a qualitatę abſtratū, ſed concurſus qualitatum debeat interuenire, quia per eas, vel ratione temporis, vel ratione perſonarum poteſt alterari diſpoſitio. *Afflict.dec.312,nu.5.Camer. in c. imperialem, verſ.& alia ratione inconiunctibili, Surd.conſ.230. num. 37.Peregr.de fideicommiſs. art.43. num.46.* ideo ſi vocatur agnatus proximior,antiquior, vel deſcendens, vel de agnatione ſua certum eſt,quod illæ qualitates poſitæ ſunt ad diſtinguendam perſonam à perſona,& agnationem ab agnatione quamuis ſub eodem nomine ſint compræhenſæ,atque ita ſatisſactum non videtur ſi quis probet ſimpliciter ſe eſſe de agnatione fundatoris, niſi etiam qualitatem concludat, & ſecundum hos terminos benè procedunt allegatę deciſiones in Placentina Capellaniæ 29.Nouembris 1593.coram bon.mem. Penia,& Alexandrina Decanatus 13. Martij 1600.coram Eminent. Lancellott. In prima enim fundator volebat,quod presbyter admittendus eſſet de proſapia, & progenie illorum de Platono, & eo caſu ſola probatio ex familia ſufficiebat, quia verba fundatoris omnibus æque conueniebat, vt ponderatum fuit in Pientina iuriſp.10.Iunij 1602.coram bon.mem.Litta. ſecunda verò fundator voluit, quod patronatus tranſiret in illos de Sacchis, qui eſſent nepotib. ſuis proximiores, ideo benè videtur in ea reſolutum, quod requirebatur talis probatio per quam diſtinguatur agnatio ab agnatione per fundatorem contemplata.

Et ita &c.

Et in eadem coram eodem, 19.Iunii 1617.

SVMMARIVM.

1 *Nepotum appellatione ueniunt pro nepotes ex filio.*
2 *Et ſecundum communem uſum loquendi ueniunt etiam nepotes ex fratre.*
3 *Parentum appellatione veniunt omnes coniuncti iure agnationis.*
4 *Qui tranſuerſales largè dicuntur.*

DECISIO LXXII.

Receſſum fuit à concluſione firmata in deciſione diei 28.Nouembr.præteriti,quod Corteſellæ teneantur probare ſe eſſe de agnatione effectiua fundatoris.

1 Nam etſi vera ſit concluſio prępoſita in dicta deciſione,quod appellatione nepotum veniant ex proprietate ſermonis nepotes ex filio l. Iureconſultus, §. *nepos ff.de grad.affinit. Bald. in l.2. C.de ſucceſſ. edict.* Attamen,& altera eſt veriſſima, quod ſecundum vſum loquendi veniunt etiam nepotes ex fratre, *Dec. in l. fin. num.12. C.de ſucceſs.edict. Alex.conſil.49.num.8.lib.1. & conſil. 5.num.10.in fine,lib.3.Dyn.conſ. 16.num.9. verſ. prętereà poſito.* & iſte vſus loquendi ſi non pręualet omninò propriati verborum, vt aliqui uoluerunt præualere,quos recuſat *Card.Mant.de coniect.vltim.volunt.lib. 3.tit.8.n.1.* ſaltem vſus fuit ex traditis per eum dem in fine dicto titulo ſecundum præſumptiones, & coniecturas mentis fundatoris poſſe compræhendere etiam ex fratre nepotes.

2 Et mouebantur Domini ex eo, quod in pagina fundationis legitur, quod electio fiat præſentibus tribus ipſius fundatoris parentibus, in Codicillis autem repetuntur illi parentes propinquiores, in quorum pręſentia eadem ordinario facta eſſe debet, & immediatè nominantur ibi, Volo, ut ſint Aliptandus Subdiaconus filius q.Petri,& Algiſius filius q.Mauroni. & Benedictus,qui,& Rozo fil.q. Ioannis nepotes mei, poſt autem meum deceſſum unuſquiſque eorum in vita ſua eligat de ſuis parentibus propinquioribus de paterna parte,ex quibus verbis patet, quod nepotes non fuerunt deſignati pro deſcendentibus,quorum nulla mentio habetur, que tamen fieri ſolet, vti contingit de eis
3 habent eſſe rationem ad differentiam tranſuerſalium, vt aduertit Menoch.*conſ.424.num. 3. lib.5.* ſed pro parentibus fuerunt enunciati,quorum appellatione poſtquam in præſenti non agebatur de aſcendentibus neque de cognatis, veniunt omnes coniuncti iure agnationis taliter a fundatore qualificatæ,*Corn.conſ.87.n.7. & conſ.133.num.7.vol. 2. Pereg. de fideicommiſs. art. 22. num.31.* qui tranſuerſales dicuntur ſiue propria, ſiue
4 larga interpretatione vtamur,*l.penult.Vnde legitim. & inſtitut.de legitim. agnation. ſucceſs. Menoch. eod. conſilio, 424. num.1. & 8.* ſtante hac poſſibili tranſuerſalium compræhenſione viſum eſt Corteſellos non eſſe grauandos ad probandum ſe eſſe de agnatione effectiua fundatoris.

Non obſtat,quod iſta poſſibilitas ſufficienter excludatur ab obſeruantia deducta ex inſcriptione & ſententia Milonis Archiepiſcopi Mediolani, & præſumptionibus admiſſis in alijs deciſionibus ad firmandam qualitatem gentilitiam, in quibus iuribus patroni enunciantur agnati deſcendentes dicti benedicti Rozi fundatoris.

Quia dictum fuit prædictas enunciatiuas ſtringere probationem, quoad prælationem deſcendentium quatenus adeſſent,ſed eis ceſſantibus non excludere effectiuos deſcendentes au ipſi nepotibus ex fratre, vel fratribus,qui poſſunt contineri in eadem agnatione ex verbis fundationis,quod videtur optimè etiam probatum ex eiſdem iuribus, dum ſententia Milonis admittit patronos ex nepotibus Rozi legitimè deſcedentes ex paterna linea inſcriptio verò immedietatę nominat illos de Corteſella agnato deſcendente d.Benedicti Rozi.

Et ita,&c.

Et in eadem coram eodem 30.Octobris 1617.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatr.prętendens debet probare deſcendentiam, ideſt, ſe eſſe agnatione contentiua alicuius deſcendentis à fundatore.*
2 *Parentes ſi vocati ſint,admittantur omnes coniuncti iure agnationis.*
3 *Parentes alij diſcenſui,alij ſubiectiui ſunt.*
4 *Idem eſt dicere de parte paterna,quod de linea patris.*

5 Li-

vnica, ſed plures debent eſſe enunciatiuę, quæ ſucce-
dunt loco teſtium ad manifeſtandum factum anti-
quum, *Cravet. de antiq. tempor. part. 1. §. ampliatur, num.
8. & Rota diverſ. idem firmat deciſione 462. num. 2. parte
1. & deciſ. 130. nu. 1. parte 2.* & in cauſa Maceraten. hære-
ditatis 13. Februarij 1609. corã R. P. D. Manzanedo.
Præterea cum ab anno 1293. vſque ad ann. 1401. ſæcu-
lum interceſſerit, in quo multæ perſonæ eiuſdem no-
minis, & naſci, & mori potuerint quamuis impoſſibile
non ſit ſecundum naturam Clementem tanto tempo-
re ſuperueniſſe attamen iſta identitas, in qua conſiſtit
4 totum fundamentum propter poſſibilem iſtorum no-
minum æquiuocationem de Ciuitate Mediolani & de
Ciuitate Cumi concludentiori probatione eget, vt
animaduertit *Abb. in capite cum Ioannes ſub numer. 16.
de fid. inſtrument. Dec. conſilio 36. num. 4. verſ. primo quia.*
Et ſi dicatur non Ciuitatis Cumi, ſed Mediolani eſſe
Cives vt ex atteſtatione Conſolis in Regno Siciliæ pro
natione Mediolanen in quibuſdam literis patentibus
de anno 1446. quæ data fuit, & hoc ipſum pro vnicam
enunciatiuam roboratur quæ non ſufficit, vt dictum
eſt, & vlterius iſta ciuilitas conuincitur ex priuilegio
Ducum Mediolan. vſque de anno 1454. enunciato in in
ſtrumento mandati procuræ Hieronymi Corteſellę de
anno 1536. quod arguit ipſos de Corteſella alterius eſ-
5 ſe Ciuitatis, vel loci quia originarij non egent priuile-
gio ciuilitatis, etiamſi extra locum originis habitaue-
rint *Bal. conſ. 294. ſub n. 1. lib. 4. Bero conſ. 155. num. 38. lib.
2. poſt Bart. in l. aſſumptio, §. filius, & in l. libertus §. patris,
ff. de municipal.*
6 Non obſtat, quod, etſi vnica enunciatiua in antiquis
comprobent iunctis tamen adminiculis ſufficere vo-
luerint *Afflict. & Vrſil. ad eandem dec. 33. num. 3.* & ſæpius
in Rota reſolutum fuerit, vt in Spoletana bonorum 6.
Martij 1592. coram bon. mem. Penia & in Burgen. Ca-
pellæ 11. Dcembris 1600. coram Corduba.
7 Quia limitatio eſt vera, ex quo imperfecta quęlibet
probatio poteſt impleri ex circumſtantijs, taliter quod
8 plenè probet, vt latè per Gabr. *de probat. concluſione 1.*
ſed itidem neceſſarium eſt, quod in ſua ſpecie conclu-
dant, perneceſſe, non autem per poſſibile dicit Bald. *in
l. ſpadonem, §. qua itura, n. 3. ff. de excuſ. tutor.* talia autem
non ſunt adminicula, quæ afferuntur, quia tractatus, &
nominationes ab eis, qui præſentarunt, quod eſſent
conſanguinei, teſtes deponentes, quod habuerint con-
ſanguineos in Ciuitate Mediolani, & cum eis eſſent ad
inuicem conſanguinei, & de eadem caſata, identitas
9 inſignium, & armorum, demum publica vox, & fama
non diſtinguit familiam contentiuam ab alia non con-
tentiua, cum poſſint eſſe de familia Corteſellarum,
non tamen de contentiua puta deſcendentes ab alio
ſtipite vel ex fœminis de Corteſellis, Medielanen. vel
è contra Corteſellę Mediolanen. nati ex fœminis Cor-
teſellis Cumenſibus, & hoc modo contracta affinitas
tractata, & ſit nominata, & famigerata per teſtes, quæ
non ſufficit propter dubium de qua affinitate ſen-
ſerit *capitulo in præſentia de probation. l. non hoc, vnde le-
gitim.*
Quinimò viſæ ſunt vrgentiores contrariæ coniectu-
ræ, nempe magna diſtantia temporis ab anno 1293. vſ-
que ad præſentationem de anno 1300. in qua non in-
teruenit Petrus, neque Clemens, cum tamen alij patro-
ni qui antea prǽſentarunt interuenerint, & ſimiliter nõ
leguntur præſentaſſe in alijs duab. de annis 1369. &
1400. conformitas ſimilium nominum in eadem ciui-
tate Cumi, etſi ſub nomine diminutiuo Petrinoli, cum
tamen iuſtificetur ex qualitate exercitij mercaturæ
huic nomini adiecta, quæ continuata eſt vſque in præ-
ſens in hac eadem familia, ac demum ex priuilegio ci-
Viuian. de Iurepat.

uilitatis obtentę, quod verè originariis nec eſſarium
non eſt vt iam dictum eſt ex quibus omnibus videba-
tur has familias inter ſe non pertinere, aut aliquid
commune inter ſe habere.
Et ita &c.

Et in eadem coram eodem 5. Iulij 1619.

SVMMARIVM.

1 *Probata coniectione cum vno agnato exiſtente in quaſi
poſſeſſione præſentandi intrat probatio pertinentiæ.*
2 *Enunciatiuę dua in antiquis probant.*
3 *Faternitatis ex effectu quis dicitur ex eodem patrè
filius.*
4 *Probationi perfectio ex quibus impediatur.*
5 *Parentela generica quando probata dicatur.*

DECISIO LXXV.

CEnſuerunt Domini ſtandum eſſe in deciſis diei 8.
Iun. 1618. vbi firmatum fuit, DD. Corteſellos non
probare ſe eſſe de agnatione contentiua alicuius ex
tribus nepotibus fundatoris, prout ſaltem neceſſarium
erat vt inde inferri poſſet ad ſufficientem illorum pro-
bationem, coniungendo illam cum vno ex agnatis, qui
1 eſſet in quaſi poſſeſſione præſentandi *per gloſ. in capi-
tulo licet ex quadam in verbo gradus de teſtibus, Natta
conſ. 338. num. tertio, Lamber. de iurepatr. lib. 2. par. 2. quę-
ſtion. 10. articul. 4. num. ſecundo*, cum alijs in deciſione
allegatis.
Eſt enim certum, quod fundamentum præcipuum
DD. de Corteſellis poſitum erat in inſtrumento anni
1401. dum in eo enunciabatur, quod Clemens fuerat
filius Petri, qui de anno 1293. probatur præſentaſſe,
& à Clemente prætendunt Corteſellæ trahere eorum
deſcendentiam, & tamen ex eo inſtrumento vnica tan-
tum enunciatiua colligebatur non ſufficiens ad implē-
dam probationem, & cui etiam aduerſabatur inter me-
dium ſeculi, ex quo, & perſonarum identitas, & no-
minum æquiuocatio poterant præbere anſam dubi-
tandi de veritate illius enunciatiuæ prout hæc omnia
fuerunt ponderata in deciſione ſupradicta.
Quæ hodie nec etiam ex noua productione inſtru-
menti ann. 1406. viſa ſunt poſſe adminiculari, in eo
enim legitur quod presbyter Ioannes filiusq. Petri,
Donatus q. Benedicti Alexius filius Clementis omnes
de corteſella inſtituerunt quoſdam procuratores ad
2 capiendam poſſeſſionem quorūdam bonorum, & hinc
dicebatur colligi ſecunda enunciatiua, quę ſufficiunt
in antiquis ad concludendam probationem. *Cravett. de
antiquitat. temp. par. prima, §. ampliatur num. 14. Rota dec.
462. num. 3. par. 1. diverſ.*
Verum ex prædictis non legitur enunciatiua pater-
nitatis Petri, in quo conſiſtit fundamentum probatio-
nis deſcendentiæ, ſed paternitatis Clementis, & ſi dica-
tur, quod cum Ioannes, & Clemens eſſent fratres, non
potuit enunciari Ioannes filius q. Petri quin, & Clemēs
prędicetur de eodem patre filius propter effectum
fraternitatis ſecundum *Bartol. in leg. 3. numer. 1. ff. de
liber. & poſthum. Rota deciſione 176. numer. 9. part. prima
3 in recent.*
Nam fuit reſponſum, quod alia probatio huiuſnè
fraternitatis inter Ioannem, & Clementem, non da-
tur niſi illa, quæ colligitur ex inſtrumento anni 1388.
in alia reſolutione dato in *Summ. nu. 6.* in quo Clemens
ſuo proprio nomine, & in nomine Ioannis fratri ſui,
& filii q. Petrinoli ſtipulatur compromiſſum cum
G aliis

alijs de Corteſella, & per iſtam fraternitatem bene colligitur, quod iſte Clemens enunciatus frater vna cum Ioanē deſcendit a Petrinolo, & quod iſta nomina Petrus, & Petrinolus ad libitum in inſtrumentis probantur, vnde intra poſſibilitas æquiuocationis nominis clementis de vno patre ad alterum, & de vna ciuitate ad alteram per quam impeditur perfectio probationis *vulg. cap. in præſentia de prob. l. non hoc C. vnde legit* & ſi ſimpliciter inferatur ex vi relationis filiationis Aloyſii, qui enunciatur filius Clementis, vt de Clemente ex Petro præſentare dicendum ſit, inde recolamus ad principium diſputationis, ita vt prius conſtare debeat, quod Clemens ſit filius Petri, de quo negatiuè fuit reſolutũ antequã deſumatur coniectura ex relatione filiorum clementis ad coniuctionē cum ipſo Petro.

Neque obſtat, quod nihilominus huiuſmodi deſcendentia poſſit adminiculari ex alijs, prout remanet adminiculata ex teſtibus de publica voce, & fama ex conformitate inſignium, ex tractatu, & nominatione inter eoſdem de Corteſella.

Quia prædicta omnia non diſtinguunt ſpeciem à genere, neque familiam à familia, ſed concludunt genericam quandam parentelam, & poſſibilem ex parte fœminarum, vel ex alio ſtipite, vt ponderat *Pereg. de fideicomm. art.* 22. *n.* 51. quæ non ſufficit, cum probare debeat parentelam de agnatione ex tribus nepotibus, vt fuit reſolutum 30. Octobris 1617. in hac eadem cauſa.

Et ita &c.

R. P. D. PIROVANO.

Piſtorienſis Parochialis 17. Iunij 1619.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſpatron. ad duos pro medietate ſpectat ſi duę ſint ſtirpes æquales.*

2 *Iuſp. eſt indiuiduum.*

3 *Exiſtens in quaſi poſſeſſione pręſentandi non tenetur ius ſuum iuſtificare.*

DECISIO LXXVI.

DVm præſens dubium, an ſcilicet Gratia Ricciardi ſit iuſtificata proponeretur ſub die 29. Aprilis præteriti Domini ordinarunt, vt informaretur ſuper pertinentia patronatus de quo agitur, quod aſſerebatur per Ricciardum ſpectare ad Paulum pro medietate, & hodie præmiſſa dicta informatione dictum fuit Ricciardum eſſe pręſentatum à medietate patronorum.

Conueniunt enim partes inter ſe patronatum extare, ac arborem deſcendentium à Ricciardo fundatore veniſſe, nempe, quod ex dicto Ricciardo extarent duo filij Petrus ſcilicet, & Lazzarus, & vtraque iſtorum fratrum ſucceſſio concluſa, & conſolidata fuerit in filio, & deſcendentibus ab eo, ex quibus hodię duæ tantum lineæ extant nempe ex Thadeo, in qua Paulus, qui Ricciardum eius fratrem nunc agentem pręſentauit. & ex Iacobo, in quo Braccius reperitur, qui Bartholomeum præsẽtauit vnde cum ſtirpes ſint duę; & æquales, ſuccedit determinatio pertinentiæ, vt ad vnum quemque
1 pro medietate pertineat iuſpatronatus clem. plures vbi omnes de iurepat. & *Lambert. in tract. eiuſd: tit. lib.* 2. *p.* 2. *q.* 2. *art.* 2. & per conſequens Ricciardum eſſe præſentatum à medietate patronorum, cum habeat pręſentationem Pauli, ad quem pertinet medietas patronatus.

2 Non obſtat, quod Ricciardus, & Paulus caruerint iure præſentandi propter repudiationem hæreditatis Io. Baptiſtæ eorum patris vſque de anno 1577. & ſimiliter fecerint Io. Baptiſta, & Ioſeph. eius frater de hæreditate Franciſci, eorum patris de anno 1545. Vnde omne ius tranſmiſſum per Thadæum filium Felicis in dictos Io. Baptiſtam, & Ioſephum filios ſuos, & deſcendentes accreuerit alijs ſuperſtitibus in linea Ricciardi nempe Braccio, & fratri eius propter naturam iurispatronatus quę indiuidua eſt, & apud quemlibet ex patronis manet inſolidum. *c.* 1. *vbi Abb. n.* 6. *de iurep. & reſc. de iurep. deciſ.* 2.

3 Quia Domini poſtquam iuſpatronatus non controuertitur conſulto omiſerunt diſcuſſionem iſtius iuris accreſcendi, ac pertinentiæ ex perſonis patronorum, & qualitatis gentilitiæ, quæ ex varijs titulis donationis ſcilicet, & legati, & ex confirmationibus deducebatur ex quo poſt prædictas repudiationes, & eis non obſtantibus Paulus, & Ricciardus vna cum Lazaro Patre Bracij inſimul ſe recognouerunt in patronos in donatione diei 19. Decembr. 1577. confirmata in ſententia Vicarij Piſtorien. 29. Februar. 1580. vnde tamquam poſitus in quaſi poſſeſſione ad effectum pręſentandi, non eget alias ſui iuris pertinentis inſtificatione *capit. conſultationibus. & ibi Abb num.* 9. *de iure. patronatus capit. querelam de elect.* & hoc ſępe fuit firmatum in Rota, ſignanter coram Epiſcopo Lugdunen. *inter recent.* 284. *num.* 7. *& coram bon. mem. Penia deciſ.* 347. *num.* 3. *part.* 1.

Et ita &c.

Et in eadem coram eodem 27. Ianuarii 1620.

SVMMARIVM.

1 *Medietas patronorum quando dicatur adeſſe.*

2 *Donatio iuriſpat. quando ſit attendenda.*

3 *Sententia ſuper pertinentia firmat ſtatu patronatus.*

4 *Præſentatus preſumitur habere mandatum preſumptum à preſentante ad neceſſaria pro effectuatioce preſentationis.*

DECISIO LXXVII.

FVndamenta deciſionis placuerunt Dominis quibus non obſtat vnica reſponſio pro Bartholomęo ponderara, quod ſcilicet quaſi poſſeſſio Pauli, Ricciardi filiorum Io. Baptiſtæ, in qua ſtat fundamentum deciſionis legitur inſtrumento donationis 10. Decembris 1577. proquinque partibus ex duodecim, nempè pro vno ſexto, & quarta parte alterius ſexti pro quolibet eorum, vnde Ricciardus non poteſt dici præſentatus à medietate patronorum ex quo quantitas iuris illorum non aſcendit ad ſex partes de duodecim, & vice verſa conſtituerunt alios compatronos pro maioribus ratis in ſimili quaſi poſſeſſione præſentandi iuxta doctrinam Ripe in *c. cum Eccleſia Sutrina num.* 93. *de*
1 *cauſ. poſſeſſ. & prop. receptam per Rotam in dec.* 284. *num.* 7. *&* 37. *num.* 3. *p.* 1. *in recent.*

Nam fuit reſponſum, quod eſt Lazarus, & Iacobus filij alterius Iacobi à quo Lazaro ducunt originem Braccius, & Ricciardus fratres, prætendunt de quaſi poſſeſſores maioris partis patronatus tamen incontingit propter Hieronymi in perſonam Iacobi filij alterius Iacobi pro duabus partibus ex duodecim præſentis iuriſpatronatus, quæ donatio cum ceſſauerit propter declarationem in cauſa appellationis ſubſecutam coram Vicario Florentino, & aquieſcentiam eorundem Braccij, & Ricciardi, dum non appellarunt à pronuncia deſertionis appellationis emanata die 30.

Maij

Martii 1596. inde remanet parilitas, & quaſi poſseſſio illius & veritas narratiuæ, dum Braccius, & Ricciardus docere non poſsunt de maiori parte, quam habeat Paulus, & Ricciardus fratres, neque dubitandum videtur de effectuatione executionem ſententiarum, quia exinde Ricciardus vti pręſentatus à Braccio eius fratre de anno 1599. obtinuit prouiſionem Apoſtolicam, ſub narratiua diſcordiæ inter eoſdem Patronos, & pro canonizatione, patronatus probauit eundem ſpectare ad ipſum & Braccium eius fratrem pro medietate, &
3 & pro alia ad Paulum, & Ricciardum fratres aſserendo eſse in quaſi poſseſſione præſentandi, & obtinuit ſententia ſuper pertinentia iuris æqualis inter lineam Lazari, & lineam Io. Baptiſtæ, ex quibus reſultat confeſſio poſseſſionis, & coæqualitatis, quæ multum ſuffragatur ad præiudicium confitentis, & ſententia ſubſecuta firmauit ſtatum patronus quoad omnes. *Anchar. conſ. 336. num. 1. Couar. pract. quæſt. cap. 13. Card. Mantic. dec. 350. numer. 4.*

4 Quod ſi dicatur, & omnia geſta fuiſſe à Ricciardo ſola qui Braccio eius fratri præiudicare non potuit in illo iudicio, in quo non fuit citatum, adhuc obiectum euitatur ex mandato præſumpto quod habere præſumitur præſentatus à præſentante ad omnia neceſſaria pro effectuatione præſentationis. *Lamb. de iurep. in 2. p. 2. lib. q. 11. art. 9. num. 3. verſ. ita dicit in propoſito.*

Prӕterea circumſcripto etiam præiudicio Braccij, vel ſufficere Paulo, quod partibus ſuis, quæ ſunt quinque accreſceret portio donata Ricciardo, cum qua faceret ſex partes, vel quod idem Braccius ſit hæres Ricciardi ad hoc, ne poſſit facta illius contrauenire *vulg. l. cum a matre C. de rei vend. & l. ex qua perſona ff. de reg. iur.* vel quod non probet ſe illius hæredem, vt inde partes Ricciardi accreſcant Paulo, & fratri, quibus de iure ſucceſſiuo debetur tamquam in proximiori gradu ſuccedendi conſtitutis. Et ita &c.

Et in eadem coram eodem. 15. Ianuarii 1621.

SVMMARIVM.

1 *Portio iuriſpatr. quando accreſcat alteri.*
2 *Poſseſſio euaneſcit per rem iudicatam ſuper non iure transferentis.*
3 *Correſpectiuorum vno ſublato aliud ſublatum cenſetur.*
4 *Annullatio donationis abſorbet omnem poſseſſionem.*
5 *Voces, & partes in iurepatr. ſunt diuiduæ.*
6 *Et tunc ſublata vna parte, alia remanet.*
7 *Petitorium ceſsat in ſummariſſimo retinendę.*
8 *Quaſi poſseſſio ad effectum præſentandi attenditur.*
9 *Medietas patronatus conſtituitur reſpectu exiſtentium in quaſi poſseſſione.*
10 *Quaſi poſseſſio pręſentandi ex vnico actu acquiritur.*
11 *Ius controuerſum non habetur in conſideratione.*

DECISIO LXXVIII.

CAuſa propoſita ſuper primo, & ſecundo loco reſolutis dictum fuit ſtandum eſse in deciſis, quia adhuc viſum fuit Dominis narratiuam literarum iuſtificari quod ſcilicet Ricciardus fuerit præſentatus a medietate patronorum exiſtentium in quaſi poſſeſſione pręſentandi ex rationibus ponderatis quibus nunc.

1 Nunc obſtat dum repetitur principium, quod ſcilicet Ricciardus, & Paulus in inſtrumento donationi anni 1577. fuerint tantum admiſſi pro quinque ex duodecim vocibus, & ſic pro ea parte conſtituti in quaſi poſseſſione præſentandi, non autem pro medietate.

2 Quia ſtante ſententia Vicarii Florentini in ſtatu rei iudicatę, per quam remanet annullata donatio per Hironymum filium naturalem Petri facta Iacobo alterius Iacobi filio de ſexta parte patronatus ad eundem Petrum ſpectante, inde duo inferuntur pro ſubſtinenda parilitate vtriuſque ſtipitis, vel quod reſoluto dominio Iacobi defectu poteſtatis Hieronymi inualide translato, & mortuò Petro poſseſsore, & Domino dictæ ſextæ partis illa accreuerit pro medietate portionibus Pauli, & Ricciardi alio hæredi non apparente per *l. ſi tota ff. de acq. hæred. l. ſi Titio §. 1. ff. de vſufr. Iaſ. in l. quoties numer. 7. verſ. aduerte etiam C. de hered. inſtit.* vel quod adhuc incertum ſit ac indeterminatum ad quem ſpectent illę duæ partes prouenientes ex hæreditate Petri, & hoc caſu, quia poſseſſio pro dicta ſexta iam euanuit, & reſoluta remanſit per rem iudicatam ſuper non iure transferentis *c. cum dilectus de cauſ. poſſ. & proprietat. Abb. in c. conſultationibus, num. 9. de iurepatron. Rota deciſione 269. num. 5. p. 2. diuerſ. Ceſ. de Graſſ. dec. 7. de ſent. & re iudic.* ſemper narratiua medietatis patronorum in poſseſſione pręſentandi exiſtentium verificabitur quia Braccius, & Ricciardus, qui ſunt in alia linea probare non poſſunt quaſi poſseſſionem pręſentandi pro pluribus, portionibus, quam quinque, & pro aliis quinque Ricciardus, & Paulus, qui veniunt ex alio ſtipite.

3 Non obſtat, quod & ſi per rem iudicatam annullatus ſit titulus donationis, non tamen ſublatus ſit conſenſus mutuæ admiſſionis ad præſentandum ſecundum partes enunciatas tamquam quid ſeparatum ab ipſo titulo donationis, *Bald. in l. 1. col. 2. nu. 7. ff. ſolut. matr. Alex. conſ. 199. n. 1. lib. 6.* vel ſi conſenſus, & titulus donationis ſimul ſublata dicantur reſpectu admiſſionis, ſit etiam ſublati mutui conſenſus tamquam inter ſe coreſpectiui. *Menoch. poſt alios pręſumpt. 12. num. 6. lib. 6.*

4 Quia prima pars benè euitatur, nam Alex. loquitur ad effectum reſtringendi ſtatutum exorbitans, & trahens ſuã diſpoſitionem ad præterita, vt ſeparabilibus diſpoſitio annullatiua venditionis extendi non debeat ad venditionem à partibus acceptatam, & per translationem dominii effectuatam, vel per ſententiam confirmatam, nos vero in ſententia terminante petitionem annullationis donationis, quæ de ſui natura abſorbet omnem poſſeſſionem, *dicto cap. cum dilectus, de cauſ. poſſ. & propr. Ceſ. de Graſs. deciſio. 7. de ſent. & re iud.*

Secunda verò pars tollitur, quia conſenſus ad inuicẽ præſtiti dici non poſſunt indiuidui reſpectu portionum, dum non agitur de ſubſtantia patronus, ſed de
5 vocibus, ſeu partibus diuiſis ad effectum pręſentandi, quæ inter ſe ſunt ſeparabiles, & diuiduæ *Lamber. de iurepatronatus p. 2. lib. 1. queſtion. 1. art. 25. num. 11. & q. 2. art. 36. per tot.* vt ideo ſublato iure alterius ex patronis in parte, vel in tot ſemper remanet portio alterius quæ non vitiatur altera parte vitiata quando dantur, partes ſeparabiles. *Mãt. plenè de cõtron. lib. 14. tit. 36. n. 3.*

6 Neque etiam obſtat, quod dicebatur illationem non concludere Hieronymum non potuiſſe donare, ergo illa medietas ſextæ partis peruenit ad Paulum, & Ricciardum, ſed aliter eſſe dicendum ſi non potuit donare, ergo remanſit in hæreditate Petri, & deſinit conſolidari penes patronos de illo tempore, qui adhuc incerti ſunt, & cognitio iſtius pertinentiæ reſpicit petitorium, de quo non eſt tractandum in hoc ſummariſſimo retinendæ *lege fin. Cod. de edict. diu. Adr. tollen. Menoch. de adipiſcend. remed. 4. n. 87. 88. & 89.*

7 Quia etiam attenta hoc poſtrema illatione remanet linea Ricciardi, & Pauli in paritate vocum cum linea Bracci Ricciardi, nam ſi expectanda ſit determinatio pro vna voce quoad dictos Ricciardum, & Paulũ eodẽ modo erit attendenda pro alia quoad Braccium,

& Ricciardum,& interim remanet parilitas in deciſione præſuppoſita, & poſſeſſio circa eandem, quæ ſola attenditur ad effectum præſentationis non autem concurſus veri patroni, dum non eſt in poſſeſſione præſentandi, *c.conſultationibus, de iurepatr. Rota in antiq.dec.14 eodem tit.Calder.conſ.vltimo de iurepat.Put.dec.189.lib.1. Rota diuerſ.dec.167.num.7.part.2.* etſi dicatur, quod nihilominus Ricciardus, & Paulus dici non poſſunt patroni integræ medietatis iuriſpat. neque habere poſſeſſionem illius, dum tenebant tantummodo quinque voces, de qua tamen integritate deberent docere pro fundamento eorum intentionis, bene euitatur obiectum, quia pro verificatione narratiuæ, ſufficit, quod illi, qui præſentarunt conſtituant medietatem eorum qui ſunt in quaſi poſſeſſione, nec de alijs eſt neceſſa-
9 rium mentionem facere *Card. in conſ. 69. num.4. Fel.in tract.quando littera Apoſtolicę, limit.9. Rot.ead.dec.167. num.2.part.2.*

Demum non obſtat, quod inſtrumentum anni 1577. à quo deducitur poſſeſſio Pauli, & Ricciardi videatur reſtrictum ad primam vacationem, quia effectus donationis eſt quidem reſtrictus pro prima vacatura tantum, ſed mutua confeſſio circa poſſeſſionem nominandi, & præſentandi rectorem libera eſt, & diſpoſitiua, ibi, & qui ſunt in pacifica poſſeſſione, &c. quæ etſi relata ad unicum tantum actum ſufficit ad acquirendam quaſi poſſeſſionem iurispræſentandi *c.querelam, de elect.c. conſultat. de iurep. Ripa in c. cum eccleſia Sutrina, num.13.de cauſ.poſſ.& propr.Put.dec.192.lib.1.*

10 Prædictis accedebat confeſſio Ricciardi fratris Braccij in iudicium coram Vicario Piſtorien. & deinde ſententiam eiuſdem de anno 1599. ſuper paritate iuriſpræſentandi inter eos, quæ omnia fuerunt ponderata in vltima deciſione, & tunc Domini iterum conſiderarunt ad firmandum ſtatum de tempore gratiæ, nam ſi Braccius declarat ſe hæredem Ricciardi tollitur omnis difficultas, ſi verò negat ſe illius hæredem ex perſona propria remanet tantum poſſeſſor duarum partium cum dimidia ſi verò nitatur ex perſona alterius à quo deducat ius poſſeſſionis de ea adhuc non conſtat per rem iudicatam, aut partis confeſſionem, itaut inconti-
11 nenti poſſit concurrere ad præſentandum ſecudum *Abb.in c.conſultantib. n.9. de iurep.* etſi merita petitorij ſunt diſcutienda, , ius controuerſum non habetur in conſideratione ad retardandum effectum Præſentationis reſpectu eorum, qui ſunt in poſſeſſione præſentandi, vt ſupra dictum fuit.

Et ita, &c.

Et in eadem coram eodem, 27. Maij 1621.

SVMMARIVM.

1 *Vacatio beneficij quomodo probetur.*
2 *Presbyteratus ex quibus probetur.*
3 *Habilitas prouiſi quomodo probetur.*
4 *Valor beneficij quomodo probetur.*
5 *Et per non exceſſum quomodo probetur.*

DECISIO LXXIX.

Dictum fuit Gratiam Ricciardi in reliquis eſſe iuſtificatum, in ea enim narratur vacatio parochialis de qua agitur per obitū alterius Ricciardi, presbyteratus prouiſi, & illius habilitas valor beneficij obtenti, & valor eiuſdem parochialis.

Vacatio benè probatur ex confeſſione aduerſarij
1 venientis ex eadem vacatione, & prædentis ſe ab alijs patronis præſentatum. *Put.dec.171.num.1.lib.3.Bellamer dec.268.* & ſæpè fuit reſolutum in puncto iuſtificationis, vt in Bergomen, Capellaniæ 2. Iunij 1617. coram R. P.D. meo Vbaldo, & in Meten. canonicatus 23. Iunii eiuſdem anni coram R. P. D. meo Manzanedo.

2 Præsbyteratus ſufficienter iuſtificatur ex literis patentibus productis. *Gram.dec. 81. num.1.*

Habilitates eiuſdem Ricciardi probant atteſtatio-
3 nes ordinarii in eiſdem literis patentibus, & narratiua Papæ aſſerentis ſe de illis ſufficienter informatum à perſonis fide dignis quæ ſufficiunt ad hunc effectum. *Rota dec.101.n.2.& dec.573.n.1.p.1.in recent.*

4 Valor obtenti ſub narratiua non exceſſus ducat. aur. de camera 24. plenè probatur ex duobus teſtibus datis deponentibus de auditu, & publica voce. *Puteus deciſione 26.libro primo.Seraph.dec.962. num.2.*

Demum valor eiuſdem parochialis, quod non excedat ducat. 200. concludenter etiam probatur ex eiſdem teſtibus datis, qui deponunt de publica voce, & fama per verba fuit, & eſt, quod ſufficit in probatione per nō exceſſum, quæ contentatur etiam ſemiplena probatione *Seraph.ead.dec.962.n.2.Rot.dec.293. n.1.p.1. diuerſ.*

Et ita, &c.

Et in eadem coram eodem 25. Iunij 1621.

SVMMARIVM.

1 *Litteræ Apoſtolicę iuſtificatæ ſunt exequendæ.*
2 *Litterę in forma dignum ſi exequendę ſint ordinariè proceditur, & datur appellatio ad vtrumque effectum.*
3 *Sed ſi alius non ſit in poſseſſione, executioni demandantur*
4 *Cauſa ſi ſemel facta ſit appellabilis, ceſſat via executiua.*
5 *Poteſtas, qua non eſt vſus primus iudex tranſit ad iudicem ad quem.*
6 *Poſseſſorium in qualibet parte iudicij intentari poteſt ſuſpenſo petitorio.*
7 *Executio liter. Apoſt. conformat ſecum material. finalis C. de ed.D.Adr.toll.*

DECISIO LXXX.

Dvm inſtabatur pronunciari in cauſa iuxta reſolutiones iam factas incidit quæſtio ſuper modo pronunciandi in poſſeſsorio ſcilicet, vel ordinariè in petitorio, & facto verbo cum Dominis partibus informantibus, dictum fuit dandam eſse immiſſionem.

1 Quia gratia Ricciardi eſt iuſtificata, & vbi literę Apoſtolicæ remanent iuſtificatæ, ſemper locus eſt earum executioni *c.ſi capitul. vbi gl. in verb. exequatur de conceſs.preb.in 6.Sarnen.in tract.Breuis n.4.Mohed.dec.13 vt lit.pend.Rota in recent.dec.54.& .605. numer.2. par.2.*

2 Non obſtat, quod literæ ſint expeditæ in forma dignum, quo caſu ſoleat procedi ordinariè, non autem executiuè dum ab earum iuſtificatione admittitur appellatio ad vtrumque effectum *Rota dec.202. parte prima diuerſ.cum alijs ibi allegat.*

3 Quia in quacumque forma ſint expeditæ alio non exiſtente in poſseſſione debent executioni demandari *cap.ſi quando de reſcript. cap. fin. de præſumpt.* & deciſiones allegatæ loquuntur vbi aliquis eſt in poſseſſione, qui poſſit contendere legitimum contradictorem vti reum, & poſseſſorem, & de neceſſitate citandum ſecus poſseſſione vacua, extra quam aduerſarius non poteſt ſuſtinere parte, legitimi contradictoris.

4 Minus obſtat, quod literæ fuerint vulneratæ per ſententia Vicarii Piſtorien. dum iudicauit ſuper qualitate iuriſpatronatus nulla habita ratione literarum Apoſtolicarū Ordinarius verò Feſulanus cognouerit ſuper

eadem

eadem qnalitatem reuocando eandem ſententiam, &
pronunciando diffinitiuè ſuper executione literarum
Apoſtolicarum, vt ideo cauſa ſemel facta appellabilis,
ceſſet via executina propter cognitionem neceſſariam
grauaminis *Seraph. dec. 674. inter impreſs. poſt tract. de
Saluian. & dec. 263. poſt tract. de oblig. Camer.*

Quia fuit reſponſum in facto vulnus non iuſtificari,
ex quo Vicarius Piſtorien. nullum fecit verbum con-
tra ſubſtantiuum gratiæ, quamuis omiſerit illius exce-
ptionem, neque tenet conſequentia, non pronunciauit
ſuper executione, ergo vulneratæ remanent literæ,
quia poteſtas qua non vſus eſt primus Iudex tranſit ad
Iudicem ad quem *Fel. in c. inter monaſterium in fin. verſ.
tempera tertio, de re iudic.*

Pręterea neque etiam obſtat alia conſequentia, paſ-
5 ſus eſt deſcuti in prima inſtantia ſuper qualitate, &
proprietate iuriſpatronatus, ergo expectanda eſt de-
terminatio per conformes

6 Quia regulare eſt, quod in quacumque parte Iudi-
cij poteſt intentari poſſeſſorium reiecto, vel ſuſpenſo
petitorio *c. paſtoralis de cauſ. poſseſs. & propr.* & idem
fuit firmatum in Aſtoricen. Archidiaconatus 6. No-
uembris 1602. coram bon. mem. Cardinali Lancellotio
iuniore, & in Burgen. canonicatus 3. Martij 1607. corã
Sanctiſſimo, quod eum in pręſenti factum fuerit, dum
cauſa ad Rotam deuoluta per appellationem Sozziſã-
tij a ſententia Feſulani Cancellarius petiit, & obtinuit
ſuſpendi petitorium, non videtur excludendus ab or-
dinario remedio adipiſcendę ſecundum terminos *l. fi.
C. de edict. diu. Adr. toll.* cum quibus ſe conformar iſta
7 materia executionis literarum. Apoſtolicarum. *Abb.
in c. conſtitutus ila. n. 15. de appell. Caſsad. deciſ. 4. nu. 3. vt
lit. pend.* Et ita &c.

R. P. D. MERLINO.

Piſtorien. parochialis 6. Februar. 1623.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula ſi per diligentem examinationem, &c. requirit
pro forma examen.*
2 *Etiamſi alias fuiſset examinatus.*
3 *Semel examinatus iterum examinandus non eſt.*
4 *Clauſula, ſi per diligentem, &c. poteſt intelligi de examine
facto.*
5 *Dummodo ſit formaliter antea adimpleta.*
6 *Quia præſumitur, quod ſi Papa id ſciuiſſet, conceſſiſset in
in forma gratioſa.*
7 *Et ſic in cancellaria docto de idoneitate dantur literæ in
forma gratioſa.*
8 *Clauſula ſi per diligentem, &c. non importa formam, &
illius omiſſio, non vitiat proceſſum.*
9 *Et examen generaliter factum ad parochiales non ſatisfit
d. clauſulę.*
10 *Morum mutatio non præſumitur.*
11 *Auditor Rotę ſubrogatur loco ordinarij poteſt conferre, &
immittere in poſseſſionem.*

DECISIO LXXXI.

POſtquam fuerat reſolutum Gratiam Riciardi fuiſ-
ſe in omnibus iuſtificatam, & R. P. D. meus Piro-
uanus mandatum de immittendo ad illius fauorem
relaxauerat, cuius vigore idẽ Ricciardus in poſſeſſio-
nem huiuſmodi parochialis, ſiue plebaniæ fuerat im-
miſſus, Bartholomeus petiit, & obtinuit committi cau-
ſam ſuper nullitate dicti mandati, eo ſub prætextu,
quod non fuiſſet ſeruata forma literarum, in quibus
aderat clauſula illa, ſi per diligentem examinationem
per te adhibitis examinatoribus in Synodo diæceſana
deputatis ad hoc idoneum eſſe repereris, ſuper quo
conſcientiam tuam oneramus. Vnde propoſui dubium
An dictum mandatum de immittendo, ſeu immiſſio
inde ſequuta eſſe nulla, vel reuocanda. Et domini poſt
trinam diſputationem, pro illius validitate reſponde-
runt.

1 Quamuis enim clauſula prædicta conditionem im-
portet, & operetur quod examẽ cum ſynodalibus exa-
minatorib. requiratur pro forma, itaut illud prętermit-
ti nequeat quatumcunque impetrans ſit re vera ido-
neus ex late deductis per Garc. *de benefic. p. 6. c. 2. num.
253. & pluribus ſeq. & pręſertim n. 266.* vbi refert deci-
ſionẽ in Calaguritana beneficii de Ornillas 11. Octo-
bris 1587 corã bon. mem. Card. Pamphilio in qua fuit
dictum, id procedere, etiam ſi alias fuiſſet examinatus
& approbatus etiam ad Parochiales.

2 Viſum tamen fuit conditionem, ac formam huiuſ-
modi ſatis ſuperque fuiſse adimpletam, ex eo quia
Ricciardus fuerat iam antea coram eodem Ordinario
Synodalibus examinatoribus adhibitis examinatus,
& idoneus repertus, & approbatus ad hãc eandem pa-
rochialem, & conſequenter non fuit neceſſarium nouũ
3 examen ſemel enim examinatus iterum examen ſubi-
re non tenetur, *c. accepimus, & ibi gloſ. 1. in 1. notabil. de
ætat. & qualit. & ordin. pręficien.* Et clauſula prædicta
4 debet intelligi de examine facto, vel faciendo, quate-
nus illud iam antea factum non fuiſset ſiue enim con-
ditio prædicta dicatur caſualis, ex quo etiam idoneus
caſu, vtputa, memoria labente vel præſulis, & exami-
natorum aſpectu præteritus deficere poteſt in examine,
ſiue mixta, tanquam pendens etiam ab arbitrio, &
iudicio Ordinarij, vel examinatorum non eſt neceſſa-
rio adimplenda poſt reſcripti pręſentationem, ſed ſuf-
ficit quod fuerit antea in rei veritate modo prædicto
adimpleta, quoties tempore reſcripti Princeps igno-
5 rabat adimplementum *ad l. hęc conditio §. fin. & ibi Bar.
& Socc. ff. de condit. & demonſtr. l. ſi ita ſcriptum §. fin. ff.
de leg. 2. Ruin. conſilio 89. num. 2. lib. 4.* pulchrè Surd. *in
6 conſilio 69. numero 19. 20.* præſumitur enim, quod ſi Pa-
pa tale adimplementũ ſciuiſset, non quidem in forma
dignum, ſed in forma gratioſa, & abſque tali conditio-
nę prouidiſset, vt in ſimilibus terminis conſiderat So-
cin. *in dicta lege hæc conditio, numer. 4. in fine Ruin. dict.
conſil. 89. num. 2. quos ſequitur Surd. prealleg. conſil. 69.
num. 20.*

7 Cum quo etiam conſonat ſtylus Cancellariæ, cuius
atteſtatio data fuit ſecundum quem exhibita appro-
batione ad eamdem parochialem paſſim mutari con-
ſueuit ſupplicatio ex forma dignum in forma gratio-
ſam, & ex quo apparet formam huiuſmodi per clauſu-
lam prędictam importatam non eſſe mentalem, & con-
ſequenter illius omiſſionem proceſſum non vitiare, vt
8 tradit *Butr. in c. ſuper literis num. 16. de reſcrip. & Brun. in
tract. de forma tit. de poteſtat. & effectu formę verſ. 3. præ-
dicta concluſio folio mihi 56.*

Ex quibus patet reſponſio ad ea, quæ tradit Garc.
*de benef. d. p. 6. cap. 2. num. 253. & ſeq. & Gonz. ſuper regul.
8. gloſſa 4. num. 89. 96. & ſeqq.* Procedunt enim & ipſi
loquuntur, quando non præceſſit examen cum tribus
examinatoribus ſynodalibus iuxta formam præſcri-
ptam, vel quando fuit factum ab alio Ordinario, & ap-
probatio fuit tantummodo generalis ad parochiales,
in quibus terminis verſabatur caſus in dicta Calagu-
ritana de Ornillos coram bon. mem. Cardin. Pamphi-
lio, vt ibi deprehenditur, non autem quando præceſſit
ſpecialis approbatio ad talem parochialem præuio
examine, & ideo nõ applicãtur cũ Ricciardus fuerit ab

examinatoribus ſynodalibus rigoroſè examinatus, & approbatus ad hanc eandem parochialem, & ab eodem Ordinario, in cuius locum fuit ſubrogatus D. meus Pirouanus iuxta clem. Auditor de reſcr. Et euidens eſt ratio differentiæ inter vtrumq; caſum quia
9 per examen generaliter factum ad parochiales non eſt plenè conſultum diſciplinæ chriſtianę, & curę animarũ alicuius certę parochialis, fieri enim põt, quod talis parochialis, exigat in ſuo Rectore præcipuas qualitates quæ ab Ordinario examinate pro alia parochiali non potuerint excogitari, quod ſecutus eſt vbi ad eamdem parochialem & ab eodem Ordinario quis prius fuerit examinatus & approbatus.

10 Neque obſtat, quod à die, quo Ricciardus fuit ab examinatoribus approbatus vſque ad diem exhibitionis literarum Apoſtolicarum effluxerint ferè duo mẽſes, & vſque ad diem obtenti ſupradicti mandati de immittendo interceſſerit quinquennium, intra quod temporis ſpatium potuit ipſe Ricciardus mutaſſe mores, itaut de tempore immiſſionis non eſset idoneus. Quoniam vltra quod imò examen ſequutum fuit per dies ſex poſt datam prouiſionis Apoſtolicę, in quo tempore potuit Ricciardus ſcire ſibi gratiam fuiſſe ſignatam, huiuſmodi morum mutatio nullo modo probatur, & iuris præſumptio eſt in contrarium, & ex ante actæ enim vitæ ratione aſſequimur, quid de ſequenti vita ſit præſumendum, *vt trad. Marſ. in l. maritus n. 94. & ſeqq. de q. Alc. de præſumpt. reg. 2. præſumpt. 8. in princ. & Surdus in conſ. 245. n. 49.*

Quæ omnia tanto magis DD. placuerunt, quia videbantur magis æqua, præſertim cum agatur de ſubſtinendo mandatum iam relaxatum, & immiſſionem illius vigore ſequutam.

11 Minus etiam dicta immiſſio impugnari poterat ex eo, quod non præceſſerit collatio, quia cum Rot. Auditor tamquam ſubrogatus loco Ordinarij iuxta dictam clem. Auditor poſſit conferre immittendo in poſſeſſionem videtur etiam prius ſaltem virtualiter contuliſſe ad Roman. *in conſ. 337. num. tertio, Rota dec. 16. n. primo, in fine de conceſſ. præben. in nou.* & in his proprijs terminis idem fuit reſolutum in Calaguritana beneficij de Arnedo 22. Iunii 1622. coram me, vbi plures afferuntur deciſiones concordantes.

Et ita vtraque parte informante reſolutum.

DECISIO LXXXII.

Barchinonen. beneficij coram R. P. D. Durano, quæ poſita eſt ſupra dec. 56.

R. P. D. PIROVANO.

Agnanina beneficii 15. Martii 1627.

SVMMARIVM.

1 *Menſis Auguſtus eſt ex reſeruatis in reg. 8.*
2 *Et in dicta reg. eſt decretum irritans.*
3 *Decretum irritans inficit poſſeſſionem, ſed interim dum eſt dubium poſſeſſor eſt manutenendus.*
4 *Iuſp. eccleſiaſticum comprehenditur.*
5 *Iuſp. laicalle quando fit eccleſiaſticum.*

DECISIO LXXXIII.

1 NOn videtur controuerſum inter partes, beneficium, de quo agitur, vacaſſe in menſe Auguſti, qui eſt reſeruatus ex regula octaua, vt firmauit Rota apud Seraph. *dec. 1096. num. 6. & dec. 700. num. 2. p. 1. in recent.* fuit tentum in Senen. canonicatus 15. Mar. 1624. coram bon. mem. D. meo Vbaldo, Vnde ſtante hac reſeruatione clara, & aperta Domini dixerunt, eſſe recedendum à deciſione facta ſuper manutentione ad fauorem Claudij Locij cor. bon. mem. Remboldo. Quia licet ipſe tamquam inſtitutus ab ordinario Anagnino ad præſentationem Fratrum S. Franciſci dictæ Ciuitatis, doceat de ſua anteriori poſſeſſione, quæ propterea videtur eſſe manutenibilis, vt in deciſione, de qua agitur, tamen cum Camilus aduerſarius fuerit de hoc beneficio prouiſus per ſedem Apoſtolicam, vti de reſeruato per regulam octauam tamquam vacante in dicto menſe Auguſti, & vigore ipſius prouiſionis acce-
2 perit etiam poſſeſſionem, ſequitur, vt iſta poſſeſſio ſit attendenda, & non ſit habenda in aliqua conſideratione ſupradicta poſſeſſio Claudij quantumuis anterior, cũ ea remaneat infecta ex decreto irritanti appoſito in dicta regula reſeruatoria menſium, *Veral. dec. 225. n. 2. p. 1. Rot. diuerſ. dec. 189. n. 4. p. 2. & in recent. dec. 613. nu. 7. p. prima, Gonz. ad reg. octaua gl. 67. num. 29. cum ſeqq. Mantic. deciſ. 40. num. 8.* & in terminis de beneficio iuriſpatron. Eccleſiaſtici dixit Rota *in dec. 740. num. 1. part. 2. in recent.*

3 Nec obſtat videbatur, quod decretum irritans tunc inficiat poſſeſſionem, quando certam eſt illud intrare ſed donec dubium eſt, an intret, vel ne, interim poſſeſſor ſit manutenendus ratione ſaltem ſuæ detentationis, *Lancellot. de attent. part. 3. cap. 24. q. 1. num. 80. Rota diuerſ. deciſione 725. n. 6. p. 2. in recent. Seraph. dec. 1471. n. 5. & 7. & dixit Rota in Hydruntina beneficij 30. Octobr. 1613 in Salernitana præbendæ 10. Nouemb. 1617. coram bon.*
4 *mem. Domino meo Vbaldo*, Quia in caſu, de quo agitur dictum decretum intrare videbatur ſatis clauſularum, nam vacatio in menſe reſeruato, vt dixi, non controuertebatur, quod verò beneficium, de quo agitur ſub reg. 8. reſeruatorio menſium comprehenderetur, apparebat ex eo, quod iuſpatronatus erat Eccleſiaſticum, *Caſſador. dicta deciſione 4. ſub num. primo, cum ſequentibus, de iurepatronatus Seraph. deciſione 1420. nu. 2. Gonz. ſup. reg. 8. gl. 18. numero 6. Rota in recent dicta deciſione 740. num. 2. in fine parte 2. fel. recordat. Greg. XV. dec. 48. numero 4.*

5 Quod verò dictum iuſp. eſſet effectum Eccleſiaſticum, quamuis antea fuiſſe laicale, deducebatur ex eo, quod pertinebat ad præſentationem dd. Fratrum, & Conuentus *c. 1. §. fin. & ibi omnes de iurep. in 6. Pariſ. conſ. 128. ſub n. 19. cum ſeqq. lib. 4. Gonz. ſub reg. 8. d. gl. 18. ſub n. 3. Rot. diuerſ. d. dec. 740. n. 2. p. ſecunda in recentior.* Vnde ſtante claritate reſeruationis comprehenſionis beneficij ſub reſeruatione, benè procedunt ſuperius dicta de decreto irritanti.

Et ita deciſum &c.

R. P. D. PIROVANO.

Piſtorien. Plebaniæ 24. Martij 1625.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſpatronatus exiſtentia, & pertinentia ex quibus probetur.*
2 *Iuſpatron. probatur per continuas, & effectuatas præſentationes.*
3 *Præſertim inter compatronos, inter quos leuiores probationes ſufficiunt.*
4 *Sententia lata ſuper ſtatu beneficij facit ius quoad omnes.*
5 *Quaſi poſſeſſio quando ſuffragatur.*
6 *Et quomodo probetur.*
7 *Pertinentia iuriſp. ex quibus inferatur,*

8 Sen-

8 *Sententis in iuribus incorporalibus trahit ſecum executio-
nem.*
9 *Vltimus ſtatus eſt attendendus, præſertim in beneficialib.
num.14.*
10 *Quaſi poſſeſſio attenditur potius quam proprietas,*
11 *Exiſtens in quaſi poſſeſſione præſentandi manuteneri
debet.*
12 *Incapacitas in præſentante debet probari.*
13 *Iuſp. præſumitur hæreditarium.*
15 *Patroni ſunt intelligendi ſecundum vltimum ſtatum.*
16 *Paria ſunt conſentire prouiſioni, & præſentare.*

DECISIO LXXXIV.

RESignauerat in manibus Sanctiſſimi Vincentius
de Spicis plebaniã S. Petri de Æniolo ad fauorẽ
Zenobii de Spicis eius ex fratre nepotis & de ipſa pro-
uideri obtinuit accedente conſenſu medietatis moder-
norum patronorum cum derogatione alterius medie-
tatis, vt in ſumm. Zenobii num. 1. expeditis literis, aliiſ-
que Vicario præſentatis obtinuit ſententiam pro ip-
ſarum executione, ſtante conſenſu præſtito per Oratiũ
Marchetum nomine D. Equitis Raphaelis de Medicis
1 & filiorum procuratorem Ioannis Vincentii, & May-
nardi eius filii de Guazzallottis, qui dicebantur p atro-
ni, *ſumm. eod. n. 2.* qua ſententia Philipus, & nepotes de
Guazzallottis, qui diſſenſerant, tanquam veri patroni
appellarunt *eod. ſummario n. 8.*

Cauſã mihi commiſſa dubitaui, an ſententia de par-
tibus ſit confirmanda, vel infirmanda, 1. Iulij propoſi-
to dubio Zenobio tantum informante, fuit dilata reſo-
lutio ad kalendas hodie repropoſito, vtraque parte in-
formante Domini pro informatione ſententię reſpon-
derunt.

Non enim iuſtificatur gratia in eo, quod requirit
conſenſum medietatis patronorum, quia licet de exi-
ſtentia, & pertinentia iurispatronatus ad nobiles de
Guazzallottis dubitari non poſſit, cum ex ſententia de
ann. 1461. in qua declaratur inter alia, hanc ſpectare ad
nobiles de Guazzalottis, *ſum. Zenobii n. 3.* quę excedes
metam 100. ann. probat. *Ferret. conſ. 135. nu. 1. lib. 1.
Gabr. conſ. 146. n. 1. & conſ. 118. n. 4. lib. 2. Burg. dec. 11. nu.
23. p. 2. Lam. de iurep. lib. 1. p. 2. q. 11. art. 9* Tum ex conſen-
ſu præſtito de ann. 1463. ad fauorem Andreæ de Guaz-
zalotis, & ſucceſſiuè per continuas, & effectuatas præ-
2 ſentationes vſque in perſonam Vicentij reſignantis
ſumm. num. 3. vſque ad 21. ex quibus ſufficienter iuſpa-
tronatus probatur *Rot. in recent. dec. 211. n. 1. & 224. n. 7
& 8. & 312. n. 7. & ſeqq. p. 1. & dec. 674. n. 2. p. 2.* præſer-
tim inter compatronos, inter quos leuiores probatio-
nes ſufficiunt *Caſtel. dec. 1. de prob. Mantic. 244. n. 5. Gon-
zal. ſuper reg. 8. gloſſ. 18. num. 59. Garz. de benef. p. 5. c. 9. n.
68. Rot. dec. 526. & 533. par. 4. diuerſ. nouiſſ. & dec. 251.
num. 1. par. 1. & dec. 181. num. 2. par. 2. in recent.* & fuit di-
ctum in Pampilonen. parochialis 3. Martij 1621. coram
D. Vbaldo, præcipuè pro iuſtificatione narratiuæ, pro
qua ſufficit leuior probatio *Gonz. ad reg. 8. d. gl. 18. n. 60.
& ſeqq.*

3 Tamen non conſtat, quod D. Ioannes Vincentius &
Maynardus eius filius, quorum nomine fuit præſtitus
conſenſus fiat veri patroni, vel in quaſi poſſeſſione
præſentandi exiſtant, vt faciant medietatem patrono-
rum, vt Zenobio ſuffragari poſſit. Non ex ſententia
de ann. 1461. quia in ea probata iuſpatronatus ad fauo-
rem de Guazzalottis, ſed non verificatur, Ioannem
Vincentium, & Maynardum prædictos eſſet compræ-
henſos in dicta ſententia, vel deſcendere à compræhẽ-
ſis in ea continuaſſe quaſi, poſſeſſione præſentandi,
qua ceſſante non ſuffragatur; nam poſſeſſio non trans-
fertur in ſucceſſorem *Mant. deciſ. 88. nu. 5. Rot. dec. 260
nu. 4. & dec. 336. n. 3. p. 2. in recent. & coram Sanctiſſ. dec.
222. n. 7. & dec. 417. n. 7* & fuit dictum in *Placent. Capella-
nie 30. Octob. 1615. coram Reuerendiß. D. Decano, & in
Lucana parochialis 7. Febr. 1620. coram D. Vbaldo*, vbi
quod nec poſſeſſio patris tranſit in filium, & procedit
concluſio etiamſi adeſſet ſtatutum, per quod poſſeſſio
continuatur in hæredem abſque apprahenſione, quia
ceſſat in quaſi poſſeſſione præſentandi, vt tenet *Rota in
d. dec. 260. n. 4. p. 2. in recent.* reprobando deciſionem
Caputaq. 311. eo magis, quod datur vna præſentatio
facta à Philippo tantum de ann. 1552. *ſumm. Philippi
num. 8.* & eadem reſponſio applicatur alijs ſententijs
del 1573. & 1603. *eodem ſumm. numer. 11. & 17.* quia in
ipſis non legitur Ioannes Vincentius, & Maynardus,
vt non rectè legebatur in ſummario Zenobii in ſen-
tentia del 1603. regiſtrata in proceſſu primę inſtantię
fol. 69.

Prout neque obſtare videntur fides communitatis
Praten. ac Terrę Lauri, & arbor deſcendentiæ, ac literę
Iacobi, quia præterquam non ſunt de actis, prout fuit
coram me deciſum dicebatur quouſque contrarium
probari poteſt, non eſſe attendendendas reſpectu qua-
ſi poſſeſſionis, in qua Philipus, alij reperiunt, prout in
ſimili fuit dictum coram me in Nullius, ſeu Spoleta-
na beneficij Lunæ 20. Martij 1623.

Philipus verò, & conſortes habent quaſi poſſeſſio-
nem cum canonizatione iuriſpatronatus per ſenten-
tiam ad fauorem Iacobi, fratris, & filiorum, qui nunc
ſunt in cauſam cum quadam muliere D. Libera poſt
cuius obitum conſolidatur totum iuſpatronatus in
Iacobum, & eius filios, quę ſentẽtia lata de anno 1590.
tranſiuit in iudicatum, & fuit declaratum, executioni
demandandam, *ſumm. Philippi n. 2.* & fuit intimata Re-
ctoribus quamplurium Eccleſiarum contentarum in
dicta ſententia, in ſpecie Vincentio Rectori Eccleſiæ,
de qua agitur, vt recognoſcerent in patronos dictos
Iacobum, fratrem & filios, *ſumm. Philippi n. 3. & 4.* quæ
ſententia tanquam lata ſuper ſtatu beneficii facit ius
4 quoad omnes *Acchil. dec. 5. de ſent. & re ind. Mantic. dec.
35. num. 6 Seraphin. dec. 1141. num. 8,* & executioni demã-
data in vocationibus aliarum Eccleſiarum in ea con-
tentarum, ad quas Philipus, & conſortes præſentarum,
ſumm. Philippi n. 5. & ſeqq. quæ quaſi poſſeſſio ſuffra-
gatur etiam reſpectu huius de Auiolo, cum omnes
vnica ſententia determinentur *Molin. de Hiſpan. lib. 2.
5 cap. 6. num. 17. Surd. conſ. 323. n. 44. Rot. dec. 17. num. 1. & 2.
p. 2. diuerſ.* & vno, & eodem iure cenſeri debent *l. cum
hoc iure, ff. de vulg. & pup. Rot. d. dec. 17. n. 8. verſ. quoniam
reſpondetur.*

Accedit quod reſpectu huius plebaniæ Philippus,
& conſortes reperiuntur in quaſi poſſeſſione, dum ob-
tinuerunt in vim d. ſententię demandato iudicis appo-
ni inſignia familiæ ipſorum tanquam patronorum, ex
6 quo, & iuſpat. quaſi poſſeſſio probatur, quia fuit deue-
tum ad factum, ex quo acquiritur quaſi poſſeſſio. *A-
7 chill. deciſ. 5. de cauſ. poſſ. & propr. Caputaq. dec. 429. n. 3. p.
2.* cum ex iis ſoleat inferri ad iuriſp. pertinentiam *Rota
in recentio. deciſ. 13. numer. 3. & deciſ. 518. numer. 5. part. 4.*
Vltra quod in iis iuribus incorporalibus ſententia
trahit ſecum executionem abſque alio facto homi-
nis. *Innoc. in cap. cum noſtris col. penult. & ibi Card. q. 22.
& Butr. n. 19. de conceſs. præb. in 6.* & ideo cum pro Phili-
8 po, & aliis conſortibus ſtet vltimus ſtatus canonizatius
in dicta ſententia anni 1590. & actus præſentandi in
aliis plebanis in eadem ſententia contentis, non vide-
tur poſſe dubitari ad ipſos recurrendum eſſe pro con-
9 ſenſu in gratia requiſito, etiamſi conſtaret de anterio-
ri ſtatu, & de iure præſentandi authorum Ioannis Vin-
cen-

centij *ad text.in c.quærelam de elect.c.conſultationibus de*
iurepatron.& olim de cauſ.poſs.& prop.Rota 229.*nu.*1.*&*
2.*p.*1.*in recen.& coram Sanctiſs.dec.*77.Attenditur enim
10 quaſi poſſeſſio potius,quam ipſe proprietas *Innoc. in*
c.literis de reſtit.ſpol.Abb.in d.cap. conſultationibus de
iurepatronatus , & fuit dictum in allegata Lucana
Parochialis , 3. Decembr. 1618. coram Eminent. Cardin.Sacrato , & in eadem 7.Febr.1620.coram D.meo
Ybaldo.

Nec obſtat , quod Iacobus deſcendat à Bertoldo filio ſpurio cuiuſdam alterius Iacobi incapacis iuriſpatronatus , *Rocch.de iurepatronat.verb.competens,numer*
13. *& coram Litta in Ianuen. iuriſpatronatus* 30.*Ianuarij*
1606.*cum alijs ab eo allegatis* , quia ſufficit , quod ſit in
11 quaſi poſſeſſione præſentandi ad effectum , vt præſumatur habilis , & interim manuteneri debeat ,
vt ſæpiſſimè firmauit Rota,& fuit dictum in dicta Lucana coram Eminentiſſim. Sacrato , & D. meo Vbaldo.

12 Nec impedimentum eſt prædicta incapacitas Iacobo præſentandi quouſque doceatur Bertoldum fuiſſe
ſpurium,& iuſpatr.gentilitium, *Gratian.diſc.for.*218.*n.*13.
*& diſcept.*521.*n.*34.*Rota in recentior.dec.*126. vbi receditur ab allegata deciſione coram Litta , *& deciſ.*521.
*num.*9. maximè quod de ſpurietate non conſtar , ſed
potius de naturalitate ex ſupplicatione Magno Duci
Etruriæ porrecta, *ſummario.Zenobii n.*22. nec quod iuſ.
patronatus ſit gentilitium,quia potius præſumitur hęreditarium, *Rota dec.*707.*n.*8.*p.*1.*& dec.*482.*n.*7.*p.*2.*in*
13 *recent.*& ita confirmatur in propoſito, ex quo ſupradicta mulier Libera fuit admiſſa ad præſentandum,ſum.
*n.*6.*&* 11.

14 Denique cum pro Philipo,& conſortibus ſit vltimus
ſtatus,qui in beneficialibus ſemper attenditur , *Gonz.*
*ad regul.*8.*gloſſ.*45.§.2. *numero* 14. *Rota deciſ.* 2. *num.* 12.
*de præben.in nouis,& deciſ.*188. *num.* 1. *part.* 2. *in recent*
cum alsis in Neocaſtren.Parochialis,18. *Aprilis* 1622.*coram me* , non poteſt firmari patronorum conſenſum
interueniſſe cum ex illis , qui ſecundum vltimum ſtatum reperiuntur patroni,nempe Philippus , & conſortes vt ex ſupra relatis,nullus conſenſerit , & Papæ relatum fuit adfuiſſe conſenſum medietatis patronorum , intellexii de iis , ad quos iuſpatronat.pro tem-
15 pore ſpectabat , qui ſunt intelligendi ſecundum vltimum ſtatum,& rem iudicatam,ad tradita per Ferret.
*d.conſil.*175.*num.*6.*Mandoſ.conſil.*7.*num.* 17. *iuxta c. decermus,*16.*quæſt.*7.*Felin.in cap.cum Bertoldus* , *num.* 8. *de*
ſentent. & re iudic. quia paria ſunt conſentire prouiſioni , & præſentare , *Abb.in cap.*1.*de relig.domib.numer.*6.*& conſil.*54.*num.*3.*verſic.pro hoc etiam facit* , *libr.*
1.*Gabriel conſilio* 192.*num.*10.*lib.*2. & reiecta opinione
Decii contrarium ſententiis *in conſil.*149.*numer.*4. tenuit Rota coram Mohedan. *deciſ.* 10. *numer.* 3. *&* 4.*de*
iurepatronat. Puteus deciſ. 301.*libro* 2. *Creſcent. deciſ.* 2.
de iurepatronat. & in recentior.deciſ. 195. *numer.*3.*parte prima,& coram Sanctiſs.deciſ.* 349. *numer.* 2.*& deciſ.*
417.*numero* 1. et ſiccum ad Philippum , et conſortes
ſpectet iuſpatronatus per quaſi poſſeſſionem ex ſupra relatis ,gratia nec vtique iuſtificata reperitur ,
neque in valore expreſſo,neque idoneitate Zenobii.

Et ita deciſum fuit etc .

Et in eadem coram eodem 12. Iunij 1623.

S V M M A R I V M.

1 *Confeſſio ſufficit confitentis præiudicium.*
2 *Sententia lata ſuper ſtatu facit ius quoad omnes.*
3 *Ius ſuper iurep.quæritur per ſententiam & tollitur alis quaſi poſſeſſio.*
4 *Quaſi poſſeſſio confirmatur ex pręſentationibus affectuatis.*
5 *Patronorum numerus augeri nequit in aliorum præiudicium.*
6 *Quaſi poſſeſſio compatrono præſeruatur per præſentationẽ alterius patroni.*
7 *Et quę præſeruatio ex quibus tollatur.*

DECISIO LXXXV.

PLacuit Dominis Deciſio in hac cauſa facta ſub 24.
Maii præteriti , qua fuit reſolutum Sententiam
Vicarii Piſtorien. eſſe reuocandam , deficit namque
conſenſus medietatis patronorum in literis Apoſtolicis requiſitus , quia adhuc non doceatur , Maynardum,cuius nomine reperitur præſtitus conſenſus eſſe
de Guazzallottis,ad quos pertinet iuſpatronatus minuſque probetur eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi , vt deſcendere ad iis , qui præſentarunt concurſu
Philippi , et aliorum , et per conſequens non poſſe
conſtituere medietatem patronorum, ex allegatis in
deciſione.

Cui non obſtant epiſtolæ miſſiuæ Iacobi ſcriptę de
anno 1585.et in quibus requirit Ioannem Vincentiũ
artem Mainardi, vt ſibi tranſmittat mandatum procuræ , cum quo intendebat recuperare eorum iura ,
et iuris huius patronatus ſummario num. 1. et 2. nunc
ad fauorem Zenobii dato ,& ſic ex confeſſione patris
videbatur ſatis conſtare de bono iure ipſorum , quæ
1 ſufficit in præiudicium confitentis , *Rot.dec.*452.*nu.*20.
*coram Sanctiſs.Garc.de beneſi.part.*12.*cap.*20.*numer.*276.
vſque ad 279. *& deciſ.* 697. *numer.* 2. *in recent. cum*
aliis,quia fuit dictum,literas prædictas eſſe dubitatiuas
non in forma probanti : præterea fuiſſe controuerſus
per Pacinum prædictos Ioannem Vincentium,et Mainardum non eſſe de familia de Guazzallottis , & ſi Iacobus declarauit in epiſtola de anno 1602.velle ſuis
propriis iuribus vti contra omnes , eodem ſummario
n.2 defendendo iuſpatronatus ad ſe fratrem ,& filios
ſolumodo pertinere ad quorum fauorem lata fuit
ſententia de anno 1590.quia fuit pronuntiatum poſt
mortem cuiuſdam Liberæ totum iuſpatronatus ſpectare ad ipſum Iacobum eiuſque filios , & fratrem. ſummario Philippi numer.2 quæ ſententia tranſiuit in iu-
2 dicatum , & tanquam lata ſuper ſtatu facit ius quoad
omnes.*Achil.dec.*5.*de ſenten. & re iudic.Mant.dec.*35.*n.*
6.*Seraph.dec.*1141.*num.*8.*Rot.coram Sanctiſſ.dec.*436.*n.*9.
& in ſpecie quod per ſententiam adiudicatoriam iuſp.
ſic quæratur ius auctori , quod tollatur poſſeſſio aliis,
*Calder.conſ.*3.*in fin.de cauſ.poſſ.& prop. Ferret.conſ.*135.
3 *num.*3.*Gabr.conſ.*191.*n.*7.*lib.*2.*Rota in recent.dec.*402. *n.*
5.*par.*1. quæ quaſi poſſeſſio in propoſito confirmatur
4 ex præſentationibus effectuatis , de aliis beneficiis in
eadem ſententia compręhenſis , ſummario numer. 3.
& 4.*Surdus conſilio* 323.*Molin. de Hiſpaniar. primogen.*
*capit.ſexto num.*17. *libro ſecundo Rota deciſione* 17. *num.*
1. *& ſecundo,parte ſecunda diuerſ.adden.ad deciſ.Sanctiſs.*
557.*num.*6.*vſque ad* 10.

5 Quinimò ſi literæ miſſiuæ recognitæ fuiſſent etiam
in actus authenticæ , ex quibus deſumitur confeſſio
Iacobi , haud eſſent præiudicio Philippo , & aliis litis
conſortibus , qui non ex perſona Iacobi auctoris literarum , ſed proprio nomine proſecuti litem fuerunt
comprænhenſi in ſententia, & in quaſi poſſeſſione præſentandi,quo fit , vt nec Iacobi confeſſione potuit augeri numerus patronorum in aliorum præiudicium ,

Abb.

Abb. in c.cum eccleſia Sutrine num.23.& 43.verſ.item ſi eſſet,de cauſ.poſſ.& prop.Lamb.de iurep.art.17.q.3.n.12. par.2.

Nec reſtragatur mandatum procuræ factum de anno 1581.in perſonam Bertholdi aui iſtorum de Guazzalloriis,qui ſunt in quaſi poſſeſſione pręſentandi,quaſi eo vſus fuerit nomine Scipionis,& Ioannis Vincentii fratrum,quia non apparet habuiſſe effectum,quinimò contrarium deſumitur ex iis,quę continentur in literis Iacobi,qui aliud mandatum petierat,ſumm.n.2.quod etiam non fuit acceptatum reſpectu eccleſiarum in ſententia contentarum.

6 Ceſſant propterea,quæ dicebantur, quod per præſentationem vnius ex patronis præſeruatur quaſi poſſeſſio alteri compatrono, quæ iuris concluſio procedit,quando ambo ſunt patroni,conſtando de pertinētia,vt licet colligere ex Doctoribus ſupra allegatis, & deciſione Sanct.452.nu.6.& compatronos præſentas, quod nec vtique in hoc caſu dicendum,quia nec Ioannes Vincentius, nec Mainardus pręſentarunt, nec ius ipſis ex aliorum præſentatione præſeruatum dicendū, quibus nullum competere comprobatum relinquitur. Accedentibus etiam præſentationibus de anno 1552. & 1553.factis à Philippo Antonii, vt vnico patrono, ſumm.n.8.ac alia facta de anno 1601.ad Plebem S.Hippolyt.compræhenſam in ſententia, quæ fuit effectuata,alia præſentatione Mainardi iudicialiter reiecta, ſumm.n.5.Ex quibus pręſeruatio tollitur, *Abb.conſ.54. n.3.verſ.nam vbicumque,lib.1.Lamb.lib.2.p.1.q.3.art.16. n.8.Rot.dec.220.n.5.p.1.in nou.*

Denique minus releuare conſenſum nomine Mainardi præſtitum per Horatium Marchettum procuratorem ab Equite Raphaële ſubſtitutum fuiſſe. Primò, quia de tali ſubſtitutione non conſtat: Secundò, quia facultas ſubſtituendi in mandato Equitis non legitur, vt in ſummario dato pro Zenobio, præterita poſitione,num.12. Quibus accedit, nec iuſtificata gratia, nec ad valorem, nec ad idoneitatem Zenobii vt etiam fuit dictum in alia deciſione, quam vnanimi conſenſu Domini confirmarunt, vtraque parte informante.

R. P. D. BVBALO.

Ianuen. Parochialis Sanctæ Andreæ 19. Aprilis 127.

SVMMARIVM.

1 *Quaſi poſſeſſio nominandi vicarium eccleſię parochialis ex quibus probetur.*
2 *Nominatio vicarij in eccleſia regulari ad regulares pertinet.*
3 *Eccleſia quomodo comprehendatur appellatione monaſterij.*
4 *Dominium eccleſia eſſe monaſterii quomodo probetur.*
5 *Iuris exiſtentia quando manutentionem impediat.*
6 *Enunciatiua vicarii quando non creditur de præſentatione facta.*
7 *Narratiua Vicarii probat quaſi poſſeſſionem præſentandi.*
8 *Vicarius pręſentationem admittit, & inſtitutionem concedit.*
9 *Vicario atteſtanti de ſpectantibus ad ſuum officium plene creditur.*
10 *Vicario atteſtanti de examine quando non creditur.*
11 *Actus Enunciatus in inſtrumento per verba temporis præteriti præſumitur geſtus tempore inſtrumenti.*
12 *Ex actu inſtitutionis præſumitur præceſſiſſe nominatio, & examen.*
13 *Fides non facit.*
14 *Epiſcopi,& Vicarii eſt idem tribunal.*
15 *Scientia officialis dicitur ſcientia Domini, eique præiudicat.*
16 *Vicario creditur in Epiſcopi præiudicium.*
17 *Vicarius temporalis in curata quando conſtitutus dicatur.*
18 *Quaſi poſſeſſio acquiritur ex inſtitutione etiam nulliter facta.*
19 *Sumptum de ſumpto fidem non facit.*
20 *Obſeruantia ſubſecuta multum operatur.*
21 *Copia extracta citata parte probat.*
22 *Notarius qualitas quando præſumatur.*
23 *Poſſidere quis pręſumitur ex iuſto titulo.*
24 *Præſentationum effectuatio quomodo probetur.*
25 *Præſentatio,& inſtitutio probantur ex viſitationē.*
26 *Poſſeſſio in futurum quando continuata pręſumatur.*
27 *Diſpoſitio ita eſt interpretanda,vt reprehendi nequeat.*
28 *Vicecuratus poſt ab Ordinario deputari ſine conſenſu patroni.*
29 *Præſentatio admittitur, ſi & in quantum, & quid operetur.*
30 *Deputatio facta per modum prouiſionis nullum ſtatum facit.*
31 *Manuteneri debet qui probat olim ſe poſſediſſe, ſi contra poſſeſſio omiſſa non probetur.*
32 *Poſſeſſio ſolo animo retinetur.*
33 *Mutatio voluntatis non preſumitur.*
34 *Qui poſſedit in pręteritum, ſemper in futurum poſſediſſe pręſumitur.*
35 *Olim poſſidens habet pro ſe pręſumptionem,et aduerſarius contrarium probare.*
36 *Poſſeſſio iunior, quæ dedit cauſam liti non eſt attendenda.*
37 *Vicarius œconomum poteſt deputare in beneficio vacante.*
38 *Et talis deputatio non firmat ſtatum.*
39 *Et non fit de rectore perpetuo ſtante quaſi poſſeſſio ne patronorum.*
40 *Vnus eſt incapax plurium eccleſiarum.*
41 *Decretum irritans,& clauſula ſublata,quid operentur.*
42 *Tacita,& pręſumpta cauſa ceſſat,vbi eſt expreſſa.*
43 *Noua cauſa poſſidendi in beneficiato non nocet patronis eam ignorantibus.*
44 *Ordinarius quando pręſcribat libertatem beneficii patronati.*
45 *Interlocutoria ſimplex,& lata ſine citatione non tranſit in iudicatum.*
46 *Petitio reintegrationis quomodo ſit interpretanda.*
47 *Poſſeſſio duplex etiam in iuribus incorporalibus datur.*

DECISIO LXXXVI.

Die 13. Martii anni præteriti fuit deciſum conſtare de bono iure Monialium ad effectum, vt debeant manuteneri in quaſi poſſeſſione nominandi Vicarium eccleſię parochialis S.Andreę de Porta ciuitatis Ianuen.ſed quia Illuſtriſſ. D. Archiepiſcopus obtinuit iterum audiri, fuit propterea per quatuor vices cauſa propoſita ſuper eiſdem, & vtrinque acriter controuerſa,& per Dominos maturè examinata, & tandem hodie reſoluta ad fauorem Monialium,quo fit,vt hæc ſecunda deciſio maiori etiam egeat diſcuſſione.

1 Reſolutio fuit fundata in tribus nominationibus Monialium continuatis,& effectum ſortitis Prima de anno

no 1554. ſecunda de anno 1573. & vltima de anno
1594.& tamen ſufficit vna. *Ripa in c.cum eccleſia,n.53.
de cauſ.poſs.& prop.Roman.conſ.311.in fin.Rot.dec.17.nu.
1.p.2.diuerſ.& in Illerden.Parochialis,13.Iunii,1558.co.
ram Caputaq.Gonz.ſuper reg.8.gl.45.§.2.n.29.et late Gar-
zia de benef.p.5.c.5.n.59.*& eo magis dicebant Domini
conſtare de bono iure Monialium, quia ius non vide-
tur aſſiſtere D.Archiepiſcopo,ſed Monialibus. Cum
enim agatur de propria earũ eccleſia,& ſic de eccleſia
2 regulari, ius nominandi vicarium ad eas de iure ſpe-
ctat.*c.1.de Capel.Monach.Conc.Trid.ſeſs.25.de Reg.c.11.*
& pro eiſdem Monialibus cenſuit,ſunt iam plures anni
Sacra Concilii Congregatio. Nec hoc mirum videa-
tur,quia etiam cura animarũ ſecularium poteſt penes
illas reſidere,por alium tamen exercenda. *Fel.in c.cum
venerabilis,num.36.de except.Rota dec.21.in fin.de præb.
in antiq.*

Nec placuit prætenſio D.Archiepiſcopi,quod d.ec-
cleſia non fuit Monialium, nec conſequenter regula-
ris,& ſic non intrare *text.in d.c.1.de Capel.Monach.*quia
non agitur de eccleſia ſeparata, & diſtincta à mona-
ſterio,ſed de eccleſia ipſius monaſterii,quod aliam,
quam iſtam non habet eccleſiam, quę ideo eſt eiuſdẽ
3 pars integralis,itaut appellatione monaſterij etiam
eccleſia comprændatur.*gl.in c.1.in verb.exempto. vbi
communiter DD.de priuil.in 6.*

Vnde cum hoc monaſterium ſit regulare,eccleſia
etiam eſt regularis,quia clarum eſt, quod monaſteria
non dantur ſine eccleſiis vltra quod ad effectum ma-
nutentionis ſufficit probare,dominium eccleſiæ eſſe
monaſterii ex ſola poſſeſſione, dum illud deducitur
4 incidenter.*Bart.in l.quidam in ſuo n.4.ff.de cond.inſtitut.
Cald.conſ.23.de pręb.*

De poſſeſſione autem monialium non eſt dubitan-
dũ,cum ſit notoria,& probetur in actis,quod primitus
hoc monaſterium erat Ordinis S.Benedicti,quia antẽ
erat adeo deſtitutum,vt in eo vix degerent quinque
Moniales, in vim ſpecialis reſcripti Apoſtolici, & in-
ſtante Senatu Ianuen. fuerunt in illud de anno 1509.
translatæ Prioriſſa,& Moniales S.Margaritæ, Ordinis
D.Auguſtini,& fuit illis tradita poſſeſſio tam Conuen-
tus,quam eccleſiæ, necnon conſignatæ cum inuenta-
rio ſacræ ſuppellectiles,nempè tabernaculum pro cu-
ſtodia ſanctiſſimi Sacramenti, Vas Chriſmatis, liber
Baptizatorum,& alia huius generis ad vſum,& curam
Sacramentorum pertinentia. Quæ conſignatio non
fuiſſet illis facta:ſed vero Parocho,niſi ad eas cura ani-
marum habitu ſpectaret. Quibus accedunt Viſitatio
Apoſtolica de anno 1582.& plures enunciatiuæ Ar-
chiepiſcoporum in actu viſitationis,in quibus hæc ec-
cleſia dicitur,& nominatur eccleſia Monialium S.An-
dreæ.

Et in omnem caſum etiamſi Monialibus ius non
aſſiſteret,ſed reſiſteret,adhuc eis eſſe danda manuten-
tio,quia iuris reſiſtentia eam non impedit, niſi ſit ve-
5 hemens,& inevitabilis.*Innoc.in c. cum veniſſent num. 3.
verſ.illud obtinet,de reſt.in integr.Couar.pract.qq.c.16.n.6.
Rota apud Greg.XV.deciſ.370.*Qualis hæc non eſſet, ſed
dubia,& turbida, ac illi multum detraheretur,tam ex
quo Moniales auctoritate Apoſtolica adeptæ fuerunt
poſſeſſionem eccleſiæ, & rerum ad curam ſpectan-
tium de manu executorum quam ex longæua, & tem-
poris conſiderabilis poſſeſſione nominandi vicarium.
Quo caſu iuris reſiſtentia non impedit manutentionẽ.
*Abb.in c.1.n.8.vt lit.pend.Lancell.de atten.2.p.c.4.declar.
4.n.6.Rota dec.595.n.4.p.1.diuerſ.& dec.685.n.3.p.1rec.*

Quare tota difficultas poſita in eo fuit, qui cœptæ
litis tempore poſſideret. Quæ ad duo præcipuè capita
ſeparatim diſcutienda reducitur. Primum eſt, an præ-
dictæ tres præſentationes Monialium ſint releuantes,
itaut eis ſuffragentur ad effectum,de quo agitur. Secũ-
dum quatenus ſic. An illæ ſemper vſque ad tempus li-
tis motæ fuerint in eodẽ ſtatu, An verò de anno 1609.
quo vacauit hæc eccleſia per obitum Facciotti per eas
nominati in tertia nominatione amiſerint poſſeſſionẽ,
itaut d.tempore litis motæ iam deſierint poſſidere,
Dominus verò Archiepiſcopus poſſeſſionem acquiſitus
fuerit.

Quoad primum de releuantia prædictarum trium
præſentationum voluerunt Domini maioris claritatis
cauſa eas ſigillatim examinare. Prima anno 1554. de
perſona Lazari de Caſſana inexuperabilis viſa fuit ad
fauorem Monialium,ex quo fuit effectuata,dum idem
Lazarus fuit per Vicarium Archiepiſcopo Ianuen.de-
putatus cum narratiua, quod illum deputabat ad
præſentationem Monialium,*cap.cum eccleſia Sutrina de
cauſ.poſſ.& prop.Seraph.dec.141.nu.2.*& fuit ſæpius de-
ciſum.

6 Neque obſtat,quod de hac præſentatione non con-
ſtet,niſi per ſimplicem enunciatiuam Vicarij Domini
Archiepiſcopi, cui non creditur de præſentatione fa-
cta.*Maſcard.de probat.tom.2.concl.958.nu.28. Caputaq.
dec.238.p.2.*quia imò eius narratiua probat quaſi poſ-
7 ſeſſionem præſentandi,vt in puncto,*Put.dec.167.lib.1.
in non.impreſſ.*& ratio eſt,quia admittere præſentatio-
nem,& concedere inſtitutionem ſpectat ad Vicarium
iure proprio ratione ſui officij,ac ex ſua ordinaria iu-
riſdictione ſine alio ſpeciali mandato *c.ex frequentibus
8 extra de inſtit.& ibi gl.& in c.fin.de off.Vic.in 6.Roc.de iu-
rep.verb.competens,q.31.Conar.lib.3.var.20.n.7.Garz.de
benef.p.5.c.8.n.85.cum ſeq.* Vicario autem atteſtanti
9 de ſpectantibus ad eius officium plenè creditur. *Rota
dec.313.p.1.recen.*Non minus quam Epiſcopo,quia mi-
litant in eo omnes rationes, quas in Epiſcopo atten-
dit. *Rota deciſ.11.de iurepatr.in nou.& apud Caputaq.dec.
87.p.3.*

Nec contrarium probat, *d.deciſ.Caputaq.538.p.3.*
Quia vltra quod nulla ibi fit mentio de effectuatio-
ne, qua ſequuta, & non aliter intrat concluſio nuper
firmata,*& d.dec,Putei,non impugnat Caputaq.d.concl.*ex
defectu poteſtatis Vicarij. ſed quia in caſu illius deci-
ſionibus non atteſtabatur Vicarius de pręſentatione
facta coram ipſo,vt in caſu noſtro,ſed coram alio, nẽ-
pè coram Epiſcopo,cui propterea non creditur,prout
diſtinxit *Rota in Iaten.penſionis,16.Decemb.1591. coram
Card.Seraph.Maſcar.vero loco cit.& dec.*Rotæ per eum
ibi allegatę loquuntur in ſimplici enunciatiua vicarij
de iurep.cui non eſt ſtandum in præiudicium Epiſco-
pi,non autem quando,vt hic atteſtatur de actu coram
ſe geſtu ratione ſui officij.

Non obſtat etiam,quod d.enunciatiua Vicarij fue-
rit de actu de præterito,dum vicarius non enunciat
Lazarum tempore deputationis fuiſſe per Moniales
nominatum; ſed nominationem fuiſſe antea factam
ex illis verbis,ibi, fuiſſe præſentatum coram nobis, &
rurſus ibi,& habita prius per nos iuridica informatio-
ne de eius ſufficiẽtia. Quę informatio videtur neceſſa-
riò capta poſt nominationẽ,& multomagis deputatio
inde ſecuta, quo caſu nec ipſi Epiſcopo atteſtanti in
actu inſtitutionis credendum eſt de aliquo actu de
præterito,niſi quatenus vnum,eodemque tempore co-
ram eo,& per eum factæ exiſtant.*Rot.dec.16.de prob.in
antiq.Creſc.dec.13.de prob.& Put.dec.374.lib.1.& Rot.in
in Portugall.Vicariæ apud Garc.p.8.c.4.n.45.& in Vicen.
beneficii 11.Decem.1619.coram bon.mem.Vbaldo,*& quod
10 Vicario atteſtanti de examine non credatur,dixit *Rot.
in Placen.Parochial.14.Iun.1619.coram Illuſtr. Patriar-
cha Manzanedo.*

Quia

Quia reſpondetur, quod imò iuxta doctrinam *Bart.*
in l.poſt dotem, n.21 ff.ſol. matr. actus enunciatus in ali-
11 quo inſtrumento per verba importantia tempus præ-
teritum præſumitur tempore inſtrumenti geſtus, ſi po-
tuit eo tempore fieri, itaut preteritum non intelligatur
ex interuallo, ſed incontinenti, aut de modica præteri-
tione, prout paſſim Notarii in inſtrumentis ſic aſſerunt
dedit, vendidit, & tradidit quæ ſunt verba præteriti tẽ-
poris, & tamen intelliguntur de eodem tempore con-
fecti inſtrumenti. ex *Bart. vbi ſupra, cuius doctrina eſt cõ-
muniter recepta, Iaſ. ibidem n.85. Alciat. de præſumpt. reg.
3 præſumpt. 25. n.3. Menoch. præſump. 18. lib. 3. & conſ. 97.
n.68. Barboſ. in d. l. poſt dotem n.26. & Cenc. de Cenſ. p.2. c.1.
q.1. num.9.* Vnde etiam attestatio Vicarii de præſen-
tatione monialium, & examine præſentati per verba de
præterito debet eodem modo intelligi: cum preſenta-
tio, examen, & deputatio bene potuerint vnica hora, &
contextu expediri. Et tanto magis, quia ſtante iuris aſ-
ſiſtentia pro monialibus deputatio Vicarii veriſimili-
ter præſupponit nominationem illarum, & examen
12 preſentati, & ideo ex ſolo actu inſtitutionis præſumi-
tur præceſſiſſe, *Rota dec. 11. de ſurrep. in nouis, Nec aduer-
ſantur dec. 16. de prob. in antiq. & deciſiones Creſc. & Put.*
allegatæ, quia loquuntur, in caſu quando Epiſcopus
in literis aſſerit, quod contulit beneficium vacans per
reſignationem in eius manibus factam, & per eum ad-
miſſam, cui meritò non creditur propter præſumptio-
ne antidatæ in præiudicio Tertii, nempè prouiſi Apo-
ſtolici, aut reſignantis, nam aliter eſſe in facultate Or-
dinariorum priuare beneficiatos ſuę Diœceſis, aſſerẽ-
docos in eius manibus reſignaſſe, quo fit, vt multo mi-
nus eius Vicario in hoc credatur. Deciſio vero Portu-
gallien. non applicatur, dum dicit, quod non creditur
Epiſcopo, qui in erectione cuiuſdam Vicariç aſſeruit
parochialem fuiſſe vnitam Monaſterio, & ſic de actu
de preterito, qui coram eo vnico contextu fieri non
potuit, *Garz. vbi ſup. n.26.*

Minus releuant deciſiones Vicen. beneficij, & Placẽ-
tina parochialis ſupra etiam allegatę, quia in illa Vi-
cen. Vicarius non atteſtabatur de actu de recenti, & co-
ram ſe facto, & qui debebat neceſſario præcedere pro
fundamanto actus geſti, ſed de actu de pretento fa-
cto coram Epiſcopo cum relatione ad quoddam
inſtrumentum, de quo non conſtabat quodque potuit,
Vicario abſente, coram quocumque Notario cele-
brari, cum tamen in caſu noſtro preſentatio monia-
lium de perſona Lazari debuit fieri, vel exhiberi
13 coram ipſomet Vicario inſtituente, in deciſione vè-
rò Placentina erat ſolum ſimplex Vicarij fides, quę
non facit fidem, *Mantic. deciſ. 51. numer. 6. Seraphin. de-
ciſ. 128. num. 1.* & atteſtabatur de examine, & reproba-
tione, & ſic de actu de preterito coram alijs geſto, & in
preiudicium tertij, cuius aſſertioni ideò non fuit habi-
ta fides.

14 Nec etiam officit, ſi dicatur, quod Vicarius in caſu
noſtro atteſtatur de preſentatione monialium in pre-
iudicium tertij, ſcilicet D. Archiepiſcopi, quia cum ip-
ſi vnum, & idem conſtituant Tribunal factum vnius re-
putatur factum alterius, itaut D. Archiepiſcopus non
poſſit dici tertius reſpectu ſui proprij Vicarij in his,
quę competunt Vicario ex natura Vicariatus, prout
15 competit inſtitutio; ſicut in ſimili ſcientia Officialis
dicitur ſcientia Domini, eique præiudicat, quando ille
in actu interuenit vti Officialis, & ſcientia prouenit ex
actu ipſum, aut Dominum ſpectan. *Bar. in l. ſi publicanus
§. in omnibus de publican. Alexand. conſ. 7. numer. 8. lib. 1.
Rota deciſ. 507. part. 1. in recentior.* Idcircò creditur
Vicario in præiudicium Epiſcopi de omnibus narratis
16 in inſtrumento, inſtitutionis, quando illa, vt hic, eo-
dem tempore, & momento interuenerunt, vt latè *Creſ-
cent. deciſ. 1. de off. vic. num. 5 cum ſeqq.* Vbi etiam, quod
pro actus validitate preſumuntur eodem momento
facta.

Nõ obſtat preterea, quod moniales prætendũt eſſe in
quaſi poſſeſſione preſentandi Vicarium ad nutum ea-
rum amouibilem: cum tamen Lazarus non fuerit de-
putatus ad nutum, nec Vicarius enunciet iſtam qua-
17 litatem, ſed ſolum ſimplicem præſentationem, etenim
reſpondetur, quod nec etiam enunciat, quod depu-
tatio fuerit facta in perpetuum, vnde præſumitur
temporalis, iux. naturã ſuam, & iurisdiſpoſitionem, qua
attenta in Eccleſia regulari, qualis eſt hęc monialium
deputatur Vicarius temporalis, *d. c. 1. de Capel. monach.
& ex conſtit. Pii V. ſuper Vicariis edita, Gonzal. gloſſ. 5. §.
6. numer. 7.* Et quando ex hoc, aut alio ex ſupradictis
obiectis præſentatio Lazari peteretur difficultatem
tamen, quia fuit effectuata, fuit ex ea acquiſita monia-
libus quaſi poſſeſſio in preiudicium D. Archiepiſcopi,
Put. deciſ. 183. libr. 1. nouiſſ. Etiam quod affectuatio
ſequuta fuerit ex inſtitutione nulliter facta per eius
18 vicarium, vt dixit *Rota in vna Bracharen. coram Acchille
de anno 1555. quam refert, & ſequitur Garz. de benef. p. 5. c.
5. n. 104.*

Decimum non obſtat, quod dicebatur ſcripturam
de anno 1554. per quam probatur hęc preſentatio,
Lazari, non eſſe in forma probanti, vti exemplum ex-
tractum à Notario Actuario Epiſcopi Sauonen. ab al-
tero exemplo per Antonium Roccataliatam deſumpto
ex prothocolo cuiuſdam Hieronymi Roccataliatę eius
Anteceſſoris in officio, quæ propterea tamquam ſum-
ptum de ſumpto fidem non facit, *Ant. Aug. in epit. tit.
de exempt. n.4. Put. dec. 142. lib. 3. & Rota p.2. recent. dec.*
19 *297.* Quia fuit benè reſponſum, quod ad hunc effectum
20 ſufficit obſeruantia contentorum in dicta ſcriptura
ex vacatione per obitum Lazari à monialibus electi,
cum alijs pluribus adminiculis, qua hic concurrunt,
*Bald. conſ. 400. n.5. lib. 4. Corn. 201. n.4. & conſ. 158. nu. 1
& 2. Rota in recent. dec. 472. num. 3. p.1. & deciſ. 2. num. 1.
par. 3.*

21 Et ceſſat penitus difficultas, quia fuit mihi datum,
& Dominis in Rota oſtenſum inſtrumentum dictę pre-
ſentationis, quod fuit ordinatum poni actis, non ab
exemplo, ſed ex protocolo Hieronymi de eo rogati,
extractum per dictum Antonium eius in officio ſuc-
ceſſorem quod eſt illud idem, quod fuit productum
coram Epiſcopo Sauonen. citata parte, quæ nihil oppo-
ſuit, quod ideo fidem facit, *Bart. in l.1. § ſi quis ff. de bon.
poſſ. ſecundum tab. Ach. dec. 2. n.7. de offic. delegat. Rot. de-
ciſ. 27. num. 1. & 571. nu. 4. par. 2. recent.* Nec dubitarunt
Domini de notariatu Antonij, quamuis ille non ſe
enunciet Notarium, quia in fine ſubſcriptionis adeſt
dictio, &c. quæ comprehendit d. qualitatem, *Zabarell.
conſil. 132. num. 1. in fin. verſ. aliter.* Et præſertim acce-
22 dente legalitate Vicarii D. Archiepiſcopi atteſtantis
de notariatu tam Antonij, quam Hieronymi eius præ-
deceſſoris.

23 Secunda nominatio facta legitur de an. 1573. de per-
ſona Bartholomæi Scaliniæ per obitum ſupradicti La-
zari, cuius affectuatio videtur etiam non poſſe contro-
uerti, quamuis non conſtet de formali inſtitutione.
Primo, quia cum monialibus ius aſſiſtat, & dicta nomi-
natio probetur per eas facta, eo ipſo quod Scanilia
nominatus cum effectu tamquam Vicarius poſtea
curam exercuit, & non conſtat de alia deputatione n.
Archiepiſcopi, nec de alio titulo, præſumptio eſt, quod
poſſedit vigore præſentationis, quæ de iure fieri de-
buit, & ſic huius præſentationis monialium, vt dixit
*Rot. in dicta Vicen. beneficij 11. Decembris 1619. coram bon.
mem.*

mem.Vbaldo. Secundo quia Scanilia fuit præſentatus per obitum Lazari, qui fuerat inſtitutus ad præſentationem monialium poſt cuius obitum incontinenti poſſedit Scanilia quod defuncto fuit etiam per moniales electus Bartholomæus Facciottus, qui etiam poſſedit, vnde bene probatur effectuatio, iuxta *conſ. Oldrad.*
24 *229. ſæpius per Rotam canonizatum, Lamb.de iurepatr.lib. 2.par.quæſt.10.art.7.Rota deciſ.545.num. 2. & deciſ.598. num.9.p.1.diuerſ.& fuit dictum in deciſ.in hac cauſa facta coram me.verſ.Quia in primis,* quod verò vacatio obtigerit per mortem Scaniliæ, aſſeritur in requiſitione, ſeu præcepto tunc Archiepiſcopi monialibus facto de anno 1594. & de hoc numquam fuit dubitatum. Tertiò, & tandem tollit omne dubium Viſitatio Apoſtolica de anno 1582. vbi fit mentio, & claris verbis adnotatur, quod Scanilia, qui tunc erat Vicarius d.Eccleſiæ fuit inſtitutus ad nominationem monialium, ex viſitatione autem bene comproban-
25 tur præſentatio, & inſtitutio, *Caputaquenſ. deciſ. 158 part. 2. Rota deciſ. 573. numero quarto, parte ſecunda recent.*

Neque obſtat, quod hæc præſentatio Scaniliæ facta fuerit ad crates Monaſterij, quia ex quo præſentationis inſtrumentum fuit factum in loco ſolito, & ubi debuit fieri, non excluditur, quin illud potuerit coram Ordinario exhiberi, & obtineri ab eo inſtitutio, prout præſumitur ex ſupradictis eo ipſo, quod de alio titulo, non conſtat, & quia ex poſſeſſione monialium de præterito vigore nominationis, & deputationis de anno
26 1554. præſumitur eas ſuam continuaſſe poſſeſſionem in futuram, dum illa non probatur amiſſa, *gl.Bal.& alij in leg.ſine poſſid.Cod.de probat.Menoch.præſumption. 64. libr. 6. per totum. & in puncto Rota in Fanen. beneficij 11. Decembris, 1620. coram R. P. Domin.meo Pirouanno.*

Nec etiam releuare viſum fuit, quod Viſitator Apoſtolicus in dicta viſitatione dixerit, quod Scanilia habebat curam animarum ab an.1573. ſub die 29. Ianuarij, & tamen præſentatio monialium facta legitur 31. eiuſdē mēſis, & anni, & ideò quod inſtitutio Scaniliæ nō potuit eſſe facta ad monialium nominationem ſubſecutam biduo poſt dictam inſtitutionem, ſed liberè ab Ordinario. Quia vltra quod ceſſat omne dubium ex eodem inſtrumento nominationis, ex quo clarè colligitur, quod Scanilia fuit bis per moniales nominatus. Primò ſtatim poſt obitum Lazari, & poſtea d.die 31. Ianuarij, quæ reiteratio eo magis, ac magis, denotat enixum animum monialium continuandi poſſeſſionē, Domini vlterius aduertebant, Viſitatorem non aſſeruiſſe Scaniliam fuiſſe prouiſum die 29. Ianuarij. ſed poſtquam dixit, curam iſtius Eccleſiæ exerceri per Capellanum ad nutum monialium amouibilem, qui tunc erat Bart.Scanilia. ſubdit, quod ille habebat curam animarum à die 29. Ianuarij præuia approbatione Examinatorum ſynodalium, quæ admiſſo, ſeu approbatio
27 generica ad animarum curam, non infert ad inſtitutionem, ſeu prouiſionem iſtius Eccleſiæ, ſub illamet die, alioquin Viſitator aſſeruiſſet de directo contrarium, cum tamen ſemper ſit decreto res temperanda, ac ita interpretanda, vt diſpoſitio non mereatur à ſapiente repræhendi, *l. Saluius Ariſt.ff.de l.præſtan.Pariſ.conſ. 3. num.23.& ſeq.lib.3.* Vnde admiſſo Scaniliæ ad curam, de qua meminit Viſitator, intelligi debet, quod ille præcedenter fecit ſe approbare generaliter, vt facilius moniales alliceret ad illum præſentandum, pro biduo poſt fuit per eas præſentatus, & ſic præſumi, quod ſucceſſiuè fuit etiam inſtitutus. Hoc enim veriſimili tem-
2 peramento ad concordiam reducuntur verba Viſitationis ad notat per *gl.in l.ſi negocium verb.geſtorum, C. de neg.geſt.* Et ſaluatur ius competens monialibus tam de iure, quam ex quaſi poſſeſſione præſentandi, in qua erant.

Poſtremò non obſtat deputatio cuiuſdam Figarolij de anno 1588. pro exercenda cura d.Eccleſiæ, ex ea enim nihil monialibus deperit, nec D. Archiepiſcopo fuit aliquod ius acquiſitum, quia vt dicitur in deciſione in hac cauſa facta, ille fuit deputatus in V.Curatum loco Scaniliæ de eius cōſenſu, & ex libro matrimoniorum apparet Scanilia, tam ante, quam poſt d. deputationem exercuit vti Curatus d.curam, & Figarollus ibidem vocatur ſimplex presbyter, & remouetur omnis ſcrupulus, quia poſtea de anno 1594. vacauit hæc Vicaria per obitum Scaniliæ, non autem Figarolij, Nec dubitari poteſt, quin viuente adhuc Scanilia potuerit de ius conſenſu fieri per Ordinarium di-
29 cta deputatio V. Curati etiam ſine conſenſu monialium, *Feder.de ſen.conſ.95.num.3.verſ.item ſuper, eo, quod quæritur.*

Tertia monialium præſentatio fuit de anno 1594 per obitum ſupradicti Scaniliæ in perſonam Bart.Facciotti etiam ad fratres electi, & D.Vicario per earum procuratores preſentati, ac per eum admiſſi, ſi & in quantum, cuius effectuatio nullo etiam modo, nullaq. ratione poteſt controuerti, tum quia iuxta ſuperius dicta tam de iure, quam ratione quaſi poſſeſſionis monialium illa debuit admitti, *Ferrett.conſ.33.num.4.cum ſeqq.lib.1.* Prout etiam illam fuiſſe admittendam declarauit Sacra Concilij Congregatio in literis Vicario D.Archiepiſcopi directis, & præſentatis de anno 1595 quæ propterea fuit admiſſa ex clauſula, ſi & in quantū: quæ hoc operatur. *Bald.in l.edita, num.98.C.de eden.in 2. lect. Mart.de clauſul.par.1.clauſul.153.num. 1.* ſicut de appellatione ita admiſſa tradit *Roman.conſ.501.* & in puncto, quod preſentatio cum dicta clauſula cenſeatur admiſſa, ſi de iure eſt admittēda *dixit Rot.dec.687.p.1. diuerſ.Quæ apud Seraph.eſt deciſ.499.* Tum etiam quia poſtea de anno 1609. vacauit hæc Vicaria per obitum Facciotti. Vnde pro eius effectuatione ad effectum quaſi poſſeſſionis monialium vltra vulgare conſilium Oldr.229. ſupra allegatum, militant etiam, & applicātur omnes rationes ſupra deductæ pro affectuationes ſecundæ preſentationis.

Neque obſtat, quod conſtet de alia deputatione d. Facciotti facta die 13. Octobr. eiuſdem anni abſque vlla penitus relatione ad monialium preſentationem prius factam, quia præter quod iſta ſecunda deputatio fuit per modum prouiſionis, quæ ideo nullum facit, *capit.cum vos, vbi Abb.numer.1.de offic.ordin. Rebuff.*
30 *de ſentent.prouiſ. in præfat. numer. 37.* dicta deputatio non excludit, quin adſit alia anterior, prout adfuit ad præſentationem monialium admiſſa, ſi & in quantum, Quinimò aut inde excluditur, & nulla redditur ſecunda deputatio vti facta monialibus ignorantibus, quarum poſſeſſio propterea non fuit interrupta, *Calderin.d.conſil. 12. in fin.de iurepatronat. Seraphin. deciſ.337.num.3.* vel dicendum quòd ex illa ſecunda deputatione potius cenſeri debet continuata monialium poſſeſſio, *iuxta reg.l.2.C.de acquir.poſſeſſ.* prout illam continuare ſemper moniales crediderunt, de qua credulitate videtur non eſſe hæſitandum, ex quo ſparſo poſtea rumore, quod D.Archiepiſcopus intendebat deputare alium Vicarium, moniales recurrerunt ad ſacr.Concilij Congregationem, & ab ea reportarunt literas, quas, vt dictum eſt præſentauerunt. Vicario Dom.Archiepiſcopi patentes manuteneri. Quo factum fuit, vt Facciottus ſemper viſus fuerit continuare in priſtina poſſeſſione, in qua erat aſſ præſentationem monialium vſque ad annum 1609. Quo

illo

ill e obijt, & quod moniales ideo toto hoc tempore alium non nominarunt, quia Facciottus eis gratus, & per ipſam nominatus curam adminiſtrauit.

Nec releuat, quod inmemoriali nomine monialium S.Congregationi porrecto fuit narratum, quod D.Archiepiſcopus recuſabat admittere, & approbare Vicarium ab eis nominatum, quaſi inde colligi videatur, quod Facciottus numquam fuit per D.Archiepiſcopum deputatus, quia ex quo ille fuerat iam admiſſus, ſi, & in quantum, dicta narratiua neceſſariò intelligi debet in eo ſenſu, quod non admittebatur liberè, & ſimpliciter. aut quia idem Facciottus fuit etiam deputatus per viã prouiſionis, quod fieri non poterat in earum præiudicium. Et ceſſat penitus, quia ſemper Facciottus curam potius exercuit vti Vicarius titularis, quam per modum prouiſionis, tum ex quo deputatio cuiuſdam alterius Vicarij per D. Archiepiſcopum, facta numquã habuit effectum: tum etiam & multo magis ex deputatione Iacobi Sybillæ in V.Curatum, de licentia tamen Facciotti Curati facta die 20. Aprilis anni 1595. & ex alijs duabus ſimilibus deputationibus in V.Curatum de perſona Ioannis Baptiſtæ Barrillarij de ann. 1604. & 1608. quæ vti factæ de Facciotti licentia, denotant, quod ipſe potius vti titularis, & ſic præſentationẽ monialium, quam per modum prouiſionis poſſedit: quia vti talis non potuiſſet conſentire, vt alius ſubſtitueretur, qui eius nomine curam exerceret, *ad leg.fin. ff.de off.eius, & leg. à iudice.C.de iudic.* Ex quibus poſſeſſio monialium vſque de anno 1609. quo Facciotus deceſſit, & per eius obitum hæc Vicaria vacauit, viſa fuit Dominis ſemper continuata, quod ex aduerſo, vſq. ad hoc tempus non conſtat de aliqua prouiſione, vti de libero.

Supereſt nunc expendere ſecundum dubium ſupra excitatum, videlicet. An à d. anno 1609. quo obijt Facciottus, vſque ad tempus litis motæ ſemper moniales continuarint in d. quaſi poſſeſſione, in qua tunc erant, & certum eſt, quod regula ſtat pro monialibus, ita ut ei qui probat olim poſſediſſe, vti probant moniales, detur hodie manutentio, dum ex aduerſo poſſeſſio non probatur admiſſa, *Bald. in l.1.n.12.C. vti poſſid. Dec. conſ. 126. circa fin. Ripa in capit. cum Eccleſia Sutrina verſ. ex iſtis de cauſ.poſſ. & propr. Rota dec. 81. p.1. diuerſ. Greg. XV. dec. 555. num. 10.* & in puncto Rota in dicta Fanen. bene-
31 ficij ſupra allegata coram R.P.D. meo Pirouano, & in
32 Papien. iuriſpatronat. 9. Aprilis 1601. coram ſanctæ mem. Card. Pamph. Et ratio eſt, quia poſſeſſio ſolo animo retinetur, *l. licet. C. de acq. poſſ. Mutatio autem voluntatis non præſumitur, l. enim, qui, C. de probat.* vnde qui in præteritum poſſedit præſumitur ſemper in futurum poſſediſſe, animumque continuandi poſſeſſionem habuiſſe, *l.3. §. ſi ſeruus, ff. de acquir. poſſeſſ. Innoc. in c.2. de reſt. ſpoliat.* etiam quando iamdiu poſſedit, *Menoch. præſump. 64. n.4. lib. 6.* adeo vt olim poſſidẽs ſemper pro ſe habeat præſumptionem, itaut onus probandi poſſeſſionis amiſſionem incumbat aduerſario, *l. circa, ff. de prob. l. libertus, §. vlt. ff. de libert. cauſ.* Vnde ſtat difficultas an amiſſio probetur per D.Archiepiſcopum, & viſum fuit eam nullo modo probari; maximè ſtante iuris aſſiſtentia pro monialibus.

Non obſtat, quod defuncto Facciotto de d. anno 1609. D. Archiepiſcopus deputauit eũdem Barrilariũ, qui, vt dictum eſt, Facciotto viuente fuerat deputatus eius V.Curatus, ex qua deputatione prætendit D. Archiepiſcopus ipſum acquiſiuiſſe quaſi poſſeſſionem conferendi, prout etiam idem prætendit ex alia deputatione cuiuſdam Albertonij de anno 1622. quia fuit benè ſatisfactum, quod hæc vltima de Albertonio dedit cauſam liti, quæ propterea non eſt attenden. *Rota coram Gregorio XV. dec. 417. nu. 4. & in recent. dec. 30. n.1. p.2.* Deputatio verò Barrilarij in qua fit præcipuum fundamentum, fuit per modum prouiſionis, quæ idcirco nõ mutat ſtatũ præcedentem, ex Rebuſ. vbi ſup. & ra-
37 tio eſt, quia Ordinarius ſua ordinaria auctoritate põt deputare Vicarium ſeu Oeconomum in beneficio vacante, interim, & quouſque de Rectore prouideri, aut cognoſcitur de iuribus eligentium, *d. c. cum vos c. prouenit el 2. & ibi gl. verb. aſſignes extra de appell. Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 18. verſ. aliquin. Lancellot. de atten. c. 12. limit. 18. n.2.* Vnde cum huiuſmodi deputatio non fiat ad firmãdum ſtatum, ſed ad interim tantum, nec minimum quidem præiudicij ex ea infertur illis, qui antea poſſide-
38 bant, ſed interim eorum ius illęſum conſeruatur, aliter enim poſſent Epiſcopi canonum auctoritate ſpoliare patronos ſua quaſi poſſeſſione, quod eſſet iniquum, *Hoſtien. in d. cap. cum vos verſic. inſtituere, & ibi Anchar. not. 1.*

Non obſtat etiam, quod Barrilarius ſic deputatus continuauerit in d. cura vſque ad mortem, quæ fuit de ann. 1622. quia non propterea aliqua quaſi poſseſſio fuit D.Archiepiſcopo acquiſita, ſed ſemper remanſit monialium, ex quo etiam ſemper Barrilarius vſque ad mortem viſus fuit d. curam exercere per modum prouiſionis, nihil enim eſt, cur non potuerit ſic exercere, ergo ſic exercuiſsè credendum eſt, dum non conſtat de alio eius titulo, quam de iſto. Quinimò ſtante quaſi poſſeſſione monialium, de qua opponebatur, non potuit D.Archiepiſcopus interim prouidere, niſi per modum prouiſionis, non autem de Rectore perpetuo, *gloſ. in d. c. cum vos verſ. cauſa, & ibi Ioan. Andr. num. 4. verſ. alia de cauſa. & Card. num. 2. quæſt. 4.* vbi quod eſset iniuſtum & indignum, vt vna pars in præiudicium alterius in re ſubiecta aliquid perpetuò faceret, vel innouaret.

Minus obſtat noua prætenſio, & ſubtilitas Aduocatorum, ſcilicet, quod ex deputatione Barrilarij per modum prouiſionis D.Archiepiſcopus ſit manutenendi in quaſi poſseſſione prouidendi per modum prouiſionis, quia, aut hoc prætenditur ad conſeruan. ius, D. Archiepiſcopi ſic prouiden. a iure ſibi datum, & hoc non eſt ſub lite, aut ad effectũ impugnandi monialium quaſi poſſeſſionem, ita ut ideo deſierint poſſidere, & dicebãt DD. quod hoc non merebatur allegari, quia ſic omnes quaſi poſseſſiones patronorum quantumuis iuſtificatæ euaneſcerent. Aut tandem id prætenditur ad effectum, quod cum d. Eccleſia ſit manualis, idem ſit dicere per modum prouiſionis, quantum eſt dicere ad nutum amouibilem iuxta teſtes D. Archiepiſcopi ſuper hoc vſu loquendi nouiſſimè examinatos, ita vt deputàtio Barrilarij non ſolum fuerit prouiſionalis, ſed etiam prouiſiua, & conſequenter, quod D.Archiepiſcopus ſit manutenendus in quaſi poſseſſione deputandi Vicarium ad nutum amouibilem, quod ſi ſubſiſteret excluderet penitus manutentio monialium ad earum nutũ, quę quidem prætenſio nedum iure probatur, ſed eſt contra ius expreſsũ, quia iux. præſcriptã formã à Conc. Trid. & ex conſtitutione Pij V. Ordinarij debent de parochialibus prouidere in perpetuum, & per concurſum, non autem amouibiliter, aliter enim reſideret cura huius Eccleſiæ principaliter penes Archiepiſcopum, qui eſt incapax plurium Eccleſiarum. *Seraphin. deciſ. 1304. nu mer. 2. Rota in Pampilonen. deci-*
48 *marum 13. Decembr. 1592. coram Comitulo.* Vnde pro-
41 pter decretum irritans, & clauſulam, ſublata, appoſitam in Concilio, & in d. conſtitut. non poteſt dari poſſeſſio releuans, quæ ſit manutenibilis, quia claudunt os parti, & tollunt facultatem iudicialiter iudican.

Bart.in l. fin.C.de Canon.frumen.Vrb.Rom.lib.11. Card. in c.quia diligenter,vbi etiam Imol. de elect. & fuit ſæpiſſimè decíſum.

Nec etiam obſtat, quod poſtea D. Archiepiſcopus indixerit concurſum huius beneficii tamquam de libero, & quod Barrilarius fuit vnus ex approbatis per examinatores, licèt alijs duobus votis inferior. Vnde dicebant informantes pro Domino Archiepiſcopo inde præſumi, quod Barrilarius, mutata priori cauſa poſſidendi, poſſedit de nouo vti prouiſus, & gratificatus ab Ordinario, nam dicebant DD. quod dum non apparet, quod poſt tentum concurſum alium titulum obtinuerit, potius præſumi debet, quod ſemper permanſit prior cauſa, & deputatio expreſſa per modum prouiſionis, quia vbi habemus cauſam expreſſam, ceſſat tacita, & præſumpta, *l.cum ex filio.§.filio, vbi gl.ff.de vulg. Angel.Peruſ.conſ.248. Crau. conſ.33.nu.2.* & vbi gratia expreſſam, cauſam habet, non debet ad aliam trahi. *Rota dec.169.n.7.p.2.recent.* Quinimò ex teſtibus datis per Archiepiſcopum excluditur penitus præſumptio tituli

42 perpetui, dum deponunt Barrilarium ſempar fuiſſe tentum, & habitum pro Curato amouibili, & ex quo fuit votis inferior, non debet prçſumi, quod fuerit electus, & præſertim, quia moniales appellauerant à futuro concurſu, & grauamine, quę ideo non fuerunt appelationem proſecutæ. quia D. Archiepiſcopus grauare ceſſauit. non proceden. ad deputationem vigore concurſus, ſed permittendo, quod idem Barrilarius, vti

43 prius per modum prouiſionis continuaret exercitium d. curæ, & in omnem caſum nouus titulus, & noua poſſidendi cauſa ſuperueniens ex facto Domini Archiepiſcopi, monialibus ignorantibus eis non noceret ad effectum, de quo agitur *d.conſ.Cald.12.in fin.de surep.* Sed potius habendum eſſet, ac ſi moniales Ordinarij conferenti tacitè acceſſiſſent pro conſeruatione ſui iuris, *Dec.conſ.126.circa fin.& dixit Rot.in d.Papien.iurisp. 9. Apr.1601.coram Car.Pamph.*

44 Non obſtat præterea acquieſcentia, ſeu taciturnitas monialium toto dicto tempore, quia non potuit plus eis præiudicare, quā actus ipſe, qui, ſi tamquam factus per modum prouiſionis eis non præiudicabat, ergo nec acqueſcentia, nec Ordinarius præſcribit libertatē aduerſus iuſp. per ſimplicem nō vſum preſentandi patronorum, ſed requiritur factum Ordinarij directè contrariū ſeruituti iuriſpatronat. hoc eſt, libera collatio ad *l.hac autem, & ibi DD.ff.de ſeruit. vrb. prædior.& in puncto Rota dec.109.num.8.p.2.diuerſ.* prout etiam, nec monialibus, obeſſe potuit. quod, dum inſtarent pro admiſſione d. appellationis, Vicarius D. Archiepiſcopi eā nedum reiecit, ſed dixit, eis nullum, ius competere nec in poſſeſſorio, nec in petitorio, fuit enim ſimplex interlocutio ſine citatione, & cauſæ cognitione, & notoriè iniuſta, quæ ideo nō tranſit in rem iudicatam, nec in parte fuit opus ab ea appellare. *max. not.c. inter cæteros vbi Felin.& alij de re iudic. Cæſar.de Graſs.deciſ.2.numer. 8.de ſol.*

45 Poſtremò ac tamdem non obſtat quod moniales coram Epiſcopo Sauonē. petierint reintegrari, quaſi ideo confeſſæ fuerint eas non poſſidere, ſed D. Archiepiſcopum, petitio enim reintegrationis fuit æquiuoca, vnde debet referri ad ſolam poſſeſſionem naturalem, & turbationem de facto, *Rota dec.560.n.3.par.1.* non autem ad poſſeſſionem ciuilem, quæ ſemper remanſit apud moniales. *Rota deciſ.561.num.3.par.1.recent.& addent. ad Gregor.XV.deciſ.555.* quæ diſtinctio, quidquid contenderint informantes pro D. Archiepiſcopo, etiam locum habet in iuribus incorporalibus in quibus datur etiam duplex poſſeſſio, ciuilis, & naturalis, *Bart.in l.1 n.13.verſ. in contrarium,ff.de acq.poſſ.& in puncto Guido Pap.deciſ.629.num.14. & Rota deciſ.649. num.10. part. 2. recent.*

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. DVRANO.

Et in eadem coram eodem 19. Nouem. 1617.

FVit per duas deciſiones conformes reſolutum, conſtare de bono iure Monialium, ad effectum vt debeant manuteneri in quaſi poſſeſſione nominandi Vicarium ſeu Rectorem eccleſiæ parochiali S. Andreæ de Porta Ciuitatis Iauuen. ſed qia Illuſtriſſ. Patriarcha Hieroſolymitanus Archiepiſcopus Ianuen. pars aduerſa non acquieuit, Rota ex ſolita ſua benignitate voluit, iterum eum audire, vndè hodie fuit cauſa propoſita ſuper eiſdem, & reſolutum ſtandum eſſe in deciſis, placuerunt enim Dominis rationes, & motiua deciſionum,

Neque obſtat, quod in dictis deciſionibus dictum fuerit, dictam eccleſiam eſſe regularem, & Vicarium ad nutum Monialium amouibilem, & alia huiuſmodi, quæ ad petitorium videntur pertinere, quia cum de ordine Rotæ videretur de bono iure, ad effectu manutentionis, & pro parte D. Archiepiſcopi, ad fundandum ius ſuum ad dictum effectum incidenter prętenderetur, quod d. eccleſia erat ſecularis, & Vicarius perpetuus, illa fuerunt etiam incidenter dicta, & ad colorandum poſſeſſorium, non autem ad definiendum petitorium, quod per vtramque partem ſuſpenſum fuit, & in omnē caſum, etiam quod nō conſtaret de regularitate eccleſiæ ex quo poſſeſſio Monialium eſt clara, & ſi poſſeſſorium non dependet à petitorio, competeret eis manutentio. *Rota in Neapolitana Iuris conferendi. 19. Decembr. 1614.& 23.Febr.1615.coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, & in puncto Greg.XV.dec.370.*

Cætera autem, quæ aduerſo adducebantur, dicebāt Domini, quòd aut reſpiciunt petitorium, aut fuit eis pleniſſimè ſatisfactum in prędictis deciſionibus, aut demum viſum fuit non indigere reſponſione.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. PIROVANO.

Regien. Beneficiorum 20. Febr. 1616.

SVMMARIVM.

1 *Quaſi poſseſſio pertinentię quomodo probetur.*
2 *Narrata ſunt iuſtificanda ad ſuſtinendam gratiam.*
3 *Iuſp. perſonarum potentium quomodo ſit probandum.*
4 *Teſtes intra tempus 30. ann. debent deponere de viſu.*
5 *Fundatio, & dotatio an probetur ex euidentia facti.*

DECISIO LXXXVII.

CEnſuerunt Domini beneficia, de quibus agitur non eſſe ad iudicanda Co. Alexandro neque Gregorio, de Galuano voluerant particulariter videre de iuſtificatione illius gratiæ:

Quoad Co. Alexandrum videtur conſtare de illius non iure, quia ab Ordinario fuit prouiſus de vacanti in menſe Octobris, qui eſt de reſeruatis Sedi Apoſtolicæ in regul. 8. nec ad ſuſtinendam prouiſionem iuuari poteſt alternatiua, qua gaudet Epiſcopus cum illi locus ſit in beneficijs tantummodo, quæ ſunt de libera collatione Ordinariorum, vt in verbis regulæ legitur, ſecus autem in beneficijs alterius collationis

prout

prout ſunt iſta de quibus agitur,quę pertinent ad Ar-
chipresbyterum Mezzadellarum, vt ex collationibus
datis de anno 1575. in perſona Comitis Hipolyti de
Manfredis, & 1601.fauore Pauli Emilij Corradini, ex
quibus probatur quaſi poſſeſſio conſerendi ſufficiens
ad excludendam pertinentiam in Ordinario. *Crauet.
conſ.322.n.5.Seraph.dec.306.in fin.*

1 Gregorius vero ſi nititur prouiſioni Archipresbyte.
antedicti ſub die 15. Martij 1614. cum beneficia vaca-
uerint in menſe Octobris anni præcedentis,deficit po-
teſtas in conferente, quia menſis ille eſt de reſeruatis
Sedi Apoſtolicæ,ſi vero ſe fundat in prouiſione Apo-
ſtolica cum illa emanauerit ſub narratiua,quod bene-
ficia exiſtunt de iurepatr. laicorum de Manfredis ex
fundatione, & dotatione, omnia ſunt iuſtificanda ad
2 ſuſtinendam gratiam. *Io.Andr.in c.1.de lit.conteſt.Ve-
rall.dec.39.p.2 Seraph.dec.870.n.1.* Iuſpatronatus au-
tem laicorum non iuſtificatur, verſamur enim in Do-
mino Caſtri, ſed quam præſupponit Gregorius perti-
nere iuſpatronatus quo caſu propter præſumptionem
vſurpationis ex diſpenſatione *Sac.Conc.Trid.ſeſſ.25.c.
9.* vbi non conſtat de inſtrumento fundationis,& dota-
tionis pro forma requiruntur continuatę pręſentatio-
nes per 50.annos probatæ per authenticas ſcripturas;
necnon immemorabilis probata per teſtes,nec admit-
titur probatio per æquipollens, vt declarauit Sacra
Congregatio, & fuit pluries in Rota reſolutum, *vt
in deciſ.199.p.2.diuerſ.& dec.409.p.1. in quibus aliæ re-
feruntur.*

3 Non obſtat,quod in articulis datis pro probatis pro-
betur immemorabilis ac etiam, quod eccleſia conti-
nens beneficia,de quibus agitur eſt fabricata in arce,
ſeu palatio Comitis Mozzedellarum, & eſt cappella
propria dd. Comitum ibi fabricata ab antiquiſſimo
tempore ab eorum maioribus, ex quibus ſatis vi-
deatur iuſtificatum iuſpatronatus ad præſcriptum
Concilij.

Quia quicquid ſit,quod quoad immemorabilem quę
4 abſque difficultate non tranſibat,ex quo intra tempus
40. annorum de quo debent teſtes deponere de viſu
ſuper negatiua iuxta requiſitum,*gl.in c.1.de præſcrip.in
6.*& dantur contrariæ præſentationes tamen deficiunt
adhuc continuatæ præſentationes per quinquaginta
annos,quæ per teſtes probari non poſſunt, nec dari
probatis.

Nec ſupplere poteſt,quod beneficium ſit fundatum
in capella palatij ipſius Domini Caſtri, vt continen-
tur in tertio articulo,vt ideo ex euidentia facti probe-
5 tur fundatio,& dotatio ex adductis per *Gabr.conſ.192.
n.6.lib.2.*

Quia vltra quod rationes Gabrielis inferunt ad pręſ-
umptionem,& poſſibilitatem,de qua Concil.non con-
tentatur, ſed deſiderat veram probationem per do-
cumenta, & pro forma, itaut adminicula non deſer-
uiant,aduerterunt etiam Domini,quod eccleſia potuit
eſſe antiquior palatio,& exinde incorporata in ſtructu-
ra ædificij,vel quod ab alio fuerit dotatum beneficiū,
atq.ita neque ab euidentia loci probatur per neceſſe
dotatio,& fundatio prout requiritur ad perfectionem
iſtius probationis. Et ita &c.

Et in eadem coram eodem 15. Februarij 1620.

SVMMARIVM.

1 *Subrogatio datur probata reſeruatione.*
2 *Quaſi poſſeſſio conſerendi eſt attendenda.*
3 *Clauſula vocatis vocandis, operatur,vt ordinarie ſit pro-
cedendum.*

Vtilian.de Iurepat.

DECISIO LXXXVII.

Dictum fuit D. Herculi non eſſe dandam ſubroga-
tionem in iuris Philippi.& Galuani, quia non
1 docet de reſeruatione clara,& indubitata, prout ne-
ceſſarium eſt ad hunc effectum. *Put.dec.266.lib.3.Rota
in recent.dec.160.n.2.& dec.187.n.1.& in 2.p.* vbi aliæ de-
ciſiones referuntur.

Nam etſi reſeruatio deducatur per obitum Philippi
in menſe Octobris,qui ſecundum reg. 8.eſt reſeruatus,
nihilominus ex eadem vacatione Co.Alexander repe-
ritur prouiſus ab Ordinario gaudente alternatiua, ad
quem vigore eiuſdem reg.8.in menſe Octobris ſpectat
collatio,& vlterius Gregorius reperitur præſentatus à
patronis exiſtentibus in quaſi poſſeſſione præſentandis
ac etiam inſtitutus vigore prouiſionis Apoſtolicæ, in-
ſuper cum idem Gregorius obtinuerit collationem
ab Archipresbytero Mozzedelarum etiam vigore ho-
rum titulorum reperitur in poſſeſſione,vnde dicebant
Domini,quod aut collatio ſpectat ad Archipresbyte-
rum etiam in menſibus reſeruatis prout inferunt col-
lationes datæ in menſibus Apoſtolicis, quę ſolæ ex-
hibentur ad probandum ius Archipresbyteri, & tunc
tamquam poſitus in quaſi poſſeſſione conferendi,vlti-
ma collatio ad fauuorem Gregorij etiam in menſe
Apoſtolico erit attendenda. *Crau.conſ.322.n.4.Seraph.
dec.306.in fin.* aut illæ collationes non ſunt admittendæ
prout verius Dominis viſum fuit propter annullatio-
nes,& derogationes reg.8.& tunc collatio erit Ordina-
rij propter beneficium alternatiuæ, & intrabit proui-
ſio Co.Alexandri,vel demum beneficium eſt de iurep.
laicorum,& ſimiliter excluditur reſeruatio,quæ non
capit beneficia de iurepatron.laicorum.

2 Non obſtat deciſio in hac cauſa facta ſub die 20.Feb.
1619. in qua fuit dictum collationem non ſpectare ad
Ordinarium,ſed ad ſupradictum Archipresbyterum
cui per eandem reg. 8. deficit facultas conferendi in
menſibus reſeruatis,prout eſt menſis Octobris,in quo
contingit hæc vacatio.

Quia fuit reſponſũ quod ibi non agebatur de gratio-
ſa ſubrogatione,ſed in petitorio, in quo quilibet tene-
batur docere de iure ſuo,ad quem effectum deciſiones
Rotales non faciunt ius dubitatum,neq.ponderatū fuit
q.prouiſiones Archipresbyteri erāt factę in menſib.re-
ſeruatis,& cōſequēter irritę per decretū eiuſdē regulę,
quo caſu poſſet intrare ius ordinarij ad fau.Co.Alexan.

3 Prædictis accedat quod in literis D.Herculis legitur
clauſula vocato Gregorio,& alijs vocandis,per quam
Gregorius non excluditur a iure ſuo, vt in cauſa ordi-
nariæ, non autem executiuè procedatur per *c.exhibita
de iud.Fel.in c.fin.n.23.de præſump.Rot.in Bergomen.bene-
ficij.24.Nouem.1614.coram R.P.D.Vbaldo*, in qua aliæ
deciſiones Rotales referuntur. Et ita,&c.

R. P. D. PIROVANO.

Regien.Beneficiorum,23.Iunij 1621.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus fundatam habet intentionem in omnibus beneficijs
ſuæ diœceſis.*
2 *Quaſi poſſeſſio conferendi firmatur ex vnica prouiſione.*
3 *Vltimus ſtatus attendi debet.*
4 *Iuris aſſiſtentia quando non proſit ordinario.*
5 *Decretum irritans inficit ius,& poſſeſſionem.*
6 *Incorporalibus poſſeſſio non acquiritur niſi ſciente,& pa-
tiente alio poſſeſſore.*

7 *Collatio facta ex cauſa permutationis , vel reſignationis non releuat alio exiſtente in poſſeſſionis conferendi.*
8 *Poſſeſſio aquiſita per vnum actum ſuffragatur etiam quo, ad ali⁰s actus.*
9 *Collatio"es quando non ſit attendenda.*

DECISIO LXXXVIII.

IN hac cauſa controuertebatur inter Co. Alexandrum Rangonum ab Ordinario, & Gregorium Maliaticum auctoritate Apoſtolica reſpectiuè prouiſos ſuper adiudicatione beneficiorū de quibus agitur, contra quos Rota ſub die 20. Februar. 1618. reſpondit Maluaticum ſcilicet ius non fouere, quia de iurepatronatus in literis narrato non docebat, Comitem vero Alexandrum eſſe ob audiendum, quia collatio non ſpectabat ad Epiſcopum Regien. ſed ad Archipresbyterū Eccleſiæ loci Mezzedellarum. Hodie ſuſcepta eadem diſputatione dictum fuit, quoad Com. Alexandrum recedendum eſſe à prædicta deciſione.

1 Conſtat enim eundem Co. Alexandrum prouiſum fuiſſe ab Epiſcopo Regien: qui de iure fundatam habet intentionem ſuper collatione omnium beneficiorum ſuæ diœceſis. *c. omnes, Baſilicæ 16. q. 7. Dec. conſ. 177. n. 1. & conſ. 152. item n. 1. Sylua de benef. p. 2. q. 26. nu. 28. & ſeq. Rota de conceſs. preb. dec. 4. in nou.* Et vlterius magis præ-
2 cisè eam fundat in collatione beneficiorum de quibus agitur ſecuta de ann. 1582. & ſpatio longi temporis effectuata, nempe 18. ann. dum Epiſc. prouidit Proſperum Zanchettum de d. ann. 1582. & per obitum illius Archipresbyteri de anno 1601. ad præſentationem patronorum inſtituit Emilium Coradiuum, itaut de eſſectuatione dubitari non poſſit ſecundum rationes *Oldrad. in conſ. 229. ſæpe per Rotam receptas, & ex ea quamuis vnica firmatur quaſi poſſeſſio conferendi in Ordinorium Rip. in cap. cum Eccleſia Sutrina n. 53. de cauſ. poſſ. & prop. Rota deciſ. 2. de præſcript. in nou. & in cauſa Fanen. beneficii 11. Decembris præteriti coram me.* & attendi debet
3 tamquam conſtituens vltimum ſtatum, *cap. conſultationibus de iurepat. Rota in antiq. dec. 14. Seraph. dec. 1213. nu. 5.*

4 Non obſtat, quod ſola aſſiſtentia iuris ſuffragari non poſſit Ordinario alio collatore etiam inferiori exiſtēte in poſſeſſione conferendis, *Mohedan. dec. 22. de præb. Put. dec. 301. lib. 2. in nou. edit. Iaſ. in l. 3. num. 36. in fin. ff. de acq. poſſ.* & prout Archipræsbyter dicebatur eſſe propter collationem ab eo factam de anno 1575. 26. Decembris in perſonam Co. Hipolyti Manfredi per obitū Co. Thadei in eodem menſe Decembris.

Quia de valida prouiſione Archipresbyteri multū fuit dubitatum, ex quo prouiſio illa facta fuerat per obitum Thadæi familiaris Papæ, de qua familiaritate ſatis conſtabat ex narratiua literarum eiuſdem Thadæi, quæ datæ fuerunt, at vbi de reſeruatione conſtat, acquiſitio quaſi poſſeſſionis impeditur propter decretum irritans in regula appoſitum inficiens ius, & poſſeſſionem, quæ tamquam infecta iuris effectum producere non poteſt. *Rota dec. 24. n. 2. & 189. nu. 4. p. 2. diuerſ.* vel tamquam turba non ſufficit dum præcedit titulus contrarius ex iuris aſſiſtentia cauſatus, vt ponderatum
5 fuit in *Tarniſina plebis 5. Iunii 1578. coram Bubalo quam refert, & ſequitur gloſator ad regul. 8. gloſſ. 45. §. ſecundo, num. 38.*

Sed nihil concurrebat collati Ordinarij de ann. 1592.
6 in qua fundatur poſſeſſio, & vltimus ſtatus Ordinarij, vt iam dictum eſt.

Non obſtat, quod actus conferendi reſpiciat ius incorporale, & in incorporalibus poſſeſſio non acquiratur abſque ſcientia, & patientia alterius poſſidentis, vt inde cauſetur ſuum æquipollens in traditione, *Ripa in cap. cum Eccleſia Sutrina n. 64. de cauſ. poſs. & prop. Dec. conſ. 126. in fin. Caputaq. dec. 418. lib. 2. Couar. in reg. poſſeſſor. 2. p. in 1. n. 8.* Quia ſi non eſt certa poſſeſſio conferendi ipſius Archipresbyteri fruſtra contendit ur de ſcientia, & patientia illius, quæ ſuccedere non poteſt loco traditionis niſi quando eſſet in poſſeſſione, *Rip. in d. cap. cum Eccleſia nu. 64. verſ. tertio declara & Couar. in d. reg. poſſeſſor. p. 2. in 1. n. 8. verſ. 2.* textus addit aliam declarationem, vt tunc non ſit neceſſaria patientia, & ſcientia eius de cuius intereſſe agitur quando cum poſſeſſione illius non concurrit titulus dominij prout in Archipresbytero concurrere adhuc dici non poteſt.

7 Non obſtat quod nihilominus eadem colatio de anno 1582. ad hunc effectum non releuet cum fuerit facta ex cauſa permutationis, & reſignationis, quæ non extēditur alio exiſtente in poſſeſſione ad poſſeſſionem cōferendi per obitum. *Mohedan. deciſ. 22. de præben. Rota in cauſa Fanen. beneficii coram me, 21. Aprilis, 1621.* quia *Put. dec. 301. in nou. edit. lib. 2. Creſcent. dec. 2. de iurepat. & Rota in Iacen. portion. 16. Decembris, 1565. coram bo. mem. Cardin. Pamphilio.* affirmant poſſeſſionem acquiſitam per vnum actum ſuffragari etiam quoad alios actus, ac ſi per obitum prouiſum fuiſſet propter cauſam vniuerſalem poſſidendi. *l. 3. ff. de acq. poſs. Abb. in c. cum olim, n. 6 de præſcr. Surd. conſ. 323. n. 44. Rot. dec. 17. n. 4. p. 2. diu. neq.*
8 *Mohed. d. dec. 22* dicit contrarium ſed declarat concluſionem, quando nullus eſt in quaſi poſſeſſione prouidēdi alia ſpecie vacationis, nempe per obitum, & quando ius commune non fundat intentionem alterius, & ſic non reſiſtit poſſidenti, in præſenti autem neq. conſtat de poſſeſſione indubitata Archipresbyteri, neq. idem Archipresbyter fundat intentionem de iure contra ordinarium, ſed è conuerſo ius ei reſiſtit, *c. omnes Baſilicæ 16. q. 7.* & ideo bene procedere extenſionem de vno ad alium viſum fuit.

9 Demum non obſtant aliæ collationes eiuſdem Archipresbyteri, nempè antiqua de anno 1419. menſe Decembris, & duæ modernæ de anno 1601. & 1606.

Quia primam vti nimis remotam Domini non attēderunt, 2. verò vti de menſe reſeruato ſcilicet Ianuario qui ſemper eſt Apoſtolicus, ac inualida ob defectum iuriſpatronatus in præſentante non potuit cauſare in ordinario patientiam præiudicialem ad effectum acquirendi quaſi poſſeſſionem, & ſimiliter tertia præiudicare non potuit, quia beneficium vacauit de menſe Martij 1606. qui erat Apoſtolicus vigore alternatiuæ, & collatio fuit facta per Sedem Apoſtolicam quæ nimis ſolet afferre præiudicium.

Et ita &c.

R. P. D. PIROVANO.

Brixien. Beneficij 4. Decembr. 1620.

SVMMARIVM.

1 *Reus abſoluitur actore non probante.*
2 *Narrata tamquam pars gratiæ iuſtificari debent.*
3 *Impetrans certo modo debet qualitatem iuſtificare.*
4 *Multiplicatio titulorum admittitur in beneficialibus.*
5 *Oeconomus Eccleſiæ vtrum poſſit præſentare, & nu. 8.*
6 *Fructus ſucceſſori ſunt præſentandi.*
7 *Sequeſter de iure præſentari poteſt.*

DECISIO LXXXIX.

PRo confirmatione ſententiæ fuit reſolutum. Paulus enim inſtat pro infirmatione ſententiæ contra

1 tra Stephanum, qui reus eſt, & poſſeſſor, & ideo doce-
re debet de iure ſuo, & de veritate ſcilicet narratorũ
in ſua gratia, in ſe fundat alias Stephanus ex non iure
actoris erit abſoluendus, *vulg. l. qui accuſare, ff. de eden.
& l. ei qui de probat. c. fin. de iureiur. Caputaq. dec. 1 1. par.
1.* Narrata autem, primo, nempè vacatio de menſe
Decembris per obitum Zamboni, ſecundum, quod Ec-
cleſia ſit de iurepatronatus mixto clericorum, & lai-
corum, tertium, quod Stephanus ſi intruſus nullo ſal-
tem canonico titulo ſuffragante, quartum, quòd Pau-
2 lus ſit ex Diœceſi Brixien. oriundus, quintum, quod
obtineat dumtaxat alium beneficium perſonalem reſi-
dentiam non requirens, neque excedens valorem an-
num ducatorum 24 ſimilium, ſextum, quod Capella-
nia, de qua agitur non excedit valorem ducatorum
80. debent iuſtificari tamquam partes gratiæ, *c. 1. de
lit. conteſt. n. 6. vbi Ioan. Adr. n. 3. & Franc. n. 17. Innoc. in
c. ſuper literis n. 19. de reſc. Bellam. dec. 303. Caput. dec. 27.
p. 1. Put. dec. 265. lib. 3. Seraph. dec. 803. n. 1.*

Primum, quartum, quintum, & ſextum agente me-
liori iuſtificatione, ſecundum, quod capellania ſit de
iurepatronat. ex fundatione, dotatione clericorum, &
laicorum abſolutè non probatur.

Nam, & ſi Stephanus acceptauerit præſentationem
& ex ea fuerit inſtitutus, tam ex hoc non conſequitur,
quod iuſpatronatus ſit ex fundatione, & dotatione,
mixta prout narratiua Paulus dum potuit habere aliã
qualitatem differentem, quam tenetur iuſtificare, *c. 2.
3 de reſcr. Caſ. de Graſſ. dec. 12.* de probat. maximè in im-
petrante certo modo. *Put. dec. 292. lib. 1.* iuxta nouam
impreſſionem.

Tertium, ſimiliter, quod Stephanus nullo canonico
titulo ei ſuffragante ſit intruſus, & ipſum abſolutè non
probatur.

Quia negatiua narrata adeo eſt difficilis probatio-
nis, vt non niſi per rem iudicatam, vel ex partis confeſ-
ſione videatur concludenter poſſe probari, de qua
in præſenti non conſtat. reus enim, & poſſeſſor poteſt
ſemper ſe tueri allegando alium titulum diuerſum ab
eo, qui productus eſt ab actore, ex quo in beneficialib.
4 admittitur multiplicatio titulorum. *Creſc. dec. 21. n. 4. de
prob. Caputaq. dec. 301. p. 3. & alios refert Gonz. ſup. reg.
8. §. 7. in proœm. n. 130. & 131.* propterea ſi dicatur con-
ſtare de titulo Stephani, & infecto, non tamen funda-
tur intentio Pauli excluſiua alterius tituli validi, niſi
Stephanus illum producendo, faſſus fuerit, & allegaue-
rit, quia tunc intraret præiudicium iuxta dictum Egi-
dium dec. 287. & 393. ſed in præſenti contrarium con-
tingit, quia Stephanus nihil producit, aut allegat, ſed
tuetur ſe ex propria poſſeſſione, & vincere intendit
per non ius Pauli.

Sed nihilominus nec etiam iuſtificatur validitas ti-
tuli Stephani ad præſentationem patronorum habili
ex eo quod in patronatu, de quo agitur Communitas
Aſolæ habeat vnam vocem, Miſſarius Eccleſiæ aliam,
& Præpoſitus tertiam, qui Præpoſitus cum de tempore
præſentationis eſſet mortuus, potuit Oeconomus ab
ordinario poſitus præſentare, & exinde Stephanus cũ
voce Oeconomi dans uoces in præſentatione habere
pro validitate ſuæ collationis ad excluſionem Pauli,
qui vel nullam, vel vnicam tantũ habere poteſt, & quã-
uis contrauertatur, quod Oeconomus non poſſit de
5 iure præſentare, cum habeat tantummodo cuſtodiam
fructuum bonorum Eccleſiæ, non autẽ ius in Eccleſia,
aut aliquã adminiſtrationem. *Lap. alleg. 81. n. 7. et ſeqq. Hoſt.
in c. vt præterita de elect. fructus autem ſucceſſori ſint præ-
ſeruandi c. cum Vos de offic. ord. c. 2. diſt. 75. inter quos cadit
ius præſentandi. Caſſad. dec. 3. n. 6. de penſ. Put. dec. 390. lib.
1.* exinde dicebatur præſentationem nomine, & pro vo-
ce Præpoſiti facta non valuiſſe, neque ratione officij
6 œconomatus neque vigore auctoritatis Epiſcopi de-
putatis, qui nõ poteſt vacãte eccleſia conferre benefi-
cia ad prælatum eiuſdẽ eccleſiæ pertinentia. *Gem. in c. iſ
cui col. 2. in princ. num. 9. ſuper gloſſ. in ver. ſpiritualib. de
elect. in 6.*

Attamen cum œconomus de quo agitur, qui datus
7 eſt beneficio non differat à ſequeſtro, ex quo tam vnus
quam alter fructus, & bona eccleſiæ cuſtodit ac admi-
niſtrat, ideo ſicut ſequeſter de iure poteſt præſentare
*Veſtr. in prax. lib. 7. c. 2. n. 3. Gig. de penſ. q. 72. n. & ſecũ-
dum veriorem id affirmat Fel. in c. cum Bertoldus, n. 29. de
ſent. & re iud. Guttier. de tutor. par. 3. c. 7. nu. 16. & Rota in
Mediolan. Capellaniæ, & iuriſpatronatus. 2. Febr. 1606. co-
ram bon. mem. Iuſto,* ita viſum fuit poſſe determinari
quoad œconomum, de quo dubitari non poteſt, quin
habeat in preſenti caſu aliqualem titulum propter ad-
miniſtrationem rerum ſpiritualium, quæ ſufficit ſecun-
dum *Fel. d. n. 29. ad validitatem præſentationis.*

8 Non obſtat, quod Oeconomus datus ab inferiori à
Papa non poſſit præſentare. *c. fin. § fin. de ſupplend. negli.
præl.* nam ille textus dicit, quòd non poteſt conferre
beneficia ſpectantia ad collationem Epiſcopi expreſ-
sè reſiſtendo auctoritati œconomi, ſecus autem in fa-
cultate præſentandi, quæ non repugnat officio illius,
dum preſentando dicitur fructus conſeruare conſeruã-
do patrono poſſeſſionem, preſentandi. *Andr. Barb. in c.
examinata, col. 27. de iud. Silua de benef. q. 9. p. 2. n. 9. Fel
in d. c. Bertoldus n. 30. de re iud.*

Et ita &c.

R. P. D. PIROVANO.

Brixien. beneficij 5. Maii 1620.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata pendente appellatione, eſt nulla.*
2 *Et dicitur attentata.*
3 *Appellatio ab vlteriori proceſſu quando admittatur.*
4 *Beneficium reſignatum cum effectu, vacat per obitum reſi-
gnatarii.*
5 *Stante præſertim gratia, iuſtificatione, & executione.*

DECISIO XC.

PRo informante fuit reſolutum ſcilicet ſententiam
Vicari Brixien. eſſe reuocandam.

Nam Franciſcus vigore reſignationis Bernardini in
manibus Sanctiſſimi factæ Prouiſus fuit à Sede Apoſto-
lica de iſto beneficio cum derogatione medietatis Pa-
tronorum, & accedente conſenſu alterius medietatis
Gratia autem iuſtificata cotamexequutione, fuit ab eo
immiſſus in poſſeſſionem preuia collatione.

1 Bernardino exinde defuncto alii patroni præſenta-
runt Benedictum ad eandem capellaniam, ſeu benefi-
cium tamquam de vacante, & Vicarius proceſſit ad in-
ſtitutionem conquerente, & excipiente Franciſco de
reſignatione, & re iudicata, & poſſeſſione ad eius fauo-
rem ſubſequuta, & appellante à ſeruatione terminorũ
& vlteriori proceſſu, & deniq; ab ipſa ſententia, ex qui-
bus paret ſentẽtiã laborare vtroq. vitio nullitatis ſcili-
cet, & iniuſtitiæ.

2 Nullitatis, quia emanauit pendente appellatione in-
terpoſita ſub die 8. Februar. 1619. ab vlteriori proceſſu,
& per iudicem admiſſa cum præfixione termini acci-
piendum reſponſum, quod de iure Vicario non licuit
facere, abſque vitio attentatæ iuriſdictionis iudicis
ad quem, & nullitatis, *capit. non ſolum de appellation.*

in 6.& tot.tit.nihil non.prad.appell. neque dubitari po-
3 teſt dę validitate appellationis ab vlteriori proceſſu,
quia de iure admittitur propter graue, & irreparabi-
le præiudicium in diffinitiua. *Franc,in c.ex parte n.4.&
ſeqq.de appel,cum alijs allegat.*

4 Iniuſtitia ſimiliter eſt patens,quia ſtante reſignatio-
ne valida,& effectum ſortita, capellania per obitum
Beruardini reſignantis vacare non potuit, vt exinde
locus eſſet nouæ præſentationi,& inſtitutioni,per reſi-
gnationem enim abdicatur ius à reſignante taliter,
quod de tēpore illius obitus nihil remaneat, quod va-
care poſſit. *Caſſad.dec.4.n.3.de teſt.ſpoliat.Rot.dec.1,de re-
nun.in nou.& dec.2.eod.tit.in antiquis.*

Non obſtat,quod prædicta procedant in reſignatio-
ne pura,& ſimplici,ſecus autem in conditionali,prout
in præſenti,nempe verificato iurepatronatus, & quod
reſignans aliunde vna cum penſione ei ſuper beneficio
reſeruata commodè viuere poſſit, ac demum ſi reſi-
gnatarius idoneus reperiatur, ex quibus interim ante
purificationem illorum beneficium cenſetur remane-
re apud ipſum reſignantem. *Acch.dec.10.de teſt.ſpoliat,
Put.dec.158.lib.3.*

5 Quia prædicta procedunt non iuſtificata gratia co-
ram exequutor, ſecus poſtquam pronunciatum fuit,
gratiā eſſe exequendam,prout factum fuit in præſenti,
nam tunc perinde eſt, ac ſi reſignatio fuiſſet pura ab
initio,vt admittunt Put.& Acch.ſupra allegati.

Et ita fuit reſolutum &c.

R. P. D. REMBOLDO,

Firmana Penſionis 26.Februar.1625.

SVMMARIVM.

1 *Tranſlatario ſicuti penſionario datur proceſſus executiuus.*
2 *Penſiones tranſlatę virtus tranſit in tranſlatarium.*
3 *Gratia motu proprio facta non eget iuſtificatione.*
4 *Indultum quas perſonas comprahendat.*
5 *Cardinales an comprahendantur in generale diſpoſitione.*
6 *Perſonæ priuilegiatę quando compræhendantur in generali diſpoſitione.*
7 *Penſio ſicuti ſeruitus protogatur.*
8 *Subſtantia facultatis non mutatur ex mutatione titularis.*
9 *Subreptio non inducitur ex his,quo habent ſe adeſſe, & non eſſe.*
10 *Qualitatis,quæ poteſt adeſſe, & adeſt tempore vacationis mentio fieri non debet.*
11 *Acceptās beneficiū cenſetur illud acceptare eſt ſuo onere.*
12 *Derogatio generalis quando ſufficiat.*
13 *Derogatum an ſit, vel non,pendetā mente derogantis.*
14 *Cardinales Regibus æquiparantur.*
15 *Cardinales non compræhendantur in diſpoſitionibus odioſi.*
16 *Penſionis impoſitio,ſeu tranſlatio eſt odioſa.*
17 *Penſio de iure poteſt pro tertio imponi.*
18 *Clerici vt plures ex pingui beneficio alantur, publico intereſt.*
19 *Statutum excluſiuum fœminarum,eſt contra ius.*
20 *Penſionis tranſlatio eſt prorogatio ſeruitutis beneficii.*
21 *Penſionis impoſitio eſt magis odioſa,quam illius tranſlatio.*
22 *Litteræ ſuper penſionibus ſine concurſu expediri nequeunt.*

DECISIO XCI.

INter alias penſiones,quā præclaræ mem.Cardinalis
Montaltus tranſtulit vigore facultatum am pliſſi-
marum ſibi conceſſarum a ſanct.mem.Sixto V. trans-
ferendi quaſcumque penſiones, tranſtulit penſionem
ſcutorum 2. mill. ipſi alias ſuper fructibus menſe Ar-
chiepiſcopalis Eccleſię Firmanę reſeruatum.

Verum quia eiuſdem menſæ fructus, dempta certa
rata pro moderno Domino Archiepiſcopo, ſunt ex
cauſa reſignationis dictæ Eccleſiæ Eminentiſſ.D.Card.
Bandino reſeruati,pro parte dicti Eminentiſſ.D.Cardi-
nalis prætendebatur,non potuiſſe d.penſionem vigore
dictarum facultatum in ipſius Præiudicium transferri.
Vnde cauſa inter d.Illuſtriſſ.D.Cardinalem,& tranſla-
tarios Cardinalis Montalti in Rota introductas dubi-
tatum fuit,an eſſet locus exequutioni inſtrumenti di-
ctæ tranſlationis, & DD.poſt maturam dubij diſcuſ-
ſionem,vnanimi conſenſu affirmatiuè reſponderunt.

1 Habent enim dicti tranſlatarij fundatam intentionē
in d.inſtrumento tranſlationis,ac reſeruatione d.pen-
ſionis ad fauorem bon.mem, Cardinalis Montalti, &
ampliſſimis facultatibus eidem Cardinali(vt dictum
eſt)conceſſis transferendi quaſcunque penſiones ipſi
quomodolibet reſeruatis, ideoq. locus eſt executioni
d.inſtrumenti,quia datur tranſlatario proceſſus exe-
quutiuus pro exequutione iuræ tranſlationis ſic uti da-
tur penſionario,Rota in Bononien. penſionis coram
Eminentiſſ. Card. Millino relata per *Marchel.de com-
miſſ.p.1.fol.588.& in Rom. penſionis 17.Iunij 1622.cor.
R.P.D. meo Buratto, & in Aquilana penſionis 28. Maii
1623.coram me,& virtus tranſlatæ penſionis deſcendit in
tranſlatarium, Ant. Auguſtinus Epit.tit.de tranſlat.penſ.
n.8.Pariſ.de reſign.l.16.q.3.n.6.*

2 Nec obſtat,quod tunc demum tranſlatario videatur
competere exequutio, quando & literæ reſeruationis
penſionis transferentis, & facultatis eidem conceſſæ
transferendi dictam penſionem ſunt iuſtificatæ,quia
in caſu iſto,tam literę reſeruationis ad fau.bon. mem.
Card,Montalti,quam etiam facultatis eidem conceſ-
3 ſæ transferendi penſiones emanarunt motu proprio,
nec propterea agent alia iuſtificatione, *Garz.de benef.
in 1.par.c.5.n.461.Rot.coram Card.Seraph.dec.1484.nu.
10.& fuit dictum in nullius.ſeu Giennen.beneficiorum co-
ram me,*

4 Nec obſtat, quod in dictis facultatibus conceſſis
bon.mem.Card.Montalto, non poſſunt cenſeri com-
præhenſæ penſiones debitæ à S.R.E.Cardinalibus, eo
quia Cardinales non veniunt in generali diſpoſitione,
quia licet S.R.E. Cardinales propter eorum eminen-
tiam ſint digni ſpeciali nota, tamen d. concluſio-
quod non compræhendantur in generali diſpoſitio-
ne,habet plures declarationes,& limitationes, neq.
eam ita paſſim admittit Rota, vt apparet ex infinitis
propè modum deciſionibus,quæ poſſent adduci, qua-
rum plures etiam refert *Gomeſ.in proem.reg.Cancell. q.
4.* vbi latè pertractat hanc materiam,& in ſpecie teſta-
tur coram eò fuiſſe tentum in Rota, ſub indulto con-
ceſſo Archiepiſcopo Valentino,compræhendi perſo-
nas Cardinalium habentium beneficium in Diœceſis
Leodien.eiuſque ſententiam fuiſſe per alias duas con-
firmatam,& ita etiam fuiſſe cōcluſū in cauſa Caurien.
canonicatus,& præbendæ, in qua fuit dictum in priui-
legio conceſſo clero Hiſpaniæ per Leonem X.de reuo-
candis omnibus regreſſibus ſine conſenſu conceſſis,
cōpræhēdi etiā Cardinales habētes ſimiles regreſſus
ſine cōſēſu,etiā quod illos habuiſſent in cauſa onerosa

5 . Quinimò quod S.R.E. Cardinales in generali diſpo-
ſitione etiam odioſa compræhendantur, tenuit poſt
Archid. *Io. Andr.& alios in c. ſi nemo deinceps de elect.
in 6.Rota coram Mohed.dec.23.de renunc. vbi etiam dici-
tur,quod Rota non ſequitur conſ. Anch. dicentis contrariū
conſ.297.nec conſ.Rom.498.nec doct.Fel.inc.cum in iure*

ſub

ſub n.6.de off.deleg. & *Io.Monach.qui actor fuit contraria opinionis in cap.1. de ſciſmaticis in 6.n.n.5. ipſemet ſe retractauit in extrauag.1. ſuper gloſ.in verb.clericos de ſent.excom.in communibus*, vbi dicit non eſſe ſibi credendum de opinione, quam tenuit in d. cap.1. quia cum eſſet Cardinalis deceptus fuit propria paſſione, & eandem ſententiam ſequitur *Felin.in capit. ad aures ſub num.11. de reſcript.Gemin.in d. cap.1.* & *poſt alios per eum relatos. Gambar.de offic.leg.lib.4. num.145.* vbi quod iſta eſt veritas, niſi quando daretur caſus ſpecialitatis in Cardinalibus, *Rum.conſ.4.n.19.lib.5.* vbi quod rationes Ancahar.nõ sũt efficaces,& quod iſta eſt verior opinio Ferret cõſ.314.n.11.vbi quod de iure,& ſecundum praticatam opinionem, Cardinales comprahenduntur ſub generalibus derogationibus.

Et quicquid ſit quoad alios caſus, quod in facultatem transferendi penſiones, & præſertim in facultatibus conceſſis bon.mem.Card.Montalto ſit comprahenſa etiam iſta penſio eidem Cardinali ſuper fructibus menſæ Archiepiſcopalis Firmanæ reſeruata claro DD.demonſtrari poſſe putabant ex pluribus.

Et primo, quia S.R.E.Cardinales in materia penſionum, & quod penſiones per eos debitæ non poſſint transferri, non reperiuntur ſpecialiter priuilegiati, vnde quod & ipſi quoque ſine penſiones ab ipſis debitæ in huiuſmodi facultatibus comprahendi cenſeantur,
6 non eſt inconueniens, quia in generali diſpoſitione comprehenduntur etiam perſonę priuilegiatæ, quando in illam materia non ſunt ſpecialiter priuilegiatę. *l. in fraudem §.vlt.* & *ibi Bald.* & *alij DD.ff.de milit.teſtam. Rip.in l.1.num.60.ff.de vulg.Gabr.conſ.20 num.3.* & *ſeqq. libr.2.Natt.conſilio 410.numer.20.Decian.conſilio 3.ante num.3.*

7 Secundo eo facilius dici poteſt comprahendi in dictis facultatibus etiam S.R.E.Cardinales, quia S.R.E. Cardinales non ſubeunt onera penſionum ratione ſuarum perſonarum, quę propter earum eminentiam ſunt digni ſpeciaciali nota. (vt dictum eſt) ſed ratione beneficiorum, quæ obtenti, ac propterea ſicut propter d. rationem tenentur ad ſolutionem penſionum, etiam quod in earum impoſitione Papa ſimplieiter decreuerit, quod eas ſoluere teneantur, tam tunc exiſtentes titulares Eccleſiæ, ſuper cuius fructibus ſunt impoſitæ tales penſiones, quam eorum ſucceſſores, etiam quod de Cardinalibus non fuerit facta expreſſa mentio ita, & multo magis tenebitur Cardinalis ad ſubeundum onus prorogatę ſeruitutis Eccleſię per Papam, licet in ipſa prorogatione facultate prorogandi non fuerit facta ſpecialis mentio, quod titularis Cardinalis dignitate fulgeat, & maximè quando tempore prorogatæ ſeruitutis, ſeu facultatis eam prorogandi conceſſæ, non obtinebatur Eccleſia à Cardinale, ſed fuit eam poſtea aſſequutus, ſufficit enim quod Papa in genere cogitare potuerit poſſe contingere, quod Eccleſia tali onere grauata conferatur Cardinali *ad leg. quod iure. ff.de milit.teſtam.Felin.in capite nonnulli, numero decimo, octauo de reſcript.Corn.conſilio 201. num.14. lib.2. Caſſad. deciſ.14. num.6.* & *ſeqq.de prabend.* & in terminis translationis penſionis fuit dictum in vna *Regien.translationis penſionis 26.Nouemb.1622.* & *17. Iun.1624. coram R.P.D.meo Pironano.*

8 Neque ex mutatione perſonæ titularis alteratur qualitas, qualitas, & ſuſiſtantia facultatis, *ad 1nad.per Ferret.conſ.314 num 11.* & *ſeq.Card.Mant.de tacit.* & *ambig.lib.3.tit.15.num.18.* & *dec.250. num.4* vbi quod ex ſuperuenienti dignitate Cardinalis non mutatur obligatio creditoris, & ſibi imputet Cardinalis, qui acceptauit Eccleſiam ſuper cuius fructibus eſt reſeruata pẽſio ad fauorem alterius Cardinalis, qui habet facultatem transferendi dictam penſionem.

Tertio ad hoc idem plurimum facit, quod in materia penſionum, & facultatum illas transferendi, inſpicitur tantum qualitas Eccleſiarum, & præiudicium quod per dictam impoſitionem dictis Eccleſijs infertur non autem qualitas perſonarum obtinentium Eccleſias, ſeu quæ in futurum obtinere poſſunt, idque optima ratione, quia penſio quoad Eccleſiam eſt onus reale, & perpetuum quouſque durat penſio, qui vero ad Titularem eſt perſonale, & durat pro tempore quo Eccleſiam poſſidet, &c. facultas prorogat ſeruitutem ſemel Eccleſiæ impoſitam, præiudicium vero quod ex ea infertur Cardinali titulari eſt ſecundarium, & mere euentuale, quia ſcilicet contingere poteſt, quod vel Cardinalis eandem eccleſias tempore translationis amplius non poſſideat, vel quod etiam translatarius ante ipſum transferentem diem ſuum obeat, nec propterea de tali præiudicio eſt facienda ſpecialis mentio, & ſufficit qualitates ipſius eccleſiæ, de cuius præiu-
9 dicio principaliter agitur non vero etiam ius euentuale titularium exprimere, quia ea quæ habent ſe ad eſſe, & non eſſe inducunt ſubreptionem. *Felin. in cap. in noſtra de reſcript. Ferret. d. conſ. 114. num.12.* vbi quod
10 quando qualitas Cardinalis poteſt adeſſe, & abeſſe tempore vacationis, non eſt de alia neceſſaria mentio. *Caſſad. dec.16. num. 2. de pręben. in his terminis dixit Rot. in dec.240.num.26.* & *ſeqq.par.1.diuerſ.*

Quod & vſus ac ſtylus curię comprobauit, ſolet enim ex communi, & notorio ſtylo curiæ in reſeruationibus penſionum, & facultatibus illas transferendi fieri quidem mentio qualitatum Eccleſiæ, ſuper qua eſt impoſita penſio, vt Papa ſcire poſſit, an ſit Parochialis Abbatialis, Epiſcopalis Archiepicopalis, aut alterius dignitatis, non vero etiam perſonarum dictas Eccleſias obtinentium, & minus earum, quæ in futurum, vt eaſdem Eccleſias obtineant poſſibile eſt.

Nec propterea ſubſiſtit quod dicitur, non præſumi quod Papa voluerit per dictam facultatem præiudicare Cardinali, ad quem poterat deuenire Eccleſia, quia vt iam dictum eſt, in hac materia non inſpicitur dignitas perſonarum obtinentium Eccleſias, nec minus attenditur præiudicium Cardinalis, quod pendet a futuro, & incerto euentu, & ſi Papam difficiliorem redderet ad concedendam facultatem, quod poteſt contingere, vt ea ſit præiudicialis aliquo tempore S. R. E. Cardinali, aut præſumi deberet, quod non vult eam præiudicare poſſe Cardinalibus, vtique eadem ratio retraheret Pontificem ab imponenda penſione, nec præſumeretur, quod Papa vellet ſemel impoſita ſolui debere à ſucceſſore Cardinale, quod tamen verum non eſt, quia (vt iam dictum eſt) etiam quod de Cardinale non fiat mentio, tenetur ad penſionem ſemel impoſitam, & Cardinalis acceptando beneficium cenſetur illud acceptare cum ſuo onere & ſibi præiudicat ideoque pari etiam ratione ſibi prębiudicat Cardinalis, acceptando beneficium cum onere penſionis, quæ fuit effecta transferibilis, vt cuilibet rectè conſideranti ad ſenſum patere poterit.

11 Quarto, ceſſare videtur in caſu iſto difficultas, quia dato etiam quod in hac materia reperirentur S. R. E. Cardinales vel de iure, vel de ſtylo curię particulariter priuilegiati, ita quod penſiones ab ipſis debitæ nunquam cenſeantur in huiuſmodi facultatibus comprahenſæ, niſi de ijs fuerit facta ſpecialis mentio.

Nihilominus huic etiam priuilegio dici poſſet derogatum per ampliſſimas clauſulas appoſita in facultatibus conceſſis bon. mem. Card. Montalto, ad hunc namque effectum attenditur intentio derogantis, & ſi poteſt apparere quod voluerit derogare, ſufficit dero-

tio

tio generalis. *Card. conſ. 136. num. 7. & ſeqq. Aym: conſ.
126. per tot. & præſertim num. 4. & ſeq. Put. deciſ. 204. in
12 fin. lib. 4.* vbi quod ſemper an ſit derogatum, vel non
pendet à mente, & intentione derogantis *Rot. dec. 137.
13 num. 6. p. 1. diuerſ.*
De intentione verò Sixti V. quod in dictis faculta-
tibus voluerit derogare, etiam dicto priuilegio, non
eſt dubitandum, tum quia dictæ facultates emanarunt
ad fauorem pronepotis, & quidem valde dilecti, vt in
alijs facultatibus conceſſis eidem D. Cardinali in ſi-
mili ponderauit alias Rota, tum etiam, quia in di-
ctis facultatibus fuit expreſsè derogatum, ſtatutis con-
ſuetudinibus, priuilegijs & indultis, cum verbis ampliſ-
ſimis, & inſuper fuit diſpoſitum, quod D. Cardinalis
poſſet transferre penſiones, etiam quod ſint reſerua-
tæ ſuper fructibus Eccleſiarum de iurepatronatus Ba-
ronum, Ducum, Regum, Imperatoris, aut alia quacun-
que dignitate eccleſiaſtica, vel mundana fulgentium,
quin etiam fuit ſuperaddita clauſula, quod de dicto in-
dulto iudicetur perinde, ac ſi eſſet conceſſum in conſi-
ſtorio de Fratrum conſilio, & aſſenſu, ſub quibus clau-
14 ſulis etiam S.R.E. Cardinales comprehendi, qui Regi-
bus æquiparantur, ambigi non poteſt, vt de clauſula
cuiuſcumque ſtatus gradus, &c. aduertit *Ferret. conſ.
357. num. 4. verſ. quinimo*, Cardinales etiam Legati, &
ita ſæpius fuiſse iudicatum in Rota teſtatur *Gomeſ. in
proœm. regular. q. 4. num. 2.*
Nec obſtat quod omnes dictæ clauſulæ reſpiciunt
tantum qualitates Eccleſiarum ſuper quibus ſunt re-
ſeruatæ penſiones per D. Cardinalem transferendæ,
non verò perſonas eaſdem penſiones translatas ſol-
uere debentium quia hoc etiam admiſſo, ſubintra fir-
miſſimum argumentum, quod ſi Papa voluit dictas
penſiones poſſe transferri in præiudicium iuriſpatro-
natus Regum, & Imperatoris, multo magis voluit eaſ-
dem penſiones transferri poſſe in præiudicium Cardi-
nalium, à quibus, poſſet contingere obtineri dictas Ec-
cleſias, quia præiudicium Regum erat præſens, & cer-
tum præiudicium verò Cardinalium penitus incertum,
& euentuale, vt ſupra demonſtratum eſt.
Quinto prædictis poſset adnecti, quod Eminentiſſ.
D. Cardinalis Baudinus non eſt titularis Eccleſiæ Ar-
chiepiſcopalis Firmanæ, ſed tantum eiuſdem Eccleſiæ
fructuum (dempta certa rata pro moderno D. Ar-
chiepiſcopo) reſeruatarius, & d. reſeruatio emanauit
tempore, quo iam fuerat reſeruata d. penſio ad fauo-
rem D. Cardinalis Montalti, & conceſſa eidem facul-
tas dictam penſionem transferendi, vnde in d. reſerua-
tione fructuum ad fauorem Eminentiſſ. D. Cardinalis
Bandini facta non poteſt cenſeri compræhenſa dicta
penſio, vt benè deducitur *in deciſione 133. num. 2. part.
2. in recent.* Et quatenus in eadem reſeruatione caueа-
tur, quod ſi contingat vacare penſiones ſuper fructibus
Eccleſiæ, impoſitas, ipſi D. Cardinali reſeruatario ac-
creſcere debeat, non debet intelligi de penſionibus al-
teri Cardinali reſeruatis, qui habet facultatem ean-
dem penſionem transferendi ex eadem regula, quæ
pro D. Card. reſeruatario adducitur, quod in diſpo-
ſitionibus generalibus non compræhenduntur Car-
dinales, atque ita argumentum ad ipſos D. Cardi-
nalis reſeruatarij fauorem inductum reflectitur.
15 Atque ex his etiam apparet non obſtare quod di-
citur, quod ſaltem in diſpoſitionibus odioſis odio ir-
rationabili non compræhenduntur S. R. E. Cardinales
quicquid ſit de diſpoſitionibus odioſis non autem
odio irrationabili quia obiectum poſſet procedere, ſi
odium dirigeretur in ipſas perſonas, vel etiam ſi ali-
qua alia ratio concurrerret, ex qua poſſet intrare priui
legium quod habent S.R.E. Cardinales in quibus ter-
minis loquuntur iura, & auctoritates per ſcribentes
pro Eminent. D. Cardinali Bandino allegata, ſecus ve-
rò eſt, quando odium percutit rem ipſam, puta Eccle-
ſiam, & S.R.E. Cardinalis eandem Eccleſiam cum tali
onere acceptauit, quia tunc nemo eſt qui dicat, quod
Cardinalis non teneatur ſubire tale onus etiam quod
eſſet odioſum odio irrationabili, & in omnem euentũ,
ſi quod priuilegium competeret tali etiam caſu Car-
dinali, ei fuit ſufficienter derogatum per clauſulas ſu-
pra ponderatas, quin & fortaſſis dici poſſet eodem de-
fectu laborare etiam gratiam reſeruationis fructum
ad fauorem Eminentiſſ. D. Cardinalis Baudini, ita
quod nec ipſe iuuari poſſit dicta gratia in præiudicium
Cardinalis habentem gratiam anteriorem (vt ſupra
dictum eſt) quia gratia d. reſeruationis non eſt minus
odiſa, quam ſit facultas conceſſa bon. mem. Card. Mon
talto præſertim cum eadem etiam gratia contineat
facultatem transferendi fructus reſeruatos, ſeu illo-
rum partem.
16 Sed neque prætereundum eſt, quod nec ipſa impoſi-
tio penſionum, nec etiam facultas transferendi pen-
ſiones ſemel impoſitas eſt odioſa odio irrationabili,
quia licet videatur dicta impoſitio penſionum contra
ius, eo quod inſpecto iure communi beneficia conferri
debeant ſine diminutione *capite maioribus prima quæ-
ſtione tertia can. piæ mentis decimoſeſto quæſtione ſeptima,
cap. vacante, & cap. cum cauſam in fine, de præbend. cum ſi-
milibus.*
17 Tamen de iure etiam eſt, quod ex cauſa licita, &
honeſta poſſit penſio pro tertio imponi *in capite ad au-
dientiam il. 2. column. 2. verſic. 2. concluſion. de reſcript.*
18 *Rota deciſione 240. numer. 24. part. 1. diuerſ. & publi-
cam quoque vtilitatem reſpicit, quod ex pingui beneficio
plures clerici alantur Burſat. conſ. 126. n. 90. verſicul. 2. vt
egeno lib. 2. late mand. qui pluribus rationibus hanc opinio-
nem defendit ſuper regul. 19. q. 11. num. 1. cum plurib. ſeqq.
Gonz. in gl. 6. proœm. num. 21. Gig. de penſ. q. 96. numer. 4. &
reſponſ. 25. num. 15. Gamb. de offic. legit. tit. de penſ. tit. itt.
cum plurib. ſeqq.*
19 Et quatenus etiam eſſet contra ius dicta impoſitio,
nihilominus non poſſet dici odioſa odio irrationabili
quia etiam ſtatutum excluſiuum feminarum eſt con-
trarium *l. maximum vitium C. de lib. præterit.* & nihilo-
minus non dicitur odioſum odio irrationabili, iuxta
magis veram, & communem opinionem quam Rota
ſequitur, vt diſputatio ex profeſſo articulo fuit tentum
in Nucerina prædij 29. Maij 1602. coram bonæ memo-
riæ Card. Sacrato, & in Interamnen. de Paradiſiis 12.
Decembr. 1605. coram R. P. D. meo Pamphilio, & no-
uiſſimè in Bononien. ſucceſſionis 9. Decembris 1622.
coram R.P.D. meo Vbaldo, in qua plures aliæ deciſio-
nes referuntur, & latè reſpondetur ad contraria vnde
multominus poteſt dici odioſa odio irrationabili im-
poſitio penſionum, etiam quod eſſet contra ius quia
ſufficit, quod habeat admixtam rationem, vt intermi-
nis dicti ſtatuti excluſiui feminarum ponderatur in di-
ctis deciſionibus, & in puncto de penſione dicitur *in di-
cta deciſione 240. num. 24. part. prima, diuerſ.* vbi quod
eſt inauditum, quod penſio ſit res irrationabilis, & li-
cet à dicta deciſione fuerit poſtea receſſum, vt in de-
ciſione 454. tamen in hac deciſione non dicitur, quod
penſio ſit odioſa odio irrationabili, ſed quod gratia,
de qua ibi agitur continebat quandam irrationabili-
tatem, quia per eam concedebatur Cardinali reten-
tio plurium Eccleſiarum Cathedralium, quod præ-
ſentis indignis.
Minus poteſt dici odioſa facultas transferendi pen-
ſiones odio irrationabili, quia huiuſmodi facultates
ſolent concedi Cardinalibus, vt ſe poſſint exhibere
gra-

grãtos ergã ſuas familiares, qui fuerunt participes vniuerſalis muneris, quod Cardinalis ſuſtulit pro Eccleſia Romana.

30 Et licet translatio penſionis ſit prorogatio ſeruitutis beneficij, tamen quia poteſt eſſe, quod translatarius præmoriatur transferenti (prout ſępe contingit) reputatur modici præiudicij, nec propterea in translatione, ſeu facultate transferendi neceſſaria eſt mentio, quod beneficium ſit grauatum alia penſione prout eſt neceſſaria in impoſitione penſionis, & magis eſt
31 odioſa ipſa impoſitio ſeruitutis, quam ſit facultas prorogandi eandem ſeruitutem ſemel impoſitam, vt fuit dictum in allegata Regien. penſionis 26. Nouembris 1622. & 17. Iunij 1624. coram R. P. D. meo Piro, uano, & prius in Veronen. penſionis 14. Ianuar. 1624. coram R. P. D. meo Veroſpio, & in Roman. penſionis 17. Iun. 1622. coram R. P. D. meo Buratto.

Non obſtat quo indulto bon. mem. Card. montalto conceſſo derogatur regulæ de pręſtandis conſenſibus, & ſic ſuppletur conſenſus iuris naturalis, quod facit vt dictum Indultum ſit odioſum odio irrationabili ex latè cumulatis pro Eminent. D. Card. reſeruatario, quia eſt aduertendum, quod regula de pręſtandis conſenſibus, nihil diſponit circa conſenſum de iure naturali requiſitum, ſed reſpicit tantum expeditores, quibus Papa prohibet expedire literas ſuper penſionibus
32 & reſignationibus ſine conſenſu formali in Camera, vel Cancellaria, *Caſſador. deciſione 1. numer. 6. de renunciat. Caputaq. deciſione 176. num. 4. parte 2. Mohed. dec. 5. in fin. de renunc. Rota diuerſ. deciſione 396. numero 8. part. 1.* Vnde penitus euaneſcit dictum obiectum, nec dictum, Indultum propterea quod in eo derogatur dictæ regulę, dici poteſt odioſum odio irrationabili, maximè quod dicta derogatio fuit facta ad cautelam, & ſine vlla neceſſitate, quia ſuper translationibus faciendis per Cardinalem non debeant expediri literæ, & ſic d. regula non afficiebat dictos translatarios.

Tamen non obſtat regula 67. quia illa eſt reſtricta ad regulas Cancellariæ ædendas poſt primam editionem in quibus Papa vult priuilegiare S.R.E. Cardinales, vt apparet ex verbis ibi (in conſtitutionibus, & regulis in futurum ędendis) neque ea poteſt extendi ad alias diſpoſitiones, quando materia eſt proportionabilis, alias deſtruerentur in finitæ Rotæ deciſiones in quibus fuit firmatum S.R.E. Card. compræhendi, vltra quod in dicto etiam indulto bon. mem. Cardinali conceſſo expreſse diſponitur, quod de dicto indulto iudicari debeat, prout ſi eſſe conceſſum in conſiſtorio de Fratrum conſ. vel aſſenſu, qui caſu in d. regula excipitur, nec propterea obſtat dicta regula, quominus translatio ſuſtineatur, etiam quod illa pręiudicet Eminentiſſim. D. Cardinali reſeruatario.

R. P. D. REMBLDO.

Firmana penſionis 23. Ianuar. 1626.

SVMMARIVM.

1 *Cardinales quando comprehendantur in generali diſpoſitione.*
2 *Facultates conceſſæ cum clauſulis pregnantiſſimis etiam priuilegiatos includunt.*
3 *Statute maxime qualitate perſonarum.*

DECISIO CXII.

DOmini ſteterunt in deciſis die 26. Februar. proximè præteriti ex rationibus, tunc deductis, Quibus non obſtant, quæ denuo fuerunt allegata ad probandum, quod Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales non cenſentur compræhenſi in generali diſpoſitione, quia licet vt tunc fuit dictum Sanctæ Romanę Eccleſiæ Cardinales propter eorum eminentiam, & dignitatis prærogatiuam, indigeant ſpeciali nota, tamen non benè ex hac regula infertur, quod in facultate conceſſa bonæ memor. Card. Montalto transferendi penſiones ſibi reſeruatas, non ſit compræhenſa etiam iſta penſio quę nec tempore, quo fuit conceſſa dicta facultas, erat debita per S.R.E. Cardinalem.

Multi enim dantur caſus, in quibus ſiue agatur de diſpoſitionibus per viam legis, ſiue de diſpoſitionibus factis ad fauorem priuatorum, dicta regula non applicatur, nec propterea ea fuit vnquam indiſtinctè, & in quocumque caſu, & ad effectum cuiuſcumque præiudicij, quod poſſet etiam in quandam conſequentiam ex huiuſmodi diſpoſitione Sanctæ Romanæ eccleſiæ Cardinali eueniſſe à Rota recepta.

Sed pro diuerſitate caſuum diuerſimodè Rota reſpondit, & in pluribus caſibus in quibus etiam agebatur de conſtitutionibus pęnalibus, & odioſis, amplexa eſt doctrinam Archidiac. Io. Andr. & aliorum *in c. ſi nemo deinceps de elect. Fel. in cap. ad aures de reſcript. & in cap. ſuper his, de fid. inſtrum.* reiecta opinione contrarium tenentium, vt teſtatur Mohed. *deciſione 23. de renunciat. & Ioan. Paul. dec.* 144. qui dicunt fuiſſe cum magna deliberatione, & ſtudio, ac diſputatione reſolutum in conſtitutione, de qua tunc agebatur, compræhendi
1 Cardinales, quodque Rota non tenet *conſilio Ancbar. dicentis contrarium conſilio 297. nec conſilio Roman. 498.* quod etiam reprobat Bellenc. ſuo tempore in ſignis Rotæ Auditorum *tractatu de char. ſubſid. q. 66.* vbi ſingulis rationibus adductis per Romanum reſpondet, & melius dicere affirmat Mandoſius in additione ad d. conſil. Roman. 498. litera A.

Eandemque ſententiam tenuit etiam Rota in diſpoſtionibus factis ad fauorem priuatorum, & in ſpecie ita fuit iudicatum in vna Valentina Archidiaconatus anno 1531. & in Caurien. canonicatus vt refert Gomeſius q. 4. in proœm. reg. cancell.

Et idem in caſu ibi relato diſponit *textus in capit. dudum, de prębend. in 6. & faciunt notat. per Caſſador. deciſion. prima, numero 3. de Decret. Simonet. deciſione 51. lib. 1. Caputaquenſ. 83. parte 2. Ferret. conſilio 38. num. 8. verſiculo accidit ad pręfacta, & numero nono, Oldrad. conſilio 211. 293. & 321. Cardin. Mantic. deciſione 230. cum alijs per Bellenc. dicta quæſtione 66. numero 33. vbi etiam diſtinguit inter perſonas S. R. E. Cardinalium, & eorum beneficia.*

Nec contrarium firmant Doctores Eminent. Dom. Card. reſeruatario allegati: quia plerique eorum loquuntur in caſibus, in quibus agitur de præiudicio S. R. E. Cardinalis reſpectu particularis Indulti, aut Priuilegij, eidem à Papa conceſſi, tunc enim non cenſetur per generalem diſpoſitionem tale indultum, aut priuilegium approbatum, ſed neceſſe eſt, quod in ſpecie ſit mentio de Card. & in iſtis terminis loquitur *Simonet. deciſion. 1. lib. 1. Mohed. deciſion. 10. de priuil. & alij alleg. per Germon. de indulto in ver. Alioquin. num. 33. & ſeqq.*

Alij verò loquuntur in conſtitutionibus, ſiue regulis quæ emanarunt per viam legis, nec propterea merentur allegari, quia loquuntur contra opinionem Archidiacon. Fel. & aliorum, quos Rota ſequitur.

Reliqui autem, quorum, vltra *Roman. d. conſil. 498.* vix alius adducitur, non ſunt attendendi, quia eos ſpecie reprobauit *Rota cor. Mohed. d. deciſione 23. de renunciation. & Bellecin. in dicto tract. de charit. ſubſid.* dixit

Roman

Romanum fuiſſe loquutum in dicto conſ. magis ſtudio complacendi, quam veritatis exprimendę.

Et nihilominus nullus ex allegatis firmat, quod procedat d.ª concluſio in omni, & in quacumq. diſpoſitione: & materia etiam S. R.E. Cardinalib. proportionabili. Et quado ex circumſtantijs colligi poteſt, quoad Papa voluerit etiam compræhendere S.R.E. Cardinales, & caſus particulares, in quibus ipſi loquuntur, & rationes, quibus mouentur, non applicantur caſui, de quo agitur, atque dicta concluſio, & DD. non obſtant quominus cenſeri poſſit, quod Papa voluerit cōpræhendere in facultate conceſſa bo. mem. Card. Montalto transferendi penſiones ſibi reſeruatas etiam iſtam penſionem de qua agitur.

Quod autem dictam etiam penſionem voluerit cōpræhendere, ſuadent plurimæ rationes in alia deciſione ponderatæ, & primo ſuadet materia ſubiecta quia ſcilicet agitur de penſione impoſita ſuper fructibus Eccleſiæ Firmanæ, & ſic de onere reali, impoſitio fructibus dictę Eccleſię, nō vero perſonæ obtinētis Eccleſiam, quod eſt multum conſiderabile ad effectum, de quo agitur ex al leg. per Bellenc. *d. q.66. num.33. & in Aretina beneficij relata per Marcheſ. de commiſſ. p.1. fol. 549. & Card. Mantic. d. dec. 230.*

2 Secundo id ipſum etiam ſuadent verba, & clauſulæ prægnantiſſimæ appoſitæ in dicta facultate, ex illis enim colligitur enixa mens Papæ, compræhendi in d. facultate omnes, & quantumuis priuilegiatas penſiones, quas bon. mem. Card. *Montaltus* habebat, & ſic etiam iſtam penſionem, de qua agitur, atque hinc cōceſſit eidem Cardinali facultatem transferendi penſiones ſibi reſeruatas ſuper beneficij, etiam iuriſpatron. Regum, & Imperatorem, & derogauit Conc. Lateran. alijſque quib. ſtatuitur, quod Eccleſiæ cathedrales non poſſint, niſi ex certis cauſis grauari penſionibus, voluitque, vt penſiones ſic translatæ ſuum ſortirentur effectum, ac ſi fuiſſent in Conſiſtorio reſeruatæ, quæ omnia benè conferunt ad effectum, vt cenſeri poſſit compræhenſa in dicta facultate etiam iſta penſio, præſertim cum iſta materia tota pendeat à veriſimili mente Papæ, neque de illius poteſtate quæſtio eſſe poſſit.

3 Tertio ad dictum effectum ponderata fuit qualitas perſonarum, cui, & a quo fuit conceſſa dicta facultas, ea enim fuit conceſſa S. R. E. Cardinali Ampliſſimo, vt gratum ſe poſſet exhibere erga ſuos, & conceſſio fuit facta à Papa ad fauorem pronepotis ſibi valde dilecti, quæ (quicquid eſſet dicendum ſi ageretur ad alium effectum) addunt aliquid ponderis ad eliciendam dictam voluntatem Papæ in hac materia, cui non repugnat Canonis, aut alicuius Concilij diſpoſitio. *Rota part.1. diuerſ. deciſ.34.35.* Itaut neque in caſu iſto applicari poſſint ad hoc propoſitum allegata pro Eminentiſſ. Cardin. reſeruatario ex *deciſ. 40. num. 14. ead. prima part.*

Quarto etiam eſt conſiderandum, quod potiſſimum præiudicium, quod infertur per huiuſmodi facultates, infertur Eccleſiæ, ſuper cuius fructibus ſunt impoſitæ penſiones, præiudicium verò, quod per dictas facultates infertur perſonis obtinentium Eccleſias eſt ſecundarium, & etiam mere euentuale, quia ſcilicet poteſt eſſe, quod ipſi tempore translationis non poſſideant Eccleſias, quodque etiam translatarius decedat ante ipſum transferentem, ac propterea, cum non dubitetur, quod Papa voluerit præiudicare Eccleſijs, facile præſumitur quod etiam voluerit præiudicare perſonæ, ad quam Eccleſia poſſet peruenire, cum præſertim ageretur de præiudicio euentuale obtinentium eccleſias.

Quinto accedit, quod tempore quo fuit conceſſa dicta facultas bon. me Card. Montalto, Emin. Cardinalis reſeruatarius fructuum menſæ Archiepiſcopalis Firmanæ, ſuper quibus eſt impoſita penſio, de qua agitur, non erat Cardinalis, atque ita dubitari non poteſt quin tunc compræhenderetur ſub dicta facultate, etiā iſta penſio, quoq. per conſequens ea fuerit ex tunc effecta transferribilis nec propterea potuit per ſuperuenientē dignitatē in d. Eminen. reſeruatario, d. qualitas immutari, itaut amplius non potuerit in prę iudicium dicti Eminen. Cardinalis reſeruatarij transferri, iuxta dec. ſupradictam coram Card. Mantica, & alia allegata pro translatarijs.

Ex quibus, & alijs in alia deciſione ponderatis ſimul iunctis Domini cenſuerunt penſionem, de qua agitur compræhendi in dicta facultate, neque in caſu iſto ſupradictam regulam, & authoritates pro Eminentiſſ. D. Cardinale reſeruatario adductas applicari, &c.

R. P. D. DVRANO.

Firmana penſionis 8. Martij. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Penſio non eſt odioſa.*
2 *Nec facultas eam transferendi.*
3 *Penſionis in translatione non eſt facienda mentio alterius penſionis.*
4 *Translatio penſionis ex motu proprio eſt fauorabilis.*
5 *Literę penſionis, facultas transferendi, & translatio ipſa ſunt vnum.*
6 *Cardinales comprehendantur ſub facultate transferendi penſiones.*
7 *Et an comprehendantur ſub indulto, & n.9.*
8 *Statutum generale quando compręhendat perſonas priuilegiatas.*
10 *Penſio eſt onus reale.*
11 *Obligatio non extinguitur mutatione perſone.*
12 *Derogatio regularum Cancell. ſufficit pro alijs derogationibus.*

DECISIO XCIII.

FVit poſt ſæpius diſputatum, bis deciſum coram bon. mem. Remboldo, nempe ſub die 26. Februarij 1625. & 23. Ianuarij 1626. translationem penſionis ſcutorum duorum mille auri, factam per clar. me. Cardinalem Montaltum vigore facultatis transfererendi motu proprio ſibi datæ per S. me. Sixtum V. fuiſſe validam, & iuxta illam pronunciatum, literas reſeruationis vna cum inſtrumento translationis eſſe exequēdas: cum autem cauſa appellationis interpoſitæ pro parte Eminentiſſ. D. Cardinalis Bandini reſeruatarij fructuum menſe Archiepiſcopalis Firmanæ, ſuper qua dicta penſio fuit reſeruata, mihi commiſſa fuerit, ſine præiudicio legitimæ executionis arbitrio Rotæ, fuit die 23. Ianuarij præteriti reſolutum, non intrare arbitrium ad impediendam viam executiuam. Et quamuis eo ipſo tunc Dominus conſtiterit de iuſtitia translatarium quia arbitrium regulatur a iure, itaut ad illud denegandum oportet de iuſtitia, & validitate ſententiæ conſtare, & multo magis de illa, quam de iſta, nihilominus (quod raro Rota facere conſueuit) fuit conceſſum D. Cardinali iterum audiri ſuper iuſtitia, vnde cum hodie de illa fuerit diſceptatum, fuit vnanimi omnium conſenſu reſolutum, iuſtitiam translatariorum eſſe claram ex prædictis duabus deciſionibus bon. mem. Remboldi, quæ ita viſæ fuerint

opti-

optimis rationibus, & auctoritatibus ornate, vt quicquid nunc contra illas deductum fuit, non ſit aliud quam in eis diſerte diſcuſſa refricare.

1 Tota ſiquidem difficultas ad id reducitur, an D. Cardinalis reſeruatarius comprǽhendatur ſub dicto indulto transferendi, itaut translatio vigore illius poſtea facta illum afficiat cuius reſolutio inde pendet, an translatio ſit odioſa rationabili, vel irrationabilli & cum materia ſit proportionata ad Cardinales, quia ipſi etiam, quando de beneficijs prouidentur, multoties grauātur penſionibus, & habeat ad mixtam illam publicæ vtilitatis rationem, quod ex pingui beneficio plures clerici alantur, & non reſeruetur in odium titularis, ſed in fauorem tertij), aut certa penſio non eſt odioſa, vt his, & alijs rationibus defendunt. *Burſat. conſilio 126. numero 90. libro ſecundo Mandoſ. ſuper reg. 19. queſt. 11. numero 1. cum ſeqq. Gonzal. in gl. 6. proem. num. 21. & facit tex. in c. 2. § ſtatuimus de decim. in 6. & regul. quam per illum tex. conſtituit, Sanchez. de matrim. lib. 1, diſput. 1. num. 4. aut dubio procul quando penſio odioſa ſit, non tamen odio irrationabilli. Rota dec. 240. nu. 24. p. 1. diuerſ. & bene in dicta dec. 26. Februarij in hac cauſa ſacta*
2 *in verſ. ſamen de iure,*

Quod ſi impoſitio penſionis non continet odium ſaltim irrationabille, nec etiam facultas transferendi in qua militat eadem ratio æquitatis, & etiam quia conceditur S. R. E. Cardinalibus, & aliis de eccleſia bene meritis in premium laborum, quos pro Sede Apoſtolica ſuſtinent, & redundat in fauorem eorum familiarum, adeo quod cum paſſim, & his de cauſis à Pontificibus concedatur, eſſet nimis audacius dicere quod translatio inde ſequuta ſit contra rationem.

3 Quinimo magis odioſa videtur impoſitio penſionis quam illius translatio ſicut noua impoſitio ſeruitutis magis quam ſeruitutis iam impoſitę prorogatio, adeo enim reputatur modici præiudicii (ex quo contingere poteſt, quod translatarius præmoriatur transferenti) vt in translatione, ſeu facultate transferendi non ſit facienda mentio. quod beneficium ſit grauatum alia penſione, vt facienda eſt quando penſio imponitur *vt dixit Rot. in Regien. Penſionis. 16. Nouembris 1622. & 17. Iunij 1624. coram R. P. D. meo Pirouano, & in Romana Penſionis 17. Iunij 1622. coram bon. mem. Buratto, & in d. dec. 26. Februar. verſ. & licet; coram bon. mem. Rembold.*

4 Et demum Domini, dum hæc cauſa in Rota ventilabatur, pęnitus inclinabant, quod hęc penſio, & facultas illam transferendi ſint fauorabiles, tum quia conceſſæ motu proprio, *Anchar. conſ. 296. & Roman. conſ. 348.* qui loquitur in terminis penſionis motu proprio tū etiā quia conſiderabant, quod penſio iſta fuit impoſita in fauorem Cardinalis, atque eidem facultas transferendi data eo tempore quo D. Cardinalis reſeruatarius, nec erat Cardinalis nec dictæ Eccleſiæ Titularis, aut fructuum reſeruatarius, & proinde nullo mode, nullaque ratione agebatur de litiganda perſona, in qua ſtat præheminentia propter priuilegium dignitatis, ſed ſolum de fauore Cardinalis transferentis, & de rebus, & beneficij tunc per eum poſſeſſis.

5 Et quamuis tempore actualis translationis reſeruatarius erat Cardinalis tamen hoc tempus non eſt attendendum, ſed illud, quia literæ penſionis, facultas transferendi, & translatio ipſa non ſunt diſtinctim, & de per ſe conſideranda, ſed vti vnum integrale conſtituentia, argumento tex. *in l. cum de lanionis §. Aſinam verſ. quod ſi ff. defun. inſtruct. vel inſtrumen. legat.* & fuit dictum in hac cauſa 23. Ianuarii præteriti coram me, in verſ. & idem dicendum eſt.

Ex quibus ſuccedit in fauorem translatariorum, & contra D. Cardinalem reſeruatarium illa in hac materia non minus vera, quam trita, & communis concluſio, quod ſub generali diſpoſitione quamuis odioſa non tamen odio irrationabili, & ſic ſub hac facultate transferenti comprehenduntur Cardinal. *Anchar. & Alij in capit. nemo deinceps, de elect. in 6. Io. in. Menoch. ſibi contrarius in extrauag. prima in verbo clericos, de ſent. excommunicat, Geminan. in cap. 1. num. 6. de Schiſmat. lib. 6. Pelin. in cap. ad aures num. 11. in 8. concluſion. circa med. verſic. eſt verum de reſcript. Bellenc. de charitat. ſubſid. queſt. 66. quem refert, & ſequitur Sarnen. in proem. regul. queſtione 4. Put. deciſ. 189. lib. 1. in correct. Gabr. de offic. leg. verbo,* in commendando, *nu. 144. Ferret. conſil. 358. num. 8* qui refert plures deciſiones. *Pariſ. de reſign. lib. 12. q. 2. num. 3. & Gonz. gl. 24. num. 13.*

6 Nec applicatur diſtinctio ex aduerſo facta inter diſpoſitionem generalem per viam legis, & diſpoſitionem generalem per viam particularis prouiſionis ſeu priuilegii, itaut ſub illam comprǽhendantur Cardinales, quando non continet odium irrationabile in cuius terminis videntur loqui omnes DD. ſupracitati, non autem comprǽhendi ſub indulto quantumuis ſimpliciter, & verbis generalibus concepto, & odium irrationabile non continente, vt in his terminis reſoluunt, Anaſt. Germon. *de indult. § alioquin, n. 33. Put. dec. 173. n. 3. in non. impreſſ. lib. 2. Mobed. dec. 10. de priuileg. Achil. dec. 7. eod. tit. Verall. dec. 82. p. 2.*

Quia quamuis Doctores, & deciſiones prædictæ exaduerſo allegatę loquantur in diſpoſitionibus generalibus per viam priuilegii, & reſoluunt Cardinales ſub illis non comprǽhendi, tamen non ex eo, quod diſpoſitiones erāt particulares, ſed quia quoad Cardinales continebant odium irrationabile propterea quod agebatur de eorum præiudicio reſpectu alterius particularis indulti, iam eis à Papa conceſſi, quo caſu idem dubio procul reſpondiſſent, ſi de diſpoſitione generali per viam legis fuiſſent interrogati, vt in puncto Sarnen. vbi ſupr. verſ. tertius caſus, in fin. vbi quod diſpoſitio generalis extrauag. iniunctæ Bonifacij Octaui, dum diſponit, neminem admitti debere ad adminiſtrationem eccleſiarum literis non expeditis, non comprǽhendit Cardinales eo, quia eſſet irrationabile quod dicta generalis conſtitutio quæ æmanauit ob intereſſe Burſale, afficere Cardinales, qui particulari priuilegio ſunt immunes à taxis officialium, & idem etiam clarè ſentit Mobed. in contrarium allegatus, vbi ſupra, dū caſum indulti, & priuilegij de quo ibi diſputat, & decidit ſeçūdū rationes, & auctoritates ſupra adductas, quoad diſpoſitionē generalē per viam legis.

7 Vnde, cum in materia penſionis D. Cardinalis reſeruatarius non reperiatur priuilegiatus, ſed vt cæteri quoad illam regulari debeat Rota in Aretina Penſionis coram Litta apud Marcheſ. *par. 1. fol.* 549. & ſit materia illi proportionata, & conſequenter DD. & deciſiones exaduerſo adductæ non applicantur, ſed potius cum præſuppoſito odij rationabilis applicatur doctrina, *Bald. in l. in fraudem. §. vltim. ff. de milit. teſtamen. & in Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gl. 14. num. 97. cum ſeqq.* vbi quod ſtatutum generale comprǽhendit etiam perſonas, & cauſas priuilegiatas, quæ in caſu illo non reperiuntur habere ſpeciale priuilegium, *iuxta tex. in d. §. vlt.* ibi quia generalis eſt iſta, determinatio.

8 Preterea adeo clarè demonſtratur, vt non ſit vis facienda in dicta diſtinctione, nec illa attendenda, quod in omnibus caſibus, qui retro euenerunt, in quibus agebatur de comprǽhenſione Cardinalium ſub diſpoſitione generali per viam indulti, & Cardinales circa eius materiam non erant ſpecialiter priuilegiati, nec indultum contingebat odium irrationabile ſemper, & indi-

indiſtinctæ iurà DD. & Rota etiam tenuerunt pro compræhenſione, *cap. dudum, de præbend. in 6.* quod loquitur in fortioribus terminis, quia agebatur, ibi de præiudicio facultatum Cardinalis in iure conferendi, ſibi à Papa conceſſo Oldr. *conſ. 211. verſ. de perſonis ergo & conſ. 293. & conſ. 321. Bellenc. de charit. ſubſid. d. q. 66. Rota in Valentina Archid. & in Caurien. Canonicatus, quas allegat Sarn. vbi ſupr. Caſſad. dec. 1. n. 3. de decret. Caputaq. dec. 83. p. 2.* qui etiam loquitur in fortiori caſu, & *Put. d. dec. 137. lib. 2. in correct.*

9 Et quod plus eſt hoc ipſum fuit de mente Doctorum omnium, tam antiquorum, quam modernorum ſupra allegatorum, qui in ſimplicibus terminis tractant an lex, ſeu diſpoſitio Principis liget Cardinales, idque ex eo clarè conſpicitur, quod communiter ab eis reprobatur Roman. conſ. 498. dum dicit, quod in diſpoſitione particulari de qua ibi, Cardinales non compræhenduntur, & contra illum ex profeſſo ſcribit. *Bellenc. dict. q. 66.* quem refert, & ſequitur Sarnen. *vbi ſup. & Mohed. dec. 23. de renunc.* teſtatur fuiſſe cum magna ſtudio in Rota reprobatum conſ. Romani, & approbatam opinionem Bellcucin.

Quę multò magis in caſu in quò verſamur, procedũt quia cõcurrũt in eo ſpecialia quędã, & alioquin darẽtur plura, quæ viderẽtur abſurda, ac iuris regulis penitus contraria. In primis, cũ (vt dictum eſt) in hac materia Domini Cardinales non reperiantur priuilegiati, itaut quoad illos ſic etiam ſicut quoad cæteros, iuris regulis inhærendum, vt in dicta Aretina apud Marcheſan. ſequeretur contra regulam in dicta deciſionem firmatam, quod facultas transferendi, & translatio inde ſequuta, quæ quoad alios fuiſſent validæ, quo ad Dominos Cardinales fuiſſent nullæ, & inualidæ.

Secundo, quod facultas transferendi pure data, & conceſſa caperet poſtea ex accidenti conditiones contra reg. tex. in l. perfecta donatio C. de donat. & regulam quod ſufficit ſemel diſpoſitionem fuiſſe purificatam per exiſtentiam conditionis, quicquid poſtea contingat:

10 Tertio penſio, quæ eſt onus reale contra omnes iuris regulas regularetur à penſionis, & Dominus Cardinalis reſeruatarius, qui quoad onera realia habetur vice, & loco Titularis, *Rota dec. 508. p. 2. recentior.* & latè in deciſionibus in hac cauſa factis, non conſideraretur vt talis ſed prçcisè, vt Cardinalis.

11 Quarto, alteraretur, & extingueretur obligatio mutatione perſonæ contra *reg. text. in l. 2. §. ex his, ff. de verb. oblig.* & contra mẽtem Papæ, qui propterea in dicto indulto grauauit eo tunc Titularem, & alios quoſcunq. ſucceſſores, ſub quibus verbis compræhenduntur ſucceſſores omnes indiſtinctè, etiam ſi ſint priuilegiati ad latè tradita per Crau. *conſilio. 294. per totum.*

Quinto, non attenderetur tempus reſeruationis, & facultatis transferendi, quo D. Cardinalis non erat adhuc Cardinalis prout conſiderari debet, ſed tempus actualis translationis impendenter a reſeruatione, & facultate transferendi, & ſic effectus non regularetur à ſua cauſa, nec pars à toto.

Sexto, idem D. Cardinalis, qui (vt dictum eſt) in hac materia non eſt priuilegiatus eſſet potioris, conditionis Card, transferente, qui quoad hoc nititur particulari priuilegio, ſi autem illi per ſuperuenientem dignitatem Domini Cardinalis reſeruatarii non fuit factum præiudicium in facultate transferendi, nec etiam translatarijs, quoad translationem quæ a facultate transferendi regula tutor.

Septimo, eo ipſo, quod D. Cardinalis reſeruatarius non nititur particulari priuilegio, neceſſario fundari debet in eo, quod Papa, quandò conceſſit hanc facultatem transferendi, habuit in mente illam non concedere in caſu euentuali, & accidentali ſequuto quo pẽſio eſſet ſoluenda per Cardinalem quod perfecto videtur eſſe contra omnem Papæ exiſtimationem, & intentionem, tum ex clauſula motu proprio, tum etiam quia agitur de gratia conceſſa alij Cardinali, & quidem pronepoti, dilectiſſimo, & preſertim ex quo derogauit priuilegijs Regum, vt in vltima deciſione bon. mem. Remboldi fuit bene deductum, & conſideratum.

Et demum quia primarium, & potiſſimum præiudicium & quidem certum, & prçciſum, quod infertur facultatem transferendi infertur Eccleſiæ ſuper cuius fructibus imponuntur penſiones, quod vero perſonis infertur, dicitur prçiudicium ſecundarium, & euentuale, cum ſit contingens, quod tempore actualis trãslationis, illæ non præcipiant fructus, aut non poſſideant Eccleſias, & quod translatarius decedar ante ipſum transferentem. Vnde ſequeretur quod elſet maioris potentiæ præiudicium euentuale, & ſecundarium Domini Cardinalis reſeruatarij, qui non fuit grauatus & quod ipſi obuenit intuitu Eccleſiæ, quam præiudicium primarium, & præciſum ipſiuſmet Eccleſiæ penſiones grauatæ, quod videatur eſſe prorſus ab omni ratione alienum.

Neque obſtat reg. 67. nunc. 68. Cancellariæ dum ponit, quod Domini Cardinales compræhenduntur ſub regulis faciendis, quia in dicto Indulto derogatur generaliter etiam regulis Cancellariæ, quæ derogatio generalis ſufficit, vt in terminis, *Caſſad. dec. 38. ſuper regulis:* licet enim non adſit formalis derogatio omnium regularum, ex quo tamen derogatur expreſsè in indul-

12 to reg. Canc. de præſtandis conſenſibus alijſque conſtitutionib. & ordinationib. Apoſtolicis, eo ipſo cenſetur omnibus alijs regulis generaliter derogatum. *Rota dec. 27. p. 3. diuerſ. lib. 2.* prçterea dicta regula, retorquetur, quia à contrario ſenſu (vt Domini dicebant, iuxta illam Cardinales comprçhendi debent in alijs diſpoſitionib, & dum loquitur de regulis edendis, compræhenduntur ſub iam editis *Caſſad. ibid. Mohed. d. dec. 23. de renun.* & nouiſſ. Mod. *in notis ad reg. Canc. Greg. XV ſup. d. reg. 68. verb. impoſterum.* quæ tamen intelligenda ſunt iuxta ſuperius dicta, & tradicta per Sarnen. *d. q. 4. proem.*

Tamen dum hæc, & alia in diſcuſione huius cauſę animaduerterentur aliqui ex Dominis, meminerunt, quod iſte caſus in terminis minus fauorabilibus reſpectu trans latariorum fuit iam deciſus contra Cardinalem Sanctę Ceciliæ in vna Capuana penſionis dię 13. Ianuar. 1606. coram ſanct. mem. Greg. XV, ſed deciſio nõ fuit extenſa, quia D. Cardinalis audita ſententia Rotę acquieuit, & ſoluit, &c.

Et ita &c.

Et in eadem coram eodem, 23. Ianuarij 1627.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium a iure regulatur, & quando non intret.*
2 *Litteræ translationis penſionis habeat paratam executionem.*
3 *executiua via competens cedenti datur etiam ceſſionario.*
4 *Gratia ex motu proprio non eget iuſtificatione.*
5 *Quaſi poſſeſſio transferentis liberat translatarium ab onere iuſtificandi penſionem.*
6 *Appellatio ſuſpenſiua non datur à decreto de penſione ſoluenda.*
7 *Executiua via non impeditur per præuentionem.*
8 *Actor an reus quis dicatur regulatur a cauſa originaria.*

9 Ob-

9 *Obligatio cameralis non extenditur, niſi iuxta expreſſa.*
10 *Litteræ Apoſtolicæ habent executionem paratam ob eorum reuerentiam, & auctoritatem.*
11 *Litteræ reſeruationis, facultas transferendi inſtrumentum translationis ſunt vnam integrale.*
12 *Interpretatio iuris deſcendens ab exceptione partis, & replicatione actoris non impedit viam executiuam.*
13 *Altior indago vbi prouenit ab exceptione reijcitur ad petitorium.*
14 *Reſeruatarius omnium fructuum habetur loco titularis quoad onera realia.*
15 *Libellus in executiuis non requiritur.*
16 *Ceſſionarius in executiuis ſine monitorio ſicut cedens agere poteſt.*
17 *Dictio etiam eſt ampliatoria.*
18 *Ignorans cui ſolueret, non tenetur ſoluere.*
19 *Commiſſio in executiuis, & ſummarijs ſuccedit loco libelli.*
20 *Commiſſio per citationem ad dicendum contra, fit communis, & num.23.*
21 *Clauſula, quam, & quas quid operetur.*
22 *Actio qua fuerit intẽtata ſat eſt, quod ex actis declaretur.*
24 *Sententia poteſt ferri ſtante clauſ. quam, & quas ſuper cauſa probata, licet non expreſſa.*
25 *In executiuis ſufficit ſeruare quatuor terminos.*
26 *Clauſula, omni meliori modo, quid operetur.*
27 *Clauſula, motu proprio reddit diſpoſitionem fauorabilem.*
28 *Gratia motu proprio, aſſimilatur vltimis volutatibus.*
29 *Verba ſententiæ quomodo ſint intelligẽda pro ea ſuſtinẽda.*
30 *Creditor poteſt vti duplici modo executiuo.*
31 *Expenſarum refectio non intrat ex tranſitu de vna via ad aliam.*
32 *Iudicium remanet executiuum quomodocumq. fuerit pronunciatum.*
33 *Appellatio ſuſpenſiua non datur, licet in executione breuium lit. Apoſt. feratur ſententia per cedulam.*

DECISIO XCIV.

CLaræ memoriæ Cardinalis Montaltus vigore facultatis transferendi motu proprio, & alijs ampliſſimis clauſulis ſibi datę per ſanctæ mem. Sixtum Quintum, tranſtulit penſionem ſcutorum duorum mille auri ſibi alias reſeruatam ſuper fructibus menſæ Archiepiſcopalis Firmanæ. Cum autem Eminen. D. Cardinalis Bandinus reſeruatarius fructuum dictæ menſæ prætenderet translationem fuiſſe nullam, & præueniendo iudicium, cauſam ſuper iactationibus, & moleſtationibus in Rota cum facultatibus Auditoris Cameræ committi obtinuerit, præuis duabus deciſionibus conformibus die 26. Februarij 1625. & 25. Ianuar. 1626. coram bon. mem. Remboldo fuit declaratum, literas reſeruationis vna cum inſtrumento translationis exequendas eſſe, ac mandata opportuna, & neceſſaria relaxanda, Vnde cauſa appellationis mihi commiſſa ſine præiudicio legitimè executionis arbitrio Rotę dubitaui an intret arbitrium, & fuit reſolutum non intra-
1 re ad impediendam viam exequutiuam, quia arbitriũ regulatur à iure, *Bar. in extrauag. ad reprimendum in verb. videbitur num.4. Pariſ. conſ.8. num.23. lib.4. Caſ. de Graſſ. dec.8. num.2. de re iud. & Rota dec.235. num.1. p.1. recent. &* 587. *part.*2. & in Barchinonen. fructuum 16. Iunij 1625. coram mem. Iure autem attento literæ translationis habent paratam executionem, itaut detur translatario via executiua pro executione ſuæ
2 translationis ſicut dabatur penſionario transferendi, *Veſtr. in prax. lib.3. c. fin. num.3. Caſſad. dec.10. num.8. de reſcript.* & dixit Rota in Bononien. penſionis coram Eminient. Card. Mellino, et in cremonen. penſionis corã Emiuent. Card. Caualerio impreſſis apud *Marcheſ. Viuias de interp.*
de commiſ. p.1. fol. 588. & ſeqq. & in alijs relatis in dec. in hac cauſa facta 26. Februar. 1625. in princip. coram bon. mem. Remboldo, adeout cõtra translatarium non ſoleat reſcribi, niſi cum clauſula ſine retardatione, *vt poſt Gom. teſtatur Ant. Aug. in epitom. tit. de translat. penſ. nu. 80. Garc. de benef. par.1. cap.5. num.470. & Rota in dicta Bononien. apud Marcheſ.*
3 Et generaliter via executiua, quę competit cedenti datur etiam ceſſionario cum eiſdem priuilegijs, *Ioan.* Andreas in addit. ad Speculat. *in rubrica de ceſſion. Paul. de Caſtr. conſ.91. n.3. vol.3. Roman. conſ.38. & conſ.142. & communiter Doctores in l. ſi ſic. legatum, §. ſi quis ita vbi Iaſ. dicit communem, ff. de legat.1.* Vnde in præſenti appellatio non debuit impedire viam executiuam Veſtr. vbi ſup.

Et quamuis arbitrium tribuat facultatem examinandi validitatem penſionis, tamen non retardat eius ſolutionem, quoties literæ translationis ſunt iuſtificatæ, aut non indigent iuſtificatione, *Mart. de clauſ.13. nu.13. p.1. Rot. dec.567. num.1. p.2. recent.* Hinc autem vtrumque concurrit, quia literæ viſæ fuerunt pro nunc ſatis iuſtificatæ ex latè deductis in prædictis duabus deciſionibus, & non egent iuſtificatione non ex quo tàm facul-
4 tas transferendi, quàm penſio translata ſunt motu proprio, quæ cauſa liberat translatarios ab omni iuſtificatione, *Gabr. de clauſ. concluſion.2. num.89. Seraphin. dec. 1484. num.10. & dec. 1498. in princ. & Rota in hac cauſa in dict. decij. 26. Febr.* Et accedit longiſſima quaſi poſſeſſio Car-
5 dinalis transferentis, & quæ etiam releuat trãslatarios ab onere iuſtificandi penſionem translatam. *Garzia vbi ſupr. Rota in dicto Bononien. & in Brixien. penſionis 23. May 1594. coram Emment. Card. Millino apud eundem Marcheſ. fol. 654.*

Ex quibus rectè fuit pronunciatũ literas translationis eſſe exequendas, nec propterea dari appellatio-
6 nem ſuſpenſiuam, ſicut nec datur à Decreto de exequendo inſtrumento guarentigio, *Bart. in l.4. §. condemnatum, ff. de re iud. Menoch. de adipiſc. poſſeſſ. remed.4. nu. 827. Couar. pract. c.23. e.9. verſ. tertium exemplum Gutier. in repet. l. nemo poteſt n.447. ff. de leg.1. Sauar in l. poſt rem iudicatam in 6. q. ad declarat l. Reg.* Igitur ſuper eſt ſolũ ex aduerſo pro retardatione adductis reſpondere.
7 Non obſtat primo quod D. Cardinalis prȩuenerit in iudicio nullitatis translationis, quaſi exceptio litis prius pendentis debeat executionem retardare, quia per præuentionem non impeditur via executiua, *Bald. conſ.261. nu.2. vol.1.* vbi quod ſi tollitur exceptio, quia eſt parata executio, non impeditur via executiua, licet reus agendo præueniat, *Paul. de Caſtr. conſ.260. vol. 1. Petr. Bellug. in ſpeculo principium rub.41. §. leges Regni n.47. Galleſ. de forma Camer. oblig. p.3. in c. de vt inſtrum. oblig. Camer.* & hoc recta ratione, quia in alioquin eſſet in poteſtate debitoris prȩueniendo iudicium, eludere viam executiuam, & ſic omnia iuris remedia pro expedita exactione ob bonum publicum inuenta.

Et tanto magis quia quamuis D. Cardinalis vtendo remedio, lege diffamari translatarios ad iudicium prouocauerit, & ſic quoad illam primam petitionem dicatur *Actor Roman. conſ.117. in princ.* tamen cum actor an reus quis dicatur regulandum ſit à cauſa ori-
8 ginaria, *Cran. conſ.182. n.2.* & non potuerit fieri declaratio ſuper iactationibus, & moleſtijs niſi illis præcedentibus *Innoc. in c. Abbate de verb. ſignificatione Alex. in l. ſi finita §. eleganter n.26. ff. de damno infect. propterea translatarij in effectu fuerunt veri actores, & D. Cardinalis reus Bart. in l. libro ff. de in ius vocan. Couar. var. lib.1. c.18. n.4. Feb. de Anna conſ.58. num.6.* Translatarij ergo perinde habere debent, ac ſi ipſi præueniſſent, & Dominus Cardinalis fuiſſent prȩuentus.

Non obſtat ſecundo, quod via executiua non datur
niſi pro his quæ leguntur in inſtrumento, in indulto au-
tem transferendi, & inſtrumento translationis, ex qui-
bus agitur nulla fiat mentio de penſionibus debitis
9 per Cardinales quia fortè procedere obiectum, ſi age-
retur ex obligatione camerali propter confeſſionem
debiti, quę non extenditur niſi iuxta expreſſa, *vt per*
10 *Galieſ. de oblig. camer, quaſt. 31. num. 15. & 16.* quæ ratio
non applicatur vię executiuæ literarum Apoſtolica-
rum, quę non competit ob aliquam confeſſionem, cum
penſio etiam non requiſito titulari reſeruatur, & trans-
feratur, ſed datur ob earum reuerentiam, & auctori-
tatem, Rota *dec. 506. n. 1. p. 1. recent.* Ideo ſufficit vt cōſtet
quod ille contra quem agitur etiam non nominatum
percipiat fructus ſuper quibus fuit penſio reſeruata.
11 Et idem dicendum eſt de inſtrumento translationis
quod habet in ventre reſeruationem vigore facultatis
ita vt hæc tria, literæ reſeruationis, facultas transferen-
di, & inſtrumentum translationis, non ſint diſtinctim,
& de per ſe conſideranda, ſed mixti & tamquam vnum
integrale conſtituentia, *argumento tex. in l. cum delanio-
nis, §. aſinam verſ. quod ſi ff. de fundat. inſtrum. vel inſtrum.
legat.* Vnde diſtinctio translationum factarum per Pa-
pam mediante breui, ſeu litteris ab ijs quæ fiunt per
inſtrumenta, ex aduerſo ponderata non ad aptatur,
nec iure fundatur ad effectum, de quo agitur, quinimo,
Veſtr. Caſſad. & Rotæ deciſiones ſupra allegatæ indi-
ſtinctè, generaliter loquuntur, dum translatarijs dant
viam executiuam, alioquin cum regulariter transla-
tiones fiant per inſtrumentum, non autem per litte-
ras, raro penſio translata haberet excommunicatio-
nem paratam.

Vnde etiam non releuat ſi dicatur quod D. Cardina-
lis venit in indulto ex interpretatione, ita vt ſecunda
deciſio in hac cauſa facta rem reduxerit ad coniectu-
ras, & propterea res ſit obſcura quo caſu non datur via
executiua, quia vltra quod identitas penſionis trans-
latæ, quodque Dominus Cardinalis ſit reſeruatarius
fructuum, non ſunt poſita in coniecturis, & nunquam
procederet concluſio ſupra firmata, quod arbitrium
dat facultatem examinandi validitatem translationis,
non autem impedit via executiuam quoties transla-
tio eſt iuſtificata, vt hic per duas deciſiones confor-
mes: ceſſat enim difficultas quoad perſonam D. Cardi-
nalis, ex quo non verſamur in interpretatione intrin-
ſeca, & per viam actionis ſed intrinſeca, & per viam
replicationis, etenim translatarijs qui ſunt actores ha-
bent facultatem claram, & indubitatam transferendi
iſtam penſionem, & inſtrumentum translationis, in
quibus fundatur eorum intentio ergo dum per Do-
min. Cardinalem reum conuentum excipitur in eis
non comprehendi Cardinales, & translatarijs contra-
rium decidi obtinuerunt, intra concluſio paſſim in Ro-
ta obſeruata, quod interpretatio iuris quæ deſcendit
ab exceptione partis, & replicatione actoris non au-
tem ab actoris intentione non impedit viam executi-
12 uam *Gratia, diſceptat. forenſ. cap. 852. num. 40. & c. 671.
num. 15. Moder. de oblig. camer. q. 31. num. 15. Rota dec. 742.
num. 12. p. 1. diuerſor. & deciſ. 131. num. 12. p. 2.* ſicut in ſi-
mili vbi actior in dago prouenit ab exceptione non
13 impedit executionem, ſed reijcitur ad petitorium, Ri-
pa *in d. leg. 4. §. condemnatum num. 15. cum ſeqq. de re iud.
Caputaq. dec. 321. p. 1. & Mohedan. dec. 4 n. 3. de fide inſtr.*

Ex quibus conſequenter patet reſponſio ad illud, de
quo etiam excipiebatur, quod Cardinalis transferens
non fuit vſus facultate transferendi dum grauauit Præ-
ſules, & Adminiſtratores Eccleſiæ Firmanæ, non autem
Eminentiſſimum Dominum Cardinalem, quia cum ip-
ſe ſit reſeruatarius omnium fructuum, eoſque perci-
piat, habetur quoad onera realia vice, & loco Titularis
Rota dec. 508. par. 2. recen. per totam, & latè in deciſioni-
bus in hac cauſa factis. Et ceſſat penitus, quia fuerunt
etiam quicumque alij expreſſe grauati, ad latè tradita
per Crauetta *conſ. 294.*

14 Non obſtat tertio, quod fuerit proceſſum ſine moni-
torio, ſiue libelo, quia in executionis ſine libello pro-
ceditur, *Marant. de ord. iud. 4. p. diſtinct. 9. num. 4. Roman.
conſ. 142. num. 2.* vbi quod ceſſionarius in executionis
15 egere poteſt ſine monitorio, ſicut cedens, & conſe-
quenter Translatarius, & ratio eſt, quia ex quo proce-
ditur ſummariè *Marant. vbi ſupra*, non requirit libellus,
*clem. ſępè de verb. ſignific. Veſtr. in prax. lib. 5. cap. 2. num. 2.
vbi additio num. 10.* quod abſque dubio procedit in caſu
noſtro, cum non fuerit actum ad pœnam, aut incurſum
cenſurarum, quo caſu fortè eſſet monitorium reinte-
grandum, Achill. *dec. 5. & 6. de ſentent. excom.* ſed dum-
16 taxat actum fuit ad ſimplicem penſionis ſolutionem vi-
gore litterarum Apoſtolicarum, quæ agendi facultas
non minus continetur in literis, quam facultas relaxan
di cenſuras, quia cum hæc fuerit expreſſa per dictio-
nem, etiam, quę non eſt reſtricta, ſed potius ampliati-
na ſupponit, alium modum exequendi arbitrio actoris
ſcilicet per captionem pigniorum, aut alias *Bald. conſ.
209. nu. 2. & 4. lib. 3. Seraph. dec. 1384. n. 1.*

17 Et licet videatur, quod Translatarij tenebantur
prius D. Cardinali notificare eos eſſe translatarios,
quia dum ignorabat cui ſolueret, non tenebatur ſolue-
re, ad tradita per Iaſ. *in l. vinum num. 10. ff. ſi cert. petat.*
18 *Roder. Suar. in d. l. poſt rem iud. in declarationem legis Re-
gien. ampliat. prima, num. 10. & 11.* tamen cum hæc no-
tificatio deſideretur ſolum ad effectum ſimplicis ſcien-
tiæ, ſatis fuit quod D. Cardinalis aliunde eſſet certior
factus *Bartolus in l. non ſolum, §. morte numero 60. ff. de
nou. oper. nunciat.* cuius ignorantia non potuit allegari
tum ex ſuamet cōmiſſione, cum etiam citatione trans-
latariorum primitus illi facta alias decerni, & relaxari
mandatum executiuum, & quando prætendatur, quod
etiam debuit ei oſtendi inſtrumentum translationis,
ita vt non ſufficere ſimplicis ſcientia, iuxta doctrinam
Bart. *vbi ſupra num. 48.* & Rota Romana ſocietatis of-
ficij 10. Nouembris 1625. coram me, tollitur etiam ex
diſputatione dubij, an inſtrumentum translationis ſit
exequendum, quod fieri non potuit, niſi illo oſtenſo, &
in actis productos.

19 Et in omnem caſum commiſſio in executiuis, & ſum-
marijs ſuccedit loco libelli, & ſic monitorij, *Dec. conſ.
583. n. 7. Theſ. dec. 1. nu. 4.* quę licet obtenta per Domi-
num Cardinalem, ſuffragatur etiam Translatarijs, quia
per citationem, ad dicendum contra, fuit effecta com
20 munis, *Scacc. in prax. p. 1. c. 94. num. 26. Rota dec. 317. p. 2.
recent. additio ad Greg. XV. dec. 552. num. 7.*

Nec facit ſi dicatur, ꝙ cōmiſſio ſuccedit loc. libelli in
expręſſis, vnde debuit pronunciari iuxta commiſſione
& ſic ſuper iactationibus, quod tamen factum non fuit
21 quia cum in commiſſione adſit clauſula, quam, & quas
cum primum illa fuit communis effecta cenſetur omne
ius partium iam à principio deductum. *Mareſc. variar.
reſol. lib. 1. c. 20. n. 1. Achil. dec. 14. de reſcrip. Rot. diuerſ. dec.
254. p. 1. Greg. XV. dec. 488. nu. 1.*

Non obſtat quarto, quod debuit ſpecificari talis
actio, quæ conueniret, & eſſe conformis ſententiæ latæ
cum tamen in actis nulla adſit declaratio, ex qua appa-
reat fuiſſe petitum exequi literas penſionis, & inſtru-
mentum translationis, quia ſatis videtur via executiua
deducta ad ſpeciem ex proſecutis nempe ex productio-
ne iurium ex qua infertur neceſſario ad ſolutionem
penſionis, vnde etiam de partium conſenſu emanauit
diſputatio dubij, poſtquam enim antiquata iam fuit
illa

illa nimis ſcrupuloſa actionum formula, de qua in *l.r.*
22 *princ.ff.de eoden.* ſufficit quod ex proſequutis declare-
tur qualis actio fuerit intentata, *vt pluribus relatis Sta-
til.de Salu.interd.iuſp.1.c.3.n.62.et ſeq.Grat.cōſ.34.lib.2.*
23 Et accedit, quod Dominus Cardinalis vtendo dicto
remedio leg.diffamari, non ſolum intendit liberari à
moleſtijs inferendis via ordinaria, ſed etiam, & multo
magis ob inferendis via executiua, vnde ſicut ipſe vi-
gore commiſſionis abſolui petuiſſet ab omnibus, &
quibuſcumque moleſtijs: pariter, & illi vigore eiuſdem
commiſſionis communis effectæ conſequi potuerunt
viam axequutiuam, vt fuit reſolutum in Nullius de car.
rectis 13. Nouemb. 1587. coram Comitulo apud Mar-
cheſ.*part.1.fol.231.& deciſion.254. numer. 1.part.1. di-
uerſ.*

Quibus etiam adnecti poteſt, quòd eo ipſo, quod à
principio virtute clauſulæ, quam, & quas fuit omne ius
translatarium deductum potui ferri ſententia ſuper
cauſa probata, licet non expreſſa, & formaliter dedu-
24 cta, *Surd.conſ.24.num.17.verſ.poſſet tamen, & Rota dec.
257.num.1.p.1.recent.*
25 Non obſtat quinto, defectus terminorum ſubſtan-
tialium ad articulandum quia cum verſermur in exe-
quutiuis ſufficit ſeruatos fuiſſe quatuor terminos ad
docendum ſe paruiſſe literis Apoſtolicis. *Fel. in c. ad
probandum num.6. verſ.ad quem Rota.pręmittit de re iud.
Caſſad.dec.6.nu.1.de cauſ.poſſ.& proprietatis, Acchil.dec.
5.de ſent.excōm.* & quod iſti termini de ſtylo Curiæ ſer-
uentur in executione literarum Apoſtolicarum, *Rota
dec.791.p.3.diuerſ.lib.3.& dec.64.num.6.part.2.recent.&
in terminis penſionis Mandoſ. in tract. de monit. q. 11. &
queſt.36.* & in puncto translatario admiſit Rota in Lu-
cana penſionis 28. Iunij 1617. coram Archiepiſcopo
Seleucin.

Nec releuat ſi dicatur, quod ſupradicta de quatuor
terminis ad docendum ſe paruiſſe procedunt de ſtylo
Rotæ, quando fuit actum per viam Monitorij, *Garc.par.
1.c.5.num.555.Caputaq.dec.351.p.3. & Mantic. dec.254.*
quia præter quam quod videtur id non eſſe metien-
dum à monitorio, ſed à natura iudicij executiui in quo
verſamur, & præſertim quia non fuit actum ad cenſu-
ras ſed ad alia remedia, tollitur, ex quo commiſſio ema-
nauit cum facultatibus Auditoris Cameræ, apud quem
executionem literarum reſeruationis translationis
penſionis, aliarumque literarum non illi, ſed iſti ter-
mini ſeruantur etiam ſine monitorio; *Saluſt.in pract.
lib.3.cap.1.num.6.& capit.7.num.6.* Et in omnem caſum
commiſſio ſuccedit loco libelli, & ſic monitorij.

Nec quicquam faciunt Garc. & præcitatæ deciſio-
nes apud Verall. & Mantic. quia dum Garz. loquitur
de monitorio ſolum enunciat practicam ordinariam,
quæ ſeruatur coram Audit. Cam. ſed non dubitat, nec
dubitari poteſt, quia commiſſio cum citatione ad ſol-
uendum ſuccedat loco monitorij. Caputaq. ſi benè eius
verba perpendantur, probat contrarium eius ad quod
allegatur, dum dicit quod ſi negocio executiuo ſerua-
tur termini ſubſtantialis ſeruari ſoliti in negocio prin-
cipali, termini non dicuntur bene ſeruati, ſed quod rei-
terati vigore Innocentianæ ſanantur, qua ſanatione
opus non fuiſſet ſi non illi, ſed termini ad docendum
de paritione requiſito in iudicio executiuo fuiſſent
ſeruati Deciſio vero Mant. non applicatur, quia ex ea
non conſtat ſuper quo fuerit pronunciatum aut ſuper
nullitate penſionis, aut ſuper illius executione, & ex
alia deciſione in eadem cauſa facta coram eodem, *quę
eſt dec.* potius apparet fuiſſe ſententiam latam ſuper
nullitate.

Non obſtat ſexto, quod fuerit exceſſum, dum dicitur
in ſententia inſtrumentorum translationis eſſe exe-
quendum, vt propterea in ea detur translatarij ſub-
gatio quaſi poſſeſſionis exigendi, quæ legitur in dicto
inſtrumento cum tamen indultum transferendi non
de talem facultatem, quando quidem principalis diſpo-
ſitio nempe translario non ideo minus ſuſtinetur per-
inde, ac ſubrogatio quaſi poſſeſſionis non fuerit appo-
ſita, tum ex clauſula omni meliori modo, quę operatur
vt translatio ſuſtineatur prout eſt poſſibile ſuſtineri
26 poſſet, *vt dixit Rota dec.733.num.9.p.2.recent.* tum etiã
quia cum ſubrogatio ad quaſi poſſeſſionem ſit quid di-
ſtinctum, & ſeparatum a facultate transferendi ſuſtine-
tur translatio in eo in quo intrat facultas, a qua regu-
latur, & annullatur tantum in exceſſu perinde ac facta
in maiorj ſumma, *Rota apud Mant.dec.163.& dec.163.p.
2.recent.dec.733.num.10.*
27 Et tollitur omnis ſcrupulus, ex quò translatio fuit
facta vigore indulti motu proprio, quæ clauſula vide-
tur in eſſe in translatione, cum vt dictum eſt, conſide-
randa ſint mixtim, & tanquam vnum integrale pro-
pter correſpectiuitatem, cuius clauſulæ tanta eſt virtus
ac efficacia vt reddat diſpoſitionem fauorabilem,
Anchar.conſ.296. in princ. adeo vt gratia ſit conceſſa
28 aſſimiletur vltimis voluntatibus, *cap.quia cunctis in fine
& cap.auctoritate Martini de conceſſione. prebend. in 6.*
proinde non vitiatur ex accidentali adiectione inutili,
ſeu impoſſibili. *Dec.conſ.405. & in puncto Roman. conſ.
348.& argumento textus, in cap.ex pluribus de prębend.in
6.* ſicut nec vltimę diſpoſitiones, *l.ſi mihi tibi, §. ſi quis
ſeruos ff.de leg.1.l.ſi quis ille inſtitutus ff.de cond.inſtit.*

Vnde ſequitur, quod verba ſententiæ vt exequantur
literæ penſionis cum inſtrumento translationis debent
intelligi in ea parte, quę de iure venit exequenda pro
ſuſtinenda ſententia, & ſic quoad translationem tan-
tum, & non quoad ſubrogationem, *Crau.conſ.188. nu.4.
Socc.conſ.91.num.12.lib. 4. Rota dec.319. part.2. in recent.
& dec.450.num.9.par.1.diuerſ.* & in Cluſina Poſte 18. Iun.
1618. *coram R.P.D. meo* Burato, quod etiam in eadem
ſententia declaratur dum relaxantur in ea mandata
opportuna, & neceſſaria, ideſt talia qualia de iure ve-
niunt decernenda, & non alia, quæ interpretatio tanto
magis admitti debet, ex quo in acti non apparet fuiſſe
petitam executionem ſubrogationis quaſi poſſeſſio-
nis.
29 Non obſtat ſeptimo prætenſa variatio de iudicio
executiuo ad Ordinarium ſine refectione expenſarum
quia nullibi probatur variatio, ſed potius proſecutio
ex obſeruantia terminorum, quia etiam ſeruari ſolent
coram Audit.Cam. pro executione litterarum Apoſto-
licarum, & ſignanter ſtante expreſſa proteſtatione trãſ-
latoriorum, quod a via executiua non intendebant re-
cedere. Et quamuis procedi etiam potuiſſe nullis ſer-
uatis terminis cum ſola citatione ad ſoluendum, alias
relaxari mandatum exequutiuum tamen cum vterque
procedendi modus ſit executiuus, & idem tendat, vno
intentato non præiudicatur quoad alium imo poteſt
creditor dimiſſo prio ad alium recurrere, & vtroque
etiam ſimul vti donec ei ſatisfactum ſit *Bart. in l. con-
ſentaneum, num.17. verſ. quero 2. Cod.quomod. & quand.
Iud.Paul.de Caſtr.in l.qui legati, num.3.ff.vt in poſſeſſ. leg.
Iaſ.in l.5.n.23.ff.ſi quis ius dicenti non ob temp.& in l.nul-
li num.8.verſic.6.& vlt.cogita, C.de iud.Caputaq.dec.50.
num.5. p.1.* quod fortius procedit quando vt hic fuit a
princ. omne ius deductum ex clauſula, quam, & quas
quo caſu ex tranſitu de vna via ad aliam non intrat re-
fectio expenſarum, *Seraph.dec.630. num.5.Greg.XV.dec
270.n.5.& dec.488.n.3.*

Tandem non obſtat, quod non per decretum, ſed per
cedulam fuerit pronunciatum literas eſſe exequendas.
quia cum non figura verborum, ſed natura, & ſubſtan-

tia iudici ſit attendenda, non ideo minus iudicium re-
32 manſit executiuum, *Gabr. de app. conc. 4. num. 1. verſ. contrarium, Statil. de Saluian. inſpect. 4. cap. 2. num. 57.* & practicatur quotidiæ in executione breuium, & literarum Apoſtolicarum in qua fertur ſenteutia per cedulam,
33 *Saluſt. in prax. lib. 2. cap. 2. num. 24.* & nihilominus à dicta ſententia non datur appellatio ſuſpenſiua, Statil. vbi ſupra Gonzalez. *in annotatione contra nullitate numero 247. Mohed. deciſione 13. vt lite pendent. Seraphin. dec. 357.*

Cætera, quæ ex aduerſo opponebantur, aut non indigent reſponſione, aut pertinent ad iuſtitiam, quæ licet viſa fuerit plenè diſcuſſa in prædictis duabus deciſionibus coram bon. mem. Remboldo, ſi tamen D. Cardinalis cupit iterum ſuper ea audiri, DD. ordinarunt, quod audiatur ad primam poſt Cineres.

Et ita, &c. vtraque, &c.

R. P. D. REMBOLDO.

Ferrarien. penſionis 14. Iunij. 1624.

SVMMARIVM.

1 *Facultas transferendi penſiones conceſſa Cardinali Montalto*
2 *Eccleſiaſticarum perſonarum appellatione veniunt etiam qui ſolo charactere clericali ſunt inſigniti.*
3 *Bigamus denudatus omni priuilegio clericali.*
4 *Laici quando ſint capaces penſionum quando non conferuntur in titulum.*
5 *Contrahens matrimonium eſt in capax penſionis.*
6 *Clericalis character inter ordines eccleſiaſticos connumeretur ſec. mag. comm.*
7 *Qui non tollitur per bigamiam.*
8 *Diſpenſatio relaxat iuris diſpoſitionem.*
9 *Bigamus diſpenſatus habet characterem, & gaudet priuilegio.*
10 *Priuilegia characteris clericalis.*
11 *Minor diſpenſatus an parochialem cenſetur diſpenſatus ad ſacerdotium.*
12 *Gratia qualitas derogatur ex derogatione obſtantiarum.*
13 *Penſiones de ſtylo clerici reſeruantur, habentque annexam ſpiritualitatem.*
14 *Verba ſunt intelligenda ſecundum ſubiectam materiam.*
15 *Penſio tranſlata reſpectu translationis eſt noua penſio.*

DECISIO XCV.

1 SIxtus Quintus felic. rec. reſeruit 15. Iulij anno 1587. motu proprio ad fauorem precl. mem. Cardinalis Montalti penſionem annuam ſcut. 3. mil. auri in auro ſuper fructibus menſæ Epiſcopalis Ferrarien.

2 Eodemque anno conceſſit d. D. Cardinali facultatẽ traſferendi omnes, & quaſcumque penſiones ſibi reſeruatas, & reſerendas ad fauorem vnius vel plurium perſonarum eccleſiaſticarum.

Et dictam facultatem anno 1588. in pluribus ampliauit, & præſertim quod liceat D. Cardin. dd. penſiones transferre in eos, qui forſan nondum clericali charactere fuerint inſigniti cum clauſula tamen ex tunc, prout ex tunc, & poſtquam eodem cheractere ritè inſigniti feurint.

Anno 1587. ſupradicto diſpenſauit Excellentiſſimum D. Michaelem Peretum iam tunc clericum exiſten. ad recipiendum, & retinendum omnes, & quaſcumque penſiones reſeruatas, & reſeruandas, etiam ſi contingerit vel non contigerit illumcumque militiam ingredi, & etiam matrimonium cum quauis muliere, etiam vidua, & ſucceſſiuè cum diuerſis nupta, vel alias corrupta ſemel, vel pluries contrahere, & ad ſecunda, & plura làicalia, ſeu matrimonialia vota, ſeu ſecundas, aut plures nuptias tranſire, harum ſacultatum vigore d. Eminentiſſimi. Dom. Cardinalis tranſtulit ſupradictam annuam penſionem ſcut. 3. mille auri in auro ſibi ſuper fructibus menſæ Epiſcopalis, vt dictum eſt, reſeruatum ad fauorem dicti Excellentiſſimi Domin. Principis Peretti. Quare dubitatum fuit, An dicta translatio ſuſtineretur, quo dubio maturè diſcuſſo fuit reſolutum dictam translationem ſubſtineri, dum modo tamen indultam Dom. Cardinali Montalto conceſſa transferendi penſiones compræhendant Illuſtriſſim. DD. Cardinales, quod quia in controuerſiam deducebatur à ſcribentibus pro Eminentiſſ. D. Cardinale Ordinario Ferrarien. DD. reſeruarunt particulariter videro.

3 Nam quod attinet ad translationem ea viſa fuit valida, qui ex lectura dd. Indultorum apparet d. D. Cardinalem Montaltum fuiſſe ſufficienti facultate ſuffultum transferendi dictam penſionem in d. Excellent. D. Principem Perettum.

Non obſtat, quod D. Cardinalis habuit facultatem omnem transferendi penſiones in perſona Eccleſiaſticas, Ideoque non potuit vigore dictæ facultatis transferre d. penſionem in d. Princepem, cum ipſe non ſit perſona Eccleſiaſtica, quia D. Princeps vſque de anni 1585. fuit charectere clericali inſignitus, & ſic vel ex tunc fuit effectus perſona Eccleſiaſtica, quia nulli dubium, quin appellatione perſonarum Eccleſiaſticarum veniant etiam qui ſolo clericali charactere ſunt inſigniti, *cap. cum contingat, & ibi Doct. de at. & qualit. et. capit. cleros, & ibi Prępoſ. & alij communiter. 20. diſtinct. & fuit dictum in Veronen. Panſionis 23. Februarij 1600. coram bon. mem. Card. Lancell.* Vel certè fuit effectus capax penſionis in ipſum transferendę vigore dd. Indultorum, quia in dictis Iudultis vt ex ſupra præmiſſis apparet, fuit conceſſa D. Cardinali facultas transferendi penſiones etiam in eos, qui ſolo clericali charactere ſunt inſigniti.

4 Nec obſtat, quod D. Princeps fuit per bigamiam ab ipſo contratam denudatus, omni priuilegio clericali, *c. 1. de bigam. in 6.* quia, vel prætenditur quod D. Princeps fuit per d. Bigamiam effectus incapax penſionum Eccleſiaſticarum, & hoc vltro conceditur.

Nam licet iure communi inſpecto etiam mere laici ſint capaces penſionum, quando non conferuntur in titulum, *Gyg. de penſ. q. 21. etiam illegitimi, q. 16. & vxorati, quęſt. 54.*

5 Tamen quia ex ſtylo, & obſeruantia Curiæ non conceduntur niſi clericis ijs vide licet, qui ſunt capaces beneficiorum Eccleſiaſticorum d. D. Princeps reddidit ſe proculdubio per d. bigamiam incapacem penſionum, cum immo ad hunc etiam effectum, quia efficiatur incapax per contractum ſimplicis matrimonij abſque bigamia, vt fuit dictum in Cæſarauguſtana Penſionis, 18 Iunij 1610. coram bon. mem. Card. Lancellotto relata per Moder. ad Stat. Vrb. *deciſ. 2.* in qua in ſpecie dicitur, Quod ita extinguitur penſio, ſi clericus contrahat matrimonium cum virgine, ſicuti ſi contrahat cum vidua. *Gig. d. tract. de penſ. q 54.*

Vel prętenditur, quod per d. bigamiam fuerit deletus totaliter character clericalis, ita vt D. Princeps ſit effectus per d. bigamiam purus, & ſimplex laicus adeo quod licet fuerit diſpenſatus ad retinendum penſiones nihilominus non poſſit cenſeri diſpenſatus tamquam Clericus, cum qualitas clericalis remanſerit totaliter per d. bigamiam extincta, ſed tamquam purus, & ſimplex laicus, & hoc neutiquam ſubſiſtit, quia quicquid teneant Theologi, qui negant primam tonſuram

& Epiſco-

& Epiſcopalem dignitatem eſſe ordines, iuxta magis
communem, & receptã canoniſtarum opinionem etiã
clericalis charactetes inter ordines Eccleſiaſticos con-
numeratur, eſtque character indelebilis, vt poſt Hoſt.
6 concludunt communiter *alij in cap.cum contingat, de et. & qualit. Abb.in c.1.n.6 de vit.& honeſt. cleric. Fel. in c. ſicut pro certo, n.2.de ſimon.Gemin.in c.cleros, & ibid.latiſſimè Prapoſ. num. 4. diſt.11.* quæ teſtatur de communi
Gabr.conſ.181.num.3. lib.2. cum alijs per Garc.de benefic. 3.par.c.1.nu.2.& ſeq.Rota deciſ.721, num.1.& 6.p.1.diuerſorum.

7 Er in puncto, quod character clericalis non tollitur
per bigamiam, firmat Butr.*in c.Ioannes, n.17.* vbi quod
clerico non poteſt euelli character per bigamiam.
Imol.nu.18.in fin.dc cleric.coniug. Et eandem opinionem
ſępius amplexa eſt Rota, & ſignanter *in d.Veronen.Penſionis 23.Februar.1600.cor.bon.mem.Card.Lancell.& Cæſaraugustana Penſionis 1.Iunij 1611. coram S. mem. Greg. XV. & in alia Cæſaraugustana penſionis 18. Iunij 1610. coram eod.Card.Lancell.* in quibus in ſpecie dicitur, &
pluribus auctoritatib. firmatur quod licet per bigamiam Clericos priuetur exercitio, & priuilegio clericali, in fundamento tamen, ratione characteris non
deſtituitur clericatu, *quodque cap.1.de bigam. in 6.* non
dicit, quod bigamus non ſit clericus, ſed ſolum, quod
eſt nudatus omni priuilegio.

Præterea quatenus etiam per bigamiam qualitas;
ſeu character clericalis extingueretur, quod tamen
nulla ratione ſubſiſtit: nihilominus quia dictus Princeps fuit longe ante contractam bigamiam, & ſic tempore, quo ipſe erat clericus gaudens priuilegio clericali
diſpenſatus ad retinendas penſiones, non obſtante bigamia contrahenda, dicendum foret, quod fuit in eo
mediante dicta diſpenſatione, nedum dicti characteris
clericalis exercitium, ſeu priuilegium, ſed etiam ipſe
character præſeruatus Diſpenſatio enim relaxat iuris
diſpoſitionem, & impedit curſum, & effectum illius,
8 eximitque diſpenſatum à lege vt latè per Sanchez. *de matrimon. lib.8. diſputation.1. num.1. verſic. diſpenſari eſt aliquem à lege eximere.*

Nec propterea dicta diſpenſatione ſtante, potuit
ſuperueniens bigamia extinguere characterem, quem
D.Princeps habebat impręſſum, ſed ea non obſtante
D.Princeps remanſit clericus, vt prius ad effectum,
ad quem fuit diſpenſatus.

Er ceſſat difficultas, quia in d.diſpenſatione fuit expreſsè derogatum Concilijs Generalibus, & ſic *d. c. 1. de bigam.in 6.* deſumpto ex decretis Conſil. generalis,
Lugdun. Ex quo enim Papa voluit Conſilia generalia,
& ſic diſpoſitionem d.c.1.non obſtare D.Principi, quatenus prætendatur per d. c. fuiſſe etiam inductam pænam amiſſionis characteris clericalis, vtique fateri
oportet D. Principem fuiſſe etiam à pæna dictæ amiſſionis mediante dicta diſpenſatione præſeruatum.

Atque hinc patet etiam reſponſio ad id, quo multum inſiſtebant ſcribentes pro Emin.D.Cardinali titulare, quod licet bigamia non extinguat characterem,
eundemq. tamen adeo mortificat, vt bigamus non poſſit dici, nec cenſeri clericus, neque etiam ad effectum
retinendi penſiones, quia certum quidem eſt quod vt
ſupra dictum fuit bigamus denudatur omni priuilegio
clericali *d.c.1.de bigam.in.6.* quia etiam non potuit deferre habitum clericalem, nec tonſuram, vt cauetur *in eod.c.1.* quo tamen eſt permiſſum clerico coniugato.

9 Verum id locum minime obtinet in bigamo diſpenſato, quia in eo in quo eſt diſpenſatus eſt verus clericus, quia habet characterẽ, & gaudet priuilegio, ſuper
quo eſt diſpenſatus, & quoad dictum effectũ retinet clericatum penitus illæſum, vt bene per Turrecr. *in c. quiſ.*

Vinian.de Iurepat

quiſ.ante n.1.verſ.niſi cum tali diſpenſetur, & ibidem pręſ. ante nu.1.verſ. tamen ſi corrigatur diſt.84. ac propterea d.Princeps, qui erat diſpenſatus ad obtinendum
penſiones non obſtante bigamia, fuit tempore tranſlatæ in eum penſionis verus clericus ad dd.effectum. Bigamia enim non ſubſtulit clericatum vt ſupradictum
fuit nec ſtãte diſpẽſatione, illius effectũ, ſeu priuilegiũ.

Nec obſtat, quod D. Princeps non fuit diſpenſatus
ad retinendum priuilegium, ſeu exercitium characteris clericalis, ſed tantum ad retinendum ſeu obtinendum penſiones Eccleſiaſticas, non obſtante bigamia
quia eo ipſo quod fuit diſpenſatus ad obtinendum penſiones non obſtante bigamia, fuit diſpenſatus ad retinendum priuilegium, ſeu exercitium characteris clericalis ad d.effectum, cum enim ex ſtylo, & obſeruantia Sedis Apoſtolicæ penſiones non concedantur niſi
clericis, vtique inter priuilegia d. characteris connumerari debet habilitas, ſeu capacitas obtinendi penſiones, & ſic clericus diſpenſatus, vt non obſtante bigamia contrahenda poſſit retinere, & conſequi penſiones, procul dubio dicitur diſpenſatus ad retinendum
exercitium, ſeu priuilegium characteris clericalis.

10 Quinimo cum dictum eſt ex ſtylo Curiæ, penſiones
non concedantur, clericis, cum exercitio, ſeu priuilegio clericali ſemper quod diſpenſatur clericus ad retinendum penſiones, non obſtante bigamia contrahenda, cenſetur diſpenſatus ad retinendum priuilegium
characteris clericalis *ad trad.per Ioan.Andr. in cap.cum eo ad fin.verſ.hac ratione videtur de elect.lib.6. Abb.in c. cum in cunctis.§.cum vero n.9. de elect. Hoied. de incomp. benef.2.p.c.12.num.82.*

Non obſtat, quod diſpenſatio porrigitur tantum
ad ea quę ſunt inſeparabilia à facultate retinendi penſiones non autem ad ea, quæ ſunt etiam à dicta facultate ſeparabilia, ita quod cum facultas retinendi penſione poſſit ſuſtineri abſque clericatu, alliſq. exercitio,
videlicet in mere laico, non poſſit inferri ex eoq. D.
Princeps fuit diſpenſatus ad retinendum penſiones,
fuit etiam diſpenſatus ad retinendum clericatum, &
illius priuilegium, quia ſtante ſtylo, & obſeruantia Curiæ clericatus, & illius exercitium eſt omnino inſeparabile à facultate retinendi penſione, neque enim dicta facultas ſtante d. ſtylo poteſt ſine clericatu, & illius exercitio ſubſtinere, & licet non negetur, quod
poſſit concedi huiuſmodi facultas etiam laico, & ſic
per Papam, d.facultas non poteſt ſuſiſtere ſine clericatu, ideoque verum quidem eſt, quod quando Papa diſpenſat laicum, & ſic derogat d.ſtylo, tunc talis laicus
poteſt retinere penſionem ſine clericatu, nec ſub tali
diſpenſatione cenſetur conceſſus clericatus verum
quando diſpenſatur clericus, vt non obſtante bigamia
forſan contrahenda poſſit retinere penſiones, tunc
cenſetur diſpenſatus ad retinendũ exercitium clericatus, quod requiritur an hoc, vt clericus poſſit retinere
11 penſiones proinde, ac cenſetur diſpenſatus minor ad
ſacerdotium, quando eſt diſpenſatus ad parochialem.
Archid.in d.c.cum eo.nu.2.verſ.quod dicitur Io.Andr.n.4. verſ.ponis hic Archid.Butr.n.4.& 5. de electio.lib.6.Fel. in c.poſtulaſti n.2.de reſcript.

Nec dicatur, quod Papa intellexit D.Principem diſpenſare tamquam mere laicum ad obtinendum penſiones, non vero eidem etiam d.exercitium, ſeu priuilegium conſeruare, quia hoc nulla ratione ſuadetur,
D.Princeps enim erat, vt ſæpè dictum eſt longè ante
diſpenſationem clericus, neque adhuc contraxerat bigamiam, & ſic retinebat, nedum characterem, clericalem, ſed ipſius etiam exercitium. Vnde cum in hoc
ſtatu exiſtens fuit diſpenſatus, vt poſſet, & retinere,
& conſequi penſiones, non obſtante bigamia, forſan

contrahenda, incongruum planè eſſec aſſerere, quod Papa intellexerit eum diſpenſare tamquam purum laicum, cum eſſet, vt dictuni eſt clericus, & haberet characterem, qui neque etiam per bigamiam extinguebatur, ſed potius dicendum eſt, quod Papa voluerit ei pręſeruare exercitium characteris, quem habeat impreſſum ad effectum retinendi penſiones, & etiam quatenus opus eſſet ipſum characterem conſeruare.

Et quod reuera Papa non intellexerit d. D. Principem diſpenſare tamquam purum laicum, ſed potius eidem voluerit per d. diſpenſationem pręſeruare d. exercitium, ſeu priuilegium, D. Princeps fuiſſet denudatus per bigamiam niſi pręceſſiſſet d. diſpenſatio, manifeſtè colligitur ex pluribus, & primo quia literæ d. diſpenſationis ſuerunt inſcriptæ Michaeli Petro Clerico Romano, nam hęc inſcripto ſatis denotat, quod Papa intellexerit diſpenſare clericum ad retinendas penſiones, uon autem laicum, & ſic quod d. D. Principi voluit præſeruare priuilegium, quod alias per bigamiam amittebat. *ad trad. per Caccialup. de penſ. q. in fin. n. 6. in fin. verſ. quod autem, & num. 7.*

Secundo ponderandum videtur quod ſi Papa voluiſſet D. Principem diſpenſare tamquam purum laicum, non fuiſſet opus eundem diſpenſare ſuper bigamiam, ſed vnico verbo potuiſſet ſuper d. ſtylo Curię, ex quo (vt dictum eſt) penſiones non conceduntur, nec clericis, diſpenſare, nulla facta mentione bigamię. Bigamia enim non facit aliquem per ſe incapacem penſionum, ſed incapacitas prouenit ex eo, quod bigamia tollit priuilegium clericatus, quod requirit ex ſtylo Curiæ ad effectum, vt quis ſit capax penſionum. Vnde ſufficit, quod aliquis diſpenſetur, tamquam laicus. eo enim ipſo efficitur capax penſionum, nec talem capacitatem amittit, licèt contrahat bigamiam.

Tertio eſt etiam aduertendum, quod Papa in dicta diſpenſatione expreſsè derogauit Conſilijs generalibus, quod pari ratione ſuperfluum fuiſſet, ſi voluiſſet D. Principem tamquam purum laicum diſpenſare, neque enim vllo conſilio cautum reperitur quod laicus bigamus ſit incapax penſionum, ſed bene cautum reperitur in conſilio generali Lugdunen. quod clericus bigamus non poſſit gaudere aliquo priuilegio clerica-
12 tus, ac propterea Papa, qui voluit diſpenſare d. Principem, vt poſſit non obſtante bigamia retinere penſiones, & ſic gaudere priuilegio clericatus, quoad dictam retentionem derogauit d. Conſilio, & qualitatis gratię declaratur ex derogatione obſtantiarum *Bald. in leg. tamquam. num. 36. C. de fideic.*

Quartò eſt notandum, quod Papa, quando vult aliquem habilitare ad penſiones tamquam laicum, id ſolet exprimere, vt apparet ex alio Indulto conceſſo D. Principi a S. mem. Clem. VIII. in quo expreſsè dicitur vt poſſit obtinere penſiones, tamquam merè laicus. Vnde cum in hac diſpenſatione nullam prorſus menſionem fecerit laicalitatis, meritò dicendum eſt diſpenſaſſe D. Principem tamquam clericum, & ſic eidem præſeruaſſe priuilegium, ſeu exercitium characteris clericalis, quem tunc habeat impræſſum.

13 Quinto eo magis prædicta admittenda videntur, quod cum penſiones ex ſtylo, & obſeruantia Sedis Apoſtolicæ, vt ſupradictum eſt, non reſeruētur, niſi pro clericis, habeantque annexam ſpiritualitatem, quę non communicatur laicis, *Garc. de benefic. p. 1. c. 5. n. 10. & 19.* multo veriſimilius eſt, quod Papa voluerit D. Principi iam tūc clerico exiſtenti priuilegium clericatus præſeruare, quam vti merum laicum diſpenſare, & præſertim, quia neque etiam poſt bigamiam Dom. Princeps efficiebatur merus laicus, & ſemper retinebat charactercam ei ſemel impræſum, & ſolum amittebat exercitium d. characteris quod ei d. *diſpenſatio* pręſeruauit.

Nec obſtat, quod etiamſi D. Princeps retinuerit non obſtāte bigamia, characterem clericalem, & ſtante diſpenſatione, etiam capacitatem obtinendi penſiones & ſic priuilegium, & exercitium dicti characteris, quoad d. effectum, vt reuera retinuit, nihilominus non potuit dici capax iuxta facultates conceſſa bon. mem. Cardinali Montalto, ita, vt in eum potuerit per d. D Cardinalem transferri d. penſio, quia negari non poteſt, quin reuera d. D. Princeps ſtante retentione fuerit clericus cum ſuo exercitio, & ſic perſona Eccleſiaſtica, vt ſupra fuit oſtenſum, ac per conſequens capax d. translationis etiam iuxta formam primi indulti D. Cardinalis, aut certè ſi non potuit dici perſona Eccleſiaſtica ad effectum tamen obtinendi penſiones tantum, fuit in dubitante clericus, & ſic capax dictæ translationis ſaltem vigore ſecundi Indulti.

Nec obſtat, quod non fuit clericus quoad omnes effectus clericatus, quia ſufficit, quod fuerit clericus ad effectum obtinendi penſiones, neque enim ſuſtineri poteſt, quod dicitur, quod d. Indultum ſit intelligen-
14 dum de clerico gaudente omnibus priuilegijs clericatus, quia verba ſunt intelligenda ſecundum ſubiectam materiam, & ſic de clerico, qualis oportet, vt ſit inſpecto ſtylo, & obſeruantia Curiæ ad effectum, vt poſſit obtinere penſiones. *iux. tradita per Doct. in capit. quoniam, Abb. vbi ſupr. Decian. numer. 4. Abb. num. 8. de offic. deleg.*

Non obſtat, quod in ſecundo etiam Indulto non datur facultas D. Cardinali transferendi penſiones in clericum, ſed in laicum, cum clauſa, ex nunc prout ex tunc, ſe fecerit inſigniri charactere clericali, qui ſi fuit data facultas transferendi in clericum inſignitum tempore translationis charactere clericalis qualis erat D. Princeps, vt ſupra probatum eſt, & contrarius intellectus nulla ratione fundatur.

Non obſtat, quod D. Princeps fuit diſpenſatus tantum ad effectum, vt poſſet conſequi, & retinere pēſiones reſeruandas, & reſeruatas, non autem etiam ad effectum, vt in eum poſſint transferri penſiones, quia etiam translatio eſt nouæ penſionis reſeruatio fit enim per viam extinctionis primæ, & creationis reſeruationis nouæ penſionis, & penſio translata, quicquid
15 ſit reſpectu titularis, reſpectu certè translationis eſt noua penſio, adeoque ſub indulto retinendi penſiones reſeruatas, & reſeruandas compræhenditur etiam penſio translacta, vt in puncto Indulto conceſſo milit. Lauretanis fuit dictum cor. S. mem. Greg. XV. *dec. 18. num. 3.* & de Indulto transferendi penſiones reſeruatas, & reſeruandas in vna Romana Penſionis 17. Iunij, 1622. coram R. P. D. meo Buratto.

Nec denique obſtat, quod D. Princeps eſt diſpenſatus tantum ſuper matrimonio contrahendo in habitu militiæ regularis, quia hoc manifeſte repugnat verbis dictæ diſpenſationis, ex illis enim apparet, quod D. Princeps fuit diſpenſatus, vt poſſit retinere, & conſequi penſiones, ſiue contingat ipſum aliquam militiam ſuſcipere, & in ea matrimonium cum diuerſis ſemel, & pluries contrahere etiam præter, vel contra formam ſtabilimentorum d. militiæ, ſiue etiam non contingat ſuſcipere aliquam militiam, & ſecunda, & plura alia vota laicalia, aut ſecundas, vel plures nuptias tranſire.

Nec verba illa ad ſecunda aut etiam plura alia laicalia vota, aut, ſecundas, nuptias, &c. poſſunt aliqua ratione intelligi nuptijs contrahendis in habitu militiæ, quia Papa conſiderauit duos caſus, videlicet, quod poſſet contingere, quod princeps effectus miles matrimonium ſemel, vel plures contraheret, & quod non ſuſci-

peret militiam,& ad ſecunda,& plura alia laicalia vota
tranſiret,& quoad primum caſum expreſſis verbis ſup.
prouidit,quoad alium verò per illa verba.Et ad ſecun-
da.Et etiam plura alia lãica lia vota &c. vt manifeſtè
apparet exipſa lectura d.diſpenſationis ex quo vide-
tur remoueri penitus omnis difficultas,

R. P. D. V I R I L I.

Ferrarien.Penſionis 21.Martij 1627.

S V M M A R I V M.

1 *Facultas circa penſionum tranſlationes conceſſa Cardinali Montalto.*
2 *Clericus qui dicitur, & eſt perſona eccleſiaſtica habens primam tonſuram,*
3 *Verba ſunt intelligenda ſecundum ſubiectam materiam.*
4 *Bigamus priuatur omni priuilegio clericali.*
5 *Sed remanet clericus.*
6 *Diſpenſatio prouentiua, & praſeruatiua quid operetur,*
7 *Et ita diſpenſatus remanet,ac ſi non indiguiſset diſpenſatione,*
8 *Idem eſt, eſſe habilem de iure communi,vel ex diſpenſatione,*
9 *Clericus diſpenſatus ad bellum praſeruatur ab irregularitate.*
10 *Iudices in vim priuilegij antecedentes preſeruantur ab irregularitate.*
11 *Derogatio Conc.gen, comprahendit textum ab eo deſumptum.*
12 *Diſpenſationis tempus attendi debet.*
13 *Penſio extinguitur per contractum matrimonij.*
14 *Diſpenſationis pars aliam ſupplet.*
15 *Voluntas ex inſcriptione declaratur.*
16 *Retentio facilius datur,& diſpenſatio, vt quis miniſtret in ordine iam ſuſcepto.*
17 *Gratia recipit interpratationem à ſtylo.*
18 *Gratia qualitas.& intentio concedentis ex derogatione colligitur,*
19 *Diſpenſatus conſeruatur illaſus.*
20 *Diſpenſatus ad penſiones non cenſetur diſpenſatus ad trãslationes.*
21 *Et quando id non procedat.*
22 *Fictio poſtliminij fingit quem numquam fuiſse apud teſtes.*
23 *Bigamia non eſt contraria clericatus.*
24 *Caci ſi diſpenſentur ad ſuccedendum.remanet tamen macula.*
25 *Legitimatio facta cum derogatione obſtantium tollit omnẽ maculam*
26 *Papa diſpenſans in defectibus iuris poſitiui verè diſponit.*
27 *Clericus incedens in habitu, & tonſura gaudet priuilegio canonis,& fori,*

D E C I S I O XCVI.

1 Sixtus Papa Quintus Cardinali Montalto ex ſorore
germana Pronepoti duas facultates transferendi
penſiones conceſſit:Vnam ad fauorem vniusvel plu-
rium perſonarum Eccleſiaſticarum, quibus transla-
tione ſuffragari voluit perinde, ac ſi per ipſum Pon-
tificem conciſtorialiter legitimis,& vrgentiſſimis cau-
ſis de Cardinalium conſilio factæ fuiſſent.Alteram ad
fauorem vnius,vel plurium perſonarum etiam Hoſpi-
talium Regularium expreſsè profeſſorum, aut alias ſi-
milibus de cauſis capacium,aut nondum clericali cha-
ractarei inſignitorum ex nunc,prout ex tunc poſtquam
eodem charactere fuerint inſigniti.

Idem quoque Sixtus diſpenſauit D.Principem Peret-
tum Pronepotem iam clericali tonſura inſignitum ad
retinendum, & recipiendum quaſcumque penſiones
reſeruatas,& reſeruandas,etiam ſi contigerit, vel non
contigerit contrahere matrimonium cum quacumq.
muliere etiam vidua,& ſucceſſiuè cum diuerſis nupta,
ac aliter corrupta ſemel, vel pluries, & ad ſecundam,
ac etiam plura laicalia,ſeu matrimonialia vota,aut ſe-
cundas nuptias tranſire, decernendo per contractum
matrimonij etiam pluries,vt præfertur reiterari, pen-
ſiones minimè extinctas eſſe,aut fore, minuſque annu-
lari,aut inualidari,cum derogatione Prouincialium,Sy
nodalium,Lateran.aliorumq.etiam Generalium Con-
ciliorum,necnon Pij Papæ Quinti declarantis penſio-
nes per futuri matrimonij contractum extinctas cen-
ſeri.

Virtute ſupradictarũ facultatum Cardinalis Mon-
taltus annuam penſionem ſcutorum trium millium au-
ri in auro ſibi reſeruatum ſu per fructibus Epiſcopatus
Ferrarien.tranſtulit ad fauorem Principis Peretti eius
fratris, & diſputato Dubio coram Remboldo ſub die.
14.Iunij,1624.dixerunt Domini translationem ſuſtine-
ri,quo iterum re propoſito ſub die 15.Maij 1626.Domi-
ni ſteterunt in deciſis.Vnde cum D.Cardinalis Lenius
voluiſſet tertia vice audiri, vtraque parte informante
ſub die 21.Martij 1627.cenſuerunt Domini, non eſſe
recedendum à deciſis tam inſpectis ambabus faculta-
tibus Cardinalis Montalti, quam diſpenſatione D.
Principis.

Prima enim facultas transferendi eſt ad fauorem
vnius,vel plurium perſonarum Eccleſiaſticarum,& D.
Princeps ad differentiam laicorum ſecundum ſubiectã
materiãpenſionis,eſt perſona Eccleſiaſtica,cum habeat
2 primã tonſurã,quæ efficit,vt dicatur clericus,& perſona
Eccleſiaſtica,*c.cum contingat.de ætat.& qualit.cap.cleros
20.diſt.Conc.Trid.ſeſſ.23.c.2.Lap.alleg.138.n.12.& dixit
Rota in Abulen.Penſionis 27.Iun.1608.coram Cardinali
Lancellotto, & in Veronen.Penſionis 23.Februar.1600.
coram eodem,*in qua dum ageretur de interpratatione
Indulti Pij Quinti ad fauorem Cardinalis Alexandri-
ni,vt poſſet transferre penſiones in perſonas Eccleſia-
ſticas,fuit dictum,Marchionem Bonellum vxoratum
eſſe perſonam Eccleſiaſticam,ex quo habebat primam
tonſuram, Verba enim de perſonis Eccleſiaſticis ſunt
3 intelligenda ſecundum ſubiectam materiam penſio-
num, de quibus Sixtus V. loquebatur *Aym. conſil.
16.num.3.Seraph.deciſ.398.num.7.& dec.121.num.11.&
dec.559.nu.2.*& ideo ad effectum penſionis acquiren-
dæ Princeps dicitur perſona Eccleſiaſtica per præalle-
gata,

Secunda verò facultas transferendi ad fauorem
illorum,qui non fuerint clericali charactere inſigniti,
4 ex nunc prout ex tunc poſtquam eodem charactere
fuerint inſigniti,& conſequenter multo magis virtute
iſtius ſecundæ facultatis, ſat eſt quod Princeps iam
haberet tonſuram, cum hic Sixtus conformet ſe cum
eiſdem verbis *Concil.ſeſſ.23.capit.2.* ibi (qui iam Cleri-
5 cali tonſura inſigniti eſſent) vnde tales habentur pro
clericis, & perſonis Eccleſiaſticis ad effectum pen-
ſionis.

Neque obſtat,quod Princeps per bigamiam reman-
ſerit denudatus omni priuilegio clericali.*cap.1.de bigã.
in 6.* & ideo non ſit perſona Eccleſiaſtica, ſed purus
laicus,& qualitas clericali remanſerit extincta,cum
ſecundum Tgeologos prima tonſura non ſit ordo,nec
imprimat characterem,quia quicquid dicant Theolo-
gis,ma-

gis . magis communis ſententia Canoniſtarum tenet
contrarium , quam Rota pluries ſequuta eſt, quod ſci-
licet prima tonſura ſit ordo,& clerica lis character in-
delebilis,& Bigamus amittat quidem priuilegia , ſed
non characterem indelebilem , & remaneat clericus
text.enim in c.1. dicit quod bigamus eſt nudatus omni
priuilegio clericali,non tamen dicit, quod non rema-
neat clericus, ita tenent. *Butr.in cap.Ioannes , num.17.
Imol.n.18.in fin.de cler.coniug.c.cũ cõtig.& ibi gloſ.in verb.
Abbati,de ætat.& qualit.Hoſt.col.10.Io.And.col.2.Butr.
nu.6.Car.q.2.Ægid.q.7.Anchar.in fin.Abb.num.1.Gemin.
in c.Cleros,col.3.in fin.vbi Prępoſ.num.4.diſt.21.Abb.in
c.1.num.6.de vit.& honſt.cleric: Felin.in c. ſicut pro certo
num. 2.de Simon.Gab.conſ.181.numer.3.lib.2.Rot.diuerſ.
dec.731,num.5.& 6.par.1.Syluestr.In ſumma in verb.Ordo.
Couarr.in cap.quia nos , numer. 4.de teſtament.Cardin.in
clement.dudum in 8.not.de ſepult.Gregor.deciſ.516.numer.
8.& 9.Rot.dec.1.num.6. de bigam.in nou. & fuit dictum
6 in ſupradicta Veronen.Penſionis,& in Cæſarauguſtana Pen-
ſionis 18.Iunii 1610.coram Card. Lancellotto.* ſtante enim
ſimul,quod quis remaneat clericus , non tamen gau-
deat priuilegijs clericorum. *Abb.in c.1.num. 1.de vit. &
honeſt.cler.* & propterea Princeps per characterem im-
preſſum , & indelebilem habitu ſemper remanet cle-
ricus.

Nec dicatur,quod per bigamiam amittantur cleri-
corum priuilegia,& eorum exercitium , illuſque Prin-
ceps remanſerit denudatus , & character mortificatus
iuxta *d.c.1.de bigam.in 6.* quia cum Sixtus Quintus ad
effectum penſionis(vt ſupra relatum eſt)diſpenſauerit
Principem antè incurſum bigamię,verſamur in diſpen-
ſatione præuentiua,& perſeruatiua , quæ remouendo
de medio obſtaculum Canonis indictini bigamiam
impedit in curſum bigamiæ,& efficit vt remaneat non
ſolum præſeruatus clericatus habitu indelebilis , ſed
etiam exercitium ad effectum diſpenſatum reſpectu
penſionum,iuxta tenorem diſpenſationis præuentiuæ
ac ſi bigamia,numquam eſſet incurſa , itaut remaneat
Princeps in eodem ſtatum primæuo , prout erat ante
bigamiam,*Turrecrem.in c.quiſquis.ante nu.1.& ib‸i Præ-
poſ.num.1.& Gemin.ibid.diſt.84.Molin.de iuſt.& iur.tom.
2.tract.2.diſput.108.verſ.quoniam eo ipſo.Suarez.de leg.
lib.6.cap.11.num.4.& 5.Sanch.de matrim.lib.8.diſput.1.
num 1.Azor.inſtit.moral.lib.5.c.15.in princ.* & quod ita
7 diſpenſatus remanet idem ac ſi non indiguiſſet diſpen-
ſati one. *Io. Andr.in reg.in Generali num.3. verſ. quadra-
geſimus ſeptimus,de reg.iur.in 6.*tanta enim eſt vis Apo-
ſtolicæ diſpenſationis præuentiuæ quoad defectu iu-
riſpoſitiui,quod quis dicatur eſſe in eadem habilitate,
& idem ſit eſſe habilem de iure communi , vel ex diſ-
penſatione Papæ. *Anchar.conſ.404.in.1.dub.Dec.conſil.
542.num.4.Rebuff.ſuper concord.Rub.de collat.§.præfatiq.
Ordinarij in verb.idoneis.*Idemq.ſit eſſe habilem de iure,
quã ex priuilegio,tã in odioſis,quã in fauorabilib. *Bal.
in l.cum.ex oratione,in prin.ff.de excuſ.tut.Rol.conſ.79.n.7.
lib.1.& propterea dec.in.Cæſarauguſtana penſionis,18.Iun.
1610.coram Cardin.Lancellotto num.13.*dicit , quod vbi
8 adeſt diſpenſatio Papæ præſeruatur clericatus ad effe-
ctum Penſionis , nec per bigamiam amittitur clerica-
tus , & trad. *Capr.conſil.97.num.92.* ſicuti diſpenſatio
clerici ad bellum præſeruat ab irregularitate. *Molin. d.
9 2.to.de iuſt.iur.& iur.tract.2.diſp.108.Auil.cenſur.p.7.de
homicid.in bell o diſputat.6.dubitat.2.in 2.concluſ.* & iu-
dices in vim priuilegij antecedentis præſeruantur ab
incurſu irregularitatis. *Sayr.de cenſ.lib.6. c.18.* ſi ergo
10 impeditur incurſus bigamiæ pinguius ius conceſſit
Principi Papæ,quam ſi expreſsè diſpenſaſſet ſuper bi-
gamia.

11 Eoque magis quia Sixtus derogauit Concilijs gene-
ralibus,& ſic *d.c.1.deſumpto ex Concilio generali Lugdu-
nenſi Dec.conſ.341.n.10.verſ.& in tali clauſula. Prob. ad
Monach.in c.cum in tua,n.24.de conſuet.Abb.in c.ex par-
te nu.2.verſ.ſaltim in genere de capell.monach. Gozzadin.
conſ.6.n.53.& fuit dictum in Conchen.exemptionis decima-
rum,17.Martij,1589.coram Orano.*

Nec obſtat, quod in diſpenſatione Principis adſint
verba (ſi contigerit contrahere matrimonium &c.)
quaſi cum verba ſint conditionalia effectus diſpenſa-
tionis fuerit collatus poſt incurſum bigamiam,quia
omiſſo quod verba dicunt (& ſi contigerit . &c.)quæ
fuerunt apposita,vt exprimerentur caſus diſpenſatio-
nis,cum Papa de præſenti diſpenſet,ex quo vtitur ver-
bo temporis prçſentis diſpenſamus,diſpenſatio dicitur
12 pura,& præuentiua cum tempus diſpenſationis atten-
di debeat,licet vt præuentionis executione , & effectu
quis fruatur , expectandi ſint caſus futuri expreſſi in
diſpẽſatione. *Gig.de penſ.conſ.23.nu.10.verſ.puto tamen,
& fuit dictum in Cæſarauguſtana penſionis 18.Iun.1590.co-
ram Gypſio.*

Et quod effectus diſpenſationis ſit purus ante incu-
rſum bigamiæ apparet ex ſequentibus verbis diſpenſa-
tionis videlicet, (Decernentes per contractum ma-
trimonij etiam pluries,vt prçfertur reiterati,penſiones
minimè extinctas eſſe,aut fore,minuſque annullari, &
inualidari)ergo præueniendo,& præſeruando , nam
cum per contractum matrimonij penſiones extingue-
rentur. *Gig.de penſ.quæſt.54.& conſ.23.num.7.& 10. &
dicitur in ſupradictam Cæſarauguſtana penſionis 18. Iunij
1610.coram Card. Lancellotto.* Papa non reuiuiſcendo
13 penſiones , ſed præueniendo caſum extinctionis reli-
quit eas in primeuo ſtatu , & vna pars diſpenſationis
aliam ſupplet,& declarat, *l.filiabus,ff.de leg.1.* & propte-
14 rea ſupradicti DD.diſtinguunt tantum inter diſpenſa-
tionem antecedentem,& ſubſequentem , nam antece-
dens præſeruat,ſubſequens tollit *Suarez.de leg.d.lib.6.c.
11.n.4.Molin.d.diſput.108.§.eſt vero.Azor.inſt.moral.lib:
5.c.15.in princ.*

Nec dicatur,quod Papa diſpenſauerit cum Principe
tamquam laico,qui de iure eſt capax penſionis tem-
poralis,non autem tanquam perſona Eccleſiaſtica ,
qui apertè apparet Papem voluiſſe diſpenſari cum eo
vti habente primam tonſura,& perſona Eccleſiaſtica ,
tum quia literæ diſpenſationis ſunt inſcriptæ Michaeli
clerico,ex inſcriptione enim declaratus Papæ voluntas
15 ad ea quæ tradit *Io.Andr.in reg. non licet n.2.de reg. iur.
in 6.Lap.alleg.7.per tot.Gig.de penſ.q.22.n.8.Rot.in Tole-
tana indulti 14.Marti.1625.coram Remboldo.* tum quia
ſi Princeps non obſtante bigamie remanebat clericus,
&habebat characterem indelebilem ſecundum opinio-
nem Can ɾ i.tarum à Rota approbatam,vt ſupra dictũ
eſt,ſit potius veriſimile,quod Papa voluerit conſide-
rare hanc qualitatem,quam Princeps habebat, & præ-
ſeruare exercitium characteris impreſſi ad effectum
retinendi.& conſequendi penſiones,cum longè facilius
16 detur retentio,& diſpenſatio,vt quis miniſtret , in or-
dine iam ſuſcepto, *Seraph.dec.625.n.6.& in puncto biga-
miæ,Sanchez.de matrim.lib.7.diſputat.80.*tum quia cum
de ſtylo Curiæ pro penſionibus requiratur clericatus,
intentio Papæ,& eius gratia recipit interpretationem
à ſupradicto ſtylo. *Felin.in cap.ſuper literis:num.8. de re-
ſcrip.Caſſad.dec.12.num.14.de præbend.Put.dec.181.num.
6.lib.1.*tum quia pro penſione ad fauorem laici non re-
quirebatur derogatio Conciliorum etiam generaliũ ,
17 ex derogatione colligitur qualitas gratiæ, & intentio
18 Papæ, *Bald.in l.eam quam.num.36.C.de fideicom.* tum
quia iſta diſpenſatio eſt pręuentiua.& ſic reſiſtit incur-
ſui bigamiæ,vt ſupra deductum eſt, tum quia ſequere-
tur quod ante bigamiam Princeps retineret penſionẽ

vti

vti clericus,poſtea verò vti laicus,& iſta mutatio non præſumitur, ſed potius continuatio, & conſeruatio eiuſdem ſtatus,tum quia magis conuenit decori Eccleſiæ, vt tamquam clericus retineat,& acquirat penſiones,quam vti laicus, tum quia parum, aut nihil iſta diſpenſatio ſuffragaretur,ſi intelligeretur conceſſa vti laico.

Non obſtat,quod Princeps non gaudeat priuilegio fori,& alijs priuilegijs,ſeu effectibus clericatus,quia
19 ſufficit,quod ſit diſpenſatus pro penſionibus, nam in
hoc caſu diſpenſationis retinet Princeps clericatum illæſum. *Turrecr.in c.quiſquis in princ.verſ.niſi cum tali diſpenſetur.& ibi Præpoſ.verſ.tamen ſi corrigantur.& Gemin.diſt.84.*

20 Nec obſtat,quod diſpenſatio ad obtinendas,& conſequendas penſiones reſeruatas,& reſeruandas non compræhendat caſum translationis penſionis, niſi exprimatur,vt videtur deſumi ex *Veraſl.dec.322.p.2.& ex dec.143.num.1.p.2.in recent.* quia in ſupradicta diſpenſatione ſub verbis retinendi,recipiendi,conſequendi,ac exigendi penſiones reſeruatas,& reſeruandas compræ-
21 henditur etiam caſus per viam translationis,*Greg.deciſ.*
18.n.3.& fuit dictum in Romana penſionis 17.Iunij 1622. coram Buratto,& ratio eſt, quia in translatione extinguitur penſio antiqua,& reſeruatur noua *Gab.conſ.186. nu.6.lib.1.*

Non obſtat,quod præuentio, & præſeruatio diſpenſationis operetur quoad culpam,& pęnam,non autem quoad antiquum ſtatum perſonę Eccleſiaſticæ,de quo bigamus remanet denudatus, cum Papa non occultauerit explicitè,& implicitè contrarium,vt fit in poſtliminio,quo fit occultatio contrarij per fictionem contra
22 veritate fingendo numquam quem fuiſſe apud hoſtes.
§.ſi ab hoſtibus, verſ.nam poſtliminium.inſtit.quib. mod. iuſp.pot.ſoluat l. poſtliminiu.ff.de capt.& poſtlimin.reuer. nam exemplum poſtliminij ſubſequitur factum,& ideo per fictionem requiritur ſublatio,& occultatio illius, quod habuit effectum,at in diſpenſatione præuentiua, non requiritur aliqua occultatio, cum illa præſeruet ab incurſu bigamiæ,vt ſupra deductum eſt,vnde ſi non ſequitur euentus,& factum incurſus bigamia, non requiritur occultatio, vltra quod ſecundum opinionem Canoniſtarum poſt bigamiam remanet clericatus impreſſus indelebilis,& ſic bigamia non eſt contraria clericatui,nec illi repugnat *Io.Andr.in c.ſuper num.12.de*
23 *bigam.Rot.d.dec.vnic.n.3.de bigam.innon.Nauar.de red.*
dit.eccleſ.monit.1.quæſt.57.num.6.in fin.& nu.12.& 13. Archidiac. in capit. Lector. numer. 2.& diſtinct.34. ſed ceſſat priuilegiorum exercitium per diſpenſationem. *cap.1.de bigamis,in 6.*quæ diſpoſitio, ſeu obſtaculum quoad exercitium,ſi forſan habet vim contrarij, non ſolum occultatur, ſed de medio tollitur, & conſeruatur exercitium clericatus ad effectum penſionum ex diſpenſatione præuentiua ſupradicta cum derogatione Conciliorum etiam generalium, & ſic *d.cap.1.de bigam.in 6.* de quo propterea nulla eſt habenda conſideratio.

24 Nec etiam applicatur exemplum cœcorum,& mancorum,& curuorum,& ſpurij,qui ſi diſpēſentur ad ſuccedendum,remanet macula, *Acch.dec.6.num.2.qui filij ſint legit.Seraph.dec.351.num.14.*prout cœci,manchi,& curui remanent cum eorum defectu, quamuis diſpenſentur.

25 Primò,quia vbi Papa plenariè legitimat, vel cum derogatione obſtantium remouetur omnis macula natiuitatis,*gloſſ.in authen.quibus mod.datur. efficiun.ſui in §.fin. verb.participium Caſtr.conſ.41.num.2.libr.2. Anchar.conſil.225.numer.2.Peregr.de fideicomm.art.23. nu.32.verſ.ſecunda eſt,& paulò poſt verſ. cum derogtione obſtantium,Rot.deciſ.505.num.6.p.1.diuerſ.* hic autem Papa diſpenſauit cum derogatione ampliſſima omnium Conciliorum,etiam generalium,& ſic *d.cap.1.de bigam in 6.*

Secundo,exempla ſupra dicta ſunt in caſibus,in quibus macula eſt incurſa,hic incurſus bigamiæ non euenit ob diſpenſationem præuentiuam, & ob derogationem. *capit. 1. de bigam. in 6.* eſt obuiatum denudationi exercitij clericatus ad effectum penſionis. *Oldrad.conſil.327.in princip.Bart.conſil.17.numer.1.& 2. lib.2.Federic.de Sen.conſil.30.ver.ſed diſpenſatio non eſt, Bellamer.conſil.32.num.5.& 17.Abb.in cap.fine. numer. 4.de ſchiſmat.*

Tertiò,quicquid ſit quoad defectus naturales,ſi illi per diſpoſitionem Papæ remoueantur,vel ne,& requiratur fictio,*vt tradunt.DD.in l.Gallus,§.quid ſi tantum,ff. de lib.& poſthum.Bart.in l.fin.num.2.C.de his, qui ven. ætat.impetr.* vtique in defectibus iuris poſitiui ſi Papa diſpenſat verè, & non fictè diſponit, & præueniendo
26 efficit, vt etiam ſecundum rei veritatem numquam
ſit incurſa bigamia, vel irregularitas inducta ex diſpoſitione Canonis, itaut vt propterea verè, & propriè ſemper quis remaneat idem, prout ab initio erat ante bigamiam,vel caſum irregularitatis, *cap.lector. diſt.34.vbi Archidiac.num.2.Turrecrem.in capit.quiſquis. ante num.1.verſic.niſi cum tali diſpenſetur.Præpoſ.verſic. tamen ſi corrigantur.Gemin.ſuper 1.gloſ.verſ.nihilominus diſt.84.Io.Andr.in reg.in generali,num.3.de reg. iur. in 6. Oldr.conſ.215.n.5.Dec.in c.at ſi clerici §.de adult.n.168.de iudic.& conſ.206.n.6.Rota diuerſ.deciſ.505.num.3.in fin. par.1.*

Gratia Clementis Papę VIII.non indiget Princeps, niſi ad effectum non geſtandi,habitum, & tonſuram, cum(quicquid ſit reſpectu penſionum, quas Princeps obtinebat, & non deferebat habitum, & tonſuram, & ideo intrat e poſſet Conſtitutio Sixti V.contra non incedentes, &c. aduerſus quam adeſt gratia Clementis VIII.& reuelatio)tamen reſpectu iſtius penſionis nuper translatæ, de qua agitur non intrat Conſtitutio cum poſt gratiam de non incedendo in habitu,& tonſura fuerit acquiſita,Conſtitutio enim Sixti extinguit penſiones ob non delationem habitus,& tonſuræ, non tamen reddit illum incapacem obtinendi penſiones futuras.

Nec obſtat,quod d.Conſtitutio Sixti innouet Conſtitutionem Bonifacij VIII.relatum in *c.vnico.de cler. coniug.in 6.* quia Conſtitutio Bonifacij loquitur in clerico,qui cum vnica virgine contraxerit,nam ſi tonſuram,& veſtem clericalem deferat, retinet duo priuilegia,illud videlicet *c.ſi quis ſuadente 17.q.4.* Alterum quod non poſſit conueniri coram Iudice ſæculari pro ſuis delictis,iuxta Pariſien.Concilium, ſi verò non deferat,priuatur iſtis duobus priuilegiis,ex qua Conſtitutione Bonifacij nihil poteſt inferri ad incapacitatem clerici gaudentis penſionibus,& non deferentis habitum, & tonſuram reſpectu acquiſitionis penſionis futuræ.

Atque ex his,& alijs melius explicatis in duabus deciſionibus Remboldi,ita fuit reſolutum &c.

R. P. D. MERLINO.

Mantuana Penſionis 4. Decemb. 1626.

SVMMARIVM.

1 *Gratia quando dicatur ſubreptitia.*

2 *Et a vitandam ſubreptionem ſufficit in genere fuiſſe cogitatum.*

3 *In tranſlatione penſionis eſt neceſſaria expreſſio, quæ in reſeruatione.*

4 *Penſio tranſlata non dicitur nouum grauamen, ſed mutatio perſonæ.*

5 *Mentio non eſt facienda iuris euentualis, quod poteſt eſſe, & non eſſe.*

6 *In tranſlatione penſionis non eſt neceſſaria mentio regreſſus.*

DECISIO XCVII

BErtazzolus erat reſeruatarius omnium fructuum parochialis eccleſiæ ſanctæ Ceciliæ loci Liliolæ Mantuanæ Diœc. dempta ſolum congrua pro Rectore. Vnde cum ad illius fauorem bon. mem. R.P.D. Stella ſenior reſignaſſet Canonicarum, & Præbendam Baſilicæ Lateranen. fuit eidem D. Stellæ reſeruata penſio annua ducatorum 220. ſuper fructibus dictæ eccleſiæ S. Cæciliæ, decreto, & conditione tamen adiecta, quod ſi contingere D. Stellam præmori Bertazzolo, huiuſmodi penſio accreſceret non Rectori pro tempore, ſed ipſi Bertazzolo reſeruatario perindè, ac ſi nunquã dicta penſio reſeruata fuiſſet. Verum cum poſtea idem D. Stella obtinuiſſet à San. mem. Gregor. XV. facultatem quandocumque etiam in articulo mortis dictam penſionem transferendi, illamque tranſtuliſſet in R.P. D. Stellam iuniorem nepotem. Dubitaui, an huiuſmodi translatio ſuffragaretur, & difficultatem faciebat, quod vitio ſubreptionis laborare videtur dicta facultas, cum in ea mentio facta non fuerit de prædicto decreto in fauorem Bertazzoli, ad cuius vtilitaté penſio extinguebatur, nec illius præiudicium fortaſſe cogitauerit Papa, cauſaque pluries ſuper hoc diſcuſſa, hodie tandem Domini affirmatiuè reſponderunt, ſcilicet translationem ſuſtineri. quoniam aut aſſerimus facultatem transferendi dictam penſionem conceſſam D. Stellæ ſeniori eſſe actum de ſui natura præiudicialem ſaltem præiudicio conſiderabili, & neutro caſu intrat ſubreptio prædicta.

1 Non primo caſu, quia ſi Papa intellexit præiudicare, non cadit ſubreptio, nec opus eſt derogatione regulæ de iure quæſito non tollendo. *Dec. conſ. 113. n. 7. verſic. non obſtat quod ex hoc Card. Seraph. deciſ. 1445. num. 6.* nihilque refert, quod perſonas, quibus præiudicium inferebatur, non meminerit, ſiue huiuſmodi perſonis ex iure cõmuni, ſiuè ex ſpeciali diſpoſitione ius competeret, *Caſſad. deciſ. 1. de priuil. & plenè Rot. deciſ. 48. num. 1. 2. & 3. par. 1. in recentior. in qua ab aliis deciſionibus receſſum fuit, & par. 1. diuerſ. deciſ. 240. num. 21. & 22.* vbi etiamſi Papa ius illud ignoraret, quia dum facit actum præiudicialem de ſua natura virtualiter declarat afficere omnes perſonas, ad quas præiudicium ſpectare poteſt.

Amplius ſi ſubreptio eatenus vitiat gratiam, quatenus aliquid fuerit prætermiſſum in petitione illius gratiæ, quod ſi fuiſſet expreſſum, vel Princeps non conceſſiſſet, vel difficilius conceſſiſſet ex cauſa a iure approbata *c. ſuper literis, vbi Felin. num. 7. de reſcript. plenè Sanchez. de matrim. lib. 8. diſput. 21. num. 11. & 17. Caſſad. dec. 12. num. 14. de præb. Rota dec. 418. nu. 1. par. 1. recent. & fuſius in Conchen. beneficij 10. Maii 1610. cor. bon. mem Card. Sacrato, quæ eſt 228. poſt ſecundum vol. conſ. Farin* ſanè hęc ratio non applicatur caſui noſtro, ſed retorquetur, quoniam fuiſſet narratum Pontifici, quod extinctio penſionis ob dictam conditionem, & decretum tendebat in beneficium non Rectoris, ſed ipſius reſeruatarij, nedum hoc non retraxiſſet, vel difficiliorem reddidiſſet ipſum Pontificem, ſed imo procliuiorem effeciſſet, dum enim Papa intellexit præiudicare Rectori, qui preæſt curæ animarum, & ſuſtinet pondus æſtus, & diei, illiuſque conſenſui derogauit, multo magis credendum eſt, præiudicare voluiſſe cuicumque alteri, & præſertim reſeruatario, qui expectabat extenſionem penſionis ex titulo lucratiuo ſuæ reſeruationis, cuius ius prouenicns ex priuilegio eſt longè debilius, quam ſit ius Rectoris competens de iure communi, & ex debito ob ſeruitium, quod præſtat Altari, & propterea huic iuri reſeruatarij facilius fuiſſet derogatum, *arg. l. eius militis, §. militiæ miſſus, ff. de milit. teſtam, Rom. conſ. 327. num. 6. Tiraq. de retract. lib. 1. §. 35. gl. 4. n. 42. in fin.* & an aliquid, quod fuit tacitum, retraxiſſet Principem, vel faciliorem illorum reddidiſſet coniecturis ex circumſtantijs per iudicem diligendis inquirendum eſſe tradiderunt. *Caſſad. d. dec. 12. n. 14. de præb. & alii congeſti à Sanchez. d. diſput. 21. nu. 19. lib. 8. de matrim.*

Vlterius Domini aſſequi poſſe exiſtimabant, Papam non penitus ignoraſſe præiudicium, quod præter Rectorem alteri inferebatur ex dicta facultate transferendi, dum in fine addidit clauſulam, (quod dicta facultas nõ poſſet impugnari ex eo quod dictam parochialem tunc, & pro tempore obtinens, nempe Rectores, aut alij quacumque intereſſe habentes ad dictam gratiam non fuerint vocati) quæ verba, & alij qui-
2 cumque intereſſe habentes, rectè referri poſſunt, & debent ad reſeruatarium, & ad euitendam ſubreptionem ſufficit in genere fuiſſe cogitatum, *Felin. in c. nonnulli, 18. de reſcrip. Rota dec. 38. n. 3. & dec. 210. n. 5. par. 1. recent.*

Si verò negamus faculatem transferendi fuiſſe actũ præiudicialem, tum quia Bertazzolus reſeruatarius ius non habebat, niſi incertum, & pendens à futuro euentu, nempè à purificatione illius conditionis, qua tenus D. Stella ſenior præmoreretur Bertazzolo, & ſic translatio præuenit antequam eſſet apertum ius ipſi reſeruatario, & propterea illius præiudicium non fuit conſiderabile, quemadmodum in retentione, quæ datur in limine promotionis ad Epiſcopatum non requiritur expreſſio eorum, quæ fuiſſent exprimenda in ipſa re-
3 ſeruatione penſionis, retentio enim illa præuenit extenſionem penſionis, nec inde infertur præiudicium conſiderabile, vt ſit neceſſaria noua expreſſio. *Felin. in tract. quand. lit. apoſt. limit. 5. verſ. conſidera. Lambert. de iurepatr. par. 3. lib. 2. quæſt. 9. art. 19. Rota d. dec. 240. nu. 26. par. 1. diuerſ. & in Firmana Penſionis 2. Iun. 1593 coram Eminentiſſ. D. Cardinali Milino, & in Terulen. Penſionis 15. Decemb. 1600. coram bon. mem. Card. Sacrato*, tum quia quidquid antiquitus ſenſerit Rota, an facultas transferendi penſionem dicatur noua gratia, & nouum contineat grauamen prorogando ſeruitutem beneficij, vt
4 in *Eugubina penſionis 11. Decemb. 1561. coram Rubeo*, & in alijs certè hodiè conſtans, & receptiſſima eſt ſententia in hoc ſacro Tribunali, quod huiuſmodi translatio licet facta in articulo mortis, cum & prius quandocumque fieri potuerit, & non ſit nouum grauamen, nec noua dicatur penſio, ſed ſolum quædam mutatio perſonæ, & vitæ transferentis in perſonam, & vitam translatarij, & delegatio ſolutionis alteri faciendæ, nec inde reſultare præiudicium conſiderabile, ſed euentuale dumtaxat, cum aliquando contingat, translatarios etiam iuniores præmori ipſis transferentibus, licèt ſenioribus, *ita Rota apud Creſcent. dec. 1. num. 1. de rèb. eccleſ. non alien. in Veronen. penſionis 14. Ianuarii 1613. coram R.P.D. meo Veroſpio. & in Mediolanen. penſionis 17. Iunii 1613. coram Reuerendiſſ. D. meo Patriarcha Pamphilio, quæ*
5 *eſt dec. 105. num. 4. par. 1. recent. in Romana penſionis, 17. Iunii, 1622. coram R.P.D. meo Buratto in Regien. penſionis 9. Februar. & 17. Iunii 1624. coram R.P.D. meo Pironano, & nu-*

& nuper Firmana penſionis 26.*Februar*.1625. *coram bon.
mem. Remboldo, verſ. & licet translatio*, ſemoto autem
præiudicio non eſt opus aliqua expreſſione, nec cadit
vitium ſubreptionis. *Cranet. conſ.* 68.*n.*12.*verſ. ſecus vbi*,
& dicitur in dicta Firmana penſionis 2.*Iun.* 1593. *coram
Eminentiſſ. Millino*, & de iure incerto, & euentuali, quod
poteſt eſſe, & non eſſe eo quod à conditionis purifica-
tione pendeat, mentionem non eſſe faciendam, dixit
5 *Fel. in c. in noſtra n.*15.*de reſcr. Pariſ. conſ.*5.*num.*96.*lib*.4.
*Sanchez d. diſp.*21.*n.*26.*lib.*8.*de matr. Rota dec.*25.*de reſc.
in nou. Caſsad. dec.*16.*n.*2.*de præb. Caputaq. dec.*337.*n.*2.*&*
3.*par.*1.

6 Nec obſtat, quod in reſeruatione penſionis ſuper be-
neficio facien. ſit mentio de regreſſu, quem quis habe-
ret ad illud beneficium, *Caſsad. dec.*1. *de penſion. Put. dec.*
97.*lib.*2. *Pariſ. de reſign. lib.*6.*q.*5.*num.*56. *&* 72. *Mohed.
dec.*7. *&* 10. *de renunc.* quoniam vltra quod non propte-
rea penſio eſt ſubreptitia ob huiuſmodi taciturnita-
tem regreſſus, ſed quia Papa de conſenſu Titularis, tūc
perſeruat penſionem ſoluenda ab ipſo, & eius ſucceſſo-
ribus, & proinde iure merito quando beneficium per-
uenit ad regreſſarium, cum ille non ſit ſucceſſor Re-
ctoris conſentientis, ſed capiat beneficium ex ſuo pri-
mæuo iure, quamuis penſio fuerit à principio valida,
attamen illa poſt purificatam regreſſum ipſi regreſſa-
rio non præiudicat, non autem quod adſit ſubreptio, &
ita loquuntur, *Caſsad. d. dec.*1. *Gig. de pen.*79. *& Put. d. dec.*
97.*lib.*2.

Reſpondebant Domini, veram eſſe deciſionem
Caſſador. in ipſa reſeruationis penſionis, ob quam
tunc ſeruitus imponitur beneficio, & præiudicium
indubitabile infertur, ſecus autem in translatione,
quæ, vt iam dictum fuit, præiudicium non infert,
vel niſi euentuale, & ſic non conſiderabile, per illam
enim translationem ſolum mutatur caſus extinctio-
nis de vna perſona in aliam, & fieri poteſt, quod
mediante huiuſmodi mutatione citius libertatem
aſſequatur beneficium, quam ſi non fuiſſet penſio
translata.

Neque etiam obſtat, quod non ſolum reſeruatario,
in cuius fauorem appoſitum fuit decretum, quod pen-
ſio illi accreſceret, præiudicium videatur inferri, ſed
etiam eccleſiæ, hoc enim modo diutius pergrauabitur
onere ſoluendi penſionem, nec libertatem aſſequatur,
niſi defunctis duabus perſonis, penſionario ſcilicet, &
reſeruatario. Quoniam hoc incommodum, quod &
penſionarij, & reſeruatarij mors expectan. pro liberta-
te beneficij, non translationis, ſed ipſi reſeruationi ad
ſcribendum eſt, & idem erat etiam antequam penſio
transferetur, hocque ſolum efficit translatio, quod loco
obitus Dom. Stellæ ſenioris expectandus ſit obitus
D. Stellæ iunioris, quia, vt dictum eſt, translatio
ſolum operatur mutationem perſonę, cui penſio ſit
ſoluenda, & propter incertum euentum non eſt huiuſ-
modi præiudicium conſiderabile. licet translatio fiat
in iuniorem, vt in dictis deciſionibus *Veronen. penſionis
coram D. meo Veroſpio, & in Romana penſionis coram D.
meo Buratto, & nuper in d. Regien. coram D. meo Pirouano
fuit reſolutum*,

Nec ideo applicetur *dec. Put.* 288.*lib.*3. quia ibi non
agebatur de ſola mutatione vnius perſonæ in aliam,
quod eſt merè euentuale, ſed præiudicium ibi erat cō-
ſiderabile, & quaſi certum, dum ius habentis expecta-
tiuam ſuſpendebatur quamdiù tres perſonæ viuerent,
quibus defunctis probabiliter ille habens expectati-
uam, non erat ſuperuicturus, & ita *d. dec. Put.* 288.*lib.* 3.
explicant Mandoſ. ſuper reg. de iur. quæſit. non toll. q. 9. *&
Rot. dec.* 664.*num.*5.*p.*2.*recent.*

Ad ea verò, quæ opponebantur de non expeditione
litterarum Apoſtolicarum placuerunt Dominis dedu-
cta per informantes pro D. Stella, & gratia ſanatoria
nuper obtenta a S.D.N. omnem viſa eſt remouere dif-
ficultatem.

Et ita quinquies examinato articulo, vtraque parte
informante, pro validitate translationis reſponſum
fuit, &c.

EMINEMTISS. D. CARD. SACRATO.

Monopolitana Penſionis 10. Aprilis 1606,

SVMMARIVM.

1 *Penſio anticipata non debetur hæredibus penſionarii.*
2 *Secus in poſticipata.*
3 *Penſio an ſit anticipata, vel poſticipata, colligitur ex for-
ma reſeruationis.*
4 *Anticipata penſio dicitur, quæ ſoluitur ante fructuum
recollectam.*

DECISIO XCVIII.

1 ET quæ dicuntur de penſione anticipata, quæ non
debetur hæredibus penſionarii, vt in cauſa Faren.
penſionis 19. Iunii 1583. coram bon. mem. Clem. VIII.
non applicantur, quia loquuntur de penſione, cuius ſo-
lutionis dies non ceſſaret in vita penſionarii, prout ceſ-
ſit in caſu de quo agitur.
2 Nihilominus ad tollendum etiam hoc motiuum, fuit
dictum nos verſari in penſione, quæ ſoluitur poſtici-
pate, hoc eſt fructibus decurſis, quod patet ex forma
reſeruationis, ex qua colligitur, an penſio ſit anticipa-
ta, vel poſticipata. vt ſiquidem à die reſeruationis,
3 vſque ad diem ſolutionis primi termini colliguntur
fructus penſio dicatur poſticipata, ſi minus anticipa-
4 ta, vt fuit conſideratum in cauſa *Cæſaraguſtana penſio-
nis* 13. *Aprilis* 1592. *coram Eminentiſſim. Dom. Card. Pam-
philio. & tenuit Rota in Salernitana penſionis* 9. *Aprilis*
1601. *coram R. P. D. Ortembergo*, in caſu verò propoſito
non fuit locus dubitationi quin à die 26. Martij, quo
die fuit reſeruata penſio vſque ad diem S. Ioann.
Baptiſtæ, quod die fuit faciendo prima ſolutio inter-
cederet tempus actum immò aptiſſimum ad percipien-
dos fructus.

R. P. D. CORDVBA.

Reatina Penſionis 13. Maii 1598.

SVMMARIVM.

1 *Fructus beneficii obligati ſunt pro penſione.*
2 *Prouiſus de beneficio tenetur penſionem ſoluere*;

DECISIO XCIX.

ETiam quod de menſe Ianuarii fuerit Franciſcus
prouiſus de Canonicatu tamquam reſeruato
per Sedem Apoſtolicam, non propterea liberatur à
ſolutione termini Natiuitatis Domini præcedentis,
quia cum reſeruatio penſionis ſit annua & inceperit
1 de menſe Nouembris, omnes fructus qui à d. menſe an-
ni 1597. vſque ad menſem Nouemb. 1598. percepti ſūt,
vel percipientur obligati ſunt pro penſione. *Rom. conſ.*
388.*n.*6. *Felin. in cap. audientiam il* 2.*num.*6. *de reſcriptis*,
*Caccialupp. de penſ. quæſt.*9, *Gregre. eod. tract. quæſt.*39. vn-
de etiam, quod Franciſcus per duos menſes nullos fru-
ctus

ctus ſuos fecerit, ſufficit quod faciat in decem ſequen-
tibus, vltra, quod obijciebatur, quod vigore prioris
2 poſſeſſionis poterat percipere fructus, & diſtributiones
medij temporis.

R. P. D. VIRILI.

Romana Pecuniaria 26. Maij 1627.

SVMMARIVM.

1 *Penſio extinguitur per contractum matrimonij.*
2 *Milites SS. Mauritii, & Lazari poſſunt ducere vnicam, & virginem.*
3 *Niſi fuerint diſpenſati.*
4 *Papa non diſpenſat ſuper matrimonio nullo ad effectum retinendi penſiones.*
5 *Verba quando ſtent cauſatiuè, & demonſtratiuè.*
6 *Dum in litera habetur, etiam cum tali explicat caſum iam non dictum.*
7 *Copula, & compræhendit qualitates diſtinctas.*
8 *Copula, ac, appoſita inter orationes perfectas non repetit qualitatem expreſſam in præcedenti.*
9 *Obſeruantia interpr:etatiua declarat verba diſpenſationis,*
10 *Voluntas concedentis declaratur ex derogatione.*
11 *Contradictio vt euitetur, facienda eſt interpretatio.*
12 *Proprietati, & generalitati verborum eſt inhærendum.*
13 *Dictio, iuxta, quando ſtet compræhenſiuè.*

DECISIO C.

1 ABbas Aymus ſub prætextu, quod ob contractum
per Tarquinium Sanctacrucium de anno 1605.
ſecundum matrimonium cum vidua, & ob incurſam
bigamiam, & ob tertium matrimonium de anno 1616.
penſio eſſet extincta, petit dubium, An eſſet locus re-
petitioni ſcut. 515. vel ſolutioni ſcut. 404. Quo diſputa-
tio Domini non eſſe locum repetitioni, ſed ſolutioni
reſponderunt, licet enim Tarquinius ſuſceperit habi-
tum Militię ſanctorum Mauritij. & Lazari, & virtute
ſtabilimentorum dictæ Militiæ non potuiſſet ſuſcipere
niſi vnicam, & virginem vxorem, tamen Gregorius
XIII. diſpenſauit, vt liceret Tarquinio retinere penſio-
2 nem poſt ſuſceptionem habitus, ac poſt matrimonium
iuxta ſtatuta Militiæ, aut priuilegia Apoſtolica d. Mili-
tię conceſſa, etiam cum vidua, & pluries nupta, vel cor-
rupta, ac etiamſi ad ſecunda, & plura alia matrimonia
tranſire cõtingerit, vnde etiamſi Tarquinius contraxe-
rit ſecundum matrimonium cum vidua, & poſtea con-
traxerit tertium matrimonium potuit retinere penſio-
3 nem virtute diſpenſationis Gregorianæ.

Non obſtant verba diſpenſationis, ac matrimonium
iuxta ſtatuta, ſeu ſtabilimenta Militiæ, vnde inferunt
informantes pro Abbate, quod cum ſacultas ſuſcipiẽ-
di habitum eſſet generalis in Religione ſibi beneuiſa,
& inter Ordines Militares ad ſint aliqui prohibentes
matrimonium, prout Hieroſolymitanus, aliqui per-
mittentes cum vnica, & virgine, prout eſt militia San-
ctorum Mauritij, & Lazari, aliqui permittentes reite-
ratas nuptias etiam cum Viduis, prout ſunt militiæ
Sancti Stephani, & Hiſpanorum, ſit facienda relatio
ſingula ſingulis referendo, *l. ſi negocium C. de negot. geſt.*
Rot. dec. 756. n. 1. p. 2. diuerſ. vt ſi Tarquinius ſuſcepiſſet,
prout ſuſcepit Ordinem Sanctorum Mauritij, & La-
zari cum vnica, & in Virgine contrahere poſſet, &
retinere penſionem, ſi ſuſcepiſſet Ordinem S. Ste-
phani, vel Hiſpanorum potuiſſet contrahere matri-
monium cum Vidua, & reiterare nuptias, & retine-
re penſionem, nã tunc ſeruaſſet formam ſtabilimento-
rum, & matrimonium eſſet iuxta ſtatuta, ideo cum
Tarquinius contraxerit contra ſtabilimenta Religio-
4 nis Sanctorum Mauritij, & Lazari, non poteſt retinere
penſionem, cum Papa non diſpenſet ſuper matrimo-
nio nullo ad effectum retinendi penſiones, *Seraphin.*
dec. 121. repetita diuerſ. 591. p. 1. Pariſ. de reſign. lib. 6. q. 2.
num. 116.

Quia fuit reſponſum, ſenſum verborum diſpenſa-
tionis non eſſe. vt fieret reſtrictio ad numerum, & qua-
litatem mulierum, vel ipſa ſtabilimenta, ſed eſſe, quod
ſi Tarquinius ingreſſus fuerit militiam, cuius ſtatuta
admittunt matrimonium, poſſet illud contrahere cum
quauis muliere nullo iure ſibi prohibita etiam Vidua,
& pluries nupta, vel corrupta, & poſſet, etiam reiterata
matrimonia contrahere.

5 Primò, quia iſta verba iuxta ſtatuta, ſeu ſtabilimenta
militiæ, non ſtant reſtrictiuè, & diſtributiuè, ſed cauſa-
tiuè, & demonſtratiuè, *leg. fin. §. Titia. ff. de liber.*
l. Bart. in l. Centurio. ff. de vulg. Aymon. conſ. 301. numer. 5.
Gregorio. decis. 516. numer. 7. & 8. Mantica. deciſione. 59.
numer. 10.

Secundo, quia dum Papa conſiderauit quãcumque
mulierem etiam viduam nullo iure Tarquinio prohi-
bitam, vtiq. voluit indiſtinctè diſpenſare, dummodo
mulier non eſſet conſanguinea, vt ſenſit *Rot. apud Greg.*
d. dec. 516. n. 6. & 7.

6 Tertiò, quia dum ſubiungit, etiam cum vidua, im-
plicat caſum iam non dictum. *Dec. conſ. 542. numer. 7.*
Mantic. decis. 192. num. 2. & implicat caſum maiorem
diſtinctum ab expreſſis vltra tenorem ſtabilimento-
rum. *l. etiam ff. ſolut. matrim. l. etiam inuitis C. acquir. rer.*
domin. l. 2. de teſtib. Surd. dec. 8. n. 12. Rot. dec. 721. nu. 7. p. 2.
recent.

Quarto, quia dum addit, ac te ad ſecunda, & plura
vota, &c. vtique ob dictionem, ac, Papa ampliat ad plu-
ra matrimonia diſtincta, & ſeparata vltra forma ſtabi-
limentorum cum copula (&) compræhendant qualita-
7 tes diſtinctas, & ſeparatas, quarum vna non inſit alte-
ri, nec ab illa dependat. *l. ea tamen adiecto ff. de legat. 3. l.*
ſerre debemus, vbi Bart. ff. de verb. oblig. Rol. conſ. 79. num.
22. lib. 3.

Vnde licet tota periodus regatur à verbo, diſpenſa-
mus, tamen orationes ſunt ita perfectæ, vt intret diſpẽ-
ſatio, etiamſi trãſitus ſit ad ſecunda, & plura matrimo-
nia præter, vel contra formam ſtabilimentorum. *leg.*
falſa. §. fin. ff. de cond. & demonſt. Rum. d. conſ. 41. num. 8, &
ſeq. lib. 2. Cæph. conſ. 87. num. 5. copula enim (ac) appoſi-
8 ta inter duas orationes perfectas non repetit in ſe-
quenti qualitatem expreſſam in præcedenti, *Bart. in*
l. Seia. §. Gaio, num. 3. ff. de fund. inſtru. Pariſ. conſ. 38. n. 25.
& ſeq. lib. 2. & ideo propter dictiones ampliatiuas, &
copulatiuas, ceſſat reſtrictio ad ſtabilimenta, & ſtatuta
Religionis.

Quinto, quia concurrit obſeruantia interpretatiua,
nam Tarquinius contraxit plura matrimonia etiam
9 cum vidua, & retinuit penſionem, quæ obſeruantia
interpretatiua declarat verba diſpenſationis. *l. ſi de in-*
terpretatione, ff. de legib. c. cum dilectus de conſuetud. Aym.
conſ. 101. n. 3. Seraph. dec. 600. n. 3. Rot. diuer. dec. 574. n. 3.
par. 1.

Sexto, quia in diſpenſatione Gregorij XIII. dero-
tur Conſtiutioni Pij Quinti 73. quę tollit ſacultates re-
10 tinendi penſione vltra primum matrimonium, ex qua
derogatione Conſtitutionis Pij Quinti etiam in exe-
cutiuis declaratur voluntas Papæ. *Bald. in leg. eam quam,*
num. 36. C. de fideicomm. Cagnol. in leg. 1. nu. 32. de reg. iur.

Se-

Seraph.dec.716.n.3.& 1321.n.5.Gozad.con.38.num.14. Bart.conſ.56.n.49.Rot.diuerſ.dec.432.nu.7.p.1.

Septimo, quia derogatur ſtabilimentis militiarum etiam iuratis, & confirmatis à Sede Apoſtolica, & ſic tantũ abeſt, quod diſpenſatio ſe reſtringat ad ſtabilimẽta, ꝙ imò illis deroget quatenus obſtarent. *Rot.dec.1.num.2.de præbend.in nou. & dec.192.nu.6.p.1.rec.*

Octauo, ſufficiebat dicere, iuxta ſtatuta, & ſtabilimenta Religionis, & ſic tot verba etiam cum vidua pluries nupta, vel corrupta, ad ſecunda, & plura alia vota, aut ſecundas, & plures nuptias matrimonio, vel ſucceſſiuè matrimonijs conſtantibus, &c. eſſent ſuperflua, quod dici non debet etiam in diſpenſationibus *l.ſi quando.ff.de l.primo.Gregor.d.dec.516.n.3.Cald.conſ.6.qui fil.ſint legit.Surd.conſ.127.n.9.ad fin.* & ſequeretur contradictio, quod ſeruarentur ſtabilimenta, &
11 illis derogaretur, quod fieri non debet *c. cum expediat de elect.in 6.l.1.C.de.inof.dot. Alex.conſ.21. n.7. lib.7.& conſ.14.n.5.lib.2.* derogatio enim ſtabilimentorum declarat diſpenſationem loqui contra formam, & tenorem illorum *l.derogatur, ff.de verb ſignif.Bart.in l.ult.C. ſi contrarius.uel util.publ.*

Ex quibus ceſſat, quod relatio ſit facienda diſtributiuè ſingula ſingulis, vt ſupra dictum fuit, quia ſingula ſingulis diſtributiuè tunc fit relatio, quando diſpoſitio aliter non poteſt ſaluari ſecundum rectitudinem ſermonis, uel priuilegia conceſſa eſſent incompatibilia, alias non ſubſiſtente euidenti neceſſitate non fit iſta relatio ſingula ſingulis, ſed inhærendum eſt proprietati, & generalitati verborum coniunctim, & vniuerſaliter intelligendo. *Corn.conſ.268.n.22.& ſeq.lib.4.*
12 *Angel.in l.fin.n.4.C.de fideicomm. Dec.conſ.186. col.2.in fin.& conſ.384.n.6.verſ.non obſtat allegata Rot diuer.dec.54.nu.18.& 25.& ſeq.p.2.*

Nec applicatur *dec.Seraph.121. repitita par.1. diuerſ.591.* nam illa loquitur in prætenſione extinctionis penſionis ex eo quod non fuerit ſeruata forma *Conc. Trid. de reg.ſeſſ.25.c.15.* in facienda profeſſione poſt annum, & quia virtute ſtatuti militiæ ſancti Stephani eodem tempore datur habitus, & emittitur profeſſio, & ex alij deductis in deciſione ibi firmatur, quod Miles ſancti Stephani quoad annuam probationem ſub Concilij Decreto non compræhenditur, at in caſu noſtro non contingit diſputari de validitate profeſſionis nec etiã dè validitate matrimoniorum dubitari poteſt, cum adſit expreſſa diſpenſatio ex ſupra deductis.

13 Non obſtat deciſio in Palentina penſionis 21. Nouembris 1586. coram bon.mem.Card.Blanchetto, nam illa retorquetur, nam ſicuti ibi dictio (iuxta) non fiat compræhenſiuè ad omnia matrimonia permiſſa iuxta ſtabilimenta Religionis, ita non debet ſtare reſtrictiuè contra ampliatudinem verborum & vis in dicta deciſione Placentina nõ ſtat in dictione (iuxta) ſed in conſtitutione Pij Quinti, cui, & etiam ſtatutis Religionis hic non ſolum fuit ſufficienter derogatum, ſed etiam diſpenſatio eſt concepta per verba, ac etiam cum vidua, ac etiam te ad ſecunda, & plura vota &c. Vnde diſpenſatio ſuffragatur pro ſecundis, & tertiis matrimonis etiam cum vidua, vt ſupra deductum eſt, & ideo deciſio in Palentina non applicatur, quia in illo caſu non aderant ſupradicta verba prægnãtia, & geminata cum ſupradictis derogationibus. &c.

Et ita vtraq. parte informante fuit reſolutum. &c.

R. P. D. BV RATTO.

Barchinonen. Parochialis extra Rotam 29. Nouemb. 1613.

Viuian.de Iurepat.

SVMMARIVM.

1 *Concurſus factus narratur.*
2 *Appellatio ad utrumque effectum à ſententia Metropolitani datur.*
3 *Permiſſum dicitur quod non eſt prohibitum.*
4 *Conſtare quando dicatur de irrationabili iudicio.*
5 *Per ſententia in petitorio dicitur conſtare de dominio rei conuenti.*
6 *Si tranſiuit in iudicatum.*
7 *Facultas quando ſit intelligenda, itaut appellatio cenſeatur permiſſa.*
8 *Abſurdus intellectus eſt vitandus.*
9 *Electio Ordinarij celeritatem cupit, ideo ab ea non datur appellatio ſuſpenſiua.*
10 *Ita non datur appellatio ab immiſſione hæredis ſcripti.*
11 *Niſi Iudex deneget immiſſionem.*
12 *Mens legis eſt inſpicienda non uerba*
13 *Ratio generalis reddit totam legem generalem.*
14 *Ratio celeris colationis parochialium conſideratur etiam percanones.*
15 *Caſus quando dicatur conpræhẽſus ex idẽtitate rationis.*
16 *Preſunptio eſt pro colatione Ordinarij, & numero.20.*
17 *Extenſio quando licita ſit in correttoriis.*
18 *Dignior quis dicatur ad parochialem.*
19 *Et præferendus eſt is, cuius mores noti ſunt.*
21 *Duo uincula magis ligant.*
22 *Appellatio ad utrumque effectum datur à ſententia reuocatoria.*
23 *Caſus ſimiles non cenſetur excluſi.*
24 *Sententia lata in curia pro actore operatur effectum appoſitionis ſequeſtre.*

DECISIO CI.

1 PRæuio concurſu ad parochialem ſancti Stephani Granullorum Barchinonen. Diæceſi de menſe Auguſti anni præteriti uacantem, electus fuit ab Ordinario Balthaſar Mir, & ad ſanctiſſimum Dominum Noſtrum pro collatione obtinenda remiſſus. Cum uerò Franciſcus Domenech, à dicta electione ad Metropolitanum Tarraconenſem prouocaſſet, præuio nouo examine fuit electio primi Iudicis reuocata, & ipſe habilis declaratus, Mir verò inhabilis, à qua pronuncia Mir appellauit, & cum inſtaret eius ſupplicationem licet Metropolitani ſententiam ſignatam expediri. Domenech. verò aliam per eum porrectam ad ſui fauorem ſignari vigore literarum Metropolitani, Reuerendiſſimus Dominus Datarius tranſmiſit ad me dubium in Rota proponen. An eſſet relaxanda ſupplicatio ſignata ad fauorem Balthaſaris, vel potius ſignanda porrecta per Franciſcum. Quod reſolutum fuit pro Balthaſare.

2 Nam ſupplicationem Franciſci non eſſe ſignandam Domini dixerunt, quia cum à ſententia Metropolitani Tarraconen. ſit expreſſè conceſſa appellatio ex conſtitutione fæl.record.Pij Quinti ſuper collatione parochialium edita in verſ.& ſi quis à ſententia, quæ intelligitur tam quoad effectum deuolutiuum, quam ſuſpenſiuum. *Grat.conſ.vlt.n.16.& 17.lib.2.Pariſ.conſ.28.n.22.& ſeq.lib.4.Rot.dec.330.nu.4.p.2. in nouiſſ.* cum tamen ſufficeret illam non prohiberi ad hoc, vt diceretur per
3 miſſa. *can.omnis.can.ad Romanam.2.q.6. l. & in maiorib. & ibi gloſ. C. de appel. gl. vlg. in l. qui reſtituere.ff. de rei vendicat.* ſequitur ea pendente nihil innouari poſſe *cap. venientes 10. de iureiur. c. paſtoralis 28. §. præterea verſ. nos autem de offic.deleg.tot tit.ff.nil nou.app.pend.*

Et ſi bulla voluiſſet tollere appellationem ſuſpenſiuam à ſententia Metropolitani, id expreſſiſſet, prout fecit in appellatione ab electione Ordinarij in verſ. hæc tamen appellatio, ad text. in *l. vnic. §. ſin autem. ad deficientis. C. de caduc. tollend.*

4 Nec ſufficiunt illa verba, conſtito de prioris eligentis irrationabilli iudicio, eoque reuocato parochialis per eundem Iudicem appellationis conferatur, ſeu conferenda remittatur, de quibus in verſ. vt autem. Quia clauſula, conſtito, non infertur ad cognitionem, & reuocationem faciendam à Metropolitano, neque illi dirigitur, vnde intrat concluſio, non poſſe dici conſtare de irrationabilj iudicio, niſi per rem iudicatam. *Aegid. dec. 103. Rot. dec. 79. nu. 6. & 7. p. 2. diuers. facit tex. in l. furti. vbi gloſ. in vers. inter famoſos, & Doct. ff. de his,*
5 *qui not. infam.* ſicut licet dicatur conſtare de non iure agentis, & de dominio rei conuenti ad excludendum ſpolium per ſententiam in petitorio, vt poſt *Ang. Imol. Alex. Socin. &* Ias. *Rip. in l. naturaliter. §. nihil commune, num. 55. & 39. ff. de acquir. poſſes qui de communi. Afflict. dec. 303. num. 1. Cæs. de Graſſ. dec. 141. alias. 1. num. 7. de locat.* tamen hoc non procedit, niſi vbi illa tranſiuit in
6 iudicatum, quia tunc ſolum dicitur conſtare de non iure actoris, & iure rei conuenti. *Bero in c. in literis. num. 4. verſ. ſecundo quia de reſtit. ſpol.* Imol. *in l. 1. num. 8. ff. de non. oper. nunc* Ias. *cons. 9. num, 1. uers. item cum lib. 3. Rota coram Robuſterio in Cæsaraugustana parochialis 16. Ianuarij 1589.* vnde facultate Metropolitano conceſſa conferendi, vel remittendi pro inſtitutione, poſt rem indi-
7 catam eſt intelligenda, ne tollatur appellatio permiſſa ex eadem conſtitutione, iuxta not. per *Cyn. Angel. & Salyc. in l. ita nobis.* C. *de l. Iul. de adult.* & ne contrarietas in eadem conſtitutione inducatur. *Abb. in c. gratum n. 2. & in c. ſuper queſtionum, in 3. not. de off. deleg.* ita vt operetur Metropolitanum vti Sedis Apoſtolicæ delegatum exequi poſſe ſuam ſententiam reuocatoriam electionis Ordinarij in iudicatum tranſactam, cum alias executio ſpectaret ad iudicem, qui vltimam ſententiam *Ferret. Bart. in* l. *a diuo Pio, nu. 15. uers. quæro, & reuoco, ff. de re iud. in l. præcipimus, §. officijs, nu. 1 in 2. notab. & nu. 2. C. de apellat. quem omnes ſequuntur Franc. in c. Romana, §. fin. num. 31. uerſ.* aliquando ſententia diffinitiua, de appellat. Et ſufficere debet, conſtitutionem hoc operari contra ius commune, licet poſſet etiam aliud *Grat. conſ. 13. num. 43. lib. 2. Gozzad. conſ. 99. nu. 15.* Eo magis quia ſi aliter intelligeretur, reſultaret hoc abſurdum, executiones, & immiſſiones iuxta varieta-
8 tem ſententiarum variari debere modo pro electo à Ordinario modo pro electo à Metropolitano, ſeu Iudice appellationis, & ideo intellectus iſte vitandus eſt *l. Saluius Ariſto ff. de l. preſt. Rot. dec. 70. numer. 5. par. 2 diuerſ.*

9 Neque inconuenit, appellationē ſuſpenſiuam eſſe denegatam ab electione Ordinarij, & tamen conceſſam à ſententia Metropolitani, ſeu Iudicis appellationis reuocatoria, cum electio Ordinarij celeritatem deſideret, & ſic vigeat in ea ratio tollendæ appellationis ſuſpenſiuæ, *l. fin. ff. de appellat. recip. l. quiſquiſ. C. quorum appell. non recip,* quod non eſt in ſententia reuocatoria Metropolitani, ſicuti ratione celeritatis non datur appellatio ab immiſſione hæredis ſcripti. *d. l. fin. ff. de appell. recip. d. l. quiſquis. ubi Bart. Bald. Salycet. & Caſtrenſ.*
10 *C. quor appell. gloſ. in l. fin. in uerbo miſſus, & ibi Bart. nu. 21,* C. *de edict. diu. Adr. tollend.* & tamen datur, quando Iudex pronunciat denegando immiſſionem iuxta opinionem *Angel. d. l. quisquis, num. 3. quam ſe in ſacris audientijs practicaſſe teſtatur Iacob. de S. Georgio d. l. fin. nu, 56. C. de edict. diu.* Ad *tollend. vbi Zuccard. num. 42. cum alijs per Menoch. remed. 4. adipiſc. poſt q. 100. n. 876. Lancellot. de attentat. p, 3. c. 38. n. 89. Surd. de alimen. tit. 8. priuileg. 60. n. 25. in fin. & 27. quia ſcilicet ceſſat ratio celeritatis. Menoch. vbi ſupra, verſ. ea eſt ratio,* & eadem ratione ſit eadem diſtinctio in ſententia ſuper alimentis ad tradita per *Surd. d. priuileg. 60. n. 10. 25. & 33. uerſ. ideo non eſt curandum.*

11 Supplicationem Balthaſaris relaxan. dixerunt, moti ex d. conſtitutione, verſ. hęc tamen appellatio, interverba clariſſima, & præciſa ſunt, quod appellatio interpoſita ab electione Ordinarij interim non impediat aut ſuſpendat, quominus electio per illum facta debitæ demandetur executioni. Et vlterius, quod prouiſus ab eadem eccleſia cauſa huiuſmodi appellationis pendente non amoueatur, non eſt itaquæ vlterius quærendum *l. Gallus §. ſi eius vbi not. Bald. in 2. not. ff. de lib. & poſthum.*

12 Non obſtat, quod conſtitutio loquatur pendente cauſa appellationis ab electione Ordinarij, ibi, hæc tamen appellatio, & ibi, cauſa huiuſmodi appellationis pendente, ideoque ſecus dicendum videatur ea finita prout eſt per ſententiam. *l. 1. verſic. recepta autem appellatio ff. nil. nou. app. pend.* vel caſus iſte dicatur omiſſus & ſic in iuris communis diſpoſitione relictus *ad vulgar l. commodiſſimè ubi Bart. ff. de lib. & poſthum.* prout ita conſtitutionem intellexiſſe videtur *Rota in cauſa Derthuſen. Parochialis coram bon. me. Gypſio* 30. Martij 1584. Nam Domini reſpiciendam eſſe magis dixerunt mentem conſtitutionis, quam verba, cum ex lege veniat, quod ſumitur ex mente. *l. nominis, & rei §. uerbum, & ibi Alciat. ff. de uerb. ſignific. l. cum mulier in prin. ff. ſolut. matrim. Bart. in leg. contra in princip. ff. de leg. quæ eſt uerbis præferenda l. nou. dubium C. de leg. Bart. in d. l. contra n. 1. etiam ubi eſt illi contraria Dyn. in c. fin. de reg. iur. in 6. Oldrad. conſ. 103. num. 5.*

Ratio autem, ob quam Summus Pontifex ſubſtulit ſuſpenſionem executionis electionis Ordinarij, duplex reddi poteſt, vna ſecundum informantem pro Balthaſare, ne parochiales diu in ſuſpenſo maneant in maximum animarum periculum, de qua in verſ inſuper, Quæ licet videatur appoſita in capit diſtincto, negari tamen non poteſt huic etiam conuenire, ratio enim generalis reddit totam legem generalem *l. regula §.*
13 *cum quis. ubi Bart. in 2. notab. ff. de iur. & facti ignor.* & in quacumque parte, ſit, regulat totam diſpoſitionem. *Io. de Anan. conſ. 4. num. 2.*

Quæ ratio diutinæ vacationis tollendę fuit maximè præoculis habita, dum voluit Summus Pontifex concurſum, & alia iuxta formam præſcriptam ab Ordinario infra ſex menſes expediri, alias collationes ad ipſum deuolui, vnde non mirum, ſi ab electione tamquā celeritatem requirente, non detur appellatio ſuſpenſiua ex allegatis.

14 Et hæc ratio celeris collationis parochialium conſideratur etiam per canones, vt in *cap. ſi apoſtolica 32. de præbend.* damnoſa eſt enim eccleſiarum vacatio, *c. quam ſit de elect. in 6. Rebuff. in concord. rubric. nec refragatur.* Et militat etiam lata reuocatoria, ideo conſtitutio diſponens non retardari electionem per appellationem habet locum, nedum in prima ſed in qualibet alia appelatione ob hanc rationis identitatem, ne vacatio protelletur. *Compeſtell. in c. 1. col. 2. verſ. vnde etiam dicimus de elect. in 6. dicens ita ſeruaſſe* Innoc. *& ibi Archidia. col. 3. in fin. verſ. propter hoc Ioan. Andr. col. 1. nu. 4. verſic. plus dicit Gemin. colum. 2. num. 4. poſt med. verſic. immo plus Anchar. ſub num. 3. verſ. & ſic exponas. Franc. ſub num. 5. verſ. ad hoc dicens quod Doctores ſequuntur gloſ. in clement. 3. in verb. occaſione. eod. tit. vbi Cardin. ſub nu. 5. verſic. quinto quæro Anchar. ſub num. 4. Imol numer. 10. uerſic. quinimo plus dicit Vital. & Barbat. nu. 32. & in hac*

bulla

*bulla.Modern.ſuper reg.8.gl.6.num.216. & ſeqq.*cumque
15 hæc ratio ſcripta ſit in conſtitutione , caſus dicitur
compręhenſus per illius identitatem abſque alia ex-
tenſione,*gl.in c.1 .de tempor.ordin.in 6.Oldrad. conſ.185.*
in fin.Calder.conſ.1.vt lit. pend. Bald. in l.illud poſt n. 6.C.
de ſacroſ.eccleſ.

Vel ſi ſecundum informantes pro Franciſco negetur
rationem eſſe prædictam,quę expreſſa legitur , ſed di-
catur eſſe præſumptionem pro electione Ordinarij ,
16 cum iſta tantum reddi poſſet habetur pro expreſſa,
iuxta *gloſ.in l. quamuis . vbi Bald. in princ. verſ. & cum*
vna ſola C.*de fideicomm.*& *ibi adden. Caſtrenſ.n.4. Iaſ.n.*
6.adeo vt ab ea tamquam vnica licita ſit extenſio etiã
17 in correctorijs.*Caſtrenſ.in l.ſi verò.§. de viro.nu.1.verſ.*
idem ſi ratio,ff.ſolut.matrim. adden.ad Bald. in auth. quas
actiones littera E , & ibi Iaſ.num.22. C.*de ſacroſ. eccleſ.*
idem Iaſ in d.l. quamuis n.7. verſic.2. Cod. *de fideicomm.*
cum concord.per Surd.dec.174 num.12. & 13. & dec.192.
num.15.& 16,

Et hæc pręſumptio eſt adeo vehemens,vt non tolla-
tur ex ſententia reuocatoria Metropolitani, quia cum
in electione ad parochiales ex diſpoſitione ſacri *Con-*
18 *cilij Tridentini ſeſs.24.de reform. cap.18. verſ.peracto vl-*
*tra doctrinam,*ſint etiam conſiderandi mores , pruden-
tia,& alia ad eccleſiam gubernandam opportuna, qua
ratione dignior non ſimpliciter dicitur ille,qui doctior
ſit,vel ſanctior:ſed is , qui iuxta munus , cui præficien-
dus eſt,aptior eius miniſterio apparet,& hic eſt præfe-
rendus,vt ex ſententia *D.Thomę tradit* Couar.*in reg.pec-*
catum.2.p.§.7.ſub num.4.verſ.dignior.verò.& dixit Rota
in Beneuentana parochialis 13.Iunij 1590.coram bon.mem
Orano.& in Rauennaten.parochialis 2. Decemb. 1594.*co-*
ram Eminentiſs. Arigonio. in nullius parochialis , ſeu con-
curſus.4.Decemb.1610. coram Reuerend. D. Bononien. Ex
quo cenſuit Sacra Congregat. Eminentiſſimorum
19 Cardinalium Concilij interpręttum præferendum eum
cuius mores noti , probatique ſunt,ei,cuius vita igno-
ratur , licet doctori. Ordinarius præſumitur inſtructus
de vita,& moribus concurrentium , alijs vltra doctri-
nam requiſitis tamquam eius diæceſanorum . *Card.in*
clem.1.n.20.verſ. ſic autem. vbi Anchar.n.7. verſ.& hoc.
ideo.de ſequeſtrat.poſs.& fruct.Verall.deciſion.406. par.2.
Put.dec.395 .nu.2. lib.3. & conſideratam fuit in terminis
huius bullæ in dictis Rauennaten.coram Eminenti*ſſimo Ari*
gonio,& Nullius coram Reuerendiſſimo Bononien.Me-
tropolitanus verò per nouum concurſum non poteſt
20 certior fieri,niſi de doctrina,& ſic ceſſat in eo pręſum-
tio,vel ſaltem non ęque viget.Et adeo præſumitur pro
iudicio Ordinarij , vt debeat clarè doceri de dolo , &
irrationabilitate illius , vt tenuit *Rota in Camarinen.*
Concurſus 19.Decembris 1603.coram Reuerendiſſimo At-
trebaten.& in Sabinen.*Concurſus 6. Aprilis 1609.coram*
Reuerendiſſimo D. meo Damaſceno .
21 Et ſi quælibet ex prædictis rationibus de per ſe ſuf-
ficit,tanto magis ſimul iunctæ , exemplo duorum vin-
culorum, quæ magis ſtringunt.*c.1. de tregua.& pac.cum*
ſimilibus .

Præterea etiam conſtitutio eſſet reſtricta ad pri-
mam appellationem,tamen cum à reuocatoria ſenten-
tiã detur appellatio quo ad vtrumque effectum,vt fir-
matum fuit , perinde eſt illa interpoſita , ac ſi eſſemus
in caſu verbis expreſſo , ante ſcilicet latam reuocato-
riam,quæ habetur pro extincta inſpecto pręſenti ſtatu
iuxt.text.*l.in fin.& ibi gloſ.ff.ad turpill.l.2.verſ.cæterum.*
ff.de pan.Bald.in rubr.C. de appell.n.2.& in l. ita demum
n.2.C.de procur.Roman.poſt Imol. in l.1. n.30. verſ.quoad
ſecundum.vbi Alexand.num.2.Iaſ. num.9. Rip.numer.10.
ff.de re iudic.de communi Felin.in rubric. de appellat. ſub
numero 1.colum.quarto , verſicul.& adde . & in capit pa.
Viuian de Iurepatr.

paſtoralis.18. nu.14. verſ.concluſio ſit de offic. delegat. vbi
adden.de communi dicit veram Alex.conſ.36.n.6.lib.4.&
communem conſ.188.nu.10.lib.2.
22 Et ideo licet verba conſtitutionis videantur reſtri-
cta ad appellationem ab eléctione Ordinarij, tamen
non excluderentur caſus ſimiles ,*gl.in l. obeſſe in ver.*
alienum.in princ.& ibi Salyc.C.de præd.minor.& in l.Ser-
ui nomine vbi Bart.nu.3.ff.de vſu cap.gl.vulg.in l.illud in
verb.alia cauſa & ibi Bart.in princ.C.de ſacroſ.Eccleſ.præ
ſertim in hac materia fauorabili diuinæ vacatione tollẽdę
Bart.in d.l.illud.n.3.Bald.n.6.in fin.Caſtr.n.4. verſ, hic eſt
*vna Bar.in d.l.ſerui nomine n. 3.*vel qui veniũt in neceſ-
ſariam expreſſorum conſequentiam , ex quibus ceſ-
ſant dicta de caſu ommiſſo.
23 Neque ètiam poteſt dici ſublata , vel eliſa præſum-
ptio electionis Ordinarij per contrariam ſententiam,
iuxta doctrin.*Card.in clem.1. q.4. num.13. de ſequeſtrat.*
*poß.& fruct.*nam in quæſtione ibi pòſita per Cardina-
lem non maior militabat præſumptio pro ſecunda
ſententia,quam pro prima pro poſſeſſore lata, ſed ea-
dem , cum vtraque eſſet lata in Curia , vt ipſe inquit,
imo in terminis d. clem ipſa prima ſententia eſt quæ
parit ſequeſtrum.*Caßad.dec.1. eod.titul.*ſed in caſu no-
ſtro negari non poteſt,quin maior ſit pręſumptio pro
electione Ordinarij , à qua non datur appellatio ſu-
ſpenſiua,quam pro ſententia Metropolitani , à qua
datur quo ad vtrumque effectum Et ideo ſententia,
quæ habet maiorem præſumptionẽ,habet aliquem ef-
fectum executiuum non obſtante alia contraria prout
in terminis eiuſdem clement. primæ . ſententia lata in
Curia pro actore operatur effectum appoſiti onis ſe-
queſtri,quamuis ad ſint contrariæ in partibus pro po-
ſſeſſore,& hoc ratione maioris præſumptionis pro ea ,
vt ibi explicant Doctores.
24 Prædictis ergo non obſtat allegata deciſio Dertusẽ.
coram bon. mem. Gypſio vti ſimpliciter fundata in
verbis reſtrictiuis , non conſiderata conſtitutionis ra-
tione,& in qua Domini prius ſubſtulerunt præsũptio-
nem pro electione Ordinarij , quam reſoluerunt fuiſſe
gratificatoriam , & iudicium Ordinarii fuiſſe ſuſpe-
ctum, vt in dec.præced.de menſe Decemb.1581.& per
ſententiam reuocarunt,vnde conſiderarunt , quod ni-
ſi apponeretur ſequeſtrum, facilè aperiretur via frau-
dibus contra mentem , & verba dictæ conſtitutionis,
in verſ.Nos,ad quorum ibi,perſonis minus dignis &c.
Neque colligitur fuiſſe appellatum à ſecunda lata in
Curia,quæ omnia ceſſant in caſu noſtro , in quo præ-
ſumptio viget manifeſtè pro electione Ordinarii,adeſt
eadem ratio exequendi, & ſententia reuocatoria non
poteſt haberi in aliqua conſideratione tamquam ex-
tincta præſentaneo ſtatu conſiderato per appellatio-
nem.

Et ita concluſum vtraque parte informante.

EMINENTISS. D. COCCINO DECANO

Mutinen.Plebis,ſeu Iuriſp.21.Febr. 1625.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio quando ſit danda vigore ſubrogationis gratioſæ.*
2 *Clericatus probatur ex literis patentibus.*
3 *Obitus poſſeſſoris quomodo probetur.*
4 *Reſeruatio qualiter probetur.*
5 *Iuſp.non dicitur probatũ,donec contrarium probare poteſt.*
6 *Beneficia omnia preſumuntur libera.*
7 *Niſi adſit partis confeſſio,vel res iudicata.*
8 *probationes per inſtrumenta dicuntur liquidiſſimæ.*
9 *Confeſſio facta in lit.Apoſtol. non ſufficit ad proband.iuſp.*

10 *Niſi in pr giudicium confitentis.*
11 *Confeſſio prędicta quando reuocari poſſit.*
12 *Iuſp. probatur ex inſcriptione in antiquis.*
13 *Inſtrumentum quando dicatur eſſe in forma probanti.*
14 *Iuſp. acquiritur. ex reędificatione eccleſię dirutæ.*
15 *Dummodo eccleſia ſit totaliter diruta.*
16 *Immiſſio quando denegari nequeat,*
17 *Clauſula, arbitrio Rotę, quid importet.*
18 *Proceſſus exequutiuus quando impediri non poſſit.*

DECISIO CII.

1 FVit reſolutum Com. Alexandro, dandam eſſe im-
miſſionem, vigore ſubrogationis gratioſæ. Docet
enim de ſuo clericatu, de obitu, in poſſeſſione vltimo
loco defuncti, in cuius locum ipſe fuit ſubrogatus, &
de reſeruatione, quæ, aut lis requiritur ad hunc effe-
2 ctum *Put. dec. 484. lib. 2. in nouis*, & paſſim ſeruat Rota.
De clericatu conſtat ea literis patentibus iuxta *deciſ.
Gramm. 81. in princ.* De obitu in poſſeſſione vltimi poſ-
3 ſeſſoris conſtat, ex quo per eiuſdem obitum fuit præ-
ſentatus Balthaſſar, qui vtendo hac præſentatione il-
lam magnificat, & propterea fatetur poſtremo loco
defunctum obiiſſe in poſſeſſione ex deductis coram
me in cauſa Cæſaraugustana de Maella 21. Iunij 1621.
Reſeruatio ſatis liquet ex eo, quod iſta parochialis va-
cauit de menſe Ianuarij, qui eſt menſis fixus, ſemper
ſcilicet reſeruatus ad fauorem Papæ, quod adeo clarè
4 patet ex regula octaua, vt controuerti minimè poſſit.
Sola igitur difficultas in eo remanet, an ſcilicet pro-
betur iuſpatronatus laicorum, ſi enim probatur vtiq.
ceſſat reſeruatio, cum reg. 8. non compræhendat bene-
ficia iuriſpatronatus laicorum. Et quicquid dicendum
eſſet in iudicio ordinario, illud tamen aduertendum
eſt, quod hic agitur in iudicio executiuo, nec probatur
5 inſtrumento fundationis, vnde licet deducantur aliæ
probationes, cum tamen probatio probationem non
excludat, iuſpatronatus non poteſt dici iuſtificatum,
donec contrarium probari poteſt. Aegidius. dec. 109.
Itaur interim intret præſumptio, quod omnia benefi-
cia præſumantur libera, & iuſpatronatus eſt ſeruitus,
6 quæ non debet preſumi. *Verall. dec. 130. n. 2. p. 2. Mantic.
dec. 358. n. 3. vbi allegat. Innoc. Archidiaconus. & alios*, &
fuit ſępiſſimè reſolutum.
7 Neque obſtat, quod hęc concluſio limitatur vbi ad-
eſt confeſſio partis, vel res iudicata. *Rota dec. 269. p. 21
& fuit dictum in cauſa Baren. Beneficiorum* 14. *Maij* 1604.
coram bon. mem. Cardinali Lancellotto iuniore, immo non
8 videntur excludi aliæ probationes per inſtrumenta,
cum illæ dicantur liquidiſſimè *Gemin. conſ. 27. in princ.
Oldrad. conſ. 139. in fin. verſ. decimo*. fuit reſponſum huic
motiuo difficultatem reſtringi ad confeſſionem Co.
Alexandri cum enim aliæ probationes ab aliis poſſint
excludi, de his in iudicio ordinario agendum erit ex
ſupra deductis. Et quantum attinet ad confeſſionem
9 reſpondebatur, quod confeſſio facta in litteris Apo-
ſtolicis non ſufficit ad probandum iuſpatronatus ad
effectum canonizationis *Sarnen. de trien. q. 36. n. 3. Aegi-
d. dec. 183. Verall. dec. 185. n. 3. p. prima. Mantic. dec. 318. n.
3. & ita cenſuit Congregatio Eminentiſſimorum Interpra-
tum ſuper c. 9. ſeſſ. 25. de reform.*
Hęc tamen reſponſio non placuit, quia ordinarius
non eſt in cauſa, ſed agitur ſolum de probando iure-
10 patronatus in præiudicium confitentis, quo caſu ex il-
lius confeſſione probatur maximè ſi concurrant etiã
adminicula. *Mantica dict. deciſ. 318. numer. 3. Achil. dec.
1. de confeſſ. & fuit dict. in Regien. Prioratus 9. Maij* 1586.
coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, vbi quod reſolutio
Congregationis loquitur de ſimplici confeſſione, &
vbi quis ſola confeſſione, nititur, vt fuit ſæpiſſime re-
ſolutum Vnde firmiter fuit reſponſum, quod illa con-
feſſio tacitè ſaltem fuit reuocata, ex quo Com. Ale-
xander parochialem impetrauit vt liberam, quæ con-
feſſio in his terminis potuit reuocari etiam non docto
11 de errore, ſiue fuerit procuratoris, ſeu principalis, ſe-
cundum ſtylum Palatij, de quo *Bellam. dec. mihi 692. in
fin. de reſcript. in nou.*
Non aduerſamur inſcriptio, quæ habetur in facie
Eccleſiæ, videlicet 1385. *Queſta Chieſa di Maſſa S. Gemi-
niano da Maſſa fece fare Aldrobrandino, e Iacopino fratel-
li de Rangoni Guicciardo de Agazzi è ſtato ſopra a far que-
ſta ſpeſa*, quæ inſcriptio adminiculum deſumit ex alia
huius tenoris. Templum hoc olim à maioribus ſuis
erectum, nimia vetuſtate labans Vgo Comes Rango-
nus Epiſcopus Regien. & Princeps, ob miram in D. Ge-
minianum pietatem in ampliorem que formam reſti-
tuit, quæ quidem prima inſcriptio cum verſemur in
12 antiquis probat iuſpatronatus. *Bart. in l. monumento-
rum C. de relig. domib. Gloſs. & DD. in c. cum cauſ. de pro-
bat. Caſtrens. in l. ſepulcrum num. 6. C. de relig. domib. Rip.
in c. cum Eccleſia Sutrina num. 97. de cauſ. propriet. Pur-
purat in l. prima num. 155. ff. ſi cert. petat. Ferret conſil. 298.
num. 9.* & fuit moltoties reſolutum Nam fuit reſpon-
ſum quod ex inſtrumento concordię conſtat huiuſ-
modi Eccleſiam ante dictam primam inſcriptionem
13 etiam extitiſſe, quod quidem quicquid dicatur eſt in
forma probanti, cum fuerit extractum à ſucceſſore in
officio *Dec. in auth. ſi quis in aliquo nu. 26. C. de edend.* &
cum excedat tempus 100. annorum alia recognitione
non eget. *Put. deciſ. 9. de fid. inſtrum.* neque huiuſmodi
teſtificatio redditur ęquiuoca, cum adſit alia etiam
Terra Maſſæ, quia hoc non probatur, & quatenus pro-
betur adhuc probatio inſcriptionis æquiuoca rema-
neret, itaut in iudicio ordinario eſſet viden. quę pro-
bationes præualeant.
14 Neque eſt verum, quod reſponſio non officiat, ex
quo iuſpatron. acquiritur etiam ex noua conſtructio-
ne, & reædificatione Eccleſiæ dirutę, *gl. in c. 3. vbi DD.
præſertim Abb. n. 8. de iurep. Hoſtien. in ſumm. eod. tit. §. ex
quibus verſ. quid ſi reædificaunt.*
15 Nam fuit reſponſum, quod ad hunc effectum requi-
ritur, vt Eccleſia ſit totaliter diruta, vel ſaltem ita vt
indigeat noua conſecratione, vel eius facies immute-
tur *gloſ. in c. 3. vbi post alios Bero n. 56. de iurep. Las. in l. 1.
§. ſi quis ędificium n. 4. de non. oper. nunciat. Kocch. de iurep.
in verb. conſtruxit num. 12. Lamb. de iurep. q. 6. art. 6. p. lib
1. n. 16.* Et ideo dum cognoſcitur in iudicio ordinario,
an verſemur in caſu iſto per ſupradicta immiſſio non
poteſt denegari,
16 Non obſtat quod ad effectum immiſſionis vigore ſu-
brogationis gratioſæ requiratur reſeruatio clara, & in
dubitata, quia hæc eſt clara ex vacatione in menſe
Ianuarij, & offuſcatio prouenit ex replicatione partis
aduerſæ, quæ cum plenè ad hunc effectum non probet
intentionem ſuam, immiſſio non poteſt retardari nec
deciſiones in contrarium allegatæ officiunt diſtin-
guendum enim eſt quod aut cauſa committitur ſimpli-
citer, & inſtante prædicta, aut cum clauſula, parito li-
teris arbitrio Rotæ, & tunc dato fumo iuriſp. retarda-
tur arbitrio Rotæ, vel donec fiant meliores probatio-
nes, vel vt procedatur in petitorio, & in his terminis
loquuntur deciſiones in contrarium allegatæ.
17 Denique non obſtat, quod Balthaſſar habeat, & ip-
ſe gratiam Apoſtolicam, quia non propterea, habet
ſimilem titulum, cum non habeat ſubrogationem gra-
tioſam, nec ſit in poſſeſſione, & ideo non poteſt impe-
18 dire Proceſſum executiuum ad fauorem com. Ale-
xandri

xandri habentis ſubrogationem gratioſam, & pro-
bantis omnia incumbentia. *Bart. in l. fin. n. 21. C. de edict. D. Adr. tollen. & ſępe alij.*

Et ita concluſum vtraque parte informante &c.

REVERENDISS. DOMINO COCCINO DECANO

Florentina Iuſpatr, 1. Martij 1627,

SVMMARIVM.

1 *Iuſp. donatio probatur ex literis Apoſtolicis.*
2 *Præſentationes quando dicantur habuiſſe effectum.*
3 *Præſentatio ad beneficia aliqua contenta in donatione arguit quoad alia.*
4 *Vſurpatio an præſumatur in parochianis.*

DECISIO CIII.

AD probandum iuſpatr. fuerunt exhibitæ literæ Ale-
xandri VI confirmatoriæ donationis iuriſpatr.
de quo agitur, quæ videntur probare, cum in ipſis te-
nor donationis narretur, ex adductis per *Rotam decis.*
1 *36 num. 1. & ſeqq. part. 2.* & donatio habuit effectum,
quia vacante hac eccleſia de anno 1592. fuit præſenta-
tus quidam Saluaticus, qui de anno 1569. ceſſit dictam
Eccleſiam, & per illius ceſſionem ad præſentationem
patronorum fuit prouiſus Iacobus, per cuius obitum
de anno 1578. fuit prouiſus Petrus Andreas, & ab hoc
anno vſque annum 1598. non dantur prouiſiones, ſed
de d. anno fuit præſentatus Ioannes de Lottis per cu-
ius obitum Eccleſia vacauit de anno 1624. & patroni
2 præſentarunt, & præſentatio dedit cauſam liti, vnde
negari poteſt, quin prædictę præſentationes non ha-
buerit effectum, cum vnus per obitum, & ceſſionem
alterius fuerit prouiſus iuxta. *vulg. conſ. Oldrad.*

3 Neque obſtat, quod à dicto anno 1678. vſque ad an-
num 1598. non dentur præſentationes, quia dantur prę-
ſentationes alia beneficia contenta in eadem dona-
tione, vnde bene arguitur, quod iſta deficientia non
ſi talis, quæ obſtet, cum quoad alia beneficia adſit ob-
ſeruantia per d. tempus viginti annorum.

4 Fuit tamen reſeruatum videre an conſtet de iurep.
illorum, qui donarunt, & an intret præſumptio vſurpa-
tionis in donationibus, cum ſint parochiani, nã literæ
Alexandri probant tantum donationem an autem in-
de reſultet probatio iuriſp. illorum, qui donarunt erit
videndum, & ita concluſum vna tantum parte, infor-
mãte

Et in eadem coram eodem 8. Nouemb. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpat. quando dicatur probatum.*
2 *Et quando ſufficiant leuiores probationes*
3 *Et quando non ſit probandum ſecundum perſonas potentes.*
4 *Iuſpat. ſpectans ad vniuerſitatem non tranſit titulo hæreditario.*
5 *Verba filij, & hæredes quando ſtent demonſtratione.*
6 *Verbum reſpectiue quid importet.*

DECISIO CIV.

STrictè ad dubium reſeruatum in vltima deciſione
an ſcilicet conſtet dominio illorum, qui donarunt
& an illud debeat probari per immemorabilem cum
Viuian. de Iurepatr.
præſentationibus effectum ſortitis ſpatio 50 annorum
quaſi agatur de probatione iuriſpatr. vniuerſitatis in
qua cadit præſumptio vſurpationis, & ideo non docto
de titulo requiritur præfacta probatio ex diſpoſitione
1 *Sacroſ. Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 9.* de reform. & Domini cen-
ſuerunt ſatis conſtare de dominio cum in donatione
& confirmatione Apoſtolica fuerit facta mentio, quod
iuſpat. ſpectabat ad donantes, quare cum huiuſmodi
donatio habuerit effectum ſpatio 72. annorum vtique
narrata præſumuntur inſtificata, ſic quod iuſp. ſpecta-
ret ad donantes. *Rot. dec. 739. n. 4. p. 2. Seraph. dec. 642. n. 3. & fuit dict. in cauſa Barbaſtren. penſionis* 14. *Ian.* 1602. *coram bon. mem. Horatio Card. Lancellotto, quæ eſt apud Marcheſ. tom. 2. fol.* 578. & præfacta eo magis ſunt ad-
mittenda, cum patronus non ſit in cauſa, ac ideo in
2 probando iurep. ſufficiunt læuiores probationes. *Rota dec. 229. n. 1. p. 1.* & ex hoc ſolo capite dixerunt Domini
probari dominium, aliæ enim probationes licèt in iu-
re poſſint ſuſtineri nihilominus non applicantur ad
factum vt ſtatim dicetur, prout etiam in extenſione
primæ deciſionis animaduerſum fuit.

3 Quantum attinet ad ſecundum caput, dicebatur
quod quando iuſp. non ſpectat in vniuerſum, ſed vti ad
ſingulos non requiritur prædicta probatio Concili
Gonz. ad reg. 8. gl. 18. num. 69.

4 Et fuit dictum in cauſa *Bracharen. parochialis* 12. *Iunij* 1604. *coram bon. mem. Iuſto apud Marcheſan. p. 1. fol. 451. in fin. verſ. nec prędicta patiuntur.* Sed difficultas conſi-
ſtebat in applicatione, quod hoc iuſp. ſpectaret ad ſin-
gulos, & cum diceretur ex eo probari, ex quo inter
alios donarunt Raimundus, & Ioannes frater, & filij,
hæredes q. Franciſci, nam ſi iuſp. ſpectaret ad ipſos tã-
quam hæredes, cum hoc caſu non haberet opus titulo
hæreditario, cum & viuente patre filius ſit patronus,
& præſentet. *Feder. de Sen. conſ. 111. num. 9. verſ. præterea Rocch. de iurep. in verbo competens Lamb. eod. tract. lib. 2. p. 1. q. 2. art. 6.* iſta applicatio nullatenus placuit Domi-
5 nis, quia in hac facti ſpecie verba illa, filij, & hęredes
ſtant demonſtratiuè ad perſonas non autem, quod vti
tales donauerint, quod maniſeſtiſſimè apparet, quia
donatio fuit facta a prædictis, & ſubditur vna cum ma-
iori parte parochianorum, ex quibus verbis clarè pa-
tet, quod illa verba, filij, & hæredes ſtant demonſtrati-
uè, & quod donarunt vti vniuerſi, & cum fuerit dictum
vna cum maiori parte duarum partium parochiano-
5 rum. *Lapus allegat 78. n. 2. vbi adden. verbo, a maiori par. Lamb. lib. 2. p. 2. q. 2. art. 8. ſub n. 18. & fuit d. in cauſa Firmana Altaris* 13. *Maij* 1595. *coram bon. mem. Card. Blanchetto.*

9 Secundo dicebatur, quod in omnem euentum vna
cum vniuerſitate donarunt Ioannes q. Matthæi Bitu-
ſci de Caſtro Florentino. &c. & ſubditur reſpectiuè pa-
troni, vnde inferebatur, quod etiam dicti priuati eſſent
patroni, quod denotant illa verba reſpectiuè, & ſic
quod in probando iurepat. ſufficiat ordinariæ proba-
tiones, cum & ſi iuſp. non ſpectaret ad vniuerſitatem,
ſpectaret nihilominus ad dictos priuatos, vt in cauſa
Pampilonen. iuriſp. de Ayn. 24. *Maij* 1613. *coram Reuerendiſs. D. meo Patriarcha Antiocheno*, ſed neque huiuſmo-
di motiuum placuit quia cum fuerint donatæ Eccle-
ſiæ parochiales, illa verba reſpectiuè patroni intelli-
guntur quoad eccleſias non autem quoad omnes in ſi-
mul omnium Eccleſiarum eſſent patroni, vt patet ibi
poſt denominationem titulorum Eccleſiarum, dum
dicitur Florentinæ, & Volaterranæ Diœceſum paro-
chialium Eccleſiarum reſpectiuè patroni.

REVERENDISS. D. COCCINO DECANO.

Lucana Iuriſpatronatus 27. Aprilis 1605.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus non comprahenditur in confiſcatione bonorū facta à iudice laico.*
2 *Poteſt tamen iudex Eccleſiaſticus declarare delictum & applicare iuſpatronatus fiſco Eccleſiæ. Declara, vt num. 3.*
3 *Delictum patris non nocet filio in iis quæ filius non conſequitur ex perſona patris.*
4 *Iuſpatronatus regulatur ſecundum terminos feudi, & emphyteuſis.*

DECISIO CV.

DOmini in contumaciam alterius partis cenſuerūt, Eccleſiam ſancti Stephani de Toſſignano non acquiſiuiſſe. ſtatum libertatis quia licet bona Bernardini fuerint confiſcata, tamen iuriſp. (quicquid dicendum eſſet ſi ſpectaret ratione Villæ, vel Caſtri) ſub illa confiſcatione non compræhenditur cum fuerit facta à iudice laico; ſecundum veriorem ſententiam *gl. in clem. paſtoralis, verbo ſententiæ vbi Imol. n. 70. & 71. de re iud. & collect. in c. quibuſdam n. 10. verſ. ſed numquid, de pœnis, & in c. fin. nu. 4. verſ. quid ſi patronatus de iurep. Et fuit reſolutum in cauſa. Agathen. iuriſpatronatus, 4. Martii 1602. coram Eminent. D. Card. Pamphilio.*

Nec obſtaret ſi diceretur, quod licet iuſpatr. non veniat in confiſcatione facta à iudice laico, nihilominus pōtiudex eccleſiaſticus declarare delictā, & conficare re bona fiſco Eccleſiæ, & effectus erit, quod iuſpatronatus extinguetur, & eccleſia remanebit libera ſub Epiſcopi poteſtate *Imol. in clem. paſtoralis, n. 72. in fin. de re ind.* nam reſpondetur, quod cum delictum non ſit commiſſum in eccleſiam, nec iuſpatronatus ſpectet ad Lucretiam ex perſona patris, ei nocere non debet, ſecundum diſtinctionem doctorum. de qua per igneum in repet. *l. neceſſarios, §. non alias, in prima p. n. 438. verſ. vel melius, & nu. 482. verſ. ſimiliter iuſpatronatus, ff. ad Senat. conſul. Syllan. & ſent. tit. Roch. de iurep. in uer. ipſe uel is n. 72. Sylicet* indiſtinctè, loquatur, prout, & alij Summiſtæ in ver. iuſpatronatus *q. 5. verſ. ſextum Ang. nu. 35. & Tabien. num. 25.* Et his adſtipulatur, quod huiuſmodi materia regulatur ſecundum terminos feudi, & emphyteuſis *Roch. loc. alleg. Card. in clem. plures col. fin. n. 8. de iurep.* & in feudo, & emphyteuſi Domini admittunt prædictā diſtinctionem *Cyn. l. 2. in fin. C. de lib. & eor. liber. Bart. in l. 1. n. 2. C. de interd. & relegat. Iaſ. in l. 2. nu. 192. C. de iur. emphit. Mol. de primog. Hiſp. lib. 4. c. 11. n. 36.*

Denique non officit ceſſio Reipublicæ, quia cum ex confiſcatione nihil haberet, non potuit aliquod ius transferre, juxta vulgares concluſiones.

Et in eadem coram eodem 12. Iunij 1606.

SVMMARIVM.

1 *Iuſp. non comprehenditur in confiſcatione facta iudice laico nec eccleſia aquirit libertatem, n. 2.*
3 *Iudex Eccleſiaſticus poſt confiſcationem bonorum factam à iudice laico poteſt declarare delictum, poſt quam declarationem eccleſiam acquirit libertatem.*
4 *Iuſpatronatus gentilitium non venit in confiſcatione bonorum facta ab Epiſcopo, ſecus hæreditarium.*
5 *In confiſcatione bonorum non veniunt ea quæ ad hæredes extraneos tranſire non poſſunt.*
6 *Condemnato parte propter crimen læſa maieſtatis, filii ſunt incapaces omnis ſucceſſionis, & infames.*
7 *L. quiſquis. §. filij C. ad l. Iul. Maieſt. & quid, & quos comprahendat.*
8 *Statutum Lucanum c. 61. declaratur.*
9 *Statutum laicorum ſuper bonis non comprahendit, iuſpatronat.*

DECISIO CVI.

1 DOmini perſtiterunt in reſolutis, ſcilicet, eccleſiam de qua agitur non acquiſiuiſſe ſtatum libertatis quia iuſpatronatus non venit in confiſcatione facta à iudice laico, ſecundum veriorem ſententiam, *de qua per gl. in clem. paſtoralis, verb. ſubiecta vbi etiam DD. de re iud. Mill. in repert. in verb. patronatus ius, & tenuit andreas Ponus.* Rote *Auditor, ut refert Roch. de iurep. in uerb. ipſe, q. 29. in fin.* & ita fuiſſe iudicatum in dominio Venetorū Et hanc ſententiam eſſe communem, & ab ea iudicando non eſſet recedendum dicit Gig. qui alios allegat, de crimine læſæ Maieſtatis *lib. 2. tit. de pœn. com. crim. laſ. maieſt. q. 4. n. 1. uerſ. contrarium, & n. 2. & 3.*

2 Neque facit, quod licet iuſpatronatus non veniat in confiſcatione, nihilominus eccleſia acquirit libertatem *Card. in clem. plures, n. 8. uerſ. vel dic, eod. tit. cum aliis*, quia Doctores qui tenent hanc ſententiam, vel præſupponunt, confiſcationem fuiſſe factam à iudicem eccleſiaſtico, vel tenēt contra veram opinionem, ſcilicet quod in confiſcatione facta à laico veniat etiam iuriſpatronatus, quod non eſt verum Sed poſt confiſcationem bonorum factam a laico, poteſt iudex eccleſiaſticus declarare delictum, & ſic eccleſia acquiret libertatem *ut poſt Butr. in d. clem. paſtoralis* Imol. *n. 72. in fin. de re iud. & in l. inſulam in ſecunda notab. in fin. uerſ. ſubdit tamen*
3 *ff. ſol. matrim. Lamber. de iurep. lib. 3. quaſt. 8. art. 8. nu. 15.* Quam declarationem ſi faceret Epiſcopus, ei non ſuffragaretur. Cum præſuppoſito tamen, quod iuſpatron. ſit gentilitium, & non hæreditarium, quia hoc iuſpatronatus gentilitium nec venit in confiſcatione facta ab Epiſcopo, licet ſecus ſit, ſi eſſet hæreditarium, ſecundū diſtinctionem *Doct. ut per Igneum, in repet. l. neceſſarios, §. non alias, in prim. par. num. 438. uerſ. uel melius, & n. 482. uerſ. ſimiliter, iuriſpatronatus, ff. de Senatuſc. Syllan. Molin. de primog. Hiſp. lib. 4. c. 11. n. 2. Iul. Clar. recept. ſent. l. 5. §. fin. q. 78. uerſ. quæro modo in fine, & bene Socin. iun. conſ. 51. num. 2. & 3. uol. 8.* Et regulare eſt, quod quando aliquid
4 non poteſt tranſire in extraneum hæredem non veniat in confiſcatione bonorum. *Alex. conſ. 23. n. 3. uerſ. ſecundo de probatur, uol. 1. & conſ. 89. in princ. lib. 4. Bart. in l. 3. ff. de interd. & relig. Ang. in d. l. inſulam in princ. ff. ſol. matr. Dec. conſ. 442. n. 28. & ſeqq.*

5 Neque obſtat, quod pater Lucratiæ fuit condemnatus de crimine læſæ maieſtatis, & propterea eius filij ſint incapaces omnis ſucceſſionis, & ſunt infames, *l. quiſquis. §. filii, C. ad l. Iul. maieſt.* Et propterea incapaces iuriſpatronatus, quia quicquid dicendum eſſet an diſpoſitio illius tex. compræhendat id quod habetur filio, vel filio, non vti hæredi, & ſic etiam iurapatronatus gentilitia, ex *alleg. per Molin. de primog. Hiſp. lib. 4. c. 11. n. 50. 51 & ſeqq.* ſatis eſt ad hunc effectum, quod in caſu prædictæ *l. quiſquis non comprehendat fæminas, ut de communi te-*
6 *ſtatur Clar. recept. ſent. lib. 5. § Læſæ maieſtatis uerſ. hæ autem pœnæ Gig. de crim. læſ. maieſt. lib. 3. c. 14. n. 15.* qui pariter de communi.

7 Et hoc ſuadetur ex verbis textus *quia in §. ad filias*, determinat quæ ſit pœna filiarum.

Nec

8 Nec officit ſtatutum Lucanum c. 61. quia in eo non
alteratur *tex. in l.* quiſquis reſpectu filiarum: ſed ſolum
euanauit ad tollendas controuerſias, quę oriri poſſent
an diſpoſitio *d. l.* haberet locum etiam in machinanti-
bus contra Rempublicam, & ſtatuit, quod ſic Et dum
habetur mentio maſculorum fęminarum, & vxoris,
dicitur ſingula ſingulis referendo, & ſic ſecundum
9 diſpoſitionem *dict. leg.* in qua diſtinctæ apponitur
pœna maſculis fœminis, & vxori, vt ex lectura textus
apparet. Et in omnem euentum, quatenus ſtatutum
extenderet diſpoſita circa maſculos, etiam ad fœminas
extenſio non procederet quoad iuriſpatron. ex defe-
ctu poteſtatis ſtatuentium *c. de iure vbi gloſſ. in verb. ir-
ritum. de iurepat. iuncto c. cum laicis de reb. Eccleſ. non alien.
ibi,* (necnon & alia quæ iuri ſpirituali annexa viden-
tur) *Lamb. de iurep. lib. 3. q. 8. art. 8. n. 15.*
Reſeruarunt tamen Domini videre, an iuriſpatron.
ſit hæreditarium, & quatenus ſit, an ex quo non con-
ſtat Lucretiam fuiſſe citatam ſententia Reipublicę,
ipſi noceat, itaut Epiſcopus poſſit declarare delictum,
ad effectum, quod dicatur, Eccleſiam acquiſiuiſſe liber-
tatem.

Et in eadem coram eodem 8. Iunij 1607.

SVMMARIVM.

1 *Filia perduellionis priuatur tantum ſucceſſione paterna,
nec alijs pœnis. l. quiſquis C. ad leg. Iul. mag. afficitur.*
2 *Filius perduellionis eſt perpetuo infamis, & omnibus ho-
noribus excluſus, nec eſt capax ſucceſſionis paternæ.*
3 *Limita in Clerico.*
4 *Condemnatus de crimine læſæ maieſtatis à laico, poteſt
habere hæredem in iurepatronatus, quod non venit in
confiſcatione bonorum facta a laico.*
5 *Adire qui non poteſt facto alterius tranſmittit etiam ad
extraneum hęreditatem.*
6 *Succedere volenti ſufficit oſtendere, ſe eſſe in gradu ſucceſ-
ſibili, cum nullus filius prætendit, eſſe proximiorem.*
7 *In confiſcatione facta a iudice eccleſiaſtico venit etiam
iuſpatronatus.*
8 *Epiſcopus non poteſt venire ad actualem degradationem
Clerici, vel illum tradere Curię ſęculari, niſi in caſibus in
iure expreſſis, & ibi videri caſus.*

DECISIO CVII.

ROta cenſuit, ſententia latam per Rempublicam
Lucanam ſuper crimine perduellionio contra
Bernardinum patrem Lucretiæ, ei non nocere, quomi-
nus poſſit ſuccedere in iurepatronat. quia etiam quod
ſit hæreditarium, ipſa non agit de ſuccedendo Bernar-
dino patri, ſed Lelio fratri, cui poteſt ſuccedere.
1 Nan excepta ſucceſſione patris, alijs pœnis *l. quiſquis
C. ad l. Iul. maieſt.* filia perduellionis non afficitur, *vt per
Clar. in § læſæ maieſtatis, n. 10. verſ. hæ autem pœnę.* Et ex-
preſſè, quod poſſit alijs ſuccedere, licet non patri, *dicit
Salyc. in d. l. quiſquis num. 15. & incertus auctor. de crimen.
læſæ Maieſtatis. q. 5. n. 6.* vbi quod hæc opinio non habet
contradictorem. *Decian. tract. crim. 2. lib. 7. capit. 41. num.
12. & 13.* Et videtur de mente Bartoli *in l. 1. num. 1. in fin.
ff. de verb. ſignif.*
2 Neque facit quod, & ipſe Lælius eſſet filius Bernar-
dini, & ſic propter, delictum patris nulla bona habere
poſſet. vel aliqua ſucceſſione teſtati, vel inteſtati acci-
pere, & perpetuò eſſet infamis, & ab omnibus honori-
bus excluſus, *vt in d. l. quiſquis §. filij vero* Quia hæc pœ-
na, l. quiſquis, non afficiebat ipſum Lelium, qui iam de
tempore latæ ſententiæ contra patrem, erat clericus
*Gem. in c. ſi quis. col. 3. verſ. nec ad clericos. Archid. ibid.
num. 2. Turrecr. num. 7. Prapoſ. num. 3. Bellamer num. 4. in
princ. 6. q. 1. Ioan. de Anan. in c. vergentis num. 12. verſ.
quia lex. de hæret. Dec. tract. crim. tom. 2. lib. 7. c. 41. nu. 15.
Gig. de crim. læſæ maieſtat. tit. de pœnis quas. filij incur. q. 9.
num. 2. Aug. Arim. in addit. ad Ang. de malefic. in verb. &
hai tradito la tua patria. nu. 12. in fin. verſ. tene tamen men-
ti.* Et ideo cum dictus Lelius clericus non afficeretur
3 pœnis dictæ l. quiſquis. hinc ſequitur, quod eſſet capax
ſucceſſionis, & propterea ſucceſſerit in iurepat. quod
cum non veniret in confiſcatione facta à principe lai-
co iuxta reſolutiones factas, Bernardinus eius pater in
4 eo potuit hæredem habere. *gl. in l. ea ſola 98. ff. de reg.
iur. & not ibid. Cagn. num. 3. & ſingularem dicit. Bald. in l.
eam quam num. 19. in fin. C. de fideic. Iaſ. in l. ex facto § Iu-
lius, num. 1. ff. de vulg. & in l. quoties num. 14. C. quando
non pet. par. Alex. in l. ſi quis ante in fin de leg 1.* Nec ad
hunc effectum requirebatur, quod eſſet ſcriptus hæres
ſed ſufficit, quod ſucceſſio ab inteſtato ad ipſum ſpe-
ctaret. *Lamb. de iurepatron. lib. 1. part. 2. q. 2. principali n.
3. & ſeqq.* etiam quod non adeſſent alia bona. *Lamb. d.
loc. num. 25.* Et quatenus requireretur aditio, non eſt
5 opus de ea docere quia cum tunc detineretur in car-
ceribus, facto alterius impediebatur. Vnde potuit trãſ-
mittere etiam ad extraneum *Bart. in l. ventre 38. n. 9. &
6 14. verſ. 2. reg. & n. 8. verſ. 2. reg. ff. de acq. hæred.* Et pro-
pterea Lucretia potuit ei ſuccedere cui ſufficit oſten-
dere ſe eſſe ſanguine coniunctam in gradu ſucceſſibili,
non proximiorem cum nullus alius ſe proximiorem
prætendat *Tiraq. de retract. lignag. § 1. 1. gl. 1. n. 5. & 6.* Et
in his terminis fuit reſolutum coram me in caſu Tibur-
tina Capellanię. 16. Nouemb. 1605.
Neque etiam facit, quod ipſe Lælius per Vicarium
Lucanum de anno 1597. fuerit iudicatus reus eiuſdem
criminis læſæ Maieſtatis humanę, & priuatus omni of-
ficio, & beneficio eccleſiaſtico, traditusq. curiæ ſæcula-
ri, bona confiſcata, & applicata curiæ Epiſcopali, in
quam confiſcatione facta à iudice eccleſiaſtico ve-
7 nit etiam iuriſpatr. *Lambertin. de iurepatr. lib. 3. q. 8. art.
8. num. 10* Nam fuit firmiter reſponſum, ſententiam
tamquam nullam, & iniuſtam, non nocere Lucretiæ,
ad effectum quod dicatur non ſucceſſiſſe fratri, Nam
Epiſcopus non poteſt venire ad actualem degradatio-
ne clerici, neque eum tradere curiæ ſæculari, niſi in
8 caſibus à iure Canonico expreſſis videlicet. Pro cri-
mine hæreſis *cap. ad abolendam, § præſenti. de heret. &
& c. 1. & cap. ſuper. eodem de hæret. in 6.* Pro falſificatio-
ne literarum Apoſtolicarum. cap. ad falſariorum de
crim. falſi. Pro crimine inſidiarum contra Epiſcopum
*c. ſi quis ſacerdotum 11. q. 2. Pro incorrigibilitate, cap. cum
non ab homine. de iudic. Pro crimine aſſaſſinij c. 1. de homi-
cid. lib. 6 Doctores communiter in in dicto cap. at ſi clerico
de iud. Clar. in prax. §. fin. q. 36. verſ. ſicut etiam Boſſ. in
prax. tit. de for. comp. n. 135.* Et ex iure nouo, pro crimine
nefando, ex conſtitutione S. M. Pij V. Et pro celebra-
tione Miſſarum ab illis qui non ſunt præsbyteri ex con
ſtitut. fæl. rec. Clem. VIII. Cum igitur inter hos caſus
non ſit iſte de quo agitur, non modo fuit nullá ex defe-
ctu iuriſ dictionis, verum etiam iniuſta, Vnde, non no-
cet Lucretię.

R. P. D. REMBOLDO.

Piſtorien. Parochialis, 9. Februarij. 1624.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus in dubio præſumitur hæreditarium, & nu-
mero 6,*

2 *Et quando ex mutatione fiat ge utilitium.*
3 *Iuſpatronat. eſse hæreditarium ex quibus uerbis colligatur.*
4 *Iuſp.gentilitium defertur in capita.*
5 *Præſentatio quæ non habuit effectum non attenditur.*

DECISIO CVIII.

Reſolutum fuit iuſpatronatus eſse hæreditarium,
& tranſitorium ad quoſcumque hæredes etiam
extraneos, tale enim in dubio eſt præſumendum vbi ex
fundatione vel aliunde de contrario non doceatur *c. 1.*
c. cum ſæculum, & ibi Panorm. n. 3. & 4. de iurep. clem. plu-
1 *res, ubi Card. in 6. q. & Anch nu. 7. & 11. eod. tit. Lambert.*
de Iurepatr. 2. par. 1. lib. q. 2. num. 15. Couar. var. reſolut. li-
bro 2. capit. 18. num. 6. Gabr. conſilio 196. num. 5. libr. 2. Ro-
ta deciſ. 707. num. 8. par. 1. & deciſ. 756. num. 1. p. 2. recent.
& fuit etiam dictum in Vrbinaten. Beneficij 28. Ianua-
rij 1613. coram R. P. D. meo Vbaldo, & in Florentina
Canonicatus 25. Maij 1616. coram R. P. D. meo
Buratto.

Neque obſtaret videbatur, quod de anno 1457. Ia-
cobus de Cancellarij patronus pro medietate dictum
iuſpatron. pro huiuſmodi portione ipſum tangente
iure legati tranſtulerit in Felicem eius ex fratre nepo-
tem, & in omnes illius filios, & deſcendentes maſculos,
& poſtea de anno 1565. Domitius pariter de Cancella-
rijs proportione ad ipſum ſpectante ſimiliter iure le-
2 gati reliquerit familiæ, Domui, & Cippo de Cancella-
rijs maſculis tantum legitimis, & naturalibus, & de le-
gitimo matrimonio natis, & quod vtrique diſpoſitio-
ni poſtea acceſserit ordinarij conſenſus, & confirma-
tio. Vnde inferebant informantes, quod etiam ſi di-
ctum iuſpatronatus ab initio fuerit hæreditarium, ni-
hilominus ex poſt facto mutando qualitatem effectum
fuerit gentilitium ad tradita per Pariſium *conſil. 35.*
num. 8. leg. 4. & Rota deciſione 625. num. 2. in fine p. prima,
recentior.

Quoniam fuit reſponſum in legato Iacobi non vide-
ri poſse fieri fundamentum, ex pluribus enim deduce-
batur iuſpatr. etiam poſt legatum, prædictum Iacobi
qualitatem hæreditarium retinuiſse, & præſertim ex
Bulla Sixti Quarti de anno 1475. ſuper illius confirma-
tione pro Antonio, & Fælice de Cancellarij eorumq.
hæredibus, & ſucceſsoribus, & ex ſententia confirma-
toria executoris de anno ſequenti 1476. pariter pro
hæredibus, & ſucceſsoribus, nec non etiam ex inſtru-
mento concordiæ de anno 1550. in qua lite in Rota
inter compatronos pendente fuit conuentum, quod
dictum iuſpatr. pro medietate ſpectare deberet ad d.
Dominum vnum ex ipſis contrahentibus eiuſque fi-
lios hæredes; & ſucceſsores, eorumque ceſſionarius, vel
ab ipſis cauſam habentes, pro alia verò medietate d.
3 iuſpatronatus ſpectaret ad cæteros in ipſo inſtru-
mento concordiæ nominatos, illorumque pariter
filios, hæredes, & ſucceſsores, ac ceſſionarios, quæ
verba concludunt iuſpatronat. adhuc fuiſse propriè,
ac verè hæreditarium, *Rota deciſ. 707. num. 6. & 16. in re-*
cen. p. 1.

Pro quo etiam facit quod in dicto inſtrumento de
anno 1550. vnus interuenit pro integra medietate, filij
vero plures pro alia, qui inſimul pinguiorem vocem
non habebant, quam vnus ipſe Domitius, quod repu-
gnat naturæ iuriſp. gentilitij: cuius proprium eſt vt de-
feratur in capita, non autem in ſtirpes iuxta clemen. 1.
plures de iurepatr. *Rot. deciſ. 351. n. 5. p. 2. recent.* & fuit
dictum in d. Florentina canonicatus 24. Maij 1616. co-
ram D. meo Buratto.

Quo vero ad legatum Domitij, non conſtat fuiſſe ef-
fectuatum, immo cum poſtea parochialis primo loco
vacaſſet de anno 1599. apparet præſentationem per
Baccium, & Paulum factam fuiſſe nulla habita ratio-
ne illius legati vnde non videbatur habendum in con-
ſideratione ad effectum de quo agitur, *vt per Gonzal.*
ſuper reg. 8. gloſſ. 45. §. 8. numer. 4. & ſeqq. & gloſſ. 55. n. 21.
& 22.

4 Et in eadem ratione fuit dictum non eſſe attendendas
præſentationes factas ab ijs, qui patris hæreditatem
repudiauerant, quia non patet aliquam ex ipſis fuiſſe
effectuatum per ſubſequentem inſtitutionem, & fieri
etiam poteſt repudiantes alio iure, & titulo hæredita-
rio præſentaſſe quam illius, cuius hæreditatem repudia-
uerant.

Ex quibus cum habemus d. iuſpat. à principio fuiſse
hæreditarium, & allegata qualitatis mutatio non poſ-
ſit dici ſaltem concludenter probata, exiſtimarunt
5 Domini adhuc hæreditarium eſse cenſendum, cum
regulariter etiam in dubio tale præſumatur iuxta
tradita per Panor. *in d. c. cum ſæculum nu. 3. & 4. de iurep.*
Rot. dec. 707. n. 8. p. 1. recens. cum alijs ſuper allegatis.

Et ita &c.

R. P. D. DVRANO.

Lunen. Sarzan. beneficij 23. Iun. 1626.

SVMMARIVM.

1 *Sententia continens mixturam appellationem admittit*
2 *Poſſeſſio capta intra terminum decem dierum ad appellandum vti attentata non eſt manutenebilis.*
3 *Poſſeſſio inſtrumentalis eſt manutenibilis poſseſſione exiſtente vacua.*
4 *Poſseſſio præſumitur uacua, dum de contrario non conſtat.*
5 *Poſeſſio attenta nullum habet effectum.*
6 *Poſseſſio poſteriori præſumitur clandiſtina, & turbatiua.*
7 *Poſseſſio capta lite pendente eſt attentata*
8 *Capitulum non habet de iure iuriſdictionem.*
9 *Poſseſſio capta pendente termino ad inſtituendum non eſt attentata, ſi non fuit actum iudicialiter.*
10 *Attentata non includuntur ex actibus extraiudicialibus.*
11 *In manutentione non attenditur data literarum, ſed poſseſſio prouiſorum.*

DECISIO CIX.

Fverunt à diuerſis patronis præſentati ad Cappella-
niam S. Leonardi eccleſiæ Lunen. Sarzanen. quæ de
iurepatr. laicorum eſse aſſerebatur Lancellottus Ca-
taneus, & Hieronymus Furlanus, & cum ambo iura ſua
ad effectum obtinendi inſtitutionem deduxiſset coram
capitulo Sarzanen. ad quod illa pertinere dicebatur,
nihilominus vterque eorum ſub eadem data à Sede
Apoſtolica prouiſionem obtinuit cum derogatione
patronatus pro dimidia, & literis Apoſtolicis directis
vni, & eidem executori, Lancellottus præuenit
in præſentatione earum ſicque ad executore in
poſſeſſionem immiſſus fuit. Hieronymus verò obtinuit
nouas, literas nouo executori directas, à quo præuia
ſententia fuit immiſſus in poſſeſſionē à quo ſententia
fuit per Lancellottum legitimè appellatum, & cau-
ſa mihi commiſsa, fuit datum dubium, cui dandum eſ-
ſet mandatum de manutenēdum, & Domini ante om-
nia pro comperto habuerūt poſseſſionem Hieronymi
vigore ſententiæ executoris literarum adeptam non
eſse manutenibilem, quia cum in dicta ſententia non
ſolum

ſolum fuiſſet pronunciatum ſuper poſſeſſione,ſed etiã
ſuper validitate gratiæ Hieronymi , erat amittenda
appellatio ratione mixturæ , etiamſi alias non potuiſ-
ſet appellari , *vt per Contra d. de moment.poſſeſſ.limit.2.*
*num.1.& ſeqq.*quo fit,vt poſſeſſio capta per Hierony-
mum intra tempus decem dierum ad appellandum
2 conceſſum,vt in actis ,meritò dici debeat attentata ,
& conſequenter non manutenibilis *cap.non ſolum de ap-*
pel.in 6.

Solum igitur verſatur difficultas circa poſſeſſionem
Lancellotti , cui dixerunt Domini dandum eſſe man-
datum de manutenendo , ex quo prius poſſeſſionem
adeptus fuit præuio decreto executoris,quæ licet fue-
rit inſtrumentalis, ſufficit pro manutentione , poſſeſ-
ſione exiſtente vacua ad l. prædia, *vbi Bart.ff.de acq.*
poſſeſ.l.non idcirco,vbi Bal.in princip.C. de fid.inſtrument.
3 *Rota deciſ.21.de veſt it.ſpol.in antiq.& in recentior. deciſ.*
4 *91.num.1.par.1.*prout vacuat fuiſſe præſumitur hæc,de
qua agitur dum non conſtat de contrario.*Seraph.deciſ,*
322.num.3.

5 Neque obſtat alia poſſeſſio partis aduerſæ,tum quia
fuit attentata , & nulla , vt dictum eſt , & ideo nullum
præſtare debet impedimentum.*c.non præſtat de reg.iur.*
*in 6.*tum etiã quia tamquã poſterior præſumitur clan-
deſtina,& turbatiua.*c.licet cauſam,vbi Doct.de prob.Bar.*
6 *in l.ſi duo , ſub.nu.4.ff.vti poſſid.Couar pract.q.c.17.in fin.*
Rot.dec.19.n.2.p.3.diuer.

7 Non obſtat etiam,quod poſſeſſio Lancellotti videa-
tur attentata tamquam capta pendente lite coram
Capitulo Sarzan.*Seraph.dec.1404.num.2.* quia omiſſo
pro nunc , an d.Capitulo ex conſuetudine vel particu-
lari priuilegio competat,aliqua iuriſdictio, quæ tamẽ
de iure communi non competit.*cap.ex parte Decani, 3.*
*de reſcrip.& ibi Felin.n.1.*Reſpondetur , quod etiamſi
8 Capitulo competeret iuriſdictio , non per hoc fuit lis
introducta coram eo,quia cum ad Capitulum ſpecta-
ret inſtitutio , præſentationes , & alij actus coram eo
per partes hinc inde facti , videntur potius actus ex,
9 traiudiciales,cum non appareat,quod Capitulum pro-
ceſſerit tanquam iudex ad latè tradita per *Gonzal.poſt*
*gl.9.in annot.null.& attentat.num.14 & ſeqq.*actus verò
extraiudiciales non aducunt attentata *Lancel.de atten-*
tat.lit.pend.p.2.c.4.limit.5,n.29. & ideo non intrat de-
ciſio Seraph.ſup.relata .

10 Non obſtans denique,quod ambo ſint prouiſi Apo-
ſtolici ſub eodem die, quia ad effectum manutentionis
11 non attenditur data literarum , ſed anterior poſſeſ-
ſio , quam prius apprehendit Lancellottus , ſicut , &
prius etiam literas præſentauit.*cap.ſi à Sede , vbi Do-*
ctor.de prebend.in 6.& ita deciſum vtraque parte infor-
mante .

Et in eadem coram eodem 31.Maij 1627.

SVMMARIVM.

1 *Ad inſtitutionem obtinendam quę requiratur.*
2 *Vacatio beneficij probatur ex confeſſione aduerſarij.*
3 *Clericatus,et literatura præſentati probatur ex literis pa-*
tentibus ordinarij .
4 *Iuſpatronatus probatur ex pluribus inſtitutionibus ad pre-*
ſentationem continuatis,& effectum ſortitis .
5 *Capitulum Sarzan.habet ius inſtituendi ,*
6 *Capitulum habens ius inſtituendi non præſumitur in-*
ſtituere præſentatos , niſi prius ſibi conſtito de iure-
patronatus .
7 *Ad probandum iuſp. leniores ſufficiunt probationes ,vbi*
ordinarius non eſt in cauſa .
8 *Vnica præſentatio effectum ſortita ſufficit ad acquirendam*
quaſi poſſeſſionem præſentandi .
9 *Conſtito de effectuatione vltimarum præſentationum,præ-*
ſumitur effectuatio antecedentium
10 *Refertur caſus ad probandum vnum ex patroni habere*
maiorem partem vocum .
11 *Inſtitutio debetur præſentato à maiori parte patronorum*
exiſtentium in quaſi poſſeſſione ,
12 *In dubio ex duobus præſentatis fauendum eſt pauperiori,&*
ei,qui eſt de familia teſtatoris .
13 *Patronis ſufficit eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi , nec*
tenetur probare deſcendentiam à fundatore .
14 *In dotatione iuriſp.vt valeat,non ſufficit confirmatio Vi-*
carij,ſed requiritur ipſius Epiſcopi .
15 *Confirmatio,et auctoritas Epiſcopi non requiritur in dona-*
tione iuriſp.facta inter compatronos .
16 *Gratia apoſtolica eſt iuſtificanda .*
17 *Narrans,quod iuſ patronat. ſpectet ad aliquam familiam*
ex fundatione , & donatione debet narratiuam iuſtifi-
care ,
18 *Clauſula,verificatio iurepatron.reddit gratiam conditio-*
nalem .
19 *Gratia conditionalis requirit præciſam , & concludentem*
probationem.
20 *Poſſeſſio præſentadi non tranſit in ſucceſſorem ſine nouo*
vſu,& exercitio iuris præſentandi .
21 *Ex poſſeſſione iuriſpræſentandi centum annorum præſumi-*
tur melior titulus de mundo .
22 *Præſentatio facta per procuratorem requirit exibitionem*
mandati intra quadrimeſtre .
23 *Sed ſufficit productio verbalis intra terminum , vt ſuſti-*
neatur productio realis facta extra terminum .
24 *Si mandatum patroni eſt rogatum per notarium actuariũ*
illius,ad quem ſpectet inſtitutio , non eſt facienda illius
productio
25 *Patronus ſi intra quadrimeſtre obtinet literas a Papa*
vulgo nuncupatas pro præſentato cenſetur ratificaſſe
præſentationem eius nomine factam .

DECISIO CX.

Hieronymus Furlanus , & Lancellottus Cataneus
obtinuerunt à Papa prouideri ſub eadem data
in forma dignum , de hoc beneficio vacante per obitũ
M. Antonij de Catanois vltimi poſſeſſoris cum narra-
tiua,quod ipſi fuerunt præſentati à medietate patro-
norum exiſtentium in quaſipoſſeſſione præſentandi
cum derogatione iuriſpatronatus pro alia medietate
ſed Hieronymus narrauit ſimpliciter beneficium eſ-
ſe de iurepatr. laicorum,qui nihilominus ſuſpenſo pe-
titorio,circumſcripta d.gratia apoſtolica petit inſti-
tui,vt præſentatus a maiori parte patronorum exiſtẽ-
tium in quaſi poſſeſſione præſentandi : Lancellottus
verò innititur gratiæ , in qua in ſpecie narrauit hoc
beneficium eſſe de iurepatr. familiæ de Cataneis ex
fundatione,& dotatione, & quia ipſe præſentauit in
executione ſuarum literarum fuit illi datum manda-
tum de manutenendo , vt in dec.ſub die 13.Iun.1625
coram me. Vnde hodie dubitaui , quis eorum ſit in-
ſtituendus,& Domini reſoluerunt Hieronymum eſſe
inſtituendum , quia iuſtificauit quatuor requiſita ad
1 obtinendam inſtitutionem de iure neceſſaria nempè
vacationem beneficij,exiſtentiam iuriſpat,eius habili-
tatem,& præſentationem intra legitima tempora fa-
ctam a maiori parte patronorum exiſtentium in qua-
ſi poſſeſſione præſentandi , vnde ei debetur inſtitutio
c.decernimus,& c.Monaſterium.16.q.7.Abb.in c.cum Ber-
toldus,num.12.de re iud.Rota deciſ.337.num.1.par.2.re-
cen-

centior. vacatio beneficij per obitum Marci Antonij
2 probatur ex fide obitus , & ex confeſſione aduerſarij
facta in ſua gratia, cuius vigore obtinuit manutentio-
nem, qua nulla maior probatio, *l. cum præſump. C. de li-
berali cauſa*, habilitas etiam bene probatur tàm quo-
ad clericatum ex literis patentibus ordinarij , quàm
quoad literaturam ex eodem clericatu , & ex teſtibus
3 de ſuper examinatis , exiſtentia iuriſpatr. vltra quod
hinc inde admittitur, quia vterque venit vti præſenta-
tus, probatur in primis ex enunciatiua Capituli Sar-
zanen. facta in prima inſtitutione ad præſentationem
Ioannis Franciſci de Figaſecchis de anno 1457. vbi
4 narratur, d. Ioannem Franciſcum fuiſse conſtitutum
patronum huius beneficij à Franciſco de Figaſecchis
fundatore patruo ſuo, vbi etiam expreſſę legitur, quod
de dict. fundatione conſtabat ex publico teſtamento
prædicti Franciſci , deinde ex alia ſimili enunciatiua
de anno 1460. & demum ex alijs pluribus enunciatiuis
eiuſdem Capituli ſubſequentibus factis in inſtitutio-
nibus continuatis, & effectum ſortitis per ſpatium cen-
5 tum annorum, & vltra ad præſentationem ſucceſsorũ
prædicti Ioannis Franciſci primi patroni, ex quibus ſuf-
ter probatur iuſpatronat. *iuxta vulg. conſ. Oldrad. 229.*
6 *Federic. de Sen. conſ. 234. num. 3. ad finem, Ferret. conſ. 293.
num. 6. Archid. deciſ. 7. num. 1 de iurepat. Caſsad. dec. 7. eod.
tit. Rot. deciſ. 312. n. 4. part. 1. & deciſio. 541. & 674. num.
2. par. 2. recent.* cum enim Capitulum Sarzanen. habeat
ius conferendi, vt dixit Rota in Lunen. Sarzan. Capel-
læ, 15. Decembris 1601. coram Card. Sacrato, & in dec.
in hac cauſa factam coram me , non inſtituiſset ad
præſentationem prædictorum, niſi clarè ſibi conſtitiſ-
ſet de exiſtentia iuriſpatronatus ad eorum fauorem ,
*Puteus deciſ. 237. lib. 2. Seraph. deciſ. 1232. num. 2. & Ro-
ta in d. dec. 674. num. 2. & in Tuden. Parochialis, 21. Maij,
1610. coram bon. mem. Card. Sacrato apud Martheſ. de com-*
7 *miſs. p. 1. §. 9. fol.* 477. & tanto magis quia cum non aga-
tur contra Ordinarium, ſed lis fit inter tertios, leuio-
res probationes admittuntur ad probandam exiſten-
tiam iuriſp. *Caſsad. dec. 1. in fine, de prob. Gonz. ad reg. 8. gl.
18. nu. 59. Mantic. deciſ. 244. n. 5. & Rota dec. 148. num. 2.
p. 2. recent.*

8 Demum quod Hieronymus fuerit pręſentatus à pa-
troni exiſtentibus in quaſi poſseſſione præſentandi
clarè patet, quia fuit præſentatus à Maximiliano eius
patre, & Franciſco de Garzollis, qui ſunt in quaſi poſ-
ſeſſione præſentandi , ex quo beneficium vacauit per
Mortem dicti Marci Antoni , qui fuit ab eis præſenta-
tus cum inſtitutione Capituli ſubſecuta , ſummar. nu-
mer. 13. ad conſtituendum autem in quaſi poſseſſio-
ne ſufficit vnica præſentatio effectum ſortita. *Ripa
cap. cum eccleſia Sutrinę , numer. 53. de cauſ. poſſeſs. &
propriet. Roman. conſil. 311. in fine , Rot. deciſ. 17. num.
1. part. 2. diuerſ. Gonzal. gloſ. 45. §. 2. num. 29. & latè Garc.
de beneſic. par. 5. cap. 5. num. 59.*

Quod autem Maximilianus, & Franciſcus , qui præ-
ſentarunt M. Antonium, & tunc Hieronymum habeant
nedum medietatem d. iuriſpatr. narratam in literis
Hieronymi , ſed etiam maiorem partem requiſitam
ad obtinendam inſtitutionem iuxta iuris diſpoſitionẽ
videtur clarum, quia , vt dictum eſt , & partes concor-
dant, hoc beneficium fundatum fuit , & dotatum per
Franciſcum de Figaſecchis in eius teſtamento de anno
1457. in quo inſtituit ſibi hæredem Mariam eius filiã ,
cui decedenti ſine liberis ſubſtituit præfatum Ioannẽ
Franciſcum de Figaſecchis nepotem ſuum ex Petro
fratre, cui Ioan. Franciſco teſtator dedit facultatem
priuandi Capellanos caſu, quo non obſeruauerint con-
ditiones ſibi appoſitas , & deinde idem Io. Franciſcus
dum vixit , vt verus patronus fecit quinque præſenta-
tiones à dict. anno 1457. vſque ad annum 1496. ex qui-
bus tres vltimæ probantur effectuatæ, vnde etiam duæ
9 præcedentes tales cenſeri debent iuxta conſ. *Oldrad.
229. Menoch. de præſump. 65. per tot. lib. 6.* mortuo Ioanne
Franciſco relictis ex Ludouico filio prædefuncto Ioan.
Baptiſta nepote , necnon quatuor neptib. nempe Au-
guſtinà, & Antonia, Franciſca, & Lucretia, & vacante
hoc beneficio de anno 1530. per obitum Antonij Gan-
10 dulphi vltimi ex præſentatis à d. Ioan. Franciſco , fuit
de eo inſtitutus d. Ioann. Baptiſta, vti præſentatus per
ſuum procuratorem, & cum de anno 1548. vacaret per
eius obitum, Auguſtina, & Antonia ſorores eiuſdem ,
& neptes Io. Franciſci fecerunt tres præſentationes cõ-
tinuatas, & effectuatas , vnam poſt aliam, primam de
Dominico de Mercatoribus de d. anno 1548. per obi-
tum prædicti Io. Baptiſtæ eorum fratris: ſecundam de
Ioſepho Cencio de anno 1552. per reſignationem Do-
minici , & tertiam de Leonardo Martino per reſigna-
tionem prædicti Ioſephi , qui Leonardus Martinus
vixit vſque ad annum 1561. & per eius obitum vaca-
uit hoc beneficium , & propterea ab anno 1452. quo
hoc beneficium fuit fundatum, vſque ad annum 1561.
& ſic per centum , & quatuor annos Ioann. Franciſcus
de Figaſecchis primus patronus , & eius hæredes , &
deſcendentes fuerunt in pacifica poſſeſſione præſen-
tandi .

Vnde patet , quod Hieronymus fuit præſentatus à
maiore parte patronorum exiſtentium in quaſi poſſeſ-
ſione præſentandi , quia d. iuſpatronat. per mortem
Ioann. Baptiſtæ fuit diuiſum in quatuor voces iuxta
numerum dictarum quatuor ſororum, ex quibus qua-
tuor vocibus Maximilianus, qui præſentauit Hierony-
mum filium ſuum habet duas , nempè vnam vti nepos
d. Antoniæ ex filia Catherina , & aliam ex perſona d.
Catherinæ matris ſuę vti donatariæ d. Auguſtinæ ſuæ
amitæ, quæ donatio fuit facta 18. Octobr. 1562. fuit etiã
præſentatus à Franciſco nepote ex filio Ambroſio prę-
fatæ Lucretiæ alterius ex dictis quatuor ſororibus , &
ab alijs eiuſdem Lucretiæ deſcendentibus , qui Franci-
ſcus eſt etiam in quaſi poſſeſſione præſentandi , vt ſu-
pra dictum eſt , prout etiam in quaſi poſſeſſione præ-
ſentandi fuit Ambroſius eius pater, *ſumm. num. 8. &* 11.
11 quo fit , vt etiam circumſcriptis literis Apoſtolicis,
Hieronymo vti præſentato à maiori parte patronorũ
exiſtentium in quaſi poſſeſſione præſentandi, debeatur
de iure inſtitutio, *c. conſultat. de iurep. Ferret. conſ. 33. nu.
4. cum ſeq. lib. 1.* & quando res eſſet dubia, dicebat vnus
ex dominis eſſet magis ad eius fauorem inclinandum,
12 quia pauper, de familia teſtatoris, maior ætate, & be-
ne literis eruditus. Lancellot. autem diues, extraneus ,
& ætate minor .

Demum deſcendentia Maximiliani , & Franciſci ex
prędictis duabus ſororibus Antonia, & Lucretia vltra
quod non controuertitur, & benè probatur ex arbore ,
& teſtibus datis cum ipſi ſint in quaſi poſſeſſione præ-
ſentandi, non tenentur probare deſcendentiam a fun-
datore , ſed ſolum , quod ſunt in quaſi poſſeſſione
præſentandi. *Seraphin. deciſ. 1334. in fin. Rota deciſ. 224.*
13 *par. 1. recent. & in Baren. beneficij, 1. Iunij 1611. coram bon.
mem. Vbaldo.*

14 Non obſtat, quod in donatione facta per Auguſti-
nam Catharinę eius nepti , & matri Maximiliani de
hoc iurep. non adſit auctoritas Epiſcopi , ſed Vicarij,
quę non ſufficit, vt ſæpius reſoluit Rota, quia cum ver-
ſemur in donatione inter compatronos , Epiſcopi Au-
ctoritas non fuit neceſſaria, *c. gl. in cap. nemini , in princ.*
15 *verſ. ſed poteſt dici, & ibi Bellam. 16. quæſt. 2. Lambert. de
iurepatr. part. 2. lib. 1. q. 1. in princip. Pariſ. de confid. quæſt.
28. num. 184. Archid. deciſ. 10. num. 2. de iurepat. Verall. dec.*

248.

248.*num.1.par.2.& Rota dec.707.n.4.p.1.recen.*&c.quan-
do validitas donationis eſſet dubia, adhuc Hierony-
mus eſſet preſentatus à patronis habentibus maiorem
partem patronatus,& exiſtentibus, vt ſic in quaſi poſ-
ſeſſione,quia Maximilianus ex quatuor vocibus habet
vnam vti deſcendens ab Antonia, Franciſcus, & alii
deſcendentes à Lucretia habent aliam,remanent aliç
duç voces,quarum vnam habet Lucas Contardus,qui
preſentauit Lancellottum vti deſcendens a Franciſca,
quarta vera vox,quæ ſpectabat ad Auguſtinam fuit di-
uiſa inter deſcendentes prçdictarum aliam trium ſo-
rorum,& ſic inter Maximilianum,Lucam.& Franciſcũ
equaliter,& per conſequens ſemper eſt verum, quod
Hieronymus vti præſentatus exiſtit à maiori parte
patronorum,& in omnem caſum ſat illi eſt, quod ſit
abſolutè preſentatus à maiori parte eorum, qui ſunt
in quaſi poſſeſſione præſentandi.

16 Non obſtat gratia apoſtolica Lancellotti, & quod
poſſideat, quia ipſe quoad tria non iuſtificauit ſuam
17 gratiam,vti debuit,nam in primis narrauit, quod hoc
iuſp.eſt familiæ de Cataneis ex fundatione,& dotatio-
ne,quod ideo debuit iuſtificari.*Rot.dec.531.n.1.p.1.diu.*
18 & præſertim ſtante clauſula, ibi verificatio d. iurep.
quod ex fundatione, vel dotatione d.familię de Cata-
neis exiſtat,quę facit gratiam conditionalem *arg.text.
in l.Lucius,83.ff.de cond.& demon.*quę propterea requi-
rit precilam,& concludẽtem probationem, *Alex.conſ.
59.n.8.lib.2.Ruin.conſ.68.n.14.lib.1. Marta de clauſ. p.1.
clauſ.190.Rota dec.573.n.2.& 701.n.5.p.1. recent.* quod
tantum abeſt,quod Lancellottus probauerit quod imò
19 eſt improbabile,quia,vt ſupra demonſtratum eſt, hoc
iuſp.eſt familiæ de Figalecchis ex fundatione, & dota-
tione.

Preterea Lancellottus narrauit,quod ipſe fuit prę-
ſentatus à patronis exiſtentibus in quaſi poſſeſſione
prçſentandi,quod non eſt verum, quia quamuis illi de
Cataneis quandoque præſentauerint, tamen eorum
poſſeſſio non fuit translata in eorum filios,& ſucceſſo-
res,qui Lancellottum prçſentarũt ſine noua apprehẽ-
ſione,idoſt ſine nouo vſu,& exercitio iuriſprçſentandi.
Menoch.de retinen. remed.3.numer.52. verſic extenditur
20 *Gonzal.gl.34.n.108.Garc.de benefic.p.5.c.5.n.35.cum ſeq.*
& reprobato Lambertino,qui contrarium tenuit.*Ach.
dec.5.de cauſ.poſſ.& propriet.Caputaq.dec.426.p.2.Rota
deciſ.260.num.4.part.2.recentior.* & in Florentina Sub.
decanatus, 27. Ianuar.1627.coram me, demum
expoſuit,quod fuit prçſentatus à mediante patrono-
rum, & tamen ex ſuperius dictis conſtat non eſſe
verum.

Non obſtat,quod Lancelottus prætẽdat totum iu-
ſpatr.ſpectare ad dictos de Cataneis vti heredes, &
ſucceſſores Lauræ,qui fuit neptis Franciſci fundatoris
ex Maria filia eius hæredes vniuerſali, ad quam pro-
pterea cum vniuerſa hæreditate prætenditur tranſiſſe
hoc iuſp.& non ad Io.Franciſcum, à quo deſcendunt
auctores Hieronymi, quamuis teſtator ei legauerit
ius priuandi Capellanos, ex quo legato non infertur
ad legatum iuriſp.nam reſpondetur,quod ex obſeruã-
tia ſubſecuta per plus 220.annorum, quæ habuit ini-
tium immediatum poſt mortem fundatoris, reſultat
clara probatio iuriſp.ad fauorem Maximiliani,& Frã-
ciſci,& aliorum deſcendentium a prædicto Io.Franci-
ſco primo patrono,ita ut abſque alia probatione præ-
ſumatur melior titulus de mundo non limitatus ad d.
teſtamentum,ſed aliunde iuxta iura, & deciſiones ſu-
21 pra allegatas,& quicquid ſit Hieronymo ſufficit eſſe
præſentatum à maiori parte eorum,qui ſunt in quaſi
poſſeſſione præſentandi.

Non obſtat,quod iſti de Cataneis quandoque fue-
rint admiſſi ad præſentandum cum præfatis de Figa-
lecchis,& quod de anno 1562.Capitulum Sarzan.per
ſuam ſententiam declarauerit hoc iuſp. ſpectare pro
medietate ad Figaſecchos, & pro alia medietate ad
Cataneos, quia quod Catanei etiam preſentauerint
cum dictis de Figalecchis fuit per vſurpationem, cum
non appareat de aliquo eorum legitimo titulo,ſed po-
tius in contrarium, quod totum iuſpatronatus per vl-
tra centum annos fuit penes dictos de Figalecchis in-
ſolidum, & dicta ſententia cum non iuſtificetur ex
actis,non eſt habenda in conſideratione,vt ſæpius Ro-
ta reſoluit.

22 Non etiam releuat, quod præſentatio Maximiliani,
& Franciſci de Hieronymo fuit facta per procuratorẽ
cuius mandatum non fuit intra quadrimeſtre exibitũ,
quæ ideo videtur non poſſe ſuffragari. *Lap.alleg.22.&
Rota dec.443.n.3.p.2.recent.*quia ex quo in termino fuit
facta productio verbales cum clauſula animo exiben-
di,&c.potuit productio realis poſtea fieri extra termi-
num.*Veſtr.in prax.lib.4.tit.de dolo, & contum. num.6.
verſ.quod ſi verbo tantum, Decian.reſp.41.num.14.cum*
23 *ſeqq.* & ceſſat penitus difficultas, tum quia mandatũ
fuit rogatum per Notarium actuarium Capituli, co-
24 ram quo fuit facta præſentatio,& ideo productio non
fuit neceſſaria. *Fulgoſ.conſ.195.verſ.cum itaque.* tum
etiam quia vt dicitur Maximilianus pater, & apud
quem reſidet dimidia pars iuriſpatronatus intra qua-
25 drimeſtre viſus fuit ratificare, dum interim acceſſit
ad Vrbem,& impetrauit literas Apoſtolicas,vulgo pro
præſentatos nuncupatas,ratificatio autem intra qua-
drimeſtre ſufficit,*Lamb.de iurepatr.lib.2.p.2.q.1.art.21.
num.7.*

Demum non obſtat defectus tranſportationis, quæ
tollitur ex facto,alia verò,quę opponebantur,aut ſunt
nullius conſiderationis,aut ex prçfatis fuerunt ſubla-
tæ ex quibus Domini reſoluerunt Hieronymum eſſe
inſtituendum, ſiue veniat ex ſua gratia Apoſtolica,
quia illam iuſtificauit, non autem Lancellottus ſuam
ſiue ex poſſeſſorio circumſcripta dict.gratia, quia
probauit requiſita ad obtinendam inſtitutionem ne-
ceſſaria.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. DVRANO.

Lunen. Sarzaneuſ. Cappellaniæ 24. Ianua-
rij 1628.

SVMMARIVM.

1 *Prçſentatus à maiori parte patronorum inſtitui debet.*
2 *Sententia ſine actis non iuſtificatur.*
3 *Etiamſi ſit antiqua.*
4 *Obſeruantia quando non ſufficiat ad iuriſpatron. probationem.*
5 *Præſentatio pro qua rata facta cenſeatur.*
6 *Præſentatio quando dicatur de actis;*
7 *Et quando difformis dicatur.*
8 *Enunciatiua poſita in præſentatione quid operetur.*

DECISIO CXI.

Domini hodie perſiſtendo in deciſis vltima Maij
1627.coram me reſoluerunt Hieronymum Fur-
lanum eſſe inſtituendum,ex quo fuit prçſentatus à ma-
iori parte patronorum exiſtentium in quaſi poſſeſſio-
ne præſentandi,ſcilicet à Maximiliano eius patre,qui
habet duas ex quatuor vocibus, & à Franciſco Garzo-
la

la habente vnam ; cum tamen Lancellottus pats al-
tera ſolum præſentatus fuerit à Luca Contrado habē-
te vnam ſolam vocem, vt latius in d. deciſione cōpro-
batur, & quia in ea ſtatus anterior iuriſpatronatus hu-
jus beneficij ab eius fundatione vſq. ad annum 1562.
quo ſuper d. iurepatr. lata fuit ſententia per capitulum
Sarznen. iuxta conſil. Colleg. Ferrarien. de qua hodie
opponebatur , & ſic vltra 100. annos continuatos eſt
clarus ad fauorem prædictorum Maximiliani , & Fran-
ciſci , qui præſentarunt Hieronymum , ita quod attē-
to dicto anteriori ſtatu non poteſt dubitari, prout nec
DD. dubitarunt, quod ad eos non ſpectent tres voces ex
dd. quatuor, & conſequenter, quod iuxta prędictum
ſtatum clarum videtur, quod Hieronymus fuit præſen-
tatus à maiore parte patronorum exiſtentium in dict.
quaſi poſſeſſione cui præterea debetur inſtitutio in
cap. ex frequentibus, *de inſtit. cap. conſultationibus , de
iurepat. & c. decernimus, 16. q. 7. Abb. in c. cum* Bertoldus
*n. 12. de re iud. Ferret. conſ. 33. n. 4. cum ſeqq. lib. 1. Rota dec.
337. n. 1. p. 1. recent.* præterea ſolum ſupereſt reſponde-
re difficultatibus nouiter poſt dictam deciſionem ex-
citatis. quæ percutiunt ſtatum à dicto anno 1562. quo
lata fuit d. ſententia vſq. ad vacationem de qua nunc
agitur.

2 Vnde prima non obſtat d. ſententia Capituli Sarza-
nen. lata ex voto Colleg. Ferrarien. quia cum nihil fue-
rit deductum, ex quo illa iuſtificetur iuxta Rotæ con-
ſuetudinem non debet attendi. *Put. dec. 391 lib. 1. in nou.
Serapn. deciſ. 1261. n. 5.* dec. facit quod d. ſententia ſit
antiqua nempè à 60. annis & vltra , quo caſu prętumi-
tur iuſta, itaut probet etiam ſine proceſſu. *Caſſad. dec. 3.
num. 1. cum ſeqq. de procurat. Mantic. deciſ. 296. num. 6. &
7. & dec. 143. n. 8. par. ſecunda, diuerſ. & deciſione 343. nu.
2. poſt conſil. Farinacc.* quia præſumptio iuſtitiæ ceſſat
in caſu noſtro cum fuerit exhibitus idem proceſſus ſu-
per quo Collegio Ferrarienſe tollit votum, & dicta ſē-
tentia emanauit, de cuius proceſſus identitate, & inte-
gritate videtur ſufficienter conſtare, dum contrarium
non probatur, ex quo eſt in forma extractus ſiue pro
ceſſus, & in eius principio. & alibi infra ſic inſcriptum
repetitur, & exemplatum à Notario , &c. *l. ſi quis cum
teſtamentum, ff. de teſtament. Bart. in rubrica n. 8. ff. de no-
uis oper. nunciat. Greg. XV. dec. 59. in princip. vbi addent. &
Seraph. dec. 108. n. 6.* & præſertim , quia fuit productus
3 à parte altera. *Verall. dec. 188. n. 4 part. 1.* Rota *dec. 144.
num. 1. poſt 2. volumn. conſil. Farinac.* vnde cum in dict.
proc. non probetur , quod hoc iuſpatronatus pro me-
dietate pertineat ad Cataneos, immò per negatiuam
coarctatam in dict. proc. conſtat de contrario , prę-
terea dicta ſententia vti iniuſta non eſt attenden-
da maximè contra dictum ſtatum primæuum , quod
vltra 100. annos clarum , & indubitatum ad fauo-
rem Maximiliani , & Franciſci ; qui Hieronymum
præſentarunt ex deductis in dicta deciſ. in hac cauſa
facta

4 Non obſtat etiam prætenſa obſeruantia quadrage-
naria Cataneorum, per quam iuſpatronatus præſcri-
bitur aduerſus compatronorum etiam ſine titul. *Co-
uar. in reg. poſſeſſor. p. 2. art. 5.* Rota *deciſ. 229. nu. 1. & dec
407. n. 1. p. 1. diuerſor.* quia obſeruantia prætenditur
ex tribus præſentationibus . prima de anno 1561.
ſecunda de anno 1566. & tertia de anno 1589. quæ
nullo modo ſuffragantur ad effectum dictæ qua-
dragenariæ , vt ex particulari illarum diſcuſſione
patebit.

Prima de anno 1565. & ſic per annum ante dictam
ſententiam non dicit, quod Catanei pro dimidia præ-
ſentauerint, in dubio debet intelligi facta pro vna vo-
ce, quam ſolam illi habebant. *Abb. in c. cum Vinctonien.
n. 3. de elect. Lamb. de iurep. lib. 2. p. 2. art. 16. col. 3. in fin.*
5 & quamuis in ea cōcorditer cum Furlanis dictum fue-
rit, vt præſentatio intelligeretur facta iuxta declara-
tionem faciendam cum voto Colleg. Ferrarien. tamen
cum votum prędictum iniuſtum, & partes eis ſtare no-
luerint vt infra dicetur, non eſt habenda in conſidera-
tione , ſed præſentatio debet intelligi ſolum facta pro
iure cuiq. competenti.

6 Secunda præſentatio de an. 1566. & ſic poſt quatuor
annos dictæ ſententiæ, vltra quod non eſt de actis, quia
licet Hieronymus fuerit citatus ad dicendum contra
iura, tamen citatio non fuit reproducta, & ideo inhibi-
tio remanſit ſine citatione, & cōſequenter præſentatio
dicitur eſſe in actis, ſed non de actis, potius & ea exclu-
ditur prætenſa quadragenaria , quia eſt difformis ab
alijs iuxta *Doct. Bart. & Doctor. leg. 2. num. 22. ff. ſol. ma-
trim. Decius conſ. 214. nu. 2. verſ. ſecundo hoc idem Crauet.
conſ. 649. n. 29. & in puncto idem Crauet. conſ. 134. nu. 20.
verſ. pręterea illud.*

7 Quod autem hæc præſentatio fuerit difformis appa-
ret, quia vacante tunc hoc beneficio Furlani, & alij au
thores Maximiliani , & Franciſci, qui nunc Hierony
mum præſentarunt comparuerunt coram Capitulo
Sarzan. & nulla facta mentione factæ ſententiæ, ſed ſo-
lum narrata fundatione huius beneficij , necnon nar-
rato dicto ſtatu anteriori, & aſſerentes ad eos ſpectare
iuſpatronatus, & quod erant in quaſi poſſeſſione præ-
ſentandi ab ann. 100. & citra, præſentarunt quendam
Ioannem Antonium Bottinum, qui propterea viſi fue
runt interrumpere quadragenariam , etiam Catanei
comparuerunt ſeparatim coram eod. Capitulo , & ex
preſsè impugnando prædictam præſentationem Fur-
lanorum. & aſſerētes ipſos ſolos eſſe patronos ad eoſ-
que totum hoc iuſpatronatus pertinere præſentarunt
eundem Bottinum, quem Capitulum Sarzan. at ſupra
per ambos ſeparatim nominatum inſtituit , vnde pa-
tet, quod d. præſentatio fuit diſformis, & quod nec vna
altera pars voluit ſtare dictæ ſententiæ, cum iuxta eā
non præſentauerint, & quod Capitulum Sarzan. Botti-
num ſimpliciter inſtituit , & conſequenter ad preſen-
tationem eorum, qui potius, & melius ius preſentandi
habebant quales erant furlani , alij Autores Maximi-
liani, & Franciſci iuxta prædictum anteriorem ſtatum
igitur dicta ſecunda præſentatio non ſolum deſtruit
prætenſam quadragenariam quinimò Furlani poſ-
ſunt ex ea iuuari ad probandam continuationem
prioris ſtatu prioriſque poſſeſſionis, & quod ex ea
declaretur , quod dicta prima præſentatio de anno
1561. fuit facta pro iure cuique in eo ſtatu tunc com-
petenti.

8 Tertia, & vltima præſentatio Cataneorum de anno
1609. quæ tanta pro medietate fuit facta ſeparatim à
præſentatione furlanorū, qui non reſtrictè pro medie-
tatē ſed ſimpliciter pręſētarūt vnde dicta enūciatiua
pro medietate Furlanis abſentib. & ignorātibus facta
non nocet iuxta *conſ. Cald. 12. de iurep. ſæpius per Rotam
canonizatum. Verall. dec. 339. p. 2. & Greg. XV. dec. 417.
num. 2. & Rota Ianuen parochialis 19. Aprilis 1627. coram
me.* Nec in furlanis in eorum præiudicium præſumitur
ſcientia de eo tempore quod Catanei præſentauerint
pro medietate. *Ferret. conſ. 132. nu. 3. Crauett. d. conſ. 134.
num. 18. Rota deciſ. 274. num. 5. part. 2. recent.* & eo maxi-
mè, quia præſentarunt ſeparatim , & in actu inſtitu-
tionis non legitur , quod Capitulum admiſerit prę-
ſentationem Cattaneorum pro medietate , ſed pro
eorum voce.

Et ita vtraque &c. Et Cauſa ab omnibus Dominis, vi-
ta, &c.

RE-

REVERENDISS. D. COCCINO DECANO

Toletana iuriſpatron.11.Febr.1627.

SVMMARIVM.

1 *Tranſatio facta in praeiudicium vacatorum non ſuſtinetur.*
2 *Et impugnari poteſt.*
3 *Alienationis appellatione uenit tranſactio.*
4 *Patronatus non dicitur controuerſus cum pro illo adeſt res iudicata.*
5 *Fundator poteſt ſibi, vel alijs reſeruare iuſp. & conditiones apponere.*
6 *Etiam ſine aliqua facultate ſibi ſpecialiter conceſſa.*
7 *Dos à patrono fundatore data in dubio ſufficiens praeſumitur*
8 *Haeres non poteſt impugnare factum defuncti.*
9 *Ratificatio tranſactionis quando non praeſumatur.*
10 *Tranſactio quando impugnari poſſit non reſtitutis receptis.*

DECISIO CII.

DOmini recedentes in hac parte à reſolutis coram
me die 26.Febr.ſuperioris anni cenſuerunt trã-
ſactionem non obſtare, quia cum ſit facta ſuper bonis
ad maioratum ſpectantibus in praeiudicium vocato-
rum non ſuſtinetur ad *tex.in c.1.§.vaſſalus il 3.ſi de feud.*
fuer.controu.int.dom.& agnat.vbi Iſern.Afflict.num.47.
1 *Pinell.in l.1.n.46.verſ.igitur,& num.50.verſ.8.limitatio*
C.de bon.matern.in 3.p.Bero conſ.68.nu.61.lib.2. Molin.
de primog.Hiſpan.lib.4.c.9. nu.7. & ſeq.Peregr. de fidei-
comm.art.40.num.123.ſeq.Fuſar.de ſubſtit.queſt. 562.nu.
1.& 141.Gregor.Lopez in leg.10.tit.26.part.4. in gloſ.in
verb.vendendo col.2.verſ.ſed an poſſit quaeſt.35.Ant.Go-
mez in l.40.Tauri num.86.Melech.Paleaz.de maior.part.
4.quaeſt.22.num.1.& per tot.Gam.dec.Luſit.84.num.1.de-
ciſ.418.num.11. & ibi adden. num.16. apud ſanct. mem.
*Greg.*Et ideo Anna tamquam vocata iure proprio,&
ex perſona,hac iudicio Roderici fundatoris dictam
tranſactionem poteſt impugnare *Tob.Non.conſ.5.num.*
11.& conſ.39.num.7.Pariſ.conſ.23.nu.203.lib.1.Gram-
matica deciſ.39.num.12.& 13.Viu.dec.56. num.2. lib.1.
Accedente praeſertim voluntate,& mandato eiuſdem
2 Roderici, qui expreſsè prohibuit non ſolum quacun-
que bonorum dicti maioratus alienationem, cuius ap-
pellatione negari non poteſt, quin veniat tranſactio,
de qua agitur *l.non ſolum,Codice de praedijs minor. Pere-*
*grin.dicto articulo quadrageſimo,num.*123. cum remittat
bona ad maioratum deuoluta propter non adimple-
tas à monialibus conditiones appoſitas in donatione
ſed etiam voluit aduerſus praefatas conditiones nul-
lam competere diſpenſationem, Ac propterea tanto
magis poteſt Anna venire contra factum defuncti,qui
per viam tranſactionis rem expreſsè alienari prohibi-
tam alienauit *Peregr. vbi ſup.art.22. num.75.* & dictas
conditiones contra voluntatem, & mandatum funda-
toris remiſit.
3 Non obſtant igitur,duo pro validitate dictae tran-
ſactionis fuerunt deducta.Et primò,quod dicta tranſa-
ctio,tanquam vtilis,& ſic facta ex iuſta cauſa, & bona
fide ſuſtinetur etiam ſuper bonis maioratui,fideicom-
miſſo,aut cuicunque prohibitioni de non alienando
ſuppoſitis,quae vtilis,& conſequenter bona fides,iuſta
cauſa ex eo apparent primo,quia in dicta tranſactione
fuit firmatus patronatus etiam ad fauorem ſucceſſo-
rum Roderici,qui videbatur poſſe controuerti ſtante
Viuian de Iurepatr.
prima donatione,in qua illum ad ſui vitam tantum re-
ſeruauerat ſecundo quia Matthaeus tranſigens recipit
pro ſe,& ſucceſſoribus in patronatu medietatem cu-
iuſdam Molendini. Tertiò quia moniales ſe obliga-
runt ad receptionem vnius puellae ſine dote de fami-
liam ipſorum tranſigentium,& in patronatu ſucceſſo-
rum perpetuis futuris temporibus quartò,& denique
quia exemit, ſe & ſucceſſores ab onere ſupplendi red-
ditus pro ſufficientibus alimentis 20.monialium.Nam
fuit reſponſum, quod cum moniales fundent ſuam in-
tentionem in hac praetenſa vtilitate,debent illam con-
cludenter probare,*l.qui accuſare C.de eden.cum vulgar.*
quae concludens probatio ex praedictis non reſultat,
4 immo euidenter conſtat de laeſione, quia quoad pri-
mum diei non poteſt, quod patronatus eſſet contro-
uerſus,cum pro illo adeſſet res iudicata faciens rem
claram,manifeſtam,& in dubitabilem *c.veſtra,& c.fin.*
de cohab.cleric.Bart. in l.1.in princ.quaeſt.primae ff.de nou.
oper.nunc quae praeſumitur iuſta, & recta Alex. conſ. 123.
nu.4.& conſ.136.num.14.lib.2:
5 Nec poterat controuerti ex eo, quod in prima do-
natione fundator illum ſibi reſeruauerat ad ſui vitam
quia illum poſtea reſeruauit etiam ſucceſſoribus in
conditionibus appoſitis in ſecunda donatione, quas
conditiones potuit illa apponere *c.verum,et ibi Canon.*
de cond.appoſit.c.dilecti vbi Abb.in 3.notab.de donat Fel.
in c.cum venerabilis.n.39.verſ.not.3. de except. Lamb. de
iurep.p.1.lib.1.quaeſt.9.articul.4.numer.3.verſicul.3.verò
caſu.
Nec obſtat,quod non conſtet de beneplacito Apo-
ſtolico,ſub quo fundator ſibi reſeruauerat facultatem
apponendi dictas conditiones,quia non requirebatur
niſi quatenus de iure erat neceſſarium. *Put.dec.44.lib.*
2.in correct.Gabr.conſ.92.nu.5.lib.2.,Rot.dec. 404. n.6.p.
*2.recent.Seraph.dec.1017.nu.7.& 1319.num.2.*Et ex de-
ductis conſtat,quod non erat neceſſarium, vel quate-
nus fuiſſet neceſſarium ex curſu tanti temporis vltra
30.annos interueniſſe praeſumitur,*gl. in c. peruenit, &*
Imol.n.10.& 12.de empt.& vendit.Seraph.dec.1228.n.1.
& apud ſanctae memoriae Greg.dec.52.num.2.
6 Quoad ſecundum circa receptionem medietatis Mo-
lendini, cuius quinta pars ſolummodo antea debeba-
tur patronis,aduertendum eſt, quod Matthaeus vltra
remiſſionem,quae praetenditur ab ipſo facta moniali-
bus de omnibus decimis bonorum donatorum, acco-
lauit in ſe onus celebrationis duarum Miſſarum quali-
bet hebdomada, & in omnem caſum dicta medietas
non eſt correſpectiua ad ius quod; aliunde etiam fuit
remiſſum in dicta tranſactione.
Quo verò ad receptionem vnius puellae de familia
ſine dote,euidenter patet,quod illa non erat correſpe-
ctiua ad praelationem,quae competebat xx.puellis de
eadem familia quatenus habiles ad fuiſſent pro ingre-
ſſu Monaſterij.
7 Et tandem liberatio patronorum ab onere ſupplen-
di redditus pro alimentis monialium non eſt haben-
da in conſideratione, quia quicquid ſit an patroni te-
nerentur ad dictum ſupplementum, certum eſt,quod
ſi concludenter non probetur talis ſufficientia redi-
tuum dotis,illa ab initio fundationis ſufficiens praeſu-
8 mitur *c.nemo 100.de conſec.dist.1.Cald.conſ.10.poſt med.*
verſ.pro par.contraria de prob.ſanct.me.Greg.dec.483.n. 5.
Verall.dec.62.p.1. de qua probationem viſum fuit Do-
minis,ſufficienter non conſtare. Et in omnem euen-
tum, quamuis fundator voluerit, quod numerus mo-
nialium non excederet xx. non ideo tamen ſequitur,
9 quod voluerit praeciſè cogere moniales ad dictum nu-
merum adimplendum itaut propterea poſſit conſide-
rari talis inſufficientia redditRum.

L Non

Non obſtat ſecundo, quod Anna ſit filia, & hæredes Ioannis filii Matthæi Aui reſpectiuè tranſigentium, & ideo non poſſit dictam tranſactionem tamquam illorum factum impugnare *l. cum a matre C. de rei vend. & in puncto Rot. apud ſanct. mem. Greg. d. dec. 418. n. 5.* quod procedit etiam in hærede hæredis *Rot. dec. 265. n. 1. p. 3. recent.* quia quoad perſonam Matthæi tranſigentis ceſſat omnis difficultas, cum ex inſtrumento publico conſtet, Ioannem filium d. Matthæi, & Annæ Patrem illius hæreditatem repudiaſſe, quo verò ad perſonam Iannis Patris, qui d. tranſactionem ratificauit, cum Anna neget ſe illius hæredem, talis non præſumitur niſi quoad ea, in quibus eſt fauor ipſius quod ſit hæredes non in aliis, niſi conſtet quod expreſsè ſe immiſcuerit propter beneficium abſtinendi, quod filius competit *l. filius, qui Patri, ff. de vulg. & pupill. l. nam nec emancipatus ff. de legat. 1. Alex. conſ. 34. num. 5. lib. 1.* Ideoque monialibus incumbit onus probandi, illam eſſe talem, cũ ſit fundamentum ſuæ Intentionis *Innoc. in c. ſuper his n. 10. verſ. ſed arg. conſ. de accuſ. Bart. in l. illa, n. 5. de verb. oblig. cum aliis per Nat. conſ. 199. n. 6. vol. 1.*

Nec officiunt prætenſi actus hæreditarii, de quibus teſtes videntur deponere, quia cum ſint circa bona in quibus Anna ſuccedit iure maioratus, vt deponunt aliis teſtes in *Summario* 10. & ſic ex ex iudicio, & vacatione Roderici fundatoris non, autem ex perſona Patris, & tranſigentium, & tamquam illorum heres, ſunt equiuoci, nec inferunt neceſſario aditionem paternę hereditatis, quæ tamen per actus certos debet probari *l. gerit. & l. pro herede, & ibidem DD. ff. de acquir. hered.*

Non obſtat tertio, quod Anna poſſidendo medietatem Molendini, de qua dictum eſt, tacitè approbauerit tranſactionem, quia cum pars fructuum eiuſdem Molẽdini pertineret ad patronos, & ſucceſſores in maioratu, habuit iuſtã causã credendi perceptionem fructuum dictę medietatis ad ſe pertinere iure maioratus non autem tranſactionis, & ideo non põt ex hoc inferri ad tranſactionis ratificationem, quę, in hoc caſu non potuiſſet induci, niſi Anna ſciuiſſet tenorem & circumſtantias tranſactionis, *Aym. conſ. 197. n. 14. Surd. conſ. 49 n. 33. Rota dec. 69. n. 3. p. 2. recent.* Quæ tamen ſcientia non probatur, ſed his accedit, quod Anna intra legitimum tempus reſtitutionis de anno 1623. renunciauit expreſsè omnibus, quæ ſibi vigore dictæ tranſactionis obuenerant ad tex. *in l. 1. & 2. C. ſi maior fact.*

Non obſtat quarto prætenſa obſeruantio 30. annorum, ex qua ſecundum ſtylum Rotæ reſultat præſumptio confirmationis Apoſtolicæ, quia primo de illa non conſtat, nec teſtes, qui dantur, percutiunt tempus poſt ſed ante tranſactionem.

Et in omnem euentum d. præſumptio ſuffragaretur ſi nullitas tranſactionis deduceretur ex defectu dictę confirmationis, ſed cum aliude deducatur, vt patet nõ tollit defectus, & nullitates aliunde prouenientes.

10 Non obſtat denique, quod non poſſit impugnari tranſactio niſi prius reſtitutis ex tranſactione receptis l. ſi diuerſas C. de tranſact. Rota in puncto apud ſanct. mem. Greg. *d. dec. 418. n. 9.* Quia ſecundum opinionem, quam paſſim ſequitur Rot. vt videre eſt apud eundem ſanct. mem. Greg. XV. *dec. 261. n. 16. & ibi latè aden. n. 28. quib. poteſt adde dec. 111. n. 3. p. 1. diuerſ.* diſpoſitio dicti tex. non habet locum quotieſcunque agitur ad nullitatem tranſactionis, vt in hoc caſu, quia tunc poteſt agi ad nullitatem tranſactionis, priuſquam fiat reſtitutio accepti quamuis poſtquam detecta eſt nullitas non põt agi ad exequutionem, niſi prius facta inſtitutione, vt benè declarauit Rota in Mediolanen. legati 15 Decemb. 1593. coram Gyptio, quam reſtitutionem Anna eſt parata facere, quotieſcumque conſtiterit ex alio iure ſibi non competere retentionem eorum, quę apud ipſam eſſe prætendunt iure tranſactionis, quæ retentio competit, quoties conſtat recepta ex tranſactione, deberi ex alia cauſa, *vt in d. dec. 111. n. 4. p. 1. diuerſ.*

Et ita concluſum vtraque parte informante.

Sequuntur aliæ deciſiones Sacr. Rot. Rom. nouiſſimè additæ ad hanc materiam de Iurepatronatus.

ADDITA-

ADDITAMENTA DECISIONVM SACRÆ ROTÆ ROMANAE, DE IVREPATRONATVS.

Eminentiſſ.& Reuerendiſſ.D.Card.Machia-nello.

Clnſina Iuriſpatr.Ven. 4.Iulij 1636.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatron: acquiritur ex* Donatione *facta pro illius facultate.*
2 *Conſenſus Vicarij ſufficit in fundatione* Iuriſpat.
3 Exceptio *firmat regulam in caſibus non exceptis.*
4 *Epiſcopus cogi poteſt ad reſeruandum Iuſp.*
5 *Vicarius poteſt facere ea omnia quę ſunt neceſſitatis, & competunt Epiſcopo auctoritate* Ordinaria.
6 *Donatio perfecta inter viuos non poteſt reuocari.*

DECISIO CXIII.

CÆſat,& Erminia coniuges dubitantes quin donatio quorundam bonorum ab ipſis inter viuos celebrata pro fundanda Capellania in eccleſia Parochiali S.Lautentij cum facultate ad eam præſentandi D.Liuio Siſto conceſſa nullius eſſer ponderis, eo quia propter abſenriam Epiſcopi ſolo Vicarii conſenſu fuerit ſtipulata, teſtaudo de eiſdem bonis aliam deinde in Eccleſia S.Bartholomæi fundarũt Capellaniam, eiuſque diſpoſitionem D. Britio de Fraticcellis reſeruarunt: Cum aurem de vltima erectio de ordine Epiſcopi ſiue prę iudicium iurium alterius fuerit executioni demandata diſcuſſa fuit coram me difficultas, An, & ſuper quo beneficio,& ad cuius fauorem de iurep.conſtaret,& Rota ad fauorem D.Liuii Siſti attendendam eſſe primam erectionem hodie reſpondit.

Cum enim Donatio facta Eccleſię S. Laurent. pro
fundando Iurep.ſit indubitabilis,certumq.ſit per eam
1 Iuſp.† acquiri *c.piæ mentis 16.q.2.& ibi gl. Abb. in rubr.*
de iurep.nu.2.& 6.Rot.dec.167.nu.3.p.2.diuerſ.& deciſ.
517.nu.2.& 680.n.1.p.1.recent. & coram Card. Caualer.
2 *dec.30.n.1.* Tota difficultas conſiſtebat in eo, An verò carentia conſenſus, & auctoritatis Epiſcopi in prima fundatione nullitatem induceret ita vt potuerit eſſe locus ſecundæ erectioni,& hoc nunquam Domini iudicarunt cum ad talem effectum ſolius Vicarij conſenſum ſufficere exiſtimauerint *iuxta dec.in Auximana*
3 *Iuriſp.12. Iunij 1615. cor. Card.Sacr.* talis enim Vicarij Auctoritas deſumebatur ex ipſius mandato ampliſſimo in quo cum fuerit conceſſa facultas faciendi omne id, quod Epiſcopus facere poterat excepta ſolummodo collatione beneficiorum,& conceſſione dimiſſoriarum cenſeri etiam debet ei data poteſtas conſentiendi erectioni Iuriſp.cum exceptio firmat regulam in caſibus non excepti *Rota cor.* † *Card. Seraph. dec.718. Viuian.de Iurepat.*
n.7.& dec.168 n.5.p.2. diuerſ. Et deſumebatur pariter
4 ex eo quod cum Epiſcopus cogi poſſit ad † reſeruandum Iuſpat.*Card.in c.nobis in 6.q.de iurep. Abb.conſ.59.*
n.3.verſ.3.probatur.vol. 2. Lamb. de iurep.p.1. lib.1.q.2.
5 *art.16.n.1.* Vicarius ex ſui munere hoc facere poterat cum inter eius facultate comprænhendantur ea omnia quæ ſunt neceſſitatis, & competunt Epiſcopo auctoritate ordinaria.*Rot.dec.5.n.3.de offic.Vicarij in nouis*, cũ reliquis adductis in d. Auximana Iuriſp. vbi tolluntur quæ in contrarium adduci poſſent,& confertur tradita in *Bononien.iuriſp.19.Nouembris 1635.coram R.P.D. meo Merlino.*

Non obſtat quod donantes mutauerint voluntatem quia ſtante donatione inter viuos irreuocabili cum ampliſſimis clauſulis extenſa non poterat amplius eſſe locus Pęnitentię, † *l.perfecta Donatio,C.de Donat.*quo ſub modo *Bald.conſ.327.n.1.lib.1.de primog.Hiſpan.lib.1. c.8.n.37.& Rota dec.633.n.1.p.3.recen* ſed vlterius cum ex ſupradictis appareat primam erectionem fuiſſe validã,& ſic per ipſam acquiſitum fuiſſe ius Eccleſię eiuſque Rectori non poterat cum eiuſdem bonis aliud de nouo erigi Iuſp. vt patet.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

R. P. D. ROIAS.

Cluſina Iuriſp: Vener.11. Maij.1640.

SVMMARIVM.

1 *Donatio irreuocabilis inter viuos facta fauore pia cauſa valet,licet fuerit minus ſolemniter celebrata.*
2 *Iuſp.acquiritur per Dotationem.*
3 *Ordinarij approbatio requiritur in Conſtitutione Iuriſpatronatus.*
4 *Vicarij conſenſus ſufficit in Iurep.*
5 *Mandati ſpecialitas ex quibus reſultet.*
6 *Exceptio firmat regulam in non exceptis.*
7 *Vicarius poteſt etiam ex proprio munere praſtare conſenſum in fundatione Iuriſp.data præſertim irreuocabili Donatione facta Eccleſia,& n.11.& 12.*
8 *Vicarij iuriſdictionem ampliatur circa ea,quę vtilitatem Eccleſia reſpiciunt.*
10 *Vicarij conſenſus non ſufficit ad Validitatem donationem Iuriſp.& quare,n.21.*
13 *Vicarius ex ſpeciali facultate ab Epiſcopo ſibi conceſſa poteſt alium Vicarium in ſui abſentia deputare.*

DECISIO CXIV.

FIrmatum fuit ſub die 4.Iul.1636. conſtare de Iurepatr.in Eccleſia S.Laurentii ad fauorem D.Liuii

Sexti coram Reu. D. Patriarcha Macchiauello,& hodie
me proponenti illius locum ſuffecto an eſſet in deciſis
perſiſtendum Domini eiſdem moti rationibus optimè
in deciſione firmatis, ceteriſque in contrarium de no-
uo deductis tamquam non ſubſiſtentibus reiectis affir-
matiuè reſponderunt.

Conſiderarunt enim donationem irreuocabilem,
& inter viuos factam fauore piæ cauſæ, quæ valet,& te-
1 net licet minus ſolemniter † celebrata, *l.1.C. de ſacroſ.
Eccleſ.c.cum eſſet,& c.relatum.de teſtam.Io.Andr.in c.in
præſentia col. vltima de prob. Hoſt.& Butr.in c. fin.de fid.
inſtrum.cum alijs per Tiraq.de priuil.piæ cauſ.priuil.* 124.
*per tot.Paul.de Caſtr.conſ.*212.*num.*4. *lib.*2. qua data do-
2 natione reſultat iuſpatronatus, † cum illud per dona-
tionem acquiritur *c. ſignificauit de teſtib. gl. in c. ſi quis
Baſilicam de conſecr.diſtinct.1.Abb.conſ.59.n.2.lib.2.Pa-
riſ.conſ.35.n.26.lib.4.Rocch.de iurep.verb.& dotauit n.4.
Rot.dec.5.de iurep.in antiq.& dec.421.num.2.p.2. recent.*

Nec obſtare firmarunt replicatam exceptionem
carentiæ approbationis Ordinarij, quæ cum ſit cauſa
eſſentialis,& formalis iuriſp. erat omnino neceſſaria
3 † *Abb. & Card.in c.cura de iurep.Lamb. de iurep.lib.1.p.
1.q.2.art.5.n.2.Fel.conſ.41.n.5.& conſ.45. num.3.*quia
ſufficientiſſimam iudicarunt approbationem præſti-
tam à D. Faulotio Vicario generali mandatum ad
4 hunc actum validiſſimè peragendum † habente *Cald.
conſ.3.de offic.Vicar.Ferret.conſ.327. Sbroz.de offic.Vic.
lib.2.q.31.n.7.Garz.de benef.lib.5.c.9 num.75.*

Validitas autem mandati deſumebatur ex ampliſ-
ſimis facultatibus in illo expreſſis, dum Epiſcopus ab-
ſens à Diœceſis traſtulit prædicto Vicario totales vi-
ces ſuas cum eiſdem facultatibus, quibus ipſe Reu. ſu-
geretur,& fungi poſſet cum plena,& libera admini-
ſtratione. Ex quibus clauſulis reſultat ſpecialitatis
mandati, *Bart.& alij in l.procurator.cui generaliter libe-
5 ra.ff.de procur.idem Bart.Alex. Iaſ.Corn. in l. procurator
C.eod.Couar.lib.1.var.c.6.n.3.Greg.Lopez.in l.19.tit.5.p.
3.& in l.7.tit.17.p.5.Gutier.de iuram.confirm.p.1.c.50.n.
9.& 13.Sbroz.de offic.Vic.lib.1.q.65.n.6.et 8.Moed.dec.2.
de off.Vic.& in Auximan.iuriſp.12.Iun.1615.cor.Sacrat.*

Nec placuit quod dum Epiſcopus reſeruauit ſibi be-
neficia liberæ collationis in dicto mandato cenſeatur
reſeruaſſe quoque approbationem iuriſpat. quia præ-
terquam approbatio iuriſpatronatus non eſt benefi-
cium liberæ collationis, illa reſeruatio firmauit aucto-
ritatem Vicarij, nam ſi ſibi ſolummodo beneficia libe-
ræ collationis,& concedendi dimiſſorias reſeruauit cę-
tera conceſſiſſe videtur,& auctoritatem Vicarij in om-
6 nibus non exceptuatis confirmaſſe † *Socc.conſ.167. lib.
2.Rot.dec.168.n.5.p.2.diuerſ.Seraph.dec.718. n.7. d. Au-
ximan.iuriſp.coram.Sacrato.*

Et nihilominus cum ſupradicta ſufficerent ad fir-
mandam deciſionem tamen ex abundanti conclude-
runt DD. Vicarium in præſenti caſu hunc conſenſum
7 ex ſui munere præſtare potuiſſe † data præſertim irre-
uocabili donatione facta Eccleſiæ,& abſentia Epiſco-
pi quo caſu licet non dilatetur, nec amplietur Vica-
rij iuriſdictio *c. non ſolum de tempor. ordinand. in 6.* ta-
men in expediendis ijs, quæ reſpiciunt vtilitatem Ec-
cleſiæ Vicarius habet illam iuriſdictionem quam alias
8 † non haberet *Abb.conſ.88, n.6. venio ad quartum lib.1.
Rot.dec.311.n.4.p.1.rec. Sbrozz.de offic.Vicar.lib.2. q.30.
n.13.& 23.verſ.Vicarius ſupplet.* Vnde cum in caſu no-
ſtro cotractus irreuocabilis donationis celebratus pro
dotanda Capella cũ reſeruatione iuriſp. reſpiciat vtili-
tatem Eccleſiæ reſultat potuiſſe Vicariũ ſuã auctori-
9 tatem Epiſcopo abſente validè interponere *c. ex p. de
conſtit.Abb.in c.2.de iudic.Lamb.de Iurep.lib.1.q.2.art.8.
in fi.verſ.limita tertio.et q.9.art.1.n.93.verſ.limita quart.*

Non obſtante in contrarium aducta, quod abſente
Epiſcopo non ſufficiat conſenſus Vicarij ad validan-
10 dam donationem † iuriſp.ex.*Cald.conſ.1.de offic. Vica-
rij Ferret.conſ.327.Rot.in recent.p.2.dec.237.n.4.* nam
ratio diuerſitatis eſt, quod in donatione iuriſp. dum ſit
tranſitus illius de perſona ad perſonam non vtilitas,&
neceſſitas, ſed præiudicium reſultat Eccleſiæ, † cuius
11 poſtquam fuit dotata,& erecta nihil intereſt hunc vel
illum habere patronum,& propterea ceſſat cauſa am-
pliandæ iuriſdictionis Vicarij, quam rationem opti-
mè ponderauit *Rot.dec.311.p.1.rec. n.4.* ſecus eſt in fun-
datione,& dotatione quam laicus ex propria pieta-
te non obligatione facere intendit, cui ſtatim eſt an-
nuendum per ſuperiores, nedum res in longum pro-
trahitur,& dũ conſenſus Epiſcopi expectatur fundare
volẽtes peniteãt in Eccl.& diuini cultus præiudicium.
Minus obſtare viſum fuit deciſionem coram me fa-
ctam in cauſa *Gerund.beneficij 30.Aprilis 1640.cum alijs
ibi adductis*. Quia in illo caſu non aderat Epiſcopi ab-
ſentia,& aderat in cauſa prętendens libertatem bene-
ficij, propterea in caſu noſtro benè ſufficit conſenſus
12 Vicarij, † vt per *Grat.diſc.for.c.303.n.17.Rot cor.Burat.
dec.702.n.3.*nec dubitarũt Domini cũ alijs ſup.deductis

Tandem non obſtare Paulotium fuiſſe Vicarium
ſubſtitutũ, quia licet fuerit ſubſtitutus à Canciano Vi-
cario generali, hoc tamen benè proceſſit ſtante facul-
tate ſpeciali ab Epiſc. ei cõceſſa alium Vicariũ ſui ab-
13 ſẽtia deputare † *Fel.in c.G.perpetuus de fid.inſt.Rot.dec.
4.n.8.de off.Vic.et dec.33.de procur.in nou.Ægid.decis.17.
eod.tit.*& in terminis noſtris *Garz.de benef.p.5.c.8.n.155.*

Et ita reſolutum vtraque parte informante.

R. P. D. DVNOZETTO.

Piſtorien. Parochialis S. Hippolyti Lunæ 19.
Aprilis 1638.

SVMMARIVM.

1 *Inſtituendus eſt in Iurepat.qui melius probet pertinen-
tiam præſentatis.*
2 *Iuriſp.pertinentia probatur ex Inſtrumento Donationis
facta à Patrono.*
3 *Tranſactio habet vim rei Iudicatæ.*
4 *Iuſpatr.pertinentia competit ei qui habet cauſam ab exi-
ſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi.*
5 *Pertinentia Iuriſp.facilè deducitur ex quaſi poſſeſſione
præſentandi.*
6 *Iuriſpat.pertinentia probatur ex ſententia in iudicatum
tranſacta.*
7 *Status Vltimus attenditur in Iurepat.*
8 *Conditio appoſita in Donationes ſi euaneſcat, donatio quo-
que reſoluitur.*
9 *Monachus de Iure non poteſt eſſe Tutor.*
10 *Tutor non poteſt abſque ſolemnitatibus Donare in præiu-
dicium minoris.*
11 *Donatio Iuriſpatr. facta in remunerationem laborum eſt
nulla.*
12 *Ratificatio ſequitur naturam actus ratificati.*
13 *Iuriſpatronatus pertinentia aliunde probari debet, quam
ex einſdem Donatione.*
14 *Sententia lata ſuper ſtatu Iuriſp.afficit omnes.*
15 *Sententia tollit omnia alia retroacta,& illa ſola venit at
tendenda.*
16 *Præſentatio non effectuata non habetur in Conſideratione.*
17 *Confeſſio in Epiſtolis emanata tollitur ex actibus in contra-
rium geſtis.*
18 *Tranſactio ſuper Iurep.fieri non poteſt ſine conſenſu Ordi-
narij, vel Beneplacito Apoſtolico.*

19 Bene-

*Beneplacitum Apoſtolicum requiritur ſtante Clauſula
non alias, aliter nec alio modo etiam ſi alias non eſſet ne-
ceſſarium.*
20 *Iuramentum regulatur ſecundum naturam contractus cui
accedit, itaut corruente contractu ipſum quoque euaneſcat.*
21 *Confirmatio non extenditur ad ea, de quibus nulla fuit fa-
cta mentio.*

DECISIO CXV.

VAcante Parochiali Eccleſia Sancti Hippolyti de
Iurepatr. familiæ de Guazalotris, fuerunt ad
illam præſentati Ioan. Franciſcus Guazalotrus Philip-
pus Bochinerus, & Laurentius Cardellus, videlicet, pri-
mi duo à Matthæo, & Fratribus de Guazalotris. Vlti-
mus verò Laurentius Cardellus à D. Iuliano hærede
q. Raphaelis de Medices inter quos præſentatos orta
controuerſia in partibus. Deinde commiſſa mihi cau-
ſa in Rota. Propoſui dubium, quis ex his eſſet inſtituen-
dus, cuius reſolutio (ſuppoſitis exiſtentia Patronatus
illiuſque vacatione, & habilitatione præſentatorum,
quæ inter partes non controuertebantur) ab eo pen-
dere videbatur, An, & pro qua parte melius eſſe pro-
bata pertinentia iſtius Patronatus, cum in concurſu is
1 veniat de iure inſtituendus. † qui melius, & clarius do-
cet de pertinentia præſentatis. *Rot. dec. 376. num. 4. p. 1.
recens.* etiam pluribus ibi cumulatis, & in ſimili caſu fa-
cit *Doct. Bart. in l. fin. n. 21. C. de edict. Diu. Adrian. toll.*
quam ſequuta fuit *Rota in Peruſina fideic. de Cincijs. Ven.
8. Iunij 1628. coram bon. mem.* Card. *Virili.*

Pro parte enim Cardelli dicebatur probatam eſſe
pertinentiam D. Raphaelis ſui Authoris ex pluribus.
2 Primo ex inſtrumento donationis † ſibi factæ à Vin-
centio, & Maynardus de Guazalotris de quorum iuri-
bus aſſerebatur conſtare, tum ex ſententia reintegra-
toria lata ad fauorem familiæ de Guazalotris de an-
no 1461. tum ex pluribus præſentationibus per eum-
dem Vincentium, & Maynardum factis ante annum
1590. iuncta vltima præſentatione ſubſequuta de anno
1604. confirmata poſtmodum per ſententiam de par-
tibus, tum denique ex confeſſione q. Iacobi patris *Mat-
thæi* Authoris ſupradictorum Ioannis Franciſci, & Bo-
chinerii deſumpta ex epiſtolis per eum ſcriptis antedi-
cto Vincentio.

Secundo, ex altero Inſtrumento donationis pariter
ad fauorem eiuſdem Raphaelis poſt mortem dicto-
rum Vincentii, & Maynardi factę a Tutore, & Curato-
re Scipionis filij, & hæredis antedicti Ioannis Vincen-
tii, & Maynardi iuncta ratificatione ſubſequuta
eiuſdem Scipionis.

Vltimo, ex inſtrumento Tranſactionis inito inter
3 eundem D. Raphaelem † & prædictum Matthæum, &
fratres, in qua expreſsè fuit conuentum, quod Patrona-
tus iſtius Parochialis in futurum ſpectare deberet ad
eumdem Raphaelem, quæ ſola tranſactio videtur ſuf-
ficiens ad probandam pertinentiam cum ea habeat
vim rei iudicatę, *c. 1. de lit. conteſt. in 6. Rot. coram Card.
Seraph. decis. 589. n. 1. & in recent. dec. 414. n. 2. p. 2. & dec.
402. num. 4. p. 5.*

Prædictis tamen minimè obſtantibus DD. re maturè
diſcuſſa contrarium reſoluerunt, ſcilicet Ioan. Franci-
ſcum, & Bochinerum pręſentatos à Matthæo, & fratri-
bus Guazalotris eſſe præferendos reſeruato videri
quis eorum ſit inſtituendus, & ratio reſolutionis fuit
quia pertinentia dd. Matthæi, & fratrum viſa fuit me-
lius, & clarius probari ex pluribus.

Primo ex eo quia prædicti Matthæus, fratres habent
cauſam à Iacobo eorum patre exiſtente in qua ſi poſ-
4 ſeſſione pręſentandi † quę in propoſito ſufficit ad ob-

tinendam inſtitutionem. *Rot. dec. 146. n. 2. dec. 215. nu. 8.
& dec. 337. n. 3. p. 2. in recent. Gregor. XV. deciſ. 349. num. 1.
vbi add. num. 6. & dec. 450. num. 17.* Cum ex quaſi poſſeſ-
5 ſione † facilè infertur ad pertinentiam *Rot. dec. 31. nu.
3. & deciſ. 518. numer. quinto part. prima,* & fuit bis fir-
matum ad fauorem eorundem fratrum de Guazalo-
tris ſuper eodem Patronatu, licet ſuper diuerſo bene-
ficio in *Piſtorien. Plebanię Veneris 28. Martij & 12. Iun.
1623. coram Nauarro.*

Secundò, ex ſententia lata de anno 1590. qua fuit
pronunciatum Patronatum ſpectare ad Iacobum, &
filios, quę quidem ſententia cum fecerit tranſitum in
6 iudicatum concludenter probat † pertinentiam *Mare-
ſcott. var. reſol. lib. 1. c. 56. num. 60. Rot. dec. 269. n. 4. & p. 2.
diuerſ. Seraph. dec. 557. num. 8.* Iuncta effectuatione ſub-
ſequuta ex eo, quod idem Iacobus in executionem di-
ctæ ſententiæ obtinuit apponi arma ſuæ familiæ, ac re-
cognoſci in Patronum à Rectoribus, & ſignanter à Re-
ctore parochialis de qua agitur, & ſucceſſiuè fecit prę-
ſentationem, quæ fuit effectum ſortita ad fauorem
Philippi, cuius obitus dedit cauſam liti, ex qua præſen-
7 tione remaneat probatus vltim. ſtatus, qua † pariter in
propoſito ſufficit, *Gōz. ad reg. 8. gl. 45. §. 2. n. 14. Rot. dec. 2.
n. 2. de præben. in nou.* & firmatur in eadem *Piſtorien. Ple-
banię coram Nauarro in §. vltimo.*

Nec obſtare cenſuerunt fundamenta in contrarium
allegata.

Nam quod donationem Vincentii, & Maynardi fa-
ctam ad fauorem D. Raphaelis, illa nec viſa fuit re-
leuare, quia legitur ſtipulata cum conditione, ſi May-
nardus deceſſerit ſine filiis, quæ conditio per obitum
8 Maynardi cum Scipione filio euanuit, † & conſequen-
ter donatio quoque reſoluta cenſetur ad *tex. in l. ne-
ceſſario §. 1. ff. de pecul. & com. rei vend l. & in talem. §. ſi
ſtichus. ff. de hæred. inſtit. Rot. coram Greg. XV. dec. 117. n. 1.
& inter recent. dec. 653. n. 8. p. 1. & dec 91. n. 2. p. 2.*

Prout nec aliquod fundamentum fieri poteſt ſuper
donatione facta à Tutore Scipionis, tum quia legitur
facta à q. Monacho Caſſinēſi, qui de † iure non poterat
9 eſſe Tutor *Auth. d. ſacroſ. Epiſc. §. Deo nobis c. Cyprianus
21. q. 3. Cuttier de tutel. p. 1. c. 1. n. 30.* cum aliis commula-
tis *in Romana Tutelę 12. Nouembr. 1627. coram me.*

Tum etiam quia, tamquam talis non potuit ſine ſo-
lemnitatibus in præiudicium Scipionis minoris dona-
10 re. † *l. Tutor. §. fin. ff. de adminiſt. tut. l. 1. in princ. ff. de tut.
l. pactum Curatoris C. de pact. Gratian. diſcept. 409. nu. 25.*

Tum denique quia legitur facta ad fauorem D. Ra-
phaelis in recompenſam laborum, & expenſarum per
eumdem Raphaelem factarum in lite vertente ſuper
eodem Patronatu, quæ quidem donatio de iure ſubſi-
11 ſtere † non poteſt *Lamber. de iurep. lib. 2. p. 1. q. 9. art. 11.
Nauar. in Manual. 27. Mareſcott. var. reſol. lib. 3. c. 9. n. 21.*
vbi alios refert.

Nec quicquam operatur ratificatio Scipionis ſubſe-
cuta quia ſtante inualiditate d. donationis, ratificatio
12 ſubſecuta eodem iure cēſetur, † cum illa eadem natu-
ram actus ratificari ſequatur *l. Aurelius §. Teſtamento
ff. de liber. l. Rot. dec. 169. n. 5. p. 2. recent.*

Pręterea data etiam validitate ante dictarum dona-
tionum nihilominus exiſtimarunt DD. illas in præfe-
ti caſu non releuare: Quia donatio de iure non probat
pertinentiam Donatarij, ſed requiritur vt illa aliunde
13 probetur, † vt alias firmauit *Rot. coram Mantic. dec. 198.
num. 2.* cum pluribus ibi cumulatis.

Nec illa poteſt dici probata ex ſententia reintegra-
toria emanata de anno 1561, quia licet camet ad fa-
uorem familiæ de Guazalotris, non tamen probatur
Vincentium, & Maynardum eſſe compræhenſo, in
d. ſententia vel deſcendere à compræhenſis in ea Imò

contratium conſtat ex altera ſententia canonizatoria
lata de anno 1590. quia fuit pronunciatum patrona-
tum ſpectare ad Iacobum,& eius filios priuatiuè quo-
ad alios, quę ſententia lata ſuper ſtatu afficit omnes,
14 † vt fuit deciſum in alia cauſa *Piſtorien. Parochialis
Ven.24.Martij 1517.coram bon.mem.Nauarr.in §.Philip-
pus,& in eadem Luna 12.Iunij 1623.in §.cui non obſtat.*

Minus ex præſentationibus factis à Vincentio, &
Maynardo,nam quoad præſentationes emanatas ante
annum 1590 illę non ſunt attendendæ, quia poſtmo-
dum emanauit ſententia canonizatoria in iudicatum
15 tranſacta, quæ tollit omnia alia retroacta, † adeò vt
illa ſola veniat attendenda,præſertim quia dictæ præ-
ſentationes non probantur effectuatæ *c. cum inter de re
iudic. Alex.conſ.39.n.23.vol.6.Surd.conſ.136.n.29.Rot.
dec.607.num.5.p.4.recent.*

Quo vero ad vltimam præſentationem emanatam
poſt dictam ſententiā de anno 1604.comprobatam per
ſententiam de partibus,illa pariter non eſt habenda
in conſideratione, quia præſentatio non habuit effe-
16 ctum † & ſententia fuit poſtea reuocata,vt in Summa-
rio Matthæinum.

Prout nec pertinentia dictorum Donatorum, viſa
fuit probari ex confeſſione Iacobi deſūpta ex epiſtolis
per eum ſcriptis,quia pręmiſſo,quod epiſtolæ ſunt du-
bitatiuę,& propterea non attedēdę tollitur obiectum.

Tum ex alijs epiſtolis per eum ſcriptis,quibus aper-
tè declarauit ſe velle vti proprijs iuribus contra omnes
tum etiam ex ſententia canonizatoria in iudicatum
tranſacta,iunctis quam pluribus actis per antedictum
Iacobum in executionem illius geſtis, quæ abſque du-
17 bio præualent antedictis epiſtolis, † vt alias fuit re-
ſponſum in dicta *Piſtorien Plebania* 12. *Iunij coram Na-
uarro in §.cui non obſtant epiſtola.*

Denique non viſum fuit releuare vltimum,& præci-
puum fundamentum deſumptum ex tranſactione,quia
cum illa contineat translationem Patronatus non po-
18 terat fieri ſine conſenſu Ordinarij, † vel ſine benepla-
cito Apoſtolico, ſiue quod de iure ſubſiſtere non po-
teſt iuxta *tex.in c.preterea, & ibi Doct. communiter de
tranſact.Lamb.de iurep.lib. 3.q.9.art.3.n.10. & art.6. per
tot. Marc. Anton.var.reſol.lib.1.reſol.7.nu.18.*

Præſertim quia dicta tranſatio fuit facta è procura-
tore habente mandatum cum conditione expreſſa,
quod deberet obtineri approbatio,& conſenſus Sedis
Apoſtolicæ cum clauſula,non alias,aliter,nec alio mo-
do,quę operatur, vt beneplacitum etiam ſi non eſſet
19 neceſſarium nihilominus pro validitate debuerit obti-
neri † *Baratt.dec.374.Greg.XV.dec.392.num.3.* Adeout
eo non obtento,tranſactio nihil poſſit operari, perin-
dè ac ſi facta non eſſet,*Bald.in l.ſi quidem n.3.C.de exce-
cept.Caputaq.dec.13.nu.3. &* 4.p.3. cum alijs cumulatis
per *Mart.de clauſ.p.1.clauſ.24.nu.9.*

Nec defectus dicti beneplaciti ſuppleri poteſt per
iuramentum appoſitum in tranſactione,quia iuramen
tum regulatur ſecundum naturam contractus, cui ap-
20 ponitur taliter † quod ſi contractus corruit,iuramen-
mentū quoq. euaneſcit *c.quanto de iureiur.l.fin.C.de non
nu.pecun.Gratian.diſcept.forenſ.c. 722.n.89. & ſeq. Abb.
conſ.37.num.2.*

Minus defectus prædictus dici poteſt ſublatus per
confirmationem emanatam ſuper tranſactione inita,
inter alios præſentatos, quia in dicta confirmatione
nulla fit mentio tranſactionis initæ ſuper pertinentia
21 iſtius patronatus † & propterea ad eam extendi non
poteſt *Seraph.dec.615.n.8.& dec.481.n.4.Canaler.deciſ.
385.n.1.Gregor.XV.dec.159.n.4.Rot.dec.597.num.8.p.3.
recent.*

Quæ dicuntur quod Iacobus deſcendat à Bertoldo
filio ſpurio,fuerunt pluribus, & optimis fundamentis
ſublata coram *Nauarro in dicta Piſtorien. Plebania 24.
Martij 1623.verſ.non obſtat.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Toletana Iuriſpatronatus Ven, 21. Maii 1638.

SVMMARIVM.

1 *Fundator Iuriſpatronatus poteſt in inſtrumentum dona-
tionis apponere Conditiones, quę omnino ſeruari debent.*
2 *Conditiones non appoſitę in prima donatione an, & quan-
do apponi poſſint in ſecunda.*
3 *Diſpoſitio generalis reſtringitur per ſpecialem ſubſequen-
tem.*
4 *Verba Congruam recipiunt interpretationem ſingula ſin-
gulis referendo.*
5 *Conditiones expreſſæ in poſteriori Inſtrumentum vigore
reſeruationis facta in primo, habentur, ac ſi fuiſſent in
mo inſtrumento appoſita.*

DECISIO CXVI

DOmini perſiſtentes in reſolutis ſub die 3. Decem-
bris anni 1625.& recedētes à deciſis ſub die 2.Iu
nii 1636. cenſuerunt Moniales teneri, vel obſeruare
conditiones, vel reſtituere bona iuxta formam ipſa-
rum conditionum,quas Rodericus fundator appoſuit
1 in ſecundo inſtrumento donationis, † vt in puncto eſt
*tex.in c.verum quarto, vbi gloſ. in verb.conditione, & in
verb. debeat reuocari*, vbi communiter Canoniſtæ, &
præſertim *Prapoſitus n.6.de condit.appoſit. Abb.in c.cum
dilecti,ante n.3.in 3.notab.vbi etiam Imol. in 4. de donat.
Bald.in l.dictam ſub n.5.verſ.ego dixi,de condition.ob cau-
ſam.Caſtr.qui loquitur in terminis conſ.69.n.2.lib.1.Felin:
in c.cum Venerabilis num. 39. verſ nota tertio de except.
Ancharan.conſ.197.n.5.Lamb.de iurep.p.1.lib:1. quaſt.9.
art.4.n.3.verſ.tertio verò caſu Ripa in l. fin.q.38. nu.132.
C.de reuoc.don.Tiraquel.de retract.lignag.§.fin.n.14.& 15.
Cerſett.in ſingularib.in verb.contractus 15.Rot.dec.695.n.
3.p.1.diuerſ. & reſoluit in Lucana bonorum 5. Decembris
1603.coram Card.Pamphilio ſeniore*,prout etiam in hac
eademmet cauſa fuit dictum 11. *February & 17. No-
uembris 1628.vt in deciſionibus 147.n. 8.& 210.n.3.&
4.p.5.recent.*

Neque obſtat quod dum Rodericus in primo in-
ſtrumento ann.1525.donaſſet omnia bona ſua mona-
2 ſterio non appoſitis conditionibus non † potuerit
poſtmodum in ſecundo inſtrumento anni 1540.adiice-
re ex interuallo dictas conditiones, quod eſt fundamen-
tum dictæ deciſiones emanatæ 2. Iunii 1636. quia vi-
ſum fuit Dominis fundamentum iſtud ceſſare ex duob.

Primo, quia non eſt verum quod in primo inſtru-
mento compræhenſa fuerint omnia bona,cum imò ex
illius inſpectione euidenter appareat dictum inſtru-
mentum eſſe reſtrictum ad certa bona illic particula-
riter deſignata,vt fuit ponderatum in *d.dec.210. num.
7.& 9.* quæ etiam coadiuuantur nedum ex eo quod in
poſteriori inſtrumento Rodericus fundator exprimit
in indiuiduo,& ſub certis demonſtrationibus quędam
corpora extra terminos in priori inſtrumento deſi-
gnatos,ſed etiam quia concurrit vniformis obſeruan-
tia,dum poſtea non ſolum Rodericus iuxta ordinato
enim ſui Teſtamenti inſtituit in alijs particularibus
bonis maioratum nunc etiam vigentem, ſed etiam
dum vſque ab antiquo bona vtriuſque inſtrumen-
ti fuerunt in iudicio ſemper habita pro diſtinctis, &

actum

actum pro deuolutione compræhenſorum in poſte-
riori dumtaxat inſtrumento, vt liquet ex ſententia, &
executorialibus deſuper emanatis.

Non officiunt verba primi inſtrumenti, nam quam-
uis in principio dicatur. *ego me ſpoliaui omnibus bonis
meis Patrimonialibus, eaque obtulit Domino Noſtro Ieſu
Chriſto, & eius loco Hoſpitali Diui Idelphonſi de Mendo-
za, & eius glorioſa Matri, & eius locus cuidam Monaſte-
rio* (quod eſt illud de quo agitur) *Pauperum Virginium
Volentium Domino Deo Noſtro ſeruire &c. ambos faciens
hæredes &c.* Attamen conſiderandum eſt, quod verba
iſta non continent donationem, ſeu oblationem om-
nium bonorum, ſed meram declarationem illius, quod
fecerat, vel facturus in ſuo Teſtamento, quod dum eſ-
ſet reuocabile, non importat donationem inter viuos,
ſecundo animaduertendum eſt, quod quamuis eadem
verba ſint de ſui natura generalia, nihilominus cũ im-
mediate per certam bonorum ſpecificationem reſtrin-
gantur, non poſſunt extendi vltra terminos ipſius ſpe-
cificationis, cum notiſſima ſit regula quod generalis
diſpoſitio reſtringitur per ſpecialem ſubſequentem,
3 † prout fuit reſponſum in *dict. deciſ. 210. n. 7. 8. & 9. p. 5.
recent.*

Quemadmodum nec officiunt verba poſterioris in-
ſtrumenti, nam quantum attinet ad verba illa, *bona
quæ hucuſque dedi vobis &c. & reſeruo mihi adminiſtra-
tionem prædictorum bonorum ſicut reſeruari, &c.* ſi, vt con-
ſtat ex deductis, non omnia bona in primo inſtrumẽ-
to fuerunt donata, ſed plura etiam ex poſteriori dicta
verba congruam recipient interpretationem, itaut
ſingula ſingulo inſtrumento referantur iuxta *Gloſ. de fi-
deic. cum vulgo.* Et verba præteriti temporis reſpiciũt
4 inſtrumentum præcedens verba vero præſentis tem-
poris referantur ad ipſummet inſtrumentum in quo
emanarunt, dum verò idem Rodericus in eodemmet
ſecundo inſtrumento narrat ſe obtinuiſſe licentiam
ab Ordinario, de conſtruendo monaſterio in ſuis do-
mibus, & ſucceſſiuè introduxiſſe in illud Moniales, &
demum in executionem donationis, quam fecerat, di-
cit ſe tradere poſſeſſionem bonorum ex hac verbo-
rum ſeriè nõ poteſt inferri, quod bona hic expreſſa
compræhenſa in primo inſtrumento donationis, quia
hæc verba ſunt intelligẽda ſecundum tenorem primi
inſtrumenti, in quo vt ſuperius animaduerſum fuit
Rodericus retulit ſe ad diſpoſitione ſui Teſtamenti, &
ſic in hoc poſteriori inſtrumento voluit effectuare illud
cuius diſpoſitionẽ ſibi Teſtamẽto reſeruauerat, prout
clarè etiam colligitur ex verbis huius ſecundi inſtru-
menti ibi., *& quia parum prodeſſet me ſpoliaſſe meis bo-
nis, & reducere ad effectum illud quod ego deſiderabam
&c.* quæ verba manifeſtè oſtendunt Rodericum non
loqui de bonis quæ inter viuos in priori inſtrumento
iam donauerat, ſed de alijs bonis, quorum diſpoſitio-
nem teſtamentariam reduxit ad effectum mediante
hoc poſteriori inſtrumento.

Secundò principaliter ceſſat fundamentum d. vlti-
mæ deciſionis, quia quamuis etiam citra veri præiudi-
cium Rodericus donaſſet omnia ſua bona in priori in-
ſtrumento. attamen cum in eademmet primo inſtru-
mento reſeruaſſet ſibi facultatem diſponendi ſuper
ordinationibus, & conſtitutionibus ibi *ſecundum diſpo-
ſitionem mei Teſtamenti, & per partes quas in eo ordinaue-
rim*, & ibi *Et expreſſo conſenſu vt ego poſſim ordinationes,
& conſtitutiones &c.* clarè ſequitur. vigore dictæ reſer-
uationis conditiones in poſteriori inſtrumento ex-
preſsè perindè habentur, ac fuiſſent priori inſtrumen-
to appoſitæ ad informandam ſubſtantiam donatio-
5 nis †. *cum dotem C. de iur. dotul.* cum alijs latè ad propo-
ſitum deductis coram me in *Viterbien. Caſtrorum 21. Iu-
nij 1628. quæ eſt dec. 194. n. 93. 94. & 95. p. 5. recent.*

Ex quibus ſequitur Moniales vndequaquè teneri, vel
ad obſeruantiam dictarum conſtitutionum, vel ad bo-
norum reſtitutionem.

Et ita concluſum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. MERLINO.

Toletana Iuriſpatronatus Ven. 18. Martij 1639.

SVMMARIVM.

1 *Donator poteſt in donatione conditiones apponere ſub pœna
reſolutionis, quæ ſeruari debent.*
2 *Donationi iam perfectæ nulla poteſt adijci noua conditio
ad diminuendum ius Donatario acquiſitum, & quando
hoc procedat, n. 3.*
4 *Conditiones appoſitæ in ſecundo inſtrumento vigore reſer-
uationis factæ in primo habentur, ac ſi eſſent inſertæ in
primo.*
5 *Diſpoſitio facta per viam Teſtamenti eſt reuocabilis.*
6 *Donationem acceptas cum Conditionibus ibi appoſitis, eaſ-
dem Conditiones reiicere non poteſt.*

DECISIO CXVII.

DOmini cenſuerunt ſententiam Rotalem coram
Reuerendiſſ. D. meo Decano eſſe confirmandam
que declaratum fuit Moniales teneri adimplere con-
ditiones appoſitas in donatione bonorum eis facta de
anno 1540. à Roderico fundatore, vel reſtituere bona
donata dicto anno.

Validitas non controuertebatur, & iuſtitia appare-
bat ex pluribus deciſionibus coram eodem Reueren-
diſſ. D. meo Decano emanatis, Rodericus enim funda-
tor monaſterij dd. Monialium donauit bona ſub preci-
ſa dd. conditionum obſeruantia, vel bonorum reſtitu-
tione, vnde cum fuerit contractus, & potuerit non do-
1 nare, potuit etiam apponere conditiones, † quas ſi
Moniales nolint ſeruare, omne ius, omniſque equitas
ſuadet, vt reſtituant. eſt text. expreſſus *in c. verum. vbi
gl. in verb. debeat reuocari. & Prepoſ. n. 6. de cond. appoſit.
Abb. in c. cum dilecti ante n. 3. in 3. notab. Imol. ibid. n. 4. de
donat. Lamb. Iurep. p. 1. q. 9. art. 4. n. 3. verſ. tertio verò*, cum
alijs relatis in vltima deciſione Reuerẽ D. mei Decani

Non obſtat (in quo totum, momentum cauſæ erat
poſitum, quod Rodericus vſque de anno 1625. donaue-
rit omnia bona ſua dd. Monialibus purè, ac ſimpliciter,
nullis adiectis conditionibus, itaut dd. bonorum domi-
nium liberè tunc fuerit translatum in Moniales, adeo-
ut poſtea de anno 1540. non potuerit diminuere d. do-
nationem, & ledere Moniales, apponendo conditiones
2 & nouam legẽ adijcere. *gl. in c. cum dilectus, † verb. conſti-
tuo de conſuetud. Abb. in c. præterea, n. 1. de Iurep.* cum al-
legatis in deciſione huius cauſę ſub die 2. Iunii 1636.
coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.

Quoniam miſſo, quod Inſtrumentum de anno 1460.
continet plura corpora, quæ non erant compræhenſa
in Inſtrumento de anno 1525. nempè duas molas in
Riuo de Cormaleche, fundum in territorio de Palo-
mero, fundum in territorio de Moracalas, fundum in
territorio de Nabal Carnero, Quatuor Turritas terra-
rum exiſtentes in territorio de Grinon. Et ex lectura
vtriuſq. donationis benè videtur deprælendi donatio-
nem primam de anno 1525. non compræhendere om-
nia bona Roderici, pluſque contineri in Inſtrumento
de anno 1540. iunctis præſertim adminiculis, quæ fue-
runt ponderata in vltima deciſione *in §. finali*.

Sed dato ſine veri præiudicio, quod prima donatio
fuiſ-

fuiſset vniuerſalis, nec ſecũda quid plu s cõtineret, attamẽ Rodericus potuit adijcere conditiones in ſecundo Inſtrumento de anno 1540. quoniam idem Rodericus in inſtrumento anni 1525. hanc facultatem ſibi re-
3 ſeruauit, ibi, † *Ambos faciens meos hærede Hoſpitale ſcilicet, S. Idelphonſi, & Monaſterium ſecundum diſpoſitionem mei taſtamenti, & per partes, quas in eo ordinauerim*, & ſic in futurum ſibi reſeruauit facultatem diſponendi ſuper bonis donatis, & conditiones adijciendi, & ibi, *Expreſſo conſenſu, vt ego poſſim conficere ordinationes, & conſtitutiones*, vnde vigore iſtius reſeruationis, & relationis ad futuram diſpoſitionem, conditiones appoſitæ in Inſtrumento anni 1540. perinde habentur, ac ſi eſſent
4 infertæ in primo inſtrumento † anni 1525. vt eſt *tex. ad literam in l. teſtamentum, 8. in princ. C. de Inſtit. & ſubſtit. & in l. cum dotem, C. de iur. dot.* & latè in ſimili fuit dictũ in *Viterbien. Caſtrorum 21. Iun. 1628. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, quæ dec. 194. n. 48. p. 5. rec.*

Nec poteſt reſtringi iſta facultas ad numerum monialium, qui eſt abſolutè appoſita, nec reſtricta ad d. numerum vt ex lectura donationis apparet, & obſeruantia ſubſecuta concurrit, nedum reſpectu numeri monialium, ſed etiam reſpectu aliarum conditionum, quas dictæ moniales acceptarunt.

Nec obſtat, quod in Inſtrumento donationis de anno 1525. de menſe Maij idem Rodericus aſſeruerit ſe bonis ſpoliaſſe, & illa obtuliſſe Deo, vſque de menſe Martij antecedentis in die Annunciationis Beatiſſimæ Virginis. & propterea videtur ſequi, quod nec de eodẽ anno 1525. de menſe Maij potuerit ſibi Rodericus reſeruare facultatem conditiones apponendi, ſi per tres menſes ante liberè donauerit. Quoniam in eadem ſcriptura in qua aſſeritur ſpoliatio facta in die Annunciationis in eadem etiam aſſeritur reſeruatio ad futuram diſpoſitionem, & ſic dicendum eſt, etiam in ſpoliatione, & oblatione bonorum facta in die Annunciationis fuiſſe reſeruatam facultatem conditiones apponendi ibi, *faciens meos hæredes ſecundum diſpoſitionem mei teſtamẽti, et per partes, quas in ordinauerim*, & clarius idem aſſeruit in Inſtrumento de anno 1540. ibi. *Cum me diſpoſuiſſem, hanc domum*, ſcilicet Monaſterium *ędificare, & bonis meis dotare, volo nunc meam voluntatem explicare*, vnde explicatio iſta facta de anno 1540. eſt referenda ad donationes, & oblationes factas d. anno 1525. tam de menſe Martij, quã de menſe Maij in quibus ſibi reſeruauerat iſtam facultatem.

Et confirmatur, quia de menſe Maij aſſeritur quidẽ quod ipſe Rodericus ſe ſpoliauerat bonis, ſed hæc ſpoliatio non fuit per donationem, ſeu alium actum
5 irreuocabilem, ſed per viam teſtamenti, † quod erat reuocabile, *l. 3. §. fin. ff. de adimen. legat. l. ſi quis in princ. ff. de legat. 3.* cum concordantibus, vt ex illis verbis, *Ego me ſpoliaui omnibus bonis, eaque obtuli Domino Noſtro ambos faciens meos hæredes*, & ſic actus ille celebratus in die Annunciationis de Menſe Martij fuit reuocatus, ſeu alteratus per dictas conditiones in donatione facta de menſe Maij 1525. & de anno 1540. quæ reuocatio, ſeu alteratio rectè fieri poteſt.

Quæ certiora viſa ſunt, & ex hoc etiam videtur ceſſare omnis difficultas, quia Moniales tam primam, quam ſecundam donationem cum conditionibus appoſitis acceptarunt, vt in Sum. Balthaſſaris num. 2. & 3. Vnde hodie moniales dd. conditiones ſemel, & iterum
6 acceptatas non poſſunt † reijcere *l. Papinianus. §. ſi conditiom, ff. de inoff. teſtamen. l. poſt legatum, ff. de his quibus vt indignis, Rota coram bon. mem. Buratto dec. 246. num 9.* & hæc obſeruantia ſubſecuta benè etiam declarat, quod primæ donationes non erant puræ, & liberæ, ſed in ipſis reſeruata erat facultas alterandi, & conditiones apponendi.

Denique non obſtat, quod inſtrumentum ſecundæ donationis non ſit in forma probanti, quia contrarium iuſtificatur ex *deciſ. ſub die 3. Decemb. 1635. coram Reuerend. D. meo Decano.*

Et ita vtraq. parte informante reſolutum fuit corã bon mem. Buccabella, ob cuius obitum demandata mihi fuit extenſio deciſionis, & ſubrogatus fui Iudex in cauſa &c.

R. P. D. CARRILO

Lucana Iuriſpatronatus Vener. 25. Iunij 1638.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatio facta a minori parte Patronorum non habetur in conſideratione in concurſu alterius facta a maiori parte, quæ ſemper attenditur, & n. 8. 9. & 19.*

2 *Iuriſpat. pertinentia probatur ex præſentationibus factis à Patronis, & eorum auctoribus.*

3 *Et præcipuè quando de Iuriſp. exiſtentia non dubitatur, quo caſu leuiores ſufficiunt probationes.*

4 *Qualitas in aliquo adeſſe probatur ex aſſertione Notarii, ex admiſſione Ordinari, & ex mandato Procuræ ab eodẽ facto.*

5 *Præſentandi quaſi poſſeſſio dum agitur de iurepatronatus familiari ſuffragatur omnibus de eadem familia.*

6 *Ad Iuſp. familiare omnes de illa familia vocati cenſentur, & omnes admittuntur.*

8 *Præſentatus à maiori parte dicitur hæredem integram vocem licet aliqui non concurrant.*

9 *Factum à maiori parte perinde habetur ac ſi omnes egiſſent.*

11 *Derogatio Iuriſpatronatus pro medietate reducitur conſenſum plurium Patronorum ad ſolam medietatem, adeo vt alia medietas non habeatur in conſideratione.*

12 *Præſentatio facta cum conditione, vt conſentiretur annuæ penſioni ad fauorem alterius ex compatronis eſſent nulla. & Simoniaca, niſi in Præſentatione reſeruaretur Beneplacitum Apoſtolicum ex quo omnis ſuſpicio purgatur, omniaque rectè geſte dicuntur, n. 13.*

14 *Præſentatio qualibet etiam conditionalis valida eſt infra legitima tempora conditio fuerit purificata.*

15 *Gratia Papæ ex ſola Signatura à die data dicitur perfectam.*

16 *Simoniæ labes, vel confidentia opponi non poteſt reſignanti, vel reſignatario, ſi reſignans liberè dimittat Beneficium reſeruata ſibi annua penſione etiamſi pręuentio in ſupplicatione.*

17 *Ad ſubreptionẽ euitandam ſufficit aliquid virtualiter fuiſſe narratum, & concedentem potuiſſe de eo ſaltem generè cogitare.*

18 *Stylus ſufficienter probatur etiam ex atteſtatione extraiudicialis.*

19 *Scientia Papæ præſumitur ſtante Stylo.*

20 *Intentio Papæ & eius gratia a ſtylo interpręrationem recipit.*

21 *Scientia Papæ inducitur ex ſcientia officialium.*

22 *Compatroni præſumuntur vti ſinguli pręſentare.*

23 *Pręſentatio vnius Patroni licet fuerit Simoniaca non tamen vitiat pręſentationes compatronorum quando compatroni vti ſinguli pręſentarunt.*

24 *Exequutor Apoſtolicus pręſumitur ritè & rectè proceſſiſſe*

25 *Reo, & Poſſeſſori ſufficit vincere per non Ius Actoris etiamſi in Beneficialibus Titulum non iuſtificet.*

D E.

DECISIO CXVIII.

BEnedicto Bernardio poſſidenti parochialem S.
Mariæ Filicorbi Lucanæ Diæceſis ex titulo apo-
ſtolico ſibi conceſſo per obitum q. Octauii vltimi poſ-
ſeſſoris vigore præſentationum ad ſui fauorem facta-
rum à Rectore Hoſpitali Miſericordiæ, à quindecim
de familia podia, & quatuor de familia Burlamacchia
ad quorũ triplicem præſentationem ſpectat huiuſmo-
di Patronatus, ſe appoſuit Hieronymus Sanctinus aſſe-
rens ſe ad eandem Eccleſiam fuiſſe pręſentatum ab
alijs Compatronis, & præſentationem factam ad fauo-
rem Bernardij fuiſſe inualidam tamquam conditiona-
lem ob pactum in ea appoſitum conſentiendi reſerua-
tioni annuę penſionis ſcutorum 80. ad fauorem eiuſdẽ
Franciſci Podij Compatroni præſentantis. Ideo cau-
ſa ad Rotam deuoluta, & mihi commiſſa dubitaui
an Sanctinus eſſet inſtituendus, & Domini negatiuè
reſponderunt.

1 Quia pro parte Sanctini non docetur, † de præſenta-
tione facta ad ſui fauorem à maiori parte Patronorum
prout de iure requiritur, ſed tantum de pręſentatione
facta per minorem partem, quæ non eſt habenda in
conſideratione iuxta diſpoſitionem *tex. c. 3. ubi* gl. *ver-
bo qui maioribus de iurepat. Lamb. eod. tract. lib. 2. p. 3. q. 4.
art. 1. Gutier. lib. 2. canon. c. 11. nu. 20. Garz. de benef. p. 9.
c. 2. n. 257. Lotte. de re beneficiar. lib. 2. q. 11. n. 133. Rot. dec.
117. num. 1. p. 2. diuerſ. & coram Illuſtriſs. D. meo Decano
deciſ. 464. n. 5. & coram Burratto deciſ. 942. num. 1. ibique
Addent.*

Quod autem Sanctinus fuerit præſentatus à minori
parte patet, quoniam Iuſpatronatus huiuſmodi diui-
ditur in tres partes, quarum prima ſpectat ad Recto-
rem Hoſpitalis Miſericordiæ, ſecunda ad familiam de
Podijs, & tertia ad familiam de Burlamachijs, vt deſu-
mitur ex vltimo ſtatu, & ex pluribus alijs præſentatio-
nibus effectum † ſortitis factis à prædictis Patronis. &
2 eorum Auctoribus reſpectiuè, & in ſpecie de an. 1592.
1594. & 1617. de quibus in ſummario Bernardi numer.
2. quæ ſufficiunt ad probandam pertinentiam Iuriſ-
patronatus. *Ang. in Auth. vt liceat matri, & auia §. ad
hæc n. 10. Rota in dec. 224. ad fin. p. 1. & in dec. 606. in fin.
p. 3. recent.* cum alijs relatis *in Florentina Cappellę im-
preſſ. apud Viuian. poſt tract. de iurep. quę eſt dec. 65. ſub n.*
1. maximè quando prout hic de exiſtentia Iuriſpatr: †
3 non dubitatur quo caſu leuiores probationes ſufficere
tenuit *Rota in dec. 246. n. 1. p. 2. & deciſ 179. nu. 4. par. 4.
recent.*

Ex prædictis verò Compatronis Rector Hoſpitalis
præſentauit Bernardium, & quod Rector ſit talis pro-
4 batur † ex aſſertione notarij iuncta admiſſione ordi-
narij, in inſtitutione facta ad fauorem eiuſdem Ber-
nardij, ac in mandato procuræ dato ad hanc litem
ſummario additionali num. 2. vt in ſimilibus terminis
tenuit *Rot. apud Greg. deciſ. 3. n. 4. & facit deciſ. 301. nu. 2.
p. 2. recent.* eundemque Bernardinum præſentarunt pa-
riter quindecim ex familia, Podia, & quatuor ex fami-
lia Burlamachia dicto ſummario nu. 3. inter quos ſunt
aliqui, qui præſentauerant in præcedenti vacatione
anni 1617. & aliqui ſunt filij eorum, qui alias præſen-
tarunt, itaut vel ſunt in quaſi poſſeſſione pręſentandi,
vel habent cauſam ab alijs, qui olim præſentarunt, quę
quaſi poſſeſſio cum verſemur in Iurepatronatus fami-
5 liari ſuffragatur omnibus de eadam familia ex addu-
ctis per *Garz. de benefic. p. 5. c. 6. n. 141. &* 142. vbi Rotæ
9 deciſiones plures refert, quia ad Iuſp. † familiare omnes
de illa familia vocati cẽſẽtur. *Bec. conſ. 43. n. 7. Menoc. de
7 pręſump. lib. 6. pręſump. 16. n. 47.* & quod omnes † admit-
tantur probatur *in l. cum ita, §. in fideic. ff. de l. 2. Pereg. de
fideic. art. 12. n. 17. Lamb. de Iurep. lib. 1. p. 2. q. 2. art. 9. n. 12.*
cum alijs latè congeſtis *per Viuian. de Iurep. in lib. 4. p. 1.
c. 2. n. 28. & 29.*

Vnde cum Sactinus fuerit tantum præſentatus ab vn-
decim de familla Burlamacchia, & à quinq. de familia
Podia, inter quos omnes ad ſunt quinque qui ſunt ex
dicto numero demendi, Nam Scipio Burlamacchius
Philippus q. Ioannis, & Philippus, Lelius q. Equitis Po-
dijs iam præſentauerant Bernardium, & ſubſequentem
præſentationem ad fauorem Sanctini fecerunt cum
expreſſa proteſtatione de non recedendo à primæua,
& Carolus de Podiis conſtituerat procuratorem ſpe-
cificè ad præſentandum Laurentium, vt in dicto ſum-
mario additionali numer. 1. Procurator autem exce-
dendo fines mandati præſentauit dictum Sanctini, quæ
præſentatio propterea inualida redditur, nulli dubium
eſt quin ipſe habeat minorem partem imò vnicam
tantum vocem de Burlamacchis, & Bernardius habet
alias duas voces Rectoris ſcilicet Hoſpitalis, & illorũ
de Podiis, quorum licet aliqui pauci præſentauerit
Sanctinum, tamen cum maior pars eorum præſentaue-
rit Bernardium ſequitur † dicendum quod iſte
8 totam familiæ Podię vocẽ habere dicatur nulla habi-
ta ratione minoris partis *ad not. per Abb. in c. Paſtora-
9 lis in princ. vlt. col. de reſcrip.* Factum enim à maiori †
parte perinde habetur ac ſi omnes egiſſent *l. quod ma-
ior, ff. ad muncip. Caſſad. dec. 2. num. 1. de* Iurepat. & maior
deſcendentium ſuffogat, & abſorbet minorem *Lamber.
eodem tract. lib. 2. par. 3. q. 4. art. 7. numer. 2.* Itaut de ſuf-
10 fragio minoris partis non † ſit curandum *idem Lamber.
lib. 1. p. 2. q. 1. art. 27. n. 2. verſ. addit. etiam Boeb. Rota deciſ.
443. n. 4. p. 2. recent. & coram Caualer. dec. 436. per tot. &
melius in dec. 519. ſimiliter per tot. & coram Greg. dec. 451.
n. 4. ibiq. addens. n. 23.*

Pręſertim attenta prouiſione Apoſtolica ad fauorẽ
Bernardii cum derogatione Iuriſpatron. pro medie-
tate, vt in ſummario numer. 4. & ſic quamuis Sancti-
nus haberet medietatem vocum nihil releuaret ob di-
ctam derogationem, quæ operatur reductionem con-
11 ſenſus † plurium Patronorum ad ſolam medietatem,
adeo vt alia medietas non habeatur in conſideratio-
ne *Pariſ. de reſignat. lib. 2. quaſt. 4. num. 55. Garz. de benef.
par. 5. c. 1. n. 585. & tenuit Rota coram Card. Mantic. dec.
248. in fin.*

Nõ obſtat vnicum obiectum ſuper quo maximè in-
ſiſtebant informantes pro Sanctino ſcilicet, quod præ-
12 ſentatio † Bernardi eſſet nulla, & labe ſimoniæ aſper-
ſa tanquam facta cum pacto, vel conditione, vt conſen-
tiretur annuæ penſioni ad fauorem alterius ex Com-
patronis *c. preterea de tranſact. Rom. conſ. 317. quem ſe-
quitur, & refert Decian. in conſ. 118. nu. 1. volum. 1.* quia
13 in ipſa præſentatione fuit reſeruatum † beneplacitum
Apoſtolicum, quo accedente omnis ſuſpicio purgatur,
omniaque rectè geſta dicuntur *ex not. per gl. in c. cum
pridem in verb. licitè de pact. Gigas de penſ. q. 6. nu. 8. Hoſt.
in c. 1. circ. princ. ne Prælat. vic. ſuas Io. Andr. in c. 1. de Si-
mon. Archid. in c. non ne ſub n. 89. Caſſad. dec. 3. n. 2. de ren.
& dec. 2. n. 3. & ſeq. de ſimonia, Guidop. dec. 163.* cũ aliis re-
latis *per Barboſ. clauſ. 135. n. 1.* declarat in pacto *Nauar. in
man. c. 23. n. 107. verſ. ad decimum.* Cũ autẽ tàm cõſenſus
quàm beneplacitum interceſſerint, vt ex ſupplicatio-
ne, & litteris Apoſtolicis datis in ſummario additiona-
li numer. 3. expeditis ſub eadem data intra quadrime-
ſtre ad præſentandum, hæſitari non poteſt de validita-
14 te † præſentationes, quia conditio in ea appoſita fuit
intra legitima tempora purificata, *vt argum. clem. plu-
res, §. fin. de Iurep. cum Dominic. in c. 2. de elect. in 6. ſub n.
4. docet Lamb. de Iurep. 2. p. 2. lib. 3. art. 5. num. 5. & art. 9.
verb.*

verbo,honorificum q.1.n.29.Garz.de benef.p.8.c.2.n. 3. &
15 gratia Papæ,† ex ſola Signatura à die datæ dicitur per-
fecta,vt reſpondit *Rota in dec.54.n.8.& 9.impreſſ. apud
Vinian.poſt tract.de Inrep.fol.115.*

Neque releuat dicere quod dictum beneplacitum
Apoſtolicum non ſuffragetur , ex quo non fuit Papæ
expreſſa huiuſmodi conditio reſeruationis penſionis,
quoniam ſatis eſt ,quod in eadem ſupplicatione Ber-
nardius præſentatus à Patronis, & Franciſcus Podius
Penſionarius ſup licauerint Papæ ſuper dicta reſer-
uatione ex qua ſupplicatione ſufficit quod Papa po-
16 tuerit intelligere,quod inter eos præceſſerit huiuſmo-
di conuentio;vt in ſimili fieri ſolet in reſignatione be-
neficij ad fauorem alterius cum penſione, in qua ſem-
per præcedit conuentio ; quod vnus cedat beneficio,
alter penſionem ſoluat , & tamen in ſupplicatio ne
non exprimitur , ſed ſolum quod Reſignans liberè di-
mittit beneficium,reſeruata ſibi annua penſione , vt
habetur in formula reſignationis relata apud *Pariſ. de
reſig.lib.8.q.7.n.95.* dictaq.ſupplicatione vt ſup.ſignata
tuti ſunt Reſignans & Reſignatarios,quibus nulla Si-
moniæ labes ,vel confidentia opponi poteſt *Felin. in c.
ad audientiam 2.n.21.de reſcript.Archiep.Flor.in 2.p .ſuę
ſummæ tit.1.c.5.Pariſ.de confiden.q.40.n.38.& de reſign.
lib.6.q.2.n.70.cũ ſeqq.* vbi de communi,& recepto ſty-
lo teſtatur.

Sicut igitur nemo dixerit in caſu prædicto adeſſe ſi-
monia , idem dicendum eſt in caſu de quo agitur vbi
in literis reſeruationis facta fuit expreſſa mẽtio, quod
Franciſcus Podius Penſionarius eſt vnus ex Compa-
tronis , ita vt facilius Papa , eiuſque officiales
cogit are potuerint de præcedenti conuentione
reſeruando penſionem,ad effectum enim euitandi ſu-
17 brept ionem ſufficit † aliquid virtualiter fuiſſe narra-
tum , & concedentem potuiſſe de eo ſaltem in genere
cogitare *Lap.alleg.89.n.6.verſ.item licet taciturnitas,&
nu.7.Aym.conſ.79.n.8.Rot.dec.192.n.6.in fin.& dec. 210.
n.5.p.1.recent.& coram Illuſtriſſimo D.meo Decano deciſ.
413.n.7.& coram Buratto dec.883.nu.6.* ac in terminis
pręſẽtationum cũ pẽſione datur atteſtatio expeditorũ
Datariæ ſuper ſtilo non exprimendi talem conuentio-
nem,& tamen prouiſiones cum penſione ita expediri,
&,pro validis ſemper fuiſſe habitas abſq. ylla difficul-
tate,vt in d.ſummario additionali n.4.

18 Quæ atteſtatio † licet ſi extraiudicialis, nihilominus
ſtylum ſufficiẽter probat,vt alias tenuit *Rot.corã Greg.
dec.484.n.6.& dec.644.n.4.p.1.et dec.715.n.5.p. 2. ac in
ſpecie de ſtilo Datarię eſt dec.322.n.11.& dec.244.n.14.p.5.*
19 *rec.* quo ſtilo ſtãte ſufficiens † præſumitur ſciẽtia Papæ
ad iſtum effectum Mantic.dec.214.n.4.poſt med.inten
20 tio † enim Papæ , & eius gratia à ſupradicto ſtylo in-
terpræṫationem recipit ex aductis per *Felin.in c.ſuper
literis n.8.de reſcrip.Caſſad.dec.12.n.14.de preb.Put.deciſ.
181.nu.9.lib.1.& coram Illuſtriſſimo D. meo Decano deciſ.
328.n.2.& in recent.dec.50.n.26.p.5.* & quod ſufficiat
21 † expreſſio facta in literis licet non eſſet in ſupplica-
tione cum ex ſcientia officialium Inducatur ſcientia
Papæ ex notatis *per Innoc.in c.cum dilecta verb.conſcien-
tia de reſcr.dixit Rota in Hiſpalen. beneficiorum 6. Martij.
1592.coram Cardinali Millino impreſſ.in 4.p.diu.dec.701
in cent.7.dec.in ord.1.n.6.fol.mihi* 385.*vbi allegat.Caſſa.
dec.2.n.7.de vnion.*

Et in omnem euentum quatenus præſentatio facta
per Franciſcum ad cuius fauorem fuit reſeruata pen-
ſio eſſet nulla,quod ex ſuperius ponderatis dici nequit
attamen exiude non vitiarentur præſentationes alio-
rum Compatronorum , qui vti ſinguli præſentarunt
22 prout etiam in dubio † pręſumitur iuxta *dec.Caſar. de
Graſſ.1.& 2.de Inrep.*& propterea quot Patroni , tot
præſentationes dicuntur.

23 Ità vt ex vitio† vnius etiam prætextu Simoniæ non
vitiẽtur alię *Garz.de benef.p.8.c.1.n.11.et 12.Rot.dec.550.
2.p.4.recent.fol.305.* ſecus in pręſentationibus factis à
Compatronis vti ab vniuerſis,ſiuè iure Collegij, *c.no-
bis de Simon.Garz.ſupra d.n.12.*

Nec Bernardio incumbit onus iuſtificandi ſuam
gratiam,cum iam fuerit iuſtificata coram Exequuto-
re liter arum Apoſtolicarum,qui præſumitur † ritè, &
24 rectè proceſſiſſe iuxta *conſ.Panorm.41.num.1.lib.1 per
Rotam approbat.coram Card.Seraph.deciſ.1125.numer. 2.*
25 Et ideò Bernardio tanquam Reo,& poſſeſſori † ſuffi-
cit vincere per non ius Actoris abſque alia proprij ti-
tuli iuſtificatione ex receptiſſima concluſione,quam
procedere etiam in beneficialibus dixit *Rota apud Ve-
rall.dec.133.p.3.& coram Illuſtriſſimo D.meo Decano dec.
785.nu.1.*

Ex quibus dixerunt Domini Sanctinum non eſſe in-
ſtituendum vtraque parte informante.

R. P. D. MERLINO.

Piſtorien. Parochialis Ven. 14. Ian. 1639.

Domitius de Cancellerijs

Felix 1. — Antonius

Hieronymus Ricciardus 1. Thadeus — Domitius

Petrus — Iacobus

Iacobus 1. Bart. Perrus, Felix 2.

Hieronymus illegitimus — Domitius

Franciſcus

Ricciardus 2 Lazarus, Vincentius, Iacobus 2

Io. Baptiſta Ioſeph

Ricciardus 3. Baccius — Paulus Ricciardus 4

Anno 1475. erant patroni

Felix 1. pro vncijs 6
Antonius pro vncijs 6

Anno 1527. erat patronus

Felix 2. pro 12. vncijs.

Anno 1546. erant patroni

Ricciardus 2 pro vnc. 3
Lazzarus pro vnc. 3
Vincentius pro vnc. 3
Iacobus pro vnc. 3

Anno 1555. erant patroni.

Vincentius pro vnc. 6
Lazzarus pro vnc. 3
Iacobus 2. pro vnc. 3

Anno 1581. erant patroni.

Vincentius pro vncijs 6
Lazzarus pro vnc. 3
Ricciardus 3. pro vnc. 1 ÷
Baccius pro vnc. 1 ÷

Anno 1583. erant patroni.

Vincentius pro vnc. 6
Ricciardus 3. pro vnc. 4 ÷
Baccius pro vnc. 1 ÷

Anno 1594. erant patroni.

Baccius pro vnc. 7 ÷
Ricciardus 3. pro vnc. 4 ÷

Anno 1616. erat patronus.

Baccius in totum pro omnibus vnc. 12.

SVMMARIVM.

1 *Iuſp.hæreditarium licet prætendi non poſſit ex hæreditate aſcendentium, quæ fuit repudiata, poteſt tamen competere ex hæreditate Collateralium.*

2 *Ius accreſcendi, vel non decreſcendi, habet locum etiam in iurepatronatu.*

3 *Iuſpræſentandis repudiata hæreditate remanet ſuſpenſo.*

4 *Additio hæreditatis reſultat ex ſolutione debiti Paterni.*

5 *Ius deliberandi ſeu adeundi tranſmittitur ad hæredes.*

6 *In Aditione hæreditatis debent citari proximiores in gradu ſi viuant.*

7 *Tranſmitti non poteſt ius quod Quis non habet.*

8 *Confeſſio erronea reuocari poteſt tum ab ipſo Confitente, tum ab eius ſucceſſore.*

9 *Sententia quæ non iuſtificatur ex actis, vel apparet nulla ex inſtrumentis de nouo productis non attenditur.*

10 *Iuſpatronatus ſimpliciter hæreditarium tranſit ad hæredes extraneos, etiamſi extent deſcendentes à fundatore.*

DECISIO CXIX.

IAm ſuit firmatum per duas deciſiones, nempe ſub die noua Februarij 1624. & 31. Martij 1628. coram me, hoc inſpatronatus eſſe hæreditarium.

Et cum in hac baſi tota conſiſteret reſolutio iſtius cauſæ, Rota ſub die 6. Iunij 1635. mandauit, vt ſtrictè, iterum videretur, An eſſet hæreditarium, vel mixtum hoc iuſpatronatus, & ſub die 13. Iunij eiuſdẽ anni 1635. & in ſubſequentibus etiam diſputationibus, diſcuſſo articulo, Rota ſemper retinuit eandem ſententiam, quod eſſet hæreditarium, & tranſitorium ad quoſcumque, etiam extraneos, non obſtantibus etiam legatis Iacobi de anno 1457. & Domitij de ann. 1565. quibus in dictis deciſionib. fuit reſponſum, & ab informantib. etiam pro Sozzitantio.

Hoc præmiſſo deuentum fuit ad diſputationem, An iuſpatron. ſpectaret ad hæredes Baccij, &, quamuis ſub die 9. Februarij 1632. reſolutum fuerit negatiuè, Attamen, nouis propoſitis aditionibus hæreditatum, & præſentationibus, & alijs ſcripturis authenticis, & per ſex vices accerimè examinato Dubio, Domini receſſerunt ab illa vltima deciſione, & dixerunt, iuſpatronatus ſpectare ad Baccium & ad illius hæredes.

Et moti ſunt, quia licet verum ſit quod in dicta vltima deciſione aſſerebatur, Baccium repudiaſſe hæreditatem Lazzari patris, & Lazzarum repudiaſſe hæreditatem Iacobi Aui, & Iacobum repudiaſſe hæreditatem Ricciardi primi Proaui, in quo Ricciardo primo medietas iuſpat. tunc erat conſolidata, Attamen Domini animaduertebant, ex ac ſerie repudiationum ſequi quidem, vt Baccius, & illius hæredes non poſſint prætendere pertinentiam Patronatus ex hæreditati-
1 bus Aſcendentium Bacij, † ſed non ſequi, quin potuerint ſuccedere ex hæreditatibus Collateralium. Et verè hodie, ex ſcripturis nouiter compulſatis, conſtabat à tranſuerſalibus deueniſſe ad Baccium hoc inſpatronatus.

Fundator enim apparet hoc iuſp. à Felice primo, & Antonio fratribus, & de anno 1475. ad eorum petitionum fuit confirmatum à Pontifice Sixto IV. pro ipſis, eorum hæredibus, & ſucceſſoribus, vt in Summario Sozzifãntij dato ſub die 18. Iun. 1638. num. 2. Et ſi hoc tempore iuſpatr. diuiſum erat, & vna medietas ad Felicem primum, altera medietas ſpectabat ad Antonium fratrem.

Anno autem 1486. obijt Antonius, & Iacobus illius nepos paternam, atque Auitam repudiauit hæreditatem, & medietas Antonij deuenit ad eundem Felicem primum dicto Summario n. 3.

Et ſic ſtante dicta repudiatione totum iuſpatronat. in Felice primo conſolidatum fuit, itaut vnicus eſſet
2 patronus Felix primus, ex iure accreſcendi, † vel non decreſcendi, quod in Patronatu quoque locum habet, *Rocch. de Curt. de iurepatronatus verb. Ius, num. 20. Craſſ. de ſucceſſ. §. Ius accreſcendi, quæſt. 27. Bellon. de Iur. accreſcendi c. 6. quæſt. 48. per tot.* & admittitur in vltima deciſione.

Anno 1490. obiit hic Felix primus, & illius filii Ricciardus primus, & Thadeus, repudiauerunt hæreditatem paternam, dicto Summario num. 4. & ſic
3 hoc tempore erat in ſuſpenſo Ius præſentandi, † ſtante tali repudiatione, Couar. var. reſolut. lib. 2. c. 18. n. 7.

Anno 1607. deceſſit hic Ricciardus primus, & Bartholomeus, ac Iacobus primus, filii repudiauerunt pariter hæreditatem Ricciardi primi patris, vt in Summario, dato ſub die 6. Iunii 1635. n. 4. & ſic continuatur hæc ſuſpenſio Iuriſpræſentandi.

Anno 1527. Fælix ſecundus, filius Ricciardi primi, factus maior, adiuit hæreditatem ipſius Ricciardi primi patris, & Fælici primi, Aui, vt in Summario, dato de dicto anno 1638. n. 6. Et ſic, reuocata illa inſpenſione, totus Patronatus conſolidatus fuit in hoc Fælice ſecundo.

Anno 1546. obiit hic Fælix ſecundus, vnicus Patronus, hæredes autem hic ſcripſerat quatuor eius Nepotes ex Iacobo primo fratre, nempe Ricciardum ſecundum, Lazarum, Vincentium, & Iacobum ſecundum, dicto Summario nu. 10. Et ſic hoc tempore iuſpatronatus diuiſum erat in quatuor partes, ſeu voces, & ſinguli Nepotes hæreditatem adiuerunt, eodem Summario numer. 11. & vnuſquiſque habebat ſuam quartam partem.

Anno 1555. ex hiſce quatuor fratribus, primo loco deceſſit Ricciardus ſecundus, ſine filiis, & ab inteſtato, ſuperſtitibus tribus aliis fratribus, è quibus Lazzarus, & Iacobus ſecundus repudiarunt hæreditatem fraternam, ſed Vincentius, alter frater illam adiuit, dicto Summario n. 12. & ſic hoc iuſpatronatus erat tunc in tribus perſonis, in Vincentio, ſcilicet, pro medietate, quia prius habebat tres vncias ex propria perſona, & tres alias vncias acquiſiuit, quæ erant Ricciardi ſecundi, ſui fratris, In Iacobo pro tribus vnciis, & in Lazzaro pro aliis tribus vnciis.

Anno 1581. Iacobus ſecundus, alter ex dictis quatuor fratribus, deceſſit, & hæredes ſcripſit, & inuicem ſubſtituit Ricciardum tertium, & Baccium fratres, ac filios Lazzari, qui huiuſmodi hæreditatem adiuerunt, eodem Summario n. 14. & ſic fuerunt effecti Patroni pro dictis tribus vnciis, quas habebat idem Iacobus ſecundus, ſinguli pro medietate, itaut hoc tempore Iuſp. ſpectaret ad quatuor perſonas, ad Vincentium ſcilicet, pro ſex vnciis, ad Lazzarum pro tribus vnciis, ad Ricciardum tertium pro vna vncia, & medietate alterius et ad Baccium pro alia uncia, & medietate alterius vnciæ.

Anno 1583. è viuis deceſſit Lazzarus, ſuperſtitibus filiis Ricciardo tertio, & Baccio, & Hic Baccius (vt habetur in Summario Cancelleri ſub nu. 13.) repudiauit hæreditatem Lazzarri patris, Ricciardus autem ille
4 tertius, adiuit, † ſoluit enim plura debita paterna, ex quo reſultat aditio, l. gerit, & ibi *Bart. & alij ff. de tit. hæred.* Et ſic hoc tempore Iuſpatronatus ſpectabat ad

Vin-

Vincentinm pro ſex vncijs ad Ricciardum tertium
Pro quatuor vncijs,cum medietate alterius,& ad Bac-
cium pro Reliquia vncia,& mediatate alterius vnciæ.

Anno 1594. Vincentius ille Patronus pro ſex vncijs.
decedens,hæredem ſecit Baccium,nepotem ex Lazza-
ro fratre,& Baccius ſoluit debita Vincentij patrui, vt
in dicto Summario Sozziſantij num. 13.ex quo reſultat
aditio,Et ſic hoc tempore Iuſp. ſpectabat ad Baccium
pro ſeptem vncijs,cum medietate alterius vnciæ, & ad
Ricciardum tertium pro reliquis quatuor,& medieta-
te alterius vnciæ.

Poſtremo de ann.1616. deceſſit Ricciardus tertius
frater,Baccij,& conſequenter in Baccio fratre, totum
Iuſp.conſolidatum fuit, quia ſex vncias iſte Baccius
habebat,tamquam hæres Vincentii, tres alias vncias
ex teſtamento Iacobi ſecundi, in vim dictæ reciprocæ
ſubſtitutionis,reliquas verò tres vncias habuit ex iure
accreſcendi,vel non decreſcendi, vel iure hæreditario
ex perſona Ricciardi tertij ſui fratris,& ſic ſibi proxi-
mioris in gradu,illudque ius vel aditæ hæreditatis, vel
ſaltem ius deliberandi, & adeundi † tranſmiſit in Pro-
5 ſerpinam,illius,ſcilicet, Baccii, hæredem ex *l. cum in
antiquioribus,C.de iur.deliber vbi Bartol.& Iaſ. Alex. in
l.quoties,C.de hæret inſt. Caſtren.in l. qui ſe Patris, C. qui
admitt.Gomeſ.var.reſol.tit. de tranſmiſſ. hæred.c.9. n.46.
Graſſ.recept.ſent.lib.2.§. tranſmiſſio q.19.*

Ex qua tẽporum graduatione apparet, quid à prin-
cipio aſſertum fuit ſcilicet, quod hoc Iuſpatronatus in
tegrè pro duodecim vnciis peruenit ad Baccium, non
quidem per Paternam, & Auitam ſucceſſionem, ſed
per Collaterales,nempè Felicem ſecundum,Iacobum,
ſecundum,Vincentium, & Ricciardum tertium Agna-
tos tranſuerſales,& hoc contigit, quia in Statuto Flo-
rentino,& ex Statuto Piſtorienſi,layci nõ poſſunt adi-
re hæreditatem cum beneficio legis,& inuentarii, ſed
debent,vel liberè adire,vel repudiare: Clericis autem
datur ius adeundi cum beneficio legis,& inuentarii,&
ita in hac familia Clerici adibant hæreditatem, re-
pudiatam à Laycis, vt fecit Fælix ſecundus, qui erat
Clericus,& etiam Clericus erat, Vincentius, & Ric-
ciardus tertius,qui adiuerunt,&ab illis iuſp.deuenit ad
Baccium,

Neque obſtat,quod Ricciardus quartus, nempè fi-
lius Ioannis Baptiſtæ,adiuerit hæreditatem Ricciardi
tertii vt in Summario per ipſum dato num. 19. quia,
cum Baccius eſſet frater dicti Ricciardi tertii,& ſic eſ-
ſet proximior,atque excluderet Ricciardum quartum
in remotiori gradum conſtitutũ, hæreditas Ricciardi
tertii non poterat dici deuoluta ad Ricciardum quar-
tum.Et,in omnem caſum,erat legitimè citandus Bac-
6 cius,tunc viuens,† & proximior in gradu,*l.1. §.denun-
ciari,ff.de ventr.inſpic.Bartol.in l.ſi diu,ff.quib.ex cauſ.in
poſſ.eat.Angel.& Bald.in l.ſi bona C.de bon.auct.Iud poſſ.
Alex.in l.Curatorit,C.de iure deliber.Graſſ.recep.ſent.lib
2.§.ius deliberandi,q.5.n.6.& ſeqq.ad n.13.*

Nec obſtat,quod dicebatur in alia deciſione, quod
Ricciardus quartus,& Paulus, eius frater, repudiaue-
rint quidem hæreditatem Ioannis Baptiſtæ, eorum
patris,ſed poſtea repudiationem reuocauerint, & hoc
potuerint intra triennium.Quoniam ſi ex ſcripturis de
nouo datis,conſtat, quod nihil peruenit de hoc Iure-
patronatus ad Ioannem Baptiſtam,qui etiam repudia-
uit hæreditatem Franciſci patris, vt in dicto vltimo
Summario Sozziſantii num.8.& 9.ſed totum,ex ſerie
prius recenſita,deuenit ad Baccium,Hodie fruſtra in-
ſiſtitur ſuper repudiatione hæreditatis Ioannis Bapti-
ſtæ,Eſto enim milies, illius filios fuiſſe,& hæredes.At-
tamen non potuit Ioannes Baptiſta in illos tranſmit-
7 tere illud ius,quod non habebat, † ſed erat penes Bac-
cium.Et ita etiam tollitur motiuum, ex teſtamento
Thadei deductum,quia,ſi apud Thadeũ nihil iuris erat
nec in alios potuit tranſmittere.

Minus obſtat conſeſſio Ricciardi tertij, fratris Bac-
cij,& à quo Baccius acquiſiuit tres vncias. Quoniam,ſi
talis conſeſſio ex authenticis ſcripturis hodie detegi-
tur erronea,quemadmodum potuiſſet reuocari ab ip-
ſo Ricciardo tertio confitente,† detecto errore, ita
8 poteſt reuocari ab illius ſucceſſore *l.ſi per errorem,ff.de
iuriſd.omn.Iud.l.ſi poſt diuiſionem, & l. non idcirco, C.de
iur.& fact.ignor.Surd.dec.130.n.1. Rot.dec.127.n.10.p.1.
recent.* & in iurep. notat *Put. deciſ. 136.lib.3.in correct.*
Nullaque adeſt completa præſcriptio in contrarium,
& quatenus adeſset,non ſuffragaretur, dum hodie ap-
paret de mala fide ex dictis repudiationibus, & aliis
ſcripturis, nuper exhibitis, & benè ſatisfaciebant in-
formantes pro Sozziſantio.

Sententia pariter lata de anno 1599.nullum faceſſit
negocium,quoniam eſt inter alios lata, nec in ea fuit
citatus Baccius,qui erat legitimus contradictor, & ne-
dum dicta ſententia non iuſtificatur ex actis,ſed ex in-
ſtrumentis de nouo productis, apparet de illius iuſti-
9 tia,† quo caſu Rota ſpernit omnes ſententias,*dec.240
n.19.et 284.n.17.p.5.rec.*Et deciſio.antiq. in hoc patro-
natu emanatę huic reſolutioni nõ obſtãt,quia sũt ema-
natę in poſſeſſorio,nec tũc erãt producta hęc noua iur.

Neque obſtat vltimum motiuum deciſionis, quod
ſcilicet iuſpat.eſſet mixtum, & ſic vtraque qualitas
exigeretur,& hęreditatis, nempe, & ſanguinis, Et hęc
ſanguinis deficiat in herede Baccii. Quoniam in dua-
bus deciſionibus fuit firmatum,eſſe hęreditatium ſim-
pliciter,& ſic eſſe tranſitorium ad extraneos, etiamſi
extent deſcendentes à primo fundatore, & à primis
10 Patronis,† vt,miſſis aliis, benè probat *Couarr. variar.
reſolut.lib.2.c.18 num.7.verſ.2.& 3.& n.9.*Et in poſtre-
mis etiam diſputationibus de ordine Rotæ fuit ſuper
hoc ab informantibus hinc inde certatum, & apud
Dominos ſemper ſtetit ſententia firmatą in primis de-
ciſionibus quod ſit hereditarium ſimpliciter,& tranſi-
torium ad extraneos.

Ex quibus,poſt ſextam diſputationem, Domini re-
celsetut ab vltimo loco deciſis,& cenſuerunt,iuſp.ſpe-
ctare ad Baccium, & ad illius hęredes, vtraque parte
informante.

R. P. D. MERLINO.

Florentina Iuriſpatronatus Lunę 14, Februa-
rij 1639.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpat.pertinentia,probatur,per deſcendentiam ab eo,qui
ſemel pręſentauit quando Ordinarius non eſt in cauſa,
nec concurrit prouiſus Apoſtolicus.*

2 *Patronatus agnitus,vt talis à Compatrono,talis debet cen-
ſeri,& in præiudicium ſucceſſorum n.4.& n.16.*

3 *Poſſeſſio quæ titulata magis eſt attendenda.*

5 *Quaſi poſſeſſio acquiſita per præſentationem non infringi-
tur ex pręſeruatione iurium, quę diſcuti debent in peti-
torio,& num.6. & 7.*

8 *Attentatum non conſideratur, vbi interuenit Iudicis au-
ctoritas,& vtriuſq. Collitigantis conſenſus.*

9 *Iuſpatronatus in dubio præſumitur hæreditarium, & ad
hæredes quoſcunq.etiam extraneos tranſitorium.*

10 *Iuſpatronatus.quod ſit gentilitium debet plenè,& conclu-
dentes probari.*

11 *Iuſpatronatus, quod ſit gentilitium probatur ſi ad fuerint
hæredes extranei, & tamen deſcendentes pręſentaue-
rint.*

12 *Iuſpatronatus non probatur eſſe gentilitium, eiam ſi præſentantes appellauerint ſe deſcendentes, quia tali caſu illud verbum ſtat potius demonſtratiuè, quam taxatiuè.*
13 *Iuſpatronatus hæreditarium præſumitur, in quo plures, pro vna voce ad formam, & menſuram ſucceſſionis conſiderantur, & præſentant in ſtirpes, & n. 25.*
14 *Præſentatio ad Iuſp. gentilitium ſit in capita, & non in ſtirpes.*
17 *Relatio cenſetur facta, cum omnibus qualitatibus exiſtentibus in perſonis relatis.*
18 *Factum potius quam enunciatum debet attendi, quando in ſimul non conueniunt.*
19 *Principale trahere debet acceſſorium.*
20 *Repudiatio hæreditatis, quæ non habuit effectum attendi non debet.*
21 *Iuſpatronatus non concluditur eſſe gentilitium etiam ſi præſentet, qui repudiauit hæreditatẽ paternam, cum potuerit præſentare, tanquam hęres alterius ſeu maioris, ſeu patrui.*
22 *Præſentatio ad Iusp. gentilitium debet fieri à proximiori, nec disparis gradus admittuntur.*
23 *Mixtum an dicitur, ſi deficiat alterum, quod mixturam faciat.*
24 *Ius accreſcendi, ſeu non decreſcendi non datur de vna linea deficiente deſcendentibus alterius linea.*
25 *Iuſpatronatus gentilitium efficit hæreditarium in vltima de agnatione.*
26 *Subſtitutio reciproca non datur de vna linea ad aliam, quando à principio duo fuerunt inſtituti.*
27 *Ius idem ſibi dici pati debet, qui illud alteri dixit, uel dici effecit.*

DECISIO CXX.

IN hac cauſa principaliter olim fuit dubitatũ, An litteræ Apoſtolicę eſſent exequendę in quibus Papa conteſſerat Iuliano de Naue, Præſentato à D. Duce Saluiato, derogationem pro altera medietate Patronorum, qui præſentarunt Malteſium, & ſub die 20. Decembris 1632. coram me fuit reſolutum. Non eſſe exequendas dictas litteras, & ſic ſententiam, quę dictas litteras pronunciauit eſſe exequendas eſſe infirmandam.

Poſtea verò pluribus de nouo exhibitis ab eodem D. Duce Inſtrumentis, & pluries etiam diſcuſſa cauſa hodie Domini firmarunt, Iuſpatronatus ſpectare ad D. Ducem, & huius reſolutionis fundamentum fuit, quod Marchio Laurentius Saluiatus, tanquam hęres Iacobi patris, & hęredis, ex Teſtamento q. Ioannis Baptiſtæ de Giandonatis, veri Patroni pro dimidio, & Giandonatus de Giandonatis de Iunctis pro alia medietate, anteceſſor, & auctor Patronorum, qui modo præſentarunt d. Malteſium, inſimul præſentarunt vſque de anno 1603. Coſmum de Vulpibus, vt in Summ. D. Ducis nu. 8. & hæc præſentatio per inſtitutionem factam ab Ordinario, & appræhenſam poſſeſſionem, diuque retentam, ſortita eſt effectum, ex quo ſequitur, quod d. Dux Saluiatus cum ſit hęres d. Marchionis Laurentij eius patris, & ab eo cauſam habeat, qui ſemel præſentauit, ſatis iuſtificet ad ſe pertinere hoc Iuſpatronatus, hodie enim ſolum agitur de pertinencia, & Ordinarius
1 non eſt in cauſa, nec corruit Prouiſus Apoſtolicus, † ita in his terminis firmarunt *Put. dec. 187. nu. 1. lib. 1. in correct. Rota coram S. mem. Greg. XV. dec. 349. num. 1. & ibi Adden. & dec. 452. num. 10. in fine Papien. Archipresbyteratus 28. Ian. 1602. coram bon. mem. Card. Hieronymo Pamphilio, & in rec. dec. 146. num. 2. & dec. 337. num. 3. p. 2. & in Florentina Capellaniæ 26. Aprilis 1619. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Quod eo magis in præſenti caſu dicendum eſt, cum tunc ad fuerit mutuus conſenſus Patronorum dum ſimul præſentabant, & quemadmodum Marchio Laurentius conſentiebat Giandonato, & in Compatronũ agnoſcebat, ita viciſſim Giandonatus admittebat, & agnoſcebat in Compatronum Marchionem Laurentium, hicque mutuus conſenſus, nedum ipſis tunc præſentantibus, ſed etiam eorum ſucceſſoribus ſuffragatur
2 † & reſpectiuè præiudicat ad *l. cum pater, §. libertis, ff. de leg. 2. Surd. conſ. 15. nu. 20.* & in his terminis *Rota coram S. mem. Greg. XV. dec. 452. n. 15. & coram bon. mem. Card. Marcomontio dec. 174. n. 4. in fin. p. 2. rec. & confirmata dec. 132. nu. 4. p. 3. rec.*

Quibus etiam accedit, quod hæc quaſi poſſeſſio, deriuata ex d. prętentatione Marchionis Laurentij, patris DD. Saluiati, titulata eſt, † & de ipſius bono iure
3 conſtat, vnde libentius Domini in ea inſiſtebant Ioannes enim Baptiſta de Giandonatis, qui hinc inde aſſerebatur Patronus indubitatus huius Beneficij, hæredem fecit eumdem Marchionem Laurentium Saluiatum, & de Anno 1562. vt in Summ. Domini Ducis numero 9. Idem Ioannes Baptiſta de Giandonatis fuit admiſſus pro medietate, vna cum auctoribus illorum, qui modo præſentarunt ipſum Malteſium, & inter eos fuit conuentum, vt in futuris vacationibus præſentatio ſpectaret ad eundem Io Baptiſtam pro medietate, & ſic fortius intrat præcitata concluſio, quod hæc mutua admiſſio Patronorum, & tacita præſentantium confeſſio reciproca ſuffragetur, & præiudicet illorum
4 ſucceſſoribus, † vt in præallegatis deciſionib. aſſeritur.

Nec pręſeruatio iurium, in iudicio poſtea diſcutiendorum, de qua in d. præſentatione, viſa eſt Dominis impedire, quin ex tali etiam prętentatione, dum d. præſeruatiua fuerit inducta quaſi poſſeſſio, non enim verè aderat (vt in alijs diſputationibus præſupponebatur) clauſula, tam in petitorio, quàm in poſſeſſorio, & partes, præſeruando hinc inde iura, non decebatur facere conſenſum, & actum conditionalem ſaltem conditione ſuſpenſiua, ſed ſolum conditione ſuſpenſiua, ſed ſolum conditione reſolutiua, itaut quandiu ius alterius partis erroneum in iudicio non detegatur, ſem-
5 per firma maneat illa qua poſſeſſio, iam acquiſita † per ipſam præſentationem, & interim ſuum effectum iuris habeat, ita *Honded. conſ. 86. num. 45. & ſeqq. lib. 2.* vbi reſpondet deciſioni Putei, quæ iam negotium faceſſere videbatur, & de ſimili præſeruatione dixit *Rota coram Card. Seraph. dec. 877. nu. 2. & dec 513. n. 3. in fin. p. 2. rec.* & talis præſeruatio ſolum videtur facta, ne per liberam admiſſionem ſibi præiudicarent partes in pe-
6 titorio, † vbi apparet alteri ex præſentationibus verè ius non competere, *Oldrad. conſ. 330. in fin. Gomes in reg. de iure quæſito non toll. q. 1. verſ. poſtremo. Card. Mantic. dec. 332. num. 3. adden. ad S. M. Greg. XV. dec. 332. n. 6.* Antequam autem hoc non ius alterius partis non detegitur, interim ſemper quaſi poſſeſſio habetur pro pura,
7 † vt per dictos Doctores, & præcipuè *Add. ad S. mem. Greg. XV. dicto loco.*

Nec obſtat quod talis præſentatio ſit facta lite pendente, & ſic dicatur attentata quoniam attentatum non conſideratur, vbi interuenit vt hic, & Iudicis, nem-
8 pè Ordinarij, auctoritas, † & vtriuſque collitigantis conſenſus, *Rota coram Card. Seraph. dec. 1003. nu. 4. in fin. & dec. 183. p. 2. rec.*

Quod autem in deciſione ſub die 20. Decembris 1632. dicebatur hoc iuſpatronatus non eſſe hereditarium; ſed eſſe gentilitium, & ſoli familiæ de Giandonatis competere, & ideo nec potuiſſe à Io. Baptiſta de Giãdonatis transferri in Marchionẽ Laurẽtiũ Saluiatum, tanquam extraneum, Ex nouiter deductis, & ex ſerie facti, plenius ab informantibus propoſita, tolli viſum fuit. Stat enim concluſio iuris, quod iuſpatron.

in

in dubio ſemper præſumitur hæreditarium, & ex pro-
9 pria natura ad hæredes etiã extraneos,† ſic tranſitoriũ
*c.1.& 3.de iurepat.clem.plures eod.tit.Cald.conſ.4,eod.tit
Peregr.conſ.27.num.1.vol.6.* & non iure ſanguinis, ſed
hæreditario deſertur, poſt multos etiam congeſtos
Sanch.conſ.moral.lib.2.c.3.dub.93.num.1.& in Rota eſt
hoc decantatum Axioma, *vt in deciſione coram Card. Se-
raph.364.num.3.378.ante num.2.456.num.1.coram bon.
mem. Buratto dec.647.num.1.& dec.679.num.1.in rec.
dec.675.nu.1.& 707.num.8.p.1.dec.756.nu.1.p.2.deciſ.
287.n.1.p.4.dec.362.num.9.p.5.in Vrbeuentana Beneficij
29.Januar.1633.Lucana Iuriſpatronatus 26.Iun.1623.
coram bon.mem.Vbaldo in Piſtorien. Parochialis 9. Fe-
bruarij 1624.coram me,& in Florentina ſubdecanatus 22.
Maij 1628.coram Reuerendiſs.Vrgellen. quæ eſt dec.147.
inter eius impreſs.* & alias ſæpius, ita vt, qui opponit iuſ-
patronatus eſse gentilitium, debeat concludenter,† &
10 pleniſſimè probare, vt in præmiſſis dec. *dixit Rota* &
præſertim in *Florentina Canonicatus 14.Maij 1629.coram
R.P.D.meo Veroſpio,quæ eſt dec.288.n.2.p.5.recent.*

Nec talis erat ſcilicet concludens,& pleniſſima pro-
batio,quę à Malteſio deducebatur Nam illa,quæ aſſe-
rebatur prouenire ex diuturna ſerie præſentationum,
que ſactæ fuerunt à deſcendentibus de Giandonatis,
quatenus etiam probarentur, non concludebat,quia
ſtant,ſimul,quod iuſpatr.ſit hæreditarium, & tamen
diù præſentauerint deſcendentes familiæ, quod etiam
in Patronatibus indubitanter hæreditarijs, frequenti-
ſſimè contigit,quia ipſi deſcendentes, vt plurimum,
ſunt etiam hæredes,& bonorum ſucceſsores,& vt con-
cluderet probatio pro gentilitio Patronatu, opus fuiſ-
ſet iuſtificare, quod extitiſsent hæredes extranei,† &
11 tamen deſcendentes præſentaſsent,ita *Rota in Areti-
na Capellaniæ 10.Iunij 1591.coram bon.mem.Comitulo,
& in d.dec.288.n.6.p.5.rec.* Sicque etiam in præſentatio-
nibus ipſis præſentantes appellarentur deſcendentes
adhuc ęquiuoca, & non concludens eſset probatio,
quia præſumitur hæreditarium iuſpatronatus,& illud
verbum (Deſcendentes) accipitur demonſtratiuè,non
autem taxatiuè, ſcilicet, quod illi, qui præſentabant
erant deſcendentes non autem quod tanquam tales ſo
12 lum præſentauerint,† vt apud *Reuerendiſs.Vrgellen. poſt
alios dec.173.nu.4.& dict.deciſion.288.numer.8.part.5. re-
centior.*

Et hac etiam reſponſione tollitur motiuum, de-
ductum ex præſentatione ſacta de anno 1550. in Sum-
mario numero 13. Verè enim ibi Ordinarius non aſſer
uit abſolutè,hoc iuſpatronatus eſse de Domo,& fami-
lia de Giandonatis,ſed dixit (de iurepat. Laicorum,
videlicet Vuimet,& aliorum infra nominandorum, de
Domo, & familia de Giandonatis) & ſic equiuoca eſt
etiam talis aſsertio, quia tales nominandi erat de fa-
milia,& veriſimiliter poterant etiam eſse hęredes,vn-
de frequenter contigit, quod deſcendentes ſint hęre-
des, vnde non concludit,Et magis confirmatur,quia
in eadem preſentatione fuerunt admiſſi multi, & alij
etiam prætermiſſi: & tamen, ſi Iuſpatronatus fuiſset
familiare,omnes debuiſsent admitti in capita:ibidem-
que aſseritur Dantem, & Altoblancum pro vna rata
Patronos conſideratũ,ſignum, quod erat iuſpatrona-
tus hereditarium, in quo plures pro vna voce ad for-
mam,& menſuram ſucceſſionis conſiderantur † & pre-
ſentant in ſtirpes *d.Clem.plures d.Iurepatron. Alex. de
13 Neuo conſ.63.num.1.* & omnes Doctores admittunt, vt
obſeruat.*P.Sanch.conſ.mor.lib.2.c.3.dub.98.nu,3.& 4.*
Non autem erat iuſpatr.gentilitium, in quo vnuſquiſ-
14 que vnam vocem facit,& preſentant in Capita *Alex.
† de Neuo d.conſ.63.n.3.Rot.dec.251.n.5.p.2.& dec.288.
n.4.p.5.rec.& coram bon.mem.Burratto dec.647.n.12.&
Viuian.de Iurepatr.
ſeq.& in d.Piſtorien.Parochialis 9.Februar.1624.cor.me.*

Hocque confirmatur ex alia præſentatione,ſacta de
anno 1492.in Summar.numero 11.in qua adeſt eadem
diuiſio,& præſentatio ſacta fuit in ſtirpes, non autem
in capita,& ſic deſumitur etiam ex hoc, quod iuſp.eſ-
15 ſet hæreditarium,† non autem gentilitium.

Pariter eadem reſponſione tollitur motiuum ex
enunciatiua præſentationis de Anno 1564.in qua enun-
ciatur,de iurepatronatus infraſcriptorum de Domo,
& ſamilia de Giandonatis quoniam in dubio, hec etiã
verba ſtant demonſtratiuè, & compatiuntur cum
qualitate hereditaria, illi enim de familia poterant,
eſſe,& veriſimiliter erant heredes, immò hec ſcriptu-
ra fauet D.Duci pro iurepatronatus hereditario,vt ſu-
pra fuit conſideratum,dum ibi facta fuit diuiſio, & aſ-
ſignata vna medietas pertinentiæ Danti,qui eſt auctor
illorum qui præſentarunt Malteſium, & altera medie-
tas Io.Baptiſtæ auctori D.Ducis, nomine ſuo proprio,
& donatarij Benedicti, & Magdalenæ de Giandonatis
hęredes Io.Baptiſtæ ſui fratris, & nomine Orettæ, &
Catharinæ filiarum Altoblanchi hæredis Ioannis carũ
fratris,quibus etiam proportionabilis erat titulus he-
reditarius,non extantibus enim maſculis, femine ad-
mittebantur ab hereditatem ex ipſo Statuto Florenti-
no.Et propterea cum iure hæreditario,& in ſtirpes fue-
rit conuentum fieri pręſentationem, excluditur qua-
litas gentilitia,& illa mutua admiſſio, vt dictum ſuit
ſupra videtur determinaſse,reſpectu partium, & per-
tinentię (quicquid ſit reſpectu Eccleſiæ, & Ordinarii)
16 naturam †& qualitatẽ Patronatus.Nec illa enunciati-
ua ſola (de Domo,& familia de Giandonatis) attendi
debet,tum ſit relatiua ad infra nominandos, qui iure
hęreditario præſentarunt,& relatio cenſetur ſacta cum
17 omnibus qualitatibus exiſtentibus in perſonis relatis
† *Surd.dec.81.n.3.Menoch.conſ.1216.n.24. Rota coram S.
mem.Greg.XV.dec.433.num.1.* ſemperq.attendi, & prę-
18 ferri debet,quod factum fuit à partibus † non autem
quod enunciatum *Surd. dec.218. n.6.& 13.Rota d.deciſ.
288.n.13.in fin. & 14.p.5.rec.* ſic inſiſtedum eſt in hoc,
quod diuiſio vocum, & præſentatio in effectu fuit tunc
facta iure hæreditario.

Minus concludit motiuum deſumptum ex pręſen-
tationibus de Anno 1379.& 1528.in quibus preſenta-
runt qui paternam hæreditatẽ repudiauerant, quia il-
læ præſentationes non ſunt de Eccleſia S.Mariæ de Ro-
mula,de qua agitur, ſed de Eccleſia Sancti Leonardi
de Queciola, quę Eccleſia fuit acceſſorie vnita Ec-
cleſiæ Sanctæ Mariæ, cuius dicitur prædium dicta Ec-
cleſia vnita.& qualitas Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, tan-
19 quam principalis trahære debet acceſſorium,† nempè
Eccleſiam S.Leonardi,notata per *Oldrad.conſ.257.nu.
16.Rota coram.Card.Seraph.dec.1076.num.6.& dec.710.
n.2.p.2.rec.* & ſic eadem Eccleſia S.Leonardi erit forta-
ſſe de Patronatu hæreditario, vt eſt Eccleſia princi-
palis Sanctæ Mariæ.

Nec conſtans fuit illa repudiatio Altoblanchi, qui
licet repudiauerit die 14.Maij 1528.hæreditatem Ric-
ciardi,attamen ſubſequenti, die 19 eiuſdem menſis,&
anni,vt hæres eiuſdem Ricciardi pręſentauit ad Eccle-
ſiam S.Petri de Monte Baldi,vnde iſta repudiatio tan-
20 quam non ſortita effectum, & non inconcuſſa † negligi
poſſet *l.1.§.nihil,ff.de inoff.teſtam.Crauet.conſ.10.num.5.
Surd.conſ.3.n.20.& conſ.359.n.10.*

At eſto fuiſſe fixam,& perpetuum huiuſmodi repu-
diationem,non tamen concluderet per neceſſe Iuſpa-
tronatus fuiſſe gentilitium, quia fieri poteſt, quod
qui repudiauit hęreditatem paternam, non quidem
tamquam heres Patris,ſed tanquam hæres alterius ſuo-
rum maiorum, vel patrui, præſentauerit, vt dixit

Rota coram me in dicta Piſtorien. Parochialis 9. Febr. 1624
Facilè etiam tolli videbantur præſentationes, in
quibus præſentarunt in ſimul pater, & filius, quia id
contingere poterat eo quod illius filius fuerit hæres
Aui vel Patrui, & ſic bene poterat concurrere cum pa-
tre, immò ex hoc concurſu excluditur qualitas gentili-
tij patronatus, cum in illo non poſſint admitti diſpa-
21 ris gradus, † ſed ſolum proximior *Calder. conſ. 19. de iu-
repatr. Gabr. conſ. 196. num. 3. & ſeq. lib. 1. Rot. dicta dec.
288. nu. 2. p. 5. rec.*
Hoc autem poſito, quod qualitas gentilitia non ſit
neceſſaria in hoc Iurepatronatu, & quod concludenter
non probetur, præſentaſſe ſolum deſcendentes, vti de-
22 ſcendentes fruſtra opponitur, quod ſaltem hoc iuſpa-
tronatus ſit mixtum, & quod requiratur vtraque qua-
litas, hæreditaria, & gentilitia, Mixtum enim non
23 poteſt conſiderari, ſi alterum, quod mixturam faciat,
† non concurrat, *§. ſi duar. inſtit. de rer. diuiſ. Menoch. conſ.
461. n. 16.* & patet ad ſenſum, Et ſemper militat illa iuris
præſumptio, quod ſit ſolum hæreditarium iuſp.
Poſtremò ex abundanti, aliqui ex Dominis adde-
bant, quod etiam ſi veritate tamen illæſa tale Iuſpat.
eſſet merè gentilitium, attamē, cum in præſentationi-
bus de anno 1492. & 1564. fuerit in duas voces ſeu
partes ſciſſum, vt ſupra oſtenſum fuit, nempe inter au-
ctores vtriuſque Patroni, rectè Io. Baptiſta de Giando-
natis, tanquam vltimus in ſua linea, qui ſine filijs de-
ceſſit, vt etiam pręſumitur potuit transferre in Iaco-
bum Auum D. Ducis, quamuis extraneum, ſuam vocem
& cum defecerit linea dicti Ioan. Baptiſtę deſcenden-
24 tibus alterius lineæ non dabatur ius accreſcendi, † ſeu
non decreſcendi, cum ſtante dicta diuiſione in duas vo-
ces, videantur quodam modo conſtitui duo ſeparati
patronatus vt in ſimili dixit *Rota in Aretina Capellaniæ
prima Iunij 1584. coram Bubalo. & in Lucana* Iuriſp. 20.
Iuny 1602. coram bon. mem. Card. Millino. ſit ſic quate-
nus iuſpat. à principio fuiſſet gentilitium, attamen in
Ioanne Baptiſta qui fuit vltimus illius lineæ, deſijſſet
25 eſſe gentilitium, † & effectum fuiſſet hæreditarium
Auchar. conſ. 81. n. 2. quod mellies ſequuta eſt *Rota* vti
obſeruauit *in Romana Iuriſp. 15. Martij 1630. coram me,
q. dec. 362. nu. 14. p. 5. recent.*
Prout in ſimili, facta duorum inſtitutione, & po-
ſtea in ducta ſubſtitutione reciproca ſauore omnium
deſcendentium, non intrat reciproca, nec onus reſti-
tuendi de deſcendentibus vnius lineæ ad deſcendentes
alterius lineæ, ſed reſtringitur diſcretiuè totum onus
reſtituendi inter ipſos ſolum deſcendentes vniuſcuiuſ-
26 que lineæ, nec tranſitus de vna ad illam lineam, † vt
firmauit *Rota in Romana fideicommiſſi 20 Decembr. 1610.
coram Penia, & in dec. 316. in princ. p. 1. recent.* & in pluri-
bus alijs congeſtis in *Florentina fideicommiſſi 28. Iun.
1638. coram* R. P. *D. meo Carilo*,
Quod & æquo animo ferre debent, qui præſenta-
bunt Malteſium quoniam, & in ipſos, quamuis extra-
neos vltimus alterius lineę de Giandonatis tranſtulit
ſuam vocem, & ipſi obtinuerunt, ſummaque æquitas
27 exigit nequis reſpuat ius idem ſibi dici quod in ipſe
alijs dixit, vel dici effecit *l. 1. quod quiſque iur.*
Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

R. P. D. BICHIO.

Bononienſ. Iuriſpatronatus Lunę die 23.
Ianuarij 1640.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſpatronatus, quantumuis tranſitorium ad hæredes ex-
traneos, regulariter non tranſit ad fideicommiſſarium,
ſed remanet penes hęredem.*
2 *Iuſpatronatus relinqui poteſt titulo legati, & fideicom-
miſſi.*
3 *Iuſpat. regulariter non tranſit ad fideicommiſſarium, ex
præſumpta mente teſtatoris.*
4 *Iuſpatronatus tranſit ad fideicommiſſarium, ſi conſtat
teſtatoris voluntatem fuiſſe illud comprehendi in fideicō-
miſſo.*
5 *Conſenſus ordinarij licet requiratur, quando iuſpat. trans-
fertur nominatim, & principaliter ſecus vero ſi acceſſo-
riè, cum vniuerſitate bonorum transferatur.*
6 *Hæredum, & ſucceſſorum quorumcunque appellatione
veniunt etiam fideicommiſſarij.*
7 *Teſtatoris voluntas ex coniecturis elicita æquipollet ex-
preſſe, quādo ſpecialis expreſſio pro forma nō requiritur.*
8 *Iuſp. dicitur comprehendi in hæreditate, & n. 16.*
9 *Dictio omnino in ſubſtitutionibus ſignificat abdicationem
cuiuſcunque iuris ab hærede grauato, & totalem tranſ-
fuſionem in fideicommiſſarium.*
11 *Fructus ab herede grauato percepti vſque ad purificatio-
nem fideicommiſſi regulariter non reſtituuntur.*
12 *Præſentandi ius eſt fructus iuriſp.*
13 *Teſtator ſi aliquid à fideicommiſſo excepit, reliqua omnia
in eo comprehendi voluiſſe intelligitur.*
14 *Iuſpatronatus non poteſt remanere pęnes hęredem dire-
ctum ſtante prohibitione detractionis trebellianicę, falci-
dię.*
15 *Coniecturę plures debent ſimul iungi ad aſſequendam te-
ſtatoris voluntatem.*
16 *Trebellianicæ prohibitio non conuenit vſufructuando, ſed
denotat hęredem proprietarium.*
17 *Hęreditas dari non poteſt ad certum tempus.*
Nec eis ex die certa nu. 18. & quomodo procedat, n. 19.
20 *Subſtitutus poſt legatam temporis certi ſuccedit inſtituto
per fideicommiſſum.*
21 *Fideicommiſſi poſſeſſor non poteſt per alienationem præiu-
dicare ſucceſſori.*
22 *Sententia non nocet non citatis.*
23 *Preſcriptio non currit non valenti agere.*
24 *Preſentatio licet conſtituat preſentantem in quaſi poſſeſ-
ſione preſentandi, non tamen illum patronum facit.*

DECISIO CXXI.

DVbitaui an Iuriſpatronatus Eccleſiæ Parochialis
S. Andreæ in Villa Cariani ſpectet ad Antonium
Mariam Bellioſium de Ramundinis, qui poſt mortem
Aloyſij Franciſci primi fideicommiſſarij ſucceſſit in
fideicommiſſo Ioannis Baptiſtæ Ramundinis vnici pa-
troni d. Eccleſiæ An verò ad Sebaſtianum Sabatinum,
& Carolum Philippum, & alios de Cortis hæredes Phi-
lippi Sabbatini, cui nec non dicto Sebaſtiano pręfatus
Aloyſius Franciſcus viuens iuſp. donauerat, & Rota
cenſuit ſpectare ad Bellioſium.
Nam licet iuſp. quantumuis tranſitorium ad here-
1 des extraneos, † non tranſeat regulariter ad fideicom-
miſſarium, ſed etiam reſtituta hæreditate, maneat
penes hęredem directum eiuſque ſucceſſores, vt ex
tex. in l. quia perinde §. reſtituta ff. ad Trebel. tradit ibid.
Bartol. quem reprobata contraria ſententia *Romani in l.
Titius n. 5. ff. eod.* ſequitur *Lamb. de iurep. 2. p. primi lib. 2.
q. 2. art. 35. n. 1. verſ. tamen prędictis.* & alij plures relati à
*Pereg. de fideicom. art. 6. n. 37. Fuſar. de ſubſtit. q. 634. n.
2. Barboſ. de off. & poteſt. Episc. p. 3. alleg. 71. n. 9.* & hanc
opinionem continuo amplexa fuit Rota *in multis deci-
ſionibus alleg. in Firmana iuriſp. 28. Nouembris 1631. co-
ram* R. P. *D. meo Ghiſilerio, Florentina Capellania 29. Maij
1634. coram* R. P. *D. meo Dunozet. & in Arim. iuriſpatr.
19. Nouemb. 1635. coram* R. P. *D. meo. Pirouano.*

Quia

Quia tamen id non prouenit ex natura rei, eo quod
videlicet ex diſpoſitione legis iuſpatronatus non ſit
traſmiſſibile ad fideicommiſſarium, cum imò titulo
2 fideicommiſſi,& † legati relinqui poſſit Cald. conſ. 5. &
20. eod. tit. Molin. de primog. lib. 1. c. 24. num. 13. Rot. dec.
675. num. 2. p. 1. rec. dec. 267. num. 4. p. 6. ſed ex præſumpta
3 voluntate teſtatoris,† qui nempe præſumitur voluiſſe
reſtitui fideicommiſſario boni,& iura afferentia, com-
modum pecuniarium non autem quæ ad honorem
dumtaxat pertinere videntur Couar. var. reſol. lib. 2. c. 18.
ſub n. 8. verſ. poſteriori ibi, id enim à teſtantis voluntate
iure præſumpta deducitur Mantic. de tacit. lib. 5. tit. 12.
num. 15. Modern. Piſan. de iurep. p. 1. lib. 4. c. 2. n. 87. Lotter.
de reb. benef. lib. 2. q. 11. num. 37. Alphonſ. de Leone de off.
Cappell. prax. 3. q. 4. n. 67. Rota in Maceraten. iuriſp. coram
Reuerendiſſ. D. meo Decano impreſſ. apud Modern. Piſan. d.
tract. dec. 24. nu. 4.

Propterea à dicta regula receditur, quoties conſtat
voluiſse teſtatorem Iuſp. comprehendi in fideicom-
4 miſſo neque repugnat formæ primæua acquiſitionis
illius Phanuc. in tract. diuerſ. de inuent. q. 234. in 6. verſ.
ego autem Alphon. de Leon. d. nu. 67. Ricc. de iurep. reſol.
179. num. 2. Rota in dd. Florentina Capellaniæ, & Arimi-
nen. iuſp. coram DD. meis Pironano, et Dunozet. etiam abſ-
que alio conſenſu Epiſcopi, qui neceſſarius quidem eſt
quando iuſp. nominatim, & principaliter transfertur
5 † ſecus verò ſi acceſsoriè cum vniuerſitate Bonorum
c. ex litteris c. cum ſęculum de iurep. Abb. in c. illud num. 4.
eod. tit. & benè inter vtrunq. caſum diſtinguit Franc. in
c. vnico n. 3. de iurep. in 6. Lamb. de iurep. p. 2. lib. 1. q. 1. nu.
3. verſ. ſed hac reſponſi, & art. 2. q. 1. n. 1. & 2. vbi dicij ra-
tionem, quia ſicut non requiritur conſenſus Epiſcopi
ad ipſam vniuerſitatem in alium transferendam, ita
nec ſuper acceſſorio, & quod ita communiter, in hoc
omnes concludunt art. 3. per tot. Barboſ. de offic. Epiſc. p. 3.
alleg. 71. n. 10. Rota dec. 207. n. 15. & 16. p. 6. recen. neque
contradicit dec. coram D. meo Dunozet. in d. Florentina
Capellanię, quia nihil circa hoc ſtatuit, & ſolum refert
dictum Garz. de benef. p. 5. c. 9. n. 19. quod intelligendum
eſt iuxta diſtinctionem prædictam,

In cauſa aūt propoſito non repugnat forma primæ-
uæ acquiſitionis Iuriſpatronatus quia fuit donatum
Io. Baptiſtæ fideicommittenti pro ſe, ſuiſq. hæredibus,
6 ſucceſſoribus quibuſcumque,† quorum appellatione
veniunt etiam fideicommiſsarij, Mandel. conſ. 382. num.
11. add. ad San. mem. Greg. dec. 271. n. 27. & fuit dictum in
Sarſinaten. feudi 20. Decembris 1638. coram Reuerendiſſ.
D. meo Decano & in terminis iuriſpat. Phanuc. de inuent.
d. q. 243. n. 65. Alphonſ. de Leon. d. q. 4. n. 67. Rota apud Mo
dern. Piſan. de iurep. d. dec. 24. num. 7.

Concurrit pariter clara voluntas teſtatoris, quæ
7 etiā ex coniecturis elicita æquipollet expræſſę,† quan-
do ſpeciali expræſſio pro forma non requiritur Caſtr.
conſ. 123. n. 2. in fin. lib. 1. Mant. de coniect. lib. 3. tit. 3. n. 2.
Rot. dec. 363. n. 13. p. 1. recent. nam ex pluribus verbis ſub-
ſtitutionis ſimul iunctis, eiuſque toto contextu appa-
ret omnia iura etiam honorifica fuiſse in fideicomiſso
comprehenſa, prout demonſtrat primo verba vniuer-
ſalia ſępius repetita ibi In omnibus bonis hęreditarijs, hę-
reditatis prædictę, infra grauauitq. d. Ludouicā ad reſtituen-
dum d. bona, & hæreditatem, quam complecti omnia iu-
ra defuncti, & ex vi propriæ ſignificationis prædicari
8 de iurep.† quia ex hæreditate eſt not. Bald. in l. fin. nu. 60.
C. edic. Diu. Adr. toll. & poſt eum Phanuc. de inuent. d. q.
243. n. 61. accedente præſertim verbo (omnino) ibi ad
reſtituendum dicta bona, & hæreditatem &c. dd. ſubſtitu-
tis omnino, quod ſignificat abdicationem cuiuſcumq.
iuris ab hærede grauato totalemque transfuſionem in
fideicommiſsarium abſq; vlla diſtinctione Baran extra-
Viuian. de Iurepatr.

n. 3. g. qui ſint rebelles verſ. nudi Hoſt. in c. dudum ſub n. 2. vb
verbum omnino exponit, ideſt nullo iure retento con-
uerſ. coniug. Io. Andr. ibid. num. 19. Fel. in c. de regularib. n.
9 2. de ſimon. Ias. conſ. 262. n. 4. lib. 3. Menoch. cons. 1. n. 19. Petr
de fideic. q. 5. n. 104. Ciriac. controu. iur. c. 436. n. 82. Rot. dec.
193. n. 5. p. 1. recen. adeo quod cum teſtator voluerit om-
nem hæreditatem indiſtinctè & nullo iure retento re-
ſtituit fideicommiſsario etiam iuſpatronatus veniat
10 in reſtitutione, neceſse, eſt, †, quia ab vniuerſo vna res
vacare non poteſt l. ſi ita qui hęres ff. hær. inſtit. & in
puncto Lother. de re benef. lib. 2. q. 11. n. 38.

Tanto magis, quia, teſtator ſic reſpexit ad vniuer-
ſam translationem hæreditatis in fideicommiſsarium,
& impingnationem fideicommiſſi, vt voluerit fideicō-
miſsario reſtitui quoq; fructus ab hærde grauato ex
hæreditate perceptos vſq; ad purificationem fidei-
11 commiſſi, † qui regulariter ſub reſtitutione noncа-
dunt, l. ex aſſe, ff. ad Treb. Caſtr. in l. fideicommiſſariam n. 3
ff. eod. Mandel. conſ. 179. n. 6. & ſeqq. cons. 275. n. 1. & per
tot. Peregr. de fideic. art. 18. n. 61. & fuit dict. in Romana ſeu
Maceraten. dotis 27. Mart. 1626. coram R. P. D. meo Piro-
no, quo magis inquam iuſpatronatus quod in hæredi-
tate erat de temporis mortis teſtatoris, & ius præſen-
12 tandi, quod eſt fructus † iuriſpatronatus Lotter de re
benef. lib. 2. q. 14. n. 48. Parlador differ. 120. n. 22. Rota dec. 7.
de iurep. in nou. Caſſad. dec. 7. n. 15. de caus. poſſ. & prop.

Secundo id ipſis demonſtrat exceptio prælegato-
rum à fideicommiſso, quia ſcilicet teſtator ſubſtitu-
tionem fecit in omnibus bonis hereditarijs, & bona
hęreditatemq; omnino mandauit reſtitui exceptis prę-
legatis factis Ludouicæ hæredi grauatæ ſi enim præle-
gata tantum à fideicommiſſio excepti ergo in illo iuſ-
13 patr.† omnia alia iura non exceptuata voluit com-
prendi ad tex. a l. nam quod liquid §. quęſitum ff. pend.
leg. c. qui ad agendum de procur. in 6. Aym. cons. 214. n. 13.
& 14. Surd. cons. 230. num. 17. & quod ex vi exceptionis
alicuius rei ueniam in fideicommiſso etiam ea, quæ
alias nō veniſsēt Natt. cons. 159. n. 30. & n. 31. in fine Rot.
dec. 56. nu. 2. vers. hac enim exceptio dec. 203. n. 5. p. 4. rec.

Tertia coniectura deducitur, ex quo teſtator prohi-
buit hæredi grauato detractionem Trebellianicæ, &
Falcidiæ. quę prohibitio aperit enixam voluntatem
fideicommitendis, quod nihil, & per conſequens neq.
14 Iuſpat.† remanet penes hęredem directum, vt in ſpe-
cie ratiocinatur Lamb. de iurep. p. 2. lib. 1. q. 2. art. 35. nu.
7. & 8. Molin. de primog. lib. 1. c. 24. nu. 27. verſ. ex quibus
& verſ. ſecunda concluſio odd. ad Alex. conſ. 174. verb. fi-
deicommiſſum in fine lib. 7 Guidop. q. 507. nu. 1. Caſſan. in
catal. glor. mund. p. 1. conſid. 43. verſ. dicit tamen, & quam-
uis coniectura hæc ſi ſola ſit habeat contradictores, &
doctr. Lamb. ſingularem dixerit Rota in Aretina Capella-
niæ coram bo. mem. Bubalo relat per Garc. de benef. p. 5. c. 9.
n. 20. & in d. Florentina Capellaniæ coram R. P. D. meo Du-
nozet. ceſſat tamen omnis contradictio in caſu noſtro
quo vltra Trebellianicam, & Falcid iam fuit prohibita
deductio cuiuſcumq. alterius portionis, donauit teſta-
tor fideicommiſſarium etiā nomine, & armis propriæ
familiæ, quod maiorem honorificentia præbet, quam
Iuſp. concurrunt aliæ coniecturæ ſupra ponderatæ, †
15 quę ſimul iungi debent aſſequendā voluntatem teſta-
toris, Hond. conſ. 65. n. 43. & ſeqq lib. 1. Seraph. dec. 1329.
nu. 13. Rot. dec. 355. nu. 10. p. 5. recent.

Tandem hoc declarauit obſeruantia, nam Aloyſius
Franc. author aduerſariorum, & cui Ludouica hæres
grauata reſtituit fideic. habuit etiam Iuſp. nec habere
potuit niſi titulo fideicommiſſi, quia ſubſtitutus fuit
Ludouicæ, quæ iam hæreditatem adiuerat, nec erat
inſtituta hæres vſuſructuaria, ſed vniuerſalis, cum
onere reinueſtiendi quolibet anno omnes fructus

hæreditatis ad fauorem ſubſtitorum,& reſtituendi illis
bona abſq. detractione Trebellianicæ , cuius prohibi-
16 tio,quia hęredi proprietario,†non autem vſufructua-
rio congruit , docet Ludouicam fuiſſe hæredem pro-
prietariam *Ladercb.conſ.80.n.6.Gabr.conſ.108.nu.32.& 43.lib.2.Giouagn.reſp.63.n.11.& ſeqq.lib.1.Rot.dec.138.& dec.460.p.4.diuers dec.241.n.14.& 15.p.5.rec.* Nec
obſtat,quod inſtitutio Ludouicæ videatur vitioſa , ex
quo facta fuit ad quindecim annos, & ſic ad tẽpus cer-
17 tũ ad quod hæreditas†dari non poteſt,quia ſemel hę-
res non põt amplius deſinere eſſe hæres *l.etqui ſoluẽdo, ff.de hæred.inſt.l.& ſine §.ſed quod Papinian.ff.minor. l.3. §.filius,ff. lib.& poſth.* prout nec ex die certa,† ne teſta-
18 tor decedat pro vno tẽpore inteſtatus , & pro alio te-
ſtat. *Aug.in §.heres in princ.inſt.hęred.inſt.Michael.Graſs. §.inſtit.q.24.n.1.* quia neutro caſu dies certa vitiat inſti
19 tutione,†ſed vitiatur,& vitio tẽporis ſublato remanet
inſtitutio puta *l.hęredes ex die 34.ff.de hęred.inſtit.* taliq.
ſic inſtitutio ſubſtitutus ſuccedit poſt lapſum tempo-
20 ris appoſiti per fideicommiſſum. *Pariſ.conſ.69.num.6. lib.2.Cephal.conſ.472.n.20.Gomeſ.var.reſol.tom.1.c.2.nu. 8.& 9.in fin.Graſs.in d.q.25.n.3.Pereg.de fideic.art.5.n. 16.& art.11.n.59.*

Quibus poſitis id non obſtat donatio facta Sabbati-
nis ab Aloyſio Franciſco,quia non nocet Bellioſſo ſuc-
ceſſori in fideicommiſſo,cui ille alienando præiudica-
21 re non potuit, *Anchar.in c.vnic.ſub n.3.de iurep.in ſexto. Franc.ibid.ſub n.4.Couar.var.reſolut.lib.2.c.18.n.10.Moder.Piſ.de iurep.lib.4.n.22.& ſeqq.Boer.dec.12.n.4.* Ideq.
reſpondetur ad ſententiam ordinarij declarantem iuſ-
patr.ſpectare ad Sabbatiuos donatarios Aloyſij Fran-
ciſci,quæ eo minus nocet , quia lata fuit non citatis fi-
22 deicommiſſarijs, *Seraph.dec.1495.n.7.verſ.nec fuit citatus.Rot.dec.197.n.54.p.5.recen.*

Rurſus non obſtat quaſi poſſeſſio præſentandi per
quadraginta annos , nam ſubducto tempore Aloyſij
Franciſci,qui ideo præſentauit,quia ex fideicommiſſo
in iurepatronatus ſucceſſerat non remanet tempus ne-
ceſſarium ad preſcribendum , & præterea præſcriptio
completa , antequam fideicommiſſum apperiretur ad
fauorem Bellioſſi,illi non præiudicat , quia tunc agere
23 non poterat,& non valenti agere non currit † preſcri-
ptio *Pinell.in authen.niſi triennale,n.49.& 55.C.bon.matern.Pariſ.conſ.23.n.199.lib.1.Molin.de primog.lib. 5.c. 80.n.3.Peregr.de fideicom.art.41.n.16.Fuſar. de ſubſt.q. 518.nu.4.& 5.Roſental.de feud.c.9.memb.2.q.84.n.1.& per tot.*

Tandem non obſtat , quod ſola medietas iuriſpatr.
ſpectaret ad Io·Baptiſtam fideicommittentem , alia
verò ad eius fratrem , quem idem Io.Baptiſtæ ſemel
admiſit ſecum ad prę ſentandum,nam cum iuſpatr.in-
tegrè ſpectaret olim de Communitatem Cadriani,cui
per donationem ſucceſſit ſolus Io.Baptiſta , vt patet
ex publico inſtrumento donationis,propterea præſen-
tatio ſemel facta à fratre, vel præſumitur quodam iu-
re familiaritatis , vel quatenus ipſum conſtituiſſet in
24 quaſi poſſeſſione præſentandi,†non ideo patronum
effecit , vt benè diſtinguit *Lamb.de iurep.1.p.2.lib.q.3. art.17.n.11.& 13.Innocent.c.cum Eccleſia Sutrina ſub n.4. Abb.ibid.n.35.de cauſ.poſſ.& prop. Rot.dec.284.n.7.p.1. rec.* vbi quod ita intelligendum eſt *Doct.Ripa in d.c.cum Eccleſia Sutrina,n.93:*

Et ita deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. BICHIO.

Bononienſ. Iuriſpatronatus Merc.
4. Iulij 1640.

SVMMARIVM.

1 *Hæres ſcriptus ad hoc vt fiduciarius iudicetur quidnam requiratur,& 2.3.& 5.*
4 *Vxor præſumitur à marito inſtituta ex cauſa amoris,et dilectionis,ſi ipſam dilectiſſimam in actu inſtitutionis enunciauit.*
5 *Onus reinueſtendi quolibet,an fructus hæreditatis ad commodum,ipſius poteſt etiam iniungi vero hæredi.*
7 *Hæres verbo reputatur quis reſpectu tituli hæredirarij, quamuis reſpectu commodi fiduciarius eſſet.*
8 *Commoditas ex fructibus medio tempore percepta æſtimabilis eſt.*
9 *Miniſter nudus dicitur,quia nihil emolumentis ex hęreditate conſequitur,aut conſequi poteſt.*
10 *Fiduciæ & nudi miniſterii præſumptio ceſſat,quando quis percipit commoditatem fructuum medio temporis.*
11 *Hæres verus dicitur ille, in quem verba inſtitutionis non executiuè ſolum,ſed diſpoſitiuè fuerunt collata.*
12 *Translatio iurium,& actionum hęreditarium non competunt,niſi vero hæredi,non autem nudo miniſterio, niſi in relictis ad pias cauſas n.13.& 14.*
15 *Trebellianicæ detractionis probibitio conuenit vero hæredi directo,& grauato,& n.17.*
16 *Fiduciarius hæres ex diſpoſitione iuris Tribellianicam prohibetur detrahere.*
18 *Hæres inſtitutus directo,& purè ſublato vitio temporis inſtitutioni adiecto ,cenſetur rogatus per fideicommiſſum reſtituere hæreditatem ſubſtitutis trãſacto illo tempore.*
19 *Iuſpatronatus qualitas an & quando poſſit immutari.*
20 *Hęredum quorumcunq.appellatione etiam fideicommiſſarij continentur.*

DECISIO CXXII.

RESolutionem captam ad fauorem Antonij Mariæ
Bellioſſij de Raimundinis ſub die 23. Iun. pro-
ximè præteriti , & confirmatam die 21 .Maij iterum
Domini concordibus octo ſuffragijs approbarunt , ne-
mini ex ijs , qui votum protulerunt diſcrepante. Non
obſtantibus non nouiter deductis per ex aduerſo in-
formantes, qui ſuadere conabantur Ludouicam vxo-
rem Ioannis Baptiſtæ fideicommittentis fuiſſe hære-
dem fiduciariam , & iuriſpatronatus ab initio hæ-
reditarii qualitatem non potuiſſe in præiudicium hæ-
redum immutari per fideicommiſſum.

Nam in Teſtamento non legitur fidei Ludouicæ
quidpiam ſecreto commiſſum,ſeu verbum aliquod cõ-
fidentiale,prout in caſu deciſionis 381.bon.mem. Car-
dinalis Caualer.neque aderat reuelans cauſa ob quam
teſtator filios Melchioris, quos Ludouicæ poſt 15. an-
nos ſubſtituit non potius purè inſtituiſſet ſi Ludouicã
directo hæredem eſſe noluiſſet,at verò cauſa, & verba
copulatiuè inter cætera requiruntur,vt hæres ſcriptus
fiduciarius iudicetur, *Bald.in l.fideicommiſſi.cum polidius*
1 *ff.vſur.hodiern.in l.hęc edictali q.28.n.34.C.ſecund.nupt. Bertaz.conſ.ciuil.8.n.4.Hond.conſ.51.n.88.lib.2.Pereg.de fideicomm.art.3.num.19.verſ.& fiduciarium , & de iure fiſci lib.3.tit.19.n.3.Rot.dec.381.n.2.coram Caualerio,& coram bon.mem.Buratto dec.616.n.15.& 23.*

Neque pro cauſa poteſt allegari , quod filii Mel-
2 chioris eſſent impuberes ad tradita,†per *Pereg.d.art.3. num.14.verſ.quia impubes,hodiern.loco allegato ſub n.35.*

vel

vel quod teſtator voluerit fructus hæreditatis per 15.
annos inueſtiri, quia aſſumptum pupillaris ætatis hæ-
redum ſubſtitutorum quatenus releuaret non proba-
tur de tempore mortis Teſtatoris, & cum hæreditatis
cuſtodia, & adminiſtratio, ſiue fructuum re inueſti-
mentum non obeſſet quominus Teſtator dictos filios
inſtitueret à principio ſi id facere voluiſſet demandã-
do, ſcilicet vtrumque Ludouicæ vxori, ſeu executori-
bus Teſtamentarijs, prout in caſum prædeceſſus vxo-
ris deman dauit neutrum ſufficeret pro cauſa fiduciæ,
3 † vt benè in propoſito ratiocinatur Bertrand. conſ. 47.
ſub nu. 7. verſ. ſi eum, vol. 3. part. 2. facit Cuman. conſ. 108.
col. 2. ante med. verſ. inſtius tamen, nu. 2. Gratian. diſcept.
n. 446. n. 5. quin potius cauſa finalis tribuenda ex ma-
ximo amori teſtatoris erga vxorem, quem dilectiſſi-
4 mam in ipſo actu inſtitutionis enunciauit, † vt per
Dec. conſ. 601. num. 4. verſ. unde tertius, Grat. conſ. 84. nu.
5. lib. 2. Mantic. de coniect. vlt. volunt. libr. 8. titulo 6. nu-
mer. 18. Surd. deciſ. 322. num 17. Rota in Ferrarien. legati 4.
Februarii 1026. coram bon. mem. Patriarcha Hieroſolymi-
tano, & ferè in puncto Menoch. conſ. 146. n. 10. & præſum-
pt. 123. n. 8. lib. 4.

Vnde parum refert quod Ludouica nullum com-
modum percipiat, ex hæreditate, ſed fructus teneatur
deponere ſingulis annis, & reinueſtire quolibet quin-
quennio ad commodum hæreditatis, quia non hoc ſo-
lum conſtituit hæredem fiduciarium niſi cauſa, & alia
5 requiſita in idem concurrant, & onus huiuſmodi po-
6 tuit iniungi etiam vero hæredi l. in fideicommiſſaria 18.
verſic. aut eum quis ſpecialiter ff. ad Trebel. l. ſi ita reli-
ctum §. Pegaſus ff. de leg. 2. Bellon. iun. conſ. 31. n. 50. Surd.
conſ. 291. n. 9. & dec. 25. n. 24. Mantic. de coniect. lib. 7. tit.
10. n. 9. Ciriac. controu. forenſ. 550. nu. 50. & ſeqq. qui talis
dicitur reſpectu tituli hæreditarij, quamuis reſpectu
7 commodi fiduciarius eſſe † iuxta diſtinctionem Bald.
in l. ſi quis Titio 17. n. 2. & in l. ſi quis 31. ff. l. 2. Rot. coram
San. mem. Greg. XV. dec. 544. nu. 28.

Imò è conuerſo percipit Ludouica lucrum ex hæ-
reditate nedum ob multa prælegata titulo inſtitutio-
nis ſibi relicta, ſed etiam quia cum deponere poſſet in
fine anni, & re inueſtimentum non niſi quinquennium
fieri deberet, habuit commoditatem medij temporis,
8 † quæ æſtimabilis eſt Bart. in d. l. cum filio famil num. 9.
verſ. remanebit ergo ff. leg. 1. quem ſequitur ibidem Iaſ. nu.
158. verſ. ſicut etiam Rip. ſub n. 70. ibi ſalua commodita-
te Surd. dec. 224. num. 5 Ciriac. d. controuerſ. 550. n. 55. in
fine, & repugnat qualitati fiduciariæ, ſeu nudi miniſte-
rij, quia nudus miniſter dicitur nihil qui emolumenti
9 ex hæreditate conſequuta † aut conſequi poteſt gl. in l.
pecuniæ, ff. alim. & cib. leg. Roman. cons. 227. col. penult.
vers. ſic itaque, Capr. de cæteris. ult. uol. membr. 4. n. 6. Ci-
riac. controu. 51. n. 46. & controuers. 94. num. 11. & in pun-
cto ratione dictæ commoditatis medij temporis ceſſa-
re in dubio præſumptionem fiduciæ † nudi miniſterij
10 dixit Rota cauſa pluries propoſita in Romana cenſus ter-
tio, Iunij 1619. coram bon. memor. Martino Andrea relat.
per Adden. ad Gregor. XV. deciſione 544. numero 42 verſic.
fuit autem.

Et propterea Ludouicam fuiſſe verè hæredem gra-
uatam tamen onere reſtituendi per fideicommiſſum
oſtendunt tum verba inſtitutionis diſpoſitiuè non
11 executiuè ſolum in ipſam collata † Bart. in d. l. pecuniæ
num. 3. Card. in l. quidam teſtamento, & ſcriptus, num. 2. ff.
leg. 1. Cuman. conſ. 108. num. 13. Mantic. de coniect. lib. 8.
tit. 4. num. 13. Sim. de Prat. de interpret. vlt. volunt. lib. 5.
dubit. 2. num. 43. Gratian. diſcept. 446. num. 4. Adden. ad
Greg. XV. d. dec. 544. in fin. Quia importat tranſlationem
in hæredem ſcriptũ hæreditariorum, iurium, & actio-
12 numquæ, † vtique competunt verò hæredi, l. cum hæ-
redes ff. acquir. hæred. Bald. in l. quoties in princip. C. hæred.
inſtit. Rouit. conſ. 54. num. 3. lib. 2. ſecus autem nudo mi-
13 niſtro † prætetquam in relictis ad pias cauſas, l. nulli
C. Epiſcop. & cleric. Alex. conſ. 170. n. 2. lib. 2. & in termi-
14 nis hanc differentiam inter vtrumque aſſignat, † Spe-
cul. de inſtrum. edit. §. nunc verò aliqua n. 16. verſ. & ſcias,
Simon. de Prat. d. dub. 2. nu. 50. poſt Bart. in l. ſi quis Titio,
n. 2. ff. leg. 2. Caſtr. in l. Lucius §. 1. nu. 1. ff. ad Treb.
15 Tum etiam prohibitio detractionis Trebellianicæ
quæ ſanè conuenit hæredi directo, & grauato, ſuper-
uacanea verò eſſet in hærede fiduciario, qui ex diſpo-
16 ſitione iuris Trebellianicam detrahere prohibetur †
Hodiern. in d. l. hæc edictali q. 28. nu. 28. Alex. in l. ſeius
col. 3. ſub n. 2. ff. ad Trebel. Rimin. iun. conſ. 379. n. 90. Gabr.
conſ. 128. n. 1. lib. 1. Grat. diſcep. 650. num. 3. Rota dec. 557.
num. 3. in fin. par. 1. recent. & magis in ſpecie ex prohibi-
tione Trebellianicæ ſignificari hæredem eſſe vniuerſa-
lem grauatum tamen reſtituere per fideicommiſſum
17 † tradit Menoch. præſum. 141. ſub n. 49. verſ. & demum
lib. 4. accedentibus præſertim verbis teſtamenti, in
quo Ludouica hæres vniuerſalis nominatur, & filij
Melchioris ſubſtituti nuncupatur non ſemel.

Si itaque Ludouica fuit verè hæres directo, & qui-
dem purè ſublato vitio temporis quindecim annorum
inſtitutioni adiecto, itaut rogata cẽceretur de reſtituẽ-
do hæreditatem filijs Melchioris poſt 15. annos, vt præ-
ter allegatos in prima deciſione tradit † Ang. conſ. 150.
18 n. 4. verſ. quantum tamen Menoch. de adipiſc. rem. 4. n. 155.
Bellon. iun. de iur. accreſc. c. 7. q. 17. ſub num 42. vers. primus
casus, & nu. 4. Ciriac. qui loquitur de ſim. inſtit. ad quinde-
cim annos controuers. 550. n. 57. & ſeqq. ſequitur quod
Franciſcus Aloyſius dicti Melchioris, filius, & aduer-
ſariorum author ſucceſſerit in hæreditate, ac iu iure-
patronatus titulo fideicommiſſi, & per conſequẽs ap-
plicantur coniecturæ, & obſeruantia deducta in prima
deciſione.

Non obſtat alterum obiectum exaduerſo vt ſupra
excitatum de mutatione qualitatis hæreditariæ in ac-
quiſitione Iuriſpatronatus impreſſæ, quia forte proce-
dit quando ab initio fuit acquiſitum Iuſp. pro ſe extra-
neis, & de eo diſponitur in præiudicium extraneorum
19 † pro in Ferrarien Iuſpatronatus 30. Apr. 1635. coram
R. P. D. meo Dunozetto, vel quando Iuſpatronatus ab
initio hæreditarium fieret gentilitium, aut è conuerſo,
vt Piſtorien. iuſpatronatus 31. Martij 1628 coram R. P.
D. meo Merlino, ſed in caſu qualitas, & forma primeuæ
acquiſitionis fauet fideicommiſſarijs, quia iuſpatro-
natus fuit donatum Teſtatori pro ſe, & hæredibus qui-
buſcumque quorum appellatione etiam fideicommiſ-
20 ſarij continetur, † vt in puncto Phnanuc. & Rota loco al-
leg. in prima dec. 3. in caſu.

Et ita deciſum vtraque parte informante &c.

R. P. D. ROIAS

Cremonen. Cappellaniæ Lunæ 6.
Februar. 1640.

SVMMARIVM.

1 Iuſpatronatus exiſtentia, & pertinentia optimè probatur
ex inſtrumento dotationis.
2 Confirmatio teſtamenti complectitur omnia inea contenta
ac ſi totus eiusdem tenor fuiſſet expreſſus.
3 Verbum Superius relatis quid importet
4 Expreſſum dicitur quod fit per relationem ad aliud
5 Confeſſio emiſſa in uno Iudicio probat etiam in alio inter
eaſdem partes.
6 Quaſi poſſeſſio præſentandi acquiritur ex conſenſu præ-
dicto

ſtito in reſignatione ; at ſi vera præſentatio interueniſſet.

7 *Quaſi poſſeſſio præſentandi ſuffragatur, nec aliud eſt probandum.*

8 *Iuſpatronatus exiſtentia, & pertinentia ſufficienter probatur ex confeſſione patris in illius præiudicium, dum nō agitur de intereſſe Ordinarij, n. 16.*

9 *Vacatio beneficij probatur ex narratiua facta a parte in gratia obtenta de dicto beneficio vti deuoluto, & quando pars venit ex eadem vacatione n. 10.*

11 *Præſentatio quod ſit facta in tempore, probatur ex illius inſtrumento.*

12 *Inſtitutio denegari non poteſt præſentato ab eo, ad quem iuſpatronatus ſpectet.*

13 *Quaſi poſſeſſio præſentandi ex quibus dicatur acquiſita.*

14 *Familiæ, ſeu agnationis deficientiam, quando quis non teneatur probare.*

15 *Iuſpatronatus leuiores probationes admittit, quando non agitur de illius exiſtentia, ſed pertinentia tantum.*

17 *Præſentatus ab habente qualitates requiſitas à fundatore, debet præferri.*

18 *Patronus laicus variare poteſt in præſentatione, et quando procedat, vel non n. 19. 20. 21. 22. & 23.*

20 *Lis ex quibus actibus non intelligatur inducta.*

24 *Numerus minor in maior continetur.*

25 *Deuolutio ceſſat ſtante præſentatione facta a patronis intra debitum tempus.*

26 *Clauſula* Dummodo dat, præſentium non ſit alteri ius quæſitum *præſeruat ius reſultans ex præſentatione, ita ut conſtito de iure præſentati Gratia Apoſtolica cum dicta clauſula concepta nullius ſit momenti, numer. 27.*

DECISIO CXXIII.

CAtharinam de Soarza mandauit per eius executores teſtamentarios dotari Altari B. V. Mariæ in Eccleſia S. Margaritæ, ciuitatis Cremonæ quibuſdē adiectis omnibus Sacerdoti Capellano in poſterum à patronis eligendo, cuius Altaris iuſpatronatus reliquit Gherardo, Symonino, Antonio & Bartholotto de Hò, ac legitimè deſcendentibus ab illis in infinitum, quibus deficientibus ſubſtituit in patronatu tres vicinos, ex vicinis antiquioribus d. Viciniæ s. Margaritę de tempore in tempus vſq; in infinitum.

Deinde poſt plures annos prædicti executores teſtamentarij expoſuerunt Ordinario Cremonen. prædictam Catharinæ teſtatricis diſpoſitionem petendo confirmationem cum eiſdem modis, ac conditionibus ſuperius expreſſis. Ad quorum inſtantiam Ordinarius Cremonen. ſupra dictam dotationem creationem, & inſtitutionem pręfati beneficii ipſumque beneficium, & cum modis, formis, conditionibus, & dote ſuperius denotatis admiſit, & approbauit cum reſeruatione iuriſpatronatus dd. de Hò, & ſpecialiter Ioannis de Hò filij Bartholotti ibidem præſentis, & acceptantis. Ex 1 quibus probatur exiſtentia iuriſpat. † ac etiam pertinētia non ſolū ad fauorem familiæ de Hò, ſed etiā ad tres vicinos ex Antiquioribus viciniæ s. Margaritę, hocque ex publico inſtrumento dotationis, qui modus probationis ſuperat alios quoſcumque *iux. tex. c. nobis, & c. Piæ mentis 16. q. 7. Lamb. de iurep. lib. 1. p. 1. art. 2. q. 2. per totam Gonz. ſuper reg. 8. gl. 18. n. 32. Rot. dec. 232. n. 4. p. 5. recent.*

Confirmatio verò prædicta Ordinarij facta generaliter cum modis, & conditionibus expreſſis in Teſtamento Catharinæ importat approbationem totius Teſtementi illius, & conſequenter reſeruationem iuriſpatronatus pro familia de Hò quouſque extaret. in eius verò deficientiam importat reſeruationem eiuſdem ad fauorem trium vltimorum ex antiquioribus S. Margaritæ in perpetuum, iuxta ſubſtitutionem in Teſtamento factam ita, & taliter ac ſi totus Teſtamen-
2 ti tenor in confirmatione expreſſus fuiſſet † *Caputaque dec. 204. n. 4. p. 1. Rota in rec. dec. 305. n. 3. & 362. n. 4. p. 1.*
3 Verum enim † *ſuperius denotatis* ex vi relationis continet omnes, ad quorum fauorem ſupra fuit reſeruatum iuſpatronatus ad tex. *in l. qui liberis, §. hoc verba, ff. de vulg. & pup. Burat. dec. 385. n. 5.* & ita taliter, vt etiam ex ipſa approbatione primæ partis Teſtamenti reſultet approbatio ſecundę partis ex natura relationis, cū referatur ad omnes perſonas infra nominatas, ex quo ſatis dicitur expreſſum, quod fit per relationem † ad
4 aliud *l. 3. ff. ſi certum petatur, Dec. conſ. 389. nu. 11. & conſ. 489. n. 11. Oſaſch. dec. 129. n. 13.*

Denique de anno 1602. Carolus Gudacius poſſeſſor prædictæ Cappellanię eam reſignauit ad fauorem Camilli fratris, cuius vigore d. Camillus fuit à Sanctiſs. prouiſus, cum clauſula *conſtito de iurep. & modernorum Patronorum accedente conſenſu*, & cum nullus prædictorū patronorū de Hò ſuperextare, cōſenſū præſtiterūt Georgius Sorexina, Iulius del Mutio, & Martir de Piſentis dictus de Sabloneta tanquam tres Vicini, ex Antiquioribus d. Viciniæ S. Margaritæ, adimplendo Teſtatricis diſpoſitionem, cuius vigore Ordinarius Cremonæ, executor literarū d. Camilliū in poſſeſſionem immiſit.

Secuta poſtea vacatione de anno 1638. per obitum d. Camilli, Io. Franciſcus Maynoldus, ſub die 13. Ian. d. anni fuit præſentatus à duobus Vicinis, ſcilicet Andrea Flammeno, & Io. Paulo à Sabloneta ex antiquioribus d. Viciniæ s. Margaritæ. Poſtea ſub die 13. eiuſdē menſis comparuerunt coram Ordinario d. ciuitatis Io. Baptiſta Manna, Angelus Maria Flammenus, Cæſar Piſentus, & Philippus de Gadij, qui contradixerūt præſentationi factæ per alios vicinos ad fauorem d. Maynoldi, & ſucceſſiuè ſub die 20. eiuſdem menſis Maynoldus prædictus fuit ſecundo loco præſentatus ab Antonio Gambaro, pariter vt vicino Antiquiores ſub die verò 21. prædicti menſis Andreas Flammenos, & Io. Paulus Sabloneta ſimul cum altero vicino compatroni, variando conſtituerunt procuratorem ad præſentandum Bartholomæum Bellonum, qui iuxta formam mandati incontinenti Bellonum, præfatum præſentauit.

Quibus ſtantibus, cauſa fuit introducta coram Ordinario Cremonen. inter iſtos preſentatos ſuper inſtitutione, quo tempore d. Io. Franciſcus Maynoldus idē beneficium, vti deuolutum à ſanctiſs. impetrauit cum ſolita clauſula, *Dummodo data præſentium non ſit alteri ius quæſitum*, & præcedente proceſſu fulminato, nemine citato, & nulla facta iuſtificatione poſſeſſionem fuit conſecutus, appellauit Bellonus à die habitæ notitiæ cauſaq. mihi comiſſa dubitauit hodie An Bartholomæus Bellonus ſit inſtituendus. Et Domini affirmatiuè reſponderunt.

Fundamentum fuit, quia Bellonus docet de preſentatione ad ſui fauorem per tres Vicinos, quos Antiquiores confeſſus fuit alias Maynoldus in reſponſione ad poſitiones: quæ confeſſio licet emiſſa in alio iudi-
5 cio, † tamen probat etiam in iſto, cum agatur inter eaſdem perſonas *Specul. in tit. de confeſſ. §. nunc videndū n. 2. & 3. Guidop. dec. 254. & ibi Addent. per tot. Caputaq. dec. 190. n. 1. et 2. p. 1. Rot. dec. 185. n. 12. p. 1 recen. Reuerend. D. meus Decanus dec. 194. nu. 1.* Pertinentia verò ad tres Vicinos Antiquiores, qui præſentarūt Bellonū probatur ex diſpoſitione eiuſdē fundatricis, ex illis verbis, *et caſu quo omnes de Hò Patroni electi vt ſup. deficerunt eo caſu teſta-*

ſu teſtatrix loco patronorũ de Hò ſubſtituit patron. tres vici-
nos ex vicinis antiquiorib. d. viciniæ S. Margaritæ. Qui vici-
ni extant etiam in quaſi poſſeſſione præſentandi , vt
conſtat ex conſenſu præſtito de anno 1602. d. reſigna-
tioni ſecutæ ad fauorem Gaudaci vltimi poſſeſſoris
ex quo conſenſu acquiritur quaſi poſſeſſio præſentan-
6 di, † non ſecus, ac ſi interueniſſet vera præſentatio ex
Creſcent. dec. 2. de Iurep. Viuian. de Iurep. lib. 11. c. 6. n. 8. &
9. Rot. dec. 792. n. 8. p. 1. diuerſ. Greg. dec. 319. n. 2. vbi Add.
n. 7. Reuerend. D. meus Decanus dec. 147. n. 3. & dec. 154. n.
4. p. 2. rec.
Qui vicini præſumuntur ſucceſſiſſe ob deficientiam
familiæ de Hò, quę hucuſq; numquam comparuit, ſtan-
te præſertim d. quaſi poſſeſſio præſentandi, quæ prop-
7 terea ſufficit , itaut aliud non ſit probandum Gregor.
deciſ. 349. num. 1. Duran. dec. 87. num. 13. Et aduertebant
Domini hic non agi de præiudicio Ordinarij , cum
ipſe non ſit in cauſa ; propterea ex confeſſione prædi-
cta Maynoldi ſufficienter remaneat probata tam exi-
8 ſtentia , quam pertinentia iuriſpatronatus Caſſador.
deciſ. 7. de Iurepatronat. Card. Mantic. dec. 318. n. 3. Add.
ad Greg. dec. 452. n. 22. Burat. dec. 183. n. 2. & 3. vbi Add.
num. 25.
Vacatio autem beneficij per obitum Camili Guda-
9 cij remanet probata ex narratiua facta in gratia obtē-
ta per Maynoldum de hoc beneficio , vti deuoluto
Bellam. deciſ. 268. Seraph. dec. 1295. num. 6. Rot. dec. 10. n.
2. par. 2. recent. Burat. dec. 931. num. 1. Tum etiam quia
10 Maynoldus , venit ex eadem vacatione , iuxta dec. Ca-
ual. 55. n. 3.
Pręſentationem verò factam fuiſſe per Vicinos præ-
dictos ad fauorem Belloni intra quadrimeſtre , itaut
non ſit locus deuolutioni Sedi Apoſtolicæ ex diſpoſi-
tione tex. in c. cum propter de iurep. probatur ex data
inſtrumenti præſentationis, ex qua conſtat fuiſſe intra
11 quadrimeſtre exequtiuuam Rot. dec. 232. n. 9. p. 5. recen.
& latè in Fauentin. Beneficij 15. Iunij anni præteriti coram
R. P. D. meo Panzirolo Propterea , cum conſtat de exi-
ſtentia iuriſpatronatus, Pertinentia ad fauorem trium
12 Vicinorum Viciniæ S. Margaritæ præſentantium Bel-
lonum, intra debitum tempus , & de vacatione inſti-
tutio nequiuit denegari , cum actus iuſtitiæ per text.
in capit. Monaſterium vbi gloſſ. 16. quęſt. 7. Rot. in recent.
deciſ. 337. n. 1. p. 2. & dec. 232. nu. 1. p. 5. Duran. deciſ. 293.
num. 1.
Rurſus ponderatum fuit ſufficienter conſtare fami-
liam de Hò vacatum primo loco defeciſſe, dum fuerũt
admiſſi d. Vicini ad conſentiendum ad anno 1602. &
nemo reclamauit: vlterium etiam Maynoldus procu-
rauit, & magis fecit præſentaionem Vicinorum ? nec
Vicini de an. 1602. fuiſſent admiſſi ad conſentiendum
Patronali nomine reſignationi huius Cappellaniæ , ſi
ad fuiſſent prædicti de familia de Hò, ex qua effectua-
tione , per ſucceſſiuam poſſeſſionem reſignatarij , &
modernæ vacationis per obitum eiuſdem vicini anti-
quiores quodãmodo fuerũt cõſtituti in quaſi poſſeſſio-
ne pręſentãdi ex doctrina Abb. conſ. 59. n. 1. lib. 1. Rot. dec.
792. n. 7. & 8. p. 1. diu. & dec. 195. n. 3. p. 2. rec. Greg. dec. 349.
13 n. 7. Ita pariter releuantur ab onere vlterioris proba-
tionis deficientiæ d. familiæ de Hò ex adductis per
Molin. de Hiſp. Primog. lib. 9. c. 7. n. 7. Rot. dec. 224. n. 8. p. 1.
rec. Greg. dec. 349. n. 1. & ibi Add. n. 6. Præſertim, quia
quæſtio non eſt ſuper exiſtentia Iuriſpatr. nec May-
14 noldus fuit prouiſus de beneficio, tanquam de libero:
ſed ſuper pertinentia, quæ leuiores admittit probatio-
15 nes, ex Rot. dec. 15. n. 10. p. 5. recent. Mant. qui plures cu-
mulat dec. 244. n. 5. & ita taliter vt benè remaneat pro-
bata ex ſola prædicta confeſſione Maynoldi contra
16 ipſum confitentem, Put. dec. 316. n. 1. lib. 2. in corr. Mant.
dec. 350. n. 10. Buratt. dec. 185. n. 2. Rot. dec. 96. n. 15. par. 6.
recent.
Nec obſtat, quod etiam d. Maynoldus ſit præſenta-
tus à tribus Vicinis, quia ex quo Antonius Gambarus
tertius Vicinus non eſt Vicinis antiquioribus , prout
in fundatione cauetur propterea venit poſt ponendus
in concurſo cum Bellono , pręſertim ſtante quod alij
17 duo patroni variantur , & Bellonus habet tres voces
ex Antiquioribus Vicinis, † vt diſponit tex. in d. c. quo-
niam de iurep. Burato. dec. 492. n. 1. Duran. dec. 438. nu. 1.
Adeſſe autem in Bellono integras tres voces colligi-
tur ex præſentationibus reportatis: cum ipſum non ſo-
lum præſentauerit Io. Baptiſta Manna, verum etiam
cumulatiuè , & variando prout de Iure eſt permiſſum
Andreas Flammenus , & Io. Paulus de Sabloneta, qui
18 duo prius præſentarunt Maynoldum præd. Variatio-
nem autem ſic ſecutam eſſe permiſſam , cum verſe-
mur in Patronis laicis firmat Garz. de benef. p. 5. c. 9. nu.
211. cum ſeqq. Viuian. de Iurep. lib. 10. c. 1. n. 1. cum ſeqq. Add.
ad Burat. dec. 942. n. 6.
Minus facit, quod nec patronis laicis liceat varia-
re tempore, quo lis pendet, Quia placuerunt Domini
reſponſiones datæ , quod ex quo beneficium non fuit
effectum litigioſum , cum non adeſſet lis ſuper titulo
beneficij, prout requiritur ad effectum vt dicatur pro-
hibita variatio, iux. tex. in c. 1. & 2. vt lit. pend. in 6. cum
Patroni tantummodo comparuerit coram Ordinario
19 in termino pręfixo ad probandam inſtitutionem May-
noldi , ab alijs præſentati quibus non integrè compe-
tebat Ius præſentãdi, qui actus non sũt apti inducere li-
20 tem, Lancell. de attent. p. 2. c. 41. in præfat. nu. 685. Rebuff.
in prax. p. 1. de reſcrip. Grat. ſi neutri n. 24. Duran. dec. 440.
num. 1.
Tum etiam quia ibi non agebatur, ad quem ſpecta-
ret beneficium, ſed tantummodò ſuper iure præſentan-
21 di inter compatronus: quos fit vt beneficium non poſ-
ſit dici litigioſum Lotter. de re benef. lib. 2. q. 29. n. 7. Bur-
rat. dec. 59. n. 12. 13.
Et ſi ceſſat omnis ſcrupulus; quia etiamſi fuiſſet in-
ducta lis inter ipſos præſentatos, adhuc fuiſſet licita
variatione, facta tamen in collitigantem, prout euen-
nit ex quo ratio tex. in c. 1. & 2. vt lit. pend. 6. (in quibus
22 reperitur prohibita variatio) quæ eſt ne ſuſcitentur
lites de nouo, & detur nouus collitigans , ceſſat quan-
do variatio fuit in alterum ex collitigantibus, quo ca-
ſu non ſolum noua lis non ſuſcitatus , quinimo varia-
tio in eo caſu eſt extinctiua litium dum ſic in vnum
conueniunt, & ideò eſt permiſſa, bene. Rocc. de Iurepa-
23 tron. in verb. honorificum, q. 23. n. 13. Creſc. dec. 10. de iurep.
Garz. de benef. p. 5. c. 9. n. 220. Add. ad Buratt. deciſ. 942.
num. 8.
24 Nec pariter obſtat , quod Bellonus ſit præſentatus
à ſex Vicinis, quia in maiori numero ineſt minor : Vl-
tra quod Bellonus declarauit ſe velle vti præſenta-
tionibus trium ex illis ſex , quos probauit eſſe Anti-
quiores.
Tandem non obſtat prouiſio Apoſt. Maynoldi ex
capite deuolutionis; quia dicebant Domini deuolu-
tionem ceſſare ſtãte præſentatione Belloni intra qua-
drimeſtre. Bur. dec. 938. n. 3. propterea non fuit habita
25 in conſideratione gratia Apoſt. ex adductis per Bur.
dec. 212. n. 4. & d. dec. 938. n. 3. Accedente etiam , quod
in ea adeſt clauſula , Dummodo dat pręſentium non ſit
alteri ius quæſitum , quæ clauſula præſeruat ius Belloni
reſultans ex dictis præſentationibus reportatis à pa-
tronis. Sylua de benef. p. 3. q. 2. n. 15. Sarn. de iure quæſit. nõ
26 toll. q. 1. nu. 8. Rot. dec. 17. de preb. in nou. Seraph. dec. 1263.
n. 3. Duran. dec. 100. n. 5. ita, & taliter, vt cum hodie con-
ſtet de iure Belloni, gratia Apoſt. Maynoldi concepta
cum

cũ d.clauſula nullius ſit momenti; cũ ſemper verum ſit dicere, quod per eam iura Belloni remaneant firma, & illeſa. *Mareſcot.var.reſol.lib.2.c.1.nu.172. Achil.dec.18.n.2.in fin.de prob.Rot.dec.610.nu.2.p.4. diuerſ. Add.ad Greg.dec.350.lit.A.*

Quæ verò dicuntur Eccleſiam S. Margaritę fuiſſe vnitam Seminario Cremonę, & ius parochiale ſuppreſſum nihil faciunt, cum adhuc in præſenti remaneant huius Parochialis fines, & habitatores denominentur de Vicin.à S.Margaritę.

Et ita vtraque parte informante.

R. P. D. ROIAS.

Romana iuris nominandi Vener.10.Febr.1640

SVMMARIVM.

1 *Ius nominandi de ſua natura eſt tranſitorium ad extraneos hęredes, ſicuti iuſpatronatus, n.6.& 14.*
2 *Iuſpatronatus alicui conceſſum eo defuncto tranſit ad hęredes.*
3 *Legatum eſt tranſmiſſibile ad hæredes quoſcumque.*
4 *Verbum* perpetuum; *ſignificat diſpoſitionem eſſe perpetuo tranſituram ad hæredes quoſcumque, & numer.13.& 14.*
5 *Caſus à teſtatore omiſſus remanet in diſpoſit. iuris commun.*
7 *Facultas conceſſa per teſtatorem alicui nominandi hæredem, vel legatarium eſt perſonalis, & quare, nu.8.& 9.& num.15.*
10 *Ius eligendi, ſeu nominandi, quando non dicatur perſonale, ſed tranſeat ad hæredes.*
11 *Ius nominandi an & quando competat nomine proprio, vel alieno, & n.12.*
16 *Legatum factum contemplatione officij, expirat finito officio.*
17 *Legatum quando cenſeatur factum contemplatione officij, vel perſonæ, & n.18*
19 *Diſpoſitio Teſtatoris inſeruit pro lege.*
20 *Miniſter nudus nullum poteſt emolumentum conſequi.*
21 *Legatarius non autem nudus miniſter cenſetur quis ſi verba & commodum rei legatę in ipſum dirigantur.*
22 *Nominandi facultas remanet conſumpta in illis ſolum actibus, qui non ſunt reiterabiles.*

DECISIO CXXIIII.

IN deciſione coram me facta ſub die prima Iulij prę-
teriti fuit reſolutum ius nominandi Cappellanos
ſpectare ad D.Marinum Contuccium vnum ex exequu-
toribus teſtamentarijs Franciſci Caſtani pro nunc ex
clara diſpoſitione d.Franciſci teſtatoris, an verò hæc
nominatio Capellanorum ſpectat ad hęredes d.Marini
ſiue potius ad ven.Hoſpitale Conſolationis de Vrbe.
Domini voluerunt particulari videre, quo hodie pro-
poſito reſolutum fuit ius nominandi ſpectare ad here-
des Marini moti ex pluribus.

Primò ex verbis teſtamenti, & codicillorum d Ca-
ſtani, ibi, *& pro his celebrandis voluit D. Marinum Con-
tucciũ vnum ex exequutoribus per eum in ſuo teſtamento
deputatis eligere, & nominare debere tres Sacerdotes bonæ
conditionis, & famæ &c.* propterea cum ius nominandi
Capellanos de ſui natura ſit tranſitorium ad extra-
neos non ſecus, ac iuſpatronatus ad cuius ſimilitudi-
nem teſtator voluit illud eſſe regulandum, † quamuis
1 in reſeruatione non fuerit facta mentio heredum ex di-
ſpoſitione *text.in Clement.plures de iurepatronat.Calder.
conſ.4.eod.tit.* qui aſſignat rationem, quia iuris diſpoſi-
tio hominis miniſterio non eget. *Curt.iun.conſ.87.nu.6
p.2.Lamb.de iurepat.lib.1.p.2.q.2.art.1.n.15.& 26.Gabr
conſ.196.n.1.lib.2.Seraph.dec.364.n.2.& dec.278.n.1.in
rec.dec.675.n.1.p.1.* propterea Marino vita functio ad
cuius fauorem extat reſeruatum iuſpat.non erit locus
reuerſioni ad fauorem d.Hoſpitalis hæredes Caſtani ſed
2 benè ad hæredes Marini † *iux.conſ.Cald.5.de iurep.Pariſ
conſ.48.n.21.Lotter.de re benef.lib.2.q.15.num.22.Seraph.
dec.378.& 604. per tot.& coram Reuerend.Vrgellen.dec.
285.n.20.*

Secundo, quia titulus, quo ius nominandi extat re-
ſeruatum ad fauorem Marini importat acquiſitionem
etiam pro hæredibus, cum hoc ſpectet ad Marinum ex
titulo legati relicti à d. Caſtano in Codicillis, quod
3 legatum eſt tranſmiſſibile ad hæredes † quoſcumque,
iuxta diſpoſitionem *text. in l.4. vbi gloſ. verbo ad ſuos
hęredes, C.de alim.& cibar.legat.Ceph.conſ.158.n.5.Man-
tic.de coniect.lib.9.tit.2.n.29.Gracian.diſcept.937.num.2.
& 20.*

Tertio ſuadent alia verba teſtamenti, ibi, *& præſen-
tationeſque nominationem, & miſſarum celebrationem vo-
luit eſſe perpetuas,* propterea cum verba prædicta non
poſſint referri ad Cappellanos, cum clarè prius diſpo-
ſuerit, quod Capellani nominati ſint ad nutum amo-
uibiles quandocumque ex quauis cauſa. & occaſione
propterea dicta verba *perpetuas*, &c. neceſſarios refe-
renda veniunt ad ius nominandi, ſeu ad iuſpatronatus
denotando illud eſſe tranſitorium ad quoſcumque
hęredes Marini, cum alioquin non eſſet perpetuum,
4 † vt firmat *conſ.269.n.37.verſ.ſecundo præmiſſa libr. 2.
Nell.in pract.de transmiſs.caſ.23.n.23.Rot.dec.208.n.8.p.
6.recen.*

Quartò, quia eo ipſo, quod Caſtanus teſtator non
expreſſit ad quem pertinere debeat ius nominandi,
mortuo Marino, hic caſus omiſſus à teſtatore debet
5 remanere ſub diſpoſitione iuris communis † iuxta
*tex.in l.ſicum dotem in princ.ff.ſolut.matrim.l. commodiſſi-
mè, ff.de liber.& poſthum.* quo attento iuſpatronatus
tranſibit ad hæredes Marini, quamuis extraneos † ex
6 *gl.in c.conſiderandum 16.quæſt.7.Anchar.conſ.81.Cald.d.
conſ.4.de iurep.relatis, & ſequutis per Garz.de benef.p.5.
c.9.n.66.& c.67.Rot.in recent.dec.707.nu.10.p.1.& 207.
n.7.p.6.*

Nec obſtat, quod ius, & facultas nominandi cenſea-
tur perſonalis, & propterea non tranſeat ad hæredes,
prout dicimus de facultate conceſſa per teſtatorem
7 alicui nominandi hæredem, †, vel legatarium illam
cum perſona expirare, vt firmat *tex.in l.vnum ex familia,
§.rogo, & l.ſiquis Titio, §.fin.ff.de legat.2.l.final.§.ſed ſi quis
C.commun.de legat. Surd.conſ.29.nu.7.Fuſar.de ſubſtit.q.
505.n.3.* Ex illa ratione, quod qui ius eligendi alicui
8 confidit † non cenſetur confidiſſe de eius hærede per
tex.in l.ſi quis arbitratu. vbi notat ſcribentes *ff. de verb.
oblig.Pecch.de teſtam.coniu.c.14.n.2.cum ſeqq.* facultatem
9 autem nominandi eſſe perſonaliſſimam † itaut perſona
non egrediatur, *Rot.cenſuit in regien. penſionis 5. Martij
1631.cor.R.P.D.meo Dunozetto impreſſa p.6.rec.dec.38.per
totam.*

Quia reſpondebant Domini hanc facultatem eſſe
tranſitoriã ac hærede cũ ius iſtud eligendi, ſeu nomi-
nandi non competant Marino nomine caſtani teſta-
tori, ſed nomine proprio cum acquiſiuerit titulo lega-
ti, quo caſu tranſit ad hæredes Marini, † quæ diſtinctio
10 eſt Cyni relata per *Bart.in l.illud n.1.ff.de option. legat.
Molin.de Hiſp.primog.lib.2.c.4.n.62.Nell.in tract. de trãſ-
miſſ.caſ.37.n.2.&* 18. Ad cognoſcendum autem An ius
11 nominandi competat Marino, nomine ſuo, † vel alieno
recurrendum eſt ad theoricam *Bart.in l.2.§.data ff.de
option.legat.* vbi competere dicitur nomine alieno, ſi ip-
ſe

ſe teſtator eligiſſet mediante perſona alterius, puta ſi
dixiſſet eligo eum in Capellanum, quem Marinus
nominauerit, quo caſu Marinus nominaret nomine alie-
no, & diceretur nudus miniſter, ſi verò ſimpliciter fue-
rit demãdata nominatio prout factũ fuit tunc cõpetit
nomine proprio, & tranſmittitur ad hæredes nomina-
12 tis, † ita *Bero conſ.23.n.21.lib.2.Crot.conſ.11.n.32.Surd.*
conſ.264.n.13.

Propterea cum in caſu noſtro nominatio fuerit ſim-
pliciter ex legata Marino ex illis verbis, ibi, *voluit Ma-*
rinum eligere & nominare debere tres Sacerdotes &c. ex
quibus verbis clarè ſequitur, quod ius nominandi ſpe-
ctet ad Marinum iure proprio præſertim, quia non ſe-
mel tantum poteſt nominare, ſed toties, quoties ei pla-
13 cuerit, & in perpetuum, † ibi *nominationes &c.* eſſe per-
petuas, quod etiam animaduertit, *Bart. in d.l.1.in §.data*
n.7.verſ. Sed ſi cõmitteretur, ff. de emp. legat. cõſequẽter ta-
le ius eligendi, ſeu nominandi tranſit ad hæredes Ma-
rini ex diſpoſitione, † *tex. in l.1. illud, ff. de opt. legat. cum*
14 *alijs ſupra ponderatis*. Nec aliquid facit d. deciſio Re-
gien penſionis coram D. meo Dunozet. ex quo in illo
caſu habetur de iure nominandi penſionarios, compe-
tente habenti facultatem transferendi penſionem, nec
ius illud erat transmittibile, ex quo per Papam fuerat
inducta induſtris perſonæ, cui fuerat conceſſa dicta fa-
cultas ideoq. illum non poſſe hac facultate alteri com-
15 mittere, † vt bene animaduertit *d. deciſio regien. num.*
23. & 24.

Minus obſtat, quod nominatio fuerit legata Marino
contemplatione officij executoris teſtamentarij, ibi,
Marinum vnum ex exequutoribus &c. prout in dubio
16 venit præſumendum, † vt de exequutore teſtamenta-
rio, *Gratian. diſceptat. 248. num. 38.* & propterea expirat
morte Marini, prout ipſum officium exequutoris *ex*
gloſ. in cap. vltim. verb. mortuo, de teſtam. in 6. Graſſ. in §.
Exequutores vltimarum voluntatum q.14.n.2. Grat. diſcep.
712.n.7.

Quia dicebant DD. obiectum procedere, ſi teſtator
prius appoſuiſſet nomen officij, & deinde perſonæ, in
præſenti autem caſu prius fuit appoſitum nomen per-
ſonæ, & poſtea nomen officij, quo caſu ipſa, perſona
cenſetur contemplata, nomen verò officij præſumitur
appoſitum demonſtratiuè iuxta † *text. in c. quoniam Ab-*
17 *bas de offic. deleg. & tex. in l. cum ita datur, ff. de condit. &*
demonſtrat. l. ſi communis ſeruus, 37. ff. de ſtipulat. ſeruor.
Ancon. de Butr. in d. c. quoniam Abb. n. 21. Henricus Boich.
ibid. col. 3. verſ. ego non credo, Iaſ. in l. more n. 65. ff. de iuriſd.
omn. iudic. Menoch. de arbit. iudic. q. 68. n. 16. Gonzal. ſuper
reg. gl. 12. nu. 72. cum duob. ſeqq. Card. Mantica de coniect.
vltim. lib. 8. tit. 17. n. 3. Burat. dec. 12. n. 10. vbi quod ad
ſummum officium eſt cauſa inductiua nomen verò exe-
quutoris ſtare ampliatiuè, perſonam verò Marini fuiſ-
ſe principaliter ſtare ampliatiuè, perſonam verò Mari-
ni fuiſſe principaliter conſideratam ex *Burat. vbi proxi-*
mè d. n. 10. in fine, & in terminis iuriſp. eſt dec. 144. n. 7. &
8. p. 5. recen.

Et ceſſat omnis ſcrupulus circa hoc, quia teſtator
duos conſtituit exequutores, & Marino tantum no-
minationem reliquit, ex quo ſequitur contempla-
tum fuiſſe Marinum, vti Marinum non vti exequu-
18 torem, vt benè in propoſito *Calde. conſ. 194. ſub num. 2.*
lib. 2. infra medium verſ. quia fuit motus ubi ſi Rex, ad
quem plures Oratores fuerunt miſſi, vni tantum do-
nauerit, non præſumitur motus contemplatione offi-
cij Oratoris, ſed particulari affectione erga perſonam,
ita *Menoch. de præſumpt. præſumpt. 27. n. 5. lib. 3.* præſer-
tim quia teſtator expreſsè dixit, quod ius nominandi
eſſet perpetuum, officium verè exequutoris eſt merè
temporale.

Nec pariter obſtat, quod iuſpatronatus tranſeat de
heredes fundatoris cuius extat hæres Ven. Hoſpitale
Conſolationis, quia concluſio procedere, quando de
eo non extaret diſpoſitum ad fauorem alterius, prout
in præſenti diſpoſuit Caſtanus ad fauorem Marini ex
claris verbis codicillorum, quæ diſpoſitio inſeruit, †
19 pro *l. ille, aut ille, ff. de legat. 3. Seraph. dec. 762. nu. 1. cum*
alijs, congeſtis in 1. dec. in hac cauſa circa fin.

Minus facit, quod Marinus ſit nudus miniſter, qui
nullum poteſt conſequi emolumentum iuxta tradita,
20 † per *Rot. in dec. 425. n. 9. p. 4. recent. & dec. 544. n. 2. coram*
S. M. Greg. XV. quia reſpectu hæreditatis benè proce-
dit, quod ſit nudus miniſter, reſpectu verò iuris nomi-
nandi Cappellanos eſt merè legatarius, cum in eum
21 & verba, & commodum iuris nominandi ſint †
directa ex *Cardin. Mantic. de coniectur. vltim. volunt. libr.*
6. tit. 14. num. 18. & lib. 8. tit. 6. num. 23. Seraph. deciſ. 1149.
num. 10.

Vltimo nihil facit quod nominandi facultas reman-
ſerit conſumpta ex prima nominatione, quia hoc pro-
cederet in actibus non reiterabilis, nec habentibus tra-
22 ctum ſucceſſiuum † de quibus loquitur *Tiraq. in l. Bo-*
nes, §. hoc ſermone, n. 11. & ſeqq. in 6. limit. & n. 17. de verb.
ſign. & amplius quia teſtator Iusnominandi voluit eſſe
perpetuũ, officium verò exequutoris temporale eſt,
qua perpetuitate ſtãte facultas illa nominandi conceſ-
ſa per teſtatorem numquam remanſit conſumpta, ſed
erit perpetua, & tranſitoria ad quoſcumq. hęredes ex
ſupradictis.

Et ita reſolutum utraque parte informante.

R.P.D. PIROVANO.

Comen. Parochialis Ven. 27. April. 1640.

SVMMARIVM.

1 *Negatiua eius, quod opponi poteſt ad validitatem Iudicij probatur ex reuolutione proceſſus.*

2 *Status Beneficij acquiritur, ne dum ſpatio 40. annorum verum etiam per decennalem poſſeſſionem, quando non conſtat de anteriori contraria.*

4 *Ordinario multum defertur circa qualitatem beneficij, de qua præſumitur informatus, præſertim ſi eius aſſertio emanauerit in actu viſitationis, & n. 4.*

5 *Iuſpatronatus admittit leuiores probationes, quando agitur de ſolo illius pertinentia ad effectum inſtitutionis.*

6 *Aſſertioni Ordinarij circa præſentationes coram ſe factas creditur, quando non inſtat diſpoſitio Concil. Tridentin.*

7 *Patronus non eſt repellendus a quaſi poſſeſſ. præſentandi.*

8 *Quaſi poſſeſſio iuriſpatronat. acquiritur ex præſentationibus.*

9 *Inſtitutio quibus concurrentibus denegari non poſſit.*

DECISIO CXXV.

SEntentia de cuius validitate, & iuſtitiæ hodie quæritur, determinat Eccleſiam S. Siſinij Oppidi Mendriſij eſſe in ſtatu Parochialitatis, Familias de Turrianis, & Buſionibus eſſe manutenendus in ſua poſſeſſione præſentandi Rectorem d. Eccleſię & D. Scipionem Turrianum eſſe inſtituendum in Rectorem eiuſdem Eccleſię, prout fuit inſtitutus attenta vacatione per obitum Simonis Loti. Cauſa delata ad Rotam, appellatione interpoſita per D. Præpoſitum loci Mendriſij, ſuſceptaq. diſputatione ſuper illius confirmatione, viſum

ſum fuit in omnibus eſſe approbandam, quia validitas
non conuertitur, altera parte non informante, & nihi-
lominus ex reuolutione proceſſus, & actorum cauſæ
1 iuſtificatur, qui eſt modus probandi negatiuam eius, †
quod opponi poteſt ad validitatem iudicij intentati
Bart. in l. fin. C. de reb. cred. Alex. præſumpt. 16. reg. 3. Becc. conſ. 40. n. 2. Hercul. in tract. quis teneatur prob. neg. n. 167. & 176.

Et quoad iuſtitiam ſtatus Parochialitatis huius Ec-
cleſiæ concludenter probatur ex prouiſionibus Ordi-
narij, quę dantur ab anno 1590. vſque ad vltimam va-
cationem, quæ contingit de anno 1638. & quidem ef-
fectuatis, ex quo ſucceſſiuè leguntur ab obitu primi
vſque ad prouiſionem ſucceſſoris ſecundum rationes,
Oldrad. in conſ. 229. paſſim apud nos receptas, tanto
enim tempore ſcilicet 40. annorum, ſed & minori per
decennalem poſſeſſionum, quando vt in præſenti non
conſtat de anteriori contraria, acquiritur ſtatus bene-
2 ficij, † *c. cum de beneficio, vbi Gemin. n. 8. & Franc. nu. 5. de præb. in 6. Rot. dec. 22 de prob. in antiq. & de præb. in nou. dec. 2. Garz. de benef. p. 7. & 10. n. 34.* & creditur Ordinar.
3 prouidenti tanquam de Curato, † vti informato de
qualitate beneficiorum ſuæ Diœceſis *Seraph. dec. 1026. n. 3. & 482. n. 6. coram PP. Gregorio XV. & 315. num. 4. p. 2. recent.* quibus accedit viſitatio eiuſdem Ordinarij tã-
quam de Parochiali, per quam eo facilius inhærendũ
eſt aſſertioni eiuſdem, dum in actu viſitationis ſolent
4 adhiberi maiores diligentię circa ſubſtantiam, † &
qualitatem beneficiorum indagandam. *Serap. dec. 1026. n. 3. 233. n. 2. p. 1. rec. & in ſupradicta 482. n. 6. coram PP. Greg. XV.*

De patronatu autem dictarum Familiarum viſum
fuit etiam ſufficienter conſtare, nam Ordinarius non
eſt in cauſa, neque prouiſus ab eo, aut à Sede Apoſt.
quo caſu ſufficiunt leuiores probationes, cum non
agatur de canonizatione iuriſpatronatus, ſed incidẽ-
5 ter de pertinentia ad effectum inſtitutionis, † *Caſſador. dec. 1. Prob. Veral. dec. 137. n. 2. p. 1. Mantic. dec. 344. n. 5. & S. M. Greg. XV. dec. 452. n. 3.* & idem fuit firmatum
in Ferrar. Archiep. quæ eſt *197. n. 76. & ſeqq. p. 5. diuer. & Comen. benef. 25. Maij 1635. coram D. meo Panzirolo*,
etiam quod poſſet dubitari de vſurpatione, ex perſo-
nis litigantium, dum Ordinarius non dubitat de patro-
natu, & inſtitutione ad præſentationem patronorum.

Et quod huiuſmodi patronatus pertineat ad fami-
lias de Turrianis, & Buſionibus probatur ex tribus
præſentationibus ſubſecutis ab an. 1590 citra, & ab Or-
dinarijs per tempora admiſſis cum aſſertione, quod fa-
miliæ prædictę ſunt in quaſi poſſeſſione ab antiquiſſimo
tempore, & conſuetudine ſupra hominum memoriam
præſentandi Rectorem ad eccleſiam ſupradictam, qui-
bus creditur de iurè, circumſcripta diſpoſitione Tri-
6 dentini † in qua non verſamur. *Rot. dec. 11. de iurep. in nou & 197. n. 64. p. 5. diu.* & occurente noua vacatione, non
debent cogi patroni ad iterandam probationem ſub-
ſiſtentiæ, & pertinentiæ patronatus, nec repellendi à
7 quaſi poſſeſſione præſentandi, † vt cenſuit S. Congreg.
relata per *Gonzalem ſuper reg. 8. gl. 18. n. 26. & admittitur in ead. dec. 197. n. 43.* quando verſamur in priuatis
patronatibus, de qua quaſi poſſeſſione iſtarum fami-
liarum præſentãdi dubitari non põt, quãdoquidẽ con-
currunt plures actus ex præſentationibus datis, qui
8 ſuperabundant ad acquirendam poſſeſſionem † *Rip. in c. cum Eccleſia Sutrina n. 32 de cauſ. poſſ. & prop. Creſ. dec. 2. de iurep. Mant. dec. 150. n. 2. diu. 17. n. 2. p. 2. & 174. n. 1 p. 2. rec.* Et ex prædictis conſequitur iuſtitia inſtitutionis
D. Scipionis, quia cætera probantur, nempè vacatio ex
perſona Simonis Loti vltimi, & immediatè prædeceſ-
ſoris, Præſentatio patronorum in tempore, & habilitas
e iuſdem præſentati, quibus concurrentibus, Inſtitutio
9 D. Scipioni denegari non potuit † *c. Monaſterium 16. q. 7. c. cum Bertold. vbi Abb. n. 12. de re iud. Rot. dec. 337. n. 1. p. 2. rec. In Lucana iuriſp. 21. Aprilis 1621. coram D. meo Decano. In Burgen. S. Sepulchri benef. 4. Iulij 1629. coram D. meo Merlino, & in Piſtorien. Archidiac. 15. Ianuarij 1629. quæ eſt dec. 232. p. 5. Diuerſ.*

Et ita &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Regienſ. Iuriſpatronatus Ven. 27. Aprilis 1640.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus circumſcripta diſpoſitione S. Conc. Trid. probatur ex continuatis pręſentationibus per 40. annos concurrente fama, vel adminiculis, & nu. 2.*

3 *Ordinarius multum tribuitur circa canonizationem iuriſpatron.*

4 *Teſtes, qui patiuntur aliquas exceptiones faciunt ſaltem adminiculum.*

5 *Præſentationes, & inſtitutiones effectuatæ cenſentur, quando conſtat de vacatione beneficij per obitum, vel reſignatione prouiſi in antecedenti.*

6 *Iuſpatronatus exiſtentia probatur ex literis conceſſiones S. Pontifices.*

7 *Iuriſp. conceſſio reputatur vti merè gratioſa, quando nihil fuit datum, quod æquipolleat conceſſioni.*

8 *Iuſp. extinguitur per deficientium vacatorum.*

9 *Iuriſp. cenſetur ex delatione non ex priuilegio, quando fuit fundatum ex bonis ab aliquo prouenientibus, & quando hoc procedat, n. 10. & 11.*

12 *Priuilegium dicitur quicquid conceditur per Principem contra ius commune.*

13 *Iuſp. ex fundatione, & dotatione eſt quidem ex gratia, ſed incluſa in corpore iuris, & regulatur ſecundum terminos iuris.*

14 *Iuſp. ex cauſa oneroſa regulatur à iure ad inſtar iuriſp. ex fundatione.*

15 *Bona non dicuntur effecta Eccleſiæ quouſq. fuerint incorporata.*

16 *Commutatio voluntatis defuncti operatur, vt bona cenſeantur ac ſi à principio applicata eſſent rei commutatæ, & nu. 17.*

18 *Commutatio voluntatis operatur, vt legatum non valens habere effectum in vno opere pio, vertatur in aliud.*

19 *Clauſula ſublata claudit os parti, & tollit facultatem indicialiter iudicandi.*

20 *Iuſp. cum ſit de ſui natura tranſitorium ad hęredes Quoſcunque ſi in eius fundatione ſi relictum maſculis tantũ illa taxatiua operatur, vt Quouſq. aliquis maſculus adfuerit ipſe ſit patronus.*

21 *Deſcendentiam ſufficit probare ab eo, qui fuit in quaſi poſſeſſione pręſentandi.*

DECISIO CXXVI.

VAcante perpetuo ſimplici beneficio ſub inuocatione ſanctorum Io. Baptiſtæ, & Catharinæ, ſito in Collegiata Eccleſia s. Proſperi ciuitatis Regien. per obitum Io. Rugij in menſe Ordinarij, fuit de eo, tanquam de libero, ab Ordinario prouiſus Excell. princi-pes Obbezzus Eſtẽſis, qui pariter fuit præſentatus à D. Comitiſſa Siluia Zobola, prætendente ad eam ſpectare ius præſentandi ad dictum beneficium, propter quã controuerſiam, commiſſa mihi cauſa, dubitaui, an

con-

conſtet de iurep. quod ſuffragetur D. Comitiſſe Siluiæ,
& fuit affirm. reſolutum.

Quia dicta Comitiſſa exiſtentiam iuſpat. ac per tinē-
tiam deducit ex continuata ſerie inſtitutionum ad
præſentationem ſuorum anteceſſorum ſpatio quadra-
ginta annorum, & vltra, quę cum non verſemur in do-
minis Ita potentioribus, vt ineſſe poſſit ſuſpicio vſur-
pationis iuxta decreta ſacri Concilij Tridentini, ſuffra-
gantur ad effectum, de quo agitur, concurrente fama
iuriſpatronatus † *Mantic. dec. 318. num. 5. Reuerendiſſ. D.*
meus Decanus dec. 134. n. 2. bon. me. Card. Caualer. dec. 159.
n. 5. Reuerendiſſ. Vrgellenſ. dec. 413. nu. 2. vel adminiculis,
2 † *Caſſad. dec. 7. de iurep. Achill. dec. 7. eod. tit. & fuit dict.*
in Tiraſonen. Cappellnaię 14. Decembr. 1607. coram Emi-
nent. Cardinal. Pamphil. & in Romana Beneficiatus S.
Petri 22 Maii 1623. coram Reuerendiſs. D. meo De-
cano.

Quæ adminicula non deſunt, nam adſunt, ennnciati-
uæ iuriſpatronatus emiſſæ de anno 1552. in litteris reſi-
gnationis, & prouiſionis tunc factæ ab Ordinario, Lu-
douico de zobolis tanquam patrono, & in motu pro-
prio Pij IV. anni 1562. in quo per obitum dicti Ludoui-
ci in curia fuit facta prouiſio Adriano zobolo cum con
ſenſu Caroli zoboli, patroni, & expreſſa aſſertione, be-
neficium eſſe de iurepatronatus Laicorum nobilium
de zobolis ex fundatione, vel dotatione, ſublata aliter
iudicandi poteſtate, quibus confeſſionibus in hac ma-
teria multum eſt deferendum, & maximè illis, quę ema-
narunt ab Ordinarijs, qui præſumuntur ſcire qualita-
tes beneficiorum, & ſolent eſſe difficiles in canonizan-
do iurepatronatus, & in admittendis pręſentationibus
3 in præiudicium libertatis Ecclaſiaſticę, † *Rota dec. 1. de*
iurepatr. in nou. coram Put. dec. 243. lib. 2. coram Caualer.
dec. 378. num. 3. & coram Reuerendiſſimo D. meo Decano
dec. 236. num. 3. Et accedunt teſtes, ſuper fama patrona-
tus examinati, qui quatenus aliquam exceptionem,
vel in dicto, vel in perſona paterentur ad probandam
4 famam, faciunt ſaltem adminiculum † *Caputaq. deciſ.*
208. *num. 7. part. 2.* Rota *deciſ.* 18. *num. 3. part. 2. recentior.*
bon. memor. Buratto deciſ. 640. *num. 5.* & ita fuit reſolu-
tum *in* Roſſanen. *decimarum* 28. *Nouembris 1639. coram*
R. *P. D. meo Bichio.*

Præſentationes verò continuata per annos 50. & vl-
tra, probantur, cum in primis concurrat prouiſio anni
1563. tunc enim Carolus zobolus vti patronus præſen-
tauit Alexandrum filium, per cuius obitum de anno
1593. idem Carolus zobolus præſentauit Aloyſium
quo mortuo de anno 1603. Comes Ludouicus zobolus
vti patronus fuit inſtitutus, illeque de anno 1604. cum
expreſſa narratiua Iuriſpatronatus, reſignauit benefi-
cium Ioanni Rugio, per cuius obitum, de anno 1625. il-
lud tanquam liberæ collationis Reuerendiſſimi Epi-
ſcopi Regien. contulit Excellentiſs. Principi Obizzo,
quem pariter præſentauit D. Comitiſſa Siluia, quarum
præſentationum, ac inſtitutionum effectuatio apparet
ſufficienter probata eo ipſo, quod vna eſt per obitum,
5 vel reſignationem prouiſi in præcedenti, † *iuxta vulg.*
conſil. Oldr. 229. coram bon. memor. Buratto deciſion. 142.
num. 6.

Prętera viſum eſt poſſe deſumi pleniſſimam proba-
6 tionem exiſtentię Iuſpatronatus † ex literis vel. recor-
dat. Greg. xiii productis ex parte Reuerendiſſimi Epiſ-
copi, in quibus continetur explicita conceſſio illius ad
fauorem Alexandri, & Gallaſſi de zobolis, eorumque
filiorum, & deſcendentium maſculorum, quia benefi-
cium fuit fundatum cum bonis ingentis quantitatis
annui redditus ſcutorum 300. auri de Camera, relictus
per olim Andream de zobolis laicum Regien.

Nec obſtant duo obiecta facta ab informantibus
pro eodem Reuerendiſſ. Epiſcopo. Primum, quod cum
hoc iuſpatronatus non fuerit conceſſum ex cauſa one-
roſa, quia non fuit aliquid datum, quod æquipolleat
conditioni, reputari debeat vti merè gratioſum † iux
ta tradita per *Rot. dec. 457. num. 17. & 18. p. 1. diuerſ. dec.*
58. num. 8. & dec. 88. n. 4. p. 1. recent. ita Lotter. de re benef.
7 *lib. 2. q. 8. nu. 21.* Alterum quod ſit conceſſum maſculis
tantum, & ſic non tranſmiſſibile ad fæminas, ideoq. per
obitum omnium maſculorum, beneficium acquiſiuerit
libertatem, per regulam quod per extinctionem lineæ
vocatorum ad iuſpatronatus, † ipſum quoque extin-
8 ctum remaneat ex *Monet. de commutat. vlt. volunt. c. 11.*
nu. 134. & ſeqq. Lambert. de iurepatr. lib. 1. p. 2. q. 2. art. 6.
nu. 4. & 5.

Non primum quia cum non controuertatur quod
iuſpatr. fuerit, datum ex bonis prouenientibus ab
Andrea de zobolis, illud non poteſt cenſeri ex priuile-
9 gio † ſed ex duratione, *Rot. dec. 4. verſ. nam ſicut, de con-*
ceſſ. præb. in nou. dec. 687. ſub nu. 2. verſ. Nec obſtat quod
obijcitur contra prædictum iuſp. par. 1. diu. quia attenditur
ſēper originali cauſa, ex qua actus proceſſit. † Et pro-
10 pterea nihil facit quod fuerit fundatum ex bonis reli-
ctis ad eodem Andrea, Priori, & Conuentui Monaſterij
Sancti Saluatoris Ordinis Sancti Auguſtini Canonico-
rum Regularium cum onerè, qood ipſi certas eleæmo-
ſinas, & alia pietatis opera eius, ac totius familiæ de
zobolis animarum ſalute facere tenerentur. Quia cum
Leo Decimus, Clemens Septimo, Pius Quintus, Grego-
rius Decimus tertio cum eiſdem redditibus commu-
tauerit voluntatem Andreæ Teſtatotis in cappellania
cum ſpecifica expreſſione, quod reputaretur de Iure-
patronatus laicorum perinde eſt ac ſi Andreas ab ini-
tio beneficium fundaſſet, ideoque Iuſpatronatus non
poteſt dici conceſſum ex mero priuilegio, ſed ex cauſa
11 veræ dotationis, vti aduertit *Lamb de iurepatr. lib. 1. p. 1. q.*
1. art. 4. num. 14. Duplex enim conſtituitur iuſpatrona-
tus, alterum videlicet ex priuilegio, prout propriè di-
citur per priuilegium quicquid conceditur per princi-
12 pem contra Ius commune, † quaſi lex priuata *Can. Pri-*
uilegium 3. diſtinct. c. Abbate Sancti Siluani, §. contra quod
fuit, de verbor. ſignif. Et alterum de iure communi quam-
uis iuſpatronatus ex fundatione, & dotatione ſint ex
13 gratia † nihilominus iſta gratia eſt incluſa in corpo-
re Iuris, & reputatur ius commune non autem Priuile-
gium; reguleturque eius materia ſecundum terminos
Iuris communis. *Put. dec. 369. num. 4. lib. 2.* & benè per
Lotter. de re benef. lib. 2. q. 3. num. 21. & ſeqq. vbi concludit
iuſpatronatus nihil aliud eſſe, quam certam prærogа-
tiuam per Eccleſiam conceſſam cuipiam in retributio-
nem bonorum temporalium pro cōſtituendo eccleſia-
ſtico Beneficio elargitorum, Vnde cum iuſpatr. probe-
tur fundatum, & dotatum ex bonis relictis per Andre-
am quod omnino repugnat conceſſioni ex priuilegio
conſiſtente in męra cauſa oneroſa reguletur à iure
communi, ad inſtar iuriſpatron. ex fundatione, ex cu-
14 mulatis *per Garz. de benef. par. 5. c. 9. nn. 120. & 121.* Illud-
que non cadat ſub derogatione Concilij, nec ſub re-
gulis reuocatorijs Summorum Pontificum, ſequitur de
ducta pro D. Epiſcopo, circa hoc non releuare.

Et licet bona, de quibus agitur fuerint prius relicta
ſupradictis Priori, & Conuentui S. Saluatoris, indeque
inferatur dotam fuiſſe datam de bonis Eccleſiæ, & pro-
pterea iuſpatronatus eſse ex priuilegio, attamen non
15 conſtat fuiſse vnquam incorporata † iuxta requiſita à
DD. *in leg. 3. vbi Bart. ſub numero 2. & in leg. ſi vacantia,*
vbi idem *Bartol. numero 8. & add. ad eum ſub numero 9.*
Cod. de bon. vacan. lib. 10. Imol. in cap. vt ſuper, ſub num. 7.
de reb. Eccleſ. non alien. Guidopap. dec. 154. nu. 2. & 3. imò
ex ipſis literis Gregor. Decimus Tertio apparet prio-

rem,& conuentum, interuenientes conſenſu congrega-
tionis renunciaſse, & expreſsè repudiaſse legatum, &
bona adhuc fuiſse poſseſsa per Ludouicam, Beatricem
& Conſtantiam hæredes Nicolai vnde, cum Papa com-
mutata voluntate erexerit Beneficium cum bonis le-
gatis talis commutatio voluntatis operatur, quod bo-
na à principio pro fundatione, & dotatione iuriſpatro-
16 natus aſſignata cenſeatur, † ex traditis per *Monet. de
commut. vlt. volunt. cap. primo, n. 16.* & non ideo minus di-
cuntur prouenisſe à laico hoc enim ſolum commutatio
efficit, vt legatum non valens habere effectum in vno
17 opere pio, † ſit uerſum in aliud, vt per *Monet. in loco ci-
tato.* Vnde perinde eſt ac ſi ipſa mandaſset, quod ſuffi-
cit ad effectum acquirendi iuſpatronatus hęredi, & ha-
bentibus cauſam ab eo *Conar. variar. reſol. lib. 2. c. 18. in
fine.* & ne poſset vnquam de hoc habitari, Gregor XIII.
in ſuis literis declarauit, eſse verum, & legitimum iuſ-
patronatus ex fundatione, & dotatione laicali, & non
comprehendi ſub reuocationibus, & derogationibus,
ſublata cuicunque iudici quauis aliter iudicandi, & in-
terpretandi facultate, quæ clauſula clauditos parti, †
18 tollit facultatem, iudicialiter iudicandi, *Gonz. ſuper reg.
8. gl. 66. n 3. & ſeqq. Caputaq. dec. 134. num. 4. par. 3. Rota in
recent. dec. 77. num. 9. par. 5.*

Non ſecundum obiectum, quod iuſpatronatus fuerit
conceſsum pro maſculis tantum, quia iſta taxatiua
enunciatur ſolum in ceſſione facta à Ludouica, Beatri-
ce, & Conſtantia Alexandro Zobolo, & ex lectura ap-
19 paret non fuiſse appoſitam qualitati maſculinitatis,
ſed qualitati laicalitatis, imò in erectione neutri fuit
adiecta, quæ potius, quam ceſſio debet attendi. Vltra
quòd cum agitur de materia tranſitoria ad quoſcum-
que hæredes, vt eſt Iuſpatronatus, verba taxatiua in-
telliguntur exiſtentibus maſculis, ſcilicet vt quando ad-
fuerit aliquis maſculis, ipſe ſit Patronus, † iuxta opi-
20 nionem, quam tenuit *Rotam coram Seraph. dec. 364. nu.
9. & in Ceſenaten. bonorum 9. Decemb. 1586. coram bon. me.
Card. Pamphilio, iuxta vulgatum conſ. Anch. 8. à Rota paſ-
ſim approbatum.*

Quod iuſpatr. pertineat ad D. Comitiſsam, iuſtifica-
tur ex eo, quia ex partita libri Baptiſmi, probatur filia
Com. Ludouici zoboli, & hæres proportionabili actu
inſtitutioni in teſtamento paterno, in quo vna cum Co
mitiſſa Iulia altera filia, æqualiter, & æquis portioni-
bus fuit hæres inſtituta, & ſuper his deponunt etiam te-
ſtes de publica voce, & fama, & iuxt. opinionem, quam
Rota ſeruat, ſufficit probari deſcēdentiam à dicto Co-
mitæ Ludouico, qui de anno 1603. vti patronus fuit in-
ſtitutus, & vltimo loco ad fauorem Ioannis Rugij, vti
talis de anno 1604. reſignauit, etiamſi non probauerit
ſe deſcendere à primis fundatoribus iuriſpatrona-
21 tus † *Rota dec. 146. n. 2. & dec. 274. n. 8. p. 2. recen. in Ba-
ren. beneficij primo Iunii 1611. coram bon. mem. Vbaldo in
Mediolanen. iuriſpatronatus 10. Maii 1623. coram* R. P. D.
Pirouano.

Et ex his tam ex deductis in prima parte deciſionis
quam in ſecunda fuit reſolutum conſtare de iurep. ad
fauorem D. Comitiſſæ Siluiæ.

R. P. D. ROIAS.

Gerunden. Beneficii Lunæ 30. Aprilis 1640.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium regulatur à iure.*
2 *Littera Apoſtolicę in forma Breuis iuſtificata habentur
exequutionem paratam.*
3 *Obitus defuncti in poſſeſſione probatur ex publica voce,
& fama dum non adeſt in cauſa prouiſus ab Ordinario,
& ex eo, quod Aduerſarius veniat ex eadem vacatione
num. 4.*
5 *Beneficium quolibet præſumitur liberum.*
6 *Clauſula Arbitrio relaxat iuris rigorem, & efficit, vt
æquitas ſeruetur.*
7 *Arbitrium pro retardatione exequutionis intrat, quando
reſeruatio eſt turbida.*
8. *Beneficium pręſumitur eſse de Iure, patronatus ex ſenten-
tia Ordinaria de cuius præiudicium agitur ex n. 15.*
9 *Iuſpatronatus non cadit ſub reſeruatione.*
10 *Vicarius de iure non poteſt confirmare fundationem iuriſ-
patron. abſque ſpeciali mandato epiſcopi, & num. 13.*
11 *Vicarius non poteſt confirmare donationem iuriſpat. abſq;
ſpeciali mandato epiſcopi.*
12 *Confirmatio preſumpta ceſſat, vbi conſtat aliquam adhibi-
tam fuiſse, ſed minus validam.*
14 *iudici aliquid aſſerenti ſine actis non creditur.*
16 *Actus, qui dedit cauſam liti non eſt attendendus.*
17 *Vnio facta per epiſcopum de Beneficio vacato in menſe
reſeruato cenſetur facta in pręiudicium.*
18 *Teſtes quando non probent aliquem eſse de genere funda-
toris.*
19 *Deſcendentia probari debet, per gradus diſtinctos.*
20 *Beneficium acquirit libertatem non exiſtentibus in rerum
natura Patronis.*
21 *Exequutio Breuis dato fumo iuriſpatron. retardari debet ſo-
lum per aliquot menſes ad hoc, vt ad Curiā legitimæ pro-
bationes adducantur.*

DECISIO CXXVII.

SEquuta vacatione ſimplicis beneficij controuerſi
de menſe Octobris 1638. per obitum Ioannis Ga-
rau, ſiue per Perodral, de quo vti de reſeruato fuit à
Sanctiſſimo prouiſus Antonius Ros, qui expedito Bre-
ui de capienda poſſeſſione nomine Cameræ ſenten-
tiam fauorabilem pro exequutione dicti Breuis vna
cum declaratoria contra Petrum Martirem Font. in-
truſum, ab A. C. reportauit, Cauſa in gradu appellatio-
nis mihi commiſſa, cum clauſula *parito Breui arbitrio
Rota propoſitum, ſemel, atq. iterum dubium, An intraret ar-
bitrium pro retardatione executionis*, quod Domine ho-
die negatiuè reſoluerunt. Quia arbitrium intelligitur,
1 prout de Iure, & regulariter à Iure † *Seraph. dec. 1017.
nu. 1. Rota diuerſ. dec. 348. nu. 4. p. 1. & in recen. dec. 348.
nu. 2. p. 5. Duran. dec. 337. num. 1.* Dec. Iure autem huiuſ-
modi litteræ Apoſtolicæ in forma Breuis iuſtificatæ
quoad reſeruationem clauſula, *Conſtito &c.* habēt exe-
2 cutionem paratam, *Anchar.* † *conſ. 297. num. 8. verſ. &
proximè Rota diuerſ. dec. 45. n. 1. p. 2. & in recent. dec. 558.
num. 2. p. 1. & 580. n. 5. in fin. p. 2. & in Papien. Præpoſitu-
ra 22. iunij 1611. coram Ortemberg. apud Marcheſ. de Com-
miſs. tom. 2. fol. 130. n. 10.* & in alijs relatis per *Barboſ. de
Clauſulis clauſ. 25. numer. 10. in Leodiem. Canonicatus 2.
May 1632. coram bon. mem. Motmano.*

In pręſenti autem dicta clauſula, *Conſtito &c.* fuit iu-
ſtificata, cum de obitu Ioannis Garau in poſſeſſione
Beneficij, de quo agitur de menſe Octobris reſeruato
conſtet tàm ex diſpoſitionibus duorum Teſtium de
publica voce, & fama, quæ ſuffragatur ad hūc effectum,
dum non adeſt in Cauſa prouiſus ab Ordinario † *Gre-
3 gor. XV. dec. 394. n. 5. & 7. & fuit dictum in Cæſarauguſta-
na Portionis coram Gypſio apud Marcheſ. de Comm. p. 1. fol.
340. n. 1.* quam etiam ex prouiſione Petri venientis ex
4 eadem vacatione tanquam præſentati ab aſſertis Pa-
tronis † *Aegid. dec. 268. Canal. dec. 55. n. 3.* Reuerendiſs.
D. meus Decanus dec. 14. num. 1.

Exceptio verò Patronatus oppoſita non refragatur
quia non fuit concludenter probatus ſicuti, requi-

titur contra proniſum Apoſtolicum, cum alias Benefi-
5 cium preſumatur † liberum. Innoc. in c. cum venerabilis
n.9.de except.Dec.conſ.107.n.1. Menoch. lib.3. præſumpt.
90.n.1.Mantic.dec.360.n.4.Seraph.dec.1353.n.2.et in rec.
dec.333. num.2. part.1.
6 Nec obſtat, quod ſtante clauſula, † arbitrio Rotæ, cen-
ſeatur relaxatus Iuris rigor ſeruetur æquitas, Creſcent.
dec.4.num.3.de Teſtibus ita vt ad effectum vt intret ar-
7 bitrium, ſufficiat oſtendere reſeruationem eſſe turbi-
dam † Garz.de Benef.p.6.c.3.num.11.& dixit Rota in Leo-
dien.Parochialis 16.Decemb.1594.coram Litta apud Mar-
cheſ.parte prima ſolio 435.& in Aurien.Parochi alis 27.
Aprilis 1598. coram Lancellotto apud eundem dicta p.1.
fol.436.& in Tarraconen.Parochialis 4.Februar.1604. co-
ram bon.mem.Cardinali Pamphilio, apud eundem p.1.fol.
434.num.1. cum ſimilibus. In præſenti autem turbiditas
deducebatur per informantes pro Petro ex ſententia
Ordinarij Gerunden. in qua, præuia narratione funda-
tionis, & dotationis huius Beneficij, necnon reſeruatio-
nis Iuriſpatronatus illius, prout ex inſtrumento funda-
tionis de anno 1592. idem Ordinarius pronunciauit,
Beneficium, vti de iurepatronatus Laicorum eſſe adiu-
dicandum Petro, prout iudicauit illum inſtituendum
vti à Patronis præſentatum, ſequuta poſtea poſſeſſio-
ne? ex qua Sententia cum agatur de intereſſe, ac præ-
iudicio Ordinarij, oritur præſumptio, Beneficium eſſe
8 de iurepatronatus Laicorum. † Lamb. de Iurepatronat.
lib.1.art.3.9.q.principali p.1.n.2.Rot.dec.10. n.1. de iurep.
in non.Seraph.dec.1232.n.2.quod non cadit ſub reſerua-
tione ex Gloſ.in c.2.verbo collatio, in princip.de præb.in 6.
Lap. alleg. 84. num. 3. verſ.beneficia Laicorum Littera O.
Gonzal. in Reg.8.gl.9.num.67.Simonett.de reſeruat.quæſt.
9. num. 1.
9 Quia pro reſponſione dicebant Domini in præſenti
non adeſſe fumum releuantem, qui Petro ſuffragari
poſſit, nam Inſtrumentum fundationis, dotationis cum
reſeruatione iuriſpat. pro Gerardo fundatore, ac pro
perſonis ibi nominatis, eorumque hæredibus, & ſucceſ-
ſoribus legitur confirmatum à Vicario, qui de Iure
hanc facultatem non habet abſque ſpeciali mandato
10 Epiſcopi. † Cald.conſ.1.nu.3.de offic.Vic.Ferret. conſ.343.
n.17.Garz.de Benef.p.5.c.9.n.75.Viuian.de iurep.lib.1.c.2.
n.35.Lotter.de re benef.lib.2.q.7.n.2.& 3.Rot.dec.40.n.2.
poſt Viuian.in d.tract.de iurep.et in vna Placent.Parochia-
lis de Morabel. 19. Ianuar. 1594.coram Orano relat. per
Garz.de benef.p.5.dict.c.9.poſt medium. Sicuti nec poteſt
Vicarius confirmare donationes iuriſp. abſque d. ſpe-
11 ciali mandato Epiſcopi † vt dixit Rota coram S. mem.
Greg.XV.dec.420.n.2.& in recent.dec.576.n.1.p.1. & dec.
337.numer.5.p.2.& in Lucana iuriſp.13.Ianuar.1614.co-
ram Manzanedo Duran.deciſ.415.num.3.& deciſ.vltim.
num.2.
Nec poteſt Petrus prætendere poſſibilitatem alte-
rius confirmationis fortaſſe obtentæ, vel præſumptæ,
dum produxit confirmationem prædictam Vicarij in-
ualidam ex quo præſumitur, Titulum meliorem, †
12 quem haberet, produxiſſe. Aegid.conſ.10. nu.20. Pariſ.
conſ.21.n.19.lib.1.Cranett.conſ.134.n.44. Put.dec.239. n.
1.& 2.lib.3.in correct.Rot.in dec.412.n.2.Greg.XV. deciſ.
407.n.7.Duran.dec.285.n.148.
Minus facit, quod etiam poſt reſeruationem Iuriſ-
pat. potuerit Epiſcopi conſenſus accedere, eique æqui-
polleat d. Sententia lata ad fauorem Petri preſentati
quia de conſenſu Epiſcopi aliter non apparet, & ſenten-
tia eſt eiuſdem Vicarii, qui ſi non potuit præſtare con-
ſenſum diſpoſitiuè ab initio erectionis, Patronatus,
multò minus ſuppoſitiuè in facere potuit, inſtituendo
13 præſentatum cum præſuppoſito † legitimæ reſerua-
tionis Patronatus, iuxta tex. in l.oratio ff.de ſponſal.l.Co-
Viuian.de Iurepatronatus.

dic ill.§.Mater.ff.de legat.ſecundo, l.quoties la prima in pri-
ma princ.C.de fideiuſſ.Surd.conſ.5.n.40. & dec.254.n.20.
Quod procedit, licet Vicarius in dicta Sententia dixe-
rit, ſe vidiſſe inſtrumenta, & teſtes probantes Iuſpa-
tronatum. Quia vltra quod inſtrumentum fundatio-
nis exhibitum apparet ſine conſenſu Epiſcopi, Iudici
14 de hoc aſſerenti ſine actis non creditur. † Soc.47.n.15.
lib.4. Gratian. diſcept. 310. num.89.Rot.deciſ.235.num.4.
part.2.recent.
Et quamuis ad effectum retardandi exequutionem
Breuis alias Rota ponderauit ſententiam Ordinarij
quæ vti Canonizatoria iuriſp. ipſius Ordinarii præiu-
15 dicium concernit, † iuxta dec.58.n.3.Greg.XV. dec.413.
n.1.& ſeqq.p.1.recent. cum alijs allegatis Domini tamen
in caſu iſto in contrarium ponderauerunt, non ſolum
quod dicta Sententia emanauit de menſe Ianuarij præ-
teriti ann.1639.ſuper inſtitutionem eiſdem Petri in hac
eadem vacatione: quo caſu d. Inſtitutio, quæ Liti cau-
ſam dedit, tantò minus eſt attendenda. Greg. XV.dec.4.
16 n.2.vbi Adden.† litteram A.& dec.569.n.4. Sed etiam
quod ſententia lata per Ordinarium ad fauorem pa-
tronorum, vel ab eis præſentatorum, poſtquam Bene-
ficium vacauit in menſe reſeruato præſumi poteſt lata
in præiudicium Datariæ, ac proinde tanto minus at-
tendenda, prout in ſimili dicimus de vnione quæ ſi fiat
per Epiſcopum, poſtquam Beneficium vacauit in men-
17 ſe reſeruatò, † cenſetur facta animo ſupplantandi Da-
tariam ex Garz.de benef.p.12.c.2.n.105.cum ſeqq.Rot.dec.
201.n.5.p.2.recent.& dec.419. nu.4. coram Greg.XV.cum
alijs per Add. ibid.num.7.
Præterea fumus iuriſp. tanto minus in caſu iſto viſus
fuit releuare. Tum quia Petrus non probauit ſe eſſe de
genere fundatoris, ſicuti cauetur in fundatione, duo
namque Teſtes ex aduerſo adducti vltra quod non fue-
runt producti in actis, & ſunt examinati contra Ter-
tium, non concludunt, quia teſtantur de ſimplici audi-
to, nec deponunt, ſicuti debebant per gradus diſtinctos
18 † c. licet ex quadam §. Teſtes autem de teſtib. tum etiam
quia non probatur pertinentia, quod ſcilicet Ioannes
Corios, à quo præſentatus fuit Petrus, extiterit hęres
Gerardi aſſerti Fundatoris, vel Antonij, & Io. Pero-
dral, quibus in fundatione Patronatus reſeruatus legi-
tur, ſicuti talis ſucceſſio, vel deſcendentia probari de-
19 buit pariter per gradus diſtincto † Innoc. in rubr. de iu-
repat.num.4.Abb.in c.cum ſeculum n.1. eodem tit.Lamb.
de iurep.lib.1.par.2. art.1. 2.q. principali num.16. Rota in
Recent.dec.381.nu.3.verſ.debuiſſet etiam p.1. & dec.756.
num.1.& 2.p.2.
Quamuis enim Patroni ſemel extiterint, ſi amplius
non extant in rerum natura Beneficium dicitur acqui-
20 ſiuiſſe † libertatem. Abb.in c.1.num.10.de elect. Viuian.
de iurep.lib.4.c. 2.num.79.& c.4.num.69.
Demum quatenus ex ſupradicta Sententia, Teſtibus
& aliis ſimilibus pro Petro deductis dici poſset aliquē
fumum reſultare, is videbatur Dominis ſuffragari po-
tuiſſe Petro ad retardandum, executionem Breuis per
aliquot menſes tantum, donec ad Curiā legitimæ pro-
bationes adduci poſsent. Vnde cum tempus congruum
elapſum fuerit, & nulla alia releuans probatio dedu-
cta fuerit exequutio Breuis viſa fuit non eſse amplius
21 retardanda † vt in puncto fuit alias dictum per Rot. di-
cta dec.756.n.1.& 4.par.2. recent.in Leodien. Parochialis
apud Marches.de Comm.p.prima fol.435.n.2.& Iacen.Pa-
rochialis 27.Iunij 1603.coram bon.memor. Cardinali Pam-
philio.
Et ita reſolutum, vtraque parte informante, &c.

R. P. D. ROIAS.

Gerunden. Beneficij Lunæ 18. Iunij 1640

SVMMARIVM.

1 *Vicarius abſque ſpeciali mandato Epiſcopi non poteſt, con-*
firmare Fundationem Iuriſpatronatus, & quare n. 2. 3. et
4. vbi reſpondetur contrarijs.
5 *Vicarius in ijs, quæ reſpiciunt vtilitatem Eccleſię habet*
Iuriſdictionem, quam alias non haberet.
6 *Vicarius qui non poteſt confirmare Iuriſpatr. diſpoſitiuè,*
neque poteſt id facere ſuppoſitiuè inſtituendo pręſenta-
tum, & nu. 10.
7 *Confirmatio Vicarij praſtat titulum ad praſcribendum*
Iuſp. & quando id procedat n. 8.
9 *Teſtes inter alios examinati non probant.*
11 *Conſanguinitas probari debet per Gradus diſtinctos, et n. 12*
13 *Beneficium quod ab initio fuit Patronale potuit per defi-*
cientiam Patronorum libertatem vindicaſſe.
14 *Exequutio Breuis debet retardari ex fumo dato exiſten-*
tia Iuriſpatronatus, & quando id non habeat locum nu-
mer. 15.

DECISIO CXXVIII.

FVit coram me reſolutum ſub die 30. Aprilis præte-
riti non intrare arbitrium pro retardatione exe-
cutionis Breuis de capienda poſſeſſionem nomine Ca-
meræ obtenti per Antonium Ros prouiſum Apoſtoli-
cum de beneficio controuerſo vacante per obitum Io-
annis Garau, ſiue Perodral de menſe Octobris 1638.
cui reſolutioni non acquieſcente Petro Martire Font in
truſo ſub prætex. obtente præſentationis à pręten ſi Pa-
tronis, & inſtante admitti ad cauſam (prout etiam fuit
admiſſus, in ſtatum, & terminis) Ioanne Petro Texi-
dor, qui diù in partibus litigauerat cum prædicto Pe-
tro Martire Font, omnibuſque informantibus, Domini
hodie reſoluerunt ſtandum eſſe in deciſis.

Ex quo ſubſiſtunt omnia fundamenta præfacta deci-
ſionis, neque repetita exceptio iuriſpatronatus vila
fuit releuare quando quidem inſtrumentum fundatio-
nis Patronatus legitur confirmatum à Vicario, qui ſine
ſpeciali mandato Epiſcopi non potuit illud confirmare
vt pręter relatos in deciſione hodie confirmata tenue-
1 runt, † *Zerol. in prax. Epiſc. verbo Vicarius* §. 13. *Ricc. dec.*
Archiepiſc. 140. n. 1. Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſcopi al-
leg. 54. n. 74. & alleg. 70. num. 23. & ſeqq. Viuian. de iurep.
lib. 1. p. 1. c. 2. num. 35. Sbroz. de oc. Vicar. lib. 2. q. 31. num.
5. Gratian. diſcept. 303. n. 11. vers. cum ad eius, & n. 12. Gre-
gor. XV. dec. 420. nu. 2. vbi adden. n. 8. & in recent. dec. 576.
n. 1. p. 1. & 2. & dec. 311. n. 1. & 337. & n. 5. ea ratione,
quia habilitatio laici, vt fiat capax iuriſpatronatus,
quod eſt ſpiritualitati annexum, prout etiam creatio,
& erectio Beneficij eccleſiaſtici, ex qua reſultat reſer-
uatio iuriſpatronatus non ad alium regulariter ſpectat
2 niſi ad habentem iura Epiſcopalis † *ex Loter. de re be-*
nef. lib. 1. q. 5. n. 41. vſq. ad n. 47. quæ non ſunt annexa of-
3 ficio Vicariatus, † *c. 2. & c. fin. de offic. Vic. in 6.* quam ra-
tionem in noſtris terminis aſſignat. *Ferret. cons. 327. n. 5.*
& cons. 343. n. 10. vers. ulterius ſtringo.

4 Nec in contrarium faciunt † *deciſiones bon. me. Cardi-*
nalis Sacrati in causa Auximana iurispatronatus 12. iunij
1615. & in Cluſina iurispatronatus 4. iunii 1636. coram Re-
uerendiſſimo Patriarcha Macchianello ultimo confirmata
coram me 11. Maij 1640. in quantum firmat Vicarium
ex ſui munere potuiſſe confirmare omnia, quę ſunt
neceſſitatis, Quia pro reſponſione dicebant Domini in
prædictis deciſionibus non fuiſſe reſolutiones captas
ex eo quod Vicarius poſſit confirmare reſeruationem
patronatus etiam abſq. ſpeciali mandato, ſed ex ampli-
ſſimis facultatibus, quas Vicarius habebat, cum ſi man-
dato illi conceſſio Epiſcopus tantum ſibi reſeruaſſet
ius conferendi Ordines, & conferendi Beneficia liberè
collationis in alijs verò peragendis mandato Vicario
fuiſſet tributum generaliſſimum cum clauſula plena,
& libera, &c. Et in dict. Cluſina, coram me fuit conſide-
rata Epiſcopi abſentia, donatio irreuocabilis, & vtili-
tas Eccleſiæ quo caſu licet Vicarij iuriſdictio non am-
plietur *c. cum nullus de tempor. ordinand. in 6.* tamen in
expediendis ijs, quæ reſpiciunt vtilitatem Eccleſiæ Vi-
carius habet eam iuriſdictionem, quam alias non ha-
5 beret † ex *Abb. conſ. 88. n. 6. vers. uenio ad quartum lib. 1.*
Rot. dec. 311. nu. 4. p. 2. recent. cum aliis in dicta Cluſina co-
ram me.

Quod in defectu poteſtatis in Vicario poſito, parum
aut nihil releuat ſententia lata pro canonizatione iu-
riſpatronatus, quia placuerunt Dominis reſponſiones
datæ in prima deciſione ſub die 30. Aprilis ſententiam
ſcilicet fuiſſe latam in hac eadem vacatione dediſſe
cauſam liti, emanaſſe in fraudem reſeruationis iam in
eſſe deductæ, & tandem eſſe ſententiam Vicarii, qui ſi
non potuit reſeruare diſpoſitiuè, ita nec ſuppoſitiuè
inſtituendo præſentatum cum ſuppoſito iuriſpatrona-
tus, vt præter allegatos in dicta deciſione in puncto di-
6 xit, † *Rota in Placentina de Mirabel coram bon. mem. Ora-*
no relata per Garz. de benef. p. 5. c. 9. ſub nu. 117. uers. quia
ſententia, & dec. 555. nu. 3. in fin. p. 3. rec. ſecus verò ſi ſen-
tentia fuiſſet lata ab Epiſcopo in alia vacatione, in qui
bus terminis benè procederent *deciſiones 413. p. 1. rec.*
cum aliis adductis pro vtroque præſentato.

Nec obſtare confirmationem, prædictam Vicarii
ſaltem præſtare titulum ad pręſcribendum iuriſpatro-
7 natus, † vt per *Seraph. dec. 874. n. 2.* quia fuit reſponſum
ad hunc effectum non ſufficere titulum, niſi concurrat
8 poſſeſſio vna cum tempore à lege præfixo † iuxta *tex.*
in c. ſine poſſeſſione de reg. iur. in 6. Rota dec. 144. n. 4. p. 3. re-
cen. vbi quod poſſeſſio debet eſſe clara.

In præſenti autem caſu poſſeſſio non probatur, quia
dantur ſolummodo duo teſtes in Summario num. 4. aſ-
ſerentes Beneficium collatum fuiſſe dicto Ioanni Pe-
rodral vltimo poſſeſſori nepoti Geraldi aſſerti funda-
toris, primus autem ex dictis teſtibus Ioannes Carios
appellatus eſt intereſſatus, qui præſentauit Petrum
Martyrem Font, alter verò Ioanna Viduana nuncupa-
ta eſt conſanguinea eiuſdem Petri, vt in ſummario An-
tonij num. 2. & ſic vterq. patitur exceptiones detrahen-
tes fidem, & vlterius examinati fuerunt inter alios,
nempe inter aſſertos compræſentatos, vnde non pro-
9 bant in præiudicium Eccleſiæ, † *toto tit. C. res inter alios*
acta, & C. quib. reſ. iudic. non noc. Moledan. dec. 8. ſenten. &
de re iudic.

Inſuper animaduerſum fuit, quod vnus ex his teſti-
bus tantummodo, nempe Ioanna deponit dictum vlti-
mum poſſeſſorem habuiſſe Beneficium à d. Geraldo
abſque eo tamen, quod ſpecificet tempus in quo illud
habuit, ſicuti neceſſe erat ad effectum, vt inde reſultet
probatio illius ſpatij, requiſiti ad præſcriptionem ſi-
cuti nec aperuit modum quo illud habuit, cum potue-
rit illud habere non modo per præſentationem, ſicuti
ex aduerſo prætenditur, ſed per reſignationem vel de
libero, & quamuis etiam habuiſſet per præſentatio-
nem, oportuiſſet producere inſtitutionē ſine qua pręe-
ſentatio nullius momenti fuiſſet, & producta etiam
in inſtitutione pariter videndum eſſet, an fuerit con-
ceſſa à Vicario vel Epiſcopo, quia ſi à Vicario pati po-
ſſet difficultatem ex eo quod ſicuti eius expreſſus con-
ſenſus

ſenſus à principio non fuit ſufficiens nec tacitus ex in-
10 ſtitutione reſultans.† *Rot.d.dec.555.n.3. in fin.p.3. rec.*

Non etiam probatum fuit aliquem ex præſentatis
eſſe de genere fũdatoris iuxta tenorẽ aſſertæ fundationis,& licet Franciſcus Fontanus Petri Martiris dicatur fuiſſe fratris Patruellis Geraldi fundatoris ex eo quod mater Franciſci fuerit Germana ſoror patris dicti Geraldi, attamen teſtes dati in Summario num. 5. quia ſubdunt ſeſe non cognouiſſe parentes dictorum Franciſci,& Geraldi,vt in Sum.Antònij n.3.nõ conclu-
11 dunt, prout requiritur conſanguinitatem per gradus
diſtinctos † *iux.c. licet ex quadam,§.teſtes autem de teſtibus*,& vlterius tem hi,quàm alij dati in Summ.n.6.qui pariter deponunt de ſolo auditu, & fama examinati fuerunt inter alios.

Minus facit probata pertinentia eius, vel eorum à quibus fuit facta præſentatio ſicuti probanda erat etiã per gradus diſtinctos.† *Rot.dec.381.num.3.verſ.debuiſſet etiam p.1.recen.*cum alij, in priori deciſione allegatis, cum inſimul ſtare poſſit,quod beneficium ab initio fue-
12 rit Patronale, & modo per deficientiam Patronorum
libertatem ſibi vindicauerit,*Viuian.de Iurep.lib.4. c.2. num.79.& c.quarto nu.69.*

Non obſtat, quod probatio patronatus ſit concludenter probanda quando fuit commiſſa cauſa ſimpliciter,ſed dum commiſſa fuit cum clauſula parito Breui arbitrio ſufficiat ad retardandam executionem dare illius ſumum iuxta diſtinctionem poſitam † *in decis.*
13 *53.n.7.& 8.& dec.102.n.16.poſt. Viuian.de iurep. & dec. 413.n.1.& 2.p.2.recent.*
14 Dum enim excipiens de Patronatu habuit congruum temporis interuallum ad faciendas concludentes probationes,ſicuti habuit in hoc caſu, tunc amplius non retardatur executio ſed immò poſt lapſum congrui temporis reuocatur arbitrium pro executionis
15 ſuſpenſione prius interpoſitum,† ſicuti declarauit *Rot.*
*dec.756.n.1.& 4.p.2.recent.*cum alijs allegatis in alia deciſione huius cauſę.

Et ita reſolutum omnibus auditis.

R. P. D. MERLINO.

Lauden. Iuriſpatronatus Lunę 12. Nouemb. 1640.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpat.probatur ex centenaria ceſſante ſuſpicione vſurpationis.*
2 *Pręſentationes effectuatæ cenſentur quando conſtat de vacatione per obitum alterius præſentati:*
3 *Ordinariorum ſententijs,& Aſſertionibus in materia à iuriſpatronatus ſolet plurimum deferri.*
4 *Extremis probatis media præſumuntur.*
5 *Quadragenaria cum fama ſufficit in familia minus potẽte.*
6 *Solemnitatis ex lapſu temporis interueniſſe præſumuntur.*
7 *Fama ex Quibus probetur,*
8 *Enunciatiua habentur,pro fama num.7.*

DECISIO CXXIX.

Dixerunt Domini conſtare de iurepatron. familiæ illorum de Capitaneis de Curte in hoc beneficio S.Martini, quod vacauit per obitum Horatij Villę de anno præterito:

Conſtat enim de centenaria,quæ ſola ſufficit,cum
1 verſemur in familia priuata † in qua nulla cadit ſuſpicio vſurpationis,*Feder.de Sen.vulg.conſ.234.n.3,verſ.ſic Viuian.de Iurepatr.* ad propoſitum,*Rota apud Caſſad.dec.2: num.5. de prob. coram Card.Seraph.dec.1141.num.1.& 3.& dec.312.n.4.p.1. recent.*& Concil.Trid.in familia priuata nihil innouauit,vt latè *in Iannen. Abbatiæ 14.Martii 1635.coram R.P. D.meo Ghiſilerio.*

Conſtat autem de hac centenaria, quia ab anno 1504.vſq.ad annum 1639. dantur præſentationes effectuatæ.

De anno 1504.fuit præſentatus à Patronis Iannes de Curte,& ab Ordinario approbatus.

De anno 1553. Theodorus de Capitaneis de Curte reſignauit in manibus Ordinarii, & conſentientibus Franclico,& Ambroſio de Curte fuit collatum in Iulium Cattaneum.

De anno 1573. per mortem Iulij fuit prouiſus Zucchius ad præſentationem Alexandri, Io. Ambroſij, & Baptiſtæ de Capitaneis de Curte. Et Ordinarius per ſententiam approbauit iſtam pręſentationem.

Poſtea de anno 1575. zucchius permutauit hoc beneficiũ,& reſignauit in fauorem Liuij de Paſſaris: Et huic permutationi conſeſerunt idem Alexander,Io.Ambroſius de Capitaneis de Curte.

De anno 1593. per obitum dicti Liuij fuit pręſentatus ab vna parte Patronorum Belaſius, & ab aliis Taſſus,& Ordinarius per ſententiam confirmauit præſentationem Belaſii,qui fuit inſtitutus etiamſi dictus Taſſus obtinuiſſet prouiſionem Apoſtolicam.Et dicta ſententia Ordinarii fuit confirmata per duas alias ſententias Rotales vnam coram Orano,& alteram coram Gypſio.

De anno 1600 iſte Belaſius duxit vxorem, & fuit Horatius Villa de hoc Patronatu, vti de fundatione, & dotatione præſentatus à medietate Patronorum cum derogatione Apoſtolica pro alia medietate, & habuit effectum.

Qui Horatius Villa nuper de anno 1639.obiit,& per illius obitum fuit præſentatus Alexander.

Ex qua ſerie præſentationum conſtat,quod per centum trigintaquinque annorum ſpatium, Capitanei iſti de Curte præſentarunt, & præſentationes ſortite fuerunt effectum,cum vna pręſentatio facta fuerit per obitum alterius pręſentati † iuxta *conſ.Oldrad.229.* Et hæc
2 pręſentationes magnum fomentum accipiunt ab antiquitate,ab enunciatiuis, à ſententiis Rotalibus,& ab aſſertionibus Ordinariorum, qui præſumuntur informati de ſtatu Beneficiorum eorum Diœceſis, nec faciles ſunt in tollenda libertate collationis Beneficiorum quę in eorum preiudicium tenderet,et ideo Rota ſemper plurimi fecit huiuſmodi ſententias, et aſſertiones
3 † Ordinariorum in hac materia *Put.dec.167.lib.1 in corect.coram ſan.mem.Greg.XV.dec.58.n.3.coram bon. mem. Buratto.dec.142.num.12.cum alijs.*

Non obſtat,quod prima pręſentatio de anno 1540. de illo Ioanne de Curte non fuerit effectuata.Quia immo conſtat de ſententia illam approbante et inſtitutione facta,& probatis extremis præſumuntur media,
4 † & in hac materia dixit *Rot.coram Card. Seraph.d.decis. 1141.num.3.& in d.Iannen. Abbatiæ coram D.meo Ghiſilerio.*

Verum quatenus ſuper centenaria poſſet difficultas aliqua conſiderari.Conſtat ſaltem indubitanter,quod præſentationes ſunt ſortitæ effectum ab anno 1553.vſque ad 1639. & ſic per annos 86. cum tamen ſufficiat
5 ſola quadragenaria cum fama † vbi non verſamur in familia potente.*Rota apud Caſſad.d.dec.2.n.4.de probat. in.1.p.rec.d.dec.312.n.2.& 3.coram Reuerendiſſ.Vrgellen. dec.413. num.2. cum alijs.*

Non obſtat, quod non fuerint publicata edicta in illa præſentatione Theodoſij de anno 1553.Quia ſtãte

6 antiquitate preſumuntur ſolemnitate interuenilse, †
& ſemper ſat eſt inchoare præſentationes ab anno
1575. vel 1593. quia etiam hoc modo abundat quadragenaria.

Fama autem benè probatur ex enuntiatiuis, ex ſententijs Ordinariorum, & deciſionibus, ac ſententiis Rotalibus, ex præſentatione facta ante centum annos, quæ etiamſi non fuiſset effectuata faceret magnum adminiculum, & ex prouiſionibus Apoſtolicis cum de-
7 rogatione iuriſpatr. † *Rota dec. 77. per tot. p. 1. rec. & deciſ. 18. num. 3. p. 2. coram bon. mem. Buratto dec. 639. n. 4. & in Florentina Capella* 30. Maij 1616. *coram R. P. D. meo Pironano*, in quibus dicitur, quod iſte ennnciatiuæ habentur pro forma.

Quis autem ſit præferendus ad effectum inſtituendi, An Alexander, vel Oliuerius, qui habuit ceſſionem à Guazzono Domini ad aliam diſputationem reiecerunt,

Et ita vtraque parte informante, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. Cardin. Panzirolo.

Regien Iuriſpatronatus 16. Nouemb. 1640.

SVMMARIVM.

1 *Filiationis certa, & concludens probatio respectu Patris eſt impoſſibilis, vel ſaltem difficilima.*

2 *Filiatio reſpectu Patris præſumptionibus, & Coniecturis probatur, & quę coniecturæ ſufficiant num. 3.*

3 *Filiatio ex quibus Coniecturis ſufficienter probetur.*

4 *Filiatio lenioribus iuſtificatur probationibus ad effectum ſuccedendi, & quando nihil eſt probatum in Contrarium.*

5 *Veſtes alias inhabilis admittuntur vbi agitur de re difficilis Probationis.*

6 *Teſtator quando in vacatione deſcendentium fuit vſus verbis naturalibus cenſetur nullam voluiſse conſtituti one differentiam inter legitimos, & naturales, & num. 7.*

8 *Spurij, & ex quocunque damnato coitu nati cenſentur vocati, quando Ius ſanguinis tantum fuit Contemplatum ſed vide infra.*

9 *Iuſp. an, et quando deferri poſſit etiam filijs naturalibus, et alijs turpibus, & in honeſtis perſonis, & n. 8. & 10.*

11 *Illegitimus licet non admittatur ad Beneficium cuius Pater fuit rector per hoc tamen non uidetur excludendus à iure præſentandi.*

12 *Natus ex Patre Sacerdote dicitur natus ex coitu damnato, & punibili.*

13 *Fundator non cenſentur vocaſse ad iuſpatronatus illos, qui ſunt odibiles.*

14 *Spurii et ex damnato coitu nati reputantur vti extranei reſpectu aſcendentium, nec veniunt appellatio deſcendentium num. 15.*

16 *Vocati contemplatione alterius dicuntur incogniti Teſtatori.*

17 *Stato ex damnato coitu nihil poteſt relinqui etiam ab extraneo contemplatione Patris.*

18 *Voluntas hominis præſumitur conformis diſpoſitioni, et prohibitioni legis,*

19 *Legitimatio cum Clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato pręſeruat etiam ius venientium ex fidei cōmiſſo.*

DECISIO CXXX.

Firmatum fuit in deciſionibus huius cauſæ emanata coram me ſub die 18. Martij ſuperioris anni 1639. quod Gabriel vti filius ſpurius, et natus ex damnato coitu ſit incapax iuriſp. ſicuti etiam quod non probauerit concludenter ſe eſse filium Nicolai.

Verum licet Domini etiam hodie in reuiſione deciſionis crediderint, hoc iuſpatronatus nō ſpectare ad d. Gabrielem, ſed verius, prout ante dixerunt ad Poteſtatem, & Conſules Arti s Fabrorum Ciuitatis Regien. nihilominus iuerunt in hac ſententiam non ex omnibus fundamentis in præterita diſputatione amplexis, quæ hodie non placuerunt, ſed ex quibuſdam prout inferius dicetur.

Non etenim viſum eſt ſubſiſtere, quod Gabriel non
probauerit ſed filium Nicolai, quia potius de illius filiatione ſufficienter conſtare viſum fuit, nam cum regulariter reſpectu patris probatio filiationis certa, &
1 concludens, vel ſit impoſſibilis, vel ſaltem difficillima
† ex quo non cadit incertum ſenſum hominis *l. Lutius ff. de condit. & demonſtrat. Bart. in l. 1. num. 1. & 2. ff. quorum bonorum Bald. in l. filium, ff. de ijs qui ſunt ſui vel alien iur. Felin. in rubr. de prob. num. 3. verſ. ſed ad verte Dec. in rubr. num. 162. & in c. in pręſentia num. 5. eod. tit.* & ſic
iura prouiſerint, vt ad illam iuſtificandum ſolæ præ-
2 ſumptiones † & coniecturæ admittantur, *l. filium diffinimus. ff. de his qui ſunt ſui vel alien. iur. gl. Innoc. & alij in c. Michael. de filiis presbyter. latiſſimè Surd. conſ. 1. n. 39. & ſeq. Menoch. de arbitr. caſ. 89. num. 2. Rot. dec. 228. n. 2. & 3. par. 1 diuerſ.* Ideo Domini dicebant, quod cum in caſu noſtro vberrimæ, & vrgentiſſimæ concurrant coniecturæ, vt eſt nominatio patris, tractatus præſtatio alimentorum, fama Viciną, legitimatio per eundem Nicolaum patrem obtenta à Sereniſſ. Duce Mutinæ, receptio Dotis à Nicolao de vxore ducta per Gabrielem, permanſio vtriuſque in domo Nicolai prædicti, & demum Inſtitutio facta de perſona Gabrielis vti filij in vltima voluntate, de quibus pleniſſimè probari fir-
3 mandum eſt † *Seraph. dec. 1000. num. 14. & dec. 1331. nu. 8. Greg. dec. 349. n. 5. vbi Add. n. 8. & dec. 422. n. 1. Caual. dec. 46. n. 2. Paſchal. de patr. poteſt. p. 2. c. 2. n. 13. & ſeq. Rot. poſt Modern. Foroliuienſ. de legit. dec. 51. n. 1. & dec. 409. n. 1. & 2. p. 5. recent.*

Quę omnia eo facilius in caſu pręſenti viſa ſunt admittenda, ex quo non agitur principaliter de probanda filiatione, ſed ſolum incidenter ad effectum ſuccedendi, quo caſu etiam leuiores ſufficiunt, quando nihil
4 fuit probatum in contrarium † *Gemin. conſ. 27. n. 8. Seraph. dec. 1282. n. 6. Rota dec. 289. num. 1. p. 1. rec. & dec. 405. nu. 2. & 3. p. 5. Cyriac. controu. 236. num. 26.*

Nec releuare viſæ ſunt exceptiones, quæ in deciſione contra teſtes ponderabantur, quia cum agatur de materia diſſicillimè probationis, vt ſupra dictum fuit, teſtes alias inhabiles eo, quia exceptiones parerentur
5 † admittendi ſunt *iuxta alleg. Lap. 84. n. 3. verſ. & ideo, & num. 4. cum alijs latè adductis per Gabriel. de teſt. concl. 7. num. 1. & 3.*

Quod verò propter ſpurietatem Gabriel prædictus
ſit incapax Iuriſpatronatus Domini non habuerunt
pro tuta concluſionem in dec. firmatam, etenim ponderabant, quod hoc Iuſpatronatus fundatum reperitur de anno 1467. à Guido de Gibellinis in Eccleſia parochiali S. Stephani Ciuitatis Regij ſub inuocatione S. Iacobi, illiuſq. patronos eſſe mandauit Antonium de Gibellinis alias de Platea, & Antonium Daganum, poſt quorum obitum patronatum deferri voluit in ipſorum deſcendentes in ſtirpes, & non in capita, ipſiſq. deficientibus vocauit Poteſtatem, & Conſules Artis Fraborum d. Ciuitatis. quo circa cum Teſtator patronatum deferri voluerit in prædictorum deſcendentes, & ſic vſus fuerit verbis naturalibus, per qua nulla ſit diſtinctio in-
6 ter legitimos et naturales † *§. ſi quis ſanè, Authen. quib. mod nat. effic. legit. Surd. alim. tit. 1. q. 10. ſub num. 6. Cyriac. controu. 9. num. 2. & ſeq.* cenſentur vocati omnes indiſtincte, & ſic non ſolum legitimis, & naturales vt pe

Bar

Bart.in lege tutelas ſub numèr.3.& ſeq.ff. de c. demiu.& in l.ex facto §.ſi quis rogatus,il 1.& ibi,Aag Imol.& Ale. ff.ad Trebell.Fel.in c.in præſentia n.22. de probat .Mantic. qui alios cumulat de coniect.vltim.volunt.lib.11.tit.9.n.2. Rot.poſt conſ.Farinac.dec.330.nu.2.& 6. Sed etiam ſpurij ex quocumque damnato coitu , cum ſolum ius
8 ſanguinis dicatur contemplatum † *iuxta doct.Bart. in l. pronuncio §.familia.ibi,ſed Baſtardi.& Spurij ff. de verb. ſignif.Nanar.conſ.4.num.1.& ſeqq.de Iurepatron. Cyriac. controuerſ.208.num.1.ex pluribus ſeq.Viu.deciſ.134.num. 6.Rot.apud Modern.de Iurepatron.dec.45.n.3.& dec. 530. num.8.p.3.recen.* vbi erat quæſtio de filio Equitis Hieroſolymitani,& tamen quia fundator vſus fuerat verbis naturalibus,non autem ciuilibus fuit reputatus ca-
9 pax iuriſpatronatus,† *& dec.571.n.3.& 4.p.4.recent.*& eſt communis Doctorum opinio,quod quælibet perſona etiam turpis , & inhoneſta eſt capax acquiſitionis
10 iuriſpatronatus,& iuris præſentandi † *iuxt.gloſs.in cap. non eſt putanda* , vbi etiam *Archidiacon.quæſt. 1. Viu.d deciſ.134.per tot.Ricc.in prax.Iuriſpatronatus reſolut.215. ſub nu.3.*

Et quamuis in dec. ponderetur quod cum Carolus non ſolum ſit natus ex Nicolao Sacerdote,ſed etiam huius beneficij Rectore,idcircò non debeat in patronum admitti,ne alias dicatur fundatorem voluiſſe inuitare Clericos ad ſobolem procreandam; attamen neq.hoc fundamentum placuit , cum aliud ſit quod illegitimus non admittatur ad beneficium , cuius pater fuit Rector , aliud verò quod non admittatur ad ius
11 præſentandi† vt benè diſtinguit *Lamb.in d.tract.lib.1.q. 7.art.13.num.5.*

Sed his etiam admiſſus,prout admitti debere omnino putarunt , adhuc in deciſis eſſe perſiſtendum cenſuerunt,quia cum Gabriel ſit natus ex parte Sacerdote,& ſic ex coitu damnato,& punibili † ad *tex.in c. cum*
12 *multæ 15.q.8.Abb.in c. per venerabilē n.3.qui filij ſint legitimi Cephal.conſ.410.n.11.& ſeqq.Cyriac.controu.8.n.8.* nulla præſumenda videtur affectio fundatoris erga ipſum,ita vt voluerit illum ad patronatum vocare
13 dum eſt odibilis† *Iaſ.conſ.102.n.8.lib.4.Petra de fideicom q.11.n.393,& ſeq.Cyriac.d.contro.n.82.nec filius meretur appellari.Ang.in l.naturaliter,§.cum autem n.4.C.de Inſtit.& ſubſtit.Trentacinq.var.reſolut.lib.1.tit. de noth.& ſpur.reſol.1.n.9.*& potius reputatur vti extraneus† *Rinu-*
14 *nal.Iun.conſ.561.num.17.Surd.conſ.177.nu.23.Cyriac. controu.8.num.17.& 34.& controu.9.num.116.*nec venit ap-
15 pellatione deſcendentium † *Pereg.de fideicomm.art.22. nu.81.*vbi de communiter,ex quo lex,& homines hos, ſic natos abhorrent , *& conſ.17.num.7.lib.5.Lotter.de re benefic.lib.2.quæſt.21.num.148.Rot.dec.616.num.5.p.4. recent.*

Quod eò facilius cenſuerunt Domini eſſe admittendum in caſu noſtro ,quia Gabriel non deſcendit ab ipſo fundatore , ita vt fundator particulari affectione motus erga ſanguinem , deſcendentes etiam ex damnato coitu in Patronatu ſuccedere voluerit Gabriel enim prouenit à deſcendentibus primo vocatorum , qui ſunt omnino extranei reſpectu fundatoris , & per conſequens illi penitus incogniti tanquam vocati con-
16 tēplatione patentum† *Surd.conſ.177.n.19.& ſeq.& dec. 322.n.48.& ſeq.Cyriac.d.contr.n.55.* Itaut Gabrieli nedum obſtet præſumpta voluntas , quod teſtator nunquam de ipſo cogitauerit: ſed etiam legis diſpoſitio per quam prohibetur filio nato ex damnato coitu,aliquid relinquit etiam ab extraneo contemplatione pa-
17 tris † *Dec.conſ.462.n.20.Clar.in §.teſtamentum q.32.n.2 Trentacinq.variar.reſol.lib.1.d.tit.de noth.& ſpur.reſol.2. n.21.Cyriac.d.controu.8.n.90.*Et in dubio voluntas hominis diſpoſitioni , & prohibitioni legis præſumitur
18 conformis †*Cyriac.d.controu.9.nu.133.*vbi allegat *Bald. Salycet.& alios.*præſertim cùm Gabriel non ſolum ſit filius ſpurius Sacerdotis,qui dum vixit huius beneficij, Patronatus,ſed etiam illius poſſeſſor per ea quæ ponderauit *Rot.in dec.499.n.4.& dec.542.n.1.& 2.p.1.rec.* ea ratione,ne fundator dicatur inuitaſſe Clericos ad ſobolem procreandam.

Nec prædicta viſa ſunt fuiſſe ſublata ex legitimationibus quæ exhibentur,quia illa , quæ fuit obtenta à Sereniſſimo Duce Mutinæ,non releuat,ex quo in ea excluduntur expreſsè fideicommiſſa , & tamen ex fideicommiſſo fundatoris hodie ſuccedunt Poteſtas ; & conſules , In aliæ verò conceſſa à Venerabili Collegio Prothonotariorum de numero participiant iam adeſt clauſula,ſine præiudicio venientium ab inteſtato,quæ præſeruat etiam Ius venientium ex fideicom-
19 miſſo† *Angelus conſ.264.num.1.verſ.ſi autem Gabr.conſ. 22.num.7.lib.2.Rniu.conſ.3.n.22.Capic.dec.22.nu.3. verſ. Item reſpondetur tertio.Rota dec.145.in fin. verſ. maximè reſpondetur.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Aquilana Beneficij Ven.10.Decembr.1640.

SVMMARIVM.

1 *Scientiæ validitas iuſtificatur ex reuolutione actorum.*
2 *Citatio ad primam diem,& deinde,cum continuatione ſumetur per aliquot dies nec terminus duorum, vel trium dierum reddit verbum illud cum continuationes nimis vagum,& latum n.3.4.& 5.*
6 *Inſtitutio quibus concurrentibus veniat concedenda.*
7 *Iuriſpatronatus exiſtentia quomodo iuſtificetur in caſu ibi adducto.*
8 *Præſentatio fieri non poteſt lite pendente ſuper exiſtentia Iuriſpatronatus.*
9 *Lis quando dicatur finita,extincta & n.10.*
11 *Præſentans inhabilem contra mentem fundatoris pro illa vice amittit Ius præſentandi , quod Compatrono per ius non deſcreſcendi acquiritur.*
12 *Clauſula* Dummodo &c.*preſeruat ius quæſitum per præſentationem ad rem,& per inſtitutionem in re.*
13 *Præſentatus à medietate Patronorum nullum ius poteſt prętendere , ſtante derogatione Iuriſpatronatus in totum.*
14 *Variare an & quando poſſit patronus in pręſentatione.*
15 *Gratificatione Ordinarii quando ſit locus.*

DECISIO CXXXI.

VAcante beneficij ſimplici S.Thomæ in Collegiata S.Mariæ de paganica de Iurepatronatus mixto pro medietate laicorum de Angelinis,& pro alia medietate Capituli d.Eccleſiæ,fuit ad illud præſentatus ab Angelinis, Andreas Angelinus Sacerdos , & à Capitulo Bartholomeus Piſellus Clericus, Et quia deinde in actis Curiæ Epiſcopalis renunciauit præſentationem,ad eius fauorem factā,Canonici habita notitia d.renunciationis,præſentarunt Marcum Antoniū Epiphanium,qui obtinuit à ſanctiſſimo de eodem beneficio prouideri cum ſpeciali derogatione in totum iuriſpatronatus ſi eſſet Clericorum , & Laicorum mixtum ,ſeu ſi litigioſum , quatenus de illo conſtaret; & cum ſolita clauſula , dummodo eius diſpoſitio ad nos hac vice pertineat,& de tempore datæ præſentium non ſit in eo alicui ſpecialiter ius quæſitum , vt liter. in Apoſtolic. Introducta lite primo inter ſupradictos

An-

Angelinum,& Piſellum , & poſt illius ceſſione proſe-
quuta inter Epiphamium , Ordinarius pronunciauit,
Angelinum Sacerdotem eſſe inſtituendum , cuius ſen-
tentia in ſecunda inſtantia in Curia fuit confirmata,
& commiſſa mihi cauſa in tertia inſtantia, Domini di-
xerunt,vltimam ſententiam confirmatoriam primæ ,
eſſe validam,& iuſtam,Quia de validitate conſtat,dũ
1 ex reuolutione actorum probatur† interueniſſe omnia
requiſita per *Caputaq.dec.260.p.2.*

Nec facit , quod cum citatio ad ſententiam fuerit
lata die 9.Auguſti , & ſententia Ordinarij fuerit lata
die 13.eiuſdem,ſit nulla ex defectu citationis , quia cũ
Epiphamius fuerit citatus ad ſententiam ad primam
diem iuridicam,& deinde cum continuatione,& deci-
ma dies Auguſt. fuerit feriata propter feſtum S. Lau-
rentij,prout etiam vndecima feſtum S. Equitij Patro-
ni Ciuitatis Aquilæ,potuit die 13.Auguſti ferri ſenten-
tia in vim illius Eccleſię,ad primam diem iuridicam ,
2 & deinde cum continuatione,quæ operatur† vt citatio
ſubſtineatur per aliquot dies *Rot.dec.311.n.3.p.1.diuer.*
dec.259.n.3.dec.307.nu.1.p.1.rec.& Addent. ad S.mem.
Greg.XV.dec.71.n.6.& 7.Et ratio eſt , quia terminus
duorum , vel trium dierum non reddit illud verbum
cum continuatione,adeo vagum,latum , ita quod in-
ducat quandam ſpeciem ſeruitutis , propter quam
pars citata debeat longo , tempore inuigilare , prout
3 diceretur,ſi ſententia fuiſſet lata poſt multos dies iu-
xta *dec.Put.258.in fin.lib 1.Caſ.de Graſ.dec.9.n.6.de ſent.*
& re iud.Creſc.dec.10.de dol.& cont. Vnde benè potuit
ſecundus Index ſententiam abſque vitio nullitatis cõ-
firmare.

4 Nec contrarium cenſuit Rota† coram bon.mem.*Card.*
*Caualerio,dec.376.n.6.*ibi enim firmauit,citationem
eſſe nullam , quia non fuerat expreſſus aliquis certus
dies, & proinde eſſe nimis vagam , & incertam , ad-
mittit tamen ſimiles citationes ſuſtineri , quando
adeſt clauſula,& ſucceſſiuè,cui æquipollet clauſula,&
deinde cum continuatione , vigore cuius clauſulæ ad-
5 mitit citationem ſuſtineri per aliquot dies, *vt in d.dec.*
n.5.& 6.

De iuſtitia conſtat,cum in Angelino concurrant re-
quiſita,ad inſtitutionem ſcilicet exiſtentia iuriſpatro-
nat. habilitas ipſius cum qualitate Sacerdotij requiſi-
ta à fundatore, & pręſentatio , facta in tempore à Pa-
tronis deſcendentibus à fundatore , & exiſtentibus in
6 quaſi poſſeſſione præſentandi† *c.decernimus,et c.mona-*
ſterium 16.q.7.cum Bertoldus,vbi Abb.n.12.de re iud.Rot.
dec.337.n.1.p.2.rec.& in Burgi S.Sepulchri beneficij 26.
Maii 1626.coram R. P. D. meo Merlino , & in Gerun-
denſ.beneficii 21. Februarii 1628. coram R. P. D. meo
Pirouano.

7 Exiſtentia iuriſpatronatus iuſtificatur † ex *dec.R. P.*
*D.mei Pirouani 413.p.1.rec.*in hac cauſa , in qua ad im-
pediendam executionem Breuis,recedendo à deciſio-
ne,antea facta 23. *Feb.1612.quæ eſt dec.381.in d.p.1.*fuit
dictum,conſtare de iurepatronatus .

Habilitas ipſius iuſtificatur in facto , cum concurrat
qualitas Sacerdotis,iuxta diſpoſitionem fundatoris ;
Prout etiam iuſtificatur illius præſentatio ab exiſten-
tibus in quaſi poſſeſſione præſentandi .

Non obſtat ,quod lite pendente in Rota ſuper exi-
ſtentia iuriſpatron, vt patet ex ſupradictis duabus de-
ciſionib.P.R.D.mei Pirouani , non potuerint Patroni
8 pręſentare,& deuenire ad alias præſentationes , † *c.1.*
*vt lit.pendent.in 6.*quod habet locum etiam in pręſen-
tatione , *Cal.conſ.1.eod.tit.Rot.coram Caualerio,dec.280.*
num.1.& dec.33.n.1 coram eod. Quia cum lis fuerit in-
troducta de anno 1621. à Cęſare Paſquale prouiſo
Apoſtolico,vti de libero de hoc beneficio contra Ho-
nuphrium Piſellam poſſeſſorem vti de iurepatron. &
dictum fuerit , Breue non eſſe exequendum propter
iuſpatron.& poſtea Cæſar litem non fuerit proſecutus
ſpatio 28.annorum,lis remanſit extincta,† vt per *Caſ.*
9 *ſad.dec.5.vt lit.pend.*ſtante præſertim non iure d.Cæſa-
ris de quo conſtat ex ſupradicta *dec.* 413. Vltra quod
etiam ex alio capite lis dicitur extincta , nempè per
obitum dict. Cæſaris de anno 1634. vt ex quid da-
ta , & per obitum Hunuphrij vltimi poſſeſſoris ,
per cuius obitum vacauit Capellania cum lis per
10 ſententiam , aut morte ciuili,aut † naturali finiatur.
Gonz.ſuper reg.8.gl.6.n.150.& ſeqq.Caputaq.dec.168.n.2
p.2.Caſſad.dec.3.n.6.d.tit.vt lit.pend.Rot.in Piſcen.Capella
20.*Maij* 1628.*cor.* R. P.*D.meo* Merlino,& prius *dec.* 218.
n.1.p.1.recent.

Neq.releuat præſentatio,facta à Capitulo ad fauorẽ
Epiphamij , † quia cum Capitulum præſentaſſet primo
loco Bartholomæum ad id; beneficium , qui defectu
Sacerdotij requiſiti à fundatore de tempore præſen-
tationis erat incapax præſentationis, Capitulum præ-
ſentando inhabilem contra mentem fundatoris , pro
hac vice amiſit ius præſentandi,& totum ius fuit con-
ſolidatum ad fauorem Angelini per ius non decre-
ſcendi,in quem concurrebat habilitas , & qualitas Sa-
11 cerdotij , † & per *Lamber. de iurepat. lib.2.par.1.art.5.q.*
10.principal.verſ.ſeptimus caſus Lotter.de re benef.lib.2.q.
6.num.3.

Minus viſæ fuerunt obſtare literæ Apoſtolicæ,ad fa
uorem Epiphamij vti de iurep.mixto cum derogatio-
ne in totum,quia per clauſulam,dummodò de tempo
re datæ non ſit alteri ius quæſitum &c.fuit præſeruatũ
ius quæſitum Angelini per præſentationem ad rem
12 † & per inſtitutionem in re,*Rot. deciſ.17.de præb.in nou*
Aegid.deciſ.167.Creſcent.dec.7.num.3.de iurepatr.Rot.co
ram Seraph.dec.1258.n.4.& coram bon.mem.Caualerio dec.
478.num.6.

Pariter non obſtat,quod ſtante derogatione iuriſp.
in totum Angelinus præſentatus à medietate Patro-
13 norum,nullum ius poſſit prætendere , iuxta opinionẽ
Rot.in Leodien.*beneficij 29.Aprilis* 1630. *coram Reueren-*
*diſſ.D.meo Coccino Decano,*quia caſus d. deciſionis val-
dè differt , Siquidem Angelinus ante prouiſionem Pa
pæ habet pro ſe præſentationem, non ſolum à medie-
tate Patronorum,ſed ab omnibus Patronis,ex eo,quo
totum ius in eius perſona fuit conſolidatum,d.Capitu
lum,lite pendente inter Andream,& Bartholomæum
non potuit variare præſentando Epiphanium,nè detur
14 nouus collitigans,iuxta diſpoſitionem *tex.in c.1. & 2.*
*vt lit.pend.in 6.*quem procedere etiam in pręſentatio-
ne formauit.*Rota coram Seraph.dec.1290.num. 6. coram*
Caual.dec.270.n.1.& alibi ſæpius , Et cum in dd.literis
non fuerit narratum ius acquiſitum Angelino , non
poſſunt excuſari à ſubreptione , ex allegatis ab infor-
mantibus.

Quare,cum Capitulum habeat medietatem vocum
& alia medietas ſpectet ad eos , qui præſentarunt An
15 gelinum,fuit locus gratificationi Ordinarij,† cum in
hoc inſtitutio remittatur arbitrio Ordinarij , iuxta
tex.in c.cum autem vbi gl.in verb.iudicio Epiſcopi de iu-
rep.Lamb.de iurep.lib.2.p.3.q.5.principal.art.1. Barboſ.de
offic.& poteſt.Epiſc.alleg.62.n.199.Caſ.de Graſſ.dec.1.n.8.
de iurep.

Et ita ſecundam ſententiam vti validam,& iuſtam
fuit dictum,eſſe confirmandam .

R. P. D. BICHIO.

Bononien. Iuriſpatronatus de Butrigarijs Lunæ 16. Martij 1643.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſpatr. Priuatorum ſufficienter probatur ex centenaria quaſi poſſeſſione præſentandi.*
2 *Præſentatio. & inſtitutio probatur effectuata ob vacationem per obitum præſentati.*
3 *Solemnitates omnes ex lapſu temporis interueniſſe præſumuntur.*
4 *Prouiſio facta a Sede Apoſtolica cum aſſertione quod Beneficium eſt de Iure Patronatus laicorum, & cum conditione quod Patronorum accedat conſenſus æquipollet vere præſentationi.*
5 *Sententia ordinarij canonizatoria Iuriſpatronatus plurimum eſt attendenda.*
6 *Sententia lata ſuper ſpolio non inficit probationem Iuriſp aut effectuationem præſentationis.*
7 *Iuſpatronatus vbi non intrat vſurpationis præſumptio probatur ex quadragenaria cum fama, vel cum adminiculis.*
8 *Præſentationes licet non affectuatæ faciunt magnum adminiculum, & quando ſunt antiquiſſimæ habent cum famæ.*
9 *Eccleſia non poteſt ſe ſubijcere ſeruitutis Iuriſp.*
10 *Præſentationes ſubſequentes non ſuffragantur, quando cõſtat de initio infecto.*
11 *Alternatiua ſeu efficit primam aſſertionem ambiguam.*
12 *Confeſſio ambigua non nocet confitenti.*
13 *Præſentandi quaſi poſſeſſio immemorabilis excludit Eccleſiam aliquando fuiſſe liberam.*
14 *Eccleſia patronata non acquirit libertatem ob ſimplicem non vſum Patronorum, niſi concurrant actus poſitiui, concurrant actus poſitiui contrarij ſeruituti.*
15 *Beneficii ſtatus mutatur ex prouiſionibus tanquam de libero factis à legitimo Collatore cum ſcientia Iuriſp. & voluntate ei præiudicandi.*
16 *Patroni lite exiſtente præſentare non poſſunt.*
17 *Litis tempus ſubduci debet ad effectum dinumerandi temporis antiquitatem.*
18 *Præſumptio 40. annorum requiritur ad præſcribendam libertatem Beneficij, vel nouum ſtatum imprimendum.*
19 *Iuriſp. ſolet per Papam derogari in totum quando Beneficium vacat apud Sedem.*
20 *Derogatio præſeruat Iuſpatronat. pro futuris vacationibus, & excludit intentionem acquirendi libertatem; Beneficio.*
21 *Prouiſio ex cauſa reſignationis non præiudicat Iuriſpatronatus.*
22 *Beneficio tacitè renunciare videtur, qui vxorem ducit.*
23 *Sententia tranſit in Iudicatum ob non proſequutionem appellationis.*
24 *Exequutio ſententiæ in iudicatum tranſactæ non poteſt reuocari vt attentata.*
25 *Iuriſpatronatus pertinentia probatur ex probatione deſcendentia ab eo, qui fuit in quaſi poſſeſſione præſentandi:*
26 *Præſentatus à veris Patronis habens qualitates requiſitas debet inſtitui.*

DECISIO CXXXII.

ET conſtare de Iurep. beneficij Sanctiſs. Trinitatis, ac S. Theodori de Minerbio, & præſentatum a Dominis Carolo, & Mario de Butrigarijs eſſe inſtituẽdum, Domini dixerunt.

Nam vltra quatuor præſentationes factas ad hoc beneficium cum vacauit ab anno 1399. vſq. ad annum 1464. exhibitæ fuerunt aliæ continuatæ à dicto anno
1 1464. vſque ad 1564. ex qua centenaria quaſi poſſeſſione præſentandi, cum verſemur in familia priuata, in qua non cadit ſuſpicio vſurpationis, reſultat plena probatio Iuriſpat. ex fundatione, & dotatione *Feder. de Senis vulg. conſ. 234. n. 3. verſ. ſic ad præpoſitum, Caſſad. dec. 2. nu. 5. de probat. Seraph. dec. 1141. n. 1. & 3. Coc. dec. 174. numer. 5. Burat. dec. 865. num. 6. Rota recent. dec. 312. num. 4. par. 1.*

De anno, inquam, 1464. Gaſpar de Vsbertis tanquã Patronus huius beneficij præſentauit Rodulphum qui reiecto Pellegrino prouiſo ab Ordinario tanquam de libero fuit per diffinitiuam ſententiam Ordinarij Bo-
2 noniæ inſtitutus, ac tam præſentatio, † quam inſtitutio probatur effectuata, eo quod de anno 1505. beneficium vacauit per obitum eiuſdem Rodulphi iuxta celebre conſilium *Oldr. 229.* quod ſecuta eſt *Rot. dec. 541. n. 2. p. 2. rec. & alias ſæpiſſimè.*

De anno 1505 vacante, vt ſupra beneficio, Principallis filius dicti Gaſparis de Vſbertis nomine proprio, & Ioachini fratri præſentauit Alexandrum de Ancijs, qui in concurſu cum alio compræſentato fuit per ſententiam Vicarij arbitri electi inſtitutus, & beneficium ſucceſſiuè vacauit per illus obitum de anno 1517. Nec obſtat, quod ſuper dicta præſentatione orta fuerit controuerſia, quia ea vertebatur non cum aliquo, contendente, beneficium eſſe liberæ collationis, ſed inter duos compræſentatos de inſtitutione certantes, quod magis exiſtentiam iuriſpatronatus confirmat.

Secuta anno 1517. vacatione beneficij per obitum dicti Alaxandri, idem Princiuallis, nec non Ioannes de Vsbertis præſentarunt Marcum de Fortis, quem Vicarius Generalis Bononiæ inſtituit, & pariter beneficium vacauit per eius obitum de an. 1564. Nec obſtat quod non probentur in vacatione affixa edicta, vt requiritur ex *c. fin. de elect. in 6. & aliis relatis à Garz. de benef. p. 9. c. 4. n. 6.* Quia cum præſentatus poſſederit beneficium per annos 40. & vltra ex lapſu tanti temporis cum ob-
3 ſeruantia præſumuntur † ſeruata omnia requiſita ad validitatem præſentationis, & inſtitutionis, *Roccb. de iurep. verbo pro eo nu. 19. verſ. vel aliter. Rota coram bon mem. Burrato deciſ. 702. num. 6.* & in his terminis *in Landen. Iuriſpatronatus 12. Nouembris 40. coram bon. memor. Merlino.*

Mortuo de anno 1564. Marco de Fortis in præcedẽti vacatione, vt ſupra præſentatio fuit à Sede Apoſtolica de eodem beneficio prouiſus Ioannes Baptiſta Gualcherius cum explicata aſſertione, quod beneficiũ eſt de iurepatronatus laicorum ex fundatione, vel do-
4 tatione, & cum conditione, † quod Patronorum accedat conſenſus, prout paulò poſt acceſſit, & æquipollet verè præſentationi, *Abb. conſ. 54. n. 1. in fine, & num. 2. p. 1. Creſc. deciſ. 2 de Iurepatron. Rota deciſ. 792. nu. 8. p. 1 diuerſ. deciſ. 349. n. 2. coram ſanct. mem. Greg. XV.* Habuitq. Gualcherius poſſeſſionem beneficij, nec non reportauit ab Ordinario ſententiam canonizatoriam iuriſpatronatus, & præſentationis de ſe factæ, reiecto Ioanne Pacino Prouiſo tamquam de libero, cui ſententiæ plurimum deferendum eſt, quia Ordinarius † non ſo-
5 let de facili pronunciare pro Patronatu, cum præiudicet eius collationi, *Mãt. dec. 350. nu. 3. & 4. Burat. dec. 142. num. 12. Rot. dec. 413. n. 1. p. 1. recent. deciſ. 196. num. 12. par. 6.*

Non obſtant ſententiæ Rotales, quas de anno 1567.

Paci-

Pacinus reportauit à bon.mem.Sarmiento,ac deindè Aloyſius ſucceſſor in beneficio à bon. mem. Rubeo, quia neutra adiudicat beneficium Pacino tanquam liberum,& ambæ emanarunt ſuper ſpolio, quod cum potuerit committi à præſentato etiam ſi beneficium ſit de iurepatronatus, ſententiæ deſuper latæ proba-
6 tionem iurepatronatus† aut effectuationem præſentationis factæ in perſonam Gualcherij non elidunt, vt benè in proximis terminis aduertit *Rota in Lucana Iuriſp. de Podijs 20.Nouembris 1620.coram bon.mem.Coccino,impreſſa poſt tractatum Moderni, Piſani de iurep.dec. 30.ſub n.4.*

Et in omnem euentum quatenus ſuper centenaria cadere poſſet aliqua difficultas ob litem vt ſupra motam in Pacino,& prædictas ſententias Rotales, adhuc ſuperſunt antecedentes præſentationes effectuatæ ſaltem ab ann.1464.vſq.ad obitum Marci de Fortis ſecutũ anno 1564. & ſic ferè per 100.annos,cũ tamen ſuffi-
7 ciat quadragenaria†cũ fama,vel cum adminiculis vbi non intrat præſumptio vſurpationis, *Caſſad.deciſ.2. num.4.de probat. Acchil. deciſ.7. num. 4. & 5.de Iurep. Put.dec.56.num.4.lib.1.Rota dec.312.num.2.& 3.p.1.rec. dec.413.num.2.coram Reuerendiſſimo Vrgellen. & in Regien.iuriſpatronatus 27.Aprilis 1640.coram R. P. D.meo Ghiſilerio.*

Et adminicula in caſu noſtro plurima præbent tot ſententiæ Ordinariorum,enunciatiuæ, ac derogationes iuriſpatronatus in prouiſionibus Apoſtolicis de quibus infra dicetur, & antecedentes præſentationes
8 † vſque ab anno 1369.quæ & ſi effectum non habuiſſe facerent magnum adminiculum,& cum ſint antiquiſſimæ habent vim famæ *Rot.dec.77.per tot.p.1.recen.deciſ.18.n.3.p.2.dec.636.n.4.coram Buratto*,& fuit dictum in *Florentina Cappellę 30.Maii.1616.coram bon.mem.Pirouano,& in dicta Lauden.iuriſpatronatus coram bon.me. Merlino.*

Non obſtat quod in prima præſeruatione anni 1396 patroni aſſeruerint,ſe iuſpatronatus obtinuiſſe ab hac
9 Eccleſia, † quæ tamen non potuit ſe ſubijcere ſeruituti *Garz.de benſ.part.quinta, cap.9.num.129.& ſeqq.Rota dec.318.numer.7.p.5.recen.* & ſic conſtat per confeſſio-
10 onem patronorum de initio inſecto, † quod influit in omnes præſentationes ſubſequentes *Garzia dict. cap. 9.num.128.*

Quia ibi Patroni nedum aſſeruerunt, iuſpatronatus obtinuiſſe ab hac Eccleſia, ſed ſtatim ſubdiderunt aliunde conſtare de eorum iurepatronatus ibi,*ſeu ad eos præſentationes Rectoris dictę Eccleſię tempore vacationis eiuſdem noſcitur pertinere* ponderando alternatiuam,
11 † *ſeu* quæ efficit.vt prima aſſertio ſit ambigua *l.Prætor edixit §. quod autem,ff.de iniur.Mant.de tacit. lib.1.tit.15,*
12 *nu.6.* & proinde non noceat†confitenti, *l.certum ff. confeſſ.Burat.dec.183.n.19.dec.701.num.4.p.4.diuerſ.*ſed intelligenda ſit de Patronatu obtento ab hac Eccleſia, hoc eſt ab Epiſcopo ipſam repræſentante ex cauſa fundationis, vel dotationis,vt in fortioribus terminis *Rot. dec.29.num.7.par.7.recen*,maximè,quia Patroni infra affirmarunt per ſe, eorumque anteceſſores ſe eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi ab immemorabili, quæ
13 excludit,†quod hæc Eccleſia aliquando fuerit libera, & includit titulum fundationis aut dotationis,*Put.deciſ.56.num.1.lib.1.deciſ.426.num. 1.lib.2. in correct. cum alijs allegatis per Modernum Piſanum de Iurepatr. lib. 2. cap.9.nu.11.*

Firmata ex prędictis exiſtentia iuriſpatronatus adhuc informantes pro D.Poderico prouiſo ab Eminentiſſimo Ordinario Bononiæ tamquam de libero allegabant, Eccleſiam vindicaſſe libertatem ex quo pro parte Patronorum, ac præſentati non dantur aliquæ præſentationes effectuatæ poſt annum 1564. ſed fuit reſponſum,nõ ſufficere ad hunc effectum,quod patro-
14 ni non præſentauerint † niſi ſimul concurrant actus poſitiui contrarij ſeruituti *Gemin.in c.cum de beneficio num.9.de prębend.in 6.Lambertin.de Iurepatron. lib.2.p. 1.quęſt.3.art.15.n.3.Rota diuerſ.deciſ.109.numer.8. parte 2.deciſ.3.num.57.part.5.recentior.deciſ.74.numer.59. coram Reuerendiſſ.Vrgellen.*& quatenus beneficij ſtatus mutatus prætenderetur præſcriptione, probandæ ex aduerſo eſſent prouiſiones tamquam de libero factæ à legitimo collatore†cum ſcientia iuriſpatronatus,&
15 voluntate ei præiudicandi.*Rota dec.30.n.8.poſt Viuian. de iurep.Lamber.de iurepat.d.ar.15.n.3.Lotter.de re beneſ. lib.2.q.14 n.38.*

Sed in caſu noſtro neutrum adeſt, quia licet de anno 1564. fuerit prouiſus Pacinus tanquam de libero, tamen, neque conſtat Papam habuiſſe ſcientiam iuriſpatronatus,neque ea prouiſio fuit pacifica,ſed imò treiecta per ſententiam Ordinarij ad fauorem pręſentati,& lis durauit tam cum ipſo Pacino, qui deceſſit de anno 1567.de quo tempore propter eamdem litem patroni præſentare prohibebantur † ex diſpoſitione
16 *text.in cap.1.vt lit.pend.*quem procedere etiam in pręſentatione,notat *Lap.allegat.21.Caſſad.dec.3.num.2.eodem tit.Seraph.dec.990.num.7.& 8.deciſ.197.nu.7.& 8.p. 5.recent.*

Quam eo mortuo cum Aloyſio à Flumine,qui pariter obtinuit prouiſionem Apoſtolicam abſque eo quod Papę innotuerit iuſpatronatus, & ſtatim vigore ſubrogationis gratiosè in ius defũcti admittit ſe fecit ad cauſam eo cœptam, illamq. proſequendo obtinuit ſententiam Rotalem ſuper ſpolio coram bon. mem. Rubeo de anno 1569. deceſſit autem poſt ann. 1570.
17 quo tempore litis ſubducto † vt debet *Rot.diuerſ.dec. 188.n.1.p.1.Seraph.dec.76.n.1.Cocci.dec.337.n.4.dec.362. nu.6.add.ad ſanct.mem.Greg.XV.deciſ. 389.ſub numer.7.* non ſupereſt vſque ad annum 1608.curſus 40.annorum
18 neceſſarius†vt præſcribatur libertas,vel nouus ſtatus inprimatur.*cap.cum de beneficio,vbi not.omnes de præb. in 6.Felin.in cap.in noſtra num.43.de reſcript. Lotther. de re benef.lib.2.quæſt.14.num.39.Add.ſanct.mem.Greg.XV. dec.434.nu.20. Rota dicta deciſ.30.num.9.poſt Viuian. de Iurepatron.*

De anno 1608.Patronorum præſentatio non habuit effectum, quia beneficium vacauit in Curia, & cum Papa illud contuliſſet Iulio Montenentio, deindè in litteris reualidatorijs præcedentis prouiſionis, quæ patiębatur difficultatem,eo quod non faciebat mentionem iuriſpatronatus laicalis, eidem iuriſpatronatus pro ea vice dumtaxat derogauit in totum, vt ſo-
19 let †quando beneficia vacante ſed apud, *Mandoſ. de Signat.Gratię verbo derogationes Iuriſpatronatus. Pariſ. de reſignat.lib.2.quæſt.4. numer. 5. Lotherr. de re benefic lib. 2. quęſt. 8. num. 98.* & hæc derogatio præſeruat Iuſpatronatus pro futuris vacationibus † ac excludit
20 intentionem acquirendi libertatem beneficio.*Beron. in cap.1.num.88.& ſeqq.de iurepatronat.Lambertin.lib.3. quæſt.7.ſub num.5.Caſſad.deciſ.10.numer.2.de conceſſion. præbend.Rota apud Viuian.de iurepatron.dec.29.n.7.dec. 30.num.10.*

Ideoque nè dum obſtant,imò fauent ſucceſſiuè reſignationes huius beneficij, quas fecit idem Iulius Monterentius de anno 1616.& Annibal de anno 1624. cum ſimili derogatione pro illis vicibus dumtaxat,
21 prꝑter quod prouiſiones ex cauſa reſignationis,†non præiudicant Iuriſpatronatus,*Pariſ.de reſignat.lib.2. q. 4.num.3.*

Non obſtat vltimus ſtatus collat iuus de anno 1632. quo Ordinarius beneficium vti liberum contulit Scapioni

pio;Quia tunc etiam Pattoni præſentarunt Vizanum,
qui fuit inſtitutus ab Ordinario,& obtinuit ſententiã
fauorabilem canonizatoriam iuriſpatronatus, & hæc
præſentatio habuit effectum,non autem collatio Ordi-
narij,quia beneficium de anno 1641.vacauit per obitũ
Vizani præſentati,& dicta ſententia pro eo lata licet
per appellationem Scappij fuit ſuſpenſa, tamen ob
eius non proſecutionem, quin potius tacitam renun-
ciationem reſultantem ex eo quod appellans vxorẽ
22 duxit,ad notata † *Nauar.conſ.8.nu.1. de renunciat. Pa-*
riſ.de reſignat.lib.1.quæſt.1.numer.11. tranſijt in iudica-
23 tum † *Rocch. de Iurepatronat. verbo competens in 22.*
quæſt.colum.1.verſ.hanc tamen Lambertin.de Iurepatron.
p.2.lib.2.art.6.quæſt.11.nu.1. ità vt eius executio reuo-
24 cari non poſſit tanquam attentata *Rot.decis.1. de ap-*
pellat.in nouis dec.76.eodem tit.in antiq.Seraph.deciſ.777.
num.11.

Quod verò iuſpatronatus pertineat ad Marium, &
Carolum de Butrigatijs caret omni dubitatione,quia
teſtes probant eos filios,& hæredes Ioannis Baptiſtæ
Summar.num.27. quos hæredes inſtituerat Marius ſe-
nior,*Summar.num.26.* qui vna cum Ioanne Baptiſtã
fratre fuit hæres Herculis,vt probant teſtes *Summar.*
num.27.& Hercules fuit hæres Lucretiæ vxoris *Summ.*
*num.25.*quæ ſucceſſerat Carolo de Vsbertis *Summar.*
num.24.& hic fuerat hæres Princiuallis *Summar.n.23.*
hęredis Gaſparis *Summar.num.22.* hæredis Gaſparis
Summar.n.22.& cum iam Gaſpar de anno 1646.quam
principallis de anno 1505. & 1517. conſtituti fuerint,
vt ſupra, in quaſi poſſeſſione præſentandi ſufficit pro-
25 baſſe deſcendentiam † ſeu ſucceſſionem ab illis *Rota*
deciſ.146.num.2.deciſ.274.n.8.par.2.recen.& in Mediol.
Iuſpatron.10.Maij 1613.coram bon.mem.Pirouano. Vltra
quod etiam Marius,& Carolus ſunt in quaſi poſſeſſio-
ne pręſentandi ob præſentationem Vizani de ann.1632
effectuatam,vt ſupra.

Ex quibus corolariè ſequitur, quod inſtituendus ſit
Franciſcus Butrigarius pręſentatus à dictis Mario, &
Carolo veris Patronis † ac probans de cætéro omnes
26 qualitates pro obtinenda inſtitutione neceſſarias *c.*
monaſterium 16. quæſtion. 7. capit. cum Bertoldus vbi
Abb.numer.12.de re iudic.Rota deciſ.335.numer.1. part.
1.recent.deciſ.200. numer. 1. coram Reuerendiſsim. Dom.
Vrgellen.

Et ita deciſum utraque parte informante.

R. P. D. BICHIO.

Cæſarauguſtana Beneficij de Linares Veneris 4.
Decembr.1643

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus ad aliquem ſpectare probatur ex ipſius deſcendentia ab eo qui fuit in quaſi poſseſſione, præſentandi.*

2 *Præſentandi quaſi poſseſſio ex quibus non reddatur Equiuoca.*

3 *Diſcretiua orationis proprium eſt excludere, & ſeparare.*

4 *Officialis temporalis non dicitur habere proprietatem officii,ſed nudum exercitium & adminiſtrationem.*

5 *Pręſentatio,quæ in caſu deficientiæ omnium conſanguineorum ex Teſtatoris Voluntate ad aliquod officium deuoluitur,non poteſt per Officiales exerceri,niſi per eos probetur omnium Conſanguineorum deficientia.*

6 *Patroni laici licet habeant Ius ſemel variandi, hæc tamen variatio debet eſse Cumulatiua non autem priuatiua.*

7 *Per ſecundam præſentationem non cenſetur receſsum a prima,quamuis non exprimatur quod ſecunda fuit facta cumulatiuè.*

8 *Præſentatus à maiori parte ſemper eſt inſtituendus. licet pręſentatus à minori parte maioribus qualitatibus polleat.*

9 *Gratificatio non habet locum vbi voces non ſunt ęquales.*

10 *Præſentare vti conſanguineus non poteſt ille quem nunquam conſtitit talem fuiſse.*

11 *Conſanguineus fundatoris pręſumitur,qui una cum conſanguineis admiſsus fuit ad præſentandum.*

12 *Deſcendentia probatur Teſtibus.*

13 *Deſcendentia in antiquis probatur leuioribus probationib. & præcipuè ſi adſit aliqua præſentatio effectum ſortita ibi n.14.*

15 *Conſanguineum ſufficit ſe probare abſq. preciſa graduum diſtinctione,quando vocatio Conſanguineorum non eſt limitata ad certum gradum nec alius comparet qui ſe conſanguineum prætendat.*

16 *Iura non eſſe in forma probanti opponi non poteſt in Curia ſi tempore eorum productionis nihil fuit partibus appoſitum.*

DECISIO CXXXIII.

PRo inſtitutione Ioannis Gargallo pręſentati à Gaſ-
pare Iuniore,& Valerio Gargallo, quę deducta
fuerunt in prima deciſione ſub die 22. Iunij proximi
præteriti coram me approbarunt Domini,cauſa hodie
1 ſuper eiſdem propoſita,quia † pertinentia iuriſpatro-
natus,de qua ſolum eſt quæſtio ad prædictos Gaſpa-
rem,& Valerium authoris Ioannis probatur ex quo ip-
ſi deſcendunt a Gaſpare Gargallo ſeniore,qui per præ-
ſentationem Gaſparis Sanchez factam de anno 1606.
conſtitutus fuerat in quaſi poſſeſſione præſentandi,&
vltro deſcendentiam à fundatore probant ex teſtibus
examinatis.

2 Nec dicta quaſi † poſſeſſio Gaſparis ſenioris elidi,aut
æquiuoca reddi poteſt ex eo quod idem Gaſpari San-
chez,quem ille præſentauit de anno 1606.& Ordinarius
inſtituit,fuit etiam præſentatus à Procuratore Micha-
elis Sanchez Iuſtitiæ oppidi de Linares, & Bartholo-
mæi Tenæ Iurati; ac Iudicis dicti oppidi. Quia pro-
cederet obiectum, ſi Michael, & Bartholomæus præ-
fati præſentaſſent nomine officij, tunc enim inſtitutio
præſentati non magis referri poſſet ad præſentatio-
nem Gaſparis ſenioris vti conſanguinei fundatoris
quam præfatorum Michaelis, & Bartholomæi re-
præſentantium officia ad quæ fundator in caſu de-
ficientiæ conſanguineorum voluit iuſpatronatus ſpe-
ctare.

Cæterum illi duo mandata dederunt ad pręſentan-
dum,alterum de menſe Decembris vna cum Ioannẽ
Lazzaro pariter officiali ad pręſentandum Hierony-
mum Nauarrum, & in hoc expreſſerunt ſe gerere no-
mine officij, eodemque nomine procurator preſenta-
uit Hieronymum,ibi NOMINE MICHAELIS SAN-
CHEZ IVSTITIÆ, IO LAZZARO ET BARTHO-
LOMEI TENÆ IVRATORVM,ET DICTIS NO-
MINIBVS IVSTITIÆ,ET IVRATORVM,&c. Alte-
rũ de menſe Martij ſubſequentis nulla facta mentione
Io.Lazzaro ad preſentandum Gaſparem Sanchez, &
ibi enunciauerunt quidem poſt expreſſionem nominis
proprii,& ſic demonſtratiuè Iuſtitiam, & Iuratum,
ſed explicitè dixerunt ſe conſtituere procuratorem
nomi-

nominibus proprijs, id que pluries repétierunt,
3 ibi, NOMINIBVS NOSTRIS PROPRIIS, &-
cæter. & infra NOSTRIS NOMINIBVS PRO-
PRIIS, &cet. ac tertio, ibi, NOMINIBVS NOS-
TRIS &c. qui diſcretiuus loquendi modus in vno,
ac altero mandato benè demonſtrat, quod non eodē
nomine vtrumque emanauit. *Surd. conſ. 554. ſub num.*
8. Menoch. conſ. 215. num. 69. & 70. conſ. 326. nu. 6. add. ad
ſanct. memor. Greg. XV. deciſ. 301. num. 18. Rota dec. 274.
num. 8. part. 6. recent. ponderando præſertim, quod ver-
ba NOMINIBVS NOSTRIS PROPRIIS, nul-
lo modo applicantur nomini officij, cum eius pro-
4 prietas† non reſideat penes officialem temporalem,
ſed nudum exercitium, & adminiſtratio. *Maſtrill. de*
Magiſt. lib. 1. c. 27. nu. 34. & vix alio modo deſignari po-
teſt in perſona duplicem repræſentante nomen prin-
cipale diſtinctum ab accidentali, vt per *Decian. conſ. 85.*
num. 14. lib. 5. Bart. in l. procurator qui pro euictione nu. 5.
ff. procur. quodque in ſecundo mandato cantante
Nominibus Proprijs, non interuenit Io. Lazzarus vnus
de Iuratis, & qui nomine officij, interuenit in primo,
quia nimirum non erat deſcendens à fundatore, prout
alij duo, qui volentes præſeruare ius preſentandi ſibi
competens tamquam deſcendentibus, tamen præiudi-
care officio, quod gerebant, duo mandata diuerſis no-
minibus, vt ſupra dederunt, relinquendo cognitionē
pertinentiæ iuriſpatronatus ad ſe ipſos, vel ad officium
iudicio Ordinarij, qui deinde per ſententiam diffiniti-
ua inſtituit præſentatum nominibus proprijs reiecto
præſentato nomine officij. Hanc eandem diſtinctio
nē agnouit, ac ab oculos ponit dicta ſententia Ordi-
narij ſucceſſiuè lata inter preſentatos. Primò, quia lo-
quendo de Hieronymo Nauarro illius authores deſi-
gnant per nomen collectiuum officij, ibi, PRAE-
SENTATVM PER IVSTITIAM, ET IVRATOS VI-
LAE DE LINARES, authores uero Gaſparis Sanchez
exponit per nomina particularia ibi, PRAESENTA-
TVM PER GASPAREM GARGALLO, MICHAE-
LEM SANCHEZ, IVSTITIAM, ET BARTHOLO-
MEVM THENAM IVRATVM VILLAE DE LI-
NARES, & hic aduertendum præterea eſt, quo Ordi-
narius in perſona Gaſparis Sanchez, admiſit ſimul, &
præſentationem Gaſparis Gargallo, qui non erat
officiales, ac nomine proprio tamquam conſanguineus
præſentauit, & præſentationem Michaelis, & Bartholo-
mæi, quam admittere non potuiſſet, ſi ad nomen offi-
cij referetur, quia ex lege fundationis nō dabatur con-
concurſus inter consanguineos, & officiales cum offi-
ciales non ſint vocati, niſi in caſu deficientiæ omnium
conſanguineorum, quæ excludebatur per exiſtentiam
Gargallo admiſſi præſentandum, nec in toto proceſſu
tunc compilato probata legitur, probarique debuiſſet,
5 vt preſentatio† nomine officij per ſententiam Ordina-
rij confirmaretur *Peregr. conſ. 26. nu. 24. lib. 1. Seraph. dec.*
1458. n. 1. Caual. dec. 558. n. 1. & 3. Rot. dec. 25. n. 4. p. 6. rec.
Secundo quia ſententia ferri non poterat ad fauo-
rem Gaſparis Sanchez ſi præſentatus fuiſſet nomine
officij, cum enim præceſſiſſet eodem nomine præſen-
tatio in perſonam Hieronymi Nauarro, à qua præſen-
6 tantes non potuerunt recedere † quia ius variandi
conceſſum laicis prædicatur de variatione cumulatiua
non autem priuatiua, *c. cum autem vbi Abb. nu. 2. c. quod*
autem, & ibi Abb. n. 3. de iurepat. Rocch. de iurepat. verbo
honorificum q. 9. n. 30. Lamb. eod. tract. 2. p. 3. lib. 2. art. 7. q.
ſub n. 3. & per tot. Garz. de benef. p. 5. c. 9. num. 214. & alij
7 *allegati per add. ad Buratt. dec. 942. n. 6.* nec cenſetur re-
ceſſum quamuis non exprimatur quod ſecunda præ-
ſentatio ſit cumulatiuè *Lapus alleg. 78. nu. 6. Roch. à ver-*
bum honorificum quæſt. 13. num. 38. Guttier. de iuram. con-
firmat. part. 3. cap. 13. num. 5.

Debuiſſet inſtitui Hieronymus, quia præſentatus
fuerat nedum à Michaele, & Bartholomeo, qui ſecun-
do loco præſentarunt Gaſparem Sanchez, ſed etiam
ſi Io. Lazzaro, qui non interuenit in ſecunda præſenta-
tione, & ſic Hieronymus habebat maiorem partem
vocum officialium, quæ præualet, licet præſentatus à
minori parte maioribus qualitatibus polleret, *c. 3. iunct.*
8 *gl. verb. qui maioribus de iurep. Couar. in reg. peccatum p.*
2. §. 7. n. 3. Guttier. Canon. q. lib. 2. c. 11. n. 20. Garz. de benef.
p. 9. c. 2. n. 257. Seraph. dec. 875. n. 2. Rot. dec. 202. num. 1. p.
2. recent.

Et gratis dicitur Ordinarium potuiſſe gratificari
9 alteri præſentato, quia † gratificatio locum non ha-
bet, vbi voces non ſunt æquales nec Ordinarius pro-
ceſſit per viam gratificationis, & prætulit Gaſparem
non vti præſentatum in paritate vocum, ſed tanquam
præſentatum à veris patronis.

Dum itaq. Ordinarius reiecit Hieronymum præſen-
tatum nomine officij, qui ex prædictis inſtituendus,
erat ſi iuſpatronatus ad officium ſpectaret, patet quod
præſentatio in perſonam Gaſparis, quem inſtituit alio
nomine facta fuit, nec obſtat quod Hieronymus dica-
tur reiectus pro ea vice, quia exinde confirmatur ma-
gis quod fuit reiectus ex non iure officialium, nam, ſi
ex incapacitate preſentati proceſſiſſet reiecto ea
non fuiſſet reſtricta ad illam vicem, ſed perpetuo durā-
te incapacitate, reſtricta tamen fuit, quia Hieronymus
poterat in alia vacatione præſentari à conſanguineis
veris patronis.

Rurſus non obſtat quod impoſſibile ſit Michaelem
Sanchez, Iuſtitiam, & Bartholomeum, Tenam Iuratum
præſentaſſet Gaſparem alio nomine quam officij, cum
10 nunquam † conſtiterit illos eſſe conſanguineos fun-
datoris, ad *tradit. per Purpurat. conſ. 14. n. 12.* quia hoc
11 preſumitur† ex quo fuerunt admiſſi ad præſentandum
vna cum conſanguineis, vt benè in proximis terminis
Burat. dec. 709. ſub n. 6. prius dec. 559. n. 3. facit Lambert.
de iurepat. 2. par. 2. lib. 4. art. 10. quæſt. num. 12. Theſ. Iun. q.
forenſ. 61. ſub n. 9. verſ. ſed quando lib. 1. eo magis, quia
ex predictis conſtat præſentaſſe nominibus proprijs
non autem officij, nec è conuerſo probata fuit de-
ficientia conſanguineorum, quæ probanda erat, vt
præſentatio fieri poſſet nomine officii ex ſupra alle
gatis.

12 Probatur præterea † deſcendentia authorum Ioan
nis Gargallo à fundatore ex teſtib. coram diuerſis Iu-
dicibus, & per diuerſa tempora examinatis, & quam-
uis aliqui fuiſſent nulliter examinati coadiuuant di-
cta valide examinatorum, adeo quod omnes ſimul iū-
13 cti plenè probent in facto antiquo, in quo ſufficiunt †
etiam leuiores probationes deſcendentiæ. *Garz. de be-*
nef. p. 7. c. 15. nu. 30. in fin. & ſub n. 34. verſ. nec obſtat Vi-
uian. de iurep. lib. 11. c. 5. n. 99. Maximè iſta preſentatio-
14 ne† prædicta facta à Gaſpare Gargallo ſeniore de ann.
1606. effectuata per ſententiam Ordinarij. *Buratt. dec.*
559. numer. 3. Et in hoc caſu quo vocatio conſangui-
neorum non eſt limitata ad certum gradum, ſed gene-
rica, nec alius comparet, qui ſe conſanguineum præ-
15 tendat, ſufficit † generica probatio conſanguinitatis
abſque alia graduum diſtinctione, vt ex pluribus deci-
ſionibus ibi relatis firmat *Garz. de benef. d. c. 15. n. 28. &*
2. ſeqq. & ſequitur Eſcobar. de purit. & nobilit. p. 1. q. 9. §. 3
num. 47. & 50.

Non obſtat, quod aliquæ diſpoſitiones teſtium
fuerint extractæ à Valerio Gargallo intereſſato, quia
16 hoc fecit tanquam actuarius, & cum tempore †produ-
ctionis nihil fuerit inpartib. oppoſitum, hodie in Curia
opponi non poteſt. *Put. deciſ. 415. lib. 1. & 150. lib. 2. in*
antiq.

ant iq. impreſſ. Rot. diuerſ. dec. 109. nu. 7. p. 4. & in recent. dec. 650. nu. 8. par. 1.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. BICHIO.

Cæſarauguſtana Beneficij de Linares Veneris 10. Februar. 1645.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus ex quibus hæreditarium dicatur. & ex quibus Gentilitium & n. 2.*

2 *Ad Iuriſp. gentilitium non admittitur Vxor ſucceſſoris in dicto Patronatu, quia ea non eſt Conſanguinea, ſed affinis Teſtatori.*

3 *Ad Iuſpatronatus Gentilitium non admittitur hæres vnius ex Patronis, dum ſuperſunt alij de agnatione fundatoris, quicquid ſit in herede vltimi grauati, numer. 4.*

5 *Iuſpatronatus eſſe non poteſt pro parte Gentilitium, & pro parte hæreditarium.*

6 *Iuſpatronatus Gentilitium deficientibus proximioribus in gradu non defertur ad ſequentes in ſtirpes, ſed in Capita, quando omnes eodem gradu Conſanguinitatis iunguntur fundatori.*

7 *Fundatoris Verba omnibus de gente conueniunt.*

8 *Iuſpatronatus ſi à principio fuit nominatim relictum pluribus perſonis vti ſingulis, & eorum deſcendentibus, tunc vniuſcuiuſque deſcendentes ſuccedunt in ſtirpes.*

9 *Gratia dicitur ſubreptitia ſi non fuit narratum Beneficium eſſe debitum certo generi perſonarum ex fundatione.*

10 *Remiſſoria tanquam calumnioſa petita denegatur ei qui potuit examinare teſtes in partibus vbi facit lis agitata.*

11 *Remiſſoria non datur in cauſis Beneficialibus ſine fumo.*

12 *Beneficialis cauſa dicitur ſi principaliter contenditur inter prouiſus de titulo Beneficij, incidenter autem de pertinentia Iuriſpatronat.*

DECISIO CXXXIV.

IOannes Rojo deſtitutus exceptione recurſum ad Iudices laicos alias obiecta contra Ioannem Gargallo necnon pertinentiæ iuriſpatronatus ad Iuſtitiã, & Iuratos Oppidi de Linares, quarum alteram Rota bis reiecit, vt in deciſionibus æditis coram me 22. Iunij & 4. Decembris 1643. alteram ſemel, vt in deciſione ſub die 14. Nouembris 1644. produxit nuper articulos, ac petiit remiſſoriam ad probandum quod Franciſcus Sanchez, eſt filius Michaelis, ac Theodora eſt hæres Ludouici Sanchez, qui Michael, & Ludouicus erant in quaſi poſſeſſione præſentandi vna cum Gaſpare Seniore, eamque probationem ſibi prodeſſe ad victoriam aſſerebat, quia cum ſit præſentatus à prædictis Franciſco, & Thoedora iuſtificabat ex inde gratiã Apoſtolicam obtentam ſub narratiua præſentationis de ſe factæ à medietate patronorum.

Sed proteſtante aduerſario ne remiſſoria concederetur, propoſui hodie dubium, an illa ſic danda, & negatiuè reſponſum fuit, quia computata etiam voce Franciſci ac Theodoræ, Rojo non habet medietatem vocum pro vt papæ narrauit. Suppoſito enim quod agatur de iurepatronatus gentilitio, vt firmat prima deciſio, & colligitur ex verbis fundationis, cum non fuerit reſeruatum ſimpliciter pro deſcendentibus diuerſarum perſonarum in quibus terminis hæreditariũ
1 eſſe dixit *Rot. dec. 275. n. 4. & ſeqq. dec. 280. nu. 8. & ſeqq. Viuian. de Iurepatr. par. 7. recen.* Sed pro parentibus propinquioribus ſibi in genere, vel parentela per lineam maſculinam, duntaxat deſcendentibus, & in illorum defectum pro deſcendentibus ex linea fœminina, & vtraque linea deficiente pro officialibus Oppidi de Linares, quæ verba demonſtrant fundatorem voluiſſe iuſpatronatus pertinenere † ad agnationem, & familiam, donec aliquis
2 ex ea ſupereſſet, vt per *Lamb. de iurepatronat. lib. 1. part. 2. quæſt. 2. artic. 8. & ſeqq. Lotther. de re benefic. lib. 2. quæſt. 11. num. 3. Seraph. deciſ. 364. num. 1. & ſeqq. dec. 378. numer. 3.*

Suppoſito etiam, quod de anno 1606. tres adeſſent patroni, nempè Ludouicus, Michael, & Gaſpar ſenior, quodque ex Gaſpare ſeniori progeniti fuerint Gaſpar iunior, Valerius, Ioannes, & Hieronyma, ſequitur primò, quod vox Thodoræ, quæ fuit vxor & hæres Ludouici, vt ipſemet aduerſarius alias articulauit, & enunciatur in cõſenſu ad eiuſdem aduerſarij fauorem per illũ præſtito, ac deponit primus teſtis examinatus in par-
3 tib. non ſit computanda inter voces patronorum, quia vxor † ſucceſſoris in patronatu non ſuccedit in iurepatronat. gentilitio cum non ſit de genere, & conſanguinitate fundatoris, ſed affinis *c. non debet de conſang. & affin. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gl. 9. n. 20. Sanch. de matr.*
4 *lib. 7. diſp. 64. n. 3.* nec admittatur † hæres vnius ex patronis dum ſuperſunt alijs de agnatione fundatoris. *Conar. var. reſol. lib. 2. cap. 17. n. 10. Molin. de primogen. lib. 1. c. 24. n. 31. Garz. de benef. p. 5. c. 9. n. 9. Lotther. de re benef. lib. 2. q. 11. n. 6. et ſeqq. Sanch. reſp. moral. lib. 2. c. 3. dub. 92. n. 3. Sera-*
5 *ph. dec. 364. n. 9. & dec. 378. n. 8.* quicquid ſit in † hærede vltimi grauati, vt ex *Anch. conſ. 81. benè diſtinguit Rot. in Florentina iuriſp. 20. Decem. 1632. coram bon. me. Merlino.* Et gratis dicitur iuſp. de anno 1606. fuiſſe effectum hæreditarium, cum tunc præſentauerit Gaſpar Senior, quem fuiſſe de genere fundatoris probant teſtes, vt
6 deciſionibus hactenus æditis, nec iuſp. † eſſe poſſit pro parte gentilitium, & pro parte hæreditarium *Rot. deciſ. 336. num. 4. par. 5. recent.* & fundator in defectum conſanguineorum ſubſtituerit officiales Oppidi de Linares.

Secundò quod defunctis præfatis Ludouico, Michaele, & Gaſpare Seniore iuſpatronatus diuiſum fuerit in plures voces, quarum vnam habet Franciſcus Michaelis filius, & author aduerſarij, alias habent Gaſpar, & Valerius filij Gaſparis Senioris, qui præſentarũt
7 Gargallum: nam iuſpatronatus gentilitium deficientibus proximioribus in gradu non defertur ad ſequentes in ſtirpes, ſed in capita, quando vt in caſu noſtro, omnes eodem gradu conſanguinitatis, iunguntur fundatori *Bald. in l. 2. ſub nu. 4. verſ. ſicuti eſt iuſpatronatus, C. ſuis, & legit. hæred. Gabr. conſ. 199. ſub nu. 4. verſ. fin. fuerit lib. 2. Alex. de Neuo conſ. 63. n. 3. & ſeqq. Lotther. de re benef. d. q. 11. n. 123.* vbi dicit rationem, quia verba †
8 fundatoris omnibus de gente conueniunt *Viuian. de iurep. lib. 4. c. 9. n. 16. Rot. dec. 251. n. 5. p. 2. recent. dec. 280. nu. 4. p. 7. dec. 183. n. 16. coram bon. mem. Buratto, & in Piſtorien. Parochialis 9. Februarij 1624. coram bon. mem. Merli-*
9 *no*, quicquid dicendum eſſet iuſpatronatus † fuiſſet à principio relictum nominatim pluribus perſonis vt ſingulis, & eorum deſcendentibus, quo caſu deſcendẽtes vnuſquiſq. ſuccedere in ſtirpes dixit *Rot. dec. 2. n. 1. & per tot. p. 7. rec.*

Non itaq. releuat probaſſe, quod Theodora ſit vxor & hæres Ludouici, & Franciſcus filius Michaelis, quia adhuc Gargallus habet maiorem partem vocum cum ſit præſentatus à Gaſpare Iuniore, & Valerio filijs Gaſparis Senioris, penes, quos duæ voces patronatus reſidebant. Et vlterius irreleuantia articulorum delogitur, quia ex lege fundationis beneficium debetur Clericis de genere fundatoris, quod Rojo non

10 expoſuit Papæ, vt neceſſe erat alioquin gratia † Apo-
ſtolica tanquam ſubreptitia non ſuffragatur, quia Papa
voluit quidem derogare medietati vocum patrono-
rum, non tamen præiudicare vocatis ex lege fundatio-
nis, quam ignorabat *Caſtr. Pal. oper. moral. tom. 2. tractat.
13. diſp. 2. punct. 1. §. ſub n. 17. Lotther. de re benef. lib. 1. q. 34.
n. 17. Seraph. dec. 1403. nu. 3. & fuit deciſum in Terraconen.
benef. 10. Ian. 1639. cor. R. P. D. meo* Carillo, *& in Gerund.
benef. 27. Iunij 1644. coram me.*

Si autem eſſe de genere fundatoris Rojo nec proba-
uit, nec articulauit, niſi heſterna die poſtquam inter
informandum articulos antea productos audiuit eſſe
irreleuantes, quod calumniæ non leuem ſuſpicionem
11 ingerit; maximè † quia nuſquam id articulauit ſpatio
plurium annorum, quibus per tres inſtantias lis agita-
ta fuit in partibus, vbi de facili poterant haberi proba-
tiones, vt per *Veſtr. in prax. lib. 6. c. vlt. n. 3. verſ. idem ſi
cauſa Caputaq. dec. 67. in princ. p. 3. Buratt. dec. 23. num. 2.*
nec huius articuli fumus aliquis hodie datur, vt pro
12 obtinenda † remiſſoria requiritur in cauſis beneficia-
libus *Mandoſ. in praxi commiſſ. formul. 25. verb. remiſſo-
riam, verſ. non tamen, Coc. dec. 165. n. 6. Burrat. dec. 23. n. 4.*
13 *dec. 28. n. 4.* qualis eſt hæc, in qua † principaliter conten-
ditur inter prouiſos de titulo beneficii, incidenter autẽ
de pertinentia iuſpatronatus *Burat. dec. 59. n. 12. Adden.
ad ſanct. mem. Greg. XV. dec. 174. ſub n. 7. vbi refert deciſum
in Lucana iuriſpatronatus 19. Ian. 1611. coram bon. memor.
Penia.*

Et ita deciſum utraque parte informante.

R. P. D. BICHIO.

Cæſaraugustana Beneficij de Linares Lunæ 26.
Iunij 1645.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria denegatur propter irreleuantiam et propter ca-
lumniæ ſuſpicionem in beneficialibus præſertim nullo da-
to fumo, & n. 16.*
2 *Teſtes nulliter examinati non ſufficiunt pro fumo, quando
plura in contrarium concurrunt.*
3 *Prouiſio Apoſtolica, qua ob non expreſſionem qualitatis
neceſſario in aliquo actu requiſitæ redditur ſubreptitia,
nullam meretur exequutionem.*
4 *Ignorantia qualitatis exprimendæ in impetratione benefi-
cii non excuſat ſubreptione, quando ea impetratio præiu-
dicat iuri alterius.*
5 *Ignorantia legis adiectæ in fundatione, à qua quis propriũ
ius metitur, eſt multum inuerisſimilis.*
6 *Confeſſio implicita ſufficit, & probat.*
7 *Patronus ſeipſum præſeruare non poteſt, & hoc procedit
etiam in beneficiis ſimplicibus, n. 8.*
9 *Patronus poteſt præſentationi palam de ſe factæ à compa-
trono conſentire, & ad ſui fauorem augere numerum vo-
cum, n. 10.*
11 *Patronus poteſt ſupplicare Ordinario, vt ſtante paritate
vocum ſe ex gratificatione ad beneficium admittat.*
12 *Teſtibus veriſimiliora teſtantibus maior eſt fides adhiben-
da.*
13 *Teſtium fides eliditur ex teſtibus contrarium deponentibus,
adeo quod nec fumum præbeant ad effectum remiſſoriæ,
& præcipuè iunctis adminiculis, n. 14.*
15 *Remiſſoria non conceditur ad probandum id, cuius contra-
rium conſtat per confeſſionem partis.*
16 *Conſanguinitas debet articulari per gradus diſtinctos, quã-
do adeſt concurſus alterius conſanguinei.*

DECISIO CXXXV.

AGitur de beneficio ad quod ex lege fundationis
præſentari debet Clericus de genere fundatoris.
Hinc Ioannes Rojo, qui 12. ferè ab hinc annis proui-
ſionem Apoſtolicam obtinuit nulla facta mentione
dictæ qualitatis, & ſub aſſertione, quod erat præſenta-
tus à medietate patronorum exhibuit nouiſſimè de
menſe Febr. proximè præteriti articulos ad hanc aſſer-
tionem iuſtificandam ſuper quibus petiit ſibi concedi
remiſſoriam, & ipſa die, qua de illius cõceſſione diſce-
ptabatur, comperto ſibi non prodeſſe ad victoriam
eam ſolam iuſtificationem, addidit alios articulos cõ-
tinentes ſe eſſe de genere fundatoris.

Sed vtraque parte informante ſub die 10. Febr. Ro-
ta cenſuit denegandam eſſe remiſſoriam; tum quia
1 ex articulis non reſultabat, † quod authores articulan-
tis conſtituerent medietatem patronorum, tum etiam
quia non dabatur aliquis fumus, quod articulans eſſet
de genere fũdatoris. vt in cauſis beneficialibus pro ob-
tinenda remiſſoria requiritur, & illa articulorum ad-
ditio non vacabat ſuſpicione calumniæ. Nuper autem
examinatis ad perpetuam rei memoriam quibuſdam
teſtibus de coſanguinitate Ioannis Rojo deponentib.
qui inſeruire poſſunt pro fumo, propoſui iterum dubiũ
an eſſet concedenda remiſſoria, & negatiuè reſponſum
2 fuit, quia non ſufficit fumus † ex teſtibus nulliter
examinatis eductus, quando plura in contrarium
concurrunt. *Buratt. deciſ. 23. num 8. dec. 273. n. 4. & ſeqq.*

Et in caſu noſtro concurrit primò, quod Rojo in
precibus porrectis Papæ pro obtinenda prouiſione
Apoſtolica non expoſuit, quod ex lege fundationis be-
neficium debetur Clerico conſanguineo fundatoris,
quodque ipſe talis eſt, quod ſanè ſi talis eſſet expoſuiſ-
ſet, prout expoſuit ſe præſentatum à medietate patro-
norum, quia vtrunque æque neceſſarium erat vti ha-
beret executionem prouiſio Apoſtolica, quam alio-
3 quin tanquam † ſubreptitia non meretur *Felin. in c. ſu-
per literis num. 2. de reſcript. Aymon. conſ. 68. n. 8. & ſeqq.
Lotther. de re benefic. lib. 2. quæſt. 54. num. 28. & ſeqq. Ca-
picc. latro dec. 105. n. 60.* Maximè, quia vt infra dicam
impetrans allegare non poteſt ſe ignoraſſe qualitatem
conſanguinitatis à fundatore requiſitam in perſona
4 præſentandi, ac ignorantia † qualitatem non narratæ,
neque in impetratione beneficij excuſat à ſubreptio-
ne, quando ea impetratio præiudicat iuri alterius *Ge-
mina. in c. gratia ſub n. 4. verſ. aut reſcriptum, de reſcr. in 6.
& conſ. 105. n. 11. Creſ. dec. 10. n. 2. de præb. & dictum fuit in
Culmen. Canonicatus 1. Iulij 1643. cor. R. P. D. meo Rojas.*

Secundò, quod multo tempore, quo litigatum fuit
in partibus nuſquam Rojo allegauit ſe eſſe conſangui-
neum fundatori, Cum tamen ſciret hanc qualitatem
eſſe neceſſariam, quia in prima ſententia contra ip-
ſum lata à Vicario Generali Cæſarauguſtæ vſque de
anno 1634. adiudicatur beneficiũ Ioanni Gargallo vti
conſanguineo de genere & parentela fundatoris, &
præterea veriſimile † non eſt, quod ignorauit,
5 ignorauerit legem fundationis à qua ius ſuum metie-
batur, *l. 2. cum quis l. penult. C. iur. & fact. ignor. Felin. in
cap. vigilanti, num. 1. verſ. qui allegaret de præſcript. Lapus
alleg. 14. n. 2. verſ. ſecunda concluſio. Canal. dec. 151. n. 2. &
ſeqq.*

Tertiò, quod integro ferè decennio, & coram di-
uerſis iudicibus tum in partibus, tum in Curia, nedum
non allegauit ſe eſſe de genere fundatoris, ſed mordi-
cus ſubſtinuit hoc iuſpatronatus ſpectare ad iuſtitiam,
& iuratos Villæ de Linares, qui vocati fuerant à fun-
datore in defectum omnium conſanguineorum,

ſi enim

ſi enim ipſe eſſet conſanguineus certum, eſt quod potius voluiſſet ſubſtinere pertinentiam patronalem pro ſe,& ſua familia,quam pro iuratis extraneis.& allegãdo iuſp.ſpẽctare ad iuratos,eorumq. præſentationi de ſe factæ inſiſtendo,faſſus ſuit in neceſſarium antecedẽs omnium conſanguineorum deficientiam,& per conſequens ſe non eſſe conſanguineum, quæ implicita confeſſio ſufficit,& probat *Egid.dec.683.ante n.1.Rot.deciſ. 242.n.4.dec.347.n.1.p.2.rec.& in Marſicen.iuriſd.28.Ian. 1644.coram me,§.primum.*

Nec dicendum,quod Rojo maluerit iuſp.ſpectare ad iuratos,quam ad ſe vti conſanguineum, quia alioquin beneficium obtinere non voluiſſet, cum ſe ipſum
7 præſentare non poſſet,*c.per noſtras vbi notant omnes de iurep.c.fin.de inſtit.Lamb.de iurep.1.p.2.lib.quæſt.8.art.4.*
8 quod procederet† etiam in beneficijs ſimplicibus voluit *Io.Andr.in d.c.per noſtras n.3.Abb.ibid.n.2.& ſecuta eſt Rot.in Regienſ.iuriſpatr.15.Ianuarij 1624.coram bon.mem. Pirouano, & in Barchinon.Beneficij 2.Maij 1625.coram eodem.*

Quia imò breuiori via ad beneficium perueniſſet, ſi reiecta præſentatione Iuratorum ſe conſanguineum probaſſet. Cum enim iuxta lecturam informantium pro Rojo duo tantum ex patronis, teſtatoris conſanguineis in hac vacatione præſentauerint,nempè Franciſcus Michaelis filius,qui præſentauit Rojo,& Gaſpar Gargallo ſenior,qui præſentauit Ioannem Gargallo, poterat Rojo probata ſua conſanguinitate tanquam
9 alter † ex patronis præſentationis palam de ſe factæ à Franciſco conſentire *Abb. in c.cum in iure num.5.de elect.Peralta in l.vnum ex familia §.rogo,n.10.ff.legat.2. Molin.dicens communem de primog.lib.2.c.4.n.61.Sanch. reſponſ.moral.lib.2.c.3.dubit.74.n.7.Viuian.de Iurep.lib.5.*
10 *c.2.n.45.* & ſic ad ſui fauorem † augere numerum vocum,vt *not.Butr.in d.c.cum in iure, nu.36.verſ.nec obſtat & n.37.verſ.ex prædictis Abb.ibid.n.5.verſ.metu contrarii,Imol.n.3.verſ.unde Hoſtienſis,& n.6.verſ.item poſſumus Anchar.in d.c.noſtras n.3.verſ.quod intelliget.Roch.de iurepatronat.verb.honorif.cum numer.20.verſ. limita nunc. Sanch.d.dub.74.num.11.Buratt.dec.306.n.4.* Ità vt velut præſentatus à maiori parte veniret præferendus, vel
11 etiam poterat ſupplicare† Ordinario,vt illũ gratificãdo admitteret ad beneficium,quod licere patrono tradit.*Abb.in d.c.per noſtras n.4.Lamb.d.q.4.art.3.n.3.Sanch.d.dub.74.n.5.& alius refert.adden.ad Burat.d.dec.316. num.19.*

Quarto concurrunt alij teſtes ad inſtantiam Gargallo nuper examinati deponentes Rojo pluries faſſum fuiſſe ſe non eſſe conſanguineum, quibus quia ex
12 prædictis veriſimiliora† teſtantur,aut magis eredendũ eſt,quam teſtibus aduerſarij,vt per *Gabr.de teſtib.concl. 4.n.23.Farinac.eod.tract.q.65.n.127.& ſeqq.*aut eliditur
13 eorumdem teſtium† fides adeo quod nec ſumum præbeant,vt in terminis remiſſoriæ,*Burat.d.dec.23.nu.8.&*
14 *dec.273.n.6.*quo magis iunctis alijs† adminiculis ſupra ponderatis *ad tex.in d.l.Diuus,ff in reg.teſt.ac tradita per Menoch.de præſump.lib.1.q.30.n.1.& ſeqq.* & ſignanter
15 propria confeſſione ipſius Rojo contra quam non ſunt admittendi articuli,& concedenda remiſsoria,*Rot.cor. S.M.Greg.XV.dec.123.n.24.*

Accedit irreleuantia articulorum, quia non fuit ar-
16 ticulata cõſanguinitas† per gradus diſtinctos vt oportet,quando vt in caſu noſtro,adeſt concurſus alterius conſanguinei.*c.licet ex quadam de teſtib.Anchar.conſ.52. n.7.& 8.Lotther.de re benef.lib.6.q.11.n.99.Rot.dec.241. n.24.p.7.recent.& in Gerunden.Beneficii 3.Aprilis 1640. coram R.P.D meo Royas,*nec non vehẽmens ſuſpicio calumniæ reſultans etiam ex eo quod Roio,poſt quam deſtitutus fuit exceptione recurſum, aliiſq. omnibus per ipſum hactenus allegatis,tandem inter informandum exibuit articulos additionales ſuper aſſerta conſanguinitate ad diſſerendam imminentem expeditionem cauſæ in qua ſex deciſiones emanauerit.

Ex quibus DD.vtraque parte informante ſteterunt in deciſis pro denegatione remiſsoriæ.

Viuian.de Iurepatronatus.

R. P. D. OTTOBONO.

Neapolitana Iuriſpat.Mere 27.Ianuar.1644.

SVMMARIVM.

1 *Inſtituendus eſt præſentatus à maiori parte patronorum.*
2 *Ius Patronatus ſemper cenſetur hæreditarium & tranſitorium ad quoſcumq.etiam extraneos hæreda,niſi contrarium doceatur ex tenore fundationis.*
3 *Ius Patronatus mixtum requirit utramq.qualitatem ſanguinis ſcilicet,& hæredes.*
4 *Ius Patronatus ad hoc,vt probetur Gentilitium,vel mixtum opus eſt iuſtificare,quod extantibus etiam hæredib. extraneis,vel fœminis ſoli deſcendentes ad præſentandũ fuerit admiſſi.*
5 *Verbum* Deſcendentes *quando cenſeatur demonſtratiuè Appoſitum.*
6 *Obſeruantia ad hoc vt probet qualitatem iuriſpatronatus, debet procedere ex actibus vniuocis,et qui ad aliud referri non poſſint.*
7 *Sententia,quæ de aliquo mentionem non facit,non dicitur illum excludere.*
8 *Sententia lata non citatis Patronis nec ſeruato ordine iudiciario non præiudicat.Et maximè quando ſententia non excedit tempus 40.vel 50.annorum,n.9.*
10 *Sententia nulla, & iniuſta non priuat quaſi poſſeſſione præſentandi.*
11 *Patronis negligens in præſentando pro aliqua vice, an & quomodo ſibi præiudicet,& n.12.*
13 *Quaſi poſſeſſio alicuius præſeruatur ex præſentatione aliorum Compatronorum.*
14 *Ius Patronatus tranſit ad hæredem vniuerſalem, & non ad poſſeſſionem feudi cui non eſt annexum.*
15 *Religioſi Societate Ieſu,qui emiſſerunt duo vota ſimplicia adhuc ſunt capaces ſucceſſionis delatæ tam ante, quã poſt ingreſſum religionis.*
16 *Ius Patronus hæreditarium non defertur ad filium,niſi fuerit hæres.*
17 *Inſtituendus eſt qui plures Voces habet.*

DECISIO CXXXVI.

VAcante cappellania in Eccleſia B.Mariæ Magdalenæ de Puziolis,ſeu Marmorata Neapolis per obitum Hieronymi Cappici ann.1640.fuit à DD. Fabritio Barone, & Agnete Filomatina præſentatus ad illam Nicolaus Lottherius,A DD.vero Sueua Auolos de Aragonia, & Franciſco Pappacoda fuit præſentatus Ioſeph Fayella,qui omnes præſentantes ius habere prætendunt à Greco Thomacello Fundatore inter præſentatos orta controuerſia in partibus fuit lata ſententia per Ordinarium Neapolitanum ad fauorẽ Lottherij,ſed cauſa per appellationem ad Curiam deuolutam,mihique commiſſa,propoſui dubium quis ex dictis præſentatis eſſet inſtituendus,& Domini Fayellam eſſe inſtituendum reſponderunt.

Suppoſitis enim exiſtentia Patronatus illius vacatione,& habilitate vtriuſq.præſentati,quæ omnia inter partes non controuertuntur. Difficultas ſolum reducitur ad patronos præſentantes,& quiſnam ex præſentatis habet maiorem partem vocum,cum is veniat de

iure inſtituendus in quem plurimorum pattonorum
1 cadit aſſenſus iuxta diſpoſita † *in c. quoniam de iurepatr.*

Verum quia in hoc caſu pluralitas,& numeratio vocum maximè pendent ab eo, an huiuſmodi iuſpatron. ſit hæreditarium, vel mixtum Domini inclinarunt, quod eſſet hæreditarium non ſolum ex natura ipſius iuriſpatron.quod ſemper cenſetur hæreditarium, & tranſitorium ad quoſcumque etiam extraneos,niſi cō-
2 trarium doceatur ex tenore fundationis, † vt diſponitur in *Clem.plures de iurep.*& paſſim tenuit *Rot.vt coram Buratt.dec.679.n.1.& in rec.dec.362.nu.9.p.5.& dec.89. n.9.p.6.& dec.72.n.1.p.7.* Sed etiam quia nemo ex patronis eſt de familia Thomacella, à qua initio habuit hoc iuſpatr.quod ſenſum patet illius mixturam excludere;imò conſtat quod pluries præſentarunt fœminæ alterius familiæ,& deſcendentes ab eis,quod repugnat qualitati gentilitiæ, vel mixtę cum hæc extraneos non admittat ſed vtramq. qualitatem requirat ſanguinis
3 ſcilicet.†& hæredis *Lotther.de re benef.lib.2.q.11.n.41. & ſeqq.Rot.apud Viuian.poſt tract.de iurep.dec.23.n.6.Burat.dec.183.n.24.& dec.267.nu.6.p.6. rec. & in Lauden. iurisp.22.Maii 1643.coram R.P.D.meo Cerro §.2.*

Neque obſtat,quod qui alias præſentarunt dixerint ſe eſſe deſcendentes cum etiam eſſent hæredes,quia ſtant ſimul,quod iuſpatron.ſit hæreditarium,& tamen diu præſeruauerint deſcendentes familiæ,quod in patronatibus indubitanter hæreditarijs frequentiſſimè contingit,cum ipſi deſcendentes,vt plurimum ſint hæredes,& bonorum ſucceſſores, vnde vt probatio concluderet pro patronatu gentilitio,vel mixto opus fuiſſet iuſtificare, quod extitiſſent hæredes extranei, vel fœminæ,& tamen ſoli deſcendentes admiſſi fuerint ad præſentandum.*Cald.conſ.15.per tot.tit.de iurepat.Ferret. conſ.132.n.3.lib.1.Rot.dec.288.nu.6.p.5.recent.& in Florentina iuriſp.14.Februarii 1639.coram bon.mem. Merlin. §. nec talis, & in d. Lauden.iuriſp.§.ſimiliter.* Illud enim verbum deſcendentes,cenſetur appoſitum demonſtratiuè,ſcilicet,quod illi,qui præſentabant erant deſcendentes,non autem quod tanquam tales ſolum præſentauerint,vt dixerunt *Anch.in conſ.81.ſub n.3.verſ.licet*
5 *ergo Rota coram Duran.dec.285.nu.20.& in recent.d. dec. 288.n.8.p.5.& in d.Florentina iuriſp.eodem §.nec talis,* Cum tamen ad effectum probandi qualitatem iuriſp. ab obſeruantia requirantur actus vniuoci, & qui ad aliud referri non poſſint. *Aretin.conſ.115.n.3.Rot. dec. 294.n.6.p.2.diu.& in rec.dec.120.num.2.p.2.& in noſtris terminis Dur.dec.173.n.5.dec.285.nu 21.*

Firmato agitur iuſp. eſſe hæreditarium plures voces concurrunt pro Fayella, nam fuit præſentatus à DD.Sueua Auolo,& à Franciſco Pappacoda, quibus competere ius præſentandi conſtat non ſolum ex præſentationibus factis ab eorum anteceſſoribus,ſed etiā
6 quia ipſi præſentarunt, prout ex preſentationibus effectum ſortitis de anno 1620.Summ.Fayella *num.7.&* ſucceſſiuè de anno *1624.d.Summ.n.8.* necnon de anno *1633.Summ.nu.19.* fuit admiſſa Sueua Auolos de Aragonia,& iſta fuit vltima preſentatio in perſonam Capicij,per cuius obitum hodie vacat Cappellania,vnde remanet clarum Sueuam, & Pappa codam eſſe compatronus eoſque habentes duas voces, quę ſſauent Fayellæ.

Non obſtat,quòd Pappacoda non fuerit nominatus in ſententia lata per Ordinarium anno 1627. ad fauorem patronorum,quia ceſſat obiectum,nam ſententia,ſi de Pappacoda mentionem non fecit, tamen illū non excluſit, cum potuerit alij de cauſis illius nomen in d.ſententia † omitti,vt bene reſpondet *Rot.in d.Lau-*
7 *den.iuſpatronat. 22.Maii 1643.coram R.P.D.meo Cerro §.prout minus.* Et quatenus ad illius excluſionem eſſet intelligenda,attamen ipſi non poteſt nocere,cum fuerit lata non citatis patronis, nec ſeruato ordine iudi-
8 ciario † vt in ſpecie dixerunt *Grat.diſcept.310.n.89.Ricc. in praxi for.Eccleſ.p.1.reſol.132.n.6.& in tract. de iurep. reſol.126.nu.1.& ſeqq.Rot.coram Durano dec.87.num.23. & in Elboren.iuris conferendi 13.Nouembris 1637.coram R.P.D.meo Carrillo impreſſa in recen.dec.247.num.14.p. 7.* Maximè cum dicta ſententia non excedat tempus
9 40. vel 50. annorum, † vt requiritur in hac materia *Grat.diſcept.310.n.90.Ricc.in praxi for.Eccleſ.p.1.d.reſ. 132.n.7.Barb.de offic.Epiſc.p.2.alleg.73.n.49.* Et vlterius dum Pappacoda iuſtificat pertinentiam ad ſui fauorem ex quaſi poſſeſſione preſentandi per plures præſentationes effectum ſortitas de anno 1620.& 1634.non potuit Ordinarius per d.ſuā ſententiā tanquam nullam, & iniuſtam illum priuare eadem poſſeſſione pręſentā-
10 di † *Rot.dec.802.nu.7.verſ.quia pro reſponſione p.1.diu. Andreat dec.1.n.5.& ſeqq.Canal. dec.171.n.8.*

Pariter non releuat,quo Pappacoda ſibi pręiudicauerit in poſſeſſione pręſentandi ex eo, quod in vltima vacatione de anno 1633.non pręsētauerit,quia neque hoc obiectum cōcludit,cum ipſe potuerit ſeparatim pręſentare,aut conſentire aliorum pręſentatio-
11 ni,quod cenſetur feciſſe eo ipſo non pręſentauit † cum deberet *Acchil.dec.4.n.14.de prab. Canal.dec.197.num. 5.* Et in omnem caſum ob negligentiam præſentandi in ea vacatione non præiudicauit ſibi in alijs futuris vacationibus,& pręſentationibus,† *Fed.de ſen.conſ.112.*
12 *in vlt.dub.Abb.conſ.54.n.3.poſt med. verſ.nam vbicumque lib.1.Verall.dec.294.p.2.& dec.713.n.6.p.1.diu.& in rec.dec.174.n.10.p.5.* Imò ex pręſentatione aliorum compatronorum intelligitur pręſeruata quaſi poſſeſ-
13 ſio ipſius Pappacodę, † vt benè aduertunt: *Rim. iun. conſil.214.n.40.Garz.de benef.p.5.c.5.n.115.Rot.dec.713. n.6.& 7.p.1.diuerſ.Gregor.dec.417.& deciſ.452.num.9. vbi n.10.* hoc maximè procedere, quando conſtat cōpatronum per prius fuiſſe in quaſi poſſeſſione pręſentandi,quod in caſu noſtro colligitur ex pluribus præſentationibus effectum ſortitis *Summ.Fayella n.7.& 8.*

Quo verò ad voces Lottherij illa Franciſci Baroni non controuertebatur,ſed illa Agnetis, quę cum præſentauerit tanquam filia,& hæres Franciſci Filomarini ejus præſentatio non eſt habenda in conſideratione quia ex lectura teſtamenti eiuſdem Franciſci exhibiti *Summ.Fayella,n.11.* apparet maſculos fuiſſe hæredes inſtitutos, vnde pertinentia Agnetis remanet excluſa,tum ex publico teſtamento per eius progenitorem,condito,tum etiam per ſentētiam in qua fuit declarata hæredes in feudalibus tantum quibus cum nō ſit annexum iuſpatronatus ad eam non tranſit,ſed ad heredem vniuerſalem *Lamb.de iurep.lib.1.p.2.q.2.art.*
14 *16.n.6.et ſeq.fol.319.Couar.var.reſol.lib.2.c.18.n.7.verſ. 2.Pereg.conſ.27.nu.1.poſt med.ver& a eſt concluſio lib. 2. Viuian.de iurep.lib.4.c.2.n.50.Rota in Maceratenſ.iuriſp. 15.Decembris 1625.& 1.Iulij 1626.coram bon.mem.Coccino impreſſa apud eundem Viuian.dec.24.n.2.*

Sed dato etiam,citra veri præiudicium,quod Agnes eſſet patris,non ideo dari poteſt ſit hęres in totum cū hodie extent illius fratres hæredes inſtituti,quorum aliqui licet in Societate Ieſu emiſerint duo voca ſimplicia, adhuc ſunt capaces ſucceſſionis delate tam ante, quam poſt ingreſſum Religionis, † vt dixerunt
15 *Suarez de Relig.tom.4.tract.10.lib.4.c.4.fol.490.Sanch.ad Decal.lib.7.c.1 n.38.Eminent.Lugo de inſt.iur tom.1.diſp. 3.ſect.4.n.77.& ſeqq.Rot.coram Martino Andrea dec.78 nu.6.per tot.& in Bononien.ſucceſſionis de Zanis 17.Maij. 1641.coram R.P.D.meo Bichio.*

Vnde licet Agnes Filomarina ſit filia q. Franciſci junio-

nnioris, qui in quaſi poſſeſſione præſentandi deceſſit,
non tamen eſt eius hæres vt ſupra viſum eſt, & idcir-
co ad ipſam non ſpectat ius præſentandi † ex traditis
16 per *Ferret. conſ. 34. n. 5. lib. 1 Lambert. de iurepat. lib. 1. p.*
2. q. 2. art. 16. n. 6. fol. 316. Couar. variar. reſol. lib. 2. c. 18. nu.
7. Rot. in recent. dec. 756. n. 1. par. 2. & in Piſtoriens. Paro-
chialis 9. Februarii 1632. coram bon. mem. Merlino. Vel
in omnem caſum eſt hæres ſimul cum fratribus Reli-
gioſis, qui alium præſentarunt, & ſic non habent inte-
gram vocem Franciſci Patris. Ex quibus pater Fayel-
17 lam habere plures voces † & ideo ille eſt inſtituendus
c. quoniam de iurep. Gutierez. canon. q. lib. 2. c. 11. num. 20.
Garz. de benef. p. 9. c. 2. num. 257. Duran. deciſ. 438. num. 1.
Coccin. dec. 464. nu. 5. in recen. 718. n. 1. par. 3. & deciſ. 280.
num. 1. par. 7.

R. P. D. BICHIO.

Calaritana Cappellæ Mercurij 19, Febr. 1644.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus probatur leuioribus probationibus quando agitur ſolum pro Iure Honorifico.*
2 *Iuriſpatronat. Dotatione acquiritur etiam ſi cappella non probetur à dotante conſtructa n. 3.*
4 *Iuſpatronatus ſi probetur ex redotatione, probari debet primam dotem fuiſſe extinctam*
5 *Iuſpatronatus Competit Conſtruenti, & dotanti, quod procedit etiamſi Iuſpatronat. ſpecialiter nõ reſeruetur, dummodo expreſsè non remittatur n. 6.*
7 *Dotis nomine non eſt neceſſe, vt relinquantur bona quando Beneficium nunquam fuit dotatum.*
8 *Legatorum effectuatione probanda eſt per prætendentem iuſpat.*
9 *Enunciatiuę in ſcripturis antiquis iunctis adminiculis plenè probant.*
10 *Dos quam actualiter habet Cappella præſumitur data ab Hæredibus, qui in vim teſtamentorum dare tenebantur.*
11 *Iuſpatronatus probatur ex reædificatione Cappellæ & apparatu Sacræ ſupellectilis ad eius cultum neceſſariæ.*
12 *Teſtes deponentes quod quis fuerit habitu pro vero Patrono, & de publica voce, & fama in antiquis multum faciunt ad probationem iuriſp. & præcipue concurrentib. adminiculis n. 13.*
14 *Conſenſus Ordinarii pro acquirendo iurep. quando non ſit neceſſarius.*
15 *Sepulturæ ius eſt quid diuerſum à iurep. quod principaliter non poteſt competere in ſepulchro n. 16. nec acceſſoriæ, quia ius reſtitit n. 17.*
18 *Ordinarius non poteſt in actu viſitationis auferre, aut lædere ius Patronorum abſq. iudiciali cauſæ cognitione.*
19 *Patroni non debent ſua quaſi poſſeſſione priuari dum interim vigore S. Conc. ſeſs. 25. de ref. c. 9. iuſp. diligenter reuidetur.*
20 *Sententia erronea, & iniuſta nunquam tranſit in iudicatum.*
21 *Ordinarius non poteſt præiudicare veris Patronis abſq. eorum conſenſu.*

DECISIO CXXXVII.

TErminatio alias articulo manutentionis, vt in de-
ciſione edita prima Iulij proxime præteriti co-
ram me propoſui hodie dubium in petitorio; an ſcilicet
iuſpatronatus ſpectet ad R. DD. Saluatorem, & alios
de Gaſolis, & ſpectare Domini cenſuerunt ex infra di-
cendis cum petitiò reſtringatur ad ſolum ius hono-
1 rificum † pro quo ſufficiunt leuiores probationes, vt
Vinian. de Iurepatr.
fuit deciſum in *Calagurritane Præminentiarum 26. Iunii*
1591. coram bon. mem. Giptio, in Toletana iuriſp. 12. Iunis
1595. coram bon. mem. Cardin. Blanchetto, in Palentina
Cappellæ. 11. Maii 1414. cor. bon. me. Mar. And. quę eſt dec.
548. n. 2. p. 2. rece. & notant Doctores *in c. nobis de iurep.*
Prædeceſſores enim R. DD. Saluatoris, & litis con-
ſortium Cappellam hanc S. Sebaſtiani conſtructam in
Eccleſia S. Georgii dotarunt de proprio, qui non eſt
2 modus † acquirendi iuſpatronatus *c. quicumq. & c. ſeq.*
16. q. 7. Caſſad. dec. 6. de iurep. Rot. dec. 517. num. 1. p. 1. re-
cen. & in terminis iuris honorifici, *dec. 89. nu. 25. part. 6.*
recent.
3 Quamuis Capella non probetur † à dotante conſtru-
cta, niſi aliunde conſtet, quod iam dotem habeat *Rot.*
deciſ. 167. in princ. & n. 1. p. 2. diuerſ. quicquid dicendum
eſſet, ſi prętēderetur iuſpatronatus ex redotatione Ec-
4 cleſiæ, † quæ dotē omnino amiſerat, quo caſu à redo-
tante probandum eſſet primam dotem fuiſſe redactā
de eſſe ad non eſſe *Bero. conſ. 4. n. 26. lib. 1. Rot. dec. 457. n.*
18. dec. 528. n. 2. p. 1. diuerſ. 285. n. 36. coram Reuerendiſs.
5 *Vrgellen.* Si enim vnus conſtruit, † & alius dotat vtriq.
iuriſpatronatus acquirit *c. pię mentis 16. q. 7. Abb. in rub.*
de iurepatronat. n. 6. Lamb. de iurep. p. 1. lib. 1. q. 3. art. 2. n. 2.
Viuian. eod. tract. p. 1. lib. 2. c. 2. n. 1. & ſeqq. etiam abſque
6 ſpeciali reſeruatione † dummodo expreſsè non remit-
tatur, quia à Canone conceditur reſeruatio, vt homi-
nes alliciantur ad dotandum *c. nobis de iurep. Lamber.*
lib. 1. p. 1. q. 2. art. 4. n. 12. & ſeqq. Sanch. reſp. moral. lib. 2. p.
3. dubit. 48. n. 5. Rot. dec. 5. de iurep. in antiq. dec. 377. nu. 3.
deciſ. 609. numer. 7. par. 1. recen. Nec opus eſt quod be-
neficio bona aſſignentur, aut relinquantur nominatim
7 titulo dotis † quando nuſquam fuit dotatum, licet ſecus
forſam eſſet ſi beneficio ſemel dotato, ſeu deſtituto re-
linqueretur iuxta diſtinctionem *Rot. dec. 285. n. 31. & n.*
76. & 77. dec. 411. n. 4. coram Reuerendiſ. Vrgellen.
Quod verò prædeceſſores R. DD. Saluatoris, & alio-
rum de Gaſolis cappellam dotauerint conſtat ex pu-
blicis inſtrumentis teſtamentorum in quibus illi plu-
rima bona legarūt Cappellæ, quorum legatorum effe-
8 ctuatio quę eſt probanda per prętendentem iuſpatro-
natus *Rot. dec. 381. n. 3. p. 1. rec.* probatur ex aſſertionibus
9 emiſſis in eiſdem teſtamentis antiquiſſimis † iunctis ad-
miniculis, vt in puncto *Rot. 377. n. 5. p. 5. rec. dec. 362. n. 1.*
coram bon. mem. Card. Canaler. facit *Put. dec. 149. n. 2. lib. 3.*
Rot. dec. 25. nu. 2. in fin. dec. 75. n. 3. dec. 176. num. 5. part. 1.
recent.
Primum adminiculum deſumitur ex ſtatu præſenti,
quo claram eſt Cappellam habere actualem dotem,
10 ea enim data † præſumitur ab hæredibus: qui in vim
dictorum teſtamentorũ dare tenebantur *Fel. in c. ſicut.*
n. 35. de re iud. Abb. conſ. 54. n. 2. p. 1. Rot. *in Senen. beneficii*
18. Marti 1598. coram bon. mem. Litta, & coram Reueren.
Vrgellen. dec. 102. n. 1. in fin.
Alterum ex actibus poſſeſſoriis ſoli patrono conue-
nientibus geſtis pro tempore à Dominis de Gaſolis. &
enumeratis in alia deciſione huius cauſæ coram, & prę-
11 ſertim ex reædificatione Cappellæ † & apparatu ſacræ,
ſuppellectilis ad eius cultum neceſſariè *Seraph. deciſ.*
907. n. 1. Tertium ex pluribus teſtibus deponentibus,
quod Gasoli fuerunt ſemper habiti pro veris patronis
12 Cappellæ † & aliqui etiam deponunt de publica voce, &
fama, quæ in antiquis valde conducit ad probationem
iuriſpatronatus, *Lotther. de re benef. lib. 2. q. 6. nu. 51. Mo-*
hed. dec. 12. de iurepat. Mans. dec. 318. ſub n. 5. Canaler. dec.
336. n. 3. D. Vrgell. dec. 202. n. 2. Eo magis concurrentib.
13 prædictis † teſtamentis, & adminiculis, *Caſſad. dec. 2. de*
prob. Acchill. dec. 7. de iurep. Rot. dec. 792. nu. 2. p. 1. diuerſ.
dec. 244. n. 4. p. 1. rec.
14 Nec deſideratur conſenſus Ordinarij pro acquirēdi

iuſpatr.neceſſarius,*c.placuit 1.q.2. Lamb.lib.1.p.1.q.2.*
art.2.n.1.& 2. quia præſumitur ex diuturnitate lon-
giſſimi temporis,quo Gaſoli actus patronales palam
fecerunt,& communis reputatio , ac fama publica in-
crebuit.*Lamb.d.q.2.art.6.& 7.n.2.Garz.de benef.p.1.c.*
9.n.74.Barboſ.de poteſt.Epiſc.alleg.70.n.22. Seraph. dec.
871.n.3.Rot.dec.674.nu.2.p.2.recent.

Non obſtat , quod eiuſdem de Gaſolis fuerit alias
ab Ordinario conceſſa ſepultura in hac ipſa Cappella
quia exinde nihil educi poteſt ad excluſionem iuriſ-
15 patronatus † cum ius ſepulturæ non ſit illis conſecu-
tiuum , neq.patronis competat ex diſpoſitione iuris
communis nam ſicut haberi non poteſt iuſpatronat.
16 † principaliter in ſepulchro. *Rocc.de iurepat.verb. in*
Eccleſia n.13.Lamb.d.lib.1.p.1.q.11.art.13.ex num.1. ita
17 nec acceſſoriè † ad iuſpatronatus,eo quod in hac par-
te ius reſiſtit,*c.abolendæ de ſepultur.Lotther.de re benef.*
lib.2.q.4.n.7.& duob.ſeqq.Caualer.dec.445.n.6.Addent.
ad ſan.mem.Greg. XV.dec.145.n.8.

Nob obſtat viſitatio Ordinarii de anno 1601.in qua
declaratur non conſtare de iurepatronatus,& Cappel-
lam ſpectare ad Eccleſiam , quia non iuſtificatur , ex
actis,ſine quibus & iudiciali causæ cognitione non li-
cuit Ordinario ,etiam in actu viſitationis auferre , aut
18 lædere ius patronorum † licet talis cognitio tunc tem-
poris non requiratur in reſpicientibus correctionem
morum.*Macerat.var.reſol.lib.1.r.110.n.11.& 13.Scacc.*
*de appell.q.17.limit.26.ſub n.10.*Nec pariter licuit abſq.
iudiciali cognitione præcedere vigore Concilij Tri-
dentini *ſeſſ.25.de reform.c.9.* mandantis ab Ordinarijs
reuideri iuſpatronat.à 40.annis,citra,quia hoc de quo
agitur eſt vltra 40.annos,& ipſum Concilium vult ad-
hiberi diligentem cognitionem,ibi diligenter cogno-
ſcantur,adeo quod interim dum reuidentur,& cogno-
19 ſcantur non debeant † patroni ſua quaſi poſſeſſione
priuari,vt fuit deciſum in *Barchinon.Prioratus 11.Maij*
1609.cor.bon.mem.Coccin.& in Cæſaraugustana de Maella
6.Nouembr.1617.coram eod.allegatis.d.Barboſ.in collect.
ad Concil.d.c.9.n.86.

Eoque minus obſtat dicta viſitatio , & declaratio ,
quia non habuit effectum cum ex teſtibus conſtet Ga-
ſolos etiã poſtea cõtinuaſſe actus patronales,& quia ex
ſupradictis probatur erronea,& iniuſta,vnde nec illa ,
nec alia ſententia in idem lata de anno 1632.meretur
20 attendi,aut dici † poteſt in iudicatum tranſiiſſe . *Cæ-*
ſar.de Graſſ.deciſ.2.num 6.& ſeqq. de ſolut. Seraph. deciſ.
988.num.6.Caualer.deciſ.270.num...Rot.343.num.2.p.r.
6.recent.

Tandem non obſtat, quod Ordinarius Cappellam,
hanc vendiderit aduerſario de anno 1631. quia non
ideo abdicatum fuit iuſpatronatus a Gaſolis veris pa-
21 tronis , † quibus Ordinarius abſque eorum conſenſu
præiudicare non potuit iuſtam regulam , *tex.in l.id*
quod noſtrum 11.ff.reg.iur.

Et ita deciſum vna tantum parte informante , plu-
ries tamen citato aduerſario .

R. P. D. PEVTINGERO.

Meliuitana Beneficii Veneris 20.Maij 1644.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatus tenetur intra legitima tempora ſuæ præſenta-*
tionis inſtrumentum Ordinario exhibita .
2 *Inſtituendi facultas etiam ante vacationem poteſt dele-*
gari .
3 *Extenſio in reſcriptis delegatorijs fieri non debet ad perſo-*
nam non expreſſam ,nec ad cauſas poſtea exortas .
4 *Præſentatio non legitimè facta reſoluitur in ſimplicem*
nominationem,quæ nullum ius conſiderabile præſentato
tribuit .
5 *Clauſula* prout iuris fuerit *dat normam Iudici , vt ea,*
quæ iuris ſunt faciat,et ipſum iudicem non partium nar-
rata reſpicit .
6 *Inſtituendi facultas poteſt ab Epiſcopo delegari .*
7 *Iuſp.mixtum quoad excluſionem reſeruationis , vt mere*
laicale .

DECISIO CXXXVIII.

Domini perſtiterunt in deciſis coram me 14. De-
cembris 1643.vbi dictum fuit conſtare de bono
iure Tholoſentij præſentati à patronis exiſtentibus
in quaſi poſſeſſione præſentandi pro beneficio Thagar
Ingirra nuncupatio in Eccleſia Cathedrali Meleuita-
na vltra centum annos,cui iuriſpatronatus exiſtentia
& pertinentia ad fauorem illorum, qui Tholoſentium
præſentarunt ſatis firmata fuit in deciſione,quæ reui-
detur : Neque hodie à ſcribentibus pro Cagliareſio
impugnatur,ſed tota difficultas reſtringitur ad elidẽ-
dum ius Tholoſentij , ex eo quod inſtrumentum ſuæ
præſentationis intra legitima tempora Ordinario
1 non exhibuit † *iuxta notata in Clem.dudum,verb.præſen-*
tare de ſepult.Abb.in c.ea noſcitur n.3. de his,quæ fiunt à
Prælatis ſin.cõſ.Capit.cum alijs adductis per Lotther. de re
*benef.lib.2.q.6.n.33.*Eidemque Tholoſentio ſuffragari
non poſſe dicebatur præſentatio coram Aſſeſſore ab
Epiſcopo Meleuitano Iudice delegato . Nam quoad
exhibitionem præſentationis infra tempus quatuor
menſium,edictum de conferendo affixum legitur ſub
die 28.Maij 1638.& præſentatio in perſonam Antonij,
exhibita fuit coram Iudice deputato ſub die 28. Au-
guſti eiuſdem anni , vt patet ex datis in Summario
Tholoſentij. Quia quantumuis hæc inſtituendi facul-
2 tas † etiam ante vacationem delegari poſſit, ſecundũ
Ioan.Andr.in c.ſi confirmationem,n.2.de elect.in 6. Barb.
de poteſt.Epiſc.alleg.72.n.178.Viuian.de Iurepat.lib. 12.
c.2.n.5.& 6. delegatio tamen in præſenti caſu facta
cum cauſa tempore delegationis inter ipſum Tholo-
ſentium,& Thomam Caſſar Compræſentatum , non
vertebat Cagliareſium,comprehendere non poteſt ,
neque in verbis delegationis legitur comprehenſus ,
3 præſentatus,vt in his terminis firmauit † *Rota coram*
Greg.dec.34.n.1.& 2. vbi firmatur regula generalis ,
quod in reſcriptis delegatorijs extenſio fieri non de-
beat ad perſonam non expreſſam,*iuxta text.in l. 1. ff.*
*de conſtit.Princ.& in c.ſignificanti de reſcrip.*nec ad cau-
ſas poſtea exortas *c.ſignificauit,& c.fin.vbi gl.de reſcrip.*
cum alijs in illa deciſione coram Greg. alleg. n. 3. & talis
præſentatio non legitimè facta reſoluitur in ſimplicẽ
4 nominationem , quæ nullum poteſt Tholoſentio ius
conſiderabile tribuere,*iuxta dec.Creſcent.6.de iurep. n.*
9.& tradit Lotther.de re benef.lib.2.d.q.6.nu.35. Verum
hęc delegatio ab Epiſcopo Meleuit.Aſſeſſore Genera-
li,facta non fuit ſpecialis , ſeu particularis,prout erat
illa in caſu allegatæ deciſiones 34. coram Greg.XV.
cum iſta ſit generalis ſub his verbis concepta in ſum-
mario Tholoſentij littera B,in fine , ibi,*Et d.D.Epiſco-*
pus reſcripſit Aſſeſſori,qui procedat,prout iuris fuerit,&c.
quod generaĩ dictum comprobauit obſeruantia,dum
Aſſeſſor,Oppoſitores,ſi qui aderant vocandum,ſolitũ
edictum propoſuit,vigore facultatis procedendi pro-
ut de iure,cum ius,Oppoſitores,& eorum præſentatio-
5 nes admittantur requirat,ac clauſula † *prout iuris fue-*
*rit,&c.*det normam iudici,vt ea, quæ iuris ſunt faciat
Aym.conſ.18.n.9. ipſumq. iudicem non narrata par-
tium.

tium reſpiciat *Rota dec.*258.*num.* 1.*p.*1.*diuerſ.Barboſ.de clauſ.clauſ.*115.*n.*18.parũ igitur refert quid partes narrauerint dum Aſſeſſor ſecundum ius vigore facultatis
6 ſibi delegatę, quam Epiſcopus bene delegare potuit † *Ricc.in prax.par.*4.*reſol.*396.*num.*3.*Vinian. de iurepatronatus lib.*12.*cap.*2.*num.*5.rectè proceſſit, edictumq. publicè pro oppoſitorum admonitione propoſuit, *ad notat.in c.deceſſimus* 16. *q.*7.

Alteram difficultatem contra deciſionem iterum excitatam, quod hoc iuſpatronatus tanquam ſpectans etiam ad Moniales s. Scholaſticæ ciuitatis Meleuitanę, & ſic mixtum cadat ſub regula reſeruatoria 8. hodie 9. Domini non habuerunt in conſideratione tanquam ſatis in deciſione, quæ reuidetur ſublatum. Imò dato etiam quod ob Monialium portionem eſſet mixtum
7 adhuc quoad excluſionem reſeruationis remaneat laicale. *Seraphia.deciſione* 719.*num.*4. *& deciſione* 1334. *num.*7. *cum pluribus allegatis per Adden. ad Burat. deciſ.* 769.*num.*17.

Itaque in deciſis permanſerunt vtraque parte informante.

R. P. D. ÇORRADO.

Cremonenſ. Præpoſituræ Lunæ
23. Maij 1644.

SVMMARIVM.

1. *Inſtitutio in beneficio iuriſpatron. quando denegari non poſſit.*
2 *Deſcendentia, ex quibus remanet ſufficienter probata.*
3 *Deſcendentiam à fundatore non tenetur probari, qui eſt in quaſi poſſeſſione pręſentandi.*
4 *Deſcendentium appellatione per lineam maſculorum, compręhenduntur etiam fœminæ filiæ maſculorum, & vide num.*7.
5 *Præſentatus à maiori parte vocum debet præferri.*
6 *Quaſi poſſeſſio præſentandi non attenditur, quando conſtat de iure alterius.*
7 *Teſtator vocans ad ſucceſſionem maſculos, & eorum deſcendentes repetita qualitate maſculinitatis cenſetur vocaſſe maſculos deſcendentes ex maſculis, eorumq. lineam prædixiſſe, non autem fœminas declarat, vt num.*8.
9 *Teſtator vocans deſcendentes, de maſculis intellexiſſe præſumitur ſtante ſtatuto maſc. fœminis praſ erente.*
10 *Ordo ſuccedendi conſideratur reſpectu perſonę, cui proprij liberi, vel deſcendentes ſubſtituuntur.*
11 *Iuſpatronatus defertur maſculis, fœminis excluſis, quando teſtator mentionem fecit de linea maſculina.*
12 *Obſeruantia declarat formam, & ordinem ſuccedendi in iurep. etiam ſi non fuerit legitimè præſcripta.*
13 *Præſentationibus extremis probatis, medię præſumuntur.*
14 *Feminas nullas extitiſſe ſtante longi temporis curſu in familia numeroſa non eſt veriſimile.*
15 *Obſeruantia etiam remota attendi debet, quando alia contraria obſeruantia non adducitur.*
16 *Dec.*275 *&* 280.*p.*7.*rec.declarantur.*
17 *Papa nunquam præſumitur velle præiudicare patronis, niſi ex certa ſcientia id faciat.*
18 *Dictio vt prius quid importet.*
19 *Interpretatio dubię conſtitutionis deſumitur ex obſeruantia ſubſequuta, & num.*20.
21. *Quaſi poſſeſſio præſentandi non poteſt impediri per ius incertum.*
22 *Pręſentans minus idoneum contra voluntatem fundatoris admittit ius pro illa vocatione alium præſentandi, & quando hoc non procedat, numero* 23. 24. 25. 26. 27. 28
23 *Sacerdotii qualitas, an & quando requiratur actu, vel habitu in pręſentato iuxta voluntatem fundatoris, & num.* 24. *&* 25.
24 *Exiſtens in* 25. *ætatis anno poteſt ad ſacros ordines promoveri.*
26 *Fundationis verba præcipuè debent attendi.*
29 *Inſtitutio nulla, et iniuſta attendi non debet, ac ſi facta non fuiſſet.*
30 *Edictum generale non ſufficit pro validitate inſtitutionis, ſed ſpecialis citatio requiritur, quando agitur de certo alicuius intereſſe.*
31 *Terminus trium dierum in edicto præfixus eſt nimis breuis ad effectum, ut inſtitutio poſt dictum terminum facta dicatur valida, & n.*32.
33 *Contradictor, vel compræſentatus, ſi compareant proceſſus alias extraiudicialis, efficitur iudicialis, & tales ſuper eorum intereſſe ſunt audiendi.*
34 *Citari debet non ſolum pręſentatus, ſed etiam Patronus de cuius intereſſe principaliter agitur.*
35 *Stylus, qui non eſt vniformis, & in indiuiduo non applicatur, non venit attendendus.*
36 *Inſtitutio præſentati à non habente ius pręſentandi dicitur iniuſta.*

DECISIO CXXXIX.

INſtituit olim Paxinus de Schitijs anno 1367. cum Ordinarij conſenſu perpetuam Cappellaniam ſub inuocatione S. Donini in Eccl. Cathedr. Cremonæ, eamque de proprijs bonis congruè dotauit, reſeruato iurepatronatus Nobili Iacobo q. Folchini de Schitijs, & poſt eius mortem hæredibus d. Iacobi deſcendentibus per lineam maſculinam de corpore eiuſdem, ac hæredum illius: inſtitutione verò Cappellani præſentandi Capitulo eiuſdem Eccleſiæ, & ipſius deſcendentibus per lineam maſculinam de corpore d. Iacobi, & hæredum ipſius, vt ſupra deficientibus, tunc & eo caſu collatio, inſtitutio, & deſtitutio ſpectet ſolum ad dictum Capitulum, Hanc deinde S. M. Innoc. viij. anno 1491. precibus Epiſcopi Cremonenſ. & Ducibus Mediolani, ac eorundem maſculorum deſcendentium dicti Iacobi ipſius Cappellę Patronorum ſuppreſſit, & ex eius bonis perpetuam dignitatem Præpoſituræ in Eccleſia prædicta erexit ea lege, quod illam pro tempore obtinentes omnia, & ſingula onera pręfatæ Cappellaniæ annexa adimplere tenerentur, & iuſpatronatus, ac præſentandi perpetuis futuris temporibus eiſdem Laicis familiæ de Schitijs, eorumque hæredibus, & ſucceſſoribus omnibus inſtituendi verò dicto Capitulo, *vt prius*, in perpetuum conceſſit.

Ab eoque tempore vſque ad annum 1642. Prępoſiti fuerunt ſucceſſiuè præſentati à maſculis deſcendentibus dicti Iacobi, & a Capitulo inſtituti: Cum autem eo anno dicta Præpoſitura vacaſſet per obitum Galeatij de Schitijs, Eliſabeta, tanquam filia, & hæres pro quota Io. Baptiſtæ iunioris de Schitijs, & Andreas de Franciſ eius filius, tanquam hæres d Galeatiis præſentarunt coram Capitulo Ioan. Baptiſtam Burgum, quibus poſt eius inſtitutionem acceſſit Franciſca tanquam filia, & hæres pro quota alterius Io. Baptiſtæ ſenioris de Schitiis: At Veſpaſianus q. Nicolai de Schitiis ſuo nomine, Nicolai Franciſci eius filii præſentauit coram eodem Capitulo Bernardinum Orlandotũ, eoque mox reperto non idoneo tanquam ordine præsbyteratus non inſignito præſentauit Io. Baptiſtam Oprandum. Capitulum verò inſtituit Burgum, illumque in actualem poſſeſſionem induxit. Quare commiſſa mihi ſupra prædictis cauſa nullitatis, & appellationis interpoſita, dubi-

taui

tani, An d. Io. Baptiſta Optandus ſit inſtituendus in ca-
ſu, &c.

Et Domini affirmatiuè reſponderunt: ſiquidem prę-
ſuppoſitâ iuriſpatronatus exiſtentia beneficii vacatiō-
ne, & Oprandi capacitate, quæ plene conſtant, nec re-
uocantur in dubium, inſtitutio illi de iuſtitia debetur,
quippè intra legitimum tempus fuit præſentatus ab
eo, ad quem pertinet ius præſentandi ad dictum Præ-
1 poſitum † *capit. decernimus, c. Monaſterium 16. q. 7. cum
concord. adductis in dec. 680. num. 3. par. 1. & dec. 337. ſub
num. 1. part. 2. & deciſ. 674. ſub. num. 3. part. 3. & dec. 152.
num. 1. ac deciſ. 505. num. 1. & ſeq. par. 5. recent. & in Pien-
tina iuriſpatron. 28. Iunij 1641. coram bon. mem. Pirouano,
ac in Bononien. iuriſpatr. de Butrigarilis 16. Martii 1643. in
fi. coram R. P. D. meo Bichio.*

Quod autem iuſpatronatus de quo agitur pertineat
ad d. Veſpaſianum probatur. Primo ex eo, quod ipſe
deſcendens eſt per lineam maſculinam à præfato Iaco-
bo q. Folchini de Schitiis, vt fuit concordatum in facto
coram me, & apparet, tum ex inſtrumentis mox refe-
rendis, tum ex alio rogato à Franciſco Polo Notario
Curię Epiſcopi Cremonen. de anno 1642. in quo tam-
quam deſcendens à d. Iacobo præſentauit eundem
Oprandum ad aliam perpetuam Capellaniam in d. Ca-
thedrali ſub inuocatione D. Catarinæ, & ab eodem
Capitulo fuit admiſſa præſentatio tanquam facta à ve-
ro, & legitimo d. Capellaniæ Patrono, iuriſpatr. haben-
te, & conceſſa inſtitutio, & actualis poſſeſſio in concur-
ſum eadem Eliſabeth, eaq. citata, & Cęſare Zaccaria ab
ea tunc præſentato. Ex quibus ſatis comprobatur hu-
2 iuſmodi deſcendentia † præſertim inter eaſdem par-
tes *iuxt. not. in c. pen. extra de re iudic. & in l. 1. C. eod. tit.*
& in ſpecie probat *Gabr. conſ. 196. ſub num. 8. & 9. verſ.
Quarto ex ſententia, &c. lib. 2. Rot. penes bon. mem. Card.
Caual. dec. 46. ſub num. 2. uerſ. Vnde poſtea, &c. & dec. 413.
num. 1. recent. & dec. 319. ſub num. 2. verſ. Non obſtat, &
dec. 176. num. 2. & ſeq. p. 4. & dec. 267. num. 12 uerſ. tertio,
& ultimo &c. part. 6. recent. & in Piſtorien. Parochialis
17. Iunii 1619. coram bon. mem. Pirouano ſub num. 2. in uerſ.
& obtinuit ſententiam &c. penes Modern. Piſan. de iurep.
dec. 77.*

Secundo probatur ex eo, quod d. Veſpaſianus eſt in
quaſi poſſeſſione præſentandi ad hanc Propoſituram,
nam cum illa vacaſſet de anno 1630. per obitum Bene-
dicti Schitii ipſe ſuo nomine proprio, ac etiam vti Pro-
curator q. Galeatii de Schitiis præſentauit ad illam
eundem Galeatium, eaq. præſentatio fuit ab eodem Ca-
pitulo admiſſa tanquam facta à veris, & legitimis Pa-
tronis, & iuſp. habentibus, licet in decreto vltimę inſti-
tut. nunc controuerſæ de perſona d. Burgi erroneę fue-
rit aſſertum d. præſentationem admiſſam fuiſſe pro-
curatorio tantum nomine d. Galeatii, attento quod
Veſpaſianus tunc docuit, de iuribus ſuis) & conceſſa
inſtitutio, & actualis poſſeſſio, quam prædictus Galea-
tius pacificè obtinuit donec vixit duodecim circiter
annis, vt apparet ex publicis inſtrumentis exhibitis, po-
ſteaq. per eius obitum contigit hęc vacatio. Ex his au-
tem acquiſita fuit illi quaſi poſſeſſio, quæ ſufficit ad
effectum inſtituendi Oprandum modo præſentatum
ab ipſo ad eandem Præpoſituram abſque eo, quod te-
neatur vlterius iuſtificare deſcendentiam à præfato
3 Iacobo † & d. iuris pertinentiam (de qua ſola nunc
agitur) *iux. no. in c. querelam extr. de elect. et in c. conſulta-
tionibus de iurepat. Rot. dec. 14. de iurep. in antiq. & penes
bon. mem. Card. Seraph. dec. 1141. num. 11. & dec. 1232. ſub
num. 3. uerſ. quartum ad deſcendentiam, &c. & dec. 1334.
num. 8. & Cardin. Canal. deciſ. 383. numero 2. & deciſione
395. numero 2. & deciſ. 424. in. & penę S. M. Greg. deciſ.
452. n. 20. ac in rec. dec. 224. n. 1. & ſub n. 8. verſ. Demum non
obſtat. &c. et dec. 347. n. 1. p. 1. ac dec. 606. in fi. verſ. & etiam
&c. p. 3. & in d. Bonon. de Butrig. in §. quod verò inſp. in fin.
ver. vltra quod, &c. & ſæpè in alijs.*

Non obſtat, quod etiam Franciſca, & Eliſabeth vti fi-
liæ deſcendentium maſculorum à præfato Iacobo (vt
pariter fuit concordatum) cenſeri debeant compre-
hænſæ ſub illa vocatione deſcēdentium per lineam ma-
ſculinam de corpore illius, quæ legitur in inſtrumento
4 d. fundationis, † *iux. gloſ. fin. in l. gallus §. nunc de lege in
ultimis verbis, verſ. & tunc etiam neptis ex filio, &c. ff. de
lib. & poſth.* quam Doctores, quam plures ſequuntur.
Atque ideo præſentatus ab eis tanquam plures habens
5 voces pręferri debeat † *iuxt. in c. quoniam extr. de iurep.*
Hincque clarè conſtet de illorum iure, quod præualet
6 etiam poſſeſſioni Veſpaſiani † *c. cum dilectus in fin. extr.
de cau. poſſ. & prop. & declarat Abb. in d. c. conſultationi-
bus ſub num. 9. uerſ. quod ego intelligerem, &c. de iurep. Rot.
dec. 167. ſub n. 9. & ſeq. uerſ. ſed pro reſponſione, &c. p. 2. di-
uerſ. & dec. 588. ſub n. 1. uerſ. & probatur, &c. & dec. 374.
p. 1. ac dec. 180. p. 3. recent.*

Nam contraria ſententia viſa fuit Dominis verior,
& omninò tenenda in hoc caſu inſpecta intentione fun-
datoris, qui dum vocauit ad perpetuam huius iuris ſuc-
ceſſionem, primo loco maſculum eius agnatum, & ſuc-
ceſſiuè deſcendentes ab eo, non quidem ſimpliciter, ſed
repetita qualitate illa, *per lineam maſculinam &c.* cen-
ſendus eſt vtique intendiſſe de maſculis deſcendenti-
bus ex maſculis, per quos conſeruatur, & propagatur
eadem linea maſculina, quem prædilexit, eiuſq. proro-
gationem, ac prælationem apprimè contemplatus fuit,
non autem de fæminis, quæ licet ex linea maſculina de-
ſcendant, attamen in earum perſonis terminat ipſa li-
7 nea, ac interrumpitur eius prorogatio, † vt bene conſi-
derauit Caſtr. in l maritus ſub nu. 5. verſ. quia intentio
concedentis fuit, &c. C. de Procur. cuius ſententia ex
eadem ratione nedum habet locum in filia primi voca-
ti, verum etiam in nepotibus, ac alijs fæminis, deinceps
per maſculos ab eo deſcendentibus, vt probat idem
*Caſtr. conſ. 190. Mouiter reuocatur in dubium, &c. ſub num.
2. vſque ad fin. uerſ. ſed ulterius, &c. p. 2. Soc. in d. l. Gallus
§. nunc de lege ſub num. 5. uerſ. ſecundo deducitur, &c. &
num. ſeq. ibique latè Alciat. num. 11. uerſ. puto itaque, &c. &
ſeq. & rurſus idem in l. cognoſcere ſub num. 8. in uerb. virilis
in fin. ff. de uerb. ſignif. Ruin. conſ. 126. num. 13. verſ. Præte-
rea, &c. & conſ. 208. num. 7. vers. & probari uidetur &c.
lib. 1. Rip. lib. 2. reſp. c. 3. ſub nu. 9. & 10. uers. & facit. quod
dicit Paul. de Caſtr. Soc. iun. conſ. 1. num. 117. verſ. Ad quod
optimè facit &c. lib. 1. conſ. 186. ſub num. 13. & ſeqq. uerſ.
quarto comprobantur prædicta, &c. lib. 2. Bero conſ. 116. ſub
num. 9. uerſ. quia ad hoc reſpondetur &c. lib. 2. Cels. Vgo
conſ. 120. ſub num. 4. verſ. quandoquidem, &c. Menoch. conſ.
205. ſub num. 27. verſ. quo ad ſecundum, &c. & ſeq. ac num.
40. & ſeq. verſ. 1. eſt Caſus, etc. et conſ. 585. ſub num. 18. uers.
reſpondetur ſecundo, &c. et ſeq. et conſ. 957. num. 30. uers.
Imò quod fortius eſt et c. Craſs. in §. fideicommiſſum q. 15. nu.
3. uerſ. ſed quid in fideic. et c. latè Sim. de Prat. de Iurepatr.
vlt. vol. lib. 3. interpret. 3. dub. 1. fol. 11. num. 54. fol. 289. n. 5.
verſ. & tandem &c. & fol. 293. n. 54. & ſeq. uerſ. Socinus
verò &c. Maut. de coniect. lib. 8. tit. 11. ſub 9. uerſ. 2. mem-
brum. &c.* dicens communem ſententiam aduerſarij,
8 quando vocati eſſent deſcendentes per virile ſexum
† non autem per lineam maſculinam *Peregr. de fideic.
art. 26. num. 30. verſ. Ego perpenſo, &c. verſ. attamen non
conceſſionibus &c. & in verſ. Quamobrem ex mente &c.
Molin. de primog. Hiſpan. lib. 1. c. 6. ſub num. 38. verſ. quo.
comprehenditur, ibiq. nouiſſim. Add. & lib. 3. c. 5. ſub nu.
69. verſ. veriſimilius tamen &c. Rot. dec. 223. ſub num. 5.
verſ. ſed ſic eſt, quod ſub vocatione lineæ maſculinę &c. p. 2.
& dec. 33. n. 1. & ſeq. verſ. & ratio huius dicti, &c. p. 7. rec.*

vbi

vbi hæc dicitur magis communis ſententia, ac penes Reuerend. Vrgellen. dec. 300. num. 6. & ſeq. verſ. cuius ſententia &c. & eam ſequitur poſt exactam quæſtionis diſcuſſionem ex eadem ratione veriſimilis intentionis diſponentis Modern. Brixien. de ſubſiſtit. q. 346. ſub num. 31. verſ. ſed tamen exiſtimo, & iterum poſt dinumerationem DD. in cons. 192. n. 29. verſic. verum omnibus diligenter conſideratis &c. hanc veriorem affirmat, & magis receptam Franc. Cald. de iur. emphyt. lib. 2. q. 24. n. 85, verſ. pro deſcendentibus et ſub n. 91, verſ. cęterum, &c. & verſ. ex quibus profectò etc. lib. 2. dicens Caſtrenſis ſententiam eſſe veriorem.

Hæc autem ſententia viſa fuit Dominis comprobari ex ſtatuto Cræmonę, cuius vigore ipſæ fæminæ à ſucceſſione parentum ſuorum per maſculos deſcendentes excluduntur. Quare dum vocauit fundator poſt mortem Iacobi eius deſcendentes, & cenſetur vtique intendiſſe de maſculis, qui ex municipalis Iuris diſpoſitione
9 fęminis præferebantur in illius ſucceſſione, † vt probat Iaſ. in l. ſi quis id quod ſub n. 18. verſ. Tamen ſtante Statuto, ff. de iuriſd. omn. Iud. & in l. qui filiabus ſub nu. 16. & ſeq. verſ. ad idem benè facit &c. ff. de l. 1. Ant. de Butr. conſ. 9. ſub nu. 1. verſ. in contrarium Alex. conſ. 9. Ponderatis his, ante n. 1. verſ. Confirmatur hoc &c. lib. 5. Anchar. conſ. 125. Viſis & diligenter ruminatis ſub n. 1. & 6. verſ. 2. principaliter moueor. Curt. iun. conſ. 171. materia præſentis conſultationis n. 2. verſ. An igitur &c. & n. 4. verſ. ex præmiſſa concluſione Soc. iun. conſ. 168. n. 68. verſ. ſic. etiam ſtante tali
10 Statuto &c. lib. 2. Ceph. conſ. 752. n. 21. verſ. quia nec tunc &c. Menoch. conſ. 95. n. 62. verſ. ea quoque ratione, & nu. ſeq. verſ. & ad rem magis confert, &c. Surd. dec. 66. ſub n. 9. verſ. & quando extat Statutum &c. Pereg. de fideic. art. 25. ſub nu. 49. verſ. ſecus autem ſi Teſtator, & ſub n. 55. vers. ſi vero maſculus &c. dicens in fin. hoc procedere, ſiue diſponens ſit accedens, ſiue tranſuerſalis, ſiue extraneus, nam ordo ſuccedendi conſiderari debet reſpectu illius perſonę, cui proprij liberi, vel deſcendentes ſubſtituun-
11 tur, † & n. 57. verſ. ſed contra & conſ. 76. num. 6. verſ. Amplius &c. lib. 6. quos alij plures ex receptioribus ſequuntur; Et in hac materia ſucceſſionis iuriſpatronatus †
12 probatur ex traditis per eundem Anchar. in c. ex inſinuatione ſub n. 2. verſ. vnde ſi dicit Statutum &c. extr. de Iurep. Lamb. de Iurep. p. 2. lib. 1. q. 2. principal. art. 15. n. 1 verſ. voluit etiam &c. & ſeqq. Paris conſ. 48. ſub n. 8. verſ. ex quibus etc. iuncto n. 14. et ſeqq. verſ. et d. Antonia et lib. 4. et Modern. Macerat. reſol. 60. num. 3. verſic. ſecundo &c. lib. 1.

Accedit etiam obſeruantia per an. centum & vltra probata, quibus apparet maſculos tantum huius familiæ de ann. 1451. pro d. propoſituræ erectione Summo Pontif. ſupplicaſſe, & deinde ab an. 1506. citra ſolos maſculos, nunquam vero fęminas Prępoſitos pręſentaſſe, eoſdemq. admiſſos, & inſtitutos fuiſſę, quæ quidem obſeruantia non adducitur pro Veſpeſiano ad probandam præſcrip. & acquiſitionem Iuris alias conpetentis fæminis, ſed ad declarandam qualitatem iuriſp. & formam ſeu ordinem ſuccedendi in illo, ad quem effectum optime confert, atq. ſufficiens eſt abſq. eo, quod concurrant requiſita ad præſcriptionem † iux. not. in l. quadam ff. de reb. dub. & bene declarat Caſtr. in conſ. 347. Quia circa donationem ſub num. 4. verſ. tertio præſumitur, &c. lib. 1. Rota 574. ſub numer. 2. & ſeqq. verſicul. & quoniam interpretatione, &c. part. 1. diuerſ. & penes Cardinal. Seraphin. deciſion. 489. numer. 2. verſic. & hoc per ſubſequutam obſeruantiam &c. ac in Salaman. Capell. 12. Iun. 1598. coram Orano, & in Flor. iuriſpatronatus de Ricaſoli 11. Febr. 1604. coram bon. mem. Card. Lancel. verſ. non obſtat quartum, & in Recanaten. benef. 14. Mar. 1608. coram eodem & dec. 535. ſub n. 3. & 4. verſ. obſeru. quoq. p. 4. diu. & penes Buratto dec. 183. ſub nu. 7. & ſeq. verſ. in qua etiam, & dec. 679. n. 8. & 9. verſ. Addebatur prædictis &c. & in Cremonen Cappellan. 20. Febr. 1641. coram R. P. D. Royas in verſ. Vlterius adeſt obſeruantia, &c. & in alijs relatis per Modern. de re benef. lib. 2. q. 11. ſub nu. 125. verſic. Verum tota hæc controuerſia &c. Gabr. conſ. 196. nu. 6, & ſeq. verſ. puto ad illos tantum pertinere, & lib. 2. conſ. 362. n. 10. verſ. 3. ſupponitur &c. Et nonnullæ pręſentationes medii temporis non appareant tamen ſtantibus antecedentibus, & pluribus ſubſequentibus preſumuntur, &
13 ex his ſuppletur illarum difficientia, † vt firmauit Rot. dec. 545. n. 1. p. 1. diuer. & dec. 275. ſub n. 4. verſ. Tum quia probatur, vbi concord. referuntur, &c. p. 3. recent.

Nec releuat, quod non probetur fæminas extiſſe de tempore dictarum pręſentationum, quę non fuerint admiſſæ.

Quia non eſt veriſimile, quod tanto temporis curſu, & in tot reiteratis præſentationibus fæminę, & deſcendentes ex dicto Iacobo non extiterint præſertim in familia numeroſa, in plures aderant Colloneli, vt ex ipſarum præſentationum Inſtrumentis apparet, † vt fuit
14 dictum in Florentina Canon. 25. Maij 1616. coram Burrato dec. 183. ſub n. 23. vers. Quinto, quia &c. Quinimo certum eſt, quod de tempore præſentationis factæ a Veſpaſiano de anno 1630. de perſona q. Galeatii, per cuius obitum vltimo loco vocauit, viuebant dicta Eliſabeth, & d. Franciſca, quæ etiam de tempore aliorum ex antecedentibus extabat, neque ipſę interuenerunt, nec reclamauerunt, per duodecim annos, & vltra, quibus ille dictam Prepoſituram pacificè poſſedit.

Minus obſtat, quod obſeruantia hec deducta ab anno 1506. citra ſit remota à fundatione facta de anno 1376. ideoque non videtur ex ea deduci poſſe congrua interpretatio voluntatis fundatoris.

Quia cum non conſtet, quod ante actis temporibus contrarium vnquam fuerit obſeruatum, ideo hec
15 quamuis remota attendi debet, † vt fuit dictum in Velitern. iuriſp. coram Buratto dec. 679. num. 13. & ſeq. verſ. non obſtat, quod hęc obſeruantia, &c. vbi concord. referuntur, preſertim quia coadiuuantur, & veriſimilis redditur ex inſtrumento aſſenſus preſtiti per maſculos tantum pro ſuppreſſione Cappellaniæ, & erectione huius Præpoſituræ, & ex alijs prædictis rationibus Rot. deciſ. 482. num. 10. verſicul. Poſtremo non obſtat, &c. part. 1. recentior.
16 Et ex prædictis infertur non applicari † deciſ. in Piſcen. beneſ. 7. Nouembris 1629. & Aprilis 1633. coram bon. mem. Card. Vbaldo in recent. deciſ. 275. & dec. 280. p 7. Nam in eo caſu Articulus iſte non fuit diſcuſſus, ſed principaliter agebatur, An ius illud patronatus eſſet merè gentilitium, vel hæreditarium, non autem, An maſculi eſſent à Teſtatore prædilecti ac præferendi, ideoque caſus prædicti ſeculo diſtinguuntur in dec. 275 ſub num. 6. verſ. Quia hoc ſolum concludit, & d. dec. 280. nu. 8. & 9. verſ. non obſtat, &c. & in eadem cauſa corā R. P. D. meo Royas 14. Decemb. 1635. in verſ. neque ex vocatione deſcendentium, &c. iuxta concluſionem antea firmatam in ianuen. iuriſpat. 13. Ian. 1612. in verſ. Non obſtat etiam quod dicebatur, &c. coram Eminetiſſimo D. meo Cardinali Pamphilio, conſtabatque de voluntate illius Georgii fundatoris excluſiua contemplationis agnationis, dum vocauerat ad illud iuſpatronatus vna cum proprio filio, & eius deſcendentibus, alios extraneos deſcendentes ex eius filiabus de alienis familiis, vt legitur in eius teſtamento tunc exhibito, & firmatur in eadem dec. 275. num. 5. & dec. 280. num. 6. & 7. & in eadem cauſa coram R. P. D. meo Royas 11. Aprilis 1636. in fin. princ. verſ. Imò illam excluſis etc. Nec vigebat conſideratio Statuti, nec obſeruantia pro qualitate gentilitia (vt hic pro

ma-

maſculina) ſed immò fuerat probata contraria pro
ſimplici hæreditaria, vt firmatur in *d. dec. 275. n. 7. &
ſeqq. verſ. Tertio denique &c.*

Hinc etiam refellitur adducta interpretatione d. Bullæ S. M. Innocentij, ex cuius verbis prætendunt informantes pro mulieribus conceſſum fuiſſe iuſp. etiam fęminis d. familiæ.

Primò, quia illa Bulla emanauit ad ſupplicationem partium, quę à Summo Pontifice petierunt, vt d. Capelania in Præpoſituram erigeretur, ſaluo tamen iurepatronatus eiſdem patronis antea competere à quibus conſtitutus fuit procurator Iacobus de Schitijs, vnus ex ipſis Patronis, & Capellanus tunc exiſtens, cum expreſſa declaratione his verbis concepta, ipſi Patroni prænominati contenti ſunt quod vener. Vir D. Iacobus de Schitijs, etiam vnus ex compatronis, ſupplice Sanct. D. N. Papæ, vt beneficium prædictum erigatur in dignitatem in pręfata Eccleſia Cathedrali, ſaluo ſemper, & reſeruato eiſdem Patronis dicto ſuo iurepatronatus eligendi, & præſentandi obtinentem d. dignitatem, prout, & quemadmodum eligunt, & præſentant, & habent de præſenti, &c. ideoque voluntas, & diſpoſitio Summi Pontificis reſtringenda eſt ad ſupplicata, & ad facultatem ſupplicantium, non autem extendenda ad pręiudicium Patronorum, contra expreſſam illorum declarationem, & proteſtationem, & præſumtam eiuſdem Pontificis intentionem, qui nunquam cenſetur velle eorum iuri derogare nec eius ſtatum, nec qualitatem mutare, ac Patronis ipſis præiudicium inferre,
17 † niſi ex certa ſcientia id ſpecialiter fecerit, vt *not. Abb. in c. cum dilectus ſub nu. 11. verſ. ſed vbi Papa, &c. extr. de iurep. Lamb. de iurep. p. 1. lib. 2. q 6. princ. art. 12. ſub num. 18. verſ. Quod non videtur de mente Papæ, &c & fuit latè deductum in Florent. Subdecanatus 22. Maij 1630. coram Reuerendiſſ. Vrgell. dec. 147. n. 6. & ſeqq. verſ. cum enim emanauerit, & dec. 285. d n. 9. & ſeqq. uerſ. Tum quia & num. 116. & ſeqq. uerſ. ita vt ex hoc, &c.*

Secundò, eiuſdem Bullę verba id latis declarant. Nam ſummus Pontifex præuia narratione, quod dict. Capella erat de iurepatronatus laicorum nobilium familiæ de Schitiis Ciuium Cremonenſium, illud perpetuis futuris temporibus eiuſdem conceſſit, eorumque hæredibus, & ſucceſſoribus, & ius inſtituendi Capitulo, *vt potius*, quæ verba, *vt prius*, verè reſpondent, ac conſonant, tam antecedenti reſeruationi iuſpatronatus, in ipſius Capellæ inſtitutioni factæ paulò ante relato, quam d. conditioni expreſſæ in conſenſu à Patronis præſtito, ſaluo ſemper, & reſeruato iurepatr. eligendi, & præſentandi prout, & quemadmodum eligunt, & præſentant de præſenti, &c. Atque ideo reſtringunt, & declarant verba generalia pręcedentia iuxta qualitates in ipſa fundatione adiectas, nam referunt modum & tempus antecedens, perinde ac ſi dictum fuerit,
18 eodem modo, quo antea competebat † *ad l. non diſtinguemus, §. item ſi quis Romæ verſ. illud &c. in verb. antea à ff. de recept. arb. & in leg. proponebatur, ibi, idem quod antea, &c. ff. de iud. P. Rebuff. in l. anniculus, §. ante diem colum. 2. verſ. ſed antea, ff. de verb. ſignif. Rot. dec. 179. nu. 12. verſic. Item addit verbum &c. part. 6. recent. cum alijs adductis per Modern. Rom. diſcept. 575. numer. 36. & ſeqq. uerſ. quamuis, & diſcept. 648. n. 4. & ſeq. verſ. tamen non intellexit &c.*

Tertio, quia & hæc interpretatio euidèuter comprobatur ex eadem ipſa obſeruantia ſtatim poſt dictam Bullam in prima vacatione, quæ contigit de anno 1506. ob reſignationem præfati Iacobi in ea nominati, & ſucceſſiuè vſque ad annum 1630. recepta, quod deſcendentes maſculi dumtaxat d. familiæ præſentarunt Præpoſitos, & eorum præſentationes ſubſequentibus inſtitutionibus effectum habuerunt. Hec enim remouet omnem ambiguitatem, & claram reddit illius
19 Bullæ intelligentiam † *c. cum dilectus ext. de conſuet. l. minime, & l. ſi de interpretatione, ff. de legib. Crau. conſ. 411. num. 41. verſ. 4. reſpondeo, &c. Rota penes Creſcent. dec. 1. de conſtit. & in ſpecie fuit dictum in Valentin. benefic. bon. mem. Robuſter. d. dec. 574. ſub num. 2. & ſeqq. verſ. & quoniam ex interpretatione, &c. p. 1. diuerſ.* vbi quod hæc interpretatio procedens ex vſu, & obſeruantia admitti debet quoties verba conceſſionis iuriſpatron. poſſunt hoc etiam modo intelligi, licet alius intellectus de iure verior eſſet, & non requirit præſcriptionem, quia non dicitur auferre de iure vnius, & dare alteri, tantum declarare verba ipſius conceſſionis, quæ non ſunt adeo
20 clara, vt illam recipere nequeant, † & comprobatur idem in *dec. 256. num. 6. & 7. verſ. quo caſu, &c. p. 2. earundem, & in rec. dec. 608. num. 5. & ſeq. verſ. & hæc interpretatio, & vel. & hinc videmus &c. dec. 419. ſub n. 6. verſ. obſeru. autem &c. p. 1. & penes Burat. dec. 944. num. 6. verſ. vnde, &c. Honded. con. 60. ſub num. 11. verſ. quæ interpretatio, &c. dicens poſt Crauet. Menoch. & alios,* quod hæc recipitur in omni diſpoſitione, ſiue legis, ſiue hominis, ſiue inter viuos, ſiue in vltima voluntate lib. 2.

Eoque fortius præmiſſa ſunt admittenda in propoſito caſu, quia cum Veſpaſianus ſit in quaſi poſſeſſione præſentandi ad d. Præpoſituram, vt dictum eſt, impediri nõ poteſt inſtitutio præſentati ab eo, ex obiecto iure dd. mulierum, quod non ſolum dici non poteſt liquidum, & certum quale neceſſarium eſſet, vt firmauit
21 † *Rot. in Valentin. iuriſp. 26. Ianuarij 1582. coram Card. Seraph. dec. 555. n. 7. & ſeq. verſ. nec etiam videtur obſtare, & latius in Lucana iuriſp. 21. Ianuarij 1616. coram bon. mem. Vbald. in rec. dec. 735. ſub n. 9. uerſ. cum ad hunc effectum p. 2.* vbi declarantur deciſiones ſupra in contrarium adducta *& dec. 191. nu. 1. & 2. ac dec. 505. nu. 4. p. 5. recent. & ſæpe in alijs* Sed ex prædictis minus ſubſiſtens apparet.

Neque obſtat, quod cum Veſpaſianus præſentauerit Orlandottum ſimplicem Clericum, ob idque non idoneum ad obtinendum hoc beneficium, quod eſt ſacer-
22 dotale ex tenore prædictæ fundationis † ideò ex huiuſmodi contrauentione amiſerit ius alium denuò præſentandi pro hac vacatione, & per conſequens Oprandus tanquam pręſentatus ab eo, cui ea vice ius non competebat, inſtitui non debeat.

Quia, licet beneficium hoc ſit actu, & habitu ſacerdotale, ita vt hęc qualitas verè requiratur in præſentato contemporaneæ in ipſa præſentatione attentis verbis fundationis relatis. & confirmatis in dicta Bulla S. M. Innocentij, que reſpiciunt actum eiuſdem præſentationis, iuxta veriorem, & receptiorem ſententiam †
23 quam probauit *Rot. penes Card. Seraph. dec. 871. num. 1.* & latius in *Recanet. benef. 14. Martij 1608. coram Card. Lancell in recent. dec. 216. n. 3. & per tot. p. 2. & in Placent. Canonic. 3. Iunij 1613. coram bon. mem. Pitouano dec. 496. n. 5. et per tot. p. 1. earundem, & penes Burat. dec. 680. n. 2. & ſeq. ac dec. 21. a n. 20. & ſeq. & in Barchia. benef. 15. Ianuarij 1644. coram R. P. D. meo Cerro.* Nihilominus Domini cenſuerunt d. Veſpaſianum excuſari poſſet. Tum quia præſentauit Orlandotum, qui conſtitutus erat in vige-
24 ſimoquinto ſuæ etatis anno, qua poterat ad ſacerdotium promoueri † *iux. in c. ſi. de inſtitut. in 6. & in c. ei cui ac ibi gl. in verb. ętate, & in c. ſi pro Clericis, de præb. eod. lib. Dec. conſ. 171. in cauſa neuerabilis ad fi. uerſ. Nec hoc concluſioni obſtat. &c. Rol. conſ. 47. n. 57. & ſeqq. uerſ. ſecundo facit &c. lib. 1. Rot. penes Card. Seraph. dec. 1328. n. 4. uerſ. & ideo, &c. dec. 147. num 6. uerſ. Quia ſufficit, &c. p. 6. rec.* Tum quia viderat iam antea de anno 1578. fuiſſe pręſentatum Io. Antonium de Schitijs in ordine Subdia-

cona-

conatus exiſtentem,& de anno 1630.d.Galeatium de
Schitijs vltimo loco defunctum ſimplicem Clericum,
quorum vterque admiſſus, & inſtitutus fuit ac benefi-
cium pacificè poſſedit, ex qua quidem poſteriori vl-
tima obſeruantia exiſtimare potuit, ſatis eſſe, quod
25 præſentatus eſſet habitu Sacerdos, † vt fuit dictum
*Pampil.Capellaniæ 30.Ian. 1623. coram Burat. d.dec.680.
n.6.verſ.Præmiſſis accedit obſeruantia, &c.& in Piſcien.
benef.31.Ian. 1635.coram bon.mem.Pirouano in recen.dec.
14.ſub n.3.& ſeq.verſ.ac obſeruantia præſentandi, &c &
in eadem 14.Decembr.eiuſdem anni coram R.P.D.meo Roy-
as. verſ.quod optimè colligitur.* Et propterea, licet hæc
verè non ſufficiant,nec ſuſtineantur,vt ille præſentatus
inſtituendus ſit, ſtantibus verbis fundationis, quæ præ-
cipuè attendi debent, vt fuit reſolutum in *d. dec. 216.
& alijs præallegatis* (in quibus benè fuerunt declaratæ,
26 ac concordatæ aliæ deciſiones,quæ videbantur contra-
riæ) ſufficiunt tamen ad excuſandum illum ab amiſſio-
ne eiuſmodi iuris, quæ imponitur in pœnam contem-
nentis, & abutentis diſpoſitione fundatoris, † vt latè
27 probat *Barbat.conſ.33. quoad primum articulum &c.ſub
n.12.verſ.præterea lib.2. & Lamb. de iurep. p.1.lib.2.q.10
princ.art.4.n.31.verſ. Auerte ad aliud,&c.* quem ſequuta
*fuit Rota in Imol.iur.patr.19.Nouembr. 1584. coram bon.
mem.Oran.in verſ.nec facit dictum Bald. &c.* Atque ideò
ceſſit in eo,pro quo viget probabilis aliqua excuſatio-
28 nis ratio † *c. commiſſa de elect. in 6. Rota penes Put. dec.
484.n.2.& Mohed.dec. ult. de Tranſ. & dec.268.ſub nu.3.
verſ.quæ tanto magis &c.p.2. rec.* & fuit reſolutum in *d.
Imol.iuriſp. coram Orano.*

Non obſtat demum, quod præſentatio Oprandi fa-
cta fuerit re non integra,ſcilicet poſt lapſum terminum
in edicto præfixum,& poſt factam à Capitulo Burgi in-
ſtitutionem.

Nam illa Burgi inſtitutio tanquam nulla, & iniuſta
attendi non debet perinde,ac ſi facta nõ fuiſſet ex reg.
non præſtat impedimentum † *de reg. iur in 6. & in d.c.
§.ibi,viribus omnino carere, ipſaſque decernimus irritas,
& inanes,&c.de elect.in 6.Lamb.de iurep.lib.2.q.6.princ.
art.12.n.2.& ſeq.verſ.Tu aduerte, &c. Rot.in Gerunden.
benef.2.Decembris 1605.coram bon.mem.Card.Sacr.in re-
cent.p.3.dec.97.n.5.verſ.non etiam facit, & in Valent.be-
nef.31.Ianuarij 1622.coram bon.mem.Rambold.cum alijs
relatis per Modern.de re benef.lib.2.q.13.ſub n.53. & ſeq.
verſ.quod tamen intelligitur,&c.* Nullitas ſiquidem pa-
tens eſt, Tum quia facta fuit præmiſſo generali edi-
cto,non autem ſpeciali citatione Veſpaſiani, cuius in-
tereſſe certum,& notum erat Capitulo,coram quo eiſ-
dem ferè omnibus Canonicis viuentibus facta fuerat
per illum præſentatio Galeatij vltimo loco defuncti,&
ab ipſis admiſſa, & conceſſa inſtitutio, Ideoque edicti
generalis propoſitio non erat, quo ac ipſum ſufficiens
29 pro validitate inſtitutionis *tex.in d.c.fin.ibi,vocationem
autem huiuſmodi nominatim, vbi eſt coelectus, vel apparet
oppoſitor,alias generaliter,de elect.in 6.Lambert. de iurep.
lib.2.p.2.q.6.princip.art.10.et 11.* & fuit reſolutum in
*Forolinien.iuriſp.8.Febr.1599.coram bon. mem.Cardinal.
Lancellot.in verſ. in præſenti autem caſu, etc.* confir-
mata coram eodem 26. *Aprilis eiuſdem anni*, quas re-
fert *Garz.de benef.p.9.c.4.n.8.et ſeq.verſ.et non ſufficit ci-
tatio generalis; etc.* Tum quia elapſi, tribus diebus in
edicto præfixis ſtatim Capitulum die 8. Ianuarij im-
mediatè ſequenti inſtituit Burgum non præcedente
congruo temporis interuallo, quo non perceps, ſed
matura negotij diſcuſſio interuenire potuerit, neceſſa-
30 rium omnino † erat *iux.tex. in eod. c.fin. ibi non diſcuſſo
negotio,etc.*& benè explicat *Lamb. de Iurep. d.q.6. princ.*
31 *art.28.ſub num.3.& verſ.Tu aduerte, etc. uſq.ad finem* &
fuit dictum in *d. Forolinien.iuriſp. verſ. Secundo non fuit
ſeruatum etc.* vbi quod terminus trium dierum eſt ni-
mis breuis, neque in eo fieri poteſt matura negotiis
32 diſcuſſio,ſed potius dabatur occaſio fraudandi † & in
*Viterbien.Cappella 12.Iunii 1606.coram bon.mem.Manza-
nedo,in verſ.Vlterius,etc. et iterum in d.Valent. benef. 31.
Ianuarii 1622.coram* Rembold.& ſequitur *Modern.de be-
nef.d.q.13 n.57.verſ.unde ſi nix elapſo termino,&c.* Et de-
nique quia in ipſa negotiis diſcuſſione audiendus erat
ſpecialiter idem Veſpecianus, quia antea die 30. de-
cembris tanquam legitimus Patronus, & in quaſi poſ-
ſeſſione eius Iuris exiſtens præſentauerat Orlandottũ
immo ipſa die 8.Ianuarii habita notitia prædictæ illius
inhabilitatis rurſus coram Capitulo comparuerat præ-
ſentaturus Oprandum, quem die immediatè ſequen-
ti præſentauit, neceſſarium enim erat illum audire, de
illius iuribus antea cognoſcere, tum ſuper pertinentia,
& quaſi poſſeſſione d.Patronatus, tum ſuper noua præ-
ſentatione, eiuſq excuſationis cauſis, quam pro mulie-
33 ribus,& præſentato ab eis ſententia diceretur † *Lamb.
in d.lib.2.p.2.q.9.princ.in princ.& art.1.& 12.* dicens q.
apparente contradictore, vti compræſentato proceſ-
ſus præſentationis,& inſtitutionis, qui alias eſt extraiu-
dicialis, efficitur iudicialis, proſequitur in *ſeq.q. poſt
alios ibi ad adductos.*

Neque ſubſiſtit, quod citari debeat ille centum, qui
fuit præſentatus, non autem Patronus præſentans
Nam contrarium eſt verius quoniam principaliter
34 agitur de intereſſe ipſius Patroni † *Lamb.de iurep.lib.2.
p.2.d.q.6.princ.art.9.num.4. verſ.Primo, vt citentur om-
nes,&c.& d.art.10.num.6 verſ.Et ita ego tenerem,&c.&
n.7.verſ.Immò magis intereſt &c.& infr. verſ. ſi verò de-
ceremus,&c.* & firmauit *Rot. in d. Forolinien.iuriſp. in d.
verſ.In præſenti autem caſu,&c.& dec. 717. num.7. penes
Buratto.*

Minus releuat allegatus ſtylus in antecedentibus
præſentationibus ſeruatus aſſignandi huiuſmodi bre-
uem terminum,& ſtatim eo lapſo procedendi ad inſti-
tutionem. Quia non conſtat, quod illis caſibus adeſ-
ſent contradictores, qui nedum intra terminum præ-
ſentaſſent, verum etiam ipſa die immediatè poſt ter-
minum comparuiſſent, vti euenit in propoſito caſu Im-
mo apparet, quod in præſentatione d. Galeatii vltimo
loco defuncti aliter ſeruatum fuit nam edicta fuerunt
affixa die 30. Octobris anni 1630. Inſtitutio verò facta
fuit die 3. Aprilis anni ſequenti 1631. Atque ideò aſſer-
tus huiuſmodi ſtylus attendi non debet quippè nec eſt
vniformis, nec probatur in indiuiduo caſus, de quo agi-
35 tur † vt neceſſarium eſſet. *Rot. penes Card. Seraph. dec.
326.ſub n.1.& 2.verſ.Cum enim.&c.& dec.422.num.13.
verſ.Tandem &c.p.1.ac dec.362.ſub n.4. verſ.Minus Do-
mini cenſuerunt p.2.rec.& S.Mem.Greg.dec.451.n.7.verſ.
Ceſſat etiam fundamentum &c. et Burat. dec.129. n.5. et
6. verſ. Nam vltra quod etc.*

Iniuſtitia verò apparet ex eo quod facta fuit inſti-
tutio præſentati à mulieribus, quibus Ius non compe-
tebat, ſaltem in concurſu cum Veſpaſiano. ex ſupra
36 deductis † *Rot. penes Cardinal. Seraphin. dict. deciſ.555.
ſub num.6. verſ. Quia ſi de iure erat inſtituendus et Reue-
rendiſs.Vrgellen.deciſ.71.ſub num. 3.verſ.ſententia autem.
d.Vicarij, etc.* Ideoq. Domini cauſa pluries propoſita,&
maturè diſcuſſa cenſuerunt reuocandam eſſe inſtitu-
tionem Burgi, & concedendam Oprando.

Atque ita fuit reſolutum vtraque parte informan-
te, &c.

R. P. D.

R. P. D. PEVTINGERO.

Baren. iuriſpatronatus Veneris 10. Iunij 1644.

SVMMARIVM.

1 *Obſeruantia dat fidem ſcripturæ etiam informi.*
2 *Iudex præſumitur motus ex ijs, quæ in actis producta, & iuſtificata fuere.*
3 *Patronus qui poteſt præſentare vti voces habent non eſt veriſimile, quod ad vnam tantum ſe velit reſtringere.*
4 *Conſenſus Ordinarij quandocunque ſuperueniat donationem Iuriſpatronat. validat etiam in præiudicium tertii.*

DECISIO CXXXX.

PRO familia de Carducijs contra Bouios à bon. mem. Pirouano præuijs duabus deciſionibus 101. 146. par. 7. recent. confirmando ſententiam Ordinarij, fuit pronunciatum, duas partes ex tribus iuriſpatronatus, de quo agitur, ad Carduccios, etiam verò à Bouios ſpectare, quæ ſententia pariter fuit coram bon. mem. Buccabella in tertia inſtantia confirmata, & commiſſa mihi aduerſum rem iudicatam cauſa reſtitutionis in integrum, propoſito hodie dubio. An conſtet de cauſis reſtitutionis, Domini negatiuè reſponderunt. Quia Bouii ad obtinendam in integrum reſtitutionem docere debent de iniuſtitia ſententiæ ad fauorem Carducciorum latè. Et tamen hæc iniuſtitia viſa fuit deduci non poſſe ex informitate Inſtrumenti donationis ab Antonio Aleſio de anno 1544. factæ ad fauorem Abbatis Franciſci Carducij, per quam hæc familia ex tribus vocibus Lauræ, Romæ & Lucretiæ compatronis olim competentibus tanquam filiabus, & hæredibus Maſotti Aleſii beneficij fundatoris duas acquiſierat. Dum Laura prius in domo Carducia, Romana verò Bouiis nupſerat, ac Lucretia ſine filiis decedens, titulo donationis inter viuos, & vniuerſalis inſtitutionis vocem ſuam in Antonium Aleſium, qui poſtmodum illam, vt dictum eſt Franciſco Carduccio donauit, transtulerat. In qua donatione tota cauſa huius difficultas reſidet.

Fuit hæc ſcriptura donationis ſtipulata de anno 1544. & à ſuo protocollo extracta de anno 1581. habens quidem in multis locis ſpatia vacua alba relicta, & ſic ex ipſa facie, licet non ſit in forma probanti quia tamen in ea contenta fuerunt ab vtraque parte obſeruata, † videtur illi præſtanda fides, vt Rota pluries
1 ſeruauit, & videre eſt in pluribus relatis in deciſionibus huius cauſæ 20. *Febr. & 9. Iunii 1636. coram bon. mem. Pirouano, quæ habentur impreſſæ dictis deciſionibus* 101. & 146. *p. 7. recent.* Obſeruantia enim dat fidem ſcripturæ etiam informi, *l. inſtrumenta, vbi ſcribentes, C. de probat. Bald. conſ. 400. n. 5. vol.* & conſiderauit *Rota coram me in Tiburtina Caſtri S. Angeli 12. Maii 1642. ſupra finem.*

Nec releuat aſſertio, quod obſeruantia non ſatis ex ſupradictis duobus ſolum actibus deducatur ſtipulatione nimirum anni 1544. & extractione facta anno 1581. Quandoquidem iſtimet actus in corpore ipſiuſmet ſcripturæ contineantur, adeoque maiorem vim, quam ipſa ſcriptura habere non poſſunt.

Quia hæc aſſertio ex facto ceſſat, dum huiuſmodi obſeruantia non ſolum ex dictis duobus actibus in dicto Inſtrumento contentis, verum etiam ex aliis duobus coram Ordinario Baren. de anno 1584. & 1596. factis comprobatur, & ſubſecutis à Carduciis præſentationibus, quarum vigore ab eis præſentari ex hoc ſolo capite, quod maiorem partem vocum habebant, inſtituti fuerunt. Quod videtur in obſeruantiam, & approbationem donationis inferre. Et quamuis Ordinarius in ſua ſententia hoc non expreſſerit ex iis tamen, quæ
2 in actis producta, & iuſtificata fuerunt, † & non aliunde motus fuiſſe præſumitur, *L. ait Prætor. §. ſi Iudex, ff. de re iud. Bald. in capit. ſuper fin. de cauſ. poſſeſſ. & propr. Alexan. conſil. 66 num. 2. lib. 5.* & in his terminis fuit dictum in *Florentina Iuriſpat.* de Ricaſolis 11. *Febr. 1604. coram Lancellotto.*

Minus facit replicatio pro Bouiis, quod hæ præſentationes à Carduciis factæ, non emanauerint contemplatione, ſeu relatione ad dictum inſtrumentum, adeoque ad interpretandam obſeruantiam eiuſdem inſtrumenti tanquam æquiuocæ, & quæ ex alio capite fieri potuerunt, deſeruire non poſſint.

Nam facilis eſt reſponſio, quod cum vigore dicti Inſtrumenti Carduciis pro duabus ex tribus partibus ius præſentandi competeret, veriſimile eſt, eos omni meliori modo, quo poterant præſentaſſe imò abſurdum eſſet vt quis, dum poteſt præſentare tanquam Patronus duarum vocum, ad vnam tantum ſe reſtringere
3 voluerit † vt benè aduertit *dict. deciſio huius cauſæ* 146. *numer. 4. 5. & 6. p. 7. recent. & facit Menoch. de præſumpt. præſumpt. 5. num. 1. lib. 6.*

Obiectum denique contra donationem iuriſpatronatus Abbati Franciſco factam, quod nimirum in ea Ordinarii conſenſus, qui ſemper, quando iuſpatronatus alteri, quam Compatrono donatur, requiritur, tollitur in hoc caſu ex conſenſu tacito Ordinarij Baren. qui ex duabus præſentationibus, in quibus idem Franciſcus donatarius enunciatur, ſatis eligitur, & hic conſenſus, quandocumque ſuperueniat, actum etiam in
4 præiudicium tertii validat † *Rota dec. fin. de iurep. in antiq. & dec. 337. num. 7. p. 2. recent. Mantic. dec. 86. n. 7. & fuit dictum in Pientina Iuriſpat. 13. Martii 1609. in fine coram bon. mem. Coccino, et firmat d. deciſio in hac cauſa* 101. *p. 7. recent. num. 7.*

Itaque cum de iniuſtitia aliqua contra ſententiam Rotalem, & ſic de læſione doctum non fuerit, Domini dixerunt, de cauſis reſtitutionis in integrum non conſtare vtraque parte informante.

R. P. D. PEVTINGERO.

Baren. Iuriſpatronatus Veneris 27. Ianuarii 1645.

SVMMARIVM.

1 *Scriptura informis iuncta obſeruantia probat.*
Etiamſi non in omnibus capitibus in ſcriptura contentis obſeruantia probetur ibi nu. 2.
Et maximè concurrentibus adminiculis eorum Toſcor. q. 47. lib. 3. ibi num. 3.
4 *Exemplum ab Originali extractum iunctis adminiculis probat.*
5 *Nepotes ex fratre ad hæreditatem Amitæ æqualiter admittuntur.*
6 *Donationis obſeruantia inducitur ſi Donatarius ex ea commodum percipiat.*
7 *Actus ſubſequentes ad ſuam cauſam originalem referuntur, & ab ea regulantur.*
8 *Reſcindi non poteſt id quod non exiſtit.*
9 *Præſentatus à maiori parte vocum debet inſtitui, maximè ſi maioribus polleat qualitatibus,*
10 *Obſeruantia operatur, vt Capitulo inſtrumenti etiam informi plena fides adhibeatur.*
11 *Gratificationi ordinarii locus eſt in paritate vocum.*
12 *Inſtrumentum, quod non ſit in forma probanti opponi non poteſt*

poteſt a parte, quæ illud tacitè approbaſſe centeos, ex quo
nihil vnquam oppoſuit.

DECISIO CXLI.

CVm familia Bouia cauſam reſtitutionis in inte-
grum aduersùs rem iudicatam pro Carduccijs
mihi committi impetraſſet, ac ſub 10. Iunij Anno præ-
terito, reſponſum fuiſſet, non conſtare de cauſis reſti-
tutionis in integrum, DD. hodie, dubio iterum propo-
ſito, ſteterunt in deciſis Quia Bouij adhuc de iniuſti-
tia ſententiæ ad fauorem Carducciorum lata, non do-
cuerunt, vt prætendebant ex informitate inſtrumenti
donationis vnius vocis huius patronatus, ad fauorem
Franciſci Carducij ab Antonio Aleſio, in quem illa à
Lucretia vna ex Compatronis pariter titulo donatio-
nis, tranſierat de anno 1544. factę, per quam donatio-
nem Carduccia familia ex tribus vocibus Lauræ Roma-
næ, & Lucretiæ Compatronis olim competentib. tāquā
filiabus, & hæredibus Maſotti Aleſij, Beneficii. de quo
agitur fundatori, duas acquiſiuerat dum altera ſoror
Laura prius vni Carduccio nupſerat. Licet enim, vt in
deciſione, quæ reuidetur plura contradictum inſtru-
mentum informe deducta fuerint, tamen vera eſt con-
cluſio, quod ſcriptura informis iuncta obſeruantia,
1 probat, † vt præter in eadem deciſione alienatos tra-
dit *Aym. conſ. 101. num. 3. Rot. dec. 349. n. 5. par. 1. recent.*
& in Bonon. fideicommiſſi de Dulphis 12. *Nouembris* 1610.
coram Cardinale Canalerio, quamuis non in omnibus ca-
pitibus in ſcriptura contentis obſeruantia probetur,
2 † vt per *Add. ad Greg. XV. dec. 469. & dec. 18. num. 1. p. 2.*
3 *recent.* idemque procedit ſi adminicula concurrant †
quicquid dixerit *Theſaur. q. 47. lib. 3.* loquens de exem-
plo ex ſcripturis non authenticis extracto nempè à fil-
zia non ſubſcripta. nec authentica. vt declarat *ſub n. 9.*
Exemplum verò de quo hic agitur, ab ipſo originali re-
peritur extractum, quo caſu ipſimet *Theſaur. ante di-*
4 *ctum numer. 9.* adminicula ſufficeret fatetur, † quam
opinionem perpetuo amplexa eſt Rota *Put. dec. 359. n.*
1. lib. 2. in correct. dec. 198. n. 2. dec. 389. p. 1. & dec. 418. n. 5.
p. 2. recent.

Adminicula verò, obſeruantia huius inſtrumenti ne-
gari non poſſunt, quia cum tranſactio inter Carduc-
cios, & Bouios de anno 1584. inita fuerit, in qua pro
duabus indè ſucceſſiuis vacationibus Carduccios ſo-
los, pro tertia verò vacatione ſolos Bouios præſentare
debere, diſponitur *Summ. præteritę poſitionis n. 1.* Cardu-
ccii duas voces, non niſi cum ſuppoſito dictæ donatio-
nis, obtinere poſſent, quippe qui alias æqualiter cum
Bouiis Lucretiæ communi Amitæ ad quam vna vox
5 ex tribus ſpectabat, † ſucceſſiſſent *l. 2. §. hęc hæreditas.*
ff. de ſuis, & legit. Rot. *dec. 27. n. 1. & ſeqq. p. 1. recent.* exin-
de dictæ donationi ſobſeruantia reſultat, quæ ſatis eo
6 ipſo, dum donatarius commodum inde recipit, † indu-
cta videtur *Burrat. dec. 54. in fine ex text. in l. poſt diem. 7.*
& ibi Bald. ff. de lege comm ſſar. Huic accedit manda-
tum procuræ parites in dicto *Summar. datum ſub n. 4.* de
anno 1596. in vim dictæ tranſactionis de ann. 1584. ce-
lebratæ ambabus partibus, ſeruata eius forma, confe-
ctu, quod vtique donationis obſeruantiam non ſecus,
ac ipſa concordia denotat, cum actus ſubſequentes ad
7 ſuam cauſam originalē referantur, † & ab ea regulen-
tur. *Rota dec. 153. n. 17. p. 7. recent. & in Romana decima-*
rum 28. Iunij 1641. coram D. meo Bichio.

Inſuper huius inſtrumenti fidem arguunt productio
nes donationis, & tranſactionis alias factæ *Summar.*
Carducciorum num. 4. Item ſententia ſuper reſciſſione
eiuſdem tranſactionis, cuius veritatem, & exiſtentiam
perneceſſe ſupponit, cum quod non exiſtit reſcindi
8 nequeat, vt notant † *Doct. in rubric. ff. de iniuſt. rupt. &*
irrit. teſtam. prout etiam alia ſententia ad fauorem præ-
ſentati à Carduciis in concurſu præſentati à Bouiis la-
ta, cui iidem Bouii acquieuerunt, vtique, quia Carduc-
cii duas habebant voces, cum pręſentatus ab habenti-
bus maiorem partem vocum licet Præſentatus à mino-
9 re parte, † maioribus qualitatibus polleret inſtitui de-
buerit *cap. 3. iuncta gl. verb. qui maioribus de iurep. Couar.*
in reg. peccatum p. 2. § 7. num. 3. Guttier. canon. q. lib. 2. c.
11. n. 20. Seraph. dec. 875. n. 2. Rot. dec. 202. n. 1. p. 2. recent.
& benè ponderatum etiam fuit in deciſione, quæ reui-
detur *verſ. quia hęc aſſertio in fine.*

Non obſtat, quod vnum tantum Capitulum inſtru-
menti donationis, & non integrum inſtrumentum, vt
fieri debuiſſet, fuerit tranſumptatum, vt voluit *Roman.*
conſ. 305. num. 7. & 8 cum aliis, quia hunc defectum
10 tollit obſeruantia; † quæ vt eidem Capitulo etiam
informi plena fides adhibeatur, efficit, *l. 1. 2. & l. ſi ve-*
ritas C. de fideicom. Burrat. dec. 10. n. 2. cum pluribus relatis
per Addent. ibi num. 32. & 33. & ad dec. 472. n. 9.

Nec refert quod obſeruantiæ virtus non operetur, vt
inſtrumento fides adhibeatur contra tertium, quia in
præſenti caſu obſeruantia inſtrumenti, de qua agitur,
eſt cum ipſis Bouiis, Carducciorum Aduerſariis, imò,
quod magis vrget nuſquam apparet aliquem à Bouiis
Præſentatum, aliquando fuiſſe inſtitutum, prout facilè
ſi vna tantum vox ad Carduccios ſpectaret, continge-
re poterat, cum in paritate vocum gratificationi Ordi-
11 narii locus fuiſſet. *Prob. ad Monach. in c. duobus ſub num.*
5. de elect. in 6. Et concurrit vrgentiſſimum adminicu-
lum deſumptum ex eo, quod in iudiciis in partibus agi-
tatis coram Ordinariis Baren. & Ruben. fuit ad inſtan-
tiam dictorum de Carduciis in quolibet iudicio ſem-
per productum, & repetitum ſupradictum inſtrumen-
tum donationis citatis Bouiis, qui contra illud nihil
vnquam oppoſuerunt, itaut hodie non videantur am-
plius poſſe opponere, quod dictum inſtrumentum non
ſit in forma probanti, quia cenſentur illud tacitè ap-
probaſſe. *Put. dec. 155. ſub num. 1. verſ. tamen fuit dictum,*
& dec. 116. in fin. lib. 2. in correct. cum aliis cumulatis per
Rotam in Vercellen. vnitatis Capituli ſub die 24. Aprilis
1643. coram Reuerendiſs. D. meo Decano.

12 Cum igitur adhuc inconcuſſa remaneat ſententia
Rotalis ex adductis pro Bouijs qui de læſione nihil do-
cuerunt. Domini permanſerunt in deciſis vtraque par-
te informante.

R. P. D. OTTHOBONO.

Feſulana Parochialis Veneris prima Iunii 1644.

SVMMARIVM.

1 *Patroni plures æqualiter pro virili cenſetur in diuiſione fuerunt propriis nominibus nominati.*
2 *Iuſpatronatus hereditarium inter heredes primo vocatorum deuoluitur in ſtirpes, & non in capita*
3 *Præſentatus obtinere non poteſt niſi probet ſe habere medietate vocum prout Papa narrauit, ſed præferendus eſt alius qui ſe à Patronis, pro medietate præſentatum narrauit, & probauit num. 4.*
5 *Gratificationi locus eſt ſtante diſcordia, & paritate.*
6 *Gratia non iuſtificata non attenditur, etiam ſi fuerit anterior in tempore.*

DECISIO CXLII.

CVm anno 1600, vacaſſet Parochialis Eccleſia S.
Stefani à Torri Feſulanæ Diæceſis. Philippus, &

Benedictus de Talducis , qui pro vna parte habebant Ius præſentandi ,& Iulius , Ioannes , Hieronymum , & Nereus de Zanchinis,ad quos pro altera parte Ius prę-ſentandi ſpectabat,deuenerunt ad infraſcriptam concordiam , videlicet , quod præſentatio Rectorum pro temporibus futuris facienda pro vna vice in totum pertineat ad prædictos viros domus de Zanchinis , & eorum hæredes, & pro altera ſubſequenti vice ad prænominatos Philippum,& Benedictum de Taduccis, & eorum hæredes,& ſic per Turnum , itant alternis vicibus in ſubſequentibus vacationibus modus nominationis,& præſentationis ſeruetur.

Anno 1639.per obitum Auguſtini pe Longis vacauit dicta Eccleſia in Turno illorum de Zanchinis , & fuit à Ioanne Baptiſta,& Nicolao filij,& heredibns dicti Hieronymi præſentatus ad illam Maiorartus de Guidottis qui obtinuit prouiſionem Apoſtolicam cum derogatione alterius medietatis,A Curtio vero,& Io.Baptiſta filiis & hæredibus dicti Nerei fuit præſentatus Andreas de Martis,qui etiam obtinuit prouiſionem Apoſtolicam cum derogatione alterius medietatis,eum data tamen anteriori.Orta inde controuerſia inter pręſentatos coram Ordinario Feſulano,fuit ad fauotem Andreæ pronunciatum. Sed cauſa per appellationem ad Rotam deuoluta,mihique commiſſa,dedi dubium ,qui ſit præferendus,& Domini Mariottum præferendum eſſe reſpoderunt .

Exiſtentia Iuriſpatronatus,vacatio Beneficij habilitas vtriuſque præſentati , & prouiſiones Apoſtolicæ hinc inde obtentæ , cum derogatione medietatis vocū non controuertuntur inter partes,pertinentia pro hac vice ad fauorem illorum de Zanchinis , eſt pariter in
1 confeſſo . & ſatis colligitur ex diuiſione facta in dicta concordia Summario Mariotti n.6. Ideo cum difficultas ſolum reducatur ac pręſentantes , & quiſnam ex præſentatis habeat maiorem partem vocum, Dominis viſum fuit plures voces concurrere pro Mariotto,quia ex teſtibus Summario nu.9.fuit plenè probatum,quod Hieronymus de Zanchinis fuit hæres Ioannis & eidem Hieronymo ſucceſſerunt Io.Baptiſta, & Nicolaus filij, qui præſentarunt Mariotum.Vnde pater,Mariottum habuiſſe vocem Ioannis, & vocem Hieronymi qui pro duabus partibus ex quatuor interuenerunt in d. concordia ,& ſic medietatem vocum nam vt dictum eſt , hoc Iuſpatronatus,quoad exercitium,& actum præſentationis in quatuor voces diuiſum fuit,quot erant viri domus de Zanchinis qui cum fuerint nominibus proprijs in dicta diuiſione nominati , cenſentur patroni ęqualiter pro virili,& in capita *Dec.conſ.382.num. 1.& 2.Pariſ.conſ.4.nu.13.lib.2.*& in terminis Iuriſpatronatus *Peregr.conſ.32.num.13.& ſeqq.lib.1. Lotter. de iure benefic. lib.2.queſt.11.num. 128. Buratt. deciſ. 481.numer. 1.& in Piſcien. Beneficii 14. Decembris 1635 .coram R. P. D. meo Roias .*

Io.Baptiſta , & Curtius vero , qui præſentarunt Andream,licet ſint filij,& hæredes dicti Nerei de Zanchinis , nihilominus habent ſolum quartam partem Iuris præſentandi,quæ erat penes Nereum, qui pro vna tantum parte ex quatuor interuenit in dicta concordia: Neque ex incremento perſonarum deſcendentium āugetur numerus vocum:quia inter hæredes primò vocatorum ſucceſſiuo deuoluitur in ſtirpes , & in capita quando prout in hoc caſu iuſpatronatus eſt ;hæredita-
2 tium † *clem.plures,vbi notant.Doctores omnes de Iurepatronatus Lambert.eodem tract.lib.1.p.2.q.1.art.25.n.7.& ſeqq.& nu.16.fol.290.Burati.deciſ. 647. nu.4. & in dicta Piſcien.Beneficii coram R.P.D.meo Roias,& in Florentina Iuſpatronatus 14.Februarii 1639.coram bon.mem.Merlino §.& hac etiam .*

Remanet itaque vox Iulij , qui pro altera quarta parte interuenit in dicta concordia,quam Andreas ad ſui fauorem pręrendere non poreſt,nam nullibi probatur,quod Ioanne Baptiſta , & Curtius filii dicti Nerei ſucceſſerint Iulio immo datur fide contraria quod illi ſucceſſerunt filij Hieronimi authores Marioti Summario num.11 & propterea cum Andreas præſentatus à filijs dicti Nenerei non probet ſe habere duas ex quatuor partibus,hoc eſt,medietatem vocū , vt Papæ nar-
3 rauit,nullo modo obtinere poteſt,† vt dixit Ro*ta coram Put.dec.402 n.3.lib.1.in rec dec.568.n.1.& dec.625.n.1.p.*2. Sed Mariottus eſt præferendus , tanquam præſenta-
4 tus à filijs Hieronymi patronis pro medietate,† *ut eſt textus in cap.quoniam de Iurepatronatus Gutier. in canon. queſt.lib.2.c.11.num.20.Garz. de benefic.p.9.c.3.num.257. Duran.deciſ.938.n.1.Coccin.deciſ.464.n.5.in recent,deciſ. 280.nu.1. part.* 7. Maxime cum habeat prouiſionem Apoſtolicam continentem derogationem Summus Pōtifex paſſim concedere ſolet , quia nemini præiudicat aut enim alteri medietas patronorum non præſentat , & totum Ius accreſcendi præſentati,aut præſentat , &
5 ſtante diſcordia,& paritate,eſt locus gratificationi † *cap.cum autem vbi gloſſa verb. iudicio de Iurepatronatus Innoc.in capit.1.num.2.eodem titulo Peregr.conſ.33. num 28.lib.1.*& benè ponderauit . *Rota in Burgi S. Sepulcbri Iuriſpatronatus 19.Decembris 1939.coram bon. mem. Coccino .*

Non óbſtat , quod Andreas habeat prouiſionem Apoſtolicam interiorem cum derogatione medietatis iuriſpatronatus , quia eius gratia non fuit iuſtificata , narrauit enim.ſe fuiſſe præſentatum à medietate patronorum,& tamen vt dictum eſt,non probatur,Io. Baptiſtam,& Curtium , qui illum præſentarunt , eſſe patronos pro medietate,ſed ſolū pro vna parte ex quatuor ,
6 & ideo prioritas temporis non attenditur,† vbi gratia non iuſtificatur *Garz.de benef.p: 5.c.3.n.192. Greg. deciſ. 314.n.1.& ſeq.Burat dec.175.n.1 .Caualer.dec.266.n.4.& in recent.deciſ.87.nu.17.p.7.*

Et ita fuit deciſum vtraque,&c.

R. P. D. GHISILERIO.

Lucana Iuriſpatronatus Veneris 10. Ianuarii 1645.

SVMMARIVM.

1 *Vſurpationis prǽſumptio ceſſat ſi non tota vniuerſitas , ſed certa pars vniuerſitatis prætendat Iuſpatronatus.*
2 *Iuſpatronatus prǽſumitur ex vſurpatione in vniuerſitate etiam parua .*
3 *Vſurpationis præſumptio non intrat ſi plures familiæ unius Parrochiæ , non tamen omnes iuſpatronatus prætendant .*
4 *Proprio eadem eſt partis ad partem , quę eſt totius ad totum .*
5 *Iuſpatronat.inueriſimile eſt quod fuerit fundatum à pluribus,& diuerſis familijs,ideo in eo cadit vſurpationis prę. ſumptio :*
6 *Iuſpatronatus competens Confraternitati non præſumitur vſurpatum .*
7 *Centenaria concludit ad immemorabilem .*
8 *Iuriſpatronatus probatur ex præſcriptione centenaria a[illegible] immemorabili .*
9 *Iuſpatronatus à Parochianis præſentatum probari debet iuxta formam S.Concil.ſeſs.23.c. 9.de reform.*
10 *Centenaria debet eſſe completa ad hoc vt ex dicatur conſtare de Iurepatronatus .*

11 Præ-

11 *Præſentationes debent eſſe omnino Clara, vt ex eis decis poſſit conſtare de quaſi poſſeſſione certa Iuriſpatronatus.*
12 *Collatio æquiuoca, & quæ poſt intelligi facta ad petitionem perſonæ grata non concludit pręſentationem.*
13 *Pręſentatio ſuppletur ex ſubſequentibus præſentationib.*
14 *Iuſpatronatus non iuſtificatur ex collatione facta ab Ordinario ex Iure deuoluto, quando in Collatione enunciatur tantum per verba* qui prætendebant, *& nu.15.*
16 *Promotor fiſcalis citari debet, vbi de eius intereſſe agitur, & num. 19.*
17 *Cedi poteſt etiam ius quod quis, habere prætendit in Beneficio.*
18 *Sententia Ordinarij etiamſi Canonizatoria Iuriſp. non debet attendi ſi non apparet effectuata, & n.20.*
21 *Fama probatur ex enunciatiuis, & quæ requirantur n.22.*
22 *Enunciatiuę ad probandam famam debent eſſe plures, & ſupra centum annos.*
23 *Enunciatiua vnica & recens, et emiſſa in tempore ſuſpecto nihil probat.*
24 *Iuriſpatr. derogatio, non concludit eiuſdem exiſtentiam, quando facta fuit Conditionalitas.*
25 *Beneficia Eccleſiaſtica in dubio præſumuntur libera.*
26 *Iuſpat. eſt quędam ſeruitus Beneficij, quæ non pręſumitur.*
27 *Iuripatronatui ſolet de ſtylo derogari in reſignationis, vel reſeruari conſenſus Patronorum.*

DECISIO CXLIII.

PLuries propoſito per me dubio, An conſtaret de Iurepatronatus Parocchianorum SS. Ioannis, & Reparatæ Lucanæ Ciuitatis, qui tanquam Vicini Eccleſiæ S. Andreę, quæ eſt vnum de Brachijs dictæ Parocchiæ, illa vacante nominarunt in Rectorem Alexandrum Tretam, tandem ſub die 29 Ianuarij ſuperioris anni fuit reſolutum de eo conſtare, & conſequenter dictum Alexandrum præſentatum coram vicario Lucano eſſe inſtituendum ex duobus fundamentis præcipuè. Primò, quia non cadit Pręſumptio Vſurpationis in Iurep. competente non omnibus Parrochianis, ſed parti ipſorum. Secundo quia quatenus caderet talis Præſumptio, illa tamen ceſſat, vbi adeſt Centenaria quaſi poſſeſſio præſentandi, quæ æquipollet Immemorabili requiſitæ à *Conc. Trid. ſeſs*, 25. *de reform. c.9.* Repropoſita, cauſa ſuper eiſdem DD. etiamſi in iure ſubſiſtant ſupradicta fundamenta, nihilominus exiſtimantes ea nõ applicari propoſito caſui, receſſerũt a deciſis.

Nam reſpectu primi fundamenti certum eſt, eandem Præſumptionè, quæ militare ſolet in Iurepat. Vniuerſitatis ceſſare, ſi non tota Vniuerſitas, ſed † certa
1 pars illius prętenderet Iuſp. vt pręter allegatos in deciſione in hac cauſa ſub dicta die 29. Ian. ſuperioris anni tradit *Gonzal. ſuper reg.8. gloſs.18. num.69. Barboſ. dè poteſt. Epiſcop. alleg. 72. num.64. & in collect. ad Conc. Trid. cap. de reform. num.* 53. vbi allegat, & in terminis Parocchianorum, *Rota in Lucana Iuriſp.* 31. *Ian.* 1620. *coram bon. mem. Selencien. quæ eſt dec.28. ſub num.1. verſ. nam, & ſi aliqua apud Viuian. de Iurep.* ſed cum in noſtro caſu Iuſpatron. prętendatur ab omnibus Parrochianis exiſtentibus in Vicinia S. Andreę, ex quo non ſolet concurrere integra Vicinia, ſeu Via ad dotandum beneficium animo reſeruandi Patronatu, vt animaduertit *Lotter de re benef. lib.2. q.13. num.136.* ſed Eccleſiæ ſolent fieri ex eleæmoſyna plurium, vt ponderat *Creſcen. deciſ.1. de iurep. Acchill. dec.4. eod. tit.* cum alijs per *Riccium in prax. prob. iuriſp. reſol.* 101. *n.5. in fin.* intrat præ-
2 ſumptio † vſurpationis, vt in terminis diſcuſſo articulo firmauit *Rot. in Cremonen. Cappellaniæ* 8. *Aprilis* 1601. *coram bon. mem. Coccino dec.25. n.5. & 6. inter eius impreſſas, & in rec. dec.197. n.35. p.5.* ſecus autem eſſet ſi prætenderet Iuſp. ab aliquibus familijs vnius parocchiæ, quę non conſtituerent Viciniam, ſeu Contratam, nec inſimul habitarent in aliquo Quarterio, ſeu Via, tunc enim poſſet eſſe difficultas, An intraret ſupradicta diſpoſitio *Conc. Trid ſeſs.29. c.9.* de reformat. quia cum tunc agatur de pluribus familiis vnius parocchiæ, licet maiorem parte parrochianorum conſtituant, conſiderantur tamen vti ſinguli, & in illis non intrat † præ-
3 ſumptio vſurpationis cum Vniuerſitatem, aut Collegium non conſtituant, ſic *Panorm. conſ.26. vol.2. Cald. conſ.9. n.2. de iurep.* vbi quod quando ſunt plures Patroni vnius Eccleſiæ ſingulariter, nullus ipſorum propriè poteſt dici Patronus ipſius Eccleſiæ, *Pic. in l. Titia q.31. ff. de legat.2. Spino. de teſtamen. gl.4. n.* 88. *quos refert. & ſequitur Sanchez. reſponſ. moral. lib.2. c.3. dubit.* 100. *nu.5.* Quæ ratio non applicatur in noſtro caſu, in quo omnes Vicini S. Andreæ ad Iuſpat. aſpirant prout inſimul conuenerunt in Præſentationibus, & nominationibus ad illam factis. Vnde ſicut præſumeretur Vſurpatio Eccleſiæ parrochialis SS Ioannis, & Reparatę, ſi omnes illius parrochiani Iuſpatronatus prætenderent, ita, & pręſumitur Eccleſiæ S. Andreæ, dum omnes, ſub ea vti Brachio parrochiali continentur, ſe illius patronos prætendunt, quod enim procedit † in toto reſpectu to-
4 tius, procedit in parte reſpectu partis, *l. quæ tota, ff. de rei vendic. Alba conſ.199. n.2. Menoch. conſ.671. n.8.* cum in hoc Brachio parochiali militet eadem ratio, quæ in tota Parrochia, nempe Inuerisimilitudo quod ab ini-
5 tio tot familię diuerſa † inſimul conuenerint ad fundandam, vel dotandam Eccleſiam, vt benè firmatur in *d. dec.197. n.36. parte quinta recent. & coram bon. memor. Coccino d. dec. 25. num.* 3. non propter potentiam, ſed quia non ita de facili plures familiæ conueniunt ad ædificandam, & conſtruendam Eccleſiam, vt dixerunt *Creſcent. d. deciſione prima numero 2. tit. de iurepatronatus Rota in recent. dec.235. num.5. p.2. & apud Viuian. de iurep. ſupradicta dec.28. num.1. & in terminis Ciuitatis Lucana Mohed. dec.2. ad med. eod. tit. de iurep.*

Nec viſæ fuerunt applicari reſolutiones Rotæ in *Bergomen. Capellanię 18. Maij 1629. coram bon. mem. Merlino quę eſt dec.290. part.5. recent. & in Cracouien. Parrochialis 24. Ianuarii 1628. coram eod. allegatę in prima deciſione, quia dec.290. num.20.* loquitur de iurepatronatus competente Confraternitati † in qua non cadit illa inueri-
6 ſimilitudo ſuperius conſiderata, quæ militat in vicina ſeu Contrata. Alia verò in cauſa Cracouien. minus applicatur, cum ibi agatur de Patronatu prætenſo à Collegio Iuriſtarum, quorum reſpectu fuit reſolutum non intrare Præſumptionem Vſurpationis, quia ex alia parte prætendebatur etiam Iuſpatronatus ab Octouiris, vt colligitur ex ſequenti deciſione ſub die 22. Maii 1628. inter recent. p.5. Idem dicendum de declaratione S. Congregationis 18. Iulii 1602. quia etiam ipſa procedit in caſu diuerſo, loquitur enim de Capella exiſtente in Eccleſia ſita intra Parrochiam, & propterea non applicatur ad præſentem caſum, in quo agitur de ipſa Eccleſia non de Cappella in ea ſita.

Minus poteſt dubitari de ſecundo fundamento deciſionis, quod præſentationes continuatæ per ſpatio 100. annorum probent Immemorabilem, vbi de initio contrario non conſtat, quia tunc Centenaria ipſa concludit ad Immemorabilem, cum contineat tempus, †
7 quod excedit hominum memoriam, vt per *Rotam dec. 583. numer.7. & ſeqq. part. 4. diuerſ.* Vnde paſſim traditur ex præſcriptione probari † Iuſpatronatus, modo illa ſit, aut Immemorabilis, *Acchill. deciſ.4. de iurepatr. Mohed. dec.3. eod. tit. Rota dec.199. num.5. p.1. diuerſ.* cum
8 aliis per *Gonzal. ad reg.8. gloſs.18 num.45.* autem centenaria, *ex Feder. de Sen. conſ.234. Rot. dec.312. nu.4. part.1.*

recent. latè *coram bon.mem. Burat.deciſ.825. vbi Adden.*
num.8. & coram me in Aliſans iuriſpatronatus 4. Iulij
1629. Cęterum cum ad elidendam præſumptionem
Vſurpationis neceſſaria ſit iuſtificatio Iuriſpatrona-
tus ad formam S. Conc. ſupradicta ſeſſ. 23. c.9. de re-
form. requirentia vltra Immemorabiles Præſentatio-
nes continuatas ſpatio 50. annorum, effectum ſortitas
& probatas per authentica documenta, cuius diſpoſi-
tio procedit etiam in Vniuerſitate parua. Immò etiã
9 ſi prætendatur † à Parrochianis iuxta opinionem ap-
probatam à Sacra Congregatione Concilii, & à Rota,
vt in ſupradictis deciſionibus *coram bon.mem. Coccino*
dec.25.num.4. coram Mantic.dec.35.num.2.poſt med.verſ.
quia in Vniuerſitate, in Bonon.beneficij 28. *Iunii* 1613. *co-*
ram bon.mem.Card.Sacrato, in recent.dec.235.num.5.par.
2. & d.dec.197. num.36.p.5. & in hoc caſu cum non ad-
ſint præſentationes per 150 annos etiam admiſſo ini-
tio ab anno 1362. & computatis Præſentationibus om-
nibus vſque ad annum 1499. decurſi fuerint anni 137.
dumtaxat, probationes adductæ non releuant.

Sed quatenus non intraret diſpoſitio Concilij ad
hûc cenſuerunt DD. non adeſſe probationem Iuriſpa-
tronatus, quæ iuxta diſpoſitionem iuris communis ſuf-
ficeret in perſonis non ſuſpectis de Vſurpatione,
Certum eſt enim requiri Centenariã, vel Quadragena-
riam cum Fama, & Centenaria † debet eſſe omnino
10 completa ad effectum, vt etiam ſimplices priuati poſ-
ſint Patronatum prętendere, quia non poteſt dici con-
ſtare de Iurepatronatus, niſi præſentationes excedant
centum annos, vt tenuit *Rota in deciſionibus relatis per*
bon.mem. Burattum dec.168.n.10. & in Firmana iuriſp. 23.
Februarij 1628. coram bon.mem. Card.Virili.

Præterea ad effectum vt numerentur præſentatio-
11 nes, illæ debent eſſe claræ, † & tales vt nullam patian-
tur oppoſitionem, alias ex eis non dicitur conſtare de
quaſi poſſeſſione certa, prout requiritur, vt inducatur
Centenaria, *Gonz. ſuper reg.8.gl.45.§.2.n.38. & ſeq. Rot.*
coram bon.me. Pirouano in Vicen.beneficij 6. Februar 1637.

Quod Centenaria non omnino completa, vt requi-
ritur, probatur, ex eo, quia non omnes præſentationes,
ſeu Collationes factæ ab anno 1362. vſque ad annum
1491. quo emanauit vltima, ſunt attendendæ. Eſt enim
demenda prima præſentatio facta de dicto anno 1362.
cum non ſit præſentatio, ſed collatio facta tantum mẽ-
tione cuiſdam Electionis, quæ cum poſſit intelligi de
12 petitione perſonæ gratæ † non concludit præſentatio-
nem, vt in terminis tradit *Ferret. conſ.212. num. 4.* &
quamuis in deciſione in hac cauſa facta dicatur prę-
13 ſentationem ſuppleri ex ſubſequentibus † præſenta-
tionibus poſtea factis, iuxta deciſionem in *Papien. Ar-*
chipresbyteratus 19. Februarii 1601. coram recolend. mem.
Hieronymo Card. Pamphilio, Talis deciſio non applica-
tur, ex quo in illo caſu conſtabat de præſentationibus
antea factis, in præſenti verò ante inſtitutionem dicti
anni 1362. non docetur de alia præſentatione anterio-
ri. Pariter eſt demenda Collatio facta ab Ordinario
de anno 1431. ex negligentia Patronorum in non præ-
ſentando, quia aduertendum eſt Ordinarium contuliſ-
ſe ex Iure deuoluto per negligentiam illorum, *Qui præ-*
tendebant ad ſe pertinere ius nominandi, & præſentandi
&c. quæ verba qui prętendebant, nihil certi affirmant, †
14 imo excludunt Iuſpatron. cum tendant potius ad ne-
gandum, quam ad firmandum enunciatum, vt fuit di-
ctum *Aſſiſien. beneficii 26. Iunii 1585. coram eodem recol.*
mem. Card. Pamphilio, & coram Reuerendiſs. Vrgellen. dec.
71. num.4. & certum eſt illa non probare Iuſpatronatus
15 niſi † illud probetur aliunde quam ex temporis decur-
ſu, vt pluribus comprobauit *Rota coram bon.mem. Piro-*
uano in Vicen. beneficii 9. Decembris 1637. & in Gerunden.
beneficii 1. Iul. prox. prætęr. coram me. Ideo talis collatio
ſine difficultate non eſt habenda in conſideratione,

nec tempus illud intermedium deſeruire poteſt, aut
computari pro implendo curſu Centenariæ, vt bene
Rota in Vicen. beneficij coram eodem bon.mem. Piro-
uano 6. Februarij 1637. Demenda eſt etiam præſenta-
tio anni 1491. facta ad fauorem Bortholomæi de San-
donninis à Parrochianis tanquam patronis dictæ Ec-
cleſiæ S. Andreę, quia verè non habuit effectum, ex
quo tunc fuit immiſſus Angellus Nucchellus vigore
quarumdam litterarum Apoſtolicarum ſiue Gratię
Expectatiuæ ad collationem, & prouiſionem, Epiſcopi
Lucen. ſub datum Romæ apud S. Petrum anno 1486.
kal. Nouemb. & tamen effectuatio requiritur.

16 Nec eſt attendenda Sententia Ordinarij de dicto
ann. 1491. in qua fuit pronunciatum dictum Bartholo-
mæum Sandonninum præſentatum per Parochianos
eſſe inſtituendum, & confirmandum ad dictam Eccle-
ſiam, nullamq. ius competere Hieronymo de Balbanis
à Sede Apoſtolica prouiſo vti de reſeruato, quia non
iuſtificatur ex actis, nec fuit effectuata, ex quo Inſtitu-
tus in ea numquam fuit in poſſeſſione, ſed dictus Nuc-
chellus, qui cum ante ſententiam eſſet in poſſeſſione
vigore Gratiæ Expectatiuæ illam continuauit ex eo-
dem titulo primæuo, vt ex inuentario, & conſignatio-
ne bonorum exiſtentium in Sacriſtia, & Domo Ec-
cleſiæ conſignatorum per Cappellanum Petro de Nuc
chellis procuratori, ex locatione facta ab eodem vti
Rectore de redditibus Eccleſię, & ex permutatione
domus ab eo facta vti Rectore cum licentia Ordina-
rij. Nec dicta ſententia fuit lata citato Promotore †
17 Fiſcali de cuius intereſſe agebatur, & dicto Nucchello
legitimo contradictore, & poſſeſſore ex ſupradictis,
minuſque ex reſignatio facta ab eodem Sandonnino
Nucchello cum reſeruatione penſionis probatur effe-
ctuatio dictæ ſententię, quia etiam non poſſeſſor cede-
re poteſt Ius, quod habet, ſeu habere prætendit in be-
neficio, vt benè per Rotam dec. 564. numero 10. verſ.
quamuis autem p.4. diu. conſiderata præcipuè modici-
tate Penſionis 9 ducat. ſibi reſeruatę ſuper fructib. an-
nui redditus ſcut. 200. circiter ideo talis ſententia,
etiamſi Ordinarij, & canonizatoria Iuriſpatronatus,
18 † cum non appareat effectuata non debet attendi, vt
dixit *Rot. dec.159. num.3. lib.3. p.3. diu. coram Card. Caual.*
dec.159. nu.3. & dec.560. ante finem coram eodem, coram
Buratt. dec.158. n.18. in Aſculana iuriſpatronatus 7. Iunii
1638. coram D. Cardin. Panzirolo, vbi ex Caputaq. Seraph.
& alijs ibi allegatis firmatur non ſtari aſſertioni Epi-
ſcopi, quod Beneficium ſit de iurepatronat. in Eccleſię
pręiudicium, preſertim ſi emanauit non citato † Pro-
19 motore Fiſcali, de cuius intereſſe agitur idemq. dixit
Rota dec.197. n.50. & ſeqq. p.5. rec. vbi, quod debet etiã
ex actis conſtare cognitum fuiſſe de iurepatron. Et in
terminis, quod ſententia Ordinarij canonizatoria iu-
20 riſpatronatus † non effectuata non debet attendi, la-
tè fuit firmatum *in Barchinonen. beneficiis 26. Iun. 1643.*
coram R.P.D. meo Carillo. Igitur cum dicta ſententia
lata ab Ordinario de anno 1491. ſuper prima inſtitu-
tione Bartholomęi Sandonnini non habuerit effectũ,
nec fuerit lata citato Promotore Fiſcali, & dicto Nuc-
chello, ſed Balbano prouiſo Apoſtolico ex capite re-
ſeruationis, non poteſt dici quod tanquam lata ſuper
ſtatu Beneficij faciat Ius contra omnes, vt ſupponitur
in deciſione in hac cauſa.

Nec poteſt pretendi, quod ſaltem ſuffragetur Qua-
21 dragenaria cum deficiat Fama, † quæ probetur ex
Enunciatiuis *Rota coram bon.mem. Coccino dec.309. num.*
3. coram Card. Canaler deciſ. 560. ſub num.2. & dec.494.
p.3. recent. Enunciatiuæ ſufficientes non adſunt cum
requi-

22 requiratur,† quod ſint plures,& ſupra centum annos,
Rota *coram bon.mem.Buratto dec.168.n.14. dec.295. nu.
6.p.1.recent.ec in Mediolan. iuriſpat.* 8. *Iunii* 1618. *coram
bon.mem. Pitouano inter impreſſas apud Vinian. de iurep.
dec.74. num.2.et* 3. Vnde cum non probetur centenaria
quia ſunt demendæ ſupradictæ præſentationes de annis
1362. 1431. & 1491. Nec releuat Quadragenaria, cum
Fama deficiat, non adeſt ordinaria probatio quatenus
Concilium Tridentinum non intraret.

Neque ad probandam Famam ſuffragatur Partita,
extracta ex Quaderno beneficiorum Diœc. Lucanæ
compilato, vt aſſeritur anno 1560. vbi dicta Eccleſia
S. Andreæ enunciatur de iurepatronatus. Nam vltra,
quod partita non eſt recognita, neque legitimè extra-
23 cta, in omnem caſum dicta Enunciatiua Vnica, † &
Recens in centum annos, & emiſsa in rempore ſuſpe-
cto, quia non poſſidebat præſentatus à Parrochianis,
nihil probat Rota *coram Buratt. d. dec.178.n.12.et 13.et
in Aſculana iuriſpat. 7. Iunii* 1638. *coram Eminentiſſ. D.
Card. Panzirolo.*

Minuſque ſuffragatur *Gratia Neutri* per Nocchel-
lum obtenta ab Alexandro VI. cum derogatione Iu-
riſpatronatus, quia in illa narratur, quod à nonnullis
aſſerebatur Eccleſiam prædictam eſſe de iurepatrona-
tus, & Papa derogauit quatenus illud extaret, † quo
24 caſu potius dicitur controuerſum, & impugnatum iuſ-
patronatus, quam admiſſum, *Rota dec.178.n.14.ad med.
et n.17.in fine coram Buratto, et in dec.72. n... coram Reue-
uerendiſſ. Vrgellen.*

Vlterius conſiderarunt DD. præter præſumptionem
25 iuris, quod in dubio Eccleſiaſtica † beneficia præſu-
muntur libera iuxta doctrinam *Innocentii in c. cum ue-
nerabilis n.9.de excep.& ibi Doctores Dec. conſ.* 802. *num.
1.* cum aliis adductis per *Menocch. de prꝗſum. prꝗſumpt.
90.n.1.lib.3.Rota coram Card. Seraph.dec.1353. n.1. coram
Card.Caual.dec.159.num.1.coram Card. Sacrato in Bonon.
beneficii 18.Iunii* 1617. & ſepè in aliis, Quia Iuſp. eſt quæ-
26 dam † ſeruitus beneficii, quæ non prꝗſumitur *Abbas
conſ.59.num.3.lib.2.Gig.conſ.48.num.16.* in iſto caſu con-
currit, quod à dicto ann. 1491. citra nulla datur prꝗſen-
tatio facta Patronis, neque in reſignationibus benefi-
ciorum, nedum non fuit derogatum Patronatui, ſed
nec etiam facta fuit mentio illius, de eo, enim fa-
cta fuiſſet mentio, vel conſenſus fuiſſet prꝗſerua-
tus, † aut illi derogatum prout fit de ſtylo per ea quæ
27 tradit *Pariſ.de reſignat. lib. 7. q.4. num.31. et 59. Rota
coram bon.mem.Burat.dec. 178. num.* 7. Ita quod cum ab
anno 1491. quo Nucchellus prouiſus Apoſtolicus fuit
immiſſus vſque ad vltimam vacationem anni 1641. &
ſic poſt Concilium Tridentinum per 150. annos nulla
detur Nominatio, ſeu Prꝗſentatio Parochianorum, &
omnes Collationes, ſeu Prouiſiones Apoſtolicæ fuerint
factæ tanquam de libero. Hic vltimus ſtatus in concur-
ſu præualet, & eſt attendendus, cum non poſſit dici
probatus Patronatus laicalis.

Prout vtraq. parte informante fuit per DD. reſolutũ.

R. P. D. GHISILERIO.

Lucana Iuriſpatronatus Lun. 3. Decemb. 1646.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſpatronatus præſumitur uſurpatum ad effectum, ut cir-
ca eius probationem intret S. Concilii diſpoſitio, quando
eſt inuerſimile, ut plures familiꝗ inſimul conuenerint ad
dotandam Eccleſiam, et num.2.*

3 *Pars Vniuerſitatis reſpectu ſui ipſius conſtituit Vniuerſi-
tatem.*

4 *Vſurpationis prꝗſumptio cadit etiam in parua Vniuerſi-
tatem.*

5 *Iuſpatronatus ſtante præſumptione vſurpationis debet ex
S.Concil.Trid. Probari ex præſentationibus 50. annorum
vltra immemorabilem.*

6 *Præſentationes, quæ patiuntur exceptiones non ſunt conſi-
derabiles.*

7 *Collatio facta ab Ordinario ex Iure deuoluto interrumpit
curſum præſentationum.*

8 *Enunciatiuæ ad probandam famam debent eſſe vltra cen-
tum annos.*

9 *Enunciatiua illius, qui debet aliquod intereſſe tanquam
perſonꝗ ſuſpectæ non attenditur.*

10 *Enunciatiua dentur eſſe Clarꝗ, & indubitatæ non autem
ꝗquiuocæ, & per verba dubitatiua conceptæ.*

DECISIO CXLIV.

IN hac cauſa ſub die vigeſima nona Ianuar. 1644.
coram me fuit reſolutum conſtare de Iurepatro-
natus, & Alexandrum Trentam præſentatum à Paro-
chianis Vicinis Eccleſiæ S. Andreæ eſſe inſtituendum.
Conceſſa noua audientia Collegio Beneficiatorum
Cathedralis Lucanæ, ad cuius fauorem fuerat lata ſen-
tentia à Vicario Lucano, in qua fuerat pronunciatum,
non conſtare de Iurepatronatus, & dictum Trentam
vt ſupra præſentatum non eſſe inſtituendum ſub die
10. Februarij 1645. fuit reuocata ſupradicta Deciſio, ex
eo quod illius fundamenta in iure ſubſiſtentia non ap-
plicabantur propoſito caſui. Ad æqualitatem ſeruan-
dam propoſito dubio ad inſtantiam Trentæ, An eſſet
recedendum ab vltima deciſione, Domini ſteterunt
in vltimo loco deciſis.

Ratio principalis, quæ mouit Dominos, ea fuit, quia
verè, & realiter Iuſp. prætenditur ab omnibus Parro-
chianis exiſtentibus in Vicinia S. Andreæ, non autem
ab aliquibus tantum, dum non oſtenditur, adeſſe fami-
lias non prætendentes, vt patet ex Nominationibus
factis in prꝗteritum, & ſignanter ex Præſentatione de
Trenta facta per duas partes ex tribus Parochiano-
1 rum d. Viciniæ, cum autem non ſit veriſimile † quod
tot familiæ à diuerſo, non vno eodemq. ſtipite deſcen-
dentes inſimul conuenerint ad dotandam Eccleſiam,
ſe magis veriſimile ſit, dotem acquiſitam fuiſſe ex ele-
æmoſinis abſque animo acquirendi, Iuſp. vtique Iuſp.
præſumitur vſurpatum & intrat diſpoſitio *S.Conc.Trid.
ſeſſ.25.c.9.refor.* Et requiritur exacta probatio, hoc eſt
per Inſtrumentum fundationis, & dotationis, vel per
Immemorabilem vltra prꝗſentationes effectum ſorti-
tas per annos 50. vt comprobat vltima deciſio *in §.
nam reſpectu cum ſeqq.*

Et quamuis Iuſpatr. non præſumatur vſurpatum
etiamſi prætendatur à pluribus familijs, niſi concurrat
Potentia hoc tamen nihil facit, quia concluſio proce-
dit, quando plures prætendentes deſcendunt ab vno
eodemq. ſtipite, ſecus autem quando plures & diuer-
ſæ ſunt familiæ, vt in hoc caſu Parrochiani deſcenden-
tes à diuerſis perſonis. Quia ſemper prꝗſumitur vſur-
patum non propter Potentiam, ſed propter d. Inuériſi-
2 militudinem, † quod tot familiæ deſcendentes à plu-
ribus diuerſis ſtipitibus in vnum conſpirauerint ad do-
tandam, & conſtruendam, Eccleſiam *iuxt. dec. Creſc. pri-
mam de Iurepatron.* Et diſtinguendo firmauit *Rot. deciſ.
235.num.5.p.2.rec. Lotter. de re benef. lib.2.q.13.num.135.
& ſeqq.* Quæ ratio inueriſimilitudinis, ſicuti procede-
ret in omnibus Parrochianis ſi ageretur de Iurep. Ec-
cleſiæ Parrochialis, ita, & in illis, qui regũtur ab aliqua
Eccl. ſubordinata, ſeu Brachio Parochialis, ſi de talis
Eccl. Iurep. contenditur. Conſtituunt enim vniuerſitatẽ

reſpectu d.Eccleſiæ quamuis non conſtituant reſpectu
3 Parochialis, ſicut in ſimili ſuburbium Ciuitatis † licet
ſit pars Ciuitatis, tamen reſpectu ſui ipſius conſtituit
Vniuerſitatem *Menoch.conſ.80.nu.42.ex Bart. in l. ſi ba-
res §.viſis in fin.ff.de leg.1.* Quia ad effectum præſumptæ
4 vſurpationis non attenditur, † An Vniuerſitas ſit ma-
gna, vel parua, ſeu Parrochiani ſint multi, vel parui,
dummodo ſint omnes, *Rota coram Mantic. decis.234.n.
1.verſ. quod locum, & dec.253.n.3.& coram bon.mem.Coc.
cino deciſ.25.n.4.in recent.dec.431.ſub.n.1.p.1. deciſ.197.
num.36.verſ.as etiam p.5.& prius dec.581.num.1.part.1.
diuerſ.*

Poſito quod intret pręſumptio vſurpationis, non ra-
tione Potentiæ, quæ ſine Iuriſdictione in loco non indu-
cit pręſumptionē vſurpationis, ſed ratione ſupradictæ
maxime in uerisimilitudinis, quod tot familiæ concur-
renti ſimili ad fundandum, ſeu dotandum beneficium,
firmū remanet alterū fundamentum vltimæ Deciſionis
quod nō probatur Immemorabilis vna cū præſentatio-
nibus effectuatis ſpatio 50.annorum, quę ſicuti requi-
runtur vltra Immemorabilem, quando eo probatur
per Teſtes, ita quando ea reſultat ex Centenaria præ-
5 ſcriptione. Nam Concilium requirit pro forma † præ-
ſentationes 50.annorū vltra Immemorabilem: Et quic-
quid dicat *Gōz.ad reg.8.gl.18.n.87 ver. Rurſus adde, ſepius
Rota tenuit hanc opinionem in deciſ.581.n.2.uerſ.non obſtat
part.4.diuerſ.deciſ.126.nu.20.& deciſ.477. num.9. part.5.
recent.*

Præterea neque concurrit probatio ordinaria iuſpa-
tronatus cum non adſit Centenaria poſſeſſio, vel Qua-
dragenaria cū fama, vt firmat, *d.deciſ.§.Sed quatenus cum
6 ſeqq.* Præſentationes enim † omnes patiuntur exceptio-
nes, ſumuntque initium ſolum ab anno 1418.nō autem
ab anno 1362. quo facta fuit ſimplex ęlectio perſonæ
gratiæ, ſicque computando ab anno 1418.vſque ad an-
num 1491.quo deceſſit vltimus Præſentatus, & inci-
piunt prouiſiones Apoſtolicæ, effluerunt anni 73. tan-
tum. Sunt enim demendę præſentationes anni 1362.
quia non apparet à quo ſit facta cum non exibeatur,
ſed Notarius aſſerat, Benedictum præſentaſſe Ordina-
rio electionem de ipſo factum ad regimen Eccleſiæ S.
Andreæ quam ordinarius admiſit, & mandauit fieri
Edictum, & deinde cum nullus comparuerit contradi-
ctor electionis factæ, d.Benedictū in Rectorem confir-
mauit.& commiſit Vicario quatenus eum in corpora-
lem poſſeſſionem poneret. Collatio facta ab Ordinario
7 † de anno 1431.ex Iure Deuoluto, quæ interrumpit
curſum Præſentationum, vt non poſſint iungi tempo-
ra antecedentia, cum ſubſequentibus, quibus Patroni
præſentarunt, prout verè coniungerentur, niſi adeſſet
media d.collatio Ordinarij iure proprio ex negligen-
tia Patronorum, in non præſentando. Minus poteſt ha-
beri ratio præſentationis anni 1491.factę ad fauorem
Bartholomæi de Sandonninis. Quia non eſt pacifica,
cum Nochellus habere gratiam Apoſtolicam tāquam
de libero, & acceperit poſſeſſionem, in qua continuauit
per plures annos, vt ex locatione ſuppellectilium Ec-
cleſiæ eaque præſentatio dederit cauſam liti cum dict.
Nochello, quæ tandem fuit per concordiam terminata,
& ipſo Nochellius in poſſeſſione remanſit, & ſententia
pro Bartholomæo lata nullum habuit effectum, vt in
alia Deciſione. Et ſufficit Pręſentationem non eſſe
omnino claram, requiritur: Multùm autem vrget,
quod deinde per 150.annos, & vltra nulla datur Præ-
ſentatio, vel iuriſpatronatus annunciantio, & dum Par-
rochiani vſq.ad tempus Vnionis à Sanct.mem.Gregor.
XV.eidem Beneficiatorum Cathedralis factę poſtquam
per ceſſum, vel deceſſum Rectorum vacauerit Eccleſiæ
SS.Andreæ ac Quirici, & Iulij ſine cura ad hoc vt co-
nuitati Diſtributionum conſuletur, ampliùs non præ-
ſentarunt, inde excluditur Iuſpatronatus & intrat præ-
ſumptio pro libertate Eccleſiæ ex deductis *in §.fin. vlti-
mæ deciſionis.*

Nec in hoc caſu concurrit Quadragenaria cum fa-
ma, quia duæ tantum ad ſunt Enunciatiuæ. Altera in
quaderno anni 1560.quæ eſt informis, vnica, & intra
8 centum annos.† Vnde non releuat *Rota coram bo.mem.
Buratto des.178.nu.12.& in Aſculana Iuriſpatronatus 7.
Iunij 1638.coram Eminentis.Cardinale Panzirolo.* Altera
in Viſitatione anni 1424.ſed hæc eſt enunciatiua de au-
ditu à Rectore, qui nec enunciauit Eccleſiā eſſe de iu-
repatronatus, ſed ſolum ſe fuiſſe electum per Vicinos,
vt probat particula Viſitationis, ibi, Perquirens de
Rectorem comparuit Presbyter Nicolaus Ioannis Be-
nedicti, qui dixit, forte Rectorem electum per Vicinos,
& confirmatum per D.Epiſcopum, Et cum ageretur de
proprio intereſſe, & ſic eſſet perſona ſuſpecta eius enun-
9 ciatiua attendi non debet † *Aretin.in c. cum cauſam, el
terzo numer.21.uerſ.ſed tamen aduerte de probat.Rot. dec.
160.num.9.part.1.recent. & deciſ.405.nu.2. eadem par. 2.*
Aliæ verò Enunciatiuæ per verba dubitatiua non rele-
10 uāt † cum oporteat eſſe claras, & indubitans, non autē
æquiuocas *Pariſ.conſ.94.num. 19. lib.1. Rota coram Put.
deciſ.381.nu. 3.lib.1.coram Seraph.deciſ.1278.nu.3.& alias
ſæpius.*

Ex quibus, cum ſubſiſtant deducta in vltima Deciſio-
ne ſub die 10.Februarij 1645.vtraque parte informan-
te fuit deciſum illam eſſe confirmandam.

R. P. D. OTTOBHONO.

Leodien. Benefici) Merc. 1. Febr. 1645.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus eſſe ſimpliſiter hęreditarium ex quibus con-
uinsatur, & per tot.*
2 *Sueseſſorum appellatione in materia de ſui natura tranſi-
toria ad extraneos qualis eſt iuſpatronatus ueniunt Qui-
cunq.heredes.*
3 *Verbum* Perpetuo *Quid importet.*
4 *Iuſpat.ex quibus dicatum reſeruatum maiori natu, vel non
& nu.5.6.7.*
5 *Maioratus inſtitutio non infertur neceſſario ex ordinatione
Celebrare faciendi miſsas.*
6 *Iuſp.regulariter eſt ab Adminiſtratione diſtinctum.*
7 *Numerus pluralis prædicatur de pluribus.*
8 *Vocatio ſimultanea plurium exsludis vnicitatem.*
9 *Numerus pluralis ſalua ratione recti ſermonis non poteſt
ad vnum reſtringi.*
10 *Obſeruantia, quę eſt magis proxima fundationi in materia
Iuriſpatronatus ſemper eſt attendenda.*
11 *Enunsiatiua quando dicatur ſtare demonſtratiue.*
12 *Præſcriptio interumpitur ex actibus diuerſis, & Contra-
rijs.*
13 *Iuſpatronatus non præſcribitur Aduerſus Compatronos ni-
ſi præſentans habuerit animum illos priuandi, & ipſis
hunc animum ſsiuerint.*
14 *Præſentatio aliorum compatronorum præſeruat Ius alte-
rius non præſentantis.*
15 *Præſentatio niſi ſit expreſſa facta ad excluſionem compa-
tronorum, illis non pręſentatibus non pręiudicat cum
cenſeatur facta cumulatiue excluſiue.*
16 *Maioratus Qualitas ſi enuncietur, nihil operatur niſi pro-
betur ad fuiſse alios minores, eoſque excluſos fuiſse.*
17 *Iuriſpatronatus inter Compatronos preſsribitur ſpatio 40.
annorum.*
18 *Iuſpatronatus familiare ad omnes de familia defertur.*

19 Obſer-

19 *Obſeruantia deducta ex actibus æquiuocis non dicitur certa,& indubitata.*

20 *Iuſpatronatus cenſetur ſimplex hæreditarium non obſtante obſeruantia in contrarium ex actibus æquiuocis deducta.*

DECISIO CXLVI.

TRes emanarunt in hac cauſa deciſiones coram
bon.mem.Merlino d.22 Junij 1637.in qua firmatum fuit beneficium Iuriſpatronatus,de quo agitur in
Eccleſia S. Seuerini Leodien. eſſe hæreditarium, &
ſpectare ad Gherardum Gordinne pro æquali portione cum Stephano eius fratre In duabusvè poſterioribus deciſionibus emanatis 28. Februar. 1639. & 10.
Decembris 1640.fuit dictum huiuſmodi benemeritum
non eſſe ſimpliciter hæreditarium, ſed ſpectare ad
maiorem natu: Hodie DD. perpenſis ſupradictarum deciſionum fundamentis, & ijs, quæ nouiſſimè
fuerunt per Gherardum deducta perſtiterũt in primo
loco deciſis.

Ratio reſolutionis fuit,quia hoc Iuſpatronatus eſſe
1 ſimpliciter hæreditarium conuincitur † tum ex Teſtamento Ioannis de Almiſde,& Catharinæ coniugum,
quam ex inſtrumentum erectionis, & fundationis beneficij factæ per Lambertum primum ſucceſſorem dd
coniugum de anno 1503. Verba Teſtamenti Ioannis
hoc apertè ſignificant ibi. *Erigimus miſſam vnam quotidianam,& perpetuo dicendam, & celebrandam per tres
Sacerdotes idoneos,& bene vita ad libitum,electionem dicta mea vxoris,& noſtrorum ſucceſſorum ſingulis diebus,
&c.& infra quos quadraginta modio ſpeltę cum dimidio
hæreditarios per nos ambos coniuges,in augumentum, &
dotationem prædictos ordinatos vltimus ſuperſtes ex nobis,
& poſt illius obitum illi,qui erunt habitatores in noſtra Domo in qua ad perſonas habitamus ſita in d.Parrochia S.Seuerini vel cui relinquetur,per Teſtamentum aut aliter accipient eos, & percipient ad ſoluen. & ſatisfacien. cuilibet
dictorum trium Sacerdotum Menſtruatim pro qualibet miſſa viginti quatuor ſoldos, Apparet itaq.ex præfatis* verbis
Iuſpatr.eſſe hæreditarium cum dictus Ioannes Teſtator Ius deputandi,& eligendi Sacerdotes reſeruauerit
2 *pro ſe,& ſucceſſoribus*,quorum appellatione † in materia
de ſui natura tranſitoria ad extraneos qualis eſt Iuſpatron.veniunt quicumq.hæredes, *Alex.conſ.193.n.1. lib.
2. Dec.conſ.171.n.5.Menoch.conſ.680.nu.19.Rot.dec.422.
n.10.p.4.recen.& in Narnien.Iuriſp.13.May 1633. coram
Reuerendiſſim. D.meo Decano, quæ & deciſ.207.numer.7.
part.6.recent.*

Succeſſiua verò diſpoſitio Lamberti etiam Iuſpat.
hæreditarium importat,cum ſit *pro ſe ſuiſq.hæredibus,
& ſucceſſoribus* perpetuo ponderando præſertim ver-
3 bum perpetuo † prout in terminis ponderauit *Rota, d.
Narnien.Iuriſpat.n.8.& in Romana Iuris nominandi 10.
Febr.1640.cor. R.P.D.meo Rojas,§.3.ſuadent*,ideò cum
Iuſpatr.ſit hæreditarium,& Stephanus, & Gherardus
ſint æqualiter hæredes, ad vtrumque iuſpatronatus
ſpectat.

Neque dici poteſt quod iuſpatronat. ſit reſeruatum maiori natu, ex quo ius exigendi † redditus aſſi-
4 gnatos,& de illis ſatisfaciendi Sacerdotibus celebrantibus poſt mortem ſuperſtitis ex coniugibus fuit reſeruatum habitationibus eorum domus,demum illi, cui
erit legata per Teſtamentum,ex quo videtur contemplata vnicitas illius, qui gereret curam dictæ miſſæ
perpetuæ.

Quia obiectum ceſſat, tum quia ſubiecta materia
ſcilicet ordinario celebrare faciendi miſſas maioratus
5 inſtitutionem neceſſario non præſefert † vt latè probat
*Ant.Gamma dec.30.n.1.& ſeq.Aluar.Volaſc.conſult.82.
n.7.& ſeq.*& verba ſuperius conſiderata potius hæreditatem quam maioratum important.

Tum etiam quia omnes exigendi modios quadraginta ſpeltæ, & ſoluendi eleemoſina ſacerdotib. fuit
iniunctum habitatorib. domus, qui in hoc diſcuntur
puri executores neq.aliquod ius habent,nam ſtante
ſpeciali reſeruatione iuriſpatronatus ad fauorem *ſucceſſorum* adminiſtratio redditurum in alia parte Teſtamenti demandata habitatoribus, non trahit ſecum
iuſpatronatus,quod regulatur eſt ab adminiſtratione
6 diſtinctum, † *Bart.in l.executorem verb.Ego dicebam, C.
execut.rei indicat. Abb.conſ.11.ſub n.3.& 4.par. 2.* Rota
*in Romana dotium de Matthais.9.Decembris 1584. coram
Bubalo S.M.Greg.dec.544.nu.2.& ſeqq.& coram Vrgellen.dec.171.num.4.*& in omnem caſum cum Teſtamentum non loquatur de habitatore domus in ſingulari,
ſed de habitatoribus *in* plurali hinc excluditur, quod
iuſpatronatus competat maiori natu, quia numerus
7 pluralis † prædicatur de pluribus *l.vbi numerus ff.de Teſtibus Surd.dec.201.num.14.& deciſ.210.nu.9.*& ſimultanea plurium vocatio † excludit vnicitatem. *Hond.conſ.
8 45.n.27.in fin.& nu.28.lib.2.*nec numerum pluralis ſalua ratione recti ſermonis reſtringi poteſt ad vnum
9 tantum † *Peregr.de fideicom.art.20.n.20.Surd d.dec.210.
tom.9.*

Neque ſuffragatur Stephano *obſeruantia* nam interpretatiua ſtat in contrarium quia de ann.1514.& 1523.
fuit ſacta præſentatio à Lamberto,quæ habuit effectũ
& præſentes per habitatores Domus fuerunt in concurſu excluſi per ſententias diffinitiuas executioni demandatas,vt ex iuribus nouiter productis *Summ.nu.4.
& 5.*& hæc oſeruantia tanquam magis proxima fun-
10 dationi attendenda eſt † *Canaler.dec.487.n.2.Duran.dec.
36.n.38.& 39.in recent.dec.105.n.10.p.7.*non attenta
obſeruantia remotiori,quę prętenditur in contrarium
ad *tex.in l.mela verſ.ſed ſi alimenta ff.de Alim.& cibar.
legat.cum aliquem relat.per Rot.dec.37.n.34.& ſeqq.p.2.
diuerſ.*

Nec obeſſe poteſt, quod aliqui ex præſentationibus
in actu præſentationes enunciauerint ſe maiores natu,
11 quia enunciatiua illi de maiori natu † ſtat demonſtratiuè *Anch.conſ.81.ſub n.3.Reuerendiſſimo Vrgell.dec.285.
n.20.& in recent.dec.288.n.8.p.5.& in fortioribus terminis fuit dictum in Florent.Iuriſp.14.Febr.1639.cor.bon.me.
Merlino,& in laudetur iuriſp.22.Maij 1643.cor. R. P.D.
meo Cerro,& in Neapolitana iuriſpatronatus 27.Ianuarij
1644.coram §.neq.obſtat.*

Obſeruantia verò præſcripta nequaquam probatur
in propoſito caſu, quia licet Gherardus ſenior præſentauerit vna cum Ioanne primus eius Patre de Annis
1558.1559.& 1569.enunciandi ſe maiorem nato, hæc
enũciatiua ſtat demonſtratiua vt ſupra viſum eſt eiuſque præſcriptio inde inchoari potiſſet interrupta
fuiſſet ex eo quod de anno 1579. Ioannes tertius Beneficium hoc obtinen. illud vxorandis reſignauit in
manibus Ioannis 2.ſui Patrui,& cohæredum, & ſubinde hic Ioannes 2. de eodem anno 1579. præſentauit
vna cum alijs cohæredibus *Summ.n.2.*littera E.ex qui-
12 bus actibus præſcriptio interrupta fuit † vt dixit Rot.
dec.226.n.42.& 47.p.7.recent.

Præſentationes verò anni 1581.1582.1583. & 1595.
factæ à d.Ioanne 3. tunc maiore natu eadem reſponſione eneruantur,quia verba maior natu ſtant demõſtratiuè,neque præſcrib. poteſt iuſpatronatus contra
compatronos,niſi duo copulatiuè concurrant, nempè
quod præſentans habuerit animum illos priuandi, *&
13 illi hunc animum ſciuerint,* † *Ruin.conſ.50.num.9. & ſeq.
lib.1.Rot.coram S.M.Gregor.XV.dec.452. num.9. & ſeq.*

immò

immo ex præſentatione aliorum compatronorum præſ-
ſentatur ius al tetius non præſentantis, † *Calder. conſi.*
15.poſt med.de iurepatr.Ferreti conſ. 132.n.3. Rimin.Iun.
conſ.214.n.40.Garz.de benef.p.5.c.5.n.9.Caputaq.dec.244.
p.2.et in d.Neapolitana iuriſpatronatus 24.Ianuarii 1644.
coram me §.Pariter non relcuat. in fin.

Ad hac enim vt præſentatio præiudicet compatro-
no non præſentanti,requiritur vt præſentatio ſacta ſit
ad excluſionem aliorum aliai cenſetur ſfacta cumulati-
15 uè,† non excluſiuè,*Calder.d.conſ.15.poſt med.verſ.confir-*
mantur tit.de iurepat. neque eunnciatiua maioris natu ſuf-
16 fragari poteſt , † dum non probatur adſuiſſe alios mi-
nores iiſque exclnſis,fuiſſe ſolum admiſſos natu maio-
res ,& ſeniores,vt in propoſito raciocinatur *Cald. conſ.*
12.& d.conſ.15.in fine.

Neque inſiſtendum eſt ſuper præſentationibus à Ste
phano factos de anno 1615.& 1622.quia in his duabus
pręſentationibus,de eſt,curſus temporis 40. annorum
requiſitus ad præſcriben.iuriſpatr. inter compatronos
17 † *Rot.deciſ.229.n.1.& deciſ.407.nn.1.par.5. diuerſ. Reue-*
*rendiſſimo Vrgellen.deciſ.25.n 6.*præterquam, quod præ-
ſentatio anni 1615.continet ſolum quod iuſpatronatus
eſt familia de Gordinis. Vnde non conuincitur perti-
nentia ad fauorem ſolius maioris natu cum in iurepa-
18 tronatus familiari ſuccedant ſimul omnes de familia †
Lamb.de iurepatr.lib.1.part.2.quæſt.2.art.8.nu.8.fol.310.
cum alii adductis per modern. Piſanum eodem tract. lib. 14.
c.2.nu.42.

Et in omnem caſum cum ſingulæ adductæ pręſenta-
tiones ex earũ lectura reddantur æquiuocę nullo pacto
19 dici poteſt ex eis probata certa , & indubitata † ob-
ſeruantia , quæ per neceſſe conuincat hoc iuſpatrona-
tus ad ſolos maiores natu pertinere atque Ideo in hac
æquiuoca probatione iudicari *debet* ſimplex hæredita-
rium,† iuxta *conſ. Aretini 115.num .3. & in terminis fir-*
manit Rot.deciſ.228.num.6.ac per tot. ac deciſ. 336. nu. 7.
par.5. recent.

Ex quibus concluſum fuit iuſpatronatus de quo agi-
tur eſſe ſimplex hęreditarium,& ad Gerardum, & Ste-
phanum futuro pro æquali portione pertinere ac pro-
inde ſtandum eſſe in deciſis primo loco .

Et ita Gherardo tantum informante &c.

R. P. D. ROIAS.

Cautien. Iuriſpatronatus Lunæ 13 Mart. 1645.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio eſt intra decem dies interponenda .*
2 *Sententia tranſit in Iudicatum niſi iuxta biennium pars*
proſequuta fuerit appellationem , vel prorogentur fa-
talia .
3 *Appellatio vnius ex Correis quando non proſit alteri, ibi.*
4 *Deſcendentiam ſufficit probare ab eo,qui fuit in quaſi poſſe-*
ſſione præſentandi, & nu.18.
5 *Iuſpatronatus relictum familię ſeu parentelæ ad Illegiti-*
mos non deferunr,& quando hoc procedat,n.7.8.
6 Verbum Conſanguineus *comprahendit etiam Illegiti-*
mos .
Iuſpatronatus fundatum ad fauorem conſanguineorum ad
Illegitimos quaq.defertur,& declara,vt ibi n.8.& n.19.
vbi de iurepatronatu fundato in Hiſpania .
9 *Iuſpatronatus ad Conſanguineos legitimos potius defertur*
quem ad Illegitimos quando utrique Concurrunt.
10 *Teſtes de auditu in antiquis probant .*
11 *Teſtibus paucioribus de affirmatiua depouentibus non cre-*
ditur , quando plures teſtes de negatiua deponentes ipſam
bene coarctant .
Et pręſertim quando negatiua eſt veriſimilis,nu.12.
13 *Iuriſpatronatus ad aliquem uti conſanguineum ſpectare*
non præſumitur ſi nemo ex ſuis aſcendentibus fuerit ad-
miſſus,ſed alijs longe remotiores .
14 *Fundationis* Iuriſpatronatus *lex ſemper debet attendi .*
15 Conſanguinitas *an & quando debeat probari per gradus*
diſtinctos,& nu.16.& 17.
20 *Illegitimi in* Hiſpania *gaudent nobilitate Progenitorum*
& ueniunt appellatione eorum,qui ſunt de familia , Do-
mo,& Caſata .
21 *Iuſpatronatus non defertur ad Inſtar Maioratus ſeu Primo*
genituræ,quando plures ſimul præſentarunt .
22 *Illegitimus natus antequam Pater ſacris initiaretur Ordi-*
nibus non excluditur à ſucceſſione Iuriſpatronatus .
23 *Legitimatio Principis honorificentiorem , & Nobiliorem*
legitimati Conditionem reddit .
24 *Legitimati a Principe ſæculari ſuccedunt etiam in iurepa-*
tronatu iuxta uerriorem .
25 Illegitim*i nati ex ſoluto , & ſoluta in Hiſpania ſucce-*
dunt ; non obſtante Bulla Pij V. ligitimis non extanti-
bus .

DECISIO CXLVI.

CONſtare de re iudicata non autem de cauſis reſti-
tutionis in integrum fuit hodie deciſum dum
pro parte Antonij,& Andreæ de Grado non fuit inter-
poſita appellatio infra decem dies à ſententia latà ad
fauorem Ioannis de Grado per Ordinarium Cautien.
poſtmodum confirmata per Reuerendiſſimum Nun-
cium Hiſpaniarum cum relaxatione executorialium ,
1 prout de iure requirebatur † per *tex.in Auth.hodie C. de*
appell.c.quod ad conſultationem de re iudicata Rot.deciſ.5.
de ſent.excommun.in nou.& par.6. recent.dec . 69 . num. 1.
quinimo nec infra annum neque biennium nec expedit
nec obtenta aliqua commiſſio nullæ prorſus factæ fue-
re diligentiæ, ſed poſt vltimam ſententiam latam ſub
die 23.Februarij 1641. proceſſus tantummodo legitur
tranſportatus de anno 1643.15.Iunij. Vnde non poteſt
controuerti quin etiam biennium dicatur lapſum à
die obtentæ vltimæ commiſſionis abſque vlla proroga-
2 tione fatalium ideo res iudicata † remanſit clara *l. fin.*
§.illud.etiam.& Auth.ei qui C.de tempor. & reparat. ap-
pel.dic.ap.quod ad conſultationem extra de ſent.& re iud.
c.cum ſit Romana de appel.Bart.in l. ſi quis ſeparatim , §.
quod eſt ſub num.1.uerſ.aut uterq.appellanit,ff.de appella.
Barz.dec.Bonon.45.n.16. Cum tamen præiudicata con-
ſtituendæ ſatis fuerit negligentia appellatis in commi-
tenda ſeu proſequenda cauſa appellationis ab anno
1638.vſque ad hæc tempora cũ dd.Antonio,& Andreæ
non poſſit ſuffragari appellatio interpoſita pro parte
Capituli Cautien. prætendentis libertatem beneficij
dum iſti prætendebant Iuriſpatronatus ad eos pertine-
3 re . Vnde cauſa erant diuerſa , † & ſic diuerſa remanet
deſenſio *Bart.in l.ſi quis ſeparatim 10.§.quod eſt n.6.uerſ.*
aut uterque appellauit,ff.de appellat.c. Abb. penult. nu.4.
verſ.quinto ſequitur eodem tit. vbi etiam Prępoſit.n.3. Fe-
lin.in c.cum ſuper nu.6.ver. ſi omnes de re iudic. Lancell.de
attent.c.2.q.5.n.58.Gratian.diſcept.115.n.41.Caput decif.
57.n.1.& 2.p.1.& 2.recent.dec.133.nu.6.

Iuſtitia verò ſententiarum , quę in iudicatum fece-
runt tranſitum in quibus declaratum extat Iuſpatro-
natus,de quo agitur ſpectare ad Ioannem de Grado fi-
lium naturalem alterius Ioannis de Grado olim Archi-
diaconi Valentini ſecluſis Antonio, & Andrea de Gra-
do ad idem aſpirantibus vti prætenſis conſanguineis ,
ac de parentela Martini Alphonſi de Grado fundatoris
deſumpta fuit ex eo,quia cum Iuſpatronatus Cappel-
laniæ,de qua agitur fũdatũ à Martino Alphõſo de Gra-
do in

in Ecceleſia Sancti Ioannis Ciuitatis Caurien.non con-
trouertatur, & cum à duobus teſtibus à Ioanne de
Grado inductis deponentibus de auditu à maioribus
conſtet, quod hoc Iuſpatronatus fuit reſeruatum pro
fundatoris filio, & poſt illius mortem conſanguineis
proximioribus, nec fuerit controuerſum, quod Ioan-
nes de Grado Iunior ad cuius fauorem reſolutio ema-
nauit ſit filius alterius Ioannis Conſanguinei fundato-
ris vti deſcendens à Petro, & Catherina exiſtentibus
in quaſi poſſeſſione præſentandi, quod ſufficit vt intret
præſumptio quod eſſent Conſanguinei fundatoris, &
4 ita & taliter vt non deſideretur probatio † deſcenden-
tiæ primi fundatoris *Seraph.1334.in fine Rot.dec.146.n.2.
& 174 n.8.par.2. & 279.num.7.p.3 recent. Add.ad Greg.
XV.deciſ.349.ſub n.6.* Præſentatuſque Ioannes Iunior
probauit per teſtes ſe eſſe nepotem Sanciæ filiæ Annæ
exiſtentis in quaſi poſſeſſione præſentandi quod ſuffi-
cit, *Gregor. XV. deciſ.1452.num. 17. & in Florentina
Cappellæ coram bon.memor. Pirouano deciſ.65.num.1.poſt
Modern.Piſan.de Iurepatronatus in Burgen.S.Sepulchri be-
5 neficij 25.Maij 1626.coram bon.mem.Merlino, & Imol.
Cappellaniæ 26.Februarij 1638.cor.Eminent. D.Cardinali
Panzirolo & alibi paſſim.*

Nec obſtat, quod Ioannes de Grado ſit filius natu-
ralis alterius Ioannis olim Archidiaconi Valentini, &
illegitimi non ſuccedant in patronatu relicto fami-
liæ, ſeu parentelæ *Gabr.conſ.195.num. 5.lib.1.Lamber.de
iurepatronatus lib.1.p.2.princ.q.11. art.27.* cum alijs ad-
ductis per informantes, quia Domini dicebant nos
verſari in Patronatu fundato ad fauorem proximio-
rum Conſanguineorum fundatoris, nec in fundatione
adeſſe verba Ciuilia denotantia legitimitatem, ſed tā-
tum modo naturalia, ac meram naturalem coniun-
ctionem apta ſignificare, prout eſt verbum Conſangui-
6 neis† *Bart.in l.tutelas num.4.de cap.dimin.& in l.pronun-
ciatio §.familiæ ff.de verb.ſignif.Gonz.ſuper reg.8.gl.5. n.
121.Rot.in recent.deciſ.571.num.4.& 616.n.2.p.4. & de-
ciſ.45.nu.2.poſt Modern.Piſan.de iurepat.* quo caſu etiam
7 illegitimi, & naturales admittuntur † ad eius ſucceſ-
ſionem *Felin.in c.in præſentia n.22.de probat.Mantic.de
coniect.vltim.vol.lib.11.tit.9.nu.2.Nauar.conſ.4.de iu-
repatronatus Garz.de benef.p.7.c.15.num.46.* Rota coram
*Sanctiſſimo D.N.Innocentio X.in Ianuen.Iuriſpatronatus
23.Ianuarij 1612. impreſſa inter fract.Modern.Piſan.de
iurep.lib.4.c.4.ſub n.81.* in qua in hac parte fuit receſ-
ſum à contraria opinione firmata in prima deciſione
coram Litta impreſſa penes, *Marcheſ.de commiſſ.par.1.
1.fol.1174.ſub n.18.idemque firmatur in recent.deciſ.126.
num.1.& ſeq.p.1.& 319.ſub nu.4.verſ.non etiam facit, &
613.ſub n.3.verſ.fuit etiam dictum par.3.& in Regien. Iu-
riſpatronatus 16. Nouembris 1640. coram Eminentiſſimo
Cardinali Panzirolo.*

Nec DD.authoritates in contrariū adductæ aliquid
faciunt in præſenti, quia procedunt in caſibus in qui-
bus fundator verbis ciuilibus vſus fuit, & agnationis,
& familiæ decorem voluit præferre, vel ad inſtar ma-
ioratum, ac primogeniturorū ſuccedendum eſſe man-
dauit, quo caſu fortaſſe illegitimi † non eſſent admit-
8 tendi, *vt per Lamber.de iurep.lib.1.par.2.q.2.princ.art.27.
fol.120.Rota in Ianuen.Iuriſp.coram D.N. in §.non obſtat
etiam quod dicebatur, & declarat Garz.de benef.d.cap.15.
num.46.verſ.vnde ex prædictis, & nu.5. adducuntur con-
cordantes.*

Minus obſtat quod his concurrant præfati Andreas
9 † & Antonius de Grado legitimi inde eſſe arcendos il-
legitimos *Gratian.diſcept.218.num.25.* nam fuit reſpon-
ſum, quod licet adſint teſtes deponentes de conſan-
guinitate, ſeu deſcendentia pręfatorum à Petro Ro-
driguez de Grado illoſq. eſſe conſanguineos fundato-
ri, qui teſtes quamuis de auditu deponant eam valeant
probare cum verſemur in materia antiqua† *Seraph.de-
10 ciſ.79.n.2.Rot.in recent. dec.275.n. 7.p.3.Burat.dec. 171.
num.13.*

Nihilominus, dum contrarium probant teſtes nu-
mero longe plures Summario Ioannis n.1.& 12.in hac
cauſas examinati, nec non alij in alia cauſa pendente
inter Capitulum Caurien.& Catherinam, coarctentq;
negatiuam Parentelæ per optimas rationes idcirco cū
ſint numero plures pręualent teſtibus de conſanguini-
tate deponentibus, nec in præſenti procedit regula,
quod plus credatur pauciorbius de affirmatiua depo-
nentibus, quam pluribus de negatiua cum iſti depo-
11 nentes de negatiua eam coarctent† *Aretin.in c.in noſtra
nu.20.& 21 verſ.prima opinio, & ibi Abb.n.6.in fin. Fel.
n.7.& 8. de teſtibus Gabr.eod.tit.concluſ.4.n.2.& 3.verſ.
ſecus ſi eſſet negatiua Pacian.de probat.lib.1.c.36.nu. 13.
& c.37.n.27.& ſeqq.Farinac.de teſtibus q.65.n.122.* prę-
12 ſertim quando negatiua eſt veriſimilis † *Farinac.d.q.
65.n.39.& 242.*

In præſenti autem caſu concurrit ſupradicta veriſi-
militudo dum nemo ex aſcendentibus Antonij, & An-
dreæ, ſpatio 200. Annorum probatur admiſſus ad prę-
ſentandum, quamuis fuerint admiſſi deſcendentes ex
13 fæminis longe remotiores † vt in proprijs terminis
*Rota dixit dec.74.n.9.verſ.quinimo poſt Modern.Piſan. de
Iurepat.* præſertim dum lis mota fuit del 1570. à dicto
Capitulo Caurien. prætendente dictum beneficium ſi-
bi vendicaſſe libertatem ob deficientiam maſculorum
conſanguineorum fundatoris, quodque ſententiam in
contrarium reportauit, & nemo ex auctoribus Andręę,
& Antonij comparuere prætenſa etiam pręlatio locum
caſu haberet quando ex verbis, ac diſpoſitione funda-
toris patronatus hoc eſſet expreſſum, quæ certè in
14 præſenti non concurrit, † *vt in d.Ianuen.Iuriſpat. coram
Sanctiſs.D.N.& probant.Garz.de benef.d.c.15.n.47.verſ.
& ita ſi in fundatione Rot.d.dec.571.n.2.verſ. ſimiliter p.
4.recent.cum ſeqq.*

In omnem euentum non ſufficeret, quod eſſet pro-
bata conſanguinitas ſic in genere niſi eſſet probata
15 † per gradus diſtinctos *c.licet ex quadam 47.in fin.de te-
ſtibus ibi ſingulos gradus Bald.poſt Innoc.in c Series n.1.&
3.eod.tit.Anchar.conſ.52.num.7. & 8. Lotther. de re be-
nef.lib.2.q.11.num.99.Rota deciſ.381.nu.3.verſ.debuiſſet
etiam par.1.recent.Cocem.dec.105.Duran.deciſ.8.num.4.
& in Gerunden.beneficij 30.Aprilis & 18.Iunij 1640.co-
ram me,* quæ probationes abſolutè in præſenti deſide-
rantur. Et quamuis fundator non ſe reſtrinxerit ad
certum gradum conſanguineorum, ſed cunctos voca-
uerit, quo caſu ſufficere ſolam genericam probationē
16 conſanguineorum † probat *Garz.de benef.p.7.c.15.ſub
n.28.Eſcobar.de nobili p.1.q.9.§.1.n.47.& 50.Rota in Cæ-
ſaraugustana Beneficij de Linares 4.Decembris 1643. cor.
R.P.D.meo Bichio,* præfatam tamen concluſionem pro-
cedere dicebant Domini non concurrit alter conſan-
guineus deſcendens ab exiſtentibus in quaſi poſſeſſio-
ne præſentandi, prout eſt Io.de Grado, quo caſu re-
quiri probationes per Gradus diſtinctos† tradunt *Mā-
tic.dec.88.num.2.verſ.& quidem è par.1.recent.dec. 284.
num.1.& ſeqq.Durand.d.dec.8.num.5.verſ. generica enim
probatio, & dec.74.& 75.poſt Modern.Piſan.de iurep. &
Burgen.Cappellaniæ de Poza.13.Martij 1595.coram Blan-
chetto, & in Alexandrina Decanatus 17.Martij 1600.co-
ram Cardinali Lancell.Seniori relata per Garz. de benef. p.
7.c.15.n.29.& 31.& in Aſculana iuriſp.7.Iunii 1638.co-
ram Eminentiſs.Card.Panzirolo.*

At verò in caſu noſtro ſat eſt quod concurrat Io.de
Grado, cuius Progenitor erat in quaſi poſſeſſione præ-
ſentandi dictum iuſpatronatus vnde conſtat euidenter

18 de illius † iure *Rot.dec.606.n.5.verſ.& etiam p.3.recent.*
qui licet illegitimus vtiq. enim dicitur capax iuriſpa-
tronatus,remanetque compræhenſus in vocatione ſa-
cta per verba naturalia prout dicitur verbum Consã-
guineis,vt in terminis iuſpatronatus fundati in Hiſpa-
19 nia *Rot.d.dec.572.nu.4.& 616.num.2.& ſeqq.par. 4.re-
cen.in Pampilonen.Cappellanis 4.Martij 1622.coram bo.
mem.Remboldo,apud Modern.Piſan.de iurepatr.deciſ.45.
num.3.cum ſeqq.vbi ſignanter num.6.*ponderatur, quod
ex conſuetudine Regionis, ſeu lege peculiari illarum
20 partium illegitimi † quoque gaudent nobilitate Pro-
genitorum non ſecus,ac legitimi ita vt veniant appel-
latione eorum ,qui ſunt de familia domo , & Caſata
Azeuedo *conſ.24.n.27.& 29.Garz.de benef.d.c.15.num.
15.& 49.verſ.videtur tantum,licet infra nu.*15.hoc limi-
tet in Iurepatronatus in quo ſucceditur ad inſtar Ma-
ioratus limitatio non applicatur caſui noſtro, dum in
præſenti præſentarunt ſimul Petrus, & Anna filij Ca-
therinæ,vnde patet non ſuccedit in hoc Patronatu ad
21 inſtar Maioratus†Primogenito ſoliti deferri *Molin.de
primogen.lib.1.num.2.& 3.cum ſeqq.& cap.2. num.3.&
4.eod.lib.1.*

Nec pariter obſtat quod dictus Ioannes de Grado
ſit filius Clerici, quia ex teſtibus datus conſtat illum
fuiſſe progenitum antequam Patris Sacris Ordinibus
22 eſſet inſignitus,†vt cenſuit. *Rota in dicta deciſione 319.
ſub num.4.verſ.non etiam facit par.3.recent.* præfataque
magis ſtringunt ſtante legitimatione Ioannis à Rege
Catholico reportata cuius vigore,quamuis pateretur
difficultatem pro reportanda admiſſione ad huiuſmo-
di Ius tamquam ſpiritualitati annexum negari tamẽ
non poteſt,quin eius conditio honorificentior,†& no-
23 bilior facta fuerit, *vt per Garz.de benef.p.7.d.c.15.ſub
num.45.verſ.vel Regia,& verſ.de quib. apparet lapſus de
legit.com.3.§.1.num.43.verſ.legitimatio autem,*legitima-
tos verò à principe licet Seculari ſuccedere etiam in
24 iurepatronat. iuxta veriorem opinionem tradunt †
congeſti per *Modern. Piſan. de Iurepatronatus libro 4.
part.prima,cap.2.num.7.* præſertim in Hiſpania vbi na-
25 ti ex ſoluto, & ſoluta ſuccedunt † etiam non obſtan-
te Bulla Pij V. S. M. legitimus non extantibus,vt in
præſenti vigore,*l.Tauri 10.in fin.& in puncto dixit Rota
deciſ.319. num.quinto,par.3.recent.* Ideò cum Senten-
tiæ,quæ fecerunt tranſitum in Iudicatum ſint validæ,
& iuſtæ ex prædictis reſtitutio in integrum fuit hodie
merito denegata utraque parte informante accerri-
mè , &c.

R. P. D. CORRADO.

Aquilana Iuriſpatronatus Mercurij 24. Ianua-
rij 1646

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus Iuſtificatur leuioribus probationibus, quando lis non vertit cum Ordinario,ſed agitur de ſola pertinentia inter Patronos.*
2 *Vniuerſitatis Ius reſidet penes homines,& familias etiam ad aliam Ciuitatem translatas.*
3 *Sententia lata ſuper ſtatu Beneficii facit ius quoad omnes.*
4 *Atteſtatio publica priorum probat quem eſſe de vniuerſitate.*
5 *Præſentatus à maiori parte eſt præferendus.*
6 *Præſentandi Ius quod competit priuatis dicitur competere vti ſingulis.*
7 *Præſentatio fieri debet ab hominibus vniuerſitatis vt vniuerſis non vti ſingulis quod intellige vt n.8.*
8 *Præſentatio fieri poteſt ab hominibus vniuerſitatis vti ſingulis quando ita fuit ſolitum obſeruari.*
9 *Præſentandi ius non amittitur per ſimplicem negligentiã, nec compatronus illud ius acquirit priuatiuè quoad aliũ niſi conſtet habuiſſe animum illum priuandi quod non præſumitur.*
10 *Abſentium ius præſeruatur, ſi quod per aliquos homines vniuerſitatis tam proprio quam abſentium nomine cum promiſſione de rato geſtum fuerit.*
11 *Valor Beneficii narratus per non exceſſum bene probatur per Confeſſionem partis.*
12 *Vacatio beneficii per obitum probatur ex narratiua facta à parte in ſupplicatione.*
13 *Clericatus Probatur ex atteſtatione Ordinantis.*
14 *Præſentationis validitas requirit, quod præſentatus ſit actu Clericus, alias clericatus ſuperueniens non ſuffragatur.*
Quod diſtingue, & intellige vt numer. 15. 16. 17. 18. *&* 19.
20 *Præſentatio antecedens validatur per qualitatem intra legitimum tempus ſuperuenientem.*
21 *Clauſula* quam & quas &c. *&* vna cum toto negocio principali *&c.appoſita in commiſſione tribuit facultatẽ procedendi prout in prima.*
22 *Beneficium eſt adiudicandum ei,qui literas ſuę prouiſionis iuſtificauit*

DECISIO CXLVIII.

VAcantibus per obitum Balthaſaris Croſtæ duob. beneficijs altero ſub inuocatione Sanctæ Thomæ,altero S.Nicolai in Aquilana Diœceſi fuerunt de illis tamquam iuriſpatronatus laicorum ex fundatione, ſeu dotatione prouiſi M.Ant.Aemilianus ſub dat. ſept.Idus Maij, & Io.Dominicus Tarquinius ſub dat. ſext.id.Iulij 1644.Ille ſcilicet cum narratiua, quod à Patronis pro maiori parte,ſeu ſaltem medietate infra legitima tempora fuit præſentatus,& cum derogatione (quatenus opus eſſet) pro altera medietate, ſeu minori parte, Iſte verò quod à maiori parte fuit præſentatus,& cum clauſula verificato in primis,& ante omnia coram Ordinario loci, quod d.Iuſpatr.ex fundatione,& dotatione huiuſmodi exiſtat, vt præfertur &c.Quare orta inter eos controuerſia, & cauſa mihi commiſſa dubitaui cui ſint adiudicanda huiuſmodi beneficia.

Et Domini pro Io.Dominico reſponderunt,quia ipſe iuſtificauit narrata in literis prouiſionis ad eius fauorem emanatæ.Si quidem exiſtentia iuriſpatronatus viſa fuit in hoc caſu ſatis probari quoad Eccleſiam Sanctæ Thomę olim ædificatam in Caſtro Viliani ex pluribus inſtrumentis,quibus conſtat, quod ab anno 1549.citra quoties eius vocatio contingit ſiue per obitum,ſiue per reſignationem præſentatus fuit ordinario Aquilano Archipresbyter,ſeu Rector per Syndicos & Homines Vniuerſitatis d.Caſtri,cum enunciatiua huiuſmodi iuris competentis ab antiquata conſuetudine,vt legitur in inſtrumento præſentationis factę de anno prędicto 1549.12.Auguſti,& ex fundatione, ac dotatione in alio de anno 1592.9.Septembris, quodq. illorum pręſentationes admiſſę fuerunt,& plenum habuerunt effectum mediantibus inſtitutionibus eiuſdẽ Ordinarij,ac ſubſecuta poſſeſſione,pręſentatorum ab eis,vſque ad annum 1644. quo deceſſit pręfatus Balthaſſar Croſta vltimus pręſentatus,ac poſſeſſor,& ſucceſſiuè fuerunt pręſentati Collitigantes: Quo verò ad alterum beneficium fundatum,& inſtitutum in Eccle-

ſia

ſia S.Nicolai(quæ erat Parochialis eiuſdẽ Caſtri)ex te-
ſtamẽto Thomæ Bricij eius fũdatoris conditi in Ciuita-
te Aquilę de anno 1546.26.Iunij ex rogitu Nuntij An-
dreę pub.not.Et ex pręſenrationibus ſubindè factis per
eoſdem Homines Vniuerſitatis, tamquam Parochia-
nos d.Eccleſię S.Nicolai, & effectuatis, vt apparet ex
duobus inſtrumentis,altero de anno 1592. de perſona
Troyli de Aemilianis,& altero de anno 1631.de perſo-
na d.Balthaſaris Croſtę.Quibus accedunt ad compro-
bationem vtriuſque decretum Ordinarij de anno 1584
23.Februarij,& atteſtatio in inſtitutionibus de illis fa-
ctis in perſona Valerij Dragoneti à prędictis Homini-
bus pręſentati,ac demum ſententia lata die 9 Februa-
rij 1632.ſuper expreſſa d. iuriſpatronatus declaratio-
ne,ac canonizatione,nec non depoſitiones nonnullo-
rum teſtium in illo proceſſu de anno 1631. examina-
torum de audito depotentium,quę omnia cenſuerunt
Domini in hoc caſu ſufficere in quo exactior non re-
quiritur probatio, quia non agitur principaliter de
illius exiſtentia cum ordinario, vel alio eam impu-
gnante,ſed ad effectum iuſtificationis gratię inter ip-
ſos pręſentatos à patronis laicis quorum vterque idẽ
ius narrauit atque confeſſus fuit in ſupplicatione ſum-
1 mo Pontifici porrecta,& de ſola † pertinentia conten-
dunt *Rot.penes bon.mem.Card.Mant.dec.318.n.1.& ſeqq.
& ſanct.memor.Gregor.deciſ.452.num.1.verſic.ſed etiam;
& ſeqq.& bon.memor.Andr.deciſ.5.ſub num.3.& 4 ver-
ſic.vnde neque eſt neceſſe &c.ac in recent.dec.15.ſub n.10.
verſ.præſertim &c.par.5.decis.187.nu. 4. verſ.tertia verò
&c.par.6.*

Pertinentia verò ex eiſdem probationibus benè de-
ducitur ad fauorem Vniuerſitatis & Hominum Caſtri
Viliani,qui poſt eius diruptionem,non quidem eorum
culpa;ſed temporum iniuria, ac rerum viciſſitudine
ſecutam laribus ſuis tranſlatis pars ſcilicet ad d. ciui-
2 tatem Aquilæ.& pars altera ad Caſtrum Saxæ, † eiuſ-
dem Vniuerſitatis iura vna cum ipſo Territorio reti-
nuerunt, ac penes eos omnes, familias illorum in
pręſentia quoque reſident,*iux.l.ſicut §.fin.ibique gloſs.
in verbo nomen Vniuerſitatis Bald.ſub n.1.Caſtr.ſub n.1.&
alii,ff. quod cuiuſq.Vniuerſ.nom.Innoc.in c.6. ſub n.2.verſ.
autem extr. de nou. oper. nunc. Alberic.in l. ſi vſusfructus
Ciuitati ſub num.4.verſ.item facit ff.ſi vſusfruct.amit.Rot.
penes bon.mem.Card.Seraph.dec.1050.nu.5. verſ. nam ius
vniuerſitatis*. Et in propoſito caſu plenè probatur ex
inſtrumento deputationis Cuſtodis Territorij; ac om-
nium bonorum d. Vniuerſitatis ſub die 9. Octobris
1593.rogato per Ludouicum Cagnantem pub.Notat.
Aquilanum,& ex alio tranſactionis, ac diuiſionis eiuſ-
dem Territorij initæ inter omnes præfactos Homines
tam habitantes in Ciuitate, quam in Caſtro prædicto
rogitu Caroli Antonij Pandulphi pub. not. de anno
1608.11.Septembris,ex depoſitionibus teſtium exami-
natorum in d.proceſſu de anno 1631. coram Reueren-
diſſimo Epiſcopo Aquilano;& ex d.ſententia per eum
prolata 9. Februarij 1632.qua declarauit Iuſpatronat.
ac pręſentandi ad dd.beneficia,) quæ fuerunt poſtea
tranſlata ad Eccleſiam S.Maximi,& S.Marię de Rodio
in eadem ciuitate Aquilæ ſitas ſpectare ad homines
Vniuerſitatis prędictæ habitantes, tam in Ciuitate
Acquilæ,quam in caſtro Saxæ, vt in ea legitur, quæ
plenam habuit executione in perſona d.Croſtæ,& plu-
ries annorum lapſu fuit confirmata,& tamquam lata
3 ſuper ſtatu beneficij † facit ius quod omnes *arg. l. in ge-
nerum ibique gloſſ.& DD.ff.de ſtat.hom. Rot. penes Achil.
dec.5.de ſent.& re iud.& Card.Mantic.dec.359.ſub num.
3.& 4.verſ.neq.ad rem pertinet &c.& in rec.dec.312.n.
9. verſ.magnum etiam p. r.ac in Piſtorien. Pleban.coram
Nauar.24.Martij,& 22.Iunij 1623.apud Modern.Piſan.
de iur.patr.deciſ.84.verſ.qua ſententia &c.& deciſ.85.n.
2.verſ.quæ ſententia &c.* eoque magis inter eoſdem
Homines quibus tunc extantibus citatis, & cauſa co-
gnita lata fuit, & præſentatos ab eis *Rot. penes ſanct.
memor.Gregor.deciſ.252.ſub numer.5. verſic. quorum te-
ſtium fides.*

Quare cum Io.Dominicus fuerit præſentatus à de-
cem hominibus d.Vniuerſitatis habitantibus in Caſtro
Saxæ, vt conſtat ex inſtrumento ſub die 4.Iunij 1644.
quorum perſonæ legitimantur, tam ex publica † atte-
4 ſtatione Priorum d.Caſtri *Rot.penes ſanct.mem.Gregor.
deciſ.372.ſub nu.6.verſ.Accedit quod reperitur de reſcri-
ptis &c.& deciſ.24.n.17.verſ.& ex fide par.6.recen.* quã
ex d.inſtrumento præſentationis factæ die 26.Nouem-
bris,& 10.Decembris 1631.de perſona d. Balthaſſaris
Croſtę in quo ijdem ferè omnes interuenerunt:M.An-
tonius vero ſeptem duntaxat habitantibus in Ciuita-
te acquilæ ex alio Inſtrumento 8.Aprilis eiuſdem an-
ni.Hinc etiam iuſtificatur alia pars narratiuæ Io.Do-
minici,quod fuerit præſentatus à maiori parte Patro-
norũ,& illa M. Antonij conuincitur obreptitia,& nul-
lius roboris,quippè nec à maiori,nec à dimidia, ſed à
minori parte præſentatus apparet, atque ideo Gratia
Apoſtolica ipſi ſuffragari non poteſt, ſed præferendus
5 eſt ille, † qui maiorem votorum numerum habet *iuxt.
text.in c.3.ibique gloſſ.in verb. qui maioribus extr. de iur.
patronat.Lamber.in tract.de iur.patr.lib.2.par.quæſt.4.art.
primo,fol.mihi 188.pag.2.Rot.penes ſan.mem.Greg.d.dec.
452.ſub n.3.verſ.quo dubium,ac ſeq.& ſub n.6.verſ.quo-
ad ſecundam partem,ac bon.mem.Burat.942.nu.1.verſ.&
pręſentato & Reuerendiſſimum Vrgellen.dec.94.n.9.verſ.
de iuſtitia verò &c.ac in recent.dec.202.ſub n.1.verſ. fuit
enim p.2.Garz.de benef.p.9.c.2.ſub nu.257.verſ.quod ta-
men intelligo.*

Nec obſtat quod in huiuſmodi iuribus ad Vniuerſi-
tatem,tanquam vnum corpus,ſpectantibus,non videa-
tur talis votorum diuiſio (quæ priuatis conuenit, †
6 Card.Seraph.deciſ.784.numer.1. verſ. quia in priua-
tis)congruè applicari,quia omnes,vel ſaltem duæ par-
tes ex tribus eam conſtituentibus in ſimul conuenire
debent,& tunc is in quem maior pars illorum conſen-
7 tit, † cenſetur à tota Vniuerſitate præſentatus alias
præſentatio eſt nulla,vt probat *Lap.in alleg.78.ſub n.2.
verſ.nam ſi tanquam ad vniuerſitatem.& ſequutu eſt Rot.
in Firman.benef.12.Maii 1595.coram bon.me.Card.Blan-
chet.penes Garz.de benef.p.10.c.3.ſub nu.13.verſ.& idem
deciſum eſt &c.*

Quia etiam in his fieri poteſt per ſingulos præſen-
8 tatio † ſi ita fuerit ſolitum obſeruari, vt factum proba-
tur in propoſito caſu ex præſentationibus ſupra rela-
tis,& præſertim ex illa de perſona Croſtæ vltimi defũ-
cti,quæ per ſententiam in rem iudicatam tranſactam,
exequutam fuit approbata,idemque comprobant mo-
dernæ præſentationes,& ſupplicationes,ipſorum colli-
tigantium,ita declarat idem *Lap.d.Alleg. 78. num. 2.
verſic.ſiue tanquam ad ſingulare Abb.d.conſ.76.ſub num.
1.verſic.& hæc opinio ac ſeq.lib.2.Lambert.de iur.pat.lib.
2.p.2.q.2.princip.art.8.ſub n.28.verſ.collige ſexto,& art.9
ſub num.3.verſ.ex cuius,Abb.&c.fol.mihi 121.Rot.in Bur
gen.Abbatis 16.Iun.1589.coram bon.mem.Penia in §.fin.
& in Taurin.iuriſp.11.Ianuarii 1585.coram bon.mem.Car-
din.Pamphil.in §.maximè cum conſtet de obſeruantia, &
in Florent.iuriſpatr.de Ricaſolis 10.Martii 1603.in §.quod.
verò iuriſp.de quo agitur &c.coram bon.mem.Card.Lancel.
penes eundem Piſan.in d.tract.lib.4.c.primo,ſub n.71. fol.
mihi 181.col.2.*

Nec ſubſiſtit prætenſio M.Antonij,quod d.Iuſp.ſpe-
ctet ad Homines Vniuerſitati Viliani habitantes in
Ciuitate Acquilæ priuatiuè quoad alios incolentes Ca-
ſtrum Saxæ.

Quia nullo pactu iuſtificatur: nam dd. præſenta-

tio-

tiones quæ adducuntur pro eius parte de annis 1549.
12. Auguſti, & 1555. 22. Mai, & 1584. 8. Febr. ac 1592. 9.
Septembris factæ fuerunt nominibus Vniuerſitatis, &
hominium Caſtri Viliani generaliter, abſq. vlla reſtri-
ctione ad habitantes in d. Ciuitate, & licet in eis præ-
ſertim poſterioribus interuenerint ibi commorantes,
qui forte maiorem dd. Hominum numerũ, ac vniuerſi-
tatis partẽ tunc conſtituebãt, non ideo cæteris præiudi-
carunt in futuris vacationibus, nec acquiſiuerunt ius
priuatiuè quoad eos, quia non ſolum non conſtat ha-
9 buiſſe animum illos priuandi, † quod non præſumitur
*Fed. de ſen. conſ. 102. nu. 3. verſ. ex quorum etc. & ſeqq. Abb.
conſ. 54. Videtur primo ſub nu. 3. verſ. nec obſtat ſi dicatur
&c. lib. 1. Ioan. Bapt. Ferret. conſ. 231. ſub num. 2. verſ. ſed
contrarium eſt verius &c. Garz. de benefic. part. 5. capit. 5.
ſub num. 114. verſ. ſimiliter &c. & ſeq. Rot. penes ſan. mem.
Gregor. deciſ. 452. a num. 8. verſ. & vbi etiam &c. ac ſeq.*
ſed declarauerunt expreſsè prædicta facere tam ſuis
proprijs nominibus, quam vice, ac nomine aliorum
hominum d. Vniuerſitatis Viliani abſentium, pro qui-
bus etiam de rato promiſerunt, vt legitur in inſtru-
mentis ſuperinde celebratis d. die 12. Auguſti 1549. &
10 8. Februarij 1584. & 9. Setembris 1592. quo caſu cer-
tum eſt aliorum hominum, † qui non interuenerunt iu-
ra præſeruata fuiſſe, ac illæſa remanſiſſe, vt bene pro-
bat *Rim. iun. conſ. 214. num. 40. verſicul. nec curandum
eſt &c.*

Valor autem redditum dd. beneficiorum expreſſus
per Io. Dominicum in ſumma ducatorum vigintiqua-
tuor auri per non exceſſum probatur ex confeſſione
11 M. Antonij † in eius ſupplicatione narrantis illos non
excedere ducatos quindecim ſimiles, vbi fuit dictum
in *Mediolanen. Capell. 24. Ianuarii 1594. coram bon. mem.
Cordub. in recent. dec. 91. n. 4. verſ. quo vero ad valorem p. 4
tom. 2 & penes Reuerendiſſimum Vrgel. deciſ. 137 ſub nu.
6. & verſ. & de ualore.* Vnde pariter iuſtificatur eorun-
12 dem vacatio per obitum d. Balthaſaris Croſtæ. † quæ
in vtraq. ſupplicatione narratur *ad l. eum precium, Cod.
de liber. cau.* Rota penes Reuerendiſſim. *Vrgellen. dict. dec.
87. numer. 2. verſ. vacatio, & d. dec. 237. ſub num. 6. ac ſæpe
in alijs.*

13 Et denique Clericatus illius probatur † ex atteſta-
tione Eminentiſs. & Reuerendiſs. D. mei Card. Vicarij
ſub die vltima Iunij anni 1644. *vt not. in cap. poſt ceſſio-
nem extr. de probat. Rot. penes Card. Seraph. dec. 713. ſub nu.
1. ac Reuerendiſſimo Vrgellen. deciſ. 430. numero 2. & bon.
mem. Card. Caual. dec. 483. n. 2. verſ. Clericatus autem &c.
& alibi.*

Nec obſtat, quod de tempore præſentationis de
ipſo antea factæ d. die 4. eiuſdem menſis non fuiſſet eo
charactare inſignitus, vt neceſſarium erat pro validi-
14 te præſentationis, † ita vt ob ſuperuenientem clerica-
tum ſuſtineri non poſſit ad *tex. in cap. ſacroſanct. & in
c. Meſſana extr. de elect. & in c. 2. & in c. per ueſtras de in-
ſtit. Lamb. de iur. pat. p. 1. q. 7. ar. 2. n. 18. fol. mihi 52. & ar.
7. f. 54. & ar. 29. nu. 9. & ſeq. verſ. tamen fol. 66. Rot. penes
Burat. dec. 21. n. 21. verſ. ſat eſt, quod Ercules &c.*

Nam pro declaratione huiuſmodi concluſionis duo
tempora ſunt diſtinguenda Alterum ſcilicet quando à
Patrono fit electio ſeu nominatio (licet improprie ap-
pelletur præſentatio) perſonę ſubinde præſeruandę co-
15 ram ſuperiore à quo inſtitui debet † de qua loquitur
*Archid. in cap. unic. ſub nu. 1. verſus finem. verſ. ſed quid ſi
dicat Patronus, de poſtul. Prel. in 7. l. ap. alleg. 75. ſub nu. 1.
verſ. & videtur, ibiq. Anintil. Mandoſ. in Addit.* Alterum
vero quando fit actualis, & vera præſentatio perſonæ,
16 ſic nominatæ coram ipſo ſuperiore, † vt inſtituatur ab
eo, de qua in *cap. fin. c. fin. extr. de iur. patr. & in c. 1. eod.
tit. in 6. & utrobique no. Io. Andr. & alij (& confert text.
cum gl. in Clem. Dudum in §. ſtatuimus verſ. Ac deinde in
verb. præſentati de ſepult.) Rot. deciſ. 3. de iur. patr. in not.
Paul de Cittad. de iur. patr. p. 6. art. 3. num. 37. & ſeq. verſ.
uigeſimoſecundo quæro &c.* & primo quidem tempore
non eſt neceſſe quod nominatus ſit clericus, quia ex
eo actu nullum ipſi acquiritur ius ſuper quo fundetur
17 inſtitutio, ſed neceſſaria eſt ſubſequens actualis præ-
ſentatio coram ſuperiore, vt bene declarat *Abb. in d. c.
fin. n. 4. verſ. item nota, quod Patronus, de iur. patr.* Poſte-
riori autem requiritur realis impreſſio characteris
clericalis in perſona inſtituenda, quia tunc acquiritur,
ius in hoc caſu intelligunt iura, & DD. in contrarium
18 adducta, vt fuit reſolutum in *Burgen. Abbatiæ 19. De-
cembris, 1588. coram bon. mem. Penia*, vbi hæc quæſtio
optimè explicatur, & alias refert concordantes *Garz.
de benefic. par. 7. cap. 1. a numer. 32. verſic. Rot. autem &c.
& ſeq.*

Præterea neque procedit obiecto, quando præſen-
tatio de perſona laici facta fuit non quidem abſolutè
19 ſed cum declaratione, *dummodo, & poſtquam fuerit
promotus ad Clericum, reſeruata alia facultate Patrono
alium Clericum præſentandi* (vt in propoſito caſu) quia
tunc ea qualitas infra legitimum tempus ſuperueniẽs,
20 † & verificata confirmat præſentationem anteceden-
tem ad *l. in tempus ff. de hæred. inſtit. Lamb. de iur. pat. lib.
2. q. 3. princ. art. 9. num. 4. verſ. conclude ergo &c. & ſeqq.
fol. mihi 132. Garz. de benef. p. 7. d. c. 1. a num. 28. verſ. iſta li-
mit. & ſeq.* Igitur cum Ioan-Dominicus fuerit non ſim-
pliciter, ſed ſub ea conditione præſentatus, & eo tem-
pore quo prouiſionem obtinuit (quę inſtitutionis vim
habet) iam eſſet Clericus. Hinc prorſus remouetur
obiecto.

Præterea non obſtat adducta nullitas actorum
coram Archipresbyter S. Blaſij executore deputa-
to in litteris Apoſtolicis Prouiſionis Ioann. Domi-
nici.

Quia vis hodie non eſt in illis, ſed in prædictis inſtru-
mentis, ac proceſſu coram Reuerendiſſimo Aquilan.
Epiſcopo per Notarium actuarium illius Curiæ ab Ar-
chiuio Epiſcopali extractis, & parte citata ad dicen-
dum contra, productis coram Rota, que modo proce-
dit, vt in prima, vigore clauſulæ, quam, & quas &c. &
vna cum toto negotio principali, &c. appoſite in com-
miſſione *iux. dec. Achil. 14. & dec. 17. in En. de reſcr. Mo-
hed. dec. 6. verſ. fuit tentam de appell. Card. Seraph. dec. 124.
ſub n. 2. verſ. quantum vero &c. & Burat. dec. 405. n. 1. verſ.
nam vl tra ſolita &c. & ſeqq. ac in recent. dec. 546. ſub n. 2.
verſ. nam potuit &c. & dec. 731. ſub. n. 5. verſ. et uidebatur
ceſſare difficultas &c. p. 2. & in alijs.*

Quare cum ex his conſtet litteras prouiſionis Io.
Dominici eſſe iuſtificatus illi vtique adiudicanda ſunt
beneficia † non autem *M. Antonio Rota penes Card. Ca-
ual. deciſ. 363. ſub. n. 4. verſ. quare iuſtificatis &c. ac Reue-
rendiſ. Vrgel. d. deciſ. 87. ſub n. 1. & Domini reſoluerunt &c.
& in rec. d. dec. 15. ſub n. 1. & ſeq. verſ. Domini reſponderunt
&c. & dec. 152. ſub n. 1. verſ. quibus concurrentib. &c. p. 5.*
Et ita fuit concluſum vtraq. parte informante &c.

R. P. D. CORRADO.

Aquilana Iuriſpatronatus Lunæ 4. Iunij 1646.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſpatronatus pluribus competens, cenſetur in dubio com-
petere uti ſingulis.*
2 *Iuſpatronatus Parrochianorum præſumitur compete-
re vt ſingulis.*

3 *Iuſpa-*

3 *Iuſp.ſtatus firmatur per ſententiam.*
4 *Status vltimus attendi debet quoad modum præſentandi.*
5 *Sententia lata ſuper ſtatu beneficii facit ius quoad omnes.*
6 *Sententia non poteſt pro parte acceptari, & pro parte impugnari.*
7 *Sententia facit tranſitum in indicatum, ſi fatalia proſequenda appellationis non prorogentur.*
8 *Appellationis deſertio facit vt appellans videatur à ſua impugnatione receſſiße, & facto ſua confirmaſſe ſententiam.*
9 *Sententia, exequutioni demandata pro veritate habetur.*
10 *Præſentatus à Dimidia Vniuerſitatis cenſetur à nemine præſentatus, à maiori autem parte præſentatus ab omnib. preſentatus dicitur.*
11 *Vniuerſitates homines quomodo debeant connocari, remiſſiuè.*
12 *Preſentatio facta ab hominibus Vniuerſitatis vti ſingulis ſuſtinetur ſtante obſeruantia, ita præſentandi legitimè præſcripta.*
13 *Derogatio iuriſpatronatus concedi ſolet pro medietate vocum.*
14 *Derogatio iuriſp. non ſuffragatur ei, qui narrauit ſe à medietate paronorum preſentatum, & dictam narratiuam non iuſtificauit.*
15 *Vniuerſitas, ſi repræſententur ab hominibus diuerſis in locis commorantibus tanquam vna ſola Vniuerſitas, tunc vota computantur ex numero perſonarum, nō ex numero locorum, vbi dictę perſonæ degunt.*
16 *Clauſula* dummodo de tempore datæ præſentium, &c. *præſeruat ius quæſitum ad rem etiam ex ſola preſentatione.*
Quod intellige de iure valido, & legitimè quæſito, n. 17.
18 *Inſtitutio debetur, ei qui ſuam gratiam iuſtificauit.*

DECISIO CXXXXVIII.

DVobus potiſſimum argumentis informantes pro
Aemiliano impugnabant deciſionem emanatam
ſub die 24. Ianuarij 1646. coram me. Altero ſcilicet,
quod iuſpatr. beneficiorum, de quibus agitur ſpectet
ad Vniuerſitatem Caſtri Viliani tanquam vnum cor-
pus, non autem ad ſingulos Homines de Vniuerſitate,
ideoque præſentatio facta de perſona Ioannis Domi-
nici Tarquinij ab Hominibus d. Vniuerſitatis degenti-
bus in Caſtro Saxæ non congregatis ſolemniter more
Vniuerſitatis nullius ſit momenti. Altero verò; quòd
Marcus Antonius Aemilianus, qui præſentatus à ſe-
ptem Hominibus eiuſdem Vniuerſitatis habitantibus
in Ciuitate Aquilæ obtinuit derogationem à Summo
Pontifice pro medietate, ſeu minori parte deficientiū
dicatur habere maiorem partem votorum, ac proinde
ſit præferendus Tarquinio; Quare denuò cauſa propo-
ſita Domini ſteterunt in deciſis, nam viſa fuerunt eiuſ-
dem deciſionis fundamenta adhuc vigere, obiecta verò
negotium nullum faceſſere.
Primum enim tollitur ex ſententia lata per Reue-
rendiſſimum Epiſcopum Acquilanum die 9. Februari
1632. qua declarauit iuſpatronatus eorumdem benefi-
ciorum ſpectare ad d. Vniuerſitatem, & Homines illiu.
habitantes tam in Ciuitate Acquilæ, quam in Caſtro
Saxæ, vt ſingulos, & vt Parochianos Eccleſiæ Sancti Ni-
colai, prout legitur in ea, quæ in hac parte conuenit
cum præſumptione iuris communi ſecundum quam
huiuſmodi ius pluribus competens, † cenſetur indu-
1 bio competere, vt ſingulis. *Felin. in cap. cum omnes, ſub n.
29. verſ. in dubio autem, Extr. de conſt. Lamb. de iurepat.
Viuian. de Iurepatron.
part. 2. libro 2. quæſt. 2. principal. artic. 8. num. 75. verſicul.
& ſubdit Felin. Rota panes. Cæſar. de Graſſ. deciſion. 1. ſub
num. 2. verſicul. quoad ſecundam, & deciſion. 2. ſub num. 2.
verſicul. quod autem de iurep. & bon. memor. Cardi-
nal. Mantica deciſion. 268. num. 2. verſicul. & in dubio,*
2 & ſpecialiter de eo, quod competit † Parochianis pro-
bat *Abb. in conſilio 26. Plura ſunt examinanda, ſub num.
1. verſicul. in caſu autem noſtro, libro 2. & alii relati per
Modern. Roman. diſceptation. 211. num. 7. verſicul. ex iſtis,*
hæc enim cum fuerit prolata inter eiuſdem Vniuerſi-
tatis Homines, ac etiam prædictum Aemilianum,
& q. Balthaſſarem Croſtam ab eis tunc præſentatos
firmat vltimum ſtatum circa qualitatem dd. beneficio-
3 rum † ac pertinentiam eiuſdem iuris, vt fuit dictum in
*Piſtorienſ. Parochial. 9. Februari 1632. coram bon. memor.
Merlino in rec. deciſ. 96. ſub num. 12. verſic. præſertim verb.
& ſeq. par. 6.* Qui attendi debet præſertim ad effectum
ſuſtinendi præſentationem factam à præfatis Homi-
4 nibus † iuxta illius tenorem ad *text. in capit. querelam* Extr. *de election. in capit. conſultationibus de iurepatronat. Rot. panes bon. mem. Burat. deciſ. 122. num. 17.
verſ. ſecundo principaliter, & dec. 946. n. 10. & ſeq. verſic.
addebatur prædictis. & Reuerendiſſimum Vrgell. dec. 208.
n. 4. verſ. deinde. ac dec. 230. n. 6. verſ. tandem. ac in recen.
dec. 737. nu. 3. & ſeq. p. 2. & dec. 109 n. 3. & omnis difficul-
tas. p. 3. & dec. 444. n. 4. uerſ. qui ultimus ſtatus ubi de indu-
cto per unicum actum, p. 5.* & facit ius non ſolum inter ip-
5 ſas partes, ſed etiam † quoad alios, *iuxt. dec. Acchil. 5. de
ſent. & re iud. Mant. dec. 350. ſub n. 4. uerſ. neq; ad rem perti-
net, ac in rec. dec. 312. ſub nu. 19. uerſ. magnum etiam p. 1. &
dec. 471. ſub num. uerſ. qua ſententia, par. 4. tom. 3.* & ſepè
in alijs.
Neq. poteſt in vna parte acceptari, & in altera impu-
6 gnari, † vt Incole Acquilani prætendunt, *iux. tex. in l. hoc
iudicio, ff. fam. erciſc. Rot. dec. 688. n. 3. uerſ. ex forma uero,
& ſub n. 5. uerſ. 2. reſpondebat, p. 3. & dec. 455. n. 24. uerſ. et
d. ſententia, p. 5. rec.*
Non obſtat, quod fuerit ab ea appellatum pro
parte d. Aemiliani die 24. eiuſdem menſis Februarij
1632.
Quia cum ab eo tempore citra, quo elapſi ſunt qua-
tuordecim anni, & vltra non fuerit proſecutus nec ter-
minari curauerit illius appellationis inſtantiam, nullā-
que obtinuerit fataliumprorogationem, effecta fuit
appellatio deſerta, & ſententia ipſa in rem iudicatam
7 tranſiuit perinde, † ac ſi ab ea non fuiſſet appellatum
*cap. cum ſit Romana extr. de appell. Clem. ſi appellationem
eod. tit. l. 2. l. fin. ei, auth. Ei, qui, C. de tempor. & repar. appel.
Gram. dec. 13. ſub n. 1. Rot. panes Put. dec. 28. lib. 2. & rec. dec.
413. n. 3. verſ. commentio, & ſeq. & dec. 548. nu. 2. uerſ. tum
etiam, p. 4. tomo 3. & dec. 233. ſub num. 2. uerſic. tum etiam
& ſeq. p. 7.* & videtur appellans ab eius impugnatione
receſſiſſe, † *Burat. dec. 447. ſub num. 5. uerſic. hic uerò.* Et
8 facto ſuo confirmaſſe ſententiam *ad l. Hi. qui, ubi Caſtr.
n. 3. uerſ. ſecundo nota, &c. C. de appellat. & l. fin. C. de ſent.
quæ pro cert. quant. Rot. dec. 119. ſub n. 10. verſ. nam deſe-
rens, p. 2. diuerſ.* eoque magis cum eadem ſententia fue-
rit executioni mandata ad fauorem præfati Balthaſſa-
ris Croſtę, qui tot annos hec beneficia pacificè poſſedit
9 vſq; ab eius obitum, eam maiorem facit veritatis † pro-
bationem, *l. res iudicata, ff. de reg. Iur. Rol. conſ. 83. nu. 12.
verſ. quo caſu, & ſeq. lib. 1. Rot. d. dec. 296. n. 2. uerſ. qua qui-
dem, p. 5. rec.*
Secundo tollitur etiam ex narratiua litterarum A-
poſtolicarum vtriuſque partis in quibus expoſitū fuit
ea Beneficia eſſe de Iurepatronat. Laicorum de Caſtri
Marcus Antonius verò narrauit, quod à Madernis Pa-
tronis ſeu eorum maiori parte vel ſaltem dimidia. Io-
ann. Dominicus autem quoad a maiori parte illorum

fuerat præſentatus, quæ ſane verba denotant ius ſpe-
ctans adplures vt ſingulos, non autem Vniuerſos,
vnicum corpus conſtituentes, quia hunc non bene,
conueniunt, cum reputetur Indiuiduum, ita quod
10 præſentatus a dimidia Vniuerſitatis † cenſeatur à ne-
mine à maiori autem parte à tota Vniuerſitate. Sicque
a patronis omnibus præſentatur, vt ſentit *Rota in Fir-
mana Beneficii 13. Maii 1595. coram bon. memor. Cardinal
Blanchetto penes Garz. de benefic. p. 10. c. 4. vbi n. 3. verſ.
dem deciſum in § nec etiam iuuari poteſt derogatione.*

Tertiò denique ex ipſa obſeruantia, nam conſtat ex
præſentationibus tam Æmiliani, quam Tarquinij, & ex
alijs etiam antecedentibus, quod Homines d. Vniuerſi-
tatis non fuerunt ſoliti in actibus eiuſmodi electionem,
ac pręſentationum Sacerdotium ad dd. beneficia ſole-
11 mniter conuenire, † *iuxta formam, l. 2. vbi gloſſ. in uerb.
ſolemniter & Bart. ac cęteri DD. C. de decur. lib. 10. gl. in l.
aliud eſt in verb. referat, ff. de reg. iur. Theſaur deciſ. 257. ſub
nu. 3. uerſ. quare.* quo caſu eſto quod ius illud ad Vniuer-
ſitatem ac eius homines, tanquam Vniuerſos, non tan-
quam ſingulos ſpectaret, tamen præſentatio non ſerua-
ta ea forma à lege præſcripta † ſuſtinetur, vt declarant
12 *Lap. allegat. 78. ſub numero quinto, verſiculo, & ſicut
tamquam ad ſingulares, & Abb. dict. conſ. 76. num. 1.
uerſ. tamen in caſu noſtro, lib. 2. & ſeq. Lamb. de iurepat. lib.
2. p. 2. princ. d. art. 8. ſub n. 28. verſ. collige ſexto, & art. 9. ſub
n. 3. verſ. ex cuius Abb. & c. ſ. mihi 121. & alij adducti in an-
tecedenti deciſ. in § quia etiam in his, &c.*

Alterum vero obiectum quod Æmilianus pręſenta-
tus à ſeptem ex ſeptem decim Hominibus d. Vniuer-
tatis maiorem habeat partem votorum, quam Tarqui-
nius præſentatus a decem ſtante derogatione per eum
obtenta à Summo Pontifice pro medietate votorum,
13 † *iuxta tradita per Mandoſ in conſ. 7. ſub num. 16. verſic.
vnde cum derogatio, & ſub. num. 17. quem. ſequitur Pariſ.
de reſignat. benef. lib. 2. q. 4. à num. 54. verſ. 6. derogatur ac
ſeqq. & alij.*

Pariter tollitur, quia illa derogatio non fuit ſimpli-
citer, ac euentualiter conceſſa, ſed præuia narratiua
eiuſdem Æmiliani, quod a medietate ſaltem Patrono-
rum fuerat præſentatus, vt legitur in eius litteris, ibi,
*Nos, idem Marco Antonio aſſerēti ſe a dilectis filii Moder-
nis Patronis ſeu eorū maiori parte ſeu ſaltē medietate iuſ. le-
gitima tēpora præſentatū fuiſſe, & c. gratia fuere dd. beneficia
& c. ac d. Iurep. quaten. opus ſit pro altera medietate ſeu mino-
ri p. eorundem patronorum ipſum Marcum Antoniū nonpræ
ſentantium ſeu in eo nō conſcientiam hac vice dumtaxat ha-
rum ſerie ſpecialiter derogantes, &c.* quo caſu ipſe tenetur
ante omnia iuſtificare ſe fuiſſe ſaltem à narrata Patro-
norum medietate præſentatum, alias potiri non poteſt
beneficio gratiæ derogationis alterius medietatis quia
dicitur per obretionnem impetrata, quippè Summi
Pontificis intentio fuit in paritate tantum votorum illi
gratificari, non alias vel longe difficilius maioris partis
defectui derogaturus, quare cum eiuſmodi aſſertio: ac
narratiua nullo tēpore iuſtificetur, nec vera fuerit, qui-
nimo contrarium appareat ex ipſa votorū dinumera-
tione, iden merito derogatio pręducta Æmiliano ſuffra-
gari non poteſt, † iuxta *text. in c. ſi proponente, ext. de re-
14 ſcr. & in c. ſi motu proprio de Præb. in 6. ac in his terminis
reſpondit, Rot. in Lucan. Cappell. 1. Februarij. 1610. penes S.
m. Greg. dec. 452. ſub nu. 3. verſ. quod dubium ac ſeq. & in
Bergomen. Cappell. 23. Martii 1618. penes Burrat. deciſ. 316
num. 13. verſ. nec obſtat prouiſio Apoſtolica, & in Elpen.
beneſ. 28. Iunii 1627. penes Reuerendiſs. Vrgellen. deciſ. 100
n. 6. verſ. tum etiam quia prima gratia, & prius in Firman.
Altaris 27 Ianuarii 1595. coram bon. mem. Blanchetto re-
lata per Garz. de benef. p. 10. d. c. 3. ſub n. 13. verſ. narratiuā
quoq. cōprobat Mod. Rō. de re benef. lib. 2. q. 8. n. 101. ver. caſus
autem, & num. ſeq. verſ. quemadmodum, &c.*

Nec officit quod cum Æmilianus fuerit præſentatus
ab hominibus Caſtri Viliani habitantibus in Ciuitate
Acquilæ cenſeri debeat præſentatus à medietate Pa-
tronorum, eſto quod altera medietas eiuſdem Iuris ſit
penes habitantes in Caſtro Saxæ à quibus fuit præſen-
tatus Tarquinius.

Tum quia argumentum hoc coruit ſtante prædicta
ſententia declarante d. Iuſpatronatus ſpectare ad fami-
lias, & homines d. Vniuerſitatis vt ſingulos, tum quia li-
cet ſpectaret ad Vniuerſitatem ipsā, & ad ipſos, non ta-
quam vniuerſos, non tamen computada eſſent vota,
habita ratione ad loca in quibus habitant, vt ſcilicet vnū
vel medietas vnius penes Aquilanos Incolas, alterū ve-
ro medietas penes Saxſes reſideat, nā eo caſu nō cōue-
nirent, nec conſiderentur tamquam duo diſtincta cor-
pora, duas repræſentantes Vniuerſitates, ſed eamdem
Viliani Vniuerſitatem, vnumq; corpus formale inſimul
conſtituentes quo caſu non computantur vota pro nu-
mero locorum, † ſed pro numero perſonarum totam
ipſam Vniuerſitatem raprę ſentantium, *vt explicat Ab.
15 in c. ſcriptum, num. 6. verſ. nota extr. de elect. & in c. Paſto-
ralis ſub nu. 6. verſ. ex his habes, & ſecus dico, ubi Felin. nu.
9. verſ. vbi duo Corpora de reſcrip. Rot. in Tarinen. Iuriſpatr.
1. Aprilis 1585. coram bon. mem. Card. Pamph. & in Pam-
pilonen. benefic. 27. Ianuar. 1620. coram bon. mem. Seleu-
cien. & in Comen benef. 21. Ianuar: 1635. coram Eminentiſs.
C meo Card. Panzirol. in recent. dec. 82. ſub n. 7. verſ. nec vi-
ſum fuit releuare, & ſeqq. p. 7. & proſequitur alii relatis d.
Mordern. Roman. de re beneſc. lib. 2. quæſt. 14. ſub. num. 66. &
ſeqq.*

Ex prædictis autem infertur non officire clauſulam
in litteris Apoſtolicis prouiſionis Tarquinij appoſitam
dummodo de tempore datæ præſentium non ſit in eis
alicui Ius quæſitum cuius vigore regulariter præſerua-
16 tum cenſetur † Ius quæſitum etiam ad rem ex ſola prę-
ſentatione, *iuxta dec. 17. de pręben. in nou.*

Quia cum in caſu propoſito nullum fuerit Ius
acquiſitum Æmiliano ex præſentatione de illius per-
ſona facta à minori parte Patronorum, minuſque ex
prouiſione, & gratia Apoſtolica obreptitie impetrata
(vt dictum eſt.) Ideo huiuſmodi clauſula illi ſuffragari
non poteſt, nam præſeruat tantum ius validum, atque
legitimè quæſitum, & quidem ex ſola pręſentatione.
quando talis eſt, vt ex ea præſentatus neceſſario ſit in-
17 ſtituendus † nō autē quando a minori parte, vel alias
nulliter facta fuit, vt declarauit *Rota in Mediolanen. Cap-
pel. 27. Maii 1602. coram bon. mem. Cordub. quem refert, &
ſequitur Garz. de benef. part. 4. cap. 3. ſub n. 14. verſ. nam ut
vnum dicatur habere ius ad rem, recent. deciſ. 572. num.
verſ. neque obſtat, par. 1. ac deciſ. 504. ſub num. 3. verſ. hi
ſequebatur, & dec. 634. ſub nu. 2. verſic. quia clauſulam
par. 2. & penes bon. mem. Burrat. dec. 615. num. 4. uerſ. tum
propter clauſulam & c. ubi adden. num. 11. verſ. hoc tamen,
& c. referunt concordantes.*

Et propterea retardanda non eſt inſtitutio Tarqui-
18 nij † qui eius gratiam iuſtificauit vt in antecedenti
deciſionem probatum fuit *Seraph. deciſ. 1484. num. 12.
uerſ. neque obſtat, & in his fuit reſolutum in dict. deciſion.
572. num. 6. & per tot. par. 1. recent. & penes Burat. d. deciſ.
316. nu. 17. verſ. nec aduerſatur clauſula dummodo, ſeqq. &
per tot.*

Atque ita fuit concluſum vtraque parti informan-
te, &c.

R. P. D.

R. P. D. PEVTINGERO.

Sulmonenſ. Beneficij Lunæ 25. Iunij 1646.

SVMMARIVM.

1 *Iuſp. tale præſumitur, quale illud demonſtrat obſeruantia præſentationum.*
2 *Iuſp. pertinentia probatur ex præſentationibus.*
3 *Hæres poteſt cohæredem ad præſentandum admittere, & ipſum vti compatronum agnoſcere etiam in præiudicium ſucceſſorum.*
4 *Confeſſio probat contra habentem cauſam a confitente.*
5 *Præſentandi quaſi poſſeſſio non amittitur abſque ſcientia illius ad quem præſentatio pertinebat.*
6 *Iuſp. pertinentia, quando petit ex confeſſione partis, illi non præiudicatur ex actu per dictam partem in contrarium facto.*
7 *Præſentatus à maiori parte patronorum debet inſtitui.*
8 *Iuſpatron. inter compatronos præſcribitur ſpatio 40. annorum.*
9 *Præſentatio facta Priore abſque conſenſu conuentus ſeu maioris partis non valet.*
10 *Præſentatus ille eſt præferẽdus, qui habet pinguiores voces.*
11 *Competens eligentium non poteſt ab alio allegari, quam ab ipſis conuenit.*
12 *Præſentatus non debet neceſſario comparere coram Ordinario, ſed ſufficit, quod eius præſentatio fuerit ab Ordinario admiſſa, vel ſaltem non reiecta.*

DECISIO CXLIX.

VAcante de menſe Auguſti 1643. per obitum Alexandri Capograſſi ſimplici beneficio S. Saluatoris in Eccl. Cathedrali Sulmonenſ. ad quod cum Fabius de Sanirate, nec non Io. Laurentius Tabaſſius à diuerſis patronis vterque præſentatus fuiſſet, ac Tabaſſius literis Apoſtolicis deſuper expeditis in prima inſtantia ſententiam fauorabilem reportaſſet, cauſa appellationis ſimpliciter à Sanctiſſimo mihi commiſſa. DD. dixerunt Fabium eſſe inſtituendum. Quia fuit præſentatus à ſucceſſoribus Io. Carolis de Nigris, in quem, & Camilium Capograſſum deuenit portio Catherinę de Ariſtotile, vt per collationem ab Epiſcopo Sulmonenſ. de anno 1552. factam enunciatum fuit iuſpatronatus per quatuor partes ſpectare ad familiã de Ariſtotile pró quarta ad Capitulum Sulmonen. & pro ſexta ad Monachos S. Spiritus ordinis Cæleſtinorum.

Quòd vero in Camillum Capograſſum, & Io. Carolum de Nigris quatuor partes Catherinæ deuenerint ex ſucceſſione Hieronymi, & Hortentij Capograſſi patet ex præſentationibus, quarum obſeruantia
1 quando aliunde non conſtat facit præſumi tale eſſe
iuſpatronatus. *Rot. coram Reuerendiſs. Vrgellen. dec. 285. num. 17.* itaque cum de anno 1580. Summario Fabij nu. 2. vna cum Capitulo Sulmonenſ. præſentauerint Hieronymus, & Hortentius Capograſſi, ad hos vtiq. quatuor partes Catherinę perueniſſe præſumuntur, nam præſentationes bene probant pertinentiam iuriſpatronatus,
2 † *Rot. coram Greg. XV. deciſ. 452. n. 1. dec. 146. nu. 2. dec. 274. n. 6. & 8 par. 2. recen. & in Feſulana Parochialis 15. Martii. & 24. Maij 1630. coram Reuerendiſſim. D. meo Decano* & deinde ab ipſis Hieronymo, & Hortentio deueniſſe in Camillum Capograſſum, & Io. Carolum de Nigris oſtenditur ex præſentationibus anni 1622. Summario Fabij num. 4. vbi ambo iſti Io. Carolus de Nigris, & Camillus Capograſſus tanquam hęredes dd. Hieronymi, & Hortentij vna cum Capitulo Cathedralis Sulmonen. pręſentarunt, ex quo conuincitur Margaritam auctricem Tabaſſij habentem cauſam à Camillo portionem patronatus denegare non poſſe.

Quemadmodum Camillus ſi viueret negare non poſſet, quem in cohæredem, & compatronorum ad præſentandum hoc nomine admiſit, & Camillus cum agatur de iurepatronatus hæreditario bene potuit Io. Carolum tanquam cohæredem ad præſentandum admittendo, & ipſum vti talem agnoſcendo hoc fateri
3 † etiam in præiudicium ſucceſſorum. *Peregr. conſ. 34. nu. 10. lib. 1. Rot. dec. vltima, n. 4. de iurep. in antiquis, & in Feſulana Parochialis 15. Martii §. penult. & 24. Maii §. vltra quod coram Reuerendiſ. D. meo Decano, & 4. Decemb. 1630. coram bon. mem. Merlino, §. 1. & ſeq.* Verum Io. Caroli ſucceſſio mediata Hieronymi Capograſſi corroboratur ex quo idem Io. Carolus hæres immediatus ex teſtamẽto Curtij de Nigris extitit, hic verò teſtamentarius Camillæ de Nigris Summario nu. 11. attamen Camilla de anno 1612. tamquam mater, & hæres Hieronymum, Capograſſi ad aliud beneficium s. Marię de Salitto nuncupatum Camilium Capograſſum præſentauit, ex quibus probata ſucceſſione Io. Caroli hæreditaria in medietate vocum ſpectantium olim ad Hieronymum, & Hortentium Capograſſum non ſolum per publica inſtrumenta, & per duas præſentationes effectuatas, ſed etiam ex confeſſione ipſius Camili auctoris Margharitę, quæ Tabaſſium præſentauerat, quę confeſſio contra habentem cauſam à Camillo, & ſic etiam contra præſentatum à Margharita ſorore Ca-
4 mili, † probat *Rot. coram S. M. Greg. XV. dec. 452. nu. 15.*
Nihil refert, quod in vltima vacatione de anno 1627. ſolus Camillus tamquam hæres dd. Hieronymi, & Hortentij præſentauerit Summario Tabaſſi n. 4. quia vltra quod de præſentatione facta à ſolo Camillo Io. Carolus ſcientiam habuiſſe non probatur, ſine quaſi poſſeſſionem per præſentationem anni 1622. communiter
5 factam acquiſitam † non amiſit *Bald. in l. 2. C. de ſeruit. numer. 2. Natta conſ. 374. nu. 6.* & in terminis præſentationis, *Innoc. in c. querelam, n. 3. de elect. Ripa in c. cum Eccleſia Sutrina, in fine de cauſ. poſſ. & prop.* adhuc per hunc actum tollere non potuit Ius Io. Carolo de Nigris acquiſitum ex confeſſione ipſiuſmet Camilli in præſentatione facta de anno 1622. in hoc enim caſu limitatur regula quod vltimus ſtatus debeat attendi, id enim non procedit quando pertinentia per confeſſionem
6 † partis probatur, & præfertur, qui nititur confeſſioni. *Rot. coram Greg. XV. dec. 453. n. 16. & in Vicen. beneficij 6 Februarii 1637. coram bo. me. Pirouano, vbi alleg. concor.* licet ſecus ſit circumſcripta confeſſione partis, vel re iudicata, in quibus terminis loquuntur in contrarium allegati, & bene declarat *Rot. dec. 37. n. 5. p. 6. rec.* vbi in ſpecie ita reſpondet ad *deciſio. 337. p. 2. recen.* per informantem per Tabaſſium adducta.

Firmato igitur ex dictis, quod Fabius præſentatus à legatario, heredibus Io. Caroli de Negris habeat medietatem vocum olim ſpectantium ad Catharinam de Ariſtotile ex collatione ordinarij Sulmonen. de an. 1552. & vlterius habeat pręſentationem Capituli Cathedralis patroni pro 40. parte ex lex, iuxta d. Collationem meritò ipſi tanquam pręſentato à maiori par-
7 te patronorum † debetur inſtitutio de rigore iuſtitiæ, *capit. 3.* iuncta *gloſſ. verbo, qui maioribus, de iurepatro. Gutier. canon. quæſtion. libr. 2. capite, 11. numer. 20. Garz. de benefic. part. 9. capit. 2. n. 257. Seraphin. dec. 875. n. 2.*
Neque Tabaſſium vltra vocem Margharitæ hęredis Camilli Capograſſi iuuat vox Prioris Cæleſtinorum, tum quia vox Cœleſtinorum, quia nuſquam poſt annũ 1522. pręſentarunt fuit pręſcriptione ſublata, ſufficit
8 lapſus quadraginta annorum † ad inducendam pre-

ſcriptionem contra compatronorum *Rot. dec. 136. ſub*
num. 5. verſic. vnde poſſent, par. 2. recentior. 172. numer. 9.
coram bon. memor. Burato deciſ. 125. num. 6. coram Reuerendiſſimo Vrgellen. Tum quia præſentatio facta à Priore
9 abſq; conſenſu Conuentus, † ſeu maioris partis illius
non tenet ad trad *Sanchez in pracep. declar. lib. 6. cap. 4.*
numero 7. & 8. Lambertin. de iurepatronatus part. 1. lib. 2.
quæſt. 2. art. 12. numero 2. Et in omnem euentum cum
Cæleſtini habeant ſolum ſextam partem iurepatrona-
10 tus Capitulum vero Sulmonẽ. quartum adhuc † præfe-
rendus eſſet Fabius præſentatus à Capitulo vti habens
voces pinguiores, *Seraphin. deciſ. 875. numero 1.* vbi quod
in regno Iuriſpatronatus ſolet diuidi in duodecim Vn-
cias, & *numer. 2. poſt Lambertin. de iurepatronatus lib. 1. p.*
1. quæſt. 3. artic. 8. nu. 11. Ita Fabio non obſtat in præſen-
tatione facta a Capitulo Sulmonen. non apparet fuiſſe
vocatos Canonicos abſentes, quia hæc eſt exceptio de
11 Iure Tertij, cum ad ſolos Canonicos non vocatos † ſpe-
ctet ius dandi de contemptum *Abb. in Geneſi, num. 10.*
de elect. Fr. Sigiſmundus a Bononia de ellect. dub. 10. n. 3. vbi
alleg. concord. Creſ. deciſ. num. 3. procur. Barboſ. de Canonic.
& dignit. cap. 40. num. 24. Burat. deciſ. 351. num. 4. & dum
illi fuerunt vocati, nec interuenerunt, aut ſe oppo-
ſuerunt cenſentur præſentationi ab alijs factæ conſen-
tiſſe.

Et parrum refert, quod Fabius coram Epiſcopo Sol-
monen. perſonaliter ſe non præſentauerit, † vt in termi-
nis Diœceſani qualis extat Fabius tradit *Abb. ad ſan.*
mem. Greg. XV. deciſ. 34. num. 5. & dixit Rota deciſ. 593. n.
3. & 4. parc. 3. rec. Sufficit enim, quod Epiſcopus præſen-
tationem abſentis, vel admiſerit, vel non reiecerit *Lot-*
ther. de re benef. lib. 2. q. 6. nu. 43. & 44. vbi alii concord. al-
legantur. Quare vtraque parte informante Fabium eſſe
inſtituendum concluſum fuit, &c.

R. P. D. BICHIO.

Gerunden. Capellaniæ Merc. 1. Iulii 1646.

SVMMARIVM.

1 *Collatio facta a non habente poteſtatem conferendi non ſuffragatur.*
2 *Mandatum de conferendo differt a Collatione.*
3 *Colatio ab Epiſcopo facta non ſuffragatur, niſi etiam doceatur ad ipſum ſpectare ius conferendi.*
4 *Epiſcopus licet regaliter habent aſſiſtentiam iuris communis in omnibus Beneficij ſua Diœceſis, hoc tamen non procedit in Beneficij exiſtentibus in Eccleſia Collegiata num. 5.*
6 *Conferendi Ius ad aliquem ſpectare non probatur per verba dubitatiuè prolata.*
7 *Actor efficitur, qui petit ſibi adiudicari Beneficium.*
8 *Collationes, quæ alias non probat ius conferendi ad aliquem ſpectare, faciunt tamen adminiculum ad offuſcandam probationem actoris.*
9 *Collatio effectum non ſortita non conſtituit in quaſi poſſeſſione conferendi.*
10 *Poſſeſſio non poteſt alteri tradi non citato poſſeſſore.*
11 *Poſſeſſio inſtrumentalis alio exiſtente in poſſeſſione non prodeſt.*
12 *Collatio facta de conſenſu alicuius non conſtituit in quaſi poſſeſſione exigendi niſi cum eamdem qualificatione conſenſus.*
13 *Media extremis conformia præſumuntur.*
14 *Epiſcopus ſi conferat de conſenſu alterius ſibi præiudicatur quoad liberam Collationem.*
15 *Approbatio perſonæ electæ ad curam animarum ab Epiſcopum ſpectat.*
16 *Approbatio perſonæ eſt actus omnino diuerſus a Collatione, & ex approbatione non infertur ad Ius ſeu poſſeſſionem conferendi nu. 17.*
18 *Prouiſiones Apoſtolicæ non immutant ſtatum Beneficij.*
19 *Reo, & poſſeſſori ſufficit vincere ex iure actoris.*
20 *Concurſu non requiritur in dignitatibus.*
21 *Teſtes in alia cauſa examinati bene probant ſtatum beneficij in diuerſo iudicio.*
22 *Cappellania nomen licet non ſonet in dignitatem poteſt tamen ex communi reputatione dignitas cenſeri.*
23 *Cura animarum quæ in Collegiata exercetur per Abbatem, & Canonicos mediante operam Capellani concurſu non eget.*

DECISIO CL.

GAſpari Tauerner non eſſe adiudicandam Cappel-
laniam Maiorem Eccleſiæ Collegiatæ S. Felicis
hodie reſolutum fuit propoſito deſuper particulari du-
1 bio, quia non docet de collatione † ſibi facta ab haben-
te poteſtatẽ conferendi, vt debet *c. 3. de inſt. cap. relatum*
de iurepat. Seraph. dec. 211. nu. 2. Quam enim exibuit non
2 eſt collatio, ſed mandatum Epiſcopi directum Abbati
S. Felicis, vt conferat, quod differt à collatione, eamq.
ab Epiſcopo factam non fuiſſe, declarat *Gonz. ſuper. reg.*
8. gl. 15. §. 3. nu. 61. eoq; minus ſuffragari poteſt niſi do-
3 ceatur † quod ad Epiſcopum ſpectat ius conferendi
Rot. dec. 229. n. 5. par. 1. recent. Bart. in l. ſi ſic 78. §. 1. nu. 4.
ff. leg. 1. Nat. conſ. 10. num. 7. Lotth. de re benef. lib. 2. quæſt. 9.
numer. 53.

Neque ad hunc effectum ſufficit aſſiſtentia iuris cō-
munis, quam habet Epiſcopus in omnibus beneficijs
4 ſuæ Diœceſis † *can. omne Baſilicæ 16. q. 7. cap. cum olim in*
princ. de præſcriptione gl. in c. quamquā in 18. verb. deuolue-
tur circa med. verſ. vt igitur de elect. in 6. Seraph. dec. 799.
nu. 1. quia illa in beneficijs exiſtentibus in Eccleſia Col-
5 legiata qualis eſt iſta non militat † *c. ſignificatum eſt de*
præben. c. ea noſcitur de his quæ fiunt a Prælat. Sylu. de be-
nefic. p. 2. q. 22. num. 35. Caſſad. deciſ. 22. num. 3. de præben.
Put. deciſ. 140. lib. 1. in corr. Rot. deciſ. 72. num. 1. & ſeqq.
part. 6. recent. dec. 78. num. 18. inter impreſſ. apud Moder. de
iur. Abb. tom. 3.

Præſertim quia dantur aliquæ collationes factæ de
conſenſu Abbatis, quæ licet ſi onus probandi incum-
beret prouiſo ab Abbate eo quod Epiſcopus, qui Abba
tis conſenſum admiſit de pertinentia collationis ad
Abbatem locutus fuit dubitatiuè per verba vt dicitur
6 de per ſe non probarent, † quod ius conferendi ſpectet
ad Abbatem *Lotther. de re benefic. lib. 2. q. 13. nu. 143. aliique allegati ab adden. ad Buratc. deciſ. 111. nn. 16. & in Ge-*
runden. beneficij 1. Iulii 1644. coram R. P. D. meo Ghiſilerio
quia tamen hodie non diſputatur de viribus collationis
Abbatis, ſed Epiſcopi & ab eo prouiſus tenetur proba-
re poteſtatem conferendi reſidere penes Epiſcopum
enim petendo ſibi adiudicare Cappellaniam efficiatur
7 actor † *Rot. deciſ. 643. nu. 12. p. 4. tom. 3. recent.* adminicu-
lum ſaltem faciunt, iuncto maxime quod agitur de be-
neficio exiſtẽte in collegiata ad offuſcandam probatio-
8 nem, & intentionem actoris, † *vt per Lotth. d. q. 13. nu-*
mer. 144. in fin. Rot. in Tiraſonen. Cappellaniæ 14. Decemb.
1607. coram Sanctiſ. D. N. Innocentio X. tunc Sacra Rot.
Auditore §. non obſtat.

Prout nec ſufficit quaſi poſſeſſio conferendi educta
ex collationibus alias ab Epiſcopo factis, quia prima
collatio anni 1471. in perſonam Iacobi Boſſil tanquam
de vacanti per priuationem *Mathæi* Marcotti datam
Snm. Tanerner. nu. 3 Cum non Probetur effectum ſor-
9 tita non conſtituit Epiſcopum in quaſi poſſeſſione †
conferendi *Abb. in c. conſultationibus ſub num. 9. verſic.*
quod ergo de iurepatr. Calder. conſ. 12. eod. tit. Lotther. de re
benef.

beneſ. lib. 2. q. 18. n. 21. Put. dec. 136. n. 3. lib. 3. Rot. dec. 124.
num. 5. p. 3. rec.

Siquidem exibetur dumtaxat inſtrumentum poſſeſ-
ſionis captæ à prouiſo ab Epiſcopo non citato Mat-
theo poſſeſſore, quod non probat collationis effectua-
tionem, & pro viſi poſſeſſionem, quia etſi Epiſcopus
ob priuationem incurſam à Mattheo potuerit benefi-
cium alteri conferre, ſine citatione non tamen potuit
10 radere poſſeſſionem † parte non vocata Serap. dec. 432.
n. 9. ex tex. in c. licet Epiſcop. de præb. in 6. & exiſtente alio
11 in poſſeſſione inſtrumentalis poſſeſſio non prodeſt
l. prædia vbi notant omnes ff. de acq. poſſ. leg. non idcirco C.
de fid inſt. Menoch. de retin. remed. 3. n. 570. Rot. dec. 359. n.
1. par. 1. recen.

Altera collatio de ann. 1575. Sum. Tauern. n. 4. retor-
quetur contra Epiſcopus cum legatur facta de conſen-
ſu Abbatis quamuis Epiſcopus ibi dubitatiuè locutus
fuerit de iure Abbatis, quia tamen de illius conſenſu
contulit non poteſt exinde Epiſcopus educere poſſeſ-
ſionem conferendi, niſi cum eadem qualitate † conſen-
12 ſu Abbati Panor. in c. cum Eccleſia Sutrina n. 25. de cauſa
poſſ. & prop. Cald. d. conſ. 12. 15. de iurepatronatus Gab. conſ.
183. n. 19. lib. 2. cum alijs allegat. per Moder. Peruſ. de man.
obſer. 33. nu. 3. idemq. dicitur de collatione anni 1605.
quę etiam facta fuit de conſenſu Abbatis vt in Summ.
Franceſch n. 3.

Pariter quod de anno 1585. Petrus Zarroia ex cauſa
permutationi Cappellaniam hanc reſignauerit ad fa-
uorem Michaelis Pla, & poſtea iſte Michael vti proui-
ſus ab Ordinario poſſeſſionem Cappellanię apprehen-
derit Summ. Tauerner. numero 6. nihil releuat, dum ex
aduerſo non producitur ipſa collatio cum ex ea appa-
rere poſſit Epiſcopum contuliſſe de conſenſu Abbatis,
prout contulerat antecedenti anno 1575. & contulit
anno ſubſequenti 1605. quibus collationibus in dubio
conformis præſumitur dict. Collatio medij temporis
13 † iuxta theoricam Bald. in l. vnica §. pro 2. nu. 8. verſ. in
contrarium C. de caduc. tollen. Soc. conſ. 72. numer. 22. libro
primo, Rimin. Iun. conſil. 809. numero 8. Buratto, deciſion.
660. numero primo. Et in omnem euentum per d. col-
lationem anni 1605. factam de conſenſu Abbatis,
Epiſcopus ſibi præiudicaſſet in iuribus, † quæ ex
14 antecedentibus collationibus acquiſiuiſſet, vt ſequen-
do Doctrin. Rip. in capit. cum Eccleſia Sutrina ſub numer.
92. de cauſ. poſſeſſ. & propr. dixit in his ferè terminis Ro-
ta deciſ. 245. ſub numer 2. verſic. cum ad præiudicandum,
& numero 3. verſ. nam Epiſcop. parte 4. recentior. & prius
Tiraſonen. Canonicatus 4. Februarij 1608. coram bon. mem.
Scotto.

Tandem examen, & approbationes aliarum perſo-
narum quæ ex cauſa permutationis, ſeu reſignationis
de hac cappellania ſucceſſiuè anno 1608. & 1615. pro-
uiſæ fuerunt non concludunt Epiſcopi poſſeſſionem
aut conferendi cum ſtante exercitio Curæ animarum
annexo Cappellaniæ ad ipſum Epiſcopum † approba-
15 tio perſonæ ſpectaret, quamuis collatio competere
Abbati Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloſ. 5. §. 3. ſub num. 60.
Barboſ. de poteſt. Epiſcopi allegat. 74. num. 24. & ab hu-
16 iuſmodi approbatione, † quia eſt actus omnino di-
uerſus à collatione capitul. cum illis §. cum autem de
præbend. Rota deciſione 229. numero quinto, parte pri-
ma recentior. inferri non poſſit ad ius ſeu † poſſeſſio-
17 nem conferendi Lotther. de re benefic. libro ſecundo, q.
prima, numero 10. Rota deciſione 308. num. 8. parte pri-
ma, recentior.

Prouiſiones autem Apoſtolicę datæ in Sum. Tauer-
ner. n. 7. 9. & 10. quæ aliquæ emanarunt ob reſignatio-
nem factam in manibus Papæ aliquæ ob vacationem
in menſibus reſeruatis, in quibus nullum ius prætendi-
Viuian. de Iurepatron.
18 tur ab Abbate neque excludit ius † Abbatis Rot. dec. 124
ſub n. 5. p. 3. recent. neque includunt ius Epiſcopi, aut
mutant ſtatum beneficij Decian. conſ. 126. numero 4. Ac-
chil. deciſ. 13. de iurepatr. Caputaq. dec. 189. par. 3. Rota de-
ciſ. 163. num. 3. par. 1. recent. Franceſch † reo, & poſſeſſo-
19 re non petenti ſuum titulum canonizari ſufficit vince-
re ex non iure actoris, Caſſadot. deciſ. 3. nu. 5. de reſt. ſpol.
& dec. 7. n. 9. ſuper reg. Cancell. Lotther. de re benef. lib. 2. q.
42. nu. 25.

Quatenus verò Tauerner. Cappellaniam pretende-
re adiudicari ſibi tamquam prælecto in concurſu pro
bandum eſſet, quod Cappellania conferri debuerit
præuio concurſu, cui etſi illa habeat annexam curam
animarum locus non erat, tum quia concurſus non
20 requiritur † indignitatibus. Garz. de benef. part. 9. cap.
2. ſub numer. 181. & 195. Gonzal. ſuper regul. 8. gloſſ. 6.
num. 162. Barboſ. in collectan. ad Concil. Trident. ſeſſion. 24.
de reformation. cap. 18. num. 14. & 15. & in tract. de offic.
Epiſcop. alleg. 60. n. 28. & 29. qualem eſſe hanc Cappella-
niam probatur ex teſtibus, qui licet examinati in alia
cauſa, quia deponunt de ſtatu beneficij † probant
21 etiam in hoc iudicio, vt comprobat deciſio in hac ip-
ſa cauſa ſuper articulo manutentionis ędita 27. Ianua-
rij 1645. coram me, & præter ibi allegatos dixit Rot. de-
ciſio. 271. num. 2. par. 1. recent. concurrentibus præſertim
enunciatiua inſtrumenti publici coram ipſomet Epiſ-
copi celebrari. Quod Cappellania eſt quarta dignitas
poſt Abbatialem Summ. Tauerner numero 8. nec non
22 fide Curialium, quod Cappellania maior communi-
ter dignitas reputatur, † quæ communis reputatio ſuf-
fragatur, quamuis neque nomen Cappellaniæ ſonet
in dignitatem, neque Cappellanus iuriſdictionem,
aliudque dignitatis miniſterium exerceat, vt tradit
Innocent. in capit. de multa numero 6. verſicul. Sed ſi vo-
cetur, de præbend. Geminian. conſi. 101. numer. 1. Barboſ. de
Canon. & dignit. cap. 4. num. 10. aliq. relatim in deciſ. huius
cauſæ ſuper ſummariiſſimo poſſeſſorio 20. Martii 1645. cor.
me, §. proximi.

Tum etiam quia cura animarum reſidet penes Ec-
cleſiam Collegiatam, & Abbatem, qui eam exercet
23 mediante opera Cappellani, & ſub Cappellani, † quo
caſu Cappellania non prouidetur per concurſum, vt
fuiſſe deciſum à Sacra Congregatione Conc. Trid. re-
fert Gonzal. ſuper regul. 8. gloſſ. 5. numer. 158. Pariſ. de
reſign. lib. 8. quæſt. 9. num. 93. Barboſ. de poteſt. Epiſcop. al-
leg. 60. num. 30. & in collect. ad Concil. Tridentin. ſeſſion.
24. de reform. c. 18. n. 13. vbi allegat. concord. Nec obſtant
concurſus quandoque indicti ab Ordinario, quia ſtan-
tibus ſupradictis deteguntur facti per errorem, vel ex
abundanti, vt fuit ponderatum in ſupracitata dec. 20.
Martii 1645. §. non obſtat, quod Cappellaniæ, & Tauerner
ad obtinẽdam adiudicationem Cappellaniæ ex capite
neceſſitatis concurſus non prodeſt, quod alias prouiſi
conſenſerint concurſum fieri, aſſeruerint eſſe neceſſa-
rium, quia hoc non pendet ab eorum poteſtate. Capu-
taq. dec. 185. par. 1. Rot. dec. 17. de reſt. ſpol. in nou. dec. 683.
ſub n. 5. p. 3. recent.

Et ita deciſum utraque parte informante.

R. P. D. BICHIO.

Feſulana Beneficij, ſeu Oratorij Mercurij 5. De-
cembr. 1646.

SVMMARIVM.

1 Oppoſitio proximioris operatur, vt ille habeatur, ac ſi à
Patronis eſſet præſentatus.
2 Donatio iuriſpatronatus abſque confirmatione Ordina-

rii eſt nulla, nec Donatario aliquod ius acquiritur, & numer.12.

3 *Vicarius abſq. ſpeciali Epiſcopi mandato non poterat donationem iuriſp.confirmare, nec implicitè nec explicitè. num.5.*

4 *Actus voluntariæ iuriſdictionis poteſt ab Epiſc. exerceri etiam extra territorium.*

6 *Auctoritas Vicarii confirmantis donationem iuriſp.præſtat titulum ad præſcribendum.*

7 *Mandatum ſpeciale, vel ratihabitio Epiſcopi circa donationem iuriſp.non præſumitur, niſi ſtante obſeruantia 40. vel 30.annorum.*

8 *Conſenſus Epiſcopi an & quando poſt factam donationem, & poſt mortem donatoris poſſit accedere in præiudicium tertii, & n.9.10.11.*

13 *Confirmatio donationis iuriſp.an & quando retrotrahatur in præiudicium tertii, & n.15.*

14 *Donatio iuſpatronat. ante confirmationem Epiſcopi non abdicat à donante ius, quod habet, ad interim præſentatus à donante, vel eius hæredibus veniat inſtituendus.*

16 *Iuſp.in dubio præſumitur hæreditarium.*

17 *Iuſpatronatus Qualitas, an & quando poteſt alterari in præiudicium vocatorum, & numero 18. 19. 20. 21. & 24.*

Et quid in præiudicium honoris Dei, & Eccleſiæ numero 23.

22 *Diſpoſitio facta ſcienter à Teſtatore de re propria hæredis valet.*

25 *Iuſpatronatus non dicitur purificatum ad fauorem alterius, niſi poſt mortem illius, pro quo fuit reſeruatum.*

26 *Donatio iuriſp.ſemper ſuſtinetur in vita donatoris licet per eius mortem ius illud extingueretur.*

27 *Filius viuente patre eſt quaſi Dominus ſubſtantiæ paternę.*

28 *Filius non tenetur exhibere Teſtamentum paternum, ſed ex ſola immixtione in paterna hæreditate hæres efficitur, quod non procedit in hærede extraneo, numero 29.*

30 *Regreſſus non datur ad iura renunciata.*

31 *Conditio turpis, ſeu impoſſibilis de iure, aut de facto, an vitiet diſpoſitiones inter viuos, uel vltimis voluntatibus.*

32 *Conditio penſionis præſentationi adiecta ſtante reſeruatione Beneplaciti Apoſtolici non dicitur turpis, aut impoſſibilis de iure, vel de facto.*

33 *Patronus non poteſt ſeipſum præſentare, poteſt tamen ſupplicare Ordinario vt ſibi beneficium conferat.*

34 *Ordinarius non tenetur ex debito gratificari Patrono.*

DECISIO CLI.

IDeo Bartholomæum præſentatum ab Horatio de Lutis inſtituendum eſſe decisum fuit, ipſo ſolum informante ſub die 27.Iunij proximi præteriti, quia conſtitit eidem Horatio competiſſe duas ex tribus vocibus Iuriſpatronatus, de quo agitur vigore donationis à Ioanne Franciſco de Caſſiolis, exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi reportatæ pro deſcendentib. de Lutis; ac etiam quia, cum in eadem donatione demandetur, quod præſentari debeat aliquis de familia Lutis, qualis eſt Bartholomæus, iſque ſe oppoſuerit, nec alter de familia concurrat videbatur inſtituendus etiam circumſcripta præſentatione patronorum non
1 quidem ex vi ſolius oppoſitioni, ſed ex lege, & vocatione Donatoris quæ facit, ipſum haberi pro præſentato, vt præter allegatos §.fin. primæ deciſionis probat bonus text. *in leg. vnum ex familia §. ſi falcidia ff. de legatis*, & dixi Rot. *coram bon.memor. Buratt.dec.559. n.1.& dec.737.nu.5.& Tarraconen.beneficii 19.Iun.1639. cor.R.P.D.meo Carillo, & in Comen.beneficii 1.Iul.1641.coram R.P.D.meo Royas.*

Verum hodie comparuerunt Informantes pro Antonio Foſſio aduerſario, & obtenta contra deciſionem editam audientia vtrumque deciſionis propugnaculum ſuper dicta donatione excitatum eradicarunt penitus. Primò eliminando ipſam donationem ob defectum confirmationis Ordinarij, ſine quâ in donatarium iuſpatronatus translatum non fuit, ſed manſit
2 penes Donatorem † vt notant communiter DD. *in capit.ſeculum & in cap.illud de iurepatron.* & tradit *Lambert.de iurepatr.2.par.lib.1.art.2.q.3.nu.3. Caputaq. dec. 287.p.1.Mantic.dec.86.n.6.Reuerendiſſ.Vrgellen.dec.433. num.1.*

Quam verò confirmationem, ſeu tacitum Ordinarij conſenſum eliciebat prima deciſio, ex quo de ann. 1631.præſentatus à Franciſco Maria altero ex donatarijs, & nuper Bartholomæus præſentatus ab Horatio pariter donatario inſtitutus fuit reiecerunt DD. vtraque inſtitutio facta fuit non ab Epiſcopo, ſed ab eius Vicario: qui secuti abſque ſpeciali Epiſcopi mandato
3 non poterat donationem confirmare † explicitè, & diſpoſitiuè *Ferret. conſil. 345. numer. 6. & ſeqq. & prius conſil. 327. per totum vbi numer.6.* ampliat etiam in abſentia Epiſcopi, quia abſentia Epiſcopi non auget facultatem Vicarij, niſi in caſibus expreſſis à iure, & confirmatio cum ſit actus voluntariè iuriſdictionis fieri poteſt ab Epiſcopo etiam extra territorium
4 † *Rot.dec.337.num.5.par.2.recent.dec.420.nu.2.& ſeqq. coram S.mem.Greg.XV.dec.87.num.14.& dec.405.nu.3. coram Reuerendiſſ.Vrgellen.* Ita nec potuit implicitè, & ſuppoſitiuè, inſtituendo ſcilicet præſentatum à Dona-
5 tario cum ſuppoſito confirmatæ donationis † vt in pſicto dixit in *Placentina de Mirabel.coram bon.mem.Orano relata per Gurz.de benef.p.5.c.19.ſub n.17.verſ.quia in ſententia, & dec.55.n.3.in fin.par.2.recent. & in Gerunden. Beneficii 40.Aprilis 1640.§.minus facit, ac 17.Iun.eiuſdem anni quod defectu coram R.P.D.meo Roias*, cumque à die dictarum inſtitutionum non ſit elapſum tempus ad præſcribendum præfixum non releuat, quod inſtitutio Vicarij præbuerit ſaltem titulo ad præſcri-
6 bendum, † vt per *Seraphin. deciſ.884. numer.2.* prout, nec ab obſeruantia eiuſdem inſtitutionis educi poteſt præſumptio exiſtentiæ ſpeciali mandati Epiſcopi penes Vicarium, aut ratihabitionis Epiſcopi, quia ab hunc effectum requiritur obſeruantia 40. vel 30. an-
7 norum, † vt per *Mantic.* in his terminis *deciſ.86 nu. 10. Rocch.de iurep.verb.ipſe, vel is num.87.Put.deciſ.355.n. 2.lib.1.in antiq.Rota dec.122.num.6.deciſ.406.num.3.p. 1.recentior.*

Nec obſtat, quod conſenſu Epiſcopi poſſit quandocumque ac etiam hodie poſt mortem Donatoris accedere in præiudicium Antonij Foſſi habentis cauſam à Leandro, qui cum ſit hæres Ioannis Franciſci Donatis donationem impugnare non poteſt, vt in his ter-
8 minis pro maiori parte Dominorum firmauit † *Rot. deciſ.17.ſub num.5. & 6.de iurepatronat. in antiq.* quam ſequitur *deciſ.337.n.7.p.2.recentior.* licet ſecus eſſet, ſi ageretur de præiudicio alterius, cui alio titulo, quam hæreditario fuiſſet medio tempore quæſitum Iuſpa-
9 tronatus in quibus terminis loquitur † *Reuerendiſſimo Vrgellen. deciſion.463. num.9.* alijque ibi allegati. Nam omiſſis pro nunc ijs, quæ contra dictam † deci-
10 *ſionem 17.in antiq.tradit Lambertin.de iurepatron. 2. part.1.lib. 1. articul.17.quæſt.1.n.2.& ſeqq.poſt ... quæſtion.15.* incipit Augerio in primo dubio, & latè pro-

proſequitur *Sanchez. conſilia moral. lib. 2. c. 3. dub. 76. num. 4. & ſeqq.*

Hoc procedit re integra, ſi videlicet conſenſus Epi-
ſcopi poſt mortem donatoris accedat antequam illius
hęres iuſpatronatus alteri donauerit, & ipſe, vel eius
Donatarius alium præſentauerit, ſecus è conuerſo, vt
in caſu noſtro quo Leander Ioannis Franciſci primi
Donatarius hæres, nondum confirmata prima dona-
tione ab Epiſcopo idem iuſpatronatus cum conſenſu
Epiſcopi donauit Antonio Foſſio. Nam tunc intrat
pręiudicium ſecundi donatarii, cui ſecuti non obeſſet
ſubſequens confirmatio primæ donationis, ſi idem
primus Donator ei ſecundo loco de Epiſcopi conſen-
11 ſu donaſſet † *Rocch. de iurepatronatus verb. ipſe, vel is, numero 37. verſiculo ſed facilius Lambertin. eodem tract. par. 2. lib. 1. quaſt. 1. articul. 19. Sanch. conſilio Moral. libro ſecundo, capit. 3. dub. 76. numero 55. Rot. coram Reuerendiſſimo Vrgellen. dicta deciſion. 463. numero 7. & ſequentibus*
ita ſi donauit primi donatoris hęres ratio eſt, quia an-
te confirmationem primæ donationis iuſpatronatus
non fuit abdicatum à defuncto, & per conſequens, nec
12 ab eius hærede † ad *textus in leg. cum heredes ff. de acquir. poſſeſſ. leg. hereditas de ff. verb. ſignif. in puncto Rota deciſion. 337. numero 7. in fin. part. 2. recentior.* nec ſubſe-
quens confirmatio † retrotrahi poteſt in præiudicium
13 ſecundi Donatarii, cui interim fuit ius quæſitum ex ſu-
prà allegatis, ob quam rationem dicimus in ſimili,
quod ſi hæres Donatoris ante confirmatam ab Epiſco-
po donationem præſentet, ac deinde confirmatio ſu-
perueniat, adhuc inſtituendus eſt præſentatus ab hę-
14 rede, † vt in puncto *Put. deciſ. 18. in princip. & numero 1.*
vbi aduertit quod *deciſio 17. in antiq. ex aduerſo allegata*
firmat quidem poſſe conſenſum Epiſcopi interuenire
poſt mortem donatoris in præiudicium hæredis, non
tamen dicit, quod donec interueniat interim hæres
non poſſit præſentare *libro ſecundo, corr.* quam ſequitur
Rota dicta deciſione 337. ſub numero 7. parte ſecunda, recentior. & tradit. Lambert. dicto articul. 17. queſtion. prima, parte ſecunda, libro 1. ſub numero 10. verſicul. ſed ſi aliquis Sanchez dicto libro ſecundo, capite 3. dub. 3. numero ſeſto. quicquid dicendum eſſet, ſi ante donationem,
vel præſentationem factam ab hęrede petita fuiſſe ab
Epiſcopo confirmatio primæ donationis, & Epiſcopus
ſine iuxta cauſa confirmere recuſaſſet, quo caſu ſub-
ſequentem confirmationem retrotrahi etiam in prę-
iudicium tertii † cenſuit *Rota apud Mantic. deciſione 85.*
15 *numero ſeptimo & octauo ex ſententia Lambertin. de iurepatronatus, libro primo, parte ſecunda, quaſtione prima, articulo 21. numero tertio, verſiculo caſus autem noſter.*

Cum igitur prima donatio ſit, nulla, ex ea Bartho-
lomęus deducere non poteſt, aut pertinentiam iuriſpa-
tronatus pro duabus vocibus ad Horatium dona-
tarium, ſui authorem, aut prælationem tanquam
vnius de familia de Lutis de qua donator fieri pręſen-
tationes mandauit, quia quod nullum eſt, nullum pro-
ducit effectum. Et vlterius vnus ex Dominis pondera-
bat, quod cum ex lege fundationis iuſpatronatus ori-
ginaliter eſſe actiuè, & paſſiuè hæreditarium, prout in
16 dubio præſumitur † *Clemens. plures de iurepatronatus, & pluribus relatis fuit dictum in Neapolitana iuriſpatronatus 27. Ianuarij 1644. §. Verum quia, coram R. P. D. meo Otthobono.* Ioannes Franciſcus de Caſſiuolis ſucceſsòr
in duabus vocibus iuſpatronatus, mediante donatione
reportata à Baldinis pro ſe, & hæredibus, non potuit
donando familiæ de Lutis præiudicare hæredibus in
fundatione vocatis, aut precipiendo, quod præſentetur
vnus de familia, aut imprimendo qualitatem gentili-
tiam in iurepatronatus hæreditario, † prout ex ſen-
17 tentia aliquorum ex Dominis latè deductum fuit in
Piſtorien. iuriſpatronatus 31. Martij 1628. coram bon. mem. Merlino, §. amplius, & per tot. Quam tamen opinionem,
nec ibi, nec in preſenti Rota pro conſtanti habuit cum
non ſit opus, & plerique pro ea allegati loquantur
de translatione iuriſpatronatus gentilitij in hęredita-
riũ, quam negant fieri poſſe à patrono in præiudicium
illorum de familia, cum ſuccedant ex propria perſona
non ex titulo ſibi prouenente à patrono præcedente
18 in gradu, † ſed à fundatore, & in his terminis reiecto
conſil. Calder. 19. numero 1. verſicul. & etiam poſſunt de iurepatronatus loquitur Garc. de benef. part. 5. capite 9. numero 69. Caſtropal. oper. moral. tomo ſecundo, tract. 13. diſput. 2. puncto 4. verſicul. ſed quid ſi Mantic. deciſion. 86. ſub numero 11. Reuerendiſs. Vrgellen. deciſion. 147. num. 14. niſi
19 fortè omnes de familia † conſentiant, *vt per Viuianus de iurepatronatus lib. 4. capit. 91. numero 28. & 45. cum tribus ſequentibus.* At in iurepatronatus hæreditario
militat diuerſa omnino ratio, vt diſtinguendo inter
20 vtrumque caſum pluribus comprobat *Sanchez. conſilio Moral. libro ſecundo, capit. tertio, dub. 91. numero primo,*
vbi ponderat, quod iuſpatronatus eſſe hereditarium
inductum eſt fauore patroni, qui propterea poteſt illi
renunciare, efficiendo gentilitium, & *dub. 92. numero 1. & ſequentibus Rocch. de iurepatronatus verbo ipſe vel is, numero 27. verſiculo & idem,* & addi poteſt ſimile
21 de emphiteuſi † mere hæreditaria. *Scraderus de feudis parte ſeptima, capit. ſecundo, numero 68. Rota in Vrbeuetana fideicommiſſi 7. Februarii 1620. coram. bon. memor. Coccino, & deciſione 261. numero ſecundo, parte prima, recentior.* necnon receptiſſima concluſio, quod tenet
diſpoſitio facta ſcienter à defuncto de re propria hæ-
22 redis † *l. vnum ex familia, §. ſi rem, leg. cum filius, §. Dominus, ff. legat. 2. leg. hæredum, Codic. de fideicommiſſ. Riminald. iunior, conſilio 295. numero 62. Gabriel. conſilio 85. numero 6. libro primo,* Quod multo magis videtur
admittendum reſpectu præſentationis paſſiuæ, cum
non tendat in pręiuditium Eccleſiæ, quod præſentatio
fiat de aliquo de familia, dummodo ſit idoneus, licet
ſecus eſſet, ſi ageretur de mutanda aliqua qualitate
fundationis in præiudicium honoris Dei, & Eccleſiæ,
quod fieri poſſe etiam de conſenſu patronorum † ne-
23 gat *Garc. de beneficio parte ſeptima, capite primo, numero 107. & ſequentibus vſque ad 112.* vbi allegat quinque
declarationes ſacræ Congregationis Concilii, *Rota in Ceſaraugustana Cappellaniæ 28. Nouembris 1630. coram bon. memor. Pirouano,* & inter qualitates reſpicien-
tes principaliter fauorem patroni, necnon diſtinguit
24 † *Moderd. Piſanus de iurepatronatus lib. 14. c. 3. numer. 6. 8. & 9.*

Secundo non ſuffragatur Bartholomæo præſentato
Horatij, quia etiam ſuppoſita validitate donationis
ius præſentandi in eadem donatione fuit reſeruatum
Leandro Ioannis Franciſci Donatoris filio, donec vi-
xerit, quo proinde viuente non fuit purificatum ius
præſentandi ad fauorem Horatii: *Molin. de primogen. libro tertio, capite 10. numero 16. & duobus ſequentibus,* &
in his terminis *Rota deciſion. 521. numero primo, & 5. part. prima, recentior.* Viuit autem Leander, vt hodie
probatum fuit, & ius ſuum donauit Antonio Foſſio,
quæ donatio ſuppoſita validitate primæ donationis
ad fauorem D. Ioannis Franciſci ſubſiſtinetur ſaltem in
vita Leandri, *Garz. de beneficio parte tertia, capit. 9. ſub numero ſeptimo, Rocch. de iurepatronatus, verb. ipſe, vel is numero 35. Seraphin. deciſion. 456. numero 3. & 4.* & data
nullitate dictæ donationis Ioannis Franciſci tenet ab-
ſolutè, ac perpetuo, quia Leander nedum habet ius
præſentandi vitalitium ex reſeruatione ad ſui fauo-
rem appoſita in donatione Ioannis Franciſci patris,

ſed

ſed etiam perpetuum iuſpatronatus ex præcedenti
donatione facta à Baldinis de anno 1594. ipſi Ioan-
ni Franciſco pro ſe ſuiſque hæredibus, qualem
eſſe Leandrum dubitari non poteſt, cum filius, &
25 de iſto iurepatronatus hæreditario diſpoſuerit,
nam filio, quia hæreditas patris ei etiam ab inte-
ſtato infertur, ſeu defertur lege, ac etiam viuente
26 patre erat quaſi Dominus ſubſtantiæ paternæ, †
lege in ſuis. ff. liber. & poſthum. neceſſarium non eſt
exhibere teſtamentum paternum, † ſed ſola immix-
tio in hæreditate illum facit hæredem. *Imolen. in le-*
27 *ge ſi cum dotem, §. tranſgrediamur ſub numero 26. ff.*
ſolut. matrimon. poſt Baldus. ibidem numero tertio, in le-
ge prima, numero 38. in final. Codic. communem de le-
gat. Surdus deciſione 319. numero decimoſeptimo, Car-
dinal. Mantic. *de coniect. libro decimoſecundo, titulo 10.*
numero primo, & 3. in hoc differt filius ab hærede
28 extraneo quem ſola geſtio pro hærede non facit
hęredem, niſi ſe probet à defuncto inſtitutum, †
29 quia alias ei à lege non defertur hæreditas, *lege ſi*
quis extraneus 21. num. primo, verſ. ſed ita demum, ff. de ac-
quirend. hæredit.

Neque Bartholomæus iuuari poteſt alia præſenta-
tione, quam habuit etiam ab Antonio, nedum
quia illa hactenus vſus non fuit, eique non vtendo,
& acceptando præſentationem Horatij renunciaſſe
videtur, & ad iura renunciata non datur regreſſus,
30 † vt in puncto *Mareſcott. variar. reſol. libro primo, caſ.*
104. *ſub numero 14. circa final.* ſed magis, quia ea præ-
ſentatio eſt conditionalis, dummodo nempè præſen-
tatus conſentiret penſioni ad fauorem ipſius Anto-
nii præſentatis, quam conditionem præſentatus om-
nino recuſauit, vt in Summario Antonii numero 2. Nec
allegare poteſt, quod eadem conditio tanquam tur-
pis, † ſeu impoſſibilis, aut de iure, quia ſimonica
31 ex allegatis per *Pariſ. de confid. quæſtion. 28. numero*
202. aut de facto, eo quod pendet à voluntate Papæ
vitietur, & non vitiet præſentationem, nam præter-
quam quod conditio impoſſibilis de iure, aut de fa-
cto vitiat diſpoſitiones inter viuos quicquid ſit in
vltimis voluntatibus, §. *ſi impoſſibilis inſtitut. de inutil.*
ſtipul. lege non ſolum ff. act. & obligat. lege impoſſibilis,
ff. verb. obligat. cum alijs alleg. per Duran. de condition. &
mod. impoſſ. capite prima, numero primo, & ſequentibus
& capit. tertio, numero primo, & ſequenti Ceſſat obie-
ctum, quia conditio penſionis cum habeat in ventre
32 præſeruatiuam † beneplaciti Apoſtolici, non dici-
tur turpis, aut impoſſibilis de iure *Felin. in capite ad*
audientiam il ſecundo, numero tertio, verſicul. quod autem
de reſcr. Nauarr. conſilio 48. numero tertio, libro quinto,
de Simon. in antiq. quod eſt in nou. conſilio 33. eodem titul.
Duran. de cond. & mod. impoſſ. part. ſecunda. capit. primo,
numero 110. & 111. Rota deciſione 538. numero ſeptimo,
part. quarta, tomo ſecundo recentior. & in puncto fuit di-
ctum *in Lucana Iuriſpatronatus 25. Iunij 1638. coram*
R. P. D. meo Carillo, præſertim, quia ante beneplacitum
Papę non fuit deuentum ad effectuationem dictæ prę-
ſentationis, vt per *Sanchez. conſilio moral. libro ſecundo,*
capite tertia, dub. 52. numero 18. in final. nec pariter di-
ci poteſt impoſſibilis de facto quia Papa quandoque
ſolet huiuſmodi Penſiones admittere, Vnde debuit
præſentatus adimplere conditionem per modum poſ-
ſibilem faciendo honeſtam diligentiam pro obtinen-
do beneplacito Papæ vt benè ad propoſitum reſpon-
dit *Rot. deciſione 52. nu. decimo, verſiculo quod licet par-*
te tertia, recentior. & imputare ſibi debet ſi beneplа-
citum non obtinuit infra quadrimeſtre iuxta dedu-
cta *in dict. Lucana Iuriſpatronatus coram D. Carillo.*

Ex quibus informantes pro Antonio Bartholomęū
non eſſe inſtituendum, & ſic eſſe à deciſis receden-
dum inſteterunt ſed vltro inſteterunt pro inſtitutio-
ne ipſius Antonii, qui licet ſe ipſum præſentare
33 non potuerit † *capit. per noſtras de iurepatronat. capit.*
final. de inſtit. Lotther. de re benef. lib. 2. q. 38. num. 22. Rot.
in Barchinonen. beneficij 2. Maij 1625. coram bon. mem. Pi-
rouano, potuit tamen ſupplicare, vt facit Ordinario, vt
ſibi beneficium conferret *Abb. in d. c. noſtras nu. 4. Lam-*
ber. de iurepatronatus part. 1. libr. 2. quæſt. 8. articul. 3.
numer. 3. Sanchez. conſil. moral. libr. 2. capit. 3. dub. 74.
numero quinto, Rota. in Cęſarauguſtana beneficij de Li-
34 *nares 26. Iunii 1645. coram me.* Verum quia Ordina-
rius noluit gratificari patrono † neque ad id forzan
tenebatur ex debito *Sanch. d. dub. 74. ſub nu. 5.* ibi, quia
fundens preces non poſſit ex debito aliquem allega-
ti *a Modern. Carpenſi conſt. foren. c. 69. nu. 17. & 19.* pote-
rit quatenus opus ſit, videri de hoc in alia diſpoſitio-
ne, & an hodie gratificari poſſit *Rot. vigore Clem. Audi-*
tor de reſcr. & pro nunc Domini dixerunt recedendum
eſſe à Deciſis vtraque parte informante &c.

R. P. D. CORRADO.

Mediolanen. Prioratus Lunæ 27. Maii 1647.

SVMMARIVM.

2 *Remiſſoria concedi debet quando materia articulata eſt releuans nec eſt Calumnioſa.*
2 *Immemorabilis quomodo ſit articulanda remiſſiue.*
3 *Iuſp. ſtatus non immutatur ex prouiſione Apoſtolica, ſed potius confirmatur, ſi in ea d. iuriſpatronatui derogetur vel patronorum reſeruetur conſenſus.*
4 *Immemorabilis non interrumpitur niſi ex actibus omnino contrariis.*
5 *Reſignatione Beneficii iuriſpat. factę in manibus S. Pontificis non requiſito Patronorum conſenſu non immutantur eius ſtatum.*
6 *Teſtes licet non poſſit deponere de antiquiſſima lapidum infixione, poſſunt tamen deponere de illorum apparenti antiqua ſituatione ac de aliis ſub eorum ſenſibus cadentibus.*
7 *Teſtes in eorum dictis poſſunt clarius exprimere ea, quæ in articulis continentur.*
8 *Probationes leuiores admittuntur in antiquis.*
9 *Deſcendentia Patronorum non eſt neceſſario probanda quando ſunt in quaſi poſſeſſione præſentandi.*
10 *Remiſſoria in dubio eſt concedenda, ne probationum facultas nimis coanguſtetur.*

DECISIO CLII.

Agitur in hac cauſa de iuſtificatione litterarum
prouiſionis Apoſtolicæ ad fauorem Don Ioan-
nis del Rio, præſertim in ea parte in qua fuit narratū
Prioratum eſſe de Iurepatronatus laicorum ex funda-
tione iuxta Decretum, ac formam in eis præſcriptam,
ibi, *Verificato in primis, & ante omnia coram Ordinario lo-*
ci, dicto iurepat. ex fundatione, & donatione huiuſmodi &c.
Pro cuius exiſtentia, licet iam fuerit reſponſum die
14. Martii 1646. ex rationibus in deciſione addu-
ctis. Quia tamen D. Lazarus Spinola contendens ad-
huc tum exiſtentiam, tum pertinentiam illius obtinuit
denuò audiri. Ideo pro parte Don Ioannis exhibiti
fuerunt Articuli, petiteque litteræ Remiſſoriales
ad effectum examinandi ſuper eis teſtes in partibus,
quas Domini concedendas eſſe cenſuerunt.

Quia materia in Articulis deducta releuãs eſt quip-
pè concernit neceſſariam litterarum iuſtificationem
ac

ac etiam varitatis ſnmum præſefert ex pluribus in
eadem Deciſione relatis quoad exiſtentiam præfa-
ti iuris, qno verò ad pertinentiam ex teſtibus in Cu-
ria Archiepiſcopali examinatis, ac Decreto Eminen-
tiſſ. D. mei Cardin. Archiepiſcopi ſub die 26. *Ianua-
rij* 1646. ac aliis pro Don Ioanne deductis, qnæ omnem
calumniæ, ac protractionis ſuſpicionem excludunt
1 cum nec ille poſſideat, ſed aduerſarius, Ideoque pe-
tita Remiſſoria concedi debet *lege Iudices, & Auth.
Iubemus Codic. de Iudic. lege Iudice, & Auth. apud elo-
quentiſſimum Codic. de fideicomm. Inſtrum. capit. final. 30.
quæſt. 5. Baldus conſilio 344. ſuper eo in final. libro primo,
Rota penes Caſſador, deciſione 3. de dilat. & Veral. deciſio-
ne 56. & deciſione 59. part. 3. & deciſione 183. part. prima,
diuerſ. & deciſione 503. ſub numer. primo, verſicul. Illorum
releuantia, & deciſ. 578. per tot. ac deciſ. 661. ſub num. 4.
p. 2. recent.*

Nec obſtat, qnod immemorabilis in primo Arti-
culo bene † deducta *iuxta gloſſa in capite prima, in
2 verb. memoria de præſcript. in ſeſto.*) quam in his ter-
minis probauit *Rota penes Put. deciſione 50. ſub numero
primo, libro primo, in correct. & in recentior. deciſione
360. numero decimotertio, verſicul. ſexto parte ſecunda*)
ſit improbabilis ſtante prouiſione dicto Prioratus fa-
cta de anno 1587. à San. memor. Sixti Quinti in per-
ſonam bona memoria Cardinal. Montalti, ac ſuc-
ceſſiuis reſignationibus tanquam de libero, ex qui-
bus contrariis actibus excluditur prorſus immemo-
rabilis.

Quia prouiſio illa in perſonam Cardinal. Montalti
non ſolum non fuit facta ſimpliciter tanquam de li-
bero, ſeu cum expreſſa reſeruatione conſenſus medie-
tatis patronorum, quatenus eſſet de iurepatronatus
laicorum in ea narrato, ac derogatione alterius me-
dietatis pro ea vice tantum, vt legitur in ipſis litte-
ris ibi, *Necnon Iuriſpatronatus huiuſmodi quatenus
dicto, Prioratus de illo exiſtat, & laicorum tantum & cet.
hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè harum tenore
derogantes & ceter. dummodo & ceter. & vlterius me-
dietatis patronorum ad hoc accedat aſſenſus & ceter.* qui
deinde præſtitus fuit à Doctores de Mantegatiis, tan-
quam Patronis ad fauorem præfati Cardinalis, vt ap-
paret ex publico Inſtrumento die anno 1587. die 18.
Decembris. Ac ſucceſſiuè per ipſum Cardinale inita
tranſactio cum bona memoria Octauiano Mantegra-
tio ab eiuſdem Patronis antea præſentato, cuius vi-
gore reſeruata illi ſuper fructibus Prioratus annua
ducatorum tercentorum de Camera penſione, rece-
pit ab ex eo ceſſionem, & renunciationem, quę fuit
ab eadem Summo Pontifice confirmata per Breue
de anno 1589. Non. Kal. Maii in actis productum. Ex
quibus nedum nulla reſultat contrarietas huiuſmodi
Iuriſpatronatus, quin potius illius comprobatio, †
3 & confirmatio *Rota deciſione 545. numero tertio, ver-
ſiculo & prouiſio Apoſtolica parte prima, & deciſio-
ne 527. ſub numer. ſecundo, verſiculo licet enim inter eas
part. quarta, diuerſor. & penes bona memoria. Cardinal. Se-
raphin. deciſion. 1334. ſub numero ſecundo, verſiculo &
licet, ac numero tertio, Burratt. deciſione 172. ſub numero
10. verſicul. ſed etiam ex prouiſione ac ſequenti & recen-
tior. deciſion. 172. ſub numero 9. verſicul. non obſtat part. 3.
cum aliis adductis in præcedenti deciſum §. Præſentationes
uero continuata.*

Ac proinde nec inde deduci poteſt immemorabi-
lis interruptio, ad quem effectum requiruntur actus
4 omninò contrarij, † ita vt nullam temporum, vel al-
terius legitimę interpretationis conciliationem ad-
mittant iuxta trad. per *Calderin. conſ. 3. ſub nu. 3. verſicu-
lo oportet. ergo de conſuetud. Rota penes Puteus deciſio-
ne 184. ſub numero ſecundo, verſiculo Item dicebatur,
& ſequenti libro ſecundo, in correct. & latius explicatur
coram Burratt. deciſione 739. numero quinto, verſiculo
quapropter, & ſequenti* Reſignationes verò ſucceſſiuè
factæ in manibus Summi Pontificis, non requiſito pa-
tronorum conſenſu, non alterarunt ſtatum dicto be-
5 neficij, † vt ex ſententia *Rotę probat Flam. Pariſ. de
Reſignat. beneficio libro ſecundo, quæſtion. 4. numero 30.
verſiculo & talis reſignatio, & fuit dictum in Apoiana Iu-
riſpatronatus. 26. Iunij 1619. coram bona memor. a Seleu-
cien. penes Modern. Piſau. de iurepatronatus deciſione
26. ſub numero decimo, verſic. & quamuis reſignatio*, Quæ
tamen) ſi opus erit) in diſputatione cauſæ latius di-
ſcutientur.

Minus obſtat, quod antiquitas in fixionis lapidum
quibus inſcriptiones, ac inſignia d. Mantegatiis prædi-
cti iuris probationem adminiculantia inſculpta cer-
nuntur à tercentis, & vltra annis, relata in ſecundo Ar-
ticulo, per teſtes probari non poſſit.

Quia Teſtes nõ debẽt deponere de tempore infixio-
nis lapidum, ſed de apparenti illorum, ac ſituationis
6 antiquitate, † de fama, & communi iudicio, ac aliis ſub
eorum ſenſibus bene cadentibus in eodem Articulo
deductis, vt fuit reſponſum in *Mutinen. Plebis 24. No-
uembris 1623. coram bon. mem. Coccin. in princip. verſ. &
quamuis huiuſmodi inſcriptio, & c.*

Præterea non obſtat, quod deſcendentia Ceſaris
Mauritii, & aliorum quibus cauſam habet, & reſpecti-
uè fuit pręſentatus Don. Ioanes non fuerit diſtinctè
deducta per gradus, vel à fundatore, vel ab his, qui eſ-
ſent in quaſi poſſeſſione dicti Iuriſpatronatus, vt neceſ-
ſarium prętenditur.

Quia prætermiſſis modo aliis) Viſum fuit Domi-
nis ſatis eſſe, quod Articuli ſe referunt ad exactiorem
teſtium diſpoſitionem per ea quæ viderunt &c. &
per ea, quę audierunt &c. ita quod expectandæ ſunt
depoſitiones teſtium, qui in eorum dictis, atque ra-
tionibus clarius exprimere poſſunt, & declarare, quæ
7 ſunt neceſſaria. *Specul. in titulo de Teſtibus §. primo, ſub
numero 63. verſicul. quid ergo iuncto verſicul. ſed dic. va-
lere & c. ſub numero 64. & alii relati per Farinat. de Teſti-
bus quæſtion. 71. ſub numero 30. & 31. in ſeptimo, & octa-
uo, limit.* Et ex earum lectura, & diſcuſſione congrue
indicabitur huiuſmodi probationis releuantia, præ-
ſertim in materia antiqua quatenus agitur de deſcen-
dentia à primis fundatorib. vel quaſi poſſeſſoribus no-
minatis in plurib. Inſtrumentis præſentationum, ac Bul-
8 lis Pontificis exhibitis, † quo caſu leuiores probatio-
nes admitti ſolet *Cephal. conſilio 137. numero 45. verſi-
culo, & quicquid ſit Maſcard. de prob. concluſione 511.
numero octauo, verſiculo Inſuper & numero decimo, ver.
ſecundo & penes Burat. deciſione 111. numero 12. verſicul.
Et prædicta, & Reuerendiſſ. Vrgellen. deciſione 438. num.
3. verſicul. præſertim, an in recent. deciſione 146. numero 1.
part. 1. & deciſione 275. ſub numero ſeptimo, verſiculo nam
deſcendentia par. 3.* Et quoad eos de quorum quaſi poſ-
ſeſſione conſtabit, nam eorum reſpectu eo minus eſt
9 neceſſaria huiuſmodi deſcendentiæ probatio † *Rota
penes Card. Seraph. deciſ. 133. num. 8. verſ. neque etiam hoc
caſu, & S. mem. Greg. deciſ. 452. nu. 17. verſicul. iſti autem
& Buratt. deciſione 559. ſub num. 3. verſiculo Deſcenden-
tia vero, ac in recentior. deciſ. 224. num. 9. verſ. Demum non
obſtat, & dec. 347. num... verſ. in qua quaſi poſſeſſio p. prima,
penes Card. Caualer. deciſ. 582. num. 2. verſicul. Altera eſt
Concluſio, ac Reuerendiſſimo Vrgellen. dec. 87. nu. 13. verſ. Et
enim ipſi & c.*

Poſtremo eſt aduertendum, quod in præſentia
non agitur de releuantia probationum ad effectum
decidendi cauſam, tunc enim adhibenda eſt exacta il-
larum

larum diſcuſſio, atque cognitio, qualis exaduerſo proponitur, Sed ad effectum amittendi Articulos pro earum receptione, vt deinde maturis diſcuti poſſunt, quo caſu ſufficiens eſt probabilis releuantia, quæ calumniæ
30 ſuſpicionem excludat, † vt in dubio, admitti debeant ne probationum rigidè nimis coanguſtetur facultas. *contra lege quoniam in final. ibique Bart. Codice de Haret. & Manich. Rota pen es Caſſador. dicto deciſione 3. verſiculo qua remiſſio tunc negatur de dilat. Caſ. de Graſs. deciſione prima, numero octauo, u rſiculo quoniam Rota & ceter. eodem titulo & pe nes San. memoria Gregor. deciſ. 124. numero 3. verſiculo Et Rota quando etiam dubitatur ac infr. & dec. 656 n. 9. verſ. & nihilominus ac in Turritan. honor. 23. Feb. 1615. coram bo. mem. Vbaldo in fin. verſ. Quia Rota non ſolet.*

Quare fuit concluſum petitiam Remiſſoria eſſe concedendam in forma &c. Vtraque parte informante, &c.

LAVS DEO.

005646520

KONSERVIERT DURCH
ÖSTERREICHISCHE FLORENZHILFE
WIEN 1967

Digitized by Google